

SEBESTYÉN ZSOLT
KÁRPÁATALJA HELYSÉGNEVEI



SEBESTYÉN ZSOLT
KÁRPÁ TALJA HELYSÉGNEVEI

SEBESTYÉN ZSOLT
KÁRPÁTALJA HELYSÉGNEVEI

Nyíregyháza
2020

A szótár elkészítését és megjelenését
az MTA Bolyai János Kutatói Ösztöndíja támogatta

Lektorálta:

Dr. Zopus András

Borító: Huszt és a huszti vár képe 1744-ben

© Sebestyén Zsolt, 2020

ISBN: 978-973-0-31294-2

Készült a csíkszeredai Pro Print Kft. nyomdájában

KÁRPÁTALJA

Kárpátalja (hivatalos ukrán néven *Закарпатська область*) ma Ukrajna nyugati megyéje. Területe 12,8 ezer négyzetkilométer, lakosainak száma a 2001-es népszámlálás adatai alapján 1,251 millió fő. A 2019-ben aktuális közigazgatási felosztás szerint 13 járás, 4 megyei jogú város (*Ungvár, Munkács, Beregszász, Huszt*), 6 város (*Csap, Nagyszőlős, Técső, Szolyva, Rahó, Ilosva*), 20 városi típusú település (*Aknaszlatina, Bátyú, Bustyaháza, Dombó, Kabolapolyána, Királyháza, Királymező, Kölcsény, Körösmező, Nagyberezna, Nagybocksó, Ökörmező, Perecseny, Szentmiklós, Szerednye, Taracköz, Tiszaújlak, Visk, Volóc, Zsdenyova*) és 575 település található a megyében.

Kárpátalja politikai és közigazgatási értelemben a 20. században jött létre. A vidéknek egységes elnevezése korábban nem létezett, a terület az Árpád-kor óta fennálló megyerendszerbe illeszkedett. Először a 19-20. század fordulóján kezdik politikai okokból a magyar forrásokban is „Kárpát-Oroszország, Kárpát-Ukránország, Ruténföld” néven emlegetni az északeleti megyéket (vö. Bulla 1939). Az első világháború után az 1918. évi X. néptörvényben a magyar kormány területi és nyelvi autonómiát biztosított az északeleti Felvidéken élő ruszin (ukrán) kisebbségnek. A törvény szerint az autonóm terület neve *Ruszka Krajna* lett Munkács központtal (vö. Kiss 1968). A háborút lezáró trianoni békeszerződésben azonban – az amerikai ruszin emigráció erőteljes lobbitevékenysége miatt – 1919. szeptember 10-től a *Bereg, Máramaros, Ung, Ugocsa, Szabolcs és Szatmár* megyék területéből kialakított körzetet *Podkarpatská Rus* 'Kárpátaljai Rusz', illetve *Rusínsko* 'Ruszinföld' néven Csehszlovákiához csatolták (Fedinec 22, Botlik 27). Az 1938. november 2-i első bécsi döntés nyomán Kárpátalja síkvidéki része az Ungvár–Munkács vonaltól délre a Felvidék magyarlakta határmenti sávjával együtt visszakerült Magyarországhoz, majd 1939. március 15-én a hegyvidék is újra az anyaország része lett. A II. világháború végén, 1944 októberében a Vörös Hadsereg foglalta el Kárpátalját. A csehszlovák kormány kísérletet tett a cseh közigazgatás újbóli megszervezésére, de a szovjet hatóságok ezt megakadályozták. 1945. január 23-án a Szovjetunió bejelentette az igényét Kárpátaljára, s az 1945. június 29-én megkötött szovjet–csehszlovák szerződés alapján a területet a Szovjetunióhoz csatolták (Vida–Zseliczky 2004). 1946. január 22-én az Ukrán SzSzK egyik megyéjévé vált Ungvár központtal (GEU 2: 10). 1991-től, a Szovjetunió felbomlását követően, a független Ukrajna része.

A *Kárpátalja* tájnév és a *kárpátaljai* jelző a 19. század végéig a magyar névhasználatban tágabb és szűkebb értelemben is használatban volt. Egyrészt a Nyitra vármegyétől Máramarosig terjedő északi–északeleti vármegyéket jelölte, másrészt minden olyan területet ezzel a névvel illettek, ami határos a Kárpátok hegyeivel, legyen az a történelmi Magyarországon vagy Galíciában, Bukovinában, esetleg Havasalföldön. Az 1800-as évek második feléig Szepes vármegye egyik korábbi járását a Poprád folyó környékén is „Kárpát allyai”-nak nevezték (Hübner 5: 122, F. 1837: 313). A név jelentése fokozatosan szűkült, s a századfordulón egyes forrásokban már konkrétan a négy fő „kárpátaljai” megye (*Bereg, Máramaros, Ung, Ugocsa*), illetve azok ruszinok által lakott vidékeinek megjelölésére használják (vö. Budapesti Hírlap, 1897. február 17.). A név jelentésének szűkülésében és mai jelentésének kialakulásában minden valószínűség szerint szerepet játszott a ruszinok gazdasági és kulturális felemelését célzó ún. hegyvidéki akció. Legszűkebb értelemben a beregi hegyvidéket és a beregi ruszinok élőhelyét jelölte. A Pesti Hírlap egyik szerzője 1899. október 20-án Kárpátalját úgy említi, mint „ahol őseink egykor bejöttek”. A név fokozatosan feltűnik irodalmi művek, vallási szervezetek nevében. A Vasárnapi Újság már 1864-ben arról ad hírt, hogy Ungváron „Kárpátaljai görög kath. irodalmi társulat van keletkezőben a munkácsi és eperjesi püspökök védnöksége alatt.” 1889. október 27-től önálló formában használatos a Munkácsra megjelenő *Kárpátalja* című, Csomár István által szerkesztett újság nevéként, bár az egykori munkácsi lap szerkesztőinek szándéka szerint egy közelebről körül nem határolt terület, az „éjszak-keleti Kárpátok alján lakó népek érdekeit, s annak érzelmeit és kívánságait akarja tolmácsolni” (Kárpátalja, 1889. október 27.). A *Kárpátalja* név a magyar tájnévadás szabályait követve jött létre a *Kárpátok* hegynévnek és a birtokos személyjellel ellátott *al* 'alsó rész', *alja* 'hegy v. hegyoldal alsó része, völgy feneke, nyílása' (Hefty 159) főnévnek az összetételével, vö. *Hegyalja, Mát-raalja, Karancsalja* stb. Kiss Lajos a FNESz. Kárpátaljára vonatkozó szócikkében a magyar

nevet a cseh *Podkarpatsko* fordításának tekinti. A mai Kárpátalja jelölésére a magyar névhasználatban az 1930-as évektől használatos a név. A hivatalos ukrán *Закарпатська область*, illetve a párhuzamosan használt *Закарпаття* 'Kárpáton túli terület, Kárpáton túl' a régi orosz–ukrán szemléletet tükrözi, amely a hegyek tulsó, keleti oldaláról tekint erre a területre (FNESz., *Kárpátalja*, Kiss 1988).

A SZÓTÁRRÓL

Kárpátalja helységneveiről a mai napig nem jelent meg teljes etimológiai szótár. 1961-ben készült el az ungvári Kirilo Halasz „Топоніміка Закарпатської області (назви населених пунктів)” című, kéziratban maradt munkája, ami számos téves etimológiát, névferdítést tartalmaz. Az ukrán helynév-etimológiai szótárak (Janko, Lucsik) csak a nagyobb helységek, városok és városi típusú települések mai hivatalos nevét magyarázzák, rendszerint a történelmi névalakok figyelembe vétele nélkül. Kiss Lajos a FNESz-ben a történelmi Magyarország területéről, köztük a mai Kárpátaljáról számos helység nevének etimológiájával foglalkozik, valamint több tanulmányt szentel egy-egy kisebb régió (Ungvár, Huszt környéke, a beregi Hát hegység) névanyagának (Kiss 1991c, 1992a, 1992b). Az ő munkáját követve határoztam el egy egységes, a teljes megye névanyagát tartalmazó helységnév-etimológiai szótár elkészítését. Ennek előzményeként jelent meg 2010-ben az egykori Bereg, 2012-ben Máramaros, 2014-ben pedig Úr Lajossal közösen a történelmi Ung megye névanyagát feldolgozó etimológiai szótár (Sebestyén 2010, 2012, Sebestyén–Úr 2014). Ezek a kiadványok a mai névanyag mellett tartalmazzák az időközben elpusztult, más községekkel egyesült települések nevét is. A vizsgálat kronológiai határát 1920 jelentette, az ezt követően faluvá alakult külterületi lakotthelyek vagy újonnan telepített falvak névmagyarázatát ebben a kötetben adom közre.

A Kárpátalja helységneveit bemutató szótárban a megye területén ma önálló települési rangban létező 605 helység történelmi névadatait és etimológiáját közlöm. A szótár szerkezeti felépítése megegyezik a korábbi megyei szótáraimban már alkalmazott eljárással. Minden településnévnek önálló szócikket szentelek, az azonos vagy közös alaptagot tartalmazó településnevek közül rendszerint az első névben közölöm az etimológiát, másolok csak utalok arra, hol található a névmagyarázat. Címzőként a település hagyományos magyar neve, valamint a hivatalos ukrán név szerepel. A hagyományos névalak kiválasztásánál a helységnév-változtatások előtti, természetes névadással létrejött nevet vettem alapul. A kárpátaljai településnevek kapcsán a magyar névhasználatban a mai napig káosz uralkodik. A regionális magyar sajtó a történelmi neveket helyezi előtérbe, de ezeket rendszerint következtetlenül használja, míg a magyarországi térképirásban a helységnévrendezés során megváltoztatott nevek használatosak (pl. DIMAP). A múlt század elején a történelmi Magyarországon zajló hivatalos helységnévrendezés (1898–1912) az *egy település* = *egy név* elvet követte, s megszüntette a helységnevek körében uralkodó homonimiát. Az új nevek azonban a határon túlra került területeken csak néhány évig voltak használatosak, az utódállamok ugyanis rövid időn belül átalakították a névrendszert. Kárpátalja Csehszlovákiához csatolása nyomán az 1920-as évek második felében a településnevek tömeges felülvizsgálatára került sor. A nemzetiségi vidékeken rendszerint a párhuzamos népi vagy történelmi ruszin név vált hivatalossá, míg a magyarlakta területeken a nevek szlávósítása zajlott (pl. *Csonkapapi* > *Popovo*, *Déda* > *Dédovo*, *Nagymuzsaly* > *Mužijovo* stb.). Az 1938–39-es visszacsatolást követően a magyar hatóságok kompromisszumos megoldásként a magyar falvak névrendezéskor alkotott nevét élesítették fel, a ruszinok lakta területeken azonban – felülvizsgálva a helységnévrendezés eredményeit – néhány kivételtől eltekintve a történelmi neveket állították helyre (vö. BK.). 1946-ban, Kárpátalja hivatalos megalakulása és a Szovjetunióhoz való csatolása után, újabb beavatkozás történt a helységnevek életébe, ami a megye déli, magyarlakta vidékét érintette. Az évszázados magyar neveket szlávósított alakokkal vagy teljesen motiválatlan orosz–ukrán nevekkal váltották fel (pl. *Bátyú* > *Vuzlovoje*, *Hetyen* > *Lipovoje*, *Asztély* > *Luzsanka* stb.). 1991-ben, Ukrajna függetlenné válásával, lehetőség nyílt egyes helységnevek felülvizsgálatára. A zömmel vagy részben magyarlakta helységek kérvényezhették a történelmi nevek visszaállítását. Ennek eredményeként 1991–2000 között 43 település kapta vissza a régi magyar nevét. A hivatalos névalakok

meghatározása és véleményezése elsősorban az Ungvári Hungarológiai Központ munkatársainak a feladata volt. Az alapvető cél a hagyományos, történelmi név kiválasztása volt, amit nem sikerült minden esetben következetesen teljesíteni (vö. Beregszászi, Lizanec 1991, 1999). A hagyományos nevek mellett hivatalossá váltak olyan másodlagos névalakok, mint pl. a *Tiszaabókény*, *Tiszaásvány*, *Tiszaágtelek* stb. Kárpátalja ruszin helységei esetében a helységnevek megváltoztatására csak szórványos próbálkozások történtek. E helységek régi, párhuzamos magyar nevének ismerete és használata jelentősen visszaszorult az elmúlt évtizedekben, szótáramban azonban a ezeket tettem címszóvá (pl. *Papfalva~Gyilok*, *Bárdháza~Barbovo*, *Szajkófalva~Osoj* stb.) a történelmi hűséget és azt a nem titkolt célt követve, hogy a szélesebb olvasóközönség, de elsősorban a kárpátaljai magyar névhasználó közösség körében életben tartsam vagy felélesszem ezeknek a használatát.

A címszót a település pontosabb lokalizálását segítő rövid információ követi. Ehhez a helységhez legközelebb lévő nagyobb település, város nevét közlöm (ez egyúttal a járási központot is jelenti), ami megkönnyíti a helység térképen való pontos azonosítását, de egyben tükrözi az aktuális közigazgatási beosztást, a járási hovatartozást is. A tervezett ukrán közigazgatási reform szerint a jelenlegi járási beosztás a közeljövőben megszűnik, helyét nagyközségek, ún. hromadák veszik majd át.

A szócikkek első részét a település nevének történelmi adatai alkotják. A lehető legrészletesebb adatolásra törekedtem, s a helységnevek adatait a forrásokban közölt, betűhív átírásban közlöm. A települések esetleges, már a középkorban párhuzamosan használt ukrán, román nevei egy-két kivételtől eltekintve nem szerepelnek az oklevelekben és összeírásokban, így azokat – bár nyilvánvalóan léteztek és használatban voltak – sajnos nem áll módomban közreadni. A helynévi adatok közlésével az elsődleges célom a természetes névfejlődési tendenciák, a párhuzamos névadás, valamint a hivatalos névadó tevékenység vizsgálatának az elősegítése. Adatgyűjtésem során jórészt a kárpátaljai és magyarországi levéltári forrásokra támaszkodtam. Az oklevéltárak mellett kiemelt szerepet kapott a kéziratos, mikrofilmen található dikális összeírások, valamint a Magyar Nemzeti Levéltár digitalizált urbáriumainak a feldolgozása. A hivatalos névadás kutatását segíti elő a névváltoztatások (Mező, Chytil, 3O, BPY), valamint a magyar helységnevtárak (1773–1944) adatainak a közlése. Mintaként a korábbi Heller-féle megyei köteteket vettem, de minden település történeti névanyaga saját, önálló gyűjtés eredménye. A gyűjtő- és feldolgozó munkában nagy segítséget jelentett az MTA Bolyai János Kutatói Ösztöndíja (2014–2017).

A helységek névadatait az etimológiai elemzés követi. A nevek magyarázatánál elsősorban a névalakból, a nyelvi felépítésből indulok ki, de igyekszem minél több szempontot, történelmi, földrajzi, néprajzi, településtörténeti adatot, adalékot figyelembe venni a névadás lehetséges motivációjának a feltárásában.

A párhuzamos névadással létrejött magyar–ruszin, magyar–román, ruszin–román névpárok egyes tagjait az oklevelekben, összeírásokban való előfordulásuk időrendi sorrendjében magyarázom, s mindig a legkorábbi, elsődlegesnek vélt névből indulok ki.

A szakirodalmi hivatkozást a szócikkekben a magyarázatnál adom közre a könnyebb azonosíthatóság, visszakereshetőség érdekében. A névtani, névtörténeti adatokat, információkat – ha rendelkezésre áll ilyen – a településre vonatkozó településtörténeti, művelődéstörténeti, személynévi adatokkal egészítem ki. A szótár befejező részében névmutató található.

A szótárban használt jelek és rövidítések jegyzéke

<i>al. nom.</i>	alio nomine (más néven)	<i>szb.-hv.</i>	szerbhorvát
<i>b. á.</i>	bal oldali ág	<i>szl.</i>	szláv
<i>bolg.</i>	bolgár	<i>szlk.</i>	szlovák
<i>castr.</i>	castrum (vár)	<i>szln.</i>	szlovén
<i>cs.</i>	cseh	<i>szn.</i>	személynév
<i>csag.</i>	csagatáj	<i>t.</i>	terra (föld)
<i>csn.</i>	családnév	<i>tn.</i>	tanya
<i>D</i>	dél	<i>tör.</i>	török
<i>des.</i>	deserta, puszta	<i>tkp.</i>	tulajdonképpen
<i>DK</i>	délkelet	<i>t. sz.</i>	többes szám
<i>DNy</i>	délnyugat	<i>u.</i>	után
<i>É</i>	észak	<i>ua.</i>	ugyanaz
<i>ÉK</i>	északkelet	<i>ukr.</i>	ukrán
<i>ÉNy</i>	északnyugat	<i>uo.</i>	ugyanott
<i>fl.</i>	fluvius (folyó, patak)	<i>v.</i>	vagy
<i>fn.</i>	főnév	<i>vm.</i>	vármegye
<i>ger.</i>	germán	<i>vö.</i>	vesd össze
<i>gör.</i>	görög	~	megfeleltetés, alakváltozat
<i>h.</i>	határában	+	évszám előtt hamis oklevelet jelöl
<i>hn.</i>	helynév	?	bizonytalan adat, olvasat
<i>ie.</i>	indoeurópai	*	viSSzakövetkeztetett adat
<i>ill.</i>	illetve	< >	fejlődési irány
<i>j. á.</i>	jobb oldali ág	/	évszámok között az oklevélmásolatok elkülönítése
<i>k.</i>	körül		
<i>K</i>	kelet		
<i>kárp.</i>	kárpáti		
<i>kn.</i>	keresztnév		
<i>kny.-i</i>	köznyelvi		
<i>lat.</i>	latin		
<i>l.</i>	lásd		
<i>le.</i>	lengyel		
<i>m.</i>	magyar		
<i>mn.</i>	melléknév		
<i>ném.</i>	német		
<i>N.</i>	népi, nyelvjárási		
<i>Ny</i>	nyugat		
<i>őfn.</i>	őfelnémet		
<i>or.</i>	orosz		
<i>óor.</i>	óorosz		
<i>ótör.</i>	ótörök		
<i>összl.</i>	összláv		
<i>pl.</i>	például		
<i>praed.</i>	praedium		
<i>psz.</i>	puszta		
<i>R.</i>	régi		
<i>riv.</i>	rivulus (patakocska)		
<i>rom.</i>	román		
<i>rusz.</i>	ruszín		
<i>sz.</i>	század		
<i>szanszkr.</i>	szanszkrit		

SZÓTÁR

Ábránka, Абранка
 'település Volóctól Ny-ra'

17. sz. eleje: *Kis Abranka, Nagi Abramka* (UC. 88: 9), 17. sz.: *Nagy Abrahamka, Kis Abrahamka* (UC. 112: 54), 1611: *Nagy Abramka, Nagy Abranka* (Lehoczky 1894: 59-60), 1622: *Abranka* (UC. 18: 27), 1625: *Abramka* (UC. 18: 28), 1634: *Abramka* (UC. 101: 73, 95: 27, 88: 20), 1635: *Abramka* (KirK. 8.99), 1645: *Nagy Abramka, Kis Abramka* (Makkai 345, UC. 19: 1), 1688: *Nagy Abranka* (UC. 19: 6), *Nagy Abranka, Kis Abranka* (UC. 19: 5), 1690: *Nagy Abranka, Kis Abranka* (UC. 19: 7), *Nagy Abranka, Kyss Abranka* (UC. 5: 15), 1699: *Nagy Abranka, Kis Abranka* (UC. 19: 8), 17. sz. vége: *Nagy Abranka, Kis Abranka* (UC. 20: 23, 25), *Nagy Abrahamka, Kis Abranka* (UC. 20: 22), 1700k.: *Nagy Abranka* (UC. 53: 44), 1700: *Nagy Abranka, Kis Abranka* (UC. 19: 9), 18. sz. eleje: *Nagy Abranka, Kis Abranka* (UC. 20: 24), 1701: *Nagy Abranka, Kis Abranka* (UC. 2: 15), *Nagy et Kiss Abranka* (UC. 88: 102), 1702: *N. Abranka et K. Abranka* (UC. 19: 12), 1704: *Nagy Abranka, Kis Abranka* (UC. 19: 15), 1705: *Kis Abranka, Nagy Abranka* (UC. 20: 1), 1714: *Nagy Abrahamka, Kis Abrahamka* (UC. 20: 3, 20: 7), *Nagy Abrahamka, Kis Abrahamka* (UC. 20: 4), *Nagy Abrahamka, Kis Abranka* (UC. 20: 9), 1715: *Nagy Ábránka, Kis Ábránka* (MNL), 1716: *Nagy Abrahamka, Kis Abrahamka* (UC. 20: 10), 1718: *Nagy et Kis Abramka* (UC. 151: 21), 1720: *Ábránka Nagy, Kis* (MNL), 1721: *Nagy Abranka, Kis Abranka* (UC. 117: 33), 1723: *Nagy Abranka, Kis Abranka* (UC. 20: 15), 1725: *Nagy Abramka, Kis Abramka* (UC. 124: 3), 1729: *N. Abranka, Kis Abranka* (UC. 20: 21), 1747: *Nagy-Ábránka* (GK. 468), 1770-2: *Guschnitze, Habranku* (Motzel), 1773: *Kis Abranka, Kasnicze, Nagy Abranka, Abranka* (LexLoc. 54), 1782-4: *Kusnicze, Habranka* (EKFT), 1788: *K. Abranka, N. Abranka* (HT. Div. X. 8: 1), 1796: *Nagy Ábránka* (Vályi 1: 9), 1800: *N. Abranka, K. Abranka* (TBer), 1804: *Nagy-Ábránka, Welika-Ábránka, Kiss-Ábránka, Kusznicza* (TPL. 1: 5-6), 1808: *Ábránka (Nagy-), Ábránka, Kusnica* (Lipszky: Rep. 2), 1824-62: *Welka Abranka h. Nagy Ábranka, Kusznicza, Kis-Abranka* (MKFT), 1828: *Kis-Ábránka (Kusnica), Nagy-Ábránka* (VB), 1837: *Ábránka (Nagy)* (F. 3: 60), 1851: *Ábránka (Nagy, Kis)* (F. 1: 6), 1856: *Gross-Ábránka, Nagy-Ábránka, Klein-Ábránka, Kis-Ábránka* (MOK), 1857-9: *Nagy Ábránka, Kis Ábránka (Kusnica)* (CU), 1863: *Nagy-Ábránka* (Hnt), 1864: *Кишъ Абранка, Надъ Абранка* (Kat.), 1870-1: *N. Ábránka, Kis Ábránka* (MÁT), 1872-84: *Velika Kusznicza, Nagy Ábránka Mala Kusznicza, Kis-Ábránka* (HKFT), 1873: *Ábránka (Nagy-)* (Hnt), 1877: *Ábránka (Nagy-, Kis-)* (Hnt), 1881: *Nagyábrámka, Abravka* (Lehoczky 3: 6), 1882: *Ábránka (Nagy-)* (Hnt), 1888: *Nagy-Ábránka* (Hnt), 1892: *Ábránka* (Hnt), 1895: *Ábránka* (Hnt), 1898: *Ábránka* (Hnt), 1899: *Nagyábránka + Kisábránka = Ábránka* (Mező 1999: 17), 1902: *Ábránka* (Hnt), 1907: *Ábránka* (Hnt), 1910: *Кушниця нижня і вижня* (EKUP), 1913: *Ábránka* (Hnt), 1918: *Ábránka (Kusnica)* (BT), 1923: *Abranka (Kusznica), Ábránka, Абранка* (PR), 1925: *Kušnica* (PR), 1927: *Ábránka* (Hnt), 1929: *Abranka* (ChM. 1), 1931: *Abranka* (MPR), 1939: *Ábránka, Абранка* (BK. 785), 1941: *Ábránka* (Hnt), 1944: *Ábránka, Абранка* (Hnt), 1946: *Абранка* (УРСР), 1968: *Абранка* (ЗО), 1983: *Абранка* (ЗО), 1992: *Абранка* (TK), 2017: *Абранка* (BPY).

■ A mai Ábránka hivatalosan 1899-ben jött létre két szomszédos helység, *Kis- és Nagy-ábránka* egybeépülésével és egyesülésével a történelmi Bereg megye északi részén, a *Latorca* folyó felső szakaszán (Mező 1999: 17). A település azonban már 1892-től ezen a néven szerepel a helységnévtárakban. Az *Ábránka* helységnév talán ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Ábránka* 'a Latorca b. á. Ábránka (Абранка) h.' 1625: *Abramka nevü kövihalas folio* (UC. 18: 28), 1645: *Abramka patak* (Lehoczky 3: 7, UC. 19: 1), 1864: *Абранка потокъ* (Kat.), 1865: *Ábránkai víz* (Hunfalvy 3: 332), 1872-84: *Abranka p.* (HKFT), 1881: *Ábrámka patak* (Lehoczky 3: 6), 1905: *Ábránka patak* (Kat.), 1935: *Abranka, Абранка* (W. 42, 59), 1979: *Абранка* (СГУ 19). A víznévi eredetet megerősíti az 1645-ös urbárium: „Abramka neveő Patakan, melyrul az faluis neveztetik, az Mely patak Keővj halas, vagon az Kenezeknek egy malmok” (UC. 19: 1). Lehoczky a patak nevét is megmagyarázza: „Nevét a hasonnevű pataktól vette ugyan, azonban kétségtelen, hogy elnevezése Ábrahám névtől származik, mit igazol ama körülmény is, hogy a szomszéd Nagy-Abrámka községnek múlt századból való pecsétjén e falu világosan „Nagy-Abrahamká”-nak neveztetik” (Lehoczky 3: 6). A víznév alapja az *Ábrámka* csn., vö. 1625: *Abramka Mihalj Kis-Rosztokán* (UC. 18: 28), ami

a m. R. *Ábrám* 'Ábrahám' szn. (MNY. 32: 132, ÁSzt. 42) m. *-ka* vagy ukr. *-ka* kics. képzős származéka, l. még m. *Ábrahám* csn. (CsnSz. 22). Virágh Rózsa szerint a helységnév közvetlenül a személynévből származik (Virágh 58), kései és valószínűleg ruszin alapítása azonban kétséges, teszi a pusztá személynévi névadást. A kárpátaljai *Абрахам* csn. Csucska szerint átvétel a magyarból vagy a szlovákból (Csucska 2005: 36). „Magócsi Ferencz, a munkácsi uradalom egykori zálogbirtokosa, 1611. június 8-án Károly Gergely és Koczán Lászlónak adott kenézelevelet a végből, hogy a kijelölt téren hat év alatt *Nagy Abramka* néven falut alakítsanak” (Lehoczky 3: 7, 1894: 59-60). A 17. század elejére datált urbárium a következő, kivétel nélkül ruszin családnévű személyeket sorolja fel a helységben: *Karolovics Andri, Czurey Petro, Csurey Ivan, Korelovics Stephan, Pap Janos, Korelovics Pal, Golyanics Demeter, Ruszin Olexa, Tokar Koszty, Troyanics Fedor, Szavkovics Danyko, Klopecz Pavel, Ruszin Jaczko* (UC. 88: 9). A megalapított *Nagyábránka* közelében a 17. század közepén újabb település jön létre, miután 1645. április 6-án Rákóczi György kenézséget adott Kusinczki Pálnak és fiainak, Jánosnak és Ignácnak, hogy a kijelölt területen, *Nagyábránka* falu és a *Latorca* folyó mellett *Kisabramka* néven falut alakítsanak (Lehoczky 3: 6, 1894: 71-2). Az 1645-ös urbárium a következőket írja a helység alapításáról: „Kis Abramka. Ez nevezeten való falu megh az ideiglen sem Urbariomokban nem Comperialtatot, sem masut emlekezetben nem vólt, hanem mostan Egy Kusniczkj Paál neveő Ember, az mj Keglmis Urunkot alazatossan Supplicvalvan, az Kenezsegrul valo Levelet is extrahalt, Sub dato in Arci Munkác 6 aprilis hó 1645, hogy az ... mely Erdeőre akar szallanj, arra obligalta magát, falut eppet ott, es idegen Jobbagyokkal megh eöltetj, mely ezen neven fogh nevezetnj” (UC. 19: 1). A két szomszédos települést *Kis-* és *Nagy-* jelzőkkel különböztették meg, ami a helységek méretére, esetleg a keletkezés idejére utalt. *Kisábránka* korábban párhuzamosan használt ruszin népi *Kusnica* neve azzal kapcsolatos, hogy az alapító kenézek a máramarosi Kusnicáról jöttek: „A telepítést eszközlőről a helység oroszul maiglan Kusnicának nevezetetik” (Lehoczky 3: 6). A családnévük később is utalt a származási helyükre, vö. 1699: *Kuzniczkj Ivan, Mih., Matye* stb. (UC. 19: 8), 1700: *Kusniczkj Péter, Mihalj, Szimko* (UC. 19: 9), 1729: *Stephanus Kusniczki* (UC. 20: 21). A *Kusnicki* csn. a *Kusnica* hn. ukr. *-ськ(уї)* mn. képzős alakja, jelentése tkp. 'Kusnicai' (Csucska 2005: 321). A hivatalos ukrán *Абранка* az egyesülés után használt egyrészes történelmi név átvétele. Azonos nevű településekkel a történelmi Bereg megye délkeleti részén, a Hát hegy környékén is találkozunk, vö. *Kisábránka, Nagyábránka*.

Ágtelek, Тисаагтелек 'település Ungvártól D-re'

1270: *Ogteluk, Ogthelek* (ÁÚO. 8: 290, 308), 1322/1597: *Ogthelek* (Németh 1997: 19), 1329: *Oghteluk* (AOkl. 13: 404), 1355: *Okteluk* (DL. 57341), 1446: *Agthelek* (C. Tóth 2003: 130), 1473: *Ungtelek* (Iványi 153), 1475: *Agtelek* (uo. 155), 1596: *Agh Telek* (UC. 87: 37), 1600k.: *Aktelek* (UC. 5: 19), 1678: *Telek* (UC. 42: 11), 1682: *Telek* (UC. 11: 48m), 1684: *Telek* (UC. 54: 56), 1689: *Telek* (UC. 54: 61), 1691: *Telek* (UC. 104: 38), 1692: *Telek* (UC. 54: 71), 1693: *Telek* (UC. 44: 26), 1694: *Telek* (UC. 42: 71), 17. sz. vége: *Telek* (UC. 11: 48r), 18. sz. eleje: *Telek* (UC. 110: 73), 1704: *Telek* (UC. 64: 17), 1705: *Telek* (UC. 54: 81), 1715: *Telek* (MNL), 1740: *Telek* (MCU), 1773: *On Telek* (LexLoc. 225), 1780: *Telegh* (MCU), 1782-4: *Telek* (EKFT), 1796: *Aktelek* (Vályi 1: 23), 1800: *Ág-Telek* (TUng), 1804: *Agh-Teleg* (TPL. 1: 15), 1806: *Ag-Telek* (UV), 1808: *Ágtelek* (Lipszky: Rep. 4), 1824-62: *Ágtelek* (MKFT), 1829: *Ág-Telek* (Schem. 33), 1856: *Aggtelek* (MOK), 1857-9: *Agtelek* (CU), 1866: *Aghtelek* (SzSzBML. 189), 1872-84: *Ágtelek* (HKFT), 1873: *Agtelek* (Hnt), 1877: *Agtelek* (Hnt), 1882: *Agtelek* (Hnt), 1888: *Agtelek* (Hnt), 1892: *Agtelek* (Hnt), 1895: *Agtelek* (Hnt), 1898: *Ágtelek* (Hnt), 1900: *Agtelek* (Hnt), 1902: *Agtelek* (Hnt), 1907: *Agtelek* (Hnt), 1909: *Tiszaágtelek* (BK. 209), 1913: *Tiszaágtelek* (Hnt), 1918: *Aggtelek* (UT), 1923: *Agtelek, Tiszaagtelek, Артелек* (PR), 1925: *Agtelek* (PR), 1927: *Tiszaágtelek* (Hnt), 1929: *Agovo (Agtelek)* (ChM. 2), 1931: *Tiszaagteleg* (MPR), 1941: *Tiszaágtelek* (Hnt), 1944: *Tiszaágtelek* (Hnt), 1946: *Тисянка* (УРСР), 1968: *Тисянка* (ЗО), 1969: *Тисянка* (ИМСУ), 1983: *Тисянка* (ЗО), 1985: *Тисянка* (ТК), 1995: *Тисаагтелек* (ВРУ), 2017: *Тисаагтелек* (uo.).

■ Ágtelek Árpád-kori település a történelmi Szabolcs megyében, a *Latorca* folyó bal

oldalán. Az *Ágtelek* helységnév magyar eredetű, a m. R. *Og* szn. (ÁSznt. 593) és a m. *telek* 'földterület, jóság, birtok, faluhely; szántásra alkalmas, trágyázott föld; település' fn. (FNESz., *Aggtelek*, FKnT. 309, TESz. 3: 880, Jakab 81-6) összetételével keletkezett. A személynévhez l. még a közeli, Zemplén megyei *Ágcsernyő* előtagját (FNESz., *Ágcsernyő*). Alapítójáról vagy első tulajdonosáról neveztek el. Első említésekor, 1270-ben már János fia Apa tulajdonaként említi az oklevél (ÁÚO. 8: 290). A *-telek* utótagú nevek keletkezését a tatárjárás pusztításához szokás kapcsolni, s 'elpusztult, egyházatlan falu' jelentéssel értelmezik, ami a helység keletkezési idejét figyelembe véve e falu esetében is elfogadhatónak tűnik (vö. Rácz 2000: 153, Mező-Németh 94). A *telek* lexemával létrejött településnevek között nagy többségben vannak az olyanok, amelyek személynévi előtaggal állnak (Bátori 73), vö. pl. *Abrahámtelek*, *Alajostelek*, *Apatelek*, *Jánostelek*, *Mihálytelek* stb. (Hnt. 1913). Az *Og*~*Ag* személynév elhomályosulásával az *Ag*- előtag létrejöttébe talán belejátszhatott a m. *ág* 'folyóág, elágazás' fn. (FKnT. 71, FTSz.). Mizser Lajos idézi Pesty adatközlőinek a névvel kapcsolatos magyarázatát: „a név eredetéről azt mondhatni, hogy azért nevezik Ágteleknek, mert ágazatja volt Eszenynek, mint egy ág nyúlik ide Bereg és Ung megyék közé” (PestySzab). Ezt azonban meg is cáfolja, mert szerinte nem az *ágazat*-ból származik a név, hanem az *ág* szóból, melynek jelentése 'vízfolyás', azaz a Tisza egyik ága mellett keletkezett település (Mizser 2004: 234). A falu a *Csaroda* és a *Latorca* által körbezárt területen fekszik, a folyószabályozások előtt patakokkal bőven szabdalt helyen. Hasonlóan népetimológias magyarázatát adja a névnek Részó Ensel Sándor: „Ágtelek m. h. Szabolcs vb. Ága lehet valamely fának, folyamnak, erdőnek, útnak, teleknek, családnak, mennyiben oly birtok mely több családnak birtokát képezi, ágas vagy ágteleknek neveztetik (Részó 1: 27). A helység neve a 17-18. században az előtag nélküli, *Telek* formában szerepel az összeírásokban, a 18. század végétől azonban újra a kétrészes név adatolható. 1909-ben, az országos helységnévrendezés során a történelmi településnév a folyó közelségére utaló *Tisza*- előtaggal egészült ki (BK. 209). A falu nevét 1946-ban a szovjet hatóságok *Тисянка*-ra ukránosították, ami a *Tisza* folyónév *-ka* kicsinyítő- vagy helynévképzős alakja. 1995-ben visszakapta a 20. század eleji, jelzői taggal bővült másodlagos magyar nevét (BPY).

Akli, Окли

'település Nagyszőlőstől D-re'

1323: *Okly* (Fejér 8/2: 423), 1337: *Akly* (uo. 8/4: 275), 1396: *Akly* (DocVal. 490), 1398: *Akly* (uo. 510), 1409: *Akly* (ZsO. 2/2: 285), 1426: *Akly* (Fejér 10/6: 358), 1430: *Akly* (uo. 10/7: 235), 1433: *Akly* (DL. 70999), 1443: *Akly* (DL. 70892), 1453: *Akly* (DL. 70903), 1464: *Akly* (DL. 70924), 1465: *Akli* (DL. 70928), 1471: *Akly* (Perényi 264), 1475: *Akly* (uo. 271), 1492: *Akli* (DL. 71039), 1495: *Akly* (Perényi 324), 1498: *Akli* (DL. 71072), 1549: *Akly* (Maksay 1990/2: 830), 16. sz. közepe: *Akly* (UC. 100: 20), 1564: *Akly* (Szabó K. 351), 1570: *Akly* (UC. 76: 18a), 1680: *Akli* (UC. 11: 49d), 1682: *Akli* (UC. 69: 96a), 1686: *Akly* (UC. 42: 27), 1691: *Akli* (UC. 11: 49f), 1704: *Akli* (UC. 64: 17), 1706: *Akly*, *Akly* (UC. 88: 15), 1715: *Akly* (MNL), 1720: *Akly* (MNL), 18. sz. első fele: *Akli* (BélUg), 1740: *Akli* (UgT.), 1756: *Akli* (Kam. 0303: 2), 1773: *Akli* (LexLoc. 283), 1782-4: *Akli* (EKFT), 1786: *Akli* (HT. Div. XVIII: 10), 1788: *Akli* (HT. Div. X. 8: 1), 1796: *Akli* (Vályi 1: 23), 1800: *Akli* (TUg), 1804: *Akli*, *Aklin* (TPL. 1: 21), 1808: *Akli*, *Aklin* (Lipszky: Rep. 4), 1824-62: *Akli* (MKFT), 1825: *Akli* (HT. Div. XII. 22), 1828: *Akli* (VU), 1838: *Akli* (Schem. 68), 1839: *Akli* (F. 4: 419), 1851: *Akli* (F. 1: 17), 1856: *Akli* (MOK), 1857-9: *Akli* (CU), 1863: *Akli* (Hnt), 1865: *Akli* (PestyU), 1870-1: *Akli* (MÁT), 1872-84: *Akli* (HKFT), 1873: *Akli* (Hnt), 1877: *Akli* (Hnt), 1882: *Akli* (Hnt), 1888: *Akli* (Hnt), 1892: *Akli* (Hnt), 1895: *Akli* (Hnt), 1898: *Akli* (Hnt), 1900: *Akli* (Hnt), 1902: *Akli* (Hnt), 1907: *Akli* (Hnt), 1913: *Akli* (Hnt), 1918: *Akli* (UgT.), 1923: *Akly*, *Akli*, *Акly* (PR), 1925: *Akly* (PR), 1927: *Akli* (Hnt), 1929: *Aklin* (*Akli*) (ChM. 3), 1931: *Akli* (MPR), 1941: *Akli* (Hnt), 1944: *Akli* (Hnt), 1946: *Клинове* (YPCP), 1968: *Клинове* (3O), 1969: *Клинове* (IMCU), 1983: *Клинове*, *Клиновое* (3O), 1991: *Клиновое* (TK), 2000: *Окли* (BPY), 2017: *Окли* (uo.).

■ Akli a 14. század elején települt a történelmi Ugocsa megye déli, alföldi részén. Az oklevelekben 1323-ban tűnik fel, s egy évszázadon át az *Akly* család birtoka (Szabó 271). Az

Akli helységnév magyar eredetű, építménynévből keletkezett: a m. *akol* 'karám, ól' fn. (TESz. 1: 118), 'legelőn elkülönített, bekerített hely; állatok istállója a legelőn' fn. (FKnT. 73) -i helynévképzős származéka (FNESz., *Aklipusztá*, Kniezsa 1949: 102, Kocán 2017a: 88, Szabó 271, EtSz. 49-50). A név egy *akol*, körülkerített hely mellett települt helységre utal. A szláv eredetű *akol* főnév településnévi előfordulására magyar nyelvterületen már a 12. század első feléből vannak adataink, vö. 1130-40: Villa, que vocatur *Ocol* (TESz. 1: 118, PRT. 8: 269). Bényei Ágnes szerint az -i képző elsődleges birtokjel funkciója az építménynévből létrejött helységnevekben már nem játszik szerepet, ezekben már egyértelműen helynévképzőként fordul elő (Bényei 82-3). Személynévi származtatása kizárható, első birtokos családjának a neve a helységnévből jött létre (CsnSz. 31, Szabó 271). Lizanec Péter a helységnévet a szláv-ból származtatja, a szó eredeti jelentéséből kiindulva szerinte a név 'körülkerített hely'-ként értelmezhető (Lizanec 1991: 412), vö. ukr. N. *околя* 'körül, köröskörül', *околиця* 'környék, vidék, kerület' (Csopoj 232). Ennek azonban valószínűleg nincs alapja, a helységnév ugyanis egyértelműen magyar névadás eredménye. Réső Ensel Sándor a törökből eredezteti: „Akli m. h. Bereg Ugocsa vb. hajdan hires Kávásvára omladványival. – Turk-tatár nyelven ak anyi mint bejáz = fehér, aklik = fehérség, akli = fehér. Nevét valamint Akolhát p. Heves vb. Roffal szemben, az *akol* szótól nyeri, s úgy értelmezendő mint Akali” (Réső 1: 32). 1946-ban a falu nevét *Клинове*-re változtatták, ami az ukr. *клин* 'ék, pecek, csücsök; földszáv, parcella, cik-kely' fn. (Чопей 149) semlegesnemű ukr. -*ов(е)* képzős alakja. Ez a csehszlovák korszakban hivatalossá vált, a 19. századtól adatolható ruszin *Aklin* félreértelmezésén alapult, az eredeti névvel nem állt kapcsolatban. Az *Aklin* név a magyar név átvétele, de nem párhuzamos ruszin névalak, ugyanis a falu története során mindig megőrizte magyar jellegét. A település párhuzamosan használt népi neve *Öregakli*, az *Öreg-* jelző a település ősiségére utal, szemben a határában a 20. században létrejött *Aklihegy* és *Újakli* falvakkal (Kocán 2005: 188). A helység 2000-ben visszakapta a történelmi magyar nevét (BPU).

Aklihegy, Оклі Гедь 'település Nagyszőlőstől D-re'

1910: *Szőllőhegy* (KSH), 1920: *Akli hegy* (Kogutowicz), 1926: *Aklihegy* (PMH), 1929: *Horá Aklinská (Aklihegy)* (ChM. 373), 1939: *Szőllőhegy* (VFA), 1941: *Aklihegyér-telep* (HK. 248), *Akli hegy* (MKF), 1968: *Клиновецька Гора* (3O), 1969: *Клиновецька Гора* (IMCY), 1983: *Клиновецька Гора, Клиновецькая Гора* (3O), 1991: *Клиновецькая Гора* (TK), 2000: *Оклі Гедь* (BPU), 2017: *Оклі Гедь* (uo.).

■ Aklihegy az 1920-as években, a csehszlovák korszakban vált önálló településsé a szomszédos Akli külterületi lakotthelyéből. Az *Aklihegy* helységnév magyar eredetű, előtagja az anyaközségre utaló *Akli* településnév, utótagja a m. *hegy* 'a dombnál magasabb és meredekebb földfelszíni kiemelkedés, szőlőhegy' fn. (FKnT. 176, TESz. 2: 82-3). „Aklihegy egykor Aklihoz tartozott, szőlővel beültetett hegyoldal, de az idők folyamán kis faluvá fejlődött” (Kocán 2004a: 101). A névadó 240 méteres „hegy” a 2. katonai felmérés térképlapján *Gyula-hegy*, a 3. felméréskor *Gyulai-hegy* néven szerepel (vö. MKFT, HKFT). A helyi lakosság azonban *Akli-hegy* néven, illetve *Hegy*-ként is emlegeti (vö. Kocán uo., Barta 217). A Mária Terézia-féle úrbéri felmérésben az akliak azt vallják, hogy „A Szőlő Hegy hozánk közel van, ha érkeznénk napi szamert dolgozni járhatnánk. Borainkat ami kevés terem ide haza is el adhatjuk” (ÚrbTab., *Akli*). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Клиновецька Гора* a magyar név alapján jött létre. A mai *Оклі Гедь* a történelmi név átvétele, 2000-ben vált hivatalossá (BPU).

Aknaszlatina, Солотвино 'városi típusú település Técsőtől DK-re'

1360: *Zlatina, Zlathyna* (Cs. 1: 452), 1405: *Zlatina* (ZsO. 2/1: 497), 1409: *Zlathina* (Mihályi 157), 1414: *Szlatina* (uo. 195), 1530: *Zlathyna* (Dica), 1542: *Zalthina*, 1543: *Zlathyna*, 1548: *Zlathyna*, 1550: *Zlatina, Zlatyna*, 1552: *Zlathyna*, 1553: *Zlatina*, 1554: *Szlatyna*, 1555: *Zlathyna* (uo.), 1696: *Szlatina* (UC. 149: 23), 1705: *Szlatina* (Hodinka 440),

1715: *Szlatina* (MNL), 1720: *Szlatina* (MNL), 1725: *Szlatina* (Revizki), 1735: *Szlatina* (MCM), 1747: *Szlatina* (GK. 347), 1756: *Szlatina* (Kam. 0303: 2), 1773: *Szlatina*, *Szlatyina*, *Szlotovina* (LexLoc. 134), 1778: *Szlatina* (UC. 121: 53), 1780-1: *Szlatinai-Akna*, *Kostely Szlotovinszki*, *Kostyúj gyiu Szlátine* (MTH. 130), 1782-4: *Szlatina*, *Salz Gruben* (EKFT), 1798: *Szlatina* (CsT. 11), 1799: *Szlatina* (Vályi 3: 418), *Szlatina* (HT. 0012: 2), 1800: *Szlatina*, *Szlotovina* (TM), 1808: *Szlatina-Akna*, *Kostel-Solotwinsky* (Lipszky: Rep. 651), 1809: *Szlatina* (Kam. 661), 1817: *Szlatina*, *Szlotovina* (Hübner 5: 116), 1824-62: *Szlatina Akna*, *Szlatina* (MKFT), 1828: *Szlatina (Akna)* (Nagy 199), 1838: *Akna-Szlatina* (Schem. 53), 1839: *Szlatina* (F. 4: 203), 1851: *Szlatina* (F. 4: 143), 1856: *Szlatina*, *Akna-Szlatina* (MOK), 1857-9: *Szlatina Akna*, *Szlatina-Handal* (CU), 1858: *Szlatina*, *Handel Szlatina* (Kat.), 1863: *Akna-Szlatina*, *Szlatina* (Hnt), 1864: *Akna Szlatina* (PestyM), 1870-1: *Akna Szlatina*, *Szlatina* (MÁT), 1872-84: *Akna-Szlatina*, *Szlatina* (HKFT), 1873: *Szlatina*, *Szlatina-Akna* (Hnt), 1877: *Szlatina (Akna-)* (Hnt), 1882: *Szlatina-falu*, *Szlatina-Akna* (Hnt), 1888: *Akna-Szlatina*, *Szlatyine-Okna* (Hnt), 1892: *Akna-Szlatina*, *Szlatyine-Okna* (Hnt), 1895: *Akna-Szlatina* (Hnt), 1898: *Akna-Szlatina* (Hnt), 1900: *Akna-Szlatina* (Hnt), 1902: *Aknaszlatina* (Hnt), 1907: *Aknaszlatina* (Hnt), 1910: *Слатина* (ЕКУР), 1913: *Aknaszlatina* (Hnt), 1923: *Szlotovina Akna*, *Aknaszlatina*, *Солотвина Акна*, *Szlotovina Selo*, *Faluszlatina*, *Солотвина Село* (PR), 1925: *Marm. Szlotovina* (PR), 1927: *Marmaroš Szlotovina*, *Szlotovina Selo* (Hnt), 1929: *Doly Slatinské (Akna-Szlatina)* (ChM. 188), 1931: *Szlotovina-Selo*, *Szlotovina Marm.* (MPR), 1939: *Aknaszlatina*, *Akna Слатина* (BK. 788), 1941: *Aknaszlatina* + *Faluszlatina* = *Aknaszlatina* (Mező 1999: 19), *Aknaszlatina* (Hnt), 1944: *Aknaszlatina* (Hnt), 1946: *Солотвина* (YPCP), 1968: *Солотвина* (30), 1969: *Солотвина* (IMCY), 1978: *Солотвина* (TK), 1983: *Солотвина*, *Солотвина* (30), 1995: *Солотвино* (BPU), 2017: *Солотвино* (uo.).

■ *Szlatina* a 14. század közepén települt a történelmi Máramaros megyében, a *Tisza* jobb partján, Máramarossziget szomszédságában. A *Szlatina* helységnév román eredetű, köznévi előzménye a déli szlávból átvett rom. *slatina* 'sós-kút, sósforrás, sós ásványvíz, sósforrásos hely' fn. (DRM. 2: 512), vö. szl. **solt-ina* 'ua.' fn. (Šmilauer 167), **slatina* 'sósforrás' fn. (Moór 106), 'sós' (Melich HonfMg. 245). Ebből román névadással több helységnév keletkezett a mai Kárpátalja területén (vö. *Kisszlatina*, *Nagyszlatina* Ungban). *Aknaszlatina* esetében ruszin előzményről nem lehet szó, mert az ukr. N. *слатина* 'sósforrás, hegyi forrásból eredő sós víz' fn. (HucHov. 173) csupán a kárpáti ukrán nyelvjárásokban használatos, ott is román jövevényszóként (ECYM. 5: 297). Az ukránban ennek értelmi megfelelője az ukr. N. *солотвина* (Hrincsenko 4: 167, Dzendzelivszkij 1975: 193-4), de l. még 'sós mocsár, láp' jelentésben (ECYM. 5: 350, Dzendzelivszkij uo.). A bojkó nyelvjárási atlasz ezt leggyakrabban víznevekben adatolva, minden bizonnyal 'sós vízü patak' jelentésben (AGB. 4: 34-5). Kiss Lajos szerint a rom. *Slatina* > ukr. N. *Солотвина* alakpár a párhuzamos román–ruszin névadás érdekes példája. Az *Akna*- előtag sóbányászattal kapcsolatos, vö. m. *akna* 'sóbánya' fn. (TESz. 1: 117), 'bánya bejárata' fn. (FKnT. 73). A történelmi Máramaros megye legjelentősebb természeti kincse a só, Bélay szerint ez a megye betelepülésének is a legjellegzetesebb földrajzi tényezője. „Husztól Konyháig mintegy száz kilométer hosszúságban húzódik a gazdag máramarosi sóréteg: számos Sospatak, Szlatinka nevű sós vízü patak jelzi a felszínhez való közelségét. Véletlen folytán napvilágra került bányászteszközök igazolják, hogy már a római korban ismerték és bányászták. A tárgyalt korszakban azonban máshol is nyíltak aknák: Huszt közelében Sófalva környékén Huszt-akna s a Talabor balpartján Uglya és Talaborfalva között. Ezeknek a sótermése mind mennyiségben, mind minőségben elmarad a Sziget körüli sóbányáké mögött... A ma oly nagy jelentőségű Akna-Szlatina művelését csak a XVIII. század második felében kezdték” (Bélay 7). Az aknaszlatinai kincstári sóbányatelepet, tehát a Faluszlatinától elkülönült tulajdonképpeni Aknaszlatinát korábban *Handal*-nak is hívták. Kiss Lajos szerint a 'bányatelep' értelemben másutt használatos *handal*–*handel* nyelvi forrása a ném. *Handel* 'bánya, bányauzem' fn., ami a *handeln* 'cselekszik' ige postverbaléja (Kiss 1991b: 123-4). 1941-ben a két szomszédos község, *Akna*- és *Faluszlatina* egyesült, a közös helység az *Aknaszlatina* nevet kapta (Mező 1999: 19). A hivatalos ukrán *Солотвино* a történelmi ruszin név átvétele. Hasonló településnév a Kárpátok keleti oldalán Ivano-Frankivszk (*Солотвин*), illetve a távolabbi Szumi (*Солотвине*) és Voliny (*Солотвин*) megyékben is előfordul (BPU, Lucsik 443, Janko 332).

Alsóapsa, Нижня Апша 'település Técsőtől K-re'

1387: *Alsowapsa* (Bélay 120), *Also Vapsa* (DocVal. 334), 1390: *Alsoapsa* (DocVal. 376), 1403: *Apcha* (ZsO. 2/1: 286), 1404: *Apsa* (Iványi 91), 1405: *Alsowapsa* (ZsO. 2/1: 497), 1407: *Apsa inferiori* (Mihályi 150), 1412: *Absa* (ZsO. 3: 539), 1435: *Also-Apsa* (Mihályi 295), 1438: *Apsa* (uo. 306), 1450: *Also-Apsa* (uo. 349), 1456: *Alsoapsa* (DL. 44800), *Also-Apsa* (Mihályi 390), 1480: *AlsoApsa* (DL. 70994), 1492: *AlsoApsa* (DL. 36398), 1530: *Alsoapsa* (Dica), 1542: *Alsoapsa*, *Alsoabsa*, 1543: *Alsowapsa*, 1548: *Also Apsa*, *Alsoapsa*, 1550: *Also Apsa*, 1552: *Alsoapsa*, 1553: *Also Apsa*, 1554: *Also Apsa*, *Alsoapsa*, 1555: *Also Apsa* (uo.), 1696: *Alsó Apsa* (UC. 149: 23), 1705: *Apsa* (Hodinka 442), 1707: *Alsó-Apsa* (UC. 8: 55), 1715: *Alsó Apsa* (MNL), 1720: *Alsó Apsa* (MNL), 1725: *Alsó Apsa* (Revizki), 1735: *Also Apsa* (MCM), 1747: *Also-Apsa* (GK. 343), 1752: *Also Apsa* (UC. 32: 19), 1756: *Alsó Apsa* (Kam. 0303: 2), 1773: *Inferior Apsa*, *Alsó Apsa*, *Apse dgye zosz*, *Apsu Nyizsnyu* (LexLoc. 133), 1778: *Alsó Apsa* (UC. 121: 53), 1782-4: *Also Apsa* (EKFT), 1791k.: *N. Apsa* (Novissima), 1796: *Alsó Apsa* (Vályi 1: 48), 1798: *A. Apsa* (CsT. 11), 1799: *Also-Apsa* (HT. 0012: 2), 1800: *Alsó Apsa* (TM), 1808: *Apsa* (*Alsó-*), *Apsa gye dzsosz* (Lipszky: Rep. 19), 1809: *Alsó Apsa* (Kam. 661), 1824-62: *Apsa-Alsó* (MKFT), 1828: *Apsa* (*Alsó*), *Nisnya Apsu* (Nagy 195), 1838: *Alsó-Apsa* (Schem. 53), 1839: *Alsó-Apsa* (F. 4: 199), 1851: *Alsó-Apsa* (F. 1: 37), 1856: *Unter-Apsa*, *Alsó -Apsa* (MOK), 1857-9: *Alsó Apsa* (*Apsa de zszos*) (CU), 1863: *Alsó-Apsa* (Hnt), 1864: *Alsó Apsa*, *Apsa de dzsosz* (PestyM), 1870-1: *Alsó Apsa* (MÁT), 1872-84: *Apsia din josu* (*Alsó Apsa*) (HKFT), 1873: *Apsa* (*Alsó-*), *Apsiu dinzsoszu* (Hnt), 1877: *Apsa* (*Alsó-*), *Apsia zszos* (Hnt), 1882: *Apsa* (*Alsó-*), *Apsia zszos* (Hnt), 1888: *Alsó-Apsa*, *Apsa de jos* (Hnt), 1892: *Alsó-Apsa*, *Apsa de Jos* (Hnt), 1895: *Alsó-Apsa* (Hnt), 1898: *Alsó-Apsa* (Hnt), 1900: *Alsó-Apsa* (Hnt), 1902: *Alsóapsa* (Hnt), 1907: *Alsóapsa* (Hnt), 1910: *Нижня Апша* (ЕКУР), 1913: *Alsó-apsa* (Hnt), 1923: *Apša Nižna*, *Alsóapsa*, *Апша Нижня* (PR), 1925: *Dol. Apša* (PR), 1927: *Dolní Apša* (Hnt), 1929: *Apša Nižní* (ChM. 12), 1931: *Apša Niž.* (MPR), 1939: *Alsóapsa*, *Нижня Апша* (BK. 787), 1941: *Alsóapsa* (Hnt), 1944: *Alsóapsa*, *Нижня Апша* (Hnt), 1946: *Діброва* (УРСУ), 1968: *Діброва* (ЗО), 1969: *Діброва* (ІМСУ), 1978: *Дубрава* (ТК), 1983: *Діброва*, *Диброва* (ЗО), 2004: *Нижня Апша* (ВРУ), 2017: *Нижня Апша* (uo.).

■ Alsóapsa 14. századi alapítású település Máramarosban, a *Tisza* jobb oldali ágának, az *Apsa* (*Apsica*) pataknak a völgyében. Az *Apsa* helységnév magyar eredetű, puszta személynévből keletkezett magyar névadással (FNESz., *Alsóapsa*, Bélay 120, Drăganu 390), vö. m. *Absa*, *Apsa* szn. (ÁSznt. 42, HO. 7: 141). „Szigettől északra, az *Apsa* folyócska mellett egymás után három falu keletkezett még a XIV. század első felében: a három *Apsa*. Tekintettel Sziget közelségére és magyar személynévi eredetű nevükre, magyar alapítást tételezünk fel. A huszti uradalomhoz tartozván, 1387-ig nem hallunk róluk. Ekkorra Felsőapsa már a Közép Szolnok megyében birtokos előkelő magyar Kusalyi Jakcsok uraságát ismerte el valószínűleg csak néhány éve. Zsigmond ekkor elcsereéli velük több kaszói faluval együtt, szilágysági birtokot adván értük. Az oklevél szerint lakott birtokok és „oláhokkal népesültek”. Bár nem egészen világos a fogalmazás, a „predia populosa et terre Olachorum incolis decorate” kifejezés arra mutat, hogy nem régen ültették meg a románokat rajtuk” (Bélay 41-2). A személynév az EtSz. szerint m. R. *Abfalon* szn.-nek (EtSz, *Apsa*), esetleg az *Ábrahám*-nak lehet a becéző alakja (Wertner 232-3). Az azonos nevű patak miatt nem zárhatjuk ki teljesen azt a lehetőséget sem, hogy a település neve víznévből jött létre névátvitellel, de a víz- és helységnév közül talán a településnév az elsődleges, vö. *Apsa* 'a *Tisza* j. á. Alsóapsa (Нижня Апша) h.' 1390: *Apsa* (DocVal. 385), 1411: *Apsa* (Bélay 166), 1720: *Apsavize* (uo. 166, 121), 1777: *Rivus Apsa* (Kam. 1105: 1), 1940: *Apsa-patak* (FKözl.). A patak neve a 18. század első felétől már az ukr. -уця kicsinyítő képzős *Apsica* alakban szerepel a forrásokban, de a magyar névhasználatban a korai neve az elterjedt: 1725: *Apsicza fl.* (Revizki), 1756: *Apsicza fl.* (Kam. 0303:2), 1782-6: *Apsizo Bach* (EKFT), 1824-62: *Apsicza Bach* (MKFT), 1864: *Apsicza* (PestyM, *Alsó-apsa*), 1872-84: *Par. Absitia* (*Apsa p.*) (HKFT), 1910: *Apšita* (*Apsa p.*) (HBÁT), 1957 *Апшиуця*, *Апшиуца* (КРУ. 17), 1979: *Апшиуця* (СГУ 23). Pesty adatközlői Felsőapsa neve kapcsán szintén a víznévi eredetet vallják: „Felső *Apsa* község nevét hagyomány szerint a' *Apeczka* havasokból eredő *Apsa* folyótól vette *Apsicza* telepítvénnel együtt mely mind kettőt

keresztül folya” (PestyM). A megkülönböztető szerepű *Alsó*- előtag a közeli *Felső*- (*Верхне Водяне*) és *Közérapsa* (*Середне Водяне*) nevének előtagjával van korrelációban (vö. Bölcskei 155-63). Az ukrán névtani szakirodalomban Lucsik elveti a személynévi eredetet, s a víz-nevet tartja elsődlegesnek, ami szerint egy illír **apis* v. **apisa* ’víz’ fn. származéka, vö. rom. *apă* ’víz’ fn. (Lucsik 22-3). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Діброва* helységnév a falu fekvésére vezethető vissza, a román lakosságú település ugyanis a 336 m magas *Dumbrava* nevű hegy alján fekszik, s arról kapta a nevét, vö. 1826-62: *Dubrowa, Fárhegy* (MKFT), 1872-84: *Dumbrava* (HKFT), 1978: *Дуброва* (TK). A hegynévhez l. rom. *dumbravă* ’cserjés, sarjerdő, liget, berek, erdő, tölgyerdő, tölgyes’ fn. (DRM. 1: 406), ukr. *дiбpова-дyбpава* ’tölgyes, tölgyerdő’ fn. (CYM. 2: 296, Csopaj 82) (FNESz., *Alsóapsa*). A település – az *Apsa* nevet viselő falvak közül egyedülként – 2004-ben visszakapta a történelmi, kétrészes nevét. A mai hivatalos ukrán *Нижня Аниа* az *Alsóapsa* részfordítása, vö. ukr. *нижня* ’alsó, alul fekvő’ mn. (CYM 5: 409, Csopaj 217). A népi román *Apsa din jos* ’Alsóapsa’ párhuzamos névadás eredménye. *Alsóapsa* a kárpátaljai románok központja, közel 8000 fős lakossága szinte kivétel nélkül román nemzetiségű és anyanyelvű. Az 1715-ös országos összeírás a településen *Elias Zubacs, Jonas Habota, Alexius Orosz, Joannes Bucsa, Ladislaus Bucsa, Daniel Bucsa, Theodorus Luczila, Mathias Gányai, Franciscus Santa, Franciscus Orosz, Franciscus Fosza, Theodorus Danko, Stephanus Laur, Ladislaus Vak, Franciscus Szlavita, Joannes Orosz, Theodorus Gabriel, Elias Habota, Ladislaus Mácza* nevű lakosokat említ (MNL).

Alsóbisztra, Нижній Бистрий ‘település Husztól ÉK-re’

1668?: *Bisztra* (Bélay 95, 127), 1809: *Bisztra* (Kam. 661), 1824-62: *Bisztra* (MKFT), 1828: *Bisztra (Alsó)* (Nagy 195), 1838: *Also-Bisztra* (Schem. 60), 1839: *Alsó-Bisztra* (F. 4: 195), 1851: *Alsó-Bisztra* (F. 1: 136), 1856: *Unter-Bisztra, Alsó-Bisztra* (MOK), 1857-9: *Alsó Bisztra* (CU), 1863: *Alsó-Bisztra* (Hnt), 1864: *Alsó Bisztra* (PestyM), 1868: *Alsó-Bisztra* (Schem. 69), 1870-1: *Alsó Bisztra* (MÁT), 1872-84: *Alsó Bisztra* (HKFT), 1873: *Bisztra (Alsó -)* (Hnt), 1877: *Bisztra (Alsó-)* (Hnt), 1882: *Bisztra (Alsó-)* (Hnt), 1888: *Alsó-Bisztra* (Hnt), 1892: *Alsó-Bisztra* (Hnt), 1895: *Alsó-Bisztra* (Hnt), 1898: *Alsó-Bisztra* (Hnt), 1900: *Alsó-Bisztra* (Hnt), 1902: *Alsóbisztra* (Hnt), 1907: *Alsóbisztra* (Hnt), 1910: *Нижня Бистра* (ЕКУР), 1913: *Alsóbisztra* (Hnt), 1923: *Bystryj Nižnyj, Alsóbisztra, Быстрый нижний* (PR), 1925: *Niž. Bystrá* (PR), 1927: *Bystrá Nižni* (Hnt), 1929: *Bystrý Nižni* (ChM. 114), 1931: *Bystara Nižni* (MPR), 1939: *Alsóbisztra, Нижня Быстра* (BK. 786), 1941: *Alsóbisztra* (Hnt), 1944: *Alsóbisztra, Нижня Быстра* (Hnt), 1946: *Нижній Бистрий* (УРСР), 1968: *Нижній Бистрий* (30), 1969: *Нижній Бистрий* (ІМСУ), 1977: *Нижній Быстрый* (TK), 1983: *Нижній Бистрий, Нижний Быстрый* (30), 2017: *Нижній Бистрий* (ВРУ).

■ Bélay szerint Alsóbisztra a 17. század derekán települt a máramarosi Verhovinán, a Nagyág és a *Bisztra* patak összefolyásánál. Első említések a herinceiek birtokában van (vö. Bélay 95). Az összeírások azonban a 18. században csak egy *Bisztrá*-t említenek a Nagy-ág völgyében, ami valószínűleg *Felsőbisztrával* azonos. Az 1715-ös és az 1720-as országos összeírásokban egyik *Bisztra* sem szerepel. A későbbi alapítást Pesty adatközlői is alátámasztják: „Alsó Bisztra, keletkezése újabb kori, csak 1827-ik évben nyert engedélyt templomépítésre, de minden oldalról betedülő lakosok által a lélek szám 795. szaporodot. Nevét az ott található Bisztra (:sebes:) pataktól vette, melynek valamint a Nagy ág vizének két partján hegyen völgyön szét szórva fekszik, temploma mellett mely a falu központjának mondható alig létezik 10. ház az is többnyire Zsidóké, lakossága szegénységgel küzd, ’s úgy szolván vad állapotban van, csak vasárnaponként láthatják egymást” (PestyM). A *Bisztra* helységnév ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Bisztra* ’a Nagy-ág j. á. Alsóbisztra (Нижній Бистрий) h.’ 1782-6: *Bistra* (EKFT), 18. sz. vége: *Bisztri* (VIT. 0012), 1824-62: *Bisztra B.* (MKFT), 1864: *Bisztrapatak* (PestyM, Berezna), *Bisztra (:sebes:) patak* (uo., *Alsóbisztra*), *Bistra potok* (S. 184), 1864-5: *Bisztra patak* (Kat.), 1872-84: *Bisztra* (HKFT), 1876: *Bisztra (sebes) patak* (Szilágyi 99), 1910: *Bisztra* (HBÁT), 1913: *Bisztra patak* (S. 178, Kat.), 1925: *Bistra* (PR), 1929: *Bistri potok* (Petrov 2), *Быстрый* (uo. 5), 1935: *Bystrý, Быстрый* (W. 50, 59), 1939: *Bisztra* (SzSzBML. 468), 1940: *Bisztra patak* (FKözl.), 1957: *Бистра, Быстрая*

(КРУ. 19), 1979: *Бистрий* (СГУ 49). A pataknev a nőnemű ukr. *бистра* 'sebes, gyors' mn. (Hrincsenko 1: 57, СУМ 1: 167, Csopaj 22) származéka. A folyó, patak sebessége számos kárpátaljai vízfolyás nevének létrejöttében játszott szerepet (vö. Sebestyén 2017a: 34-7, СГУ 48-51). Az *Alsó-* előtag a Nagy-ág völgyében északabbra fekvő *Felsőbisztra* (Берхній Бистрий) nevének előtagjával áll korrelációban (vö. Bölskei 155-63). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Нижній Бистрий* 'Alsóbisztra' a történelmi név nőnemű *Bisztra* alakjától eltérően hímnemű változat.

Alsódubovec, Нижній Дубовець

'település Técsőtől ÉK-re'

1898: *Alsó-Dombó* (Hnt), 1900: *Alsó-Dombó* (Hnt), 1902: *Alsódombó* (Hnt), 1904: *Nizs-něj Dubovecz, Alsópatakvölgy* (Lelkes 68, BK. 531), 1907: *Alsópatakvölgy* (Hnt), 1910: *Дубовець нижній* (EKUP), *Alsópatakvölgy* (KSH), 1913: *Alsópatakvölgy* (Hnt), 1918: *Alsópatakvölgy* (Hnt), 1929: *Dubovec Nižní* (ChM. 212), 1944: *Alsódubovec, Нижній Дубовець* (Hnt), 1968: *Нижній Дубовець* (ЗО), 1969: *Нижній Дубовець* (IMCU), 1978: *Нижний Дубовец* (ТК), 1983: *Нижній Дубовець, Нижний Дубовец* (ЗО), 2017: *Нижній Дубовець* (ВРУ).

■ Alsódubovec a 19. század második felében települt tanya a máramarosi Dombó határában. A forrásokban, helységnévtárakban elsődlegesen szereplő *Alsódombó* név az anyaközségre és a falu déli, alsó fekvésére utal. Az *Alsódombó* nevet az országos helységnévrendezés során, 1904-ben *Alsópatakvölgy*-re változtatták (Lelkes 68). 1939-ben ezt a minden bizonnyal korábbi, népi *Alsódubovec* név váltotta fel. Az *Alsódubovec*, ruszin *Nyizsnyij-Dubovec* helységnév szláv eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Nyizsnyij-Dubovec* 'a Tarac b. á. Dombó (Дубове) h.' 1782-6: *Maľy Dubowec* (EKFT), 18. sz. vége: *P. Dubovei* (VIT. 0012), 1824-62: *Unter Dubowetzer Thal* (MKFT), 1864: *Also Dubovecz* (PestyM), *Нѣжнѣ Дубовець пот.* (Kat.), *ручей Дубовець нѣжнѣ, Nižni Dubovec* (patak) (S. 190), 1872-84: *Nižni Dubowec* (HKFT), 1935: *Nižni Dubovec, Дубовець Нижній* (W. 46, 60), 1979: *Нижній Звір* (СГУ 388). A víznév előtagja a rusz.-ukr. *нижній* 'alsó, alul fekvő' mn. (СУМ 5: 409, Csopaj 217), utótagja a *дубовий* 'tölgyes, tölgyfás' mn. (СУМ 2: 430, Csopaj 82) -*ець* kies. képzős származéka. A patak minden bizonnyal a környező tölgyerdőkről kapta a nevét (Lucsik 198), l. *Dombó*, ill. *Дубовець, Дубовица* víznevek a Prut, Donyec, Szeret, Dnyeper vízgyűjtőjén Ukrajnában (СГУ. 186), valamint *Dubina, Dubova, Dubovij* stb. pataknevek Kárpátalján (Sebestyén 2017a: 73-4). Az *Alsó--Нижній-* előtag a falutól északra fekvő *Felsődubovec* (Вишній Дубовець) nevének előtagjával van korrelációban (vö. Bölskei 155-63). A hivatalos ukrán *Нижній Дубовець* a történelmi név átvétele.

Alsóhidegpatak, Нижній Студений

'település Ökörmezőtől ÉNy-ra'

1612: *Hidegpathak alias Ztudina* (Bélay 145), 1618?: *Hidegh Patakon* (UC. 110: 60), 1653: *Hydeghpathaka* (Bélay 145), 1704: *Hidegh Patak, Sztudena* (UC. 64: 17), 1707: *Hidegh-Pataka* (UC. 8: 55), 1712: *Hideg-patak* (UC. 151: 20), *Sztudena* (UC. 65: 57), 1713: *Hideg-Patak* (UC. 12: 7), *Sztudena* (UC. 65: 58), 1715: *Hideg Patak* (MNL), 1720: *Hidegpatak* (MNL), 1725: *Hidegpatak, r. Sztudina* (Revizki), 1735: *Hideg Patak r. Sztudina* (MCM), 1741: *Sztudena* (UC. 145: 111), 1747: *Hidegpatak* (GK. 304), 1756: *Hidek patak* (Kam. 0303: 2), 1764: *Hideg Patak* (UC. 156: 44a), 1773: *Hideg Patak, Sztudena* (LexLoc. 135), 1782-4: *Hidek Patak Rus: Studena* (EKFT), 1789: *Hideg-patak* (HT. 0012: 1), 1798: *Hideg Patak* (CsT. 11), 1799: *Hideg Patak* (Vályi 3: 28), *Hidekpatak* (HT. 0012: 2), 1800: *Hidegpatak, Studena* (TM), 1808: *Hidegpatak, Studená* (Lipszky: Rep. 140), 1824-62: *Studena h. Hidegpatak* (MKFT), 1828: *Patak (Hideg), Studenoje* (Nagy 198), 1838: *Hidegpatak* (Schem. 60), 1839: *Hidegpatak* (F. 4: 189), 1851: *Hidegpatak* (F. 2: 108), 1856: *Hidegpatak (Sztudeno), Alsó-Hidegpatak* (MOK), 1857-9: *Nižne Studenoje (A. Hidegpatak)* (CU), 1863: *Alsó-Hidegpatak, Sztudeno* (Hnt), 1864: *Alsó Hidegpatak, Sztudenoje* (PestyM), *Студеное нижное* (Kat.), 1870-1: *Alsó Hidegpatak* (MÁT), 1872-84: *Al. Hidegpatak, Studenoje nizne*

(HKFT), 1873: *Hidegpatak (Alsó- és Felső-), Sztudevoje (!)* (Hnt), 1876: *Hidegpatak (Szilágyi 330)*, 1877: *Hidegpatak (Alsó- és Felső-), Sztudevoje (!)* (Hnt), 1882: *Hidegpatak (Alsó-)* (Hnt), 1888: *Alsó-Hidegpatak, Nesnej-Sztudenej* (Hnt), 1892: *Alsó-Hidegpatak, Nezsnej-Sztudenej* (Hnt), 1895: *Alsó-Hidegpatak* (Hnt), 1898: *Alsó-Hidegpatak* (Hnt), 1900: *Alsó-Hidegpatak* (Hnt), 1902: *Alsóhidegpatak* (Hnt), 1907: *Alsóhidegpatak* (Hnt), 1910: *Студене, Студеное, Студений нижне* (ЕКУР), 1913: *Alsóhidegpatak* (Hnt), 1923: *Studenoje Nižnoje, Alsóhidegpatak, Студений нижний* (PR), 1925: *niž. Studené* (PR), 1927: *Nižní Studenoje* (Hnt), 1929: *Studený Nižní* (ChM. 1183), 1931: *Studenoje Niž.* (MPR), 1939: *Alsóhidegpatak, Нижнее Студеное* (BK. 787), 1941: *Alsóhidegpatak* (Hnt), 1944: *Alsóhidegpatak, Нижнее Студеное* (Hnt), 1946: *Нижний Студений* (УРСР), 1968: *Нижний Студений* (ЗО), 1969: *Нижний Студений* (ИМСУ), 1983: *Нижний Студений, Нижний Студений* (ЗО), 1992: *Нижний Студений* (TK), 2017: *Нижний Студений* (БРУ).

■ Alsóhidegpatak a 16. században települt a máramarosi Verhovinán, a Nagy-ág forrásánál, az azonos nevű patak mellett. Telepítője a Lipcei és Dolhai rokonság (Bélay 145). Első írásos említése cáfolja azt a népi vélekedést, miszerint „Eredetéről ennyit tudhatni: Hidegpatak – Sztudenoje – a hogy köznyelven neveztetik, onnan eredt: hogy pompás forrás hideg vízzel – oroszul – Sztudenoje – (hideg) látta el a még Árpádok ide jövétele előtti időkben, már ide szokott hegyi népet” (PestyM). A *Hidegpatak* helységnév magyar eredetű, víznévből jött létre névátvitellel, vö. 1809: *Hideg patak* (Kam. 0661), 1864: *Hidegpatak – Sztudenoje* (PestyM). A víznév a m. *hideg* mn. (ÉrtSz. 3: 246-7) és a m. *patak* fn. (FKnT. 266) összetétele (Kniezsa ErdVizn. 58). A párhuzamos ruszin *Sztudenij* névhez l. *Sztudenij* 'a Repinka b. á. Alsóhidegpatak (Нижний Студений) h.' 1824-62: *Studení Potok* (MKFT), 1863: *Студеное течение* (S. 201), 1864: *Hidegpatak – Sztudenoje* (PestyM), *Студеное течение* (Kat., *Iszka*), *Студени течение* (Kat., *Alsóhidegpatak*), 1872-84: *Studení p.* (HKFT), 1876: *Sztudení (Hideg-)-patak* (Szilágyi 98), 1910: *Sztudení* (HBÁT), 1925: *Studený* (PR), 1935: *Studený, Студенный* (W. 49, 63), 1939: *Sztudenij p.* (SzSzBML. 468), 1979: *Студений* (СГУ 536). Ehhez l. ukr. *студений* 'nagyon hideg, hideg, hűvös, hűs' mn. (СУМ 9: 799, Csopoj 383, Haborak 2003: 238), vö. *Студений* víznevek Kárpátalján és Ukrajna más vidékein (Sebestyén 2017a: 323-4, Verbics 2017: 232, СГУ 536). A vízfolyás hőfoka – különösen a Kárpátokban – gyakori motivációja a névadásnak, vö. *Sztudena, Sztudenij, Sztudencsak, Sztudenec, Sztudenivcsik* stb. víznevek (Sebestyén 2017a: 323-4). Az *Alsó- (Нижний-)* előtag a szomszédos, északabbra fekvő *Felsőhidegpatak (Верхний Студений)* névének előtagjával van korrelációban (vö. Bölskei 155-63), vö. ukr. *нижний* 'alsó, alul fekvő' mn. (СУМ 5: 409, Csopoj 217). A hivatalos ukrán *Нижний Студений* a párhuzamosan használt ruszin népi név átvétele.

Alsókálinfalva, Калини 'település Técsőtől ÉK-re'

1530: *Kalynffalwa* (Dica), 1542: *Kalymfalwa, Kalynfalwa*, 1543: *Kalinfalwa*, 1548: *Kalynfalwa*, 1550: *Kalymfalwa, Kalynffalwa*, 1552: *Kalynffalwa*, 1553: *Kalynffalwa*, 1554: *Kalynfalwa*, 1555: *Kalynfalwa* (uo.), 1569: *Kalinfalva* (Bélay 159), 1614: *Kalinfalva* (Iványi 245), 1704: *Kalin falva* (UC. 64: 17), 1705: *Kalinfalva* (Hodinka 439), 1715: *Kalinfalva* (MNL), 1720: *Kalinfalva* (MNL), 1725: *Kalinfalva* (Revizki), 1735: *Kalinfalva* (MCM), 1747: *Kalinfalva* (GK. 340), 1756: *Kalinfalva* (Kam. 0303: 2), 1764: *Kalin Falva* (UC. 156: 44a), 1773: *Kalinfalva, Kalinyesty, Kalinach* (LexLoc. 133), 1782-4: *Kalinfalva, Kalma (!)* (EKFT), 1798: *Kalinfalva* (CsT. 11), 1799: *Alsó Kalinfalva* (Vályi 2: 268), *Kalinfalva* (HT. 0012: 2), 1808: *Kalinfalva, Kalina, Kalinesti* (Lipszky: Rep. 283), 1809: *Kalinfalva* (Kam. 661), 1824-62: *Kalinfalva (ruth: Kalini)* (MKFT), 1828: *Kalinfalva (Alsó), Kalini* (Nagy 196), 1838: *Kalinfalva* (Schem. 59), 1839: *Kalinfalva* (F. 4: 200), 1851: *Kalinfalva (Alsó)* (F. 2: 166), 1856: *Kalinfalu (Kalini), Kalinfalva* (MOK), 1857-9: *Kálinfalu (Kálini)* (CU), 1863: *Alsó-Kalinfalva, Kalini* (Hnt), 1864: *Alsó Kalinfalva, Kalini* (PestyM), *Калины* (Kat.), 1872-84: *Kalina, Kalinfalva* (HKFT), 1873: *Kalinfalu (Alsó-), Kalini* (Hnt), 1877: *Kálinfalu (Alsó-), Kalini* (Hnt), 1882: *Kalinfalu (Alsó-), Kalini* (Hnt), 1888: *Alsó-Kálinfalu, Kálini* (Hnt), 1892: *Alsó-Kálinfalu, Kalina* (Hnt), 1895: *Alsó-Kálinfalu* (Hnt), 1898: *Alsó-Kálinfalva* (Hnt), 1900: *Alsó-Kálinfalva* (Hnt), 1902: *Alsókálinfalva* (Hnt), 1907: *Alsókálinfalva* (Hnt), 1910: *Калина*,

Калини (ЕКУР), 1913: *Alsókálinfalva* (Hnt), 1923: *Kaliny, Alsókálinfalva, Калины* (PR), 1925: *Kaliny* (PR), 1927: *Kaliny* (Hnt), 1929: *Kaliny* (ChM. 489), 1931: *Kaliny* (MPR), 1939: *Alsókálinfalva, Калины* (BK. 787), 1941: *Alsókálinfalva* (Hnt), 1944: *Alsókálinfalva, Калины* (Hnt), 1946: *Калини* (УРСР), 1968: *Калини* (ЗО), 1969: *Калини* (ІМСУ), 1978: *Калины* (ТК), 1983: *Калини, Калины* (ЗО), 2017: *Калини* (ВРУ).

■ Alsókálinfalva a 16. század első felében települt a történelmi Máramaros megyében, a Tarac folyó mellett. „Minden bizonnyal a Dolhaiak telepítették a XVI. század második felében a Tarac mellett Dombót és Kalinfalvát, amely aztán a hat Tarac melletti faluval együtt a kirvai uradalmukat alkotta” (Bélay 77). A *Kálinfalva* helységnév magyar, a *Kalin* szn.-nek és a birtokos személyjellel ellátott m. *falu* főnévnek az összetétele (Mizser 2007: 97-8), vö. 1604: *Pe. Kalin* Barcánfalván (Bélay 123), 1605: *Kalin Manaila* Deszén (uo. 135) stb. A személynévhez l. *Kalin* szn. (DocVal. 361), rom. *Călin, Calin* csn. (DOR. 27, Iordan 1983: 96, 104), ukr. *Калин* csn. (Csucska 2005: 201, 2011: 201, Dujcsak 2003: 135), or. *Калина* kn. (Петровський 127), m. *Kalin, Kalina* csn. (ÚMCsT. 540). Telepítő kenézéről vagy alapítójáról kaphatta a nevét, aki valószínűleg román személy volt. A Pesty adatközlői által említett népi magyarázatot, miszerint „Ezen község orosz nyelven Kalini (:Калини:) nevét veszi bizonyos orosz nyelven nevezendő (:Кálnика:) veres gyümölcsöt termő fától” (PestyM), teljes bizonyossággal elvethetjük, vö. ukr. *калина* ’vad bangita, kányabangita’ fn. (СУМ 4: 76, Csopej 141), ill. rom. *călin* ’ua.’ (Iordan 1963: 63). A párhuzamosan használt román népi *Kalines-tvi*, illetve a hivatalossá vált ruszin *Калини* szintén személynévi alapú: előbbi a *Kalin* szn. rom. -*esti* képzős származéka, jelentése tkp. ’Kalinék, Kalin emberei’, míg a ruszin név a személynév többes számú alakja, a román név értelmi megfelelője. A 19. századtól használatos *Alsó-* előtag a Máramarosszigettől délre fekvő *Felsőkálinfalva* (*Călinești*) nevének előtagjával áll korrelációban (vö. Bölskei 155-63). Az országos helységnévrendezés során a település nevének korábbi kötőjeles írásmódját megszüntették (Mező 1999: 23). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Калини* a ruszin népi név átvétele.

Alsókaraszló, Запичча 'település Ilosvától DNy-ra'

1454: *Koroztho* (DL. 105781, Lehoczky 3: 314), 1490: *Naghkarazlo* (DL. 71024), 1509: *Naghkarazlo* (Perényi 356), 1564: *vierque Karazlo* (Szabó K. 349), 1649: *Nagy Karaszlo* (KirK. 10.148), 1671: *Also Karaszlo* (UC. 60: 17), 1672: *Nagy avagy Also Karaszlo* (UC. 7: 30), 1674: *Also Karaszlo* (UC. 7: 31), 1675: *Majori Karaszlo, Nagy Karaszlo* (UC. 39: 11), 1684: *Nagy Karaszlo* (UC. 51: 47), 17. sz. vége: *Alsó Karaszló* (UC. 38: 68), 1701: *Alsó karaszló* (UC. 11: 26), 1715: *Alsó Karaszló* (MNL), 1720: *Alsó Karaszló* (MNL), 1721: *Alsó Karaszló* (UC. 155: 16), 18. sz. első fele: *Kis=Karaszlo, Zaricsa* (!) (BélUg), 1741: *Zarics* (GK. 499), 1747: *Alsó Karaszló* (GK. 184), 1756: *Alsó Karaszló* (Kam. 0303: 2), 1767: *Alsó=Karaszlo* (UC. 160: 24), 1773: *Alsó-Karaszló, Zaricza* (LexLoc. 284), 1782-4: *Also Karaszlo* (EKFT), 1786: *A. Karaszló* (HT. Div. XVIII: 10), 1788: *A. Karaszló* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Also Karaszlo, Zaricsa* (Vályi 2: 590), 1800: *Alsó Karaszló* (TUg), 1824-62: *Zaricsa h. Karaszló* (MKFT), 1825: *A. Karaszló* (HT. Div. XII. 22), 1828: *Alsó-Karaszló* (VU), 1838: *Alsó-Karaszló* (Schem. 65), 1839: *Alsó-Karaszló* (F. 4: 415), 1851: *Karaszló (Alsó-)* (F. 2: 179), 1856: *Unter-Karászlo (Zaricsa), Alsó-Karászlo* (MOK), 1857-9: *Zárečj (A. Karaszló)* (CU), 1863: *Alsó-Karaszló, Zaricsa* (Hnt), 1864: *Záricsá, Alsó Karaszló* (PestyU), 1870-1: *Alsó Karaszló* (MÁT), 1872-84: *Zaricsa, Alsó Karászlo* (HKFT), 1873: *Karászlo (Alsó-), Zaricsa* (Hnt), 1877: *Karaszló (Alsó-), Zaricsa* (Hnt), 1882: *Karászlo (Alsó-), Zaricsa* (Hnt), 1888: *Alsó-Karaszló* (Hnt), 1892: *Alsó-Karaszló* (Hnt), 1895: *Alsó-Karaszló* (Hnt), 1898: *Alsó-Karaszló* (Hnt), 1900: *Alsó-Karaszló* (Hnt), 1902: *Alsókaraszló* (Hnt), 1907: *Alsókaraszló* (Hnt), 1910: *Запиче, Запича* (ЕКУР), 1913: *Alsókaraszló* (Hnt), 1918: *Alsó-Karaszló* (UgT.), 1923: *Zaricha, Alsókaraszló, Запиче, Запича* (PR), 1925: *Zaricha* (PR), 1927: *Zaricha* (Hnt), 1929: *Zaríči* (ChM. 1450), 1931: *Zaricha* (MPR), 1939: *Alsókaraszló, Запича* (BK. 786), 1941: *Alsókaraszló* (Hnt), 1944: *Alsókaraszló* (Hnt), 1946: *Запичча* (УРСР), 1968: *Запичча* (ЗО), 1969: *Запичча* (ІМСУ), 1981: *Заречье* (ТК), 1983: *Запичча, Заречье* (ЗО), 2017: *Запичча* (ВРУ).

■ Alsókaraszló a 15. században települt a történelmi Ugocsa megye északi részén, a *Borzsova* folyó jobb partján. A *Karaszló* helységnév szláv eredetű, valószínűleg a szl. **korsta* 'rüh' fn. hímnemű szl. *-*ovъ* mn. képzős származéka lehet (FNESz., *Alsókaraszló*, Szabó 275, Kocán 2017a: 51). Minden bizonnyal dülönévből keletkezett névátvitellel, vö. 1412: *Karazlomezew* (Iványi 102), 1413: *Karazlomezew* (uo. 103), 1434: *Korozthomezew*, Komját határában említett dülő (DL. 70874). 1454-ben már *Karaszto* nevű helységet említenek, bár ezt az adatot sem Szabó, sem Kocán nem idézi: Iloswa-i Karachon fia László a maga és édestestvérei nevében panaszt terjesztett az országbíró elé, amely szerint a Bereg megyei Iloswa, Kysfalwd, Iloncza, Rev s Koroztho possessiók valamint Neghforras predium birtokáért folyó pereik költségeihez osztályostestvéreik: Iloswa-i Miklós, Demeter és Jakab nem járulnak hozzá, holott a birtokok harmadrésze őket illeti. (DL. 105781). A magyar névhasználatban az igen ritkán előforduló, de szabályos *-szt>-szl* (*Karaszto>Karaszló*) hangváltozás ment végbe (Mikešy 1963: 128). Szabó István felveti víznévi eredetét, s egy *Kárász-tó>Karaszló* fejlődés lehetőségét (Szabó 275), de ez nem több népetimológiánál. A magyar eredetű nevet azzal is alátámaszthatónak véli, hogy mindkét Karaszlónak van párhuzamos szláv népi neve (uo. 111). Lehoczky – Szirmayra támaszkodva – a beregi Papfalva kapcsán arról ír, hogy 1371-ben Briccius, váradi kántor, akit Kárásznak is neveznek, Papfalváról telepítette be az elpusztult ugocsai Zepse nevű faluját (vö. Fejér 9/4: 387, Lehoczky 3: 643). Szirmay úgy véli, hogy a falut erről a *Kárász*-ról nevezték el (Szirmay 87). A váradi püspökség történetét feldolgozó Bunytay Vince szerint azonban ilyen kántor nem létezett, ugyanis az 1396-os szövegben egy *Kárász* faluból származó *Bereck*-ről írnak, akit Kántornak hívtak (Bunytay 2: 104). A két *Karaszló* helységet csak jóval később említik először a források. A korai Nagy-, illetve az ezt a 17. században felváltó *Alsó*- jelző a szomszédos *Felsőkaraszló* (*Гребля*) nevének előtagjával van korrelációban (vö. Bölskei 107-11, 155-63, Tóth 2008: 144). A párhuzamosan használt ruszin *Заріччя* névhez l. ukr. *zarika*, *заріччя* 'folyón túli terület, folyómenti lapály' fn. (Rudnicki 33-4, Maruszenko 229), ukr. N. *зарпчье* 'ua.' fn. (Sztripszky 1924/2007: 119). A másodlagos névadás motivációja abban keresendő, hogy a település a szomszédos Felsőkaraszlóval együtt a többi ugocsai településhez képest a Borzsova folyón túl, az egykori beregi határon fekszik. Az 1946-tól hivatalos ukrán *Заріччя* a ruszin népi név átvétele.

Alsókerepec, Нижній Коропець

'település Munkácsról D-re'

1372: *Kerepech* (Sztáray 1: 394), 1378: *Kerepecz* (DocVal. 276), 1402: *Kerepecz* (Mihályi 142), *Kerepech* (ZsO. 2/1: 198), 1415: *Kerepech* (uo. 5: 256), 1417: *Kerepech* (uo. 6: 65), 1418: *Kerepecz* (ZsO. 6: 379), 1436: *Kerepech*, *Kerepecz* (DL. 71957), 1438: *Kerepech* (DL. 70884), 1446: *Kerepecz* (DL. 55334), 1451: *Kerepecz* (DL. 16756), 1455: *Kerepech* (DL. 55581), 1459: *Kerepecz* (Neumann 89), 1494: *Kerepecz* (uo. 105), 1530: *Kiripetz* (Dica), 1533: *Kerepecz*, 1541: *Kerepech*, 1542: *Kerepecz*, 1543: *Kerepech*, 1544: *Kerepech*, 1546: *Kerepecz*, 1548: *Kerepech*, 1549: *Kerepech*, 1550: *Kerepecz*, 1564: *Kerepecz*, 1570: *Kerepecz*, *Kerepech*, 1572: *Kerepecz*, 1576: *Kerepecz*, 1582: *Kerepecz*, 1588: *Kerepecz*, 1596: *Kerepech*, 1599: *Kerepech*, *Kerepecz*, 1600: *Kerepecz*, 1602: *Kerepecz*, *Kerepez*, 1603: *Kerepech*, 1609: *Kerepecz*, 1610: *Kerepech*, *Kerepecz* (uo.), 1613: *Kerepecz* (UC. 18: 25), 1619: *Kerepecz* (Dica), 1673: *Kerepecz* (UC. 110: 8), 1675: *Kerepecz* (UC. 32: 30), 1680-as évek: *Kerepecz* (UC. 65: 2), 18. sz. eleje: *Kerepecz* (UC. 53: 45), 1715: *Kerepecz* (MNL), 1720: *Kerepecz* (MNL), 1728: *Praedium Kerepecz* (UC. 167: 41), 1760: *Kerepecz* (BT), 1788: *Kerepetz* (UC. 188: 44b), 1789: *Pradium Kerepetz* (UC. 190: 21a), 1790: *Praedio Kerepetz* (UC. 188: 44a), *Pusztá-Kerepecz*, *Magyar Kerepetz* (UC. 166: 32), *Kerepecz* (UC. 190: 21c), 1799: *Kerepecz* (Vályi 2: 343), 1800: *Kerepecz* (TBer), 1808: *Kerepecz* (*Alsó*-), *Koropec* (Lipszky: Rep. 300), 1814: *Uj-Kerepecz* (Cat. 53), 1824-62: *Pusztá Kerepecz* (MKFT), 1837: *Pusztá Kerepecz* (F. 3: 74), 1838: *Pusztá-Kerepecz* (Schem. 49), 1851: *Pusztá-Kerepecz* (F. 2: 203), 1856: *Kerepecz Pusztá* (MOK), 1857-9: *P. Kerepecz* (CU), 1863: *Kerepecz* (Hnt), 1870-1: *P. Kerepecz* (MÁT), 1872-84: *Psz. Kerepecz* (HKFT), 1873: *Kerepecz* (*Alsó*-) (Hnt), 1877: *Kerepecz* (Hnt), 1881: *Pusztá-Kerepecz*, *Magyar-Kerepecz* (Lehoczky 3: 666), 1882: *Kerepecz* (Hnt), 1888: *Kerepecz* (Hnt), 1892: *Kerepecz* (Hnt), 1898: *Kerepecz* (Hnt), 1900: *Kerepecz*

(Hnt), 1902: *Kerepecz* (Hnt), 1907: *Kerepecz* (Hnt), 1910: *Керепецъ* (EKYP), 1913: *Kerepecz* (Hnt), 1918: *Psz. Kerepecz* (BT), 1920: *Kerepecz* (Kogutowicz), 1925: *D. Kerepec* (PR), 1929: *Koropec Nižni* (ChM. 548), 1931: *Kerepecz-Pusta* (MPR), 1941: *Alsókerepec* (Hnt), 1944: *Alsókerepec* (Hnt), 1946: *Нижній Коропецъ* (YPCP), 1968: *Нижній Коропецъ* (30), 1983: *Нижній Коропецъ*, *Нижний Коропец* (30), 1991: *Нижний Коропец* (TK), 2017: *Нижній Коропецъ* (BPY).

■ Alsókerepec a 14. század második felében települt Munkács közelében. A *Kerepec* helységnév víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Kerepec* 'a Csaroda j. á. Alsókerepec (Нижній Коропецъ) h.' 1248: *Kerepech* (Gy. 1: 537), 1282/1379: *Kerepech* (uo.), 1300: *Kerepecz* (RegArp. 2/4: 251), 1399: *Kerepech* (ZsO. 1: 622), 1401: *Kerepech* (Neumann 61), 1459: *Kerepecz* (uo. 89), 1570: *Kerepeczke kez* (Schram 32), 1782-6: *Kerepez* (EKFT), 1790: *Kerepetz Pataka* (UC. 166: 32), 1824-62: *Kerepecz-víz*, *Kerepetz B.*, *Koropetz Potok* (MKFT), 1864: *Kerepetz patak* (PestyB), 1865: *Kerepecz patak* (Kat.), 1870: *Kerepecz patak* (S. 235), 1872-84: *Kerepec p.* (HKFT), 1908: *Kerepecz*, *Kerepecz patak* (S. 99), 1910: *Kerepecz* (HBÁT), 1925: *Kerepec* (PR), 1940: *Kerepec* (SzSzBML. 576), 1942: *Kerepec-p.* (SzSzBML. 568), 1957: *Керепецъ*, *Керепец* (KPY. 21), 1979: *Коропецъ* (СГУ 272-3), 1991: *Коропец* (TK), 1999: *Kerepec-patak* (Horváth 1999: 131). A víznév a szl. **korъ* 'ponty' fn. (Šmilauer 95, ЭССЯ. 11: 90-1) szl. *-*ьсь* kics. képzős származéka (FNESz., *Felsőkerepec*), vö. ukr. *короп* 'ua.' (CYM 4: 298, Hrincsenko 2: 287). A magyarban a vélhetően elsődleges **Koropec* névből hangrendi kiegyenlítődéssel korán *Kerepec* névalak jött létre, a *Koropec* névről ugyanis nincsenek történelmi adataink. Az ukrán névtani szakirodalomban Janko elfogadja ezt a magyarázatot (Janko 187), Lucsik szerint azonban a pataknév egy szl. **korpa*/**korъ* 'kanyar, hajlat, görbület' fn. ukr. -*ецъ* kics. képzős alakja (Lucsik 280). A település a 17-18. század fordulóján a Munkács környéki harcokban elpusztult. Hosszú időn keresztül pusztá volt Dercen határában, erre utal a 19–20. század fordulóján használt *Pusztakerepec* névalak. A cseh-szlovák hatóságok 1926-ban új kolóniát telepítettek Pusztakerepecen, ahová hegyvidéki ruszin lakosságot költöztettek. „A települést Gát és Dercen község határában, a Schönborn-Buckheim uradalomhoz tartozó több mint ezer kataszteri holdas Kerepecpusztán hozták létre. 18 telepescsalád lakta, összesen 85 fő, mindannyian ruszinok és görögkatolikusok” (Szakál 90). Az *Alsó-* előtag a néhány kilométerrel északabbra fekvő *Felsőkerepec* (*Верхній Коропецъ*) nevének előtagjával van korrelációban, s a helység déli, alföldi fekvésére utal (vö. Bölcskei 155-63). A hivatalos ukrán *Нижній Коропецъ* párhuzamos névadással jött létre, vö. ukr. *нижній* 'alsó, alul fekvő' mn. (CYM 5: 409, Csoréj 217).

Alsóneresznice, Нересниця 'település Técsőtől ÉK-re'

1371: *Nerezlenche* (Bélay 175), 1389: *Nerezlinche* (DocVal. 344), 1410: *Nereznyche* (Iványi 96), 1411: *Nereznyche* (Cs. 1: 450, Bélay 176), 1489/96: *Nelezlencze*, *Nereznyche* (DL. 62959), 1492: *Nyresnycze* (DL. 36398), *Nelezlencze* (Iványi 174), 1495: *Nereznicze* (Mihályi 608), 1502: *Nereznicze* (Iványi 190), 1503: *Nereznycze* (DL. 62969), 1505: *Nerezsnicze* (Iványi 195), 1530: *Nereznyche* (Dica), 1542: *Nereznychye*, 1543: *Nereznycze*, 1548: *Nerezniche*, 1550: *Nereznychye*, *Nereznyche*, 1552: *Nereznyche*, 1553: *Nereznyche*, 1554: *Nereznyche*, *Nereznycze*, 1555: *Nereznyczye* (uo.), 1610: *Also Nyireznicze* (Bélay 176), 1614: *Alsó-Nyereznicze* (Iványi 245), 1705: *Alsóneresznicze* (Hodinka 439), 1707: *Alsó-Nyeresnyicza* (UC. 8: 55), 1713: *Alsó Nereznicze* (UC. 12: 7), 1715: *Alsó Neresznicze* (MNL), 1720: *Alsó Neresznicze* (MNL), 1725: *Alsó Nyeresznicze* (Revizki), 1735: *Also Nyeresznicze* (MCM), 1747: *Also-Neresznitza* (GK. 337), 1756: *Alsó Nyeresznicze* (Kam. 0303: 2), 1773: *Infer. Neresznicze*, *Also Neresznicze*, *Neresznicza s' Szosz*, *Nereszniczu* (LexLoc. 133), 1782-4: *Nyeresznicza* (EKFT), 1798: *A. Neresznitza* (CsT. 11), 1799: *Alsó Neresznicze* (Vályi 2: 677), *Also-Nieresznitze* (HT. 0012: 2), 1800: *Nyeresnica* (TM), 1808: *Nyeresháza* (*Alsó-*), *Dolní-Něřessca*, *Dolní-Něřežnica* (Lipszky: Rep. 468), 1809: *Also-Nyereznicze* (Kam. 661), 1824-62: *Njeresnitza*, *Also Nyeresznica* (MKFT), 1828: *Neresznicze* (*Alsó*) (Nagy 197), 1838: *Alsó-Nereznicze* (Schem. 59), 1839: *Alsó-Nyéresháza* (F. 4: 201), 1851: *Alsó-Nyéresháza* (F. 3: 149), 1856: *Unter-Nereznicze*, *Alsó-Nereznicze* (MOK), 1857-9: *Alsó Nereznicze* (CU),

1863: *Alsó-Neresznice* (Hnt), 1864: *Alsó Neresnicze, Neresniczi* (PestyM), *Нересниця* (Kat.), 1870-1: *A. Neresznice* (MÁT), 1872-84: *Al. Nereznice (Nižna Novoszelica)* (HKFT), 1873: *Nereznice (Alsó-), Neresznica* (Hnt), 1877: *Nereznice (Alsó-), Neresznica* (Hnt), 1882: *Nereznice (Alsó-), Neresznica* (Hnt), 1888: *Alsó-Neresznice, Neresznica* (Hnt), 1892: *Alsó-Neresznice, Neresznica* (Hnt), 1895: *Alsó-Neresznice* (Hnt), 1898: *Alsó-Neresznice* (Hnt), 1900: *Alsó-Neresznice* (Hnt), *Nyéresháza* (Mező 1999: 25), 1902: *Nyéresháza* (Hnt), 1907: *Nyéresháza* (Hnt), 1910: *Нересниця* (ЕКУР), 1913: *Nyéresháza* (Hnt), 1923: *Neresnica, Nyéresháza, Нересниця* (PR), 1925: *Neresnica* (PR), 1927: *Nerešnice* (Hnt), 1929: *Neresnice* (ChM. 874), 1931: *Nerešnice* (MPR), 1939: *Alsóneresznice, Нересниця* (BK. 787), 1941: *Alsóneresznice* (Hnt), 1944: *Alsóneresznice, Нересниця* (Hnt), 1946: *Нересниця* (УРСР), 1968: *Нересниця* (ЗО), 1969: *Нересниця* (ІМСУ), 1978: *Нересниця* (ТК), 1983: *Нересниця, Нересниця* (ЗО), 2017: *Нересниця* (ВРУ).

■ Alsóneresznice a 14. században települt a történelmi Máramaros megyében, a *Tarac* és jobb oldali mellékveze, a *Neresznica* összefolyásánál. A *Neresznice* helységnév szláv eredetű, a névadás motivációja azonban bizonytalan. „Alsó Neresnicze (:oroszul Neresniczi:) a *taracz*vize bal partján a’ legujabbi felosztás szerint a’ Királyvölgyi Szbirói kerületben. Mikor keletkezett ’s honnan vette nevét e régi község sem hagyományból sem hiteles irományok hiányában kitudni nem lehet” (PestyM). A településnév víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Neresznica** ’a Tarac j. á. Alsóneresznice (Нересниця) h.’ 1782-6: *Nyeresznica Bach* (EKFT), 1791k.: *Njersznitza* (Novissima), 18. sz. vége: *Nereznicza P.* (VIT. 0012), 1853: *Neresznysze B.* (AT. 0225/3), 1855: *Nyeresznitza Fl.* (FK), 1865: *Nyéresi víz* (Hunfalvy 3: 330). A víznév etimológiája nem tisztázott minden kétséget kizáróan. Hasonló nevű folyó található a Kárpátok keleti oldalán, illetve Ukrajna más területein, vö. *Нересний потік* ’a Prut jobb oldali mellékága Deljatin közelében’, illetve *Нересня* ’a Pripjaty jobb oldali ága’ (СТУ. 386). Utóbbinak a nevét Janko egy ’patak, folyócska’ jelentésű balti **Ner-/Nar-* főnév *-сян (-сна)* képzős származékának tartja (Janko 242). Haborak szerint az ukr. *нересний* ’halak ívőhelye’ fn. ukr. *-ниця* helynévképzős alakja (Haborak 2003: 168), vö. ukr. *нерест* ’ívás’ fn. (СУМ. 5: 375), or. *нерест* ’ua.’ (ССРЛЯ. 7: 1149). A magyar névhasználatban hangrendi kiegyenlítődéssel *Neresznica*>*Neresznice* változás történt. Az sem kizárt, hogy a víznév etimológiailag kapcsolatba hozható a Técső melletti *Nereszen-hegy* nevével is. Az ukr. N. (hucul) *нересниця* ’fürges cselle, egrihal, cigányhal’ (phoxinus laevis’) (HucHov. 132), *нерест* ’ua.’ (Oniskevics 1: 485-6) halnév minden bizonnyal az említett bukovinai folyónévből ered. A folyó mai neve *Luzsanka*, ehhez l. *Széleslonka* szócikkét. Az 1768-ban Talaborfalván említett *Neresznica* családnév a helységnévhez képest másodlagos, vö. 1768: *Neresznica Matyás, Neresznica László* (UC. 157: 52). A 17. századtól használt *Alsó-* előtag a folyó felső szakaszán később alapított *Felsőneresznice* (*Новоселниця*) nevének előtagjával áll korrelációban. A település nevét 1900-ban, az országos helységnévrendezés során *Nyéresháza*-ra magyarosították (Mező 1999: 25), ez a névalak már a 19. sz. első felében előfordul a forrásokban, Lipszky és Fényes is ezen a néven említi. 1939-ben a korábbi *Alsóneresznice* nevet állították vissza. A hivatalos ukrán *Нересниця* a történelmi név jelző nélküli alakjának átvétele.

Alsóremete, Нижні Ремети ’település Beregszásztól ÉK-re’

1599: *Remeteh, Remetteh* (Dica), 17. sz. eleje: *Remethe* (UC. 88: 9), 1600: *Remethe, Remetteh* (Dica), 1602: *Remete, Remethe*, 1603: *Remeteh*, 1609: *Remete*, 1610: *Remethe, Remette* (uo.), 1613: *Remete* (UC. 18: 25), 1619: *Remethe* (Dica), 1620: *Remete* (uo.), 1625: *Remethe* (UC. 18: 28), 1627: *Remete* (UC. 158: 33), *Remethe* (UC. 18: 30), 1630: *Remete* (Dica), 1634: *Remete* (UC. 101: 73), 1635: *Remete* (KirK. 8.99), 1645: *Remete* (Makkai 359, UC. 19: 1), 1666u.: *Remete* (UC. 8: 100), 1688: *Remethe* (UC. 19: 6), *Remete* (UC. 19: 5), 1690: *Remete* (UC. 19: 7), *Remethe* (UC. 5: 15), 1699: *Remete* (UC. 19: 8), 1700: *Remetefalva* (UC. 19: 9), 1701: *Remetefalva* (UC. 2: 15), 1704: *Remete* (UC. 20: 4), 1705: *Remete* (UC. 20: 1), 1713: *Remete* (UC. 30: 36), 1714: *Remete* (UC. 20: 6), 1715: *Remete* (MNL, UC. 20: 5), 1718: *Remethe* (UC. 151: 21), 1720: *Remethe* (MNL), 1725: *Remete* (UC. 124: 4), 1741: *Remeta* (GK. 524), 1747: *Remete* (GK. 490), 1750: *Remete* (MCB), 1760: *Remete* (BT), 1773:

Remethe, Remethy (LexLoc. 56), 1782-4: *Remete* (EKFT), 1788: *Remete* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Remete* (Vályi 3: 188), 1800: *Remete* (Tber), 1808: *Remete, Remety* (Lipszky: Rep. 556), 1824-62: *A. Remete* (MKFT), 1828: *Remete* (VB), *Remete praedium* (UC. 219: 3), 1837: *Remete* (F. 3: 80), 1838: *Remete* (Schem. 43), 1851: *Remete* (F. 3: 286-7), 1856: *Unter-Remete, Alsó-Remete* (MOK), 1857-9: *A. Remete* (CU), 1863: *Alsó-Remete* (Hnt), 1870-1: *Alsó Remete* (MÁT), 1872-84: *Alsó Remete* (HKFT), 1873: *Remete (Alsó-), Remeta* (Hnt), 1877: *Remete (Alsó-), Remeta* (Hnt), 1882: *Remete (Alsó-), Remeta* (Hnt), 1888: *Alsó-Remete* (Hnt), 1892: *Alsó-Remete* (Hnt), 1895: *Alsó-Remete* (Hnt), 1898: *Alsó-Remete* (Hnt), 1900: *Alsó-Remete* (Hnt), 1902: *Alsóremete* (Hnt), 1907: *Alsóremete* (Hnt), 1913: *Alsó-Remete* (Hnt), 1916: *Alsóremete* (Kat.), 1918: *Al-Remete* (BT), 1923: *Remeta Nižna, Alsóremete, Нижня Ремета* (PR), 1925: *Remety Niž.* (PR), 1927: *Nižni Remeta* (Hnt), 1929: *Remety Nižni* (ChM. 1068), 1931: *Remeta Niž.* (MPR), 1941: *Alsóremete* (Hnt), 1944: *Alsóremete, Нижни Реметы* (Hnt), 1946: *Нижни Ремети* (УРСР), 1968: *Нижни Ремети* (ЗО), 1969: *Нижни Ремети* (IMCU), 1981: *Нижние Реметы* (ТК), 1983: *Нижни Ремети, Нижние Реметы* (ЗО), 2017: *Нижни Ремети* (ВРУ).

■ Alsóremete a 16. század végén települt a történelmi Bereg megye délkeleti részén, a *Borzs*a folyó jobb oldalán, az ugocsai határon. A *Remete* helységnév magyar eredetű, a m. *remete* 'a világtól elvonulva, régente rendszerint erdő mélyén, pusztában, hegyi barlangban magányosan élő, szemlélődésbe merült személy, szerzetes' fn. (ÉrtSz. 5: 974, TESz. 3: 376) származéka. Az egyetlen magyar alapítású szerzetesrendnek, az 1250 körül alapított, Remete Szent Pálról elnevezett pálosoknak a kolostorára utal, ami Remete környékén, Nagyberegtől délre állt (a rend történetéhez l. Mályusz 258-74). „1329-ben Erzsébet királyné, I. Károly neje, mint akkori birtokosnő alapítá a beregi erdőnek a Borsova partja felett emelkedő magaslatán szűz Mária tiszteletére a Szent-Pálrendű zárdát, mely Kis-bereg-inek nevezetett...” (Lehoczky 3: 77, l. még AOKl. 8: 400). A kolostor a középkorban elpusztult, közelében azonban a 16. század végén falu települt. Az 1625-ös urbáriumban megjegyzik, hogy „Vagion itt Klastrom Hely regen Remetek laktak benne egy kenez vette volt megh Magochy Gaspertul... jo giwmeolczios kert wagion. Volna Négi 4. viskoczka, de nem engedik birnijok ketteo Kun Lazlo alat lakik azokis haza szallananak ha az órkseget megh adnak. Ez Klastromon alol wagion eöfelsegenek egy io malma keet keöre az Borsowa szakadekon” (UC. 18: 28). Az urbárium *Lengel Janos, Lengel Matthe* és *Zabo Peter* pusztáját említi a faluban (uo.). A helységnév személynévi eredete egyértelműen kizárható, vö. 1344: *Nic. dictum Remethe* szn. (Slíz 2017: 316). A 19. század második felétől használt *Alsó-* előtag a szomszédos, későbbi alapítású *Felsőremete* (*Верхни Ремети*) nevének előtagjával van korrelációban, s a helység déli fekvésére utal (vö. Bölcskei 155-63). A hivatalos, többes számú ukrán *Нижни Ремети* a csehszlovák korszakban használt *Remety Nižni* névalak átvétele, részfordítás a magyarból, vö. ukr. *нижній* 'alsó, alul fekvő' mn. (СУМ 5: 409, Csopoj 217).

Alsósárad, Нижне Болотне

'település Ilosvától DK-re'

1351: *Sard* (DocVal. 121), 1389: *Sard, Saard* (uo. 353), 1430: *Saroydy* (Fejér 10/7: 73), 1436: *Sard* (DL. 70878), 1450: *Alsosarod* (DL. 70896), 1458: *Sard* (DL. 38162), 1471: *Also-sard* (DL. 70952), 1509: *Alsosarod* (Perényi 356), 1513: *AlsoSarod* (DL. 86743), 1549: *Also-saraad* (Maksay 1990/2: 830), 1558: *Alsozarad* (KirK. 3647), 1564: *Kett Sarod* (Szabó K. 347), 1672-3: *Alsó Sarad* (UC. 108: 10), 1673: *Alsó Sarad* (UC. 27: 6), 1674: *Alsó Sarad* (UC. 81: 3), 1690: *Also Sarad* (UC. 65: 55), 1715: *Alsó Sárad* (MNL), 1720: *Alsó Sárad* (MNL), 1740: *Al. Sarad* (UgT.), 1741: *Alsó Sáar* (GK. 498), 1747: *Alsó Sárad* (GK. 189), 1756: *Alsó Sárad* (Kam. 0303: 2), 1773: *Alsó-Sarad, Nižnj Sard* (LexLoc. 284), 1782-4: *Also Szárad* (EKFT), 1786: *A. Sárad* (HT. Div. XVIII: 10), 1788: *A. Sárad* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Alsó Sárad, Nyenyey Sárd* (Vályi 3: 232), 1800: *Alsó Sárad* (TUG), 1808: *Sárad (Alsó -), Nižnj-Sárad* (Lipszky: Rep. 579), 1824-62: *Nizsnj-Sard h. A. Sárad* (MKFT), 1825: *A. Sárad* (HT. Div. XII. 22), 1828: *Alsó-Sárad* (VU), 1838: *Alsó-Sárod* (Schem. 65), 1839: *Alsó-Sárad* (F. 4: 417), 1851: *Alsó-Sárad* (F. 4: 11), 1856: *Unter-Sárad, Alsó-Sárad* (MOK), 1857-9: *Alsó Sarad* (CU), 1863: *Alsó-Sárad* (Hnt), 1865: *Sárd Alsó* (PestyU), 1870-1: *Alsó Sárad*

(MÁT), 1872-84: *Alsó Sárád* (HKFT), 1873: *Sárád (Alsó-)*, *Nyizsnyij-Sárd* (Hnt), 1877: *Sárád (Alsó-)*, *Nyizsnyij-Sárd* (Hnt), 1882: *Sárád (Alsó-)*, *Nyizsnyij-Sárd* (Hnt), 1888: *Alsó-Sárád* (Hnt), 1892: *Alsó-Sárád* (Hnt), 1895: *Alsó-Sárád* (Hnt), 1898: *Alsó-Sárád* (Hnt), 1900: *Alsó-Sárád* (Hnt), 1902: *Alsósárád* (Hnt), 1907: *Alsósárád* (Hnt), 1910: *Шарод нижній* (EKYP), 1913: *Alsósárád* (Hnt), 1918: *Alsósárád* (UGT.), 1923: *Sárd Nižnyj*, *Alsósárád*, *Шарод нижний* (PR), 1925: *Nyž. Šarad* (PR), 1927: *Nižni Šard* (Hnt), 1929: *Šard Nizni* (ChM. 1215), 1931: *Šard Niž.* (MPR), 1939: *Alsósárád*, *Нижній Шародъ* (BK. 786), 1941: *Alsósárád* (Hnt), 1944: *Alsósárád* (Hnt), 1946: *Нижне Болотне* (УРСР), 1968: *Нижне Болотне* (ЗО), 1969: *Нижне Болотне* (ИМСУ), 1983: *Нижне Болотне*, *Нижнее Болотное* (ЗО), 1991: *Нижнее Болотное* (ТК), 2017: *Нижне Болотне* (ВРУ).

■ Alsósárád a 14. század első felében települt a történelmi Ugocsa megye északi részén, a *Beberke* és a beléje ömlő *Sárád-patak* szögletében. A *Sárád* helységnév magyar eredetű, víznévből jött létre névátvitellel, vö. **Sárd* 'a Beberke b. á. Alsósárád (Нижне Болотне) h.' 1338: *Sard* (Gy. 1: 519), 1359: *Sardpatak* (Szabó 428, Perényi 71), 1390: *Sarpatak* (uo. 101), *Sardpatak* (DocVal. 384-5), 1570: *Sarod pataka* (Szabó 460), 1603: *Sárád patak* (uo.), 1657: *Sardpataka* (uo. 279), 1864: *Sárdik B.* (Kat. Ugocsa 001-035), 1865: *Граничный потокъ Шардик* (S. 169), *Sardik patak* (uo. 22), *Sárad* (Hunfalvy 3: 334), *Sárdik Pat.*, *Sárdik patak*, *Шардикъ потокъ* (Kat.), 1872-84: *Sárdik p.* (HKFT), 1879: *Sardik p.* (Szabó 460), 1910: *Sardik p.* (HBÁT), 1929: *Šardik*, *Шардик* (Petrov 35), 1935: *Šardik*, *Шардик* (W. 53, 64), 1939: *Sárdik* (SzSzBML. 468), 1979: *Шардик* (СГУ 618), 1991: *Сардик* (ТК). A víznév elsődleges *Sárd* alakja a m. *sár* 'sáros folyóvíz, folyós mocsár, mocsaras folyó; mocsár, vizes terület, rétság' fn. (TESz. 3: 488, FKnT. 281) -*d* helynévképzős származéka (Bényei 66, Györffy 93, Kocán 2017a: 148), jelentése tkp. 'nagyon sáros, mocsaras vízü patak, folyó'. Bényei Ágnes úgy véli, hogy mivel legrégebbi forrásainkban a -*d* képző elsődlegesen személynévekből alakult földrajzi nevekben található, ezek analógiájára járult néhány növény, majd egyéb természetes és mesterséges tárgy nevéhez mint helynévképző, és legfeljebb csak az alapszó besugárzásából kapta a valamiben bővelkedő hely, vidék stb. jelentést (Bényei 55). A *sár* főnévhez a képző tövégi magánhangzó nélkül kapcsolódott, ennek megjelenése s a *Sárd*>*Sárad* változás a víz- és településnévben is a 15. századra tehető. Az újabb *Sárdik* névalakhoz l. *Sárdik* szócikkét. Az *Alsó-* előtag a szomszédos *Felsősárád* (*Шупоке*) nevének előtagjával van korrelációban (vö. Bölskei 155-63). A korábbi ruszin népi *Nyizsnyij-Sárd* a magyar név részfordításával keletkezett. A település alapítói és névadói magyarok voltak, amit a ruszin névhasználatban meghonosodott magyar név is igazol (vö. Szabó 111). Alsósáradon még a 16-18. században is számottevő magyar lakosság élt, elruszinosodásuk a 18-19. században történhetett meg. Az 1946-tól hivatalos ukrán *Нижне Болотне* tükörfordítás a magyarból (FNESz., *Alsósárád*), vö. ukr. *нижній 'alsó, alul fekvő' mn.* (СУМ 5: 409, Csorfej 217), ill. ukr. *болотний 'sáros, mocsaras' mn.* (СУМ. 1: 215).

Alsóschönborn, Шенборн

'település Munkáctól D-re'

1484: *Kisfalu* (Lehoczky 3: 688), 1495: *Kisujfalu* (uo.), 1533: *Wojfaluw* (Dica), 1542: *Kyswyfalw*, 1543: *Kys wyfalu*, 1546: *Kyswyfalw*, 1550: *Wyffalw*, 1552: *Kysvyfalw*, *Kyswyfalw*, 1554: *Kisuyfalu*, 1564: *Kys Wyfalw*, 1566: *Kyswyfalw*, 1568: *Kyswyfalw* (uo.), 1570: *Kis vifalua* (UC. 18: 22), *Kys Wyffalw* (UC. 18: 23), 1570/1602/1603: *Kis vyfalu* (UC. 18: 24), *Kys Uyfalu* (UC. 97: 29), 1572: *Kis Wyffalw*, *Kyswyfalw* (Dica), 1576: *Kys Wyfalu*, *Kyswyfalu*, 1582: *Kis Wyfalu*, *Kis Wyfalw*, *Kyswyfalw*, *Kys Wyfalu*, *Kys Wyfalw*, 1588: *Kis Wyfalw*, *Kysvyfalw*, 1596: *Munkach Vyfalu*, 1599: *Munkach Vyfalu*, *Munkacz Uyfalu* (uo.), 17. sz. eleje: *Munkacs Uyfalu* (UC. 88: 9), 1600: *Munkacz Vyfalu* (Dica), 1602: *Munkach Vyfalu*, *Munkacz Vyfalu*, 1603: *Munkach Vyfalu* (uo.), *Kys uyfalu* (UC. 97: 30), 1609: *Munkach Vifalu* (Dica), 1610: *Munkachuyfalu*, *Munkachwyffalw* (uo.), 1613: *Munkachuyffalw* (UC. 18: 25), 1619: *Munkaczuyfalu* (Dica), 1622: *Munkaczvyfalu* (UC. 18: 26), *Munkaczvyfalu* (UC. 18: 27), 1625: *Munkaczi uyfalu* (UC. 18: 28), 1635: *Vyffalu* (KirK. 8.99), 1645: *Munkacz Uyfalu* (UC. 19: 1), 1688: *Munkács Uyfalu* (UC. 19: 6), 1690: *Munkacs Uy Falu* (UC. 19: 7), 1700: *Munkacsujfalu*, *Mwnkacs Vyfalw* (UC. 19: 9), 1701: *Munkacs Uifalu* (UC. 2: 15), 1702: *Mun-*

kacs Ujfalu (UC. 19: 12), 1704: *Munkács Uj falu* (UC. 20: 4), 1705: *Munkacs Uifalu* (UC. 20: 1), 1714: *Munkacs Ujfalw* (UC. 20: 6), *Munkacs Ujfalú* (UC. 20: 2), 1715: *Munkácsujfalu* (UC. 20: 5), 1720: *Munkács Újfalú* (MNL), 1725: *Munkács Uj Falu* (UC. 124: 2), 1730: *Munkács-Ujfalú, Alsó-Schönborn* (uo.), 1750: *Ujfalú vel. Schönborn* (MCB), 1760: *A. Schönborn* (BT), 1773: *Alsó-Schönborn, Ujfalú, Unter Schönborn, Nowojeselo* (LexLoc. 52), 1782-4: *Also Schönborn* (EKFT), 1788: *A. Schönborn* (HT. Div. X. 8: 1), 1790: *Alsó, seu Unter Schönborn, Alsó Schönborn alias Munkács Ujfalú* (UC. 166: 32), 1799: *Alsó Sönborn* (Vályi 3: 279), 1800: *A. Schönborn* (TBER), 1824-62: *Alsó=Schönborn d. Unter Schönborn* (MKFT), 1828: *Alsó-Schönborn* (VB), 1837: *Schönborn (Alsó), Novoje Szelo* (F. 3: 72), 1838: *Alsó-Schönborn* (Schem. 46), 1851: *Schönborn (Alsó), Novoje Szelo* (F. 4: 18), 1856: *Alsó-Schönborn* (MOK), 1857-9: *Novojeselo (Unter Schönborn)* (CU), 1863: *Alsó-Schönborn, Novoje-Szelo* (Hnt), 1870-1: *Alsó Schönborn* (MÁT), 1872-84: *Unt. Schönborn (Al. Kerepecz)* (HKFT), 1877: *Schönborn (Alsó-)* (Hnt), 1882: *Schönborn (Alsó-)* (Hnt), 1888: *Alsó-Schönborn, Alsó-Kerepecz* (Hnt), 1892: *Alsó-Schönborn, Alsó-Kerepecz* (Hnt), 1895: *Alsó-Schönborn* (Hnt), 1898: *Alsó-Schönborn* (Hnt), 1900: *Alsó-Schönborn* (Hnt), 1902: *Alsóschönborn* (Hnt), 1907: *Alsóschönborn* (Hnt), 1910: *Нове Село* (EKYP), 1918: *U. Schönborn* (BT), 1923: *Novoje Selo, Alsóschönborn, Нове Село* (PR), 1927: *Nové Selo* (Hnt), 1929: *Selo Nové* (ChM. 1120), 1931: *Nové Selo* (MPR), 1941: *Alsóschönborn* (Hnt), 1944: *Alsóschönborn* (Hnt), 1946: *Нове Село* (YPCP), 1968: *Нове Село* (30), 1969: *Нове Село* (IMCY), 1983: *Нове Село, Новое Село* (30), 1991: *Нов. Село* (TK), 1995: *Шенборн* (BPY), 2017: *Шенборн* (uo.).

■ Alsóschönborn a 15. század közepén települt Munkács szomszédságában. A helység elsődleges, 15. században használt *Kisfalu* neve a m. *kis* mn.-nek és a *falu* főnévnek az összetételével keletkezett, s a település méretére utalt (FNESz., *Kisfalud*). A név már a 15. század végén az *új* mn.-vel bővült, ami a falu újabb telepítésével van kapcsolatban. A helység neve a 15-16. századi forrásokban felváltva *Újfalú-Kisújfalú* alakokban használatos. A 16. század végén a *Kis*- jelzőt a közeli városra utaló *Munkács*- előtag váltja fel: „a falu határa a munkácsi kerületből szakasztván ki, azért a helység Munkácsújfalunak is mondatik” (Lehoczky 3: 689). A falu a 18. század elején a Munkács környéki harcokban elnéptelenedett. 1728-ban, miután a beregi Rákóczi-vagyon, s vele a pusztá is a Schönborn grófi család tulajdonába került, római katolikus német lakossággal telepítették újra. „Alsó-Schönborn (Novoje Szelo) kicsiny, de takaros falu, a gróf Schönborn Eugen által idetelepített igen szorgalmas németek lakják” (BélB. 48). 1790-ben *Tricker, Göbel, Humplstädter, Tenczler, Brüll, Mek, Thausinger, Sulker, Paul, Hundleder, Marer, Nusser, Fehn, Petz, Leis* és *Scharff* családnevűeket említ az összeírás (UC. 166: 32). Az új helység a birtokos családról az *Alsóschönborn*, németül *Unter-Schönborn* nevet kapta, vö. *Schönborn* csn. (ÚMCsT. 1141). Az *Alsó- (Unter-)* előtag az egykori *Felsőschönborn* (ma *Felsőkerepecz, Верхній Коронець*) nevének előtagjával állt korrelációban, s a helység déli fekvésére utalt (vö. Bölcseki 155-63). 1946-ban a falu hivatalos neve a párhuzamosan használt ruszin *Нове Село* 'Újfalú' névalak lett, 1995-ben azonban a jelző nélküli, másodlagos *Шенборн* név vált hivatalossá (BPY).

Alsószelistye, Нижне Селище

'település Huszttól K-re'

15. sz.: *Zelisthe, Zelesthye* (Cs. 1: 452), 1454: *Sylsthe* (DL. 44728), 1455: *Selisthe* (Bélay 195), 1530: *Zelesthye* (Dica), 1542: *Zelesthye*, 1543: *Zelesthye*, 1550: *Zelesthye, Zelestye, Zylzthye*, 1552: *Zelesthye, Zelysthye*, 1553: *Zelesthie, Zelestye*, 1554: *Szylstye, Zylstye*, 1555: *Zelesthye* (uo.), 1600: *Zylstie* (UC. 174: 25a), 1610: *Szylstye* (Bélay 195), 1659: *Szelestye* (uo.), 1704: *Szellistye* (UC. 64: 17), 1705: *Szelistye* (Hodinka 428), 1707: *Szeliste* (UC. 8: 55), 1715: *Szelistye* (MNL), 1720: *Szeliste* (MNL), 1725: *Szelistye* (Revizki), 1735: *Szelesztie* (MCM), 1744: *Szelistye* (UC. 72: 39), 1747: *Szelicze* (GK. 331), 1756: *Szelisty* (Kam. 0303: 2), 1768: *Szelistye* (UC. 160: 41), 1773: *Szelistye, Szelisty* (LexLoc. 135), 1782-4: *Szelistie* (EKFT), 1798: *Szelistye* (CsT. 11), 1799: *Alsó Szelistye* (Vályi 3: 348), *Szelistie* (HT. 0012: 2), 1800: *Szelistye* (TM), 1808: *Szelistye, Selisste* (Lipszky: Rep. 629), 1809: *Szelestye* (Kam. 661), 1814: *Szelistye* (UC. 174: 28), 1824-62: *Selisztie* (MKFT), 1828: *Szelistye (Alsó)*

(Nagy 199), 1838: *Alsó-Szelistye* (Schem. 60), 1839: *Szelistye* (F. 4: 197), 1851: *Alsó-Szelistye* (F. 4: 84), 1856: *Unter-Szelistye*, *Alsó-Szelistye* (MOK), 1857-9: *A. Szelistye* (CU), 1863: *Alsó-Szelistye* (Hnt), 1864: *Alsó Szelistye* (PestyM), 1870-1: *Alsó Szelistye* (MÁT), 1872-84: *Al. Szelistye*, *Niznie Szelistye* (HKFT), 1873: *Szelistye (Alsó-)*, *Szeliscse* (Hnt), 1877: *Szelistye (Alsó-)*, *Szeliscse* (Hnt), 1882: *Szelistye (Alsó-)*, *Szeliscse* (Hnt), 1888: *Alsó-Szelistye*, *Szeliscse* (Hnt), 1892: *Alsó-Szelistye*, *Szeliscse* (Hnt), 1895: *Alsó-Szelistye* (Hnt), 1898: *Alsó-Szelistye* (Hnt), 1900: *Alsó-Szelistye* (Hnt), 1902: *Alsószelistye* (Hnt), 1907: *Alsószelistye* (Hnt), 1910: *Селище* (EKYP), 1913: *Alsószelistye* (Hnt), 1923: *Selišče*, *Alsószelistye*, *Селище* (PR), 1925: *Selišče* (PR), 1927: *Nižni Selišté* (Hnt), 1929: *Selišté Nižni* (ChM. 1120), 1931: *Selišté Niž.* (MPR), 1939: *Alsószelistye*, *Селище* (BK. 786), 1941: *Alsószelistye* (Hnt), 1944: *Alsószelistye*, *Селище* (Hnt), 1946: *Нижне Селище* (YPCP), 1968: *Нижне Селище* (3O), 1969: *Нижне Селище* (IMCU), 1983: *Нижне Селище*, *Нижнее Селище* (3O), 1991: *Ниж. Селище* (TK), 2017: *Нижне Селище* (BPY).

■ Alsószelistye a 15. század első felében települt a történelmi Máramaros megye nyugati részén. „A Rozsályi Kunok telepítése a Husztica patak melletti Szelistye és Gernyes. A félreeső völgybe Husztiközön keresztül vezet az út s az 1391 óta a Rozsályi Kunoké. Az ő kezükön tűnnek fel Szelistye és Gernyes 1455-ben. Későbbi családnevekből visszakövetkeztetve még ezeknél is gyanítható, hogy első települő rétegükben magyarok is voltak, ezek azonban a szomszéd falukból erősödő rutén többségben elmerültek egy-két nemzedék alatt” (Bélay 195). Neve alapján első lakosai, alapítói valószínűleg románok voltak, amit a település határában adatolható román dülőnevek is alátámasztanak (vö. S. 180). A *Szelistye* helységnév román eredetű, a rom. *săliște~siliște~siliște* 'faluhely' fn. (DRM. 2: 502, DEX) < bolg. *селище* 'helység, település' fn. származéka, vö. szl. **seliste* 'település' fn. (Moór 105) (FNESz., *Szelistye*, Kniezsa KeletMo. 128). A magyarban a román név, míg a ruszin népi névhasználatban a román főnév ukr. *селище* 'település, falu, faluhely' (Hrincsenko 4: 112, CYM 9: 118) megfelelője terjedt el. A 19. század első felétől használatos *Alsó-* jelző a Délkelet-Máramarosban, az Iza folyó völgyében fekvő, ma Romániához tartozó *Felsőszelistye* (*Săliște de Sus*) nevének előtagjával áll korrelációban (vö. Bölcskei 155-63). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Нижне Селище* a történelmi ruszin név átvétele. A falu 1704-es urbáriumában még zömmel magyar családneveket említenek: *Berecz, Miklos, Acs, Eötvös Falussi, Mólnár, Lázár, Lőrincz, Sándor, Lengyel, Bogdany, Szebena, Gogolya, Duska, Koszta, Borodacs, Geliban, Kiss, Danko, Katarama, László, Peter, Pataki, Fodor* (UC. 64: 17), később azonban teljesen elruszinosodott.

Alsóverecke, Нижні Ворота 'település Volóctól ÉNy-ra'

1263: *Werezka* (Gy. 1: 550), 1309: *Veruske* (AO. 1: 189), 1387: *Werechke* (ZsO. 1: 8), 1430: *Bwdawereske* (DL. 70862), *Budawereczke*, *Budauerechke* (Perényi 203, 204), 1444: *Werechke* (DL. 13803), 1454: *Vereczke* (Cs. 1: 420), 1465: *Nagwerechke* (uo.), 1506: *Alsowereczke* (Perényi 348), 1541: *Also Werezke* (Dica), 1543: *Alsowerecke*, 1544: *Alsowerekhe*, 1546: *Alsovereczke*, 1548: *Also Verechke*, 1550: *Werezke*, 1554: *Alfo Werekke*, *Also Verecke*, 1564: *Alfo Werezke*, 1566: *Also Werezke*, 1568: *Also Werezke* (uo.), 1569: *Werezke inferior* (UC. 53: 13), 1570: *Alfo Werezke*, *Also Werekke* (Dica), 1572: *Also Verecke*, *Also Werezke*, 1576: *Also Werezke*, 1582: *Also Werezke*, *Also Werezke*, *Alsowerechke*, 1588: *Also Uereczke*, *Alsouereczke*, 1596: *Also Verecke*, 1599: *Also Uereczike*, *Also Uereczke* (uo.), 17. sz. körül: *Alsowereczke* (UC. 2: 14), 1600: *Also Veleczke*, *Also Verecke* (Dica), 1602: *Also Verecke*, 1603: *Also Verecke* (uo.), 1604: *AlsoVereczke* (UC. 48: 58), 1609: *Also Uereczke* (Dica), 1610: *Also Werezke*, 1620: *Alsouereczke*, 1630: *Alsó Werezke* (uo.), 1635: *Vereczke* (KirK. 8.99), 1640: *Also Werezke* (UC. 53: 17), 1648: *Also Werezke* (Maksay 1959: 538), 1649: *Alsó Werezke* (KirK. 10.163), 1673: *Also Werezke* (UC. 53: 19), 1686: *Also Werezke* (UC. 19: 3), 1688: *Alsó Werezke* (UC. 112: 10), 1691: *Alsó Werezke* (UC. 53: 22), 1693: *Alsó Werezke* (UC. 53: 23), 1699: *Also Verecske* (UC. 53: 23), 1700: *Also Verecske* (UC. 53: 25), 1702: *Also Werezke* (UC. 19: 12), 1704: *Also Verecske* (UC. 19: 15, 113: 52), *Also Werezke* (UC. 20: 4), 1715: *Also Werezke* (MNL), 1718: *Alsó Werezke* (UC. 151: 21), 1720:

Alsó Vereczke (MNL), 1725: *Alsó Vereczke* (UC. 124: 3), 1729: *Alsó Vereczke* (UC. 53: 30), 1747: *Alsó-Vereczke* (GK. 460), 1750: *Alsó Veretske* (MCB), 1760: *Alsó Veretske* (BT), 1770-2: *Veretzke Nieder* (Motzel), 1773: *Alsó Vereczke*, *Nissny Werezcky* (LexLoc. 55), 1782-4: *Nieder Vereczke* (EKFT), 1788: *A. Veretzke* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Alsó Vereczke* (Vályi 3: 620), 1800: *Alsó Vereczke* (Tber), 1808: *Vereczke (Alsó-)*, *Dolni-Werecky* (Lipszky: Rep. 731), 1817: *Vereczke (Alsó)* (Hübner 5: 320), 1824-62: *Nisni=Werecky h. Alsó Vereczke* (MKFT), 1828: *Alsó-Vereczke* (VB), 1838: *Alsó-Vereczke* (Schem. 46), 1851: *Vereczke (Alsó-)* (F. 4: 292), 1856: *Unter-Vereczke, Alsó-Vereczke* (MOK), 1857-9: *Alsó-Vereczke* (CU), 1863: *Alsó-Vereczke* (Hnt), 1870-1: *Alsó-Vereczke* (MÁT), 1872-84: *Al. Verecke, Nižni Verecki* (HKFT), 1873: *Verecke (Alsó-)*, *Nizsnyi-Verecki* (Hnt), 1877: *Verecke (Alsó-)*, *Nyizsnyi-Verecki* (Hnt), 1882: *Verecke (Alsó-)*, *Nizsnyi-Verecki* (Hnt), 1888: *Alsó-Vereczke* (Hnt), 1892: *Alsó-Vereczke* (Hnt), 1895: *Alsó-Vereczke* (Hnt), 1898: *Alsó-Vereczke* (Hnt), 1900: *Alsó-Vereczke* (Hnt), 1902: *Alsóvereczke* (Hnt), 1907: *Alsóvereczke* (Hnt), 1910: *Верецькі нижні* (EKYP), 1913: *Alsóvereczke* (Hnt), 1918: *Al.-Vereczke* (BT), 1923: *Verecky Nižni, Alsó-vereczke, Берецькі Нижні* (PR), 1925: *Niž. Verecki* (PR), 1927: *Nižni Verečky* (Hnt), 1929: *Verecky Nižni* (ChM. 1359), 1931: *Verecki Niž.* (MPR), 1939: *Alsóverecke, Нижни Берецьки* (BK. 786), 1941: *Alsóverecke* (Hnt), 1944: *Alsóverecke, Нижни Берецьки* (Hnt), 1946: *Нижні Ворота* (YPCP), 1968: *Нижні Ворота* (ЗО), 1969: *Нижні Ворота* (IMCY), 1983: *Нижні Ворота, Нижние Ворота* (ЗО), 1992: *Ниж. Ворота* (TK), 2017: *Нижні Ворота* (BPU).

■ Alsóverecke Árpád-kori település a történelmi Bereg megye északi részén, a galíciai határon. A magyar történelem egyik legismertebb és legfontosabb helységnevével, a *Verecke* név eredetével a magyar névtani szakirodalomban többen foglalkoztak, ugyanakkor egységes, elfogadott magyarázata máig nem született. Lehoczky Tivadar a megye helyneveiről szólva a *Verecke* kapcsán megemlíti, hogy „a Beszkid hegy alatt az ország határánál fekvő Verecke nevét bizonyára a szláv *Vereje* szótul kapta, *dvere*, vagy kisebbitve *Verejce* kaput, illetve ajtót jelentvén” (Lehoczky 1899: 100). A m. *veréce* fn. szláv eredetű, egy szláv kics. képzős **dvьръса* ’kis kapu’ fn. átvétele (TESz. 3: 1121, Miklosich 53). Kiss Lajos magyar eredetűnek tartja, s a m. N. *verécke* ’kis udvar, kertajtó’ (TESz. 3: 1121, *verőce*) főnévből származtatja. Úgy véli, eredetileg határvédő helyre, gyepek kapura vonatkozhatott, ugyanis a helység közelében van a történelmi magyar államhatár (FNESz., *Vereckei-hágó*), s 1263-ban, a település első írásos említésekor Verecke és Szolyva határában gyepek kaput említenek. A motivációhoz l. még az ugocsai *Veréce* szócikkét. Benkő Loránd a korai gyepek védelem terminológiájáról írva a következőket állapítja meg: „Vereckét ugyan külön nem emlegeti (t. i. Anonymus), bár a hágó alatti helység az ő idejében már települt lehetett (vö. 1263: *Werezka*, Gy. 1: 550), s szláv eredetű neve (< szl. *дверь* ’kapu’, *дверьська* ’kiskapu’) is élhetett” (Benkő 1998: 104). Elméletét a korai névalak vegyes hangrendűsége támogatja. A szláv névadásban azonban a szl. **dvьръ* ’ajtó’ fn., óor. és óegyh. szl. **dъръъ* ’kapu’ fn. (ЭССЯ. 5: 171-2), ukr. *двери* ’ajtó’ fn. (Hrincsenko 1: 361) helynévi előfordulására nem találtam példát. Ugyancsak némileg ellentmond az elsődleges szláv eredetnek, hogy a korábban használt, párhuzamos ruszin *Нижни Берецьки* ’Alsóverecke’ a magyarból visszakölcsönzött forma. Az ukrán névtani szakirodalomban több elmélet született a *Verecke* helységnevvvel kapcsolatban. Kruhljak szláv személynévi eredetűnek tekinti, az alapjául szolgáló személynév pontos azonosítása nélkül (vö. Kruhljak 90). Lucsik szerint „a korábbi név az ukr. *veretka* ’kiemelkedés, a völgy azon része, amit árvíz idején sem önt el a víz’ fn., ill. ukr. N. *vereta* ’kis kiemelkedés, domb a mocsárban’ fn. többes számú alakjából keletkezett. A név hangtani szerkezetére a magyar nyelv volt hatással, a magyar *Verecki* csn. ugyanis az ukr. *веретський* mn. származéka” (Lucsik 345). Janko a helység név első említését a 12. századra teszi, a forrás feltüntetése nélkül. Az eredetéről azt írja, hogy „régí neve a magyar (!) *veretki* archaizmusból ered – így nevezték azt az enyhén dombos helyet, ahol a falu feküdt a hegyek között. Az új név az ukrán *vorota* ’kapu’-ból ered” (Janko 243). Fedaka szerint az említett köznévként ’hegyköz’ jelentése van (Fedaka 151). A név *Alsó-* (*Нижні-*) előtagja a közeli *Felsőverecke* (korábban *Вышні Берецьки*, ma *Верхні Ворота*) nevének előtagjával áll korrelációban. A megkülönböztető jelzők nem a hagyományos észak-déli fekvést jelölik, mivel a két falu kelet-nyugati irányban helyezkedik el egymás szomszédságában, hanem valószínűleg a hágótól való távolságra utalnak. Az *Alsó-* ~

Felső- előtagok a 15. században használt, méretet vagy a keletkezés idejét jelölő *Nagy-* ~ *Kis-* jelzőket váltották fel (vö. Bölskei 107-11, 155-63). Az 1430-ban említett *Budaverecke* névalak előtagja talán személynévi eredetű, vö. m. *Buda* szn. (ÁSzt. 154-5). 1946-tól a helység hivatalos neve *Нижній Борота*, ennek jelentése tkp. 'Alsó kapuk'. Ez a magyar név értelmi megfelelője, vö. ukr. *нижній* 'alsó' mn. (CYM. 5: 409), ill. ukr. *ворота* 'kapu' fn. (uo. 1: 741), or. *ворота* 'átjáró, szoros, hágó' fn. (Murzajev 130). A településről kapta a nevét a *Verecke-hágó*, ami a mai Verbiás közelében található (vö. Sebestyén 2017b). Középkori és későbbi lakossága is ruszin. Az 1570-es urbárium szerint a kenézség a *Krezul* családnál van, rajtuk kívül *Hlibnikowych*, *Babchowych*, *Trwslj*, *Jurkowich*, *Kobze*, *Stanuzkowich*, *Hylchowich*, *Pleskowich*, *Kost*, *Palyko*, *Wilihanez*, *Sip*, *Sipowich*, *Russin*, *Plesowich*, *Zebelenka*, *Mozzorowycz*, *Plesse*, *Bossorowich*, *Praesbyter*, *Popowich*, *Parnewich*, *Cheketha*, *Tlost*, *Zywak*, *Ponich*, *Olech*, *Tomaŭga*, *Borach*, *Kurach*, *Belchek*, *Petral*, *Dudlak*, *Ballasowich*, *Mikolich*, *Prokopowich*, *Manastionik*, *Zemiga*, *Nelipinzkj*, *Fedewych*, *Prokopowych*, *Kryżanowycz*, *Prosuskowych*, *Kurachowich*, *Twrakza*, *Chiup*, *Hlybnik*, *Kopchowych*, *Malenych*, *Relicta Malyna*, *Wynozowycz*, *Petrowich* családnevűek élnek a faluban (UC. 53: 14).

Andrasóc, Андріївка 'település Ungvártól DK-re'

1417: *Andreaswagasa* (ZsO. 6: 224, Cs. 1: 388), 1481: *Andraswagasa* (uo. 413), 1550: *Andras Vagasa*, *Andrass: wagas* (Dica), 1552: *Andraswagasa*, 1557: *Andrasocz*, 1574: *Andrasocz* (uo.), 1603: *Andrasocz* (UC. 54: 47), 1625: *Andrasocz* (Dica), 1650: *Andrasocz* (UC. 54: 50), 1661-6: *Andrasocz* (UC. 68: 42), 1670: *Andrasocz* (UC. 9: 40a), 1674-5: *Andrasocz* (UC. 31: 1), 1678: *Andrasóc* (UC. 42: 11), 1680-as évek: *Andrásocz* (UC. 65: 2), 1682-4: *Andrásóc* (UC. 15: 19), 1684: *Andrasocz* (UC. 10: 64), 1687: *Andrásóc* (UC. 149: 20), 1689: *Andrasocz* (UC. 17: 5), 1691: *Andrásóc* (UC. 54: 67), 1692: *Andrásóc* (UC. 54: 71), 18. sz. eleje: *Andrasocz* (UC. 110: 73), 1705: *Andrásóc* (UC. 54: 81), 1715: *Andrassóc* (MNL), 1718-9: *Andrásóc* (UC. 105: 3), 1720: *Andrásóc* (MNL), 1721: *Andrasocz* (UC. 46: 59), 18. sz. első fele: *Andrasótz* (BélU), 1730-40: *Andrasocz* (UC. 156: 26), 1747: *Andrásóc* (GK. 115), 1768: *Andrasocz* (UC. 161: 26d), 1773: *Andrasocz* (LexLoc. 285), 1780: *Andrasotz* (MCU), 1782-4: *Andrasova*, *Andrasocz* (EKFT), 1788: *Andrasocz* (HT. 0021:1), 1789: *Andrásocz* (UC. 162: 53), 1796: *Andrásocz* (Vályi 1: 37), 1800: *Andrassóc* (TUng), 1806: *Andrasótz* (UV), 1808: *Andrásóc*, *Andrassowce*, *Ondrassowce* (Lipszky: Rep. 16), 1824-62: *Andrásóc* (MKFT), 1828: *Andrásóc* (VUng), 1837: *Andrásóc* (F. 3: 369), 1838: *Andrásóc* (Schem. 75), 1851: *Andrásóc* (F. 1: 26), 1856: *Andrásóc*, *Andrassowce* (MOK), 1857-9: *Andrásóc* (CU), 1863: *Andrásóc* (Hnt), 1870: *Andrásóc* (UT), 1872-84: *Andrásóc* (HKFT), 1873: *Andrásóc*, *Andrasuvc* (Hnt), 1877: *Andrásóc*, *Andrásuvc* (Hnt), 1882: *Andrásóc*, *Andrásuvc* (Hnt), 1888: *Andrásóc*, *Andrasuvc* (Hnt), 1892: *Andrásóc*, *Andrásuvc* (Hnt), 1895: *Andrásóc* (Hnt), 1898: *Andrásóc* (Hnt), 1900: *Andrásóc* (Hnt), 1902: *Andrásóc* (Hnt), 1903: *Andrásháza* (Mező 1999: 29), 1907: *Andrásháza* (Hnt), 1910: *Андрашівці*, *Андрашовці* (ЕКУР), 1913: *Andrásháza* (Hnt), 1915: *Andrásháza* (UT), 1918: *Andrásháza* (UT), 1923: *Andrašovce*, *Andrásháza*, *Андрашовці* (PR), 1925: *Andrašovce* (PR), 1927: *Andrašovce* (Hnt), 1929: *Andrašovce* (ChM. 9), 1931: *Andrašovce* (MPR), 1939: *Andrásóc*, *Андрашовці* (BK. 782), 1941: *Andrásóc* (Hnt), 1944: *Andrásóc*, *Андрашовці* (Hnt), 1946: *Андріївка* (УРCP), 1968: *Андріївка* (3O), 1969: *Андріївка* (IMCY), 1983: *Андріївка*, *Андреевка* (3O), 1991: *Андреевка* (TK), 2017: *Андріївка* (BPY).

■ Andrasóc a 15. század elején települt a történelmi Ung megyében, Szerednye közelében. Az elsődleges *Andrásvágása* helységnév magyar eredetű, az *András* (F. 3/1: 476, Ladó-Bíró 29) személynévnek és a birtokos személyjellel ellátott m. *vágás* 'kivágott erdőrész, irtvány' (TESz. 3: 1065, FKnT. 324-5) főnévnek az összetétele. A szn.-hez l. még m. *András* csn. (CsnSz. 39-40, ÚMCsT. 63), ukr. *Андраш* csn. (Dujcsak 2003: 54, Kraszovszkij 27), szlk. *Andrasko* csn. (Kniezsa 2003: 298). Egy *András* nevű kenéz vagy soltész által alapított irtásfalura utal, az alapító személyéről, illetve nemzetiségéről azonban nem tesznek említést a források (vö. még Fedaka 5). A történelmi Magyarország északkeleti részén, így Ungban egykor létező hatalmas erdőségekben számos *személynév* + *-vágás(a)* szerkezetű helységnév jött

létre (vö. Sebestyén–Úr 2014, *Albertvágása, Pálvágása, Simonvágása* stb.). A másodlagos, a 16. század közepétől használt *Andrasóc* névalak ruszin névadással keletkezett, s a m. *András* személynév ukr. -ови képzős származéka, jelentése tkp. 'András emberei'. Talán párhuzamos névadás eredménye, s a lakosság elszlávosodásával a 16. század második felében kiszorította a magyar nevet. Az 1603-as urbárium *Lomikachia, Lýchwa, Molnar, Swtheő, Fazekas, Bwthko, Fathwl, Battiko, Polgar, Ighlinczy, Rohonczy, Dobos* családnevűeket említ, mellettük *Soltetz, Fwýdak* és *Molnar* nevű soltészokat sorol fel (UC. 54: 47). A nevek alapján ekkor talán még voltak magyar lakosai, a 18. században azonban már ruszin faluként említik az összeírások. A magyar névhasználatban szabályos *Andrasovci* > *Andrasóc* változás történt. Az országos helységnévrendezés során, 1903-ban a település nevét *Andrásházá*-ra magyarosították (Mező 1999: 29), amit utótagcserével alkottak a történelmi *Andrásvágása*-ból (Kiss 2006: 242). 1939-ben visszakapta a történelmi nevét. 1946-ban a szovjet hatóságok azonban a helységnévet *Андриівка*-ra változtatták, ami az ukr. *Андриїв* 'András' kn. (Hrincsenko 4: 548), or. *Андрей* kn. (Petrovskij 49) ukr. -івка helynévképzős alakja.

Antalóc, Анталовці 'település Ungvártól K-re'

1543: *Anthaloocz* (Dica), 1550: *Anthalocz* (Maksay 2: 841), *Antalotz, Antaloch* (Dica), 1552: *Antalocz*, 1574: *Antalocz* (uo.), 16. sz.: *Antalocz* (UC. 115: 79), 1602: *Antalocz* (UC. 104: 8), 1603: *Antalocz* (UC. 104: 9), 1625: *Antalocz* (Dica), 1631: *Antalocz* (UC. 105: 1), 1684: *Antalocz* (UC. 10: 64), 1690: *Antalocz* (UC. 63: 22), 1691: *Antalocz* (UC. 63: 24), 1696: *Antalócz* (Dica), 1700k.: *Antalocz* (UC. 3: 59), 1715: *Antalocz* (MNL), 1718-9: *Antalócz* (UC. 105: 3), 1720: *Antalocz* (MNL), 18. sz. első fele: *Antalótz* (BéIU), 1741: *Antalocz* (GK. 86), 1747: *Antalócz* (GK. 114), 1765: *Antalócz* (UC. 157: 62), 1773: *Antalocz* (LexLoc. 285), 1777: *Antalocz* (UC. 3: 34), 1780: *Antalotz* (MCU), 1782-4: *Antalócz* (EKFT), 1788: *Antalocz* (HT. 0021:1), 1789: *Antalocz* (HT. Div. X. 21: 2), 1796: *Antalotz* (Vályi 1: 39), 1800: *Antalócz* (TUng), 1806: *Antalótz* (UV), 1808: *Antalócz, Antalowce* (Lipszky: Rep. 17), 1826: *Antalocz* (UC. 210: 3), 1824-62: *Antalocz s. Antalowce* (MKFT), 1828: *Antalócz* (VUng), 1837: *Antalócz* (F. 3: 369), 1838: *Antalócz* (Schem. 75), 1851: *Antalocz* (F. 1: 26), 1856: *Antalócz* (MOK), 1857-9: *Antalócz* (CU), 1863: *Antalócz* (Hnt), 1870: *Antalócz* (UT), 1872-84: *Antalóc* (HKFT), 1873: *Antalóc, Antalnovci* (Hnt), 1877: *Antalóc, Antaluvci* (Hnt), 1882: *Antalóc, Antaluvci* (Hnt), 1888: *Antalócz* (Hnt), 1892: *Antalócz* (Hnt), 1895: *Antalócz* (Hnt), 1898: *Antalócz* (Hnt), 1900: *Antalócz* (Hnt), 1902: *Antalócz* (Hnt), 1907: *Antalócz* (Hnt), 1910: *Анталівиці, Анталувиці* (EKYP), 1913: *Antalócz* (Hnt), 1915: *Antalócz* (UT), 1918: *Antalócz* (UT), 1923: *Antalovce, Antalócz, Анталовиць* (PR), 1925: *Antalovce* (PR), 1927: *Antalovce* (Hnt), 1929: *Antalovce* (ChM. 11), 1931: *Antalovce* (MPR), 1939: *Antalóc, Анталовиці* (BK. 782), 1941: *Antalóc* (Hnt), 1944: *Antalóc, Анталовиці* (Hnt), 1946: *Антонівка* (YPCP), 1968: *Антонівка* (ZO), 1969: *Антонівка* (IMCY), 1983: *Антонівка, Антоновка* (ZO), 1991: *Антоновка* (TK), 1995: *Анталовиці* (BPU). 2017: *Анталовиці* (uo.).

■ Antalóc 16. századi alapítású falu a történelmi Ung megye keleti részén, a *Villye* patak völgyében. A helység a Homonnay Drugetek nevickei uradalmához tartozott, 1550-ben *Homonnay Gábor, Imre* és *György* a tulajdonosa (Maksay 2: 841). Az *Antalóc* helységnév szláv eredetű, szlovák vagy ruszin névadással jött létre. A név a m. *Antal* kn. (ÁSznt. 69, Ladó–Bíró 30) vagy m. *Antal* csn. (CsnSz. 41-2, ÚMCsT. 67) szlk. -ovce vagy ukr. -ови képzős származéka, jelentése tkp. 'Antal emberei'. A személynévhez l. még szlk. *Antalik* csn. (Kniezsa 2003: 299). A helység valószínűleg alapítójáról vagy első lakójáról kapta a nevét. Az *Antal* személynév az egyh. lat. *Antonius*-ból jött létre (EtSz., *Antal*). Egy 16. századra datált urbárium a faluban *Antaloczý Craýnik Janos* libertinus-t és *Lukaýda, Czjmor, Kiralý* családnevű személyeket említ (UC. 115: 79). Lakossága valószínűleg a kezdetektől szláv ajkú lehetett. Az 1631-es urbárium szerint a soltézságon *Antaloczi Vaszél, Lukács, Gherghel* és *János* osztozik. Egész helyes *Ludaidov Fedor, Korel Petro* és *Korel Jaczko*, fél helyes *Haliko Maxin, Király István* és *Kohut Hricz*. Zsellér egyedül *Ilko Ruszin* (UC. 105: 1). Az 1774-es úrbéri összeírás is csak ruszin családneveket sorol fel, pl. *Hricsák, Czucsko, Szavka, Szlivkanics, Nitkulinecz, Holovej, Fegyur, Leskov, Lazurecz, Erandel, Bagin, Schvenda, Fedoriscso, Da-*

macsko, *Matyi* (ÚrbTab.). Az *Antalovci* névből a magyar névhasználatban szabályos változással *Antalóc* keletkezett. 1946-ban a szovjet hatóságok a nevet az ukránosított *Антонівка*-ra változtatták, ami az ukr. *Антонію* 'Antal, Tóni' kn. (Csopoj 4, Csucska 2005: 39), or. *Антон* kn. (Petrovskij 52) *-івка* helynévképzős alakja. 1995-ben visszakapta a történelmi nevét (ВРУ).

Apsica, Водиця 'település Técsőtől Ny-ra'

16. sz.: *Uy v. Kis Apsa* (Bélay 122), 1684: *Apsicsa* (UC. 148: 38), 1725: *Apsicza* (Revizki), 1735: *Apsa* (MCM), 1747: *Apsicza* (GK. 345), 1756: *Apsicza* (Kam. 0303: 2), 1780-1: *Apsitza*, *Apsitze* (MTH. 110), 1782-4: *Apsicza* (EKFT), 1796: *Apsitza* (Vályi 1: 49), 1798: *Apsicza* (CsT. 11), 1799: *Apsicza* (HT. 0012: 2), 1800: *Apsicza* (TM), 1808: *Apsicza* (Lipszky: Rep. 19), 1809: *Apsicza* (Kam. 661), 1824-62: *Apsicza* (MKFT), 1828: *Apsicza* (Nagy 195), 1838: *Apsicza* (Schem. 56), 1839: *Apsicza* (F. 4: 199), 1851: *Apsicza* (F. 1: 37), 1856: *Apsitza* (MOK), 1857-9: *Apsicza* (CU), 1860: *Apsicza* (Kat.), 1863: *Apsicza* (Hnt), 1864: *Apsicza* (PestyM), 1870-1: *Apsicza* (MAT), 1872-84: *Apszica* (HKFT), 1873: *Apsica* (Hnt), 1877: *Apsica* (Hnt), 1882: *Apsica* (Hnt), 1888: *Apsicza* (Hnt), 1892: *Felső-Apsa-Apsicza* (Hnt), 1895: *Felső-Apsa-Apsicza* (Hnt), 1898: *Apsicza* (Hnt), 1900: *Apsicza* (Hnt), 1902: *Apsicza* (Hnt), 1904: *Kisapsa* (BK. 531), 1907: *Kisapsa* (Hnt), 1910: *Апшиця*, *Апшици* (EKUP), *Kisapsa* (KSH), 1913: *Kisapsa* (Hnt), 1925: *Apšica* (PR), 1929: *Apšice* (ChM. 12), 1931: *Apšica* (MPR), 1944: *Kisapsa*, *Апшиця* (Hnt), 1946: *Водиця* (УРСР), 1968: *Водиця* (ЗО), 1969: *Водиця* (ІМСУ), 1978: *Водиця* (ТК), 1983: *Водиця*, *Водиця* (ЗО), 2017: *Водиця* (ВРУ).

■ Apsica a 16. században települt Máramarosban, az *Apsa* (*Apsica*) folyó felső szakaszán. „Felsőapsa birtokosai, a Pogányok a XVI. század második felében egy rutén jobbágyfalut ültettek meg az Apsa folyócska felsőszakaszán: Újapsát. Ez a XVIII. század elejére lehanyatlott, az 1715-20. évi összeírás nem tud róla. A század végén hihetőleg újratelepítették, neve ezóta Kisapsa vagy Apsica” (Bélay 43). A település elsődlegesen használt *Új-*, illetve *Kisapsa* neve arra utal, hogy későbbi alapítású és kisebb a tőle délre fekvő *Felsőapsa* falunál. A 18. századtól már *Apsica* néven említik a források, ami ruszin eredetű, víznévből jött létre névátvitellel, vö. *Apsica* 'a Tisza j. á. Alsóapsa (Нижня Апша) h.' 1390: *Apsa* (DocVal. 385), 1411: *Apsa* (Bélay 166), 1720: *Apsavize* (uo. 166, 121), 1725: *Apsicza fl.* (Revizki), 1756: *Apsicza fl.* (Kam. 0303:2), 1782-6: *Apsizo Bach* (EKFT), 1789: *Apsicza* (HT. 0012: 1), 1804: *Apshicza Fl.* (HT. 0401), 1809: *fl. Apsitza* (Kam. 0661), 1824-62: *Apsicza Bach* (MKFT), 1855: *Apsitza Fluss* (S. 222), 1858: *Apsa Fluss* (AT. 0327/05), 1859-60: *Apsiza Bach* (S. 178), 1860: *Apsica patak* (uo.), *Apsicza Bach*, *Apsicza riu* (Kat.), 1864: *Apsicza* (PestyM, *Alsóapsa*), 1865: *Apsicza* (Hunfalvy 3: 329), 1872-84: *Par. Absitia (Apsa p.)* (HKFT), 1879: *Apsicza patak* (S. 191), 1910: *Apšica (Apsa p.)* (HBÁT), 1925: *Apšica* (PR), 1929: *Apšica*, *Апшиця* (Petrov 1), 1935: *Apšice*, *Апшиця* (W. 39, 59), 1939: *Apsica* (SzSzBML. 468), 1940: *Apsa-patak* (FKözl.), 1957 *Апшиця*, *Апшиця* (КРУ. 17), 1978: *Апшиця* (ТК), 1979: *Апшиця* (СГУ 23), 2007: *Apsa (Apsica, Apsinec)* (Kovács 118). A pataknév településnévből keletkezett, mégpedig az alsó folyása mentén található *Apsa* (*Alsó-, Középső-, Felső-*) települések nevéből ukr. *-иця* vagy román *-ița* kics. képzővel. Ehhez l. *Alsóapsa* szócikkét. Lucsik a víz-nevet ukrán képzésnek tartja, s nem helységnévből, hanem a patak régi, *Apsa* nevéből származtatja. Ugyanakkor a víznév kapcsán elutasítja a személynévi eredetet (Lucsik 22-3), vö. *Alsóapsa*. Az *Apsica* nevet 1904-ben, az országos helységnévrendezés során *Kisapsá*-ra magyarosították a történelmi név felelevenítésével (Lelkes 67). A hivatalos ukrán *Водиця* 1946-tól használatos, ez az ukr. *водиця* 'vizecske' fn. (Csopoj 33, СУМ. 1: 718) származéka.

Árdánháza, Арданово 'település Ilosvától Ny-ra'

1378: *Arđanhaza* (DocVal. 276), 1413: *Arduwanfalwa* (ZsO. 4: 223), 1445/1506: *Harđanocz?* (DL. 37602), 1463: *Arđanfálva* (Mihályi 457), 1466: *Arđanhaza* (Teleki 11: 181),

1530: *Ardanhaza* (Dica), 1533: *Ardan hazza*, 1541: *Arthanhaza*, 1542: *Ardanhaza*, 1543: *Ardanhaza*, 1544: *Ardanhaza*, 1546: *Ardanhaza*, 1548: *Ardanhaza*, 1549: *Ardanhaza*, 1550: *Ardanhaza*, 1552: *Ardanhaza*, 1554: *Ardanhaza*, 1564: *Ardanhaza*, 1566: *Ardanhaza*, 1570: *Ardanhaza*, *Ardanhaza* (uo.), *Ardani haza* (UC. 18: 22), *Ardanhaza* (UC. 18: 23), 1570/1602/1603: *Ardanhaza* (UC. 18: 24), 1572: *Ardanhaza* (Dica), 1576: *Ardanhaza*, 1582: *Ardanhaza*, 1588: *Ardanhaza*, 1596: *Ardanhaza*, 1599: *Ardan Haza*, *Ardanhaza*, 1600: *Ardanhaza*, *Ardanihaza*, 1602: *Ardanhaza* (uo.), 17. sz. eleje: *Ardany Haza* (UC. 88: 9), 1603: *Ardanhaza* (UC. 97: 29), 1609: *Ardanhaza* (Dica), 1610: *Ardanhaza* (uo.), 1613: *Ardanhaza* (UC. 18: 25), 1619: *Ardanhaza* (Dica), 1620: *Ardanhaza* (uo.), 1622: *Ardanhaza* (UC. 18: 26, 27), 1625: *Ardanhaza* (UC. 18: 28), 1630: *Ardanhaza* (Dica), 1634: *Ardanhaza* (UC. 101: 73), 1635: *Ardanhaza* (KirK. 8.99), 1645: *Ardanhaza* (UC. 19: 1), 1688: *Árdán Ház*a (UC. 19: 6), 1690: *Ardanhaza* (UC. 19: 7), 1699: *Árdánhaza*, *Praedia Ardanhaza* (UC. 19: 8), 17. sz. vége: *Ardanhaza* (UC. 42: 26), 1700k.: *Ardan haza* (UC. 53: 44), 1701: *Ardanyhaza* (UC. 2: 15), 1702: *Árdánháza* (UC. 19: 12), 1705: *Ardanhaza* (UC. 20: 1), 1715: *Árdányháza* (MNL), 1718: *Ardanhaza* (UC. 151: 21), 1720: *Árdánhaza* (MNL), 1725: *Ardanhaza* (UC. 124: 6), 1741: *Ardanovo* (GK. 512), 1747: *Ardan-Ház*a (GK. 429), 1750: *Árdánháza* (MCB), 1760: *Árdánháza* (BT), 1773: *Ardanháza*, *Ardanhazo*, *Ardanowa* (LexLoc. 50), 1782-4: *Ardanháza Rosniakisch Ardanova* (EKFT), 1788: *Ardanhaza* (HT. Div. X. 8: 1), 1790: *Ardan ház*a, *seu Ardanova* (UC. 166: 32), 1796: *Árdánháza*, *Ardanova* (Vályi 1: 58), 1800: *Ardanháza*, *Ardanova* (TBer), 1808: *Árdánháza*, *Árdánowá* (Lipszky: Rep. 20), 1824-62: *Árdanovo h. Árdánháza* (MKFT), 1828: *Árdánháza* (VB), 1837: *Árdányháza*, *Ardanovo* (F. 3: 77), 1838: *Árdányháza* (Schem. 41), 1851: *Árdányháza*, *Ardanovo* (F. 1: 51), 1856: *Árdánháza* (*Ardanovo*) (MOK), 1857-9: *Árdánháza* (CU), 1863: *Árdánháza*, *Ardanovo* (Hnt), 1870-1: *Árdánháza* (MÁT), 1872-84: *Árdanovo*, *Árdánháza* (HKFT), 1873: *Árdánháza*, *Ardanova* (Hnt), 1877: *Árdánháza*, *Ardanova* (Hnt), 1882: *Árdánháza*, *Ardanova* (Hnt), 1888: *Árdánháza* (Hnt), 1892: *Árdánháza* (Hnt), 1895: *Árdánháza* (Hnt), 1898: *Árdánháza* (Hnt), 1900: *Árdánháza* (Hnt), 1902: *Árdánháza* (Hnt), 1907: *Árdánháza* (Hnt), 1910: *Арданово* (EKYP), 1913: *Árdánháza* (Hnt), 1918: *Ardanovo* (BT), 1923: *Ardanovo*, *Árdánháza*, *Арданово* (PR), 1925: *Ardanovo* (PR), 1927: *Ardanovo* (Hnt), 1929: *Ardanovo* (ChM. 12), 1931: *Ardanovo* (MPR), 1939: *Árdánháza*, *Арданово* (BK. 784), 1941: *Árdánháza* (Hnt), 1944: *Árdánháza*, *Арданово* (Hnt), 1946: *Арданове* (YPCP), 1968: *Арданове* (3O), 1969: *Ардановое* (IMCY), 1983: *Ардановое*, *Арданово* (3O), 1991: *Арданово* (TK), 2017: *Арданово* (BPY).

■ *Árdánháza* 14. századi, kenézi alapítású falu a beregi *Hát* hegy délnyugati lábánál. Az *Árdánháza* helységnév magyar eredetű, a m. *Árdán* szn.-nek és a birtokos személyjellel ellátott m. *ház* 'lakóhely, otthon' (TESz. 2: 76) főnévnek az összetételével keletkezett (Lehoczky 1873: 66). Lehoczky szerint „A XV. században a Jardánfalvi családnak volt ősi birtoka és felváltva Árdán- és Jardán-falvának is iratik okmányilag. 1448-ban beiktattattak ellenmondás nélkül a leleszi konvent közbejöttével Jardánfalvi Vanch és fiai Pál és Máté s Jardánfalvai Veres Mihály” (Lehoczky 3: 19). Az *Árdán* szn. a R. *Jordán* (ÁSznt. 424) kereszt-, illetve családnévnek (CsnSz. 521, ÚMCsT. 71) a magyarosodott változata (FNESz., *Árdánháza*), eszerint a név korábbi alakja is használatos volt a helységnévben. Kniezsa szerint a személynév *j* hangjának eltűnése a magyar nyelvhasználatban ment végbe (Kniezsa 1942: 200-1). A *Jordan* szn. az EtSz. szerint német eredetű, a germán *Jordanes*-ből lett a latinban *Jordanus*, majd ebből a magyar névalak (EtSz., *Árdán~Árdány*). A mai Kárpátalja területén románok és ruszinok is viselhették ezt a keresztnevet, vö. rom. *Iordan* csn. (Iordan 1983: 259), ukr. *Ардан~Ардановичъ* szn. (CCYM. 1: 79), ukr. *Ардан* csn. (Csucska 2005: 39, Kraszovszkij 28), ezért a névadó nemzetisége bizonytalan. A falu ugyanakkor a román kenézek által betelepített *Hát* hegység területén található. A helyi néphagyomány szerint valami fejedelemtől vagy vezérről nevezték el a helységet (vö. Fedaka 6). A korai névadatok a *-falva* és a *-háza* utótagok váltakozását mutatják, a 15. század második felétől azonban már csak az *Árdánháza* változat adatolható. A személynév+*-háza* névszerkezet különösen a *Hát* környéki kenézi falvakra jellemző (vö. *Bárdháza*, *Pisztraháza*, *Pósaháza* stb.). A korábban a magyar mellett használt ruszin népi, 1946-tól hivatalos ukrán *Арданово* a magyarral párhuzamos névadás eredménye, az *Árdán* szn. semlegesnemű ukr. *-ov(o)* birt. képzős származéka (vö. Kupcsinszka 770). Az 1570-es urbárium szerint lakosai: *Dionisius Kenez*, *Joannes Koztha*, *Alexius Sant-*

ha, Mich. Balas, Ladaus Gabona, Paulus Chwpor, Franc. Chwpor, Lauren Chwpor, Vincentinus Warga, Andreas Chwpor, Ladislaus Kozma, Joannes Kÿs, Vrbanus Fejër, Matheus Koztha, Paulus Kÿs, Ladislaus Sÿllÿer, Paulus Koztha, Paulus Kÿs, Georgius Christoph, Rec-ta Leonardÿ Thathar, Joannes Therek, Joannes Pap Psbiter, Joannes Koztha (UC. 18: 23).

Árok, Ярок

’település Ungvártól ÉK-re’

1499: *Arok* (Cs. 1: 388), 1543: *Arok* (Dica), 1550: *Arok*, 1574: *Arok* (uo.), 16. sz.: *Arok* (UC. 115: 79), 1602: *Arok* (UC. 104: 8), 1603: *Arok* (UC. 104: 9), 1625: *Arok* (Dica), 1671: *Arok* (UC. 63: 16), 1676: *Arok* (UC. 31: 101), 1680: *Arok* (UC. 6: 31), 1682: *Arok* (UC. 10: 67), 1684: *Arok* (UC. 31: 12), 1690: *Arok* (UC. 63: 22), 1691: *Arok* (UC. 115: 22), 1715: *Arok* (MNL), 1718: *Arok* (UC. 10: 21), 1718-9: *Arok* (UC. 105: 3), 1720: *Arok* (UC. 167: 27), 18. sz. első fele: *Árok* (BélU), 1727-8: *Árok* (UC. 105: 4), 1735: *Árok* (UC. 63: 39), 1741: *Arok* (GK. 83), 1747: *Jarok* (GK. 119), 1752: *Arok* (UC. 72: 41), 1765: *Arok* (Kam. 0192a), 1773: *Arok*, *Jajok* (LexLoc. 287), 1777: *Arok* (UC. 3: 34), 1780: *Arak* (MCU), 1782-4: *Arok* (EKFT), 1788: *Arok* (HT. 0021:1), 1789: *Arok* (HT. Div. X. 21: 2), 1796: *Árok* (Vályi 1: 61), 1800: *Arok* (TUng), 1806: *Árok* (UV), 1808: *Árok*, *Járok* (Lipszky: Rep. 21), 1824-62: *Arok* s. *Jarok* (MKFT), 1828: *Árok* (VUng), 1837: *Árok* (F. 3: 370), 1838: *Árok* (Schem. 71), 1851: *Árok* (F. 1: 52), 1856: *Árok*, *Járok* (MOK), 1857-9: *Arok* (CU), 1863: *Árok*, *Járok* (Hnt), 1870: *Árok* (UT), 1872-84: *Árok*, *Járok* (HKFT), 1873: *Árok*, *Járok* (Hnt), 1877: *Árok*, *Járok* (Hnt), 1882: *Arok*, *Járok* (Hnt), 1888: *Árok*, *Járokháza* (Hnt), 1892: *Arok*, *Járok* (Hnt), 1895: *Arok* (Hnt), 1898: *Arok* (Hnt), 1900: *Arok* (Hnt), 1902: *Árok* (Hnt), 1907: *Arok* (Hnt), 1910: *Ярок* (EKYP), 1913: *Árok* (Hnt), 1915: *Arok* (UT), 1918: *Árok* (UT), 1923: *Jarok*, *Árok*, *Ярок* (PR), 1925: *Jarok* (PR), 1927: *Járok* (Hnt), 1929: *Jarok* (ChM. 463), 1931: *Jarok* (MPR), 1939: *Árok*, *Ярокъ* (BK. 782), 1941: *Árok* (Hnt), 1944: *Árok*, *Ярокъ* (Hnt), 1946: *Ярок* (YPCP), 1968: *Ярок* (3O), 1969: *Ярок* (IMCY), 1983: *Ярок* (3O), 1985: *Ярок* (TK), 2017: *Ярок* (BPY).

■ Árok 15. század végi, soltési alapítású falu a történelmi Ung megyében, Ungvár közelében. Az *Arok* helységnév magyar eredetű, a m. *árok* ’földbe ásott hosszúkás mélyedés; folyóvíz által vájt mélyedés a talajban, meder; gödör, vízelvezető csatorna, sáncárok, völgy’ fn. származéka (ÉrtSz. 1: 262, TESz. 1: 179, FKnT. 80, Hefty 159). A név a település fekvésére utal, a falu az *Antalóci Pojána* oldalából eredő patak árok- vagy katlanszerű völgyében települt. Ung vármegye katonai leírásában azt írják róla, hogy „Völgyben fekszik” (Pók 2002: 67). Réső szerint „Árok, (Járok) tót b. Ungb. vb., tolvajárokkal bírt, honnét a víz öntött ki, míg le nem csapolták” (Réső 1: 69). Az *árok* főnév gyakori a hely- és helységnevekben. Tagányi Károly szerint e helynevek egy része alkalmasint az egykori gyeptájakokkal függ össze (Tagányi 255, EtSz., *árok*). *Arok* esetében valószínűleg nem ez volt a név motivációja. A községen keresztülfolyó *Arok-patak* neve a településnévhez képest talán másodlagos, s a helységnévből keletkezett névátvitellel (Kiss 1992a: 35), vö. *Járok* ’a Cigány-patak b. á. Árok (Ярок) h.’ 1863: *Ярокъ потокъ*, *Jarok potok* (S. 147), *Ярокъ потокъ*, *Járok patak* (Kat.), 1872-84: *Aroki p.* (HKFT), 1929: *Яроцькиї* (Petrov 59), 1935: *Jarocký*, *Яроцькиї* (W. 59, 61), 1979: *Яроцькиї* (CGY 638). Bába Barbara azonban úgy véli, hogy a pusztai földrajzi köznévi eredetű településnevek keletkeztek ugyan jelentéshasadással, de a valamely földrajzi köznével szerkezetileg azonos településnevek legtöbbje metonimikus névadással jött létre egy már létező helynévből (például víznévből), s nem közvetlenül a földrajzi köznevet mint helynévformánst tartalmazzák (Bába 2016: 38). Egy 16. századra datált urbárium főként magyar családnevű lakosokat említ: *Benczyo Andras*, *Gwrws Mihaly*, *Nilas Lukaczý*, *Marics Marton*, *Czyak Janos*, *Varga Balas*, *Sokolih Marton*, *Banias Mihaly*, *Tarczya Peter*, *Zwp Peter*, *Benczye Georgy libertjnüs* (UC. 115: 79). A helység később teljesen elruszinosodott. A falu korábbi párhuzamos nevét, 1946-tól hivatalos ukrán *Ярок* nevéhez l. ukr. N. *ярок* ’árok’ fn. (Csopej 440), ukr. *ярок* ’ér, kis patak, szabálytalan formájú mélyedés’ fn. (CYM. 11: 651, Hrincsenko 4: 543, Maruszenko 255), or. *ярок* ’kis árok’ fn. (Murzajev 651, CCPJЯ. 17: 2095), ill. szlk. *jarok* ’ua.’ fn. (SLEX). Ilyen nevű település még egy van Ukrajna területén, a Dnyipropetrovszk megyében, Borovkivka nevű helységhez tartozó *Ярок* tanya (BPY). Fedaka ennek

ellenére azt írja, hogy a magyar *Árok* helységnév az ukrán *Járok* átvétele, de az ukrán név nem a földrajzi környezettel kapcsolatos, hanem egy *Jar(ilo)* nevű szláv istennel, akinek a tiszteletére ünnepelték a napéjgyenlőséget (Fedaka 259), 1. még ukr. N. *üap* 'tavasz' fn. (Dzendzelivszkij 1958b: 1. térkép). Ez azonban nem több népetimológiánál.

Ásvány, Тисаашвань 'település Ungvártól D-re'

1357: *Asuan* (ComUng. 72), 1360: *Aswan* (DL. 57351, ZO. 3: 179), 1413: *Aswan* (ZsO. 4: 168), 1429: *Asvan* (DL. 68639), 1446: *Aswan* (DL. 57697), 1455: *Aswan* (DL. 81205), 1462: *Aswan* (C. Tóth 2003: 158), 1495: *Aswan* (DL. 57811), 1505: *Assowan* (DL. 57848), 1555: *Aswanj* (Dica), 1596: *Ásvány* (UC. 87: 37), 1670: *Asuany* (UC. 118: 9), 1673: *Ásvány* (UC. 6: 89), 1679: *Ásvány* (UC. 44: 66), 1684: *Ásvány* (UC. 42: 66), 1691: *Ásványj* (UC. 54: 67), 1692: *Ásvány* (UC. 54: 71), 1696: *Ásvány* (Dica), 18. sz. eleje: *Ásvány* (UC. 110: 73), 1705: *Ásvány* (UC. 54: 81), 1715: *Ásvány* (MNL), 1718-9: *Ásvány* (UC. 105: 3), 1720: *Asvany* (MNL), 18. sz. első fele: *Áswány* (BéIU), 1739: *Ásvány* (UC. 65: 71), 1765: *Ásvány* (Kam. 0192a), 1773: *Ásvány* (LexLoc. 285), 1780: *Asvany* (MCU), 1782-4: *Ásványj* (EKFT), 1788: *Ásványj* (HT. 0021:1), 1789: *Ásvány* (HT. Div. X. 21: 2), 1796: *Ásvány* (Vályi 1: 68), 1800: *Ásvány* (TUng), 1806: *Ásvány* (UV), 1808: *Ásvány* (Lipszky: Rep. 22), 1824-62: *Ásvány* (MKFT), 1828: *Ásvány* (VUng), 1837: *Ásvány* (F. 3: 370), 1838: *Ásvány* (Schem. 82), 1851: *Ásvány* (F. 1: 54), 1856: *Ásvány* (MOK), 1857-9: *Ásvány* (CU), 1863: *Ásvány* (Hnt), 1870: *Ásvány* (UT), 1872-84: *Ásvány* (HKFT), 1873: *Ásvány* (Hnt), 1877: *Ásvány* (Hnt), 1882: *Ásvány* (Hnt), 1888: *Ásvány* (Hnt), 1892: *Ásvány* (Hnt), 1895: *Ásvány* (Hnt), 1898: *Ásvány* (Hnt), 1900: *Ásvány* (Hnt), 1902: *Ásvány* (Hnt), 1903: *Tiszaásvány* (Mező 1999: 32), 1907: *Tiszaásvány* (Hnt), 1913: *Tiszaásvány* (Hnt), 1915: *Tiszaásvány* (UT), 1918: *Ásvány* (UT), 1925: *Ásvaň* (PR), 1927: *Ásvaň* (Hnt), 1929: *Ásvaň* (*Ásvány*) (ChM. 14), 1941: *Tiszaásvány* (Hnt), 1944: *Tiszaásvány* (Hnt), 1946: *Мінеральне* (YPCP), 1968: *Мінеральне* (3O), 1969: *Мінеральне* (IMCU), 1983: *Мінеральне, Минеральное* (3O), 1985: *Минеральное* (TK), 1991: *Тисаашвань* (BPY), 2017: *Тисаашвань* (uo.).

■ Ásvány 14. századi alapítású település a történelmi Ung megye déli peremén, a *Tisza* folyó mellett. Az *Ásvány* helységnév magyar eredetű, a m. R. *ásvány* 'mesterséges árok, ásott tó, kút; határárok, vízárók' (FKnT. 81, TESz. 1: 186, CzF. 1: 355, *ásóvány*) fn. származéka. A falu valószínűleg egy a *Tisza* közelében a víz elvezetésére szolgáló nagyobb ároknál települt. Az *ásvány* földrajzi köznevet tartalmazó helynevek szemantikai szerkezetűek, valamint szóföldrajzi helyzete (többnyire síkvidéki területeken, nagyobb vizek környezetében találhatók) arra enged következtetni, hogy a szót elsődlegesen olyan vízrajzi köznévként használhatták, amely valószínűleg a korabeli vízgazdálkodással állt kapcsolatban (Hoffmann 2010: 169). Az írott források ilyen nevű vízfolyást nem említene a helység közelében, ezért víznévi származtatása kizárható. A megkülönböztető szerepű *Tisza-* előtag a folyó mellékére utal, s 1903-tól, az országos helységnévrendezés óta használatos (FNESz., *Tiszaásvány*, Mező 1999: 32). 1946-ban a falu hivatalos nevét *Мінеральне*-re változtatták, ami a magyar név alapján jött létre téves értelmezéssel, vö. ukr. *мінеральний* 'ásványi' mn. (CYM. 4: 740). A falu 1991-ben – a kárpátaljai magyarlakta települések közül elsőként – kapta vissza a magyar nevét. Ugyanakkor nem a történelmi, hanem a 20. század elején alkotott, folyónévi előtaggal bővített kétrészes névalak vált hivatalossá.

Asztély, Асрей 'település Beregszásztól D-re'

1359: *Aztei* (Kállay 2: 77, DL. 51861), 1386: *Aztey* (DL. 52516), 1416: *Azthe* (ZsO. 5: 655), 1489: *Azthe* (ZO. 11: 504), 1530: *Azthe* (Dica), 1533: *Aczthe*, 1541: *Azthe*, 1542: *Azthe*, 1543: *Azthe*, 1544: *Azte*, 1546: *Azthe*, 1548: *Azthe*, 1549: *Azthe*, 1550: *Azthe*, *Azte*, 1552: *Azte*, 1554: *Azte*, 1564: *Azthe*, 1568: *Azthe*, 1570: *Afzte*, *Azte*, 1572: *Aztee*, *Azthe*, 1576: *Azthe*, 1582: *Azthe*, 1588: *Azthe*, 1599: *Azte*, *Aszthei*, 1600: *Azteh*, *Aztheh*, 1602: *Azthe*, *Azte* (uo.).

Azthey (UC. 87: 46), *Aztech*, *Aztheh* (UC. 99: 62), 1603: *Asztei* (Dica), 1609: *Azte*, 1610: *Aztthe*, 1619: *Azthe*, 1620: *Aszthe*, 1630: *Aszthe* (uo.), 1660: *Asztej* (UC. 110: 3), 1670: *Aszthe* (UC. 9: 40a), *Aszté* (UC. 35: 74), 1672: *Aszte*, *Aszté* (UC. 9: 9), 1674: *Aszte* (UC. 29: 13), 1674-7: *Aszthé* (UC. 8: 16a), 1675: *Aszté* (UC. 118: 13), 1676: *Aszte* (UC. 39: 71), 1678: *Aszte* (UC. 156: 90), 1679: *Aszte* (UC. 15: 26), 1680: *Aszte* (UC. 44: 72), 1680-as évek: *Aszte* (UC. 65: 2), 1682-4: *Aszthe* (UC. 15: 19), 1683: *Asszte* (UC. 6: 75b), 1686/1768: *Aszte* (UC. 90: 58), 1689: *Asztha* (UC. 4: 12), 1693: *Aszthe* (UC. 1: 36), *Aszté* (UC. 15: 29), 1694: *Aszthé* (UC. 15: 30), 17. sz.: *Oszte* (UC. 114: 45), 17. sz. vége: *Aszte* (UC. 46: 39), 1715: *Aszty* (MNL), 1720: *Aszte* (MNL), 1750: *Aszty* (MCB), 1760: *Aszty* (BT), 1773: *Asztej* (LexLoc. 47), 1782-4: *Osztej* (EKFT), 1788: *Asztéj* (HT. Div. X. 8: 1), 1796: *Asztaj* (Vályi 1: 72), 1800: *Asztej* (TBer), 1808: *Asztéj* (Lipszky: Rep. 23), 1824-62: *Asztej* (MKFT), 1828: *Asztély* (VB), 1837: *Asztély* (F. 3: 83), 1838: *Asztély* (Schem. 42), 1851: *Asztély* (F. 1: 56), 1856: *Asztély* (MOK), 1857-9: *Asztély* (CU), 1863: *Asztély* (Hnt), 1864-5: *Asztély* (PestyB), 1870-1: *Asztély* (MÁT), 1872-84: *Asztély* (HKFT), 1873: *Asztély* (Hnt), 1877: *Asztély* (Hnt), 1882: *Asztély* (Hnt), 1888: *Asztély* (Hnt), 1892: *Asztély* (Hnt), 1895: *Asztély* (Hnt), 1898: *Asztély* (Hnt), 1900: *Asztély* (Hnt), 1902: *Asztély* (Hnt), 1907: *Asztély* (Hnt), 1913: *Asztély* (Hnt), 1918: *Asztély* (BT), 1923: *Astej*, *Asztély*, *Acmeü* (PR), 1925: *Astel* (PR), 1927: *Astély* (Hnt), 1929: *Astel* (*Asztély*) (ChM. 13-4), 1931: *Astely* (MPR), 1941: *Asztély* (Hnt), 1944: *Asztély* (Hnt), 1946: *Лужанка* (UPCP), 1968: *Лужанка* (3O), 1969: *Лужанка* (IMCY), 1981: *Лужанка* (TK), 1983: *Лужанка* (3O), 1991: *Acmeü* (BPY), 2017: *Acmeü* (uo.).

■ *Asztély* 14. századi alapítású helység a történelmi Bereg megye déli részén. Kiss Lajos szerint az *Asztély* helységnév magyar eredetű, pusztá személynévből keletkezett magyar névadással. Az alapjául szolgáló személynév valószínűleg szláv, vö. szb.-hv. *Osztoj* szn., *Ostoja* szn., cs. *Ostoj* szn. (FNESz., *Asztély*). A 15–17. századi történelmi adatok azonban talán egy elsődleges *Aszté* településnevet igazolnak, ezért Mizser Lajos úgy véli, hogy a *j-ly* nem szerves része a névnek (Mizser 2007a: 78), hanem a helységnév *-i* képzős alakjából tapadhatott a névhez, l. még a szomszédos *Nagy muzsaly* szócikkét. *Aszte* személynévet azonban nem tudunk adatolni az ómagyar korból. Pesty adatközlői a névre népetimológias magyarázatot adnak: „Hogy honnan vette eredetét a falu neve, bizonyosan nem tudatik; vannak kik az *Osztály* szótól származtatják” (PestyB). Más tudálékos és komolytalan magyarázat szerint „*Asztély* m. h. Bereg vb. *Asz* = arescit, *tej* = lac, nevezetes volt jó tejeiről (Kresznerics); úgy tartják oly tejet lehetett itt kapni, mely az emberi test, táplálati elválásán alapult csökkenés ellenében, mindég segédszer volt” (Résző 1: 87). 1946-ban a szovjet hatóságok a falu nevét *Лужанка*-ra változtatták, ami az ukr. *луж* ’rét’ fn., *лужина* ’füvel benőtt lapály’ fn. (Maruszenko 235-6, CYM. 4: 552-3) *-ka* kics. képzős származéka, jelentése tkp. ’kis rét, rétecske’. 1991-ben a kárpátaljai magyarok között Tiszaásvánnyal és Eszennyel együtt a legkorábban kapta vissza a történelmi magyar nevét.

Bábakút, Бабичі

’település Munkácstól K-re’

1478: *Bábafalva* (Cs. 1: 413), 1543: *Cuthfalwa* (Dica), 1550: *Kut* (Dezső 259), 1570: *Baba falua*, *Kvth* (UC. 18: 22), *Babaffalwa*, *Kwth als Tharkacsffalwa* (UC. 18: 23), 1570/1602/1603: *Baba falua*, *Kwt alias Tarkacz falva* (UC. 18: 24), *Babafalwa*, *Kwt alias Tarkaczfalwa* (UC. 97: 29), 1599: *Baba Falua*, *Babafalua*, *Babosfalva* (Dica), 1600: *Baba Falva*, 1602: *Baba Falua*, *Babafalua*, 1603: *Babafalua* (uo.), 17. sz. eleje: *Baba Falva*, *Kutjika Falva* (UC. 88: 9), 1613: *Babaffalwa*, *Kwth* (UC. 18: 25), 1622: *Babafalva* (UC. 18: 26), 1625: *Babafalva*, *Kuthka* (UC. 18: 28), 1630: *Babafalua* (Dica), 1634: *Babaffalua* (UC. 101: 73), 1635: *Babafalua*, *Kutka* (KirK. 8.99), 1645: *Baba Falwa*, *Kutka* (Makkai 353, UC. 19: 1), 1688: *Baba Falva* (UC. 19: 6), *Kutka Falva* (UC. 19: 5), 1690: *Babafalva*, *Kutkafalva* (UC. 19: 7), 1699: *Baba Falva*, *Kuth Falva* (UC. 19: 8), 1700: *Baba Falva*, *Babafalva*, *Kutkafalva* (UC. 19: 9), 1700k.: *Kutka falva* (UC. 53: 44), 1701: *Babafalva*, *Kutkafalva* (UC. 2: 15), 1702: *Babafalva*, *Kuttkafalva* (UC. 19: 12), 1705: *Baba Falva*, *Kutka Falva* (UC. 20: 1), 1714: *Bábafalva* (UC. 42: 39), *Babafalva* (UC. 20: 2), 1715: *Bábafalva* (MNL), 1720: *Bábafalva* (MNL), 1721: *Kutkafalva*, *Babafalva* (UC. 117: 33), 1723: *Kutkafalva*, *Babafalva*

(UC. 117: 33), 1725: *Baba Falva, Kutka Falva* (UC. 124: 6), 1729: *Kutkafalva, Babafalva* (UC. 117: 33), 1741: *Babicsy* (GK. 522), 1773: *Babafalva, Bábfalva, Babitsch, Babics, Kutkafalva, Pokutya* (LexLoc. 50-1), 1782-4: *Babafalu* (EKFT), 1788: *Babafalva, Kutafalva* (HT. Div. X. 8: 1), 1790: *Bábfalva, Kutkafalva* (UC. 166: 32), 1796: *Bábfalva, Babitsi, Babje* (Vályi 1: 75), 1800: *Babafalva, Babic* (Tber), 1824-62: *Babicsi h. Bábfalva* (MKFT), 1828: *Babafalva* (VB), 1837: *Bábfalu, Babici* (F. 3: 75), 1838: *Bábfalva* (Schem. 43), 1851: *Bábfalu, Babici* (F. 1: 60), *Kutkafalva (Pokutya)* (F. 2: 283), 1856: *Babafalva (Babicsi), Kutkafalva (Pokutya)* (MOK), 1857-9: *Bábfalva, Kutkafalva* (CU), 1863: *Bábfalva, Babicsi* (Hnt), 1870-1: *Bábfalva, Kutkafalva* (MÁT), 1872-84: *Babicsi, Bábfalva* (HKFT), 1873: *Bábfalva, Babicsi* (Hnt), 1877: *Bábfalva, Babicsi, Kutkafalva, Pokutya* (Hnt), 1882: *Bábfalva, Babicsi* (Hnt), 1888: *Bábfalva, Babicsi* (Hnt), 1889: *Bábfalva + Kutkafalva = Bábakút* (Mező 1999: 32), 1892: *Bábakút* (Hnt), 1895: *Bábakút* (Hnt), 1898: *Bábakút* (Hnt), 1900: *Bábakút* (Hnt), 1902: *Bábakút* (Hnt), 1907: *Bábakút* (Hnt), 1910: *Бабуци* (ЕКУР), 1913: *Bábakút* (Hnt), 1918: *Bábakút* (BT), 1923: *Babič Pokutja, Bábakút, Бабуц Покутя* (PR), 1925: *Babič, Pokutja* (PR), 1927: *Babič* (Hnt), 1929: *Babiče* (ChM. 16), 1931: *Babič-Pokuty* (MPR), 1939: *Bábakút, Бабуци* (BK. 785), 1941: *Bábakút* (Hnt), 1944: *Bábakút, Бабуци* (Hnt), 1946: *Бабуци* (УРCP), 1968: *Бабуци* (3O), 1983: *Бабуци, Бабуци* (3O), 1991: *Бабуци* (TK), 2017: *Бабуци* (BPY).

■ Bábakút 15. századi alapítású helység a beregi Hát hegy északi részén. A mai település két falu, *Bábfalva* és *Kutkafalva* egyesülésével jött létre 1889-ben. Az elsődleges *Bábfalva* helységnév magyar eredetű, a *Bába* csn.-nek és a birtokos személyjellel ellátott *falv* főnévnek az összetételével keletkezett. A személynévhez l. m. *Bába* csn. (CsnSz. 55, ÚMCsT. 82), rom. *Baba* csn. (Jordan 1983: 42), ukr. *Баба* csn. (Csucska 2005: 40). A személynév elterjedtsége miatt nem lehet egyértelműen állást foglalni a névadó nemzetiségét illetően, de feltehető, hogy a Hát hegységi falvak kenézéhez hasonlóan ez a kenéz is ruszin vagy román lehetett. *Bábfalva* nevű helységek a történelmi Magyarország területén több megyében is előfordulnak (pl. Sáros, Valkó, Közép-Szolnok, Nógrád, Baranya megyékben). Réső Ensel Sándor szerint a helységnévnek misztikus magyarázata van: „Bábfalu (Bibici) o. h. Bereg vb. Monda szerint hegyes völgyes határát sokáig szántotta egy boszorkány, ördög kedvével. Bábfalva tót h. Sáros vb. s egy m. h. Küküllő vb. bálványos helyek voltak” (Réső 1: 130). A Bábfalvával egyesült *Kutkafalva* neve az ukr. N. *куть* ’zugoly, sut, szöglet, szög’ fn. (Csopaj 165) -ka kics. képzős származékának és a birtokos személyjellel ellátott m. *falv* főnévnek az összetételével. Talán személynévi származtatása is elképzelhető, vö. 1791: *Kutka János* lelkész Munkácson (Lehoczky 1904: 131), ezt azonban a párhuzamos ruszin *Покутя* tkp. ’zugoly melletti föld, terület’ névalak cáfolja. Az újabb *Bábakút* név 1889-ben keletkezett a két településnév előtagjának az összevonásával (Mező 1999: 32). A helységnév utótagja, a m. *kút* ’víznyerő hely’ fn. (FKnT. 218-9) a *Kutka*- tag félreértelmezése miatt került a névbe. Tóth Valéria szerint bár a névalak jól illik a magyar településnév-rendszer *kút* utótagú helységneveinek sorába, a *Bábakút* névalak nemigen igazodik a magyar névrendszer változási szabályaihoz (Tóth V. 2008: 41). Lehoczky tévesen állítja, hogy a helységet a 16. században *Farkasfalva* néven emlegetik, ugyanis az oklevelekben *Tarkacsfalva* néven szerepel (Lehoczky 3: 379). A névadó *Tarkacs~Tirkacs~Terkacs* család a későbbiekben is a faluban élt, s egy ideig a kenézséget is viselték, vö. 1570: *Franciscus et Hilius Tarkacz* (CP), 1613: *Thirkach Janos* kenéz (UC. 18: 25), 1625: *Tirkacz Janos* (UC. 18: 28). Bábfalván a kenézség a 16-18. században a *Delegán* családnál volt, 1613-ban *Delegán Márton, István, Miklós és Lázár* a kenéz (UC. 18: 25). A korábbi ruszin népi, 1946-tól hivatalos *Бабуци* névalak párhuzamos ruszin névadással keletkezett, a név a *Bába* személynév ukr. -uci helynévképzős származéka (Kupcsinszka 621), jelentése tkp. ’Bábaák’, de l. még ukr. *Бабуц* csn. (Dujcsak 2003: 55), ukr. *Бабуц* csn. (Kraszovszkij 28), *Бабуц, Бабуци* csn. (Jefimenko 21).

Bacsava, Чабанівка 'település Ungvártól DK-re'

1538: *Baczwa* (Engel 1985: 979), 1550: *Bachwaa* (Maksay 1990/2: 841), *Bachowa, Batzowa* (Dica), 1552: *Bachowa* (uo.), 1603: *Bachwa* (UC. 54: 47), 1625: *Baczua* (Dica), 1661-6:

Bacsua (UC. 68: 42), 1678: *Baczva* (UC. 42: 11), 1680-as évek: *Boczua* (UC. 65: 2), 1682-4: *Bacsava*, *Bácsva* (UC. 15: 19), 1684: *Baczva* (UC. 42: 66), 1689: *Bacsua* (UC. 54: 65), 1690: *Bacsava* (UC. 140: 35), *Bácsva* (UC. 2: 13), 1691: *Bácsva* (UC. 54: 67), 1692: *Bácsua* (UC. 54: 71), 1694: *Praedio Baczva* (UC. 65: 12), 1701: *Bacsua* (UC. 54: 80), 1705: *Bacsua* (UC. 54: 81), 1773: *Bacsava* (LexLoc. 285), 1782-4: *Paszova* (!) (EKFT), 1788: *Batsava* (HT. 0021:1), 1796: *Bacsava* (Vályi 1: 85), 1800: *Bacsava* (TUng), 1824-62: *Bacsáva* (MKFT), 1837: *Bacsava* (F. 3: 370), 1838: *Bacsava* (Schem. 75), 1851: *Bacsava* (F. 1: 65), 1857-9: *Bacsava* (CU), 1863: *Bacsava* (Hnt), 1870: *Bacsava* (UT), 1872-84: *Bacsava* (HKFT), 1873: *Bacsava* (Hnt), 1877: *Bacsava* (Hnt), 1882: *Bacsava* (Hnt), 1888: *Bacsava* (Hnt), 1892: *Bacsava* (Hnt), 1895: *Bacsava* (Hnt), 1898: *Bacsava* (Hnt), 1900: *Bacsava* (Hnt), 1902: *Bacsava* (Hnt), 1903: *Bacsó* (Mező 1999: 33), 1907: *Bacsó* (Hnt), 1910: *Бачава* (EKYP), 1913: *Bacsó* (Hnt), 1915: *Bacsó* (UT), 1918: *Bacsava* (UT), 1923: *Báčava*, *Bacsava*, *Bachava* (PR), 1925: *Báčava* (PR), 1927: *Báčava* (Hnt), 1929: *Báčava* (ChM. 17), 1931: *Báčava* (MPR), 1939: *Bacsava*, *Бачово* (BK. 782), 1941: *Bacsava* (Hnt), 1944: *Bacsava*, *Бачово* (Hnt), 1946: *Чабанівка* (UPCP), 1968: *Чабанівка* (3O), 1969: *Чабанівка* (IMCY), 1983: *Чабанівка*, *Чабановка* (3O), 1991: *Чабановка* (TK), 2017: *Чабанівка* (BPY).

■ *Bacsava* a 16. század első felében települt a történelmi Ung megyében, a *Sztára* folyó mellett a beregi határon. A *Bacsava* helységnév ruszin eredetű, a személynévként is alkalmazott ukr. *Н. бача* 'juhászgazda, számadó juhász' fn. (Csopej 8, ECV. 1: 154), bojkó *ба́ча* 'ua.' (AGB. 4: 26-7), m. N. *bacsa~bacsó* 'ua.' fn. (ÉrtSz. 1: 285, TESz. 1: 213), szlk. *bača* 'ua.' fn. (SLEX) birtoklást kifejező ukr. *-ов(а)* képzős származéka, jelentése tkp. 'a bacsáé, a bacsá faluja'. A *bacsa* fn. a magyarban és a ruszinban is szlovák jövevényszó, a TESz. első adatát 1522-ből hozza (vö. TESz. 1: 213). A főnév személynévi változatához l. ukr. *Бача* csn. (Csucska 2005: 51, Dujcsak 2003: 60, Kraszovszkij 32), ill. m. *Bacsa* szn. (ÁSzt. 80), m. *Bacsa* csn. (CsnSz. 58-9, ÚMCsT. 85), vö. 1344: *Bacha* szn. (Slíz 2017: 36), de személynévi származtatása minden bizonnyal kizárható. A település alapítói ruszinok, de későbbi lakosai között magyarok is előfordultak. Az 1603-as urbárium személynévei vegyes lakosságra utalnak: *Georgius Feösweny*, *Ladislaus Poroskay*, *Johannes Sandor*, *Ladislaus Kys*, *Sandrinus Lesko*, *Ladislaus Bakwr*, *Johannes Meller*, *Dionisius Dubroki*, *Johannes Theöreok*, *Johannes Kost*, *Sandrinus Sýthnik*, *Laurentius Hýrnik*, *Gregorius Meller*, *Andreas Sandor*, *Michael Pýr*, *Lucas*, *Jacobus*, *Stanislaus* és *Clemens Soltez* soltészok (UC. 54: 47). A 17. század végén elnéptelenedett, mert praediumként említik, de a 18. század második felében már újra népes hely (vö. Fedaka 246). A magyarosított *Bacsó* névváltozat 1903-ban, a helységnévrendezés során keletkezett hivatalos úton a ruszin név magyarosításával (Mező 1999: 33). Ebben talán szerepet játszott, hogy a főnév *bacsa* alakja elsősorban palóc területen, míg a *bacsó* a Tisza mentén és a Tiszántúlon elterjedt (TESz. 1: 213, ÚMTSz. 1: 299-300). A falu nevét 1946-ban *Чабанівка*-ra változtatták, ez a törökből átvett ukr. *чабан* 'pásztor, juhász, bacsó' fn. (CYM. 11: 259, ECV. 6: 273, HucHov. 217) *-івка* helynévképzős alakja.

Badaló, Бадалово

'település Beregszásztól DK-re'

1226: *Bodolou* (Gy. 1: 528), 1280: *Budulou* (uo.), 1321: *Bodolouu* (AOKl. 6: 66), 1325: *Bodolow* (uo. 9: 22), 1332: *Bodolo* (Neumann 30), 1332-7: *Bodulo*, *Bodolan*, *Budulov* (Vat. 1/1: 334, 350, 365), 1336: *Budulo*, *Budulow* (AOKl. 20: 345), 1342: *Bodolo* (uo. 26: 194), 1347: *Bodolo* (uo. 31: 249), 1353: *Bodulo* (Neumann 39), 1359: *Budulo* (uo. 48), 1411: *Bodolo* (ZsO. 3: 81), 1418: *Bodolo* (uo. 6: 472), 1426: *Bodolo* (ZO. 8: 283), 1428: *Bodolo* (Neumann 72), 1530: *Badalo* (Dica), 1533: *Bodolo*, 1543: *Badalo*, *Bodolo*, 1544: *Badalo*, *Bodolo*, 1546: *Bodolo*, 1588: *Bodolo*, 1596: *Badalo*, 1599: *Badalo*, 1600: *Badalo*, 1602: *Badalo*, 1603: *Badalo*, 1609: *Badalo*, 1610: *Badalo*, 1619: *Badalo*, 1620: *Badalo* (uo.), 1630: *Bodolo* (UC. 87: 76), 1650: *Bodalo* (UC. 54: 50), 1670: *Badalo* (UC. 9: 40a), 1670k.: *Badalo* (UC. 44: 57), 1670-3: *Badalo* (UC. 102: 1), 1672: *Badalo* (UC. 90: 40a), 1674: *Badalo* (uo.), 1674-7: *Badalo* (UC. 8: 16a), 1678: *Badalo* (UC. 42: 11), 1679: *Badalo* (UC. 9: 40a), 1680-as évek: *Badalo* (UC. 65: 2), 1682-4: *Badalo* (UC. 15: 19), 1687: *Bodalo* (UC. 149: 20), 1688: *Badaló* (UC. 82: 75), 1689: *Badaló* (UC. 17: 5), 1692: *Badalo* (UC. 54: 71), 17. sz. vége: *Ba-*

dalo (UC. 31: 111), 1705: *Badalo* (UC. 54: 81), 1714: *Badalo* (UC. 156: 22), *Budalo* (UC. 145: 42), 1715: *Badaló* (MNL), 1717: *Badaló* (UC. 84: 42), 1720: *Badaló* (MNL), 1750: *Badalo* (MCB), 1760: *Badalo* (BT), 1768: *Badalo* (UC. 161: 26d), 1773: *Badalló, Bodolu* (LexLoc. 48), 1782-4: *Bodolló* (EKFT), 1788: *Badalo* (HT. Div. X. 8: 1), 1796: *Badalo, Bodoló, Bodolu* (Vályi 1: 86), 1800: *Badaló* (Tber), 1808: *Badaló, Bodoló, Bodolow, Bodoliiv* (Lipszky: Rep. 26), 1824-62: *Badaló* (MKFT), 1828: *Badaló* (VB), 1837: *Bodoló* (F. 3: 83), 1851: *Bodoló* (F. 1: 141), 1856: *Badalló* (MOK), 1857-9: *Badaló* (CU), 1863: *Badalló* (Hnt), 1864-5: *Badaló* (PestyB), 1870-1: *Badaló* (MÁT), 1872-84: *Badaló* (HKFT), 1873: *Badaló* (Hnt), 1877: *Badaló* (Hnt), 1882: *Badaló* (Hnt), 1888: *Badaló* (Hnt), 1892: *Badaló* (Hnt), 1895: *Badaló* (Hnt), 1898: *Badaló* (Hnt), 1900: *Badaló* (Hnt), 1902: *Badaló* (Hnt), 1907: *Badaló* (Hnt), 1913: *Badaló* (Hnt), 1918: *Badaló* (BT), 1923: *Badalovo, Badaló, Бадальово* (PR), 1925: *Badalovo* (PR), 1927: *Badaló* (Hnt), 1929: *Bodolov (Badaló)* (ChM. 59), 1931: *Badaló* (MPR), 1941: *Badaló* (Hnt), 1944: *Badaló* (Hnt), 1946: *Бодолів* (УРСР), 1968: *Бодолів* (3O), 1969: *Бодолів* (IMCY), 1981: *Бодолов* (TK), 1983: *Бодолів, Бодолов* (3O), 1991: *Бадалово* (БРУ), 2017: *Бадалово* (uo.).

■ *Badaló* Árpád-kori település a történelmi Bereg megye déli részén, a *Tisza* mellett, a szatmári határon. A vidék legkorábbi alapítású falvai közé tartozik. A *Badaló* helységnév magyar eredetű, pusztaszemélynévből keletkezett magyar névadással, vö. 1216: *Budulo* szn. (BánffyOkl. 1: 2), 1272: *Bodolo* szn. (ÁÜO. 8: 146, ÁSznt. 130), 1349: *Bodolou* szn. (Slíz 2017: 48-9). Az alapjául szolgáló személynév Kiss Lajos szerint szláv, vö. szb.-hv. *Budilo* szn. (HASz. 1: 709) (FNESz., *Badaló, Bodoló*). Csucska ősi szláv névnek tartja, s egy *Byð* szn. -ulo képzős alakjának tekinti (Csucska 2011: 87). A helységnévben az ómagyar korban *Bodoló* > *Badaló* nyíltabbá válás történt. A Pesty adatközlői által említett népetimológias magyarázatnak nincs alapja, vö. „A’ helység nevének eredetéről ’s jelentéséről szóbeli hagyomány után annyit tudhatni, hogy *Badaló* helyesebben *Bodoló* lett a’ botoló mellék névből; melly nevet azért kapta e’ helység, mert bizonyos közlegelőn a’ szomszéd községek lakosaival összehaverlélván – e’ szomszédokat jól meg botolták ütlegelték, - az előtt mikép nevezhették a’ botra termelt lakosok helységét, nem tudhatni” (PestyB). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Бадалово* a magyar név szlávósított alakja (vö. Kupcsinszka 806), a csehszlovák időszakban használt *Bodolov* átvétele (БРУ).

Badó, Бадів

’település Beregszásztól ÉNy-ra’

1904: *Badótanya* (BK. 610), 1905: *Badótanya* (HK. 50_6), 1907: *Badótanya* (Hnt), 1908: *Badó tanya* (S. 95), 1913: *Badótanya* (Hnt), 1929: *Бадів (Badótanya)* (ChM. 18), 1939: *Badótanya* (VFA), 1940: *Nagybadó, Kisbadó* (SzSzBML. 576), 1941: *Badótanya* (HK. 248), *Nagybadó, Kisbadó* (MKF), 1968: *Бадів* (3O), 1969: *Бадів* (IMCY), 1983: *Бадів, Бадів* (3O), 1985: *Бадів* (TK), 2017: *Бадів* (БРУ).

■ *Badó tanya* a 19. század végén jött létre a beregi Bányászat határában. Az egykori Lónyai uradalmi tanyára a csehszlovák korszakban, az 1920-as években telepítettek hegyvidéki ruszinokat. A tanya azon a területen helyezkedett el, amit a csehszlovák hatóságok a legnagyobb kárpátaljai kolónia helyévé jelöltek ki. Fedaka a telep keletkezését 1927-re teszi (Fedaka 9). A település a *Szovboda* néven létrejött nagyobb telephez tartozott. Az elsődleges *Badótanya* név a m. *Badó* csn.-nek (CsnSz. 59, ÚMCsT. 87) és a m. *tanya* ’házból és gazdasági épületekből álló kis gazdasági település a határban’ (FKnT. 306-7) főnévnek az összetételével keletkezett. A családnév Kázmér Miklós szerint a régi m. *Badó*~*Bodó* szn. származéka (CsnSz. 59). Az 1773-as urbéri összeírás a szomszédos Eszenyben említ *Badó* családnevű személyeket (ÚrbTab., *Eszeny*), az urbárium pedig 1704-ben a közeli Ágteleken *Badó Mihály* és *Badó Miklós* lakosokat (UC. 64: 17). A másodlagos magyar *Badó* név ellipszissel, a köznévi utótag elhagyásával jött létre. A tanya névadója ismeretlen, Lónya határának 1804-5-ös térképén *Bodó*~*láz* nevű dűlő szerepel (CsT. S. 43. No. 2.), ezért nem zárható ki, hogy a helységnév nem közvetlenül személynévből, hanem dűlőnévből jött létre névátvitellel, l. még 1929: *Bodó mocsár* (SzSzBML. 448). A hivatalos ukrán *Бадів* a magyar név ukránosított alakja. A mára mintegy 550 ruszin lakosú helység közigazgatásilag Nagybakoshoz tartozik.

Balazsér, Балажер
 település Beregszásztól ÉNy-ra

1323: *Balasey* (Gy. 1: 529, AOKl. 7: 98), 1347: *Balasey* (Fejér 9: 603), 1348: *Balasey* (ZO. 2: 314), 1349: *Balase* (uo. 357), 1416: *Balase* (ZsO. 5: 672), 1461: *Balasce* (ZO. 10: 179), 1477: *Balase* (Neumann 95), 1533: *Ballasse* (Dica), 1541: *Balasse*, 1542: *Balafe*, 1543: *Balaze*, 1544: *Balase*, 1546: *Ballase*, *Ballasy*, *Balase*, 1548: *Balase*, 1549: *Balaser*, 1550: *Balafer*, 1564: *Balaffe*, 1568: *Balase*, 1570: *Balafe*, 1572: *Balase*, *Balasee*, 1576: *Balase*, *Balaseer*, 1582: *Balase*, 1588: *Balase*, 1596: *Balasei*, 1599: *Balasee*, *Balaser*, 1600: *Balase*, *Balaseé*, 1602: *Balase* (uo.), *Balaser* (UC. 87: 46), *Balase*, *Balasee* (UC. 99: 62), 1603: *Balasee* (Dica), 1609: *Balase*, 1610: *Balase*, *Balasi*, 1619: *Balaser*, 1620: *Balaser* (uo.), 1670: *Balasir* (UC. 9: 40a), 1674: *Balaserj* (uo.), 1674-7: *Balasir* (UC. 8: 16a), 1675: *Balasir* (UC. 118: 13), 1676: *Balasir* (UC. 39: 71), 1678: *Balasir* (UC. 42: 11), 1679: *Balasir* (UC. 15: 26), 1680: *Balasir* (UC. 44: 72), 1680-as évek: *Balasir* (UC. 65: 2), 1682-4: *Balasir* (UC. 15: 19), 1690: *Balasyr* (UC. 2: 13), 1693: *Balasyr* (UC. 44: 28), 1694: *Balasir* (UC. 65: 12), 17. sz. vége: *Balasir* (UC. 46: 39), 1715: *Balasér* (MNL), 1750: *Balasér* (MCB), 18. sz. közepe: *Balaser* (UC. 104: 84), 1760: *Balasér* (BT), 1773: *Balasér*, *Balassér* (LexLoc. 49), 1782-4: *Balaser* (EKFT), 1788: *Balasér* (HT. Div. X. 8: 1), 1790: *Balazsér* (UC. 187: 16), 1796: *Balásér*, *Balazsiova* (Vályi 1: 102), 1800: *Balasér* (TBER), 1808: *Balazsér*, *Balázsiowa*, *Balazsiova* (Lipszky: Rep. 30), 1824-62: *Balasér* (MKFT), 1828: *Balazsér* (VB), 1837: *Balazsér*, *Balasisjovo* (F. 3: 67), 1838: *Balazsér* (Schem. 42), 1851: *Balazsér*, *Balasisjovo* (F. 1: 78), 1856: *Balazsér* (MOK), 1857-9: *Balazsér* (CU), 1863: *Balazsér*, *Balazsiova* (Hnt), 1864-5: *Balazsér* (PestyB), 1870-1: *Balazsér* (MÁT), 1872-84: *Balazsér* (HKFT), 1873: *Balazsér* (Hnt), 1877: *Balazsér* (Hnt), 1882: *Balásér* (Hnt), 1888: *Balásér* (Hnt), 1892: *Balazsér* (Hnt), 1895: *Balazsér* (Hnt), 1898: *Balazsér* (Hnt), 1900: *Balazsér* (Hnt), 1902: *Balazsér* (Hnt), 1907: *Balazsér* (Hnt), 1913: *Balazsér* (Hnt), 1918: *Balazsér* (BT), 1923: *Balažir*, *Balazsér*, *Балажер* (PR), 1925: *Balažir* (PR), 1929: *Blažejovo* (ChM. 55), 1931: *Balažer* (MPR), 1941: *Balazsér* (Hnt), 1944: *Balazsér* (Hnt), 1946: *Блажієве* (YPCP), 1967: *Блажієве* (3O), 1995: *Балажер* (BPY), 2017: *Балажер* (uo.).

■ Balazsér a 14. század elején települt a történelmi Bereg megyében, Beregszász közelében, a *Vérke* folyó mellett. A *Balazsér* helységnév magyar eredetű, pusztá személynévből keletkezett magyar névadással. Kiss Lajos úgy véli, hogy elsődleges formája egy **Balazsej* névalak volt, vö. 1211: *Bolosoy* szn. (PRT. 10: 513), 1237: *Balasey* (ÁÜO. 11: 300, ÁSzt. 84), ami minden bizonnyal szláv, vö. cs. *Blažej* szn. (Profous 1: 86). Benkő Loránd szerint hangalakja – a mássalhangzó-torlódás feloldásával – már a magyar névhasználatban alakult át (Benkő 2004: 418), vö. m. *Balasei*, *Ballasei*, *Bolosoi* stb. szn. (ÁSzt. 84). A település nevének első említései alapján feltételezhető egy -j (-i ?) végződés, az ezt követő történeti adatok a 16. század közepéig -e (-é) végűek. Ehhez l. még *Balase*, *Bolose* szn. (ÁSzt. 84). Az újabb *Balazsér* névváltozat második tagját talán a m. *ér* 'a csermelynél is kisebb folyóvíz; keskeny, esetleg csak időszakos vízfolyás' fn. (FKnT. 132) befolyásolhatta, létrejöttében valószínűleg a falun keresztülfolyó *Vérke* neve játszott szerepet (FNESz., *Balazsér*). A korábbi, párhuzamos ruszin *Balazsijovo* a magyar név szlávositott, birtoklást kifejező ukr. -*oe(o)* képzős alakja. Ennek keletkezése a 18. századra tehető, amikor a településre ruszinokat telepítettek. A falu egyes részeit *Magyar utcának* és *Orosz falunak* nevezik (Sebestyén 2003: 10). A két nemzetiiség a 19. század végén még elkülönült egymástól: „Feltűnő az is, hogy oly helyeken, hol a magyar az oroszszal vegyesen lakik, a két különböző népfajbeliek tartózkodólag érintkeznek egymással; elsajátítják ugyan egymás nyelvét, azonban valamint a magyar az oroszszal, úgy viszont ez amazzal ritkán lép szorosabb rokoni kötelékbe; különben viszonylagosan engedékenyek egymás irányában, a közügyek vezetésében egyetértők, bíráikat felváltva választják; de iskolai és egyházi ügyeiket önállóan kezelik, s épen, mivel felekezeteikhez s vallásaikhoz mereven ragaszkodnak: ez képezi köztök a válaszfalat. Hasonló viszony van Makkos, Jánosi, Balazsér s más vegyes lakosságú helységekben...” (Lehoczky 2: 273). A ruszinok mára zömmel elmagyarosodtak. 1946-ban a település nevét *Блажієве*-re változtatták, ami a párhuzamos név ukránosított változata. 1967-ben egyesült a szomszédos Makkosjánosival (3O), 1993-ban azonban újra önállóvá vált. 1995-ben visszakapta a történelmi magyar nevét (BPY).

Baranya¹, Баранинці
'település Ungvártól D-re'

1342: *Barania* (DL. 40891, AOkI. 26: 319), 1357: *Barania* (ComUng. 12), 1358: *Baranya* (uo.), 1398: *Baranya* (Engel 1985: 998), 1413: *Baranya* (ZsO. 4: 281), 1416: *Baranya* (Perényi 177), *Alsobaranya*, *Baranya* (ZsO. 5: 507), 1427: *Baranya* (Cs. 1: 388), 1436: *AlsoBaranya* (DL. 55022), 1454: *Baranjya* (DL. 73410), 1543: *Baranjya* (Dica), 1550: *Baranjya*, *Baraniia*, 1574: *Baranjya* (uo.), 1600k.: *Baranjya* (UC. 5: 19), 1603: *Also-Baranya* (UC. 44: 51), 17. sz.: *Baranya* (UC. 106: 66), 1670: *Felső Baranya* (UC. 7: 57a), 1672: *Felső Baranya* (UC. 7: 57c), 1676: *Feolső Baranya* (UC. 14: 66), 1689: *Baranja* (UC. 17: 5), 1691: *Baranya Portio* (UC. 157: 66), 1696: *Felső Baranya* (Dica), 1701: *Baranya* (UC. 115: 27), 1715: *Baranya* (MNL), 1718: *Baranya* (UC. 10: 21), 1718-9: *Baranya* (UC. 105: 3), 18. sz. első fele: *Felső Baranya*, *Alsó Baranya* (BéIU), 1727-8: *Baranya* (UC. 105: 4), 1732-4: *Baranya* (UC. 105: 5), 1735: *Baranya* (UC. 63: 39), 1739: *Felső Baranya* (UC. 32: 102), 1740: *Főlső Baranya*, *Alsó Baranya* (MCU), 1747: *Baranya* (GK. 58), 1752: *Baranya* (UC. 105: 7), 1765: *Baranya* (Kam. 0192a), 1773: *Baranya* (LexLoc. 285), 1777: *Baranya* (UC. 3: 34), 1780: *A. Baronya*, *F. Baronya* (MCU), 1782-4: *Baranjya* (EKFT), 1788: *Baranjya* (HT. 0021:1), 1789: *Báranya* (HT. Div. X. 21: 2), 1796: *Also Baranya*, *Baranyitza*, *Felső Baranya*, *Baranicze* (Vályi 1: 122), 1800: *Baranya* (TUng), 1806: *Baranya* (UV), 1809: *Baranya* (Kam. 661), 1818: *Baranya* (UC. 185: 6a), 1824-62: *Baranya s. Baraninci* (MKFT), 1828: *Baranya* (VUng), 1837: *Baranya* (F. 3: 370), 1838: *Baranya* (Schem. 82), 1851: *Baranya* (F. 1: 89), 1855: *Baranya* (AT. 631), 1857-9: *Baranya* (CU), 1863: *Baranya*, *Baraninczi* (Hnt), *Баранинцы* (Kat.), 1865: *Baranya* (PestyU), 1870: *Baranya* (UT), 1872-84: *Baranya* (HKFT), 1873: *Baranya*, *Baraninci* (Hnt), 1877: *Baranya*, *Baramuci* (Hnt), 1882: *Baranya*, *Baramuci* (Hnt), 1888: *Baranya*, *Baramuci* (Hnt), 1892: *Baranya*, *Baranyinczi* (Hnt), 1895: *Baranya* (Hnt), 1898: *Baranya* (Hnt), 1900: *Baranya* (Hnt), 1902: *Baranya* (Hnt), 1907: *Baranya* (Hnt), 1910: *Баранієці*, *Баранинці* (EKYP), 1913: *Baranya* (Hnt), 1915: *Baranya* (UT), 1918: *Baranya* (UT), 1923: *Baranince*, *Baranya*, *Баранинцѣ*, *Баранівцѣ* (PR), 1925: *Baranince* (PR), 1929: *Baranince* (ChM. 23), 1931: *Baranince* (MPR), 1941: *Baranya* (Hnt), 1944: *Baranya* (Hnt), 1946: *Баранинці* (УРСР), 1968: *Баранинці* (ZO), 1983: *Баранинці*, *Баранинцы* (ZO), 1985: *Баранинцы* (TK), 2017: *Баранинці* (ВРУ).

■ Baranya a 14. század elején települt a történelmi Ung megyében, Ungvár szomszédságában. A *Baranya* helységnév bizonytalan eredetű, etimológiája nem tisztázott egyértelműen. Elképzelhető, hogy pusztá személynévből keletkezett magyar névadással, vö. 1138/1329: *Brana* (MNY. 32: 131), 1258: *Barana*, 1292: *Baranya* (ÁSzt. 90). Melich János felveti azt a lehetőséget, hogy a név szláv eredetű (Melich HonfMg. 82-3). Ugyanakkor a történelmi Magyarország területén előforduló *Baranya* helynevek a magyarlaraktá területek határvidékén fordulnak elő (1. még *Baranya*²), s talán a magyar határvédő gyeprüendszer bejárataira, kapuira utalnak, vö. cs. *brána* 'sánc, kapu' fn., szlk. *brána* 'ua.', l. szl. **borna* 'ua.' fn. (Šmilauer 41). Ezt az elképzelést osztja később Moór Elemér (Moór 14-5) és Benkő Loránd (Benkő 1998b: 78-9). E falu esetében Kiss Lajos is valószínűsíti ezt a magyarázatot, mert *Baranya* egykori határvári település közelében (*Órdarma*) található (Kiss 1992a: 36). Fedaka a nevet a *Baranyi* családnévből eredezteti, a családnév azonban a helységnévhez képest egyértelműen másodlagos (Fedaka 10, vö. CsnSz. 90-1). A középkori források két falut, *Alsó-* és *Felsőbaranya*-t említenek, a megkülönböztető jelzők a falvak fekvésére utalnak. Minden bizonnyal a 18. században egybeépült a két helység. A korábban párhuzamosan használt ruszin, 1946-tól hivatalos *Бараниуи* a magyar név szlávosításával jött létre a személynevekhez kapcsolódó, de Kárpátalján ritka ukr. *-уи* helynévképzővel. A képző használata alátámaszthatja a személynévi eredetet, ugyanis az rendszerint *-a*, *-я* végű személynevekhez járul.

Baranya², Boronyava
'település Husztól K-re'

1389: *Berenoy* (Mihályi 91), 1390: *Baranya* (Cs. 1: 446), 1411: *Barania* (ZsO. 3: 146), 1482: *Baranya* (TelekiOkl. 2: 155), 1768: *Vicus Baranya* (UC. 160: 41), 1780-1: *Baranya*,

Boronyavá (MTH. 30), 1782-4: *Mo[nostor]* (!) (EKFT), 1796: *Baranya, Boronyova* (Vályi 1: 123), 1798: *Baranya* (CsT. 11), 1799: *Baranya* (HT. 0012: 2), 1800: *Baranya* (TM), 1808: *Baranya, Boronawa* (Lipszky: Rep. 36), 1824-62: *Huszt-Baranya* (r. *Baranyava* (MKFT)), 1828: *Baranya* (*Huszt*), *Boronyawa* (Nagy 195), 1838: *Husztbaranya* (Schem. 60), 1839: *Huszt-Baranya* (F. 4: 195), 1851: *Huszt-Baranya* (F. 1: 89), 1856: *Baranya* (MOK), 1857-9: *Boronava* (*Monasterec*) (CU), 1864: *Huszt-Baranya* (PestyM), 1870-1: *Huszt Baranya* (MÁT), 1872-84: *Baranya* (HKFT), 1873: *Baranya* (Hnt), 1877: *Baranya* (Hnt), 1882: *Baranya* (Hnt), 1888: *Baranya* (Hnt), 1898: *Baranya* (Hnt), 1900: *Baranya* (Hnt), 1902: *Husztboronya* (Hnt), 1904: *Husztbaranya* (Lelkes 66, BK. 528), 1907: *Husztbaranya* (Hnt), 1910: *Боронява* (EKYP), *Husztbaranya* (KSH), 1913: *Husztbaranya* (Hnt), 1925: *Baranince* (PR), 1929: *Boroňava* (ChM. 69), 1931: *Boroňava* (MPR), 1944: *Husztbaranya, Хустборонява* (Hnt), 1946: *Боронява* (УРСР), 1968: *Боронява* (ЗО), 1969: *Боронява* (ІМСУ), 1983: *Боронява* (ЗО), 1991: *Боронява* (ТК), 2017: *Боронява* (ВРУ).

■ Baranya a 14. század második felében települt a máramarosi Huszt szomszédságában. „1864: *Huszt-Baranya*, a’ Leleszi Káptalantól kiadott ’s sz 1482-k év évrőlí határjárásról szóló levél értelmében Huszt Város határához tartozó pusztá, ’s a’ *Szederjes mező*vel van említve. Már rég időtől fogva Szent Bazil rendin lévő Szerzeteseknek van itt Zárdájuk egy kis szerű Templommal, maga a’ halom mellyen Baranya fekszik úgy az ezt környező halmok gazdag só bányákat tartalmaznak, mellyek a’ legrégibb időkben már monda szerint használtattak – azonban ez idő szerént a’ só itten – bár ez könyen eszközölhetőnek, és előnyösnek mutatkozik – nem aknáztatik. A Város Huszt nevű folyamtól, mely a’ vár alatt folyik, Baranya pedig a’ Baranya vizétől kölcsönözte a’ nevét” (PestyM). A *Baranya* helységnév víznévből jött létre névátvitellel, vö. *Baranya* ’a Tisza j. á. Baranya (Боронява) h.’ 1482: riv. *Nagh Baranya* (Bélay 122), 1625: *Baranya hidgya, Baranya Pataka* (UC. 148: 9), 1673: *Baranya hidgja mellet* (Schram 61), *Baranya* (UC. 123: 1a), 1690: *Rivus Baranya* (Szabó T. 433), 1698: *Baranya hidgya mellett* (Schram 62), 1704: *Baranya* (uo.), 1712: *Fluviolum Baranya* (UC. 156: 18), 1714: *Baranya* (Szabó T. 433), 1717: *fluvium Baranya* (Schram 62), 1723: *Boronya Hidgja* (Szabó T. 434), 1754: *Fluvium Baranya* (UC. 81: 1), 1776: *fluvium Baranya* (Schram 62), 1824-62: *Baranya Patak* (MKFT), 1853: *Bach Baranya* (AT. 0227/7), 1858: *Baranya Bach* (AT. 0327/05), 1864: *Baranya pataka* (PestyM), *Baranya vize* (uo., *Huszt*), 1865: *Baranya határpatak, Baranya Bach* (S. 200), *Baranya patak, Baranya p.* (Kat.), 1872-84: *Baranya p.* (HKFT), 1876: *Baranya-patak* (Szilágyi 98), 1909: *Baranya patak* (S. 199), 1910: *Baranya* (HBÁT), 1916: *Baranya patak* (S. 200), 1925: *Baraněcky* (PR), 1929: *Боронявка* (Petrov 9), 1935: *Boroňava, Боронява* (W. 40, 59), 1939: *Baranya* (SzSzBML. 468), 1940: *Baranya patak* (FKözl.), 1979: *Боронява* (СГУ 65), 1991: *Боронява* (ТК). A *Baranya* név magyararázatához l. *Baranya*¹ szócikkét. Bélay szerint ennek a falunak a „Neve alkalmasint a gyeppel hozható kapcsolatba” (Bélay 122). Baranya a Tisza-völgy máramarosi kijáratának közelében, valószínűleg egykori gyeppőkapu közelében fekszik. Kiss Lajos szerint ugyanakkor származhat a magyar *bárány* szláv előzményéből is, vö. szl. **baranъ* fn. (Šmilauer 37), személynévi áttétellel (Kiss 1991c: 354-5). A 19. századtól használatos *Huszt-* előtag Huszt város közelségére utal, s 1904-ben hivatalosan is bekerült a névbe (Lelkes 66). A párhuzamos ruszin, 1946-tól hivatalos *Боронява* a magyar név szláv képzős alakja. Lucsik szerint az ukr. N. *борона* ’védelem’ fn., szl. **borna, born* ’csata, küzdelem’ fn. (ЕСУМ. 1: 233-4) ukr. *-яв(a)* képzős származéka (Lucsik 63).

Bárdháza, Барбово

’település Munkácsról D-re’

1428: *Barátháza* (Lehoczky 3: 55), 1445/1506: *Baardfalwa* (DL. 37602), 1474: *Bardhaza* (Cs. 1: 413), 1476: *Bardhaza* (DL. 17758), 1484: *Bardhaza* (DL. 37661), 1514: *Barthhaza* (DL. 82424), 1530: *Barthhaza* (Dica), 1533: *Barth hazza, Barth Hassach*, 1541: *Barthhaza*, 1542: *Barthhaza*, 1543: *Barthaza*, 1544: *Barthhaza*, 1546: *Barthaza*, 1548: *Bardhaza*, 1549: *Barthaza*, 1550: *Barthahaza, Barthhaza*, 1552: *Barthaza*, 1554: *Barthhaza*, 1564: *Baarthhaza*, 1566: *Baarthaza*, 1568: *Barthaza*, 1570: *Barthaza* (uo.), *Barthaza* (UC. 18: 22), *Barthahaza* (UC. 18: 23), 1570/1602/1603: *Barthaza* (UC. 18: 24, 97: 29), 1572: *Baarthhaza* (Dica), 1576:

Barthahaza, Barthaza, 1582: Barthaza, 1588: Barthaza, 1596: Bardhaza, 1599: Bardhaza, Barthaza, 1600: Bardhaza, Barthaza, 1602: Bardhaza, Barthaza, Barthaza (uo.), 17. sz. eleje: Barcha (UC. 88: 9), 1603: Barthaza (UC. 97: 29), Barthaza (UC. 97: 30), 1609: Barthaza (Dica), 1610: Bardhaza (uo.), 1613: Bardháza (UC. 18: 25), 1619: Barthaza (Dica), 1620: Barthaza (uo.), 1622: Barthaza (UC. 18: 26), Barthasza (UC. 18: 27), 1625: Barthaza (UC. 18: 28), 1627: Barthaza (UC. 18: 30), 1634: Barthaza (UC. 101: 73), 1635: Barthaza (KirK. 8.99), 1645: Barthaza (UC. 19: 1), 1666u.: Barthaza (UC. 8: 100), 1688: Barthahaza (UC. 19: 6), Barthaza (UC. 19: 5), 1690: Barthaza (UC. 19: 7), 1699: Bartháza (UC. 19: 8), 17. sz. vége: Barthaza (UC. 6: 32), 1700: Bartháza (UC. 19: 9), 1701: Barthaza (UC. 2: 15), 1704: Barthaza (UC. 20: 4), 1705: Barthaza (UC. 20: 1), 1714: Bartahaza (UC. 42: 39), Barthahaza (UC. 20: 2), 1715: Bárdháza (MNL), Barthahasza (UC. 20: 5), 1718: Bárdháza (UC. 151: 21), 1720: Bart Haza (MNL), 1725: Barthaza (UC. 124: 4), 1741: Bárdháza (GK. 510), 1747: Barthaza (GK. 506), 1750: Barthaza (MCB), 1760: Bárdháza (BT), 1773: Bárdháza, Barbova (LexLoc. 55), 1782-4: Barthaza (EKFT), 1788: Bárdháza (HT. Div. X. 8: 1), 1790: Bárdháza, seu Barbova (UC. 166: 32), 1796: Bárdháza, Barthausen, Barbisti, Barbova (Vályi 1: 135), 1800: Bárdháza, Barbisty (Tber), 1824-62: Barthaza r. Barbova (MKFT), 1828: Bárdháza (VB), 1837: Bárdháza, Barbowo (F. 3: 75), 1838: Bárdháza (Schem. 40), 1851: Bárdháza, Barbowo (F. 1: 98), 1856: Bárdháza (Barbovo) (MOK), 1857-9: Bárdháza (Barbovo) (CU), 1863: Bárdháza, Barbovo (Hnt), 1870-1: Bárdháza (MÁT), 1872-84: Bárdháza, Barbovo (HKFT), 1873: Bárdháza, Bárbova (Hnt), 1877: Bárdháza, Bárbova (Hnt), 1882: Bárdháza, Bárbova (Hnt), 1888: Bárdháza, Bárbova (Hnt), 1892: Bárdháza, Bárdháza, Bárbova (Hnt), 1895: Bárdháza (Hnt), 1898: Bárdháza (Hnt), 1900: Bárdháza (Hnt), 1902: Bárdháza (Hnt), 1907: Bárdháza (Hnt), 1910: Бардоово (EKYP), 1913: Bárdháza (Hnt), 1918: Bárdháza (BT), 1923: Barbovo, Bárdháza, Бардоово (PR), 1925: Barbovo (PR), 1927: Barbovo (Hnt), 1929: Barbovo (ChM. 24), 1931: Barbovo (MPR), 1939: Bárdháza, Бардоово (BK. 784), 1941: Bárdháza (Hnt), 1944: Bárdháza, Бардоово (Hnt), 1946: Бородівка (YPCP), 1968: Бородівка (3O), 1969: Бородівка (IMCY), 1983: Бородівка, Бородовка (3O), 1991: Бородовка (TK), 1995: Бардоово (BPY), 2017: Бардоово (uo.).

■ Bárdháza 15. századi, kenézi alapítású helység a történelmi Bereg megyében, a *Szerenye-mocsár* keleti szélén. Lehoczky egy közelebből nem azonosított adománylevélből *Barátháza* néven adatozja már 1428-ból (Lehoczky 3: 55), 1445-ben azonban *Bárdfalva* néven említi. A *Bárdháza* helységnév magyar eredetű, előtagja a latin *Bartholomeus* 'Bertalan' (ÁSzt. 93) szn.-ból rövidült *Bart* szn. (EtSz., *Bart*), amihez a birtokos személyjellel ellátott m. *ház* 'lakóhely, otthon' fn. (TESz. 2: 76) kapcsolódik. A személynévre a magyaron kívül a románból is ismerünk adatokat, vö. rom. *Bart* csn. (DOR. 21). Kiss Lajos szerint nem zárhatjuk ki teljesen a ném. *Bart(h)* 'szakáll' személynévet sem, aminek latin értelmi megfelelője, a *barba* belejátszott a párhuzamos ruszin *Бардоово* kialakulásába (Kiss 1992b: 272). A személynév idővel elhomályosult, ezért a helységnévbe népetimológiával a m. *bárd* 'rövid nyelvű, széles és egyenes pengéjű faragó vagy vágó szerszám' (ÉKsz. 1: 92) főnevet értették bele. A korai *-falva* utótag talán analógia vagy az írrok tévedése nyomán kerülhetett a névbe, a kenézi falvak legkorábbi névadatai között több esetben találkozhatunk a *-falva* > *-háza* váltakozással. Középkori lakossága még részben magyar, később azonban elruszinosodik. Az 1570-es urbárium szinte kivétel nélkül magyar családneveket említ: *Molnar, Mellyes, Wsteós, Fejer, Pap, Porokolab, Nagy, Peczkes, Sipos, Kalina, Maczary, Pasko, Kaly, Horti, Onis, Maczar, Fekete, Veghso, Files, Szarka, Kozta, Kis, Kis almasi, Balog, Kapa, Varga, Fistes, Ilona* (UC. 18: 24). A 19. század második felében a település két részét *Német-* és *Orosz-Bárdháza*-nak nevezték (Mező 1999: 41), a 18. századtól a csökkenő lakosság pótlására ugyanis Németországból, Csehországból és Ausztriából németeket telepítettek a faluba. „A 18. század közepén a lakosság itt tetemesen megfogyatkozván, 1763-ban gróf Schönborn Ervin Jenő' az elpusztult helységbe Németországból szállított ide földművelőket, kik a felhívásra Kleinberg és Kleinzvedl falukból jövn, a faluban letelepedtek; ezekhez később Ausztriából és Csehországból valók csatlakoztak. Az utolsó vándor csapat 1862-ben költözött be” (Lehoczky 3: 56). 1946-ban a település nevét *Бородовка*-ra változtatták a név német népetimológiás magyarázata alapján, vö. ukr. *бородá* 'szakáll' fn. (Hrincsenko 1: 87). A korábban párhuzamosan használt ruszin, 1995-től hivatalos *Бардоово* egy korábbi **Бармоово* alakból keletkezett, melyben

b:t < b:b hasonulás történt, s a személynév birtoklást kifejező, semlegesnemű ukr. -*oe(o)* képzős származéka (vö. Kupcsinszka 810).

Barkaszo, Баркасово
'település Munkácstól DNy-ra'

1312: de *Burkuzlou* (AOkl. 3: 102), *Barkazow* (uo. 122), 1314: *Borkuzlou* (uo. 364), 1336: *Borkoslou* (Kállay 1: 499), 1376: *Barkazo* (DL. 52244, Neumann 53), 1393: *Barkazo* (Perényi 104), 1397: *Barkazow, Berkazow* (ZsO. 1: 553), 1423: *Barkazow* (DL. 54292), 1438: *Barkazow* (DL. 70884, Perényi 222), 1440: *Barkazo* (DL. 55200), 1444: *Barkazo* (DL. 55278), 1446: *Barkazo* (DL. 55334), 1448: *Barkazo* (DL. 55403), 1453: *Barkazo* (DL. 55538), 1455: *Barkazo* (DL. 55581), 1456: *Barkazo* (DL. 55728), 1464: *Barkazo, Barkaza* (DL. 70918, Perényi 246), 1478: *Barkazo* (DL. 56070), 1483: *Barkazo* (Neumann 99), 1522: *Barkazo* (uo. 112), 1530: *Barkazo* (Dica), 1533: *Barkasso*, 1541: *Barkafo*, 1542: *Barkazzo*, 1543: *Barkazo*, 1544: *Barkazo*, 1548: *Barkazo*, 1549: *Barkaso*, 1550: *Barkazo*, 1552: *Barkazo*, 1554: *Barkaszo*, 1564: *Barkazo*, 1570: *Barkafzo, Barkazo*, 1572: *Barkazo*, 1576: *Barkazo*, 1582: *Barkazo*, 1588: *Barkazo*, 1599: *Barkaszo, Barkazo*, 1600: *Barkazo*, 1602: *Barkazo*, 1603: *Barkaszo*, 1609: *Barkazo*, 1610: *Barkaszo, Barkazo*, 1619: *Barkaso*, 1620: *Barkasso* (uo.), 1670: *Barkaszo* (UC. 9: 40a, 40b), 1670k.: *Barkaszo* (UC. 44: 57), 1670-3: *Barkaszo* (UC. 102: 1), 1672: *Barkaszo* (uo.), 1674: *Barkaszo* (uo.), 1674-7: *Barkaszo* (UC. 8: 16a), 1678: *Barkaszo* (UC. 42: 11), 1679: *Barkaszo* (UC. 15: 26), 1680-as évek: *Barkaszo* (UC. 65: 2), 1682-4: *Barkazo* (UC. 15: 19), 1687: *Barkászo* (UC. 149: 20), 1688: *Barkászo* (UC. 82: 75), 1689: *Barkaszo* (UC. 17: 5), 1691: *Barkazo* (UC. 54: 68), 1692: *Barkaszo* (UC. 54: 71), 17. sz. vége: *Barkaszo* (UC. 31: 111), 18. sz. eleje: *Barkaszo* (UC. 117: 81), 1705: *Barkazo* (UC. 54: 81), 1714: *Barkaszo* (UC. 156: 22), *Barkaszo* (UC. 145: 42), 1715: *Barkaszo* (MNL), 1717: *Barkaszo* (UC. 84: 42), 1720: *Barkaszo* (MNL), 1768: *Barkaszo* (UC. 161: 26d), 1773: *Barkaszo* (LexLoc. 47), 1782-4: *Barkasso* (EKFT), 1788: *Barkaszo* (HT. Div. X. 8: 1), 1790: *Barkaszo* (UC. 166: 32), 1796: *Barkászo* (Vályi 1: 127), 1800: *Barkaszo* (Tber), 1808: *Barkaszo, Barkasowá* (Lipszky: Rep. 37), 1824-62: *Barkaszo* (MKFT), 1828: *Barkaszo* (VB), 1837: *Barkaszo* (F. 3: 68), 1838: *Barkaszo* (Schem. 45), 1851: *Barkaszo* (F. 1: 92), 1856: *Barkaszo* (MOK), 1857-9: *Barkaszo* (CU), 1863: *Barkaszo* (Hnt), 1864-5: *Barkaszo* (PestyB), 1870-1: *Barkaszo* (MÁT), 1872-84: *Barkaszo* (HKFT), 1873: *Barkaszo* (Hnt), 1877: *Barkaszo* (Hnt), 1882: *Barkaszo* (Hnt), 1888: *Barkaszo* (Hnt), 1892: *Barkaszo* (Hnt), 1895: *Barkaszo* (Hnt), 1898: *Barkaszo* (Hnt), 1900: *Barkaszo* (Hnt), 1902: *Barkaszo* (Hnt), 1907: *Barkaszo* (Hnt), 1910: *Баркасово* (EKYP), 1913: *Barkaszo* (Hnt), 1918: *Barkaszo* (BT), 1923: *Barkasovo, Barkaszo, Баркасово* (PR), 1925: *Barkasovo* (PR), 1927: *Barkasovo* (Hnt), 1929: *Barkasovo* (*Barkaszo*) (ChM. 24), 1931: *Barkasovo* (MPR), 1941: *Barkaszo* (Hnt), 1944: *Barkaszo* (Hnt), 1946: *Баркасове* (YPCP), 1968: *Баркасове* (3O), 1969: *Баркасове* (IMCY), 1983: *Баркасове, Баркасово* (3O), 1985: *Баркасово* (TK), 2017: *Баркасово* (BPY).

■ Barkaszo a 14. század elején települt a történelmi Bereg megye alföldi részén, az egykori Szernye-mocsártól nyugatra. A *Barkaszo* helységnév magyar eredetű, talán víznévből jött létre névátvitellel, vö. 1881: *Barkaszópatak* (Lehoczky 1: 40). A forrásokban máshol nem adatolható pataknevet csak Lehoczky említi, megjegyezve, hogy az egy kisebb patak a falu határában (uo.). Tóth Teodóra legújabb adatgyűjtése idején azonban a helység lakosai nem ismertek ilyen nevű vízfolyást (Tóth T. 151). A feltételezett, rekonstruált ómagyar kori víznevet Pais Dezső, majd az ő nyomán Kiss Lajos is az *aszó* elhomályosult származékának tartja, ami a m. *berek* 'bokros, cserjés, fás hely' fn. (ÉrtSz. 1: 561) és a m. *aszó* 'völgy, magas hegyoldalak között lévő árok; száraz völgy, száraz árok, gyér vagy időszakos víz' fn. (FKnT. 81, FTSz.) összetételével keletkezett, erdőben folyó, időnként kiszáradó patakra vonatkozhatott (Pais 1912: 394, FNESz., *Barkaszo*). Az *aszó* vízrajzi köznév az ómagyar korban elterjedt volt a nyelvterület északkeleti részén, erről több helységnév tanúskodik, l. még *Kovászó, Szarvaszó* hn. (Máramaros), *Aszó-patak, Kaszó, Szarvaszó* víznév (Sebestyén 2017a: 20, 137, 299). Az elsődleges **Berek-aszó > *Barkaszo* alakból az előtag magánhangzójának illeszkedésével, illetve a két nyílt szótagos tendencia hatása révén jött létre a *Barkaszo* név. A változás-

hoz l. még a *Berekszó* víznevet (a *Bega* mellékvize), amiben ugyanakkor nem zajlott le ugyan-ez a hangváltozás (Kniezsa ErdVíz. 60), ahogy a *Berek(jó)* > *Berettyó* névben sem. A *Barkaszo* név létrejött minden bizonnyal jóval korábban tehető, mert a helységnévben már az első előforduláskor a módosult alak jelenik meg (Tóth T. 150). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Баркасово* a magyar név szlávósított formája, a csehszlovák korszakban használt *Barkasovo* átvétele (vö. Kupcsinszka 810). Fedaka a helységnév népetimológiai magyarázatait közli, amik szerint vagy a *Barkaszi* családnévből ered, vagy a *barka* 'fűzfá' és a *szó* főnevek összetétele, esetleg a *bárka* fn. származéka (Fedaka 11).

Batár, Borap

'település Nagyszőlőstől D-re'

1216: *Batar* (VárReg. 212), 1272: *Bathar* (RegArp. 2/1: 161), 1319: *Bathar* (AOkl. 5: 201), 1343: *Bachar* (DL. 40928), 1418: *Bathar* (KárOkl. 2: 39), 1430: *Bathar* (DL. 70863), 1451: *Bathar* (C. Tóth 2006b: 39), 1458: *Bathar* (DL. 44884), 1476: *Bathar* (Perényi 275), 1514: *Bathar* (uo. 382), 1523: *Bathar* (DL. 38465), 1525: *Bathar* (DL. 71193), 1549: *Bathaar* (Maksay 1990/2: 830), 16. sz. közepe: *Bathor* (UC. 100: 20), 1564: *Bathaar* (Szabó K. 350), 1671: *Batár* (UC. 15: 27), 1686: *Batár* (UC. 42: 27), 1688: *Batár* (UC. 50: 26), 1690: *Batár* (UC. 47: 17), 1701: *Batár* (UC. 39: 57), 1715: *Batár* (MNL), 1720: *Batár* (MNL), 18. sz. első fele: *Bathár* (BélUg), 1736: *Batár* (UC. 122: 18), 1740: *Bator* (UgT.), 1747: *Batar* (GK. 158), 1756: *Batar* (Kam. 0303: 2), 1773: *Batár* (LexLoc. 283), 1782-4: *Batár* (EKFT), 1786: *Batár* (HT. Div. XVIII: 10), 1788: *Batár* (UC. 159: 20), 1796: *Batál* (!) (Vályi 1: 139), 1800: *Batár* (TUg), 1824-62: *Batár* (MKFT), 1825: *Batár* (HT. Div. XII. 22), 1828: *Batár* (VU), 1838: *Batár* (Schem. 68), 1839: *Batár* (F. 4: 419), 1851: *Batár* (F. 1: 100), 1856: *Batár* (MOK), 1857-9: *Batár* (CU), 1863: *Batár* (Hnt), 1865: *Batár* (PestyU), 1870-1: *Batár* (MÁT), 1872-84: *Batár* (HKFT), 1873: *Batár* (Hnt), 1877: *Batár* (Hnt), 1882: *Batár* (Hnt), 1888: *Batár* (Hnt), 1892: *Batár* (Hnt), 1895: *Batár* (Hnt), 1898: *Batár* (Hnt), 1900: *Batár* (Hnt), 1902: *Batár* (Hnt), 1907: *Batár* (Hnt), 1910: *Bamap* (EKYP), 1913: *Batár* (Hnt), 1918: *Batár* (UgT.), 1923: *Batar*, *Batár*, *Bamap* (PR), 1925: *Batar* (PR), 1927: *Batár* (Hnt), 1929: *Batár* (ChM. 27), 1931: *Batar* (MPR), 1941: *Batár* (Hnt), 1944: *Batár* (Hnt), 1946: *Брамове* (YPCP), 1968: *Брамове* (uo.), 1981: *Брамово* (TK), 1983: *Брамове*, *Брамово* (3O), 2000: *Bomap* (BPY), 2017: *Bomap* (uo.).

■ Batár Árpád-kori település a történelmi Ugocsa megye déli részén. A *Batár* helységnév víznévből jött létre névátvitellel, vö. *Batár* 'a Tisza b. á. Batár (Borap) h.' 1262: *Batar* (Szabó 357), 1337: *Batar* (Perényi 47), 1370: *Bathár* (Fejér 9/4: 326), 1379: *Batar* (Szabó 521), 1441: *Bathar* (uo. 315), 1450: *Bathar* (DL. 70896), 1465: *Bathar* (Szabó 290), 17. sz. vége: *Fluvio Bator* (UC. 32: 26), 1777: *Fluv Bottar* (Kam. 1105: 1), 1782-6: *Botar Fl.* (EKFT), 1824-62: *Batár*, *Batár víz* (MKFT), 19. sz. első fele: *Batár vize* (HT. 0022), 1865: *Batár folyó*, *Batár nevű víz* (PestyU), *Batár patak* (S. 172), *Batár* (Hunfalvy 3: 366), *Batár folyó* (Kat.), 1872-84: *Batar p.*, *Batár p.* (HKFT), 1925: *Batar* (PR), 1929: *Bamap*, *Bomap* (Petrov 32, 34), 1935: *Batar*, *Bamap* (W. 52, 59), 1939: *Batár* (SzSzBML. 468), 1942: *Batár* (FKözl.), 1957: *Bamap* (KPY. 20), 1979: *Bomap* (CFY 67), 1981: *Bamap* (TK), 2009: *Batár*, *Batár folyó*, *Kanális* (Barta 216). „A közvetlenül a falu mellett folyó Batár patak szélessége 15-20 lépés, mélysége 4-6 láb, medre mocsaras, hidak nélkül semmiképp nem lehet átkelni rajta. Vízét ezen a környéken a legjobbnak tartják” (Pók 1998: 42). A víznév bizonytalan etimológiájú. Pais Dezső szerint a *Batár* folyónév török eredetű, a tör. *bat-mag* 'alámerül, alászáll' igenek az *-ar* igenévképzős származéka, és jelentése ugyanaz, mint a magyar *Sár* vizeké (Pais 1931: 290), vö. ótör. **bat-* 'alámerül, alábukik' ige (ДТС. 89), de l. még ótör. **bat* 'rossz, kellemetlen; gyorsan, hamar' (uo. 88). A folyó valóban mocsaras, sáros területen, a Tisza törmelékkipja és az Avas hegység közé eső lapályon folyik keresztül (Szabó 286). Kiss Lajos is elfogadja ezt a magyarázatot (vö. FNESz., *Batár*), Kocán Béla azonban az ismeretlen, bizonytalan nevek közé sorolja (Kocán 2017a: 171). Az ukrán névtani szakirodalomban a víznevet bizonytalan jelentésűnek, de szlávznak tartják. Lucsik egy szl. **batati~botati* 'út, tör' ige szl. *-*ar* képzős származékának tekinti, de előzményeként felvet egy óor. **бѣмаре* 'hordó' főnevet is, s ez alapján a folyónévnek 'mélyedésben, lapályon folyó víz' jelentést tu-

lajdonít (Lucsik 65). A helységnevet ő is víznévi eredetűnek tartja. Az 1946-tól hivatalos ukrán *Бпamосe* névváltozat a magyar név szlávósításával keletkezett, s az ukr. *бпam* 'fiútestvér' fn. (CYM. 1: 227) *-os(e)* helynévképzős származéka volt. A település 2000-ben visszakapta a történelmi magyar nevét (BPY).

Bátfa, Батфа

'település Ungvártól DNy-ra'

1271: *Batua* (HO. 6: 181), 1310: *Batwa* (AOkl. 2: 448), 1330: *Bathua* (uo. 14: 358), 1332-7: *Patwa*, *Batwa* (Vat. 1/1: 350, Cs. 1: 388), 1343: *Batwa* (AO. 4: 334), 1356: *Bathwa* (AOkl. 40: 385, DL. 31283), 1398: *Bathwa* (Engel 1985: 998), 1400: *Bathwa* (ZsO. 2/2: 85), 1427: *Bathfa* (Engel 1989: 159), 1445: *Bathwa* (Csicsery 2: 561), 1451: *Bathwa* (Csicsery 3: 75), 1455: *Bothwa* (DL. 73411), 1543: *Baathwa* (Dica), 1550: *Batwa*, *Bathwa*, 1574: *Batthwa* (uo.), 1600k.: *Bathwa* (UC. 5: 19), 1623: *Baattua* (Dica), 1684: *Batva* (UC. 42: 65), 1715: *Battfa* (MNL), 1718-9: *Bátva* (UC. 105: 3), 1720: *Batfa* (MNL), 1747: *Batfa* (GK. 94), 1765: *Bátfa* (Kam. 0192a), 1769: *Bátfa* (UC. 103: 36), 1773: *Batfa* (LexLoc. 290), 1777: *Bátfa* (UC. 3: 34), 1782-4: *Batfä* (EKFT), 1788: *Batfa* (HT. 0021:1), 1789: *Batfa* (HT. Div. X. 21: 2), 1796: *Bátfa* (Vályi 1: 141), 1800: *Botfa* (TÜng), 1806: *Bátfa* (UV), 1816: *Bátfa* (UC. 175: 7b), 1824-62: *Bátfa* (MKFT), 1828: *Bátfa* (VUng), 1837: *Bátfa* (F. 3: 364), 1838: *Bátfa* (Schem. 80), 1851: *Bátfa* (F. 1: 100), 1856: *Bátfa* (MOK), 1857-9: *Bátfa* (CU), 1863: *Bátfa* (Hnt), 1870: *Bátfa* (UT), 1872-84: *Bátfa* (HKFT), 1873: *Bátfa* (Hnt), 1877: *Bátfa* (Hnt), 1882: *Bátfa* (Hnt), 1888: *Bátfa* (Hnt), 1892: *Bátfa* (Hnt), 1895: *Bátfa* (Hnt), 1898: *Bátfa* (Hnt), 1900: *Bátfa* (Hnt), 1902: *Bátfa* (Hnt), 1907: *Bátfa* (Hnt), 1913: *Bátfa* (Hnt), 1915: *Bátfa* (UT), 1918: *Bátfa* (UT), 1925: *Bátfa* (PR), 1927: *Bátfa* (Hnt), 1929: *Bátva* (ChM. 28), 1941: *Bátfa* (Hnt), 1944: *Bátfa* (Hnt), 1946: *Деревци* (УРСР), 1968: *Деревци* (ЗО), 1969: *Деревци* (ІМСУ), 1983: *Деревци*, *Деревци* (ЗО), 1985: *Деревци* (ТК), 1995: *Батфа* (БРУ), 2017: *Батфа* (uo.).

■ Bátfa Árpád-kori település a történelmi Ung megye déli, alföldi részén. Az elsődleges *Bátva* helységnév valószínűleg szláv eredetű, etimológiája azonban nem tisztázott. Talán kapcsolatba hozható a közvetlen szomszédságában fekvő, későbbi alapítású *Botfalva* névvel, s a *Bat* szn. birtoklást kifejező, nőnemű szl. **-ov(a)* képzős származéka lehet, vö. 1275/1327: *Bath* (ÁSzt. 146), jelentése tkp. 'Baté, Boté'. Ugyanakkor *Botfalva* neve csak egy századdal később jelenik meg a forrásokban. A helységnevet Stanislav szintén személynévi eredetűnek tartja (Stanislav 2: 37). A névadó személyt nem ismerjük. Első említésekör Zekleni Benenyg a falut Imre fia Ivánnak örökíti (HO. 6: 181). A településnévben a *v* zöngétlenedésével *Bátva* > *Bátfa* változás történt, aminek az ideje bizonytalan. Bár Engel már a 15. század elejéről adatol *Bátfa* alakot, csak a 18. századtól válik általános használatúvá. Kiss Lajos szerint a *Bátfa* forma a *-fa* utótagú magyar helységnevek közé való beilleszkedés eredménye (Kiss 1992a: 36). A történelmi Magyarország északkeleti régiójában azonban nem találkozunk *-fa* utótagú helységnevekkel. 1946-ban a település hivatalos nevét *Деревци*-re változtatták, ami népetimológián alapult, miután a település nevének *-fa* névrészét a m. *fa* (TESz. 1: 822) főnévvel azonosították, vö. ukr. *деревце* 'kis fa, fácska' fn. (Hrincsenko 1: 360, CYM. 2: 247). 1995-ben visszakapta a történelmi nevét.

Bátyú, Батьово

'városi típusú település Beregszásztól ÉNy-ra'

1270: *Bacy*, *Baty* (ÁÚO. 8: 260-2, Gy. 1: 530), 1285: *Batew*, 1327: *Bateu* (uo.), 1418: *Bathyw* (ZsO. 6: 608), 1530: *Batthÿw* (Dica), 1533: *Bathyo*, 1541: *Bothÿo*, 1542: *Bathyo*, 1543: *Bathyo*, 1544: *Batyo*, 1546: *Bathio*, 1548: *Bathyw*, 1549: *Bathyo*, 1550: *Batÿo*, *Bathyo*, 1552: *Bathiw*, 1564: *Batyo*, *Bathyo*, 1568: *Batthyo*, 1570: *Batthiu*, *Batthyw*, 1572: *Batyo*, *Batyw*, 1576: *Bathyw*, *Batyu*, 1582: *Batthiw*, 1588: *Battiu*, 1596: *Batio*, 1599: *Battiu*, 1600: *Battyu*, 1602: *Battio*, 1603: *Batiu*, 1609: *Battiu*, 1610: *Battio*, 1620: *Batio* (uo.), 1715: *Báttyó* (MNL), 1720: *Batyu* (MNL), 1773: *Bátyu* (LexLoc. 47), 1782-4: *Battÿa* (EKFT), 1788: *Bátyu* (HT. Div. X. 8: 1), 1796: *Báttyú* (Vályi 1: 144), 1800: *Bátyu* (TBer), 1808: *Bátyu* (Lipszky: Rep. 74), 1824-62: *Báttyú* (MKFT), 1828: *Batyu* (VB), 1837: *Báttyú* (F. 3: 83), 1838: *Báttyú*

(Schem. 45), 1851: *Bátyú* (F. 1: 102-3), 1856: *Bátyu* (MOK), 1857-9: *Bátyu* (CU), 1863: *Bátyu* (Hnt), 1864-5: *Bátyu* (PestyB), 1870-1: *Bátyu* (MÁT), 1872-84: *Bátyu* (HKFT), 1873: *Bátyu* (Hnt), 1877: *Bátyu* (Hnt), 1882: *Bátyu* (Hnt), 1888: *Bátyu* (Hnt), 1892: *Bátyu* (Hnt), 1895: *Bátyu* (Hnt), 1898: *Bátyú* (Hnt), 1900: *Bátyú* (Hnt), 1902: *Bátyú* (Hnt), 1907: *Bátyú* (Hnt), 1910: *Bamjo* (EKYP), 1913: *Bátyú* (Hnt), 1918: *Bátyu* (BT), 1923: *Ba'ovo, Bányu, Bamiovo* (PR), 1925: *Ba'ú* (PR), 1927: *Bátyu* (Hnt), 1929: *Ba'ovo (Bátyú)* (ChM. 28), 1931: *Bátyu* (MPR), 1941: *Bátyú* (Hnt), 1944: *Bátyú* (Hnt), 1946: *Вузлове* (УРCP), 1968: *Вузлове* (3O), 1969: *Вузлове* (IMCY), 1983: *Вузлове, Узловое* (3O), 1985: *Узловое* (TK), 1995: *Батъово* (BPY), 2017: *Батъово* (uo.).

■ *Bátyú* Árpád-kori település a történelmi Bereg megye délnyugati részén. A település nevének első említése 1270-ből származik, de az oklevél leírása szerint már a 12. század végén létezhetett: „A XII. században a Beth, másképp Betke-család birta, kitől Iónya és Bó-trágygyal együtt a XIII. század elején II. Endre alatt (1205.) Bánkban nádornak veje, Simon, vette meg; ez később 1214-ben ezeket a Gertrud királynén elkövetett merény következtében elvesztvén, e helységek Szalókával együtt a koronára szálltak” (Lehoczy 3: 57, ÁÚO. 8: 260-2). A *Bátyú* helységnév magyar eredetű, pusztá személynévből keletkezett magyar névadással, vö. 1274: *Bateu, Batheu* szn. (ÁÚO. 9: 100, ÁSzt. 96) (FNESz., *Bátyú*). A személynév etimológiája nem tisztázott. Népetimológias magyarázat szerint: „Mai napig fenn maradt szó-hagyományilag, hogy ezen hely, mivel most is patakokkal van körül övezve és keresztül metszve mintegy két sziget gorondos helyet fonnál - hajdan mocsáros marha legelő lehetett és ennek következtében a mostani falu pásztorok tanyája, s mintegy ezek két szigeten laktak, melyekről árvizes időkben nem lehetett mindig az egyikről a másikra átmenni, tehát csak felhívások és megszólítás után közlekedtek egymással Bática név alatt, innen vette a falu a nevét későbbben, miután a pásztor tanyából egy község társaságot alakított” (PestyB). 1946-ban a szovjetek a falu nevét *Вузлове*-ra változtatták, ami az ukr. *вузол* 'csomó' fn. (Hrincsenko 1: 259) semlegesnemű *-ov(e)* képzős alakja. A névadás azzal volt kapcsolatos, hogy *Bátyú* a 19. század végétől vasúti csomóponttá vált (Kruhljak 33, Regyko 93). De – ugyancsak tévesen – a csomóra köthető m. *bátyu* 'holmiknak, tárgyaknak kendőbe vagy lepedőbe kötésével készített csomag' (ÉrtSz. 1: 430) főnévből is magyarázták a helységnévet. Lucsik 2014-es etimológiai szótárában ugyancsak a *Вузлове* nevet magyarázza, s azt az ukr. *вузловий* 'csomóponti, keresztződő' mn. (CYM. 1: 783) származékának tekinti (Lucsik 144). A történelmi *Батъове* név szerinte a *Bamjo* csn. birtoklást kifejező *-ov(e)* képzős alakja (uo.), jelentése tkp. 'Batyóé'. A személy-, illetve az abból alakult családnévről Csucska úgy véli, hogy az ukr. *Н. батъо* 'keresztapa' fn. személynévesült változata (Csucska 2005: 51, 2011: 45). 1995-ben visszakapta a történelmi magyar nevét, mely ugyanakkor a csehszlovák korszakban is használt, szlávositott *Батъово* alakban vált hivatalossá.

Bedőháza, Бедевля 'település Técsőtől K-re'

1336: *Bedeuhaza* (DocVal. 78, Mihályi 13, AOkl. 20: 338), *Bedeuhaza, Bedevhaza* (AOkl. 20: 339), *Bedewhaza* (Gy. 4: 122), 1389: *Bedewhaza* (DocVal. 343), 1405: *Bedhaza* (Bélay 125), 1411: *Bedehaza* (Mihályi 168), 1419: *Bedewhaza* (ZsO. 7: 262), 1435: *Bedewhaza* (Mihályi 301), 1444: *Bede* (DL. 62826), 1465: *Bewde* (Mihályi 466), 1480: *Bedevhaza* (DL. 70994), 1530: *Bedew* (Dica), 1542: *Bedew*, 1543: *Bedew*, 1548: *Bedeö, Bedew*, 1550: *Bedeo*, 1552: *Bedew*, 1553: *Bedew*, 1554: *Bedew*, 1555: *Beodew* (uo.), 1618?: *Bedő* (UC. 110: 60), 1669 *Бедевля* (Panykevics 151), 1696: *Bedeö* (UC. 149: 23), 1700: *Bedevlja* (Hodinka 399), 1705: *Bedő* (uo. 432), 1707: *Bedeö* (UC. 8: 55), 1715: *Bedeö* (MNL), 1720: *Bedö* (MNL), 1725: *Bedő* (Revizki), 1735: *Bedő* (MCM), 1747: *Bedő* (GK. 321), 1756: *Bedo* (Kam. 0303: 2), 1764: *Bedő* (UC. 156: 44a), 1773: *Bedő, Bedyöv, Bedevlya* (LexLoc. 134), 1782-4: *Bodevlya* (EKFT), 1796: *Bedő, Bedjov* (Vályi 1: 153), 1798: *Bedö* (CsT. 11), 1799: *Bedő* (HT. 0012: 2), 1800: *Bedő, Bedjow, Bedevlya* (TM), 1808: *Bedő, Bediow, Bedolá* (Lipszky: Rep. 42), 1809: *Bedő* (Kam. 661), 1816: *Bedő, Bedjov* (Hübner 1: 328), 1824-62: *Bedö* (MKFT), 1828: *Bedő, Bedevlya, Bedjen* (Nagy 195), 1838: *Bedő* (Schem. 62), 1839: *Bedő* (F. 4: 195), 1851: *Bedő* (F. 1: 107), 1856: *Bedő (Bedevlya)* (MOK), 1857-9: *Bedő* (CU), 1863: *Bedő, Be-*

devlya (Hnt), *Бедевля* (Kat.), 1864: *Bedő, Bedevlya* (PestyM), 1870-1: *Bedő* (MÁT), 1872-84: *Bedő* (HKFT), 1873: *Bedő, Bedeolya* (Hnt), 1877: *Bedő, Bedevlya* (Hnt), 1882: *Bedő, Bedevlya* (Hnt), 1888: *Bedő, Bedevlya* (Hnt), 1892: *Bedő, Bedevlya* (Hnt), 1895: *Bedő* (Hnt), 1898: *Bedő* (Hnt), 1900: *Bedő* (Hnt), 1901: *Bedőháza* (Mező 1999: 44), 1902: *Bedőháza* (Hnt), 1907: *Bedőháza* (Hnt), 1910: *Бедевля* (ЕКУР), 1913: *Bedőháza* (Hnt), 1923: *Bedevlja, Bedőháza, Бедевля* (PR), 1925: *Bedevlja* (PR), 1927: *Bedevlja* (Hnt), 1929: *Bedevla* (ChM. 32), 1931: *Bedevlja* (MPR), 1939: *Bedőháza, Бедевля* (BK. 787), 1941: *Bedőháza* (Hnt), 1944: *Bedőháza, Бедевля* (Hnt), 1946: *Бедевля* (УРСР), 1968: *Бедевля* (ЗО), 1969: *Бедевля* (ИМСУ), 1978: *Бедевля* (ТК), 1983: *Бедевля* (ЗО), 2017: *Бедевля* (ВРУ).

■ *Bedőháza* a 14. század elején alapított település Máramarosban, a *Tisza* és a *Tarac* folyók egyesülésénél. A helység a középkori, *Tisza* menti magyar községek egyike. A *Bedőháza* helységnév magyar eredetű, a *Bedő* szn.-nek és a birtokos személyjellel ellátott m. ház 'lakóhely, otthon' (TESz. 2: 76) főnévnek az összetételével jött létre (FNESz., *Bedőháza*). *Bedő* nevű személy, kenéz udvarháza, magányos háza körül kialakult települést jelöl. A személynévhez l. 1236/9: *Bedev* szn. (HO. 6: 32-4, ÁSzt. 102), 1357: *Bedew* (Slíz 2017: 40), *Bedő* csn. (CsnSz. 110-1, UMCsT. 114). A személynév talán a *Benedek* kn. becézett alakja lehet (EtSz. 1: 355, Virágh 67, Kniezsa 2003: 272). „Első – ok-levélben ismeretlen – ura, *Bedő* bizonyosan magyar, éppenígy középkori lakóinak többsége... Rutén környezetben lassanként eloroszosodott” (Bélay 124). Első említésekor, 1336-ban már oláhoké, Drág és Drágus a birtokosa, utóbbit a történetírás Moldva megalapítójának, Szász vajda apjának tartja (uo. 39). A *-háza* utótag a magyar névhasználatban a 15. század során lekopott, azonban 1901-ben, az országos helységnévrendezés során újra a történelmi, kétrészes alakot állították vissza (Mező 1999: 44, Inczeffi 312). A párhuzamos népi, 1946-tól hivatalos ukrán *Бедевля* a magyar név alapján keletkezett. Csucska a helységnevet a szl. **Bida* szn. származékának tartja, aminek „*Beda* változata gyakran szerepel a 13-14. századi magyar forrásokban”, s a *Бедевля* név ennek birtoklást kifejező szl. **-j(b)* képzős alakja (Csucska 2011: 50-1, l. még Kupcsinszka 715).

Begengyátpásztély, Бегендяцка Пастиль

'település Nagybereznától DK-re'

1574: *Hoskova nag paztil* (Dica), 1588: *Hluskova Pásztély* (Dezső 264), 1599: *Manilopásztély* (Dica), 16. sz.: *Begenie Pasztily* (UC. 115: 79), 1602: *Begenie Pastili* (UC. 104: 8), 1603: *Begenie Paztil* (UC. 104: 9), 1623: *Manilo Paztil* (Dica), 1631: *Manilopaztil* (UC. 105: 1), 1671: *Manajelo Pasztély* (UC. 63: 16), 1684: *Bechingyad Pásztély* (UC. 31: 12), 1691: *Begingyat Pasztély* (UC. 157: 66), 1696: *Bigingyat Pásztily* (Dezső 265), 1701: *Begingyát Pasztély* (UC. 115: 27), 1715: *Begingzat Pasztély* (MNL), 1718-9: *Begingyát Pásztély* (UC. 105: 3), 1720: *Begengyat Pasztély* (MNL), 18. sz. első fele: *Begenyát Pásztély* (BélU), 1765: *Begengyát Pásztély* (UC. 157: 62), 1766: *Begengyáth Pásztély* (UC. 151: 52), 1770-2: *Pasztelly Begindyath* (Motzel), 1773: *Begengyat Pasztely* (LexLoc. 286), 1777: *Begengyád Pásztély* (UC. 3: 34), 1782-4: *Paszthely Begindjath* (EKFT), 1796: *Begengya Pásztely* (Vályi 1: 155), 1799: *Berezna Pasztely* (uo. 3: 25), 1800: *Berezna Pasztély* (TÜng), 1808: *Pasztély (Begengyat-), Pastil* (Lipszky: Rep. 497), 1824-62: *Begendiat Pasztél h. Begengyat Pasztély* (MKFT), 1828: *Begengyát-Pásztély* (VÜng), 1837: *Begengyát Pásztély* (F. 3: 375), 1851: *Begengyát-Pásztély* (F. 1: 107), 1856: *Begenyát-Pásztély* (MOK), 1857-9: *Pásztély-Beg (Begendiat)* (CU), 1863: *Begengya-Pásztély* (Hnt), 1870: *Begenyat Pásztély* (UT), 1872-84: *Begendjät Pasztély* (HKFT), 1873: *Pásztély (Begendjät-)* (Hnt), 1877: *Pásztély (Begendjät-)* (Hnt), 1882: *Pásztély (Begendjät-)* (Hnt), 1888: *Begenyát-Pásztély* (Hnt), 1892: *Begenyát-Pásztély* (Hnt), 1895: *Begendjät-Pásztély* (Hnt), 1898: *Begendjät-Pásztély* (Hnt), 1900: *Begendjät-Pásztély* (Hnt), 1902: *Begendjätpásztély* (Hnt), 1903: *Alsópásztély* (Mező 1999: 44), 1907: *Alsópásztély* (Hnt), 1910: *Бегендят-Пастиль* (ЕКУР), 1913: *Alsópásztély* (Hnt), 1915: *Alsópásztély* (UT), 1918: *Alsópásztély* (UT), 1923: *Pastil Nižna, Begendjätpásztély, Нижна Пастиль* (PR), 1925: *Pastel Nižna* (PR), 1927: *Begendat Pastély* (Hnt), 1929: *Pastil Begindatská* (ChM. 942), 1931: *Pastely Begendat* (MPR), 1939: *Begengyátpásztély, Бегендять Пастель* (BK. 783), 1941: *Begengyátpásztély* (Hnt), 1944: *Begengyátpásztély, Бегендять*

Пастель (Hnt), 1946: *Бегендяцька Пастіль* (УРСР), 1968: *Бегендяцька Пастіль* (ЗО), 1969: *Бегендяцька Пастіль* (ІМСУ), 1983: *Бегендяцька Пастіль, Бегендяцкая Пастиль* (ЗО), 1991: *Бегендяцкая Пастиль* (ТК), 2017: *Бегендяцька Пастіль* (ВРУ).

■ Begengyátpásztély 16. századi, soltési alapítású település a történelmi Ung megyében, a *Lyuta* folyó egyik kisebb, jobb oldali mellékágának a völgyében. A *Pásztély* helység-név bizonytalan etimológiájú, talán szláv személynévből keletkezett, vö. ukr. *Пастіль* csn. (Csucska 2005: 342). Bányai a helységnevet egy szótárakban nem adatolt ukr. *Н. нас'міл'* 'falu mögötti vagy a házak közelében lévő hely, ahol az állatokat legeltetik' főnévből származtatja (Bányai 11-2, 294), vö. ukr. *насмівень* 'legelő' (Hrincsenko 3: 101). A település neve a 16–17. századi összeírásokban erős ingadozást és változatosságot mutat. A 16. század végén használt *Hoskova-* (pontosabban *Hluskova-*) jelzői tag személynévi eredetű, vö. ukr. *Глушко-Глушка* csn. (Csucska 2005: 146), amihez birtoklást kifejező, nőnemű *-ов(а)* képző kapcsolódik. Valószínűleg másik soltészra utal az 1600-as évek első harmadában a névben szereplő *Manilo-* előtag is, vö. ukr. *Манайло* csn. (Csucska 2005: 358). Az 1631-es urbárium szerint a falu soltésza *Jacsko Soltész* és *Soltész Lukacs*, de a zsellérek között szerepel egy *Manalo Ztec* nevű személy is (UC. 105: 1). Ebben az urbáriumban egész helyes *Lenkov Gricz, Havrilov Dyurko, Krol Pal, Kulmics Timko, Matej Demkoviat, Zokacs Kundrat, Bogelnyia Fedor, Danilcsat Gricz* és *Ozmoj Mihalo*, a zsellérek *Knes, Ivanov, Ihnatov, Zenkov, Mihalov, Huskoviat, Kulinitz, Demkoviat, Kundratuv, Zteczni, Ozimecz, Kocsian* és *Danilcsat* családnevűek (uo.). A *Begengyátpásztély* helységnév első említése a 16. századból adatolható, az 1630-as évek összeírásai azonban ezen a néven nem említik. A *Begengyát-* előtag szintén személynév, 1696-ban ugyanis egy *Johannes Bigingyát* nevű személy a falu vezetője (Dica). A 16. században a faluban említett *Begendiczka Maria* lakos neve alighanem a településnévből származik (UC. 115: 79). Rajta kívül *Steczín Hricz, Oli Fedor, Colinicz Fedor, Bor Ruczka Maxim* és *Kanyoh Stecz* nevű személyeket említ az urbárium (uo.). A 18. század végén a közeli *Nagyberezna* helység alapján *Bereznápásztély*-nek is nevezik. 19. századi térképeken egy *Begengyát Horb* (1855, S. 129) dűlőnév szerepel a falu határában, ez a helységnévhez képest másodlagosnak tűnik. A magyar *Alsópásztély* névalak 1903-ban, az országos helységnévrendezés során jött létre hivatalos úton (Mező 1999: 44). Az *Alsó-* jelző a szomszédos *Felsőpásztély* (*Rosztokapásztély, Розтоцька Пастіль*) nevének előtagjával állt korrelációban. Az 1939-es visszacsatolás után a magyar hatóságok a történelmi nevet állították vissza. A hivatalos ukrán *Бегендяцька Пастіль* a történelmi névből átvétele, előtagja a személynév ukr. *-ськ(а)* mn. képzős alakja.

Bene, Bene

'település Beregszásztól DK-re'

1333: *Bene* (Lehoczky 3: 66), 1337: *Bene* (AO. 7: 602), 1408: *Puzthabene* (ZsO. 2/2: 175-6), 1435: *Bene* (DL. 48256), 1439: *Bene* (DL. 36390), 1444: *Bene* (DL. 38281), 1461: *Bene* (DL. 72044), 1462: *Bene* (DL. 15739), 1473: *Bene* (DL. 72044), 1477: *Bene* (DL. 72044), 1484: *Bene* (DL. 72044), 1489: *Bene, Benee* (DL. 46119, 46124), 1492: *Bene, Pwzthabene* (DL. 88771), 1507: *Bene* (DL. 105921), 1508: *Bene* (DL. 105922), 1517: *Beene* (Perényi 389), 1519: *Bene* (DL. 105539), 1521: *Bene* (DL. 105921), 1530: *Benekh* (Dica), 1533: *Benech*, 1541: *Bene*, 1542: *Behne*, 1543: *Bhene*, 1544: *Bhene*, 1546: *Bene*, 1548: *Benekh*, 1564: *Bene*, 1568: *Bene*, 1596: *Bene*, 1599: *Benekh*, 1600: *Benekh, Benne*, 1602: *Bene*, 1603: *Benekh*, 1609: *Bene*, 1610: *Bene*, 1619: *Bene*, 1620: *Bene* (uo.), 1660: *Bene* (UC. 110: 3), 1670: *Bene* (UC. 9: 40a), 1674: *Bene* (uo.), 1678: *Bene* (UC. 42: 11), 1680-as évek: *Bene* (UC. 65: 2), 1684: *Benye* (UC. 51: 47), 1694: *Bene* (UC. 11: 5), 1715: *Bene* (MNL), 1720: *Bene* (MNL), 1739: *Bene* (UC. 15: 59a, 60b, 148: 1), *Bennye* (UC. 15: 59b), 1760: *Bene* (BT), 1773: *Bene, Beny* (LexLoc. 48), 1782-4: *Bene* (EKFT), 1788: *Bene* (HT. Div. X. 8: 1), 1796: *Bene, Benya* (Vályi 1: 171), 1800: *Bene* (Tber), 1824-62: *Bene* (MKFT), 1828: *Bene* (VB), 1837: *Bene* (F. 3: 75), 1838: *Bene* (Schem. 51), 1851: *Bene* (F. 1: 114), 1856: *Bene* (MOK), 1857-9: *Bene* (CU), 1863: *Bene* (Hnt), 1870-1: *Bene* (MÁT), 1872-84: *Bene* (HKFT), 1873: *Bene* (Hnt), 1877: *Bene* (Hnt), 1882: *Bene* (Hnt), 1888: *Bene* (Hnt), 1892: *Bene* (Hnt), 1895: *Bene* (Hnt), 1898: *Bene* (Hnt), 1900: *Bene* (Hnt), 1902: *Bene* (Hnt), 1907: *Bene* (Hnt), 1910:

Бене (EKYP), 1913: *Bene* (Hnt), 1918: *Bene* (BT), 1923: *Bene*, *Бене* (PR), 1925: *Bene* (PR), 1927: *Bene* (Hnt), 1929: *Веѣна* (*Bene*) (ChM. 37), 1931: *Bene* (MPR), 1941: *Bene* (Hnt), 1944: *Bene* (Hnt), 1946: *Добросілля* (УРСР), 1968: *Добросілля* (ЗО), 1969: *Добросілля* (ІМСУ), 1983: *Добросілля, Добросельє* (ЗО), 1995: *Bene* (ВРУ), 2017: *Bene* (uo.).

■ Bene a 14. század elején alapított település Beregben, a *Beregszászi-hegy* délkeleti lábánál. A *Bene* helységnév magyar eredetű, pusztá személynévből keletkezett magyar névadással, vö. *Bene* szn. (ÁSzt. 111-2), 1346: *Bene* szn. (Slíz 2017: 45). Az alapjául szolgáló személynév a *Benedek* kn.-nek lehet rövidült, becézett alakja (FNESz., *Bene*, Kniezsa 2003: 269), vagy a *Benjámin* kn. tövének *-e* kics. képzős származéka (Mező-Németh 39). Alapítója vagy első tulajdonosa lehetett a névadó, személyéről azonban nem szólnak a források. 1408-ban a települést pusztaként, *Puzthabene* néven említik, később azonban újratelepült. Mező András és Németh Péter tévesen Szatmárba helyezi, az oklevélben szereplő víznevek alapján az adat egyértelműen a beregi helységekre vonatkozik (uo. 38-9). Lehoczky szerint *Bene* nevű helységet már egy 1269-es, IV. Béla idejében kelt okmányban is említenek, a hivatkozott település azonban a Turóc megyei *Benefalvával* (ma *Benice*) azonos (Lehoczky 3: 66, Fejér 4/3: 543). A korábbi ruszin *Benya* névalak a magyar név szlávósított átvétele, mivel a falunak a 20. század előtt nem volt jelentős ruszin lakossága. 1946-ban a község nevét népetimológia alapján *Добросілля*-ra változtatták, aminek jelentése tkp. 'Jó falu', l. ukr. *добрий~добрий* 'jó, helyes, egészséges' mn. (Csopoj 72, CYM 2: 321-3), ill. ukr. *село* 'falu, település' fn. (CYM 9: 119). Ez téves értelmezésen alapult, a névben ugyanis tudálékosan a lat. *bene* 'jó' melléknevet vélték felfedezni. A falu 1995-ben visszakapta a történelmi magyar nevét (ВРУ).

Benedike, Бенедиківці 'település Munkácsról Ny-ra'

1391: *Benedeky* (DL. 209514), 1417: *Benedeky* (ZsO. 6: 194), 1478: *Benedeky* (Cs. 1: 413), 1533: *Benedeky* (Dica), 1542: *Benediky*, 1543: *Benedeky*, 1544: *Benedeky*, 1549: *Benediky*, *Benedeky*, 1550: *Benedeky*, *Benedeki*, 1552: *Benedykj*, 1554: *Benedeki*, 1564: *Benedeky*, *Benediky*, 1570: *Benedekj*, *Benediky*, 1572: *Benedyky*, 1576: *Benedeki*, *Benedeky*, 1596: *Benedeki*, 1599: *Benedechi*, *Benedeki*, 1600: *Benedeki*, *Benedeky*, 1602: *Benedeki*, *Benedeky*, 1610: *Benedeky*, 1620: *Benedeky* (uo.), 1670: *Benedeky* (UC. 118: 9), 1674: *Benedik* (UC. 9: 40a), 1674-7: *Benedeki* (UC. 8: 16a), 1675: *Benedeky* (UC. 44: 74), 1676: *Benediki* (UC. 56: 6), 1678: *Benedikocz* (UC. 156: 90), *Benedik* (UC. 42: 11), 1679: *Benedikocz* (UC. 15: 26), 1680: *Benedikocz* (UC. 44: 72), 1680-as évek: *Benedik* (UC. 65: 2), 1682-4: *Benediky* (UC. 15: 19), 17. sz. vége: *Benedeky* (UC. 156: 56), 1701: *Benedik* (UC. 2: 15), 1709: *Benedikóc* (Lehoczky 1904: 152), 1715: *Benedeky* (MNL), 1720: *Benedeki* (MNL), 1773: *Benedike*, *Benedikocz* (LexLoc. 49), 1782-4: *Benediko* (EKFT), 1788: *Benedike* (HT. Div. X. 8: 1), 1796: *Benedeke* v. *Benedike* (Vályi 1: 172), 1800: *Benedikócz*, *Benedike* (TBer), 1808: *Benedike*, *Benedikócz*, *Benedykowce*, *Benediküci* (Lipszky: Rep. 48), 1824-62: *Benedykowce* h. *Benedike* (MKFT), 1828: *Benedike* (VB), 1837: *Benedika*, *Benedikuwci* (F. 3: 68), 1838: *Benedike* (Schem. 46), 1851: *Benedika*, *Benedikuwci* (F. 1: 115), 1856: *Benedike* (MOK), 1857-9: *Benedike* (CU), 1863: *Benedike* (Hnt), 1864-5: *Benedike* (PestyB), 1870-1: *Benedike* (MÁT), 1872-84: *Benedike* (HKFT), 1873: *Benedike*, *Benedikuvci* (Hnt), 1877: *Benedik*, *Benedikuvci* (Hnt), 1882: *Benedik*, *Benedikuvci* (Hnt), 1888: *Benedike* (Hnt), 1892: *Benedike* (Hnt), 1895: *Benedike* (Hnt), 1898: *Benedike* (Hnt), 1900: *Benedike* (Hnt), 1902: *Benedike* (Hnt), 1903: *Benedeki* (Mező 1999: 47), 1907: *Benedeki* (Hnt), 1910: *Бенедиківці*, *Бенедикувці* (EKYP), 1913: *Benedeki* (Hnt), 1918: *Benedike* (BT), 1923: *Benedikowce*, *Benedike*, *Бенедиковці* (PR), 1925: *Benedikowce* (PR), 1929: *Benedikowce* (ChM. 36), 1931: *Benedikowce* (MPR), 1939: *Benedeki*, *Бенедиковці* (BK. 784), 1941: *Benedeki* (Hnt), 1944: *Benedeki*, *Бенедиковці* (Hnt), 1946: *Бенедиківці* (УРСР), 1968: *Бенедиківці* (ЗО), 2017: *Бенедиківці* (ВРУ).

■ Benedike 14. századi alapítású település a történelmi Bereg megye nyugati részén, a Munkácsról Ungvárra vezető országút északi oldalán. Az elsődleges *Benedeki* helységnév magyar eredetű, a m. *Benedek* (DHA 1: 254, ÁSzt. 112) szn. birtoklást kifejező *-i* helynévképzős alakja (FNESz., *Benedeki*). A személynévhez l. még ukr. *Бенедик* kn. (Hrincsenko 4:

549), or. *Бенедукм* kn. (Petrovskij 63). Az *-i* az ómagyar kor egyik leggyakoribb helynévképzője, a mai Kárpátalja területén azonban mindössze 6 beregi (l. még *Csonkapapi, Iványi, Makkosjánosi, Sárosoroszi, Vári*) és egy ugoccai helységnévben (*Akli*) fordul elő (vö. Bényei 74-85). Téves Lehoczkyknak az a felvetése, miszerint a helységnév víznyvre lenne visszavezetendő: „...valószínűen a falu nevét a Benede-rika víztől vette, mely határában egykor folyt; ez valószínűbb, mint az, hogy a 14. század elején az e tájon birtokolt Várdai Aladár Benedek nevű tisztétől vette volna a helység nevét...” (Lehoczky 3: 72), l. 1613: *Bene derika, Isdomo derika* dülő (UC. 18: 25). A névben idővel *Benedeki* > *Benedike* változás történt, s a 18. századtól a *Benedike* alak vált használatossá. A történelmi nevet 1903-ban, az országos helységnévrendezés során állították vissza (Mező 1999: 47). A korábbi ruszin *Benedikuvci*–*Benedikóc* párhuzamos névadás eredménye, a személynév ukr. N. -*yvci* helynévképzős származéka, jelentése tkp. 'Benedek emberei, házanépe'. A forrásokban a magyar névhasználatához igazodott *Benedikóc* alakban is előfordul. A hivatalos ukrán *Бенедиківці* ennek a köznyelvi ukránhoz igazított változata.

Beregszász, Бєрєгєвє 'megyei jogú város'

1247: *Luprechzaza* (Gy. 1: 532), 1255: *Luprechzaza* (DL. 90809), 1284: *Beregzaza, Luprethzaza* (uo.), 1299: *Lupret zaza* (uo.), 1308: *Luprechzaza, Zaz* (Neumann 27), 1314/1499: *Zaaz* (Gy. 1: 532), 1318: *Lupprhtzaza* (uo.), 1320: *Luprectzaza* (AOKl. 5: 298), 1323: *Luprechzaza* (AOKl. 7: 101), 1324: *Luprechzaza* (DL. 50760), 1330: *Luprethzaza* (DL. 77154), 1331: *Beregszaza* (DL. 56614), 1332: *Luprech zaza* (DL. 50911), *Luprethzaza* (Neumann 30), 1337: *Beregzaza* (AO. 3: 322), 1347: *Zaz* (DL. 51418), 1349: *Luprehtzaza* (DL. 76950), 1355: *Lupprethzaza* (DL. 51659), 1357: *Lopprehtzaza* (DL. 51761), 1358: *Lopretzaza* (DL. 51814), *Lupprechzaza* (Neumann 46), 1359: *Zaz* (DL. 51861), *Lupprethzaza* (DL. 51856), 1360: *Lupreth zaza* (DL. 51907), 1361: *Luprethzaza* (Gy. 1: 532), 1363: *Lompertzaza* (DL. 52009), 1364: *Luprethzaza* (DL. 52017), 1364/83: *Lompertzaza* (DL. 42248), 1365: *Zaz* (DL. 52078), 1366: *Lupperhtzaza* (DL. 233807), 1367: *Zaz* (DL. 52119), 1368: *Zaz* (DL. 52120), *Lupprehtzaza* (DL. 52125), 1369: *Lompprethzaza* (DL. 52140), *Lupprehtzaza* (DL. 52143), 1377: *Lupretzaza* (DL. 77654), 1378: *Lampretzaza, Zaz* (DL. 52260), 1388: *Lomperthaza* (Neumann 57), 1396: *Zaz* (ZsO. 1: 487), 1410: *Lunpperzaaz, Zaaz, Lomperthzaza* (ZsO. 2/2: 324), 1411: *Zaz* (uo. 3: 283), 1428: *Lumperthzaza* (Neumann 72), *Luphertzaza* (DL. 69797), 1429: *Lamperthzaza* (DL. 234186), 1436: *Lompertzaza* (DL. 222059), 1440-1: *Lampertzaza* (DL. 234047), 1444: *Lomperthzaza* (DL. 13768), 1445/1506: *Lamperthzaz* (DL. 37602), 1448: *Zaz* (DL. 55405), *Lomperthzaza* (DL. 38293), 1449: *Lomperthzaza* (DL. 55419), 1450: *Zaz* (DL. 55446), 1452: *Zaaz* (DL. 55501), *Lomperthzaza* (DL. 81065), 1453: *Zaaz* (DL. 55555), 1455: *Lomperthzaza* (DL. 55581), 1458: *Zaaz* (DL. 55622), 1460: *Lomperthzaza* (DL. 86690), 1462: *Beregzaz* (DL. 99008), 1463: *Lomperthzaza* (DL. 15795), 1464: *Lomperthzaza* (DL. 15912), 1466: *Lamperthzaza* (Neumann 92), 1467: *Bereghzaaz* (DL. 234396), 1472: *Beregzaaz* (DL. 45493), 1474: *Zazy* (DL. 17564), 1477: *Beregzaz* (Cs. 1: 411), 1479: *Zazy* (DL. 18264), *Beregzaaz* (DL. 18235), 1490: *Beregzaaz* (Neumann 102), 1492: *Beregzaaz* (uo.) 1507: *Berekzaz* (DL. 274906), 1511: *Beregzaz* (DL. 82324), 1517: *Bereghzaaz* (DL. 32104), 1518: *Bereghzaz* (DL. 271662), 1522: *Beregzaaz* (ZO. 11: 531), 1525: *Lompyrthaza* (Neumann 115), *Lomperthaza* (DL. 73622), 1533: *Berek Sas, Bereksas* (Dica), 1541: *Berekzaf*, 1542: *Bereghzaz*, 1543: *Beregzaz*, 1544: *Beregzaz*, 1548: *Beregh Zaz*, 1549: *Beregsas, Beregzaz*, 1550: *Beregzaz*, 1552: *Beregzaz*, 1554: *Beregszaz, Berekszaz*, 1564: *Beregzaz*, 1568: *Beregzaz*, 1570: *Berekzfaz* (uo.), *Beregzaz* (UC. 18: 22, 23), 1570/1602/1603: *Beregzaz* (UC. 18: 24), *Beregszáz* (UC. 97: 29), 1572: *Beregh Zaz, Beregzaz* (Dica), 1573: *Beregzaz* (uo.). 1576: *Bereghzaz*, 1582: *Bereg Zaz, Beregszaz*, 1588: *Beregzaz*, 1596: *Bereghszaz*, 1599: *Bereghzaz, Beregszasz, Beregzaz* (uo.), 17. sz. eleje: *Bereghszász* (UC. 88: 9), 1600: *Beregzaz* (Dica), 1602: *Beregzaz*, 1603: *Beregszasz*, 1609: *Beregzaz*, 1610: *Bereghzaz* (uo.), 1613: *Beregszász* (UC. 18: 25), 1619: *Bereghszasz* (Dica), 1620: *Beregszaz* (uo.), 1622: *Beregzaz* (UC. 18: 26), 1625: *Beregszász* (UC. 18: 28), 1627: *Bereghzaz* (UC. 18: 30), 1630: *Bereghszaz* (UC. 87: 76), 1634: *Bereghszasz* (UC. 101: 73),

1645: *Bereghszasz* (UC. 19: 1), 1666u.: *Bereg-szász* (UC. 8: 100), 1674-7: *Bereghszász* (UC. 8: 16a), 1675: *Bereghszáz* (UC. 6: 50), *Bereg-szász* (UC. 118: 13), 1688: *Bereghszász* (UC. 19: 6), 1690: *Bereghszász* (UC. 19: 7), 1694: *Bereghszász* (UC. 15: 30), 17-18. sz. fordulója: *Bereghszász* (UC. 10: 27), 1700: *Bereghszász* (UC. 19: 9), 1701: *Bereghszáz* (UC. 120: 1), 1704: *Bereghszász* (UC. 19: 13), 1705: *Bereghszasz* (UC. 20: 1), 1714: *Bereghszász* (UC. 70: 65b), *Bereghszasz* (UC. 20: 7), 1715: *Bereghszász* (MNL), *Bereghszasz* (UC. 20: 5), 1716: *Bereghszáz* (UC. 20: 10), 1718: *Bereghszasz* (UC. 151: 21), 1720: *Beregh Szász* (MNL), 1728: *Bereghszász* (UC. 84: 90), 1741: *Bereghszász* (GK. 527), 1747: *Bereghszász* (GK. 498), 1750: *Beregh-Szász* (MCB), 1760: *Bereghszasz* (BT), 1773: *Bereghszász* (LexLoc. 55), 1782-4: *Bereg-Szász* (EKFT), 1788: *Bereghszász* (HT. Div. X. 8: 1), 1796: *Bereghszász* (Vályi 1: 181), 1800: *Bereghszász* (TBer), 1816: *Bereghszász* (Hübner 1: 350), 1824-62: *Bereghszász* (MKFT), 1828: *Bereghszász* (VB), 1837: *Bereghszász* (F. 3: 81), 1838: *Bereghszász* (Schem. 42), 1851: *Bereghszász* (F. 1: 118), 1856: *Bereghszász* (MOK), 1857-9: *Beregh-Szász* (CU), 1863: *Bereghszász* (Hnt), 1872-84: *Bereghszász* (HKFT), 1873: *Bereghszász* (Hnt), 1877: *Bereghszász* (Hnt), 1882: *Bereghszász* (Hnt), 1888: *Bereghszász* (Hnt), 1892: *Bereghszász* (Hnt), 1895: *Bereghszász* (Hnt), 1898: *Bereghszász* (Hnt), 1900: *Bereghszász* (Hnt), 1902: *Bereghszász* (Hnt), 1907: *Bereghszász* (Hnt), 1910: *Bepezzac* (EKYP), 1913: *Bereghszász* (Hnt), 1918: *Bereghszász* (BT), 1925: *Berehovo* (PR), 1927: *Berehovo* (*Bereghszász*) (Hnt), 1929: *Berehovo* (*Bereghszász*) (ChM. 39), 1931: *Berehovo* (MPR), 1941: *Bereghszász* (Hnt), 1944: *Bereghszász* (Hnt), 1946: *Bepezoze* (YPCP), 1968: *Bepezoze* (3O), 1969: *Bepezoze* (IMCY), 1981: *Bepezoze* (TK), 1983: *Bepezoze*, *Bepezoze* (3O), 2017: *Bepezoze* (BPY).

■ Bereghszász Árpád-kori település a történelmi Bereg megye déli, alföldi részén. A néphagyomány a 11. századra teszi alapítását (Lehoczky 3: 89-90), de csak a 13. században, *Luprechtszásza* néven említik először a források, míg a 14. század első harmadában *Lampertszásza*, majd a 15. század elején *Lampertszász* néven fordul elő. A város elsődleges *Lampertszásza* neve magyar eredetű. A név alaptagja a m. *szász* 'német' népnév (TESz. 3: 685-6), ami több forrásban önálló *Szász*, vagy képzős *Szászi* alakban is előfordul, s a helység egykori szász telepeseire utal. A szászok beregi betelepüléséről Lehoczky a következőket írja: „1141. II. Gejza birtokába jöven e vidék, mely a kunok és más kalandor népek gyakori betörései miatt már majdnem egészen pusztává lett: a kormányzók jónak látták a Rajna torkolata s a Gravelin közt lakott s a viznek meggátolhatlan áradása miatt onnan elköltözni kényszerült, a föld- és ércz művelésben jártas és igen munkás szász népet az ország északkeleti és Erdély keleti részeire behívni, kiknek egy része ide szállván, róla e hely Záz (Szász) nak kezdett nevezetelni s ez időtől fogva okmányilag majd Zaz, majd Lampertszász, Lamprechtszász és Lampertház-nak is íratott. Azon regének, mely szerint egy Szász nevű pásztor a mostani r. k. templom helyén viaskodott két bika feltűrt nyomában nagy kincset talált s azon e templomot építtette s e körül később a róla Bereghszásznak elnevezett város keletkezett volna, történeti valóságot tulajdonítani nem lehet” (Lehoczky 3: 90). A *Lampert*- előtag Györffy György szerint a település feltehető alapítójára, Lampert hercegre utalt, aki I. László (1077–1095) idejében a vidék ura volt (Gy. 1: 532), vö. *Lupreth* szn. (ÁÜO. 9: 468, ÁSzt. 497), 1343: *Lamperti* (Slíz 2017: 157). Rác Anita szerint a *Lampertszásza* névalak elhallásának vagy elírásának az eredménye lehetett (Rác 2011: 149-51), de l. *Lampert*, *Lambert*, *Lomperth* szn. (ÁSzt. 481). A történelmi névalakokban szereplő *Lupret* személynév később a beregi erdőispánságnak, illetőleg Bereg vármegyének a nevével cserélődött fel, mert az Árpád-kor végén itt volt a beregi ispán székhelye (FNESz., *Bereghszász*). Bölcskei Andrea úgy véli, hogy utalhat *Nagybereg* községre is (Bölcskei 154). Bél Mátyás az előtag megjelenését a földrajzi környezettel magyarázza: „Bereg nevét a berek jelentésű ligetes fekvéséről vette, a szász név a német szászokról ragadt rá” (BélB. 51). Melich János a *Bereg*- előtagot tévesen a *Luprecht* személynév *Brecht*, *Precht* rövidült alakjából származtatta, míg a *Bereg* megyenévét ismeretlen eredetűnek tartotta (vö. EtSz., *Bereg*, Virágh 68). A hivatalos ukrán *Bepezoze* névalak az 1920-as években alkotott cseh *Berehovo* átvétele, ami a magyar név előtagjának szlávósításával keletkezett. Az ukrán névtani szakirodalomban számos tévedés és félreértelmezés övezi a város történetét és a helységnév eredetét. Kruhljak például a települést római kori határvárosnak tekinti, és *Peserginum* néven azonosítja. Ezt Lehoczkytól veszi át, aki Pápai Páriz Ferencre hivatkozva említi meg azt az igazolatlan felvetést, miszerint *Peregium* (!) néven itt a római korban telep létezhetett

(Lehoczky 3: 89). Kruhljak úgy véli, hogy a város elsődleges szláv neve **Bereg* volt (Kruhljak 11-12). Janko szerint Beregszász a 11. században jött létre a Kijevi Rusz részeként, amit semmilyen forrás, oklevél nem támaszt alá, de a század végétől már Magyarországhoz tartozott (Janko 38). Abban mindkét szerző véleménye megegyezik, hogy a helységnevet szláv eredetűnek tartják, de a név magyarázata során egyikük sem veszi figyelembe a történelmi adatokat és névalakokat. A hivatalos *Берегове* névből indulnak ki, a város nevének mai ukrán alakját magyarázzák, ami szerintük az ukr. *берегъ* 'part, hegy' fn. (Csopoj 11, CYM. 1: 158) semlegesnemű *-ov(e)* képzős származéka. Lucsik ezzel szemben mind a hivatalos ukrán, mind a történelmi magyar névre kitér. A *Берегове* esetében elfogadja a korábbi magyarázatokat, kiemelve, hogy ebben az esetben az ukrán köznév 'hegy' jelentését kell figyelembe venni (mert a város hegy lábánál fekszik) (Lucsik 39). A település alapításáról és elnevezéséről szóló népmondát többek között Réső Ensel Sándor is alapul veszi a helységnév magyarázatánál: „Beregszász m. M. V. Bereg vb. Lakosai hajdan szászok voltak, s a helység Lampert házának is nevezetett, most lakosai magyarok, innen a szászokról s a berekről: Szász-berek vagy Bereg szász. A monda másképp adja elő. Volt – úgymond – szép berekje, és ebben Szász nevű szép pásztorlegény szokta legeltetni nyáját, míg a nyáj legelt, ő fűrt, faragott, kutatta a földet, s e közben történt, hogy kincses kádra bukkant, mely körül még hat csupor volt szinaranynyal töltve. Szász a kincset hogy jól felhasználhassa, a berekben mindenek előtt isten dicsőítésére emelt házat, és a körül kezdett telepedni a nép, mely Szászról és a berekről elnevezte a helyet Beregszásznak. Ezt a vének beszélik, és beszédük marad firól fira – miként épült a város Borsa partjaira” (Réső 2: 210). A város történelmi magyar nevének visszaállításáról eddig két ízben rendeztek népszavazást: 1991-ben elsőprő többséggel szavazta meg a város lakossága a változtatást, ezt azonban a hatóságok nem vették figyelembe. A legutóbbi, 2010-es szavazás során az időközben jelentősen átalakult nemzetiségi viszonyok miatt (bár az igenek győztek) nem sikerült elérni az választás érvényességi küszöbét.

Beregújfalu, Берегуйфалу 'település Beregszásztól EK-re'

1398: *Wyfalu* (ZsO. 1: 573), 1401: *Bereg Wyfalu* (Csáky 1: 209), 1463: *Wyfalu* (Cs. 1: 420), *Wyfalw* (DL. 15795), 1506: *Wyfalw* (Perényi 349), 1530: *Wyfalw* (Dica), 1533: *Woyfaluw*, *Woy Falw*, 1541: *Wyffalw*, 1542: *Bereghwyfalw*, 1543: *Beregh Wyfalw*, 1544: *Beregh Wyfalw*, 1548: *Beregh Wyfalw*, 1550: *Bereghwyffalw*, *Bereg Wyfalw*, 1552: *Bereghvyfalu*, *Bereghvyfalw*, 1554: *Bereghuyfalu*, 1564: *Bereghwyfalw*, 1566: *Bereghwyfalw*, 1568: *Bereg Wyfalw*, 1570: *Beregh Vyffalu* (uo.), *Bereg wifalu* (UC. 18: 22), *Bereg Wyffalw* (UC. 18: 23), 1570/1602/1603: *Beregh Vyfalu* (UC. 18: 24), *Beregh Uyffalu* (UC. 97: 29), 1572: *Beregh Wyfalu*, *Bereghwyffalw* (Dica), 1576: *Beregh Wyfalu*, *Bereghwyfalu*, 1582: *Bereg Wyfalu*, *Bereg Wyfalw*, *Bereghvyfalu*, 1588: *Beregh Wyfalw*, *Bereghwyfalw*, 1596: *Beregh Vyffalu*, 1599: *Beregh Uyfalu*, *Beregh Vy Falu*, *Beregh Vyffalu*, 1600: *Beregh Vyffalu*, *Beregh Vy Falu*, 1602: *Beregh Vyffalu*, *Bereg Vy Falu*, 1603: *Beregh Vyffalu* (uo.), *Beregh Vyffalu* (UC. 97: 30), 1609: *Bereghvyfalu* (Dica), 1610: *Bereghuyfalu*, *Bereghwyffalw* (uo.), 1613: *Bereghuyffalw* (UC. 18: 25), 1619: *Bereghuyfalu* (Dica), 1620: *Bereghuyfalu* (uo.), 1622: *Bereghvyffalu* (UC. 18: 26), 1625: *Bereghuyffalu* (UC. 18: 28), 1627: *Beregh Vyffalu* (UC. 18: 30), 1634: *Bereghuyffalu* (UC. 101: 73), 1638: *Beregh Uyffalu* (UC. 152: 9), 1645: *Beregh Ujffalu* (UC. 19: 1), 1688: *Bereghuyffalu* (UC. 19: 6), 1690: *Beregh Uy Falu* (UC. 19: 7), 1700: *Beregh Ujffalu*, *Bereg uiffalu* (UC. 19: 9), 1701: *Bereg Ujffalu* (UC. 2: 15), 1714: *Beregh Ujffalu* (UC. 42: 39, 20: 2), 1715: *Beregh Uyffalu* (MNL), 1718: *Bereghuyffalu* (UC. 151: 21), 1720: *Beregh Ujffalu* (MNL), 1725: *Beregh Uj Falu* (UC. 124: 4), 1750: *Beregh Ujffalu* (MCB), 1760: *Beregh Ujffalu* (BT), 1773: *Bereg Uj Falu*, Noviszelló (LexLoc. 56), 1782-4: *Bereg Ujffalu* (EKFT), 1788: *Beregh Ujffalu* (HT. Div. X. 8: 1), 1800: *Bereg-Ujffalu*, Noviszelló (TBer), 1808: *Ujffalu* (*Beregh-*), Novosello (Lipszky: Rep. 702), 1824-62: *Bereghuyffalu* (MKFT), 1828: *Beregh-Ujffalu* (VB), 1837: *Ujffalu* (*Beregh*) (F. 3: 81), 1838: *Bereg-Ujffalu* (Schem. 41), 1851: *Ujffalu* (*Bereg*) (F. 4: 233), 1856: *Bereghuyffalu* (MOK), 1857-9: *Novojeselo* (*Bereg-Ujffalu*) (CU), 1863: *Bereg-Ujffalu*, *Novoje selo* (Hnt), 1870-1: *Beregh-uj-falu* (MÁT), 1872-84: *Bereg Ujffalu* (HKFT), 1873: *Ujffalu* (*Bereg-*) (Hnt), 1877: *Ujffalu* (*Bereg-*) (Hnt), 1882: *Ujffalu* (*Bereg-*) (Hnt), 1888:

Bereg-Ujfalu (Hnt), 1892: *Bereg-Ujfalu* (Hnt), 1895: *Bereg-Ujfalu* (Hnt), 1898: *Bereg-Ujfalu* (Hnt), 1900: *Bereg-Ujfalu* (Hnt), 1902: *Beregújfalu* (Hnt), 1907: *Beregújfalu* (Hnt), 1910: *Нове Село* (EKYP), 1913: *Beregújfalu* (Hnt), 1918: *Bereg-Ujfalu* (BT), 1923: *Novojeselo*, *Beregújfalu*, *Новое село* (PR), 1925: *Novojeselo* (PR), 1927: *Nové Selo* (Hnt), 1929: *Selo Nové* (ChM. 1120), 1931: *Nové Selo* (MPR), 1941: *Beregújfalu* (Hnt), 1944: *Beregújfalu* (Hnt), 1946: *Нове Село* (YPCP), 1968: *Нове Село* (3O), 1969: *Нове Село* (IMCY), 1981: *Новое Село* (TK), 1983: *Нове Село*, *Новое Село* (3O), 1995: *Берегуїфалу* (BPU), 2017: *Берегуїфалу* (uo.).

■ Beregújfalu a 14. század végén alapított falu a történelmi Bereg megyében, az egykori *Szernye-mocsár* délkeleti peremén. Lehoczky szerint „1378-ban Macsolai Rudolf beiktattatott itt némi részekbe, 1380-ban pedig a Dolhai család perelt Ráczi Miklós munkácsi várnagygyal s a beregi és újfalvi lakosokkal az elfoglalt szándoki földek miatt; e szerint a falu már akkor a munkácsi uradalom tartozéka vala” (Lehoczky 3: 150). Az elsődleges *Újfalu* helységnév magyar eredetű, újabb telepítésű falura utal, l. m. *újfalu* ’később épült település(rész)’ fn. (FKnT. 319). Bár a történelmi források nem szólnak róla, de valószínűsíthető, hogy a települést a szomszédos *Nagybereg* helység lakói alapították, erre utal a 16. századtól használatos *Bereg-előtag* (vö. Bölskei 150-2). A jelzői tag a többi Bereg megyei *Újfalu*-tól különböztette meg (vö. *Munkácsújfalu*, *Rafajnaújfalu*, *Szernyeújfalu* stb.). A csehszlovák korszakban a ruszin *Novoselo* cseh *Nové Selo* változata vált hivatalossá, amit 1946-ban *Нове Село* alakban a szovjetek is átvettek. Ehhez l. ukr. *новий* ’új, nem régen alapított’ mn. (CYM. 5: 433), ill. *село* ’falu, település’ fn. (CYM 9: 119). A közép- és újkorban is színmagyar falu szláv névalakja talán a szomszédos ruszin falvak névhasználatát tükrözi, a helység ugyanis a közeli *Hát* környéki, vegyes lakosságú helységek elruszinosodása nyomán mára a nyelvhatár peremére került. 1995-ben visszakapta a történelmi, kétrészes magyar nevét.

Beregvár, Карпати ’település Munkáctól ÉK-re’

1905: *Beregvár* (S. 40), 1913: *Beregvár* (Hnt), 1925: *Beregvar* (PR), 1929: *Holice* (ChM. 369), 1936: *Beregvár* (PMH), 1940: *Beregvár*, *Берегварь* (BK. 1920, KK. 50: 3), 1941: *Beregvár* (MKF), 1944: *Beregvár*, *Берегварь* (Hnt), 1968: *Kapnamu* (3O), 1983: *Kapnamu*, *Карпати* (3O), 1991: *Карпати* (TK), 2017: *Kapnamu* (BPU).

■ Beregvár a 20. század elején települt falu a történelmi Bereg megyében, a *Latorca* jobb partján, Szentmiklós közelében. A *Beregvár* helységnév magyar eredetű, előtagja a megyei hovatartozásra utaló *Bereg-*, utótagja pedig a m. *vár* ’megerősített falakkal, bástyákkal, árkokkal körülvett, katonai védekezésre alkalmas település’ fn. (ÉrtSz. 7: 329). A helységnek azonban nincs köze várhoz, eredetileg csak egy kastély volt, amit a Schönbornok építtettek Z. Gresserson tervei alapján 1890–1895 között neoreneszánsz stílusban egy 18. századi, fából készült udvarház vagy vadászkastély helyén. A kastélynak 12 bejárata, 52 terme és 365 ablaka van az év hónapjainak, heteinek és napjainak megfelelően. Ma tudószanatórium működik benne. Közeli kis falu jött létre, ami névátvitellel a kastélyról kapta a nevét. A korábbi ruszin *Берегварь* a magyar név átvétele. Az 1946-tól hivatalos ukrán *Kapnamu* tkp. ’Kárpátok’ helységnév a kastélyban létrehozott szanatórium nevéből származik. 1959-ben Szentmiklóshoz csatolták, az 1990-es években azonban visszanyerte önállóságát. Közigazgatásilag azonban ma is Szentmiklóshoz tartozik.

Berehi, Береги ’település Ökörmezőtől K-re’

1892: *Berchi* (Hnt), 1898: *Berchi* (Hnt), 1900: *Berchi* (Hnt), 1902: *Berchi* (Hnt), 1943/44: *Berehi* (Tóth Á. 160), 1944: *Berehi*, *Береги* (Hnt), 1968: *Береги* (3O), 1969: *Береги* (IMCY), 1977: *Береги* (TK), 1983: *Береги* (3O), 2017: *Береги* (BPU).

■ Berehi tanya a 19. század második felében települt a történelmi Máramaros megye északnyugati részén, a galíciai határon. Már a 3. katonai felmérés térképszelvényén is szerepel Szinevér határában, de név nélkül. A *Berehi* helységnév ruszin eredetű, dülönéből keletke-

zett névátvitellel, vö. 1864: *Berehe* dülő (S. 181). A dülönév alapja az ukr. *берег* 'part, mart, pereme, széle valaminek; hegy, hegyoldal, magas part, szakadék' fn. (CYM. 1: 158, AGB. 5: 16-7, Maruszenko 216, Danyiljuk 12) többes számú alakja. A falu a *Popagya* és *Mencsul* hegyeket összekötő alacsonyabb hegynyereg északi oldalán létesült. A főnév számos jelentésárnyalata miatt a névadás pontos motivációja nem tisztázott. Színevér külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma Színevérpolyánához tartozik.

Berezinka, Березинка 'település Munkáctól DK-re'

1570/1602/1603: *Kis Lanfalwa* (UC. 18: 24), *Kÿs Lanfalwa*, *Kis lan falwa* (UC. 97: 29), 1599: *Kis Lanfalua* (Dica), 17. sz. eleje: *Kis Leany Falva* (UC. 88: 9), 1600: *Kis Lann Falva*, *Kyslanfala* (Dica), 1602: *Kis Lanfalua*, *Kis Lean Falua*, *Kis Leanfalua* (uo.), 1603: *Kis lan falwa* (UC. 97: 29), 1610: *Kis Lanffalwa*, *Kys Lanfalwa* (Dica), 1613: *Kÿs Lamffalwa* (UC. 18: 25), 1619: *Kyslanfalua* (Dica), 1620: *Kyslanfalua* (uo.), 1622: *Kis Leanfalva* (UC. 18: 26, 27), 1625: *Nagy Kyslanfalva*, *Kis Kyslanfalva* (UC. 18: 28), 1634: *Kis Lamffalua* (UC. 101: 73), 1635: *Kislamfalua* (KirK. 8.99), 1645: *Kis Lan Falwa* (Makkai 352, UC. 19: 1), 1688: *Kÿslán Falva* (UC. 19: 6), 1690: *Kis Lán=Falva* (UC. 19: 7), *Kys Leany falva* (UC. 5: 15), 1699: *Kis Lan Falva* (UC. 19: 8), 17. sz. vége: *Kis Lyan Falva* (UC. 42: 26), 187. sz. eleje: *Kis Lanfalva* (UC. 20: 24), 1701: *Kisleanyfalva* (UC. 2: 15), 1702: *Kis Lanfalva* (UC. 19: 12), 1705: *Kis Lan falva* (UC. 20: 1), 1714: *Kislányfalva* (UC. 42: 39), 1715: *Kislánfalva* (MNL), 1718: *Kislan falva* (UC. 151: 21), 1720: *Kis Lán Falva* (MNL), 1725: *Kis Lanfalva* (UC. 124: 6), 1750: *K. Leanyfalva* (MCB), 1760: *K. Leanyfalva* (BT), 1782-4: *Perezczinka* (EKFT), 1788: *Berezinka* (HT. Div. X. 8: 1), 1790: *Berezinka*, *alias Kis leányfalva* (UC. 166: 32), 1800: *Berezinka* (TBER), 1804: *Berezinka* (TPL. 205), 1808: *Berezinka*, *Brezynka* (Lipszky: Rep. 52), 1824-62: *Berezynka h. Berezinka* (MKFT), 1837: *Berezinka vagy Kis-Leányfalva* (F. 3: 75), 1838: *Berezinka* (Schem. 43), 1851: *Berezinka (Kis-Leányfalva)* (F. 1: 123), 1856: *Berezinka* (MOK), 1857-9: *Berezinka* (CU), 1870-1: *Berezinka* (MÁT), 1872-84: *Berezinka* (HKFT), 1873: *Berezinka* (Hnt), 1877: *Berezinka* (Hnt), 1882: *Berezinka* (Hnt), 1888: *Berezinka* (Hnt), 1892: *Berezinka* (Hnt), 1895: *Berezinka* (Hnt), 1898: *Berezinka* (Hnt), 1900: *Berezinka* (Hnt), 1902: *Berezinka* (Hnt), 1904: *Nyírhalm* (Mező 1999: 50), 1907: *Nyírhalm* (Hnt), 1910: *Березинка* (ЕКУР), 1913: *Nyírhalm* (Hnt), 1918: *Berezinka* (BT), 1923: *Berezinka*, *Nyírhalm*, *Березинка* (PR), 1925: *Berezinka* (PR), 1927: *Berezinka* (Hnt), 1929: *Berezinka* (ChM. 39), 1931: *Berezinka* (MPR), 1939: *Berezinka*, *Березинка* (BK. 784), 1941: *Berezinka* (Hnt), 1944: *Berezinka*, *Березинка* (Hnt), 1946: *Березинка* (YPCP), 1968: *Березинка* (30), 1969: *Березинка* (IMCY), 1983: *Березинка* (30), 1991: *Березинка* (TK), 2017: *Березинка* (BPY).

■ Berezinka 16. századi alapítású falu a történelmi Bereg megyében, Munkács közelében. „...A XVIII. század elején Kisleányfalvának is nevezetett, minthogy Leányfalva szomszédságában az ottani magaslaton fekszik; tartozott a munkácsi uradalomhoz” (Lehoczky 3: 154). Az elsődleges *Kisleányfalva* helységnév a szomszédos *Leányfalva* település nevéből keletkezett névosztódással. A megkülönböztető szerepű *Kis-* jelzői tag a méretre és a helység korára egyaránt utal. A névhez l. *Leányfalva* szócikkét. Az 1603-as urbáriumban a Mágócsy Gáspár halála (1571) után, Rákóczi Zsigmond idejében települt falvak között sorolják fel (UC. 18: 24). Az 1613-as urbárium szerint *Mihalj* nevű kenéze van, a jobbágyok: *Kwlinicz Lucach*, *Bobes Istwan*, *Darwda Geörgi*, *Illies Simon*, *Thwrichka Leörincz*, *Lengiel Janos* (UC. 18: 25). 1625-ben még mindig Mihály a kenéz, a lakosok: *Kozma Georgy*, *Fejér Thamas*, *Feyer Jakab*, *Fejér Agoston*, *Kolonicz Lukacz*, *Bobis Istwan* (UC. 18: 28). A település az 1700-as évek első felében elnéptelenedhetett, 1728-ban ugyanis mindössze 4 lakosa volt, miután a többiek elköltöztek vagy elpusztultak. Schönborn Frigyes gróf ezért 1730-ban németeket telepített a helységbe (Lehoczky 3: 154). Az újratelepített falu az 1700-as évek közepe táján már *Berezinka* néven ismeretes, de egy 1790-es urbárium tanúsága szerint még a régi név is használatban lehetett (UC. 166: 32). A *Berezinka* helységnév ruszin eredetű, az ukr. *березина* 'nyírfá, nyírfaedő, nyírfaliget' fn. (CYM. 1: 160, Hrincsenko 1: 51) -ka kicsinyítő- vagy helynévképzős származéka, vö. ukr. *Н. березинка~березинка* 'nyírerdő' (Danyiljuk 13), szl. **berzina*

’nyírfaerdő’ fn. (ЭССЯ. 1: 204-5). A falu nevét 1904-ben, az országos helységnévredezés során *Nyírhalom*-ra magyarosították a ruszin név részfordításával (Mező 1999: 50). 1939-ben visszakapta a régi nevét. A mai hivatalos ukrán *Березинка* a történelmi név átvétele.

Berezna, Березово ’település Husztól ÉK-re’

1415: *Berezna* (Mihályi 201), *Bereznazew* (ZsO. 5: 304), 1457: *Berezna* (Mihályi 401), 1460: *Berezna* (Cs. 1: 446), 1469: *Berezna* (DL. 67034), 1483: *Belezn* (Bélay 127), 1505: *Berezna* (Iványi 197), 1530: *Belezn* (Dica), 1542: *Belezn*, *Berezn*, 1543: *Belezn*, 1548: *Belezn*, 1550: *Berezn*, 1552: *Berezn*, 1553: *Berezn*, 1554: *Belezn*, 1555: *Belezn* (uo.), 1600: *Berezn* (UC. 174: 25a), 1669: *Beleznazew* (Bélay 127), 1696: *Berezn* (UC. 149: 23), 1707: *Berezn* (UC. 8: 55), 1712: *Berezn* (UC. 5: 45), 1715: *Berezn* (MNL), 1720: *Berezn* (MNL), 1725: *Berezn* (Revizki), 1735: *Berezn* (MCM), 1747: *Berezn* (GK. 311), 1756: *Berezn* (Kam. 0303: 2), 1768: *Berezn* (UC. 160: 41), 1773: *Berezn*, *Brjaza*, *Berezova* (LexLoc. 134), 1782-4: *Berezn* (EKFT), 1796: *Berezn*, *Berezovecz*, *Bráza* (Vályi 1: 187), 1798: *Berezn* (CsT. 11), 1799: *Berezn* (HT. 0012: 2), 1800: *Berezn*, *Berezova*, *Briacza* (TM), 1808: *Berezn*, *Berezowá*, *Bereznová*, *Brázá* (Lipszky: Rep. 52), 1809: *Berezn* (Kam. 661), 1824-62: *Berezn*, *Berezowo* (MKFT), 1828: *Berezn*, *Berezowa* (Nagy 195), 1838: *Berezn* (Schem. 60), 1839: *Berezn* (F. 4: 195), 1851: *Berezn* (F. 1: 122), 1856: *Berezn* (*Berezovó*) (MOK), 1857-9: *Berezn* (CU), 1863: *Berezn*, *Berezovo* (Hnt), 1864: *Berezn* (PestyM), 1870-1: *Berezn* (MÁT), 1872-84: *Berezn* (HKFT), 1873: *Berezn*, *Brezova*, *Bereznik* (Hnt), 1877: *Berezn*, *Berezova*, *Bereznik* (Hnt), 1882: *Berezn*, *Berezova*, *Bereznik* (Hnt), 1888: *Berezn*, *Berezovo* (Hnt), 1892: *Berezn*, *Berezovo* (Hnt), 1895: *Berezn* (Hnt), 1898: *Berezn* (Hnt), 1900: *Berezn* (Hnt), 1902: *Berezn* (Hnt), 1907: *Berezn* (Hnt), 1910: *Березово* (EKYP), 1913: *Berezn* (Hnt), 1923: *Berezovo*, *Berezn*, *Березово* (PR), 1925: *Berezovo* (PR), 1927: *Berezovo* (Hnt), 1929: *Berezovo* (ChM. 39), 1931: *Berezovo* (MPR), 1939: *Berezn*, *Березна* (BK. 786), 1941: *Berezn* (Hnt), 1944: *Berezn*, *Березна* (Hnt), 1946: *Березове* (УРСР), 1968: *Березове* (3O), 1969: *Березове* (IMCY), 1983: *Березове*, *Березовое* (3O), 1991: *Березовое* (TK), 1995: *Березово* (ВРУ), 2017: *Березово* (uo.).

■ Berezn falu a 15. század elején települt Máramarosban, a *Nagy-ág* folyó völgyében. Bélay szerint a telepítők a Bilkei család ősei lehettek (Bélay 85), 1415-ben azonban az Urmezeiek birtokában tűnik fel (uo. 127). A *Berezn* helységnév szláv eredetű, a név alapja a szl. **berza*~*brěza* ’ua.’ fn. (Šmilauer 38, Moór 15), ukr. *беpeза* ’nyírfa’ fn. (Csopaj 11, CYM. 1: 159, Hrincsenko 1: 51) nőnemű *-*n(a)* v. ukr. -*n(a)* melléknévképzős származéka, jelentése tkp. ’nyírfás, nyíres’ (FNESz., *Nagyberezn*, Lucsik 41, Janko 40). „Az okmányokban maga a község Belezsnának említetik, nevét alkalmasint a benne volt Nyírfa (:berezá:) erdőtől kapta, mely azonban egészen elpusztult” (PestyM). Egyes forrásokban kétrészes, magyar *Bereznazew* alakban is említik, ennek az utótagja a m. *mező* ’szántó, tisztás’ fn. (FKnT. 245), ami gyakran szerepel a kárpátaljai hegyvidéki helységek korai (*Hosszúmező*~*Dolha*, *Szelemező*~*Herincse* stb.) vagy ma is használt magyar nevében (*Ökörmező*, *Körösmező*, *Úrmező* stb.). A párhuzamos népi, ma hivatalos ukrán *Березово* a történelmi név mellett jön létre, l. ukr. *березовуї* ’nyírfás, nyírfából való’ mn. (CYM 1: 160, Csopaj 11). A *közönséges nyír* (*Betula pendula*) fa a Kárpátok egyik jellegzetes fája, hely- és helységnevekben gyakran vált a névadás motivációjává a közeli nyírerdő (vö. *Kis*– és *Nagyberezn*, *Berezinka*, *Bereznik* stb.). A magyar névhasználatban a korai *Berezn*, a ruszinban a *Березово* vált használatossá.

Bereznik, Березники ’település Szolyvától K-re’

1680: *Breznik* (Bélay 127), 18. sz. eleje: *Bereznik* (UC. 6: 19b), 1710: *Belesznik* (UC. 28: 22), 1720: *Beriznik* (MNL), *Bereznik* (UC. 156: 27), 1725: *Breznik* (Revizki), 1735: *Breznik* (MCM), 1747: *Bereznik* (GK. 290), 1756: *Breznik* (Kam. 0303: 2), 1773: *Bereznik* (LexLoc. 134), 1782-4: *Bereznik* (EKFT), 1796: *Bereznik*, *Breznik* (Vályi 1: 187, 272), 1798: *Bereznik*

(CsT. 11), 1799: *Beresznik* (HT. 0012: 2), 1800: *Bereznik* (TM), 1808: *Bereznik*, *Breznik* (Lipszky: Rep. 52), 1809: *Bereznik* (Kam. 661), 1824-62: *Breznyk h. Bereznik* (MKFT), 1828: *Bereznik* (Nagy 195), 1838: *Bereznik* (Schem. 60), 1839: *Bereznik* (F. 4: 195), 1851: *Bereznik* (F. 1: 123), 1856: *Bereznik* (MOK), 1857-9: *Bereznik* (CU), 1863: *Bereznik* (Hnt), 1864: *Bereznik* (PestyM), 1870-1: *Bereznik* (MÁT), 1872-84: *Bereznik* (HKFT), 1873: *Bereznik* (Hnt), 1877: *Bereznik* (Hnt), 1882: *Bereznik* (Hnt), 1888: *Bereznik* (Hnt), 1892: *Bereznik* (Hnt), 1895: *Breznik* (Hnt), 1898: *Bereznik* (Hnt), 1900: *Bereznik* (Hnt), 1901: *Bereznik* (Mező 1999: 50), 1902: *Bereznik* (Hnt), 1907: *Bereznik* (Hnt), 1910: *Березник* (ЕКУР), 1913: *Bereznik* (Hnt), 1923: *Berezniky*, *Bereznik*, *Березники* (PR), 1925: *Bereznik* (PR), 1927: *Bereznik* (Hnt), 1929: *Bereznik* (ChM. 39), 1931: *Bereznik* (MPR), 1939: *Bereznik*, *Березникъ* (BK. 785), 1941: *Bereznik* (Hnt), 1944: *Bereznik*, *Березникъ* (Hnt), 1946: *Березник* (УРСР), 1968: *Березники* (ЗО), 1969: *Березники* (ІМСУ), 1983: *Березники* (ЗО), 1991: *Березники* (TK), 2017: *Березники* (ВРУ).

■ **Bereznik** 17. századi alapítású település a történelmi Máramaros megyében, a *Borzso-va* folyó felső szakaszán. A *Bereznik* helységnév ruszin eredetű, a név az ukr. *березникъ-березнік* 'nyírfás erdő' fn. (Csopej 11, СУМ. 1: 160, Данилюк 13), or. *березник* 'ua.' fn. (Murzajev 83) származéka (Kiss 2006: 372, Haborak 2003: 24), vö. szl. **berzъnikъ* 'ua.' (ЭССЯ. 1: 208). „(Bereznik magyarra átt változtatva annyit jelent mint nyírfás:). A neve tehát el árulja, hogy oroszok voltak az első letelepedők ezen helységben... A' nép mondjából tudni lehet, hogy első ember, a' ki Berezniken letelepedett valami Ilyasevits nevezetű volt, a' ki minek utána Gács országból vagy is Galliciából megszökött, Kereczkei határban, nevezetesen *Prohudnya völgy*ben egy Kunyhót Készített, a' hol családjával egy ideig édegelt, - de miután számtalanszor Kereczkeiek által, háborított, nagyobb vadonba vonta magát, Havasok Közelébe, mostani Bereznikre; a' hol, bátorságba vélvén lenni, - házat is épített magának, 's így Ilyasevits lett Bereznik helységének első lakója" (PestyM). A *Bereznik* nevet az országos helységnévrendezés során, 1901-ben *Bereznik*-re módosították (Mező 1999: 50). 1939-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Березники* a történelmi név átvétele, annak többes számú alakja.

Berlebás, Костилівка 'település Rahótól D-re'

1735: *Barlabas* (MCM), 1754: *Barlabás ad Aknarahó*, *Barlabas* (UC. 80: 11), 1770-2: *Berlebas* (Motzel), 1780-1: *Barlabás*, *Birlabás* (MTH. 102), 1782-4: *Berlebas* (EKFT), 1789: *Berlebas*, *Berlebás* (MTH. 102), *Barlebas* (HT. 0012: 1), 1791k.: *Berlítás* (!) (Novissima), 1796: *Barlabás*, *Berlebás* (Vályi 1: 128, 3: 169-70), 1798: *Berlebas* (CsT. 11), 1799: *Berlebas* (HT. 0012: 2), 1800: *Berlítás*, *Berlobas* (TM), 1808: *Berlebás*, *Barlabas*, *Birlabas* (Lipszky: Rep. 53), 1809: *Berlebas* (Kam. 661), 1814: *Berlebas* (Cat. 78), 1816: *Berlebas* (Schem. 51), 1824-62: *Berlebás* (MKFT), 1828: *Berlebas* (Nagy 200), 1838: *Berlebás* (Schem. 55), 1839: *Berlebás* (F. 4: 203), 1851: *Berlebás* (F. 1: 124), 1856: *Berlebás* (MOK), 1857-9: *Berlebás* (CU), 1863: *Berlebás* (Hnt), *Berlabas'*, *Берлабашъ* (Kat.), 1870-1: *Berlebás* (MÁT), 1872-84: *Berlebás* (HKFT), 1873: *Berlebás* (Hnt), 1876: *Berlebás* (Szilágyi 326), 1877: *Berlebás* (Hnt), 1882: *Berlebás* (Hnt), 1888: *Berlebás* (Hnt), 1892: *Berlebás* (Hnt), 1898: *Berlebás* (Hnt), 1900: *Berlebás* (Hnt), 1902: *Berlebás* (Hnt), 1904: *Barnabás* (Lelkes 68, BK. 532), 1907: *Barnabás* (Hnt), 1910: *Берлебау* (ЕКУР), *Barnabás* (KSH), 1913: *Barnabás* (Hnt), 1925: *Barnabás* (PR), 1929: *Berlebas* (ChM. 40), 1931: *Berlebas* (MPR), 1944: *Barnabás*, *Берлебау* (Hnt), 1946: *Костилівка* (УРСР), 1968: *Костилівка* (ЗО), 1969: *Костилівка* (ІМСУ), 1978: *Костылевка* (TK), 1983: *Костилівка*, *Костылевка* (ЗО), 2017: *Костилівка* (ВРУ).

■ **Berlebás** 18. századi alapítású település a történelmi Máramaros megyében, Rahó szomszédságában. Egyes források az adat közlése nélkül keletkezését a 17. sz. elejére vagy 1605-re teszik (Fedaka 114). Az 1754-es összeírás szerint azonban a falut a beszállásolás terhei miatt Aknarahóról elmenekült jobbágyok alapították nem sokkal korábban. Az urbárium intézkedik, hogy a továbbiakban bírót válasszanak, a földesúri és a közterhek viselésében részt vegyenek (UC. 80-11). A *Berlebás* helységnév hegynévi eredetű, névátvitellel keletke-

zett annak a Tisza bal partján fekvő, 1733 m magas hegynék a nevéből, amelynek a lábánál települt, vö. 1726: *Barlabas* (Schram 64), 1782-4: *Berleba b.* (EKFT), 1824-62: *Barlabasz* (MKFT), 1863: *Берлабаска, Berlebaszka* (Kat.), *Берлябаши, Berlabaszka* (S. 217), 1864: *Berlebáska* (PestyM), 1872-84: *Berlebaszka* (HKFT). A hegynév pusztá személynévből jött létre, vö. 1673: *Ballibas Lupsa, Marko és Larivad* Aknarahón (UC. 5: 9), 1684: *Barlibas Lavi-ron és Lupsa* (Bélay 182), 1689: *Barlibas Lupsa* (UC. 5: 11), 1692: *Barlibas Lukacs* (UC. 5: 10), 1696: *Volph. Barlibas* (UC. 148: 12), 1715: *Jo. Berlebas (Berlebasz, Birlibas)* (Bélay 182). A családnévhez l. m. *Barabás, Barlabás* csn. (CsnSz. 87), rom. *Birliba* csn. (Iordan 1983: 65). A személynév a *Barlabás~Barnabás* szn. (ÁSznt. 40) magas hangrendű alakja lehet, s talán román névadókra utal. A személynévi motiváció elterjedt mind a kárpátjai ruszin, mind a román hegynyek körében, s a nomád állattenyésztéssel hozható kapcsolatba (vö. Reszegi 2011: 138-40, Haborak 2005). A 19. sz. során a hegynév a *-ka* kics. képzővel bővült. A *Berlebás* helységnévet 1904-ben, az országos helységnévrendezés során *Barnabás*-ra magyarosították (Lelkes 68). 1946-ban a szovjet hatóságok a nevet *Костилівка*-ra változtattak, ami az ukr. *костель, костьол, костел* 'katolikus templom' fn. (Csopoj 158, СУМ. 4: 309, Hrincsenko 2: 291) *-івка* helynévképzős származéka. A településen 1776-ban a *Mennybemenetel*-ről elnevezett fatemplomot építettek, amit az 1990-es évek elején bontottak el, 1926-ban pedig *Keresztelő János*-hoz címzett pravoszláv templom épült (Fedaka 114). A falu Rahó külterületi lakotthelyéből vált önállóvá.

Bilasovica, Біласовиця

'település Volóctól ÉNy-ra'

1635: *Nagy Biztra Vyfalu* (KirK. 8.99), 1649: *Nagy Biztra* (KirK. 10.166), 1688: *Nagy Bisztra* (UC. 112: 10), 1689: *Bileczovech* (Hevenesi 48), 1689-92: *Nagy Bisztra* (UC. 5: 15), 1691: *Nagy Bisztra* (UC. 53: 22), 1693: *Nagy Bisztra* (UC. 53: 23), 1700: *Nagy Bisztra als. Belasovicza* (UC. 53: 43), 1702: *Bilasovicza, Nagj Bisztra* (UC. 19: 12), 1704: *Nagy Bisztra als. Belasovicza* (UC. 19: 15), 1715: *Bilasovicza* (MNL), 1718: *Bilasovicza* (UC. 151: 21), 1720: *Bilasovicza* (MNL), 1721: *Bilasovicza* (UC. 117: 33), 1722: *Nagy Bisztra alias Bilasovicza* (UC. 53: 28), 1725: *Bilasovicza* (UC. 124: 3), 1729: *Bilasovicza* (UC. 53: 30), 1731: *Bilasovicza* (KirK. 36.282), 1750: *Bilasovitza* (MCB), 1773: *Bilasovicza, Bilaszowicza* (LexLoc. 54), 1782-4: *Bilosovitza* (EKFT), 1788: *Bilasovicza* (HT. Div. X. 8: 1), 1796: *Bilasotitza* (!) (Vályi 1: 214), 1808: *Bilászowicza, Bilásowicá* (Lipszky: Rep. 59), 1824-62: *Bilasovitza, Bjasowica* (MKFT), 1837: *Bilazovicza* (F. 3: 60), 1838: *Bilavicza* (Schem. 46), 1851: *Bilazovicza* (F. 1: 133), 1856: *Bilaszovicza* (MOK), 1857-9: *Bilaszovicza* (CU), 1863: *Bilaszovicza* (Hnt), 1870-1: *Bilaszovicza* (MÁT), 1872-84: *Bilaszovica* (HKFT), 1873: *Bilaszovica* (Hnt), 1877: *Bilasovica* (Hnt), 1882: *Bilasovica* (Hnt), 1888: *Bilaszovicza* (Hnt), 1892: *Bilaszovicza* (Hnt), 1895: *Bilaszovicza* (Hnt), 1898: *Bilaszovicza* (Hnt), 1900: *Bilaszovicza* (Hnt), 1902: *Bilaszovicza* (Hnt), 1903: *Bagolyháza* (Mező 1999: 53), 1907: *Bagolyháza* (Hnt), 1910: *Біласовиця* (ЕКУР), 1913: *Bagolyháza* (Hnt), 1918: *Bilászovica* (BT), 1923: *Bilasovica, Bagolyháza, Біласовиця* (PR), 1925: *Bilasovice* (PR), 1929: *Bēlasovice* (ChM. 46), 1931: *Bilasovice* (MPR), 1939: *Bilaszovica, Бѣласовица* (BK. 785), 1941: *Bilaszovica* (Hnt), 1944: *Bilaszovica, Бѣласовица* (Hnt), 1946: *Біласовиця* (УРСР), 1968: *Біласовиця* (3O), 1969: *Біласовиця* (ІМСУ), 1983: *Біласовиця, Беласовица* (3O), 1992: *Беласовиця* (TK), 2017: *Біласовиця* (ВРУ).

■ Bilaszovica 17. századi, kenézi alapítású falu a történelmi Bereg megye északi részén, a *Latorca* felső szakaszán, a galíciai határon. A *Bilaszovica* helységnév ruszin eredetű, az ukr. *Білас* csn. (Csucska 2005: 65, Dujcsak 2003: 63, Kraszovszkij 34) ukr. *-(ов)иця* helynévképzős származéka, l. m. *Bilász* csn. (ÚMCsT. 132). Lehoczky azt írja, hogy 1754-ben a Schönborn család tisztjei a soltészságot a Popovics családtól elvették, és *Bilasz* örököseire ruházták (Lehoczky 3: 65). Nyilván az említett *Bilasz* volt a helység alapítója, ez az esemény pedig valószínűleg a kenézi jog visszaadását jelentette a *Bilasz* család számára, ugyanis 1729-ben a faluban még *Georgius Bilász* a kenéz (UC. 53: 30). A családnév Csucska szerint egy ukr. R. *Білас* szn.-ból ered, ami a szl. **běl* 'fehér' mn. ukr. *-acъ* képzős alakja (Csucska 2011: 52). A 18. század eleji urbáriumokban *Nagybisztrá*-nak is nevezik (egyik szomszédja *Kisbisztra*),

kenézei 1700-ban felesben *Sutevics Iván* és házas fia, *Hricz* (UC. 53: 43), 1704-ben pedig *Sutevics Mihok* és *Bélasz Ivan*, de a lakosok között van még utóbbi házas fia, *Hricz*, valamint *Bélasz Jaczko* (UC. 19: 15). *Nagybisztra* később nem szerepel az összeírásokban, a két település vagy egyesült (1702-ben két külön helységgént említik), vagy névcseré történt, s a helység a kenéz nevét viselte a továbbiakban. 1688-ban Nagybisztrán két lakost említenek, *Bilágy* (!) *János-t* és *Nyatkovics Jaczko-t* (UC. 112: 10), 1693-ban *Nagybisztra* kenéze *Joannes Bilász* – ő lehet a helység névadója, fiai *Jacobus* és *Gregorius* (UC. 53: 23). Rajtuk kívül *Franciscus Sűtevics*, *Franciscus Sűtevics*, *Michaël Sűtevics*, *Joannes Sűtevics*, *Gregorius Sűtevics*, *Jacobus Ruszin*, *Gregorius Ruszin*, *Joannis Halusz* neveket említ az urbárium (uo.). 1702-ben pedig már *Gregorius Bilász* a kenéz (UC. 19: 12). 1704 és 1725-ig a *Sutevics* család tagjait említik kenézként, 1704-ben *Sutevicz Mihok* (UC. 19: 15), 1722-ben *Sutewits Petro* a kenéz (UC. 53: 27). A település nevét 1903-ban, az országos helységnévrendezés során *Bagolyházára* változtatták, ami népetimológián alapszik: a helységnévben tévesen a *біла сова* „fehér bagoly” szókapcsolatot vélték felfedezni (Mező 1999: 53). 1939-ben visszakapta a régi nevét. A mai hivatalos ukrán *Биласовиця* a történelmi név átvétele.

Bilin, Білін 'település Rahótól ÉK-re'

1782-6: *Bilen Hauser* (EKFT), 1789: *Bilen* (HT. 0012: 1), 1798: *Bilin* (CsT. 11), 1799: *Bilen* (Vályi 3: 170), *Bilin* (HT. 0012: 2), 1800: *Bjlen* (TM), 1808: *Bilina (Bilin)* (Lipszky: Rep. 49), 1814: *Biling* (Cat. 78), 1816: *Bilin* (Schem. 51), 1824-62: *Bilin* (MKFT), 1828: *Bilin*, *Bilen* (Nagy 200), 1838: *Biliny* (Schem. 55), 1839: *Bilen* (F. 4: 203), 1851: *Bilen* (F. 1: 134), 1856: *Bilin* (MOK), 1857-9: *Bilin* (CU), 1863: *Білінъ* (S. 217), *Bilin* (Hnt), *Билинь* (Kat.), 1864: *Billini* (PestyM), 1870-1: *Bilin* (MÁT), 1872-84: *Bilin* (HKFT), 1873: *Bilin* (Hnt), 1876: *Bilin* (Szilágyi 327), 1877: *Bilin* (Hnt), 1882: *Bilin* (Hnt), 1888: *Bilin*, *Bilen* (Hnt), 1892: *Bilin*, *Bilen* (Hnt), 1898: *Bilin* (Hnt), 1900: *Bilin* (Hnt), 1902: *Bilin* (Hnt), 1907: *Bilin* (Hnt), 1910: *Білін* (EKUP), 1913: *Bilin* (Hnt), 1923: *Bilin*, *Білін* (PR), 1925: *Bilin* (PR), 1927: *Bilin nad Tisou* (Hnt), 1929: *Bēlin* (ChM. 48), 1931: *Bilina* (MPR), 1939: *Bilin*, *Билинь* (BK. 789), 1941: *Bilin* (Hnt), 1944: *Bilin*, *Билинь* (Hnt), 1946: *Білін* (URCP), 1968: *Білін* (ZO), 1969: *Білін* (IMCU), 1978: *Билин* (TK), 1983: *Білін*, *Белин* (ZO), 2017: *Білін* (BPU).

■ Bilin 18. századi alapítású helység a történelmi Máramaros megyében, a *Fekete-Tisza* völgyében. A *Bilin* helységnév ruszin eredetű, névátvitellel keletkezett annak a havasnak a nevéből, amelynek a lábánál települt, vö. 1726: *Bilin* (Schram 64), 1859: *Bilin* (S. 226), 1864: *Bilini havas* (PestyM). „Nevének ruthen elnevezéséből, hogy azt, az őt közvetlen környező s csaknem a felhőig emelkedő magas havasoktól vette, könnyen kivehető” (PestyM). A hegy-név az ukr. *білий* 'fehér' mn. (Csopoj 23, CYM. 1: 181-2) talán birtoklást kifejező ukr. *-ин* képzős származéka (Mizser 2007: 98, Kupcsinszka 1104), vö. szl. **bělъ* 'ua.' mn. (Šmilauer 38, Moór 14), de l. még ukr. N. *білина* 'nyíreldő' fn. (Danyiljuk 15). A Fedaka által is felvett (Fedaka 21) személynévi eredetét valószínűleg kizárhatjuk, vö. 1729: *Petrus Billin alias Ruszin* Jalován (UC. 53: 30), *Білін* csn. Kárpátalján (Csucska 2005: 66), ill. szl. *Билина* szn. (Csucska 2011: 49), bár a máramarosi hegynévadásban és a Kárpátok keleti oldalán gyakran szolgált a névadás alapjául az adott hegyen legeltető személy családneve (vö. Haborak 2005).

Bilke, Білки 'település Ilosvától K-re'

1338: *Bylke* (Gy. 1: 533), 1339: *Bylke* (DocVal. 81), 1343: *Bylke* (Mihályi 17, DL. 40932), 1347: *Bilke* (DL. 42540), 1351: *Bilke* (DocVal. 121), 1383: *Bylke* (uo. 308-9), 1390: *Bylke* (uo. 384-5), 1409: *Bilke* (ZsO. 2/2: 286), 1417: *Bylke* (uo. 6: 180), 1433: *Bylke* (DL. 43983), 1439: *Bylke* (DL. 38276), 1457: *Bylke* (DL. 44829), 1463: *Bijlke* (DocVal. 452), 1470: *Bilke* (Iványi 148), 1477: *Bylke* (Neumann 95), 1478: *Bilke* (Iványi 160), 1483: *Bylke*, *Bylke*, *Bilke* (DL. 105783), 1493: *Bylke* (DL. 38429), 1498: *Bylke* (Neumann 106), 1523: *Bylke* (DL. 71173), 1533: *Bilke* (Dica), 1541: *Bylke*, 1542: *Bylke*, 1570: *Bylke*, 1572: *Bilke*, *Bylke*, 1573: *Bylke*, 1576: *Bilke*, *Bylke*, 1582: *Bilke*, *Bylke*, 1588: *Bylke*, 1596: *Bilke*, 1599:

Bilke, 1600: *Bilkhe*, 1602: *Bilke*, *Bylke*, 1610: *Bilke*, 1619: *Bilke*, 1620: *Bylke* (uo.), 1685: *Bilke* (UC. 104: 26), 1689: *Bilyke*, *Bilke* (UC. 7: 159), 1690: *Bylke* (UC. 2: 13), 1712: *Bilke* (UC. 156: 19), 1714: *Bilke* (UC. 156: 22), 1715: *Bilke* (MNL), 1720: *Bilke* (MNL), 1721: *Billyke* (UC. 46: 59), 1728: *Bilke* (UC. 57: 48), 1730-40: *Bilke*, *Bylke* (UC. 156: 26), 1735: *Bilke* (MCM), 1742: *Bilke* (UC. 40: 3), 1747: *Bilke* (GK. 492), 1750: *Bilke* (MCB), 1756: *Bilke* (Kam. 0303: 2), 1773: *Bilke*, *Bilak* (LexLoc. 48), 1782-4: *Billeg* (EKFT), 1788: *Bilke* (HT. Div. X. 8: 1), 1796: *Bilke* (Vályi 1: 215), 1800: *Bilke* (TBer), 1808: *Bilke*, *Bilek*, *Bilok* (Lipszky: Rep. 59), 1816: *Bilak*, *Bilke* (Hübner 1: 387), 1824-62: *Bilke* (MKFT), 1828: *Bilke* (VB), 1837: *Bilke* (F. 3: 74), 1838: *Bilke* (Schem. 41), 1851: *Bilke* (F. 1: 134), 1856: *Bilke* (*Bilok*) (MOK), 1857-9: *Bilke* (CU), 1863: *Bilke* (Hnt), 1870-1: *Bilke* (MÁT), 1872-84: *Bilke*, *Bilok* (HKFT), 1873: *Bilke*, *Bilok*, *Bilki* (Hnt), 1877: *Bilke*, *Bilok* (Hnt), 1882: *Bilke*, *Bilok* (Hnt), 1888: *Bilke*, *Bilok* (Hnt), 1892: *Bilke* (Hnt), 1895: *Bilke* (Hnt), 1898: *Bilke* (Hnt), 1900: *Bilke* (Hnt), 1902: *Bilke* (Hnt), 1907: *Bilke* (Hnt), 1910: *Билки*, *Білок* (EKYP), 1913: *Bilke* (Hnt), 1918: *Bilke* (BT), 1923: *Bilky*, *Bilke*, *Билки* (PR), 1925: *Bilky* (PR), 1927: *Bilkej* (Hnt), 1929: *Bilky* (ChM. 50), 1931: *Bilki* (MPR), 1939: *Bilke*, *Билки* (BK. 785), 1941: *Bilke* (Hnt), 1944: *Bilke*, *Билки* (Hnt), 1946: *Билки* (YPCP), 1968: *Билки* (3O), 1969: *Билки* (IMCY), 1983: *Билки*, *Белки* (3O), 1991: *Белки* (TK), 2017: *Билки* (BPY).

■ *Bilke* 14. századi alapítású település a történelmi Bereg megyében, a *Borzsova* folyó jobb partján, az ugocsai határon. Az egykori bilkei uradalom központja. „*Bilke* lakosságának legnagyobb része hajdan, századok előtt a római katolikus hitet követvén, mint ilyen itt kötemplommal is birt, mely azonban a reformáció idején, midőn a hivek az új tant elfogadák, pusztulásnak indult; bizonyára e mellett voltak számos ruthének is, kik szintén külön hitközséget képeztek” (Lehoczky 1904: 89). A *Bilke* helységnév szláv eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel. A falu a Borzsovába torkolló *Bilke-patak* mellett települt, s a patakról kapta a nevét, vö. *Bilke* ’a Borzsova j. á. *Bilke* (Билки) h.’ 1483: *fluio Bylkewjze* (DL. 105783), 1724: *fluvio Bilke Wize* (UC. 3: 53), 1783: *Fluuj Bilke* (UC. 161: 26), 1789: *fluvii Bilke* (UC. 162: 53), 1929: *Бѣлка* (Petrov 38), 1979: *Білка* (CFY 55). A pataknév a szl. **bělъ(jь)* ’fehér’ mn. (ЭССЯ. 2: 79, Šmilauer 38) -ke kics. képzős származéka (FNESz., *Bilke*, Haborak 2003: 29-30), valószínűleg a víz tiszta vagy fehéren habzó vize motiválta (vö. Fedaka 21). A patak mai ukrán neve a vegyes hangrendű *Білка*, ami talán a történelmi magyar névhez képest korábbi alak. A magyar névhasználatban *Bilka*>*Bilke* hangrendi kiegyenlítődés történt. Verbics az ukrán *Біла*, *Білий*, *Білий*, *Білка* vízneveknek ’tisztá víz, tiszta vizű folyó’ jelentést tulajdonít (Verbics 2017: 159-60), de l. még or. *белок*, *белки* ’nyáron is havas tetejű hegy’ fn. (Murzajev 79). A településnév közvetlen hegynévi eredete azonban kevésbé valószínű, Panykevics a köznévből eredezteti (Panykevics 49). Népetimológiás magyarázat szerint „*Bilke* orosz M, V. Bereg vb. Szlávul *Bilok*, s ez a szó emlékeztet bennünket a hajdankori *Bilochusokra*, kik főispányi segédek voltak, városok és falvakba jártak polgári dolgokban törvénykedni. *Bilok* = latokat ítélő tiszt” (Résző 2: 252). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Билки* a csehszlovák korszakban használt, többes számú *Bilki* névalak átvétele.

Bobove, Бобове

’település Técsőtől É-ra’

1929: *Bobovo* (ChM. 58), 1968: *Бобове* (3O), 1969: *Бобове* (IMCY), 1978: *Бобовое* (TK), 1983: *Бобове*, *Бобовое* (3O), 2017: *Бобове* (BPY).

■ *Bobove* a 20. század elején települt tanya a máramarosi Uglya határában. A *Bobove* helységnév ruszin eredetű, dülönévből jött létre névátvitellel. A névadó dülő már egy 1795-ös, Técső város határát ábrázoló térképen feltűnik, vö. 1795: *Grund Bobova* (Kam. 1664), 1911: *Babova* (HIM. B IX c 958), de l. még 1911: *Babova patak* (uo.). A dülönév alapja az ukr. *бобовий* ’babos’ mn. semlegesnemű alakja (CYM. 1: 206, Hrincsenko 1: 78, de vö. Kupcsinszka 810). A második katonai felmérés térképszelvényén a későbbi tanya közelében egy *Babonás* nevű hegy található, talán ez szolgált a névadás alapjául, vö. 1824-62: *Babonás Vrch* (MKFT). A magyar hegynév minden bizonnyal népetimológiával keletkezett a szláv névből. A mintegy 200 fős lakosságú falu Uglya külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Bogdány, Богдан
'település Rahótól K-re'

1782-4: *Bogdan* (EKFT), 1785-6: *Albo Tibisco* (MTH. 102), 1789: *Fejér Tisza, Fejér Tisza* (uo.), 1798: *Bogdany* (CsT. 11), 1799: *Bogdán* (Vályi 3: 169-70), *Bogdany* (HT. 0012: 2), 1800: *Bogdány* (TM), 1808: *Bogdány* (Lipszky: Rep. 66), 1816: *Bogdán alias Fejér Tisza* (Schem. 50), 1824-62: *Bogdany* (MKFT), 1828: *Bogdán, Fejér Tisza* (Nagy 195), 1838: *Bogdány* (Schem. 55), 1839: *Bogdány* (F. 4: 199), 1851: *Bogdány* (F. 1: 146), 1856: *Bogdány (Bila-Tisza)* (MOK), 1857-9: *Bogdány (Bila Tisza)* (CU), 1863: *Bogdán, Bilatisza* (Hnt), *Богданъ, Bogdán* (Kat.), 1864: *Fejértisza-Bogdány* (PestyM), 1870-1: *Bogdány* (MÁT), 1872-84: *Bogdán* (HKFT), 1873: *Bogdán (Alsó-), Bila-Tisza* (Hnt), 1877: *Bogdán (Alsó-), Bila-Tisza* (Hnt), 1882: *Bogdán (Alsó-), Bila-Tisza* (Hnt), 1888: *Bogdán, Tisza-Bila* (Hnt), 1892: *Bogdán, Tisza-Bila* (Hnt), 1895: *Bogdán* (Hnt), 1898: *Bogdán* (Hnt), 1900: *Bogdán* (Hnt), *Tiszabogdány* (Mező 1999: 57), 1902: *Tiszabogdány* (Hnt), 1907: *Tiszabogdány* (Hnt), 1910: *Bila Tuca* (EKUP), 1913: *Tiszabogdány* (Hnt), 1923: *Bohdan (Bila Tisa), Tiszabogdány, Богдан* (PR), 1925: *Bogdan* (PR), 1927: *Bogdán* (Hnt), 1929: *Bohdan* (ChM. 60), 1931: *Bogdan* (MPR), 1939: *Tiszabogdány, Богданъ* (BK. 799), 1941: *Tiszabogdány* (Hnt), 1944: *Tiszabogdány, Богданъ* (Hnt), 1946: *Богдан* (UPCP), 1968: *Богдан* (3O), 1969: *Богдан* (IMCU), 1978: *Богдан* (TK), 1983: *Богдан* (3O), 2017: *Богдан* (BPY).

■ Bogdány 18. századi alapítású helység a történelmi Máramaros megyében, a *Fehér-Tisza* völgyében. „E helységnek népessége Akna- és Boeszkó-Rahóról származott az említett helyekre; de kiválságos népesítették a szomszéd Gács országnak közelben fekvő falvaiból; különösen Rahóról, 1770 és 1777 évek közt Mária Thérézia Magyarország királya által, a maramarosi rengeteg fenyves erdők vágatása, kezelése és az erdőkből ki- és leszállítása végett behozatván felső-Ausztriából Gmunden és Isch hegyes tájékokból a német lakosok családjaikkal valamint Német-Mokrára, Körösmezőre, Vissóra úgy Rahóra is, ezek részére a volt orosz lakosoktól a házhelyek, telkek és kaszállóföldek elvételén, az így kimozdított oroszok Rahorol a Fehértisza mentében részint az általok már eddig is birt tanyáikra, részint a magas kincstár által számukra engedélyezett, és kijelölt általok kiirtandó új földjeikre költöztek ki, és települtek le” (PestyM). A *Bogdány* helységnév ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Bogdán* 'a Fehér-Tisza j. á. Bogdány (Богдан) h.' 1782-6: *Bogdan Flus* (EKFT), 1798: *Bogdan F.* (MT), 18. sz. vége: *Valye Bogdany* (MTF), 1801: *Thal Bogdány* (Kam. 0463: 2), 1809: *Riv. Bogdan* (Kam. 0661), 1824-62: *Bogdan B.* (MKFT), 1863: *Bogdan Bach* (S. 225), *Bogdán, Bogdány P.* (Kat.), 1864: *Bogdán patakja* (PestyM), 1865: *Bogdán* (Hunfalvy 3: 300), 1872-84: *P. Bogdán* (HKFT), 1910: *Bogdán* (HBÁT), 1925: *Bogdan* (PR), 1929: *Bogdan* (Petrov 3), 1935: *Bohdan, Богдан* (W. 45, 59), 1957: *Богдан* (KPY. 17), 1978: *Богдан* (TK), 1979: *Богдан* (CGY. 61), 1997: *Bohdán* (Lizanec 1997: 394), 2007: *Bogdány-patak* (Kovács 29). A pataknév személynévből jött létre, vö. szl. *Богдан-Богданъ* szn. (Csucska 2011: 61-3, Tupikov 51), ukr. *Богдан* kn. (Hrincsenko 4: 549), *Богдан, Bogdan* csn. (Csucska 2005: 75-6, Dujcsak 2003: 66, Jefimenko 43), or. *Богдан* kn. (Petrovskij 64), ill. rom. *Bogdan* csn. és kn. (DOR. 24, Iordan 1983: 69). A keresztnév és családnév mind az ukrán, mind a román névadásban igen elterjedt, így a névadó, illetve az elnevező közösség nemzetisége is bizonytalan. Ugyanakkor a magyarban és a ruszinban megőrzött g hang talán román névadókra utal (Csucska 2011: 63). Mizser Lajos szerint a *Bogdány* helységnév magyar eredetű, puszta személynévből keletkezett magyar névadással (Mizser 2007: 98), a falu névadója pedig az a vlah *Bogdán* vajda lehet, aki 1334-5-ben költözött népével Máramaros területére (Gy. 4: 118). A falu késői alapítása ezt nem támasztja alá. Ugyanakkor a történelmi Magyarország területén számos *Bogdány* helységnév található, amik puszta személynévből jöttek létre (vö. EtSz., *Bogdány*). Pesty adatközlője a helységnév eredetéről szólva a személynévet magyarazzák: „Bogdán származik Bog, Boh, Isten és dānej adta orosz szavakból tehát – magyarul Isten által adott... (PestyM). Janko Vasmer etimológiai szótárára hivatkozva (Vasmer 1: 183) azt írja, hogy a név a mongol **bogda/bogdo* 'magasságos, szent' mn.-ből ered, s a jelentése tkp. 'fenséges, szép folyó' (Janko 54). A magyarban *Bogdán*>*Bogdány* palatalizáció történt az országban máshol előforduló *Bogdány* nevekhez hasonlóan (FNESz., *Nyirbogdány*, Viski 171, Melich 1912b). Kupcsinszka és Haborak szerint azonban egy birtoklást kifejező

szl. *-j(b) képző található a névben (Kupcsinszka 721, Haborak 2003: 30-1), amit a ruszin *Bogdan* alak nem igazol. A helység a 19. sz. első feléig a *Fehértisza* nevet viselte a közeli nagyobb folyóról, a ruszin névhasználatban ez a 20. századig megmaradt: „Bogdán Fehértisza nevezett alatt is ismeretes (bila tiszá oroszul)” (PestyM). Az országos helységnévrendezés során, 1900-ban a településnév a *Tisza* folyó közelségére utaló *Tisza-* előtaggal bővült az ország más részein előforduló *Bogdány* helységektől való megkülönböztetés céljából (Mező 1999: 57). Az 1946 óta hivatalos ukrán *Богдан* a történelmi név ukránosított alakja (vö. Csucska 2011: 68).

Borkút, Кваси 'település Rahótól ÉK-re'

1601: *Borkutt* (UC. 35: 5), 1618?: *Borkut* (UC. 110: 60), 1648: *Borkút* (Bélay 130), 1673: *Borkut* (UC. 5: 9), 1678: *Borkut* (UC. 148: 31), 1681: *Borkut* (UC. 148: 32b), 1684: *Burkut* (UC. 148: 37), 1689: *Borkut* (UC. 5: 11), 1692: *Borkut* (UC. 5: 10), 1696: *Borkut* (UC. 148: 12), 1702: *Borkutt* (UC. 8: 2), 1704: *Borkút* (UC. 64: 17), 1711: *Borkut* (UC. 7: 18), 1715: *Borkut* (MNL), 1720: *Borkut* (MNL), 1725: *Borkut, r. Kvaszi* (Revizki), 1735: *Borkut r. Kvaszi* (MCM), 1747: *Borkutth* (GK. 406), 1754: *Borkuth* (UC. 80: 11), 1756: *Borkut* (Kam. 0303: 2), 1768: *Borkút* (UC. 245: 4), 1773: *Borkuth, Kvászj* (LexLoc. 136), 1782-4: *Borkuth, Kvaszi* (EKFT), 1796: *Borkút* (Vályi 1: 247), 1798: *Borkut* (CsT. 11), 1799: *Borkuth* (HT. 0012: 2), 1800: *Borkut, Kvaszy* (TM), 1808: *Burkut, Kwásy* (Lipszky: Rep. 70), 1809: *Borkut* (Kam. 661), 1816: *Borkut, Kwasszú* (Hübner 1: 425), 1824-62: *Borkút* (MKFT), 1828: *Borkút, Kwasy* (Nagy 195), 1838: *Borkút* (Schem. 57), 1839: *Borkút* (F. 4: 200), 1851: *Borkút* (F. 1: 154), 1856: *Borkút* (Kvászj) (MOK), 1857-9: *Borkút* (Kvászj) (CU), 1863: *Borkut, Kvászj* (Hnt), *Кваси* (Kat.), 1864: *Borkut, Kvászj* (PestyM), 1870-1: *Borkút* (MÁT), 1872-84: *Borkut kwasy* (Borkút) (HKFT), 1873: *Borkut, Kovászi* (Hnt), 1877: *Borkut, Kvászj* (Hnt), 1882: *Borkut, Kvászj* (Hnt), 1888: *Borkút, Guásziv, Kvaszi* (Hnt), 1892: *Borkút, Guásziv, Kvaszi* (Hnt), 1895: *Borkut* (Hnt), 1898: *Borkut* (Hnt), 1900: *Borkut* (Hnt), *TiszaBorkút* (Mező 1999: 60), 1902: *TiszaBorkút* (Hnt), 1907: *TiszaBorkút* (Hnt), 1910: *Квасу, Кваси* (EKYP), 1913: *TiszaBorkút* (Hnt), 1923: *Kvasy, TiszaBorkút, Кваси* (PR), 1925: *Kvasy* (PR), 1927: *Kvasy* (Hnt), 1929: *Kvasy* (ChM. 598), 1931: *Kvasy* (MPR), 1939: *TiszaBorkút, Кваси* (BK. 799), 1941: *TiszaBorkút* (Hnt), 1944: *TiszaBorkút, Кваси* (Hnt), 1946: *Квасу* (YPCP), 1968: *Квасу* (30), 1969: *Квасу* (IMCY), 1978: *Кваси* (TK), 1983: *Квасу, Кваси* (30), 2017: *Квасу* (BPY).

■ Borkút 16. századi alapítású helység a történelmi Máramaros megyében, a *Fekete-Tisza* völgyében. „A XVII. sz. derekán nagy lendülettel szervezkedő bocsközi kincstári uradalom telepítette Rahótól északra, a Fekete-Tisza mellé” (Bélay 130). A *Borkút* helységnév magyar eredetű, a m. N. *borkút* 'ásványvízforrás, savanyúvíz' fn. (UMTSz. 1: 554), 'ásványos forrás' fn. (FKnT. 97) származéka (Kiss 1999a: 12). „Ország szerte ismeretes neve a Községnek Borkút, ruthen nyelven pedig Kvászj, eredetét a savanyú víz forrástól vette, leginkább vas és bűdös kő tartalmauk, és van egy gazdag Jod (:Iblany:) tartalmú forrása is” (PestyM). A köznév a románban és a nyugati ukrán nyelvjárásokban is előfordul magyar jövevényszóként (vö. Melich 1912a: 336). Elsősorban a máramarosi, és a Kárpátok keleti, román és ukrán vegyes lakosságú vidékein találkozunk vele, vö. rom. *burcut* 'ásványvízforrás, borkút, ásványvíz, borvíz' fn. (DRM. 1: 138, DEX), ill. ukr. N. *боркыт, буркыт* 'ua.' fn. (Pipas–Halasz 16, 19, Hrincsenko 1: 112, Dzendzelivszkij 1975: 182-3). A ruszin névadást valószínűleg kizárhatjuk, a település párhuzamos ruszin neveként ugyanis már a 18. században megjelenik a *Квасу* név. A *borkút* főnevet a TESz. egyértelműen magyar eredetűnek tartja, szláv származtatását elutasítja (TESz., *bor-*, *borkút*). Az ukrán szakirodalomban azonban találkozunk erőltetett szláv etimológiájával is (Dzendzelivszkij 1975: 185-6). Bába Barbara szerint a pusztai földrajzi köznévi eredetű településnevek keletkezhetek ugyan jelentéshasadással, de a valamely földrajzi köznévvel szerkezetileg azonos településnevek legtöbbje metonimikus névadással jött létre egy már létező helynévből (például víznévből), s nem közvetlenül a földrajzi köznevet mint helynévformánst tartalmazzák (Bába 2016: 38). Ez a kárpátaljai adatok tanúsága szerint nemcsak a magyar, hanem a ruszin és a román névadásra is jellemző. Az 1900-ban, a helységnévrendezés során kapott *Tisza-* előtag a település Tisza melletti fekvésére utalt

(Mező 1999: 60). Az 1946-tól hivatalos, többes számú *Квасу* párhuzamos ruszin névadással, esetleg magyar mintára keletkezett tükörfordítással (FNESz., *Tiszaborkút*), vö. ukr. *Н. квасный* 'savanyú, ásványvíz' mn. (Csopej 146), ukr. *квас* 'ásványvíz' fn., *квасна вода* 'ua.' fn. (Dzendzelivszkij 1975: 187).

Borzsova, Боржава 'település Beregszásztól DK-re'

1150 k./13-14. sz.: *Borsoa* (An. 14), 1213: *Borsoha* (Gy. 1: 534), 1274: *Bwrsua* (uo.), 1321: *Borsua* (AOkl. 6: 66), 1332-7: *Borsua* (Vat. 1/1: 350), 1356: *Borsva* (Neumann 44), 1409: *Borsva* (Iványi 95), 1413: *Borsva* (uo. 103), 1458: *Borswa* (DL. 55621), 1461: *Borswa* (DL. 72044), 1461/85: *Borsva*, *Borsoa* (DL. 72044), 1477: *Borswa* (DL. 72044), *Borsowa* (Neumann 95), 1483: *Borsowa* (DL. 105783), 1484: *Borswa* (DL. 72044), 1492: *Borswa* (DL. 88771), 1507: *Borzowa* (DL. 105921), 1508: *Borzowa* (DL. 105922), 1519: *Borzowa* (DL. 105539), 1530: *Borfowa* (Dica), 1533: *Borswaa*, 1541: *Borsowa*, 1542: *Borsowa*, 1543: *Borsowa*, 1544: *Borsowa*, 1546: *Borsowa*, 1548: *Borsowa*, 1549: *Borswa*, 1550: *Borfowa*, 1552: *Borsoua*, 1554: *Borsoua*, 1564: *Borsowa*, 1568: *Borsowa*, 1570: *Borsowa*, 1572: *Borsoua*, *Borswa*, 1576: *Borswa*, *Borsowa*, 1599: *Borsoua*, *Borsua*, 1600: *Borsouah*, *Borsova*, 1602: *Borsoua*, 1603: *Borsoua*, 1609: *Borsoua*, 1610: *Borsowa*, 1620: *Borsoua*, *Borzoua* (uo.), 1670: *Borsoua* (UC. 9: 40a), 1682-4: *Borsova* (UC. 15: 19), 17. sz. vége: *Borsova* (UC. 31: 111), 1713: *Borsva* (Hodinka 608), 1715: *Borsova* (MNL), 1717: *Borsova* (UC. 84: 42), 1768: *Borsova* (UC. 161: 26d), 1773: *Borsova*, *Beressawa* (LexLoc. 48), 1782-4: *Borsowa* (EKFT), 1788: *Borsova* (HT. Div. X. 8: 1), 1796: *Borsova* (Vályi 1: 253), 1800: *Borsova* (TBer), 1808: *Borsova*, *Borssava* (Lipszky: Rep. 72), 1824-62: *Borsova* (MKFT), 1828: *Borzsova* (VB), 1837: *Borsova* (F. 3: 83), 1838: *Borsova* (Schem. 42), 1851: *Borsova* (F. 1: 158), 1856: *Borzsova* (MOK), 1857-9: *Borsova* (CU), 1863: *Borsova* (Hnt), 1864-5: *Borzsova* (PestyB), 1870-1: *Borzsova* (MÁT), 1872-84: *Borzsova*, *Borsova* (HKFT), 1873: *Borzsova* (Hnt), 1877: *Borzsova* (Hnt), 1882: *Borzsova* (Hnt), 1888: *Borzsova* (Hnt), 1892: *Borzsova* (Hnt), 1895: *Borzsova* (Hnt), 1898: *Borzsova* (Hnt), 1900: *Borzsova* (Hnt), 1902: *Borzsova* (Hnt), 1904: *Nagyborzsova* (Mező 1999: 61), 1907: *Nagyborzsova* (Hnt), 1910: *Боржова* (EKYP), 1913: *Nagyborzsova* (Hnt), 1918: *Borzsova* (BT), 1923: *Boržova*, *Nagyborzsova*, *Боржава* (PR), 1925: *V. Boršava* (PR), 1927: *Velka Boržova* (Hnt), 1929: *Boržava* (*Borzsova*) (ChM. 71), 1931: *Boržova Vel.* (MPR), 1941: *Nagyborzsova* (Hnt), 1944: *Nagyborzsova* (Hnt), 1946: *Боржава* (УРCP), 1968: *Боржава* (ЗО), 1969: *Боржава* (ИМСУ), 1981: *Боржава* (ТК), 1983: *Боржава* (ЗО), 2017: *Боржава* (БРУ).

■ Borzsova Árpád-kori település a történelmi Bereg megye déli részén, az egykori Borsova vármegye központja. A *Borzsova* helységnév szláv eredetű, víznévből jött létre névátvitellel, vö. *Borzsova* 'a Tisza j. á. Vári (Вари) h.' 1295: *Borsua fl.* (Szabó 344), 1336: *Borsvawye* (uo. 426), *Burzuu* (Perényi 45), 1338: *Borsua* (Gy. 1: 533), 1351: *Bursua*, *Bursuauize* (Perényi 62), 1383: *Borswa* (DocVal. 308-9), 1389: *Borsoua* (uo. 352), 1414: *Borswa* (Szabó 465), 1434: *Borswa* (uo. 398), 1517: *Borswa* (Perényi 389), 1627: *Borsowa* (uo. 465), 1672: *Borsva Vize* (UC. 93: 3), 1725: *Borzsova fl.* (Revizki), 1750: *Borsva Fluvius* (Festetics It. 0063), 1756: *Borszava fl.* (Kam. 0303:2), 1782-6: *Borsa Fl.*, *Borszawa Fl.* (EKFT), 1786: *Fl. Borsowa* (HT. 0067), 1809: *Flus. Borsava* (Kam. 0661), 1824-62: *Borsova Fl.* (MKFT), 1839: *Borsava* (F. 4: 177), 1864: *Borzsa folyam* (PestyB), *Borzsa oroszul Berezsáva* (PestyU, *Nagykomját*), 1865: *Borzsova folyam*, *Borzsa folyó*, *Berezsáva folyó*, *Borsova Bach* (Kat.), 1872-84: *Borsova Fl.* (HKFT), 1910: *Borsova* (*Borzsa*) (HBÁT), 1911: *Borzsova folyó* (S. 80), 1925: *Boršava* (PR), 1939: *Borzsa*, *Borsova* (SzSzBML. 468), 1957: *Боржава* (КРУ. 20), 1979: *Боржава* (СГУ 64), 1991: *Боржава* (ТК). A *Borzsova* névnek a magyar és a szláv nyelvudományban is jelentős szakirodalma van, de a mai napig nincs egyértelműen elfogadható etimológiája. Melich János nyomán sokáig tartotta magát az a nézet, hogy a m. *Bors* szn. (ÁSzt. 144-5) birtoklást kifejező szláv *-ov(a) képzős alakja, s kapcsolatba hozható az ómagyar korból ismert Bors vezérrel, akinek Északkelet-Magyarországon voltak nagyobb birtokai, s emlékét számos helynév őrzi (Melich HonfMg. 129, 208, vö. még EtSz., *Bors*). „Bors m. h. Bihar vb. láppal körülvelt lapos helyen. Borsa o. h. Marmaros vb. Kis és Nagy-Borsa m. h.

Pozsony vb. Borsa-Bánya m. h. Marmaros vb. Borsa h. Doboka vgyében. Borsod, vár, megye és falu van e néven. Borsova m. h. Beregh vb. Mindezen helyek nevüket Borsu kun vezértől nyerik: „Borsu engedelmet nyervén, szerencsésen megindula és sok parasztságot összegyűjtvén, a Bodva vize mellett várat építe, melyet azon nép Borsodnak nevez, minthogy kicsiny vala. (Cap. 18). Bors köztanácsból haddal küldetett a lengyelek földje felé, hogy az ország határszéleit tekintse meg és gátakkal erősítse meg a Tátra hegyéig, s alkalmas helyen az ország őrizete végett várat építsen. Árpád fővezér Borsot jó tettéért itt tette várispánná, és azon rész minden gondját rábízta” (Részó 2: 250). Melich úgy vélte, hogy róla kaphatta a nevét az egykori, Vári határában állt földvár, majd a várról névátvitellel a folyóvíz (az *ispán-név* > *várnév* névadáshoz l. részletesen Kovács Helga 2017, Borzsováról 21-22). Melich elméletét veszi át Kiss Lajos (FNESz., *Borsova*, Kiss 1999a: 12), Györffy György (Györffy 1970: 227) és a Mező András–Németh Péter szerzőpáros is (Mező–Németh 41). Szintén személynévből származtatja Moór Elemér és Jan Stanislav, ők azonban egy szl. **Boriš* személynevet feltételeznek a névben (Moór 1930: 116, Stanislav 1: 551), ilyen név viszont a szlávban nem adatolható (Pais 1926: 108), de l. szl. **Bъrša* szn. (Sulyhacs 2015: 17-8). A folyónév elsődlegességét a névtani szakirodalomban Sztripszky Hiador veti fel elsőként, s a folyó nevében egy ’magas partú (folyó), partos’ jelentésű szláv **Brěžava* nevet vél felfedezni, ami szerinte a szl. **bergъ* ’hegy, part’ fn. (Šmilauer 38) birtoklást kifejező nőnemű szl. **-ov(a)* képzős származéka (Sztripszky 1944: 352). Ezt hangtani okokból Mikesy Sándor teljesen alaptalannak tartja, s elutasítja (Mikesy 1947: 55-6). Korábbi nézeteit felülvizsgálva Benkő Loránd a névről írt tanulmányában már szintén azt vallja, hogy a helység- és várnévvel szemben a folyónév elsődlegességéből kell kiindulnunk. A nagyobb vizek névadása körében ritkán fordul elő a személynévi motiváció (de l. Györffy 2011: 59-62, Sebestyén 2017a), ezért a név etimológiájánál személynevet nem lehet feltételezni (Benkő 1998: 136). A névben található képző egyértelműen szláv eredetre utal, tövének etimonja ellenben tisztázatlan (uo. 138). Kocán Béla szintén a folyónév bizonytalan etimológiája mellett foglal állást, a név alaptagiaként szerinte talán növény- vagy ásványnév, esetleg térszínformanév szerepel (Kocán 2006: 110). Az ukrán névtani szakirodalomban általánosan elfogadott nézet, hogy a víznév alapja az ukr. N. *боржій* ’gyorsabb’, *борзій* ’gyors, sebes’ mn. (Lucsik 59-60). Janko szerint egy szl. **борза вода* tkr. ’sebes, gyors folyású víz’ jelentésű szókapcsolatból keletkezett (Janko 55), a feltételezett *z>s>zs* változás azonban hangtanilag nem igazolható, vö. még *Berezava* (Kniezsa ErdVíz. 61). Ugyanez áll fenn a Lehoczky által felvetett növénynévi magyarázat esetében is: „Magyar falu a tiszaháti járásban a Borsa folyó jobb partján, melyről nevét is vette egykor, ez pedig valószínűen a Brezova nevű szláv szótól ered, mely nyirest jelent” (Lehoczky 3: 165). A megkülönböztető szerepű *Nagy-* előtag 1904-ben, az országos helységnévrendezés során került a helységnévbe (Mező 1999: 61). A hivatalos *Боржава* a folyó ukrán névalakjából származik.

Botfalva, Ботфалва

’település Ungvártól DNy-ra’

1355: *Bodfalua* (AO. 6: 287), 1356: *Bothfolua* (AOKl. 40: 385, DL. 31283), 1373: *Bothfalua* (ZO. 3: 502), 1422: *Bodfalus* (ZsO. 9: 82), 1427: *Bathfaua* (Engel 1989: 159), 1428: *Botfalva* (Fejér 10/6: 939), 1436: *Bothfalus* (DL. 24954), 1372: *Bothffalwa* (Csicsery 3: 74), 1455: *Bothfalwa* (DL. 73412), 1493: *Bothfalwa* (DL. 72061), 1493: *Bothfalwa* (DL. 73419), 1498: *Bothfalwa* (DL. 73424), 1543: *Boothfalwa* (Dica), 1550: *Botfalwa*, *Both: Falwa*, 1574: *Bottfalwa* (uo.), 1600k.: *Bothfalwa* (UC. 5: 19), 1623: *Bottfalua* (Dica), 1678: *Botfalva* (UC. 42: 11), 1684: *Botfalva* (UC. 42: 65), 1715: *Bott Falva* (MNL), 1718-9: *Botfalva* (UC. 105: 3), 1765: *Batfala* (Kam. 0192a), 1773: *Botfa* (LexLoc. 290), 1780: *Botfalva* (MCU), 1782-4: *Botfalva* (EKFT), 1788: *Botfala* (HT. 0021:1), 1789: *Botfala* (HT. Div. X. 21: 2), 1796: *Botfa*, *Ó Botfa* (Vályi 1: 257), 1800: *Botfalva* (TUng), 1806: *Botfalva* (UV), 1808: *Botfalva* (Lipszky: Rep. 73), 1824-62: *Botfalva* (MKFT), 1828: *Bothfalva* (VUng), 1837: *Bótfalva* (F. 3: 364), 1838: *Botfalva* (Schem. 80), 1851: *Bótfalva* (F. 1: 160), 1856: *Botfalva* (MOK), 1857-9: *Botfalva* (CU), 1863: *Botfalva* (Hnt), 1870: *Botfalva* (UT), 1872-84: *Botfalva* (HKFT), 1873: *Botfalva* (Hnt), 1877: *Botfalva* (Hnt), 1882: *Botfalva* (Hnt), 1888: *Botfalva* (Hnt), 1892: *Botfalva* (Hnt), 1895: *Botfalva* (Hnt), 1898: *Botfalva* (Hnt), 1900: *Botfalva* (Hnt),

1902: *Botfalva* (Hnt), 1907: *Botfalva* (Hnt), 1910: *Ботфалва* (EKYP), 1913: *Botfalva* (Hnt), 1915: *Botfalva* (UT), 1918: *Botfalva* (UT), 1923: *Botfalva*, *Ботфалва* (PR), 1927: *Botfalva* (Hnt), 1929: *Botfalva* (ChM. 73), 1931: *Botfalva* (MPR), 1941: *Botfalva* (Hnt), 1944: *Botfalva* (Hnt), 1946: *Прикордонне* (YPCP), 1968: *Прикордонне* (3O), 1969: *Прикордонне* (IMCY), 1983: *Прикордонне*, *Прикордонное* (3O), 1985: *Прикордонное* (TK), 1995: *Ботфалва* (BPU), 2017: *Ботфалва* (uo.).

■ Botfalva 14. századi alapítású helység a történelmi Ung megye központi, síkvidéki részén. Az elsődleges *Bodfalva* helységnév magyar eredetű, a m. *Bod* szn.-nek (ÁSzt. 128) és a birtokos személyjellel ellátott *falv* főnévnek az összetétele. Az ugyancsak régről adatolható *Botfalva* névalak az *f* előtti *d* zöngétlenedését tükrözi (Kiss 1992a: 36). Nem zárható ki, hogy az első névalak csak elírás, mert a második írásos említésnél már a *Bot* szn. fordul elő, ami a *Bod*-nál korábbról adatolható, vö. XI/Krón.: *Both* (ÁSzt. 146), l. még 1335: *Petr. Dict. Both* (Slíz 2017: 290). Horger Antal ez utóbbiból származtatja a helységnévet (Horger 182). 1356-ban *Bothfolua*-i *Both fia László* nádori embert említ az oklevél, a település névadóját valószínűleg ebben a *Both*-ban tisztelhetjük (AOkl. 40: 385, DL. 31283). 1412-ben Garai Miklós nádor pedig elhalasztja „azt a pört, mely Botyfalu-i Both fia István, másrészt Kystarnouch-i Dacho Miklós és Ewr-i Varyw Péter közt folyt” (TT. 1901: 64-5). A kétrészes, *személynév* + *-falva* szerkezetű nevek Ungban szinte egyáltalán nem fordulnak elő (vö. Sebestyén –Úr 2014), szemben pl. Bereg és Ugocsa megyékkel. 1946-ban a falu hivatalos nevét *Прикордонне*-re változtatták, vö. ukr. *прикордонний* 'határ melletti' mn. (CYM. 7: 643), ami a település mai, ukrán–szlovák államhatár melletti fekvésére utalt. 1995-ben visszakapta a történelmi magyar nevét.

Bótrágy, Батрадь 'település Beregszásztól ÉNy-ra'

1270: *Bolterag* (ÁÚO. 8: 260), *Boltragh* (Gy. 1: 535), 1285: *Boltragh* (RegArp. 2/2-3: 365), 1381: *Voltrah* (DocVal. 291), 1400: *Bolthrag* (ZsO. 2/1: 788), 1416: *Bolthrag* (Neumann 68), 1418: *Bolthragh* (ZsO. 6: 608), 1426: *Boltrag* (Neumann 72), 1520: *Boltragh* (Csáky 2: 545), 1530: *Boltragh* (Dica), 1533: *Boltrag*, 1541: *Boltragh*, 1542: *Bolthrag*, *Boltrady*, 1543: *Boltragy*, 1549: *Boltrag*, 1550: *Boltrad*, *Boltrag*, 1552: *Boltrag*, *Boltragh*, 1554: *Botrag*, *Botragy*, 1564: *Boltragy*, 1568: *Bolthragh*, 1570: *Boltrág*, *Boltragh*, 1572: *Boltrag*, *Boltragh*, 1576: *Boltragy*, 1582: *Boltrag*, *Boltragh*, 1588: *Boltragy*, 1596: *Botragi*, 1599: *Botragy*, 1600: *Botragi*, 1602: *Boltrag*, *Boltragh*, 1603: *Botragi*, 1609: *Botragi*, 1610: *Botragy*, *Botragy*, 1619: *Botragi*, 1620: *Boltragh*, *Boltraghy* (uo.), 1678: *Boltragy* (Úriszék 973), 1715: *Botrágy* (MNL), 1720: *Botrágy* (MNL), 1750: *Bottragh* (MCB), 1760: *Bottragh* (BT), 1773: *Bótrágy*, *Botragy* (LexLoc. 48), 1782-4: *Bottragy* (EKFT), 1788: *Botrág* (HT. Div. X. 8: 1), 1796: *Botrágy* (Vályi 1: 258), 1800: *Botragy* (TBer), 1808: *Bótrágy* (Lipszky: Rep. 73), 1824-62: *Botragy* (MKFT), 1828: *Bótrágy* (VB), 1837: *Bótrágy* (F. 3: 84), 1838: *Botrágy* (Schem. 45), 1851: *Botrágy* (F. 1: 160), 1856: *Botrágy* (MOK), 1857-9: *Botrágy* (CU), 1863: *Botrágy* (Hnt), 1864-5: *Bótrágy* (PestyB), 1870-1: *Botrágy* (MÁT), 1872-84: *Botrágy* (HKFT), 1873: *Botrágy* (Hnt), 1877: *Botrágy* (Hnt), 1882: *Botrágy* (Hnt), 1888: *Botrágy* (Hnt), 1892: *Botrágy* (Hnt), 1895: *Bótrágy* (Hnt), 1898: *Bótrágy* (Hnt), 1900: *Bótrágy* (Hnt), 1902: *Bótrágy* (Hnt), 1907: *Bótrágy* (Hnt), 1910: *Ботрадь* (EKYP), 1913: *Bótrágy* (Hnt), 1918: *Botrágy* (BT), 1923: *Boutrad'*, *Bótrágy*, *Ботрадь* (PR), 1925: *Boutrad'* (PR), 1927: *Botrad* (Hnt), 1929: *Boutrad'* (*Bótrágy*) (ChM. 78), 1931: *Botrad'* (MPR), 1941: *Bótrágy* (Hnt), 1944: *Bótrágy* (Hnt), 1946: *Батрадь* (YPCP), 1968: *Батрадь* (3O), 1969: *Батрадь* (IMCY), 1983: *Батрадь* (3O), 1984: *Батрадь* (TK), 2017: *Батрадь* (BPU).

■ Bótrágy Árpád-kori település a történelmi Bereg megye délnyugati részén. A település nevének első említése 1270-ból származik, de az oklevél leírása szerint már a 12. század végén megvolt: „A helység már a 12. században létezett s akkor a Beth család birta, kitől Bánkban veje Simonra s ettől elkobzás folytán a koronára szállt” (Lehoczky 3: 171, ÁÚO. 8: 260-2). A *Bótrágy* helységnév magyar eredetű, pusztá személynévből keletkezett magyar névadással. Kiss Lajos szerint a személynév szláv, vö. *Boljedrag* szn. (FNESz., *Bótrágy*). Györffy György azonban már a 13. századtól adatol egy *Boltrágy* nevű patakot, vö. 1270/272/580:

aquam Boltrag (Gy. 1: 544), így nem zárható ki, hogy a településnév víznévből jött létre névátvitellel. Ezt Lehoczky is alátámasztja: „Nevét kétségtelenül a határában folyó hasonló nevű pataktól vette” (Lehoczky 3: 171). Ebben az esetben a víznévnél kell személynévi eredetet feltennünk. Stanislav a helységnevet a szl. **Boltěradь* személynév szl. *-jь birtokos képzős származékának tartja (Stanislav 1948). A helység környékén több víznév is szláv eredetű (PestyB), ami szláv őslakosságra utal. Középkori és mai lakossága azonban magyar. A magyar névhasználatban az elsődleges *Boltrágy* névben -ol > -ó hangváltozás ment végbe az l nyújtó hatásának eredményeként (Tóth V. 2004: 459). A település határában az 1920-as években ruszin telepet hoztak létre *Újbótrágy* néven. Az 1946-tól hivatalos ukrán *Бамрадь* a magyar név átvétele.

Bökény, Тисобикень 'település Nagyszőlőstől DNy-ra'

1230: *Buken* (RegArp. 1: 181), 1342: *Beken* (ZO. 2: 7), 1343: *Bwken* (DL. 38154), 1348: *Buken* (DL. 62217), 1370: *Buken* (uo.), 1382: *Buken* (DL. 62196), 1401: *Bewken* (C. Tóth 2006b: 33), 1417: *Bewken* (ZO. 6: 462), 1423: *Beken* (C. Tóth 2006b: 87), 1425: *Bewken* (uo. 34), 1434: *Bewken* (DL. 62263), 1436: *Bewken* (C. Tóth 2006b: 36), 1468: *Beken* (DL. 38357), 1474: *Beken* (C. Tóth 2006b: 58), 1479: *Beken* (DL. 62338), 1503: *Bewken* (DL. 62377), 1509: *Bewken* (C. Tóth 2006b: 74), 1549: *Beken* (Maksay 1990/2: 830), 16. sz. közepe: *Bewken* (UC. 100: 20), 1559: *Beken*, *Beoken* (Szirmay 17), 1564: *Beoleny* (!) (Szabó K. 348), 1671: *Bökény* (UC. 60: 17), 1715: *Bökény* (MNL), 1720: *Bökény* (MNL), 1728: *Bökény* (UC. 57: 48), 18. sz. első fele: *Bökény* (BéUg), 1740: *Bökény* (UgT.), 1747: *K[is] Bökény* (GK. 165), 1756: *Bökény* (Kam. 0303: 2), 1773: *Beökény* (LexLoc. 283), 1782-4: *Bökény* (EKFT), 1786: *Bökény* (HT. Div. XVIII: 10), 1788: *Bökény* (HT. Div. X. 8: 1), 1796: *Bökény* (Vályi 1: 264), 1800: *Bökény* (TUg), 1805: *Bökény* (Szirmay 120), 1808: *Bökény* (Lipszky: Rep. 75), 1824-62: *Bökény* (MKFT), 1825: *Bökény* (HT. Div. XII. 22), 1828: *Bökény* (VU), 1838: *Bökény* (Schem. 68), 1839: *Bökény* (F. 4: 419), 1851: *Bökény* (F. 1: 164), 1856: *Bökény* (MOK), 1857-9: *Bökény* (CU), 1863: *Bökény* (Hnt), 1865: *Bökény* (PestyU), 1870-1: *Bökény* (MÁT), 1872-84: *Bökény*, *Bekenya* (HKFT), 1873: *Bökény*, *Bekenya* (Hnt), 1877: *Bökény*, *Bekenya* (Hnt), 1882: *Bökény*, *Bekenya* (Hnt), 1888: *Bökény*, *Bekenya* (Hnt), 1892: *Bökény* (Hnt), 1895: *Bökény* (Hnt), 1898: *Bökény* (Hnt), 1900: *Bökény* (Hnt), 1902: *Tiszabökény* (Mező 1999: 64), 1907: *Bökény* (Hnt), 1910: *Бекеня* (ЕКУР), 1913: *Tiszabökény* (Hnt), 1918: *Tiszabökény* (UgT.), 1923: *Букеña*, *Bökény*, *Быкения* (PR), 1925: *Bikiña* (PR), 1927: *Bekeñ* (Hnt), 1929: *Bekeñ* (ChM. 34), 1931: *Bykenie* (MPR), 1941: *Tiszabökény* (Hnt), 1944: *Tiszabökény* (Hnt), 1946: *Бобове* (УРCP), 1968: *Бобове* (3O), 1969: *Бобове* (IMCY), 1981: *Бобовое* (TK), 1983: *Бобове*, *Бобовое* (3O), 2000: *Тисобикень* (ВРУ), 2017: *Тисобикень* (uo.).

■ Bökény Árpád-kori település a történelmi Ugocsa megye délnyugati részén, a *Batár* és *Tisza* folyók közén. „A Szatmár megye határán s a Tisza áradásos partján megtelepült Bökény az első az ugocsai kisnemesi vidék falvai közül, mely az írott emlékekben feltűnik. IV. Béla ifjabb király ugyanis 1230-ban Farkas nevű serviensét megerősítette annak a két és fél eke nagyságú földterületnek a birtokában, melyet Farkas és két testvére II. Endrétől az ugocsamegyei Bökény „terra”-ból adományként kapott” (Szabó 297). A *Bökény* helységnév magyar eredetű, pusztaszemélynévből keletkezett magyar névadással, vö. *Buken*, *Buquen*, *Bucun* szn. (ÁSznt. 160), 1348: *Buken* szn. (Slíz 2017: 51). „Régi magyar személynévből magyar helynévadási törvények szerint alakult helynév” (Szabó 297). A személynév eredete nincs kellően tisztázva. Némelyek az ótör. **bük* 'erdő, sűrűség, bozót' (ДТС. 131) főnévvel vélik összekapcsolhatónak, de l. talán ótör. **búkin* 'közösülésre képtelen férfi, impotens' fn. (uo. 132) (FNESz., *Bökény*, *Bököny*). Más vélemény szerint egy tör. *Bök* szn. magyar továbbképzése (Mező-Németh 36). A megkülönböztető szerepű *Tisza*-előtag a folyó mellékére utal, s 1902-ben, az országos helységnévrendezés során került a névbe (Mező 1999: 64). A jelzői tag a Kolozs megyei *Bökény* (1902-től *Kalotabökény*) helységtől különböztette meg a falut. A korábban párhuzamosan használt ruszin *Bekenya*, *Bikinya* névalak átvétel a magyarból. Keletkezési ideje a 17-18. századra tehető, amikor a tatárok 1717-ben elpusztították a falut, s ezt kö-

vetően a helységbe jelentősebb ruszin betelepülés történt. Az új jövevények azonban gyorsan asszimilálódtak (Szabó 298). Lakossága ma is majdnem teljesen magyar. Az 1946-ban, hatósági úton megállapított hivatalos *Бобове* az ukr. *бобовий* 'babos' mn. (CYM. 1: 206, Hrincsenko 1: 78) semlegesnemű alakjából való (FNESz., *Tiszabökény*), a történelmi magyar névvel nem állt kapcsolatban. A település 2000-ben visszakapta a 20. század elején használt, két részes magyar nevét.

Börvinges, Барвінок 'település Ungvártól DK-re'

1863: *Бервингошъ* (Kat.), 1870: *Bervingos* (UT), 1871: *Börvinkes csárda* (MRT. 150), 1872-84: *Bervingos* (HKFT), 1877: *Börvéntes csárda* (Hnt), 1882: *Börvéntes csárda* (Hnt), 1888: *Börvingesi csárda* (Hnt), 1898: *Börvinges* (Hnt), 1900: *Börvinges* (Hnt), 1902: *Börvinges tanya* (Hnt), 1907: *Börvinges* (Hnt), 1910: *Барвінокш, Бирвінгеш* (EKYP), 1913: *Börvinges* (Hnt), 1918: *Börvinges* (Hnt), 1929: *Bervinkoš* (ChM. 42), 1940: *Börvényes, Бервенешъ* (BK. 1927), 1941: *Börvényes (Bervenés)* (MKF), 1944: *Börvényes, Бервенешъ* (Hnt), 1946: *Барвінок* (URCP), 1968: *Барвінокш* (3O), 1969: *Барвінокш* (IMCY), 1983: *Барвінок, Барвинок* (3O), 1985: *Барвинок* (TK), 2017: *Барвінок* (BPU).

■ Börvinges a 19. században települt tanya a történelmi Ung megyében, Ungvár közelében. A Pesty-féle helynévgyűjtemény *Baranya*¹ határában említ egy *Bervinkos* nevű csárdát, vö. 1864: *Bervinkos csárda* (PestyU), ami az 1877-es helységnévtárban is feltűnik, vö. 1877: *Börvéntes csárda* (Hnt). A csárda és a körülötte kialakuló település neve növénynévi eredetű, alapja a m. *börving, börvény* 'bűrök, borostyán' fn. (MTSz., *bervény*, ÚMTSz. 1: 450, *bervéng*, TESz., *bervéng*), kárp. N. 'meténg' fn. (KMNySz. 1: 117) -s melléknévképzős származéka, vö. m. *börvényes* 'bűrökkel benőtt hely' fn. (FKnT. 98). A FKnT. a zempléni Hegyközéből adatolja földrajzi köznévként, dülönévben azonban a beregi Macsolán, vö. 1865: *Börvényes dűlő*, 1876: *Börvenyes* stb. (S. 84) és a szabolcsi Pap községben is előfordul, vö. 1864: *Börvényes hegy* (PestySzab.). Helységnévben továbbá a moldvai, Bákó megyei *Börvényes (Buruieniș)* nevében találkozunk vele. A korábbi, párhuzamosan használt ruszin *Bervingos~Barvinkos* átvétel volt a magyarból. Az 1972-től hivatalos ukrán *Барвінок* a magyar név tükrörfordítása, vö. ukr. *барвінок* 'bűrök, borostyán, télizöld, börvény' fn. (CYM. 1: 105, Csorpej 8), ukr. N. *барвінок, бирвінок, бе"рвінок* 'ua.' (Dzendzelivszkij 1969: 17). *Baranya*¹ külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Breboja, Бребоја 'település Rahótól K-re'

1824-62: *Breboja* (MKFT), 1863: *Breboja* (S. 225), 1864: *Breboja* (PestyM), 1872-84: *Preboja* (HKFT), 1898: *Breboja* (Hnt), 1900: *Breboja* (Hnt), 1902: *Breboja* (Hnt), 1904: *Bértelek* (Lelkes 69, BK. 533), 1907: *Bértelek* (Hnt), 1910: *Бребоја* (EKYP), 1913: *Bértelek* (Hnt), 1918: *Bértelek* (Hnt), 1925: *Prehoja* (!) (PR), 1929: *Breboja* (ChM. 85), 1931: *Preboja* (MPR), 1940: *Breboja, Бребоја* (BK. 1923), 1941: *Breboja* (HK. 253), *Preboja* (MKF), 1944: *Breboja, Бребоја* (Hnt), 1968: *Бребоја* (3O), 1969: *Бребоја* (IMCY), 1978: *Бребоја* (TK), 1983: *Бребоја* (3O), 2017: *Бребоја* (BPU).

■ Breboja 19. századi telepítésű falu a történelmi Máramaros megyében, a *Fehér-Tisza* völgyében. A *Breboja* helységnév román eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Breboja* 'a Fehér-Tisza b. á. Breboja (Бребоја) h.' 18. sz. vége: *Va. Priboj* (VIT. 0012), 1863: *Breboja* (Kat.), 1929: *Бребоја* (Petrov 17), 1935: *Preboja, Пребоја* (W. 43, 63), 1978: *Бребоја Поток* (TK), 1979: *Бребоја* (СГУ 68), 1997: *Breboja* (Lizanec 1997: 394), 2007: *Breboja-patak* (Kovács 26). A víznév a rom. *breb* 'hód' fn. (DRM. 1: 143, DEX) rom. -oia képzős származéka, jelentése tkr. 'Hódos-patak'. A ma ruszinok lakta Fehér-Tisza völgyében számos hegy és patak visel román nevet, ami a középkori román nomád állattartással magyarázható. A település nevét 1904-ben, az országos helységnévrendezés során *Bértelek*-re magyarosították (Lelkes 69), ami a ruszin névvel nincs kapcsolatban. 1939-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Бребоја* a történelmi név átvétele.

Brod, Брід
'település Ilosvától É-ra'

1454: *Rew* (DL. 105781), 1463: *Rév* (Lehoczky 3: 53), 1483: *Rew alionomine Brod* (DL. 105783), 1530: *Brood* (Dica), 1543: *Brod*, 1544: *Brod*, 1546: *Brod*, 1548: *Brod*, 1549: *Brod*, 1550: *Brod*, 1582: *Brod*, 1596: *Brod*, 1599: *Brod*, 1600: *Broddh, Brodh*, 1602: *Brod*, 1603: *Brod*, 1609: *Brod*, 1610: *Brod*, 1619: *Brod*, 1620: *Brod* (uo.), 17. sz. közepe: *Prod* (UC. 142: 40), 1670: *Brod* (UC. 9: 40a), 1673: *Brod Falva* (UC. 156: 6), 1675: *Brod* (UC. 8: 44), 1678: *Brod* (UC. 42: 11), 1680-as évek: *Brod* (UC. 65: 2), 1682-4: *Brod* (UC. 15: 19), 1687: *Brod* (UC. 107: 26), 1690: *Brogy* (UC. 2: 13), 1690/1768: *Brógy* (UC. 104: 35), 1693: *Brod* (UC. 44: 26), 1702: *Brod* (UC. 152: 53), 1707: *Brod* (UC. 46: 61), 1714: *Brod* (UC. 156: 22), 1715: *Bródd* (MNL), 1720: *Brod* (MNL), 1721: *Brod* (UC. 46: 59), 1741: *Brod* (GK. 503), 1742: *Brod* (UC. 40: 3), 1747: *Bród* (GK. 439), 1750: *Brod* (MCB), 1760: *Brod* (BT), 1773: *Bród, Brud* (LexLoc. 48), 1782-4: *Brod* (EKFT), 1788: *Brod* (HT. Div. X. 8: 1), 1790: *Bród* (UC. 157: 61), 1796: *Brod v. Bród, Brüd* (Vályi 1: 276), 1800: *Bród* (Tber), 1808: *Brod, Brüd* (Lipszky: Rep. 80), 1824-62: *Brod* (MKFT), 1828: *Bród* (VB), 1837: *Bród* (F. 3: 75), 1838: *Bród* (Schem. 41), 1851: *Bród* (F. 1: 168), 1856: *Bród* (MOK), 1857-9: *Brod* (CU), 1863: *Bród, Brüd* (Hnt), 1870-1: *Brod* (MÁT), 1872-84: *Brüd, Brod* (HKFT), 1873: *Bród* (Hnt), 1877: *Bród* (Hnt), 1882: *Bród* (Hnt), 1888: *Bród* (Hnt), 1892: *Bród* (Hnt), 1895: *Bród* (Hnt), 1898: *Bród* (Hnt), 1900: *Bród* (Hnt), 1902: *Bród* (Hnt), 1907: *Boród* (Hnt), 1909: *Boród* (Mező 1999: 67), 1910: *Брід* (EKYP), 1913: *Boród* (Hnt), 1918: *Brüd* (BT), 1923: *Brod* (*Brüd*), *Boród, Брод* (PR), 1925: *Brod* (PR), 1927: *Brod* (Hnt), 1929: *Brod* (ChM. 89), 1931: *Brod* (MPR), 1939: *Bród, Бродъ* (BK. 785), 1941: *Bród* (Hnt), 1944: *Bród, Бродъ* (Hnt), 1946: *Брід* (YPCP), 1968: *Брід* (3O), 1969: *Брід* (IMCY), 1983: *Брід, Брод* (3O), 1991: *Брід* (TK), 2017: *Брід* (BPY).

■ Brod falu Lehoczky Tivadar szerint a 14. században települt a történelmi Bereg megye délkeleti részén, az *Ilosva* folyó völgyében (Lehoczky 3: 172). A forrás idézése nélkül első említését 1373-ra teszi. 1454-ben *Rév* néven szerepel oklevélben, majd 1483-ban a párhuzamos *Brod* névalak is megjelenik. Eszerint elsődleges neve a m. *rév* 'vízi átkelőhely' (TESz. 3: 401, FKnT. 278) földrajzi köznév származéka (vö. Szabó G. 45). A ruszin név a magyar névhez képest másodlagos vagy párhuzamos névadás eredménye. Lehoczky szerint viszont a ruszin név az elsődleges: „Oroszfalu a felvidéki járásban az Ilosva folyó mentében. Nevét a szláv Brod, Borod szótól nyerte, mi partot vagy révet jelent” (Lehoczky 3: 172), vö. ukr. N. *бродъ* 'gázló, átgázolható hely' fn. (Csopj 19, Sulyhacs 1998: 50, Danyiljuk 17-8), 'lapály a folyó bal oldalán' fn. (Maruszenko 218), or. *бродъ* 'gázló, rév' fn. (Murzajev 95), szl. **brodъ* 'gázló, part, rév' fn. (Šmilauer 43, ЭССЯ. 3: 36-7, Janko 59, Lucsik 70). A falu az *Ilosva* folyó mellett egy gázlőhelynél jött létre. Az urbáriumok tanúsága szerint lakossága már a 17. századtól kizárólag ruszin. A település nevét 1909-ben, az országos helységnévredezés során *Boród*-ra változtatták a mássalhangzó-torlódás feloldásával (Mező 1999: 67). 1939-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Брід* a történelmi névnek az irodalmi ukránhoz igazított formája, vö. ukr. *брідъ* 'gázló' fn. (CYM. 1: 237, Hrincsenko 1: 100). Egy másik, a 14-15. században említett, szintén beregi *Brod* nevű helység a Sztára folyó mellett feküdt, de a 15. sz. első felében elpusztult, vö. 1264/70: *Borod* (Gy. 1: 535-6), 1313: *Borod* (Neumann 28), 1364: *Broud* (Kállay 2: 1523), 1401: *Brood* (Mihályi 122), 1421: *Brudh* (ZO. 8: 14) stb.

Bronyka, Бронька
'település Ilosvától ÉK-re'

1273: *Borynka* (Gy. 1: 529), 1274: *Baranka* (uo.), 1296: *Baranka* (RegArp. 2/4: 172), 1321: *Baranca* (Gy. 1: 529), 1341: *Baranka* (DocVal. 92), 1351: *castrum destructum Baranka* (DL. 70629), 1454: *Boronica, Bronyka* (Mihályi 372, Cs. 1: 447), 1460: *Bronka* (Iványi 137), 1463: *Bronyka* (DL. 86693), 1468: *Branka* (Teleki 11: 322), 1479: *Bronka* (Iványi 160), 1517: *Bronka* (DL. 86751), 1530: *Bronka* (Dica), 1542: *Bronka*, 1555: *Boronka* (uo.), 1710: *Bronyka* (UC. 28: 22), 1712: *Bronyka* (UC. 5: 45), 1720: *Bronyka* (MNL), 1747: *Szuchabrunykam* (GK. 287), 1773: *Szuka Bronka, Szuhha Bronka* (LexLoc. 134), 1782-4: *Sucha Bronka*

(EKFT), 1796: *Boronyka* (Vályi 1: 247), *Bronka*, *Szuha Bronyka* (uo. 276), 1798: *Bronka* (CsT. 11), 1799: *Szuchabronka* (HT. 0012: 2), 1800: *Bronka* (TM), 1808: *Bronyka*, *Suchá Broňka* (Lipszky: Rep. 81), 1809: *Boronka* (Kam. 661), 1824-62: *Bronyka* (MKFT), 1838: *Bronyka* (Schem. 60), 1839: *Bronyka* (F. 4: 195), 1851: *Bronyka* (F. 1: 169), 1856: *Szucha-Bronyka* (MOK), 1857-9: *Szuha Bronka* (CU), 1863: *Szuha-Bronyka* (Hnt), 1864: *Bronyka*, *Szuha Bronyka* (PestyM), 1870-1: *Szucha Bronyka* (MÁT), 1872-84: *Szucha bronyka* (HKFT), 1873: *Szuha bronyka* (Hnt), 1877: *Szuha-Bronyka* (Hnt), 1882: *Szuha-Bronyka*, *Szuha* (Hnt), 1888: *Szuha-Bronyka*, *Szucha-Bronyka* (Hnt), 1892: *Szucha-Bronyka* (Hnt), 1895: *Szucha-Bronyka* (Hnt), 1898: *Szucha-Bornyka* (Hnt), 1900: *Szucha-Bronyka* (Hnt), 1901: *Szuhabaranka* (Mező 1999: 378), 1902: *Szuhabaranka* (Hnt), 1907: *Szuhabaranka* (Hnt), 1910: *Суха-Бронька* (EKYP), 1913: *Szuhabaranka* (Hnt), 1923: *Suchabroňka*, *Szuhabaranka*, *Сухобронька* (PR), 1925: *Broňka* (PR), 1927: *Suchobroňka* (Hnt), 1929: *Broňka* (ChM. 90), 1931: *Suchoboronka* (MPR), 1939: *Szuhabaranka*, *Суха Бронька* (BK. 799), 1941: *Szuhabaranka* (Hnt), 1944: *Szuhabaranka*, *Суха Бронька* (Hnt), 1946: *Бронька* (УРCP), 1968: *Бронька* (3O), 1969: *Бронька* (IMCY), 1983: *Бронька* (3O), 1991: *Бронька* (TK), 2017: *Бронька* (BPY).

■ Bronyka Árpád-kori település a történelmi Máramaros megyében, a *Borzsova* völgyének felső szakaszán. „Bronyka a XIII. században szereplő Baranka várral minden valószínűség szerint azonos helyen keletkezett rutén település, 1454-ben azonban pusztta. Hamarosan ismét lakottá lesz” (Bélay 90). Az itt V. István idején fennálló, a régészeti bizonyítékok alapján tatárjárás után épített királyi vár feladata minden bizonnyal a folyóvölgy védelme, a Máramaros felőli utak felügyelete volt, de a 14. század elején mint rablóvárát lerombolták (Gy. 1: 529-30, Tagányi 259). Más elképzelés szerint nem az 1291-es, rablóvárakról szóló törvény alapján rombolták le, hanem valamely későbbi háborús esemény során pusztult el (Székely 40). Az elsődleges *Baranka* helységnév Kiss Lajos szerint magyar eredetű, pusztta személynévből keletkezett magyar névadással (FNESz., *Szuhabaranka*). Alapja a magyar régi *Borin* szn. -ka kics. képzős származéka, vö. 1294: *Boryn* (ÁÜO. 12: 554). Bélay víznévből származtatja (Bélay 131), vö. *Bronyka* 'a Szuha b. á. Szuhabaranka (Бронька) h.' 1782-6: *Bronka Bach* (EKFT), 1824-62: *Bronicki potok* (MKFT), 1864: *Рѣка, Rika patak* (Kat.), *Rjika* (PestyM), 1865: *Bronykai* (Hunfalvy 3: 334), 1872-84: *Bronyka p.* (HKFT), 1876: *Bronykai-patak* (Szilágyi 100), 1910: *Bronyka p.* (HBÁT), 1929: *Rika* (Petrov 26), 1935: *Broňka*, *Бронька* (W. 51, 59), 1939: *Bronyka* (SzSzBML. 468), 1957: *Бронька* (КРУ. 20), 1979: *Броніцька Ріка* (СГУ 71), 1991: *Бронька* (TK). A helységen keresztülfolyó patak neve a helységnévhez képest minden bizonnyal másodlagos. Lucsik szintén víznévi alapúnak tartja, úgy véli, hogy a pataknév egy szl. **brъna* 'mocvár, láp' fn. -ka kics. képzős alakja (Lucsik 71-2). Janko a víznevet vizsgálva azt a szl. *бронь* 'fegyver' fn.-ből eredezteti (Janko 59). A 18. századtól használt, korábbi *Szuha-* előtag a Barankába olvadt, de ma újra önálló, szomszédos *Szuha* nevéből származott. Csucska a *Bronyka* helységnévben egy ukr. *Броньо* szn. -ka kics. képzős származékát véli felfedezni (Csucska 2011: 85), máshol azonban a *Бронька* női szn.-ből eredezteti (uo. 376). Pesty adatközlői a névről a következőket állítják: „Bronyka etimologice broniti védeni orosz szóból származik, e szerint Bronyka védő hely” (PestyM). Az egykori *Baranka* vára stratégiai pozíciója miatt ezt az elméletet sem lehet teljesen elvetni. A ruszin *Bronyka* idővel kiszorította a *Baranka* nevet, amit 1901-ben, az országos helységnévrendezés során újítottak fel (Mező 1999: 378). A párhuzamos népi, ma hivatalos ukrán *Бронька* Kiss Lajos szerint a magyar név szlávósított formája (FNESz., *Szuhabaranka*). Kenyhercz úgy véli, hogy az 1463-as *Bronyka* névadat már szláv nyelvi hatást tükröz, de nem zárja ki a más-salhangzó-torlódásos formák magyar használatát sem (Kenyhercz 2013a: 142-3).

Brusztópatak, Лопушанка 'település Szolyvától DK-re'

17. sz. eleje?: *Brusztó Pataka* (UC. 88: 9), 1645: *Brosztro Pataka* (Makkai 348, UC. 19: 1), 1688: *Brosztó Pataka* (UC. 19: 6), 1690: *Brosztro Pataka* (UC. 19: 7), *Brosto pataka* (UC. 5: 15), 1699: *Brosztro Pataka* (UC. 19: 8), 17. sz. vége: *Brosztopataka* (UC. 6: 32), 1700: *Brosztro Pataka* (UC. 19: 9), 1701: *Brosztropataka* (UC. 2: 15), *Brusztro Patak* (UC. 88:

102), 1702: *Brusztó pataka* (UC. 19: 12), 1704: *Brusztro Pataka* (UC. 19: 15), 1705: *Brusztro Pataka* (UC. 20: 1), 1714: *Brosztó Pataka* (UC. 42: 39), *Brusztro Patak* (UC. 20: 2), 1715: *Brusztópatak* (MNL), 1718: *Brusztro Patak* (UC. 151: 21), 1720: *Brusztó Patak* (MNL), 1721: *BrusztóPatak* (UC. 117: 33), 1750: *Brusztó Patak* (MCB), 1760: *Brusztó Patok* (BT), 1773: *Brusto Patak*, *Brusto* (LexLoc. 52), 1782-4: *Brusztó Pataka* (EKFT), 1788: *Brusztó Patak* (HT. Div. X. 8: 1), 1796: *Brusztópatak*, *Brusztova* (Vályi 1: 278), 1800: *Brusztópatak* (Tber), 1808: *Brusztópataka*, *Brustowá* (Lipszky: Rep. 81), 1824-62: *Brustowa h. Brusztópataka* (MKFT), 1828: *Brusztó-Patak* (VB), 1837: *Patak (Brusztó)* (F. 3: 64), 1838: *Brusztópatak* (Schem. 47), 1851: *Patak (Brusztó)* (F. 3: 203), 1856: *Brusztópatak* (MOK), 1857-9: *Brusztópatak* (CU), 1863: *Brusztópatak* (Hnt), 1870-1: *Brusztópatak* (MÁT), 1873: *Brusztópatak* (Hnt), 1877: *Brusztópatak* (Hnt), 1882: *Brusztópatak* (Hnt), 1888: *Brusztópatak* (Hnt), 1892: *Brusztópatak* (Hnt), 1895: *Brusztópatak* (Hnt), 1898: *Brusztópatak* (Hnt), 1900: *Brusztópatak* (Hnt), 1902: *Brusztópatak* (Hnt), 1904: *Lombos* (Mező 1999: 68), 1907: *Lombos* (Hnt), 1910: *Брусъиe номик* (EKYP), 1913: *Lombos* (Hnt), 1918: *Lombos* (BT), 1923: *Bruszturovo*, *Lombos*, *Брусъурово* (PR), 1925: *Brusturova* (PR), 1929: *Brustov* (ChM. 93), 1931: *Brusturova* (MPR), 1939: *Brusztópatak*, *Брусъовномокъ* (BK. 785), 1941: *Brusztópatak* (Hnt), 1944: *Brusztópatak*, *Брусъовномокъ* (Hnt), 1946: *Лопушанка* (YPCP), 1968: *Лопушанка* (uo.), 1983: *Лопушанка* (uo.), 2017: *Лопушанка* (BPU).

Brusztura, Лопухів
'település Técsőtől ÉK-re'

'település Técsőtől ÉK-re'

1638: *Brusztura* (Bélay 77), 18. sz.: *Brusztura* (Kam. 296), 1725: *Brusztura* (Revizki), 1735: *Bruztura* (MCM), 1747: *Bruszturam* (GK. 341), 1756: *Brusztura* (Kam. 0303: 2), 1770: *Brusztura* (Kam. 84), 1773: *Brusztura, Brusztüre* (LexLoc. 133), 1779: *Brusztura* (Kam. 830: 115), 1782-4: *Brustura* (EKFT), 1796: *Brusztura* (Vályi 1: 278), 1798: *Brusztura* (CsT. 11), 1799: *Brusztura* (HT. 0012: 2), 1800: *Brusztura* (TM), 1808: *Brusztura* (Lipszky: Rep. 87), 1809: *Brusztura* (Kam. 661), 1824-62: *Brustura* (MKFT), 1828: *Brusztura* (Nagy 195), 1838: *Brusztura* (Schem. 62), 1839: *Brusztura* (F. 4: 200), 1851: *Braszura* (!) (F. 1: 166), 1856: *Brusztura* (MOK), 1857-9: *Brusztura* (CU), 1863: *Brusztura* (Hnt), 1864: *Brusztura* (PestyM), 1870-1: *Brusztura* (MÁT), 1872-84: *Brusztura* (HKFT), 1873: *Brusztura* (Hnt), 1877: *Brusztára* (Hnt), 1882: *Brusztára, Brusztura* (Hnt), 1888: *Brusztura* (Hnt), 1892: *Brusztura, Brusztur* (Hnt), 1895: *Brusztura* (Hnt), 1898: *Brusztura* (Hnt), 1900: *Brusztura* (Hnt).

1902: *Brusztura* (Hnt), 1907: *Brusztura* (Hnt), 1910: *Брысмыру* (ЕКУР), 1913: *Brusztura* (Hnt), 1923: *Brustury*, *Brusztura*, *Брысмыры* (PR), 1925: *Brustura* (PR), 1927: *Brustura* (Hnt), 1929: *Brustury* (ChM. 93), 1931: *Brustura* (MPR), 1939: *Brusztura*, *Брысмыры* (BK. 787), 1941: *Brusztura* (Hnt), 1944: *Brusztura*, *Брысмыры* (Hnt), 1946: *Лонухіє* (УРСР), 1968: *Лонухіє* (30), 1969: *Лонухіє* (ІМСУ), 1977: *Лонухов* (ТК), 1983: *Лонухіє*, *Лонухов* (30), 2017: *Лонухіє* (БРУ).

■ Brusztura a 17. század első felében települt a történelmi Máramaros megyében, a Tarac folyó felső szakaszán. A *Brusztura* helységnév román eredetű, talán víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Bruszturjanka* 'a Tarac b. á. Brusztura (Лонухів) h.' 1776: *Fluvius Taraczka* (Kam. 0084), 1782-6: *Vel. Teraczka, Teresulka, Teraczke Bach* (EKFT), 18. sz. vége: *Taraczka Plaiszka* (VIT. 0012), 1824-62: *Taracka Fluss* (MKFT), 1864: *Тересулька потіокъ* (Kat.), *Tereszuka* (PestyM), 1872-84: *R. Teresulka (Taracka)* (HKFT), 1876: *Tereszulka, Brusturanka vagy Taraczka* (Szilágyi 95), 1929: *Брустуриянка* (Petrov 4), 1935: *Teresulka, Brusturanka* (W. 8, 45, 46), 1939: *Bruszturanka* (SzSzBML. 468), 1940: *Bruszturanka* (FKözl.), 1957 *Брустуриянка, Брустуранка* (КРУ. 17), 1977: *Брустуриянка* (ТК), 1979: *Брустуриянка* (СГУ 72), 2007: *Brusztura (Bruszturanka, Teresulka)-patak* (Kovács 175). A pataknev a rom. *brusture* 'patak partján növvő páfrány, keserű lapu, nagy bojtorján' fn. (DRM. 1: 146) származéka (Kiss 1999c: 50-1, Iordan 1963: 62). Kiss Lajos szerint a *Brusztura* névalak úgy keletkezhetett, hogy a többes számú *brusturi*-t egyes számú alakként kezdték használni (Kiss 1999c: 51). Az ukr. N. *брысмыр-брысмыра* 'ua.' fn. átvétel a románból (Lucsik 74). Azt a lehetőséget sem zárhatjuk ki, hogy a víznév másodlagos a településnévhez képest, mai *Bruszturjanka* neve a történelmi név *-ka* kicsinyítő- vagy helynévképzős alakjának tűnik. A víznév párhuzamos *Taracka, Teresulka* neve a *Tarac* kicsinyítő képzős formái. Pesty adatközlői a helységnevet az ukr. N. *бродъ* 'gázló, átgázolható hely' fn.-ből (Csopaj 19, Sulyhacs 1998: 50) származtatják, ennek azonban semmilyen alapja nincs: „Brusztura Helység, miután e helység hosszában meglehetősen nagy Folyókanyarulatokban hömpölyög, - 's eleinte míg rajta Hidak föl nem állítottak,- természetes, hogy Gázolni e Kanyarulatoknál kellett,- Gázló – Ruthen nyelven – Brud – tehát innét kaptá Brusztura elnevezését” (PestyM). A település hivatalos nevét 1946-ban *Лонухіє*-ra változtatták, ez a történelmi név ukrán tükörfordítása, az ukr. *лонух* 'lapu, bojtorján' fn. (CYM. 4: 547, Csopaj 171) birtoklást, valamivel való ellátottságot kifejező *-іє* képzős alakja (vö. Kupcsinszka 806).

Bubuliska, Бобовище 'település Munkácstól É-ra'

1360?: *Bobovische, Bobovysche* (Mihályi 601), *Bobowiszcze* (DL. 71871), *Bobouysche* (DL. 226516), 1458: *Bubowisthye, Bobowisthye* (ComBer. 25), 1459: *Bobowysthye* (Hodinka 1), 1484: *Bobwyska* (DL. 37661), 1530: *Babolystfa* (Dica), 1533: *Bwbonyfthya*, 1541: *Bobolysthya*, 1542: *Bwbolischa*, 1543: *Bobowysche*, 1544: *Bobowysche*, 1546: *Bobolystya*, 1548: *Bobolyschya*, 1549: *Bwbwlyfcha*, 1550: *Bobolysthya*, *Bwbwlysta*, 1552: *Bobowisthye*, 1554: *Bobouistia*, 1568: *Bobolisthya*, 1570: *Bobolistia, Bobolysthya* (uo.), *Bobolyszja* (UC. 18: 22), *Bobowysthya* (UC. 18: 23), 1570/1602/1603: *Bobolisczia* (UC. 18: 24), *Bobolischa* (UC. 97: 29), 1572: *Bobolisthia, Bobolystya, Kysbobolystya* (Dica), 1573: *Bobolystya*, 1576: *Bobolistya*, 1582: *Bobolistia, Bobolistya*, 1588: *Bobolystya*, 1596: *Nagi Bobolistia*, 1599: *Bobolistia, Kis Bobolistia, Nag Bobolistia* (uo.), 17. sz. eleje: *Bubulicska* (UC. 88: 9), 1600: *Kis Boboliscza, Kys Boboliscza, Nagi Boboliscza, Nagj Bobolyska* (Dica), 1602: *Bobolichka, Nag Boboliczka, Nagj Boboliska* (uo.), 1603: *Bobolistja* (UC. 97: 30), 1613: *Kys Bobolistia, Nagj Bobolistia* (UC. 18: 25), 1622: *Bobolistia* (UC. 18: 26), *Nagy Bobolistia* (UC. 18: 27), *N. Bobolistia* (UC. 18: 26), 1625: *Kis Bobolistia, Nagy Bobolistia* (UC. 18: 28), 1627: *Nagi Bobolistia* (UC. 18: 30), 1634: *Nagy Bobolistya, Kis Bobolistya* (UC. 101: 73), 1645: *Nagy Bobolista, Kis Bobolista* (Makkai 364, UC. 19: 1), 1663: *Nagy Buboliscza* (UC. 31: 2), 1686: *Bubolyscsa* (UC. 19: 3), 1688: *Nagy Boboliska, Kis Boboliska* (UC. 19: 6), 1690: *Nagi Bobolystya, Kis Bobolystya* (UC. 19: 7), *Nagy Boboliska, Kys Boboliska* (UC. 5: 15), 1718: *Buboliska* (UC. 151: 21), 1725: *Bubuliska* (UC. 124: 6), 1773: *Bubuliska, Bobowics* (LexLoc. 50), 1782-4: *Bubulicska* (EKFT), 1788: *Bubuliska* (HT. Div. X. 8: 1), 1790: *Bubuliska* (UC.

166: 32), 1796: *Bubuliska, Bubovitz, Babavesze* (Vályi 1: 278), 1808: *Bubuliska, Bobowisste, Boboviscse* (Lipszky: Rep. 82), 1824-62: *Bobowisste h. Bubuliska* (MKFT), 1837: *Bubuliska, Bobovisti* (F. 3: 68), 1838: *Bubulicska* (Schem. 47), 1851: *Bubuliska (Bobovisti)* (F. 1: 170), 1856: *Babuliska (Bolavitze)* (MOK), 1857-9: *Bobovište* (CU), 1863: *Bubulicska, Boboviz* (Hnt), 1872-84: *Bubuliska, Bobovisci* (HKFT), 1873: *Bubuliska, Boboviscsi* (Hnt), 1877: *Bubuliska, Boboviscsi* (Hnt), 1882: *Bubuliska, Bobovisci* (Hnt), 1888: *Bubuliska* (Hnt), 1892: *Bubuliska* (Hnt), 1895: *Bubuliska* (Hnt), 1898: *Bubuliska* (Hnt), 1900: *Bubuliska* (Hnt), 1902: *Bubuliska* (Hnt), 1904: *Borhalom* (Mező 1999: 68), 1907: *Borhalom* (Hnt), 1910: *Бобовице* (EKYP), 1913: *Borhalom* (Hnt), 1918: *Borhalom* (BT), 1923: *Bobovišče, Borhalom, Бобовице* (PR), 1925: *Bobovišče* (PR), 1927: *Bobovišče* (Hnt), 1929: *Bobovište* (ChM. 58), 1931: *Bobovišče* (MPR), 1939: *Bubuliska, Бобовице* (BK. 784), 1941: *Bubuliska* (Hnt), 1944: *Bubuliska, Бобовице* (Hnt), 1946: *Бобовице* (YPCP), 1968: *Бобовице* (3O), 1983: *Бобовице, Бобовице* (3O), 1991: *Бобовице* (TK), 2017: *Бобовице* (BPY).

■ *Bubuliska* a 14. században települt a történelmi Bereg megyében, a Munkácsról északra fekvő hegyvidéken. Lehoczky szerint alapítói valószínűleg a Korjatovics Tódor podóliai herceggel a vidékre betelepülő ruszinok lehettek, a 14. században ugyanis Korjatovics a Csernek-hegyen általa alapított görög hitű Bazil-rendű szerzeteseknek adományozta a falut a szomszéd Lauka helységgel együtt örök időre (Lehoczky 3: 173). Az 1360-as oklevelet azonban később hamisították, így a helység alapításának ideje bizonytalan (uo. 173). A település elsődleges *Boboviscse* neve szláv eredetű, a szl. **bobovišče* 'babot termő hely' fn. (ЭССЯ. 2: 144), ukr. *бобовице* 'ua.' fn. (Zselehovszkij 1: 35) származéka. A településnév korai adataiban *Boboviscse~Bobovistye* alakokkal találkozunk, ami talán ruszin–román vegyes lakosságra utalhat. Fedaka szerint az itt rendkívül elterjedt névadó babot az itt letelepedett románok hozták magukkal (Fedaka 24). A *Boboviscse* név a 16. századtól a magyar névhasználatban a *-ka* kics. képzővel egészült ki, s *Boboviscse>Boboviscsa>Bubuliska* fejlődés történt. A ruszin lakosság körében a *Boboviscse* alak maradt fenn. A 16-17. században két ilyen nevű települést említenek, amelyeket a *Kis-* és *Nagy-* jelzőkkel különböztettek meg egymástól. *Kisbubuliska* kapcsán az 1700-as és 1705-ös urbárium arról tudósít, hogy „ez is circa 1686. el pusztult most is pusztán áll Senki nem él ezen territoriummal” (UC. 19: 9, 20: 1). A magyarosított *Borhalom* név 1904-ben, az országos helységnévrendezés során keletkezett, az eredeti névvel nincs kapcsolatban (Mező 1999: 68). 1939-ben visszakapta a *Bubuliska* nevet. Az 1946-tól hivatalos ukrán *Бобовице* a történelmi név átvétele.

Букóc¹, Буківцьово 'település Nagybereznától DK-re'

1582: *Bukóc* (Dezső 247), 16. sz.: *Būkoua* (UC. 115: 79), 17. sz.: *Bukocz* (UC. 115: 84), 1603: *Bukova* (UC. 104: 9), 1631: *Bukova* (UC. 105: 1), 1671: *Bukocs* (UC. 63: 16), 1680: *Bukocz* (UC. 6: 31), 1682: *Bukocz* (UC. 63: 19), 1684: *Bukocz* (UC. 31: 12), 1690: *Bukocz* (UC. 63: 22), 1691: *Bukócz* (UC. 157: 66), 1696: *Bukoczova* (Dica), 1701: *Bukocz* (UC. 115: 27), 1712: *Bukocz* (UC. 156: 19), 1715: *Bukócz* (MNL), 1718-9: *Bukócz* (UC. 105: 3), 1720: *Bukócz* (MNL), 18. sz. első fele: *Bukócz* (BélU), 1740: *Buhótz* (!) (MCU), 1747: *Bukóczova* (GK. 91), 1752: *Bukovczova* (UC. 105: 7), 1757: *Bukocz* (UC. 156: 25), 1764: *Bukocz* (UC. 147: 218), 1768: *Bukocz* (UC. 161: 26d), 1770-2: *Pukotitz ober, Pukotitz nieder* (Motzel), 1773: *Bukocz* (LexLoc. 285), 1777: *Bukocz* (UC. 3: 34), 1780: *Bubotz* (!) (MCU), 1782-4: *Bukocz* (EKFT), *Felsőbukóc* vagy *Bukovic*, *Alsóbukóc* (Pók 2002: 80-1), 1788: *Bukocz* (HT. 0021:1), 1789: *Bukocz* (HT. Div. X. 21: 2), 1796: *Bukócz, Bukovcze* (Vályi 1: 342), 1800: *Alsó Bukócz, Felső Bukócz* (TUng), 1806: *Bukótz* (UV), 1808: *Bukócz, Bukowec, Bukowce* (Lipszky: Rep. 84), 1824-62: *Bukowce h. Bukócz* (MKFT), 1828: *Bukócz* (VUng), 1837: *Bukócz* (F. 3: 376), 1838: *Bukoczova* (Schem. 72), 1851: *Bukócz* (F. 1: 185), 1856: *Bukócz* (MOK), 1857-9: *Bukócz* (CU), 1863: *Bukócz* (Hnt), 1870: *Bukócz* (UT), 1872-84: *Bukóc nižni, Bukóc vižni* (HKFT), 1873: *Bukóc* (Hnt), 1877: *Bukóc* (Hnt), 1882: *Bukóc* (Hnt), 1888: *Bukócz* (Hnt), 1892: *Bukócz* (Hnt), 1895: *Bukócz* (Hnt), 1898: *Bukócz* (Hnt), 1900: *Bukócz* (Hnt), 1902: *Bukócz* (Hnt), 1904: *Ungbükkös* (Mező 1999: 70), 1907: *Ungbükkös* (Hnt), 1910: *Буковець нижній, вижній* (EKYP), 1913: *Ungbükkös* (Hnt), 1915: *Ungbükkös* (UT), 1918:

Ungbükkös (UT), 1923: *Bukovce*, *Ungbükkös*, *Буковцѣ* (PR), 1925: *Bukovec* (PR), 1927: *Bukovec* (Hnt), 1929: *Bukovcová* (ChM. 106), 1931: *Bukoč* (MPR), 1939: *Ungbukóc*, *Буковцово* (BK. 783), 1941: *Ungbukóc* (Hnt), 1944: *Ungbukóc*, *Буковцово* (Hnt), 1946: *Букивце* (YPCP), 1968: *Букивце* (3O), 1969: *Букивце* (IMCY), 1983: *Букивце*, *Буковце* (3O), 1991: *Буковце* (TK), 1995: *Букивцово* (BPY), 2017: *Букивцово* (uo.).

■ Bukóc 16. századi, saltészi alapítású falu a történelmi Ung megye északkeleti részén, a *Bacsava* folyó völgyében. A település korai *Bukova*, illetve a talán másodlagos *Bukóc* neve ruszin eredetű, minden bizonnyal víznévből keletkezett névátvitellel, vö. 1865: *Bukóczi víz* (Hunfalvy 3: 340). A pataknév *Bukovec* formája nem adatolható a forrásokban, a feltételezett víznév az ukr. *букъ* 'bikk, bikkfa' fn. (Csopj 20, CYM. 1: 251), *буковий* 'bükkös' mn. (CYM. 1: 252) ukr. *-ець* kics. képzős származéka (Haborak 2003: 35-6), jelentése tkp. 'Bükkös (patak)'. A fanév gyakran szerepel kárpátaljai víznevekben (l. Sebestyén 2017a: 49), ugyanakkor Bányai nem zárja ki közvetlen növénynévi eredetét sem (vö. Bányai 32). A történelmi Magyarország területén számos Bukóc helységnév található, „...majd mindegyik nagy bükkös, fenyveserdővel... Sok nemzet a bikket képzelte istenük trónjával” (Rész 2: 265). A magyarban szabályos hangváltozással *Bukovec* > *Bukóc* fejlődés történt. Egy a 16. századra datált urbárium a helységben egyedül *Duhosky Iuan* nevű lakost említ (UC. 115: 79), talán ő lehetett a falu alapítója. Az 1631-es urbárium szerint a saltészi *Mihalov Fedko*, *Lukacs Paulski* és *Brezincsat Fedor*. Egész helyes *Kolbas Mihalo*, a zsellérek pedig *Breznani*, *Petriczni*, *Doktor*, *Vascics*, *Kopej*, *Bresniczat*, *Ondrejov*, *Sidov*, *Gricsov*, *Inatov*, *Hatkov*, *Cserdulov*, *Ruszin*, *Levko*, *Kelniöv* és *Belni* családnevűek (UC. 105: 1). Magyar lakossága később sem volt. Az 1800-ból származó megyetérképen, valamint a 3. katonai felmérés térképszelvényén *Alsó-* és *Felsőbukóc* (*Bukóc nižni*, *Bukóc vižni*) falvakat jeleznek egymás közelében. A magyar *Ungbükkös* névváltozat 1904-ben, az országos helységnévrendezés során jött létre a ruszin név tükörfordításával, s a megyére utaló *Ung-* előtaggal (Mező 1999: 70). 1939-ben *Ungbukóc* alakban visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Букивцово* 1995 óta használatos az 1946-ban ukránosított *Букивце* helyett (vö. Kupcsinszka 770).

Bukóc², Буковець 'település Volóctól ÉNy-ra'

17. sz. eleje: *Bukocz* (UC. 88: 9), 17. sz.: *Bukóócz* (UC. 112: 54), 1613: *Bukocz* (UC. 18: 25), *Bukócz* (Lehoczky 1894: 63), 1625: *Bukocz* (UC. 18: 28), 1630: *Bukocz* (Dica), 1634: *Bukotz* (UC. 101: 73), 1635: *Bukocz* (KirK. 8.99), 1645: *Bukocz* (Makkai 344, UC. 19: 1), 1688: *Bukócz* (UC. 19: 6), 1690: *Bukocz* (UC. 19: 7), 1699: *Bukocz* (UC. 19: 8), 17. sz. vége: *Bukocz* (UC. 20: 25), 1700k.: *Bukócz* (UC. 53: 44), 1700: *Bvkocz*, *Bukócz* (UC. 19: 9), 1701: *Bukocz* (UC. 2: 15), 1702: *Bukocz* (UC. 19: 12), 1704: *Bukocz* (UC. 19: 15), 1705: *Bukocz* (UC. 20: 1), 1718: *Bukocz* (UC. 151: 21), 1720: *Bukocz* (MNL), 1725: *Bukocz* (UC. 124: 3), 1747: *Bukocz* (GK. 465), 1770-2: *Pukotz* (Motzel), 1773: *Bukocz* (LexLoc. 54), 1782-4: *Bukócz* (EKFT), 1788: *Bukotz* (HT. Div. X. 8: 1), 1796: *Bukócz*, *Bukova* (Vályi 1: 341), 1800: *Bukócz* (Tber), 1808: *Bukócz*, *Bukowec*, *Buková* (Lipszky: Rep. 84), 1824-62: *Bukowec h. Bukócz* (MKFT), 1828: *Bukotz* (VB), 1837: *Bukócz* (F. 3: 61), 1838: *Bukócz* (Schem. 47), 1851: *Bukócz* (F. 1: 185), 1856: *Bukócz* (MOK), 1857-9: *Bukócz* (CU), 1863: *Bukócz* (Hnt), 1870-1: *Bukócz* (MÁT), 1872-84: *Bukóc*, *Bukovec* (HKFT), 1873: *Bukóc* (Hnt), 1877: *Bukóc*, *Bukovec* (Hnt), 1882: *Bukóc*, *Bukovec* (Hnt), 1888: *Bukócz*, *Bukovecz* (Hnt), 1892: *Bukócz* (Hnt), 1895: *Bukócz* (Hnt), 1898: *Bukócz* (Hnt), 1900: *Bukócz* (Hnt), 1902: *Bukócz* (Hnt), 1904: *Beregbárdos* (BK. 613), 1907: *Beregbárdos* (Hnt), 1910: *Буковець* (EKYP), 1913: *Beregbárdos* (Hnt), 1918: *Bukócz* (BT), 1923: *Bukovec*, *Beregbárdos*, *Буковець* (PR), 1925: *Bukovec* (PR), 1927: *Bukovec* (Hnt), 1929: *Bukovec* (ChM. 106), 1931: *Bukovec* (MPR), 1939: *Oroszbukóc*, *Буковець* (BK. 785), 1941: *Oroszbukóc* (Hnt), 1944: *Oroszbukóc*, *Буковець* (Hnt), 1946: *Буковець* (YPCP), 1968: *Буковець* (3O), 1969: *Буковець* (IMCY), 1983: *Буковець*, *Буковец* (3O), 1991: *Буковец* (TK), 2017: *Буковець* (BPY).

■ Bukóc 17. század eleji alapítású falu a történelmi Bereg megye északi részén, az egykori galíciai határon. Eszterházy Miklós 1613-ban bukóci (*de Bukócz*) Orosz Ferencnek adott kenézséget Bukócon (Lehoczky 1894: 63). Az ugyanekkor keletkezett urbárium új faluként

említi, bár az alapítását korábbra teszi: „Ez is wý falu most fordult harmadik esztendőre hogi szállott, anno 1610 szállott” (UC. 18: 25). Ekkor a kenéze *Szemega Ferenc* (uo.), aki talán azonos a kenézlevélben említett személlyel. A *Bukóc* helységnév ruszin eredetű, az ukr. *букъ* ’bikk, bikkfa’ fn. (CSopej 20, CYM. 1: 251), *буківуї* ’bükkös’ mn. (CYM. 1: 252) ukr. *-ець* kics. képzős származéka (FNESz., *Bukovec*, *Idabukóc*). A magyar névhasználatban szabályosan *Bukovec* > *Bukóc* változás történt. Elképzelhető víznévi eredete is, ugyanis 1645-ben említene a falu határában egy *Bukóc* nevű patakot, vö. 1645: „Vagyon ezen kenezeknek az Bukocz Patakan Egy feleől czapo Malmok, annualis Provintussa Egy Lasnak” (UC. 19: 1). A patak mai neve *Bukoveckij*, l. *Bukoveckij* ’a Zsdenyovka b. á. Bukóc (Буковець) h.’ 1649: *Bukovinka* nevű víz (Lehoczky 3: 181), 1872-84: *Buküszki p.* (HKFT), 1935: *Bukovecký, Буковецький* (W. 55, 59), 1979: *Буковецький* (СГУ 75), ami a településnévhez képest másodlagos, a *Bukovec* helységnév hímnemű ukr. *-ськ(ий)* mn. képzős alakja, jelentése tkp. ’Bukóci-patak’. Lehoczky a patak 17. századi nevét *Bukovinka* formában említi (Lehoczky 3: 180-1), aminek az lehet az oka, hogy az eredeti kenézlevél nem Bukócra, hanem Bukovinka nevű falura vonatkozott (UC. 19: 1). Az 1613-as urbárium *Zemiga Ferencz, Zemiga Lucach, Buriak Lazar, Staczko Danilo, Sztaczko Janos, Cziernei Jeczko, Vizsokai Lazar, Vorosilicz Thimko, Pwcz Damko, Laber Janos, Murinich Koszt, Szidowich Rhoman, Perebzigia Iwasko* nevű lakosokat említ a helységben (UC. 18: 25). A megyei hovatartozást is jelölő magyar *Bereghárdos* név 1904-ben, az országos helységnévrendezés során jött létre, az eredeti névvel nincs kapcsolatban (BK. 613). 1939-ben visszakapta a régi nevét, a *Bukóc* helységnevektől való megkülönböztetés céljából azonban az *Orosz-* előtagot kapcsolták hozzá (BK. 785, Hnt. 1944). A hivatalos ukrán *Буковець* a történelmi ruszin név átvétele.

Bukóc³, Буковець ’település Ökörmezőtől ÉNy-ra’

1618?: *Bukovecz* (UC. 110: 60), 1649: *Bukouecz, Bukovicza* (Bélay 131), 1707: *Bukovics* (UC. 8: 55), 1712: *Bukocz* (UC. 44: 23), 1713: *Bukovecz* (UC. 12: 7), *Bukocs* (UC. 65: 58), 1714: *Bukocz* (UC. 46: 57), 1715: *Bukovecz* (MNL), 1717: *Bukócz* (UC. 84: 42), 1720: *Bukovecz* (UC. 3: 57), *Bukovecs* (MNL), 1721: *Bukocz* (UC. 46: 59), 1725: *Bukovecz* (Revizki), 1730-40: *Bukócz* (UC. 156: 26), 1747: *Bukovecz* (GK. 306), 1756: *Bukovecz* (Kam. 0303: 2), 1764: *Bukovecz* (UC. 156: 44a), 1773: *Bukovecz, Bukovcza* (LexLoc. 134), 1782-4: *Bukovecz* (EKFT), 1796: *Bukovetz, Bukutza* (Vályi 1: 342), 1798: *Bukovecz* (CsT. 11), 1799: *Bukowetz* (HT. 0012: 2), 1800: *Bukovecz* (TM), 1808: *Bukovecz, Bukucza* (Lipszky: Rep. 85), 1809: *Bukovecz* (Kam. 661), 1824-62: *Bukovecz* (MKFT), 1828: *Bukócz, Bukovetz* (Nagy 196), 1838: *Bukócz* (Schem. 60), 1839: *Bukócz* (F. 4: 189), 1851: *Bukócz* (F. 1: 186), 1856: *Bukovecz* (MOK), 1857-9: *Bukovec* (CU), 1863: *Bukovecz* (Hnt), 1864: *Bukovecz* (PestyM), 1870-1: *Bukovecz* (MÁT), 1872-84: *Bukowec, Bukóc* (HKFT), 1873: *Bukóc vagy Bukovec* (Hnt), 1877: *Bukovec, Bukóc* (Hnt), 1882: *Bukovec, Bukóc* (Hnt), 1888: *Bukócz, Bukovecz* (Hnt), 1892: *Bukócz, Bukovecz* (Hnt), 1895: *Bukócz* (Hnt), 1898: *Bukócz* (Hnt), 1900: *Bukócz* (Hnt), *Bükköspatak* (Mező 1999: 70), 1902: *Bükköspatak* (Hnt), 1907: *Bükköspatak* (Hnt), 1910: *Буківці, Буковець* (EKYP), 1913: *Bükköspatak* (Hnt), 1923: *Bukovec, Bükköspatak, Буковець, Буківці* (PR), 1925: *Bukovec* (PR), 1927: *Bukovce* (Hnt), 1929: *Bukovec* (ChM. 106), 1931: *Bukovec* (MPR), 1939: *Bukóc, Буковець* (BK. 787), 1941: *Bukóc* (Hnt), 1944: *Bukóc, Буковець* (Hnt), 1946: *Буковець* (YPCP), 1968: *Буковець* (3O), 1969: *Буковець* (IMCU), 1983: *Буковець, Буковец* (3O), 1991: *Буковец* (TK), 2017: *Буковець* (BPY).

■ Bukóc 17. századi alapítású helység a történelmi Máramaros megye északnyugati részén. „Fekszik Kárpát hegységnek egyik ága alatt, melly itten Borzsova havasnak Poloninának neveztetik, melly havas Grof Semborg (!) tulajdona, ezen havasbul több forásokbul kiszakadó patak Napnyugotrul keletnek, a helység közepén megfordulva éczaknak a nagy ág vize egyik ágába beömlik Bukovecz nevezet alatt... Ezen Bukovecz patak az egész Bukoveczzi Községen keresztül éczaknak fordulva, a hol Szplina és Holiczja dombok között igen szűk partyán Bukoveczzi lakosok épülettyei a patak hosszában fekszenek, délről a hol a patak Iszka határában a Nagy ág vize egyik ágába ömlik. Ezen pataktul vette elnevezését Bukovecz Buková-vész, melly annyit tesz Bikfalu, mivel ezen patak ősi bikfa erdön keresztül e két helysége-

gen keresztül folyik, és hajt három malmot” (PestyM). Az elsődleges *Bukovec* helységnév ruszin eredetű, víznéből jött létre névátvitellel, vö. *Bukovec* ’a Repinka j. á. Iszka (Ізкн) h.’ 1463: *Bwkweecz*, *Bwkwnocz* (Bélay 136), *Bukvecz* (Teleki 11: 55), 1863: *Буковець потокъ* (S. 201), 1864: *Буковець потокъ* (uo. 187), *Bukovecz patak* (PestyM, *Bukovec*), *Буковець потокъ*, *Bukovecz patak* (Kat.), 1929: *Bukovec* (Petrov 4), 1935: *Bukovecký*, *Буковецький* (W. 50, 59), 1979: *Буковець* (СГУ 75), 75). A pataknev az ukr. *букъ* ’bikk, bikkfa’ fn. (Csopaj 20, СУМ. 1: 251), *буковий* ’bükkös’ mn. (СУМ. 1: 252) ukr. -ецъ kics. képzős származéka. A magyar névhasználatban szabályos hangfejlődéssel *Bukovec* > *Bukóc* változás történt. A magyar *Bükköspatak* névalak 1900-ban, az országos helységnévrendezés során keletkezett a ruszin név fordításával (Mező 1999: 70). 1939-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Буковець* a történelmi ruszin név átvétele.

Bukovinka, Буковинка

’település Munkácsról K-re’

1599: *Bukouinka* (Dica), 1600: *Bukouinka*, *Bukovinka*, 1602: *Bokouinka*, *Bukouinka*, 1610: *Bukowinka*, *Bwkowinka* (uo.), 17. sz. eleje: *Bukovinka* (UC. 88: 9), 1611: *Bukovinka* (Lehoczky 1894: 61), 1613: *Bukowinka* (UC. 18: 25), 1619: *Bukouinka* (Dica), 1620: *Bukouinka* (uo.), 1622: *Bukovinka* (UC. 18: 26), 1625: *Bukovinka* (UC. 18: 28), 1630: *Bukovinka* (Dica), 1634: *Bukovinka* (UC. 101: 73), 1635: *Bukouinka* (KirK. 8.99), 1645: *Bukowinka* (Makkai 351, UC. 19: 1), 1688: *Praedium Bukovinka* (UC. 19: 5), 1690: *Bukovinka* (UC. 19: 7), 1699: *Bvkowinka* (UC. 19: 8), 17. sz. vége: *Bukovenka* (UC. 6: 32), 1700: *Bukovina*, *Bukovinka* (UC. 19: 9), 1701: *Bukovinka* (UC. 2: 15), 1702: *Bukovinka* (UC. 19: 12), 1704: *Bukovinka* (UC. 19: 15), 1705: *Bukovinka* (UC. 20: 1), 1714: *Bukovinka* (UC. 42: 39), *Bukovinka* (UC. 20: 2), 1715: *Bukovinka* (MNL, UC. 20: 5), 1718: *Bukovinka* (UC. 151: 21), 1720: *Bukovinka* (MNL), 1747: *Bukovinka* (GK. 451), 1750: *Bukovincza* (MCB), 1760: *Bukovincza* (BT), 1773: *Bukowinka* (LexLoc. 52), 1782-4: *Bukovinka* (EKFT), 1788: *Bukovinka* (HT. Div. X. 8: 1), 1796: *Bukovinka* (Vályi 1: 343), 1808: *Bukovinka* (Lipszky: Rep. 86), 1824-62: *Bukowinka* (MKFT), 1828: *Bukovinka* (VB), 1837: *Bukovinka* (F. 3: 75), 1838: *Bukovinka* (Schem. 43), 1851: *Bukovinka* (F. 1: 186), 1856: *Bukovinka* (MOK), 1857-9: *Bukovinka* (CU), 1863: *Bukovinka* (Hnt), 1870-1: *Bukovinka* (MÁT), 1872-84: *Bukovinka* (HKFT), 1873: *Bukovinka* (Hnt), 1877: *Bukovinka* (Hnt), 1882: *Bukovinka-Kucsora* (Hnt), 1888: *Bukovinka* (Hnt), 1892: *Bukovinka* (Hnt), 1895: *Bukovinka* (Hnt), 1898: *Bukovinka* (Hnt), 1900: *Bukovinka* (Hnt), 1902: *Bukovinka* (Hnt), 1904: *Beregbükkös* (Mező 1999: 71), 1907: *Beregbükkös* (Hnt), 1910: *Буковинка* (EKYP), 1913: *Beregbükkös* (Hnt), 1918: *Bukovinka* (BT), 1923: *Bukovinka*, *Beregbükkös*, *Буковинка* (PR), 1925: *Bukovinka* (PR), 1927: *Bukovinka* (Hnt), 1929: *Bukovinka* (ChM. 108), 1931: *Bukovinka* (MPR), 1939: *Bukovinka*, *Буковинка* (BK. 784), 1941: *Bukovinka* (Hnt), 1944: *Bukovinka*, *Буковинка* (Hnt), 1946: *Буковинка* (YPCP), 1968: *Буковинка* (3O), 1983: *Буковинка* (3O), 2017: *Буковинка* (BPU).

■ Bukovinka a 16. század végén települt a beregi *Hát* hegytől északra, a *Latorca* folyó közelében. A *Bukovinka* helységnév ruszin eredetű, az ukr. *буковина~буковинка* ’bükkfa, bükkerdő, kis bükkerdő’ fn. (Oniskevics 1: 75, Hrincsenko 1: 109, Haborak 2003: 36, Bányai 33) származéka, vö. szl. **bukovina* ’ua.’ fn. (ЭССЯ. 3: 89). Mágócsi Ferenc 1611-ben adott kenézséget *Zemegha* (*Szemege*) *Fettykónak* a településen (Lehoczky 1894: 61), 1613-ban azonban már *Holczia János* a kenész, rajta kívül *Holchia Andras*, *Lengiel Janos*, *Remethei Sandor*, *Czibar Mihály*, *Papp Lucach*, *Thwr Janos*, *Danchia Geörgi*, *Danchia Janos* nevű lakosokat említ az urbárium (UC. 18: 25). 1688-ban elpusztult faluként említik: „Bukovinka, Korna Pataka, Olenova. Ezek most mind pustak senki nem lakja a Lakosi szejel Bujdónak” (UC. 19: 5). A bükk a Kárpátok egyik legelterjedtebb fája, a fanév a legváltozatosabb formákban hegy-, patak- és településnevekben is előfordul, de pl. a román-ukrán *Bukovina* esetében nagyobb tájegység, történelmi régió nevéként funkcionál (Lucsik 80-1, Haborak 2003: 41-5). A magyar *Beregbükkös* névváltozat 1904-ben, az országos helységnévrendezés során jött létre a megyei hovatartozásra utaló előtaggal, valamint a ruszin név tükörfordításával (Mező 1999: 71). 1939-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Буковинка* a történelmi név átvétele.

Bustyaháza, Буштино
 'városi típusú település Técsőtől Ny-ra'

1373: *Bustafalua* (DocVal. 248), *Boztafalva* (Mihályi 65), *Busztafalua* (uo. 68), 1389: *Bustaháza* (uo. 89), *Bustahaza* (DocVal. 342), 1530: *Bustahaza* (UC. 101: 71), *Bwsthyahaza* (Dica), 1543: *Bwsthaza*, 1548: *Bwsthyahaza* (uo.), 1553: *Bustyahazaa* (Bélay 132), 1600: *Bustiahaza* (UC. 174: 25), 1614: *Bustiahaza* (UC. 174: 26), 1618?: *Bustjahaza* (UC. 110: 60), 1666: *Bustiahaza* (UC. 174: 25a), 1671: *Bustya haza* (UC. 155: 2), 1673: *Bustyaháza* (UC. 123: 1a), 1684: *Bustyaháza* (UC. 123: 2b), 1698: *Bustyaháza* (UC. 148: 11b), 1700: *Bustya-Háza* (UC. 155: 8), 1704: *Bustahaza* (UC. 64: 17), 1707: *Bustyaháza* (UC. 8: 55), 1715: *Bustja Háza* (MNL), 1720: *Bustyahaza* (MNL), 1725: *Bustyahaza* (Revizki), 1735: *Busztahaza* (MCM), 1744: *Bustjahaza* (UC. 72: 39), 1747: *Bustyaháza* (GK. 398), 1754: *Bustyaháza* (UC. 81: 1), 1756: *Bustihaza* (Kam. 0303: 2), 1768: *Bustyaháza* (UC. 160: 41), 1773: *Bustyaháza*, *Bustino*, *Bustina* (LexLoc. 136), 1782-4: *Bustyaháza*, R: *Bustjym* (EKFT), 1796: *Bustján háza*, *Bustina* (Vályi 1: 347), 1798: *Bustyahaza* (CsT. 11), 1799: *Bustiahaza* (HT. 0012: 2), 1800: *Bustyaháza*, *Bustin*, *Buszino* (TM), 1808: *Bustyaháza*, *Busstin* (Lipszky: Rep. 87), 1809: *Bustjaháza* (Kam. 661), 1816: *Bustyaháza*, *Bustino* (Hübner 1: 504), 1824-62: *Buštín*, *Bustyaháza* (MKFT), 1828: *Bustyaháza*, *Bustin* (Nagy 196), 1838: *Bustyaháza* (Schem. 63), 1839: *Bustyaháza* (F. 4: 195), 1851: *Bustyaháza* (F. 1: 188), 1856: *Bustyaháza*, *Handel-Bustyaháza* (MOK), 1857-9: *Bustyaháza* (*Bustjn*) (CU), 1863: *Bustyaháza* (Hnt), 1864: *Bustyaháza*, *Bustin* (PestyM), 1865: *Bustyaháza*, *Handal* (Kat.), 1870-1: *Bustyaháza* (MÁT), 1872-84: *Bustyaháza* (HKFT), 1873: *Bustyaháza*, *Bustin* (Hnt), 1877: *Bustyaháza*, *Bustiu* (Hnt), 1882: *Bustyaháza*, *Bustiu*, *Bustyaháza* (*Handal*-) (Hnt), 1888: *Falu-Bustyaháza*, *Busténa*, *Handal-Bustyaháza*, *Busténszékj-Handal* (Hnt), 1892: *Falu-Bustyaháza* (*Busténa*), *Handal-Bustyaháza* (Hnt), 1895: *Falu-Bustyaháza*, *Handal-Bustyaháza* (Hnt), 1898: *Falu-Bustyaháza*, *Handal-Bustyaháza* (Hnt), 1900: *Falu-Bustyaháza*, *Handal-Bustyaháza* (Hnt), 1902: *Bustyaháza*, *Handalbustyaháza* (Hnt), 1907: *Bustyaháza*, *Handalbustyaháza* (Hnt), 1910: *Буштино* (EKYP), 1913: *Falu-Bustyaháza* (Hnt), 1923: *Buštyn*, *Bustyaháza*, *Буштин* (PR), 1925: *Buština* (PR), 1927: *Buština* (Hnt), 1929: *Buštino* (ChM. 111), 1931: *Buština*, *Handal-Buština* (MPR), 1939: *Bustyaháza*, *Буштино* (BK. 787), 1941: *Bustyaháza* (Hnt), 1944: *Bustyaháza*, *Буштино* (Hnt), 1946: *Буштина* (YPCP), 1968: *Буштина* (ZO), 1969: *Буштина* (IMCU), 1983: *Буштина*, *Буштына* (ZO), 1991: *Буштына* (TK), 1995: *Буштино* (BPY), 2017: *Буштино* (uo.).

■ Bustyaháza a 14. században települt helység a történelmi Máramaros megyében, a *Talabor* folyó tiszai torkolatánál. A Tisza-völgyi, magyar nevű és talán magyar alapítású helységek egyike. Az elsődleges *Bustafalva* helységnév magyar eredetű, a valószínűleg román *Busta* szn.-nek és a birtokos személyjellel ellátott *falu* főnévnek az összetétele (FNESz., *Bustyaháza*). A személynévhez l. rom. *Bustea* csn. (DOR. 225), *Buštea* csn. (Iordan 1983: 91), ill. m. *Busta* szn. (ÁSznt. 164, CDES. 1: 149, Gy. 1: 643), m. *Bustya* csn. (UMCsT. 175). Lucsik a személynevet szláv eredetűnek tartja, szerinte az a szl. **Budimir* név becézett, ukr. *-ma* képzős formája. De elképzelhető, hogy az ukr. N. *бушма* 'nagy darab' fn. vagy a szintén nyelvjárási **буштина* 'nagy rögökkel borított hely' fn. az alapja (Lucsik 87). Drăganu úgy véli, hogy a névadó román személy volt (Drăganu 392). A településnévben idővel névrészcserére történt, a *-falva* utótagot korán felváltotta a birtokos személyjeles m. *ház* 'lakóhely, otthon' fn. (TESz. 2: 76). Hasonló névrészcserére számos máramarosi helységnévben is végbement (vö. Sebestyén 2012, *Batizháza*, *Deszeháza*, *Darmiánháza*, *Gyulaháza*, *Hernécs*, *Vajnág* stb.). A falu a máramarosi, Tisza-völgyi magyar nevű, s valószínűleg magyar alapítású falvak sorába tartozik. Pesty adatközlői a névnek népetimológias magyarázatát adják, miszerint „Bustyaháza községének élő Magyar neve vagy e' szótól Bus-atya-háza vagy talán ettől „Pusztá háza” vehette, eredetét mind két esetben eredeti Magyar név... Ezen községet ruthen ajku nép faj lakja” (PestyM). A Pesty által említett népetimológias magyarázat az ukrán névtani szakirodalomban is előfordul, a névnek 'bús hely' jelentést tulajdonítva (Kruhljak 22). A huszti uradalom jobbágyfalva volt, egykori magyar lakossága a 17. századra már eloroszosodott (Bélay 132). 1704-ben azonban még szinte kizárólag magyar családnévűeket említenek a faluban: *Ujbardi*, *Fejer*, *Kis*, *Sándorfalussi*, *Tóth*, *Borbely*, *Halász*, *Szabados*, *Orosz földi*, *Toder*,

Onucska, Taraczköz, Kapus, Molnár, Tokár, Szeklenczej, Eötvösfalusi, Talabori, Aranyas, Hudák, Száldobosj, Berecz, Vajnagyi, Sófaluusi, Files, Udodka, Stephan stb. (UC. 64: 17). A 18. században német telepesek hozták létre a falu határában a *Handal-Bustyaháza*-nak nevezett telepet, míg az anyaközséget *Falu-Bustyaháza*-nak nevezték. A két helység egybeépülése után a közös helység neve 1901-től újra *Bustyaháza* lett (Mező 1999: 105). A korábbi ruszin népi, ma hivatalos ukrán *Бустино* a magyar névből származik, vagy párhuzamos névadással keletkezett, a személynév birtoklást kifejező *-ин(о)* képzős alakja (Lucsik 86-7, Kupcsinszka 1090).

Cigányóc, Циганівці 'település Ungvártól K-re'

1588: *Cigányfalu* (Dezső 248), 16. sz.: *Cziganocz* (UC. 115: 79), 1602: *Cziganocz* (UC. 104: 8), 1603: *Cziganocz* (UC. 104: 9), 1625: *Ciganocz* (Dica), 1684: *Cziganocz* (UC. 42: 65), *Praedium Csiganocz Deserta* (UC. 10: 64), 1696: *Czigányócz* (Dica), 1715: *Cziganyócz* (MNL), 1720: *Cziganocz* (MNL), 1773: *Cziganocz* (LexLoc. 285), 1777: *Cziganyocz* (UC. 3: 34), 1782-4: *Czigányócz* (EKFT), 1788: *Cziganyócz* (HT. 0021:1), 1789: *Czigányocz* (HT. Div. X. 21: 2), 1796: *Czigenyotz* (Vályi 1: 419), 1800: *Czigányócz* (TUng), 1808: *Czigányócz*, *Cygañouce* (Lipszky: Rep. 122), 1824-62: *Chzigányócz s. Chyganowce* (MKFT), 1828: *Czigányócz* (VUng), 1837: *Czigányócz* (F. 3: 370), 1838: *Czigányózt* (Schem. 77), 1851: *Czigányócz* (F. 1: 235), 1856: *Czigányócz* (MOK), 1857-9: *Czigányócz* (CU), 1863: *Czigányócz*, *Czigányovetz* (Hnt), 1865: *Czigányócz* (PestyU), 1870: *Czigányócz* (UT), 1872-84: *Cigányóc* (HKFT), 1873: *Cigányóc* (Hnt), 1877: *Cigányóc* (Hnt), 1882: *Cigányóc* (Hnt), 1888: *Czigányócz* (Hnt), 1892: *Czigányócz* (Hnt), 1895: *Czigányócz* (Hnt), 1898: *Czigányócz* (Hnt), 1900: *Czigányócz* (Hnt), 1902: *Czigányócz* (Hnt), 1904: *Cigányos* (Mező 1999: 74), 1907: *Cigányos* (Hnt), 1910: *Циганівці* (EKYP), 1913: *Cigányos* (Hnt), 1918: *Cigányos* (UT), 1923: *Cygañovce*, *Czigányócz*, *Цигановці* (PR), 1925: *Cygañovce* (PR), 1927: *Cygañovce* (Hnt), 1929: *Cyganovce* (ChM. 121), 1931: *Cyganovce* (MPR), 1939: *Cigányóc*, *Циганьовцы* (BK. 782), 1941: *Cigányóc* (Hnt), 1944: *Cigányóc*, *Циганьовцы* (Hnt), 1946: *Циганівці* (UPCP), 1968: *Циганівці* (3O), 1969: *Циганівці* (IMCY), 1983: *Циганівці*, *Цыгановцы* (3O), 1985: *Цыгановцы* (TK), 2017: *Циганівці* (BPU).

■ Cigányóc 16. századi alapítású falu a történelmi Ung megyében, a *Cigány-patak* völgyében. A *Cigányóc* helységnév ruszin vagy szlovák eredetű, a m. *Cigány* csn. (CsnSz. 202-3, UMCsT. 188), ukr. *Циган* csn. (Csucska 2005: 592, Kraszovszkij 161), ukr. *Циган*, *Ціган* csn. (Dujcsak 2003: 245) ukr. *-овці* v. szlk. *-ovce* képzős származéka, jelentése tkp. 'Cigány nevű ember faluja, emberei' (Kiss 1992a: 36-7). A magyar névhasználatban szabályos hangfejlődéssel *Ciganyovci*>*Cigányóc* változás történt. Köznévi eredetét valószínűleg kizárhatjuk, a *cigány* népnév ugyanis a középkorban kizárólag személynévi formában került településnévbe (vö. Rácz 2011: 31-2, 2016: 39-41, Kristó 2003: 245-7, EtSz., *cigány*). A 16. század végén és 1602-ben készült urbáriumokban Ungváron és Ókemenccén emlitenek *Cigány* családnevű személyt, vö. *Cziganj Janos* (UC. 115: 79, 104: 8). A falu egyetlen egész telkes lakosa a 16. századból származó összeírásban *Rakoczki Marko*, féltelkes *Hrebenard Andras* (UC. 115: 79). A település közelében folyó *Cigány-patak* neve a helységnévhez képest másodlagosnak tűnik, vö. *Cigány-patak* 'a Sztára j. á. Nagyláz (Великі Лази) h.' 1824-62: *Czigányos-Patak*, *Cziganowsky jarok* (MKFT), 1863: *Ярокъ потокъ*, *Járok patak* (Kat.), 1872-84: *Cigány p.* (HKFT), 1910: *Czigány p.* (HBÁT), 1929: *Цигань*, *Циган* (Petrov 58, 60), 1935: *Cigánský*, *Циганський* (W. 57, 60), 1939: *Cigány p.* (SzSzBML. 468), 1979: *Цигань* (СГУ 599), 1985: *Цыгани* (TK). Talán kapcsolatba hozható a m. *cigányhal* 'a pontyok neméhez tartozó, feketés pikkelyű, igen szálkás húsu hal; compó' halménnel (CzF. 1: 1129, ÉrtSz. 1: 786). Ez a hal azonban elsősorban a síkvidéki, lasú folyású, iszapos patakokban vagy állóvizekben fordul elő, s nem a hegyvidéki vízfolyásokban. A Dezső által a forrás feltüntetése nélkül 1588-ból adatolt *Cigányfalu* névalak talán nem erre a helységre vonatkozik (vö. *Cigányfalva* Bihar, Kolozs megyékben, Fehértói 1987: 11). Az országos helységnévrendezés során, 1904-ben a *Cigányóc* nevet *Cigányos*-ra magyarosították (Mező 1999: 74). 1939-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos *Циганівці* a történelmi név ukránosított változata.

Csabina, Чабин
'település Munkácsról ÉK-re'

1570/1602/1603: *Chyeben vel Rhóchytnja* (UC. 18: 24), *Chyeben vel Rhochytnja*, *Cheyben vel Rhochithnya* (UC. 97: 29), 1599: *Chibinjo*, *Chibinje*, *Czibinie* (Dica), 17. sz. eleje: *Csabina* (UC. 88: 9), 1600: *Czebinye Falva*, *Czebynie* (Dica), 1602: *Chibinie*, 1610: *Chibinie-falwa*, *Chibinieffalwa* (uo.), 1613: *Chibinaffalwa*, *Chibinafalva* (UC. 18: 25), 1619: *Czibinie* (Dica), 1622: *Czabinafalva* (UC. 18: 26), *Czibinafalva* (UC. 18: 27), 1625: *Czabina falva* (UC. 18: 28), 1630: *Csabina* (Dica), 1634: *Czabinaffalua* (UC. 101: 73), 1635: *Czabinafalua* (KirK. 8.99), 1645: *Czabina Falva* (Makkai 371, UC. 19: 1), 1688: *Csabina falva* (UC. 19: 6), *Csabina Falva* (UC. 19: 5), 1690: *Csabina Falva* (UC. 19: 7), 1700: *Csabina Falva*, *Csabina falva* (UC. 19: 9), 1701: *Csabina Falva* (UC. 111: 28), 1704: *Csabina* (UC. 20: 4), 1705: *Csabina Falva* (UC. 20: 1), 1714: *Csabina* (UC. 20: 6, 2), 1715: *Csabina* (MNL, UC. 20: 5), 1718: *Csebina* (UC. 151: 21), 1720: *Csebina* (MNL), 1725: *Csabina* (UC. 124: 5), 1750: *Csabina* (MCB), 1760: *Csabina* (BT), 1773: *Csabina*, *Cšabina* (LexLoc. 52), 1782-4: *Csabino* (EKFT), 1788: *Csabina* (HT. Div. X. 8: 1), 1796: *Csabina* (Vályi 1: 355), 1800: *Csabina* (TBer), 1808: *Csabina*, *Czabjn* (Lipszky: Rep. 101), 1824-62: *Czabjn h. Csabina* (MKFT), 1828: *Csabina* (VB), 1837: *Csabina* (F. 3: 61), 1838: *Csábina* (Schem. 47), 1851: *Csabina* (F. 1: 194), 1856: *Csabina* (MOK), 1857-9: *Csabina* (CU), 1863: *Csabina* (Hnt), 1870-1: *Csabina* (MÁT), 1872-84: *Csabina* (HKFT), 1873: *Csabina* (Hnt), 1877: *Csabina* (Hnt), 1882: *Csabina* (Hnt), 1888: *Csabina* (Hnt), 1898: *Csabina* (Hnt), 1900: *Csabina* (Hnt), 1902: *Csabina* (Hnt), 1907: *Csabina* (Hnt), 1910: *Чабина* (EKYP), 1913: *Csabina* (Hnt), 1918: *Csabina* (BT), 1925: *Čabina* (PR), 1929: *Čabín* (ChM. 143), 1944: *Csabina*, *Чабина* (Hnt), 1968: *Чабин* (3O), 1969: *Чабин* (IMCY), 1983: *Чабин* (3O), 1991: *Чабин* (TK), 2017: *Чабин* (BPU).

■ Csabina a 16. század végén települt a történelmi Bereg megyében, az *Obava* folyó völgyében. A helység elsődleges *Csebinye*, illetve kétrészes *Csibinyefalva* neve magyar eredetű, a *Csibina* csn.-nek és a birtokos személyjellel ellátott *falu* főnévnek az összetétele. A személynév talán a m. R. *Cseb* szn. (PRT. 10: 503, ÁSzt. 180, FNESz., *Alsócsebény*) származéka lehet. A falu névadója a *Csibina* kenézcsalád, 1613-ban a falu főkenéze *Csibina Orbán*, felsorolt lakosai *Mester Jacab*, *Naliznik Dienes*, *Dwnko Andras*, *Papp Jacab* (UC. 18: 25). A későbbi *Csabinafalva* alakban a személynév vegyes hangrendűvé vált, vö. ukr. *Чабина* csn. (Csucska 2005: 598-9), m. *Csabina* csn. (ÚMCS. 205). A 17. században a faluban még élt a *Csabina* családnév, az 1700-as urbárium *Csabina György* és *Csabina Ivan* kenézeket említ (UC. 19: 9). A kétrészes magyar név *-falva* utótagja a 18. század elején lekopott, s mind a magyar, mind a ruszin névhasználatban a *Csabina* alak terjedt el. Lehoczky szerint a település egykori magyar lakossága a 18-19. századra elszlávosodott (Lehoczky 3: 182). A hivatalos ukrán *Чабин* a történelmi, másodlagos ruszin név véghangzóihiányos átvétele. A település korai párhuzamos neveként egy *Rokitnya* névváltozat is feltűnik az urbáriumokban. A *Rokitnya* helységnév ruszin eredetű, az ukr. *pokuta* 'csergefűz, törékeny fűz, kosárkötő fűz, rekettyefűz' fn. (CYM. 8: 874, Haborak 259) nőnemű ukr. *-на* melléknévképzős származéka. Minden bizonnyal a környező növényzet motiválta, de a 17. század eleji összeírásokban már nem találkozunk vele.

Csap, Чон
'város Ungvártól D-re'

1281: *Chap* (Fejér 5/3: 104), 1298: *Chop* (ZO. 1: 89), 1318: *Chop* (AOkl. 5: 95), 1329: *Choop* (uo. 13: 405), 1341: *Chap* (ZO. 1: 597), 1355: *Chap* (Fejér 9/2: 466), 1373: *Chap* (DL. 57365), 1398: *Chaph* (Sztáray 2: 9), 1411: *Chap* (ZsO. 3: 360), 1413: *Chapi* (uo. 4: 168), 1427: *Chaap* (Engel 1989: 157), 1429: *Chaap* (Sztáray 2: 278), *Chap* (uo. 282), 1457: *Chap* (DL. 57723), 1464: *Chap* (DL. 57729), 1520: *Chap* (DL. 72191), 1523: *Chap* (DL. 57948), 1543: *Chapp* (Dica), 1550: *Chap*, 1625: *Cziap* (uo.), 1670: *Csap* (UC. 36: 4), *Chap* (UC. 118: 9), 1672: *Csap* (UC. 45: 42a), 1673: *Csap* (UC. 6: 89), 1681: *Csap* (UC. 56: 9), 1684: *Csap* (UC. 42: 65), 1690: *Csap* (UC. 4: 21), 1696: *Csap* (Dica), 17. sz. vége: *Csap* (UC. 15: 22),

1701: *Csap* (UC. 19: 10), 1705: *Csap* (UC. 20: 1), 1715: *Csáp* (MNL), 1718-9: *Csap* (UC. 105: 3), 1720: *Csap* (MNL), 18. sz. első fele: *Csap* (BélU), 1740: *Csap* (UC. 56: 18), 1765: *Csapp* (Kam. 0192a), 1773: *Csap* (LexLoc. 285), 1780: *Csap* (MCU), 1782-4: *Tsapp* (EKFT), 1788: *Csapp* (HT. 0021:1), 1789: *Csap* (HT. Div. X. 21: 2), 1796: *Csap* (Vályi 1: 374), 1800: *Csap* (TUng), 1806: *Csap* (UV), 1808: *Csap* (Lipszky: Rep. 103), 1824-62: *Csap* (MKFT), 1828: *Csap* (VUng), 1837: *Csap* (F. 3: 370), 1838: *Csap* (Schem. 82), 1851: *Csap* (F. 1: 199), 1856: *Csap* (MOK), 1857-9: *Csap* (CU), 1863: *Csap* (Hnt), 1870: *Csap* (UT), 1872-84: *Csap* (HKFT), 1873: *Csap* (Hnt), 1877: *Csap* (Hnt), 1882: *Csap* (Hnt), 1888: *Csap* (Hnt), 1892: *Csap* (Hnt), 1895: *Csap* (Hnt), 1898: *Csap* (Hnt), 1900: *Csap* (Hnt), 1902: *Csap* (Hnt), 1907: *Csap* (Hnt), 1913: *Csap* (Hnt), 1915: *Csap* (UT), 1918: *Csap* (UT), 1925: *Čop* (PR), 1927: *Čap* (Hnt), 1929: *Čop* (*Csap*) (ChM. 161), 1931: *Čop* (MPR), 1941: *Csap* (Hnt), 1944: *Csap* (Hnt), 1946: *Čon* (YPCP), 1968: *Čon* (3O), 1983: *Čon* (3O), 1985: *Čon* (TK), 2017: *Čon* (BPY).

■ *Csap* Árpád-kori település a történelmi Ung megye déli részén, a *Latorca* és a *Tisza* folyók által közbezárt területen. A *Csap* helységnév magyar eredetű, pusztá személynévből keletkezett magyar névadással (EtSz., *Csap*, FNEsz., *Csap*). Az alapjául szolgáló szn.-hez l. 1270: *Chop* (ASznT. 203), 1285k.: *Chaph* (ÁSznT. 179), vö. még ukr. *Čon* szn. (Csucska 2011: 361), ukr. *Čon* csn. (Dujcsak 2003: 250), cs. *Čap*, *Čapov* (Stanislav 2: 133). A személynév tisztázatlan etimológiájú, a m. *csap* főnévvel való kapcsolata bizonytalan (vö. RMCsSz. 217, TESz. 1: 478). Lucsik a település nevét homályos eredetűnek tartja, párhuzamos, analógiás párját ugyanis nem találja az ukrán névadásban. Lehetséges forrásának az ukr. N. *čon* 'ék, földnyelv' fn.-et tekinti, a név motivációját azzal támasztja alá, hogy a település (1945 óta!) az ukrán–magyar–szlovák hármashatár szögletében fekszik (Lucsik 510). Csucska a személynévet is ebből a főnévből eredezteti (Csucska 2011: 361). Népetimológias magyarázat szerint „*Csap*, h. Ung m.-ben. *Csap* jelentése cseh nyelvben gólya, szerb nyelvben csep = dugó. Itt csapszék lehetett. Vannak, kik a „csapás” szótól magyarázzák a hasonnevűeket” (Rész 3: 20). Fedaka a helységnévnek több lehetséges magyarázatát veti fel, melyek szerint vagy a *Csapi* családról kapta a nevét, vagy pedig ukrán eredetű, s egyfajta 'vámhely' jelentése van, ami nyilván összefügg a település mai funkciójával (Fedaka 251). Mindezek azonban szintén nem többek tudálékos névmagyarázatoknál. Az 1946-tól hivatalos ukrán *Čon* a magyar név szlávósított átvétele. A 20. század előtt színmagyar helység határtelepüléssé válása, illetve az itt kiépített vasúti csomópont és határátkelőhely miatti betelepülés nyomán fokozatosan elveszített te magyar többségét.

Csapócka, Čonibui 'település Munkácsról ÉNy-ra'

1530: *Tsapoltzka* (Dica), 1533: *Czapoczka*, 1542: *Chapotzka*, 1543: *Cyapolcz*, *Czapolch*, 1544: *Cyapolch*, *Cyapoltz*, 1546: *Czapocz*, *Chapocz*, 1548: *Cyapochka*, 1549: *Cabolchka*, 1550: *Chapochka*, *Chapolka*, 1552: *Chapoleczka*, *Chyapoleczka*, 1564: *Chapoz*, 1568: *Chyapoczka*, 1570: *Cziapoczka*, *Czyapocka*, 1572: *Chiapoczka*, *Cyapoczka*, 1576: *Chapoczka*, *Chyapoczka*, *Czapoczka*, *Czyapoczka*, 1596: *Chapoch*, 1599: *Chapoch*, *Czapocz*, 1600: *Czapocz*, *Cziapocz*, 1602: *Chiapoz*, *Czapoz*, 1603: *Chiapoch*, 1610: *Chiapoczka*, 1619: *Cziapoczka*, 1620: *Cziapoczka* (uo.), 1670: *Csapoczka* (UC. 118: 9), 1674: *Csapoczka* (UC. 7: 31), 1674-7: *Csapocska* (UC. 8: 16a), 1675: *Csapoczka* (UC. 44: 74), 1676: *Csapoczka* (UC. 56: 6), 1678: *Csapoczka* (UC. 156: 90), 1679: *Csapolczka* (UC. 15: 26), *Csapocska* (UC. 9: 69), 1680: *Csapolczka* (UC. 44: 72), 1682-4: *Csapoczka* (UC. 15: 19), 1693: *Czopowtse* (Hodinka 371), 17. sz. vége: *Chapóchka* (UC. 156: 56), 1701: *Csapocska* (UC. 2: 15), 1702: *Csapoczka* (UC. 152: 53), 1713: *Csapólska* (UC. 156: 21), 1715: *Csapóczka* (MNL), 1720: *Csapoczka* (MNL), 1741: *Csopocs* (GK. 543), 1747: *Csapoczka* (GK. 420), 1750: *Csapotzka* (MCB), 1760: *Csapotzka* (BT), 1773: *Csapóczka*, *Czapowecz* (LexLoc. 49), 1782-4: *Csapoczka* (EKFT), 1788: *Csapotzka* (HT. Div. X. 8: 1), 1790: *Czapotz* (UC. 166: 32), 1796: *Csapoczka*, *Csapovecz*, *Csapuczi* (Vályi 1: 374), 1800: *Csapoczka*, *Csapovecz* (TBer), 1808: *Csapóczka*, *Czapowecz*, *Czopowecz*, *Csopiiczi* (Lipszky: Rep. 103), 1824-62: *Czapowecz* h. *Csapóczka* (MKFT), 1828: *Csapoczka* (VB), 1837: *Csapoczka* (F. 3: 68), 1838: *Csapoczka* (Schem. 47),

1851: *Csapoczka* (F. 1: 199), 1856: *Csapóczka* (*Csapücze*) (MOK), 1857-9: *Čapovec* (*Csapóczka*) (CU), 1863: *Csapótzka*, *Csapovecz* (Hnt), 1870-1: *Csapóczka* (MÁT), 1872-84: *Csapócka* (HKFT), 1873: *Csapocka*, *Csápuci*, *Csopuvci* (Hnt), 1877: *Csapocka*, *Csápüci*, *Csopuvci* (Hnt), 1882: *Csapocka*, *Csápüci*, *Csopuvci* (Hnt), 1888: *Csapoczka* (Hnt), 1892: *Csapóczka* (Hnt), 1895: *Csapóczka* (Hnt), 1898: *Csapóczka* (Hnt), 1900: *Csapóczka* (Hnt), 1902: *Csapóczka* (Hnt), 1904: *Csapolc* (Mező 1999: 77), 1907: *Csapolcz* (Hnt), 1910: *Чонівуй*, *Чонувуй*, *Чанівуй* (EKYP), 1913: *Csapolcz* (Hnt), 1918: *Csapócka* (BT), 1923: *Čapovce*, *Csapóczka*, *Чановиць*, *Чоновиць* (PR), 1925: *Čapovce* (PR), 1927: *Čapovci* (Hnt), 1929: *Čapovce* (ChM. 145), 1931: *Čapovce* (MPR), 1939: *Csapolc*, *Чановицы* (BK. 784), 1941: *Csapolc* (Hnt), 1944: *Csapolc*, *Чановицы* (Hnt), 1946: *Чонівуй* (УРСР), 1968: *Чонівуй* (ЗО), 1983: *Чонівуй*, *Чоновицы* (ЗО), 1991: *Чоновицы* (ТК), 2017: *Чонівуй* (БРУ).

■ *Csapócka* a 16. század első felében települt a történelmi Bereg megyében, a Munkács és Ungvár közötti országút közelében. Az elsődleges *Csapolc*~*Csapóc* helységnév ruszin eredetű, a m. *Csap* szn. (HOKl. 1: 45, ÁSznt. 203), esetleg a m. *Csap* csn. (ÚMCsT. 207) v. *Csapó* csn. (CsnSz. 218-9), ukr. *Чон* szn. (Csucska 2011: 361), ukr. *Чон* csn. (Dujcsak 2003: 250), cs. *Čap*, *Čapov* (Stanislav 2: 133) ukr. *-ovui* képzős származéka, jelentése tkp. 'Csap emberei, házanépe' (vö. EtSz. 1: 860, Virágh 179). Csucska szerint a személynév az ukr. *Н. чон* 'ék, földnyelv' fn. származéka (Csucska 2011: 361), történelmi adatait azonban csak az egykori Bereg megye magyarulakta vidékeiről hozza (uo.). A magyar névhasználatban szabályos fejlődéssel *Csapovci*>*Csapolc*>*Csapóc* változás történt. A magyarban már a legkorábbi névalakokban megjelenik a *-ka* kics. képző, s a *Csapócka* forma terjed el. Lucsik úgy véli, hogy a helység alapítói Csapról elvándorló személyek voltak, erre utal a helységnév (Lucsik 510). Lehoczky szerint már a 15. században létezett, s a Tárkányi és a Kerecsenyi családok birtoka volt (Lehoczky 3: 183). Az 1570-es dikális összeírás szerint lakosai *And. Marko, Fr. Köblös, Derkacz Dorus, Dom. Halynal, Jo. Vidra, Marcus Gergely* (Dica), a nevek alapján korai lakossága részben magyar lehetett. A település nevét 1904-ben, az országos helységnévrendezés során *Csapolc*-ra változtatták (Mező 1999: 77). A hivatalos ukrán *Чонівуй* a történelmi ruszin név átvétele.

Csarnató, Черна

'település Nagyszőlőstől K-re'

1378: *Charnathew* (DL. 26566, DocVal. 282), *Chornathow*, *Charnatew* (Perényi 203, 208), 1405: *Chornatu* (Perényi 141), 1430: *Charnathew* (DL. 70858), 1431: *Chornathow* (DL. 70870), 1450: *Charnathew* (DL. 70896), 1471: *Charnathew* (DL. 70952), 1478: *Charnathew* (Perényi 277), 1492: *Charnathew* (DL. 71039), 1498: *Charnathw* (uo. 71072), *Chornathew* (Perényi 332), 1513: *Charnathew* (DL. 86743), 1549: *Charnathew* (Maksay 1990/2: 831), 1578: *Csarnató* (Szirmay 147), 1670-89: *Karnató* (!) (UC. 159: 41), 1673: *Csarna Tő* (UC. 27: 6), *Csarna To* (UC. 57: 75), 1674: *Csarna Tő* (UC. 81: 3), 17. sz. vége: *Carnato* (UC. 32: 26), 1713: *Csarnatú* (UC. 34: 45), 1715: *Csornató* (MNL), 1720: *Csarnató* (MNL), 18. sz. első fele: *Csarnafő* (BélUg), 1740: *Csarnato* (UgT.), 1747: *Csarnatü* (GK. 174), 1756: *Csarnató* (Kam. 0303: 2), 1773: *Csarnató*, *Cserna* (LexLoc. 283), 1782-4: *Cerna* (EKFT), 1786: *Csornató* (HT. Div. XVIII: 10), 1788: *Csarnató* (HT. Div. X. 8: 1), 1796: *Csarna Ujfalú*, *Csarnota*, *Cserna* (Vályi 1: 375), 1800: *Csarnató* (TUg), 1808: *Csarnató*, *Cžerná*, *Cžernatow* (Lipszky: Rep. 103), 1824-62: *Csarnató* (MKFT), 1825: *Csarnató* (HT. Div. XII. 22), 1828: *Csarnató* (VU), 1838: *Csarnató* (Schem. 67), 1839: *Csarnató* (F. 4: 420), 1851: *Csarnató* (F. 1: 200), 1856: *Csarnató* (MOK), 1857-9: *Csarnató* (CU), 1863: *Csarnató* (Hnt), 1865: *Csarnató* (PestyU), 1870-1: *Csarnató* (MÁT), 1872-84: *Csarnató*, *Černa* (HKFT), 1873: *Csarnató*, *Cserna* (Hnt), 1877: *Csarnató*, *Cserna* (Hnt), 1882: *Csarnató*, *Cserna* (Hnt), 1888: *Csarnató*, *Cserna* (Hnt), 1892: *Csarnató*, *Cserna* (Hnt), 1895: *Csarnató* (Hnt), 1898: *Csarnató* (Hnt), 1900: *Csarnató* (Hnt), 1907: *Csarnató* (Hnt), 1910: *Черна* (EKYP), 1913: *Csarnató* (Hnt), 1918: *Csarnató* (UgT.), 1923: *Čorna*, *Csarnató*, *Чорна* (PR), 1925: *Čorna* (PR), 1927: *Černá* (Hnt), 1929: *Černá* (ChM. 152), 1931: *Černá* (MPR), 1939: *Csarnató*, *Черна* (BK. 786), 1941: *Csarnató* (Hnt), 1944: *Csarnató* (Hnt), 1946: *Чорна* (УРСР), 1968: *Чорна* (ЗО), 1969: *Чорна* (IMCY), 1983: *Черна*, *Черная* (ЗО), 1991: *Черная* (ТК), 2017: *Черна* (БРУ).

■ Csarnató a 14. század második felében települt a történelmi Ugocsa megyében, az *Avas-hegység* északi részén. „Csarnató, miként már a neve s az alábbi adatok is tanúsítják, az északról leereszkedő szláv hullám lerakódása volt s e hullámban a belesodródó csekély oláh elem nyomtalanul elmerült. Hasonló sorsra jutott a kisszámú magyar elem is, úgy, hogy a lakosság nyelvét az úrbérrendezés alkalmával a XVIII. század második felében már egységesen szlávnak találták” (Szabó 305-6). Első, 1378-as említésekor még román faluként utalnak rá (DocVal. 282). A *Csarnató* helységnév magyar eredetű, kétrészes víznévből keletkezett névátvitellel. A víznévnek a forrásokban nem találjuk nyomát, a településnévből azonban név-rekonstrukcióval kikövetkeztethető egy szl. **Csarna* víznév (Kocán 2017a: 46, 56). Ez a szl. **čьрънъ* ’fekete’ mn. (Šmilauer 51) nőnemű származéka (FNESz., *Csarnató*, Kniezsa ErdVíz. 52, Kniezsa 1943c: 214). A víznévhez a m. *tő* ’torkolat, egy kisebb folyóvíznek egy nagyobb való torkolásának a helye és környéke; folyó, árok torkolata, vége’ fn. (FKnT. 316, TESz. 3: 954) kapcsolódik. A hivatalos ukrán *Черна* a párhuzamosan használt ruszin név átvétele, vö. ukr. N. *черный* ’fekete’ mn. (Csopej 427), ill. ukr. *чорний* ’ua.’ mn. (ЕСУМ. 6: 341, СУМ. 11: 352-3).

Csarondahát, Червоне ’település Ungvártól D-re’

1910: *Csarondahát* (KSH), 1925: *Csarondahát* (Szakál 85), 1929: *Csaronda* (*Csarondatanya*) (ChM. 145), 1946: *Червоне* (УРСР), 1968: *Червоне* (30), 1969: *Червоне* (ИМСУ), 1983: *Червоне, Червоное* (30), 1985: *Червоное* (TK), 2017: *Червоне* (БРУ).

■ Csarondahát falu az 1920-as években jött létre Eszeny határában, az *Abogya-patak* mellett. A cseh kolonizáció során hegyvidéki, verhovinai ruszin falvakból költöztettek lakosokat az egykori, Eszenyhez tartozó *Csarondahát* tanyára. 1925-ben Jasztrebszki Koloman birtokán terveztek telepítéseket (Szakál 88). Az elsődleges tanyanév azzal kapcsolatos, hogy a *Csaronda* folyó mellett települt, vö. *Csaroda* ’a Latorca b. á. Csaroda h.’ 1270: *Chornawoda* (Gy. 1: 543), 1282: *Chernauoda* (uo.), 1358: *Chornawada* (DL. 98817), 1371: *Charnauada* (ZO. 3: 419), 1393: *Churnawoda* (Gy. 1: 543), 1435: *Charnawada* (Perényi 217), 1478: *Charnavada* (uo. 96), 1782-6: *Czaronda Fluss* (EKFT), 1824-62: *Csaronda* (MKFT), 1865: *Csaroda, Csaronda* (Kat.), 1872-84: *Csaronda p.* (HKFT), 1902: *Fekete víz* (SzSzBML. 531), 1910: *Csaronda* (HBÁT), 1957: *Чарода* (КРУ. 20), 1979: *Чорна Вода* (ЦГУ 610), 1985: *Чаронда* (TK). A pataknevhez a m. *hát* ’szélesebb tetejű magaslat, földhát, hosszan elnyúló földkiemelkedés’ fn. (ÉrtSz. 3: 144) kapcsolódik. A helység nevét 1946-ban *Червоне*-re változtatták, ami ruszin eredetű, az ukr. *червоний* ’vörös, piros’ mn. semlegesnemű származéka (CYM. 11: 296-7, Csopej 426). Minden bizonnyal a kommunista ideológia motiválta településnevek sorába illeszkedik. Közigazgatásilag Ásványhoz tartozik.

Császlóc, Часлівці ’település Ungvártól D-re’

1263: *Chaslouch* (RegArp. 2/1: 172), 1302: *Chaztouc, Chazlocz* (AOkl. 1: 127), 1319: *Chazkolch* (uo. 5: 215), 1321: *Chazkolch* (DL. 50685), 1356: *Chazlouch* (ZO. 3: 30), 1374: *Chazloch* (DL. 52228), 1378: *Chazlouch* (DL. 948), *Chaslouch* (DL. 52261), 1380: *Chaslouch* (Perényi 93), 1381: *Chazlouch* (uo. 94), 1386: *Chaslouch* (DL. 52532), 1393: *Chazlouch* (Cs. 1: 389), 1397: *Chazlowch* (ZsO. 1: 553), 1398: *Chaslouch* (Engel 1985: 999), 1411: *Chazloch* (ZsO. 3: 268), 1412: *Chasloch* (uo. 502), 1413: *Chazloch* (uo. 4: 281), 1416: *Chazloch* (Perényi 177), 1418: *Chasloch* (ZsO. 6: 416), 1427: *Chazloch* (Engel 1989: 157), 1433: *Chazloch* (DL. 54809), 1438: *Chazlocz* (DL. 70855), *Chaslocz* (Perényi 223), 1439: *Chaslocz* (DL. 70885), 1440: *Caslocz* (DL. 55200), 1444: *Chazlocz* (DL. 55278), 1445: *Chazlocz* (DL. 13852), 1453: *Chaslocz* (DL. 55538), 1456: *Chazlocz* (DL. 55728), 1464: *Chazlocz* (DL. 15947), 1526: *Chazlocz* (DL. 24878), 1543: *Chazloocz* (Dica), 1550: *Czazlotz, Chasloch*, 1574: *Cházlocz* (uo.), 1600k.: *Czasloch* (UC. 5: 19), 1625: *Cziazlocz* (Dica), 1671: *Czaszlocz* (UC. 44: 78), 1675: *Czaszlocz* (UC. 106: 12), 1678: *Czaszlocz* (UC. 42: 11), 1680-as évek: *Czászlocz* (UC. 65: 2), 1686: *Czaszlocz* (UC. 166: 11), 1690: *Császlóc* (UC. 2: 13),

1691: *Császlócz* (UC. 54: 67), 1696: *Császlócz* (Dica), 1715: *Csaszlócz* (MNL), 1718-9: *Császlócz* (UC. 105: 3), 1720: *Csaszlócz* (MNL), 18. sz. első fele: *Csaszlótz* (BélU), 1747: *Csaszlócz* (GK. 58), 1765: *Császlócz* (Kam. 0192a), 1773: *Csaszlócz*, *Czaslovecz* (LexLoc. 285), 1777: *Császlócz* (UC. 3: 34), 1780: *Tsaszlótz* (MCU), 1782-4: *Czaszlovecz vel. Csaszlovecz* (EKFT), 1788: *Császlócz* (HT. 0021:1), 1789: *Császlócz* (HT. Div. X. 21: 2), 1796: *Csaszlótz*, *Csaszlóvetz* (Vályi 1: 378), 1800: *Csaszlócz* (TUng), 1806: *Császlótz* (UV), 1808: *Császlócz*, *Czaslowec* (Lipszky: Rep. 105), 1818: *Csaszlocz* (UC. 185: 6b), 1824-62: *Czászlócz* (MKFT), 1828: *Császlócz* (VUng), 1837: *Csaszlócz* (F. 3: 370), 1838: *Csász hócz* (!) (Schem. 82), 1851: *Csaszlócz* (F. 1: 201), 1856: *Császlócz* (MOK), 1857-9: *Csaszlócz* (CU), 1863: *Császlócz*, *Császlovcezi* (Hnt), 1865: *Csaszlocz* (PestyU), 1870: *Császlócz* (UT), 1872-84: *Császlóc* (HKFT), 1877: *Császlóc* (Hnt), 1882: *Császlóc* (Hnt), 1888: *Császlócz* (Hnt), 1892: *Császlócz* (Hnt), 1895: *Császlócz* (Hnt), 1898: *Császlócz* (Hnt), 1900: *Császlócz* (Hnt), 1902: *Császlócz* (Hnt), 1907: *Császlócz* (Hnt), 1910: *Часловей* (EKYP), 1913: *Császlócz* (Hnt), 1915: *Császlócz* (UT), 1918: *Császlócz* (UT), 1923: *Časlovce*, *Császlóc*, *Часловиць* (PR), 1925: *Časlovce* (PR), 1927: *Časlovce* (Hnt), 1929: *Časlovce* (*Császlóc*) (ChM. 145), 1931: *Časlovce* (MPR), 1941: *Császlóc* (Hnt), 1944: *Császlóc* (Hnt), 1946: *Часливиці* (УРСР), 1968: *Часливиці* (30), 1969: *Часливиці* (IMCY), 1983: *Часливиці*, *Часловици* (30), 1985: *Часловицы* (TK), 2017: *Часливиці* (BPV).

■ *Császlóc* Árpád-kori alapítású helység a történelmi Ung megye déli, síkvidéki részén. A *Császlóc* helységnév szláv eredetű, a név egy szl. *Časlavъ* szn. birtoklást kifejező szl. *-*ovъ* képzős származéka, jelentése tkp. 'Császló emberei, házanépe' (FNESz., *Császlóc*, EtSz. 1: 876, Virágh 179). A szn.-hez l. 1138/1329: *Saslau* (ÁSznt. 179), +1235/1350/1404: *Chazlo* (uo.), ukr. *Часло* szn. (Csucska 2011: 357). A *Császló* (<*Časlavъ*) személynév valószínűleg cseh (EtSz., *Császló*, Stanislav 2: 106, Mező-Németh 38), az EtSz. Azt írja, hogy a cseheknel a 12-14. században gyakran használt személynév. Kniezsa István szerint csak a nyugati szláv nyelvekből mutatható ki (Kniezsa 1942: 223), más szláv népeknél alig fordul elő. A *Csaszlav* személynév Ilcsev szerint szláv, jelentése 'olyan személy, akire dicsőség vár' (Ilcsev 536). A helységnevet Csucska egy *Часло* szn.-ből eredezteti, aminek az etimológiája megegyezik az Ilcsev által felvetett magyarázattal (Csucska 2011: 357). A személynév pusztá formája vált helységnévvé a szatmári *Császló* nevében (Németh 2008: 44). A magyar névhasználatban szabályos hangváltozással *Csaszlóvc*i>*Császlóc* fejlődés ment végbe. A település egyike az ungi sík szláv eredetű nevet viselő helységeinek. Lakossága a 20. század elejéig színmagyar, napjainkban is magyar többségű. Az 1946-tól hivatalos ukrán *Часливиці* a történelmi név ukránosított formája.

Csepe, Чена

'település Nagyszőlőstől D-re'

1320: *Akusfalva alio nomine Peturfalva* (Szabó 311), 1393: *Chepe* (Cs. 1: 432), 1416: *Chepefalva* (Szirmay 136), 1436: *de Chepefalwa* (DL. 70878), 1451: *Chepe* (KárOkI. 2: 289), 1454: *Chepefalwa* (DL. 38312), 1460: *Chepe* (DL. 38330), 1464: *Cepefalwa* (DL. 70920), 1471: *Theluk*, *Thelki*, *Chepefalva*, *Chepew*, *Chepe alio nomine Petherfalva* (Szabó 311), 1473: *Chepe* (DL. 3081), 1476: *Chepe alias Thelek* (Szabó 311), 1478: *Chepe alias Thelek* (uo.), 1549: *Chepee* (Maksay 1990/2: 830), 16. sz. közepe: *Chepe* (UC. 100: 20), 1564: *Chepe* (Szabó K. 348), 1665: *Csepe* (Szirmay 21), 1672: *Csepe* (UC. 45: 42a), 1680: *Csepe* (UC. 11: 49d), 1691: *Csepe* (UC. 11: 49f), 1692: *Csepe* (UC. 11: 49h), 17. sz. vége: *Csepe* (UC. 38: 68), 1715: *Csepe* (MNL), 18. sz. első fele: *Csepe* (BélUg), 1740: *Csepe* (UgT.), 1747: *Csepe* (GK. 166), 1756: *Csepe* (Kam. 0303: 2), 1773: *Csepe*, *Csepa* (LexLoc. 283), 1782-4: *Csepe* (EKFT), 1786: *Csepe* (HT. Div. XVIII: 10), 1788: *Csepe* (HT. Div. X. 8: 1), 1796: *Csepe*, *Ccipe* (Vályi 1: 402, 426), 1800: *Csepe* (TUg), 1808: *Csepe*, *Czepa* (Lipszky: Rep. 107), 1824-62: *Czepe*, *Csepe* (MKFT), 1825: *Csepe* (HT. Div. XII. 22), 1828: *Csepe* (VU), 1838: *Csepe* (Schem. 67), 1839: *Csepe* (F. 4: 420), 1851: *Csepe* (F. 1: 211-2), 1856: *Csepe* (MOK), 1857-9: *Csepe* (CU), 1863: *Csepe* (Hnt), 1865: *Csepe* (PestyU), 1870-1: *Csepe* (MÁT), 1872-84: *Csepe* (HKFT), 1873: *Csepe* (Hnt), 1877: *Csepe* (Hnt), 1882: *Csepe* (Hnt), 1888: *Csepe* (Hnt), 1892: *Csepe* (Hnt), 1895: *Csepe* (Hnt), 1898: *Csepe* (Hnt), 1900: *Csepe* (Hnt), 1907: *Csepe*

(Hnt), 1910: *Čene* (EKYP), 1913: *Csepe* (Hnt), 1918: *Csepe* (UgT.), 1923: *Čepa, Csepe, Čena* (PR), 1925: *Čepa* (PR), 1929: *Čepa* (ChM. 150), 1931: *Čepa* (MPR), 1941: *Csepe* (Hnt), 1944: *Csepe* (Hnt), 1946: *Čena* (YPCP), 1968: *Čena* (3O), 1969: *Čena* (IMCY), 1983: *Čena* (3O), 1991: *Čena* (TK), 2017: *Čena* (BPY).

■ Csepe 14. századi alapítású helység a történelmi Ugocsa megye déli részén. Első írásos előfordulása során *Ákosfalva* másként *Péterfalva* néven említik: 1320-ban Ákos fiai, köztük *Péter* a birtokosai (vö. Szabó 311). A kétrészes nevek az *Ákos*, illetve *Péter* keresztnévnek és a birtokos személyjellel ellátott *falu* főnévnek az összetételével keletkeztek. Bár a *Csepe* helységnév már a 14. század végén használatos, a helység neve a forrásokban a 15. században ingadozást mutat. „Ezután másfélszázadon keresztül Telek-nek vagy Telki-nek nevezik. Mikor vaglyagosan kezdik a személynévből eredő Csepe és Telki néven nevezni, az utóbbi egy ízben praedium-ként szerepel, ami arra mutat, hogy a névváltoztatást a falu helyváltoztatása vonhatta maga után, a helyváltozást pedig valószínűleg a Tisza kényszerítette ki, hiszen a szomszédos Öszödfalvát is ez pusztította el” (Szabó 312). A *Telek-Teleki* név alapja a m. *telek* 'szántásra alkalmas, trágyázott föld; település' fn. (FKnT. 309, TESz. 3: 880), 'megművelt föld' fn. (Mező-Németh 127) -i helynévképzés alakja. A későbbi *Csepefalva* a m. *Csepe* szn.-nek és a birtokos személyjeles *falu* főnévnek az összetétele, újabb birtokosra utalhat. A személynévhez l. 1213/1550: *Čepa* szn. (VárReg. 161, ÁSzt. 190). Ez az EtSz. szerint a lat. *Stephanus* név szláv alakjának, a *Ščepan*-nak megfelelő magyar *Csepán* becézett formája (EtSz., Csé(é)pán, Szabó 312). A köznévi tag a 15. században lekopott. A hivatalos ukrán *Čena* névalak a magyarból származik (FNESz., *Csepe*), de létrejöttében szerepet játszhatott az ukr. *Čena* csn. (Dujcsak 2003: 248, Kraszovszkij 163). „A jobbágyság a XVI. sz.-ban magyarnak tekinthető, bár már ekkor némi nyoma látszik a későbbi erős rutén betelepülésnek. Ez erőteljesebben csak a következő század második felében indult meg, mikor az egész környéket súlyos pusztulás érte. A betelepülés fázisát, de egyúttal ekkor még a magyarság nyelvi túlsúlyát is szemlélteti az a körülmény, hogy 1666-ban a 22 jobbágý közül 8 az „Orosz” s az „Oláh” nevet viselte. Az 1717. évi tatárbetörés alkalmával 4 nemes és 18 paraszt veszett oda s a névlisták bizonyossága szerint az utóbbiak helyére is főleg rutének szállottak” (Szabó 312). A betelepült ruszinok később elmagyarosodtak, a település lakossága ma is döntően magyar.

Cserejóc, Чеpeйóу 'település Munkáctól É-ra'

1599: *Chural Falua* (Dica), 1600: *Czurely Falva*, 1602: *Chiwre Falua, Chwre Falua*, 1603: *Churalfalua*, 1610: *Chewreffalwa, Chwrefalwa* (uo.), 1613: *Chiwreffalwa, Chiüreffalva* (UC. 18: 25), 1619: *Czurefalua* (Dica), 1620: *Czurefalua* (uo.), 1622: *Czurefalva* (UC. 18: 26), *Churefalva* (UC. 18: 27), 1625: *Czuriefalva* (UC. 18: 28), 1630: *Chürefalwa* (UC. 87: 76), 1634: *Czürefalua* (UC. 101: 73), 1635: *Chereofalua* (KirK. 8.99), 1645: *Czürefalva* (Makkai 373), 1648: *Csürfalva* (Dezső 248), 1701: *Cserefalva, Csurefalva* (UC. 2: 15), 1750: *Cserepotz* (!) (MCB), 1760: *Cserepotz* (!) (BT), 1773: *Cserejocz, Cserejovecz* (LexLoc. 49), 1782-4: *Cserejocz* (EKFT), 1788: *Cerejótz* (HT. Div. X. 8: 1), 1796: *Cserejocz, Cserejovcze, Cserejuczi* (Vályi 1: 405), 1808: *Cserejocz, Čzerejovec, Cserejuczi* (Lipszky: Rep. 103), 1824-62: *Czerejowec h. Cserejocz* (MKFT), 1837: *Cserejocz* (F. 3: 68), 1838: *Cserejocz* (Schem. 47), 1851: *Cserejocz* (F. 1: 212), 1856: *Cserejocz* (MOK), 1857-9: *Cserejocz* (CU), 1863: *Cserejocz* (Hnt), 1864-5: *Cserejocz* (PestyB), 1870-1: *Cserejocz* (MÁT), 1872-84: *Cserejocz* (HKFT), 1873: *Cserejocz, Cserejovci* (Hnt), 1877: *Cserejocz* (Hnt), 1882: *Cserejocz* (Hnt), 1888: *Cserejocz* (Hnt), 1892: *Cserejocz* (Hnt), 1895: *Cserejocz* (Hnt), 1898: *Cserejocz* (Hnt), 1900: *Cserejocz* (Hnt), 1902: *Cserejocz* (Hnt), 1904: *Cserház* (Mező 1999: 80), 1907: *Cserház* (Hnt), 1910: *Чеpeйóу* (EKYP), 1913: *Cserház* (Hnt), 1918: *Cserejocz* (BT), 1923: *Čerejovce, Cserház, Чepeйóу* (PR), 1925: *Čerejovce* (PR), 1927: *Čerejovce* (Hnt), 1929: *Čerejovce* (ChM. 150), 1931: *Čerejovce* (MPR), 1939: *Cserejocz, Чepeйóу* (BK. 784), 1941: *Cserejocz* (Hnt), 1944: *Cserejocz, Чepeйóу* (Hnt), 1946: *Чepeйóу* (YPCP), 1968: *Чepeйóу* (3O), 1983: *Чepeйóу, Чepeйóу* (3O), 1991: *Чepeйóу* (TK), 2017: *Чepeйóу* (BPY).

■ Cserejóc a 16. század végén települt, kenézi alapítású helység a történelmi Bereg megyében, Munkács közelében. A falu elsődleges *Csuralfalva, Csurejfalva* neve magyar eredetű,

a név a rom. *Ciurei* vagy *Ciurel* csn. (Iordan 1983: 132), l. még ukr. *Чур, Чупа, Чупеї* csn. (Csucska 2005: 614), ill. m. *Csüre* csn. (CsnSz. 264, ÚMCsT. 224) és a birtokos személyjellel ellátott *falu* főnévnek az összetétele. Az 1613-as urbárium a falu kenézeként *Chure András*-t említi (UC. 18: 25), 1625-ben *Czurdje János* és *Czurdej Simon* a kenéz (UC. 18: 28), ők az alapító kenézcsalád tagjai vagy leszármazottai lehetnek. Adózó lakosai ekkor *Battýko Janos, Garabolca Peter, Koblosi Lazlo, Koblosi Miklos, Maleniczi Jakab, Mindega Sandor, Buha v. Busa Istuan, Berillo Janos, Pap Simon, Rlta Pap Laslone, Birillo Mattýas* (uo.). A 18. századtól párhuzamosan használt ruszin *Cserejuvci* a magyar név alapján vagy párhuzamos névadással keletkezett, a személynév birtoklást kifejező ukr. *-yui* képzős származéka, jelentése tkp. 'Csurej~Csürej emberei, házanépe'. A lakosság elruszinosodásával kiszorította a magyar változatot. A magyar névhasználatban szabályos változással *Cserejuvci*>*Cserejóc* fejlődés történt. A település nevét 1904-ben, az országos helységnévrendezés során *Cserház*-ra magyarosították (Mező 1999: 80, Mizser 2007b: 104), ami a történelmi névvel nincs kapcsolatban. 1939-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Чеpeйвuї* a ruszin név átvétele.

Cserlenő, Червеньово 'település Munkácsról Ny-ra'

1533: *Chernelew* (Dica), 1541: *Chernelew*, 1542: *Cherneleo*, 1543: *Cerneleo*, 1544: *Cerneleo*, 1546: *Chernelew*, 1548: *Cyernyeleow*, 1549: *Cernelo*, 1550: *Cjernileo*, *Chernelew*, 1552: *Chernelew*, 1554: *Czyerneleo*, 1564: *Cherwenew*, 1568: *Chyerneleo*, 1570: *Czierlenő*, *Cerneleo* (uo.), *Czerleneo* (UC. 18: 24),), *Csernelo* (UC. 18: 22), *Chernelew* (UC. 18: 23), 1570/1602/1603: *Cserleneő* (UC. 18: 24), *Cherleneő* (UC. 97: 29), 1572: *Chernelew*, *Cyerneleo* (Dica), 1576: *Cherneleo*, *Czerneleo*, 1582: *Czerneleő*, *Czernelo*, 1588: *Cherneleo*, *Cherneleő*, 1596: *Chernelő*, 1599: *Cherneleo*, *Chernelo*, *Chernelő* (uo.), 17. sz. eleje: *Cserlenyő* (UC. 88: 9), 1600: *Czerneleő*, *Czernello* (Dica), 1602: *Chierneleo*, *Czerneleo* (uo.), 1603: *Czerleneő* (UC. 97: 29), 1609: *Chernelő* (Dica), 1610: *Chierneleo*, *Chiernielő* (uo.), 1613: *Chierneleő* (UC. 18: 25), 1619: *Czerneleo* (Dica), 1620: *Czernelo* (uo.), 1625: *Czerneleő* (UC. 18: 28), 1627: *Cherneőleő* (UC. 18: 30), 1634: *Czernelő* (UC. 101: 73), 1635: *Cherneleo* (KirK. 8.99), 1645: *Cserneleo* (UC. 19: 1), 1688: *Csernelő* (UC. 19: 6), 1690: *Csernelő* (UC. 19: 7), *Csernelő* (UC. 5: 15), 1700: *Cserleneő*, *Csernelő* (UC. 19: 9), 1701: *Cserleno* (UC. 2: 15), 1702: *Csernelő* (UC. 19: 12), 1704: *Czerneleő* (UC. 20: 4), 1705: *Cserneleő* (UC. 20: 1), 1714: *Csernelő* (UC. 20: 7), 1715: *Cserneleő* (UC. 20: 5), 1716: *Csernelio* (UC. 20: 10), 1718: *Cserlenő* (UC. 151: 21), 1720: *Csernelyő* (MNL), 1725: *Czerlenyő* (UC. 124: 6), 1741: *Cserlenyóvo* (GK. 540), 1750: *Cserleno* (MCB), 1760: *Cser Leno* (BT), 1773: *Cserleno*, *Cserlenow* (LexLoc. 50), 1782-4: *Cserleno* (EKFT), 1788: *Cserleno* (HT. Div. X. 8: 1), 1790: *Cserleno* (UC. 166: 32), 1796: *Cserleno* (Vályi 1: 408), 1800: *Cserleno* (TBer), 1808: *Cserlenő*, *Czerlenowá* (Lipszky: Rep. 108), 1824-62: *Czerleñowá h. Cserlenő* (MKFT), 1828: *Cserlenő* (VB), 1837: *Cserleno* (F. 3: 68), 1838: *Cserlenő* (Schem. 47), 1851: *Cserleno* (F. 1: 214), 1856: *Cserlenő* (MOK), 1857-9: *Čerlenova (Cserleno)* (CU), 1863: *Cserlenő* (Hnt), 1864-5: *Cserlenő* (PestyB), 1870-1: *Cserlenő* (MAT), 1872-84: *Cserleno* (HKFT), 1873: *Cserleno*, *Csellenyievo* (Hnt), 1877: *Cserlenő*, *Csellenyievo* (Hnt), 1882: *Cserlenő*, *Csellenyievo* (Hnt), 1888: *Cserlenő* (Hnt), 1892: *Cserlenő* (Hnt), 1895: *Cserlenő* (Hnt), 1898: *Cserlenő* (Hnt), 1900: *Cserlenő* (Hnt), 1902: *Cserlenő* (Hnt), 1907: *Cserlenő* (Hnt), 1910: *Черленів, Черленьово* (EKYP), 1913: *Cserlenő* (Hnt), 1918: *Cserlenő* (BT), 1923: *Čerlenovo*, *Cserlenő*, *Черленов, Черленово* (PR), 1925: *Čerlenovo* (PR), 1927: *Čerleñovo* (Hnt), 1929: *Červeñovo* (ChM. 156), 1931: *Čerleñovo* (MPR), 1939: *Cserlenő*, *Черленьово* (BK. 784), 1941: *Cserlenő* (Hnt), 1944: *Cserlenő*, *Черленьово* (Hnt), 1946: *Червенево* (YPCP), 1968: *Червенево* (3O), 1969: *Червенево* (IMCY), 1983: *Червенево, Червенево* (3O), 1991: *Червенево* (TK), 1995: *Червеньово* (BPU), 2017: *Червеньово* (uo.).

■ Cserlenő a 16. század első felében települt Beregben, a Munkácsról Ungvárra vezető országút mentén. Területét valószínűleg az ignéci határból szakították ki. Alapítói talán magyarok, 17. századi lakossága ugyanis magyar (Lehoczky 3: 192-3). Az 1613-as urbárium szerint kenézei *Zaniszló* és *Demeter*, lakosai *Chieszes Mihály, Prepok Janos, Magas Laszlo, Istwan, Staniszlo, Chieses Thamasne, Marton es Simon, Kwrta Lucach, Sýpos Leórincz*,

Kwrta Ferencz, Leőrincz, Peter, Sjöpos Zaniszló, Sjöpos Simon, Racz Mihály, Repedi Gherghely, Lengiel Leőrincz, Paal Kowach, Fwles Laszlo, Hýrnik Janos, Kaydani Marton, Hwdila Janos, Prepok (!) Zaniszló, Kalniki Jacob, Ferencz, Mihály, Hodor Lazar, Hodor Janos, Gíwrko Gergheli, Andras Papp, Laszlo Papp (UC. 18: 25). Mizser Lajos szerint az elsődleges Csernelő településnév magyar eredetű, pusztá személynévből keletkezett magyar névadással (Mizser 2007b: 104). Az alapjául szolgáló személynév a szl. *Csernel* szn. (ÁÚO. 7: 202, ÁSzt. 194), m. *Csernel* csn. (ÚMCsT. 213) -ő kicsinyítő-becéző képzős származéka. A település kései alapítása azonban gyengíti ezt az elképzelést. A 17. század végéről adatolható *Cserlenov* már szlávósodott formát mutat, ami a fokozatos ruszin betelepüléssel magyarázható. Ehhez l. ukr. черлений 'piros, vörös' mn. (Hrincsenko 4: 458). Népetimológiás magyarázat szerint „annyit tudni Cserlenő eredetéről, hogy mint vadon Két veres öltözékű úr állítólag katonai egyén által alapított, kik Szláv eredetűek lévén, a telepítvényt ön ruházatuk színéről nevezték el Cserlenónak” (PestyB). A falu nevét 1904-ben, az országos helységnévrendezés során a magyarosabb hangzású, a korai névváltozatra hasonlító *Cserlenő*-re változtatták (BK. 607, Névvált. 57), de a helységnévtárakban már 1888-tól ezen a néven szerepel. 1946-ban a település nevét az ukránosított Червене-ve-re változtatták, vö. ukr. N. червеный 'vörös, piros' mn. (Csopéj 426). 1995-ben a hagyományos Червеньово vált hivatalossá (ВРУ).

Csernik, Черник 'település Szolyvától D-re'

17. sz. eleje: *Cserni Patak* (UC. 88: 9), 1645: *Czernik pataka* (Makkai 348, UC. 19: 1), 1688: *Csernik Pataka* (UC. 19: 6), 1690: *Csernik Pataka* (UC. 19: 7), 1699: *Cserni Patak* (UC. 19: 8), 17. sz. vége: *Cserni Patak* (UC. 20: 23), 1700: *Cserni Patak*, *Cserni Pataka* (UC. 19: 9), 1701: *Cserni Patak* (UC. 19: 10), *Csernopataka* (UC. 2: 15), 1702: *Csernik patak* (UC. 19: 12), 1704: *Cserni Patak* (UC. 19: 15), *Praedium Cserni Patak* (UC. 20: 4), 1705: *Cserni Patak* (UC. 20: 1), 1714: *Cserni Patak* (UC. 20: 2), *Cserni Pataka* (UC. 42: 39), 1715: *Csernik* (MNL), *Cserni Patak* (UC. 20: 5), 1718: *Csernik Patak* (UC. 151: 21), 1720: *Csernik Patak* (MNL), 1721: *Csernik Patak* (UC. 117: 33), 1723: *Cserni Patak* (UC. 20: 15), 1729: *Cserni Patak* (UC. 20: 21), 1773: *Csernik*, *Cžernik* (LexLoc. 52), 1782-4: *Csernik* (EKFT), 1788: *Csernik* (HT. Div. X. 8: 1), 1796: *Csernik* (Vályi 1: 411), 1800: *Csernik* (Tber), 1808: *Csernik*, *Czernik* (Lipszky: Rep. 120), 1824-62: *Csernik* (MKFT), 1828: *Csernik* (VB), 1837: *Csernik* (F. 3: 61), 1838: *Csernik* (Schem. 47), 1851: *Csernik* (F. 1: 216), 1856: *Csernik* (MOK), 1857-9: *Csernik* (CU), 1863: *Csernik* (Hnt), 1870-1: *Csernik* (MÁT), 1872-84: *Csernik* (HKFT), 1873: *Csernik* (Hnt), 1877: *Csernik* (Hnt), 1882: *Csernik* (Hnt), 1888: *Csernik* (Hnt), 1898: *Csernek* (Hnt), 1900: *Csernek* (Hnt), 1902: *Csernek* (Hnt), 1904: *Csernektelep* (HK. 613), 1907: *Csernektelep* (Hnt), 1910: *Черник* (ЕКУР), *Csernektelep* (KSH), 1913: *Csernik* (Hnt), 1918: *Csernektelep* (BT), 1925: *Černik* (PR), 1929: *Černik* (ChM. 153), 1939: *Csernik*, *Черникъ* (BK. 785), 1941: *Csernik* (Hnt), 1944: *Csernik*, *Черникъ* (Hnt), 1946: *Чорник* (УРСР), 1968: *Черник* (30), 1969: *Черник* (ИМСУ), 1983: *Черник* (30), 1991: *Черник* (TK), 2017: *Черник* (ВРУ).

■ Csernik a 17. század első felében települt a történelmi Bereg megyében, a *Latorca* bal oldali mellékágainak, a *Szvalyavká*-nak és a *Duszíná*-nak az egyesülésénél. Az elsődleges, kétrészes *Csernikpataka*–*Czernikpatak* helységnév magyar eredetű, víznévből jött létre névátvitellel, vö. *Csernik-patak** 'a Szvalyavka b. á. Csernik (Черник) h.' 1645: *Csernik patak* (Lehoczky 3: 193). A falu alapításáról Lehoczky azt írja, hogy „1645. évben, midőn Rákóczy György fejedelem Munkácsról, április 6. Czivanko Gergelynek és általa Mihály, János és Gergely nevű fiainak kenézséget adott, már három jobbágy lakott itt, kik csakhamar megszapordtak... A Csernik nevű patakon a kenézeknek egy malmok volt, melytől egy lasnakot adtak a munkácsi várhoz évenként” (uo.). A pataknev valószínűleg személynévből keletkezett, egy szl. *Černik személynév, vö. *Csernek*, *Cernek* szn. (CDES. 2: 107, ÁSzt. 172-3), ukr. *Черник* csn. (Csucska 2005: 603, Kraszovszkij 164), m. *Csernik* csn. (ÚMCsT. 213) és a m. *patak* fn. (FKnT. 266) összetétele. A korai, birtokos jelzős *Csernikpataka* névalakok szintén a személynévi előtagot támasztják alá. Nem zárható ki azonban teljesen a köznévi eredete sem, ebben az esetben a név a szl. *čьrnъ 'fekete' mn. (ЭССЯ. 4: 155-7, Šmilauer 51) -ькъ

(Györffy 1976: 317) vagy ukr. *чорний* 'fekete' mn. (CYM 11: 352, Csopej 429) ukr. -*ук* kics. képzős származéka (Haborak 2003: 265). A köznévi utótag a 18. század elejére lekopott. Lakossága a kezdetektől ruszin, az urbáriumok tanúsága szerint a 17-18. században a *Canyko* családnál van, akiknek a neve *Czvanko*, *Csivanko*, *Czianko* stb. alakban fordul elő az összeírásokban (vö. pl. UC. 19: 8, 19: 9, 19: 15 stb.). A helység neve a 20. század elején *Csernektelep* alakban is előfordul, a m. *telep* 'kisebb település' főnévvel (FKnT. 310) kiegészülve. A hivatalos ukrán *Черник* a másodlagos, egyrészes történelmi név átvétele.

Csertész, Чертеж 'település Ungvártól K–DK-re'

1393: *Cherthyz* (Perényi 104), 1394: *Chertheez* (C. Tóth 2005: 289), 1397: *Serthes* (Engel 1985: 978), 1398: *Certhyz* (uo. 1000), 1407: *Serthez* (ZsO. 2/2: 81), 1411: *Chyrthyz* (uo. 3: 268), 1413: *Chertez* (Sztáray 2: 114), 1414: *Cherthez* (uo. 130), 1416: *Chertez* (uo. 159), 1417: *Cherthyz* (uo. 181), 1419: *Cherthez* (Cs. 1: 389), 1421: *Cherthez* (Perényi 187), 1422: *Chertes* (Sztáray 2: 236), 1427: *Cherthes* (Engel 1989: 154), 1444: *Cherthyz* (DL. 55278), 1445: *Cherthez* (DL. 13847), 1453: *Chertes* (DL. 55538), 1456: *Cherthez* (DL. 55728), 1464: *Cherthez* (Perényi 246, DL. 70918), 1520: *Cherthys* (DL. 72191), 1543: *Cherthys* (Dica), 1550: *Czerteez*, *Certis*, 1574: *Chyertez* (uo.), 1603: *Cheyrtiez* (UC. 54: 47), 1625: *Csiertez* (Dica), 1649: *Csertes* (UC. 32: 54), 1670: *Csertesz* (UC. 46: 44), *Csertisz* (UC. 145: 7), 1674: *Csertisz* (UC. 34: 17), 1675: *Csertész* (UC. 7: 57d), 1678: *Csertes* (UC. 5: 49), 1682-4: *Csertész* (UC. 15: 19), 1684: *Csertész* (UC. 42: 66), 1689: *Csertész* (UC. 54: 63), *Czertes*, *Csertelz* (UC. 17: 5), 1690: *Csertész* (UC. 2: 13), 1691: *Csertész* (UC. 54: 67), 1696: *Csertész* (Dica), 18. sz. eleje: *Csertész* (UC. 110: 73), 1705: *Csertész* (UC. 54: 81), 1715: *Csertész* (MNL), 1718-9: *Csertész* (UC. 105: 3), 1720: *Csertész* (MNL), 1730-40: *Csertes* (UC. 156: 26), 18. sz. első fele: *Csertisz* (Bélu), 1739: *Csertész* (UC. 32: 102), 1747: *Csertés* (GK. 113), 1765: *Csertész* (Kam. 0192a), 1767: *Csertész* (UC. 126: 45), 1773: *Csertécz* (LexLoc. 285), 1780: *Csertesz* (MCU), 1782-4: *Csertesz* (EKFT), 1788: *Csertes* (HT. 0021:1), 1789: *Csertész* (UC. 162: 53), 1796: *Cserte vagy Csertisnye* (Vályi 1: 412), 1800: *Csertész* (TUng), 1806: *Csertész* (UV), 1808: *Csertész*, *Czertizné*, *Csertaz* (Lipszky: Rep. 110), 1824-62: *Csertész s. Csertes* (MKFT), 1828: *Csertesz* (VUng), 1837: *Csertész* (F. 3: 370), 1838: *Csertész* (Schem. 75), 1851: *Csertész* (F. 1: 216), 1856: *Csertész* (MOK), 1857-9: *Certisné* (*Csertész*) (CU), 1863: *Csertész* (Hnt), 1870: *Csertész* (UT), 1872-84: *Csertész* (HKFT), 1873: *Csertész*, *Csertyizs* (Hnt), 1877: *Csertész* (Hnt), 1882: *Csertész* (Hnt), 1888: *Csertész* (Hnt), 1892: *Csertész* (Hnt), 1895: *Csertész* (Hnt), 1898: *Csertész* (Hnt), 1900: *Csertész* (Hnt), 1902: *Csertész* (Hnt), 1903: *Kiscsertész* (Mező 1999: 81), 1904: *Ungcsertész* (uo.), 1907: *Ungcsertész* (Hnt), 1910: *Чермуж* (EKYP), 1913: *Ungcsertész* (Hnt), 1915: *Ungcsertész* (UT), 1918: *Ungcsertész* (UT), 1923: *Čertež*, *Csertész*, *Чертеж*, *Чермуж*, *Чермъж* (PR), 1925: *Čertyž* (PR), 1927: *Čertyž* (Hnt), 1929: *Čertež* (ChM. 155), 1931: *Čertyž* (MPR), 1939: *Ungcsertész*, *Чертежъ* (BK. 782), 1941: *Ungcsertész* (Hnt), 1944: *Ungcsertész*, *Чертежъ* (Hnt), 1946: *Чермиж* (УРСР), 1968: *Чермиж* (ЗО), 1969: *Чермиж* (ИМСУ), 1983: *Чермиж*, *Чермуж* (ЗО), 1985: *Чермуж* (ТК), 1993: *Чертеж* (ВРУ), 2017: *Чертеж* (uo.).

■ Csertész a 14. század végén települt a történelmi Ung megyében, Szerednye szomszédságában. A *Csertész* helységnév ruszin eredetű, az ukr. N. *черміж* 'irtványföld' fn. (Zselehovszkij 2: 1068), N. (hucul) *черміж* 'leégett erdő helyén található mező' fn. (Pipas–Halasz 220), N. (bojko) 'erdei mező, erdei kaszáló, bokrokkal benőtt hely, rekettye' fn. (Oniskevics 2: 367-8, Szavcsuk 97) származéka. Irtásföldön települt falut jelöl. A főnévből a mai Kárpátalja területén és Kelet-Szlovákiában számos helynév jött létre, elsősorban a hegyvidéki területeken, de a Kárpátok keleti oldalán is (vö. Dzendzelivszkij 1969: 166-7). A csehben és szlovákban előforduló *čert'až*, *čiertaž* főnevek Dzendzelivszkij szerint átvételek az ukránból (uo. 167). A magyar névhasználatban *cs:zs>cs:sz* elhasonulással *Csertész>Csertész* változás ment végbe. A magyarban a szónak *s*-sel, *zs*-vel hangzó változata Melich szerint sohasem volt (FNESz., *Nagycsertész*, Melich 1918: 149). A *Csertész* helységnevet az országos helységnévrendezés során, 1903-ban *Kiscsertész*-re, majd 1904-ben – az egykori megyei hovatartozásra utaló jelzővel – *Ungcsertész*-re változtatták (Mező 1999: 81). A hivatalos ukrán

Чертмѣж a történelmi név átvétele, 1993 óta használatos a korábbi, az irodalmi ukránhoz igazított *Черміж* helyett.

Csertyizs, Чертіж
'település Husztól Ny-ra'

1941: *Csertesz* (HK. 252), 1968: *Черміж* (30), 1983: *Черміж, Чертмѣж* (30), 1991: *Чертмѣж* (TK), 2017: *Черміж* (BPY).

■ Csertyizs a 20. század első felében települt tanya a máramarosi Huszt határában, a Tisza jobb oldalán. A *Csertyizs* helységnév ruszin eredetű, dülönévből keletkezett névátvitellel, vö. 1864: *Csertész dülő* (PestyM). A dülönév az ukr. N. *чермѣж* 'irtványföld' fn. (Zselehovszkij 2: 1068), N. (hucul) *черміж* 'leégett erdő helyén található mező' fn. (Pipas-Halasz 220), N. (bojkó) 'erdei mező, erdei kaszáló, bokrokkal benőtt hely, rekettye' fn. (Oniskevics 2: 367-8, Szavcsuk 97) származéka. Huszt külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Csetfalva, Четфалва
'település Beregszásztól DK-re'

1341: *villa Chet* (DocVal. 86), 1446: *Chedfalwa* (Cs. 1: 414), 1455: *Chethfalva* (ZO. 9: 498, DL. 81208), 1475: *Chethfalwa* (DL. 45613), 1477: *Chethfalwa* (DL. 45689), 1479: *Chethfalwa* (DL. 45797), 1517: *Chethffalwa* (Perényi 389), 1530: *Chethfalwa* (Dica), 1533: *Czeth Falwa*, 1541: *Chetfalwa*, 1542: *Chethfalwa, Chetfalua*, 1543: *Cethfalwa*, 1544: *Cetfalwa, Cethfalwa*, 1546: *Czettfalwa, Chetfalwa*, 1548: *Chyeth Falwa*, 1549: *Cethfalwa*, 1550: *Chethffalwa. Czethfalwa*, 1552: *Chetfalwa*, 1554: *Czyettfalua*, 1564: *Chetfalwa*, 1568: *Chyetfalwa*, 1570: *Cetfalua, Cet Falwa*, 1572: *Chettffalwa, Cyett Falua*, 1576: *Chetfalwa, Czettfala*, 1582: *Czeth Falua, Czetfalua, Czethfalwa*, 1588: *Chetfalwa, Chietfalwa*, 1596: *Chetfalua*, 1599: *Chetfalua*, 1600: *Czet Falua, Czettfala*, 1602: *Chiet Falua, Chietfalua*, 1603: *Chetfalua*, 1609: *Chetfalua*, 1610: *Chiettfalwa, Chiettfalwa*, 1619: *Chethffalua*, 1620: *Chetfalua* (uo.), 1630: *Chetfalua* (UC. 87: 76), 1633: *Csetfalva* (UC. 108: 4), 1660: *Tsettfalva* (UC. 110: 3), 1670: *Csetffalua* (UC. 118: 9), 1672: *Czettfalva* (UC. 45: 42a), 1683: *Csettfalva* (UC. 6: 75b), 1684: *Csetfalva* (UC. 51: 47), 1693: *Csetfalva* (UC. 88: 89), 1694: *Csetfalua* (UC. 11: 5), 18. sz. első fele: *Csetfalva* (UC. 160: 40), 1701: *Czetfalva* (UC. 2: 15), 1705: *Csetfalva* (UC. 20: 1), 1715: *Csetfalva* (MNL), 1720: *Cseth falva* (MNL), 1750: *Csetfalva* (MCB), 1760: *Csetfalva* (BT), 1773: *Csetfalva, Czetfalva* (LexLoc. 48), 1782-4: *Csetfalva* (EKFT), 1788: *Csetfalva* (HT. Div. X. 8: 1), 1796: *Csetfalva* (Vályi 1: 416), 1800: *Csetfalva* (TBer), 1808: *Csetfalva* (Lipszky: Rep. 110), 1824-62: *Csetfalva* (MKFT), 1828: *Csetfalva* (VB), 1837: *Csetfalva* (F. 3: 84), 1851: *Csetfalva* (F. 1: 218), 1856: *Csetfalva* (MOK), 1857-9: *Csetfalva* (CU), 1863: *Cserfalva* (!) (Hnt), 1864-5: *Csethfalva* (PestyB), 1870-1: *Csetfalva* (MÁT), 1872-84: *Csetfalva, Cserfalva* (HKFT), 1873: *Csetfalva* (Hnt), 1877: *Csetfalva* (Hnt), 1882: *Csetfalva, Cserfalva* (Hnt), 1888: *Csetfalva* (Hnt), 1892: *Csetfalva* (Hnt), 1895: *Csetfalva* (Hnt), 1898: *Csetfalva* (Hnt), 1900: *Csetfalva* (Hnt), 1902: *Csetfalva* (Hnt), 1907: *Csetfalva* (Hnt), 1913: *Csetfalva* (Hnt), 1918: *Csetfalva* (BT), 1923: *Četfalva, Csetfalva, Четфалва* (PR), 1925: *Četfalva* (PR), 1927: *Četfalva* (Hnt), 1929: *Četovo (Csetfalva)* (ChM. 157), 1931: *Četfalva* (MPR), 1941: *Csetfalva* (Hnt), 1944: *Csetfalva* (Hnt), 1946: *Четове* (YPCP), 1968: *Четове* (30), 1983: *Четове, Четово* (30), 1992: *Четфалва* (BPY), 2017: *Четфалва* (uo.).

■ Csetfalva a 14. század elején települt a történelmi Bereg megyében, a Tisza jobb partján. A *Csetfalva* helységnév magyar eredetű, a m. *Cset* szn.-nek és a birtokos személyjellel ellátott *falu* főnévnek az összetételével keletkezett (FNESz., *Csetfalva*). A személynévhez l. 1211: *Cht* szn. (PRT. 10: 506, ÁSznt. 194). Az 1341-es *villa Chet* névalak talán még pusztaszemélyneves névalakot jelölhet, ebben az esetben az elsődleges *Cset* helységnév pusztaszemélynévből jött létre magyar névadással. A *-falva* utótag csak a 15. században kerülhetett a névbe, elképzelhető, hogy a szomszédos Ugocsa megyei helységnevek (*Péter-, Karács-, Mátyfalva* stb.) analógiájára. A korai alapítású, síkvidéki beregi magyar falvak közül csak *Csetfalva* neve tartozik a *személynév + -falva* szerkezetű nevek közé, ez a névtípus ugyanis

Ugocsában és a hegyvidéki beregi falvak körében elterjedt. A névadó személye ismeretlen, de a helyi szájhagyomány szerint „Csethfalva község vette nevét Árpád unoka öccsének Bélának egy sánta Cseth nevű szolgájától, mely helyet hü szolgájátjáért neki adományozott” (PestyB). Részó Ensel Sándor a helységnév kapcsán népregei magyarázatot ad: „Cset, népes hely Bereg vármegyében, Száldobos mármarosmegyei és Szaniszló, szatmármegyei helységek mellett. Árpád idejéből nyerik nevüket; Árpád Borzsa várát hangversenynyel vette be a rege alapján, hol döntői művészek zengének halotti dalokat. Lehel kürtjével, Szaniszló és Cset hárfával, Kadas czimbalommal, Kádán s Béla fuvalával, Száldobos óriási dobbal működtek. A zene andalító volt, a vár hódolt. Milota átadta Borzsa kulcsait. Árpád a hat művésznek terjedelmes pusztákat adott, melyek most nevükről elnevezett helységek” (Részó 3: 8). Bár a település a beregi-ugocsai magyar nyelvterület közepén fekszik, s adatolt lakossága minden korban magyar, Drăganu felveti román eredetét. Úgy véli, hogy a személynév a rom. *cet* 'lassan' származéka lehet (Drăganu 380). 1946-ban a falu hivatalos nevét *Четове*-re változtatták, ez a csehszlovák korszakban használt, szlávositott *Četovo* átvétele. 1995-ben visszakapta a történelmi magyar nevét.

Csikósgorond, Чикош Горонда

'település Beregszásztól É-ra'

1898: *Csikós-Gorond* (Hnt), 1900: *Csikós-Gorond* (Hnt), 1902: *Csikós tanya* (Hnt), 1905: *Csikósgorond* (S. 60, HK. 50_10), 1907: *Csikósgorond* (Hnt), 1908: *Csikósgorond* (Schem. 77), 1910: *Csikósgorond* (KSH), 1913: *Csikósgorond* (Hnt), 1915: *Csikósgorond* (Schem. 49), 1929: *Csikósgorond* (ChM. 140), 1939: *Csikósgorond* (VFA), 1941: *Csikósgorond* (HK. 248), 1944: *Csikósgorond* (Hnt), 1968: *Чикош Горонда* (3O), 1969: *Чикош Горонда* (IMCY), 1981: *Чикош Горонда* (TK), 1983: *Чикош Горонда* (3O), 2017: *Чикош-Горонда* (BPY).

■ Csikósgorond a 19. század végén települt tanya Beregben, az egykori *Szernye-mocsár* területén, Gát határában. A *Csikósgorond* helységnév magyar eredetű, dűlőnévből keletkezett névátvitellel, vö. 1905: *Csikósgorond*, *Csikós gorond* (Kat.). A dűlőnév alapja a m. N. *gorond* 'mélyen fekvő területből, mocsárból, árvízből kiemelkedő dombos hely, földhát, halom, domb, kissé kiemelkedő, gerinc formájú földcsík' fn. (ÜMTSz. 2: 668, FKnT. 158-9), ami a beregi, Szernye-mocsár környéki falvakban elterjedt földrajzi köznév. A megkülönböztető szerepű *Csikós-* előtag valószínűleg arra utal, hogy korábban lovakat tenyésztettek az itt álló tanyán, s az időközben elnéptelenedett *Nyárasgorond* nevének előtagjával állt korrelációban. „Gát. Bőséges legelőjén a lakosok lovakat tenyésztének” (BélB. 49). A helységről monográfiát író Botlik József a következőket említi meg a falu határában álló tanyákról: „A községhez – a Majoron kívül – közigazgatásilag még két külterületi hely tartozik: Csikósgorond, illetve Nyárasgorond, amelyek a falutól délkeletre, a Szernye-mocsárban, a Kígyós-, illetve a Mércesatorna mellett fekszenek. Az egyik – Nyáras – ma már lakatlan, egyetlen család sem él ott. A XX. század első évtizedeiben még virágzó tanyaközpontokként – a gátiak mindig uradalomnak nevezték mindkét helyet – működtek, melyeket több ezer katasztrális hold szántó és más földterület vett körül. A Schönborn-hitbizomány tulajdonában voltak, amelyek az említett adásvételkor, szintén 1928-ban kerültek a Latorica Rt. birtokába. A Csikóson, illetve a Nyárason élők – akik a több családot magukba fogadó, hosszú zsellérházakban laktak – elsősorban az uradalom itteni istállóiban állattenyésztőként dolgoztak, a sertés-, illetve a juhállományt gondozták, de voltak fuvarozók, kocsisok, bivalyosok is közöttük. A környező földken – melyeknek nagy része bő termést hozó, humuszos talajú – főként gabona- és takarmánytermesztéssel foglalkoztak” (Botlik 2001). A hivatalos ukrán *Чикош Горонда* a magyar név átvétele. A helység Gát külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Csoma, Чома

'település Beregszásztól D-re'

1327: *Chama* (Gy. 1: 538), 1359: *Chama* (Kállay 2: 77, DL. 51861), 1410: *Puzthachama* (ZsO. 2/2: 442), 1428: *Puzthachama* (Perényi 199), 1480: *Chama* (ZO. 11: 273), 1525: *Chya-*

ma (Neumann 115), 1533: *Choma* (Dica), 1750: *Csoma* (MCB), 1760: *Csoma* (BT), 1773: *Csoma*, *Czoma* (LexLoc. 48), 1782-4: *Csoma* (EKFT), 1788: *Csoma* (HT. Div. X. 8: 1), 1796: *Csoma* (Vályi 1: 432), 1808: *Csoma*, *Csuma*, *Czuma* (Lipszky: Rep. 113), 1824-62: *Csoma* (MKFT), 1837: *Csoma* (F. 3: 84), 1838: *Csoma* (Schem. 42), 1851: *Csoma* (F. 1: 224), 1856: *Csoma* (MOK), 1863: *Csoma* (Hnt), 1864-5: *Csoma* (PestyB), 1870-1: *Csoma* (MÁT), 1872-84: *Csoma* (HKFT), 1873: *Csoma* (Hnt), 1877: *Csoma* (Hnt), 1882: *Csoma* (Hnt), 1888: *Csoma* (Hnt), 1892: *Csoma* (Hnt), 1895: *Csoma* (Hnt), 1898: *Csoma* (Hnt), 1900: *Csoma* (Hnt), 1902: *Csoma* (Hnt), 1904: *Tiszacsoma* (Mező 1999: 84), 1907: *Tiszacsoma* (Hnt), 1910: *Чома* (EKYP), 1913: *Tiszacsoma* (Hnt), 1918: *Csoma* (BT), 1923: *Čoma*, *Tiszacsoma*, *Чома* (PR), 1925: *Ćuma* (PR), 1927: *Tisačoma* (Hnt), 1929: *Čoma* (*Csoma*) (ChM. 161), 1931: *Tisačoma* (MPR), 1941: *Tiszacsoma* (Hnt), 1944: *Tiszacsoma* (Hnt), 1946: *Чома* (YPCP), 1968: *Чома* (3O), 1981: *Чома* (TK), 1983: *Чома* (3O), 2017: *Чома* (BPY).

■ *Csoma* a 14. század elején települt a történelmi Bereg megye délkeleti részén. A *Csoma* helységnév magyar eredetű, puszta személynévből keletkezett magyar névadással, vö. 1211: *Choma* szn. (PRT. 10: 511), 1235/1550: *Chama* szn. (VárReg. 140, ÁSznt. 201), 1354: *Chama* szn. (Slíz 2017: 53-4). Az alapjául szolgáló személynév bizonytalan etimológiájú. Pais Dezső, majd az ő nyomán M. Kossa Gyula is a m. *csoma*~*csuma* 'kelés, golyva, tályog' (MTSz.) betegségnévből származtatja (vö. Pais 1922: 29, M. Kossa 272-3), vö. ukr. *чума* 'pestis' fn. (CYM. 11: 382). Csucska az ukr. *Чума* szn.-et szintén ebből eredezteti (Csucska 2011: 363). A 15. század elején adatolt *Pusztacsoma* jelzői tagja arra utal, hogy a falu korábban elpusztulhatott, majd a középkorban újratelepült. Az 1533-as conscriptio után a helység neve a 18. század közepéig nem szerepel a beregi összeírásokban. Ekkor a Schönborn család tulajdonába került a puszta, majd a Kajdiaké lesz, akik a 19. század elején ruszin lakosságot telepítenek a ma is zömmel ruszinok lakta faluba (Lehoczky 3: 300-1). Lehoczky a település nevét víznévből magyarázza, ugyanis szerinte egy *Csoma* nevű vizet már egy 1272-es oklevélben is említene (Lehoczky 3: 198). Az eredeti oklevélben azonban az általa említett *Csoma* folyó a helységtől viszonylag messze eső Lónya határában szerepel, s a nehezen olvasható adat után a *voda* szó olvasható (Fejér 7/2: 20), ami minden bizonnyal a *Csaronda* korai *Csornavoda* nevét jelöli. A megkülönböztető szerepű *Tisza-* előtag 1904-ben, az országos helységnévrendezés során került a névbe, s a Tiszaháti járással kapcsolatos (FNESz., *Tiszacsoma*), ugyanis a folyó a településtől távolabb folyik. *Csoma* nevű település Gömör és Kishont, valamint Ugocsa megyében is létezett a 20. század elején. A hivatalos ukrán *Чома* a magyar név átvétele.

Csomafalva, Затисцка 'település Nagyszőlőstől D-re'

1219: *Choma* (Szirmay 130), 1323: *Chamafalwa* (Fejér 8/2: 423), 1352: *Chama* (Szirmay 130), 1364: *Chamafalua* (DL. 52065), 1385: *Chamafalua* (Fejér 10/1: 267), 1391: *Chomafalua* (uo. 733), 1420: *Chamafalwa* (ZsO. 7: 371), 1451: *Chamafalwa* (C. Tóth 2006b: 40), 1454: *Chamaalwa* (DL. 38312), 1464: *Chamafalwa* (DL. 70920), 1479: *Chamafalwa* (DL. 62338), 1483: *Chama* (C. Tóth 2006b: 65), 1491: *Chama* (Perényi 305), 1523: *Chama* (DL. 38465), 16. sz. közepe: *Csoma* (UC. 100: 20), 1670: *Csoma* (UC. 9: 40a), 1686: *Csoma* (UC. 90: 58), 1715: *Csomofalva* (MNL), 18. sz. első fele: *Csoma* (BélUg), 1740: *Csoma* (UgT.), 1747: *Csoma* (GK. 166), 1756: *Csoma* (Kam. 0303: 2), 1773: *Csoma* (LexLoc. 283), 1782-4: *Csomo* (EKFT), 1786: *Csoma* (HT. Div. XVIII: 10), 1788: *Csoma* (HT. Div. X. 8: 1), 1796: *Csoma* (Vályi 1: 432), 1800: *Csoma* (TUg), 1808: *Csoma*, *Czoma* (Lipszky: Rep. 113), 1828: *Csoma* (VU), 1824-62: *Csoma* (MKFT), 1825: *Csoma* (HT. Div. XII. 22), 1838: *Csoma* (Schem. 67), 1839: *Csoma* (F. 4: 420), 1851: *Csoma* (F. 1: 224), 1856: *Csoma* (MOK), 1857-9: *Csoma* (CU), 1863: *Csoma* (Hnt), 1865: *Csoma* (PestyU), 1870-1: *Csoma* (MÁT), 1872-84: *Csoma*, *Csuma* (HKFT), 1873: *Csoma*, *Csuma* (Hnt), 1877: *Csoma*, *Csuma* (Hnt), 1882: *Csoma*, *Csuma* (Hnt), 1888: *Csoma*, *Csuma* (Hnt), 1892: *Csoma* (Hnt), 1895: *Csoma* (Hnt), 1898: *Csoma* (Hnt), 1900: *Csoma* (Hnt), 1903: *Csomafalva* (Mező 1999: 84), 1907: *Csoma* (Hnt), 1910: *Чома*, *Чума* (EKYP), 1913: *Csomafalva* (Hnt), 1918: *Csoma* (UgT.), 1923: *Čoma*, *Csoma*, *Чома* (PR), 1925: *Ćuma* (PR), 1927: *Ćuma* (Hnt), 1929: *Čoma* (ChM. 161), 1931:

Ćuma (MPR), 1941: *Csomafalva* (Hnt), 1944: *Csomafalva* (Hnt), 1946: *Zamucivka* (YPCP), 1968: *Zamucivka* (3O), 1969: *Zamucivka* (IMCY), 1981: *Zamucovka* (TK), 1983: *Zamucivka*, *Zamucovka* (3O), 2017: *Zamucivka* (BPY).

■ Csomafalva Árpád-kori település a történelmi Ugocsa megye déli részén, a Tisza bal partján. Az elsődleges *Csoma* helységnév magyar eredetű, pusztá személynévből keletkezett magyar névadással. Az alapjául szolgáló személynévhez l. *Csoma* szócikkét. A másodlagos *Csomafalva* helységnév a *Csoma* névnek a *-falva* utótaggal való kiegészülésével jött létre (FNESz., *Csomafalva*, Tóth 2008: 76, Kocán 2017a: 96). Németh Péter a szatmári *Hetény* helység kapcsán arról ír, hogy a falut 1272-ben Domokos fia Álmos ugocsai és erdői ispánnak és testvéreinek, köztük Csomának, az ugocsai Csoma névadójának adja V. István király (Németh 2008: 110). A 15. század végére a kétrészes *Csomafalva* név utótagja lekopott. Drăganu a település nevét részletesebb magyarázat nélkül román eredetűnek tartja (Drăganu 388). Az országos helységnévrendezés során, 1903-ban azonban a történelmi névalakot állították vissza (Mező 1999: 84), hogy megkülönböztessék a beregi *Csomá*-tól. A korábbi, párhuzamos ruszin *Csuma* a magyar név átvétele. Bár magyar alapítású és sokáig magyar lakosságú, idővel jelentős ruszin betelepülés történt: „A faluban a nemesség mellett helyet foglaló zsellérség a XVI. sz. vége óta fölmutatható adatokban nemzetiségileg már némileg kevertnek látszik. Soraiba a XVII. sz. második felében – úgy látszik, elsősorban Máramarosból – új rutén elemek szivárogtak s a XVIII. sz.-ban az új birtokosok is rutén vidékről hoztak telepeseket a jóformán üresen maradt falu telkeire” (Szabó 318). A falu nevét 1946-ban *Zamucivka*-ra változtatták, ami a Tisza folyónévnek ukr. *za-* 'túl' prefixumos és *-ivka* helynévképzős alakja, jelentése tkp. 'Tiszán túli (falu)'.

Csománfalva, Чумальово

'település Técsőtől É-ra'

1399: *Chamalfalua* (DocVal. 517), 1406: *Chomalhaza* (Mihályi 139), 1412: *Chomanfalwa* (Bélay 133), 1415: *Chamanfalva* (Iványi 224), 1530: *Chomanffalva* (Dica), 1542: *Chyomanfalwa*, *Chomanfalwa*, 1543: *Chomalfalwa*, 1548: *Chyomanfalwa*, 1550: *Chyomanfalwa*, 1552: *Chyomanffalwa*, 1553: *Chyomanffalwa*, 1554: *Chyomalfalwa*, *Chyomanfalwa*, 1555: *Chymanfalwa* (uo.), 1696: *Csomanfalva* (UC. 149: 23), 1704: *Csománfalva* (UC. 64: 17), 1705: *Csomályfalva* (Hodinka 431), 1707: *Csumánfalva* (UC. 8: 55), 1715: *Csomanfalva* (MNL), 1720: *Csomanfalva* (MNL), 1725: *Csumanfalva*, r. *Csomalova* (Revizki), 1747: *Csomanfalva* (GK. 324), 1756: *Csomanfalva* (Kam. 0303: 2), 1773: *Csomanfalva*, *Csumelyesty*, *Csomalova* (LexLoc. 134), 1782-4: *Csomanfalva* (EKFT), 1796: *Csománfalva*, *Csomalova*, *Csumeliszy* (Vályi 1: 433), 1799: *Csomanfalva* (HT. 0012: 2), 1800: *Csománfalva*, *Csomalova* (TM), 1808: *Csománfalva*, *Czomalowá*, *Csumilesti* (Lipszky: Rep. 113), 1809: *Tsomanfalva* (Kam. 661), 1824-62: *Csomalova* h. *Csománfalva* (MKFT), 1828: *Csománfalva*, *Csomalowó* (Nagy 196), 1839: *Csománfalva* (F. 4: 196), 1851: *Csománfalva* (F. 1: 224), 1856: *Csományfalva* (*Csumalyovó*) (MOK), 1857-9: *Csománfalva* (*Csumaljovó*) (CU), 1863: *Csománfalva*, *Csumalyovo* (Hnt), 1864: *Csomán fálva* (PestyM), 1865: Чумальово (Kat.), 1872-84: *Csománfalva*, *Comaljova* (HKFT), 1873: *Csománfalu*, *Csumályovo* (Hnt), 1877: *Csománfalu*, *Csumályovo* (Hnt), 1882: *Csománfalu*, *Csumályovo* (Hnt), 1888: *Csománfalva*, *Csumályova* (Hnt), 1892: *Csománfalu*, *Csománfalva*, *Csumályova* (Hnt), 1895: *Csománfalu* (Hnt), 1898: *Csománfalva* (Hnt), 1900: *Csománfalva* (Hnt), 1902: *Csománfalva* (Hnt), 1907: *Csománfalva* (Hnt), 1910: Чумольово, Чомольово (EKYP), 1913: *Csománfalva* (Hnt), 1923: Čomaljovo, *Csománfalva*, Чумальово (PR), 1925: Čomaljevo (PR), 1927: Čomaljevo (Hnt), 1929: Čomalovo (ChM. 161), 1931: Čomaljevo (MPR), 1939: *Csománfalva*, Чомальево (BK. 787), 1941: *Csománfalva* (Hnt), 1944: *Csománfalva*, Чомальево (Hnt), 1946: Чумалево (YPCP), 1968: Чумалево (3O), 1969: Чумалево (IMCY), 1978: Чумалево (TK), 1983: Чумалево, Чумалево (3O), 1995: Чумальово (BPY), 2017: Чумальово (uo.).

■ Csománfalva a 14. század végén települt a történelmi Máramaros megyében, a Tala-bor folyó völgyében. Alapítói talán magyarok, mert a középkorban jelentékeny magyar lakossága volt (Bélay 133). A 15. század elején a Kricsfalviakkal rokon román családot említenek a faluban, amely a faluról nevezi magát, de később már a Kricsfalvi család tulajdona (uo. 80). A

korai *Csomálfalva* helységnév magyar eredetű, a település neve a *Csomál* szn.-nek és a birtokos személyjellel ellátott *falu* főnévnek az összetételével keletkezett. Nevét első birtokosáról vagy alapítójáról kaphatta, névadóját azonban nem ismerjük. A személynév román, vö. rom. *Ciimală* csn. (DOR. 241, Iordan 1983: 131), ezért valószínűleg a névadó is román volt (Kiss 1991c: 353, 2006b: 501), vö. még m. *Csomán* csn. (ÚMCsT. 219). A magyar névhasználatban *Csomál* > *Csomán* *l* > *n* elhasonulás ment végbe. A 18-19. század fordulóján említett román *Csumalesty* névváltozat a rom. *Ciimală* csn. rom. *-ești* képzős alakja, jelentése tkp. 'Csumal emberei, házanépe'. Valós használata kétséges, ekkor ugyanis nincs román lakossága, a 17-18. században már teljesen ruszin (Bélay 133). A hivatalos ukrán *Чумальово* korai párhuzamos ruszin névadás eredménye, a személynév birtoklást kifejező, semlegesnemű *-ov(o)* képzős származéka (vö. Kupcsinszka 786), jelentése tkp. 'Csumálé'.

Csomonya, Чомонин
'település Munkácsról DNy-ra'

1387: *Chomonía* (ZsO. 1: 333), 1400: *Chamonya* (uo. 2: 13), 1401: *Chomonya* (Neumann 61), 1402: *Chomonya* (Perényi 131), 1406: *Chamonya* (Fejér 10/4: 488), 1417: *Chamonya* (ZsO. 6: 313), 1418: *Chamonya* (uo. 6: 467, 471), 1435: *Chamonya* (DL. 48256), 1444: *Chamonya* (DL. 71968), 1451: *Chamonya* (DL. 14447), 1461: *Chamonya* (DL. 15637), 1476: *Chomonya* (DL. 17783), 1479: *Chomonya* (Neumann 98), 1480: *Chamonya* (ZO. 11: 275), 1523: *Chamonya* (DL. 72201), 1530: *Csomonja* (Dica), 1533: *Czomonya*, 1541: *Chomonia*, *Chomonja*, 1542: *Chomonya*, 1543: *Chomonja*, 1549: *Ceomonya*, *Camonya*, 1550: *Chomonja*, 1552: *Chyomonya*, 1564: *Chamonya*, 1568: *Chyomonya*, 1572: *Chiomonya*, *Cyomonya*, 1576: *Chomonya*, *Czyomonya*, 1588: *Chiomonya*, *Chomonya*, 1599: *Chomonia*, *Czomonia*, 1602: *Chiomonia*, *Czomonia* (uo.), 1603: *Chyomonia* (UC. 54: 47), *Chomonia* (Dica), 1609: *Chiamonia*, 1610: *Chiomonia*, 1619: *Czomonia* (uo.), 1661-6: *Czomonya* (UC. 68: 42), 1678: *Csomonya* (UC. 42: 11), 1682-4: *Csomonya* (UC. 15: 19), 1683: *Csomonya* (UC. 6: 75b), 1690: *Csomonya* (UC. 2: 13), 1691: *Csomonya* (UC. 54: 68), 1692: *Csomonya* (UC. 39: 13), 1693: *Czomonya* (UC. 44: 28), 18. sz. eleje: *Csomonja* (UC. 110: 73), 1705: *Csomonya* (UC. 20: 1), 1715: *Csomonya* (MNL, UC. 20: 5), 1720: *Csomanya* (MNL), 1750: *Csomonya* (MCB), 1760: *Csomonya* (BT), 1773: *Csomonya* (LexLoc. 48), 1782-4: *Comonia* (EKFT), 1788: *Csomonya* (HT. Div. X. 8: 1), 1790: *Csomonya* (UC. 166: 32), 1796: *Csomonya* (Vályi 1: 433), 1800: *Csomonya* (Tber), 1808: *Csomonya* (Lipszky: Rep. 113), 1824-62: *Csomonya* (MKFT), 1828: *Csomonya* (VB), 1837: *Csomonya* (F. 3: 68), 1838: *Csomonya* (Schem. 47), 1851: *Csomonya* (F. 1: 224), 1856: *Csomonya* (MOK), 1857-9: *Csomonya* (CU), 1863: *Csomonnya* (Hnt), 1864-5: *Csomonya* (PestyB), 1870-1: *Csomonya* (MÁT), 1872-84: *Csomonya* (HKFT), 1873: *Csomonya* (Hnt), 1877: *Csomonya* (Hnt), 1882: *Csomonya* (Hnt), 1888: *Csomonya* (Hnt), 1892: *Csomonya* (Hnt), 1895: *Csomonya* (Hnt), 1898: *Csomonya* (Hnt), 1900: *Csomonya* (Hnt), 1902: *Csomonya* (Hnt), 1904: *Csongor* (Mező 1999: 84), 1907: *Csongor* (Hnt), 1910: *Чомоня* (ЕКУР), 1913: *Csongor* (Hnt), 1918: *Csomonya* (BT), 1923: *Čahory* (*Čomoňa*), *Csongor*, *Чагоры* (PR), 1925: *Čomoňa* (*Čahory*) (PR), 1927: *Čahory* (Hnt), 1929: *Čomonín* (*Csomonya*) (ChM. 161), 1931: *Čahory* (MPR), 1941: *Csongor* (Hnt), 1944: *Csongor* (Hnt), 1946: *Чомонин* (УРСР), 1968: *Чомонин* (ЗО), 1983: *Чомонин* (ЗО), 2017: *Чомонин* (ВРУ).

■ *Csomonya* a 14. század második felében települt a történelmi Bereg megye alföldi részén. A *Csomonya* helységnév talán magyar eredetű, a m. *Csoma* szn. *-nya* képzőbokros származékából alakult, vö. 1211: *Choma* szn. (PRT. 10: 511), 1235/1550: *Chama* szn. (VárReg. 140, ÁSznt. 201). A személynév magyarázatához l. *Csoma* szócikkét. Más elképzelés szerint lehet, hogy egy szl. **Čomina* (tkp. 'Csoma földje, falva') helynév átvétele (FNESz., *Csongor*, Stanislav 2: 132, Kupcsinszka 1090). Ebben az esetben a névben *Csomina* > *Csomonya* *n* > *ny* palatalizáció ment végbe. Az országos helységnévrendezés során, 1904-ben a település nevét *Csongor*-ra változtatták, mivel a régi helységnév egybecsengett a m. N. *mony* 'tojás, férfi nemi szerv' (TESz. 2: 953) főnévvel (Mező 1999: 84), bár a település lakosai a helység nevét egy kétrészes, *Cseh nyoma* név elferdülésének tartották (Mező 1972: 65). A *Csongor* személynévet a 19. század elején során újították fel a régi m. *Chongor* névből,

aminek a végső forrása talán török lehet, vö. 1413: *Gregorius dictus Chongor*, 1446: *Nicolai dicti Chongor* (Oklsz.) (EtSz., Csongor). A helyi magyar lakosság körében az új név hamar elterjedt, s ma is ez használatos. Ortway szerint az 1270-ben *Csépánfalva* (Kisdobrony) határleírásában szereplő *Scomoga* víznév azonos Csomonyával, ez azonban tévedés (Ortway 2: 201, Kniezsa 1935a: 231). Népetimológias magyarázat szerint „Csomonya, h. Bereg megyében. Csomonya = csomós dombos hely” (Rész 3: 33). A hivatalos ukrán *Чомонин* a történelmi magyar név ukránosított átvétele.

Csonkapapi, Попово ’település Beregszásztól ÉNy-ra’

1319: *Keralpopa* (Gy. 1: 546), 1364: *Poop* (Perényi 77), 1404: *Papy* (ZsO. 2/1: 413), 1453: *Papyfalw* (ZO. 9: 393), 1519: *Papy* (Perényi 394), 1530: *Papifalw* (Dica), 1533: *Papy*, 1541: *Papÿ*, 1542: *Papy*, 1543: *Conka papÿ*, 1544: *Chonka-papÿ*, 1546: *Papy*, 1548: *Papy*, 1549: *Papy*, 1550: *Chonkapapÿ*, 1552: *Chonkapapy*, 1554: *Papi*, 1564: *Papy*, 1568: *Chyonka Papy*, 1570: *Papy*, *Papi*, 1572: *Papy*, 1576: *Chonka Papy*, *Czonka Papy*, 1582: *Chionkapapy*, *Chonka Papy*, *Czonkapapi*, 1588: *Chionkapapi*, 1596: *Chonka Papi*, 1599: *Chonka Papy*, *Czonka Papi*, 1600: *Czonka Papi*, *Cziokapapi*, 1602: *Chionka Papi*, *Chionka Papy*, *Czonkapapy*, 1603: *Chonka Papi*, 1609: *Chionka Papi*, 1610: *Chionka Papi*, *Chionkapapy*, 1619: *Chonkapapy*, 1620: *Chionkapapy* (uo.), 1650: *Csonka Papp* (UC. 54: 50), 1670: *Csonka Papp* (UC. 9: 40a), 1670u.: *Csonka Papi* (UC. 44: 56), 1672: *Csonka Papi* (UC. 54: 55), 1674: *Csonka Papi* (uo.), 1674-7: *Csonka papi* (UC. 8: 16a), 1679: *Csonkapapi* (UC. 54: 55), *Csonka Papi* (UC. 9: 40), 1687: *Csonka Papp* (UC. 149: 20), 1688: *Csonka Papi* (UC. 82: 75), 1689: *Csonka Papp* (UC. 4: 12), 1690: *Csonka* (UC. 10: 65), 1691: *Csonka Papi* (UC. 54: 68), 1692: *Csonka Papi* (UC. 54: 71), 1713: *Csonka-Papi* (UC. 12: 7), 1715: *Csonkapapy* (MNL), 1720: *Csonka Papi* (MNL), 1750: *Csonka Papi* (MCB), 1760: *Csonka papi* (BT), 1773: *Cs. Papi* (LexLoc. 48), 1782-4: *Papi* (EKFT), 1788: *Csonkapapi* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Csonka Papi*, *Mező Papi* (Vályi 3: 18), 1800: *Csonkapapi* (TBER), 1808: *Papi* (*Csonka-*) (Lipszky: Rep. 495), 1824-62: *Csonka-Papi* (MKFT), 1828: *Csonka-Papi* (VB), 1837: *Papi* (*Csonka*) (F. 3: 86), 1838: *Csonka-Papi* (Schem. 45), 1851: *Papi* (*Csonka*) (F. 3: 194), 1856: *Papi-Csonka* (MOK), 1857-9: *Csonka Papi* (CU), 1863: *Csonkapapi* (Hnt), 1864-5: *Csonkapapi* (PestyB), 1870-1: *Csonkapapi* (MÁT), 1872-84: *Csonka-Papi* (HKFT), 1873: *Papi* (*Csonka-*) (Hnt), 1877: *Papi* (*Csonka-*) (Hnt), 1882: *Papi* (*Csonka-*) (Hnt), 1888: *Csonka-Papi* (Hnt), 1892: *Csonka-Papi* (Hnt), 1895: *Csonka-Papi* (Hnt), 1898: *Csonka-Papi* (Hnt), 1900: *Csonka-Papi* (Hnt), 1902: *Csonkapapi* (Hnt), 1907: *Csonkapapi* (Hnt), 1913: *Csonkapapi* (Hnt), 1918: *Csonka-Papi* (BT), 1923: *Papjevo*, *Csonkapapi*, *Панєво* (PR), 1925: *Csonkapapi* (PR), 1927: *Papievo* (Hnt), 1929: *Popovo* (*Papi*) (ChM. 1013), 1931: *Csonkapapi* (MPR), 1941: *Csonkapapi* (Hnt), 1944: *Csonkapapi* (Hnt), 1946: *Попове* (YPCP), 1968: *Попове* (3O), 1969: *Попове* (IMCY), 1983: *Попове*, *Попово* (3O), 1984: *Попово* (TK), 1995: *Попово* (BPY), 2017: *Попово* (uo.).

■ Csonkapapi a 14. század elején települt a történelmi Bereg megye déli részén. A *Papi* helységnév magyar eredetű, a m. *pap* ’szertartásokat végző egyházi személy’ fn. (TESz. 3: 89) birtoklást kifejező *-i* helynévképzős származéka (Bényei 80, Kristó 1976: 55). Az egyházi tulajdonra utaló *Papi* helynevek Magyarország más részein is előfordulnak. Beregben, néhány kilométerre Csonkapapitól, még egy helység neve jött létre hasonló motiváció alapján (*Márokpapi*). Az első írásos említésben szereplő *Királypapja* névalak tanúsága alapján arra következtethetünk, hogy eredetileg királyi birtok volt. A névben 1543-ban megjelenő *Csonka-* jelző etimológiája nem egyértelmű. Lehoczky szerint a 17. században elpusztult szomszédos *Csonkás* falu nevéből ered: „Csonkapapinak azért neveztetik e helység, mert Csonkás nevű helység e faluhoz közel feküdvén, lakosai az akkori zavaros időkben Papiba költöztek s innen új lakhelyüket Csonkás-Papinak nevezték el, hogy Márok-Papitól megkülönböztessék” (Lehoczky 3: 205). *Csonkás* nevű helységet ugyanakkor nem említenek sem az oklevelek, sem az összeírások, de a falu határában ma is van egy *Csonkás* (*Cserepes*) nevű dűlő, ahol talán egykori településre utaló nyomok találhatók, de l. még m. *csonkás* ’irtással nyert szántóterület, amelyben a fák tuskóját benne hagyták; öregedő, csonka koronájú fákból álló erdő;

öregedő, részben kipusztított erdő' fn. (FKnT. 113). Kiss Lajos a *Csonka*- előtagban személynevet vél felfedezni, ami a falu néhai birtokosát jelölheti, vö. m. *Chonka* szn. (ÁSzNT. 203), *Csonka* csn. (CsnSz. 259). Történelmi adatokkal azonban ez sem igazolható (Kiss 1991: 124). Talán azzal lehet kapcsolatos, hogy a falu a Mic patak két partján fekszik, bár ez a Mic menti falvak mindegyikére (pl. *Hetyen*) jellemző. A *Csonka*- jelző a szintén beregi *Márokpapi* helységtől különböztette meg a falut. Az 1946-tól hivatalos ukrán *Понowo* a cseh *Popovo* átvétele, ami a magyar név szlávossításával keletkezett (vö. Kupcsinszka 810).

Csonkás¹, Вербо́ве

'település Nagyszőlőstől DNy-ra'

1929: *Dvůr Rothův (Róthtanya)* (ChM. 255), 1939: *Csonkás* (VFA), 1941: *Csonkás* (HK. 248), 1944: *Csonkás* (Hnt), 1962: *Вербо́ве* (3O), 1968: *Вербо́ве* (uo.), 1969: *Вербо́ве* (IMCY), 1981: *Вербо́вое* (TK), 1983: *Вербо́ве, Вербо́вое* (3O), 2017: *Вербо́ве* (BPY).

■ Csonkás az 1920-as években a csehszlovákok által telepített tanya Ugocsa központi részén, Tiszaújhely határában. „A forrásainkból csupán kevés információval rendelkezünk arról az állami telepítésről, amely 1928-ban zajlott le a Tiszaújhely kataszterébe tartozó ún. Csonkás területén, mely a település Fancsikával határos részén található. Itt nyolc családot telepítettek le. A nyolc család több mint negyven tagja mind ruszin származású volt, Berezna, Ökörmező, Alsóbisztra és Gernyés településekről érkeztek” (Szakál 93-4). A település elsődleges magyar neve dülönévből keletkezett névátvitellel, vö. 1865: *Csonkás* (Kat.), 1941: *Csonkás* (MKF). A dülönév a m. *csonkás* 'irtással nyert szántóterület, amelyben a fák tuskóját benne hagyták; öregedő, csonka koronájú fákból álló erdő; öregedő, részben kipusztított erdő' fn. (FKnT. 113) származéka. Takács Lajos szerint *Csonkás* földrajzi nevekkkel ott találkozhatunk, ahol hajdan nagy erdőségek, majd irtások voltak, illetve ott is előfordulnak, ahol ma már nincsenek erdők, viszont korábban nagy irtások zajlottak (Takács 220). A Tisza mentén a vízpart és az árterek vízenyős földjébe ültetett fűzfákat rendszeresen szokták tüzelőnek csonkázni, s a folyó közelsége miatt talán ez lehetett a névadás motivációja (uo. 221), ugyanis Tiszaújhely határában már az I. katonai felmérés térképein sem jeleznek semmilyen erdőt (vö. EKFT). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Чонкаш* a magyar név átvétele. A 60-as évek elején két utcája különvált, s a hatóságok a falurészeket 1962-ben önálló községgé nyilvánították, amik saját nevet kaptak. Az 1962-től hivatalosan használt ukrán *Вербо́ве* névhez l. ukr. *вербовуї* 'füzes, fűzből való' mn. (Csopaj 28). A két tucat házban élő mintegy 50 helyi lakos a helységet *Ruszkadolina* részének tekinti. Közigazgatásilag ma Mátyfalvához tartozik.

Csonkás², Притисянське

'település Nagyszőlőstől DNy-ra'

1939: *Csonkás* (VFA), 1944: *Csonkás* (Hnt), 1962: *Притисянське* (3O), 1968: *Притисянське* (uo.), 1969: *Притисянське* (IMCY), 1981: *Притисянське* (TK), 1983: *Притисянське, Притисянське* (3O), 2017: *Притисянське* (BPY).

■ A település történetéhez és nevének eredetéhez l. *Csonkás*¹ szócikkét. Az 1962-től hivatalosan használt ukrán *Притисянське* jelentése tkp. 'a Tiszánál, Tisza mellett (lévő település)'. Ez a *Tisza* folyónév ukr. *при-* '-nál, -nél' prefixumos és semlegesnemű *-ськ(e)* mn. képzős származéka, a helység fekvése motiválta. A mintegy 120 főnyi lakosságú tanya ma közigazgatásilag Fancsikához tartozik.

Csornoholova, Черно́голова

'település Nagyberezsnától K–DK-re'

1550: *Charnii:hlaw* (Dica), 1552: *Charny hlawa*, 1557: *Charnalaw*, 1574: *Chernýlaw* (uo.), 16. sz.: *Csarne Hlaüa* (UC. 115: 79), 1602: *Carne Hlava* (UC. 104: 8), 1603: *Czarnehlowa* (UC. 104: 9), 1625: *Chiarhorova* (Dica), 1648: *Czornoholova* (UC. 54: 49), 1671: *Csornoholoua* (UC. 63: 16), 1684: *Czornoholova* (UC. 31: 12), 1690: *Csarnaholowa* (UC. 63: 22), 1691: *Csernoholova* (UC. 157: 66), 1696: *Csernaholowa* (Dica), 1701: *Csornoholova*

(UC. 115: 27), 1711: *Csernoholova* (UC. 63: 28), 1715: *Csernoholova* (MNL), 1718: *Csornoholova* (UC. 105: 3), 1718-9: *Csornoholova* (UC. 105: 3), 1720: *Csernoholova* (MNL), 1727-8: *Csornoholova* (UC. 105: 4), 18. sz. első fele: *Csornoholova* (Bélu), 1735: *Csernoholova* (UC. 72: 40), 1741: *Csornoholova* (GK. 69), 1747: *Csornohova* (GK. 66), 1752: *Csernoholova* (UC. 72: 41), 1765: *Csernoholova* (Kam. 0192a), 1770-2: *Csernohelova* (Motzel), 1773: *Csernoholova*, *Czernoholow* (LexLoc. 287), 1777: *Csernoholova* (UC. 3: 34), 1780: *M. Tsornokolava* (MCU), 1782-4: *Csernoholova* (EKFT), 1788: *Csernoholova* (HT. 0021:1), 1789: *Csernoholova* (HT. Div. X. 21: 2), 1796: *Csernoholova*, *Csernohova* (Vályi 1: 411), 1800: *Csornoholova* (TUng), 1806: *Csernoholova* (UV), 1808: *Csernoholova*, *Czarnoholova*, *Czernohlawa* (Lipszky: Rep. 109), 1824-62: *Czernoholowej h. Csornoholova* (MKFT), 1828: *Csernoholova* (VUng), 1837: *Csornoholova* (F. 3: 376), 1838: *Csorna-Holova* (Schem. 72), 1851: *Csornoholova* (F. 1: 226), 1856: *Csernoholova* (MOK), 1857-9: *Csornoholova* (CU), 1863: *Csornoholova* (Hnt), 1870: *Csornoholova* (UT), 1872-84: *Csornoholova* (HKFT), 1873: *Csernoholova*, *Csornoholovlya* (Hnt), 1877: *Csernoholova* (Hnt), 1882: *Csernoholova* (Hnt), 1888: *Csornoholova* (Hnt), 1892: *Csornoholova* (Hnt), 1895: *Csornoholova* (Hnt), 1898: *Csornoholova* (Hnt), 1900: *Csornoholova* (Hnt), 1902: *Csornoholova* (Hnt), 1903: *Feketefő* (Mező 1999: 84), 1904: *Sóhát* (uo.), 1907: *Sóhát* (Hnt), 1910: *Чорноголова* (EKYP), 1913: *Sóhát* (Hnt), 1915: *Sóhát* (UT), 1918: *Sóhát* (UT), 1923: *Čornoholova*, *Sóhát*, *Чорноголова* (PR), 1925: *Černoholova* (PR), 1927: *Černoholová* (Hnt), 1929: *Černohlava* (ChM. 154), 1931: *Černoholova* (MPR), 1939: *Csernoholova*, *Черноголова* (BK. 783), 1941: *Csernoholova* (Hnt), 1944: *Csernoholova*, *Черноголова* (Hnt), 1946: *Чорноголова* (YPCP), 1968: *Чорноголова* (3O), 1969: *Чорноголова* (IMCU), 1983: *Чорноголова*, *Черноголова* (3O), 1991: *Черноголова* (TK), 2017: *Чорноголова* (BPY).

■ *Csornoholova* a 16. század első felében települt, soltségi alapítású falu a történelmi Ung megye északkeleti részén, a *Lyuta* és a *Bacsava* folyók egyesülésénél. A *Csornoholova* helységnév ruszin vagy szlovák eredetű, a név előtagja az ukr. *чорний* 'fekete' mn. (ECYM. 6: 341, CYM. 11: 352-3), ukr. N. *черный* 'ua.' mn. (Csopaj 427), utótagja az ukr. *голова* 'fej, fő' fn. (Csopaj 56, CYM. 2: 109), szlk. *holova* 'fej, ember, személy, fő, vezető személy' (SLEX), or. *голова* 'hegy, folyó forrása, völgytorok' fn. (Murzajev 149), jelentése tkp. 'Fekete-fő, Fekete-hegy', ill. vö. még ukr. *чорноголовиий* 'fekete, sötét színű hajú' mn. (CYM. 11: 358). „Ez a nagy falu a *Javornik* hegység, illetve a *Kuretzin* és *Kornoczin* hegyek lejtőin szétszórta fekszik” (Pók 2002: 79). Valószínűleg ezek valamelyike lehetett a névadó. Ugyanakkor nem zárható ki személynévi, család- vagy ragadványnévi eredete sem, a 16. századból származó urbárium szerint egyik lakosa *Cernýe Fedor* (UC. 115: 79), vö. 1602: *Czerne Fedor*, *Opalonik Olexa*, *Bliszthiak Olexa* (UC. 104: 8). 1903-ban, az országos helységnévrendezés során a település nevét előbb tükörfordítással *Feketefő*-re, majd 1904-ben *Sóhát*-ra változtatták, miután két legnagyobb dűlőjének a *Szoloni* 'sós' és a *Horb* 'hát, hegy' volt a neve (Mező 1999: 84). 1939-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Чорноголова* a történelmi név átvétele.

Danilivka, Данилівка

'település Beregszásztól ÉNy-ra'

1930-as évek: *Данилівка* (Fedaka 73), 1939: *Danilovka* (Szakál 152), 1941: *Kabulya* (MKF), 1968: *Данилівка* (3O), 1969: *Данилівка* (IMCU), 1983: *Данилівка*, *Даниловка* (3O), 1985: *Даниловка* (TK), 2017: *Данилівка* (BPY).

■ *Danilivka* 20. századi alapítású tanya Bányászat közelében, a *Csaroda* patak mellett. A település 1927-ben jött létre, amikor a csehszlovák hatóságok hegyvidéki ruszinokat telepítettek az egykori Lónyai-tanyára Bányászat határában. A jövevények az Ökörmezei és Huszti járásból költöztek át a színmagyar vidékre (Fedaka 72). Az 1941-es katonai térképen *Kabulya* néven szerepel (MKF). A *Danilivka* helységnév ukrán eredetű, az ukr. *Данило* kn. (Hrincsenko 4: 551) v. *Данило* csn. (Csucska 2005: 185, Dujcsak 2003: 105, Kraszovszkij 62), or. *Данило* kn. (Petrovskij 92) ukr. *-ivka* helynévképzős származéka. A környékbeli magyar falvak lakóinak névhasználatában a mai napig az oroszosabb *Danyilovka* változat él. Közigazgatásilag Nagybakoshoz tartozik.

Darva, Колодне
'település Técsőtől É-ra'

1389: *Darva* (Mihályi 140), 1397: *Darva* (ZsO. 1: 558), 1398: *Darwa* (DocVal. 501), 1411: *Darwa* (Cs. 1: 447), 1415: *Darva* (Iványi 224), 1419: *Darwa* (ZsO. 7: 263), *Darva* (Iványi 112), 1420: *Darwa* (ZsO. 7: 464), *Darva* (Mihályi 251), 1530: *Darwa* (Dica), 1542: *Darwa*, 1543: *Darwa*, 1548: *Darwa* (uo.), 1549: *Darva* (Maksay 1: 485), 1550: *Darwa* (Dica), 1552: *Darwa*, 1553: *Darwa*, 1554: *Darwa*, 1555: *Darwa* (uo.), 1588: *Darua* (Mihályi 634), 1696: *Darva* (UC. 149: 23), 1705: *Darva* (Hodinka 429), 1707: *Darva* (UC. 8: 55), 1715: *Darva* (MNL), 1720: *Darva* (MNL), 1725: *Darva*, r. *Kolodna* (Revizki), 1735: *Darva*, *Kolodna* (MCM), 1747: *Darva* (GK. 322), 1756: *Darva*, *Kolodna* (Kam. 0303: 2), 1773: *Darva*, *Kolodna* (LexLoc. 134), 1782-4: *Darva* (EKFT), 1796: *Darvai*, *Darva*, *Kolodna* (Vályi 1: 462), 1798: *Darva* (CsT. 11), 1799: *Darva* (HT. 0012: 2), 1800: *Darva*, *Kolodna* (TM), 1808: *Darva*, *Kolodna* (Lipszky: Rep. 127), 1809: *Darva* (Kam. 661), 1824-62: *Kolodno h. Darva* (MKFT), 1828: *Darva*, *Kolodnoje* (Nagy 196), 1838: *Darva* (Schem. 63), 1839: *Darva* (F. 4: 196), 1851: *Darva* (F. 1: 243), 1856: *Darva* (*Kolodnoje*) (MOK), 1857-9: *Darva* (*Kolodnoje*) (CU), 1863: *Darva*, *Kolodnoje* (Hnt), 1864: *Darva*, *Kaladna* (PestyM), 1865: *Darva* (Kat.), 1870-1: *Darva* (MÁT), 1872-84: *Darva*, *Kolodnoje* (HKFT), 1877: *Darva*, *Kolodnoje* (Hnt), 1882: *Darva*, *Kolodnoje* (Hnt), 1888: *Darva*, *Kaladna* (Hnt), 1892: *Darva*, *Kaladna* (Hnt), 1895: *Darva* (Hnt), 1898: *Darva* (Hnt), 1900: *Darva* (Hnt), 1902: *Darva* (Hnt), 1907: *Darva* (Hnt), 1910: *Колодне*, *Колодноє* (EKYP), 1913: *Darva* (Hnt), 1923: *Kolodne*, *Darva*, *Колодне*, *Колодноє* (PR), 1925: *Kolodnoje* (PR), 1927: *Kolodnoje* (Hnt), 1929: *Kolodné* (ChM. 533), 1931: *Kolodnoje* (MPR), 1939: *Darva*, *Колодноє* (BK. 787), 1940: *Darva* (*Kolodnoje*) (KT), 1941: *Darva* (Hnt), 1944: *Darva*, *Колодноє* (Hnt), 1946: *Колодне* (YPCP), 1968: *Колодне* (3O), 1969: *Колодне* (IMCY), 1978: *Колодно* (TK), 1983: *Колодне*, *Колодноє* (3O), 2017: *Колодне* (BPU).

■ Darva 14. század végi alapítású helység a történelmi Máramaros megyében, a *Talabor* völgyében, az *Odoró* folyó mellett. A *Darva* helységnév szláv eredetű, egy szl. **Dar* szn. nőnemű, birtoklást kifejező **-ov(a)* képzős alakja, jelentése tkp. 'Dar földje, faluja'. Kiss Lajos úgy véli, hogy a magyarba egy **Darova* (tkp. 'Dar falva') helynév kerülhetett át, amiből a két nyílt szótagos tendencia érvényesülésével *Darova*>*Darva* változás történt (Kiss 1991: 353). A személynév szláv, a *Bogodar* (tkp. 'Isten ajándéka') típusú, összetett szláv személynévek utótagjából önállósult, vö. szl. **darъ* 'ajándék' fn. (Šmilauer 53), ill. ukr. *Дарко* szn. (Csucska 2011: 148-9), or. *Даруї* kn. (Petrovskij 92). Víznevi származtatása talán kizárható, a település határában folyó patak neve a településnévhez képest másodlagosnak tűnik, vö. *Odarov* 'az Ugolya j. á. Darva (Колодне) h.' 1864: *Ádaro*, *Dáro patak* (PestyM), 1872-84: *Odara p.* (HKFT), 1957: *Одара* (KPУ. 19), 1978: *Одаров* (TK), 1979: *Одаріє* (CFY 394). Pesty adatközlői a víznevi eredetet sem zárják ki, de a településről elnevezett Darvay család nevéből is származtatják: „Máramaros Megyében Talabor víz kerületben kebeleztet Darva magyar el nevezésű község, a benne Székelő Darvay Családtól, vagy inkább a *Dáro* pataktul mely által a község két felé hasitatik, vette é? Nem tudni, anyi bizonyos, hogy a helység már 1420-ban hiteles irat folytán mint nemes helység létezett, a mikoron is még Darvay név nem létezett, anya nyelvén (Ruthen) Kaladna Kaladátul (Tökétül) álitatik lenni, mely a helység közepén létezett, és a víz mosás által hagyatott mint hogy az egész helység *Talabor* víznek hagyása lenni látszik, minek bizonyosságául szolgálnak több a határon ott vonuló természetes víz partok, sött az egész határ köves minősége miatt is töbnyire terméketlen szokot lenni” (PestyM). Népetimológias magyarázat szerint „Darva, h. Máramaros m.-ben. E község egykor a darvak fészke és vadászó hely volt. Hasonnevű család is van a megyében, melynek egyik őse Kricsfalusi Simon használta először előnévül” (Rész 4: 14). A helység párhuzamosan használt ruszin népi, ma hivatalos ukrán *Колодне* neve az ukr. *колода* 'tőke, fatők' fn. (CYM. 4: 228, Csopj 152) semlegesnemű *-ne* mn. képzős származéka, erdőből kialakított irtványföldre utal. Kiss Lajos szerint eredetileg Darvától különálló településrészt jelölhetett (Kiss 1991c: 353), mert a helység neveként párhuzamosan két szláv név maradt fenn. J. Papp Zsuzsanna felveti a helységnév madárnévi, a *daru* főnévből való származtatását, ennek azonban nincs alapja (J. Papp 58).

Déda, Дийда
'település Beregszásztól Ny-ra'

1353: *Deda* (AO. 6: 82), 1355: *Deda* (Neumann 43), 1356: *Deda* (uo. 44), 1378: *Deda* (uo. 55), 1418: *Deda* (ZO. 6: 488-9), 1424: *Deda* (Neumann 71, DL. 43595), 1445/1506: *Deda* (DL. 37602), 1461: *Deda* (DL. 72044), 1461/85: *Deda* (DL. 72044), 1463: *Deda* (DL. 15795), 1468: *Deda* (DL. 45311), 1477: *Deda* (DL. 72044), 1484: *Deda* (DL. 72044), 1508: *Deda* (DL. 105922), 1514: *Deda* (DL. 82424), 1530: *Deda* (Dica), 1533: *Detach*, 1541: *Deda*, 1542: *Deda*, 1543: *Deda*, 1544: *Deda*, 1548: *Deda*, 1549: *Deda*, 1550: *Deda*, 1564: *Deda*, 1568: *Deda*, 1570: *Deda*, 1572: *Deda*, *Deeda*, 1576: *Deda*, 1582: *Deda*, 1588: *Deda*, 1596: *Deda*, 1599: *Deda*, 1600: *Deda*, *Deeda*, 1602: *Deda*, 1603: *Deda*, 1609: *Deda*, 1610: *Deda*, 1619: *Deda*, 1620: *Deda* (uo.), 1672: *Deda* (UC. 9: 9), 1674: *Deda* (UC. 29: 13), 1679: *Deda* (UC. 6: 81), 1683: *Déda* (UC. 6: 75b), 1693: *Deda* (UC. 1: 36), 1694: *Deda* (UC. 11: 5), 1715: *Déda* (MNL), 1720: *Déda* (MNL), 1728: *Deda* (UC. 79: 38), 1747: *Déda* (GK. 499), 1750: *Déda* (MCB), 1752: *Déda* (UC. 82: 13a), 1760: *Deda* (BT), 1773: *Déda*, *Deda* (LexLoc. 48), 1782-4: *Deda* (EKFT), 1788: *Deda* (HT. Div. X. 8: 1), 1796: *Déda* (Vályi 1: 470), 1800: *Déda* (Tber), 1808: *Déda* (Lipszky: Rep. 128), 1824-62: *Déda* (MKFT), 1828: *Déda* (VB), 1837: *Déda* (F. 3: 84), 1838: *Déda* (Schem. 42), 1851: *Déda* (F. 1: 248), 1856: *Déda* (MOK), 1857-9: *Déda* (CU), 1863: *Déda* (Hnt), 1864-5: *Deda* (PestyB), 1870-1: *Déda* (MÁT), 1872-84: *Déda* (HKFT), 1873: *Déda* (Hnt), 1877: *Déda* (Hnt), 1882: *Déda* (Hnt), 1888: *Déda* (Hnt), 1892: *Déda* (Hnt), 1895: *Déda* (Hnt), 1898: *Déda* (Hnt), 1900: *Déda* (Hnt), 1902: *Déda* (Hnt), 1903: *Beregdéda* (Mező 1999: 87), 1907: *Beregdéda* (Hnt), 1913: *Beregdéda* (Hnt), 1918: *Déda* (BT), 1923: *Did'ovo*, *Beregdéda*, *Дѣд'ово* (PR), 1925: *Didovo* (PR), 1927: *Beregdéda* (Hnt), 1929: *Dédovo* (*Déda*) (ChM. 171), 1931: *Beregdéda* (MPR), 1941: *Beregdéda* (Hnt), 1944: *Beregdéda* (Hnt), 1946: *Дідове* (УРСР), 1968: *Дідове* (ЗО), 1969: *Дідове* (ІМСУ), 1981: *Дедово* (ТК), 1983: *Дідове*, *Дедово* (ЗО), 1995: *Дуїда* (БРУ), 2017: *Дуїда* (uo.).

■ *Déda* a 14. század első felében települt a történelmi Bereg megye déli részén. A *Déda* helységnév magyar eredetű, pusztá személynévből keletkezett magyar névadással, vö. 1111: *Deda* szn. (CDES. 1: 63, ASznt. 238), 1113: *Deda* (uo.), 1124-1131: *Deda* (uo.) (FNESz., *Beregdéda*). Az alapjául szolgáló személynév szláv lehet, vö. szl. **Dedъ* szn., ukr. *Дед* szn. (Csucska 2011: 151), de kialakulhatott a magyarban is az egyébként szláv *déd* 'nagyszülő apja vagy nagyapja' (TESz. 1: 600) főnévből. A településnév közvetlen szláv eredetét minden bizonnyal kizárhatjuk, de a falu közelében élt szláv népesség, erre utal az egykor a határában állt *Kirva* helység (Lehoczky 3: 823-4). Az országos helységnévrendezés során, 1903-ban a *Déda* helységnévhez a megyei hovatartozásra utaló *Bereg*- előtagot kapcsolták (Mező 1999: 87), hogy megkülönböztessék az erdélyi, Maros menti *Déd*ától. Az 1946-tól használatos ukrán *Дідове* helységnév a csehszlovák időkben szlávósított *Dedovo* átvétele volt. A falu 1995-ben — az ukrán kiejtéshez igazított *Дуїда* formában — visszakapta a történelmi magyar nevét (БРУ). *Déda* a 20. századra teljesen egybeépült a szomszédos *Homok* községgel, a két helység 1967-ben hivatalosan is egyesült.

Derzen, Дерцен
'település Munkácstól D-re'

1284/1300: *Derzen* (RegArp. 2/4: 251), 1321: *Derzen* (AOkl. 6: 66), 1332-7: *Dersen* (Vat. 1/1: 259), *Derzen* (uo. 350), 1389: *Derzen* (ZsO. 1: 151), 1416: *Derzen* (ZsO. 5: 645), 1418: *Dersen* (ZsO. 6: 379), 1435: *Derzen* (DL. 48256), 1436: *Derzen*, *Dersen* (DL. 71957), 1479: *Derczen* (DL. 18264), 1480: *Derczen* (ZO. 11: 276), 1482: *Derchen* (Perényi 289, DL. 71001), 1530: *Dertze* (Dica), 1533: *Drezen*, *Derczen*, 1541: *Derzen*, 1542: *Derczen*, 1543: *Derchen*, 1544: *Derchen*, 1546: *Derczen*, 1548: *Derchen*, 1549: *Derchen*, 1550: *Derczen*, 1552: *Derczen*, 1554: *Derczen*, 1564: *Derczen*, 1568: *Derczen*, 1570: *Derczen*, *Derchyen*, 1572: *Derczen*, *Derzen*, 1576: *Derczen*, 1582: *Derchen*, *Derczen*, 1588: *Derchen*, 1596: *Derczen*, 1599: *Derchen*, *Derczen*, 1602: *Derzen*, 1603: *Derchen*, 1620: *Derczen* (uo.), 1687: *Derczen* (UC. 107: 26), 1691: *Derczen* (UC. 54: 68), 1692: *Derczen* (UC. 54: 71), 1693:

Derczen (UC. 44: 26), 17. sz. vége: *Derczen* (UC. 31: 111), 1705: *Derczen* (UC. 54: 81), 1714: *Derczen* (UC. 156: 22, 31: 106, 145: 42), 1715: *Derczen* (MNL), 1717: *Derczen* (UC. 84: 42), 1720: *Derczen* (MNL), 18. sz. közepe: *Derczen* (UC. 104: 84), 1750: *Dirczan* (MCB), 1760: *Dirczan* (BT), 1768: *Derczen* (UC. 161: 26d), 1773: *Derczen*, *Dresena* (LexLoc. 49), 1782-4: *Derczen* (EKFT), 1788: *Derczen* (UC. 188: 28a), 1789: *Derczen* (UC. 190: 21b), 1790: *Dertzen* (UC. 188: 44), *Derczén*, *Derczen* (UC. 166: 32), *Derczen* (UC. 190: 21a, 21c), 1796: *Derczen*, *Dresena* (Vályi 1: 477), 1800: *Derczeny*, *Derczen*, *Dressena* (TBer), 1808: *Derczen*, *Dresena*, *Drisyina* (Lipszky: Rep. 130), 1824-62: *Derczeny* (MKFT), 1837: *Derczény* (F. 3: 69), 1838: *Dercseny* (Schem. 47), 1851: *Derczény* (F. 1: 252), 1856: *Derczen* (MOK), 1863: *Derczen*, *Driszena* (Hnt), 1870-1: *Derczen* (MAT), 1872-84: *Dercen* (HKFT), 1873: *Dercen*, *Driszino* (Hnt), 1877: *Dercen*, *Driszino* (Hnt), 1882: *Dercen*, *Driszino* (Hnt), 1888: *Derczen*, *Driszino* (Hnt), 1892: *Derczen* (Hnt), 1895: *Derczen* (Hnt), 1898: *Derczen* (Hnt), 1900: *Derczen* (Hnt), 1902: *Derczen* (Hnt), 1907: *Derczen* (Hnt), 1910: *Дрисино* (EKYP), 1913: *Derczen* (Hnt), 1918: *Derczen* (BT), 1923: *Dercen*, *Дерцен* (PR), 1925: *Dercen* (PR), 1927: *Dercen* (Hnt), 1929: *Drysina* (*Dercen*) (ChM. 207), 1931: *Derceń* (MPR), 1941: *Dercen* (Hnt), 1944: *Dercen* (Hnt), 1968: *Дрисина* (ZO), 1983: *Дрисина*, *Дрисина* (ZO), 1995: *Дерцен* (BPY), 2017: *Дерцен* (uo.).

■ Dercen Árpád-kori település a történelmi Bereg megyében, az egykori *Szernye-mocsár* északi részén. Lehoczky szerint „A helység már a 13. században népes volt; egy 1321-dik évi okmányban akkori lelkészeül bizonyos Miklós említettik; az 1333-diki pápai tized rovata szerint, plébánosa 8 garast tartozott adóul fizetni, mi nagy jövedelemre mutatott” (Lehoczky 3: 224). A *Dercen* helységnév magyar eredetű, pusztá személynévből keletkezett magyar névadással, vö. 1067/1267: *Dersynum* (ÁÜO. 1: 24), 1284/1300/1379: *Derzen* szn. (RegArp. 2/4: 251, ÁSzt. 244) (FNESz., *Dercen*). A bizonytalan etimológiájú személynévet Fehértói Katalin csak a helységnévből adatolja. A település nevének korai ejtése talán *Derzen* vagy *Derszen* lehetett, amiből az *r* hatására alakulhatott ki a *c*-s változat. Az ómagyar kori oklevelekben a *c* hang jelölésére a *c* betű mellett leggyakrabban a *z* fordul elő a 11-12. században. A 13. századtól azonban átveszi a helyét a *ch*, s a *z* csak igen ritkán, elsősorban német nyelvterülettel érintkező oklevélkiadó helyeken használatos a *c* jelölésére (Kniezsa 1952: 19, 42, 1929: 27). A korai *c* ellen szól az is, hogy a 14-15. századi oklevelekben a Dercennel együtt említett *Kerepec* nevében következetesen *ch*-val vagy *cz*-vel jelölik a *c* hangot, vö. 1284/1300: *Kerepecz*, *Derzen* (RegArp. 2/4: 251), 1418: *Dersen*, *Kerepech* (ZsO. 6: 379). A szlávósított *Dreszeno*~*Driszino* alakra a 18. századtól vannak adataink, de a falunak a 20. századot megelőzően nem volt, s ma sincs szláv lakossága. Ezért feltételezhető, hogy ezek csak írásban alkotott névműfák vagy a szomszédos ruszin falvak lakossága által létrehozott és használt nevek. Dercen a középkortól a magyar nyelvhatár peremén fekszik, s bár a szomszédos falvak lakossága a Munkácsot érintő harcok és a tatár betörések nyomán több ízben cserélődött, megőrizte magyar jellegét. A lakosság folytonosságát jelzi, hogy az 1570-es conscriptioban összeírt családnevek nagy része ma is él a faluban, vö. 1570: *Pogan Judex*, *Bakos*, *Zabo*, *Kouacz*, *Gal*, *Fodor*, *Tamas*, *Kopaz*, *Boka*, *Sipos*, *Pal*, *Biro*, *Marczil*, *Kantor*, *Biro*, *Sebastien*, *Mathe*, *Marton*, *Barla*, *Doka*, *Kokas*, *Hegedws*, *Fazakas*, *Gonda* (Dica). Réső Ensel Sándor a településnévnek népetimológias magyarázatát adja: „Dercsen, h. Beregben. Szlávban derzs = tarts, kapaszkodó helyre vonatkozik” (Réső 4: 16). A település hivatalos nevét 1946-ban az ukránosított *Дрисина*-ra változtatták. 1995-ben visszakapta a történelmi magyar nevét.

Deskófalva, Дешковиця

‘település Ilosvától É-ra’

1599: *Desko Falua*, *Deskofalua* (Dica), 17. sz. eleje: *Desko Falva* (UC. 88: 9), 1600: *Desko Falva*, *Deskofala* (Dica), 1602: *Desko Falua*, 1609: *Desco* (uo.), 1613: *Dees Andrasffalwa*, *Dees Andrasfalva* (UC. 18: 25), 1622: *Dees Andrasfalva* (UC. 18: 26), 1625: *Dees-Andrasffalwa* (UC. 18: 28), 1634: *Deskoffalua als DésAndrasffalua* (UC. 101: 73), 1635: *Deskofalua* (KirK. 8.99), 1645: *Desko falva* (Makkai 356), *Desko Falva* (UC. 19: 1), 1688: *Desko Falva* (UC. 19: 6), 1690: *Deskofalva* (UC. 19: 7), *Desko falva* (UC. 5: 15), 1693: *Deskowitsa* (Hodinka 373), 1699: *Desko Falva* (UC. 19: 8), 1700: *Desskofalva* (UC. 19: 9),

1701: *Deskofalva* (UC. 2: 15), 1702: *Deskoflva* (UC. 19: 12), 1704: *Deskofalva* (UC. 20: 4), 1705: *Desskó Falva* (UC. 20: 1), 1715: *Deszkófalva* (MNL), *Deskofalva* (UC. 20: 5), 1718: *Deskofalva* (UC. 151: 21), 1720: *Desko Falva* (MNL), 1725: *Desko Falva* (UC. 124: 6), 1773: *Deskofalva*, *Decskofalva*, *Desskocz* (LexLoc. 50), 1782-4: *Deskofalva Rosniak*: *Deskovicze* (EKFT), 1788: *Deskofalva* (HT. Div. X. 8: 1), 1796: *Deskofalua*, *Deskovecza* (Vályi 1: 482), 1808: *Deszkófalva*, *Deszkófalva*, *Deskowec*, *Deskowicza* (Lipszky: Rep. 131), 1824-62: *Deskófalva r. Deskovicza* (MKFT), 1837: *Deskófalva* (F. 3: 76), 1851: *Deskófalva* (F. 1: 256), 1856: *Deskófalva* (*Deskovicza*) (MOK), 1863: *Deskófalva*, *Deskovicza* (Hnt), 1870-1: *Deskófalva* (MÁT), 1872-84: *Déskovica*, *Deskofalva* (HKFT), 1873: *Deskófalva*, *Deskovica* (Hnt), 1877: *Deskófalva*, *Deskovica* (Hnt), 1882: *Deskófalva*, *Deskovica* (Hnt), 1888: *Deskófalva*, *Deskovica* (Hnt), 1898: *Tőkés*, *Deskófalva* (Hnt), 1900: *Tőkés*, *Deskófalva* (Hnt), 1902: *Tőkésdeskófalva* (Hnt), 1907: *Deskófalva* (Hnt), 1910: *Дешковиця* (EKYP), 1913: *Deskófalva* (Hnt), 1918: *Deskófalva* (BT), 1923: *Deškovce*, *Deskófalva*, *Дешковиця* (PR), 1925: *Deškovica* (PR), 1927: *Deškovice* (Hnt), 1929: *Deškovice* (ChM. 168), 1931: *Deškovce* (MPR), 1939: *Deskófalva*, *Дешковиця* (BK. 785), 1941: *Deskófalva* (Hnt), 1944: *Deskófalva*, *Дешковиця* (Hnt), 1946: *Дешковиця* (YPCP), 1968: *Дешковиця* (3O), 1983: *Дешковиця*, *Дешковиця* (3O), 1991: *Дешковиця* (TK), 2017: *Дешковиця* (BPY).

■ *Deskófalva* a 16. század végén települt a beregi *Hát* hegy keleti oldalán, az *Ilosva* folyó mellett. A *Deskófalva* helységnév magyar eredetű, a m. *Deskó* csn.-nek (UMCsT. 239) és a birtokos személyjellel ellátott *falv* főnévnek az összetételével keletkezett (Lehoczky 1873: 67). A személynévhez l. még ukr. *Дешко* csn. (Csucska 2005: 191-2, 2011: 154), rom. *Deșcu* csn. (Jordan 1983: 171). A családnév talán a *Dežider* 'Dezső' -ko vagy a *Demeter* -ško kics. képzős alakja lehet (Mizser 2004: 213, Kiss 1992b: 273), Csucska azonban egy ukrán *Десимир*, *Десислав* névből eredezteti (Csucska 2011: 154). Nevét telepítő kenézéről kapta. Lehoczky arról ír, hogy „Mágócsi Gáspár, Munkács birtokosa, 1581-ben Desko Andrásnak adott kenézséget a végből, hogy itt a Sigo nevű pataknál, Sztrimitura hegy s a Cseresznyefa nevű erdő és Kőhegy közti alkalmas részen új helységet alakítson, s a megszállóknak 15 évi adó- és 14 évi szolgálatmentességet ígervén. E szerint a helység itt is a telepítő kenéztől Deskó-falvának neveztetett el. E kenézi kiváltságot később 1611. aug. 18. Mágócsi Ferencz is megerősíté. a kenézcsalád pedig folyvást terjedett, úgy. hogy 1699-dik évben is Desko Lukács vezette a kenézséget” (Lehoczky 3: 228). Az 1613-as, 1625-ös, valamint az 1634-es urbárium-ban *Désandrásfalva*-nak is nevezik, névadó kenéze 1613-ban *Dees András* (UC. 18: 25). A 17-18. században a kenézcsalád neve újra *Deskó* formában fordul elő, ezért elképzelhető, hogy a *Deskó* családnév a *Dés* csn. -ko kics. képzős alakja lehet, s talán ugyanannak a kenézcsaládnak a neve. 1699-ben *Desko Lukacs* a kenéz, az adózó lakosok: *Desko Sztaniszo*, *Desko Jancsy*, *Dessko Janos*, *Dessko Hricz*, *Dessko Matyas*, *Polanecz Peter*, *Dessko Lukacs*, *Balyegha Laszlo*, *Balyegha Gergely*, *Balyegha Lukacs*, *Balyegha And*, *Daruda Janos* (UC. 19: 8). A *Deskó* család mellett *Balega* és *Daruda* családok élnek még a helységben. A korábbi népi, 1946-tól hivatalos ukrán *Дешковиця* a magyarral párhuzamos ruszin névadás eredménye, a *Deskó* csn. ukr. -*уця* képzős származéka.

Dimicső, Демечи

'település Ungvártól D-re'

1898: *Macskarév* (NyV. 1898. december 25), 1902: *Dimicső* (Hnt), 1907: *Dimicső* (Hnt), 1932: *Macskarév-tanya*, *Macskarév* (PMH. 1932. november 16.), 1934: *Macskarév* (Szakál 94), 1941: *Dimicső-tanya* (HK. 248), 1943/44: *Dicsinőtanya* (!) (Tóth Á. 145), 1968: *Демечи* (3O), 1969: *Демечи* (IMCY), 1983: *Демечи*, *Демечи* (3O), 1985: *Демечи* (TK), 2017: *Демечи* (BPY).

■ *Dimicső* falu az 1930-as években jött létre az Eszenyhez tartozó tanyavilágban. A helységnévtárak Ágtelek határában említenek egy *Dimicső* nevű tanyát a 20. század elején, de a mai helység az Eszenyhez tartozó, Eszenyi Jenő tulajdonában lévő *Macskarév* tanyán települt, miután a csehszlovák hatóságok hegyvidéki ruszinokat telepítettek oda. Szakál Imre adatai szerint 1934-ben a tanyára 6 ruszin családot költöztettek, s ebből a telepből alakult ki a mai falu (Szakál 94). A telepítésben a vasút és az országhatár közelsége egyaránt szerepet játszott,

s *Dimicső* mellett több ruszin falu is létrejött a közelben, l. még *Szernyehát*, *Csarodahát*, *Tiszaujfalu* stb. A *Dimicső* helységnév dülönévből keletkezett névátvitellel, vö. 1824-62: *Dümücső-Erdő* (MKFT), 1864: *Dimicső Erdő*, *Dimitső* (PestySzab), 1866: *Dümücső* (SzSzBML. 189), 1870: *Dümücső* (Kat.), *Dümicső*, *Dümücső* (S. 234), 1903: *Dümücső* (uo.). A dülönév etimológiája bizonytalan, talán személynévi eredetű, vö. m. *Demecs* csn. (ÚMCsT. 236, Csucska 2005: 189). A hivatalos ukrán *Демечи* a magyar név átvétele. A falu közigazgatásilag Kisdobronyhoz tartozik. A korábbi *Macskarév* név a *Csaronda* folyón található rév nevéből származik, s a m. *macska* (TESz. 2: 806-7) és a m. rév 'vízi átkelőhely' (TESz. 3: 401, FKnT. 278) főnévnek az összetétele (vö. Szőke 2012).

Dobrik, Добрик

'település Rahótól DNY-ra'

1910: *Dobrik dülő* (KSH), 1929: *Dobrik* (ChM. 178), 1943/44: *Dobrik* (Tóth Á. 127), 1968: *Добрик* (3O), 1969: *Добрик* (IMCY), 1978: *Добрик* (TK), 1983: *Добрик, Добрик* (3O), 2017: *Добрик* (БРУ).

■ Dobrik az 1900-as évek elején jött létre a történelmi Máramaros megyében, Középpapsa határában. A *Dobrik* helységnév ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Dobrik* 'az Apisca j. á. Alsóapra (Нижня Апша) h.' 1390: *Dobryk* (Bélay 120, DocVal. 385), 1778: *In Vallye Pope pe Dobrik* (UC. 121: 53), 1824-62: *Val. Dobrik* (MKFT), 1860: *Dobrik riu* (Kat.), 1872-84: *Pariu Dobricu* (HKFT), 1935: *Dobrik, Добрик* (W. 39, 60), 1941: *Părăul Dobricu* (MKF), 1978: *Добрик* (TK), 1979: *Добрик* (СГУ 175). A víznév talán az ukr. *добрий-добрий* 'jó, helyes, egészséges' mn. (Csopaj 72, CYM 2: 321-3) -uk kics. képzős származéka, vö. *Debrek-Valea Dobricului* (Kniezsa ErdVíz. 38). Személynévi származtatása talán kizárható, l. m. *Dobrik* csn. (ÚMCsT. 247), ukr. *Добрик* csn. (Csucska 2005: 200, 2011: 157). A hivatalos ukrán *Добрик* a történelmi név átvétele. Középpapsa külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik. Az 1100 főnyi lakosság szinte kivétel nélkül román nemzetiségű.

Dolha, Довге

'település Ilosvától ÉK-re'

1383: *Huzyumezeu* (Teleki 1: 206), *Huzyumezew* (DocVal. 312), 1389: *Hozyumezeu* (uo. 368), 1395: *de Hosszumező* (Mihályi 112), 1398: *Hossyomezeu* (uo. 119), 1404: *Hwzyomezeu* (Bélay 135), 1409: *Dolha* (Mihályi 159), 1410: *Dolha* (ZsO. 2/2: 377), 1411: *Dolha* (uo. 3: 137), 1416: *Dolha* (uo. 5: 555), 1417: *Dolha* (uo. 6: 89), 1419: *Dolha* (uo. 7: 87), 1444: *Dolha* (DL. 62826), 1445: *Dolha* (DL. 86680), 1451: *Dolha* (DL. 16756), 1456: *Dolha* (DL. 44800), 1457: *Dolha* (DL. 44829), 1460: *Dolha* (DL. 86691), 1463: *Dolha* (DL. 86693), 1466: *Dolha* (DL. 86696), 1489: *Dolha* (DL. 86691), 1514: *Dolha* (DL. 71133), 1517: *Dolha* (DL. 86751), 1526: *Dolha* (DL. 63045), 1530: *Dolha* (Dica), 1550: *Dolha*, 1552: *Dolha*, 1555: *Dolha* (uo.), 1696: *Dolha* (UC. 149: 23), 1703: *Dolha* (UC. 28: 23), 1707: *Dolha* (UC. 8: 55), 1715: *Dolha* (MNL), 1720: *Dolha* (MNL), 1725: *Dolha* (Revizki), 1735: *Dolha* (MCM), 1747: *Dolha* (GK. 285), 1750: *Dolha* (MCB), 1773: *Dolha, Doha* (LexLoc. 134), 1782-4: *Dolha* (EKFT), 1796: *Dolha* (Vályi 1: 504), 1798: *Dolha* (CsT. 11), 1799: *Dolha* (HT. 0012: 2), 1800: *Dolha* (TM), 1808: *Dolha, Dolhé, Dohé* (Lipszky: Rep. 139), 1809: *Dolha* (Kam. 661), 1816: *Dolha* (Hübner 2: 66), 1824-62: *Dolha* (MKFT), 1828: *Dolha, Dowhoje* (Nagy 196), 1838: *Dolha* (Schem. 60), 1839: *Dolha* (F. 4: 193), 1851: *Dolha* (F. 1: 272), 1856: *Dolha (Dovhoje)* (MOK), 1857-9: *Dolha* (CU), 1863: *Dolha, Dovhoje* (Hnt), 1864: *Dolha* (PestyM), 1872-84: *Dolha* (HKFT), 1873: *Dolha, Dovhoje* (Hnt), 1877: *Dolha, Dovhoje* (Hnt), 1882: *Dolha, Dovhoje* (Hnt), 1888: *Dolha, Dovhoje* (Hnt), 1892: *Dolha, Dovhoje* (Hnt), 1895: *Dolha* (Hnt), 1898: *Dolha* (Hnt), 1900: *Dolha* (Hnt), 1902: *Dolha* (Hnt), 1907: *Dolha* (Hnt), 1910: *Доге, Довгоє* (ЕКУР), 1913: *Dolha* (Hnt), 1923: *Dovhe, Dolha, Довге, Довгоє* (PR), 1925: *Dovhe* (PR), 1927: *Dovhoje* (Hnt), 1929: *Dovhé* (ChM. 200), 1931: *Dovhoje* (MPR), 1939: *Dolha, Довгоє* (BK. 785), 1941: *Dolha* (Hnt), 1944: *Dolha, Довгоє* (Hnt), 1946: *Довге* (УРCP), 1968: *Довге* (3O), 1983: *Довге, Долгоє* (3O), 1991: *Долгоє* (TK), 2017: *Довге* (БРУ).

■ Dolha a 14. század közepén települt a történelmi Bereg megyében, a *Borzsova* folyó felső szakaszán. „Hunyadi János kormányzó Budán, 1454. febr. 12. kelt rendelete folytán Dolhai Ambrus és Mihály érdemei jutalmazásul kérelmükre ezen akkor Beregmegyébe kebelezett helységeket Máramaros vármegyéhez csatoltatta, hol a Dolhai család birtokainak nagyobb része feküdt” (Lehoczy 3: 845-6). A település a forrásokban elsődleges *Hosszúmező* neve alapján magyar alapítású, a név a Borzsova kiszélesedő völgyében, a folyó jobb oldalán hosszszan elnyúló mezőre utal, s a m. *hosszú* mn. és a m. *mező* ’szántó, tisztás’ fn. (FKnT. 245) összetételével keletkezett, l. még *Hosszúmező*, illetve a ma Romániához tartozó, szintén máramarosi, egykor koronaváros *Hosszúmező*-t (Címpulung la Tisa). Bélay azonban kétségbe vonja a magyar alapítást: „A Borsovánál Dolha (Hosszúmező) lehetett a legészakibb település, de ennek magyar eredete kétséges” (Bélay 12). Ugyanakkor megjegyzi, hogy 1383-ban többnyire magyar dülőnevekkel találkozunk a település határában, vö. *Kakukhavasa, Közbérc, Sebespatak, Bérc, Barlag* (!) (uo. 88), ami részben magyar lakosságra utal. Kiss Lajos szerint a betelepülő ruszinok a községnek a magyar név hatására a **Dolha* (*vesь*) tkp. ’Hosszú (falu)’ nevet adták, ami a 15. század elejére a magyar névhasználatból is kiszorította a magyar névváltozatot. Ebből való a mai magyar *Dolha* helységnév (FNESz., *Dolha*), vö. ukr. N. *Dolha* ’hosszú’ < szl. **dъlga* ’ua.’ mn. (Kniezsa 1942: 215). Pesty adatközlői, nem tudván a történelmi adatokról, a szláv nevet magyarazzák: „Nevét ez orosz szótól Dolhoje (mint oroszul most is nevezik) vette, mi magyarul hosszút jelent” (PestyM). A hivatalos ukrán *Довзе* a szláv név ukránosított, semlegesnemű alakja, amiben nyelvjárási />v változás történt (Dezső 63), l. ukr. *довзуй* ’hosszú’ mn. (CYM. 2: 330), de l. ukr. N. *долгий* ’ua.’ mn. (Csoprej 76). A településről származik a Máramarosban jelentős telepítő tevékenységet folytató és hatalmas birtokokkal rendelkező, román eredetű *Dolhai* nemesszalád (Bélay 87-8).

Domasina, Домашин ’település Nagybereznától ÉK-re’

1555: *Domasa* (Dica), 1574: *Domasa* (uo.), 1582: *Domasina* (Dezső 250), 16. sz.: *Domasa* (UC. 115: 79), 17. sz.: *Domasina* (UC. 115: 84), 1602: *Domaza* (UC. 104: 8), 1603: *Domoza* (UC. 104: 9), 1631: *Domasin* (UC. 105: 1), 1671: *Domasina* (UC. 63: 16), 1680: *Domasina* (UC. 6: 31), 1684: *Domasina* (UC. 31: 12), 1690: *Domasina* (UC. 63: 22), 1691: *Domasina* (UC. 63: 24), 1711: *Domasina* (UC. 63: 28), 1715: *Domasin* (MNL), 1718-9: *Domasina* (UC. 105: 3), 1720: *Domasin* (MNL), *Domasina* (UC. 167: 27), 18. sz. első fele: *Domassina* (BélU), 1727-8: *Domasina* (UC. 105: 4), 1735: *Domasina* (UC. 72: 40), 1747: *Domasin* (GK. 64), 1752: *Domasina* (UC. 72: 41a), 1765: *Domasina* (Kam. 0192a), 1770-2: *Domasina* (Motzel), 1773: *Domasina*, *Domassyna* (LexLoc. 287), 1777: *Domassina* (UC. 3: 34), 1780: *Domasina* (MCU), 1782-4: *Domasina* (EKFT), 1788: *Domasina* (HT. 0021:1), 1789: *Domasina* (HT. Div. X. 21: 2), 1796: *Domasina* (Vályi 1: 507), 1800: *Domassina* (TUng), 1806: *Domasina* (UV), 1808: *Domasina* (Lipszky: Rep. 148), 1824-62: *Domassina* (MKFT), 1828: *Domasina* (VUng), 1837: *Domasina* (F. 3: 376), 1838: *Domasina* (Schem. 72), 1851: *Domasina* (F. 1: 274), 1856: *Domasina* (MOK), 1857-9: *Domasina* (CU), 1863: *Domasina* (Hnt), 1870: *Domasina* (UT), 1872-84: *Domasina* (HKFT), 1873: *Domasina* (Hnt), 1877: *Domasina* (Hnt), 1882: *Domasina* (Hnt), 1888: *Domasina* (Hnt), 1892: *Domasina* (Hnt), 1895: *Domasina* (Hnt), 1898: *Domasina* (Hnt), 1900: *Domasina* (Hnt), 1902: *Domasina* (Hnt), 1903: *Domafalva* (Mező 1999: 94), 1907: *Domafalva* (Hnt), 1910: *Домашина* (EKUP), 1913: *Domafalva* (Hnt), 1915: *Domafalva* (UT), 1918: *Domafalva* (UT), 1923: *Domašina*, *Domafalva*, *Домашина* (PR), 1925: *Domašina* (PR), 1927: *Domašina* (Hnt), 1929: *Domašin* (ChM. 190), 1931: *Domašina* (MPR), 1939: *Domasina*, *Домашина* (BK. 783), 1941: *Domasina* (Hnt), 1944: *Domasina*, *Домашина* (Hnt), 1946: *Домашин* (URCP), 1968: *Домашин* (3O), 1983: *Домашин* (3O), 1991: *Домашин* (TK), 2017: *Домашин* (BPY).

■ *Domasina* a 16. század közepén települt, soltézi alapítású falu a történelmi Ung megye északi részén, az *Ung* folyó közelében. A *Domasina* helységnév ruszin eredetű, az ukr. *Домах, Домаи* szn. (Csucska 2011: 167), ukr. *Домаи* csn. (Demcsuk 90) birtoklást kifejező -ин(a) képzős származéka (vö. Kupcsinszka 1097, Bánya 101), jelentése tkp. ’Domasé, Domas faluja’. Minden bizonnyal első lakója vagy telepítő soltésza lehetett a névadó. A szn.-

hez l. még m. *Damasa* szn., vö. 1358: *Damase* szn. (Slíz 2017: 62), le. *Domas*, *Domasz*, *Domaszko* szn. (SISNO. 1/3: 505-6), m. *Damas* csn. (ÚMCsT. 227). A 16. századra datált urbárium szerint *Kopacz Hricz* a soltész, másik említett lakosa *Bele Iuan* (UC. 115: 79). 1631-ben a soltész *Ivanczin Matej* és *Nasztin Ivan*, egész helyes lakos *Kopacs Gricz* és *Kimko Jacsko*, fél helyes *Polcsicz Ivan*. A zsellérek *Particsat*, *Makov*, *Déak*, *Ivancso*, *Domanics*, *Marics*, *Dankov*, *Kristeicsni*, *Kunacs*, *Ruszin* és *Skripa* családnevűek (UC. 105: 1). Magyar lakossága később sem volt. A helységnevet 1903-ban, az országos helységnévrendezés során *Domafalvá*-ra magyarosították (Mező 1999: 94). 1939-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Домашин* a történelmi név véghangzó nélküli átvétele.

Dombó, Дубове

‘városi típusú település Técsőtől ÉK-re’

1530: *Dombomezew* (Dica), 1542: *Dombo*, 1543: *Dombo Mezew*, 1550: *Dombo*, 1552: *Dombo*, 1553: *Dombo*, 1554: *Dombo*, 1555: *Dombo* (uo.), 1610: *Dombo* (Bélay 136), 1614: *Dambó* (Iványi 245), 1618?: *Dombo* (UC. 110: 60), 1701: *Дубового* (Panykevics 154), 1704: *Dubova* (UC. 64: 17), 1713: *Dombó* (UC. 12: 7), 1715: *Dombó* (MNL), 1720: *Dombo* (MNL), 1725: *Dombo* (Revizki), 1735: *Dombo* (MCM), 1747: *Dombó* (GK. 341), 1756: *Dombo* (Kam. 0303: 2), 1770: *Dombo* (Kam. 84), 1773: *Dombo*, *Dombeo*, *Dubove* (LexLoc. 133), 1779: *Dombo* (Kam. 830: 115), 1782-4: *Dombo* (EKFT), 1796: *Dombó* (Vályi 1: 508), 1798: *Dombo* (CsT. 11), 1799: *Dombo* (HT. 0012: 2), 1800: *Dombó*, *Dubove* (TM), 1808: *Dombó*, *Dubowé*, *Dimbou* (Lipszky: Rep. 148), 1809: *Dombo* (Kam. 661), 1816: *Dombó*, *Dubowa* (Hübner 2: 67), 1824-62: *Dombo* (ruth: *Dubove*) (MKFT), 1828: *Dombó*, *Dubowe* (Nagy 196), 1838: *Dombó* (Schem. 59), 1839: *Dombó* (F. 4: 200), 1851: *Dombó* (F. 1: 274), 1856: *Dombó* (*Dubovó*) (MOK), 1857-9: *Dombó* (*Dubovo*) (CU), 1863: *Dombó*, *Dubovó* (Hnt), 1864: *Dombó*, *Dubove* (PestyM), *Дубове* (Kat.), 1870-1: *Dombó* (MÁT), 1872-84: *Dombó*, *Dubowo* (HKFT), 1873: *Dombó* (Hnt), 1882: *Dombó* (Hnt), 1888: *Dombó*, *Dubova* (Hnt), 1892: *Dombó*, *Dubova* (Hnt), 1895: *Dombó* (Hnt), 1898: *Dombó* (Hnt), 1900: *Dombó* (Hnt), 1902: *Dombó* (Hnt), 1907: *Dombó* (Hnt), 1910: *Дубове*, *Дубовое*, *Дубово* (EKYP), 1913: *Dombó* (Hnt), 1923: *Dubovoje*, *Dombó*, *Дубове*, *Дубовое* (PR), 1925: *Dubovo* (PR), 1927: *Dubovoje* (Hnt), 1929: *Dubové* (ChM. 211), 1931: *Dubovo* (MPR), 1939: *Dombó*, *Дубовое* (BK. 787), 1941: *Dombó* (Hnt), 1944: *Dombó*, *Дубовое* (Hnt), 1946: *Дубове* (YPCP), 1968: *Дубове* (3O), 1978: *Дубовое* (TK), 1983: *Дубове*, *Дубовое* (3O), 2017: *Дубове* (BPY).

■ Dombó a 16. század elején települt Máramaros megyében, a *Tarac* völgyében. A *Dombó* helységnév szláv eredetű, benne a szl. **dobъ* ‘tölgy’ fn. (Šmilauer 57, Moór 17-9) birtoklást kifejező szl. **-ov(o)* képzős származéka rejlik, jelentése tkp. ‘tölgyes’ (FNESz., *Dombóvár*). Reuter Camillo szerint a névadó fa a mocsári tölgy ‘*Quercus robur*’ lehet, mert a csertölgy ‘*Quercus cerris*’ nem lépi át a Tisza vonalát Máramarosban. A mocsári tölgy azonban a folyóvölgyekben északabbra is előfordul (Reuter 1965: 480). A Magyarország területén fellelhető *Dombó* helynevek Árpád-koriak, a megőrzött szláv nazális 10-11. századi átvételre mutat (vö. Kniezsa KeletMo. 372, 1942: 197-8), ez azonban nem igaz a máramarosi Dombóra (Bélay 136). A korai kétrészes *Dombómező* tisztáson települt falut jelez, a máramarosi települések korai adataiban gyakran fordul elő a m. *mező* ‘szántó, tisztás’ fn. (FKnT. 245), l. *Berezna*(*mező*), *Ökörmező*, *Hosszúmező* stb. „Dombó oroszul Dubove orosz elnevezését veszi ezen orosz szótól Dub – tölgyfa – Havasok tövében lapályon fekszik” (PestyM). A késői telepítés és a magyarban használt szláv nazális alapján azt is feltételezhetjük, hogy a helységnév névköltöztetéssel keletkezett (Kristó 13). Arról nem szólnak a források, hogy a falu honnan települt, de talán szóba jöhet a szomszédos Szatmár megyében fekvő egykori *Dombó* falu (Maksay 1959: 16, 131, ma Komlódtótfalu része). Nem zárható ki az sem, hogy a történelmi Magyarországon máshol előforduló *Dombó* nevek analógiás hatására jelentkezik inetimológikus *m* a magyar névalakban (vö. Tóth V. 2004: 468). Népetimológias magyarázat szerint „Dombó, Máramaros m.-ben s többféle előnévvel más helyeken; jelentősége, hogy az illető községek és puszták dombos helyeken emelkedtek...” (Részó 4: 24). A minden bizonnyal elsődleges ruszin népi, ma hivatalos *Дубове* az ukr. *дубовуї* ‘tölgyes’ mn. (CYM. 2: 430, Csopej 82) semlegesnemű alakja.

Dombok, Домбоки
'település Munkácsról Ny-ra'

1861: *Dombok (Horbki)* (Schem. 29), 1865: *Dombok (Horbki)* (Schem. 30), 1868: *Dombok (Horbki)* (Schem. 32), 1870-1: *Dombok* (MÁT), 1872-84: *Dombok mjr.* (HKFT), 1881: *Dombok major* (Lehoczky 3: 330), 1888: *Dombok* (Hnt), 1892: *Dombok* (Hnt), 1898: *Dombok* (Hnt), 1900: *Dombok* (Hnt), 1902: *Dombok tanya* (Hnt), 1904: *Dombokpuszta* (BK. 608), 1907: *Dombokpuszta* (Hnt), 1910: *Dombok mjr.* (HBÁT), Домбок (EKYP), 1913: *Dombokpuszta* (Hnt), 1918: *Dombok mjr.* (BT), 1925: *Dombok* (PR), 1929: *Dombok* (ChM. 190), 1940: *Dombokpuszta, Домбокъ* (BK. 1920), 1941: *Dombok* (HK. 252), *Dombok-mjr.* (MKF), 1944: *Dombokpuszta, Домбокъ* (Hnt), 1968: Домбоки (3O), 1969: Домбок (IMCY), 1983: Домбоки (3O), 1991: Домбоки (TK), 2017: Домбоки (BPY).

■ Dombok a 19. század első felében települt a történelmi Bereg megye nyugati részén. A *Dombok* helységnév magyar eredetű, a m. *domb* 'alacsonyabb, lankás lejtőjű, gömbölyded kiemelkedés a föld felszínén, nagyobb halom' fn. (ÉrtSz. 1: 1049) -k többesjellel ellátott származéka. Nevét azokról a kisebb halmokról kapta, amik mellett 1832-ben Schönborn uradalmi majort hoztak létre Kajdanó határában (Lehoczky 3: 330). Az 1865-ös kataszteri térkép még gazdasági épületként jelöli, vö. 1865: *Dombok* (S. 69). A párhuzamos ruszin *Horbki* az ukr. *зорбок* 'kis domb, dombocska, halom' fn. (Hrincsenko 1: 310, CYM. 2: 126) többes számú alakjából jött létre. A helységnév különböző földrajzi köznévi utótagokkal (*tanya, major, puszta*) szerepel a helységnévtárakban, a 20. század elején azonban a *puszta* válik használatossá. Az 1946-tól hivatalos, többes számú ukrán Домбоки a magyar név átvétele.

Dragabartfalva, Доробратово
'település Ilosvától ÉNy-ra'

1378: *Dragabratfalva* (DocVal. 276), 1445/1506: *Dragobratfalva* (DL. 37602), 1466: *Dragabratfalva* (Teleki 11: 181), 1484: *Dragabarathfalva* (DL. 37661), 1530: *Dragabaldfalva* (Dica), 1533: *Dragha Barat falva*, 1541: *Dragabarathfalva*, 1542: *Draghabatfalva*, 1543: *Draghabaratfalva*, 1544: *Draghabarathfalva*, 1546: *Dragabadfalua*, 1548: *Draga Barath Falva*, 1549: *Dragabarath*, 1550: *Dragabradffalva*, 1552: *Dragabratfalva*, 1554: *Dragobratfalua*, 1564: *Dragabradfalva*, 1566: *Dragabradffalva, Dragabratffalva*, 1568: *Draga Barathfalva* (uo.), 1570: *Dragabra falua* (UC. 18: 22), *Dragabratffalva* (UC. 18: 23), 1570/1602/1603: *Draga brathfalva* (UC. 18: 24), *Dragabratfalva* (UC. 97: 29), 1572: *Draga Barattfalua, Dragabarathffalva* (Dica), 1576: *Dragabarathfalua, Dragabratfalva*, 1588: *Dragabradfalva*, 1596: *Dragabratfalua*, 1599: *Dragabratfalua*, 1600: *Draga Bratfalva, Dragubatfala*, 1602: *Dragabarathfalua*, 1603: *Dragabratfalua*, 1609: *Draga Bratfalua*, 1610: *Dragabradfalva, Dragabradffalva* (uo.), 17. sz. eleje: *Dragabrat Falva* (UC. 88: 9), 1613: *Dragabratffalva* (UC. 18: 25), 1619: *Dragabratfalua* (Dica), 1620: *Dragabratffalua* (uo.), 1622: *Dragabratffalva* (UC. 18: 26), *Dragabratfalva* (UC. 18: 27), 1625: *Dragabratffalva* (UC. 18: 28), 1627: *Dragabratffalua* (UC. 18: 30), 1634: *Dragabratffalua* (UC. 101: 73, 88: 20), *Dragabarathfalua* (UC. 95: 27), 1635: *Draga brattfalua* (Kirk. 8.99), 1645: *Dragabratfalva* (UC. 19: 1), 1688: *Dragabradfalva* (UC. 19: 6), 1689-92: *Dragabrad falva* (UC. 5: 15), 1690: *Dragabradfalva* (UC. 19: 7), 1699: *Dragabrad Fava* (!) (UC. 19: 8), 17. sz. vége: *Dragabartfalva* (UC. 42: 26), 1700k.: *Dragabartfalva* (UC. 53: 44), 1700: *Dragabradfalva, Dragabartfalva* (UC. 19: 9), 1701: *Dragabartfalva* (UC. 2: 15), 1702: *Dragabartfalva* (UC. 19: 12), 1705: *Dragabarathfalva* (UC. 20: 1), 1714: *Dragabii-falva* (UC. 42: 39), *Dragabartfalva* (UC. 20: 2), 1715: *Drágabártfalva* (MNL), 1718: *Dragabartfalva* (UC. 151: 21), 1720: *Drágabártfalva* (MNL), 1725: *Dragabarfalva* (UC. 124: 6), 1729: *Drágabártfalva* (UC. 20: 21), 1741: *Dragabartfalva* (GK. 529), 1747: *Drága-Bartfalva* (GK. 430), 1773: *Dragobartfalva, Dorobratova* (LexLoc. 50), 1782-4: *Dorobrad oder Dragobratfalva* (EKFT), 1788: *Dragabartfalva* (HT. Div. X. 8: 1), 1790: *Dragobarth falva, seu Dorobratova* (UC. 166: 32), 1796: *Dragabartfalva, Dragobratova* (Vályi 1: 520), 1800: *Dragobertfalva, Dorobratova* (Tber), 1808: *Dragobertfalva, Dorobratowá* (Lipszky: Rep. 152), 1824-62: *Drago Bartfalva r. Dorobratovo* (MKFT), 1828: *Drágabártfalva* (VB), 1837: *Bártfalva (Draga)*,

Dorobratovo (F. 3: 75), 1838: *Drága-Bártfalva* (Schem. 41), 1851: *Bártfalva (Draga), Dorobratovo* (F. 1: 98), 1856: *Dragobértfalva (Dorobratovo)* (MOK), 1857-9: *Dragobártfalva (Dorobratova)* (CU), 1863: *Drágabártfalva, Dorobratova* (Hnt), 1870-1: *Drágobártfalva (MÁT)*, 1872-84: *Dorobratova, Dragabárdfalva* (HKFT), 1873: *Dragabártfalva, Dorobratova* (Hnt), 1877: *Drágabártfalva, Dorobratova* (Hnt), 1882: *Drágabártfalva, Dorobratova* (Hnt), 1888: *Drágabártfalva, Dorobratova* (Hnt), 1892: *Drágabártfalva, Dorobratova* (Hnt), 1895: *Drágabártfalva* (Hnt), 1898: *Drágabártfalva* (Hnt), 1900: *Drágabártfalva* (Hnt), 1902: *Drágabártfalva* (Hnt), 1907: *Dragabártfalva* (Hnt), 1910: *Доробратово, Доробратова* (EKYP), 1913: *Dragabártfalva* (Hnt), 1918: *Dorobratova* (BT), 1923: *Dorobratovo, Dragabártfalva, Доробратово* (PR), 1925: *Dorobratovo* (PR), 1927: *Dorobratovo* (Hnt), 1929: *Drahobratovo* (ChM. 201), 1931: *Dorobratovo* (MPR), 1939: *Drágabártfalva, Доробратово* (BK. 784), 1941: *Drágabártfalva* (Hnt), 1944: *Drágabártfalva, Доробратово* (Hnt), 1946: *Дорогобратове* (УРСР), 1968: *Доробратове* (ЗО), 1969: *Доробратове* (ІМСУ), 1983: *Доробратове, Доробратово* (ЗО), 1991: *Доробратово* (ТК), 1995: *Доробратово* (ВРУ), 2017: *Доробратово* (uo.).

■ *Dragabártfalva* a 14. század közepe táján telepített, kenézi alapítású helység a történelmi Bereg megyében, a *Hát* hegy nyugati oldalán. A *Dragabártfalva* helységnév magyar eredetű, a *Dragabrát* szn.-nek és a birtokos személyjellel ellátott *falu* főnévnek az összetételével keletkezett. A helységnév személynévi előtagjához l. ukr. *Доро(зо)брат, Драгобрат* szn. (Csucska 2011: 169, 172), bolg. *Драгобрат* szn. (Zaimov 95, Kiss 1992b: 273-4), rom. *Dragobrat* csn. (DOR. 266). A személynév szláv, előtagja a szl. *допог-* 'kedves, drága' mn., utótagja a *брат* 'testvér' fn. (Csucska 2011: 169). „Dorobratovo, magyarul Drágabártfalva, h. Beregben. Szlávban *дорahy* = *drahy* = drága; *брат* = testvérbarát. Megfelel magyar nevének” (Részó 4: 25). A falu névadója valószínűleg román kenéz volt, ugyanis a helység a román kenézek alapította beregi falvak között fekszik, s a beregi Krajna része volt: „Hajdan a kiváltságolt beregi krajnához tartozott. Nevét oláhoktól nyerte, kik egykor nem csak itt, hanem a krajna (végvidék) több nyolcz helységekben is laktak s kikről a 16. századbeli okmányok még mint ilyenekről emlékeznek; egyik 16. századbeli adórovatban a falu Barátfalvának is íratik, mi azonban valószínűen csupán az illető tiszt magyaritási buzgóságának tulajdonítható” (Lehoczky 3: 241). Középkori lakossága részben magyar volt, az 1570-es urbárium szinte kivétel nélkül magyar családnevű személyeket sorol fel: *Franciscus Draga, Jacobus Kis, Stanislaus Kis, Petrus Kraynik, Nicol. Kraynik, Thomas Karaczion, Joannes Ferencz, Nicolaus Karaczon, Francus Janczy, Franc. Kopczia, Joannes Demeter, Andreas Pal, Petrus Janczi, Martinus Sztronjaj, Joannes Dienes, Demetrius Pulczka, Paulus Kovacz, Petrus Fyir, Joannes Lukaczon, Augustini Kis, Bauko Gergely, Helias Maramarossy, Francus Gergely, Simon Pap, Lukas Kelemen, Andreas Trenczen, Andreas Viznicza, Nicolaus Nagy, Joannes Demeter, Aügustinus Nagi, Laurent. Miklos, Laurent. Illyes, Miklos Janosi, Joannes Pap* (UC. 18: 24). A korábbi ruszin népi, 1946-tól hivatalos ukrán *Доробратово* párhuzamos névadással alakult (FNESz., *Drágabártfalva*), de a név talán az eredeti személynév elhomályosulása miatt minden bizonnyal a szl. *Доробрат* szn. (Csucska 2011: 169) birtoklást kifejező, semlegesnemű -*ов(о)* képzős alakja (vö. Kupcsinszka 769). Ez a *Дорогобрат* szn. változata, akárcsak a *Драгобрат* név (uo.). A magyar névhasználatban népetimológias értelmezéssel *Drágabártfalva* alakban is előfordult.

Drahinya, Драгиня

‘település Munkácsról Ny-ra’

1855: *Drahinya* (S. 65), 1865: *Drahinya* (Kat.), 1909: *Drahinya* (S. 65), 1929: *Drahinë* (ChM. 201), 1940: *Drahinya, Драгиня* (BK. 1920), 1943/44: *Drahinya* (Tóth Á. 152), 1944: *Drahinya, Драгиня* (Hnt), 1968: *Драгиня* (ЗО), 1969: *Драгиня* (ІМСУ), 1983: *Драгиня* (ЗО), 1985: *Драгиня* (ТК), 2017: *Драгиня* (ВРУ).

■ *Drahinya* tanya a 19. század második felében települt a történelmi Bereg megye nyugati részén. A *Drahinya* helységnév ruszin eredetű, az ukr. *драгва, драговина* 'mély szakadék, vizenyős lapály, mocsár' fn. (Maruszenko 226, СУМ. 2: 404, Sulyhacs 1998: 79) származéka, Fedaka szerint a mocsaras talajáról kapta a nevét (Fedaka 78). A település a Latorca

árterületén, különböző holtágak között jött létre, s a hely földrajzi adottságai motiválták a névadást. Póczos Rita víznévből magyarázza az ukrán *Drahina* nevet, ami szerinte a szl. *dreg- 'mocsár' fő képzett formája lehet (Póczos 2004: 115). Ignéc külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Dubi, Дуби

'település Ilosvától É-ra'

1856: *Dubi Allodium Dominale* (Schem. 31), 1859: *Dubi Allod.* (Schem. 32), 1861: *Dubi Allod.* (Schem. 32), 1865: *Dubi* (S. 62), 1868: *Dubi* (Schem. 34), 1870-1: *Dubi* (MÁT), 1872-84: *Dubi* (HKFT), 1881: *Dubi* (Lehoczky 3: 243), 1882: *Dubi, Dudu* (Hnt), 1888: *Dubi, Dudu* (Hnt), 1892: *Dubi, Dubü* (Hnt), 1895: *Dubi* (Hnt), 1898: *Dubi* (Hnt), 1900: *Dubi* (Hnt), 1902: *Dubi* (Hnt), 1907: *Dubi* (Hnt), 1910: *Дуби* (ЕКУР), 1911: *Dubi* (Kat.), 1913: *Dubi* (Hnt), 1918: *Dubi* (BT), 1923: *Duby, Dubi, Дубы* (PR), 1925: *Duby* (PR), 1927: *Dubi* (Hnt), 1929: *Dubov* (ChM. 211), 1931: *Duby* (MPR), 1939: *Dubi, Дубы* (BK. 785), 1941: *Dubi* (Hnt), 1944: *Dubi, Дубы* (Hnt), 1946: *Дуби* (УРСР), 1968: *Дуби* (ЗО), 1969: *Дуби* (ІМСУ), 1983: *Дуби, Дубы* (ЗО), 1991: *Дубы* (TK), 2017: *Дуби* (ВРУ).

■ Dubi a 19. század közepén települt a történelmi Bereg megye délkeleti részén, a hátmegi uradalmi erdő *Dubi* nevű területén. Első, favágással és erdőkitérrel foglalkozó lakói a Felvidékről, Hont megyéből kerültek ide, akiket később csehek és németek váltottak fel (Lehoczky 3: 243). A *Dubi* helységnév ruszin eredetű, dúlőnévből keletkezett névátvitellel, vö. 1824-62: *Dubovoj Feld* (MKFT), 1865: *Dubi* (Kat., *Nagyábránka*), 1908: *Dubi* (Kat., *Kelenfalva*), 1913: *Dubi* (Kat., *Hátmeg*). A dúlőnév az ukr. *дуб* 'tölgy, tölgyfa' fn. (Csopéj 82, СУМ. 2: 428) többes számú alakjának származéka, jelentése tkp. 'Tölgyek'. Az 1910-es népszámlálás adatai szerint 148 lakosából 138 német nemzetiségűnek vallotta magát (KSH). 1944 őszén a falu teljes német lakossága Németországba menekült a betörő szovjetek elől (vö. Korszun 2012). Akik később visszatértek, azok nagy részét börtönbüntetésre ítélték (uo.). Kb. 200 fő mai lakossága ukrán. A hivatalos ukrán *Дуби* a történelmi név átvétele.

Dubina, Дубино

'település Munkácsról ÉK-re'

1570: *Dobo kenez falua* (UC. 18: 22), *Dobokenezffalwa alias Dobowa* (UC. 18: 23), 1570/1602/1603: *Dobo kenezfalua Alias alboa* (UC. 18: 24), *Dobo kenezfalwa alias Alboa* (UC. 97: 29), 17. sz. eleje: *Dubyna* (UC. 88: 9), 1622: *Dubina* (UC. 18: 26), *Dubinka* (UC. 18: 27), 1625: *Dubina* (UC. 18: 28), 1627: *Dubina* (UC. 18: 30), 1630: *Dubina* (Dica), 1634: *Dubina* (UC. 101: 73), 1635: *Dubina* (KirK. 8.99), 1645: *Dubina Falva* (Makkai 371, UC. 19: 1), 1649: *Dubina* (Dezső 250), 1688: *Dubinafalva* (UC. 19: 6), 1690: *Dubinna Falva* (UC. 19: 7), *Dubina falva* (UC. 5: 15), 17. sz. vége: *Dubina* (UC. 6: 32), 1700: *Dvbina Falva, Dubinafalva* (UC. 19: 9), 1701: *Dubina* (UC. 2: 15), 1702: *Dubina* (UC. 19: 12), 1704: *Dubina* (UC. 20: 4), 1705: *Dubina Falva* (UC. 20: 1), 1714: *Dubina* (UC. 20: 2), 1715: *Dubina* (MNL, UC. 20: 5), 1718: *Dubina* (UC. 151: 21), 1720: *Dubina* (MNL), 1725: *Dubina* (UC. 124: 5), 1747: *Dubina* (GK. 446), 1750: *Dubina* (MCB), 1760: *Dubina* (BT), 1773: *Dubina* (LexLoc. 52), 1782-4: *Dubino* (EKFT), 1788: *Dubina* (HT. Div. X. 8: 1), 1796: *Dubina* (Vályi 1: 526), 1800: *Dubina* (TBer), 1808: *Dubina* (Lipszky: Rep. 156), 1824-62: *Dubina* (MKFT), 1828: *Dubina* (VB), 1837: *Dubina* (F. 3: 61), 1838: *Dubina* (Schem. 47), 1851: *Dubina* (F. 1: 284), 1856: *Dubina* (MOK), 1857-9: *Dubina* (CU), 1863: *Dubina* (Hnt), 1870-1: *Dubina* (MÁT), 1872-84: *Dubina* (HKFT), 1873: *Dubina* (Hnt), 1877: *Dubina* (Hnt), 1882: *Dubina* (Hnt), 1888: *Dubina* (Hnt), 1898: *Dubina* (Hnt), 1900: *Dubina* (Hnt), 1902: *Dubina* (Hnt), 1907: *Dubina* (Hnt), 1910: *Дубина* (ЕКУР), 1913: *Dubina* (Hnt), 1918: *Dubina* (BT), 1925: *Dubina* (PR), 1929: *Dubina* (ChM. 210), 1931: *Dubina* (MPR), 1944: *Dubina, Дубина* (Hnt), 1946: *Дубине* (УРСР), 1968: *Дубине* (ЗО), 1969: *Дубине* (ІМСУ), 1983: *Дубине, Дубино* (ЗО), 1991: *Дубино* (TK), 1995: *Дубино* (ВРУ), 2017: *Дубино* (uo.).

■ Dubina a 16. század második felében települt a történelmi Bereg megyében, a *Latorca* jobb oldali ágának, az *Obava* folyónak a völgyében. Az 1570-es urbáriumokban *Dobókenéz-*

falva néven említik, kenézei ekkor *Joannis* és *Nicolaus Dobo*, valamint *Georgius Trozth* (UC. 18: 23). Az elsődleges *Dobókenézfalva* név magyar eredetű, a kenéz nevének és a birtokos személyjellel kiegészült *falva* főnévnek az összetétele. A *személynév+tisztségnév+falva* szerkezetű nevek a magyar helynévadás ritka típusát alkotják, elsősorban az ómagyar korból vannak rá szórványos adataink (vö. Tóth V. 2017: 168, Kázmér 109-111). A *Dobókenézfalva* névalak talán magyarosítás eredménye, esetleg az urbárium szerzőjének alkotása, de l. még *Ivaskófalva* korábbi *Ivaskópapfalva* névváltozatát. A kenézek neve a m. *Dobó* csn. (CsnSz. 303, ÚMCsT. 246), vagy a kárpátaljai ruszinok körében elterjedt *Дуб* csn. (Csucska 2005: 212) származéka. A magyar név mellett a 17. század elejéig a ruszinban párhuzamos névként az *Alboa* is előfordul, ami a helységen átfolyó *Obava* folyó nevéből ered. Az egyik 1570-es összeírásban a település ruszin neve *Dobowa*, ami a *Dobó* szn. birtoklást kifejező *-ova* képzős alakja, jelentése tkp. 'Dobóé'. A későbbi, másodlagos ruszin *Dubina* helységnév a személynév birtoklást kifejező ukr. *-ин(а)* képzős alakja (vö. Kupcsinszka 1105), jelentése tkp. 'Dubé, Dub (faluja)'. A település neve a 17. században több összeírásban kétrészes, *Dubinafalva* alakban fordul elő. Az ukrán *Dubina* helységnevekhez l. még ukr. *дубина* 'tölgyfa, tölgyerdő' fn. (Hrincsenko 1: 451, CYM. 2: 429, Lucsik 197, Janko 128). A hivatalos ukrán *Дубино* a történelmi ruszin név átvétele.

Dubrinics, Дубриничі 'település Percsenyitől É-ra'

1332-7: *Dobronch* (Vat. 1/1: 259), 1398: *Dobronch* (Engel 1985: 999), 1401: *Dubrich* (ZsO. 2/1: 138), 1427: *Dobronch* (Engel 1989: 155), 1550: *Dwbriinch*, *Dubrintz* (Dica), 1552: *Dubrinch*, 1574: *Dwbrinch* (uo.), 16. sz.: *Dobrincz* (UC. 115: 79), 1602: *Dvbrincz*, *Dubrinics* (UC. 104: 8), 1603: *Dvbrincz* (UC. 104: 9), 1619: *Dubrinicz* (UC. 116: 5a), 1625: *Dubrinicz* (Dica), 1631: *Dubrinicz* (UC. 105: 1), 1680: *Dubrinics* (UC. 6: 31), 1684: *Dubrinicz* (UC. 31: 12), 1690: *Dubrinicz* (UC. 63: 22), 1691: *Dubrinics* (UC. 157: 66), 1696: *Dubrinics* (Dica), 1715: *Dubrinics* (MNL), 1718-9: *Dubrinics* (UC. 105: 3), 1720: *Dubrinics* (MNL), 18. sz. első fele: *Dubrinics* (BélU), 1741: *Dubrinics* (GK. 51), 1747: *Dubrinics* (GK. 80), 1764: *Dubrinics* (UC. 147: 218), 1765: *Dubrinics* (UC. 157: 62), 1770-2: *Dobrnitz* (Motzel), 1773: *Dubrinics*, *Dubrinicsi* (LexLoc. 285), 1777: *Dubrinics* (UC. 3: 34), 1780: *Dubrints* (MCU), 1782-4: *Dubrinics* (EKFT), 1788: *Dubrinics* (HT. 0021:1), 1789: *Dubrinits* (HT. Div. X. 21: 2), 1796: *Dubrinits* v. *Dubrintsi* (Vályi 1: 531), 1800: *Dubrints* (TUng), 1806: *Dubrinits* (UV), 1824-62: *Dubrinicz* h. *Dubrinics* (MKFT), 1828: *Dubrinicz* (VUng), 1837: *Dubrinics* (F. 3: 376), 1838: *Dobrinics* (Schem. 72), 1851: *Dubrinics* (F. 1: 285), 1856: *Dubrinics* (MOK), 1857-9: *Dubrinic* (CU), 1863: *Dubrinics* (Hnt), 1870: *Dubrinics* (UT), 1872-84: *Dubrinics* (HKFT), 1873: *Dubrinics* (Hnt), 1877: *Dubrinics* (Hnt), 1882: *Dubrinics* (Hnt), 1888: *Dubrinics* (Hnt), 1892: *Dubrinics* (Hnt), 1895: *Dubrinics* (Hnt), 1898: *Dubrinics* (Hnt), 1900: *Dubrinics* (Hnt), 1902: *Dubrinics* (Hnt), 1903: *Döbröny* (Mező 1999: 99), 1904: *Bercsényifalva* (uo.), 1907: *Bercsényifalva* (Hnt), 1910: *Дубринич* (ЕКУР), 1913: *Bercsényifalva* (Hnt), 1915: *Bercsényifalva* (UT), 1918: *Bercsényifalva* (UT), 1923: *Dubrinic*, *Bercsényifalva*, *Дубринич* (PR), 1925: *Dubrinic* (PR), 1927: *Dubrinic* (Hnt), 1929: *Dubrinice* (ChM. 213), 1931: *Dubrinic* (MPR), 1939: *Bercsényifalva*, *Дубриничъ* (BK. 782), 1941: *Bercsényifalva* (Hnt), 1944: *Bercsényifalva*, *Дубриничъ* (Hnt), 1946: *Дубринич* (УРСР), 1968: *Дубринич* (ЗО), 1969: *Дубринич* (ИМСУ), 1976: *Дубринич* (ТК), 1983: *Дубринич* (ЗО), 1995: *Дубриничі* (ВРУ), 2017: *Дубриничі* (uo.).

■ Dubrinics a 14. század elején települt a történelmi Ung megyében, az Ung folyó völgyében. A *Dubrinics* helységnév szláv eredetű, a *Dobrin-Dubrin* szn. ukr. *-ичі* helynévképzős származéka (Kupcsinszka 630), jelentése tkp. 'Dubrinék'. Bányai szerint a falu *Dobrinia* nevű személy nemzetségéről vagy utódairól kapta a nevét (Bányai 107). A szn.-hez l. +1086: *Dobron* szn. (ÁSznt. 254), ukr. *Добриня*, *Добрун* szn. (Csucska 2011: 158, 162). A Csucska által említett *Доброини* családnévnek, amit a *Добруна* női név *-ич* patronimikonképzős alakjából származtat (Csucska 2005: 200), a településnévhez valószínűleg nincs köze. Az ukrán nyelvterületen elterjedt *-ичі* képző a kárpátaljai helységnevekben rendkívül ritka, csak *-а*, *-я* végű személynevekhez kapcsolódva jelenik meg településnévben, vö. *Bábakút* (*Babicsi*), *Gá-*

nya (Ganiczi). Az 1631-es urbárium szerint batykója *Kuzma Pap*, nagyszámú lakosa kivétel nélkül ruszin nevet visel, pl. *Hirava, Baran, Palovits, Demkovitz, Mosniczka, Urban, Masicz, Palik, Trifilov, Dyurkoviath, Vaskovitz, Zahovits, Manko, Mohics, Mircsanszki, Hricsnia, Ruszalník, Dorosov, Kukanitz, Klecsko, Mosurka, Dsema, Fedko, Motrics, Marusics, Pohlod, Kalanits* (UC. 105: 1). Az országos helységnévrendezés során, 1903-ban a település nevét *Döbröny*-re akarták magyarosítani, ez azonban nem nyerte el sem a község, sem a hivatal tetszését, ezért 1904-ben *Bercsényifalvá*-ra módosították, mert a falu egykor *Bercsényi Miklós* birtoka volt (Mező 1999: 99). A ma hivatalos ukrán *Дубриничи* 1995-ben jött létre a korábbi, történelmi *Дубринич* helyett.

Dubrówka¹, Дубрівка 'település Ungvártól DK-re'

1381: *Dobraua* (DL. 52355), 1398: *Dobroka* (Engel 1985: 999), 1409: *Dobroka* (Sztáray 2: 62), 1411: *Dobroka* (ZsO. 3: 268), 1417: *Dobroka* (Cs. 1: 390), 1421: *Dobroka* (Perényi 187), 1427: *Dobroka* (Engel 1989: 156), 1450: *Dobroka* (Thallóczy–Áldásy 156), 1454: *Dobroka* (uo. 182), 1543: *Dobroka* (Dica), 1550: *Dobroka, Dubrowka*, 1574: *Dwbroka* (uo.), 1603: *Dubroka* (UC. 54: 47), 1625: *Dobroka* (Dica), 1661-6: *Dobroka* (UC. 68: 42), 1673: *Dobroka* (UC. 44: 24), 1678: *Dubroka* (UC. 42: 11), 1680-as évek: *Dubroka* (UC. 65: 2), 1682: *Dobroka* (UC. 11: 48m), 1682-4: *Dubroka* (UC. 15: 19), 1684: *Dobroka* (UC. 10: 64), 1690: *Dobroka* (UC. 2: 13), 1691: *Dobroka* (UC. 54: 67), 1693: *Dobroka* (UC. 44: 26), 1696: *Dubroka* (Dica), 17. sz. vége: *Dobroka* (UC. 11: 48r), 18. sz. eleje: *Dobroka* (UC. 110: 73), 1701: *Dobróka* (UC. 54: 80), 1705: *Dobroka* (UC. 20: 1), 1715: *Dubroka* (MNL), 1718-9: *Dubroka* (UC. 105: 3), 1720: *Dubrouka* (MNL), 18. sz. első fele: *Dubroka* (BélU), 1741: *Dobrauvka* (GK. 91), 1747: *Dubróka* (GK. 115), 1773: *Dubroka, Dubroki* (LexLoc. 285), 1782-4: *Doboruka* (EKFT), 1788: *Dubrovka* (HT. 0021:1), 1789: *Dubrovka* (HT. Div. X. 21: 2), 1796: *Dubróka, Dubravka* (Vályi 1: 531), 1800: *Dubroka* (TÜng), 1806: *Dubróka* (UV), 1808: *Dubróka, Dubráwka* (Lipszky: Rep. 158), 1824-62: *Dubráwka h. Dubroka* (MKFT), 1828: *Dubróka* (VÜng), 1837: *Dubróka* (F. 3: 371), 1851: *Dubróka* (F. 1: 285), 1856: *Dubrovka* (MOK), 1857-9: *Dubróka* (CU), 1863: *Dubróka* (Hnt), 1870: *Dubroka* (UT), 1872-84: *Dubróka* (HKFT), 1873: *Dubróka, Dubrowka* (Hnt), 1877: *Dubróka, Dubruvka* (Hnt), 1882: *Dubróka, Dubruvka* (Hnt), 1888: *Dubróka, Dubruvka* (Hnt), 1892: *Dubróka, Dubruvka* (Hnt), 1895: *Dubróka* (Hnt), 1898: *Dubróka* (Hnt), 1900: *Dubróka* (Hnt), 1902: *Dubróka* (Hnt), 1903: *Szerednyedubróka* (Mező 1999: 99), 1904: *Ungtölgyes* (uo.), 1907: *Ungtölgyes* (Hnt), 1910: *Дубрівка, Дубровка* (EKYP), 1913: *Ungtölgyes* (Hnt), 1915: *Ungtölgyes* (UT), 1918: *Dubróka* (UT), 1923: *Dubrovka, Dubróka, Дубровка* (PR), 1925: *Dubrovka* (PR), 1927: *Dubrovka* (Hnt), 1929: *Doubravka* (ChM. 199), 1931: *Dubrovka* (MPR), 1939: *Dubróka, Дубровка* (BK. 782), 1941: *Dubróka* (Hnt), 1944: *Dubróka, Дубровка* (Hnt), 1946: *Дібрівка* (YPCP), 1968: *Дібрівка* (3O), 1969: *Дібрівка* (IMCY), 1983: *Дубрівка, Дубровка* (3O), 1991: *Дубровка* (TK), 1995: *Дубрівка* (BPY), 2017: *Дубрівка* (uo.).

■ Dubróka a 14. században települt Ungban, a *Sztára* folyó mellett, a Munkácsról Ungvárra vezető országút mentén. A *Dubróka* helységnév ruszin eredetű, a név az ukr. *дубрава* 'sűrű tölgyerdő' fn. (Csopoj 82, Hrincsenko 1: 386) -ka kics. képzős származéka (vö. Lucsik 198), l. még or. *дубрава* 'ua.' fn. (CCPЛЯ. 3: 1149), szl. **dobrava* '(tölgy)erdő' fn. (Šmilauer 56-7, ЭССЯ. 5: 93-4). Tölgyerdőben vagy tölgyerdő helyén létrejött települést jelent. A falu határában még az I. katonai felmérés idején is nagy kiterjedésű erdőségek álltak. A magyar névhasználatban szabályos *Dubrovka* > *Dubróka* változás történt a v vokalizációjával. Az 1603-es urbárium szerint a faluban *Mihalyko, Paal, Panyko, Osztas, Lawer, Haurilo, Sandor, Medwes, Olexa, Paszikay, Olah, Marko, Rostakeöteö, Kowach, Kalniki, Fekethe, Batyko, Feyer, Sandor, Thot, Kozak* családnevűek éltek, a soltészság *Vrbanus, Andreas* és *Johannes Soltész*-nál, valamint egy fél soltější telek van *Johannes Feierbaiuzw*-nál is (UC. 54: 47). Az országos helységnévrendezés során a település nevét előbb 1903-ban *Szerednyedubróká*-ra, majd 1904-ben *Ungtölgyes*-re magyarosították (Mező 1999: 99). A *Szerednye*- előtag a szomszéd településre, míg az *Ung*- előtag a megyei hovatartozásra utalt. 1939-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Дубрівка* a történelmi név átvétele.

Dubróka², Дубрівка
 ’település Ilosvától DK-re’

1434: *Dobroka* (Perényi 215), 1447: *Dobróka* (Cs. 1: 415), 1457: *Dobroka* (DL. 44829), 1470: *Dobróka* (Iványi 149), 1477: *Dubruka* (Neumann 95), 1479: *Dobroka* (Iványi 160), 1483: *Dobroka* (DL. 105783), 1493: *Dobroka* (DL. 38429), 1530: *Dobroka* (Dica), 1533: *Dobroka*, 1541: *Dobroka*, 1542: *Dobroka*, 1550: *Dobroka*, 1552: *Dobroka*, 1554: *Dobroka*, 1564: *Dobroka*, 1568: *Dobroka*, 1576: *Dubroka*, *Dwbroka*, 1582: *Dobroka*, 1588: *Dobroka*, 1596: *Dobroka*, 1599: *Dobroka*, 1602: *Dobroka*, 1603: *Dobroka*, 1610: *Dobroka*, 1619: *Dobroka*, 1620: *Dobroka* (uo.), 1684: *Dobronka* (UC. 51: 47), 1689: *Dobroka* (UC. 30: 4), 1690: *Dobroka* (UC. 2: 13), 1707: *Dubroka* (UC. 46: 61), 1712: *Dobroka* (UC. 156: 19), 1714: *Dobroka* (UC. 156: 22), 1715: *Dobróka* (MNL), 1717: *Dobroka* (UC. 84: 42), 1720: *Dobroka* (MNL), *Dubroka* (UC. 156: 23), 1721: *Dobroka* (UC. 46: 59, 31: 114, 46: 58), 1745: *Dobroka* (UC. 159: 6), 1747: *Dubróka* (GK. 493), 1750: *Dubroka* (MCB), 1756: *Dobroka* (Kam. 0303: 2), 1760: *Dubroka* (BT), 1773: *Dobroka*, *Dobriuka* (LexLoc. 48), 1782-4: *Dobroka* (EKFT), 1788: *Dubróka* (HT. Div. X. 8: 1), 1796: *Dobróka*, *Dubróka*, *Dubravka* (Vályi 1: 499, 531), 1798: *Nag Dubroka* (UC. 222: 5), 1800: *Dubroka* (TBer), 1808: *Dobróka*, *Dobrouka*, *Dubroka* (Lipszky: Rep. 138), 1814: *Dubróka* (UC. 179: 5a, 5b), *Dobroka* (UC. 172: 2a), 1824-62: *Dubroka* (MKFT), 1828: *Dobroka* (VB), 1837: *Dobróka* (F. 3: 76), 1838: *Dubróka* (Schem. 41), 1851: *Dobróka* (F. 1: 271), 1856: *Dubroka* (MOK), 1857-9: *Dubróka* (CU), 1863: *Dubróka*, *Dubriuka* (Hnt), 1870-1: *Dubroka* (MÁT), 1872-84: *Dubróka* (HKFT), 1873: *Dubrovka*, *Dubranka* (Hnt), 1877: *Dubróka*, *Dubrauika* (Hnt), 1882: *Dubróka*, *Dubrauika* (Hnt), 1888: *Dubróka*, *Dubranka* (Hnt), 1889: *Cserhalom* (Mező 1999: 80), 1892: *Cserhalom* (Hnt), 1895: *Cserhalom* (Hnt), 1898: *Cserhalom* (Hnt), 1900: *Cserhalom* (Hnt), 1902: *Cserhalom* (Hnt), 1907: *Cserhalom* (Hnt), 1910: *Дубрівка*, *Дубравка* (EKYP), 1913: *Cserhalom* (Hnt), 1918: *Cserhalom* (*Dubroka*) (BT), 1923: *Dubrovka*, *Cserhalom*, *Дубровка*, *Дубравка* (PR), 1925: *Dubrovka* (PR), 1927: *Dubrovka* (Hnt), 1929: *Doubravka nad Boržavou* (ChM. 199), 1931: *Dubrovka* (MPR), 1939: *Beregubróka*, *Дубровка* (BK. 785), 1941: *Beregubróka* (Hnt), 1944: *Beregubróka*, *Дубровка* (Hnt), 1946: *Дібровка* (YPCP), 1968: *Дубрівка* (3O), 1983: *Дубрівка*, *Дубровка* (3O), 1991: *Дубровка* (TK), 2017: *Дубрівка* (BPY).

■ Dubróka a 15. század elején települt Beregben, a *Borzsova* folyó mellett, a történelmi Bereg és Ugocsa megyék határán. „Régi okmányokban Dubrókának mondatván, kétségtelen, hogy nevét a tölgyfákkal (dub) borított egykori rengeteg erdőktől vette; fekszik pedig e helység egy kellemes domb keleti oldalán, melynek ormáról szép a kilátás a beregi, máramarosi és ugocsaí hegységekkel környezett borzsai völgyeszerű vidékre, melyen 16 falunak fehérítő templomai és csillogó tornyai látszanak” (Lehoczky 3: 239). A *Dubróka* helységnév ruszin eredetű, a név alapja az ukr. *дубрава* ’sűrű tölgyerdő’ fn. (Csopoj 82, Hrincsenko 1: 386) -ka kics. képzős származéka, vö. *Dubróka*¹. 1798-ban *Nagydubróka* néven említik, míg a szomszédos ugocsaí Felsőkaraszlót *Kisdubróka*-ként (UC. 222: 5). Az urbáriumok tanúsága szerint 17-18. századi lakossága ruszin, 1720-ban *Andreas Petro*, *Thomas Matycsin*, *Ladislaus Lukanin*, *Thomas Gain*, *Michael Gain*, *Lucas Moroz*, *Joannes Meleganics*, *Daniel Maxim*, *Ladislaus Molnár*, *Matthias Molnár*, *Joannes Marenics*, *Lucas Danko*, *Simon Kiminecz*, *Joannes Kiminecz*, *Georgius Mihalkü*, *Paulus Moroz*, *Michael Vasko*, *Petrus Vasko*, *Joannes Vasko*, *Ladislaus Koroly*, *Joannis Matusz*, *Demetrj Luszkanin*, *Joannis Havrilo*, *Georgj Bubelkü*, *Jacobi Felcsén* szerepel az összeírásban (UC. 3: 57). 1889-ben a település nevét *Cserhalom*-ra magyarosították (Mező 1999: 80). 1939-ben a *Dubróka* nevet állították vissza, ami a megyei hovatartozásra utaló *Bereg*- előtaggal egészült ki (Hnt. 1944). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Дубрівка* a történelmi név átvétele.

Dubrovka, Дібрівка
 ’település Técsőtől ÉK-re’

1929: *Doubravka* (ChM. 199), 1940: *Dubrovka*, *Дубровка* (BK. 1924), 1968: *Дубрівка* (3O), 1969: *Дубрівка* (IMCY), 1983: *Дубрівка*, *Дубровка* (3O), 2017: *Дібрівка* (BPY).

■ Dubrovka tanya a 20. sz. elején települt Máramarosban, a *Tarac* völgyében. A *Dub*-

rovka helységnév ruszin eredetű, talán dülönévből keletkezett névátvitellel. A dülönév alapja az ukr. *дубова* 'sűrű tölgyerdő' fn. (Csopaj 82, Hrincsenko 1: 386) -ka kics. képzős származéka (Lucsik 198). Az sem zárható ki, hogy a helységnév növénynévből jött létre, ugyanis ilyen nevű dülő nem adatolható a falu közelében. A hivatalos ukrán *Дібрівка* a névnek az irodalmi ukránhoz igazított változata. Bedőháza külterületi lakotthelye volt.

Dulfalva, Дулово
'település Técsőtől É-ra'

1419: *Dulfalva* (Cs. 1: 448), 1420: *Dwlfalva* (Mihályi 250), 1428: *Dulfalua* (Bélay 137), 1485: *Dwlfalw* (uo.), 1530: *Dwlffalwa* (Dica), 1543: *Dwlffalwa* (uo.), 1600: *Dulfalua, Dulfalva* (UC. 174: 25a), 1614: *Dulfalwa* (UC. 174: 26), 1618?: *Dulfalva* (UC. 110: 60), 1625: *Dulfalva* (UC. 148: 9), 1671: *Dulfalva* (UC. 148: 5), 1673: *Dulfalva* (UC. 123: 1a), 1684: *Dulfalva* (UC. 123: 2b), 1696: *Dulfalva* (UC. 148: 12), 1700: *Dulffalva* (UC. 155: 8), 1704: *Dulfalva* (UC. 64: 17), 1707: *Dulfalva* (UC. 8: 55), 1715: *Dulfalva* (MNL), 1720: *Dulfalva* (MNL), 1725: *Dulfalva* (Revizki), 1744: *Dul Falva* (UC. 72: 39), 1747: *Dulfalva* (GK. 400), 1754: *Dulfalva* (UC. 81: 1), 1756: *Dulfal.* (Kam. 0303: 2), 1768: *Dulfalva* (UC. 160: 41), 1773: *Dulfalva, Dulovo, Dulova* (LexLoc. 136), 1782-4: *Dulfalva* (EKFT), 1796: *Dulfalva, Dulova* (Vályi 1: 533), 1798: *Dulfalva* (CsT. 11), 1799: *Dulfalva* (HT. 0012: 2), 1800: *Dulfalva, Dulova* (TM), 1808: *Dulfalua, Dulowá* (Lipszky: Rep. 158), 1809: *Dulfalva* (Kam. 661), 1824-62: *Dulova h. Dulfalva* (MKFT), 1828: *Dulfalva, Dulowo* (Nagy 196), 1838: *Dulfalva* (Schem. 63), 1839: *Dulfalva* (F. 4: 196), 1851: *Dulfalva* (F. 1: 286), 1856: *Dulfalu (Dulovo), Dulfalva* (MOK), 1857-9: *Dulfalu (Dulovó)* (CU), 1863: *Dulfalva, Dulowo* (Hnt), 1864: *Dulfalva* (PestyM), 1865: *Dulfalva* (Kat.), 1870-1: *Dulfalva* (MÁT), 1872-84: *Dulfalva, Dulova* (HKFT), 1873: *Dulfalva, Dulovo* (Hnt), 1877: *Dulfalva, Dulovo* (Hnt), 1882: *Dulfalva, Dulovo* (Hnt), 1888: *Dulfalva, Dulova* (Hnt), 1892: *Dulfalva, Dulova* (Hnt), 1895: *Dulfalva* (Hnt), 1898: *Dulfalva* (Hnt), 1900: *Dulfalva* (Hnt), 1902: *Dulfalva* (Hnt), 1907: *Dulfalva* (Hnt), 1910: *Дулова* (EKYP), 1913: *Dulfalva, Dulova* (Hnt), 1923: *Dulovo, Dulfalva, Дулово* (PR), 1925: *Dulovo* (PR), 1927: *Dulova* (Hnt), 1929: *Dulovo* (ChM. 223), 1931: *Dulovo* (MPR), 1939: *Dulfalva, Дулово* (BK. 787), 1941: *Dulfalva* (Hnt), 1944: *Dulfalva, Дулово* (Hnt), 1946: *Дулове* (YPCP), 1968: *Дулове* (ZO), 1969: *Дулове* (IMCY), 1978: *Дулово* (TK), 1983: *Дулове, Дулово* (ZO), 1995: *Дулово* (BPU), 2017: *Дулово* (uo.).

■ *Dulfalva* a 15. század elején települt a történelmi Máramaros megyében, a *Talabor* folyó völgyében (Bélay 137-8). A *Dulfalva* helységnév magyar eredetű, a *Dul* szn.-nek és a birtokos személyjellel ellátott *falu* főnévnek az összetétele. A személynévhez l. m. *Dul* szn. (IIa 2: 227), ukr. *Дул* csn. (Csucska 2005: 215), or. *Дуло* szn. (Tupikov 139), rom. *Dule(a)* csn. (Iordan 1983: 185), de l. még m. *Dul, Dúl* csn. (UMCsT. 262), ukr. *Дул'а* csn. (Dujcsak 2003: 115). Kenézi alapítású falu, a helység névadója minden bizonnyal első kenéze lehetett. A középkorban román nemzetiségű kenézcsaládja van, amely a faluról kapja a nevét (*Dulfalvi*) (Bélay 138), így nem zárható ki, hogy a falunak nevet adó kenéz is román volt. Csucska az elsősorban Máramarosból adatolt, kárpátaljai ukr. *Дул* csn. kapcsán úgy véli, hogy az a szláv -*dul* utótagú (pl. *Radul, Hrisztodul* stb.) nevekből vonódott el (Csucska 2005: 215). Kiss Lajos szerint viszont a személynév magyar, s a m. *dúl* ige származéka (FNESz., *Dulfalva*). A helység a középkor folyamán elruszinósodott, de 1704-ben még több magyar családnevet említenek a faluban: *László, Lukács, Oroszföldi, Harbacz, Major, György, Kopics, Koszta, Kovács, Jakab, Illyés, Kövesligeti, Irhóczi, Szaniszló, Halbusz, Pap, Bedej, Szianviczkj, Paul* stb. (UC. 64: 17). A korábbi ruszin, ma hivatalos *Дулово* névalak párhuzamos névadás eredménye, a *Dul* szn. birtoklást kifejező ukr. -*ov(o)* képzős alakja (vö. Kupcsinszka 770), jelentése tkp. 'Dulé, Dul faluja'.

Dunkófalva, Обава
'település Munkáctól ÉK-re'

1568: *Dumkofalva* (Lehoczky 1890: 489), 1570: *Domko falua* (UC. 18: 22), *Danko falwa* (UC. 18: 24), *Dunkófalva, Dumkeo Falwa* (Dica), *Domkoffalwa* (UC. 18: 23),

1570/1602/1603: *Danko falwa* (UC. 18: 24), *Dankofalwa* (UC. 97: 29), 1572: *Demkeo Ffalwa*, *Dwmkeo Falua* (Dica), 1582: *Dunkofalua*, *Dunkofalwa*, 1588: *Dwmkofalwa*, 1596: *Dunkofalua*, 1599: *Dunko Falua* (uo.), 17. sz. eleje: *Dumko Falva* (UC. 88: 9), 1600: *Dunko Fala*, *Dunko Falva* (Dica), 1603: *Danko Falwa* (UC. 97: 29), 1609: *Dankofalua* (Dica), 1613: *Dunkoffalwa* (UC. 18: 25), 1619: *Dankofalua* (Dica), 1620: *Dankofalua* (uo.), 1622: *Dunkofalva* (UC. 18: 26), 1625: *Dumkofalva* (UC. 18: 28), 1627: *Dumkoffalua* (UC. 18: 30), 1634: *Dumkoffalua* (UC. 101: 73), 1635: *Dumkofalua* (KirK. 8.99), 1645: *Dumko Falva* (Makkai 369, UC. 19: 1), 1688: *Dunkofalva* (UC. 19: 6), 1690: *Dunko falva* (UC. 19: 7), 1700: *Dvanko Falva*, *Dunkofalva* (UC. 19: 9), 1702: *Dunkofalva* (UC. 19: 12), 1704: *Dunkofalva* (UC. 20: 4), 1705: *Dunko Falva* (UC. 20: 1), 1714: *Dunko Falva* (UC. 20: 6), *Dunkofalva* (UC. 20: 2), 1715: *Dunkofalva*, *Dunkófalva* (MNL), 1718: *Dunkocz* (UC. 151: 21), 1720: *Dunko Falva* (MNL), 1725: *Dumkofalva* (UC. 124: 5), 1747: *Dunko-falva* (GK. 446), 1760: *Dankofalva* (BT), 1773: *Dunkofalva*, *Obawa* (LexLoc. 52), 1782-4: *Dunkofalva vel Obava* (EKFT), 1788: *Dunkof.* (HT. Div. X. 8: 1), 1796: *Dunkafalva*, *Obava* (Vályi 1: 536), 1800: *Dunkofalva*, *Obava* (TBer), 1808: *Dunkófalva*, *Obawa* (Lipszky: Rep. 159), 1824-62: *Obawa h. Dunkofalva* (MKFT), 1828: *Dunkófalva* (VB), 1837: *Dunkófalva*, *Obáva* (F. 3: 61), 1838: *Dunkófalva* (Schem. 47), 1851: *Dunkófalva*, *Obáva* (F. 1: 287), 1856: *Dunkófalva* (*Obawa*) (MOK), 1857-9: *Dunkófalva* (CU), 1863: *Dunkófalva*, *Obava* (Hnt), 1870-1: *Dunkófalva* (MÁT), 1872-84: *Obava*, *Dunkófalva* (HKFT), 1873: *Dunkófalva*, *Obáva* (Hnt), 1877: *Dunkófalva*, *Obáva* (Hnt), 1882: *Dunkófalva*, *Obava* (Hnt), 1888: *Dunkófalva*, *Obava* (Hnt), 1892: *Dunkófalva*, *Obava* (Hnt), 1895: *Dunkófalva* (Hnt), 1898: *Dunkófalva* (Hnt), 1900: *Dunkófalva* (Hnt), 1902: *Dunkófalva* (Hnt), 1907: *Dunkófalva* (Hnt), 1910: *Obawa* (EKYP), 1913: *Dunkófalva* (Hnt), 1918: *Dunkófalva* (BT), 1923: *Obava*, *Dunkófalva*, *Obawa* (PR), 1925: *Obava* (PR), 1927: *Obava* (Hnt), 1929: *Obava* (ChM. 892), 1931: *Obava* (MPR), 1939: *Dunkófalva*, *Obawa* (BK. 785), 1941: *Dunkófalva* (Hnt), 1944: *Dunkófalva*, *Obawa* (Hnt), 1946: *Obawa* (YPCP), 1968: *Obawa* (3O), 1983: *Obawa* (3O), 1991: *Obawa* (TK), 2017: *Obawa* (BPY).

■ Dunkófalva a 16. század második felében települt, kenézi alapítású helység a történelmi Bereg megyében, az *Obava* folyó völgyében. Szentjánosi Lajos beregi főispán, a munkácsi uradalom igazgatója 1568. február 4-én adott kenézi meghatalmazást Koczán Dankónak, hogy az *Ubova pataka* nevű víz mentén a kijelölt erdőirtáson *Dumkofalva* nevű falut alapítson (Lehoczky 3: 245). A kenéz neve az oklevél további részében és a településnévben is *Dumko* alakban szerepel (Lehoczky 1890: 489), ezért elképzelhető, hogy a *Danko* téves olvasat eredménye. 1570-ben a falu kenézségén a *Domko* család férfi tagjai osztoznak (*Damján*, *Ferenc* és *János*), lakosai *Michael Hazwg*, *Jacobus Armýský*, *Fran Manewých*, *Lucas*, *Alexius* és *Damianus Nekýkowých*, *Petrus Kazon*, *Petrus Kopýn*, *Lazarus Mendicus* (UC. 18: 23). 1613-ban *Dunko Miklós* a főkenéz, rajta kívül *Dunko Mikitha*, *Arwa Janos*, *Dunko Marton*, *Dunko Lucasne*, *Parlag Ztaniszlo*, *Dunko Janos*, *Bombuskar Mihály*, *Dunko Sandor*, *Dunko Simon*, *Harghalin Janos*, *Kwszerda Janos*, *Dunko Simon*, *Lojysz Ferencz* szerepel az összeírásban (UC. 18: 25). Az elsődleges *Dumkófalva* helységnév magyar eredetű, a *Dumkó* szn.-nek és a birtokos személyjellel ellátott *falu* főnévnek az összetétele. Az ukránban gyakori személynév délszláv, vö. bolg. *Думко*, *Дунко* szn. (Zaimov 99-100), ukr. *Дунько* szn. (Csucska 2011: 179), de l. m. *Dunka*, *Dunkó* csn. (ÚMCsT. 263). A családnevet Bereg megyében románok terjeszthették el. A magyar névhasználatban *m>n* változással *Dumkófalva>Dunkófalva* fejlődés történt. A párhuzamosan használt, ma hivatalos *Obáva* név ruszin eredetű, víznévből jött létre névátvitellel annak a folyónak a nevéből, amely mellett települt, vö. *Obava* 'a Viznice b. á. Dunkófalva (Обава) h.' 1270: *Olbua* (Gy. 1: 548), 1393: *Olbwa* (uo.), 1567: *Ulbava* (UC. 11: 10), 1568: *Obava másképp Ubava patak* (Lehoczky 3: 245), 1613: *Obowa* (UC. 18: 25), 1625: *Obowa vize* (UC. 18: 28), 1645: *Ubova Patakan* (UC. 19: 1), 1649: *Obava patak* (Lehoczky 3: 244), 1690: *Ubova* (UC. 19: 7), 1824-62: *Obawi B.* (MKFT), 1863: *Obava patak* (S. 116), 1864: *Obava* (PestyB), 1865: *Obava patak*, *Obavszki patak* (Kat.), 1872-84: *Obava p.* (HKFT), 1902: *Obava p.* (SzSzBML. 531), 1905: *Obava patak* (S. 81), 1906: *Obava patak* (uo. 79), 1910: *Obava* (HBÁT), 1929: *Obava* (Petrov 45), 1939: *Obava* (SzSzBML. 468), 1957: *Обава* (КРУ. 21), 1979: *Обава* (CFY 392), 1991: *Обава* (TK). Mizser Lajos szerint a víznév jelentése 'kétágú patak' (Mizser 1996a: 323), vö. ukr. *обуді* 'mindkettő' fn. (Dzendzelivszkij 1958a: 30), *оба*, *обуда* 'ua.' fn. (Udvari 3: 284), szl. **oba dъva* 'kettő,

mindkettő' fn. (ЭССЯ. 26: 88). Kiss Lajos azonban egy szl. **Ol̥ba* névből magyarázza, ami-
ben talán egy óor. **olb* 'sörféle szeszes ital' fn. található (Kiss 1992b: 274).

Duszina, Дусино 'település Szolyvától DK-re'

1444: *Dwzyna* (Cs. 1: 415, DL. 13803), 1506: *Dwzyna* (Perényi 348), 1541: *Dwzyna* (Dica), 1543: *Dwŷfyna*, 1544: *Dwsyna*, 1546: *Dwezyna*, 1548: *Dwzina*, 1549: *Dwzyna*, 1550: *Dwŷfyna*, *Duzyna*, 1552: *Duzina* (uo.), 1554: *Dwzŷna* (UC. 45: 36), 1564: *Dwschina* (Dica), 1566: *Dwschina* (uo.), 1567: *Duszina* (UC. 11: 10a), 1569: *Dwszinia* (UC. 53: 13), 1570: *Duzina*, *Dwszyna* (Dica), 1572: *Duzyna*, *Dwzina*, 1576: *Dwzyna*, 1582: *Duzina*, *Dwzina*, 1588: *Duzyna*, 1599: *Duszina*, *Dwzina*, 1600: *Duzinna* (uo.), 17. sz. eleje: *Duszyna* (UC. 88: 9), *Dwzŷyna* (UC. 2: 14), 1602: *Duzina*, *Duzinna* (Dica), 1603: *Duszina* (uo.), 1604: *Dűszina* (UC. 48: 58), 1609: *Duzina* (Dica), 1610: *Duszina*, *Dwszina*, 1619: *Duszina*, 1620: *Duszina*, 1630: *Dusina* (uo.), 1645: *Duszina* (UC. 19: 1), 1649: *Duszina* (UC. 53: 29), 1673: *Duszina* *Pusztá hely* (UC. 53: 19), 1690: *Duszina* (UC. 19: 7), *Paulowa*, *alias Duszina* (UC. 5: 15), 1699: *Duszina als Pawlova* (UC. 19: 8), 17. sz. vége: *Duszina* (UC. 6: 32), 1700k.: *Duszina* (UC. 53: 44), 1700: *Duszina alias Pavlova* (UC. 19: 9), 1701: *Duszina* (UC. 2: 15), 1702: *Duszina* (UC. 19: 12), 1704: *Duszina als Pavlova* (UC. 19: 15), *Duszina* (UC. 20: 4), 1705: *Duszina aliter Pavlova* (UC. 20: 1), 1714: *Duszina* (UC. 42: 39, 20: 2), 1715: *Duszina* (MNL, UC. 20: 5), 1718: *Duszina* (UC. 151: 21), 1720: *Dusina* (MNL), 1722: *Duszina* (UC. 53: 29), 1747: *Duszina* (GK. 486), 1750: *Duszina* (MCB), 1760: *Duszina* (BT), 1773: *Duszina*, *Dusina* (LexLoc. 52), 1782-4: *Duszina* (EKFT), 1788: *Duszina* (HT. Div. X. 8: 1), 1796: *Duszina* (Vályi 1: 538), 1800: *Duszina* (TBer), 1808: *Duszina*, *Dusyna* (Lipszky: Rep. 160), 1824-62: *Dusyna h. Duszina* (MKFT), 1828: *Duszina* (VB), 1837: *Duzsina* (F. 3: 61), 1838: *Duzsna* (Schem. 47), 1851: *Duzsina* (F. 1: 288), 1856: *Duszina* (MOK), 1857-9: *Duszina* (CU), 1863: *Duszina* (Hnt), 1870-1: *Duszina* (MAT), 1872-84: *Duszina* (HKFT), 1877: *Duszina* (Hnt), 1882: *Duszina* (Hnt), 1888: *Duszina* (Hnt), 1892: *Duszina* (Hnt), 1895: *Duszina* (Hnt), 1898: *Duszina* (Hnt), 1900: *Duszina* (Hnt), 1902: *Duszina* (Hnt), 1903: *Zajgó* (Mező 1999: 101), 1907: *Zajgó* (Hnt), 1910: *Дусина* (EKYP), 1913: *Zajgó* (Hnt), 1918: *Zajgó* (BT), 1923: *Dusi-na*, *Zajgó*, *Дусина* (PR), 1925: *Dusina* (PR), 1927: *Dusino* (Hnt), 1929: *Dusina* (ChM. 225), 1931: *Dusina* (MPR), 1939: *Duszina*, *Дусина* (BK. 785), 1941: *Duszina* (Hnt), 1944: *Duszina*, *Дусина* (Hnt), 1946: *Дусина* (УРСР), 1968: *Дусина* (ЗО), 1969: *Дусина* (IMCY), 1983: *Дусина* (ЗО), 1991: *Дусина* (TK), 1995: *Дусино* (БРУ), 2017: *Дусино* (uo.).

■ Duszina a 15. század első felében települt a történelmi Bereg megye keleti részén, az azonos nevű patak völgyében. A *Duszina* helységnév ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Duszina* 'a Szvalyavka b. á. Duszina (Дусино) h.' 1645: *Duszina neveő Pataka* (UC. 19: 1), 1672: *Duszina patak* (Lehoczky 3: 246), 1824-62: *Duszina P.* (MKFT), 1865: *Дусина рѣка* (Kat.), *Дусина обнога рѣка*, *Дусина рѣка*, *Duszinka patak* (S. 86), *Duszina Rika*, *Дусина потокъ* (uo. 124), 1872-84: *Dusina p.* (HKFT), 1897: *Duszina patak* (S. 83), 1903: *Дусина потокъ* (uo. 125), 1910: *Duszina* (HBÁT), 1925: *Dusina* (PR), 1929: *Дусина*, *Дусинка* (Petrov 41, 52), 1935: *Dusinka*, *Дусинка* (W. 56, 60), 1939: *Duszina* (SzSzBML. 468), 1957: *Дусина* (КРУ. 21), 1979: *Дусинка* (СГУ 189), 1991: *Дусина* (TK). Mizser Lajos szerint a pataknév az ukr. N. *ducumi* 'fojt, fojtogat' ige (Csopéj 83, Mizser 2007: 79) birtoklást kifejező ukr. -*ин(о)* képzős származéka (vö. Kupcsinszka 1105). Kevésbé valószínű, hogy a pataknévben az ukr. *Дусин* szn. vagy a *Дуся* női kn. -*ин* birtokos képzős alakja szerepelne (Csucska 2005: 218). Az Alsóhrabonicán a 17. század végén említett *Duszin* családnév minden bizonnyal a helységnévből származik, vö. *Steph. Dusin*, *Steph. Duzin* (UC. 20: 23), 1700: *Duszin Istvan* (UC. 19: 9). 1567-ben *Thruzz Mikula* a kenéz, lakosai *Thruzz Vaszil*, *Mikolich Lazar*, *Fuznak Foedor*, *Pazkovicz Demetrius*, *Petrus Fuznak*, *Ferentz Pop*, *Pazkovicz Leh*, *Foedor Stevich*, *Palkaviczh Ignat*, *Mihalko Mikolich kovacz* (UC. 11: 10). 1570-ben már *Stephanus Mihowych* a kenéz (UC. 53: 14). A 17. században a *Melles* családnál van a kenézség, 1699-ben *Mellyes Vaszil* a kenéz, rajta kívül *Jazulics*, *Juskovics*, *Vankovicz*, *Beszermini*, *Fedak*, *Tarkovicz*, *Mikulics*, *Sztankovicz*, *Turanin*, *Bezik*, *Palkovicz*, *Turcsanicz*, *Trusz*, *Szenkovicz*, *Kovacs*, *Vaskovicz*, *Ruszin*, *Lukacs* és *Zajacz* nevűeket sorol fel az össze-

írás (UC. 19: 8). A magyar *Zajgó* név 1903-ban, az országos helységnévrendezés során jött létre (Mező 1999: 101), a történelmi névvel nincs kapcsolatban. 1939-ben visszakapta a régi nevét. A korábbi, nőnemű *Дусина* helyett a falu nevét 1995-ben *Дусино*-ra változtatták.

Egres, Олешник 'település Nagyszőlőstől Ny-ra'

1284: *Egreus* (Szirmay 77), *Egres* (Szabó 324), 1356: *Egrus*, *Egreus* (uo.), 1359: *Egrus* (Perényi 71), 1386: *Egres* (uo. 94), 1389: *Egres* (uo. 98), 1390: *Egres* (uo. 101), 1436: *Egres* (uo. 218), 1458: *Egres* (DL. 38615), 1471: *Egres* (DL. 38622), 1476: *Egres* (DL. 38626), 1497: *Egres* (DL. 71064), 1506: *Egres* (DL. 71094), 1513: *Egres* (DL. 86743), 1514: *Egres* (DL. 38637), 1520: *Egres* (DL. 71166), 1521: *Egres* (DL. 71169), 1549: *Egres* (Maksay 1990/2: 830), 1558: *Egres* (KirK. 3647), 1564: *Egress* (Szabó K. 349), 1604: *Egres* (UC. 59: 15b), 1672: *Egres* (UC. 8: 3), 1673: *Egres* (UC. 27: 6), 1682: *Egres* (UC. 39: 46), 1690: *Egres*, *Egres* (UC. 65: 55, 56), 1713: *Egres* (UC. 34: 45), 1715: *Egres* (MNL), 1720: *Egres* (MNL), 18. sz. első fele: *Egres* (BélUg), 1740: *Egres* (UgT.), 1741: *Egres* (GK. 487), 1747: *Egres* (GK. 185), 1756: *Egres* (Kam. 0303: 2), 1773: *Egres* (LexLoc. 284), 1782-4: *Egres* (EKFT), 1786: *Egres* (HT. Div. XVIII: 10), 1788: *Egres* (HT. Div. X. 8: 1), 1796: *Egres* (Vályi 1: 568), 1800: *Egres* (TUG), 1808: *Egres* (Lipszky: Rep. 162), 1824-62: *Egres* (MKFT), 1825: *Egres* (HT. Div. XII. 22), 1828: *Egres* (VU), 1838: *Egres* (Schem. 65), 1839: *Egres* (F. 4: 415), 1851: *Egres* (F. 1: 298), 1856: *Egres* (MOK), 1857-9: *Egres* (CU), 1863: *Egres* (Hnt), 1865: *Egres* (PestyU), 1870-1: *Egres* (MÁT), 1872-84: *Egres* (HKFT), 1873: *Egres* (Hnt), 1877: *Egres* (Hnt), 1882: *Egres* (Hnt), 1888: *Egres* (Hnt), 1892: *Egres* (Hnt), 1895: *Egres* (Hnt), 1898: *Egres* (Hnt), 1900: *Egres* (Hnt), 1902: *Szőllősegres* (Mező 1999: 102), 1907: *Egres* (Hnt), 1910: *Эгреу* (EKYP), 1913: *Szőllősegres* (Hnt), 1918: *Szőllősegres* (UgT.), 1923: *Egreš*, *Egres*, *Эгреш* (PR), 1925: *Egreš* (PR), 1927: *Egreš* (Hnt), 1929: *Olešnik* (ChM. 906), 1931: *Egreš* (MPR), 1939: *Szőllősegres*, *Эгрешь* (BK. 787), 1941: *Szőllősegres* (Hnt), 1944: *Szőllősegres* (Hnt), 1946: *Олешник* (УРСР), 1968: *Олешник* (ЗО), 1969: *Олешник* (IMCY), 1981: *Олешник* (ТК), 1983: *Олешник* (ЗО), 2017: *Олешник* (ВРУ).

■ Egres Árpád-kori település a történelmi Ugocsa megye központi részén. Az *Egres* helységnév magyar eredetű, Kiss Lajos szerint a m. *éger* ~ N. *eger* fanév (TESz. 1: 711-2) valamivel való ellátottságot kifejező -s képzős származéka (FNESz., *Szőllősegres*), vö. *egres* 'égererdő, égerfával benőtt terület' fn. (FKnT. 130). Szabó István is a növénynévi eredetet tartja valószínűnek: „A Nagyszőlősi hegység nyugati lábánál elterülő mocsaras, lápos vidék egyik települése, mely nevével a láp növényzetére, az égerre emlékeztet... Neve ruténül is: *Egres*” (Szabó 324). A TESz. ugyanakkor említést tesz arról, hogy az *éger* mint vizet kedvelő fa, gyakran szerepel vizek, víz melletti helyek neveként, s Ugocsában is több víznévben fordul elő (TESz. 1: 711-2, Sebestyén 2017a: 76). Erre alapozva Kocán Béla úgy véli, hogy az *Egres* név elsődlegesen folyóvíznév volt, s bár a falu határában *Eger pataka* nevű víz csak a helységnévnél egy évszázaddal későbből adatolható, minden bizonnyal ebből jött létre névátvitellel a településnév, vö. 1356: *Egerpataka* (Szabó 326), 1372: *Egrespatak* (uo. 323) (Kocán 2017b: 90-1). A korábbi, párhuzamosan használt ruszin *Эгреш* a magyar név átvétele. A megkülönböztető szerepű *Szőllős*- előtag 1902-ben, a helységnévrendezés során került a névbe, s a járási (és megyei) székhelynek, Nagyszőlősnek a szomszédságával kapcsolatos (Mező 1999: 102). A történelmi Magyarország területén számos *Egres* helységnév fordult elő, pl. *Zemplén*, *Torda*, *Baranya*, *Hont* stb. megyékben. Az 1946-ban hatósági úton megállapított ukrán *Олешник* tükörfordítás a magyarból, a csehszlovák korszakban használt *Olešnik* átvétele (FNESz., *Szőllősegres*), vö. ukr. N. *ольха* 'égerfa' fn., *ольшник* 'égerfaerdő' fn. (Csoréj 233).

Egreske, Вільховиця 'település Munkácsról ÉK-re'

1599: *Usnik*, *Vsnyk* (Dica), 17. sz. eleje: *Egereske* (UC. 88: 9), 1600: *Vznik*, *Vsnyk* (Dica), 1602: *Wsnik*, *Wsnik*, 1603: *Wsinka*, 1610: *Wznik* (uo.), 1613: *Egreske* (Dezső 250), *Vusnik*

(UC. 18: 25), 1619: *Vsniik* (Dica), 1620: *Wsnik* (uo.), 1622: *Vusnik* (UC. 18: 26), 1625: *Wusnik* (UC. 18: 28), 1634: *Vusnik* (UC. 101: 73), 1635: *Uusnik* (KirK. 8.99), 1645: *Wusnik alias Egeresfalva* (Makkai 351, UC. 9: 1), 1688: *Egeres Falva, Vulsinka* (UC. 19: 6), 1690: *Egeresfalva als. Vusnik* (UC. 19: 7), *Egeres falva* (UC. 5: 15), 1699: *Nagy Egereske als. Vulsinka* (UC. 19: 8), 17. sz. vége: *Egereske al Vulsinka* (UC. 20: 22), *Egereske* (UC. 6: 32), 1701: *Egereske* (UC. 2: 15), 1702: *Egreske* (UC. 19: 12), 1704: *Egresfalva als Vulsinka* (UC. 19: 15), 1705: *Egeres Falva alias Vulsinka* (UC. 20: 1), 1714: *Egereske alias Vulsinka* (UC. 42: 39), *Egereske* (UC. 20: 2), 1715: *Egereske* (MNL), 1718: *Egereske* (UC. 151: 21), 1720: *Egeres Falva* (MNL), 1731: *Egereske* (KirK. 36.282), 1750: *Egerecske* (MCB), 1760: *Egerecske* (BT), 1773: *Egereske, Wulchowicza* (LexLoc. 52), 1782-4: *Egres vel Valychovicza* (EKFT), 1788: *Egreske* (HT. Div. X. 8: 1), 1796: *Egereske v. Egreske, Valkovitza* (Vályi 1: 565), 1800: *Egereske, Wolhovicza* (TBer), 1808: *Egreske, Egereske, Wolhowica, Wülhovicza* (Lipszky: Rep. 163), 1824-62: *Vulchowicza, Egreske* (MKFT), 1828: *Egreske* (VB), 1837: *Egreske, Vulychovicza* (F. 3: 76), 1838: *Egreske* (Schem. 44), 1851: *Egerecske, Vulychovicza* (F. 1: 299), 1856: *Egereske (Vülyhovicza)* (MOK), 1857-9: *Egereske (Vulhovica)* (CU), 1863: *Egreske, Vilhovicza* (Hnt), 1870-1: *Egreske* (MÁT), 1872-84: *Vulhovica, Egereske* (HKFT), 1873: *Egreske* (Hnt), 1877: *Egreske, Vilhovizza, Vulychovica* (Hnt), 1882: *Egreske, Vilhovizza, Vulychovica* (Hnt), 1888: *Egreske, Vilhovizza, Vulychovica* (Hnt), 1910: *Вільховиця* (EKYP), 1913: *Egreske* (Hnt), 1918: *Vulchovica* (BT), 1925: *Vulchovce* (PR), 1929: *Olšovice* (ChM. 908), 1940: *Vulhovica, Вульховиця* (BK. 1920), 1944: *Vulhovica, Вульховиця* (Hnt), 1946: *Вільховиця* (YPCP), 1968: *Вільховиця* (3O), 1969: *Вільховиця* (IMCY), 1983: *Вільховиця, Ольховиця* (3O), 1991: *Ольховиця* (TK), 2017: *Вільховиця* (BPU).

■ *Egreske* a 16. század második felében települt a történelmi Bereg megyében, a *Latorca* bal partján, Szentmiklós szomszédságában. A település elsődleges *Vusnik* neve ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. 1645: *Keövj halas patak ezen falu hatarán Egy vagyon Wusnyik Pataka neveő* (UC. 19: 1). Lehoczky szerint a névadó *Vusnik-patak* 1649-ben már tilalmasban tartatott (Lehoczky 3: 246-7). A pataknev az ukr. *вільха, вільшина* 'égerfa, égerfaliget' fn. (Hrincsenko 1: 238, СУМ. 1: 675-6), ukr. *Н. ольха* 'égerfa' fn., *ольшиникъ* 'égerfaerdő' fn. (Csopoj 233) származéka (vö. Lucsik 128). A 17. század elejéről származó urbáriumban már *Egereske* néven is említik, kenéze *Kopcsa Ferenc*, lakosai *Danilecz Istvan, Peniczka Janos* és *Kopcsa László* (UC. 88: 9). Az 1613-as urbárium szerint *Bezzegh Sándor* volt a főkenéz, mellette *Kopczowics, Poczka, Danilowicz* családnevűeket sorolnak fel, lakossága valószínűleg ruszin (UC. 18: 25). A 17. századi kétrészes magyar *Egeresfalva* név korai párhuzamos névadás vagy fordítás eredménye, vö. m. *égeres* 'égerfával benőtt terület', *egres* 'ua.' fn. (FKnT. 129-30). A településnek később sem volt jelentős magyar lakossága, az 1881-es népszámlálás szerint pl. 119 lakosából 34 német és 83 ruszin nemzetiségűnek vallotta magát. A 18. században a magyar névhasználatban a *-falva* utótag lekopott, helyét a kicsinyítő funkciójú *-ke* képző vette át (Benkő 1950: 144). A ruszin névben – talán a magyar név hatására – szintén képzőcsere történt, az alaptaghoz a 17. században az ukr. *-ka* kicsinyítő képző kapcsolódott. A hivatalos ukrán *Вільховиця* a 18. század második felétől adatolható újabb ruszin *Vulyhovica* átvétele, ami az ukr. *вільховий* 'égerfás' mn. (СУМ 1: 675) *-иця* kics. képzős származéka.

Eszeny, Есень 'település Ungvártól D-re'

1270: *Ezen* (ÁÚO. 8: 261), 1282: *Escen* (ZO. 1: 50), 1302: *Ezen* (AO. 1: 184), 1322/597: *Ezen* (Németh 1997: 72), 1327: *Ezen* (AOKl. 11: 100), 1329: *Ezen* (uo. 13: 404), 1332-7: *Esen* (Vat. 1/1: 331), 1339: *Ezen* (AOKl. 23: 33), 1344: *Ezen, Ezeen* (AOKl. 28: 189, 228), 1345: *Ezen* (Neumann 36), 1355: *Ezen* (DL. 57341), 1358: *Ezen* (DL. 98817), 1360: *Ezeen, Ezen* (ZO. 3: 179, 183), 1369: *Ezeen* (DL. 8811), 1418: *Kysezen* (ZsO. 6: 608), 1446: *Ezen* (C. Tóth 2003: 130), 1447: *Ezeen* (Neumann 81), *Ezen* (DL. 234283), 1449: *Ezen* (DL. 31589), 1472: *Ezen* (DL. 88534), 1516: *Ezen* (DL. 22774), 1524: *Ezeny* (DL. 82667), 1596: *Ezen* (UC. 87: 37), 1674: *Eszeny* (UC. 11: 36c), 1678: *Eszeny* (UC. 42: 11), 1682: *Esseny* (UC. 11: 48m), 1684: *Eszeny* (UC. 54: 56), 1689: *Eszeny* (UC. 54: 61), 1691: *Eszeny* (UC. 54: 67), 1692:

Eszeny (UC. 54: 71), 1693: *Eszeny* (UC. 44: 26), 1694: *Eszeny* (UC. 42: 71), 17. sz. vége: *Esseny* (UC. 11: 48r), 1701: *Eszeny* (UC. 19: 10), 1704: *Eszeny* (UC. 64: 17), 1705: *Eszeny* (UC. 54: 81), 1715: *Eszeny* (MNL), 1773: *Eszeny* (LexLoc. 225), 1780: *Eszeny* (MCU), 1782-4: *Eszeny* (EKFT), 1796: *Eszeny* (Vályi 1: 597), 1800: *Eszeny* (TUNG), 1806: *Eszeny* (UV), 1824-62: *Eszeny* (MKFT), 1829: *Eszeny* (Schem. 33), 1856: *Eszeny* (MOK), 1857-9: *Eszeny* (CU), 1863: *Eszeny* (Hnt), 1872-84: *Eszeny* (HKFT), 1873: *Eszeny* (Hnt), 1877: *Eszeny* (Hnt), 1882: *Eszeny* (Hnt), 1888: *Eszeny* (Hnt), 1895: *Eszeny* (Hnt), 1898: *Eszeny* (Hnt), 1900: *Eszeny* (Hnt), 1902: *Eszeny* (Hnt), 1907: *Eszeny* (Hnt), 1913: *Eszeny* (Hnt), 1918: *Eszeny* (UT), 1923: *Eseň, Eszeny, Есень* (PR), 1925: *Jeseň* (PR), 1927: *Eseň* (Hnt), 1929: *Eseň* (*Eszeny*) (ChM. 268), 1931: *Eseň* (MPR), 1941: *Eszeny* (Hnt), 1944: *Eszeny* (Hnt), 1946: *Яворове* (YPCP), 1968: *Яворове* (3O), 1969: *Яворове* (IMCY), 1983: *Яворове, Яворово* (3O), 1985: *Яворово* (TK), 1991: *Есень* (BPY), 2017: *Есень* (uo.).

■ *Eszeny* Árpád-kori település az egykori Szabolcs megye északi részén, a *Tisza* jobb partján. A helységnév Kiss Lajos szerint magyar eredetű, puszta személynévből keletkezett magyar névadással (FNESz., *Eszeny*). Ez a vélekedés már korábban megjelenik a Magyar etymologiai szótárban, ami többek között a Szabolcs megyei *Eszeny* nevét is személynévből magyarázza, és a nevet az **Ész* ~ *Esze* személynévvel hozza kapcsolatba (EtSz. 2: 62-4). Kniezsa szerint a magyarázatnak nagy gyengéje, hogy ilyen személynév sehol sem mutatatható ki (vö. Kniezsa 1942: 199), de l. talán *Ezen, Escen, Ezem* szn. (ÁÜO. 9: 469, ÁSzt. 296), m. R. *Esze* szn. (ÁSzt. 292, Gy. 1: 894). Moór Elemér és Benkő Loránd elveti a személynévi eredeztetést, s az *Eszeny* nevet a szl. **asenъ, jasenъ* 'kőris' (Šmilauer 35) főnévből származtatja (Moór 1930: 25, 1934: 256-7, Benkő 1948a: 54). Kniezsa az *Eszeny, Eszenyő* neveket vizsgálva arra a következtetésre jut, hogy a szókezdő *j* eltűnése a magyarban zajlott le. Szerinte az északkeleti nyelvtérületen a szlávban *je-* > *e-* fejlődés nem történhetett, mert a szláv nyelvek közül erre csak a bolgárban van adatunk, de szerinte „a mi vidékünk szlávsága akármilyen lehet, csak éppen bolgár nem” (Kniezsa 1942: 200, l. még Hegedűs 8). Kiss Lajos azonban ezt a magyarázatot nem tartja valószínűnek (FNESz., uo.), pedig a környék ómagyar kori víznevei között számos szláv eredetű található (vö. Sebestyén 2017a). A település nevét a szovjet hatóságok 1946-ban *Яворове*-re változtatták, ez az ukr. *явір* 'jávorfő, juharka' fn. (CYM 11: 620), *яворъ* 'ua.' fn. (Csopaj 439) birtoklást kifejező ukr. *-ов(е)* mn. képzős alakja. A falu a kárpátaljai magyarlakta települések közül 1991-ben Asztállal és Ásvánnyal együtt a legkorábban kapta vissza a történelmi magyar nevét.

Fakóbükk, Букове 'település Nagyszőlőstől ÉK-re'

1856: *Fakóbük* (MOK), 1857-9: *Fakóbik* (*Kubiki*) (CU), 1863: *Fakóbük* (Hnt), 1864: *Fakubik* (Kat. Ugocsa 001-35), 1865: *Факубикъ* (Kat.), 1870-1: *Fakóbük* (MÁT), 1872-84: *Fakóbük* (HKFT), 1873: *Fakóbük* (Hnt), 1877: *Fakóbük* (Hnt), 1882: *Fakóbük* (Hnt), *Fakóbükk* (Kat.), 1888: *Fakobük* (Hnt), 1892: *Fakóbükk* (Hnt), 1898: *Fakóbik* (Hnt), 1900: *Fakóbik* (Hnt), 1907: *Fakóbükk* (Hnt), 1908: *Fakóbükk, Felsőveresmarti Fakóbükk* (BK. 102), 1910: *Факовбук* (EKYP), *Fakóbükk, Felsőveresmartifakóbükk* (KSH), 1913: *Fakóbükk* (Hnt), 1918: *Fakóbükk* (UgT.), 1925: *Fakobük* (PR), 1929: *Fakobyky* (ChM. 270), 1940: *Felsőveresmarti Fakóbükk* (BK. 1921), 1944: *Felsőveresmarti Fakóbükk, Велика Копаня Факовбикъ* (Hnt), 1946: *Букове* (3O), 1968: *Букове* (uo.), 1969: *Букове* (IMCY), 1983: *Букове, Буковое* (3O), 1991: *Буковое* (TK), 2017: *Букове* (BPY).

■ *Fakóbükk* a 19. században települt Ugocsa középső részén, Nagyszőlős határában. A *Fakóbükk* helységnév magyar eredetű, dülönévből keletkezett névátvitellel, vö. 1864: *Fakóbik* (PestyU), 1865: *Факубикъ* (Kat., *Veresmart*), 1880: *Fakóbükk* (S. 168), 1882: *Fakóbükk* (Kat., *Nagyszőlős*). A dülönév a m. *fakó* 'fénytelen, a szürkéhez közelítő, bizonytalan színű' mn. (ÉKsz. 353, TESz. 1: 831-2) és a *bükk* 'bükfa, bükkfából álló erdő' fn. (FKnT. 100) összetétele. A másodlagos *Felsőveresmarti Fakóbükk* alak a közeli *Felsőveresmart* településre utal. A korábbi ruszin *Факовбикъ* a magyar név átvétele. Az 1946-tól hivatalos ukrán *Букове* tükrörfordítás a magyarból, vö. ukr. *букъ* 'bikk, bikkfa' fn. (Csopaj 20, CYM. 1: 251), *букове* 'bükkös' mn. (CYM. 1: 252).

Falucska, Богаревиця
'település Ilosvától DNy-ra'

1674: *Bogarovicza* (UC. 9: 40a), 1674-5: *Bogárovicza* (UC. 31: 1), 1678: *Bogarovicza* (UC. 42: 11), 1679: *Bogarovicza* (UC. 15: 26), 1680-as évek: *Bogorouicza* (UC. 65: 2), 1715: *Falucska* (MNL), 1720: *Falucska* (MNL), 1747: *Bogarovicza* (GK. 489), 1750: *Falucska* (MCB), 1760: *Falucska* (BT), 1773: *Falutska, Bogorowicza* (LexLoc. 49), 1782-4: *Faluczko* (EKFT), 1788: *Falucska* (HT. Div. X. 8: 1), 1790: *Bogerevitza* (UC. 166: 32), 1796: *Falucska, Bogorovitza* (Vályi 1: 634), 1800: *Falucska, Bogorowicza* (TBer), 1808: *Falucska, Bogorowica, Bogarowicza* (Lipszky: Rep. 170), 1824-62: *Bogarevicza h. Falucska* (MKFT), 1828: *Falucska* (VB), 1837: *Falucska* (F. 3: 76), 1838: *Falucska* (Schem. 41), 1851: *Falucska* (F. 2: 5), 1856: *Falucska (Bogarevicza)* (MOK), 1857-9: *Falucska (Bugarevicza)* (CU), 1863: *Falucska, Bogarevicza* (Hnt), 1870-1: *Falucska* (MÁT), 1872-84: *Bogarevica, Falucska* (HKFT), 1873: *Falucska, Bogárovica* (Hnt), 1877: *Falucska, Bogárovica* (Hnt), 1882: *Falucska, Bogárovica* (Hnt), 1888: *Falucska, Bogarowica* (Hnt), 1892: *Falucska, Bogerevica* (Hnt), 1895: *Falucska* (Hnt), 1898: *Falucska* (Hnt), 1900: *Falucska* (Hnt), 1902: *Falucska* (Hnt), 1907: *Falucska* (Hnt), 1910: *Богеревиця, Богаровиця* (EKUP), 1913: *Falucska* (Hnt), 1918: *Bogerevica* (BT), 1923: *Bogarowica, Falucska, Богаровиця, Богеревиця* (PR), 1925: *Bogerevica* (PR), 1927: *Bogarevice* (Hnt), 1929: *Bogarowice* (ChM. 60), 1931: *Bogarevice* (MPR), 1939: *Falucska, Богаревиця* (BK. 785), 1941: *Falucska* (Hnt), 1944: *Falucska, Богаревиця* (Hnt), 1946: *Богаревиця* (URCP), 1968: *Богаревиця* (3O), 1969: *Богаревиця* (IMCU), 1981: *Богаревиця* (TK), 1983: *Богаревиця, Богаревиця* (3O), 2017: *Богаревиця* (BPU).

■ Falucska 17. századi alapítású helység a történelmi Bereg megyében, a *Hát* hegy déli részén, a *Borzsova* folyó közelében. A település elsődleges *Bogarowica*–*Bogarevica* neve ruszin eredetű, valószínűleg az ukr. *Богар* csn. (Csucska 2005: 75), *Богар* csn. (Dujcsak 2003: 270) ukr. *-(о)виця* helynévképzős alakja, vö. 1570: *Michael Bogar, Bogor* rutén presbiter Laukán (UC. 18: 23, 24), *Bened. Bogar* Munkácsen (uo.), 1625: *Bogir Danila* Kustánfalván (UC. 18: 28), *Begar Janos* Hátmegen (uo.). Alapítójáról, kenézéről vagy első lakójáról kaphatta a nevét. A személynévhez l. még m. *Bogár* csn. (CsnSz. 152, ÚMCsT. 142), rom. *Bogar* csn. (Iordan 1983: 68). Csucska a település nevét egy ukr. *Богур* családnévből származtatja (Csucska 2005: 76), ami szerinte a *Богар* csn. fonetikai variánsa. Az 1679-es és más, 17. század végi urbáriumok egyedül *Czibár Ferenc*-et (*Franciscus Csibar*) említik bérllőként a faluban (UC. 15: 26, 31: 1, 42: 11). A másodlagos, a 18. század elejétől adatolható *Falucska* helységnév magyar eredetű, a m. *falu* főnév *-cska* kics. képzős származéka, a település kis méretére utal (FNESz., *Ájfalucska*), vö. m. *falucska* 'kis falu' fn. (FKnT. 138). Nem zárható ki, hogy hivatalos névadás eredményeként jött létre. A hivatalos ukrán *Богаревиця* a történelmi ruszin név átvétele.

Fancsika, Фанчиково
'település Nagyszőlőstől DNy-ra'

1271: *Fanchaka* (Szirmay 31), 1303: *Fonschka* (Fejér 8/1: 60), 1336: *Fonchuka* (Perényi 44), 1348: *Fanchuka* (uo. 58), 1351: *Fanchka* (uo. 61), 1356: *Fanchyka* (Cs. 1: 432), 1361: *Fanchyka* (DL. 62712), 1377: *Fancsika* (Fejér 9/5: 174), 1390: *Fanchyka* (ZsO. 1: 174), 1417: *Fanchyka* (uo. 6: 179), 1429: *Fanchyka* (DL. 38599), 1461: *Fanchyka* (DL. 38336), 1462: *Fanchyka* (DL. 38336), 1470: *Fanchika* (C. Tóth 2006b: 55), 1478: *Fanchika* (uo. 60), 1480: *Fanchika* (Mihályi 552), 1487: *Fanchyka* (Iványi 169), 1522: *Fanchyka* (DL. 72439), 1549: *Fanchykaa* (Maksay 1990/2: 830), 1672: *Fanczika* (UC. 8: 3), 1673: *Fanczika* (UC. 27: 6), 1674: *Fancsika* (UC. 9: 40a), 1678: *Fancsika* (UC. 42: 11), 1680-as évek: *Fanczika* (UC. 65: 2), 1682: *Fancsika* (UC. 39: 46), 1682-4: *Fancsika* (UC. 15: 19), 1683: *Fancsika* (UC. 30: 34), 1693: *Fancsika* (UC. 15: 48), 1696: *Fancsika* (UC. 47: 19), 17. sz. vége: *Fancsika* (UC. 38: 68), 1713: *Fancsika* (UC. 12: 7), 1715: *Fancsika* (MNL), 18. sz. első fele: *Fancsika* (BélUg), 1739: *Fancsika* (UC. 15: 59b), 1740: *Fancsika* (UgT.), 1741: *Fanczikov* (GK. 482), 1747: *Fáncsika* (GK. 183), 1756: *Fancsika* (Kam. 0303: 2), 1773: *Fancsika, Fanczikowa*

(LexLoc. 284), 1782-4: *Fancsika* (EKFT), 1786: *Fancsika* (HT. Div. XVIII: 10), 1788: *Fancsika* (HT. Div. X. 8: 1), 1796: *Fantsika* (Vályi 1: 635), 1800: *Fancsika* (TUg), 1808: *Fancsika*, *Fančikowá* (Lipszky: Rep. 170), 1824-62: *Fancsika* (MKFT), 1825: *Fancsika* (HT. Div. XII. 22), 1828: *Fancsika* (VU), 1838: *Fancsika* (Schem. 65), 1839: *Fancsika* (F. 4: 415), 1851: *Fancsika* (F. 2: 5), 1856: *Fáncsika* (MOK), 1857-9: *Fancsika* (CU), 1863: *Fancsika* (Hnt), 1865: *Fancsika* (PestyU), 1870-1: *Fáncsika* (MÁT), 1872-84: *Fancsika* (HKFT), 1873: *Fancsika*, *Fancsikovo*, *Fáncsika* (Hnt), 1877: *Fancsika* (Hnt), 1882: *Fancsika* (Hnt), 1888: *Fancsika* (Hnt), 1892: *Fancsika* (Hnt), 1895: *Fancsika* (Hnt), 1898: *Fancsika* (Hnt), 1900: *Fancsika* (Hnt), 1902: *Fancsika* (Hnt), 1907: *Fancsika* (Hnt), 1910: *Фанчика*, *Фанчи́ково* (EKUP), 1913: *Fancsika* (Hnt), 1918: *Fancsika* (UgT.), 1923: *Fančikovo*, *Fancsika*, *Фанчика*, *Фанчи́ково* (PR), 1925: *Fančikovo* (PR), 1927: *Fančikovo* (Hnt), 1929: *Fančikovo* (*Fancsika*) (ChM. 271), 1931: *Fančikovo* (MPR), 1941: *Fancsika* (Hnt), 1944: *Fancsika* (Hnt), 1946: *Фанчи́кове* (УРСР), 1968: *Фанчи́кове* (ЗО), 1969: *Фанчи́кове* (ИМСУ), 1981: *Фанчи́ково* (ТК), 1983: *Фанчи́кове*, *Фанчи́ково* (ЗО), 1995: *Фанчи́ково* (ВРУ), 2017: *Фанчи́ково* (uo.).

■ Fancsika Árpád-kori település a történelmi Ugocsa megye déli részén, a Tisza jobb oldalán. A *Fancsika* helységnév magyar eredetű, puszta személynévből keletkezett magyar névadással, vö. *Fanchaka*, *Fanchuka*, *Fancica*, *Foncheca* stb. szn. (ÁSznt. 299). Az alapjául szolgáló személynév a m. R. *Fons* ~ *Fonch* ~ *Fanch* személynévnek a származéka, vö. 1138/1329: *Fons* (MNY. 32: 205, ÁSznt. 315) (FNESz., *Fancsika*, Rác 2007: 94). Drăganu szerint a *Fancsika* név német, román és magyar is lehet (Drăganu 354). A település névadója valószínűleg a Hontpázmány nembeli *Fonchka* ispán, aki 1303-ban a Mihály testvéréről rámaradt birtokot átengedte másik testvéreinek, Mártonnak (Szabó 326-7, Kristó 27). Több azonos nevű település található a történelmi Bihar megyében is. Rác Anita idézi Jakó Zsigmondot, aki szerint a bihari helységek egy része is a Biharból Ugocsába áttelepült Hontpázmány nemzetség tulajdona lehetett, ezt azzal magyarázza, hogy a nemzetség bihar-ugocsai ágában a *Fancsika* személynév nagyon gyakori volt (Jakó 146, Rác 2007: 94-5). A 18. századtól adatható, párhuzamosan használt népi, 1946-tól hivatalos ukrán *Фанчи́ково* a magyar név szlávósított, ukr. -*ov(o)* képzős alakja (vö. Kupcsinszka 769). A településre a 18. századtól fokozatosan érkeztek ruszin telepesek, akik ekkor még zömmel asszimilálódtak (Szabó 327). A 20. századi betelepülések nyomán azonban mára a mintegy kétezer fős lakosság kétharmadára tehető a számuk.

Fedelesfalva, Крпте 'település Munkácstól É-ra'

1581: *Fedeles* (Lehoczky 3: 247), 1599: *Fedeles Falua*, *Fedelles Falua* (Dica), 17. sz. eleje: *Fedeles Falva* (UC. 88: 9), 1600: *Fedeles Falva*, *Fedeles Falua* (Dica), 1602: *Fedeles*, *Fedeles Falua*, 1609: *Fedeles Falua*, 1610: *Fedeles* (uo.), 1613: *Fedeles* (UC. 18: 25), 1619: *Fedeles* (Dica), 1620: *Fedeles* (uo.), 1622: *Fedeles* (UC. 18: 26), 1625: *Fedeles falua* (UC. 18: 28), 1627: *Fedelesfalua* (UC. 18: 30), 1630: *Fedeles* (Dica), 1634: *Fedelesffalua* (UC. 101: 73), 1635: *Fedelesfalua* (KirK. 8.99), 1645: *Fedeles Falva* (Makkai 367, UC. 19: 1), 1688: *Fedeles falva* (UC. 19: 6), *Fedeles Falva* (UC. 19: 5), 1690: *Fedeles Falva* (UC. 19: 7), 17. sz. vége: *Fedelesfalva* (UC. 6: 32), 1700: *Fedeles Falva* (UC. 19: 9), 1701: *Fedelesfalva* (UC. 2: 15), 1702: *Fedelesfalva* (UC. 19: 12), 1704: *Fedelesfalva* (UC. 20: 4), 1705: *Fedeles Falva* (UC. 20: 1), 1714: *Fedelesfalva* (UC. 20: 2), 1715: *Fedeles Falva*, *Fődeles Falva* (UC. 20: 5), 1720: *Fedeles Falva* (MNL), 1725: *Fedlesfalva* (UC. 124: 6), 1747: *Fedeles-falva* (GK. 450), 1750: *Fedőlesfalva* (MCB), 1760: *Fődilesfalva* (BT), 1773: *Fedelesfalva* (LexLoc. 50), 1782-4: *Fedelesovice* (EKFT), 1788: *Fődelesfalva* (HT. Div. X. 8: 1), 1800: *Fedelesfalva* (TBer), 1808: *Fedelesfalva*, *Fedelesowce*, *Fedelessüci* (Lipszky: Rep. 172), 1824-62: *Fedelessüci* h. *Fedelesfalva* (MKFT), 1828: *Fedelesfalva* (VB), 1837: *Fedelesfalva*, *Fedelesuwci* (F. 3: 69), 1838: *Fedelesfalva* (Schem. 47), 1851: *Fedelesfalva*, *Fedelesuwci* (F. 2: 8), 1856: *Fedelesfalva* (MOK), 1857-9: *Fedelesfalva* (CU), 1863: *Fedelesfalva*, *Fedelesuvci* (Hnt), 1870-1: *Fedelesfalva* (MÁT), 1872-84: *Fedelesfalva* (HKFT), 1873: *Fedelesfalva*, *Földesfalva*, *Fedelesuvci* (Hnt), 1877: *Fedelesfalva*, *Földesfalva* (Hnt), 1882: *Fedelesfalva*, *Földesfalva*

(Hnt), 1888: *Fedelesfalva*, *Földesfalva* (Hnt), 1892: *Fedelesfalva* (Hnt), 1895: *Fedelesfalva* (Hnt), 1898: *Fedelesfalva* (Hnt), 1900: *Fedelesfalva* (Hnt), 1902: *Fedelesfalva* (Hnt), 1907: *Fedelesfalva* (Hnt), 1910: *Феделешувці*, *Феделешувці* (EKYP), 1913: *Fedelesfalva* (Hnt), 1918: *Fedelesfalva* (BT), 1923: *Fedelesfalva*, *Fedelesfalva*, *Феделешовиць* (PR), 1925: *Fedelesfalva* (PR), 1927: *Fedelesfalva* (Hnt), 1929: *Fedelesfalva* (ChM. 272), 1931: *Fedelesfalva* (MPR), 1939: *Fedelesfalva*, *Феделешовиць* (BK. 784), 1941: *Fedelesfalva* (Hnt), 1944: *Fedelesfalva*, *Феделешовиць* (Hnt), 1946: *Kpume* (YPCP), 1968: *Kpume* (3O), 1969: *Kpume* (IMCY), 1983: *Kpume*, *Крытое* (3O), 1991: *Крытое* (TK), 2017: *Kpume* (BPY).

■ *Fedelesfalva* 16. századi, kenézi alapítású település a történelmi Bereg megyében, az ungi megyehatáron. 1581. augusztus 29-én Mágócsi Gáspár, a munkácsi uradalom birtokosa a *Fedeles* nevű családnak adott kenézséget, hogy az időközben elpusztult *Olenyova* falut benépesítsék. A kenézek azonban ehelyett új falut alapítottak (Lehoczky 3: 247), amit magukról neveztek el. 1613-ban *Fedeles Orbán* a főkenéz, a lakosai pedig *Fedeles Agoston*, *Fedeles Janos*, *masik Janos*, *Fedeles Ferencz*, *Orosz Philipp*, *Vdits Kozma es Jurka*, *Udits Paniko es Martin*, *Kiszan? Janos es Kelemen*, *Omeljan Laszlo*, *Homowits Laszlo es Miklos*, *Lengiel Janos*, *Krajnai Simon* (UC. 18: 25). 1690-ben is a családnál van a kenézség (UC. 19: 7). A *Fedelesfalva* helységnév magyar eredetű, a m. *Fedeles* csn.-nek (CsnSz. 350, ÚMCsT. 290) és a birtokos személyjellel ellátott *falu* főnévnek az összetételével keletkezett (Lehoczky 1873: 67, FNESz., *Fedelesfalva*). A családnév Kázmér Miklós szerint talán a szótárakban nem adatolt m. *fedeles* 'tetőkészítő ács' foglalkozásnévből (CsnSz. uo.) származik. A kárp. ukr. *Феделеу* család- és a helységnév kapcsán Csucska erőltetettnek tartja a magyar eredeztetést, véleménye szerint valószínűbb, hogy a név a lat. *Fidelis* alakváltozata (Csucska 2005: 569), ezt azonban nem tudja kimutatni az ukránból. A *Fidelis* névre Fehértói Katalin is csak egy adatot hoz, vö. 1298: *Fidelis* (ÁSznt. 307). A korábbi ruszin *Феделешовиць* a magyarral párhuzamos névadás eredménye, a *Fedeles* csn. ukr. -овиць helynévképzős alakja, jelentése tkp. 'Fedeles emberei, házanépe'. 1946-ban a település nevét megváltoztatták, a történelmi nevet a népetimológiás ukrán *Kpume* váltotta fel, ehhez l. ukr. *kpume* 'fedett, befedett' mn. (CYM. 4: 350), ukr. N. *kpumu* 'fed, behúz' ige (Csopéj 163).

Fejéregyháza, Біла Церква 'település Rahótól DNY-ra'

1363: *Feyereghaz*, *Feyereghaz* (Mihályi 65, 68, Gy. 4: 122), 1373: *Feyereghaz* (DocVal. 249), 1405: *Ffeyereghaz* (ZsO. 2/1: 497), 1480: *FeyerEghaz* (DL. 70994), 1503: *Fejéregyház* (Iványi 191), 1504: *Fejéregyház* (uo. 194), 1521: *Fejéregyház* (uo. 216), 1530: *Feyereghaz* (Dica), 1542: *Feyer Eghaz*, *Feyereghaz*, 1543: *Feyereghaz*, 1548: *Feyereghaz*, 1550: *Feyereghaz*, *Feyereghaz*, 1552: *Feyereghaz*, 1553: *Feyereghaz*, 1554: *Feyereghaz*, 1555: *Feyereghaz* (uo.), 1681: *Fejéregyház* (UC. 148: 34), 1689: *Fejéregyháza* (UC. 5: 11), 1696: *Fejéregyháza* (UC. 149: 23), 1707: *Fejéregyház* (UC. 8: 55), 1720: *Fejéregyháza* (MNL), 1735: *Fehér egyház* (MCM), 1747: *Fejéregyháza* (GK. 346), 1773: *Fejéregyháza*, *Bezerida albo*, *Bilof Czrok* (LexLoc. 133), 1782-4: *Weis Kirchen* (EKFT), 1796: *Fejéregyháza*, *Beszerida Albó* (Vályi 1: 641), 1798: *Fejéregyháza* (CsT. 11), 1799: *Feierethaza* (HT. 0012: 2), 1800: *Fejéregyház*, *Weiskirchen*, *Beszerida Albo* (TM), 1808: *Fejéregyháza*, *Weißkirchen*, *Bila czerkva*, *Beszerika alba* (Lipszky: Rep. 173), 1809: *Fejéregyház* (Kam. 661), 1824-62: *Fehéregyháza* (MKFT), 1828: *Fehér Egyháza*, *Beserika Alba* (Nagy 196), 1838: *Fejéregyháza* (Schem. 53), 1839: *Fehéregyháza* (F. 4: 200), 1851: *Fehéregyháza* (F. 2: 8), 1856: *Fejéregyháza* (*Besericza Alba*) (MOK), 1857-9: *Fehéregyháza* (*Besericzaalba*) (CU), 1858: *Fejéregyháza* (Kat.), 1863: *Fejéregyháza*, *Besericza-Alba* (Hnt), 1864: *Fejéregyháza*, *Beserika Alba* (PestyM), 1870-1: *Fejéregyháza* (MÁT), 1872-84: *Fejéregyháza*, *Baserica alba* (HKFT), 1873: *Fejéregyháza*, *Baserica-Alba* (Hnt), 1877: *Fejéregyháza*, *Baserica-Alba* (Hnt), 1882: *Fejéregyháza*, *Baserica-Alba* (Hnt), 1888: *Fehéregyháza*, *Fejéregyháza*, *Beszerika alba* (Hnt), 1892: *Fejéregyháza*, *Fehéregyháza*, *Beszarika alba* (Hnt), 1895: *Fejéregyháza* (Hnt), 1898: *Fejéregyháza* (Hnt), 1900: *Fejéregyháza* (Hnt), 1901: *Tiszafejéregyháza* (Mező 1999: 107), 1902: *Tiszafejéregyház* (Hnt), 1907: *Tiszafejéregyház* (Hnt), 1910: *Бесерика алба* (EKYP), 1913: *Tiszafejéregyháza* (Hnt), 1923: *Cerkov Bila*, *Tiszafejéregyháza*, *Біла церков* (PR), 1925: *Bilá Církev* (PR), 1927:

Bilá Cirkev (Hnt), 1929: *Cirkev Bilá* (ChM. 138), 1931: *Bilá Cirkev* (MPR), 1939: *Tiszaféjéregyház*, *Бѣла Церковъ* (BK. 799), 1941: *Tiszaféjéregyház* (Hnt), 1946: *Бѣла Церква* (УРСР), 1968: *Бѣла Церква* (30), 1969: *Бѣла Церква* (ІМСУ), 1978: *Бѣлая Церковъ* (TK), 1983: *Бѣла Церква*, *Бѣлая Церковъ* (30), 2017: *Бѣла Церква* (ВРУ).

■ Fejéregyháza a 14. század közepén alapított falu a történelmi Máramaros megyében, a *Felső-Tisza* vidékén, Aknaszlatina szomszédságában. A falu Máramaros egyik legrégebbi települése, Györffy György szerint neve valószínűleg királyi kápolnára vonatkozott (Gy. 4: 113). Kniezsa a *Fejéregyház* helységnevet magyar eredetűnek tartja, ami azzal kapcsolatos, hogy a településnek fehér falú temploma volt már a korai időkben (Kniezsa KeletMo. 129, Bélay 139). Ezt a helyi népi emlékezet is megőrizte: „Nép hagyományilag úgy beszélnek a ’Tisza folyója által lerombolt partján volt fejrre meszelt Ima háztól vette nevét mely Románul Beszerika albának mondatik” (PestyM). Györffy György a *fehér* jelző ’előkelő, királyi’ jelentésben való jelenlétét a templomról elnevezett településnevekben azzal magyarázza, hogy fehér kőből csak a királynak állt módjában templomot emelni, az egyszerű falusi templomok vályogból vagy fából épültek (Györffy 1977: 243, 318). Ezt az elképzelést Klima László a *Fehéregyház*, *Fehértemplom* helynevek kapcsán elfogadhatónak tartja, mert az ilyen nevek nagy száma nem magyarázható az általában azonos építőanyag színével (Klima 185-91). 1373-ban már a román Szász vajda fiainak a birtokában van, s később is a településről elnevezett román Fejéregyházi család nemesi birtoka (Bélay 48-9). Ma a kárpátaljai románság egyik fő központja. A helységnév a 17. században az -a birtokos személyjellel egészült ki. A megkülönböztető szerepű *Tisza-* előtag az országos helységnévrendezés során, 1901-ben került a névbe, a folyó mellékre utal (Mező 1999: 107). A román *Beserica Alba* és a ruszin népi, ma hivatalos ukrán *Бѣла Церква* párhuzamos névadással vagy tükörfordítással keletkezett a magyarból, vö. rom. *biserică* ’templom’ fn. (DRM. 1: 128), *alb* ’fehér’ mn. (uo. 1: 30), ill. ukr. *білий* ’fehér’ mn. (CYM. 1: 181-2), *церков* ’templom’ fn. (uo. 11: 202) (FNESz., *Tiszaféjéregyház*, Lucsik 47, Janko 46). *Fejéregyház* nevű települések a történelmi Magyarország számos pontján előfordulnak (Békés, Pozsony, Fehér, Fejér, Arad, Doboka, Somogy, Külső-Szolnok stb. megyékben). Ukrán megfelelője Kárpátalján kívül csak Kijev megyében él, kicsinyítő képzős alakja (*Бѣлоцерківка*) azonban négy megyében (Zaporozsje, Mikolajiv, Poltava, Herszon) is megtalálható.

Feketeardó, Чорнотисів 'település Nagyszőlőstől D-re'

1291: *Feketheordow* (Sztp. KritJ. 2/4: 248), 1300: *Fekete Ardou* (Mihályi 4), 1316: *Ordov* (Szirmay 138), 1319: *Ordo* (Perényi 28), 1320: *Ordo, Ordou* (AOkl. 5: 307), 1322: *Ordou* (DL. 50719), 1323: *Ardou* (Szabó 46), 1336: *Ordou* (Perényi 44), 1337: *Ordow* (uo. 47), 1348: *Ordo* (uo. 58), 1351: *Ordo* (DL. 70629), 1355: *Ordow* (AO. 6: 407), 1357: *Ordo* (uo. 635), 1358: *Ordow* (DL. 24804), *Ardov* (DocVal. 140), 1359: *Ordow* (Perényi 71), 1367: *Fekete Ardo* (DL. 38130), 1370: *Ordo* (DocVal. 225), 1377: *Ordo* (Fejér 9/5: 174), 1378: *Ardo* (DL. 26566), 1389: *Ordo* (DocVal. 350), 1393: *Ardo* (uo. 459), 1405: *Ordo* (Perényi 141), 1430: *Ardo* (Fejér 10/7: 73), 1431: *Ardo* (DL. 70870), 1441: *Ardo* (DL. 70896), 1466: *Ardo* (Perényi 252), 1471: *Fekethwardo* (DL. 70952), 1473: *Fekete Ardó* (Iványi 153), 1474: *Feketheardo* (Perényi 271), 1491: *Ardo* (C. Tóth 2006b: 68), 1492: *Ardo* (Perényi 309), 1513: *Feketheardo* (DL. 86743), 1521: *Fekethe Ardo* (Perényi 404), 1549: *Feketeardo* (Maksay 1990/2: 830), 1564: *Fekette Ardo* (Szabó K. 349), 1670-89: *Fekete Ardó* (UC. 159: 41), 1673: *Ardo post Tibiscum* (UC. 27: 6), 1674: *Ardo* (UC. 81: 3), 1689: *Fekete Ardo* (UC. 34: 39), 1713: *Fekete ardó* (UC. 34: 45), 1715: *Fekete Ardó* (MNL), 1720: *Fekete Ardo* (MNL), 18. sz. első fele: *Fekete Ardó* (BélUg), 1740: *Feketeardo* (UgT.), 1747: *Fekete Ardó* (GK. 169), 1756: *Fekete Ardo* (Kam. 0303: 2), 1773: *Fekete Ardó* (LexLoc. 283), 1782-4: *Fekete Ardó* (EKFT), 1786: *Fekete Ardó* (HT. Div. XVIII: 10), 1788: *Fekete Ardo* (HT. Div. X. 8: 1), 1796: *Fekete Ardó* (Vályi 1: 59), 1800: *Fekete Ardó* (TUg), 1808: *Ardó* (*Fekete-*), *Ardow* (Lipszky: Rep. 20), 1816: *Ardó*, *Fekete Ardó* (Hübner 1: 701), *Fekete-Ardo*, *Ardu* (uo. 2: 229), 1824-62: *Fekete-Ardo* (MKFT), 1825: *Fekete Ardó* (HT. Div. XII. 22), 1828: *Fekete-Ardó* (VU), 1838: *Feketeardó* (Schem. 67), 1839: *Fekete-Ardó* (F. 4: 418), 1851: *Fekete-Ardó* (F. 1:

51), 1856: *Fekete-Ardó* (MOK), 1857-9: *Ardóv* (*Fekete Ardó*) (CU), 1863: *Fekete-Ardó* (Hnt), 1865: *Fekete Ardó* (PestyU), 1870-1: *Fekete Ardó* (MÁT), 1872-84: *Fekete Ardó* (*Ardüv*) (HKFT), 1873: *Ardó* (*Fekete-*), *Ardüv* (Hnt), 1877: *Ardó* (*Fekete-*), *Fekete-Ardüv* (Hnt), 1882: *Ardó* (*Fekete-*), *Fekete-Ardüv* (Hnt), 1888: *Fekete-Ardó*, *Ardüv* (Hnt), 1892: *Fekete-Ardó* (Hnt), 1895: *Fekete-Ardó* (Hnt), 1898: *Fekete-Ardó* (Hnt), 1900: *Fekete-Ardó* (Hnt), 1902: *Feketeardó* (Hnt), 1907: *Feketeardó* (Hnt), 1910: *Ардов* (EKYP), 1913: *Feketeardó* (Hnt), 1918: *Feketeardó* (UgT.), 1923: *Ardov Čornyj*, *Feketeardó*, *Ардов Чорный* (PR), 1925: *Ardo-vec* (PR), 1927: *Černy-Ardov* (Hnt), 1929: *Ardov Černý* (*Fekete-Ardó*) (ChM. 12), 1931: *Černý Ardov* (MPR), 1941: *Feketeardó* (Hnt), 1944: *Feketeardó* (Hnt), 1946: *Чорнотисів* (УРСР), 1968: *Чорнотисів* (3O), 1969: *Чорнотисів* (IMCY), 1983: *Чорнотисів*, *Чорнотисов* (3O), 1991: *Чорнотисов* (TK), 2017: *Чорнотисів* (БПУ).

■ Feketeardó Árpád-kori település a történelmi Ugocsa megye délkeleti részén. „A mai Feketeardó eleinte Ardó néven szerepelt s csak a XV–XVI. században vette fel – a ma élő lakosok szerint a helységen keresztül folyó Feketevíz nevű pataktól – a Feketeardó nevet, a másik Ardó pedig, a mai Szöllősvégardó ez időben cseréli fel eredeti nevét, a Feketeardót Szöllősvégardóval. A névcseré figyelembe nem vétele miatt történeti munkákba is tévedések kerültek” (Szabó 336). Az *Ardó* helységnév magyar eredetű, királyi erdőóvók települését jelöli, az *erdő-óvó* foglalkozásnév elhomályosulásával annak *ardó* alakjából jött létre (FNESz., *Feketeardó*, Györffy 1976: 318, Karácsony 348). A foglalkozásnév alaki fejlődése nincs tisztázva, az EtSz. felveti, hogy a magyar összetett szóból talán (szláv) „idegen ajkon” lett *ardov* (EtSz., *Ardó*). Drăganu is ezt vallja, s az *Ardó* helyneveket román eredetűnek tekinti (l. még *Erdély>Ardeal*) (Drăganu 362-6). Eszerint az *Ardó* nevek visszakoösönzések lennének a szlávól vagy a románból. „Az óvás máskülönben is összefüggésben állott a régi magyar nyelvben az erdő használatával, mert ha nem volt szabad valamely erdőrészt legeltetésre és vágásra használni, azt nem tilalmasnak, hanem *avas*-nak hívták, mert *óvó* volt mellé rendelve... Ardó helyneveket hazánkban csakis olyan vidékeken találunk, a hol legalább is hajdanában rengeteg, királyi erdőségek terültek el” (Karácsony 348-9). Réső Ensel Sándor az *Ardó* neveket közvetlenül az *erdő* szóból származtatja: „Ardo, több hely viseli e nevet. Ardo = Erdő, Erdő = Erdeu, Erdeu = erdő. Pelsőcz mellett Ardo Gömör vb. már IV. Béla idejében, midőn Bebekek bírták, oly erdővel bírt, hogy mint ma is, szemet égettek lakosai. Nyárs-Ardo (Nyársány) tót h. Sáros vb., nevének jelentése „Nyers-erdő”. Fekető-Ardo = Fekete erdő, Szőlős-Ardo = Szőlős erdő m. h. Abauj vb., híres boráról s tölgyes erdejéről stb.” (Réső 1: 69). A megkülönböztető szerepű *Fekete-* előtag a falun keresztülfolyó *Fekete-vízzel* van kapcsolatban (vö. Bölskei 145-50), vö. *Fekete-víz* 'patak Batár (Братово) h.' 1319: *Feketeviz* (Perényi 28), *Feketeüz* (ZO. 1: 164), *Fekethewyz* (Szabó 406), 1441: *Fekethewiz* (uo. 290), 1474: *Fekethewyz* (Perényi 274), 1476: *Fekethewyz* (Szabó 311), 1573: *Fekethewyz* (uo. 315), 1775: *Fekete víz* (uo. 533), 1872-84: *Fekete víz* (HKFT), 1887: *Fekete víz* (Szabó 533), 1896: *Fekete víz* (S. 172), 1910: *Fekete víz* (HBÁT), 1939: *Fekete-víz* (SzSzBML. 468). A korábbi párhuzamos használt ruszin *Ardüv* a magyar név átvétele. Az 1946-tól hivatalos ukrán *Чорнотисів* jelentése tkp. 'Fekete-Tisza' (FNESz., *Feketeardó*, Kupcsinszka 806).

Feketepatak¹, Чорний Потік

'település Nagyszőlőstől ÉNy-ra'

1260: *Feketepotok* (ÁÚO. 7: 538), 1273: *Feketeupotok* (RegArp. 2281), 1295: *Feketeupotok* (ÁÚO. 5: 135), 1336: *Feketewpatak* (Perényi 44), 1351: *Feketeupatak* (uo. 61), 1356: *Feketepatak* (Fejér 9/2: 568), 1365: *Feketepatak* (DL. 70647), 1411: *Fekethepathak* (ZsO. 3: 375), 1414: *Fekethepathak* (uo. 4: 445), 1549: *Pathak* (Maksay 1990/2: 831), 1550: *Pathak* (KárOkl. 3: 258), 1564: *Pathak* (Szabó K. 347), 1649: *Fekethe Patak* (KirK. 10.148), 1670: *Fekethe Patak* (UC. 55: 3), 1671: *Feketepatak* (UC. 60: 17), 1672: *Fekete Patak* (UC. 11: 48b), 1674-5: *Fekete Patak* (UC. 31: 1), 1686: *Fekete Patak* (UC. 11: 48k), 17. sz. vége: *Feketepatak* (UC. 37: 7), 1715: *Fekete Patak* (MNL), 1720: *Fekete Patak* (MNL), 18. sz. vége: *Fekete Patak* (BéUg), 1756: *Fekete patak* (Kam. 0303: 2), 1773: *Fekete-Patak*, *Czornej potuk* (LexLoc. 284), 1782-4: *Fekete Potok* (EKFT), 1786: *Fekete Patak* (HT. Div. XVIII: 10), 1788: *Fekete Patak* (HT. Div. X. 8: 1), 1796: *Fekete Patak* (Vályi 1: 669), 1800: *Fekete-*

patak (TUg), 1808: *Feketepatak*, *Černýpotok* (Lipszky: Rep. 174), 1824-62: *Feketepatak* (MKFT), 1825: *Fekete Patak* (HT. Div. XII. 22), 1828: *Fekete-Patak* (VU), 1839: *Fekete-Patak* (F. 4: 416), 1851: *Feketepatak* (F. 2: 12), 1856: *Fekete-Patak* (MOK), 1857-9: *Fekete Patak* (CU), 1863: *Fekete-Patak* (Hnt), 1865: *Feketepatak* (PestyU), 1870-1: *Fekete Patak* (MÁT), 1872-84: *Fekete patak* (HKFT), 1873: *Feketepatak* (Hnt), 1877: *Feketepatak* (Hnt), 1882: *Feketepatak* (Hnt), 1888: *Feketepatak* (Hnt), 1892: *Feketepatak* (Hnt), 1895: *Feketepatak* (Hnt), 1898: *Feketepatak* (Hnt), 1900: *Feketepatak* (Hnt), 1907: *Feketepatak* (Hnt), 1910: *Фекетепатак*, *Чорний помік* (EKYP), 1913: *Feketepatak* (Hnt), 1918: *Feketepatak* (UgT.), 1923: *Potok Čornýj*, *Feketepatak*, *Чорный поток* (PR), 1925: *Černý Potok* (PR), 1927: *Černý-Potok* (Hnt), 1929: *Potok Černý* (*Feketepatak*) (ChM. 1017), 1931: *Černý Potok* (MPR), 1941: *Feketepatak* (Hnt), 1944: *Feketepatak* (Hnt), 1946: *Чорний Помік* (YPCP), 1968: *Чорний Помік* (ЗО), 1969: *Чорний Помік* (IMCU), 1981: *Черный Поток* (TK), 1983: *Чорний Помік*, *Черный Поток* (ЗО), 2017: *Чорний Помік* (BPU).

■ Feketepatak Árpád-kori település a történelmi Ugocsa megye nyugati részén. A falu eredetileg az ugocsai királyi uradalom része volt, s a 13. század közepe táján az elsők között szakadt le az uradalomról (Szabó 63). A *Feketepatak* helységnév magyar eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Fekete-patak* 'a Szalva b. á. Verbőc (Вербо́вецъ) h.' 1740: *Feketepatak* (UgT.), 1750: *Fekete patak* (Festetics lt. 0063), 1865: *Fekete patak* (Kat.), *Fekete Thot patak* (S. 170), *Fekete Tóth patak* (uo. 166), 1878: *Feketető patak* (uo.). „A helység a nevét a rajta átkanyargó, sokszor egészen kiszáradó, fekete színt mutató folyótól vette (PestyU, Szabó 342). A pataknév a víz, meder színére utaló *fekete* melléknévnek (ÉKSz. 1: 367) és a *patak* 'kis vízfolyás' (FKnT. 266) főnévnek az összetételével jött létre (FNESz., *Feketepatak*). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Чорний Помік* a magyar név tükörfordítása, vö. ukr. *чорний* 'fekete' mn. (СУМ 11: 352, Csopéj 429), ill. ukr. *помік* 'patak' fn. (СУМ. 7: 409-10).

Feketepatak², Чорний Помік 'település Ilosvától É-ra'

1568: *Fekethe Patak* (Dica), 1570: *Fekete patak* (UC. 18: 22), *Fekethe Pathak* (UC. 18: 23), *Fekethe patak*, *Feketthe Pathak* (Dica), 1570/1602/1603: *Fekete Patak* (UC. 18: 24), *Fekethe Patak* (UC. 97: 29), 1572: *Fekete Patak*, *Fekethe Pathak* (Dica), 1576: *Feketepatak*, *Fekethe Patak*, 1599: *Fekete Patak*, *Feketthe Patak* (uo.), 17. sz. eleje: *Fekete Patak* (UC. 88: 9), 1600: *Fekete Patak*, *Fekette Pattak* (Dica), 1602: *Fekete Patak*, *Fekete Pathak*, 1610: *Feketepatak* (uo.), 1613: *Fekete patak* (UC. 18: 25), 1619: *Feketepatak* (Dica), 1620: *Feketepatak* (uo.), 1622: *Feketepatak* (UC. 18: 26), 1625: *Fekethepatak* (UC. 18: 28), 1630: *Feketepatak* (Dica), 1634: *Fekete Patak* (UC. 101: 73), 1635: *Fekete Patak* (KirK. 8.99), 1645: *Feketepatak* (Makkai 357, UC. 19: 1), 1688: *Fekete Patak* (UC. 19: 6), 1690: *Fekete Patak* (UC. 19: 7), 1699: *Feketepatak* (UC. 19: 8), 1700k.: *Fekete Patak* (UC. 53: 44), 1700: *Fekete Patak* (UC. 19: 9), 1701: *Fekete Patak* (UC. 2: 15), 1702: *Feketepatak* (UC. 19: 12), 1704: *Fekete Patak* (UC. 20: 4), 1705: *Fekethe Patak* (UC. 20: 1), 1714: *Fekete Patak* (UC. 42: 39, 20: 2), 1715: *Feketepatak* (MNL), *Fekete Patak* (UC. 20: 5), 1718: *Fekete Patak* (UC. 151: 21), 1720: *Fekete Patak* (MNL), 1725: *Fekete Patak* (UC. 124: 6), 1741: *Fekete Patak* (GK. 526), 1747: *Fekete-Patak* (GK. 442), 1750: *Fekete vel. Cserni Patak* (MCB), 1760: *Fekete v. cserni patak* (BT), 1773: *Fekete Patak*, *Cserni Potok* (LexLoc. 51), 1782-4: *Fekete Patak* (EKFT), 1788: *Fekete Patak* (HT. Div. X. 8: 1), 1790: *Fekete Patak* (UC. 166: 32), 1796: *Fekete Patak* (Vályi 1: 668), 1800: *Feketepatak* (TBer), 1808: *Feketepatak*, *Černýpotok*, *Csernejpotiük* (Lipszky: Rep. 174), 1824-62: *Csorny Potiük h. Fekete Patak* (MKFT), 1828: *Fekete-Patak* (VB), 1837: *Patak (Fekete)* (F. 3: 79), 1838: *Feketepatak* (Schem. 44), 1851: *Feketepatak* (F. 2: 12), 1856: *Feketepatak* (*Csorni-Potiük*) (MOK), 1857-9: *Fekete Patak* (CU), 1863: *Feketepatak*, *Csornipotok* (Hnt), 1870-1: *Feketepatak* (MÁT), 1872-84: *Cserni potok*, *Fekete patak* (HKFT), 1873: *Feketepatak*, *Csornipotok* (Hnt), 1877: *Feketepatak*, *Csornipotiük* (Hnt), 1882: *Feketepatak*, *Csornipotiük* (Hnt), 1888: *Feketepatak*, *Csornipotok* (Hnt), 1892: *Fekete-Patak*, *Csornipotok* (Hnt), 1895: *Feketepatak* (Hnt), 1898: *Feketepatak* (Hnt), 1900: *Feketepatak* (Hnt), 1902: *Feketepatak* (Hnt), 1903: *Kenézpatak* (Mező 1999: 107), 1907: *Kenézpatak* (Hnt), 1910: *Чорний Помік* (EKYP), 1913: *Kenézpatak* (Hnt), 1918: *Csornipotok* (BT), 1923:

Potok Čornyj, Kenézpatak, Чорний Потік (PR), 1925: *Černý Potok* (PR), 1927: *Černý Potok* (Hnt), 1929: *Potok Černý* (ChM. 1017), 1931: *Kanižpotok* (MPR), 1939: *Kenézpatak, Чорный Потокъ* (BK. 785), 1941: *Kenézpatak* (Hnt), 1944: *Kenézpatak, Чорный Потокъ* (Hnt), 1946: *Чорний Потік* (УРСР), 1968: *Чорний Потік* (ЗО), 1969: *Чорний Потік* (ІМСУ), 1983: *Чорний Потік, Черный Поток* (ЗО), 1991: *Черный Поток* (ТК), 2017: *Чорний Потік* (ВРУ).

■ Feketepatak 16. századi alapítású település a történelmi Bereg megyében, a *Hát* hegy keleti oldalán. A *Feketepatak* helységnév magyar eredetű, víznévből jött létre névátvitellel, vö. *Fekete-patak** 'a Zsigó j. á. Feketepatak (Чорний Потік) h.', 1570: *Fekethe patak* helységnév (Dica), 1782-6: *Fekete Patak* (EKFT), 1865: *Csorne patak* (Kat.), *Csornej patak* (S. 71), 1907: *Csorne patak, Fekete potak* (uo.). A pataknev a víz, meder színére utaló *fekete* melléknévnek (ÉKSz. 1: 367) és a *patak* 'kis vízfolyás' (FKnT. 266) főnévnek az összetétele (FNESz., *Feketepatak*). Az 1625-ös összeírás személynevei azt mutatják, hogy a falu lakossága a szomszédos vagy közeli településekről származik: *Barthazy, Maczorffalusy, Dobrokaý, Kereczkey, Brody, a kenéz Parlagh Péter* (UC. 18: 28). 1699-ben Balogh János és Gulana (?) *Vaszil* a kenéz, s a faluban *Csehely, Feir, Brudi, Boris, Lengyel, Hadzaga, Mis* családnévű adózókat sorolnak fel (UC. 19: 8). A keresztnévűek is a lakosság elruszinosodásáról tanúskodnak (*Jaczko, Ivan, Ihnat, Fedur, Timko, Dankos* stb.). A falu nevét 1903-ban, az országos helységnévrendezés során *Kenézpatak*-ra változtatták, hogy megkülönböztessék az ugocsa Feketepataktól (Mező 1999: 107). A korábbi ruszin népi, ma hivatalos ukrán *Чорний Потік* párhuzamos névadással keletkezett, vö. ukr. *чорний* 'fekete' mn. (СУМ 11: 352, Csopoj 429), ill. ukr. *nomik* 'patak' fn. (СУМ. 7: 409-10).

Feketetisza, Чорна Тиса

'település Rahótól ÉK-re'

1789: *Fekete Tisza, Contracti Tibiscanis* (MTH. 118), 1798: *Fekete Tisza* (CsT. 11), 1814: *Fekete-Tisza* (Cat. 79), 1816: *Fekete-Tisza* (Schem. 50), 1821: *Fekete-Tisza* (Schem. 44), 1822: *Fekete-Tisza* (Schem. 44), 1828: *Fekete Tisza* (Nagy 196), 1839: *Fekete-Tisza* (F. 4: 200), 1851: *Fekete-Tisza* (F. 2: 12), 1857-9: *Tisza* (CU), 1864: *Fekete-Tisza, Tiszá csorna, fekete Tisza* vagy rövidítve *Tiscsora* (PestyM), 1872-84: *Czarna Tisa* (HKFT), 1876: *Fekete-Tisza* (Szilágyi 327), 1882: *Tisza* (Hnt), 1888: *Tisza, Tésza* (Hnt), 1892: *Tisza* (Hnt), 1898: *Fekete-Tisza* (Hnt), 1900: *Fekete-Tisza* (Hnt), 1902: *Feketetisza* (Hnt), 1904: *Feketetisza* (BK. 532), 1907: *Feketetisza* (Hnt), 1910: *Чорна Туца* (ЕКУР), *Feketetisza* (KSH), 1913: *Csorna Tisza, Feketetisza* (Hnt), 1929: *Tisa Černa* (ChM. 1252), 1943/44: *Feketetisza* (Tóth Á. 164), 1944: *Feketetisza, Чорна Туца* (Hnt), 1946: *Чорна Туца* (УРСР), 1968: *Чорна Туца* (ЗО), 1969: *Чорна Туца* (ІМСУ), 1978: *Черная Туца* (ТК), 1983: *Чорна Туца, Черная Туца* (ЗО), 2017: *Чорна Туца* (ВРУ).

■ Feketetisza a 18. század második felében települt a történelmi Máramaros megyében, Körösmező határában, a *Fekete-Tisza* felső szakaszán. A *Feketetisza* helységnév magyar eredetű, víznévből jött létre névátvitellel, vö. *Fekete-Tisza* 'a Tisza j. f. á. Körösmező (Ясіня) h.' 1725: *Tybiscus niger fl.* (Revizki), 1756: *Tybiscus Niger fl.* (Kam. 0303:2), 1760k.: *Tibiscus Niger Fluv.* (Kam. 0296), 1782-6: *Schwarze Theiss* (EKFT), 1789: *Schwarte Theis* (HT. 0012: 1), 1794: *Schwarze Theis* (HT. 0248), 1798: *Fekete Tisza F.* (MT), 18. sz.: *Tibiscus niger Fluv.* (Kam. 0296), 1804: *Schwarze Theis Fl.* (HT. 0401), 1809: *Niger Tibiscus* (Kam. 0661), 1830: *Fekete Tisza* (CsIT. 0009), 1839: *Fekete Tisza* (F. 4: 177), 1855: *Schwarze Theisz* (FK), 1863: *Чорная Туца* (Kat.), 1864: *Fekete Tisza, vagy rövidítve Tiscsora* (PestyM), *Fekete Tisza* (uo., *Akna- és Bocskórahó*), 1865: *Fekete-Tisza* (Hunfalvy 3: 299), 1872-84: *Czarna Tisa* (*Schwaze Theiss*) (HKFT), 1876: *Fekete-Tisza* (Szilágyi 89), 1899: *Fekete-Tisza* (FKözl.), 1910: *Fk. Tisza* (*Schwarze Theiss*) (HBÁT), 1925: *Černa Tisa* (PR), 1935: *Čorna Tisa, Чорна Туца* (W. 37, 64), 1939: *Fekete-Tisza, Csorna Tisza* (SzSzBML. 468), 1940: *Fekete Tisza* (FKözl.), 1957: *Чорна Туца, Черная Туца* (КРУ. 17), 1978: *Черная Туца* (ТК), 1979: *Чорна Туца* (СГУ 611). A folyónév etimológiájával kapcsolatban számos elmélet keletkezett. A 19. század közepén Lutskey Mihály a szlávból, s a *muxua, muxa* 'csendes' mn.-ből származtatja (Lutskey 1: 61). Melich János germán, közelebbről longobárd eredetűnek

tekinti, s úgy véli, hogy török (avar, bolgár-török) közvetítéssel került a magyarba (Melich HonfMg. 69). Kniezsa István szerint viszont bizonytalan eredetű, a magyarban szláv közvetítésű víznév (Kniezsa ErdVíz. 31). Kiss Lajos úgy véli, hogy talán egy 'iszapos, sáros' jelentésű **Tisjo-* (< ie. **tj-* 'olvaszt, olvad') származéka (vö. FNEsz, *Tisza*), l. még ie. **tei*, **ti* 'folyóssa tesz, olvaszt; nyálkás-nedves állapotban van', gör. *tiphos* 'mocsár, tó', óegyházi szl. **timěno* 'iszap' fn. (Kiss 1999b: 151). Az orosz névtudományban Nyikonov egy dák **Pathissus* névből eredezteti, ehhez l. szanszkr. *pathas* 'víz' fn. (Nyikonov 419). Poszpelov szintén ebből a névből indul ki, de véleménye szerint a *Pathissus* szláv, egy prefixumos **Po-Tisza* 'tkp. Tisza mente' jelentésű, amit Melich is elfogadhatónak tart (Poszpelov 417, Melich HonfMg. 65). Mindannyian a Plinius által említett *Pathyssus* névalakot veszik alapul (Plinius 137). Drăganu és Janko is a szl. **tisъ*, *tisa* 'tiszafa', ukr. *muc* 'ua.' (CYM 10: 122) fn.-ből eredezteti (Drăganu 403, Janko 351). Lucsik egy ősszl. **tishn~*tesn-* 'nyom, szoros' < ie. **tis~*tais-* 'olvad, olvadék, eltűnik' tő v. szl. **těsnina* 'keskeny árok, vízmosás, folyómeder' fn. (Lucsik 471-2) származékának tartja. A román Felecan szerint a név a dák **Tibisio* név átvétele, l. ie. **thib-* 'iszapos' mn. (Felecan 256). A folyó régi, latinosított *Tybiscus* neve azonban tévedés eredménye, az ugyanis elsődlegesen a *Temes* neve (Melich HonfMg. 65). A folyónak a Felső-Tisza vidékén létezett egy *c*-vel ejtett változata is, ami a korai ómagyar korban a *c* hang hiánya miatt nem terjedt el, vö. *tīřza*, *Thicia*, *Tycya*, *Titia*, s elképzelhető, hogy a név *c*-je a magyarban affrikálódott (DAI, Melich 1923: 37-8, HonfMg. 64-9, Bárczi 111). Mint az látható, a folyónévnek máig nem született egyértelmű, elfogadott etimológiája. A *Fekete*-előtag a *Tisza* másik forráságának, a *Fehér-Tisza* nevének az előtagjával van korrelációban, mivel annak habzó vizétől eltérően sötétebb színű. Fedaka szerint azonban nem a víz színe szolgált a névadás alapjául, hanem a sötét erdő, ahol ered (Fedaka 253). A hivatalos ukrán *Чорна Туца* a magyar név értelmi megfelelője, vö. ukr. *чорна* 'fekete' mn. (CYM 11: 352, Csopéj 429), ill. *Tisza* víznév. Az Okola havasból eredő Fekete-Tiszának a Körösmezőig tartó szakaszát a helyi szláv lakosság *Tiszcsorá*-nak, tkp. 'Kis-Tiszá'-nak is nevezte, vö. 1825-62: *Tisczorna* (MKFT). Ehhez l. *Tisza* víznév + rom. *-șora* kics. képző.

Felsőapsa, Верхне Водяне 'település Rahótól DNY-ra'

1387: *Felsewabsa* (DocVal. 332), 1390: *Felsewapsa* (Cs. 1: 446), 1403: *utraque Apcha* (ZsO. 2/1: 286), 1406: *superior Apcha* (Mihályi 143), 1407: *Apsa superioris* (Mihályi 150), 1415: *Felsewapsa* (ZsO. 5: 304), 1480: *FelsevApsa* (DL. 70994), 1492: *Absa* (DL. 36398), 1521: *Felső-Apsa* (Iványi 216), 1530: *Felsewapsa* (Dica), 1542: *Fewlswapsa*, 1543: *Felsewapsa*, 1548: *Felseoapsa*, 1550: *Felseo Apsa*, *Felseoapsa*, 1552: *Felsew Apsa*, 1553: *Felseo Apsa*, 1554: *Felsewapsa*, 1555: *Felseoapsa* (uo.), 1681: *Felső Apsa* (UC. 148: 34), 1689: *Felső Apsa* (UC. 5: 11), 1707: *Felseő-Apsa* (UC. 8: 55), 1715: *Felső Absa* (MNL), 1720: *Felső Apsa* (MNL), 1725: *Felső Apsa* (Revizki), 1735: *Fölso Apsa* (MCM), 1747: *Felső-Apsa* (GK. 345), 1756: *Felső Apsa* (Kam. 0303: 2), 1770: *Felső Apsa* (UC. 160: 30), 1773: *Superior Apsa*, *Felső Apsa*, *Apsa dgye Szusz*, *Apsu Verchnyu* (LexLoc. 133), 1782-4: *Felső Apsa* (EKFT), 1796: *Felső Apsa* (Vályi 1: 48), 1798: *F. Apsa* (CsT. 11), 1799: *Felső-Apsa* (HT. 0012: 2), 1800: *Felső Apsa* (TM), 1808: *Apsa (Felső-)*, *Apsa dgye szusz* (Lipszky: Rep. 19), 1809: *F. Apsa* (Kam. 661), 1824-62: *Apsa Felső* (MKFT), 1828: *Apsa (Felső)*, *Werchnya Apsu* (Nagy 195), 1838: *Felső-Apsa* (Schem. 56), 1839: *Felső-Apsa* (F. 4: 199), 1851: *Felső-Apsa* (F. 1: 37), 1856: *Ober-Apsa*, *Felső-Apsa* (MOK), 1857-9: *F. Apsa (Apsa de szusz)* (CU), 1860: *Felső Apsa* (Kat.), 1863: *Felső-Apsa* (Hnt), 1864: *Felső Apsa* (PestyM), 1870-1: *Felső Apsa* (MAT), 1872-84: *Wyzna Apsza*, *Felső Apsa* (HKFT), 1873: *Apsa (Felső-)* (Hnt), 1877: *Apsa (Felső-)* (Hnt), 1882: *Apsa (Felső-)* (Hnt), 1888: *Alsó-Apsa*, *Apsa de sus* (Hnt), 1892: *Felső-Apsa-Apsicza*, *Apsa de sus* (Hnt), 1895: *Felső-Apsa-Apsicza* (Hnt), 1898: *Felső-Apsa* (Hnt), 1900: *Felső-Apsa* (Hnt), 1902: *Felsőapsa* (Hnt), 1907: *Felsőapsa* (Hnt), 1910: *Апша вижна* (ЕКУР), 1913: *Felsőapsa* (Hnt), 1923: *Апша Вушна*, *Felsőapsa*, *Апша Вишня* (PR), 1925: *Вуш. Апша* (PR), 1927: *Horni Апша* (Hnt), 1929: *Апша Вушні* (ChM. 12), 1931: *Апша Вуш.* (MPR), 1939: *Felsőapsa*, *Вишня Апша* (BK. 790), 1941: *Felsőapsa* (Hnt), 1944: *Felsőapsa*, *Вишня Апша* (Hnt), 1946: *Верхне Водяне* (УРСР), 1968: *Верхне Водяне* (ЗО), 1978: *Верх.*

Водяное (ТК), 1983: *Верхне Водяне, Верхнее Водяное* (ЗО), 2017: *Верхне Водяне* (ВРУ).

■ Felsőapsa a 14. század második felében települt a történelmi Máramaros megyében, az *Apsa* (*Apsica*) patak felső szakaszán. „1429 után helybeli román nemesek szerepelnek birtokosaként, de a század végén a rutén falukkal rendelkező csebi Pogányoké lesz. Ezek birtokában el-oroszosodott. A 16. sz. folyamán még tekintélyes magyar lakossága is lehetett” (Bélay 120). A *Felsőapsa* helységnév magyar eredetű, névosztódással keletkezett az *Apsa* helységnévből. Magyarázatához l. *Alsóapsa* szócikkét. A megkülönböztető szerepű *Felső-* előtag a közeli *Alsó-* (*Нижня Апуа*) és *Közérapsa* (*Середне Водяне*) falvak nevének előtagjával van korrelációban (vö. Bölskei 155-63), s arra utal, hogy az *Apsa* patak völgyében ez a helység van a legtávolabb a torkolattól. A korábbi, párhuzamos ruszin *Verhnya Apsa*, illetve a román *Apsa de Szusz* a magyar név alapján keletkezett, vö. ukr. *верхній* 'felső' mn. (СУМ. 1: 335), ill. rom. *sus* 'ua.' mn. (DRM. 2: 589). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Верхне Водяне* névhez l. ukr. *водяний* 'vízi, vizes' mn. (СУМ. 1: 723).

Felsőbisztra, Верхній Бистрий

'település Ökörmezőtől É-ra'

1651: *Sebespatak* (Bélay 127), 1688: *Bisztra* (uo.), 1712: *Bisztra* (UC. 44: 23), 1714: *Bisztra* (UC. 156: 22), 1717: *Bisztra* (UC. 84: 42), 1720: *Bisztra* (UC. 156: 23), 1721: *Bisztra* (UC. 46: 59), 1730-40: *Bisztra* (UC. 156: 26), 1747: *Bisztram* (GK. 298), 1757: *Bisztra* (UC. 156: 25), 1768: *Bisztra* (UC. 161: 26d), 1782-4: *Bistrik* (EKFT), 1789: *Bisztra* (UC. 162: 53), 1796: *Bisztra* (Vályi 1: 219), 1798: *Bisztrik* (CsT. 11), 1799: *Bisztra* (Vályi 3: 200), *Bisztrik* (HT. 0012: 2), 1800: *Bisztra* (TM), 1804: *Bisztra* (UC. 239: 19b), 1808: *Bisztra, Bystra* (Lipszky: Rep. 61), 1809: *Bisztra* (Kam. 661), 1816: *Verchov Bisztra* (Schem. 69), 1824-62: *Bistra* (MKFT), 1828: *Bisztra (Felső)* (Nagy 195), 1838: *Felső-Bisztra* (Schem. 57), 1839: *Bisztra* (F. 4: 188), 1851: *Felső-Bisztra* (F. 1: 136), 1856: *Felső-Bisztra* (MOK), 1857-9: *F. Bisztra* (CU), 1863: *Felső-Bisztra* (Hnt), 1864: *Felsőbisztra* (PestyM), 1868: *Bisztra* (Schem. 91), 1870-1: *Bisztra* (MÁT), 1872-84: *F. Bisztra* (HKFT), 1873: *Bisztra (Felső-)* (Hnt), 1877: *Bisztra (Felső-)* (Hnt), 1882: *Bisztra (Felső-)* (Hnt), 1888: *Felső-Bisztra* (Hnt), 1892: *Felső-Bisztra* (Hnt), 1898: *Felső-Bisztra* (Hnt), 1900: *Felső-Bisztra* (Hnt), 1902: *Felsőbisztra* (Hnt), 1904: *Felsősebes* (Lelkes 67, BK. 530), 1907: *Felsősebes* (Hnt), 1910: *Бисстра* (ЕКУР), *Felsősebes* (KSH), 1913: *Felsősebes* (Hnt), 1925: *Выс. Быстра* (PR), 1929: *Быстрый Вышний* (ChM. 114), 1931: *V. Bystra* (MPR), 1944: *Felsőbisztra, Вышня Быстра* (Hnt), 1968: *Верхній Бистрий* (ЗО), 1969: *Верхній Бистрий* (ІМСУ), 1977: *Верх. Быстрый* (ТК), 1983: *Верхній Бистрий, Верхний Быстрый* (ЗО), 2017: *Верхній Бистрий* (ВРУ).

■ Felsőbisztra a 17. század első felében települt a történelmi Máramaros megyében, a Nagy-ág bal oldali mellékveze mellett. A *Bisztra* helységnév ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Bisztra* 'a Nagy-ág b. á. Felsőbisztra (Верхній Бистрий) h.' 1782-6: *Czarna Isza Fl.* (EKFT), 1789: *fluvius Bisztra* (UC. 162: 53), 1824-62: *Bistra Fl.* (MKFT), 1864: *Бисстра ручей* (S. 212), *Бисстра рѣка, Bisztra patak, Nagyág folyó* (Kat.), *Bisztra pataka* (PestyM), 1865: *Bisztrai patak* (Hunfalvy 3: 331), 1872-84: *Bisztra r.* (HKFT), 1876: *Bisztra-patak* (Szilágyi 99), 1905: *Bisztra patak* (S. 212), 1910: *Bisztra* (HBÁT), 1935: *Быстрый, Быстрый* (W. 49, 50), 1939: *Bisztra* (SzSzBML. 468), 1957: *Бисстра* (КРУ. 19), 1977: *Быстра* (ТК), 1979: *Бистрий* (СГУ 49). A patak neve az ukr. *бисстра* 'sebes, gyors' mn. (Hrincsenko 1: 57, СУМ 1: 167, Csopej 22) származéka. „Bisztrának nevezetik a falun keresztül folyó Sebes és hideg pataktól, mely patak a Toronyától lefolyó és a Telepitvényt egy harmadik részre átvágó Nagyágvizébe ömlik, a felső elnevezett (!) később nyeré, miután Berezna mellett is egy Bisztra alakult, 's az – alsó Bisztra elnevezést – ez pedig felső Bisztra elnevezést nyert” (PestyM). A *Felső-* előtag a 19. század elejétől használatos, s a Nagy-ág völgyében délebbre fekvő, későbbi alapítású *Alsóbisztra* (*Нижній Бистрий*) nevének előtagjával áll korrelációban (vö. Bölskei 155-63). A falut 1651-ben a talán fordítással létrejött *Sebespatak* néven említik, ezt azonban rövid időn belül felváltotta a ruszin név. A helység nevét 1904-ben, az országos helységnévrendezés során *Felsősebes*-re magyarosították a név lefordításával (Lelkes 67). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Верхній Бистрий* a történelmi, nőnemű névalaktól eltérően hímnemű forma.

Felsődomonya, Оноківці
'település Ungvártól É-ra'

1398: *Felseodamaya* (Engel 1985: 999), 1412: *Felsewdomonya* (Cs. 1: 390), 1427: *Fel-sowdamanya* (Engel 1989: 155), 1543: *Felsew Domonÿa* (Dica), 1550: *Fewlsw damonÿa*, *Fel-ssew: Domoniia*, 1574: *Felsew Domonÿa* (uo.), 16. sz.: *Feolso Domonia* (UC. 115: 79), 1600k.: *Domonnÿa superior* (UC. 5: 19), 1602: *Felseo Domonia* (UC. 104: 8), 1625: *Feolseo Domonia* (Dica), 1631: *Felső Domonya* (UC. 105: 1), 1671: *Felső Domonya* (UC. 63: 16), 1680: *Felső-Domanya* (UC. 6: 31), 1682: *Felső Domonya* (UC. 10: 67), 1684: *Felső Domonya* (UC. 31: 12), 1690: *Felső Domonya* (UC. 63: 22), 1691: *Felső-Domonya* (UC. 157: 66), 1696: *Felső Domonya* (Dica), 1711: *Felső Domonya* (UC. 63: 28), 1715: *Fölső Domonya* (MNL), 1718: *Felső Domonya* (UC. 10: 21), 1718-9: *Felső Domonya* (UC. 105: 3), 1720: *Felső Domonya* (MNL), 1727-8: *Felső Domonya* (UC. 105: 4), 1728: *Felső Domonya* (UC. 63: 36), 1735: *Felső Domonya* (UC. 72: 40), 1740: *Fölső Domona* (MCU), 1752: *Felső Domonya* (UC. 72: 41a), 1765: *Felső Domonya* (Kam. 0192a), 1773: *Felső-Domonya* (LexLoc. 287), 1777: *Felső-Domonya* (UC. 3: 34), 1780: *Felső Domonya* (MCU), 1782-4: *Inokovcze* (EKFT), 1788: *Felső Domonÿa* (HT. 0021:1), 1789: *Felső Domonya* (HT. Div. X. 21: 2), 1791: *Felső Domonya* (UC. 182: 14), 1792: *Felső Domonya* (*Onokovec*) (MCU), 1796: *Felső Domonya* (Vályi 1: 511), 1800: *Felső Domanicza* (TUng), 1806: *F. Domonya* (UV), 1808: *Domonya* (*Felső-*), *Domanince* (*Horni Domanince* vel. *Onokowcze*) (Lipszky: Rep. 149), 1824-62: *Felső Domanya* s. *Onokowce* (MKFT), 1828: *Felső-Domonya* (VUng), 1837: *Felső Domonya* (F. 3: 376), 1838: *Felső-Domonya* (Schem. 70), 1851: *Domonya* (*Felső*) (F. 1: 275), 1856: *Ober-Domonya*, *Felső-Domonya* (MOK), 1857-9: *F. Domonya* (*Onokovce*) (CU), 1863: *Felső-Domonya*, *Onokuvci* (Hnt), 1870: *Felső-Domonya* (UT), 1872-84: *F. Domonya*, *Onokuvci* (HKFT), 1873: *Domonya* (*Felső-*), *Onokáze*, *Onokuv* (Hnt), 1877: *Domonya* (*Felső-*), *Onokáze*, *Onokuvci* (Hnt), 1882: *Domonya* (*Felső-*), *Onokáze*, *Onokuvci* (Hnt), 1888: *Felső-Domonya*, *Onokaze*, *Onokuvci* (Hnt), 1892: *Domonya* (*Felső-*), *Onokovec*, *Onokuvci* (Hnt), 1895: *Felső-Domonya* (Hnt), 1898: *Felső-Domonya* (Hnt), 1900: *Felső-Domonya* (Hnt), 1902: *Felsődomonya* (Hnt), 1907: *Felsődomonya* (Hnt), 1910: *Оноківці*, *Онокувці* (EKYP), 1913: *Felsődomonya* (Hnt), 1915: *F. Domonya* (UT), 1918: *F.-domonya* (UT), 1923: *Onokovce*, *Felsődomonya*, *Оноковцъ* (PR), 1925: *Onokovce* (PR), 1927: *Onokovce* (Hnt), 1929: *Onokovce* (ChM. 910), 1931: *Onokovce* (MPR), 1939: *Felsődomonya*, *Оноковцы* (BK. 782), 1941: *Felsődomonya* (Hnt), 1944: *Felsődomonya*, *Оноковцы* (Hnt), 1946: *Оноківці* (YPCP), 1983: *Оноківці*, *Оноковцы* (30), 2017: *Оноківці* (BPU).

■ Felsődomonya a 14. század második felében települt a történelmi Ung megyében, az Ung folyó mellett, Ungvár közelében. A *Domonya* helységnév magyar eredetű, pusztá személynévből keletkezett magyar névadással, vö. 1206: *Damana* szn. (CDES. 1: 112), 1389: *Domonya* szn. (ZsO. 1: 101), m. *Domony* csn. (ÚMCsT. 251), ukr. *Доманъ* csn. (Demcsuk 90). Šmilauer a helységnévet a szl. *domъ 'ház' fn. származékának tartja (Šmilauer 56). A *Felső-* jelző a szomszédos, Ungvárral mára egyesült *Alsódomonya* nevének előtagjával állt korrelációban (FNESz., *Felsődomonya*, Bölcskei 155-63), s a falu északabbra való fekvésére utal. A korábbi ruszin népi, 1946-tól hivatalos ukrán *Оноківці* Kiss Lajos szerint víznévi eredetű lehet (FNESz., *Felsődomonya*), de ez adatokkal nem támasztható alá. Valószínűbb, hogy az ukr. *Онук*~*Онок* szn. (Csucska 2011: 269-70) ukr. *-ivci* képzős származéka, jelentése tkp. 'Onok emberei, házanépe'. Az 1631-es urbárium Felsődomonyán *Steffik*, *Jakab*, *Alaynik*, *Percecsén*, *Ghenek*, *Buzogan*, *Kemencse*, *Török*, *Mihalowszki*, *Jemsso*, *Lukács*, *Polyati*, *Csonko*, *Kvak*, *Kuzma*, *Pap*, *Matesko*, *Szopko*, *Hasicsko*, *Simko*, *Dandar*, *Petroczi*, *Vargha*, *Szteranka*, *Hlinicski*, *Orosz*, *Hlaben*, *Kozek*, *Gyuydan* és *Vesa* családnevűeket sorol fel (UC. 105: 1).

Felsődubovec, Вишній Дубовець
'település Técsőtől EK-re'

1864: *Вишній Дубовець* (Kat.), 1898: *Felső-Dombó* (Hnt), 1900: *Felső-Dombó* (Hnt), 1902: *Felsődombó* (Hnt), 1904: *Visnéj Dubovecz*, *Felsőpatak völgy* (Lelkes 68, BK. 531), 1907: *Felsőpatak völgy* (Hnt), 1910: *Дубовець вижній* (EKYP), *Felsőpatak völgy* (KSH),

1913: *Felsőpatak völgy* (Hnt), 1918: *Felsőpatak völgy* (Hnt), 1929: *Dubovec Vyšní* (ChM. 212), 1944: *Felsődubovec*, *Вишиній Дубовець* (Hnt), 1968: *Вишиній Дубовець* (ЗО), 1983: *Вишиній Дубовець*, *Вышиний Дубовец* (ЗО), 2017: *Вишиній Дубовець* (ВРУ).

■ Felsődubovec a 19. század közepén települt tanya Máramarosban, a Tarac völgyében, Dombó határában. Az elsődleges *Visnyij-Dubovec* helységnév ruszin eredetű, víznévből jött létre névátvitellel, vö. *Visnyij-Dubovec* 'a Tarac b. á. Dombó (Дубове) h.' 1782-6: *Wielkij Dubowec* (EKFT), 18. sz. vége: *P. Dubovei* (VIT. 0012), 1809: *R. Dubovecz* (Kam. 0661), 1824-62: *Ober Dubowetzer Thal* (MKFT), 1864: *Вишнь Дубовець* (Kat.), *felső Dubovecz* (PestyM), *ручей Дубовець вишинь* (S. 190), 1872-84: *Wizni Dubowec* (HKFT), 1935: *Vyšní Dubovec*, *Дубовець Вышиний* (W. 46, 60), 1940: *Dombó-patak* (FKözl.), 1978: *Дубовец* (TK), 1979: *Вишиній Звір* (СГУ 105), 2017: *річка Дубовець* (GT). A pataknév előtagja az ukr. *вишиній* 'felső' mn. (СУМ 1: 544), utótagja az ukr. *дубовий* 'tölgyes, tölgyfás' mn. (СУМ 2: 430, Csopoj 82) -*ець* kics. képzős származéka, jelentése tkp. 'Felső-Tölgyes-patak'. A magyar *Felsődubovec* névalak részfordítás a ruszinból. A *Felső-~ Вишиній-* előtag a falutól délre fekvő *Alsódubovec* (*Нижній Дубовець*) nevének előtagjával van korrelációban (vö. Bölcskei 155-63). A századfordulón használt magyar *Felsődombó* alaptagja az anyaközségre, előtagja a falu északi fekvésére utal. A másodlagos magyar *Felsőpatak völgy* a ruszin név részfordításával keletkezett 1904-ben, az országos helységnévrendezés során (Lelkes 68). A hivatalos ukrán *Вишиній Дубовець* a történelmi név átvétele.

Felsőhidegpatak, Верхній Студений 'település Ökörmeztől ÉNy-ra'

1782-4: *Hideg Patak, Studina* (EKFT), 1799: *Hideg Patak* (Vályi 3: 31), 1800: *Hidegpatak* (TM), 1856: *Hidegpatak (Sztudeno)*, *Felső-Hidegpatak* (MOK), 1857-9: *Wižne Studenoje (F. Hidegpatak)* (CU), 1863: *Felső-Hidegpatak, Sztudeno* (Hnt), 1864: *Felső Hidegpatak, Sztudenoje* (PestyM), *Студеное вижне* (Kat.), 1870-1: *Felső Hidegpatak* (MÁT), 1872-84: *F. Hidegpatak, Studenoje vizne* (HKFT), 1873: *Hidegpatak (Alsó- és Felső-), Sztudevoje* (Hnt), 1876: *Sztudena* (Szilágyi 330), 1877: *Hidegpatak (Alsó- és Felső-), Sztudevoje* (Hnt), 1882: *Hidegpatak (Felső-)* (Hnt), 1888: *Felső-Hidegpatak, Hornej-Sztudenej* (Hnt), 1892: *Felső-Hidegpatak, Vesnej-Sztudenej* (Hnt), 1895: *Felső-Hidegpatak* (Hnt), 1898: *Felső-Hidegpatak* (Hnt), 1900: *Felső-Hidegpatak* (Hnt), 1902: *Felsőhidegpatak* (Hnt), 1907: *Felsőhidegpatak* (Hnt), 1910: *Студене, Студеное, Студений вижне* (EKUP), 1913: *Felsőhidegpatak* (Hnt), 1923: *Studenoje Vyšnoje, Felsőhidegpatak, Студеное вишне* (PR), 1925: *Vyž. Studene* (PR), 1927: *Vyžni Studenoje* (Hnt), 1929: *Studený Vyšní* (ChM. 1183), 1931: *Studenoje Vyž.* (MPR), 1939: *Felsőhidegpatak, Вышнее Студеное* (BK. 787), 1941: *Felsőhidegpatak* (Hnt), 1944: *Felsőhidegpatak, Вышнее Студеное* (Hnt), 1946: *Верхній Студений* (УРСР), 1968: *Верхній Студений* (ЗО), 1983: *Верхній Студений, Верхний Студений* (ЗО), 1992: *Верхний Студений* (TK), 2017: *Верхній Студений* (ВРУ).

■ Felsőhidegpatak a 18. század második felében települt a történelmi Máramaros megye északnyugati részén, a galíciai határon. A forrásokban elsődlegesen használt *Hidegpatak* helységnév magyar eredetű, vélhetően a szomszédos *Alsóhidegpatak* nevéből jött létre névosztódással. A név magyarázatához l. *Alsóhidegpatak* szócikkét. A *Felső-* jelző *Alsóhidegpatak* (*Нижній Студений*) nevének előtagjával van korrelációban, s a falu északi fekvésére utal (vö. Bölcskei 155-63). A korábbi ruszin *Вышнее Студеное* párhuzamos névadással keletkezett, vö. ukr. *вишиній* 'felső' mn. (СУМ. 1: 544), ill. ukr. *студений* 'nagyon hideg, hideg, hűvös, hús' mn. (СУМ 9: 799, Csopoj 383). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Верхній Студений* előtagjához l. ukr. *верхній* 'felső' mn. (СУМ. 1: 335). Közigazgatásilag Alsóhidegpatakhoz tartozik.

Felsőhrabonica, Верхня Грабівниця 'település Volóctól Ny-ra'

1543: *Rabonitza* (Dica), 1544: *Rabonicza*, 1546: *Rabonitza, Rabonycza* (uo.), 1570/1602/1603: *Felseő Rabowicza* (UC. 18: 24), *Feölseő Rabowicza, Felső Rhabouicza*

(UC. 97: 29), 1574: *Praedium Rabonicza Vocata* (UC. 53: 16), 1576: *Rabonicza, Rabonycza* (Dica), 1599: *Hrabonicha* (uo.), 1600: *Rabonica, Kis Rabonica* (Dezső 253), 1602: *Fölseő Rabowicza* (UC. 97: 29), *Raboniza* (Dica), 1603: *Hrabonicha* (uo.), 1604: *Rabonicza* (UC. 48: 58), 1609: *Rhabonicha* (Dica), 1610: *Rhabanicha* (uo.), 1613: *Feölseő Rabonicza, Felseő Rabonicza* (UC. 18: 25), 1619: *Rabonicza* (Dica), 1620: *Rabonicza* (uo.), 1622: *Felseő Rabonicza* (UC. 18: 27), *Feölseő Rabonicza* (UC. 18: 26), 1625: *Felső Rabonicza* (UC. 18: 28), 1627: *Ribonicza* (UC. 18: 30), 1634: *Felső Rabonicza* (UC. 101: 73), 1635: *Felseő Rabonicza* (KirK. 8.99), 1640: *Rabonicza* (UC. 53: 17), 1645: *Felső-Rabonicza* (Makkai 371, UC. 19: 1), 1648: *Rabonicha* (UC. 53: 18), 1649: *Rabonicza* (UC. 53: 29), 1673: *Rhabonicha* (UC. 53: 19), 1688: *Felső Hrabonicha* (UC. 19: 6), 1690: *Felső Hrabonicha* (UC. 19: 7), 1691: *Praedium Hrabonicha* (UC. 53: 22), 1700: *Hrabonicha* (UC. 53: 25), 1701: *Praedium Felső Hrabonicha* (UC. 111: 28), 1702: *Hrabonicha* (UC. 19: 12), 1704: *Hrabonicha* (UC. 19: 15), 1715: *Hrabovicza* (MNL), 1718: *Hrabovnicza* (UC. 151: 21), 1720: *Hrabovnicza* (MNL), 1722: *Hrabovnicza* (UC. 53: 29), 1725: *Praedium Felső Hrabonicha* (UC. 124: 5), 1729: *Hrabovnicza* (UC. 53: 30), 1770-2: *Hrabonitza* (Motzel), 1773: *Felső-Hrabonicha, Hrabonicha* (LexLoc. 54), 1782-4: *Hrabonicha* (EKFT), 1788: *F. Hrabonitza* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Felső Hrabotz vagy Hrabovitza* (Vályi 2: 198), 1800: *F. Hrabonicha* (TBer), 1808: *Hrabonicha* (Felső-), *Wyssnj Grabovnica* (Lipszky: Rep. 232), 1824-62: *Wyssnj Hrabonica h. F. Hrabonicha* (MKFT), 1828: *Felső-Hrabonitza* (VB), 1837: *Hrabonicha* (Felső) (F. 3: 62), 1838: *Felső-Hrabonicha* (Schem. 47), 1851: *Hrabonicha* (Felső) (F. 2: 122), 1856: *Ober-Hrabonicha, Felső-Hrabonicha* (MOK), 1857-9: *Felső Hrabonicha* (CU), 1863: *Felső-Hrabonicha* (Hnt), 1870-1: *Fölső-Hrabonicha* (MÁT), 1872-84: *Vižni Hrabonica* (HKFT), 1873: *Hrabóc* (Felső-), *Kis-Hrabonica* (Hnt), 1877: *Hrabonica* (Felső-), *Kis-Hrabonica* (Hnt), 1882: *Hrabonica* (Felső-), *Kis-Hrabonica* (Hnt), 1888: *Felső-Hrabonicha, Kis-Hrabonicha* (Hnt), 1892: *Felső-Hrabonicha* (Hnt), 1895: *Felső-Hrabonicha* (Hnt), 1898: *Felső-Hrabonicha* (Hnt), 1900: *Felső-Hrabonicha* (Hnt), 1902: *Felsőhrabonicha* (Hnt), 1904: *Felsőgereben* (Mező 1999: 109), 1907: *Felsőgereben* (Hnt), 1910: *Грабовниця вижня* (ЕКУР), 1913: *Felsőgereben* (Hnt), 1918: *Felsőgereben* (BT), 1923: *Hrabovnica Vyšná, Felsőgereben, Грабівниця Вишня* (PR), 1925: *Vyž. Hrabovnica* (PR), 1927: *Hrabovnice Vyšná* (Hnt), 1929: *Hrabovnice Vyšni* (ChM. 392), 1931: *Hrabonice Vyž.* (MPR), 1939: *Felsőhrabonicha, Вишня Грабовниця* (BK. 785), 1941: *Felsőhrabonicha* (Hnt), 1944: *Felsőhrabonicha, Вишня Грабовниця* (Hnt), 1968: *Верхня Грабівниця* (ЗО), 1983: *Верхня Грабівниця, Верхня Грабовниця* (ЗО), 1991: *Верхня Грабовниця* (ТК), 2017: *Верхня Грабівниця* (ВРУ).

■ Felsőhrabonica a 16. század első felében települt a történelmi Bereg megye északnyugati részén, a „*Rabonica patak mellett*” (Lehoczky 3: 299-300). A *Hrabonica* helységnév ruszin eredetű, víznévből jött létre névátvitellel, vö. *Hrabonica* 'a Latorca j. á. Felsőhrabonica (Верхня Грабівниця) h.' 1613: *Vagion egi pizstrangos patakiok, minden koron tilalmas Raboniczának hűak* (UC. 18: 25), 1625: *Rabonicza* (UC. 18: 28), 1649: *Rabonicza patak* (Lehoczky 3: 299), 1770-2: *Hrabonitza bach* (Motzel), 1782-6: *Hrabonicha* (EKFT), 1824-62: *Chradowaticz B.* (MKFT), 1865: *Грабуниця ручей, Грабувниця ру.* (Kat.), *Hrabonicha* (Hunfalvy 3: 333), 1872-84: *Hrabonica p.* (HKFT), 1935: *Hrabovnice, Грабовниця* (W. 42, 60), 1979: *Грабівниця* (СГУ 152). A víznév az ukr. *грабовий* 'gyertyános' mn. (СУМ. 1: 151, Hrincsenko 1: 321) ukr. -*иця* képzős származéka. Elképzelhető azonban, hogy a víznév hegynévből keletkezett névátvitellel, vö. 1625: Ezeknek ez megh írt faluknak hatara az Turjaiakkal vagion, mely hegy hivattatik Raboniczának. Ugian azon hegyből jó ki egy pistrangos folio patak annakis Rabonicza neve, az Also es Felső Raboniczaj kenezeknek vagion egi felől Czapo Malmok rayta (UC. 18: 28). A helységnév *Felső-* előtagja a délebbre fekvő, Szentmiklóshoz csatolt *Alsóhrabonica* nevének előtagjával állt korrelációban (vö. Bölskei 155-63). 1613-ban *Kokan Janos* (UC. 18: 25), 1625-ben *Kokan Danko* a kenéze, lakosai pedig *Kokan Procup, Tukacz Ihnat, Baraczicz Ivan* (UC. 18: 28). 1699-ben *Hriczovicz Pavel* a kenéz, adózó lakosai *Miklasovicz Hricz, Miklasovicz And, Spanicz Fedur. Krivcsanica Hricz, Krivcsanicza Fedur, Hriczovics Simko, Umazanik Mih, Hriczovicz Panko* (UC. 53: 24). A 17-18. század fordulóján a kenézség váltakozva a *Hricsovics*, majd a *Spandics* családnál van (UC. 19: 12, 15, 53: 27). Az 1691-es urbárium szerint a falu 1686-ban elpusztult: „Ez Praedium ab anno 1686 /: id est az óta miolta a Nghos Fejedelem Aszszoný a Joszágot mind fel egetette :/

Ennek Territoriumián valo Commoditások Castelyhoz valok, mostan pedighlen nem usuáltatik semmi haszonra, ebben a Veszedelmes üdőben” (UC. 53: 22), vö. még 1688: *Hrabonicza, pusztá* (UC. 112: 10), 1690: *Felső Rabonicza. Ez is rigen el pusztult Praedium.* (UC. 19: 7), 1705: *Felső Hrabonicza. Ez is régtől fogvást pusztán all...* (UC. 20: 1). Az 1725-ös összeírás még mindig pusztaként említi, a 18. század első felében azonban újratelepítették. A magyar *Felsőgereben* nevet 1904-ben, az országos helységnévrendezés során hozták létre (Mező 1999: 109), a történelmi névvel nincs kapcsolatban. Tudálékos etimologizálás alapján keletkezett, ugyanis a névben az ukr. N. *гребень* ’fésű, gereben’ (Csopaj 60) főnév képzős alakját vélték felfedezni. A hivatalos ukrán *Верхня Грабівниця* a ruszin név ukránosított változata.

Felsőkaraszló, Гребля

’település Ilosvától D-re’

1490: *Kyskarazlo* (DL. 71024), 1509: *Kyskarazlo* (Perényi 356), 1548: *Kis-Karaszló* (Szirmay 87), 1564: *vterque Karazlo* (Szabó K. 349), 1649: *Kis Karaszlo* (KirK. 10.148), 1671: *Felső Karaszló* (UC. 15: 27), 1672: *Kis avagy Felső Karaszlo* (UC. 7: 30), *Felső Karaszlo* (UC. 39: 10), 1674: *Felső Karaszlo* (UC. 7: 31), 1675: *Kis Karaszlo* (UC. 39: 11), 1686: *Karaszló* (UC. 11: 48k), 17. sz. vége: *Közbülső Karaszló* (UC. 38: 68), 1701: *Karaszló felső* (UC. 11: 26), 1707: *Felső Karaszlo* (UC. 46: 61), 1715: *Felső Karaszló* (MNL), 1720: *Felső Karaszló* (MNL), 1721: *Felső Karaszló* (UC. 155: 16), 18. sz. első fele: *Felső=Karaszlo, Rosztoka* (BélUg), 1747: *Felső Karaszló* (GK. 189), 1756: *Felse Karaszló* (Kam. 0303: 2), 1768: *Felső Karaszlo* (UC. 161: 26d), 1773: *Felső-Karaszló, Hreblya* (LexLoc. 284), 1782-4: *Felső Karaszlo* (EKFT), 1783: *Felső Karaszlo* (UC. 161: 26a), 1786: *F. Karaszló* (HT. Div. XVIII: 10), 1788: *F. Karaszló* (HT. Div. X. 8: 1), 1790: *Felső Karaszló* (UC. 159: 32), 1798: *Felső Karaszlo alias Kis Dubroka* (UC. 222: 5), 1799: *Felső Karaszló, Hreblya* (Vályi 2: 290), 1800: *Felső Karaszló* (TUg), 1808: *Karaszló (Felső-), Hreblya* (Lipszky: Rep. 291), 1824-62: *Hreblya (h. F. Karaszló)* (MKFT), 1825: *F. Karaszló* (HT. Div. XII. 22), 1828: *Felső-Karaszló* (VU), 1838: *Felső-Karaszló* (Schem. 66), 1839: *Felső-Karaszló, Hreblya, Rosztoka* (F. 4: 416), 1851: *Karaszló (Felső-)* (F. 2: 179), 1856: *Ober-Karaszló (Hreblya), Felső-Karaszló* (MOK), 1857-9: *Hreblya (Felső Karaszló)* (CU), 1863: *Felső-Karaszló, Hreblya* (Hnt), 1865: *Felső Karaszló, Hreblya* (PestyU), 1870-1: *Fölső Karaszló, Felső Karaszló* (MÁT), 1872-84: *Hreblya, Felső Karaszló* (HKFT), 1873: *Karaszló (Felső-), Hreblya* (Hnt), 1877: *Karaszló (Felső-), Hreblya* (Hnt), 1882: *Karaszló (Felső-), Hreblya* (Hnt), 1888: *Felső-Karaszló* (Hnt), 1892: *Felső-Karaszló* (Hnt), 1895: *Felső-Karaszló* (Hnt), 1898: *Felső-Karaszló* (Hnt), 1900: *Felső-Karaszló* (Hnt), 1907: *Felsőkaraszló* (Hnt), 1910: *Гребля* (ЕКУР), 1913: *Felsőkaraszló* (Hnt), 1918: *Felső-Karaszló* (UgT.), 1923: *Hreblya, Felsőkaraszló, Гребля* (PR), 1925: *Hrelja* (!) (PR), 1927: *Hreblya* (Hnt), 1929: *Hreblya* (ChM. 401), 1931: *Hreblya* (MPR), 1939: *Felsőkaraszló, Гребля* (BK. 786), 1941: *Felsőkaraszló* (Hnt), 1944: *Felsőkaraszló* (Hnt), 1946: *Гребля* (УРСР), 1968: *Гребля* (ЗО), 1969: *Гребля* (ИМСУ), 1983: *Гребля* (ЗО), 1991: *Гребля* (ТК), 2017: *Гребля* (ВРУ).

■ Felsőkaraszló a 15. században települt a történelmi Ugocsa megye északi részén, a *Borzsova* és az *Ilosva* folyók közén. „A borsovamenti kis falu szomszédos testvérfalujával, Alsó-(Nagy)-karaszlóval egy időpontban (1490) tűnik fel s birtokjogi, társadalmi és nemzeti-ségi viszonyai is teljesen az utóbbiéhoz hasonlóak” (Szabó 345). A *Karaszló* helységnév szláv eredetű, magyarázatához l. *Alsókaraszló* szócikkét. A korai *Kis-* előtag a falu méretére vagy korára utal. Az újabb *Felső-* előtag *Alsókaraszló* (*Запіччя*) nevének előtagjával van korrelációban (FNESz., *Alsókaraszló*, Bölcskei 107-11, 155-63, Tóth 2008: 144). 1798-ban *Kisdubroka* néven is említik a szomszédos beregi *Dubroka* neve alapján (UC. 222: 5). Fényes Elek 1839-es leírása szerint: „Felső-Karaszló, két helységre osztott orosz f., az egyik oroszúl *Hreblya*, a’ másik *Rosztoka*” (F. 4: 416). A *Rosztoka* név a szomszédos *Ugocsarosztoka* helységet jelöli. Az egykor párhuzamosan használt népi, ma hivatalos ukrán *Гребля* az ukr. N. *гребля* ’töltés, gát, kis földhalom; mocsáron átvezető út’ fn. (Maruszenko 224, Csopaj 60, Murzajev 157-8, Danyiljuk 39) származéka, ami a település földrajzi helyzetével, illetve az árvizek ellen emelt töltéssel, gáttal van kapcsolatban. Egy 1870-71-ben megjelent átnézeti térkép a település határában egy *Hreblya* nevű 67 m magas dombot jelez (MÁT).

Felsőkerepec, Верхній Коропець
'település Munkácstól K-re'

14. sz.: *Oláh Kerepecz* (Lehoczky 3: 690), 1466: *Kerepecz* (Teleki 11: 181), 1484: *Kyskerepec* (Cs. 1: 416, DL. 37661), 1530: *Kerepetz* (Dica), 1541: *Kerepechfalwa*, 1542: *Kerepeczke*, 1543: *Kerepecke*, 1544: *Kerepechke*, 1546: *Orozkerepecz*, 1550: *Kerepeczke*, 1552: *Kerepeczke*, 1554: *Kerepeczke*, 1566: *Krajna kerepetzke*, 1568: *Krajna Kerepeczke*, 1570: *Kerepeczke*, *Kerepecke* (uo.), *Kerepeczke* (UC. 18: 22, 23), 1570/1602/1603: *Kerepeczke* (UC. 18: 24, 97: 29), 1572: *Kerepeczke* (Dica), 1576: *Kerepeczke*, 1582: *Kerepechke*, *Kerepeczke*, 1588: *Kerepeczke*, 1596: *Kerepecke*, 1599: *Kerepeczke*, *Kerepetske*, *Kerepechke* (uo.), 17. sz. eleje: *Kerepeczke* (UC. 88: 9), 1600: *Kerepeczke*, *Kerepecke* (Dica), 1602: *Kerepeczke*, *Kerepecke*, 1603: *Kerepecke*, 1609: *Kerepeczke*, 1610: *Kerepeczke*, 1619: *Kerepeczke*, 1620: *Kerepeczke* (uo.), 1622: *Kerepecz* (UC. 18: 26, 27), 1625: *Kerepeczke* (UC. 18: 28), 1630: *Kerepeczke* (Dica), 1634: *Kerepeczke* (UC. 101: 73), 1635: *Kerepeczke* (KirK. 8.99), 1645: *Kerepetzke* (Makkai 353, UC. 19: 1), 1688: *Kerepeczke* (UC. 19: 6), 1690: *Kerepeczke* (UC. 19: 7), 1699: *Kerepecske* (UC. 19: 8), 17. sz. vége: *Kerepecske* (UC. 42: 26), 1700: *Kerepecske* (UC. 19: 9), 1701: *Kerepecske* (UC. 2: 15), 1702: *Kerepecz* (UC. 19: 12), 1704: *Kerepeczke* (UC. 20: 4), 1705: *Kerepecske* (UC. 20: 1), 1714: *Kerepecz* (UC. 42: 39, 20: 2), 1715: *Kerepecz* (UC. 20: 5), 1718: *Kerepecz* (UC. 151: 21), 1725: *Kerepecz* (UC. 124: 6), 1746: *Superior Schönborn* (ComBer. 165), 1750: *Kerepecske* (MCB), 1760: *Kerepecske*, *F. Schönborn* (BT), 1773: *Felső Schönborn*, *Felső Kerepecz*, *Ober-Schönborn*, *Kerepecza* (LexLoc. 52), 1782-4: *Felső Kerepecz vel Ober Schönborn* (EKFT), 1788: *F. Schönborn* (HT. Div. X. 8: 1), 1790: *Felső Schönborn alias Oláh Kerepecz* (UC. 166: 32), 1799: *Felső Sönborn* (Vályi 3: 279), 1800: *F. Schönborn*, *Kerepecz* (TBer), 1808: *Kerepecz (Felső-)*, *Ober-Schönborn*, *Koroppec* (Lipszky: Rep. 300), 1824-62: *Kerepecz Felső, d. Ober Schönborn, r. Koroppec* (MKFT), 1828: *Felső-Schönborn* (VB), 1837: *Schönborn (Felső)*, *Koroppec* (F. 3: 80), 1838: *Felső-Schönborn* (Schem. 43), 1851: *Schönborn (Felső)*, *Koroppec* (F. 4: 18), 1856: *Ober-Schönborn (Koropcz)*, *Felső-Schönborn* (MOK), 1857-9: *Ober-Schönborn (F. Kerepecz)* (CU), 1863: *Felső-Schönborn*, *Koroppecz* (Hnt), 1870-1: *Fölső Kerepecz (Ob. Schönborn)* (MÁT), 1872-84: *O. Schönborn (F. Kerepec)* (HKFT), 1873: *Kerepec (Felső-)* (Hnt), 1877: *Schönborn (Felső-)*, *Kerpec* (Hnt), 1882: *Schönborn (Felső-)*, *Kerpec* (Hnt), 1888: *Felső-Schönborn*, *Felső-Kerepecz* (Hnt), 1892: *Felső-Schönborn*, *Felső-Kerepecz* (Hnt), 1895: *Felső-Schönborn* (Hnt), 1898: *Felső-Schönborn* (Hnt), 1900: *Felső-Schönborn* (Hnt), 1902: *Felsőkerepecz* (Hnt), 1904: *Felsőkerepecz* (Mező 1999: 112), 1907: *Felsőkerepecz* (Hnt), 1910: *Керепець* (EKYP), 1913: *Felsőkerepecz* (Hnt), 1918: *O. Schönborn* (BT), 1923: *Koroppec*, *Felsőkerepecz*, *Koroppecz* (PR), 1925: *Vyš. Koroppec* (PR), 1927: *Koroppec* (Hnt), 1929: *Koroppec Vyšni* (ChM. 548), 1931: *Koropic* (MPR), 1939: *Felsőkerepec*, *Вышній Коропець* (BK. 784), 1941: *Felsőkerepec* (Hnt), 1944: *Felsőkerepec*, *Вышній Коропець* (Hnt), 1946: *Верхній Коропець* (УРСР), 1968: *Верхній Коропець* (ЗО), 1983: *Верхній Коропець*, *Верхний Коропец* (ЗО), 1991: *Верх. Коропец* (TK), 2017: *Верхній Коропець* (БРУ).

■ Felsőkerepec a 14. században települt Beregben, Munkács szomszédságában, a *Kerepec* patak felső szakaszán. „A XIV. században Oláh Kerepecz majd később egyszerűen Kerepeczke, végre a XVI. századbeli adórovatokban Krajna Kerepeczke néven említettett, mely eredeti elnevezését a határán átfolyó csermelytől vette. Mint királyi birtok, a krajnai kiváltságolt helységekhez tartozott s lakói az 1378 és 1466-diki királyi levelekben oláhoknak mondatnak” (Lehoczky 3: 690). A *Kerepec* helységnév víznévből jött létre névátvitellel, a névadó patak nevének etimológiájához l. *Alsókerepec* szócikkét. A település neve a történelem során számos változatban volt használatos. A legkorábbi *Oláhkerepec* előtagja a Lehoczky által is említett oláh alapítókra utal, akik a beregi *Hát* hegy környékén számos helységet hoztak létre a 14. századtól kezdve. Az általuk kiváltságolt Krajnához tartozott *Kerepec* is, a *Krajna*- jelző ezt a kapcsolatot jelölte. Csánki *Kiskerepec* néven említi a 15. század végén, majd ebből fejlődik ki a kicsinyítő képzős *Kerepecke* névalak. A helységet ezen a néven találjuk az összeírásokban egészen a 17. század végéig. Ekkor a háborús események, Munkács ostroma során a falu elpusztult: „Kerepeczke, Kendereske, Fogaras, Csertes Ffalva, Nagy Lanffalva, Korcsóva. Ezek most mind pustak senki nem lakja sem usuallya e mostani hadi expeditiokban pustul-

tanak el” (UC. 19: 5, Lehoczky 3: 691). A Rákóczi-birtokok elkobzása után a néptelen helység a Schönborn család tulajdonába került, akik a 18. században római katolikus német telepesekkel népesítik be. 1790-ben csak német nevű lakosokat sorol fel az összeírás: *Speer, Tellinger, Knobloch, Pausch, Holtzapfel, Büttel, Schöffner, Burger, Pfisker, Demling, Schmur, Pfeiffer, Amerling, Laufner, Petz, Schaffar, Francz, Majer, Resch* (UC. 166: 32). A falut pedig birtokosairól *Felsőschönborn*-ra (németül *Ober-Schönborn*) keresztelik át, vö. *Alsóschönborn*. Párhuzamos ruszin neveként azonban továbbra is használatos a patakra utaló *Kerepec*, a magyar névhasználatban pedig a *Felsőkerepec*, ami 1904-ben, az országos helységnévrendezés során vált hivatalossá (Mező 1999: 112). A *Felső*- előtag a néhány kilométerrel délebbre fekvő *Alsókerepec* (*Нижній Коронець*) nevének előtagjával van korrelációban (vö. Bölskei 155-63). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Верхній Коронець* a magyar név részfordítása.

Felsőneresznice, Новоселиця

’település Técsőtől ÉK-re’

1371?: *Felseu-Nerezlenche* (DocVal. 239), *Felsew-Nerezlenche* (Mihályi 64), 1600: *Felső Nereznice* (Bélay 176), 1610: *Felső Nyireznice* (uo.), 1614: *Felső-Nyereznicze* (Iványi 245), 1696: *Новоселицком* (Panykevics 154), 1705: *Felsőneresznicze* (Hodinka 439), 1707: *Felső-Nyeresnyicza* (UC. 8: 55), 1713: *Felső Nereznicze* (UC. 12: 7), 1715: *Felső Nereznicze* (MNL), 1720: *Felső Neresznice* (MNL), 1725: *Felső Nyeresznice* (Revizki), 1735: *F. Nyeresznice* (MCM), 1747: *Felső-Nevesztincza* (!) (GK. 338), 1753: *Felső Neresnicze* (Szabó T. 440), 1756: *Felső Nyeresznice* (Kam. 0303: 2), 1773: *Super. Neresznice, Felső Neresznice, Neresznica d’ Szusz, Novoszeliczu* (LexLoc. 133), 1782-4: *Felső Nyeresznice, Sl. Novoszelicza* (EKFT), 1798: *F. Neresznitz* (CsT. 11), 1799: *Felső Neresznice* (Vályi 2: 677), *Felső-Nieresznitz* (HT. 0012: 2), 1800: *Neresnicz, Novosello* (TM), 1808: *Nyereszháza (Felső-), Horni-Neressca, Horni Nereznice* (Lipszky: Rep. 468), 1809: *Felső Nyereznicze* (Kam. 661), 1824-62: *Novoszelicza, Felső Nyeresznica* (MKFT), 1828: *Neresznice (Felső), Novoselica* (Nagy 197), 1838: *Felső-Nereznicze* (Schem. 59), 1839: *Felső-Nyereszháza* (F. 4: 201), 1851: *Felső-Nyereszháza* (F. 3: 149), 1856: *Ober-Nereznicze (Novoszelicza), Felső-Nereznicze* (MOK), 1857-9: *F. Neresznice (Nova Szelicza)* (CU), 1863: *Felső-Neresznice, Novoszelicza* (Hnt), 1864: *Felső Neresznice, Novoszelicza* (PestyM), *Новоселиця* (Kat.), 1870-1: *Felső Neresznice* (MÁT), 1872-84: *F. Nereznicze (Nyžna Novoszelica)* (HKFT), 1873: *Nereznicze (Felső-), Novoszelica* (Hnt), 1877: *Nereznicze (Felső-), Novoszelica* (Hnt), 1882: *Nereznicze (Felső-), Novoszelica* (Hnt), 1888: *Felső-Neresznice, Novoszelica* (Hnt), 1892: *Felső-Neresznice, Novoszelica* (Hnt), 1895: *Felső-Neresznice* (Hnt), 1898: *Felső-Neresznice* (Hnt), 1900: *Felső-Neresznice* (Hnt), *Taracújfalu* (Mező 1999: 111), 1902: *Taracújfalu* (Hnt), 1907: *Taracújfalu* (Hnt), 1910: *Новоселиця* (EKUP), 1913: *Taracújfalu* (Hnt), 1923: *Novoselica, Taracújfalu, Новоселиця* (PR), 1925: *Novoselica* (PR), 1927: *Novoselice* (Hnt), 1929: *Novoselica* (ChM. 889), 1931: *Novoselice* (MPR), 1939: *Felsőneresznicze, Новоселиця* (BK. 787), 1941: *Felsőneresznicze* (Hnt), 1944: *Felsőneresznicze, Новоселиця* (Hnt), 1946: *Новоселиця* (УРСР), 1968: *Новоселиця* (ЗО), 1969: *Новоселиця* (ІМСУ), 1978: *Новоселиця* (ТК), 1983: *Новоселиця, Новоселиця* (ЗО), 2017: *Новоселиця* (ВРУ).

■ Felsőneresznicze a 16. század második felében települt a történelmi Máramaros megyében, a *Tarac* jobb oldali mellékágának, a *Luzsanka* pataknak a völgyében. Bélay szerint bár a *Felsőneresznicze* névvel már a 14. század második felében találkozunk a forrásokban, az adat a mai Alsóneresznicére vonatkozik, mert a névhez közölt „secus fluvium Taraz” helymegjelölés egyértelműen a másik helysége jellemző (Bélay 76). A *Neresznice* helységnév ruszin eredetű, valószínűleg névosztódással jött létre a szomszédos *Alsóneresznicze* falu nevéből. A név magyarátához l. *Alsóneresznicze* szócikkét. A *Felső*- előtag *Alsóneresznicze* (*Нересниця*) nevének előtagjával van korrelációban, s arra utal, hogy a község ugyanannak a pataknak a völgyében, északabbra fekszik (vö. Bölskei 155-63). „Felső Neresznice (:oroszul Novoszelicza:) fekszik Lonka vize bal partján a hegy alján, a leg újabbi felosztás szerint Királyvölgyi szolgabírói kerületben. Novoszelicza magyarul annyit tesz mint új falu: mikor keletkezett sem hagyományból sem más hitelt érdemlő iratokból ki tudni nem lehet csak annyi bizonyos hogy e községet a Dzsugán család alapította... Felső Neresznice nevé a Maria Teréziai Urbárium

készítésekkor kapta, mert e néven csak itt fordul elő először 's az okra neveztetett Felső Neresznicének, mert alig fél órányi távolságra eső község, mely jelenleg alsó neresznicének mondatik a nép ajkán csak Neresznicének neveztetik" (PestyM). Lakossága a kezdetektől ruszin. Az 1715-ös összeírás a helységben *Demetrius Tomisinecz, Juras Kovacs, Franciscus Michalics, Joannes Kovács, Franciscus Tokar, Joannes Gyugan id., Joannes Gyugan ifj., Paulus Orepka, Elias Orepka, Dumninicz Prodan, Michael Csigér, Joannes Tomin, Ignatius Dienes, Paulus Jena, Thomas Dienes, Michael Timisinecz, Franciscus Palsinecz, Joannes Tokar, Gregorius Andrin, Georgius Tretiak, Nicolaus Demetro* nevű adózókat sorol fel (MNL). A *Felsőneresznice* nevet 1900-ban, az országos helységnévrendezés során *Taracújfalu*-ra változtatták a ruszin név tükörfordításával, valamint a közeli, nagyobb folyóra utaló előtaggal (Mező 1999: 111). A korábban párhuzamosan használt ruszin népi, ma hivatalos ukrán *Новоселиця* újabb telepítésű falura utal, vö. ukr. *новоселиця* 'új falu' fn. (Rudnicki 108, Sztripszky 1924/2007: 119), ami szintén alátámasztja a Bélay által felvetett, az anyaközségénél évszázadokkal későbbi alapítást.

Felsőremete, Верхні Ремети 'település Beregszásztól ÉK-re'

1782-4: *Aramnicza* (EKFT), 1824-62: *F. Remete* (MKFT), 1838: *Felső-Remete* (Schem. 41), 1856: *Felső-Remete* (MOK), 1857-9: *F. Remete (Aramnica)* (CU), 1863: *Felső-Remete* (Hnt), 1870-1: *Fölső Remete* (MÁT), 1872-84: *Felső Remete* (HKFT), 1873: *Remete (Felső-)* (Hnt), 1877: *Remete (Felső-)* (Hnt), 1882: *Remete (Felső-)* (Hnt), 1888: *Felső-Remete, Visnyi-Remeta* (Hnt), 1892: *Felső-Remete* (Hnt), 1895: *Felső-Remete* (Hnt), 1898: *Felső-Remete* (Hnt), 1900: *Felső-Remete* (Hnt), 1902: *Felsőremete* (Hnt), 1907: *Felsőremete* (Hnt), 1910: *Ремета вижня, Ремети вижні* (ЕКУР), 1913: *Felsőremete* (Hnt), 1918: *F.-Remete* (BT), 1923: *Remeta Vyšna, Felsőremete, Вышня Ремета* (PR), 1927: *Remeta Vižny* (Hnt), 1925: *Remete Vyž.* (PR), 1929: *Remety Vyšni* (ChM. 1068), 1931: *Remeta Vyž.* (MPR), 1941: *Felsőremete* (Hnt), 1944: *Felsőremete, Вышні Реметы* (Hnt), 1946: *Верхні Ремети* (УРСР), 1968: *Верхні Ремети* (ЗО), 1969: *Верхні Ремети* (ІМСУ), 1981: *Верхние Реметы* (ТК), 1983: *Верхні Ремети, Верхние Реметы* (ЗО), 2017: *Верхні Ремети* (ВРУ).

■ Felsőremete a 18. század végén települt a történelmi Bereg és Ugocsa megyék határán, a *Borzsova* folyó jobb partján. A falut a Schönborn család alapította. Lehoczky a helységről a következőket írja: „Munkácsi uradalmi orosz helység a főntebb érintett falutól (Alsóremete) félóra járásnyira, 36 házzal és 224 lakossal; a határához csatolt 7498 holdnyi, leginkább uradalmi erdősegből álló területtel. A gróf Schönborn családnak van itt majorja s a Borzsova vízen derék malma" (Lehoczky 3: 677). A *Felsőremete* helységnév magyar eredetű, a korábbi alapítású, szomszédos *Alsóremete* nevéből keletkezett névosztódással, miután első lakói talán onnan költöztek át. A név magyarázatához l. *Alsóremete* szócikkét. A megkülönböztető szerepű *Felső-* előtag *Alsóremete* (*Нижні Ремети*) nevének előtagjával van korrelációban, s a falu északi fekvésére utal (vö. Bölcskei 155-63). A korábbi ruszin *Вышні Реметы* a magyarral párhuzamos névadás eredménye, vö. ukr. N. *вышній* ~ *кны.-і вишній* 'felső, magasban lévő' mn. (Csopoj 47, СУМ. 1: 544). Az 1946-tól hivatalos, többes számú ukrán *Верхні Ремети* az irodalmi ukránhoz igazított változat, vö. ukr. *верхній* 'felső' mn. (Csopoj 28, СУМ. 1: 335). Az első katonai felmérés térképszelvényén a település *Aramnicza* néven szerepel, ez valószínűleg az ukr. *храм* 'templom' fn. (СУМ. 11: 136, Csopoj 420) ukr. *-иця* képzős alakja.

Felsősárad, Широке 'település Nagyszőlőstől ÉK-re'

1450: *Felsewsarod* (DL. 70896), 1454: *Felsewsarad* (Cs. 1: 454), 1471: *Felsewsard* (DL. 70952), 1549: *felsewsaraad* (Maksay 1990/2: 830), 1558: *Felsewarzad* (KirK. 3647), 1564: *Kett Sarod* (Szabó K. 347), 1671: *Felső Sárad* (UC. 60: 17), 1672-3: *Felső Sarad* (UC. 108: 10), 1673: *Sarad* (UC. 27: 6), 1674: *Sarad* (UC. 81: 3), 1689: *Felső Sarod* (UC. 34: 39), 1690: *Kis Sarad, Kis Sárád* (UC. 65: 55, 65: 56), 1715: *Felső Sárad* (MNL), 1720: *Felső Sa-*

rad (MNL), 18. sz. első fele: *Felső Sárád* (BélUg), 1740: *Felső sarad* (UgT.), 1747: *Felső Sárád* (GK. 189), 1756: *Felső Sárád* (Kam. 0303: 2), 1773: *Felső-Sarad*, *Wissny Sard* (LexLoc. 284), 1782-4: *Felső Szárád* (EKFT), 1786: *F. Sárád* (HT. Div. XVIII: 10), 1788: *F. Sárád* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Felső Sarád*, *Vesnyej Sárdu* (Vályi 3: 232), 1800: *Felső Sárád* (TUg), 1808: *Sárád (Felső-)*, *Wyssny-Ssárád* (Lipszky: Rep. 579), 1824-62: *Wissny Sard* (MKFT), 1825: *F. Sárád* (HT. Div. XII. 22), 1828: *Felső-Sárád* (VU), 1838: *Felső-Sáro*d (Schem. 66), 1839: *Felső-Sárád* (F. 4: 417), 1851: *Felső-Sárád* (F. 4: 11), 1856: *Ober-Sárád*, *Felső-Sárád* (MOK), 1857-9: *Felső Sárád* (CU), 1863: *Felső-Sárád* (Hnt), 1865: *Sárád Felső* (PestyU), 1870-1: *Felső Sárád* (MÁT), 1872-84: *Felső Sárád* (HKFT), 1873: *Sárád (Felső-)* (Hnt), 1877: *Sárád (Felső-)* (Hnt), 1882: *Sárád (Felső-)* (Hnt), 1888: *Felső-Sárád* (Hnt), 1892: *Felső-Sárád* (Hnt), 1895: *Felső-Sárád* (Hnt), 1898: *Felső-Sárád* (Hnt), 1900: *Felső-Sárád* (Hnt), 1907: *Felsősárád* (Hnt), 1910: *Шард вижний* (EKYP), 1913: *Felsősárád* (Hnt), 1918: *Felsősárád* (UgT.), 1923: *Šard Vyšnyj*, *Felsősárád*, *Шард вишній* (PR), 1925: *Vyž. Šard* (PR), 1927: *Vyžni Šard* (Hnt), 1929: *Šard Vyšni* (ChM. 1215), 1931: *Šard Vyž.* (MPR), 1939: *Felsősárád*, *Вишній Шард* (BK. 787), 1941: *Felsősárád* (Hnt), 1944: *Felsősárád* (Hnt), 1946: *Широке* (УРСР), 1968: *Широке* (3O), 1969: *Широке* (IMCY), 1983: *Широке*, *Широкое* (3O), 1991: *Широкое* (TK), 2017: *Широке* (BPU).

■ Felsősárád a 15. század első felében települt a történelmi Ugocsa megye északkeleti részén. „A Sárád nevű patakról elnevezett falu 1330–1350 között keletkezett a Nagyszöllősi hegység rutén települési vidékén, külön Alsó- és külön Felsősárádról azonban csak a XV. sz. közepe óta szólnak forrásaink. Az előbbi a Nagyszöllősi hegység borsovavölgyi lábánál, az utóbbi kedvezőtlenebb természeti adottságok között a hegység belsejében fekszik. Az első Sárád nyilvánvalóan az utóbb Alsósárádnak nevezett volt s Felsősárádot a Borsova völgyéből eredő s a völgyön át érkező újabb rutén kirajzások hozhatták létre...” (Szabó 346-7). A falu a *Beberke* és a beléje ömlő *Sárád-patak* szögletében települt, s a *Sárád-patakról* vagy a szomszédos *Alsósárád*-ról kapta a nevét névosztódással. Magyarázatához l. *Alsósárád* szócikkét. A *Felső*-előtag a szomszédos *Alsósárád* (*Нижне Болотне*) nevének előtagjával van korrelációban (vö. Bölskei 155-63). A korábbi, párhuzamos ruszin *Вишній Шард* a magyar név részfordításával jött létre, vö. ukr. N. *вишній* ~ kny.-i *вишній* 'felső, magasban lévő' mn. (Csopaj 47, CYM. 1: 544). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Широке* névhez l. ukr. *широкий* 'széles' mn. (Csopaj 432, CYM. 11: 456-7) (FNESz., *Alsósárád*, Lucsik 522).

Felsőverecke, Верхні Ворота

'település Volóctól ÉNy-ra'

1387: *Werechke* (ZsO. 1: 8), 1430: *alterus Wereske* (DL. 70862), *Werezke*, *Vereczke* (Perényi 203, 204), 1444: *Verechke* (DL. 13803), 1454: *Vereczke utraque* (Cs. 1: 420), 1465: *Kyswewechke* (uo.), 1506: *Felseweweczke* (Perényi 348), 1543: *Felseo Werecke* (Dica), 1544: *Felseo Werezke*, 1546: *Felseuwereczke*, 1548: *Felseo Werechke*, 1554: *Felseo Verecke*, *Felseo Werecke*, 1564: *Felfew Werezke*, 1566: *Felsew Werezke* (uo.), 1567: *Felseovereczke* (UC. 11: 10a), 1568: *Felseo Vereczke* (Dica), 1569: *Werezke superior* (UC. 53: 13), 1570: *Felseo Werecke*, *Fölső Vereczke* (Dica), 1572: *Felsew Werezke*, *Fölső Vereczke*, 1576: *Felseo Werechke*, *Felseo Werezke*, 1582: *Felseö Verechke*, *Felseö Werezke*, *Felso Vereczke*, 1588: *Felseo Uereczke*, *Felseouereczke*, 1599: *Felső Uereczke*, *Felső Vereczke* (uo.), 17. sz. körül: *Felsowereczke* (UC. 2: 14), 1600: *Felso Vereczke*, *Felseo Veleczke* (Dica), 1602: *Felseo Vereczke*, *Felseö Vereczke*, *Feölseö Vereczke*, 1603: *Felső Verecke* (uo.), 1604: *Felseö Vereczke* (UC. 48: 58), 1610: *Felseö Werezke*, *Feölseö Werezke* (Dica), 1613: *Felső Verecke* (UC. 18: 25), 1619: *Feölseöuereczke* (Dica), 1620: *Feölseöuereczke* (uo.), 1640: *Felső Vereczke* (UC. 53: 17), 1645: *Felseo Vereczke* (UC. 19: 1), 1648: *Felső Vereczke* (Maksay 1959: 549), 1649: *Felső Vereczke* (UC. 53: 29), 1673: *Fölső Vereczke* (UC. 53: 19), 1688: *Felső Vereczke* (UC. 112: 10), 1691: *Felső Vereczke* (UC. 53: 22), 1693: *Felseö Vereczke* (UC. 53: 23), 1699: *Felső Verecske* (UC. 53: 24), 1700: *Felső Verecske* (UC. 53: 25), 1702: *Felső Vereczke* (UC. 19: 12), 1704: *Felső Verecske* (UC. 19: 15, 113: 52), *Felső Vereczke* (UC. 20: 4), 1715: *Fölső Vereczke* (MNL), 1718: *Felső Vereczke* (UC. 151: 21), 1720: *Fölső Vereczke* (MNL), 1722: *Felső Vereczke* (UC. 53: 29), 1725: *Felső Verecske* (UC. 124: 3), 1729: *Felső*

Vereczke (UC. 53: 30), 1747: *Felső-Vereczke* (GK. 475), 1750: *Fölső Verecske* (MCB), 1760: *F. Veretske* (BT), 1770-2: *Ober=Vereczke* (Motzel), 1773: *Felső Vereczke*, *Wissny Werezky* (LexLoc. 55), 1782-4: *Ob. Vereczke* (EKFT), 1788: *F. Veretzke* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Felső Vereczke* (Vályi 3: 620), 1808: *Verecke (Felső-)*, *Hornj-Werecky* (Lipszky: Rep. 731), 1824-62: *Wisni Werezky h. Felső Vereczke* (MKFT), 1828: *Felső-Vereczke* (VB), 1837: *Vereczke (Felső)* (F. 3: 66), 1838: *Felső-Vereczke* (Schem. 47), 1851: *Vereczke (Felső)* (F. 4: 292), 1856: *Ober-Vereczke, Felső-Vereczke* (MOK), 1863: *Felső-Vereczke* (Hnt), 1872-84: *Vižni Verecki, Felső Verecke* (HKFT), 1873: *Verecke (Felső-)*, *Visnyi-Verecki* (Hnt), 1877: *Verecke (Felső-)*, *Visnyi-Verecki* (Hnt), 1882: *Verecke (Felső-)*, *Visnyi-Verecki* (Hnt), 1888: *Felső-Vereczke* (Hnt), 1892: *Felső-Vereczke* (Hnt), 1895: *Felső-Vereczke* (Hnt), 1898: *Felső-Vereczke* (Hnt), 1900: *Felső-Vereczke* (Hnt), 1902: *Felsővereczke* (Hnt), 1907: *Felsővereczke* (Hnt), 1910: *Верецькі вижні* (EKYP), 1913: *Felsővereczke* (Hnt), 1918: *F.-Vereczke* (BT), 1923: *Verecky Vyšni, Felsővereczke, Берецькі Выжні* (PR), 1925: *Vyžni Verecki* (PR), 1927: *Vizni Verečky* (Hnt), 1929: *Verecky Vyšni* (ChM. 1359), 1931: *Verečky Vyž.* (MPR), 1939: *Felsővereczke, Вишні Берецькі* (BK. 785), 1941: *Felsővereczke* (Hnt), 1944: *Felsővereczke, Вишні (!) Берецькі* (Hnt), 1946: *Верхні Ворота* (УРСР), 1968: *Верхні Ворота* (30), 1983: *Верхні Ворота, Верхние Ворота* (30), 2017: *Верхні Ворота* (ВРУ).

■ Felsővereczke 14. századi alapítású helység a történelmi Bereg megye északi részén, a galíciai határ közelében. A falu *Alsóvereczke* közelében települt, a neve névosztódással jött létre a szomszédos helység nevéből. A *Verecke* helységnév magyarázatához l. *Alsóvereczke* szócikkét. A megkülönböztető szerepű *Felső-* jelző a szomszédos *Alsóvereczke (Нижні Ворота)* nevének előtagjával van korrelációban (FNESz., *Vereckei-hágó*, Bölskei 155-63). A korábbi ruszin *Вишні Берецькі* a magyar név részfordításával keletkezett. Az 1946-tól használatos ukrán *Верхні Ворота* (tkp. 'Felső kapuk') a magyar név tükörfordítása. A falu lakossága az urbáriumok alapján a kezdetektől ruszin lehetett. 1567-ben *Maxin Keliman* a kenéz, lakosai *Sodra, Woliossin, Beregh, Jwga, Rayttko, Czolona, Wolossen, Goljana, Krasnyk, Derenko, Posthol, Sandrowicz, Korol, Bosshnitha, Thoporas, Pyroha, Zwber, Arthimowicz, Derengko, Koczan, Korenda* családnevűek (UC. 53: 12). 1613-ban *Riczikowich Peter* a kenéz, s faluban *Mihowich Iwasko, Michowich Peter, Chiamka Koszt, Dsamka Simon, Dsamka Ignatt, Dsamka Rayko, Dsamka Mattias, Sztinich Mihaly, Maradek Pal, Thoporas Jacob, Goliana Ferencz, Szliwka Lucach, Pyrw Kelemen, Kohordan Thomas, Jwrchiak Mihaly, Vamos Leörinczne, Plettiak Sandor, Keliman Janos, Plettiak Mihaly, Keliman Peter, Rhoma Rwszin, Krasznik Demeter, Dankowich Demeter, Krasznik Thamas, Richikowich Jacob, Verenko Janos, Puskar Lucach, Hafewich Janos, Koczan Vaszko, Hodinka Istwan, Sodra Istwan, Bosinda Jacob, Hadinka Mihaly, Korinda Laszlo, Orosz Demko, Dwba Simon, Olah Istwan, Leorincz Papp, Kyraly Thamas, Kyraly Peter, Beregh Laszlo, Peter fia Marcus, Iljkwowich Janos* adózik (UC. 18: 25).

Felsőviznice, Верхня Визниця

'település Munkácstól É-ra'

1512: *Felső Viznice* (Lehoczky 3: 795-6), 1530: *Wiznytza* (Dica), 1533: *Felsew Wyznitze, Ffelsew Wyznicze*, 1542: *Felfo Wyznytze*, 1543: *Felso Wizniche*, 1544: *Felseo Wiznicze*, 1546: *Felseu Wyznycze*, 1548: *Felseo Voznychya*, 1549: *Felsowyznyche, Felsowysnyche*, 1550: *Felfeo Wyfnytze*, 1552: *Felsew Vyznycze*, 1554: *Felso Viznicze*, 1564: *Felsew Wysnicze*, 1566: *Felsew Wyznicze*, 1568: *Felseo Visinchye*, 1570: *Felső Viznicze, Felseo Vyznyche*, 1572: *Felsew Wysnicze, Fölső Vysnycze*, 1576: *Felseo Vysnycze, Felseo Wiznyche*, 1582: *Felseo Viznicze, Felso Uyznicze, Felső Vizniche*, 1588: *Felseo Uesniche, Felseövesniche*, 1596: *Felső Vizniche*, 1599: *Felső Uizniche, Felseo Uisniche, Felső Uizniche, Felső Vizniche* (uo.), 17. sz. eleje: *Felső Viznicze* (UC. 88: 9), 1600: *Felseo Viznicze, Felso Viznicze* (Dica), 1602: *Felseo Visnicze, Feölseo Visnize, Feölseo Viznicze*, 1603: *Felső Vizniche*, 1609: *Felső Uisniche*, 1610: *Felseo Wiznicze, Feolseo Wiznicze* (uo.), 1613: *Feölseo Visnicze* (UC. 18: 25), 1619: *Feölseoüisnicze* (Dica), 1622: *Feölseo Viznicze* (UC. 18: 26), 1625: *Felső Visnicze* (UC. 18: 28), 1627: *Felseo Viznicze* (UC. 18: 30), 1634: *Felső Viznicze* (UC. 101: 73), 1635: *Felseo Visnicze* (KirK. 8.99), 1645: *Felseo Visnicze* (Makkai 368, UC. 19: 1), 1688: *Felsőviznicze*

(UC. 19: 6), 1690: *Felső Viznicze* (UC. 19: 7), *Felső Visnicze* (UC. 5: 15), 17. sz. vége: *Felső Viznicze* (UC. 6: 32), 1700k.: *Felső Viznicze* (UC. 53: 44), 1702: *Felső Viznicze* (UC. 19: 12), 1705: *Felső Viznicze* (UC. 20: 1), 1715: *Felső Viznicze* (MNL), 1718: *Felső Viznicze* (UC. 151: 21), 1720: *Felső Viznicze* (MNL), 1725: *Felső Viznicze* (UC. 124: 5), 1747: *Felső Viznicze* (GK. 449), 1750: *Fölső Visnithe* (MCB), 1760: *Fölső Visnithe* (BT), 1773: *Felső Viznicze*, *Wissna Wiznicza* (LexLoc. 54), 1782-4: *Felső Visnice* (EKFT), 1788: *F. Visnitze* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Felső Viznicze* (Vályi 3: 644), 1800: *F. Viznicze* (TBER), 1808: *Viznicze (Felső-), Wyznica (Hornj-)* (Lipszky: Rep. 741), 1824-62: *Wisna Vyznica h. Felső Viznicze* (MKFT), 1828: *Felső-Viznitze* (VB), 1837: *Viznicze (Felső)* (F. 3: 66), 1838: *Felső-Viznicze* (Schem. 47), 1851: *Viznicze (Felső)* (F. 4: 311), 1856: *Ober-Visnicze, Felső-Visnice* (MOK), 1857-9: *F. Viznicze* (CU), 1863: *Felső-Viznicze* (Hnt), 1864-5: *Felső-Viznicze* (PestyB), 1870-1: *Fölső Viznicze* (MÁT), 1872-84: *Nižna Vižnica, Felső Viznicze* (HKFT), 1873: *Viznice (Felső-), Visnya-Viznica* (Hnt), 1877: *Viznice (Felső-), Visnya-Viznica* (Hnt), 1882: *Viznice (Felső-), Visnya-Viznica* (Hnt), 1888: *Felső-Viznicze, Visnya-Viznica* (Hnt), 1892: *Felső-Viznicze, Visnya-Viznica* (Hnt), 1895: *Felső-Viznicze* (Hnt), 1898: *Felső-Viznicze* (Hnt), 1900: *Felső-Viznicze* (Hnt), 1902: *Felsőviznicze* (Hnt), 1907: *Felsőviznicze* (Hnt), 1913: *Felsőviznicze* (Hnt), 1918: *Felső-viznicze* (BT), 1923: *Vižnica Vyšna, Felsőviznicze, Визниця Вышня* (PR), 1925: *Vyš. Vyznica* (PR), 1927: *Vižnice Vyžni* (Hnt), 1929: *Vyznice Vyžni* (ChM. 1419), 1931: *Vižnice Niž.* (MPR), 1939: *Felsőviznicze, Вышня Визниця* (BK. 784), 1941: *Felsőviznicze* (Hnt), 1944: *Felsőviznicze, Вышня Визниця* (Hnt), 1946: *Верхня Визниця* (УРСР), 1968: *Верхня Визниця* (ЗО), 1969: *Верхня Визниця* (ІМСУ), 1983: *Верхня Визниця, Верхняя Визниця* (ЗО), 1991: *Верх. Визниця* (ТК), 2017: *Верхня Визниця* (ВРУ).

■ Felsőviznicze a 16. század elején települt a történelmi Bereg megyében, Munkácsról északra, a *Viznice* folyó völgyében. A *Viznice* helységnév ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Viznice* 'a Latorca j. á. Felsőviznicze (Верхня Визниця) h.' 1391: *Nagy-Viznicze* (Lehoczky 3: 73), 1604: *Viznicze* (uo. 733), 1613: *Viznicze* (UC. 18: 25), 1649: *Vinicz neví patak* (uo. 665), 1782-6: *Wusznice b.* (EKFT), 1824-62: *Rika oder Wiznicze Fl.* (MKFT), 1864: *Viznicze folyat* (PestyB), 1865: *Визниця n., Viznicze patak* (Kat.), *Viznicze patak* (S. 56), *Визниця рѣка* (uo. 73), *Visznice* (Hunfalvy 3: 333), 1872-84: *Viznice r.* (HKFT), 1905: *Viznicze patak* (S. 81), 1906: *Viznicze patak* (uo. 57), *Viznicze patak* (uo. 23), 1910: *Viznicze p.* (HBÁT), 1929: *Визниця Рѣка, Визницкій Поток, Рѣмава* (Petrov 41, 55), 1935: *Vyznice, Визниця* (W. 56, 65), 1939: *Viznice* (SzSzBML. 468), 1957: *Візнниця, Визниця* (КРУ. 21), 1979: *Визниця* (СГУ 101). A víznév Lucsik szerint az ukr. *визний* 'vízás, vízában bővelkedő' mn. ukr. -*ниця* képzős származéka, vö. ukr. *виз* 'viza (hal)' fn., ukr. *в'язь* 'ua.' (Zselehovszkij 1: 74, CYM. 1: 798, Lucsik 119). Mizser Lajos ezzel szemben az ukr. *в'язь* 'kocsonyás szil' (Csopoj 49) fanévből eredezteteti (Mizser 1996a: 323, 2000: 347). A név *Felső-* előtagja a Frigyesfalvával egyesült *Alsó- és Középsőviznicze* nevének előtagjával állt korrelációban, s a falu északi fekvésére utal (vö. Bölskei 155-63). A korábbi ruszin *Вышня Визниця* párhuzamos névadás eredménye. Az 1946-tól hivatalos ukrán *Верхня Визниця* előtagjához l. ukr. *верхній* 'felső' mn. (Csopoj 28, CYM. 1: 335). Az 1570-es urbárium szerint *Lukas* és *Augustin* nevű kenéze van, lakosai között több magyar nevű: *Jacoby Piscator, Fran Pokol, Petrus Mathe, Ladai Paska, Fran Wekey, Gregor Pýhuv, Andre Baran, Georgius Sandor, Andree Baran, Ladislaus Sandor, Joannes Kobúlka, Ladislaus Selyko* (UC. 18: 23). 1613-ban *Geörgi* és *Simon* a kenéz, valamint *Poroskoj Ferencz, Kelemen Janos, Lesko Demeter, Lesko Janos, Halasz Lucacz, Ferencz kenéz, Marton kenéz, Lucacz kenéz, Heörgi Demeter, Geörgi Janos, Lesko Thamas, Omelian Ferencz, Geörgi Balas, Mihalj Sandor, Illies es Istwan, Kobolka Thamas, Selyka Mathe es Sandor, Lesko Ferencz, Laszlo a fia, Kobolka Ferencz es Andras, Korniz Sandorne, Lengie Procopp, Kaniük Thamas, Deszattnik Janos, Lengiel Pal* adózik a faluban (UC. 18: 25). Lakossága később teljesen elruszinosodik.

Fenes, Яблунівка 'település Huszttól DK-re'

1907: *Fenes* (S. 230), 1929: *Chrebet (Feneshát)* (ChM. 441), 1941: *Fenes* (HK. 252), 1943/44: *Fenes* (Tóth Á. 147), 1944: *Fenestelep* (Hnt), 1968: *Яблунівка* (ЗО), 1969:

Яблунівка (ІМСУ), 1983: Яблунівка, Яблоновка (ЗО), 2017: Яблунівка (ВРУ).

■ Fenes a 19. század végén települt tanya a máramarosi Visk határában. A *Fenes* helységnév magyar eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Fenes-patak* 'a Tisza b. á. Visk (Вишково) h.' 1782-6: *Fejnes* (!) *Patak* (EKFT), 1863: *Fenes patak* (S. 229), 1863-4: *Fenes patak* (Kat.), 1864: *Fenes patak* (PestyM), 1865: *Fenes potok* (S. 229), 1907: *Fenes* (uo. 230), 1907-8: *Fenes patak* (uo. 231), 1929: *Фенеш* (Petrov 28), 1935: *Feneš, Фенеш* (W. 39, 60), 1979: *Фенеш* (СГУ 583), 1982: *Fenes-patak* (Íjgyártó 34), 1991: *Фенеш* (TK), 2017: *річка Фенеш* (GT). A pataknev a m. R. *fén(kő)* 'fenőkő, kaszakő' fn. (CzF. 2: 805, TESz. 1: 883) -s mn. képzős származéka (vö. FNESz., *Fenes*, Kniezsa ErdVíz. 44, Kniezsa 1943c: 196). Olyan helyre, patakmederre utal, ahonnan fenőkőnek való kövek szedhetők. A helység neve az 1944-es helységnévtárban a m. *telep* 'kisebb település' főnévvel (FKnT. 310) kiegészülve kétrészes, *Fenestelep* alakban szerepel. Az 1946-tól hivatalos ukrán *Яблунівка* az ukr. *яблуня* 'almafa' fn. (СУМ. 11: 619) -*івка* helynévképzős alakja, a történelmi magyar névvel nincs kapcsolatban. A teljesen ruszin lakosságú falu Visk külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Fertősalmás, Фертешолмаш

'település Nagyszőlőstől D-re'

1319: *Almas* (AOkl. 5: 201), 1338: *Almas* (AOkl. 22: 279), 1378: *Almas* (DocVal. 281), 1525: *Almas* (DL. 62460), 1549: *Almas* (Maksay 1990/2: 830), 16. sz. közepe: *Almas* (UC. 100: 20), 1564: *Almas* (Szabó K. 350), 1610: *Almas* (UC. 110: 63), 17. sz. második fele: *Almás* (UC. 108: 51), 1680: *Almás* (UC. 11: 49d), 1691: *Almás* (UC. 11: 49f), 1692: *Almás* (UC. 11: 49h), 1715: *Almás* (MNL), 18. sz. első fele: *Almás* (BélUg), 1740: *Almas* (UgT.), 1756: *Almas* (Kam. 0303: 2), 1773: *Almas* (LexLoc. 283), 1782-4: *Almás* (EKFT), 1786: *F. Almás* (HT. Div. XVIII: 10), 1788: *Fertős Almás* (HT. Div. X. 8: 1), 1800: *FertősAlmás* (TUg), 1808: *Almás (Fertős-)* (Lipszky: Rep. 7), 1824-62: *Fertős Almás* (MKFT), 1825: *Fertős Almás* (HT. Div. XII. 22), 1828: *Fertős-Almás* (VU), 1838: *Fertős-Almás* (Schem. 68), 1839: *Fertős-Almás* (F. 4: 419), 1851: *Fertős-Almás* (F. 1: 22), 1856: *Fertős-Almás* (MOK), 1857-9: *Fertős Almás* (CU), 1863: *Almás-Fertős* (Hnt), 1865: *Fertős Almás* (PestyU), 1870-1: *Fertős Almás* (MÁT), 1872-84: *Fertő-Almás* (HKFT), 1873: *Fertő (Almás-), Fertősalmás* (Hnt), 1877: *Almás (Fertő-)* (Hnt), 1882: *Almás (Fertő-)* (Hnt), 1888: *Fertős-Almás* (Hnt), 1892: *Fertős-Almás* (Hnt), 1895: *Fertős-Almás* (Hnt), 1898: *Fertős-Almás* (Hnt), 1900: *Fertős-Almás* (Hnt), 1902: *Fertősalmás* (Hnt), 1907: *Fertősalmás* (Hnt), 1913: *Fertősalmás* (Hnt), 1918: *Fertősalmás* (UgT.), 1923: *Fertešalmaš, Fertesalmás, Фертешальмаш* (PR), 1925: *Fertešalmaš* (PR), 1927: *Fertešalmaš* (Hnt), 1929: *Fertešalmaš (Fertősalmás)* (ChM. 275), 1931: *Fertešalmaš* (MPR), 1941: *Fertősalmás* (Hnt), 1944: *Fertősalmás* (Hnt), 1946: *Заболоття* (УРСР), 1968: *Заболоття* (ЗО), 1975: *Заболотье* (TK), 1983: *Заболоття, Заболотье* (ЗО), 2000: *Фертешолмаш* (ВРУ), 2017: *Фертешолмаш* (uo.).

■ Fertősalmás a 14. század elején települt a történelmi Ugocsa megye déli részén, a *Túr* folyó közelében. Az elsődleges *Almás* helységnév magyar eredetű, a m. *alma* 'vadalmafa' fn. (TESz. 1: 140) -s melléknévképzős származékából való. Vadalmafával benőtt helyre utal. Az *alma* a helységnevekben leggyakrabban előforduló növény, gyakran víznevek alapjául szolgál, így közvetve is megjelenhet a településnevekben (I. Gallasy 86). A 19. század elejétől adatolt, megkülönböztető szerepű *Fertős-* előtag a falu mocsaras, fertős határával kapcsolatos (FNESz., *Fertősalmás*), vö. m. *fertő* 'mocsaras terület, nagy kiterjedésű, posványos, mocsaras állóvíz, pocsolyával telt gödör vagy árok, melyben a sertések fürödnek, sáros fürdő, mocsár' fn. (FKnT. 145, TESz. 1: 895). A jelzői taggal kapcsolatban felvetődött személynévi származtatása is, a helység ugyanis 1319-ben tűnik fel a forrásokban, amikor „a Mikó fia, Péter és Fürtes (1319: *Furtis*, 1320: *Fertes*) fia, Péter birtokát képező Almást a Csepén és Csedregen meggyökeresedő Ákosfiak utóbbi falujától elhatárolták” (Szabó 348). Szabó István szerint az 1490-ben említett *Fertes* hídnév e birtokos nevét örzi (uo. 352). Kristó Gyula szintén az előtag személynévi voltára következtet (Kristó 27). Szabó azonban ugyanott utal a jelző kései megjelenésére, valamint a település mocsaras, fertős határára, ami a megkülönböztető tag megjelenését indokolja. Az 1946-tól hivatalos ukrán *Заболоття* névhez l. ukr. *заболоття* 'mocsár

mögötti terület’ fn. (Lucsik 213), or. *заболотье* ’ua.’ (Murzajev 210). 2000-ben visszakapta a kétrészes, történelmi magyar nevét.

Fogaras, Зубівка ’település Munkácsról DK-re’

1530: *Fogoras* (Dica), 1533: *Fogarus*, *Ffogaras*, 1541: *Fogharas*, 1542: *Fogharas*, 1543: *Fogharas*, 1544: *Fogaras*, 1546: *Fogaras*, 1548: *Fogaras*, 1549: *Fogaras*, *Fagaras*, 1550: *Fogaras*, *Fagaras*, 1566: *Fogaras*, 1568: *Fogaras*, 1576: *Fogaras*, 1582: *Fogaras*, 1599: *Fogaras* (uo.), 17. sz. eleje: *Fogaras* (UC. 88: 9), 1600: *Fogaras* (Dica), 1602: *Fogaras*, 1610: *Fogaras* (uo.), 1613: *Fogaras* (UC. 18: 25), 1622: *Fogaras* (UC. 18: 26), 1625: *Fogaras* (UC. 18: 28), 1627: *Fogarasi* (UC. 18: 30), 1634: *Fogaras* (UC. 101: 73), 1635: *Fogaras* (KirK. 8.99), 1645: *Fogaras* (Makkai 354, UC. 19: 1), 1688: *Fogaras* (UC. 19: 6), 1690: *Fogaras* (UC. 19: 7), 1699: *Fagaras* (UC. 19: 8), 17. sz. vége: *Fogaras* (UC. 42: 26), 1700k.: *Fogaras* (UC. 53: 44), 1701: *Fogaras* (UC. 2: 15), 1702: *Fogaras* (UC. 19: 12), 1705: *Fogaras* (UC. 20: 1), 1715: *Fogaras* (MNL), 1718: *Fogaras* (UC. 151: 21), 1720: *Fogaras* (MNL), 1725: *Fogaras* (UC. 124: 6), 1747: *Fogaras* (GK. 432), 1760: *Fogaras* (BT), 1773: *Fogaras* (LexLoc. 50), 1782-4: *Fogaras* (EKFT), 1788: *Fogaras* (HT. Div. X. 8: 1), 1790: *Fogaras* (UC. 166: 32), 1796: *Fogaras* (Vályi 1: 681), 1800: *Fogaras* (TBER), 1808: *Fogaras* (Lipszky: Rep. 185), 1824-62: *Fogaras* (MKFT), 1828: *Fogaras* (VB), 1837: *Fogaras* (F. 3: 76), 1838: *Fogaras* (Schem. 41), 1851: *Fogaras* (F. 2: 18), 1856: *Fogaras* (MOK), 1863: *Fogaras* (Hnt), 1872-84: *Fogaras* (HKFT), 1873: *Fogaras* (Hnt), 1877: *Fogaras* (Hnt), 1882: *Fogaras* (Hnt), 1888: *Fogaras* (Hnt), 1892: *Fogaras* (Hnt), 1895: *Fogaras* (Hnt), 1898: *Fogaras* (Hnt), 1900: *Fogaras* (Hnt), 1902: *Fogaras* (Hnt), 1903: *Beregfogaras* (Mező 1999: 116), 1907: *Beregfogaras* (Hnt), 1910: *Фогарау* (EKYP), 1913: *Beregfogaras* (Hnt), 1918: *Fogaras* (BT), 1923: *Fogaraš*, *Fogaras*, *Фогарау* (PR), 1925: *Fogaraš* (PR), 1927: *Fogaraš* (Hnt), 1929: *Fogaraš* (ChM. 279), 1931: *Fogaraš* (MPR), 1939: *Beregfogaras*, *Фогараш* (BK. 784), 1941: *Beregfogaras* (Hnt), 1944: *Beregfogaras*, *Фогараш* (Hnt), 1946: *Зубівка* (УРCP), 1968: *Зубівка* (3O), 1983: *Зубівка*, *Зубовка* (3O), 2017: *Зубівка* (BPY).

■ Fogaras a 16. század első felében települt a történelmi Bereg megyében. A *Fogaras* helységnév magyar eredetű, a m. *fogoly* madárnév *fogor* (TESz. 1: 939) változatának -s mn. képzős származéka (FNESz., *Fogaras*). Neve alapján feltételezhetjük, hogy alapítói magyarok lehetettek. Az 1570-es urbáriumban a következő családnevek fordulnak elő: *Thoppan*, *Myhok*, *Tholok*, *Borýzza*, *Margýth*, *Sarwda*, *Kopcha*, *Kopých*, *Borda*, *Olah*, *Baran*, *Thýmko*, *Sýwley*, *Troyan*, *Nagh*, *Mazzarfalussy*, *Kýs*, *Kowach*, *Thadyko* (UC. 18: 23). Az 1613-as urbáriumban János kenéz a főkenéz, mellette Mihály kenéz félhelyes kenéz. A jobbágyok között magyar és ruszin családnevűek egyaránt nagy számban fordulnak elő, l. *Borisz*, *Throyan*, *Sarwda*, *Kýs*, *Kepicz*, *Barany*, *Thimko*, *Ztroyna*, *Nagi*, *Olah* stb. (UC. 18: 25). 1688-ban elpusztult faluként említik: „Kerepeczke, Kendereske, Fogaras, Csertes Ffalva, Nagy Lanffalva, Korcsova. Ezek most mind pustak senki nem lakja sem usuallya e mostani hadi expeditiokban pustultanak el” (UC. 19: 5). Személynévi eredeztetése kevésbé valószínű, l. m. *Fogaras* csn. (ÚMCsT. 304), rom. *Fogaroș* csn. (Iordan 1983: 205). A Drăganu által felvetett román növénynévi származtatása szintén kétes, vö. rom. *făg* ’bükkfa’ fn. (DEX, Drăganu 381). A korábbi, párhuzamos ruszin *Фогарау* a magyar név átvétele. A megyei hovatartozásra utaló, megkülönböztető szerepű *Bereg-* előtag 1903-ban, az országos helységnévrendezés során került a névbe (Mező 1999: 116). A település hivatalos nevét 1946-ban *Зубівка*-ra változtatták, ami téves etimológia alapján jött létre: a történelmi névben ugyanis a magyar *fog* főnevet vélték felfedezni, vö. ukr. *зуб* ’fog’ fn. (СУМ. 3: 724-5, Hrincsenko 2: 187), amihez ukr. *-івка* helynévképző kapcsolódik.

Fontenyásza, Фонтиняси ’település Técsőtől É-ÉK-re’

1929: *Fonteñaș* (ChM. 280), 1940: *Fontenyásza*, *Фонтеняса* (BK. 1925), 1943/44: *Fontenyásza* (Tóth Á. 169), 1944: *Fontenyásza*, *Фонтеняса* (Hnt), 1968: *Фонтиняси* (3O),

1969: *Фонтияси* (IMCU), 1978: *Фонтынясы* (TK), 1983: *Фонтияси, Фонтынясы* (30), 2017: *Фонтияси* (BPU).

■ Fontenyásza a 20. század elején települt tanya Máramarosban, a *Tarac* jobb oldali ágának, a *Luzsanka* pataknak a völgyében. A *Fontenyásza* helységnév román eredetű, dülönévből keletkezett névátvitellel, vö. 1864: *Fontiniaca* dülő (S. 220). A dülönév a rom. *fintînă* 'kút, forrás' fn. (DRM. 1: 467) rom. *-easa* mn. képzős származéka. A főnév viszonylag új, 18. századi jövevényszóként az ukrán nyelvben is megjelenik, nyelvjárási formái *фонтан, фонтанум, вода фyuтyue, фyuтyue* (Dzendzelivszkij 1975: 164-5). A hivatalos ukrán *Фонтияси* a román név átvétele, többes számú alak. Széleslonka külterületi lakotthelyéből vált önálló településsé, közigazgatásilag ma is a hozzá tartozik.

Forgolány, Форголань 'település Nagyszőlőstől D-re'

1320: *Folgram* (AOkl. 5: 307), 1389: *Forgolanfalva* (C. Tóth 2006b: 32), 1408: *Forgolánfalva* (Szirmay 129), 1436: *de Fforgolanfalwa* (DL. 70878), 1459: *Forgolan* (C. Tóth 2006b: 45), 1465: *Forgolan* (DL. 38348), 1473: *Forgolan* (C. Tóth 2006b: 58), 1475: *Forgolan* (uo. 59), 1491: *Forgolanfalwa* (Perényi 305), *Forgolan* (DL. 71033), 1516: *Forgolan* (C. Tóth 2006b: 77), 1520: *Forgolan* (Szirmay 58), 1549: *Forgolaan* (Maksay 1990/2: 830), 1564: *Forgoland* (Szabó K. 349), 1570: *Forgolan* (UC. 76: 18a), 1670: *Forgolany* (UC. 9: 40a), 1683: *Forgolany* (UC. 30: 34), 1715: *Forgolány* (MNL), 18. sz. első fele: *Forgolan* (BélUg), 1740: *Forgolany* (UgT.), 1773: *Forgolány* (LexLoc. 283), 1782-4: *Forgolány* (EKFT), 1786: *Forgolánya* (HT. Div. XVIII: 10), 1788: *Forgolány* (HT. Div. X. 8: 1), 1796: *Forgolány* (Vályi 1: 684), 1800: *Forgolány* (TUg), 1808: *Forgolány* (Lipszky: Rep. 186), 1824-62: *Forgolány* (MKFT), 1825: *Forgolány* (HT. Div. XII. 22), 1828: *Forgolány* (VU), 1838: *Forgolány* (Schem. 68), 1839: *Forgolány* (F. 4: 420), 1851: *Forgolány* (F. 2: 20), 1856: *Forgolány* (MOK), 1857-9: *Forgolány* (CU), 1863: *Forgolány* (Hnt), 1865: *Forgolány* (PestyU), 1870-1: *Forgolány* (MAT), 1872-84: *Forgolány* (HKFT), 1873: *Forgolány* (Hnt), 1877: *Forgolány* (Hnt), 1882: *Forgolány* (Hnt), 1888: *Forgolány* (Hnt), 1892: *Forgolány* (Hnt), 1895: *Forgolány* (Hnt), 1898: *Forgolány* (Hnt), 1900: *Forgolány* (Hnt), 1902: *Forgolány* (Hnt), 1907: *Forgolány* (Hnt), 1910: *Форголань* (EKUP), 1913: *Forgolány* (Hnt), 1918: *Forgolány* (UgT.), 1925: *Forgolañ* (PR), 1927: *Forgolañ* (Hnt), 1929: *Forgolañ* (*Forgolány*) (ChM. 280), 1931: *Forgolañ* (MPR), 1941: *Forgolány* (Hnt), 1944: *Forgolány* (Hnt), 1946: *Дівичне* (УРСР), 1968: *Дівичне* (30), 1969: *Дівичне* (IMCU), 1981: *Девичное* (TK), 1983: *Дівичне, Девичное* (30), 2000: *Форголань* (BPU), 2017: *Форголань* (uo.).

■ *Forgolány* a 14. század elején települt a történelmi Ugocsa megye déli részén, a *Tisza* és a *Batár* folyók közén. A *Forgolány* helységnév magyar eredetű, puszta személynévből keletkezett magyar névadással, vö. 1300: *fulguran* (ZO. 1: 101), 1300: *Forg(o)la(n)* (ÁSzt. 314). Az alapjául szolgáló személynév Karácsonyi János szerint az ófrancia (vallon) *Fulkram~Fulcran~Fulchran* szn. átvétele, végső forrása azonban német (frank), vö. ném. R. *Folcram* szn. (Karácsonyi 1924: 1-2, EtSz., *Forgolány*, FNESz., *Forgolány*). Azon ritka falvak sorába tartozik, amelyeknek ismerjük a névadóját: „Az ugocsai kisnemesi vidékhez tartozó Sásvár és Banna elidegenítése ellen tiltakozó ugocsai nemesek között találjuk 1300-ban bizonyos Fargalan fiát, Domokost is, s ugyanez évben még egyszer szerepel Fulguran fia, Domokos, Lőrinc testvérével együtt. Következő évben, 1301-ben pedig bizonyos Fulgiarj comes özvegyéről hallunk, aki a Forgolánnyal ma is szomszédos Batár negyedrésztát átvallja fiának, Lőrincnek s rokonának, Kálmán fiának, Péternek. Nem lehet kétséges, hogy ez a Fargalan-Fulguran-Fulgiarj volt az először Folgramnak, majd Forgolannak nevezett falu névadója s amennyiben elfogadható Karácsonyi Jánosnak az a magyarázata, hogy ez a név a Flandriában beszélt germán nyelv Folkram-jával azonos, akkor kézenfekvő az a feltevés, hogy viselője az ugocsai flamand telepesek egyike volt. A feltevés ellen szól az a körülmény, hogy Forgolan a magyar eredetű kisnemesiség soraiban szerepel, bár nem volt akadály, hogy idegen telepesek is a kisnemesiség sorai közé jussanak” (Szabó 352-3). A helységnév a 14. század végén a forrásokban kétrészes, *-falva* utótaggal kiegészülve *Forgolánfalva* alakban is előfordul, a 15. századtól azonban újra az egyrészes név adatolható. A település hivatalos nevét 1946-ban

Дівичне-re változtatták. A megállapított ukrán név az ukr. *дівуця* 'leány' fn. (CYM. 2: 297) semlegesnemű -н(е) mn. képzős származéka. A névadás téves értelmezés, népetimológia alapján jött létre, a magyar *Forgolány* helynévbe ugyanis a m. (*forgó*) *lány* főnevet értették bele (FNESz., *Forgolány*). 2000-ben visszakapta a történelmi magyar nevét.

Fornos, Форнош 'település Munkáctól D-re'

1332-7: *Fornos* (Vat. 1/1: 350, Gy. 1: 539), 1380: *Fornas* (Sztáray 1: 452), 1409: *Fornos* (C. Tóth 2006a: 99), 1418: *Fornus* (ZsO. 6: 379), 1420: *Fornas* (uo. 7: 509), 1530: *Farnos* (Dica), 1533: *Fornof*, 1541: *Fornos*, 1542: *Farnať*, 1543: *Fornos*, 1544: *Fornos*, 1546: *Farnos*, 1554: *Fornos*, 1564: *Farnos*, 1582: *Fornos*, 1588: *Fornas*, 1596: *Fornos*, 1599: *Fornos*, 1609: *Fornos*, 1610: *Fornos*, 1619: *Fornos*, 1620: *Farnas* (uo.), 1684: *Farnas* (UC. 51: 47), 18. sz. eleje: *Farnos* (UC. 117: 81), 1720: *Fornos* (MNL), 18. sz. közepe: *Fornos* (UC. 104: 84), 1750: *Fornos* (MCB), 1760: *Fornos* (BT), 1773: *Fornos* (LexLoc. 49), 1782-4: *Fornos* (EKFT), 1788: *Fornos* (HT. Div. X. 8: 1), 1790: *Fornos* (UC. 166: 32), 1796: *Fornos* (Vályi 1: 684), 1800: *Fornos* (TBer), 1808: *Fornos* (Lipszky: Rep. 186), 1824-62: *Fornos* (MKFT), 1828: *Fornos* (VB), 1837: *Fornos* (F. 3: 70), 1838: *Fornos* (Schem. 41), 1851: *Fornos* (F. 2: 20), 1856: *Fornos* (MOK), 1857-9: *Fornos* (CU), 1863: *Fornos* (Hnt), 1870-1: *Fornos* (MÁT), 1872-84: *Fornos* (HKFT), 1873: *Fornos* (Hnt), 1877: *Fornos* (Hnt), 1882: *Fornos* (Hnt), 1888: *Fornos* (Hnt), 1892: *Fornos* (Hnt), 1895: *Fornos* (Hnt), 1898: *Fornos* (Hnt), 1900: *Fornos* (Hnt), 1902: *Fornos* (Hnt), 1907: *Fornos* (Hnt), 1910: *Форнош* (ЕКУР), 1913: *Fornos* (Hnt), 1918: *Fornos* (BT), 1923: *Fornoš*, *Fornos*, *Форнош* (PR), 1925: *Fornoš* (PR), 1927: *Fornoš* (Hnt), 1929: *Fornoš* (*Fornos*) (ChM. 281), 1931: *Fornoš* (MPR), 1941: *Fornos* (Hnt), 1944: *Fornos* (Hnt), 1946: *Ліскове* (УРСР), 1968: *Ліскове* (ЗО), 1969: *Ліскове* (ІМСУ), 1983: *Ліскове*, *Лесковое* (ЗО), 1991: *Лесковое* (ТК), 1995: *Форнош* (ВРУ), 2017: *Форнош* (uo.).

■ Fornos a 14. század első felében települt a történelmi Bereg megyében, a *Szernye-mocsár* északi szélén. Mivel szerepel a pápai tizedjegyzékben, már akkor népes helység lehetett. A *Fornos* helységnév magyar eredetű, pusztá személynévből keletkezett magyar névadással, vö. 1138/1329: *Furnos* (Szabó D. 134), 1201: *Fornos* (HOKl. 5: 4, Gy. 2: 403, ÁSzt. 319). A személynévek -s képzős származékok egy tisztázatlan etimológiájú (talán magyar) *Furn* > *Forn* > *Farn* szóból (EtSz., *Forna*, FNESz., *Fornos*). A történelmi Magyarország területén több *Fornos*, *Farnas*, *Farnos* nevű település létezett (pl. *Bereg*, *Bihar*, *Kolozs* megyékben). A falu az egykori Szernye-mocsár peremén fekszik, ami az elmúlt évszázadokban lakosainak nemcsak megélhetést és élelmet nyújtott, hanem időnként a település létét is veszélyeztette: „Azonban e korban (14. sz. vége) a mostani falu nem itt, hanem beljebb délnek feködt s O-Fornos-nak hivatott, ez a Szernye mocsártól elboríttatván, végkép elpusztult s belőle lakosai a jelenlegi emelkedettebb helyre költözvén, azért ez Uj-Fornos-nak is neveztetik. A népnél élő monda szerint a régi helység a tóba elsüllyedvén, aszály idején a torony keresztének csúcsa még most is kilátszanék” (Lehoczy 3: 252). A falu hivatalos nevét a szovjet hatóságok 1946-ban *Ліскове*-re változtatták, ennek alapja az ukr. *лісковий* 'mogyorós' mn. (CYM. 4: 523) semlegesnemű formája. A névadást talán a Fornos közelében fekvő, 146 m magas *Mogyorós-domb* neve motiválhatta, vö. 1872-84: *Mogyorós domb* (HKFT). 1995-ben visszakapta a történelmi magyar nevét.

Frigyesfalva, Кленовець 'település Munkáctól ÉK-re'

1814: *Fridericopolis nova Colonia* (Cat. 55), 1824-62: *Fridrichsdorf*, *Uj Klenóc* (MKFT), 1837: *Fridrichsdorf* (F. 3: 67), 1838: *Fridrichsdorf* (Schem. 47), 1846-8k.: *Friedrichsdorf*, *Friderico polis*, *Hámori* (BélB), 1851: *Fridrichsdorf* (F. 2: 25), 1857-9: *Frigyesfalva* (*Friedrichsdorf*) (CU), 1863: *Frigyesfalva*, *Fridrichsdorf* (Hnt), 1868: *Friedrichsdorf* (*Klenuvci*) (Schem. 47), 1870-1: *Frigyesfalva* (MÁT), 1872-84: *Friedrichsdorf*, *Frigyesfalva* (HKFT), 1873: *Frigyesfalva*, *Friedrichsdorf*, *Klenufci* (Hnt), 1877: *Frigyesfalva*, *Friedrichs-*

dorf, Klenuvci (Hnt), 1882: *Frigyesfalva, Friedrichsdorf, Klenuvci* (Hnt), 1888: *Frigyesfalva, Friedrichsdorf, Klenuvci* (Hnt), 1892: *Frigyesfalva, Friedrichsdorf* (Hnt), 1895: *Frigyesfalva* (Hnt), 1898: *Frigyesfalva* (Hnt), 1900: *Frigyesfalva* (Hnt), 1902: *Frigyesfalva* (Hnt), 1907: *Frigyesfalva* (Hnt), 1910: *Кленівці, Кленувці* (EKYP), 1913: *Frigyesfalva* (Hnt), 1918: *Friedrichsdorf* (*Frigyesfalva*) (BT), 1923: *Fridešovo, Frigyesfalva, Фридешово* (PR), 1925: *Fridešovo* (PR), 1927: *Fridešovo* (Hnt), 1929: *Fridešovo* (ChM. 284), 1931: *Fridešovo* (MPR), 1939: *Frigyesfalva, Кленовцы* (BK. 784), 1941: *Frigyesfalva* (Hnt), 1944: *Frigyesfalva, Кленовцы* (Hnt), 1946: *Кленовець* (УРСР), 1968: *Кленовець* (3O), 1969: *Кленовець* (IMCY), 1983: *Кленовець, Кленовец* (3O), 1991: *Кленовец* (TK), 2017: *Кленовець* (BPU).

■ *Frigyesfalva* 19. századi alapítású helység a történelmi Bereg megyében, a *Viznice* folyó völgyében. A település elsődleges neve a német *Friedrichsdorf*, ami a ném. *Friedrich* kn., ill. a ném. *dorf* 'falú' fn. (NMSz. 1: 491) összetétele. Legkorábbi említésekor a latinositott *Fridericopolis* néven szerepel. A másodlagos *Frigyesfalva* helységnév a német név alapján, annak fordításával vagy magyarosításával jött létre, vö. *Frigyes* kn., ill. a birtokos személyjellel ellátott *falú*. A *Frigyes* kn. a 19. század közepétől használatos, a m. *frigyes* 'szövetséges' szó származéka (vö. EtSz., *Frigyes*). A település névadója Schönborn Frigyes gróf, aki 1807-ben telepített szepességi német és morva munkásokat a számukra Munkács közelében alapított faluba (Lehoczky 3: 255). A jövevények a közeli vasgyárban dolgoztak. A hivatalos ukrán *Кленовець* a *Frigyesfalva*val 1945 után egyesült *Újklenóc* nevéből származik, ami a szlk. *klen* 'juharfa, jávorfa' (SLEX), ukr. *клен* 'jávör, juhar' (Csopaj 149, CYM. 4: 179, Hrincsenko 1: 250) fn. -*ovec* (-*овець*) képzős származéka, tkp. értelmé 'juharos, iharos' (FNESz., *Klenóc*, Mizser 2000: 349). Névköltöztetéssel jött létre a Gömör-Kishont megyei *Klenóc* nevéből. A település 336 lakosából 1910-ben 98 magyar, 73 német, 151 pedig szlovák nemzetiségűnek vallotta magát, lakossága mára teljesen elruszinósodott.

Gajdos, Гайдош 'település Ungvártól K-re'

1447: *Gajdos* (Lehoczky 3: 73), 1470: *Gajdos* (Iványi 148), 1478: *Gajdos* (Lehoczky 3: 330), 1507: *Gajdos* (uo. 74), 1547: *Gajdos* (uo. 331), 1603: *Gajdos* (UC. 54: 47), 1657: *Gajdos* (Lehoczky 3: 219), 1670: *Gajdos* (UC. 39: 71), 1674: *Gajdos* (UC. 7: 31), 1674-5: *Gajdos* (UC. 31: 1), 1678: *Gajdos* (UC. 42: 11), 1682-4: *Gajdos* (UC. 15: 19), 1684: *Gajdos* (UC. 42: 65), 1715: *Gajdos* (MNL), 1718: *Gajdos* (UC. 105: 3), 1718-9: *Gajdos* (UC. 105: 3), 1720: *Gajdos* (MNL), 18. sz. első fele: *Gajdos* (BélU), 1750: *Gajdos* (MCB), 1760: *Gajdos* (BT), 1773: *Gajdos, Gajdoss* (LexLoc. 49), 1782-4: *Gajdos* (EKFT), 1788: *Gajdos* (HT. 0021:1), 1789: *Gajdos* (HT. Div. X. 21: 2), 1799: *Gajdos* (Vályi 2: 5), 1800: *Gajdos* (TBer), 1806: *Gajdos* (UV), 1808: *Gajdos, Gojdos* (Lipszky: Rep. 192), 1824-62: *Gajdos* (MKFT), 1828: *Gajdos* (VUng), 1837: *Gajdos* (F. 3: 371), 1851: *Gajdos* (F. 2: 32), 1856: *Gojdos* (MOK), 1857-9: *Gajdos* (CU), 1863: *Gojdos* (Hnt), 1870: *Gajdosocz* (UT), 1872-84: *Gajdos* (HKFT), 1873: *Gajdos* (*Patkanise*) (Hnt), 1877: *Gajdos* (Hnt), 1882: *Gajdos* (Hnt), 1888: *Gajdos* (Hnt), 1892: *Gajdos* (Hnt), 1895: *Gajdos* (Hnt), 1898: *Gajdos* (Hnt), 1900: *Gajdos* (Hnt), 1902: *Gajdos* (Hnt), *Nagyajdos* (Mező 1999: 120), 1907: *Nagyajdos* (Hnt), 1910: *Гайдош* (EKYP), 1913: *Nagyajdos* (Hnt), 1915: *Nagyajdos* (UT), 1918: *Nagyajdos* (UT), 1923: *Gajdos, Gajdos, Гайдош* (PR), 1925: *Gajdos* (PR), 1927: *Velký Gajdos* (Hnt), 1929: *Gajdos* (ChM. 290), 1931: *Gajdos Vel.* (MPR), 1939: *Nagyajdos, Гайдош* (BK. 782), 1941: *Nagyajdos* (Hnt), 1944: *Nagyajdos, Гайдош* (Hnt), 1946: *Гайдош* (УРСР), 1968: *Гайдош* (3O), 1969: *Гайдош* (IMCY), 1983: *Гайдош* (3O), 1991: *Гайдош* (TK), 2017: *Гайдош* (BPU).

■ *Gajdos* a 15. században települt a történelmi Ung megyében, a *Sztára* patak felső szakaszán, a beregi határon. A település neve talán magyar eredetű, a név a m. *Gajdos* csn. (OkISz. 290, CsnSz. 388, ÚMCsT. 321), ukr. *Гайдош* csn. (Csucska 2005: 170, Dujcsak 2003: 96-7, Kraszovszkij 48), szlk. *Gajdos* csn. (Kniezsa 2003: 313), vagy mindezek köznévi előzményének, a m. R. *gajdos* 'trombitás' főnévnek a származéka. A *Gajdos* csn. egyaránt elterjedt mind a kárpátaljai ruszinok, mind a magyarok körében. Az alapjául szolgáló főnév a m. *gajd* 'egyfajta fúvós hangszer, furulya v. duda' (TESz. 1: 1013) főnévnek az -s képzős

alakja, vö. ukr. N. *zauðou* 'dudás' fn. (Csopoj 63), szlk. *gajdos* 'ua.' fn. (SLEX). A hangszer neve a TESz. szerint a vlah pásztorkodás révén terjedt el Kelet-Európában és a Balkánon, valamint Északkelet-Magyarországon is. Pais Dezső szerint a *gajdos* szó korai, tulajdonnévi alakjaiban jelentése valóban 'trombitás', a későbbi *gajdos*, *gajdoskodik* szavak azonban a rézségtség jelentéskörének a kifejezései közé tartoznak (Pais 1964: 46, l. még EtSz., *gajdos*). Az 1603-as urbárium csak a soltszait sorolja fel, akik név szerint *Sandrinus Abram*, *Johannes Abram*, *Petrus Amram*, illetve *Sandrinus Abram junior* (UC. 54: 47). A kenézek nemzetiségéről nem tesz említést az összeírás. A megkülönböztető szerepű Nagy- jelző 1902-ben, az országos helységnévrendezés során került a helységnévbe, s a szintén ungi, ma szlovákiai *Kis-gajdos* (*Gajdos*) nevének előtagjával állt korrelációban (Mező 1999: 120). A hivatalos ukrán *Gauðou* a történelmi név átvétele.

Gálfalva, Кобалевиця

'település Ilosvától É-ra'

17. sz. eleje: *Gál Falva* (UC. 88: 9), 1602: *Galfalva* (Dica), 1603: *Gal falva* (UC. 18: 24), 1645: *Gal Falva* (Makkai 355, UC. 19: 1), 1649: *Gálfalva* (Dezső 251), 1688: *Gaal Falva* (UC. 19: 6), 1690: *Gál falva* (UC. 19: 7), 1699: *Gál Falva* (UC. 19: 8), 1701: *Gálfalva* (UC. 2: 15), 1702: *Galfalva* (UC. 19: 12), 1715: *Gálfalva* (MNL), 1718: *Galfalva* (UC. 151: 21), 1720: *Gál Falva* (MNL), 1725: *Galfalva* (UC. 124: 6), 1773: *Gálfalva*, *Gobalowicza* (LexLoc. 50), 1782-4: *Gálfalva vel Kobalovicza* (EKFT), 1788: *Gálfalva* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Gálfalva*, *Gobolovitz*, *Kabalyevitz* (Vályi 2: 7), 1800: *Gálfalva*, *Gobolovicza* (TBer), 1808: *Gálfalva*, *Holowycza*, *Gobolovicza*, *Kobolovicza* (Lipszky: Rep. 192), 1824-62: *Gobolovicza h. Gálfalva* (MKFT), 1828: *Gálfalva* (VB), 1837: *Gálfalva* (F. 3: 76), 1838: *Gálfalva* (Schem. 44), 1851: *Gálfalva*, *Gobolovicza* (F. 2: 33), 1856: *Gálfalva* (*Kobalevicza*) (MOK), 1857-9: *Gálfalva* (CU), 1863: *Gálfalva*, *Gobelovicza* (Hnt), 1870-1: *Gálfalva* (MÁT), 1872-84: *Kobalevica*, *Gálfalva* (HKFT), 1873: *Gálfalva*, *Kobalevica* = *Kobalyovica* (Hnt), 1877: *Gálfalva*, *Kobalevica*, *Kobalyovica* (Hnt), 1882: *Gálfalva*, *Kobalevica*, *Kobalyovica* (Hnt), 1888: *Gálfalva*, *Kobalevica*, *Kobalyovica* (Hnt), 1892: *Gálfalva*, *Kobalevica* (Hnt), 1895: *Gálfalva* (Hnt), 1898: *Gálfalva* (Hnt), 1900: *Gálfalva* (Hnt), 1902: *Gálfalva* (Hnt), 1907: *Gálfalva* (Hnt), 1910: *Кобальовиця*, *Кобалевиця* (EKUP), 1913: *Gálfalva* (Hnt), 1923: *Kobalovica*, *Gálfalva*, *Кобальовиця*, *Кобалевиця* (PR), 1925: *Kobalovice* (PR), 1927: *Kobalevice* (Hnt), 1929: *Kobalevice* (ChM. 524), 1931: *Kobalovice* (MPR), 1939: *Gálfalva*, *Кобаловиця* (BK. 785), 1941: *Gálfalva* (Hnt), 1944: *Gálfalva*, *Кобаловиця* (Hnt), 1946: *Кобаловиця* (YPCP), 1968: *Кобалевиця* (3O), 1969: *Кобалевиця* (IMCU), 1983: *Кобалевиця*, *Кобалевиця* (3O), 1991: *Кобаловиця* (TK), 2017: *Кобалевиця* (BPU).

■ Gálfalva a 16. század második felében települt a beregi Hát hegy északi részén. Az 1603-as urbáriumban a Mágócsy Gáspár halála (1571) után, Rákóczi Zsigmond idejében települt falvak között sorolják fel (UC. 18: 24). A *Gálfalva* helységnév magyar eredetű, a kereszt- és családnévként egyaránt használatos *Gál* szn.-nek és a birtokos személyjellel ellátott *falva* főnévnek az összetételével keletkezett, vö. 1138/1329: *Gáli* szn. (Szabó D. 132), 1237/1240: *Gal* (ÁSznt. 222), m. *Gál* csn. (CsnSz. 388, ÚMCsT. 322), ukr. *Гал* csn. (Dujcsak 2003: 97), ukr. *Галь*, *Gal* csn. (Kraszovszkij 49). A *Gál* szn. a lat. *Gallus* kn. származéka (EtSz., *Gál*). A községet egy *Gál* nevű család alapította, mely hosszú időn keresztül a kenézséget is viselte (Lehoczky 3: 256). 1613-ban a közeli Hátmegen több *Gál* családnévű személyt említenek, alapítói talán onnan származhatnak (UC. 18: 25). „1649. Lórántffy Zsuzsánna idejében találtatott itt összesen 3 család, u. m. Gál István és két Gál Ferencz, kik a családot illetett kenézségben akkép válták fel egymást, hogy míg az egyik a kenézséget vitte s azért csupán 1 nyestet, 1 karolyt, 1 özet és 3 frtot adott a munkácsi várhoz, addig a másik az urét végzé” (Lehoczky 3: 256). A párhuzamosan használt ruszin népi, ma hivatalos ukrán *Кобалевиця* a magyar névhez képest másodlagos, szintén személynévi eredetű. A Kárpátalján gyakori ukr. *Кобаль* csn. (Csucska 2005: 270), m. *Kobály* csn. (ÚMCsT. 607) *-(e)виця* hn. képzős alakja, s egy későbbi kenéz nevéből származik. A 17. század elejére datált urbárium szerint az akkori kenéz *Kobal Ferenc* volt. Mellette még *Kobal Mátyás*-t említi az összeírás (UC. 88: 9), róluk vagy családjukról kapta a falu a ruszin nevét. A kenézcsoád tagjai időnként *Gálfalusi* néven is szerepel-

nek az urbáriumokban, vö. 1699: *Gal Falussy Fedur* (UC. 19: 8), míg 1725-ben csak *Kobalj* nevűeket említene a faluban (UC. 124: 6).

Gállocs, Галоч

’település Ungvártól DNy-ra’

1273: *de Galoch* (HO. 8: 441), 1320: *Galch* (AO. 1: 582), 1348: *Galuch* (ZO. 2: 298), 1358: *Galowch* (AO. 7: 419), 1398: *Galach* (Engel 1985: 998), 1400: *Galuch* (Sztáray 2: 27), 1427: *Galooch* (Engel 1989: 159), 1451: *Naghygalocz, Kysgalocz* (Cs. 1: 390), 1543: *Galocz* (Dica), 1550: *Kis Galoch, Nagh Galoch*, 1574: *Nag Galoch* (uo.), 16. sz.: *Galocz* (UC. 115: 79), 1600k.: *Galoch* (UC. 5: 19), 1602: *Galocz* (UC. 104: 8), 1603: *Galoch* (UC. 104: 9), 1625: *Galocz* (Dica), 1684: *Galocz* (UC. 42: 45a), 1715: *Galocz* (MNL), 1718: *Gállocs* (UC. 105: 3), 1718-9: *Gállocs* (UC. 105: 3), 1747: *Galócs* (GK. 94), 1762: *Kiss Galócs* (UC. 112: 29a), 1765: *Galócs* (Kam. 0192a), 1773: *Gálócs* (LexLoc. 290), 1780: *Gálótz* (MCU), 1782-4: *Galocs* (EKFT), 1788: *Gálócs* (HT. 0021:1), 1789: *Gálócs* (HT. Div. X. 21: 2), 1799: *Galocs* (Vályi 2: 9), 1800: *Gálos* (TUng), 1806: *Gálots* (UV), 1808: *Gálócs* (Lipszky: Rep. 193), 1824-62: *Gálócsi* (MKFT), 1828: *Gálócs* (VUng), 1837: *Galócs* (F. 3: 365), 1838: *Gálócs* (Schem. 80), 1851: *Galócs* (F. 2: 34), 1856: *Gálócs* (MOK), 1857-9: *Gálócs* (CU), 1863: *Gálócs* (Hnt), 1870: *Gálócs* (UT), 1872-84: *Gálos* (HKFT), 1873: *Gálócs* (Hnt), 1877: *Gálócs* (Hnt), 1882: *Gálócs* (Hnt), 1888: *Gálócs* (Hnt), 1892: *Gálócs* (Hnt), 1895: *Gálócs* (Hnt), 1898: *Gálócs* (Hnt), 1900: *Gálócs* (Hnt), 1902: *Gálócs* (Hnt), 1907: *Gálócs* (Hnt), 1913: *Gálócs* (Hnt), 1915: *Gálócs* (UT), 1918: *Gálócs* (UT), 1925: *Gáloč* (PR), 1927: *Gáloč* (Hnt), 1929: *Gáloč* (*Gálócs*) (ChM. 291), 1941: *Gálócs* (Hnt), 1944: *Gálócs* (Hnt), 1946: *Галоч* (УРСР), 1968: *Галоч* (ЗО), 1969: *Галоч* (ИМСУ), 1983: *Галоч* (ЗО), 1985: *Галоч* (ТК), 2017: *Галоч* (ВРУ).

■ Gállocs Árpád-kori település a történelmi Ung megye déli, síkvidéki részén. A *Gálócs* helységnév magyar eredetű, pusztá személynévből keletkezett magyar névadással, vö. 1266: *Galch* (F. 4/3: 380) (Kiss 1992a: 37). E személynévet olyan ungi várjobbágy viselte, aki az Ung megyei *Szeretva* földdel kapcsolatban szerepelt oklevélben (uo). A személynév a m. *Gál* kn. -cs kics. képzős változata, vö. 1138/1329: *Galí* szn. (MNY. 32: 132). Az EtSz. és Kiss Lajos szerint a kétszótagos *Gálócs* helységnév az elsődleges *Gálcs* alakból fejlődött a msh-torlódás feloldásával (EtSz., *Gálócs*, Kiss 1992a: 37). Stanislav szláv személynévből eredezteti, vö. cs. *Haluš* szn. (Stanislav 2: 180). A középkorban említett *Kis-* és *Nagygálócs* nevek két, egymás közelében fekvő helységet jelöltek, melyek valószínűleg egybeépültek. A megkülönböztető szerepű *Kis-* és *Nagy-* jelzők a helységek méretére vagy korára utaltak. Az ukrán helytörténetírásban felvetődött összsláv származtatása is (Fedaka 64), ehhez l. ukr. *гало* ’alacsony fekvésű, mocsaras hely’ fn. (Maruszenko 222). Ez azonban minden alapot nélkülöz, mivel nem a történelmi névből, hanem az ukránosított *Галоч* (*Halocs*) névalakból indul ki. Népetimológiai magyarázat szerint nevét a *Gálócsi* családról kapta, de a családnév a helységnévhez képest egyértelműen másodlagos (Horváth-Lizanec-Szabó 80). A hivatalos ukrán *Галоч* a magyar név átvétele.

Gánya, Ганичі

’település Técsőtől ÉK-re’

1402: *Ganyafalwa* (Cs. 1: 448), 1415: *Ganyafalwa* (ZsO. 5: 304), 1418: *Ganyafalwa, Ganya* (Iványi 108, 109), 1419: *Ganyafalwa* (ZsO. 7: 263), 1465: *Nagy-Gania* (Mihályi 468), *Ganyafalwa* (DL. 62917), 1489/96: *Ganyafalwa, Garnifalwa* (DL. 62959), 1492: *Ganyafalwa* (DL. 36398), 1500: *Ganyafalwa* (Iványi 110), 1502: *Ganyafalwa* (uo. 190), 1503: *Ganyafalwa* (DL. 62966), 1505: *Ganych* (Iványi 195), 1530: *Ganya* (Dica), 1542: *Ganya* (uo.), 1546: *Ganyczfalwa* (Bélay 141), 1548: *Ganya* (Dica), 1550: *Ganya*, 1552: *Ganya*, 1553: *Ganya*, 1554: *Ganya*, 1555: *Ganya*, 1610: *Gania* (Bélay 141), 1614: *Gánya* (Iványi 245), 1618?: *Ganja* (UC. 110: 60), 1704: *Gánya* (UC. 64: 17), 1705: *Ganja* (Hodinka 449), 1707: *Ganyafalwa* (UC. 8: 55), 1713: *Gánya* (UC. 12: 7), 1715: *Gánya* (MNL), 1720: *Gannya* (MNL), 1735: *Gánya* (MCM), 1747: *Gánya* (GK. 339), 1756: *Ganya* (Kam. 0303: 2), 1764:

Gánya (UC. 156: 44a), 1773: *Ganya*, *Ganyesty*, *Ganics* (LexLoc. 133), 1778: *Gányä* (UC. 121: 55), 1782-4: *Gányä* (EKFT), 1798: *Ganya* (CsT. 11), 1799: *Gánya* (Vályi 2: 13), *Gania* (HT. 0012: 2), 1800: *Gánya*, *Ganics*, *Gonyesti* (TM), 1808: *Gánya*, *Ganica*, *Ganyesti* (Lipszky: Rep. 194), 1809: *Ganya* (Kam. 661), 1824-62: *Ganica h. Ganya* (MKFT), 1828: *Ganya*, *Ganiči* (Nagy 196), 1838: *Gánya* (Schem. 59), 1839: *Gánya* (F. 4: 200), 1851: *Gánya* (F. 2: 36), 1856: *Gánya* (*Ganics*) (MOK), 1857-9: *Gánya* (CU), 1863: *Gánya*, *Gánics* (Hnt), 1864: *Gánya*, *Ganiczi* (PestyM), *Ганичи* (Kat.), 1870-1: *Gánya* (MÁT), 1872-84: *Gánya* (HKFT), 1873: *Gánya*, *Gánicsi* (Hnt), 1877: *Gánya*, *Gánicsi* (Hnt), 1882: *Gánya*, *Gánicsi* (Hnt), 1888: *Gánya*, *Gánics* (Hnt), 1892: *Gánya*, *Gánics* (Hnt), 1895: *Gánya* (Hnt), 1898: *Gánya* (Hnt), 1900: *Gánya* (Hnt), 1902: *Gánya* (Hnt), 1907: *Gánya* (Hnt), 1910: *Ганичи*, *Ганич* (EKYP), 1913: *Gánya* (Hnt), 1923: *Ganiči*, *Gánya*, *Ганичи*, *Ганич* (PR), 1925: *Ganiči* (PR), 1927: *Ganiči* (Hnt), 1929: *Ganiče* (ChM. 291), 1931: *Ganiče* (MPR), 1939: *Gánya*, *Ганичи* (BK. 787), 1941: *Gánya* (Hnt), 1944: *Gánya*, *Ганичи* (Hnt), 1946: *Ганичи* (YPCP), 1968: *Ганичи* (30), 1969: *Ганичи* (IMCY), 1978: *Ганичи* (TK), 1983: *Ганичи*, *Ганичи* (30), 2017: *Ганичи* (BPY).

■ *Gánya* a 14. század végén települt a történelmi Máramaros megyében, a *Tarac* folyó völgyében. Bélay szerint első említésekor, amikor 1402-ben Szász fia megkapták, már több évtizede létezhetett (Bélay 141). A település elsődleges, kétrészes *Gányafalva* neve magyar eredetű, a *Gány~Gánya* szn.-nek és a birtokos személyjellel ellátott *falu* főnévnek az összetételével jött létre (FNESz., *Gánya*, Mizser 2007: 99). A személynévhez l. 1263/1278/1424: *Gaan* szn. (Sztp. KritJ. 2/2-3: 223), ukr. *Гано~Ганьо* szn. (Csucska 2011: 143), ukr. *Ганя* kn. (Hrincsenko 4: 550), rom. *Ganea* csn. (Jordan 1983: 214), m. *Gánya* csn. (ÚMCsT. 325). Az EtSz. szerint a személynév magyar, a *Gán~Gány* szn. -a kicsinyítő képzős alakja lehet, de létrejöhetett a *kánya* madárnév *gánya* alakváltozatából is (EtSz., *Gánya*). A személynév megőrzött g hangja szintén a magyar eredetet támogatja. A település neve a forrásokban a 17. századig váltokozva szerepel egyrészes, pusztaszemélynévi, és a kétrészes formában. A köznévi utótag a 17. század elején kopik le véglegesen. A korábbi ruszin *Ganics*, *Ganicsi* névváltozat minden bizonnyal párhuzamos névadással keletkezett, a *Gánya* személynév ukr. -*uchi* helynévképzős származéka (Kupcsinszka 621), de l. még ukr. *Ганич*, *Hanicz* csn. (Kraszovszkij 50). Ez az eredetileg patronimikon képző a mai Kárpátalja területén mindössze három helységnévben fordul elő, Ukrajnában ellenben az egyik leggyakoribb helynévképző, a 10–20. század közötti időszakból (vö. Kupcsinszki 1979). Az -*uchi* képzős helységnevek ugyanakkor szinte teljesen hiányoznak Kelet-Ukrajnából, a Dnyeszter-mellékről, de leginkább a ruszinok lakta egykori északkelet-magyarországi megyékből. A hivatalos ukrán *Ганичи* a történelmi ruszin népi név átvétele, amelyben megőrződött a személynév eredeti g hangja (Dezső 62). A román népi *Ganestyi* névalak a *Ganyicsi* mintájára jött létre, talán mesterséges névalkotással, vö. *Gánya* szn. + rom. -*esti* képző, jelentése tkp. 'Gányáék'. Pesty adatközlői a település nevééről népetimológias magyarázatot adnak: „Gánya község vénei előadása szerint ezen nevét állítólag a következő nép mondára alapítja. Midőn a község alapítatott természetesen csak néhány egyén által birtokotatott az eleinte ezen birtoklott egyén a leggazdagabb volt igen félre vágva hordotta kalapját, miért is a többi társai őt gunyolták, 's mivel e szó gunyolni hergelni annyit jelent mint gániti, hihetőleg tehát innen vette volna nevét Gánya község. Ezen monda azonban semmi alappal nem bír” (PestyM).

Gát, Гать

'település Beregszásztól É-ra'

1359: *de Gath* (DL. 51841), 1374: *Gát* (Cs. 1: 415), 1378: *Gath* (DL. 52250), 1397: *Gath*, *Gaath* (Perényi 112, 114), 1401: *Gaath*, *Gwth* (uo. 128), 1402: *Gaath* (uo. 131), 1418: *Gath* (ZsO. 6: 379), 1445/1506: *Gaath* (DL. 37602), 1469: *Gath* (ZO. 11: 4), 1482: *Gath* (Perényi 289), 1484: *Gath* (DL. 37661), 1533: *Gatth* (Dica), 1541: *Gath*, 1542: *Ghat*, 1543: *Gath*, 1544: *Gath*, 1546: *Chaath*, 1548: *Gaath*, 1549: *Gaath*, 1550: *Gaath*, 1552: *Gaath*, 1554: *Gaatt*, *Gatt*, 1564: *Gaath*, 1568: *Gath*, 1570: *Gath*, *Gat*, 1572: *Gaath*, 1576: *Gaatth*, *Gatth*, 1582: *Gatth*, 1588: *Gatth*, 1596: *Gath*, 1599: *Gath*, *Gatth* (uo.), 17. sz. eleje: *Gáth* (UC. 88: 9), 1600: *Gatth* (Dica), 1602: *Gatt*, *Gatth*, 1603: *Gath*, 1609: *Gatt*, 1610: *Gatt*, 1619:

Gath, 1620: *Gath*, *Gatth* (uo.), 1625: *Gatth* (UC. 18: 28), 1627: *Gath* (UC. 18: 30), 1630: *Gatt* (UC. 87: 76), 1634: *Gááth* (UC. 101: 73), 1645: *Gath* (UC. 19: 1), 1688: *Gáth* (UC. 19: 6), 1690: *Gath* (UC. 19: 7), 1701: *Gatth* (UC. 2: 15), 1702: *Gáth* (UC. 19: 12), 1705: *Gath* (UC. 20: 1), 1715: *Gáth* (MNL), 1718: *Gatth* (UC. 151: 21), 1720: *Gáth* (MNL), 1725: *Gát* (UC. 124: 4), 1750: *Gatth* (MCB), 1760: *Gath* (BT), 1773: *Gáth* (LexLoc. 56), 1782-4: *Gáth* (EKFT), 1788: *Gáth* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Gát* (Vályi 2: 17), 1800: *Gáth* (TBer), 1808: *Gát*, *Gáth* (Lipszky: Rep. 195), 1824-62: *Gáth* (MKFT), 1828: *Gáth* (VB), 1837: *Gáth* (F. 3: 70), 1838: *Gát* (Schem. 42), 1851: *Gáth* (F. 2: 38), 1856: *Gát* (MOK), 1857-9: *Gáth* (CU), 1863: *Gát* (Hnt), 1870-1: *Gáth* (MÁT), 1872-84: *Gát* (HKFT), 1873: *Gát* (Hnt), 1877: *Gát* (Hnt), 1882: *Gát* (Hnt), 1888: *Gát* (Hnt), 1892: *Gát* (Hnt), 1895: *Gát* (Hnt), 1898: *Gát* (Hnt), 1900: *Gát* (Hnt), 1902: *Gát* (Hnt), 1907: *Gát* (Hnt), 1910: *Gam* (EKYP), 1913: *Gát* (Hnt), 1923: *Hať*, *Gát*, *Gamb* (PR), 1925: *Gát* (PR), 1927: *Gát* (Hnt), 1929: *Hať* (*Gát*) (ChM. 344), 1931: *Gát* (MPR), 1941: *Gát* (Hnt), 1944: *Gát* (Hnt), 1946: *Gamb* (YPCP), 1968: *Gamb* (30), 1969: *Gamb* (IMCY), 1981: *Gamb* (TK), 1983: *Gamb* (30), 2017: *Gamb* (BPY).

■ *Gát* a 14. században települt a történelmi Bereg megyében, a *Szernye-mocsár* mellett. A *Gát* helységnév magyar eredetű, a magyarba szláv jövevényszóként bekerült *gát* 'folyó, tó vizének lefolyását vagy kiáramlását akadályozó építmény földből, kőből vagy betonból, töltés' fn. (EtSz., *gát*, TESz. 1: 1034, ÉrtSz. 2: 996), 'közlekedés céljából készített töltés' fn. (FKnT. 155-6) származéka, vö. még m. n. *gát* 'árok, a völgyre haránt húzódó gerinc' fn. (Hefty 167). „Nevét valószínűleg onnan vette, hogy a Szernye-mocsár, mely hajdan áthatolhatatlan áradásokat okozott, e falunál mint torkolatánál, gáttal volt ellátva. Ily gátakról a 13. században gyakran történik említés... s bizonyos, hogy már századok előtt e tájon vitt a közlekedési út az ország délkeleti részeibe” (Lehoczky 3: 257-9). A magyarban egykor *gát*-nak hívták a mocsaras helyeken keresztülvezető utakat is (FNESz., *Gát*). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Gamb* a magyar név értelmi megfelelője, a csehszlovák *Hať* átvétele, vö. szlk. *hať* 'gát, töltés, akadály' fn. (SzMK. 148), ukr. N. *gamb* 'rőzsegát, gát, töltés; mocsáron átvezető út' fn. (Csopoj 51, Danyiljuk 33), or. *gamb* 'mocsaras hely' fn. (Murzajev 141), l. még szl. **gaty* 'ua.' fn. (Šmilauer 64-5). A középkorban Szatmár megyében, Nábrád határában a Szamos mellett említenek ugyancsak *Gát* nevű helységet (Németh 2008: 92).

Gecse, Геча

'település Beregszásztól D-re'

1232: *Gwrche* (Gy. 1: 539), 1319: *de Gethe* (DL. 219439), 1379: *Geche* (ZO. 4: 105), 1413: *Gechche* (ZsO. 4: 286), 1428: *Geche* (Neumann 73), 1463: *Gecze* (Teleki 11: 41), 1542: *Geche*, *Gecze* (Dica), 1544: *Getthe* (uo.), 1577: *Gechye* (N. Kiss 382), 1599: *Geche* (Dica), 1602: *Gechie*, *Gecze*, 1620: *Gecze* (uo.), 17. sz. vége: *Gecse* (UC. 31: 111), 1714: *Gecse* (UC. 46: 57, 145: 42, 156: 22), 1715: *Gecse* (MNL), 1717: *Gecse* (UC. 84: 42), 1721: *Gecse* (UC. 46: 59), 1750: *Gecse* (MCB), 1760: *Gecse* (BT), 1768: *Getse* (UC. 161: 26d), 1773: *Getse*, *Gecze* (LexLoc. 49), 1782-4: *Gemse* (!) (EKFT), 1788: *Getse* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Gecse* (Vályi 2: 20), 1800: *Getse* (TBer), 1808: *Gecse*, *Geče*, *Geča* (Lipszky: Rep. 196), 1824-62: *Getse* (MKFT), 1828: *Gecse* (VB), 1837: *Gecse* (F. 3: 85), 1838: *Gecse* (Schem. 42), 1851: *Gecse* (F. 2: 39), 1856: *Gecse* (MOK), 1857-9: *Gecse* (CU), 1863: *Gecse* (Hnt), 1864-5: *Gecse* (PestyB), 1870-1: *Gecse* (MÁT), 1872-84: *Gecse* (HKFT), 1873: *Gecse* (Hnt), 1877: *Gecse* (Hnt), 1882: *Gecse* (Hnt), 1888: *Gecse* (Hnt), 1892: *Gecse* (Hnt), 1895: *Gecse* (Hnt), 1898: *Gecse* (Hnt), 1900: *Gecse* (Hnt), 1902: *Gecse* (Hnt), 1903: *Mezőgecse* (Mező 1999: 122), 1907: *Mezőgecse* (Hnt), 1913: *Mezőgecse* (Hnt), 1923: *Geča*, *Mezőgecse*, *Геча* (PR), 1925: *Geča* (PR), 1927: *Mezegeče* (Hnt), 1929: *Geča* (*Gecse*) (ChM. 293), 1931: *Mezegeče* (MPR), 1941: *Mezőgecse* (Hnt), 1944: *Mezőgecse* (Hnt), 1946: *Геча* (YPCP), 1968: *Геча* (30), 1981: *Геча* (TK), 1983: *Геча* (30), 2017: *Геча* (BPY).

■ *Gecse* Árpád-kori település a történelmi Bereg megye déli részén. A *Gecse* helységnév magyar eredetű, pusztá személynévből keletkezett magyar névadással, vö. 1237: *Geche* szn. (ÁSznt. 326). Az alapjául szolgáló személynév a m. *Gergely* vagy *Géza* becéző változata lehet (FNESz., *Gecse*, *Mezőgecse*, *Mező*–Németh 83, Kniezsa 2003: 284). Lehoczky a nevet szintén a *Géza* keresztnévvel, hozza kapcsolatba: „Ősi fészke a Gecsey-családnak, mely ismét

nevét a Gecse keresztnévtől vevé, mi annyit jelent mint Gejza. A Gecsey-család már a XIV. században népes és virágzó vala” (Lehoczky 3: 259). A Stanislav által felvetett szláv eredeztetése elfogadhatatlan, ő ugyanis egy elsődleges szl. **Gošča* helységnevet feltételez, ami a **gostь* ’vendég’ fn. (ЭССЯ. 7: 67) származéka (Stanislav 2: 185-6), s szerinte a névben -scs > -cs hangváltozás ment végbe. Úgy véli, hogy a *Gecse* név és a szomszéd megyének nevet adó egykori *Ugocsa* falu neve ugyanarra az előzményre vezethető vissza (uo.). A megkülönböztető szerepű *Mező*- előtag az országos helységnévrendezés során, 1903-ban került a névbe, s a falu mezősségi jellegére utalt (Mező 1999: 122). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Геча* a magyar név ukránosított változata, amiben Kupcsinszka – indokolatlanul – egy birtoklást kifejező szl. *-j(ь) képzőt feltételez (Kupcsinszka 715).

Gernyész, Копашново 'település Husztól K-re'

1409: *Gernesfalua* (ZsO. 2/2: 301), 1449: *Gerwesfalwa* (uo.), 1454: *Gernyesfalwa* (DL. 44728), 1457: *villa Gernesfalwa* (Cs. 1: 448), 1530: *Gernyes* (Dica), 1542: *Gernyes*, 1543: *Gernyes*, 1548: *Gernyes*, 1550: *Gernyes*, *Gernyes*, 1552: *Gernyes*, 1553: *Gernyes*, 1554: *Gernyes*, *Ghernyes*, 1555: *Gernyes* (uo.), 1610: *Gernyes* (Bélay 141), 1704: *Gernyész* (UC. 64: 17), 1705: *Gernyes* (Hodinka 428), 1707: *Gernyesk* (UC. 8: 55), 1715: *Gernyes* (MNL), 1720: *Gernyes* (MNL), 1725: *Gernés* (Revizki), 1735: *Gernies* (MCM), 1747: *Gernyész* (GK. 330), 1756: *Gernes* (Kam. 0303: 2), 1761: *Gernyész* (UC. 81: 2), 1768: *Gernyész* (UC. 157: 51), 1773: *Gernyész*, *Kopasna* (LexLoc. 134), 1782-4: *Gerniest R: Kopasno* (EKFT), 1798: *Gernyes* (CsT. 11), 1799: *Gernés* (Vályi 2: 33), *Gerniest* (HT. 0012: 2), 1800: *Gernyes*, *Gernés*, *Kopaszna*, *Gernyesst* (TM), 1808: *Gernyész*, *Kopassna* (Lipszky: Rep. 199), 1809: *Gernyesch* (Kam. 661), 1824-62: *Gernyész*, *Kopasno* (MKFT), 1828: *Gernyész*, *Kopasno* (Nagy 196), 1838: *Gernyes* (Schem. 60), 1839: *Gernyes* (F. 4: 196), 1851: *Gernyész*, *Kopásnya* (F. 2: 45), 1856: *Gernyész* (*Kopásno*) (MOK), 1857-9: *Gernyész* (*Kopásna*) (CU), 1863: *Gernyész*, *Kopasno* (Hnt), 1864: *Gernyész*, *Kopácsnovo* (PestyM), 1870-1: *Gernyes* (MÁT), 1872-84: *Gernyész*, *Koposno* (HKFT), 1873: *Gernyes*, *Kopásno* (Hnt), 1877: *Gernyes*, *Kopásno* (Hnt), 1882: *Gernyes*, *Kopásno* (Hnt), 1888: *Gernyes*, *Kopásno* (Hnt), 1892: *Gernyes*, *Kopásno* (Hnt), 1895: *Gernyes* (Hnt), 1898: *Gernyész* (Hnt), 1900: *Gernyész* (Hnt), 1902: *Gernyész* (Hnt), 1907: *Gernyész* (Hnt), 1910: *Копашно*, *Копашна* (EKYP), 1913: *Gernyész* (Hnt), 1923: *Kopášňovo*, *Gernyész*, *Копашньово* (PR), 1925: *Kopášňovo* (PR), 1927: *Kopášňovo* (Hnt), 1929: *Kopášňovo* (ChM. 544), 1931: *Kopášňovo* (MPR), 1939: *Gernyész*, *Копашньово* (BK. 786), 1941: *Gernyész* (Hnt), 1944: *Gernyész*, *Копашньово* (Hnt), 1946: *Копашневе* (УРCP), 1968: *Копашневе* (ЗО), 1969: *Копашневе* (ИМСУ), 1983: *Копашневе*, *Копашневе* (ЗО), 1991: *Копашневе* (ТК), 1995: *Копашново* (ВРУ), 2017: *Копашново* (uo.).

■ *Gernyész* a 15. század elején települt a történelmi Máramaros megye nyugati részén, a *Husztica-patak* völgyében. Alapítói Bélay szerint a Rozsályi Kunok lehettek, neve alapján gyanítható, hogy első telepesei között magyarok is voltak, akik hamar beolvadhattak a betelepülő ruszin lakosságba (Bélay 38, 141). Az elsődleges, kétrészes *Gernesfalua*~*Gernyesfalua* helységnév magyar eredetű, a név szerkezete arra utal, hogy egy *Gernes*~*Gernyész* szn.-nek és a birtokos személyjellel ellátott *falu* főnévnek az összetételével keletkezett. A személynévre azonban nincsenek történelmi adataink. Kiss Lajos szerint talán a *Kornis* szn. (ZsO. 2/1: 331) módosulata lehet (Kiss 1991c: 353-4), mivel a megyében később a Kornis családnak nagy birtokai voltak. A szláv eredetű személynévnek azonban nincs *Gernyes* alakváltozata (vö. FNEsz., *Kornislaka*). A falu neve ugyanakkor a kezdetektől *Gernes(falua)* formában adatolható. A helységnév köznévi tagja a magyar névhasználatban már a 16. században lekopott. Kiss Lajos úgy véli, hogy a *Gernyész* névalak kialakulásába belejátszhatott a m. N. *gernyész* ’rőzsés, rőzsagyűjtő’, *gernye* ’szikár, sovány, kicsi; rőzse’ (TESz. 1: 1055, CzF. 2: 1065) rokonsága, l. m. N. *gerndács* ’száraz ág’ fn. (KMNySz. 1: 329). Pesty adatközlői is erre utalnak: „A község név eredetéről bizonyos adatok nem lévén, a nép hagyomány úgy származtatja hogy az a 2-ik pont alatt említett elnevezésétől vehette, ’s így házai irtott földön épülhetek” (PestyM). A Janitsek Jenő–Román János szerzőpáros, valamint Parászka Gábor a szintén máramarosi Hosszúmező határában előforduló *Gernyész-patak*, *Kis-Gernyész*, *Nagy-Gernyész*

helyneveket a köznévből eredezteti, s sovány, szikár, száraz földdel hozza kapcsolatba (Janitsek-Román 168, 170, 173, Parászka 449). A párhuzamosan használt, a 18. századtól adatolható ruszin *Копашново* személynévi eredetű, az ukr. *Копаш* csn. (Bogdan 132), m. *Kopas* csn. (ÚMCsT. 625), *Kopacs*, *Kopács* csn. (uo. 624), ukr. *Konach* csn. (Csucska 2005: 282), or. *Копачь* szn. (Tupikov 194) birtoklást kifejező *-ов(о)* képzős származéka (vö. Kupcsinszka 810). A személynév köznévi előzményéhez l. ukr. *копач* 'földműves, földet ásó, sírásó' fn. (Hrincsenko 2: 280). Sztripszky a helységnevet közvetlenül a köznévből származtatja, vö. ukr. *копашньово* 'felásott hely' fn. (Sztripszky 1924/2007: 45). A hivatalos *Копашново* a ruszin név átvétele, 1995-ben vált hivatalossá az 1946-ban az irodalmi ukránhoz igazított *Копашине* helyett.

Goncos, Гонцош 'település Husztól ÉK-re'

1898: *Gaucas* (Hnt), 1900: *Gaucas* (Hnt), 1902: *Ganczos* (Hnt), 1904: *Ganczos* (BK. 528), 1907: *Ganczos* (Hnt), 1910: *Ганцош* (EKYP), 1913: *Ganczos* (Hnt), 1918: *Gancos* (Hnt), 1929: *Goncoš* (ChM. 298), 1940: *Goncos*, *Гонцошъ* (BK. 1920, KK. 50: 3), 1941: *Goncos* (HK. 252, MKF), 1943/44: *Goncos* (Tóth Á. 160), 1944: *Goncos*, *Гонцошъ* (Hnt), 1968: *Гонцош* (3O), 1969: *Гонцош* (IMCY), 1983: *Гонцош* (3O), 1991: *Гонцош* (TK), 2017: *Гонцош* (BPU).

■ Goncos tanya a 19. század végén települt a máramarosi Verhovinán, Alsóbisztra határában. A *Goncos* helységnév román eredetű, dülönévből keletkezett névátvitellel, vö. 1864: *Gonczos* (S. 178), 1864-5: *Gonczos*, *Ganczos* dülő (Kat.), 1913: *Ganczos* (Kat. 176/1-30). A dülönév minden bizonnyal a rom. N. *gonț* 'egyféle bab, futóbab, csicscriborsó' fn. (DEX) *-os* képzős származéka, jelentése tkp. 'babos, borsós, babtermelő, babterülettel rendelkező'. A m. N. *gancos* 'borzas' (MTsz. 1: 674) melléknévvel valószínűleg nem hozható kapcsolatba. Személynévi származtatása talán kizárható, l. ukr. *Гонц*, *Gonc* csn. (Dujcsak 2003: 102). A hivatalos ukrán *Гонцош* a történelmi név ukrán kiejtéshez igazított átvétele. Közigazgatásilag Bereznához tartozik.

Gorond, Горонда 'település Munkácstól DNy-ra'

1530: *Goronth* (Dica), 1533: *Gorond*, 1542: *Ghorond*, 1543: *Gorond*, 1544: *Gorond*, 1570: *Gorond*, 1582: *Gorond*, 1599: *Gorond* (uo.), 17. sz. eleje: *Gorond* (UC. 88: 9), 1600: *Gorond* (Dica), 1602: *Gorond*, 1603: *Gorond*, 1609: *Gorond*, 1610: *Gorond* (uo.), 1613: *Gorond* (UC. 18: 25), 1619: *Gorond* (Dica), 1620: *Gorond* (uo.), 1622: *Gorond* (UC. 18: 26), 1625: *Gorond* (UC. 18: 28), 1627: *Gorond* (UC. 18: 30), 1634: *Gorond* (UC. 101: 73), 1688: *Gorond* (UC. 19: 6), 1690: *Gorond* (UC. 19: 7), 17. sz. vége: *Gorond* (UC. 6: 32), 1701: *Gorond* (UC. 2: 15), 1702: *Gorond* (UC. 19: 12), 1705: *Gorond* (UC. 20: 1), 1715: *Gorond* (MNL), 1718: *Gorond* (UC. 151: 21), 1720: *Gorond* (MNL), 1725: *Gorond* (UC. 124: 4), 1741: *Gerenda* (GK. 532), 1760: *Gorond* (BT), 1773: *Gorond*, *Gorondj* (LexLoc. 56), 1782-4: *Gorond* (EKFT), 1788: *Gorond* (HT. Div. X. 8: 1), 1790: *Gorond* (UC. 166: 32), 1799: *Gorond*, *Goronda* (Vályi 2: 47), 1800: *Gorond* (TBer), 1808: *Gorond* (Lipszky: Rep. 212), 1824-62: *Gorond* (MKFT), 1828: *Gorond* (VB), 1837: *Goronth* vagy *Gorond* (F. 3: 70), 1838: *Gorond* (Schem. 45), 1851: *Goronth* vagy *Gorond* (F. 2: 52), 1856: *Gorond* (MOK), 1857-9: *Gorond* (CU), 1863: *Gorond* (Hnt), 1870-1: *Gorond* (MÁT), 1872-84: *Gorond* (HKFT), 1873: *Gorond* (Hnt), 1877: *Gorond* (Hnt), 1882: *Gorond* (Hnt), 1888: *Gorond* (Hnt), 1892: *Gorond* (Hnt), 1895: *Gorond* (Hnt), 1898: *Gorond* (Hnt), 1900: *Gorond* (Hnt), 1902: *Gorond* (Hnt), 1907: *Gorond* (Hnt), 1910: *Gorond* (EKYP), 1913: *Gorond* (Hnt), 1923: *Goronda*, *Gorond*, *Горонда* (PR), 1925: *Goronda* (PR), 1927: *Goronda* (Hnt), 1929: *Goronda* (ChM. 298), 1931: *Gorond* (MPR), 1939: *Gorond*, *Горонда* (BK. 784), 1941: *Gorond* (Hnt), 1944: *Gorond*, *Горонда* (Hnt), 1946: *Горонда* (YPCP), 1968: *Горонда* (3O), 1969: *Горонда* (IMCY), 1983: *Горонда* (3O), 1991: *Горонда* (TK), 2017: *Горонда* (BPU).

■ Gorond a 16. század elején települt a történelmi Bereg megyében, az egykori *Szernye-*

*mocsártól északnyugatra. A Gorond helységnév magyar eredetű, a m. N. gorond 'mélyen fekvő területből, mocsárból, árvízből kiemelkedő dombos hely, földhát, halom, domb, kissé kiemelkedő, gerinc formájú földcsík' fn. (TESz. 1: 1079, ÚMTSz. 2: 668, FKnT. 158-9, Hefty 168-9) származéka. „A gorond lexéma elsődleges szláv nyelvi jelentését az összsláv alapalak, a *grǫd 'mell, kebel' jelentésében adhatjuk meg (TESz., EWUng.). Ez az egyes szláv nyelvekben 'emelkedés, halom, domb' jelentésre módosult, és ezzel a szemantikai tartalommal került át aztán a szó a magyar nyelvbe is” (Nagy M. 80). A gorond a beregi, Szernye-mocsár környéki falvakban elterjedt földrajzi köznév, ennek ellenére a KMNySz. nem említi. Szatmárban Kálnási Árpád szintén nagy számban talált olyan helyneveket, amiknek az alaptagja ez a főnév, de megjegyzi, hogy közszőként napjainkban már ott sem él a gorond (Kálnási 91, 123). Lehoczky is utal a névadás motivációjára: „Gorond annyit jelent orosz nyelven, mint kimagasló hely s innen vette nevét, a falu területe egykor vízzel levén körülvéve” (Lehoczky 3: 271). Névadói magyarok, ugyanis a főnév a kárpátaljai ruszin nyelvjárásokban is él, de már korábban *g>h* hangváltozás, valamint denazalizáció ment végbe benne, vö. ukr. N. *зpyд* 'emelkedés, domb, halom' fn. (Hrinesenko 1: 331, Maruszenko 225, Danyiljuk 40), *зpyда* 'rög, göröngy' fn. (Csopaj 61). Stanislav véleményével ellentétben nem tekinthetjük régi szláv átvételnek (vö. Stanislav 2: 196), a helység neve ugyanis csak a 16. századtól adatolható. Dezső László a *g* megmaradását a ruszin névalakban azzal magyarázza, hogy a *g>h* változás a 14. századtól már nem produktív (Dezső 62). A hivatalos ukrán *Горонда* a magyar név ukrán kiejtéshez igazított formája.*

Gödényháza, Гудя 'település Nagyszőlőstől K–DK-re'

1262: *Geudenhaza* (Fejér 7/3: 46-8), 1370: *Kedynhaza* (DocVal. 225), 1402: *Gewdynhaza* (Mihályi 124), 1466: *Gewdinhaza* (Szirmay 150), 1469: *Gedenhaza* (C. Tóth 2006b: 54), 1523: *Gedynhaza* (uo. 78), 1715: *Gödin háza* (MNL), 18. sz. első fele: *Gödinháza* (BélUg), 1740: *Gödinháza* (UgT.), 1747: *Gödényház* (GK. 178), 1756: *Gödenhaza* (Kam. 0303: 2), 1773: *Gödénháza*, *Gügyi* (LexLoc. 283), 1782-4: *Gödehaza* (EKFT), 1786: *Gödényháza* (HT. Div. XVIII: 10), 1788: *Gödénháza* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Gödényháza*, *Gugyi* (Vályi 2: 49), 1800: *Gödényháza*, *Gyugyi* (TUg), 1808: *Gödényháza*, *Guda*, *Gudea* (Lipszky: Rep. 212), 1824-62: *Gödényháza* (r. *Gugyi*) (MKFT), 1825: *Gödényháza* (HT. Div. XII. 22), 1838: *Gödényháza* (Schem. 67), 1839: *Gödényháza* (F. 4: 421), 1851: *Gödényháza* (F. 2: 52-3), 1856: *Gödényháza* (MOK), 1857-9: *Guda* (*Gödényháza*) (CU), 1863: *Gödényháza* (Hnt), 1865: *Gödény Háza* (PestyU), 1870-1: *Gödényháza* (MAT), 1872-84: *Gödényháza*, *Gugya* (HKFT), 1873: *Gödényháza*, *Gyugya* (Hnt 1877: *Gödényháza*, *Gugya* (Hnt), 1882: *Gödényháza*, *Gugya* (Hnt), 1888: *Gödényháza*, *Gugya* (Hnt), 1892: *Gödényháza* (Hnt), 1895: *Gödényháza* (Hnt), 1898: *Gödényháza* (Hnt), 1900: *Gödényháza* (Hnt), 1902: *Gödényháza* (Hnt), 1907: *Gödényháza* (Hnt), 1910: *Гудя* (EKYP), 1913: *Gödényháza* (Hnt), 1918: *Gödényháza* (UgT.), 1923: *Hud'a*, *Gödényháza*, *Гудя* (PR), 1925: *Hud'a* (PR), 1927: *Gud'a* (Hnt), 1929: *Gud'a* (*Gödényháza*) (ChM. 306), 1931: *Gud'a* (MPR), 1939: *Gödényháza*, *Гевдиньгаза* (BK. 787), 1941: *Gödényháza* (Hnt), 1944: *Gödényháza* (Hnt), 1946: *Гудя* (URCP), 1968: *Гудя* (3O), 1969: *Гудя* (IMCY), 1983: *Гудя* (3O), 1991: *Гудя* (TK), 2017: *Гудя* (BPY).

■ Gödényháza Árpád-kori település a történelmi Ugocsa megye keleti részén. Az egykori, a tatárjárás során elpusztult *Tornatelek* helyén jött létre a 13. század közepén: „Maga a falu a hospeslakóitól elhagyott Tornatelek helyére települt, mely valószínűleg a tatárjárás alkalmával maradt pusztán. Legalább is elhagyottan állt 1262-ben, mikor István ifjabb király a pusztahelyet cserébe átadta Nedének, Munkach fiának az ettől általa elvett szatmármegyei Adorján nevű terra-ért. Az ugocsai déli határszélen fekvő s ma is meglevő Adorjából felköltöző Nede leszármazottai voltak a Gödények, illetve Gödényháziak, akik nemcsak magyarságukat, hanem a szatmármegyei nyelvjárás sajátosságait is máig megőrizték, holott falujuk az ugocsai magyar kisnemesi vidéktől elszigetelten előbb száz, majd jórészen orosz és oláh elemekkel átítatott környezetbe s a hatalmas nyalábi uradalom közepébe ékelődött be” (Szabó 355-6). A *Gödényháza* helységnév magyar eredetű, a m. *Gödény* személynévnek és a birtokos személyjellel ellátott m. *ház* 'lakóhely, otthon' (TESz. 2: 76) főnévnek az összetétele. A település ala-

pítójára vagy birtokosára utal (Kócsán 2017a: 92, 95). A személynévhez l. 1079: *Guden* szn. (ÁSznt. 352), m. *Gödény* csn. (ÚMCsT. 356). Ez Kiss Lajos szerint a m. *gödény* 'pelikán' főnévből való (FNESz., *Gödényháza*, TESz. 1: 1082), míg Kniezsa István és Szabó István a *Gedeon* keresztnévből származtatja (Kniezsa 2003: 274, Szabó 356). A török eredetű *gödény* főnév honfoglalás előtti átvétel. N. Fodor János 1478-ból *Gödény* családnevet is adatol a helységből, vö. 1478: *Laurentius [G]evden* (N. Fodor 380), s a madárnévi eredet mellett a névnek 'sokat ivó v. nagyétkű v. lógó tokájú, esetleg kiálló gégejű ember' jelentését is adja. J. Papp Zsuzsanna felveti a helységnév közvetlen madárnévi származtatását, ennek azonban valószínűleg nincs alapja (J. Papp 60). A korábbi ruszin *Gugya* a magyar név ukránosításával keletkezett. Az 1910-es népszámlálás szerint még szinte teljesen magyar falu, mára azonban lakosságának csak 40 %-a vallja magát magyarnak. Az 1946-tól hivatalos ukrán *Гудя* a ruszin név átvétele.

Grunyiki, Груники 'település Técsőtől É–ÉK-re'

1929: *Gruniky* (ChM. 304), 1968: *Груники* (ЗО), 1969: *Груники* (ІМСУ), 1978: *Груники* (TK), 1983: *Груники* (ЗО), 2017: *Груники* (ВРУ).

■ Grunyiki a 20. század első felében települt tanya a máramarosi Uglya határában. A *Grunyiki* helységnév ruszin eredetű, dülönévből keletkezett névátvitellel, vö. 1864-5: *Gruniki* dülő (S. 227). A név alapja az ukr. N. *груник* 'jelentéktelen kiemelkedés', *груник* 'domb, halom' fn. (Bányai 85) többes számú alakja. Az AGB adatai szerint a főnévnek Kárpátalján *grunyk* és *hrunyk* változata is használatos, előbbiben a megőrzött g hang minden bizonnyal helyi nyelvjárási sajátosság (AGB. 5: 14). A földrajzi köznévhöz l. még ukr. *грунь* 'hegytető, hegygerinc, hegy, erdővel borított hegy, halom, domb' fn. (Maruszenko 225, Klepikova 1972: 93-105), ukr. N. *грунь* 'domb' fn. (Csopéj 61, Sztropszky 1924/2007: 119). A hivatalos ukrán *Груники* a történelmi név átvétele. Uglya külterületi lakothelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik. A helyi erdészetnek köszönhetően lakossága folyamatosan nőtt, napjainkban kb. 1400-an lakják.

Gút, Гут 'település Beregszásztól ÉNy-ra'

1312: *Guth* (ZO. 1: 136), 1376: *Guth* (DL. 52244, Neumann 54), 1377: *Guth* (uo. 54), 1398: *Kys Guth* (ZO. 5: 94), 1416: *Guth* (ZsO. 5: 672), 1438: *Kysguth, Gwth* (DL. 70884, Perényi 222), 1445/1506: *Gwth* (DL. 37602), 1478: *Kis Guth* (DL. 75376), 1483: *Gwth* (Neumann 99), 1514: *Gwth* (DL. 82424), 1530: *Gwth* (Dica), 1533: *Nagy Gwutth*, 1541: *Nagh gwth, Kyf gwth*, 1542: *Nag Ghuth, Kys Ghuth*, 1543: *Nagy Ghwth, Kys Gwth*, 1544: *Nagy Gwth, Kys Gwth*, 1546: *Naghgwt, Kysgwth, Kysgwt*, 1548: *Nagy Gwth*, 1549: *Naggwth, Kysgwth*, 1550: *Nagy Gwth, Naghwth, Nag Gwth, Cjyf gwth, Kysgwth*, 1552: *Nagguth, Naggwth, Kysguth, Kysgwth*, 1554: *Nag Gutt, Naggutt, Kis Gutt, Kisgutt*, 1564: *Nagy Gwth, Nagygwth, Kys Gwth, Kysgwt, Kysgwth*, 1568: *Nagy Gwth, Kysgwth*, 1570: *Nagy Gutth, Nagy Gwt, Kis Gutth, Kys Gwt*, 1572: *Nag Gwth, Nagh Gutth, Kis Gwth, Kys Gutth*, 1576: *Nagy Gwth, Nagy Gwth, Kys Guth, Kys Gwth*, 1582: *Nag Guth, Nagj Gwth, Naggutth, Kis Gut, Kis Gwth, Kysgwth*, 1588: *Nagy Gutth, Kis Gutth, Kisgutth*, 1596: *Nagj Gut, Kis Guth*, 1599: *Nag Guth, Nagy Gutth, Kis Guth* (uo.), 17. sz. eleje: *Nagy Guth* (UC. 88: 9), 1600: *Nagi Gutth, Nagj Gut, Kis Guth, Kys Gutth* (Dica), 1602: *Nag Gutth, Nagh Gutt, Nagj Gutt, Kis Gutt, Kis Gutth*, 1609: *Nagi Gut, Kis Gutt*, 1610: *Nagj Gwth, Nagy Gwt, Kys Guth, Kys Gutt* (uo.), 1613: *Gwt* (UC. 18: 25), 1619: *Nagy Guth, Kysguth* (Dica), 1620: *Guth, Nagiguth, Kysguth* (uo.), 1645: *Guth* (UC. 19: 1), 1688: *Gutth* (UC. 19: 6), 1690: *Nagy Gúth* (UC. 19: 7), 1702: *Guth* (UC. 19: 12), 1705: *Nagy Guth* (UC. 20: 1), 1715: *Nagy Gutth, Kis Guth* (MNL), 1718: *Nagy Gutt* (UC. 151: 21), 1720: *Nagy Guth* (MNL), 1725: *Nagy Gut* (UC. 124: 4), 1773: *Kis Guth, Nagy Guth, Gutowa* (LexLoc. 49, 56), 1782-4: *Nagy Guth, Kis Guth* (EKFT), 1788: *K. Guth, N. Guth* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Nagy Gút, Kis Gút* (Vályi 2: 67), 1800: *N. Guth, K. Guth* (TBer), 1808: *Gúth* (*Kis-, Nagy-*), *Gutowo* (*Male-, Welke-*) (Lipszky:

Rep. 220), 1824-62: *NagyGúth, KisGúth* (MKFT), 1828: *Nagy-Guth, Kis-Guth* (VB), 1837: *Gúth (Nagy), Gúth (Kis)* (F. 3: 70), 1838: *Nagy-Gút, Kis-Gút* (Schem. 45), 1851: *Gúth (Nagy), Gúth (Kis)* (F. 2: 60), 1856: *Gross-Gúth, Nagy-Gúth, Klein-Gúth, Kis-Gúth* (MOK), 1857-9: *Kis-Gút, Nagy-Gút (Gutovo)* (CU), 1863: *Nagy-Gut, Kis-Gut* (Hnt), 1864-5: *Nagy Guth, Kis Guth* (PestyB), 1870-1: *Kis Gut, N. Gut* (MÁT), 1872-84: *Nagy Gut, Kis Gut* (HKFT), 1873: *Gut (Nagy-), Gut (Kis-)* (Hnt), 1877: *Gút (Kis-, Nagy-)* (Hnt), 1882: *Gút (Nagy-), Gút (Kis-)* (Hnt), 1888: *Nagy-Gut, Kis-Gut* (Hnt), 1892: *Nagy-Gút, Kis-Gut* (Hnt), 1895: *Nagy-Gút, Kis-Gút* (Hnt), 1898: *Nagy-Gút, Kis-Gút* (Hnt), 1900: *Nagy-Gút, Kis-Gút* (Hnt), 1902: *Nagygút, Kisgút* (Hnt), 1907: *Nagygút, Kisgút* (Hnt), 1910: *Надъгъм* (EKYP), 1913: *Nagygút, Kisgút* (Hnt), 1923: *Gut Malyj, Kisgút, Малый Гъм, Gut Velikyj, Nagyгút, Великий Гъм* (PR), 1925: *V. Gut, M. Gut* (PR), 1927: *Vel'ky Gút* (Hnt), 1929: *Gutovo Malé (Kis-Gút), Gutovo Veliké (Nagy-Gút)* (ChM. 307), 1931: *Gut V., Gut M.* (MPR), 1941: *Nagygút, Kisgút* (Hnt), 1942: *Kisgút + Nagyгút = Kétgút* (Mező 1999: 178), 1944: *Kétgút* (Hnt), 1946: *Белика Гаразди́вка, Мала Гаразди́вка* (YPCP), 1968: *Гаразди́вка* (3O), 1969: *Гаразди́вка* (IMCY), 1981: *Гараздовка* (TK), 1983: *Гаразди́вка, Гараздовка* (3O), 1995: *Гъм* (BPY), 2017: *Гъм* (uo.).

■ Gút a 14. század elején települt a történelmi Bereg megyében, a *Szernye-mocsár* déli peremén. A 15. században már két ilyen nevű falut említene a források (*Kisgút, Nagyгút*), a két testvértelepülés közül *Kisgút* lehet a korábbi alapítású. A *Gút* helységnév magyar eredetű, pusztá személynévből keletkezett magyar névadással, vö. *Guth, Gut, Guuth, Gwih* szn. (ÁSzt. 362) (FNESz., *Kétgút*). Az alapjául szolgáló személynév a ném. *Gut* tkp. 'szelíd lelkű, békés természetű, jó' szn.-ből származik (FNESz., *Kincsesbánya*). A falut a Gutkeled nemzetség alapította. A nemzetségnek az Árpád-korban jelentős birtokai voltak Bereg síkvidéki részén, amelynek részét képezte Gút falu is (Gy. 1: 523). Győrffy György nem zárja ki annak a lehetőségét sem, hogy a településnév a nemzetségalapító, 11. században élt Gut nevét őrizheti (uo.). A megkülönböztető szerepű *Kis-* és *Nagy-* jelzői tagok a települések méretére utaltak. A két, időközben egybeépült falut 1942-ben *Kétgút* néven egyesítették (Mező 1999: 178). A helység nevét 1946-ban a szovjet hatóságok *Гаразди́вка*-ra változtatták, ami a név téves etimológiáján alapult: azt ugyanis a ném. *gut* 'jó' (NMSz. 1: 903) melléknévből magyarázták. Ezt az etimológiát tükrözi az ukr. *гаразд* 'jó, rendben lévő, szerencse' fn. (CYM. 2: 29) *-івка* helynévképzős alakja. 1995-ben a falu visszakapta a történelmi magyar nevét, ami ma jelző nélküli formában használatos.

Gyil, Діл

'település Ökörmezőtől ÉNy-ra'

1789: *Dyl, Dylok* (MTH. 48), 1799: *Gyil* (Vályi 3: 200), 1816: *Gyilok* (Schem. 70), 1824-62: *Gyil* (MKFT), 1856: *Gyil* (MOK), 1857-9: *Gyil* (CU), 1868: *Gyilok* (Schem. 93), 1870-1: *Djil* (MÁT), 1872-84: *Djil, Gyil* (HKFT), 1876: *Gyilok* (Szilágyi 329), 1888: *Gyil* (Hnt), 1892: *Gyil* (Hnt), 1898: *Gyil* (Hnt), 1900: *Gyil* (Hnt), 1902: *Gyil* (Hnt), 1904: *Hegyfok* (Lelkes 67, BK. 530), 1907: *Hegyfok* (Hnt), 1910: *Діл* (EKYP), *Hegyfok* (KSH), 1913: *Hegyfok* (Hnt), 1918: *Hegyfok* (Hnt), 1929: *Dil* (ChM. 172), 1940: *Gyil, Діль* (BK. 1923), 1944: *Gyil, Діль* (Hnt), 1968: *Діл* (3O), 1969: *Діл* (IMCY), 1983: *Діл, Дел* (3O), 1991: *Дол* (TK), 2017: *Діл* (BPY).

■ Gyil a 18. század második felében települt a történelmi Máramaros megye északnyugati részén, a *Repinka* folyó jobb partján. A *Gyil* helységnév ruszin eredetű, hegynévből keletkezett névátvitellel. A település határában nem tudunk ilyen nevű hegyet adatolni, de a községtől nyugatra, Tyuska és Ricska falvak között fekszik a *Velikij-* és a *Malij-Gyil* nevű hegy: 1872-84: *Vk. Djil* (704 m), *Ml. Djil* (666 m) (HKFT). A hegynév alapja az ukr. N. *дил* 'hegy, hegyhát' fn. (Oniskevics 1: 220), 'hegytető; hegygerinc, hegy, amely elválaszt két falut vagy völgyet, vízválasztó hegy' fn. (Haborak 2008: 47, Maruszenko 226, Sztripszky 1924/2007: 120), vö. szl. **delb* 'hegy, domb' fn. (Šmilauer 54). Pesty adatközlői szerint nem konkrét hegy, hanem a földrajzi környezet szolgált a névadás alapjául: „*Gyil* Telepítvény magoslatáról neveztetik így mert magos hegyen fekszik” (PestyM). A *дил* főnév Kárpátalja hegyvidéki részén rendkívül elterjedt földrajzi köznév (vö. Sebestyén 2008). Az országos helységnévrendezés során, 1904-ben a település nevét *Hegyfok*-ra változtatták, ami fordítás eredménye (Lelkes

67), vö. m. *hegyfok* 'hegy(lánc) kiugró, kiálló homlokzata, végződése, nyúlványa' fn. (ÉrtSz. 3: 201). 1940-ben visszakapta a régi nevét. A helység közigazgatásilag a szomszédos Ripinyéhez tartozik.

Gyilok, Ділок 'település Huszttól ÉK-re'

1902: *Gyilak* (Hnt), 1929: *Dilok*, *Bližni* (ChM. 173), 1940: *Blizsnigylók*, *Ближній Ділокъ* (BK. 1921), 1943/44: *Gyilok* (Tóth Á. 166), 1944: *Blizsnigylók*, *Ближній Ділокъ* (Hnt), 1968: *Ділок* (3O), 1969: *Ділок* (IMCY), 1983: *Ділок*, *Дилок* (3O), 1991: *Дилок* (TK), 2017: *Ділок* (BPU).

■ Gyilok tanya a 19. század végén települt a máramarosi Herincse határában. A helység neve ruszin eredetű, hegynévből jött létre névátvitellel, vö. 1824-62: *Bližni džilok* (MKFT), 1872-84: *Bližni dilok* (312 m) (HKFT), 1941: *Közelhegy* (MKF). A névadó hegy neve az ukr. *ближній* 'közeli' mn. (CYM 1: 197, Csopoj 13) és ukr. *ділок* 'hegy, választóhegy, vízválasztó' fn. (Maruszenko 226, Sztripszky 1924/2007: 120) összetételével keletkezett. A hegynév egy- és kétrészes alakja is szerepel a településnévben, a jelzői tagot 1945 után hagyták el. Herincse külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Gyula, Дюла 'település Nagyszőlőstől D-re'

1337: *Giula* (Fejér 8/4: 294), 1396: *Gywla* (DocVal. 490), 1398: *Gywla* (uo. 510), 1409: *Gyulay* (ZsO. 2/2: 286), 1430: *Gywla* (DL. 70858), 1431: *Gyla* (DL. 70870), 1441: *Gywla* (DL. 70896), 1450: *Gywla* (DL. 70896), 1471: *Gywla* (DL. 70952), 1475: *Gywla* (DL. 70976), 1478: *Gyula* (Perényi 277), 1492: *Gywla* (DL. 71039), 1498: *Gywla* (uo. 71072), 1513: *Gywla* (DL. 86743), 1549: *Gywlaa* (Maksay 1990/2: 830), 1564: *Gywla* (Szabó K. 349), 1673: *Gyula* (UC. 27: 6), 1674: *Gyula* (UC. 81: 3), 1680: *Gyula* (UC. 11: 49d), 1689: *Gyula* (UC. 34: 39), 1691: *Gyula* (UC. 11: 49f), 1692: *Gyula* (UC. 11: 49h), 17. sz. vége: *Gyula* (UC. 32: 26), 1713: *Gyula* (UC. 34: 45), 1715: *Gyula* (MNL), 1720: *Gyula* (MNL), 18. sz. első fele: *Gyula* (BélUg), 1740: *Gyula* (UgT.), 1756: *Gyula* (Kam. 0303: 2), 1773: *Gyula* (LexLoc. 283), 1782-4: *Gyula* (EKFT), 1786: *Gyula* (HT. Div. XVIII: 10), 1788: *Gyula* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Gyula* (Vályi 2: 126), 1800: *Gyula* (TUG), 1808: *Gyula*, *Zsula* (Lipszky: Rep. 226), 1824-62: *Gyula* (MKFT), 1825: *Gyula* (HT. Div. XII. 22), 1828: *Gyula* (VU), 1838: *Gyula* (Schem. 67), 1839: *Gyula* (F. 4: 421), 1851: *Gyula* (F. 2: 76), 1856: *Gyula* (MOK), 1857-9: *Gyula* (*Zsula*) (CU), 1863: *Gyula* (Hnt), 1865: *Gyula* (PestyU), 1870-1: *Gyula* (MAT), 1872-84: *Gyula* (HKFT), 1873: *Gyula* (Hnt), 1877: *Gyula* (Hnt), 1882: *Gyula* (Hnt), 1888: *Gyula* (Hnt), 1892: *Gyula* (Hnt), 1895: *Gyula* (Hnt), 1898: *Gyula* (Hnt), 1900: *Gyula* (Hnt), 1902: *Gyula* (Hnt), 1907: *Gyula* (Hnt), *Szőllősgyula* (Mező 1999: 133), 1910: *Дюла* (EKYP), 1913: *Szőllősgyula* (Hnt), 1918: *Szőllősgyula* (UgT.), 1923: *Дюла*, *Szőllősgyula*, *Дюла* (PR), 1925: *Дюла* (PR), 1927: *Дюла* (Hnt), 1929: *Дюла* (*Gyula*) (ChM. 261), 1931: *Selešdula* (MPR), 1941: *Szőllősgyula* (Hnt), 1944: *Szőllősgyula* (Hnt), 1946: *Юлівци* (YPCP), 1968: *Юлівци* (3O), 1969: *Юлівци* (IMCY), 1983: *Юлівци*, *Юливицы* (3O), 1991: *Юливицы* (TK), 1995: *Дюла* (BPU), 2017: *Дюла* (uo.).

■ Gyula a 14. század első felében települt a történelmi Ugocsa megye délkeleti részén, az *Avas* hegység lábánál. „A nyalábi uradalom tartozéka volt s területe Akliéből, nagyobb részben pedig az uradalomhoz tartozó Feketeardóéból szakadt le, ennek dacára lakossága, mely kezdettől fogva magyar volt s általában kevés hullámvásznak volt kitéve, közösséget délkeleti szomszédja, a Káta nemzetség által telepített Tamásváralja lakosságával sejtet. Ebben a megfigyelésben támaszra talál Gyula és Tamásváralja lakosainak hagyománya is, akik magukat egyformán kun-bessenő ivadékoknak tartják” (Szabó 359). A *Gyula* helységnév magyar eredetű, pusztá személynévből keletkezett magyar névadással, vö. m. *Giula*, *Geula*, *Gula*, *Iula* szn. (ÁSznt. 339-40), 1350: *Gyula* szn. (Slíz 2017: 140). A m. *Gyula* személynév török méltóságnévre megy vissza, aminek az alapja az ótör. **jula* 'fáklya' fn. (ДТС. 278, FNESz., *Gyula*), vö. m. *gyula* 'a honfoglaló magyarság fő bírása vagy hadvezére' fn. (TESz. 1: 1137). A

megkülönböztető szerepű *Szőllős*-előtag a falu fölötti szőlőhegyen folytatott szőlőtermesztéssel kapcsolatos (FNESz., *Szőllősgyula*), s 1907-ben, az országos helységnévrendezés során került a névbe (Mező 1999: 133). A falu hivatalos nevét 1946-ban *Юлієві*-re változtatták, ami az ukr. *Юлія* 'Gyula' kn. (Csopaj 438) -*ієві* helynévképzős változata. 1995-ben visszakarta a történelmi magyar nevét (БРУ).

Halábor, Галабор 'település Beregszásztól D-re'

1300: *Harabur* (Gy. 1: 540), 1308: *Harabur* (Neumann 28), 1324: *Harabor* (AO. 2: 160), 1336: *Harabur* (AOkl. 20: 345), 1364: *Harabor* (Neumann 51, DL. 52048), 1398: *Hrabor* (ZsO. 1: 571), 1410: *Harabot* (Csicsery 2: 63), 1411: *Harabor* (ZsO. 3: 189), 1413: *Haraboch* (KárOkl. 1: 591), 1418: *Harabor* (Sztáray 2: 198), 1445/1506: *de Harabor, de Chathoharabor* (DL. 37602), 1491: *Henczhalabor* (KárOkl. 3: 15), 1504: *Halabor* (DL. 72099), 1530: *Halabor* (Dica), 1533: *Hallabry*, 1542: *Halabor*, 1543: *Halabor*, 1544: *Halabor*, 1546: *Hallabor*, 1548: *Halabor*, 1549: *Halabor*, 1550: *Halabor*, 1552: *Halabor*, 1554: *Halabor*, 1564: *Halabor*, 1568: *Halabor*, 1570: *Halabor*, 1572: *Halabor*, 1576: *Hallabor*, 1582: *Halabor*, 1596: *Halabor*, 1599: *Halabor*, 1600: *Halabor*, 1602: *Halabor*, 1603: *Halabor*, 1609: *Halabor*, 1610: *Halabor*, 1619: *Nagy Halabor*, *Kys Halabor*, 1620: *Halabor* (uo.), 1684: *Halabor* (UC. 51: 47), 1715: *Halábor* (MNL), 1750: *Halabor* (MCB), 1760: *Halabar* (BT), 1773: *Halabor* (LexLoc. 49), 1782-4: *Holabor* (EKFT), 1788: *Halábor* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Halabor* (Vályi 2: 134), 1800: *Halabor* (TBer), 1808: *Halabor* (Lipszky: Rep. 229), 1824-62: *Halábor* (MKFT), 1828: *Halabor* (VB), 1837: *Halábor* (F. 3: 85), 1838: *Halábor* (Schem. 42), 1851: *Halábor* (F. 2: 81), 1856: *Halábor* (MOK), 1857-9: *Halábor* (CU), 1863: *Halábor* (Hnt), 1864-5: *Halábor* (PestyB), 1870-1: *Halábor* (MÁT), 1872-84: *Halábor*, *Halabér* (HKFT), 1873: *Halábér*, *Halábor* (Hnt), 1877: *Halabér*, *Halabor* (Hnt), 1882: *Halabér*, *Halabor* (Hnt), 1888: *Halábor* (Hnt), 1892: *Halábor* (Hnt), 1895: *Halábor* (Hnt), 1898: *Halábor* (Hnt), 1900: *Halábor* (Hnt), 1902: *Halábor* (Hnt), 1907: *Halábor* (Hnt), 1913: *Halábor* (Hnt), 1923: *Halabor*, *Галябор* (PR), 1925: *Halabor* (PR), 1927: *Halábor* (Hnt), 1929: *Hrabarov* (*Halábor*) (ChM. 391), 1931: *Halabor* (MPR), 1941: *Halábor* (Hnt), 1944: *Halábor* (Hnt), 1946: *Грабарів* (УРСР), 1968: *Грабарів* (ЗО), 1969: *Грабарів* (ІМСУ), 1981: *Грабаров* (ТК), 1983: *Грабарів*, *Грабарово* (ЗО), 1995: *Галабор* (БРУ), 2017: *Галабор* (uo.).

■ Halábor Árpád-kori település a történelmi Bereg megye déli részén, a *Tisza* jobb partján. Az elsődleges *Harabor*~*Harabur* helységnév magyar eredetű, pusztá személynévből keletkezett magyar névadással, vö. 1260: *Hrabur* szn. (Gy. 3: 205, CDES. 2: 459), 1296: *Hrabur* (HOkl. 7: 249, Gy. 4: 67, ÁSzt. 392), ukr. *Хоробр* szn. (Csucska 2011: 350). Az alapjául szolgáló személynév szláv, köznévi előzménye a szl. **chorbrъ(jь)* 'bátor, merész' mn. (ЭССЯ. 8: 71-2). A magyarban *Harabor*>*Halábor*, *r:r* > *l:r* elhasonulás ment végbe, s a 15. századtól a *Halábor* névforma használatos (FNESz., *Halábor*). Pesty adatközlői a névről a következőket állítják: „...e' hely egy üldözött bujkáló Népnek, nevezetesen a' Cseheknek lehetett első tanyájuk. És e' tekintetben fönt állásának 's eredetének idejét nem nehéz ki találni – 'S Halubár a' hires cseh viador itt ütött tanyát ne talán, akkor még nevét is tudjuk származtatni” (PestyB). Mindez természetesen nem több népetimológiánál. 1946-ban a falu hivatalos nevét a szovjet hatóságok *Грабарів*-ra változtatták. Ez népetimológia alapján jött létre, s az ukr. *рпáбар* 'földmunkás, kubikos' fn. (Hrincsenko 1: 320) birtoklást kifejező -*іє* képzős származéka (vö. Kupcsinszka 806). 1995-ben visszakarta a történelmi magyar nevét (БРУ).

Hankovica, Ганьковиця 'település Szolyvától É-ÉK-re'

1640: *Hanykovicza* (UC. 53: 17), 1645: *Hanykovicza* (UC. 19: 1), 1648: *Hankouicza* (Maksay 1959: 527), 1649: *Hangovitsa* (UC. 53: 29), *Hankouicza* (KirK. 10.166), 1673: *Hankovicza* (UC. 53: 19), 1688: *Hankovicza* (UC. 19: 6), 1691: *Hankovicsa* (UC. 53: 22), 1693: *Hanykovicza* (UC. 53: 23), 1699: *Hankovicza* (UC. 53: 24), 1700: *Hanykovicza* (UC. 9: 13),

Hankovicsa (UC. 53: 25), 1701: *Hankovicza* (UC. 66: 40), 1702: *Hanykovicza* (UC. 19: 12), 1704: *Hankovicza* (UC. 19: 15), 1715: *Hanykovicza* (MNL), 1718: *Hanykovicza* (UC. 151: 21), 1720: *Hanykovicza* (MNL), 1722: *Hanykovitsa* (UC. 53: 29), 1729: *Hankovicza* (UC. 53: 30), 1747: *Haukovicza* (!) (GK. 480), 1750: *Hankovitza* (MCB), 1760: *Hankovitza* (BT), 1770-2: *Hankowitz* (Motzel), 1773: *Hankovicza*, *Hankowicza* (LexLoc. 53), 1782-4: *Hankowicz* (EKFT), 1788: *Hankovitza* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Hankovitza* (Vályi 2: 142), 1800: *Hankovicza* (Tber), 1808: *Hankovicza*, *Hankowica* (Lipszky: Rep. 231), 1824-62: *Hankovicza* (MKFT), 1828: *Hankovitza* (VB), 1837: *Hankovicza* (F. 3: 61), 1838: *Hankovicza* (Schem. 47), 1851: *Hankovicza* (F. 2: 88), 1856: *Hánykovičza* (MOK), 1857-9: *Hánykovicza* (CU), 1863: *Hanykovicza* (Hnt), 1870-1: *Hanykovicza* (MÁT), 1872-84: *Hanykovica* (HKFT), 1873: *Hankovica* (Hnt), 1877: *Hankováca* (Hnt), 1882: *Hankováca*, *Hanykovica* (Hnt), 1888: *Hánykovicza* (Hnt), 1892: *Hánykovicza* (Hnt), 1895: *Hánykovicza* (Hnt), 1898: *Hánykovicza* (Hnt), 1900: *Hánykovicza* (Hnt), 1902: *Hánykovicza* (Hnt), 1904: *Kisanna* (Mező 1999: 138), 1907: *Kisanna* (Hnt), 1910: *Ганьковиця* (EKYP), 1913: *Kisanna* (Hnt), 1923: *Haňkovica*, *Kisanna*, *Ганьковиця* (PR), 1925: *Haňkovica* (PR), 1927: *Haňkovica* (Hnt), 1929: *Hankovice* (ChM. 340), 1931: *Hankovice* (MPR), 1939: *Hánykovica*, *Ганьковиця* (BK. 785), 1941: *Hánykovica* (Hnt), 1944: *Hánykovica*, *Ганьковиця* (Hnt), 1946: *Ганьковиця* (YPCP), 1968: *Ганьковиця* (ZO), 1969: *Ганьковиця* (IMCY), 1983: *Ганьковиця*, *Ганьковица* (ZO), 1991: *Ганьковиця* (TK), 2017: *Ганьковиця* (BPU).

■ *Hankovica* a 17. század első felében települt a történelmi Bereg megyében, a *Latorca* völgyében. A korai *Hankovica*, majd a 19. század második felétől a magyar névhasználatban is *Hanykovica* formában előforduló helységnév ruszin eredetű, a település minden bizonnyal az alapító kenézcsaládról kapta a nevét. A szentmiklósi uradalom 1648-as összeírásakor a faluban a *Hankouicz* családnál volt a kenézség (UC. 53: 18, Maksay 1959: 527), akik a század végén is a helység irányítói voltak. 1673-ban *Szolyvai Miklós*, *Hankovics Procop* és *Hankovics Ignát* (UC. 53: 19), 1693-ban *Hankovicz János*, *Alexander*, *László* és másik *János* osztott a kenézségen (UC. 53: 23). A családnév már 1567-ben előfordul Szolyván és Nelipinán is, vö. *Hankovitz Andre* (UC. 11: 10), *Hankovith Koth*, *Hankovich Rhicz* (uo.). A településnév minden bizonnyal a *Hankovics* családnév ukr. *-иця* helynévképzős formája, de l. még ukr. *Ганько* csn. (Csucska 2005: 138), m. *Hanko*, *Hankó* csn. (ÚMCS. 409), ukr. *Ганка*, *Ганько* kn. (Hrincsenko 4: 550), ami a ném. *Hans~Johann* keresztnév ukr. *-ko* kics. képzős alakja lehet (Kniezsa 2003: 298, Csucska uo.). Hrincsenko az ukr. *Свєтєн* szn. származékának tartja (Hrincsenko 4: 550). A település nevét 1904-ben, az országos helységnévrendezés során *Kisanná*-ra magyarosították, mivel a névben a *Hanna* kn. becézőképzős alakját gondolták (Mező 1999: 138). 1939-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Ганьковиця* a történelmi név átvétele.

Harangláb, Горонглаб 'település Beregszásztól ÉNy-ra'

14. sz.: *Harangláb* (Cs. 1: 415), 1411: *Haranglab* (ZsO. 3: 237), 1418: *Haranglab* (uo. 6: 608), 1520: *Haranglaab* (Csáky 1: 545), 1530: *Haranglab* (Dica), 1533: *Haranglab*, 1541: *Harangh lab*, 1542: *Haranghlab*, 1543: *Haranglab*, 1544: *Haranglab*, 1548: *Haranglab*, 1549: *Haranglab*, 1550: *Haranglab*, 1552: *Haranglab*, 1554: *Haranglab*, 1564: *Haranglab*, 1568: *Haranglab*, 1570: *Harang Lab*, *Haranglab*, 1572: *Harang Lab*, *Haranglab*, 1573: *Haranglab*, 1576: *Haranghlab*, *Haranglab*, 1582: *Haranglab*, 1588: *Haranglab*, 1599: *Haranglab*, 1600: *Haranglab*, 1602: *Harangh Lab*, *Haranglab*, 1610: *Haranglab*, 1619: *Haranghlab*, 1620: *Harangláb* (uo.), 1715: *Harangláb* (MNL), 1720: *Harangláb* (MNL), 1750: *Harangh Labb* (MCB), 1760: *Harangh Lább* (BT), 1773: *Haranglab* (LexLoc. 48), 1782-4: *Haranglab* (EKFT), 1788: *Harangláb* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Harangláb* (Vályi 2: 143), 1800: *Harangláb* (Tber), 1808: *Harangláb* (Lipszky: Rep. 231), 1824-62: *Harangláb* (MKFT), 1828: *Harangláb* (VB), 1837: *Harangláb* (F. 3: 85), 1838: *Harangláb* (Schem. 45), 1851: *Harangláb* (F. 2: 89), 1857-9: *Harangláb* (CU), 1863: *Harangláb* (Hnt), 1864-5: *Harangláb* (PestyB), 1870-1: *Harangláb* (MÁT), 1872-84: *Harangláb* (HKFT), 1873: *Harangláb* (Hnt), 1877: *Harangláb* (Hnt), 1882: *Harangláb* (Hnt), 1888: *Harangláb* (Hnt), 1892: *Harangláb*

(Hnt), 1895: *Harangláb* (Hnt), 1898: *Harangláb* (Hnt), 1900: *Harangláb* (Hnt), 1902: *Harangláb* (Hnt), 1904: *Kisharangláb* (Mező 1999: 138), 1907: *Kisharangláb* (Hnt), 1913: *Kisharangláb* (Hnt), 1923: *Harangláb*, *Гаранляб* (PR), 1925: *Harangláb* (PR), 1927: *Malý Harangláb* (Hnt), 1929: *Harangláb* (ChM. 341), 1931: *Harangláb* (MPR), 1941: *Kisharangláb* (Hnt), 1944: *Kisharangláb* (Hnt), 1946: *Дзвінкове* (УРCP), 1968: *Дзвінкове* (ЗО), 1969: *Дзвінкове* (IMCY), 1983: *Дзвінкове*, *Звонковое* (ЗО), 1984: *Дзвонковое* (TK), 1995: *Горонглаб* (ВРУ), 2017: *Горонглаб* (uo.).

■ Harangláb a 14. század végén települhetett a történelmi Bereg megye délnyugati részén. A *Harangláb* helységnév magyar eredetű, a m. *harangláb* 'harang felfüggesztésére szolgáló faállvány, amelyet torony nélküli kisebb (falusi) templom mellett szoktak összeácsolni' (FNESZ., *Harangláb*, ÉrtSz. 3: 109, OklSz.) főnévből származik. „Névét... valamely magányos kápolna, vagy a rengeteg erdőségben hajdan elrejtve volt remetelaknál állott haranglábtól nyerte” (Lehoczky 3: 283-4). A *harang* lexémát tartalmazó helynevekkel Juhász Dezső foglalkozott részletesen (Juhász 1980), aki a *Harangláb* nevekről azt írja, hogy nagy számban fordulnak elő napjaink helységnévtáraiban is, jellemzően építménynévként, de településnevek szintén létrejöttek ezekből (Juhász uo. 8). Az *építmény* > *helységnév* névátvitelhez l. még *Gát*, *Kanora* stb. A település méretére utaló *Kis-* előtag az országos helységnévrendezés során, 1904-ben került a névbe, s a Kisküküllő megyei Haranglábtól különböztette meg (FNESZ., *Kisharangláb*, Mező 1999: 138). Hivatalos nevét a szovjet hatóságok 1946-ban *Дзвінкове*-re változtatták, ami a magyar név részfordítása, az ukr. *дзвінок* 'csengő, harang' fn. (СУМ. 2: 265, Hrincsenko 1: 377) semlegesnemű *-ов(е)* képzős származéka. 1995-ben visszakapta a történelmi magyar nevét (ВРУ).

Hátmeg, Загаття 'település Ilosvától ÉNy-ra'

1378: *Hatmeg* (DocVal. 276), 1445/1506: *Hathmen* (!) (DL. 37602), 1466: *Hathmege* (Teleki 11: 181), 1533: *Hatth megh* (Dica), 1541: *Hathmegh*, *Hathmeghy*, 1542: *Hath meghi*, *Hathmegh*, 1543: *Hathmegh*, 1544: *Hathmegh*, 1546: *Hathmeghy*, 1548: *Hathmegh*, 1549: *Hathmegh*, 1550: *Hathmeghy*, *Hathmegh*, 1552: *Hatmegh*, 1554: *Hattmeg*, *Hattmegh*, 1564: *Hatmeg*, 1566: *Hatmegh*, 1568: *Hatmegh* (uo.), 1570: *Had megý* (UC. 18: 22), *Hatthmegh*, *Hat Meg* (Dica), 1572: *Haattmegh*, *Hattmegh*, 1576: *Haatthmegh*, *Hattmegh*, 1582: *Hatmeg*, *Hatthmegh*, *Hattmegh*, 1588: *Hathmegh*, 1596: *Hatmegh*, 1599: *Hatmegh*, *Hattmegh* (uo.), 17. sz. eleje: *Hatmeghe* (UC. 88: 9), 1600: *Haat Megh*, *Hatmeg* (Dica), 1602: *Hat Megh*, *Hatmegh*, 1603: *Hatmegh*, 1609: *Hatmeg*, 1610: *Hattmegh* (uo.), 1613: *Hatmegh* (UC. 18: 25), 1619: *Hathmegh* (Dica), 1620: *Hathmegh* (uo.), 1622: *Hattmegh* (UC. 18: 26), 1625: *Hattmegh* (UC. 18: 28), 1634: *Hatthmegh* (UC. 101: 73), 1635: *Hattmegh* (KirK. 8.99), 1645: *Hatmegh* (UC. 19: 1), 1688: *Hát megh* (UC. 19: 6), 1690: *Hátmeg* (UC. 19: 7), *Hátmegy* (UC. 5: 15), 1693: *Zahatia* (Hodinka 373), 1699: *Hetmegh* (UC. 19: 8), 17. sz. vége: *Hedmegh* (UC. 20: 23), 1700k.: *Hegymegh* (UC. 53: 44), 1700: *Hedmegh* (UC. 19: 9), 1702: *Háthmegh* (UC. 19: 12), 1705: *Hatmeghe* (UC. 20: 1), 1715: *Háthmeghe* (MNL), 1718: *Hatmege* (UC. 151: 21), 1720: *Hátmegh* (MNL), 1725: *Hatmege* (UC. 124: 6), 1741: *Hegymegh alias Záhátya* (GK. 520), 1747: *Hatmegh* (GK. 439), 1750: *Hatmegh* (MCB), 1760: *Hatmegh* (BT), 1773: *Háthmeg*, *Zahatya* (LexLoc. 51), 1782-4: *Hatmeg vel Zahatya* (EKFT), 1788: *Háthmegh* (HT. Div. X. 8: 1), 1790: *Hatmegh, seu Zahatya* (UC. 166: 32), 1799: *Hatmeg*, *Zahotya* (Vályi 2: 151), 1800: *Hatmeg*, *Zahotya* (TBer), 1808: *Hátmeg*, *Zahota*, *Zahotya* (Lipszky: Rep. 233), 1824-62: *Hatmegh s. Zahatya* (MKFT), 1828: *Hátmeg* (VB), 1837: *Hátmeg*, *Zahatka* (F. 3: 76), 1838: *Hátmeg* (Schem. 41), 1851: *Hátmeg*, *Zahatka* (F. 2: 94), 1856: *Hátmeg* (*Zahatya*) (MOK), 1857-9: *Zahora* (*Hátmeg*) (CU), 1863: *Hátmegy*, *Zahatya* (Hnt), 1870-1: *Hátmeg* (MÁT), 1872-84: *Hátmeg*, *Zahatje* (HKFT), 1873: *Hátmeg*, *Záhátya* (Hnt), 1877: *Hátmeg*, *Záhátya* (Hnt), 1882: *Hátmeg*, *Záhátya* (Hnt), 1888: *Hátmeg*, *Zahatya* (Hnt), 1892: *Hátmeg*, *Zahatya* (Hnt), 1895: *Hátmeg* (Hnt), 1898: *Hátmeg* (Hnt), 1900: *Hátmeg* (Hnt), 1902: *Hátmeg* (Hnt), 1907: *Hátmeg* (Hnt), 1910: *Загаття* (EKUP), 1913: *Hátmeg* (Hnt), 1923: *Zahat'a*, *Hátmeg*, *Загаття* (PR), 1925: *Zahatja* (PR), 1927: *Zahat'a* (Hnt), 1929: *Zahatí* (ChM. 1438), 1931: *Zahatje* (MPR), 1939: *Hátmeg*, *Загатья* (BK. 785), 1941: *Hátmeg* (Hnt), 1944: *Hát-*

meg, *Загатья* (Hnt), 1946: *Загаття* (УРСР), 1968: *Загаття* (ЗО), 1969: *Загаття* (ІМСУ), 1983: *Загаття*, *Загатьє* (ЗО), 1991: *Загатьє* (ТК), 2017: *Загаття* (ВРУ).

■ Hátmeg a 14. század második felében települt a történelmi Bereg megye délkeleti részén, az *Ilosva* folyó völgyében. A falu a viszonylag alacsony (300–450 m), észak–déli kiterjedésű *Hát* hegy keleti oldalán fekszik, vö. 1341/342: *Haath* (Gy. 1: 541), 1790: *Hosszúhát* (UC. 166: 32), 1824–62: *Hát B.* (MKFT), 1872–84: *Hát* (HKFT), 1881: *Hosszúhát* (Lehoczky 3: 285), 1890: *Hát hegység* (Gönczy). A *Hátmeg* helységnév magyar eredetű, a falu a fekvéséről, a *Hát* hegyhez viszonyított helyzetéről kapta a nevét, vö. *meg* 'hegy vagy más hely mögött fekvő terület' fn. (FKnT. 240, Hefty 300). D. Mátai Mária szerint a *még* (>*mög*) főnév már az ősmagyar korban kiveszett az önálló használatból, helynevekben azonban napjainkig megőrződött (D. Mátai 17). A hegynév a m. *hát* 'szélesebb tetejű magaslat, földhát, hosszsan elnyúló földkiemelkedés' főnévből keletkezett hasonlóságon alapuló névátvitellel (Kiss 1992b: 269–70, ÉrtSz. 3: 144). A falu a beregi Krajna egyik legfontosabb helysége, a *Hát* román vajdák általi betelepítésének központja és kiindulópontja. A hegy magyar nevét a ruszin lakosság is átvette, vö. 1865: *Hath* (S. 63), *Pod Hátom* (uo. 64), 1988: *хребет Хат* (ТК). A helység neve a forrásokban ingadozást mutat: „Ezen a Hosszúhát nevű erdőség keleti oldalán a felvidéki járásban fekvő, egykor a krajnai kiváltságolt vajdasághoz tartozott munkácsi uradalmi orosz helység a XV. és XVI. századokban Hedmeg és Hegyelőnek is mondatott, sőt az 1504. évi Drágffy György adománylevelében Hátelőnek neveztetik” (Lehoczky 3: 285–6). A falu neve a 17. század végén *Hegymeg* alakban szerepel a forrásokban, a névváltozat szóbeli használatára bizonyíték, hogy családnévben is megjelenik, vö. 1705: *Hegymegessi László* kenéz Kerepeckén (UC. 20: 1). A korábbi ruszin népi, ma hivatalos *Загаття* a hegynév ukr. *за-* 'túl' prefixumos és ukr. *-я* képzős származéka, jelentése tkp. 'a Hátan túli hely'. Párhuzamos névadással vagy a magyar név tükörfordításával jött létre.

Hegyfark, Підгирі 'település Ungvártól DK-re'

1806: *Hegyfark* (Udvari 1990: 136), 1814: *Hegyfark* (Cat. 228), 1816: *Hegyfark* (Schem. 157), 1818: *Hegyfark* (UC. 180: 13), 1824–62: *Hegyfark* (MKFT), 1828: *Hegyfark* (VUng), 1837: *Hegyfark* (F. 3: 371), 1838: *Hegyfark* (Schem. 82), 1851: *Hegyfark* (F. 2: 97), 1855: *Hegyfark* (AT. 631), 1856: *Hegyfark* (MOK), 1857–9: *Hegyfark* (CU), 1863: *Hegyfark* (Hnt), *Подгорбъ*, *Hegyfark* (Kat.), 1865: *Hegyfark* (PestyU), 1870: *Hegyfark* (UT), 1872–84: *Hegyfark* (HKFT), 1873: *Hegyfark* (Hnt), 1877: *Hegyfark* (Hnt), 1882: *Hegyfark* (Hnt), 1888: *Hegyfark* (Hnt), 1892: *Hegyfark* (Hnt), 1895: *Hegyfark* (Hnt), 1898: *Hegyfark* (Hnt), 1900: *Hegyfark* (Hnt), 1902: *Hegyfark* (Hnt), 1907: *Hegyfark* (Hnt), 1910: *Гедьфарк* (EKYP), 1913: *Hegyfark* (Hnt), 1915: *Hegyfark* (UT), 1918: *Hegyfark* (UT), 1923: *Hed'fark*, *Hegyfark*, *Гедьфарк* (PR), 1925: *Hed'fark* (PR), 1927: *Hed'fark* (Hnt), 1929: *Podhorb* (ChM. 989), 1931: *Hed'fark* (MPR), 1939: *Hegyfark*, *Гедьфаркъ* (BK. 782), 1941: *Hegyfark* (Hnt), 1944: *Hegyfark*, *Гедьфаркъ* (Hnt), 1946: *Підгирі* (УРСР), 1968: *Підгирі* (ЗО), 1969: *Підгирі* (ІМСУ), 1983: *Підгирі*, *Подгорб* (ЗО), 1985: *Подгорб* (ТК), 2017: *Підгирі* (ВРУ).

■ Hegyfark a 19. század elején települt a történelmi Ung megyében, a Munkács–Ungvár országút közelében. Az 1806-ban készült megyetérképen (UV) még nem szerepel, de a munkácsi görögkatolikus püspökség az évi összeírásában már igen (Udvari 1990: 136). Az 1818-as urbárium szerint 19 éve irtották ki az erdőt, s hozták létre a falut (UC. 180: 13). A *Hegyfark* helységnév magyar eredetű, köznévi előzménye a m. *hegyfark* 'hirtelen megszakadó hegyvég, hegynyúlvány; hegységnek, hegyláncnak kiálló, kinyúló eleje, homlokzata; hegylő v. elő-hegy, ha a hegység eleje hátulsó végének nézethetik, *hegyfark*-nak is hívják' fn. (CzF. 2: 1510), vö. m. *hegyfar* 'hegy vége' fn. (FKnT. 177), m. *fark* 'hegynek fark alakú nyúlványa' fn. (Hefty 167), *hegyfok* 'hegylánc kiugró, kiálló homlokzata, végződése, nyúlványa' fn. (ÉrtSz. 3: 201). A falu a *Dluhi vrch* tkp. 'Hosszú-hegy' (HKFT) déli végénél települt, ez motíválta a névadást. „Hegyfark – így neveztetik fekvése miatt, mert hegytővében, vagy farkán fekszik” (PestyU). A köznévföldrajzi névi előfordulására 1333-ból a szintén ungi, Nagykapos mellett fekvő Csicsér falu határleírásában találunk példát, vö. 1333: *montis Hegyfarka* (Fejér 8: 252). A korábbi ruszin *Гедьфаркъ* a magyar név átvétele. Az 1946-tól hivatalos ukrán

Підгорб az 1930 körül hivatalossá tett cseh Podhorb ukránosított változata (Kiss 1992a: 37), jelentése tkp. 'domb alja', vö. ukr. *nið* 'alatt' (CYM. 6: 391) ill. ukr. *горбъ* 'domb, halom, hát, hegy' fn. (Csopoj 57, CYM. 2: 125, Rudnicki 21).

Hercfalva, Герцівці 'település Munkáctól É-ra'

1570/1602/1603: *Herczek falua* (UC. 18: 24), *Herczegh falwa* (UC. 97: 29), 1592: *Hercz* (Lehoczky 3: 287), 1599: *Herch Falua* (Dica), 17. sz. eleje: *Hercz Falva* (UC. 88: 9), 1600: *Herchfala*, *Hercz Falva* (Dica), 1602: *Herch Falua* (uo.), 1613: *Herczfalva*, *Herczffalwa* (UC. 18: 25), 1625: *Herczfalva* (UC. 18: 28), 1627: *Herczffalua* (UC. 18: 30), 1630: *Hircz* (Dica), 1634: *Hertzffalua* (UC. 101: 73), 1635: *Herczfalua* (KirK. 8.99), 1645: *Herczeg Falva* (Makkai 367, UC. 19: 1), 1688: *Herczfalva* (UC. 19: 6), 1690: *Hercz Falva* (UC. 19: 7), 1693: *Herczowtse* (Hodinka 371), 17. sz. vége: *Praedium Herczfalva* (UC. 20: 23), 1700: *Herczfalva* (UC. 19: 9), 1701: *Herczfalva* (UC. 2: 15), 1702: *Herczfalva* (UC. 19: 12), 1704: *Herczfalva* (UC. 20: 4), 1705: *Hercz Falva* (UC. 20: 1), 1714: *Herczfalva* (UC. 20: 2), 1715: *Praedium Herczfalva* (UC. 20: 5), 1725: *Hercz falva praedium* (UC. 124: 6), 1750: *Hertfalva* (!) (MCB), 1760: *Hertfalva* (BT), 1773: *Herczfalva*, *Herczón* (LexLoc. 51), 1782-4: *Herszucy* (EKFT), 1788: *Herczfalva* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Herczfalva*, *Hercon* (Vályi 2: 161), 1800: *Herczfalva*, *Herzon* (TBer), 1808: *Herczfalva*, *Hercowce*, *Herczüczi* (Lipszky: Rep. 237), 1824-62: *Hertziwtzi h. Herczfalva* (MKFT), 1828: *Hertzfalva* (VB), 1837: *Herczfalva* (F. 3: 70), 1838: *Herczfalva* (Schem. 47), 1851: *Herczfalva* (F. 2: 101), 1856: *Herczfalva* (*Herczocze*) (MOK), 1857-9: *Herczfalva* (CU), 1863: *Herczfalva* (Hnt), 1870-1: *Herczfalva* (MÁT), 1872-84: *Hercfalva* (*Hercuvc*) (HKFT), 1873: *Hercfalva*, *Hercüvce* (Hnt), 1877: *Hercfalva*, *Hercüvce* (Hnt), 1882: *Hercfalva*, *Hercüvce* (Hnt), 1888: *Herczfalva* (Hnt), 1892: *Herczfalva* (Hnt), 1895: *Herczfalva* (Hnt), 1898: *Herczfalva* (Hnt), 1900: *Herczfalva* (Hnt), 1902: *Herczfalva* (Hnt), 1904: *Hegyrét* (Mező 1999: 142), 1907: *Hegyrét* (Hnt), 1910: *Герцівці* (EKUP), 1913: *Hegyrét* (Hnt), 1923: *Hercovce*, *Hegyrét*, *Герцовиць* (PR), 1925: *Hercovce* (PR), 1927: *Hercovce* (Hnt), 1929: *Hercovce* (ChM. 351), 1931: *Hercovce* (MPR), 1939: *Hercfalva*, *Герцовицы* (BK. 784), 1941: *Hercfalva* (Hnt), 1944: *Hercfalva*, *Герцовицы* (Hnt), 1946: *Герцівці* (YPCP), 1968: *Герцівці* (3O), 1969: *Герцівці* (IMCY), 1983: *Герцівці*, *Герцовицы* (3O), 1991: *Герцовицы* (TK), 2017: *Герцівці* (BPY).

■ Hercfalva a 16. század végén települt a történelmi Bereg megyében, a *Viznice* folyó völgyében. A *Hercfalva* helységnév magyar eredetű, a *Herc* csn.-nek és a birtokos személyjellel ellátott *falva* főnévnek az összetételével keletkezett. A m. *Hecz*, *Herc*, *Hertz* csn. (ÚMCsT. 432, 436), ukr. *Гепу* csn. (Csucska 2005: 142-3), rom. *Hirte*~*Hirtu* csn. (Iordan 1983: 242-3) bizonytalan eredetű, valószínűleg a ném. *Herz* szn.-ből származik (Gottschald 249), de l. még ukr. *Гриць* kn. (Hrincsenko 4: 551). A falut a *Herc* család telepítette, miután Rákóczi Zsigmondtól 1592. február 25-én kenézi kiváltságot kaptak, hogy falut alapítsanak (Lehoczky 3: 287, Maksay 1959: 605). 1613-ban *Hercz László*, 1625-ben *Hercz Danko* a főkenéz (UC. 18: 25, 18: 28), míg 1645-ben csak *Hercz* családneveket említ az urbárium (UC. 19: 1). A 17-18. sz. fordulóján a helység elpusztult, praediumként szerepel az urbáriumokban. A település nevét 1904-ben, az országos helységnévrendezés során *Hegyrét*-re változtatták, ami a történelmi névvel nincs kapcsolatban (Mező 1999: 142), minden bizonnyal a település fekvésére utal. A korábbi ruszin népi, 1946-tól hivatalos *Герцівці* párhuzamos névadással jött létre, s a *Гепу* csn. ukr. *-ivci* képzős alakja, jelentése tkp. 'Herc emberei'.

Herincse, Горинчово 'település Husztól ÉK-re'

1350: *Zealeumezeu* (Mihályi 29, DocVal. 116), 1383: *Horyncha* (DocVal. 308-9), 1403: *Haryncha* (ZsO. 2/1: 286), 1409: *Haryncha* (uo. 2/2: 301), 1412: *Hernicha* (uo. 3: 534), *Herrenche* (Cs. 1: 448), 1415: *Harynche* (ZsO. 5: 304), 1417: *Herenche* (uo. 6: 236), 1419: *Haryncha*, *al. nom. Zelewmezew* (uo. 7: 164), 1449: *Herenche* (DL. 44541), 1450: *Herinche* (Mihályi 344), 1457: *Herincze* (uo. 401), 1469: *Hereche* (DL. 67034), 1489: *Herinche* (DL.

66735), 1492: *Herenche* (DL. 36398), 1530: *Herenche* (Dica), 1542: *Herenche*, *Heryncze*, 1543: *Herenche*, 1548: *Herynychye*, *Herenchye*, *Herynychie*, 1550: *Herenche*, *Heryncze*, 1552: *Herenche*, 1555: *Herenczye* (uo.), 1600: *Herincze* (UC. 174: 25a), 1715: *Herencse* (MNL), 1720: *Herincse* (MNL), 1725: *Herincse* (Revizki), 1735: *Herincse* (MCM), 1739: *Herincse* (UC. 15: 59a), 1747: *Herincse* (GK. 314), 1756: *Herincse* (Kam. 0303: 2), 1761: *Herincse* (UC. 81: 2), 1773: *Herincse* (LexLoc. 134), 1782-4: *Herincze* R: *Cilnicza* (EKFT), 1798: *Herincse* (CsT. 11), 1799: *Herintse* (Vályi 2: 163), *Herincse* (HT. 0012: 2), 1800: *Herincse* (TM), 1808: *Herincse*, *Horinčowá*, *Horynčowá* (Lipszky: Rep. 237), 1809: *Herintse* (Kam. 661), 1824-62: *Herincse* (MKFT), 1828: *Herincse* (Nagy 196), 1838: *Herincse* (Schem. 60), 1839: *Herincze* (F. 4: 196), 1851: *Herincse* (*Horincsova*) (F. 2: 136), 1856: *Herincse* (MOK), 1857-9: *Herincse* (CU), 1863: *Herincse* (Hnt), 1864: *Herincse*, *Horincsovo* (PestyM), 1870-1: *Herincse* (MÁT), 1872-84: *Herincse* (HKFT), 1873: *Herincse-Monostor*, *Herincse*, *Herincsovo* (Hnt), 1877: *Herincse-Monostor*, *Herincse*, *Herincsovo* (Hnt), 1882: *Herincse-Monostor*, *Herincse*, *Herincsovo* (Hnt), 1888: *Herincse*, *Herincsovo* (Hnt), 1892: *Herincse*, *Herincsovo* (Hnt), 1895: *Herincse* (Hnt), 1898: *Herincse* (Hnt), 1900: *Herincse* (Hnt), 1902: *Herincse* (Hnt), 1907: *Herincse* (Hnt), 1910: *Горинцьово*, *Горинчово*, *Геринчово* (ЕКУР), 1913: *Herincse* (Hnt), 1923: *Horinčevo*, *Herincse*, *Горинчово* (PR), 1925: *Horinčovo* (PR), 1927: *Horinčevo* (Hnt), 1929: *Horinčovo* (ChM. 378), 1931: *Horinčovo* (MPR), 1939: *Herincse*, *Горинчово* (BK. 786), 1941: *Herincse* (Hnt), 1944: *Herincse*, *Горинчово* (Hnt), 1946: *Горинчове* (УРСР), 1968: *Горинчеве* (ЗО), 1969: *Горинчеве* (ІМСУ), 1983: *Горинчеве*, *Горинчово* (ЗО), 1991: *Горинчово* (ТК), 1995: *Горинчово* (ВРУ), 2017: *Горинчово* (uo.).

■ *Herincse* a 14. század első felében települt a történelmi Máramaros megyében, a *Nagy-ág* folyó völgyében. Az elsődleges *Szőlőmező* helységnév magyar eredetű, a m. *szőlő* fn. (TESz. 3: 794) és a m. *mező* 'szántó, tisztás' fn. (FKnT. 245) összetételével keletkezett. Olyan erdőten lapályra utal, amelynek szőlő a jellemző növénye. Kiss Lajos szerint a másodlagos, a 14. század végéről már adatolható *Horincsa* név egy közelben meglepően új falu nevéből eredhet. Ennek egy R. **Horinča* lehetett az előzménye, ami az ukr. R. **Horinecz* szn. birtoklást kifejező *-j(a) képzős alakja, vö. or. *Горинь* szn. (Tupikov 114), ukr. *Горин*, *Горинь*, *Горина*, *Горинча* szn. (Csucska 2011: 133). Csucska a személynevet kapcsolatba hozza a szintén máramarosi, romániai *Hernécs* (*Hărnicești*) község nevével (uo.). Az újabb magyar *Herincse* névváltozat hangrendi átcsapás eredménye (Kiss 1991c: 354). Népi magyarázat szerint neve hegvidékről bevándorolt lakosságot jelent: „...magának a községnek eredete bizonytalan, nevét felülről bevándorolt (:Horinetzki magyarul felföldi:) lakosoktól nyerte” (PestyM). A földrajzi környezet vélhetően nem befolyásolta a névadást, ugyanis a falu a *Nagy-ág* kiszélesedő völgyében, kisebb hegyek és dombok között fekszik. Középkori lakossága részben magyar lehetett, amire nemcsak a település elsődleges neve, hanem a későbbi ősszeírások személynévanyag is bizonyíték (Bélay 143-4). „A beregi oláh vajdának Karácsony-nak fiai: Szerecsen, Miklós, Bálint és Lukács 1350 ben kapták Lipcse és Szelemező (a mai *Herincse*) „oláh falukat” Nagy Lajostól kenézi feltételekkel. Mivel a faluk lakói kezdettől magyarok és a náluknál nagyobb tömegben észak felől behozottak rutének, nyilvánvaló, hogy az „oláh” jelző nem a népiségre, hanem az életformára vonatkozik” (uo. 82). A korábban párhuzamosan használt népi, 1946-tól hivatalos ukrán *Горинчово* a történelmi név birtoklást kifejező ukr. -ов(o) képzős származéka (vö. Kupcsinszka 810).

Herincsemonostor, Монастирець 'település Husztól ÉK-re'

1548: *Monostor* (Bélay 175), 1555: *Monosthor* (Dica), 1747: *Monostor* (GK. 314), 1754: *Monaster* (UC. 81: 1), 1798: *Monast* (CsT. 11), 1799: *Monaster* (HT. 0012: 2), 1800: *Kloster* (TM), 1804: *Monaster* (Korabinszky), 1809: *Monaster* (Kam. 661), 1824-62: *Monostor* (MKFT), 1828: *Monostor* (Nagy 197), 1839: *Monostor* (F. 4: 197), 1851: *Monostor* (F. 3: 114), 1856: *Monostor* (MOK), 1857-9: *Monostor* (CU), 1863: *Monostor* (Hnt), 1864: *Monostor* (PestyM), 1865: *Manastor* (S. 197), 1868: *Monostor* (*Monasztirecz*) (Schem. 70), 1870-1: *Manastor* (MÁT), 1872-84: *Monostor* (HKFT), 1873: *Herincsemonostor*, *Herincse*, *Herincsovo* (Hnt), 1877: *Herincse-Monostor*, *Herincse*, *Herincsovo* (Hnt), 1882: *Herincse-*

Monostor, *Herincse*, *Herincsovo* (Hnt), 1888: *Monostor telep* (Hnt), 1892: *Herincse-Monostor* (Hnt), 1895: *Herincse-Monostor* (Hnt), 1898: *Herincse-Monostor* (Hnt), 1900: *Herincse-Monostor* (Hnt), 1902: *Monostor* (Hnt), 1904: *Monostor* (BK. 528), 1907: *Monostor* (Hnt), 1910: *Монастирець* (EKUP), *Monostor* (KSH), 1913: *Herincsemonostor* (Hnt), 1925: *Monastyr* (PR), 1929: *Monastyr* (ChM. 814), 1940: *Herincsemonostor*, *Монастырь* (BK. 1921), 1944: *Herincsemonostor*, *Монастырь* (Hnt), 1946: *Монастирець* (URCP), 1968: *Монастирець* (ZO), 1969: *Монастирець* (IMCU), 1983: *Монастирець*, *Монастырець* (ZO), 1991: *Монастырець* (TK), 2017: *Монастирець* (BPU).

■ Herincsemonostor 16. századi alapítású helység a történelmi Máramaros megyében, a Nagy-ág és a Csehovec patak összefolyásánál. Pesty adatközlője szerint „Monostor egész vidéken leg régibb falu, hajdanta egy zárda is létezett benne melyben egy Sz: Bazil rendű szerzetes sz Isten ígét a vidékre árasztotta és az egyházi ügyekben kiszolgált, templomának építése valamint elpusztulása bizonytalan, templom aajtáján 1717. évi tatár rablánczoknak a nyomai még látszanak, maga a falu Nagy ág vizének jobb partján fekszik, s többiben Herincseével van összevekapcsolva” (PestyM). A *Monostor* helységnév magyar eredetű, a m. *monostor* ’kolostor; középkori alapítású szerzetesrendek központi kolostora’ fn. (ÉrtSz. 5: 22, TESz. 2: 951-2) származéka. Máramarosban a hegyvidéki települések közelében, kisebb patakok völgyében számos görögkatolikus monostort alapítottak, ezek körül alkalmanként települések is kialakultak. A 19. század második felétől használatos *Herincse-* előtag a szomszédos anyaközségre, Herincse falura utal (vö. Bölcseki 150-2), s a szintén máramarosi *Bedőmonostor*-tól különböztette meg. A korábbi ruszin *Монастырь* a magyarral párhuzamos névadás eredménye, vö. ukr. N. *монастырь* ’kolostor, zárda, monostor’ fn. (Csopoj 189), ukr. *монастир* ’ua.’ fn. (CYM. 4: 794, ECUY. 3: 506). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Монастирець* ennek -*ець* kics. képzős alakja.

Hetény, Гетиня

’település Nagyszőlőstől D-re’

1241: *Heten* (Szirmay 133), 1295: *Heten* (Fejér 6/1: 348), 1319: *Hethen* (Szirmay 112), 1383: *Heten* (uo. 134), 1402: *Hetheny* (Mihályi 124), 1415: *Hethen* (ZsO. 5: 356), 1454: *Hitiny*, *Heten*, *Hetiny* (C. Tóth 2006b: 44), 1457: *Hetheni* (DL. 38320), *Hetheny* (C. Tóth 2006b: 45), 1460: *Heten* (DL. 38330), 1462: *Heteny* (uo. 46), 1464: *Heten* (DL. 70920), 1471: *Hethen* (C. Tóth 2006b: 55), 1476: *Hetheny* (DL. 3081), 1481: *Hethen* (C. Tóth 2006b: 64), 1504: *Heteny* (Szirmay 135), 1524: *Hetheny* (C. Tóth 2006b: 82), 1549: *Hetheny* (Maksay 1990/2: 831), 1715: *Hetény* (MNL), 18. sz. első fele: *Hetewy* (!) (BélUg), 1740: *Heteny* (UgT.), 1747: *Hetenyi* (GK. 166), 1756: *Hetenyi* (Kam. 0303: 2), 1773: *Heteni* (LexLoc. 283), 1782-4: *Hettény* (EKFT), 1786: *Heteni* (HT. Div. XVIII: 10), 1788: *Heteni* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Hetényi* (Vályi 2: 166), 1800: *Hetény* (TUg), 1808: *Hetény*, *Heteña*, *Hetina* (Lipszky: Rep. 239), 1824-62: *Hetény* (MKFT), 1825: *Heteni* (HT. Div. XII. 22), 1828: *Heteni* (VU), 1838: *Hetény* (Schem. 67), 1839: *Hetény* (F. 4: 421), 1851: *Hetény* (F. 2: 104), 1856: *Hetény* (MOK), 1857-9: *Hetény* (CU), 1863: *Hetény* (Hnt), 1865: *Hetény* (PestyU), 1870-1: *Hetény* (MÁT), 1872-84: *Hetény* (HKFT), 1873: *Heteni*, *Hetenye*, *Hetenya*, *Hettyén* (Hnt), 1877: *Hetény*, *Hetenye*, *Hettyén* (Hnt), 1882: *Hetény*, *Hetenye*, *Hettyén* (Hnt), 1888: *Hetény*, *Heteni* (Hnt), 1892: *Hetény* (Hnt), 1895: *Hetény* (Hnt), 1898: *Hetény* (Hnt), 1900: *Hetény* (Hnt), 1902: *TiszaHetény* (Mező 1999: 143), 1907: *Hetény* (Hnt), 1910: *Гетини* (EKUP), 1913: *TiszaHetény* (Hnt), 1918: *TiszaHetény* (UgT.), 1923: *Hetyň*, *Hetény*, *Гетеня* (PR), 1925: *Heteña* (PR), 1927: *Hetené* (Hnt), 1929: *Hetina* (ChM. 354), 1939: *TiszaHetény*, *Гетени* (BK. 787), 1941: *TiszaHetény* (Hnt), 1944: *TiszaHetény* (Hnt), 1946: *Гетиня* (URCP), 1968: *Гетиня* (ZO), 1969: *Гетиня* (IMCU), 1983: *Гетиня* (ZO), 1991: *Гетиня* (TK), 2017: *Гетиня* (BPU).

■ Hetény Árpád-kori település a történelmi Ugocsa megye déli részén, a Tisza folyó bal partján. A *Hetény* helységnév magyar eredetű, pusztá személynévből keletkezett magyar névadás. Az alapjául szolgáló személynév magyarázatához l. *Hetyen* szócikkét (vö. FNEsz., *Hetény*, *Hetyen*, Szabó 370, Sárközy 85). A korai adatok *Heten*, *Hetén* formára mutatnak, a 15. században *Hetén*>*Hetény* hangváltozás történt (vö. Viski 171, Melich 1912b). A *Hetény* személynévből alakult helységnevek nagy számban jöttek létre az Árpád-korban (vö. Tóth V.

2010: 20, Sebestyén 2010c), az ugocsai és beregi település mellett a középkori Szatmárból is adatolhatunk ilyen nevű helységeket (vö. Németh 2008: 110). A megkülönböztető szerepű *Tisza*- előtag 1902-ben, az országos helységnévrendezés során került a névbe, s a folyó mellé-kére utalt (Mező 1999: 143). A falu zsellér lakossága a 17. század második felében kicserélődött, a magyarság helyét ruszinok foglalták el, míg a nemesség megmaradt magyarnak (Szabó 370). A 18. századtól adatolható, párhuzamosan használt ruszin *Hetyeni* a magyarból származik (FNESz., *Tiszahetény*, Kocán 2017a: 48). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Гетиня* szintén átvétel a magyarból.

Hetyen, Гетен *település Beregszásztól ÉNy-ra*

1270: *Heytin* (Gy. 1: 541), 1400: *Heten* (ZsO. 2/1: 91), 1403: *Hethen* (uo. 335), 1408: *Hethen*, *Hethyen* (uo. 2/2: 172), 1412: *Hethyen* (uo. 3: 561), 1413: *Hethyen* (uo. 4: 184), 1417: *Hethyen* (uo. 6: 230), 1486: *Hethyen* (DL. 59738), 1510: *Hethyen* (DL. 72124), 1519: *Hethyen* (Perényi 394), 1530: *Hetthye* (Dica), 1533: *Hetthen*, 1541: *Hethjen*, 1543: *Hethyen*, 1544: *Hetyen*, 1546: *Hethian*, 1548: *Hethyen*, 1549: *Hethyen*, 1550: *Hethjen*, 1552: *Hetyen*, 1554: *Hettien*, 1564: *Hethyen*, *Hetyen*, 1568: *Hethyen*, 1570: *Hethien*, *Hethyen*, 1572: *Hettyen*, *Hetyen*, 1576: *Hethyen*, *Hetyen*, 1582: *Hethien*, *Hetthien*, 1588: *Hethien*, 1596: *Hetien*, 1599: *Hettien*, 1600: *Hettien*, *Hetyen*, 1602: *Hetien*, *Hettien*, 1603: *Hetien*, 1609: *Hetien*, 1610: *Hettien*, 1620: *Hetien* (uo.), 1650: *Hetye* (UC. 54: 50), 1670: *Hetyén* (UC. 9: 40a), 1672: *Hettyén* (uo.), *Hettye* (UC. 9: 9), 1674: *Hetyen* (uo.), 1678: *Hettyén* (UC. 42: 11), 1679: *Hettye* (UC. 15: 26), *Hettyen* (UC. 9: 40a), 1680-as évek: *Hettyén* (UC. 65: 2), 1682-4: *Hettyen* (UC. 15: 19), 1687: *Hettye* (UC. 149: 20), *Hettyén* (UC. 107: 26), 1690: *Hetyén* (UC. 2: 13), 1691: *Hetény* (UC. 54: 68), 1692: *Hetény* (UC. 54: 71), 1693: *Hettyén* (UC. 44: 26), 1715: *Hetyén* (MNL), 1720: *Hetyen* (MNL), 1752: *Hettyén* (UC. 82: 13a), 1773: *Hettyen* (LexLoc. 48), 1782-4: *Hetenj* (EKFT), 1788: *Hettyen* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Hetény* v. *Hetyen* (Vályi 2: 166), 1800: *Hettyen* (Tber), 1808: *Hetény*, *Hettyén* (Lipszky: Rep. 238), 1824-62: *Hetyen* (MKFT), 1828: *Hettyen* (VB), 1837: *Hettyén* (F. 3: 85), 1838: *Hetyény* (Schem. 45), 1851: *Hettyén* (F. 2: 106), 1856: *Hetyen* (MOK), 1857-9: *Hetyen* (*Hetény*) (CU), 1863: *Hetyén* (Hnt), 1864-5: *Hetyen* (PestyB), 1870-1: *Hetyen* (MÁT), 1872-84: *Hettyén* (HKFT), 1873: *Hettyén* (Hnt), 1877: *Hetyén* (Hnt), 1882: *Hetyén* (Hnt), 1888: *Hetyen* (Hnt), 1892: *Hetyen* (Hnt), 1895: *Hetyen* (Hnt), 1898: *Hetyen* (Hnt), 1900: *Hetyen* (Hnt), 1902: *Hetyen* (Hnt), 1907: *Hetyen* (Hnt), 1913: *Hetyen* (Hnt), 1923: *Hetén*, *Hetyen*, *Гетен* (PR), 1925: *Heten* (PR), 1927: *Hetyen* (Hnt), 1929: *Hetin* (*Hetyen*) (ChM. 354), 1931: *Hetyen* (MPR), 1941: *Hetyen* (Hnt), 1944: *Hetyen* (Hnt), 1946: *Лупове* (УРСР), 1968: *Лупове* (30), 1969: *Лупове* (ИМКУ), 1983: *Лупове*, *Луповое* (30), 1984: *Луповое* (TK), 1995: *Гетен* (ВРУ), 2017: *Гетен* (uo.).

■ Hetyen Árpád-kori település a történelmi Bereg megye déli részén. A *Hetyen* helységnév magyar eredetű, puszta személynévből keletkezett magyar névadással, vö. 1086: *Heten* szn. (DHA. 1: 253), 1138/1320: *Hetten* szn. (Szabó D. 133, ASzt. 385). Az alapjául szolgáló személynév a *hét* számnévnek lehet a származéka (FNESz., *Hosszúhetény*), Pais Dezső szerint -é + -n képző kapcsolódik hozzá (Pais 1922: 97). A Stanislav által felvetett szláv személynévi származtatása – vö. szl. **Choteň*, *Chotyňa* szn. (Stanislav 2: 213) – nem valószínű (vö. Lucsik 496-7, Janko 377), ugyanis a *Hetény*–*Hetyen* helységnevek kizárólag magyar nyelvterületen jöttek létre. Más feltevés szerint a törzsnévszerű szétszórtságban jelentkező *Hetény* (*Hetyen*?) helynevek valamilyen népcsoporthoz, nemzetséghez kapcsolódnak. Györffy György ezekben a falvakban csatlakozott népek szállásait véli felfedezni (Györffy 1958: 27), míg Török Sándor a „segédnép-gyanús” *Hetény* és *Ladány* helyneveket személynévi eredetűnek tartja, előbbi szerinte az *Ete*, utóbbi a *Lád* szn. -ny képzős származéka (Török 993). Lehoczky felvetése, miszerint a helységnév talán kapcsolatba hozható lenne egy egykori bolgár főúr nevével, minden bizonnyal teljesen alaptalan: „Váljon nevét a Taksony alatt letelepített Hetény bolgár főúrtól vevé-e s mi viszonyban volt ő e vidékkel, bizonytalan; annyi bizonyos, hogy a 14. században már jól rendezett község, sőt temploma létezett itt, melyet a Kerecsényi-család épített s alapított” (Lehoczky 3: 291). A feltételezett *Hetény*>*Hetyen* változás talán hangátvétel ered-

ménye, l. *Sebestyén>Sebestény, keresztény>keresztyén* (vö. Katona 53, Deme 1943). 1946-ban a helység hivatalos nevét *Липове*-ra változtatták, ennek jelentése tkp. 'hársas', vö. ukr. *липа* 'hárs' fn. (Hrincsenko 2: 360), *липовий* 'hársas, hársfából való' mn. (Csopaj 170). 1995-ben visszakapta a történelmi magyar nevét (BPU).

Hlinyáni, Глиняний 'település Técsőtől K-re'

1929: *Hlińeny* (ChM. 359), 1940: *Hlinyáni, Глиняни* (BK. 1924, KK. 50: 6), 1944: *Hlinyáni, Глиняни* (Hnt), 1968: *Глиняний* (ЗО), 1969: *Глиняний* (IMCU), 1978: *Глиняний* (TK), 1983: *Глиняний, Глиняний* (ЗО), 2017: *Глиняний* (BPU).

■ Hlinyáni 20. századi alapítású tanyája Máramarosban, a Tarac jobb partján. Bedőházától északra, egy alacsonyabb dombságon fekszik. A *Hlinyáni* helységnév ruszin eredetű, dülönévből keletkezett névátvitellel, vö. 1863: *Гльняни* (Kat., S. 182), *Hlinyani* (S. 183). A dülönév az ukr. *глиняний* 'agyagos, földből, agyagból való' mn. (Csopaj 53, CUM. 2: 85) származéka, s a földrajzi környezet, az agyagos talaj motiválta. Talán nem zárhatjuk ki víznévi eredetét sem, vö. *Hlinyanszkij* 'a Tarac j. á. Bedőháza (Бедевля) h.' 1863: *Гльняни потокъ* (Kat.), 2015: *Глинянський струмок, Hlynianskyi Stream* (GT, Sebestyén 2017a: 99). A pataknev mai *Hlinyanszkij* formája azonban a településre utal, a *Hlinyáni* név ukr. -*ськ(ий)* mn. képzős alakja, jelentése tkp. 'Hlinyáni-patak'. A kb. 300 fős kis település Bedőháza külterületi lakott-helye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik (vö. Fedaka 67).

Hluboka, Глибоке 'település Ungvártól DK-re'

1792: *Hluboka* (MCU), 1800: *Hluboka* (UVM), 1806: *Hluboka* (UV), 1808: *Hluboká, Hluboka* (Lipszky: Rep. 242), 1816: *Hluboka* (Schem. 157), 1818: *Hluboka* (UC. 180: 14), 1823: *Hluboka* (uo.), 1824-62: *Hluboká* (MKFT), 1828: *Hluboka* (VUng), 1837: *Hluboka* (F. 3: 371), 1838: *Hluboka* (Schem. 75), 1851: *Hluboka* (F. 2: 111), 1856: *Hluboka* (MOK), 1857-9: *Hluboka* (CU), 1863: *Hluboka* (Hnt), 1870: *Hluboka* (UT), 1872-84: *Hluboka* (HKFT), 1873: *Hluboka, Hlubokoje* (Hnt), 1877: *Hluboka, Hlubokoje* (Hnt), 1888: *Hluboka* (Hnt), 1892: *Hluboka* (Hnt), 1895: *Hluboka* (Hnt), 1898: *Hluboka* (Hnt), 1900: *Hluboka* (Hnt), 1902: *Hluboka* (Hnt), 1904: *Mélyút* (Mező 1999: 145), 1907: *Mélyút* (Hnt), 1910: *Глибоке, Глибоке* (ЕКУР), 1913: *Mélyút* (Hnt), 1915: *Mélyút* (UT), 1918: *Mélyút* (UT), 1923: *Hlubokoje, Mélyút, Глибоке, Глибоке* (PR), 1925: *Hlubokoje* (PR), 1927: *Hluboká* (Hnt), 1929: *Hluboká* (ChM. 361), 1931: *Hluboká* (MPR), 1939: *Kisluboka, Глибока* (BK. 782), 1941: *Kisluboka* (Hnt), 1944: *Kisluboka, Глибока* (Hnt), 1946: *Глибока* (УРСР), 1968: *Глибоке* (ЗО), 1969: *Глибоке* (IMCU), 1983: *Глибоке, Глибоке* (ЗО), 1985: *Глибоке* (TK), 2017: *Глибоке* (BPU).

■ Hluboka a 18. század végén települt a történelmi Ung megyében, a Korláthelmeceknak nevet adó különálló hegy, és az északabbra fekvő hegyvidék között egy szűkebb völgyben. A *Hluboka* helységnév ruszin eredetű, az ukr. N. *глибока* 'mély' mn. (Csopaj 54) származéka, jelentése tkp. 'mély (völgyben települt falu)'. A névadást egyértelműen a földrajzi környezet motiválta. A falu nevét 1904-ben, az országos helységnévrendezés során *Mélyút*-ra magyarosították a ruszin név fordításával, illetve arra utalással, hogy a falun országút vezet keresztül (Mező 1999: 145), vö. m. *mélyút* 'a környezeténél jóval mélyebben vezető út, horhos; két domb, hegyoldal közötti út' fn. (FKnT. 243). Az 1939-es visszacsatolás után a település nevét *Kisluboká*-ra módosították. A *Kis-* jelző a Nyitra megyei *Luboká*-tól való megkülönböztetésre szolgált (Kiss 1992a: 38). Víznévi eredetűtése szintén elképzelhető, vö. *Hluboka-potok* 'a Sztára j. á. Hluboka (Глибоке) h.' 1824-62: *Hluboka-Patak, Hluboka Bach* (MKFT), 1863: *Hluboka Potok* (S. 149), *Глибоки поток, Hluboka patak* (Kat.), 1864: *Hluboka potok* (S. 143), 1910: *Hluboka* (HbÁT), 1929: *Глибоке* (Petrov 58), 1939: *Hluboka* (SzSzBML. 468), 1979: *Глибокий* (СГУ 135), 1985: *Глибока* (TK). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Глибоке* a történelmi név ukránosított, semlegesnemű változata, vö. ukr. *глибоке* 'mély' mn. (CUM. 2: 82-3).

Hmeli, Хмельів 'település Rahótól D-re'

1824-62: *Chmeli* (MKFT), 1864: *Chmeli* (PestyM), 1887: *Chmeli nevű telep* (KI. 9: 108), 1892: *Chmeli telep* (Hnt), 1898: *Chmeli* (Hnt), 1900: *Chmeli* (Hnt), 1902: *Chmeli* (Hnt), 1904: *Komlós* (BK. 533, Lelkes 69), 1907: *Komlós* (Hnt), 1910: *Хмельі* (EKYP), *Komlós* (KSH), 1913: *Komlós* (Hnt), 1918: *Komlós* (Hnt), 1925: *Chmeli* (PR), 1929: *Chmely* (ChM. 434), 1940: *Komlós, Хмели* (BK. 1923), 1941: *Komlós* (MKF), 1943/44: *Komlós* (Tóth Á. 170), 1944: *Komlós, Хмели* (Hnt), 1968: *Хмельів* (3O), 1969: *Хмельів* (IMCY), 1978: *Хмелев* (TK), 1983: *Хмельів, Хмелев* (3O), 2017: *Хмельів* (BPU).

■ Hmeli a 19. század elején települt helység a történelmi Máramaros megyében, a *Tisza* és a *Visó* egyesülésénél. A *Hmeli* helységnév ruszin eredetű, dülönévből keletkezett névátvitellel, vö. 1864: *Chmeli* (PestyM). A dülönév az ukr. N. *хмель*, kny.-i *хміль* 'komló' növény-név (Csopj 419, СУМ. 11: 97) hímnemű ukr. *-iv* képzős származéka (vö. Kupcsinszka 806), komlóval benőtt helyen létrejött falut jelent (vö. Lucsik 492-3). Pesty adatközlői a következőket mondják a helységről: „Trebusa Községének második Teleppe az úgy nevezett Chmeli érdekes azért is, bár tsak néhány tsekély házakból ál, - mert 1861 évben ezen telep felső részén a Tisza folyon által egy híd építetett, és szinte azon évben egy közlekedő országut nyitott meg több községekkel, különösen Also, felső Visoval, és Borsával, mely az emberi erő által szinte kivihetetlennek látszot, a meredek kősziklák alatt a *Viso* vize folyam mentébe, mely folyam Chmeli telep alatt a Tisza habjaival ölelkezik, e szinte kivihetetlen ország út eddig már a jobbakk közzé tartozik” (PestyM). A magyar névhasználatban *Hmeliv* > *Hmeli* változás történt. 1904-ben, az országos helységnévrendezés során a település nevét tükörfordítással *Komlós*-ra magyarosították (Lelkes 69). A hivatalos ukrán *Хмельів* a történelmi ruszin név átvétele. Trebusafejérpatak külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Holubina, Голубине 'település Szolyvától É-ra'

1430: *Holobynna, Holobina* (Perényi 203, 204), 1444: *Holubynna* (DL. 13803), 1506: *Halwbyna* (Perényi 348), 1541: *Holwbina* (Dica), 1543: *Halwbýna*, 1544: *Halwbyna*, 1546: *Holubýna*, 1548: *Holwbinná*, 1564: *Holwbina*, 1566: *Holwbina* (uo.), 1567: *Holubina* (UC. 11: 10a), 1568: *Holubinna* (Dica), 1570: *Holobina, Holobyna*, 1572: *Holobyna* (uo.), 1574: *Holubina* (UC. 53: 16), 1576: *Holubina, Holwbyna* (Dica), 1582: *Holubina*, 1588: *Holobyna*, 1596: *Holubina*, 1599: *Holubina, Holubinna* (uo.), 17. sz. körül: *Holubýnna* (UC. 2: 14), 1600: *Hollubinna, Holubinna* (Dica), 1602: *Holubina*, 1603: *Holubina* (uo.), 1604: *Holobinna* (UC. 48: 58), 1609: *Holubina* (Dica), 1620: *Holubinna*, 1630: *Holubina* (uo.), 1634: *Holubina* (UC. 101: 73), 1635: *Holubina* (KirK. 8.99), 1640: *Holobinna* (UC. 53: 17), 1648: *Hollubina* (UC. 53: 18), 1649: *Holubnia* (UC. 53: 29), 1673: *Holubina* (UC. 53: 19), 1688: *Holubina* (UC. 112: 10), 1691: *Holubinna* (UC. 53: 22), 1693: *Holubinna* (UC. 53: 23), 1699: *Holubina* (UC. 53: 24), 1700: *Holvbina* (UC. 53: 25), 1702: *Holubinna* (UC. 19: 12), 1704: *Holubina* (UC. 19: 15), 1715: *Holubina* (MNL), 1718: *Holubina* (UC. 151: 21), 1720: *Holubina* (MNL), 1722: *Holubina* (UC. 53: 29), 1729: *Holubina* (UC. 53: 30), 1747: *Hólubina* (GK. 483), 1750: *Holobina* (MCB), 1760: *Holobina* (BT), 1770-2: *Holubina* (Motzel), 1773: *Holubina, Holubine* (LexLoc. 53), 1782-4: *Hollobina* (EKFT), 1799: *Holubina* (Vályi 2: 183), 1788: *Holubina* (HT. Div. X. 8: 1), 1800: *Holubina* (Tber), 1808: *Holubina* (Lipszky: Rep. 244), 1824-62: *Holubina* (MKFT), 1828: *Holubina* (VB), 1837: *Holubina* (F. 3: 61), 1838: *Holubina* (Schem. 47), 1851: *Holubina* (F. 2: 114), 1856: *Holubina* (MOK), 1857-9: *Holubina* (CU), 1863: *Holubina* (Hnt), 1870-1: *Holubina* (MÁT), 1872-84: *Holubina* (HKFT), 1873: *Holubina, Holubinke* (Hnt), 1877: *Holubina, Holubinke* (Hnt), 1882: *Holubina, Holubinke* (Hnt), 1888: *Holubina* (Hnt), 1892: *Holubina* (Hnt), 1895: *Holubina* (Hnt), 1898: *Holubina* (Hnt), 1900: *Holubina* (Hnt), 1902: *Holubina* (Hnt), 1904: *Galambos* (Mező 1999: 146), 1907: *Galambos* (Hnt), 1910: *Голубине, Голубиноє* (EKYP), 1913: *Galambos* (Hnt), 1923: *Holubinnóje, Galambos, Голубинное* (PR), 1925: *Holubinoje* (PR), 1927: *Holubinoje* (Hnt), 1929: *Holubinné* (ChM. 371), 1931: *Holubina* (MPR), 1939: *Holubina, Голубинное* (BK. 785), 1941: *Holubina*

(Hnt), 1944: *Holubina*, *Голубинное* (Hnt), 1946: *Голубине* (УРСР), 1968: *Голубине* (30), 1983: *Голубине*, *Голубиное* (30), 1991: *Голубиное* (ТК), 2017: *Голубине* (ВРУ).

■ *Holubina* 15. századi alapítású helység a történelmi Bereg megyében, a *Pinye* és a *Latorca* folyók egyesülésénél. A *Holubina* helységnév ruszin eredetű, talán az ukr. *голубь* 'galamb' fn. (Csopej 57, Hrincsenko 1: 305) birtoklást kifejező *-ин(a)* képzős származéka (vö. Kupcsinszka 1105). Lehoczky is madárnévből eredezteti: „Magyarul Galambfalvának kellene ezen a vereckzei járásban s a Pinye folyó jobb partján Szolyva közelében fekvő orosz helységet nevezni, melyben már 1597-ben orosz pap állomásozott” (Lehoczky 3: 294). Mizser Lajos víznévből magyarázza, amit a nőnemű forma igazolhat, a név jelentése eszerint 'Galambos-víz (mellett fekvő falu)' (Mizser 2007d: 79). Azonos nevű patakot azonban nem tudunk adatolni Beregből. Mivel a madárnévi eredetű *Holub* családnév gyakori Kárpátalján, elképzelhető személynévi származtatása is, vö. ukr. *Голуб* csn. (Csucska 2005: 151, 2011: 129-30, Dujcsak 2003: 88, Demcsuk 125), m. *Holub* csn. (UMCsT. 456). A mai Ukrajna területén számos névképzéssel létrejött *Holubivka*, *Holubciv*, *Holubiv*, *Holubicsi* stb. helységnév található, ami talán ezeknek a helységneveknek a személynévi eredetét támasztja alá. A szókezdő *h* hang egyértelműen ruszin névadókra utal. 1567-ben a kenéze *Joannes Holubina*, lakosai *Ivan Malaných*, *Matheus Fias*, *Stephanus Vlassin*, *Morul Mihályko*, *Stephan Ivasko*, *Chernich Foedor*, *Stephan Lukacz*, *Mikolich Foedor*, *Lukas Ruszin*, *Tompjys Mikula*, *Foedor Ruszin* (UC. 11: 10). 1570-ben már *Demetrius Rybkowych* a kenéz, rajta kívül *Joannes Gyuris*, *Aaron Douidkowych*, *Relicta Jois Malenych*, *Fran Alexa*, *Ladislaus Onafryj*, *Michaël Kolanych*, *Petrus Kolanich*, *Jeremias Fyas*, *Mattheus Fyas*, *Ladislaus Iwasko*, *Joannes Iwasko*, *Fran. Hmyech*, *Lucas Russyn*, *Marcus Russyn*, *Nicolaj Presbyteri*, *Lucas Stephan*, *Fran. Mykolych*, *Lazarus Mikolik*, *Nicolaus Pyntos*, *Lazarus Hmych*, *Jacobus Pzulnik*, *Stephanus Vlassyn*, *Jacobus Pzulnik*, *Lucas Kochythara* adózik a faluban (UC. 53: 14). Az 1904-ben, az országos helységnévrendezés során létrejött magyar *Galambos* név tükörfordítással keletkezett (Mező 1999: 146). 1939-ben visszakapta a történelmi ruszin nevét. A hivatalos ukrán *Голубине* a korábbi nőnemű formával ellentétben semlegesnemű alak.

Homok, Холмок

'település Ungvártól D-re'

1281: *Humky* (Fejér 5/3: 104), 1343: *Humuk* (AOKl. 27: 450), 1358: *Homuk* (AO. 7: 419), 1366: *Humuk* (Sztáray 1: 349), 1367: *Homok* (Kállay 2: 140), 1386: *Homok* (uo. 247), 1398: *Homok* (Engel 1985: 999), 1417: *Homok* (ZsO. 6: 101), 1427: *Homok* (Engel 1989: 157), 1498: *Homok* (DL. 73424), 1543: *Homok* (Dica), 1550: *Homok*, 1574: *Homok* (uo.), 1600k.: *Homok* (UC. 5: 19), 1625: *Homok* (Dica), 1672: *Homok* (UC. 45: 42a), 1678: *Homok* (UC. 42: 11), 1680-as évek: *Homok* (UC. 65: 2), 1682: *Homogh* (UC. 11: 48m), 1682-4: *Homok* (UC. 15: 19), 1689: *Homok* (UC. 6: 74a), 1696: *Homok* (Dica), 17. sz. vége: *Homogh* (UC. 11: 48r), 1715: *Homok* (MNL), 1718-9: *Homok* (UC. 105: 3), 1720: *Homok* (MNL), 18. sz. első fele: *Homok* (BélU), 1765: *Homok* (Kam. 0192a), 1773: *Homok* (LexLoc. 285), 1780: *Homak* (MCU), 1782-4: *Homok* (EKFT), 1788: *Homok* (HT. 0021:1), 1789: *Homok* (HT. Div. X. 21: 2), 1799: *Homok* (Vályi 2: 184), 1800: *Homok* (TUng), 1806: *Homok* (UV), 1808: *Homok* (Lipszky: Rep. 245), 1824-62: *Homok* (MKFT), 1828: *Homok* (VUng), 1837: *Homok* (F. 3: 371), 1838: *Homok* (Schem. 82), 1851: *Homok* (F. 2: 115), 1855: *Homok* (AT. 631), 1856: *Homok* (MOK), 1857-9: *Homok* (CU), 1863: *Homok* (Hnt), 1870: *Homok* (UT), 1872-84: *Homok* (HKFT), 1873: *Homok* (Hnt), 1877: *Homok* (Hnt), 1882: *Homok* (Hnt), 1888: *Homok* (Hnt), 1892: *Homok* (Hnt), 1895: *Homok* (Hnt), 1898: *Homok* (Hnt), 1900: *Homok* (Hnt), 1902: *Homok* (Hnt), 1907: *Homok* (Hnt), 1910: *Гомок* (ЕКУР), 1913: *Homok* (Hnt), 1915: *Homok* (UT), 1918: *Homok* (UT), 1923: *Homok*, *Гомок* (PR), 1925: *Homok* (PR), 1929: *Homok* (ChM. 372), 1941: *Homok* (Hnt), *Kincseshomok* (BK. 1851), 1946: *Холмок* (УРСР), 1968: *Холмок* (30), 1983: *Холмок* (30), 1985: *Холмок* (ТК), 2017: *Холмок* (ВРУ).

■ *Homok* Árpád-kori település a történelmi Ung megye déli, síkvidéki részén. A *Homok* helységnév magyar eredetű, a talaj fajtájára utaló m. *homok* 'homokos terület, homokos talajú szántóföld, laza talajú kiemelkedés a tájban' fn. (FKnT. 182, TESz. 2: 139) származéka (FNESz., *Homok*). A név létrejöttét a földrajzi környezet, a homokos talaj motiválta. A talaj

anyaga azért válhatott a névadás motivációjává, mert a vidék elsősorban agyagos földjéről ismert. A török eredetű *homok* főnév honfoglalás előtti, korai átvétel, vö. 1055: *humuc* (TESz. 2: 139). A korai *Humuk* formából nyíltabbá válással a 14. század második felében jött létre a *Homok* névváltozat, párhuzamosan a köznév változásával (vö. OklSz. 388). Ez Homok névadataiban is nyomon követhető. A település nevét 1941-ben *Kincseshomok*-ra változtatták: a név előtagja a közeli *Kincsestanya* nevéből ered (Mező 1999: 180, BK. 1851). A jelzői tag a beregi, Dédával egyesült *Mezőhomok* falutól különböztette meg, de l. még *Homok* helység Szatmárban (Németh 2008: 115). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Холмок* átvétel a magyarból (FNESz., *Kincseshomok*).

Horb, Горб

’település Ökörmeztől DK-re’

1745: *Horba* (Mikovinyi), 1780-1: *Horb, Horbi* (MTH. 34), 1789: *Horb* (HT. 0012: 1), 1798: *Horb* (CsT. 11), 1800: *Horb* (TM), 1808: *Horb* (Lipszky: Rep. 246), 1824-62: *Kalocsa-Horb* (MKFT), 1838: *Horb* (Schem. 62), 1856: *Horbók-Kalocsa* (MOK), 1857-9: *Horb Kaloča (Ófalu Kaloča)* (CU), 1864: *Калоча Горбъ* (S. 179), *Kalocsa Horb* (PestyM), *Горбъ* (Kat.), 1870-1: *Horb Ófalu* (MÁT), 1872-84: *Kalocsa Horb* (HKFT), 1873: *Kalocsa-Horb* (Hnt), 1877: *Horb (Kalocsa-)* (Hnt), 1882: *Horb (Kalocsa-)* (Hnt), 1887: *Kalocsa-Láz + Kalocsa-Horb = Alsókalocsa* (Mező 1999: 23), 1888: *Kalocsa-Horb* (Hnt), 1892: *Kalocsa-Horb* (Hnt), 1895: *Kalocsa-Horb* (Hnt), 1904: *Dombostelep, Horb* (Lelkes 66, BK. 529), 1907: *Dombostelep* (Hnt), 1910: *Горб* (EKYP), 1913: *Dombostelep* (Hnt), 1925: *Horb* (PR), 1929: *Hrb* (ChM. 400), 1968: *Горб* (3O), 1969: *Горб* (IMCY), 1983: *Горб* (3O), 2017: *Горб* (BPY).

■ Horb a 18. század első felében települt a máramarosi Verhovinán, Kalocsa szomszédságában. A *Horb* helységnév ruszin eredetű, az ukr. *горбъ* ’domb, halom, hát, hegy’ fn. (Csopaj 57, CYM. 2: 125, Rudnicki 21, Danyiljuk 36), or. *горб* ’ua.’ (CCPLЯ. 3: 269-70) származéka (Mizser 2007: 100). „Nevezetere nem származhatik semmi idegen szólás módtól; mert ez is úgy mint Imsád leírásában felemlítettett a Kalocsa nevet, beszakadt havas rész által okozott zavaros víztől vette nevét,- „Horb”-nak pedig azért hívják, mivel dombos helyeken épülvén – oroszul horb (:domb:) vette nevezetét. A tatár futások alkalmával népesített menekültekből, minthogy szűk völgyben lévén 3 nagy erdőségekkel benőve – bár mily veszélyes időkben menedékkal szolgálhatott több ezer embernek,- jelenleg azonban igen szép térei vannak” (PestyM). A köznév puszta formájában is gyakran vált hegynévvé. Azonos nevű hegyet azonban Kalocsa környékén nem tudunk adatolni, így nyilván a település fekvése, és nem konkrét hegy volt a névadó. A 19. században használt *Kalocsa-* előtag arra utalt, hogy a helység Kalocsa-Ófalu közelében települt. 1887-ben egyesült Kalocsa-Lázzal és Kalocsa-Ófaluval *Alsókalocsa* néven (Mező 1999: 23), de később újra önállóan szerepel a helységnévtárakban. Az országos helységnévrendezés során, 1904-ben a helység nevét *Dombostelep*-re magyarosították (Lelkes 66). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Горб* a történelmi név átvétele.

Horlyó, Худльово

’település Ungvártól K-re’

1397: *Horylow* (Engel 1985: 978), 1407: *Horlyw* (ZsO. 2/2: 81), 1413: *Horlyo* (uo. 4: 207), 1417: *Hollyo, Hodlyo* (Cs. 1: 391), 1423: *Hoglow* (Engel 1985: 978), 1444: *Hoglyo* (DL. 55278), 1445: *Hodlyo* (DL. 13847), 1450: *Hodlyo* (Thallóczy–Áldásy 156), 1453: *Hodlyo* (DL. 55538), 1454: *Hodlyo* (Thallóczy–Áldassy 182), 1455: *Hedlyä* (DL. 45504), 1456: *Hodlyo* (DL. 55728), 1459: *Hodlyä* (DL. 55628), 1461: *Hadlyo* (DL. 55704), 1464: *Hodlyo* (DL. 70918, Perényi 246), 1543: *Horlyo* (Dica), 1550: *Horliiowa, Horlyowa*, 1574: *Horlio* (uo.), 1603: *Horlyo* (UC. 54: 47), 1625: *Horlio* (Dica), 1650: *Horlyo* (UC. 54: 50), 1661-6: *Horlio* (UC. 68: 42), 1670: *Horlio* (UC. 54: 51), 1672: *Horlyo* (UC. 45: 42a), 1674-5: *Horlyo* (UC. 32: 82), 1678: *Horlyo* (UC. 5: 49), 1680-as évek: *Horlyo* (UC. 65: 2), 1682-4: *Horlo* (UC. 15: 19), 1684: *Horlyo* (UC. 42: 65), 1687: *Hudlyo* (UC. 34: 12), *Horlo* (UC. 149: 20), 1690: *Horlyó* (UC. 2: 13), 1691: *Horlyo* (UC. 54: 67), 1692: *Horlyo* (UC. 54: 72), 1696:

Horlyo (Dica), 18. sz. eleje: *Horljó* (UC. 110: 73), 1701: *Horlyó* (UC. 54: 80), 1705: *Horlyo* (UC. 54: 81), 1713: *Horlyó* (UC. 34: 45), 1715: *Horlyó* (MNL), 1718-9: *Horlyó* (UC. 105: 3), 1720: *Horlyo* (MNL), 18. sz. első fele: *Horllya* (BélU), 1739: *Horlyo* (UC. 32: 102), 1741: *Hólló* (GK. 82), 1747: *Hudlyó* (GK. 118), 1765: *Hudló* (Kam. 0192a), 1773: *Horlyo* (LexLoc. 285), 1780: *Horlya* (MCU), 1782-4: *Hudlyó* (EKFT), 1788: *Horlyó* (HT. 0021:1), 1789: *Horlyó* (HT. Div. X. 21: 2), 1799: *Horlyo* (Vályi 2: 191), 1800: *Horlyo* (TUng), 1806: *Horlyó* (UV), 1808: *Horlyó*, *Horlow* (Lipszky: Rep. 246), 1824-62: *Horlyó s. Horlow* (MKFT), 1828: *Horlyó* (VUng), 1837: *Horlyó* (F. 3: 372), 1838: *Horlyó* (Schem. 75), 1851: *Horlyó* (F. 2: 117), 1856: *Horlyó*, *Herlyi* (MOK), 1857-9: *Horlyó* (CU), 1863: *Horlyó*, *Chudlyovo* (Hnt), 1870: *Horlyó* (UT), 1872-84: *Horlyó* (HKFT), 1873: *Horlyó*, *Chudlyovo*, *Hudlyovo* (Hnt), 1877: *Horlyó*, *Chudlyovo*, *Hudlyovo* (Hnt), 1882: *Horlyó*, *Chudlyovo*, *Hudlyovo* (Hnt), 1888: *Horlyó*, *Chudlyovo*, *Hudlyovo* (Hnt), 1892: *Horlyó*, *Chudlyovo*, *Hudlyovo* (Hnt), 1895: *Horlyó* (Hnt), 1898: *Horlyó* (Hnt), 1900: *Horlyó* (Hnt), 1902: *Horlyó* (Hnt), 1907: *Horlyó* (Hnt), 1910: *Худльово* (EKYP), 1913: *Horlyó* (Hnt), 1915: *Horlyó* (UT), 1918: *Horlyó* (UT), 1923: *Chudlovo*, *Horlyó*, *Худльово* (PR), 1925: *Chudjevo* (PR), 1927: *Chudlovo* (Hnt), 1929: *Chudlovo* (ChM. 443), 1931: *Chudlovo* (MPR), 1939: *Horlyó*, *Худльово* (BK. 782), 1941: *Horlyó* (Hnt), 1944: *Horlyó*, *Худльово* (Hnt), 1946: *Худльове* (YPCP), 1968: *Худльове* (3O), 1969: *Худльове* (IMCY), 1983: *Худлове*, *Худлово* (3O), 1985: *Худлово* (TK), 1993: *Худльово* (BPY), 2017: *Худльово* (uo.).

■ *Horlyó* a 14. század második felében települt a történelmi Ung megyében, Szerednye mellett a *Szlatina* patak völgyében. A *Horlyó* helységnév szláv eredetű, az ukr. *горло* 'gége, torok, torkolat, hegyszoros' fn. (Csöpej 58, Hrincsenko 1: 313) birtoklást kifejező, semleges-nemű ukr. *-ov(o)* képzős származéka (vö. Kupcsinszka 784), vö. szl. **gьrdlo* 'ua.' fn. (Šmilauer 75), ill. szlk., cs. *hrdlo* fn. (uo., Murzajev 153-4). A település egy völgytorokban keletkezett, ez motiválhatta a névadást. Tagányi Károly a helységnévet a határvédő gyeprü-rendszerrel hozza kapcsolatba. Kiemeli, hogy a hegyek, völgyek, erdők és folyók természetes nyílásai, szorosai, kulcsa, farka és szája fontos szerepet játszottak a határ védelmében, s ezek a helynévadásban is megjelennek. Ezekhez sorolja a *Horlyó* helységnévet is (Tagányi 260). Ung területén az egykor gyeprüvel hozható kapcsolatba még a *Kapus*, *Ór*, *Baranya* helységnév (vö. FNESz., Sebestyén–Úr 2014). A párhuzamos, hivatalos ukrán *Худльово* névalak a *Horlyó*-nál később jelenik meg a forrásokban. A két névforma talán az ősi névalak kétirányú fejlődésével magyarázható. Más vélekedés szerint a helységnév személynévi eredetű, s egykori soltészáról kapta a nevét (Fedaka 242). Ebben az esetben a *Xudij*, *Xydejlo* személynév birtoklást kifejező *-ov(o)* képzős formája lehet (Csucska 2005: 589, Kupcsinszka 148). Az 1603-as urbárium szerint a soltészágón *Matthaeus Ser* és azonos nevű fia, valamint *Gregor Ser*, *Lucas Ser*, *Petrus Sandor*, *Ladislaus Sewecz* és *Jacobus Drabant* osztozik. Az egész telkes lakosok és zsellérek *Pomich*, *Battiko*, *Zolway*, *Syweecz*, *Paap*, *Petras*, *Kowach* és *Bene* családnevűek (UC. 54: 47).

Hosszúmező, Добре Поле 'település Ungvártól DK-re'

1351: *Hosszúmező* (Dezső 253), 1358: *de Hozwmezeu* (AO. 7: 411), 1377: *Hoziumezeu* (Kállay 2: 177), 1380: *Huzyumezeu* (Perényi 93), 1398: *Hozyumezew* (Engel 1985: 998), 1418: *Hozyymeze* (ZsO. 6: 416), 1427: *Huziomezew* (DL. 54560), 1448: *Hwzzywmezew* (Csicsery 3: 66), 1543: *Hozsomezew* (Dica), 1550: *Hossw: mezw*, *Hozzomezuw*, 1574: *Hozzwmezeő* (uo.), 16. sz.: *Hosszümező* (UC. 115: 79), 1600k.: *Hozzümezeo* (UC. 5: 19), 1602: *Hozsumező* (UC. 104: 8), 1603: *Hozzwmezző* (UC. 104: 9), 1625: *Hozumező* (Dica), 1631: *Hozsomezeő* (UC. 105: 1), 1671: *Hosszszu Mezeő* (UC. 63: 16), 1682: *Hosszsumező* (UC. 10: 67), 1684: *Hosszú mező* (UC. 31: 12), 1691: *Hoszu-Mező* (UC. 157: 66), 1700k.: *Hoszumező* (UC. 3: 59), 1701: *Hosszszu-Mező* (UC. 115: 27), 1715: *Hoszu Mező* (MNL), 1718: *Praedium Hoszsumező* (UC. 10: 21), 1718-9: *Hosszümező deserta* (UC. 105: 3), 1727-8: *Hosszsumező* (UC. 105: 4), 1752: *Praedium Hoszu Mező* (UC. 105: 7), 1765: *Hosszszu Mező* (Kam. 0192a), 1773: *Hoszu Mező* (LexLoc. 285), 1777: *Hoszu Mező*, *Hosszümező* (UC. 3: 34), 1782-4: *Hoszo Mezo vel. Dolha* (EKFT), 1788: *Hozsumezeő* (HT. 0021:1), 1799: *Hosszú mező* (Vályi 2: 194),

1800: *Hossumező, Dluha* (TÜng), 1808: *Hoszu-mező, Dluhé, Douhi* (Lipszky: Rep. 251), 1824-62: *Hosszú Mező* (MKFT), 1837: *Hosszúmező* (F. 3: 372), 1838: *Hesszúmező* (!) (Schem. 82), 1851: *Hosszúmező* (F. 2: 119), 1856: *Hosszúmező (Dluhepolye)* (MOK), 1857-9: *Hosszúmező (Douhi)* (CU), 1863: *Hosszúmező, Dolhoje* (Hnt), 1870: *Hosszúmező* (ÜT), 1872-84: *Hosszúmező, Dluhe pole* (HKFT), 1873: *Hosszúmező, Dluhepoli, Dovhopole* (Hnt), 1877: *Hosszúmező, Dluha-Dovhopolli* (Hnt), 1882: *Hosszúmező, Dluha-Dovhopolli* (Hnt), 1888: *Hosszúmező* (Hnt), 1892: *Hosszúmező* (Hnt), 1898: *Hosszúmező* (Hnt), 1900: *Hosszúmező* (Hnt), 1902: *Hosszúmező* (Hnt), 1903: *Latorcamező* (Mező 1999: 150), 1904: *Unghosszúmező* (uo.), 1907: *Unghosszúmező* (Hnt), 1910: *Довге, Довгоє* (EKYP), 1913: *Unghosszúmező* (Hnt), 1915: *Unghosszúmező* (ÜT), 1918: *Unghosszúmező* (ÜT), 1923: *Dovhoje (Dlhe Pole)*, *Hosszúmező, Довгоє* (PR), 1925: *Dovhe* (PR), 1927: *Dlouhé Pole* (Hnt), 1929: *Dovhé* (ChM. 200), 1931: *Dlouhe Pole* (MPR), 1941: *Unghosszúmező* (Hnt), 1944: *Unghosszúmező* (Hnt), 1946: *Довге Поле* (YPCP), 1968: *Довге Поле* (3O), 1969: *Довге Поле* (IMCY), 1983: *Довге Поле, Долгоє Поле* (3O), 1985: *Долгоє Поле* (TK), 2017: *Довге Поле* (BPY).

■ Hosszúmező a 14. század első felében települt a történelmi Ung megye déli, síkvidéki részén. A falut kis- és nagygejőci lakosok alapították (Fedaka 76). Első lakói magyarok voltak, a 18. század közepétől a beáramló ruszin lakosság miatt azonban fokozatosan elveszítette magyar jellegét (az 1881-es népszámlálás szerint 464 lakosából még 355 magyar). A *Hosszúmező* helységnevének magyar eredetű, a m. *hosszú* mn.-nek (ÉrtSz. 3: 346-7) és a *mező* 'vmely község, város határában fekvő, ált. sík terület, amelyen szántóföldek, rétek, legelők vannak' (ÉrtSz. 4: 1300, TESz. 2: 913) főnévnek az összetételével keletkezett. A névadás motivációjául valószínűleg a Latorca melletti erdőségben található mező, irtás szolgálhatott, vö. 1603: *in Campo Hosszu mezeo uocato* (UC. 54: 48). A *mező* utótag elsősorban a hegyvidéki települések nevében fordul elő (vö. *Ökörmező, Úrmező, Kőrösmező, Vucskómező* stb.), a történelmi Ung megyében azonban az alföldi részen találkozunk vele, l. még *Feketemező (Čierne Pole)*. Az 1631-es urbárium Hosszúmezőn *Barla, Tolvay, Deák, Molnar, Biro, Dely* és *Bodnar* családnevűeket sorol fel (UC. 105: 1). A 17. sz. végén elpusztult, 1718-ban *praedium* és *deserta*-ként, 1752-ben még mindig *praedium*-ként említik az urbáriumok. A település nevét előbb 1904-ban *Latorcamező*-re változtatták (holott nem a folyó közelében fekszik), amit a Belügyminisztérium *Unghosszúmező*-re módosított a megyei hovatartozásra utaló jelzői tag hozzátoldásával (Mező 1999: 150). A korábbi ruszin népi, ma hivatalos *Довге Поле* a történelmi név tükörfordítása, l. ukr. *довгий-довгий* 'hosszú' mn. (Csopaj 76, CYM. 2: 330), illetve *поле* 'föld, mező, szántóföld' fn. (Csopaj 280).

Hoverla, Говерла 'település Rahótól K-re'

1863: *Howerla, Говерла* (Kat.), 1864: *Hoverla* (PestyM), 1870-1: *Hoverla* (MÁT), 1913: *Hoverla* (Hnt), 1929: *Hoverla* (ChM. 390), 1931: *Přehrada Hoverla* (MPR), 1940: *Hoverla, Говерла* (BK. 1923), 1941: *Hoverla* (HK. 253), 1944: *Hoverla, Говерла* (Hnt), 1968: *Говерла* (3O), 1969: *Говерла* (IMCY), 1978: *Говерла* (TK), 1983: *Говерла* (3O), 2017: *Говерла* (BPY).

■ Hoverla a 19. század közepén települt a történelmi Máramaros megyében, a *Fehér-Tisza* völgyében, a *Hoverla* patak mellett. A település neve hegy- vagy víznévből jött létre névátvitellel. A *Hoverla* a Csornahora egyik csúcsa, a Kárpátok ukrainai szakaszának legmagasabb (2061 m) hegye, vö. 1756: *M Hoverle* hegy (Kam. 0303: 2), 1760k.: *Hovirlye* (Kam. 0296), 1801: *Rucken Hoverlin* (Kam. 0463: 2-3), 1824-62: *Hoverla* hegy (MKFT), 1863: *Howerla* (csúcs) (S. 225), 1872-84: *Howerla* (HKFT), 1879: *Hoverla* (S. 226), 1910: *Howerla* (2058 m) (HBÁT), 1978: *Говерла* (TK). A hegynévből keletkezett a *Hoverla* patak neve, vö. *Hoverla* 'a Fehér-Tisza j. á. Hoverla (Говерла) h.' 1725: *Hoverlecz* (Revizki), 1756: *Hoverlecz* (Kam. 0303:2), 1782-6: *Howirliu Fl.* (EKFT), 1789: *L. Hovirlye* (HT. 0012: 1), 1824-62: *Hoverla Bach* (MKFT), 1864: *Hoverla* (PestyM), 1865: *Hoverla* (Hunfalvy 3: 300), 1872-84: *P. Howerla* (HKFT), 1876: *Hoverlapatak* (Szilágyi 91), 1899: *Hoverla-patak* (FKözl.), 1910: *Howerla* (HBÁT), 1935: *Hoverla, Говерла* (W. 45, 60), 1939: *Hoverla* (SzSzBML. 468), 1957: *Говерла* (KPY. 17), 1978: *Говерла* (TK), 1979: *Говерла* (CGY 144), 1997: *Hoverla*

(*Hoverljanka*) (Lizanec 1997: 394), 2007: *Hoverla-patak* (Kovács 26). A hegynév etimológiája vitatott, egyes vélemények szerint összetartozhat a szb.-hv. *Ovrlje~Ovrljica* helynévvel, ami 'egy fajta női fejrevaló' értelmű R. *hovrlica* köznévből való (FNESz., *Hoverla*). Kiss Lajos egy későbbi, hegynévről írt tanulmányában továbbra is szláv átvételnek tartja (Kiss 1997: 157). Ukrán nyelvészek egy rom. *howirla* 'nehezen átjárható emelkedés' (Janko 99-100) főnévből eredeztetik, de ezt a főnevet a románból nem lehet adatolni, minden bizonnyal tájshó lehet (Lucsik 156-7). Haborak szláv etimológiát feltételez, szerinte a név egy szl. **vǫrlb* '(meg)hajlít, görbít, teker, csavar' ige *o-* prefixumos származéka (Haborak 2005: 73), aminek 'meredek csúcsú hegy' jelentést tulajdonít (uo.). Constantinescu szerint a hegynév kapcsolatba hozható az ukr. *Havril* személynévvvel (DOR. 63), ezt a magyarázatot Dezső László is elfogadja (Dezső 61). A hegynévi eredet mellett ugyanakkor nem zárhatjuk ki, hogy a helységnév közvetlenül a pataknévből keletkezett. A hivatalos ukrán *Говерла* a történelmi név átvétele. A falu Bogdány külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Hömlöc, Холмовець 'település Nagyszőlőstől D-re'

1816: *Molae Hömlöcz* (Schem. 149), 1821: *Hömlöcz* (Schem. 138), 1824-62: *Hömlöcz* (MKFT), 1825: *Hömlöcz* (HT. Div. XII. 22), 1838: *Hümlöztz* (VIT. 34/1), 1856: *Hömlöcz* (MOK), 1857-9: *Hömlöcz* (CU), 1863: *Hömlöcz* (Hnt), 1864: *Kis Hömlöcz, Nagy Hömlöcz* (Kat. Ugocsa 001-35), 1865: *Hömlöcz* (PestyU), 1870-1: *Hömlöcz* (MÁT), 1872-84: *Hömlöc* (HKFT), 1873: *Hömlöc* (Hnt), 1877: *Hömlöc* (Hnt), 1882: *Hömlöcz* (Hnt), 1888: *Hömlöcz* (Hnt), 1892: *Hömlöcz* (Hnt), 1895: *Hömlöcz* (Hnt), 1898: *Hömlöcz* (Hnt), 1900: *Hömlöcz* (Hnt), 1902: *Hömlöcz* (Hnt), 1907: *Hömlöcz* (Hnt), 1910: *Гимлівець* (EKYP), 1913: *Hömlöcz* (Hnt), 1918: *Hömlöcz* (UgT.), 1923: *Homlovce, Hömlöcz, Гомловиць* (PR), 1925: *Homlovec* (PR), 1929: *Chlumec* (ChM. 433), 1931: *Homlovec* (MPR), 1939: *Hömlöc* (VFA), 1941: *Hömlöc* (Hnt), 1944: *Hömlöc* (Hnt), 1946: *Холмовець* (YPCP), 1968: *Холмовець* (3O), 1969: *Холмовець* (IMCY), 1983: *Холмовець, Холмовец* (3O), 1991: *Холмовец* (TK), 2017: *Холмовець* (BPU).

■ Hömlöc a 19. század elején települt a történelmi Ugocsa megye keleti részén. Mizser Lajos arról ír, hogy a falu az úrbérrendezés után alakult, ezért nem szerepel Szabó István monográfiájában. Szerinte 1773-ban mint praediumot említik *Hlumec, Homlóc, Hömlöc* néven (Mizser 1999: 73), de sem a LexLoc., sem de Lipszky nem ismeri. A *Hömlöc* helységnév magyar eredetű, hegynévből jött létre névátvitellel. A falu a közeli, 328 m magas *Hömlöc* hegyről kapta a nevét, vö. 1782-4: *Hemlec B.* (EKTF), 1805: *Hölmöcz* (!) (Szirmay 85), 1872-84: *Hömlöc* (HKFT), 1941: *Hömlöci h.* (MKF). A hegynév a m. N. *hömlöc* 'hirtelen emelkedő, kiugró hegyecsúcs' földrajzi köznév (FKnT. 185, ÜMTSz. 2: 1015) származéka. Ennek forrása egy szl. **chǫlmъ* 'halom, domb' fn. (Šmilauer 82) **-ьс(ь)* kics. képzős alakja. A köznév pusztá alakban Ugocsa más részén is előfordul hegynévként, l. pl. *Hömlöc* hegy Salánk határában, vö. 1782-4: *Helmez b.* (EKFT), 1824-62: *Helmetz B.* (MKFT), 1872-84: *Salánki helmec* (HKFT) stb. Az 1864-es kataszteri térképen *Kis- és Nagy Hömlöc* tanyák szerepelnek a *Batarcs* egyik mellékpatakjának két oldalán. Mizser a hegynévi származtatás mellett elképzelhetőnek tartja a földrajzi környezet névadást befolyásoló szerepét: „Az vitatható, hogy a helység egy hegyről vagy a feltűnő talajkiemelkedésről kapta volna a nevét” (Mizser 1999: 73). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Холмовець* a magyar név alapján keletkezett, vö. ukr. *холм* 'halom' fn. (ЕСУМ. 6: 195, Csoréj 419), ukr. N. *холмоватий* 'halmos' mn. (Csoréj uo.), amihez ukr. *-(ов)ець* képző kapcsolódik. A kezdetektől ruszin lakosságú falu nevét az ukrán szakirodalomban az ukránból származtatják, s a hivatalos nevet tartják elsőlegesnek (vö. pl. Kondor 36, Lizanec 2008: 28).

Hribóc, Грибівці 'település Munkáctól É-ra'

1570: *Rhybocz* (UC. 18: 22), *Rybocz* (UC. 18: 23), *noua villa Ribolcz, Ryboch* (Dica), 1572: *Rybocz*, 1573: *Rybolch*, 1576: *Hribocz, Ryboch*, 1582: *Ribocz, Rybocz*, 1588: *Rybocz*,

1596: *Hriboch*, 1599: *Hriboch*, *Hribocz* (uo.), 17. sz. eleje: *Hribocz* (UC. 88: 9), 1600: *Ribocz* (Dica), 1602: *Ribocz*, *Riboz*, 1603: *Hriboch*, 1609: *Rhiboch*, 1610: *Rhibocz* (uo.), 1613: *Rybócz*, *Ryboz* (UC. 18: 25), 1619: *Ribocz* (Dica), 1620: *Ribocz* (uo.), 1622: *Ribocz* (UC. 18: 26), 1625: *Ribocz* (UC. 18: 28), 1630: *Ribolcz* (Dica), 1634: *Ribocz* (UC. 101: 73), 1635: *Ribocz* (KirK. 8.99), 1645: *Ribocz* (Makkai 365, UC. 19: 1), 1688: *Hribócz* (UC. 19: 6), 1690: *Hribocz* (UC. 19: 7), 1693: *Hribowtse* (Hodinka 371), 17. sz. vége: *Hribocz* (UC. 6: 32), 1701: *Hribocz* (UC. 2: 15), 1702: *Hribocz* (UC. 19: 12), 1705: *Hribocz* (UC. 20: 1), 1715: *Hribocz* (MNL), 1718: *Hribocz* (UC. 151: 21), 1720: *Rhibocz* (MNL), 1725: *Hribovcz* (UC. 124: 6), 1750: *Hribotz* (MCB), 1760: *Hribotz* (BT), 1773: *Hribócz*, *Hribovicš* (LexLoc. 51), 1782-4: *Hribovce* (EKFT), 1788: *Hribotz* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Hribocz*, *Hribovecz* (Vályi 2: 201), 1800: *Hribócz*, *Hribovecz* (TBer), 1808: *Hribócz*, *Hrybowce*, *Hribücz* (Lipszky: Rep. 254), 1824-62: *Hribücz* h. *Hribocz* (MKFT), 1828: *Hribotz* (VB), 1837: *Hribócz* (F. 3: 70), 1838: *Hribócz* (Schem. 47), 1851: *Hribocz* (F. 2: 124), 1856: *Hribócz* (MOK), 1857-9: *Hribócz* (CU), 1863: *Hribócz* (Hnt), 1864-5: *Hribóc* (PestyB), 1870-1: *Hribócz* (MÁT), 1872-84: *Hribóc* (*Gombás*) (HKFT), 1873: *Hribóc* (Hnt), 1877: *Hribóc* (Hnt), 1882: *Hribóc* (Hnt), 1887: *Hribóc* + *Vorotnica* = *Gombás* (Mező 1999: 125), 1888: *Gombás* (*Hribócz*, *Vorotnyicza*) (Hnt), 1892: *Gombás* (Hnt), 1895: *Gombás* (Hnt), 1898: *Gombás* (Hnt), 1900: *Gombás* (Hnt), 1902: *Gombás* (Hnt), 1907: *Gombás* (Hnt), 1910: *Грибѡѣѣ* (EKYP), 1913: *Gombás* (Hnt), 1923: *Hribovce*, *Gombás*, *Грибовѣѣ* (PR), 1925: *Hribovce* (PR), 1927: *Hribovce* (Hnt), 1929: *Hribovce* (ChM. 401), 1931: *Hribovce* (MPR), 1939: *Hribóc*, *Грибовѣѣ* (BK. 784), 1941: *Hribóc* (Hnt), 1944: *Hribóc*, *Грибовѣѣ* (Hnt), 1946: *Грибѡѣѣ* (YPCP), 1983: *Грибѡѣѣ*, *Грибовѣѣ* (3O), 2017: *Грибѡѣѣ* (BPY).

■ *Hribóc* a 16. század második felében települt Beregben, a Munkácsról északra fekvő hegyvidéken. A források szerint 1564. március 29-én Szapolyai János Berilla Gergely poroskói lakosnak adott kenézséget e helyen falu alapítására (Lehoczy 3: 300-1). Az 1570-es conscriptio még „noua pagus”-ként említi, kenéze *Johannes Kenez*, mellette *Simonius Selka*, *Berilla Prokop*, *Berilla Masko* és *Petrus Sinka* lakosokat sorolnak fel (Dica). A *Hribóc* helysége név ruszin eredetű, talán az ukr. *Гриб* családnév (Csucska 2005: 159, Kraszovszkij 57), m. *Hrib* csn. (ÚMCsT. 469) birtoklást kifejező ukr. *-овѣѣ* képzős származéka, jelentése tkp. 'Hrib emberei, házanépe'. A családnév gyakori a kárpátaljai ruszinok körében, köznévi alapja az ukr. *гриб* 'gomba' fn. (Csopj 60, Hrincsenko 1: 327), or. *гриб* 'ua.' fn. (CCPЛЯ. 3: 395-7), szl. **gribъ* 'ua.' fn. (Šmilauer 72, ЭССЯ. 7: 126-8). Ugyanakkor a helységnév köznévi magyarázata sem zárható ki teljes bizonyossággal, az ukrán nyelvterületen előforduló *Грибѡѣѣ*, *Грибоѡѣѣ*, *Грибоѡѣѣ Рудня*, *Грибоѡѣѣ* (BPY) helységnevek köznévi eredetet mutatnak, vö. még m. *Gomba*-, *Gombás* helynevek (Zsigmond 1998). A magyar névhasználatban a *Hribóc* névből szabályos hangváltozással *Hribóc* jött létre. A korai dikális összeírásokban a település neve *Ribolc*, *Ribóc* alakokban szerepel, Mizser Lajos szerint ezekből az adatokból arra következtethetünk, hogy a helységnév ugyan személynévi eredetű, de az alapja nem a *Гриб*, hanem az ukrán vagy szlovák *Rib*, *Riba* név (Mizser 2007b: 104-5). Csucska ezt a családnévet nem adatolja a mai Kárpátaljáról (Csucska 2005), Hajdú Mihály adatai szerint azonban napjainkban mintegy 700 személy viseli Magyarországon (ÚMCsT. 1076). A magyar oklevelekben a *hr-* kezdetű ruszin, szlovák szavakban és neveken gyakran felcserélték a nehezen ejthető msh-torlódások alkotóelemeit (l. *Hrabonica*~*Rhabonica*), ami magyarázat lehet a 16-17. századi névváltozatokra. Víz- és hegynévi származtatása minden bizonnyal kizárható. Az 1625-ös urbárium szerint „Ennek a Falunak az földén uagion egy Danka nevű viz” (UC. 18: 28), de a szomszédos, elpusztult Szotolecfalva határában ugyanebben az évben említenek egy *Ribocz* nevű patakot (uo.), aminek a neve a helységnévhez képest alighanem másodlagos. Akárcsak a II. katonai mérés térképén szereplő *Hribotz B.* nevű hegy (MKFT). 1613-ban a kenéze *Biringia Laszlo*, lakosai *Biringia Gergeli*, *Biringia Janos*, *Biringia Laszlo*, *Biringia Thamas*, *Monnits Janos*, *Ilko Janos*, *Giörgi Papp*, *Zwaricz Gergeli*, *Selyka Gergeli*, *Chiwre Simon es Janos*, *Biszaha Simon*, *Selyka Miklos*, *Brizaha Peter es Simon*, *Chiwrei Marton*, *Chiwrei Andras*, *Berilla Janos*, *Beringia Miklos*, *Biszaha Ferencz*, *Begani Janos*, *Rhinoczi Andras*, *Swettka Laszlo*, *Orosz Jeremias*, *Botskai Simon*, *Bertsia Janos* (UC. 18: 25). A kenézség később is a *Beringya*~*Berengya* családnál van. 1887-ben *Hribóc* és *Vorotnica* egyesülésekor az új falut *Gombás* néven törzskönyvezték, ami a történelmi név félreértelmezésén alapuló

fordítással jött létre (Mező 1999: 125). 1939-ben visszakapta a régi nevét. A mai hivatalos ukrán *Грубієуї* a történelmi név ukránosított alakja.

Hukliwa, Гукливий 'település Volóctól K-re'

1578: *Hiuliukjwia* (UC. 7: 177), 1588: *Nagy-Hukliwa* (Lehoczky 3: 301), 1599: *Hukliua* (Dica), 1600: *Wkliua, Wklyva* (uo.), 17. sz. eleje: *Hukliwa* (UC. 88: 9), 17. sz.: *Hukliwa* (UC. 112: 54), 1602: *Hukliua* (Dica), 1603: *Hukliua*, 1609: *Hukliua*, 1610: *Wkliwa* (uo.), 1613: *Hwklywa* (UC. 18: 25), 1619: *Hukliua* (Dica), 1622: *Hukliwa* (UC. 18: 26), 1625: *Hukliwa* (UC. 18: 28), 1627: *Hukliua* (UC. 18: 30), 1630: *Hukliwa* (Dica), 1634: *Hukliua* (UC. 101: 73), 1635: *Hukliua* (KirK. 8.99), 1645: *Hukliwa* (Makkai 346), *Hukliwa* (UC. 19: 1), 1688: *Hukliua* (UC. 19: 6), *Hukliwa* (UC. 19: 5), 1690: *Hukliwa* (UC. 19: 7), 1699: *Hukliwa* (UC. 19: 8), 1700k.: *Huklywa* (UC. 53: 44), 1700: *Hukliwa* (UC. 19: 9), 1701: *Hukliwa* (UC. 2: 15), 1702: *Hucliva* (UC. 19: 12), 1704: *Hukliwa* (UC. 19: 15), 1705: *Hukliwa* (UC. 20: 1), 1713: *Hukliwa* (UC. 30: 36), 1714: *Hukliwa* (UC. 20: 7), 1715: *Hukliwa* (MNL), 1716: *Hukliwa* (UC. 20: 10), 1718: *Hukliwa* (UC. 151: 21), 1720: *Hukliwa* (MNL), 1725: *Hukliwa* (UC. 124: 3), 1747: *Felső-Hukliwa, Alsó-Hukliwa* (GK. 470-1), 1750: *Hukliwa* (MCB), 1760: *Hukliwa* (BT), 1770-2: *Hukliwa* (Motzel), 1773: *Hukliwa, Huklivy* (LexLoc. 54), 1782-4: *Hukliwa* (EKFT), 1788: *Hukliwa* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Huklovi, Hukliwa* (Vályi 2: 203), 1800: *Hukliwa, Huklvi* (Tber), 1808: *Huklivá* (Lipszky: Rep. 256), 1824-62: *Huklivá* (MKFT), 1828: *Hukliwa* (VB), 1837: *Hukliwa* (F. 3: 62), 1838: *Hukliwa* (Schem. 47), 1851: *Hukliwa* (F. 2: 125), 1856: *Hukliwa* (MOK), 1857-9: *Hukliwa* (CU), 1863: *Hukliwa* (Hnt), 1870-1: *Hukliwa* (MÁT), 1872-84: *Hukliwa* (HKFT), 1873: *Hukliwa, Huklivoje* (Hnt), 1877: *Hukliwa, Huklivoje* (Hnt), 1882: *Hukliwa, Huklivoje* (Hnt), 1888: *Hukliwa* (Hnt), 1889: *Hukliwa + Talamás + Veretecső = Zúgó* (Mező 1999: 426), 1892: *Zugó* (Hnt), 1895: *Zugó* (Hnt), 1898: *Zugó* (Hnt), 1900: *Zugó* (Hnt), 1902: *Zúgó* (Hnt), 1907: *Zúgó* (Hnt), 1910: *Гукливе, Гукливое* (ЕКУР), 1913: *Zúgó* (Hnt), 1923: *Huklivyj, Zúgó, Гукливий* (PR), 1925: *Hukliwa* (PR), 1927: *Hukliwa* (Hnt), 1929: *Huklivy* (ChM. 408), 1931: *Hukliwa* (MPR), 1939: *Hukliwa, Гукливое* (BK. 785), 1941: *Hukliwa* (Hnt), 1944: *Hukliwa, Гукливое* (Hnt), 1946: *Гукливий* (УРСР), 1968: *Гукливий* (ЗО), 1969: *Гукливий* (IMCU), 1983: *Гукливий, Гукливий* (ЗО), 1992: *Гукливий* (ТК), 2017: *Гукливий* (ВРУ).

■ Hukliwa a 16. század második felében települt a történelmi Bereg megye északkeleti részén, a *Vicsa* folyó völgyében. A *Hukliwa* helységnév ruszin eredetű, víznévből jött létre névátvitellel, vö. *Huklivec-potok* 'a Veretecsovszkij-potok b. á. Hukliwa (Гукливий) h.' 1588: *Nagy-Hukliwa patak* (Lehoczky 3: 301), 1613: *Nagi Hwklywa, Kys Hwkliwa* (UC. 18: 25), 1625: *Hukliwa nevű patak* (UC. 18: 28), 1645: *Nagy hukliwa, Kis hukliwa* (UC. 19: 1), 1690: *Nagi hukliwa, Kis hukliwa kőwi halas patakok* (UC. 19: 7), 17. sz. vége: *Nagi Hukliwa, Kis Hukliwa* (UC. 20: 25), 1705: *Nagy hukliwa, Kis hukliwa* (UC. 20: 1), 1864: *Гукливець пот.* (Kat.), *Гукливій потіокъ* (S. 77), *Гукливець потіокъ, Гукливець* (uo. 126), 1903: *Huklivecz, Huklivecz patak* (uo.), 1979: *Гукливчик* (СТУ 161). Az 1613-as urbárium a falu határában négy patakot említ: „*Ez falw hataraban vagion negi pizstrangos patak: 1. Nagi Hwklywa, 2. Kys Hwkliwa, 3. Tsengely patak?, 4. Kys Vitsia*” (UC. 18: 25), 1625-ben csak egy Hukliwa patakot említenek: *Vagion itt egy Pizstrangos Patak, meli az Borsua Hawassabol jeő ki, Hukliwa neuw* (UC. 18: 28). Lehoczky szerint Rákóczi Zsigmond 1588-ban adott kenézi jogosítványt Peckovics Péternek és Jánosnak, hogy Nagy-Huklivát benépesítsék. A név magyarázatát is megadja: „*hukliwa oroszul annyit jelent, mint zúgó*” (Lehoczky 3: 301). Kiss Lajos a pataknevet az ukr. N. *гук* 'kis vízesés, sellő, zúgó' főnévből származtatja (FNESz., *Hukliwa*, Pipas–Halasz 40, HucHov. 50), míg az ukrán nyelv szótárai a szónak többek között még 'hang, kiáltás, zúgás' jelentését is adják (Hrincsenko 1: 337, ЕСУМ. 1: 615, Pipas–Halasz 40), l. még összsl. *гукъ* 'zúgó hangot adó hegyi patak' (Verbics 2017: 168). A *Hukliwa* ennek nőnemű, -*у(a)* melléknévképzős változatából keletkezhetett, jelentése tkp. 'Hangos, zúgó, sikító (patak)'. *Гук* víznevek mind Kárpátalján, mind a szomszédos Kárpátmelléken előfordulnak. A falu névadói ruszinok, lakossága később is ruszin. 1613-ban kenéze *Bapka Thamas*, lakosai: *Pjaskowich, Bapka, Lengiel, Rhinkowicz Paal, Lengiel Miklos, Lwtichkanich Iwan*,

Rakowich Kozma, Pendrik Gherghely, Pjehkowich Paal, Pankowich Fedor, Zenichkowich Ferencz, Bapka Simon, Bapka peter, Bapka Andras, Rwszin Haljko, Lengiel Szjodor, Hamza Geörgi, Plonicj Lazar, Tzasar Gherghely, Janos Kowach, nefor Janos, Didowaj Dawid, Lengiel Giwrasz, Rhabicz Andras, Znichiak Gherghely, Bodnar Janos, Rwszin Petrusz, Poroszwk Istwan, Plaszkán Gherghely, Didowaj Dorosz, Thesztlja Mihalj, Sandor Papp, Rhuszin Mathe, Sziholynik Ignatt, Zinchiak Jacob, Lucz Czapp, Rwszin Zenko, Orosz Janos, Chiapowicz Lazar, Rwszin Thimko, Lengiel Ferencz, Bobra Rhicz, Dsejman Demeter, Rwszin Janos, Rwszin Lucach, Orosz Laszlo, Rwszin Zenko, Rwszin Ferencz, Hamza Lazar, Hamza Janos (UC. 18: 25). 1889-ben a Hukliwa, Talamás és Veretecső egyesülésével létrejövő új falut Zúgó néven törzskönyvezték Hukliwa nevének lefordításával (Mező 1999: 426). A 20. században Dorosz és Drahusóc falvakat is Huklivához csatolták. 1939-ben visszakapta a régi nevét. A mai hivatalos ukrán Гукливи́й himnmű forma.

Hunyadytanya, Гуняді 'település Beregszásztól D-re'

1865: *Hunyady tanya* (Kat.), 1902: *Hunyady* (Hnt), 1904: *Hunyadytanya* (HK. 616), 1907: *Hunyadytanya* (Hnt), 1929: *Dvůr Hunyadův (Hunyaditanya)* (ChM. 246), 1939: *Hunyadytanya* (VFA), 1941: *Hunyadi-telep* (BK. 248), *Hunyady-tny.* (MKF), 1943: *Hunyady-tny.* (SzSzBML. 566), 1943/44: *Hunyaditelep* (Tóth A. 144), 2017: Гуняді (ВРУ).

■ Hunyadytanya az 1920-as évek második felében települt tanya a beregi Macsola határában. „A csehszlovák korszakban kárpátaljai telepítések második köre *Hunyaditanya* kolónia létrehozásával folytatódott. Fritsche Artúr birtokán jött létre a település, ahol 1926. október 26-tól kezdődtek a munkálatok az egykori uradalmi tanyán. A közigazgatásilag Macsolához és Csomához tartozó területen 25 ukrán családot telepítettek le... A telepescsaládok Forráshuta, Alsóhidegpatak, Deskófalva, Felsőhidegpatak, Ilosva, Lázi vagy Timsor, Vucskómező, Faluska, Medence, Ökörmező községekből érkeztek” (Szakál 91). A tanyanév magyar eredetű, a név előtagja a m. *Hunyady* csn. (CsnSz. 485, ÚMCsT. 476), utótagja a m. *tanya* 'lakóházból és gazdasági épületekből álló kis gazdasági település a határban' fn. (FKnT. 306-7), l. még ukr. Гун'аді csn. (Dujcsak 2003: 94). 1941-ben a település nevét utótagcserével *Hunyaditelep*-re változtatták. Az 1946-tól hivatalos ukrán Гуняді a magyar név átvétele a köznévi tag elhagyásával.

Huszna, Гусний 'település Nagybereznától ÉK-re'

16. sz.: *Hūsna* (UC. 115: 79), 1600: *Huszna* (Dezső 254), 17. sz.: *Praedium Huszna* (UC. 115: 84), 1602: *Hvsna* (UC. 104: 8), 1603: *Hvsna* (UC. 104: 9), 1631: *Huszna* (UC. 105: 1), 1671: *Huszna* (UC. 63: 16), 1684: *Huszna* (UC. 31: 12), 1687: *Huszna* (UC. 55: 28), 1691: *Huszna* (UC. 157: 66), *Pradium Huszna* (UC. 63: 24), 1701: *Huszna* (UC. 115: 27), 1715: *Huszna* (MNL), 1718-9: *Huszna* (UC. 105: 3), 1720: *Huszna* (MNL), 18. sz. első fele: *Huszna* (Bélu), 1727-8: *Huszna* (UC. 105: 4), 1735: *Huszna* (UC. 63: 39), 1747: *Huszna* (GK. 71), 1752: *Huszna* (UC. 72: 41a), 1765: *Huszna* (Kam. 0192a), 1770-2: *Huszna* (Motzel), 1773: *Huszna* (LexLoc. 287), 1777: *Huszna* (UC. 3: 34), 1780: *Huszna* (MCU), 1782-4: *Huszna* (EKFT), 1788: *Huszna* (HT. 0021:1), 1789: *Huszna* (HT. Div. X. 21: 2), 1799: *Huszna* (Vályi 2: 205), 1800: *Huszna* (TUng), 1806: *Huszna* (UV), 1808: *Huszna*, *Husznya*, *Husná* (Lipszky: Rep. 257), 1824-62: *Husná h. Huszna* (MKFT), 1828: *Huszna* (VUng), 1837: *Huszna* (F. 3: 377), 1838: *Huszna* (Schem. 72), 1851: *Huszna* (F. 2: 126), 1856: *Huszna* (MOK), 1857-9: *Husna* (CU), 1863: *Huszna* (Hnt), 1870: *Huszna* (UT), 1872-84: *Huszna* (HKFT), 1873: *Huszna* (*Huszák*) (Hnt), 1877: *Huszna*, *Huszák* (Hnt), 1882: *Huszna*, *Huszák* (Hnt), 1888: *Huszna*, *Huszák* (Hnt), 1892: *Huszna* (Hnt), 1895: *Huszna* (Hnt), 1898: *Huszna* (Hnt), 1900: *Huszna* (Hnt), 1902: *Huszna* (Hnt), 1904: *Erdöludas* (Mező 1999: 154), 1907: *Erdöludas* (Hnt), 1910: Гусна, Гусак (ЕКУР), 1913: *Erdöludas* (Hnt), 1915: *Erdöludas* (UT), 1918: *Huszna* (UT), 1923: *Husna*, *Erdöludas*, Гусьний, Гусна (PR), 1925: *Husna* (PR), 1927: *Hus-*

ná (Hnt), 1929: *Husný* (ChM. 412), 1931: *Husná* (MPR), 1939: *Huszna*, *Гусна* (BK. 783), 1941: *Huszna* (Hnt), 1944: *Huszna*, *Гусна* (Hnt), 1946: *Гусний* (УРСР), 1968: *Гусний* (ЗО), 1969: *Гусний* (ИМСУ), 1983: *Гусний*, *Гусный* (ЗО), 1991: *Гусный* (ТК), 2017: *Гусний* (ВРУ).

■ Huszna 16. századi, soltészai alapítású helység a történelmi Ung megye északi részén, a galíciai határon. A *Huszna* helységnév ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Huszna* 'az Ung b. á. Huszna (Гусний) h.' 1794: *Husznanszka Réka* (Kam. 0204), 1824-62: *Huszmanszki* (!) *Bach* (MKFT), 1860: *Huszna Bach* (S. 162), 1872-84: *Polonina p.*, *Huszna p.* (HKFT), 1910: *Huszna* (HBAT), 1929: *Гусняньскій* (Petrov 65), 1935: *Husný*, *Гусный* (W. 43, 60), 1939: *Huszna* (SzSzBML. 468), 1979: *Гусняньскій* (СГУ 163), 2017: *Гусний струмок* (GT). A víznév az ukr. *гусь* 'liba, lúd' fn. (Hrincsenko 1: 343, Csopej 62) nőnemű -н(а) mn. képzős származéka (vö. m. *Ludas* víznév, Kniezsa ErdVizn. 46). Kupcsinszka a *Husznij*, *Huszna* stb. neveket a szl. **gōsь* 'liba, lúd' fn.-ből eredezteti, ugyanakkor nem zárja ki annak a lehetőségét sem, hogy kapcsolatba hozhatók az ukr. *густий*~*густний* 'sűrű, sötét' melléknévvel, ami a környező növényzetre utalhat (Kupcsinszka 38). Első említések, egy 16. századra datált urbáriumban *Bili Fedor* és *Geczio Pael* nevű lakosokat sorolnak fel (UC. 115: 79). Az 1631-es urbárium szerint Huszna soltésza *Kokun Andrei*, egész helyes *Bili Ivan*, fél helyes *Drepak Vassil*, *Gojámecs Ivan*, *Mikitovecz Koszt*, *Haluska Hricz*, a zsellérek pedig *Bilczat*, *Volkovits*, *Jetcskovics*, *Proglovits*, *Likovits*, *Goramecz*, *Resak*, *Horisdra*, *Kocsena*, *Honcsa*, *Knes*, *Voloska*, *Csukana*, *Kocsan* és *Kokun* családnévűek (UC. 105: 1). A *Huszna* helységnévet 1904-ben, az országos helységnévrendezés során *Erdőhudas*-ra magyarosították a ruszin név lefordításával (Mező 1999: 154). 1939-ben visszakapta a történelmi nevét. Az 1946-tól hivatalos ukrán *Гусний* a csehszlovák korszakban használt hímnemű *Husný* átvétele.

Huszt, Хуст 'megyei jogú város'

1324: *Huzth* (Gy. 4: 123), 1329: *Huszt* (DocVal. 67), 1332-7: *Huzth*, *Hust*, *Hucz* (Vat. 1/1: 327, 330, 356), 1351: *Huzthy* (DocVal. 121), *Huzty* (DL. 38160), 1362/5: *Huzt* (DL. 2539), 1365/435: *Huszt* (DL. 2539), 1387: *Huzth* (uo. 334), 1389: *Huzth* (uo. 343), 1392: *Huzth* (uo. 434), 1393: *Huzth* (DocVal. 459), 1397: *Huzth* (uo. 493), 1408: *Hust* (Mihályi 156), 1413: *Huszt* (uo. 189), 1435: *Huzt* (DL. 2539), 1435/1697: *Huszt* (DL. 2539), 1439: *Hwzt* (DL. 13358), 1449: *Huzt* (DL. 25201), 1457: *Huszt* (Mihályi 399), 1472: *Huszt* (DL. 24898), 1472/1696: *Huszt* (DL. 24898), 1478: *Hwzth* (DL. 70984), 1480: *Hwzth* (DL. 285466), 1489: *Hwzth* (DL. 66735), 1498: *Hwzth* (Perényi 332), 1503: *Hwzth* (DL. 62966), 1504: *Hwzth*, *Hwzt* (DL. 21247), 1511: *Hwzth* (Perényi 372), 1514: *Hwzth* (DL. 62999), 1518: *Hwzth* (DL. 86752), 1524: *Huzth* (DL. 32598), 1530: *Hwzth* (UC. 101: 71, Dica), 1542: *Hwzth* (Dica), 1543: *Hwzth*, 1548: *Hwzth* (uo.), 1549: *Hwzth* (UC. 75: 39a), 1550: *Hwzth* (Dica), 1552: *Hwzth*, 1553: *Hwzth*, 1554: *Hwzth*, 1555: *Hwzth* (uo.), 1564: *Hwzth* (Szabó K. 354), 1600: *Huszt* (UC. 75: 39b), 1614: *Huztt* (UC. 174: 26), 1625: *Huszt* (UC. 148: 9), 1650: *Huszt* (UC. 153: 70), 1673: *Huszt* (UC. 123: 1b), 1684: *Huszt* (UC. 123: 2a), 1690: *Huszt* (UC. 65: 55), 1696: *Huszt* (UC. 149: 23), 1707: *Huszt* (UC. 8: 55), 1715: *Huszt* (MNL), 1720: *Huszt* (MNL), 1725: *Hust* (Revizki), 1735: *Huzt* (MCM), 1744: *Hust* (UC. 72: 39), 1747: *Huszt* (GK. 395), 1754: *Huszt* (UC. 81: 1), 1756: *Hust* (Kam. 0303: 2), 1768: *Huszt* (UC. 160: 41), 1773: *Huszt*, *Khuszt* (LexLoc. 136), 1782-4: *Hust* (EKFT), 1798: *Huszt* (CsT. 11), 1799: *Huszt* (Vályi 2: 208), *Huszt* (HT. 0012: 2), 1800: *Huszt*, *Kuszt* (TM), 1808: *Huszt* (Lipszky: Rep. 257), 1809: *Huszt* (Kam. 661), 1816: *Huszt* (Hübner 3: 546), 1824-62: *Huszt* (MKFT), 1828: *Huszt*, *Khuszt* (Nagy 194), 1838: *Huszt* (Schem. 60), 1839: *Huszt* (F. 4: 193), 1851: *Huszt* (F. 2: 126), 1856: *Huszt* (MOK), 1857-9: *Huszt* (*Cooust*) (CU), 1863: *Húsz* (Hnt), 1864: *Huszt* (PestyM), 1872-84: *Huszt*, *Husztóje* (HKFT), 1873: *Huszt*, *Husztóje* (Hnt), 1877: *Huszt*, *Husztóje* (Hnt), 1882: *Huszt*, *Husztóje* (Hnt), 1888: *Huszt*, *Husztóje* (Hnt), 1892: *Huszt*, *Husztóje* (Hnt), 1895: *Huszt* (Hnt), 1898: *Huszt* (Hnt), 1900: *Huszt* (Hnt), 1902: *Huszt* (Hnt), 1907: *Huszt* (Hnt), 1910: *Густ*, *Густе*, *Густое* (ЕКУР), 1913: *Huszt* (Hnt), 1923: *Hust*, *Huszt*, *Густ*, *Хуст* (PR), 1925: *Hust* (PR), 1927: *Hust* (Hnt), 1929: *Chust* (ChM. 444), 1931: *Hust* (MPR), 1939: *Huszt*, *Хустъ* (BK. 786), 1941: *Huszt* (Hnt), 1944: *Huszt*, *Хустъ*

(Hnt), 1946: *Xycm* (YPCP), 1968: *Xycm* (3O), 1969: *Xycm* (IMCY), 1983: *Xycm* (3O), 1991: *Xycm* (TK), 2017: *Xycm* (BPY).

■ Huszt a 13. században települt a Tisza folyó és a Nagy-ág összefolyásánál. Az 5 egykori máramarosi koronaváros egyike. Mihályi szerint mivel Técső és Huszt 1329-ben városi kiváltságokat kapott, feltételezhető, hogy már a 13. század elején is léteztek, még ha a források nem is említik a nevüket (Mihályi 5). Legendák szerint a város fölött magasodó egykori várat 1090-ben, Szent László idején kezdték el építeni, s 1191-ben fejezték be. Ennek azonban semmilyen írásos nyoma nincs, a vár építése minden bizonnyal a tatárjárás utáni időkre tehető, amikor fokozódott a máramarosi Tisza-völgy betelepítése (vö. Bélay 9-54). A *Huszt* helységnév víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Huszt* 'a Tisza j. á. Huszt (Хуст) h.' 1408: *fluvio Hust* (Mihályi 156), 1614: *Huszt vize* (UC. 174: 26, Bélay 153), 1625: *Huszt Vize* (UC. 148: 9), 1704: *Huszt Vízére* (UC. 64: 17), 1714: *Fluvium Huszt* (Szabó T. 434), 1725: *Huszt fl.* (Revizki), 1744: *Huszt* (UC. 72: 39), 1756: *Hust fl.* (Kam. 0303:2), 1761: *Huszt* (UC. 81: 2), 1782-6: *Hust Bach* (EKFT), 1789: *L. Husztinecz* (HT. 0012: 1), 1791k.: *Huszt b.* (Novissima), 1824-62: *Huszt B.* (MKFT), 1853: *Bach Huszt* (AT. 0227/7), 1865: *Huszt patak* (Kat.), *Huszt patak* (Hunfalvy 3: 329), 1876: *Huszt-patak* (Szilágyi 92), 1910: *Huszt patak* (S. 199). A víznév etimológiája nem tisztázott. Pesty adatközlői szerint „...a' Város eredeti nevezete a' Huszt folyamtól eredt, mely Szláv nyelven sűrűt, és zavarost jelent” (PestyM). L. még „Huszt vize, mely a' megyei keleti havasok alyán veszi kezdetét, 's mint már említvük zavarosága miatt hivatik Husztinak” (uo.). Ehhez l. ukr. *густь* 'sűrű, sötét, dús' mn., ukr. N. *густвина* 'sűrű erdő' fn. (Lucsik 497-8). Kiss Lajos a tisztázatlan etimológiájú nevek közé sorolja (FNESz., *Huszt*). Népetimológias magyarázat szerint „neve a... szláv *husztka* (=kendő) főnévből a völgykatlan formájáról, ahol fekszik” ered (Dupka-Zubánics 185). A helységen keresztül folyó, jobbról a Tiszába ömlő pataknak a mai neve *Хустей*, ami a történelmi víznév ukr. -*ей* kics. képzős származéka, vö. *Husztcepatak*. Janko a *Хустей* névalakot a *Huszt* helységnév kicsinyítő képzős alakjának tartja, vagyis szerinte a víz- és településnév közül a város neve az elsődleges. A településnevet ellenben bizonytalan etimológiájúnak tartja, de megemlíti, hogy a helyi néphagyomány szerint egy *Huszt* nevű vajda nevéből ered (Janko 377), aki talán a huszti vár ura lehetett (Keresztyén 1992, Janko 377). A vár első említése 1353-ból való, vö. 1353: *castellum... Huzth et Nyalab* (DL. 38157), de l. még 1387: *castrum Hwsth* (Cs. 1: 144), 1447: *Hwsthua* (uo.). Havasiné Kovács Helga a vár és a település nevét is a folyónévből származtatja (Havasiné Kovács 130). A hivatalos ukrán *Xycm* a történelmi név átvétele. Németh Péter 1337-ből Szatmár megyéből is adatol egy *Huszt* nevű helységet, aminek a nevét szintén tisztázatlan etimológiájúnak tartja (Németh 2008: 116). Lakossága a középkorban magyar és szász. Bélay szerint a koronavárosok közül Huszton jelenik meg először rutén lakosság: „Az 1600. évi urbárium még nem tud róluk, de 1614-ben már egy Sárosveg nevű utcát népesítettek 16 családfővel” (Bélay 111). A város ma a kárpátaljai ukrán nacionalizmus központja, aminek előzményei 1939. március 14-re vezethetők vissza, amikor is az itt kikiáltott kérészetű ukrán „állam” fővárosa lett.

Husztcepatak, Хустей

'település Huszttól ÉK-re'

1910: *Husztecz patak* dülő (KSH), 1929: *Chustec* (ChM. 444), 1940: *Husztcepatak*, *Хустей* (BK. 1921), 1943/44: *Huszt* (Tóth Á. 162), 1944: *Husztcepatak*, *Хустей* (Hnt), 1968: *Хустей* (3O), 1969: *Хустей* (IMCY), 1983: *Хустей*, *Хустей* (3O), 1991: *Хустей* (TK), 2017: *Хустей* (BPY).

■ Huszt a 20. sz. első felében települt tanya Máramaros nyugati részén, az azonos nevű patak völgyében. A *Huszt* helységnév ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Huszt* 'a Tisza j. á. Huszt (Хуст) h.' 1864: *Husztéc* (:Husztapataka:) (PestyM, Gernyész), 1865: *Husztecz patak* (S. 195), 1872-84: *Husztica p.* (HKFT), 1876: *Huszt-patak* (Szilágyi 92), 1910: *Husztecz patak*, *Huszt patak* (S. 199), *Husztica* (HBÁT), 1913: *Husztecz patak* (uo. 196), 1929: *Hustec* (Petrov 13), 1935: *Chustec*, *Хустей* (W. 40, 60), 1939: *Husztica* (SzSzbML. 468), 1940: *Husztica patak* (FKözl.), 1957: *Густуця*, *Густуця* (KPY. 19), 1979: *Хустей* (CFY 595), 1991: *Хустей* (TK). A pataknév etimológiájához l. *Huszt* szócikkét. A

magyar névhasználatban a kétrészes *Husztecpatak* névváltozat használatos, míg a ruszinban a földrajzi köznév nélküli egyrészes név. A hivatalos ukrán *Хусмець* a történelmi név átvétele. Gernyész külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Husztköz, Ханково 'település Huszttól ÉK-re'

1391: *Huzkaz* (DocVal. 423), 1392: *Huzkaz* (uo. 424), 1409: *Huzthkwz*, *Hwzthkez* (ZsO. 2/2: 301), 1462: *Huzthkez* (Bélay 153), 1530: *Hwzthkewz* (Dica), 1542: *Hwzthkewz*, 1543: *Hwzthkewz*, 1548: *Hwzthkeöz*, 1550: *Hwzthkeoz*, 1552: *Hwzthkewz*, 1553: *Hwzthkeoz*, 1554: *Hwzthkewz*, 1555: *Hwzthkeoz* (uo.), 1600: *Huzt Keöz* (UC. 174: 25), 1610: *Huzthköz* (Bélay 153), 1704: *Husztköz* (UC. 64: 17), 1707: *Husztköz* (UC. 8: 55), 1715: *Huszt köz* (MNL), 1720: *Husztköz* (MNL), 1725: *Husztköz* (Revizki), 1735: *Huztköz* (MCM), 1744: *Husztköz* (UC. 72: 39), 1747: *Husztköz* (GK. 331), 1756: *Huztköz* (Kam. 0303: 2), 1773: *Husztköz*, *Nankova* (LexLoc. 134), 1782-4: *Nankova* (EKFT), 1798: *Husztköz* (CsT. 11), 1799: *Husztköz* (Vályi 2: 208), 1800: *Husztköz*, *Nankova* (TM), 1808: *Husztköz* (Lipszky: Rep. 257), 1814: *Husztköz* (UC. 174: 28), 1824-62: *Husztköz*, *Nankovo* (MKFT), 1828: *Husztköz*, *Nankowo* (Nagy 196), 1838: *Husztköz* (Schem. 60), 1839: *Husztköz* (F. 4: 196), 1851: *Husztköz*, *Nankova* (F. 2: 126), 1856: *Husztköz* (*Nankova*) (MOK), 1857-9: *Husztköz* (*Nankovo*) (CU), 1863: *Husztköz*, *Nankova* (Hnt), 1864: *Husztköz*, *Nankova* (PestyM), 1870-1: *Husztköz* (MÁT), 1872-84: *Nankova* (*Husztköz*) (HKFT), 1873: *Husztköz*, *Nankovo* (Hnt), 1877: *Husztköz*, *Nankoro* (Hnt), 1882: *Husztköz*, *Nankoro* (!) (Hnt), 1888: *Husztköz*, *Naukovo* (Hnt), 1892: *Husztköz*, *Nankovo* (Hnt), 1895: *Husztköz* (Hnt), 1898: *Husztköz* (Hnt), 1900: *Husztköz* (Hnt), 1902: *Husztköz* (Hnt), 1907: *Husztköz* (Hnt), 1910: *Ханково* (EKYP), 1913: *Husztköz* (Hnt), 1923: *Nankovo*, *Husztköz*, *Ханково* (PR), 1925: *Nankovo* (PR), 1927: *Nankovo* (Hnt), 1929: *Nankovo* (ChM. 866), 1931: *Naukovo* (MPR), 1939: *Husztköz*, *Ханково* (BK. 786), 1941: *Husztköz* (Hnt), 1944: *Husztköz*, *Ханково* (Hnt), 1946: *Ханкове* (УРСР), 1968: *Ханкове* (30), 1969: *Ханкове* (IMCU), 1983: *Ханкове*, *Ханково* (30), 1991: *Ханково* (TK), 1995: *Ханково* (БРУ), 2017: *Ханково* (uo.).

■ Husztköz a 14. század második felében települt a történelmi Máramaros megye nyugati részén. „A Huszt közvetlen közelében levő Baranya, valamint a keletebbre eső, a Tisza jobbparti kis mellékvizei mellé települt Szeklence, Mihályfalva, Husztköz és a később Sófálvának nevezett Danalafalva már első említéskor magánbirtokosok tulajdona. Birtokosaik nem kenézek, hanem magyarok” (Bélay 37). Első említésekor a Rozsályi Kunok birtokában van (uo. 153). A *Husztköz* helységnév magyar eredetű, a település a *Huszt* patak és a *Nagy-ág* között jött létre, a *Huszt* által körbefolyt völgyben. A név előtagja a *Huszt* pataknév, magyarázatahoz l. *Huszt* szócikkét. A név utótagja az elsősorban tájnevekben gyakori m. *köz* 'folyóköz, vízköz, két vízfolyás által határolt terület; személyeket, dolgokat egymástól elválasztó terület, térköz' fn. (FKnT. 215, TESz. 2: 630-1). Pesty adatközlői a helységnévet népetimológiával magyarázzák: „Husztköz községe magyarosan nevezetét Huszt koronai várossától veheté mennyiben ezen várossal határos, 's némely föld birtokokat közösen használnak” (PestyM). A település névadói magyarok voltak, magyar lakossága azonban a 18. századra zömmel elszárvosodott. Az 1704-es urbárium még számos magyar személynévet említ (*Szilka*, *Ferencz*, *Sandor*, *Illyés*, *Filep*, *Tekény*, *Ruszka*, *Pintye*, *Markos*, *Olá*, *Bereczk*, *Lengyel*, *Dücses*, *Gábor*, *Porkolab*, *Dobaha*, *Puskás* stb.), de a faluban már csak orosz pap volt (UC. 64: 17). A korábbi párhuzamos ruszin népi, 1946-tól hivatalos *Ханково* személynévi eredetű: „Nankova ruthen elnevezését pedig egy Nán nevű hajdan ottani lakosról származtatják” (PestyM). A névadó Jánost (Nán) nem ismerjük (Bélay 175). A személynévhez l. ukr. *Нан* csn. (Csucska 2005: 405), rom. *Nan* csn. (Iordan 1983: 324), m. *Nan*, *Nán* csn. (ÚMCsT. 874). Ennek a becézett, kicsinyítő képzős *Nanko* változatához birtoklást kifejező, nőnemű ukr. *-ov(a)* képző kapcsolódik (vö. Kupcsinszka 806), jelentése tkp. 'Nankóé', vö. rom. *Nanca*, blg. *Nanka* (Iordan 1983: 324). Talán egy későbbi birtokos vagy kenéz nevéből származhat, aki a neve alapján ruszin és román egyaránt lehetett. Fedaka, aki a számos kárpátaljai településnek a nevéből ad népetimológias magyarázatot, úgy véli, hogy egy *Nán* nevű herceg volt a névadó (Fedaka 147), akiről azonban semmilyen forrás nem tesz említést.

Husztnagyág, Зарічне 'település Huszttól ÉNy-ra'

1821: *Telon*: in *Nagy Agh* (Schem. 49), 1829: *Nagy-Ág Telon*. (Schem. 53), 1831: *Nagy-Ág Telon*. (Schem. 53), 1902: *Husztnagyág* (Hnt), 1907: *Husztnagyág* (Hnt), *Túlanagyág telep* (KSH), 1913: *Husztnagyág* (Hnt), 1940: *Túlanagyágtelep, Зарѣковъ* (BK. 1921, KK. 50: 4), 1944: *Túlanagyágtelep, Зарѣковъ* (Hnt), 1968: *Зарічне* (3O), 1983: *Зарічне, Заречное* (3O), 1991: *Заречное* (TK), 2017: *Зарічне* (БРУ).

■ Husztnagyág a 19. században települt Máramarosban, a *Nagy-ág* folyó jobb partján, Huszt szomszédságában. A *Husztnagyág* helységnév magyar eredetű, a név alapja a Tisza mellékágának, a *Nagy-ág* folyónak a nevéből származik, vö. *Nagy-ág* 'a Tisza j. á. Huszt (Хуст) h.' 1505: *Naghag* (Bélay 153), 1508: *Kysnaghag* (uo.), 1684: *Nagy ág* (UC. 123: 2b), 1717: *Nagy ág* (Schram 62), 1725: *Nagy agg fl.* (Revizki), 1756: *Nagyak fl.* (Kam. 0303:2), 1789: *Nagy Agh* (HT. 0012: 1), 1792: *Nadjag Fl.* (uo. 0102), 1794: *Nagy Agh Flus* (HT. 0248), 1830: *Nagy Ágh vize* (CslT. 0009), 1839: *Nagy Ág* (F. 4: 177), 1853: *Flusz Nagy ágh* (AT. 0227/7), 1855: *Nagy Ág Fl.* (FK), 1858: *Nagy Agh Fluss* (AT. 0327/05), 1864: *Надяк рѣка, Nagyág folyó, Nagy Aggh folyam* (Kat.), 1865: *Nagyág* (Hunfalvy 3: 331), 1876: *Nagy-ág* (Szilágyi 92), 1899: *Nagy-ág (Szroicza)* (FKözl.), 1910: *Nagy Ág* (HBÁT), 1939: *Nagyág* (SzSzBML. 468), 1940: *Nagyág* (FKözl.), 1942: *Nagyág* (FKözl.). A víznévhez l. m. *nagy mn.* (ÉrtSz. 5: 98-101), illetve m. *ág* 'folyóág, elágazás' fn. (FKnT. 71, FTSz.). A név *Huszt*-előtagja a szomszédos anyaközségre utal. Az 1944-es helységnévtár a falut *Túlanagyágtelep* néven említi, ehhez vö. 1905: *Túl a nagyág vizen dülő* (S. 198). A *túl* névtutó előrehozása Máramarosban és Ugocsában gyakori jelenség. A korábbi ruszin *Зарѣковъ* névhez l. ukr. *zarika* 'folyón túli terület, folyómenti lapály' fn. (Rudnicki 33-4). A *Nagy-ág* folyó párhuzamos ruszin neve *Rika*, vö. 1863: *Рѣка потокъ, Rika Bach* (S. 204), 1864: *Надяк рѣка, Nagyág folyó, Nagy Aggh folyam* (Kat.), 1903: *Rieka patak* (S. 204), 1957: *Pika, Река* (КРУ. 19), 1979: *Pika* (СГУ 462), 1991: *Пика* (TK). Ehhez l. ukr. *peka~rika* 'folyó' fn. (Csopoj 354, СУМ 8: 574-5, Rudnicki 29), ami szintén szerepet játszhatott a ruszin név létrejöttében. Az 1946-tól hivatalos ukrán *Зарічне* névalak jelentése tkp. 'Rikán v. folyón túli (falu)', az ukr. *заріччя* 'folyón túli terület, folyómenti lapály' fn. (Maruszenko 229), ukr. N. *зарѣчье* 'ua.' fn. (Sztripszky 1924/2007: 119) nőnemű -н(а) mn. képzős alakja. Huszt külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Huta, Гута 'település Ungvártól É-ÉK-re'

1691: *Hutta* (UC. 157: 66), *Officina Vitriaria Huta vocata* (UC. 63: 24), 1701: *Officina vitriaria Hutta vocata* (UC. 115: 27), 1718: *Officina Vitriaria Seu Hutta* (UC. 10: 21), 18. sz. első fele: *Huta* (BéIU), 1727-8: *Officina Vitriaria, seu Hutta* (UC. 105: 4), 1732-4: *Hutta* (UC. 105: 5), 1735: *Hutta* (UC. 105: 6), 1752: *Hutta* (UC. 72: 41a), 1765: *Kis-Hutta, Nagy-Hutta* (Kam. 0192a), 1768: *Huta* (ComUng. 40), 1773: *Hutta* (LexLoc. 287), 1777: *Hutta* (UC. 3: 34), 1782-4: *Stara Hutta* (EKFT), *Óhutta és Újhutta* (Pók 2002: 54), 1788: *Hutta* (HT. 0021:1), 1789: *Hutta* (HT. Div. X. 21: 2), 1792: *Hutta* (Kam. 1437: 1), 1799: *Huta, Öreg Huta* (Vályi 2: 209), 1800: *Ó-Hutta, Új-Hutta* (TÜng), 1806: *Huta* (UV), 1808: *Huta, Huté, Huti* (Lipszky: Rep. 257), 1824-62: *Hutta* (MKFT), 1837: *Hutta* (F. 3: 377), 1838: *Huta* (Schem. 71), 1851: *Hutta* (F. 2: 127), 1863: *Hutta* (Hnt), 1865: *Hutta* (PestyU), 1872-84: *Hutta* (HKFT), 1873: *Hutta* (Hnt), 1877: *Hutta* (Hnt), 1882: *Hutta* (Hnt), 1888: *Hutta* (Hnt), 1892: *Hutta* (Hnt), 1895: *Hutta* (Hnt), 1898: *Hutta* (Hnt), 1900: *Hutta* (Hnt), 1902: *Hutta* (Hnt), 1904: *Unghuta* (Mező 1999: 154), 1907: *Unghuta* (Hnt), 1910: *Гута* (ЕКУР), 1913: *Unghuta* (Hnt), 1915: *Unghuta* (UT), 1918: *Unghuta* (UT), 1923: *Huta, Hutta, Гута* (PR), 1925: *Huta* (PR), 1927: *Huta* (Hnt), 1929: *Huta* (ChM. 413), 1931: *Huta* (MPR), 1939: *Unghuta, Гута* (BK. 782), 1941: *Unghuta* (Hnt), 1944: *Unghuta, Гута* (Hnt), 1946: *Гута* (УРCP), 1968: *Гута* (3O), 1969: *Гута* (IMCY), 1976: *Гута* (TK), 1983: *Гута* (3O), 2017: *Гута* (БРУ).

■ Huta 17. század végi alapítású helység a történelmi Ung megyében. A *Huta* helységnév ruszin vagy magyar eredetű, az ukr. *гута* 'üveggyár' fn. (Csopoj 62, СУМ. 2: 200, Hrin-

csenko 1: 344, Murzajev 166), m. *huta* 'vas, acél és fém olvasztására való kemence, kohó, üveghuta' fn. (ÉrtSz. 3: 394) származéka, l. még szlk. *huta* 'ua.' fn. (SLEX). Építménynévből keletkezett névátvitellel a falu a határában egykor állt üveghutáról kapta a nevét. A vidéken II. Rákóczi Ferenc idejében létesültek üveghuták a tokaji borospalackok gyártására (vö. Csiffáry 130). „Ungvártól 1 7/8 mért földnyire a' hegyek 's erdőségek között egy tisztason három külön vált völgyekbe fekvő, 's mint egy három kis falut képező, de egy falusi bíróság alatti község – Ó Új és Üveg v Sklena hutának neveztetik, hajdan üveg hutái voltak, de most már nem műveltetnek...” (PestyU). A 18. század végén kisebb telepek alkothatták, ezeket az Ó- (vagy Öreg-) és Új- jelzőkkel jelölték. A *huta* fn. 'üveghuta' jelentésben nemcsak a kárpátaljai, hanem a hágón túli ukrán nyelvjárásokban is előfordul. Az ukrán nyelvemlékekben ebben a jelentésben a 17. századtól adatolható (vö. Dzendzelivszkij 1969: 45-6). Dzendzelivszkij úgy véli, hogy a kárpátaljai üveghuták, majd ezek nyomán a *Huta* helységnevek szlovák és cseh üveggyártó mestereknek a vidékre költözése révén terjedtek el, vö. még *Polenahuta*, *Izvorhuta* (uo.). Egy 1701-es urbárium szerint a helységet *Mathias Verelik* nevű petróci személy bérlí, de a településen további lakosok is vannak, akik ólom- és faablakkészítéssel, üvegvágással foglalkoznak, név szerint *Matthias Lengyel*, *Petrus Kusnyerik*, *Stanislaus Lengyel*, *Petrus Czago*, *Georgius Üveges*, *Joannes Kohutko*, *Thomas Brozenko* (UC. 115: 27). Az ország más vidékein nagy számban előforduló *Huta* településektől való megkülönböztetés céljából 1904-ben, az országos helységnévrendezés során a megyei hovatartozásra utaló *Ung-* előtag került a névbe (Mező 1999: 154), de l. még szintén Ungban *Polenahuta* a Turja völgyében, illetve Beregben *Izvorhuta*. A hivatalos ukrán *Гума* a történelmi név átvétele.

Iglinc, Лінці 'település Ungvártól K-re'

1417: *Ilyapataka?* (Engel 1985: 979), 1543: *Iglýncz* (Dica), 1550: *Iigliinch*, 1574: *Iglencz* (uo.), 1603: *Ighlincz* (UC. 54: 47), *Iglýncz* (UC. 54: 48), 1625: *Iglincz* (Dica), 1650: *Iglencz* (UC. 54: 50), 1661-6: *Iglincz* (UC. 68: 42), 1670: *Iglencz* (UC. 9: 40a), 1671: *Iglencz* (UC. 37: 43), 1673: *Iglencz* (UC. 44: 24), 1678: *Igléncz* (UC. 42: 11), 1680-as évek: *Igléncz* (UC. 65: 2), 1682-4: *Iglincz* (UC. 15: 19), 1684: *Iglincz* (UC. 42: 65), 1688: *Igléncz* (UC. 82: 75), 1690: *Igléncz* (UC. 2: 13), 1691: *Iglincz* (UC. 54: 67), 18. sz. eleje: *Ighlencz* (UC. 110: 73), 1715: *Iglincz* (MNL), 1718-9: *Iglincz* (UC. 105: 3), 1720: *Iglincz* (MNL), 18. sz. első fele: *Iglincz* (BéIU), 1741: *Iglincz* (GK. 89), 1747: *Iglincz* (GK. 114), 1773: *Iglincz* (LexLoc. 285), 1780: *Iglintz* (MCU), 1782-4: *Ignecz oder Lincze* (EKFT), 1788: *Iglencz* (HT. 0021:1), 1789: *Igléncz* (HT. Div. X. 21: 2), 1799: *Iglintz* (Vályi 2: 213), 1800: *Iglincz* (TUng), 1806: *Iglintz* (UV), 1808: *Iglincz*, *Linec*, *Hlinéc*, *Iglinéc* (Lipszky: Rep. 259), 1824-62: *Iglincz s. Linczi* (MKFT), 1828: *Iglincz* (VUng), 1837: *Iglincz* (F. 3: 372), 1838: *Iglincz* (Schem. 75), 1851: *Iglincz* (F. 2: 129), 1856: *Iglincz*, *Linecz* (MOK), 1857-9: *Iglincz* (CU), 1863: *Iglincz*, *Linczi* (Hnt), 1870: *Iglincz* (UT), 1872-84: *Iglinc*, *Lyinci* (HKFT), 1873: *Iglincz*, *Lyinci* (Hnt), 1877: *Iglinc*, *Lynici* (Hnt), 1882: *Iglinc*, *Lynici* (Hnt), 1888: *Iglincz*, *Lyinci* (Hnt), 1892: *Iglincz*, *Lynici* (Hnt), 1895: *Iglincz* (Hnt), 1898: *Iglincz* (Hnt), 1900: *Iglincz* (Hnt), 1902: *Iglincz* (Hnt), 1904: *Unggesztenyész* (Mező 1999: 154), 1907: *Unggesztenyész* (Hnt), 1910: *Лінці* (EKYP), 1913: *Unggesztenyész* (Hnt), 1915: *Unggesztenyész* (UT), 1918: *Unggesztenyész* (UT), 1923: *Lince* (*Ihlince*), *Unggesztenyész*, *Лънцъ* (PR), 1925: *Lince* (PR), 1927: *Lince* (Hnt), 1929: *Lince* (ChM. 647), 1931: *Lince* (MPR), 1939: *Iglinc*, *Линцы* (BK. 782), 1941: *Iglinc* (Hnt), 1944: *Iglinc*, *Линцы* (Hnt), 1946: *Лінці* (YPCP), 1968: *Лінці* (3O), 1969: *Лінці* (IMCU), 1983: *Лінці*, *Линцы* (3O), 1991: *Линцы* (TK), 2017: *Лінці* (BPY).

■ *Iglinc* a 16. század első felében települt a történelmi Ung megyében, a *Sztára* patak völgyében. Az *Iglinc* helységnév Mizser Lajos szerint lengyel eredetű, a szl. **glina* 'agyag' fn. (Smilauer 65, ЭССЯ. 6: 125-6) > *glinec* 'agyagásó' fn. származéka, a helységnév jelentése tkp. 'az agyagásók faluja' (Mizser 2007: 105-6). A magyar névhasználatban a név elején található msh-torlódást feloldották. Szlovák és ruszin eredete a megőrzött g miatt kizárható, l. szlk. *hlina* 'agyag' fn. (SLEX), ukr. *глина* 'ua.' fn. (Csopoj 53). Engel Pál felveti, hogy a település megegyezik a 15. század elején említett *Ilyapataká*-val, tényekkel azonban ezt nem támasztja alá (Engel 1985: 979). Ilyen patakot *Zaricsó* határában találunk, vö. *Iljiv* 'az Ung j. á. Zari-

csó (Зарічово) h.' 1795: *Ilyu Potok* (Kam. 0207), 1824-62: *Ilya Thal Bach* (MKFT), 1935: *Ilijuv, Ilišov* (W. 44, 60), 1973: *Ил'ю* (СГУ 221), 1979: *Іліів* (uo.). Az országos helységnév-rendezés során, 1904-ben a település nevét *Unggesztenyés*-re magyarosították (Mező 1999: 154). 1939-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Линці* a történelmi névből ered. Az 1603-as urbárium szerint soltészai: *Petrus Sandor, Helias Soltez, Fran. Soltez* özvegye és *Simon Soltez* özvegye. A lakosok *Battiko, Jakel, Farkas, Paal, Pomich, Kowach, Zinakop, Zaba, Zap, Kachka, Haurilo, Maranich, Papp, Danko, Paszikay, Soltez, Lengiel* stb. családnévűek (UC. 54: 47).

Ignéc, Зняцьово 'település Munkáctól Ny-ra'

1248: *Ignech* (Gy. 1: 541), 1386: *Ignech* (DL. 71891), 1387: *Ignech* (ZsO. 1: 32), 1390: *Ignech* (uo. 1: 178), 1400: *Ignech* (uo. 2: 13), 1402: *Ignech* (Perényi 131), 1417: *Ignech* (DL. 221007, ZsO. 6: 222), 1418: *Ignech* (ZsO. 6: 471), 1444: *Ignecz* (DL. 71968), 1446: *Ignecz* (DL. 13963), 1476: *Ignecz* (DL. 17783), 1479: *Ignecz* (Neumann 98), 1480: *Ignecz* (ZO. 11: 276), 1493: *Ignecz* (Neumann 103), 1530: *Ignutz* (Dica), 1533: *Ignecze*, 1541: *Ignech*, 1542: *Ighnetz*, 1543: *Ignech*, 1544: *Ignech*, 1546: *Ignecz*, 1548: *Ignech*, 1549: *Ignech*, 1550: *Ignecz*, 1552: *Ignecz*, 1554: *Ignecz*, 1564: *Ignecz*, 1568: *Ignecz*, 1570: *Ignecz*, 1572: *Ignecz*, 1576: *Ignech*, *Ignecz*, 1582: *Ignecz*, 1588: *Ignecz*, 1596: *Ignech*, 1599: *Ignecz* (uo.), 1600k.: *Ighnecz* (UC. 5: 19), 1600: *Ignecz* (Dica), 1602: *Ignecz* (uo.), 1603: *Ighnecz* (UC. 54: 47), *Ignech* (Dica), 1609: *Ignecz*, 1610: *Ignecz*, 1619: *Ignech*, 1620: *Ignecz* (uo.), 1674: *Ignocz* (UC. 7: 31), 1678: *Ignéc* (UC. 42: 11), 1680-as évek: *Ignéc* (UC. 65: 2), 1682-4: *Ignéc* (UC. 15: 19), 1684: *Ignéc* (UC. 42: 66), 1690: *Ignéc* (UC. 120: 17), *Ignéts* (UC. 2: 13), *Ighnéc* (UC. 6: 90), 1691: *Ignéc* (UC. 54: 67), 1692: *Ignéc* (UC. 54: 71), 18. sz. eleje: *Ighnecz* (UC. 110: 73), 1701: *Ignicz* (UC. 54: 80), *Ignecz* (UC. 2: 15), 1705: *Ignicz* (UC. 54: 81), 1720: *Ignéc* (MNL), 1744: *Зняцьова* (Panykevics 165), 18. sz. közepe: *Ignecz* (UC. 104: 84), 1750: *Ignicz* (MCB), 1760: *Ignicz* (BT), 1773: *Ignéc*, *Ignicz*, *Znyacsowa* (LexLoc. 49), 1782-4: *Ignecz oder Zsnanczovo* (EKFT), 1788: *Ignétz* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Ignicz, Znyacsovu* (Vályi 2: 213), 1800: *Ignicz, Znyaczova* (TBer), 1808: *Ignicz, Ignéc, Ignácowa, Sñacowa, Sznyczová* (Lipszky: Rep. 259), 1824-62: *Sñacowa h. Ignéc* (MKFT), 1828: *Ignétz* (VB), 1837: *Ignicz, Znyaczovo* (F. 3: 70), 1838: *Ignéc* (Schem. 47), 1851: *Ignicz, Znyaczovo* (F. 2: 130), 1856: *Ignéc* (*Ingaczove*) (!) (MOK), 1857-9: *Snacova* (*Ignéc*) (CU), 1863: *Ignecz, Inyaczovo* (Hnt), 1864-5: *Ignéc, Znyacovo* (PestyB), 1870-1: *Ignéc* (MÁT), 1872-84: *Ignéc, Znjačova* (HKFT), 1873: *Ignéc, Znyakova* (Hnt), 1877: *Igléc* (!), *Znyacova* (Hnt), 1882: *Ignéc, Znyacova* (Hnt), 1888: *Ignéc* (Hnt), 1892: *Ignéc* (Hnt), 1895: *Ignéc* (Hnt), 1898: *Ignéc* (Hnt), 1900: *Ignéc* (Hnt), 1902: *Ignéc* (Hnt), 1907: *Ignéc* (Hnt), 1910: *Зняцьово* (ЕКУР), 1913: *Ignéc* (Hnt), 1923: *Zniacjovo, Ignéc, Зняцьово* (PR), 1925: *Zñačovo* (PR), 1927: *Zñačovo* (Hnt), 1929: *Zñacovo* (ChM. 1466), 1931: *Zñačovo* (MPR), 1939: *Ignéc, Зняцево* (BK. 784), 1941: *Ignéc* (Hnt), 1944: *Ignéc, Зняцево* (Hnt), 1946: *Зняцеве* (УРСР), 1968: *Зняцеве* (ЗО), 1969: *Зняцеве* (ІМСУ), 1983: *Зняцеве, Зняцево* (ЗО), 1991: *Зняцево* (TK), 1995: *Зняцьово* (ВРУ), 2017: *Зняцьово* (uo.).

■ Ignéc Árpád-kori település a történelmi Bereg megye nyugati részén, a *Sztára* és a *Latorca* folyók között. Az *Ignéc* helységnév szláv eredetű, Kiss Lajos szerint a név töve a személynévi használatú cs. *hnúj* < R. *gnoj* 'trágya, genny' fn., szl. **gnojь* 'ua.' fn. (ЭССЯ. 6: 179, Šmilauer 67), ami etimológiailag azonos a m. *ganěj* főnév szláv előzményével. Az *Ignéc* helységnév egy feltételezett **Gnojovec* név átvétele lehet, ami a **Gnoj* szn. szl. **-ovъсь* képzős származéka. Ugyanakkor ómagyar kori személynévi változatát nem tudjuk adatolni, de l. ukr. *Гнойовий* csn. (Regyko 95). A magyar névhasználatban **Gnojovec* > *Gnovec* > *Ignovec* > *Ignec* változás mehetett végbe a szó eleji mássalhangzó-torlódás miatt. Középkori lakossága zömmel magyar, később azonban elruszinosodott. Az 1603-as urbárium szerint soltészai *Gregorius, Matthaeus* és *Johannis* nevet viseltek, a lakosok *Beke, Orban, Cheresnye, Magiar, Zéél, Molnar, Nyry, Zeőch, Vyry, Mag, Anthalyk, Kalniki, Farkas, Dubroki, Koppin, Ghereny, Kowach, Melles, Simon, Thooth, Cheke, Fwrtes, Fazekas, Laczo, Kerwleő* családnévűek, ami magyar többségre utal (UC. 54: 47). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Зняцево* névalak szlávosítás

eredménye (FNESz., *Ignéc*), a történelmi név birtoklást kifejező ukr. *-es(o)* képzős alakja (vö. Kupcsinszka 769).

Ilkóc, Ільківці
'település Munkácstól É-ra'

1543: *Ilka* (Dica), 1544: *Ilka* (uo.), 1570: *Ilko falua* (UC. 18: 22), 1572: *Ilko Ffalwa* (Dica), 1576: *Ilkofalua, Ilkofalwa*, 1599: *Ilko Falua, Ilkofalua* (uo.), 17. sz. eleje: *Illkocz* (UC. 88: 9), 1600: *Ilko Fala, Ilko Falva* (Dica), 1602: *Ilko Falua* (uo.), 1608: *Vilkofalva* (Lehoczky 3: 311), 1610: *Ilkofalwa, Ilkoffalwa* (Dica), 1613: *Illkofalva, Illkoffalua* (UC. 18: 25), 1622: *Ilkofalva* (UC. 18: 26), 1625: *Ilykofalva* (UC. 18: 28), 1627: *Ilkoffalua* (UC. 18: 30), 1634: *Ilykofalua* (UC. 101: 73), 1635: *Ilikofalua* (KirK. 8.99), 1645: *Ilyko Falva* (Makkai 366, UC. 19: 1), 1688: *Hinkócz* (UC. 19: 6), *Praedium Hinkócz* (UC. 19: 5), 1690: *Deserta Hinkocz als. Ilyko Falva* (UC. 19: 7), 17. sz. vége: *Hinkocz seu Ilykufalva* (UC. 20: 23), 1700: *Hinkócz seu Ilykofalva* (UC. 19: 9), 1701: *Hinkocsfalva* (UC. 2: 15), 1702: *Hiukocz* (UC. 19: 12), 1704: *Hlyüku* (UC. 20: 4), 1705: *Hillkocz seu Ilyku Falva* (UC. 20: 1), 1714: *Hlynka* (UC. 20: 2), 1715: *Hilkocz* (MNL), *Hlyka* (UC. 20: 5), 1718: *Hilkocz* (UC. 151: 21), 1720: *Hilkocz* (MNL), 1725: *Hilkovez* (UC. 124: 6), 1773: *Hilkocz, Hilkócz, Ilkócz* (LexLoc. 51), 1782-4: *Jiukowice* (EKFT), 1788: *Hilkotz* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Hilfkócz v. Ilkocz* (Vályi 2: 174), 1800: *Hilkócz, Jlkócz* (TBer), 1808: *Hilkócz, Ilkócz, Hylkowce, Hilkücz* (Lipszky: Rep. 241), 1824-62: *Hilkocz, Hilkuczi* (MKFT), 1828: *Ilkótz* (VB), 1837: *Ilkócz, Giwkuwci* (F. 3: 70), 1838: *Ilkócz* (Schem. 47), 1851: *Ilkócz, Giwkuwci* (F. 2: 132), 1856: *Ilkócz* (MOK), 1857-9: *Ilykócz* (CU), 1863: *Ilykotz* (Hnt), 1864-5: *Ilykócz, Jiükitzi* (PestyB), 1870-1: *Ilkócz* (MÁT), 1872-84: *Jlykóc* (HKFT), 1873: *Ilkóc, Ivkuwci* (Hnt), 1877: *Ilkóc, Jivkuwci* (Hnt), 1882: *Ilkóc, Jivkuwci* (Hnt), 1888: *Ilkócz* (Hnt), 1892: *Ilykócz* (Hnt), 1895: *Ilykócz* (Hnt), 1898: *Ilykócz* (Hnt), 1900: *Ilykócz* (Hnt), 1902: *Ilykócz* (Hnt), 1904: *Ilkó* (Mező 1999: 156), 1907: *Ilkó* (Hnt), 1910: *Ільківці, Івківці, Івкувці* (EKYP), 1913: *Ilkó* (Hnt), 1923: *Ilkovce* (*Jivkovce*), *Ilykócz, Ількович* (PR), 1925: *Ilkovce* (Hnt), 1927: *Ilkovce* (Hnt), 1929: *Jivkovce* (ChM. 481), 1931: *Ilkovce* (MPR), 1939: *Ilkóc, Ільковцы* (BK. 784), 1941: *Ilkóc* (Hnt), 1944: *Ilkóc, Ільковцы* (Hnt), 1946: *Ільківці* (YPCP), 1968: *Ільківці* (3O), 1969: *Ільківці* (IMCY), 1983: *Ільківці, Ільковцы* (3O), 1991: *Ільковцы* (TK), 2017: *Ільківці* (BPU).

■ Ilkóc a 16. század elején települt a történelmi Bereg megyében, a *Viznice* folyó völgyében. Az elsődleges *Ilkófalva* helységnév magyar eredetű, az ukr. *Ількó, Ільків* csn.-nek (Csucska 2005: 241, Regyko 117, Dujcsak 2003: 125) és a birtokos személyjellel ellátott *falva* főnévnek az összetétele. A személynév az ukr. *Ілля* 'Illés' kn. (Csopaj 135, Hrincsenko 4: 552) *-ko* kics. képzős becézett formája, ami Mizser Lajos szerint a magyarban is létrejöhett az *Illés* kn. *-kó* képzős alakjaként (Mizser 2007b: 106). Figyelembe vehetjük még a név származtatásánál a m. *Ilkó, Ilkú* családnevet is (CsnSz. 491, ÚMCsT. 486). A falut telepítő kenézéről nevezték el, aki ruszin ember lehetett. Lehoczky arról tesz említést, hogy Mágócsi Ferenc 1608. január 30-án kenézi szabadságot adott „Vilkai Ivánnak s testvéreinek avégből, hogy *Vilkafalut* alapítsanak, s a telepre idegen jobbágyokat szállítsanak. E kenéz utódait 1649-ben Ilkoaknak nevezték s róluk a falut ekkép az oroszok által. Egyébként megjegyzi azon évi úrbér, hogy a kenézek a szomszéd Trosztaniczán laknak, mivel a kijelölt új helység területén félelmes a medvék s más ragadozó állatok miatt lakniok, kértek egy erdőterületet, melyen letelepednének s biztos házakat építhetnének” (Lehoczky 3: 311). A település azonban jóval korábbi alapítású, s a 16. századi összeírásokban is szerepel. A 17. század elejére datált urbárium szerint a kenéze *Ilkocz Péter*, mellette még *Ilko Ilyés*-t említik (UC. 88: 9). 1613-ban *Ilko Péter* a főkenéz, de a kenézségben együtt lakik vele *Ilko János, Lukács* és *Janko*. Rajtuk kívül *Illies Mihály* és *Mada Sandor* adózik még a faluban (UC. 18: 25). A magyar nevet a 18. században kiszorította a párhuzamos névadással keletkezett ruszin *Ільковцы* változat, ami a személynév birtoklást kifejező ukr. *-ivci* képzős származéka, jelentése tkp. 'Ilkó emberei, házanépe'. A magyar névhasználatban ebből szabályos változással *Ilkóc* alak jött létre. Az *Ilkóc* nevet 1904-ben, az országos helységnévrendezés során *Ilkó*-ra magyarosították (Mező 1999: 156). 1939-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos *Ільківці* ennek az irodalmi ukránhoz igazított alakja.

Понса, Ильница
'település Ilosvától ÉK-re'

1439: *Yeloncza* (Perényi 225), *Ÿeloncza* (DL. 70887), 1450: *Ilonca* (Cs. 1: 416), 1454: *Iloncza* (DL. 105781), 1483: *Ilonca* (DL. 105783), 1530: *Ilontza* (Dica), 1543: *Iloncha*, 1544: *Iloncha*, 1546: *Yloncza*, 1548: *Yloncha*, 1549: *Iloncha*, 1552: *Iloncza*, 1564: *Iloncza*, 1568: *Iloncza*, 1570: *Ilonczia*, *Ilonczya*, *Iloncza*, 1572: *Iloncza*, 1576: *Iloncha*, 1582: *Iloncha*, *Iloncza*, 1588: *Iloncha*, 1596: *Iloncha*, 1599: *Iloncha*, 1600: *Ilonczah*, *Ilonczia*, 1602: *Iloncza*, *Ilonza*, 1603: *Iloncha*, 1609: *Iloncha*, 1610: *Iloncza*, 1619: *Iloncza*, 1620: *Iloncza* (uo.), 17. sz. közepe: *Iloncza* (UC. 142: 40), 1670: *Iloncza* (UC. 9: 40a), 1673: *Iloncza Falva* (UC. 156: 6), 1678: *Iloncza* (UC. 42: 11), 1679: *Iloncza* (UC. 15: 26), 1680-as évek: *Iloncza* (UC. 65: 2), 1682-4: *Iloncza* (UC. 15: 19), 1688: *Illoncza* (UC. 142: 29), 1690: *Iloncza* (UC. 2: 13), 1693: *Illica* (Hodinka 371), 1712: *Iloncza* (UC. 156: 19), 1714: *Iloncza* (UC. 156: 22), 1715: *Iloncza* (MNL), 1720: *Iloncza* (MNL), 1721: *Illoncza* (UC. 46: 59), 1730-40: *Iloncza* (UC. 156: 26), 1741: *Jilnics* (GK. 494), 1742: *Illicze* (UC. 40: 3), 1747: *Illoncza* (GK. 491), 1750: *Iloncza* (MCB), 1760: *Iloncza* (BT), 1773: *Ilontza*, *Jilnicza* (LexLoc. 49), 1782-4: *Illnice Rosn*: *Ilonca* (EKFT), 1788: *Iloncza* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Illoncza*, *Illicze* (Vályi 2: 219), 1800: *Iloncza*, *Jillicze* (TBer), 1808: *Illicza*, *Illica*, *Iloncza*, *Illoncza* (Lipszky: Rep. 261), 1824-62: *Iloncza* (MKFT), 1828: *Ilontza* (VB), 1837: *Iloncza* (F. 3: 76), 1838: *Iloncza* (Schem. 41), 1851: *Iloncza* (F. 2: 133), 1863: *Iloncza*, *Illicza* (Hnt), 1872-84: *Illica*, *Ilonca* (HKFT), 1873: *Ilonca*, *Illica* (Hnt), 1877: *Ilonca*, *Illica* (Hnt), 1882: *Ilonca*, *Illica* (Hnt), 1888: *Iloncza*, *Illicza* (Hnt), 1892: *Iloncza*, *Illicza* (Hnt), 1895: *Iloncza* (Hnt), 1898: *Iloncza* (Hnt), 1900: *Iloncza* (Hnt), 1902: *Iloncza* (Hnt), 1907: *Iloncza* (Hnt), 1910: *Ильница* (EKYP), 1913: *Iloncza* (Hnt), 1923: *Illica*, *Iloncza*, *Ильница* (PR), 1925: *Illica* (PR), 1927: *Illice* (Hnt), 1929: *Illice* (ChM. 448), 1931: *Illice* (MPR), 1939: *Понса*, *Ильница* (BK. 785), 1941: *Ilonca* (Hnt), 1944: *Понса*, *Ильница* (Hnt), 1946: *Ильница* (URCP), 1968: *Ильница* (ЗО), 1983: *Ильница*, *Ильница* (ЗО), 1991: *Ильница* (TK), 2017: *Ильница* (BPU).

■ *Ilonca* a 15. század elején települt Ilosva közelében, a történelmi Bereg megye délkeleti részén. Az *Ilonca* helységnév szláv eredetű, víznévből jött létre névátvitellel, vö. *Illyicska* 'az Ilosva b. á. *Понса* (Ильница) h.' 1674-5: *fluvio Iloncza* (UC. 31: 1), 1824-62: *Jlnitza B.* (MKFT), 1865: *Jlnicska patak* (Kat.), *Illiczki patak* (S. 66), *Illicska patak* (uo.), *Ilonczai patak* (Hunfalvy 3: 334), 1872-84: *Jlniczka p.* (HKFT), 1909: *Illicska patak* (S. 66), 1910: *Illiczka* (HBÁT), 1929: *Илличка*, *Илличка* (Petrov 42-3), 1935: *Illiczka*, *Ильничка* (W. 54, 60), 1939: *Illiczka* (SzSzBML. 468), 1979: *Ильничка* (CGY 222). A pataknev a szl. **ilь* 'iszap, sár' fn. (Šmilauer 83, ЭССЯ. 8: 221) vagy a **jьlonь(jь)* 'sáros' mn. (ЭССЯ. 8: 220-1) szl. *-*ic(a)* kics. képzős származéka lehet. Haborak az Ivano-Frankivszk megyei *Ильница* víznevet az ukr. N. *ильний* 'fenyves' mn.-ból eredezteti, vö. *ilь* 'fenyő' fn. (Haborak 2003: 104, НучНов. 67). A magyar névhasználatban a két nyílt szótagos tendencia nyomán *Ilovnica* > *Ilonca* változás történt. A patak újabb *Illyicska* neve ukr. -*чка* kics. képzővel keletkezett. Lucsik a helység- és víznevet a szl. **ilьnъ* 'len' főnévből, ill. egy ukr. N. *ильняний* 'lenes' melléknévből magyarázza (Lucsik 234), ennek azonban nincs alapja. Melich János az erdélyi *Ilonca* pataknevet egy román *Ialomîța* származékának tartja, így annak etimológiája valószínűleg nem hozható kapcsolatba a beregi névvel (Melich 1924: 172). A hivatalos ukrán *Ильница* a történelmi ruszin név átvétele.

Ilonokújfalu, Онок
'település Nagyszőlőstől É-ra'

1558: *Wyffalw* (KirK. 3647), 1598: *Ilonok-Ujfalv* (Kázmér 154, Szabó 374), 1689: *Ilonok Uy falu* (UC. 34: 39), 1690: *Ilonak Ujfalv* (UC. 65: 55), 17. sz. vége: *Ilonok Uyfalv* (UC. 32: 26), 1713: *Ilonak Uyfalu* (UC. 34: 45), 1715: *Ilonak Uyfalu* (MNL), 1720: *Ilonak Ujfalv* (MNL), 18. sz. első fele: *Ujfalv*, *Onük* (BélUg), 1740: *Ujfalv* (UgT.), 1741: *Onok* (GK. 500), 1756: *Ujfalv* (Kam. 0303: 2), 1773: *Ilonok Uj Falu*, *Onuk* (LexLoc. 284), 1775: *Ilonok=Ujfalv* (ÚrbTab.), 1782-4: *Uj falu* (EKFT), 1786: *Ilonokújfalu* (HT. Div. XVIII: 10), 1788: *Ilonokújfalu* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Ilónok Ujfalv* (Vályi 2: 219), 1800: *Ilonok-*

Ujfalú, Onuk (TUG), 1808: *Újfalú (Ilonok-), Onuk* (Lipszky: Rep. 703), 1824-62: *Inok, Ilonokujfalú* (MKFT), 1825: *Ilonokujfalú* (HT. Div. XII. 22), 1828: *Ilonok-Ujfalú* (VU), 1838: *Ilonok-Ujfalú* (Schem. 66), 1839: *Ilonok-Ujfalú, Onuk* (F. 4: 417), 1851: *Ujfalú (Ilonok)* (F. 4: 233), 1856: *Ilonok-Ujfalú* (MOK), 1857-9: *Ilonok-Ujfalú* (CU), 1863: *Ilonok-Ujfalú* (Hnt), 1865: *Ilonok ujfalú, Elanük* (PestyU), 1870-1: *Ilonok Ujfalú* (MAT), 1872-84: *Ilonok-Ujfalú, Onük* (HKFT), 1873: *Ilonok-Ujfalú, Onük* (Hnt), 1877: *Ilonok-Ujfalú, Onük* (Hnt), 1882: *Ilonok-Ujfalú, Onük* (Hnt), 1888: *Ilonok-Ujfalú* (Hnt), 1892: *Ilonok-Ujfalú* (Hnt), 1895: *Ilonok-Ujfalú* (Hnt), 1898: *Ilonok-Ujfalú* (Hnt), 1900: *Ilonok-Ujfalú* (Hnt), 1902: *Ilonokujfalú* (Hnt), 1907: *Ilonokujfalú* (Hnt), 1910: *Онук* (EKYP), 1913: *Ilonokujfalú* (Hnt), 1918: *Ilonokujfalú* (UGT.), 1923: *Onuk, Ilonokujfalú, Онок* (PR), 1925: *Onuk* (PR), 1927: *Onýk* (Hnt), 1929: *Onok* (ChM. 910), 1931: *Onyk* (MPR), 1939: *Ilonokujfalú, Онок* (BK. 787), 1941: *Ilonokujfalú* (Hnt), 1944: *Ilonokujfalú* (Hnt), 1946: *Онок* (YPCP), 1968: *Онок* (30), 1969: *Онок* (IMCY), 1983: *Онок* (30), 1991: *Онок* (TK), 2017: *Онок* (BPY).

■ Ilonokujfalú a 16. század közepén települt a történelmi Ugocsa megye északi részén fekvő hegyvidék szívében. „A nagyszőlősi hegység rutén települési vidékének egyik késői települése a hegység nyugati oldalában az Ilonok nevű patak mentén. Először 1598-ban, a dicaadójegyzékben találkozunk vele. Ekkor 24 jobbágyházat számláltak össze a faluban, mely a szőlősi Perényi-uradalom tartozékát képezte. A lakosság zömét szolgáltató rutén rétegben – miként általában a Nagyszőlősi hegység többi rutén jellegű településeiben is – némi magyar elem helyezkedett el, melynek a lakosság nyelvére gyakorolt hatása újabb rutén hullámok lerakódása után még a XVIII. sz. második felében is kifejezésre jutott. A falu első települői, miként a helységnevekből képzett nevekből következtetni lehet, a közeli beregi- és mármaros-megyei hegyvidékről (*Ilosvai, Medenczi, Ravazmezey, Brodi, Rokamezey, Zolyvay*) és a szomszédos ugocsai falvakból (*Cziongovay, Kraszlay*) kerültek ki” (Szabó 374). Az *Ilonokujfalú* helységnév magyar eredetű, az *Ilonok* víznévnek és a m. *újfalú* ’később épült település (rész)’ (FKnT. 319) főnévnek az összetételével keletkezett. A falu az *Ilonok patak* mentén települt, s helyzetéről kapta a nevét, vö. *Ilonok* ’a Szalva j. á. Ilonokujfalú (Онок) h.’ 1351: *Ilunukrumlasa* (Perényi 61), 1357: *Ilulnukpataka, magnum Ilulnuk* (uo. 68), 1389: *Ilulnukpataka, magnum Ilulnukpataka, Kisebb Ilulnuk* (DocVal. 351), 1509: *Ilonok* (Szabó 427), 1780: *Ilonokpatak* (uo.), 1786: *R: Unuk* (HT. Div. 18: 0010), 1864: *Ilonok P.* (Kat. Ugocsa 001-035), 1865: *Ilovnak patak* (Kat., *Salánk*), *Онокъ патакъ* (Kat., *Ilonokujfalú*), 1872-84: *Ilonok vize* (HKFT), 1887: *Ilonok víz* (Szabó 427), 1910: *Ilonok víz* (HBÁT), 1925: *p. Ilonok* (PR), 1929: *Оночок* (Petrov 34), 1935: *Onok, Онок* (W. 53, 62), 1939: *Ilonok* (SzSzBML. 468), 1941: *Ilonok vize* (SzSzBML. 598), 1979: *Оночок* (CGY 399). A víznév egy szl. **Ilonьnikъ* név átvétele, ami a szl. **ilь* ’iszap, sár’ fn. (Šmilauer 83), **ьlonь* (jь) ’sáros’ mn. (Trubacsev 8: 220-1) szl. *-*nik* képzős származéka (FNESz, *Ilonokujfalú*, Kocán 2017a: 46). Szabó István szerint a vízfolyás névadói nem az Ugocsában csak a 14. század első felében megjelenő ruszinok voltak (Szabó 374), hanem egy korábban itt élt szláv népesség. A patak mai ukr. *Оночок* neve az *Onok* (*Ilonokujfalú*) helységnévből jött létre ukr. -*чок* kics. képzővel. A párhuzamosan használt, 1946-tól hivatalos ukrán *Онок* átvétel a magyarból (FNESz., *Ilonokujfalú*, Szabó 111), minden bizonnyal elvonás az *Ilonok* névből.

Ilosva, Іршава

’város, járási központ’

1341: *Makszemhaza* (DocVal. 91, Gy. 1: 541), 1342: *Makszemfalva* (DocVal. 93), *Makszemháza* (uo. 94), 1380: *Ilsua* (DocVal. 286), 1433: *Ilsua* (DL. 43983), 1434: *Makszemhaza* (Perényi 214), 1439: *Ilsua* (uo. 225), 1454: *Ilsua* (DL. 105781), 1463: *Ilsua* (DL. 15795), 1483: *Ilsua* (DL. 105783), 1530: *Ilofua* (Dica), 1533: *Ilosua*, 1541: *Ilosua*, 1542: *Ilofua*, 1543: *Ilosua*, 1544: *Ilosua*, 1546: *Ilosua*, 1548: *Ilosua*, 1549: *Ilosua*, 1550: *Ilofua*, 1552: *Ilosua*, 1554: *Ilosua*, 1564: *Ilosua*, 1568: *Ilosua*, 1570: *Ilofua*, *Ilosua*, 1572: *Ilosua*, 1576: *Ilosua*, *Ilosua*, 1582: *Ilosua*, 1588: *Ilosua*, 1596: *Ilosua*, 1599: *Ilosua*, 1600: *Ilosuah*, *Ilosvah*, 1602: *Ilosua*, *Nagh Ilosua*, 1603: *Ilosua*, 1609: *Ilosua*, 1610: *Ilosua*, 1619: *Ilosua*, 1620: *Ilosua*, *Ilosua* (uo.), 17. sz. közepe: *Ilosva* (UC. 142: 40), 1670: *Ilosua* (UC. 9: 40a), 1674: *Ilosva* (uo.), 1678: *Ilosva* (UC. 42: 11), 1679: *Ilosva* (UC. 15: 26), 1680-as évek: *Ilosua* (UC.

65: 2), 1690: *Ilosva* (UC. 2: 13), 1714: *Illosva* (UC. 156: 22), 1715: *Ilósva* (MNL), 1720: *Ilosva* (MNL), 1728: *Ilosva* (UC. 57: 48), 1730-40: *Ilosva* (UC. 156: 26), 1735: *Illosva* (MCM), 1741: *Ilosva* (GK. 501), 1747: *Illósva* (GK. 496), 1750: *Ilosva* (MCB), 1760: *Ilsova* (BT), 1756: *Illosva* (Kam. 0303: 2), 1773: *Ilosva*, *Irsawa* (LexLoc. 491), 1782-4: *Illosva R: Irsava* (EKFT), 1788: *Ilosva* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Ilosva*, *Ersava* (Vályi 2: 219), 1800: *Jlosva* (TBer), 1808: *Ilosva*, *Illosva*, *Illsawa*, *Irssawa* (Lipszky: Rep. 261), 1824-62: *Illosva r. Orsava* (MKFT), 1828: *Ilosva* (VB), 1837: *Ilosva*, *Irsáva* (F. 3: 77), 1838: *Ilosva* (Schem. 41), 1851: *Ilosva*, *Irsáva* (F. 2: 133), 1856: *Ilosva* (*Irsava*) (MOK), 1857-9: *Ilósva* (CU), 1863: *Ilosva*, *Izsava* (Hnt), 1872-84: *Jrsava*, *Jlosva* (HKFT), 1873: *Ilosva*, *Izsáva* (Hnt), 1877: *Ilosva*, *Irsáva* (Hnt), 1882: *Ilosva*, *Irsáva* (Hnt), 1888: *Ilosva*, *Irsava* (Hnt), 1892: *Ilosva*, *Irsava* (Hnt), 1895: *Ilosva* (Hnt), 1898: *Ilosva* (Hnt), 1900: *Ilosva* (Hnt), 1902: *Ilosva* (Hnt), 1907: *Ilosva* (Hnt), 1910: *Ipuuava* (EKYP), 1913: *Ilosva* (Hnt), 1923: *Iršava*, *Ilosva*, *Ipuuava* (PR), 1925: *Iršava* (PR), 1927: *Iršava* (Hnt), 1929: *Iršava* (ChM. 449), 1931: *Iršava* (MPR), 1939: *Ilosva*, *Ipuuava* (BK. 785), 1941: *Ilosva* (Hnt), 1944: *Ilosva*, *Ipuuava* (Hnt), 1946: *Ipuuava* (YPCP), 1968: *Ipuuava* (3O), 1983: *Ipuuava*, *Ipuuava* (3O), 2017: *Ipuuava* (BPY).

■ *Ilosva* a 14. század első felében települt a történelmi Bereg megye délkeleti részén, az *Ilosva* folyó mellett. A település elsődleges neve *Makszemháza* volt, ami magyar eredetű, a *Makszem~Maxim* szn.-nek és a birtokos személyjellel ellátott ház főnévnek az összetételével jött létre. Egy következő évi forrásban a név *-falva* utótaggal is szerepel. A helységet a vlach Tatamer vajda fia, Makszem alapította, a névadó tehát román személy volt (Lehoczky 3: 313). A *Makszem* személynév a rom. *Maxim~Maxin~Maxen* szn. (DOR. 104) magyaros írásváltozata, vö. még m. *Maxim* (ÁSzt. 532), ukr. *Максим* csn. (Dujcsak 2003: 168), or. *Максим* kn. (Petrovskij 148), bolg. *Максим*, szb.-hv. *Maksim*, le. *Maksym*, ukr. *Максим* stb. (Kiss 1992b: 280-1). Az újabb *Ilosva* helységnév víznévi eredetű, a települést a mellette folyó *Ilosva* folyóról nevezték el, vö. *Ilosva* 'a Borzsova j. á. Ilosva (Ipuuava) h.' 1341: *Nagy Ilosva* (Gy. 1: 541), 1625: *Ilosva* (UC. 18: 28), 1674: *fluvio Ilosva* (UC. 31: 1), 1724: *Fluuium Ilosva* (UC. 3: 53), 1767: *fluvj Ilosva* (UC. 160: 24), 1782-6: *Irsawa Fluss* (EKFT), 1786: *FL: Ilosva* (HT. Div. 18: 0010), 1788: *Ilosva* (HT. 0008:2), 1808: *Fl. Iloszva Patak* (CslT. 0006), 1824-62: *Illosva Fl.* (MKFT), 19. sz. első fele: *Ilosva v.* (HT. 0022), 1854: *Irsava folyó* (S. 44), 1857: *Irsava Fl.* (AT. 0593), 1864: *Ilosva* (PestyB), *Illosva Fl.* (Kat. Ugocsa 001-035), 1865: *Jlosva patak*, *Ipuuava nom.* (Kat.), *Irsávka vagy Ilosva nevű kisebb folyó* (PestyU, *Alsókaraszló*), *Ilosva*, *Irsava* (Hunfalvy 3: 334-5), *Irsava patak* (S. 25), *Ilósva patak*, *Ilósva vize* (uo. 66), 1872-84: *Jrsava p.* (*Jlosva*) (HKFT), 1881: *Nagy-Ilosva patak* (Lehoczky 3: 8), 1904: *Irsava patak* (S. 25), 1909: *Ilosva folyó* (uo. 66), 1910: *Irsava* (HBÁT), 1929: *Эпуава*, *Ипуава* (Petrov 43, 48), 1935: *Iršava*, *Ipuuava* (W. 54, 60), 1939: *Ilosva*, *Irsava* (SzSzBML. 468), 1957: *Ipuuava*, *Ipuuava* (KPY. 20), 1979: *Ipuuava* (CIY 224), 1991: *Ipuuava* (TK). Az *Ilosva* víznév egy szl. **Jelšava* 'égererdőben folyó patak' átvétele (FNESz., *Ilosva*), ami a szl. **jelbcha*, *olbcha* 'éger' fn. (Šmilauer 85-6) ~ *jelša*, *olša* (ua.) birtoklást kifejező, nőnemű szl. *-av(a) képzős származéka (Kniezsa 1943c: 195). A névadók magyarok voltak, ugyanis a folyó ruszin neve *Irsava*. A 14-15. században idegenből átvett szavak első szótagjában álló *l* hangot a magyarban nehezen ejtették, ezért gyakran *r*-ré változtatták, így lett többek között az *Ilosvá*-ból *Irsva* (Melich 1926: 149, Moór 1930: 33, Simonyi 241-2). A magyar nyelvhasználatban végül mégis az *l*-es változat terjedt el. Lucsik a növénynévi származtatást mind jelentéstani, mind alakítási okokból problémásnak tartja. Szerinte a név az ukrán víznevekben gyakori -ag(a) képzővel keletkezett egy 'állat- vagy növénynévi alapú' *Ipuu* víznévből. Ehhez l. ukr. N. *upxa* 'kidolgozott, cserzett juh- vagy kecskebőr' fn. (Lucsik 236-7), m. *irha* 'ua.' fn. (TESz. 1: 232). Janko török eredetűnek tartja, közelebbi etimológiáját azonban nem közli (Janko 156-7). A hivatalos ukrán *Ipuuava* a történelmi névhez képest másodlagos.

Irholc, Вільхівці

'település Técsőtől ÉK-re'

1389: *Ilhoba* (DocVal. 344), 1404: *Ilhoch* (Bélay 154, Iványi 91), 1406: *Ilhowcz* (Iványi 93), *Ilholcz* (Mihályi 139), 1410: *Ilhocz* (uo. 159), 1411: *Ilhoulch* (ZsO. 3: 294), 1420: *Ilhowcz*, *Ilhoucz*, *Ilhowch* (DL. 86673), 1448: *Ilholtz* (Mihályi 323), 1465: *Ilholcz* (DL. 62917),

1489/96: *Ilholcz*, *Iholcz* (DL. 62959), 1492: *Iholcz* (DL. 36398), 1495: *Ilhócz* (Iványi 181), 1502: *Ilhócz* (Iványi 190), 1503: *Ilhocz* (DL. 62966), 1530: *Ilhocz* (Dica), 1542: *Ilhocz*, 1543: *Irhocz*, 1548: *Ilhocz*, 1550: *Irhoch*, *Irholch*, 1552: *Irhoch*, 1553: *Ilhocz*, 1554: *Ilhoch*, *Ilhocz*, 1555: *Ilhocz* (uo.), 1614: *Irholcz* (Iványi 245), 1618?: *Irholcz* (UC. 110: 60), 1696: *Irhocz* (UC. 149: 23), 1704: *Irhoncza* (UC. 64: 17), 1705: *Irhocz* (Hodinka 421), 1707: *Irhoczfalva* (UC. 8: 55), 1713: *Vulyhovecz* (UC. 12: 7), 1715: *Irhócz* (MNL), 1720: *Irhócz* (MNL), 1725: *Irholcz* (Revizki), 1735: *Irholcz* (MCM), 1747: *Irhocz* (GK. 335), 18. sz. 2. fele: *Вулховуѣ* (Panykevics 153), 1756: *Irholcz* (Kam. 0303: 2), 1764: *Irhócz*, *Irholcz* (UC. 156: 44a), 1773: *Irholcz*, *Irhovecz*, *Irhucozok* (LexLoc. 133), 1782-4: *Irholcz* (EKFT), 1795: *Irholz* (Kam. 1664), 1798: *Irhocz* (CsT. 11), 1799: *Irholcz*, *Jahlova*, *Vulkhovecz* (Vályi 2: 223), *Irholcz* (HT. 0012: 2), 1800: *Irholcz*, *Irhovecz* (TM), 1808: *Irholcz*, *Irhowec*, *Walchowec*, *Jalková* (Lipszky: Rep. 263), 1809: *Irhocz* (Kam. 661), 1824-62: *Valchovec* (h: *Irholcz*) (MKFT), 1828: *Irholcz*, *Wulchuwci*, *Jalowa* (Nagy 196), 1838: *Irhócz* (Schem. 62), 1839: *Irhócz* (F. 4: 200), 1851: *Irhócz* (F. 2: 136), 1856: *Irholcz* (*Vulichovczi*) (MOK), 1857-9: *Irholcz* (*Vulichovczi*) (CU), 1863: *Ilholcz* vagy *Irholcz*, *Vulhovicz* (Hnt), 1864: *Irhócz*, *Vulyhoviczi* (PestyM), *Вульхувѣ* (Kat.), 1870-1: *Irholcz* (MÁT), 1872-84: *Irholc*, *Vulyhuvci* (HKFT), 1873: *Irholc*, *Vulyhuvci* (Hnt), 1877: *Irholc*, *Vulyhuvci* (Hnt), 1882: *Irholc*, *Vulyhuvci* (Hnt), 1888: *Irholcz*, *Vulyhovecz* (Hnt), 1892: *Irholcz*, *Vulyhovecz* (Hnt), 1895: *Irholcz* (Hnt), 1898: *Irholcz* (Hnt), 1900: *Irholcz* (Hnt), 1901: *Irhóc* (Mező 1999: 157), 1902: *Irhócz* (Hnt), 1907: *Irhócz* (Hnt), 1910: *Вільхівці*, *Вільховець*, *Вульхувці*, *Вульховець* (EKUP), 1913: *Irhócz* (Hnt), 1923: *Vulchovce*, *Irhócz*, *Вольховці* (PR), 1925: *Vulchovce* (PR), 1927: *Vulchovce* (Hnt), 1929: *Vulchovce* (ChM. 1412), 1931: *Vulchovce* (MPR), 1939: *Irhóc*, *Вулховці* (BK. 787), 1941: *Irhóc* (Hnt), 1944: *Irhóc*, *Вулховці* (Hnt), 1946: *Вільхівці* (УРCP), 1968: *Вільхівці* (30), 1983: *Вільхівці*, *Ольховці* (30), 2017: *Вільхівці* (ВРУ).

■ *Irholc* a 14. század második felében települt a történelmi Máramaros megyében, a *Tarac* folyó völgyében. A Máramarosban később fontos szerepet játszó *Irholci* Tatul nemesi család birtoka volt (Bélay 154). Az *Irholc* helységnév szláv eredetű, pataknévből keletkezett névátvitellel, vö. *Vulhovcsik* 'a *Tarac* j. á. *Irholc* (Вільхівці) h.' 1406: *Ilhowcz* (Bélay 154), 1604: *Irhoczpathaka* (uo. 208), 1753: *Ulkucsik* v. *Ulkocsik* (Szabó T. 434), 18. sz. vége: *Vulguczek* (VIT. 0012), 1824-62: *Vlchowec* p. (MKFT), 1864: *Vulchuvcsik* magyarul égerfás, *Irholcz* patak (PestyM), *Вульхувчикъ* потокъ (Kat.), 1864-5: *Vulyhovcsik* potok (S. 200), 1865: *Вульхувчикъ* потокъ (uo. 201), 1872-84: *Vulchovčik* p. (HKFT), 1910: *Vulchovčik* (HBÁT), 1929: *Вульховчик* (Petrov 29), 1935: *Vulchovčik*, *Вульховчик* (W. 47, 65), 1939: *Vulchovcsik* (SzSzBML. 468), 1940: *Vulhovcsik* patak (FKözl.), 1978: *Вульховчик* (TK), 1979: *Вільхівчик* (СГУ 108), 2007: *Vulhovcsika* (*Vilyhivcsik*)-patak (Kovács 164). „A név eredetét illetően se hagyomány se történelmi csak hozzá vetőleg lehet szólni annyit, hogy a határ északi részén kezdődő *Vulchuvcsik* magyarul égerfás nevéül *Irholcz* pataktul neveztetik” (PestyM). A víznév a szl. **olьcha*, *jelьcha* 'éger, égerfa' fn. (Šmilauer 85-6), ukr. *вільха*, *вільшина*, *ольха* 'égerfa, égerfaliget' fn. (СУМ. 1: 675, Csoréj 233) szl. *-*ovьсь* képzős származéka, jelentése tkr. 'Egres, Égerfás (patak)'. A pataknév mai *Vulyhovcsik* alakjában az ukr. -*чик* kics. képző található. A magyar névhasználatban szabályos változással előbb *Ilhovec* > *Ilhoc* > *Ilholc* fejlődés történt, majd a 16. században *Ilholc* > *Irholc* *l* : *r* elhasonulás ment végbe (Mizser 2007: 100, Moór 1930: 33), vö. *Ilosva*. Karácsonyi János szerint a XIV-XV. századbeli helynévadatok azt mutatják, hogy „az akkori magyar nehezen ejtette ki az idegenből átvett és első szótagban álló *l* hangot, s ezért azt gyakran *r*-re változtatta. Így lett *Elsébet*-ből *Erzsébet*, *Ilsváb*-ból *Irsva*: *Irsa*, *Ilholc*-ból *Irholc*...” (Karácsonyi 1926: 209). Az *Irholc* helységnévet 1901-ben, az országos helységnévrendezés során *Irhóc*-ra változtatták (Mező 1999: 157). A hivatalos ukrán *Вільхівці* a korábbi, történelmi népi *Вулховці* irodalmi ukránhoz igazított alakja.

Iszka, Ізкн

'település Ökörmezőtől ÉNy-ra'

1600: *Izka* (Bélay 155), 1605: *Iszka* (uo.), 1614: *Iszka* (Iványi 245), 1618?: *Iszka* (UC. 110: 60), 1703: *Iszka* (UC. 28: 23), 1704: *Iszka* (UC. 34: 17), 1710: *Iszka* (UC. 28: 22), 1713:

Iszka (UC. 12: 7), 1715: *Iszka* (MNL), 1720: *Iszka* (MNL), 1725: *Izka* (Revizki), 1735: *Izka* (MCM), 1747: *Izka* (GK. 305), 1756: *Izka* (Kam. 0303: 2), 1764: *Iszka* (UC. 156: 44a), 1768: *Iszka* (UC. 161: 26d), 1773: *Iszka*, *Izok* (LexLoc. 134), 1782-4: *Iszka* (EKFT), 1789: *Iszka* (UC. 162: 53), 1798: *Iszka* (CsT. 11), 1799: *Iszka* (Vályi 2: 228), *Iszka* (HT. 0012: 2), 1804: *Iszka* (UC. 239: 19b), 1808: *Iszka*, *Izka*, *Izky* (Lipszky: Rep. 264), 1809: *Izka* (Kam. 661), 1824-62: *Iszka h. Iszka* (MKFT), 1828: *Iszka*, *Izok* (Nagy 196), 1838: *Iszka* (Schem. 61), 1839: *Iszka* (F. 4: 190), 1851: *Iszka* (F. 2: 138), 1856: *Iszka* (MOK), 1857-9: *Iszka* (CU), 1863: *Iszka* (Hnt), 1864: *Iszka* (PestyM), 1870-1: *Iszka* (MÁT), 1872-84: *Iszka* (HKFT), 1873: *Iszka* (Hnt), 1877: *Iszka* (Hnt), 1882: *Iszka* (Hnt), 1888: *Iszka* (Hnt), 1892: *Iszka* (Hnt), 1895: *Iszka* (Hnt), 1898: *Iszka* (Hnt), 1900: *Iszka* (Hnt), 1902: *Iszka* (Hnt), 1907: *Iszka* (Hnt), 1910: *Iszka* (EKYP), 1913: *Iszka* (Hnt), 1923: *Izky*, *Iszka*, *Изку*, *Изку* (PR), 1925: *Iszka* (PR), 1927: *Iszka* (Hnt), 1929: *Izky* (ChM. 451), 1931: *Iszka* (MPR), 1939: *Iszka*, *Изку* (BK. 787), 1941: *Iszka* (Hnt), 1944: *Iszka*, *Изку* (Hnt), 1946: *Izku* (YPCP), 1968: *Izku* (3O), 1969: *Izku* (IMCY), 1983: *Izku*, *Изку* (3O), 1991: *Изку* (TK), 2017: *Izku* (BPY).

■ *Iszka* a 16. század végén települt a történelmi Máramaros megye északnyugati részén, a *Nagy-ág* jobb oldali forrásága, a *Repinka* folyó mellett. „A verhovinai Iszkrét a 16. sz. második felében szállatták meg a Bilkei-Lipcei családok. Utóbb a Dolhai család és rokonsága birtokolta a jókora rutén jobbágyságot” (Bélay 155). Az *Iszka* helységnevén ruszin víznévi eredetű, a település neve a *Repinka* korábbi nevének, a *Fehér-ágnak* a nevéből származik, amit *Fekete-Izának* is neveztek. Az *Iszka* az *Iza* víznév ukr. -ka kics. képzős alakja, jelentése tkp. ’Kis-Iza’ (Kiss 1991c: 355-6), vö. *Iszka-reka** ’a Repinka neve Iszka (Изки) h.’ 1863: *Иска рѣка* (S. 201), 1864: *Иска Рѣка потокъ*, *Iszka Rieka* (Kat.). A víznév magyarázatához l. *Iza* szócikkét. A magyar névhasználatban *Izka* > *Iszka* változás történt. Közép- és újkori lakossága is ruszin (Bélay 155). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Изку* többes számú alak.

Iványi, Іванівці

’település Munkácsról Ny-ra’

1333: *Iványi* (Cs. 1: 416), 1391: *Iwani* (DL. 209514), 1445/1506: *Iwany* (DL. 37602), 1476: *Iwany* (DL. 17759), 1484: *Iwany* (DL. 37661), 1514: *Iwanj* (DL. 82424), 1530: *Iwanj* (Dica), 1533: *Iwanny*, 1541: *Iwany*, 1542: *Iwany*, 1543: *Iwanj*, 1544: *Iwany*, 1546: *Ivān*, *Iwan*, 1548: *Iwany*, 1549: *Iwany*, 1550: *Iwanj*, 1552: *Iuany*, *Iwany*, 1554: *Iuani*, 1564: *Iwani*, 1568: *Iwany*, 1570: *Iuani*, *Iwany*, 1572: *Iuany*, *Iwany*, 1576: *Iwany*, 1582: *Iuany*, *Ivani*, *Wy Iuani*, *Wy Iuany*, 1588: *Iuany*, *Wy Iuany*, 1596: *Nagi Iuani*, 1599: *Iwanj*, *Iuany*, *Kis Iuan*, *Kis Iwanj*, *Nag Iuan*, 1600: *Ivany*, *Kis Ivani*, *Kys Ivani* (uo.), 1600k.: *Iwanj* (UC. 5: 19), 17. sz.: *Kis Ivany*, *Nagy Ivany* (UC. 112: 54), 1602: *Kis Ivani*, *Kis Iuany*, *Nag Iuany*, *Nagh Ivani* (Dica), 1603: *Kis Iwanj*, *Nagi Iwanj*, 1609: *Nagi Iwanj*, 1610: *Kis Ivani*, *Kys Iwanj*, *Nagi Iwanj*, *Nagy Iwany* (uo.), 1613: *Nagy Iwanj*, *Kys Iwanj* (UC. 18: 25), 1619: *Kys Iuan*, *Nagy Iuan* (Dica), 1620: *Iuany* (uo.), 1622: *Nagy Ivan*, *Kis Ivan* (UC. 18: 26), 1625: *Nagy Ivány*, *Kis Ivány* (UC. 18: 28), 1627: *Iuani* (UC. 18: 30), 1634: *Nagy Ivani*, *Kis Ivani* (UC. 101: 73), 1645: *Nagy Ivany*, *Kis Ivani* (Makkai 363, UC. 19: 1), 1688: *Nagy Iván* (UC. 19: 6), 1690: *Nagy Iván*, *Kis Ivan* (UC. 19: 7), *Nagy Ivan*, *Kys Ivan* (UC. 5: 15), 1701: *Kis Ivani*, *Nagy Ivani* (UC. 2: 15), 1702: *K. Ivany*, *N. Ivany* (UC. 19: 12), 1705: *Kis Ivany*, *Nagy Ivany* (UC. 20: 1), 1715: *Ivany* (MNL), 1718: *Ivany* (UC. 151: 21), 1720: *Ivany* (MNL), 1725: *Ivany* (UC. 124: 6), 1741: *Ivánócz* (GK. 533), 1747: *Iványi* (GK. 424), 1750: *Ivany* (MCB), 1760: *Ivany* (BT), 1773: *Iványi*, *Iwanowics* (LexLoc. 51), 1782-4: *Ivany* (EKFT), 1788: *Iványi* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Iványi* (Vályi 2: 231), 1800: *Iványi*, *Ivanovicz* (Tber), 1808: *Iványi*, *Ivania*, *Ivanyücz* (Lipszky: Rep. 266), 1824-62: *Iwanice h. Iványi* (MKFT), 1828: *Iványi* (VB), 1837: *Iványi*, *Iwanuwci* (F. 3: 71), 1838: *Iványi* (Schem. 47), 1851: *Iványi* (*Iwanuwci*) (F. 2: 140), 1856: *Iványi* (MOK), 1857-9: *Iványi* (CU), 1863: *Iványi*, *Ivanuvci* (Hnt), 1864-5: *Iványi* (PestyB), 1870-1: *Iványi* (MÁT), 1872-84: *Iványi* (HKFT), 1873: *Iványi*, *Ivanüvci* (Hnt), 1877: *Iványi*, *Ivanüvci* (Hnt), 1882: *Iványi*, *Ivanüvci* (Hnt), 1888: *Iványi*, *Ivanüvci* (Hnt), 1892: *Iványi*, *Ivanüvci* (Hnt), 1895: *Iványi* (Hnt), 1898: *Iványi* (Hnt), 1900: *Iványi* (Hnt), 1902: *Iványi* (Hnt), 1907: *Iványi* (Hnt), 1910: *Іванівці*, *Уванувці* (EKYP), 1913: *Iványi* (Hnt), 1923: *Ivanovce*, *Iványi*, *Івановці* (PR), 1925: *Ivanovce* (PR), 1927: *Ivanovci* (Hnt), 1929: *Ivanovce* (ChM).

450), 1931: *Ivanovse* (MPR), 1939: *Iványi, Ивановцы* (BK. 784), 1941: *Iványi* (Hnt), 1944: *Iványi, Ивановцы* (Hnt), 1946: *Іванівці* (УРСР), 1968: *Іванівці* (3O), 1969: *Іванівці* (ІМСУ), 1983: *Іванівці, Ивановцы* (3O), 1991: *Івановцы* (TK), 2017: *Іванівці* (БРУ).

■ Iványi a 14. század elején települt Beregben, Munkács közelében. Az *Iványi* helység-név magyar eredetű, a m. *Iván* szn. (DHA. 1: 185, ASznt. 435), *Iván* kn. (Ladó–Bíró 70), ukr. *Іван* kn. (Hrincsenko 4: 552, Szkripnik–Dzjatkivszka 61-3), or. *Іван* kn. (Petrovskij 118) -i helynévképzős származéka (Bényei 74-85). A név a falu birtokosának vagy alapítójának állít emléket. A *személynév* + *-i* képzős helységnevek az ómagyar kor gyakori helynévtípusát alkotják, a mai Kárpátalja területén azonban csak elszórtan fordulnak elő (vö. *Makkosjánosi, Benedeki*). Nem valószínű Lehoczky magyarázata, mely szerint „nevét kétségtelenül azon pataktól vette, mely egykor a helység déli részén folyt, s Ivano nevet viselt (Lehoczky 3: 323). Pesty adatközlő a névről mondaszerű magyarázatot adnak: „Iványinak eredetéről a’ volt Iványi gkat. lelkész, ki koros, és köz becsült személy volt, nekem következőt beszélte, mintha a’ régebbi Iványi vára régente, különösen pedig a 10-ik században Zoltán magyar vezér uralkodása idejében egy Zoltán vezérnek vérrokona által ki vissza vonúlt életet élt, és Ivánnak hívatott, épült volna, ott települt volna meg maga is, és az így épített várat saját nevééről Iván-nak nevezte el, mely város sok ideig virágzó létnek örvendezvén, alatta folyt a’ Latorcza vize ’s, azon nagy földrengés azonban mely a’ Latorczát régi medréből munkács alatt ellen irányban lökte Iváni várost is végkép el temette, ’s az emberek is jobbára eltemetettvén, csak a’ megmaradtak alapíták újból a’ mosti Iványi falut” (PestyB). A 17. századi összeírásokban *Kis- és Nagyiványi* helységgel találkozunk a forrásokban. A két falu a 18. század elején egybeépült: „Egykor Nagy-Iványi, Ruszkócz és Lohó közt feküdt Kisiváni helység, mely azóta teljesen összeforrt Nagyiványival” (Lehoczky 3: 325). A *Kis-* és *Nagy-* jelzők a települések méretére utaltak. A korábbi párhuzamos ruszin, 1946-tól hivatalos *Іванівці* a magyar név alapján jött létre, az *Іван* kn. ukr. *-івці* helynévképzős formája, jelentése tkp. 'Iván emberei, falu-ja' (FNESz., *Iványi*).

Ivaskófalva, Івашковця

'település Ilosvától É–ÉNy-ra'

1570/1602/1603: *Ivaskofalwa* (UC. 18: 24), *Ivaskofalwa, Iuasko falua* (UC. 97: 29), 1592: *Ivaskofalva* (Kázmér 167), 1599: *Iuasko Falua, Iuaskofalua* (Dica), 17. sz. eleje: *Ivasko Falva* (UC. 88: 9), 1600: *Ivasko Falva, Iuasko Fala* (Dica), 1602: *Iuasko Falua, Ivasko Falua* (uo.), *Ivaskofalva* (UC. 18: 24), 1603: *Iuasko falwa* (UC. 97: 29), 1612: *Ivasko* (Lehoczky 3: 327), 1613: *Pap Ivaskoffalva* (UC. 18: 25), 1622: *Pap Ivaskofalva* (UC. 18: 26), 1625: *Ivaskopapffalva* (UC. 18: 28), 1634: *Iuaskopapffalua* (UC. 101: 73), 1635: *Iuaskopapfalua* (KirK. 8.99), 1645: *Ivasko Pap Falva* (Makkai 355, UC. 19: 1), 1688: *Ivacsco Pap falva* (UC. 19: 6), 1690: *Ivacsco Pap Falva* (UC. 19: 7), *Ivacsco Papfalva* (UC. 5: 15), 1699: *Ivasko Pap Falva* (UC. 19: 8), 1701: *Ivaskofalva* (UC. 2: 15), 1702: *Ivaskofalva* (UC. 19: 12), 1705: *Ivasko Pap Falva* (UC. 20: 1), 1715: *Ivaskófalva* (MNL), 1718: *Ivaskofalva* (UC. 151: 21), 1720: *Ivasko Falva* (MNL), 1725: *Ivasko Falva* (UC. 124: 6), 1747: *Ivasko-falva* (GK. 441), 1750: *Ivasko-falva* (MCB), 1760: *Ivaskofalva* (BT), 1773: *Ivaskofalva, Iwasskowicza* (LexLoc. 51), 1782-4: *Ivasko falva* (EKFT), 1788: *Ivaskofalva* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Ivacska-falu* (Vályi 2: 229), 1800: *Ivacska-falu, Ivacsovicza* (TBer), 1808: *Ivaskófalva, Iwasskowá, Ivaskowicza* (Lipszky: Rep. 266), 1824-62: *Waskovicza h. Ivaskófalva* (MKFT), 1828: *Ivaskó-Falva* (VB), 1837: *Ivaskófalva, Vaskovicza* (F. 3: 77), 1838: *Ivászko-falva* (Schem. 44), 1851: *Ivaskófalva, Vaskovicza* (F. 2: 140), 1856: *Ivaskófalva (Ivaskovicza)* (MOK), 1857-9: *Ivaskófalva* (CU), 1863: *Ivaskofalva, Vaskovicza* (Hnt), 1870-1: *Ivaskofalva* (MÁT), 1872-84: *Jvaskovica, Jvaskófalva* (HKFT), 1873: *Ivaskófalva, Ivaskovica* (Hnt), 1877: *Ivacsófalva, Ivaskováca* (Hnt), 1882: *Ivacsófalva, Ivaskováca* (Hnt), 1888: *Ivaskófalva, Vaskovica* (Hnt), 1892: *Ivaskófalva, Ivaskovica* (Hnt), 1895: *Ivaskófalva* (Hnt), 1898: *Ivaskófalva* (Hnt), 1900: *Ivaskófalva* (Hnt), 1902: *Ivaskófalva* (Hnt), 1907: *Ivaskófalva* (Hnt), 1910: *Івашковця, Ваишковиця* (ЕКУР), 1913: *Ivaskófalva* (Hnt), 1923: *Ivaškovica, Ivaskófalva, Івашиковиця* (PR), 1925: *Ivaškovice* (PR), 1927: *Ivaškovice* (Hnt), 1929: *Ivaškovice* (ChM. 450), 1931: *Ivaškovice* (MPR), 1939: *Ivaskófalva, Ваишковиця* (BK. 785), 1941: *Ivaskófalva* (Hnt), 1944: *Ivaskófalva, Ваишковиця*

(Hnt), 1946: *Івашиковиця* (УРСР), 1968: *Івашиковиця* (ЗО), 1969: *Івашиковиця* (ІМСУ), 1983: *Івашиковиця, Івашиковиця* (ЗО), 1991: *Івашиковиця* (ТК), 2017: *Івашиковиця* (ВРУ).

■ Ivaskófalva a 16. század második felében települt a beregi *Hát* hegység vidékén. Lehoczky szerint a faluban az *Ivaskó* család volt a kenéz, akik a kenézséget 1612. január 1-jén kapták Mágócsi Ferencről, „a helység, mely Ivaskó Pap-falvának is mondatott, a kenéztől vette tehát nevét” (Lehoczky 3: 327). A település első említése azonban két évtizeddel korábbi, ezért 1612-ben talán csak a kenézi jog megerősítéséről vagy az alapító családnak való újabb odaadásáról lehetett szó. 1613-ban *Mihály* kenéz a főkenéz, mellette *Iwasko Laszlo, Iwasko Peter, Zolway Mattyas, Homonnai Laszlo, Rwszin Ferencz, Rwszin Jacob, Lypchiej Ferencz, Homonnai Simon, Lengiel Peter* lakosokat is említenek (UC. 18: 25), míg 1625-ben *Iwasko János* a harmados kenéz, az adózók pedig *Iwasko Mihály, Iwasko Peter, Iwasko Andri, Lippay Simon, Szolway Ferencz, Kuznyr Iwan* és *Kalus Simko* (UC. 18: 28). Az *Ivaskófalva* helységnév magyar eredetű, az *Ivaskó* szn.-nek és a birtokos személyjellel ellátott *falv* főnévnek az összetételével keletkezett. Az ukr. *Івауко* szn. (CCYM. 1: 420, Hrinchenko 4: 552) az *Іван* 'János' keresztnév becézett alakja (FNESz., *Ivaskófalva*, Kniezsa 2003: 297). Nemcsak keresztnévként, hanem családnévként is elterjedt, vö. ukr. *Івауко* csn. (Csucska 2005: 238), m. *Ivaskó, Iváskó* csn. (ÜMCsT. 497). Az *Ivaskó* személynevet ruszin és román személy egyaránt viselhette, ukrán vagy bolgár átvételként ugyanis a románba is bekerült, vö. rom. *Ivașcu* szn. (DOR. 83, Iordan 1983: 264), bolg. *Ивауко* szn. (Zaimov 111) (Kiss 1992b: 275). Románok a 16. századi telepítésekben már nem játszottak jelentősebb szerepet Beregben. A helység a 17. századi urbáriumokban *Ivaskópapfalva* néven szerepel, ami arra utal, hogy az *Ivaskó* család tagjai között nemcsak kenézek, hanem batyók, papok is voltak. A *személynév+foglalkozásnév+falva* szerkezetű nevek a magyar helynévadás ritka típusát alkotják, elsősorban az ómagyar korból vannak rá szórványos adataink (vö. Tóth V. 2017: 168, Kázmér 109-111). A korábbi párhuzamos népi, ma hivatalos ukrán *Івашиковиця* az ukr. *Івауко* csn. ukr. *-(ов)иця* képzős származéka.

Iza, Iza

'település Husztól É-ra'

1387: *Izaa* (Cs. 1: 448), *Isaa* (Mihályi 87), 1390: *Iza* (uo. 98), 1473: *Iza* (Bélay 155), 1530: *Iza* (UC. 101: 71, Dica), 1543: *Iza* (Dica), 1548: *Iza* (uo.), 1600: *Iza* (UC. 174: 25), 1614: *Iza* (UC. 174: 26), 1671: *Iza* (UC. 155: 2), 1675: *Iza* (Iványi 267), 1696: *Iza* (UC. 149: 23), 1700: *Iza* (UC. 155: 8), 1707: *Iza* (UC. 8: 55), 1715: *Iza* (MNL), 1720: *Iza* (MNL), 1725: *Iza* (Revizki), 1735: *Iza* (MCM), 1744: *Iza* (UC. 72: 39), 1747: *Iza* (GK. 396), 1754: *Iza* (UC. 81: 1), 1756: *Iza* (Kam. 0303: 2), 1768: *Iza* (UC. 160: 41), 1773: *Iza* (LexLoc. 136), 1782-4: *Iza* (EKFT), 1798: *Iza* (CsT. 11), 1799: *Iza* (Vályi 2: 232), *Iza* (HT. 0012: 2), 1800: *Iza* (TM), 1808: *Iza* (Lipszky: Rep. 266), 1809: *Iza* (Kam. 661), 1824-62: *Iza* (MKFT), 1828: *Iza* (Nagy 196), 1838: *Iza* (Schem. 61), 1839: *Iza* (F. 4: 196), 1851: *Iza* (F. 2: 140), 1856: *Iza* (MOK), 1857-9: *Iza* (CU), 1863: *Iza* (Hnt), 1864: *Iza* (PestyM), 1870-1: *Iza* (MÁT), 1872-84: *Iza* (HKFT), 1873: *Iza* (Hnt), 1877: *Iza* (Hnt), 1882: *Iza* (Hnt), 1888: *Iza* (Hnt), 1892: *Iza* (Hnt), 1895: *Iza* (Hnt), 1898: *Iza* (Hnt), 1900: *Iza* (Hnt), 1902: *Iza* (Hnt), 1907: *Iza* (Hnt), 1910: *Iza* (EKYP), 1913: *Iza* (Hnt), 1923: *Iza, Iza, Iza* (PR), 1925: *Iza* (PR), 1927: *Iza* (Hnt), 1929: *Iza* (ChM. 451), 1931: *Iza* (MPR), 1939: *Iza, Iza* (BK. 786), 1941: *Iza* (Hnt), 1944: *Iza, Iza* (Hnt), 1946: *Iza* (YPCP), 1968: *Iza* (ЗО), 1969: *Iza* (ІМСУ), 1983: *Iza, Iza* (ЗО), 1991: *Iza* (ТК), 2017: *Iza* (ВРУ).

■ Iza a 14. század második felében települt a történelmi Máramaros megyében, a Nagy-ág völgyében. Az *Iza* helységnév víznevi eredetű, a falut a Nagy-ág korai nevééről, az *Izá*-ról nevezték el, vö. **Iza* 'a Tisza j. á. Huszt (Хусьт) h.' 1336: *Izawyze, Iza* (Perényi 45), 1351: *fluvium Izauize, fluvio Iza* (DL. 70629), 1390: *Iza* (Bélay 157), *fluvium Feketeiza* (TelekiOkl. 1: 226), 1505: *Naghag* (Bélay 153), 1508: *Kysnaghag* (uo.), 1528: *Yza fl.* (Lazarus), 1567: *Naghal fl.* (Zündt), 1585: *Vza* (Mercator), 1684: *Nagy ág* (UC. 123: 2b), 1686: *Nagach fl., Vza fl.* (Vignola), 1717: *Nagy ág* (Schram 62), 1725: *Nagy agg fl.* (Revizki), 1804: *fluvium Iza* (UC. 239: 14) stb. L. még *Husztnagyág, Iszka* szócikkét. A víznev elsődlegesen a délmáramarosi *Izá*-nak, a Tisza bal oldali mellékfolyójának a neve volt, innen talán névköltözte-

téssel, a Nagy-ág völgyét fokozatosan benépesítők révén kerülhetett át a Huszt közelében folyó másik víz megnevezésére. 1739-ben Ripinye határában három folyót említenek: *Fluvios habet tres, Hollyatin, Iza, Nagy Agh* (UC. 17: 1). Még az 1789-es urbárium és egy 1804-es összeírás is az *Izá*-t említi a Nagy-ág bal oldali forrásának a neveként: 1789: *Possessione Ripinye=Majdanka per fluviorum Iza dictum* (UC. 162: 53), 1804: *...Poone Rippinye Majdanka per Fluvium Iza nominatum separatur* (UC. 239: 16). Az *Iza* víznévnek jelentős szakirodalma van. A román Drăganu a víznevet szláv személynévből eredezteti, a név alapja szerinte egy szl. **Izaszlav, Izaslav* szn. lehet (Drăganu 390, l. még Fedaka 90). Ezt az elképzelést Kniezsa cáfolja meg, mivel a szláv névadásban pusztá személynévből sem helység-, sem víznév nem keletkezhet (Kniezsa 1943c: 193). Mády Zoltán az *Iza* nevet ősi, indoeurópai folyónévnak tartja, s az ie. **eis~*ois~*is-* 'hevesen, gyorsan mozgó' töből származtatja. Eredeti alakja **Isā* lehetett, amely később **Isā*-ra módosult (Mády 77). Ezt a magyarázatot Kiss Lajos is elfogadja (FNESz., *Iza*, Kiss 1991c: 355-6). Az ukrán Iliadi szerint a víznév a szl. **Ėza* folytatása, ennek alapja pedig egy ukr. N. *íza* 'halfogó szerszám felső vége, kámpó' fn., de elképzelhetőnek tartja a folyónév preszláv ősiségét is (Iliadi 2004: 83-4). Ugyanez megjelenik Verbicsnél is, de ő ezzel szemben az összsl. **ĕzъ* 'töltés, gát' főnévből való származtatását véli elsődlegesnek (Verbics 2017: 98). Az újabb román szakirodalomban Vișovan bizonytalan eredetűnek tartja, de úgy véli, hogy egy rom. *iz* 'forrás, víz' fn. lehet az alapja (Vișovan 140). A folyó neveként a 15. században jelenik meg, s az 1600-as évek végén állandósul a magyar Nagy-ág név. A település a középkorban a személynévek alapján magyar-ruszin vegyes lakosságú, de a 17. századra teljesen elszlávosodott (Bélay 87). Egy 1696-os összeírásban azonban zömmel magyar családnevűeket említenek: *Dienes, Furész, Urban, Ferencz, Karko, Dubi, Lukács, Kerekjarto, Hajdu, Honcza, Lengjel* (UC. 148: 12). Az 1704-es urbárium is számos magyar nevű lakost említ: *Dubi, Kertész, Serfőző, Pliszka, Csorba, Gergely, Bagoly, Hajdu, Lukács, Kerekjarto, Kádár, Ilonczaj, Orbán, Halasz, Kopka, Miko, Maruska, Vucskaj, Mánte, Szabó, Kalin, Borisza, Sáradi, Fazikas, Szaniszló, Szemin, Felső, Szavenics, Lengyel, Bilovar, Kabola, Tükle, Fürisz, Szabados, Talpas, Mehész* stb. (UC. 162: 53). A mai hivatalos ukrán *Iza* a történelmi név átvétele.

Izvor, Родниківка 'település Szolyvától É-ra'

1572: *Izvor novity* (UC. 53: 15), 1574: *Ozwora noua possessio* (UC. 53: 16), 1576: *Ozwora* (Dica), 1578: *Izuyor* (UC. 7: 177), 1599: *Izuor* (Dica), 17. sz. eleje: *Izvora* (UC. 88: 9), 1600: *Izvor, Izuor* (Dica), 1602: *Izuor*, 1603: *Izuor*, 1609: *Izuor*, 1610: *Izvor* (uo.), 1613: *Izvor* (UC. 18: 25), 1619: *Izvor* (Dica), 1620: *Izvor* (uo.), 1622: *Izuor* (UC. 18: 26),), *Izvor* (UC. 18: 27), 1625: *Izvor* (UC. 18: 28), 1627: *Izuor* (UC. 18: 30), 1630: *Izvor* (Dica), 1634: *Izuor* (UC. 101: 73), 1635: *Izuor* (KirK. 8.99), 1638: *Izvor* (UC. 152: 9), 1645: *Izvor, Izvor* (Makkai 343, UC. 19: 1), 1649: *Izvor* (UC. 53: 29), 1688: *Izvár* (UC. 19: 6), *Izvor* (UC. 19: 5), 1690: *Izvor* (UC. 19: 7), 1699: *Izvor* (UC. 19: 8), 1700k.: *Izvor* (UC. 53: 44), 1700: *Izvor* (UC. 19: 9), 1701: *Izvor* (UC. 2: 15), 1702: *Izvor* (UC. 19: 12), 1704: *Izvor* (UC. 19: 15), *Izvar* (UC. 20: 4), 1705: *Izvor* (UC. 20: 1), 1714: *Izvor* (UC. 42: 39, 20: 2), 1715: *Izvor* (MNL), 1718: *Izvor* (UC. 151: 21), 1720: *Izvor* (MNL), 1770-2: *Uzwora* (Motzel), 1773: *Izvor, Izvor* (LexLoc. 53), 1782-4: *Uzwora* (EKFT), 1788: *Izvor* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Izvor* (Vályi 2: 233), 1808: *Izvor, Izvür, Zwor* (Lipszky: Rep. 267), 1824-62: *Jzwur* (MKFT), 1828: *Izvor* (VB), 1837: *Izvor* (F. 3: 62), 1851: *Izvor* (F. 2: 143), 1856: *Izvor* (MOK), 1857-9: *Izvor* (CU), 1863: *Izvor* (Hnt), 1870-1: *Jzvor* (MÁT), 1872-84: *Jzvor* (HKFT), 1873: *Izvor* (Hnt), 1877: *Izvor* (Hnt), 1882: *Izvor* (Hnt), 1888: *Izvor* (Hnt), 1892: *Izvor* (Hnt), 1895: *Izvor* (Hnt), 1898: *Izvor* (Hnt), 1900: *Izvor* (Hnt), 1902: *Izvor* (Hnt), 1904: *Beregforrás* (Mező 1999: 159), 1907: *Beregforrás* (Hnt), 1910: *Звир, Узвир, Извир* (EKYP), 1913: *Beregforrás* (Hnt), 1923: *Izvor, Beregforrás, Извор, Звир, Узвир* (PR), 1925: *Izvor* (PR), 1927: *Izvor* (Hnt), 1929: *Izvor* (ChM. 451), 1931: *Izvor* (MPR), 1939: *Izvor, Извор* (BK. 785), 1941: *Izvor* (Hnt), 1944: *Izvor, Изворъ* (Hnt), 1946: *Родниківка* (УРСР), 1968: *Родникова* (ЗО), 1969: *Родниківка* (ІМСУ), 1983: *Родниківка, Родниковка* (ЗО), 1991: *Родниковка* (ТК), 2017: *Родниківка* (ВРУ).

■ Izvor az 1570-es évek elején települt a történelmi Bereg megyében, a Nagy-Pinye patak forrásvidékén. Az 1572-es és 1574-es összeírás is új településként említi. 1572-ben 5 lakója van: *Lazarus Mikolých* és *Franciscus Whali* kenézek, valamint *Ladislaus Zajecz*, *Daniel Fedewych* és *Michael Thwrayých* colonusok (UC. 53: 15). A telepítés talán nem sikerült, mert Mágócsy Gáspár 1584-ben kenézséget adott Uchal Illésnek, Istvánnak és Lizanecz Jánosnak, hogy új falut alapítsanak, aminek *Izvor* legyen a neve, s a kenézség közöttük évente körbe járjon (Lehoczky 1894: 54). A kenézlevelet 1613-ban Eszterházy Miklós is megerősíti (uo.). Az ebből az évből származó urbárium szerint kenéze *Kohwtt Janos*, lakosai *Vkal Istwan*, *Iwan Sesko*, *Procopp Zinko*, *Zaiecziwich Demeter*, *Vkal Marton*, *Kohutt Georgi*, *Vkal Lucach*, *Danilowich Andras* (UC. 18: 25). 1625-ben *Kohut Kosztý* a kenéz, rajta kívül *Kohut Giurko*, *Kohut Olekza*, *Ukalý Lukacz*, *Ukalý Marko*, *Ukalý Mihály*, *Szaiacz Demeter*, *Szaiacz Prokup*, *Ruzin Iwan*, *Fedinicz Mattý* adózik a faluban (UC. 18: 28). A kenézség a 17. században végig a *Kohut* családnál van. Az *Izvor* helységnév víznévből jött létre névátvitellel, a település a falun átfolyó *Izvor* patakról kapta a nevét (Lehoczky 3: 327-8), vö. *Izvor** 'a Nagy-Pinye b. á. Izvor (Родниківка) h.' 1613: „Az falw közepén egy köwi halas patak, az kenezeknek egi malmok rajta, melikről lasnakkal tartoznak...” (UC. 18: 25), 1625: „Ez falu Hataraban wagion az Nagý Pinýe vize Pisztrangos Patak. Vagion mas is *Izwor* newú Pisztrangos Patak...” (UC. 18: 28), 1645: „Malmok ezen kenezeknek, az *Izvor* neveő Patakan, kirul az faluis neveztetik, Egy vagyon, annuatiini Egy Lasnakkal tartoznak. Ezen *Izvor* neveo patak Pisztrangos keővj es kop halas” (UC. 19: 1), 1824-62: *Jzwur Bach* (MKFT), 1881: *Izvor patak* (Lehoczky 3: 328). A pataknev alapja az ukr. *зѣп-изѣп* 'patak, forrás' fn. (CYM. 3: 484, Hrincsenko 2: 132, Dzendzelivszkij 1975: 153), l. szl. **jъzvorъ > *izvorъ* 'forrás, patak' fn. (Šmilauer 193, ЭССЯ. 9: 100-1). A kárpátaljai ukrán nyelvjárásokban az *izvor* főnév 'vízmosás, horhos' jelentésben is előfordul, vö. ukr. *изѣп, изѣпъ* 'mély szakadék, vízmosás, forrás' fn. (Maruszenko 230). Talán joggal feltételezhetjük, hogy ez a jelentés játszott szerepet a patak nevének létrejöttében. Ezt támasztja alá Lehoczky magyarázata is: „Izvor oroszul annyit jelent mint mély völgy” (Lehoczky 1: 312). A Kárpátok keleti oldalán, a Dnyeszter folyó vízgyűjtőjében előforduló *Izvor* víznevet Verbics moldáv (román) eredetűnek tartja (Verbics 2017: 177-8). Az *izvor* délszláv jövevényszóként, eredeti jelentésében a románban is megvan, Mizser Lajos szerint azonban kevésbé valószínű, hogy a beregi víznév román lenne (Mizser 2000: 348), vö. rom. *izvor*, *izvorul* 'forrás, patak' fn. (DEX). Lizanec Péter nyelvészprofesszor szülőfalujának a nevét nem a víznévből, hanem közvetlenül a domborzati névből származtatja, s szerinte a helységnév „ösrégi szláv eredetű” (Lizanec 1991: 412), ami a település alapításának pontos idejét ismerve, egyértelműen kizárható. A magyar *Beregforrás* névváltozat 1904-ben, az országos helységnévrendezés során keletkezett hivatalos névadással. A *Bereg*-előtag a megyei hovatartozásra utal, utótagja a történelmi név tükörfordítása (Mező 1999: 159). 1939-ben viszszaakapta a régi nevét. Ezt 1946-ban *Родниківка*-ra változtatták, ami az or. *родник* 'forrás' fn. (OMSz. 2: 476, Murzajev 483, ССРЛЯ. 12: 1382), ukr. N. *родник* 'forrás, hasadék a sziklában, ahonnan folyik a víz' fn. (Maruszenko 248, Dzendzelivszkij 1975: 154) *-івка* helynévképzős származéka.

Izvorhuta, Родникова Гута 'település Szolyvától É-ra'

1856: *Izvor Glasshütte*, *Izvor üyeghutta* (MOK), 1857-9: *Izvor Huta* (CU), 1863: *Izvorhutta* (Hnt), 1870-1: *Izvor Huta* (MÁT), 1872-84: *Izvorhuta* (HKFT), 1873: *Izvorhuta* (Hnt), 1877: *Izvorhuta* (Hnt), 1882: *Izvor-Huta* (Hnt), 1888: *Izvorhuta* (Hnt), 1892: *Izvorhutta* (Hnt), 1895: *Izvorhutta* (Hnt), 1898: *Izvorhuta* (Hnt), 1900: *Izvorhuta* (Hnt), 1902: *Izvorhuta* (Hnt), 1904: *Forráshuta* (Mező 1999: 159), 1907: *Forráshuta* (Hnt), 1910: *Звірська Гута* (ЕКУР), 1913: *Forráshuta* (Hnt), 1923: *Huta Izvorska*, *Forráshuta*, *Гута Изворска* (PR), 1925: *Izvorhuta* (PR), 1927: *Izvorhuta* (Hnt), 1929: *Huta Izvorská* (ChM. 413), 1931: *Izvorhuta* (MPR), 1939: *Izvorhuta*, *Изворгута* (BK. 785), 1941: *Izvorhuta* (Hnt), 1944: *Izvorhuta*, *Изворгута* (Hnt), 1946: *Родникова Гута* (УРСР), 1968: *Родникова Гута* (ЗО), 1969: *Родникова Гута* (ІМСУ), 1983: *Родникова Гута* (ЗО), 1991: *Родникова Гута* (ТК), 2017: *Родникова Гута* (ВРУ).

■ Izvorhuta a szomszédos Izvor határában települt a 19. század első felében, a *Nagy-Pinye* patak völgyében. „1827-ben ugyanis a gróf Schönborn család, mint az itteni 26023 holdból álló erdős és hegyes határ tulajdonosa, munkástelepet létesíteni akarván, 1830-ig mintegy 38 család szállott ide, kik részint favágással, részint az 1834. itt alakított üveggyárban foglalkoztak, mind addig, míg az üveggyár beállítatott, amikor sokan a felsőhraboniczai üveggyárba mentek dolgozni” (Lehoczky 3: 328). Az üveggyár a 19. század közepéig működött, de a gyár mellett létrejött munkástelepből önálló falu alakult ki. Lakosai Fedaka szerint a Felvidékről érkezett szlovákok voltak (Fedaka 184). A helységnév alaptagja a m. *huta* ’vas, acél és fém olvasztására való kemence, kohó, üveghuta’ fn. (ÉrtSz. 3: 394), ukr. *zyma* ’üveggyár, üveghuta’ fn. (Csopoj 62, CYM. 2: 200, Hrincsenko 1: 344), a településnév építménynévből jött létre névátvitellel. Az *Izvor*- előtag a szomszédos anyatelepülésre utal (vö. Bölcskei 150-2). A magyar *Forráshuta* név 1904-ben, az országos helységnévrendezés során keletkezett a korábbi név tükörfordításával (Mező 1999: 159). 1939-ben visszakapta a régi nevét. A település hivatalos ukrán neve 1946-tól *Родникова Гута*, ennek előtagja a szomszédos *Izvor* újabb *Родниківка* nevének nőnemű *-ов(а)* birtokos képzős származéka.

Izsnyéte, Жнятино 'település Munkácstól DNY-ra'

1415: *Isnethe* (Neumann 68), 1445/1506: *Snethe* (DL. 37602), 1459: *Esnete, Esnethe* (Neumann 89), 1482: *Isnethe* (Perényi 289), 1484: *Iznethe* (DL. 37661), 1514: *Isnethe* (DL. 82424), 1533: *Isnethe* (Dica), 1541: *Ifnethe*, 1542: *Isnethe*, 1543: *Iznethe*, 1544: *Iznete*, 1546: *Isnete*, 1548: *Isnethe*, 1568: *Isnethe*, 1570: *Isnete, Isznethe*, 1572: *Isnete, Isnethe*, 1582: *Isnethe, Iznethe*, 1588: *Isnethe*, 1596: *Isnete*, 1599: *Isneteh, Isnetthe* (uo.), 17. sz. eleje: *Isnete* (UC. 88: 9), 1600: *Isnetthe, Isnyeteh* (Dica), 1602: *Isnete, Isnethe*, 1603: *Isneteh*, 1609: *Isnete*, 1610: *Isnethe, Isnetthe* (uo.), 1613: *Isnete* (UC. 18: 25), 1619: *Iznethe* (Dica), 1620: *Eznethe* (uo.), 1622: *Iznetthe* (UC. 18: 26), 1625: *Iznette* (UC. 18: 28), 1627: *Iznethe* (UC. 18: 30), 1634: *Isnet* (UC. 101: 73), 1666u.: *Isnete* (UC. 8: 100), 1688: *Isnete* (UC. 19: 6), 1690: *Isnéte* (UC. 19: 7), 1701: *Isnite* (UC. 2: 15), 1702: *Isnéthe* (UC. 19: 12), 1705: *Isnete* (UC. 20: 1), 1715: *Isnethe* (MNL), 1718: *Iznyete* (UC. 151: 21), 1720: *Isnéthe* (MNL), 1725: *Isnyete* (UC. 124: 4), 1747: *Isnyéte* (GK. 500), 1750: *Izsznetz* (MCB), 1760: *Izsnitz* (BT), 1773: *Isnéthe, Isnatowa* (LexLoc. 56), 1782-4: *Isnette* (EKFT), 1788: *Isnéte* (HT. Div. X. 8: 1), 1790: *Isnéthe* (UC. 166: 32), 1799: *Isnyéthe, Isnatowa* (Vályi 2: 225), 1800: *Isnéte, Isnatowa* (TBer), 1808: *Isnyéte, Issňátowá, Šňátowá, Snyatová* (Lipszky: Rep. 263), 1824-62: *Issnatowá h. Isnyéte* (MKFT), 1828: *Isnyéte* (VB), 1837: *Isnéthe, Znatín* (F. 3: 71), 1838: *Izsnýéte* (Schem. 47), 1851: *Isnéthe, Znatín* (F. 2: 136-7), 1856: *Izsnéte* (MOK), 1857-9: *Isnyéthe (Isňatowa)* (CU), 1863: *Isnéte, Snatín* (Hnt), 1870-1: *Izsnýéte* (MÁT), 1872-84: *Izsnýéte* (HKFT), 1873: *Izsnéte, Zsnyatine* (Hnt), 1877: *Izsnéte* (Hnt), 1882: *Izsnéte* (Hnt), 1888: *Izsnýéte, Isnyéte* (Hnt), 1892: *Izsnýéte, Isnyéte* (Hnt), 1895: *Izsnýéte* (Hnt), 1898: *Izsnýéte* (Hnt), 1900: *Izsnýéte* (Hnt), 1902: *Izsnýéte* (Hnt), 1907: *Izsnýéte* (Hnt), 1910: *Жнятино* (EKUP), 1913: *Izsnýéte* (Hnt), 1923: *Žniatyno, Izsnýéte, Жнятино* (PR), 1925: *Žňatyno* (PR), 1927: *Žňatina* (Hnt), 1929: *Žňatina* (ChM. 1484), 1931: *Žňatina* (MPR), 1941: *Izsnýéte* (Hnt), 1944: *Izsnýéte* (Hnt), 1946: *Жнятине* (УРСР), 1968: *Жнятине* (ЗО), 1969: *Жнятине* (ІМСУ), 1983: *Жнятине, Жнятино* (ЗО), 1991: *Жнятино* (ТК), 1995: *Жнятино* (ВРУ), 2017: *Жнятино* (uo.).

■ Izsnyéte a 15. század elején települt a történelmi Bereg megyében, az egykori *Szernye-mocsártól* nyugatra. Az *Izsnýéte* helységnév magyar eredetű, pusztá személynévből keletkezett magyar névadással. Az alapjául szolgáló személynév szláv, vö. 1248/1402: *Snethe* (RegArp. 1: 267, ÁSzt. 722), ami egy R. **Žneta* < *Žneta* névből származhat. Az oklevelek 1248-ban említenek egy Beregi *Snethé*-t, akinek fia, Mátyás, IV. Béla adományaként *Csé-pánfölde* nevű települést kapja (Gy. 1: 537, Kristó 24), valószínűleg ő lehetett a névadó (Kiss 1987: 336). A név eleji mássalhangzó-torlódás a magyarban feloldódott. Minden alapot nélkülöz Lehoczky azon magyarázata, miszerint „névét az orosz *znatin* vagy *snjatin* szótól, mi szént vagy égvényt jelent, lehetne származtatni, jóllehet akadnak, kik a szarmata-jászok e tájbeli Iscenum nevű lakhelyét, mely Krisztus előtt 150 évvel létezett, s melyet Ptolomaeus említ, Izsnýétében gyanítják” (Lehoczky 3: 321). Ezt a népetimológiát Fedaka is átveszi (Fedaka

83). Stanislav a szláv *Zsnyatino* változatot tartja elsődlegesnek, ami szerinte a **Žnata* személynév **-in(o)* birtokos képzős alakja (Stanislav 2: 605). A korábbi ruszin *Izsnyatova* a magyar név birtoklást kifejező nőnemű ukr. *-ov(a)* képzős származéka. Az 1946-tól hivatalos ukrán *Жнятино* tudatos szlávosítás eredménye (FNESz., *Izsnyéte*).

Jakuszki, Яківське 'település Szolyvától É-ra'

1898: *Jaküszki* (Hnt), 1900: *Jaküszki* (Hnt), 1902: *Jaküszki* (Hnt), 1904: *Jakuszki* (BK. 613), 1907: *Jakuszki* (Hnt), 1910: *Якуски* (EKYP), 1913: *Jakuszki* (Hnt), 1929: *Ďakovský* (ChM. 261), 1940: *Jakuszki, Якуски* (BK. 1920, KK. 50: 3), 1941: *Jakuszki* (MKF), 1944: *Jakuszki, Якуски* (Hnt), 1968: *Яківське* (3O), 1969: *Яківське* (IMCY), 1983: *Яківське, Яковское* (3O), 1991: *Яковское* (TK), 2017: *Яківське* (BPU).

■ Jakuszki a 19. század második felében települt a történelmi Bereg megyében, a *Nagy-Pinye* patak völgyében. Fedaka szerint 1896-ban alapították a közeli Izvorhutáról áttelepült szlovák nemzetiségű erdei munkások (Fedaka 258). A *Jakuszki* helységnév ruszin eredetű, a az ukr. *Яковъ* 'Jakab' kn. (vö. *Яковъ* (CCYM. 2: 582), or. *Яков* kn. (Petrovskij 235) vagy ukr. *Яків* csn. (Csucska 2005: 644) himnmű ukr. *-ськ(ий)* mn. képzős származéka, jelentése tkr. 'Jakivé'. Elképzeltető, hogy a helységnév dűlő- vagy víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Jakivszkij-potok** 'a Pinye b. á. Paulova (Павлово) h.' 1864: *Якуски пот.* (Kat.), *Якуски потокъ* (S. 76), 1903: *Jaküszki* (uo.), ill. 1864: *Якуски дűлő* (Kat.), *Якуски* (S. 76), 1903: *Jaküszki* (uo.). A hivatalos ukrán *Яківське* semlegesnemű névalak. Paulova külterületi lakott-helyéből vált önálló településsé, közigazgatásilag ma Ploszkóhoz tartozik.

Jalova, Ялове 'település Volóctól ÉNy-ra'

1543: *Jalowa* (Dica), 1546: *Jalowa*, 1548: *Jallowa* (uo.), 1640: *Jaloui* (UC. 53: 17), 1645: *Jalova* (UC. 19: 1), 1648: *Jalloua* (UC. 53: 18), 1649: *Jaloua* (KirK. 10.163), 1673: *Jalova* (UC. 53: 19), 1688: *Jalova* (UC. 53: 21), 1691: *Jalova* (UC. 53: 22), 1693: *Jalova* (UC. 53: 23), 1699: *Jalova* (UC. 53: 24), 1700: *Jalova* (UC. 53: 25), 1702: *Jalova* (UC. 19: 12), 1704: *Jalowa* (UC. 113: 52), 1715: *Jálova* (MNL), 1718: *Jalova* (UC. 151: 21), 1720: *Jálova* (MNL), 1722: *Jalova* (UC. 53: 29), 1725: *Jalova* (UC. 124: 3), 1729: *Jalova* (UC. 53: 30), 1750: *Jalova* (MCB), 1760: *Jalova* (BT), 1770-2: *Jalowa* (Motzel), 1773: *Jalova, Jaloway* (LexLoc. 54), 1782-4: *Jalowa* (EKFT), 1788: *Jalova* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Jalova, Jalovaj* (Vályi 2: 238), 1800: *Jalova, Jalovai* (TBer), 1808: *Jalová* (Lipszky: Rep. 269), 1824-62: *Jalova* (MKFT), 1828: *Jalova* (VB), 1837: *Jalova* (F. 3: 62), 1838: *Jalova* (Schem. 47), 1851: *Jalova* (F. 2: 146), 1856: *Jálova* (MOK), 1857-9: *Jalova* (CU), 1863: *Jalova* (Hnt), 1870-1: *Jalova* (MÁT), 1872-84: *Jálovo* (HKFT), 1873: *Jálova* (Hnt), 1877: *Jálova* (Hnt), 1882: *Jálova* (Hnt), 1888: *Jalova* (Hnt), 1892: *Jalova* (Hnt), 1895: *Jalova* (Hnt), 1898: *Jalova* (Hnt), 1900: *Jalova* (Hnt), 1902: *Jalova* (Hnt), 1904: *Jávor* (Mező 1999: 161), 1907: *Jávor* (Hnt), 1910: *Ялова* (EKYP), 1913: *Jávor* (Hnt), 1923: *Jalovyy, Jávor, Яловый* (PR), 1925: *Jalovo* (PR), 1927: *Jalové* (Hnt), 1929: *Jalové* (ChM. 455), 1931: *Jalové* (MPR), 1939: *Jalova, Ялова* (BK. 785), 1941: *Jalova* (Hnt), 1944: *Jalova, Ялова* (Hnt), 1946: *Ялове* (YPCP), 1968: *Ялове* (3O), 1969: *Ялове* (IMCY), 1983: *Ялове, Ялово* (3O), 1992: *Ялово* (TK), 2017: *Ялове* (BPU).

■ Jalova a 16. század első felében települt a történelmi Bereg megye északi részén, a *Latorca* mellett. A *Jalova* helységnév ruszin eredetű, víznévből jött létre névátvitellel. Lehoczky a falu határában említ *Jalova* nevű patakot a 19. század végén (Lehoczky 3: 303), a térképeken azonban a víznév ukr. *-ськ(ий)* melléknévképzős alakokban fordul elő, vö. *Jalovszkij* 'a Latorca j. á. Jalova (Ялове) h.' 1872-84: *Jaluski p.* (HKFT), 1935: *Jalovský, Ялівський* (W. 42, 60), 1979: *Яловський* (СГУ 635), 2017: *Яловський струмок* (GT), jelentése tkr. 'Jalovai-(patak)'. A víz- és településnév az ukr. *ялова* 'fenyves, fenyőfákból való' mn. (Csopej 439, CYM. 11: 644) származéka, l. még ukr. *ялина* 'fenyő' fn. (Csopej uo., CYM. 11: 642-3). A melléknévnek az ukránban 'meddő, terméketlen, sovány

(föld)' (Hrincsenko 4: 540, CYM. 11: 643, Csopoj 439) jelentése is van (l. még Haborak 2003: 281), ill. or. яловый 'ua.' (ССРЛЯ. 17: 2076). A magyarban használatos *Jávor* forma 1904-ben, az országos helységnévrendezés során keletkezett (Mező 1999: 161). 1939-ben visszakapta a régi nevét. Az újabb, 1946-tól hivatalos ukrán *Ялове* a csehszlovák korszakban használt semlegesnemű alak átvétele. Lakosság alapításától ruszin, a 17-18. század fordulójáról származó urbáriumok szerint a kenézség a *Dusár* családnál volt. (UC. 53: 22, 23).

Kabolapolyána, Кобилецька Поляна 'városi típusú település Rahótól Ny-ra'

1600: *Kabolapoiana* (Bélay 158), 1618?: *Kabola Pojana* (UC. 110: 60), 1648: *Kabola mezo* (ComMarmUg. 67), 1672: *Kabola Pojana* (UC. 149: 19), 1673: *Kabola Poiána* (UC. 5: 9), 1678: *Kabola Pojana* (UC. 148: 31), 1681: *Kabola Pojana* (UC. 148: 32b), 1684: *Kabola Pojana* (UC. 148: 37), 1689: *Kabola Pojana* (UC. 5: 11), 1702: *Kabola Pojana* (UC. 8: 2), 1704: *Kabola pojan* (UC. 64: 17), 1711: *Kabola Pojana* (UC. 7: 18), 1715: *Kabola Pojana* (MNL), 1720: *Kabola Pojana* (MNL), 1725: *Kabola polyana* (Revizki), 1735: *Kobula Polyana* (MCM), 1747: *Kabolapojána* (GK. 409), 1754: *Kabolapojano* (UC. 80: 11), 1756: *Kobolapolyana* (Kam. 0303: 2), 1770: *Kobolapojana* (Kam. 84), 1773: *Kabala Polyana, Polyana Kobileczka* (LexLoc. 136), 1781: *Kobola Poia.* (Kam. 27), 1782-4: *Kobila Pojana* (EKFT), 1798: *Kobolapolyana* (CsT. 11), 1799: *Kobilopojana* (HT. 0012: 2), 1800: *Kabala-Polyana, Kobila pojana* (TM), 1808: *Polyána* (*Kabala-, Kobola-*), *Polana Kobilská, Pojana Kobilej* (Lipszky: Rep. 522), 1809: *Kobolapojana* (Kam. 661), 1824-62: *Kabolya Polyana* (MKFT), 1828: *Polyana* (*Kabala*), *Kobilecka Polyana* (Nagy 198), 1838: *Kobola-Pojána* (Schem. 56), 1839: *Kabolya-Polyána* (F. 4: 201), 1851: *Polyána* (*Kabola*) (F. 3: 249), 1856: *Kabala-Polyána* (MOK), 1857-9: *Kabala-Polyána* (CU), 1860: *Kabolapolyána* (Kat.), 1863: *Kabala-Polyána* (Hnt), 1864: *Kabolapolyána* (PestyM), 1870-1: *Kabolapolyána* (MÁT), 1872-84: *Kabala polyána* (HKFT), 1873: *Kabolapolyána, Kobilecka-Polyana* (Hnt), 1877: *Kabala-Polyána, Kobilecka-Polyana* (Hnt), 1882: *Kabala-Polyána, Kobilecka-Polyana* (Hnt), 1888: *Kabala-Polyána, Polyána-Kabileczka* (Hnt), 1892: *Kabala-Polyána, Polyána-Kabileczka* (Hnt), 1895: *Kabolapolyána* (Hnt), 1898: *Kabolapolyána, Gyertyánliget* (Hnt), 1900: *Kabala-polyána, Gyertyánliget* (Hnt), *Gyertyánliget* (Mező 1999: 166), 1902: *Gyertyánliget* (Hnt), 1907: *Gyertyánliget* (Hnt), 1910: *Кобилецька, Кобилчанська Поляна* (ЕКУР), 1913: *Gyertyánliget* (Hnt), 1923: *Poljana Kobylecka, Gyertyánliget, Кобилецька Поляна* (PR), 1925: *Poljana Kobylecka* (PR), 1927: *Kobylecká Poljana* (Hnt), 1929: *Polana Kobylecká* (ChM. 1005), 1931: *Poljana Kobylecká* (MPR), 1939: *Gyertyánliget, Кобылецка Поляна* (BK. 791), 1941: *Gyertyánliget* (Hnt), 1944: *Gyertyánliget, Кобылецка Поляна* (Hnt), 1946: *Кобилецька Поляна* (УРСР), 1968: *Кобилецька Поляна* (ЗО), 1969: *Кобилецька Поляна* (ИМСУ), 1978: *Кобылецкая Поляна* (ТК), 1983: *Кобилецька Поляна, Кобилецкая Поляна* (ЗО), 2017: *Кобилецька Поляна* (ВРУ).

■ *Kabolapolyána* a 16. század végén települt Máramarosban, a *Sopurka* folyó völgyében. „A falu nevét a felette emelkedő *Kabola* nevű hegyről kapta, de patakjáról nevezték *Sopruczpolyánának* is” (Bélay 54). A *Kabolapolyána* helységnév ruszin eredetű, a helységnév alapja az ukr. *поляна* 'erdei tisztás' fn. (CYM 7: 107-8, Rudnicki 28), ami kiirtott erdőben létrejött falut jelöl. A név előtagja az 1177 m magas *Kobila* hegyre vonatkozik, a falu arról a hegyről kapta a megkülönböztető nevét, amelynek a lábánál települt (vö. Bölskei 115-6), vö. 1824-62: *Kobyla verch* (MKFT), 1859: *Kobila hegy* (S. 203), 1860-3: *Kobyla* (uo.), 1872-84: *Kobila* (HKFT), 1910: *Kobila* (1180 m) (HBÁT), 1925: *Kobyla* (PR), 1978: *Кобыла* (ТК). A *Kobila* névből a magyarban hangrendi kiegyenlítődéssel *Kabola* forma jött létre. A hegynév etimológiailag összetartozik a m. *kabala* 'kanca' szláv előzményével, vö. szl. **kobyla* 'kanca' fn. (Šmilauer 90), ukr. *кобыла~кобила* 'ua.' fn. (ECYM. 2: 476, CYM. 4: 200-1, Csopoj 151), de l. még rom. *cobilă* 'eke, bak, gebe' fn. (DRM. 1: 243). Alaki hasonlóság miatt gyakran találkozunk vele kárpátaljai hegynevekben (vö. Haborak 2005: 145), de a történelmi Magyarország területén számos magyar hegy- és víznévben is előfordul (vö. Mikesy 1949: 64-5, Kniezsa Mo. népei 428). A falu lakossága ruszin, az 1672-es urbárium pl. *Bojkó, Katrics, Oszítás, Sverela, Josiph, Bodnár, Dumitrás, Pribék, Marukna, Orosz, Popa, Dgyedétel, Zelinko,*

Jerits, Koluska, Albas, Makár, Gotta családnevű személyeket említ (UC. 149: 19). A magyarban használatos *Gyertyánliget* név 1900-ban, az országos helységnévredezés során vált hivatalossá (Mező 1999: 166), s a városhoz tartozó fürdő nevéből ered, vö. 1898: *Gyertyánliget* (Hnt). Ez a *gyertyán* (TESz. 1: 1129) főnévnek és a *liget* 'kisebb ritkás erdő; fákkaal tarkított, bokros terület; bokros, bozótos hely' (FKnT. 230-1) főnévnek az összetételével keletkezett. A párhuzamosan használt ruszin népi, ma hivatalos ukrán *Кобилецька Поляна* előtagja a hegy-név nőnemű *-ськ(a)* mn. képzős származéka (vö. Kupcsinszka 190).

Kajdanó, Кайданово 'település Munkácstól ÉNy-ra'

1391: *Kaydano* (DL. 209514), 1418: *Kaydanov* (Sztáray 2: 202), 1445/1506: *Kaydana* (DL. 37602), 1476: *Kaydano* (DL. 17759), 1484: *Kaydana* (DL. 37661), 1530: *Kaydano* (Dica), 1533: *Kaydano, Caydano*, 1541: *Kaydano*, 1542: *Kaydano*, 1543: *Kaydano*, 1544: *Kaydano*, 1546: *Kaydano*, 1548: *Kaydano*, 1549: *Kaydano*, 1550: *Kaydano*, 1552: *Kaydano*, 1554: *Kaidano*, 1564: *Kaydano*, 1568: *Kaydano*, 1570: *Kaydano* (uo.), *Kaydana* (UC. 18: 23), 1570/1602/1603: *Caydano* (UC. 18: 24), *Kaydano* (UC. 97: 29), 1572: *Kaydano* (Dica), 1576: *Kaydano*, 1582: *Kaidano, Kaydano*, 1588: *Kaydano*, 1596: *Gaidano*, 1599: *Gaidano, Gajdano* (uo.), 17. sz. eleje: *Kaydano* (UC. 88: 9), 1600k.: *Kaydano* (UC. 5: 19), 1600: *Kavdano* (Dica), 1602: *Kaidano, Kaydano*, 1603: *Gajdano*, 1609: *Kajdano*, 1610: *Gaidano, Gaydano* (uo.), 1613: *Kaydano* (UC. 18: 25), 1619: *Kaydano* (Dica), 1620: *Gaidano* (uo.), 1622: *Kaydano* (UC. 18: 26), 1625: *Kaydano* (UC. 18: 28), 1627: *Kaidano* (UC. 18: 30), 1634: *Kaydano* (UC. 101: 73), 1635: *Kaidano* (KirK. 8.99), 1645: *Kaydano* (UC. 19: 1), 1688: *Kajdanó* (UC. 19: 6), 1690: *Kajdano* (UC. 19: 7), 1700: *Kajdano* (UC. 19: 9), 1701: *Kaidano* (UC. 2: 15), 1702: *Kaidano* (UC. 19: 12), 1705: *Kajdano* (UC. 20: 1), 1715: *Kajdano* (MNL), 1718: *Kajdano* (UC. 151: 21), 1720: *Kajdano* (MNL), 1725: *Kajdano* (UC. 124: 6), 1747: *Kajdano* (GK. 421), 1750: *Kajdano* (MCB), 1760: *Kajdano* (BT), 1773: *Kajdano* (LexLoc. 51), 1782-4: *Kajdano* (EKFT), 1788: *Kajdano* (HT. Div. X. 8: 1), 1790: *Gajdanó* (UC. 166: 32), 1799: *Kajdano* (Vályi 2: 263), 1800: *Kajdano* (TBer), 1808: *Kajdanó, Kajdanowá* (Lipszky: Rep. 282), 1824-62: *Kajdanowa h. Kajdanó* (MKFT), 1828: *Kajdanó* (VB), 1837: *Kajdanó* (F. 3: 71), 1838: *Kajdanó* (Schem. 48), 1851: *Kajdanó* (F. 2: 164), 1856: *Kajdanó* (MOK), 1857-9: *Kajdanó* (CU), 1863: *Kajdanó* (Hnt), 1864-5: *Kajdanó* (PestyB), 1870-1: *Kajdanó* (MÁT), 1872-84: *Kajdanov, Kajdano* (HKFT), 1873: *Kajdano, Kajdanovo* (Hnt), 1877: *Kajdanó, Kajdanovo* (Hnt), 1882: *Kajdanó, Kajdanovo* (Hnt), 1888: *Kajdanó, Kajdanovo* (Hnt), 1892: *Kajdanó, Kajdanovo* (Hnt), 1895: *Kajdanó* (Hnt), 1898: *Kajdanó* (Hnt), 1900: *Kajdanó* (Hnt), 1902: *Kajdanó* (Hnt), 1907: *Kajdanó* (Hnt), 1910: *Kajdanovo* (EKUP), 1913: *Kajdanó* (Hnt), 1923: *Kajdanovo, Kajdanó, Кайданово* (PR), 1925: *Kajdanovo* (PR), 1927: *Kajdanovo* (Hnt), 1929: *Kajdanovo* (ChM. 488), 1931: *Kajdanovo* (MPR), 1939: *Kajdanó, Кайданово* (BK. 784), 1941: *Kajdanó* (Hnt), 1944: *Kajdanó, Кайданово* (Hnt), 1946: *Кайданове* (УРСР), 1960: *Кайданове* (30), 1995: *Кайданово* (ВРУ), 2017: *Кайданово* (uo.).

■ Kajdanó a 14. század végén települt a történelmi Bereg megye nyugati részén. A *Kajdanó* helységnév szláv eredetű, a m. *Kajdan* szn. (Gy. 2: 241, ÁSzt. 168), m. *Kajdan* csn. (ÚMCsT. 536), ukr. *Кайдан* csn. (Jefimenko 83) birtoklást kifejező szl. *-ov(ъ) képzős származéka (FNESz., *Kajdanó*, Kupcsinszka 810), jelentése tkp. 'Kajdan faluja, Kajdané'. Az elsődleges *Kajdanov*-ból a magyar névhasználatban szabályos hangváltozással *Kajdanó* névalak jött létre. Csucska szerint az ukránban is előforduló *Кайдан* szn. szláv eredetű, alapja a *кай*- 'büntet, fenyít, bosszút áll' ige (Csucska 2011: 200). Lehoczky a személynévnek „tatár” eredetet tulajdonít: „Tatár nevét honnan vevé bizonytalan” (Lehoczky 3: 329). Az 1241-es tatárjárás idején ugyanis az egyik mongol vezért nevezték így, de a név a besenyők és a törökök körében is előfordult, Hasan Eren a személynévet ismeretlen etimológiájának tartja (Györffy 1967: 458, Eren 315-6). A falu a középkorban még vegyes lakosságú, később azonban fokozatosan ruszin többségűvé vált. Az 1570-es urbárium *Bak, Remethe, Dienes, Latzok, Dorotha, Petrus, Parasko, Paulus, Latzko, Chýbere, Czeches, Kaza, Ongy, Kozma, Geche, Zoldos, Kovach, Kallay, Fabian, Thompa, Cheh, Polyaný, Oroz, Nagh Gergely, Jga, Thot,*

Keche, Mjsak, Benedek, Bara nevű lakosokat sorol fel (UC. 18: 23). A korábbi ruszin népi, ma hivatalos *Кайданово* a történelmi név átvétele, 1995-ben vált hivatalossá az 1946-ban ukránosított *Кайданове* helyett.

Kálló, Країне

‘település Husztól É–ÉK-re’

1898: *Kálló* (Hnt), 1900: *Kálló* (Hnt), 1902: *Kálló* (Hnt), 1904: *Kálló* (BK. 528), 1907: *Kálló* (Hnt), 1910: *Калово* (ЕКУР), 1913: *Kálló* (Hnt), 1918: *Kálló* (Hnt), 1929: *Kalov* (ChM. 490), 1940: *Kállonó, Каллово* (BK. 1922), 1944: *Kállonó, Каллово* (Hnt), 1967: *Країне* (30), 1983: *Країне, Країнее* (30), 1991: *Країнее* (TK), 2017: *Країне* (ВРУ).

■ Kálló a 19. század végén települt a máramarosi Lipcse határában, a *Lipcse* patak völgyében. A *Kálló* helységnév ruszin eredetű, dűlő- vagy víznévből keletkezett névátvitellel, vö. „*Kálluv* Lipcse-polyana helysége határszéletől, és e Helység alatt Nagy ág vizibe esik” (PestyM, *Lipcse*), l. *Kálló* ‘a Nagy-ág j. á. Lipcse (Липча) h.’ 1824-62: *Kallu B.* (MKFT), 1864: *Kálluv* (PestyM), 1864-5: *Kálló patak, Кату ном.* (Kat.), 1872-84: *Kalu p.* (HKFT), 1910: *Kalu* (HBÁT), 1911: *Kálló, Kálló-patak* (S. 210), 1925: *Kalu* (PR), 1929: *Kalluv, Kalló* (Petrov 15, 21), 1935: *Kalov, Калов* (W. 51, 61), 1939: *Kala* (SzSzBML. 468), 1940: *Kala patak* (FKözl.), 1979: *Каллів* (СГУ 231), 1991: *Калов* (TK), 2017: *струмок Калов* (GT), ill. „*Kálló* hason nevű pataktól neveztetik kászalokból áll” (PestyM). A pataknev az ukr. *каль* ‘sár, pocsolya’ fn. (Csopaj 141, Pipas–Halasz 74, Danyiljuk 59) hímnemű ukr. -*ов(ий)* mn. képzős alakjának, ill. az ukr. *каловий* ‘sáros, pocsolyás’ mn. (СУМ 4: 79) származéka. A magyar névhasználatban az intervokális helyzetben lévő *l* megnyúlt. A tanya nevét 1967-ben *Країне*-re változtatták, mert Lipcsepolyána határában is van egy hasonló nevű tanya (l. *Kálovi*). Az új névhez l. ukr. *країне* ‘szélső, végső, legtávolabbi, távoli, messzi’ mn. (СУМ. 4: 321). Lipcse külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Kálnik, Кальник

‘település Munkácstól ÉNy-ra’

1417: *Kalnyk* (ZsO. 6: 194), 1447: *Kálnik* (Lehoczky 3: 73), 1478: *Kalnik* (Cs. 1: 416), 1506: *Kálnik* (Lehoczky 3: 330), 1530: *Kalnyk* (Dica), 1533: *Kalnyk*, 1541: *Kalnyk*, 1542: *Kalnyk*, 1550: *Kalnyk*, 1576: *Kalnik, Kalnyk*, 1588: *Kalnyk*, 1599: *Kalnich, Kalnik*, 1600: *Kalnik*, 1602: *Kalnik*, 1603: *Kalnik*, 1609: *Kalnik*, 1610: *Kalnik*, 1619: *Kalnik*, 1620: *Kalnik* (uo.), 1630: *Kallinka* (UC. 87: 76), 1670: *Kaynik* (UC. 118: 9), *Kalnik* (UC. 39: 71), 1673: *Kalnyik* (UC. 15: 40), 1674: *Kalnik* (UC. 9: 40a), 1674-7: *Kalnik* (UC. 8: 16a), 1675: *Kalnik* (UC. 44: 74), 1676: *Calnik* (UC. 56: 6), *Kalnik* (UC. 39: 71), 1678: *Kálnik* (UC. 156: 90), 1679: *Kalnik* (UC. 15: 26), 1680-as évek: *Kalnik* (UC. 65: 2), 1682-4: *Kalnik* (UC. 15: 19), 1684: *Kalnik* (UC. 42: 66), *Kalnyik* (UC. 88: 62), 1689: *Kalnik* (UC. 4: 12), 17. sz. vége: *Kálnyk* (UC. 156: 56), 1715: *Kálnik* (MNL), 1720: *Kalnik* (MNL), 1741: *Kálnik* (GK. 536), 1747: *Kálnik* (GK. 425), 1750: *Kalnik* (MCB), 1760: *Katnik* (!) (BT), 1773: *Kalnok* (LexLoc. 50), 1782-4: *Kalnik* (EKFT), 1788: *Kalnik* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Kalnik* (Vályi 2: 270), 1800: *Kalnik* (TBer), 1808: *Kálnik* (Lipszky: Rep. 284), 1824-62: *Kalnik* (MKFT), 1828: *Kálnik* (VB), 1837: *Kálnik* (F. 3: 71), 1838: *Kálnik* (Schem. 48), 1851: *Kálnik* (F. 2: 168), 1856: *Kálnik* (MOK), 1857-9: *Kálnik* (CU), 1863: *Kalnik* (Hnt), 1864-5: *Kálnik* (PestyB), 1870-1: *Kálnik* (MÁT), 1872-84: *Kálnik* (HKFT), 1873: *Kálnik* (Hnt), 1877: *Kálnik* (Hnt), 1882: *Kálnik* (Hnt), 1888: *Kálnik* (Hnt), 1892: *Kálnik* (Hnt), 1894: *Beregsárrét* (Mező 1999: 49), 1895: *Bereg-Sárrét* (Hnt), 1898: *Bereg-Sárrét* (Hnt), 1900: *Bereg-Sárrét* (Hnt), 1902: *Beregsárrét* (Hnt), 1907: *Beregsárrét* (Hnt), 1910: *Калниково* (ЕКУР), 1913: *Beregsárrét* (Hnt), 1923: *Kalnik, Beregsárrét, Kalnik, Калниково* (PR), 1925: *Kalnik* (PR), 1927: *Kalnik* (Hnt), 1929: *Kalnik* (ChM. 490), 1931: *Kalnik* (MPR), 1939: *Kálnik, Кальникъ* (BK. 784), 1941: *Kálnik* (Hnt), 1944: *Kálnik, Кальникъ* (Hnt), 1946: *Кальник* (УРСР), 1968: *Кальнік* (30), 1969: *Кальнік* (ІМСУ), 1983: *Кальнік, Кальник* (30), 1991: *Кальник* (TK), 2017: *Кальнік* (ВРУ).

■ Kálnik a 15. század elején települt a történelmi Bereg megye nyugati részén, az ungi megyehatáron. A *Kálnik* helységnév szláv eredetű, vö. szl. **кальнікъ* ‘az, ami sáros’ fn.

(FNESz., *Kálnik*, Mizser 2007b: 106, Úrhegyi 227), ukr. N. *калник* 'vízzel átitatott föld, sár' fn. (Danyiljuk 60). Ez a szl. **kaľ* 'sár, mocsár' fn. (Šmilauer 87, ЭССЯ. 9: 127-9) *-*ьникъ* képzős származéka, de l. még ukr. *кал* 'piszok, sár' fn. (Hrincsenko 2: 208-9, СУМ. 4: 73), ukr. *кално, калъно* 'mocsok, sár, mocsár' fn. (Hrincsenko 2: 211-2) -*ик* kics. képzős alakja. A helységnév jelentése tkp. 'sáros, mocsaras hely', vö. még m. *kálnok* 'sáros terület' fn. (FKnT.193). A településnévhez l. még *Кальна, Кальне, Кальницьке* településnevek Ukrajnában (БРУ). A névadók és későbbi lakosai is minden bizonnyal ruszinok. Az 1674-es urbárium például *Paraszczik, Kaczkur, Dozanka, Nohaviczka, Hajnac, Hrehor, Kokos, Govany, Sutula, Hagraš, Vovnicz, Hazbava, Mirelnik, Svira, Janos, Polyankai, Palikai, Hutałoczi, Czerdak, Czibere* családnévűeket említ (UC. 7: 31). A magyar *Beregsárrét* névváltozat másodlagos, 1894-ben jött létre hivatalos úton a szláv név részfordításával és a megyei hovatartozásra utaló előtaggal (Mező 1999: 49), vö. m. *sárrét* 'vízzel borított, rendszerint árterületen fekvő mocsaras rét' fn. (FKnT. 282). 1939-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Кальник* a tör-ténelmi név átvétele.

Kalocsa, Колочава 'település Ökörmezőtől DK-re'

1463: *Kalocha* (Bélay 160), 1496: *Kalazomezeu* (uo.), 1530: *Kalocha* (Dica), 1542: *Kalocha*, 1543: *Kalocha*, 1548: *Kalochya*, 1550: *Kalocha*, *Kalochya*, 1552: *Kalochya*, 1553: *Kaloczya*, 1554: *Kalochya*, 1555: *Kolaczya* (uo.), 1618?: *Kalocza* (UC. 110: 60), 1707: *Kalocsa* (UC. 8: 55), 1715: *Kalocsa* (MNL), 1720: *Kalocsa* (MNL), 1725: *Kalocsa* (Revizki), 1735: *Kalocsa* (MCM), 1747: *Kalocsa, Sztara Szelo* (GK. 292), 1756: *Kalocsa* (Kam. 0303: 2), 1773: *Kalocsa, Kalocsava* (LexLoc. 134), 1779: *Kolocsava* (Kam. 830: 115), 1782-4: *Kolocsawa, Lazy* (EKFT), 1798: *Sztare Szello, Laaz* (CsT. 11), 1799: *Kalócsa* (Vályi 2: 272), *Kalocsava* (HT. 0012: 2), 1800: *Kalocsa, Kolocsava* (TM), 1808: *Kalocsa, Koločava* (Lipszky: Rep. 384), 1809: *Kolocsava* (Kam. 661), 1824-62: *Kalocsa-Horb, Kalocsa-Láz-Ó-Falu* (MKFT), 1828: *Kalócsa, Koločava* (Nagy 196), 1838: *Kolocsa* (Schem. 62), 1839: *Kalocsa, Lazi* (F. 4: 190, 193), 1851: *Kalocsa* (F. 2: 169), 1856: *Kalocsa, Kalocsa-Ófalu* (MOK), 1857-9: *Lazy-Ófalu (Staro-Selo)* (CU), 1863: *Láz-Ófalu, Sztaroszełlo* (Hnt), 1864: *Kalocsa Ófalu, Kalocsa Láz* (PestyM), *Лазъ, Старое Село, Горбъ* (Kat.), 1870-1: *Kalocsa* (MÁT), 1872-84: *Kalocsa Ófalu, Kalocsa Láz* (HKFT), 1873: *Kalocsa-Láz, Ófalu (Kalocsa-)* (Hnt), 1882: *Láz- (Kalocsa-), Horb (Kalocsa-)* (Hnt), 1888: *Kalocsa-Horb, Kalocsa-Láz, Ófalu* (Hnt), 1892: *Kalocsa-Horb, Kalocsa-Láz* (Hnt), 1895: *Kalocsa-Horb, Kalocsa-Láz* (Hnt), 1897: *Kalocsa-Láz+Kalocsa-Horb=Alsókalocsa* (Mező 1999: 23), 1898: *Alsó-Kalocsa* (Hnt), 1900: *Alsó-Kalocsa* (Hnt), 1902: *Alsókalocsa* (Hnt), 1907: *Alsókalocsa* (Hnt), 1910: *Колочава нижня, Лаз, Горб* (EKYP), 1913: *Alsókalocsa* (Hnt), 1923: *Koločava Nižna, Alsókalocsa, Колочава нижня* (PR), 1925: *Niž. Koločava, K.-Laz* (PR), 1927: *Kalocava* (Hnt), 1929: *Koločava* (ChM. 533), 1931: *Koločava Niž.* (MPR), 1939: *Alsókalocsa, Калоча Горбъ и Калоча Лазъ* (BK. 787), 1941: *Alsókalocsa* (Hnt), 1944: *Alsókalocsa, Калоча Горбъ и Калоча Лазъ* (Hnt), 1946: *Колочава* (УРСР), 1968: *Колочава* (ЗО), 1969: *Колочава* (IMCU), 1977: *Колочава* (TK), 1983: *Колочава* (ЗО), 2017: *Колочава* (БРУ).

■ Kalocsa a 15. század közepén települt az egykori Máramaros megyében, a *Talabor* folyó felső szakaszán. „A Verhovinán nagyarányú telepítési munkát végző Bilkeiek és a *Talabor* mentén felfelé terjeszkedő kricsfalvi nemesek közös telepítése a középkor legészakibb, a benépesült alsó szakasztól nagyon távol eső faluja: *Kalocsamező*. Bizonyára a század közepén ültették meg orosz jobbágyokkal” (Bélay 81). A *Kalocsa* helységnév ruszin eredetű, víznévből jött létre névátvitellel, vö. *Kalocsa** 'a *Talabor* b. á. Alsókalocsa (Колочава) h.' 1409: *fluvii Kalocha, Kalochafew* (ZsO. 2/2: 301), 1725: *Kalocsamka fl.* (Revizki), 1782-4: *Szuchar Potok* (EKFT), 1824-62: *Kolocsauka suchar B.* (MKFT), 1864: *потокъ Сухаръ, Szuchar potok* (S. 180), *Сухаръ потокъ, Szuchár p.* (Kat.), *Kalocsa (:Kolocsáva:) völgy* (PestyM, *Imsád*), 1865: *Szuchari patak* (Hunfalvy 3: 331), 1872-84: *Szuchar p.* (HKFT), 1876: *Szuhari-patak* (Szilágyi 98), 1906: *Szuchár patak* (S. 181), 1910: *Szuchar* (HBAT), 1929: *Сухар* (Petrov 12), 1939: *Szuchar* (SzSzBML. 468), 1957: *Сухар* (КРУ. 18), 1977: *Сухар* (TK), 1979: *Сухар* (СГУ 545). A patak későbbi *Kolocsavka* neve a *Kalocsa* víznév -*ka* kics. képzős származéka,

míg a mai *Szuhár* névhez l. ukr. *сухар* 'kiszáradt fa, tölgy; kiszáradt erdő' fn. (CYM 9: 863-4, Pipas–Halasz 186, Csopej 386, Sztripszky 1924/2007: 120), valószínűleg 'kiszáradó patak, aszó' jelentésben. Pesty adatközlői szerint a patak vizének sajátossága volt a névadó: „Ezen havas rész leomlása után a „Jászenovecz” patak vize majdnem esztendeig zavaros volt, a Kalocsa elnevezés is innen eredett; mert oroszul Kalocsa, v. Kolotna-voda annyit tesz mint: zavaros víz” (PestyM), s az ukr. *колотити* 'kever, kavarog, zavarodik' ige (Csopej 153) ukr. -*ав(a)* mn. képzős alakja, vö. még ukr. *Колота* víznév a Kárpátok keleti oldalán, a Dnyeszter folyó vízgyűjtő területén (Verbics 2017: 186-7). A magyar névhasználatban szabályos fejlődéssel *Kolocsava* > *Kalocsa* változás történt (vö. Kniezsa ErdVíz. 42, *Kalota*). Lucsik a nevet egy ukr. N. *колочений, колючатий* 'összegyűrt (tejes burgonya)' mn. (Oniskevics 1: 369) nőnemű -*ав(a)* képzős származékának tekinti, ami szerinte a folyó melletti talaj tulajdonságára utal (Lucsik 274). A korai kétrészes *Kalocsamező* névalak a víznévnek és a m. *mező* 'szántó, tisztás' (FKnT. 245) főnévnek az összetételével keletkezett. Kalocsának több településrésze alakult ki, az anyatelepülést a 19. században *Kalocsa-Ófalunak* nevezték, párhuzamos ruszin neve, a *Sztaroszelo* ennek az értelmi megfelelője. Ófalu a közeli hegyoldalakon létrejött *Kalocsa-Horb* és *Kalocsa-Láz* településekkel 1897-ben egyesült, az új helység az *Alsókalocsa* nevet kapta (Mező 1999: 23). Ennek előtagja a szintén több helységből kialakuló, szomszédos *Felsőkalocsa* (*Негровець*) nevének előtagjával állt korrelációban. A hivatalos ukrán *Колочава* a történelmi név átvétele.

Kálovi, Каллів

'település Husztól É-ra'

1929: *Kalov* (ChM. 490), 1940: *Kálovi, Каловы* (BK. 1922), 1944: *Kálovi, Каловы* (Hnt), 1968: *Каллів* (3O), 1969: *Каллів* (IMCU), 1983: *Каллів, Каллов* (3O), 1991: *Каллов* (TK), 2017: *Каллів* (ВРУ).

■ Kálovi a 20. század elején települt tanya a máramarosi Lipcsepolyána határában. A *Kálovi* helységnév ruszin eredetű, víznévből jött létre névátvitellel, vö. *Kálló* 'a Lipcse b. á. Lipcsepolyána (Липецька Поляна) h.' 18. sz. vége: *Carlui* (VIT. 0012), 1824-62: *Karliu p.* (MKFT), 1864: *Калови ручей, Kalovi potok* (S. 211), *Калови потокъ, Kálló patak* (Kat.), *Kálló-patak* (PestyM), 1872-84: *Kalovi p.* (HKFT), 1911: *Kállópatak (Kallo), Kalovi patak* (S. 211), 1935: *Kalový, Каловый* (W. 51, 61), 1979: *Каллів* (СГУ 231), 2017: *річка Калова* (GT). A pataknev az ukr. *каль* 'sár, pocsolya' fn. (Csopej 141, Pipas–Halasz 74) hímnemű ukr. -*ов(уї)* mn. képzős alakjának, ill. az ukr. *каловий* 'sáros, pocsolyás' mn.-nek (CYM 4: 79) a származéka. A hivatalos ukrán *Каллів* a történelmi név átvétele. Lipcsepolyána külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Kanora, Канора

'település Volóctól É-ra'

17. sz. eleje: *Kanora* (UC. 88: 9), 17. sz.: *Kanora* (UC. 112: 54), 1611: *Kanura* (Lehoczky 3: 332), 1625: *Kanora* (UC. 18: 28), 1630: *Kanura* (Dica), 1634: *Kanora* (UC. 101: 73), 1635: *Kanora* (KirK. 8.99), 1645: *Kanora* (UC. 19: 1), 1688: *Kanora* (UC. 19: 6), 1690: *Kanora* (UC. 19: 7), 1699: *Kanora* (UC. 19: 8), 17. sz. vége: *Kanora, Kánora* (UC. 20: 25), 1700k.: *Kanora* (UC. 53: 44), 1701: *Kanora* (UC. 2: 15), 1702: *Kanora* (UC. 19: 12), 1704: *Kanora* (UC. 19: 15), 1705: *Kanora* (UC. 20: 1), 1713: *Kanora* (UC. 30: 36), 1715: *Kánora* (MNL), 1718: *Kanora* (UC. 151: 21), 1720: *Kánora* (MNL), 1725: *Kanora cum Ilmova* (UC. 124: 3), 1770-2: *Kanora* (Motzel), 1773: *Kanora* (LexLoc. 54), 1782-4: *Kanora* (EKFT), 1788: *Kanora* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Kanora, Ukliva Kanora* (Vályi 2: 280), 1800: *Kanora* (TBer), 1808: *Kánora* (Lipszky: Rep. 287), 1824-62: *Kánora* (MKFT), 1828: *Kánora* (VB), 1837: *Kánora* (F. 3: 62), 1838: *Kanora* (Schem. 48), 1851: *Kánora* (F. 2: 173), 1856: *Kánora* (MOK), 1857-9: *Kanora* (CU), 1863: *Kánora* (Hnt), 1870-1: *Kanova* (!) (MÁT), 1872-84: *Kánora* (HKFT), 1873: *Kanova* (!) (Hnt), 1882: *Kanova* (!) (Hnt), 1888: *Kanora* (Hnt), 1892: *Kanora* (Hnt), 1895: *Kanora* (Hnt), 1898: *Kanora* (Hnt), 1900: *Kanora* (Hnt), 1902: *Kanora* (Hnt), 1907: *Kanora* (Hnt), 1910: *Канора* (EKYP), 1913: *Kanora* (Hnt),

1923: *Kanora*, *Канора* (PR), 1925: *Kanora* (PR), 1927: *Kanora* (Hnt), 1929: *Kanora* (ChM. 496), 1931: *Kanora* (MPR), 1939: *Kanora*, *Канора* (BK. 785), 1941: *Kanora* (Hnt), 1944: *Kanora*, *Канора* (Hnt), 1946: *Kanora* (УРCP), 1958: *Канора* (3O), 2017: *Канора* (ВРУ).

■ Kanora a 17. század elején települt a történelmi Bereg megyében, a *Vicsa* folyó jobb partján. „A vereczkei járásban fekvő e helység a munkácsi uradalomhoz tartozván, Mágócsi Ferencz 1611. július 8. Pirochovics Lőrincznek és Pletyák Jánosnak adott kenézséget a végből, hogy itt a Kanura nevű telepítvényt megnépesítsék, az oklevelet később, 1618-ban gróf Eszterházi Miklós is megerősíté” (Lehoczky 3: 332). Az 1625-ös urbárium szerint „Ez kanora üynnon szallot falu hittel alattak Hogi eok sem adot sem arendat nem attanak cziak keet esztendeje ide szallasoknak...” (UC. 18: 28). Lakosai ekkor: *Prohowicz Michalko feő kenez*, *Kozowicz Szimko*, *Kozowicz Onofri*, *Pirohowicz Kosztj*, *Korpezyowicz Iwan* és *Ruszin Iwan* (uo.). A *Kanora* helységnév ruszin eredetű, Lehoczky szerint nevét „a hasonló nevű víztől kapta” (Lehoczky 3: 332), vö. *Kanorka* 'a Vicsa j. á. Volóc (Воловецъ) h.' 1645: *Kanora Pataka* (UC. 19: 1), 1864: *Канорка* (Kat.), *Канорка потокъ* (S. 69), 1903: *Kanorka patak* (uo.), 1979: *Канорка* (СГУ 238). Ezt az 1645-ös urbárium is megerősíti: „Malmok ezen kenezeknek az Kanora patakan vagyon melyrul az faluis neveztetik” (UC. 19: 1). A víznévhez l. ukr. N. *канура* 'kunyhó, kutyaól, putri' fn. (Vascsenko 39, FNESz., *Kanora*), vö. még szl. **kanura* 'kunyhó' fn. (ЭССЯ. 9: 143-4). Nem zárhatjuk ki egyértelműen azt sem, hogy a település- és víznév közül a településnév az elsődleges. A mai *Kanorka* név kicsinyítő képzős alak. Kanorát 1958-ban közigazgatásilag Volóchoz csatolták, ma azonban önálló település.

Karácsfalva, Карачин 'település Nagyszőlőstől Ny-ra'

1260: *Karachunfolua* (ÁÚO. 7: 538), 1310: v. *Karachini* (AOkl. 2: 426), 1334: *Karachunfalua* (Fejér 8/3: 750), 1341: *Karachunfolua* (AOkl. 25: 205), 1349: *Karachunfalua*, *Karachunfalua* (AOkl. 33: 209), 1446: *Karachonfalua* (DL. 38285), 1461: *Karazanfalua* (DL. 38336), 1462: *Karazanfalua* (DL. 38336), 1524: *Karácsonfalua* (Szirmay 73), 1549: *Karachyfalua* (Maksay 1990/2: 831), 1564: *Karachfalua* (Szabó K. 347), 1671: *Karácsfalua* (UC. 60: 17), 1672: *Karaczffalua* (UC. 8: 3), 1673: *Karaczfalua* (UC. 27: 6), 1677: *Karaczfalua* (UC. 60: 18), 1682: *Karaczfalua* (UC. 39: 46), 1715: *Karácsfalua* (MNL), 1716: *Karácsfalua* (UC. 23: 30), 18. sz. első fele: *Karácsfalua* (BélUg), 1740: *Karácsfalua* (UgT.), 1741: *Karácsfalua* (GK. 486), 1747: *Karácsfalua* (GK. 181), 1756: *Karácsfalua* (Kam. 0303: 2), 1768: *Karácsfalua* (Kam. 648: 1), 1773: *Karatsfalua* (LexLoc. 284), 1782-4: *Karácsfalua* (EKFT), 1786: *Karácsfalua* (HT. Div. XVIII: 10), 1788: *Karácsfalua* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Karácsfalua* (Vályi 2: 287), 1800: *Karácsfalua* (TUg), 1808: *Karácsfalua* (Lipszky: Rep. 290), 1824-62: *Karácsfalua* (MKFT), 1825: *Karácsfalua* (HT. Div. XII. 22), 1828: *Karácsfalua* (VU), 1838: *Karácsfalua* (Schem. 69), 1839: *Karácsfalua* (F. 4: 415), 1851: *Karácsfalua* (F. 2: 178), 1856: *Karácsfalua* (MOK), 1857-9: *Karácsfalua* (CU), 1863: *Karácsfalua* (Hnt), 1865: *Karácsfalua* (PestyU), 1872-84: *Karácsfalua* (HKFT), 1873: *Karácsfalua* (Hnt), 1877: *Karácsfalua* (Hnt), 1882: *Karácsfalua* (Hnt), 1888: *Karácsfalua* (Hnt), 1892: *Karácsfalua* (Hnt), 1895: *Karácsfalua* (Hnt), 1898: *Karácsfalua* (Hnt), 1900: *Karácsfalua* (Hnt), 1902: *Karácsfalua* (Hnt), 1907: *Karácsfalua* (Hnt), 1910: *Карачфалва* (EKUP), 1913: *Karácsfalua* (Hnt), 1918: *Karácsfalua* (UgT.), 1923: *Karácsfalua*, *Karácsfalua*, *Карачфалва* (PR), 1925: *Karácsfalua* (PR), 1927: *Karácsfalua* (Hnt), 1929: *Karácsfalua* (ChM. 498), 1931: *Karácsfalua* (MPR), 1941: *Karácsfalua* (Hnt), 1944: *Karácsfalua* (Hnt), 1946: *Карачин* (УРCP), 1968: *Карачин* (3O), 1981: *Карачин* (TK), 1983: *Карачин* (3O), 2017: *Карачин* (ВРУ).

■ Karácsfalva Árpád-kori település a történelmi Ugocsa megye nyugati részén. „Neve arra mutat, hogy első megtelepítői, akik még a királyi uradalom gazdasági szervezetéhez tartoztak, magyar nyelvűek voltak. A Hontpázmányok újból magyarokkal telepítették be a falut. A XVI. sz. második felében a jobbágynévsorokban szinte kizárólag magyar neveket találunk. A falu azonban valami ok folytán még a század végén elpusztult s csak évtizedek múlva népesült újra be. Új lakosai rutén vidékről származtak s bár a további utánpótlást is elsősorban a ruténség szolgáltatta, a faluban némi magyar réteg is elhelyezkedett. Ez a réteg a falu rutén lakosságának a többi Ujhelyi birtok s általában a környék magyar lakosságával való keveredé-

se folytán vert itt gyökeret s e tényezők hatása alatt lett végül a falu nyelve ismét általánosan magyar” (Szabó 378). Az elsődleges *Karácsonfalva* név magyar eredetű, a m. *Karácson* szn.-nek és a birtokos személyjellel ellátott *falu* főnévnek az összetételével keletkezett, vö. *Charachuna*, *Chrachuna* szn. (ÁSznt. 169), *Karachin*, *Karachon* stb. szn. (uo. 445). A személynév alapja a keresztény *karácsony* ünnep, a névviselő ekkor születhetett (Rácz 2007: 137, Terestyéni 45). L. még ukr. *Крачун* szn. és csn. (Csucska 2005: 302, 2011: 209), m. *Karácsony* csn. (CsnSz. 551-2), rom. *Craciun* csn. (Iordan 1983: 156). A *Karácsfalva* újabb, rövidült alak, a 16. században a magyar névhasználatban *Karácsonfalva* > *Karácsfalva* változás történt, vö. még *Krácsfalva* (*Mara*) Romániában, Délkelet-Máramarosban. Drăganu részletesebb magyarázat nélkül román eredetűnek tartja a helységnevet (vö. Drăganu 388). A korábbi ruszin népi, 1946-tól hivatalos *Карачин* a magyar névből ered (FNESz., *Karácsfalva*), a rövidült személynév birtoklást kifejező ukr. *-ин* képzős származéka (vö. Kupcsinszka 1106).

Kárpótlás, Карповтлаш 'település Husztól ÉK-re'

1940: *Kárpótlás, Карповтлаш* (BK. 1921, KK. 50: 4), 1968: *Карповтлаш* (3O), 1969: *Карповтлаш* (IMCY), 1983: *Карповтлаш* (3O), 1991: *Карповтлаш* (TK), 2017: *Карповтлаш* (BPY).

■ Kárpótlás az 1920-as években települt kis tanya a máramarosi Iza határában. A *Kárpótlás* helységnév magyar eredetű, dülönévből keletkezett névátvitellel. A dülönév a m. *kárpótlás* 'teljes vagy részleges kártérítés' fn. (ÉrtSz. 3: 768) származéka. A név keletkezésének háttere nem tisztázott. 1925-ben Izán fából készült, ideiglenes szentély épült Szent Miklós tiszteletére. Ezt 1926-ban átvitték a falu határában lévő *Kárpótlás* nevű dülőbe, amit a helyi monostorban szolgáló Dmitro Keminy édesapja, Georgij Keminy izai lakos ajánlott fel az épület számára. A templom mellett kisebb falu is létrejött. A hivatalos ukrán *Карповтлаш* a magyar név átvétele.

Kastanovo, Каштаново 'település Beregszásztól Ny-ra'

1925: *Lanyay* (PR), 1929: *Dvůr Kašův (Kaastanya)* (ChM. 247), 1939: *Beregsomtelep* (VFA), 1940: *Beregsom-telep* (SzSzBML. 576), *Lónyay-tny.* (KT), 1941: *Beregsom-telep* (HK. 248), 1967: *Каштанове* (3O), 1968: *Каштанове* (uo.), 1969: *Каштанове* (IMCY), 1983: *Каштанове, Каштановое* (3O), 1984: *Каштановое* (TK), 2017: *Каштаново* (BPY).

■ Kastanovo tanya 1929-ben jött létre a beregi Som határában. A csehszlovák időszakban „Kaas Ivorné *Somitanya* nevű birtokán zajlott a telepítés. Ezt a falut tartották a hivatalok az egyik legjobban kolonizálható településnek, tekintve, hogy közel feküdt a Som–Kaszony vasútvonalhoz, illetve a korábban létrehozott telepekhez. 1929-ben kezdődtek a telepítési munkálatok, amely során 32 család érkezett a településre, összesen 136 fő” (Szakál 94). Az elsődleges *Kaas-tanya* név a *Kaas* csn. (vö. ÚMCsT. 532) és a m. *tanya* 'házból és gazdasági épületekből álló kis gazdasági település a határban' (FKnT. 306-7) főnévnek az összetételével keletkezett. A helység nevét 1940-ben *Beregsom-telep*-re változtatták, ami a szomszédos anyaközség, (*Beregsom* nevének és a m. *telep* 'kisebb település' fn.-nek (FKnT. 310) az összetétele. Az 1946 óta hivatalos *Каштаново* ukrán eredetű, az ukr. *каштановий* 'gesztenyés' mn. (СУМ. 4: 126), or. *каштановый* 'ua.' (ССРЛЯ. 5: 897) semlegesnemű származéka. Nem zárható ki, hogy a név létrejöttében szerepet játszott az elsődleges *Kaas-tanya* elnevezéssel való összecsengése.

Kaszony, Косонь 'település Beregszásztól Ny–ÉNy-ra'

1332-5: *Kozun* (Gy. 1: 542), 1349: *Kozun* (DL. 57325), 1364: *Kozwn* (Perényi 77), 1366: *Kazon* (Mihályi 59), 1369: *de Kazon* (DL. 219622), 1374: *Kazun* (ZO. 3: 562), 1402: *Kazzan* (Perényi 134), 1435: *Kazon* (uo. 216), 1439: *Kazon* (DL. 36390), 1449: *Kazon* (DL. 14275),

1455: *Kazon* (DL. 15000), 1460: *Kazon* (DL. 36392), 1461: *Kazon* (DL. 72044), 1461/85: *Kazon* (DL. 72044), 1462: *Kazon* (DL. 15739), 1473: *Kazon* (DL. 72044), 1477: *Kazon* (DL. 72044), 1482: *Kászony* (Cs. 1: 412), 1484: *Kazon* (DL. 72044), 1489: *Kazon* (DL. 46124), 1492: *Kazon* (DL. 88771), 1507: *Kazon* (DL. 105921), 1508: *Kazon* (DL. 105922), 1519: *Kazon* (DL. 105539), 1521: *Kazon* (DL. 105928), 1530: *Kazon* (Dica), 1533: *Kasson*, *Kozon*, 1541: *Kazon*, 1542: *Kazzon*, 1543: *Kazon*, 1544: *Kazon*, 1546: *Kazon*, 1548: *Kazon*, 1549: *Kazon*, 1550: *Kazon*, 1552: *Kazon*, 1554: *Kaszon*, 1564: *Kazon*, 1568: *Kazon*, 1570: *Kaszon*, *Kazon*, 1572: *Kazon*, 1576: *Kazon*, 1582: *Kazon*, 1588: *Kazon*, 1596: *Kaszon*, 1599: *Kazon*, 1600: *Kazon*, 1602: *Kazon*, *Kazoni*, 1603: *Kaszon*, 1609: *Kazon*, 1610: *Kaszon*, *Kazon*, 1619: *Kaszon*, 1620: *Kaszon*, *Kaszon* (uo.), 1670: *Kaszon* (UC. 9: 40a), 1672: *Kászón* (UC. 9: 9), 1674: *Kaszon* (UC. 9: 40a), 1678: *Kaszon* (UC. 42: 11), 1679: *Kaszon* (UC. 15: 26), 1680-as évek: *Kászony* (UC. 65: 2), 1682-4: *Kaszon* (UC. 15: 19), 1688: *Kaszon* (UC. 82: 75), 1690: *Kászón* (UC. 2: 13), 1691: *Kászony* (UC. 54: 68), 1692: *Kászony* (UC. 54: 71), 1694: *Kászón* (UC. 15: 30), 1713: *Kaszon* (UC. 12: 7), 1715: *Kaszon* (MNL), 1720: *Kaszon* (MNL), 1750: *Kaszon* (MCB), 1752: *Kaszon* (UC. 82: 13a), 1755: *Kaszon* (UC. 15: 34), 1760: *Kaszon* (BT), 1773: *Kászón*, *Kaszon* (LexLoc. 48), 1782-4: *Kaszon* (EKFT), 1788: *Kaszon* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Kaszon*, *Mező* (Vályi 2: 319), 1800: *Kászony* (Tber), 1808: *Kászony* (*Mező-*) (Lipszky: Rep. 294), 1816: *Kászony* (Hübner 3: 104), 1824-62: *Kászony* (MKFT), 1837: *Mező Kaszon*, *Koszinó* (F. 3: 67), 1838: *Mező-Kaszon* (Schem. 45), 1851: *Kászony* (*Mező*), *Koszinó* (F. 2: 185-6), 1856: *Kászony* (*Mező-*) (MOK), 1863: *Mező-Kászony* (Hnt), 1864-5: *Mező Kaszon* (PestyB), 1872-84: *Mező Kaszon* (HKFT), 1873: *Kászony* (*Mező-*), *Koszinó* (Hnt), 1877: *Kászony* (*Mező-*), *Koszinó* (Hnt), 1882: *Kászony* (*Mező-*), *Koszinó* (Hnt), 1888: *Mező-Kászony*, *Koszinó* (Hnt), 1892: *Mező-Kászony*, *Kaszon* (Hnt), 1895: *Mező-Kaszon* (Hnt), 1898: *Mező-Kaszon* (Hnt), 1900: *Mező-Kaszon* (Hnt), 1902: *Mezőkaszon* (Hnt), 1907: *Mezőkaszon* (Hnt), 1910: *Косино* (EKYP), 1913: *Mezőkaszon* (Hnt), 1923: *Kosino*, *Mezőkaszon*, *Косино* (PR), 1925: *Kosino* (PR), 1927: *Kosino* (Hnt), 1929: *Kosino* (*Kaszon*) (ChM. 550), 1931: *Kosino* (MPR), 1941: *Mezőkaszon* (Hnt), 1944: *Mezőkaszon* (Hnt), 1946: *Косини* (YPCP), 1968: *Косини* (3O), 1983: *Косини*, *Косини* (3O), 1984: *Косини* (TK), 1995: *Косонь* (BPU), 2017: *Косонь* (uo.).

■ *Kaszon* a 14. század elején települt a történelmi Bereg megye déli részén. A *Kaszon* helységnév Kiss Lajos szerint magyar eredetű, puszta személynévből keletkezett magyar névadással. Az alapjául szolgáló személynév szláv, vö. szb.-hv. *Kōsīnj* helynév (HASz. 5: 359), bolg. *Косин* szn. (Ilcsev 271). A 18. századtól használatos *Mező-* előtag a község egykori mezővárosi jellegével kapcsolatos (FNESz., *Mezőkaszon*), a helységet 1496-ban említik első ízben oppidumként, azaz mezővárosként (Lehoczky 3: 335). Valószínűleg megalapozatlan Stanislav magyarázata, mely szerint a név összefüggésbe hozható a magyar *kaszál* ige szl. **kositi* (ЭССЯ. 11: 142) előzményével, „a helység ugyanis a *Kaszon*-hegy nyugati, napos oldalán fekszik, ezért kaszálóhely lehetett” (Stanislav 2: 285). Hasonló népetimológiás magyarázat szerint nevét a határában épített kápolna védőszentjéről, Szent Katalinról, azaz „Kata asszony”-ról kapta: „azon csörgedező bő forrással ellátott magaslat lejtőjén, mely körül ma *Kaszon* áll, egy szent Katalinnak szentelt imola, mely később, midőn körötte helység keletkezett, nevét a kápolna védőszentjéről, „Kata asszony”-ról nyerte” (Lehoczky 3: 333). Sebestyén Gyula a *Kaszon* helység- és a székelyföldi *Kászón* víznevet egyaránt a szl. **kūs*, *kvas* ’1. nedves hely, 2. savanyúvíz’ fn.-ből származtatja (Sebestyén Gy. 413), *Kaszon* esetében azonban csak az első jelentés jöhetne számításba, mert a faluban van ugyan egy tiszta vizű forrás, annak vize azonban nem „savanyúvíz”. Az 1920-as években a helységnévet a csehek *Kosino*-ra szlávósították, amit többes számú *Косини* alakban a szovjetek is átvettek. 1995-től újra a történelmi, egyrészes magyar nevét viseli.

Kaszópolyána, Косівська Поляна

’település Rahótól DNY-ra’

1618?: *Kaszo Pojána* (UC. 110: 60), 1672: *Kaszo-Poiána* (UC. 149: 19), 1678: *Kaszó Pojána* (UC. 148: 31), 1681: *Kaszo Pojana* (UC. 148: 32b), 1684: *Kaszo Pojana* (UC. 148: 37), 1689: *Kaszo Polyána* (UC. 5: 11), 1696: *Kaszo Pojána* (UC. 148: 12), 1702: *Kaszó Poja-*

na (UC. 8: 2), 1704: *Kaszó pojana* (UC. 64: 17), 1711: *Kaczo Pojána* (UC. 7: 18), 1715: *Kaszo Polyana* (MNL), 1720: *Kaszo Polyana* (MNL), 1725: *Kaszo pojana* (Revizki), 1735: *Kaszo Polyana* (MCM), 1747: *Kaszszopojana* (GK. 408), 1754: *Kaszopojano* (UC. 80: 11), 1756: *Kaszopojana* (Kam. 0303: 2), 1773: *Kaszó-Polyana*, *Polyana Koszinszka* (LexLoc. 136), 1779: *Kaszopolyana* (Kam. 830: 115), 1781: *Kassapoiana* (Kam. 27), 1782-4: *Kozopojona* (EKFT), 1798: *Kaszopolyana* (CsT. 11), 1799: *Kaszo pollyana* (HT. 0012: 2), 1800: *Kaszopolyana*, *Kozapojana* (TM), 1808: *Polyána (Kaszó-)*, *Kosulská-Polána*, *Poljana-Koszuluj* (Lipszky: Rep. 522), 1809: *Kaszopojána* (Kam. 661), 1824-62: *Kasso Poljana* (MKFT), 1828: *Polyana (Kaszó)*, *Koszuska Polyana* (Nagy 198), 1838: *Kaszó-Pojána* (Schem. 54), 1839: *Kaszo-Polyána* (F. 4: 202), 1851: *Polyána (Kaszó)* (F. 3: 249), 1856: *Kaszó-Polyána (Kiszvó)* (MOK), 1857-9: *Kaszó-Polyána (Kiszvó)* (CU), 1860: *Kaszopolyana*, *Косовска Поляна* (Kat.), 1863: *Kaszópolyána, Kiszvó* (Hnt), 1864: *Kaszópolyána, Polyána Kaszuszka* (PestyM), 1870-1: *Kaszópolyána* (MÁT), 1872-84: *Kosowska polyána (Kaszopoly)* (HKFT), 1873: *Kaszopoly*, *Kaszó-Polyána*, *Kaszovszka-Polyána* (Hnt), 1877: *Kaszopoly*, *Kaszó-Polyána*, *Kaszovszka-Polyána* (Hnt), 1882: *Kaszopoly*, *Kászó-Polyána*, *Kaszovszka-Polyána* (Hnt), 1888: *Kászó-Polyána*, *Kaszopoly*, *Polyána-Koszovszká* (Hnt), 1892: *Kaszó-Polyána*, *Kaszopoly*, *Polyána-Koszovszká* (Hnt), 1895: *Kaszopolyána* (Hnt), 1898: *Kaszópolyána* (Hnt), 1900: *Kaszópolyána* (Hnt), *Kaszómező* (Mező 1999: 173), 1902: *Kaszómező* (Hnt), 1907: *Kaszómező* (Hnt), 1910: *Косівська, Квасівська-Поляна, Касополь* (EKUP), 1913: *Kaszómező* (Hnt), 1923: *Poljana Kosivska*, *Kaszómező, Косівка Поляна* (PR), 1925: *Kosovska polj.* (PR), 1927: *Kosovská Poljana* (Hnt), 1929: *Poljana Kosovská* (ChM. 1005), 1931: *Poljana Kosovská* (MPR), 1939: *Kaszópolyána, Косовска Поляна* (BK. 792), 1941: *Kaszópolyána* (Hnt), 1944: *Kaszópolyána, Косовска Поляна* (Hnt), 1946: *Косівська Поляна* (UPCP), 1968: *Косівська Поляна* (ЗО), 1969: *Косівська Поляна* (IMCU), 1978: *Косовская Поляна* (TK), 1983: *Косівська Поляна, Косовская Поляна* (ЗО), 2017: *Косівська Поляна* (ВРУ).

■ Kaszópolyána a 17. században települt Máramarosban, a *Kaszó* patak völgyében. A *Kaszópolyána* helységnév ruszin eredetű, a név alapja az ukr. *поляна* 'erdei tisztás' fn. (CUM 7: 107-8, Rudnicki 28), vö. még rom. *poiană* 'ua.' fn. (DRM. 2: 267). A megkülönböztető szerepű *Kaszó-* előtag a település mellett folyó *Kaszó* vízre utal (vö. Bölskei 145-50), vö. *Kaszó* 'a Tisza j. á. Kaszópolyána (Косівська Поляна) h.' 1678: *Kaszó* (UC. 148: 30), 1680: *Kaszó Vize* (UC. 148: 3), 1684: *Koszo Wizen* (UC. 148: 38), 1702: *Fluvio Kaszó* (UC. 8: 2), 1725: *Kaszo fluv.* (Revizki), 1756: *Kaszo fl.* (Kam. 0303:2), 1760k.: *Kossova Fl.* (Kam. 0296), 1782-6: *Kossowa Fluss, Koszowa Fl.* (EKFT), 1791k.: *Kaszo* (Novissima), 1824-62: *Kaszo B., Kaszó Patak* (MKFT), 1860: *Kuzwa Bach, Kiswa B., Kasso Víz, Кушва nom.* (Kat.), 1864: *Kiszva* (PestyM), 1865: *Kászó* (Hunfálvy 3: 328), 1872-84: *Kiszwa p. (Kaszó p.), Kosowska rika* (HKFT), 1935: *Kosovská řeka, Косовська річка* (W. 38, 61), 1939: *Kaszó, Kaszovszka* (SzSzBML. 468), 1957: *Потока Кісва, Потока Кусва* (КРУ. 17), 1978: *Косовская* (TK), 1979: *Кісва* (СГУ 251), 2007: *Kaszó (Kiszva, Koszivszka)-völgy* (Kovács 74). A patak neve talán a szl. **kosъ* 'rigó, feketerigó' fn. (Šmilauer 97), ukr. N. *косъ* 'ua.' fn. (Csopej 158) birtoklást kifejező, nőnemű -*ov(a)* képzős származéka: „A helység neve magyarul Kaszópolyána, oroszul Polyána Kaszuszka. Az orosz elnevezés „Koszva” (:rigó:) nevű madártól vette monda szerint eredetét, mely madárnak faja (:havasi rigó:) nagy sokaságban van még most is az erdőkön” (PestyM, Mizser 2007: 100). Népetimológias, minden alapot nélkülöző magyarázat szerint első lakói az Ivano-Frankivszk megyei Kosziv városból érkeztek (Fedaka 113). A *Kaszó* folyónév valószínűleg nem hozható kapcsolatba a Máramaros déli részén folyó *Kaszó*-val (Pais 1912: 396). A Galiciában és Kárpátalján előforduló *Kociв* neveket Lucsik személynévből eredezteti (Lucsik 283), vö. ukr. *Кос* csn. (Csucska 2005: 289). Iliadi szerint a víznév egy nyelvjárási **Ко-сѣна* névből származik, ami a **sovati-sѣvati* 'dug, csúsztat, tol' ige *ko-* prefixumos alakja (Iliadi 2006: 75). Lakossága a kezdetektől ruszin, az 1672-es urbárium pl. *Boiko, Koszta, Drabuts, Rusz, Sipitka, Kut, Pucski, Dumitrás, Dohán, Ognát, Székely, Thamás, Kladin, Klympus, Puturna* családnevi személyeket említ (UC. 149: 19). A *Kaszópolyána* nevet 1900-ban, az országos helységnévrendezés során a köznévi tag lefordításával *Kaszómező*-re magyarosították (Mező 1999: 173). 1939-ben visszakapta a történelmi nevét. A hivatalos ukrán *Косівська Поляна* előtagja a víznév nőnemű ukr. -*ськ(a)* melléknévképzős alakja (vö. Kupcsinszka 190), jelentése tkp. tkp. 'Kaszói Polyána'.

Kelecsény, Келечин
'település Ökörmezőtől É–ÉNy-ra'

1457: *Keleczen* (Mihályi 401), 1462: *Kelechen* (Cs. 1: 449), 1469: *Kelechen* (DL. 67034), 1496: *Kelecsen* (Mihályi 613), 1528: *Keletzen* (Lazarus), 1530: *Kelechen* (Dica), 1542: *Keleczen*, 1543: *Kelechyn*, 1548: *Kelechyen*, 1550: *Kelechen*, 1552: *Kelechen*, 1553: *Keleczen*, 1554: *Kelechen*, *Kelechyen*, 1555: *Keleczyen* (uo.), 1610: *Kelechien* (Bélay 162), 1614: *Kelecsén* (Iványi 245), 1618?: *Kelecsen* (UC. 110: 60), 1707: *Kelecsen* (UC. 8: 55), 1712: *Kelecsen* (UC. 5: 45), 1713: *Kelecsen* (UC. 12: 7), 1715: *Kelecsen* (MNL), 1720: *Kelecsen* (MNL), 1725: *Kelecseny* (Revizki), 1735: *Kelecseny* (MCM), 1747: *Kelecsin* (GK. 308), 1756: *Kelecseny* (Kam. 0303: 2), 1764: *Kelecsény* (UC. 156: 44a), 1773: *Kelecseny*, *Kelecsen* (LexLoc. 134), 1782-4: *Kelecsen* (EKFT), 1798: *Kelecseny* (CsT. 11), 1799: *Kelecsény* (Vályi 2: 330), *Kelecseni* (HT. 0012: 2), 1800: *Kelecseny* (TM), 1804: *Keletsin* (UC. 239: 12), 1808: *Kelecsény*, *Kelečin* (Lipszky: Rep. 297), 1809: *Kelecsen* (Kam. 661), 1824-62: *Kelecjn h. Kelecsény* (MKFT), 1828: *Kelecsény* (Nagy 197), 1838: *Kelecseny* (Schem. 61), 1839: *Kelecsény* (F. 4: 190), 1851: *Kelecsény* (F. 2: 195), 1856: *Kelecsény* (MOK), 1857-9: *Kelecsény* (CU), 1863: *Kelecsény* (Hnt), 1864: *Keletseny* (PestyM), 1870-1: *Kelecsény* (MÁT), 1872-84: *Kelecsény* (HKFT), 1873: *Kelecsény* (Hnt), 1877: *Kelecsény* (Hnt), 1882: *Kelecsény* (Hnt), 1888: *Kelecsén* (Hnt), 1892: *Kelecsén* (Hnt), 1895: *Kelecsén* (Hnt), 1898: *Kelecsény* (Hnt), 1900: *Kelecsény* (Hnt), 1902: *Kelecsény* (Hnt), 1907: *Kelecsény* (Hnt), 1910: *Килечин* (EKYP), 1913: *Kelecsény* (Hnt), 1923: *Kelečin*, *Kelecsény*, *Келечин* (PR), 1925: *Kelečin* (PR), 1927: *Kelečin* (Hnt), 1929: *Kelečin* (ChM. 506), 1931: *Kelečin* (MPR), 1939: *Kelecsény*, *Келечинъ* (BK. 787), 1941: *Kelecsény* (Hnt), 1944: *Kelecsény*, *Келечинъ* (Hnt), 1946: *Келечин* (УРСР), 1968: *Келечин* (ЗО), 1969: *Келечин* (ИМСУ), 1983: *Келечин* (ЗО), 1991: *Келечин* (ТК), 2017: *Келечин* (ВРУ).

■ Kelecsény a 15. század közepén települt a történelmi Máramaros megyében, a Nagy-ág felső szakaszán, a *Repinka* folyó mellett. A máramarosi Verhovina legréggebbi települései közé tartozik (Bélay 162). A történelmi Magyarország hegyvidéki részein előforduló *Kelecsény* helységnevek etimológiája vitatott. Az alapszótól függően – amihez a szl. **-jane* képző kapcsolódik – a helynév értelme 1. 'sziklánál lakók', vö. szl. **klěč* '(tenger) szírt, szikla (zátony)' fn.; 2. 'putriban lakók', vö. szl. **klěčka* 'kamra, putri' fn.; 3. 'törpecserjésnél lakók', vö. cs. *kleč* 'törpefenyő' fn.; esetleg 4. 'lótenyésztők', vö. cs. *klača* 'kanca' fn. lehet (Tóth V. 2001: 205, FNESz., *Felsőkelecsény*). A máramarosi helység esetében feltehető jelentése minden bizonnyal 'sziklánál lakók'. A település határában több hegy is található, ezek egyike a *Ruszkij verh*, azaz *Oroszok hegye* (Mizser 2007: 100-1). Gombocz Zoltán a *Kelecseny* helységneveket alaptalanul a *Kerecseny*-nyel együtt a m. *kerecsen* 'a sólyomfajták családjába tartozó, ölyv nagyságú ragadozó madár' (TESz. 2: 453) főnévből származtatja. Megemlíti ugyan, de nem tulajdonít jelentőséget annak, hogy ezek a helységnevek rendszerint szláv nyelvterületen, az északkeleti felföldön fekszenek (Gombocz 192-3). A ruszin *klečane* 'karó, rózse' főnévből való eredeztetése minden bizonnyal kizárható (vö. Virágh 271). A hivatalos ukrán *Келечин* a történelmi név átvétele.

Kelemenfalva, Климовиця
'település Ilosvától ÉNy-ra'

1599: *Kelemenfalua*, *Kellemenfalua* (Dica), 17. sz. eleje: *Kelemen Falva* (UC. 88: 9), 1600: *Kelemen Falva*, *Kelemen Fala* (Dica), 1602: *Kelemen Falua*, 1610: *Kelemenfalwa*, *Klemenffalwa* (uo.), 1613: *Kelemenffalwa v. Kjs Ilosva* (UC. 18: 25), 1622: *Kelemenfalva* (UC. 18: 26), 1625: *Kelemenfalva* (UC. 18: 28), 1634: *Kelemenfalua* (UC. 101: 73), 1635: *Kelemenfalua* (KirK. 8.99), 1645: *Kelemen Falva* (Makkai 355, UC. 19: 1), 1688: *Kelemen Falva* (UC. 19: 6), 1690: *Kelemen falva* (UC. 19: 7), 1699: *Kelemen Falva* (UC. 19: 8), 1701: *Kelemenfalva* (UC. 2: 15), 1702: *Kelemenfva* (!) (UC. 19: 12), 1705: *Kelemen Falva* (UC. 20: 1), 1715: *Kelemenfalva* (MNL), 1718: *Kustanfalva* (UC. 151: 21), 1720: *Kelemen Falva* (MNL), 1725: *Kelemenfalva* (UC. 124: 6), 1747: *Kellemen-falva* (GK. 439), 1750: *Kelemenfalva* (MCB), 1760: *Kelemenfalva* (BT), 1773: *Kelemenfalva*, *Klimowicza* (LexLoc. 51), 1782-4:

Kelemenfalva (EKFT), 1788: *Kelemenfalva* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Kelemenfalva* (Vályi 2: 331), 1800: *Kelemenfalva, Klimovicza* (TBer), 1808: *Kelemenfalva, Klimowica* (Lipszky: Rep. 297), 1824-62: *Klimovicza h. Kelemenfalva* (MKFT), 1828: *Kelemen-Falva* (VB), 1837: *Kelemenfalva, Klimovicza* (F. 3: 77), 1838: *Kelemenfalva* (Schem. 44), 1851: *Kelemenfalva, Klimovicza* (F. 2: 195), 1856: *Kelemenfalva (Klimovicza)* (MOK), 1857-9: *Klimowica (Kelemenfalva)* (CU), 1863: *Kelemenfalva, Klemovicza* (Hnt), 1870-1: *Kelemenfalva* (MÁT), 1872-84: *Kelemenfalva* (HKFT), 1873: *Kelemenfalva, Klimowica* (Hnt), 1877: *Kelemenfalva, Klimowica* (Hnt), 1882: *Kelemenfalva, Klimowica* (Hnt), 1888: *Kelemenfalva, Klemovicza* (Hnt), 1898: *Hátmeg (Kelemenfalva)* (Hnt), 1900: *Hátmeg (Kelemenfalva)* (Hnt), 1907: *Kelemenfalva* (Hnt), 1910: *Климовиця* (EKYP), 1913: *Kelemenfalva* (Hnt), 1929: *Klimowice* (ChM. 519), 1939: *Kelemenfalva, Климовиця* (BK. 785), 1941: *Kelemenfalva* (Hnt), 1944: *Kelemenfalva, Климовиця* (Hnt), 1946: *Климовиця* (УРСР), 1968: *Климовиця* (3О), 1969: *Климовиця* (ІМСУ), 1983: *Климовиця, Климовиця* (3О), 1991: *Климовиця* (ТК), 2017: *Климовиця* (ВРУ).

■ *Kelemenfalva* 16. század végi, kenézi alapítású helység a beregi *Hát* hegység vidékén, a *Krivulya* folyó mellett. A *Kelemenfalva* helységnév magyar eredetű, a m. *Kelemen* csn.-nek (CsnSz. 570, UMCsT. 569), l. még ukr. *Келемен* csn. (Csucska 2005: 256), rom. *Cheleman* csn. (Jordan 1983: 112), és a birtokos személyjellel ellátott *falv* főnévnek az összetételével keletkezett. A falu a nevét *Kelemen Kosztya* nevű kenézéről kapta, akinek Mágócsi Gáspár 1579. március 15-én adott kenézi szabadalmat *Icsalka* nevű falu megalapítására (Makkai 355, Lehoczky 1890: 491). A települést azonban végül az alapítóról nevezték el. A Kelemen család a 18. századig viselte a kenézséget (Lehoczky 3: 341), 1613-ban *Simon* és *János* a kenéz, 1625-ben *Kelemen Demeter* a főkenéz (UC. 18: 25, 18: 28), a 17. század elejére datált urbáriumban pedig csak *Kelemen* családnévű adózókat sorolnak fel (UC. 88: 9). A korábbi ruszin népi, 1946-tól hivatalos ukrán *Климовиця* párhuzamos névadással jött létre, s az ukr. *Клим, Климент, Климентій* 'Kelemen' kn. (Szkripnik–Dzjatkivszka 68, Kniezsa 2003: 292), ukr. *Климентъ~Клементъ* kn. (ССУМ. 1: 476), *Клим* kn. (Hrincsenko 4: 553), *Клим* csn. (Dujcsak 2003: 142, Kraszovszkij 81), or. *Клим* kn. (Petrovskij 134) ukr. *-(oв)иця* helynévképzős származéka.

Kendereske, Коноплівці

'település Munkácstól K-re'

1378: *Kenderesfalva* (DocVal. 276), 1533: *Kenderes* (Dica), 1541: *Kenderesfalwa*, 1542: *Kenderes*, 1543: *Kendereske*, 1544: *Kenderesfke*, 1546: *Kenderesfalwa*, 1548: *Kenderes*, 1549: *Kenderes*, 1552: *Kenderes*, 1554: *Kenderesfalua*, 1564: *Kenderesfalwa*, 1566: *Kenderesfalwa*, 1568: *Kenderesfalwa*, 1570: *Kenderesfke* (uo.), *Kenderesffalwa* (UC. 18: 23), 1570/1602/1603: *Kenderes falva* (UC. 18: 24), *Kenderes falwa* (UC. 97: 29), 1572: *Kendereske*, *Kendreske* (Dica), 1576: *Kendereske*, 1582: *Kendereske*, 1596: *Kendereske*, 1599: *Kendereske* (uo.), 17. sz. eleje: *Kendereske* (UC. 88: 9), 1600: *Kendereske* (Dica), 1602: *Kendereske*, 1603: *Kendereske*, 1609: *Kendereske*, 1610: *Kendereske* (uo.), 1613: *Kendereske* (UC. 18: 25), 1620: *Kenderescke* (Dica), 1622: *Kendereske* (UC. 18: 26), 1625: *Kedereske* (UC. 18: 28), 1630: *Kendereske* (Dica), 1634: *Kendereske* (UC. 101: 73), 1635: *Kendereske* (KirK. 8.99), 1645: *Kendereske* (UC. 19: 1), 1688: *Kenderescke* (UC. 19: 6), 1690: *Kendereske* (UC. 19: 7), 1699: *Kenderescke* (UC. 19: 8), 17. sz. vége: *Kenderescke* (UC. 42: 26), 1701: *Kendereske* (UC. 2: 15), 1702: *Kendereske* (UC. 19: 12), 1705: *Kendereske* (UC. 20: 1), 1715: *Kendereske* (MNL), 1718: *Kendereske* (UC. 151: 21), 1720: *Kendereske* (MNL), 1725: *Kendereske* (UC. 124: 6), 1773: *Kendereske, Kenderesocz* (LexLoc. 51), 1782-4: *Kendereske* (EKFT), 1788: *Kenderetske* (HT. Div. X. 8: 1), 1790: *Kendereske* (UC. 166: 32), 1799: *Kendereske, Kenderesócz* (Vályi 2: 337), 1800: *Kendereske, Kenderessócz* (TBer), 1808: *Kendereske, Kenderessce* (Lipszky: Rep. 298), 1824-62: *Kenderessce h. Kendereske* (MKFT), 1828: *Kenderescke* (VB), 1837: *Kendereske* (F. 3: 77), 1838: *Kendereske* (Schem. 48), 1851: *Kendereske* (F. 2: 198), 1856: *Kendereske (Kenderesücsi)* (MOK), 1857-9: *Kendereske* (CU), 1863: *Kendereske* (Hnt), 1870-1: *Kendereske* (MÁT), 1872-84: *Kendereske* (HKFT), 1873: *Kendereske* (Hnt), 1877: *Kendereske* (Hnt), 1882: *Kendereske* (Hnt), 1888: *Kendereske* (Hnt), 1892: *Kendereske*

(Hnt), 1895: *Kendereske* (Hnt), 1898: *Kendereske* (Hnt), 1900: *Kendereske* (Hnt), 1902: *Kendereske* (Hnt), 1907: *Kendereske* (Hnt), 1910: *Кендерешив, Кендерешув* (ЕКУР), 1913: *Kendereske* (Hnt), 1923: *Kenderešovo, Kendereske, Кендерешов, Кендерешовиць* (PR), 1925: *Kenderesovo* (PR), 1927: *Kenderešovo* (Hnt), 1929: *Kenderešov* (ChM. 507), 1931: *Kenderešovo* (MPR), 1939: *Kendereske, Кендерешовицы* (BK. 784), 1941: *Kendereske* (Hnt), 1944: *Kendereske, Кендерешовицы* (Hnt), 1946: *Коноплівці* (УРСР), 1968: *Коноплівці* (3O), 1969: *Коноплівці* (IMCU), 1983: *Коноплівці, Коноплевцы* (3O), 1991: *Коноплевцы* (TK), 2017: *Коноплівці* (ВРУ).

■ Kendereske 14. századi, kenézi alapítású helység Munkács szomszédságában. Az elsődleges *Kenderesfalva* helységnév magyar eredetű, a *Kenderes* szn.-nek és a birtokos személyjellel ellátott *falu* főnévnek az összetételével jött létre, vö. 1392: *Kenderes* szn. (DocVal. 429). Kiss Lajos szerint a kenézcsalád tagjai románok voltak, s a nevük is román eredetű, vö. rom. *Chendriș* csn. (Jordan 1983: 112), ami a m. *kender* fn. (TESz. 2: 441) származéka (Kiss 1992b: 276-7). Ezt Lehoczky is hasonlóan gondolja: mivel Kendereske a beregi Krajnához tartozott, s első lakosai, hasonlóan a szomszéd helységekhez, románok voltak (Lehoczky 3: 341-2). A *Kenderes* azonban családnévként a magyarban is él (CsnSz. 574, UMCsT. 571), a helységnév és a Munkácshoz való közelsége alapján pedig egyértelmű, hogy első lakosai között jelentős lehetett a magyar elem, így a névadó nemzetiségéről nem adható egyértelmű állásfoglalás. Lehoczky 1451-ben a munkácsi vár parancsnokaként azonosít *Kenderes* nevű személyt (Lehoczky 1867: 288). A *-falva* utótag később ellipszisszel eltűnt, helyét a magyarban a kicsinyítő funkciójú *-ke* képző vette át (Benkő 1950: 144, Lehoczky 1873: 67). A 16. századi összeírásokban a helység neve változatos formákban szerepel (*Kenderes, Kendereske, Kenderesfalva*), a *Kendereske* névalak megszilárdulása a század második felére tehető. 1570-ben a kenéze *Kendereski Péter* (*Petrus*), lakosai *Joannes Thadekoj, Petrus Rjzko, Andreas Fekethe, Gregorius Hegedjś, Kozma Kenderessj, Recta Petri Krjśay* (UC. 18: 24). 1625-ben *Kendereskej István* a kenéz (UC. 18: 28), azaz a kenézcsalád a településről kapta a nevét. A korábbi ruszin *Kenderesóc* párhuzamos névadással keletkezett, a *Kenderes* személynév ukr. *-ови* helynévképzős alakja, jelentése tkp. 'Kenderes emberei'. 1688-ban elpusztult faluként említik: „Kerepeczke, Kendereske, Fogaras, Csertes Ffalva, Nagy Lanffalva, Korcsova. Ezek most mind pustak senki nem lakja sem usuallya e mostani hadi expeditiokban pustultanak el” (UC. 19: 5). Az 1790-ben említett *Kendereske pataka* víznév a településnévhez képest másodlagos, vö. 1790: *fluvium Kendereske pataka* (UC. 166: 32). A falu hivatalos nevét 1946-ban *Коноплівці*-re változtatták, ami téves etimológia alapján született (FNESz., *Kendereske*), l. ukr. N. *конопель* 'kender' fn. (Csopoj 155, СУМ. 4: 262), or. *конопель* 'ua.' (ССРЛЯ. 5: 1303-4), de l. még ukr. *Конопля* csn. (Demcsuk 129).

Kerecke, Керецьки 'település Szolvától DK-re'

1383: *Kerechkey* (DocVal. 307), 1389: *Kereczke* (Mihályi 95), *Kerechke* (DocVal. 368), 1419: *Kerechke* (Mihályi 247), 1445: *Kereczke* (DL. 86680), 1451: *Kereczky, Kereczkj* (DL. 16756), *Kereczky* (Mihályi 358), *Kereczke* (Iványi 131), 1454: *Kereczky, Kereczke* (Cs. 1: 449), 1445/1506: *Kereczke* (DL. 37602), 1460: *Kereczke* (Iványi 137), 1463: *Kereczke* (DL. 86693), 1466: *Kereczke* (DL. 86697), 1468: *Kereczke* (Iványi 146), 1483: *Kereczke* (DL. 38423), 1517: *Kerechke* (DL. 86751), 1525: *Kerecske* (Iványi 221), 1543: *Kereczke* (Dica), 1548: *Kerechke, Kereczke*, 1550: *Kerechke*, 1552: *Kerechke*, 1553: *Kereczke*, 1554: *Kerechke*, 1555: *Kerechke* (uo.), 17. sz. vége: *Kereczke* (UC. 20: 25), 1707: *Kereczke* (UC. 8: 55), 1715: *Kerecske* (MNL), 1720: *Kerecske* (MNL), 1725: *Kereczke* (Revizki), 1735: *Keréczke* (MCM), 1747: *Kereczkj* (GK. 289), 1773: *Kereczke* (LexLoc. 134), 1782-4: *Kereczke* (EKFT), 1798: *Kereczke* (CsT. 11), 1799: *Kereczke* (Vályi 2: 341), *Kereczke* (HT. 0012: 2), 1800: *Kereczke* (TM), 1808: *Kereczke* (Lipszky: Rep. 300), 1809: *Kerecze* (Kam. 661), 1824-62: *Kereczke* (MKFT), 1828: *Kereczke* (Nagy 197), 1838: *Kerecske* (Schem. 61), 1839: *Kereczke* (F. 4: 196), 1851: *Kereczke* (F. 2: 202), 1856: *Kereczke* (MOK), 1857-9: *Kereczke* (CU), 1863: *Kereczke* (Hnt), 1864: *Kereczke* (PestyM), 1870-1: *Kereczke* (MÁT), 1872-84: *Kerecke* (HKFT), 1873: *Kerecke, Kerecki* (Hnt), 1877: *Kerecke, Kerecki* (Hnt), 1882: *Kerecke, Kerecki* (Hnt),

1888: *Kereczke, Kereczki* (Hnt), 1892: *Kereczke, Kereczki* (Hnt), 1895: *Kereczke* (Hnt), 1898: *Kereczke* (Hnt), 1900: *Kereczke* (Hnt), 1902: *Kereczke* (Hnt), 1907: *Kereczke* (Hnt), 1910: *Керецьки* (EKUP), 1913: *Kereczke* (Hnt), 1923: *Kerecky, Kereczke, Керецьки* (PR), 1925: *Kerecky* (PR), 1927: *Kerecki* (Hnt), 1929: *Kerecký* (ChM. 507), 1931: *Kerecke* (MPR), 1939: *Kerecke, Керецьки* (BK. 785), 1941: *Kerecke* (Hnt), 1944: *Kerecke, Керецьки* (Hnt), 1946: *Керецьки* (УРСР), 1968: *Керецьки* (ЗО), 1969: *Керецьки* (ИМСУ), 1983: *Керецьки, Керецьки* (ЗО), 1991: *Керецьки* (TK), 2017: *Керецьки* (ВРУ).

■ Kerecke a 14. század második felében települt Máramarosban, a *Borzsova* folyó felső szakaszán. A *Kerecke* helységnév tisztázatlan etimológiájú. Kiss Lajos szerint talán egy R. m. **Kerekcse* (tkp. 'kerek erdőcske') helynévből ered, amiből **Kerecske* > *Kerecke* alakulhatott, magyarázata azonban nem meggyőző (Kiss 2007: 116), vö. m. *kerek* 'erdő vagy rét' fn. (TESz. 2: 454, FKnT. 201). Kalmár Elek a m. R. *kerek* 'palánta, ültetvény, növendék, fiók' jelentésű főnévből származtatja (Kalmár 87-8). A magyar származtatás ellen szól, hogy „Hunyadi János 1446. évi levele kifejezetten „*possessiones Ruthenicales*”-nak mondja Kerec-két és Kusnicát. Ellenben magyarok voltak a nemesek” (Bélay 91). Pesty adatközlői a településnévről a következőket mondják: „Köz tudomásból csak lehet tudni, hogy Kereczkének neveztetik azért, mert egy hegy Kusniczai határtól elválasztván Kereczkét, Kerecsankának neveztetik, vagy is nevezték Kércsánka, a' mi magyar néven annyit jelent, mint bokros hely, és valójában a' nép monda szerint, egész lapálya Kereczkei határnak régenten bokros volt. Így tehát Kereczke eredetétől Oroszokkal be népesedett volt” (PestyM). A magyarázatot gyengíti, hogy a hegynév a településnévhez képest másodlagos, vö. ukr. *Кречанин* csn., ill. *керецанин* 'kereckeai származású személy' fn. (Csucska 2005: 259). Sztipszky Hiador az ukrán népi földrajzi köznevekről írt tanulmányában említ egy ukr. N. *керецьки* köznevet a magyar jelentés megadása nélkül (talán elkerített hely, karám jelentésű) (Sztipszky 1924/2007: 122), ami esetleg kapcsolatba hozható a helységnévvel. A hivatalos ukrán *Керецьки* a történelmi név átvétele, többes számú alak.

Kerekhegy, Округла 'település Técsőtől É-ÉK-re'

1780: *Kerékhegyi Só Aknák* (ÚrbTab., *Huszt*), 1780-1: *Kerék-hegy* (MTH. 54), 1781: *Kerékhegy* (Kam. 1142: 1), 1782-4: *Kerek Salzgruben* (EKFT), 1783: *Kerekhegy, Keréghegy, Keréthehy* (MTH. 54), 1784-7: *Sóakna Kerekhegy* (EMN. 90), 1785: *Kerékhegy* (UC. 159: 19), 1795: *Kerékhegy* (Kam. 1664), 1797: *Kerékhegy* (Kam. 1633), 1798: *Kereghegy* (CsT. 11), 1799: *Kerekhegy* (Vályi 2: 342), *Kerekhegy* (HT. 0012: 2), 1800: *Kerek Salzgruben* (TM), 1804: *Kerek Salzgruben* (Korabinszky), 1808: *Kerekhegy* (Lipszky: Rep. 300), 1809: *Kerékhegy* (Kam. 661), 1814: *Kerékhegy* (Cat. 102), 1816: *Kerekhegy* (Schem. 64), 1824-62: *Kerekhegy* (MKFT), 1828: *Kerékhegy* (Nagy 197), 1838: *Kerékhegy* (Schem. 62), 1839: *Kerekhegy* (F. 4: 196), 1851: *Kerekhegy* (F. 2: 202), 1856: *Kerekhegy* (MOK), 1857-9: *Kerekhegy* (CU), 1863: *Kerekhegy* (Hnt), 1864: *Kerekhegy* (PestyM), 1868: *Kerékhegy* (Schem. 90), 1870-1: *Kerekhegy* (MAT), 1872-84: *Kerekhegy* (HKFT), 1873: *Kerekhegy* (Hnt), 1876: *Kerekhegy* (Szilágyi 328), 1877: *Kerekhegy* (Hnt), 1882: *Kerekhegy* (Hnt), 1888: *Kerekhegy* (Hnt), 1892: *Kerekhegy, Kereszthehy* (Hnt), 1898: *Kerekhegy* (Hnt), 1900: *Kerekhegy* (Hnt), 1902: *Kerekhegy* (Hnt), 1907: *Kerekhegy* (Hnt), 1910: *Керекгедь* (EKUP), 1913: *Kerekhegy* (Hnt), 1923: *Bohuc, Kruhlyj Verch, Kerekhegy, Бозуц, Круглый Верх* (PR), 1925: *Kerekhed'* (PR), 1927: *Kruhlá* (Hnt), 1929: *Okrouhlá (Kerekhegy)* (ChM. 903), 1931: *Kerekhed'* (MPR), 1939: *Kerekhegy, Керекгедь* (BK. 787), 1946: *Округла* (УРСР), 1968: *Округла* (ЗО), 1969: *Округла* (ИМСУ), 1978: *Округла* (TK), 1983: *Округла, Округлая* (ЗО), 2017: *Округла* (ВРУ).

■ Kerekhegy 18. századi alapítású helység a történelmi Máramaros megyében, a *Kis-Técső* patak völgyében. A *Kerekhegy* helységnév magyar eredetű, hegynévből keletkezett névátvitellel, vö. 1775: *Monsz Kerékhegy* (Kam. 1096), 1782-4: *Kerek B.* (EKFT), 1795: *Berg Kerékhegy* (Kam. 1664), 1824-62: *Kereke Vrch* (MKFT). A hegynév a m. *kerek* 'kör' alakú; nagy kiterjedésű, az egész látóhatárt betöltő' mn.-nek (ÉrtSz. 3: 853, TESz. 2: 454) és a *hegy* földrajzi köznévnek (FKnT. 176-7) az összetétele. A település a hegyen a 18. században alapí-

tott sóbánya körül jött létre: „*Kerek hegy*. Telepítvény egy mellette lévő gömbölyű hegyből veszi eredetét,- ennek előtte só Akna volt, de ennek előtte mintegy 60. évvel elsüllyedt; ma már leginkább csak ki szolgált só vágók laknak ott” (PestyM). 1780-ban talabor- és dulfalvi lakosok a kerekhegyi só szállításáról kötöttek szerződést a bustyaházi sókamarával (ÚrbTab., Huszt). Az 1784-7-es népességösszeírás szerint a faluban 64 házban 307-en laktak (EMN. 90). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Округла* tükörfordítás eredménye, vö. ukr. *округла (гора)* ’kerek (hegy)’ mn. (CYM. 5: 681, Csopaj 232, Mizser 2007: 101), a csehszlovák korszakban használt *Okrouhlá* átvétele.

Kereknye, Коритняни ’település Ungvártól D-re’

1397: *Kerechnye* (ZsO. 1: 529), 1398: *Kerechnye* (Engel 1985: 999), *Kerecznye* (ZsO. 1: 588), 1410: *Kereknye* (uo. 2/2: 412), 1413: *Kerechinye* (uo. 4: 82), 1416: *Kerethnye* (uo. 5: 506), 1418: *Kekenye, Kelegne* (uo. 6: 416), 1425: *Kerethnye* (DL. 54433), 1427: *Kerekthow* (Engel 1989: 157), 1438: *Kerethnye* (DL. 70855), 1439: *Kerethnye* (DL. 70885), 1451: *Kereknye* (Cs. 1: 352), 1543: *Kerethnye* (Dica), 1550: *Kerekniie, Kereknye*, 1574: *Kereknye* (uo.), 16. sz.: *Kereknie* (UC. 115: 79), 1600k.: *Kereknye* (UC. 5: 19), 1602: *Kereknie* (UC. 104: 8), 1625: *Kereknye* (Dica), 1631: *Kereknye* (UC. 105: 1), 1671: *Kereknye* (UC. 63: 16), 1684: *Kereknye* (UC. 31: 12), 1690: *Kereknye* (UC. 63: 22), 1691: *Kereknye* (UC. 157: 66), 1696: *Kereknye* (Dica), 1700k.: *Kereknie* (UC. 3: 59), 1715: *Kereknye* (MNL), 1718: *Kereknye* (UC. 10: 21), 1718-9: *Kereknye* (UC. 105: 3), 1720: *Kereknye* (MNL), 1727: *Kereknye* (UC. 63: 35), 18. sz. első fele: *Kereknye* (BélU), 1735: *Kereknye* (UC. 63: 39), 1741: *Keretne* (GK. 39), 1752: *Kereknye* (UC. 72: 41a), 1747: *Kereknye* (GK. 58), 1765: *Kereknye* (Kam. 0192a), 1773: *Kereknye* (LexLoc. 287), 1777: *Kereknye* (UC. 3: 34), 1780: *Kereknye* (MCU), 1782-4: *Kereknye* (EKFT), 1788: *Kereknye* (HT. 0021:1), 1789: *Kereknya* (HT. Div. X. 21: 2), 1791: *Kereknye* (UC. 182: 14), 1799: *Kereknye* (Vályi 2: 342), 1800: *Kereknye* (TUng), 1806: *Kereknye* (UV), 1808: *Kereknye, Koritňany* (Lipszky: Rep. 300), 1824-62: *Kereknye* (MKFT), 1828: *Kereknye* (VUng), 1837: *Keregnye* (F. 3: 372), 1838: *Kereknye* (Schem. 82), 1851: *Keregnye helyesebben Kereknye* (F. 2: 202), 1856: *Kereknye (Koritnyani)* (MOK), 1857-9: *Kereknye (Koritnany)* (CU), 1863: *Kereknye, Koritnyáni* (Hnt), 1870: *Kereknye* (UT), 1872-84: *Kereknye* (HKFT), 1873: *Kereknye, Korisnyáni* (!) (Hnt), 1877: *Kereknye, Korvatnyáni* (Hnt), 1882: *Kereknye, Korvatnyáni* (Hnt), 1888: *Kereknye, Korvatnyáni* (Hnt), 1892: *Kereknye, Koritnyáni* (Hnt), 1895: *Kereknye* (Hnt), 1898: *Kereknye* (Hnt), 1900: *Kereknye* (Hnt), 1902: *Kereknye* (Hnt), 1907: *Kereknye* (Hnt), 1910: *Koritňany, Корватняни* (EKUP), 1913: *Kereknye* (Hnt), 1915: *Kereknye* (UT), 1918: *Kereknye* (UT), 1923: *Koryťňany, Kereknye, Koritňany* (PR), 1925: *Koryťňany* (PR), 1927: *Koritňany* (Hnt), 1929: *Koryťňany* (ChM. 549), 1931: *Koritňany* (MPR), 1941: *Kereknye* (Hnt), 1944: *Kereknye* (Hnt), 1946: *Koritňany* (UPCP), 1968: *Koritňany* (ZO), 1969: *Koritňany* (IMCU), 1983: *Koritňany, Коритняны* (ZO), 1985: *Коритняны* (TK), 2017: *Koritňany* (BPU).

■ Kereknye a 14. század második felében települt a történelmi Ung megye déli, alföldi részén. A *Kereknye* helységnév szláv eredetű, a név a szl. **koryto* ’teknő, meder, talajmélyedés’ fn. (Šmilauer 95) szl. **-jane* képzős származéka, vö. szlk. *koryto* ’vályú’ fn. (SLEX), ukr. *корито* ’vályú, folyómeder’ fn. (CYM. 4: 291), ’folyómeder, hegyek közti völgy’ fn. (Lucsik 279, Kupcsinszka 74). Arra a lapályos helyre utal, ahol a falu létrejött. A magyarban az átvett **Koritnyany* tkp. ’teknőben, talajmélyedésben lakó emberek’ (Kiss 1992a: 37-8) névben hangrendi kiegyenlítődé és *t>k* hasonulás ment végbe (Stanislav 2: 285, FNESz., *Koroknya*). A település középkori lakossága magyar. Az 1631-es urbárium Kereknyén *Tóót, Debre, Komar, Fejes, Bencsik, Csaszar, Doma, Farkas, Boros, Paloczi, Borsos, Rohoncz(i), Rohoncsa, Konde, Mézes, Vajda, Szabó, Kanot, Météfejes, Lengyel, Ivo, Hecsy, Kokos, Hecsel, Lakarti, Kasza, Ember, Kovacs, Mészáros, Zalay* családnevűeket sorol fel (UC. 105: 1). A 18. század elején még református anyaegyháza volt, amihez Homok és Hosszúmező tartozott. Vályi András leírása szerint viszont már „Orosz falu Ungvár Vármegyében, földes Ura a’ K. Kamara, lakosai katolikusok és ó hitűek” (Vályi 2: 352). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Koritňany* a történelmi név átvétele.

Keselymező, Кошельово 'település Husztól É-ra'

1450: *Keselwmezew* (Bélay 163), *Keselwmezew*, *Keselymezew* (Mihályi 344), 1457: *Keselemezew* (uo. 399), 1530: *Kesselywmezew* (Dica), 1542: *Kesselywmezew*, 1543: *Keselemezew*, 1548: *Kesseleomezeo*, *Kesseleomezeo*, 1550: *Keselyewmezeo*, *Kesseleomezeo*, 1552: *Keselyewmezew*, 1553: *Keselemezew*, 1554: *Keselyewmezew*, *Keselywmezew* (uo.), 1555: *Kesewlyomezew* (Bélay 163), 1705: *Keselyümező* (Hodinka 427), 1707: *Keselyümező* (UC. 8: 55), 1715: *Kessemezeő* (MNL), 1720: *Keselymező* (MNL), 1725: *Keselymező* (Revizki), 1735: *Keselmező* (MCM), 1739: *Keselymező* (UC. 148: 1), *Keselyümező* (UC. 17: 1), *Kesely Mező* (UC. 15: 59a), 1747: *Keselymező* (GK. 317), 1756: *Keselymező* (Kam. 0303: 2), 1773: *Keselymező*, *Keselyova* (LexLoc. 134), 1782-4: *Keselmezo Rus: Kóselowa* (EKFT), 1798: *Keselmező* (CsT. 11), 1799: *Keselymező* (Vályi 2: 352), *Kesely mező* (HT. 0012: 2), 1800: *Kesselmezző*, *Kesselocz* (TM), 1808: *Keselymező*, *Kesselowá*, *Keselová* (Lipszky: Rep. 303), 1809: *Keselmező* (Kam. 661), 1824-62: *Keselymező*, s. *Keselová*, r. *Kesselowá* (MKFT), 1828: *Keselymező*, *Koselyovo* (Nagy 197), 1838: *Keselymező* (Schem. 61), 1839: *Keselymező* (F. 4: 196), 1851: *Keselymező* (F. 2: 211), 1856: *Keselymező* (*Koselyovo*) (MOK), 1857-9: *Keselymező* (*Kešelova*) (CU), 1863: *Keselymező*, *Koselyovo* (Hnt), 1864: *Keselymező* (PestyM), 1870-1: *Keselymező* (MÁT), 1872-84: *Keselymező*, *Koselyovo* (HKFT), 1873: *Keselymező*, *Koselyovo* (Hnt), 1877: *Keselymező*, *Koselyovo* (Hnt), 1882: *Keselymező*, *Koselyovo* (Hnt), 1888: *Keselymező*, *Koselyovo* (Hnt), 1892: *Keselymező*, *Koselyovo* (Hnt), 1895: *Keselymező* (Hnt), 1898: *Keselymező* (Hnt), 1900: *Keselymező* (Hnt), 1902: *Keselymező* (Hnt), 1907: *Keselymező* (Hnt), 1910: *Кошельово* (EKYP), 1913: *Keselymező* (Hnt), 1923: *Košeljovo*, *Keselymező*, *Кошельово* (PR), 1925: *Košeljovo* (PR), 1927: *Košelovo* (Hnt), 1929: *Košelovo* (ChM. 554), 1931: *Košelovo* (MPR), 1939: *Keselymező*, *Кошельово* (BK. 786), 1941: *Keselymező* (Hnt), 1944: *Keselymező*, *Кошельово* (Hnt), 1946: *Кошелеве* (YPCP), 1968: *Кошелеве* (3O), 1969: *Кошелеве* (IMCY), 1983: *Кошелеве*, *Кошелево* (3O), 1991: *Кошелево* (TK), 1995: *Кошельово* (BPY), 2017: *Кошельово* (uo.).

■ Keselymező a 15. század első felében települt a történelmi Máramaros megyében, a Nagy-ág folyó alsó szakaszán. „Neve és Huszthoz való közelsége azt sejteti, hogy első telepes rétegében számottevő magyar hányad is volt... A lipcsei és herincsei kenézek részére kiadott 1350. évi oklevél óta megindult telepítési akció ruténnel ültette meg a folyó partján lévő falukat. A XVII. századra már a két legdélibb falu: Keselyümező és Iza elruténese is befejeződött” (Bélay 86, 87). Egy 1739-es urbáriumban már zömmel ruszin családneveket említenek, de az egykori magyarság nyomai is felfedezhetők: *Borcs*, *Sepitka*, *Osohanics*, *Demeter*, *Jurcza*, *Veklics*, *Jakobecz*, *Mikulka*, *Mitrovka*, *Homa*, *Orosz*, *Popovics*, *Logojan*, *Csope*, *Danko*, *Hajdu*, *Mathe*, *Karoinyecz*, *Kunos*, *Rojcsik*, *Balás*, *Talpas*, *Maxin*, *Fanta*, *Hriczko*, *Jurko*, *Sarai*, *Ruszin*, *Zapotusnya*, *Kárpa* stb. A falu egyik fő pataka az *Almás* nevet viseli (UC. 17: 1). Az elsődleges *Keselyümező* helységnév magyar eredetű, a m. *keselyű* 'pulyka nagyságú, fakó sárgásbarna tollazatú, hegyvidéken élő ragadozó madár' (ÉrtSz. 3: 888) és a *mező* 'szántóföld, rét, kaszáló; havasi rét, tisztás' (FKnT. 245) főnévnek az összetételével keletkezett (FNESz., *Keselymező*, Bélay 12). A Kárpát-medencében három keselyűfaj, a fakó-, barát- és döggkeselyű is rendszeresen előfordult, a Kárpátok hegyei megfelelő fészkelőhelyet, az Alföld pedig bőséges táplálékforrást jelentettek számukra. A török *keselyű* fn. honfoglalás előtti átvétel, nagyon gyakran szerepel helynevekben már a 13. század elejétől (TESz. 2: 467, OKLSz. 488). Személynévi alakja szintén ebből a korszakból adatolható, vö. 1237: *Keselev* (ÁSzt. 460), de l. még m. *Kesely*, *Keselyű* csn. (ÚMCsT. 577). A *-mező* utótag viszonylag gyakori a máramarosi helységnevekben (*Beleznamező*, *Hosszúmező* (*Dolha*), *Királymező*, *Kőrösmező*, *Ökörmező* stb.), aminek a magyarázata abban rejlik, hogy a folyóvölgyekben a mezőszerű sík helyek voltak a legalkalmasabbak a megtelepedésre. Keselymező is egy ilyen kiszélesedett völgyben települt a Nagy-ág jobb partján Lipcse és Iza között. A magyar névhatalmas két nyílt szótagos tendenciával *Keselyümező* > *Keselymező* változás történt. Az ukrán helytörténetírásban és a névtani szakirodalomban a párhuzamos, ruszin *Кошельово* nevet személynévből magyarázzák. Eszerint a helységnév az ukr. *Кошеля* szn. birtoklást kifejező semlegesnemű *-ов(о)* képzős alakja, a település alapítójának a nevéből származik, s a

magyar név ennek az átvétele, illetve magyarosított változata (Fedaka 115, Obrucsar 2016: 228). Az ukr. *Кошеля* családnevet Csucska ukrán nyelvjárási eredetűnek tartja (Csucska 2005: 298-9), ehhez l. ukr. *Н. кошеля* 'ing, falusi hímzett ing' fn. (Zselehovszkij 1: 73, Dezső 76). Kiss Lajos szerint a hivatalos ukrán *Кошельово* névváltozat a magyar név szlávósított alakja (FNESz., *Keselymező*), aminek a létrejöttében szerepet játszhatott a hasonló hangzású ukrán családnév.

Ketergény, Розівка 'település Ungvártól D-re'

1343: *Kuturden* (AOkl. 27: 450), 1344: *Kuthergen, Kuturden, Kwturden* (uo. 28: 190, 226), 1347: *Kutergen* (ZO. 2: 278), 1398: *Kethergyn* (Engel 1985: 999), 1405: *Ketherden* (ZsO. 2/1: 491), 1421: *Kethergen, Kethergy* (uo. 8: 288), 1422: *Kethergen* (DL. 25184), 1427: *Kewthergyn* (Engel 1989: 157), 1550: *Ketergiin, Kethergen* (Dica), 1574: *Ketergeñ* (uo.), 1600k.: *Keterghenÿ* (UC. 5: 19), 1690: *Ketergény* (UC. 10: 100), 1715: *Ketergény* (MNL), 1718-9: *Ketergény* (UC. 105: 3), 18. sz. első fele: *Ketergény* (Bélu), 1756: *Ketergény, Ketherginy* (UC. 126: 43), 1765: *Tekerden* (!) (Kam. 0192a), 1773: *Ketergény* (LexLoc. 285), 1780: *Ketergény* (MCU), 1782-4: *Ketergény* (EKFT), 1788: *Ketergény* (HT. 0021:1), 1789: *Ketergény* (HT. Div. X. 21: 2), 1799: *Ketergény* (Vályi 2: 357), 1800: *Ketergény* (TUng), 1806: *Ketergény* (UV), 1808: *Ketergény* (Lipszky: Rep. 305), 1824-62: *Ketergény* (MKFT), 1828: *Ketergény* (VUng), 1837: *Ketergény* (F. 3: 372), 1838: *Ketergény* (Schem. 82), 1851: *Ketergény* (F. 2: 216), 1856: *Ketergény* (MOK), 1857-9: *Ketergény* (CU), 1863: *Ketergény* (Hnt), 1865: *Ketergény* (PestyU), 1870: *Ketergény* (UT), 1872-84: *Ketergény* (HKFT), 1873: *Ketergény* (Hnt), 1877: *Ketergény* (Hnt), 1882: *Ketergény* (Hnt), 1888: *Ketergény* (Hnt), 1892: *Ketergény* (Hnt), 1895: *Ketergény* (Hnt), 1898: *Ketergény* (Hnt), 1900: *Ketergény* (Hnt), 1902: *Ketergény* (Hnt), 1907: *Ketergény* (Hnt), 1910: *Кетергенъ, Текердин* (EKYP), 1913: *Ketergény* (Hnt), 1915: *Ketergény* (UT), 1918: *Ketergény* (UT), 1923: *Ketergiñ, Kethergény, Кетергенъ* (PR), 1925: *Ketergyn* (PR), 1927: *Ketergeñ* (Hnt), 1929: *Ketergeñ* (ChM. 508), 1931: *Ketergeñ* (MPR), 1941: *Ketergény* (Hnt), 1944: *Ketergény* (Hnt), 1946: *Розівка* (YPCP), 1968: *Розівка* (3O), 1969: *Розівка* (IMCY), 1983: *Розівка, Розовка* (3O), 1985: *Розовка* (TK), 2017: *Розівка* (BPU).

■ Ketergény a 14. század első felében települt a történelmi Ung megyében, Ungvár szomszédságában. A *Ketergény* helységnév Kiss Lajos szerint magyar eredetű, valószínűleg pusztai személynévből keletkezett magyar névadással (Kiss 1992a: 38). Az alapjául szolgáló szn.-hez l. ótör. **kōtiürgān* 'felemelő, felmagasztaló, megsemmisítő' (JTC. 320; 652). Az ómagyar korból azonban nem tudunk ilyen nevet adatolni (vö. ÁSzt.). Stanislaw a névben szláv személynévet vél felfedezni, vö. or. *Каторга, Каторгинъ* szn. (Tupikov 175, 567, Stanislaw 2: 269). Az 1946 óta használatos, hivatalos ukrán *Розівка* helységnév az ukr. *роза* 'rózsa' fn. (CYM. 8: 600) -*івка* helynévképzős származéka, a magyar névvel nincs kapcsolatban. Létrejöttében szerepet játszhatott a közeli *Rózsástanya* neve, ami valószínűleg rózsatermesztésre vagy vadrózsás helyre utal, vö. 1939: *Rózsástanya* (VFA), 1941: *Rózsás-tn.* (MKF).

Kicserela, Кічерели 'település Técsőtől É-ra'

1865: *Kicserela* (Kat.), 1910: *Kicserela dűlő* (KSH), 1929: *Kičerela* (ChM. 509), 1940: *Kicserela, Кічерела* (BK. 1921, KK. 50: 4), 1943/44: *Kicserela* (Tóth Á. 165), 1968: *Kічерели* (3O), 1969: *Kічерели* (IMCY), 1978: *Кічерели* (TK), 1983: *Kічерели, Кічерели* (3O), 2017: *Kічерели* (BPU).

■ Kicserela a 19. század közepén települt tanya a máramarosi Kövesliget határában, a *Kis-Ugolyka* patak völgyében. A *Kicserela* helységnév román eredetű, hegynévből keletkezett névátvitellel (Drăganu 198), vö. 1824-62: *Kicserela B.* (MKFT), 1865: *Kicserela* (S. 208), 1872-84: *Kicserela* (HKFT), 1941: *Kičerela* (MKF). A név azzal kapcsolatos, hogy a tanya a hegy déli oldalán települt. A hegynév a rom. *chiceră* 'hegy, hegycsúcs, kúp alakú hegy' fn. (DEX, DRAM) rom. -*elă* kics. képzős származéka, l. még ukr. *кічєра* 'tar csúcsú erdős hegy'

fn. (CYM. 4: 156, Hrincsenko 2: 241). A hivatalos ukrán *Кичерелі* többes számú forma. Kövesliget külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Kicsorna, Кічерний 'település Volóctól ÉNy-ra'

17. sz. eleje: *Kicsornya* (UC. 88: 9), 17. sz.: *Kicsorna* (UC. 112: 54), 1611: *Kiscsorna* (Lehoczky 1894: 62), 1613: *Kýchurný* (UC. 18: 25), 1622: *Kichurni* (UC. 18: 26), *Kiczurni* (UC. 18: 27), 1625: *Kiczjurna* (UC. 18: 28), 1630: *Kiczorna* (Dica), 1634: *Kiczurna* (UC. 101: 73), 1635: *Kitsorna* (KirK. 8.99), 1645: *Kitsorna* (Makkai 344, UC. 19: 1), 1688: *Kicsorna* (UC. 19: 6), 1690: *Kicsorna* (UC. 19: 7), 1699: *Kicsorna* (UC. 19: 8), 17. sz. vége: *Kicsorna* (UC. 20: 25), 1700: *Kicsorna* (UC. 19: 9), 1701: *Kicsorna* (UC. 2: 15), 1702: *Kicsorna* (UC. 19: 12), 1704: *Kicsorna* (UC. 19: 15), 1705: *Kicsorna* (UC. 20: 1), 1714: *Kicsorna* (UC. 20: 7), 1715: *Kicsurnya* (MNL), 1718: *Kicsurna* (UC. 151: 21), 1720: *Kicsorna* (MNL), 1725: *Kicsurna* (UC. 124: 3), 1750: *Kitsurnya* (MCB), 1770-2: *Kicsúrna* (Motzel), 1773: *Kicsorna* (LexLoc. 54), 1782-4: *Kicsorna* (EKFT), 1788: *Kitsorna* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Kicsorna* (Vályi 2: 363), 1800: *Kitsorna* (TBer), 1808: *Kicsorna*, *Kičurna*, *Kicsürne* (Lipszky: Rep. 306), 1824-62: *Kičurna h. Kicsorna* (MKFT), 1828: *Kicsorna* (VB), 1837: *Kicsorna* (F. 3: 62), 1838: *Kicsorna* (Schem. 48), 1851: *Kicsorna* (F. 2: 218), 1856: *Kicsorna* (MOK), 1857-9: *Kičorna* (CU), 1863: *Kicsorna* (Hnt), 1870-1: *Kitsorna* (MÁT), 1872-84: *Kicserna* (HKFT), 1873: *Kicsorna* (Hnt), 1882: *Kicsorna* (Hnt), 1888: *Kicsorna* (Hnt), 1892: *Kicsorna* (Hnt), 1895: *Kicsorna* (Hnt), 1898: *Kicsorna* (Hnt), 1900: *Kicsorna* (Hnt), 1902: *Kicsorna* (Hnt), 1904: *Nagycserjés* (Mező 1999: 179), 1907: *Nagycserjés* (Hnt), 1910: *Кичорна* (EKYP), *Nagycserjés* (KSH), 1913: *Nagycserjés* (Hnt), 1923: *Kičorna*, *Nagycserjés*, *Кичірний*, *Кичорна* (PR), 1925: *Kičorna* (PR), 1927: *Kičurna* (Hnt), 1929: *Kyčerný* (ChM. 600), 1931: *Kičurno* (MPR), 1939: *Kicsorna*, *Кичорна* (BK. 785), 1941: *Kicsorna* (Hnt), 1944: *Kicsorna*, *Кичорна* (Hnt), 1946: *Кичерний* (YPCP), 1968: *Кічерний* (3O), 1983: *Кічерний*, *Кичерный* (3O), 1991: *Кичерний* (TK), 2017: *Кічерний* (BPU).

■ Kicsorna a 17. század elején települt a történelmi Bereg megye északnyugati részén, a *Zsdenyovka* folyó mellett. Mágócsi Ferenc 1611. június 8-án Puppin Istvánnak és utódainak adott kenézséget avégből, hogy *Kiscsorna* néven falut alakítsanak (Lehoczky 3: 347). Az 1613-as urbárium is új faluként említi, bár az alapítását egy évvel korábbra teszi: „Ez wý falu, anno 1610 szallott, most fordult harmadik esztendőre hofi szallott” (UC. 18: 25). Ekkor a kenéze *Puppín István*, lakosai *Kopcziawich*, *Andrewich*, *Szidelnikowich*, *Lucach*, *Chiernecczy*, *Trinoha*, *Thisei*, *Kozluszki* családnevűek (uo.). 1625-ben *Pupin Jurko* a kenéze, rajta kívül *Kopcziewicz*, *Ruszin*, *Czerninczko*, *Teticz*, *Pupin*, *Kowacziewicz*, *Toloreczicz*, *Pilicz* nevűek élnek a faluban (UC. 18: 28). A *Kicsorna* helységnév ruszin eredetű, hegynévből keletkezett: a falutól északra fekvő 833 m magas *Kicsera* hegy nevéből jött létre nőnemű ukr. -*h(a)* mn. képzővel, jelentése tkp. 'Kicsérés, a Kicseránál fekvő', vö. 1824-62: *Kicsera* hegy (MKFT), 1964: *Кичера* (Kat.). A hegynév az ukr. *кічера* 'tar csúcsú erdős hegy' fn. (CYM. 4: 156, Hrincsenko 2: 241), 'hegy, meredek, tar csúcsú erdős hegy' fn. (HucHov. 94), vö. bolg. *кичера* 'kúp alakú domb, meredek lejtő, amelyet a mezőkig és rétekig lehúzódnó sűrű fiatalos borít' fn. (FNESz., *Kicsera*, Haborak 2005: 138-9, Grigorjan 97), rom. *chiceră* 'hegy, hegycsúcs, kúp alakú hegy' fn. (DEX, DRAM) származéka. A *kicsera* köznév pusztá alakjában, illetve kétrészes nevek alaptagjaként Kárpátalja hegyvidéki régiójában gyakran fordul elő hegynévként (Haborak 2005: 137-9, Sebestyén 2008, PestyB, PestyM). A község nevét 1904-ben, az országos helységnévrendezés során *Nagycserjés*-re magyarosították hasonló hangzás alapján (Mező 1999: 179). 1939-ben visszakapta a régi nevét. Az 1946-tól hivatalos ukrán *Кічерний* a történelmi névvel ellentétben hímnemű alak.

Kigyós, Кідьош 'település Beregszásztól K-re'

1332-7: *Kykos* (Gy. 1: 542, Vat. 1/1: 333), 1349: *Kygos* (ZO. 2: 403), 1416: *Kygios* (ZsO. 5: 648), 1458: *Kygos*, *Kygios* (Neumann 88), 1530: *Kýgyos* (Dica), 1533: *Kygos*, 1541:

Kygyöf, 1542: *Kygos*, *Kygyos*, 1543: *Kygyos*, 1544: *Kygyos*, 1546: *Kegyos*, 1548: *Kyos*, 1549: *Kyos*, 1550: *Kygyos*, 1552: *Kygios*, *Kygyos*, 1554: *Kigios*, 1564: *Kegyos*, 1568: *Kygyos*, 1570: *Kigios*, *Kygyos*, 1572: *Kygyos*, 1576: *Kegyos*, *Kygyos*, 1582: *Kygios*, *Kygyos*, 1588: *Kygios*, 1596: *Kigios*, 1599: *Kigios*, *Kygios*, 1600: *Kigios*, *Kygyos*, 1602: *Kegios*, *Kigios*, 1603: *Kigios*, 1610: *Kigios*, 1619: *Kigios*, 1620: *Kigios* (uo.), 1649: *Kigjos* (KirK. 10.166), 1670: *Kigyós* (UC. 9: 40a), 1672: *Kigyos* (uo.), 1674: *Kigyos* (uo.), 1678: *Kigyos* (UC. 42: 11), 1679: *Kigyos* (UC. 9: 40a), 1680-as évek: *Kigyos* (UC. 65: 2), 1682-4: *Kigyos* (UC. 15: 19), 1684: *Kigyos* (UC. 51: 47), 1687: *Kigyos* (UC. 149: 20), 1689: *Kigyos* (UC. 4: 12), 1701: *Kigyós* (UC. 11: 26), 1715: *Kigyós* (MNL), 1720: *Kigyós* (MNL), 18. sz. közepe: *Kigios* (UC. 104: 84), 1750: *Kigyos* (MCB), 1760: *Kigyos* (BT), 1773: *Kigyos*, *Kigyós* (LexLoc. 50), 1782-4: *Kigyos* (EKFT), 1788: *Kigyos* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Kigyós* (Vályi 2: 365), 1800: *Kigyós* (Tber), 1808: *Kigyós* (Lipszky: Rep. 306), 1824-62: *Kigyós* (MKFT), 1828: *Kigyós* (VB), 1837: *Kigyós* (F. 3: 77), 1838: *Kigyós* (Schem. 43), 1851: *Kigyós* (F. 2: 218), 1856: *Kigyós* (MOK), 1857-9: *Kigyós* (CU), 1863: *Kigyós* (Hnt), 1870-1: *Kigyós* (MÁT), 1872-84: *Kigyós* (HKFT), 1873: *Kigyós* (Hnt), 1877: *Kigyós* (Hnt), 1882: *Kigyós* (Hnt), 1888: *Kigyós* (Hnt), 1892: *Kigyós* (Hnt), 1895: *Kigyós* (Hnt), 1898: *Kigyós* (Hnt), 1900: *Kigyós* (Hnt), 1902: *Kigyós* (Hnt), 1907: *Kigyós* (Hnt), 1910: *Кидьовиш* (EKYP), 1913: *Kigyós* (Hnt), 1923: *Kid'ous*, *Kigyós*, *Кидьовиш* (PR), 1925: *Kidov* (PR), 1927: *Kid'os* (Hnt), 1929: *Kid'ous* (*Kigyós*) (ChM. 509), 1931: *Kid'os* (MPR), 1941: *Kigyós* (Hnt), 1944: *Kigyós* (Hnt), 1946: *Змїївка* (YPCP), 1968: *Змїївка* (3O), 1969: *Змїївка* (IMCY), 1981: *Змиевка* (TK), 1983: *Змїївка*, *Змиевка* (3O), 1992: *Кидьовиш* (BPY), 2017: *Кидьовиш* (uo.).

■ *Kigyós* a 14. század elején települt helység a történelmi Bereg megyében, a Beregszászi-hegység északnyugati lábánál. A *Kigyós* helységnév magyar eredetű, a *kigyó* állatnév (TESz. 2: 486, ÉrtSz. 4: 73-4) -s melléknévképzős származéka. A környező erdőkben napjainkban is sok kigyó él, ez motiválhatta a településnév létrejöttét. Lehoczky felveti víznévi eredetét is: „A falu különben nevét vette a határban folyó Kigyós pataktól, mely így már egy 1364-ki határjárásnál említetik. A XIV. században Kikos-nak is iratott, legalább így fordul elő az 1333-dik évi papai tizedek rovatában, melynek akkori plébánosa Péter 3 garast fizetett pápai adóul” (Lehoczky 3: 349), vö. *Kigyós pataka** ’patak Kigyós (Кидьовиш) h.’ 1364: *Kigyóspataka* (Lehoczky 3: 21), 1552: *Kigyós nevű patak* (uo. 349). A korai birtokos jelzős szerkezet azonban arra enged következtetni, hogy a víznév a településnévhez képest másodlagos. A *kigyó* állatnévnek víznévben való előfordulására l. még *Kigyós-patak* (FNESz., *Kigyóspusztá*). A helység nevét 1946-ban a magyar név tükörfordításával *Змїївка*-ra változtatták. (FNESz., *Kigyós*), vö. ukr. N. змїя ’kigyó’ fn. (Csöpej 124), ukr. змїя ’ua.’ fn. (CYM. 3: 629), amihez ukr. -івка helynévképző kapcsolódik. 1992-ben visszakapta a történelmi magyar nevét.

Kincses, Кинчеш

’település Ungvártól D-re’

1824-62: *Kintses Mayerhof* (MKFT), 1837: *Kincses* (F. 3: 374), 1838: *Kincses praedium* (Schem. 82), 1851: *Kincses* (F. 2: 219), 1856: *Kincses Prädium*, *Kincses* (MOK), 1857-9: *P. Kincser* (CU), 1863: *Kincses* (Hnt), *Кинчешъ* (Kat.), 1870: *Kincses* (UT), 1872-84: *Kincses psz.* (HKFT), 1873: *Kincses* (Hnt), 1877: *Kincses* (Hnt), 1880: *Kincses* (Hátsek), 1882: *Kincses* (Hnt), 1888: *Kincses* (Hnt), 1892: *Kincses* (Hnt), 1898: *Kincses* (Hnt), 1900: *Kincses* (Hnt), 1902: *Kincses tanya* (Hnt), 1905: *Kincsestantya* (Lelkes 132), 1907: *Kincsestantya* (Hnt), 1910: *Кинчеш* (EKYP), *Kincses tanya* (KSH), 1913: *Kincsestantya* (Hnt), 1918: *Kincses psz.* (UT), 1929: *Kinčes* (ChM. 510), 1939: *Kincsestantya* (VFA), 1941: *Kincses-tn.* (MKF), *Kincsestantya–Homok* (Hnt), 1941: *Kincses-tanya* (HK. 248), 1968: *Кинчеш* (3O), 1969: *Кинчеш* (IMCY), 1983: *Кинчеш*, *Кинчеш* (3O), 1985: *Кинчеш* (TK), 2017: *Кинчеш* (BPY).

■ *Kincses* a 19. század első felében települt tanya a történelmi Ung megye déli, alföldi részén. A *Kincses* helységnév valószínűleg személynévi eredetű, egykori tulajdonosának nevéből származik, vö. m. *Kincses* csn. (CsnSz. 592, ÚMCsT. 583). Köznévi származtatása talán szintén elképzelhető, vö. m. *kincses* ’jó minőségű föld; olyan hely, ahol a hagyomány szerint kincset leltek’ fn. (FKnT. 205). A település neve a 20. század elején a *tanya* főnévvel egé-

szült ki. Kereknye külterületi lakotthelyéből vált önálló helységgé az 1920–30-as években, miután a cseh hatóságok ruszin telepeseket hoztak ide. Fényes Elek leírásában még pusztaként szerepel 13 lakossal, s az 1941-es helységnévtár is külterületi lakotthelyként említi. A hivatalos ukrán *Кінчеи* a magyar név átvétele.

Kinlódj, Кінлодь
'település Munkácsról Ny-ra'

1913: *Kinlódj* (Hnt), 1929: *Kilod'* (ChM. 510), 1940: *Kinlódj* (SzSzBML. 576), *Kinlód*, *Кінлодь* (BK. 1920), 1941: *Kinlódj* (MKF), 1944: *Kinlódj*, *Кінлодь* (Hnt), 1968: *Кінлодь* (3O), 1969: *Кінлодь* (IMCY), 1983: *Кінлодь*, *Кінлодь* (3O), 1985: *Кінлодь* (TK), 2017: *Кінлодь* (BPU).

■ Kinlódj a 20. század elején települt tanya a történelmi Bereg megye nyugati részén, Ignéc határában. A *Kinlódj* helységnév magyar eredetű, a m. *kinlódik* ige (ÉrtSz. 4: 144) fel-szólító módú alakjából keletkezett, s valószínűleg a rossz, nehezen megművelhető talaj játszhatott szerepet a létrejöttében. A hivatalos ukrán *Кінлодь* a magyar név átvétele. Ignéc külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Királyháza, Королево
'városi típusú település Nagyszőlőstől K-re'

1262: *Domus Regalis* (Szirmay 143), 1264: *Queraliaza* (uo. 94), 1272: *Felzaz* (Szabó 382), 1324: *Kiralhaza* (Szirmay 146), 1355: *Kyralhaza* (AO. 6: 407), 1357: *Kiralhozo* (ÁÜO. 6: 635), 1378: *Kyralhaza* (DL. 26566), 1396: *Kyralhaza* (DocVal. 487), 1405: *Kyralhaza* (Perényi 141), 1417: *Kyraly* (ZsO. 6: 179), 1430: *Kyralhaza* (DL. 70858), 1431: *Kyralhaza* (DL. 70870), 1441: *Kyralhaza* (DL. 70896), 1450: *Kyralhaza* (Perényi 230), 1471: *Kyralhaza* (DL. 70952), 1478: *Kyralhaza* (Perényi 277), 1482: *Kyralhaza* (DL. 70997), 1492: *Kyralhaza* (DL. 71039), 1498: *Kyralhaza* (DL. 71072), 1513: *Kyralhaza* (DL. 86743), 1549: *Kyralhazaa* (Maksay 1990/2: 831), 1564: *Kyralyhaza* (Szabó K. 350), 1670-89: *Királyháza* (UC. 159: 41), 1673: *Királyháza* (UC. 27: 6), *Királyháza* (UC. 57: 75), 1674: *Királyháza* (UC. 81: 3), 1689: *Király háza* (UC. 34: 39), 17. sz. vége: *Királyháza* (UC. 32: 26), 1713: *Király háza* (UC. 34: 45), 1715: *Kyralyháza* (MNL), 18. sz. első fele: *Királyháza* (BélÜg), 1740: *Királyháza* (UgT.), 1747: *Királyháza* (GK. 171), 1756: *Királyháza* (Kam. 0303: 2), 1773: *Királyháza* (LexLoc. 283), 1782-4: *Királyháza* (EKFT), 1786: *Királyháza* (HT. Div. XVIII: 10), 1788: *Királyháza* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Királyháza* (Vályi 2: 367), 1800: *Királyháza* (TUG), 1808: *Királyháza*, *Kyryháza* (Lipszky: Rep. 307), 1824-62: *Királyháza* (MKFT), 1825: *Királyháza* (HT. Div. XII. 22), 1828: *Királyháza* (VU), 1838: *Királyháza* (Schem. 66), 1839: *Királyháza* (F. 4: 421), 1851: *Királyháza* (F. 2: 220), 1856: *Királyháza* (MOK), 1857-9: *Királyháza* (CU), 1863: *Királyháza* (Hnt), 1865: *Király háza* (PestyÜ), 1870-1: *Királyháza* (MÁT), 1872-84: *Királyháza* (HKFT), 1873: *Királyháza* (Hnt), 1877: *Királyháza* (Hnt), 1882: *Királyháza* (Hnt), 1888: *Királyháza* (Hnt), 1892: *Királyháza* (Hnt), 1895: *Királyháza* (Hnt), 1898: *Királyháza* (Hnt), 1900: *Királyháza* (Hnt), 1902: *Királyháza* (Hnt), 1907: *Királyháza* (Hnt), 1910: *Кіральгаза* (EKYP), 1913: *Királyháza* (Hnt), 1918: *Királyháza* (UgT.), 1923: *Kiralhaza-Dubovinka*, *Királyh.-Tölgyesfalva*, *Кіральгаза-Дубовинка* (PR), 1925: *Kiralhaza* (PR), 1927: *Királyháza* (Hnt), 1929: *Královo nad Tisou* (*Királyháza*) (ChM. 567), 1931: *Kiralyhaza* (MPR), 1939: *Királyháza*, *Кіральгаза* (BK. 787), 1941: *Királyháza* (Hnt), 1944: *Királyháza* (Hnt), 1946: *Королеве* (УРСР), 1968: *Королеве* (3O), 1969: *Королеве* (IMCY), 1983: *Королеве*, *Королево* (3O), 1991: *Королёво* (TK), 1995: *Королево* (BPU), 2017: *Королево* (uo.).

■ Királyháza Árpád-kori település a történelmi Ugocsa megye keleti részén. „A község Felszász néven 1272-ben, majd Királyháza néven 1355-ben Szászfaluval, Feketeardóval és Verécével közösen királyi kiváltságokat kapott, de már 1378-ban földesúri hatalom alá került s a királyi ház helyére épült Nyaláb vár révén a XV. század eleje óta Perényi-birtokot képező váruradalom feje volt. A szász hospesek a XVI. századig szinte nyomtalanul eltűntek a faluból, mely a század második felében teljesen magyarnak látszik, a XVIII. század második felé-

ben pedig az időközben történt beszivárgás következtében már túlnyomólag rutén” (Szabó 382-3). Az elsődleges *Felsőszász* névhez l. *Szászfalu*, *Beregszász* szócikkét. „A felszászi vendégek, mint a *domus regalis* szolgálatára rendelt afféle udvarnokok, a közönséges életben királyháziaknak neveztettek” (Komáromy 494). A másodlagos *Királyháza* helységnév magyar eredetű, a m. *király* ’uralkodó, a fejedelemnél nagyobb, a császárnál kisebb rangúnak tekintett monarchikus államfő’ (TESz. 2: 494) méltóságnévnek és a birtokos személyranggal ellátott m. *ház* ’lakóhely, otthon’ (TESz. 2: 76) főnévnek az összetétele. Azzal a királyi házzal kapcsolatos, amely a település mellett emelkedő dombon állott, s amely a 13. században az Ugocsa megye területén kialakult királyi erdőuradalom központja volt (FNESz., *Királyháza*, Szabó 382, Kocán 2017a: 88, 92). V. István király vadászatai alkalmával gyakran megszállt itt (Szabó 37, Kertész 43). Lucsik etimológiai szótárában az 1946–1995 között használt ukránosított *Королєве* nevet tárgyalja, kiemelve, hogy Ukrajnában ez az egyetlen ilyen név, s ami szerinte az ukr. *Король* csn. (Csucska 2005: 287) birtoklást kifejező *-ев(е)* képzős származéka (Lucsik 280). Janko az V. Istvánra utaló ukr. *король* ’király’ fn. (Csopoj 156) képzős alakjának tartja (Janko 187). A hivatalos ukrán *Королево* a csehszlovák korszakban használt *Královo nad Tisou* alapján a magyar névből keletkezett tudatos ukránosítással a korábbi ruszin-magyar *Купальска* helyett (vö. Kupcsinszka 806).

Királymező, Усть-Чорна ’városi típusú település Técsőtől ÉK-re’

1809: *Königsfeld* (Kam. 661), 1821: *Königsfeld* (Schem. 68), 1824-62: *Königsfeld, Királymező* (MKFT), 1838: *Vallis Regia* (Schem. 60), 1839: *Königsfeld* (F. 4: 204), 1843: *Királymező* (Tognio 32), 1851: *Königsfeld* (F. 2: 261), 1856: *Királymező (Königsfeld)* (MOK), 1857-9: *Király mező (Königsfeld)* (CU), 1863: *Királymező, Königsfeld* (Hnt), 1864: *Királymező* (PestyM), 1868: *Királymező (Usztycsornoje, Regiopolis)* (Schem. 67), 1870-1: *Királymező* (MÁT), 1872-84: *Königsfeld, Királymező* (HKFT), 1873: *Királymező* (Hnt), 1877: *Királymező* (Hnt), 1882: *Királymező* (Hnt), 1888: *Királymező, Uscsarna* (Hnt), 1892: *Királymező (Uscsarna)* (Hnt), 1895: *Királymező* (Hnt), 1898: *Királymező* (Hnt), 1900: *Királymező* (Hnt), 1902: *Királymező* (Hnt), 1907: *Királymező* (Hnt), 1910: *Устчорне, Уиччорне, Устчорное* (EKYP), 1913: *Királymező* (Hnt), 1923: *Ustčorne, Királymező, Устчорне* (PR), 1925: *Uščorne* (PR), 1927: *Uščorná* (Hnt), 1929: *Ustčorna* (ChM. 1331), 1931: *Uščorna* (MPR), 1939: *Királymező, Устчорна* (BK. 787), 1941: *Királymező* (Hnt), 1944: *Királymező, Устчорна* (Hnt), 1946: *Устьчорна* (YPCP), 1968: *Усть-Чорна* (3O), 1969: *Усть-Чорна* (IMCU), 1978: *Усть-Чорна* (TK), 1983: *Усть-Чорна* (3O), 2017: *Усть-Чорна* (BPY).

■ Királymező a 19. században települt Máramarosban, a *Tarac* folyó völgyében. Pesty adatközlője az alapításáról a következőket mondja: „Dombtól 4 óra távolságnyra létezik Királymező kincstár által fakezeléshez szükséges német Honból a mult század közepén ide hozott Németek telepítvénye, jelenleg 374. lelket számít ezen Németek először Dombon voltak megtelepítve.- Dombon volt ez előtt Erdő, azután Számtartói, későbbben Ispányi Hivatal, most pedig csak egy fő állomás létezik, a Németek Erdő Hivatallal együtt a fa munka közelébe előbb Német Mokrara, azután Bruszturára és végtére 1820-ik év táján Király mező név alatti Németekből új Kollonia *Brusztura*, *Csorna* és *Mokra* torkolatain épülni kezdett, mely már most elégé népes, itt székel kincstári tisztség Erdő Hivatallal itt vannak fa anyagokat készítő fűrész Malmok, itt Télen nyáron nagy szelek járnak, ezért levegője erős közelébe van nagy hatású Joód féle vegyítékű Gyogy víz melyet azonban eddig kevesen esmerik és használják” (PestyM). A Vasárnapi Újság 1854. július 30-ai számában S. J. monogrammal megjelent cikkben (*Máramarosi német telepek*) a következő olvasható: „A *Tétső* koronás városát elhagyta vándornak kettős ut nyílik, mellynek egyike napkeletnek egyenesen Szigetre, a másikra pedig a *Taracz* víz mentében, mintegy 5 mérföld távolságra, több orosz falun által *Német-Mokrara* s *Königsfeldre* vezet: mindkét helységet, mellyet egymástól 1 1/2 óra messziségre fekszenek, cs. kir. favágók lakják, eredetöket tekintve osztrákok, kik a mult század fogytán fensőbb parancsok következtében ide kerültek *Ischl* tájáról” (133). Az elsődleges német *Königsfeld* név a ném. *könig* ’király’ fn. (NMSz. 1: 1157) és a ném. *feld* ’tér, terület, mező’ fn. (uo. 668) összetételével keletkezett. A magyar *Királymező* névváltozat tükörfordí-

tással vagy párhuzamos névadással jött létre, vö. m. *király* 'uralkodó, a fejedelemségnél nagyobb, a császárnál kisebb rangúnak tekintett monarchikus államfő' fn. (TESz. 2: 494), ill. m. *mező* 'szántó, tisztás' fn. (FKnT. 245). „Királymező Handal – ezen helyiség hajdanta erdőséggel benőtt völgy volt – de később A Magas Kincstár által kiirtattván 's lett Handal, – és innét neveztetett Királymezőnek...” (PestyM). A korábbi ruszin népi, 1946-tól hivatalos *Усть-Чорна* előtagja az ukr. N. *устье* 'torkolat, torok' fn. (Csopaj 411), *устя* 'ua.' fn. (СУМ. 10: 503), utótagja a *Csorna* pataknev, vö. *Csorna* 'a Tarac j. á. Királymező (Усть-Чорна) h.' 1779: *Csorna* (Kam. 830: 115), 18. sz. vége: *Cserni* (VIT. 0012), 1824-62: *Czorna B.* (MKFT), 1864: *Csarni Gráben – fekete patak* (PestyM), *Щорна ручей, Щорна, Csorna Bach* (S. 214), 1872-84: *P. Czorna* (HKFT), 1929: *Čarni Graben* (Petrov 28), 1935: *Černá, Чорна* (W. 46, 60), 1978: *Черный* (TK), 1979: *Чорний Потік* (СГУ 612). Azzal kapcsolatos, hogy a falu a *Csorna* patak torkolatánál, a *Tarac* folyó mellett települt (Lucsik 487, Janko 367-8).

Kirvavec, Потік 'település Ökörmezőtől ÉNy-ra'

1782-4: *Krvavetz* (EKFT), 1789: *Kravec Potuk, Kroavec Patak* (MTH. 24), 1795: *Krvavec* (OSzK. TF1), 1798: *Kriavetz* (CsT. 11), 1799: *Kervavetz* (HT. 0012: 2), 1800: *Krvavec* (TM), 1804: *Krvavec* (Korabinszky), 1808: *Krvavec* (Lipszky: Rep. 357), 1816: *Kirvavec* (Schem. 71), 1824-62: *Krvavec* (MKFT), 1828: *Kirvavec* (Nagy 200), 1839: *Kirvavec* (F. 4: 191), 1851: *Kirvavec* (F. 3: 292), 1857-9: *Krvavec* (CU), 1868: *Kirvavec* (Schem. 99), 1870-1: *Potik* (MÁT), 1872-84: *Krvavec* (HKFT), 1876: *Kirvavec* (Szilágyi 330), 1888: *Korvovecz, Kirvavecpatak* (Hnt), 1892: *Kirvavec* (Hnt), 1898: *Kirvavec* (Hnt), 1900: *Kirvavec* (Hnt), 1902: *Kirvavec* (Hnt), 1904: *Bükköskő* (Lelkes 66, BK. 529), 1907: *Bükköskő* (Hnt), 1910: *Кривавець потік* (EKUP), *Bükköskő* (KSH), 1918: *Bükköskő* (Hnt), 1925: *Krvavě* (PR), 1929: *Kervavčat Potok* (ChM. 508), 1940: *Kirvavecpatak, Кирвавецпотокъ* (BK. 1922, KK. 50: 5), 1944: *Kirvavecpatak, Кирвавецпотокъ* (Hnt), 1968: *Potik* (3O), 1983: *Potik, Поток* (3O), 1991: *Potok* (TK), 2017: *Potik* (BPU).

■ Kirvavec a 18. század második felében települt a történelmi Máramaros megye északnyugati részén, a *Borzsova-havas* keleti lábánál. A *Kirvavec*, illetve a felváltva használt *Kirvavecpatak* helységnév ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Kirvavec* 'a Repinka j. á. Ricska (Річка) h.' 1789: *Kravec Potuk, Kroavec Patak* (MTH. 24), 1863: *Крвави потокъ* (Kat., S. 206), *Кривчатъ потокъ* (uo. 201), 1864: *Крвави потокъ* (uo. 187), *Körvavcsát patak* (PestyM), *Kirvavész patak* (uo., *Bukovec*), 1929: *Kirvavec* (Petrov 4), *Körvavčat* (uo.), 1979: *Кривавчик* (СГУ 284-5). A pataknev valószínűleg az ukr. *кривий* 'görbe' mn. (Csopaj 161) ukr. *-(о)вця* képzős származéka, s a patak kanyargós folyására utal, vö. még *Кривава, Кривавник* víznév (СГУ. 284). A mai *Krivavcsik* név ukr. *-чик* kics. képzős alak. A *-patak* utótag a magyar névhasználatban a 19. században lekopott, de a 20. században újra használatossá vált. A Pesty adatközlő által említett népetimológias magyarázatnak talán nincs valós alapja, de kötődhet valamelyik tatárjárás során lezajlott eseményekhez: „Nevezetét kapta valami vérengzéstől, mivel *Kirvávij potük* annyit jelent hogy vérpatak. Ezen patak ered szintén Borzsova havas egyik ágából, nyugotról keletnek Ricska helységen keresztül lefoly de Ricskát elhagyva északnak a Nagy ág vize egyik ágába befoly. Ezen *Kirvavec* patak lakosai, kik összesen 14 házzal vagynak, szintén a patak lefolytában két oldalról házaikat építették, *Bukoveczi* községtől ½ orányi távolságban fekszik” (PestyM), vö. ukr. *кровяний* 'véres' mn. (Csopaj 161). A falu nevét 1904-ben, a helységnévrendezés során *Bükköskő*-re magyarosították, ez a történelmi névvel nincs kapcsolatban (Lelkes 66). A hivatalos ukrán *Потік* névhez l. ukr. *potik* 'patak' fn. (СУМ. 7: 409-10), ukr. N. *потокъ* 'ua.' fn. (Csopaj 295).

Kisábránka, Смологівця 'település Ilosvától É-ra'

17. sz. eleje: *Kis Abramka* (UC. 88: 9), 1613: *Kÿs Abramka alias Izgogaffalwa* (UC. 18: 25), 1625: *Kÿssabramka* (UC. 18: 28), 1634: *Kis Abramka* (UC. 101: 73), 1635: *Kis Abramka*

(KirK. 8.99), 1645: *Kis Abramka* (Makkai 355, UC. 19: 1), 1688: *Kys Abranka* (UC. 19: 6), 1690: *Kis Abranka* (UC. 19: 7), *Kys Abranka* (UC. 5: 15), 1699: *Kis Abranka* (UC. 19: 8), 1701: *Kis Abranka* (UC. 2: 15), 1702: *Kis Abranka* (UC. 19: 12), 1705: *Kis Abranka* (UC. 20: 1), 1715: *Kis Ábránka* (MNL), 1718: *Kis Abranka* (UC. 151: 21), 1720: *Kis Abrahamka* (MNL), 1725: *Kis Abramka* (UC. 124: 6), 1747: *Kis-Abramka* (GK. 441), 1773: *Kis Abranka*, *Sumologovicza* (LexLoc. 50), 1782-4: *Kis Abranka vel Lokotj* (!) (EKFT), 1788: *K. Abranka* (HT. Div. X. 8: 1), 1796: *Kis Ábrányka* (Vályi 1: 9), 1808: *Kis-Ábránka*, *Sumologovica*, *Szumologivicza* (Lipszky: Rep. 2), 1824-62: *Szumuligovicza h. Kis Ábránka* (MKFT), 1837: *Ábránka (Kis)*, *Szamuligovicza* (F. 3: 74), 1838: *Kis-Ábrányka* (Schem. 44), 1851: *Ábránka (Kis)*, *Szamuligovicza* (F. 1: 6), 1856: *Kis-Ábránka (Szmoligovicza)* (MOK), 1863: *Kis-Abránka*, *Szumologovicza* (Hnt), 1872-84: *Szoligovica*, *Kis-Ábránka* (HKFT), 1873: *Ábránka (Kis-)*, *Szmuligováca* (Hnt), 1877: *Ábránka (Kis-)*, *Szmuligováca* (Hnt), 1882: *Ábránka (Kis-)*, *Szmuligováca* (Hnt), 1888: *Kis-Ábránka*, *Szmuligováca* (Hnt), 1892: *Kis-Ábránka*, *Szmuligovica* (Hnt), (Hnt), 1895: *Kis-Ábránka* (Hnt), 1898: *Kis-Ábránka* (Hnt), 1900: *Kis-Ábránka* (Hnt), 1902: *Kisábránka* (Hnt), 1907: *Kisábránka* (Hnt), 1910: *Смулиговиця* (ЕКУР), 1913: *Kisábránka* (Hnt), 1923: *Sulomigovica*, *Kisábránka*, *Суломиговиця* (PR), 1925: *Szoligovica* (PR), 1927: *Solumegovice* (Hnt), 1929: *Szoligovica* (ChM. 1146), 1931: *Salonugovica* (MPR), 1939: *Kisábránka*, *Смулиговиця* (BK. 793), 1941: *Kisábránka* (Hnt), 1944: *Kisábránka*, *Смулиговиця* (Hnt), 1946: *Смологовиця* (УРСР), 1968: *Смологовиця* (ЗО), 1983: *Смологовиця*, *Смологовиця* (ЗО), 2017: *Смологовиця* (ВРУ).

■ Kisábránka a 17. század elején települt a beregi Hát hegytől északkeletre. Az *Ábránka* helységnév magyar eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Ábránka* 'az Ilosva b. á. Nagyábránka (Локіть) h.' 1645: *Kis Abramka Pataka* (UC. 19: 1), 1864: *Ábránka patak*, *Абранка потокъ* (S. 93), 1865: *Ábránka patak* (uo. 71), *Ábránka Bach* (uo. 94), *Abranka páta*, *Nagy Abranka patak* (uo. 122), *Ábránka patak* (Kat.), 1872-84: *Ábránka p.* (HKFT), 1881: *Ábránka patak* (Lehoczky 3: 7), 1907: *Ábránka patak* (S. 71), 1908: *Ábránka patak* (uo. 93), 1929: *Абранка* (Petrov 52), 1935: *Abranka*, *Абранка* (W. 54, 59), 1979: *Абранка* (СГУ 19), 1991: *Абранка* (TK). „Nevét különben az Ábránka pataktól vette, mely e völgyön át folydogál” (Lehoczky 3: 7). A víznév magyarázatához l. *Ábránka* szócikkét. A *Kis-* előtag a szomszédos *Nagyábránka* (Локіть) nevének előtagjával áll korrelációban, s a település korára vagy méretére utal (vö. Bölskei 107-11). 1613-ban és 1625-ben is *Monar Zaniszo* a kenéze (UC. 18: 25, 18: 28), akiről 1613-ban azt írja az urbárium, hogy „tizenkilencz awagy husz esztendeje wayon hogy szállott, egy jobbagya sincs nem is lesz soha egy Bérczen lakik az barlang wegeben nagy vadon erdoeben” (UC. 18: 25). Ugyanebben az összeírásban *Izgogafalvá*-nak is nevezik. 1645-ben *Simon* a kenéz, mellette *Peter* kenéz-t és *Sido Mihály*-t említi az összeírás, megjegyezve, hogy „Ez kenez vagyon Negyven Esztendejenel több, hogy ezen pusztá telekre szállott Hathmegrül, de semmj Jobbagyot nem tudot rea Szallitanj, nemis arra valo hely, hogy falu legyen...” (UC. 19: 1). A korábbi párhuzamos ruszin népi, 1946-tól hivatalos *Смологовиця* az ukr. *Смолига*, *Смулига* csn. (Bélay 182, Csucska 2005: 525), *Смолига* csn. (Dujcsak 2003: 222), m. *Szoliga* csn. (ÚMCsT. 1284) ukr. *-(ов)иця* helynévképzős alakja. Egy későbbi kenéznek vagy kenézcsaládnak a nevéből származik, 1699-ben ugyanis *Szoligha Danko* a falu kenéze, akinek két fiát említi még az urbárium (UC. 19: 8). 1700-ban a következőket írják: „Itt kenézség volna egy, de réghtül pusztan alot a mint hittől referalyak már husz esztendeje annak, hogy nem laktanak. Ennek a kenézségnek Vér közöl volna Szoligha Danko maradikja Jaczko Hegymeghen hazasodot ott is lakik, masik Gergely nőtelen legény mongyak hogy Thokaiban szolgal. Migh a Vérek megh szalyak ezt a pusztá kenezsséget usualyak Nagy Abrankaj Pop Laszlo es Miklos Istvan, fizetnek annak a Pusztá kenézségnek vetéstul annuatum Flor 4” (UC. 19: 9).

Kisalmás, Залужжя 'település Munkácestől DK-re'

1449: *Almas* (DL. 14275), 1461: *Kis Almas* (DL. 72044), 1461/85: *Almas* (DL. 72044), 1462: *Almas* (DL. 15739), 1473: *Almas* (DL. 72044), 1477: *Almas* (DL. 72044), 1484: *Almas* (DL. 72044), 1492: *Almas* (DL. 88771), 1507: *Kysalmas* (DL. 105921), 1508: *Almas* (DL.

105922), 1519: *Kÿs Almas* (DL. 105539), 1521: *Kisalmás* (DL. 105928), 1530: *Kÿsalmás* (Dica), 1533: *Kÿss Almas*, 1566: *Kÿsalmás*, 1568: *Kÿsalmás*, 1570: *Kis Almas*, *Kÿs Almas*, 1572: *Kis Almas*, *Kÿs Almas*, 1596: *Kis Almas*, 1602: *Kis Almas*, 1603: *Kis Almas*, 1609: *Kis Almas*, 1610: *Kÿs Almas*, *Kÿsalmás*, 1619: *Kÿsalmás*, 1620: *Almas*, *Kisalmás* (uo.), 1622: *Kis Almas* (UC. 18: 26), *Kÿs Almas* (UC. 18: 27), 1635: *Kis almas* (KirK. 8.99), 1670: *Kis Almás* (UC. 9: 40a), 1674: *Kis Almas* (uo.), 1674-7: *Kÿss allmas* (UC. 8: 16a), 1675: *Kis Almas* (UC. 32: 30), 1678: *Kis Almas* (UC. 42: 11), 1679: *Kis Almas* (UC. 15: 26), 1680-as évek: *Kis Almas* (UC. 65: 2), 1682-4: *Kÿs Almas* (UC. 15: 19), 1688: *Kis Almas* (UC. 142: 29), 1690: *Kis Almás* (UC. 2: 13), 1694: *Kis almas* (UC. 65: 12), 1701: *Kÿs Almás* (UC. 11: 26), 1702: *Kis Almás* (UC. 19: 12), 1715: *Kis Almás* (MNL), 1720: *Kis Almás* (MNL), 1741: *Zaluza* (GK. 515), 1747: *Kis-Almas* (GK. 432), 1773: *Kis Almás*, *Zaluža* (LexLoc. 48), 1782-4: *Kis Almas* (EKFT), 1788: *K. Almás* (HT. Div. X. 8: 1), 1790: *Kis Almás*, *Zsalusa* (UC. 166: 32), 1796: *Zaluska*, *Kis Almás* (Vályi 1: 29), 1800: *K. Almás* (TBer), 1808: *Almás* (*Kis*-), *Zálužá*, *Zálužjá* (Lipszky: Rep. 7), 1824-62: *Kis Almas r. Zalusza* (MKFT), 1837: *Almás* (*Kis*-), *Zaluza* (F. 3: 74), 1838: *Kis-Almás* (Schem. 41), 1851: *Almás* (*Kis*-), *Zaluza* (F. 1: 21), 1856: *Klein-Almás*, *Kis-Almás* (*Zalusza*) (MOK), 1857-9: *Kis-Almás* (*Zaluža*) (CU), 1863: *Kis-Almás*, *Zalusza* (Hnt), 1870-1: *K. Almás* (MAT), 1872-84: *Kis Almás*, *Zalusza* (HKFT), 1873: *Almás* (*Kis*-), *Zalusza* (Hnt), 1877: *Almás* (*Kis*-), *Zalusza* (Hnt), 1882: *Almás* (*Kis*-), *Zalusza* (Hnt), 1888: *Kis-Almás*, *Zalusza* (Hnt), 1892: *Kis-Almás*, *Zalusza* (Hnt), 1895: *Kis-Almás* (Hnt), 1898: *Kis-Almás* (Hnt), 1900: *Kis-Almás* (Hnt), 1902: *Kisalmás* (Hnt), *Beregkisalmás* (Mező 1999: 181), 1907: *Beregkisalmás* (Hnt), 1910: *Залужа* (EKYP), 1913: *Beregkisalmás* (Hnt), 1923: *Zaluža*, *Kisalmás*, *Залужа* (PR), 1925: *Zaluža* (PR), 1927: *Zaluže* (Hnt), 1929: *Záluž* (ChM. 1445), 1931: *Zaluž* (MPR), 1939: *Beregkisalmás*, *Залужь* (BK. 784), 1941: *Beregkisalmás* (Hnt), 1944: *Beregkisalmás*, *Залужь* (Hnt), 1946: *Залужся* (УРСР), 1968: *Залужся* (ЗО), 1983: *Залужся*, *Залужье* (ЗО), 1991: *Залужье* (TK), 2017: *Залужся* (ВРУ).

■ *Kisalmás* a 15. században települt a beregi *Hát* hegy és az egykori *Szernye-mocsár* közén. Az *Almás* helységnév magyar eredetű, valószínűleg névosztódással jött létre a szomszédos *Nagyalmás* nevéből. A név a m. *alma* 'vadalmafa' fanév -s melléknévképzős származékából keletkezett, almafákkal benőtt helyen létrejött falura utal, vö. még m. *almás* 'almafával beültetett gyümölcsös, két oldalán almafákkal szegélyezett út' fn. (FKnT. 77), *vad-almás* 'terület, amelyen sok a vadalmafa' fn. (uo. 322). A *Kis*- előtag a szomszédos *Nagyalmás* (*Яблунів*) nevének előtagjával van korrelációban, a település méretére vagy korára utal (vö. Bölcseki 107-11). Alapítói és középkori lakossága magyar, később teljesen elruszinosodott. Az 1670-es urbárium *Czibere Laszlo*, *Borda Andrass*, *Gaszda Janoss*, *Balass Gergely*, *Kosztá Lazar*, *Czibere Danko*, *Czibere Janosne*, *Czibere Tamass*, *Kosztá Ferencz*, *Lengiel Andrasne*, *Lengiel Gergely*, *Kiss Janoss*, *Szabo Ferenczne* nevű lakosokat említ (UC. 35: 74). 1674-5-ben *Blasius Gergely*, *Johannes Pap*, *Ladislaus Czibere*, *Rlcta Johannis Molnar*, *Stephanus Szabo*, *Franciscus Kusta*, *Andreas Barta*, *Urbanus Kiss*, *Thoma Czibere*, *Gregory Lengyel*, *Andrea Lengyel*, *Johannis Gazda*, *Lazari Koszta*, *Georgy Kis*, *Johannes Kecskes*, *Georgius Kolosvari* adózik a helységben (UC. 31: 1). A megyei hovatartozásra vonatkozó *Bereg*- előtag 1902-ben, az országos helységnévrendezés során került a névbe (Mező 1999: 181). A magyar névvel párhuzamosan használt, mai hivatalos *Залужся* az ukr. *луг* 'fűvel és bokrokkal benőtt rét, kaszáló, erdős lapály' fn. (СУМ 4: 552, *Csopej* 172, *Rudnicki* 25) *за-* 'túl' prefixumos és ukr. -я képzős származéka, jelentése tkp. 'réten túli hely'. A mai Ukrajna területén mintegy 20 *Залужся*, *Залужне*, *Залужани* helységnév található (ВРУ).

Kisbakos, Бакош

'település Beregszásztól ÉNy-ra'

1865: *Kisbakos* (Kat., *Nagylónya*), 1898: *Bakos* (Hnt), 1900: *Bakos* (Hnt), 1902: *Kisbakos* (Hnt), 1904: *Kisbakos* (BK. 610), 1905: *Kisbakos* (HK. 50. 6), 1907: *Kisbakos* (Hnt), 1908: *Kisbakos* (S. 95), 1913: *Kisbakos* (Hnt), 1925: *Bakoš dv.* (PR), 1929: *Svobodka* (ChM. 1196), 1939: *Kisbakos* (VFA), 1940: *Kisbakos* (SzSzBML. 576), 1941: *Kisbakos* (MKF), 1944: *Kisbakos* (Hnt), 1968: *Бакош* (ЗО), 1969: *Бакош* (IMCY), 1983: *Бакош* (ЗО), 1985: *Бакош* (TK), 2017: *Бакош* (ВРУ).

■ Kisbakos a 19. század első felében települt tanya Bátyú határában. Az egykori Lónyai-birtokhoz tartozó uradalmi tanyából a 20. század 20-as éveiben jött létre falu, miután a cseh-szlovák korszakban a tanyára cseh és ruszin lakosságot telepítettek. A cseh hatóságok „Bátyúban, a Lónyai-birtokokon három központtal kívánták a legionáriusok letelepítését megkezdeni... A telepítések a Lónyay birtokokon kezdődtek meg, Bátyú kataszterébe tartozó, a településtől délnyugatra található Bagolyszálláson és Kis-, valamint Nagybakosban 1923 őszén” (Szakál 84). A *Bakos* helységnév magyar eredetű, dűlőnévből keletkezett névátvitellel, vö. 1804-5: *Bakoss* (MNL. S. 43. No. 2), 1865: *Bakos* (MNL. S. 79. 230/1), 1929: *Bakos* (SzSzBML. 448). A dűlőnév alapja a m. *Bakos* csn. (CsnSz. 70, ÚMCsT. 92), a terület egykori tulajdonosának a nevéből származik. A tanya határában említett *Bakos-patak* víznév a dűlőnévhez képest másodlagos, vö. 1865: *Bakos patak* (S. 94), 1908: *Bakos patak* (uo. 95). A Kis-előtag a szomszédos *Nagybakos* (Свобода) nevének előtagjával áll korrelációban, s a helység méretére utal (vö. Bölskei 107-11). A hivatalos ukrán *Бакони* a magyar név jelző nélküli átvétele.

Kisbégány, Мала Бийгань
'település Beregszásztól ÉNy-ra'

1332-5: *Bugan, Beken* (Gy. 1: 530), 1374: *Obegan* (ZO. 12: 43), 1456: *Obegan* (DL. 68648), 1476: *Beegan* (Mihályi 534), 1478: *Obegan* (DL. 75376), 1530: *O Began* (Dica), 1533: *Bekan*, 1541: *O Began*, 1542: *O Beghan*, 1543: *Kys Beghan*, 1544: *Kys Beghan*, 1546: *Kisbegan*, 1549: *Kysbegan*, 1550: *Cyjbegan*, *Kys Began*, 1552: *Kysbegan*, 1599: *Kis Begani*, 1600: *Kis Begany*, *Kys Beganj*, 1602: *Kis Begani*, *Kis Beganj*, *Kis Begany*, 1603: *Kis Beganj*, 1620: *Kysbegan* (uo.), 1660: *Kis Bégány* (UC. 110: 3), 1715: *Kis Bégány* (MNL), 1750: *Kis Begén* (MCB), 1760: *Kis Begén* (BT), 1773: *Kis Bégány* (LexLoc. 47), 1782-4: *Kis Began* (EKFT), 1788: *K. Bégán* (HT. Div. X. 8: 1), 1796: *Kis Bégány* (Vályi 1: 154), 1800: *K. Bégány* (TBr), 1808: *Bégány* (*Kis-*) (Lipszky: Rep. 43), 1824-62: *KisBégány* (MKFT), 1837: *Bégány* (*Kis*) (F. 3: 68), 1838: *Kis-Bégány* (Schem. 43), 1851: *Bégány* (*Kis és Nagy*) (F. 1: 107), 1856: *Klein-Bégány*, *Kis-Bégány* (MOK), 1857-9: *Kis Bégány* (CU), 1863: *Kis-Bégány* (Hnt), 1864-5: *Kis Bégány* (PestyB), 1870-1: *Kis Bégány* (MÁT), 1872-84: *Kis Bégány* (HKFT), 1873: *Bégány* (*Kis-*) (Hnt), 1877: *Bégány* (*Kis-*) (Hnt), 1882: *Bégány* (*Kis-*) (Hnt), 1888: *Kis-Bégány* (Hnt), 1892: *Kis-Bégány* (Hnt), 1895: *Kis-Bégány* (Hnt), 1898: *Kis-Bégány* (Hnt), 1900: *Kis-Bégány* (Hnt), 1902: *Kisbégány* (Hnt), 1907: *Kisbégány* (Hnt), 1910: *Кишбегань* (EKUP), 1913: *Kisbégány* (Hnt), 1923: *Begañ Mala*, *Kisbégány*, *Мала Бегань* (PR), 1925: *Mala Begañ* (PR), 1927: *Malá Begañ* (Hnt), 1929: *Béhañ Malá* (*Kis Bégány*) (ChM. 45), 1931: *Begañ M.* (MPR), 1941: *Kisbégány* (Hnt), 1944: *Kisbégány* (Hnt), 1946: *Мала Бігань* (UPCP), 1968: *Мала Бігань* (3O), 1969: *Мала Бігань* (IMCU), 1983: *Мала Бігань*, *Малая Бегань* (3O), 1992: *Мала Бийгань* (BPU), 2017: *Мала Бийгань* (uo.).

■ Kisbégány a 14. század elején települt a történelmi Bereg megyében, az egykori *Szernye-mocsártól* délnyugatra. A *Bégány* helységnév magyar eredetű, pusztá személynévből keletkezett magyar névadással, vö. 1283: *Began* szn. (AUO. 9: 367, ÁSznt. 102). Az alapjául szolgáló személynév bizonytalan etimológiájú, valószínűleg szláv, vö. bolg. *Беган* szn. (Zaimov 16). Csucska a *Began* nevet a horvátból eredezteti (Csucska 2005: 53). A név végén található *n* talán a magyarban palatalizálódott, Kupcsinszka szerint azonban birtoklást kifejező szl. *-j(b) képző kapcsolódik hozzá (Kupcsinszka 715). A korai Ó- előtag arra utal, hogy a két *Bégány* (*Nagy-* és *Kis-*) nevű település közül ez volt a korábbi alapítású. Az 1543-tól adatolt *Kis-* jelző a szomszédos *Nagybégány* (*Велика Бийгань*) nevének előtagjával van korrelációban, s a helység méretét jelöli (vö. Bölskei 107-12). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Мала Бийгань* részfordítás a magyarból (FNESz., *Nagybégány*).

Kisberezna, Малий Березний
'település Nagybereznáától D-re'

1398: *Kysberzna* (Engel 1985: 999), 1427: *Kysberezna* (Cs. 1: 388), 1451: *Berezna* (uo.), 1543: *Kyws Berezna* (Dica), 1550: *Kys Berezna*, *Kiiss Berezna*, 1574: *Kys Berezna* (uo.), 16.

sz.: *Kis Berezna* (UC. 115: 79), 1602: *Kis Brezna* (UC. 104: 8), 1619: *Kis Berezna* (UC. 116: 5a), 1623: *Kis Berezna* (UC. 116: 5b), 1625: *Kis Berezna* (Dica), 1631: *Kis Brezna* (UC. 105: 1), 1671: *Kis Berezna* (UC. 63: 16), 1685: *Kis Berezna* (UC. 88: 66), 1690: *Kis Berezna* (UC. 63: 22), 1696: *Kis Brezna* (Dica), 1711: *Kis Berezna* (UC. 63: 28), 1715: *Kis Brezna* (MNL), 1718-9: *Kis Berezna* (UC. 105: 3), 1720: *Kis Berezna* (MNL), 18. sz. első fele: *Kis Bereszna* (BélU), 1735: *Kis Brezna* (UC. 105: 6), 1741: *Berezne* (GK. 47), 1747: *Kis Berezne* (GK. 62), 1752: *Kis Brezna* (UC. 105: 7), 1765: *Kis Berezna* (Kam. 0192a), 1770-2: *Klein Bereszna* (Motzel), 1773: *Kis-Berezna*, *Kis-Bereczna*, *Malo Brezna* (LexLoc. 287), 1777: *Kis Berezna* (UC. 3: 34), 1780: *K. Berezna* (MCU), 1782-4: *Kis Berezna* (EKFT), 1788: *Kis Berezna* (HT. 0021:1), 1789: *Kis Berezna* (HT. Div. X. 21: 2), 1796: *Kis Bereczna*, *Kis Berezna* (Vályi 1: 179, 187), 1800: *Kis Berezna* (TÜng), 1806: *K. Berezna* (UV), 1808: *Berezna* (Kis-), *Brezna Malá* (Lipszky: Rep. 52), 1824-62: *Mala Berezna h. Kis Berezna* (MKFT), 1828: *Kis-Berezna* (VÜng), 1837: *Kis Berezna* (F. 3: 376), 1838: *Kis-Berezna* (Schem. 72), 1851: *Kis-Berezna* (F. 1: 123), 1856: *Klein-Berezna*, *Kis-Berezna* (MOK), 1857-9: *Kis-Berezna* (CU), 1863: *Kis-Berezna* (Hnt), 1870: *Kis Berezna* (UT), 1872-84: *Kis Berezna* (HKFT), 1873: *Berezna* (Kis-), *Maloje-Bereznoje* (Hnt), 1877: *Berezna* (Kis-), *Maloje-Bereznoje* (Hnt), 1882: *Berezna* (Kis-), *Maloje-Bereznoje* (Hnt), 1888: *Kis-Berezna*, *Maloje-Bereznoje* (Hnt), 1892: *Kis-Berezna*, *Maloje-Bereznoje* (Hnt), 1895: *Kis-Berezna* (Hnt), 1898: *Kis-Berezna* (Hnt), 1900: *Kis-Berezna* (Hnt), 1902: *Kisberezna* (Hnt), 1907: *Kisberezna* (Hnt), 1910: *Березне мале* (EKYP), 1913: *Kisberezna* (Hnt), 1915: *Kisberezna* (UT), 1918: *Kisberezna* (UT), 1923: *Bereznoje Male*, *Kisberezna*, *Березное мале* (PR), 1925: *M. Berezne* (PR), 1927: *Malá Berezná* (Hnt), 1929: *Berezny Malý* (ChM. 39), 1931: *M. Berezná* (MPR), 1939: *Kisberezna*, *Малое Березное* (BK. 783), 1941: *Kisberezna* (Hnt), 1944: *Kisberezna*, *Малое Березное* (Hnt), 1946: *Малий Березний* (УРСР), 1968: *Малий Березний* (ЗО), 1969: *Малий Березний* (ИМСУ), 1976: *Малый Березный* (ТК), 1983: *Малий Березний*, *Малый Березный* (ЗО), 2017: *Малий Березний* (ВРУ).

■ Kisberezna a 14. század második felében települt a történelmi Ung megyében, az Ung folyó völgyében, az *Ublya* patak torkolatánál. A *Berezna* helységnév szláv eredetű, a név a szl. **berza~brěza* 'nyírfa' fn. (Šmilauer 38, Moór 1930: 15) *-n(a)* nőnemű melléknévképzős származéka (Kupcsinszka 450), jelentése tkp. 'nyírfás, nyíres' (FNESz., *Nagyberezna*), vö ukr. *березова, березна* 'ua.' mn. (СУМ. 1: 160). Poszpelov a kelet-ukrajnai *Березна* helységnévet az or. *березня* 'nyírfaerdő' fn.-ből magyarázza (Poszpelov 54). A nőnemű alak víznévi eredetet is megenged, ilyen nevű patakot vagy folyót azonban nem tudunk adatolni a településről. A *Kis-* jelző a szomszédos *Nagyberezna* (*Великий Березний*) nevének előtagjával van korrelációban (vö. Bölcskei 107-11). A korábbi párhuzamos ruszin *Maloje Bereznoje* a történelmi névhez képest másodlagos, semlegesnemű, míg az 1946-tól hivatalos *Малий Березний* hímnemű alak. Az 1631-es urbárium szerint Kisberezán a soltszászág *Pap Vaszil* és *Koszt* kezében van, az egész és fél helyes lakosok, valamint a zsellérek *Dumkovitz*, *Dunaj*, *Romancsat*, *Bezegh*, *Zalnik*, *Magyarcsin*, *Matus*, *Zimcse*, *Hoffre*, *Jaromy*, *Petrik*, *Kochta*, *Ducz*, *Kalmit*, *Korolcsin*, *Pohléd*, *Hranovjat*, *Uhrin*, *Vido*, *Varudics*, *Vukal*, *Havran*, *Onecsko*, *Kopa*, *Hanyko*, *Ztasovszki*, *Dzolnik*, *Targhal*, *Lehman*, *Kolmar*, *Zido*, *Tacsin*, *Csap*, *Prokopcsa*, *Mali*, *Kolbasz*, *Vayda*, *Nabivamkov*, *Csaiben*, *Kopcsat*, *Gukiov*, *Kopulecz*, *Marcsecsin*, *Varvarin*, *Macsarov*, *Dinics*, *Petricsat*, *Bresnani*, *Oleni*, *Aboicski*, *Andrejov*, *Vokolov*, *Korolcsan*, *Kohutik*, *Khrobanov*, *Gutej* és *Pileisov* családnevűek (UC. 105: 1).

Kisdobrony, Мала Добронь 'település Ungvártól D-re'

1248: *Chepanfelde* (Gy. 1: 537), 1270: *Chepanteluk* (uo.), 1319: *Chepanfelde* (uo.), 1372: *Kisdobron* (Sztáray 1: 394), 1384: *Kysdobron al. nom. Chepanfelde* (Gy. 1: 537), 1385: *Kysdobron* (Neumann 57), 1398: *Kisdobron* (Sztáray 2: 12), 1400: *Quisdobron* (Neumann 60), 1406: *Kis-Dobron* (Mihályi 142), 1411: *Kysdobron* (Neumann 64), 1420: *Kysdobron* (uo. 7: 509), 1425: *Kysdobron* (Neumann 71), 1438: *Kysdobronj* (DL. 70884), 1507: *Kysdobron* (Neumann 109), 1530: *Kysdobron* (Dica), 1533: *Kys Dobron*, 1541: *Kys Dobron*, 1542: *Kys Dobron*, *Kysdobron*, 1543: *Kys Dobron*, 1544: *Kys Dobron*, 1546: *Kysdobron*, 1548: *Kys*

Dobron, 1549: *Kysdobron*, 1550: *Kýfdobron*, 1552: *Kysdobron*, 1554: *Kis Dobrony*, *Kisdobron*, 1564: *Kysdobron*, *Kysdobrony*, 1568: *Kysdobron*, 1570: *Kis Dobron*, *Kys Dobron*, 1572: *Kis Dobron*, *Kys Dobrony*, 1599: *Kis Dobron*, *Kis Dobroni*, 1600: *Kis Dobrony*, *Kys Dobronj* (uo.), 1600k.: *Dobron minor* (UC. 5: 19), 1602: *Kis Dobroni*, *Kis Dobronj*, *Kis Dobrony* (Dica), 1603: *Kýs Dobrony* (UC. 54: 47), *Kis Dobronj* (Dica), 1620: *Dobron* (uo.), 1672: *Kiss Dobrony* (UC. 45: 42a), 1678: *Kýss Dobrony* (UC. 42: 11), 1680-as évek: *Kis Dobrony* (UC. 65: 2), 1687: *Kis Dobrony* (UC. 107: 26), 1690: *Kis Dobrony* (UC. 2: 13), 1691: *Kis Dobrony* (UC. 54: 68), 1692: *Kis Dobrony* (UC. 39: 13), 1693: *Kis Dobrony* (UC. 44: 26), 1701: *Kis Dobrony* (UC. 2: 15), 1705: *Kis Dobrony* (UC. 20: 1), 1715: *Kis Dobrony* (MNL), 1750: *Kis Dobrony* (MCB), 1760: *Kis Dobrony* (BT), 1773: *Kis Dobrony* (LexLoc. 48), 1780: *Kis Dobrony* (MCU), 1782-4: *Kis Dobrony* (EKFT), 1788: *K. Dobrony* (HT. Div. X. 8: 1), 1796: *Kis Dobrony* (Vályi 1: 499), 1800: *K. Dobrony* (Tber), 1806: *K. Dobrony* (UV), 1808: *Dobrony* (*Kis-*) (Lipszky: Rep. 138), 1824-62: *K. Dobrony* (MKFT), 1828: *Kis-Dobrony* (VB), 1837: *Dobrony* (*Kis*) (F. 3: 69), 1838: *Kis-Dobrony* (Schem. 82), 1851: *Dobrony* (*Kis*) (F. 1: 271), 1856: *Klein-Dobrony*, *Kis-Dobrony* (MOK), 1857-9: *Kis-Dobrony* (CU), 1863: *Kis-Dobrony* (Hnt), 1864-5: *Kis Dobrony* (PestyB), 1872-84: *Kis Dobrony* (HKFT), 1873: *Dobrony* (*Kis-*), *Maloje Dobronova* (Hnt), 1877: *Dobrony* (*Kis-*) (Hnt), 1882: *Dobrony* (*Kis-*) (Hnt), 1888: *Kis-Dobrony* (Hnt), 1892: *Kis-Dobrony* (Hnt), 1895: *Kis-Dobrony* (Hnt), 1898: *Kis-Dobrony* (Hnt), 1900: *Kis-Dobrony* (Hnt), 1902: *Kisdobrony* (Hnt), 1907: *Kisdobrony* (Hnt), 1910: *Kiudobrony* (EKYP), 1913: *Kisdobrony* (Hnt), 1918: *Kis-Dobrony* (UT), 1923: *Dobrony* (*Kis-*), *Malyj Dobrony*, *Добронь Мальный* (PR), 1925: *M. Dobron* (PR), 1927: *Malá Dobron* (Hnt), 1929: *Dobron Mala* (*Kis-Dobrony*) (ChM. 179), 1931: *Dobron M.* (MPR), 1941: *Kisdobrony* (Hnt), 1944: *Kisdobrony* (Hnt), 1946: *Мала Добронь* (УРCP), 1968: *Мала Добронь* (3O), 1969: *Мала Добронь* (IMCU), 1983: *Мала Добронь*, *Малая Добронь* (3O), 1985: *Мал. Добронь* (TK), 2017: *Мала Добронь* (3O).

■ *Kisdobrony* Árpád-kori település a történelmi Bereg megye délnyugati részén, a *Latorca* bal partján. A település elsődleges *Csepánföldre* neve magyar eredetű, a m. *Csepán* személynévnek és a birtokos személyjellel ellátott m. *föld* 'megművelt mezőgazdasági terület' (TESz. 1: 964-5) főnévnek az összetételével jött létre, vö. *Chepan*, *Cepan*, *Cepam*, *Chipan* szn. (ÁSznt. 190). A *Csepán* személynév a szl. *Ščepán* átvétele, végső forrása pedig a lat. *Stephanus* 'István' kn. (EtSz., *Csē(é)pán*). A névadó minden bizonnyal magyar személy volt. A helységnév a forrásokban *Csepántelek* alakban is előfordul, utótagja a m. *telek* 'szántásra alkalmas, trágyázott föld; település' fn. (FKnT. 309, TESz. 3: 880, Bátori 73). A másodlagos, a 14. század végétől adatolható *Dobrony* helységnév valószínűleg névosztódással keletkezett a szomszédos *Nagydobrony* nevéből. Magyarázatához l. *Nagydobrony* szócikkét. A *Kis-* előtag *Nagydobrony* (*Велика Добронь*) nevének előtagjával van korrelációban, s a település méretére és korára egyaránt utalhat (vö. Bölcskei 107-11). A hivatalos ukrán *Мала Добронь* részfordítás a magyarból (FNESz., *Nagydobrony*).

Kisfalud, Сільце

'település Ilosvától DNy-ra'

1402: *Kisfalu* (Kázmér 156), 1412: *Kisfalud* (ZsO. 3: 714), 1413: *Kisfalud* (Iványi 103), 1427: *Kysfalud* (Kázmér 272), 1433: *Kýsfalw* (DL. 43983), 1434: *Kysfalwd* (Perényi 214), 1439: *Kysfalw* (uo. 225), *Kýsfalw* (DL. 70887), 1454: *Kysfalwd* (DL. 105781), 1463: *Kysfalwt* (Neumann 91), 1483: *Kýsfalwd* (DL. 105783), 1530: *Kýffalw* (Dica), 1542: *Kys falw*, 1543: *Kýs falw*, 1544: *Kysfalw*, 1546: *Kysffalw*, 1548: *Kys Falw*, 1549: *Kysfalw*, 1550: *Kýffalw*, 1552: *Kysfalw*, 1564: *Kysfalw*, 1568: *Kysfalw*, 1570: *Kis Falu*, *Kys Falw*, *Kisfalu*, 1572: *Kisffalw*, *Kys Falu*, 1576: *Kys Falu*, *Kysfalw*, 1588: *Kysfalw*, 1596: *Kisfalu*, 1599: *Kis Fallu*, *Kis Falu*, 1600: *Kis Falu*, *Kysfalu*, 1602: *Kis Falu*, *Kisfalu*, 1603: *Kis Falu*, 1609: *Kisfalud*, 1610: *Kysfalu*, *Kysffalw*, 1620: *Kisfalud* (uo.), 1645: *Kis falud* (UC. 19: 1), 17. sz. közepe: *Kisfalud* (UC. 142: 40), 1673: *Kisfalud* (UC. 7: 158, 31: 118), *Kis ffalud* (UC. 26: 20), 1674: *Kisfalud* (UC. 9: 40a), 1684: *Kis falud* (UC. 51: 47), 1685: *Kis Falud* (UC. 104: 26), 1688: *Kis Falud* (UC. 142: 29), 1689: *Kisfalu* (UC. 4: 12), 1690: *Kisfalud* (UC. 2: 13), 1691: *Kys Falud* (UC. 142: 32), *Kýsfalud* (UC. 88: 86), 1715: *Kisfalu* (MNL), 1720: *Kis Falu* (MNL), 1741: *Szilcze*

(GK. 502), 1747: *Kis-falu* (GK. 490), 1750: *Kis Falud* (MCB), 1760: *K. Falud* (BT), 1773: *Kis Falud, Silcze* (LexLoc. 48), 1782-4: *Kis Falu* (EKFT), 1788: *Kisfalud* (HT. Div. X. 8: 1), 1790: *Kiss=Falud* (UC. 157: 61), 1799: *Kisfalud, Szilce* (Vályi 2: 369), 1800: *Kisfalud, Silcze* (TBer), 1808: *Kisfalud, Selce, Szilcze* (Lipszky: Rep. 312), 1824-62: *Kisfalud* (MKFT), 1828: *Kis-Falud* (VB), 1837: *Kisfalud* (F. 3: 77), 1838: *Kisfalud* (Schem. 41), 1851: *Kisfalud* (F. 2: 223), 1856: *Kisfalud (Szilcze)* (MOK), 1857-9: *Szilcze (Kisfalud)* (CU), 1863: *Kisfalud, Szilcze* (Hnt), 1870-1: *Kisfalud* (MÁT), 1872-84: *Szilce, Kisfalud* (HKFT), 1873: *Kisfalud, Szilce* (Hnt), 1877: *Kisfalud, Szilce-* (Hnt), 1882: *Kisfalud, Szilce-* (Hnt), 1888: *Kisfalud* (Hnt), 1892: *Kisfalud, Szilce* (Hnt), 1895: *Kisfalud* (Hnt), 1898: *Kisfalud* (Hnt), 1900: *Kisfalud* (Hnt), 1902: *Kisfalud* (Hnt), *Beregkisfalud* (Mező 1999: 184), 1907: *Beregkisfalud* (Hnt), 1910: *Сільце* (ЕКУР), 1913: *Beregkisfalud* (Hnt), 1923: *Silce, Kisfalud, Сільце, Сілець* (PR), 1925: *Silce* (PR), 1927: *Silce* (Hnt), 1929: *Selce* (ChM. 1120), 1931: *Silce* (MPR), 1939: *Beregkisfalud, Силце* (BK. 785), 1941: *Beregkisfalud* (Hnt), 1944: *Beregkisfalud, Силце* (Hnt), 1946: *Сільце* (УРСР), 1968: *Сільце* (ЗО), 1969: *Сільце* (ІМСУ), 1981: *Сельцо* (ТК), 1983: *Сільце, Сельцо* (ЗО), 2017: *Сільце* (ВРУ).

■ Kisfalud a 14-15. század fordulóján települt a történelmi Bereg megye délkeleti részén, a *Borzsova* folyó közelében. Lehoczky szerint „egykor *Kis-Ilosvának* is nevezték a közeli Ilosva helység után” (Lehoczky 3: 351). A két helység azonban valószínűleg nem azonos. Az 1690-es urbárium *Kis-Ilosvát* már pusztaként említi: „Ez ab anno 1684 pusztult el /: mikor a’ munkácsi várban szorult fő Rendek a munkácsi jóságot mind el eghettetek /: az olta pusztan áll” (UC. 19: 7), de l. még 17. sz. vége: *Possessio Kis Ilosva* (UC. 20: 23). A település határa pedig a távolabb fekvő „hatmegesi hatarból excindaltatott” (UC. 19: 7), vagyis nem lehet azonos Kisfaluddal. 1613-ban *Kelemenfalva* másik neveként említik *Kis-Ilosvát*, vö. 1613: *Kelemenfalwa Kys Ilosva* (UC. 18: 25). A *Kisfalud* helységnév magyar eredetű, a név a település méretét jelölő *kis* jelzőnek és a m. *falud* ’kisebb emberi település’ (TESz. 1: 836, FKnT. 137-8) főnévnek az összetétele, amihez *-d* képző kapcsolódik. A helységnévben szereplő *-d* képző funkciója bizonytalan. Kázmér Miklós, Tóth Valéria és Bényei Ágnes szerint valószínűleg a kicsinyítés fokozását segíthette, ugyanis a *Kis-* jelző már maga is a falu csekély méretére utal (Kázmér 50, Tóth V. 2001: 89-90, Bényei 56-9). Tóth Valéria korábban úgy vélte, hogy a *-d* helynévképzői funkciója lehet (Tóth V. 1997: 155). Kázmér Miklós a *Kisfalud* neveket elemezve vetette fel egy egykori *falud* ’falucska’ köznév meglétét, erre azonban nem sikerült egyértelmű bizonyítékokat találnia (Kázmér 50). Magyar nyelvterületen számos *Kisfalud* nevünk van, ezzel szemben *Nagyfalud*, *Újfalud* nem adatolható. A falu 17. századi lakossága még vegyes nemzetiségű, 1685-ben *Birjak Filip*, *Vaszily Gjörgy*, *Oroszi Andras*, *Kertesz Andr*, *Groff Janos*, *Polyankai Ferencz*, *Piroha Gjorgi*, *Fedora Laszlo*, *Piroska Janos*, *Oroszi Gjörgi*, *Pap Sandor*, *Pap Janos*, *Birjak Janos*, *Furcsis Lukacs*, *Siket Lazár*, *Sike Mihály*, *Szakács Janos*, *Tarnoczi Andras*, *Fedora Tamas*, *Fedora Illyes*, *Muntyak Demeter*, *Cserebere Lázár*, *Miklus Marton*, *Lázár Demeter*, *Stepan Pal*, *Molnar Ferencz* nevű lakosokat említ az összeírás (UC. 104: 26). A megkülönböztető szerepű, megyei hovatartozásra utaló *Bereg-előtag* 1902-ben, az országos helységnévrendezés során került a helységnévbe (Mező 1999: 184). A párhuzamosan használt, 1946-tól hivatalos ukr. *Сільце* a magyar név tükörfordítása, vö. ukr. *сільце* ’falucska, kis település’ fn. (CYM. 9: 222, Hrincsenko 4: 126). A 18. századtól jelenik meg a lakosság fokozatos elruszinosodásának a következményeként. Érdekessége, hogy a helynévadásban gyakori motivációja ellenére Ukrajna területén mindössze 5 helység viseli ezt a nevet (ВРУ).

Kisgejőc, Мали Геївци ’település Ungvártól DK-re’

1557: *Ramocha geyewcz* (Dica), 1574: *Ramocha Gewcz* (uo.), 1600k.: *Ramochia Geőcz* (UC. 5: 19), 1625: *Kis Geiőcz* (Dica), 1689: *Kis Gejőcz* (UC. 6: 74b), 1691: *Kis Gehőcz* (UC. 54: 67), 1696: *Kis-Ghőcz* (Dica), 18. sz. eleje: *Kis Gehőcz* (UC. 110: 73), 1715: *Kis Gejűcz* (MNL), 1718-9: *Kis Gejőcz* (UC. 105: 3), 1720: *Kis Gejőcz* (MNL), 18. sz. első fele: *Kiss=Gejőcz* (BélU), 1773: *Kis-Gejőcz* (LexLoc. 285), 1780: *Kis Gejőtz* (MCU), 1782-4: *Kis Gejőcz* (EKFT), 1788: *Kis Gejocz* (HT. 0021:1), 1789: *Kis Gejőcz* (HT. Div. X. 21: 2), 1799:

Kis Gejőtz (Vályi 2: 21), 1800: *Kis Gejőcz* (TUng), 1806: *K. Gejőtz* (UV), 1808: *Gejőcz* (*Kis-*) (Lipszky: Rep. 196), 1824-62: *K. Geőcz* (MKFT), 1828: *Kis-Gejőcz* (VUng), 1837: *Kis-Gejőcz* (F. 3: 371), 1838: *Kis-Gejőcz* (Schem. 82), 1851: *Kis-Gejőcz* (F. 2: 40), 1856: *Klein-Gejőcz*, *Kis-Gejőcz* (MOK), 1857-9: *Kis-Geőcz* (CU), 1863: *Kis-Géjőcz*, *Mali-Gejowczy* (Hnt), 1870: *Kis Geőcz* (UT), 1872-84: *Kis Gejőc* (HKFT), 1873: *Gejőc* (*Kis-*), *Mali Gejovci* (Hnt), 1877: *Gejőc* (*Kis-*), *Mali-Gejovci* (Hnt), 1882: *Gejőc* (*Kis-*), *Mali-Gejovci* (Hnt), 1888: *Kis-Gőcz*, *Kis-Geőcz*, *Gejőcz* (Hnt), 1892: *Kis-Gőcz*, *Kis-Geőcz* (Hnt), 1895: *Kis-Gőcz* (Hnt), 1898: *Kis-Gőcz* (Hnt), 1900: *Kis-Gőcz* (Hnt), 1902: *Kisgőcz* (Hnt), 1903: *Kisgejőcz* (Mező 1999: 185), 1907: *Kisgejőcz* (Hnt), 1910: *Гейшї мали* (EKYP), 1913: *Kisgejőcz* (Hnt), 1915: *Kisgejőcz* (UT), 1918: *Kisgejőcz* (UT), 1923: *Gejovce Mali*, *Kisgőcz*, *Гейовиць Мали* (PR), 1925: *M. Gejovce* (PR), 1927: *Gejovce Malé* (Hnt), 1929: *Gejovce Malé* (*Kis-Gejőc*) (ChM. 293), 1931: *M. Gejovce* (MPR), 1941: *Kisgejőc* (Hnt), 1944: *Kisgejőc* (Hnt), 1946: *Mali Geišї* (УРCP), 1968: *Mali Geišї* (3O), 1969: *Mali Geišї* (IMCY), 1983: *Mali Geišї*, *Малые Геевцы* (3O), 1985: *Мал. Геевцы* (TK), 2017: *Mali Geišї* (BPY).

■ Kisgejőc a 16. században települt a történelmi Ung megye déli, alföldi részén, a *Latorca* folyó mellett. A település neve minden bizonnyal névosztódással keletkezett a szomszédos, korábbi alapítású Nagygejőc nevéből. A *Gejőc* helységnév Kiss Lajos szerint magyar eredetű, puszta személynévből jött létre magyar névadással. Az alapjául szolgáló személynév a *Gergely* becézett alakja lehet, vö. 1297: *Geech* (ÁSznt. 335) (FNESz., Nagygec). Stanislav a településnevet szláv eredetűnek tartja, s egy szl. **Gojovice*, cs. *Hojovice* névből származtatja (Stanislav 2: 186), vö. szl. **Goj*, ukr. *Гої* szn. (Csucska 2011: 127). A 16-17. században használt *Ramocsa*- előtag a helység egykori birtokosára utalt, vö. 1394: *Petri filii Ramocha in Geyeuch* (C. Tóth 2006a: 36), 1427: *Item Gegewch Philipi Ramcha* (Engel 1989: 155). A 17. században *Ramocsa*->*Kis-* jelzőcsere történt. A megkülönböztető szerepű *Kis-* jelző a szomszédos Nagygejőc (*Белики Геїшї*) nevének előtagjával van korrelációban (vö. Bölskei 107-11). 1903-ban, az országos helységnévrendezés során az írásos alakban időközben *Kis-Gőcz*-re rövidült nevet a történelmi *Kisgejőc*-re változtatták (Mező 1999: 185). Az 1946-tól hivatalos, többes számú ukrán *Mali Geišї* részfordítás a magyarból, az alaptag a magyar név ukránosított változata.

Kiskirva, Біловарпї 'település Técsőtől K-ÉK-re'

1713: *Kis Kirva* (UC. 12: 7), 1725: *Kiskirva* (Revizki), 1735: *K. Kirva* (MCM), 1747: *Kis Kirvám* (GK. 333), 1756: *Kis Kirva* (Kam. 0303: 2), 1773: *Minor Kirva*, *Kis Kirva*, *Bilovarecz* (LexLoc. 133), 1782-4: *Kis Kirva* (EKFT), 1798: *K. Kirva* (CsT. 11), 1799: *Kis-Kirva*, *Bilovárecz* (Vályi 2: 368), *Kis-kirva* (HT. 0012: 2), 1800: *KisKirva*, *Bilovarecz* (TM), 1808: *Kirva* (*Kis-*), *Bilovarecz*, *Alba Csetatye* (Lipszky: Rep. 308), 1809: *Kis Kirva* (Kam. 661), 1824-62: *Bilowarec*, *Kis Kirva* (MKFT), 1828: *Kirva* (*Kis*), *Bilowarci* (Nagy 197), 1838: *Kis-Kirva* (Schem. 62), 1839: *Kis-Kirva* (F. 4: 200), 1851: *Kirva* (*Kis*) (F. 2: 222), 1856: *Kis-Kirva* (MOK), 1857-9: *K. Kirva* (*Bilovarce*) (CU), 1863: *Kis-Kirva*, *Bilovarecz* (Hnt), *Беловарце* (Kat.), 1864: *Kis-Kirva*, *Krive mále* (PestyM), 1870-1: *Kis Kirva* (MÁT), 1872-84: *Kis Kirva* (*Мl. Kriva*) (HKFT), 1873: *Kirva* (*Kis-*), *Bilovárec* (Hnt), 1876: *Bilavárecz* (Szilágyi 328), 1877: *Kirva* (*Kis-*), *Bilovárec* (Hnt), 1882: *Kirva* (*Kis-*), *Bilovárec* (Hnt), 1888: *Kis-Kirva*, *Bilovárecz* (Hnt), 1892: *Kis-Kirva*, *Bilovárecz* (Hnt), 1895: *Kis-Kirva* (Hnt), 1898: *Kis-Kirva* (Hnt), 1900: *Kis-Kirva* (Hnt), 1902: *Kiskirva* (Hnt), 1907: *Kiskirva* (Hnt), 1910: *Біловарпї*, *Біловарець* (EKYP), 1913: *Kiskirva* (Hnt), 1923: *Bilovarec*, *Bedőmonostor* (!), *Біловарець*, *Біловарпї* (PR), 1925: *Bilowarci* (PR), 1927: *Bilovarce* (Hnt), 1929: *Bēlovarec* (ChM. 47), 1931: *M. Krivá* (MPR), 1939: *Kiskirva*, *Бѣловарець* (BK. 787), 1941: *Kiskirva* (Hnt), 1944: *Kiskirva*, *Бѣловарець* (Hnt), 1946: *Біловарпї* (УРCP), 1968: *Біловарпї* (3O), 1969: *Біловарпї* (IMCY), 1978: *Беловарцы* (TK), 1983: *Біловарпї*, *Беловарцы* (3O), 2017: *Біловарпї* (BPY).

■ Kiskirva a 18. század elején települt a történelmi Máramaros megyében, a *Tarac* jobb partján. A település neve a szomszédos Nagykirva nevéből jött létre névosztódással. A *Kirva* helységnév ruszin eredetű, magyarázatához l. *Tiszakirva* szócikkét. A *Kis-* előtag a szomszéd-

dos, a *Tarac* másik partján szemben fekvő *Nagykirva* (*Криве*) nevének előtagjával van korrelációban (vö. Bölskei 107-11). Kiskirva korábbi párhuzamos ruszin népi, 1946-tól hivatalos *Біловарци* neve egy korábbi település, a középkorban eltűnt *Bélavár* nevéből származik. A 15. századi forrásokban említett vár talán a *Tarac* völgyének bejáratát volt hivatott védeni, vö. 1415: *Beelwara* (Iványi 107, Bélay 125), 1436: *Belawar* (Mihályi 303), 1473: *Belawar* (Cs. 1: 446), 1487: *Belovar* (Mihályi 588). 1415-ben a Kirvai család birtokaként tűnik fel, ebben az évben kerül Irholczi Tatul (Tatamér) tulajdonába (Bélay 76-7). A vár nyomai az évszázadok során elenyésztek (Mihályi 304). A *Bélavár* helységnév Sztripszky szerint magyar eredetű, a *Béla* szn. (MNy. 32: 132) és a m. *vár* 'erősség, erődítmény' (TESz. 3: 1090) főnévnek az összetételével keletkezett (l. alább Udvari). „Szembe vele [Kirvával] Bélavár erődítmény talán a királyi hospesek védelmét szolgálta, de feltűnésekor már ez sincs királyi kézen. Csánki Kirva határreszeként említi (Cs. 1: 446), a település a középkorban beolvadt Kiskirvába” (Bélay 164, 125). A *Біловарци* névalak Sztripszky szerint tévedésen alapszik: „A névhamisításoknak teteje aztán a következő. Máramarosban a Tarac folyó torkolata táján volt a 15. században Bélavár nevű erőd. Mihályi J. diplomaiban többször is szerepel. Alatta épült egy rutén falu, s ez egyszerűen átvette a vár magyar nevét, lett belőle Bilovarec. Ámde e falu nevét sokan többes számú alakban is mondják, hiszen a rutén intelligencia nagyrészt elvesztette szláv nyelvérzékét.” (l. Udvari 1999b: 504). Mihályi a helységnévnek köznévi eredetet tulajdonít: „Bélavár oroszul Bilovarecz, a mi Fejérvárat jelent, magyarul most KisKirva nevet visel, várnak nyomai nem láthatók, de mint mondják e tájon erődítmények voltak, és pedig egyik egy hegyen közel a helységhez, másik a Taraczviz balpartján” (Mihályi 550). Az ukránban ugyanakkor családnévként is előfordul a *Bilovar*, vö. 1704: *Bilovar Stephán* Izán (UC. 64: 17), 1715: *Bilovar Tomas* (Bélay 156), ukr. *Біловар* csn. Kárpátalján (Csucska 2005: 67), ezért személynévi eredete sem zárható ki egyértelműen. Pesty adatközlő a település párhuzamos neveként egy másik, kétrészes *Male Krive* formát említenek: „Kis-Kirva, - Oroszul Krive mále fekszik Taracz vizétől nevezett Taracz völgyi Szolgabirói járásban, - e néven neveztetett hajdan és mostan is” (PestyM), ennek előtagja a magyar *Kis*- jelző ukrán megfelelője.

Kiskupány, Мала Копаня 'település Nagyszőlőstől ÉK-re'

1356: *Kupan* (DocVal. 487), 1396: *Kupan* (uo.), 1498: *Kupan* (DL. 71068), 1648: *Kopania* (Maksay 1959: 520), 1670-89: *Kupán* (UC. 159: 41), 1673: *Kupán* (UC. 27: 6), 1674: *Kupan* (UC. 81: 3), 1689: *Kupan* (UC. 34: 39), 1690: *Kupany* (UC. 65: 55), 17. sz. vége: *Kupan* (UC. 32: 26), 1713: *Kis Kupany* (UC. 34: 45), 1715: *Kiskupány* (MNL), 1720: *Kis Kupán* (MNL), 18. sz. első fele: *Kupan* (BélUg), 1735: *Kupan* (MCM), 1740: *Kupan* (UgT.), 1747: *Kis Kopány* (GK. 191), 1756: *Kis Kupan* (Kam. 0303: 2), 1773: *Kis-Kupány, Malakapanya* (LexLoc. 284), 1782-4: *Kis Koponya* (EKFT), 1782-5: *Kiskupány vagy Mala Kopanya* (Pók 1998: 38), 1786: *K. Kupány* (HT. Div. XVIII: 10), 1788: *K. Kupany* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Kis Kupány* (Vályi 2: 467), 1800: *Kis Kupány* (TUg), 1808: *Kupány (Kis-), Malá-Kopáňa* (Lipszky: Rep. 360), 1824-62: *Kis-Kupány (s. Mala-Kupania)* (MKFT), 1825: *Kis Kupán* (HT. Div. XII. 22), 1828: *Kis-Kupán* (VU), 1838: *Kis-Kupány* (Schem. 66), 1839: *Kis-Kupány* (F. 4: 416), 1851: *Kupány (Kis)* (F. 2: 281), 1856: *Klein-Kupány, Kis-Kupány* (MOK), 1857-9: *Kis Kopány (Malá Kopana)* (CU), 1863: *Kis-Kupány* (Hnt), 1865: *Kis Kupány* (PestyU), 1870-1: *Kis Kupán* (MÁT), 1872-84: *Kis Kupány, Mala Kupanj* (HKFT), 1877: *Kupány (Kis- és Nagy-)* (Hnt), 1882: *Kupány (Kis- és Nagy-)* (Hnt), 1888: *Kis-Kupány* (Hnt), 1892: *Kis-Kupány* (Hnt), 1895: *Kis-Kupány* (Hnt), 1898: *Kis-Kupány* (Hnt), 1900: *Kis-Kupány* (Hnt), 1902: *Kiskupány* (Hnt), 1906: *Kupány* (Mező 1999: 187), 1907: *Kiskupány* (Hnt), *Alsóveresmart* (Mező 1999: 187), 1910: *Копаня мала* (ЕКУР), 1913: *Alsóveresmart* (Hnt), 1918: *Alsóveresmart* (UgT.), 1923: *Kopánica, Alsóveresmart, Копаниця* (PR), 1925: *M. Kopaňa* (PR), 1927: *Veľká Kopaňa* (!) (Hnt), 1929: *Kopaňa Malá* (ChM. 544), 1931: *M. Kopaňa* (MPR), 1939: *Alsóveresmart, Mала Копаня* (BK. 786), 1941: *Alsóveresmart* (Hnt), 1944: *Alsóveresmart* (Hnt), 1946: *Мала Копаня* (УРСР), 1968: *Мала Копаня* (ЗО), 1969: *Мала Копаня* (ІМСУ), 1983: *Мала Копаня, Малая Копаня* (ЗО), 1991: *Малая Копаня* (ТК), 2017: *Мала Копаня* (ВРУ).

■ Kiskupány a 14. században települt a történelmi Ugocsa megyében, Nagyszőlős szomszédságában. Szabó István – valószínűleg tévesen – későbbi alapításának tartja: „A nagyszőlősi hegyvidék utolsóinak, csak a XVII. sz. első felében megtelepült községe, szűk határok között, a hegységnek a Tiszára leeső oldalában. Lakosai túlnyomóan rutének s miként a helységnévből képzett családnevekből következtetni lehet, – elsősorban a környékbeli ugocσαι, beregi és mármarosai rutén falvakból származóak (pl. *Dobrokai, Rákóczy, Zádnyai, Lipcsei, Krajnai, Mármaros, Babai*)” (Szabó 392). Az elsődleges, jelző nélküli *Kupány* helységnév magyar eredetű, pusztá személynévből keletkezett magyar névadással (Kocán 2017a: 92), vö. 895/KrónKomp.: *Cupan* (ÁSznt. 229), 1205/1270: *Kupan* (uo. 230). A személynév minden bizonnyal török eredetű, vö. egyfelől ótör. *Qapan* szn. (ДТС. 420, *Qapayan* szn. és méltóság-név (uo.), másfelől csag. *qopan* ’nagy, győzelmes, erős, magas’ mn. (FNESz., *Bakonykopány*, Szabó D. 188, Ligeti 272). Szabó István nem zárja ki szláv és magyar származtatását sem (Szabó 392). A *Kis-* előtag *Veresmart* (Велика Копаня) másodlagos, a ruszinban párhuzamosan a 18. század elejétől használt *Nagykupány* névének előtagjával állt korrelációban (vö. Bölcskei 107-11). Az 1648-as *Kopania* adat ruszin adaptáció nőnemű –a végződéssel. A magyar településnév elsődlegessége kétségtelen a korai adatok miatt (Kocán 2017a: 57). Az országos helységnévrendezés során a település nevét előbb 1906-ban *Kupány*-ra, majd 1907-ben *Alsóveresmart*-ra változtatták (Mező 1999: 187). A hivatalos ukrán *Мала Копаня* a történelmi magyar névből származik, annak ukránosított változata (Kocán 2017a: 48). Ruszin köznévi eredete teljesen kizárható, vö. ukr. *копань, копаньово, копанка* ’gödör, káva nélküli kút; felásott, felszántott erdei parcella’ fn. (Sztripszky 1924/2007: 121, СУМ. 4: 279, Pipas-Halasz 83).

Kislucska, Новоселиця ’település Munkácsról DK-re’

1599: *Kis Luchka, Kis Lutska* (Dica), 17. sz. eleje: *Kis Lucska* (UC. 88: 9), 1600: *Kis Luczka* (Dica), 1602: *Kis Luchka* (uo.), 1613: *Kÿs Luchÿka* (UC. 18: 25), 1622: *Kis Luczka* (UC. 18: 26), *Kys Luczka* (UC. 18: 27), 1625: *Kÿsluczka* (UC. 18: 28), 1630: *Kisluczka* (Dica), 1634: *Kis Lutska* (UC. 101: 73), 1635: *Kis Lutska* (KirK. 8.99), 1645: *Kis Lutska* (Makkai 354, UC. 19: 1), 1688: *Kis Lucska* (UC. 19: 6), 1690: *Kis Lucska* (UC. 19: 7), *Kÿss Lucska* (UC. 5: 15), 1699: *Kis Lucska* (UC. 19: 8), 17. sz. vége: *Kis Lucska* (UC. 42: 26), 1700: *Kis Lucska* (UC. 19: 9), 1701: *Kis Lucska* (UC. 2: 15), 1702: *Kis Luczka* (UC. 19: 12), 1705: *Kis Lucska* (UC. 20: 1), 1715: *Kis Lucska* (MNL), 1718: *Kis Lucska* (UC. 151: 21), 1720: *Kis Lucska* (MNL), 1725: *Kis Luczka* (UC. 124: 6), 1747: *Lucska* (GK. 504), 1750: *Kis Lutska* (MCB), 1760: *Kis Lutska* (BT), 1773: *Kis-Lucska, Nowoszelicza* (LexLoc. 51), 1782-4: *Lucska oder Novo Szello* (EKFT), 1788: *K. Lutska* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Kis Lucska* (Vályi 2: 547), 1800: *K. Lutska* (TBer), 1808: *Lúcska (Kis-), Nowoselica* (Lipszky: Rep. 390), 1824-62: *Kis Lutska r. Novoselica* (MKFT), 1828: *Kis-Lucska* (VB), 1837: *Lucska (Kis-), Novoszelicza* (F. 3: 78), 1838: *Kis-Lucska* (Schem. 41), 1851: *Lucska (Kis-), Novoszelicza* (F. 3: 48), 1856: *Kis-Lucska (Novoszelicza)* (MOK), 1857-9: *Kis Lucska (Novaselica)* (CU), 1863: *Kis-Lucska, Novoszelicza* (Hnt), 1870-1: *Kis Lucska* (MÁT), 1872-84: *Kis-Lucska, Novoszelica* (HKFT), 1873: *Lucska (Kis-), Novoszelica* (Hnt), 1877: *Lucska (Kis-), Novoszelica* (Hnt), 1882: *Lucska (Kis-), Novoszelica* (Hnt), 1888: *Kis-Lucska, Novoszelica* (Hnt), 1892: *Kis-Lucska, Novoszelica* (Hnt), 1895: *Kis-Lucska* (Hnt), 1898: *Kis-Lucska* (Hnt), 1900: *Kis-Lucska* (Hnt), 1902: *Kislucska* (Hnt), 1904: *Kisrétfalu* (Mező 1999: 188), 1907: *Kisrétfalu* (Hnt), 1910: *Новоселиця* (ЕКУР), 1913: *Kisrétfalu* (Hnt), 1923: *Novoselica, Kisrétfalu, Новоселиця* (PR), 1925: *Novoselica* (PR), 1927: *Novoselica* (Hnt), 1929: *Novoselice* (ChM. 889), 1931: *Novoselice* (MPR), 1939: *Kislucska, Новоселиця* (BK. 784), 1941: *Kislucska* (Hnt), 1944: *Kislucska, Новоселиця* (Hnt), 1946: *Новоселиця* (УРСР), 1968: *Новоселиця* (3O), 1983: *Новоселиця, Новоселиця* (3O), 2017: *Новоселиця* (ВРУ).

■ Kislucska a 16. század második felében települt a beregi *Hát* hegy északnyugati peremén. A *Lucska* helységnév ruszin eredetű, az ukr. *лугъ~лука* ’rét, kaszáló, lapályos erdő, mező, tisztás az erdőben’ fn. (Hrincsenko 2: 379, 80, СУМ. 4: 552, 553, Csöpej 172) kics. képzős ukr. *лúчка* ’kis rét’ fn. (Hrincsenko 2: 383, СУМ. 4: 560) származéka, l. még szl. **ločьka*

'kis, dombokkal övezett síkság' fn. (ЭССЯ. 16: 134-5), or. N. *лучка* 'rét a folyó közelében' fn. (uo. 135). A *Kis*- előtag a Munkáctól délnyugatra fekvő *Nagylucska* (Велики Лучки) nevének előtagjával van korrelációban (vö. Bölskei 107-11). Korábban a Nagylucska mellett fekvő *Gorond* falut is *Kislucská*-nak nevezték, l. ott. A 17. század elejére datált urbárium szerint kenéze *Kis Lucskay Máté* (UC. 88: 9), aki a faluról kapta a nevét. 1705-ben a kenézség a *Medenczei* családnál van, a kenéz ekkor *Medentzei Máté*, *Medenczei János* és *Nagy János*. A jobbágyok is főként magyar nevűek: *Lengyel*, *Harisnya*, *Pap*, *Molnár* és *Holcsa* (UC. 20: 1). Később fokozatosan elruszinosodott. A település nevét 1904-ben, az országos helységnévrendezés során *Kisrétfalu*-ra magyarosították a ruszin név lefordításával (Mező 1999: 188). 1939-ben visszakapta a régi nevét. A párhuzamosan használt népi, 1946-tól hivatalos ukrán *Новоселиця* névhez l. ukr. *новоселиця* 'új falu' fn. (Rudnicki 108, Sztripszky 1924/2007: 119), or. *новоселье* 'kis település, lakóhely' fn. (ССРЛЯ. 7: 1362-3), ami újabb telepítésű vagy újratelepített helységre utal.

Kislunka, Лунка 'település Husztól ÉK-re'

1910: *Lunka patak dűlő* (KSH), 1929: *Lunka Malá* (ChM. 675), 1940: *Kislunka, Мала Лунка* (BK. 1921), 1943/44: *Kislunka* (Tóth Á. 162), 1944: *Kislunka, Мала Лунка* (Hnt), 1968: *Лунка* (3O), 1978: *Лунка* (TK), 1983: *Лунка* (3O), 2017: *Лунка* (ВРУ).

■ Kislunka a 20. század elején települt Máramarosban, a *Huszt* patak völgyében. A *Kislunka* helységnév ruszin eredetű, víznéből keletkezett névátvitellel, vö. *Mala-Lunka* 'a Velika-Lunka b. á. Gernyész (Копашньово) h.' 1824-62: *Bulas Lunka p.* (MKFT), 1865: *Kis Lunka patak, Lunka mala patak* (Kat.), *Mala Lunka patak* (S. 195), 1872-84: *Lunka p.* (HKFT), 1913: *Lunka patak* (S. 195), 1935: *Malá Lunka, Лунка Мала* (W. 40, 62), 1979: *Мала Лунка* (СГУ 340). A pataknév az ukr. *мала* 'kis, kicsi, apró, csekély' mn. (СУМ 4: 606-7, Csorpej 178) és az ukr. *лука, лука* 'kis mélyedés, füves lapály' fn. (СУМ 4: 553, 555), ukr. N. *лука* 'gyep, pázsit, legelő, liget' fn. (Csorpej 172) vagy rom. *luncă* 'ua.' fn. (DEX, Iordan 1963: 78-9) összetétele. A magyar *Kislunka* névalak a ruszin név részfordításával jött létre. Az 1946-tól hivatalos ukrán *Лунка* a történelmi név jelző nélküli alakja. Gernyész külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Kismartinka, Мала Мартинка 'település Szolyvától K-re'

1444: *Marthyncha* (Cs. 1: 417, DL. 13803), 1506: *Marthyncha* (Perényi 348), 1541: *Marthynheza* (Dica), 1543: *Marthincsa*, 1544: *Martincha*, 1546: *Martincha*, 1548: *Martinchya*, 1549: *Martinchya*, 1554: *Martinczia*, 1566: *Martincha* (uo.), 1567: *Martincha* (UC. 11: 10a), 1568: *Marthynchya* (Dica), 1569: *Martincza* (UC. 53: 13), 1570: *Martinczia*, *Marthynchya* (Dica), 1572: *Martinchia*, *Martynchya* (uo.), 1574: *Martynchya* (UC. 53: 16), 1576: *Martinka*, *Martyncha* (Dica), 1578: *Martincja* (UC. 7: 177), 1582: *Martincza* (Dica), 1588: *Martynchia*, 1599: *Martincha*, *Marthyncha* (uo.), 17. sz. eleje: *Martinka* (UC. 88: 9), 1600: *Martincza*, *Martinchia* (Dica), 1602: *Martinchia*, *Martincza* (uo.), 1604: *Martincza* (UC. 48: 58), 1610: *Martincha*, *Martinchia* (Dica), 1619: *Martincza*, 1620: *Martincza*, 1630: *Martincza* (uo.), 1645: *Martincza* (UC. 19: 1), 1649: *Martincza* (KirK. 10.163), 1673: *Martincsa Pusztá hely* (UC. 53: 19), 1686: *Martincza* (UC. 19: 3), 1688: *Martincza* (UC. 19: 6), 1690: *Martincza* (UC. 19: 7), 1699: *Martincza* (UC. 19: 8), 17. sz. vége: *Martincza* (UC. 6: 32), 1702: *Martinka* (UC. 19: 12), 1704: *Martincza* (UC. 19: 15), 1705: *Martincza* (UC. 20: 1), 1715: *Kismartonka* (MNL), 1720: *Martincza* (MNL), 1722: *Martincsorfalva* (UC. 53: 29), 1731: *Martincza alias Gylog* (KirK. 36.282), 1750: *Kis Martinka* (MCB), 1760: *K. Martinka* (BT), 1773: *Kis Martinka, Mala Martinka* (LexLoc. 53), 1782-4: *Martinka* (EKFT), 1788: *K. Martinka* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Kis Martinka* (Vályi 2: 583), 1800: *Kis Martinka* (TBer), 1808: *Martinka* (*Kis*-), *Malá-Martinka* (Lipszky: Rep. 414), 1824-62: *Mala Martinka h. Kis Martinka* (MKFT), 1828: *Kis-Martinka* (VB), 1837: *Martinka* (*Kis*) (F. 3: 63), 1838: *Kis-Martinka* (Schem. 48), 1851: *Martinka* (*Kis*) (F. 3: 71), 1856: *Klein-Martinka, Kis-Martinka*

(MOK), 1857-9: *Mala (Kis) Martinka* (CU), 1863: *Kis-Martinka* (Hnt), 1870-1: *Kis Martinka* (MÁT), 1872-84: *Kis-Tibava, Kis-Martinka* (HKFT), 1873: *Martinka (Kis-), Mala-Martinka* (Hnt), 1877: *Martinka (Kis-), Mala-Martinka* (Hnt), 1882: *Martinka (Kis-), Mala-Martinka* (Hnt), 1888: *Kis-Mártinka, Mala-Martinka* (Hnt), 1889: *Kismartinka + Kistibava = Mártonka* (Mező 1999: 240), 1892: *Mártonka* (Hnt), 1895: *Mártonka* (Hnt), 1898: *Mártonka* (Hnt), 1900: *Mártonka* (Hnt), 1902: *Mártonka* (Hnt), 1907: *Mártonka* (Hnt), 1910: *Мартинка* (ЕКУР), 1913: *Mártonka* (Hnt), 1925: *Martinka* (PR), 1927: *Martonka* (Hnt), 1929: *Martinka Malá* (ChM. 692), 1931: *Martonka* (MPR), 1939: *Kismartinka, Мала Мартинка* (BK. 785), 1941: *Kismartinka* (Hnt), 1944: *Kismartinka, Мала Мартинка* (Hnt), 1946: *Мала Мартинка* (УРСР), 1968: *Мала Мартинка* (ЗО), 1969: *Мала Мартинка* (IMCU), 1983: *Мала Мартинка, Малая Мартинка* (ЗО), 1991: *Малая Мартинка* (ТК), 2017: *Мала Мартинка* (ВРУ).

■ Kismartinka a 15. század első felében települt a történelmi Bereg megyében, a *Szolyva* patak völgyében. Az elsődleges *Martinka* helységnév Mizser Lajos szerint valószínűleg magyar eredetű, pusztá személynévből keletkezett magyar névadással, vö. m. *Martincza, Martinecz* csn. (UMCsT. 788), ukr. *Мартинча, Мартинець* csn. (Csucska 2005: 365). A családnév az ukr. *Мартинь* 'Márton' kn. (Csoprej 179), or. *Мартин* kn. (Petrovskij 153) - *csa~ca* kics. képzős alakja. A 18. században ezt felváltotta a sokkal gyakrabban használt *-ka* képzős forma (Mizser 2007d: 79, Benkő 1950). Kezdetektől ruszin lakossága miatt azonban talán ruszin névadókra és elnevezőkre kell gondolnunk. Az 1700-as évek elejétől használatos *Kis-* előtag a falu méretére utal, s a szintén Bereg megyei *Krajnamartinka* nevével való megkülönböztetés céljából került a névbe (vö. Bölskei 107-11). 1889-ben Kismartinka és Kistibava falvakat *Mártonka* néven egyesítették (Mező 1999: 240), ez a történelmi név magyarosabb formája. 1939-ben visszakapta a *Kismartinka* nevet. Az 1946-tól hivatalos ukrán *Мала Мартинка* 'Kis-Martinka' a korábbi párhuzamos ruszin név átvétele.

Kismogyorós, Микулівці 'település Munkácsról É-ÉNy-ra'

1542: *Kis monyörofalua* (Dica), 1543: *Kÿs mogyöros*, 1544: *Kys Mogyöros*, 1549: *Kysmonyöros*, 1564: *Kÿfmogyöros*, 1568: *Kysmogvöros*, 1570: *Kÿs Mogiöros, Kys Mogyöros* (uo.), *Kys Mogyöros* (UC. 18: 22), *Kÿs Mogyöros* (UC. 18: 23), 1570/1602/1603: *Kis Mogiöros* (UC. 18: 24), *Kys Mogiöros* (UC. 97: 29), 1572: *Kis Mogyöros, Kys Mogyöros* (Dica), 1573: *Kys Mogiöros*, 1576: *Kys Monyöros*, 1582: *Kis Mogiöros, Kysmogvöros*, 1588: *Kys Mogiöros, Kysmogvöros*, 1599: *Kis Mogiöros, Kis Mogyöros* (uo.), 17. sz. eleje: *Kis Magiaros* (UC. 88: 9), 1600: *Kis Mogiöros, Kys Mogyöros* (Dica), 1602: *Kis Mogiöros, Kis Moniöros* (UC. 88: 9), 1609: *Kis Mogiöros*, 1610: *Kismogiöros, Kys Mogiöros* (uo.), 1613: *Kÿs Mogiöros* (UC. 18: 25), 1619: *Kysmogvöros* (Dica), 1622: *Kys Mogiöros* (UC. 18: 26), 1625: *Kis Mogyöros* (UC. 18: 28), 1627: *Kys Mogiöros* (UC. 18: 30), 1634: *Kis Mogyöros* (UC. 101: 73), 1635: *Kis mogiöros* (KirK. 8.99), 1645: *Kis Mogyöros* (Makkai 366, UC. 19: 1), 1688: *Kis Mogyöros* (UC. 19: 6), 1690: *Kis Mogyöros* (UC. 19: 7), *Kÿss Mogyöros* (UC. 5: 15), 17. sz. vége: *Kis Mogyöros* (UC. 6: 32), 1701: *Kis Mogyöros* (UC. 2: 15), 1702: *Kis Mogiöros* (UC. 19: 12), 1705: *Kis Mogyöros* (UC. 20: 1), 1715: *Kis Mogyöros* (MNL), 1718: *Kis Mogyöros* (UC. 151: 21), 1720: *Kis Mogyöros* (MNL), 1725: *Kis Mogyöros* (UC. 124: 6), 1747: *Kis-Magyaros* (GK. 501), 1750: *K. Magyaros* (MCB), 1773: *Kis Mogyöros, Mikosocz* (LexLoc. 51), 1782-4: *Mikolovcze* (EKFT), 1788: *K. Mogyöros* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Kis Mogyöros* (Vályi 2: 625), 1800: *Kis Mogyöros, Mikossocz* (Tber), 1808: *Mogyöros (Kis-), Mikulücz* (Lipszky: Rep. 433), 1824-62: *K. Mogyöros s. Mikuluczi* (MKFT), 1828: *Kis-Mogyöros* (VB), 1837: *Mogyöros (Kis)* (F. 3: 72), 1838: *Kis-Mogyöros* (Schem. 48), 1851: *Mogyöros (Kis és Nagy)* (F. 3: 109), 1856: *Kis-Mogyöros (Mukulöcze)* (MOK), 1857-9: *K. Mogyöros (Mikuluvci)* (CU), 1863: *Kis-Mogyöros, Kopilnuczi* (Hnt), 1864-5: *Kis Mogyöros, Mikuluvci* (PestyB), 1870-1: *Kis Mogyöros* (MÁT), 1872-84: *Kis Mogyöros, Mikuluvci* (HKFT), 1873: *Mogyöros (Kis-), Mokuluvci* (Hnt), 1877: *Mogyöros (Kis-), Mokuluvci* (Hnt), 1882: *Mogyöros (Kis-), Mokulovci* (Hnt), 1888: *Kis-Mogyöros, Mokulovci* (Hnt), 1892: *Kis-Mogyöros, Mikolovicza* (Hnt), 1895: *Kis-Mogyöros* (Hnt), 1898: *Kis-Mogyöros* (Hnt), 1900: *Kis-Mogyöros* (Hnt), 1902: *Kismogyo-*

rós (Hnt), 1907: *Kismogyorós* (Hnt), 1910: *Мукулівці, Мукулувці* (ЕКУР), 1913: *Kismogyorós* (Hnt), 1923: *Mikulovce, Kismogyorós, Мукуливиць* (PR), 1925: *Mikulovce* (PR), 1927: *Mikulovce* (Hnt), 1929: *Mikulovce* (ChM. 713), 1931: *Mikulovce* (MPR), 1939: *Kismogyorós, Мукуловицы* (BK. 784), 1941: *Kismogyorós* (Hnt), 1944: *Kismogyorós, Мукуловицы* (Hnt), 1946: *Мукулівці* (УРCP), 1968: *Мукулівці* (3O), 1969: *Мукулівці* (IMCY), 1983: *Мукулівці, Мукуловицы* (3O), 1991: *Мукуловицы* (TK), 2017: *Мукулівці* (ВРУ).

■ Kismogyorós a 16. században települt a történelmi Bereg megyében, az ungi határon. Neve magyar alapítókra vagy – legalábbis részben – magyar lakosságra utal. Mágócsi Ferenc 1607-ben adott kenézséget a Sándor és Gergely nevű családoknak, hogy falut telepítsenek (Lehoczky 3: 428), de a helység neve a forrásokban már jóval korábban előfordul. 1570-ben Gregorius Pether a kenéz, rajta kívül *Petrus Pettrj, Jacobus Kýlos, Simon Pýho, Ladislaus Hwnýazkj, Martinus Warýa, Fran Vlyk* szerepel az urbáriumban (UC. 18: 23). Az 1613-as urbárium szerint lakosai szinte kivétel nélkül magyar családnevet viselnek, pl. *Gergely, Lőrincz, Philep, Küllös, Péter, Zolvai* stb. (UC. 18: 25). Mivel a falu a szomszédos, korábbi alapítású Nagymogyorós közelében települt, neve valószínűleg annak a nevéből jött létre névosztódással. A *Mogyorós* helységnév víznévi eredetű, magyarázatához l. *Nagymogyorós* szócikét. A *Kis-* előtag a szomszédos *Nagymogyorós* (*Копинівці*) nevének előtagjával áll korrelációban, s a település méretére vagy korára utal (vö. Böleskei 107-11). A korábban párhuzamosan használt ruszin népi, 1946-tól hivatalos ukrán *Мукулівці* az ukr. *Мукула* 'Miklós' szn. (CCYM. 1: 589), ukr. *Микола* kn. (Hrincsenko 4: 556), ukr. *Мукула* csn. (Csucska 2005: 381, Dujcsak 2003: 176, Kraszovszkij 107), m. *Mikula* csn. (ÚMCsT. 827) *-ivci* helynévképzős származéka, jelentése tkp. 'Mikula emberei, házanépe'. Valószínűleg egy későbbi kenéz vagy birtokos nevére utal.

Kispapi, Мале Попово 'település Beregszásztól Ny-ra'

1872-84: *Degenfeld tn.* (HKFT), 1902: *Tisza tanya* (Hnt), 1907: *Tiszatanya* (Hnt), 1910: *Degenfeld tn.* (HBÁT), 1925: *Dv. Degenfeld* (PR), 1929: *Dvůr Gašparův* (ChM. 244), 1939: *Gáspártanya* (VFA), 1940: *Gáspár-tny.* (SzSzBML. 576), *Degenfeld-tny.* (KT), 1941: *Gáspár-tn.* (MKF), 1967: *Сонячне* (3O), 1968: *Сонячне* (uo.), 1969: *Сонячне* (IMCY), 1983: *Сонячне, Солнечное* (3O), 1984: *Солнечное* (TK), 2017: *Мале Попово* (ВРУ).

■ Kispapi a 20. század első felében települt tanya a történelmi Bereg megye déli részén, Csonkapapi határában. Uradalmi tanya volt, ami a 19. század végén a *Degenfeld*, majd a 20. század elején a *Tisza* és a *Gáspár* család tulajdonában állt. A helységnévtárakban a tulajdonosokra utaló néven szerepel. A csehszlovák korszakban szervezett, nagyobb arányú betelepítés – más síkvidéki tanyáktól eltérően – nem történt, így megőrizhette magyar jellegét, bár egy-két ruszin család letelepedett a faluban. 1946-tól a hivatalos ukrán neve *Сонячне*, ehhez l. ukr. *сонячний* 'napos' mn. (CUM. 9: 460-1). A település nevét az 1990-es évek végén *Kispapi*-ra változtatták, mivel Csonkapapi külterületi lakotthelye volt. Közigazgatásilag ma is hozzá tartozik. A környező falvak lakossága a *Papitanya* vagy *Tanya* névváltozatokat használja.

Kispásztély, Пастілки 'település Perecsenytől É-ra'

1550: *Also Pazteel* (Dica), 1552: *Alsopaztýl*, 1555: *Alsopasthýl*, 1566: *Kýs pazthýl* (uo.), 16. sz.: *Koňacz Pastilý* (UC. 115: 79), 1602: *Kovacz Pastili* (UC. 104: 8), 1603: *Kowach Paztil* (UC. 104: 9), 1680: *Kis Pasztély* (UC. 6: 31), 1682: *Kis Pásztély* (UC. 10: 67), 1683: *Kiss Pasztély* (UC. 190: 19), 1684: *Kiss Pasztély* (UC. 31: 12), 1685: *Kovács Pasztély* (UC. 88: 66), 1690: *Kovacs Pasztély* (UC. 63: 22), 1691: *Kovacs seu Kis Pasztély* (UC. 115: 22), *Kis Paszegili* (UC. 157: 66), 1692u.: *Kovács, seu Kis-Pasztély* (UC. 157: 67), 1696: *Kis Pásztély* (Dica), 1715: *Kis Pasztély* (MNL), 1718-9: *Kis Pásztély* (UC. 105: 3), 1720: *Kis Pasztély* (MNL), 18. sz. első fele: *Kis Pasztély* (BéIU), 1747: *Pasztýlka* (GK. 80), 1765: *Kis Pásztély* (UC. 157: 62), 1766: *Kis Pasztély* (UC. 157: 34), 1770-2: *Klein Pasztelly* (Motzel), 1773: *Kis Pasztely, Ratowecz* (LexLoc. 286), 1780: *Kis Pasztely* (MCU), 1782-4: *Kis Paszthely* (EKFT),

1788: *Kis Pasztély* (HT. 0021:1), 1789: *Kis Pasztély* (HT. Div. X. 21: 2), 1799: *Kis Pasztély* (Vályi 3: 25), 1800: *Kis Pasztély* (TUng), 1806: *K. Pásztély* (UV), 1808: *Pásztély (Kis-), Pas-til* (Lipszky: Rep. 497), 1824-62: *Mala Pasztelka h. Kis Pasztély* (MKFT), 1828: *Kis-Pásztély* (VUng), 1837: *Kis Pásztély* (F. 3: 378), 1838: *Kis-Pasztély* (Schem. 72), 1851: *Pasztély (Kis-)* (F. 3: 200), 1856: *Klein-Pasztély, Kis-Pasztély* (MOK), 1857-9: *Kis-Pásztély* (CU), 1863: *Kis-Pásztély* (Hnt), 1870: *Kis Pásztély* (UT), 1872-84: *Kis Pasztély* (HKFT), 1873: *Pásztély (Kis-)* (Hnt), 1877: *Pásztély (Kis-)* (Hnt), 1882: *Pásztély (Kis-)* (Hnt), 1888: *Kis-Pásztély* (Hnt), 1892: *Kis-Pásztély* (Hnt), 1895: *Kis-Pásztély* (Hnt), 1898: *Kis-Pásztély* (Hnt), 1900: *Kis-Pásztély* (Hnt), 1902: *Kispásztély* (Hnt), 1907: *Kispásztély* (Hnt), 1910: *Пастиль мала* (EKYP), 1913: *Kispásztély* (Hnt), 1915: *Kispásztély* (UT), 1918: *Kispásztély* (UT), 1923: *Pastilky, Kispásztély, Пастильки* (PR), 1925: *Pastelky* (PR), 1927: *Pastelka* (Hnt), 1929: *Pastilky* (ChM. 942), 1931: *Pastelka M.* (MPR), 1939: *Kispásztély, Пастильки* (Hnt), 1941: *Kispásztély* (Hnt), 1944: *Kispásztély, Пастильки* (Hnt), 1946: *Пастилки* (URCP), 1968: *Пастилки* (3O), 1969: *Пастилки* (IMCY), 1976: *Пастилки* (TK), 1983: *Пастилки, Пастилки* (3O), 2017: *Пастилки* (BPU).

■ Kispásztély a 16. sz. első felében települt a történelmi Ung megyében, az Ung folyó völgyében. A *Pásztély* helységnév magyarzatához l. *Begengyátpásztély* szócikkét. A 16. században használt *Alsó-* jelző a település fekvésére utal, s a szomszédos *Felsőpásztély* (*Begengyátpásztély*) nevének előtagjával állt korrelációban. A négy *Pásztély* nevet viselő helység közül ez helyezkedik el a legközelebb az Ung folyóhoz. A *Pásztély* nevű falvak számanak növekedésével az előtag megváltozott, s a méretre utaló *Kis-* jelző került a névbe, ami *Begengyátpásztély* újabb, *Nagypásztély* nevének előtagjával állt korrelációban (vö. Bölskei 107-11). A 17. században ideiglenesen használt *Kovács-* jelző új kenézcsladót jelölt. 1690-ben *Kovács Lazur* a kenéz (UC. 63: 22), egy évszám nélküli, de ugyanebből az időből származó urbárium a faluban *Kovács Lazur* és *Kovács Jaczko* nevű lakosokat említ (UC. 6: 10), vö. m. *Kovács* csn. (ÚMCsT. 640), ukr. *Ковач* csn. (Csucska 2005: 271-2). A korábban párhuzamosan használt ruszin népi, 1946-tól hivatalos, többes számú *Пастилки* jelentése tkp. 'Kispásztélyok', a *Pásztély* név -ка kics. képzős alakja.

Kisrákóc, Малий Раковець

'település Ilosvától DK-re'

1782-4: *Lasza Rakovessza* (EKFT), 1782-5: *Loza Rakowec* (Pók 1998: 26), 1805: *Kis Rákócz, Láz* (Szirmay 88), 1808: *Loza* (Lipszky: Rep. 388), 1811: *Kis Rákócz alias Láz* (Szabó 461), 1814: *Kiss Rákócz* (Cat. 212), 1816: *Kis Rákócz* (Schem. 146), 1824-62: *Kis Rákócz s. Loza* (MKFT), 1825: *K. Rákócz* (HT. Div. XII. 22), 1828: *Kis-Rákócz* (VU), 1839: *Kis Rákócz* (F. 4: 416), 1856: *Klein-Rákócz, Kis-Rákócz* (MOK), 1857-9: *K. Rákócz (Mala Rakovce, Lazi)* (CU), 1863: *Kis-Rákócz* (Hnt), 1865: *Kis Rákócz* (PestyU), 1870-1: *Kis Rákócz* (MÁT), 1872-84: *Ml. Rakovec, Kis Rákóc* (HKFT), 1873: *Rákóc (Kis-), Lazi* (Hnt), 1877: *Rákóc (Kis-), Lazi* (Hnt), 1882: *Rákóc (Kis-), Lazi* (Hnt), 1888: *Kis-Rákócz, Lazi* (Hnt), 1892: *Kis-Rákócz, Lazi* (Hnt), 1895: *Kis-Rákócz* (Hnt), 1898: *Kis-Rákócz* (Hnt), 1900: *Kis-Rákócz* (Hnt), 1902: *Kisrákócz* (Hnt), 1907: *Kisrákócz* (Hnt), 1910: *Лазу* (EKYP), 1913: *Kisrákócz* (Hnt), 1918: *Kisrákócz* (UgT.), 1923: *Rakovec Malýj, Kisrákócz, Раковець малий* (PR), 1925: *M. Rakovec* (PR), 1927: *Malý Rakovec* (Hnt), 1929: *Rakovec Malý* (ChM. 1060), 1931: *M. Rakovec* (MPR), 1939: *Kisrákóc, Малий Раковець* (BK. 787), 1941: *Kisrákóc* (Hnt), 1944: *Kisrákóc* (Hnt), 1946: *Малий Раковець* (URCP), 1968: *Малий Раковець* (3O), 1969: *Малий Раковець* (IMCY), 1983: *Малий Раковець, Раковець Малий* (3O), 1991: *Мал. Раковець* (TK), 2017: *Малий Раковець* (BPU).

■ Kisrákóc a 18. század második felében települt a történelmi Ugocsa megye északkeleti részén, a szomszédos Nagyrákóc község határában. A helység elsődleges, a 19. század végén még párhuzamosan használt *Láz-Lázi* neve ruszin eredetű, dülönévből jött létre névátvitellel, vö. ukr. *Н. лазь* 'erdei kaszáló; távoli földdarab, liget, kaszáló' fn. (Pipás-Halasz 91, Csopelj 167), rom. *laz* 'irtás, füves hely, kaszáló' fn. (DRM 1: 704), ill. m. *láz* 'erdei tisztás, irtás, hegyi legelő vagy kaszáló' fn. (FKnT. 226). Az újabb, magyar *Kisrákóc* névváltozat az anyaközség nevéből származik névosztódással. A *Kis-* jelző a helység méretére és korára utal, s *Nagy-*

rákóc (Беликий Раковець) nevének előtagjával áll korrelációban (vö. Bölskei 107-11). A *Rákóc* név magyarázatához l. *Nagyrákóc* szócikkét. Lehoczky a bilkei uradalom kapcsán tesz említést arról, hogy az egyik 1631-es oklevélben az uradalmi falvak mellett többek között *Kis-Rákócz* falut is említik, ami azonban valószínűleg *Nagyrákóc*-ot vagy valamelyik szomszédos falut jelölhette, ez a község ugyanis akkor még nem létezett (vö. Lehoczky 3: 159). A hivatalos ukrán *Малий Раковець* a magyar név részfordításával vagy párhuzamos névadással keletkezett.

Kisszelmenc, Мали Селменці

’település Ungvártól DNy-ra’

1543: *Kýws Selemencz* (Dica), 1550: *Kýs Zelmencz, Kiis Selmencz* (uo.), 1552: *Kis Szelemenc* (Dezső 269), 1600k.: *Szelmencz minor* (UC. 5: 19), 1684: *Kis Szelmencz* (UC. 42: 65), 1689: *Kis Szelmencz* (UC. 6: 74b), 1715: *Kis Szelmencz* (MNL), 1718: *Kis Szelmencz* (UC. 105: 3), 1718-9: *Kis Szelmencz* (UC. 105: 3), 1747: *Kis Szelmencz* (GK. 94), 1773: *Kis-Szelmencz* (LexLoc. 291), 1780: *K. Szelmencz* (MCU), 1782-4: *Kis Szelmencz* (EKFT), 1788: *Kis Szelmencz* (HT. 0021:1), 1789: *Kis Szelmencz* (HT. Div. X. 21: 2), 1799: *Kis Szelmencz* (Vályi 3: 349), 1808: *Szelmencz (Kis-), Malé Selemince* (Lipszky: Rep. 630), 1824-62: *K. Szelmencz* (MKFT), 1828: *Kis-Szelmencz* (VUng), 1837: *Kis Szelmencz* (F. 3: 367), 1838: *Kis-Szelmencz* (Schem. 80), 1851: *Kis-Szelmencz* (F. 4: 85), 1856: *Klein-Szelmencz, Kis-Szelmencz* (MOK), 1857-9: *Kis Szelmencz* (CU), 1863: *Kis-Szelmencz* (Hnt), 1870: *Kis Szelmencz* (UT), 1872-84: *Kis-Szelmencz* (HKFT), 1873: *Szelmencz (Kis-)* (Hnt), 1877: *Szelmencz (Kis-)* (Hnt), 1882: *Szelmencz (Kis-)* (Hnt), 1888: *Kis-Szelmencz* (Hnt), 1892: *Kis-Szelmencz* (Hnt), 1895: *Kis-Szelmencz* (Hnt), 1898: *Kis-Szelmencz* (Hnt), 1900: *Kis-Szelmencz* (Hnt), 1902: *Kisszelmencz* (Hnt), 1907: *Kisszelmencz* (Hnt), 1913: *Kisszelmencz* (Hnt), 1915: *K. szelmencz* (UT), 1918: *Kis- szelmencz* (UT), 1927: *Malé Selmence* (Hnt), 1929: *Slemence Malé (Kis Selmence)* (ChM. 1142), 1939: *Kisszelmencz* (Hnt), 1941: *Kisszelmencz* (Hnt), 1944: *Kis-szelmencz* (Hnt), 1946: *Солонці* (YPCP), 1968: *Солонці* (30), 1983: *Солонці, Солонцы* (30), 1985: *Солонцы* (TK), 1995: *Мали Селменці* (BPU), 2017: *Мали Селменці* (uo.).

■ Kisszelmenc 16. századi alapítású település a történelmi Ung megye déli, alföldi részén. A helység neve névosztódással jött létre a szomszédos, korábbi alapítású *Nagyszelmenc* nevéből. A *Szelmenc* helységnév Kiss Lajos szerint szláv eredetű, a név alapja a m. *szelemen* ’1. a tetőszerkezet vízszintes fagerendája, szelemen; 2. hegycsúcs, hegygerinc, hegytető, bérc’ fn. (TESz. 3: 707) (FNESz., *Nagyszelmenc, Sljeme*) szl. *-ьсь kics. képzős származéka, vö. szl. **selmę* ’ua.’ fn. (Šmilauer 159). A TESz. által megadott jelentések közül azonban csak az első jöhet szóba, a *Szelmenc* helységek ugyanis sík vidéken fekszenek. A magyar névhasználatban a két nyílt szótagos tendencia érvényesülésével *Szelemenec* > *Szelmenc* változás történt. A *Kis-* jelző a szomszédos, ma Szlovákiához tartozó *Nagyszelmenc (Velké Slemence)* nevének előtagjával áll korrelációban (vö. Bölskei 107-11). Kisszelmenc a két világháború közötti Csehszlovákia tartományi felosztása szerint nem Ruszinszkóhoz, hanem Szlovenszkóhoz tartozott. Az időközben egybeépült két falut a II. világháborút lezáró békeszerződés újra kettészakította. 1945-ben Kisszelmenc a Szovjetunióhoz, míg a vele egybeépült Nagyszelmenc Csehszlovákiához került (Kiss 1992a: 38-9). A helység nevét 1946-ban *Солонці*-ra változtatták téves etimológia alapján, vö. ukr. *солонець* ’szikes talaj, sóstó, sósforrás’ fn. (Udvari 5: 226, СУМ 9: 450-1), or. *солонец* ’ua.’ fn. (Murzajev 513). 1995-ben a többes számú *Мали Селменці* alakban visszakapta a történelmi nevét.

Kisszlatina, Верхня Солотвина

’település Ungvártól K-re’

1550: *Kýs Zlathina, Kiis: Slatiina* (Dica), 1552: *Kyszlatina*, 1557: *Zlatinka*, 1574: *Zlatinka* (uo.), 16. sz.: *Slatinka* (UC. 115: 79), 1602: *Slatinka* (UC. 104: 8), 1603: *Szlatinka* (UC. 104: 9), 1625: *Kis szlatina* (Dica), 1670: *Uj Szlatina* (UC. 46: 44), *Uj Szlatina* (UC. 145: 7), 1672: *Uy Szlatina* (UC. 45: 42a), 1690: *Szlatinka* (UC. 10: 100), 1691: *Szlatinka* (UC. 54: 67), *Kis-Szlatinka Praedium* (UC. 157: 66), 1692: *Praedium Szlatinka* (UC. 54: 71), 1700k.:

Zlatinka (UC. 3: 59), 1738: Szlatinka (UC. 32: 82), 1765: *Kis Szlatinka* (Kam. 0192a), 1777: *Új Szlatinka* (UC. 3: 34), 1780: *Szlatina* (MCU), 1782-4: *Kis Szlatina* (EKFT), 1788: *Új Szlatina* (HT. 0021:1), 1789: *Új Szlatina* (HT. Div. X. 21: 2), 1792: *Pusztá Szlátina* (K. Szlatina) (MCU), 1799: *Kis Szlatina* (Vályi 3: 419), 1800: *Új-Szlatina* (UVM), *K. Zlatina* (Tung), 1808: *Szlatina* (*Kis-*), *Slatina vel. Salotwina aut Solotvina malá* (Lipszky: Rep. 651), 1816: *Kis, alias Pusztá Szlatina* (Schem. 156), 1824-62: *K. Szlatina s. Pusztá Solotwina* (MKFT), 1828: *Pusztá-Szlatina* (VUng), 1837: *Kis- vagy Pusztá-Szlatina* (F. 3: 373), 1838: *Kis-Szlatina* (Schem. 75), 1851: *Kis- vagy Pusztá-Szlatina* (F. 4: 142), 1856: *Klein-Szlatina, Kis-Szlatina* (MOK), 1857-9: *K. Szlatina* (CU), 1863: *Kis-Szlatina, Szolotvinka* (Hnt), 1870: *Kis Szlatina* (UT), 1872-84: *Kis Szlatina* (HKFT), 1873: *Szlatina* (*Kis-*), *Szolotvinka* (Hnt), 1877: *Szlatina* (*Kis-*), *Szolotvinka* (Hnt), 1882: *Szlatina* (*Kis-*), *Szolotvinka* (Hnt), 1888: *Kis-Szlatina, Pusztá-Szlatina, Szolotvinka* (Hnt), 1892: *Kis-Szlatina, Pusztá-Szlatina, Szolotvinka* (Hnt), 1895: *Kis-Szlatina* (Hnt), 1898: *Kis-Szlatina* (Hnt), 1900: *Kis-Szlatina* (Hnt), 1902: *Kisszlatina* (Hnt), 1903: *Felsőszlatina* (Mező 1999: 190), 1907: *Felsőszlatina* (Hnt), 1910: *Солотвинка* (ЕКУР), 1913: *Felsőszlatina* (Hnt), 1915: *Felsőszlatina* (UT), 1918: *Felsőszlatina* (UT), 1923: *Solotvinka, Kisszlatina, Солотвинка, Солотвина* (PR), 1925: *Solotvinka* (PR), 1927: *Vižni Solotvina* (Hnt), 1929: *Slatina Vyšni* (ChM. 1139), 1931: *Solotvina Vyž.* (MPR), 1939: *Felsőszlatina, Вишня Солотвина* (BK. 782), 1941: *Felsőszlatina* (Hnt), 1944: *Felsőszlatina, Вишня Солотвина* (Hnt), 1946: *Верхня Солотвина* (УРСР), 1968: *Верхня Солотвина* (30), 1969: *Верхня Солотвина* (IMCU), 1983: *Верхня Солотвина, Верхняя Солотвина* (30), 1985: *Верх. Солотвина* (TK), 2017: *Верхня Солотвина* (ВРУ).

■ Kisszlatina 16. századi alapítású település Ungban, a *Sztára* folyó jobb oldali mellék-vízének, a *Szlatina* pataknak a völgyében. A *Szlatina* helységnév víznévből jött létre névátvitellel, vö. 1381: *Zlatyna* (DL. 52355), 1411: *fluvium Zlatyna* (ZsO. 3: 268), 1824-62: *Szlatin Bach* (MKFT), 1863: *Річка потіокъ, Reka Szolotvinska* (Kat.), 1872-84: *Solotvinski p.* (HKFT), 1910: *Solotvinski p.* (HBÁT), 1929: *Солотвинський* (Petrov 64), 1935: *Slatinský, Солотвинський* (W. 57, 63), 1957: *Солотвинський, Солотвинский* (КРУ. 21), 1979: *Солотвинський* (СГУ 520), 1985: *Солотвинский* (TK). A pataknév talán román eredetű, köznévi előzménye a déli szlávól átvett rom. *slatină* 'sós-kút, sósforrás, sós ásványvíz, sós-források hely' fn. (DRM. 2: 512, DEX), vö. össz. **solt-ina* 'ua.' fn. (Šmilauer 167), amelyből számos helynév keletkezett a mai Kárpátalja területén (vö. pl. *Aknaszlatina*). A kárpátaljai hucul nyelvjárásokban előforduló ukr. N. *слатина* 'sósforrás' fn. román jövevényszó. A *Kis-jelző* a település méretére utal, s a szomszédos *Nagyszlatina* (*Нижня Солотвина*) nevének előtagjával áll korrelációban (vö. Bölcseki 107-11). A szintén korai *Szlatinka* név a víznév ukr. -ka kics. képzős származéka. A párhuzamos ruszin *Солотвина* névhez l. ukr. *солотвина* 'sós patak, sós-tó, sós vízü forrás' fn. (Hrincsenko 4: 167, Rudnicki 30). A LexLoc. nem említi, a 18. század végén a forrásokban pedig *Újszlatina* néven is szerepel, ami időlegesen elnéptelenedésre és újratelepítésre utal. A település történelmi *Kisszlatina* nevét 1903-ban, a helységnévrendezés során változtatták meg, miután a szomszédos *Nagyszlatina* az *Alsó-* jelzőt kapta, az északabbra fekvő *Kisszlatina* pedig a *Felső-*t (Mező 1999: 190). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Верхня Солотвина* az újabb magyar név átvétele.

Kistarna, Хижа

'település Nagyszőlőstől K-re'

1629: *Kistarna* (Szabó 394), 1673: *Kis Tarna* (UC. 57: 75), 1674: *Kis Tarna* (UC. 81: 3), 1689: *Kis Tarna* (UC. 34: 39), 1690: *Kis Tarna* (UC. 65: 55), 17. sz. vége: *Kis Tarna* (UC. 38: 68), 1713: *Kis Tarna* (UC. 34: 45), 1715: *Kis Tarna* (MNL), 1720: *Kis Tarna* (MNL), 18. sz. első fele: *Kis-Tarna* (BélUg), 1740: *Kis Tarna* (UgT.), 1747: *Kis Tarna* (GK. 177), 1756: *Kis Tarna* (Kam. 0303: 2), 1773: *Kis-Tarna* (LexLoc. 283), 1782-4: *Kis Tarna* (EKFT), 1786: *K. Tarna* (HT. Div. XVIII: 10), 1788: *K. Tarna* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *K. Tarna* (Vályi 3: 464), 1800: *Kis-Tarna* (TUG), 1805: *Kis-Tarna, Hizsa, Hidzse* (Szirmay 151), 1808: *Tarna* (*Kis-*), *Hyža, Hidzse* (Lipszky: Rep. 672), 1816: *Kis-Tarna* (Schem. 151), 1824-62: *Kis Tarna* (*r. Hiszi*) (MKFT), 1825: *Kis Tarna* (HT. Div. XII. 22), 1828: *Kis-Tarna* (VU), 1838: *Kis-Tarna* (Schem. 67), 1839: *Kis-Tarna* (F. 4: 422), 1851: *Kis-Tarna* (F. 2: 182), 1856: *Klein-*

Tarna, Kis-Tarna (MOK), 1857-9: *Hiszi (Kis Tarna)* (CU), 1863: *Kis-Tarna* (Hnt), 1864: *Kis Tarna* (Kat. Ugocsa 001-035), 1865: *Tarna Kis* (PestyU), 1870-1: *Kis Tarna* (MÁT), 1872-84: *Kis-Tarna, Hysa* (HKFT), 1873: *Tarna (Kis-)* (Hnt), 1877: *Tarna (Kis-)* (Hnt), 1882: *Tarna (Kis-)* (Hnt), 1888: *Kis-Tárna* (Hnt), 1892: *Kis-Tarna, Kis-Tárna* (Hnt), 1895: *Kis-Tarna* (Hnt), 1898: *Kis-Tarna* (Hnt), 1900: *Kis-Tarna* (Hnt), 1902: *Kistarna* (Hnt), 1907: *Kistarna* (Hnt), 1910: *Хижі* (EKYP), 1913: *Kistarna* (Hnt), 1918: *Kistarna* (UgT.), 1923: *Chyži, Kistarna, Хижи* (PR), 1925: *Chyži* (PR), 1927: *Hyža* (Hnt), 1929: *Chyše* (ChM. 446), 1931: *Hyža* (MPR), 1939: *Kistarna, Хижа* (BK. 787), 1941: *Kistarna* (Hnt), 1944: *Kistarna* (Hnt), 1946: *Хижа* (YPCP), 1968: *Хижа* (3O), 1983: *Хижа* (3O), 1991: *Хижа* (TK), 2017: *Хижа* (BPY).

■ Kistarna a 17. század elején települt a történelmi Ugocsa megye keleti részén. „Az Avas hegység ugocsai lejtőin húzódó rutén-oláh települési vonal rutén peremében a XIV. sz. első felében települt a Tarna nevű falu, melynek határából a XVII. sz. első felében vált le Kistarna önálló községgé. A kis falu az ettől kezdve Nagytarnának nevezett anyaközség fölött emelkedő lejtőn áll, ma már csaknem összefüggően egybeépülve vele” (Szabó 394). Kistarna neve névosztódással keletkezett a szomszédos anyatelepülés, *Nagytarna* nevéből. A *Tarna* helységnév szláv víznévből jött létre névátvitellel, vö. *Tarna* 'a Batár b. á. Nagytarna (*Tirna Mare*) h.' 1802: *Tarna p.* (Szabó 438), 1824-62: *Tarna Patak* (MKFT), 1865: *Nagy Tarna* (PestyU), *Tarna patak* (Kat.), 1872-84: *Nagy Tarna p.* (HKFT), 1910: *N. Tarna* (HBÁT), 1935: *Veliká Tarna, Тарна Велика* (W. 52, 64), 1942: *Tarna* (FKözl.), 1979: *Белика Тарна* (CTY 88). A víznév a szláv **turnъ* 'tüske, tövis, kökény' fn. származéka (FNESz., *Torna*). Szabó István szerint ugyanakkor a névben a 13. sz. közepe táján már pusztán álló *Tornatelek* nevű hospesfalusi neve él tovább (Szabó 394). A megkülönböztető szerepű *Kis-* előtag a ma Romániához tartozó *Nagytarna (Tirna Mare)* nevének előtagjával van korrelációban (vö. Bölcskei 107-11). A település 18. századtól adatolható párhuzamos ruszin népi, ma hivatalos *Хижа* nevének alapja az ukr. *хижа* 'kamra, falusi házikó, kunyhó' fn. (CYM 11: 52, Hrin-csenko 4: 396), or. *хижина* 'ua.' fn. (CCPJIЯ. 17: 123-4), vö. szl. **xyža* 'ház' fn. (ЭССЯ. 8: 165-6). A 'falusi ház' jelentésű főnév Dzendzelivszkij adatai szerint a kárpátaljai ruszin nyelvjárások nagy részében használatos, kivéve a Felső-Tisza-vidékén, a huculok által lakott Fekete- és Fehér-Tisza völgyében, ahol a köznyelvi *xáma* 'ház' fn. az elterjedt (vö. Dzendzelivszkij 1958b: 15. térkép). A helység már alapításakor is ruszin lakosságú, a 17. századi jobbagyánsorok alapján első lakosai a máramarosi, beregi és ungi ruszin hegyvidékről származtak (Szabó 394).

Kisturica, Турички 'település Perecsenytől K-re'

1543: *Thwrycja* (Dica), 1550: *Kys Turitsa, Kiss: Thwricza*, 1557: *Kys Twricha*, 1574: *Kis Thwricza* (uo.), 16. sz.: *Kis Türiczia* (UC. 115: 79), 1602: *Kis Tvriczia* (UC. 104: 8), 1603: *Kws Tvricza* (UC. 104: 9), 1619: *Kis Turicza* (UC. 116: 5a), 1623: *Kis Turicza* (UC. 116: 5b), 1631: *Kis Turicza* (UC. 105: 1), 1661-6: *Kis Turicski, Kis Turicza* (UC. 68: 42), 1680: *Kys Turicza* (UC. 6: 31), 1684: *Turiczka* (UC. 42: 66), 1691: *Kis-Turicza* (UC. 157: 66), 1692: *Kis Turicza* (UC. 157: 67), 1696: *Turicska* (Dica), 1700k.: *Kis Turicza* (UC. 3: 59), 1715: *Kis Turicza* (MNL), 1718-9: *Kis Turicza* (UC. 105: 3), 1720: *Kis Turicza* (MNL), 18. sz. első fele: *Kiss Turicza* (BélU), 1747: *Kis Turicska* (GK. 92), 1765: *Kis Turicza* (UC. 157: 62), 1773: *Kis-Turicza* (LexLoc. 286), 1777: *Kis-Turicza* (UC. 3: 34), 1780: *Kis Turitza* (MCU), 1782-4: *Kis Turicza* (EKFT), 1788: *Kis Turicza* (HT. 0021:1), 1789: *Kis Turicza* (HT. Div. X. 21: 2), 1791: *Kis Turicza* (UC. 182: 114), 1799: *Kis Turicza* (Vályi 3: 539), 1800: *Kis Turicza* (TUng), 1806: *K. Turitza* (UV), 1808: *Turicza (Kis-), Turyca (-Malá)* (Lipszky: Rep. 697), 1824-62: *Mala Turicza h. Kis Turicza* (MKFT), 1828: *Kis-Turicza* (VUng), 1837: *Kis Turicza* (F. 3: 380), 1838: *Kis-Turicza* (Schem. 72), 1851: *Kis-Turicza* (F. 4: 224-5), 1856: *Klein-Turicza, Kis-Turicza* (MOK), 1857-9: *Kis-Turicza* (CU), 1863: *Kis-Turicza* (Hnt), 1870: *Kis Turicza* (UT), 1872-84: *Kis Turica* (HKFT), 1873: *Turica (Kis-), Mala-Turica* (Hnt), 1877: *Turica (Kis-), Mala-Turica* (Hnt), 1882: *Turica (Kis-), Mala-Turica* (Hnt), 1888: *Kis-Turicza* (Hnt), 1892: *Kis-Turicza* (Hnt), 1895: *Kis-Turicza* (Hnt), 1898: *Kis-Turicza* (Hnt), 1900: *Kis-Turicza* (Hnt), 1902: *Kisturicza* (Hnt), 1903: *Kisturja* (Mező 1999: 192), 1904: *Kisturjaszög*

(uo.), 1907: *Kisturjaszög* (Hnt), 1910: *Турция мала* (EKYP), 1913: *Kisturjaszög* (Hnt), 1915: *Kisturjaszög* (UT), 1918: *Kisturjaszög* (UT), 1923: *Turica Mala* (*Turička*), *Kisturjaszög*, *Турция Мала* (*Туричка*) (PR), 1925: *Turica* (PR), 1927: *Turica Malá* (Hnt), 1929: *Turičky* (ChM. 1275), 1931: *Turice M.* (MPR), 1939: *Kisturica, Мала Турция* (BK. 782), 1941: *Kisturica* (Hnt), 1944: *Kisturica, Мала Турция* (Hnt), 1946: *Турички* (YPCP), 1968: *Турички* (3O), 1983: *Турички* (3O), 1991: *Турички* (TK), 2017: *Турички* (BPY).

■ *Kisturica* 16. századi alapítású település a történelmi Ung megyében, a *Turja* folyó völgyében. A *Turica* helységnév ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel. A név magyarázatához l. *Nagyturica* szócikkét. A megkülönböztető szerepű *Kis-* jelző a szomszédos *Nagyturica* (*Турция*) nevének előtagjával van korrelációban (vö. Bölskei 107-11). A falu nevét az országos helységnévrendezés során, 1903-ban *Kisturjá*-ra, majd 1904-ben *Kisturjaszög*-re magyarosították (Mező 1999: 192). 1939-ben visszakapta a régi nevét. A korábbi ruszin *Мала Турция* párhuzamos névadás eredménye. Az 1946-tól hivatalos *Турички* a *Turica* név többes számú, kicsinyítő képzős alakja, vö. még 1631: *Turicska neveő Pisztrangos Patak* (UC. 105: 1). Ugyanezen urbárium tanúsága szerint *Kisturica* soltsésza *Szakács Mihály* és *Falkas Ihnat*, batykója *Pop Vaszil*. A lakosok és zsellérek *Iliescsat*, *Mikovics*, *Ratko*, *Timos*, *Vantos*, *Tacsin*, *Gonda*, *Boris*, *Gaza*, *Prilicska*, *Docsucsko*, *Popov*, *Vántes* és *Macseyka* nevet viselnek (uo.).

Kisugolyka, Мала Уголька

’település Técsőtől É-ra’

1892: *Kis-Ugolyka, Malá-Ugolyka* (Hnt), 1898: *Kis-Ugolyka* (Hnt), 1900: *Kis-Ugolyka* (Hnt), 1902: *Kisugolyka* (Hnt), 1907: *Kisugolyka* (Hnt), 1910: *Уголька мала* (EKYP), 1913: *Kisugolyka* (Hnt), 1918: *Kisugolyka* (Hnt), 1929: *Uhelka Malá* (ChM. 1319), 1944: *Kisugolykavölgy, Мала Уголька* (Hnt), 1968: *Мала Уголька* (3O), 1969: *Мала Уголька* (IMCY), 1978: *Мал. Уголька* (TK), 1983: *Мала Уголька, Малая Уголька* (3O), 2017: *Мала Уголька* (BPY).

■ *Kisugolyka* a 19. század második felében települt a máramarosi Uglya határában. A *Kisugolyka* helységnév ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Mala-Ugolyka* ’az Uglya j. á. *Kisugolyka* (Мала Уголька) h.’ 1782-6: *Mala Ugolka* (EKFT), 1824-62: *Mala Ugolka B.* (MKFT), 1864: *Mala Ugolyka p.* (Kat.), *Málá Ugolyka* (PestyM), 1864-5: *Mala Ugolka* (S. 227), 1865: *Kis-Uglai patak* (Hunfalvy 3: 331), 1872-84: *Mala ugolyka* (HKFT), 1876: *Kis-Ugolka* (Szilágyi 98), 1910: *Мl. Ugolyka* (HBAT), 1925: *M. Ugoljka* (PR), 1939: *Mal. Uholjka* (SzSzBML. 468), 1940: *Mala Uholjka, Mala Uholjka patak* (FKözl.), 1957: *Мала Уголина, Малая Уголина* (KPY. 19), 1978: *Мал. Уголька* (TK), 1979: *Мала Уголька* (СГУ 342), 2017: *річка Мала Уголька* (GT). „*Málá Ugolyka*, ez kisebb völgy és folyó is, ez is ugyantsak a község havasa alol ered nap nyugoti más völgy ez is községünkbe le foly hon a két *ugolyka* vize össze tsatlakozik, és onnét a *Talabor* folyoba le foly a határ szélén” (PestyM, *Uglya*). A pataknév az ukr. *мала* ’kis, kicsi, apró, csekély’ mn. (СУМ 4: 606-7, Csopoj 178) és az *Uglya* víz- vagy helységnév -*ka* kicsinyítő- vagy helynévképzős származékának az összetétele (vö. Bényei 112). A víznévhez l. még *Uglya* szócikkét. A tanya neve 1939-ben a völgy főnévvel egészült ki. A hivatalos ukrán *Мала Уголька* a történelmi név átvétele. Uglya külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Klacsanó, Клячаново

’település Munkáctól ÉNy-ra’

1415: *Klachano* (ZsO. 5: 121), 1422: *Clechnano* (ZO. 8: 51), 1541: *Clechnano* (Dica), 1542: *Klechno*, 1543: *Kletfano*, 1544: *Klechnano*, 1546: *Cleczano, Kleczano, Klecheno*, 1548: *Clechyeno*, 1549: *Clechno*, 1550: *Klechno*, 1554: *Klacziano*, 1564: *Klachano*, 1568: *Klechyano*, 1570: *Klecziano, Klecheno*, 1572: *Klechenyew, Klecyeno*, 1576: *Klecheno*, 1582: *Klecheno, Kleczenö, Kleczeno*, 1599: *Klachano, Kleczieno* (uo.), 1600k.: *Kliachiano* (UC. 5: 19), 1602: *Klachiano, Klechiano, Kleczano* (Dica), 1603: *Klachano*, 1620: *Kleczano* (uo.), 1627: *Klachano* (UC. 18: 30), 1630: *Kleczano* (Dica), *Klecheno, Klechen* (UC. 87: 76), 1670:

Kleczeno (UC. 9: 40a), 1678: *Klecseno* (UC. 42: 11), 1679: *Klecseno* (UC. 15: 26), 1680-as évek: *Kleczeno* (UC. 65: 2), 1682-4: *Klecseno* (UC. 15: 19), 1690: *Klecsenő* (UC. 2: 13), 1694: *Klecsenő* (UC. 65: 12), 1720: *Klacsáná* (MNL), 1773: *Klacsano* (LexLoc. 50), 1782-4: *Klacsano* (EKFT), 1788: *Klatsano* (HT. Div. X. 8: 1), 1790: *Klacsano* (UC. 166: 32), 1799: *Kluczano* (Vályi 2: 380), 1800: *Klacsánó* (TBer), 1808: *Klacsánó*, *Klačanowá* (Lipszky: Rep. 322), 1824-62: *Klačanowa h. Klacsánó* (MKFT), 1828: *Klacsánó* (VB), 1837: *Klacsánó* (F. 3: 71), 1838: *Klacsánó* (Schem. 48), 1851: *Klacsánó* (F. 2: 227), 1856: *Klacsánó* (MOK), 1857-9: *Klačanova (Klacsánó)* (CU), 1863: *Klacsánó* (Hnt), 1864-5: *Klacsánó* (PestyB), 1870-1: *Klacsánó* (MÁT), 1872-84: *Klacsánó* (HKFT), 1873: *Klacsánó*, *Klyacsánovo* (Hnt), 1877: *Klacsánó*, *Klyacsánovo* (Hnt), 1882: *Klacsánó*, *Klyacsánovo* (Hnt), 1888: *Klacsánó*, *Klyacsánovo* (Hnt), 1892: *Klacsánó*, *Klyacsánovo* (Hnt), 1895: *Klacsánó* (Hnt), 1898: *Klacsánó* (Hnt), 1900: *Klacsánó* (Hnt), 1902: *Klacsánó* (Hnt), 1907: *Klacsánó* (Hnt), 1910: *Клячаново* (ЕКУР), 1913: *Klacsánó* (Hnt), 1923: *Klačanovo*, *Klacsánó*, *Клячаново* (PR), 1925: *Klačanovo* (PR), 1927: *Klačanovo* (Hnt), 1929: *Kličanovo* (ChM. 518), 1931: *Klačanovo* (MPR), 1939: *Klacsánó*, *Клячаново* (BK. 784), 1941: *Klacsánó* (Hnt), 1944: *Klacsánó*, *Клячаново* (Hnt), 1946: *Клячанове* (УРСР), 1968: *Клячанове* (ЗО), 1969: *Клячанове* (ІМСУ), 1983: *Клячанове*, *Клячаново* (ЗО), 1991: *Клячаново* (ТК), 1995: *Клячаново* (ВРУ), 2017: *Клячаново* (uo.).

■ *Klacsánó* a 15. század elején települt a történelmi Bereg megyében, Munkács közelében. Középkori lakossága magyar, de a 19. században már teljesen ruszin. A *Klacsánó* helységnév ruszin eredetű, Mizser Lajos szerint az elsődleges *Klecsánó* név a *Klecsan* szn. birtoklást kifejező szl. *-ov(ъ) képzős alakjából származik (vö. Kupcsinszka 806), jelentése tkp. 'Klecsanék~Klacsanék faluja', vö. m. *Kleczán*, *Klecsány*, ill. *Klacsan*, *Klacsán*, *Klácsán* csn. (ÚMCsT. 594, 596). A személynév valószínűleg kapcsolatba hozható az ukr. N. *кляча* 'rossz ló, gebe, kanca, kancaló' (Csopoj 150, Mizser 2007b: 106), or. *кляча* 'gebe, konflisló' (OMSz. 1: 651, ССРІЯ. 5: 1066) főnévvel. A magyar névhasználatban *Klecsanov*>*Klecsenő*>*Klacsánó* hangrendi kiegyenlítődéss ment végbe, majd a település lakosságának elszlávosodásával a ruszin névhasználatba is a mély hangrendű alak került át. A vegyes hangrendű *Klecsánó*, *Klecsenő* névalakok a 17. század végéig adatolhatók a forrásokban. A hivatalos ukrán *Клячаново* a történelmi név átvétele.

Klastromfalva, Гандеровиця 'település Munkácstól K-re'

1570/1602/1603: *Klastromfalwa* (UC. 18: 24), *Klastromfalwa*, *Klastrom falwa* (UC. 97: 29), 17. sz. eleje: *Klastrom Falva* (UC. 88: 9), 17. sz.: *Handera* (Lehoczky 3: 362), 1613: *Kalastromfalwa* (UC. 18: 25), 1622: *Klastromfalwa* (UC. 18: 26), 1625: *Kalastromffalwa* (UC. 18: 28), 1634: *Kalastromffalua* (UC. 101: 73), 1635: *Kalastromfalua* (KirK. 8.99), 1645: *Klastrom Falwa* (Makkai 354, UC. 19: 1), 1688: *Klastrom Falva* (UC. 19: 6), 1690: *Klastrom falva* (UC. 19: 7), 1699: *Kalastrom Falva* (UC. 19: 8), 17. sz. vége: *Kalastromfalwa* (UC. 42: 26), 1701: *Klastromfalwa* (UC. 2: 15), 1702: *Klastromflva* (!) (UC. 19: 12), 1705: *Kalastrom Falva* (UC. 20: 1), 1715: *Klastromfalva* (MNL), 1718: *Klastromfalva* (UC. 151: 21), 1725: *Klastrom Falva* (UC. 124: 6), 1731: *Klastromfalua alias Henderovicza* (KirK. 36.282), 1773: *Klastrom falva*, *Handerovicza* (LexLoc. 51), 1782-4: *Handerovicza*, *Klastromfalva* (EKFT), 1788: *Klastromfalva* (HT. Div. X. 8: 1), 1790: *Handrovitza* (UC. 166: 32), 1799: *Klastromfalva* (Vályi 2: 381), 1808: *Klastromfalva*, *Handerowica* (Lipszky: Rep. 323), 1824-62: *Handerovica h. Klastromfalva* (MKFT), 1837: *Klastromfalva*, *Handerovicza* (F. 3: 77), 1838: *Klastromfalva* (Schem. 41), 1851: *Klastromfalva*, *Handerovicza* (F. 2: 228), 1856: *Klastromfalva (Handerovicza)* (MOK), 1857-9: *Handerovica (Klastromfalva)* (CU), 1863: *Klastromfalva*, *Handerovicza* (Hnt), 1870-1: *Klastromfalva* (MÁT), 1872-84: *Anderovica*, *Klastromfalva* (HKFT), 1873: *Klastromfalva*, *Handerovica* (Hnt), 1877: *Klastromfalva*, *Handerovica* (Hnt), 1882: *Klastromfalva*, *Handerovica* (Hnt), 1888: *Klastromfalva*, *Handerovica* (Hnt), 1898: *Dávidfalva (Klastromfalva)* (Hnt), 1900: *Dávidfalva (Klastromfalva)* (Hnt), 1910: *Гандеровиця* (ЕКУР), 1927: *Handerovica* (Hnt), 1929: *Handerovica* (ChM. 339), 1939: *Klastromfalva*, *Гандеровиця* (BK. 784), 1941: *Klastromfalva* (Hnt), 1944: *Klastromfalva*,

Гандеровица (Hnt), 1946: Гандеровиця (УРСР), 1968: Гандеровиця (ЗО), 1969: Гандеровиця (ІМСУ), 1983: Гандеровиця, Гандеровиця (ЗО), 1991: Гандеровиця (ТК), 2017: Гандеровиця (ВРУ).

■ Klastromfalva a 16-17. sz. fordulóján települt a beregi *Hát* hegység nyugati oldalán. A *Klastromfalva* helységnév magyar eredetű, a m. *klastrom* 'kolostor, zárda' (TESz. 2: 502) és a birtokos személyjellel ellátott *falu* főnévnek az összetételével keletkezett. A helység egykori birtokosa minden bizonnyal a munkácsi Szent Miklós kolostor volt. Lehoczky arról ír, hogy „Nevét a néphagyomány szerint a 13. (!) században onnan vette, hogy e helység, valamint a szomszédos Papfalva papi birtok volt” (Lehoczky 3: 361-2). A korai alapításnak azonban nincs semmilyen írásos nyoma. A falu a 17. században a szomszédos, kenézi alapítású falvakhoz hasonlóan kenézek kezére került. 1613-ban *Kis Illiás* a főkenéz, mellette csak a fiát, Jánost említi az urbárium, aki éppen házat épített. A kenéz el akart költözni Závídfalvára, mert az almásiakkal „nem lakhatik” (UC. 18: 25). 1625-ben *Kozma* nevű kenéze van, telkes lakosként csak *Biztraj Demeter* szerepel (UC. 18: 28). Később *Handera János* kenéz már ugyanettől a (Vanfalusi) Kozmától vette meg a kenézséget: 1645: „Ezen Handera Janos neveő kenéz Mas eleötte valo Vanfalusj (!) Kozma neveő Keneztul pénzen vette megh az kenezseget, mely Kozma mostan imar Jobbagyul szolgál masut. Kenezsegrul semj Levele ninczen ezen kenezeknek” (UC. 19: 1). A 17. század végére datált urbáriumban *Ladislaus Hander* és *Lucas Hander* kenézeket emlitenek (UC. 20: 23). 1699-ben (UC. 19: 8) és 1705-ben *Handera Lázár* a kenéz, a jobbágyok között *Handera János*-t és *Laczkó*-t említik (UC. 20: 1), 1715-ben pedig *Ladislaus* és *Lucas Handera* a két kenéz (UC. 20: 5). A *Handera* családtól ered a település párhuzamos ruszin neve: „Klastromfalva oroszul Handerovicza Handera nevű kenéz családtól” (Lehoczky 1873: 67). A párhuzamosan használt korábbi ruszin népi, 1946-tól hivatalos *Гандеровиця* helységnév az ukr. *Handera*~*Гандєра* csn. (Csucska 2005: 136), rom. *Handra*, *Handrea* csn. (Jordan 1983: 236), *Handeră* csn. (DOR. 292), m. *Handera* csn. (ÚMCsT. 407) ukr. -(о)вця képzős származéka. A családnévhez l. ukr. N. *гандра* 'rongy' fn. (Csopoj 50, Kiss 1992b: 277).

Klocskófalva, Клочки

'település Munkáctól É-ra'

1599: *Kluczko*, *Kluchko* (Dica), 17. sz. eleje: *Klocsko Falva* (UC. 88: 9), 1600: *Kluczko Fala*, *Kluczko Falva* (Dica), 1602: *Klochko Falua*, *Kloczko Falua*, 1603: *Kluchko*, 1609: *Kluciko* (uo.), 1613: *Klyucskoffalwa* (UC. 18: 25), 1620: *Kluczko* (Dica), 1622: *Kluczko falva* (UC. 18: 26), 1627: *Kluczko falua* (UC. 18: 30), 1634: *Kluczko falua* (UC. 101: 73), 1635: *Kluczko falua* (KirK. 8.99), 1645: *Klutsko Falva* (Makkai 370), 1678: *Klucsko falva* (Úriszék 974), 1688: *Klochko falva* (UC. 19: 6), 1690: *Klucsko falva* (UC. 19: 7), *Kluczko falua* (UC. 5: 15), 17. sz. vége: *Klyucsko* (UC. 20: 23), *Kloczko* (UC. 6: 32), 1700k.: *Klucsko falva* (UC. 53: 44), 1701: *Kluskofalva* (UC. 2: 15), 1702: *Kloczko falva* (UC. 19: 12), 1705: *Klucsko Falva* (UC. 20: 1), 1715: *Klocskofalva* (MNL), 1718: *Klocsko falva* (UC. 151: 21), 1720: *Klucsko Falva* (MNL), 1725: *Klocsko falva* (UC. 124: 5), 1747: *Kloczko-falva* (GK. 449), 1773: *Kloczko falva*, *Kloczkafalva*, *Kloczky* (LexLoc. 53), 1782-4: *Kloczka=Falva* (EKFT), 1788: *Klocskof.* (HT. Div. X. 8: 1), 1790: *Klocskofalva* (UC. 166: 32), 1799: *Kloczko falva*, *Klocsko-falu*, *Kloczky* (Vályi 2: 383), 1800: *Koloczko falva*, *Kloczki* (TBER), 1808: *Klocskófalva*, *Klocskofalva*, *Kloczky* (Lipszky: Rep. 326), 1824-62: *Kloczky h. Klocskófalva* (MKFT), 1837: *Kloczko falva* (F. 3: 62), 1838: *Klocskófalva* (Schem. 48), 1851: *Kloczko falva* (F. 2: 229), 1856: *Klocskófalva* (MOK), 1857-9: *Kloczko falva* (CU), 1863: *Klocskófalva* (Hnt), 1870-1: *Kloczko falva* (MÁT), 1872-84: *Klyocskuvci*, *Klocskofalva* (HKFT), 1873: *Klocskófalva*, *Klocskuvci* (Hnt), 1877: *Kolcskófalva*, *Klocskuvci* (Hnt), 1882: *Klocskófalva*, *Klocskuvci* (Hnt), 1888: *Klocskófalva*, *Klocskuvci* (Hnt), 1892: *Klocskófalva*, *Klocskafalva*, *Klocskuvci* (Hnt), 1895: *Klocskófalva* (Hnt), 1898: *Klocskófalva* (Hnt), 1900: *Klocskófalva* (Hnt), 1902: *Klocskófalva* (Hnt), 1904: *Lakatosfalva* (Mező 1999: 194), 1907: *Lakatosfalva* (Hnt), 1910: *Клочки*, *Клочківці* (ЕКУР), 1913: *Lakatosfalva* (Hnt), 1923: *Kločkovce*, *Lakatosfalva*, *Клочки*, *Клочковці* (PR), 1925: *Kločkovce* (PR), 1927: *Kločky* (Hnt), 1929: *Kločky* (ChM. 520), 1931: *Kločkova* (MPR), 1939: *Klocskófalva*, *Клочковъ* (BK. 784), 1941: *Klocskófalva*

(Hnt), 1944: *Klocskófalva*, *Клочковъ* (Hnt), 1946: *Клочки* (УРCP), 1968: *Клочки* (3О), 1969: *Кльочки* (ИМСУ), 1983: *Клочки* (3О), 1991: *Клочки* (ТК), 2017: *Клочки* (ВРУ).

■ Klocskófalva kenézi alapítású falu Beregben, Munkáctól északra, a *Viznice* folyó völgyében. A *Klocskófalva* helységnév magyar eredetű, az ukr. *Klocskó* csn.-nek és a birtokos személyjellel ellátott *falu* főnévnek az összetételével keletkezett, vö. ukr. *Клочко* szn. (Csucska 2011: 204), *Клочко* csn. (Csucska 2005: 268, Regyko 475), *Клукча* csn. (Dujcsak 2003: 143), *Ключко*, *Kluczko* csn. (Kraszovszkij 81), m. *Kloczka*, *Kloczko*, *Klocska* csn. (ÚMCsT. 601). A falut a 16. században élt kenézéről, Klusko Andrásról nevezték el (Lehoczky 3: 363). 1613-ban a kenéze már *Klŷwcsko István*, lakosai *Klŷwttsko Janos*, *Zwpko Lucas*, *Klŷwttsko Andras*, *Batsŷwai Janos*, *Baranko Laszlo*, *Baranko Janos*, *Repedi Istwan*, *Rwszin Gergeli*, *Puszniak Baradko*, *Baranyko Simon* (UC. 18: 25). A forrásokban a település neve *Klucskófalva*, *Klyucskófalva* és *Klocskófalva* változatokban fordul elő, a 18. századtól állandóan a *Klocskófalva* alak. A kétrészes magyar nevet az országos helységnévrendezés során, 1904-ben *Lakatosfalva*-ra változtatták, mert a faluban ekkor főként *Lakatos* családnévűek éltek (Mező 1999: 194). 1939-ben visszakapta a történelmi nevét. A település neve 19. századi forrásokban *Klocskuvci* alakban is előfordul, ez a *Klocskó* csn. ukr. N. -уви helynévképzős származéka. A korábbi népi, 1946-tól hivatalos, többes számú ukrán *Клочки* tkr. 'Klocskók' névalak a magyarral párhuzamos ruszin névadás eredménye.

Klucsárka, Ключарки 'település Munkáctól DNy-ra'

1773: *Klyucsárka*, *Klucsárka* (ÚrbTab., *Klucsárka*), *Klucsarka* (Dezső 257), 1775: *Klyucsárka*, *Klucsarka* (ÚrbTab., *Klucsárka*), 1782-4: *Klucsarka* (EKFT), 1788: *Klucsarka* (HT. Div. X. 8: 1), 1790: *Klutsarka*, *Klucsarka*, *Klucsárka* (UC. 166: 32), 1792: *Klucsárka* (MGE. 47), 1798: *Dorf Klutsarka* (HT. Div. XIII. No. 297), 1799: *Klucsárka* (Vályi 2: 383), 1800: *Klutsarka* (TBER), 1808: *Klucsárka*, *Klučárka*, *Klučarky* (Lipszky: Rep. 326), 1814: *Klyucsarka* (Cat. 51), 1824-62: *Klučarky h. Klucsárka* (MKFT), 1828: *Klucsárka* (VB), 1837: *Klucsárka* (F. 3: 71), 1838: *Klucsárka* (Schem. 48), 1851: *Klucsárka* (F. 2: 229-30), 1856: *Klucsárka* (MOK), 1857-9: *Klucsárka* (CU), 1863: *Klucsárka* (Hnt), 1870-1: *Klucsárka* (MÁT), 1872-84: *Klucsárka* (HKFT), 1873: *Klucsarka*, *Klyucsarki* (Hnt), 1877: *Klucsárka* (Hnt), 1882: *Klucsárka* (Hnt), 1888: *Klucsárka* (Hnt), 1892: *Klucsárka* (Hnt), 1895: *Klucsárka* (Hnt), 1898: *Klucsárka* (Hnt), 1900: *Klucsárka* (Hnt), 1902: *Klucsárka* (Hnt), 1904: *Várkulcsa* (Mező 1999: 195), 1907: *Várkulcsa* (Hnt), 1910: *Ключарки*, *Ключарка* (EKYP), 1913: *Várkulcsa* (Hnt), 1923: *Klučarky*, *Klucsárka*, *Ключарки* (PR), 1925: *Klučarky* (PR), 1927: *Klučarky* (Hnt), 1929: *Klučarky* (ChM. 521), 1931: *Klučarky* (MPR), 1941: *Várkulcsa* (Hnt), 1944: *Várkulcsa* (Hnt), 1946: *Ключарки* (УРCP), 1968: *Ключарки* (3О), 1969: *Ключарки* (ИМСУ), 1983: *Ключарки* (3О), 1991: *Ключарки* (ТК), 2017: *Ключарки* (ВРУ).

■ Klucsárka a 18. században települt a történelmi Bereg megyében, Munkács szomszédságában. Lehoczky szerint a helység korábbi alapítású: „Egykor, különösen a 15–16 századokban Alsó-Lucskának nevezett. 1455-ben birta az Agárdi-család, majd a Tárkányi és Kenderesi. Az 1484-diki Hollós János-féle adománylevélben Kislucska néven a munkácsi vár tartozékául említetik” (Lehoczky 3: 363-4). Az említett helység azonban nem azonos Klucsárkával. A *Klucsárka* helységnév a 18. század végén jelenik meg, az 1773-as urbéri összeírás említi első ízben. Az adatközlők szerint a település csak néhány évvel korábban jött létre a munkácsi uradalomban, a Vidék erdő területén. Ezt az is bizonyítja, hogy a lakosok még nem tudtak maguknak akkora erdőrészt kiirtani, hogy szántóföldjük is legyen, csak kukoricát vethetnek. Kaszálót szintén az erdőben irtottak, de a tönkők miatt azt sem tudják szabadon kaszálni (ÚrbTab., Takács–Udvari 235). Az I. katonai felmérés térképszelvényén azonban már nagyobb településként jelölik. 1778-ban 75 rutén lakosa volt (Lehoczky 1904: 38), az 1782-7-es népszámlálás adatai szerint pedig 31 házban 198-an laktak (EMN. 18). A *Klucsárka* név ruszin eredetű, az ukr. *ключар* 'kulcsár, sekrestyés, egyházi kincstárnok' fn. (Hrincsenko 2: 255, СУМ. 4: 193, Csopoj 150) ukr. -ка kicsinyítő- vagy helynévképzős származéka, l. még or. *ключарь* 'ua.' (ССЛРЯ. 5: 1060), m. *kulcsár* 'nagybirtokon, nagyobb háztartásban az éléstár, pince stb. felügyeletével, kulcsainak őrzésével megbízott alkalmazott;

gondnok, pénztárnok’ fn. (TESz. 2: 663). Mivel a falu a munkácsi vár tartozéka volt, a név talán azzal kapcsolatos, hogy itt lakhatott a vár kulcsára. Személynévi származtatása kevésbé valószínű, vö. m. *Klucsár* csn. (ÚMCsT. 602), *Kulcsár* csn. (CsnSz. 649-50, ÚMCsT. 680), ukr. *Kl’učar’* csn. (Dujcsak 2003: 143). A falu első lakosai *Babralo Vaszily*, *Matola Pavel*, *Medardus Ivan* és *Hriczulinecz Vaszily* voltak, s az 1773-ban felsorolt 15 személy közül sem viseli senki ezt a családnevet (ÚrbTab., *Klucsárka*). Dujcsak a Kelet-Szlovákiában gyűjtött mikrotoponimák között a zempléni Bánszka és Dávidvágása falvakban említ *Кл’учар’ка* nevet, amit a *Кл’учар* csn. származékának tart (СМСС. 424). A magyar *Várkulcsa* névalak 1904-ben, az országos helységnévrendezés során keletkezett a ruszin név alapján (Mező 1999: 195). Az 1946-tól hivatalos, többes számú ukrán *Ключарки* a történelmi név átvétele.

Княгиня, Княгиня ‘település Nagybereznától É-ra’

1582: *Knyahina* (Dezső 257), 16. sz.: *Knenihna* (UC. 115: 79), 17. sz.: *Knyahina* (UC. 115: 84), 1602: *Knenichna* (UC. 104: 8), 1603: *Knahnina* (UC. 104: 9), 1631: *Knehina* (UC. 105: 1), 1671: *Knyahnynina* (UC. 63: 16), 1680: *Knyahnina* (UC. 6: 31), 1684: *Knyahina* (UC. 31: 12), 1685: *Knyahina* (UC. 88: 66), 1690: *Knyahnina* (UC. 63: 22), 1691: *Knyahina* (UC. 63: 24), 1696: *Knyáhina* (Dica), 1711: *Knahina* (UC. 63: 28), 1715: *Knichaniny* (MNL), 1718-9: *Knyahnina* (UC. 105: 3), 1720: *Knyáhinya* (UC. 167: 27), 18. sz. első fele: *Knyahina* (BélU), 1727-8: *Knyahina* (UC. 105: 4), 1735: *Knyahina* (UC. 63: 39), 1741: *Knyahin* (GK. 55), 1747: *Knyahinya* (GK. 64), 1752: *Knyahinya* (UC. 72: 41a), 1765: *Knyahinya* (Kam. 0192a), 1773: *Knyahinya* (LexLoc. 287), 1777: *Knyahinya* (UC. 3: 34), 1780: *Knyahinya* (MCU), 1782-4: *Knyahinya* (EKFT), 1788: *Knjahina* (HT. 0021:1), 1789: *Knyahina* (HT. Div. X. 21: 2), 1799: *Knyahanya* (Vályi 2: 384), 1800: *Kniachina* (TÜng), 1806: *Knyahinya* (UV), 1808: *Knyahinya*, *Kñahiña* (Lipszky: Rep. 327), 1824-62: *Knahinya* (MKFT), 1828: *Knyahinya* (VÜng), 1837: *Knyahinya* (F. 3: 377), 1838: *Knyahina* (Schem. 72), 1851: *Knyahinya* (F. 2: 230), 1856: *Knyachinya* (MOK), 1857-9: *Knahinya* (CU), 1863: *Knyahina* (Hnt), 1870: *Knyahina* (UT), 1872-84: *Knyahina* (HKFT), 1873: *Knyahina* (Hnt), 1877: *Knyahina* (Hnt), 1882: *Knyahina* (Hnt), 1888: *Knyahina* (Hnt), 1892: *Knyahina* (Hnt), 1895: *Knyahina* (Hnt), 1898: *Knyahinya* (Hnt), 1900: *Knyahinya* (Hnt), 1902: *Knyahinya* (Hnt), 1904: *Csillagfalva* (Mező 1999: 195), 1907: *Csillagfalva* (Hnt), 1910: *Княгинина* (ЕКУР), 1913: *Csillagfalva* (Hnt), 1915: *Csillagfalva* (UT), 1918: *Csillagfalva* (UT), 1923: *Kñahynyn*, *Csillagfalva*, *Княгинин*, *Княгиня* (PR), 1925: *Kñahynyna* (PR), 1927: *Kñahiña* (Hnt), 1929: *Kñahynin* (ChM. 524), 1931: *Knahina* (MPR), 1939: *Knyahina*, *Княгиня* (BK. 783), 1941: *Knyahina* (Hnt), 1944: *Knyahina*, *Княгиня* (Hnt), 1946: *Княгинин* (УРСР), 1968: *Княгиня* (ЗО), 1969: *Княгиня* (ИМСУ), 1983: *Княгиня* (ЗО), 1991: *Княгиня* (ТК), 2017: *Княгиня* (ВРУ).

■ *Knyahinya* a 16. század második felében települt, soltsézi alapítású falu a történelmi Ung megyében, az *Ung* folyó felső szakaszán, az egykori zempléni megyehatáron. A *Knyahinya* helységnév ruszin eredetű, Kiss Lajos szerint ez eredetileg hegynév lehetett, s a hegyről vonódott át névátvitellel a lábánál települt falura, vö. 1824-62: *Knahinitza B. hegy* (MKFT), 1863: *Книагиница* (S. 136), 1870: *Кныхуньця* (UT), 1872-84: *Knyahinica* (648 m) (HKFT), 1910: *Knyahinica* (HBÁT). Dujcsak szerint a hegynév a településnévhez képest másodlagos (СМСС. 424). A hegynév az ukr. *княгиня* ‘fejedelemszony, hercegnő, menyasszony’ fn. (СУМ. 4: 198, Hrincsenko 2: 257) ukr. -иця képzős származéka, l. még or. *княгиня* ‘ua.’ (ССЛРЯ. 5: 1076), ukr. N. *княжся* ‘hercegasszony, fejedelemszony, menyasszony’ fn. (Csopaj 151). A főnév személynevesült alakjával kapcsolatban Csucska arról ír, hogy a kárpáti régióban a 16. századtól új, ‘papné, a pap felesége’ jelentése is kialakult, vö. ukr. *Княгиня* női szn. (Csucska 2011: 391). Melich János a helységnévet közvetlenül a méltóságnévet jelentő köznévvel hozza kapcsolatba (Melich HonfMg. 251). Hasonló helységnévvel Ukrajna más területein is találkozunk, vö. *Княгинин*, *Княгинине*, *Княгиничі*, *Княгинівка* (ВРУ, Poszpelov 104). Lucsik a *Княгиня* név kapcsán a településnév mellett egy dülő- és folyónévet is tárgyal, s a víznév esetében egy ősi szláv hagyományt említ, mely szerint a népi szemlélet a vizet, folyót fejedelemszonnak tekinti, s azzal azonosítja (Lucsik 267-8). De nemcsak víz-, hanem számos hegynév is keletkezett az ukr. *князь* ‘fejedelem’ főnévből, vö.

Княжа, Княже hegy a Keleti-Kárpátokban (Haborak 2005: 144). Drăganu szerint a név a középkori román kenézségre utal (Drăganu 366). A 16. századra datált urbárium a faluban *Palaskin Iuan* és *Rezanicz Iuan* nevű lakosokat említ (UC. 115: 79), az 1602-es összeírásban szintén csak ők szerepelnek (UC. 104: 8). Az 1631-es urbárium szerint Knyahinya soltész *Pecso Vasko* és *Kostyan Ivan*. Lakosai és zsellerei *Poluzat, Szavics, Seleb, Ruszin, Jarosov, Flesko, Popimko, Lacs, Ivanov, Sefka, Kostian, Popuv, Kotorman, Saraszin, Lucska* családnevűek (UC. 105: 1). A magyar *Csillagfalva* névváltozat 1904-ben, az országos helységnévrendezés során jött létre hivatalos úton. A névadás alapjául a faluban 1866. június 9-én lehullott több mint 300 kg súlyú meteorkő szolgált (Kiss 2006: 500-1; Mező 1999: 195). 1939-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Княгиня* a történelmi név átvétele.

Kockaszállás, Косино 'település Munkácsról ÉK-re'

1549: *Kofkazallafa, Kozkazallaf* (Dica), 1550: *Kockkazallaffa*, 1552: *Kozkazallafa*, 1554: *Kozkazallas*, 1564: *Koczka Zallas*, 1566: *Koczka Zallas*, 1568: *Koczka Zallas*, 1570: *Kuzkazallafa, Kocka Szalas* (uo.), *Kuszkasalasa* (UC. 18: 22), *Kwzkazallassa* (UC. 18: 23), 1570/1602/1603: *Kwzkazallasa* (UC. 18: 24), 1572: *Koczka Zallas, Koczka Zallassa* (Dica), 1573: *Kochka Zallas, Koczka Zallas*, 1576: *Kwchka Zallassa, Kwezka Zallasa*, 1582: *Kuchka Zallasa, Kucka Zallasa, Kwezka Zallasa*, 1588: *Kuczkazallassa*, 1596: *Kuska Szallasa*, 1599: *Kuzka Szallasa, Kuzka Zallasa, Kuszkaszallasa* (uo.), 17. sz. eleje: *Koczka Szalas* (UC. 88: 9), 1600: *Kuhkazalas, Kuzkazallasa* (Dica), 1609: *Kuczka Zallasa*, 1610: *Kuzkas Zallassa, Kwzkasszallassa* (uo.), 1613: *Kuszkaszallasa* (UC. 18: 25), 1619: *Kuskasallasa* (Dica), 1620: *Kuskasallasa* (uo.), 1622: *Kuzkaszallasa* (UC. 18: 26), 1625: *Kuczkoszallasa* (UC. 18: 28), 1627: *Kockkazallasa* (UC. 18: 30), 1630: *Koczka* (Dica), 1634: *Koczka szallasa* (UC. 101: 73), 1635: *Kaczka Szallasa* (KirK. 8.99), 1645: *Kotzkaszallasa* (Makkai 369), 1688: *Koczka Szállása* (UC. 19: 6), 1690: *Koczka Szállása* (UC. 19: 7), 17. sz. vége: *Kockaszallás* (UC. 6: 32), 1700k.: *Koczka Salasu* (UC. 53: 44), 1702: *Kockaszallás* (UC. 19: 12), 1705: *Koczka Szalas* (UC. 20: 1), 1715: *Koczka Szállás* (MNL), 1718: *Koczka Szalas* (UC. 151: 21), 1720: *Koczka Szállás* (MNL), 1725: *Koczka Szállás* (UC. 124: 5), 1747: *Koczka-Szállás* (GK. 448), 1750: *Kotska Szalas* (MCB), 1773: *Koczka Szállás, Koszinó* (LexLoc. 53), 1782-4: *Koszino* (EKFT), 1788: *Kotzkaszállás* (HT. Div. X. 8: 1), 1790: *Kotzko Szállás* (UC. 166: 32), 1799: *Kockaszállás, Koszena* (Vályi 2: 385), 1800: *Kotzkaszállás, Koszino* (TBER), 1808: *Kockaszállás, Kosynow, Koszino, Kosyno* (Lipszky: Rep. 328), 1824-62: *Kosynow h. Kockaszállás* (MKFT), 1828: *Koczka-Szállás* (VB), 1837: *Kockaszállás, Kosinu* (F. 3: 62), 1838: *Kocka-Szállás* (Schem. 48), 1851: *Kockaszállás, Kosinu* (F. 2: 232), 1856: *Kockaszállás* (*Koszina*) (MOK), 1857-9: *Kockaszállás* (CU), 1863: *Kockaszállás, Koszinó* (Hnt), 1870-1: *Kockaszállás* (MÁT), 1872-84: *Koszino, Kockaszállás* (HKFT), 1873: *Kockaszállás, Kockószállás, Koszinó* (Hnt), 1877: *Kockaszállás, Kockószállás, Koszilnó* (Hnt), 1882: *Kockaszállás, Kockószállás, Koszinó* (Hnt), 1888: *Kockaszállás, Koszilnó* (Hnt), 1892: *Kockaszállás, Kaszéná* (Hnt), 1895: *Kockaszállás* (Hnt), 1898: *Kockaszállás* (Hnt), 1900: *Kockaszállás* (Hnt), 1902: *Kockaszállás* (Hnt), 1907: *Kockaszállás* (Hnt), 1910: *Косино* (EKUP), 1913: *Kockaszállás* (Hnt), 1923: *Kosinovo, Kockaszállás, Косиново* (PR), 1925: *Kosina* (PR), 1927: *Kosina* (Hnt), 1929: *Kosino* (ChM. 550), 1931: *Kosina* (MPR), 1939: *Kockaszállás, Косино* (BK. 785), 1941: *Kockaszállás* (Hnt), 1944: *Kockaszállás, Косино* (Hnt), 1946: *Косине* (URCP), 1968: *Косине* (3O), 1969: *Косине* (IMCU), 1983: *Косине, Косино* (3O), 2017: *Косино* (БРУ).

■ Kockaszállás a 16. század első felében települt kenézi falu a történelmi Bereg megyében, az *Obava* folyó völgyében. Az elsődleges *Kockaszállása* helységnév magyar eredetű, a m. *Kocka-Koczka* (CsnSz. 604, ÚMCsT. 608), ukr. *Кочка* (Csucska 2005: 296, Dujcsak 2003: 149), rom. *Coțca* (Iordan 1983: 153) családnévnek és a birtokos személyjellel ellátott m. *szállás* 'településtől rendszerint távoli emberi lakóhely, tanya, az évnék bizonyos részében lakott hely, havasi pásztorok nyári szálláshelye' (FKnT. 291), 'hely, ahol valaki megszáll; település, többnyire egy személyé vagy családé' (TESz. 3: 661, Tóth 2008: 185) főnévnek az összetételével keletkezett. A főnév magyar jövevényszóként az ukrán nyelvjárásokba is átke-

rült, vö. ukr. N. *салаш* 'szállás, csőszkunyhó' fn. (Csopaj 355), 'pásztor szállás, állatok pihenő- és szálláshelye a legelőn, pásztorkunyhó stb.' fn. (Клепикова 1974: 172-180), a név szerkezete azonban egyértelműen magyar névadókra utal. „Nevét valószínűleg a Koczka nevű családtól vette, mely keletkezése idején telepítő kenéz lehetett” (Lehoczky 3: 364). Sem az 1570-es (UC. 18: 23, 24), sem a 17. század elejére datált urbáriumban nem említene *Kocka* nevűt a faluban. Kenéze ekkor *Elis Mihály*, lakosai *Szkiba Laszlo*, *Parlagh Ferencz*, *Elis Pal*, *Elis Janos*, *Kovacs Janos*, *Csarinka Demeter*, *Lengiel Demeter*, *Babin Sandor*, *Babin Sandor másik*, *Busnyak Janos*, *Parlagh Janos*, *Parlagh Sandor*, *Parlagh Ferencz*, *Parlagh Andri*, *Parlagh Geczy*, *Szkiba Sandor*, *Szkiba Mihál*, *Szkiba Janos*, *Lengiel Elis*, *Lengiel Istvan*, *Dániel Lengiel*, *Parlagh Mihál* (UC. 88: 9), 1613-ban *Beringia Janos* (UC. 18: 25), 1625-ben *Kolbaska Panyko* (UC. 18: 28). A birtokos személyjel a 18. század során lekopott. A -szállás földrajzi köznévi a mai Kárpátalján csak ebben az egy helységnévben fordul elő, ami kivételt képez a kenézi alapítású falvakra jellemző *személynév+falva* szerkezetű nevek csoportjából. A névadás motivációja talán azzal magyarázható, hogy a falu egy korábbi ideiglenes pásztorszállás körül alakulhatott ki. A korábbi ruszin népi, 1946-tól hivatalos *Косино* a magyarhoz képest másodlagos, de szintén személynévre vezethető vissza, s az ukr. *Кос* csn. (Csucska 2005: 289, Regyko 131, Kraszovszkij 87), *Koca* csn. (Dujcsak 2003: 147) birtoklást kifejező -*ин(о)* képzős származéka (vö. Kupcsinszka 1105), jelentése tkp. 'Koszé, Kosz faluja'. Későbbi kenéz nevéből, esetleg a *Kocka* név becézett alakjából származhat. Köznévi eredete talán kevésbé valószínűsíthető, vö. ukr. *кочути* 'kaszálni' (Csopaj 157).

Komlós, Хмільник 'település Ilosvától Ny–DNy-ra'

1341: *Komlos* (DocVal. 92, Gy. 1: 543), 1408: *Komlos* (ZsO. 2/2: 195), 1412: *Komlos* (uo. 3: 556), 1414: *Komlos* (uo. 4: 445), 1423: *Komlos* (uo. 10: 35), 1425: *Komlos* (Iványi 118), 1431: *Komlós* (uo. 120), 1455: *Komlos* (DL. 55581), 1530: *Komlos* (Dica), 1533: *Komlos*, 1543: *Komlos*, 1544: *Komlos*, 1599: *Komlos*, 1600: *Komlos*, *Komloss*, 1620: *Komlos* (uo.), 1645: *Komlos* (UC. 19: 1), 1701: *Komlós* (UC. 11: 26), 1724: *Komlos* (UC. 38: 31), 1733: *Komlos* (UC. 115: 47), 1750: *Komlos* (MCB), 1756: *Komlos* (Kam. 0303: 2), 1760: *Komlos* (BT), 1782-4: *Komlos* (EKFT), 1788: *Komlós* (HT. Div. X. 8: 1), 1790: *Komlos* (UC. 166: 32), 1799: *Komlós* (Vályi 2: 400), 1800: *Komlós* (TBer), 1808: *Komlós*, *Komlóssa* (Lipszky: Rep. 331), 1824-62: *Komlós* (MKFT), 1828: *Komlós* (VB), 1837: *Komlós* (F. 3: 77), 1838: *Komlós* (Schem. 41), 1851: *Komlós* (F. 2: 244), 1856: *Komlós* (*Komlyusi*) (MOK), 1857-9: *Komlós* (CU), 1863: *Komlós* (Hnt), 1870-1: *Komlós* (MÁT), 1872-84: *Komlus*, *Komlós* (HKFT), 1873: *Komlós*, *Komlus* (Hnt), 1877: *Komlós*, *Komlus* (Hnt), 1882: *Komlós*, *Komlus* (Hnt), 1888: *Komlós*, *Komlus* (Hnt), 1892: *Komlós*, *Komlus* (Hnt), 1895: *Komlós* (Hnt), 1898: *Komlós* (Hnt), 1900: *Komlós* (Hnt), 1902: *Komlós* (Hnt), 1907: *Komlós* (Hnt), 1910: *Комлуш* (ЕКУР), 1913: *Komlós* (Hnt), 1923: *Komluš*, *Komlós*, *Комлуш* (PR), 1925: *Komluš* (PR), 1927: *Komluš* (Hnt), 1929: *Chmelnik* (ChM. 38), 1931: *Komluš* (MPR), 1939: *Komlós*, *Комлуш* (BK. 785), 1941: *Komlós* (Hnt), 1944: *Komlós*, *Комлуш* (Hnt), 1946: *Хмільник* (УРСР), 1968: *Хмільник* (ЗО), 1969: *Хмільник* (ІМСУ), 1981: *Хмельник* (TK), 1983: *Хмільник*, *Хмельник* (ЗО), 2017: *Хмільник* (ВРУ).

■ *Komlós* a 14. század első felében települt a történelmi Bereg megyében, a *Borzsova* folyó jobb partján, az ugoccai határon. A *Komlós* helységnév magyar eredetű, a m. *komló* 'karéjos levelű, tüskés szőrű, évelő kúszónövény, melynek tobozszerű termése van' (ÉrtSz. 4: 292, TESz. 2: 537) növénynév -s képzős származékából való (FNESz., *Komlós*), *komlóval* benőtt helyen települt falut jelent. L. még m. *komlós* 'komló termesztésére használt föld' fn. (FKnT. 206), helynévi előfordulására 1212: *Cumulus* hn. (Oklsz). A neve alapján magyar alapítású helység az azonos nevű, a középkorban több községet magába foglaló uradalom központja volt (Lehoczky 3: 367). Lakossága fokozatosan elruszinosodott, Lehoczky a 19. század végén már orosz faluként ír róla (uo.). A korábban használt ruszin *Комлуш* a magyar név átvétele. Az 1946-tól hivatalos ukrán *Хмільник* tükörfordítás a magyarból, l. ukr. N. *хмельник* 'komlóval beültetett tér' fn. (Csopaj 418), ukr. *хмільник* 'komlóföld, komlóültetvény' fn. (Hrincsenko 4: 405, СУМ. 11: 97-8).

Konchháza, Концово
'település Ungvártól DNy-ra'

1348: *Konczhaza* (C. Tóth 2005: 240), 1398: *Konchhaza* (Engel 1985: 1002), 1408: *Konchhaza* (ZsO. 2/2: 110), 1415: *Konchhaza al. nom. Kecsefelde* (Cs. 1: 393), 1416: *Kecsefelde* (ZsO. 5: 486), *Konchhaza* (uo. 5: 632), 1417: *Kecsefeldev* (ZsO. 6: 101), 1422: *Konczhaza* (DL. 25184), 1427: *Konchhaza* (Engel 1989: 157), 1434: *Kecsefelde al. nom. Konczhaza* (DL. 66890), 1440: *Konchhaza* (DL. 13546), 1441: *Konczhaza* (DL. 13641), 1479: *Konczhaza* (ZO. 11: 266), 1550: *Kontzhaza, Konch: haza* (Dica), 1574: *Konczhaza* (uo.), 1600k.: *Konczhaza* (UC. 5: 19), 1619: *Konczháza* (UC. 116: 5a), 1625: *Koncz haza* (Dica), 1682: *Konchháza* (UC. 63: 18), 1685: *Konczháza* (UC. 88: 66), 1690: *Konczhaza* (UC. 63: 22), 1696: *Konczháza* (Dica), 1704: *Koncháza* (UC. 107: 52), 1715: *Konczháza* (MNL), 1718: *Konczháza* (UC. 105: 3), 1718-9: *Konczháza* (UC. 105: 3), 1720: *Konczhaza* (MNL), 18. sz. első fele: *Kontzháza* (BélU), 1764: *Konczhaza* (UC. 147: 218), 1765: *Koncz Háza* (Kam. 0192a), 1773: *Konczháza* (LexLoc. 285), 1780: *Kontzháza* (MCU), 1782: *Koncháza* (UC. 176: 7), 1782-4: *Konczháza* (EKFT), 1789: *Konczháza* (HT. Div. X. 21: 2), 1799: *Konczháza* (Vályi 2: 402), 1800: *Konczháza* (TUng), 1806: *Kontzháza* (UV), 1808: *Konczháza* (Lipszky: Rep. 332), 1824-62: *Konczháza* (MKFT), 1828: *Konczháza* (VUng), 1837: *Konczháza* (F. 3: 372), 1838: *Konczháza* (Schem. 81), 1851: *Konczháza* (F. 2: 245), 1856: *Konczháza* (MOK), 1857-9: *Konczháza* (CU), 1863: *Konczháza* (Hnt), 1870: *Konczháza* (UT), 1872-84: *Koncháza* (HKFT), 1873: *Koncháza* (Hnt), 1877: *Koncháza* (Hnt), 1882: *Koncháza* (Hnt), 1888: *Konczháza* (Hnt), 1892: *Konczháza* (Hnt), 1895: *Konczháza* (Hnt), 1898: *Konczháza* (Hnt), 1900: *Konczháza* (Hnt), 1902: *Konczháza* (Hnt), 1907: *Koncháza* (Hnt), 1910: *Кончаза* (EKYP), 1913: *Koncháza* (Hnt), 1915: *Konczháza* (UT), 1918: *Konczháza* (UT), 1923: *Konchaza, Konczháza, Конхаз* (!) (PR), 1925: *Konchaza* (PR), 1927: *Koncháza* (Hnt), 1929: *Koncovo* (*Koncháza*) (ChM. 538), 1931: *Konchaza* (MPR), 1941: *Koncháza* (Hnt), 1944: *Koncháza* (Hnt), 1946: *Концове* (YPCP), 1968: *Концове* (3O), 1969: *Концове* (IMCY), 1983: *Концове, Концовое* (3O), 1995: *Концово* (BPU), 2017: *Koncovovo* (uo.).

■ *Koncháza* a 14. század első felében települt a történelmi Ung megye déli, síkvidéki részén. A *Koncháza* helységnév magyar eredetű, a m. *Konc* szn.-nek és a birtokos személyjellel ellátott m. *ház* 'lakóhely, otthon' (TESz. 2: 76) főnévnek az összetételével keletkezett, vö. *Konchi* szn. (Sztpt. KritJ. 1: 43, ÁSzt. 467), *Konch*, *Conch*, *Kunch* szn. (ÁSzt. 467), 1327: *Joh. Kunch dict.* szn. Ungban (Slíz 2017: 305). A névadó személyt nem ismerjük, a falu alapítója, birtokosa vagy első lakója lehetett. Stanislav a személynevet szláv eredetűnek tartja, vö. or. *Концинь* szn. (Tupikov 585, Stanislav 2: 279). Kázmér Miklós a *Konc* családnév kapcsán azonban nem tartja kizártnak a m. *konc* 'húsdarab, falat, csont; zsákmány, préda' főnévből (TESz. 2: 545) való eredeztetését sem, vö. *Konc* csn. (CsnSz. 612-3, ÚMCsT. 621). A TESz. az ÁSzt. említett személyneveit szintén ebből magyarázza. A település párhuzamos neveként a 15. század első felében a *Kecsefelde~Kecsefölde* névalak is feltűnik, ami a helység tulajdonosának a változásával lehet kapcsolatban, vö. m. *Kecche, Ceche* szn. (ÁSzt. 453), ill. m. *föld* 'megművelt mezőgazdasági terület' fn. (TESz. 1: 964-5). Az 1408-22 közötti években többször is a leleszi konvent elé idézik *Kecsefelde-i* (máshol *Kecsehorka-i*) *Conch/Konch* (*dictus*) *János*-t peres ügyekben (ZsO. 2/2: 110, 5: 486, 6: 183, 9: 383). Ugyanezt a személyt máshol *Iohannes Konch de Konchhaza* néven is említik (ZsO. 6: 238), minden bizonnyal a település névadójának a leszármazottja lehet. A hivatalos ukrán *Концово* tudatos szlávosítás eredménye (FNESz., *Koncháza*), ami a *Konc* szn. ukr. *-ov(o)* képzős származéka (vö. Kupcsinszka 810). A magyar többségű helység a 90-es években a közeli Botfalvától eltérően nem kapta vissza kétrészes, történelmi magyar nevét.

Korláthelmec, Холмець
'település Ungvártól DK-re'

1313: *Helmech* (AOkl. 3: 233), 1334: *Helmuch* (AO. 3: 90), 1360: *Hubkahelmeche* (ComUng. 24), 1381: *Helmech* (DL. 52355), 1392: *Helmuch* (Sztáray 1: 494), 1398: *Helmech* (Engel 1985: 999), 1402: *Helmech* (Perényi 187), 1411: *Helmech* (ZsO. 3: 268), 1413: *Hel-*

mech (uo. 4: 280), 1415: *Helmech* (uo. 5: 199), 1421: *Helmech* (Perényi 189), 1427: *Helmech* (Engel 1989: 156), 1430: *Helmech* (DL. 54693), 1543: *Hutka helmecz* (Dica), 1550: *Nag: Helmech*, Kiss: *Helmech*, 1552: *Nagh helmecz*, *Kys helmecz*, 1557: *Kys helmecz*, *Nagh helmecz*, 1574: *Hwpka helmecz*, *Korlath helmecz* (uo.), 1600k.: *Hupka Helmech*, *Korlat Helmech* (UC. 5: 19), 1625: *Korláthelmecz*, *Hupka Helmech* (Dica), 1631: *Putka Helmech* (UC. 105: 1), 1684: *Putka Helmech* (UC. 42: 65), 1690: *Pupka Helymech* (UC. 2: 13), 1691: *Pupka Helmech* (UC. 54: 67), *Putka-Helmech* (UC. 157: 66), 1692: *Pupka Helmech* (UC. 155: 6), 1693: *Puka Helmech* (UC. 44: 26), 1694: *Pupka Helmech* (UC. 42: 71), 1696: *Pupka kollat Helmech* (Dica), 18. sz. eleje: *Pupka Helmech* (UC. 110: 73), 1701: *Pupka Helmech* (UC. 54: 80), 1705: *Pupka Helmech* (UC. 54: 81), 1715: *Helmech* (MNL), 1718-9: *Helméc* (UC. 105: 3), 1720: *Pupka Helmech* (MNL), 1724: *Helmech* (UC. 39: 91), 18. sz. első fele: *Kollát=Helymech* (BéIU), 1756: *Papka Helmech*, *Kollat Helmech* (UC. 126: 43), 1765: *Putka Helmech* (Kam. 0192a), 1773: *Helmech* (LexLoc. 285), 1780: *Kollat Helmetz* (MCU), 1782-4: *Putka Helmech* (EKFT), 1788: *Puska (!) Helmech* (HT. 0021:1), 1789: *Pupka Helmech* (HT. Div. X. 21: 2), 1799: *Helmech* (Vályi 2: 159), 1800: *Putka Helmech* (TUng), 1806: *Korlát-Helmetz* (UV), 1808: *Helymech*, *Helmech*, *Hlmech*, *Homech* (Lipszky: Rep. 236), 1824-62: *Putka Helmech* (MKFT), 1837: *Korláth-Helmech és Putka-Helmech* (F. 3: 371), 1838: *Pupka-Helmech* (Schem. 82), 1851: *Korláth-Helmech és Putka-Helmech* (F. 2: 99), 1856: *Helmech-Putka* (MOK), 1857-9: *Putka-Helmech* (Homech) (CU), 1863: *Putka-Helmech*, *Korláth-Helmech*, *Chomech* (Hnt), 1870: *Putka Helmech* (UT), 1872-84: *Putka Helmech*, *Korlát-Helmech* (HKFT), 1873: *Helmech* (Putka-), *Korlát-Helmech* (Hnt), 1877: *Helmech* (Putka-), *Korlát-Helmech* (Hnt), 1882: *Helmech* (Putka-), *Korlát-Helmech* (Hnt), 1888: *Putka-Helmech*, *Korlát-Helmech* (Hnt), 1892: *Putka-Helmech*, *Korlát-Helmech* (Hnt), 1895: *Putka-Helmech* (Hnt), 1898: *Putka-Helmech* (Hnt), 1900: *Putka-Helmech* (Hnt), 1902: *Putkahelmech* (Hnt), 1904: *Korláthelmecz* (Mező 1999: 314), 1907: *Korláthelmecz* (Hnt), 1910: *Хомець* (EKYP), 1913: *Korláthelmecz* (Hnt), 1918: *Korláthelmecz* (UT), 1923: *Cholmech*, *Putkahelmech*, *Холмець*, *Холмиць* (PR), 1925: *Cholmech* (PR), 1927: *Chomech* (Hnt), 1929: *Chlumec* (*Helmech*) (ChM. 433), 1931: *Chomech* (MPR), 1941: *Korláthelmecz* (Hnt), 1944: *Korláthelmecz* (Hnt), 1946: *Холмець* (YPCP), 1968: *Холмець* (3O), 1983: *Холмець*, *Холмец* (3O), 1985: *Холмец* (TK), 2017: *Холмець* (BPY).

■ Korláthelmec a 14. század elején települt Ungban, a megye sík és hegyvidéki részének a határán. Az elsődleges *Helmech* helységnév szláv eredetű, a név a szl. **chъlmъ* 'halom' fn. (ЭССЯ. 8: 138-9, Šmilauer 82) kics. képzős **chъlmъсь* 'kis halom' alakjának a származéka. A névadó az a 304 m magas domb, amelynek a délnyugati nyúlványánál települt a falu, vö. 1782-4: *Helmech* hegy (EKFT), 1824-62: *Putka hegy* (MKFT), 1872-84: *Putka Helmech* (HKFT). A 16. század közepén az összeírások két *Helmech* nevű települést említene, amiket előbb a méretre utaló *Nagy--Kis-* jelzőkkel különböztettek meg, majd a személynévi *Korlát-* és *Hupka-* előtagok kerültek a nevekbe, vö. 1355: *Hupk* szn. (Slíz 2017: 103), 1570: *Paulus, Giórgi és Joan. Hupka* Nagylucskán (UC. 18: 24), 1691: *Hupka* csn. (UC. 54: 67) a szomszédos Köbléren. A két falu idővel egybeépült *Putkahelmech* néven. 1904-ben, az országos helységnévrendezés során a név előtagját a korábbi *Korlát-*ra változtatták (Mező 1999: 314), ami a *Korláth* családra, a falu középkori földesuraira utal, vö. m. *Korlát*, *Korláth* csn. (CsnSz. 620-1, ÚMCsT. 629), ukr. *Корлат* csn. (Csucska 2005: 286). Ezt Kázmér Miklós a német *Konrád* név származékának tartja (CsnSz. 620-1), Melich János szerint viszont a lat. *Conradus* magyar megfelelője (Melich 1907: 168-9). Csucska azonban ezeket elutasítva a családnév alapjának a m. *korlát* 'karfa, mellvéd' főnevet (TESz. 2: 576) tekinti (Csucska uo.). A *Putkahelmech* név előtagja szintén személynévi eredetű, l. m. *Putka* csn. (ÚMCsT. 1041), esetleg ukr. *Пупко* csn. (Csucska 2005: 473). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Холмець* tudatos szlávósítás eredménye (Kiss 1992a: 39) a jelzői tag elhagyásával.

Koszoverh, Kociв Bepx 'település Ökörmeztől DK-re'

1929: *Kosov Vrch* (ChM. 550), 1940: *Koszoverh, Косоверхъ* (BK. 1922, KK. 50: 5), 1944: *Koszoverh, Косоверхъ* (Hnt), 1968: *Kociв Bepx* (3O), 1969: *Kociв Bepx* (IMCY), 1977: *Kocov Bepx* (TK), 1983: *Kociв Bepx, Kocov Bepx* (3O), 2017: *Kociв Bepx* (BPY).

■ Koszovverh a 20. század első felében települt tanya a máramarosi Verhovinán, Negrovec határában. A *Koszovverh* helységnév ruszin eredetű, hegynévből keletkezett névátvitellel. A falut a 902 m (más adatok szerint 856 m) magas *Koszov verh* hegyről nevezték el, vö. 1864: *Koszu verch* (PestyM), *Косовъ верхъ*, *Kosuv verch* (Kat.), 1870-1: *Koszov verch* (MÁT), 1872-84: *Kosov vrch* (HKFT), 1941: *Kosuv vrch* (MKF), 1977: *Косов-Верх* (TK). A hegynév előtagja talán a szl. **kosъ* 'rigó, feketerigó' fn. (Šmilauer 97), ukr. N. *кось* 'ua.' fn. (Csopej 158) vagy az ukr. *Кос* csn. (Csucska 2005: 289, Regyko 131, Kraszovszkij 87), *Коса* csn. (Dujcsak 2003: 147) birtoklást kifejező, hímnemű -*ов* képzős származéka, utótagja az ukr. *верх* 'tető, hegytető' fn. (CYM 1: 334). Ugyanakkor talán az sem zárható ki, hogy a hegynév előtagja az ukr. *коций* 'ferde' mn. (CYM. 4: 304-5), aminek a *ű* hangja hasonult a *верх* v-jéhez. Ebben az esetben a hegy formája szolgálhatott a névadás alapjául. A hivatalos ukrán *Kociš Bepx* a történelmi név ukránosított változata. Negrovec külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Kosztrina, Кострина 'település Nagybereznától ÉK-re'

1409?: *Kozterna* (Sztáray 2: 76), 1555: *Koztrjyna* (Dica), 1574: *Kozthrina* (uo.), 16. sz.: *Nagy Kostrina*, *Kis Kostrina* (UC. 115: 79), 1602: *Nagi Kostrina*, *Kis Kostrina* (UC. 104: 8), 1603: *Nagi Kostrina*, *Kws Kostrina* (UC. 104: 9), 1619: *Koztrjyna* (UC. 116: 5a), 1623: *Kosztrina* (UC. 116: 5b), 1625: *Koztrina* (Dica), 1631: *Kosztrina* (UC. 105: 1), 1684: *Kosztrina* (UC. 31: 12), 1685: *Kosztrina* (UC. 88: 66), 1690: *Kosztrina* (UC. 63: 22), 1691: *Kosztrina* (UC. 157: 66), 1715: *Kosztrina* (MNL), 1718-9: *Kosztrina* (UC. 105: 3), 1720: *Kosztrina* (MNL), 18. sz. első fele: *Kosztrina* (Bélu), 1727-8: *Kosztrina* (UC. 105: 4), 1735: *Kosztrina* (UC. 72: 40), 1741: *Kosztrina* (GK. 57), 1747: *Kosztrina* (GK. 68), 1752: *Kosztrina* (UC. 72: 41a), 1765: *Kosztrina* (Kam. 0192a), 1770-2: *Kosztrina* (Motzel), 1773: *Kosztrina* (LexLoc. 287), 1777: *Kosztrina* (UC. 3: 34), 1780: *Kosztrina* (MCU), 1782-4: *Kosztrina* (EKFT), 1788: *Koztrjyna* (HT. 0021:1), 1789: *Kosztrina* (HT. Div. X. 21: 2), 1799: *Kosztrina*, *Kosztjova* (Vályi 2: 418), 1808: *Kosztrina*, *Kostrina*, *Kostryna* (Lipszky: Rep. 340), 1824-62: *Kostrina h. Kosztrina* (MKFT), 1828: *Kosztrina* (VUng), 1837: *Kosztrina* (F. 3: 377), 1838: *Kosztrina* (Schem. 72), 1851: *Kosztrina* (F. 2: 253), 1856: *Kosztrina* (MOK), 1857-9: *Kostrina* (CU), 1863: *Kosztrina* (Hnt), 1870: *Kosztrina* (UT), 1872-84: *Kosztrina* (HKFT), 1873: *Kosztrina* (Hnt), 1877: *Kosztrina* (Hnt), 1882: *Kosztrina* (Hnt), 1888: *Kosztrina* (Hnt), 1892: *Kosztrina* (Hnt), 1895: *Kosztrina* (Hnt), 1898: *Kosztrina* (Hnt), 1900: *Kosztrina* (Hnt), 1902: *Kosztrina* (Hnt), 1904: *Csontos* (Mező 1999: 202), 1907: *Csontos* (Hnt), 1910: *Kocmpuna* (EKYP), 1913: *Csontos* (Hnt), 1915: *Csontos* (UT), 1918: *Csontos* (UT), 1923: *Kostryny*, *Csontos*, *Кострины* (PR), 1925: *Kostriny* (PR), 1927: *Kostrina* (Hnt), 1929: *Kostrina* (ChM. 553), 1931: *Kostrina* (MPR), 1939: *Csontos*, *Космпуна* (BK. 783), 1941: *Csontos* (Hnt), 1944: *Csontos*, *Кострина* (Hnt), 1946: *Космпуна* (УРСР), 1968: *Космпуна* (30), 1983: *Кострина* (30), 1991: *Кострина* (TK), 2017: *Кострина* (БРУ).

■ Kosztrina a 16. század közepén települt a történelmi Ung megyében, az *Ung* folyó felső szakaszán. A *Kosztrina* helységnév ruszin eredetű, talán személynévből keletkezett, s az ukr. *Космпа*, *Космпуна* csn. (Csucska 2005: 292), m. *Kosztra* csn. (Hajdú 637), rom. *Costru* szn. (DOR. 250) birtoklást kifejező ukr. -*ун(a)* képzős származéka (vö. Kupcsinszka 1093), jelentése tkp. 'Kosztráé, Kosztra faluja', vö. 1700: *Kosztrin Janos* Ruszkocon (UC. 19: 9). A **Kosztra*, **Kostrъ*, **Kostro* személynévből ukrán nyelvterületen számos helynév keletkezett (Sulyhacs 2015: 64). Sulyhacs a személynevet az or. N. *компá* 'kötekedő, heves ember' fn.-ből magyarázza (uo. 64-5). Köznévi származtatása sem zárható ki egyértelműen, vö. ukr. *коштеп* 'öl (farakás), kazal' fn. (CYM 4: 307), or. *коштеп* 'ua.' (ССЛРЯ. 5: 1516). Az 1409-ben említett, embereivel Csértészen garázdálkodó oláh Vancs kenéz nevében szereplő *Kozterna* település talán más helységre vonatkozik, a 16. századig ugyanis nem találkozunk újra a településnév említésével, vö. 1409: *Vanch de Kozterna* (Sztáray 2: 76). 16. század végi, 17. század eleji összeírásokban *Kis-* és *Nagykosztriná*-t említenek, ezek az Ung-völgyben települt falu különálló részeit jelölhették (UC. 115: 79). A 16. századra datált urbárium Nagykosztrinán *Saczýko Iuan*, *Crewetula*? *Hricz*, *Lenart Mikola*, *Lenart Battýko*, *Huszný Lazar*, *Milkanicz*

Iuan, Haljko Martin, Kiskosztrínán pedig *Pahuta Homa, Sipo Sinko, Busko Sinko* és *Oros Lazur* nevű lakosokat említ (uo.). Víznevi eredete minden bizonnyal kizárható, az 1631-ben adatolt *Kosztrenka* pataknév a helységnév kicsinyítő képzős származéka (UC. 105: 1), akárcsak a patak mai, a helységnévhez képest szintén másodlagos *Kosztrinszkij* 'az Ung b. á. Kosztrina (Кострино) h.' 1824-62: *Kostrincki Bach* (K2), 1860: *Kosztrinczi* (S. 134), 1865: *Kosztrinai csermely* (Hunfalvy 3: 340), 1935: *Kostrinskyj, Костринський* (W. 43, 61), 1979: *Костринський* (СГУ 276) neve (Sebestyén 2017a: 156), ami a *Kosztrina* név -ськ(ий) mn. képzős alakja, jelentése tkp. 'Kosztrinai (patak)'. Az 1631-es urbárium szerint Kosztrina és Rosztoka soltésza *Levcsak Ztecz* és *Mihalo Csukalo*, a batyko *Pap Vasil*. A lakosok és zsellérek *Zmovics, Krivosov, Kulinitz, Ulics, Kloba, Pahuta, Szemacsin, Ztecsin, Melko, Spenicsnik, Hricsov, Zavics, Miskovits, Csehanits, Malkanits, Kohan, Mihalko, Busko, Hricsikov, Levcsak, Silicz, Bistey, Stesicsat, Ztecs, Rudnicska, Krolík, Homov, Rakocsi, Thoratov, Popov, Krivota, Kuzma, Hamin, Ruszin, Kopcsa, Holomso, Hricsko, Zlovanin, Litvan, Ivancsat, Hrudicsko, Jacsicskovics, Bacsulka, Sep, Maximov, Popcsó, Maszin, Lahan, Vataszkat, Litvinov, Galkanits* családneveket viseltek (UC. 105: 1). A település nevét 1904-ben, a helységnévrendezés során – téves etimológia alapján – *Csontos*-ra változtatták, ugyanis kapcsolatba hozták az ukr. *кiсь* 'csont' (СУМ 4: 170) főnévvel (Mező 1999: 202). A hivatalos ukrán *Кострина* a történelmi név átvétele.

Kosztrinarosztoka, Костринська Розтока

'település Nagybereznától ÉK-re'

1631: *Rosztoka* (UC. 105: 1), 1671: *Kosztrina Rosztoka* (UC. 63: 16), 1770-2: *Kosztrina Rosztoka* (Motzel), 1782-4: *Kosztrina Rosztoka* (EKFT), 1800: *Rosztoka* (TÜng), 1808: *Rosztoka (Kosztrina-), Kostryná-Rosztoka* (Lipszky: Rep. 564), 1824-62: *Rosztoka Kostrina h. Rosztoka Kosztrina* (MKFT), 1857-9: *P. Kl. Rostoka-Kostrina, P. Gr. Rostoka-Kostrina* (CU), 1860: *Nyizsnyi Rosztoka, Visni Rosztoka* (S. 133), 1870: *Nyizsnyi Rosztoko, Visnyi Rosztoko* (UT), 1871: *Rosztoka-Kosztrina pusztá* (MRT. 152), 1872-84: *Nižna Rostoka Kostriná, Vižna Rostoka Kostriná* (HKFT), 1873: *Kosztrina (Rosztoka-)* (Hnt), 1877: *Rosztoka* (Hnt), 1882: *Rosztoka* (Hnt), 1888: *Rosztoka* (Hnt), 1892: *Rosztoka telep* (Hnt), 1898: *Rosztoka* (Hnt), 1900: *Rosztoka* (Hnt), 1907: *Alsórosztoka, Felsőrosztoka* (Hnt), 1910: *Ростокa* (нуж. i виж.) (ЕКУР), 1913: *Alsórosztoka, Felsőrosztoka* (Hnt), 1918: *Alsórosztoka, Felsőrosztoka* (UT), 1925: *Niž. Roztoky, Vyž. Roztoky* (PR), 1929: *Rosztoka Nižni, Rosztoka Vyšni* (ChM. 1086), 1940: *Alsórosztoka, Felsőrosztoka, Нижня Ростокa, Вышня Ростокa* (BK. 1926), 1944: *Alsórosztoka, Felsőrosztoka, Нижня Ростокa, Вышня Ростокa* (Hnt), 1946: *Костринська Розтока* (УРСР), 1968: *Костринська Розтока* (ЗО), 1983: *Костринська Розтока, Костринская Ростокa* (ЗО), 2017: *Костринська Розтока* (ВРУ).

■ Kosztrinarosztoka a 17. század elején települt, soltészai alapítású falu a történelmi Ung megyében, Kosztrina határában. Az elsődleges *Rosztoka* helységnév ruszin eredetű, az ukr. *ростокa, ростік, ростокa-розтік, розтока* 'két ágra oszló vagy két ág egyesüléséből keletkező vízfolyás' fn. (СУМ. 8: 825, 827, Hrincsenko 4: 534, Sztripszky 1924/2007: 119) származéka, l. még szl. **orz-toka > rostoka* 'együttfolyás, folyóág' fn. (Šmilauer 182). A helységnév motivációja a falu földrajzi fekvésével van kapcsolatban, ugyanis a *Viska* patak és az *Ung* folyó egyesülésénél található. Konkrét víznevi származtatása is szóba jöhet, vö. *Rosztokij* 'a Viska b. á. Kosztrinarosztoka (Костринська Розтока) h.' 1824-62: *Rostoki Bach* (MKFT), 1860: *Rosztjanszky Potok* (S. 133), 1935: *Rosztokj, Розтоцький* (W. 43, 63), 1979: *Розтіцький* (СГУ 471). A pataknév melléknévi formája – tkp. 'Rosztokai(-patak)' – azonban a víznev másodlagosságára utal. A település a 20. század elején két különálló tanyából állt (*Alsó- és Felsőrosztoka*), a két települést 1945 után *Костринська Розтока* néven egyesítették. A 17. századtól használatos *Kosztrina*- előtag a szomszédos, az Ung túlsó, jobb partján fekvő anyatelepülésre utal (vö. Bölcseki 150-2), Rosztokát ugyanis minden bizonnyal kosztrinai lakosok alapították. Az 1631-es urbárium Kosztrinával együtt említi. Rosztokán két egész helyes lakos szerepel, *Gnedan Andrei* és *Szemacsin Homa* (UC. 105: 1). A hivatalos ukrán *Костринська Розтока* előtagja a *Kosztrina* helységnév nőnemű ukr. -ськ(a) melléknévképzős alakja, jelentése tkp. 'Kosztrinai-Rosztoka'.

Kosztovapásztély, Костева Пастіль
'település Nagybereznától DK-re'

1588: *Kosztova Pasztély* (Dezső 265), 16. sz.: *Kostoŭa pastilj* (UC. 115: 79), 17. sz.: *Kosztova Pasztély* (UC. 115: 84), 1602: *Kostova Pastil* (UC. 104: 8), 1603: *Kostowa Paztil* (UC. 104: 9), 1623: *Kosztrina Pasztély* (UC. 116: 5b), 1631: *Kostyova paztél* (UC. 105: 1), 1671: *Kosztova Pasztély* (UC. 63: 16), 1684: *Kosztova Pasztély* (UC. 31: 12), 1690: *Kosztova Pasztély* (UC. 63: 22), 1691: *Kosztova Pasztély* (UC. 157: 66), 1696: *Kosztóva Pasztily* (Dica), 1701: *Kosztowa Pasztély* (UC. 115: 27), 1711: *Kosztova Pasztély* (UC. 63: 28), 1715: *Kosztova Pasztély* (MNL), 1718-9: *Kosztova Pásztély* (UC. 105: 3), 1720: *Kosztilya Pasztély* (MNL), 18. sz. első fele: *Kosztova Pásztély* (BélU), 1741: *Kosztova Pasztily* (GK. 48), 1764: *Kosztova Pasztély* (UC. 147: 218), 1765: *Kosztova Pasztelly* (Kam. 0192a), 1773: *Kostyava Pasztely* (LexLoc. 286), 1777: *Kostyova Pásztély* (UC. 3: 34), 1780: *Kosztova Kasztely* (!) (MCU), 1782-4: *Paszthely Kostowa* (EKFT), 1788: *Pasztély* (HT. 0021:1), 1789: *Pasztély* (HT. Div. X. 21: 2), 1799: *Kosztolna Pasztely* (Vályi 3: 25), 1800: *Kosztelna Pasztély* (TUng), 1808: *Pasztély (Berezna- aliis Kostowa-), Kostowá* (Lipszky: Rep. 497), 1824-62: *Kostowa Pasztél h. Kostova Pasztély* (MKFT), 1828: *Kosztova-Pásztély* (VUng), 1837: *Kosztova Pásztély* (F. 3: 378), 1838: *Pasztely-Kosztova* (Schem. 73), 1851: *Pasztély (Kosztova)* (F. 3: 200), 1863: *Kosztova-Pásztély* (Hnt), 1870: *Kosztova Pásztély* (UT), 1872-84: *Kostyova Pasztély* (HKFT), 1873: *Pásztély (Kosztova-)* (Hnt), 1877: *Pásztély (Kosztova-)* (Hnt), 1882: *Pásztély (Kosztova-)* (Hnt), 1888: *Kosztova-Pásztély* (Hnt), 1892: *Kosztova-Pásztély* (Hnt), 1895: *Kosztova-Pásztély* (Hnt), 1898: *Kosztova-Pásztély* (Hnt), 1900: *Kosztova-Pásztély* (Hnt), 1902: *Kosztovapásztély* (Hnt), 1903: *Nagypásztély* (Mező 1999: 202), 1907: *Nagypásztély* (Hnt), 1910: *Костьова Пастиль* (EKYP), 1913: *Nagypásztély* (Hnt), 1915: *Nagypásztély* (UT), 1918: *Nagypásztély* (UT), 1923: *Pastil Kost'ova, Kosztovapásztély, Костьова Пастиль* (PR), 1925: *Pastel Kost'ova* (PR), 1927: *Kost'ova Pastely* (Hnt), 1929: *Pastil Kost'ova* (ChM. 942), 1931: *Kostova Pastely* (MPR), 1939: *Kosztovapásztély, Костова Пастель* (BK. 783), 1941: *Kosztovapásztély* (Hnt), 1944: *Kosztovapásztély, Костова Пастель* (Hnt), 1946: *Костева Пастиль* (URCP), 1968: *Костьова Пастиль* (3O), 1983: *Костева Пастиль, Костева Пастиль* (3O), 2017: *Костева Пастиль* (BPU).

■ Kosztovapásztély a 16. század második felében települt a történelmi Ung megyében, az Ung bal oldali ágának, a *Velikij* pataknak a völgyében. A *Pásztély* helységnév valószínűleg ruszin eredetű, magyarázatához l. *Begengyátpásztély* szócikkét. A *Kosztova-* előtag az ukr. *Косм'* csn. (Dujcsak 2003: 148), ukr. *Костя* csn. (Csucska 2005: 292) vagy a *Костя* kn. birtoklást kifejező nőnemű ukr. *-os(a)* képzős származéka, l. még m. *Kosztya* csn. (UMCsT. 637), s a falu alapító soltszára utalhat. A keresztnév a *Костянтин* 'Konstantin' kn. (Csorfej 158, Kerszta 117) becézett alakja. A 16. századból származó urbárium szerint a falu több lakója *Kostj* keresztnévet visel: *Miho Fettyko, Hnostik Stecz, Gaczio Stemko, Koboka Kostj, Lotia Kostj*, a soltsz *Maczega Vaszilj* (UC. 115: 79), talán egyikük lehetett a névadó. 1623-ban tévesen *Kosztrina Pasztély* néven említik, *Kosztrina* falu ugyanis a falutól távol fekszik. 1631-ben *Kosztovapásztély* soltszjai *Soltész Fedko, Macseja Fedor* és *Pleyin Ivasko*. Egész és féltelkes lakosai, valamint zsellérei *Ramba, Hlivka, Zaraz, Mihoviat, Log, Kopoviat, Lat, Zilnik, Gacs, Fedorjat, Lopalcinics, Macseyga, Kokos, Kristan, Knes, Hlinka, Mikulcsin, Jaczko, Fetsko, Osztasov, Mihovics, Lotovics, Sayrhoa, Zabelnikov, Kulik, Csocsubics, Palad* családnevűek (UC. 105: 1). A helység nevét 1903-ban, az országos helységnévrendezés során *Nagypásztély*-ra változtatták, mivel a *Pásztély* nevet viselő települések közül ez volt a legnagyobb (Mező 1999: 202). A *Nagy-* jelző a szomszédos *Kispásztély* (*Пастільки*) nevének előtagjával állt korrelációban. 1939-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Костева Пастіль* a történelmi név ukránosított változata.

Kotilnica, Котельниця
'település Volóctól ÉNy-ra'

1634: *Kotilnicza* (UC. 101: 73), *Kotilniczna* (UC. 95: 27), 1635: *Kotilnicza* (KirK. 8.99), 1645: *Kosztelnica* (Dezső 258), *Kotilniczna* (Makkai 345, UC. 19: 1), 1648: *Kotilnicza* (UC.

53: 18), 1649: *Katilnicza* (UC. 53: 29), 1673: *Kotelnicza* (UC. 53: 19), 1688: *Katilnicza* (UC. 112: 10), 1690: *Kotilnicza* (UC. 19: 7), *Kotilniczna* (UC. 5: 15), 1691: *Kotilnicza* (UC. 53: 22), 1693: *Kotilnicza* (UC. 53: 23), 1699: *Kotilnicza* (UC. 19: 8), 17. sz. vége: *Kotilnicza* (UC. 20: 25), 1700: *Kotilnicza* (UC. 53: 25), 1702: *Kotilnicza* (UC. 19: 12), 1704: *Kotilnicza* (UC. 19: 15), 1715: *Kotilnicza* (MNL), 1718: *Kotilnicza* (UC. 151: 21), 1720: *Kotilnisna* (MNL), 1722: *Kotilnicza* (UC. 53: 29), 1725: *Kotilniczna* (UC. 124: 3), 1729: *Kotilnicza* (UC. 53: 30), 1747: *Kotilnicza* (GK. 462), 1750: *Kotilnitsa* (MCB), 1760: *Kotilnicza* (BT), 1770-2: *Kotilnischna* (Motzel), 1773: *Kotilnicza*, *Kotilniczny* (LexLoc. 54), 1782-4: *Kotilnicza* (EKFT), 1788: *Kotilnitza* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Kotilnicza* (Vályi 2: 419), 1800: *Kotilnicza*, *Kotilniczni* (Tber), 1808: *Kotilnicza*, *Kotilničny* (Lipszky: Rep. 340), 1824-62: *Kotelnitza h. Kotelnicza* (MKFT), 1837: *Kotilnicza* (F. 3: 63), 1838: *Kotilnicza* (Schem. 48), 1851: *Kotilnicza* (F. 2: 253), 1856: *Kotilnicza* (MOK), 1857-9: *Kotilniczna* (CU), 1863: *Kotilnicza* (Hnt), 1870-1: *Kotilnicza* (MÁT), 1872-84: *Kotilniczni* (HKFT), 1873: *Kotilnica*, *Kosilymica* (Hnt), 1877: *Kotilnica*, *Kosilynica* (Hnt), 1882: *Kotilnica*, *Kosilymica* (Hnt), 1888: *Kotilnicza* (Hnt), 1892: *Kotilnicza*, *Kosilynica* (Hnt), 1895: *Kotilnicza* (Hnt), 1898: *Kotilnicza* (Hnt), 1900: *Kotilnicza* (Hnt), 1902: *Kotilnicza* (Hnt), 1904: *Katlanfalu* (Mező 1999: 202), 1907: *Katlanfalu* (Hnt), 1910: *Котильница* (EKUP), 1913: *Katlanfalu* (Hnt), 1923: *Kotylnica*, *Katlanfalu*, *Котильница*, *Котильничный* (PR), 1925: *Kotelnica* (PR), 1927: *Kotylnica* (Hnt), 1929: *Kotelnice* (ChM. 555), 1931: *Kotylnica* (MPR), 1939: *Kotilnica*, *Котильница* (BK. 785), 1941: *Kotilnica* (Hnt), 1944: *Kotilnica*, *Котильница* (Hnt), 1946: *Котельница* (YPCP), 1968: *Котельница* (3O), 1983: *Котельница*, *Котельница* (3O), 2017: *Котельница* (BPU).

■ *Kotilnica* a 17. század elején települt a történelmi Bereg megyében, a *Latorca* felső szakaszán, a galíciai határon. Az 1634-es urbárium új faluként említi (UC. 101: 73), de a telepítése nem lehetett sikeres, mert Rákóczi György 1645. április 6-án kenézséget adott Petroszovics Sándornak és Demeternek, valamint fiaiknak, hogy a *Kotelnica* nevű puszta falut alapítsanak (UC. 19: 1, Lehoczky 3: 369-70). A *Kotilnica* helységnév ruszin eredetű, az ukr. *котел* 'katlan, kazán, kondér, üst, tartály' fn. (Hrincsenko 2: 292, Csopaj 158, CYM. 4: 309), 'katlan, völgy a hegyi kaszálon, mélyedés a hegyen' fn. (Maruszenko 232, Haborak 2005: 153), *котельний* 'katlanos' mn. (CYM. 4: 309) ukr. *-иця* helynévképzős származéka, vö. ukr. N. *котыльница* 'katlan' fn. (CMCC. 435). A név a falu fekvésére utal, ugyanis egy medencében, a *Latorca* katlanszerű völgyében jött létre. 1645-ben a kenézek mellett *Petroszovics Ivan*, *Paskovicsz Koszt*, *Pitoronovics Jurko*, *Pitoronovics Herman*, *Mikolis Hricz*, *Mikolis Andri*, *Proszivics Matyi*, *Proszevics Timko*, *Ratkovics Iván*, *Ratkovics Fedor*, *Kurtakovics Pavel*, *Kurtakovics Klin*, *Leptikovics Vaszil*, *Szoroczinicz Filip*, *Parkovics Ivan*, *Teremballo Iván*, *Paskovics Choma* adózik a faluban (UC. 19: 1). 1648-ban a kenézség már a *Kundratouich*, illetve *Kondrát* családnál van (UC. 53: 18), akik a 17-18. század során viselik a kenézséget. 1904-ben, az országos helységnévrendezés során a helység nevét *Katlanfalu*-ra magyarosították (Mező 1999: 202). 1939-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Котельница* a történelmi név átvétele.

Kovácsó, Квасово

'település Beregszásztól K-re'

1295: *Koazou* (Gy. 1: 543), 1390: *Kovazov*, *Koazow* (Sztáray 1: 489, 491), 1398: *Kowazo* (ZsO. 1: 573), 1402: *Kowazzo* (Perényi 134), 1406: *Kouazo* (ZsO. 2/1: 581), 1414: *Kouazou* (ZsO. 4: 445), 1416: *Kouazo* (DL. 220896), 1417: *Kowazow* (ZsO. 6: 91), 1418: *Kowazo* (ZsO. 6: 368), 1419: *Kowazow* (ZsO. 7: 147), 1422: *Kouazo* (ZsO. 9: 116), 1424: *Kowazo* (ZsO. 11: 131), 1425: *Kovazo* (ZsO. 12: 81), 1449: *Kowazo* (DL. 14275), 1461: *Kowazo* (DL. 72044), 1461/85: *Kowazo* (DL. 72044), 1462: *Kowazo* (DL. 15739), 1473: *Kovazo* (DL. 72044), 1477: *Kovazo* (DL. 72044), 1484: *Kouazo* (DL. 72044), 1489: *Kowazo* (DL. 46124), 1492: *Kowazo* (DL. 88771), 1506: *Kowazo* (Perényi 349), 1507: *Kowazo* (DL. 105921), 1508: *Kowazo* (DL. 105922), 1517: *Kowazo* (Perényi 389), 1519: *Kowazo* (DL. 105539), 1521: *Kouazo* (DL. 105928), 1530: *Kowazo* (Dica), 1533: *Kowassou*, 1541: *Kowaso*, 1542: *Kowazo*, 1543: *Kowazo*, 1544: *Kowazo*, 1546: *Kowazo*, 1548: *Kowazo*, 1549: *Kowaso*, 1550: *Kowazo*, 1552: *Kowazo*, 1554: *Kouaszó*, 1564: *Kowazo*, 1568: *Kowazo*, 1570:

Kouazo, Kowazo, 1572: Kouazo, Kowazó, 1576: Kouazo, Kowazo, 1582: Kouazo, Kouaczo, 1596: Kouaszo, 1599: Kouaszo, Kouazo, 1600: Kouazo, 1602: Kouazo, 1603: Kouaszo, 1609: Kouazo, 1610: Kowaszo, Kowazo, 1619: Kouaszo, 1620: Kouaszo (uo.), 1639: Kovaszo (UC. 147: 112), 1670: Kouatszo (UC. 9: 40a), 1672: Kovászo (UC. 8: 3), 1674-7: Kovaczo (UC. 8: 16a), 1678: Kovaszo (UC. 42: 11), 1679: Kovaszo (UC. 15: 26), 1680-as évek: Kouaszo (UC. 65: 2), 1682-4: Kovaszo (UC. 15: 19), 1684: Kovaszo (UC. 51: 47), 1715: Kovászó (MNL), 1720: Kovászó (MNL), 1773: Kovászó, Kowasó (LexLoc. 49), 1782-4: Kowaszo (EKFT), 1788: Kovászó (HT. Div. X. 8: 1), 1799: Kovászó (Vályi 2: 423), 1800: Kovászó (TBer), 1808: Kovászó, Kwásow (Lipszky: Rep. 342), 1824-62: Kovászó (MKFT), 1828: Kovászó (VB), 1837: Kovászó (F. 3: 77), 1838: Kovászó (Schem. 43), 1851: Kovászó (F. 2: 256), 1856: Kovászó (MOK), 1857-9: Kovászó (CU), 1863: Kovászó (Hnt), 1870-1: Kovászó (MÁT), 1872-84: Kovászó (HKFT), 1873: Kovászó (Hnt), 1877: Kovászó (Hnt), 1882: Kovászó (Hnt), 1888: Kovászó (Hnt), 1892: Kovászó (Hnt), 1895: Kovászó (Hnt), 1898: Kovászó (Hnt), 1900: Kovászó (Hnt), 1902: Kovászó (Hnt), 1907: Kovászó (Hnt), 1910: Kvasovo (EKYP), 1913: Kovászó (Hnt), 1923: Kvasovo, Kovászó, Kvasovo (PR), 1925: Kvasovo (PR), 1927: Kvasovo (Hnt), 1929: Kvasovo (ChM. 598), 1931: Kvasovo (MPR), 1941: Kovászó (Hnt), 1944: Kovászó (Hnt), 1946: Kvasove (YPCP), 1968: Kvasove (3O), 1969: Kvasove (IMCY), 1981: Kvasovo (TK), 1983: Kvasove, Kvasovo (3O), 1995: Kvasovo (BPY), 2017: Kvasovo (uo.).

■ Kovászó Árpád-kori település a történelmi Bereg megyében, a *Borzsova* folyó jobb partján, a Beregszászi-hegység keleti lábánál. A Kovászó helységnevé magyar eredetű, Pais Dezső szerint valószínűleg a m. *kova* 'egyfajta kőzet, tűz csiholására alkalmas, szilíciumot tartalmazó kemény kvarckő' fn. (TESz. 2: 597) és a m. *aszó* 'szárazpatak, völgy, kiszáradt folyómeder, magas hegyoldalak között lévő vízmosás, melyben gyalog jártak a hegyre' fn. (TESz. 1: 187, FKnT. 81-2) összetételével keletkezett (Pais 1912: 395-6). Ezt a magyarázatot Kiss Lajos is elfogadja (FNESz., *Kovászó*). Lehoczky szerint „nevét valószínűen a határában elterjedő Kvas-sziklától vette” (Lehoczky 3: 370). A Beregszász környékén az Árpád-korban előforduló szláv helynevek alapján felvetett szláv származtatása nem valószínű (Stanislav 1: 524, Kupcsinszka 134), vö. ukr. *Н. квасъ* 'kovász' fn. (Csopj 146), ukr. *квасний* 'savanyú, kovászos' mn. (Hrincsenko 2: 231, CYM. 4: 131), illetve szl. **kvasъ* 'savanyúvíz, kovász' fn. (Šmilauer 105, ЭССРЯ. 13: 153-5). Az egykori kovászó vár a Borzsa folyó alsó szakaszát őrizte. Miután a 16. század közepére Matuznai Pál alatt rablóvárrá vált, 1564-ben Schvendi Lázár császári vezér elfoglalta és leromboltatta (Lehoczky 3: 373). A falu lakossága a középkorban elruszinosodott. Az 1946-tól hivatalos ukrán *Квасово* a magyar név szlávósított alakja (FNESz., *Kovászó*).

Köblér, Кибляри 'település Ungvártól K-re'

1538: *Kebleer* (Engel 1985: 979), 1550: *Kebler, Kewbleer* (Dica), 1552: *Kebler*, 1574: *Keobler* (uo.), 1603: *Keöblér* (UC. 54: 47), 1625: *Köbler* (Dica), 1650: *Göblér* (UC. 54: 50), 1670: *Köbler* (UC. 9: 40a), 1672: *Köblér* (UC. 45: 42a), 1673: *Köbler* (UC. 44: 24), 1675: *Köbler* (UC. 44: 91), 1678: *Köbler* (UC. 42: 11), 1680-as évek: *Koblér* (UC. 65: 2), 1682-4: *Köblér* (UC. 15: 19), 1684: *Köblér* (UC. 42: 65), 1687: *Köblér* (UC. 149: 20), 1690: *Köblér* (UC. 2: 13), 1691: *Göblér* (UC. 54: 67), 1692: *Göblér* (UC. 54: 71), 1696: *Köblér* (Dica), 1697: *Köbler* (UC. 54: 76), 17. sz. vége: *Köbler* (UC. 20: 23), 18. sz. eleje: *Göblér* (UC. 110: 73), 1701: *Göblér* (UC. 54: 80), 1705: *Göbler* (UC. 54: 81), 1713: *Köblér* (UC. 34: 45), 1715: *Köblér* (MNL), 1718-9: *Köblér* (UC. 105: 3), 1720: *Köblir* (MNL), 18. sz. első fele: *Kübler* (BéIU), 1740: *Kobler* (MCU), 1741: *Kebrály* (GK. 88), 1747: *Kibraly* (GK. 117), 1765: *Köbrél* (!) (Kam. 0192a), 1773: *Köblér* (LexLoc. 285), 1780: *Kobler* (MCU), 1782-4: *Köbler* (EKFT), 1788: *Köblér* (HT. 0021:1), 1789: *Köblér* (HT. Div. X. 21: 2), 1799: *Köblér* v. *Koblár* (Vályi 2: 425), 1800: *Köblér* (TÜng), 1806: *Köblér* (UV), 1808: *Köblér, Kob'jar, Kyblár* (Lipszky: Rep. 342), 1824-62: *Köbler s. Kobljar* (MKFT), 1828: *Köblér* (VÜng), 1837: *Köblér* (F. 3: 372), 1838: *Köblér* (Schem. 75), 1851: *Köblér* (F. 2: 257), 1856: *Köblér* (MOK), 1857-9: *Köblér* (CU), 1863: *Köblér, Kibrjály* (Hnt), 1870: *Köblér* (UT), 1872-84: *Köblér* (HKFT), 1873: *Köblér, Kibrjály* (Hnt), 1877: *Köblér, Kibrjály* (Hnt), 1882: *Köblér, Kibrjály*

(Hnt), 1888: *Köblér, Kibrály* (Hnt), 1892: *Köblér, Kibrjáli* (Hnt), 1895: *Köblér* (Hnt), 1898: *Köblér* (Hnt), 1900: *Köblér* (Hnt), 1902: *Köblér* (Hnt), 1907: *Köblér* (Hnt), 1910: *Кибраль, Кибляра* (ЕКУР), 1913: *Köblér* (Hnt), 1915: *Köblér* (UT), 1918: *Köblér* (UT), 1923: *Kybrjal, Köblér, Кибраль* (PR), 1927: *Kibral* (Hnt), 1929: *Kobyláry* (ChM. 525), 1931: *Kibral'* (MPR), 1939: *Köblér, Кибляры* (BK. 782), 1941: *Köblér* (Hnt), 1944: *Köblér, Кибляры* (Hnt), 1946: *Кибляри* (УРСР), 1968: *Кибляри* (ЗО), 1969: *Кибляри* (IMCU), 1983: *Кибляри, Кибляры* (ЗО), 1991: *Кибляры* (TK), 2017: *Кибляри* (ВРУ).

■ Köblér a 16. század elején települt a történelmi Ung megye keleti részén, a *Sztára* folyó völgyében. A *Köblér* helységnév bizonyítalan etimológiájú, eredetével kapcsolatban több lehetőség is felvetődhet. Talán személynévből keletkezett magyar névadással, vö. m. *Köbler, Kübler* csn. (Hajdú 646, 691), ill. ném. *Kobler, Köbler* csn. (Brechenmacher 1957). Kevésbé valószínű, bár nem zárható ki, hogy a név a m. *köböl* 'űrmérték, egy fajta edény stb.' fn. (TESz. 2: 601) szlovák *-ary* foglalkozásnév-képzős származéka lenne, s edénykészítők falujára utalna. Ugyancsak elképzelhető, hogy a név alapja az ukr. *кобила* 'kanca' fn. (ЕСУМ. 2: 476, СУМ. 4: 200-1, Csopaj 151), ill. ukr. *Н. кобилярня* 'hely, épület, ahol a lovakat, kancákat tartják; lóistálló' fn. (Haborak 2005: 145), *кобил'ярня* 'ua.' (СМСС. 424). A Fedaka által említett magyarázat, mely szerint a település neve egy ősi szláv istenség (*Kibelo*) nevéből származna, nem több délibábos elképzelésnél (Fedaka 102). Középkori lakossága részben talán magyar lehetett, az 1603-as urbárium a faluban *Boldisar, Miholich, Thwrichka, Gallos, Magyar, Veleczkeý, Battiko, Voronka, Orlyk, Zowa, Miko, Soltez, Zabo, Parazýth, Býchko, Iuanik, Kochicschka, Chiok, Haurilo, Panýko, Rasko, Theőser, Breza, Lois, Bilicz, Gimán, Sýdor, Bachechka, Balogh* családnevűeket említ (UC. 54: 47). A korábbi ruszin népi, 1946-tól hivatalos, többes számú *Кибляри* a történelmi név átvétele.

Kökényes, Терново 'település Técsőtől ÉK-re'

1389: *Tornoua* (DocVal. 344), 1404: *Tornowa alio nomine Kwkenyesd* (Iványi 91), 1410: *Kekenyes* (uo. 95), *Kwkenyes* (Bélay 165), 1411: *Kwkenyes* (ZsO. 3: 220), 1420: *Tornawa alio nomine Kwkenyesd* (DL. 86673), 1489/96: *Kekenyes* (DL. 62959), 1492: *Kewkenyes* (DL. 36398), 1495: *Kökényes, Kökényesd* (Mihályi 608-9), 1496: *Kewkenys* (Iványi 174), 1502: *Kökényes* (uo. 190), 1503: *Kekenyes* (DL. 62966), 1504: *Kökényes* (Iványi 195), 1530: *Kewkynyes* (Dica), 1542: *Kekenyesd*, 1543: *Kewkenyes*, 1548: *Keokenyes*, 1550: *Keokenyes, Kokynyes*, 1552: *Kewkynyes*, 1553: *Keokynies*, 1554: *Kewkynes, Kewkynyes*, 1555: *Keokenyes* (uo.), 1610: *Kökényes* (Bélay 165), 1614: *Kökényes* (Iványi 245), 1618?: *Kökénjes* (UC. 110: 60), 1701: *Тернова, Терновъ* (Panykevics 150), 1704: *Kökényes* (UC. 64: 17), 1707: *Kökinyes* (UC. 8: 55), 1713: *Kökényes* (UC. 12: 7), 1715: *Kökényes* (MNL), 1720: *Kökinyes* (MNL), 1725: *Kökényes* (Revizki), 1735: *Kökényes r. Ternova* (MCM), 1747: *Kökényes* (GK. 336), 1756: *Kökényes* (Kam. 0303: 2), 1764: *Kökényes* (UC. 156: 44a), 1773: *Kökényes, Ternova* (LexLoc. 133), 1782-4: *Kökenyesd, Tornova* (EKFT), 1798: *Kökényes* (CsT. 11), 1799: *Kökényes, Trnova* (Vályi 2: 426), *Kökenyes* (HT. 0012: 2), 1800: *Kökény, Trnova* (TM), 1808: *Kökényes, Trnova, Ternová* (Lipszky: Rep. 344), 1824-62: *Ternova* (ung: *Kökenyes*) (MKFT), 1828: *Kökényes, Ternowo* (Nagy 197), 1838: *Kökényes* (Schem. 60), 1839: *Kökényes* (F. 4: 200), 1851: *Kökényes* (F. 2: 258), 1856: *Kökényes (Ternovo)* (MOK), 1857-9: *Kökényes (Ternovo)* (CU), 1863: *Kökényes, Ternovo* (Hnt), 1863-4: *Терново* (Kat.), 1864: *Kökényes, Ternovo* (PestyM), 1870-1: *Kökényes* (MÁT), 1872-84: *Kökényes* (HKFT), 1873: *Kökényes, Ternovo* (Hnt), 1877: *Kökényes, Ternovo* (Hnt), 1882: *Kökényes, Ternovo* (Hnt), 1888: *Kökényes, Ternova* (Hnt), 1892: *Kökényes, Ternova* (Hnt), 1895: *Kökényes* (Hnt), 1898: *Kökényes* (Hnt), 1900: *Kökényes* (Hnt), 1902: *Kökényes* (Hnt), 1907: *Kökényes* (Hnt), 1910: *Терново* (ЕКУР), 1913: *Kökényes* (Hnt), 1923: *Ternovo, Kökényes, Терново* (PR), 1925: *Терново* (PR), 1927: *Ternovo* (Hnt), 1929: *Trnova nad Teresvou* (ChM. 1264), 1931: *Ternovo* (MPR), 1939: *Kökényes, Терново* (BK. 787), 1941: *Kökényes* (Hnt), 1944: *Kökényes, Терново* (Hnt), 1946: *Тернове* (УРСР), 1968: *Тернове* (ЗО), 1978: *Терново* (TK), 1983: *Тернове, Терново* (ЗО), 1995: *Терново* (ВРУ), 2017: *Терново* (uo.).

■ Kökényes a 14. század második felében települt a történelmi Máramaros megyében, a

Tarac völgyében. Az elsődleges *Tornova* helységnév egy szláv **Тьрнова* helységnév átvétele lehet, ami a szl. **търънъ* ‘tövis, túske, kökény’ fn. (Šmilauer 186) birtoklást kifejező -ov(ъ) képzős származéka. A növénynév a szláv helynévadásban gyakran szerepel víznevekben (Melich HonfMg. 107-9, Kniezsa 1948: 9), de víznévi származtatása kevésbé valószínű, azonos nevű vízfolyást ugyanis nem említene a források. A másodlagos ruszin *Ternova* névhez l. ukr. *терен* ‘kökény’ fn. (CYM. 10: 85, Csöpej 392) (vö. Kupcsinszka 771). „Kökényes (:ruthenül Ternovo:) nevét ezen ruthen szótól tern – kökény – vette:- mert e község helye egykor kökény bokrokkal volt benőve” (PestyM). Bár a szláv *Tornova*~*Ternova* valamivel korábbi adatolható, Mizser Lajos szerint a falu neve valószínűleg magyar-ruszin párhuzamos névadással keletkezett (Mizser 2007: 101). A magyar *Kökényes* név a *kökény* növénynév -s melléknévképzős alakja, ‘kökényt termő, kökénnyel benőtt hely’ (ÉrtSz. 4: 365) jelentésű, vö. m. *kökényes* ‘hely, ahol sok kökénybokor van’ fn. (FKnT. 210-1), a ruszin név értelmi megfelelője. A *kökény* növénynév ritkán szerepel magyar helységnevekben, vö. *Kökény* (Barany, Sáros m.), *Kökényes* (Kolozs, Nógrád m.), *Kökényesd* (Ugocsa). A Tarac mentén „az egyetlen Kökényes visel magyar nevet, de első feltűnésekor a szláv „Tornova” alakban említik. A többi helység neve szláv. Nem valószínű tehát, hogy a magyar lakosság megelőzte volna, ezen a számára semmiképpen sem megfelelő vidéken, a XIV. század közepén megjelenő és itt elhelyezkedő szláv vlach telepéseket” (Bélay 76). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Терново* a történelmi név átvétele.

Kölcsény, Кольчино

‘városi típusú település Munkácsról ÉK-re’

1263: *Kulchun* (Gy. 1: 543), 1270: *terram Kwlke* (ÁÚO. 8: 262), 1296: *Kulchun, Kulchen* (Gy. 1: 543), 1387: *Kewlche* (ZsO. 1: 31), 1417: *Kulchen* (uo. 6: 123), 1430: *Kelczen, Kelchen* (Perényi 203, 204), 1444: *Kwlchyn* (DL. 13803), 1506: *Kewlchen* (Perényi 348), 1533: *Keltzen* (Dica), 1541: *Cewltfyn, Kewlchyn*, 1543: *Keolchen*, 1544: *Keolchen*, 1546: *Kewlchen*, 1548: *Keowlchyn*, 1550: *Keolchyn*, 1554: *Keoczin, Keoczyn*, 1564: *Kechewn*, 1566: *Kewchin*, 1568: *Keolchyn*, 1570: *Kölczin, Keolchyn*, 1572: *Kewlchen, Kolcyen* (uo.), 1574: *Kwlchyn* (UC. 53: 16), 1576: *Keolchen, Keolczen* (Dica), 1578: *Kolczeni* (UC. 7: 177), 1582: *Keölczin, Kolczen, Kölczin* (Dica), 1588: *Keölchin, Kölchin*, 1599: *Keölchen, Köchin* (uo.), 17. sz. körül: *Keolchen* (UC. 2: 14), 1600: *Keolchen* (Dica), 1602: *Kolchien, Kolczen*, 1603: *Köchin* (uo.), 1604: *Keölchen* (UC. 48: 58), 1619: *Keölczin* (Dica), 1620: *Keölczin* (uo.), 1649: *Kolcsén* (UC. 53: 29), *Kolczin* (Kirk. 10.163), 1673: *Kölcsen* (UC. 53: 19), 1688: *Kolcsen* (UC. 112: 10), 1691: *Kölcsén* (UC. 53: 22), 1693: *Keölcsény* (UC. 53: 23), 1699: *Kölcsin* (UC. 53: 24), 1700: *Kölcsény* (UC. 9: 13), *Keölcsen* (UC. 53: 25), 1702: *Kölcsény* (UC. 19: 12), 1704: *Kölcsin* (UC. 19: 15), 1715: *Kölcsény* (MNL), 1718: *Kölcsiny* (UC. 151: 21), 1720: *Kölcseny* (MNL), 1722: *Kölcsén* (UC. 53: 29), *Kölcsény* (UC. 53: 27), 1729: *Kölcsin* (UC. 53: 30), 1747: *Kölcsin* (GK. 417), 1750: *Kölcsin* (MCB), 1760: *Kölcsön* (BT), 1773: *Kölcsin, Kölczino* (LexLoc. 53), 1782-4: *Kölcsén* (EKFT), 1788: *Költsén* (HT. Div. X. 8: 1), 1790: *Költsén* (UC. 166: 32), 1799: *Kolcsin, Kölcsény* (Vályi 2: 390, 427), 1800: *Kölcsén* (Tber), 1808: *Kölcsény, Kolčín, Kolcsino* (Lipszky: Rep. 329), 1824-62: *Kölčín h. Kölcsény* (MKFT), 1828: *Kölcsény* (VB), 1837: *Kolcsin, Kölcsény* (F. 3: 63), 1838: *Kolcsin* (Schem. 48), 1851: *Kolcsin, Kölcsény* (F. 2: 234), 1856: *Kolcsin* (MOK), 1857-9: *Kölcsin* (CU), 1863: *Kölcsén, Kolcsino* (Hnt), 1864-5: *Kölcsin* (PestyB), 1870-1: *Kölcsén* (MÁT), 1873: *Kölcsén, Kolcsino* (Hnt), 1877: *Kölcsén, Kolcsino* (Hnt), 1882: *Kölcsén, Kolcsino* (Hnt), 1888: *Kölcsin, Kolcsino* (Hnt), 1892: *Kölcsin, Kalcsiu* (!) (Hnt), 1895: *Kölcsin* (Hnt), 1898: *Kölcsén* (Hnt), 1900: *Kölcsén* (Hnt), 1902: *Kölcsén* (Hnt), 1907: *Kölcsény* (Hnt), 1910: *Колчино* (EKUP), 1913: *Kölcsény* (Hnt), 1923: *Kölčino, Kölcsény, Колчино* (PR), 1925: *Kölčín* (PR), 1927: *Kölčino* (Hnt), 1929: *Kölčino* (ChM. 531), 1931: *Kölčín* (MPR), 1939: *Kölcsény, Колчинъ* (BK. 784), 1941: *Kölcsény* (Hnt), 1944: *Kölcsény, Колчинъ* (Hnt), 1946: *Кольчине* (УРСР), 1968: *Кольчине* (ЗО), 1969: *Кольчине* (ИМСУ), 1983: *Кольчине, Кольчино* (ЗО), 1991: *Кольчино* (ТК), 1995: *Кольчино* (ВРУ), 2017: *Кольчино* (uo.).

■ Kölcsény Árpád-kori helység a történelmi Bereg megyében, a *Latorca* völgyében, ahol a folyó kiér a beregi síkra. A *Kölcsény* helységnév Kiss Lajos szerint magyar eredetű, pusztá

személynévből keletkezett magyar névadással, vö. +1015/+1158/132: *Kuchyn* szn. (Gy. 1: 331, ÁSzt. 469), 1211: *Cuchen* szn. (PRT. 10: 513, ÁSzt. 470). Az alapjául szolgáló személynévben az ötör. *kül* 'hamu' fn. (ДТС. 325), *Kül* szn., illetőleg a *kül*- 'nevet' ige szerepelhet (FNESz., *Kölcsé*, *Kölcsény*, Mizser 2000: 348). A magyar névhasználatban a 17. században a tövégi mássalhangzó palatalizációjával *Kölcsén*>*Kölcsény* hangváltozás történt (vö. Viski 171, Melich 1912b). Az ukrán névtani szakirodalomban a helységnevet szláv eredetűnek tekintik. Lucsik és Csucska szerint a név egy *Колька* vagy *Кольча* személynév birtoklást kifejező *-ун(о)* képzős származéka, vö. kárp. ukr. *Кольча*, *Кольчин* csn. (Lucsik 274, Csucska 2005: 278, vö. még Kupcsinszka 1105). A magyar *Kölcsény* azonban hangtanilag ebből nem vezethető le. A 19. század második felében a helységnévtárakban *Kölcsén* alakban említik, ami a lakosság elruszinosodásával magyarázható. Az 1570-es összeírás szerint adózó lakosai már zömmel ruszin nevet viselnek, vö. *Martinus Kozma*, *Stephanus Kozma*, *Paulus Jachowich*, *Cosmus Olah*, *Joannes Melnik*, *Lazarus Pop*, *Laurentius Thatarin*, *Joannes Pop*, *Lucas Popowych*, *Thomas Czwich*, *Daniel Czwich*, *Fran. Czwich*, *Demetrius Breznezkj*, *Georgius Zteren*, *Fran. Zwalawzky*, *Thomas Zteren*, *Martinus Zteren*, *Joannes Korol*, *Ladislaus Korol*, *Demetrius Korol*, *Tomas Korol*, *Andreas Mezaýlo*, *Lauren Mezaýlo*, *Mattheus Bichko*, *Ladislaus Bichko*, *Fran Bichko*, *Nicolaus Zalowych*, *Lucas Kozup*, *Lazarus Medues*, *Ladislaus Wazzył*, *Fran Melnýk*, *Paulus Bichko*, *Joannes Bichko*, *Laurentius Wurgos*, *Clemens Kozup*, *Ladislaus Gabriel*, *Michaël Myzaylo* (UC. 53: 14). 1903-ban, az országos helységnévrendezés során a történelmi *Kölcsény* alakot állították vissza (Mező 1999: 204). A korábbi ruszin népi, ma hivatalos *Кольчино* a magyar név szlávósított alakja.

Kőrösmező, Ясіня

'városi típusú település Rahótól É–ÉK-re'

1553: *Keresmezeo* (Dica), 1554: *Kewreosmezew*, *Kewrewsmezew*, 1555: *Keoreosmezew* (uo.), 1575: *Körös Mezeő* (UC. 107: 1), 1583: *Keöreösmező* (UC. 113: 4), 16. sz. vége: *Keöreösmező* (UC. 108: 71), 1600: *Körös Mezeő*, *Keöreös Mezeő* (UC. 174: 25a), 1601: *Körösmezo* (UC. 35: 5), 1618?: *Körös Mező* (UC. 110: 60), 1641-3: *Keresmező* (UC. 47: 8), 1647: *Keresmezeo* (UC. 142: 42), 1672: *Keöreösmező* (UC. 149: 19), 1673: *Körösmező* (UC. 5: 9), 1678: *Körös Mező* (UC. 148: 31), 1681: *Körösmező* (UC. 148: 32b), 1684: *Körösmező* (UC. 148: 37), 1689: *Körös Mező* (UC. 5: 11), 1696: *Körösmező* (UC. 148: 12), 1702: *Körös mezeő* (UC. 8: 2), 1704: *Körösmező* (UC. 64: 17), 1711: *Körös mező* (UC. 7: 18), 1715: *Körös Mező* (MNL), 1720: *Körös Mező* (MNL), 1725: *Körös mező*, *r. Jaszino*, *r. Fraszin* (Revizki), 1735: *Körösmező r. Yasino* (MCM), 1747: *Körösmező* (GK. 407), 1750: *Körösmező* (Kam. 273), 1754: *Körösmező* (UC. 80: 11), 1756: *Körösmező* (Kam. 0303: 2), 1768: *Körösmező* (UC. 245: 4), 1773: *Körösmező*, *Traszie*, *Jaszenye* (LexLoc. 136), 1779: *Körösmező* (Kam. 830: 115), 1781: *Körösmező* (Kam. 27), 1782-4: *Körösmező*, *Jaszine* (EKFT), 1798: *Körösmező* (CsT. 11), 1799: *Körösmező*, *Jaszina*, *Fraszín* (Vályi 2: 439), *Köresmezo*, *Iaszine* (HT. 0012: 2), 1800: *Körösmezző*, *Jaszine*, *Fraszín* (TM), 1804: *Körösmező* (UC. 239: 19b), 1805: *Körösmező* (Kam. 1244), 1808: *Körösmező*, *Jasyna*, *Jasenná*, *Fraszín* (Lipszky: Rep. 346), 1809: *Körösmező* (Kam. 661), 1816: *Körösmező*, *Jaszenye*, *Trajszy* (Hübner 3: 162), *Körösmező-alsó* (*Jaszinya*), *Körösmező felső* (Schem. 50), 1824-62: *Körösmező* (MKFT), 1828: *Körösmező* (*Alsó*, *Felső*), *Jaszinya* (Nagy 197), 1838: *Körös-Mező* (Schem. 56), 1839: *Alsó- és Felső-Körösmező* (F. 4: 200), 1851: *Körösmező* (*Alsó és Felső*) (F. 2: 266), 1856: *Körösmező* (*Jászinya*) (MOK), 1857-9: *Körös mező* (*Jászinya*) (CU), 1863: *Körös-Mező* (Hnt), *Ласъня* (Kat.), 1864: *Körösmező* (:*Jászinya*, *Frászín*, *Keresmező*:) (PestyM), 1870-1: *Körösmező* (MÁT), 1872-84: *Körösmező*, *Jasiná* (HKFT), 1873: *Körösmező*, *Jaszinya* (Hnt), 1877: *Körösmező*, *Jaszinya* (Hnt), 1882: *Körösmező*, *Jaszinya* (Hnt), 1888: *Körösmező*, *Jászinya* (Hnt), 1892: *Körösmező*, *Jászinya* (Hnt), 1895: *Körösmező* (Hnt), 1898: *Körösmező* (Hnt), 1900: *Körösmező* (Hnt), 1902: *Körösmező* (Hnt), 1907: *Körösmező* (Hnt), 1910: *Ясіне*, *Ясіня вижне*, *нижне* (ЕКУР), 1913: *Körösmező* (Hnt), 1923: *Jasiña*, *Körösmező*, *Єсіне*, *Ясіня* (PR), 1925: *Jasiña* (PR), 1927: *Jasina* (Hnt), 1929: *Jasiña* (ChM. 465), 1931: *Jasina* (MPR), 1939: *Körösmező*, *Ясуна* (BK. 794), 1941: *Körösmező* (Hnt), 1944: *Körösmező*, *Ясуна* (Hnt),

1946: *Ясиня* (УРСР), 1968: *Ясіня* (30), 1983: *Ясіня, Ясиня* (30), 2017: *Ясіня* (ВРУ).

■ Kőrösmező a 16. század közepén települt Máramaros megyében, a *Fekete-Tisza* felső szakaszán, a *Lazescsina-patak* torkolatánál. „A Fekete-Tisza felsőfolyása melletti Kőrösmező a bocskói uradalom 16. századközépi telepítése. Alighanem a kihalt Drágfiak örökét zálogban birtokló valamelyik magyar ura (Büdi Mihály vagy Károlyi László) ültette meg rutén jobbággyokkal” (Bélay 166). 1575-ben *Jacobus Nagy*, *Jeremias Oroz*, *Roman Fedus*, *Andreas Demeter*, *Ladislaus Oroz* és *Demetrius Kowach* nevű lakosokat említenek, mellettük *Demetrius Orozfeoldy* bérlokként él a faluban (UC. 107: 1). Az 1600-as urbárium a következőket írja a faluról: „Vagion Rahon feleol az hauas keozbe az Tiza mellet egi puzta falu helj, melliet keoris poianamak hinak, kin egi ember nem lakik, de sok Zena czinalodik raita, melliet az kamarahoz birtak. Boczkoiak es Lonkaiak biriak most” (UC. 174: 25a). Az írott forrásokban kizárólagosan használt *Kőrösmező* helységnév magyar eredetű, a m. *kőrös* ’kőrísfá’ fn. (TESz. 2: 618), N. *kőrös* ’ua.’ fn. (ÚMTSz. 3: 551) és a m. *mező* ’szántó, tisztás’ fn. (FKnT. 245) összetételével keletkezett. A település neve kőrísfaerdőben lévő (hegyi) réttel, legelővel, kaszálóval kapcsolatos. A párhuzamosan használt ruszin népi, ma hivatalos ukrán *Ясіня* tövéhez l. ukr. *ясен-ясень* ’kőrísfá’ fn. (СУМ. 11: 652, Csopéj 440), ukr. N. *ясинь* ’ua.’ fn. (Oniskevics 2: 405, FNEsz., *Kőrösmező*, Janko 401, Nyimcsuk 50-7), amihez bizonytalan, talán gyűjtőnévi funkciójú ukr. -я képző kapcsolódik (Lucsik 531). Pesty adatközlői szerint a ruszin név az elsődleges: „A leg is leg első elnevezés az Oroszoktól származott, neve Jászinya,- ezek után Frászín az oláhok előtt isméretes, és Kőrösmezőnek magyarul nevezik, melyből a Galliciai Lengyel és Német nép Keresmező el ferdített nevezetett képviselt” (PestyM). A román *Fraszín* névalakhoz l. rom. *frasín* ’kőrísfá’ fn., *frăsinet* ’kőrísfaerdő’ fn. (DEX, Iordan 1963: 67-8). A helyi néphagyomány szerint a helységet egy Ivan Sztruk nevű galíciai juhász alapította, aki egy ízben Máramarosban legeltette a juhait, de a hóesés miatt nem tudta azokat visszaterelni Galíciába. Ezért az állatokat egy kőrísfákból épített karámba zárta, maga pedig hazatért. Tavasszal a juhokat épen, egészségesen és megszaporodva találta. Ennek öröme pedig ezen a helyen kápolnát és házat épített a legnagyobb kőrísből, s ezek körül jött létre a település (vö. Fedaka 259).

Kőrösös, Кіреши

’település Husztól K-re’

1821: *Körös Praed.* (Schem. 49), 1829: *Körös Praed.* (Schem. 53), 1831: *Körös Praed.* (Schem. 53), 1872-84: *Körösös* (HKFT), 1902: *Körösös tanya* (Hnt), 1904: *Körösös* (BK. 528), 1907: *Körösös* (Hnt), 1910: *Körösös* (KSH), 1913: *Körösös* (Hnt), 1918: *Körösös* (Hnt), 1943/44: *Felsőkörösös* (Tóth Á. 163), 1944: *Körösöstanya, Kupeuu* (Hnt), 1968: *Kipeui* (30), 1969: *Kipeui* (IMCY), 1983: *Kipeui, Kupeuu* (30), 1991: *Kupeuu* (TK), 2017: *Kipeui* (ВРУ).

■ Kőrösös a 19. század második felében települt tanya a máramarosi Huszt határában. A *Körösös* helységnév magyar eredetű, dülönévből keletkezett névátvitellel, vö. 1651-99: *Felsőkörösös* (Bélay 153), 1674: *Körösös* (uo), 1776: *Körösös* (UC. 120: 56), 1865: *Kirese* (S. 202), 1872-84: *Körösös* erdő (HKFT). A dülönév alapja a m. *kőrös* ’kőrísfá’ fn. (TESz. 2: 618), N. *kőrös* ’ua.’ fn. (ÚMTSz. 3: 551) -s melléknévképzős származéka, a név kőrísfákkal benőtt helyre utal. A település neve kétrészes, a *tanya* főnévvel kiegészült alakban is előfordul a forrásokban. A hivatalos ukrán *Kipeui* a magyar név átvétele (Kiss 1991c: 356). Huszt külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Körtvélyes, Грушово

’település Técsőtől K-re’

1389: *Kurtvelyes* (ComMarmUg. 54), 1411: *Keurthwelesmezew* (uo.), 1438: *Keortue-lyes, Keortvélyes* (DL. 67670), *Kertveles* (Mihályi 306), 1442: *Kerthweles* (DL. 13687), 1530: *Kewrthwyles* (Dica), 1542: *Kewrthweles*, 1543: *Kewrthweles*, 1548: *Keorthwelyeos, Keorthwelyes*, 1550: *Keorthweleos, Keorthwyles*, 1552: *Kerthwelyes*, 1553: *Keortwyles*, 1554: *Kewrtwyles, Kewrtwelyes*, 1555: *Keorthwyles* (uo.), 1583: *Kertuelies* (UC. 152: 5),

16. sz. vége: *Keortfeles* (UC. 1: 56), *Kertuelies* (UC. 108: 71), 1604: *Körtvelies* (Hodinka 46), 1607: *Keörtveles* (Mihályi 394), 1630: *Keörtueles* (UC. 47: 5), 1641-3: *Körtvelies* (UC. 47: 8), 1647: *Keörtwelies* (UC. 142: 42), 1650: *Körtveles* (UC. 153: 70), 1684: *Körtvélyes* (UC. 123: 2b), 1685: *Körtvélyes* (UC. 123: 3b), 1707: *Körtvélyes* (UC. 8: 55), 1715: *Körtvélyes* (MNL), 1720: *Kortvilhes* (MNL), 1725: *Körvélyes* (!), *r. Hrusov*, *r. Piri* (Revizki), 1735: *Körtveles* (MCM), 1747: *Körtvélyes* (GK. 342), 1752: *Körtvélyes* (UC. 32: 19), 1756: *Körtvélyes* (Kam. 0303: 2), 1768: *Körtvélyes* (UC. 245: 4), 1773: *Kürtvélyes*, *Pééri*, *Hrusova* (LexLoc. 133), 1782-4: *Körtvélyes*, *Hrusova* (EKFT), 1799: *Körtvélyes*, *Rusova*, *Pér* (Vályi 2: 440), *Kertvelies* (HT. 0012: 2), 1800: *Körtvélyes*, *Hrussova*, *Peeri* (TM), 1808: *Körtvélyes*, *Hrussova*, *Peri* (Lipszky: Rep. 346), 1809: *Körtvélyes* (Kam. 661), 1824-62: *Körtvélyes*, *ruth: Hrusova* (MKFT), 1828: *Körtvélyes*, *Hrussova* (Nagy 197), 1838: *Körtvélyes* (Schem. 53), 1839: *Körtvélyes* (F. 4: 201), 1851: *Körtvélyes* (F. 2: 266), 1856: *Körtvélyes* (*Hrusovo*) (MOK), 1857-9: *Körtvélyes* (*Hrusovo*) (CU), 1859: *Körtvélyes* (Kat.), 1863: *Körtvélyes*, *Hrusovo* (Hnt), 1864: *Körtvélyes*, *Hrusova* (PestyM), 1870-1: *Körtvélyes* (MÁT), 1872-84: *Körtvélyes* (HKFT), 1873: *Körtvélyes*, *Hrusovo* (Hnt), 1877: *Körtvélyes*, *Hrussova* (Hnt), 1882: *Körtvélyes*, *Hrussova* (Hnt), 1888: *Körtvélyes*, *Hrussova*, *Peer* (Hnt), 1892: *Körtvélyes*, *Hrussova*, *Peer* (Hnt), 1895: *Körtvélyes* (Hnt), 1898: *Körtvélyes* (Hnt), 1900: *Körtvélyes* (Hnt), *Szentmihálykörtvélyes* (Mező 1999: 205), 1902: *Szentmihálykörtvélyes* (Hnt), 1907: *Szentmihálykörtvélyes* (Hnt), 1910: *Грушово* (EKYP), 1913: *Szentmihálykörtvélyes* (Hnt), 1923: *Hrušovo*, *Körtvélyes*, *Грушово* (PR), 1927: *Hrušovo* (Hnt), 1929: *Hrušovo* (ChM. 405), 1931: *Hrušovo* (MPR), 1939: *Szentmihálykörtvélyes*, *Грушово* (BK. 787), 1941: *Szentmihálykörtvélyes* (Hnt), 1944: *Szentmihálykörtvélyes*, *Грушово* (Hnt), 1946: *Грушеве* (YPCP), 1968: *Грушеве* (3O), 1983: *Грушеве*, *Грушево* (3O), 1995: *Грушово* (BPY), 2017: *Грушово* (uo.).

■ Körtvélyes a 14. század második felében települt a történelmi Máramaros megyében, a Tisza és jobb oldali mellékágának, az *Apsa* (*Apsica*) pataknek az egyesülésénél. A falu egyike a Tisza-völgyi magyar telepeknek (Bélay 12). A *Körtvélyes* helységnév magyar eredetű, a m. *körtvély~körte* gyümölcsnév (TESz. 2: 44) -s melléknévképzős alakjából jött létre, vö. m. *körtvélyes~körtélyes* 'terület, ahol sok a vadkörtefa; terület, ahol egy-két körtefa áll(t)' fn. (FKnT. 212). „Maramoros Szigeth Járási fő Szolgabiroshoz tartozik – nevét vette Körtvegyümölcstől – melyel most is fekvésénél fogva vad körtvével bővölködik” (PestyM). 1900-ban, az országos helységnévrendezés során a falu neve a megkülönböztető szerepű *Szentmihály-* előtaggal egészült ki, mivel a település egykori kalugyerkolostorát Szent Mihályról nevezték el (Mező 1999: 205, 2002: 301, Mizser 2007: 101, Baán 749-54). „A Tisza-jobbparti Körtvélyes a 14. század első felében keletkezett magyar falu. Határában valószínűleg Bogdán vajda, de nem lehetetlen, hogy csak Szász fia Balk, vagy Drág görög szertartású monostort alapított szent Mihály ark-angyal tiszteletére” (Bélay 167, Mihályi 109). 1442-ben Ulászló király, mivel Máramaros oláhjainak a kérésére a Szent Mihály tiszteletére épült Klastrom szerzeteseinek adományozta új adomány címén a Hosszúmező mellett fekvő *Kertweles* nevű földet, egy majorságot és jobbágytelkeket, és be akarja a szerzeteseket annak birtokába vezetetni, azért meghagyja a káptalannak, küldje ki testimoniumát, akinek a jelelétében a királyi ember szálljon ki a nevezett föld és majorság területére, és a szomszédok meghívása mellett vezesse be azok birtokába a klastrom szerzeteseit új királyi adomány címén (DL. 13688). A történelmi Magyarország területén a középkorban meghaladta a kétszázat a Szent Mihályról elnevezett templomok száma (Mező 1996: 161-9). A korábbi ruszin népi, 1946-tól hivatalos *Грушово* név párhuzamos névadás eredménye, az ukr. *груша* 'körte' fn. (Csopoj 61, CYM. 2: 183) birtoklást kifejező, semlegesnemű -*ов(о)* mn. képzős származéka (vö. Kupcsinszka 769), l. még *грушевий* 'körtés' mn. (CYM. uo.). Valószínűleg szintén korai a helység nevének egykori román *Péri* névváltozata, vö. rom. *pară* 'körte' fn. (DRM. 2: 186, Drăganu 378), mivel a helység a kárpátaljai román falvak közvetlen szomszédságában fekszik.

Kövesd, Кам'янське 'település Ilosvától DNy-ra'

1412: *Kwesd* (ZsO. 3: 556, DL. 220579), 1533: *Kewest* (Dica), 1541: *Kewesd*, 1542: *Kewesd*, 1543: *Kewesd*, 1544: *Kewesd*, 1546: *Keowesd*, *Kewesd*, 1548: *Keowesd*, 1549:

Keowesd, 1552: *Kewefd*, 1554: *Keouesd*, 1564: *Kewesd*, 1568: *Keowesd*, 1570: *Keouefd*, *Kowesd*, 1582: *Keöuesd*, *Kowesd*, *Köuesd*, 1588: *Köuesd*, 1599: *Keöuesd*, *Köuesd*, 1600: *Keouesd*, *Kouesd*, 1603: *Köuesd*, 1609: *Köuesd*, 1610: *Keöwesd*, 1620: *Kouesd*, *Köuesd* (uo.), 1684: *Kövesd* (UC. 51: 47), 1701: *Kövesd* (UC. 11: 26), 1715: *Kövesd* (MNL), 1720: *Kövesd* (MNL), 1747: *Kövesd* (GK. 497), 1750: *Kövesd* (MCB), 1756: *Kövesd* (Kam. 0303: 2), 1760: *Kövesd* (BT), 1773: *Kövesd* (LexLoc. 49), 1782-4: *Kövesd* (EKFT), 1788: *Kövesd* (HT. Div. X. 8: 1), 1790: *Küvesd* (UC. 166: 32), 1799: *Kövesd* (Vályi 2: 447), 1800: *Kövesd* (TBer), 1808: *Kövesd*, *Kewežd*, *Kevjassd* (Lipszky: Rep. 347), 1824-62: *Kövjasd h. Kövesd* (MKFT), 1828: *Kövesd* (VB), 1837: *Kövesd* (F. 3: 78), 1838: *Kövesd* (Schem. 41), 1851: *Kövesd* (F. 2: 270), 1856: *Kövesd* (*Kivjásdi*) (MOK), 1857-9: *Kövesd* (*Kovjasd*) (CU), 1863: *Kövesd*, *Kő-vjásd* (Hnt), 1870-1: *Kövesd* (MÁT), 1872-84: *Kivjazsd*, *Kövesd* (HKFT), 1873: *Kövesd* (*Szilce-*), *Kivjazsgy* (Hnt), 1877: *Kövesd* (*Szilce-*), *Kivjazsgy* (Hnt), 1882: *Kövesd* (*Szilce- vagy Bereg*), *Kivjazsgy* (Hnt), 1888: *Kövesd*, *Kövesd-Szilce*, *Kivjazsgy* (Hnt), 1892: *Kövesd*, *Kivjazsgy* (Hnt), 1895: *Kövesd* (Hnt), 1898: *Kövesd* (Hnt), 1900: *Kövesd* (Hnt), 1902: *Kövesd* (Hnt), *Beregkövesd* (Mező 1999: 206), 1907: *Beregkövesd* (Hnt), 1910: *Кивяждъ* (ЕКУР), 1913: *Beregkövesd* (Hnt), 1923: *Kivjažd*, *Kövesd*, *Кивяждъ* (PR), 1925: *Kivjažd* (PR), 1927: *Kivjažd* (Hnt), 1929: *Kivjažd* (ChM. 512), 1931: *Kivjažd* (MPR), 1939: *Beregkövesd*, *Кивяиждъ* (BK. 785), 1941: *Beregkövesd* (Hnt), 1944: *Beregkövesd*, *Кивяиждъ* (Hnt), 1946: *Кам'янське* (УРСР), 1968: *Кам'янське* (ЗО), 1969: *Кам'янське* (ІМСУ), 1981: *Каменское* (ТК), 1983: *Кам'янське*, *Каменское* (ЗО), 2017: *Кам'янське* (ВРУ).

■ *Kövesd* a 15. század elején települt a történelmi Bereg megye délkeleti részén, a *Borzsóva* folyó jobb partján. A *Kövesd* helységnév magyar eredetű, a falun átfolyó *Kövesd-patak* nevéből keletkezett névátvitellel, vö. 1341: fl.-i *Kuestefew* (Gy. 1: 541, AOkl. 25: 400). „Az előtt a komlósi uradalomhoz tartozott s nevét a „Köves”-pataktól vette” (Lehoczky 3: 376). A víznév alapja a m. *köves* melléknév *-d* helynévképzős származéka, *köves* medrű folyóvízre utal (FNESz., *Kövesd*). Póczos Rita felveti, hogy a *Kövesd* névben a *-d* helynévképzői funkciójú, a valamivel való ellátottságnak ugyanis már az *-s* a kifejezője (Póczos 48). Tóth Valéria felhívja a figyelmet arra, hogy *Köves* helynevekkel a régiségben ritkán találkozunk, az egyrésszes nevek szinte kizárólag *Kövesd* alakúak (Tóth V. 2001: 211). A megkülönböztető szerepű, megyei hovatartozásra utaló *Bereg-* előtag 1902-ben, az országos helységnévrendezés során került a névbe (Mező 1999: 206). A korábbi, párhuzamos ruszin *Кивяжд*, *Кивяиждъ* a magyar név átvétele. Az 1946-ban hivatalossá tett ukrán *Кам'янське* tükörfordítás a magyarból, az ukr. *камень* 'kö' fn., *камяный* 'köves' mn. (Csoréj 142, Hrincsenko 2: 213) semlegesnemű *-ськ(е)* melléknévképzős alakja.

Kövesliget, Драгово 'település Husztól ÉK-re'

1402: *Keveslygeth* (Mihályi 124), *Kweslygeth* (ZsO. 2/1: 181), 1403: *Keweslygeth* (uo. 2/1: 286), 1409: *Kweslygeth*, *Dragulylese* (uo. 2/2: 301), 1412: *Kewesligeth* (uo. 3: 534), 1415: *Keuesliged*, *Kweslygeth*, *Keweslygeth* (uo. 5: 304), 1444: *Kewesligeth* (DL. 62826), 1449: *Kweslygeth* (DL. 44548), 1530: *Keweslygeth* (Dica), 1542: *Keweslygeth*, *Koweslygeth*, 1543: *Keweslygeth*, 1548: *Keoweslygeth*, *Keweslygeth*, 1550: *Keoweslygeth*, *Keweslygeth*, 1552: *Keweslygeth*, 1553: *Keoweslygeth*, 1554: *Keweslygeth*, *Kewweslygeth* (uo.), 1673: *Kövesliget* (UC. 123: 1b), 1688: *монастира драговецького* (Panykevics 156), 1696: *Kövesligeth* (UC. 149: 23), 1704: *Kövesligeth* (UC. 64: 17), 1705: *Kövesligeth* (Hodinka 426), 1707: *Kövesligeth* (UC. 8: 55), 1715: *Kövesliget* (MNL), 1720: *Kövesliget* (MNL), 1725: *Köves liget*, *r. Drahoa* (Revizki), 1735: *Kövesliget r. Drahoa* (MCM), 1739: *Kövesligeth* (UC. 17: 1), 1744: *Kevesligeth* (UC. 72: 39), 1747: *Kövesligeth* (GK. 312), 1754: *Kövesligeth* (UC. 81: 1), 1756: *Kövesliget* (Kam. 0303: 2), 1761: *Kövesligeth* (UC. 81: 2), 1768: *Köves=Ligeth* (UC. 160: 41), 1773: *Köves Ligeth*, *Dragujesty*, *Drahoa* (LexLoc. 134), 1782-4: *Köves Liget*, *R: Drahowa* (EKFT), 1798: *Kövesliget* (CsT. 11), 1799: *Köves Liget* (Vályi 2: 521), *Kövesligeth* (HT. 0012: 2), 1800: *Kövesliget*, *Drahoa*, *Draguesti* (TM), 1808: *Kövesliget*, *Drahowá*, *Dragujesty* (Lipszky: Rep. 347), 1824-62: *Drahowa h. Kövesliget* (MKFT), 1828: *Kövesliget*, *Drahowo* (Nagy 197), 1839: *Kövesliget* (F. 4: 196), 1851: *Kövesliget* (F. 2: 272), 1856: *Kö-*

vesliget (*Drahovo*) (MOK), 1857-9: *Kövesligeth (Drahova)* (CU), 1863: *Kövesliget, Drahovo* (Hnt), 1864: *Kövesliget, Dráhava, Drágiarest* (PestyM), 1865: *Kövesliget, Drahovo* (Kat.), 1870-1: *Kövesliget* (MÁT), 1872-84: *Kövesliget, Drahova* (HKFT), 1873: *Kövesliget, Dráhovo* (Hnt), 1877: *Kövesliget, Dráhovo* (Hnt), 1882: *Kövesliget, Dráhovo* (Hnt), 1888: *Kövesliget, Dráhova* (Hnt), 1892: *Kövesliget, Dráhova* (Hnt), 1895: *Kövesliget* (Hnt), 1898: *Kövesliget* (Hnt), 1900: *Kövesliget* (Hnt), 1902: *Kövesliget* (Hnt), 1907: *Kövesliget* (Hnt), 1910: *Драгово* (EKYP), 1913: *Kövesliget* (Hnt), 1923: *Drahovo, Kövesliget, Драгово* (PR), 1925: *Drahovo* (PR), 1927: *Drahovo* (Hnt), 1929: *Drahovo* (ChM. 202), 1931: *Drahovo* (MPR), 1939: *Kövesliget, Драгово* (BK. 786), 1941: *Kövesliget* (Hnt), 1944: *Kövesliget, Драгово* (Hnt), 1946: *Драгове* (YPCP), 1968: *Драгове* (3O), 1978: *Драгово* (TK), 1983: *Драгове, Драгово* (3O), 1995: *Драгово* (BPY), 2017: *Драгово* (uo.).

■ Kövesliget a 14. század végén települt a történelmi Máramaros megyében, a *Talabor* folyó kiszélesedő völgyében. „Neve után ítélve magyarok lehettek első lakói. Környéke adta a falunak a nevet, az pedig körülbelül eddig a vonalig volt magyar és egyáltalán lakott a közép-korban” (Bélay 168). A *Kövesliget* helységnév magyar eredetű, a talaj milyenségére utaló *köves* mn.-nek és a *liget* 'kisebb, ritkás erdő, berek' (TESz. 2: 769, FKnT. 230-1) főnévnek az összetétele. Kiss Lajos szerint a korábbi ruszin népi, 1946-tól hivatalos *Драгово*, illetve a szintén népi román *Dragulești* változat személynévi eredetű. Mindkettő egy régi, egykor Kövesliget határában álló település, *Dragulyese* nevére vezethető vissza, ami egy 1409-es forrásban együtt szerepel Kövesligettel. Más említésével viszont nem találkozunk, ami a két helység egyesüléséről tanúskodik. Míg a magyar névhasználatban a magyar név maradt fenn, addig a később túlsúlyba kerülő ruszin (és román) lakosság a saját helységének a nevét őrizte meg. A korai, kétrészes *Dragulyese* név előtagja a magyarba a bolgárból román közvetítéssel bekerült *Draguly* szn., utótagja a birtokos személyjeles m. *les* 'rejtett figyelőhely, kelepce, tör' fn. (TESz. 2: 758) (Kiss 1991c: 356-7). A névnek felvetődött *Dragul ülése* olvasata is, Kiss Lajos azonban ezt elutasítja (uo.). A személynévhez l. rom. *Drăgulea, Dragula* szn. (Iordan 1983: 181). A párhuzamos román *Dragulești* névalak ennek a rom. -*ești* képzős alakja, jelentése 'Dragulék, Dragul emberei'. Pesty adatközlői a település szláv és román nevéből népetimológias magyarázatot adnak: „Miután ez a Község vizekkel van be kerítve, de majd az egész területe igen Köves innen kaphatta magyar nevét Köves liget – de ezen Község két hegy közti térségen nyulik Szláv nyelven el nevezése Dráhovo melly magyarul annyi tesz drága; - de mivel szép fekvése van az Dragest melly annyit tesz kedves helyly” (PestyM). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Драгово* a rom. *Drag, Draga, Dragă* szn. (DOR. 264-66, Iordan 1983: 180), ukr. *Дпар* szn. (Csucska 2011: 172-3, Demcsuk 62) birtoklást kifejező, semlegesnemű ukr. -*ov* (o) képzős származéka (vö. Kupcsinszka 810).

Közéapsa, Середнє Водяне 'település Rahótól Ny–DNy-ra'

1390: *Kezepse-Apsa* (Cs. 1: 446), 1406: *Apcha* (Mihályi 143), 1407: *Apsa mediocri* (Mihályi 150), 1415: *Kezepsewapsa* (ZsO. 5: 304), 1426: *Kezepseu-Apsa* (Mihályi 266), 1428: *Kezepsew Apsa* (uo. 273), 1450: *Kezepse-Apsa, Kezepsew-Apsa* (uo. 349), 1456: *Kezepsewabsa* (DL. 44800), *Kezepsew-Apsa* (Mihályi 390), 1492: *KezepsewApsa* (DL. 36398), 1504: *Kewzepapsa* (Bélay 121), 1530: *Kewzepsewapsa* (Dica), 1542: *Kezewpsewapsa, Kewzbsewapsa*, 1543: *Kewzepsewapsa, Kezepsewapsa*, 1548: *Keozepseo Apsa, Keozepseoapsa*, 1550: *Keozepseoapsa*, 1552: *Kewzepseapsa*, 1553: *Kewzepsewapsa*, 1554: *Kewzepsew Apsa, Kezepsewapsa*, 1555: *Keozepseoapsa* (uo.), 1696: *Középső Apsa* (UC. 149: 23), 1707: *Közép-Apsa* (UC. 8: 55), 1725: *Közép Apsa* (Revizki), 1735: *Közep Apsa* (MCM), 1747: *Közöpső-Apsa* (GK. 344), 1756: *Közép Apsa* (Kam. 0303: 2), 1773: *Mediocri. Apsa, Közép Apsa, Apse dgye Mislók, Apsu Szerednyu* (LexLoc. 133), 1778: *Közepső=Apsa* (UC. 121: 53), 1782-4: *Mittel Apsa* (EKFT), 1796: *Közép Apsa* (Vályi 1: 48), 1798: *Közép Apsa* (CsT. 11), 1799: *Közép-Apsa* (HT. 0012: 2), 1800: *Közép Apsa* (TM), 1808: *Apsa (Közép), Apsa gye minszlók* (Lipszky: Rep. 19), 1809: *Köz: Apsa* (Kam. 661), 1824-62: *Apsa Közép* (MKFT), 1828: *Apsa (Közép), Srednya Apsu* (Nagy 195), 1838: *Közép-Apsa* (Schem. 53), 1839: *Közép-Apsa* (F. 4: 199), 1851: *Közép-Apsa* (F. 1: 37), 1856: *Mittel-Apsa, Közép-Apsa* (MOK), 1857-9: *Közép*

Apsa (*Apsa de mizslok*) (CU), 1860: *Apsia de medilocu* (Kat.), 1863: *Közép-Apsa* (Hnt), 1864: *Közép Apsa*, *Apsa de Mizslok* (PestyM), 1870-1: *Közép Apsa* (MÁT), 1872-84: *Közép-Apsa*, *Apsiu de mijlocu* (HKFT), 1873: *Apsa* (*Közép-*) (Hnt), 1877: *Apsa* (*Közép-*), *Apsiu de medilocu* (Hnt), 1882: *Apsa* (*Közép-*), *Apsiu de medilocu* (Hnt), 1888: *Közép-Apsa*, *Apsa de mizslok* (Hnt), 1892: *Közép-Apsa*, *Apsa de Mizslok* (Hnt), 1895: *Közép-Apsa* (Hnt), 1898: *Közép-Apsa* (Hnt), 1900: *Közép-Apsa* (Hnt), 1902: *Közérapsa* (Hnt), 1907: *Közérapsa* (Hnt), 1910: *Апша середня* (ЕКУР), 1913: *Közérapsa*, (Hnt), 1923: *Апша Seredna*, *Közérapsa*, *Апша Середня* (PR), 1925: *Stř. Apša* (PR), 1927: *Střední Apša* (Hnt), 1929: *Apša Střední* (ChM. 12), 1931: *Apša Střední* (MPR), 1939: *Közérapsa*, *Середня Апша* (BK. 794), 1941: *Közérapsa* (Hnt), 1944: *Közérapsa*, *Середня Апша* (Hnt), 1946: *Середнє Водяне* (УРСР), 1968: *Середнє Водяне* (ЗО), 1969: *Середнє Водяне* (ІМСУ), 1978: *Средн. Водяное* (ТК), 1983: *Середнє Водяне*, *Среднее Водяное* (ЗО), 2017: *Середнє Водяне* (ВРУ).

■ *Közérapsa* a 14. század második felében települt a történelmi Máramaros megyében, az *Apsa* (*Apsica*) patak völgyében. Az *Apsa* helységnév magyar eredetű, magyarázatához l. *Alsóapsa* szócikkét. A faluról Bélay a következőket írja: „A 14. században megült, földrajzi helyzete és neve után ítélve magyar eredetű falu. Első okleveles említésekor azonban már helybeli románok a birtokosai, kiknek a szomszédos falukban (Alsó- és Felsőapsa, Karácsonyfalva) is vannak részeik” (Bélay 121). A megkülönböztető szerepű *Középső*–*Közép*-előtag azzal van kapcsolatban, hogy a falu *Alsó*- és *Felsőapsa* között fekszik (vö. Bölskei 155-63). A korábbi ruszin *Szerednya Apsa* és a román *Apsa gye mislok* párhuzamos névadással keletkezett, vö. ukr. *середня* ’középső, középen lévő, középszerű’ mn. (Csopoj 361, Hrincsenko 4: 115), ill. rom. *mijloc* ’ua.’ mn. (DEX, DRM 2: 40). A település nevét 1946-ban *Середнє Водяне*-re változtatták, vö. ukr. *водяне* ’vízi, vizes’ mn. (Udvari 1: 290-1, СУМ. 1: 723), jelentése tkp. ’Középső vizes (falu)’.

Krajnamartinka, Крайня Мартинка

’település Ilosvától É-ra’

17. sz. eleje: *Krajna Marczinka* (UC. 88: 9), 1613: *Martinczia awagj Vanjokoffalwa* (UC. 18: 25), 1622: *Martinczafalva* (UC. 18: 26), 1625: *Martincziaffalwa Wanjokoffalwanak is hiwattatik* (UC. 18: 28), 1634: *Martinczaffalua* (UC. 101: 73), 1635: *Marczinczafalua* (KirK. 8.99), 1645: *Martincza Falva* (Makkai 356, UC. 19: 1), 1688: *Kraina Martincza* (UC. 19: 6), 1690: *Krajna Martincza* (UC. 19: 7), *Kraina Martincza* (UC. 5: 15), 1699: *Krajna Martincza* (UC. 20: 1), 1701: *Kraina Martincza* (UC. 2: 15), 1705: *Krajna Martincza* (UC. 19: 7), 1715: *Krajna Martincza* (MNL), 1718: *Krajnamartincza* (UC. 151: 21), 1720: *Krajna Martincza* (MNL), 1725: *Krajna Martincza* (UC. 124: 6), 1729: *Krajnya Martincza* (UC. 20: 21), 1731: *Kraina-Martincza* (KirK. 36.282), 1747: *Krajnya-Martinka* (GK. 441), 1760: *Krajna Martinka* (BT), 1773: *Krajna-Martinka* (LexLoc. 51), 1782-4: *Krajna Martinka* (EKFT), 1788: *Krajna Martinka* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Krajna Martinka* (Vályi 2: 583), 1808: *Martinka* (*Krajna-*) (Lipszky: Rep. 414), 1824-62: *Krajnya Martinka* (MKFT), 1828: *Krajnya-Martinka* (VB), 1837: *Martinka* (*Krajna*) (F. 3: 78), 1838: *Krajna-Martinka* (Schem. 44), 1851: *Martinka* (*Krajna*) (F. 3: 71), 1856: *Krajna-Martinka* (MOK), 1857-9: *Kraina Martinka* (CU), 1863: *Krajna-Martinka* (Hnt), 1870-1: *Krajnya Martinka* (MÁT), 1872-84: *Kraina Martinka* (HKFT), 1873: *Martinka*, (*Krajnya*) (Hnt), 1877: *Martinka*, *Krajnya* (Hnt), 1882: *Martinka*, (*Krajnya*) (Hnt), 1888: *Krajna-Martinka* (Hnt), 1892: *Krajnya-Martinka* (Hnt), 1895: *Krajna-Martinka* (Hnt), 1898: *Krajna-Martinka* (Hnt), 1900: *Krajna-Martinka* (Hnt), 1902: *Krajnamartinka* (Hnt), 1904: *Végmártonka* (Mező 1999: 207), 1907: *Végmártonka* (Hnt), 1910: *Крайна Мартинка* (ЕКУР), 1913: *Végmártonka* (Hnt), 1923: *Krajna Martinka*, *Végmártonka*, *Крайня Мартинка* (PR), 1925: *Krajna Martinka* (PR), 1929: *Martinka Krajná* (ChM. 692), 1931: *Krajna Martinka* (MPR), 1939: *Martinka*, *Крайна Мартинка* (BK. 785), 1941: *Martinka* (Hnt), 1944: *Martinka*, *Крайна Мартинка* (Hnt), 1946: *Крайня Мартинка* (УРСР), 1968: *Крайня Мартинка* (ЗО), 1983: *Крайня Мартинка*, *Крайняя Мартинка* (ЗО), 1991: *Крайняя Мартинка* (ТК), 2017: *Крайня Мартинка* (ВРУ).

■ *Krajnamartinka* a 17. század első felében települt a történelmi Bereg megyében, az *Ilosva* folyó völgyében. Az elsődleges *Martinczafalva*–*Martinkafalva* helységnév magyar ere-

detű, a *Martinca~Martinka* szn.-nek és a birtokos személyjellel ellátott *falva* főnévnek az összetételével keletkezett, vö. m. *Martincza*, *Martinecz* csn. (ÚMCsT. 788), ukr. *Мартинча*, *Мартинець* csn. (Csucska 2005: 365), m. R. *Martinka* női szn. (ÁSzt. 522), rom. *Martinca* csn. (Jordan 1983: 294). Lehoczky szerint nevét a Martinczai kenézcsaládról kapta, akiknél 1649-ben volt a kenézség (Lehoczky 3: 410). 1613-ban *Laszlo Dawid* (UC. 18: 25), 1625-ben már *Martinczai Dávid* a fő kenéz (UC. 18: 28). A két név valószínűleg ugyanazt a személyt takarja, nyilvánvaló, hogy a kenézcsaládot a birtokolt helységről nevezték el. A *-falva* földrajzi köznévi tag csak a 17. század első felében szerepel a névben, később a magyar névhasználatból is eltűnik. A *Krajna*- előtag az egykori beregi *Krajna* nevű közigazgatási egységre utal, aminek *Martinkafalva* is része volt (Kiss 1992b: 271, Böleskei 152-4). A *Krajna* jelentése 'uradalom, dominium', l. ukr. *Країна* 'ország, tartomány, Krajnya' fn. (Csopéj 159). A 18. század elején *Martinca>Martinka* változás történt. A magyar *Végmártonka* név 1904-ben, a helységnévrendezés során jött létre hivatalos úton, a ruszin név téves értelmezésből származó részfordításával (Mező 1999: 207), vö. ukr. *крайний* 'szélső, végső' mn. (Csopéj uo.). 1939-ben a jelző nélküli *Martinka* alakban visszakapta a régi nevét. Az 1946-tól hivatalos ukrán *Країня Мартинка* a történelmi név átvétele. A 17. század elején párhuzamos névként használatos a *Vanykófalva* névalak, ennek előtagja szintén személynévi eredetű, vö. ukr. *Ванько* (CCYM. 2: 152), lengy. *Wanko~Wańko* szn. (SISNO. 6: 17), valamint rom. *Vanco~Vancu* szn. (DOR. 83), *Vancu* csn. (Jordan 1983: 479) < bolg. *Ванко* szn. (Ilcev 101). Mindezek az *Ivan* 'János' kn. becézett alakjai. A névváltozat egy Krajnamartinkával egyesült helység nevéből származik (vö. Lehoczky 3: 841).

Krasznisora, Красна 'település Técsőtől ÉK-re'

1780-1: *Krasznisora*, *Kresznisore* (MTH. 108), 1782-4: *Kraszna Szora* (EKFT), 1789: *Krasznischora* (HT. 0012: 1), 1798: *Krasznischora* (CsT. 11), 1800: *Krasznaszora* (TM), 1808: *Krásznahora*, *Krásnáhora*, *Krasznisora* (Lipszky: Rep. 351), 1814: *Krasznýsora* (Cat. 103), 1816: *Krasznisora* (Schem. 65), 1824-62: *Krasznisora* (MKFT), 1828: *Krasznászora* (Nagy 200), 1838: *Krasznasora* (Schem. 60), 1839: *Krasznischora* (F. 4: 201), 1851: *Krasznischora* (F. 2: 274), 1856: *Krasznisora* (MOK), 1857-9: *Krasznisora* (*Krasnahora*) (CU), 1863: *Krasznisora* (Hnt), 1864: *Краснишора* (Kat.), 1870-1: *Krasznisóra* (MÁT), 1872-84: *Krasznisora* (HKFT), 1873: *Krasznisora*, *Krasznisori* (Hnt), 1877: *Krasznihora*, *Krasznisori* (Hnt), 1882: *Krasznihora*, *Krasznisori* (Hnt), 1888: *Krásznisora*, *Krasznisori* (Hnt), 1892: *Krásznisora*, *Krasznisori* (Hnt), 1895: *Krásznisora* (Hnt), 1898: *Krasznisora* (Hnt), 1900: *Krasznisora* (Hnt), 1901: *Tarackraszna* (Mező 1999: 208), 1902: *Tarackraszna* (Hnt), 1907: *Tarackraszna* (Hnt), 1910: *Красношора*, *Краснишори* (EKUP), 1913: *Tarackraszna* (Hnt), 1923: *Krasnišory*, *Tarackraszna*, *Краснишоры*, *Красношора* (PR), 1925: *Krasnišory* (PR), 1927: *Krasnošory* (Hnt), 1929: *Krásná* (ChM. 569), 1931: *Krasnošory* (MPR), 1939: *Tarackraszna*, *Красношоры* (BK. 787), 1941: *Tarackraszna* (Hnt), 1944: *Tarackraszna*, *Красношоры* (Hnt), 1946: *Красна* (UPCP), 1968: *Красна* (3O), 1969: *Красна* (IMCY), 1978: *Красна* (TK), 1983: *Красна*, *Красная* (3O), 2017: *Красна* (BPY).

■ Krasznisora a 18. század második felében települt a történelmi Máramaros megyében, a *Tarac* folyó mellett, a *Krasznisora* patak torkolatánál. „Dombo és Királymező közt *Krasznisora Plájszka* és *Tichovecz* völgyek torkolatánál a mult század közepén *Apeczka* Havas alatt szűk völgyben keletkezett *Krasznisora* orosz Helység, jelenleg 460 lelket számít Domboi lakosokból, itt jelenleg Gotstilbe kő templom épül, itt még kevés málé és gyümölcs is megterem, de Király mezőn és felyebb kevés kerti veteményen és füven kívül egyéb sem terem” (PestyM). A *Krasznisora* helységnév román víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Krasznisora* 'a Tarac j. á. Krasznisora (Красна) h.' 1782-6: *Krasznisora Flus*, *Kraszna Czora Bach* (EKFT), 18. sz. vége: *P. Crasna Tschora* (VIT. 0012), 1824-62: *Krasznisora Bach* (MKFT), 1864: *Краснишора потокъ* (Kat.), *ручей Красношора*, *Krasznisora Bach* (S. 190), 1865: *Kraszna* (Hunfalvy 3: 330), 1872-84: *P. Krasznisora* (HKFT), 1876: *Krasznapatak* (Szilágyi 97), 1910: *Krasznisora* (HBÁT), 1929: *Красный, Красношурка* (Petrov 14), 1935: *Krásný, Красный* (W. 46, 61), 1940: *Kraszna patak* (FKözl.), 1957 *Красношора*

(КРУ. 18), 1978: *Красна* (TK), 1979: *Красний* (СГУ 281), 2007: *Kraszna* (*Krasznisora*, *Krasznij*)-*patak* (Kovács 172). A pataknev hegynévi eredetű, a Krasznisorától északnyugatra fekvő *Kraszna* hegy nevéből származik rom. -*șora* kics. képzővel, jelentése tkp. 'Kis-Kraszna', vö. 1782-4: *Krasna B. hegy* (EKFT), 1826-62: *Krasny Menczul B.* (MKFT), 1864: *Красна* (Kat.), 1872-84: *Krasna* (HKFT). A hegynévhez l. ukr. *красна* 'szép, csinos, tetszetős' mn. (СУМ 4: 327, Csopoj 159). A patak mai neve is *Kraszna*. Melich János szintén a víznévi eredeztetést támogatja, szerinte a pataknak 'szép víz', esetleg 'veres víz' jelentése van, de „a Krasna nemcsak víz, hanem falu, mező, hegy stb. jelzője is lehetett” (Melich HonfMg. 159-60, de l. még Kniezsa ErdVíz. 40), 1901-ben, az országos helységnévrendezés során a helység nevét *Tarac-kraszná*-ra változtatták a *Tarac* folyó és a patak újabb, *Kraszna* nevének az összevonásával (Mező 1999: 208). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Красна* a hegynévből ered, vagy az újabb folyónév átvétele.

Kricsfalva, Кричово 'település Técsőtől É-ra'

1375: villa *Crich* (DocVal. 259), 1398: *Kerchwa*, *Kerechwa* (uo. 501-2), 1411: *Kyrichfalwa* (Bélay 169), 1415: *Kricsfalva* (Iványi 224), 1456: *Krychfalwa* (DL. 44800), 1463: *Krichfalwa* (DL. 86699), 1467: *Kricsfalva* (Iványi 145), 1471: *Krychfalwa* (Bélay 169), 1530: *Krychffalwa* (Dica), 1541: *Criczfalu* (Iványi 225), 1542: *Kryczfalwa* (Dica), 1543: *Chrychfalwa*, *Krychfalwa*, 1548: *Krychfalwa*, *Kryczfalwa*, 1550: *Crichfalwa*, *Krychfalwa*, 1553: *Chriczffalwa*, 1555: *Kryczfalwa* (uo.), 1588: *Chritzfalva* (Mihályi 634), 1696: *Kricsfalva* (UC. 149: 23), 1705: *Kricsfalva* (Hodinka 429), 1707: *Kricsfalva* (UC. 8: 55), 1715: *Kricsfalva* (MNL), 1725: *Kricsfalva* (Revizki), 1735: *Kricsfalva* (MCM), 1747: *Kricsfalva* (GK. 323), 1756: *Kricsf.* (Kam. 0303: 2), 1773: *Kricsfalva*, *Kricsova* (LexLoc. 134), 1782-4: *Grisfalva* (EKFT), 1798: *Kricsfalva* (CsT. 11), 1799: *Kricsfalva* (Vályi 2: 455), *Kricsfalva* (HT. 0012: 2), 1800: *Kricsfalva*, *Kricsava* (TM), 1808: *Kricsfalva*, *Kričowá*, *Kryčowá*, *Kriczowa* (Lipszky: Rep. 353), 1809: *Kritsfalva* (Kam. 661), 1824-62: *Kricsowa h. Kricsfalva* (MKFT), 1828: *Kritsfalva*, *Kričowo* (Nagy 197), 1838: *Kricsfalva* (Schem. 64), 1839: *Kricsfalva* (F. 4: 196), 1851: *Kricsfalva* (F. 2: 275), 1856: *Kricsfalu* (Kritsovo), *Kricsfalva* (MOK), 1857-9: *Kricsfalu* (Kričova) (CU), 1863: *Kricsfalva*, *Kricsovo* (Hnt), 1864: *Kricsfalva* (PestyM), 1865: *Kricsfalva* (Kat.), 1870-1: *Kricsfalva* (*Kricsova*) (MÁT), 1872-84: *Kricsfalva*, *Kricsova* (HKFT), 1873: *Kricsfalva*, *Kricsova* (Hnt), 1877: *Kricsfalva*, *Kricsovo* (Hnt), 1882: *Kricsfalva*, *Kricsovo* (Hnt), 1888: *Kricsfalva*, *Krecsova*, *Kricsovo* (Hnt), 1892: *Kricsfalva*, *Krecsova*, *Kricsovo* (Hnt), 1895: *Kricsfalva* (Hnt), 1898: *Kricsfalva* (Hnt), 1900: *Kricsfalva* (Hnt), 1902: *Kricsfalva* (Hnt), 1907: *Kricsfalva* (Hnt), 1910: *Кричово*, *Кричова* (EKYP), 1913: *Kricsfalva* (Hnt), 1923: *Kričovo*, *Kricsfalva*, *Кричово* (PR), 1925: *Kričovo* (PR), 1927: *Kričovo* (Hnt), 1929: *Kričovo* (ChM. 574), 1931: *Kričovo* (MPR), 1939: *Kricsfalva*, *Кричово* (BK. 787), 1941: *Kricsfalva* (Hnt), 1944: *Kricsfalva*, *Кричово* (Hnt), 1946: *Кричове* (УРСР), 1968: *Кричове* (ЗО), 1969: *Кричове* (ИМСУ), 1978: *Кричово* (TK), 1983: *Кричове*, *Кричево* (ЗО), 1995: *Кричово* (ВРУ), 2017: *Кричово* (uo.).

■ Kricsfalva a 14. század második felében települt Máramarosban, a *Talabor* folyó bal partján egy kiszélesedő völgyben. A *Kricsfalva* helységnév magyar eredetű, a *Krics* szn.-nek és a birtokos személyjellel ellátott *falva* főnévnek az összetételével jött létre. A személynévhez l. ukr. *Крич-Крич* csn. (Bogdan 156, Csucska 2005: 306), ukr. *Крич* szn. (Csucska 2011: 210). A falu nevét Csucska is az ukrán családnévből származtatja, ami szerinte egy össz. *Кричъ* vagy *Крик* szn. birtoklást kifejező -*ъ* képzős alakja (Csucska 2005: 306). A település azon ritka máramarosi községek közé tartozik, amelyeknek ismerjük a névadóját. Bélay azt írja, hogy „A névadó Crich 1375-ben még élt. Ekkor történt, hogy a megye vezetősége előtt Czich Iván és fia Szaniszló Kricsfalva malmát és kenézségét kétszáz forintért zálogba adták Sztoján Jánosnak... Mivel Krics nem tudta visszaváltani, Sztojáné maradt a kenézség” (Bélay 80). A magyar név ellenére a település lakóinak többsége az alapítástól kezdve ruszin, a falu ugyanis a középkori nyelvhatáron fekszik. „Népiség szempontjából: a Kövesliget vonalától felfelé keletkezett néhány falu kezdettől fogva tiszta rutén, a tőle délre esőkben feltételezhető középkori magyarság pedig a XVI–XVII. századra beolvadt a kívülről is erősen gyarapodó

rutén többségbe” (Bélay 82). Az 1715-ös összeírás *Joannes Birovecz; Gregorius Purganicz; Michael Mikulanics; Franciscus Riczik; Gregorius Koron; Laurentius Koroi; Joannes Szide; Joannes Volosin; Petrus Keminecz* nevű lakosokat említ (MNL). A korábbi ruszin népi, ma hivatalos *Кричово* a magyarral párhuzamos névadás eredménye (Kiss 1991c: 357), a *Крич* csn. birtoklást kifejező, semlegesnemű ukr. *-ов(о)* képzős származéka (vö. Kupcsinszka 770).

Krivoj, Кривий ’település Huszttól É-ra’

1898: *Krivoj* (Hnt), 1900: *Krivoj* (Hnt), 1902: *Krivoj* (Hnt), 1929: *Křivý* (ChM. 585), 1940: *Krivi, Кривый* (BK. 1922), 1941: *Křivý* (MKF), 1943/44: *Krivij* (Tóth Á. 165), 1944: *Krivi, Кривый* (Hnt), 1968: *Кривий* (3O), 1969: *Кривий* (IMCY), 1983: *Кривий, Кривой* (3O), 1991: *Кривой* (TK), 2017: *Кривий* (ВРУ).

■ Krivoj a 19. század végén települt tanya a Nagy-ág völgyében, a máramarosi Lipcse határában. A *Krivoj* helységnév ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Křivý* ’az Oszava j. á. Lipcse (Липча) h.’ 1824-62: *Krivoj B.* (MKFT), 1864: *Křivěj* (PestyM), 1864-5: *Krivi patak, Кривы потокъ* (Kat.), 1865: *Krive* (S. 210), 1872-84: *Křivy p.* (HKFT), 1911: *Krivi patak* (S. 210), 1929: *Křivej, Кривый* (Petrov 15), 1935: *Křivý, Кривый* (W. 51, 61), 1940: *Krivi* (FKözl.), 1979: *Кривий* (СГУ 286). A pataknev az ukr. *кривий* ’ferde, görbe’ mn. (СУМ. 4: 339, Csopoj 161) származéka, szabálytalan, kanyargós folyású patakot jelöl. Lipcse külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Kruhli, Круглий ’település Rahótól D-re’

1824-62: *Kruhli* (MKFT), 1856: *Kruhli bányászgyarmat* (MOK), 1857-9: *Kruhli* (CU), 1863: *Kruhli* (Hnt), *Kruhlij* (Kat.), 1864: *Kruhli* (PestyM), 1870-1: *Kruhle* (MÁT), 1877: *Kruhli* (bányatelep) (Hnt), 1882: *Kruhli* (Hnt), 1888: *Kruhli* (Hnt), 1892: *Kruhli* (Hnt), 1898: *Kruhli* (Hnt), 1900: *Kruhli* (Hnt), 1902: *Kruhli* (Hnt), 1904: *Körtelep* (BK. 533), 1907: *Körtelep* (Hnt), 1910: *Круглий* (ЕКУР), 1913: *Körtelep* (Hnt), 1918: *Körtelep* (Hnt), 1925: *Kruhli* (PR), 1929: *Kruhli* (ChM. 579), 1931: *Kruhli* (MPR), 1940: *Körtelep, Круглий* (BK. 1923), 1944: *Körtelep, Круглий* (Hnt), 1968: *Круглий* (3O), 1969: *Круглий* (IMCY), 1978: *Круглий* (TK), 1983: *Круглий, Круглый* (3O), 2017: *Круглий* (ВРУ).

■ Kruhli a 19. század első felében települt a történelmi Máramaros megyében, Trebusafejérpatak határában. A *Kruhli* helységnév ruszin eredetű, a név alapja az ukr. *круглий* ’kerek, kör alakú’ mn. (СУМ. 4: 368, Csopoj 162). Minden bizonnyal azzal kapcsolatos, hogy a Tisza völgye a falu közelében kiszélesedik, s a folyó félkörívben folyja azt körül. Fedaka szerint a helység az 1880–90-es években jött létre, amikor a Máramarossziget–Körösmező vasútvonalat építő olasz mérnökök helyi ukrán nőket feleségül véve letelepedtek (Fedaka 117). Ezzel szemben Pesty adatközlői 1864-ben a következőket mondják: „Népeségét tekintve állitolag részint a szomszéd Lonka, Raho, és részint Gács honbol népesedett, a Rom. Kath. kik mint bányászok Bocsko kerület Kabalapolyánáról a magas Kincstár által, mint szegődött munkások, Kruhli nevű telepbe át tétettek a vas kő szükséglete meg szerzése végett” (PestyM). A magyar *Körtelep* név a ruszin név tükörfordításával jött létre 1904-ben, hivatalos úton (BK. 533). A mai ukrán *Круглий* a történelmi név átvétele. Trebusafejérpatak külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Kusnica, Кушниця ’település Ilosvától ÉK-re’

1318: *Cusmuca* (Gy. 1: 543), 1383: *Kuchnyche* (DocVal. 307), 1389: *Kusnycza, Kusnicza* (Mihályi 95), *Kuchyncha* (DocVal. 368), *Kuchinch*a (Iványi 85), 1419: *Kusnicza* (Mihályi 247), 1445: *Custicza* (DL. 86680), 1445/1506: *Kwsnŷcha* (DL. 37602), 1451: *Kusnycza, Kusnicza, Kussicza* (DocVal. 358, 361-2), *Kosnicha* (Iványi 131), 1454: *Kusnicza* (uo. 132), 1460: *Kwsnycza* (uo. 137), 1463: *Kwsnycza* (DL. 86693), *Kusnicza, Kusnijcza* (Teleki 11: 53),

1466: *Kwsnicza* (DL. 86697), 1468: *Kosnycza* (Iványi 146), 1483: *Kwsnyicza* (DL. 38423), 1517: *Kwsnycza* (DL. 86751), 1525: *Kwsnycha* (Bélay 170), 1530: *Kwsnycza* (Dica), 1542: *Kwsnycha*, 1543: *Kwsnycza*, 1548: *Kwsnicha*, *Kwssnicha*, *Kwssnycha*, 1550: *Kwsnycha*, *Kwsnycha*, 1552: *Kwsnycza*, 1553: *Kwsnicza*, 1554: *Kwsnycha*, *Kwsnycza*, 1555: *Kwsnycha* (uo.), 1707: *Kosincze* (UC. 8: 55), 1712: *Kusnyicza* (UC. 5: 45), 1715: *Kusnicza* (MNL), 1720: *Kusnica* (MNL), 1725: *Kusnicza* (Revizki), 1735: *Kusnicza* (MCM), 1747: *Kuzmicza* (GK. 287), 1773: *Kusnyicza*, *Kusnicza* (LexLoc. 134), 1782-4: *Kusnicze* (EKFT), 1798: *Kusnicza* (CsT. 11), 1799: *Kusnicza* (Vályi 2: 470), *Kusnitza* (HT. 0012: 2), 1800: *Kusnicza* (TM), 1808: *Kusznicza*, *Kusnicza*, *Kusnica* (Lipszky: Rep. 361), 1809: *Kusznicza* (Kam. 661), 1824-62: *Kusnica* (MKFT), 1828: *Kusnyitza* (Nagy 197), 1838: *Kusznicza* (Schem. 61), 1839: *Kusnyicza* (F. 4: 196), 1851: *Kusnyicza* (F. 3: 282), 1857-9: *Kusnyicza* (CU), 1863: *Kusnicza* (Hnt), 1864: *Kusnitza* (PestyM), 1872-84: *Kusnica* (HKFT), 1873: *Kusnica* (Hnt), 1877: *Kusnica* (Hnt), 1882: *Kusnica* (Hnt), 1888: *Kusnicza*, *Kusnitza* (Hnt), 1892: *Kusnicza* (Hnt), 1895: *Kusnicza* (Hnt), 1898: *Kusnicza* (Hnt), 1900: *Kusnicza* (Hnt), *Kovácsrét* (Mező 1999: 213), 1902: *Kovácsrét* (Hnt), 1907: *Kovácsrét* (Hnt), 1910: *Кушниця* (EKYP), 1913: *Kovácsrét* (Hnt), 1923: *Kušnica*, *Kovácsrét*, *Кушниця* (PR), 1925: *Kušnica* (PR), 1927: *Kušnica* (Hnt), 1929: *Kušnice* (ChM. 596), 1931: *Kušnice* (MPR), 1939: *Kovácsrét*, *Кушниця* (BK. 785), 1941: *Kovácsrét* (Hnt), 1944: *Kovácsrét*, *Кушниця* (Hnt), 1946: *Кушниця* (УРСР), 1968: *Кушниця* (30), 1983: *Кушниця*, *Кушниця* (30), 2017: *Кушниця* (ВРУ).

■ *Kusnica* a 14. század elején települt a történelmi Bereg megyében, a *Borzsova* folyó felső szakaszán. A többi, *Felső-Borzsova-völgyi* faluhoz hasonlóan *Kusnicát* is a 15. század közepén csatolták Máramaroshoz a Dolhaiak kérésére (l. még *Dolha*, *Szuha*, *Bronyka*, *Zádnnya*, *Rókamező*, *Kerecke*, *Bereznik*, Bélay 87). „Hunyadi János 1446. évi levele kifejezetten „possessiones Ruthenicales”-nak mondja Kereckét és *Kusnicát*. Ellenben magyarok voltak a nemesek” (Bélay 91). A *Kusnica* helységnév szláv eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Kusnica* 'a Borzsova b. á. *Kusnica* (Кушниця) h.' 1824-62: *Kusnica* B. (MKFT), 1864: *Kusnica potok* (S. 207), *Kusnicza patak*, *Kovácsrét patak* (Kat.), 1865: *Kusniczai csermely* (Hunfalvy 3: 334), 1872-84: *Kusnica p.* (HKFT), 1876: *Kusniczai-patak* (Szilágyi 100), 1907: *Kusnicza patak*, *Kovácsrét patak* (S. 207), 1910: *Kusnicza p.* (HBAT), 1929: *Кушниця* (Petrov 14), 1935: *Kušnice*, *Кушниця* (W. 52, 61), 1939: *Kovácsréti p.* (SzSzBML. 468), 1957: *Кусниця*, *Кусниця* (KPY. 20), 1979: *Кушниця* (СГУ 307), 1991: *Кушниця* (TK), 2017: *річка Кушниця* (GT). A pataknév az or. N. *кушня* 'favágók erdei kunyhója' < R. **кучня* 'ua.' < óor. **kuča* 'kunyhó' fn. (Vasmer 1: 710), ukr. N. *куча* 'viskó, kunyhó, kémény nélküli parasztház' fn. (Csopoj 165) ukr. -*уця* képzős származéka. Alapítói és első lakói is ruszinok voltak. A magyar *Kovácsrét* névváltozat az országos helységnévrendezés során, 1900-ban jött létre tudatos magyarosítással. A *Kusnicá*-val etimológiai kapcsolatba hozott le. *kuźnica* 'fémkovácsoló üzem, hámor' vagy az or. *кузня* 'kovácsműhely' fn. (OMSz. 1: 721) sugallhatta (FNESz., *Kovácsrét*, Mező 1999: 213). A hivatalos ukrán *Кушниця* a történelmi név átvétele.

Kustánfalva, Куштановиця

'település Munkácsról K-re'

1570/1602/1603: *Kūstan falua* (UC. 18: 24), *Kūstianfalwa*, *Kustan falwa* (UC. 97: 29), 17. sz. eleje: *Kustan Falva* (UC. 88: 9), 1600: *Kuztan Fala*, *Kuztan Falva* (Dica), 1602: *Kuztan Falua*, *Kuztanfalua*, 1603: *Kusztanfalua*, 1609: *Kuztanfalua*, 1610: *Kuztanfalwa*, *Kwsztanffalwa* (uo.), 1613: *Kusztanffalwa* (UC. 18: 25), 1622: *Kusztanfalva* (UC. 18: 26), 1625: *Kuztanfalwa* (UC. 18: 28), 1630: *Kuftanfalva* (Dica), 1634: *Kusztanffalua* (UC. 101: 73), 1635: *Kuztanfalua* (KirK. 8.99), 1645: *Kosztan Falwa* (Makkai 352, UC. 19: 1), 1688: *Kosztán Falva* (UC. 19: 6), 1690: *Kosztan falva* (UC. 19: 7), 1699: *Kusztan Falva* (UC. 19: 8), 17. sz. vége: *Kustanfalva* (UC. 6: 32), 1701: *Kustanfalva* (UC. 2: 15), 1702: *Kusztanfalva* (UC. 19: 12), 1705: *Kusztan Falva* (UC. 20: 1), 1715: *Kistánfalva* (MNL), 1718: *Kustanfalva* (UC. 151: 21), 1725: *Kustanfalva* (UC. 124: 6), 1747: *Kusztanfalva* (GK. 415), 1750: *Kusztanyfalva* (MCB), 1760: *Kusztanfalva* (BT), 1773: *Kustanfalva*, *Kustanowicsa* (LexLoc. 51), 1782-4: *Kustanfalva* (EKFT), 1788: *Kustyanfalva* (HT. Div. X. 8: 1), 1790: *Kusztanovitz*,

Kustánfalva (UC. 166: 32), 1799: *Kustánfalva, Kustanovicza* (Vályi 2: 470), 1800: *Kustánfalva* (TBer), 1808: *Kustánfalva, Kusstanowica* (Lipszky: Rep. 360-1), 1824-62: *Kusstanowicza h. Kustánfalva* (MKFT), 1828: *Kucsán-Falva* (VB), 1837: *Kustánfalva* (F. 3: 78), 1838: *Kustánfalva* (Schem. 44), 1851: *Kustánfalva* (F. 2: 282), 1856: *Kustánfalva (Kustanovicza)* (MOK), 1857-9: *Kustánfalva* (CU), 1863: *Kustánfalva, Kustanovicza* (Hnt), 1870-1: *Kustánfalva* (MÁT), 1872-84: *Kustánfalva* (HKFT), 1873: *Kustánfalva, Kustanovicá* (Hnt), 1877: *Kustánfalva, Kustanovica* (Hnt), 1882: *Kustánfalva, Kustanovica* (Hnt), 1888: *Kustánfalva, Kustanovica* (Hnt), 1892: *Kustánfalva, Kustanovica* (Hnt), 1895: *Kustánfalva* (Hnt), 1898: *Kustánfalva* (Hnt), 1900: *Kustánfalva* (Hnt), 1902: *Kustánfalva* (Hnt), 1907: *Kustánfalva* (Hnt), 1910: *Куштановиця* (EKYP), 1913: *Kustánfalva* (Hnt), 1923: *Kuštanovica, Kustánfalva, Куштановиця* (PR), 1925: *Kuštanovica* (PR), 1927: *Kustanovica* (Hnt), 1929: *Kuštanovica* (ChM. 596), 1931: *Kuštanovica* (MPR), 1939: *Kustánfalva, Куштановиця* (BK. 784), 1941: *Kustánfalva* (Hnt), 1944: *Kustánfalva, Куштановиця* (Hnt), 1946: *Куштановиця* (УРСР), 1968: *Куштановиця* (ЗО), 1969: *Куштановиця* (IMCY), 1983: *Куштановиця, Куштановиця* (ЗО), 1991: *Куштановиця* (TK), 2017: *Куштановиця* (ВРУ).

■ *Kustánfalva* a 16–17. század fordulóján települt a történelmi Bereg megyében, Munkács közelében, a *Latorca* folyó bal partján. A *Kustánfalva* helységnév magyar eredetű, a m. *Kustán* szn., vö. 1358: *Kustan* szn. (Slíz 2017: 145), m. *Kustán–Kosztán* csn. (CsnSz. 653, ÚMCsT. 688) vagy az ukr. *Костан* csn. (Csucska 2005: 290-1) családnévnek és a birtokos személyjellel ellátott *falu* főnévnek az összetételével keletkezett (Lehoczky 1873: 67). A családnévhez l. még rom. *Costan* csn. (DOR. 34), bolg. *Костан* szn. (Zaimov 125). A településnév előtagjaként szereplő családnévet idővel magához hasonította a kárp. ukr. *Куштан* csn. (Csucska 2005: 321) (Kiss 1992b: 277-8). 1597. január 1-jén Rákóczi Zsigmond erdélyi fejedelem a közeli Kendereskén lakó Kosztán Sándornak adott kenézi szabadalmat, hogy az adott helyen *Kapufalva* néven falut telepítsen. A helységet azonban telepítő kenézéről neveztek el: „Ez alapító kenéz nevéből elneveztetett az új helység Kosztánfalvának, miből később „Kustán”-falva lett. 1599-ben Kapusfalvának hivatott még, s akkor csupán 1 ház volt benne” (Lehoczky 3: 378-9, Fedaka 119). A 1613-ban még mindig ő a kenéz, a lakosok pedig *Kozma Marton, Kozma Laszlo, Bwgordi Janos, Zolwai Laszlo, Nelepinai Miklos, Lengiel Haljko, Zolywai Miklos* (UC. 18: 25). 1625-ben már *Kuzthan János* a kenéz, rajta kívül *Kuzthan Thamas, Nelepinay Miklos, Szolway Lazlo, Ruzin Halj, Kozma Matte, Kozma Marton, Szolwai Miklos, Bogir Danila, Nelepinai Agoston* neveket említ az urbárium (UC. 18: 28). A korábbi ruszin népi, 1946 óta hivatalos *Куштановиця* párhuzamos névadás eredménye, a *Куштан* csn. ukr. *-(ов)иця* helynévképzős származéka.

Kutlás, Кутлаш

’település Husztól ÉK-re’

1898: *Kutlás* (Hnt), 1900: *Kutlás* (Hnt), 1902: *Kutlás* (Hnt), 1929: *Kutlaš* (ChM. 596), 1944: *Kutlás, Кутлаш* (Hnt), 1968: *Кутлаш* (ЗО), 1969: *Кутлаш* (IMCY), 1983: *Кутлаш* (ЗО), 1991: *Кутлаш* (TK), 2017: *Кутлаш* (ВРУ).

■ *Kutlás* a 19. század végén települt tanya a máramarosi Herincse határában. A *Kutlás* helységnév ruszin eredetű, minden bizonnyal dülönéből keletkezett névátvitellel, vö. 1865: *Kutlás* (S. 197). A dülönév talán az ukr. *котёл* ’üst, katlan’ fn. (СУМ. 4: 309, Csopaj 158) ukr. *-au* képzős származéka, de l. még az ukr. *Н. кутъ* ’zugoly, sut, szöglet, szög’ fn. (Csopaj 165). A névadást a földrajzi környezet motiválhatta, a falu ugyanis egy katlanban jött létre a Nagy-ág folyó bal oldali ágának, a *Hlubokij* pataknek a völgyében, vö. 1824-62: *Hlubokij* (MKFT), a *Tolstey* és a *Gangeu* hegyek között, vö. 1824-62: *Tolstey B., Gangeu B.* (uo.). Herincse külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Kuzmina, Кузьмино

’település Munkácstól ÉNy-ra’

1599: *Kozmina* (Dica), 1602: *Kuznyna* (uo.), 1674: *Kuzmina* (UC. 7: 31), 1712: *Kuzmina* (UC. 44: 23), 1713: *Kuzmina* (UC. 156: 21), 1715: *Kuzmina* (MNL), 1720: *Kuzmina* (MNL),

1725: *Kuzmina* (UC. 142: 39), 1747: *Kuzmin* (GK. 503), 1750: *Kuzmina* (MCB), 1760: *Kuzmina* (BT), 1773: *Kuzmina* (LexLoc. 50), 1782-4: *Kuszmÿn* (EKFT), 1788: *Kuzmina* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Kuzmina* (Vályi 2: 473), 1800: *Kuzmina* (TBer), 1808: *Kuzmina, Kuzmica* (Lipszky: Rep. 363), 1824-62: *Kuzmina* (MKFT), 1828: *Kuzmina* (VB), 1837: *Kuzmina* (F. 3: 71), 1838: *Kuzmina* (Schem. 48), 1851: *Kuzmina* (F. 2: 283), 1856: *Kuzmina* (MOK), 1857-9: *Kuzmina* (CU), 1863: *Kuzmina* (Hnt), 1870-1: *Kuzmina* (MÁT), 1872-84: *Kuzmina* (HKFT), 1873: *Kuzmina* (Hnt), 1877: *Kuzmina* (Hnt), 1882: *Kuzmina* (Hnt), 1888: *Kuzmina* (Hnt), 1892: *Kuzmina* (Hnt), 1894: *Beregszilvás* (Mező 1999: 49), 1895: *Bereg-Szilvás* (Hnt), 1898: *Bereg-Szilvás* (Hnt), 1900: *Bereg-Szilvás* (Hnt), 1902: *Beregszilvás* (Hnt), 1907: *Beregszilvás* (Hnt), 1910: *Кузьмина* (EKYP), 1913: *Beregszilvás* (Hnt), 1923: *Kuzmino, Beregszilvás, Кузьмина* (PR), 1925: *Kuzminovo* (PR), 1927: *Kuzmina* (Hnt), 1929: *Kuzmino* (ChM. 597), 1931: *Kuzmino* (MPR), 1939: *Kuzmina, Кузьмино* (BK. 784), 1941: *Kuzmina* (Hnt), 1944: *Kuzmina, Кузьмино* (Hnt), 1946: *Кузьмине* (YPCP), 1968: *Кузьмине* (3O), 1969: *Кузьмине* (IMCY), 1983: *Кузьмине, Кузьмино* (3O), 1991: *Кузьмино* (TK), 1995: *Кузьмино* (BPU), 2017: *Кузьмино* (uo.).

■ *Kuzmina* a 16. század végén települt a *Sztára* folyó közelében, a történelmi Ung és Bereg megyék határvonalának beregi oldalán. A *Kuzmina* helységnév ruszin eredetű, a név az ukr. *Кузьма*~*Кузьма* 'Kozma' kn. (CCYM 1: 527, Hrincsenko 4: 554) birtoklást kifejező ukr. -*ин(a)* képzős származéka (vö. Kupcsinszka 1105), jelentése tkp. 'Kozma faluja, Kozmáé'. A személynév családnévként is előfordul, vö. ukr. *Кузьма* csn. (Csucska 2005: 310, Dujcsak 2003: 154, Kraszovszkij 93), or. *Козьма, Кузьма* kn. (Petrovskij 134, 137), m. *Kuzma* csn. (ÚMCsT. 690). A falut alapítójáról vagy kenézéről nevezték el, akinek a személyéről nem szólnak a források, de egyértelműen ruszin volt. A magyar *Beregszilvás* névalak 1894-ben jött létre hivatalos úton, a történelmi névvel nincs kapcsolatban (Mező 1999: 49). 1939-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Кузьмино* a történelmi név átvétele.

Laturka, Латурка

'település Volóctól É-ÉNy-ra'

1568: *Lakurta* (!) (UC. 53: 13), *Laturka* (KirK. 4. 70), 1570: *noua pagus Laturka* (Dica), 1574: *Laturka noua possessio* (UC. 53: 16), 1576: *Laturka, Latwrka* (Dica), 1578: *Latiurkja* (UC. 7: 177), 1599: *Laturka* (Dica), 1600: *Laturka, Latturka*, 1602: *Laturka*, 1603: *Laturka* (uo.), 1604: *Latúrka* (UC. 48: 58), 1609: *Laturka* (Dica), 1610: *Latwrka*, 1619: *Laturka*, 1620: *Laturka*, 1630: *Laturka* (uo.), 1640: *Laturka* (UC. 53: 17), 1648: *Latorka* (UC. 53: 18), 1649: *Laturka* (UC. 53: 29), 1673: *Laturka* (UC. 53: 19), 1686: *Latorka* (UC. 19: 3), 1688: *Laturka* (UC. 112: 10), 1691: *Latorka* (UC. 53: 22), 1693: *Latorka* (UC. 53: 23), 1699: *Latorka* (UC. 53: 24), 1700: *Latvrka* (UC. 53: 25), 1702: *Laturka* (UC. 19: 12), 1704: *Laturka* (UC. 19: 15), 1715: *Latorka* (MNL), 1718: *Laturka* (UC. 151: 21), 1720: *Laturka* (MNL), 1722: *Laturka* (UC. 53: 29), 1725: *Laturka* (UC. 124: 3), 1729: *Laturka* (UC. 53: 30), 1747: *Laturka* (GK. 463), 1750: *Laturka* (MCB), 1760: *Laturka* (BT), 1770-2: *Laturka* (Motzel), 1773: *Laturka* (LexLoc. 54), 1782-4: *Laturka* (EKFT), 1788: *Laturka* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Laturka* (Vályi 2: 491), 1800: *Laturka* (TBer), 1808: *Latúrka* (Lipszky: Rep. 371), 1824-62: *Laturka* (MKFT), 1828: *Laturka* (VB), 1837: *Laturka* (F. 3: 63), 1838: *Laturka* (Schem. 48), 1851: *Laturka* (F. 3: 13), 1856: *Laturka* (MOK), 1857-9: *Laturka* (CU), 1863: *Laturka* (Hnt), 1870-1: *Laturka* (MÁT), 1872-84: *Laturka* (HKFT), 1873: *Laturka* (Hnt), 1882: *Laturka* (Hnt), 1888: *Laturka* (Hnt), 1892: *Laturka* (Hnt), 1895: *Laturka* (Hnt), 1898: *Laturka* (Hnt), 1900: *Laturka* (Hnt), 1902: *Laturka* (Hnt), 1903: *Latorcafő* (Mező 1999: 217), 1907: *Latorczafő* (Hnt), 1910: *Латурка* (EKYP), 1913: *Latorczafő* (Hnt), 1923: *Laturka, Latorczafő, Латурка, Латурка* (PR), 1925: *Latorka* (PR), 1927: *Laturka* (Hnt), 1929: *Latorka* (ChM. 610), 1931: *Laturka* (MPR), 1939: *Laturka, Латорка* (BK. 785), 1941: *Laturka* (Hnt), 1944: *Laturka, Латорка* (Hnt), 1946: *Латурка* (YPCP), 1968: *Латурка* (3O), 1969: *Латурка* (IMCY), 1983: *Латурка, Латорка* (3O), 1992: *Латорка* (TK), 2017: *Латурка* (BPU).

■ *Laturka* a 16. század második felében települt a történelmi Bereg megye északi részén, a *Latorca* forrásánál, a galíciai határon. 1569-ben új helységgént említik (UC. 53: 13), ami 1568-ban jött létre, s az 1570-es conscriptio is „noua pagus”-ként szól róla, kenéze *Prokop*

Ferencz (Dica). „Latorca, Latyirka Galíciával határos falu, a Latorca folyó eredő helyeként nevezetes” (BélB. 42). A *Laturka* helységnév ruszin eredetű, a *Latorca* folyónév *-ka* kics. képzős származéka, vö. *Latorca* 'a Bodrog b. á.', 1214: *Latricia* (Fejér 7/5: 205), 1248: *Latharcha*, *Latarcha* (Gy. 1: 519), 1270: *Lotrucha*, *Lathorcha* (ÁÜO. 8: 309), 1282: *Laturcha* (uo.), 1321: *Laturcha* (uo.), 1325: *Latorcha* (AOKl. 9: 316), 1339: *Latturcha*, *Laturcha* (Balassa 40), 1343: *Latrocha* (AOKl. 27: 273), 1346: *Loturcha* (ZO. 2: 187), *fluio Laturcha* (uo. 202), 1360: *Latarcha* (uo. 3: 182), 1371: *Latorcha* (uo. 3: 419), 1380: *Laturcha* (Perényi 93), 1388: *fluvio Latharcha* (DL. 77993), 1399: *Latarcha* (ZsO. 1: 622), 1400: *Lathorcza* (ZsO. 2/1: 85), 1429: *Lathorcha* (Sztáray 2: 278), 1439: *Lathorcza* (DL. 70887), 1445/1506: *Lathorcha* (DL. 37602), 1567: *Latorcza* (UC. 11: 10), 1570: *fluvium Latorcza* (Schram 32), 1586: *Latorcza* (UC. 66: 25), 1602: *Latorcza* (UC. 87: 46), 1638: *Latorcza* (UC. 152: 9), 1670: *Latorca* (UC. 44: 54), 17. sz. vége: *Fluvium Latorcza* (UC. 20: 23), 1701: *Latorcza* (UC. 111: 28), 1773: *fl. Latorcza* (HT. 14: 0031), 1782-6: *Latorcza Fl.* (EKFT), 1788: *Latorcza* (HT. 0008:2), 1824-62: *Latorcza Fl.* (MKFT), 1855: *Latorcza* (S. 142), 1857: *Latorcza Fl.* (AT. 0593), 1864: *Latorcza* (Kat., *Kisgejőc*), 1864-5: *Латорчуца, Латорчуца, Latorcza Fluss, Latorcza folyó* (Kat.), 1872-84: *Latorcza Fl.* (HKFT), 1876: *Latorcza* (Szilágyi 92), 1898: *Latorcza folyó* (S. 25), 1902: *Latorcza* (SzSzBML. 531), 1910: *Latorcza* (HBAT), 1935: *Latorica, Латорица* (W. 10, 41, 61), 1942: *Latorca* (SzSzBML. 568), 1957: *Латорица, Латорица* (KPY. 21), 1979: *Латорица* (CFY 310), *Latorica* (Ondruš 276), 1985: *Латорица* (TK). „A régi okmányokban Latorkának nevezetik az itt eredő Latorcza folyótól, mely a kiirtott kopár hegyektől körülvett szegényes völgyön át folydogál dél felé. A szomszéd Lengyelországból e völgyön át is vezet egy átjárás s mint állítják, a honfoglaló magyarok ez irányban lépték át az új haza határát” (Lehoczy 3: 381). A víznév etimológiája nem tisztázott. Melich úgy véli, hogy szláv közvetítéssel került a magyarba, de nem szláv eredetű (Melich HonfMg. 114). Kiss Lajos szerint szintén preszláv ősiségű (FNESz, *Latorca*). Ezzel szemben az ukrán szakirodalomban szlávnak, a szl. **lotiti*~**latiti*~**letēti* 'repül, a vízben sebesen, gyorsan mozog' ige *-*ar*~-*or*~-*ur* képzős származékának tartják (Sulyhacs 1998: 60-2, Lucsik 300, Janko 205-6), amihez szl. *-*ica* képző kapcsolódik. Szlovák nyelvészek egy szlk. *lat-* 'hideg' mn.-ből (ZJČ. 171, Ondruš 276) eredeztetik. A Drăganu által felvetett személynévi származtatása, és az általa hivatkozott más román etimológiák nem vehetők komolyan (Drăganu 558). Lakossága a kezdetektől ruszin, az 1691-es urbárium szerint a kenézség a *Maszalo* családnál volt, rajtuk kívül *Kurák, Ilncski, Popovics, Mikitovics, Sidecsin, Kovács, Csorba, Nalivajko, Sembér, Lukacsovics, Voloszin, Barnics, Crivencsics, Budin, Condacsocski, Csikott, Halusz, Koboszočki, Rubicz, Ruszin, Juszevics~Juszavics, Kalusz, Breckanics, Papulik* családnevűeket említ az összeírás (UC. 53: 22). A település nevét 1903-ban, az országos helységnévrendezés során *Latorca*fő-re magyarosították (Mező 1999: 217) a folyó nevének és a m. fő 'vízfolyásnak, főként pataknak a kezdete' fn.-nek (FKnT. 149) az összetételével. 1939-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Латорка* 1946-ban keletkezett, a történelmi névnek az ukrán irodalmi nyelvhez igazított formája.

Lauka, Лавки

'település Munkácsról É-ra'

1360?: *Lauka* (Mihályi 601), *Lauka* (DL. 71871), *Lauca* (DL. 226516), 1445/1506: *Loqua* (DL. 37602), 1459: *Lwka, Luka* (Hodinka 1), 1484: *Lanka* (DL. 37661), 1530: *Lawka* (Dica), 1533: *Lawka*, 1541: *Lawka*, 1542: *Lauwka*, 1543: *Lawka*, 1544: *Lauka*, 1546: *Lauka*, 1548: *Lauka*, 1549: *Lewka, Lwka*, 1550: *Lauka, Lavka*, 1552: *Lauka*, 1554: *Lauka*, 1568: *Lauka*, 1570: *Lauka*, 1572: *Lauka*, 1576: *Lauka*, 1582: *Lauka*, 1588: *Lauka*, 1596: *Lauka*, 1599: *Lauka* (uo.), 17. sz. eleje: *Lavka* (UC. 88: 9), 1600: *Lauka, Laukha* (Dica), 1602: *Lauka*, 1603: *Lauka*, 1609: *Lauka*, 1610: *Lawka* (uo.), 1613: *Lawka* (UC. 18: 25), 1619: *Lauka* (Dica), 1620: *Lauka* (uo.), 1622: *Laüka* (UC. 18: 26), 1625: *Lauka* (UC. 18: 28), 1627: *Lauka* (UC. 18: 30), 1630: *Lauka* (Dica), 1634: *Lauka* (UC. 101: 73), 1645: *Lauka* (UC. 19: 1), 1688: *Lauka* (UC. 19: 6), 1690: *Lauka* (UC. 19: 7), 1701: *Lanka* (UC. 2: 15), *Lavka* (Hodinka 407), 1715: *Lauka* (MNL), 1718: *Lauka* (UC. 151: 21), 1720: *Lauka* (MNL), 1747: *Lauka* (GK. 505), 1750: *Lavka* (MCB), 1760: *Lavka* (BT), 1773: *Lauka, Laufka* (LexLoc. 51), 1782-

4: *Lauki* (EKFT), 1788: *Lauky* (HT. Div. X. 8: 1), 1790: *Lauka* (UC. 166: 32), 1799: *Lauka* (Vályi 2: 491), 1800: *Lauka, Laufka* (Tber), 1808: *Lauka, Lavka* (Lipszky: Rep. 371), 1824-62: *Lauka* (MKFT), 1828: *Lanka* (VB), 1837: *Lauka* (F. 3: 71), 1838: *Lauka* (Schem. 48), 1851: *Lauka* (F. 3: 13), 1856: *Laukó* (MOK), 1857-9: *Lauka* (CU), 1863: *Lauka* (Hnt), 1864-5: *Laúka, Lavké* (PestyB), 1870-1: *Lauka* (MÁT), 1872-84: *Lauka* (HKFT), 1873: *Lauka* (Nagy-), *Luoka* (Hnt), 1877: *Lauka* (Nagy-), *Luoka* (Hnt), 1882: *Lauka* (Nagy-), *Luoka* (Hnt), 1888: *Lauka, Luoka* (Hnt), 1892: *Lauka* (Hnt), 1895: *Lauka* (Hnt), 1898: *Lauka* (Hnt), 1900: *Lauka* (Hnt), 1902: *Lauka* (Hnt), 1904: *Lóka* (Mező 1999: 217), 1907: *Lóka* (Hnt), 1910: *Лавка* (EKYP), 1913: *Lóka* (Hnt), 1923: *Lauka, Лавка* (PR), 1925: *Lavky* (PR), 1927: *Lanka* (Hnt), 1929: *Lávky* (ChM. 611), 1931: *Lauka* (MPR), 1939: *Lauka, Лавку* (BK. 784), 1941: *Lauka* (Hnt), 1944: *Lauka, Лавку* (Hnt), 1946: *Лавку* (YPCP), 1968: *Лавку* (3O), 1969: *Лавку* (IMCY), 1983: *Лавку* (3O), 1991: *Лавку* (TK), 2017: *Лавку* (BPU).

■ *Lauka* a 14. század közepén települt a történelmi Bereg megyében, Munkács szomszédságában. „1360. Koriathovics Tódor herczeg a csernekhegyi kolostornak ajándékozta s mint ilyen ma is annak birtoka” (Lehoczy 3: 381). Az oklevélről később kiderült, hogy hamisítvány, így a helység alapításának ideje bizonytalan. A *Lauka* helységnév Mizser Lajos szerint szláv eredetű, valószínűleg az ukr. *Н. лавка* 'pad, lóca, palló, kisebbfajta híd' fn. (Csopaj 166, Oniskevics 1: 401), ukr. *лава, лавка* 'ua.' (Hrincsenko 2: 237-8) főnévből keletkezett (Mizser 2007b: 106). A falu talán egy hídról kapta a nevét, de l. még or. *лава, лавка* 'zátony a folyó medrében; zúgó' fn. (Murzajev 332). Dzendzelivszkij szerint azonban a Kárpátalján széleskörűen elterjedt főnév 'híd' jelentésben csak a 18. századtól adatolható a kárpátaljai ruszin nyelvelmékekben (Dzendzelivszkij 1969: 82). Nem zárhatjuk ki azonban magyar személynévi eredetét sem, vö. *Louka* szn. (HOKl. 7: 305, Gy. 4: 171). Középkori lakossága már ruszin. Az 1570-es urbárium *Joannes Sipulko, Simon Filiph, Martinus Kebele, Hilius Bonnar, Ladus Bonnar, Francus Bonnar, Thomas Barko, Petrus Aztalos, R. Laurenty Aztalos, Petri Stanko, Géorgy Baytko, Micl. Bogar* lakosokat említ (UC. 18: 24). 1613-ban pedig Soltez Mihály, Soltez Janos, Rihor Dienes, Papp Janos, Bwtraba Ferencz, Sýpos Gerghely, Rayko Janos, Bobolistiai Sándor, Rihor Dienes, Keöbeölien Zaniszo, Bwkraba Peter, Thesko Janos, Drabant Thamas, Oriska Grgely, Bodnar Marton es Janos, Bodnar Andras, Haydak Ferencz, Haydak Sándor, Keöbeölien Lazarne, Bwkraba Ferencz, Rayko Janos, Philipp Simon, Oriska Géorgi, Philipp Kelemen, Lengiel Janos adózik a faluban (UC. 18: 25). A *Lauka* nevet 1904-ben, az országos helységnévrendezés során *Lóká*-ra változtatták a magyaros kiejtésnek megfelelően (Mező 1999: 217). 1939-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Лавку* a történelmi név többes számú alakja.

Lazescsina, Лазещина

'település Rahótól ÉK-re'

1782-4: *Lasas csena* (EKFT), 1785-6: *Lasiscsi* (MTH. 118), 1789: *Lazeschtyina* (HT. 0012: 1), 1800: *Lazuscsena* (TM), 1808: *Lozuscscena, Lozusscena* (MTH. 118), 1814: *Laziscsán* (Cat. 79), 1816: *Lazistiana* (Schem. 50), 1821: *Lazistsána* (Schem. 44), 1822: *Lazistsána* (Schem. 44), 1824-62: *Lazesztina* (MKFT), 1828: *Lazestyina* (Nagy 200), 1838: *Lazestyina* (Schem. 57), 1856: *Lazscsina* (MOK), 1857-9: *Lazescsina P.* (CU), 1863: *Lasczesiwa* (Hnt), *Лазещина* (Kat.), 1864: *Láziscsána, Lázescsána* (PestyM), 1870-1: *Lazesczcena* (MÁT), 1872-84: *Lazescsina* (HKFT), 1876: *Lazescsina* (Szilágyi 327), 1882: *Lázes* (Hnt), 1888: *Laziscsina, Lázes csina* (Hnt), 1892: *Lazescsina* (Hnt), 1898: *Lazescsina* (Hnt), 1900: *Lazescsina* (Hnt), 1902: *Lazescsina* (Hnt), 1904: *Mezőhát* (Lelkes 68, BK. 532), 1907: *Mezőhát* (Hnt), 1910: *Лазуцина* (EKYP), *Mezőhát* (KSH), 1913: *Mezőhát* (Hnt), 1925: *Lazeščyna* (PR), 1929: *Lazeština* (ChM. 613), 1931: *Lazeščina* (MPR), 1940: *Mezőhát, Лазещина* (BK. 1923), 1944: *Mezőhát, Лазещина* (Hnt), 1946: *Лазещина* (YPCP), 1968: *Лазещина* (3O), 1969: *Лазещина* (IMCY), 1978: *Лазещина* (TK), 1983: *Лазещина* (3O), 2017: *Лазещина* (BPU).

■ *Lazescsina* a 18. század második felében települt a történelmi Máramaros megyében, Körösmező határában, a *Tatár-hágó* közelében. A *Lazescsina* helységnév ruszin eredetű, víznévből jött létre névátvitellel, vö. *Lazescsina* 'a Fekete-Tisza b. á. Körösmező (Ясіня) h.' 1725: *Lazuscšana fl.* (Revizki), 1756: *Lazuscšana fl.* (Kam. 0303:2), 1781b: *Thal Lasescsina*

(Kam. 0028), 1782-6: *Lasascscena Fluss* (EKFT), 1789: *L. Lazestyina* (HT. 0012: 1), 1791k.: *Lazustsana* (Novissima), 1798: *Lazestyina F.* (MT), 18. sz. vége: *Flus Lazesina* (VIT. 0012), 1804: *Lasusanka Fl.* (HT. 0401), 1809: *R. Lasescena* (Kam. 0661), 1824-62: *Lazesztina B.* (MKFT), 1830: *Lazestsina Vize* (CslT. 0009), 1839: *Lazestyina* (F. 4: 178), 1853: *Lazestina B.* (AT. 0225/3), 1863: *Lažistena, Lazistena* (S. 208), *Лазеуцина* (Kat.), 1864: *Lázescsána, Lázi-csina patak* (PestyM), 1865: *Lazestyina* (Hunfalvy 3: 299), 1872-84: *P. Laszczyna* (HKFT), 1910: *P. Laszczyna* (HBÁT), 1925: *Lazeščyna* (PR), 1929: *Lezeščana, Лазуцина* (Petrov 10, 11), 1935: *Lazeština, Лазеуцина* (W. 37, 61), 1939: *Lazescsina* (SzSzBML. 468), 1940: *Mezőhát, Лазеуцина* (BK. 1923), 1957: *Лазеуцина* (КРУ. 17), 1978: *Лазеуцина* (TK), 1979: *Лазіуцина* (СГУ 309), 1993: *Laziscsina* (Lizanec–Horváth 223), 2007: *Mezőhát (Lazescsina)-patak* (Kovács 48). A pataknév az ukr. N. *лазь* 'erdei kaszáló; távoli földdarab, liget, kaszáló' fn. (Pipas–Halasz 91, Csopoj 167), rom. *laz* 'irtás, füves hely, kaszáló' fn. (DRM 1: 704) ukr. *-чин(a)* főnévképzős származéka. A gyűjtőnévképző helynévképzői funkciójára az ukrán nyelvben a 16-18. századtól vannak adatok (vö. Bilouszenko 56-7), Kárpátalján napjainkban elsősorban tájnévképzőként használatos, pl. *Берегівщина* (Beregvidék, Beregszászi járás), *Тячівщина* (Técső vidéke), *Рахівщина* (Rahó vidéke) stb. „Lázescsána azonos nevű patak mentében elterül, mely a legmagasabb hegy *Hoverla* alatt fakadt, neve a *Lázi* (:kaszáló rétek:) mint hajdanta külső és távol eső irtásos földbirtokoktól származott. La-kik a Nép el szorva, részint egy fertály Mértföldnyi távolságra egyik a másikától, nagyobb része hegy oldalakon, Völgyekben és az Ország út mellett, mely Gács honba vezet” (PestyM, *Kőrösmező*). Más, kevésbé valószínű feltevés szerint a helység a közeli Tatár-hágóra vezető, a falun keresztül haladó útról vagy ösvényről (*перелаз*) kapta a nevét (IMCY. 527). A magyar *Mezőhát* névalak névmagyarosítás eredménye, 1904-ben, az országos helységnévrendezés során keletkezett (Lelkes 68). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Лазеуцина* a történelmi név átvétele.

Lázi¹, Вільхівці-Лазі

'település Técsőtől É-ra'

1782-4: *Szalas* (EKFT), 1872-84: *Lazi* (HKFT), 1929: *Lazy* (ChM. 615), 1941: *Lazy* (MKF), 1944: *Lázi, Лазы* (Hnt), 1968: *Вільхівці-Лазі* (3O), 1969: *Вільхівці-Лазі* (IMCY), 1978: *Ольховці-Лазы* (TK), 1983: *Вільхівці-Лазі, Ольховці-Лазы* (3O), 2017: *Вільхівці-Лазі* (ВРУ).

■ Lázi tanya a 19. század második felében települt Máramarosban, Irholc határában, a *Técső-patak* felső szakaszán. Az első katonai felmérés során készült térképen azonban már a 18. század végén szerepel egy *Szállás* nevű kis település *Lázi* helyén. A *Lázi* helységnév ruszin eredetű, dülönévből keletkezett névátvitellel, vö. 1795: *Dohy Laz, Hoszszu Láz* dülő *Técső* határában (Kam. 1664), 1864: *Lazu* (Kat.), 1864-5: *Lazu* (S. 198), 1865: *Lazu* (uo. 199). A dülönév az ukr. N. *лазь* 'erdei kaszáló; távoli földdarab, liget, kaszáló' fn. (Pipas–Halasz 91, Csopoj 167) többes számú származéka. A hivatalos ukrán *Вільхівці-Лазі* név előtagja az anyaközségre, Irholcra (*Вільхівці*) utal. Irholc külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Lázi², Лазі

'település Técsőtől É-ra'

1782-4: *Szalas* (EKFT), 1902: *Lázi tanya* (Hnt), 1929: *Lazy* (ChM. 615), 1968: *Лазі* (3O), 1969: *Lazu* (IMCY), 1978: *Лазы* (TK), 1983: *Лазі, Лазы* (3O), 2017: *Лазі* (ВРУ).

■ Lázi község a 19. század végén települt a máramarosi Técső határában, egy kiszélesedő völgyben, a *Técső-patak* alsó szakaszán. Az első katonai felmérés térképén már szerepel egy *Szállás* nevű település ezen a helyen, s a 2. és 3. felmérés térképein név nélkül szintén fel van tüntetve egy jelentősebb házcsoporthoz. A *Lázi* helységnév ruszin eredetű, dülönévből keletkezett névátvitellel. A név magyarázatához l. *Lázi¹* szócikkét. A hivatalos ukrán *Лазі* a történelmi név átvétele. Técső külterületi lakotthelye volt, ma önálló községi tanáccsal rendelkezik.

Leányfalva, Лалово
 'település Munkácsról DK-re'

1378: *Lanfalva* (DocVal. 276), 1466: *Lalfalw* (Teleki 11: 181), 1530: *Lanfalwa* (Dica), 1533: *Lanfala*, 1541: *Lanfalwa*, 1542: *Lam falwa*, 1543: *Lanfalwa*, 1544: *Lanfalwa*, 1546: *Lanfalwa*, 1548: *Lanfalwa*, 1549: *Lyanfalwa*, 1550: *Lanffalwa*, *Lanyfalwa*, 1552: *Lamfalua*, *Lamfalwa*, 1554: *Lamfalua*, 1566: *Lanffalva*, *Lanffalwa*, 1568: *Lanfalwa*, 1570: *Lanfalua*, *Lanfala* (uo.), *Lam falua* (UC. 18: 22), *Lanffalwa* (UC. 18: 23), 1570/1602/1603: *Lanfalva* (UC. 18: 24), *Lanfalwa* (UC. 97: 29), 1572: *Laan Falua*, *Lanffalwa* (Dica), 1576: *Lanfalua*, *Lanfalwa*, 1582: *Lanfalua*, *Lanfalwa*, 1588: *Lallfalwa*, 1596: *Lanfalua*, 1599: *Lanfalua* (uo.), 17. sz. eleje: *Nagy Leány Falva* (UC. 88: 9), 1600: *Lann Falva* (Dica), 1602: *Leanfalu*, *Leany Falua*, 1603: *Lanfalu*, 1609: *Nagi Lanfalua*, 1610: *Nagi Lanfalwa*, *Nagy Lanffalwa* (uo.), 1613: *Nagy Lamffalwa* (UC. 18: 25), 1619: *Naglanffalua* (Dica), 1620: *Nagilanfalu* (uo.), 1622: *N. Lanfalva* (UC. 18: 26), 1625: *Nagy Kyslanfalva* (UC. 18: 28), 1634: *Nagy Lamffalua* (UC. 101: 73), 1635: *Nagy lamfalua* (KirK. 8.99), 1645: *Nagy Lan Falwa* (Makkai 352, UC. 19: 1), 1690: *Nagy Lan Falva* (UC. 19: 7), *Nagy Leany falva* (UC. 5: 15), 1699: *Nagy Lan Falva* (UC. 19: 8), 17. sz. vége: *Nagy Lyan Falwa* (UC. 42: 26), 1701: *Nagyleanyfalva* (UC. 2: 15), 1702: *N. Lanfva* (UC. 19: 12), 1705: *Nagy Lan Falva* (UC. 20: 1), 1715: *Nagy Lánfalva* (MNL), 1718: *Nagylanfalva* (UC. 151: 21), 1720: *Nagy Lán Falva* (MNL), 1725: *N. Lanfalva* (UC. 124: 6), 1741: *Lalovo* (GK. 508), 1747: *Lan-falva* (GK. 427), 1750: *Nagy Leanyfalva* (MCB), 1760: *N. Leanyfalva* (BT), 1773: *Nagy Leányfalva*, *Lalowa* (LexLoc. 51), 1782-4: *Lalova oder Leányfalva* (EKFT), 1788: *N. Leánfalva* (HT. Div. X. 8: 1), 1790: *Nagy=Leányfalva, seu Lalova* (UC. 166: 32), 1799: *Nagy Leányfalva*, *Lalova* (Vályi 2: 493), 1800: *N. Leányfalva* (TBer), 1808: *Leányfalva* (Nagy-), *Lalowá* (Lipszky: Rep. 372), 1824-62: *Lalowa h. Leányfalva* (MKFT), 1828: *Nagy-Leányfalva* (VB), 1837: *Nagy-Leányfalva*, *Lalovo* (F. 3: 78), 1838: *Leányfalva* (Schem. 44), 1851: *Nagy-Leányfalva* (*Lalovo*) (F. 3: 15), 1856: *Leányfalva* (*Lálovo*) (MOK), 1857-9: *Lalova* (*Leányfalva*) (CU), 1863: *Leányfalva*, *Lálovo* (Hnt), 1870-1: *Leányfalva* (MÁT), 1872-84: *Lalovo* (*Leányfalva*) (HKFT), 1873: *Leányfalva*, *Lalovo* (Hnt), 1877: *Leányfalva*, *Lalovo* (Hnt), 1882: *Leányfalva*, *Lalovo* (Hnt), 1888: *Leányfalva*, *Lalovo* (Hnt), 1892: *Leányfalva*, *Lalovo* (Hnt), 1895: *Leányfalva* (Hnt), 1898: *Leányfalva* (Hnt), 1900: *Leányfalva* (Hnt), 1902: *Leányfalva* (Hnt), 1904: *Beregleányfalva* (Mező 1999: 218), 1907: *Beregleányfalva* (Hnt), 1910: *Лалово* (EKYP), 1913: *Beregleányfalva* (Hnt), 1923: *Lalovo*, *Leányfalva*, *Лалово* (PR), 1925: *Lalovo* (PR), 1927: *Lalovo* (Hnt), 1929: *Lalavo* (ChM. 606), 1931: *Lalovo* (MPR), 1939: *Beregleányfalva*, *Лалово* (BK. 784), 1941: *Beregleányfalva* (Hnt), 1944: *Beregleányfalva*, *Лалово* (Hnt), 1946: *Лалове* (YPCP), 1968: *Лалове* (3O), 1969: *Лалове* (IMCY), 1983: *Лалове*, *Лалово* (3O), 1991: *Лалово* (TK), 2017: *Лалово* (BPY).

■ Leányfalva a 14. század második felében települt a beregi Hát hegység nyugati oldalán. A falu a Sztánfalva köré csoportosuló, román kenézek által alapított falvakkal együtt alkotta a beregi Krajnát. A minden bizonnyal elsődleges *Lálfalva* helységnév magyar eredetű, a *Lál* szn.-nek és a birtokos jellel ellátott *falu* főnévnek az összetétele, a település egy *Lal* nevű telepítő kenéztől kapta a nevét. A névviselő személy román vagy ruszin lehetett, vö. rom. *Lal*, *Lal (u)*, *Lalo* csn. (DOR. 54, Iordan 1983: 272), ukr. *Лаль*, *Лало* csn. (Csucska 2005: 326), l. még m. *Lál*, *Laló* csn. (ÚMCsT. 701). A magyar *Lálfalva* a *lány* főnévvel való részleges összecsengés, illetve *l:l < l:ny:l* elhasonulás folytán nagyon korán *Lányfalvá*-ra változott (Kiss 1992b: 279-80). A korábbi, 17. századtól használt *Nagy-* előtag a szomszédos *Kislányfalva* (ma *Berezinka*) nevének előtagjával állt korrelációban. 1570-ben *Andreas*, *Joannes* és *Demetrius* nevű kenézek vannak, lakosai *Joannes Koltzar*, *Laurentius Liko*, *Demetrius Liko*, *Petrus Koan*, *Laur Kovach*, *Recta Joannis Kozma*, *Joannis Helias*, *Joannis Duzinaj*, *Antonius Palicz*, *Paulus Kornicz*, *Thomas Santa*, *Ladislaus Sipos*, *Joannis Alexa*, *Andreas Baba*, *Petrus Fejir*, *Joannis Dowljaj*, *Ladus Gyhan*, *Alexius Sanda*, *Nicolaus Pap*, *Alexii Simon*, *Demetrius Koczis*, *Petri Michl*, *Stanislaj Helias*, *Martinus Dobos*, *Mich. Konik*, *Kozmanüs Brody*, *Joannes Konik*, *Lazarus Donko*, *Joannis Essew*, *Vrbani Kopicz* és *Stanislaj Helias* (UC. 18: 24). 1613-ban *Peter*, *Mihaly*, *Simon*, *Janos* és *Dienes* kenéz vezeti a falut (UC. 18: 25). Az adózók nevei

alapján ekkor már vegyes lakosságú. 1688-ban elpusztult faluként említik: „Kerepeczke, Kendereske, Fogaras, Csertes Ffalva, Nagy Lanffalva, Korcsova. Ezek most mind pustak senki nem lakja sem usuallya e mostani hadi expeditiokban pustultanak el” (UC. 19: 5). Ezt követően a 18. század első felében a faluba a Schönbornok német telepeseket költöztettek, s a falunak kialakult egy német és ruszin része (Lehoczky 3: 383, Fedaka 121), de a népnévi jelzős alakok a helységnévtárakban nem jelennek meg. 1888-ban a település két része (*Német-Leányfalva* és *Orosz-Leányfalva*) *Leányfalva* néven egyesült (Mező 1999: 218). A megyei hovatartozásra utaló *Bereg-* jelzőt 1904-ben, az országos helységnévrendezés során kapcsolták a névhez, hogy megkülönböztessék az ország más területein előforduló *Leányfalu* nevet viselő helységektől (Mező uo.). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Лалово* a régebbi magyar *Lálfalva* mellett alakult párhuzamos ruszin névadással, a *Lal* szn. birtoklást kifejező, semlegesnemű ukr. *-ov(o)* képzős származéka (vö. Kupcsinszka 810).

Lécfalva, Лецовиця 'település Munkáctól K–ÉK-re'

1613: *Kis Dubrovicza* (Lehoczky 3: 384), *Kÿs Dubrowicza* (UC. 18: 25), 1625: *Dubrovicza minor* (UC. 18: 28), 1630: *Leczfalva, Leczfalu* (Dica), 1635: *Kis dobruicza* (KirK. 8.99), 1646: *Kis Dobrovicza alias Leczfalwa* (Makkai 350, UC. 19: 1), 1688: *Lecz Falva* (UC. 19: 6), 1690: *Lécfalva als. Kis Dobrovicza* (UC. 19: 7), *Lécfalva* (UC. 5: 15), 1693: *Lecowitsa* (Hodinka 372), 1699: *Leczfalva* (UC. 19: 8), 17. sz. eleje: *Lecz Falva* (UC. 88: 9), 17. sz. vége: *Leczfalva* (UC. 6: 32), 1700k.: *Lecz falva* (UC. 53: 44), 1701: *Leczfalva* (UC. 2: 15), 1702: *Lécfalva* (UC. 19: 12), 1704: *Leczfalva* (UC. 19: 15), 1705: *Leczfalva* (UC. 20: 1), 1715: *Lécfalva* (MNL), 1718: *Leczfalva* (UC. 151: 21), 1720: *Leczovicza* (MNL), 1729: *Lécz Falva* (UC. 20: 21), 1731: *Leczfalua, alias Kis-Dubrovicza* (KirK. 36282), 1747: *Lécz-falva* (GK. 445), 1750: *Lotsfalva (!)* (MCB), 1760: *Lotsfalva* (BT), 1773: *Lécfalva, Leczovicza* (LexLoc. 53), 1782-4: *Leczfalva* (EKFT), 1788: *Letzfalva* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Leczfalva, Leczovicza* (Vályi 2: 495), 1800: *Lécfalva, Leczovicza* (Tber), 1808: *Lécfalva, Lecowice* (Lipszky: Rep. 373), 1824-62: *Lecowica h. Lécfalva* (MKFT), 1828: *Lécfalva* (VB), 1837: *Lécfalva* (F. 3: 78), 1838: *Leczfalva* (Schem. 44), 1851: *Lécfalva* (F. 3: 16), 1856: *Lécfalva* (*Leczovicza*) (MOK), 1857-9: *Leczfalva* (CU), 1863: *Leczfalva, Leczovicza* (Hnt), 1870-1: *Leczfalva* (MAT), 1872-84: *Lecovica, Lécfalva* (HKFT), 1873: *Lécfalva, Lecvica* (Hnt), 1877: *Lécfalva, Lecvica* (Hnt), 1882: *Lécfalva, Lecvica* (Hnt), 1888: *Lécfalva, Lecovica* (Hnt), 1892: *Lécfalva, Lecovica* (Hnt), 1895: *Lécfalva* (Hnt), 1898: *Lécfalva* (Hnt), 1900: *Lécfalva* (Hnt), 1902: *Lécfalva* (Hnt), 1904: *Kislécfalva* (Mező 1999: 218), 1907: *Kislécfalva* (Hnt), 1910: *Лецьовиця* (ЕКУР), 1913: *Kislécfalva* (Hnt), 1923: *Lecovica, Lécfalva, Лецьовиця* (PR), 1925: *Lecovica* (PR), 1927: *Lecovica* (Hnt), 1929: *Lecovice* (ChM. 617), 1931: *Lecovica* (MPR), 1939: *Kislécfalva, Лецьовиця* (BK. 784), 1941: *Kislécfalva* (Hnt), 1944: *Kislécfalva, Лецьовиця* (Hnt), 1946: *Лецьовиця* (УРСР), 1968: *Лецьовиця* (ЗО), 1969: *Лецьовиця* (ІМСУ), 1983: *Лецьовиця, Лецьовиця* (ЗО), 1991: *Лецьовиця* (ТК), 2017: *Лецьовиця* (ВРУ).

■ Lécfalva a 17. század elején települt a beregi *Hát* hegységtől északra. A helység elsődleges neve *Kisdubrovica*, ami víznévből jött létre névátvitellel, vö. *Dubrovica-patak** 'patak Dubrovica (egyesült Repedével) h.' 1645: *Dobrovicza Pataka* (UC. 19: 1), 1881: *Nagy-Dobrovicza patak* (Lehoczky 3: 244). A pataknév az ukr. N. *дубрава, дуброва* 'sűrű tölgyerdő, rengeteg' fn. (Csopaj 82, Pipas–Halasz 52) ukr. *-иця* képzős származéka. Az újabb *Lécfalva* helységnév magyar eredetű, a *Léc* csn.-nek és a birtokos személyjellel ellátott *falva* főnévnek az összetétele. A falu kenézlevelét 1613-ban Esterházy Miklós adta ki Mohucz Sándornak, akinek 3 fia *Lécz* családnéven viselte a kenézséget (Lehoczky 3: 384). Az 1613-as urbárium szerint Kisdubrovicán az alapító *Mohuch Sándor* mellett az adózó lakosok: *Vizniczej Ferencz, Huszar Peter, Zwaricz Makszin, Lengiel Marthon, Kladinoha Janos, Lukina Jacob, Paszikaŷ Thamas, Mohuch Kima, Mohuch Illies, Okrim Demeter* (UC. 18: 25), 1625-ben a település kenéze már *Lecz Janos* volt, a helységet alighanem róla nevezték el (UC. 18: 28). A falunak nevet adó kenézek Kiss Lajos szerint ruszin vagy román nemzetiségűek lehettek, vö.

ukr. *Лецо, Лець* csn. (Csucska 2005: 336), ukr. *Лец* csn. (Kraszovszkij 98), illetve rom. *Let* csn. (Iordan 1983: 278) (Kiss 1992b: 278), de a családnév a németből és a magyarból is kimutatható, l. ném. *Letz* csn. (Bahlow 314), l. még m. *Léc~Lécz* csn. (CsnSz. 669, ÚMCsT. 713). A családnévet Csucska és Csopej is az ukrán *Олекса* 'Sándor' kn. becézett formájának tartja (Csucska 2005: 336, Csopej 169). *Leco* alakban a kárpátaljai ruszinok körében a 17-18. században kedvelt keresztnév, vö. pl. 1700: *Ruszin Leczo* Serbócon (UC. 53: 43). A *Kis-* előtag 1904-ben, a helységnévrendezés során került a névbe a Hunyad megyei Lécfalvától való megkülönböztetés céljából (Mező 1999: 218). A korábbi népi, 1946-tól hivatalos ukrán *Лецовиця* párhuzamos névadással keletkezett, a *Léc* csn. ukr. *-(ov)иця* helynévképzős alakja.

Lehóc, Ляхівці

'település Ungvártól K–DK-re'

1407: *Lengenfalwa* (ZsO. 2/2: 81), 1411: *Lengelfalwa* (uo. 3: 268), 1415: *Legenfalwa* (Cs. 1: 394), 1450: *Lengvelfalwa* (Thallóczy–Áldásy 156), 1453: *Lengelfalwa* (uo. 174), 1454: *Lengelfalva* (uo. 182), 1543: *Lehocz* (Dica), 1550: *Lehotz, Lehoch*, 1574: *Lahóc* (uo.), 1603: *Lehocz* (UC. 54: 47), 1661-6: *Lahocz* (UC. 68: 42), 1670: *Lehöcz* (UC. 9: 40a), 1674-5: *Lehocz* (UC. 31: 1), 1678: *Lehocz* (UC. 42: 11), 1680-as évek: *Lehocz* (UC. 65: 2), 1682: *Lehocz* (UC. 11: 48m), 1682-4: *Lehocz* (UC. 15: 19), 1684: *Lehocz* (UC. 10: 64), *Lahocz* (UC. 42: 66), 1688: *Ляхов'чех* (Panykevics 168), 1690: *Lehocz* (UC. 2: 13), 1691: *Lehöcz* (UC. 54: 67), 1693: *Lehocz* (UC. 44: 26), 1696: *Lehöcz* (Dica), 17. sz. vége: *Lehocz* (UC. 11: 48r), 18. sz. eleje: *Lehocz* (UC. 110: 73), 1701: *Lehocz* (UC. 54: 80), 1705: *Lehocz* (UC. 20: 1), 1715: *Lehöcz* (MNL), 1718-9: *Lehöcz* (UC. 105: 3), 1720: *Lehocz* (MNL), 18. sz. első fele: *Lehótz* (BélU), 1741: *Lehocz* (GK. 81), 1747: *Lehöcz* (GK. 113), 1765: *Lachóc* (Kam. 0192a), 1773: *Lehocz* (LexLoc. 285), 1780: *Lehota* (!) (MCU), 1782-4: *Lehöcz* (EKFT), 1788: *Lehocz* (HT. 0021:1), 1789: *Lehocz* (UC. 162: 63), 1799: *Lehöcz, Lichovecz* (Vályi 2: 498), 1800: *Lehöcz* (TÜng), 1806: *Lehotz* (UV), 1808: *Lehöcz, Lichovecz* (Lipszky: Rep. 374), 1824-62: *Lehöcz s. Lichowecz* (MKFT), 1828: *Lehöcz* (VÜng), 1837: *Lehöcz* (F. 3: 372), 1838: *Lehöcz* (Schem. 75), 1851: *Lehöcz* (F. 3: 17), 1856: *Lehöcz* (*Lyachovcze*) (MOK), 1857-9: *Ljachuvci* (*Lehöcz*) (CU), 1863: *Lehöcz, Lyachuvci* (Hnt), 1870: *Lehöcz* (UT), 1872-84: *Lehóc* (HKFT), 1873: *Lehóc* (Hnt), 1877: *Lehóc* (Hnt), 1882: *Lehóc* (Hnt), 1888: *Lehöcz* (Hnt), 1892: *Lehöcz* (Hnt), 1895: *Lehöcz* (Hnt), 1898: *Lehöcz* (Hnt), 1900: *Lehöcz* (Hnt), 1902: *Lehöcz* (Hnt), 1907: *Lehöcz* (Hnt), 1910: *Ляхівці, Ляхувці* (ЕКУР), 1913: *Lehöcz* (Hnt), 1915: *Lehöcz* (UT), 1918: *Lehöcz* (UT), 1923: *Lachovce, Lehöcz, Ляховці* (PR), 1925: *Ljachovce* (PR), 1927: *Ljahuvce* (Hnt), 1929: *Lachovce* (ChM. 605), 1931: *Lehovce* (MPR), 1939: *Lehóc, Ляховці* (BK. 794), 1941: *Lehóc* (Hnt), 1944: *Lehöcz, Ляховці* (Hnt), 1946: *Лемківці* (УРСР), 1968: *Лемківці* (ЗО), 1969: *Лемківці* (ІМСУ), 1983: *Лемківці, Лемковці* (ЗО), 1985: *Лемковці* (ТК), 1995: *Ляхівці* (ВРУ), 2017: *Ляхівці* (uo.).

■ *Lehóc* a 15. század elején települt a történelmi Ung megyében, Szerednye szomszédságában. Az elsődleges *Lengvelfalva* helységnév magyar eredetű, a személynévként is előforduló *lengyel* népnévnek és a birtokos személyjellel ellátott *falv* főnévnek az összetétele. Személynévi változatához l. +1086: *Lengen* szn. (ÁSznt. 488), m. *Lengyel* csn. (CsnSz. 672-3, ÚMCsT. 721). A magyar nevet a 16. századra kiszorította a párhuzamos névadással vagy a magyar név alapján létrejött ruszin *Lyahovec* alak, ami az ukr. *ляхи* 'lengyel, lengyelek' fn. (СУМ. 4: 582), *лях* 'lengyel' fn. (Hrincsenko 2: 393) v. ukr. *Лях* szn. (Csucska 2011: 226), *Л'ях* csn. (Dujcsak 2003: 166), *Lex* szn. (uo. 218), *Лех, Лях* csn. (Kraszovszkij 98, 100), le. *Lach* szn. (SfSNO. 7: 127), m. *Ljah* csn. (ÚMCsT. 737) *-овці* képzős származéka, jelentése tkp. 'lengyel nemzetiségű v. Lengyel nevű személy emberei, házanépe'. A magyar névhasználatban a *Lyahovec~Lyahóc* névből szabályos hangváltozással *Lehóc* alak jött létre. Az 1603-as urbárium szerint a falu soltészai *Jacobus Kozma, Franciscus Gherghely* és *Lucas Lenarth*, valamint *Johannes Kochierha* özvegye és *Johannes Thimko*. A lakosok és zsellérek *Miko, Santha, Bwbenka, Iwasko, Iwanyk, Fekethe, Battiko, Kopchia, Hyrko, Naghayw, Kys, Laczko, Anna, Jwhasz, Damko, Peha, Philipp, Illies, Heghedws* és *Iwanik* nevet viselnek. A családnévek alapján lakossága ekkor talán még részben magyar (UC. 54: 47). Később teljesen elruszinosodik. 1946-ban a település hivatalos nevét *Лемківці*-re változtatták, ehhez l. ukr. N. *лемко*

’a rutén nép egy faja’ fn. (Csopej 169). 1995-ben visszakapta a történelmi ruszin nevét. Az egykori Ung megye területén szinte egyáltalán nem fordultak elő *-falva* utótagú helységnevek, a korai *Lengyelfalva* mellett csak *Botfalva* nevében találkozunk vele.

Likicári, Ликиари ’település Perecsenytől K-re’

16. sz.: *Rekiczia* (UC. 115: 79), 1602: *Rekichia* (UC. 104: 8), 1603: *Rekicza* (UC. 104: 9), 1631: *Rekicza* (UC. 150: 1), 1661-6: *Rekeckiy, Rekecki* (UC. 68: 42), 1691: *Rekicza* (UC. 157: 66), 1700k.: *Rekica* (UC. 3: 59), 1765: *Rekicza* (UC. 157: 62), 1782-4: *Rekiczna* (EKFT), 1788: *Rekiczár* (HT. 0021:1), 1789: *Rekiczár* (HT. Div. X. 21: 2), 1792: *Regitzar* (Kam. 1437: 1), 1800: *Rekiczna* (TÜng), 1806: *Rekitzár* (UV), 1824-62: *Rekiczar* (MKFT), 1837: *Lekicsár* (F. 3: 377), 1838: *Likicsar* (Schem. 72), 1851: *Lekicsár* (F. 3: 21), 1856: *Lekiczár* (MOK), 1857-9: *P. Rekičar* (CU), 1863: *Likiczár* (Hnt), 1870: *Likiczar* (UT), 1872-84: *Likicár* (HKFT), 1873: *Likicár, Lekicár* (Hnt), 1877: *Likicár, Lekicár* (Hnt), 1882: *Likicár, Lekicár* (Hnt), 1888: *Likiczár* (Hnt), 1892: *Likiczár* (Hnt), 1895: *Likiczár* (Hnt), 1898: *Likiczár* (Hnt), 1900: *Likiczár* (Hnt), 1902: *Likiczár* (Hnt), 1905: *Kuruczvár* (Lelkes 132), 1907: *Kuruczvár* (Hnt), 1910: *Лукицар* (EKYP), *Kuruczvár* (KSH), 1913: *Kuruczvár* (Hnt), 1915: *Kuruczvár* (UT), 1918: *Kuruczvár* (UT), *Kurucvár* (Hnt), 1925: *Lykycár* (PR), 1929: *Likicary* (ChM. 646), 1931: *Likičar* (MPR), 1940: *Likicár, Лукицарь* (BK. 1926), 1944: *Likicár, Лукицарь* (Hnt), 1968: *Ликицару* (3O), 1969: *Ликицару* (IMCY), 1983: *Ликицару, Лукицары* (3O), 1991: *Лукицары* (TK), 2017: *Ликицару* (BPU).

■ Likicári a 16. században települt a történelmi Ung megyében, a *Turica* folyó völgyében. Az elsődleges *Rekica* helységnév az ukr. *pokuma* ’fűzfa’ fn. (CYM. 8: 874) vagy a rom. *răchită* ’cseregfüz, törékeny fűz, kosárkötő fűz, rekettyefűz’ fn. (DRM. 2: 366, DEX) ukr. - *иця* v. rom. -*ița* kics. képzős származéka, s rekettyés helyre utal. A 16. században *Ignatt Duplél, Gazo Fedor* és *Pastily Mikitta* nevű lakosokat említenek (UC. 115: 79). Az 1631-es urbáriumban *Rekica* soltész *Duplei Danko* és *Sippil Vaszil*, batykó *Gaza Ivan*. Fél telkes lakosa *Vipil Vasil, Ruszin Lukacs*, zsellér *Mikesa Ihnat* (UC. 105: 1). A 19. század elejéről adatolható *Rekicár* névalak végződése talán a szlovák -*ary* foglalkozásnév-képző. A század közepére a név elején *l* : *r* elhasonulással *Rekicár* > *Likicár* változás ment végbe. Népetimológias magyarázat szerint a név egy ikon „*ликів Царя Небесного*” ткр. ’az Egek Urának arcképe’ nevéből származik (Fedaka 124). 1905-ben, az országos helységnévrendezés során a helység nevét *Kurucvár*-ra magyarosították a hasonló hangzás alapján (Lelkes 132). 1940-ben visszakapta a régi nevét. Az 1946-tól hivatalos *Ликицару* a másodlagos ruszin név átvétele. Kistorica külterületi lakothelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik. Lakossága a kezdetektől ruszin és román, mára azonban szinte teljesen elnéptelenedett. Az 1970-es években még 350 lakosa volt, 2018-ban már csak 14 időskorú lakója maradt.

Lipcse, Липча ’település Husztól ÉK-re’

1350: *Lypche* (Mihályi 29), 1378: *Lypche* (DocVal. 252), 1383: *Lypche* (uo. 308), 1403: *Lypse* (ZsO. 2/1: 286), 1406: *Lipche* (Mihályi 139), 1409: *Lypche* (ZsO. 2/2: 301), 1412: *Lipche* (uo. 3: 534), 1415: *Lybche, Lipche, Lypche* (ZsO. 5: 304), 1417: *Lypche* (uo. 6: 236), 1419: *Lypche* (uo. 7: 164), 1435: *Lypse* (DL. 38210), 1444: *Lypse* (DL. 62826), 1449: *Lypche* (DL. 44541), 1457: *Lypche* (Mihályi 399), 1463: *Lypse* (DL. 86693), 1469: *Lypche* (DL. 67034), 1489: *Lypche* (DL. 66735), 1530: *Lypche* (Dica), 1542: *Lypche*, 1543: *Lypche*, 1548: *Lypchie, Lypchye*, 1550: *Lypche*, 1552: *Lypche*, 1553: *Lypchie*, 1554: *Lypche, Lypchye*, 1555: *Lypchye* (uo.), 1696: *Lipcse* (UC. 149: 23), 1707: *Lipcse* (UC. 8: 55), 1715: *Lipcse* (MNL), 1720: *Lipcse* (MNL), 1725: *Lipcse* (Revizki), 1735: *Lipcse* (MCM), 1747: *Lipcse* (GK. 316), 1756: *Lipcse* (Kam. 0303: 2), 1773: *Lipcse* (LexLoc. 134), 1782-4: *Lipcse* (EKFT), 1798: *Lipcse* (CsT. 11), 1799: *Lipcse* (Vályi 2: 522), *Lipcse* (HT. 0012: 2), 1800: *Lipcse* (TM), 1808: *Lipcse, Lippse, Lipče* (Lipszky: Rep. 381), 1809: *Liptse* (Kam. 661), 1824-62: *Lipcse* (MKFT), 1828: *Lipcse, Lipsa* (Nagy 197), 1838: *Lipcse* (Schem. 61), 1839: *Lipcse* (F. 4: 197),

1851: *Lipcese* (F. 3: 28), 1856: *Lipcese (Lipsa)* (MOK), 1857-9: *Lipcese* (CU), 1863: *Lipcese, Lipsa* (Hnt), 1864: *Lipcese* (PestyM), 1870-1: *Lipcese* (MÁT), 1872-84: *Lipcese* (HKFT), 1873: *Lipcese, Lipsa* (Hnt), 1877: *Lipcese, Lipsa* (Hnt), 1882: *Lipcese, Lipsa* (Hnt), 1888: *Lipcese, Lipsa* (Hnt), 1892: *Lipcese, Lipsa* (Hnt), 1895: *Lipcese* (Hnt), 1898: *Lipcese* (Hnt), 1900: *Lipcese* (Hnt), 1902: *Lipcese* (Hnt), 1907: *Lipcese* (Hnt), 1910: *Липца* (EKYP), 1913: *Lipcese* (Hnt), 1923: *Lipša, Lipcese, Lunua* (PR), 1925: *Lipša* (PR), 1927: *Lipša* (Hnt), 1929: *Lipča* (ChM. 648), 1931: *Lypša* (MPR), 1939: *Lipcese, Lunча* (BK. 786), 1941: *Lipcese* (Hnt), 1944: *Lipcese, Lunча* (Hnt), 1946: *Lunча* (YPCP), 1968: *Lunча* (3O), 1969: *Lunча* (IMCY), 1983: *Lunча* (3O), 1991: *Lunча* (TK), 2017: *Lunча* (BPY).

■ *Lipcese* a 14. század első felében települt Máramarosban, a *Nagy-ág* folyó völgyében. „Azon középkori máramarosi faluk közé tartozik amelyek letelepítését hozzávetőlegesen ismerjük. Lajos a Nagyág melletti két „oláh” faluját — a legelső települő réteg: egy-két család vlah, vagyis hegyipásztor életmódjára vonatkozik ez a jelző — *Lipcsét* és *Szelemezőt* (Herincset) a bilkei vajdacsalád tagjainak adja, hogy oda embereket gyűjtsenek és azoknak kenézei legyenek. A következő században az Urmezei és Bilkei család pereskedett érte sokáig, az újkorban más környékbeli nemes családok is részesültek birtokában. A Bilkei család egyik ága itt telepedett meg s *Lipcei* néven nagyvagyonú, előkelő nemzetséggé fejlődött” (Bélay 171). Középkori lakossága részben magyar és román (vö. Bélay 82), később azonban elruszinosodik. A *Lipcese* helységnév ruszin eredetű, talán víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Lipcese* ’a Nagy-ág j. á. *Lipcese* (Липча) h.’ 1782-6: *Bojana bach* (EKFT), 18. sz. vége: *Lipsa* (VIT. 0012), 1824-62: *Lipiczki P.* (MKFT), 1864: *Lipcese patak* (PestyM), *Lunua pyceŭ* (S. 211), 1864-5: *Lunua nomokъ, Lipcese patak* (Kat.), 1865: *Lipse-Polyánai víz* (Hunfalvy 3: 332), 1872-84: *Lipcese p.* (HKFT), 1876: *Lipcese-Polyánai víz* (Szilágyi 99), 1910: *Lipcese p.* (HBÁT), 1911: *Lipcese patak* (S. 210), 1929: *Lipša, Lunua* (Petrov 15), 1935: *Lipča, Lunча* (W. 51, 61), 1939: *Lipcese* (SzSzBML. 468), 1979: *Lunча* (CGY 316), 1991: *Lunче* (TK). „E helység nevét vette *Lipcese* pataktól mely orosz nyelven *Lipcsának* nevezetik, ezen patak *Lipcese-polyana* Helysége hegyeiből eredt, és *Lipcsénél* a nagy ág folyóba beömlik” (PestyM). A pataknev valószínűleg személynévre vezethető vissza, vö. ukr. *Lunча* csn. (Csucska 2005: 335), cs. R. *Lubek* szn., le. *Lubek* szn. (FNESz., *Németlipcese*). Csucska a családnevet csak Kárpátaljáról adatolja, ezért lehet, hogy az a helységnévből származik (Csucska 2005: 335). Kniezsa István is említést tesz a *Lipcsa* szn.-ről, amit a *lipa* ’hárs’ fn. származékának tart (Kniezsa 2003: 309). Az azonos, személynevet tartalmazó patak- és helységsnevek közül nehéz eldönteni, hogy a településnév vagy a víznév az elsődleges. Kniezsa István a *lju->li-* hangváltozást tárgyalva arra következtetésre jut, hogy ez a magyarban zajlott le, mert elsősorban helységsnevekben fordul elő (Kniezsa 1940: 21). Šmilauer ugyanezt szórványos szlovák fejlődéssel magyarázza (Šmilauer: Vodopis 492). Kiss Lajos szerint azonban a szókezdő *lju- > li-* változás a magyarban és a szláv nyelvekben egyaránt végbemehetett. Elképzelhető, hogy a ma hivatalos *Lunча* korábbi, mint a magyar *Lipcese* (Kiss 1991c: 357), amelyben hangrendi kiegyenlítődés ment végbe. Teljesen nem zárhatjuk ki a pataknev köznévi eredetét sem, vö. ukr. *luna* ’hárs’ fn. (CYM. 4: 487-8, Csopej 169), egyes feltevések szerint a név alapja a fanév kicsinyítő képzős származéka (vö. Virágh 279). *Lipcese* helynévvel az egykori Zólyom vármegyében (ma *Zólyomlipcese, Solovenská L’upča*), valamint Liptó megyében is találkozunk (*Németlipcese, Partizánska Lupča*).

Lipsepolyána, Липецька Поляна ’település Husztól É-ÉK-re’

1463: *Polonya* (Cs. 1: 451, DL. 86693), 1530: *Лупчепойана* (Dica), 1543: *Polyana* (uo.), 1653: *Lipcese Polyana* (Bélay 179), 18. sz.: *Пола́на* (Panykevics 156), 1725: *Polana* (Revizki), 1735: *Polyana* (MCM), 1747: *Polyana* (GK. 316), 1756: *Polana* (Kam. 0303: 2), 1773: *Lipcese Polyana* (LexLoc. 135), 1782-4: *Lipcese Bojana* (EKFT), 1798: *Lipcepolyana* (CsT. 11), 1799: *Liptse Polyana* (Vályi 3: 112), *Lipcepollyana* (HT. 0012: 2), 1800: *Lipcese-Polyana* (TM), 1808: *Polyána (Lipcese-)* (Lipszky: Rep. 522), 1809: *Liptse Pojana* (Kam. 661), 1824-62: *Lipcese Polyána* (MKFT), 1828: *Polyana (Lipcese)*, *Lipecka Polyana* (Nagy 198), 1838: *Lipcese-Pojána* (Schem. 61), 1839: *Lipcese-Polyána* (F. 4: 197), 1851: *Lipcese-*

Polyána (F. 3: 28), 1856: *Lipcse-Polyána* (MOK), 1857-9: *Lipcse Polyána* (CU), 1863: *Lipcse-Polyána* (Hnt), 1864: *Lipcsepolyána, Lipeczka polyána* (PestyM), 1870-1: *Lipcse Polyána* (MÁT), 1872-84: *Lipcse Polyána* (HKFT), 1873: *Polyána (Lipcse-), Lipecka-Polyána* (Hnt), 1877: *Polyána (Lipcse-), Lipecka-Polyána* (Hnt), 1882: *Polyána (Lipcse-), Lipecka-Polyána* (Hnt), 1888: *Lipcse-Polyána, Lipecka-Polyána* (Hnt), 1892: *Lipcse-Polyána, Lipecka-Polyána* (Hnt), 1895: *Lipcse-Polyána* (Hnt), 1898: *Lipcsepolyána* (Hnt), 1900: *Lipcsepolyána* (Hnt), *Lipcsemező* (Mező 1999: 223), 1902: *Lipcsemező* (Hnt), 1907: *Lipcsemező* (Hnt), 1910: *Липецька Поляна* (EKUP), 1913: *Lipcsemező* (Hnt), 1923: *Polana Lipecka, Lipcsemező, Липецка Поляна* (PR), 1925: *Lipecka Poljana* (PR), 1927: *Lipša Poljana* (Hnt), 1929: *Polana Lipecká* (ChM. 1005), 1931: *Lipša Poljana* (MPR), 1939: *Lipcsemező, Липецка Поляна* (BK. 786), 1941: *Lipcsemező* (Hnt), 1944: *Lipcsemező, Липецка Поляна* (Hnt), 1946: *Липецька Поляна* (UPCP), 1968: *Липецька Поляна* (ZO), 1983: *Липецька Поляна, Липецкая Поляна* (ZO), 1991: *Липецкая Поляна* (TK), 2017: *Липецька Поляна* (BPU).

■ *Lipcsepolyána* a 15. század közepén települt a történelmi Máramaros megyében, a *Lipcse-patak* felső szakaszán. „Lipcsetől északra a Lipcse patak felsőfolyásánál fekvő *Lipcsepolyána* éppen a két fő-terjeszkedő máramarosi birtokos nemzetség: a Dolhai és a Bilkei-Lipcsei uradalmainak központja közé esik. A XV. század közepén történt telepítésében mindkettőnek lehetett része. 1463-ban Dolhai Ambrust iktatják s 1600-ban mind a Dolhaiaknak, mind a Lipcseieknek van részük benne” (Bélay 86). „*Lipcsepolyána* (:oroszul *Lipeczka polyána*): a régi iratokba *Polyánka* nevezett alatt fordul elő nevét eredetétől véve, a mennyiben e nevezett helység a Sokkal régib eredetű *Lipcse* nemsközség területén keletkezett honnét elő nevét is vette a *polyánka* pedig oroszul lapálykát jelent a melyen fekszik *Lipcse* nevű patak lefolytában” (PestyM). Az elsődleges *Polyána* helységnév ruszin eredetű, az ukr. *поляна* ’erdei tisztás’ fn. (Hrincsenko 3: 292, СУМ. 7: 107-8, Rudnicki 28) származéka. A *Lipcse*-előtag a szomszédos anyatelepülésre utal (vö. Bölcseki 150-2). A magyar *Lipcsemező* névalak 1900-ban, az országos helységnévrendezés során jött létre az utótag lefordításával (Mező 1999: 223, Mizser 2007: 101). A hivatalos ukrán *Липецька Поляна* a történelmi név átvétele, a név jelzői előtagja a *Lipcse* helységnév nőnemű ukr. -ськ(a) melléknévközös alakja (vö. Kupcsinszka 190), jelentése tkp. ’Lipcsei, Lipcséhez tartozó *Polyána*’.

Lipóc, Липовець 'település Perecsenytől K-re'

1671: *Lipocz* (UC. 63: 16), 1691: *Lipócz* (UC. 157: 66), 1696: *Lypocz* (Dica), 1701: *Lipocz* (UC. 115: 27), 1711: *Lipocz* (UC. 63: 28), 1715: *Lypócz* (MNL), 1718: *Lipócz* (UC. 63: 30), 1720: *Lipócz* (UC. 63: 31), 1727-8: *Lipócz* (UC. 105: 4), 1728: *Lipocz* (UC. 63: 36), 18. sz. első fele: *Lipotz* (BélU), 1731: *Lipocz* (UC. 63: 38), 1752: *Lipocz* (UC. 72: 41a), 1765: *Lipocz* (Kam. 0192a), 1770-2: *Lipowitz* (Motzel), 1773: *Lipocz* (LexLoc. 287), 1777: *Lipócz* (UC. 3: 34), 1780: *Lapocz* (!) (MCU), 1782-4: *Lipowitz* (EKFT), 1788: *Lipocz* (HT. 0021:1), 1789: *Lipocz* (HT. Div. X. 21: 2), 1792: *Lipocz* (MCU), 1799: *Lipócz* (Vályi 2: 526), 1800: *Lipócz* (TUng), 1806: *Lipótz* (UV), 1808: *Lipócz, Lipowce* (Lipszky: Rep. 382), 1824-62: *Lipotz* (MKFT), 1828: *Lipócz* (VUng), 1837: *Lipócz* (F. 3: 377), 1838: *Lipocz* (Schem. 72), 1851: *Lipocz* (F. 3: 31), 1856: *Lipócz* (MOK), 1857-9: *Lipócz* (CU), 1863: *Lipócz* (Hnt), 1870: *Lipócz* (UT), 1872-84: *Lipóc* (HKFT), 1873: *Lipóc, Lipovec* (Hnt), 1877: *Lipóc, Lipovec* (Hnt), 1880: *Lipócz* (Hátsek), 1882: *Lipóc, Lipovec* (Hnt), 1888: *Lipócz, Lipovec* (Hnt), 1892: *Lipócz, Lipovecz* (Hnt), 1895: *Lipócz* (Hnt), 1898: *Lipócz* (Hnt), 1900: *Lipócz* (Hnt), 1902: *Lipócz* (Hnt), 1903: *Kislipóc* (Mező 1999: 223), 1904: *Hárs* (uo.), 1907: *Hárs* (Hnt), 1910: *Липовець* (EKUP), 1913: *Hárs* (Hnt), 1915: *Hárs* (UT), 1918: *Hárs* (UT), 1923: *Lipovec, Hárs, Липовець* (PR), 1925: *Lipovec* (PR), 1927: *Lipovec* (Hnt), 1929: *Lipovec* (ChM. 651), 1931: *Lipovec* (MPR), 1939: *Kislipóc, Липовець* (BK. 782), 1941: *Kislipóc* (Hnt), 1944: *Kislipóc, Липовець* (Hnt), 1946: *Липовець* (UPCP), 1968: *Липовець* (ZO), 1969: *Липовець* (IMCU), 1983: *Липовець, Липовец* (ZO), 1991: *Липовець* (TK), 2017: *Липовець* (BPU).

■ *Lipóc* a 17. század közepén települt, soltészai alapítású falu a történelmi Ung megyében, a *Turica* völgyében. A *Lipóc* helységnév ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. 1794: *Lipocz* (Kam.). A pataknev az ukr. *липа* ’hárs’ fn. (СУМ. 4: 487, Csoréj 169),

липовий 'hársas' mn. (СУМ. 4: 488-9) ukr. *-ець* v. *-(ов)ець* képzős származéka, jelentése tkp. 'Hársas (patak)'. Bányai a helységnév alapján az ukr. *липовець* 'hárserdő' (Haborak 2003: 135, Danyiljuk 75), szl. **lipovъсь* 'ua.' (uo.) főnevet tartja (Bányai 221), azaz a víznév és a helységnév közül a településnevet tartja elsődlegesnek. A magyar névhasználatban szabályosan *Lipovec* > *Lipóc* változás ment végbe, a település névadatai már a legkorábbi időktől ebben a formában jelennek meg a forrásokban. A falu nevét 1903-ban, az országos helységnévrendezés során előbb *Kislipóc*-ra, majd 1904-ben *Hárs*-ra változtatták az eredeti név lefordításával (Mező 1999: 223). 1939-ben újra a *Kislipóc* vált hivatalossá. A mai hivatalos ukrán *Липовець* a történelmi név átvétele.

Lipovec, Липовець 'település Husztól É-ra'

1898: *Lipovecz* (Hnt), 1900: *Lipovecz* (Hnt), 1902: *Lipovecz* (Hnt), 1904: *Hárspatak* (Lelkes 65, BK. 528), 1907: *Hárspatak* (Hnt), 1910: *Липовець* (ЕКУР), 1911: *Hárs* (*Lipovecz*) (S. 210), 1913: *Hárspatak* (Hnt), 1914: *Lipovec patak* (Kat.), 1918: *Hárspatak* (Hnt), 1929: *Lipovec* (ChM. 651), 1940: *Lipcsehárs, Липча-Липовець* (BK. 1922), 1941: *Lipce-Hárs* (HK. 252), 1943/44: *Hárs* (Tóth Á. 165), 1944: *Lipcsehárs, Липча-Липовець* (Hnt), 1968: *Липовець* (ЗО), 1983: *Липовець, Липовец* (ЗО), 2017: *Липовець* (ВРУ).

■ Lipovec a 19. század végén települt a máramarosi Lipce határában. A *Lipovec* helységnév ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Lipovec* 'az Oszava j. á. Keselymező (Кошельово) h.' 1782-6: *Lipowetz b.* (EKFT), 1824-62: *Lipowec B.* (MKFT), 1864: *Lipovetz patak* veszi kezdetét tenger szemből (ozero) melly Lipce határában létezik, e patak választja e Helység határát Lipce Helysége határától, e Helység hosszában lefolyván végre több Kisebb patakokkal együtt nagy ág folyóba ömlik. (PestyM), 1865: *Lipovecz patak, Липовець потокъ* (Kat.), *Lipovec patak, Lipovec* (S. 205), 1872-84: *Lipovec p.* (HKFT), 1910: *Lipovecz patak* (S. 206), 1911: *Lipovec patak* (uo. 210), 1929: *Lipovec, Липовець* (Petrov 10, 13), 1935: *Lipovec, Липовець* (W. 51, 61), 1940: *Lipovec* (FKözl.), 1979: *Липовець* (СГУ 315), 1991: *Липовец* (TK). A pataknév az ukr. *лина* 'hárs' fn. (СУМ. 4: 487, Csoréj 169), *липовий* 'hársas' mn. (СУМ. 4: 488-9) ukr. *-ець* v. *-(ов)ець* képzős származéka, jelentése tkp. 'Hársas (patak)'. A névhez l. még ukr. *липовець* 'hárserdő, liget' fn. (Lucsik 303). A tanya nevét 1904-ben, az országos helységnévrendezés során tükörfordítással *Hárspatak*-ra magyarosították (Lelkes 65), majd 1940-ben *Lipcsehárs*-ra módosították (BK. 1922). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Липовець* a történelmi név átvétele. A falu Lipce külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Liszárnya, Лісарня 'település Munkáctól É-ra'

1831: *Liszárnya* (Schem. 34), 1833: *Liszárnya (Lignicidium)* (Schem. 34), 1835: *Liszárnya (Lignicidium)* (Schem. 35), 1841: *Lyiszárnya (Lignicidium nova colonia)* (Schem. 51), 1843: *Lyiszárnya (Lignicidium nova colonia)* (Schem. 42), 1845: *Lyiszárnya (Lignicidium nova colonia)* (Schem. 43), 1847: *Lyiszárnya (Lignicidium nova colonia)* (Schem. 45), 1856: *Liszárnya* (MOK), 1857-9: *Liszarnya* (CU), 1863: *Liszárnya* (Hnt), 1865: *Lyiszárnya* (Kat.), 1868: *Lyiszárnya (Lignicidium)* (Schem. 49), 1870-1: *Liszárnya* (MÁT), 1872-84: *Liszárnya* (HKFT), 1873: *Liszárnya, Lignicidium* (Hnt), 1877: *Liszárnya, Lignicidium* (Hnt), 1882: *Liszárnya, Lignicidium* (Hnt), 1888: *Liszárnya, Lignicidium* (Hnt), 1892: *Liszárnya* (Hnt), 1895: *Liszárnya* (Hnt), 1898: *Liszárnya* (Hnt), 1900: *Liszárnya* (Hnt), 1902: *Liszárnya* (Hnt), 1904: *Erdőpatak* (Mező 1999: 224), 1907: *Erdőpatak* (Hnt), 1910: *Лісарня* (ЕКУР), 1913: *Erdőpatak* (Hnt), 1923: *Lisárña, Erdőpatak, Лѣсарня* (PR), 1925: *Lisárña* (PR), 1927: *Lisárña* (Hnt), 1929: *Lesárna* (ChM. 624), 1931: *Lisarna* (MPR), 1939: *Liszárnya, Лѣсарня* (BK. 784), 1941: *Liszárnya* (Hnt), 1944: *Liszárnya, Лѣсарня* (Hnt), 1946: *Лісарня* (УРСР), 1968: *Лісарня* (ЗО), 1983: *Лісарня, Лесарня* (ЗО), 2017: *Лісарня* (ВРУ).

■ Liszárnya a 19. század elején települt a történelmi Bereg megyében, a *Viznice* patak völgyében. A *Liszárnya* helységnév valószínűleg ruszin vagy szlovák foglalkozásnévi eredetű,

alapjául egy *liszár* 'erdőkerülő, erdei munkás' főnév szolgálhatott, vö. ukr. *лис* 'erdő, erdőség' fn. (Hrincsenko 2: 370, CYM. 4: 522). Lehoczky arról ír, hogy „Egykor Szoluncsuk nevű helységből keletkezett, aminthogy a környékbeli nép most is így nevezi; meredek sziklás bérz alján áll egy magános korcsma, mely az egykori Szoluncsuk falu egyetlen maradványaként tartatik. Mostani lakosai, a liszárnyai favágók, az 1808. sept. 30. kelt szerződés alapján telepedtek itt le, szám szerint 39-en, azon kötelezettséggel, hogy havonként a munkácsi uradalmi erdőkben egyenkint 12 öl tűzifát fognak vágni” (Lehoczky 3: 384-5). A közeli, 470 m magas *Lisza* hegy nevével a helységnév talán nincs kapcsolatban, vö. 1872-84: *Lisa* (HKFT), 1925: *Lisa* (PR), 1940: *Lisza* (KT). A hegynévhez l. ukr. *луси* 'tar, kopasz' mn. (CYM. 4: 489). Az országos helységnévrendezés során, 1904-ben a település nevét *Erdőpatak*-ra magyarosították a ruszin név részfordításával és a falun átfolyó patakra utaló köznév segítségével (Mező 1999: 224). 1939-ben visszakapta a régi nevét. A mai hivatalos ukrán *Лисарня* a történelmi név átvétele.

Lohó, Лохово 'település Munkáctól É-ra'

1445/1506: *Laho* (DL. 37602), 1484: *Lohoh* (DL. 37661, Lehoczky 3: 386), 1533: *Lacho* (Dica), 1541: *Laho*, 1542: *Laho*, 1543: *Loho*, 1544: *Loho*, 1548: *Laho*, 1549: *Laho*, 1550: *Loho*, 1552: *Loho*, 1554: *Loho*, 1564: *Laho*, 1568: *Loho*, 1570: *Loho* (uo.), *Loho* (UC. 18: 22, 23), 1570/1602/1603: *Loho* (UC. 18: 24, 97: 29), 1572: *Loho* (Dica), 1576: *Nagy Loho*, *Kys Loho*, 1582: *Nagy Loho*, *Nagloho*, *Nag Loho*, 1588: *Nagyloho*, 1596: *Nagi Loho*, 1599: *Nag Loho*, *Nagi Loho*, *Kis Loho* (uo.), 17. sz. eleje: *Nagi Loho* (UC. 88: 9), 1600: *Nagi Laho*, *Kis Lahoh* (Dica), 1602: *Nag Loho*, *Nagi Loho*, *Nagloho*, *Kis Loho*, 1603: *Nagi Loho*, 1609: *Nagi Loho*, *Kis Loho*, 1610: *Nagi Loho*, *Nag Loho*, *Kis Loho*, *Kys Loho* (uo.), 1613: *Nagy Loho*, *Kys Loho* (UC. 18: 25), 1619: *Nagyloho*, *Kysloho* (Dica), 1620: *Kysloho* (uo.), 1622: *Nagy Loho* (UC. 18: 26), 1625: *Nagy Loho* (UC. 18: 28), 1630: *Nagyloho* (Dica), 1634: *Nagy Loho*, *Kis Loho* (UC. 101: 73), 1645: *Nagy Loho*, *Kis Loho* (UC. 19: 1), 1688: *Kis Loho*, *Nagy Loho* (UC. 19: 6), 1690: *Nagi Loho*, *Kis Loho* (UC. 19: 7), *Nagy Loho*, *Kyss Loho* (UC. 5: 15), 17. sz. vége: *Nagy Loho* (UC. 6: 32), 1700k.: *Nagy Loho* (UC. 53: 44), 1701: *Nagy Loho* (UC. 2: 15), 1705: *Nagy Loho* (UC. 20: 1), 1715: *Nagy Loho*, *Kis Lohó* (MNL), 1718: *N. Loho* (UC. 151: 21), 1720: *Nagy Loho*, *Kis Lohó* (MNL), 1725: *N. Loho* (UC. 124: 6), 1747: *Nagy-Lóho*, *Kis-Lóho* (GK. 426), 1750: *Kis Lohó*, *Nagy Lóh* (MCB), 1760: *Nagy Lóhó*, *Kis Loho* (BT), 1773: *Nagy Loho*, *Lohova*, *Kis Loho*, *Lochova* (LexLoc. 50-1), 1782-4: *Nagy Loho*, *Kis Loho* (HKFT), 1788: *K. Loho*, *N. Loho* (HT. Div. X. 8: 1), 1790: *Nagy=Lohó*, *Lohova* (UC. 166: 32), 1799: *Kis és Nagy Loho* (Vályi 2: 532), 1800: *Loho*, *Lochovo* (TBer), 1808: *Lohó* (*Kis-*, *Nagy-*), *Lohová* (*-malá*, *-welká*) (Lipszky: Rep. 384), 1824-62: *Welká Lehowa* h. *Nagy Loho* (MKFT), 1828: *Nagy-Lohó*, *Kis-Loho* (VB), 1837: *Lohó* (*Nagy*), *Lohó* (*Kis*) (F. 3: 71), 1838: *Nagy-Lohó*, *Kis-Lohó* (Schem. 48), 1851: *Loho* (*Nagy*), *Loho* (*Kis*) (F. 3: 35-6), 1856: *Lohó*, *Nagy-Lohó*, *Kis-Lohó* (MOK), 1857-9: *Velká Lohova* (*Nagy Lohó*), *Malá Lohova* (*Kis Lohó*) (CÚ), 1863: *Kis-Lohó*, *Nagy-Lohó* (Hnt), 1864-5: *Nagy Lohó*, *Velikoje*, *Kis Lohó*, *Lenyúci*, *Máloje Lochova* (PestyB), 1870-1: *Kis Lohó*, *N. Lohó* (MÁT), 1872-84: *Nagy-Lohó*, *Lochovo*, *Kis Lohó*, *Lenyuvci* (HKFT), 1873: *Lohó* (*Nagy-*), *Lochovo*, *Lohó* (*Kis-*) (Hnt), 1877: *Lohó* (*Nagy-*), *Lochovo*, *Lohó* (*Kis-*), *Lenyuvci* (Hnt), 1882: *Lohó* (*Nagy-*), *Lochovo*, *Lohó* (*Kis-*), *Lenyuvci* (Hnt), 1888: *Nagy-Lohó*, *Lochovo*, *Kis-Lohó*, *Lenyuvci* (Hnt), *Kisloho* + *Nagyloho* = *Beregszöllős* (Mező 1999: 49), 1892: *Bereg-Szöllős* (Hnt), 1895: *Bereg-Szöllős* (Hnt), 1898: *Bereg-Szöllős* (Hnt), 1900: *Bereg-Szöllős* (Hnt), 1902: *Beregszöllős* (Hnt), 1907: *Beregszöllős* (Hnt), 1910: *Лохово велике і мале* (EKYP), 1913: *Beregszöllős* (Hnt), 1923: *Lochovo*, *Beregszöllős*, *Лохово*, *Логово* (PR), 1925: *Lohovo* (PR), 1927: *Lochovo* (Hnt), 1929: *Lochovo* (ChM. 658), 1931: *Lochovo* (MPR), 1939: *Lohó*, *Леновцы* (BK. 784), 1941: *Lohó* (Hnt), 1944: *Lohó*, *Леновцы* (Hnt), 1946: *Лохове* (YPCP), 1968: *Лохове* (3O), 1969: *Лохове* (IMCY), 1983: *Лохове*, *Лохово* (3O), 1991: *Лохово* (TK), 2017: *Лохово* (BPY).

■ *Lohó* a 15. század második felében települt a történelmi *Bereg* megyében, a *Munkács*-tól északra húzódó hegyvidék lábánál. A *Lohó* helységnév ruszin eredetű, az ukr. *лох* 'olajfűz, ezüstfa' fn. (ECYM. 3: 294, CYM. 4: 550, Hrincsenko 2: 378) birtoklást kifejező, semleges-

nemű -*oe(o)* képzős alakjából keletkezett (vö. Kupcsinszka 769), vö. még or. *лох* 'ua.' (СЦЛРЯ. 6: 375), ukr. *лоховий* 'olajfüzes, ezüsfás, olajfűzzel, ezüsfával benőtt' mn. (СУМ. 4: 550). A településnév jelentése tkp. 'ezüsfákkal, olajfűzzel benőtt területen fekvő falu'. A magyar névhasználatban szabályos hangváltozással *Lohovo* > *Lohó* fejlődés ment végbe. A korábban használt *Nagy-* előtag az egykor szomszédos *Kislohó* nevének előtagjával állt korrelációban. 1570-ben a falu vezetője *Mihály Sotez* (UC. 18: 23), lakosai *Joannes Zologan*, *Martinus Kwbwlko*, *Joannes Daud*, *Gregor Helepany*, *Recta Joan. Pettrýk*, *Hilias Pettrýk*, *Dionisius Farkas*, *Petrus Parlag*, *Recta Ladislai Janossy*, *Lucas Zabo* (UC. 18: 23). Lakosai között később is találunk magyar nevűeket, pl. 1613-ban *Soltez Demien* a kenéz, adózó személyek: *Soltez Sandor*, *Soltez Jacab*, *Papp Zaniszló*, *Chiernecz Sandor es Lazar*, *Rwszin Ztanziszló*, *Istwan*, *Illes*, *Kosz Ferencz*, *Pýchiak Geörgi*, *Pýchiak Simon*, *Dawid Miklos*, *Dawid Zawa es Sandor*, *Kýrka Demeter*, *Klepania Simon es Lucach*, *Lantos Agoston es Zaniszló*, *Chichierka Demeterne*, *Reótt Ferencz*, *Zalegan Janos*, *Fwles Kozma*, *Zaligan Janos masik*, *Farkas Istwan*, *Papp Gergeli*, *Zalegan Peter*, *Parlag Leórinicz*, *Rwszin Sandor es Simon*, *Kraúka Janos*, *Dwłai Gergely*, *Ruszin Illies*, *Istwan* (UC. 18: 25). 1888-ban Kis- és Nagylohó egyesült, az új helység a *Beregszöllös* nevet kapta (Mező 1999: 49). A név előtagja a megyei hovatartozásra, az utótag pedig arra utal, hogy a falu határában jó bortermő szőlőhegyek húzódtak (Lehoczy 3: 386). 1939-ben a település nevét *Lohó* formában állították vissza. A hivatalos ukrán *Лохово* a történelmi név átvétele, 1995 óta használatos az 1946-ban ukránosított *Лохове* helyett.

Lonka, Ляр

'település Rahótól DNY-ra'

1439: *Lonka* (Bélay 172), 1442: *Lonka* (uo.), 1448: *Lompka* (Teleki 10: 229), 1457: *Lonka* (Iványi 134), 1458: *Lonca* (Mihályi 409), *Lompka* (Iványi 136), 1460: *Lonka* (DL. 15428), 1466: *Lonka* (Iványi 143), 1478: *Lonka* (DL. 62906), 1479: *Lonka* (Teleki 12: 110), 1484: *Lonka* (DL. 62918), 1488: *Lonka* (Iványi 170), 1489/96: *Lonka* (DL. 62959), 1492: *Lonka* (uo. 174), 1495: *Lonka* (Mihályi 608), 1500: *Lonka* (Iványi 189), 1505: *Lonka* (uo. 195), 1507: *Lonka* (DL. 86734), 1508: *Lonka* (DL. 86737), 1515: *Lonka* (Perényi 383), 1530: *Lonka* (Dica), 1542: *Lonka*, 1543: *Lonka*, 1548: *Lonka*, 1550: *Lonka*, 1552: *Lonka*, 1553: *Lonka*, 1554: *Lonka*, 1555: *Loncza* (uo.), 1566: *Lonka* (UC. 101: 45), 1575: *Lonka* (UC. 107: 1), 1583: *Lonka* (UC. 152: 5), 16. sz. vége: *Lonka* (UC. 1: 56), 1601: *Lonka* (UC. 35: 5), 1618?: *Lonka* (UC. 110: 60), 1641-3: *Lonka* (UC. 47: 8), 1647: *Lonka* (UC. 142: 42), 1673: *Lunka* (UC. 5: 9), 1678: *Lonka* (UC. 148: 30), 1684: *Lunka* (UC. 148: 37), 1689: *Lonka* (UC. 5: 11), 1702: *Lunka* (UC. 8: 2), 1704: *Lónka* (UC. 64: 17), 1707: *Lunka* (UC. 8: 55), 1711: *Lonka* (UC. 7: 18), 1715: *Lonka* (MNL), 1720: *Lonka* (MNL), 1735: *Lonka* (MCM), 1747: *Lonka* (GK. 410), 1754: *Lonka* (UC. 80: 11), 1773: *Lonka*, *Lonko*, *Luh* (LexLoc. 136), 1782-4: *Lonka* (EKFT), 1799: *Lonka*, *Luha* (Vályi 2: 535), *Lonka* (HT. 0012: 2), 1808: *Lonka*, *Luhé*, *Lunked* (Lipszky: Rep. 386), 1816: *Lonka-Kis (Luh)* (Schem. 50), 1821: *Lonka-Kis (Luh)* (Schem. 44), 1824-62: *Lonka* (MKFT), 1828: *Lonka (Kis)*, *Luh* (Nagy 197), 1838: *Lonka* (Schem. 54), 1839: *Kis-Lonka* (F. 4: 201), 1851: *Kis-Lonka* (F. 3: 37), 1856: *Lonka (Luh)* (MOK), 1857-9: *Lonka (Luh)* (CU), 1863: *Lonka, Luh* (Hnt), 1864: *Lonka* (PestyM), 1870-1: *Lonka* (MÁT), 1872-84: *Lonka* (HKFT), 1873: *Lonka* (Hnt), 1877: *Lonka* (Hnt), 1882: *Kislonka, Luhá* (Hnt), 1888: *Kis-Lonka, Luhá* (Hnt), 1892: *Kis-Lonka, Luhá* (Hnt), 1895: *Kis-Lonka* (Hnt), 1898: *Kis-Lonka* (Hnt), 1900: *Kis-Lonka* (Hnt), 1902: *Lonka* (Hnt), 1907: *Lonka* (Hnt), 1910: *Лыз, Лызь* (EKYP), 1913: *Lonka* (Hnt), 1923: *Luh, Lonka, Лыз, Лызь* (PR), 1925: *M. Luh* (PR), 1927: *Lunca* (Hnt), 1929: *Luh* (ChM. 670-1), 1931: *Luh* (MPR), 1939: *Lonka, Лызь* (BK. 794), 1941: *Lonka* (Hnt), 1943: *Tiszalonka* (Mező 1999: 387), 1944: *Tiszalonka, Лызь на Туце* (Hnt), 1946: *Лыз* (YPCP), 1968: *Лыз* (3O), 1983: *Лыз* (3O), 2017: *Лыз* (BPY).

■ Lonka a 15. század elején települt a történelmi Máramaros megyében, a *Tisza* völgyében, Nagybocksó szomszédságában. „A helység neve magyarul Lonka oroszul Luha. Az orosz elnevezést a monda szerint onnan kapta, mert valaha az egész helység a *Tisza* folyam képezte szigetben volt, Luh pedig annyit tesz mint sziget” (PestyM). A *Lonka* helységnév magyar eredetű, a m. *lonka*, *lanka* 'szelíd lejtésű terület; enyhén lejtős hegy- vagy domboldal; folyóvíz

melletti, enyhén lejtős, sík terület’ fn. (FKnT. 222-3, Hefty 260), ’víz melletti rét vagy kaszáló, erdő, völgy’ fn. (TESz. 2: 718) származéka, vö. szl. **lōka* ’ua.’ fn. (Šmilauer 115), rom. *luncă* ’ua.’ fn. (DEX, Iordan 1963: 78-9). A *lonka*–*lanka* az egész magyar nyelvterületen ismert ’lejtő, hegyoldal; nedves rét, völgyecske; gyengén öblösödő vagy nyergesedő fennsík stb.’ jelentésben. Benkő Loránd szerint elsődleges jelentése ’rét’ volt. Mivel a szláv nazálisok a 10. századra eltűntek, ezért a név csak a magyarból származhat (Benkő 1948b: 51-2). A 19. század végétől használatos *Kis-* előtag a helység méretére utalt, amit 1943-ban a falu fekvését jelölő *Tisza-* előtag váltott fel (Mező 1999: 387). A párhuzamosan használt ruszin népi, ma hivatalos ukrán *Луг* a magyar név értelmi megfelelője, de korábban lezajlott benne az ukrán nyelvre jellemző *g>h* változás (Mizser 2007: 101-2), vö. ukr. *луг* ’fűvel és bokrokkal benőtt rét, kaszáló, erdős lapály’ fn. (CYM 4: 552, Csopoj 172, Rudnicki 25), ’fűves, erdős, folyó melletti lapály’ fn. (Maruszenko 235), ’alföld, mező’ fn. (Pipás–Halasz 95). A település a Tisza két partján terült el, ma egyik fele Ukrajnához, másik fele Romániához tartozik *Lunca la Tisa* néven.

Lopusnya, Лопушне 'település Ökörmezőtől É-ra'

1712: *Lapusnya* (UC. 156: 19), 1714: *Lapusnya* (UC. 156: 22), *Lapucznya* (UC. 46: 57), 1717: *Lapucznya* (UC. 84: 42), 1720: *Lapusnya* (UC. 156: 23), 1721: *Lapucsnya* (UC. 46: 59), 1730-40 k.: *Lopusnya* (UC. 156: 26), 1731: *Lopusnya* (UC. 3: 52), 1739: *Lopusin* (UC. 17: 1), 1745: *Laposnya* (Mikovinyi), 1756: *Lopusna* (UC. 159: 11), 1757: *Lapusnya* (UC. 156: 25), 1768: *Luposnya* (UC. 161: 26d), 1781: *Lopusnya*, *Lopusnya* (MTH. 48), 1782-4: *Lopusno* (EKFT), 1789: *Lopusnya alias Priszlop* (UC. 162: 53), 1798: *Lopusnya* (UC. 222: 5), *Lopusna* (CsT. 11), 1799: *Lopusnya* (Vályi 3: 200), *Lopusney* (HT. 0012: 2), 1800: *Lopusna* (TM), 1804: *Lopusnya* (UC. 239: 14), 1808: *Lopusna*, *Lopussna* (Lipszky: Rep. 386), 1809: *Laposnya* (Kam. 661), 1816: *Lopusna* (Schem. 71), 1824-62: *Lopusnja* (MKFT), 1828: *Lopuszna* (Nagy 200), 1839: *Lopusnya* (F. 4: 190), 1851: *Lopusnya* (F. 3: 38), 1856: *Lopusnya* (MOK), 1857-9: *Lopusnja* (CU), 1863: *Lopusnya* (Hnt), 1864: *Lopusnya* (PestyM), 1868: *Lopusna* (Schem. 94), 1870-1: *Lopusnya* (MÁT), 1872-84: *Lopusnya* (HKFT), 1873: *Lopusnya* (Hnt), 1876: *Lopusnya* (Szilágyi 329), 1882: *Lapusanka vagy Lapusnya* (Hnt), 1888: *Lapusnya* (Hnt), 1892: *Lopusnya* (Hnt), 1898: *Lopusnya* (Hnt), 1900: *Lopusnya* (Hnt), 1902: *Lopusnya* (Hnt), 1904: *Leveles* (Lelkes 67, BK. 530), 1905: *Lopusnya~Leveles* (S. 212), 1907: *Leveles* (Hnt), 1910: *Лопушня* (ЕКУР), *Leveles* (KSH), 1913: *Leveles* (Hnt), 1929: *Lopušný* (ChM. 661), 1931: *Leveš* (MPR), 1940: *Lopusnya*, *Лопушня* (BK. 1922), 1944: *Lopusnya*, *Лопушня* (Hnt), 1968: *Лопушне* (3O), 1969: *Лопушне* (IMCU), 1977: *Лопушноє* (TK), 1983: *Лопушне*, *Лопушноє* (3O), 2017: *Лопушне* (BPU).

■ *Lopusnya* a 18. század elején települt a történelmi Máramaros megyében, a *Nagy-ág* folyó felső szakaszán, a *Toronyai-hágó* közelében. A *Lopusnya* helységnév ruszin eredetű, víznévből jött létre névátvitellel, vö. *Lopusnya* ’a Nagy-ág b. á. *Lopusnya* (Лопушне) h.’ 18. sz. vége: *Lopuschanka* (VIT. 0012), 1809: *R: Lopusinka* (Kam. 0661), 1863: *Лопушна потокъ*, *Лопушине потокъ*, *Lopusnya patak* (Kat.), 1864: *Lopusanka* (PestyM), 1872-84: *Lopusnya p.* (HKFT), 1876: *Lopusnya* (Szilágyi 99), 1905: *Lopusnya patak* (S. 212), 1910: *Lopusnya* (HBÁT), 1925: *Lopušňa* (PR), 1935: *Lopušný*, *Лопушный* (W. 49, 61), 1939: *Lopusnya* (SzSzBML. 468), 1957: *Лопушня* (KPU. 19), 1977: *Лопушна* (TK), 1979: *Лопушний* (СГУ 327). A pataknév az ukr. *лопушний* ’bojtorjános, lapus’ mn. (CYM. 4: 548) nőnemű származéka, jelentése tkp. ’Lapus (patak)’ (Lucsik 307), l. ukr. *лопушина* ’bojtorjánlevél, lapulevél’ fn. (CYM. 4: 547-8, Csopoj 171). „*Lopusnya* Telepítvény Majdánka községhez tartozik elnevezését nyerte a Lopuch vagy is Laputól, mi után azon patak mentében melyben *Lopusnya* fekszik *Lopusánkának* neveztetik ezen patak foly be a Toruncsák vizébe s ezen össze folyásnál kezdődvén neve a Nagy ág viznek” (PestyM). A magyar *Leveles* a ruszin név magyarosításával keletkezett 1904-ben, az országos helységnévrendezés során (Lelkes 67). 1940-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Лопушне* a történelmi névtől eltérően semlegesnemű változat. Majdánka külterületi lakothelye volt, közigazgatásilag ma Toronyához tartozik.

Lozánszka, Лозянський
'település Ökörmezőtől Ny-ra'

1653: *Lazanki* (Bélay 170), 1745: *Losánszky* (Mikovinyi), 1747: *Lozam* (GK. 295), 1756: *Lozánszka* (UC. 159: 11), 1768: *Lozanka* (UC. 161: 26), 1780-1: *Lozánszki* (MTH. 52), 1782-4: *Lozanska* (EKFT), 1789: *Losanka* (UC. 162: 53), 1798: *Loszanka* (UC. 222: 5), *Lozanszka* (CsT. 11), 1799: *Lozanszko* (HT. 0012: 2), 1808: *Lozanszki, Lozansky* (Lipszky: Rep. 388), 1809: *Lozanszki* (Kam. 661), 1824-62: *Lozanszky* (MKFT), 1828: *Lozánszka* (Nagy 197), 1838: *Lozánszka* (Schem. 61), 1839: *Lozánszka* (F. 4: 189), 1851: *Lozánszka* (F. 3: 43), 1856: *Lozánszka* (MOK), 1857-9: *Lozánszka* (CU), 1863: *Lozánszka* (Hnt), 1864: *Lozánszka* (PestyM), 1868: *Lozánszka* (Schem. 91), 1870-1: *Lozánszka* (MÁT), 1872-84: *Lozánszka* (HKFT), 1873: *Lozánszka* (Hnt), 1876: *Lozánszka* (Szilágyi 329), 1882: *Lozánszka* (Hnt), 1888: *Lozánszka* (Hnt), 1892: *Lozánszka* (Hnt), 1895: *Lozánszka* (Hnt), 1898: *Lozánszka* (Hnt), 1900: *Lozánszka* (Hnt), *Cserjés* (Mező 1999: 226), 1902: *Cserjés* (Hnt), 1907: *Cserjés* (Hnt), 1910: *Лозанска* (ЕКУР), 1913: *Cserjés* (Hnt), 1923: *Lozanskoje, Cserjés, Лозянское* (PR), 1925: *Lozanske* (PR), 1927: *Lozanskoje* (Hnt), 1929: *Lozansky* (ChM. 666), 1931: *Lozanskoje* (MPR), 1939: *Lozánszka, Лозянское* (BK. 787), 1941: *Lozánszka* (Hnt), 1944: *Lozánszka, Лозянское* (Hnt), 1946: *Лозянський* (УРСР), 1968: *Лозянський* (ЗО), 1983: *Лозянський, Лозянский* (ЗО), 1991: *Лозянский* (ТК), 2017: *Лозянський* (ВРУ).

■ *Lozánszka* a 17. század első felében települt a máramarosi Szolyma szomszédságában. A *Lozánszka* helységnév ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Lozanszkij* 'patak *Lozánszka* (Лозянський) h.' 1864: *Lozánszka* (PestyM), *Lozanska* (S. 187), 1872-84: *Lozánszka p.* (HKFT), 1904: *Lozanska* (S. 187), 1907: *Lozánszka patak* (uo.), 1979: *Лозянка* (СГУ 324), 2017: *Лозянський струмок* (GT). A pataknev az ukr. *лоза* 'fűzfa, fűzes, reketytye' fn. (СУМ. 4: 541, Csopaj 171), ukr. *лозяний* 'fűzes' mn. (СУМ. 4: 542) nőnemű ukr. -ськ(а) melléknévképzős származéka (Kupcsinszka 44), jelentése tkp. 'Fűzes-patak'. A mai *Lozanszkij* víznév hímnemű alak. „Lozánszka Telepítvény mely majd nem különálló községet képez, a Loznik vagy is Lozá, magyarul Rekettye, mi után a patak mentében melyben fekszik tisztán Rekettyés nő,- ezen patak a Nagy ág vizébe ömlik” (PestyM). Alapítói és lakói a kezdetektől ruszinok. A magyar *Cserjés* névalak 1900-ban, az országos helységnévrendezés során jött létre talán a ruszin név alapján (Mező 1999: 226), de l. még *Cseres~Cserjés* patak 'a *Lozanszkij* j. á. Szolyma (Сойми) h.' 1824-62: *Cseres Potok* (K2), 1971: *Черешовый Звір, Черешевий Звір, Череш* (СГУ 605), 1979: *Череш* (uo.), 1991: *Череш* (KT), 2015: *струмок Чер'еш, Cher'esh Stream* (GT, Sebestyén 2017a: 58). 1939-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Лозянський* a történelmi névtől eltérően hímnemű forma.

Lubnya, Лубня
'település Nagyberezsnától ÉK-re'

17. sz.: *Lubnya* (UC. 115: 84), 1631: *Lubnia* (UC. 105: 1), 1671: *Lyubnya* (UC. 63: 16), 1680: *Lyubnya* (UC. 6: 31), 1684: *Lyubnya* (UC. 31: 12), 1690: *Lubna* (UC. 63: 22), 1691: *Lubnya* (UC. 157: 66), 1715: *Lubnya* (MNL), 1718-9: *Lubnya* (UC. 105: 3), 1720: *Lubnya* (MNL), 18. sz. első fele: *Lyubna* (BélU), 1727-8: *Lubnya* (UC. 105: 4), 1735: *Lubnya* (UC. 72: 40), 1752: *Lubnya* (UC. 72: 41a), 1765: *Lubnya* (Kam. 0192a), 1770-2: *Lubnya* (Motzel), 1773: *Lubnya* (LexLoc. 287), 1777: *Lubnya* (UC. 3: 34), 1780: *Lubna* (MCU), 1788: *Lubnya* (HT. 0021:1), 1789: *Lubnya* (HT. Div. X. 21: 2), 1799: *Lubnya* (Vályi 2: 546), 1800: *Lubnya* (TUng), 1806: *Lubnya* (UV), 1808: *Lubnya, Lubná* (Lipszky: Rep. 389), 1824-62: *Lubna h. Lubnya* (MKFT), 1828: *Lubnya* (VUng), 1837: *Lubnya* (F. 3: 377), 1838: *Lubnya* (Schem. 72), 1851: *Lubnya* (F. 3: 47), 1856: *Lubnya* (MOK), 1857-9: *Lubnja* (CU), 1863: *Lubnya* (Hnt), 1870: *Lubnya* (UT), 1872-84: *Lubnya* (HKFT), 1873: *Lubnya* (Hnt), 1877: *Lubnya* (Hnt), 1882: *Lubnya* (Hnt), 1888: *Lubnya* (Hnt), 1892: *Lubnya* (Hnt), 1895: *Lubnya* (Hnt), 1898: *Lubnya* (Hnt), 1900: *Lubnya* (Hnt), 1902: *Lubnya* (Hnt), 1903: *Karámos* (Mező 1999: 227), 1904: *Kiesvölgy* (uo.), 1907: *Kiesvölgy* (Hnt), 1910: *Лубня* (ЕКУР), 1913: *Kiesvölgy* (Hnt), 1915: *Kiesvölgy* (UT), 1918: *Kiesvölgy* (UT), 1923: *Lubňa, Kiesvölgy, Лубня* (PR), 1925: *Lubno* (PR), 1927: *Lubňa* (Hnt), 1929: *Lubňa* (ChM. 668), 1931: *Lubňa* (MPR), 1939:

Lubnya, *Лубня* (BK. 783), 1941: *Lubnya* (Hnt), 1944: *Lubnya*, *Лубня* (Hnt), 1946: *Лубня* (УРСР), 1968: *Лубня* (ЗО), 1983: *Лубня* (ЗО), 1985: *Лубня* (ТК), 2017: *Лубня* (ВРУ).

■ *Lubnya* a 17. század elején települt, soltészai alapítású falu a történelmi Ung megye északi részén a lengyel határon. A *Lubnya* helységnév ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Lubnya* 'az Ung j. á. *Lubnya* (Лубня) h.' 1797: *Lubnya* (Kam. 0206), 1824-62: *Lubna B.* (MKFT), 1860: *Lubenka patak*, *Lubnya patak*, *Lubnyai patak* (S. 141), *Lubenski Bach~Lubenski Potok* (uo. 138), 1865: *Lubnyai víz* (Hunfalvy 3: 338), 1872-84: *Lubnya p.* (HKFT), 1910: *Lubnya p.* (HBÁT), 1935: *Lubňa*, *Лубня* (W. 43, 61), 1939: *Lubnya* (SzSzBML. 468), 1979: *Лубенська Річка* (СГУ 328). A pataknév a szl. **lubъnъ* 'kérges' mn., **lubъ* 'fakéreg' fn. (Šmilauer 115, Kupcsinszka 40), ukr. *луб* 'ua.' fn. (СУМ 4: 551) nőnemű ukr. -н(а) mn. képzős származéka, jelentése tkp. 'Kérges, hancsos patak', l. ukr. *луб'яний* 'kérges' mn. (СУМ. 4: 552). Hasonló víznevek Ukrajna más területein is élnek, vö. *Лубна*, *Лубня*, *Лубянка* (СГУ), de előfordulnak az oroszban (*Лубенка*, *Лубня*) és a fehér-oroszban is (*Лубень*, *Лубянка*) (Janko 214, Lucsik 214, Poszpelov 116). Lakosai a kezdetektől ruszinok, az 17. századra datált urbárium *Vasuv Iuan*, *Meczo Vasku*, *Stefan Iuan*, *Bodnar Timko*, *Szuczkuv Iuan*, *Gembil Vasil* nevű lakosokat említ (UC. 115: 84). Az 1631-es urbárium szerint *Lubnya* soltésza *Lilis Roman* és *Kopacs Steffan*. Lakosai *Triszak*, *Kosztavivics*, *Maximievics*, *Themda*, *Rusnics*, *Timko*, *Zvarits*, *Hermanov*, *Dubrowszki* családnevet viseltek (UC. 105: 1). A *Lubnya* helységnévet 1903-ban, az országos névrendezés során *Karámos*-ra, majd 1904-ben *Kiesvölgy*-re változtatták, ezek az eredeti névvel nincsenek kapcsolatban (Mező 1999: 227). 1939-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Лубня* a történelmi név átvétele.

Luh, Лур

'település Nagybereznától ÉK-re'

16. sz.: *Lüha* (UC. 115: 79), 17. sz.: *Luh* (UC. 115: 84), 1602: *Lyha*, *Luch* (UC. 104: 8), 1603: *Luha* (UC. 104: 9), 1631: *Luh* (UC. 105: 1), 1671: *Luh* (UC. 63: 16), 1684: *Luhh* (UC. 31: 12), 1690: *Luha* (UC. 63: 22), 1691: *Luh* (UC. 157: 66), 1696: *Lhuch* (Dica), 1701: *Luh* (UC. 115: 27), 1711: *Luh* (UC. 115: 32), 1715: *Luch* (MNL), 1718-9: *Luh* (UC. 105: 3), 1720: *Luch* (MNL), 1727-8: *Luch* (UC. 105: 4), 1728: *Luh* (UC. 157: 16), 18. sz. első fele: *Luch* (BélU), 1735: *Luch* (UC. 72: 40), 1752: *Luch* (UC. 72: 41a), 1765: *Luch* (Kam. 0192a), 1770-2: *Luch* (Motzel), 1773: *Luch* (LexLoc. 287), 1777: *Luch* (UC. 3: 34), 1780: *Luch* (MCU), 1782-4: *Luch* (EKFT), 1788: *Luh* (HT. 0021:1), 1789: *Luch* (HT. Div. X. 21: 2), 1800: *Luch* (TÜng), 1808: *Luch*, *Luh* (Lipszky: Rep. 389), 1824-62: *Luh h. Luch* (MKFT), 1828: *Luh* (VÜng), 1837: *Luch* (F. 3: 377), 1838: *Luh* (Schem. 72), 1851: *Luch* (F. 3: 47), 1856: *Luh* (MOK), 1857-9: *Luh* (*Luch*) (CU), 1863: *Luch* (Hnt), 1870: *Luch* (UT), 1872-84: *Luh* (HKFT), 1873: *Luh* (Hnt), 1877: *Luh* (Hnt), 1882: *Luh* (Hnt), 1888: *Luh*, *Luch* (Hnt), 1892: *Luh*, *Luch* (Hnt), 1895: *Luh* (Hnt), 1898: *Luh* (Hnt), 1900: *Luh* (Hnt), 1902: *Luh* (Hnt), 1904: *Ligetes* (Mező 1999: 227), 1907: *Ligetes* (Hnt), 1910: *Лур* (ЕКУР), 1913: *Ligetes* (Hnt), 1915: *Ligetes* (UT), 1918: *Ligetes* (UT), 1923: *Luh*, *Ligetes*, *Лур* (PR), 1927: *Lugy* (Hnt), 1929: *Luh* (ChM. 670), 1931: *Luh* (MPR), 1939: *Luh*, *Луръ* (BK. 783), 1941: *Luh* (Hnt), 1944: *Luh*, *Луръ* (Hnt), 1946: *Лур* (УРСР), 1967: *Лур* (ЗО), 1991: *Лур* (ТК), 2017: *Лур* (ВРУ).

■ *Luh* a 16. század végén települt, soltészai alapítású falu a történelmi Ung megyében, az *Ung* folyó felső szakaszán. A *Luh* helységnév ruszin eredetű, az ukr. *лур* 'füvel és bokrokkal benőtt rét, kaszáló, erdős lapály' fn. (СУМ 4: 552, Csöpej 172, Rudnicki 25, Poszpelov 116), 'füves, erdős, folyó melletti lapály' fn. (Maruszenko 235), 'alföld, mező' fn. (Pipas-Halasz 95) származéka. A falu erdei tisztáson keletkezett, a földrajzi környezet motiválta a névadást. Víznévi származtatása kevésbé valószínű, vö. *Luh-patak** 'az Ung j. á. *Luh* (Лур) h.', 1859: *Luh Bach* (Kat.). Első említésekor, egy a 16. század végére datált urbáriumban soltészaként *Hopacz Hricz*-et említik, másik lakosa *Sipilyka Fedor* (UC. 115: 79). Az 1631-es urbárium szerint *Luh* soltésza *Matey Vasil* és *Sokvida Hricz*. Lakosai és a zsellérek *Csopei*, *Vukvits*, *Jurko*, *Micsana*, *Pavlov*, *Mikulov*, *Melko*, *Hricsov*, *Kopocs*, *Gehej*, *Sepilko*, *Mihalykoviat*, *Fednics*, *Ruszin*, *Resak*, *Misko*, *Ivanszki*, *Ladomerszky* családnevűek (UC. 105: 1). A magyar *Ligetes* névváltozat 1904-ben, az országos helységnévrendezés során jött létre a ruszin név

fordításával (Mező 1999: 227). 1939-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Льв* a történelmi névalak átvétele.

Luhi, Льгн
'település Rahótól K-re'

1782-4: *Luhj* (EKFT), 1789: *Luhi* (HT. 0012: 1), 1798: *Luchi* (CsT. 11), 1799: *Luhi* (Vályi 3: 169-70), *Luhi* (HT. 0012: 2), 1800: *Luchi* (TM), 1808: *Luchi* (Lipszky: Rep. 390), 1814: *Luhj* (Cat. 78), 1824-62: *Luhi* (MKFT), 1828: *Luhi* (Nagy 197), 1838: *Luhi* (Schem. 55), 1839: *Luhj* (F. 4: 201), 1851: *Luhj* (F. 3: 50), 1856: *Luhi* (MOK), 1857-9: *Luhi* (CU), 1863: *Luchi* (Hnt), *Luhe, Лъе* (Kat.), 1864: *Luhi* (PestyM), 1870-1: *Luhi* (MÁT), 1872-84: *Luhi* (HKFT), 1873: *Luhi* (Hnt), 1876: *Luhi* (Szilágyi 327), 1877: *Luhi* (Hnt), 1882: *Luhi* (Hnt), 1888: *Luhi* (Hnt), 1892: *Luhi* (Hnt), 1898: *Luhi* (Hnt), 1900: *Luhi* (Hnt), 1902: *Luhi* (Hnt), 1904: *Láposmező* (Lelkes 69, BK. 533), 1907: *Láposmező* (Hnt), 1910: *Лъу* (EKYP), 1913: *Láposmező* (Hnt), 1918: *Láposmező* (Hnt), 1925: *Luhj* (PR), 1929: *Luhj* (ChM. 671), 1931: *Luhj* (MPR), 1940: *Luhi, Лъу* (BK. 1923), 1941: *Luhi* (HK. 253), 1944: *Luhi, Лъу* (Hnt), 1946: *Лъу* (YPCP), 1968: *Лъу* (3O), 1969: *Лъу* (IMCY), 1978: *Лъу* (TK), 1983: *Лъу* (3O), 2017: *Лъу* (BPY).

■ Luhi falu a 18. században települt a történelmi Máramaros megyében, a *Fehér-Tisza* völgyében. A *Luhi* helységnév ruszin eredetű, az ukr. *лъ* 'füvel és bokrokkal benőtt rét, kaszáló, erdős lapály' fn. (CYM 4: 552, Csopj 172, Rudnicki 25), 'füves, erdős, folyó melletti lapály' fn. (Maruszenko 235), 'alföld, mező' fn. (Pipas–Halasz 95) többes számú származéka. A falu erdei tisztáson keletkezett, a földrajzi környezet motiválta a névadást. „Luhi oroszul, magyarul hegyek és folyók melletti tisztás kaszállókat jelent” (PestyM). A helység nevét 1904-ben, a helységnévrendezés során *Láposmező*-re magyarosították (Lelkes 69). 1940-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Лъу* a történelmi név átvétele. A falu Bogdány külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Lukova, Лъково
'település Ilosvától K-re'

1439: *Lwkwa* (DL. 38276), 1440: *Lakovia* (DL. 38278), *Lukovia* (DL. 38278), 1446: *Lokowa* (DL. 38287), 1447: *Lukova* (Cs. 1: 417), 1453: *Lwkowa* (DL. 38310), 1454: *Lukwa* (DL. 38312), 1455: *Lwkwa* (DL. 38315), 1457: *Lwkwa* (DL. 44829), 1459: *Lekowa* (DL. 38327), 1462: *Lwkawa* (Mihályi 440), 1470: *Lwkwa* (Teleki 11: 418), 1477: *Lwkwa* (Neumann 95), 1479: *Lukova* (Iványi 160), 1530: *Lwkowa* (Dica), 1548: *Lukowa*, 1570: *Lukoua*, *Lwkowa*, 1572: *Lukoua*, *Lwkowa*, 1588: *Lwkoua*, *Lwkowa*, 1599: *Lukoua*, 1602: *Lukoua*, 1603: *Lukoua*, 1620: *Lukoua* (uo.), 1684: *Lukova* (UC. 51: 47), 1693: *Lukowo* (Hodinka 374), 1707: *Lukowa* (UC. 46: 61), 1712: *Lukova* (UC. 156: 19), 1714: *Lukova* (UC. 156: 22), 1715: *Lukova* (MNL), 1717: *Lukova* (UC. 84: 42), 1720: *Lukova* (MNL), 1721: *Lukova* (UC. 46: 59), 1730-40: *Lukova* (UC. 156: 26), 1735: *Lukova* (UC. 56: 30), 1747: *Lukova* (GK. 494), 1750: *Lukova* (MCB), 1756: *Lukova* (Kam. 0303: 2), 1760: *Lukova* (BT), 1773: *Lukova*, *Lukava*, *Lukawa* (LexLoc. 49), 1782-4: *Lukova* (EKFT), 1788: *Lyukova* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Lukova* (Vályi 2: 554), 1808: *Luková, Lyukova* (Lipszky: Rep. 393), 1824-62: *Lukova* (MKFT), 1828: *Lukova* (VB), 1837: *Lukova* (F. 3: 78), 1838: *Lukova* (Schem. 41), 1851: *Lukova* (F. 3: 51), 1856: *Lukova* (MOK), 1857-9: *Lukova* (CU), 1863: *Lukova* (Hnt), 1870-1: *Lukova* (MÁT), 1872-84: *Lukova* (HKFT), 1873: *Lukova* (Hnt), 1877: *Lukova* (Hnt), 1882: *Lukova* (Hnt), 1888: *Lukova* (Hnt), 1892: *Lukova* (Hnt), 1895: *Lukova* (Hnt), 1898: *Lukova* (Hnt), 1900: *Lukova* (Hnt), 1902: *Lukova* (Hnt), 1907: *Lukova* (Hnt), 1910: *Лъкова* (EKYP), 1913: *Lukova* (Hnt), 1923: *Lukovo, Lukova, Лъково* (PR), 1925: *Lukovo* (PR), 1927: *Lukova* (Hnt), 1929: *Lukovo* (ChM. 674), 1931: *Lukovo* (MPR), 1939: *Lukova, Лъково* (BK. 785), 1941: *Lukova* (Hnt), 1944: *Lukova, Лъково* (Hnt), 1946: *Лъкове* (YPCP), 1968: *Лъкове* (3O), 1983: *Лъкове, Лъково* (3O), 1991: *Лъково* (TK), 1995: *Лъково* (BPY), 2017: *Лъково* (uo.).

■ Lukova a 15. század elején települt a történelmi Bereg megyében, a *Borzsova* folyó völgyében, az egykori máramarosi, beregi és ugocsai hármashatáron. A *Lukova* helységnév

ruszin eredetű, talán a *Luka* személynév birtoklást kifejező, nőnemű ukr. -*ov(a)* képzős származéka (vö. Kupcsinszka 775), jelentése tkp. 'Lukáé, Lukácsé', vö. rom. *Luca* csn. (DOR. 97, Jordan 1983: 283), ukr. *Лука* 'Lukács' kn. (Csopoj 172, Hrincsenko 4: 554), or. *Лука* kn. (Petrovskij 144), ill. m. *Luka* csn. (ÚMCsT. 751). Mivel a név az ukránban és a románban is előfordul, a lehetséges névadó nemzetiségét nem tudjuk egyértelműen megállapítani. Alapítói és későbbi lakosai is ruszinok. Köznévi származtatása is elképzelhető, ebben az esetben a név alapja az ukr. *лука* 'rét, füves terület, lapály, ártéri kaszáló' fn. (CYM. 4: 553, Maruszenko 236) melléknévképzős alakja lehet. A *Dnyeszter* vízgyűjtőjéhez tartozó *Луква*, illetve a *Dnyeper* jobb oldali ágának, a *Лукава* folyónak a nevét Janko bizonytalan etimológiájának tartja, a víznevek kapcsán szerinte szóba jöhet az ukr. *лука* 'hajlat, kanyar, görbület; folyó melletti lapály' fn. (Danyiljuk 79-80), *лукова* 'kanyargós, tekervényes' mn. (Janko 215-6). A falu a Borzsova bal partján települt, a földrajzi környezet motiválhatta a névadást (vö. Haborak 2003: 141). A hivatalos ukrán *Луків* a történelmi név átvétele.

Lumsor, Лумшори 'település Perecsenyától ÉK-re'

1741: *Lumsurszky* (GK. 79), 1765: *Limsor* (Kam. 0192a), 1770-2: *Linsor* (Motzel), 1782-4: *Lumsor* (EKFT), 1789: *Linsor* (HT. Div. X. 21: 2), 1792: *Limsor* (Kam. 1437: 1), 1800: *Lumsor* (TUng), 1806: *Lumsor* (UV), 1824-62: *Lumsur* (MKFT), 1837: *Lumsor* (F. 3: 377), 1838: *Lumsor* (Schem. 72), 1851: *Lumsor* (F. 3: 51), 1856: *Lumsor* (MOK), 1857-9: *P. Lumsar* (CU), 1863: *Lumsur* (Hnt), *Lumsur, Лумшурь* (Kat.), 1870: *Lumsur* (UT), 1872-84: *Lumsor* (HKFT), 1873: *Lumsur* (Hnt), 1877: *Lumsor* (Hnt), 1882: *Lumsur* (Hnt), 1888: *Lumsur* (Hnt), 1892: *Lumsur* (Hnt), 1895: *Lumsur* (Hnt), 1898: *Lumsur* (Hnt), 1900: *Lumsur* (Hnt), 1902: *Lumsur* (Hnt), 1905: *Rónafüred, Lumsur* (Lelkes 132, BK. 498), 1907: *Rónafüred* (Hnt), 1910: *Лумшор* (EKYP), *Rónafüred* (KSH), 1913: *Rónafüred* (Hnt), 1915: *Rónafüred* (UT), 1918: *Rónafüred* (UT), 1925: *Lumšur* (PR), 1929: *Lumšory* (ChM. 675), 1931: *Lumsur* (MPR), 1940: *Rónafüred, Лумшурь* (BK. 1926), 1944: *Rónafüred, Лумшурь* (Hnt), 1968: *Лумшори* (3O), 1969: *Лумшори* (IMCY), 1983: *Лумшори, Лумшоры* (3O), 1991: *Лумшоры* (TK), 2017: *Лумшори* (BPY).

■ Lumsor a 18. század elején települt a történelmi Ung megyében, a *Turica* patak felső szakaszán. A *Lumsor* helységnév bizonytalan eredetű, talán a rom. *luminis, luminisuri* 'erdei tisztás' fn. származéka (DRM. 1: 740, Drăganu 367). Dülönévből jött létre, az 1631-es urbárium a szomszédos Vulsinkánál említi meg, hogy „Enek az Soltiszagh felett Lumsor nevő Hell-yen attá az az Aszon eő Naga zalogban Barkoczi Laszlo Urunk eő nak Kis Turicza nevő falu-bal” (UC. 105: 1). Víznévi eredete is elképzelhető, vö. *Lumsor-patak** 'patak Lumsor (Лумшори) h.' 1782-4: „A mellette folyó *Limsor patak*nak sziklás medre van, körülbelül tíz lépés széles” (Pók 2002: 98), ill. l. még *Ломшурь номик* (CFY. 325), a máramarosi Kövesliget határában. Haborak az Ivano-Frankivszk megyei *Лумшора* patak nevét a rom. *lumișor* 'fényes, fénylő' mn.-ből magyarázza, ami szerinte a víz színére utal (Haborak 2003: 142). Ruszin népetimológiás magyarázat szerint a név a magyar *lum~lom* tkp. 'rözsze, gally' és *sor* szavak összetétele (Fedaka 128). A magyar *Rónafüred* névalak 1905-ben, az országos helységnévrendezés során jött létre (Lelkes 132). Az eredeti névvel nincs kapcsolatban, ugyanakkor a névadás motivált, ugyanis a falu a *Róna-havas* déli oldalán fekszik, ásványvizei miatt régóta közkedvelt fürdőhely volt. Az 1946-tól hivatalos ukrán *Лумшору* többes számú alak, a történelmi név átvétele. Lakossága a kezdetektől ruszin is román, napjainkban kb. 80 ruszin lakosa van.

Lyahovec, Ліськовець 'település Ökörmezőtől É-ÉNy-ra'

1614: *Lyahowecz, Jakovecz* (Bélay 173), 1618?: *Lyachovicz* (UC. 110: 60), 1646: *Lyakovecz, Liakovecz* (ComMarmUg. 80), 1715: *Lyachovecz* (MNL), 1720: *Lyakovecs* (MNL), 1725: *Lyachovecz* (Revizki), 1735: *Lyachovecz* (MCM), 1747: *Lyachovéc* (GK. 302), 1756: *Lyachovecz* (Kam. 0303: 2), 1773: *Lyachovecz, Lyachucz* (LexLoc. 135), 1782-4: *Ljachovicz*

(EKFT), 1798: *Liakovetz* (CsT. 11), 1799: *Liachovecz* (Vályi 2: 516), *Lyakovecz* (HT. 0012: 2), 1800: *Liachovecz* (TM), 1804: *Lyachovetz* (UC. 239: 15), 1808: *Liachovecz*, *Ljachovecz* (Lipszky: Rep. 379), 1824-62: *Lyahovecz* (MKFT), 1828: *Lyachovetz*, *Lyachucz* (Nagy 197), 1839: *Lyáhovecz* (F. 4: 190), 1851: *Lyachovecz* (F. 3: 15), 1856: *Lyachovecz* (MOK), 1857-9: *Ljáchovec* (CU), 1863: *Lyahovecz* (Hnt), 1864: *Lyáhovecz* (PestyM), 1870-1: *Lyahovecz* (MAT), 1872-84: *Lyahovec* (HKFT), 1873: *Lyahovec* (Hnt), 1882: *Lyahovec* (Hnt), 1888: *Lyahovecz*, *Lyachovecz* (Hnt), 1892: *Lyahovecz*, *Lyachovecz* (Hnt), 1895: *Lyahovecz* (Hnt), 1898: *Lyahovecz* (Hnt), 1900: *Lyahovecz* (Hnt), *Lengyelszállás* (Mező 1999: 229), 1902: *Lengyelszállás* (Hnt), 1907: *Lengyelszállás* (Hnt), 1910: *Ляховець* (EKYP), 1913: *Lengyelszállás* (Hnt), 1923: *Ljachovec*, *Lengyelszállás*, *Ляховець* (PR), 1925: *Ljachovec* (PR), 1927: *Lachovec* (Hnt), 1929: *Lachovec* (ChM. 605), 1931: *Lachovec* (MPR), 1939: *Lyahóc*, *Ляховець* (BK. 787), 1941: *Lyahóc* (Hnt), 1944: *Lyahóc*, *Ляховець* (Hnt), 1946: *Лісковець* (YPCP), 1968: *Лісковець* (3O), 1969: *Лісковець* (IMCY), 1983: *Лісковець*, *Лесковец* (3O), 1992: *Лесковец* (TK), 2017: *Лісковець* (BPU).

■ *Lyahovec* a 17. század elején települt Máramaros északnyugati részén, a galíciai határon. A *Lyahovec* helységnév ruszin eredetű, talán az ukr. *Ljah* szn.-nek a birtoklást kifejező ukr. *-(os)ець* helynévképzős származéka, vö. ukr. *Лях* csn. (Csucska 2005: 226, Dujcsak 2003: 166, Kraszovszkij 100), or. *Ляхъ* csn. (Tupikov 238), m. *Ljah* csn. (ÚMCsT. 737). 1764-ben a szomszédos Alsóhidegpatakon adatolnak ilyen nevű családot, vö. 1764: *Liah Jurka*, *Liáh Michajlo*, *Liah Ilko*, *Liah Iván et Fedor* (UC. 156: 44a). A személynév alapja az ukr. *лях* 'lengyel' (CYM. 4: 582) népnév, ami eredetileg a név viselőjének nemzetiségére utalt (Mizser 2007: 102). Az sem zárható ki, hogy a településnév nem személynévből ered, hanem a lakók nemzetiségére, származására utaló ukr. *ляховий* 'lengyel' mn. *-ець* képzős alakja. „A község elnevezését hagyomány szerint *Lyách* – Gács országból bevándorolt családtól nyerte, ki a község első lakosságának mondatik” (PestyM). A helység a történelmi magyar-lengyel határon fekszik, alapítóit, illetve lakossága onnan származhat. Víznévi magyarázata is elképzelhető, vö. *Lyahovec* 'a Holyatinka j. á. *Lyahovec* (Лісковець) h.' 1863: *Ляховски потокъ*, *Lachowsky Potak* (S. 224), 1864: *Ляховецкии потокъ* (uo. 210), *Lyáhovecz* (PestyM), *Ліаховскии потокъ*, *Ляховски Пот.* (Kat.), 1903: *Lahovecz patak* (S. 224), 1935: *Lachovec*, *Ляховець* (W. 49, 61), 1979: *Ляховець* (СГУ 334). 1900-ban, az országos helységnévrendezés során a helység nevét *Lengyelszállás*-ra magyarosították (Mező 1999: 229). 1939-ben a magyarosabb *Lyahóc* névalak vált használatossá. A falu történelmi ruszin nevét a szovjet hatóságok 1946-ban megváltoztatták, a hivatalos ukrán *Лісковець* az ukr. *лісковий* 'mogyorós' mn. (CYM. 4: 523) *-ець* képzős alakja. A névváltoztatásban minden bizonnyal elsődleges szerepet játszott a lengyelekre utaló név eltüntetésének szándéka, l. még pl. *Lehóc*.

Lyuta, Люта

'település Nagybereznától K-re'

1555: *Ljwtha* (Dica), 1574: *Liwtá* (uo.), 1599: *Lyuta* (Dezső 261), 16. sz.: *Lüttha* (UC. 115: 79), 1602: *Lvttha* (UC. 104: 8), 1603: *Livta* (UC. 104: 9), 1619: *Ljyuta* (UC. 116: 5a), 1623: *Lyuta* (UC. 116: 5b), 1625: *Luta* (Dica), 1631: *Lyuta* (UC. 105: 1), 1671: *Lyuta* (UC. 63: 16), 1684: *Lyuta* (UC. 31: 12), 1691: *Lyuta* (UC. 157: 66), 1696: *Lyutha* (Dica), 1715: *Luta* (MNL), 1718-9: *Lyuta* (UC. 105: 3), 1720: *Luttha* (MNL), *Lyuta* (UC. 167: 27), 18. sz. első fele: *Lyuta* (BélU), 1727-8: *Lyutta* (UC. 105: 4), 1735: *Lyuta* (UC. 63: 39), 1741: *Luta* (GK. 63), 1747: *Lyuta* (GK. 113), 1752: *Lyutta* (UC. 105: 7), 1773: *Lyutta* (LexLoc. 287), 1777: *Lyutta* (UC. 3: 34), 1780: *Lyuta* (MCU), 1782-4: *Ljyutta* (EKFT), 1788: *Ljyuta* (HT. 0021:1), 1789: *Lyutta* (HT. Div. X. 21: 2), 1799: *Lyutta* (Vályi 2: 556), 1800: *Lyutta* (TUng), 1806: *Lyuta* (UV), 1808: *Lyutta*, *Lutta* (Lipszky: Rep. 395), 1824-62: *Lyutta* (MKFT), 1828: *Lyuta* (VUng), 1837: *Lyuta* (F. 3: 377), 1838: *Lyuta* (Schem. 72), 1851: *Lyuta* (F. 3: 52), 1856: *Lyuta* (MOK), 1857-9: *Lyutta* (CU), 1863: *Lyutta* (Hnt), 1870: *Lyuta* (UT), 1872-84: *Lyutta* (HKFT), 1873: *Lyuta* (Hnt), 1877: *Lyuta* (Hnt), 1882: *Lyuta* (Hnt), 1888: *Lyuta* (Hnt), 1892: *Lyuta* (Hnt), 1895: *Lyuta* (Hnt), 1898: *Lyuta* (Hnt), 1900: *Lyuta* (Hnt), 1902: *Lyuta* (Hnt), *Nagyjuta* (Mező 1999: 230), 1904: *Havasköz* (uo.), 1907: *Havasköz* (Hnt), 1910: *Люта* (EKYP), 1913: *Havasköz* (Hnt), 1915: *Havasköz* (UT), 1918: *Havasköz* (UT), 1923: *Ljuta*,

Havasköz, Люма (PR), 1925: *Ljuta* (PR), 1927: *Ljuta* (Hnt), 1929: *Ljutá* (ChM. 656), 1931: *Ljuta* (MPR), 1939: *Lyuta, Люма* (BK. 783), 1941: *Lyuta* (Hnt), 1944: *Lyuta, Люма* (Hnt), 1946: *Люма* (YPCP), 1968: *Люма* (3O), 1969: *Люма* (IMCY), 1983: *Люма* (3O), 1991: *Люма* (TK), 2017: *Люма* (BPY).

■ *Lyuta* a 16. század első felében települt, soltészai alapítású falu a történelmi Ung megye északkeleti részén. A *Lyuta* helységnév ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Lyuta* 'az Ung b. á. *Lyuta* (Люта) h.' 1765: *Lyutta Fluvius* (Kam. 0192a), 1782-6: *Ljutta Fluss* (EKFT), 1789: *Flus Lyutta* (HT. 0021:2), 1791k.: *Lyutta* (Novissima), 1795: *Lyutta* (Kam. 0207), 1806: *Lyuta P.* (MOL, S. 40: 0019), 1824-62: *Lyutta Bach* (MKFT), 1865: *Lyuta* (Hunfalvy 3: 340), 1872-84: *Lyutta p.* (HKFT), 1910: *Lyuta* (HBÁT), 1935: *Ljuta, Люта* (W. 44, 61), 1939: *Lyuta* (SzSzBML. 468), 1957: *Люта, Лютая* (KPY. 22), 1979: *Лютянка* (CGY 334), 1991: *Люма* (TK). A pataknev az ukr. *люта* 'kegyetlen, szörnyű, kemény' mn. (CYM 4: 573-4, Csopaj 176), 'nagyon hideg, fagyos' mn. (Haborak 174) származéka, l. még szl. **ljutъ* 'bösz, gonosz, kegyetlen' mn. (FNESz., *Litinye, Litó*, Lucsik 313), or. *лють* 'ua.' (Murzajev 353). Az ukrán névtani szakirodalomban Janko a víznevet egy ukr. *N. ljut* 'kossz, sár, mocsár' szóra vezeti vissza (Janko 218). Hasonló folyónév Ukrajna más régióiban is előfordul, l. *Люта, Лютеня, Лютиця, Лютичона* stb. (Janko 218, CGY). Az 1602-es urbárium a település soltészaként *Rosen Iuan*-t említi, mellettük *Oso Hostas, Rusczin Petro, Mechnich Lauer, Koritko Denko, Oros Daniel, Battiko Jechko, Helebant Iuan, Chernak Fedor* és *Piros Hosty* nevű lakosokat sorolnak fel (UC. 104: 8). 1631-ben *Lyuta* soltésza *Zalada Kost* és *Sznivocsor Ivan Kundratov*, a batykó *Battyko Ivan*. Egész és fél telkes lakosai, valamint zsellérei *Osu~Ozu, Ulicski, Koritko, Koritkov, Misnics, Petro, Rosko, Palcsik~Palasik, Sutola, Maresko, Doctor, Parasics, Csajba, Biszaha, Kolosnicsin, Holibant, Kuhar, Csernak, Ruszin, Pozancsin, Zokol, Rosmuv, Zelenak, Zalagha, Roznov, Kostiov, Csuhran, Skoran, Kaskulics, Ztrusibold, Helebard, Kulmin, Durics, Holenka, Dikin, Kovacsin, Valaszki, Hricsat, Macsak, Mikitov, Kundracsin, Velsikovni, Andrejesin, Ondreicsovics, Holos, Roskoviat, Hlusko, Sutolov, Liturits, Peleha, Gimbara, Beleg, Kolaticsn, Melinkovics, Kopcsovics, Lavrovics, Olexikov, Pozanovics, Kolacsacsni, Mokosni, Tikucsin, Lah, Maszejovics, Muczin, Komarnicski, Prutsni, Omfet, Illiasko* neveket viselnek (UC. 105: 1). A *Lyuta* településnevet az országos helységnévrendezés során előbb 1902-ben *Nagyjutá*-ra, majd 1904-ben *Havasköz*-re változtatták (Mező 1999: 230). Ez a történelmi névvel nincs kapcsolatban, a falu földrajzi fekvésére utal. 1939-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Люма* a történelmi név átvétele.

Macsola, Мочола 'település Beregszásztól DK-re'

1327: *Machala* (Gy. 1: 544), 1336: *Machala* (AOkl. 20: 207), 1343: *Machala* (Neumann 33), 1358: *Machula* (AO. 7: 382), 1391: *Mochola* (ZsO. 1: 242), 1413: *Mochola* (uo. 4: 286), 1416: *Mochola* (uo. 5: 655), 1422: *Machola* (uo. 9: 289), 1423: *Machalay* (uo. 10: 585), 1430: *Mochola* (Neumann 75), 1477: *Mochola* (uo. 94), 1530: *Motsola* (Dica), 1533: *Maczwlah*, 1541: *Moczola, Mochola*, 1542: *Mochola*, 1543: *Mochola*, 1544: *Mocȳola*, 1546: *Moczola*, 1548: *Mochyolya*, 1549: *Mocheola*, 1550: *Motsola*, 1552: *Mochyola*, 1554: *Maczyola*, 1564: *Mochola*, 1568: *Machyala*, 1570: *Mocziola, Mochyolya*, 1572: *Mochiola, Moczyolya*, 1576: *Mochola*, 1582: *Maczola, Mochola, Moczola*, 1588: *Mochola*, 1596: *Mochiola*, 1599: *Mochola, Moczola*, 1600: *Macziola, Mocziola*, 1602: *Machiola, Maczola, Mochiola*, 1603: *Mochola*, 1609: *Machiola*, 1610: *Machiola*, 1619: *Macziola*, 1620: *Macziola* (uo.), 1672: *Mocsolya* (UC. 45: 42a), 1674: *Machola* (UC. 9: 40a), 1682-4: *Macholya* (UC. 15: 19), 1687: *Moczollya, Maczolla* (UC. 107: 26), 1690: *Mocsolya* (UC. 2: 13), 1693: *Moczollya* (UC. 44: 26), 1715: *Mocsola* (MNL), 1720: *Mocsolya* (MNL), 1750: *Macsola* (MCB), 1760: *Mocsola* (BT), 1773: *Matsolya, Mocsolya* (LexLoc. 49), 1782-4: *Macsolya* (EKFT), 1788: *Matsola* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Macsolya* (Vályi 2: 557), 1800: *Macsola* (TBer), 1808: *Macsola, Macsolya* (Lipszky: Rep. 396), 1824-62: *Matsola* (MKFT), 1828: *Macsola* (VB), 1837: *Macsola* vagy *Mocsolya* (F. 3: 86), 1838: *Macsolya* (Schem. 43), 1851: *Macsola* vagy *Mocsolya* (F. 3: 53), 1856: *Macsola* (MOK), 1857-9: *Macsola* (CU), 1863: *Macsola* (Hnt), 1864-5: *Macsola*

(PestyB), 1870-1: *Mac sola* (MÁT), 1872-84: *Mac sola* (HKFT), 1873: *Mac sola* (Hnt), 1877: *Mac sola* (Hnt), 1882: *Mac sola* (Hnt), 1888: *Mac sola* (Hnt), 1892: *Mac sola* (Hnt), 1895: *Mac sola* (Hnt), 1898: *Mac sola* (Hnt), 1900: *Mac sola* (Hnt), 1902: *Mac sola* (Hnt), 1907: *Mac sola* (Hnt), 1913: *Mac sola* (Hnt), 1923: *Močola*, *Mac sola*, *Мачоля* (PR), 1925: *Močola* (PR), 1927: *Mačola* (Hnt), 1929: *Močola* (*Mac sola*) (ChM. 810), 1931: *Mačola* (MPR), 1941: *Mac sola* (Hnt), 1944: *Mac sola* (Hnt), 1946: *Мочола* (УРСР), 1968: *Мочола* (ЗО), 1969: *Мочола* (IMCU), 1981: *Мочола* (TK), 1983: *Мочола* (ЗО), 2017: *Мочола* (ВРУ).

■ *Mac sola* a 14. század elején települt a történelmi Bereg megye déli részén, a Bereg-szász és a Tisza folyó közötti lapályon. A *Mac sola* helységnév magyar eredetű, m. N. *mocsolya~mac sola* 'pocsolya, len- vagy kenderáztató' fn. (TESz. 2: 939), 'kisebbfajta mocsár, álló vízzelé töltt gödör' fn. (CzF. 4: 583), 'kenderáztató, vízenyős, mocsaras terület' (ÜMTSz. 1286) főnévből keletkezett, a helységet földrajzi környezetéről nevezték el. Bába Barbara szerint a puszta földrajzi köznévi eredetű településnevek keletkezhettek ugyan jelentéshasadással, de a valamely földrajzi köznévvvel szerkezetileg azonos településnevek legtöbbje metonimikus névadással jött létre egy már létező helynévből (például víznévből), s nem közvetlenül a földrajzi köznevet mint helynévformánst tartalmazzák (Bába 2016: 38). Ebben az esetben annak ellenére sem zárható ki, hogy (álló)víznév volt a névadó, hogy azonos nevű vizet nem említenek az oklevelek. A helységnév első szótagjában *o>a* nyíltabbá válás történt. Lehoczky szerint a település neve közvetlenül a szlávból ered, „Szláv eredetű nevét vette a „mocsola szótól, mely a tótoknál áztatót (kenderáztatót) jelent s célzással van a határt egykor borító posványokra, valamint arra, hogy a helység eredete egykorú a Csaroda, Dobrony s más hason szláv nevű helységekével” (Lehoczky 3: 401), vö. szl. **močidlo* 'mocsár' fn. (Šmilauer 122). A szláv szó a magyarba hangzóközi kemény *l* hanggal került át, amire a helységnév is bizonyíték, később azonban létrejött *ly*-os változata is (vö. Benkő 1953: 11). A hivatalos ukrán *Мочола* a magyar névből származik (FNESz., *Mac sola*), vö. még ukr. *мочило* 'áztató, kenderáztató, lenáztató, gödör' fn. (Csopoj 190, CYM. 4: 815).

Majdánka, Майдан 'település Ökörmezőtől É-ra'

1599?: *Boriz Polena* (Bélay 130), 1623: *Boricz Poliana* (uo.), 1703: *Novaßholyatin* (Mizser–Révay 13), 1712: *Noviszolyatin* (UC. 44: 23), 1747: *Nazholyatin* (GK. 298), 1780-1: *Majdán*, *Nauszholyátin* (MTH. 48), 1789: *Ripinye-Majdanka* (UC. 162: 53), 1798: *Medianszka* (CsT. 11), 1799: *Majdán* (Vályi 3: 200), 1800: *Nagy-Holyatin* (TM), 1804: *Majdán*, *Ripinye-Majdán* (UC. 239: 19b), 1808: *Holyatin* (*Nagy-*) (Lipszky: Rep. 244), 1809: *N. Holyatin* (Kam. 661), 1814: *Holyatin* (*Nász*) *alias Majdanka* (Cat. 108), 1824-62: *Medjanska* (!) (MKFT), 1828: *Holyatin* (*Náz*), *Majdanka* (Nagy 196), 1838: *Majdánka* (Schem. 63), 1839: *Majdánka*, *alias Nász Holyatin* (F. 4: 190), 1851: *Majdánka*, *Nász Holyatin* (F. 3: 58), 1856: *Majdánka* (*Nász Holyatin*) (MOK), 1857-9: *Majdánka* (*Náz-Holyátin*) (CU), 1863: *Majdánka*, *Nasz-Holyatin* (Hnt), 1864: *Majdánka* (PestyM), 1870-1: *Majdánka* (MAT), 1872-84: *Majdánka* (*N. Holyatin*) (HKFT), 1873: *Majdanka* (Hnt), 1877: *Majdánka* (Hnt), 1882: *Majdánka*, *Majdán*, *Názholyatin* (Hnt), 1888: *Majdánka* (Hnt), 1892: *Majdánka* (Hnt), 1895: *Majdánka* (Hnt), 1898: *Majdánka* (Hnt), 1900: *Majdánka* (Hnt), 1902: *Majdánka* (Hnt), 1907: *Majdánka* (Hnt), 1910: *Майданка* (ЕКУР), 1913: *Majdánka* (Hnt), 1923: *Majdan*, *Majdánka*, *Майдан* (PR), 1925: *Majdan* (PR), 1927: *Majdan* (Hnt), 1931: *Majdan* (MPR), 1939: *Majdánka*, *Майданъ* (BK. 787), 1941: *Majdánka* (Hnt), 1944: *Majdánka*, *Майданъ* (Hnt), 1946: *Майдан* (УРСР), 1968: *Майдан* (ЗО), 1969: *Майдан* (IMCU), 1983: *Майдан* (ЗО), 1991: *Майдан* (TK), 2017: *Майдан* (ВРУ).

■ *Majdánka* a 17. század második felében települt a történelmi Máramaros megyében, *Nagy-ág* bal oldali forráságának, a *Bisztrá*-nak a völgyében. Bélay szerint talán korábbi alapítású, s megegyezhet a 16-17. század fordulóján emlegetett *Boriczpolyáná*-val (Bélay 95), erre azonban nincs bizonyítékunk. A 18. század elején a települést *Novaszholyatin*-ként (tkp. *Új-holyatin*), majd később *Nagyholyatin*-ként is emlegették a szomszédos *Óholyatin* neve alapján. Alapítói talán holyatini lakosok lehettek. „Régibb elnevezése volt orosz nyelven *Nász Holyatin* mit a köz monda szerint onnan nyéré hogy *Oholyatin* község béliekből össze háza-

sodván 's a Nász nép menetből Náz Holyatin adatok ugyan hiányozván de magyar kiejtése bizonyítja” (PestyM). A névváltozathoz l. *Óholyatin* szócikkét. A 19. század elejétől használatos *Majdánka* helységnév ruszin eredetű, a név az ukr. *майданъ* 'liget, völgy' fn. (Csopéj 177), *майдан* 'beépítetlen telek, tér' fn. (CYM. 4: 597), ukr. N. 'tér, erdei tisztás, ősi sírhalom, sík mező, lapály' fn. (Lucsik 314), or. *майдан* 'ua.' (Murzajev 358-9, ССЛРЯ. 6: 499), rom. *maidan* 'puszta térség, üres telek' fn. (DRM. 2: 4) ukr. -*κ(a)* vagy m. -*ka* kicsinyítő- vagy helynévképzős származéka (Bényei 112). Erdei tisztáson vagy ligetben létrejött falura utal. A köznév gyakori az ukrán helységnevekben, puszta alakjából 18 településnév keletkezett (БРУ). Pesty adatközlői a névnek népetimológias magyarázatát adják: „Májdán orosz nyelven elnevezését nyerhette a hamu zsir égetéstől (:Májdán:) menyiben Ripinye község határában keletkezett 's első lakossai a monda szerint hamu zsir égetéssel foglalkoztak” (PestyM). A hivatalos ukrán *Майдан* a történelmi név képző nélküli alakjának az átvétele.

Majorka, Маюрки 'település Perecsenyitől K-re'

1824-62: *Meierka* (MKFT), 1870: *Majorok* (UT), 1872-84: *Major* (HKFT), 1892: *Majorka* (Hnt), 1898: *Majorka* (Hnt), 1900: *Majorka* (Hnt), 1902: *Majorka* (Hnt), 1907: *Majorka* (Hnt), 1910: *Маюрки* (EKYP), *Majorka* (KSH), 1913: *Majorka* (Hnt), 1918: *Majorka* (UT), 1925: *Majorka* (PR), 1940: *Majorka, Маерки* (BK. 1926), 1941: *Májorka* (HK. 254), 1944: *Majorka, Маерки* (Hnt), 1968: *Маюрки* (3O), 1969: *Маюрки* (IMCY), 1983: *Маюрки* (3O), 1991: *Маюрки* (TK), 2017: *Маюрки* (БРУ).

■ Majorka a 18. század végén települt a történelmi Ung megyében, a *Turja* folyó völgyében, Poroskó határában. Az I. katonai felmérés térképszelvényén név nélkül ugyan, de már jelölik. A *Majorka* helységnév ruszin eredetű, az ukr. *маєрня* 'major, tanya, majorság' fn. (Csopéj 181) ukr. -*ka* kicsinyítő- vagy helynévképzős származéka, l. még m. *major* 'nagyobb gazdaságnak a határban levő része a gazdasági épületekkel, lakóházakkal' fn. (TESz. 2: 82, ÉrtSz. 4: 916-7). Az 1631-es urbárium több majort sorol fel Ung megyéből, többek között a *Turja* völgyéből, Poroskó határából: „Rét egyéb nincs, hanem Pasztovnikot kertelnek. 1. Poroskoi kin Széna Abara...” (UC. 105: 1). Ezekben az ún. pasztovnikokban állattenyésztéssel, földműveléssel és kaszálással foglalkoztak. „Az mely Maŷorba azért Tehenek melet Juhis vagyon, mid vayal, s mid Turo val tebbet tartozik...” (uo.). Bányai szerint a településnév személynévből jött létre (Bányai 233), a név jelentése tkp. 'Majorék', vö. ukr. *Маюр* csn. (Csucska 2005: 374). A hivatalos ukrán *Маюрки* a történelmi név átvétele, többes számú alak. Poroskó külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Makarja, Макарьово 'település Munkácstól DK-re'

1393: *Makarya* (DocVal. 444), 1413: *Makarya* (Iványi 103), 1414: *Makarya* (uo. 106, ZsO. 4: 396), 1416: *Makarya* (uo. 5: 672), 1418: *Makaria* (uo. 6: 379), 1419: *Makaria* (Iványi 110), 1423: *Makarya* (ZsO. 10: 93), 1435: *Makarya* (Iványi 123), 1451: *Makarya, Makarjya* (DL. 16756), *Makarja* (Teleki 10: 280), 1466: *Makarya* (Iványi 144), 1476: *Makarya* (DL. 17758), 1484: *Makarya* (DL. 37661), 1496: *Makarja* (Iványi 183), 1530: *Makarya* (Dica), 1533: *Makarjya*, 1541: *Makaria*, 1542: *Makarya*, 1543: *Makorya*, 1544: *Makorya*, 1546: *Makarya*, 1548: *Makarya*, 1549: *Makaria, Makarya*, 1550: *Makarjya*, 1552: *Makarya*, 1554: *Makoria*, 1564: *Makarya*, 1566: *Makrya*, 1568: *Makarya*, 1570: *Makaria, Makarya* (uo.), : *Makaria* (UC. 18: 22), *Makarjya* (UC. 18: 23), 1570/1602/1603: *Makaria* (UC. 18: 24, 97: 29), 1572: *Makarya, Makaria* (Dica), 1576: *Makaria*, 1582: *Makaria*, 1588: *Makaria*, 1596: *Makaria*, 1599: *Makaria, Makarja* (uo.), 17. sz. eleje: *Makaria* (UC. 88: 9), 1600: *Macharia, Makarja* (Dica), 1602: *Makaria*, 1603: *Makarja*, 1609: *Makaria*, 1610: *Makaria* (uo.), 1613: *Makarja* (UC. 18: 25), 1619: *Makaria* (Dica), 1620: *Makaria* (uo.), 1625: *Makaria* (UC. 18: 28), 1627: *Makara* (UC. 18: 30), 1634: *Makaria* (UC. 101: 73), 1635: *Makaria* (KirK. 8.99), 1638: *Makaria* (UC. 152: 9), 1645: *Makaria* (UC. 19: 1), 1688: *Makaria* (UC. 19: 6), 1699:

Makaria (UC. 19: 8), 17. sz. vége: *Makaria* (UC. 42: 26), 1701: *Makaria* (UC. 2: 15), 1705: *Makaria* (UC. 20: 1), 1715: *Makaria* (MNL), 1718: *Makarja* (UC. 151: 21), 1720: *Makaria* (MNL), 1725: *Makarja* (UC. 124: 4), 1747: *Makaria* (GK. 506), 1750: *Makarja* (MCB), 1760: *Makarja* (BT), 1773: *Makaria* (LexLoc. 56), 1782-4: *Makaria* (EKFT), 1788: *Makaria* (HT. Div. X. 8: 1), 1790: *Makaria* (UC. 166: 32), 1799: *Makaria* (Vályi 2: 566), 1800: *Makaria* (Tber), 1808: *Makaria*, *Makariowá* (Lipszky: Rep. 401), 1824-62: *Makarja* (MKFT), 1828: *Makaria* (VB), 1837: *Makaria* (F. 3: 78), 1838: *Makaria* (Schem. 41), 1851: *Makaria* (F. 3: 62), 1856: *Makaria* (*Makariovo*) (MOK), 1857-9: *Makária* (*Makariova*) (CU), 1863: *Makaria* (Hnt), 1870-1: *Makaria* (MÁT), 1872-84: *Makariovo*, *Makária* (HKFT), 1873: *Makária* (Hnt), 1877: *Makária* (Hnt), 1882: *Makária* (Hnt), 1888: *Makaria* (Hnt), 1892: *Makaria* (Hnt), 1895: *Makaria* (Hnt), 1898: *Makaria* (Hnt), 1900: *Makaria* (Hnt), 1902: *Makaria* (Hnt), 1907: *Makarja* (Hnt), 1910: *Makariovo* (EKYP), 1913: *Makarja* (Hnt), 1923: *Makarjevo*, *Makaria*, *Макаріово* (PR), 1925: *Makarjevo* (PR), 1927: *Makarjevo* (Hnt), 1929: *Makariovo* (ChM. 681), 1931: *Makarjevo* (MPR), 1939: *Makarja*, *Макарьєво* (BK. 784), 1941: *Makarja* (Hnt), 1944: *Makarja*, *Макарьєво* (Hnt), 1946: *Макарове* (UPCP), 1968: *Макарове* (3O), 1969: *Макарове* (IMCU), 1981: *Макарово* (TK), 1983: *Макарове*, *Макарово* (3O), 1995: *Макарьово* (BPY), 2017: *Макарьово* (uo.).

■ *Makarja* a 14. század második felében települt Beregben, az egykori *Szernye-mocsár* keleti peremén, a *Hát* hegytől nyugatra. A falu a kenézi alapítású falvak sorába tartozik, 1393-ban román vajdák birtokaként tűnik fel (Lehoczky 3: 404). A *Makarja* helységnév magyar eredetű, valószínűleg pusztá személynévből keletkezett magyar névadással, vö. +1029/[1169]/1364: *Macharii* szn. (ÁSznt. 504). Az alapjául szolgáló szn.-hez l. még ukr. *Makáp*, *Makáp* csn. (Csucska 2005: 356), rom. *Macarie* csn. (DOR. 98), ukr. *Макаръ*, *Макарію* szn. (Hrincsenko 4: 555), m. *Makaria* csn. (UMCS.T. 768), or. *Макапуї* kn. (Petrovskij 147). A név végső forrása a gör. *Μακάριος* szn. (FNESz., *Makarja*). Első lakójáról vagy alapítójáról nevezhették el, aki ruszin vagy román személy lehetett. A középkorban jelentős magyar lakossága volt, de később elruszinosodott. 1570-ben *Sthnus Dychko*, *Sandor Kys*, *Lauren Marthon*, *Thomas Zep*, *Ladislau Mehez*, *Rcta Sandriny Nagh*, *Jacobi Zwhay*, *Martinus Fodor*, *Fran Feyer*, *Ladislau Zakalos*, *Gregor Zylwas*, *Petrus Zwska*, *Joannis Kowach*, *Gregorius Fejer*, *Hilias Jakab*, *Joannes Zakalos*, *Jacobus Fodor* nevű lakosai vannak (UC. 18: 23). Az 1613-as urbárium pedig *Mehess-Mehes*, *Peszko*, *Nagi*, *Koroszlai*, *Papp*, *Iloswai*, *Fogarasi*, *Baghol*, *Dragabratfalusi*, *Zakallas*, *Zabo*, *Kowach*, *Ztanfalusi*, *Sypos*, *Lengiel*, *Holosnia*, *Fejer*, *Ghwiti*, *Sikett*, *Holubina*, *Babwk*, *Zizko*, *Marthon*, *Baiuszos*, *Koppin* családnevű adózókat említ (UC. 18: 25). A hivatalos ukrán *Макарьово* a magyar név szlávósításával jött létre, a *Макарію* szn. birtoklást kifejező, semlegesnemű ukr. -*ов(о)* képzős származéka (vö. Kupcsinszka 784). A tulajdonnév ukrán helynévi előfordulásához l. még *Макаріє*, *Макарієка* (9), *Макарове* (5) hn. (BPY).

Makkosjánosi, Яномі 'település Beregszásztól É-ra'

1321: *Ivanosy* (ZO. 1: 197, Gy. 1: 542), 1364: *Janosy* (DL. 71874), 1374: *Janusi*, *Juanusy* (ZO. 12: 43), 1445/1506: *Janosy* (DL. 37602), 1458: *Ianosy* (Neumann 88), 1463: *Ianosy* (uo. 90), 1484: *Janosy* (DL. 37661), 1514: *Janossy* (DL. 82424), 1530: *Janossy* (Dica), 1533: *Yanossy*, 1541: *Janossy*, 1542: *Janossy*, 1543: *Janosy*, 1544: *Janosy*, 1546: *Janossy*, 1548: *Janosy*, 1549: *Janosy*, 1550: *Janosy*, *Janossy*, 1552: *Janosy*, 1554: *Janosi*, 1564: *Janosy*, *Janossy*, 1568: *Janosy*, 1570: *Janosy*, *Janossy*, 1572: *Janossy*, 1576: *Janossy*, 1582: *Janosy*, 1588: *Janosy*, 1596: *Janosi*, 1599: *Janosi*, *Janossy* (uo.), 17. sz. eleje: *Janosy* (UC. 88: 9), 1600: *Janossi*, *Janosy* (Dica), 1602: *Janosy*, 1609: *Janosi*, 1610: *Janosi*, *Janossy* (uo.), 1613: *Janosy* (UC. 18: 25), 1619: *Janossy* (Dica), 1620: *Janossy* (uo.), 1625: *Janosi* (UC. 18: 28), 1627: *Janossi* (UC. 18: 30), 1634: *Janosi* (UC. 101: 73), 1645: *Janossi* (Makkai 360, UC. 19: 1), 1666u.: *Janosi* (UC. 8: 100), 1688: *Jánosy* (UC. 19: 6), 1690: *Jánosi* (UC. 19: 7), 1701: *Janossy* (UC. 2: 15), 1702: *Janosy* (UC. 19: 12), 1705: *Janosy* (UC. 20: 1), 1715: *Jánosy* (MNL), 1718: *Jánosi* (UC. 151: 21), 1720: *Jánosi* (MNL), 1725: *Jánosy* (UC. 124: 4), 1747: *Jánosy* (GK. 498), 1750: *Janosi* (MCB), 1760: *Janosi* (BT), 1773: *Jánosi*, *Jánosy*

(LexLoc. 56), 1782-4: *Jánosi* (EKFT), 1788: *Jánosi* (HT. Div. X. 8: 1), 1800: *Jánosi* (TBer), 1808: *Jánosi, Jánossowá* (Lipszky: Rep. 271), 1824-62: *Jánosi* (MKFT), 1828: *Jánosi* (VB), 1837: *Jánosi (Makkos)* (F. 3: 70), 1838: *Jánosi* (Schem. 42), 1851: *Jánosi (Makkos)* (F. 2: 149), 1856: *Jánosi (Makos)* (MOK), 1857-9: *Jánosi (Janosová)* (CU), 1863: *Makkos-Jánosi* (Hnt), 1870-1: *Makkos Jánosi* (MÁT), 1872-84: *Makkos Jánosi* (HKFT), 1873: *Jánosi (Makkos-)* (Hnt), 1877: *Jánosi (Makkos-)* (Hnt), 1882: *Jánosi (Makkos-)* (Hnt), 1888: *Makkos-Jánosi* (Hnt), 1892: *Makkos-Jánosi* (Hnt), 1895: *Makkos-Jánosi* (Hnt), 1898: *Makkos-Jánosi* (Hnt), 1900: *Makkos-Jánosi* (Hnt), 1902: *Makkosjánosi* (Hnt), 1907: *Makkosjánosi* (Hnt), 1910: *Яношіво* (EKYP), 1913: *Makkosjánosi* (Hnt), 1923: *Janosiovo, Makkosjánosi, Яношіво* (PR), 1925: *Janosiovo* (PR), 1927: *Janoševo* (Hnt), 1929: *Janošovo (Jánosi)* (ChM. 460), 1931: *Janoševo* (MPR), 1941: *Makkosjánosi* (Hnt), 1944: *Makkosjánosi* (Hnt), 1946: *Іванівка* (YPCP), 1968: *Іванівка* (3O), 1969: *Іванівка* (IMCY), 1981: *Івановка* (TK), 1983: *Іванівка, Ивановка* (3O), 1995: *Яноші* (BPY), 2017: *Яноші* (uo.).

■ Makkosjánosi a 14. század elején települt a történelmi Bereg megyében, a Szernye-mocsár déli peremén. Az elsődleges *Jánosi* ~ R. *Ivánosi* helységnév magyar eredetű, a m. *János-Ivános* szn.-nek a birtoklást kifejező *-i* helynévképzős származéka, vö. 1138/1329: *Iwanus* (Gy. 1: 568, ÁSzt. 439). Alapítójáról vagy birtokosáról nevezték el. A 14. század második felében már a településnév *Jánosi* formájával találkozunk a forrásokban. A mai Kárpátalja területén mindössze 3 személynév + *-i* helynévképző szerkezetű helységnév fordul elő (l. még *Iványi*, illetve *Benedike* elsődleges *Benedeki* neve), pedig az ómagyar korban ez az egyik leggyakoribb helynévképző (vö. Bényei 74-85). Mint a nyelvtérület nagy részén, itt is elsősorban egyházi eredetű személynemekhez kapcsolódik, elsődlegesen birtoklást kifejezve. A 19. századtól használt *Makkos-* előtag makkot termő erdővel kapcsolatos, s a település határában fekvő *Nagy-erdő*-re vonatkozik (FNESz., *Makkosjánosi*, Bölcskei 116-8). „Jánosi és Gát a Szernye mocsár melletti falu, határuk terjedelmes és termékeny, makkos erdeik is vannak” (BélB. 49). A falu hivatalos nevét 1946-ban *Іванівка*-ra változtatták a magyar név szlávossításával, ez az ukr. *Іван* 'János' kn. (Szkripnik–Dzjatkivszka 61, Csopoj 128) ukr. *-івка* helynévképzős alakja. 1995-ben visszakapta a történelmi, jelző nélküli magyar nevét.

Maszárfalva, Герпоро

'település Ilosvától ÉNy-ra'

1398: *Massorfalwa* (ZsO. 1: 571), 1410: *Massorfalua* (uo. 2/2: 377), 1416: *Mazarfalwa* (uo. 5: 527), 1530: *Mazarfalwa* (Dica), 1533: *Massar Falwa*, 1541: *Mazarfalwa*, 1542: *Mazarfalwa*, 1543: *Mazarfalwa*, 1544: *Mazarfalwa*, 1546: *Mazarfalua*, 1548: *Macharfalwa*, 1549: *Mazarfalwa*, 1550: *Mazzarffalwa, Maszarfalwa*, 1552: *Mazarfalwa*, 1554: *Maszarfalua*, 1564: *Mazarfalwa*, 1566: *Mazarffalwa*, 1568: *Mazarfalwa*, 1570: *Mazzarfalua, Mazzarfalwa*, 1572: *Mazarfalua, Mazarffalwa*, 1576: *Mazarfalua, Mazarfalwa*, 1582: *Mazarfalua, Mazarfalwa*, 1588: *Macharfalwa*, 1596: *Maszarfalua*, 1600: *Mazarfalua, Mazarfalwa*, 1602: *Mazar Falua, Mazarfalua*, 1603: *Maszarfalua*, 1609: *Mazarfalua*, 1610: *Mazarfalwa, Masszarffalwa*, 1619: *Mazarffalua*, 1620: *Maszarfalua, Maszarffalua* (uo.), 1622: *Maszarfalva* (UC. 18: 26), 1635: *Matzorfalua* (KirK. 8.99), 1645: *Maczarfalva* (Makkai 373), 1674: *Maszárfalua* (UC. 9: 40a), 1675: *Maszarfalva* (UC. 8: 44), 1678: *Maszarfalva* (UC. 42: 11), 1679: *Maszarfalva* (UC. 15: 26), 1680-as évek: *Maszarffalua* (UC. 65: 2), 1682-4: *Maszarfalva* (UC. 15: 19), 1701: *Maszár falva* (UC. 11: 26), 1702: *Maszár falva* (UC. 19: 12), 1715: *Maszarfalva* (MNL), 1720: *Maszar falva* (MNL), 1741: *Nigrovo* (GK. 516), 1747: *Mazar-falva* (GK. 436), 1750: *Maszarfalva* (MCB), 1760: *Maszárfalva* (BT), 1773: *Maszarfalva, Nyegrowa* (LexLoc. 49), 1782-4: *Nyegrova oder Maszárfalva* (EKFT), 1788: *Maszárfalva* (HT. Div. X. 8: 1), 1790: *Mazarfalva* (UC. 166: 32), 1799: *Maszárfalva, Nyegrova* (Vályi 2: 586), 1808: *Maszarfalva, Negrowá, Nigrowá, Nyigrowá* (Lipszky: Rep. 415), 1824-62: *Negrjove h. Maszárfalva* (MKFT), 1828: *Maszár-Falva* (VB), 1837: *Maszárfalva* (F. 3: 78), 1838: *Maszárfalva* (Schem. 41), 1851: *Maszárfalva* (F. 3: 73), 1856: *Maszárfalva (Nyegrovo)* (MOK), 1857-9: *Negrová (Maszárfalva)* (CU), 1863: *Maszárfalva, Negriovo* (Hnt), 1870-1: *Maszárfalva* (MÁT), 1872-84: *Negrova, Maszárfalva* (HKFT), 1873: *Maszámfalva* (!), *Nyegrovo* (Hnt), 1877: *Maszárfalva, Nyegrovo* (Hnt), 1882: *Maszárfalva, Nyegrovo* (Hnt), 1888: *Maszárfalva,*

Nyegrovo (Hnt), 1892: *Maszárfalva*, *Negrjovo* (Hnt), 1895: *Maszárfalva* (Hnt), 1898: *Maszárfalva* (Hnt), 1900: *Maszárfalva* (Hnt), 1902: *Maszárfalva* (Hnt), 1907: *Maszárfalva* (Hnt), 1910: *Hezrovo* (EKYP), 1913: *Maszárfalva* (Hnt), 1923: *Negrovo*, *Maszárfalva*, *Hezrovo* (PR), 1925: *Negrovo* (PR), 1927: *Negrovo* (Hnt), 1929: *Negrovo* (ChM. 870), 1931: *Negrovo* (MPR), 1939: *Maszárfalva*, *Hezrovo* (BK. 784), 1941: *Maszárfalva* (Hnt), 1944: *Maszárfalva*, *Hezrovo* (Hnt), 1946: *Hezrove* (YPCP), 1968: *Hezrove* (3O), 1969: *Hezrove* (IMCY), 1983: *Hezrove*, *Hezrovo* (3O), 1991: *Hezrovo* (TK), 1995: *Hezrovo* (BPY), 2017: *Hezrovo* (uo.).

■ Maszárfalva a 14. század végén települt a beregi *Hát* hegységben. A helység román kenézek telepítő tevékenysége nyomán jött létre. A *Maszárfalva* helységnév magyar eredetű, a *Maszár* szn.-nek és a birtokos személyjellel ellátott *falv* főnévnek az összetétele. A személynévhez l. ukr. *Mocóp~Mocópa* csn. (Bogdan 190), illetve rom. *Mosor~Mosora* csn. (Iordan 1983: 317, DOR. 327), m. *Maszár*, *Mászár* csn. (UMCsT. 792), 1572: *Stephanus Mozzorouicz* Alsóverekén (UC. 53: 15), telepítő kenéz viselte ezt a nevet (Kiss 1992b: 271-2). Drăganu a személynevet a rom. *măsar* 'asztalos' fn. származékának tartja (Drăganu 381). A párhuzamos ruszin népi, 1946-tól hivatalos *Hezrovo* helységnév szintén személynévből keletkezett, az ukr. *Hezpo*, *Hezpa* csn. (Csucska 2005: 407) v. rom. *Negru* csn. (DOR. 334) birtoklást kifejező, semlegesnemű ukr. *-os(o)* képzős származéka (vö. Kupcsinszka 806), jelentése tkp. 'Negrué, Negru (faluja)'. Egy későbbi kenéz család- vagy ragadványneve lehet. A személynévhez l. rom. *negru* 'fekete, koszos, szennyes, sötét bőrű, barna képű' mn. (DRM. 2: 103, Drăganu 381). Az 1674-5-ös urbárium *Johannes Gorvan*, *Mich. Gorvan*, *Jacobus Lengyel*, *Johannes Kudrics*, *Alexander Koszta*, *Ladislaus Juhász*, *Johannes Iszai*, *Johannes Nyeregjarto*, *Johannes Ruszin*, *Stephani Kovacs*, *Nicolai Czibar* nevű lakosokat említ (UC. 31: 1). A családnevek tanúsága alapján egykor volt magyar lakossága.

Mátyfalva, MariiŃovo 'település Nagyszőlőstől Ny-ra'

1326: *Magfolva* (ZO. 1: 285), 1411: *Maghfalwa*, *Maghfalua* (ZsO. 3: 219), 1417: *Mag-falu* (uo. 6: 179), 1420: *Magfalua* (uo. 7: 425), 1424: *Magfalwa* (DL. 38245), 1446: *Maghfalwa* (DL. 38284), 1454: *Maghfalwa* (DL. 38312), 1456: *Maghfalw* (DL. 38319), 1460: *Maghfalwa* (C. Tóth 2006b: 46), 1471: *Magfalwa* (DL. 105506), *Maghfalwa* (DL. 38622), 1478: *Magfalwa* (C. Tóth 2006b: 60), 1479: *Magyfalva* (DL. 45799), 1489: *Magfalwa* (C. Tóth 2006b: 66), 1528: *Madfalv* (Lazarus), 1549: *Magyfalwaa* (Maksay 1990/2: 831), 1564: *Magyfalua* (Szabó K. 347), 1596-7: *Mattyfalva* (N. Kiss 821), 1671: *Mátyfalva* (UC. 60: 17), 1672: *Mátyfalva* (UC. 5: 52), 1677: *Magifalva*, *Magyfalva* (UC. 60: 18), 1678: *Magyfalva* (UC. 42: 11), 1715: *Mácsfalva* (MNL), 18. sz. első fele: *Mágyfalva* (BélUg), 1740: *Magyfalva* (UgT.), 1747: *Mátyfalva* (GK. 181), 1756: *Magyf*. (Kam. 0303: 2), 1773: *Matyfalva* (LexLoc. 284), 1782-4: *Magyarfalva*, *Madfalva* (EKFT), 1786: *Mátyfalva* (HT. Div. XVIII: 10), 1788: *Matyfalva* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Matyfalva* (Vályi 2: 588), 1808: *Mátyfalva* (Lipszky: Rep. 416), 1824-62: *Mátyfalva* (MKFT), 1825: *Mátyfalva* (HT. Div. XII. 22), 1828: *Mátyfalva* (VU), 1838: *Magyfalva* (Schem. 66), 1839: *Mátyfalva* (F. 4: 416), 1851: *Mátyfalva* (F. 3: 74), 1856: *Mátyfalva* (MOK), 1857-9: *Mátyfalva* (CU), 1863: *Mátyfalva* (Hnt), 1865: *Máty-Falva* (PestyU), 1870-1: *Mátyfalva* (MÁT), 1872-84: *Mátyfalva* (HKFT), 1873: *Mátyfalva* (Hnt), 1877: *Mátyfalva* (Hnt), 1882: *Mátyfalva* (Hnt), 1888: *Mátyfalva* (Hnt), 1892: *Mátyfalva* (Hnt), 1895: *Mátyfalva* (Hnt), 1898: *Mátyfalva* (Hnt), 1900: *Mátyfalva* (Hnt), 1902: *Mátyfalva* (Hnt), 1907: *Mátyfalva* (Hnt), 1910: *Матьфалва* (EKYP), 1913: *Mátyfalva* (Hnt), 1918: *Mátyfalva* (UgT.), 1923: *Matfalva*, *Mátyfalva*, *Матьфальва* (PR), 1925: *Matfalva* (PR), 1927: *Matyfalva* (Hnt), 1929: *Matějovo* (*Mátyfalva*) (ChM. 695), 1931: *Matějovo* (MPR), 1941: *Mátyfalva* (Hnt), 1944: *Mátyfalva* (Hnt), 1946: *MamieŃe* (YPCP), 1968: *MamieŃe* (3O), 1981: *MamueŃo* (TK), 1983: *MamieŃe*, *MamueŃo* (3O), 1995: *MamiŃovo* (BPY), 2017: *MamiŃovo* (uo.).

■ Mátyfalva a 14. század elején települt a történelmi Ugocsa megye nyugati részén. Az elsődleges *Magyfalva* helységnév magyar eredetű, a *Magy* személynévnek és a birtokos személyraggal ellátott *falv* főnévnek az összetétele (FNESz., *Mátyfalva*), vö. 1188: *Mogy* szn. (ÁSznt. 561), 1199: *Mogy* (uo.), 1202-3k./15. sz.: *Mogy* szn. (uo.), *Magy* csn. (UMCsT. 762). „A Hontpázmány-nemzetség ugocsai ágának birtokaként tűnik fel 1326-ban s földrajzi elhe-

lyezkedéséből arra lehet következtetni, hogy Mátyfalvát is, miként Tiszaújhelyt, Tiszaújlakot és Karácsfalvát, a nemzetség telepítette az általa 1300-ban Viskért cserébe kapott Nyírtelek nevű pusztán. A XV. sz.-tól a faluban egyre több más ugocsai család is birtokot szerzett, főként nőági kapcsolatok révén. Maga a falu, miként neve és a többi nemzetségi birtok, valamint a XV. sz.-tól ismeretes jobbágy- és földrajzi nevek alapján következtetni lehet, merőben magyar telepítés volt” (Szabó 409). Németh Péter megkérdőjelezi, hogy az 1326-os adat Mátyfalvára vonatkozna, szerinte az egy egykori szatmári *Mágyfalva* nevű falut jelöl, ami talán Csengersima határában feketett. Úgy véli, hogy a Hontpázmányok az Ugocsa megyei Mátyfalvára innen telepítették át a jobbágyaikat 1352 után, aminek a következtében a szatmári falu elnéptelenedett (Németh 1999: 64, 2008: 171), vagyis szerinte névköltöztetés történhetett. A helységnévből a 16. században *Magyfalva* > *Mátyfalva* gy > ty zöngétlenedés ment végbe. Az 1946-tól hivatalos ukrán *Маміюво* a magyar név ukránosított, birtoklást kifejező, semleges-nemű ukr. -ов(о) képzős alakja (vö. Kupcsinszka 810), de l. ukr. *Mamiü, Mamüü, Mameü* kn. (Hrincsenko 4: 556). „Maga a falu, miként neve és a többi nemzetségi birtok, valamint a XV. sz.-tól ismeretes jobbágy- és földrajzi nevek alapján következtetni lehet, merőben magyar telepítés volt. A XVII. sz. második felében rutén beszivárgás indult meg s ez tovább folyt a XVIII. sz.-ban is, főként az 1717. évi tatárdúlás után, mely alkalommal a faluból 36 nemes embert családotul és 105 parasztot hurcoltak el, akik közül csak 26 nemes és 67 parasztkerült vissza. A rutén réteg azonban még ezek után sem jutott túlsúlyra s végül is felszívódott a magyarságba” (Szabó 409). Lakossága ma is majdnem teljesen magyar.

Medence, Мідяниця
 ’település Ilosvától Ny-ra’

1378: *Medencze* (DocVal. 276), 1445/1506: *Medenache* (DL. 37602), 1463: *Medenche* (Cs. 1: 417), 1466: *Medencze* (Teleki 11: 181), 1530: *Medencze* (Dica), 1533: *Medencze*, 1541: *Medenche*, 1542: *Medenche*, 1543: *Medenche*, 1544: *Medenche*, 1546: *Medencze*, 1548: *Medenche*, 1549: *Medenche*, 1550: *Medencze*, 1552: *Medencze*, 1554: *Medencze*, 1564: *Krajna Medencze*, 1566: *Krajna Medencze*, 1568: *Krajna Medencze*, 1570: *Medenczie*, *Medenchye* (uo.), *Medencze* (UC. 18: 22, 23), 1570/1602/1603: *Medencze* (UC. 18: 24, 97: 29), 1572: *Medencze* (Dica), 1576: *Medenche*, 1582: *Medenche*, *Medencze*, 1588: *Medenche*, 1596: *Medenche*, 1599: *Medenche*, *Medencze* (uo.), 17. sz. eleje: *Medencze* (UC. 88: 9), 1600: *Medenche*, *Medencze* (Dica), 1602: *Medenze*, 1603: *Medenche*, 1609: *Medenche*, 1610: *Medencze* (uo.), 1613: *Medencze* (UC. 18: 25), 1619: *Medencze* (Dica), 1620: *Medencze* (uo.), 1622: *Medencze* (UC. 18: 26), 1625: *Medencze* (UC. 18: 28), 1634: *Medencze* (UC. 101: 73), 1635: *Medencze* (KirK. 8.99), 1645: *Medencze* (UC. 19: 1), 1688: *Medencze* (UC. 19: 6), 1690: *Medencze* (UC. 19: 7), 1699: *Medencze* (UC. 19: 8), 17. sz. vége: *Medencze* *Arendás Falu* (UC. 42: 26), 1700k.: *Medencze* (UC. 53: 44), 1701: *Medencze* (UC. 2: 15), 1702: *Medencze* (UC. 19: 12), 1705: *Medencze* (UC. 20: 1), 1715: *Medencze* (MNL), 1718: *Medencze* (UC. 151: 21), 1720: *Medencze* (MNL), 1725: *Medencze* (UC. 124: 6), 1741: *Medencza* (GK. 513), 1747: *Medencze* (GK. 429), 1750: *Medencze* (MCB), 1760: *Megyencze* (BT), 1773: *Medencze*, *Medinicz* (LexLoc. 51), 1782-4: *Mediancza* (EKFT), 1788: *Medencze* (HT. Div. X. 8: 1), 1790: *Medentze*, seu *Medjanitza* (UC. 166: 32), 1799: *Medencze*, *Medinecz* (Vályi 2: 590), 1800: *Medencze*, *Medinecz* (TBer), 1808: *Medencze*, *Medincze*, *Medjanicza* (Lipszky: Rep. 417), 1824-62: *Medencze* r. *Midjanicza* (MKFT), 1828: *Medencze* (VB), 1837: *Medencze*, *Migyanicza* (F. 3: 78), 1838: *Medencze* (Schem. 41), 1851: *Medencze*, *Migyanicza* (F. 3: 75), 1856: *Medencze* (*Migyanicza*) (MOK), 1863: *Medecze*, *Migyanicza* (Hnt), 1870-1: *Medencze* (MÁT), 1872-84: *Migyanica*, *Medence* (HKFT), 1873: *Medence*, *Migyanica* (Hnt), 1877: *Medence*, *Migyanica* (Hnt), 1882: *Medence*, *Migyanica* (Hnt), 1888: *Medencze*, *Migyanicza* (Hnt), 1892: *Medencze*, *Migyanicza* (Hnt), 1895: *Medencze* (Hnt), 1898: *Medencze* (Hnt), 1900: *Medencze* (Hnt), 1902: *Medencze* (Hnt), 1907: *Medencze* (Hnt), 1910: *Мідяниця* (ЕКУР), 1913: *Medencze* (Hnt), 1923: *Midanica*, *Medencze*, *Мідяниця* (PR), 1925: *Midjanica* (PR), 1927: *Midjanice* (Hnt), 1929: *Měděnice* (ChM. 706), 1931: *Midjance* (MPR), 1939: *Medence*, *Мѣдѣница* (BK. 785), 1941: *Medence* (Hnt), 1944: *Medence*, *Мѣдѣница* (Hnt), 1946: *Мідяниця* (УРСР), 1968: *Мідяниця* (ЗО), 1969: *Мідяниця* (ІМСУ), 1981: *Медяница*

(TK), 1983: *Мідяниця, Медяниця* (30), 2017: *Мідяниця* (ВРУ).

■ Medence a 14. század második felében települt a beregi *Hát* hegység délnyugati lábánál. „A krajnai kiváltságolt faluk között foglalt helyet s a munkácsi uradalomhoz tartozott” (Lehoczky 3: 421). A *Medence* helységnév magyar eredetű, a m. *medence* ’tálszerű edény; folyadék tárolására való nagyobb mélyedés, építmény; a föld felszínének viszonylag mélyen fekvő vagy hegységektől körülvevett része stb.’ fn. (ÉrtSz. 4: 975, TESz. 2: 871-2, FKnT. 240, OKISz. 625) származéka. A falu földrajzi környezetéről kapta a nevét, ugyanis egy medenceszerű völgyben települt a *Krivulyka-patak* mellett. A *medence* főnév szláv jövevényszó a magyarban (vö. Knieszsa 1955: 332, TESz. 2: 871-2), földrajzi köznévi jelentése egyik szláv nyelvben sem fejlődött ki. A ’minden oldalról lejtővel határolt földfelszíni mélyedés’ jelentését a TESz. is csak 1886-ból hozza (TESz. 2: 872), így elképzelhető, hogy a szó elsődleges ’tálszerű edény mosdásra, mosogatásra stb.’ jelentése motiválhatta a névadást (uo.). A 16. században ideiglenesen használt *Krajnamedence* név előtagja a beregi román Krajnához való tartozására utalt. 1570-ben *Gregorius Bottha, Sthnus Holdýban, Gregorius Holdýban, Sthnus Kocczan, Gregor Kochýan, Paulus Botha, Demetrius Izay, Franciscus Bottha, Recta Blasý Kendere, Sthnus Pleskach, Joannes Bereczk, Franciscus Chopak* lakik a faluban (UC. 18: 23). Az 1613-as urbárium *Botta Philipp, Botta Ferencz es Kopchia, Botta Simon es Ferencz, Botta Kosztja, Botta Jacab, Zaniszlo Papp, Koczán Balas, Orban Mathe, Orban Dienes es Demien, Orban Janos es ifj. Janos, Koczán Leórincz, Botta Peter, Ardanhazi Lucach, Czibere Laszlo, Czibere Mathe, Czibere Janos, Keöpfé Simon, Izay Orban, Pleszkach Pal, Pleszkach Ferencz, Aszalai Miklos, Pleszkach Simon, Pleszkach Peter, Pleszkach Janos, Pleszkach Thamas, Bereczk Gherghely, Czibar Mathe, Boza Jacab* nevű lakosokat említ (UC. 18: 25). A korábbi ruszin népi, 1946-tól hivatalos *Мідяниця* a magyar névből keletkezett tudatos szlávositással (FNESz., *Medence*), de l. még a *medence* szláv megfelelőit a TESz.-ben (TESz. 2: 872). Közvetlen szláv eredete talán kizárható.

Medvegyóc, Медведівці 'település Munkácsról ÉNy-ra'

1543: *Medwefalwa* (Dica), 1544: *Medwe falwa*, 1564: *Medwefalwa*, 1568: *Medwefalwa*, 1570: *Meduefalua*, *Medwefalwa*, 1572: *Medue Falua*, *Medwe Ffalwa*, 1576: *Meduefalua*, *Medwefalwa*, 1599: *Medue Falua*, 1600: *Medue Falva*, *Meduefala*, 1602: *Medue Falua*, *Meduefalua*, 1603: *Meduefalua*, 1609: *Meduedoch*, 1619: *Meduefalua*, 1620: *Meduefalua* (uo.), 1670: *Medvedocz* (UC. 39: 71), *Medvedicz* (UC. 118: 9), 1674: *Medvedocz* (UC. 7: 31), 1675: *Medvedocz* (UC. 44: 74), 1676: *Medvadocz* (UC. 56: 6), 1678: *Medvedocz* (UC. 156: 90), 1679: *Medvedocz* (UC. 15: 26), 1682-4: *Medvedocz* (UC. 15: 19), 1684: *Medvedocz* (UC. 42: 65), 17. sz. vége: *Meduedócz* (UC. 156: 56), 1715: *Medvedócz* (MNL), 1720: *Medvedócz* (MNL), 1773: *Medvedocz* (LexLoc. 50), 1782-4: *Medvetz* (EKFT), 1788: *Medvedotz* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Medvedócz* (Vályi 2: 591), 1800: *Medvedócz* (Tber), 1808: *Medvedócz*, *Medwedowce*, *Medvedjücz* (Lipszky: Rep. 418), 1824-62: *Medwedotz* (MKFT), 1828: *Medvedócz* (VB), 1837: *Medvedócz* (F. 3: 72), 1838: *Medvedócz* (Schem. 48), 1851: *Medvedocz* (F. 3: 76), 1856: *Medvegyócz* (MOK), 1857-9: *Medvegyócz* (CU), 1863: *Medvegyócz* (Hnt), 1864-5: *Medvegyócz*, *Medvegyüvczi* (PestyB), 1870-1: *Medvegyócz* (MÁT), 1872-84: *Medvegyóc* (HKFT), 1873: *Medvegyóc* (Hnt), 1877: *Medvegyóc* (Hnt), 1882: *Medvegyóc* (Hnt), 1888: *Medvegyócz* (Hnt), 1892: *Medvegyócz* (Hnt), 1895: *Medvegyócz* (Hnt), 1898: *Medvegyócz* (Hnt), 1900: *Medvegyócz* (Hnt), 1902: *Medvegyócz* (Hnt), 1904: *Fagyalos* (Mező 1999: 242), 1907: *Fagyalos* (Hnt), 1910: *Медведівці* (EKUP), 1913: *Fagyalos* (Hnt), 1923: *Medved'ovce*, *Fagyalos*, *Медведівці* (PR), 1925: *Medvedovce* (PR), 1927: *Medvedivce* (Hnt), 1929: *Medvědovce* (ChM. 700), 1931: *Medvedivce* (MPR), 1939: *Medvegyóc*, *Медвѣдовцы* (BK. 784), 1941: *Medvegyóc* (Hnt), 1944: *Medvegyóc*, *Медвѣдовцы* (Hnt), 1946: *Медведівці* (URCP), 1968: *Медведівці* (30), 1969: *Медведівці* (IMCY), 1983: *Медведівці*, *Медведевцы* (30), 1991: *Медведевцы* (TK), 2017: *Медведівці* (ВРУ).

■ Medvegyóc a 16. század első felében alapított helység a történelmi Bereg megye nyugati részén, az ungi határon. A település elsődleges, a 17. század első harmadáig adatolható *Medwefalwa* neve talán magyar alapítókra utal, de nem zárható ki a névmagyarosítás sem. A

helységnév alapja a m. *medve* (ÉrtSz. 4: 976) főnév vagy annak személynévi változata, amihez a birtokos személyjellel ellátott *falu* főnév kapcsolódik, vö. 1138/1329: *Medue* szn. (Szabó D. 130), *Medve* csn. (CsnSz. 721, ÚMCsT. 804). A 17. század elejétől használatos *Medvegyóc* az ukr. *Medvidь* csn. (Csucska 2005: 374, Mizser 2007b: 107, Kraszovszkij 106), ukr. *Медведь* csn. (Demcsuk 122-3) ukr. *-ovi* helynévképzős származéka, jelentése tkp. 'Medve nevű személy emberei, házanépe'. Párhuzamos névadás eredménye lehet, s az 1600-as években teljesen kiszorította a magyar nevet. A kenézi alapítású falvak körében több esetben előfordul a magyar névalak használata az írásbeliségben a szláv név rovására, ezért nem zárható ki, hogy a magyar név csak az összeírásokban szerepel. A 17. század végi urbáriumokban csak ruszin nevű lakosokat említenek, vö. 1674: *Ladislaus Szablya, Thomas Perczika, Joannes és Simon Koczár, Joannes Dorinicz* (UC. 7: 31). A magyar névhasználatban a ruszin névben szabályos *Medvegyovci* > *Medvegyóc* változás történt. Az országos helységnévrendezés során, 1904-ben alkotott *Fagyalos* név a m. *fagyal* 'erdőben vadon tenyésző, az orgona rokonágába tartozó cserje' fn. (ÉrtSz. 2: 517) -s mn. képzős formája, s a falu fagyalos erdei motíválták (Mező 1999: 242). 1939-ben visszakapta a régi nevét. Az 1946-tól hivatalos ukrán *Медведівка* a történelmi ruszin név ukránosított változata.

Medvezsij, Медвежий 'település Husztól ÉK-re'

1821: *Medvedse Praed.* (Schem. 49), 1829: *Medvedse Praed.* (Schem. 53), 1831: *Medvedse Praed.* (Schem. 53), 1868: *Medvezse* (Schem. 70), 1872-84: *Medvedzi* (HKFT), 1876: *Medvezse* (Szilágyi 326), 1896: *Medvedzi* (ComMarmUg. 87), 1898: *Medvezsoj* (Hnt), 1900: *Medvezsoj* (Hnt), 1902: *Medvezsoj* (Hnt), 1910: *Medvedzi* (HBÁT), 1925: *Medvedzi* (PR), 1929: *Medveži* (ComMarmUg. 87), 1940: *Medvés, Медвежий* (BK. 1921), 1941: *Medvezsa* (Hnt), *Medvés (Medvezi)* (MKF), 1968: *Медвежий* (3O), 1969: *Медвежий* (IMCY), 1983: *Медвежий* (3O), 1991: *Медвежий* (TK), 2017: *Медвежий* (ВРУ).

■ Medvezsij tanya a 19. század második felében települt a történelmi Máramaros megyében, a Nagy-ág völgyében, Herincse határában. Az 1865-ös kataszteri térkép még nem jelöli településként, mindössze egy házcsoportot tüntet fel. A *Medvezsij* helységnév ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Medvezsij* 'a Csehovec j. á. Medvezsij (Медвежий) h.' 1824-62: *Medveszni B.* (MKFT), 1864: *Медведзе, Медведзи звирь, Medyviedza* (S. 211), 1865: *Medvezsi* (uo. 197), 1911: *Medvezsi zvir* (uo. 211), 1912: *Medvés (Medvezsi), Medvezsyj patak* (uo. 198), 1979: *Медвежий* (СГУ 357). A név az ukr. *медвежий* 'medvés' mn. (CYM. 4: 663, Csopéj 182) származéka, jelentése tkp. 'Medvés-patak'. Felvetődhet ugyanakkor dülő- vagy hegynévi eredeztetése is, l. „Medvezsi a benne található medvéktől neveződött el, mert részint medve-barlangok találtattak benne, részint a biknek bő termése miatt egész a tél beálltáig itt tanyáztak a medvék” (PestyM), vö. 1824-62: *Medweszny horb* hegy (MKFT), 1865: *Medvés, Medvezsi dülő, Medvezsi horb* hegy (Kat., S. 195), 1872-84: *Medvedzi* hegy (HKFT), 1912: *Medvés (Medvezsi), Medvezsi horb* (S. 196). A tanya nevét 1940-ben *Medvés*-re magyarosították (BK. 1921). Az 1941-es helységnévtár azonban *Medvezsa* néven említi. A hivatalos ukrán *Медвежий* a történelmi név átvétele. Herincse külterületi lakothelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Meresor, Мерешор 'település Ökörmeztől DK-re'

1824-62: *Meresul* (MKFT), 1864: *Meresul, Мерешуль* (Kat.), 1868: *Meresor* (Schem. 93), 1870-1: *Meresul* (MÁT), 1872-84: *Meresul* (HKFT), 1876: *Mercsor* (!) (Szilágyi 329), 1888: *Meresor* (Hnt), 1892: *Mercsor* (Hnt), 1898: *Mercsor* (Hnt), 1900: *Mercsor* (Hnt), 1902: *Meresor* (Hnt), 1904: *Rókarét* (Lelkes 66, BK. 529), 1906: *Meresul* (S. 181), 1907: *Rókarét* (Hnt), 1910: *Мерешор* (ЕКУР), *Rókarét* (KSH), 1913: *Rókarét* (Hnt), 1918: *Rókarét* (Hnt), 1925: *Meresul* (PR), 1931: *Merešor* (MPR), 1940: *Meresor, Мерешорь* (BK. 1922, KK. 50: 5), 1941: *Meresor (Rókarét)* (MKF), 1944: *Meresor, Мерешорь* (Hnt), 1968: *Мерешор* (3O), 1977: *Мерешор* (TK), 1983: *Мерешор* (3O), 2017: *Мерешор* (ВРУ).

■ Meresor tanya a 19. század elején települt a máramarosi Vehovinán, a *Talabor* folyó völgyében. A *Meresor* helységnév román eredetű víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Meresor* 'a Talabor j. á. Meresor (Мерешор) h.' 18. sz. vége: *Merschürszkj* (VIT. 0012), 1864: *Мерешуль потокъ*, *Meresur patak* (Kat.), *потокъ Мерешуль*, *Mertesul potok*, *Mertesul* (S. 180), 1906: *Meresur patak* (S. 181), 1935: *Mereşor*, *Мерешор* (W. 48, 62), 1972: *Мерешур'с'кий* (СГУ 360), 1979: *Мерешірський* (uo.). A pataknev a rom. *merişor~merişoare* '(fiatal) almafácska, vörös berkenye, télizöld puszpáng, bukszus, áfonya' fn. (DRM 2: 33, Iordan 1963: 82-3) származéka, berkenyével, áfonyával, esetleg almafákkal benőtt helyen folyó patakot jelöl (vö. Haborak 2003: 157). 1904-ben, az országos helységnévrendezés során a település nevét *Rókarét*-re magyarosították (Lelkes 66), ami az eredeti névvel nincs kapcsolatban. 1940-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Мерешор* a történelmi név átvétele.

Mihálka, Крайниково 'település Husztól DK-re'

1389: *Karaynokfalua*, *Karalynukfalva* (DocVal. 343, Cs. 1: 449), 1391: *Karaynukfalua* (DocVal. 423), 1392: *Karaynukfalua* (uo. 424), 1439: *Krajnik* (Mihályi 544), 1462: *Myhalkfalua* (Bélay 173), 1530: *Myhalkaffalwa* (Dica), 1542: *Mihalkafalwa*, 1543: *Myhalkafalwa*, 1548: *Myhalkafalwa*, 1550: *Michalkafalwa*, *Myhalkaffalwa*, 1552: *Myhalkaffalwa*, 1553: *Myhalkaffalwa*, 1554: *Myhalkafalwa*, 1555: *Myhalkafalwa* (uo.), 1604: *Krajnikfalva al. Mihalkafalva* (Bélay 173), 1614: *Mihalifalva* (UC. 174: 26), 1704: *Mihályka* (UC. 64: 17), 1707: *Mihálykafalva* (UC. 8: 55), 1715: *Mihalyka* (MNL), 1720: *Mihallyka* (MNL), 1725: *Mihályka* (Revizki), 1735: *Mihalyka* (MCM), 1747: *Mihalyka* (GK. 326), 1756: *Mihalyka* (Kam. 0303: 2), 1773: *Mihalyka*, *Mihalyke*, *Krajnikova* (LexLoc. 135), 1782-4: *Kreinika* (EKFT), 1798: *Mihalyka* (CsT. 11), 1799: *Mihályka* (Vályi 2: 608), *Mihalika* (HT. 0012: 2), 1800: *Mihalyka*, *Krajnikova* (TM), 1808: *Mihályka*, *Krajniková* (Lipszky: Rep. 425), 1809: *Mihalyka* (Kam. 661), 1824-62: *Mihalyka r: Krajnikovo* (MKFT), 1828: *Mihályka*, *Krajnikowo* (Nagy 197), 1838: *Mihályka* (Schem. 64), 1839: *Mihályka* (F. 4: 197), 1851: *Mihályka* (F. 3: 88), 1856: *Mihalka* (*Krajnikovo*) (MOK), 1857-9: *Mihálka* (*Krajniková*) (CU), 1863: *Mihálka*, *Krajnikovo* (Hnt), 1864: *Mihálka*, *Krajnikovo* (PestyM), 1870-1: *Mihálka* (MÁT), 1872-84: *Mihálka*, *Krajnikovo* (HKFT), 1873: *Mihálka*, *Krajnikovo* (Hnt), 1877: *Mihálka*, *Krajnikovo* (Hnt), 1882: *Mihálka*, *Krajnikovo* (Hnt), 1888: *Mihálka*, *Krajnikova* (Hnt), 1892: *Mihálka*, *Krajnikova* (Hnt), 1895: *Mihálka* (Hnt), 1898: *Mihálka* (HNT), 1900: *Mihálka* (Hnt), 1902: *Mihálka* (Hnt), 1907: *Mihálka* (Hnt), 1910: *Краиниково* (EKUP), 1913: *Mihálka* (Hnt), 1923: *Krajnikovo*, *Mihálka*, *Крайниково* (PR), 1925: *Krajnikovo* (PR), 1927: *Krajnikovo* (Hnt), 1931: *Krajnikovo* (MPR), 1939: *Mihálka*, *Крайниково* (BK. 786), 1941: *Mihálka* (Hnt), 1944: *Mihálka*, *Крайниково* (Hnt), 1946: *Крайникове* (UPCP), 1968: *Крайникове* (ZO), 1969: *Крайникове* (IMCU), 1983: *Крайникове*, *Крайниково* (ZO), 1991: *Крайниково* (TK), 1995: *Крайниково* (BPU), 2017: *Крайниково* (uo.).

■ Mihálka 14. századi, kenézi alapítású falu Máramarosban, a *Tisza* jobb oldali mellékága, a *Bajlova* mellett. A település elsődleges *Karajnokfalva* neve magyar eredetű, a m. *krajnik* 'birtokigazgatási egység feje, soltész, kenéz' (TESz. 2: 641, Kiss 1968: 74-5) főnévnek vagy a *Krajnik* személynévnek és a birtokos személyjellel ellátott *falva* főnévnek az összetételével keletkezett (vö. Rácz 2007: 169). A személynévi változathoz l. m. *Krajnik* csn. (CsnSz. 647, ÚMCsT. 654), ukr. *Крайник* csn. (Csucska 2005: 300, Dujcsak 2003: 151, Kraszovszkij 90), ukr. *Крайник* szn. (Csucska 2011: 208). Drăganu a rom. *crainic* 'krajnik' főnévből származtatja (Drăganu 392). Kiss Lajos szerint az újabb *Mihályfalva* > *Mihálykafalva* névváltozat eredetileg egy szomszédos, idővel *Karajnokfalva*-val összeolvadt településnek lehetett a neve (Kiss 1991c: 358), ilyen nevű települést azonban nem említenek a források. Bélay azonban úgy véli, hogy a település két neve ugyanannak a személynék egy köznévi és egy személynévi megnevezéséből ered: „Karajnokfalva-Mihályfalva esetében arra gondolunk, hogy a rutén telepések vezetőjét nevezték így a XIV. században s talán az ő neve volt Mihály, amiből a falu másik neve képződött” (Bélay 37). A név előtagjához l. m. *Mihály* kn. (Ladó-Bíró 91), ukr. *Михайло* kn. (Hrincsenko 4: 556). A helységnévben a *Mihály* személynév a 16. században a

m. -ka kics. képzővel egészült ki, majd a kétrészes névből a -falva utótag lekopásával jött létre a *Mihálka* névalak. A párhuzamos népi, 1946-tól hivatalos ukrán *Крайниково* az elsődleges *Karajnokfalva* párhuzamos ruszin névadással létrejött, birtoklást kifejező, semlegesnemű ukr. -os(o) képzős változata (vö. Kupcsinszka 810). A település határában fekszik a 411 m magas *Krajnik* domb, ennek a neve a helységnévhez képest valószínűleg másodlagos, vö. 1870-1: *Krajnik* (MÁT), 1872-84: *Krajnik* (HKFT), 1925: *Krajnik* (PR).

Minaj, Минай 'település Ungvártól D-re'

1273: *Ninay* (HO. 8: 440), 1313: *Nynoj* (AOkl. 3: 233), 1348: *de Ninay* (uo. 32: 72), 1357: *Nynay* (AO. 6: 527), 1398: *Nynay* (Engel 1985: 1000), 1414: *Nynay* (ZsO. 4: 550), 1416: *Nynay* (uo. 5: 632), 1417: *Ninaj* (Fejér 10/5: 31), *Nynay* (ZsO. 6: 101), 1419: *Minay* (Sztáray 2: 207), 1421: *Nynay* (ZsO. 8: 288), 1422: *Ninay* (DL. 25184), 1424: *Ninay* (ZsO. 11: 92), 1426: *Ninaj* (Fejér 10/6: 73), 1427: *Inay* (Engel 1989: 157), 1550: *Mynay*, *Miinaii* (Dica), 1574: *Minay* (uo.), 1600k.: *Minay* (UC. 5: 19), 1684: *Minay* (UC. 42: 45a), 1696: *Minaj* (Dica), 1715: *Minay* (MNL), 1718: *Minai* (UC. 105: 3), 1718-9: *Minaj* (UC. 105: 3), 18. sz. első fele: *Minaj* (BélU), 1747: *Minay* (GK. 58), 1765: *Minaj* (Kam. 0192a), 1773: *Minaj* (LexLoc. 285), 1780: *Minaj* (MCU), 1782-4: *Minay* (EKFT), 1788: *Minay* (HT. 0021:1), 1789: *Minay* (HT. Div. X. 21: 2), 1799: *Minaj* (Vályi 2: 612), 1800: *Minai* (TUng), 1806: *Minaj* (UV), 1808: *Minaj* (Lipszky: Rep. 428), 1824-62: *Minaj* (MKFT), 1828: *Minaj* (VUng), 1837: *Minay* (F. 3: 372), 1838: *Minaj* (Schem. 81), 1851: *Minay* (F. 3: 90), 1856: *Minaj* (MOK), 1857-9: *Minaj* (CU), 1863: *Minaj* (Hnt), 1865: *Minaj* (PestyU), 1870: *Minaj* (UT), 1872-84: *Minaj* (HKFT), 1873: *Minaj* (Hnt), 1877: *Minaj* (Hnt), 1882: *Minaj* (Hnt), 1888: *Minaj* (Hnt), 1892: *Minaj* (Hnt), 1895: *Minaj* (Hnt), 1898: *Minaj* (Hnt), 1900: *Minaj* (Hnt), 1902: *Minaj* (Hnt), 1907: *Minaj* (Hnt), 1910: *Минай* (EKYP), 1913: *Minaj* (Hnt), 1915: *Minaj* (UT), 1918: *Minaj* (UT), 1923: *Minaj*, *Минай* (PR), 1925: *Minaj* (PR), 1927: *Minaj* (Hnt), 1929: *Minaj* (ChM. 717), 1931: *Minaj* (MPR), 1941: *Minaj* (Hnt), 1944: *Minaj* (Hnt), 1946: *Минай* (YPCP), 1968: *Минай* (3O), 1969: *Минай* (IMCY), 1983: *Минай* (3O), 1985: *Минай* (TK), 2017: *Минай* (BPU).

■ Minaj Árpád-kori település a történelmi Ung megye alföldi részén, Ungvár szomszédságában. A település elsődleges *Ninaj* neve magyar eredetű, pusztá személynévből keletkezett magyar névadással, vö. 1273: *Ninay* szn. (ÁSznt. 584), szl. *Ňinaj*, *Niněj* szn. (Stanislav 2: 344), de l. még or. *Минай* kn. (Petrovskij 158). A személynév minden bizonnyal szláv. Az újabb, a 15. század elejétől adatolt másodlagos *Minaj* névalak *n:n>m:n* elhaszonulás eredményeként jött létre (FNESz., *Minaj*). A hivatalos ukrán *Минай* a magyar név átvétele. A település az Ungvárhoz való közelsége miatt gyakran szenvedett a hadi eseményektől. A megyeszékhellyel való egybeépülése hatalmas ukrán betelepülést indított el a 20. század utolsó évtizedeiben, aminek az eredményeként a korábban magyar többségű helység lakosságának ma már csak kb. 10 %-a magyar nemzetiségű. 1684-ben *Laszlo Andras*, *Nester Janos*, *Stepan Janko* és *Toth Sanyi* nevű jobbágyokat sorol fel (UC. 42: 45a). Az 1715-ös összeírás *Franciscus Tot*; *Joannes Holyak*; *Georgius Franko*; *Ladislaus Orosz*; *Andreas Olexo* nevű adózókat említ (MNL). Az 1720-as összeírás egyáltalán nem említi.

Mircse, Мирча 'település Nagybereznától D-re'

1543: *Myrche* (Dica), 1550: *Miirche*, *Mjertze*, 1555: *Myrche*, 1574: *Meerchye* (uo.), 16. sz.: *Merczie* (UC. 115: 79), 17. sz.: *Mércze* (UC. 115: 84), 1602: *Merczie*, *Mircse* (UC. 104: 8), 1603: *Mércze* (UC. 104: 9), 1625: *Mircse* (Dica), 1631: *Mércze* (UC. 105: 1), 1671: *Mércse* (UC. 63: 16), 1690: *Mircse* (UC. 63: 22), 1691: *Mircse* (UC. 157: 66), 1696: *Mércse* (Dica), 1715: *Mircse* (MNL), 1718-9: *Mércse* (UC. 105: 3), 1720: *Mircse* (MNL), 18. sz. első fele: *Mircse* (BélU), 1731: *Mircse* (UC. 63: 37), 1741: *Mircse* (GK. 52), 1747: *Mircsa* (GK. 66), 1765: *Mircse* (UC. 157: 62), 1770-2: *Mercz* (Motzel), 1773: *Mircse* (LexLoc. 285), 1777: *Mirtse* (UC. 3: 34), 1780: *Mirtsz* (MCU), 1782-4: *Mircse* (EKFT), 1788: *Mircse* (HT. 0021:1),

1789: *Mirtse* (HT. Div. X. 21: 2), 1799: *Mircse* (Vályi 2: 615), 1800: *Merse* (TUng), 1806: *Mértse* (UV), 1808: *Mircse, Mércse, Mierče, Mjrče* (Lipszky: Rep. 429), 1824-62: *Mirča h. Mirtse* (MKFT), 1828: *Mercse* (VUng), 1837: *Mircze* (F. 3: 377), 1838: *Mircse* (Schem. 72), 1851: *Mircse* (F. 3: 92), 1856: *Mircse* (MOK), 1857-9: *Mirče* (CU), 1863: *Mércse* (Hnt), 1870: *Mircse* (UT), 1872-84: *Mircse* (HKFT), 1873: *Mircse* (Hnt), 1877: *Mircse* (Hnt), 1882: *Mircse* (Hnt), 1888: *Mircse* (Hnt), 1892: *Mircse* (Hnt), 1895: *Mircse* (Hnt), 1898: *Mircse* (Hnt), 1900: *Mircse* (Hnt), 1902: *Mircse* (Hnt), 1903: *Mércse* (Mező 1999: 249), 1907: *Mércse* (Hnt), 1910: *Mupče* (EKYP), 1913: *Mércse* (Hnt), 1915: *Mércse* (UT), 1918: *Mércse* (UT), 1923: *Mirča, Mircse, Mupča* (PR), 1925: *Mirča* (PR), 1927: *Mirče* (Hnt), 1929: *Mirča* (ChM. 717), 1931: *Mirče* (MPR), 1939: *Mircse, Mupča* (BK. 783), 1941: *Mircse* (Hnt), 1944: *Mircse, Mupča* (Hnt), 1946: *Mupča* (YPCP), 1968: *Mupča* (3O), 1969: *Mupča* (IMCY), 1976: *Mupča* (TK), 1983: *Mupča* (3O), 2017: *Mupča* (BPY).

■ *Mircse* 16. századi, soltészai alapítású falu a történelmi Ung megyében, az *Ung* folyó völgyében. A *Mircse* helységnév talán puszta személynévből keletkezett, de az elnevezők minden bizonnyal románok voltak. A szn.-hez l. 1705: *Mercse Tamás* Vajnágon (Hodinka 432), bolg. *Mupče* szn. (Ilcsev 337), rom. *Mircea* csn. (DOR. 323), ukr. *Mupča* szn. (Csucska 2011: 242, Demcsuk 78) (FNESz., *Mircse*). A személynév Csucska szerint ősi szláv név, ami a *Mup-* (tkp. 'béke') személynévi tö. *-ča(m)* képzős származéka. Ugyanakkor a név történelmi adatait kizárólag Máramaros és Bukovina románlakta vidékeiről hozza. *Mircse* falu első említését Dezső Lászlóra (Dezső 1967) hivatkozva tévesen 1214-re teszi az adat közlése nélkül (Csucska 2011: 242), a helység azonban ennél jóval későbbi alapítású. Kupcsinszka a településnévben egy birtoklást kifejező szl. **-j(b)* képzőt feltételez (Kupcsinszka 715). Az 1602-es urbárium *Vorosko Lazar, Stenenich Andri* és *Hricz Paropko* nevű lakosokat említ (UC. 104: 8). Az 1631-es urbárium szerint *Mércse* soltészsága nincs betöltve, a batyko *Mihály Popovics*. A lakosok és a zsellérek *Vorobko, Zinovjat, Surhai, Filipcsat, Zavka, Petruncsat, Kosscoviat, Pavlisov, Vaszilioviat, Timovics, Demkovics, Havrilo, Denancset, Hacsaganitz, Zub, Hastin, Turka, Zatka, Salka, Klenovszki, Zenecskov, Kozubcsin, Micskani, Tarasicsni, Ztankov, Demkoviat* családnevet viseltek (UC. 105: 1). A falu nevét 1903-ban, az országos helységnévrendezés során *Mércse*-re módosították (Mező 1999: 249). 1939-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos *Mupča* a történelmi névnek az ukrán személynévhez igazított alakja.

Misztice, Імстичово

'település Ilosvától K-re'

1351: *Mistichow* (DocVal. 121), *Misticheu* (DL. 38160), 1364: *Mistiche* (Mihályi 54), 1383: *Mestiche* (DocVal. 304), *Myzticheu* (uo. 308-9), 1389: *Mysticheu* (uo. 359), *Mystychew* (uo. 345), 1393: *Mistiche* (uo. 456), *Mistichew* (uo. 467), 1397: *Mislichev* (uo. 496), 1417: *Myscithew* (ZsO. 6: 180), 1439: *Mysthychew* (DL. 38276), 1440: *Mjzthychew* (DL. 38278), 1446: *Mischiche* (DL. 38284), *Mysthychew* (DL. 38285), 1454: *Mjsthyche* (DL. 38312), 1457: *Mjsthychew* (DL. 44829), 1462: *Myztyczew* (Mihályi 440), 1470: *Myschczew* (Iványi 149), 1477: *Mistychew* (Neumann 95), 1479: *Miszticső* (Iványi 160), 1483: *Mjsthychew* (DL. 105783), 1493: *Mjsthychew* (DL. 38429), 1530: *Mistyczew* (Dica), 1533: *Mysteczeu*, 1541: *Mysthychew*, 1542: *Myfthiczew, Mysticzew*, 1543: *Mistichéo*, 1544: *Mjfticho, Mystecheo*, 1546: *Mystychew*, 1548: *Mistecheow*, 1549: *Mysthyche*, 1550: *Mjftihycheo, Mystycheo*, 1552: *Mysticzew*, 1554: *Mjfticzew, Misticzo*, 1564: *Mistichew*, 1568: *Myzthycheo*, 1570: *Mjfticheo*, 1572: *Mystycyo*, 1576: *Myztiko, Myztycho*, 1582: *Mizthiczó, Mizticze*, 1588: *Mistichéo, Misticheö*, 1596: *Mistichö*, 1599: *Misticho, Mistichö*, 1600: *Nisticzeö, Nysticzeoh*, 1602: *Misticzeo, Mistizeo, Mistizeö*, 1603: *Mistichö*, 1620: *Misticzö* (uo.), 1707: *Miszticzö* (UC. 46: 61), 1712: *Miszticze* (UC. 156: 19), 1714: *Misticze* (UC. 156: 22), 1715: *Miszticzö* (MNL), 1717: *Misticze* (UC. 84: 42), 1720: *Misticze* (MNL), 1721: *Miszticzö* (UC. 46: 59), 1730-40k.: *Misciso* (UC. 156: 26), 1735: *Misticzü* (UC. 56: 30), 1741: *Imsticz* (GK. 493), 1750: *Miszticze, Nimsztritse* (MCB), 1756: *Nimszticze* (Kam. 0303: 2), 1760: *Miszticze* (BT), 1773: *Misticze, Imsticze* (LexLoc. 49), 1782-4: *Emszticze* (EKFT), 1788: *Miszticze* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Misticze* (Vályi 2: 618), 1800: *Miszticze, Imsticze* (TBer), 1808: *Miszticze, Imstice, Imsticzowá* (Lipszky: Rep. 430), 1824-62: *Miszticze* (MKFT), 1828: *Misticze* (VB),

1837: *Misticze, Imsticzovo* (F. 3: 79), 1838: *Miszticze* (Schem. 41), 1851: *Misticze, Imsticzovo* (F. 3: 105), 1856: *Miszticze (Imsticsowo)* (MOK), 1857-9: *Miszticze* (CU), 1863: *Miszticze, Imsticsowo* (Hnt), 1870-1: *Miszticze* (MÁT), 1872-84: *Misztice* (HKFT), 1873: *Misztice, Imsticsowa* (Hnt), 1877: *Misztice, Imsticsowa* (Hnt), 1882: *Misztice, Imsticsowa* (Hnt), 1888: *Misztice, Misticze, Imsticsowa* (Hnt), 1892: *Miszticze, Imsticsowa* (Hnt), 1895: *Miszticze* (Hnt), 1898: *Miszticze* (Hnt), 1900: *Miszticze* (Hnt), 1902: *Miszticze* (Hnt), 1907: *Miszticze* (Hnt), 1910: *Имстичево, Мустичи* (ЕКУР), 1913: *Miszticze* (Hnt), 1923: *Imstičevo, Miszticze, Имстичово* (PR), 1925: *Imstičevo* (PR), 1927: *Imstičevo* (Hnt), 1929: *Imstičovo* (ChM. 449), 1931: *Imstičevo* (MPR), 1939: *Misztice, Имстичово* (BK. 785), 1941: *Misztice* (Hnt), 1944: *Misztice, Имстичово* (Hnt), 1946: *Имстичове* (УРСР), 1968: *Имстичеве* (ЗО), 1969: *Имстичеве* (ИМСУ), 1983: *Имстичеве, Имстичево* (ЗО), 1991: *Имстичево* (ТК), 1995: *Имстичово* (ВРУ), 2017: *Имстичово* (uo.).

■ *Misztice* a 14. század első felében települt a történelmi Bereg megyében, a *Borzsova* folyó bal partján, az ugocsai határon. A *Misztice* helységnév ruszin eredetű, alapjául valószínűleg az ukr. *Р. мѣстичь~мѣстич* 'város lakó, polgár' fn. (CCYM. 1: 627) vagy annak személynévi változata szolgált, vö. óor. *Мстича* szn. (Tupikov 315, Demesuk 78-9), or. *Мстислав, Мстича* kn. (Petrovskij 161), le. *Msta, Mscich, Mscisz* szn. (SISNO. 3/3: 572-80), amihez birtoklást kifejező, semlegesnemű ukr. *-ov(o)* képző kapcsolódik (vö. Kupcsinszka 770). Zoltán András szerint a főnév ismeretlen a mai keleti szláv nyelvekben (Daly a szótárban „rég, nyugati” szónak tartja), holott a nyelvemlékekben 1341-től szerepel, első óukrán adata pedig 1351-ből származik. A főnév alapja a szl. **město* 'város' fn. lengyel *-ic* patronimikonképzős formája (Zoltán 161-2). Kniezsa István szerint a korai *Miszticső* helységnév egy szl. **Mьsticevъ* helynévből való. A „szláv helynév *-ovъ, -ova, -ovo* ~ palatalisok után *-evъ, -eva, -evo* birtokosképzővel alakult a *Mьsti*-vel neveknek **Mьsticъ* – nyilván nyugati szláv – származékából” (Kniezsa 1935: 92). A magyar névhasználatban szabályos fejlődéssel (hangrendi kiegyenlítődéssel) előbb *Miszticsowo>Miszticső*, majd a 17. században *Miszticső>Misztice* változás történt (Dezső 54). Csucska szerint a helységnév az ukr. *Имча* személynév származéka, aminek a **Мьст-* (*Мьстиславъ, Мьстичъ* stb.) változata található a magyar névben, míg magánhangzóval kezdődő alakja az ukránban (Csucska 2011: 199). A személynevet Kupcsinszka a szl. **mьstiti* 'bosszút áll, megbosszul' (ECYM. 3: 528-9) ige származékának tartja (Kupcsinszka 137). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Имстичово* a korábbi ruszin név átvétele.

Mogyorós, Модьорош 'település Husztól DK-re'

1968: *Модьорош* (ЗО), 1969: *Модьорош* (ИМСУ), 1983: *Модьорош, Модерош* (ЗО), 1991: *Модѣрош* (ТК), 2017: *Модьорош* (ВРУ).

■ *Mogyorós tanya* a 20. század első felében jött létre a máramarosi Visk határában. A *Mogyorós* helységnév magyar eredetű, dülő- vagy víznévből keletkezett névátvitellel, vö. 1863: *Mogyoros* (S. 227), 1863-4: *Mogyoros dülő* (Kat.), 1864: *Mogyoros* (PestyM), 1865: *Mogyoros* (S. 227), 1907: *Mogyorós* (uo. 228), ill. *Mogyorós-patak* 'a Saján-patak b. á. Visk (Вишково) h.' 1863: *Mogyoros, Mogyoros páták* (S. 229), 1863-4: *Mogyoros patak, Mogyorós patak* (Kat.), 1864: *Mogyorós patak* (PestyM), 1865: *Mogyoros* (S. 229), 1872-84: *Mogyorós p.* (HKFT), 1907: *Mogyoros* (S. 230), 1935: *Maďároška, Маďароука* (W. 40, 62), 1979: *Модьорош* (СГҮ 369), 1982: *Magyarus-patak* (Íjgyártó 29). A dülő- és pataknévhez l. m. *mogyorós* 'mogyoróbokrokkal benőtt hely; mogyoróbokros erdő' fn. (FKnT. 248). A hivatalos ukrán *Модьорош* a magyar név átvétele. A tanya Visk külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Mokra, Мокра 'település Perecsenyől K-re'

1555: *Mokra* (Dica), 1574: *Mokra* (uo.), 16. sz.: *Mokro* (UC. 115: 79), 1602: *Mokro* (UC. 104: 8), 1603: *Mokro* (UC. 104: 9), 1673u: *Mokra* (UC. 44: 24), 1674-5: *Mokra* (UC.

31: 1), 1675: *Mokra* (UC. 8: 37b), 1680-as évek: *Mokra* (UC. 65: 2), 1682: *Mokra* (UC. 11: 48m), 1686: *Mokra* (UC. 8: 37a), 1688: *Mokra* (UC. 12: 13), 1689: *Mokra* (UC. 88: 77), 1691: *Mokra* (UC. 157: 66), 1696: *Mokra* (Dica), 1715: *Mokra* (MNL), 1718: *Mokra* (UC. 105: 3), 1718-9: *Mokra* (UC. 105: 3), 1720: *Mokra* (MNL), 18. sz. első fele: *Mokra* (BéIU), 1740: *Mokra* (MCU), 1764: *Mokra* (UC. 147: 218), 1765: *Mokra* (Kam. 0192a), 1773: *Mokra* (LexLoc. 285), 1777: *Mokra* (UC. 3: 34), 1780: *Mokra* (MCU), 1782-4: *Mokra* (EKFT), 1788: *Mokra* (HT. 0021:1), 1789: *Mokra* (HT. Div. X. 21: 2), 1792: *Mokra* (MCU), 1799: *Mokra* (Vályi 2: 628), 1800: *Mokra* (TUng), 1806: *Mokra* (UV), 1808: *Mokra* (Lipszky: Rep. 433), 1816: *Mokra* (Schem. 163), 1824-62: *Mokra* (MKFT), 1828: *Mokra* (VUng), 1837: *Mokra* (F. 3: 378), 1838: *Mokra* (Schem. 72), 1851: *Mokra* (F. 3: 111), 1856: *Mokra* (MOK), 1857-9: *Mokra* (CU), 1863: *Mokra* (Hnt), 1870: *Mokra* (UT), 1872-84: *Mokra* (HKFT), 1873: *Mokra* (Hnt), 1877: *Mokra* (Hnt), 1882: *Mokra* (Hnt), 1888: *Mokra* (Hnt), 1892: *Mokra* (Hnt), 1895: *Mokra* (Hnt), 1898: *Mokra* (Hnt), 1900: *Mokra* (Hnt), 1902: *Mokra* (Hnt), 1907: *Mokra* (Hnt), 1910: *Мокра* (EKYP), 1913: *Mokra* (Hnt), 1915: *Mokra* (UT), 1918: *Mokra* (UT), 1923: *Mokra*, *Мокра* (PR), 1925: *Mokré* (PR), 1927: *Mokrá* (Hnt), 1929: *Mokré* (ChM. 813), 1931: *Mokrá* (MPR), 1939: *Mokra*, *Мокра* (BK. 783), 1941: *Mokra* (Hnt), 1944: *Mokra*, *Мокра* (Hnt), 1946: *Мокре* (УРСР), 1968: *Мокра* (ЗО), 1969: *Мокра* (ИМСУ), 1983: *Мокра*, *Мокрая* (ЗО), 1991: *Мокрая* (ТК), 2017: *Мокра* (ВРУ).

■ Mokra a 16. században települt a történelmi Ung megyében, a *Turja* folyó völgyében. Fedaka szerint a *Turja-völgy* legrégibb települése, s a 13. században jött létre (Fedaka 142), ennek azonban nincs semmilyen alapja. A *Mokra* helységnév ruszin eredetű, valószínűleg víznévből keletkezett névátvitellel. Azonos nevű patakot azonban nem tudunk adatolni, a falun keresztül folyó patak a *Mokrjanszkij* nevet viseli, vö. *Mokrjanszkij* 'a Turja j. á. Mokra (Мокра) h.' 1795: *Mokranszky Riv.* (Kam. 0196), 1824-62: *Mokransky Potok* (MKFT), 1863: *Mokransky potok* (S. 145), *Mokranszki p.* (Kat.), 1865: *Mokrai víz* (Hunfalvy 3: 340), 1872-84: *Mokranski p.* (HKFT), 1929: *Мокрянський* (Petrov 61, 67), 1979: *Мокрянський* (СГУ 372), 2016: *Мокр'ян'с'кий Потук* (Bányai 255). A patak mai neve a településnévhez képest másodlagos, jelentése tkp. 'Mokrai-patak'. Minden bizonnyal mégis ez a patak vagy a nedves, vizes környezet motiválta a helységnév létrejöttét. A név alapja az ukr. *мокра* 'nedves, vizes' mn. (CYM 4: 782, Csopej 188, Virágh 283). A névadók ruszinok, de későbbi lakossága is ruszin nemzetiségű. Az 1602-es urbárium *Solko Andras* és *Percziak Szany* nevű lakosokat (UC. 104: 8), míg az 1774-es úrbéri összeírás *Szimkovics*, *Sipp*, *Guranics*, *Fales*, *Bilanics*, *Libak*, *Gyuricskova* családnévű személyeket említ (ÚrbTab.). A hivatalos ukrán *Мокра* a történelmi név átvétele.

Munkács, Мукачево

'megyei jogú város, járási központ'

1200: *Muncas* (Gy. 1: 545), 1263: *Munkach* (ÁÚO. 8: 68), 1264: *Munkaach* (Gy. 1: 545), 1311: *Munkács*, 1314: *Munkach* (uo.), 1321: *Mukach* (DL. 56547), 1323: *Munkach*, 1332-5: *Munkach*, *Muchas*, *Mukach* (Gy. 1: 545), 1332-7: *Muchas*, *Mukach* (Vat. 1/1: 333, 349), 1341: *Munkach* (DocVal. 92), 1343: *Mwnchach* (DL. 51213), 1360: *Munkacz* (DL. 71871), *Munkach* (DL. 226516), 1376: *Munkach* (DL. 274900), 1378: *Munkach* (DL. 274901), 1387: *Mwnkach* (ZsO. 1: 8), 1391: *Munkáts* (DL. 274902), 1417: *Munkach* (ZsO. 6: 313), 1440: *Mwnkacz* (DL. 55200), 1444: *Mwnkacz* (DL. 55228), 1445: *Mwnkacz* (DL. 86680), *Mwnkach* (DL. 274904), 1446: *Mwnkach* (DL. 274904), *Munkacz* (ZO. 9: 110), 1448: *Mukach* (DL. 38292), 1449: *Munkach* (DL. 274903), 1450: *Mwnkach* (DL. 37609), 1451: *Mwnkach* (DL. 274908), *Mwkach* (DL. 16756), 1455: *Mwnkach* (DL. 55585), 1458: *Mwnkach* (DL. 274908), 1461: *Munkacz* (DL. 72044), 1461/85: *Munkacz* (DL. 72044), 1462: *Mwkach* (DL. 38341), 1463: *Munkacz* (DL. 15795), 1466: *Munkach* (DL. 86697), 1474: *Munkach* (DL. 17564), 1476: *Mwnkach* (DL. 17759), 1482: *Mwkach* (Perényi 289), 1483: *Mwnkach* (Neumann 99), 1484: *Munkach* (DL. 274905), *Mwnkach* (DL. 37661), 1488: *Mwnkach* (Hodinka 4), 1492: *Mwnkach* (DL. 88771), 1498: *Munkáts* (DL. 36886), 1505: *Mwnkach* (DL. 274908), 1507: *Mwnkach* (DL. 274906), 1514: *Monkacz* (DL. 82424), *Mwnkach* (DL. 82417), 1517: *Munkacz* (DL. 73621), 1520: *Mwnkach* (DL. 274907), 1523: *Mwnkach* (DL. 274908),

1524: *Mwnkach* (Neumann 114), 1525: *Mwnkach* (DL. 73622), 1526: *Munkacz* (DL. 47651), 1530: *Munkatz* (Dica), 1533: *Munkacz*, 1541: *Munkach*, 1542: *Munkach*, *Munkacz*, 1543: *Mwnkacſ*, 1544: *Mwnkach*, 1546: *Munkach*, 1548: *Mwnkach*, 1549: *Mwnkach*, *Munkach*, 1550: *Mwſkacz*, *Munkach*, 1552: *Munkach*, 1554: *Munkacz*, 1564: *Mwnkach*, 1568: *Mwnkach* (uo.), 1570: *Munkacz* (UC. 18: 22), *Munkach*, *Mwnkach* (UC. 18: 23), *Mwnkacz* (Dica), 1572: *Munkach*, *Mwnkach*, 1573: *Munkach* (uo.). 1576: *Munkacz*, *Mwnkach*, 1582: *Mukacz*, *Munkach*, *Munkacz*, 1588: *Munkach*, *Munkacz*, 1593: *Mwnkach*, 1596: *Munkach* (uo.), 17. sz. eleje: *Munkacs* (UC. 88: 9), 1600: *Mukacz*, *Munkach* (Dica), 1602: *Munkach*, *Munkacz*, 1603: *Munkach*, 1609: *Munkachi*, 1610: *Munkach* (uo.), 1613: *Munkacs* (UC. 18: 25), 1619: *Munkacz* (Dica), 1620: *Munkacz* (uo.), 1622: *Munkach* (UC. 18: 26), 1625: *Munkács* (UC. 18: 28), 1627: *Munkacz* (UC. 158: 33), *Munkachs* (UC. 18: 30), 1634: *Munkacs* (UC. 101: 73), 1638: *Munkacz* (UC. 152: 9), 1679: *Munkács* (UC. 15: 26), 1688: *Munkách* (UC. 19: 6), 1690: *Munkacs* (UC. 19: 7), 1702: *Munkács* (UC. 152: 53), 1715: *Munkács* (MNL), 1718: *Munkacs* (UC. 151: 21), 1720: *Munkacs* (MNL), 1747: *Munkács* (GK. 413), 1750: *Munkacs* (MCB), 1773: *Munkács* (LexLoc. 51), 1782-4: *Munkáts* (EKFT), 1785/1825: *Мункачѣом* (Panykevic 162), 1788: *Munkáts* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Munkáts*, *Munkacsinum* (Vályi 2: 639), 1800: *Munkáts* (Tber), 1816: *Munkáts* (Hübner 3: 559), 1824-62: *Munkáč*, *h. Munkács*, *r. Munkácsovo* (MKFT), 1828: *Munkács* (VB), 1838: *Munkács* (Schem. 46), 1851: *Munkács*, *Munkacowo* (F. 3: 119-21), 1856: *Munkács* (MOK), 1863: *Munkács* (Hnt), 1872-84: *Munkács* (HKFT), 1873: *Munkács*, *Munkácsovo* (Hnt), 1877: *Munkács*, *Munkácsovo* (Hnt), 1882: *Munkács*, *Munkácsovo* (Hnt), 1888: *Munkács*, *Munkácsovo* (Hnt), 1892: *Munkács*, *Munkácsova* (Hnt), 1895: *Munkács* (Hnt), 1898: *Munkács* (Hnt), 1900: *Munkács* (Hnt), 1902: *Munkács* (Hnt), 1907: *Munkács* (Hnt), 1910: *Мункач*, *Мункачево*, *Мукачево* (EKYP), 1913: *Munkács* (Hnt), 1923: *Mukačevo*, *Мукачево* (PR), 1925: *Mukačevo* (PR), 1927: *Mukačevo* (Hnt), 1929: *Mukačevo* (ChM. 822), 1931: *Mukačevo* (MPR), 1941: *Munkács* (Hnt), 1944: *Munkács* (Hnt), 1968: *Мукачеве* (3O), 1983: *Мукачеве*, *Мукачево* (3O), 2017: *Мукачево* (BPY).

■ Munkács Árpád-kori település a történelmi Bereg megye szívében, a *Latorca* partján. „Mikor keletkezett a mai város itt, bizonytalan; annyi azonban áll > az 1241. évben berontott tatárok elpusztították s hogy IV. Béla király az elveszett lakosok helyére külföldieket telepített, kik a községet csakhamar ismét virágzásba hozták, annyira, hogy saját helyhatósággal, lelkeséggel és vásárokkal birt” (Lehoczky 3: 430). A város és vára a magyar történelem fontos helyszínei, Anonymus révén a történetírás már a honfoglalás idején jelentős szerepet tulajdonít neki. P. mester, aki valószínűleg személyesen is járt a honfoglalás egyik fő útvonalán, ami Halics felől a Vereckei-hágón át a Latorca völgyében vezet, s Munkácsnál ér ki az alföldre, a város nevére népetimológias magyarázatot ad: „Azt a helyet, melyet itt először foglaltak el, Munkácsnak (Muncas) nevezték el, mivel nagy fáradtsággal jutottak idáig” (Benkő 1998: 103, An. 12, BélB. 26). A *Munkács* helységnévnek nagy szakirodalma van. A magyar névtudományban Kiss Lajos, Pais Dezső és Benkő Loránd által is elfogadott nézet, hogy a név magyar eredetű, pusztán személynévből keletkezett magyar névadással, vö. 1138/1329: *Muncas* szn. (Szabó D. 205), 1220/1550: *Munkach* (VárReg. 119, ÁSzt. 571). Az alapjául szolgáló személynév a szláv jövevény m. *munka* főnév -cs kics. képzős származéka (FNESz., *Munkács*, Benkő 1998: 104, Pais 1926: 127). Melich János szintén a magyar személynévi eredetet támogatja, s elutasítja azt a szláv nyelvészek körében elterjedt elképzelést, mely a helységnévet szláv eredetűnek tartja, s előzményének a szl. **monka* 'munka' fn. *-*ačb* képzővel alkotott **mōkačb* alakjából létrejött **Mōkačb* helynevet tekinti (Melich HonfMg. 124-5). Az ukrán névtani szakirodalomban a helységnévnek több etimológiája él, ezek tudományos megalapozottsága viszont csekély. Kruhljak két népetimológias magyarázatát adja: egyrészt a *myka* 'munka' szóból eredeztet, szerinte ugyanis a vár építésénél a környék lakói sokat dolgoztak (ez a magyarázat egyébként a magyar krónikairódalomra támaszkodik, vö. An., BélB. 26). Másrészt úgy véli, hogy a név alapja a *myka* 'liszt' főnév, s a vár közelében álló vízimalomról kapta a nevét, mert „a liszttel a környéken időtlen-idők óta kereskedtek” (Kruhljak 88, de l. még Kupcsinszka 137). Janko igazodik a hivatalos ukrán tudományos nézetekhez: adatai szerint a város és a vár a Kijevi Rusz része volt, s Munkács mint katonai erődtámaszpont már a 9. század 70-80-as éveiben, tehát a magyarok megérkezése előtt is létezett (vö. Pavlenko 27), igaz első írásos említéséről csak 1196-ból tud. Elképzelhetőnek tartja, hogy

a m. *munka* szóból származhat, de valószínűbb szerint, hogy egy régi szl. **Мукач* személynév *-ie* birtokos képzős alakja (Janko 237). Ugyan megemlíti, hogy a történelmi forrásokban a helységnév *Munkács* alakban fordul elő, de ennek nem tulajdonít nagy jelentőséget. A legújabb ukrán névetimológiai szótárban Lucsik szintén a szláv személynévi eredetet tárgyalja, a magyar névben szereplő nazális jelenlétét magyar népetimológiával, a helységnévnek a *munka* főnévvel való összecsengésével magyarázza (Lucsik 338). Mindegyik szerző a mai hivatalos névalakot veszi alapul, holott mind a cseh *Mukačevo*, mind az ukrán *Мукачеве~Мукачів* változat hivatalos úton létrehozott alak, a csehszlovák és a szovjet névadás termékei. A korábbi párhuzamos ruszin népi *Мункачово* a magyar név alapján jött létre a birtoklást kifejező, semlegesnemű *-oe(o)* képző segítségével (vö. Kupcsinszka 769), ezért is anakronizmus a névben ukrán *-ie* képzőt keresni. A helységnév korai, magyar eredetét bizonyítja, hogy mind a magyarban, mind a ruszin alakban megmaradt a nazális, ami hiányzik az újabb keletkezésű hivatalos cseh-ukrán-orosz nevekből. Ez azonban nem zavarja Stanislavot sem, aki szerint a nazális miatt még nem kell a magyarból származtatni a helység nevét, az ugyanis „tisztá szláv név” (Stanislav 1: 525). A magyar és szláv etimológiák mellett a németből is próbálták magyarázni a nevet: a régi *Munkács~Munkász* névalakot a ném. *Munkhaus* < ófn. *Munich* ’szerzetes’ és *haus* ’ház’ összetételének vélték (vö. Virágh 284), ennek azonban nincs semmilyen alapja. 2017-ben az 1946-ban ukránosított *Мукачеве* helyett a hagyományosabb *Мукачево* névalak vált hivatalossá. Munkács közép- és újkori lakossága is főként magyar, de a munkácsi várat érintő hadi események miatt mind a lakosság létszáma, mind összetétele gyakran változott. A város a 18-20. században a kelet-magyarországi zsidóság egyik központja volt. 1910-ben lakóinak 73 %-a magyar, 17 %-a német, 8 %-a ruszin. A 20. századi betelepítések, a holokauszt és a magyarság elvándorlása, valamint a szomszédos ruszin falvak (*Podhering, Palánka, Oroszvég, Váralja*) Munkácshoz csatolása nyomán lakosságának ma már csak kevesebb mint 10 %-a magyar nemzetiségű.

Nagyábránka, Локіть

’település Ilosvától É-ra’

1570: *Abranka* (UC. 18: 24), 1570/1602/1603: *Abranka* (UC. 18: 24, 97: 29), 17. sz. eleje: *Nagj Abramka* (UC. 88: 9), 1602: *Abranka* (UC. 18: 24), 1610: *Nagj Abranka, Nagy Abranka* (Dica), 1613: *Nagj Abramka, Nagy Abranka* (UC. 18: 25), 1622: *Abranka* (UC. 18: 26), 1625: *Nagy Abranka* (UC. 18: 28), 1634: *Nagy Abramka* (UC. 101: 73), 1635: *Nagy Abramka* (KirK. 8.99), 1645: *Nagy Abrahamka* (Makkai 355, UC. 19: 1), 1688: *Nagy Abranka* (UC. 19: 6), 1690: *Nagy Abranka* (UC. 19: 7), *Nagy Abranka* (UC. 5: 15), 1699: *Nagy Abranka* (UC. 19: 8), 1700k.: *Nagy Abranka* (UC. 53: 44), 1700: *Nagy Abranka* (UC. 19: 9), 1701: *Nagy Abranka* (UC. 2: 15), 1702: *N. Abranka* (UC. 19: 12), 1705: *Nagy Abranka* (UC. 20: 1), 1715: *Nagy Abránka* (MNL), 1718: *Nagy Abranka* (UC. 151: 21), 1720: *Nagy Abrahamka* (MNL), 1725: *N. Abramka* (UC. 124: 6), 1729: *Nagy Abranka* (UC. 20: 21), 1731: *Nagy Abrahamka* (KirK. 36282), 1741: *Nagy Abránka* (GK. 511), 1747: *Nagy-Abramka* (GK. 441), 1773: *Nagy Abránka, Lokoty* (LexLoc. 50), 1782-4: *Nagj Abranka vel Szumuligovicza* (!) (EKFT), 1788: *N. Abranka* (HT. Div. X. 8: 1), 1796: *Nagy Ábránka, Lokoti* (Vályi 1: 9), 1800: *Nagy Abranka, Lokoti* (TBer), 1808: *Ábránka (Nagy-), Lokoty* (Lipszky: Rep. 2), 1824-62: *Lokoty h. Nagy Ábránka* (MKFT), 1828: *Nagy Ábránka-Lokoty* (VB), 1837: *Ábránka (Nagy), Lokoti* (F. 3: 74), 1838: *Nagy-Ábrányka* (Schem. 44), 1851: *Ábránka (Nagy), Lokoti* (F. 1: 6), 1856: *Gross-Ábránka (Lokoty), Nagy-Ábránka* (MOK), 1857-9: *N. Ábránka (Lokot)* (CU), 1863: *Nagy-Ábránka, Lokoty* (Hnt), 1870-1: *N. Ábránka* (MÁT), 1872-84: *Lokoty, N. Ábránka* (HKFT), 1873: *Ábránka (Nagy-), Lokoty* (Hnt), 1877: *Ábránka (Nagy-), Lokoty* (Hnt), 1882: *Ábránka (Nagy-), Lokoty* (Hnt), 1888: *Nagy-Ábránka, Lokoty* (Hnt), 1892: *Nagy-Ábránka, Lokoty* (Hnt), 1895: *Nagy-Ábránka* (Hnt), 1898: *Nagy-Ábránka* (Hnt), 1900: *Nagy-Ábránka* (Hnt), 1902: *Nagyábránka* (Hnt), 1907: *Nagyábránka* (Hnt), 1910: *Локоть* (EKYP), 1913: *Nagyábránka* (Hnt), 1923: *Lokot, Nagyábránka, Локоть* (PR), 1927: *Lokot* (Hnt), 1929: *Loket* (ChM. 658), 1931: *Lokoty* (MPR), 1939: *Nagyábránka, Локоть* (BK. 785), 1941: *Nagyábránka* (Hnt), 1944: *Nagyábránka, Локоть* (Hnt), 1946: *Локіть* (URCP), 1968: *Локіть* (3O), 1983: *Локіть, Локоть* (3O), 2017: *Локіть* (BPU).

■ Nagyábránka a 16. század második felében települt a történelmi Bereg megyében, az Ilosva folyó völgyében, a Borló hegy délkeleti lábánál. Az Ábránka helységnév magyar eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. 1645: *Pisztrangos Pataka ezen falunak ketteő Nagy Ilosva es Nagy Abrahamka Pataka, mely patakok tilalmasban tartatnak az Var Szukseghere* (UC. 19: 1), 1690: *Nagy Abranka* (UC. 19: 7), 1700: *Tilalmas Pisztrangos Patakja három, Nagy Ilosva, Nagy Abranka és Sigo Pataka* (UC. 19: 9), 1913: *Ábránka patak* (Kat.). A patak-név magyarázatához l. *Ábránka* szócikkét. 1625-ben *Marton Ferencz és Marthon Matthe* kenézeket említik a faluban (UC. 18: 28), 1645-ben pedig a munkácsi uradalmi településnek *Abramkaj Mihály* a kenéze, míg *Abramkaj János, Demeter és Ruszin Petro, valamint Molnár Ferenc* halászok szerepelnek az urbáriumban. Az összeírás szerint „Ezek mint kenezeknek tartják magokat, Kenezsegrul valo Levelet nem producaltak, az mennj Esztendeóktul fogva birják, Egy jobbagyot sem szállítottak, czak magok elik az egy falu feoldet...” (UC. 19: 1). A kenéz családneve a településnévhez képest másodlagos. Az 1690-es urbáriumban a településen említett 18 személyből 15 az *Ábránkai* családnevet viseli (UC. 19: 7). A *Nagy-* előtag *Kisábránka* (Смологовиця) nevének előtagjával áll korrelációban (vö. Bölcskei 107-11). A 18. századtól adatolható párhuzamos ruszin *Локоть* az ukr. *Н. локоть ~ kny.-i локіть* ’könyök, alkar, folyókönyök’ fn. (Csopaj 171, Hrincsenko 2: 375, СУМ. 4: 542), or. *локоть* ’folyó kanyarulata, tó vagy tenger partjának hajlata’ fn. (Murzajev 346) származéka. Az elnevezést az motiválta, hogy a falu az *Ábránka-patak* és az *Ilosva* folyó egyesülésénél jött létre egy laposabb dombháton. A hivatalos ukrán *Локіть* ennek az ukrán köznyelvi alakhoz igazított formája.

Nagyalmás, Яблунів 'település Munkáctól DK-re'

1393: *Almas* (DocVal. 445), 1398: *Almas* (ZsO. 1: 573), 1402: *Almas* (Perényi 134), 1406: *Almas* (ZsO. 2/1: 581), 1422: *Almas* (ZsO. 9: 116), 1449: *Almas* (DL. 14275), 1461: *Nagi Almas* (DL. 72044), 1461/85: *Almas* (DL. 72044), 1462: *Almas* (DL. 15739), 1473: *Almas* (DL. 72044), 1477: *Almas* (DL. 72044), 1484: *Almas* (DL. 72044), 1492: *Almas* (DL. 88771), 1507: *Nagy Almas* (DL. 105921), 1508: *Almas* (DL. 105922), 1519: *Nagy Almas* (DL. 105539), 1521: *Nagy Almas* (DL. 105928), 1530: *Nagy almas* (Dica), 1533: *Nagy Almas*, 1541: *Nagy Almas*, 1542: *Nagy Almas*, 1543: *Nagy Almas*, 1544: *Nagy Almas*, 1546: *Almas*, *Nagy Almas*, 1548: *Almas*, 1549: *Almas*, 1550: *Nagy Almas*, 1552: *Almas*, 1554: *Almas*, 1564: *Nagy Almas*, 1566: *Nagy Almas*, 1568: *Nagy Almas*, 1570: *Nagy Almas*, 1572: *Nagy Almas*, *Nagy Almas*, 1576: *Nagy Almas*, 1582: *Nagy Almas*, *Nagy Almas*, *Nagy Almas*, 1588: *Nagy Almas*, *Nagy Almas*, 1596: *Nagy Almas*, 1599: *Nagy Almas*, *Nagy Almas*, 1600: *Nagy Almas*, 1602: *Nagy Almas*, *Nagy Almas*, *Nagy Almas*, 1603: *Nagy Almas*, 1609: *Nagy Almas*, 1610: *Nagy Almas*, *Nagy Almas*, 1619: *Nagy Almas*, 1620: *Nagy Almas* (uo.), 1622: *Nagy Almas* (UC. 18: 26), 1635: *Nagy almas* (KirK. 8.99), 1670: *Nagy Almas* (UC. 9: 40a), 1672: *Nagy Almas* (UC. 6: 77a), 1674: *Nagy Almas* (UC. 9: 40a), 1678: *Nagy Almas* (UC. 42: 11), 1679: *Nagy Almas* (UC. 15: 26), 1680-as évek: *Nagy Almas* (UC. 65: 2), 1682-4: *Nagy Almas* (UC. 15: 19), 1688: *Nagy Almas* (UC. 19: 6), 1690: *Nagy Almas* (UC. 19: 7), *Nagy Almas* (UC. 5: 15), 1694: *Nagy almas* (UC. 65: 12), 1699: *Nagy Almas* (UC. 19: 8), 1700: *Nagy Almas* (UC. 19: 9), 1702: *N. Almas* (UC. 19: 12), 1715: *Nagy Almas* (MNL), 1720: *Nagy Almas* (MNL), 1747: *Nagy-Almas* (GK. 433), 1750: *Almas* (MCB), 1760: *Almas* (BT), 1773: *Nagy Almas*, *Almas* (LexLoc. 48), 1782-4: *Nagy Almas* (EKFT), 1788: *N. Almas* (HT. Div. X. 8: 1), 1796: *Nagy Almas* (Vályi 1: 29), 1800: *N. Almas* (Tber), 1808: *Almas* (Nagy-), *Almassa* (Lipszky. Rep. 7), 1824-62: *Nagy Almas* (MKFT), 1828: *Nagy-Almas* (VB), 1837: *Almas* (Nagy) (F. 3: 74), 1838: *Nagy-Almas* (Schem. 41), 1851: *Almas* (Nagy) (F. 1: 21), 1856: *Gross-Almas*, *Nagy-Almas* (Zaluzsa) (MOK), 1857-9: *Almasa* (N. Almas) (CU), 1863: *Nagy-Almas* (Hnt), 1870-1: *N. Almas* (MÁT), 1872-84: *N. Almas* (HKFT), 1873: *Almas* (Nagy-), *Zsakuzsa Jablonuvo* (Hnt), 1877: *Almas* (Nagy-), *Jablonovo* (Hnt), 1882: *Almas* (Nagy-), *Zsakuzsa, Jablonuvo* (Hnt), 1888: *Nagy-Almas*, *Zsakuzsa Jablonovo* (Hnt), 1892: *Nagy-Almas*, *Almas* (Hnt), 1895: *Nagy-Almas* (Hnt), 1898: *Nagy-Almas* (Hnt), 1900: *Nagy-Almas* (Hnt), 1902: *Nagy Almas* (Hnt), *Bereg-nagy Almas* (Mező 1999: 258), 1907: *Bereg-nagy Almas* (Hnt), 1910: *Яблунів* (EKUP), 1913:

Beregnagyalmás (Hnt), 1923: *Almás Velikyj*, *Nagyalmás*, *Беликий Алмаш* (PR), 1925: *Jablono* (PR), 1927: *Velky Almaš* (Hnt), 1929: *Jablonovo* (ChM. 452), 1931: *Almaš* (MPR), 1939: *Beregnagyalmás*, *Яблуніво* (BK. 784), 1941: *Beregnagyalmás* (Hnt), 1944: *Beregnagyalmás*, *Яблуніво* (Hnt), 1946: *Яблуніве* (YPCP), 1968: *Яблуніве* (3O), 1969: *Яблуніве* (IMCU), 1983: *Яблуніве*, *Яблонів* (3O), 1991: *Яблонів* (TK), 2017: *Яблуніве* (BPU).

■ Nagyalmás a 14. század második felében települt a beregi *Hát* hegytől nyugatra. Az *Almás* helységnév magyar eredetű, a m. *almás* 'almafával beültetett gyümölcsös; két oldalán almafákkal szegélyezett út' fn. (FKnT. 77), ill. *vadalmás* 'terület, amelyen sok a vadalmafa' fn. (uo. 322) származéka, l. *Kisalmás*. Nem zárható ki a településnév víznévi eredeztetése sem. 1418-ban a szomszédos *Makarja* községben készült összeírás említ egy *Almáspatak*-ot, amin malom működött (Lehoczky 3: 405, vö. Kniezsa ErdVíz. 39-40, 42). A megkülönböztető szerepű *Nagy*- előtag a 16. század első felében jelenik meg a névben, amikor a szomszédos, későbbi alapítású *Kisalmás*-t (*Залужся*) első ízben említik a dikális összeírások (vö. Bölskei 107-11). 1902-ben, az országos helységnévrendezés során a megyei hovatartozásra utaló *Bereg*- előtag került a névbe (Mező 1999: 258), hogy megkülönböztessék az ország területén előforduló számos *Almás* nevű településtől. A korábbi ruszin *Almássá* a magyar név átvétele. Az 1674-75-ös urbárium szerint lakosai szinte kivétel nélkül magyar családnévűek: *Solymos*, *Kiss*, *Fezer*, *Molnár*, *Keniz*, *Lengyel*, *Kopics*, *Hodos*, *Morgo*, *Szabados*, *Orban*, *Fél szajo*, *Galamb*, *Kovacs*, *Szabo* (UC. 31: 1). A másodlagos ruszin népi, ma hivatalos *Яблуніве* tükrörfordítás a magyarból, az ukr. *яблоня-яблуня* 'almafa' fn. (Csopcej 438, Hrincsenko 4: 534, CYM. 11: 619) birtoklást, valamivel való ellátottságot kifejező ukr. *-iv* képzős formája (vö. Kupcsinszka 806).

Nagybakos, Свобода 'település Beregszásztól ÉNy-ra'

1872-84: *Bakos mjr.* (HKFT), 1898: *Bakos* (Hnt), 1900: *Bakos* (Hnt), 1902: *Nagybakos* (Hnt), 1904: *Nagybakos* (BK. 610), 1905: *Nagybakos* (HK. 50_6), 1907: *Nagybakos* (Hnt), 1910: *Bakos mjr.* (HBÁT), *Nagybakos* (KSH), 1913: *Nagybakos* (Hnt), 1929: *Svoboda* (ChM. 1196), 1938: *Svoboda* (BK. 56: 1211), 1939: *Svoboda* (BK. 7: 181), *Horthyfalva* (FöldmívÉrt. 12: 198), *Svoboda*, *Nagybakos*, *Horthyfalva* (VFA), 1940: *Nagybakos* (SzSzBML. 576), 1941: *Nagybakos* (Hnt), *Nagybakos-újtanja* (HK. 248), 1944: *Nagybakos* (Hnt), 1946: *Свобода* (YPCP), 1968: *Свобода* (3O), 1983: *Свобода* (3O), 2017: *Свобода* (BPU).

■ Nagybakos a 20. század első felében települt a történelmi Bereg megye délnyugati részén. A falu Nagylónya külterületi lakóhelyéből vált önálló településsé, miután a cseh hatóságok *Svoboda* néven a nagylónyai határból kiszakított tanyákból légiós telepet hoztak létre, ahová ruszin lakosságot telepítettek. „A telepítések a Lónyay birtokokon kezdődtek meg, Bátyú kataszterébe tartozó, a településtől délnyugatra található Bagolyszálláson és Kis-, valamint Nagybakosban 1923 őszén. A kiosztott területeknek egy részén maradtak használható épületek, melyeket azonban ki kellett javítani. 66 család települt le a Szvobodának [Szabadság] elnevezett telepen, mely az első Csehszlovák Köztársaság legnagyobb legionárius kolóniája volt, pár kilométerre az országhatártól. 317 személy telepedett itt le, akik mind csehek, illetve morvák voltak” (Szakál 84). A *Bakos* helységnév magyar eredetű, magyarázathoz l. *Kisbakos* szócikkét. A *Nagy*- előtag a szomszédos *Kisbakos* (*Бакони*) nevének előtagjával áll korrelációban (vö. Bölskei 107-11). A település nevét 1939-ben rövid időre Horthy István kormányzó tiszteletére *Horthyfalva*-ra változtatták, majd újra a *Nagybakos* név vált használatossá. A hivatalos ukrán *Свобода* az 1920-as években alkotott csehszlovák *Svoboda* helységnév átvétele, vö. szlk. *svoboda* 'szabadság' fn. (SLEX), ukr. *свобода* 'ua.' (CYM. 9: 98), or. *свобода* 'ua.' (ССЛРЯ. 13: 394-8).

Nagybakta, Велика Бакта 'település Beregszásztól D-re'

1232: *Bagotha* (Gy. 1: 529), 1327: *Baccha*, 1363: *Bakta* (uo.), 1391: *Baktha* (ZsO. 1: 242), 1477: *Bacta* (Neumann 94), 1684: *Bakta nevő pusztá praedium* (UC. 51: 47), 1760: *Bat-*

ka (BT), 1808: *Bakta* (Lipszky: Rep. 29), 1838: *Bakta* (Schem. 42), 1851: *Baktaerdő* (F. 1: 76), 1856: *Patka Pusztá* (MOK), 1868: *Bakta* (Schem. 18), 1870-1: *P. Bakta* (MÁT), 1872-84: *N. Bakta* (HKFT), 1873: *Bakta (Pusztá-)* (Hnt), 1877: *Bakta* (Hnt), 1882: *Bakta* (Hnt), 1888: *Bakta* (Hnt), 1892: *Nagy-Bakta* (Hnt), 1895: *Nagy-Bakta* (Hnt), 1898: *Nagy-Bakta* (Hnt), 1900: *Nagy-Bakta* (Hnt), 1902: *Nagybakta* (Hnt), 1907: *Nagybakta* (Hnt), 1910: *Nagy: Bakta B. B.* (HBÁT), 1913: *Nagybakta* (Hnt), 1920: *N. bakta* (Kogutowicz), 1925: *Bakta* (PR), 1929: *Bakta Veliká (Nagy-Bakta)* (ChM. 20), 1939: *Nagybakta* (VFA), 1941: *Nagybakta-pusztá* (HK. 248), 1944: *Nagybakta* (Hnt), 1968: *Велика Бакта* (ЗО), 1981: *Вел. Бакта* (TK), 1983: *Велика Бакта, Великая Бакта* (ЗО), 2017: *Велика Бакта* (ВРУ).

■ Nagybakta Árpád-kori település a történelmi Bereg megye déli részén, Beregszász közelében. A *Bakta* helységnév magyar eredetű, pusztá személynévből keletkezett magyar névadással, vö. 1086: *Boguta* szn., 1131 k.: *Boguta* szn. (PRT. 8: 272, ÁSzt. 136) (FNESz., *Baktalórántháza*). Az alapjául szolgáló személynév minden bizonnyal szláv, vö. le. *Boguta* szn. (Rymut 1: 44), ukr. *Бозым* szn. (Csucska 2011: 66-7). Népetimológiai magyarázat szerint „Bakta a régi bálványozók nyelvén = flevit mulier, (asszony sírt) később a helyre vitetett, hova a bálványt imádó nők sírni jártak... Bakta = baktatós, buktatós vagy lejtős hely” (Részó 2: 153). A 19. század második felétől használt *Nagy-* előtag a szomszédos, egykori *Kisbakta* tanya nevének előtagjával állt korrelációban, vö. 1872-84: *Kis Bakta tn.* (HKFT), 1910: *Kis Bakta tn.* (HBÁT). „A muzsalyi határban gyönyörű ligetszerű tölgyerdők közt fekszik az Erdő-baktá-nak is nevezett pusztá, csinos kastélylyal és jól berendezett gazdasággal... Hajdan falu volt, mely a XIV. században virágzott” (Lehoczky 3: 44). A település a középkorban elpusztult, majd a 20. században az itteni uradalmi birtokon létrehozott kutatóintézet körül új település jött létre. A hivatalos ukrán *Велика Бакта* a magyar név részfordításával jött létre, vö. ukr. *велика 'nagy' mn.* (CYM 1: 318-9, Csopaj 27).

Nagybégány, Велика Бийгань

‘település Beregszásztól ÉNy-ra’

1397: *Noghbegan* (ZsO. 1: 548), 1424: *Began* (DL. 43595), 1438: *Begany* (DL. 70884), 1468: *Began* (DL. 45311), 1530: *Nagh Began* (Dica), 1541: *Nagh Began*, 1542: *Nag Beghan*, 1543: *Nagj Began*, 1544: *Nagj Begjany*, *Nagy Beghan*, 1546: *Nagbegan*, 1548: *Began*, 1549: *Nagbegan*, 1550: *Nag Began*, *Naghbegan*, 1552: *Nagbegan*, 1554: *Nagy Began*, *Nagy Begany*, 1564: *Nagy Begany*, 1568: *Nagy Began*, 1570: *Nag Began*, *Nagy Began*, 1572: *Nagh Began*, *Nagy Began*, 1588: *Nagy Begani*, 1596: *Nagi Begani*, 1599: *Nag Began*, *Nag Begani*, *Nagy Begany*, 1600: *Nagi Begany*, *Nagi Beganj*, 1602: *Nag Begany*, *Nagh Begani*, *Nagi Beganj*, 1603: *Nagi Beganj*, 1609: *Nagi Beganj*, 1610: *Nagi Beganj*, *Nagy Begany*, 1619: *Nagybegan*, 1620: *Nagibegan* (uo.), 1674: *Nagj Begany* (UC. 9: 40a), 1675: *Nagy Begany* (UC. 8: 44), 1678: *Nagy Began* (UC. 42: 11), 1680-as évek: *Nagy Bégány* (UC. 65: 2), 1682-4: *Nagy Bégány* (UC. 15: 19), 1684: *Nagy Begany* (UC. 51: 47), 1690: *Bégány* (UC. 104: 35), *Nagy Bégány* (UC. 2: 13), 1695: *Nagy Begany* (UC. 54: 75), 1702: *Nagy Bégány* (UC. 152: 53), 1715: *Nagy Bégány* (MNL), 1720: *Nagy Bégány* (MNL), 1760: *N. Bégén* (BT), 1773: *Nagy Bégány* (LexLoc. 47), 1782-4: *Nagj Began* (EKFT), 1788: *N. Bégán* (HT. Div. X. 8: 1), 1790: *Nagy Bégány* (UC. 207: 2), 1796: *Nagy Bégány* (Vályi 1: 154), 1808: *Bégány (Nagy-)* (Lipszky: Rep. 43), 1824-62: *NagyBégány* (MKFT), 1828: *Nagy-Bégány* (VB), 1837: *Bégány (Nagy)* (F. 3: 68), 1838: *Nagy-Bégány* (Schem. 43), 1851: *Bégány (Kis és Nagy)* (F. 1: 107), 1856: *Gross-Bégány, Nagy-Bégány* (MOK), 1857-9: *Nagy Bégány* (CU), 1863: *Nagy-Bégány* (Hnt), 1864-5: *Nagy bégány* (PestyB), 1870-1: *Nagy Bégány* (MÁT), 1872-84: *N. Bégány* (HKFT), 1873: *Bégány (Nagy-)* (Hnt), 1877: *Bégány (Nagy-)* (Hnt), 1882: *Bégány (Nagy-)* (Hnt), 1888: *Nagy-Bégány* (Hnt), 1892: *Nagy-Bégány* (Hnt), 1895: *Nagy-Bégány* (Hnt), 1898: *Nagy-Bégány* (Hnt), 1900: *Nagy-Bégány* (Hnt), 1902: *Nagybégány* (Hnt), 1907: *Nagybégány* (Hnt), 1910: *Надъбеган* (EKYP), 1913: *Nagybégány* (Hnt), 1923: *Begañ Velika, Nagybégány, Велика Бегань* (PR), 1925: *Vel. Begañ* (PR), 1927: *Vel'ká Begañ* (Hnt), 1929: *Béhañ Veliká (Nagy-Bégány)* (ChM. 45), 1931: *V. Began* (MPR), 1941: *Nagybégány* (Hnt), 1944: *Nagybégány* (Hnt), 1946: *Велика Бігань* (УРСР), 1968: *Велика Бігань* (ЗО), 1983: *Велика Бігань, Великая Бегань* (ЗО), 1992: *Велика Бийгань* (ВРУ), 2017: *Велика Бийгань* (uo.).

■ Nagybéány a 14. század második felében települt a történelmi Bereg megyében, az egykori *Szernye-mocsártól* délnyugatra. A *Béány* helységnév magyar eredetű, pusztá személynévből keletkezett magyar névadással, l. *Kisbéány*. A Nagy- előtag a szomszédos *Kisbéány* (*Мала Буйганы*) nevének előtagjával van korrelációban, a település méretére utal (vö. Bölcskei 107-11). Lehoczky a *Béány* településekről a következőt írja: „két egymás közelében a kaszonyi járásban fekvő magyar helység ma Nagy és Kis melléknévvel különböztetik meg; az előbbi hajdan O-Béánynak mondatott” (Lehoczky 3: 58). Lehoczky állításával szemben a 16. század eleji összeírásokban az *Óbéány* név *Nagybéány*-nyal együtt fordul elő, ami arra utal, hogy előbbi a szomszédos településre vonatkozik. Bár *Kisbéány* a korábbi alapítású helység, később *Nagybéány* vált a nagyobb és jelentősebb településsé. Az 1570-es összeírásban *Pe. Kopasz, Pe. Beithe, Val. Kossa, Pe. Vincze, Val. Katthi, Pe. Vince, Val. Cziko, Pa. Kouacz, Cas. Teoreok, Lad. Cziomoni, Th. Dauthazi, Jo. Vincze, Alb. Barczia, And. Simon, Mar. Riczio, R. Margaretha Czigan, St. Kozma, Fr. Cziako, Ge. Verbeoczi, And. Kozma, Pa. Juhasz, Jo. Konia, Fr. Juhasz, Ant. Kathi, Gr. Kozma, Ant. Zeoldes, Th. Komjas* nevű lakosok szerepelnek (Dica). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Велика Буйганы* részfordítás a magyarból (FNESz., *Nagybéány*), ukr. *велика* 'nagy' mn. (СУМ 1: 318-9, Csopet 27).

Nagybereg, Великі Берези 'település Beregszásztól K-re'

1214: *Beregu* (Gy. 1: 530), 1232: *Beregh* (uo.), 1295: *Bereg* (Fejér 6/1: 350), 1332-5: *Bereg* (Gy. 1: 530), 1344: *Bereg* (Neumann 33), 1406: *Beregh* (ZsO. 2/1: 581), 1413: *Beregh* (ZsO. 4: 223), 1463: *Berek* (Neumann 90), 1474: *Berek* (DL. 17564), 1506: *Beregh* (Perényi 349), 1530: *Bereg* (Dica), 1533: *Berek*, 1541: *Beregh*, 1542: *Beregh*, 1543: *Beregh*, 1544: *Beregh*, 1546: *Beregh*, 1548: *Beregh*, 1549: *Beregh*, 1550: *Bereg*, 1552: *Beregh*, 1554: *Bereg*, 1564: *Bereg*, 1568: *Bereg* (uo.), 1570: *Beregh*, *Bereg* (UC. 18: 22), 1570/1602/1603: *Beregh* (UC. 18: 24, 97: 29), 1572: *Bereg*, *Beregh* (Dica), 1576: *Bereg*, 1582: *Bereg*, *Beregh*, 1588: *Beregh*, 1596: *Beregh*, 1599: *Bereg*, *Beregh* (uo.), 17. sz. eleje: *Beregh* (UC. 88: 9), 1600: *Beregh* (Dica), 1602: *Beregh*, 1603: *Beregh*, 1609: *Beregh*, 1610: *Beregh* (uo.), 1613: *Beregh* (UC. 18: 25), 1619: *Beregh* (Dica), 1620: *Beregh* (uo.), 1622: *Beregh* (UC. 18: 26), 1625: *Bereg* (UC. 18: 28), 1634: *Beregh* (UC. 101: 73), 1670: *Beregh* (UC. 9: 40a), 1682-4: *Beregh* (UC. 15: 19), 1688: *Beregh* (UC. 19: 6), 1690: *Bereg* (UC. 19: 7), 1702: *Beregh* (UC. 19: 12), 1705: *Beregh* (UC. 20: 1), 1715: *Beregh* (MNL), 1718: *Beregh* (UC. 151: 21), 1720: *Beregh* (MNL), 1750: *Beregh* (MCB), 1760: *Bereg* (BT), 1773: *Beregh*, *Bereghü* (LexLoc. 55), 1782-4: *Bereg* (EKFT), 1788: *Beregh* (HT. Div. X. 8: 1), 1796: *Bereg* (Vályi 1: 180), 1800: *Bereg* (TBer), 1824-62: *Beregh* (MKFT), 1828: *Beregh* (VB), 1837: *Beregh* (F. 3: 74), 1838: *Bereg* (Schem. 42), 1851: *Beregh* (F. 1: 118), 1856: *Beregh* (MOK), 1857-9: *Brehy* (*Bereg*) (CU), 1863: *Bereg*, *Brehy* (Hnt), 1870-1: *Nagy Beregh* (MÁT), 1872-84: *Nagy Beregh* (HKFT), 1873: *Bereg* (*Nagy*-) (Hnt), 1877: *Bereg* (*Nagy*-) (Hnt), 1882: *Bereg* (*Nagy*-) (Hnt), 1888: *Nagy-Bereg* (Hnt), 1892: *Nagy-Bereg* (Hnt), 1895: *Nagy-Bereg* (Hnt), 1898: *Nagy-Bereg* (Hnt), 1900: *Nagy-Bereg* (Hnt), 1902: *Nagybereg* (Hnt), 1907: *Nagybereg* (Hnt), 1910: *Бебезу* (EKYP), 1913: *Nagybereg* (Hnt), 1923: *Berehy*, *Nagybereg*, *Бебезу* (PR), 1925: *Berehy* (PR), 1927: *Berehy* (Hnt), 1929: *Berehy* (*Bereg*) (ChM. 39), 1931: *Berehy* (MPR), 1941: *Nagybereg* (Hnt), 1944: *Nagybereg* (Hnt), 1946: *Бебезу* (УРСР), 1968: *Бебезу* (3O), 1969: *Бебезу* (ІМСУ), 1981: *Бебезу* (TK), 1983: *Бебезу* (3O), 1993: *Великі Бебезу* (ВРУ), 2017: *Великі Бебезу* (uo.).

■ Nagybereg Árpád-kori helység a történelmi Bereg megyében, a *Szernye-mocsár* keleti peremén. A *Bereg* helységnév Kiss Lajos szerint magyar eredetű, a m. *berek* ~ N. *bereg* 'liget' fn. (ÜMTSz. 1: 444) származéka (FNESz., *Bereg vármegye*), az egykori beregi erdőséggel, erdőuraladalommal kapcsolatos. Lucsik úgy véli, nem zárható ki szláv eredeztetése sem (Lucsik 38-9), vö. szl. **brěgъ*~*bergъ* 'part' < ie. **bher*- 'hegy, magas' fn. (Moór 1930: 15, Šmilauer 38, ЕСУМ. 1: 170), a falu ugyanis a *Szernye-mocsár* szélén, dombvidéken jött létre, l. még m. N. *bereg* 'hegy' fn. (Hefty 162). Réső Ensel Sándor a *Bereg* neveknek a következő, részben népetimológiás eredetet tulajdonítja: „Bereg – Berek, vizes lapályokat, folyók mellékét ellepő, sűrű bokrokból álló erdőcske vagy liget, fűshely. Őseink berkekben tartották isteni tiszteletei-

ket, innen berek – áldáshely. Cicero is emlékezik mezőkön szentelt berkekről. Ábrahám is berekben hívá segítségül az ur nevét. Berek = Berek, chaldaeai nyelven máig: térdhajlás, tisztel, hálaadás stb.” (Rész 2: 210). A 19. század második felétől használatos Nagy- előtag a helység méretére utal (vö. Bölcskei 107-11). A középkorban a falu közelében feküdt *Kisbereg*, ahol a pálosoknak volt kolostoruk: „Alsó-Remete felett a Borsova jobb partján emelkedő dombon feküdt hajdan a Pálos rendű szerzetesek társháza, temploma és gazdasági tanyája, mely Kisbereg néven említették; a reformáció korszakában elpusztult” (Lehoczky 3: 812). 1630-ban még *possessio*-ként említik, vö. 1630: *Possessio Kis beregh* (UC. 87: 76). A település nevét 1946-ban a többes számú *Bepezu*-re változtatták, vö. ukr. *беpeзь* ‘part, hegy’ fn. (Csopej 11, CYM. 1: 158). Az 1993-tól használt *Белуки Беpeзу* részfordítás a magyarból, l. ukr. *велика* ‘nagy’ mn. (CYM 1: 318-9, Csopej 27). Lakossága a kezdetektől magyar nemzetiségű, az 1570-es urbárium *Thomas Koboeh, Sthnus Thot, Thomas Benche, Joannes Lore, Bartholomeus Fozokas, Gasparus Býssj, Georgius Ghal, Paulus Warga, Sthnus Chakan, Joannes Molnar, Fran Warga, Blasius Thot, Rcta Laurent. Loreh, Sthnus Nagy Loreh, Joannes Kowach, Ambrosius Kowach, Paulus Warga, Michael Warga, Michael Feeg, Joannes Oroz, Michael Danch, Thomas Loreh, Matheus Molnar, Matheus Fwtakj, Valen Gargan, Clemens Demien, Sthnus Janko, Petrus Cheh, Sthnus Egýed, Rcta Benedicti Bench, Michael Loreh, Matheus Kochjys, Michael Fwthakj, Benedictus Kozma, Andreas Demien, Thomas Gherche, Paulus Karj Pal, Thomas Jozan, Andreas Zabo, Paulus Danch, Egidius Isthwan, Sthnus Danch, Clemens Barla, Petrus Nagh, Gheorgius Barla, Joannes Barla, Benedictus Dench, Ghregorius Warga, Ambrosius Warga, Blasius Gargyan, Ambrosius Fazokas, Petrus Kovach, Lukas Ghal, Joannes Therek, Rcta. Ambrosj Sýmon, Rcta. Petri Vrbán, Andreas Thot, Gregorius Ambrus, Valen. Lukach, Rcta. Vrbani Kelemen, Joannes Lengyel, Rcta. Anthonj Chýk, Gheorgius Ponch, Paulus Ponch, Ambrosius Fýstes, Rcta. Sthni Ponch, Martinus Ambrus, Michael Swranj, Benedictus Thot, Ambrosius Zabo, Paulus Farkas, Ambrosius Faggýas, Sebastianus Pecze, Rcta Sthni Pecze, Benedictus Ghelerth, Ghregor Ghelerth, Emericus Sotez, Paulus Nagh Ambrus, Lazarus Oroz, Martinus Thot, Vrbanus Kerekes, Petrus Balog, Michael Nagy Ambrus, Sýmon Farnassj, Sthnus Nagh Ambrus, Barlabas Balýnth, Valen Farnassj, Joannes Pados, Martinus Demien, Ladislaus Nagh, Jacobus Pap, Gheorgius Pap, Thomas Josza, Recta. Joannis Dewgews, Recta. Michaelis Warga, Thomas Kondor, Lauren. Padws, Petrus Kerekes, Valentinus Patýchka, Petrus Vrbán, Anthonius Loreh, Matheus Mezaros, Blasius Kerekes, Michael Pap, Benedictus Balýnth, Paulus Molnar, Sthnus. Loreh, Balthasar Býssj, Michael Molnar, Anthonius Fodor, Emericus Fodor nevű személyeket említ a településen (UC. 18: 23).*

Nagyberezna, Великий Березний
‘városi típusú település, járási központ’

1398: *Nogberzna* (Engel 1985: 999), 1409: *Berezna* (ComUng. 125), 1410: *Berezna* (Sztáray 2: 77), 1427: *Nagbrezna* (Cs. 1: 388), 1543: *Nagh Berezna* (Dica), 1550: *Nagy Berezna*, 1574: *Nag Berezna* (uo.), 16. sz.: *Nagj Berezna* (UC. 115: 79), 1602: *Nagi Brezna* (UC. 104: 8), 1619: *Nagy Berezna* (UC. 116: 5a), 1623: *Nagy Berezna* (UC. 116: 5b), 1625: *Nagy Berezna* (Dica), 1631: *Nagy Breznen* (UC. 105: 1), 1671: *Nagy Berezna* (UC. 63: 16), 1684: *Nagy Brezna* (UC. 31: 12), 1685: *Nagy Berezna* (UC. 88: 66), 1690: *Nagy Berezna* (UC. 63: 22), 1691: *Nagy Berezna* (UC. 157: 66), 1696: *Nagy Berezna* (Dica), 1701: *Nagy Berezna* (UC. 115: 27), 1711: *Nagy Berezna* (UC. 63: 28), 1715: *Nagy Brezna* (MNL), 1718-9: *N. Berezna* (UC. 105: 3), 1720: *Nagy Berezna* (MNL), 18. sz. első fele: *Nagy Bereszna* (BélU), 1727-8: *Nagy Brezna* (UC. 105: 4), 1735: *Nagy Brezna* (UC. 105: 6), 1747: *Nagy Berezna* (GK. 63), 1752: *Nagy Brezna* (UC. 105: 7), 1765: *Nagy Berezna* (Kam. 0192a), 1770-2: *Gr. Bereszna* (Motzel), 1773: *Nagy Berezna, Welko Brezno* (LexLoc. 287), 1777: *Nagy Berezna* (UC. 3: 34), 1780: *N. Berezna* (MCU), 1782-4: *Nagj Berezna* (EKFT), 1788: *Nagy Berezna* (HT. 0021:1), 1789: *Nagj Berezna* (HT. Div. X. 21: 2), 1791: *Nagy Berezna* (UC. 182: 14), 1796: *Nagy Bereczna, Bereczno, Nagy Berezna* (Vályi 1: 179, 187), 1800: *Nagy Berezna* (TUng), 1808: *Berezna (Nagy-), Brezna Welká* (Lipszky: Rep. 52), 1816: *Berezna (Nagy)* (Hübner 1: 705), *Nagy Berezna, Velke Brezni* (uo. 3: 494), 1824-62: *Welka Berezna*

(MKFT), 1828: *Nagy-Berezna* (VUng), 1837: *Nagy Berezna* (F. 3: 375), 1838: *Nagy-Berezna* (Schem. 72), 1851: *Nagy-Berezna* (F. 1: 123), 1856: *Gross-Berezna, Nagy-Berezna* (MOK), 1857-9: *Nagy-Berezna* (CU), 1863: *Nagy-Berezna* (Hnt), 1870: *Nagy Berezna* (UT), 1872-84: *N. Berezna* (HKFT), 1873: *Berezna* (Nagy-), *Velikoje, Bereznoje* (Hnt), 1877: *Berezna* (Nagy-), *Velikoje Bereznoje* (Hnt), 1882: *Berezna* (Nagy-), *Velikoje Bereznoje* (Hnt), 1888: *Nagy-Berezna* (Hnt), 1892: *Nagy-Berezna* (Hnt), 1895: *Nagy-Berezna* (Hnt), 1898: *Nagy-Berezna* (Hnt), 1900: *Nagy-Berezna* (Hnt), 1902: *Nagyberezna* (Hnt), 1907: *Nagyberezna* (Hnt), 1910: *Березне, Березное велике* (EKYP), 1913: *Nagyberezna* (Hnt), 1915: *Nagyberezna* (UT), 1923: *Bereznoje Velike, Nagyberezna, Березное велике* (PR), 1925: *Vel. Berezne* (PR), 1927: *Vel'ká Berezná* (Hnt), 1929: *Berezny Vel'ký* (ChM. 39), 1931: *V. Berezná* (MPR), 1939: *Nagyberezna, Великое Березное* (BK. 783), 1941: *Nagyberezna* (Hnt), 1944: *Nagyberezna, Великое Березное* (Hnt), 1946: *Великий Березний* (YPCP), 1968: *Великий Березний* (30), 1969: *Великий Березний* (IMCY), 1976: *Вел. Березный* (TK), 1983: *Великий Березний, Великий Березный* (30), 2017: *Великий Березный* (BPU).

■ Nagyberezna a 14. század második felében települt a történelmi Ung megyében, az Ung folyó völgyében. Engel Pál az 1398-as összeírás alapján arról ír, hogy a 14. század végén az Ung folyó felső szakaszának két legnépesebb települése Nagyberezna és Perecseny volt, de elképzelhetőnek tartja, hogy ezek eredete talán még az Árpád-korra nyúlik vissza. Az 1437-es Druget-összeírás szerint már harmincadhivatal is állt a helységben (Engel 1985: 982-3). A *Berezna* helységnév szláv eredetű, a név a szl. *berza~brěza 'nyírfa' fn. (Šmilauer 38, Moór 1930: 15) nőnemű *-n(a) mn. képzős származéka, jelentése tkp. 'nyírfás, nyíres' (FNESz., *Nagyberezna*), vö ukr. березовий, березний 'ua.' mn. (CYM. 1: 160). Az ukrán névtani szakirodalomban Janko és Lucsik ukrán névadókat valószínűsít (Janko 69, Lucsik 101-2). Lucsik szerint a névadás motivációját a közeli hegyen található nyírfaerdő jelenti (Lucsik 102). Közép- és újkori lakossága ruszin. Az 1631-es összeírás szerint *Nagyberezának* nincs soltész, a batykó *Battiko Ivan* és *Mikula*. A település lakosai *Sovics, Cserbak, Ztecz, Rosik, Balogh, Vancsa, Kosik, Boghel~Boghol, Kocskovits, Kocsan, Parnik, Zikora, Gajdur~Haydur, Srebin, Hnicsni~Hnicsni, Kacsur, Regan, Tarkas, Tirsza, Kossuta, Drimkov, Csepik, Bilkantics, Kusko, Gazu, Karostel, Kovacs, Posticsni, Genzenicsne, Motrunics, Lazurcsat, Palcsik, Kalinics, Ivasicsko~Ivaszecske, Loghela, Zubanits, Pavlovits, Ilkov, Markoviat, Manaylat, Mihailioviat, Mihovicz, Demeter, Tarkal, Dolma, Kostian~Kosztan, Kohonko, Parascit, Krel, Zsak, Macsur, Zovics, Hanotis, Holcsan, Petko, Mostni, Dumko, Kacsur, Rogan, Terkos, Ozucs, Ondrejov, Bacs, Tusalni, Hlavacs, Niassov, Mocsin, Gavra, Maricsics, Kulicsics, Surcsko~Surcssek, Zsak, Perhacs, Korecs, Puznak, Haydur, Palagy, Macsu~Macso, Csura, Thabas, Kocsian, Bosenko, Agardi, Judov, Khoran, Kostianscat, Spilon, Stayko, Zivicski, Miklos, Melnik, Ruszin, Turani, Pasko* családneveket viselnek (UC. 105: 1). A megkülönböztető szerepű *Nagyjelző* a szomszédos *Kisberezna* (Малий Березний) nevének előtagjával van korrelációban (vö. Bölcskei 107-11). A hivatalos ukrán *Великий Березний* a történelmi névhez képest másodlagos, hímnemű forma (FNESz., *Nagyberezna*).

Nagybocskó, Великий Бичків 'városi típusú település Rahótól DNY-ra'

1373: *Bochkou, Bochko* (Bélay 127), 1393: *Bochkafalva* (DocVal. 468), 1448: *Bothko* (DL. 86688), 1458: *Bochko* (DL. 86689), 1460: *Beczko* (DL. 15428), 1465: *Bachko* (DL. 62917), 1478: *Bochko* (DL. 62906), 1480: *Boczko* (DL. 70994), 1484: *Bochko* (DL. 62918), 1489/96: *Bochko* (DL. 62959), 1499: *Felsewbachko* (Bélay 130), 1507: *Bochko* (DL. 86734), 1508: *Bochko* (DL. 86737), 1515: *Bochko* (Perényi 383), 1530: *Bochko* (Dica), 1542: *Nagh Boczko*, 1543: *Bochko*, 1548: *Nagy Bachko, Nagybaczko, Nagbaczko*, 1550: *Nag Bochko, Naghbochko*, 1552: *Naghbochko*, 1553: *Naghboczko*, 1554: *Nagybochko*, 1555: *Nagy Boczko* (uo.), 1566: *Botsko* (UC. 101: 45), 1575: *Bochko* (UC. 107: 1), 1583: *Bochko* (UC. 113: 4), 1601: *Bochko* (UC. 35: 5), 1618?: *Nagj Bocsko* (UC. 110: 60), 1641-3: *Boczko* (UC. 47: 8), 1647: *Bochko* (UC. 142: 42), 1673: *Bocskó* (UC. 5: 9), 1678: *Bocskó* (UC. 148: 31), 1684: *Bocsko* (UC. 148: 37), 1689: *Nagy Bocskó* (UC. 5: 11), 1702: *Nagy Bocsko* (UC. 8: 2), 1707: *Bocsko* (UC. 8: 55), 1711: *Nagy Bocsko* (UC. 7: 18), 1715: *Nagy Bocsko* (MNL), 1720: *Bocs-*

ko (MNL), 1725: *Bocskó* (Revizki), 1735: *Bocskó* (MCM), 1747: *Bocsko* (GK. 401), 1754: *Bocsko* (UC. 80: 11), 1756: *Bocsko* (Kam. 0303: 2), 1773: *Bocsko, Becskou* (LexLoc. 136), 1782-4: *Boczko* (EKFT), 1796: *Nagy Bocskov* (Vályi 1: 224), 1798: *Orosz-Bocskó* (CsT. 11), 1799: *Bocsko* (HT. 0012: 2), 1800: *Nagy Bocskó, Bocsko, Becskov* (TM), 1808: *Bocskó* (*nagy-, vel.-, Orosz-*), *Bočková* (Lipszky: Rep. 64), 1809: *Botsko* (Kam. 661), 1824-62: *Nagy Bocskó* (MKFT), 1828: *Bocskó* (*Nagy*) (Nagy 195), 1838: *Bocskó* (Schem. 54), 1839: *Kis, Nagy és Német-Bocskó* (F. 4: 199), 1851: *Kis-, Nagy- és Németh-Bocskó* (F. 1: 139), 1856: *Gross-Bocskó, Nagy-Bocskó* (MOK), 1863: *Nagy-Bocskó vagy Kis-Orosz* (Hnt), 1864: *Bocskó* (PestyM), 1870-1: *Nagy Bocskó* (MÁT), 1872-84: *N. Bocskó, Bocskuv* (HKFT), 1873: *Bocskó* (*Nagy- és Kis-*), *Bocskuv* (Hnt), 1877: *Bocskó* (*Nagy- és Kis-*), *Bocskuv* (Hnt), 1882: *Bocskó* (*Nagy- és Kis-*), *Bocskuv* (Hnt), 1888: *Nagy-Bocskó, Veliká-Bocsku* (Hnt), 1892: *Nagy-Bocskó, Veliká-Bocsku* (Hnt), 1895: *Nagy-Bocskó* (Hnt), 1898: *Nagy-Bocskó* (Hnt), 1900: *Nagy-Bocskó* (Hnt), 1902: *Nagybocskó* (Hnt), 1907: *Nagybocskó* (Hnt), 1910: *Бичків, Бичкув, Бичків великий* (EKYP), 1913: *Nagybocskó* (Hnt), 1923: *Bočkov Velikyj, Nagybocskó, Бычків* (PR), 1925: *V. Bočkov* (PR), 1927: *Velky Bočkov* (Hnt), 1929: *Bočkov Veliký* (ChM. 145-6), 1931: *Bočkov Vel.* (MPR), 1939: *Nagybocskó, Великий Бочковъ* (BK. 795), 1941: *Nagybocskó* (Hnt), 1944: *Nagybocskó, Великий Бочковъ* (Hnt), 1946: *Великий Бичків* (3O), 1968: *Великий Бичків* (uo.), 1969: *Великий Бичків* (IMCY), 1978: *Вел. Бычков* (TK), 1983: *Великий Бичків, Великий Бычков* (3O), 2017: *Великий Бичків* (BPU).

■ Nagybocskó a 14. század második felében települt a történelmi Máramaros megyében, a Tisza jobb oldali mellékágának, a *Sopurká*-nak a torkolatánál. A *Bocskó* helységnév etimológiája vitatott. Kiss Lajos szerint pusztá személynévből keletkezett magyar névadással, vö. 1358: *Buchku* szn. (FNESz., *Nagybocskó*). Kniezsa ellenben úgy véli, hogy a név alapja egy szláv **Bočkov* szn., ami birtokos képzés a *Boček* szn.-ből (Kniezsa KeletMo. 128). Népetimológias magyarázata szerint „Bocska oroszul hordó, lehet, hogy itt igen sok sós hordó készül-vén, ettől vette volna a Község elnevezését” (PestyM), vö. szl. **bъчка* ’hordó’ fn. (Šmilauer 44). Az ukrán névtani szakirodalomban a településnevet az ukr. *Бичко* szn. (Csucska 2011: 50), *Бочко* csn. (Dujcsak 2003: 67), *Бичко* csn. (uo. 63), ukr. *Бичко, Бычокъ* csn. (Demcsuk 123), le. *Byczko* szn. (SISNO. 1: 22) birtoklást kifejező ukr. *-iv* képzős származékának tartják (Lucsik 102). Csucska a személynév kapcsán azonban megjegyzi, hogy a *Bocskó* helységnév a köznévnél két évszázaddal korábbi adatolható (Csucska 2011: 50). Szintén népetimológiával az ukr. *бичок-бик* ’bika, bikaborjú, tulok’ fn.-ből (CYM. 1: 165, Csopaj 22) való származtatása is felvetődött (Janko 69-70). *Bocskó* helységnév Máramaroson kívül Ugocsában is előfordul (ma *Kisbocskó, Bocičau* Nagytarna közelében), ennek kapcsán Szabó István szláv eredetet valószínűsít, s egyet ért a név etimológiájában Pesty adatközlőivel (Szabó 295), míg Kocán Béla a pusztá személynévi származtatást támogatja (Kocán 2017a: 92). A megkülönböztető szerepű *Nagy-* előtag az egykor szomszédos, Nagybocskóval egyesült *Kisbocskó* névének előtagjával állt korrelációban, de a két helység egyesülését követően is megmaradt (vö. Bölcskei 107-11). Trianon után a településnek a Tisza bal partjára eső része *Kisbocskó* (*Bocicoel*) néven Romániához került. A hivatalos ukrán *Великий Бичків* második néveleme az ukr. *Бичків* családnévhez való igazítás eredménye (FNESz., *Nagybocskó*).

Nagybrestzó, Брестів ’település Munkácsról ÉK-re’

1588: *Brestocz* (Dica), 1599: *Bresto, Breszto, Brezto* (uo.), 17. sz. eleje: *Nagy Breszto* (UC. 88: 9), 1600: *Bereztho, Brezto* (Dica), 1602: *Breztho, Brezto*, 1603: *Breszto*, 1609: *Brezto*, 1610: *Brezlo* (uo.), 1613: *Breszto* (UC. 18: 25), 1619: *Berestho* (Dica), 1620: *Breszto* (uo.), 1622: *Bresztho* (UC. 18: 26), 1625: *Nagy Bresto* (UC. 18: 28), 1630: *Breszto* (Dica), 1634: *Nagy Bresztó* (UC. 101: 73), 1635: *Nagy Breszteő* (KirK. 8.99), 1645: *Nagy Breszto* (Makkai 349-50, UC. 19: 1), 1688: *Nagy Breszto* (UC. 19: 6), 1690: *Nagy Breszto* (UC. 19: 7), 1699: *Nagy Breszto* (UC. 19: 8), 17. sz. vége: *Nagy Breszto* (UC. 6: 32), 1700k.: *Nagy Breszto* (UC. 53: 44), 1700: *Nagy Breszto* (UC. 19: 9), 1701: *Nagy Breszto* (UC. 2: 15), 1702: *Nagy Breszto* (UC. 19: 12), 1704: *Nagy Breszto* (UC. 19: 15), 1705: *Nagy Breszto* (UC. 20: 1), 1715: *Nagy Bresztó* (MNL), 1718: *Nagy Breszto* (UC. 151: 21), 1720: *Nagy Breszto* (MNL), 1723: *Nagy*

Breszto (UC. 20: 15), 1729: *Nagy Breszto* (UC. 20: 21), 1747: *Bresztó* (GK. 444), 1750: *N. Presztó* (MCB), 1760: *N. Presztó* (BT), 1773: *Nagy Bresztó, Welike Bresto* (LexLoc. 52), 1782-4: *Nagy Presztó* (EKFT), 1788: *N. Breszto* (HT. Div. X. 8: 1), 1796: *Nagy Breszto* (Vályi 1: 269), 1808: *Bresztó* (Nagy-), *Břestow (Welky)*, *Bresztüv (-Velki)* (Lipszky: Rep. 78), 1824-62: *Welky Brestov h. Nagy Bresztó* (MKFT), 1837: *Bresztó (Nagy)* (F. 3: 75), 1851: *Bresztó (Nagy)* (F. 1: 167), 1856: *Nagy-Bresztó* (MOK), 1857-9: *Nagy-Bresztó* (CU), 1863: *Nagy-Bresztó* (Hnt), 1872-84: *N. Bresztó* (HKFT), 1873: *Bresztó (Nagy-)*, *Bresztuv* (Hnt), 1877: *Bresztó (Nagy-)*, *Bresztuv* (Hnt), 1882: *Bresztó (Nagy-)*, *Bresztuv* (Hnt), 1888: *Nagy-Bresztó* (Hnt), 1890: *Nagybresztó + Ploszkánfalva = Ormód* (Mező 1999: 286), 1892: *Ormód* (Hnt), 1895: *Ormód* (Hnt), 1898: *Ormód* (Hnt), 1900: *Ormód* (Hnt), 1902: *Ormód* (Hnt), 1907: *Ormód* (Hnt), 1910: *Брепство* (EKYP), 1913: *Ormód* (Hnt), 1923: *Brestovo, Ormód, Брепство* (PR), 1925: *Brestovo* (PR), 1927: *Brestov* (Hnt), 1929: *Brestov* (ChM. 86), 1931: *Brestov* (MPR), 1939: *Bresztó, Брепство* (BK. 784), 1941: *Bresztó* (Hnt), 1944: *Bresztó, Брепство* (Hnt), 1946: *Брепмие* (УРСР), 1968: *Брепмие* (30), 1969: *Брепмие* (IMCY), 1983: *Брепмие, Брепмов* (30), 1991: *Брепмов* (TK), 2017: *Брепмие* (BPY).

■ Nagybesztó a 16. század második felében települt a történelmi Bereg megyében, Szolyva és Munkács között, a *Latorca* völgyében. A *Bresztó* helységnév ruszin eredetű, a név az ukr. *Н. брептъ* 'szilfa' fn. (Csopaj 18), ukr. *брепем* 'ua.' fn. (CYM. 1: 160) birtoklást, valamivel való ellátottságot kifejező ukr. *-ov* képzős származéka (vö. Kupcsinszka 806), l. még *брепмювуй* 'szilfás' mn. (Hrincsenko 1: 52, CYM. 1: 161). A falu szilfaerdő közelében vagy szilfás helyen jöhetett létre. Víznevi eredete is elképzelhető, vö. *Nagy Bresztó** 'a Latorca b. á. Nagybesztó (Брептив) h.' 1645: *Nagy Breszto neveő Pataka* (UC. 19: 1). A patak mai neve *Bresztovszkij*, vö. 1865: *Брептовський потукъ* (Kat.), 1872-84: *Brestovski p.* (HKFT), 1908: *Ormódi patak* (S. 82), 1935: *Brestovský, Брептовський* (W. 42, 59), 1979: *Брепмівський* (СГУ 69), 1991: *Брептовський* (TK), 2017: *Брептовський струмок* (GT). A patak mai *Bresztovszkij* neve a helységnévhez képest másodlagos, a településnév hímnemű *-ськ(ий)* mn. képzős alakja, jelentése tkp. 'Bresztói(-patak)'. A magyar névhasználatban szabályosan *Bresztov > Bresztó* változás történt. A *Nagy-* előtag az egykori *Kisbresztó* nevének előtagjával állt korrelációban (vö. Böleskei 107-11). Ez utóbbi településre „Magócsi Ferencz 1607. április 24-kén kenézséget adott Kopcsa Simonnak a végből, hogy ezen Kis Dubravicza, Zuppetnik és Nagy Beresztó közt feküdt helységre idegen jobbágynak telepitse hat év alatt, Ígervén az új megszállóknak öt évi adó- és tehermentességet” (Lehoczky 3: 152). Az 1613-as urbárium Nagybesztón *Andras Kenéz, Thokar Miklos, Mihály Janos, Zorega Mathe, Simon Papp, Kobola Gherghely, Ruszin Danko, Zerigowich? Janos, Ruszin Lucach, Zolway Ignat, Udud Jacob, Zabiwoda Makszim, Halay Janos, Rwszin Thimko, Fedas Osztas, Likowich Zin, Fedas Janos*, Kisbesztón pedig *Likowich Simon, Lengiel Illýko, Lengiel Jacob, Holubinai Andras* nevű személyeket említ. Utóbbiról az összeírás megjegyzi, hogy „Ez is wý falw, anno 1612 szállott” (UC. 18: 25). A két helység a 19. század második felében egybeépült. A magyar *Ormód* helységnév 1890-ben keletkezett Nagybesztó és Ploszkánfalva egyesülésekor (Mező 1999: 286), a történelmi névvel nincs kapcsolatban: „új neve lett Ormód, azért mert magaslaton fekszik” (Lehoczky 1904: 142). 1939-ben, jelző nélküli formában visszakapta a történelmi nevét. A hivatalos ukrán *Брепмие* a történelmi név ukránosított változata. A település első említését Lehoczky tévesen az 1332-7-es pápai tizedjegyzékből hozza (Lehoczky 2: 6), olvasata azonban téves, a *Bresztw*-nak olvasott, a máramarosi főesperességnél Verbóc és Salánk mellett felsorolt helység ugyanis *Krestor*, azaz *Keresztúr* faluval azonos (l. *Tiszakeresztúr*, Vat. 1/1: 330). Ezt a téves olvasatot Lehoczky nyomán sajnos a ComBer, a KHSz. és Kenyhercz Róbert is átveszi (ComBer. 30, KHSz. 1: 66, Kenyhercz 2013a: 92).

Nagycsongwa, Боржавське 'település Nagyszőlőstől É-ra'

1351: *Chungwa* (DL. 38160), *Chungua* (DocVal. 121), 1397: *Chongwa* (uo. 496), 1430: *Chongwa* (Fejér 10/7: 73), *Czungwa* (Perényi 203), 1431: *Chongwa, Csungva, Szaraz Csungva* (DL. 70870), 1436: *Chongwa, alia Chongwa* (DL. 70878, Perényi 218), 1441: *Chongwa* (uo. 226), 1450: *Alsowchongwa, Felsewchongwa* (DL. 70896), 1471: *Alsowchongwa* (DL.

70952), 1513: *Also-Chongowa* (DL. 86743), 1520: *Chongowa* (Perényi 402), 1549: *utraque Chongwa* (Maksay 1990/2: 830), 1558: *Chonghwa, Alsochongwa* (KirK. 3647), 1564: *Kett Chyongowa* (Szabó K. 348), 1673: *Nagy Csongova* (UC. 57: 75), 1674: *Nagy Csongoua* (UC. 81: 3), 1689: *Nagy Csongva* (UC. 34: 39), 1690: *Nagy Csongva* (UC. 65: 55), 17. sz. vége: *Nagy Csongva* (UC. 32: 26), 1713: *Nagy Csongva* (UC. 34: 45), 1715: *Nagy Csongova* (MNL), 1720: *Nagy Csongova* (MNL), 18. sz. első fele: *Nagy=Csongova* (BélUg), 1740: *N. Csongova* (UgT.), 1741: *Czingava* (GK. 504), 1747: *Nagy Csongava* (GK. 188), 1756: *Nagy Csongova* (Kam. 0303: 2), 1773: *Nagy Csongova, Welika Czángava* (LexLoc. 284), 1782-4: *Nagy Csongova* (EKFT), 1786: *N. Csongova* (HT. Div. XVIII: 10), 1788: *N. Csongova* (HT. Div. X. 8: 1), 1796: *Nagy Csongova* (Vályi 1: 434), 1808: *Csongova* (Nagy-), *Velká Závadka, Felső-Csongova* (Lipszky: Rep. 113, 755), 1824-62: *Csingava* (MKFT), 1825: *N. Csongova* (HT. Div. XII. 22), 1828: *Nagy-Csongova* (VU), 1838: *Nagy-Csongova* (Schem. 66), 1839: *Nagy-Csongova* (F. 4: 415), 1851: *Nagy-Csongova* (F. 1: 225), 1856: *Gross-Csongova, Nagy-Csongova* (MOK), 1857-9: *N. Csongova* (*Velká Zavadka*) (CU), 1863: *Nagy-Csongova* (Hnt), 1865: *Nagy Csongova, Velika Csongava* (PestyU), 1870-1: *Nagy Csongova* (MÁT), 1872-84: *Vk. Csengava, N. Csongova* (HKFT), 1873: *Csongova* (Nagy-), *Csingava* (Hnt), 1877: *Csongova* (Nagy-), *Csingava* (Hnt), 1882: *Csongova* (Nagy-), *Csingava* (Hnt), 1888: *Nagy-Csongova* (Hnt), 1892: *Nagy-Csongova* (Hnt), 1895: *Nagy-Csongova* (Hnt), 1898: *Nagy-Csongova* (Hnt), 1900: *Nagy-Csongova* (Hnt), 1902: *Nagycsongova* (Hnt), 1907: *Nagycsongova* (Hnt), 1910: *Чингава* (EKYP), 1913: *Nagycsongova* (Hnt), 1918: *Nagycsongova* (UgT.), 1923: *Čingovo, Nagycsongova, Чингава* (PR), 1925: *Čingovo* (PR), 1927: *Velká Čengava* (Hnt), 1929: *Čengava Veliká* (ChM. 149), 1931: *V. Čyngava* (MPR), 1939: *Nagycsongova, Велика Чингава* (BK. 787), 1941: *Nagycsongova* (Hnt), 1944: *Nagycsongova* (Hnt), 1946: *Боржавське* (УРСР), 1968: *Боржавське* (ЗО), 1969: *Боржавське* (ИМСУ), 1983: *Боржавське, Боржавское* (ЗО), 1991: *Боржавское* (ТК), 2017: *Боржавське* (ВРУ).

■ Nagycsongova 14. századi település a történelmi Ugocsa megye északi részén, a *Borzsova* folyó közelében. A *Csongova* helységnév szláv eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Csongova* 'a Borzsova b. á. Nagycsongova (Боржавське) h.' 1295: *Chenge, Kethchenge* (ÁÜO. 5: 136, Szabó 344), 1341: *Tunghwa* (Gy. 1: 541), 1434: *rivulus Chongwa* (DL. 70874, Szabó 399), 1551: *Chongowa* (uo.), 1865: *Csengauka* (PestyU), *Csingavka* (S. 170), *Csingavka patak* (Kat.), 1872-84: *Csengovka* (HKFT), 1935: *Čengavka, Ченгавка* (W. 53, 60), 1979: *Чингавка* (СГУ 608). Szabó István és Kiss Lajos szerint a víznév birtoklást kifejező szláv *-ov(ъ) képzővel alakult a régi m. *Csenge* víznévből, ami a m. *cseng* ige folyamatos melléknévi igenevéből való (Szabó 415, FNESz., *Nagycsongova*). Ezt a magyarázatot Kocán Béla is elfogadja (Kocán 2017a: 45). A szláv nevet később a magyar névhasználat közönség visszakölcseződte. Reuter Camillo ennek részben ellentmondva úgy véli, hogy a helységnév nem névátvitellel, hanem névképzéssel jött létre a magyar víznévből, s a településnév jelentése tkp. 'Csenge vízhez tartozó, Csenge mellett lévő' (Reuter 1985: 471). A pataknév mai *Чингавка* formája a történelmi név ukr. -ка kics. képzős származéka. A megkülönböztető szerepű *Nagy-* előtag az egykor szomszédos, Nagycsongovába olvadt *Kiscsongova* nevének előtagjával állt korrelációban (vö. Bölcskei 107-11). A 15-16. században a településnévben az *Alsó-* jelző használatos, ami a helység *Felsőcsongová*-hoz (*Kiscsongova*) viszonyított déli fekvésére utalt (Tóth V. 2008: 144, Kocán 2017a: 89). Drăganu részletesebb kifejtés nélkül román eredetűnek tartja (Drăganu 388). A korábbi ruszin *Велика Чингава* párhuzamos névadás eredménye. Az 1946-tól hivatalos ukrán *Боржавське* jelentése tkp. 'Borzsovafalu, Borzsovai (falu)' (FNESz., *Nagycsongova*), a település mellett folyó *Borzsova* folyónév semlegesnemű ukr. -ськ(e) melléknévképzős származéka. A helységnév azon szláv eredetű nevek egyike, amit a szovjet hatóságok megváltoztattak (l. pl. *Nyágova*).

Nagydobrony, Велика Добронь 'település Ungvártól D-re'

1248: *Dobron* (Gy. 1: 538), 1270: *Dobrun* (uo.), 1332-7: *Dobrum, Dobron* (Vat. 1/1: 350, 366), 1340: *Dobron* (ZO. 1: 569), 1354: *Nogdobron* (AO. 6: 213), 1380: *Dobron* (Perényi 93), 1401: *Nagdobron* (Neumann 61), 1411: *Nagdobron* (uo. 64), 1425: *Nagdobron*

(uo. 71), 1448: *Nagydobron* (Csicsery 3: 66), 1530: *Dobron* (Dica), 1533: *Nagy Dobron*, 1541: *Nagh Dobron*, 1542: *Nag Dobron*, 1543: *Nagy Dobron*, 1544: *Nagy Dobron*, 1546: *Nag Dobrony*, *Nagdobrony*, 1548: *Nagy Dobron*, 1549: *Nagdobron*, 1550: *Nagdobron*, *Naghdobron*, 1552: *Nagdobron*, 1554: *Nagdobrony*, *Nagi Dobron*, 1564: *Nagy Dobrony*, *Nagydobrony*, 1568: *Nagy Dobron*, 1570: *Nağ Dobroñ*, *Nagy Dobron*, 1572: *Nagh Dobrony*, *Nagy Dobron*, 1576: *Nagy Dobron*, 1588: *Nagy Dobron*, *Nagidobron*, 1596: *Nagi Dobroni*, 1599: *Nag Dobron*, *Nagy Dobroni* (uo.), 17. sz. eleje: *Nagȳ Dobronȳ* (UC. 88: 9), 1600k.: *Dobron maior* (UC. 5: 19), 1600: *Nagi Dobronj*, *Nagi Dobrony* (Dica), 1602: *Nag Dobrony*, *Nagh Dobroni*, *Nagi Dobronj* (uo.), 1603: *Nag' Dobronȳ* (UC. 54: 47), *Nagi Dobronj* (Dica), 1609: *Nagi Dobronj*, 1610: *Nagi Dobronj*, *Nagy Dobroni*, 1619: *Nagydobron*, 1620: *Nagidobron* (uo.), 1683: *Nagy Dobrony* (UC. 27: 13), 1701: *Nagy Dobrony* (UC. 19: 10), 1702: *Nagy Dobrony* (UC. 19: 12), 1705: *Nagy Dobrony* (UC. 20: 1), 1715: *Nagy Dobrony* (MNL), 1718: *Nagy Dobrony* (UC. 151: 21), 1720: *Nagy Dobrony* (MNL), 1723: *Nagy Dobrony* (UC. 20: 15), 1725: *Nagy Dobrony* (UC. 124: 4), 1750: *Nagy Dobrony* (MCB), 1760: *N. Dobrony* (BT), 1773: *Nagy Dobron*, *Dobronowa* (LexLoc. 55), 1780: *Nagy Dobrony* (MCU), 1782-4: *Nagȳ Dobra* (EKFT), 1788: *N. Dobrony* (HT. Div. X. 8: 1), 1796: *Nagy Dobrony* (Vályi 1: 499), 1800: *N. Dobrony* (Tber), 1806: *N. Dobrony* (UV), 1808: *Dobrony* (*Nagy-*) (Lipszky: Rep. 138), 1824-62: *N. Dobrony* (MKFT), 1828: *Nagy-Dobron* (VB), 1837: *Dobrony* (*Nagy*) (F. 3: 69), 1838: *Nagy-Dobrony* (Schem. 82), 1851: *Dobrony* (*Nagy*) (F. 1: 271), 1856: *Gross-Dobrony*, *Nagy-Dobrony* (MOK), 1857-9: *Nagy-Dobrony* (CU), 1863: *Nagy-Dobrony* (Hnt), 1864-5: *Nagy Dobrony* (PestyB), 1872-84: *N. Dobrony* (HKFT), 1873: *Dobrony* (*Nagy-*), *Velikove* (Hnt), 1877: *Dobrony* (*Nagy-*) (Hnt), 1882: *Dobrony* (*Nagy-*) (Hnt), 1888: *Nagy-Dobrony* (Hnt), 1892: *Nagy-Dobrony* (Hnt), 1895: *Nagy-Dobrony* (Hnt), 1898: *Nagy-Dobrony* (Hnt), 1900: *Nagy-Dobrony* (Hnt), 1902: *Nagydobrony* (Hnt), 1907: *Nagydobrony* (Hnt), 1910: *Надъдобронъ* (EKYP), 1913: *Nagydobrony* (Hnt), 1918: *N.-Dobrony* (UT), 1923: *Dobroñ Velikyj*, *Nagydobrony*, *Добронъ Великий* (PR), 1925: *V. Dobroñ* (PR), 1927: *Velká Dobroñ* (Hnt), 1929: *Dobroñ Veliká* (*Nagy-Dobrony*) (ChM. 179), 1931: *V. Dobroñ* (MPR), 1941: *Nagydobrony* (Hnt), 1944: *Nagydobrony* (Hnt), 1946: *Велика Добронъ* (УРСР), 1968: *Велика Добронъ* (ЗО), 1969: *Велика Добронъ* (ИМСУ), 1983: *Велика Добронъ*, *Великая Добронъ* (ЗО), 1985: *Вел. Добронъ* (ТК), 2017: *Велика Добронъ* (ВРУ).

■ Nagydobrony Árpád-kori település a történelmi Bereg megye délnyugati részén, a *Latorca* bal partján. „Már az 1272. V. István királytól a Rusdi Mihály részére kiadott okmánylevélben úgy említették e helység „Dobrun”, mint királyi birtok: s hogy már e században népesnek kellett lennie, kitűnik onnan, hogy az 1333-dik évi pápai tizedek lajstromában plébániával ellátott helyül említették, melynek lelkésze 4 garast fizetett és nem a borsovai, hanem az ungi főesperesség kerületébe tartozott” (Lehoczy 3: 236). Kiss Lajos szerint a *Dobrony* helység-név magyar eredetű, pusztá személynévből keletkezett magyar névadással. Az alapjául szolgáló személynév szláv, vö. 1180: *Dobron* szn. (PRT. 8: 269, FNESz., *Dobronhegy*), ukr. *Добронъ* szn. (Csucska 2011: 159-60), ukr. *Добронъ* csn. (Demcsuk 90). Csucska a személynévet az ukr. *добрий~добрый* 'jó, helyes, egészséges' mn. (Csopaj 72, CYM 2: 321-3) -*онъ* képzős származékának tartja (Csucska uo.). Fehértói Katalin szerint a szláv *dob-*, *dobr-* töre visszavezethető személynévek a régi magyar névrendszerben nem ritkák, és a helynevekben is gyakoriak (Fehértói 46). A névhez l. még *Kisdobrony* szócikkét. Szláv víznévi származtatása sem zárható ki, vö. *Dobronyó pataka** 'patak Kisdobrony (Мала Добронъ) h.' 1865: *Dobronyó pataka* (PestyB), *Dobronyou* (S. 74). Bár a helység- és víznév közül talán a település-név az elsődleges: „Dobronyó gorongya erdő rész e gorondon lehetett valaha a Közmonda szerint Dobronyó nevű falu mivel maradványaiból mai napig is Téglá és Kő darabok találtak, ugyan ezen gorond alatt van egy patak Dobronyó pataka tsak árvizes időben foly szintén a Latortza folyoból nyeri táplálékát. (PestyB). A 20. század végén Kisdobronyban emlitenek *Dobronyó* nevű dűlőt, az adatközlők szerint valaha ezen a helyen volt a falu (Horváth 1999: 130-1). Réső Ensel Sándor a *Dobrony* névnek több lehetséges magyarázatát is megadja: „Dobrony, h. Bereg és Ung m.-ben. Emlékeztet Dobrony vezérre, ki első Ízben hozta be az oroszokat hazánk földére, a kit Csörsz vert le és tett foglyává. Van e néven egy falu Zalában. Dobrony egyenlő Dűbrony a szláv Dub – tölgy szóból- származtatható. Egykor tölgyfaerdők lehettek itt. Dobrony keresztnév és családnév is lehet, olyat jelent, a ki mindig jó szokott len-

ni, mint Mudrony, a ki okoskodni, okosan beszélni szokott” (Rész 4: 22). A Nagy- előtag a szomszédos *Kisdobrony* (Мала Добронь) nevének előtagjával van korrelációban, s a település méretére és korára egyaránt utal (vö. Bölcskei 107-11). A hivatalos ukrán *Велика Добронь* részfordítás a magyarból (FNESz., *Nagydobrony*), vö. ukr. *велика* ’nagy’ mn. (СУМ 1: 318-9, Csopoj 27). Nagydobrony lakossága a kezdetektől magyar, jellegzetes, palóc nyelvjárást használ. Az 1570-es dikális összeírás a helységben *Amb. Penthe Judex, Jo. Mester, Em. Nonaj, Bl. Szabo, Fab. Kathi, Jo. Szabo, Vin. Sandor, Ben. Sandor, Vin. Jobag, St. Biro, Nic. Eordeog, R. Bl. Deak, Pa. Vas, Em. Spaczin, Chr. Biritthia, Fr. Bado, And. Eordeog, Alb. Tari, Amb. Matthius, Amb. Matthius Junior, Fr. Bene, Dem. Varga, Mi. Tari, Ma. Katlin, Mar. Katlin, Ben. File, Ant. Szaniszo, Pe. Tari, Pe. Kele, Th. Ruszkaj, Jo. File, Me. Isak, R. Gr. Szabo, R. Amb. Szabo, Jac. Vinda, San. Antal, Mar. Vinda, Bl. Dargo, R. Ma. Kouacz, Th. Barna* nevű adózókat említ (Dica).

Nagygejőc, Великі Геївці ’település Ungvártól DK-re’

1302: *Gewch* (AOKl. 1: 127), 1321: *Gweuch*, *Gweuch* (DL. 50685), 1363: *Gewch* (Sztáray 1: 331), 1374: *Gejeuch* (DL. 52228), 1378: *Geyeuch* (DL. 52261), 1380: *Geyuch* (Szerényi 93), 1386: *Geuch* (DL. 52532, Kállay 2: 247), 1393: *Geyeuch* (uo. 104), 1394: *Geyeuch* (Sztáray 1: 535), 1397: *Geyewch* (ZsO. 1: 553), 1398: *Geyoch* (Engel 1985: 998), 1414: *Geuch* (Sztáray 2: 139), 1427: *Gegewch* (Engel 1989: 156), 1441: *Gejocz* (DL. 84878), 1444: *Gejewch* (DL. 55278), 1445: *Geyewcz* (DL. 15138), 1457: *Gejewcz* (DL. 15138), 1461: *Gejewcz* (DL. 66978), 1462: *Gejewcz* (DL. 66978), 1464: *Geyewcz* (DL. 15947), 1526: *Wamosgewcz* (DL. 24878), 1543: *Wamos Gejwcz* (Dica), 1550: *Vamos Gejwetz*, 1574: *Vamos Gewcz* (uo.), 1600k.: *Wamos Geőcz* (UC. 5: 19), 1625: *Vamos Geiőcz* (Dica), 1671: *Nagy-Geőcz* (UC. 44: 78), 1678: *Nagy Gőcz* (UC. 42: 11), 1680-as évek: *NagyGőcz* (UC. 65: 2), 1684: *Gejőcz* (UC. 42: 65), 1690: *Nagy Gehőcz* (UC. 2: 13), 1691: *Nagy Gehőcz* (UC. 54: 67), 1696: *Nagy-Ghőcz* (Dica), 17. sz. vége: *Gehőcz* (UC. 11: 48r), 1705: *Nagy Gehőcz* (UC. 54: 81), 1715: *Nagy Gejűcz* (MNL), 1718-9: *Nagy Geiőcz* (UC. 105: 3), 1720: *Nagy Gejőcz* (MNL), 18. sz. első fele: *Nagy Gejőcz* (Bélu), 1732: *Nagy Gejőcz* (UC. 6: 74c), 1765: *Nagy Gejőcz* (Kam. 0192a), 1773: *Nagy-Gejőcz*, *Gejovecz* (LexLoc. 285), 1780: *N. Gejőtz* (MCU), 1782-4: *Nagy Gejőcz* (EKFT), 1788: *Nagy Gejocz* (HT. 0021:1), 1789: *Nagy Gejocz* (HT. Div. X. 21: 2), 1791: *Nagy Gejőcz* (UC. 182: 14), 1799: *Nagy Gejőtz* (Vályi 2: 21), 1800: *Nagy Gejőcz* (Tung), 1806: *N. Gejőtz* (UV), 1808: *Gejőcz* (Nagy-) (Lipszky: Rep. 196), 1818: *Nagy Gejőcz* (UC. 185: 6c), 1824-62: *N. Geőcz* (MKFT), 1828: *Nagy-Gejőcz* (VUNG), 1837: *Nagy-Gejőcz* (F. 3: 371), 1838: *Nagy-Gejőcz* (Schem. 82), 1851: *Nagy-Gejőcz* (F. 2: 41), 1856: *Gross-Gejőcz*, *Nagy-Gejőcz* (MOK), 1857-9: *Nagy-Geőcz* (CU), 1863: *Nagy-Gejőcz*, *Veliki Gejovci* (Hnt), 1865: *Nagy Geőcz* (PestyU), 1870: *Nagy Geőcz* (UT), 1872-84: *Nagy Gejőcz* (HKFT), 1873: *Gejőcz* (Nagy-) (Hnt), 1877: *Gejőcz* (Nagy-), *Veliki-Gejovci* (Hnt), 1882: *Gejőcz* (Nagy-), *Veliki-Gejovci* (Hnt), 1888: *Nagy-Gőcz*, *Nagy-Geőcz* (Hnt), 1892: *Nagy-Gőcz*, *Nagy-Geőcz* (Hnt), 1898: *Nagy-Gőcz* (Hnt), 1900: *Nagy-Gőcz* (Hnt), 1903: *Nagygejőcz* (Mező 1999: 261), 1907: *Nagygejőcz* (Hnt), 1910: *Геївці великі* (EKUP), 1913: *Nagygejőcz* (Hnt), 1915: *Nagygejőcz* (UT), 1918: *Nagygejőcz* (UT), 1923: *Gejovce Veliki*, *Nagygejőcz*, *Геївці Великі* (PR), 1925: *V. Gejovce* (PR), 1927: *Gejovce Vel'ké* (Hnt), 1929: *Gejovce Veliké* (ChM. 293), 1931: *V. Gejovce* (MPR), 1941: *Nagygejőcz* (Hnt), 1944: *Nagygejőcz* (Hnt), 1946: *Великі Геївці* (УРСР), 1968: *Великі Геївці* (ЗО), 1969: *Великі Геївці* (ІМСУ), 1983: *Великі Геївці*, *Великие Геевцы* (ЗО), 1985: *Вел. Геевцы* (ТК), 2017: *Великі Геївці* (ВРУ).

■ Nagygejőc Árpád-kori település a történelmi Ung megye déli, alföldi részén, a *Latorca* jobb partján. A *Gejőcz* helységnév magyar eredetű, magyarázatához l. *Kisgejőcz* szócikkét. A 16. században használt *Vamos-* jelző a Latorcán egykor létezett vámmra utal: „Vámos nevezetét – száj hagyomány szerint – arról ismerik, hogy nagyon régi időben „vámos hídja” létezett a Latorcán, mely helyet ma „gátas rakottjának” neveznek” (PestyU). A megkülönböztető szerepű *Nagy-* jelző a szomszédos *Kisgejőcz* (Мали Геївці) és *Oroszgejőcz* (Руські Геївці) nevének előtagjával van korrelációban (vö. Bölcskei 107-11). 1903-ban, az országos helységnévrendezés során az időközben írott formájában *Nagy-Gőcz*-re rövidült nevet a történelmi *Nagygejőcz*-

re változtatták (Mező 1999: 261). Az 1946-tól hivatalos, többes számú ukrán *Белуки Гейшу* részfordítás a magyarból (Kiss 1992a: 38), vö. ukr. *великий* 'nagy' mn. (CYM 1: 318-9, Csopej 27).

Nagykirva, Крива 'település Técsőtől K-re'

1374: *Krivahaza* (Mihályi 71), *Cryuahaza* (DocVal. 252), 1378: *Criva*, *Krywa*, *Cryva* (Mihályi 73), 1389: *Kryua* (Cs. 1: 449), 1398: *Kryva* (Bélay 164), 1415: *Krywa* (Iványi 107), 1419: *Criwa* (ZsO. 7: 262), *Crywa* (uo. 263), 1465: *Kyrwa* (DL. 62917), 1475: *Kirva* (Bélay 164), 1479: *Kyrwa* (uo.), 1480: *Krewa* (DL. 70994), 1489/96: *Kýrwa* (DL. 62959), 1492: *Kyrwa* (DL. 36398), 1495: *Kirva* (Iványi 181), 1502: *Kirva* (Iványi 190), 1503: *Kyrwa* (DL. 62966), 1530: *Kyrwa* (Dica), 1542: *Kyrwa*, 1543: *Kyrwa*, 1548: *Kyrwa*, 1550: *Kyrwa*, 1552: *Kyrwa*, 1553: *Kyrwa*, 1554: *Kyrwa*, 1555: *Kyrwa* (uo.), 1614: *Kirva* (Iványi 245), 1618?: *Kirua* (UC. 110: 60), 1704: *Kirva* (UC. 64: 17), 1705: *Kirva* (Hodinka 441), 1707: *Kirva* (UC. 8: 55), 1713: *Nagj Kirva* (UC. 12: 7), 1715: *Kirva* (MNL), 1720: *Kirva* (MNL), 1725: *Nagikirva* (Revizki), 1735: *N. Kirva* (MCM), 1747: *Nagy-Kirva* (GK. 333), 1752: *Kirva* (UC. 32: 19), 1756: *Magi Kirva* (Kam. 0303: 2), 1764: *Nagy Kirva* (UC. 156: 44a), 1773: *Major Kirva*, *Nagy Kirva*, *Krivesty*, *Krivóó* (LexLoc. 133), 1782-4: *Nagy Kirva* (EKFT), 1798: *N. Kirva* (CsT. 11), 1799: *Nagy Kirva*, *Kriva* (Vályi 2: 368), *Nagy-kirva* (HT. 0012: 2), 1800: *Nagy Kirva*, *Krivesty* (TM), 1808: *Kirva* (Nagy-), *Krivesti* (Lipszky: Rep. 308), 1809: *Nagy Kirva* (Kam. 661), 1824-62: *Nagy Kirva* (ruth: *Krive*) (MKFT), 1828: *Kirva* (Nagy), *Kriwe* (Nagy 197), 1838: *Nagy-Kirva* (Schem. 60), 1839: *Nagy-Kirva* (F. 4: 200), 1851: *Kirva* (Nagy) (F. 2: 222), 1856: *Gross-Kirva* (*Krive*), *Nagy-Kirva* (MOK), 1857-9: *N. Kirva* (*Krive*) (CU), 1863: *Nagy-Kirva*, *Krive* (Hnt), *Крива велка* (Kat.), 1864: *N. Kirva*, *Veliki Krive* (PestyM), 1870-1: *Nagy Kirva* (MÁT), 1872-84: *N. Kirva*, *Vk. Kriva* (HKFT), 1873: *Kirva* (Nagy-), *Krive* (Hnt), 1877: *Kirva* (Nagy-), *Krive* (Hnt), 1882: *Kirva* (Nagy-), *Krive* (Hnt), 1888: *Nagy-Kirva*, *Kreva* (Hnt), 1892: *Nagy-Kirva*, *Kreva* (Hnt), 1895: *Nagy-Kirva* (Hnt), 1898: *Nagy-Kirva* (Hnt), 1900: *Nagy-Kirva* (Hnt), 1902: *Nagykirva* (Hnt), 1907: *Nagykirva* (Hnt), 1910: *Kpusa* (EKYP), 1913: *Nagykirva* (Hnt), 1923: *Krive*, *Nagykirva*, *Kpusa* (PR), 1925: *Kriva* (PR), 1927: *Velká Krivá* (Hnt), 1929: *Křivé* (ChM. 584), 1931: *V. Krivá* (MPR), 1939: *Nagykirva*, *Kpusa* (BK. 787), 1941: *Nagykirva* (Hnt), 1944: *Nagykirva*, *Kpusa* (Hnt), 1946: *Kpusa* (YPCP), 1968: *Kpusa* (3O), 1969: *Kpusa* (IMCY), 1978: *Kpusa* (TK), 1983: *Kpusa* (3O), 2017: *Kpusa* (BPY).

■ Nagykirva a 14. század közepén települt Máramarosban, a *Tarac* bal partján. Az elsődleges *Krivaháza* helységnév magyar eredetű, a kétrészes név arra utalhat, hogy az a *Kriva* személynévnek és a birtokos személyjellel ellátott *ház* főnévnek az összetételével keletkezett. A személynévhez l. ukr. *Kpusa* csn. (Csucska 2005: 303). Csucska szerint a név régi szláv eredetű, a *kpusa* 'görbe, hibás' mn. származéka (uo.). Az előtag személynévi származtatását a párhuzamosan használt román népi *Krivesty* névalak is alátámasztja, ami a *Kriva* szn. rom. -*ęști* képzős formája, jelentése tkp. 'Kriva emberei'. Bélay elutasítja a személynévi eredeztetést, s köznévi etimológiát vél elfogadhatónak: „A Tarac torkolatához közeledő Kirva neve szláv közszből ered (jel.: görbület, görbe), nem személynévi eredetű” (Bélay 164). Pesty adatközlői szítén a köznévi eredetről számolnak be: „Nevét rendetlen 's tekervényes fekvésétől veszi ezt eléggé igazolja e ruthen szó „Krive” – görbe” (PestyM), l. ukr. *kpusa* 'görbe, ferde' mn. (Hrincsenko 2: 303, CYM 4: 339-40, Lucsik 289). A falu földrajzi környezete, a Tarac folyó tekervényes folyása vagy a környező, ívben elhelyezkedő hegyek is motiválhatták a névadást. Fedaka szerint nevét kanyargós utcáiról kapta (Fedaka 116). A magyar névhasználatban a 15. században hangátvetéssel *Kriva*>*Kirva* változás történt. Lakossága ruszin. Az 1715-ös országos összeírás Nagykirván *Ladislaus Koszt*, *Joannes Brcsko*, *Franciscus Chorvat*, *Joannes Kosztis*, *Petrus Rihur*, *Stephanus Herba*, *Simeon Orosz*, *Joannes Szoroka*, *Joannes Ricz*, *Ladislaus Fedor*, *Juras Medvégy*, *Joachimus Csore*, *Joannes Maticsí*, *Michael Szi-nyo*, *Kurillo Lelik*, *Philippus Szalcsuk*, *Ignatius Bocsko*, *Gabriel Ivoncsan*, *Simeon Korolly*, *Ladislaus Prodan*, *Ladislaus Jurass*, *Petrus Danilics*, *Demetrius Lohin*, *Franciscus Lohen*, *Procopus Turcsin*, *Alexius Kohera*, *Jacobus Andricsu*, *Joannes Lavinecz*, *Juras Lajko*, *Joan-*

nes Lajko, Petrus Murai, Franciscus Vaki, Ladislaus Mattyi, Joannes Kozdicska, Joannes Tatar, Franciscus Horvath, Michael Rihur, Mathias Kovacs, Joannes Vaki, Michael Kovacs, Franciscus Pogadinecz, Gregorius Pap, Elias László, Stephanus Verhon, Franciscus Bojcsuk, Lucas Dugonics, Simeon Dugonics, Joannes Szabraham, Simeon Szabraham, Federasusza, Muraliszka, Pauluszka, Kretyanikova, Petinkova, Huszmászka, Kromaszka, Lonczaszka, Severuczka, Gerbencaszka, Szkorczaszka, Lowaszka, Budajaszka, Szteczaszka nevű lakosokat sorol fel (MNL). A Nagy- előtag a Tarac túloldalán, szemben fekvő Kiskirva (Біловаруї) nevének előtagjával van korrelációban (vö. Bölcskei 107-111). A korábbi párhuzamos népi, ma hivatalos ukrán *Крива* a történelmi név átvétele.

Nagykomját, Великі Ком'яти 'település Nagyszőlőstől É–ÉNy-ra'

1339: *Komiaty, Komyati* (DocVal. 83), 1345: *Kumjath* (Szabó 395-6), 1365: *Kumyath* (DL. 70647), 1405: *Magyar Komjáth* (Szirmai 86), 1434: *Magyarkompyath, Orozkompyath* (Perényi 214), 1436: *Komjath, Komjathy* (DL. 70878), 1490: *Magyarkompyath, Orozkompyath* (Perényi 300), 1509: *Kamyath* (uo. 356), 1549: *Komyath* (Maksay 1990/2: 831), 1550: *Magyarkompyath* (KárOkl. 3: 257), 1564: *Komjath* (Szabó K. 349), 1649: *Nagy Komiat, als Orosz Komiat* (KirK. 10.148), 1653: *Комаѣтъ* (Panykevics 157), 1671: *Nagy Komjat* (UC. 60: 17), 1672: *Komjat* (UC. 11: 48b), 1673: *Nagy Komjáth* (UC. 27: 6), 1674: *Nagy Komjati, Kis Komjati* (UC. 7: 31), 1675: *Magyar Komjáth, Nagy Komjáth, Nagy és Kis Komjáth* (UC. 39: 11), 1686: *Komjat* (UC. 11: 48k), 1687: *Komjáth* (UC. 11: 48o), 17. sz. vége: *Komját* (UC. 37: 7), 1701: *Komját, Magyarkomját* (UC. 11: 26), 1713: *Komját* (UC. 12: 7), 1715: *Komjáth* (MNL), 1720: *Komjáth* (MNL), 18. sz. első fele: *Komjáth* (BélUg), 1740: *Komját* (UgT.), 1741: *Komjáth* (GK. 505), 1747: *Komjat* (UC. 15: 58), 1756: *Komjat* (Kam. 0303: 2), 1773: *Komjáth* (LexLoc. 284), 1782-4: *Komiathy* (EKFT), 1786: *Komjáth* (HT. Div. XVIII: 10), 1788: *Alsó és Felső Komjáth* (UC. 159: 20), *Komjath* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Komját* (Vályi 2: 399), 1800: *Komjáth* (TUg), 1808: *Komjáth* (Lipszky: Rep. 331), 1824-62: *Magyarkomjath, Komiath, N. Komjath* (MKFT), 1825: *N. Komját, Magyar Komját* (HT. Div. XII. 22), 1828: *Magyar-Komjáth, Nagy-Komjáth* (VU), 1838: *Komját* (Schem. 66), 1839: *Nagy és Magyar-Komjáth* (F. 4: 416), 1851: *Komjáth* (Nagy- és Magyar-) (F. 2: 243), 1856: *Gross-Komjáth, Nagy-Komjáth, Ugar-Komjáth, Magyar-Komjáth* (MOK), 1857-9: *N. Komját, Magyar Komját* (CU), 1863: *Magyar-Komjáth, Nagy-Komjáth* (Hnt), 1864: *Magyar Komjáth, Nagy-Komjáth* (PestyU), 1870-1: *Nagy Komját* (MAT), 1872-84: *N. komját, Vk. Kumnyata, Mgy. Komját, Ml. Kumnyata* (HKFT), 1873: *Komját* (Magyar-), *Magyar-Kumnyata, Komját* (Nagy-), *Kumnyata* (Hnt), 1877: *Komját* (Nagy-), *Kumnyata* (Hnt), 1882: *Komját* (Magyar-), *Magyar-Kumnyata, Komját* (Nagy-), *Kumnyata* (Hnt), 1888: *Magyar-Komját, Magyar-Kumnyata* (Hnt), 1892: *Magyar-Komját, Magyar-Kumnyata* (Hnt), 1895: *Magyar-Komját* (Hnt), 1898: *Magyar-Komját, Nagy-Komját* (Hnt), 1900: *Magyar-Komját, Nagy-Komját* (Hnt), 1902: *Magyarkomját* (Hnt), 1907: *Magyarkomját* (Hnt), 1910: *Кумнята* (ЕКУР), 1913: *Magyarkomját* (Hnt), 1918: *Magyarkomját* (Kumnyata) (UgT.), 1923: *Kumñata, Magyarkomját, Кумнята* (PR), 1925: *Kumñata* (PR), 1927: *Vel'ká Komjata* (Hnt), 1929: *Komñaty Veliké* (ChM. 538), 1931: *V. Komjaty* (MPR), 1939: *Magyarkomját, Велики Комяты* (BK. 787), 1941: *Magyarkomját* (Hnt), 1944: *Magyarkomját* (Hnt), 1946: *Великі Ком'яти* (УРСР), 1968: *Великі Ком'яти* (ЗО), 1969: *Великі Ком'яти* (ІМСУ), 1981: *Вел. Комяты* (ТК), 1983: *Великі Ком'яти, Великие Комяты* (ЗО), 2017: *Великі Ком'яти* (ВРУ).

■ Nagykomját a 14. század első felében települt a történelmi Ugocsa megye északi részén, a *Borzsova* folyó bal partján. A *Komját* helységnévvvel Kniezsa István foglalkozott részletesebben (Kniezsa 1949), s úgy véli, hogy végső forrása a lat. *caminata* 'konyha' fn., de a magyarba ennek szláv változata került át, vö. szl. **komnata* ~ ócseh **komñata*, le. *komnata*, óor. **komnata*. „Neveink egyöntetű tanúsága szerint az alapalak kétségtelenül *Komñyat* vagy *Kamnyát*, azaz az *m* utáni hang palatalizált *n* volt, amely ilyen formában csak az ó-csehből ismeretes (bár az *n* lágyulását a előtt itt sem tudjuk megmagyarázni). Úgy látszik tehát, hogy e nevek alapja a magyarba cseh területről érkezett. Mint helynevek azonban semmiesetre sem

lehetnek szláv képzések. Először is, szláv területen e szónak helynévi származéka alig van... Másodszor, szláv eredet esetén valami melléknévképzőt kellene várnunk... Komját helyneveinknél formálisan kiindulhatnánk ugyan egy **komnaty* többségből, tárgyi okokból azonban ez nem valószínű, mert alig hihető, hogy a helynevek keletkezése idején a telepek minden esetben több kéményes, fűthető házról kapták volna a nevüket... Nincs tehát más hátra, mint feltételezni, hogy e nevek a magyarban keletkeztek egy nyugati szláv *komnata* vagy közép-felnémet *kemnate* szóból átvett **komnyát* magyar szóból... A *Komnyát* > *Komját* fejlődés egyszerű elhasonulás” (Kniezsa 1949: 105-6). Kiss Lajos is elfogadja a szláv eredetet, szerinte a név alapszava a cseh R. *komnata* ’lakó- és hálólhelyiség, szoba’ fn. (FNESz., *Komjáti*). Szabó István ugyanakkor cáfolja a Kniezsa által felvetett etimológiát: „A név eredete egyébként bizonytalan. A magyar *Komját* – kisorosz *Komnata* megfelelés miatt gondolni lehetne ugyan, hogy a név a szláv *komnata*, Kammer, Zimmer’ szóból valók (ez viszont a latin *caminata* átvétele), azonban egyéb *Komját* helyneveink egyikének sincs *Kamnat* alakváltozata, ami pedig a fenti etymologia helyessége esetében várható volna... A rutén *Komnjata mñ*-e a magyar *mj* helyén a gyakori szláv hangfejlődéssel magyarázható” (Szabó 396). *Komját*, *Komjáti* stb. helységnevekkel Ugocsán kívül a Felvidéken, Borsodban és Erdélyben is találkozunk (vö. FNESz.). A korábbi *Magyar*- előtag szláv környezetbe betelepülő magyar lakosságra utal, s az egykori, szomszédos *Oroszkomját* nevének előtagjával állt korrelációban (vö. Bölskei 132-7). „1345-ben találkozunk először nevével, a mely a XIV–XVI. sz.-okban rendszerint Magyar- és Oroszkomját, tehát kettős település alakjában szerepel... Miként az első kettős név világosan kifejezi, a kettős településen magyar és rutén jobbagyság osztozott. *Komját* egyúttal a rutén terjeszkedés nyugati előretolt állomása. A XIV–XVI. sz.-okban a nagyszőlősi hegyvidéken elterülő ruténség nyugati irányban csak idáig tudott eljutni, a hegység alatt elterülő síkot a magyarság már korábban megülte és művelés alá fogta. *Komját* kettős népi arca a további századokban sem, csak legújabbban változott meg, bár az egyensúly korán, talán már kezdetben is, a ruténség javára billent. Erre mutat a falu szláv jellegű neve s az a körülmény, hogy a XV. sz. óta kettős néven jelölt testvértelepülés közül az oroszok *Komjátja* volt az, amelyik később a Nagy-Komját nevet kapta” (Szabó 395-6). *Nagykomját* és *Magyarkomját* 1896-ban egyesült, s a közös falu neve *Magyarkomját* lett (Mező 1999: 233). A mai hivatalos, többes számú ukrán *Великі Ком'яму Ороськом'яму* *Oroszkomját* korábbi *Nagykomját* nevéből ered.

Nagyláz, Великі Лазні 'település Ungvártól DK-re'

1337: *Laz* (AOkl. 21: 143), 1342: *Laz* (AOkl. 26: 319), 1347: *Laaz* (AOkl. 31: 274), 1350: *Laz* (AO. 5: 359), 1381: *Laaz* (DL. 52355), 1387: *Laaz* (C. Tóth 2005: 245), 1389: *Laaz* (Mihályi 94), 1398: *Laas* (Engel 1985: 999), 1411: *Laaz* (ZsO. 3: 195), 1413: *Laaz*, *Denklaza* (uo. 4: 280-1), 1414: *Laaz* (Perényi 173), 1415: *Laaz* (ZsO. 5: 199), 1416: *Laaz* (uo. 512), 1418: *Laaz* (Sztáray 2: 202), 1426: *Laaz* (DL. 54501), 1427: *Laaz* (Engel 1989: 156), 1457: *Laaz* (Sztáray 2: 538), 1543: *Laaz* (Dica), 1550: *Also Laaz*, *Alsso: Laz*, 1552: *Alsolaaz*, 1574: *Also Laaz* (uo.), 16. sz.: *Laáz* (UC. 115: 79), 1602: *Laaz* (UC. 104: 8), 1625: *Nagy Laaz* (Dica), 1631: *Lász* (UC. 105: 1), 1671: *Laz* (UC. 63: 16), 1680: *Láz* (UC. 6: 31), 1682: *Láz* (UC. 10: 67), 1684: *Laz puszta praedium* (UC. 31: 12), 1685: *Laz* (UC. 88: 66), 1690: *Laz* (UC. 63: 22), 1691: *Láz* (UC. 63: 24), 1700k.: *Láz* (UC. 3: 59), 1701: *Láz* (UC. 115: 27), 1711: *Laz* (UC. 63: 28), 1715: *Laz* (MNL), 1718: *Láz* (UC. 10: 21), 1718-9: *Láz* (UC. 105: 3), 1720: *Laz* (MNL), 18. sz. első fele: *Láz* (BélU), 1727-8: *Láz* (UC. 105: 4), 1735: *Láz* (UC. 75: 20), 1739: *Лазъ* (Panykevics 169), 1752: *Lász* (UC. 72: 41), 1765: *Láz* (Kam. 0192a), 1768: *Nagy Láz*, *Deng Láz* (UC. 147: 190), 1773: *Laaz*, *Denglaz* (LexLoc. 287, 285), 1777: *Nagy Láaz* (UC. 3: 34), 1780: *Latz* (MCU), 1782-4: *Deng Lasz* (EKFT), 1788: *Nagy Laz* (HT. 0021:1), 1789: *N: Láz*, *Dengláz* (HT. Div. X. 21: 2), 1799: *Dengláz*, *Denyatz*, *Láz* (Vályi 1: 477, 2: 491), 1806: *N-Láz*, *Deng Láz* (UV), 1808: *Láz*, *Laáz* (*Nagy*-), *Laz* (*Welky*-) (Lipszky: Rep. 371), 1824-62: *Nagy Láz s. Welky Laz*, *Denglaz* (MKFT), 1828: *Deng-Láz*, *Nagy-Láz* (VUng), 1837: *Nagy Láz*, *Dengláz* (F. 3: 370, 372), 1856: *Gross-Láz* (*Velki Laz*), *Nagy-Láz*, *Deng-Láz* (MOK), 1857-9: *Nagy-Láz*, *Dengláz* (CU), 1863: *Nagy-Láz*, *Veliki-Lázi*, *Dengláz* (Hnt), 1865: *Nagy-Láz*, *Veliki Lázi* (PestyU), 1870: *Nagy Láz*, *Deng Láz* (UT), 1872-84: *Nagy*

Láz, Dengláz (HKFT), 1873: *Láz* (Nagy-), *Veliki-Lazi* (Hnt), 1877: *Láz* (Nagy-), *Veliki-Lazi* (Hnt), 1882: *Láz* (Nagy-), *Veliki-Lazi* (Hnt), 1888: *Nagy-Láz* (Hnt), 1892: *Nagy-Láz* (Hnt), 1895: *Nagy-Láz* (Hnt), 1898: *Nagy-Láz* (Hnt), 1900: *Nagy-Láz* (Hnt), 1902: *Nagyláz* (Hnt), 1907: *Nagyláz* (Hnt), 1911: *Nagyláz + Dengláz = Nagyláz* (Mező 1999: 263), 1910: *Лазу велики* (EKYP), 1913: *Nagyláz* (Hnt), 1915: *Nagyláz* (UT), 1918: *Nagyláz, Dengláz* (UT), 1923: *Lazy* (*Veliki*), *Nagyláz, Лазы Велики* (PR), 1925: *V. Lazy, Denkovce* (PR), 1927: *Velký Láz* (Hnt), 1929: *Lazy Veliké* (ChM. 616), 1931: *Láz Vel.* (MPR), 1939: *Nagyláz, Велики Лазы* (BK. 782), 1941: *Nagyláz* (Hnt), 1944: *Nagyláz, Велики Лазы* (Hnt), 1946: *Велики Лазу* (УРСР), 1968: *Велики Лазу* (ЗО), 1969: *Велики Лазу* (ИМСУ), 1983: *Велики Лазу, Великие Лазы* (ЗО), 1985: *Вел. Лазы* (ТК), 2017: *Велики Лазу* (БРУ).

■ Nagyláz a 14. század elején települt a történelmi Ung megyében, az Ungvárról Munkácsra vezető országút mellett. A *Láz* helységnév magyar vagy ruszin eredetű, vö. m. *láz* 'erdei tisztás, irtás, hegyi legelő vagy kaszáló' fn. (FKnT. 226, Hefty 263), ukr. N. *лазь* 'erdei kaszáló; távoli földdarab, liget, kaszáló' fn. (Pipas–Halasz 91, Csopoj 167). „Nagy-Láz orosz nyelven Veliki Lázi, mi ligetet vagy is erdő vagy cserje közötti kaszállót jelent, s hihetőleg ezen topographiai szempontból nyerte nevét a község is” (PestyU). A korai *Alsó*-, majd *Nagy*-jelző megkülönböztető szerepű, egykor a helységtől délkeletre fekvő *Dengláz* nevének előtagjával állt korrelációban (vö. Bölcskei 107-12). A *Deng*- előtag minden bizonnyal arra a *Denck* nevű nemesre utal, akit 1337-ben említ oklevél (AOkl. 21: 143), vö. *Denc*, *Denk* szn. (ÁSzt. 242). A két település 1911-ben *Nagyláz* néven egyesült (Mező 1999: 263). 1342-ben a település egy része Szaniszló vlah (oláh) vajdáé volt, aki a községet telepítő munkája jutalmául kaphatta, amelyet a Drugetek számára végzett (AOkl. 26: 319). 1387-ben Szaniszló fiát, Lázi Istvánt oláhként említik. 1417-ben pedig a Helmeceből kivált Denglázon rutén jobbág্যokat említenek (Kristó 2003: 101-2). Az 1631-es urbárium szerint Lázon az egész és fél helyes lakosok *Kozan, Fedan, Borisz, Deák, Denisz, Kozma, Lazar, Szemerey, Masli, Kereölő, Kamuthi*, a zsellérek *Hancsa, Kenyő, Maszli, Liko, Fazekas* családnévűek (UC. 105: 1). A hivatalos ukrán *Велики Лазу* többes számú alak, részfordítás a magyarból (Kiss 1992a: 39).

Nagylucska, Велики Лучки 'település Munkáctól DNy-ra'

1417: *Naghluchka, Kisluchka* (ZsO. 6: 222), 1445/1506: *Lwchka* (DL. 37602), 1447: *Felső- és Alsó-Lucska* (Lehoczky 3: 73), 1484: *Naghlwchka* (DL. 37661), 1505: *Nagylucska* (TT. 1890: 480), 1523: *Lucska* (uo. 474), 1530: *Luczka* (Dica), 1533: *Lwtska, Lwczka*, 1541: *Nagh Lutjka, Nagh Lwchka*, 1542: *Luchka*, 1546: *Luchka*, 1550: *Lwchka*, 1554: *Luczka*, 1564: *Lwchka*, 1570: *Luczka, Lwcka*, 1582: *Luczka, Lutzka*, 1599: *Luchka, Luczka* (uo.), 17. sz. eleje: *Lucska* (UC. 88: 9), 1600: *Luczkah, Luczkha* (Dica), 1602: *Luchka, Luczka*, 1603: *Luczka*, 1609: *Luchika*, 1610: *Luchka, Lwchka* (uo.), 1613: *Luchka* (UC. 18: 25), 1619: *Luczka* (Dica), 1620: *Luczka* (uo.), 1622: *Luczka* (UC. 18: 26), 1625: *Luchka* (UC. 18: 28), 1627: *Luczka* (UC. 158: 33), 1630: *Luczka* (Dica), 1634: *Lutska* (UC. 101: 73), 1635: *Luczka* (KirK. 8.99), 1638: *Luczka* (UC. 152: 9), 1645: *Lutska* (UC. 19: 1), 1688: *Lucska* (UC. 19: 6), 1690: *Lucska* (UC. 19: 7), 17. sz. vége: *Lucska* (UC. 6: 32), 1701: *Lucska* (UC. 2: 15), 1702: *Lucska* (UC. 19: 12), 1705: *Lucska* (UC. 20: 1), 1715: *Lucska* (MNL), 1718: *Lucska* (UC. 151: 21), 1720: *Lucska* (MNL), 1725: *Lucska* (UC. 124: 4), 1750: *Nagy Lutska* (MCB), 1760: *N. Lutska* (BT), 1773: *Nagy Lucska, Lucsok* (LexLoc. 56), 1782-4: *Nagy Lucska* (EKFT), 1788: *N. Lutska* (HT. Div. X. 8: 1), 1790: *Nagy=Lucska, Lucska* (UC. 166: 32), 1799: *Nagy Lucska* (Vályi 2: 547), 1800: *N. Lucska* (TBer), 1808: *Lúcska* (Nagy-), *Lúčky* (Lipszky: Rep. 390), 1824-62: *Lúčky h. Nagy Lúcska* (MKFT), 1837: *Lucska* (Nagy) (F. 3: 72), 1851: *Lucska* (Nagy) (F. 3: 48), 1856: *Gross-Lucska, Nagy-Lucska* (MOK), 1857-9: *Velka Lučka* (Nagy Lucska) (CU), 1863: *Nagy-Lucska* (Hnt), 1870-1: *Nagy Lucska* (MÁT), 1872-84: *N. Lucska* (HKFT), 1873: *Lucska* (Nagy-), *Novoszelica, Lucski* (Hnt), 1877: *Lucska* (Nagy-), *Novoszelica, Lucski* (Hnt), 1882: *Lucska* (Nagy-), *Novoszelica, Lucski* (Hnt), 1888: *Nagy-Lucska, Lucski, Novoszelica* (Hnt), 1892: *Nagy-Lucska, Lucski* (Hnt), 1895: *Nagy-Lucska* (Hnt), 1898: *Nagy-Lucska* (Hnt), 1900: *Nagy-Lucska* (Hnt), 1902: *Nagylucska* (Hnt), 1907: *Nagylucska* (Hnt), 1910: *Лучка* (EKYP), 1913: *Nagylucska* (Hnt), 1923: *Lučky Veliki, Nagylucska, Лучки велики* (PR), 1925:

V. *Lučky* (PR), 1927: *Lučky Velké* (Hnt), 1929: *Loučky Veliké* (ChM. 663), 1931: *Lučky V.* (MPR), 1939: *NagyLucska, Лучки* (BK. 784), 1941: *NagyLucska* (Hnt), 1944: *NagyLucska, Лучки* (Hnt), 1946: *Великі Лучки* (УРСР), 1968: *Великі Лучки* (30), 1983: *Великі Лучки, Великие Лучки* (30), 1991: *Вел. Лучки* (TK), 2017: *Великі Лучки* (БРУ).

■ NagyLucska a 15. század első felében települt a történelmi Bereg megyében, Munkács-tól nyugatra, a *Latorca* bal partján. A *Lucska* helységnév ruszin eredetű, a név az ukr. *лугъ-лука* 'rét, kaszáló, lapályos erdő, mező, tisztás az erdőben' fn. (Hrincsenko 2: 379, 80, СУМ. 4: 552, 553, Csopej 172) kics. képzős *лучка* 'kis rét' (Hrincsenko 2: 383, СУМ. 4: 560, Данилюк 80) alakjának származéka (Lucsik 417), vö. m. *lucska* 'kis rét' fn. (FKnT. 233). A 18. századtól használatos *Nagy-* előtag a ma Munkácstól keletre fekvő *Kislucska* (*Новоселиця*) nevének előtagjával áll korrelációban (vö. Bölcskei 107-11). Lehoczky szerint ugyanakkor a szomszédos Klucsárka falu elsődleges neve szintén *Kislucska* volt (l. ott), ezért elképzelhető, hogy a jelző elsődlegesen attól különböztette meg. A korábbi ruszin *Лучки* többes számú alak. Az 1946-tól hivatalos, többes számú ukrán *Великі Лучки* a magyar *NagyLucska* névből keletkezett részfordítással. Az ukrán helytörténetírásban a településnévről több délibábos elképzelés is született: egyesek szerint a név törzsnévből származik, s Morvaországból áttelepült törzsre utal. Más elképzelés szerint a *Latorca* egyik ágának köznyelvi megnevezése (*лук*) motiválta a névadást (vö. Fedaka 41). Az 1570-es urbárium a településen *Sthnus Scultetus, Ladislaus Lazarus, Augustinus Sotýz, Lucas et Franc. Kerekes, Michael et Sandrinus Thoth, Simon et Kozma Oztas, Ladislaus Soltýz, Joannes Toka, Jacobus Pap, Joannes Hodor, Sthnus. Hodor, Petrus Chonka, Franciscus Pap, Joannes Molnar, Kozma Makarosý, Joannes Lengýel, Franciscus Kwrtha, Joannis Bodnar, Joannis Koztha, Michael Iwasko, Franc. et Mathias Leen, Joan. Walossý, Matheus Kowach, Andreas Weres, Jacobus Weres, Franciscus Molnar, Stanislaus Molnar, Joannes Lratus, Lazarus Deak, Joannes et Demetrius Kozth, Petrus Kolýnký, Michael Hodor, Joannes Molnar, Lukas Dempko, Sandrinus et Matheus Tot, Petrus Abraham, Augustinus et Ladaus Morda, Petrus, Matheus et Thomas Alch, Sýmon Anthos, Mattias et Kozma Ando, Martinus Drabos, Lazarus Drabos, Nicolaus Laposka, Paulus, Gheorgius et Joannes Hwpka, Martinus Thompa, Joannis Domochy, Ladislaus Feken?, Joannes Sýpos, Gheorgius Barda, Vitalius Lengýel, Ladislaus Molnar, Jacobus Ando, Gheorgius Thewser, Dionisius Horwath, Gheorgius Boka* nevű személyeket említ (UC. 18: 23), ami magyar többségű lakosságra utal.

Nagymogyorós, Копинівці 'település Munkácstól É-ra'

1447: *Monyoros* (Cs. 1: 418), *Mogyorós* (Lehoczky 3: 73), 1533: *Magýaros* (Dica), 1541: *Monyoros*, 1542: *Monyorofálwa*, 1543: *Nagý mogýoros*, 1544: *Nagy Mogyoros*, 1546: *Monyoros*, 1548: *Mogyoros*, 1549: *Monyoros*, 1550: *Monýorof*, 1552: *Monyoros*, 1554: *Nag Mogioros*, 1564: *Nagýmogýoros*, 1568: *Nagy Mogyoros*, 1570: *Mogioros, Mogyoros*, 1572: *Naghtmogyoros, Nagy Mogyoros*, 1576: *Nagy Monyoros*, 1582: *Nag Mogioros, Nagmogyoros, Nagy Mogioros*, 1588: *Nagy Mogioros, Nagymogioros*, 1596: *Mogioros*, 1599: *Nag Mogioros, Nagj Mogjoros, Nagi Mogioros, Nagymogyoros* (uo.), 17. sz. eleje: *Nagi Magyaros* (UC. 88: 9), 1600: *Nagi Mogoros, Nagj Mogjoros* (Dica), 1602: *Nag Mogioros, Nagh Monioros, Nagj Mogioros*, 1603: *Nagj Mogjoros*, 1609: *Nagi Mogioros*, 1610: *Nagj Mogioros, Nagy Mogioros* (uo.), 1613: *Nagý Mogýoros* (UC. 18: 25), 1619: *Nagimogioros* (Dica), 1620: *Mogioros* (uo.), 1622: *N. Mogýoros* (UC. 18: 26), 1625: *Nagy Mogyoros* (UC. 18: 28), 1627: *Nagi mogioros* (UC. 18: 30), 1634: *Nagy Mogyoros* (UC. 101: 73), 1635: *Nagy mogioros* (Kirk. 8.99), 1645: *Nagy Mogyeros* (UC. 19: 1), 1688: *Nagy Mogyorós* (UC. 19: 6), 1690: *Nagy Mogyoros* (UC. 19: 7), 17. sz. vége: *Nagy Mogyoros* (UC. 6: 32), 1700k.: *Nagy Mogyoros* (UC. 53: 44), 1701: *Nagy Mogyoros* (UC. 2: 15), 1702: *N. Mogjoros* (UC. 19: 12), 1705: *Nagy Mogyoros* (UC. 20: 1), 1715: *Nagy Mogyoros* (MNL), 1718: *N. Mogyoros* (UC. 151: 21), 1720: *Nagy Mogyoros* (MNL), 1725: *Nagý Mogýoros* (UC. 124: 6), 1747: *Nagy-Magyaros* (GK. 501), 1748: *Копиновець* (Panykevics 163), 1750: *N. Magyaros* (MCB), 1773: *Nagy Mogyoros, Kopinocz* (LexLoc. 51), 1782-4: *Kopinüczý* (EKFT), 1788: *N. Mogyoros* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Nagy Mogyorós* (Vályi 2: 625), 1800: *N. Mogyorós, Kopinocz* (TBer), 1808: *Mo-*

gyoros (Nagy-), *Kopinec*, *Kopilnūci* (Lipszky: Rep. 433), 1824-62: *N. Mogyoros s. Miku-lowce* (!) (MKFT), 1837: *Mogyorós (Nagy-)* (F. 3: 72), 1851: *Mogyorós (Kis és Nagy)* (F. 3: 109), 1856: *Gross-Mogyorós, Nagy-Mogyorós* (MOK), 1857-9: *N. Mogyorós* (CU), 1863: *Nagy-Mogyorós, Mikuloczi* (Hnt), 1864-5: *Nagy Mogyorós, Kapinuvci* (PestyB), 1870-1: *Nagy Mogyorós* (MÁT), 1872-84: *Nagy Mogyorós, Kopinovi* (HKFT), 1873: *Mogyorós (Nagy-), Mokuluvci, Kopinuvci* (Hnt), 1877: *Mogyorós (Nagy-), Mokuluvci, Kopisuvci* (!) (Hnt), 1882: *Mogyorós (Nagy-), Mokuluvci, Kopisuvci* (Hnt), 1888: *Nagy-Mogyorós, Kopisuvci* (Hnt), 1892: *Nagy-Mogyorós, Kopinovecz* (Hnt), 1895: *Nagy-Mogyorós* (Hnt), 1898: *Nagy-Mogyorós* (Hnt), 1900: *Nagy-Mogyorós* (Hnt), 1902: *Nagymogyorós* (Hnt), 1907: *Nagymogyorós* (Hnt), 1910: *Копинівці, Копинувці* (EKYP), 1913: *Nagymogyorós* (Hnt), 1923: *Kopinovce, Nagymogyorós, Копиновце* (PR), 1925: *Kopinovce* (PR), 1927: *Kopinovce* (Hnt), 1929: *Kopinovce* (ChM. 545), 1931: *Kopinovce* (MPR), 1939: *Nagymogyorós, Копиновцы* (BK. 784), 1941: *Nagymogyorós* (Hnt), 1944: *Nagymogyorós, Копиновцы* (Hnt), 1946: *Копинівці* (URCP), 1968: *Копинівці* (3O), 1969: *Копинівці* (IMCY), 1983: *Копинівці, Копыновцы* (3O), 1991: *Копыновцы* (TK), 2017: *Копинівці* (BPY).

■ Nagymogyorós a 15. század első felében települt a történelmi Bereg megye nyugati részén, a *Sztára* folyó mellett. A *Mogyorós* helységnév magyar eredetű, víznévből jött létre névátvitellel, vö. 1625: *Ennek az Falunak (Kismogyorós) hataraban uagion egi folio patak, Mogioros pataknak hyak. Kõui halat foghatni benne* (UC. 18: 28), 1645: *Molnok az kenezeknek Mogyeros patakan vagyon Mely patak keõvy halas, Ezen Malomtula mikor kívántatik a Vár szükseghere daczal tartoznak* (UC. 19: 1), 1690: *Majoros nevü kõvi halas Patak* (UC. 19: 7), 1700: *Mogyoros nevü kovi halas Pataka* (UC. 19: 9). Az 1570-es összeírásban malmot említenek a falu határában található *Orihovica* tkp. 'Mogyorós' patakon, vö. 1570: *fluvio Orihovicza* (UC. 18: 24), 1602: *fluvio Orehowicza* (UC. 97: 29), 1603: *fluio Orechouicza* (uo.). A magyar pataknév a m. R. *monyoró~mogyoró* fn. (TESz. 2: 941-2) -s melléknévképzős származéka, vö. m. *mogyorós* 'mogyoróbokorral benőtt hely; mogyoróbokros erdő' fn. (FKnT. 248), a ruszin *Orihovica* ennek a fordítása. Az 1542-es összeírásban a település neve kétrészes, *-falva* utótaggal kiegészülve *Monyorófalva* alakban is előfordul. A 16. század közepétől használatos *Nagy-* jelző a szomszédos *Kismogyorós (Мукулівці)* nevének előtagjával áll korrelációban (vö. Bölcskei 107-11). Az időközben elszlávosodott lakosság Pesty kérdőívére a következő, kronológiai szempontból téves választ adja a helység nevével kapcsolatban: „E község orosz elnevezése a nép álitása szerint, egy Telyiho nevű kiszolgált kapitánytól veszi kezdetét; kiis első lakosa volt e helységnek, így tölle kapta a község magyarul Kapinócz oroszul pedig Kapinuvci nevét, de hogy mely időben: azt nem tudhatni. Jelenlegi magyar elnevezése, - Nagy Mogyorós – mely a község idõsb egyénei álitásaként nem rég idõtõl van használatban, a község határában lévõ sok mogyoró fától vehette kezdetét” (PestyB). A párhuzamos ruszin népi, 1946-tól hivatalos *Копинівці* szn.-ból keletkezett, a falu egykori kenézére utal. 1570-ben *Sandrinus Kopa* a kenéz (UC. 18: 24, 97: 29), akit egy másik összeírásban *Sandrinus Kopyn*-ként említenek, lakosai *Sthnus Lwchka, Joannes Ilyas, Sthnus Jaan, Franc. Jan, Ladislaus Werezkej, Demetrius Banko, Ladus Fekethe, Jacobus Istvan, Gregorius Czýbere, Jacobus Kenesius, Matheus Kenezius, Michael Pap* (UC. 18: 23). Elképzelhető, hogy a helységnév az ő családnévéből jött létre ukr. *-ivci* helynévképzővel, jelentése tkp. 'Kopa emberei, faluja' (Mizser 2007c: 454-5). A személynévhez l. még ukr. *Копин* csn. (Csucska 2005: 283), *Копинець* csn. (Regyko 130), előbbi Csucska szerint az ukr. *Prokip* kn. variánsa (Csucska uo.). A kenézség intézménye a faluban a 17. században még fennállt. Mágócsi Ferenc 1607-ben többeknek adott kenézi jogokat, hogy azt „a szokott szolgálmányok mellett gyakorolják” (Lehoczky 3: 427). A ruszin névváltozat magyar névhasználatban való ismertségéhez, illetve használatához l. 17. sz. vége: *Simon Kopinoczy* Oroszvégen (UC. 20: 23).

Nagymuzsaly, Мужієво 'település Beregszásztól K–DK-re'

1232: *Muse* (Gy. 1: 546), 1280: *Mwsey* (uo.), 1332-7: *Musay, Muse* (Vat. 1/1: 333, 350), 1337: *Mwsay* (AO. 7: 602), 1357: *Muse* (Neumann 46), 1389: *Mwsay* (uo. 59), 1424: *Nagmu-*

say (ZsO. 11: 131), 1444: *Nagmosay* (DL. 38281), 1457: *Nagmusay* (ZO. 9: 583), 1461: *Nagi Musay* (DL. 72044), 1461/85: *Nagi Musai* (DL. 72044), 1462: *Musaj* (DL. 15739), 1473: *Musay* (DL. 72044), 1492: *Naghmwsaj* (DL. 88771), 1507: *Nagymwsaj* (DL. 105921), 1508: *Mwsaj* (DL. 105922), 1519: *Nagy Mwsaj* (DL. 105539), 1521: *Nagimuzay* (DL. 105928), 1530: *Naghmuſaj* (Dica), 1533: *Nag Mussay*, 1541: *Nagh mwſaj*, 1542: *Nag Musaj*, 1543: *Nagy Mwsay*, *Nagy Mwzay*, 1544: *Nagy Mwsay*, *Nagy Mwzay*, 1546: *Nagmwsay*, *Naghmusay*, 1552: *Nagmusai*, 1554: *Nag Musai*, 1564: *Nagy Musay*, *Nagy Mwsay*, 1568: *Nagy Mwsay*, 1570: *Nag Musai*, *Nagy Mwsay*, 1572: *Nagh Musay*, *Nagy Musay*, 1576: *Nagy Musay*, *Nagy Mwsay*, 1582: *Nag Muzay*, *Nagj Musaj*, *Nagmusay*, 1588: *Nagj Musay*, *Nagy Musay*, 1596: *Nagi Musai*, 1599: *Nag Musai*, *Nagy Mussay*, 1600: *Nagi Musay*, *Nagj Musaj*, 1602: *Nag Musay*, *Nagh Musai*, *Nagj Musaj* (uo.), 1603: *Nagy Musaj* (UC. 54: 47), *Nagj Musai* (Dica), 1609: *Nagi Musaj*, 1610: *Nagy Mwsay*, *Nagj Musay*, 1619: *Nagymuzay*, 1620: *Nagimuzay*, *Nagymuzay* (uo.), 1680: *Musay* (UC. 44: 72), 1680-as évek: *Musay* (UC. 65: 2), 1682-4: *Musay* (UC. 15: 19), 1691: *Nagy Musaj* (UC. 54: 68), 1692: *Nagy Musaj* (UC. 39: 13), 1715: *Musay* (MNL), 1720: *Nagy Musaj* (MNL), 1750: *Musai* (MCB), 1773: *Musaj* (LexLoc. 49), 1782-4: *Musaj* (EKFT), 1788: *Muzsaly* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Muzsaj* (Vályi 2: 643), 1800: *N. Musai* (Tber), 1808: *Musay* (Nagy-), *Muzsaly*, *Mužjowá* (Lipszky: Rep. 439), 1824-62: *Muzsaj* (MKFT), 1828: *Nagy-Muzsaly* (VB), 1837: *Muzsaly* (Nagy-) (F. 3: 79), 1838: *Nagy-Muzsaj* (Schem. 43), 1851: *Nagy-Muzsaj* (F. 3: 122-3), 1856: *Muzsaly* (MOK), 1857-9: *Muzsaly* (CU), 1863: *Nagy-Muzsaly* (Hnt), 1870-1: *Muzsaly* (MÁT), 1872-84: *Nagy-Muzsaly*, *Muzsijovo* (HKFT), 1873: *Muzsaly* (Nagy-), *Muzsijovo* (Hnt), 1877: *Muzsaly* (Nagy-), *Muzsijovo* (Hnt), 1882: *Muzsaly* (Nagy-), *Muzsijovo* (Hnt), 1888: *Nagy-Muzsaly*, *Muzsijovo* (Hnt), 1892: *Nagy-Muzsaly* (Hnt), 1895: *Nagy-Muzsaly* (Hnt), 1898: *Nagy-Muzsaly* (Hnt), 1900: *Nagy-Muzsaly* (Hnt), 1902: *Nagymuzsaly* (Hnt), 1907: *Nagymuzsaly* (Hnt), 1910: *Муѣіово* (EKYP), 1913: *Nagymuzsaly* (Hnt), 1923: *Mužijovo*, *Nagymuzsaly*, *Муѣіово* (PR), 1925: *Mužijovo* (PR), 1927: *Vel'ké Mužijovo* (Hnt), 1929: *Mužijovo* (*Muzsaly*) (ChM. 823), 1931: *Mužjovo Vel.* (MPR), 1941: *Nagymuzsaly* (Hnt), 1944: *Nagymuzsaly* (Hnt), 1946: *Муѣіеве* (YPCP), 1968: *Муѣіеве* (3O), 1969: *Муѣіеве* (IMCY), 1981: *Муѣіеве* (TK), 1983: *Муѣіеве*, *Муѣіеве* (3O), 1992: *Муѣіеве* (BPY), 2017: *Муѣіеве* (uo.).

■ Nagymuzsaly Árpád-kori település a történelmi Bereg megye déli, alföldi részén, a Beregszászi-hegy déli lábánál. A *Muzsaly* helységnév magyar eredetű, puszta személynévből keletkezett magyar névadással. Az alapjául szolgáló személynév Kiss Lajos szerint egy szl. **Mužaj*–*Mužej* szn. lehetett, vö. 1261: *Muuz* szn. (Gy. 1: 765), *Musa* szn. (ÁSzent. 572) (FNESz., *Röjtökmuzsaj*). A korai *Muse* talán hibás alak, de nem zárható ki, hogy a név végi -j csak analógiás úton került a helységnévbe (vö. *Asztély*). A 15. századtól adatolható *Nagy*-előtag az egykori, szomszédos *Kismuzsaly* nevének előtagjával állt korrelációban (vö. Bölcskei 107-11). *Kismuzsaly* a II. Rákóczi György erdélyi fejedelem lengyelországi hadjáratát követő 1657-es lengyel betörés idején pusztult el, életben maradt lakosai Nagymuzsalyba költöztek (Lehoczky 3: 626). A *Muzsaly* névnek felvetődött német származtatása is, vö. ném. *Mondschein* 'holdvilág', ennek azonban nincs semmilyen alapja (vö. Virágh 284). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Муѣіеве* a magyarból való tudatos szlávositással (FNESz., *Nagymuzsaly*, Mizser 2009: 68-9), a történelmi név -*es(o)* képzős alakja (vö. Kupcsinszka 769). A településnek a 20. századot megelőzően nem volt számottevő szláv anyanyelvű lakossága.

Nagypalád, Велика Паладь *település Nagyszőlőstől DNy-ra*

1264: *Palad* (DL. 76144), 1319: *Palad* (AOkl. 5: 201), 1332-7: *Palad* (Cs. 1: 482), 1338: *Palad* (AOkl. 22: 279), 1343: *Palyad* (DL. 40928), 1350: *Palad* (AOkl. 34: 269), 1426: *Palad* (TelekiOkl. 1: 483), 1451: *Palad* (DL. 64367), 1462: *Palad* (DL. 65084), 1477: *Noghpaladh* (ComSzathm. 184), 1485: *Naghpalad* (DL. 62360), 1490: *Palad* (Perényi 300), 1549: *Naghpalad* (KárOkl. 3: 250), 1564: *Nagy-Palad* (Szabó K. 351), 1649: *Nagy Palad* (KirK. 10.148), 1671: *Nagy Palád* (UC. 60: 17), 1672: *Nagy Palad* (UC. 11: 48b), *Nagypalad* (UC. 9: 7), 1674: *Nagy Palad* (UC. 7: 31), 1674-5: *Nagy Palad* (UC. 31: 1), 1675: *Nagy Palád* (UC. 39: 11), 1686: *Nagy Palad* (UC. 11: 48k), 1689: *Nagy Palad* (UC. 4: 12), 1690:

Nagy Palád (UC. 113: 43), 1696: *Nagy Palád* (UC. 3: 17), 17. sz. vége: *Nagy Palad* (UC. 173: 18), 1713: *Nagy Palád* (UC. 3: 12), 1715: *Nagy Palad* (MNL), 1718: *Nagy Palád* (UC. 3: 13), 1728: *Nagy Palád* (UC. 28: 5), 1773: *Nagy Palád* (LexLoc. 236), 1782-4: *Nagy Palad* (EKFT), 1799: *Nagy Palád* (Vályi 3: 6), 1800: *Nagy Palád* (TUG), 1808: *Palád (Nagy-)* (Lipszky: Rep. 492), 1824-62: *Nagy Palád* (MKFT), 1838: *Nagy-Palád* (Schem. 21), 1851: *Palád (Nagy-)* (F. 3: 186), 1857-9: *Nagy Palád* (CU), 1863: *Nagy-Palád* (Hnt), 1870-1: *N. Palád* (MÁT), 1872-84: *N. Palád* (HKFT), 1873: *Palád (Nagy-)* (Hnt), 1877: *Palád (Nagy-)* (Hnt), 1882: *Palád (Nagy-)* (Hnt), 1888: *Nagy-Palád* (Hnt), 1892: *Nagy-Palád* (Hnt), 1895: *Nagy-Palád* (Hnt), 1898: *Nagy-Palád* (Hnt), 1900: *Nagy-Palád* (Hnt), 1902: *Nagypalád* (Hnt), 1907: *Nagypalád* (Hnt), 1913: *Nagypalád* (Hnt), 1918: *N. Palád* (UgT.), 1923: *Palata Velika, Nagypalád, Велика Палата* (PR), 1925: *Vel. Palata* (PR), 1927: *Vel'ký Palád* (Hnt), 1929: *Palád Veliký (Nagy Palád)* (ChM. 931), 1931: *Palata Vel.* (MPR), 1939: *Nagypalád* (VFA), 1941: *Nagypalád* (Hnt), 1944: *Nagypalád* (Hnt), 1946: *Велика Паладь* (YPCP), 1968: *Велика Паладь* (3O), 1969: *Велика Паладь* (IMCY), 1981: *Вел. Паладь* (TK), 1983: *Велика Паладь, Великая Паладь* (3O), 2017: *Велика Паладь* (BPY).

■ Nagypalád a 14. század elején települt a történelmi Szatmár megye északi részén, a Túr folyó jobb partján. A *Palád* helységnevet három település is viseli az egykori Szatmár megye és Ugocsa határán. A trianoni békeszerződés nyomán *Kis-* és *Botpalád* az anyaország-nál maradt, míg *Nagypalád* ma Ukrajna része. Mező András és Németh Péter a *Palád* helységnevet bizonytalan etimológiájának tartja (Mező–Németh 36). Kiss Lajos úgy véli, hogy a *Palád* helységnév pusztá személynévből keletkezett magyar névadással. A név alapjául szolgáló személynév a magyar *Pala* < *Pál* (MNY. 32: 327) személynévnek a -d kicsinyítő- vagy helynévképzős származéka (FNESz., *Botpalád*, Kávássy 204). Mizser Lajos Pesty adatközlői nyomán felveti víznévi etimológiáját: „A Paládok elnevezése hihetőleg a mellettök elfolyó Palád nevezetű víztől származik... ezen szók pedig Nagy Kis és Bot a községek neve elébe csupán megkülönböztetés tekintetéből ragasztattak” (PestySzatm, Mizser 1996b: 470, 1999: 71). Eszerint a helységnév víznévből jött létre névátvitellel, vö. *Palád* 'a Túr j. á. Nagypalád (Велика Паладь) h.' 1319: *Palád vize* (Szabó 351), 1441: *Paladwyze* (uo. 290), 1490: *Palad-vize, Paladfeo* (uo. 351), 1864: *Palád vize* (PestySzatm), 1872-84: *Palád vir* (HKFT), 1896: *Palád ér* (S. 236), 1908: *Palád ér* (uo), 1935: *Palad, Палад* (W. 51, 62), 1979: *Паладь* (СГУ 410). A víznévi származtatást később már Németh Péter (Németh 2008: 211) és Kocán Béla is elfogadja. Kocán szerint a folyónév a m. *palaj* 'folyó homokos, hordalékos, sekély vizű partja; part menti homokzátony; gyékénnyel, náddal, sással benőtt zizenyős terület' fn. (FKnT. 260) -d képzős alakja (Kocán 2017a: 69). A 15. századtól adatolt *Nagy-* előtag a szomszédos, magyarországi *Kispalád* nevének előtagjával van korrelációban, s a település méretére vagy korára utal (vö. Bölcskei 107-11). A hivatalos ukrán *Велика Паладь* a magyar névből ered részfordítással, vö. ukr. *велика* 'nagy' mn. (СУМ 1: 318-9, Csoréj 27).

Nagyrákóc, Великий Раковець

'település Ilosvától DK-re'

1351: *Rakouch* (DL. 38160), *Rakoch* (DocVal. 121), 1364: *Rakolch* (uo. 176), 1383: *Rakolch* (uo. 304), 1389: *Rakouch* (uo. 345), *Rakoch* (uo. 359), 1390: *Rakolouch* (uo. 383), 1393: *Rakolch* (uo. 456), *Racolch* (uo. 467), 1399: *Rokouch* (uo. 524), 1409: *Rakoch* (ZsO. 2/2: 285), 1435: *Rakolch* (DL. 38210), 1436: *Rakolch* (DL. 38210), 1439: *Rakolch* (DL. 38276), 1440: *Rakulch* (DL. 38278), 1446: *Rakolcz* (DL. 38284), 1451: *Rakolcz, Rakocz* (C. Tóth 2006b: 42), 1454: *Rakocz* (DL. 38312), 1457: *Rakocz* (DL. 44829), 1458: *Rakowch* (DL. 38162), 1463: *Rakoltz* (Mihályi 452), 1469: *Rakoch* (DL. 38585), 1478: *Rakocz* (DL. 62906), 1483: *Rakolcz* (DL. 105783), 1549: *Rakochy* (Maksay 1990/2: 832), 1564: *Raholch* (!) (Szabó K. 350), 1570: *Rakocz* (UC. 18: 23), 1671: *Rákocz* (UC. 60: 17), 1672: *Rakocz* (UC. 8: 3), 1673: *Rakocz* (UC. 27: 6), 1678: *Rákócz* (UC. 42: 11), 1679: *Rakocz* (UC. 15: 26), 1680-as évek: *Rakocz* (UC. 65: 2), 1682-4: *Rakocz* (UC. 15: 19), 1684: *Rakocz* (UC. 51: 47), 1690: *Rákocz* (UC. 2: 13), 1707: *Rakocz* (UC. 46: 61), 1712: *Rákóc* (UC. 3: 45), *Rakocz* (UC. 156: 19), 1713: *Rakocz* (UC. 44: 44b), 1714: *Rakocz* (UC. 156: 22), 1715: *Rákócz* (MNL), 1717: *Rakocz* (UC. 84: 42), 1720: *Rákocz* (MNL), 1721: *Rakocz* (UC. 46: 59), 1728: *Rakocz* (UC.

57: 48), 1730-40: *Rákócz* (UC. 156: 26), 18. sz. első fele: *Rákócz* (BélUg), 1735: *Rakocz* (MCM), 1740: *Rakotz* (UgT.), 1741: *Rakovecz* (GK. 488), 1745: *Rakocz* (UC. 159: 6), 1747: *Rákócz* (GK. 190), 1750: *Rakótz* (MCB), 1756: *Rákócz* (Kam. 0303: 2), 1773: *Rákocz*, *Rakowecz* (LexLoc. 284), 1782-4: *Rakowecz* (EKFT), 1786: *Rákócz* (HT. Div. XVIII: 10), 1788: *Rákótz* (HT. Div. X. 8: 1), 1800: *Rákócz* (TUg), 1808: *Rákócz*, *Rakowec* (Lipszky: Rep. 549), 1824-62: *Nagy Rákócz s. Rakowec* (MKFT), 1825: *N. Rákócz* (HT. Div. XII. 22), 1828: *Nagy-Rákócz* (VU), 1838: *Rákócz* (Schem. 66), 1839: *Nagy Rákócz* (F. 4: 416), 1851: *Rákócz* (*Nagy - és Kis*) (F. 3: 278), 1856: *Gross-Rákócz*, *Nagy-Rákócz* (MOK), 1857-9: *N. Rákócz* (*Velké Rakovec*) (CU), 1863: *Nagy-Rákócz* (Hnt), 1865: *Nagy Rákócz* (PestyU), 1870-1: *Nagy Rákócz* (MÁT), 1872-84: *Vk. Rakovec*, *N. Rákóc* (HKFT), 1873: *Rákóc* (*Nagy-*), *Rákovec* (Hnt), 1877: *Rákóc* (*Nagy-*) (Hnt), 1882: *Rákóc* (*Nagy-*) (Hnt), 1888: *Nagy-Rákócz* (Hnt), 1892: *Nagy-Rákócz* (Hnt), 1895: *Nagy-Rákócz* (Hnt), 1898: *Nagy-Rákócz* (Hnt), 1900: *Nagy-Rákócz* (Hnt), 1902: *Nagyrákócz* (Hnt), 1907: *Nagyrákócz* (Hnt), 1910: *Раковець великий* (EKYP), 1913: *Nagyrákócz* (Hnt), 1918: *Nagyrákócz* (UgT.), 1923: *Rakovec Velikij*, *Nagyrákócz*, *Раковець великий* (PR), 1925: *Vel. Rakovec* (PR), 1927: *Velký Rakovec* (Hnt), 1929: *Rakovec Veliký* (ChM. 1060), 1931: *V. Rakovec* (MPR), 1939: *Nagyrákóc*, *Великий Раковець* (BK. 787), 1941: *Nagyrákóc* (Hnt), 1944: *Nagyrákóc* (Hnt), 1946: *Великий Раковець* (YPCP), 1968: *Великий Раковець* (3O), 1969: *Великий Раковець* (IMCY), 1983: *Великий Раковець*, *Великий Раковец* (3O), 1991: *Вел. Раковец* (TK), 2017: *Великий Раковець* (BPY).

■ Nagyrákóc a 14. század első felében települt a történelmi Ugocsa megye északkeleti részén, a *Borzsova* folyó bal partján. „Rákóc rutén telepítés, az ugocsai ruténség magja, első és legnépesebb községe...” (Szabó 457). A *Rákóc* helységnév ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Rakovec* 'patak Nagyrákóc (Великий Раковець) h.' 1865: *Rakovetz patak* (S. 168), *Rakuci potok* (uo. 169). A víznév az ukr. *раковий* 'rákos, rákban gazdag' mn. (CYM 8: 445) ukr. *-ець* kics. képzős származéka (Haborak 2003: 46), l. még szl. **rakovec*, **rakovica* 'ua.' (FNESz., *Rákóc*, Moór 1930: 36). A magyar névhasználatban szabályos hangváltozással *Rakovec* > *Rákóc* fejlődés történt. A 19. század elejétől adatolt *Nagy-* előtag a szomszédos *Kisrákóc* (*Малый Раковець*) nevének előtagjával áll korrelációban (vö. Bölscei 107-11). A hivatalos ukrán *Великий Раковець* a kétrészes történelmi név átvétele.

Nagyrosztoka, Розтока

'település Volóctól ÉNy-ra'

17. sz. eleje: *Nagi Rosztoka* (UC. 88: 9), 1600: *Rosztoka* (Dica), 17. sz.: *Nagy Rosztoka* (UC. 112: 54), 1603: *Rosztoka* (Dica), 1609: *Rosztoka* (uo.), 1613: *Nagy Rosztoka* (UC. 18: 25), 1622: *N. Roszthoka* (UC. 18: 26), 1625: *Nagy Rosztoka* (UC. 18: 28), 1630: *Rosztoka* (Dica), 1634: *Nagy Rosztoka* (UC. 101: 73), 1635: *Nagy Rosztoka* (KirK. 8.99), 1645: *Nagy Rosztoka* (Makkai 344), 1655: *Nagy Rosztoka* (Úriszék 968), 1688: *Nagy Rosztoka* (UC. 19: 6), 1690: *Nagi Rosztoka* (UC. 19: 7), *Nagy Rosztoka* (UC. 5: 15), 1699: *Nagy Rosztoka* (UC. 19: 8), 17. sz. vége: *N. Rosztoka*, *Nagy Rosztoka* (UC. 20: 25), 1701: *Nagy Rosztoka* (UC. 2: 15), 1702: *N. Rosztoka* (UC. 19: 12), 1704: *Nagy Rosztoka* (UC. 19: 15), 1705: *Nagy Rosztoka* (UC. 20: 1), 1715: *Nagy Rosztoka* (MNL), 1718: *Nagy Rosztoka* (UC. 151: 21), 1720: *Nagy Rosztoka* (MNL), 1725: *Nagy Rosztoka* (UC. 124: 3), 1747: *Nagy-Rosztoka* (GK. 467), 1750: *Nagy Rosztoka* (MCB), 1760: *N. Rosztoka* (BT), 1770-2: *Nagy Rostoka* (Motzel), 1773: *Nagy Rosztoka*, *Nissna Rostoka* (LexLoc. 55), 1782-4: *Nagy Rosztoka* (EKFT), 1788: *N. Rosztoka* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Nagy Rosztoka* (Vályi 3: 209), 1800: *N. Rosztoka* (TBer), 1808: *Rosztoka* (*Nagy-*), *Rostoka* (*Welká-*) (Lipszky: Rep. 564), 1824-62: *Welka Rostoka* h. *Nagy Rosztoka* (MKFT), 1828: *Nagy-Rosztoka* (VB), 1837: *Rosztoka* (*Nagy-*) (F. 3: 65), 1838: *Nagy-Rosztoka* (Schem. 48), 1851: *Rosztoka* (*Nagy-*) (F. 3: 300), 1856: *Gross-Rosztoka*, *Nagy-Rosztoka* (MOK), 1857-9: *Nagy-Rosztoka* (CU), 1863: *Nagy-Rosztoka* (Hnt), 1870-1: *Nagy Rosztoka* (MÁT), 1872-84: *N. Rosztoka* (*Vk. Rosztoka*) (HKFT), 1873: *Rosztoka* (*Nagy*), *Velika-Rosztoka* (Hnt), 1882: *Rosztoka* (*Nagy*) (Hnt), 1888: *Nagy-Rosztoka* (Hnt), 1892: *Nagy-Rosztoka* (Hnt), 1895: *Nagy-Rosztoka* (Hnt), 1898: *Nagy-Rosztoka* (Hnt), 1900: *Nagy-Rosztoka* (Hnt), 1902: *Nagyrosztoka* (Hnt), 1904: *Alsóhatárszeg* (Mező 1999: 264), 1907: *Alsóhatárszeg* (Hnt), 1910: *Росток велика* (EKYP), 1913: *Alsóhatárszeg* (Hnt), 1923: *Roz-*

toka Velika, Alsóhatárszeg, Ростока Велика (PR), 1925: *Vel. Roztoka* (PR), 1927: *Roztoka Nižná* (Hnt), 1929: *Roztoka Nižni* (ChM. 1085), 1931: *Niž. Roztoka* (MPR), 1939: *Nagyrosztoka, Велика Ростока* (BK. 785), 1941: *Nagyrosztoka* (Hnt), 1944: *Nagyrosztoka, Велика Ростока* (Hnt), 1946: *Нижня Розтока* (УРСР), 1960: *Нижня Ростока* (3O), 1968: *Розтока* (3O), 1969: *Розтока* (IMCU), 1983: *Розтока, Ростока* (uo.), 1991: *Ростока* (TK), 2017: *Розтока* (BPU).

■ Nagyrosztoka a 16. század végén települt a történelmi Bereg megye északi részén, a *Zsdenyovka* patak forrásánál, a galíciai határon. A *Rosztoka* helységnév ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. 1782-4: *Rostoka Fl.* (EKFT), 1782-5: *Rosztoka* (Pók 1994: 46), 1802-11: *Rosztoka P.* (Görög–Márton 64). „Rosztoka (Nagy): Két faluról, Nagy- és Kisrosztokáról van szó, amelyek az azonos nevű pataknál szétszórtaan fekszenek. A falu temploma és a két malom fából van. A Rosztoka itt körülbelül hat lépés széles” (Pók uo.). A patak-névhez l. ukr. *постока~розтока* ’két ágra oszló vagy két ág egyesüléséből keletkező vízfo-lyás’ fn. (CYM 8: 827, Hrinchenko 4: 79, Sztripszky 1924/2007: 119). A patak a *Zsdenyovka* egyik forrása, a falu a két ág egyesülésénél jött létre. A Nagy- előtag a szomszédos *Kisrosztoká*-tól (Lehoczky 3: 680) különböztette meg, a két község 1960-ban egyesült egymással. A magyar névhasználatban *Roztoka* > *Rosztoka* változás történt. A falu alapítói ruszinok vol-tak, az 1613-as urbárium a következő személyeket sorolja fel: *Lisonich Janos, Smulniczki Lazar, Szolok Matte, Gherghely Papp, Leaný Andras, Kraýnaý Mýhalý, Smulniczký Janos, Šýska Mýhalý, Arthimka Margit, Klýosowicz Maszko, Brennja Gherghely, Brinewicz Janos, Vaýda Janos, Zwaý Vaszil, Holinka Ferencz, Thomika Miskania, Zalkowi Ferencz, Vancza Kraýnai, Biczwr Laszlo, Zgiondicz Lucacz, Szepa Halýko, Andalowicz Iwan, Horbatt Gherghely, Kraýnaý Jacab, Moscziaak Janos, Hatak Janos, Rhiaba Balint, Šýskowicz Ferencz* (UC. 18: 25). 1904-ben, az országos helységnévrendezés során a település nevét *Alsóhatárszeg*-re magyarosították (Mező 1999: 264), a falu ugyanis a történelmi országhatár közelében fekszik. 1939-ben visszakapta a régi nevét. A ruszin *Велика Ростока* párhuzamos névadással jött létre. 1946-ban a helység nevét az *Alsórosztoka* névváltozat alapján *Нижня Розтока*-ra vál-toztatták, vö. ukr. *нижній* ’alsó, alul fekvő’ mn. (CYM 5: 409, Csorpej 217). Az 1960 óta hi-vatalos *Розтока* a történelmi név jelző nélküli formája.

Nagyszlatina, Нижнє Солотвино

’település Ungvártól DK-re’

1398: *Slatina* (Engel 1985: 999), 1402: *Zlathyna* (Perényi 187), 1417: *Zlathyna* (ZsO. 6: 292), 1421: *Zlathyna* (uo. 8: 167), 1427: *Salathyna* (Engel 1989: 156), 1543: *Zlathyna* (Dica), 1550: *Zlatyna* (Maksay 1990/2: 849), *Zlathyna, Slatiina* (Dica), 1552: *Zlatina*, 1574: *Zlathina*, 1625: *Nagy Szlatina* (uo.), 1631: *Zlatinka* (UC. 105: 1), 1687: *Nagy Szlatina* (UC. 34: 12), 1690: *Szlatinka* (UC. 2: 13), 1691: *Szlatinka* (UC. 157: 66), 1715: *Szlatina* (MNL), 1720: *Szlatina* (MNL), 18. sz. első fele: *Szlatina* (BélU), 1765: *Szlatinka* (Kam. 0192a), 1773: *Szla-tina, Solotvina* (LexLoc. 286), 1780: *Szlatina* (MCU), 1782-4: *Nagy Szlatina* (EKFT), 1788: *Nagy Szlatina* (HT. 0021: 1), 1789: *N. Szlatina* (HT. Div. X. 21: 2), 1799: *Nagy Szlatina* (Vályi 3: 419), 1800: *Nagy Zlatina* (TUng), 1806: *N. Szlatina* (UV), 1808: *Szlatina* (Nagy-), *Solotvina, Solotvina* (-welká) (Lipszky: Rep. 651), 1824-62: *N. Szlatina s. Welka Solotvina* (MKFT), 1828: *Nagy-Szlatina* (VUng), 1837: *Nagy Szlatina* (F. 3: 373), 1838: *Nagy-Szlatina* (Schem. 75), 1851: *Nagy-Szlatina* (F. 4: 142), 1856: *Gross-Szlatina, Nagy-Szlatina* (MOK), 1857-9: *Velká Solotvina* (Nag-Szlatina) (CU), 1863: *Nagy-Szlatina, Szolotvina* (Hnt), 1870: *Nagy Szlatina* (UT), 1872-84: *Nagy Szlatina, Solotvina* (HKFT), 1873: *Szlatina* (Nagy-), *Szolotvina* (Hnt), 1877: *Szlatina* (Nagy-), *Szolotvina* (Hnt), 1882: *Szlatina* (Nagy-), *Szolotvina* (Hnt), 1888: *Nagy-Szlatina, Szolotvina, Alsó-Szlatina* (Hnt), 1892: *Nagy-Szlatina, Szolotvina, Alsó-Szlatina* (Hnt), 1895: *Nagy-Szlatina* (Hnt), 1898: *Nagy-Szlatina* (Hnt), 1900: *Nagy-Szlatina* (Hnt), 1902: *Nagyszlatina* (Hnt), 1904: *Alsószlatina* (BK. 502), 1907: *Alsószlatina* (Hnt), 1910: *Солотвинка* (EKYP), 1913: *Alsószlatina* (Hnt), 1915: *Alsószlatina* (UT), 1918: *Alsószlatina* (UT), 1923: *Solotvina, Nagyszlatina, Солотвина Нижня, Солотвина* (PR), 1925: *Solotvina* (PR), 1927: *Solotvina Nižni* (Hnt), 1929: *Slatina Nižni* (ChM. 1139), 1931: *Solotvina Niž.* (MPR), 1939: *Alsószlatina, Нижня Солотвина* (BK. 782), 1941: *Alsószlatina*

(Hnt), 1944: *Alsószlatina*, *Нижня Солотвина* (Hnt), 1946: *Нижня Солотвина* (УРСР), 1968: *Нижня Солотвина* (ЗО), 1969: *Нижня Солотвина* (ИМСУ), 1983: *Нижня Солотвина*, *Нижня Солотвина* (ЗО), 1985: *Ниж. Солотвина* (ТК), 1995: *Нижне Солотвино* (ВРУ), 2017: *Нижне Солотвино* (uo.).

■ Nagyszlatina a 14. század második felében települt a történelmi Ung megyében, Ungvár és Szerednye között. A *Szlatina* helységnév víznévből keletkezett névátvitellel, magyarázatához l. *Kisszlatina* szócikkét. A 17. századtól használatos *Nagy-* jelző a későbbi alapítású, szomszédos *Kisszlatina* (*Верхне Солотвино*) nevének előtagjával áll korrelációban, s a település méretére és korára utal (vö. Bölcskei 107-11). A *Nagyszlatina* nevet 1904-ben, az országos helységnévrendezés során *Alsószlatiná*-ra változtatták, mivel délebbre fekszik Kisszlatinánál (Mező 1999: 265-6). A korábbi ruszin *Солотвина* párhuzamos névadás eredménye. Az 1946-tól hivatalos ukrán *Нижне Солотвино* a másodlagos magyar név alapján jött létre részfordítással, vö. ukr. *нижній* 'alsó, alul fekvő' mn. (СУМ 5: 409, Csöpej 217).

Nagyszőlős, Виноградів 'város, járási központ'

1248: *Azunsagzeuleus* (Szabó 419), 1262: *Zeuleus* (Perényi 15), 1280: *Zeuleus* (uo. 20), 1294: *Zceuleus* (uo. 22), 1315: *Zeuleus* (uo. 25), 1319: *Zeuleus* (uo. 27), 1336: *Zeuleus* (uo. 42), 1337: *Zewleus* (AO. 3: 322), 1342: *Zeuleus* (Perényi 53), 1344: *Zeuleus* (DL. 62701), 1347: *Zeuleus* (Fejér 9: 603), 1351: *Zeuleus*, *Zewleus* (DL. 70629), 1358: *Zeoleos* (DL. 24804), *Zeuleus* (DocVal. 140), 1370: *Zeuleus* (Perényi 83), 1389: *Sceulleus* (DocVal. 350), *Zeuleus* (Iványi 85), 1390: *Zeuleus* (Perényi 101), 1396: *Zeuleus* (uo. 111), 1399: *Zeuleus* (uo. 118), *Zeuleus*, *Zewleus* (uo. 122), 1400: *Zewleus* (uo. 126), 1411: *Zewles* (uo. 169), 1430: *Zewles* (Fejér 10/7: 73), 1439: *Zeuleus* (DL. 38276), 1450: *Zewleus* (DL. 70896), 1451: *Zewlus* (C. Tóth 2006b: 40), 1463: *Zewleus* (DL. 45070), 1471: *Zewles* (DL. 70952), 1478: *Zewleus* (C. Tóth 2006b: 60), 1509: *Zewleus* (Perényi 356), 1513: *Zewleus* (DL. 86743), 1523: *Zewleus* (DL. 38462), 1549: *Zewleus* (Maksay 1990/2: 832), 1558: *Zewleus* (KirK. 3647), 1560: *Nagy Szőlős* (Szirmay 19), 1564: *Zeoleoss* (Szabó K. 346), 1670-89: *Nagy*=*Szőllős* (UC. 159: 41), 1673: *Szőllős* (UC. 57: 75), 1674: *Nagy Szőlős* (UC. 81: 3), 1683: *Szőllős* (UC. 30: 34), 1689: *Nagy Szőlős* (UC. 34: 39), 1690: *N. Szőlős* (UC. 65: 55), 17. sz. vége: *Nagy Szőlős* (UC. 32: 26), 1713: *Nagy Szőlős* (UC. 34: 45), 1715: *Nagy Szeőleős* (MNL), 1720: *Nagy Szőlős* (MNL), 1721: *Nagy Szőlős* (UC. 46: 59), 18. sz. első fele: *Nagy Szőlős* (BélUg), 1735: *Nagy Szőlős* (MCM), 1740: *Nagy Szőlős* (UgT.), 1747: *Nagy Szőlős* (GK. 157), 1750: *Nagy Szöllös* (MCB), 1756: *Nagy Szőlős* (Kam. 0303: 2), 1773: *Nagy-Szőllös*, *Welikoj Söllyüs* (LexLoc. 284), 1782-4: *Nagy Szőlős* (EKFT), 1786: *N. Szöllös* (HT. Div. XVIII: 10), 1788: *Szőllös* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Nagy Szöllös*, *Szevlyus* (Vályi 3: 428), 1800: *Nagy Szöllös* (TUg), 1808: *Szőllös* (*Nagy*-) (Lipszky: Rep. 657), 1817: *Szőllös*, *nagy* (Hübner 5: 117), 1824-62: *Nagy Szöllös* (MKFT), 1838: *Nagy-Szőllös* (Schem. 66), 1839: *Nagy-Szőllös* (F. 4: 414), 1851: *Nagy-Szőllös* (F. 4: 156), 1856: *Gross-Szőllös*, *Nagy-Szőllös* (MOK), 1863: *Nagy-Szőllös* (Hnt), 1865: *Nagy Szöllös* (PestyU), 1872-84: *Nagy Szőlős* (*Sevlus*) (HKFT), 1873: *Szőllös* (*Nagy*-), *Szevlyus* (Hnt), 1877: *Szőllös* (*Nagy*-), *Szevlyus* (Hnt), 1882: *Szőllös* (*Nagy*-), *Szevlyus* (Hnt), 1888: *Nagy-Szőllös*, *Szevlyus* (Hnt), 1892: *Nagy-Szőllös*, *Szevlyus* (Hnt), 1895: *Nagy-Szőllös* (Hnt), 1898: *Nagy-Szőllös* (Hnt), 1900: *Nagy-Szőllös* (Hnt), 1902: *Nagyszöllös* (Hnt), 1907: *Nagyszöllös* (Hnt), 1910: *Сивлюш* (EKYP), 1913: *Nagyszöllös* (Hnt), 1918: *Nagyszöllös* (*Szevljus*) (UgT.), 1923: *Sevljuš*, *Nagyszöllös*, *Севлюш* (PR), 1925: *Sevljus* (PR), 1927: *Velký Sevljuš* (Hnt), 1929: *Sevljuš* (*Szőllös*) (ChM. 1124), 1931: *V. Sevljuš* (MPR), 1939: *Nagyszöllös*, *Надь-Севлевиш* (BK. 787), 1941: *Nagyszöllös* (Hnt), 1944: *Nagyszöllös* (Hnt), 1946: *Виноградів* (УРСР), 1968: *Виноградів* (ЗО), 1969: *Виноградів* (ИМСУ), 1983: *Виноградів*, *Виноградов* (ЗО), 1991: *Виноградов* (ТК), 2017: *Виноградів* (ВРУ).

■ Nagyszőlős Árpád-kori település, a történelmi Ugocsa megye központja. A *Szőllös* helységnév a m. R. *szőlős* 'szőlőműves' foglalkozásnévből keletkezett (Györffy 1976: 328). A település fölött emelkedő Fekete-hegy (568 m) déli oldala alkalmas szőlőtermelésre: „A helység a megye területét birtokbavevő királyi uradalom legkorábbi települései közé tartozik, s a neve arra mutat, hogy már az első települők, valószínűleg királyi vincellérek, szőlőművelés

alá fogták a helység fölött emelkedő, szőlőtermelésre kiválóan alkalmas déli napsütéses hegyoldalt” (Szabó 419). Heckenast Gusztáv a *Szőlős* névvel kapcsolatban felveti, hogy az inkább növényzetre, mint foglalkozásra utal (Heckenast 123), de ezt Reuter Camillo és Györfly György több tanulmányban cáfolta (Reuter 1978, Györfly 1972, 1976). A foglalkozásnévi eredetű helységnevek jórészt az Árpád-korban keletkeztek. A *Szöllős* helynevek nem tartoznak azonos csoportba a más növénynévből -s képzővel alkotott nevekkel, mert „a szöllős helyet szöllő-nek nevezték és nevezik ma is, másrészt mert a szöllő csak addig létezik, amíg művelik, a szőlős munkája előfeltétele a szőlő létezésének... Nagyszöllős hajdan „Asszonyságszöllős” Ugocsában már királynéi „szöllösök” lakhelye volt, s alig lehet korábbi Gizella királyné birtokszervezeténél” (Györfly 1972: 278). A 16. századtól használt Nagy-előtag a történelmi Magyarország területén előforduló más *Szőlős* nevű településektől különböztette meg a helységet. A város korábbi ruszin *Szevlyus* neve (Szabó 419) a magyar név átvétele. Az ukrán nyelvészek közül Lucsik a megyének nevet adó Ugocsa helységet Nagyszöllőssel azonosítja (Lucsik 120), az elpusztult falu azonban minden bizonnyal a mai Szászfalu határában feküdt (Szabó 534-5). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Виноградів* magyar mintát tükröz (FNESz., *Nagyszőlős*), az ukr. *виноград* ’szőlő’ fn. (CYM. 1: 441) -*ів* képzős származéka (Janko 79, Lucsik 120, Kupcsinszka 769).

Nagytibava, Тибава ’település Szolyvától K-re’

1588: *Bucznisny, Bucznysny* (Dica), 1599: *Busznichna, Buznichna* (uo.), 17. sz. eleje: *Nagy Tybova* (UC. 88: 9), 1600: *Buzniczna* (Dica), 1602: *Buznizna, Buznichna, Buzniczna*, 1603: *Busznichna*, 1610: *Buznicza, Bwznicza* (uo.), 1613: *Buchniczna* (UC. 18: 25), 1619: *Buznicznia* (Dica), 1622: *Busniczna* (UC. 18: 26), 1625: *Busnisna* (UC. 18: 28), 1627: *Busnisna* (UC. 18: 30), 1630: *Tiboua* (Dica), 1634: *Busniczna* (UC. 101: 73), 1635: *Buszniczna* (KirK. 8.99), 1645: *Busniczna alias Tibova* (Makkai 347, UC. 19: 1), 1687: *Buznicza* (UC. 109: 23a), 1688: *Nagy Tibova* (UC. 19: 5), 1690: *Nagy Tibova* (UC. 19: 7), *Nagy Tibowa* (UC. 5: 15), 1699: *Nagy Tibova* (UC. 19: 8), 1700k.: *Nagy Tibova* (UC. 53: 44), 1701: *Nagy Tibova* (UC. 2: 15), 1702: *N. Tibava* (UC. 19: 12), 1704: *Nagy Tibowa* (UC. 19: 15), 1705: *Nagy Tibowa* (UC. 20: 1), 1715: *Nagy Tibova* (MNL), 1718: *Nagy Tibava* (UC. 151: 21), 1720: *Nagy Tibova* (MNL), 1731: *Nagy-Tibaua alias Buszinczna* (KirK. 36.282), 1750: *Nagy Tibava* (MCB), 1760: *N. Tibava* (BT), 1773: *Nagy Tibava, Welika Tibawa* (LexLoc. 54), 1782-4: *Tibawa* (EKFT), 1788: *N. Tibava* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Nagy Tibava* (Vályi 3: 499), 1800: *N. Tibava* (TBER), 1808: *Tibava (Nagy-), Tybawa (Welká-)* (Lipszky Rep. 682), 1824-62: *Welká Tybawa h. Nagy Tibava* (MKFT), 1828: *Tibova* (VB), 1837: *Tibava (Nagy-)* (F. 3: 66), 1838: *Nagy-Tibava* (Schem. 49), 1851: *Tibava (Kis és Nagy)* (F. 4: 203), 1856: *Gross-Tibava, Nagy-Tibava* (MOK), 1857-9: *Nagy-Tibava* (CU), 1863: *Nagy-Tibava* (Hnt), 1870-1: *Nagy Tibava* (MÁT), 1872-84: *N. Tibava* (HKFT), 1873: *Tibava (Nagy-), Velika-Tibava* (Hnt), 1877: *Tibava (Nagy-), Velika-Tibava* (Hnt), 1882: *Tibava (Nagy-), Velika-Tibava* (Hnt), 1888: *Nagy-Tibava* (Hnt), 1892: *Nagy-Tibava* (Hnt), 1895: *Nagy-Tibava* (Hnt), 1898: *Nagy-Tibava* (Hnt), 1900: *Nagy-Tibava* (Hnt), 1902: *Nagytibava* (Hnt), 1903: *Havasalja* (Mező 1999: 266), 1907: *Havasalja* (Hnt), 1910: *Тибава велика* (EKYP), 1913: *Havasalja* (Hnt), 1923: *Tibava Velika, Havasalja, Тибава велика* (PR), 1925: *Tibava V.* (PR), 1927: *Tibava* (Hnt), 1929: *Tybava* (ChM. 1276), 1931: *Tibava* (MPR), 1939: *Nagytibava, Велика Тибава* (BK. 785), 1941: *Nagytibava* (Hnt), 1944: *Nagytibava, Велика Тибава* (Hnt), 1946: *Тибава* (YPCP), 1968: *Тибава* (3O), 1969: *Тибава* (IMCU), 1983: *Тибава* (3O), 1991: *Тибава* (TK), 2017: *Тибава* (BPU).

■ Nagytibava 16. századi, kenézi alapítású település a történelmi Bereg megyében, a Szvalyavka patak völgyében. A falu elsődleges neve *Busnica*, ami azzal kapcsolatos, hogy Rákóczi Zsigmond 1592-ben kenézséget adott Czibar Mihálynak és Bóaly Jánosnak, hogy a falut, melynek neve *Vusnica* legyen, külső jobbágysággal vagy lengyelországi jövevényekkel megnépesítsék (Lehoczky 3: 262-3). A helység neve azonban már az 1588-as dikális összeírásban is szerepel. A név az ukr. *вільшина* ’égerfa’ fn. (CYM 1: 676), ukr. *Н. вульшиник* ’égererdő’ fn. (Сабадош 42) ukr. -*иця* kics. képzős származéka. Talán víznévre vezethető

vissza. A település párhuzamos neveként 1630-ban jelenik meg a ruszin *Tibava* névalak, ami minden bizonnyal az ukr. *Туба* csn. (Csucska 2005: 550), m. *Tiba* csn. (CsnSz. 1064) birtoklást kifejező, nőnemű *-os(a)* képzős alakja, jelentése tkp. 'Tiba (faluja), Tibáé'. Valószínűleg egy későbbi kenéz nevéből keletkezett, s a 17. sz. végére kiszorítja a korábbi nevet. Az 1613-as urbárium *Bobal Janos, Miskowich Peter, Miskowich Iwan, Miskowich Mathias, Czibar Mathias, Czibar Thimko, Czibar Janos, Czibar Lajko, Czibar Jacob, Hadwigas Miklos, Czibar Janos, Czibar Jacob, Bobal Domko, Bobal Laszlo, Beregowich Fedor, Hoska Ferencz, Lengiel Procopp, Zaniszló Papp* nevű személyeket említi a faluban (UC. 18: 25). A 18. században már két település viselte a *Tibava* nevet, a megkülönböztető szerepű *Nagy-* előtag *Kistibava* nevének előtagjával állt korrelációban (vö. Bölcseki 107-11). *Kistibava* 1889-ben egyesült a szomszédos Kismartinkával (Mező 1999: 240). Az országos helységnévrendezés során, 1903-ban a település nevét *Havasaljá*-ra változtatták (Mező 1999: 266), ami arra utalt, hogy a falu a havasok lábánál fekszik. 1939-ben visszakapta a régi nevét. Az 1946-tól hivatalos ukrán *Тубава* a történelmi név jelző nélküli átvétele.

Nagyturica, Туриця 'település Perecsenyől K-re'

1398: *Turycha* (Engel 1985: 999), 1550: *Nagy Turitsa, Nagi: Thwricza* (Dica), 1552: *Naghtwricha*, 1557: *Nagh Thwrycha*, 1574: *Nağ Turicza* (uo.), 16. sz.: *Nagi Tvriczia* (UC. 115: 79), 17. sz.: *Nagy Turicza* (UC. 115: 84), 1602: *Nagi Tvriczia* (UC. 104: 8), 1603: *Nagi Tvricza* (UC. 104: 9), 1625: *Nagy Turicza* (Dica), 1631: *Nagy Turicza* (UC. 105: 1), 1671: *Nagy Thuricza* (UC. 63: 16), 1680: *N. Turicza* (UC. 6: 31), 1682: *Nagy Turicza* (UC. 10: 67), 1684: *Nagy Turicza* (UC. 31: 12), 1690: *Nagy Turicza* (UC. 63: 22), 1691: *Nagy Turicza* (UC. 157: 66), 1692: *Nagy Turicza* (UC. 82: 87), 1696: *Turicza* (Dica), 1700k.: *Nagy Turicza* (UC. 3: 59), 1715: *Nagy Turicza* (MNL), 1718-9: *Nagy Turicza* (UC. 105: 3), 1720: *Nagy Turicza* (MNL), 18. sz. első fele: *Nagy=Turicza* (Bélu), 1740: *Nagy Turiza* (MCU), 1741: *Thuricza* (GK. 71), 1747: *Turicza* (GK. 88), 1765: *Nagy Turicza* (UC. 157: 62), 1773: *Nagy Turicza* (LexLoc. 286), 1777: *Nagy Turicza* (UC. 3: 34), 1780: *Nagy Turitza* (MCU), 1782-4: *Nagy Turicza* (EKFT), 1788: *Nagy Turicza* (HT. 0021:1), 1789: *Nagy Turicza* (HT. Div. X. 21: 2), 1791: *Nagy Turicza* (UC. 182: 14), 1799: *Nagy Turicza* (Vályi 3: 539), 1800: *Nagy Turicza* (TUng), 1806: *N. Turitza* (UV), 1808: *Turicza* (Nagy-), *Turyca Welká* (Lipszky: Rep. 697), 1824-62: *Welka Turica h. Nagy-Turicza* (MKFT), 1837: *Nagy Turicza* (F. 3: 380), 1838: *Nagy-Turicsa* (Schem. 73), 1851: *Nagy-Turicza* (F. 4: 224-5), 1856: *Gross-Turicza, Nagy-Turicza* (MOK), 1857-9: *Nagy-Turicza* (CU), 1863: *Nagy-Turicza, Velika-Turicza* (Hnt), 1870: *Nagy Turicza* (UT), 1872-84: *Nagy-Turica* (HKFT), 1873: *Turica* (Nagy-), *Velika-Turica* (Hnt), 1877: *Turica* (Nagy-), *Velika-Turica* (Hnt), 1882: *Turica* (Nagy-), *Velika-Turica* (Hnt), 1888: *Nagy-Turicza* (Hnt), 1892: *Nagy-Turicza* (Hnt), 1895: *Nagy-Turicza* (Hnt), 1898: *Nagy-Turicza* (Hnt), 1900: *Nagy-Turicza* (Hnt), 1902: *Nagyturicza* (Hnt), 1903: *Nagyturja* (Mező 1999: 266-7), 1904: *Nagyturjaszög* (uo.), 1907: *Nagyturjaszög* (Hnt), 1910: *Туриця велика* (EKYP), 1913: *Nagyturjaszög* (Hnt), 1915: *Nagyturjaszög* (UT), 1918: *Nagyturjaszög* (UT), 1923: *Turica Velika* (Turica), *Nagyturjaszög, Туриця Велика* (Туриця) (PR), 1925: *Turica* (PR), 1927: *Turica Velká* (Hnt), 1929: *Turice* (ChM. 1275), 1931: *Turice V.* (MPR), 1939: *Nagyturica, Велика Туриця* (BK. 783), 1941: *Nagyturica* (Hnt), 1944: *Nagyturica, Велика Туриця* (Hnt), 1946: *Туриця* (УРСР), 1968: *Туриця* (ЗО), 1969: *Туриця* (ІМСУ), 1983: *Туриця, Туриця* (ЗО), 1991: *Туриця* (ТК), 2017: *Туриця* (ВРУ).

■ Nagyturica a 14. század második felében települt a történelmi Ung megyében, a *Turja* folyó völgyében. A *Turica* helységnév szláv eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Turica* 'a Turja j. á. Nagyturica (Туриця) h.' 1631: *Turicska neveő Pisztrangos Patak* (UC. 105: 1), 1765: *Turicza Fluvius* (Kam. 0192a), 1782-86: *Klein Turia* (EKFT), 1788: *Rivus Turitska* (Kam. 0190), 1789: *Flus Turicska* (HT. 0021:2), 1798: *Turja minor* (Kam. 0198), 1824-62: *Turicka Bach* (MKFT), 1855: *Turyця* (S. 148), 1865: *Kis-Turia* vagy *Turicza* (Hunfalvy 3: 340), 1872-84: *Turica p.* (HKFT), 1910: *Turica* (HBÁT), 1935: *Turička, Туричка* (W. 58, 64), *Turice, Туриця* (uo. 57, 64), 1957: *Туриця, Туриця* (КРУ. 23), 1979: *Туричка* (СГУ. 575), 1991: *Туриця* (ТК). A víznév a *Turja* folyónév szl. *-ьсь kicsinyítő- v. helynévképzős

származéka (vö. FNESz., *Turjaremete, Tura*), l. szl. **turьсь, *turica* (Moór 1930: 112). A *Turja* folyónév alapja a szláv **turь* 'östulok' fn. (Šmilauer 185), amihez szl. *-*ьj(a)* képző kapcsolódik (Lucsik 481, Sulyhacs 1998: 302-4, Moór 1930: 112, Bogojedova 18-20, 25-6). Janko a *Túr* folyónév kapcsán szintén az állatnévi eredetet vallja, de kiemeli, hogy a *Turja* esetében más magyarázatot kell keresnünk. Szerinte az egy iráni *tūra* 'gyors, sebes' melléknévből ered, s a név végi -*я* bizonytalan szerepű képző (Janko 359-60). A magyarban a 16. századtól használatos *Nagy-* jelző a szomszédos *Kisturica* (*Туричку*) nevének előtagjával áll korrelációban, s a település korábbi alapítására és nagyobb méretére utal (vö. Bölskei 107-11). A *Nagyturica* helységnevet előbb 1903-ban *Nagyturjá*-ra, majd 1904-ben *Nagyturjaszög*-re magyarosították (Mező 1999: 266-7). 1939-ben visszakapta a régi nevét. A mai hivatalos ukrán *Турция* a történelmi, jelző nélküli név átvétele. A falu lakossága alapításától ruszin. 1631-ben pl. *Nagyturica* soldésza *Markusov Stecz* és *Csuczuka Ivan*, a batyko *Pap Mihály*. A lakosok *Gherghan, Krucsa, Kozak, Petrighan, Mikulassov, Ivackolin, Havrilain, Mada, Kloszter, Kardics, Hleb, Csimpigha, Tercska~Terecsko, Saffran, Kovacs, Karcza, Baksicsin, Sveda, Peres, Jurko, Babani, Kopacs, Banicsko, Pinasko, Prokupsin, Omisko, Honagcsó, Vasutov, Csucsik, Ghonits, Simko, Jacsko, Karoko, Kutovanics, Fedics, Popinar, Semedei, Tangorov, Rumogov* családnevűek (UC. 105: 1).

Nagyugolyka, Велика Уголька 'település Técsőtől É-ÉK-re'

1892: *Nagy-Ugolyka, Valéka-Ugolyka* (Hnt), 1898: *Nagy-Ugolyka* (Hnt), 1900: *Nagy-Ugolyka* (Hnt), 1902: *Nagyugolyka* (Hnt), 1907: *Nagyugolyka* (Hnt), 1910: *Уголька вел.* (EKYP), 1913: *Nagyugolyka* (Hnt), 1929: *Uhelka Veliká* (ChM. 1319), 1940: *Nagyugolyka-völgy, Велика Уголька* (BK. 1925), 1944: *Nagyugolykavölgy, Велика Уголька* (Hnt), 1968: *Велика Уголька* (ZO), 1969: *Велика Уголька* (IMCY), 1978: *Вел. Уголька* (TK), 1983: *Велика Уголька, Великая Уголька* (ZO), 2017: *Велика Уголька* (ВРУ).

■ *Nagyugolyka* a 19. század második felében települt tanya a máramarosi *Uglya* határában. A *Nagyugolyka* helységnév ruszin eredetű, víznévből jött létre névátvitellel, vö. *Velika-Ugolyka* 'az *Uglya* j. á. *Uglya* (Угля) h.' 1782-6: *Welika Ugolika* (EKFT), 1824-62: *Veliká Ugolka B.* (MKFT), 1864: *Velika Ugolyka* (PestyM), *Velika Ugolyka p.* (Kat.), 1864-5: *Wielka Ugielka* (S. 227), 1865: *Nagy-Uglai patak* (Hunfalvy 3: 331), 1872-84: *Velyka ugolyka* (HKFT), 1876: *Nagy-Ugolka* (Szilágyi 98), 1910: *Vk. Ugolyka* (HBÁT), 1929: *V. Ugolka* (Petrov 7), 1939: *Vel. Uholyka* (SzSzBML. 468), 1957: *Велика Уголина, Великая Уголина* (КРУ. 18), 1978: *Вел. Уголька* (TK), 1979: *Велика Уголька* (СГУ 88), 2017: *річка Велика Уголька* (GT). „*Velika Ugoľká*, ez leg nagyob völgy és folyo víz mely a község havasa alol ered és napkeleti oldalon határunknak hegyei közt a helységünkbe le foly” (PestyM). A víznév magyarázatához l. *Kisugolyka* szócikkét. A magyar *Nagyugolyka* névváltozat a ruszin név részfordításával keletkezett. A *Nagy-* előtag a szomszédos *Kisugolyka* (*Мала Уголька*) nevének előtagjával áll korrelációban. 1940-ben a település neve a természeti környezetre utaló *völgy* főnévvel egészült ki (BK. 1925), mivel egy keskeny folyóvölgyben fekszik. A hivatalos ukrán *Велика Уголька* a történelmi név átvétele.

Negrovec, Негровець 'település Ökörmezőtől DK-re'

1747: *Imsád, Négrovécs* (GK. 293), 1780-1: *Negrovecz, Negrucz* (MTH. 34), 1782-4: *Nigrowec* (EKFT), 1798: *Nigrovetz, Imsad* (CsT. 11), 1800: *Nigrovecz* (TM), 1808: *Nyegrovecz, Négrowec, Nigrouec, Negrucz* (Lipszky: Rep. 468), 1824-62: *Kalocsa-Imsád, Nyegrowetz* (MKFT), 1828: *Nyegrovecz* (Nagy 197), 1838: *Nyegrovecz* (Schem. 63), 1839: *Negrovecz, Imsád* (F. 4: 190, 191), 1851: *Negrovecz* (F. 3: 135), 1856: *Nyegrovecz, Imsád* (MOK), 1857-9: *Negrovec* (CU), 1863: *Imsád, Nyegrovecz* (Hnt), 1864: *Negrovecz* (PestyM), *Негровець* (Kat.), 1870-1: *Nyegrovecz* (MÁT), 1872-84: *Kalocsa Negrovec, Kalocsa Imsád* (HKFT), 1873: *Kalocsa-Nogrovec* (Hnt), 1877: *Negrovec* (*Kalocsa-*) (Hnt), 1882: *Negrovec* (*Kalocsa-*) (Hnt), 1888: *Kalocsa-Nyegrovecz, Kalocsa-Negrovecz* (Hnt), 1892: *Kalocsa-*

Nyegrovecz, *Kalocsa-Negrovecz* (Hnt), 1895: *Kalocsa-Nyegrovecz* (Hnt), 1898: *Kalocsa-Nyegrovecz* (Hnt), *Kalocsa-Imsád + Negrovec = Felsőkalocsa* (Mező 1999: 109), 1900: *Felső-Kalocsa* (Hnt), 1902: *Felsőkalocsa* (Hnt), 1907: *Felsőkalocsa* (Hnt), 1910: *Негровець* (EKUP), 1913: *Felsőkalocsa* (Hnt), 1923: *Koločava Vyšna, Felsőkalocsa, Колочава вышня* (PR), 1925: *Negrovec* (PR), 1927: *Kaločava Nižni (!)* (Hnt), 1929: *Negrovec* (ChM. 870), 1931: *Koločava Vyž.* (MPR), 1939: *Negróc, Негровець* (BK. 787), 1941: *Negróc* (Hnt), 1944: *Negróc, Негровець* (Hnt), 1946: *Негровець* (УРСР), 1968: *Негровець* (ЗО), 1969: *Негровець* (ІМСУ), 1977: *Негровець* (ТК), 1983: *Негровець, Негровець* (ЗО), 2017: *Негровець* (ВРУ).

■ Negrovec a 18. század első felében települt a máramarosi Verhovinán, a *Talabor* folyó völgyében, Kalocsa szomszédságában. A *Negrovec* helységnév hegy- vagy folyónévből keletkezett névátvitellel. A falu közelében emelkedik az 1707 m magas *Negrovec* hegy, vö. 1864: *Verch Negrovecz* hegy (PestyM), 1872-84: *Niegrowec vrch* (HKFT), 1977: *Негровець* (1707 m) (TK). A hegyen ered az azonos nevű patak, vö. *Negrovec* 'a Talabor b. á. Negrovec (Негровець) h.' 1824-62: *Negrovec p.* (MKFT), 1864: *Негровець потокъ, Negrovecz patak* (Kat.), *потокъ Негровець* (S. 180), 1872-84: *Negrovec p.* (HKFT), 1876: *Nyegrovecz* (Szilágyi 98), 1906: *Negrovecz patak* (S. 192), 1910: *Negrovecz patak* (K. 0392), *Negrovecz* (HBÁT), 1935: *Negrovec, Негровець* (W. 48, 62), 1939: *Negrovec* (SzSzBML. 468), 1977: *Негровець* (TK), 1979: *Негровець* (СГУ 384). A hegynév a rom. *Negrea, Negru-Nigru* szn. (DOR. 334) vagy köznévi előzményének, a rom. *negru* 'fekete, sötét bőrű, füstös képű' mn.-nek (DRM. 2: 103-4) az ukr. *-(о)вць* képzős származéka. A hegy színével vagy egykor ott legeltető pásztorral lehet kapcsolatban. A személynévhez l. még ukr. *Непрьо, Непря, Непра* csn. (Csucska 2005: 407, CCYM. 2: 34). A Kárpátok hegynévadásában gyakran előfordul a személynévi eredet, az Ivano-Frankivszk megyei *Непрова* hegynévet Haborak szintén személynévből származtatja (Haborak 2005: 202, Lucsik 342). Negrovec 1898-ban egyesült a szomszédos *Kalocsa-Imsád* faluval, a közös település a *Felsőkalocsa* nevet kapta (Mező 1999: 109). Ennek *Felső-* előtagja a szomszédos *Alsókalocsa* (*Колочава*) nevének előtagjával állt korrelációban. 1939-ben *Negróc* formában visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Негровець* a történelmi név átvétele.

Nelipina, Неліпінно 'település Szolyvától K-re'

1430: *Nelepina* (Perényi 203), 1431: *Nelepina* (Fejér 10/7: 321), 1444: *Nelepynna* (DL. 13803), 1506: *Nelepina* (Perényi 348), 1541: *Nelepina* (Dica), 1543: *Nelepina*, 1544: *Nelepina*, 1546: *Nelepina*, 1548: *Nelepina*, 1550: *Nelepynna* (uo.), 1554: *Nelepina* (UC. 45: 36), 1566: *Nelipina* (Dica), 1567: *Nelipina* (UC. 11: 10a), 1568: *Nalypna* (Dica), 1570: *Nelepina*, *Nelepynna*, 1572: *Nelepina*, *Nelepynna*, 1576: *Nelepynna*, 1588: *Nelypynna*, 1596: *Nelepina*, 1599: *Nelepina*, *Nelepinna* (uo.), 17. sz. körül: *Nelypynna* (UC. 2: 14), 1600: *Nelipina*, *Nelipinna* (Dica), 1602: *Nelipina*, 1603: *Nelepina* (uo.), 1604: *Nelepina* (UC. 48: 58), 1609: *Nelepina* (Dica), 1610: *Nelepina*, 1619: *Nyelepina*, 1620: *Nyelepina* (uo.), 1627: *Nielepina* (UC. 18: 30), 1630: *Nolopina* (Dica), 1640: *Nalepina* (UC. 53: 17), 1648: *Nelipina* (Maksay 1959: 547), 1649: *Nelepina* (UC. 53: 29), 1673: *Nalepena* (UC. 53: 19), 1688: *Nelepina* (UC. 53: 21), *Nalipinna* (UC. 112: 10), 1691: *Noli Penna* (UC. 53: 22), 1693: *Nelipinna* (UC. 53: 23), 1699: *Nalipenna* (UC. 53: 24), 1700: *Nelipina* (UC. 9: 13), *Nolipenna* (UC. 53: 25), 1702: *Nelipina* (UC. 19: 12), 1704: *Nolipenna* (UC. 19: 15), 1715: *Nelipina* (MNL), 1718: *Nelipina* (UC. 151: 21), 1720: *Nyelipina* (MNL), 1722: *Nelipina* (UC. 53: 29), 1729: *Nelipina* (UC. 53: 30), 1747: *Nelipina* (GK. 477), 1750: *Nelipina* (MCB), 1760: *Nelipina* (BT), 1770-2: *Nelopina* (Motzel), 1773: *Nelipina*, *Nelipino* (LexLoc. 53), 1782-4: *Nelopina* (EKFT), 1788: *Nyelipina* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Nelipina* (Vályi 2: 670), 1800: *Nelipino* (TBer), 1808: *Nelipina* (Lipszky: Rep. 454), 1824-62: *Nelipina* (MKFT), 1828: *Nelipina* (VB), 1837: *Nelipina* (F. 3: 63), 1838: *Nelipina* (Schem. 49), 1851: *Nelipina* (F. 3: 136), 1856: *Hársfalva (Nelipina)* (MOK), 1857-9: *Hársfalva (Nelipina)* (CU), 1863: *Hársfalva, Nelipina* (Hnt), 1870-1: *Hársfalva* (MÁT), 1872-84: *Hársfalva* (HKFT), 1873: *Hársfalva, Nelipina* (Hnt), 1877: *Hársfalva, Nelipina* (Hnt), 1882: *Hársfalva, Nelipina* (Hnt), 1888: *Hársfalva* (Hnt), 1892: *Hársfalva*

(Hnt), 1895: *Hársfalva* (Hnt), 1898: *Hársfalva* (Hnt), 1900: *Hársfalva* (Hnt), 1902: *Hársfalva* (Hnt), 1907: *Hársfalva* (Hnt), 1910: *Неліпина* (ЕКУР), 1913: *Hársfalva* (Hnt), 1923: *Nelipino*, *Hársfalva*, *Неліпінно* (PR), 1925: *Nelipino* (PR), 1927: *Nelipena* (Hnt), 1929: *Nelipeno* (ChM. 871), 1931: *Nelipino* (MPR), 1939: *Hársfalva*, *Неліпінно* (BK. 785), 1941: *Hársfalva* (Hnt), 1944: *Hársfalva*, *Неліпінно* (Hnt), 1946: *Неліпине* (УРСР), 1968: *Неліпине* (30), 1969: *Неліпине* (ІМСУ), 1983: *Неліпине*, *Неліпінно* (30), 1991: *Неліпінно* (ТК), 1995: *Неліпінно* (ВРУ), 2017: *Неліпінно* (uo.).

■ *Nelipina* a 15. század első felében települt a történelmi Bereg megyében, a *Latorca* és a *Vicsa* folyók egyesülésénél. A *Nelipina* helységnév ruszin eredetű, egy északi szl. **Nelēpa* 'nem szép' személynévnek a birtoklást kifejező szl. *-in(ъ) képzős származéka (vö. Kupcsinszka 1097), jelentése tkp. 'Nelepáé'. A személynévhez l. ukr. *Неліпа* szn. (Regyko 734), *Нелін*, *Неліна* szn. (Csucska 2011: 258, Kupcsinszka 104), ukr. *Нелепъ*, *Неліпа* csn. (Demcsuk 120), m. *Nelepa* csn. (ÚMCsT. 881). Ezt az etimológiát Sztripszky veti fel elsőként: „Tehát ahogy a Buštino falu ruszin neve Bustya nevű ember emléket őrizi, ugyanígy a *Nelipino* névben is egykori *Nelipa* nevű személy nevét kell látnunk” (Sztripszky 1943b, Udvari 1999a: 100). A 19. századtól használatos magyar *Hársfalva* névalak tudatos magyarítás eredménye, megalkotásába belejátszhatott az itteni fürdőtelep szép hársfasorain kívül az is, hogy a ruszin *Nelipina* névalak tövét tévesen összekapcsolták az ukr. *лунa* 'hársfa' (CYM. 4: 487-8, Hrincsenko 2: 360) főnévvel (FNESz., *Hársfalva*, Mizser 2007d: 79). Sztripszky szerint 1845-ben jött létre, valamely egyházi schematizmus készítője, talán Legeza Atanáz egyházkerületi jegyző, vagy a Schönborn uradalom egyik tisztviselője alkothatta meg népetimológia alapján a magyar nevet, ami aztán a hivatalos névhasználatban is elterjedt (Sztripszky 1943b, Udvari 1999a: 100-2). Ez a félreértés Lehoczky-nál is megjelenik: „Az 1641. évi urbérben „Nollipenná”-nak iratott, holott oroszul „*Nelipina*” hársat jelent” (Lehoczky 3: 285). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Неліпінно* a történelmi név átvétele. Lakossága alapításától ruszin. 1567-ben *Simon kenez* és *Ztanko kenez* a falu vezetője, lakosai *Kothos Marko*, *Kozik Ivan*, *Dreskovith Vlasiu*, *Mitrikovitz Peter*, *Jaczkovich Mihályko*, *Hankovith Koth*, *Penjek Neszther*, *Bukovich Sztanko*, *Leskovich Mihályko*, *Chirah Rhich*, *Thewlias Foedor*, *Ivan Tűliah*, *Stanich Kopcza*, *Mikalkovich Jach*, *Ponvra Mikula*, *Plitka Stecz*, *Hankovich Rhicz*, *Hermik Mathe*, *Zdrego Kozal*, *Kalenicz Vazel*, *Hermikovicz Ivan*, *Oztasovich Kozalý*, *Andre Pop* (UC. 11: 10).

Németkucsova, Кучава

'település Munkáctól K-re'

1570: *Koczoua* (UC. 18: 22), 17. sz. eleje: *Kocsova* (UC. 88: 9), 1603: *Koczoua* (UC. 97: 29), 1613: *Korchíwa* (UC. 18: 25), 1622: *Kochova*, *Korchova* (UC. 18: 26), 1630: *Korczoua* (Dica), 1634: *Kortzoua* (UC. 88: 20), 1635: *Korchoua* (KirK. 8.99), 1645: *Korcsowa* (Makkai 353, UC. 19: 1), 1649: *Korcsowa* (Lehoczky 3: 365), 1688: *Korcsowa* (UC. 19: 6), 1690: *Korcsowa* (UC. 19: 7), *Korcsowa* (UC. 5: 15), 1699: *Korcsowa* (UC. 19: 8), 18. sz. eleje: *Kucsova* (UC. 20: 24), 1701: *Kocsova* (UC. 2: 15), 1702: *Koczoua* (UC. 19: 12), 1705: *Korcsowa* (UC. 20: 1), 1715: *Kucsova* (MNL), 1718: *Kocsova* (UC. 151: 21), 1720: *Kucsova* (MNL), 1721: *Kucsova* (UC. 117: 33), 1723: *Kucsova* (UC. 20: 15), 1725: *Koczava* (UC. 124: 6), 1750: *Kutsava* (MCB), 1773: *Kocsova*, *Kusuwa* (LexLoc. 51), 1782-4: *Kutsova* (EKFT), 1788: *Kocsova* (HT. Div. X. 8: 1), 1790: *Kutsova* (UC. 166: 32), 1799: *Kocsova*, *Kusuwa* (Vályi 2: 387), 1800: *Kotsova* (TBer), 1808: *Kocsova*, *Kocsava*, *Kočawa* (Lipszky: Rep. 328), 1824-62: *Kucowa h. Kucsova* (MKFT), 1837: *Kocsova* (F. 3: 77), 1838: *Kucsova* (Schem. 44), 1851: *Kocsova* (F. 2: 231), 1856: *Kucsova* (MOK), 1857-9: *Kucsova* (CU), 1863: *Kucsova* (Hnt), 1870-1: *Kutsova* (MAT), 1872-84: *Nm. Kucsova* (HKFT), 1873: *Kucsova* (Hnt), 1877: *Kucsova* (Hnt), 1882: *Kucsova* (Hnt), 1888: *Német-Kucsova* (Hnt), 1892: *Német-Kucsova* (Hnt), 1895: *Német-Kucsova* (Hnt), 1898: *Német-Kucsova* (Hnt), 1900: *Német-Kucsova* (Hnt), 1902: *Németkucsova* (Hnt), 1907: *Németkucsova* (Hnt), 1910: *Кучова*, *Кучава* німецька (ЕКУР), 1913: *Németkucsova* (Hnt), 1923: *Kučova Nimecka*, *Németkucsova*, *Нѣмецка Кучова*, *Кучава* (PR), 1925: *Nēm. Kučova* (PR), 1927: *Kučova Nemecká* (Hnt), 1929: *Kučová Nēmeská* (ChM. 588), 1931: *Kučova Nēm.* (MPR), 1939: *Németkucsova*, *Кучава* (BK. 784), 1941:

Németkucsova (Hnt), 1944: *Németkucsova*, *Кучава* (Hnt), 1946: *Кучава* (30), 1968: *Кучава* (uo.), 1969: *Кучава* (IMCY), 1983: *Кучава* (30), 1991: *Кучава* (TK), 2017: *Кучава* (БРУ).

■ Németkucsova a 16. század közepén települt a történelmi Bereg megyében, Munkács közelében, a *Hát* hegység északi lábánál. Az elsődleges *Korcsova* helységnév Lehoczky szerint ruszin eredetű, s a *korcsova* 'bozótos' főnévből származik (Lehoczky 3: 365), vö. or. *корчева* 'irtás, bozótól megtisztított hely' fn. (Murzajev 292), ukr. *корчувати* 'irt, megtisztít' ige (Pipas–Halasz 84), *корчовий* 'bokros, bozótos' mn. (Haborak 2003: 121-2). Az 1570-es urbárium *Joannes Kochowa*, *Alexius Holcha*, *Stanislaus Zolway*, *Georgius Olcha*, *Sandrinus Kerepeczký* nevű lakosokat említ (UC. 18: 23). 1613-ban kenéze *Korchiwai Lázár*, lakosai *Karichoi Gherghely* és *Lazar*, *Kerepeczi Sztaniszló*, *Golya Demeter*, *Lengiel Makszim*, *Czigani Andrasné*, *Babich Simon*, *Janosi Gherghely*, *Vereczkeý Laszlo*, *Vizniczey Miklos*, *Santha Janos* s az urbáriumban azt említik, hogy a falu határában „vagon egy Aszai newű erdő”, ami tilalmasban tartatik (UC. 18: 25). A település a Munkács környéki harcok során a 17. század végén részben megsemmisült, 1688-ban elpusztult faluként említik: „Kerepeczke, Kendereske, Fogaras, Csertes Ffalva, Nagy Lanffalva, Korcsova. Ezek most mind pustak senki nem lakja sem usuallya e mostani hadi expeditiokban pustultanak el” (UC. 19: 5). „Majd a lakosság annyira megfogyott, hogy 1728-ban, midőn a helység a munkácsi uradalommal együtt a gróf Schönborn családra jutott, a telkek fele üresen állott, miért is oda 1748-ban német jövevény családokat telepített” (Lehoczky 3: 365). A település neve ekkor már *Kucsova* alakban fordul elő, aminek létrejöttébe belejátszhatott az ukr. *куча-куча* 'halom, hegy, nagy rakás' fn. (CYM. 4: 400, 422, Hrincsenko 2: 334). A 19. század második felétől használt *Német-* előtag a betelepített német lakosságra utal, s a szintén Beregben található *Oroszkucsova* (*Руська Кучава*) nevének előtagjával áll korrelációban (Névvált. 60, Bölcskei 132-7). A párhuzamosan használt ruszin népi, ma hivatalos *Кучава* a jelző nélküli történelmi név átvétele.

Németmokra, Німецька Мокра 'település Técsőtől ÉK-re'

1773: *Mokra* (LexLoc. 133), 1775: *Teutsch Mokra* (Kam. 1133), 1779: *Teütsch Mokra* (Kam. 830: 115), 1780-1: *Mokra* (MTH. 122), 1781: *Teutsch Mokra* (Kam. 1140), 1782-4: *Teutsch Mokra* (EKFT), 1783: *Mokra*, *Deutsch-Mokra* (MTH. 122), 1789: *Mokra*, *Nemet Mokra*, *Theuto Mokra*, *Mokra Nimeczka* (uo.), 1798: *Nemet Mokra* (CsT. 11), 1799: *Német Mokra* (Vályi 2: 628), *Teuto-mokra* (HT. 0012: 2), 1800: *Deutsch Mokra* (TM), 1804: *Mokra* (UC. 239: 19b), 1808: *Mokra* (*Német-*), *Némecké-Mokré* (Lipszky: Rep. 433), 1809: *Teüts Mokra* (Kam. 661), 1816: *Mokra* (Hübner 3: 517), 1824-62: *Deutsch Mokra* (MKFT), 1828: *Mokra* (*Német*) (Nagy 197), 1830: *Deutsch=Mokra* (Kam. 2041), 1838: *Német-Mokra* (Schem. 62), 1839: *Német-Mokra* (F. 4: 201), 1851: *Német-Mokra* (F. 3: 112), 1856: *Német-Mokra* (MOK), 1857-9: *Deutsch Mokra* (*Német Mokra*) (CU), 1863: *Német-Mokra* (Hnt), 1864: *Német Mokra* (PestyM), 1868: *Német-Mokra* (*Nyimeczka-Mokra*) (Schem. 67), 1870-1: *Német Mokra* (MÁT), 1872-84: *Német Mokra* (HKFT), 1873: *Mokra* (*Német-*) (Hnt), 1877: *Mokra* (*Német-*) (Hnt), 1882: *Mokra* (*Német-*) (Hnt), 1888: *Német-Mokra* (Hnt), 1892: *Német-Mokra*, *Nimeczka-Mokra* (Hnt), 1895: *Német-Mokra* (Hnt), 1898: *Német-Mokra* (Hnt), 1900: *Német-Mokra* (Hnt), 1902: *Németmokra* (Hnt), 1907: *Németmokra* (Hnt), 1910: *Мокра німецька* (EKUP), 1913: *Németmokra* (Hnt), 1923: *Mokra Nimecka*, *Németmokra*, *Мокра німецька* (PR), 1925: *Nēm. Mokra* (PR), 1927: *Nemecká Mokrá* (Hnt), 1929: *Mokrá Nēmecká* (ChM. 812), 1931: *Mokrá Nēm.* (MPR), 1939: *Németmokra*, *Нѣмецька Мокра* (BK. 787), 1941: *Németmokra* (Hnt), 1944: *Németmokra*, *Нѣмецька Мокра* (Hnt), 1946: *Мокре*, *Комсомольськ* (УРСР), 1968: *Комсомольськ* (30), 1969: *Комсомольськ* (IMCY), 1977: *Комсомольськ* (TK), 1983: *Комсомольськ* (30), 2016: *Німецька Мокра* (БРУ).

■ Németmokra a 18. század közepén települt a történelmi Máramaros megyében, a *Tarac* folyó felső szakaszán. A *Mokra* helységnév ruszin eredetű, víznéből keletkezett névátvitellel, vö. *Mokrjanka* 'a Tarac j. á. Németmokra (Німецька Мокра) h.' 1725: *Mokra fl.* (Revizki), 1775: *Fluss Mokra* (Kam. 1133), 1782-6: *Mokra Bach* (EKFT), 1789: *Fl. Mokra* (HT. 0012: 1), 1798: *Mokra F.* (MT), 1809: *Fl. Mokra* (Kam. 0661), 1824-62: *Mokrjanka B.* (MKFT), 1830: *Mokra Vize* (CsIT. 0009), 1831: *Mokra Vize* (CsIT. 0008), 1864: *Мокранка*

(S. 213), *Мокранка потокъ* (Kat.), *Мокранка рѣка* (Kat., *Németmokra*), 1865: *Mokra* (Hunfalvy 3: 330), 1872-84: *P. Beretjanski* (HKFT), 1876: *Mokranka* (Szilágyi 93), 1910: *Mokranka* (HBÁT), 1939: *Mokranka* (SzSzBML. 468), 1940: *Mokranka* (FKözl.), 1957: *Мокрянка, Мокранка* (КРУ. 18), 1977: *Мокрянка* (TK), 1979: *Мокрянка* (СГУ 372), 2007: *Mokrjanka (Mokra, Kis-Tarac)* (Kovács 175), 2017: *річка Мокрянка* (GT). A víznév az ukr. *мокра* 'nedves, vizes' mn. (СУМ 4: 782, Csopoj 188) származéka. A pataknev mai *Mokrjan-ka* változata ukr. -ка kics. képzős alak. A *Német-* előtag arra utal, hogy a településre a 18. században német jövevények érkeztek, akik erdőműveléssel foglalkoztak. A 18. század végén jelentősebb német lakosság települt le Munkács környékén, illetve a helyi németiség által csak *Teresiental*-nak nevezett *Tarac-völgyben* (Brusztura, Királymező stb.). Az 1784-7-es népes-ségösszeírás szerint a faluban 39 házban 184-en laktak (EMN. 90). A jelző a szomszédos *Oroszmokra* (*Руська Мокра*) nevének előtagjával van korrelációban (vö. Bölcskei 132-7). A párhuzamos, ruszin *Нѣмецка Мокра*, illetve a német *Deutsch Mokra* a magyar név értelmi megfelelője. 1946-ban a település nevét *Комсомольськ*-ra változtatták, aminek a jelentése ткр. 'Komszomol falu', vö. ukr. *комсомол* 'kommunista ifjúsági szervezet' fn. (СУМ. 4: 253). 2016-ban, az Ukrajnában zajló ún. dekkommunizáció nyomán visszakapta a történelmi *Німецька Мокра* 'Németmokra' nevet (vö. Belej–Sojka–Masztalecz 268, ВРУ).

Nevetlenfalu, Неветленфолу 'település Nagyszőlőstől D-re'

1357: *de Gyakhaza* (AO. 6: 528), 1360: *Diakfalva* (Szirmay 165), 1374: *Gyakfolva* (DL. 38587), 1375: *Gyakfolva* (C. Tóth 2006b: 31), 1380: *Gyakhaza* (Szabó 438), 1426: *Dyakfalva* (Szirmay 165), 1438: *Gyakfalva* (C. Tóth 2006b: 37), 1476: *Gyakfalwa* (DL. 88583), 1491: *Gyakfalwa* (Perényi 305), 1523: *Gyakfalwa* (C. Tóth 2006b: 78), 1549: *Gyakfalwaa* (Maksay 1990/2: 830), 16. sz. közepe: *Gyakfalva, Nevetlenfalu* (UC. 100: 20), 1564: *Dyakfalua* (Szabó K. 351), 1570: *Gyakfalwa* (UC. 76: 18a), 1619: *Nevetlenfalu* (Szabó 439), 1680: *Neuetlenfalu* (UC. 11: 49d), 1683: *Nevetlen falva* (UC. 30: 34), 1691: *Nevetlenfalu* (UC. 11: 49f), 1692: *Nevetlenfalu* (UC. 11: 49h), 1715: *Gyakfalva-Nevetlen* (MNL), 1720: *Győkfalva; Nevetlen Falu* (MNL), 18. sz. első fele: *Nevetlenfalu* (BélUg), 1740: *Nevetlenfalu alias Gyakfalu* (UgT.), 1744: *Nevetlenfalu* (Szirmay 30), 1756: *Newetlenf.* (Kam. 0303: 2), 1773: *Nevetlenfalu* (LexLoc. 283), 1782-4: *Nevetlenfalva* (EKFT), 1786: *Nevetlenfalu* (HT. Div. XVIII: 10), 1788: *Nevetlenfalu* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Nevetlenfalu* (Vályi 2: 678), 1800: *Nevetlenfalu v. Gyakfalva* (TUg), 1808: *Nevetlenfalva, Deákfalva ~ Gyiakfalva* (Lipszky: Rep. 461), 1824-62: *Nevetlenfalva* (MKFT), 1825: *Nevetlenfalu* (HT. Div. XII. 22), 1828: *Nevetlenfalu* (VU), 1838: *Nevetlenfalu* (Schem. 68), 1839: *Nevetlenfalu* (F. 4: 422), 1851: *Nevetlenfalu, hajdan Deákfalva és Gyakfalva* (F. 3: 142), 1856: *Nevetlenfalva* (MOK), 1857-9: *Nevetlenfalva* (CU), 1863: *Nevetlenfalu* (Hnt), 1865: *Nevetlenfalu* (PestyU), 1870-1: *Nevetlenfalu* (MÁT), 1872-84: *Nevetlenfalva* (HKFT), 1873: *Nevetlenfalu* (Hnt), 1877: *Nevetlenfalu* (Hnt), 1882: *Nevetlenfalu* (Hnt), 1888: *Nevetlenfalu* (Hnt), 1892: *Nevetlenfalu* (Hnt), 1895: *Nevetlenfalu* (Hnt), 1898: *Nevetlenfalu* (Hnt), 1900: *Nevetlenfalu* (Hnt), 1902: *Nevetlenfalva* (Hnt), 1907: *Nevetlenfalva* (Hnt), 1913: *Nevetlenfalva* (Hnt), 1918: *Nevetlenfalu* (UgT.), 1923: *Nvetlenfalva, Неветленфальва* (PR), 1925: *Nevetlenfalva* (PR), 1927: *Nevetlenfalú* (Hnt), 1929: *Đakovo (Nevetlenfalu)* (ChM. 261), 1931: *Nevetlenfalu* (MPR), 1941: *Nevetlenfalu* (Hnt), 1944: *Nevetlenfalu* (Hnt), 1946: *Дякове* (УРСР), 1968: *Дякове* (ЗО), 1983: *Дякове, Дьяково* (ЗО), 1991: *Дьяково* (TK), 2000: *Неветленфолу* (ВРУ), 2017: *Неветленфолу* (uo.).

■ Nevetlenfalu a 14. század első felében települt a történelmi Ugocsa megye déli részén. Az elsődleges *Gyakháza*, illetve *Gyakfalva* helységnév magyar eredetű, a m. *diák* ~ *deák* 'tanult ember, írnok' fn. (TESz. 1: 628) v. m. *Giok, Gok* szn. (ÁSznt. 338), *Gyok* szn. (Slíz 160) és a birtokos személyjellel ellátott *ház*, illetve *falu* főnév összetételével keletkezett (vö. Rácz 2007: 111-2). Az előtag elhomályosulásával a helységnévbe idővel a m. *gyak* 'szűr, döf, közösül' (TESz. 1: 1115) igét értették bele, s az illetlennek tartott *Gyakfalva* helyett a 17. század elejétől párhuzamosan a *Nevetlenfalu* névalakot kezdték használni. „Szatmár körül van egy „Nevetlen” nevű falucska s itt nevezetes példáját látjuk a nép aestheticus érzetének. Egy arra utazónak ugyanis a kocsisa így magyarázta meg e névnek eredetét: A falut eredetileg Di-

ákfalvának hitták, ebből aztán Gyákfalva, Gyakfalva lett; mivel pedig „gyakni” azon a vidéken csunya jelentésű szó (eredeti jelentése „szürni”) a nép e nevet elvetette s így kezdett szólani: Nevetlenre megyek stb.” (Márton 187, Kocán 2004b: 32-3). Ez véglegesen a 18. század második felében gyökeresedik meg (Szabó 439). Népetimológiás magyarázat szerint „Deákfalva, másként! Nevetlen, Ugocsa m.-ben. Nevéről a nép így regél: Ulászló egykor e helység mellett utazván el, kérdezte annak nevét Gödény bolondjától, mire az válaszolt: ez, Felséged, névtelen falu. Deák nevét a belőle származott Deák, később Szapolyai családtól vette. Rege alapján másik nevét onnan kapta, hogy hajdan tündéreket üldöztek itt, de az üldözőket feneketlen ingoványba süllyeszté a szél s várat emelt belőlük, elátkozván nevükkel együtt, honnét az máig is nevetlen” (Résző 4: 2). A település neve az 1900-as évek elején a helységnévtárakban *Nevetlenfalva* alakban is előfordul. A korábbi ruszin népi, 1946-tól hivatalos *Дяково* a magyar régi *Gyakfalva* előtagjából alakult (FNEsz., *Nevetlenfalva*) birtoklást kifejező, semlegesnemű ukr. -*ov(o)* képzővel, de l. még ukr. *Д'як, Дяк* csn. (Dujcsak 2003: 117, Kraszovszkij 70). Szabó István arról ír, hogy a 18. század második felében a településen kisebbségbe szorul a magyar nevű jobbágyság, ami korábban lezajló ruszin betelepülésre utal. A párhuzamos névalak létrejötte talán erre az időszakra tehető (Szabó 212). A falu 2000-ben visszakapta a történelmi magyar nevét.

Nevicke, Невицьке
'település Ungvártól ÉK-re'

1364: *Nyuichke* (Sztáray 1: 336), 1398: *Neuiske* (Engel 1985: 999), 1411: *Newychke* (ZsO. 3: 268), 1413: *Newychke, Neuichke* (uo. 4: 110), 1427: *Neuychke* (Engel 1989: 155), 1543: *Newjczke* (Dica), 1550: *Njwetzke, Niiwicke*, 1574: *Njwyzke* (uo.), 16. sz.: *Niwiczke* (UC. 115: 79), 1600k.: *Niwjczke* (UC. 5: 19), 1602: *Niviczke, Neviczke* (UC. 104: 8), 1603: *Niviczke* (UC. 104: 9), 1619: *Nyuiczke, Nyeuiczke* (UC. 116: 5a), 1623: *Niviczke* (Dica), 1631: *Niviczka* (UC. 105: 1), 1671: *Nyiviczke* (UC. 63: 16), 1680: *Nyiviczke* (UC. 6: 31), 1682: *Nyeuiczke* (UC. 10: 67), 1684: *Nyeviczke* (UC. 31: 12), 1685: *Neviczke* (UC. 88: 66), 1690: *Neviczke* (UC. 63: 22), 1691: *Neviczke* (UC. 63: 23), *Nyeviczke* (UC. 157: 66), 1696: *Nevizke* (Dica), 1700k.: *Niviczke* (UC. 3: 59), 1701: *Nyeviczke* (UC. 115: 27), 1711: *Nyeviczke* (UC. 63: 28), 1715: *Neviczke* (MNL), 1718: *Nyeviczke* (UC. 10: 21), 1718-9: *Nyeviczke* (UC. 105: 3), 1720: *Neviczke* (MNL), *Nyëuiczke* (UC. 167: 27), 1727-8: *Nyeuiczke* (UC. 105: 4), 1728: *Neviczke, Nyevicske* (UC. 157: 16), 18. sz. első fele: *Nyevitzke* (Bélu), 1734: *Невицка* (Panykevics 170), 1735: *Neviczke* (UC. 72: 40), 1740: *Neviczke* (MCU), 1741: *Neviczky* (GK. 35), 1747: *Neviczke* (GK. 60), 1751: *Невицко* (Panykevics 169), 1752: *Neviczke* (UC. 72: 41a), 1765: *Nyeviczke* (Kam. 0192a), 1773: *Nyeviczke* (LexLoc. 287), 1777: *Nyeviczke* (UC. 3: 34), 1780: *Nyevitzke* (MCU), 1782-4: *Nyëviczke* (EKFT), 1788: *Neviczke* (HT. 0021:1), 1789: *Nëviczke* (HT. Div. X. 21: 2), 1799: *Neviczke* (Vályi 2: 679), 1808: *Nyeviczke, Nëvické* (Lipszky: Rep. 468), 1824-62: *Nevicke h. Nyeviczke* (MKFT), 1828: *Neviczke* (VUng), 1837: *Nyeviczke* (F. 3: 378), 1838: *Neviczke* (Schem. 71), 1851: *Nyeviczke* (F. 3: 149), 1856: *Neviczke* (MOK), 1863: *Neviczke* (Hnt), 1870: *Neviczke* (UT), 1872-84: *Nevicke* (HKFT), 1873: *Nevicke, Nevickoje* (Hnt), 1877: *Nevicke, Nevickoje* (Hnt), 1882: *Nevicke, Nevickoje* (Hnt), 1888: *Neviczke* (Hnt), 1892: *Neviczke* (Hnt), 1895: *Neviczke* (Hnt), 1898: *Neviczke* (Hnt), 1900: *Neviczke* (Hnt), 1902: *Neviczke* (Hnt), 1907: *Neviczke* (Hnt), 1910: *Невицьке, Невицькоє* (EKUP), 1913: *Neviczke* (Hnt), 1915: *Neviczke* (UT), 1918: *Neviczke* (UT), 1923: *Nevickoje, Neviczke, Невицькоє* (PR), 1925: *Nevicke* (PR), 1927: *Nevické* (Hnt), 1929: *Nevické* (ChM. 881), 1931: *Nevicke* (MPR), 1939: *Nevicke, Невицькоє* (BK. 782), 1941: *Nevicke* (Hnt), 1944: *Nevicke, Невицькоє* (Hnt), 1946: *Невицьке* (URCP), 1968: *Невицьке* (ZO), 1976: *Невицькоє* (TK), 1983: *Невицьке, Невицькоє* (ZO), 2017: *Невицьке* (BPU).

■ *Nevicke* a 14. század első felében teleült a történelmi Ung megyében, az *Ung* folyó völgyében, Ungvár közelében. A *nevickei* várat 1274-ben említik először, vö. 1274: *Neuichke* (RegArp. 2/2-3: 80), 1312: *Neuichke* (AO. 2: 38), 1322: *Neuichke* (AOKl. 6: 261), 1347: *Ny-wychke, Neuichke* (AOKl. 31: 274), a lábánál megtelepült falu első írásos adata pedig 1364-ből való. A *Nevicke* helységnév szláv eredetű, a név a szl. **niva* 'szántóföld, mező' fn. (Šmilauer 128) szl. *-*ьsk(ъ)* mn. képzős származéka (Kupcsinszka 343), vö. még ukr. *нива* ~ N. *néva*

'ua.' fn. (Csopelj 217, Hrincsenko 2: 563, Danyiljuk 85), or. *нуба* 'ua.' fn. (Murzajev 393-4). A falu az Ung folyó kiszélesedő völgyében, mezőserű helyen települt, ez motiválhatta a névadást. A *Nivicke*, illetve a nyíltabb első szótagi magánhangzót tartalmazó *Nevicke* a 18. század elejéig párhuzamosan fordul elő, majd utóbbi válik használatossá. A helyi hagyomány a helységnévben a szláv **Nevěstka* 'kis menyasszony' főnevet feltételezi (FNESz., *Nevicke*), s a vár és a település alapítását is a honfoglalás előtti szláv időkre teszik, vö. ukr. *Невістка, невіста, невічка* 'meny; fiatalasszony' fn. (Dzendzelivszkij 1958b: 48. térkép). Csucska a település nevét személynévi származéknak tartja, véleménye szerint a név alapja a szl. *Невид* szn. (Csucska 2011: 254), névadója a falu alapítója vagy a helység közelében álló vár első birtokosa lehetett (uo.). A vár fontos szerepet játszott az Ung völgyének és az ott futó kereskedelmi útnak a védelmében, illetve a Drugetek uradalmának az egyik központja is volt. Egy 16. századra datált urbárium adatai szerint lakosai főként ruszin családnévűek, vö. *Paloczka Istvan, Busza Mihály, Novak Marton, Stephik Georgj, Agonicz Jeczko, Toriska Marton, Bariga Mihály, Torkos Marton, Kakagia Mate, Korecz Matias, Torkos Thamas* (UC. 115: 79). Az 1631-es urbárium szerint *Nevickének* sem soltésza, sem batykója nincs. Lakosai és zsellérei *Palagia, Bongha, Palaska, Zkorecz, Búza, Toroska, Novak, Agovit, Gombos, Ioned, Bardos, Csagho, Marcsal, Ratota, Gaso, Krainik, Sissak, Benyo, Szeőcs-Szőcs, Benosko, Magyar, Kabada, Vargha, Lazi, Csiszar, Kulcsar, Kovacs, Török* nevet viselnek (UC. 105: 1). A hivatalos ukrán *Невицьке* a történelmi név átvétele.

Nyágova, Добрянське 'település Técsőtől ÉK-re'

1415: *Negova* (Mihályi 201), *Negowa* (ZsO. 5: 304), 1419: *Negova* (Mihályi 239), *Negowa* (ZsO. 7: 231), 1434: *Nagiva* (Bélay 176), 1474: *Nagowa* (uo.), 1475: *Nyagova* (Mihályi 527), 1479: *Negowa* (DL. 38407), 1503: *Nyágova* (Iványi 191), 1504: *Nyágova* (uo. 194), 1521: *Naghawa* (Bélay 177), 1530: *Nyagowa* (Dica), 1542: *Nyagowa*, 1543: *Nyagowa*, 1548: *Nyagwa*, 1550: *Nyagowa*, 1552: *Nyagowa*, 1553: *Nyagowa*, 1554: *Nyagowa*, *Nyagwa*, 1555: *Nyagowa* (uo.), 1705: *Nyágva* (Hodinka 438), 1715: *Nyagva* (MNL), 1720: *Nyagva* (MNL), 1725: *Nyagova* (Revizki), 1735: *Nyagova* (MCM), 1747: *Nyágova* (GK. 334), 1756: *Nyagova* (Kam. 0303: 2), 1770: *Nyágova* (UC. 160: 30), 1773: *Nyagova* (LexLoc. 133), 1782-4: *Nyagova* (EKFT), 1798: *Nyagova* (CsT. 11), 1799: *Nyagova* (Vályi 2: 688), *Niagova* (HT. 0012: 2), 1800: *Nyagova* (TM), 1808: *Nyagova*, *Nagowá*, *Njagová* (Lipszky: Rep. 467), 1809: *Nyegova* (Kam. 661), 1824-62: *Njagova* (MKFT), 1828: *Nyagova* (Nagy 197), 1838: *Nyágova* (Schem. 62), 1839: *Nyágova* (F. 4: 201), 1851: *Nyágova* (F. 3: 146), 1856: *Nyágova* (MOK), 1857-9: *Nyágova* (CU), 1863: *Nyágova* (Hnt), *Нягова* (Kat.), 1864: *Nyágova* (PestyM), 1870-1: *Nyágova* (MAT), 1872-84: *Nyágova* (HKFT), 1873: *Nyágova*, *Nyagora* (Hnt), 1877: *Nyágova*, *Nyagora* (Hnt), 1882: *Nyágova*, *Nyagora* (Hnt), 1888: *Nyágova* (Hnt), 1892: *Nyágova* (Hnt), 1895: *Nyágova* (Hnt), 1898: *Nyágova* (Hnt), 1900: *Nyágova* (Hnt), 1902: *Nyágova* (Hnt), 1907: *Nyágova* (Hnt), 1910: *Нягова* (EKYP), 1913: *Nyágova* (Hnt), 1923: *Njagovo*, *Nyágova*, *Нягово* (PR), 1925: *Njagovo* (PR), 1927: *Njagova* (Hnt), 1929: *Ńagovo* (ChM. 890), 1931: *Njagova* (MPR), 1939: *Nyágova*, *Нягово* (BK. 787), 1941: *Nyágova* (Hnt), 1944: *Nyágova*, *Нягово* (Hnt), 1946: *Добрянське* (УРСР), 1968: *Добрянське* (ЗО), 1969: *Добрянське* (ІМСУ), 1978: *Добрянское* (ТК), 1983: *Добрянське*, *Добрянское* (ЗО), 2017: *Добрянське* (ВРУ).

■ Nyágova a 15. század elején települt a történelmi Máramaros megyében, a *Tarac* folyó alsó szakaszán. A *Nyágova* helységnév ruszin eredetű, a *Nyág* szn. birtoklást kifejező, nőnemű ukr. *-ов(a)* képzős származéka, jelentése tkp. 'Nyágé, Nyág földje, faluja' (FNESz., *Nyágó*), vö. az ukr. *Няг* szn. (CCYM. 2: 60), *Няг* szn. (Csucska 2011: 267), rom. *Neagu* csn. (DOR. 332), rom. *Neagul* szn. (Drăganu 392), m. *Nyagh* szn. (Szabó 421), m. *Nyág* csn. (ÚMCsT. 900). A személynévi származtatásra már Mihályi is utal: „Petrova annyit jelent mint Péterfalva, miként Nyágova=Nyágfalva, Ruszkova=Oroszfalva.” (Mihályi 178). A személynévet Csucska és Constantinescu is szláv (bolgár) eredetűnek tartja, s egy ősi szláv *Нѣг-* tövű névből (pl. *Нѣгомьрь, Нѣгославъ* stb.) eredeztetni, amiben megőrződött a régi g hang, s a többelseji magánhangzó я-ra változott. Ennek köznévi alapja a szl. **нѣга, нѣга* 'öröm, kíván-

ság' fn. (Csucska 2011: 267, DOR. 332, Miklosich 215). A helység névadója ismeretlen, román és ruszin személy egyaránt lehetett. A ruszin helységnévben megőrződött a személynév eredeti g hangja (Dezső 62). A hivatalos ukrán *Добрянське* 1946 óta használatos, a történelmi névvel nincs kapcsolatban. A név valószínűleg *Adolf Dobrjanskij* (1817–1901), Magyarországon született moszkvofil ukrán politikus emlékéét őrzi, aki már az 1860-as években Ferenc József császártól a birodalom ruszinok lakta területeinek (Galícia, Északkelet-Magyarország) egyesítését és autonómiáját kérte.

Nyíresfalva, Дунковиця 'település Ilosvától Ny-ra'

15. sz.: *Nyires-Ujfalva* (Cs. 1: 418), 1568: *Nyres Wyfalw* (Dica), 1570: *Nyres falua* (UC. 18: 22), *Nyresffalwa* (UC. 18: 23), *Nireffalua*, *Nyres Falwa* (Dica), 1570/1602/1603: *Nyresfalva* (UC. 18: 24), *Nyresfalwa* (UC. 97: 29), 1572: *Nyresfalua*, *Nyresffalwa* (Dica), 1576: *Nyresfalua*, *Nyresfalwa*, 1582: *Nyresfalua*, *Nyresfalwa*, 1588: *Nyresfalua*, *Nyresfalwa*, 1596: *Nyresfalva*, 1599: *Nyres Falu*, *Nyresfalva* (uo.), 17. sz. eleje: *Nyres Falva* (UC. 88: 9), 1600: *Nyresfalva*, *Nyres Falva* (Dica), 1602: *Nyres Falua*, *Nyres Falua*, 1603: *Nyresfalva*, 1609: *Nyresfalua*, 1610: *Nyresfalwa*, *Nyresffalwa* (uo.), 1613: *Nyresffalwa*, *Nyiresfalwa* (UC. 18: 25), 1619: *Nyresfalua* (Dica), 1620: *Nyresfalua* (uo.), 1622: *Nyresfalva* (UC. 18: 26), 1625: *Nyresffalwa* (UC. 18: 28), 1634: *Nyresffalua* (UC. 101: 73), 1635: *Nyres falua* (KirK. 8.99), 1645: *Nyresfalva* (Makkai 355, UC. 19: 1), 1688: *Nyires Falva* (UC. 19: 6), 1690: *Nyiresfalva* (UC. 19: 7), *Nyires falva* (UC. 5: 15), 1699: *Nyiresfalva* (UC. 19: 8), 17. sz. vége: *Nyiresfalva* (UC. 42: 26), 1701: *Nyires falva* (UC. 2: 15), 1702: *Nyiresfalva* (UC. 19: 12), 1705: *Nyiresfalva* (UC. 20: 1), 1715: *Nyiresfalva* (MNL), 1718: *Nyiresfalva* (UC. 151: 21), 1720: *Nyres alias Dunkofalva* (MNL, Kázmér 164), 1725: *Nyres falva* (UC. 124: 6), 1735: *Nyeres=falva* (UC. 56: 30), 1741: *Nyresfalva* (GK. 517), 1747: *Nyires-falva* (GK. 428), 1750: *Nyirjes* (MCB), 1760: *Nyirjes* (BT), 1773: *Nyiresfalva*, *Dunkowicza* (LexLoc. 51), 1782-4: *Dunkovicza oder Nyiresfalva* (EKFT), 1788: *Nyiresfalva* (HT. Div. X. 8: 1), 1790: *Dunkofalva*, *Dunkovitza*, *Nyiresfalva* (UC. 166: 32), 1799: *Nyiresfalva*, *Dunkovicza* (Vályi 2: 694), 1800: *Nyiresfalva*, *Dunkovisza* (TBer), 1808: *Nyiresfalva*, *Dunkowica* (Lipszky: Rep. 469), 1824-62: *Dunkovicza h. Nyiresfalva* (MKFT), 1828: *Nyiresfalva* (VB), 1837: *Nyiresfalva*, *Dankovicza* (F. 3: 79), 1851: *Nyiresfalva*, *Dankovicza* (F. 3: 153-4), 1856: *Nyiresfalva (Dunkovicza)* (MOK), 1857-9: *Dunkovica (Nyiresfalva)* (CU), 1863: *Nyiresfalva*, *Dunkovicza* (Hnt), 1870-1: *Nyiresfalva* (MÁT), 1872-84: *Dunkovica*, *Nyiresfalva* (HKFT), 1873: *Nyiresfalva*, *Dunkavica* (Hnt), 1877: *Nyiresfalva*, *Dunkavica* (Hnt), 1882: *Nyiresfalva*, *Dunkavica* (Hnt), 1888: *Nyiresfalva*, *Dunkavica* (Hnt), 1892: *Nyiresfalva*, *Dunkavica* (Hnt), 1895: *Nyiresfalva* (Hnt), 1898: *Nyiresfalva* (Hnt), 1900: *Nyiresfalva* (Hnt), 1902: *Nyiresfalva* (Hnt), 1904: *Nyiresújfalva* (Mező 1999: 276), 1907: *Nyiresújfalva* (Hnt), 1910: *Дунковиця* (ЕКУР), 1913: *Nyiresújfalva* (Hnt), 1923: *Dunkovica*, *Nyiresfalva*, *Дунковиця* (PR), 1925: *Dunkovica* (PR), 1927: *Dunkovice* (Hnt), 1929: *Dunkovice* (ChM. 224), 1931: *Dunkovice* (MPR), 1939: *Nyiresújfalva*, *Дунковиця* (BK. 784), 1941: *Nyiresújfalva* (Hnt), 1944: *Nyiresújfalva*, *Дунковиця* (Hnt), 1946: *Дунковиця* (УРСР), 1968: *Дунковиця* (ЗО), 1969: *Дунковиця* (ІМСУ), 1981: *Дунковиця* (ТК), 1983: *Дунковиця*, *Дунковиця* (ЗО), 2017: *Дунковиця* (ВРУ).

■ Nyíresfalva a 15. században települt a történelmi Bereg megyében, a *Hát* hegységtől nyugatra. Az elsődleges *Nyiresújfalva* helységnév magyar eredetű, a m. *nyires* 'nyírfákkal beültetett erdő, terület' fn. (FKnT. 253) és a m. *újfalva* 'később épült település' fn. (FKnT. 319) összetételével keletkezett. A 16. század második felében *-újfalva>-falva* névrészcseré történt. A helység párhuzamos ruszin neve *Dunkovica*, ami az ukr. *Дунко* csn. (Csucska 2005: 216) ukr. *-уця* helynévképzős származéka, vö. bolg. *Думко* szn., illetve *Дунко* szn. (Zaimov 99-100), ukr. *Дунько* szn. (Csucska 2011: 179), de l. m. *Dunka*, *Dunkó* csn. (ÚMCsT. 263). A forrásokban szórványosan ennek magyar megfelelője, a *Dunkófalva* névalak is előfordul, amit Kiss Lajos az elsődleges névnek tart (Kiss 1992b: 274). Véleménye szerint ugyanis a település esetében *Dunkó->Nyires-* névrészcseré történt. Ennek okát abban kell keresni, hogy a megyében, Munkácsról északkeletre már létezett egy másik *Dunkófalva*, s a homonímiát így szüntették meg. Az összeírásokban azonban *Nyiresfalva* neve mellett csak 1720-ban és 1790-ben

tűnik fel a *Dunkófalva* név, 1790-ben *Dunkófalva* párhuzamos *Dunkovica* neve is szerepel az urbáriumban (UC. 166: 32). *Nyíresfalva* és *Dunkófalva* talán két különálló település volt, egyesülésük után a magyar névhasználatban a *Nyíresfalva*, míg a ruszinban a *Dunkovica* maradt fenn. Az 1570-es összeírásban a településen magyar családnévűeket említenek: *Joannes, Ladislaus, Simon Saak* kenézek, *Thomas Kÿs, Joannes Benkew, Andreas Kÿs, Petrus Kazon, Michael Ardanhazÿ, Jacobus Kothyan, Nicolaus Dwzzynaÿ* (UC. 18: 23). A *Nyíresfalva* helységnevet 1904-ben, az országos helységnévrendezés során a történelmi *Nyíresújfalu*-ra változtatták, hogy megkülönböztessék a zalai Nyíresfalvától (Mező 1999: 276). A hivatalos ukrán *Дунковиця* a párhuzamos ruszin név átvétele.

Obláz, Облаз 'település Husztól ÉK-re'

1898: *Abláz* (Hnt), 1900: *Abláz* (Hnt), 1902: *Oblaz* (Hnt), 1904: *Oblaz, Forduló* (Lelkes 66, BK. 528), 1907: *Forduló* (Hnt), 1910: *Forduló* (KSH), *Облаз* (EKUP), 1913: *Forduló* (Hnt), 1918: *Forduló* (Hnt), 1929: *Oblaz* (ChM. 896), 1940: *Obláz, Облазъ* (BK. 1921), 1941: *Forduló (Oblaz)* (MKF), 1943/44: *Obláz* (Tóth Á. 160), 1944: *Obláz, Облазъ* (Hnt), 1968: *Облаз* (30), 1969: *Облаз* (IMCY), 1983: *Облаз* (30), 1991: *Облаз* (TK), 2017: *Облаз* (BPY).

■ Obláz tanya a 19. század végén települt a máramarosi Berezna határában. Az *Obláz* helységnév ruszin eredetű, hegynévből keletkezett névátvitellel, vö. 1824-62: *Oblaz B. hegy* (MKFT), 1864: *Obláz* (dülő) (S. 184), 1864-5: *Obláz (Külső rétek)* (Kat.), 1940: *Oblaz* (KT), 1991: *г. Облаз* (TK). A hegynév az ukr. *облаз* 'meredek szikla, szirt' fn. (CYM. 5: 518, Mízszer 2007: 107-8, Obrucsar 2008: 160), 'szikla, meredek hegy, út a hegyen keresztül, alacsony, növényzettel benőtt hegynyereg' fn. (Maruszenko 238), ukr. N. bojko *oblaz* 'meredek szikla, út a hegyoldalban' fn. (Rudnicki 26) származéka. 1904-ben, az országos helységnévrendezés során a település nevét *Forduló*-ra magyarosították, ami az eredeti ruszin névvel nincs kapcsolatban (Lelkes 66). 1940-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos *Облаз* a történelmi név átvétele. Berezna külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma Herincsemonostorhoz tartozik.

Ódavidháza, Старе Давидково 'település Munkácsról Ny-ra'

1364: *Dávidháza* (Cs. 1: 414), 1394: *Dauidhaza* (ZO. 4: 535), 1417: *Dauidhaza* (ZsO. 6: 77), 1436: *de Dauidhaza* (DL. 71957), 1438: *Dauidhaza* (DL. 70884), 1446: *Dauidhaza* (DL. 55334), 1455: *Dawÿdhaza* (DL. 55581), 1482: *Dauidhaza* (DL. 71001), 1497: *Dauidhaza* (DL. 71063), 1530: *Dawÿdhaza* (Dica), 1533: *Dawÿdhaza*, 1541: *Dawÿdhaza*, 1542: *Dauidhaza, Davidhaza*, 1543: *Dawidhaza*, 1544: *Dawidhaza*, 1546: *Dauidhaza, Davidhaza*, 1548: *Dauith Haza*, 1549: *Dauidhaza*, 1550: *Dawid haza, Dauidhaza*, 1552: *Dauidhaza*, 1554: *Dauidhaza*, 1564: *Dawidhaza, Dawithaza*, 1568: *Dauithaza*, 1570: *Dauidhaza, Dauithaza*, 1572: *Dauidhaza, Dawÿthaza*, 1576: *Dauidhaaza, Dawidhaza*, 1582: *David Haza, Dawidfalua, Dauidhaza*, 1588: *Dauidhaza*, 1596: *Dauidhaza*, 1599: *Dauidhaza, Davithaza* (uo.), 1600k.: *Dauidhaza* (UC. 5: 19), 1600: *Dauidhaza* (Dica), 1602: *Dauidhaza*, 1603: *Dauidhaza*, 1609: *Dauit Haza*, 1610: *Dawidhaza* (uo.), 1613: *Davidhaza* (UC. 18: 25), 1620: *Dauidhaza* (Dica), 1622: *Dauidhasza* (UC. 18: 26), 1674: *David Haza* (UC. 7: 31), 1688: *Davidhaza* (UC. 19: 6), 1690: *Davidhaza* (UC. 19: 7), 1691: *Davidháza* (UC. 54: 68), 1692: *Davidháza* (UC. 39: 13), 1701: *Davidhaza* (UC. 2: 15), 1705: *Davidhaza* (UC. 20: 1), 1715: *Dávidháza* (MNL), 1720: *Davidháza* (MNL), 1724: *Davidhaza* (UC. 38: 29), 1737: *Ó-Dávidháza* (Hodinka 608), 1741: *Ó David-Haza* (GK. 538), 18. sz. közepe: *Davidhaza* (UC. 104: 84), 1750: *Davidhaza* (MCB), 1760: *Davidháza* (BT), 1773: *O-Davidháza, Dawitkowa* (LexLoc. 49), 1782-4: *Ó Davidháza* (EKFT), 1788: *Ó Davidháza* (HT. Div. X. 8: 1), 1790: *Ó=Davidháza* (UC. 166: 32), 1796: *Ó Dávidháza* (Vályi 1: 463), 1800: *Ó-Dávidháza, Dávidháza, Davidkova* (TBer), 1808: *Dávidháza* (Ó-), *Dawidkowo* (*Staré-, Staroje-*) (Lipszky: Rep. 128), 1824-62: *Staré Dawidowa h. O Davidháza* (MKFT), 1828: *Ó-Dávidháza* (VB), 1837:

Dávidháza (Ó) (F. 3: 69), 1838: *Ó-Dávidháza* (Schem. 49), 1851: *Dávidháza (Ó)* (F. 1: 244), 1856: *Ó-Dávidháza (Davidkovó)* (MOK), 1857-9: *Staro-Davidkovo (Ó Dávidháza)* (CU), 1863: *Ó-Dávidháza, Davidkove* (Hnt), 1864-5: *Ódavidháza, Sztaroe Davidkovo* (PestyB), 1870-1: *Ó Dávidháza (MÁT)*, 1872-84: *Ó Dávidháza (HKFT)*, 1873: *Dávidháza (Ó-), Dávidkova* (Hnt), 1877: *Dávidháza (Ó-), Davidkova* (Hnt), 1882: *Dávidháza (Ó-), Dávidkova* (Hnt), 1888: *Ó-Dávidháza, Davidkova* (Hnt), 1892: *Ó-Dávidháza, Davidkova* (Hnt), 1895: *Ó-Dávidháza* (Hnt), 1898: *Ó-Dávidháza* (Hnt), 1900: *Ó-Dávidháza* (Hnt), 1902: *Ódavidháza* (Hnt), 1907: *Ódavidháza* (Hnt), 1910: *Давидково сгаре* (EKYP), 1913: *Ódavidháza* (Hnt), 1923: *Davidkovo Staroje, Ódavidháza, Давидково Сгарое* (PR), 1925: *St. Davidkovo* (PR), 1927: *Davidkovo Staré* (Hnt), 1929: *Davidkovo Staré* (ChM. 166), 1931: *Davidkovo St.* (MPR), 1939: *Ódavidháza, Сгарое Давидково* (BK. 784), 1941: *Ódavidháza* (Hnt), 1944: *Ódavidháza, Сгарое Давидково* (Hnt), 1946: *Сгаре Давидкове* (YPCP), 1968: *Сгаре Давидкове* (30), 1983: *Сгаре Давидкове, Сгарое Давидково* (30), 1991: *Сгар. Давидково* (TK), 1995: *Сгаре Давидково* (BPY), 2017: *Сгаре Давидково* (uo.).

■ Ódavidháza a 14. század közepén települt a történelmi Bereg megyében, Munkács mellett, a *Latorca* jobb partján. A *Dávidháza* helységnév magyar eredetű, a m. *Dávid* (ÁSzt. 236), 1340/41/45: *David* szn. (Slíz 2017: 62), ukr. *Давид* kn. (Hrincsenko 4: 551), or. *Давид* (Petrovskij 148) kn.-nek és a birtokos személyjellel ellátott m. *ház* 'lakóhely, otthon' (TESz. 2: 76) főnévnek az összetételével keletkezett. A falut alapítójáról vagy első tulajdonosáról nevezték el. Az 1570-es dikális összeírás szerint főként magyar nevű lakosai voltak, vö. *Em. Gyongyos, And. Peterke, Bart. Biro, Gr. Kouacz., Vinc. Kocza, Pau. Gonda, Em. Itzes, Jo. Rati, Em. Illyes, Oroz Banko (!), Jo. Lipczej, Pet. Petris, Gr. Gerecz, Nic. Kassa, Val. Bwidi, Sand. Olah, Pet. Olexa, St. Oroz, Cas. Kerepecz, Mich. Közep, Jo. Balogh, Jac. Vinczler, Tho. Keresi, Jo. Fejer* (Dica). A 17. század végére datált urbáriumban azonban már többségbe kerültek a ruszinok, vö. *Balla Janos, Balla Istvan, Kaczur Matyas, Dori Mihok, Balla Laszlo, Ago Gyorgy, Kapusztá Roman, Kapusztá Maxim, Kapusztá Szimko, Vás Gyorgy, Vincze Gyorgy, Mester Istvan, Siska Laszlo, Kurta Simon, Vakara Gergely, Kalik Ferencz, Kalik Mihaly, Smuzanskj Ferencz, Macska Gyorgy, Pendrei Andras* (UC. 20: 23). A *-háza* utótagú helységnevek Beregben a román kenézek telepítő tevékenysége nyomán terjedtek el elsősorban a *Hát* hegység és Munkács környékén. Ezek a falvak a kenézi vagy nemesi udvarház körül települtek. *Dávidháza* esetében talán magyar személy lehetett a névadó. A 18. századtól adatolt *Ó-* előtag a szomszédos, későbbi alapítású *Újdavidháza (Нове Давидково)* nevének előtagjával van korrelációban, s arra utal, hogy a két falu közül *Ódavidháza* jött létre korábban (vö. Bölcseki 111-2). A korábbi ruszin népi, ma hivatalos *Сгаре Давидково* párhuzamos névadás eredménye, a *Dávid* kn. birtoklást kifejező, semlegesnemű ukr. *-ов(о)* képzős származéka (vö. Kupcsinszka 810). Jelzői tagjához l. ukr. *сгаруи* 'rég, ó' mn. (CYM. 9: 654-5).

Óholyatin, Голятин

'település Ökörmezőtől É-ra'

1599: *Also Holyatyn* (Bélay 147), 1646: *Ó-Holyatin* (ComMarmUg. 52), 1712: *Holyatina* (UC. 44: 23), 1714: *Holyatina* (UC. 156: 22), 1715: *O Holyatin* (MNL), 1720: *O Holyatin* (MNL), 1721: *Hollyatina* (UC. 46: 59), 1725: *O Holyatin* (Revizki), 1730-40: *Holyatin* (UC. 156: 26), 1735: *O Holatin* (MCM), 1747: *Ó Holyatin* (GK. 301), 1756: *O Holyatin* (Kam. 0303: 2), 1768: *Holyatin* (UC. 161: 26d), 1770: *O Holyatin* (UC. 103: 38), 1773: *Ó-Holyatin, Sztarej Holyatin* (LexLoc. 134), 1782-4: *O: Holyatin Rus: Starozelice* (EKFT), 1798: *O-Holyatin* (CsT. 11), 1799: *Ó Halatin, Ó Halotin* (Vályi 2: 137, 180), *O-hollyatin* (HT. 0012: 2), 1800: *O-Holyatin, Sztara Szelicze* (TM), 1808: *Holyatin (Ó-), Staroselice* (Lipszky: Rep. 244), 1809: *Ó Holyatin* (Kam. 661), 1824-62: *Staroselice (Ó Holyatina)* (MKFT), 1828: *Holyatin (Ó), Starojesello* (Nagy 196), 1838: *Ó-Holatin* (Schem. 61), 1839: *Ó-Holyatin* (F. 4: 189), 1851: *Ó-Holyatin* (F. 2: 114), 1856: *Alt-Holyatin, Ó-Holyatin* (MOK), 1857-9: *Staro Selo (O Holyatin)* (CU), 1863: *Ó-Holyatin* (Hnt), 1864: *Óholyatin* (PestyM), 1870-1: *Ó Holyatin* (MÁT), 1872-84: *Ó Holyatin, Starojeselo* (HKFT), 1873: *Holyatin (Ó-), Stároje-szelo* (Hnt), 1877: *Holyatin (Ó-), Stároje-Szeló* (Hnt), 1882: *Holyatin (Ó-), Stároje-Szeló* (Hnt), 1888: *Ó-Holatin, Ó-Holyatin, Sztároje-Szelo* (Hnt), 1892: *Ó-Holyatin, Ó-Holatin,*

Sztaraje-Szela (Hnt), 1895: *Ó-Holyátin* (Hnt), 1898: *Ó-Holyatin* (Hnt), 1900: *Ó-Holyatin* (Hnt), 1901: *Tarfalu* (Mező 1999: 280), 1902: *Tarfalu* (Hnt), 1907: *Tarfalu* (Hnt), 1910: *Старе Село, Голятин* (ЕКУР), 1913: *Tarfalu* (Hnt), 1923: *Holjatyn Staryj, Staroje Selo, Tarfalu, Голятин Старый* (PR), 1925: *Holjatyn* (PR), 1927: *Holjatyn* (Hnt), 1929: *Holatin* (ChM. 368), 1931: *Holjatyn* (MPR), 1939: *Holyatin, Голятинъ* (BK. 787), 1941: *Holyatin* (Hnt), 1944: *Holyatin, Голятинъ* (Hnt), 1946: *Голятин* (УРСР), 1968: *Голятин* (ЗО), 1969: *Голятин* (ІМСУ), 1983: *Голятин* (ЗО), 1991: *Голятин* (ТК), 2017: *Голятин* (ВРУ).

■ Óholyatin a 16. század végén települt a történelmi Máramaros megye északnyugati részén, a Nagy-ág felső szakaszán. A *Holyatin* helységnév ruszin eredetű, talán víznévből jött létre névátvitellel, vö. *Holyatinka* 'a Nagy-ág j. á. Óholyatin (Голятин) h.' 1739: *Hollyatin* (UC. 17: 1), 18. sz. vége: *Holatin* (VIT. 0012), 1824-62: *O-Holyatin* (MKFT), 1863: *Holyatinka patak, Голятинка рѣка* (Kat.), 1864: *Голятинка рѣка* (S. 212), 1865: *Holyatini nagyobb patak* (Hunfalvy 3: 331), 1872-84: *Holyatinka p.* (HKFT), 1876: *Holyatinszki-patak* (Szilágyi 99), 1903: *Holyatin patak* (S. 224), 1905: *Holyatinka patak* (uo. 212), 1929: *St. Holatinka* (Petrov 17), *Голятинка* (uo. 19), 1935: *Holatinka, Голятинка* (W. 49, 60), 1939: *Holjatinka* (SzSzBML. 468), 1979: *Голятинка* (СГУ 147), 1991: *Голятинка* (ТК). A víznév bizonytalan etimológiájú, hegy- vagy dűlőnévre vezethető vissza: „Nevezetét e község kapta hegyeitől mellyeken fekszik, nyerte a menyiben Holátin orosz szó kopárságot jelent” (PestyM). A név az ukr. *голий* 'kopár, pusztá, csupasz, tar' mn. (Csopaj 57), vö. szl. **golъ* 'ua.' mn. (Šmilauer 68, Moór 1930: 21), ill. ukr. *голиця* 'irtásdomb, cserje nélküli domb' fn. (Csopaj 56) származéka. A pataknev mai *Holyatinka* alakja -ka kies. képzős forma. Csucska a helységnevet személynévi eredetűnek tartja, s benne egy ősi ukr. **Голята* személynév birtoklást kifejező -in képzős alakját véli felfedezni (Csucska 2011: 130-1, Demcsuk 70-1, vö. még Kupcsinszka 1105). Ezt az elképzelést Lucsik is elfogadja (Lucsik 159-60). Az Ó- előtag a szomszédos *Újholyatin* (*Новоселиця*) nevének előtagjával van korrelációban (vö. Bölcskei 111-2). A településnév első, *Alsóholyatin* adatának előtagja a település fekvésére utalt, ugyanis délebbre fekszik Újholyatinnál. A korábbi ruszin *Sztaraje Szelo~Sztaroszelice* tkp. 'Ófalu' névalakhoz l. ukr. *стапуї* 'régі, ó' mn. (СУМ. 9: 654-5), ill. ukr. *цело* 'falu' fn. (uo. 119). A magyar *Tarfalu* 1901-ben, a helységnévrendezés során jött létre az eredeti név részfordításával (Mező 1999: 280). 1939-ben *Holyatin* formában visszakapta a régi nevét. A hivatalos *Голятин* a történelmi név jelző nélküli alakjának az átvétele.

Ókemenсе, Кам'яниця

'település Ungvártól ÉK-re'

1427: *Kemenche* (DL. 54582), 1451: *Kemenche* (Cs. 1: 392), 1543: *Kemencze* (Dica), 1550: *Kemenche, Kementze*, 1574: *Kemencze* (uo.), 16. sz.: *Kemencze* (UC. 115: 79), 1600k.: *Kemencze* (UC. 5: 19), 1602: *Kemencze* (UC. 104: 8), 1603: *Kemencze* (UC. 104: 9), 1625: *Kemencze* (Dica), 1631: *Kemencze* (UC. 105: 1), 1671: *Kemencze* (UC. 63: 16), 1680: *Kemencze* (UC. 6: 31), 1684: *Kemencze* (UC. 31: 12), 1690: *Kemenche* (UC. 63: 22), 1691: *Kemencze* (UC. 157: 66), 1696: *Kemencze* (Dica), 1700k.: *Kemencze* (UC. 3: 59), 1715: *Kemencze* (MNL), 1718: *Kemencze* (UC. 10: 21), 1718-9: *Kemencze* (UC. 105: 3), 1720: *O Kemencze* (MNL), *Ó Kemencze* (UC. 167: 27), 1727-8: *Kemencze* (UC. 105: 4), 1735: *Kemencze* (UC. 63: 39), *Kamenicza* (UC. 105: 6), 1740: *Kemencze* (MCU), 1747: *Kamnyanicza* (GK. 60), 1752: *Kemencze* (UC. 105: 8), 1765: *Kemencze* (Kam. 0192a), 1773: *Kemencze* (LexLoc. 287), 1777: *Kemencze* (UC. 3: 34), 1782-4: *Kamenecz vel. Kemencze* (EKFT), 1792: *Kemencze (Kamenyica)* (MCU), 1799: *Ó Kemencze* (Vályi 2: 334), 1808: *Kemencze, Kamenica, Kamenice* (Lipszky: Rep. 297), 1824-62: *Kamenica h. Ó Kemencze* (MKFT), 1837: *Ó Kemencze* (F. 3: 377), 1838: *Kemencze* (Schem. 71), 1851: *Kemencze (Ó)* (F. 2: 197), 1856: *Alt-Kemencze (Kamenyicza), Ó-Kemencze* (MOK), 1857-9: *Kemencze* (CU), 1863: *Ó-Kemencze, Kamenyicza* (Hnt), 1870: *Ó Kemencze* (UT), 1872-84: *Ó Kemence, Kamenica* (HKFT), 1873: *Kemencze (Ó-), Kámnyónica* (Hnt), 1877: *Kemence (Ó-), Kámnyónica* (Hnt), 1882: *Kemence (Ó-), Kámnyónica* (Hnt), 1888: *Ó-Kemencze, Kamnyonicza* (Hnt), 1892: *Ó-Kemencze, Kámnyóniczá* (Hnt), 1895: *Ó-Kemencze* (Hnt), 1898: *Ó-Kemencze* (Hnt), 1900: *Ó-Kemencze* (Hnt), 1902: *Ókemencze* (Hnt), 1907: *Ókemence* (Hnt), 1910: *Камяниця* (ЕКУР), 1913: *Óke-*

mençe (Hnt), 1923: *Kamenica, Ókemence, Кам'яниця* (PR), 1925: *St. Kamenica* (PR), 1927: *Kamenica* (Hnt), 1929: *Kamenica nad Uhom* (ChM. 493), 1931: *Kamenice St.* (MPR), 1939: *Ókemence, Каменица* (BK. 782), 1941: *Ókemence* (Hnt), 1944: *Ókemence, Каменица* (Hnt), 1946: *Кам'яниця* (УРСР), 1968: *Кам'яниця* (ЗО), 1969: *Кам'яниця* (ІМСУ), 1976: *Каменица* (ТК), 1983: *Кам'яниця, Каменица* (ЗО), 2017: *Кам'яниця* (ВРУ).

■ Ókemence a 15. század elején települt a történelmi Ung megye hegyvidéki részén, az Ung és a Szirova patak egyesülésénél. A *Kemence* helységnév ruszin eredetű, az ukr. *камянний* 'köves, kőből való' mn. (Csopoj 142, СУМ. 4: 85) *-иця* képzős származéka, jelentése tkp. 'köves hely, köves (medrű patak)'. Verbics a *Dnyeszter* vízgyűjtőjén található *Kamjanica* víznevekről megjegyzi, hogy a névadás motivációja a köves, kiszáradt patakmeder lehetett, vö. ukr. N. *кам'яниця* 'kiszáradt patakmeder' (Verbics 2017: 269-70). Mivel ilyen nevű patakot a helység határából nem tudunk adatolni, s a falu a Szirova patak mellett fekszik, annak köves medréről, esetleg korábbi elnevezéséről kaphatta a nevét, vö. Szirova 'az Ung j. á. Ókemence (Кам'яниця) h.' 1791: *Rivul. Szorova* (HT. 13: 0223:1-3), 1824-62: *Siorowa Thal* (МКФТ), 1863: *Sorova Bach* (S. 148), *Сорова* (Kat.), 1872-84: *Sirova p.* (HKFT), 1910: *Sirova* (HBAT), 1935: *Syrová, Сирова* (W. 44, 64), 1939: *Szirova* (SzSzBML. 468), 1957: *Сирова* (КРУ. 23), 1979: *Сирова* (СГУ 502). A magyar névhasználatban *Kamjanica* > *Kemence* változás történt, amiben talán népetimológia is szerepet játszott. A helységnév a m. *kemence* 'tégglából, cserépből rakott, általában fűtésre, (kenyér) sütésre használt nagyobb térfogatú zárt tűzhely' (TESz. 2: 436) főnévvel nem hozható kapcsolatba. Az 1631-es urbárium szerint Ókemence soltséza Soltész János. Egész és féltelkes lakosai, valamint zsellérei Vigh, Siko, Uslik, Mihalics, Szabó, Opalenik, Lazur, Csurhai, Szaladis, Demianics, Demian, Balas, Kemenczy, Demencse, Kenes, Vargha, Szoltisz családnevűek (UC. 105: 1). A 19. század elejétől adatolható, megkülönböztető szerepű Ó- jelző a Perecsenyitől északnyugatra fekvő Újkemence (*Новоселиця*) nevének előtagjával áll korrelációban (vö. Bölcseki 111-2). A hivatalos ukrán *Кам'яниця* a történelmi név átvétele (Kiss 1992a: 40).

Oláhcsertész, Підгірне

'település Ilosvától É-ra'

1570/1602/1603: *Chyvertes falwa* (UC. 18: 24), *Chertezfalwa, Chyvertes falua* (UC. 97: 29), 1588: *Csertészfalva* (Dezső 248), 1599: *Chertesz Falua, Chertez Falua* (Dica), 1600: *Czertez Falva, Czertez Fala*, 1602: *Chiertez Falua* (uo.), *Chyvertes falua* (UC. 97: 29), 1613: *Chyvertesfalwa* (UC. 18: 25), 1625: *Chyvertesfalwa* (UC. 18: 28), 1634: *Czerteszfalua* (UC. 101: 73), 1645: *Czertesz Falva* (Makkai 357, UC. 19: 1), 1681: *Olah Csertesz* (UC. 31: 104), 1684: *Oláh Csertez* (UC. 54: 56), 1688: *Csertesz falva praed.* (UC. 19: 6), 1689: *Olah Csertész* (UC. 110: 22), 1690: *Csertész Falva* (UC. 19: 7), *Csertés falva deserta* (UC. 5: 15), *Oláh Csertés* (UC. 2: 13), 17. sz. vége: *Cserteszfalva* (UC. 42: 26), *Olasi Csertes* (UC. 30: 3), 1700: *Csertészfalva Praedium* (UC. 19: 9), 1704: *Praedium Cserteszfalva* (UC. 20: 4), 1713: *Olah Csertesz* (UC. 44: 44b), 1714: *Csertesz* (UC. 31: 106), 1715: *Oláh Sertés* (MNL), *Csertesz Falva* (UC. 20: 5), 1720: *Olah Csertesz* (UC. 3: 57), *Csertész* (MNL), 1721: *Oláh Csertész* (UC. 31: 114), 1724: *Csertesz* (UC. 30: 5), 1742: *Voloszke alias Csertész* (UC. 40: 3), 1747: *Csertiz-falva* (GK. 442), 1767: *Csertész alias Voloszke* (UC. 110: 58), *Czertesz alias Voloszke, Czertászne, aliás Voloszke* (UC. 103: 22), 1773: *Csertész, Voloszka* (LexLoc. 48), 1782-4: *Csertes* (EKFT), 1786: *Oláh Csertész* (UC. 207: 6), 1788: *Csertész, Oláh Csertész* (UC. 189: 25a), *Oláh Csertész* (UC. 189: 25a), 1789: *Csertez* (UC. 190: 26b), 1796: *Csertász v. Csertész, Csertitz, Voloske* (Vályi 1: 412), 1808: *Csertész, Wolowská, Woloské, Csertaz* (Lipszky: Rep. 110), 1828: *Csertész* (VB), 1837: *Csertész, Woloskuge* (F. 3: 76), 1838: *Csertész* (Schem. 41), 1851: *Csertész, Woloskuge* (F. 1: 216), 1856: *Oláh-Csertész (Voloszkve)* (MOK), 1857-9: *Voloskoje (Oláh Csertész)* (CU), 1863: *Oláh-Csertész, Voloskoje* (Hnt), 1870-1: *Oláh Csertész* (MÁT), 1872-84: *Voloszkoje, Oláhcsertész* (HKFT), 1873: *Csertész (Oláh-), Volovszke, Voloszkóje* (Hnt), 1877: *Csertész, Volovszke* (Hnt), 1882: *Csertész (Oláh-), Volovszke* (Hnt), 1888: *Oláh-Csertész* (Hnt), 1892: *Oláh-Csertész* (Hnt), 1895: *Oláh-Csertész* (Hnt), 1898: *Oláh-Csertész* (Hnt), 1900: *Oláh-Csertész* (Hnt), 1902: *Oláhcsertész* (Hnt), 1907: *Oláhcsertész* (Hnt), 1910: *Волоське, Волоськоє* (ЕКУР), 1913: *Oláhcsertész*

(Hnt), 1923: *Voloskoje, Oláhcsertész, Волоское* (PR), 1925: *Voloské* (PR), 1927: *Volosk* (Hnt), 1929: *Voloské* (ChM. 1397), 1931: *Volosk* (MPR), 1939: *Oláhcsertész, Волоское* (BK. 785), 1941: *Oláhcsertész* (Hnt), 1944: *Oláhcsertész, Волоское* (Hnt), 1946: *Підгірне* (YPCP), 1968: *Підгірне* (3O), 1983: *Підгірне, Подгорное* (3O), 2017: *Підгірне* (BPY).

■ Oláhcsertész a 16. század második felében települt Beregben, az *Ilosva* folyó bal oldali mellékága, a *Fekete (Csornij)-patak* völgyében. Az elsődleges *Csertészfalva* helységnév magyar eredetű, a név előtagjának etimológiájáról azonban megoszlanak a vélemények. Elképzelhető, hogy alapja az ukr. N. *чермѣж* 'irtványföld' fn. (Zselehovszkij 2: 1068), ukr. N. *чермиж* 'irtványföld, kiirtott erdő helyén található mező' fn. (Pipas–Halasz 220), s dülönévből keletkezett névátvitellel, vö. 1865: *Csertész, Csertizs* dülő (Kat., S. 213). A *csertész* földrajzi köznévként különösen gyakori a hegyvidéki ruszin falvak helynévanyagában, s több kárpátaljai településnévben is találkozunk vele (vö. *Csertizs, Csertész*) (PestyM, PestyU, PestyB, Sebestyén 2008). A magyar névhasználatban *cs:zs > cs:sz* elhasonulás ment végbe (FNESz., *Nagycsertész*). Kiss Lajos szerint a korai névalak birtokos jelzős szerkezeti felépítése inkább személynévi előtagot feltételez a köznévi tag helyett. Eszerint a helységnévben talán a személynévként is alkalmazott rom. *certa* 'veszekszik, összevész' > *certaș* 'izgága, kötekedő, házsártos ember' fn. (DRM. 1: 203) rejlik (Kiss 1992b: 272). A személynév ugyanakkor nem mutatható ki sem a románból, sem az ukránból. A birtokos jelzős *-falva* alapján analógiás utótagfelvételre is gondolhatunk a hasonló típusú, kenézi alapítású beregi helységek hatására. Az utótag a magyar névhasználatban a 18. századra lekopott. 1613-ban a főkenéze *Dés János*, mellette *Brodi Jánost* említi még az urbárium (UC. 18: 25). 1625-ben a következőket olvashatjuk: „Chyertezffalwa. Itt egy Dees Janos newú kenez lakot de regen meghholt maradat keet fia most eggik az eo felsege kekej kózót otben szolgal az masik penigh elebbeni öröksegere vissza szallot... Volt egy feel helies jobbagy is de fekete Patakra ugian eő felege faluiaban ment lakni” (UC. 18: 28). 1688-ban elpusztult faluként említik: „Kerepeczke, Kendereske, Fogaras, Csertes Ffalva, Nagy Lanffalva, Korcsova. Ezek most mind pustak senki nem lakja sem usuallya e mostani hadi expeditiokban pustultanak el” (UC. 19: 5). A 17. század végi urbáriumok (még az 1714-es is) a hadi események nyomán elpusztultként említik, de az egyik összeírás a falu alapításáról is informál: „Praedium Cserteszfalva abuno seculo pusztán áll. 1597 Tökösről szállott volt valami kenéz de ismet csak hamar viszsza ment, innen ugyan Tőkésre, az iratik hogj Fekete Pataki hatarbol excindáltatott volt az also reszebül penig egy felöl valo hatarnak csináltak volt Fekete Patakot, mas felöl a Sigo Patakot, mar mostan ismét Fekete Pataki határban applicálvan eők birják” (UC. 42: 26). A 19. századtól használt *Oláh-* jelzői tag a falu egykori román lakóira vagy alapítóira utal (Névvált. 57, Bölcskei 132-7). Lehoczky a falu alapítását korábbra téve megjegyzi, hogy „hajdan a 13-14. századokban még oláhok laktak itt, kik azonban később részint elköltöztek, részint eloroszosodtak” (Lehoczky 3: 640). A korábbi, párhuzamos ruszin *Волоское* név ruszin eredetű, az ukr. N. *волоський* 'oláh, román' mn. (Csopaj 36) semlegesnemű származéka, s szintén a román lakókra vagy betelepülőkre vonatkozott. A község hivatalos nevét 1946-ban *Підгірне*-re változtatták, vö. ukr. *підгірний* 'hegyaljai, hegy alatt fekvő (falu)' mn. (CYM. 6: 414), amit a falu földrajzi fekvése motivált, ugyanis egy hegyoldalban települt.

Olenyova, Оленьово 'település Szolvától ÉNy-ra'

1588: *Olenia* (Dica), 1592: *Olenova* (Lehoczky 1894: 55), 1599: *Olenoua, Olenouah*, 1600: *Olenva, Olenoua* (Dica), 17. sz. eleje: *Olenova* (UC. 88: 9), 1602: *Olenoua* (Dica), 1609: *Olenoa*, 1610: *Olenowa* (uo.), 1613: *Olenova* (UC. 18: 25), 1619: *Olenoua* (Dica), 1620: *Olenoua* (uo.), 1622: *Olenova* (UC. 18: 26), 1625: *Olenowa* (UC. 18: 28), 1630: *Olenowa* (Dica), 1634: *Olenoua* (UC. 101: 73), 1635: *Olenoua* (KirK. 8.99), 1688: *Olonova* (UC. 19: 6), 1690: *Olenyowa* (UC. 19: 7), *Olenova* (UC. 5: 15), 1699: *Olenova* (UC. 19: 8), 1701: *Olenova* (UC. 19: 10), 1702: *Olenova* (UC. 19: 12), 1704: *Olenova* (UC. 19: 15), 1705: *Olenowa* (UC. 20: 1), 1715: *Olenyova* (MNL), 1718: *Olenyova* (UC. 151: 21), 1720: *Olenyova* (MNL), 1760: *Olenova* (BT), 1773: *Olenowo, Olenova* (LexLoc. 53), 1782-4: *Olenjowa* (EKFT), 1788: *Olenova* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Olenyova, Olenova* (Vályi 2: 708), 1808:

Olenyová, Oleňová (Lipszky: Rep. 476), 1824-62: *Olenowa* (MKFT), 1828: *Olenyova* (VB), 1837: *Olyenyova* (F. 3: 63), 1851: *Olenyova* (F. 3: 161), 1856: *Olenyowa* (MOK), 1857-9: *Olenyova* (CU), 1863: *Olenyova* (Hnt), 1870-1: *Olenyova* (MÁT), 1872-84: *Olenyova* (HKFT), 1873: *Olenova* (Hnt), 1877: *Olenyova* (Hnt), 1882: *Olenyova* (Hnt), 1888: *Olenyova* (Hnt), 1892: *Olenyova* (Hnt), 1895: *Olenyova* (Hnt), 1898: *Olenyova* (Hnt), 1900: *Olenyova* (Hnt), 1902: *Olenyova* (Hnt), 1904: *Szarvaskút* (Mező 1999: 283), 1907: *Szarvaskút* (Hnt), 1910: *Оленьова* (EKUP), 1913: *Szarvaskút* (Hnt), 1923: *Oleňovo, Szarvaskút, Оленьово* (PR), 1925: *Oleňovo* (PR), 1927: *Oleňova* (Hnt), 1929: *Oleňovo* (ChM. 905), 1931: *Oleňova* (MPR), 1939: *Olenyova, Оленьово* (BK. 785), 1941: *Olenyova* (Hnt), 1944: *Olenyova, Оленьово* (Hnt), 1946: *Оленеве* (УРСР), 1968: *Оленеве* (ЗО), 1969: *Оленеве* (IMCU), 1983: *Оленеве, Оленово* (ЗО), 1991: *Оленеве* (ТК), 1995: *Оленьово* (ВРУ), 2017: *Оленьово* (uo.).

■ *Olenyova* a 16. század második felében települt a történelmi Bereg megyében, a *Nagy-Pinye* patak völgyében. Rákóczy Zsigmond 1592. március 5-én adott kenézséget Lizanecz Ferencnek, Mártonnak és Mihálynak, hogy *Olenova* falut benépesítsék (Lehoczky 3: 640-1, uő. 1894: 55). A helység neve már az 1588-as összeírásban is szerepel, de a telepítése valószínűleg nem volt sikeres, ezért kapott a Lizanecz család újabb felhatalmazást a lakossággyűjtésre. Az *Olenyova* helységnév ruszin eredetű, pontos etimológiája azonban bizonytalan. A név talán az ukr. *олень* 'szarvas' fn. (Csopaj 233, СУМ. 5: 688, Hrincsenko 3: 51), or. *олень* 'ua.' (ССЛРЯ. 8: 840-1) birtoklást, valamint való ellátottságot kifejező, nőnemű *-ов(а)* képzős származéka (vö. Kupcsinszka 775), jelentése pedig tkp. 'szarvasos, szarvasokban bővelkedő (hely, erdő)'. Felvetődhet víznévi származtatása is, ebben az esetben pataknévből keletkezett névátvitellel, vö. *Olenyovszkij* 'a Pinye j. á. *Olenyova* (Оленьово) h.' 1625: „Vagion Patakiok apro Halat Rakot terem, kin az kenezeknek Malmok wacion” (UC. 18: 28), 1649: *Olenyova patak* (Lehoczky 3: 248), 1864: *Оленьова пот.* (Kat.), *Оленьовски ручей* (S. 51), 1872-84: *Olenyovszki p.* (HKFT), 1935: *Oleňovský, Оленьовський* (W. 56, 62), 1979: *Оленівський* (СГУ 397). A pataknév mai *Olenyovszkij* formája a településnévhez képest másodlagos, az *Olenyova* helységnév hímnemű ukr. *-ськ(ий)* melléknévképzős alakja, jelentése tkp. 'Olenyovai-(patak)'. Az 1613-as összeírásban a falu határában név nélkül egy kővi halas patakot említenek, amiben pisztrángot fognak, s a kenézeknek malmuk is van rajta (UC. 18: 25). Lakosai ekkor *Lizanecz Geörgi, Ztolo Leőrincz, Zadarlak Geörgi, Zadarlak Mihály, Zadarlak Kozma es Istwan, Zadarlak Olekza, Keliman Janko, Lizanecz Ferencz, Lizanecz Janos, Leőrincz Mihály, Ruszinecz Jacab, Lizanecz Mihály* (uo.). Személynévi eredete minden bizonnyal kizárható (l. Lucsik 361, *Оленівка*), vö. ukr. *Олень, Олінь* csn. (Csucska 2005: 416-7), *Олень* szn. (Csucska 2011: 269). 1688-ban elpusztult faluként említik: „Bukovinka, Korna Pataka, Olenova. Ezek most mind pustak senki nem lakja a Lakosi szejel Bujdósnak” (UC. 19: 5). A falu nevét 1904-ben, az országos helységnévrendezés során *Szarvaskút*-ra magyarosították (Mező 1999: 283) a ruszin név fordításával. 1939-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Оленьово* a történelmi név átvétele.

Orlyova, Ірлява

'település Ungvártól DK-re'

1417: *Orlewa* (ZsO. 6: 194), *Orlozka* (Cs. 1: 395, Engel 1985: 979), 1450: *Orlyowa* (Thallóczy–Áldásy 156), 1454: *Orlewa* (uo. 182), 1543: *Orlowa* (Dica), 1550: *Orlyowa*, 1574: *Orliowa* (uo.), 1603: *Oryowa* (UC. 54: 47), 1625: *Orliova* (Dica), 1650: *Orlova* (UC. 54: 50), 1661-6: *Orliova* (UC. 68: 42), 1670: *Orlova* (UC. 54: 51), 1675: *Orlova* (UC. 44: 91), 1678: *Orlova* (UC. 42: 11), 1680-as évek: *Orloua* (UC. 65: 2), 1682-4: *Orlawa* (UC. 15: 19), 1684: *Orlava* (UC. 42: 65), 1687: *Orlova* (UC. 149: 20), 1691: *Orlova* (UC. 54: 67), 1692: *Orloua* (UC. 54: 71), 1696: *Orlyova* (Dica), 18. sz. eleje: *Orlova* (UC. 110: 73), 1701: *Orloua* (UC. 54: 80), 1705: *Orlova* (UC. 20: 1), 1707: *Orlava* (UC. 46: 61), 1715: *Orlyova* (MNL), 1718-9: *Orlyova* (UC. 105: 3), 1720: *Orlyova* (UC. 3: 57), *Orlova* (MNL), 1721: *Orlova* (UC. 46: 59), 1731: *Orlyava* (UC. 3: 52), 1730-40: *Orlyava* (UC. 156: 26), 1747: *Irljava* (GK. 115), 1773: *Orlyava* (LexLoc. 285), 1782-4: *Orlyova* (EKFT), 1788: *Irljava* (HT. 0021:1), 1789: *Irljava* (HT. Div. X. 21: 2), *Orlova* (UC. 162: 53), 1799: *Orlyava* (Vályi 2: 716), 1800: *Orlyava* (TUng), 1806: *Orlyova* (UV), 1808: *Orlyova, Irljava, Orlawa* (Lipszky: Rep. 481),

1824-62: *Irlyava h. Orlyo* (MKFT), 1828: *Irlyava* (VUng), 1837: *Orlyova, Irlyava* (F. 3: 373), 1838: *Irlyava* (Schem. 75), 1851: *Orlyova (Irlyava)* (F. 3: 167), 1856: *Orlyava* (MOK), 1857-9: *Orlyava* (CU), 1863: *Orlyava, Irlyává* (Hnt), 1870: *Orlyava* (UT), 1872-84: *Orlova* (HKFT), 1873: *Orlova, Irlyáva* (Hnt), 1877: *Orlova, Irlyáva* (Hnt), 1882: *Orlova, Irlyáva* (Hnt), 1888: *Orlava, Orlyava* (Hnt), 1892: *Orlyava, Irlyává* (Hnt), 1895: *Orlyava* (Hnt), 1898: *Orlyava* (Hnt), 1900: *Orlyava* (Hnt), 1902: *Orlyava* (Hnt), 1904: *Ungsasfalva* (Mező 1999: 286), 1907: *Ungsasfalva* (Hnt), 1910: *Вірлява, Урлява* (ЕКУР), 1913: *Ungsasfalva* (Hnt), 1915: *Ungsasfalva* (UT), 1918: *Ungsasfalva* (UT), 1923: *Orljava, Ungsasfalva, Ирлява, Ирлява* (PR), 1925: *Urljava* (PR), 1927: *Orlova* (Hnt), 1929: *Irlava* (ChM. 449), 1931: *Orlova* (MPR), 1939: *Orlyava, Орлява* (BK. 782), 1941: *Orlyava* (Hnt), 1944: *Orlyava, Орлява* (Hnt), 1946: *Ирлява* (УРСР), 1968: *Ирлява* (ЗО), 1969: *Ирлява* (ИМСУ), 1983: *Ирлява, Ирлява* (ЗО), 1991: *Ирлява* (TK), 2017: *Ирлява* (БРУ).

■ Orlyova a 15. század elején települt a történelmi Ung megyében, a *Latorca* jobb oldali mellékága, a *Sztára* folyó mellett. Az *Orlyova* helységnév ruszin eredetű, pataknevből keletkezett névátvitellel, vö. *Orlyova** 'patak Orlyova (Ирлява) h.' 1326: *Orlyua* (AOkl. 10: 260), 1390: *Orlyua* (ZsO. 1: 178), 1411: *fluvium Orlyowa* (ZsO. 3: 268), 1414: *Orlywa* (ZsO. 4: 580, 618), 1415: *Orlywa* (ZsO. 5: 61). A víznév a szl. **orъlъ* 'sas' fn. (Šmilauer 134) birtoklást kifejező, nőnemű szl. *-*ov(a)* melléknévképzős származéka, jelentése tkp. 'Sas(os) (patak)', vö. még ukr. *опел* 'sas' fn. (СУМ. 5: 743, Csopoj 236), or. *опѣл* 'ua.' (ССЛРЯ. 8: 1017). Személynévi származtatása minden bizonnyal kizárható, vö. ukr. *Опел* szn. (Csucska 2011: 270, Regyko 768). Az 1603-as urbárium szerint a falu soltészai *Martinus Soltez, Sandrinus Soltez, Sťfanus Fekethe* és *Franciscus Poholwd*. Lakosai és zsellérei *Demeter, Belycz, Fazekas, Huyo, Maha, Kwrtha, Battiko, Azarko, Thwpichka, Olexa, Asztalos, Lanthos, Pynyazko* családnevűek (UC. 54: 47). A lakosság egy része talán még magyar anyanyelvű, később azonban teljesen elruszinosodik. 1904-ben, az országos helységnévrendezés során a település nevét a ruszin név lefordításával és a megyére utaló jelzővel *Ungsasfalvá*-ra magyarosították (Mező 1999: 286). 1939-ben visszakapta a történelmi nevét. A párhuzamosan használt népi, ma hivatalos ukrán *Ирлява* nyelvjárási forma, a történelmi névhez képest másodlagos.

Oroszgejőc, Руські Геївці 'település Ungvártól D-re'

1939: *Orosztelep* (VFA), 1943/44: *Egrytanya* (Tóth Á. 145), 1968: *Руські Геївці* (ЗО), 1969: *Руські Геївці* (ИМСУ), 1983: *Руські Геївці, Русские Геевцы* (ЗО), 1985: *Русские Геевцы* (TK), 2017: *Руські Геївці* (БРУ).

■ Oroszgejőc az 1930-as években települt az ungi Kisgejőc határában, az egykori Egrytanyán. A csehszlovák állami telepítéspolitikával mellett egyes nagybirtokokon további telepítések történtek: „Feltételezhető továbbá az is, hogy a napjainkban Oroszgejőc nevű település létrejött is a magántelepítésekhez köthető, mégpedig az Egry Ferenc kisgejőci nagybirtokos földterületein történt földszerzés révén” (Szakál 174). Az 1920-30-as években ruszin földműveseket telepítettek az ungi síkra is, hogy az egységes magyar etnikai tömböt megbontsák, a nemzetiségi arányokat módosítsák. Fedaka szerint *Oroszgejőc* alapításának éve 1936 (Fedaka 189). A település a szomszédos anyaközségről kapta a nevét, magyarázatához l. *Kisgejőc* szócikkét. Az *Orosz-* előtag a falu ruszin lakosságára utal (vö. Bölskei 132-7). A hivatalos, többes számú ukrán *Руські Геївці* a magyar név részfordításával és ukránosításával keletkezett, vö. ukr. *руський* 'orosz, rutén' népnév (СУМ. 8: 913, Csopoj 353). A helyi névhasználatban a települést a kisgejőciek *Oroszvég* néven is emlegették (Ferkó 71). Közigazgatásilag Nagygejőchöz tartozik, kb. 180 fős lakossága ruszin.

Oroszkomoróc, Руські Комарівці 'település Ungvártól DK-re'

1543: *Komorocz* (Dica), 1550: *Komorocz, Komoroch*, 1552: *Komorocz* (uo.), 1570-80k.: *Komorocz* (UC. 93: 73), 1574: *Komorocz* (Dica), 1625: *Orosz Komorocz* (uo.), 1684: *Orosz*

Komorocz (UC. 42: 66), 1696: *Orosz Komorocz* (Dica), 1718-19: *Komorocz* (UC. 105: 3), 1720: *Komorocz* (MNL), 1738: *Orosz Komorócz* (UC. 32: 82), 1739: *Orosz Komorócz* (UC. 32: 102), 18. sz. első fele: *Orosz Komorotz* (Bélu), 1741: *Komarocz* (GK. 92), 1747: *Komárovcz* (GK. 113), 1756: *Orosz Komorocz* (UC. 126: 43), 1765: *Comorocz* (Kam. 0192a), 1773: *Orosz-Komorocz* (LexLoc. 285), 1780: *Orosz Komorotz* (MCU), 1782-4: *Palagÿ Komorócz* (!) (EKFT), 1788: *Komorocz* (HT. 0021:1), 1789: *Komorocz* (HT. Div. X. 21: 2), 1799: *Orosz Komorócz* (Vályi 2: 402), 1800: *Orosz Komorócz* (TUng), 1806: *Orosz-Komorótz* (UV), 1808: *Komorócz* (*Orosz-*) (Lipszky: Rep. 332), 1824-62: *Orosz Komorócz* (MKFT), 1826: *Orosz Komorócz* (UC. 11: 15b), 1828: *Oroszkomoróc* (VUng), 1837: *Orosz-Komárovcz* (F. 3: 372), 1838: *Komorócz* (Schem. 75), 1851: *Orosz-Komárovcz* (F. 2: 237), 1855: *Komorótz* (AT. 631), 1856: *Orosz-Komorócz* (*Komarovcze*) (MOK), 1857-9: *Grosz Komorócz*, *Komáruvci* (*Kis-Uj-Szállás*) (CU), 1863: *Orosz-Komorócz*, *Komáruvci* (Hnt), 1870: *Orosz Komorócz* (UT), 1872-84: *Orosz Komoróc* (HKFT), 1873: *Komoróc* (*Orosz-*), *Komoróci*, *Komáruvci* (Hnt), 1877: *Komoróc* (*Orosz-*), *Komoróci*, *Komáruvci* (Hnt), 1882: *Komoróc* (*Orosz-*), *Komoróci*, *Komáruvci* (Hnt), 1888: *Orosz-Komorócz*, *Komoroci*, *Komáruvci* (Hnt), 1892: *Orosz-Komorócz*, *Komáruvci* (Hnt), 1895: *Orosz-Komorócz* (Hnt), 1898: *Orosz-Komorócz* (Hnt), 1900: *Orosz-Komorócz* (Hnt), 1902: *Oroszkomorócz* (Hnt), 1904: *Oroszkomoró* (Mező 1999: 287), 1907: *Oroszkomoró* (Hnt), 1910: *Комаривуї*, *Комарувуї* (EKYP), 1913: *Oroszkomoró* (Hnt), 1915: *Oroszkomoró* (UT), 1918: *Oroszkomoró* (UT), 1923: *Komarovce* (Ruski), *Oroszkomorócz*, *Комаровицѣ* (*руськи*) (PR), 1925: *Komárovce* (PR), 1927: *Komárovce* (Hnt), 1929: *Komarovce Ruské* (ChM. 537), 1931: *Komárovce* (MPR), 1939: *Oroszkomoróc*, *Русски Комаровицы* (BK. 782), 1941: *Oroszkomoróc* (Hnt), 1944: *Oroszkomoróc*, *Русски Комаровицы* (Hnt), 1946: *Руськи Комаривуї* (URCP), 1968: *Руськи Комаривуї* (3O), 1969: *Руськи Комаривуї* (IMCU), 1983: *Руськи Комаривуї*, *Русские Комаровицы* (3O), 1985: *Русские Комаровицы* (TK), 1998: *Руськи Комаривуї* (BPY), 2017: *Руськи Комаривуї* (uo.).

■ Oroszkomoróc a 16. század elején települt Ung megye déli, síkvidéki részén, a beregi határon. Fedaka szerint soltészi alapítású falu (Fedaka 189). Az elsődleges *Komoróc* helység-név szláv eredetű, magyarázatához l. *Palágykomoróc* szócikkét. Az *Orosz-* előtag a település lakóinak nemzetiségére utal, s a néhány kilométerre nyugatra fekvő *Palágykomoróc* (*Паладь Комаривуї*) nevének előtagjával áll korrelációban (vö. Bölskei 132-7). Az 1720-as országos összeírás a településen Lucas Resak, Andreas Kobbelas, Georgius Deak, Andreas Tott, Gregorius Pap és Demetrius Herczek nevű lakosokat említ, valamint Michael Neviczky és Georgius Mando bérlőket (MNL). Az 1772-es úrbéri összeírásban Resák, Mitroka, Orosz, Czamka, Pribék, Petranyi, Tahy, Bálák, Dikuny, Szebinya, Román, Haza családnevek szerepelnek (ÚrbTab., *Oroszkomoróc*). A település nevét 1904-ben, az országos helységnévrendezés során *Oroszkomoró*-ra változtatták (Mező 1999: 287). 1939-ben visszakapta a történelmi nevét. A hivatalos, többes számú ukrán *Руськи Комаривуї* részfordítás a magyarból, vö. ukr. *руський* 'orosz, rutén' népnév (CYM. 8: 913, Csöpej 353).

Oroszkucsova, Руська Кучава

'település Munkácsról ÉNy-ra'

1570: *Koczioua* (Dica), 1570/1602/1603: *Kocziowa* (UC. 18: 24), *Koczowa* (UC. 97: 29), 1576: *Kochoua*, *Kochowa* (Dica), 1582: *Kochua*, *Koczoua*, 1588: *Kochoua*, 1596: *Kochioua*, 1599: *Koczoua*, 1600: *Koczioua*, *Koczova*, 1602: *Kochioua*, *Koczoua*, 1603: *Kochoua* (uo.), 1613: *Korchiva* (UC. 18: 25), 1625: *Korchyova* (UC. 18: 28), 1630: *Koczoua* (Dica), 1634: *Korczoua* (UC. 101: 73), 1674: *Kucsva* (UC. 7: 31), 1715: *Kucsova* (MNL), 1720: *Kucsova* (MNL), 1747: *Kucsáva* (GK. 503), 1750: *Kutsana* (!) (MCB), 1760: *Kutsana* (BT), 1773: *Kucsova*, *Kucsowa* (LexLoc. 50), 1782-4: *Kucsava* (EKFT), 1788: *Kutsova* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Kucsova* (Vályi 2: 462), 1800: *Kutsova* (TBer), 1808: *Kucsova*, *Kučowa* (Lipszky: Rep. 358), 1824-62: *Kutsava* (MKFT), 1828: *Kocsava* (VB), 1837: *Kucsava* (F. 3: 71), 1838: *Kucsova* (Schem. 48), 1851: *Kocsova* (F. 2: 231), 1856: *Kucsawa* (MOK), 1857-9: *Kucsova* (CU), 1863: *Kucsava* (Hnt), 1870-1: *Kucsova* (MÁT), 1872-84: *O. Kucsova* (HKFT), 1873: *Kucsova* (*Ó-*) (Hnt), 1877: *Kucsova* (Hnt), 1882: *Kucsova* (*Ó-*) (Hnt), 1888: *Orosz-Kucsova* (Hnt), 1892: *Orosz-Kucsova* (Hnt), 1895: *Orosz-Kucsova* (Hnt), 1898: *Orosz-Kucsova* (Hnt),

1900: *Orosz-Kucsova* (Hnt), 1902: *Oroszkucsova* (Hnt), 1907: *Oroszkucsova* (Hnt), 1910: *Кучова, Кучава* (EKYP), 1913: *Oroszkucsova* (Hnt), 1923: *Kučova Ruska, Oroszkucsova, Кучава* (PR), 1925: *Kučovo* (PR), 1927: *Kučova Ruská* (Hnt), 1929: *Kučová Ruská* (ChM. 588), 1931: *Kučova* (MPR), 1939: *Oroszkucsova, Руська Кучава* (BK. 784), 1941: *Oroszkucsova* (Hnt), 1944: *Oroszkucsova, Руська Кучава* (Hnt), 1946: *Руська Кучава* (УРCP), 1968: *Руська Кучава* (3O), 1969: *Руська Кучава* (IMCY), 1983: *Руська Кучава, Русская Кучава* (3O), 1991: *Русская Кучава* (TK), 2017: *Руська Кучава* (BPU).

■ *Oroszkucsova* a 16. század második felében települt a történelmi Bereg megye nyugati részén, a *Sztára* folyó mellett. Az elsődleges *Kucsova* helységnév ruszin eredetű, a név az ukr. *кúна~кúча* 'halom, hegy, nagy rakás' fn. (CYM. 4: 400, 422, Hrincsenko 2: 334) birtoklást kifejező, nőnemű ukr. *-ov(a)* melléknévképzős származéka, létrejöttét a település földrajzi környezete motiválta. Lehoczky szerint „nevét vette a „Korcsova” orosz szótól, mi cseprentést jelent” (Lehoczky 3: 377), azaz irtáson létrejött falut jelöl, vö. *Németkucsova*. A 19. század második felétől használatos *Orosz-* előtag a település ruszin lakóira utal, s a szintén beregi, a *Hát* hegység területén fekvő *Németkucsova* (*Кучава*) nevének előtagjával áll korrelációban (Névvált. 60, Bölcskei 132-7). A falu neve helységnévtárakban tévedésből *Ókucsova* alakban is előfordul. Az 1674-es urbárium *Andreas Kondor, Joannes Miho, Joannes Hrehor, Demetrius Hrehor, Alexander Hrehor, Andreas Miho jun., Joannes Miho sen., Demetrius Miho, Demetrius Taraszi, Michael Molnar, Joannes Molnar, Jacobus Barany, Laurentius Schadelnik* nevű személyeket említ a faluban (UC. 7: 31). A hivatalos ukrán *Руська Кучава* az újabb, kétrészes történelmi név átvétele, jelzői tagjához l. ukr. *руська* 'orosz, rutén' népnév (CYM. 8: 913, Csopej 353).

Oroszmocsár, Руський Мочар

'település Nagybereznától K-re'

1691: *Orosz Mocsár* (UC. 157: 66), 1696: *Mocsár* (Dica), 17. sz. vége: *Mocsár* (UC. 31: 14), 1715: *Mocsar* (MNL), 1720: *Mocsár* (MNL), 18. sz. első fele: *Motsár* (Bélu), 1740: *Motsár* (MCU), 1747: *Mocsar* (GK. 82), 1765: *Orosz=Mocsár* (Kam. 0192a), 1770-2: *Orosz Mocsar* (Motzel), 1773: *Orosz Mocsar* (LexLoc. 285), 1777: *Orosz Mocsár* (UC. 3: 34), 1782-4: *Orosz Mocsar* (EKFT), 1788: *Orosz Mocsar* (HT. 0021:1), 1789: *Mocsár* (HT. Div. X. 21: 2), 1791: *Orosz Mocsár* (UC. 182: 14), 1799: *Mocsar* (Vályi 2: 621), 1800: *Orosz Mocsár* (TUng), 1806: *Orosz-Motsár* (UV), 1808: *Mocsár* (*Orosz-*), *Ruské Močarjany* (Lipszky: Rep. 432), 1824-62: *Oroszmocsár* (MKFT), 1828: *Orosz-Mocsár* (VUng), 1837: *Orosz Mocsár* (F. 3: 378), 1838: *Mocsár-Orosz* (Schem. 73), 1851: *Orosz-Mocsár* (F. 3: 107), 1856: *Orosz-Mocsár* (MOK), 1857-9: *Orosz Mocsár* (CU), 1863: *Orosz-Mocsár* (Hnt), 1870: *Orosz Mocsár* (UT), 1872-84: *Orosz Mocsár* (HKFT), 1873: *Mocsár* (*Orosz-*) (Hnt), 1877: *Mocsár* (*Orosz-*) (Hnt), 1882: *Mocsár* (*Orosz-*) (Hnt), 1888: *Orosz-Mocsár* (Hnt), 1892: *Orosz-Mocsár* (Hnt), 1895: *Orosz-Mocsár* (Hnt), 1898: *Orosz-Mocsár* (Hnt), 1900: *Orosz-Mocsár* (Hnt), 1902: *Oroszmocsár* (Hnt), 1907: *Oroszmocsár* (Hnt), 1910: *Мочар* (EKYP), 1913: *Oroszmocsár* (Hnt), 1915: *Oroszmocsár* (UT), 1918: *Oroszmocsár* (UT), 1923: *Močar Ruska, Oroszmocsár, Руська Мочар* (PR), 1925: *Ruskij Močar* (PR), 1927: *Ruská Močár* (Hnt), 1929: *Močar* (ChM. 809), 1931: *Močar Ruská* (MPR), 1939: *Oroszmocsár, Руський Мочарь* (BK. 783), 1941: *Oroszmocsár* (Hnt), 1944: *Oroszmocsár, Руський Мочарь* (Hnt), 1946: *Мочар* (УРCP), 1968: *Руський Мочар* (3O), 1969: *Руський Мочар* (IMCY), 1983: *Руський Мочар, Русский Мочар* (3O), 1991: *Руський Мочар* (TK), 2017: *Руський Мочар* (BPU).

■ *Oroszmocsár* a 17. század második felében települt a történelmi Ung megyében, Nagyberezna szomszédságában. A megye egyik legkésőbb alapított települése, első említése csak 1691-ből származik. A *Mocsár* helységnév ruszin eredetű, az ukr. *мочар* 'ingovány, láp, mocsár' fn. (Csopej 190, Maruszenko 237, Hrincsenko 2: 450, CYM. 4: 814) származéka. A falu nevének létrejöttét az Ung bal oldali mellékágának, a *Velikij* pataknak a mocsaras völgye motiválhatta, maga a helység ugyanis hegyoldalon fekszik. Alapítói talán a szomszédos Rosztkapásztélyről költözhettek át. Az 1715-ös országos összeírás szerint mindössze egyetlen lakott portája volt. 1720-ban *Andreas Juracson, Joannes Jaknino, Romanus Szolicsin, Lucas Szelepcsin* és *Demetrius Cزامut* nevű lakosokat említ az összeírás, új telepés *Ladislaus*

Popovics (MNL). A helység a későbbiek során is megmaradt kis tanyának, napjainkban kb. 140 lakosa van. Az *Orosz-* jelző a település lakosainak nemzetiségére utal, s az Ungvártól délnyugatra fekvő, ma Nyárádkelecsényhez tartozó *Magyarmocsár* (*Моцарань*) nevének előtagjával állt korrelációban (vö. Bölcskei 132-7). A 18. századi forrásokban mindkét falu neve jelző nélküli, *Mocsár* formában szerepel. A *мочар* főnév ezt a helységnevet kivéve egyetlen ukrainai településnévben sem adathozható, Lucsik és Janko szótáraiban az egyéb helytípusok neveként sem találkozunk vele. A helynévadásban az azonos jelentésű *багно*, *болото* főnevek fordulnak elő, ami a *мочар* főnév regionális használatát jelentheti. Bányai az Ung és a Turja völgyéből számos olyan helynevet gyűjtött, amiben ez a főnév szerepel (vö. Bányai 257-8). A hivatalos ukrán *Руський Мочар* a történelmi név átvétele, vö. ukr. *руський* 'orosz, rutén' (CYM. 8: 913, Csopaj 353). A *руський* melléknévnek Bányai 'ukrán' jelentést tulajdonít (vö. Bányai 350).

Oroszmokra, Руська Мокра 'település Técsőtől ÉK-re'

1638: *Mokra* (Bélay 175), 18. sz.: *Mokra* (Kam. 296), 1735: *Mokra* (MCM), 1770: *Mokra* (Kam. 84), 1773: *Mokra* (LexLoc. 133), 1779: *Russisch Mokra* (Kam. 830: 115), 1782-4: *Orosz Mokra* (EKFT), 1789: *Mokra*, *Orosz Mokra*, *Mokra Ruszka* (MTH. 124), 1798: *Orosz Mokra* (CsT. 11), 1799: *Orosz Mokra* (Vályi 2: 628), *Orosz-mokra* (HT. 0012: 2), 1800: *Ruszn Mokra* (TM), 1808: *Mokra* (*Orosz-*), *Ruské-Mokré* (Lipszky: Rep. 433), 1809: *Mokra* (Kam. 661), 1816: *Orosz-Mokra* (Schem. 66), 1824-62: *Orosz Mokra* (MKFT), 1828: *Mokra* (*Orosz*) (Nagy 197), 1838: *Orosz-Mokra* (Schem. 63), 1839: *Orosz-Mokra* (F. 4: 201), 1851: *Orosz-Mokra* (F. 3: 112), 1856: *Orosz-Mokra* (MOK), 1857-9: *Orosz Mokra* (*Ruske Mokra*) (CU), 1863: *Orosz-Mokra* (Hnt), 1864: *Orosz Mokra*, *Mokra* (PestyM), 1870-1: *Orosz Mokra* (MÁT), 1872-84: *Rus. Mokra* (*Orosz Mokra*) (HKFT), 1873: *Mokra* (*Orosz-*) (Hnt), 1877: *Mokra* (*Orosz-*) (Hnt), 1882: *Mokra* (*Orosz-*) (Hnt), 1888: *Orosz-Mokra* (Hnt), 1892: *Orosz-Mokra* (*Rusku-Mokro*) (Hnt), 1895: *Orosz-Mokra* (Hnt), 1898: *Orosz-Mokra* (Hnt), 1900: *Orosz-Mokra* (Hnt), 1902: *Oroszmokra* (Hnt), 1907: *Oroszmokra* (Hnt), 1910: *Мокра Руська* (EKYP), 1913: *Oroszmokra* (Hnt), 1923: *Mokra Ruska*, *Oroszmokra*, *Мокра руська* (PR), 1925: *Rus. Mokra* (PR), 1927: *Ruská Mokrá* (Hnt), 1929: *Mokrá Ruská* (ChM. 812), 1931: *Mokrá Rus.* (MPR), 1939: *Oroszmokra*, *Руська Мокра* (BK. 787), 1941: *Oroszmokra* (Hnt), 1944: *Oroszmokra*, *Руська Мокра* (Hnt), 1946: *Руська Мокра* (УРCP), 1968: *Руська Мокра* (3O), 1969: *Руська Мокра* (IMCY), 1977: *Русская Мокрая* (TK), 1983: *Русская Мокрая* (3O), 2017: *Руська Мокра* (BPY).

■ Oroszmokra a 17. század első felében települt a történelmi Máramaros megyében, a *Tarac* folyó felső szakaszán. „A *Tarac* mellékága mellett, *Brusztura* magasságában *Mokra* szintén *Dolhai*-telepítés, de igen jelentéktelen helység lehetett, mert 1638. évi említése után többet nem hallunk róla; még az 1715–20-as összeírás sem említi. Lakossága, úgy látszik, elhagyta s csak a XVIII. században telepítette újra meg a kincstár német és orosz telepesekkel két falunak (Német és Oroszmokra) alapításával” (Bélay 78). Az elsődleges *Mokra* helység-név ruszin eredetű, víznéből keletkezett névátvitellel, vö. *Mokrjanka* 'a *Tarac* j. á. Németmokra (*Німецька Мокра*) h.' 1725: *Mokra fl.* (Revizki), 1782-6: *Mokra Bach* (EKFT), 1789: *Fl. Mokra* (HT. 0012: 1), 1798: *Mokra F.* (MT), 1824-62: *Mokrjanka B.* (MKFT), 1830: *Mokra Vize* (CsIT. 0009), 1864: *Мокранка* (S. 213), *Мокранка поттокъ* (Kat.), 1876: *Mokranka* (Szilágyi 93), 1910: *Mokranka* (HBÁT), 1957 *Мокрянка*, *Мокранка* (KPY. 18), 1977: *Мокрянка* (TK), 1979: *Мокрянка* (СГУ 372), 2007: *Mokrjanka* (*Mokra, Kis-Tarac*) (Kovács 175). A folyónév alapja az ukr. *мокра* 'nedves, vizes' mn. (CYM 4: 782, Csopaj 188). A mai *Mokrjanka* névalak ukr. *-ka* kics. képzős származék. Pesty adatközlői a nevet a földrajzi környezetből magyarázzák: „Orosz *Mokra* helység miután e helyiség posványos hely lévén tehát nyenyességről költsönözöte nevet /:vizenyös:/ Ruthen nyelven *Mokra*” (PestyM). Az *Orosz*-előtag a szomszédos *Németmokra* (*Німецька Мокра*) nevének előtagjával áll korrelációban, s a település ruszin lakosságára utal (vö. Bölcskei 132-7). A falu a 17. században elnéptelenedett, majd a 18. század közepén újratelepítették (Bélay 175). A hivatalos ukrán *Руська Мокра* a történelmi név átvétele, vö. ukr. *руська* 'orosz, rutén' népnév (CYM. 8: 913, Csopaj 353).

Oszavka, Осава

'település Husztól É–ÉK-re'

1898: *Oszávka* (Hnt), 1900: *Oszávka* (Hnt), 1902: *Oszávka* (Hnt), 1904: *Darázsvölgy* (Lelkes 65, BK. 528), 1907: *Darázsvölgy* (Hnt), 1910: *Осавка* (EKYP), 1913: *Darázsvölgy* (Hnt), 1918: *Darázsvölgy* (Hnt), 1929: *Osava Velká* (ChM. 915), 1940: *Oszava, Osaва* (BK. 1922), 1944: *Oszava, Osaва* (Hnt), 1969: *Osaва* (IMCY), 1983: *Osaва* (3O), 1991: *Osaва* (TK), 2017: *Osaва* (BPY).

■ Oszavka a 19. század végén települt tanya a máramarosi Lipcse határában. Az *Oszavka* helységnév ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Mala-Oszava* 'az Oszava j. á. Keselymező (Кошельово) h.' 1791k.: *Osova* (Novissima), 1824-62: *Osawka B.* (MKFT), 1864: *Oszava mala* (PestyM), 1865: *Mala Osaва, Kisoszáva patak* (Kat.), *Mala Osafka* (S. 210), 1872-84: *Mala Osava* (HKFT), 1910: *Ml. Osava* (HBÁT), 1911: *Kisoszáva (Oszávka)* (S. 210), 1925: *M. Osava* (PR), 1940: *Mala-Osava* (FKözl.), 1957: *Мала Осава, Малая Осава* (КРУ. 20), 1979: *Мала Осава* (СГУ 341), 1991: *Мал. Осава* (TK), 2017: *річка Мала Осава* (GT). A pataknév az ukr. *осова* 'nyárfás, topolyafás' mn. (Lucsik 366) származéka, l. ukr. *oca* 'nyárfa, topolyafa' fn. (ECYM 4: 219), N. *осина* 'rezgő nyárfa' fn. (Csopoj 237, Pipas-Halasz 128). Az *Oszavka* névváltozat ukr. -ка kics. képzős alak. „*Oszava* eredt Lipcse helysége határából 's e Helységen keresztül hosszában lefolyván a fenn nevezett kisebb patakokkal együtt Nagy ág folyóba, ez ismét Huszt városánál a Tisza folyóba beömlik” (PestyM). 1904-ben, az országos helységnévrendezés során a település nevét *Darázsvölgy*-re változtatták téves etimológia alapján (Lelkes 65), a víznévben ugyanis az ukr. *oca* 'darázs' (CYM. 5: 751, Csopoj 237) főnevet vélték felfedezni. 1940-ben a település nevét *Oszava* formában állították vissza. A hivatalos ukrán *Osaва* a pataknév kicsinyítő képző nélküli alakjából ered. A falu Lipcse külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Ószemere, Симер

'település Perecsenytől K-re'

1398: *Zemere* (Engel 1985: 1000), 1550: *Zemeree* (Maksay 1990/2: 849), *Zemere* (Dica), 1552: *Zemere*, 1574: *Ozemere* (uo.), 16. sz.: *Osemere* (UC. 115: 79), 1602: *O Semere* (UC. 104: 8), 1603: *O Szemere* (UC. 104: 9), 1625: *O Szemere* (Dica), 1631: *O-Szemere* (UC. 105: 1), 1648: *Semerik* (UC. 54: 49), 1685: *O Szemere* (UC. 88: 66), 1691: *Ó Szemere* (UC. 157: 66), 1715: *O Szemere* (MNL), 1718: *O Szemere* (UC. 105: 3), 1718-9: *O Szemere* (UC. 105: 3), 1720: *O Szemere* (MNL), 18. sz. első fele: *Ó=Szemere* (BélU), 1740: *Ó Szemere* (MCU), 1741: *Stara Simira* (GK. 74), 1747: *Ó Szimir* (GK. 89), 1765: *O Szemere* (UC. 157: 62), 1773: *O-Szemere*, *Simire* (LexLoc. 286), 1777: *O Szemere* (UC. 3: 34), 1780: *O. Szemere* (MCU), 1782-4: *Orosz Szemere* (EKFT), 1788: *Ó Szemere* (HT. 0021:1), 1789: *Ó Szemere* (HT. Div. X. 21: 2), 1791: *Ó Szemere* (UC. 182: 14), 1799: *Ó Szemere* (Vályi 3: 350), 1808: *Szemere* (*Ó* -), *Stara Symira* (Lipszky: Rep. 630), 1824-62: *Semirok h. Ó Szemere* (MKFT), 1828: *Ó-Szemere* (VUng), 1837: *O Szemere* (F. 3: 379), 1838: *Ó-Szemere* (Schem. 73), 1851: *Ó-Szemere* (F. 4: 86), 1856: *Alt-Szemere*, *Ó-Szemere* (MOK), 1857-9: *Szemere-Ó* (CU), 1863: *Szemere*, *Szimir* (Hnt), 1870: *Ó Szemere* (UT), 1872-84: *Ó Szemere* (HKFT), 1873: *Szemere* (*Ó* -), *Szimirj* (Hnt), 1877: *Szemere* (*Ó* -), *Szimirj* (Hnt), 1882: *Szemere* (*Ó* -), *Szimirj* (Hnt), 1888: *Ó-Szemere*, *Szimirj* (Hnt), 1892: *Ó-Szemere*, *Szimirj* (Hnt), 1895: *Ó-Szemere* (Hnt), 1898: *Ó-Szemere* (Hnt), 1900: *Ó-Szemere* (Hnt), 1902: *Ó-Szemere* (Hnt), 1907: *Ószemere* (Hnt), 1910: *Сумирь* (EKYP), 1913: *Ószemere* (Hnt), 1915: *Ószemere* (UT), 1918: *Ószemere* (UT), 1923: *Simiry*, *Ószemere*, *Сумирь*, *Сумирь* (PR), 1925: *Simir* (PR), 1929: *Simir* (ChM. 1126), 1931: *Simera St.* (MPR), 1939: *Ószemere*, *Сумирь* (BK. 782), 1941: *Ószemere* (Hnt), 1944: *Ószemere*, *Сумирь* (Hnt), 1946: *Cimer* (YPCP), 1968: *Cimer* (3O), 1983: *Cimer*, *Cimer* (3O), 1991: *Cimer* (TK), 2017: *Cimer* (BPY).

■ Ószemere a 14. század végén települt a történelmi Ung megyében, a *Turja* folyó torkolatánál. A *Szemere* helységnév bizonytalan etimológiájú, valószínűleg magyar eredetű, s pusztaszemélynévből keletkezett magyar névadással, vö. 1177k.: *Zemere* (ÁSznt. 845). Az alapjául szolgáló név a m. *szem* főnévből képzett régi *Szemer* szn. vö. 1219/1550: *Zemer*,

1234/1550: *Scemer* filiu *Scemera*, *Scemar* (FNESz., *Szemere*), 1358: *Zemere* szn. (Slíz 2017: 284), m. *Szemere* csn. (CsnSz. 990) származéka (Fehértói 2006: 331, Pais 1922: 28). Benedek András a személynevet *szemer* 'szemecske' fn. -a~e kicsinyítő képzős alakjának tartja, s úgy véli, az -a végű alakok az elsődlegesek (Benedek 121). Bányai is a személynévi eredetet támogatja, de ő egy ukr. *C'ímep*, *C'ímup* csn.-ból magyarázza (Bányai 363, Csucska 2005: 518). Fedaka szintén a ruszin nevet tartja korábbinak, ami szerint egy szláv *Симерь* szn. származéka (Fedaka 199). Más vélekedés szerint török, s közszoói előzménye egy 'rontó, pusztító' jelentésű főnév (Póczos 69, Adatok 40, Virágh 299). Kárpátaljai családnévszótárában Csucska is említi egy kihalt *Cemepa* családnévet, amit azonban szláv eredetűnek tart (Csucska 2005: 508). Ezt a lehetőséget Fehértói sem zárja ki (Fehértói i. m.). *Szemere* helységnévek a történelmi Magyarország számos pontján előfordulnak Abaujtól Zaláig, e településneveket Fehértói Katalin a *Szemere* családhoz tartozónak tekinti (i. m. 332). A személynév az ukrán névadásban településnévként máshol nem fordul elő, köznyelvi formája szintén hiányzik az ukránból. Víznévi származtatása talán kizárható, vö. *Szimerka* 'a Turja j. á. Ószemere (Címep) h.' 1788: *Rivulus Szemirka* (Kam. 0193), 1798: *Riv. Szimirka* (Kam. 0199), *Simirka* (uo. 0198), 1824-62: *Semirocky Potok, Szimirka thal* (MKFT), 1863: *Simirka Bach* (S. 158), 1865: *Új-Szemerei patak* (Hunfalvy 3: 340), 1872-84: *Ószemere p.*, *Simirka* (HKFT), 1935: *Simirka, Семирка* (W. 58, 63), 1957: *Сімирки, Сумирки* (КРУ. 23), 1979: *Сімерка* (СГУ. 504), 1991: *Симерки* (TK), 2016: *Сімерка* (Bányai 363). A pataknev a helységnévhez képest ugyanis másodlagos, ukr. -ka kics. képzővel jött létre a településnévből (Bányai 363). A település a Turja-völgy legkorábban említett, valószínűleg első települése. 1631-ben *Ószemere* soldátjai *Ferés Simko* és *Puklik Fedor*. Rajtuk kívül csak zsellérek élnek a faluban, akik *Feres-Feris*, *Palnik*, *Andricsov*, *Pastilcski*, *Ondreicsov*, *Prodsur*, *Boldza*, *Zvetetinkov*, *Zvetelnik*, *Seffkovics*, *Lisovkuv* családneveket viselnek (UC. 105: 1). A helységnév *Ó-* jelzője a szomszédos, későbbi alapítású *Újszemere* (*Сімерки*) nevének előtagjával van korrelációban (vö. Bölcskei 111-2). A hivatalos ukrán *Címep* a magyar név átvétele a tövégi magánhangzó és a jelzői tag elhagyásával.

Ósztuzsica, Стужиця 'település Nagybereznától ÉK-re'

16. sz.: *Stusiczia*, *alia Stusiczia* (UC. 115: 79), 1599: *Ósztuzsica* (Dezső 270), 1602: *Stvichia* (UC. 104: 8), 1603: *Sztvsicza* (UC. 104: 9), 1619: *Osztozucza* (UC. 116: 5a), 1625: *Ztuzicza* (Dica), 1631: *Nagy Sztuzicza* (UC. 105: 1), 1671: *O Sztuzjicza* (UC. 63: 16), 1691: *O Stuzicza* (UC. 115: 22), *Ó Stuzicza* (UC. 157: 66), 1696: *O Stuzicza* (Dica), 1715: *Osztuzicza* (MNL), 1718-9: *O Stuzicza* (UC. 105: 3), 1720: *Osztozucza* (MNL), *Ósztuzicza* (UC. 167: 27), 1727-8: *O Sztuzicza* (UC. 105: 4), 18. sz. első fele: *Ó-Sztuzicza* (BélU), 1735: *O Sztuzicza* (UC. 63: 39), 1741: *Sztuŕiczka* (GK. 65), 1747: *Ó Stuzicza* (GK. 73), 1752: *Ó Sztuzicza* (UC. 105: 7), 1765: *O. Sztuzicza* (Kam. 0192a), 1770-2: *Stara Sztusitza* (Motzel), 1773: *O-Sztuzsica* (LexLoc. 288), 1777: *O Sztuzicza* (UC. 3: 34), 1780: *O Sztuzicza* (MCU), 1782-4: *Stara Sztussicza* (EKFT), 1788: *O Sztuzsica* (HT. 0021:1), 1789: *Ó Sztuzsica* (HT. Div. X. 21: 2), 1799: *Ó Stuzicza* (Vályi 3: 287), 1800: *Ó-Sztussicza* (TUng), 1806: *Ó-Sztuzsitza* (UV), 1808: *Sztuzicza* (Ó-), *Stussica-Stará* (Lipszky: Rep. 663), 1824-62: *Stara Sztuzsica h. Ó Sztuzitza* (MKFT), 1828: *O-Sztuzsnicza* (VUng), 1837: *Ó Sztuzsica* (F. 3: 379), 1838: *Ó-Sztuzsica* (Schem. 73), 1851: *Ó-Sztuzsica* (F. 4: 163), 1856: *Alt-Sztuzsica*, *Ó-Sztuzsica* (MOK), 1857-9: *Ó-Sztuzsica* (CU), 1863: *Ó-Sztuzsica* (Hnt), 1870: *Ó Sztuzsica* (UT), 1872-84: *Ó Sztuzsica* (HKFT), 1873: *Sztuzsica* (Ó-), *Sztara-Sztuzsica* (Hnt), 1877: *Sztuzsica* (Ó-), *Sztara-Sztuzsica* (Hnt), 1882: *Sztuzsica* (Ó-), *Sztara-Sztuzsica* (Hnt), 1888: *Ó-Sztuzsica* (Hnt), 1892: *Ó-Sztuzsica* (Hnt), 1895: *Ó-Sztuzsica* (Hnt), 1898: *Ó-Sztuzsica* (Hnt), 1900: *Ó-Sztuzsica* (Hnt), 1902: *Ósztuzsica* (Hnt), 1903: *Patakófalú* (Mező 1999: 289), 1907: *Patakófalú* (Hnt), 1910: *Стужиця сара* (EKYP), 1913: *Patakófalú* (Hnt), 1915: *Patakófalú* (UT), 1918: *Patakófalú* (UT), 1923: *Stužica Stara*, *Patakófalú*, *Стужиця сара* (PR), 1925: *St. Stužica* (PR), 1927: *Stužica Stará* (Hnt), 1929: *Stužica Stará* (ChM. 1185), 1931: *Stužice St.* (MPR), 1939: *Ósztuzsica*, *сара Стужиця* (BK. 783), 1941: *Ósztuzsica* (Hnt), 1944: *Ósztuzsica*, *Стара Стужиця* (Hnt), 1946: *Стара Стужиця* (УРСР), 1968: *Стужиця*

(30), 1969: *Стужиця* (ИМСУ), 1983: *Стужиця* (30), 1985: *Стужиця* (ТК), 2017: *Стужиця* (ВРУ).

■ Ósztuzsica a 16. század második felében települt, soltészai alapítású falu a történelmi Ung megye északnyugati részén, a zempléni határon. A *Sztuzsica* helységnév ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Sztuzsica* 'az Ung j. á. Ósztuzsica (Стужиця) h.' 1765: *Sztuzicza Fl.* (Kam. 0192a), 1824-62: *Bach Sztuzsicza* (MKFT), 1860: *Sztuzsicza Bach* (S. 150), 1865: *Sztuzsiczai viz* (Hunfalvy 3: 338), 1872-84: *Sztuzsica r.* (HKFT), 1935: *Stužica*, *Стужиця* (W. 43, 63), 1939: *Sztuzsica* (SzSzBML. 468), 1979: *Стужиця* (СГУ 537), 1985: *Стужиця* (ТК), 1991: *Стужиця* (uo.). A pataknév az ukr. *стужа* 'hideg, fagy, nagy hideg' fn. (CYM 9: 801, Pipas–Halasz 185) ukr. *-иця* képzős származéka (Lucsik 455). A 17. századtól használt *Ó-* jelző a korábban szomszédos, majd 1966-ban a faluhoz csatolt *Újsztuzsica* nevének előtagjával állt korrelációban (vö. Bölskei 111-2). Az 1602-es urbárium csak egy lakost, *Hauran Stanko*-t említ (UC. 104: 8). Az 1631-es összeírás szerint neve *Nagysztuzsica*, soltészai *Simkov Ivan*, lakosai és zsellérei *Havran, Andres, Pavlicsin, Dmitricsat, Hicsei, Fedacsko, Huzei, Zelesko, Jurkov, Knes, Onuffrov, Lukacsov, Ztamcsin, Pivlicsin, Dimitricsat, Kurpil, Margetha, Tindil, Pirts, Bokovics, Jablonszki* nevűek. *Kissztuzsica* (*Újsztuzsica*) soltészai *Huzek Pavel* és *Sedor Janko*, a batyó *Pap Roman*. Lakosai: *Ivanisko, Andreicsin, Gabril, Holoka, Domanics, Lituncsics, Bresznencsat, Huzak, Kenes, Huzei, Fedor, Havrilo, Tomanics, Gacsovics, Sidorom, Duszai, Lipecki, Karoka, Cservenak, Kalnyavszki* családnévvel viselnek (UC. 105: 1). 1903-ban, az országos helységnévrendezés során a település nevét *Patakófalu*-ra magyarosították (Mező 1999: 289). 1939-ben visszakapta a régi nevét. Az 1966-tól hivatalos ukrán *Стужиця* a történelmi név jelző nélküli átvétele, miután a két *Sztuzsica* helység egyesülése után a megkülönböztető jelzők feleslegessé váltak.

Озsoeverh, Ожsoeverh 'település Husztól ÉK-re'

1898: *Ózsóverh* (Hnt), 1900: *Ózsóverh* (Hnt), 1902: *Ozsóverh* (Hnt), 1904: *Magastető* (Lelkes 66, BK. 528), 1907: *Magastető* (Hnt), 1910: *Осоверх* (ЕКУР), 1913: *Magastető* (Hnt), 1918: *Magastető* (Hnt), 1940: *Ozsoeverh, Осоверхъ* (BK. 1922), 1941: *Magastető* (MKF), 1943/44: *Alsóozsoeverch, Felsőozsoeverch* (Tóth A. 165), 1944: *Ozsoeverh, Осоверхъ* (Hnt), 1968: *Ожsoeverh* (30), 1969: *Ожsoeverh* (ИМСУ), 1983: *Ожsoeverh* (30), 1991: *Ожsoeverh* (ТК), 2017: *Ожsoeverh* (ВРУ).

■ Ozsoeverh a 19. század végén települt tanya a máramarosi Lipcsepolyána határában. Az *Ozsoeverh* helységnév ruszin eredetű, hegynévből keletkezett névátvitellel, vö. 1824-62: *Oszu B. hegy* (MKFT), 1864: *Oži vrh, Ожи верхъ* (S. 211), *Ozsü verch* (PestyM), 1911: *Nyilcsucs (Ozsiverch)* (S. 211). A hegynév előtagja talán az ukr. *ожого-ожуг* 'pizskafa' fn. (CYM. 5: 649), utótagja a *верх* 'tető, valaminek a födele, hegytető, hegy' fn. (CYM. 1: 334, Csopoj 29, Maruszenko 219). 1904-ben, az országos helységnévrendezés során a település nevét *Magastető*-re magyarosították (Lelkes 66). 1940-ben *Ozsoeverh* alakban visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Ожsoeverh* a történelmi név átvétele. Lipcsepolyána külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Ökörmező, Міжгір'я 'városi típusú település, járási központ'

1415: *Ukurmezew* (Bélay 177), *Wkermeszew* (Mihályi 201), *Vkwrmezew, Vkurmezew, Vkermeszew* (ZsO. 5: 304), 1457: *Ekermezew* (Mihályi 401), 1462: *Ekermezew* (uo. 257), 1467: *Ekermezew* (uo. 479), 1469: *Ewkermeszew* (DL. 67034), 1496: *Ökörmező* (Mihályi 613), 1508: *Ökörmező* (Iványi 201), 1517: *Ewkermeszew* (DL. 86751), 1530: *Ewkermeszew* (Dica), 1542: *Ewkermeszew, 1543: Ewkermeszew, 1548: Eokeormezew, Eokermezew, 1550: Eokeormezew, Eokermezew, 1552: Ewkermeszew, 1553: Ewkermezew, 1554: Ewkermeszew, 1555: Eokermeszew* (uo.), 1610: *Eöörmező* (Bélay 177), 1614: *Ökörmező* (Iványi 245), 1705: *Ökörmező* (Hodinka 429), 1707: *Ökörmező* (UC. 46: 61), 1712: *Eöör Mező* (UC. 44: 23), 1713: *Eöörmező* (UC. 12: 7), 1714: *Eöörmező* (UC. 156: 22), 1715: *Ökörmező* (MNL),

1717: *Eőkörmező* (UC. 84: 42), 1720: *Ökörmező* (MNL), 1721: *Eőkörmező* (UC. 46: 59), 1725: *Ökör mező* (Revizki), 1735: *Eöker Mező* (MCM), 1739: *Ökörmező* (UC. 17: 1), 1747: *Ökörmező* (GK. 295), 1756: *Ökörmező* (Kam. 0303: 2), 1757: *Ökörmező* (UC. 156: 25), 1773: *Ökörmező, Bour, Valava* (LexLoc. 135), 1782-4: *Ökörmező Rus: Wolowa* (EKFT), 1789: *Ökörmező, alias Volova* (UC. 162: 53), 1798: *Ökörmező* (CsT. 11), 1799: *Ökör Mező, Ökörmező, Bour Valova* (Vályi 2: 603, 730), *Ökermesző* (HT. 0012: 2), 1804: *Ökörmező alias Volova* (UC. 239: 13), 1808: *Ökörmező, Wolowá* (Lipszky: Rep. 488), 1824-62: *Volowa, Ökörmező* (MKFT), 1828: *Ökörmező, Wolowoje* (Nagy 197), 1838: *Ökörmező* (Schem. 63), 1839: *Eőkörmező* (F. 4: 189), 1851: *Ökörmező* (F. 3: 178), 1856: *Ökörmező (Volova)* (MOK), 1857-9: *Ökörmező (Volová)* (CU), 1863: *Ökörmező, Volovo* (Hnt), 1864: *Ökörmező, Volovoje* (PestyM), 1870-1: *Ökörmező* (MÁT), 1872-84: *Ökörmező, Volovoje* (HKFT), 1873: *Ökörmező, Volovoje* (Hnt), 1877: *Ökörmező, Volovoje* (Hnt), 1882: *Ökörmező, Volovoje* (Hnt), 1888: *Ökörmező, Volova* (Hnt), 1892: *Ökörmező, Volovaje* (Hnt), 1895: *Ökörmező* (Hnt), 1898: *Ökörmező* (Hnt), 1900: *Ökörmező* (Hnt), 1902: *Ökörmező* (Hnt), 1907: *Ökörmező* (Hnt), 1910: *Волове, Воловоє* (ЕКУР), 1913: *Ökörmező* (Hnt), 1923: *Volovoje, Volovyy, Ökörmező, Воловий* (PR), 1925: *Volovoje* (PR), 1927: *Volovoje* (Hnt), 1929: *Volové* (ChM. 1397), 1931: *Volovoje* (MPR), 1939: *Ökörmező, Воловоє* (BK. 787), 1941: *Ökörmező* (Hnt), 1944: *Ökörmező, Воловоє* (Hnt), 1946: *Волове, Міжгір'я* (УРСР), 1968: *Міжгір'я* (ЗО), 1977: *Межгорье* (ТК), 1983: *Міжгір'я, Межгорье* (ЗО), 2017: *Міжгір'я* (ВРУ).

■ *Ökörmező* a 14-15. század fordulóján települt a máramarosi Verhovinán, a Nagy-ág folyó völgyében. „Lipcese földesurainak, az egy töről szakadt Bilkei, Lipcsei és Bilkei Gorzó s az Urmezei családoknak birtoka a huszti és izai határtól egész a Kárpátok lakatlan gerincéig nyúlt. Ők telepítették az addig kihasználatlan vidékre – talán még a XIV. század második felében (ez esetben a Bilkei ősök) – Herincse mellé Bereznát és messze északon *Ökörmezőt*” (Bélay 85, 177-8). A máramarosi Verhovina legrégebbi településeinek egyike. Az *Ökörmező* helységnév magyar eredetű, a m. *ökör* 'kifejlett, herélt, igavonásra használt szarvasmarha' (ÉrtSz. 5: 458) és a m. *mező* '(hegyi) rét, legelő, kaszáló, szántó, tisztás' (FKnT. 245) főnév összetétele. Az ukrán névtani szakirodalomban a helységnévről írva Janko „népi magyarázatot” említ, mely szerint a település határában régen a szomszédos Vucskómező és Szolyma (Vízköz) lakosai az ökreiket legeltették, itt voltak nyári táboraik és szállásaik, s ezekből alakult ki a későbbi *Ökörmező* (Janko 229-30). Felvetődhet víznévi származtatása is, vö. *Volovec* 'a Nagy-ág b. á. *Ökörmező* (Міжгір'я) h.' 1782-6: *Wolowetz b.* (EKFT), 18. sz. vége: *Wolovecz* (VIT. 0012), 1809: *Rivus Volovetz* (Kam. 0661), 1824-62: *Volavecz Bach* (MKFT), 1864: *Воловець потокъ* (Kat.), *Volovecz nevü patak* (PestyM), *Volovecz* (S. 215), 1872-84: *Wolowec p.* (HKFT), 1904: *Volovecz patak* (S. 216), 1910: *Volovec* (HBÁT), 1929: *Volovec* (Petrov 29), 1935: *Volovec, Воловець* (W. 50, 64), 1939: *Volovec* (SzSzbML. 468), 1940: *Volovec patak* (FKözl.), 1977: *Воловець* (ТК), 1979: *Воловець* (СГУ 119). A pataknév azonban a településnévhez képest másodlagos, a ruszin *Волове* névalak ukr. *-ець* kics. képzős származéka. Pesty adatközlői a névről a következőket mondják: „Volovecz nevü pataktól mely a Nagy ág vizébe ömlik vehette eredetét. Miután régibb időkbe ezen patakba az ökrök részére legelő volt, 's a Medve egy pár ökröt megölvén a patak el neveztetett (:vol:) Volovecznek, később a község népesedvén a Volovéj nevet vette fel, honnét *Ökörmező*nek neveztetik” (PestyM). A korábban használatos ruszin *Волове* helynév a magyarral azonos **Волове поле* szerkezetből önállósult, s valószínűleg párhuzamos névadással keletkezett (FNESz., *Ökörmező*, Lucsik 328), l. ukr. *воловий* 'ökrös' mn. (CYM 1: 727, Csopoj 36). A település nevét 1946-ban *Міжгір'я*-ra változtatták, ennek jelentése tkp. 'Hegyköz', vö. ukr. *міжгір'я* 'hely, tisztás a hegyek között' fn. (CYM. 4: 727). A névváltoztatásban minden bizonnyal szerepet játszott a település ukrán nevének egybeesése más kárpátaljai helységekkel (vö. *Pálfalva, Volóce*).

Ölyvös, Більхівка 'település Ilosvától D-re'

1558: *Ewlwes* (KirK. 3647), 1564: *Eolywess* (Szabó K. 347), 1567: *Ewlwes* (Szabó 444), 1633: *Ölyvös* (ComMarmUg. 198), 1689: *Ölyvos* (UC. 34: 39), 1690: *Eölyves, Ölves* (UC. 27:

7, 65: 56), 17. sz. vége: *Ölyvös* (UC. 32: 26), 1715: *Eölvös* (MNL), 1720: *Eölyvös* (MNL), 18. sz. első fele: *Ölves*, *Olahow* (BélUg), 1740: *Eölves* (UgT.), 1747: *Olyves* (GK. 188), 1756: *Ölvös* (Kam. 0303: 2), 1773: *Eölvös*, *Olejahowa* (LexLoc. 284), 1782-4: *Elve* (EKFT), 1790: *Ölyves*, *Eölyves* (UC. 157: 61), 1786: *Ölyves* (HT. Div. XVIII: 10), 1788: *Eölyves* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Ölyvös*, *Vlahova* (Vályi 2: 731), 1800: *Ölves* (TUg), 1808: *Ölyves vel Eölyves*, *Oljachowa* (Lipszky: Rep. 488), 1824-62: *Vlahovo h. Olyves* (MKFT), 1825: *Ölyvös* (HT. Div. XII. 22), 1828: *Eölyves* (VU), 1838: *Ölyves* (Schem. 66), 1839: *Eölyves* (F. 4: 415), 1851: *Ölyves* (F. 3: 178), 1856: *Ölyvös (Olahova)* (MOK), 1857-9: *Ölyvös (Olyachova)* (CU), 1863: *Ölyvös*, *Olahova* (Hnt), 1865: *Ölyvös* (PestyU), 1870-1: *Ölyvös* (MÁT), 1872-84: *Vlá-hovo*, *Ölyves* (HKFT), 1873: *Ölyvös*, *Vláhovo* (Hnt), 1877: *Ölyvös*, *Vláhovo* (Hnt), 1882: *Ölyves*, *Vláhovo* (Hnt), 1888: *Ölyvös*, *Vláhovo* (Hnt), 1892: *Ölyvös*, *Vlahovo* (Hnt), 1895: *Ölyvös* (Hnt), 1898: *Ölyvös* (Hnt), 1900: *Ölyvös* (Hnt), 1902: *Ölyvös* (Hnt), 1907: *Ölyvös* (Hnt), 1913: *Ölyvös* (Hnt), 1918: *Ölyvös* (UgT.), 1923: *Olejahovo (Vlahovo)*, *Olyves*, *Олягово* (PR), 1925: *Vlachovo* (PR), 1927: *Vlahovo* (Hnt), 1929: *Vlachovo* (ChM. 1385), 1931: *Vlahovo* (MPR), 1939: *Ölyvös*, *Влахово* (BK. 787), 1941: *Ölyvös* (Hnt), 1944: *Ölyvös* (Hnt), 1946: *Вільхівка* (УРСР), *Вільхівка* (3O), 1968: *Вільхівка* (uo.), 1969: *Вільхівка* (IMCU), 1983: *Вільхівка*, *Ольховка* (3O), 1991: *Ольховка* (ТК), 2017: *Вільхівка* (ВРУ).

■ *Ölyvös* a 16. században települt a történelmi Ugocsa megye északi részén. „A hegyvidék rutén települési vidékéhez tartozik, s új települői – miként a helységnevekből képzett családnevekből (Polyánkay, Ilosvay, Dobrokai, Dolhai, Ökörmezey, Árdánházi, Kereczkei) következtetni lehet –, főleg a közeli beregi és máramarosi rutén hegyvidékekről származtak” (Szabó 444). Bár első lakosai ruszinok voltak, az *Ölyvös* helységnév magyar eredetű, a személynévként is használt m. *ölyves*–*ölyvös* mn. származéka (FNESz., *Ölyvös*), ami a m. *ölyv* madárnév (TESz. 3: 26-7) birtoklást, valamivel való ellátottságot kifejező -s mn. képzős alakja. Kocán Béla szerint a település neve foglalkozásnévi eredetű lehet, vadászok faluját jelöli (Kocán 2017a: 148), s a hasonló motivációjú ugocsai falvak sorába tartozik (vö. *Ardó*, *Szőlős*). Ugyanakkor az e típusba tartozó nevek létrejötte a 14. században nem fejeződött ugyan be, de a helység 16. századi, kései települése már kétségteljesen teheti ezt a magyarázatot (Kristó 1976: 74). A magyar helységnév arra utal, hogy Szabó István szerint, hogy a nagyszőlősi hegyvidék kései betelepítési hulláma nem kizárólag ruszin elemeket hozott magával, s nem érintetlen, lakatlan területeket vett birtokba. „A magyar településnevekből ugyanis magyar nyelvi beszűremlésekre és a vidéken átszövődő magyar népi hatásokra kell következtetni” (Szabó 111). Erről tanúskodnak a 16. század végi jobbágynévsorok is. A korábbi, párhuzamosan használt ruszin *Влахово* valószínűleg a magyar név szlávósított átvétele. Az 1689-es urbárium rutén településként említi. A település nevét 1946-ban *Вільхівка*-ra változtatták, ami az ukr. *вільха*, *вільшина*, *ольха* ’égerfa, égerfaliget’ fn. (СУМ. 1: 675, Csopoj 233) ukr. -*івка* helynévképzős formája (Lucsik 127-8, Janko 83).

Órdarma, Сторожниця 'település Ungvártól DNy-ra'

1285: *Durma* (ÁÚO. 9: 425), 1332-7: *Hewr*, *Heur*, *Vr* (Vat. 1/1: 350, 258), 1348: *Darma* (C. Tóth 2005: 240), 1357: *Ewr* (AO. 6: 525), 1358: *Dorma* (AO. 7: 419), 1372: *Euer* (Csicsery 2: 51), 1378: *Euer* (uo.), 1398: *Darma*, *Evrr* (Engel 1985: 1001), 1399: *Darma* (Fejér 10/2: 700), 1404: *Dorma* (DL. 65837), 1405: *Dorma* (DL. 65837), 1415: *Darma* (Cs. 1: 389), 1423: *Ewr* (DL. 24714), 1427: *Darma*, *Hoowr* (Engel 1989: 158), 1428: *Darna* (Csicsery 2: 230), 1436: *Darma* (DL. 59188), 1445: *Darma* (Csicsery 2: 562), 1449: *Eur* (Sztáray 2: 425), 1454: *Ewr* (DL. 73410), 1473: *Ewr* (DL. 17440), 1482: *Eőr* (DL. 17521), 1511/1639: *Ewr* (DL. 22062), 1543: *Darma*, *Ewr* (Dica), 1550: *Darma*, *Ewr*, 1574: *Darma*, *Eor* (uo.), 1600k.: *Eőr*, *Darma* (UC. 5: 19), 1672: *Eőr* (UC. 6: 73), 1673: *Darma* (UC. 36: 73), 1678: *Darma*, *Eőr* (UC. 5: 49), 1680-as évek: *Darma*, *Eőr* (UC. 65: 2), 1682-4: *Darma*, *Őr* (UC. 15: 19), 1684: *Őr*, *Darma* (UC. 42: 45a), 1685: *Őr* (UC. 10: 92a), 1689: *Eőr* (UC. 60: 80), 1690: *Eőr* (UC. 10: 100, 2: 13), 1694: *Darma* (UC. 98: 69), 1715: *Darma*, *Eőr* (MNL), 1718-9: *Eor*, *Darma* (UC. 105: 3), 1720: *Darma*, *Eőr* (MNL), 1747: *Derma* (GK. 93), 1762: *Darma* (UC. 103: 14), 1765: *Darma*, *Lőr* (!) (Kam. 0192a), 1773: *Darma*, *Eőr*, *Jora*

(LexLoc. 290), 1780: *Eőr, Darma* (MCU), 1782-4: *Oer oder Jura, Darma* (EKFT), 1788: *Darma, Eőr* (HT. 0021:1), 1789: *Eőr, Darma* (HT. Div. X. 21: 2), 1796: *Darma* (Vályi 1: 459), 1799: *Őr* (Vályi 2: 731), 1808: *Darma, Őr, Eőr* (Lipszky: Rep. 127, 488), 1824-62: *Ohr, Darma* (MKFT), 1837: *Darma, Eőr* (F. 3: 365), 1851: *Darma* (F. 1: 240), *Őr* (F. 3: 179), 1856: *Darma, Őr* (Juore), *Eőr* (MOK), 1857-9: *Eőr, Darma* (CU), 1863: *Darma, Eőr, Jovro* (Hnt), 1870: *Eőr, Darma* (UT), 1872-84: *Őr-Darma* (HKFT), 1873: *Darma* (Őr-) (Hnt), 1877: *Darma* (Őr-), *Őr, Jóra, Jovro* (Hnt), 1882: *Darma* (Őr-), *Őr* (Jóra, Jovro) (Hnt), 1888: *Darma* (Hnt), 1892: *Darma, Őr* (Jóra, Jovro) (Hnt), 1894: *Órdarma* (Mező 1999: 290), 1895: *Őr-Darma* (Hnt), 1898: *Őr-Darma* (Hnt), 1900: *Őr-Darma* (Hnt), 1905: *Órdarma* (Hnt), 1907: *Órdarma* (Hnt), 1910: *Йовру, Йовро-Дарма* (EKYP), 1913: *Órdarma* (Hnt), 1915: *Órdarma* (UT), 1918: *Órdarma* (UT), 1923: *Jovraderma, Órdarma, Йовро-дерма* (PR), 1925: *Jovra, Derma* (PR), 1927: *Jóvra-Derma* (Hnt), 1929: *Jovra* (ChM. 483), 1931: *Jovra* (MPR), 1941: *Órdarma* (Hnt), 1944: *Órdarma* (Hnt), 1946: *Сторожниця* (УРСР), 1968: *Сторожниця* (ЗО), 1983: *Сторожниця, Сторожниця* (ЗО), 1985: *Сторожниця* (ТК), 2017: *Сторожниця* (ВРУ).

■ *Órdarma* két helység, *Őr* és *Darma* egyesülésével jött létre 1894-ben, Ung megye déli részén, az Ung bal oldalán. A két falu közül *Darma* a korábbi alapítású, Árpád-kori település. A *Darma* helységnév magyar eredetű, pusztá személynévből jött létre magyar névadással, vö. m. *Durma* szn. (ÁSznt. 263). A személynévet Stanislav a szlávból származtatja, vö. **Daroma*>*Darma* szn. (Stanislav 2: 141). *Darma* 1891-ben egyesült Bozossal (Mező 1999: 86), majd pedig 1894-ben pedig *Őr*-rel *Órdarma* néven (uo. 290). *Őr* falu a 14. század elején települt Darma mellett, a helységnév szintén magyar eredetű, a m. *őr* 'az Árpád-kori határvédelemben a határ megfigyelője, a gyepek kapuk védője' fn. (TESz. 3: 31) származéka. A falu egykori lakóinak a feladata a középkori Magyarország határvédelmi rendszerének őrzése volt (Kiss 1992a: 40), a település ugyanis az egykori gyeplő határvonalán, az Ung folyó elágazásában, stratégiaiilag fontos helyen fekszik (Engel 1998: 28). A korábban párhuzamosan használt ruszin *Jovra* a magyar név átvétele volt. A Pesty adatközlői által említett magyarázat a népetimológia körébe tartozik: „Nevét a hajdan itt tanyázott Labbanczok 's Nemetektől vette, míg az Ungvizének tulsó partján a' régi Darmaijak Darma nevű helysége – a' nagy és kis kaposon Tököli vezérlete alatt körül sánczolt kuruczoknak őrhelyül szolgált, 's ez innét neveztetett el Őr Darmának. Tótajkú népessége görög és Római Catholicusokból álló, Tótul Nyemeczkinék neveztetik” (PestyU). Szintén ide sorolható a Réső Ensel Sándor által említett etimológia is: „Darma, h. Ung m.-ben. Szlávban darmo = ingyen; oly földrész, mely hajdan ingyen isten nevében osztott ki. Első telepesei tótok lehettek” (Réső 4: 13). A település hivatalos nevét 1946-ban *Сторожниця*-ra változtatták, ami tükröfordítás, a magyar *Őr* mintájára keletkezett mesterséges névadással (Kiss 1992a: 40), s az ukr. *сторож* 'őr' fn. (CYM. 9: 734), *сторожинець* 'megerősített őrhely, erődítmény' fn. (Lucsik 451) -*ниця* képzős alakja.

Ötvösfalva, Золотарьово

'település Huszttól K-re'

1409: *Wthwesfalwa* (ZsO. 2/2: 301), 1413: *Wthusfalwa* (Mihályi 190), 1530: *Ewthwesfalwa* (Dica), 1542: *Ethwewsfalwa, Ethwesfalwa*, 1543: *Ewthwesfalwa*, 1548: *Eotthwesfalwa, Eotthwesfalwa*, 1550: *Eothwesffalwa, Eotthwesfalwa*, 1552: *Ewtwesfalwa*, 1553: *Eotwesfalwa*, 1554: *Etwesfalwa, Ewthwesfalwa*, 1555: *Eothweosfalwa* (uo.), 1610: *Eöthuösfalua* (Bélay 178), 1636: *громада золотарського* (Panykevics 155), 1659: *Ötvesfalva* (KárOkI. 4: 377), 1707: *Eötvesfalva* (UC. 8: 55), 1715: *Eötvesfalua* (MNL), 1720: *Eötvösfalva* (MNL), 1735: *Ötves Falva r. Zlatarova* (MCM), 1744: *Eötvösfalva* (UC. 220: 22a), 1747: *Ötvesfalva* (GK. 329), 1756: *Ötvösf.* (Kam. 0303: 2), 1761: *Eotvesfalu* (UC. 81: 2), 1773: *Ötvesfalva, Zlatary, Zolotarova* (LexLoc. 135), 1782-4: *Ötvesfalva* (EKFT), 1798: *Ötvesfalva* (CsT. 11), 1799: *Ötvesfalva, Zlatari, Zalatorova* (Vályi 2: 736), *Ötvesfalva* (HT. 0012: 2), 1808: *Ötvösfalva, Eötvesfalva, Zlatarowá, Zlatárca* (Lipszky: Rep. 490), 1809: *Ötvösfalva* (Kam. 661), 1824-62: *Szolotarowa h. Oetvesfalva* (MKFT), 1828: *Ötvösfalva, Zolotarijowo* (Nagy 197), 1838: *Ötvesfalva* (Schem. 61), 1839: *Ötvösfalva* (F. 4: 197), 1851: *Ötvösfalva* (F. 3: 183), 1856: *Ötvösfalu* (Zalotárjovo), *Ötvösfalva* (MOK), 1857-9: *Ötvösfalva* (Zlatarova) (CU), 1863: *Öt-*

vösfalva, Zálotárjovo (Hnt), 1864: *Ötvös falva, Zolotarjevo* (PestyM), 1870-1: *Ötvösfalva* (MÁT), 1872-84: *Ötvesfalva, Zalatárjova* (HKFT), 1873: *Ötvesfalva, Zolotarijovo* (Hnt), 1877: *Ötvesfalva, Zolotarijovo* (Hnt), 1882: *Ötvesfalva, Zolotarijovo* (Hnt), 1888: *Ötvösfalva, Zolotárjova* (Hnt), 1892: *Ötvösfalva, Zolotárjova* (Hnt), 1895: *Ötvösfalva* (Hnt), 1898: *Ötvösfalva* (Hnt), 1900: *Ötvösfalva* (Hnt), 1902: *Ötvösfalva* (Hnt), 1907: *Ötvösfalva* (Hnt), 1910: *Золотарьово* (EKYP), 1913: *Ötvösfalva* (Hnt), 1923: *Zolotarjevo, Ötvösfalva, Золотарьово* (PR), 1925: *Zolotarjevo* (PR), 1927: *Zolotarevo* (Hnt), 1929: *Zlatáry* (ChM. 1464), 1931: *Zolotarevo* (MPR), 1939: *Ötvösfalva, Золотарьово* (BK. 786), 1941: *Ötvösfalva* (Hnt), 1944: *Ötvösfalva, Золотарьово* (Hnt), 1946: *Золотарево* (YPCP), 1968: *Золотарево* (3O), 1983: *Золотарево, Золотарево* (3O), 1995: *Золотарьово* (BPY), 2017: *Золотарьово* (uo.).

■ Ötvösfalva a 15. század elején települt Máramarosban, a *Tisza* jobb oldali ága, a *Bajlova* patak felső szakaszán. Az *Ötvösfalva* helységnév magyar eredetű, a személynévként is használatos magyar *ötvös* 'aranyműves' főnévnek (TESz. 3: 47) és a birtokos személyjellel ellátott *falv* főnévnek az összetétele. Személynévi változatához l. m. *Ötvös* csn. (CsnSz. 806-7, ÚMCsT. 931). A falut az itt élők foglalkozásáról nevezték el, kevésbé valószínűsíthető, hogy lakójáról vagy alapítójáról kapta volna a nevét. A huszti várhoz való közelsége miatt elképzelhető, hogy alapítói szolgálonépek voltak. Heckenast Gusztáv az ötvösmesterséget űző várnépek nyomát 3 *Ötvös* nevű helységnévben adatolja, nem szól azonban a máramarosi községről (Heckenast 117). Népetimológiai magyarázat szerint „Ötvös falva község név eredetéről a nép hagyomány azt regéli, hogy nevét az úgy nevezett arany forrástól (:ruthen nyelven Zolota Kernitza:) vette volna” (PestyM). A neve alapján kezdetben volt magyar lakossága, a 16. századra azonban már elszlávosodott (Bélay 79, 178). A korábban használt népi, ma hivatalos ukrán *Золотарьово* párhuzamos névadással vagy tükörfordítással keletkezett a magyar névből (FNESz., *Ötvösfalva*), az ukr. *золотар* 'aranyműves, ötvös' fn. (CYM. 3: 680, Csopej 125) birtoklást kifejező, semlegesnemű ukr. *-ов(о)* képzős származéka (vö. Kupcsinszka 810), l. még or. *золотарь* 'ua.' (CCЛРЯ. 4: 1311). A főnév személynévesült alakja az ukránban is előfordul, vö. ukr. *Золотар* szn. (Csucska 2011: 197), ill. *Золотар* 'csn. (Csucska 2005: 234, Dujcsak 2003: 122).

Palágykomoróc, Паладь-Комарівци 'település Ungvártól DNy-ra'

1319: *Palag* (AOkl. 5: 172), 1325: *Palag* (AO. 2: 173), 1332-7: *Palag* (Cs. 1: 396, Vat. 1/1: 258), 1340: *Palag* (AOkl. 24: 137), 1341: *Palagh* (uo. 25: 48), 1394: *Palagy* (ZO. 4: 535), 1398: *Palag, Komorouch* (Engel 1985: 998), 1405: *Palagh* (DL. 65837), 1417: *Komoroch* (Cs. 1: 393), 1427: *Palaag, Komoroch* (Engel 1989: 158), 1428: *Palagh* (Csicsery 2: 230), 1476: *Komorocz* (DL. 17783), 1479: *Polag* (Cs. 1: 396), 1543: *Palagh, Komaroch* (Dica), 1550: *Palagy, Palgii, Komorocz*, 1574: *Palagh, Komoroch* (uo.), 1578: *Palágy Komorocz* (UC. 61: 17), 1600k.: *Palagy, Komoroch* (UC. 5: 19), 1625: *Palagy, Komorocz* (Dica), 1678: *Palagy Komorocz* (UC. 5: 49), 1680-as évek: *Palágy komoróc* (UC. 65: 2), 1689: *Palagy Komorocz* (UC. 6: 74b), 1715: *Palagy, Komoróc, Palagy Komorocz* (MNL), 1718-9: *Palágy, Komoróc* (UC. 105: 3), 1720: *Palagy, Palágy Komorocz* (MNL), 1747: *Pallyagy* (GK. 94), 1765: *Palágy* (Kam. 0192a), 1773: *Palagy, Palagy-Komorocz* (LexLoc. 291), 1780: *Palágy* (MCU), 1782-4: *Palagy, Komoróc* (EKFT), 1788: *Palagy, Komorocz* (HT. 0021:1), 1789: *Palagy, Komorocz* (HT. Div. X. 21: 2), 1799: *Palagy v. Palag* (Vályi 3: 7), *Polanyi Komoróc* (uo. 2: 402), 1806: *Palágy, Palágy Komorótz* (UV), 1808: *Palágy, Komoróc* (*Palágy-*) (Lipszky: Rep. 492, 332), 1824-62: *Palágy-Komoróc* (MKFT), 1828: *Palágy, Palágy-Komoróc* (VUng), 1837: *Palágy, Palágy Komoróc* (F. 3: 366), 1838: *Palágy, Palágy-Komoróc* (Schem. 80), 1851: *Palágy* (F. 3: 186), *Komoróc* (*Palágy-*) (F. 2: 244), 1856: *Palágy, Palágy Komoróc* (MOK), 1857-9: *Palágy, P. Komorocz* (CU), 1863: *Palágy, Palágy-Komoróc* (Hnt), 1870: *Palágy, Palágy Komoróc* (UT), 1872-84: *Palágy, Palágy-Komoróc* (HKFT), 1873: *Palágy, Palágy-Komoróc* (Hnt), 1877: *Palágy-Komoróc* (Hnt). 1882: *Palágy* (*Komoróc-*) (Hnt), 1888: *Palágy, Komoróc-Palágy* (Hnt), 1892: *Palágy, Palágy-Komoróc* (Hnt), 1895: *Palágy, Palágy-Komoróc* (Hnt), 1898: *Palágy-Komoróc* (Hnt), 1900: *Palágy-Komoróc* (Hnt), 1902: *Palágy, Palágykomoróc* (Hnt), 1907: *Palágy, Palágykomoróc* (Hnt),

1910: *Паладь* (EKUP), 1913: *Palágy, Palágykomoróc* (Hnt), 1915: *Palágy, Palágykomoróc* (UT), 1918: *Palágy, Palágykomoróc* (UT), 1927: *Paľadske Komárovce* (Hnt), 1930: *Palad'* (*Palágy*), *Komárovce* (*Komoróc*) (ChM. 931, 537), 1941: *Palágy, Palágykomoróc* (Hnt), 1944: *Palágy, Palágykomoróc* (Hnt), 1946: *Комарівці* (3O), 1968: *Комарівці* (uo.), 1969: *Комарівці* (IMCU), 1983: *Комарівці, Комаровці* (3O), 1985: *Комаровці* (TK), 1995: *Паладь-Комарівці* (BPU), 2017: *Паладь-Комарівці* (uo.).

■ *Palágykomoróc* 1943-ban jött létre két szomszédos község, *Palágy* és *Palágykomoróc* egyesülésével (Mező 1999: 292). *Palágy* falu a 14. század elején települt a történelmi Ung megye déli, alföldi részén. A *Palágy* helységnév magyar eredetű, pusztá személynévből keletkezett magyar névadással. A személynév a m. *Pál-Pala* név -gy kics. képzős alakja (Kiss 1992a: 40), vö. *Paul* szn. (ÁSznt. 618-9). Stanislav szláv eredetűnek tartja a nevet, s egy szl. **Poladz* személynévből származtatja birtoklást kifejező szl. **-jъ* képzővel (Stanislav 2: 386). Társközsége, *Komoróc*, a 14. század második felében jött létre *Palágy* szomszédságában. A *Komoróc* helységnév szláv eredetű, a név a *Komar* szn. szl. **-ovъci* képzős származéka, jelentése tkp. 'Komár emberei, házanépe' (FNESz., *Szobránc Komoróc*, Lucsik 274, Kiss 1992a: 40). A személynévhez l. szlk. *Komár* szn. (Hosák-Šrámek 1: 418), or. *Комаров* szn. (Tupikov 583), ukr. *Комар* szn. (Csucska 2011: 205), ukr. *Комаръ* csn. (Demcsuk 126). A magyar névhasználatban szabályos változással *Komarovci* > *Komoróc* fejlődés történt. Köznévi származtatása minden bizonnyal kizárható, vö. szl. **komarъ* 'szűnyög' fn. (Moór 1930: 27). Idővel *Palágy* neve megkülönböztető jelzőként megjelent *Komoróc* nevében, a megyében ugyanis Szobránc mellett már létezett egy korábbi alapítású *Komoróc* (*Szobránc Komoróc*), illetve *Palágykomoróctól* keletre *Oroszkomoróc*. A két települést a szomszédos, nagyobb községek nevével azonosították, *Oroszkomoróc* esetében pedig a lakosság nemzetiségét emelték ki. 1946-ban az időközben egyesült falu hivatalos nevét *Комарівці*-re változtatták. 1995-ben a település *Паладь-Комарівці* alakban hivatalosan is visszakapta a történelmi magyar nevét.

Pálfalva, Воловиця 'település Ilosvától Ny-ra'

1599: *Palfalua* (Dica), 1600: *Paal Falva, Pal Falua*, 1602: *Pal Falua*, 1603: *Palfalua*, 1610: *Palfalwa, Palffalwa*, 1619: *Palfalua*, 1620: *Palffalua* (uo.), 1659: *Pálfalva* (Lehoczky 3: 643), 1700: *Pálfalva* (UC. 19: 9), 1724: *Palffalva* (UC. 110: 49), 1750: *Pálfalva* (MCB), 1760: *Pálfalva* (BT), 1782-4: *Pálfalva* (EKFT), 1788: *Pálfalva* (HT. Div. X. 8: 1), 1808: *Pálfalva, Wolowica* (Lipszky: Rep. 492), 1824-62: *Volovicza h. Pálfalva* (MKFT), 1837: *Pálfalva, Volovicza* (F. 3: 79), 1851: *Pálfalva (Volovicza)* (F. 3: 187), 1856: *Pálfalva (Volovicza)* (MOK), 1857-9: *Volovicza (Pálfalva)* (CU), 1863: *Pálfalva, Volovicza* (Hnt), 1870-1: *Pálfalva* (MAT), 1872-84: *Volovica, Pálfalva* (HKFT), 1873: *Pálfalu, Bolovica, Volovica* (Hnt), 1877: *Pálfalva, Volovica* (Hnt), 1882: *Pálfalu, Bolovica, Volovica* (Hnt), 1888: *Pálfalva, Volovica* (Hnt), 1892: *Pálfalva, Volovica* (Hnt), 1895: *Pálfalva* (Hnt), 1898: *Pálfalva* (Hnt), 1900: *Pálfalva* (Hnt), 1902: *Pálfalva* (Hnt), 1903: *Beregpálfalva* (Mező 1999: 292), 1907: *Beregpálfalva* (Hnt), 1910: *Воловиця* (EKUP), 1913: *Beregpálfalva* (Hnt), 1923: *Volovica, Pálfalva, Воловиця* (PR), 1925: *Volovica* (PR), 1927: *Volovice* (Hnt), 1929: *Volovice* (ChM. 1397), 1931: *Volovice* (MPR), 1939: *Beregpálfalva, Воловиця* (BK. 785), 1941: *Beregpálfalva* (Hnt), 1944: *Beregpálfalva, Воловиця* (Hnt), 1946: *Воловиця* (УРСР), 1968: *Воловиця* (3O), 1969: *Воловиця* (IMCU), 1981: *Воловиця* (TK), 1983: *Воловиця, Воловиця* (3O), 2017: *Воловиця* (BPU).

■ *Pálfalva* a 16. század végén települt Beregben, a *Borzsova* folyó jobb partján, a *Hát* hegységtől délnyugatra. Az 1598-as dikális összeírás még nem említi, 1599-ben találkozunk első ízben a névével. A *Pálfalva* helységnév magyar eredetű, a *Pál* keresz- vagy családnévnek (CsnSz. 812, ÚMCsT. 937) és a birtokos személyjellel ellátott *falu* főnévnek az összetételével keletkezett. A *Pál* név a magyar mellett a románban is előfordul, vö. *Pal* (DOR. 130), ezért a telepítő kenéz román is lehetett (Kiss 1992b: 282). Kiss Lajos szerint a település párhuzamos ruszin *Volovica* neve egy minden bizonnyal eredetileg különálló falut jelölhetett, ami időközben egyesült Pálfalvával. A *Pálfalva* névalak mellett Heller az összeírásokban egy *Ökörmező* nevet is adatol a 17. század elejéről, vö. 1610: *Eőkör mezeő* (ComBer. 168), az

urbáriumok tanúsága szerint azonban ez a mai Volóccal azonos, ilyen nevű helység Pálfalva határában nem azonosítható. A névadás motivációja ezért nem egyértelmű, vö. *Ökörmező*. A magyarban a *Pálfalva* név maradt fenn, míg a párhuzamos ruszin *Volovica* neve tovább élt a helyi szláv névhasználatban. 1903-ban, az országos helységnévrendezés során a helységnév a megyei hovatartozásra utaló *Bereg-* előtaggal bővült (Mező 1999: 292). A település párhuzamos népi, ma hivatalos ukrán *Воловиця* neve az ukr. *воловий* 'ökrös' mn. (СУМ 1: 727, Csopej 36) ukr. *-иця* képzős származéka.

Palló, Палло

'település Ungvártól DNy-ra'

1271: *Polou* (HO. 6: 181), 1397: *Pallo* (C. Tóth 2005: 309), 1398: *Palow* (Engel 1985: 1001), 1427: *Palo* (Engel 1989: 159), 1428: *Palo* (DL. 54629), 1456: *Pallo* (DL. 55728), 1543: *Paaloo* (Dica), 1550: *Palo*, 1574: *Palo* (uo.), 1600k.: *Palo* (UC. 5: 19), 1602: *Pallo* (UC. 104: 8), 1625: *Palo* (Dica), 1631: *Pallo* (UC. 105: 1), 1671: *Pallo* (UC. 63: 16), 1684: *Palló* (UC. 42: 45a), 1690: *Pallo* (UC. 63: 22), 1691: *Palló* (UC. 157: 66), 1692: *Pallo* (UC. 98: 57), 1700k.: *Pallo* (UC. 3: 59), 1711: *Pallo* (UC. 63: 28), 1715: *Pallo* (MNL), 1718-9: *Palló* (UC. 105: 3), 1720: *Páló* (MNL), 1735: *Pallo* (UC. 63: 39), 1752: *Pallo* (UC. 72: 41a), 1765: *Pallo* (UC. 157: 62), 1768: *Palló* (UC. 103: 34), 1773: *Palló* (LexLoc. 291), 1777: *Palló* (UC. 3: 34), 1780: *Palló* (MCU), 1782-4: *Palló* (EKFT), 1788: *Palo* (HT. 0021:1), 1789: *Paló* (HT. Div. X. 21: 2), 1799: *Palyó* (Vályi 3: 12), 1800: *Pallo* (TUng), 1806: *Palló* (UV), 1808: *Palló*, *Pallow* (Lipszky: Rep. 493), 1824-62: *Palló* (MKFT), 1828: *Palló* (VUng), 1837: *Palló* (F. 3: 367), 1838: *Palló* (Schem. 80), 1851: *Palló* (F. 3: 188), 1856: *Palló* (MOK), 1857-9: *Palló* (CU), 1863: *Palló* (Hnt), 1870: *Palló* (UT), 1872-84: *Palló* (HKFT), 1873: *Palló* (Hnt), 1877: *Palló* (Hnt), 1882: *Palló* (Hnt), 1888: *Palló* (Hnt), 1892: *Palló* (Hnt), 1895: *Palló* (Hnt), 1898: *Palló* (Hnt), 1900: *Palló* (Hnt), 1902: *Palló* (Hnt), 1907: *Palló* (Hnt), 1913: *Palló* (Hnt), 1915: *Palló* (UT), 1918: *Palló* (UT), 1927: *Palov* (Hnt), 1930: *Palov* (*Palló*) (ChM. 932), 1941: *Palló* (Hnt), 1944: *Palló* (Hnt), 1946: *Павлове* (3O), 1968: *Павлове* (uo.), 1969: *Павлове* (IMCY), 1983: *Павлове*, *Павлово* (3O), 1985: *Павлово* (TK), 1995: *Палло* (BPY), 2017: *Палло* (uo.).

■ Palló Árpád-kori település a történelmi Ung megye déli, alföldi részén. A *Palló* helységnév magyar eredetű, puszta személynévből keletkezett magyar névadással. A név a m. *Pál* szn. (ÁSzt. 618-9) -ó kics. képzős származéka. A hosszú *ll*-es *Palló* névalak kései, 16. századi geminálódás eredménye (Kiss 1992a: 40-1). Stanislaw a *Palló* helységnevet szlávznak tartja, s a *Paľov*, *Paľo* személynév birtoklást kifejező szl. *-ov(ь) képzős származékának tekinti (Stanislaw 2: 388). A falu nevét 1946-ban *Павлове*-re ukránosították, ami az ukr. *Павло* kn. (Hrincsenko 4: 558) semlegesnemű ukr. -ов(е) képzős alakja (vö. Kupcsinszka 806). 1995-ben visszakapta a történelmi magyar nevét. Lakossága a kezdetektől magyar. 1602-ben az urbárium *Varga Balas* és *Cseh Miklos* nevű lakosokat említ (UC. 104: 8). Egy másik, 1700 körül keletkezett összeírásban *Cseh*, *Meszaros*, *Maró*, *Cserke*, *Balog*, *Szucz*, *Benko~Benkeo*, *Zynnay*, *Boldj*, *Kovacs*, *Csirke*, *Palajni*, *Kelin*, *Pelvás*, *Szabo*, *Kosa*, *Tot*, *nagy*, *Osvald*, *Balasi* nevű egész és fél telkes, valamint *Tót*, *Kádas*, *Hatvani* családnevű zselléreket sorolnak fel (UC. 3: 59).

Papfalva, Ділок

'település Munkácsról K-re'

?1371: *Papfalva* (Fejér 9/4: 387-8, Cs. 1: 418), 1566: *Papffalwa* (Dica), 1568: *Pap Falwa*, 1570: *Papfalua*, *Pap Falwa* (uo.), *Pap fahuua* (UC. 18: 22), *Papffalwa* (UC. 18: 23), 1570/1602/1603: *Pap falwa* (UC. 18: 24, 97: 29), 1572: *Papafalua*, *Papffalwa* (Dica), 1576: *Papafalua*, *Papafalwa*, 1582: *Pap Falua*, *Papfalua*, *Papfalwa*, 1588: *Papfalwa*, 1599: *Pap Falua*, *Papfalua* (uo.), 17. sz. eleje: *Pap Falva* (UC. 88: 9), 1602: *Pap Falua* (Dica), 1603: *Papfalua*, 1609: *Papfalua*, 1610: *Papfalwa*, *Papffalwa* (uo.), 1613: *Papffalwa* (UC. 18: 25), 1625: *Papfalva* (UC. 18: 28), 1630: *Papfalua* (Dica), 1634: *Papffalua* (UC. 101: 73), 1635: *Papfalua* (KirK. 8.99), 1645: *Pap Falwa* (Makkai 353, UC. 19: 1), 1688: *Pap Falva*, *Gyilogh*

(UC. 19: 6, 5), 1690: *Pap Falva, Gyilogh* (UC. 19: 7), *Gyilog* (UC. 5: 15), 1693: *Dilok* (Hodinka 373), 1699: *Gyilogh, Pap Falva* (UC. 19: 8), 1700k.: *Pap Falva* (UC. 53: 44), 1701: *Papfalva* (UC. 2: 15), 1702: *Pap Falva* (UC. 19: 12), 1705: *Pap Falva* (UC. 20: 1), 1718: *Pap falva* (UC. 151: 21), 1720: *Papfalva* (MNL), 1725: *Pap Falva* (UC. 124: 6), 1747: *Pap-falva* (GK. 435), 1750: *Papfalva* (MCB), 1760: *Papfal.* (BT), 1773: *Pappfalva, Gyilogy* (LexLoc. 51), 1782-4: *Papfalva vel Gyilok* (EKFT), 1788: *Papfalva* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Papfalva, Gilicz* (Vályi 3: 18), 1808: *Papfalva, Gyilok* (Lipszky: Rep. 495), 1824-62: *Gyilog h. Papfalva* (MKFT), 1837: *Papfalva, Dyilok* (F. 3: 79), 1838: *Papfalva* (Schem. 44), 1851: *Papfalva, Dyilok* (F. 3: 194), 1856: *Papfalva (Gyilok)* (MOK), 1857-9: *Papfalva* (CU), 1863: *Papfalva, Gyilak* (Hnt), 1870-1: *Papfalva* (MÁT), 1872-84: *Gyilok (Papfalva)* (HKFT), 1873: *Papfalu* (Hnt), 1877: *Papfalu* (Hnt), 1882: *Papfalva* (Hnt), 1888: *Papfalva, Gyilok* (Hnt), 1892: *Papfalva, Gyilok* (Hnt), 1895: *Papfalva* (Hnt), 1898: *Papfalva* (Hnt), 1900: *Papfalva* (Hnt), 1902: *Papfalva* (Hnt), 1903: *Beregpapfalva* (Mező 1999: 293), 1907: *Beregpapfalva* (Hnt), 1910: *Ділок* (EKYP), 1913: *Beregpapfalva* (Hnt), 1923: *Dilok, Papfalva, Ділок* (PR), 1925: *Dilok* (PR), 1927: *Dilok* (Hnt), 1929: *Dilok* (ChM. 173), 1931: *Gilok* (MPR), 1939: *Beregpapfalva, Ділокъ* (BK. 785), 1941: *Beregpapfalva* (Hnt), 1944: *Beregpapfalva, Ділокъ* (Hnt), 1946: *Ділок* (YPCP), 1968: *Ділок* (ЗО), 1983: *Ділок, Дилок* (ЗО), 2017: *Ділок* (БРУ).

■ Papfalva talán a 14. század második felében települt a beregi *Hát* hegység északi részén. Lehoczky szerint ekkor már népes helység volt, mert több orosz családot telepítettek át innen az ugcasai Alsókaraszlóra (Lehoczky 3: 643). Lehoczky Szirmayra támaszkodik, aki szerint Karáz váradi kanonok a beregi *Papfalw*-ból telepít lakosokat az elpusztult ugcasai *Zepse* faluba, amit róla Karaszlónak neveznek el (Szirmay 87), l. még *Alsókaraszló*. Utóbbi helység ekkor még nem létezett, így kérdéses, hogy az 1371-es adat a mai Papfálvára vonatkozik-e. Lehoczky rutén telepéseket említ, de Szirmay ilyet nem állít. Bunyitay Vince a váradi püspökség történetét feldolgozó írásában Karáz nevű kanonokot nem ismer, csak egy Karász faluból származó Bereczket, akit Kántornak hívtak (Bunyitay 1883-4). Papfalva település az összeírásokban csak a 16. század közepén jelenik meg, 1568-ban összesen 3 porta van a faluban, ami szintén újabb alapítást feltételez. A *Papfalva* helységnév magyar eredetű, a névadás alapját Lehoczky szerint az jelenti, hogy alapításakor „papi jószág”, azaz egyházi tulajdonú falu volt (Lehoczky 3: 644), a név a m. *pap* (TESz. 3: 89-90) és a birtokos személyjellel ellátott *falu* főnévnek az összetétele. A település kenézi jogait 1610-ben Mágócsi Ferenc a *Pap* családnak adta, az erről szóló kenézlevelet megemlíti ugyan Lehoczky, de a szövegét nem közli (vö. 1890–1894). Azonban már 1570-ben *Nicolaus* és *Simon Pap* a kenéz, a falu lakosai: *Joannes Rakoczj, Ladis Rakoczj, Franc. Holtsa, Jacobi Kozma, Joannes Cempo, Lukacz Holtsa, Gregor Lwkozkj, Matthaues Delegan, Petrus Delegan, Ladislaus Rád, Franc. Rád, Joannes Rád, Matthej Rád, Demetrius Ferencz, Ladislaus Campo, Matthaus Tarkacz* (UC. 18: 24). Valószínűleg a kenézcsalád volt a névadó. A későbbiekben a család a helység nevét veszi fel, 1705-ben pl. *Papfalusi András* a kenéz, de a faluban még *Pap* nevűek is élnek (UC. 20: 1). 1903-ban, az országos helységnévrendezés során a helységnév a megyei hovatartozásra utaló *Bereg-* előtaggal egészült ki (Mező 1999: 293). A korábban párhuzamosan használt ruszin népi, 1946-tól hivatalos *Ділок* az ukr. N. *ділок* 'két tájat, folyót, völgyet egymástól elválasztó hegy, hegygerinc' fn. (Oniskevics 1: 220, Haborak 2005: 100-1) származéka. Azzal kapcsolatos, hogy a falu a *Hát* hegység egyik különálló hegyének az északi oldalában jött létre (Kiss 1992b: 282-3). A ruszin névváltozat a magyar névhasználatban is élhetett, előfordulására l. 17. sz. vége: *Joan. Gyilkay* Medencén (UC. 20: 23).

Пáскóц, Пашиківі 'település Volóctól ÉNy-ra'

17. sz.: *Paskocz* (UC. 112: 54), 1649: *Paskóc* (Lehoczky 3: 646), 1688: *Paskovicza* (UC. 19: 6), 1690: *Paskovicza* (UC. 19: 7), 1693: *Paskowec* (Hodinka 374), 1699: *Paskovicza* (UC. 19: 8), 17. sz. vége: *Paskocz* (UC. 20: 25), 1700: *Paskovicza* (UC. 19: 9), 1701: *Paskovicza* (UC. 2: 15), *Paschovicza* (UC. 88: 102), 1702: *Paskocz* (UC. 19: 12), 1704: *Paskovicza* (UC. 19: 15), 1705: *Paskowicza* (UC. 20: 1), 1714: *Paskócz, Paszkócz* (UC. 20: 3, 9), 1715: *Paskócz* (MNL), 1718: *Paskocz* (UC. 151: 21), 1720: *Paskocz* (MNL), 1723: *Paskocz* (UC. 20:

15), 1725: *Paskocz* (UC. 124: 3), 1729: *Paskocz* (UC. 20: 21), 1770-2: *Baschkowitz* (Motzel), 1773: *Paskocz*, *Passkocz* (LexLoc. 55), 1782-4: *Baskowitz* (EKFT), 1788: *Paskotz* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Paskócz* (Vályi 3: 24), 1800: *Paskócz* (TBER), 1808: *Paskócz*, *Passkowiec*, *Pasküci* (Lipszky: Rep. 496), 1824-62: *Paskovetz* (MKFT), 1837: *Paskócz* (F. 3: 63), 1851: *Paskócz* (F. 3: 200), 1856: *Paskócz* (MOK), 1857-9: *Paszócz* (CU), 1863: *Paskócz* (Hnt), 1870-1: *Paskócz* (MÁT), 1872-84: *Paskóc* (HKFT), 1873: *Paskóc* (Hnt), 1882: *Paskóc* (Hnt), 1888: *Paskócz* (Hnt), 1892: *Paskócz* (Hnt), 1895: *Paskócz* (Hnt), 1898: *Paskócz* (Hnt), 1900: *Paskócz* (Hnt), 1902: *Paskócz* (Hnt), 1904: *Hidegrét* (Mező 1999: 294), 1907: *Hidegrét* (Hnt), 1910: *Пашиківці* (EKYP), 1913: *Hidegrét* (Hnt), 1923: *Paškovec*, *Paskócz*, *Пашиківць*, *Пашиковець* (PR), 1925: *Paškovec* (PR), 1927: *Paškovec* (Hnt), 1929: *Paškovce* (ChM. 943), 1931: *Paškoc* (MPR), 1939: *Paskóc*, *Пашиковцы* (BK. 785), 1941: *Paskóc* (Hnt), 1944: *Paskóc*, *Пашиковцы* (Hnt), 1946: *Пашиківці* (УРСР), 1968: *Пашиківці* (30), 1969: *Пашиківці* (ІМСУ), 1983: *Пашиківці*, *Пашиковцы* (30), 1991: *Пашиковцы* (ТК), 2017: *Пашиківці* (ВРУ).

■ Paskóc a 17. század első felében települt a történelmi Bereg megye északi részén, a Zsdenyovka patak völgyében. A *Paskóc* helységnév ruszin eredetű, víznévből jött létre névátvitellel, vö. *Paskoveckij* 'a Zsdenyovka j. á. Paskóc (Пашиківці) h.' 1641: *fluvius Paskovicz* (Lehoczky 1894: 69), 1649: *Paskovecz nevü patak* (Lehoczky 3: 646), 1824-62: *Baskovské Potok* (MKFT), 1864: *Пашиковець* (Kat.), *ручей Пашиковець* (S. 114), 1872-84: *Paskovi p.* (HKFT), 1902: *Paskóc patak* (S. 115), 1935: *Paškovecký*, *Пашиковецький* (W. 55, 62), 1979: *Пашиковецький* (СГУ 414), 1991: *Пашиковскій* (ТК). Lehoczky szerint Vizniczki András ispán 1649-ben a *Paskovecz-patak* mellett falut kívánt alapítani, amit magáról Andrásfalvának nevezett el, de a falu később a patak nevét vette fel (Lehoczky 3: 646). A víznév az ukr. *Пашико* szn. (CCYM. 2: 131) ukr. *-(ов)ець* képzős származéka. A személynévhez l. még ukr. *Пашико* kn. (Hrincsenko 4: 559), *Пашико* csn. (Csucska 2005: 434, Dujcsak 2003: 318, Kraszovszkij 119), m. *Paskó*, *Paskó* csn. (ÚMCsT. 952). A *Páska* szn. Csucska szerint az ukr. *Павло* 'Pál' kn. becézett formája (Csucska 2005: 434), de l. még ukr. *Пашиковъ* csn. (Jefimenko 122). Kniezsa István a *Paška* nevet a lat. *Pascalis* névből eredezteti (Kniezsa 2003: 292). Drăganu szerint a helységnév román, vö. rom. *Pașcu*, *Pascu* szn. (Drăganu 381). A magyar névhasználatban szabályos hangváltozással *Paskovecz* > *Paskóc* fejlődés történt. A patak újabb *Paskoveckij* neve másodlagos, a településnév hímnemű ukr. *-ськ(ий)* képzős alakja, jelentése tkp. 'Paskóci-(patak)'. A falu nevét 1904-ben, az országos helységnévrendezés során *Hidegrét*-re magyarosították (Mező 1999: 294). 1939-ben visszakapta a régi nevét. Az 1946-tól hivatalos *Пашиківці* a történelmi név ukránosított alakja. 1699-ben *Legeza Petro* a kenéz, lakosai *Legeza Stepan*, *Melnik Fetyko*, *Ruszin Petro*, *Ruszin Olexa*, *Ruszin Ivan*, *Makarecz Fetyko* (UC. 19: 8). 1704-ben már *Legeza Stephan* a kenéz, a lakosok ugyanazok (UC. 19: 15).

Paszika, Pacika

'település Szolyvától Ny–DNy-ra'

1588: *Pazyka* (Dica), 1592: *Paszika* (Lehoczky 1894: 55), 1599: *Paszika*, *Pazika* (Dica), 17. sz. eleje: *Paszika* (UC. 88: 9), 1600: *Pazyka*, *Pazika* (Dica), 1602: *Pazika*, *Pazyka*, 1603: *Paszika*, 1609: *Pazika* (uo.), 1613: *Paszika* (UC. 18: 25), 1619: *Pazika* (Dica), 1620: *Pasika* (Dica), 1622: *Paszika* (UC. 18: 26), 1625: *Pazika* (UC. 18: 28), 1630: *Pasika* (Dica), 1634: *Paszika* (UC. 101: 73), 1635: *Paszika* (KirK. 8.99), 1645: *Paszika* (UC. 19: 1), 1688: *Paszika* (UC. 19: 6), 1690: *Paszika* (UC. 19: 7), *Passika* (UC. 5: 15), 1699: *Paszszika* (UC. 19: 8), 17. sz. vége: *Paszika* (UC. 6: 32), 1700: *Paszika* (UC. 19: 9), 1702: *Paszika* (UC. 19: 12), 1704: *Paszszika* (UC. 19: 15), 1705: *Paszszika* (UC. 20: 1), 1715: *Pászika* (MNL), 1718: *Paszika* (UC. 151: 21), 1720: *Paszika* (MNL), 1729: *Paszika* (UC. 20: 21), 1773: *Paszika*, *Pasika* (LexLoc. 53), 1782-4: *Paszika* (EKFT), 1788: *Paszika* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Paszinka* (Vályi 3: 24), 1808: *Paszika*, *Paseka*, *Pasyka* (Lipszky: Rep. 497), 1824-62: *Pasyka* (MKFT), 1837: *Pászika* (F. 3: 64), 1851: *Pászika* (F. 3: 200), 1856: *Pászika* (MOK), 1857-9: *Pasika* (CU), 1863: *Paszika* (Hnt), 1870-1: *Paszika* (MÁT), 1872-84: *Paszika* (HKFT), 1873: *Pászika* (Hnt), 1882: *Pászika* (Hnt), 1888: *Pászika* (Hnt), 1892: *Paszika* (Hnt), 1895: *Paszika* (Hnt), 1898: *Paszika* (Hnt), 1900: *Paszika* (Hnt), 1902: *Paszika* (Hnt), 1904: *Kishidvég* (Mező 1999:

294), 1907: *Kishidvég* (Hnt), 1910: *Пасіка* (EKYP), 1913: *Kishidvég* (Hnt), 1923: *Pasika*, *Kishidvég*, *Пасіка* (PR), 1925: *Pasika* (PR), 1927: *Pasika* (Hnt), 1929: *Paseka* (ChM. 937), 1931: *Pasika* (MPR), 1939: *Paszika*, *Пасіка* (BK. 785), 1941: *Paszika* (Hnt), 1944: *Paszika*, *Пасіка* (Hnt), 1946: *Пасіка* (YPCP), 1968: *Пасіка* (3O), 1969: *Пасіка* (IMCY), 1983: *Пасіка*, *Paseka* (3O), 1991: *Paseka* (TK), 2017: *Пасіка* (BPY).

■ *Paszika* a 16. század végén települt a történelmi Bereg megyében, a *Latorca* bal partján, Szolyva közelében. A *Paszika* helységnév ruszin eredetű, az ukr. *nacika*~*naceka* 'vágáspusztá, irtás' fn. (CYM. 6: 86, Rudnicki 27) származéka, irtásföldön létrejött települést jelöl. A főnévnek az ukrán nyelvjárásokban, így a kárpátaljai ruszin nyelvjárásokban is kialakult 'méhes, méhészet' jelentése is (vö. Dzendzelivszkij 1969: 99-100), a helységnév magyarázatánál azonban ez valószínűleg nem vehető figyelembe. Lehoczky a településnevet víznévből magyarázta: „Nevét vette a hasonló nevű folyótól, amely határában folyik s a Szusznival együtt a 17. században pisztrángjai és kövihalai miatt tilalmasban tartatott” (Lehoczky 3: 645-6), vö. 1625: *Paszika Patak* (UC. 18: 28), 1645: *Pisztrangos vize ezen falunak ketteő vagyon, Edgyik Paszika Pataka Masik patak Szuznj, mely keővj es kop halas* (UC. 19: 1), 1700: *Kővő halas Patak Pisztrangos Paszika es Kicsorna névő* (UC. 19: 9). Rákóczi Zsigmond 1592. márc. 5-én Polczecz (Polcsics) Máté és Zittkár (Szitkár) Ferencz és Simon fiai János, Orbán és Sztankónak kenézséget adott a végből, hogy Polcsics felszabadított telke körül *Paszika* nevű falut építsenek, megengedvén nekik, hogy saját használatukra őrlő és kalló-malmot is állíthassanak” (Lehoczky 1894: 55). 1613-ban még *Polcsics Máté* a főkenéz, a falu említett lakosai: *Lengiel Lazar, Simon Janos, Simon Lazar, Zitkar Janos, Serepkanich Laszlo, Thrus Janos, Kasnik Peter, Kosztowich Mathe, Kosztowich Lucach, Kosztowich Janos, Szitkar Sándor* (UC. 18: 25), de a kenézséget a két család felváltva gyakorolja, 1625-ben *Polcsicz Iván*, előző évben pedig *Szitkar János* volt a főkenéz (UC. 18: 28). A *Paszika* helység- és a víznév közül azonban a név motivációja alapján talán a helységnév az elsődleges. 1904-ben, az országos helységnévrendezés során a falu nevét *Kishidvég*-re változtatták (Mező 1999: 294), ami a ruszin névvel nincs kapcsolatban. 1939-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Пасіка* a történelmi név átvétele.

Patkanyóc, Пацканьово 'település Munkáctól É-ÉNy-ra'

1596: *Paczkanoch* (Dica), 1599: *Paczkanocz*, *Pachkanoch*, *Paszkanoch*, 1600: *Pazkanocz*, *Pozkanocz*, 1602: *Pazkanocz*, *Pazkanocz*, 1603: *Packanoch*, 1609: *Patkaniocz*, 1610: *Patkaniocz*, 1619: *Pathkanocz*, 1620: *Pathkanocz*, 1630: *Patkanocz* (uo.), 1670: *Paczkanocz* (UC. 9: 40a), *Patkanocz* (UC. 118: 9), 1673: *Patkanyocz* (UC. 15: 40), 1674: *Paczkanocz* (UC. 9: 40d), *Patkanyocz* (UC. 7: 31), 1675: *Patkanocz* (UC. 44: 74), 1676: *Paczkanocz* (UC. 56: 6), 1678: *Patkanyocz* (UC. 44: 71b), *Patkanyocz*, *Packánocz* (UC. 42: 11), 1679: *Paczkanocz* (UC. 15: 26), *Patkanocz* (UC. 9: 69), 1680-as évek: *Paczkanocz* (UC. 65: 2), 1682-4: *Patkanocz* (UC. 15: 19), 1684: *Patkanocz* (UC. 42: 66), 1689: *Patkaniocz* (UC. 4: 12), 17. sz. vége: *Patkaniócz* (UC. 156: 56), 1715: *Patkanócz* (MNL), 1720: *Patkanócz* (MNL), 1741: *Páczkánocz* (GK. 542), 1747: *Patkányocz* (GK. 503), 1750: *Patkanocz* (MCB), 1773: *Patkanocz*, *Paczkanewa* (LexLoc. 50), 1782-4: *Paczkania* (EKFT), 1788: *Paczkanovitza* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Patkanócz*, *Paczkanova* (Vályi 3: 33), 1800: *Patkanócz* (TBer), 1808: *Patkanócz*, *Patkanowá*, *Potkanowá*, *Packanowá* (Lipszky: Rep. 498), 1824-62: *Patkanócz s. Paczkanyowa* (MKFT), 1828: *Patkanóc* (VB), 1837: *Patkanócz* (F. 3: 72), 1838: *Patkanyócz* (Schem. 49), 1851: *Patkanócz* (F. 3: 205), 1856: *Patkanyócz* (MOK), 1857-9: *Patkanócz* (CU), 1863: *Patkanócz* (Hnt), 1864-5: *Patkanyócz* (PestyB), 1870-1: *Patkanyócz* (MÁT), 1872-84: *Patkanyóc*, *Paczkanyóva* (HKFT), 1873: *Patkanóc*, *Goidos-Packanyova* (Hnt), 1877: *Patkanyóc*, *Goidos Packanyova* (Hnt), 1882: *Patkanyóc*, *Goidos, Packanyova* (Hnt), 1888: *Patkanyócz*, *Goidos, Packanyova* (Hnt), 1892: *Patkanyócz*, *Packanyova* (Hnt), 1895: *Patkanyócz* (Hnt), 1898: *Patkanyócz* (Hnt), 1900: *Patkanyócz* (Hnt), 1902: *Patkanyócz* (Hnt), 1904: *Patakos* (Mező 1999: 295), 1907: *Patakos* (Hnt), 1910: *Паткінівці, Патканювці, Пацканьова* (EKYP), 1913: *Patakos* (Hnt), 1923: *Patkaňovo*, *Patakos*, *Патканювці, Пацканьова* (PR), 1925: *Potkanjovec* (PR), 1927: *Patkaňovo* (Hnt), 1929: *Packaňovo* (ChM.

929), 1931: *Patkaňovo* (MPR), 1939: *Patkanyóc, Пацканьево* (BK. 784), 1941: *Patkanyóc* (Hnt), 1944: *Patkanyóc, Пацканьево* (Hnt), 1946: *Пацканове* (УРСР), 1968: *Пацканьево* (30), 1969: *Пацканьево* (IMCU), 1983: *Пацканьево, Пацканево* (30), 1991: *Пацканево* (TK), 1995: *Пацканьево* (БРУ), 2017: *Пацканьево* (uo.).

■ *Patkanyóc* a 16. század végén települt a történelmi Bereg megyében, a *Sztára* folyó völgyében, az ungi határon. Az elsődleges *Packanóc* helységnév ruszin eredetű, az ukr. *Пацкан* csn. (Csucska 2005: 433) ukr. *-ови* helynévképzős származéka, jelentése tkp. 'Packán faluja, emberei' (Mizser 2007b: 108), l. még m. *Packán, Paczkán, Páczkán* csn. (ÚMCsT. 933). A személynév köznévi alapja az ukr. N. *пацкан~пацкунь* 'patkány' fn. (Csopej 249). A magyar névhasználatban szabályos hangváltozással *Packanovci>Packanóc* fejlődés történt. A másodlagos *Patkanyóc* a korábbi ruszin név mintájára keletkezett a magyarban, vö. m. *Patkány* csn. (CsnSz. 831), ukr. *Паткан', Паткань* csn. (Dujcsak 2003: 195, Kraszovszkij 118). Alapítói és későbbi lakosai is ruszinok, az 1674-es urbárium *Gregorius Drahws, Alexander Drahws, Joannes Drahws, Demetrius Drahws, Joannes Drahws senior, Matias Drahws, Maximilianus Drahws, Simon Drahws, Laurentius Drahws, Paulus Barany, Joannes Barany, Relicta Elias Barany, Georgius Gonoza, Romanus Kovaczik, Relicta Laurenty Mindega, Procopius Chloster, Joannes Chloster, Michael Duhany, Nicolaus Drahws, Petrus Bukraba, Thomas Bukraba, Michael Bukraba, Jacobus Bukraba, Relicta Michaeli Hriczko, Georgius Hliva, Joannes Jurczin, Petrus Doroczko, Thomas Kulik, Matias Duplas-es?, Joannes Rapa, Lucas Redey, Jacobus Lelekacz, Elias Lelekacz, Michael Lelekacz, Joannes Halasznik, Simon Gyapczicz, Joannes Lelekacz* nevű személyeket sorol fel (UC. 7: 31). 1904-ben, az országos helységnévrendezés során a település nevét a helységen átfolyó patak alapján *Patakos*-ra magyarosították (Mező 1999: 295). 1939-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Пацканьево* névben képzőcsere történt, a korábbi *-ови* képzőt a birtoklást kifejező, semlegesnemű ukr. *-ов(о)* képző váltotta fel (vö. Kupcsinszka 806).

Paulova, Павлово 'település Szolyvától É-ra'

1444: *Paulyan* (Cs. 1: 418, DL. 13803), 1506: *Pawlowa* (Perényi 348), 1541: *Pallowa* (Dica), 1543: *Palowa*, 1544: *Palowa*, 1546: *Palowa*, 1548: *Pallowa*, 1554: *Paloa, Paloua*, 1564: *Palowa*, 1566: *Palowa*, 1568: *Pallowa* (uo.), 1569: *Palowa* (UC. 53: 13), 1570: *Palhoua, Palowa* (Dica), 1572: *Paloua, Palowa*, 1576: *Pauloua, Pawlowa* (uo.), 1578: *Pauljouia* (UC. 7: 177), 1582: *Pauloua* (Dica), 1588: *Palowa*, 1599: *Paloua* (uo.), 17. sz. körül: *Pauloua* (UC. 2: 14), 1600: *Palloua, Paaloha* (Dica), 1602: *Paloua, Pauloua* (uo.), 1604: *Paŭloŭa* (UC. 48: 58), 1610: *Pallowa* (Dica), 1619: *Paloua*, 1620: *Paloua*, 1630: *Palloua* (uo.), 1634: *Pauloua* (UC. 101: 73), 1635: *Pauloua* (KirK. 8.99), 1640: *Paulova* (UC. 53: 17), 1645: *Pallovia* (UC. 19: 1), 1648: *Palloua* (Maksay 1959: 547), 1649: *Pauloua* (KirK. 10.163), 1673: *Paulova* (UC. 53: 19), 1688: *Paulova* (UC. 19: 6), *Pavlova* (UC. 112: 10), 1690: *Paulova* (UC. 19: 7), *Paulova, alias Duszina* (UC. 5: 15), 1691: *Pavlova* (UC. 53: 22), 1693: *Paulova* (UC. 53: 23), 1699: *Pavlova* (UC. 53: 24), 1700: *Pavlova* (UC. 53: 25), 1702: *Paulova* (UC. 19: 12), 1704: *Pavlova* (UC. 19: 15), 1705: *Duszina aliter Pavlova* (UC. 20: 1), 1715: *Paulova* (MNL), 1718: *Paulova* (UC. 151: 21), 1720: *Paulova* (MNL), 1722: *Pavlova* (UC. 53: 29), 1729: *Paulova* (UC. 53: 30), 1750: *Paulova* (MCB), 1760: *Paulova* (BT), 1770-2: *Paulow* (Motzel), 1773: *Paulova, Paulowa* (LexLoc. 53), 1782-4: *Paulow* (EKFT), 1788: *Paulova* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Paulova* (Vályi 3: 37), 1800: *Paulova* (TBer), 1808: *Pavlova, Pawlowá* (Lipszky: Rep. 499), 1824-62: *Paulowa* (MKFT), 1828: *Paulova* (VB), 1837: *Paulova* (F. 3: 64), 1838: *Paulova* (Schem. 49), 1851: *Paulova* (F. 3: 207), 1856: *Paulova* (MOK), 1857-9: *Paulova* (CU), 1863: *Paulova* (Hnt), 1870-1: *Paulova* (MÁT), 1872-84: *Paulova* (HKFT), 1873: *Paulova* (Hnt), 1877: *Paulova* (Hnt), 1882: *Paulova* (Hnt), 1888: *Paulova* (Hnt), 1889: *Paulova + Kismelnicsna = Pálos* (Mező 1999: 61), 1892: *Pálos, Paulova* (Hnt), 1895: *Pálos* (Hnt), 1898: *Pálos* (Hnt), 1900: *Pálos* (Hnt), 1902: *Pálos* (Hnt), 1904: *Kispálos* (Mező 1999: 61), 1907: *Kispálos* (Hnt), 1910: *Павлова* (EKYP), 1913: *Kispálos* (Hnt), 1923: *Pavlovo, Kispálos, Павлово* (PR), 1925: *Pavlovo* (PR), 1927: *Pavlová* (Hnt), 1929: *Pavlovo* (ChM. 946), 1931: *Pavlova* (MPR), 1939: *Paulova, Павлово* (BK. 785), 1941:

Paulova (Hnt), 1944: *Paulova, Павлово* (Hnt), 1946: *Павлове* (УРСР), 1968: *Павлове* (ЗО), 1983: *Павлове, Павлово* (ЗО), 1995: *Павлово* (ВРУ), 2017: *Павлово* (uo.).

■ *Paulova* a 15. század első felében települt a történelmi Bereg megyében, a Nagy-Pinye patak völgyében. A *Paulova* helységnév ruszin eredetű, az ukr. *Павло* 'Pál' kn. (Hrincsenko 4: 558), *Павло* csn. (Dujcsak 2003: 190-1) birtoklást kifejező, nőnemű ukr. -*ov(a)* képzős származéka (vö. Kupcsinszka 770). Alapító kenézéről vagy első lakójáról nevezték el. Az 1567-es urbárium szerint kenézei *Leko kenez, Kalabiska Mikula, Matheo kenez*, lakosai *Andreas Zemevich, Zadarlak Janos, Foedevich Ivan, Mikovich Lazar, Zelonko Janos, Ukal Foedor, Luczi Ivan, Boris Mizovich, Petrus Thurovich, Relicta Kalabisko Mathene, Kalabisko Mikula* (UC. 11: 10). A kenézség később is a *Kalabiska* családnál van. 1570-ben *Georgius Kalabysca* a főkenéz, rajta kívül *Kalabyšca, Lyzanych, Zylynko, Klimouich, Zemewych, Wezehe, Fesdewyth, Zadarla, Celement, Mada, Lucz, Mihowycz, Thurowych, Thodorowich, Chykloj* családnevűek adóznak a faluban (UC. 53: 14). 1889-ben a Kismelnicsna és *Paulova* egyesülésével létrejött új falut *Pálos* néven törzskönyvezték a történelmi ruszin név magyarosításával (Mező 1999: 293). 1904-ben, az országos helységnévrendezés során a helységnévet *Kispálos*-ra módosították (uo. 61). 1939-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Павлово* a történelmi ruszin név átvétele.

Perecseny, Перечин

'városi típusú település, járási központ'

1398: *Pereche* (Engel 1985: 999), 1427: *Perechke* (Engel 1989: 155), 1451: *Pereczke* (Cs. 1: 396), 1543: *Pereche* (Dica), 1550: *Peretze, Pereche*, 1552: *Pereche*, 1574: *Perechje* (uo.), 16. sz.: *Perechie* (UC. 115: 79), 1602: *Perechie, Perecsény* (UC. 104: 8), 1603: *Pereche* (UC. 104: 9), 1619: *Pereche* (UC. 116: 5a), 1625: *Perechie* (Dica), 1631: *Pereche* (UC. 105: 1), 1671: *Pereche* (UC. 63: 16), 1680: *Perecsen* (UC. 6: 31), 1682: *Perecsén* (UC. 10: 67), 1683: *Perecseny* (UC. 88: 60b), 1684: *Pereche* (UC. 31: 12), 1690: *Perecsény* (UC. 63: 22), 1691: *Perecsen* (UC. 63: 24), 1692: *Perecsen* (UC. 63: 25), 1696: *Perecsen* (Dica), 1701: *Perecsen* (UC. 107: 44), 1715: *Perecsen* (MNL), 1718: *Perecsén* (UC. 10: 21), 1718-9: *Perecsen* (UC. 105: 3), 1720: *Perecsin* (MNL), *Pérecsény* (UC. 167: 27), 1728: *Perecseny, Perecsény* (UC. 157: 16), 18. sz. első fele: *Peretseny* (BélU), 1735: *Perecsen* (UC. 72: 40), 1740: *Penetsen* (!) (MCU), 1747: *Perecsin* (GK. 61), 1752: *Perecsin* (UC. 105: 7), 1765: *Perecsény* (UC. 157: 62), 1773: *Perecseny* (LexLoc. 287), 1777: *Perecseny* (UC. 3: 34), 1780: *Perecsen* (MCU), 1782-4: *Perecsény* (EKFT), 1788: *Perecseny* (HT. 0021:1), 1789: *Perecsény* (HT. Div. X. 21: 2), 1791: *Perecsény* (UC. 182: 14), 1799: *Perecsény* (Vályi 3: 49), 1800: *Perecsény* (TUng), 1808: *Perecsény, Perečany* (Lipszky: Rep. 502), 1824-62: *Perečen h. Peretsény* (MKFT), 1828: *Perecsény* (VUng), 1837: *Perecseny* (F. 3: 378), 1838: *Perecsin* (Schem. 73), 1851: *Perecseny* (F. 3: 218-9), 1856: *Perecsén* (MOK), 1857-9: *Perečen* (CU), 1863: *Perecseny* (Hnt), 1870: *Perecseny* (UT), 1872-84: *Perecsény* (HKFT), 1873: *Perecsény, Perecsin* (Hnt), 1877: *Perecsény, Perecsin* (Hnt), 1882: *Perecsény, Perecsin* (Hnt), 1888: *Perecseny, Perecsin* (Hnt), 1892: *Perecseny, Perecsin* (Hnt), 1895: *Perecseny* (Hnt), 1898: *Perecseny* (Hnt), 1900: *Perecseny* (Hnt), 1902: *Perecseny* (Hnt), 1907: *Perecseny* (Hnt), 1910: *Перечин* (EKUP), 1913: *Perecseny* (Hnt), 1915: *Perecseny* (UT), 1923: *Perečín, Perecsény, Перечин* (PR), 1925: *Perečín* (PR), 1927: *Perečín* (Hnt), 1929: *Perečín* (ChM. 952), 1931: *Perečín* (MPR), 1939: *Perecseny, Перечинъ* (BK. 782), 1941: *Perecseny* (Hnt), 1944: *Perecseny, Перечинъ* (Hnt), 1946: *Перечин* (УРСР), 1968: *Перечин* (ЗО), 1969: *Перечин* (IMCU), 1976: *Перечин* (TK), 1983: *Перечин* (ЗО), 2017: *Перечин* (ВРУ).

■ *Perecseny* a 14. század második felében települt a történelmi Ung megyében, az Ung folyó völgyében. Engel Pál az 1398-as összeírás alapján arról ír, hogy a 14. század végén az Ung folyó felső szakaszának két legnépesebb települése Nagyberezna és *Perecseny* volt, de elképzelhetőnek tartja, hogy ezek eredete talán még az Árpád-korra nyúlik vissza. *Perecseny* 1437-ben a ruténeknek kívül a „keresztényeknek” is volt fakápolnájuk, ami magyar telepesekre utal (Engel 1985: 982-3). A *Perecseny* helységnév szláv eredetű, pontos etimológiája azonban nem tisztázott. Kiss Lajos szerint a helységnév korai, 1451-es *Perecske* névváltozata alapján egy szláv **Prečьka* 'haránt lévő hely' átvételének tekinthetjük, vö. szl. **prěkь*

'ua.' (Šmilauer 147), s a későbbi *Perecseny* névváltozat végződéscsere (képzőcsere) eredménye (FNESz., *Perecseny*). A helységnév magyarázatához a Csánki által a 15. század elejéről hozott adatot használja fel. A település nevének nem ez az első említése, ugyanis egy 1398-ból származó összeírásban *Pereche* alakban fordul elő (Engel 1989: 155), de a 16. századi összeírásokban szintén *Perecse* néven említik. A történelmi Magyarország területén többfelé előforduló *Perecse*, *Perecsen*, *Piricse* nevekről szólva Kniezsa István azt írja, hogy azok egy szláv **po rěčbe* 'folyó melléke, folyóvidék' jelentésű szóból származhatnak (Kniezsa 1942: 212). Más vélemény szerint a jelentésük 'mosók', vagyis e települések mosásra kötelezett szolgálónépekről kapták a nevüket (vö. FNESz., *Piricse*). Moór Elemér és később már Kniezsa István is egy szláv **prěkbъ* 'túloldali' szóból vezeti le, a *Perecsen* alak pedig szerintük a szláv **prěčanъ* 'túlsó parton lakók' szóból ered (Moór 1930: 36, Kniezsa KeletMo. 71, 161). A hely földrajzi adottságai és történelme alapján e magyarázatok közül Perecsenyre bármelyik ráillik, ugyanis az Ung folyó völgyében, a folyón túli lapos völgyben települt, de a nevickei várhoz való közelsége miatt akár szolgálónépek is lakhatták (vö. Sebestyén 2010b). Valószínűbb, hogy a település fekvése lehetett a névadás motivációja. Az ukrán névtani szakirodalomban a magyartól eltérő névmagyarázatokkal találkozunk. Janko szerint a településnév személynévből ered birtoklást kifejező szláv *-in(ъ) képzővel (Janko 270). Az általa említett *Perecha* név azonban nem személyre, hanem egy abaúji településre vonatkozik. Fehértói Katalin említ ugyan egy *Perech* személynévet (ÁSznt. 626), ami talán *Perecs*-nek is olvasható (Fehértói a *Perk*, *Perek* névvel azonosítja), de a helységnév ezzel nem hozható kapcsolatba, vagyis pusztán személynévi eredetét teljesen kizárhatjuk. Lucsik átveszi Janko elképzelését, azzal egészítve ki, hogy a személynévet Csucska szótára alapján (Csucska 2011) ósszláv eredetűnek tartja (Lucsik 373). A mai hivatalos ukrán *Перечин* a csehszlovák korszakban használt *Perečín* átvétele. Az 1631-es összeírás szerint *Perecseny* soltészja *Regan Timko*, *Sterba Jacsko* és *Ivan*, a batykó *Roman Pap*. Egész és fél telkes lakosai, valamint zsellerei *Udicsni*, *Pomics*, *Fedorov*, *Vancsa*, *Lemen*, *Vanykulit*, *Hrincsak*, *Dzavornak*, *Zanik*, *Hrebenar*, *Varvarecz*, *Csiba~Sziba*, *Fidran*, *Redey*, *Rusin*, *Cserys*, *Kalanyat~Halanyat*, *Cservak*, *Kocsin*, *Hilics*, *Holicsan*, *Halgas*, *Udicsni*, *Kovacs*, *Holibart*, *Slia*, *Sleszar*, *Halgas*, *Mosurka*, *Gojna*, *Makar*, *Slikut*, *Regian*, *Havriilo*, *Knez*, *Pekar*, *Guszacs*, *Stefancsin*, *Daniko~Danko*, *Kelemenits*, *Jacskov*, *Dibka*, *Kohan*, *Sterba*, *Mihak*, *Popov*, *Pop*, *Filipov*, *Ilascin*, *Parcsics*, *Nohavicsnik*, *Skiba*, *Lahan*, *Csernak*, *Nepeka*, *Sak*, *Csernikuso*, *Szabo*, *Melnik*, *Ondrejkov*, *Kusnyer*, *Csarik*, *Turani*, *Szopko* családnevűek (UC. 105: 1).

Perekreszna, Перехресний

'település Volóctól ÉNy-ra'

1569: *Perekreszth* (UC. 53: 13), 1574: *Perekrezna noua* (UC. 53: 16), 1576: *Prezrezna* (Dica), 1599: *Perekrezt* (uo.), 17. sz. eleje: *Prekraszna* (UC. 88: 9), 1600: *Perekrezt*, *Perekrezth* (Dica), 1602: *Perekrezt*, 1603: *Perekreszt* (uo.), 1604: *Perekrezt* (UC. 48: 58), 1630: *Perekreszt* (Dica), 1634: *Prakrasznye alias Uyffalu* (UC. 101: 73), *Prakrasznye als Uy falu* (UC. 88: 20), 1635: *Prekrasne* (KirK. 8.99), 1641: *Prekraszna*, *Perekraszna* (Lehoczky 1894: 69), 1645: *Prekrasznye* (Makkai 343), 1649: *Perekrecz* (KirK. 10.163), 1688: *Perekroszna* (UC. 19: 6), 1690: *Prekreszna* (UC. 19: 7), 1699: *Perechreszna* (UC. 19: 8), 17. sz. vége: *Perekreszna* (UC. 20: 25), 1701: *Kreszna* (!) (UC. 2: 15), 1702: *Prekreszna* (UC. 19: 12), 1704: *Perekraszna* (UC. 19: 15), 1705: *Prekraszna* (UC. 20: 1), 1715: *Perekreszna* (MNL), 1718: *Perechreszna* (UC. 151: 21), 1720: *Perekraszna* (MNL), 1725: *Prakreszna* (UC. 124: 3), 1729: *Perekreszna* (UC. 20: 21), 1747: *Perekreszna* (GK. 465), 1770-2: *Beregress* (Motzel), 1773: *Perekreszna* (LexLoc. 55), 1782-4: *Beregressz* (EKFT), 1788: *Perekreszna* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Prekreszna*, *Prösing* (Vályi 3: 50), 1800: *Perekreszna* (Tber), 1808: *Perekreszna*, *Prössing*, *Perekresny* (Lipszky: Rep. 502), 1824-62: *Perekresny h. Perekreszna* (MKFT), 1828: *Perekreszna* (VB), 1837: *Perekreszna* (F. 3: 64), 1838: *Perekresna* (Schem. 49), 1851: *Perekreszna* (F. 3: 219), 1856: *Perekreszna* (MOK), 1857-9: *Perekreszna* (CU), 1863: *Perekreszna* (Hnt), 1870-1: *Perekreszna* (MÁT), 1872-84: *Perekreszna* (HKFT), 1873: *Perekreszna* (Hnt), 1882: *Perekreszna* (Hnt), 1888: *Perekreszna* (Hnt), 1892: *Perekreszna* (Hnt), 1895: *Perekreszna* (Hnt), 1898: *Perekreszna* (Hnt), 1900: *Perekreszna* (Hnt), 1902: *Perekreszna*

(Hnt), 1904: *Pereháza* (Mező 1999: 297), 1907: *Pereháza* (Hnt), 1910: *Перехресна* (ЕКУР), 1913: *Pereháza* (Hnt), 1923: *Perekresna, Pereháza, Перекресна* (PR), 1925: *Perechrestna* (PR), 1927: *Perekresná* (Hnt), 1929: *Perechrestná* (ChM. 952), 1931: *Perekresna* (MPR), 1939: *Perekraszna, Перехрестний* (BK. 785), 1941: *Perekraszna* (Hnt), 1944: *Perekraszna, Перехрестний* (Hnt), 1946: *Перехресний* (УРСР), 1968: *Перехресний* (ЗО), 1969: *Перехресний* (ИМСУ), 1983: *Перехресний, Перекрестный* (ЗО), 1991: *Перекрестный* (ТК), 2017: *Перехресний* (ВРУ).

■ Perekreszna a 16. század második felében települt a történelmi Bereg megye északi részén, a *Zsdenyovka* patak felső szakaszán, a galíciai határon. A *Perekreszna* helységnév ruszin eredetű, a név az ukr. *перехресний* 'keresztelkedő, keresztelő, kereszt' mn. (Hrincsenko 3: 143, СУМ. 6: 315), or. *перекрестный* 'ua.' (ССІРЯ. 9: 677) származéka, vö. *перехрестя* 'útkeresztelkedés, patakok, hegygerincek keresztelkedése' fn. (Rudnicki 27, СУМ 6: 315-6). Lehoczky szerint a helységnév víznévből keletkezett névátvitellel, a falu a *Perekrasznye* nevű vízről kapta a nevét (Lehoczky 3: 649). A patak neve talán azzal kapcsolatos, hogy folyása merőleges volt a *Zsdenyovka* patakéra, de az is elképzelhető, hogy a patak neve a helységnévhez képest másodlagos. Perekreszna ugyanis ott települt, ahol a *Zsdenyovkába* bal (*Szavcsin*) és jobb oldalról (*Perekrasznye*) is egy patak torkollik, s ezek völgyei kereszt alakot formáznak. Így a földrajzi környezet is motiválhatta a névadást. A 17-18. századi urbáriumok szerint a kenészség a *Bindász~Bundász* családnál volt, a 17. század elejére datált összeírás *Bindocz Leczo* és *Bindocz Simko* nevű kenézeket említ, rajtuk kívül *Ruszin Stephan* és *Ruszin Timko* adózik a faluban (UC. 88: 9). 1699-ben *Bundasz Stephan* a kenész, lakosai *Bundasz Fedor, Bindasz Leszo, Bindasz Szavka, Bindasz Chrivi, Ruszin Roman, Blyacskovics Jaczko, Matyikovics Timko, Duskovics Pavel, Kopcsovics Ivan, Kopcsovics Prokop, Palak Iván* (UC. 19: 8). 1904-ben, az országos helységnévrendezés során a település nevét *Pereháza*-ra magyarosították (Mező 1999: 297), ez a történelmi névvel nincs kapcsolatban. 1939-ben visszakapta a régi nevét. 1946-ban a korábbi nőnemű forma helyett a hímnemű *Перехресний* alak vált hivatalossá.

Péterfalva, Пийтерфолво 'település Nagyszőlőstől D–DNy-ra'

1220: *villa Petur* (VárReg. 52), 1377: *Péterfalva* (Szirmay 124), 1409: *Peterfalua* (ZsO. 2/2: 285), 1420: *Peterfalwa* (uo. 7: 371), 1465: *Petherfalwa* (DL. 38348), 1474: *Peterfalwa* (C. Tóth 2006b: 58), 1475: *Petherfalwa* (ZO. 11: 166), 1478: *Peterfalwa* (C. Tóth 2006b: 60), 1479: *Petherfalwa* (DL. 62338), 1484: *Peterfalva* (DL. 62360), 1491: *Petherfalwa* (Perényi 305), 1504: *Petherfalwa* (uo. 343), 1506: *Petherfalwa* (DL. 71094), 1509: *Peterfalwa* (DL. 36399), 1514: *Peterfalwa* (DL. 38637), 1523: *Petherfalwa* (C. Tóth 2006b: 79), 16. sz. közepe: *Peterfalwa* (UC. 100: 20), 1670: *Peterfalva* (UC. 9: 40a), 1689: *Peterfalua* (UC. 17: 5), 1715: *Péter falva* (MNL), 18. sz. első fele: *Péterfalva* (BélUg), 1740: *Peterfalva* (UgT.), 1747: *Péterfalva* (GK. 165), 1756: *Péterf.* (Kam. 0303: 2), 1773: *Péterfalva* (LexLoc. 283), 1782-4: *Peterfalva* (EKFT), 1786: *Péterfalva* (HT. Div. XVIII: 10), 1788: *Peterfalva* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Péterfalva* (Vályi 3: 82), 1800: *Péterfalva* (TUg), 1808: *Péterfalva* (Lipszky: Rep. 506), 1824-62: *Peterfalva* (MKFT), 1825: *Péterfalva* (HT. Div. XII. 22), 1828: *Péterfalva* (VU), 1838: *Péterfalva* (Schem. 69), 1839: *Péterfalva* (F. 4: 422), 1851: *Péterfalva* (F. 3: 230), 1856: *Péterfalva* (MOK), 1857-9: *Péterfalva* (CU), 1863: *Péterfalva* (Hnt), 1865: *Péterfalva* (PestyU), 1870-1: *Péterfalva* (MÁT), 1872-84: *Péterfalva* (HKFT), 1873: *Péterfalva* (Hnt), 1877: *Péterfalva* (Hnt), 1882: *Péterfalva* (Hnt), 1888: *Péterfalva* (Hnt), 1892: *Péterfalva* (Hnt), 1895: *Péterfalva* (Hnt), 1898: *Péterfalva* (Hnt), 1900: *Péterfalva* (Hnt), 1902: *Péterfalva* (Hnt), 1904: *Tiszapéterfalva* (Mező 1999: 298), 1907: *Péterfalva* (Hnt), 1913: *Tiszapéterfalva* (Hnt), 1918: *Tiszapéterfalva* (UgT.), 1923: *Petrovo, Péterfalva, Петрово* (PR), 1925: *Petrovo* (PR), 1927: *Petrovo nad Tisou* (Hnt), 1929: *Petrovo* (*Péterfalva*) (ChM. 958), 1931: *Petrovo* (MPR), 1941: *Tiszapéterfalva* (Hnt), 1944: *Tiszapéterfalva* (Hnt), 1946: *Петрове* (УРСР), 1968: *Петрове* (ЗО), 1969: *Петрове* (ИМСУ), 1981: *Петрово* (ТК), 1983: *Петрове, Петрово* (ЗО), 2000: *Пийтерфолво* (ВРУ), 2017: *Пийтерфолво* (uo.).

■ Péterfalva Árpád-kori település a történelmi Ugocsa megye délnyugati részén, a *Tisza*

bal partján. A *Péterfalva* helységnév magyar eredetű, a település neve a magyar *Péter* személynévnek és a birtokos személyraggal ellátott *falu* főnévnek az összetételével keletkezett, vö. m. *Peter*, *Pether*, *Petur* stb. szn. (ASznt. 630). „...bizonyosnak látszik, hogy a falu annak a Péternek a nevét viseli, aki testvéreivel, Pállal és Ivánkával együtt 1300. körül Fancsal nevű földjét elhatárolta, a bökényi birtokosok, ezek között Őszény fia Őszöd földjétől. Fancsal a XV. sz. utolsó előtti évtizedeiben a péterfalvi határ részeként ismét szerepel a bökényiekkel határvitában, nyilvánvaló tehát, hogy a föld 1300. körül is az ekkor még nem említett Péterfalvát megalapító nemeseké volt. Tudjuk, hogy a Péterfalva mellett fekvő testvér-faluk névadói (Forgolányfalva, Andrásfalva, Tivadarfalva, Őszödfalva) 1300-ban szerepelnek két oklevélben, ezt a falualapító csoportot tehát Péter pontosan egészíti ki” (Szabó 448). Az 1904-ben, az országos helységnévrendezés során kapott *Tisza-* előtag a folyó közelségére utal (Mező 1999: 298), s az ország más pontjain található azonos nevű helységekől különböztette meg. Az 1946-tól hivatalos ukrán *Пемпове* tudatos szlávosítás eredménye, az ukr. *Пемпо* 'Péter' kn. (Szkripnik–Dzjatkivszka 91), or. *Пемп* kn. (Petrovskij 178) semlegesnemű ukr. *-ов(о)* képzős származéka volt. 2000-ben visszakapta a történelmi magyar nevét.

Petrusó, Петрушів 'település Técsőtől ÉK-re'

1929: *Petrušov* (ChM. 1151), 1940: *Petrusó, Пемпушовъ* (BK. 1925), 1944: *Petrusó, Пемпушовъ* (Hnt), 1968: *Петрушів* (3O), 1978: *Пемпушов* (TK), 1983: *Петрушів, Пемпушов* (3O), 2017: *Петрушів* (ВРУ).

■ Petrusó tanya a 20. század első felében települt a *Tarac* völgyében, a máramarosi Kőkényes határában. A *Petrusó* helységnév ruszin eredetű, az ukr. *Пемпуш* csn. (Csucska 2005: 444, Dujcsak 2003: 198) birtoklást kifejező ukr. *-ов* képzős származéka (vö. Kupcsinszka 810), jelentése tkp. 'Petrusé'. A személynévhez l. még m. *Petrus* csn. (ÚMCsT. 979). A magyar névhasználatban *Petrusov* > *Petrusó* változás történt. A hivatalos ukrán *Пемпушів* a történelmi név ukránosított formája. Kőkényes külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Pilipec, Пилипець 'település Ökörmezőtől ÉNy-ra'

1704: *Pilipcze* (UC. 64: 17), 1745: *Pilipicz* (Mikovinyi), 1747: *Filipecz* (GK. 305), 1764: *Pilipcze* (UC. 156: 44a), 1782-4: *Pilipecz* (EKFT), 1789: *Pilipecz* (HT. 0012: 1), 1798: *Pilipecz* (CsT. 11), 1799: *Pilipecz* (HT. 0012: 2), 1800: *Philipecz* (TM), 1808: *Pilipecz, Prilipecz* (Lipszky: Rep. 510), 1809: *Pilipecz* (Kam. 661), 1824-62: *Pilipecz* (MKFT), 1828: *Pilipetz* (Nagy 198), 1838: *Pilipecz* (Schem. 61), 1839: *Pilipecz* (F. 4: 191), 1851: *Pilipecz* (F. 3: 236), 1856: *Pilipecz* (MOK), 1857-9: *Pilipecz* (CU), 1863: *Pilipecz* (Hnt), 1864: *Pilipecz* (PestyM), 1870-1: *Pilipecz* (MÁT), 1872-84: *Pilipecz* (HKFT), 1873: *Pilipecz, Pilpec* (Hnt), 1877: *Pilipecz, Pilpec* (Hnt), 1882: *Pilipecz, Pilpec* (Hnt), 1888: *Pilipecz, Pilpec* (Hnt), 1892: *Pilipecz, Pilpec* (Hnt), 1895: *Pilipecz* (Hnt), 1898: *Pilipecz* (Hnt), 1900: *Pilipecz* (Hnt), *Fülöpfalva* (Mező 1999: 301), 1902: *Fülöpfalva* (Hnt), 1907: *Fülöpfalva* (Hnt), 1910: *Пилипець* (EKYU), 1913: *Fülöpfalva* (Hnt), 1923: *Pilipecz, Fülöppatak, Пилипець* (PR), 1925: *Pilipecz* (PR), 1927: *Pilipecz* (Hnt), 1929: *Filipecz* (ChM. 276), 1931: *Pilipecz* (MPR), 1939: *Pilipecz, Пилипець* (BK. 787), 1941: *Pilipecz* (Hnt), 1944: *Pilipecz, Пилипець* (Hnt), 1946: *Пилипець* (УРСР), 1968: *Пилипець* (3O), 1969: *Пилипець* (ІМСУ), 1983: *Пилипець, Пилипець* (3O), 1991: *Пилипець* (TK), 2017: *Пилипець* (ВРУ).

■ Pilipec a 17. század végén települt a *Repinka* patak völgyében, a máramarosi Verhovinán. A *Pilipecz* helységnév ruszin eredetű, személynévből v. víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Pilipecz* 'a Repinka j. á. Pilipecz (Пилипець) h.' 1824-62: *Pilipecz Potok* (MKFT), 1863: *Пилипець звить потокъ* (S. 201), 1864: *Pilipecz patak* (PestyM), *Пилипець поток, Pilipecz pot.* (Kat.), 1872-84: *Pilipecz p.* (HKFT), 1903: *Pilipecz patak* (S. 194), 1929: *Pilipecki* (Petrov 19), 1935: *Filipecký, Филипецький* (W. 49, 60), 1979: *Пилипець* (СГУ 420), 1991: *Пилипецький* (TK). A víznév alapja az ukr. *Пилип* 'Fülöp' kn. (ССУМ. 2: 145, Csoréj 258,

Hrincsenko 4: 559, Szkripnik–Dzjatkivscka 91), ukr. *Пунун* csn. (Csucska 2005: 446, Dujcsak 2003: 198, Kraszovszkij 121), amihez ukr. *-ець* kics. képző kapcsolódik. Pesty adatközlői is a víznévből magyarázzák: „fekszik Kárpát hegységének egyik ágából, mely itten Borzsava-Poloniná-nak neveztetik, kifakadó, és nyugotról keletnek folyó Pilipecz patak mellett, annak hosszabán mind két parton építve a lakok. E község e szerint Pilipecz pataktól vette nevét.... Más néprege szerint az itt először megtelepült családnak főnöke Pilipnek hivatott, és ettől valamint a folyó, úgy a község Pilipecz nevet kapott, és ez legvalószínűbbnek látszik” (PestyM). A víznév és a településnév közül talán a helységnév az elsődleges, de Máramarosban számos személynévi alapú víznévből jött létre településnév (pl. *Bogdány*). A patak-név mai *Pilipecz* formája a helységnév hímnemű ukr. *-цьк(ий)* mn. képzős alakja, jelentése tkp. ’Pilipeczi-(patak)’. A magyar *Fülöpfalva* név 1900-ban, a helységnévrendezés során jött létre hivatalos úton, a ruszin név magyarosításával (Mező 1999: 301). 1939-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Пиліпець* a történelmi név átvétele.

Pisztraháza, Пістрялово ‘település Munkácsról DK-re’

1445/1506: *Presthalfalwa* (DL. 37602), 1476: *Pyztralhaza* (Cs. 1: 418, DL. 17758), 1484: *Pystrahaza* (DL. 37661), 1514: *Pyztrahaza* (DL. 82424), 1530: *Pisztradhaza* (Dica), 1533: *Pýjfrath hazza*, *Pystrach Hassach*, 1541: *Pyztranhaza*, 1542: *Piztranhaza*, 1543: *Piztrahaza*, 1544: *Pistrahaza*, 1546: *Pystrandhaza*, 1548: *Piztranhaza*, 1549: *Pystranhaza*, 1550: *Pýztran haza*, 1552: *Pyztranhaza*, 1554: *Pisztranhaza*, 1564: *Pyztrahaza*, 1566: *Pyztrahaza*, 1568: *Pyztranhaza*, 1570: *Pyztranhaza*, *Piztranhaza* (uo.), *Piztran haza* (UC. 18: 22), *Byztrahaza* (UC. 18: 23), 1570/1602/1603: *Piztranhaza* (UC. 18: 24), *Pisztranhaza* (UC. 97: 29), 1572: *Pistrahaza*, *Pystranhaza* (Dica), 1576: *Piztranhaza*, 1582: *Piztranhaza*, 1588: *Pyztranhaza*, 1596: *Pisztranhaza*, 1599: *Pisztranhaza*, *Piztrahaza* (uo.), 17. sz. eleje: *Bisztrahaza* (UC. 88: 9), 1600: *Piztranhaza* (Dica), 1602: *Piztranhaza*, 1603: *Pisztranhaza*, 1609: *Piztranhaza*, 1610: *Biztradhaza* (uo.), 1613: *Pisztranhaza* (UC. 18: 25), 1619: *Pistrahaza* (Dica), 1620: *Pistrahaza* (uo.), 1622: *Pisztranhaza* (UC. 18: 26), 1625: *Pisztranhaza* (UC. 18: 28), 1627: *Piztranhaza* (UC. 18: 30), 1634: *Pisztranhaza* (UC. 101: 73), 1635: *Pisztranhaza* (KirK. 8.99), 1645: *Pisztranhaza* (UC. 19: 1), 1688: *Pisztranhaza* (UC. 19: 6), 1690: *Pisztranhaza* (UC. 19: 7), 1699: *Pisztranhaza* (UC. 19: 8), 17. sz. vége: *Bisztrahaza* (UC. 6: 32), *Pisztranhaza* (UC. 42: 26), 1701: *Pisztranhaza* (UC. 2: 15), 1705: *Pisztranhaza* (UC. 20: 1), 1715: *Bisztrahaza* (MNL), 1718: *Pisztrahaza* (UC. 151: 21), 1720: *Bisztrahaza* (MNL), 1725: *Pisztrahaza* (UC. 124: 4), 1741: *Pisztrahaza* (GK. 507), 1747: *Pisztra-Háza* (GK. 437), 1773: *Pisztrahaza*, *Pistralowa* (LexLoc. 56), 1782-4: *Bisztrahaza* (EKFT), 1788: *Pisztrahaza* (HT. Div. X. 8: 1), 1790: *Pisztra háza*, *Bisztrahaza* (UC. 166: 32), 1799: *Pisztrahaza*, *Pisztralova* (Vályi 3: 95), 1808: *Pisztrahaza*, *Pistralowá* (Lipszky: Rep. 512), 1824-62: *Pisztrahaza* (MKFT), 1837: *Pisztrahaza*, *Pisztralyovo* (F. 3: 79), 1838: *Pisztrahaza* (Schem. 41), 1851: *Pisztrahaza*, *Pisztralyovó* (F. 3: 238), 1856: *Pisztrahaza* (*Pisztrjalova*) (MOK), 1863: *Pisztrahaza*, *Pisztrálovo* (Hnt), 1870-1: *Pisztrahaza* (MÁT), 1872-84: *Pistralovo*, *Pistrahaza* (HKFT), 1873: *Pisztrahaza*, *Pisztralovo* (Hnt), 1877: *Pisztrahaza*, *Pisztrjálóvo* (Hnt), 1882: *Pisztrahaza*, *Pisztralovo* (Hnt), 1888: *Pisztrahaza*, *Pisztralovo* (Hnt), 1892: *Pisztrahaza*, *Pisztralovo* (Hnt), 1895: *Pisztrahaza* (Hnt), 1898: *Pisztrahaza* (Hnt), 1900: *Pisztrahaza* (Hnt), 1902: *Pisztrahaza* (Hnt), 1907: *Pisztrahaza* (Hnt), 1910: *Пустрялово* (ЕКУР), 1913: *Pisztrahaza* (Hnt), 1923: *Pistralovo*, *Pisztrahaza*, *Пустрялово* (PR), 1925: *Pistralovo* (PR), 1927: *Pistralovo* (Hnt), 1929: *Pistralovo* (ChM. 969), 1931: *Pistraljovo* (MPR), 1939: *Pisztrahaza*, *Пустрялово* (BK. 784), 1941: *Pisztrahaza* (Hnt), 1944: *Pisztrahaza*, *Пъстрялово* (Hnt), 1946: *Пістрялове* (УРСР), 1968: *Пістрялове* (ЗО), 1969: *Пістрялове* (ІМСУ), 1983: *Пістрялове*, *Пестрялово* (ЗО), 1991: *Пестрялово* (ТК), 1995: *Пістрялово* (ВРУ), 2017: *Пістрялово* (uo.).

■ Pisztraháza a 15. század második felében települt a történelmi Bereg megyében, a *Szernye-mocsár* keleti peremén. A *Pisztraháza* helységnév magyar eredetű, a *Pisztrál*–*Pisztrán* szn.-nek és a birtokos személyjellel ellátott *ház* főnévnek az összetétele. Kiss Lajos szerint a *Pisztrál* személynévben egy ukr. R. **Присцал* név szerepelhet, vö. m. *Prisztál*, *Prisztály* csn.

(ÚMCsT. 1030). Ez Kiss Lajos szerint a *npucmámu* 'odatapad, odaragad, elfárad, kimerül' (CYM. 8: 33-5) igéből ered. A falu a román kenézi alapítású falvak sorába tartozik, ezért nem kizárt, hogy névadója román személy volt, vö. rom. *Pistrea, Pistrui, Pistruiul* csn. (DOR. 347). Telepítőjéről vagy egykori tulajdonosáról nevezhették el. A személynevet Constantinescu a rom. *pistru* 'foltos kos' főnév származékának tartja (DOR. uo.). A magyar *Pisztraháza* kialakulásában a szöveleji mássalhangzó-torlódás feloldása, és a m. *piszra~pizstra* 'fehér orrú, orrán fehér foltos ló' (TESz. 3: 214) melléknévvel való népetimológiás összekapcsolódás játszott szerepet (Kiss 1992b: 283). Középkori lakossága jelentős részben magyar. Az 1570-es urbárium *Dionisius Lazar, Joannis Lazlo, Sthnus Lewrjncz, Rcta Fran Lwkach, Joannes Palchjyk, Nicolaus Lazlo, Michael Lazlo, Ladislai Lukach, Stanislaus Kozma, Gregor Almassj, Fran Pal, Joannes Stanislo, Ladislaus Simon, Andre Pap, Lucas Melljes, Jacobus Melles, Martinus Lazar, Georgius Daruda, Alexius Daruda* nevű lakosokat említ (UC. 18: 23). 1613-ban *Darwda Janos, Pal Demeter, Holubinaí Demeter, Thalás Marthon, Palchik Simon, Laszlo Demien, Ztanfalusi Kozma, Kozma Janos, Veghseö Gherghely, Ollah Kosztia, Darwda Janos, Melles Zaniszló, Pal Battiko, Lazar Sandor es Marthon, Nagi Almasi Ferencz, Darwda Mate, Kys Almasi Sandorne, Melles Istwan, Kys Ferencz, Laszlo Thamas, Nagi Almasi Ferencz, Veghseö Gherghely, Veghseö Geörgi, Olah Pal, Monar Ferencz, Monar Pal, Melles Istwan és Fazekas Thamas* szerepel az összeírásban (UC. 18: 25). A korábbi népi, 1946-tól hivatalos ukrán *Пістрялово* párhuzamos névadással jött létre, a személynév birtoklást kifejező, semlegesnemű ukr. -ов(о) képzős származéka (vö. Kupcsinszka 775).

Plajuc, Плаюць

'település Rahótól Ny-ra'

1898: *Plajucz* (Hnt), 1900: *Plajucz* (Hnt), 1902: *Plajucz* (Hnt), 1904: *Havasrét* (BK. 228, HK. 555_5), 1907: *Havasrét* (Hnt), 1913: *Havasrét* (Hnt), 1929: *Plajuc Střední* (ChM. 971), 1943/44: *Plajuc* (Tóth Á. 128), 1968: *Плаюць* (3O), 1969: *Плаюць* (IMCU), 1978: *Плаюц* (TK), 1983: *Плаюць, Плаюц* (3O), 2017: *Плаюць* (БРУ).

■ Plajuc a 19. század második felében települt a történelmi Máramaros megyében. A *Plajuc* helységnév román eredetű, hegy- vagy víznévből keletkezett névátvitellel, vö. 1860: *Plajucz* hegy (S. 178, Kat.). A hegynév a rom. *plai* 'hegyi rét, hegyi sík, hegyi legelő' fn. (DRM. 2: 249) rom. -uț kics. képzős származéka, vö. még ukr. N. *плаї* 'ösvény, gyalogút' fn. (Csopoj 260, Haborak 2003: 186). A hegyről kapta a nevét több, rajta eredő patak, így a tanyán keresztülfolyó *Velikij-Plajuc* is, vö. *Velikij-Plajuc* 'az Apsica b. á. Kisapsa (Апшиця) h.' 1860: *Polyana Plajuluj B.* (Kat.), 1872-84: *P. wk. Plajuk* (HKFT), 1910: *Wk. Plajuk* (HBAT), 1935: *Velikij Plajec, Плаєць Великий* (W. 39, 62), 1939: *Vel. Plajuk* (SzSzBML. 468), 1978: *Вел. Плавуц* (TK), 1979: *Великий Плаєць* (СГУ 93), ami szintén szerepet játszhatott a településnév létrejöttében. A *Plajuc* helységnevet 1904-ben, az országos helységnévrendezés során *Havasrét*-re magyarosították, ami a történelmi névvel nincs kapcsolatban (BK. 228). A névadást a természeti környezet motiválta. A hivatalos ukrán *Плаюць* a román név átvétele.

Plávja, Плав'я

'település Szolyvától DK-re'

1588: *Plauia* (Dica), 1599: *Plauja, Plauia* (uo.), 17. sz. eleje: *Plavia* (UC. 88: 9), 1600: *Plauja, Playa* (Dica), 1602: *Plauia*, 1603: *Plauia*, 1609: *Plauia*, 1610: *Plawia* (uo.), 1613: *Plávía* (UC. 18: 25), 1622: *Plavia* (UC. 18: 26), 1625: *Plavia* (UC. 18: 28), 1634: *Plauia* (UC. 95: 27), 1635: *Plauia* (KirK. 8.99), 1645: *Plawia* (UC. 19: 1), 1688: *Plavia* (UC. 19: 6), 1690: *Plávía* (UC. 19: 7), *Plavia* (UC. 5: 15), 1699: *Plavia* (UC. 19: 8), 17. sz. vége: *Plavia* (UC. 6: 32), 1700k.: *Plavia* (UC. 53: 44), 1700: *Plavia* (UC. 19: 9), 1701: *Plavia* (UC. 2: 15), 1702: *Plavia* (UC. 19: 12), 1704: *Plawja* (UC. 19: 15), 1705: *Plawia* (UC. 20: 1), 1715: *Plavia, Plávía* (MNL), 1718: *Plavja* (UC. 151: 21), 1720: *Plavia* (MNL), 1747: *Plavia* (GK. 484), 1773: *Plavia, Plawia* (LexLoc. 53), 1782-4: *Plavia* (EKFT), 1788: *Plavia* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Plavia* (Vályi 3: 96), 1800: *Plavja* (TBer), 1808: *Plavia* (Lipszky: Rep. 513), 1824-62: *Plavja* (MKFT), 1828: *Plávía* (VB), 1837: *Plavia* (F. 3: 64), 1838: *Plavia* (Schem. 49), 1851: *Plavia*

(F. 3: 239), 1856: *Plavija* (MOK), 1857-9: *Plavia* (CU), 1863: *Plavija* (Hnt), 1870-1: *Plávija* (MÁT), 1872-84: *Plavja* (HKFT), 1873: *Plavija*, *Plavja* (Hnt), 1877: *Plavija*, *Plavja* (Hnt), 1882: *Plavia*, *Plavja* (Hnt), 1888: *Plávía*, *Plavja* (Hnt), 1892: *Plávía*, *Plavja* (Hnt), 1895: *Plávía* (Hnt), 1898: *Plávía* (Hnt), 1900: *Plávía* (Hnt), 1902: *Plávía* (Hnt), 1904: *Zsilip* (Mező 1999: 302), 1907: *Zsilip* (Hnt), 1910: *Плавя* (ЕКУР), 1913: *Zsilip* (Hnt), 1923: *Plavja*, *Zsilip*, *Плавє* (PR), 1925: *Plavja* (PR), 1927: *Plavia* (Hnt), 1929: *Plavja* (ChM. 973), 1931: *Plavia* (MPR), 1939: *Plávja*, *Плавя* (BK. 785), 1941: *Plávja* (Hnt), 1944: *Plávja*, *Плавя* (Hnt), 1946: *Плав'я* (УРСР), 1968: *Плав'я* (ЗО), 1969: *Плав'я* (ІМСУ), 1983: *Плав'я*, *Плавья* (ЗО), 1991: *Плавья* (ТК), 2017: *Плав'я* (ВРУ).

■ Plávja falu a 16. század második felében települt a történelmi Bereg megyében, a *Duszina* patak völgyében. A *Plávja* helységnév ruszin eredetű, a név az ukr. *плав'патак'* fn. (Lucsik 380), ukr. N. 'mocsaras hely; rét, amit elárasztott a víz' (Danyiljuk 100), *плавя'патак*, mocsár, mocsaras terület' fn. (Zselehovszkij 2: 656, Sztripszky 1924/2007: 119), or. *плав'ingovány*, láp, mocsár' fn. (Murzajev 438, Verbics 2017: 206-7) származéka. A víznévi motiváció ellenére azonos nevű patakot nem tudunk adatolni a helységből, így elképzelhető, hogy a falun átfolyó patak köznévi megnevezése vagy a földrajzi környezet volt a névadás motivációja, vö. 1625: „Ez falu Hataran wacion Harom folio Patak, Rakot es kőwihalat foghatnak benne” (UC. 18: 28). Az 1908-ban készült kataszteri térképen *Duszina*, *Pavlov*, *Szolutvina* és *Bisztra* nevű patakokat jelölnek (Kat.). Mivel a falu a *Duszina* patak mellett egy völgyben települt, amit gyakran előlthetett a víz, a név 'mocsaras terület' jelentése is elfogadható. A 17. században végig a *Juszkovics* családnál van a kenézség, talán ők lehettek a falu alapítói (UC. 88: 9, 18: 28, Lehoczky 3: 652). Az 1600-as évek elejére datált urbárium szerint a kenéze *Liszkovics* (!) *János*, a falu lakosai *Mikovicz*, *Paczko*, *Janovics* és *Juszkovicz* családnévűek (UC. 88: 9). 1613-ban *Juszkowich Ferenc* a kenéz, rajta kívül *Mihowich Mihály*, *Mihowich Ferencz*, *Michowich Lazar*, *Foznak Lazar*, *Foznak Simon*, *Thrus Sandor*, *Dolhay Mathe*, *Mudenka Simon*, *Thrws Lucacz*, *Juszkowich Lazar*, *Peter Geörgi*, *Jwszkowich Mihály*, *Juszkowich Andrasne*, *Jwszkowich Janko*, *Vanikowich Gherghely*, *Vanikowich Zonj?*, *Simowich Lucach* nevű személyeket említ az összeírás (UC. 18: 25). A másodlagos magyar *Zsilip* 1904-ben, az országos helységnévrendezés során keletkezett (Mező 1999: 302), a ruszin névvel nincs kapcsolatban, vö. m. *zsilip' a meder elzárására, a vízfolyás szabályozására szolgáló építmény'* fn. (FKnT. 335). 1939-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Плавья* a történelmi név átvétele. Fedaka azt írja, hogy a helyi néphagyomány szerint a falut a 16. században két betyár, *Ruszin* és *Janovics* alapította, a falu neve pedig azzal magyarázható, hogy ezen a helyen ölték meg egy *Plavjanos* nevű betyárt (Fedaka 171).

Ploszkánfalva, Плоскановиця

'település Munkácsról K-ÉK-re'

17. sz. eleje: *Ploszkonovicza* (UC. 88: 9), 1625: *Ploskina* (UC. 18: 28), 1630: *Ploskina* (Dica), 1634: *Ploskina* (UC. 101: 73), 1635: *Ploskina* (KirK. 8.99), 1645: *Ploskina* (Makkai 350, UC. 19: 1), 1649: *Ploszkánfalva* (Dezső 265), 1690: *Ploszkina* (UC. 19: 7), 1693: *Ploskenowitsa* (Hodinka 372), 1699: *Ploszkina* (UC. 19: 8), 17. sz. vége: *Ploskina* (UC. 6: 32), 1701: *Ploskina* (UC. 2: 15), 1702: *Ploszkina* (UC. 19: 12), 1704: *Ploszkina* (UC. 19: 15), 1705: *Ploskina* (UC. 20: 1), 1714: *Ploskina* (UC. 42: 39), 1715: *Ploszkina* (MNL), 1718: *Ploszkina* (UC. 151: 21), 1720: *Ploszkina* (MNL), 1729: *Ploszkinovicza* (UC. 20: 21), 1731: *Ploszkinovicza* (KirK. 36.282), 1773: *Ploszkonovicza*, *Ploskonowicza* (LexLoc. 53), 1782-4: *Ploszkonovicza* (EKFT), 1788: *Ploszkanovitza* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Ploskonovicza* (Vályi 3: 97), 1800: *Ploszkanovicza* (TBer), 1808: *Ploszkonovicza*, *Ploskonowica* (Lipszky: Rep. 541), 1824-62: *Ploszkonowica h. Ploszkonovicza* (MKFT), 1828: *Ploszkonovicza* (VB), 1837: *Ploszkánfalva* (F. 3: 80), 1838: *Ploszkánfalva* (Schem. 44), 1851: *Ploszkánfalva* (F. 3: 240), 1856: *Ploszkánfalva* (*Ploszkanovicza*) (MOK), 1857-9: *Ploszkánfalva* (*Ploszkanovicza*) (CU), 1863: *Ploszkánfalva*, *Ploszkanovicza* (Hnt), 1870-1: *Ploszkánfalva* (MÁT), 1872-84: *Ploskanovica*, *Ploszkánfalva* (HKFT), 1873: *Ploszkánfalva*, *Ploszkanovica* (Hnt), 1877: *Ploszkánfalva*, *Ploszkanovica* (Hnt), 1882: *Ploszkánfalva*, *Ploszkanovica* (Hnt), 1888: *Ploszkánfalva*, *Ploszkanovica* (Hnt), 1907: *Ploszkánfalva* (Hnt), 1910: *Плоскановиця* (ЕКУР), 1913:

Ploszkánfalva (Hnt), 1929: *Ploskanovice* (ChM. 976), 1940: *Ploszkánfalva*, *Плошкановица* (BK. 1919), 1944: *Ploszkánfalva*, *Плошкановица* (Hnt), 1968: *Плоскановиця* (3O), 1969: *Плоскановиця* (IMCY), 1983: *Плоскановиця*, *Плоскановица* (3O), 1991: *Плоскановица* (TK), 2017: *Плоскановиця* (BPU).

■ *Ploszkánfalva* a 17. század elején települt a történelmi Bereg megyében, a *Borló* hegység nyugati lábánál. Az elsődleges *Ploszkina* helységnév ruszin eredetű, az ukr. *Плоскина* csn. (Csucska 2005: uo.), m. *Ploszka*, *Ploszkina*, *Ploszkó* csn. (ÚMCsT. 998) származéka. A másodlagos magyar *Ploszkánfalva* helységnév a *Ploszkán* csn.-nek és a birtokos személyjellel ellátott *falu* főnévnek az összetétele. Lehoczky szerint a település a nevét egykori telepítő kenézéről, a *Ploszánka* családról kapta, melynek 1649-ben Iván, Vaszil és Konrád nevű tagjai voltak a kenézek (Lehoczky 3: 652). A 17. század elején és 1625-ben *Ploszkina* Péter a kenéz, lakosai *Plosa Iwan*, *Restas Fedor*, *Zabivoda Janos*, *Misko Janos* (UC. 88: 9, 18: 28). 1699-ben *Ploszkina Olexa* a kenéz, rajta kívül *R. Ploszkina Ivane*, *Ruszin Hricz*, *Ruszin Pavel*, *Zitkovicz Steph*, *Jordan Vaszil*, *Okrim Fedor*, *Resetar Peter*, *Zabivoda Peter*, *Ruszin Mate*, *Zabivoda Mate*, *Plessa Ivan*, *Ploszkina Kunrat* nevű adózókat sorol fel az urbárium (UC. 19: 8). A személynévhez l. még ukr. *Плоска* csn. (Csucska 2005: 456), amit Csucska a le. *Ploska* névből eredetieti (Csucska uo.), ehhez l. le. *ploski* 'sima, lapos', ukr. *плоский* 'ua.' mn. (CYM. 6: 591). A korábbi népi, 1946-tól hivatalos ukrán *Плоскановиця* a 17. század elejétől adatolható, a személynév ukr. *-(о)виця* képzős alakja.

Ploszkó, Плоске 'település Szolyvától É-ra'

1597: *Ploszkó* (Lehoczky 3: 653), 17. sz. eleje: *Ploszko* (UC. 88: 9), 1648: *Ploszko* (Lehoczky 1894: 79), 1688: *Ploszko* (UC. 19: 6), 1690: *Ploszko* (UC. 19: 7), *Ploczko* (UC. 5: 15), 1693: *Ploska* (Hodinka 372), 1699: *Ploszko* (UC. 19: 8), 1700k.: *Ploszko* (UC. 53: 44), 1700: *Ploszko* (UC. 19: 9), 1701: *Ploszkó* (UC. 2: 15), 1702: *Ploszko* (UC. 19: 12), 1704: *Ploszko* (UC. 19: 15), 1705: *Ploszko* (UC. 20: 1), 1715: *Ploszko* (MNL), 1718: *Ploszko* (UC. 151: 21), 1720: *Ploszko* (MNL), 1747: *Plószko* (GK. 482), 1770-2: *Plosko* (Motzel), 1773: *Ploszko*, *Plosko* (LexLoc. 53), 1782-4: *Plosko* (EKFT), 1788: *Bloszko* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Plosko* (Vályi 3: 97), 1800: *Ploszko* (TBer), 1808: *Ploszkó*, *Ploskow* (Lipszky: Rep. 541), 1824-62: *Plosko* (MKFT), 1828: *Ploszkó* (VB), 1837: *Ploszkó* (F. 3: 64), 1838: *Ploskó* (Schem. 49), 1851: *Ploszkó* (F. 3: 240), 1856: *Ploszkó* (MOK), 1857-9: *Ploszko* (CU), 1863: *Ploszkó* (Hnt), 1870-1: *Ploszko* (MÁT), 1872-84: *Ploszkó* (HKFT), 1873: *Ploszkó*, *Ploszkóje* (Hnt), 1877: *Ploszkó*, *Ploszkóje* (Hnt), 1882: *Ploszkó*, *Ploszkóje* (Hnt), 1888: *Ploszkó*, *Ploszkóje* (Hnt), 1889: *Ploszkó* + *Kisbisztrá* + *Ploszkópatak* = *Dombostelek* (Mező 1999: 95), 1892: *Dombostelek* (Hnt), 1895: *Dombostelek* (Hnt), 1898: *Dombostelek* (Hnt), 1900: *Dombostelek* (Hnt), 1902: *Dombostelek* (Hnt), 1907: *Dombostelek* (Hnt), 1910: *Плоске*, *Плоское* (EKYP), 1913: *Dombostelek* (Hnt), 1923: *Ploszkóje*, *Dombostelek*, *Плоский*, *Плосково* (PR), 1925: *Ploskóje* (PR), 1929: *Ploské* (ChM. 976), 1931: *Plosko* (MPR), 1939: *Ploszkó*, *Плоское* (BK. 785), 1941: *Ploszkó* (Hnt), 1944: *Ploszkó*, *Плоское* (Hnt), 1946: *Плоске* (YPCP), 1968: *Плоске* (3O), 1969: *Плоске* (IMCY), 1983: *Плоске*, *Плоское* (3O), 1991: *Плоское* (TK), 2017: *Плоске* (BPU).

■ *Ploszkó* a 16. század végén települt a történelmi Bereg megyében, a *Nagy-Pinye* patak völgyében. Hamarosan azonban elnéptelenedett, mert Rákóczy Ferenc, Munkács ura, 1648. febr. 18-án kenézséget adott Lizanecz Sándornak és fiainak, Demeternek, Lukának és Ágostonnak, akik az elpusztult falura már eddig is 12 idegen lakost szállítottak, s most felhatalmaztattak, hogy a megszállóknak hat évi adómentességet ígérjenek (Lehoczky 3: 652-3, 1894: 78-9). A *Ploszkó* helységnév ruszin eredetű, a név a település fekvésére, környezetére utaló ukr. *плоский* 'lapos, sima, kopár' mn. (CYM. 6: 591), or. *плоский* 'ua.' (CCJPЯ. 9: 1424-5) származéka (Lucsik 381, Janko 278, Haborak 2003: 187). A falu a *Nagy-Pinye* kiszélesedő, lapos völgyszakaszán fekszik. Személynévi származtatása kevésbé valószínű, vö. ukr. *Плоска* csn. (Csucska 2005: 456). A 17-18. században a Lizanec családnál van a kenézség, a falu lakói valószínűleg a kezdetektől ruszinok. Az 1699-es urbárium *Lizanicz Ivan*, *Lizanicz Vaszil*, *Lizanicz Mattyas*, *Lizanicz Olexa*, *Lizanicz Sztanko*, *Lizanicz Pap Ferencz*, *Szadarlik Lazar*,

Derka Maxim, Hortovicz Ivan, Hortovicz Vaszil, Hafelicz Jurko, Hafelics Jurko, Hortovicz Mihaly, Huczko Steph, Hurtovicz And, Ruszin Hricz, Ruszin Lukacs, Turovicz Fetyko, Turovicz And, Turanszkj Fedur, Ruszin Hricz, Ruszin Guzma, Ruszin Hricz, Kovacs Hricz nevű lakosokat említ (UC. 19: 8). A magyar *Dombostelek* helységnév 1889-ben keletkezett hivatalos úton, amikor a település egyesült a szomszédos Kisbisztra és Ploszkópatak falvakkal (Mező 1999: 95). 1939-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Плоске* a történelmi név átvétele.

Ploszkópatak, Плоский Потік

‘település Szolyvától ÉNy-ra’

1570/1602/1603: *Korra Patak* (UC. 18: 24), *Korna Patak*, *Korra Patak* (UC. 97: 29), 1599: *Korna Patak* (Dica), 1600: *Korna Patach*, 1602: *Kornapataka* (uo.), 1613: *Kornapatak* (UC. 18: 25), 1622: *Kornapatak* (UC. 18: 26), 1625: *Kornapataka* (UC. 18: 28), 1634: *Kornapataka* (UC. 101: 73), 1635: *Kornapataka* (KirK. 8.99), 1645: *Kornapataka* (Makkai 343.), 1688: *Korna Pataka* (UC. 19: 5), 1690: *Korna Pataka* (UC. 19: 7), *Praedium des. Korna pataka* (UC. 5: 15), 1699: *Kolna Pataka* (UC. 19: 8), 18. sz. eleje: *Praedium Korna Pataka* (UC. 20: 24), 1729: *Korna pataka puszta* (UC. 20: 21), 1731: *Praedia Kornapataka* (KirK. 36.282), 1856: *Potük, Potük (Patak)* (MOK), 1857-9: *Potok* (CU), 1863: *Ploszkópatak* (Hnt), 1870-1: *Ploszkopatak* (MÁT), 1872-84: *Potuk* (HKFT), 1873: *Ploszkópatak*, *Ploszkápotük* (Hnt), 1877: *Ploszkópatak*, *Ploszkápotük* (Hnt), 1882: *Ploszkópatak*, *Ploszkápotük* (Hnt), 1888: *Ploszkópatak*, *Ploszkápotük* (Hnt), 1902: *Patak* (Hnt), 1903: *Patak telep* (S. 51), 1904: *Patak-tanya* (HK. 613), 1907: *Paktanya* (Hnt), *Patak telep* (Kat.), 1910: *Потік* (ЕКУР), 1913: *Paktanya* (Hnt), 1925: *Potok* (PR), 1929: *Potok* (ChM. 1017), 1940: *Paktanya, Плосковъ Потокъ* (BK. 1920), 1941: *Patak* (BK. 252), 1943/44: *Patak* (Tóth Á. 156), 1944: *Paktanya, Плосковъ Потокъ* (Hnt), 1968: *Плоский Потік* (ЗО), 1983: *Плоский Потік, Плоский Поток* (ЗО), 1991: *Плоский Поток* (TK), 2017: *Плоский Потік* (ВРУ).

■ Ploszkópatak a 16. század végén települt a történelmi Bereg megyében, a Nagy-Pinye patak völgyében. A helység elsődleges *Kornapatak~Kornapataka* neve víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Kornyanka* ‘a Nagy-Pinye j. á. Izvor (Родниківка) h.’ 1600: *Korna pataka* (Lehoczky 3: 653), 1607: *rivulum Kornika* (Lehoczky 1894: 57), 1625: *Kornapatak* (UC. 18: 28), 1649: *Kornapatak* (Lehoczky 3: 653), 1770-2: *Kornianka Fl.* (Motzel), 1782-6: *Kornawka* (EKFT), 1864: *Корнянка ручей, Корнянки* (S. 31), *Kornianka* (uo. 32), 1903: *Kornyanka* (uo.), 1972: *Корнанка, Корн’анк’овый* (СГУ 272), 1979: *Корнянка* (uo.). A patak-név előtagja talán személynév, ami az ukr. *Корнило* (Hrincsenko 4: 553) vagy a rom. *Cornea* csn. (Iordan 1983: 148), esetleg a m. *Kornél* kn. (PRT 2: 312, ÁSznt. 222) becézett alakja lehet. Köznévi eredetét sem tudjuk teljesen kizárni, vö. szl. **kъrnъ* ‘csonka, megcsonkított, kis termetű’ mn. (ЭССЯ. 13: 236). Verbics a Dnyeszter folyó vízgyűjtőjén található *Корний* folyó nevét szintén ebből a melléknévből származtatja, de elképzelhetőnek véli, hogy talán ‘szabálytalan, görbe alakú’ jelentése lehet (Verbics 2017: 187-8). A rom. *corn* ‘som’ főnévvel (DRM. 1: 282, Iordan 1963: 64-6) talán nem hozható kapcsolatba, bár Drăganu szerint a helységnév román eredetű (Drăganu 336). A pataknév mai *Kornyanka* változata a történelmi név -ka kics. képzős származéka. A település határában található *Korna* hegy neve a víznévhez és a helységnévhez képest talán másodlagos, de az sem zárható ki, hogy a hegy formája lehetett a névadás motivációja, vö. 1729: *Mons Korna* (UC. 20: 21), 1770-2: *Korna b.* (Motzel), 1782-4: *Korna B.* (EKFT), 1824-62: *Korna B.* (MKFT), 1872-84: *Korna* (HKFT), 1991: *Корна* (TK). 1607. április 7-én a kornapataki (*de Kornapataka*) Danielovcs András kenézséget kapott, hogy a *Kornika* patak mellett, Izvor és Olenyova között *Kornapataka* helységet megtelepítse (Lehoczky 1894: 57). A falu neve már a korábbi összeírásokban is szerepel, de valószínűleg sikertelen volt a telepítése, ezért volt szükség újabb kenézség kiadására. 1613-ban már *Danielowics János* a kenéze, lakói még *Lapaskowicz Ignath* és *Halykovich Mihály* (UC. 18: 25). Valószínűleg ugyanő szerepel az 1625-ös összeírásban *Kornapataki János* néven főkenézként (UC. 18: 28). 1688-ban elpusztult faluként említik: „Bukovinka, Korna Pataka, Olenova. Ezek most mind pustak senki nem lakja a Lakosi szejel Bujdósna” (UC. 19: 5). Újratelepítése talán csak a 19. században történt meg. A másodlagos *Ploszkópatak* helységnév szintén víznévi

eredetű, vö. *Ploszkij-potuk* 'patak Ploszkópatak (Плоский Потік) h.' 1973: *Плос'кий Пóтук* (СГУ 430), 1979: *Плос'кий Потік* (uo.). Ennek előtagja talán a szomszédos *Ploszko* helység nevéből ered, de l. még ukr. *плоский* 'lapos, síma, kopár' mn. (СУМ 6: 591). A 20. század elején a falu neve a magyar *Patak*, ami 1904-ben, az országos helységnévvizsgálat során a *tanya* főnévvel egészült ki. A hivatalos ukrán *Плоский Потік* a másodlagos ruszin név átvétele.

Podcsumály, Підчумаль 'település Ökörmezőtől DK-re'

1864: *Подъ Чумаль, Podcsumál* (Kat.), 1902: *Podcsumály* (Hnt), 1929: *Podčumal* (ChM. 987), 1940: *Podcsumály, Подчумаль* (BK. 1923), 1941: *Podcsumályi* (HK. 253), 1944: *Podcsumály, Подчумаль* (Hnt), 1968: *Підчумаль* (3O), 1969: *Підчумаль* (IMCY), 1977: *Подчумаль* (TK), 1983: *Підчумаль, Подчумаль* (3O), 2017: *Підчумаль* (BPU).

■ Podcsumály a 19. század második felében települt tanya Máramarosban, a *Nagy-ág* völgyében. A *Podcsumály* helységnév ruszin eredetű, név alapja a *Csumály* hegynév, vö. 1824-62: *Csomal B.* (MKFT), 1857-9: *Csomal B.* (CU), 1863: *Csomal hegy* (Hunfalvy 1: 454), 1864: *Csumály hegy Legelő és Erdőség* (PestyM, *Vucskómező*), *Csumaj* (uo., *Berezna*), amihez az ukr. *nod~niđ* 'alatt' (СУМ. 6: 391) prefixum kapcsolódik, a név jelentése tkp. 'Csomál alatt (fekvő falu)'. A település a *Csumály* hegy lábánál, a *Nagy-ág* folyó jobb partján települt. Hasonló motiváció játszott szerepet több kárpátjai helységnév létrejöttében, l. még *Puplesa, Pudpolóc*. A prefixumos, előjárószavas névadás a ruszin helynévadás egyik jellegzetessége, l. *за-, на-, над-, niđ~nyđ-* prefixumos neveket (vö. pl. Bányai 303-5, 329-35). A hegynév talán a rom. *Ciūmală* csn. (DOR. 241, Iordan 1983: 131) származéka. A Kárpátok kárpátjai, főként máramarosi szakaszán számos személynévi eredetű hegynév található (vö. Haborak 2005). A hivatalos ukrán *Підчумаль* a történelmi név ukránosított alakja. A 150 fős lakosságú falu Vucskómező külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Podisor, Подішор 'település Técsőtől K-re'

1902: *Podisor* (Hnt), 1904: *Pogyisor* (BK. 531), 1907: *Pogyisor* (Hnt), 1910: *Pogyisor* (KSH), 1913: *Pogyisor* (Hnt), 1929: *Podișor* (ChM. 991), 1940: *Podisor, Подишоръ* (BK. 1925), 1944: *Podisor, Подишоръ* (Hnt), 1968: *Подішор* (3O), 1969: *Подішор* (IMCY), 1978: *Подишор* (TK), 1983: *Подішор, Подишор* (3O), 2017: *Подішор* (BPU).

■ Podisor tanya a 19. században települt a máramarosi Alsóapsa határában, a *Vályá Szkrágyi* nevű patak mellett. A *Podisor* helységnév román eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Podisorli-patak** 'patak Alsóapsa (Нижня Апша) h.' 1860: *Podisorly patak* (S. 178). A pataknev alapja a rom. *podîș, podîșuri* 'fennsík, kis híd, gyaloghíd' fn. (DRM. 2: 265). Ez különböző jelentésekben a kárpáti ukrán, szlovák és lengyel nyelvjárásokban is előfordul, vö. ukr. N. *podîșor* 'hely a pásztorszálláson, ahol a tejtermékeket tárolják', szlk. N. *podîșar* 'polc a sajtok számára', ukr. N. *nodyu'ep* 'szénahordó rúd, petrencés rúd', *nodyšepa* 'polc, ahol a sajtot szárítják' fn. stb. (Klepikova 221-2). A dél-máramarosi nyelvjárásokban 'szekrény, polc, tálalószekrény' jelentése is van (uo. 222). Dűlőnévi eredete sem zárható ki, vö. 1859-60: *Pattisor* dűlő (S. 178). A hivatalos ukrán *Подішор* a történelmi név átvétele. A település Alsóapsa külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Podobóc, Подобовець 'település Ökörmezőtől ÉNy-ra'

1649: *Podovecz* (Bélay 179), 1702: *Podobocz* (UC. 19: 12), 1703: *Budobovecz Pataka* (UC. 28: 23), 1710: *Budobovecz-Pataka* (UC. 28: 22), 1713: *Podobicza* (UC. 12: 7), 1735: *Podubovecz* (MCM), 1745: *Podobovitz* (Mikovinyi), 1747: *Bodobovecz* (GK. 305), 1764: *Podobecz* (UC. 156: 44a), 1782-4: *Podobovcze* (EKFT), 1798: *Podobovitz* (CsT. 11), 1799: *Podobovicz* (HT. 0012: 2), 1800: *Bodobova* (TM), 1808: *Podobecz, Podobucz* (Lipszky: Rep.

517), 1809: *Bodobovicz* (Kam. 661), 1824-62: *Podobucz h. Podobócz* (MKFT), 1828: *Pado-bócz* (Nagy 197), 1839: *Podobovecz* (F. 4: 191), 1851: *Podobovecz* (F. 3: 243), 1856: *Podolovecz* (MOK), 1857-9: *Podobovec* (CU), 1863: *Podolobecz* (!) (Hnt), 1864: *Podobócz* (PestyM), 1870-1: *Podobovecz* (MÁT), 1872-84: *Podobóc, Podolovec* (HKFT), 1873: *Podobovec* (Hnt), 1877: *Podovec* (Hnt), 1882: *Podovec* (Hnt), 1888: *Podobócz* (Hnt), 1892: *Podobócz, Podobovecz* (Hnt), 1895: *Podobócz* (Hnt), 1898: *Podobócz* (Hnt), 1900: *Podobócz* (Hnt), *Padóc* (Mező 1999: 303), 1902: *Padócz* (Hnt), 1907: *Padócz* (Hnt), 1910: *Подобовець* (EKYP), 1913: *Padócz* (Hnt), 1923: *Podobovec, Padócz, Подобовець* (PR), 1925: *Podobovec* (PR), 1929: *Podobovce* (ChM. 995), 1931: *Podobovec* (MPR), 1939: *Podobóc, Подобовцы* (BK. 787), 1941: *Podobóc* (Hnt), 1944: *Podobóc, Подобовцы* (Hnt), 1946: *Подобовець* (УРCP), 1968: *Подобовець* (3O), 1969: *Подобовець* (IMCY), 1983: *Подобовець, Подобовец* (3O), 1991: *Подобовец* (TK), 2017: *Подобовець* (BPU).

■ Podobóc a 17. század első felében települt a történelmi Máramaros megye északnyugati részén, a Verhovinán. Telepítője a Lipcsei család (Bélay 95). Az elsődleges *Podobovec* helységnév ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Podobovec* 'a Rosztoka j. á. Podobóc (Подобовець) h.' 1703: *Budobovecz-pataka* (Petrov 54), 1863: *Подобовець потокъ* (S. 201), 1864: *Podobavecz* (PestyM), *Подобовець потокъ* (Kat.), 1929: *Podobovec* (Petrov 19), 1979: *Pika* (CГY 463). A település neve több összeírásban a kétrészes, *Budobovec Pataka* alakban is előfordul. A víznév valószínűleg személynévi eredetű, a rom. *Podoabă* csn. (DOR. 350), m. *Podoba, Podóba* csn. (UMCsT. 1001) ukr. *-(ov)ecъ* helynévképzős származéka. A magyar névhasználatban szabályos hangváltozással *Podobovec*>*Podobóc* fejlődés történt. A patak mai *Pika* nevéhez l. ukr. *pika* 'folyó' fn. (Csopaj 354, CYM 8: 574-5, Rudnicki 29). Pesty adatközlői szerint a névadás motivációja a település fekvése volt: „Lakosai orosz ajkuak és GC-ok a község nevét onnan vette hogy a hegy alatt fekszik Podobócz orosz nyelven – hegy alatti, mely azonban nem használtatik – a községnek egyéb más neve soha nem volt, hogy mikor keletkezett légyen azt homány (!) fedi, valamint azt is hogy lakosai mikor és honnan telepedtek ide, régiségét egyéb aránt gyanítja azon körülmény hogy csuppa kopár hegyekkel van körülvéve, lakosai a Gács honi ruthe-ekkel mint dialectusra, mind viseletre és szokásokra azonosak valószínű tehát, hogy a Gács honi ruthe-ekkel telepedtek ide” (PestyM), vö. ukr. *nod~nið* 'alatt' (CYM. 6: 391) prefixum, ill. ukr. *обіч~обоч* 'meredek hegyoldal, lejtő' fn. (Rudnyickij 1962: 26, Maruszenko 227). Az 1702-es urbárium a faluban *Elias Fedurko, Augustinus Medinecz, Andreas Geczovicz, Simeon Marial* és *Ladislaus Scserbán* nevű lakosokat említ (UC. 19: 12). 1900-ban, az országos helységnévrendezés során a *Podobóc* nevet *Padóc*-ra változtatták (Mező 1999: 303). 1939-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Подобовець* a történelmi név átvétele. A falu közgazgatásilag Pilipechez tartozik.

Polena, Поляна 'település Szolyvától É-ra'

1541: *Poljana* (Dica), 1543: *Polyana, Polana*, 1544: *Polana, Polyana*, 1546: *Polyana, Poliana*, 1548: *Polyana*, 1552: *Polyana*, 1554: *Poliana, Polyana*, 1564: *Polyana* (uo.), 1567: *Polianka* (UC. 11: 10a), 1569: *Polianka* (UC. 53: 13), 1570: *Polyana* (UC. 53: 14), 1574: *Poljana* (UC. 53: 16), 1576: *Polyana* (Dica), 1578: *Poljania* (UC. 7: 177), 1582: *Poliana* (Dica), 1588: *Polyana*, 1599: *Polioma, Pollianna* (uo.), 17. sz. körül: *Polyana* (UC. 2: 14), 1600: *Polyana* (Dica), 1602: *Poliana* (uo.), 1604: *Poliena* (UC. 48: 58), 1609: *Poliana* (Dica), 1619: *Poliana*, 1620: *Poliana* (uo.), 1640: *Polyana* (UC. 53: 17), 1645: *Polyana* (UC. 19: 1), 1648: *Pollianna* (UC. 53: 18), 1649: *Poliana* (UC. 53: 29), 1673: *Polyena* (UC. 53: 19), 1686: *Polyana* (UC. 19: 3), 1688: *Polena* (UC. 112: 10), 1691: *Poljena* (UC. 53: 22), 1693: *Polyana* (UC. 53: 23), 1699: *Polyena* (UC. 53: 24), 1700: *Polyena* (UC. 53: 25), 1702: *Polyana* (UC. 19: 12), 1704: *Polyena* (UC. 19: 15), 1715: *Polyána* (MNL), 1718: *Polyana* (UC. 151: 21), 1720: *Polyana* (MNL), 1722: *Polyana* (UC. 53: 29), 1725: *Polena* (UC. 124: 7), 1729: *Polyana* (UC. 53: 30), 1750: *Poliana* (MCB), 1760: *Polyana* (BT), 1770-2: *Polena* (Motzel), 1773: *Polena* (LexLoc. 53), 1782-4: *Polena* (EKFT), 1788: *Polena* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Polena* (Vályi 3: 109), 1800: *Polena* (TBer), 1808: *Polyána, Polena* (Lipszky: Rep. 521), 1824-62:

Polena h. Polyana (!) (MKFT), 1828: *Polena* (VB), 1837: *Polena* (F. 3: 64), 1838: *Polena* (Schem. 49), 1851: *Polena* (F. 3: 247), 1856: *Polena* (MOK), 1857-9: *Polena* (CU), 1863: *Polena* (Hnt), 1870-1: *Polena* (MÁT), 1872-84: *Polena* (HKFT), 1873: *Polena* (Hnt), 1882: *Polena* (Hnt), 1888: *Polena* (Hnt), 1892: *Polena* (Hnt), 1895: *Polena* (Hnt), 1898: *Polena* (Hnt), 1900: *Polena* (Hnt), 1902: *Polena* (Hnt), 1907: *Polena* (Hnt), 1910: *Поляна* (EKYP), 1913: *Polena* (Hnt), 1923: *Poljana, Polena, Поляна* (PR), 1925: *Poljana* (PR), 1927: *Polena* (Hnt), 1929: *Polana* (ChM. 1004), 1931: *Poljana* (MPR), 1939: *Polena, Поляна* (BK. 785), 1941: *Polena* (Hnt), 1944: *Polena, Поляна* (Hnt), 1946: *Поляна* (УРСР), 1968: *Поляна* (ЗО), 1969: *Поляна* (ИМСУ), 1983: *Поляна* (ЗО), 1991: *Поляна* (ТК), 2017: *Поляна* (ВРУ).

■ *Polena* a 16. század elején települt a történelmi Bereg megyében, a *Kis- és Nagy-Pinye* patak egyesülésénél, egy hegyek által körbezárt, széles völgyben. Az elsődleges *Polyana* helységnév ruszin eredetű, a név az ukr. *поляна* 'erdei tisztás' fn. (Hrincsenko 3: 292, СУМ. 7: 107-8, Rudnicki 28) származéka (Lucsik 385), vö. or. *поляна* 'ua.' fn. (ССЛРЯ. 10: 1150), szl. **poljana* 'mező, tisztás' fn. (Šmilauer 145, Moór 1930: 35) (FNESz., *Polena*), or. *поляна* 'mező, rét' fn. (Murzajev 452), de l. még m. N. *poján, pojánya, pojány* 'havasi rét, tisztás' fn. (Hefty 304). A falu erdei tisztáson vagy mezőszerű helyen keletkezett, s földrajzi környezetéről kapta a nevét. Alapítói és első lakosai ruszinok. 1567-ben *Simon* nevű a kenéz, rajta kívül *Carnali Fezko, Kopchynowicz Doros, Myhowicz Iwan, Prymithe Wachyk, Borys Pahata* adózott a faluban (UC. 53: 12). Az 1570-es urbárium szerint a kenéze *Franciscus Kuskowyth*, lakosai *Simon Kuskowyth, Jacobus Kuskowyth, Stephanus Dompokowyth, Michaël Paskowyth, Ladislaus Primithi, Theodorus Pasko, Dionisius Pasko, Clemens Chopowyth, Johannes Mychowych, Gregorius Myhowych* (UC. 53: 14). A magyar névhasználatban a 17. században *Polyana>Polyena>Polena* változás ment végbe. A földrajzi köznév számos hely- és helységnév alaptagjaként megtalálható a kárpátaljai névanyagban (vö. Sebestyén 2008, 2010, 2012, Petrov, PestyB, PestyM stb.), de pusztá alakban Kárpátalja határain túl további 15 ukrainai helységnévben találkozhatunk vele (ВРУ). Melich János részletesen foglalkozott a kérdéssel, szerinte a legkorábbi *Pojána, Pojén* helységnévek a 14. század közepéről adathatók, s első sorban a történelmi Magyarország északkeleti, tiszántúli megyéiben fordulnak elő. „Végző forrásuk a szláv *poljana* szó... A szó a szláv *polje* 'mező' származéka. A szláv *poljana* átmént az oláhba, s ma *poiana* a hangalakja” (Melich HonfMg. 186). A kárpátaljai *-polyána* utótagú nevek kivétel nélkül ruszin eredetűek, vö. *Kaszópolyána, Kabolapolyána, Polyána* stb., ezek közül azonban a magyar névhasználatban csak két névben, *Polena* és *Turjapolena* névben depalatalizálódott a hangzóközi *ly*. A hivatalos ukrán *Поляна* a történelmi név átvétele.

Polenahuta, Полянська Гута 'település Perecsenytől K-re'

1773: *Hutta* (Dezső 254), 1824-62: *Hutta* (MKFT), 1851: *Hutta* (F. 2: 127), 1856: *Polena-Hutta* (MOK), 1857-9: *Polena-Huta* (CU), 1870: *Polena Hutta* (UT), 1872-84: *Polena Hutta* (HKFT), 1877: *Polena-Hutta* (Hnt), 1880: *Huta* (Hátsek), 1882: *Polena Hutta* (Hnt), 1888: *Huta-Polena* (Hnt), 1892: *Huta Polena* (Hnt), 1895: *Huta-Polena* (Hnt), 1898: *Polena-Huta* (Hnt), 1900: *Polena-Huta* (Hnt), 1902: *Polena-Huta* (Hnt), 1904: *Mezőhuta* (Mező 1999: 305), 1907: *Mezőhuta* (Hnt), 1910: *Поляна Гута* (EKYP), 1913: *Mezőhuta* (Hnt), 1915: *Mezőhuta* (UT), 1918: *Mezőhuta* (UT), 1923: *Huta Poljanska, Mezőhuta, Полянська Гута* (PR), 1925: *Huta Poljanska* (PR), 1929: *Huta Polanská* (ChM. 413), 1931: *Huta Poljana* (MPR), 1940: *Mezőhuta, Полена Гута* (BK. 1926), 1941: *Huta* (HK. 254), 1944: *Mezőhuta, Полена Гута* (Hnt), 1946: *Полянська Гута* (УРСР), 1968: *Полянська Гута* (ЗО), 1969: *Полянська Гута* (ИМСУ), 1983: *Полянська Гута, Полянская Гута* (ЗО), 1991: *Полянская Гута* (ТК), 2017: *Полянська Гута* (ВРУ).

■ *Polenahuta* a 18. század második felében települt Ungban, a *Turja* folyó völgyében, *Turjapolena* határában. Az elsődleges *Huta* helységnév ruszin eredetű, az ukr. *гута* 'üveggyár' fn. (Csopoj 62, СУМ. 2: 200, Hrincsenko 1: 344) származéka, vö. m. *huta* 'vas, acél és fém olvasztására való kemence, kohó, üveghuta' fn. (ÉrtSz. 3: 394), szlk. *huta* 'ua.' fn. (SLEX). Fedaka szerint alapítói és első lakói szlovákok voltak, akik üveggyártással foglalkoztak (Fedaka 173-4). Fényes Elek 1837-ben és 1851-ben is említi *Polena* üveghutáját (F.

1937/3: 378, F. 1851/2: 127, Csiffáry 285). A 19. század második felétől használatos *Polena*-előtag a szomszédos Turjapolenához való tartozásra utal, ugyanis a falu a Turjapolena határában létrehozott üveghuta körül települt (vö. Bölskei 150-2). 1904-ben, az országos helységnévrendezés során a falu nevét *Mezőhuta*-ra magyarosították az előtag lefordításával (Mező 1999: 305). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Полянська Гута* a történelmi név ukránosított változata, a név előtagja a *Поляна* helységnév nőnemű ukr. -ськ(а) melléknévképzős formája.

Polyána, Поляна
'település Huszttól ÉK-re'

1821: *Polyána Praed.* (Schem. 49), 1829: *Polyana Praed.* (Schem. 53), 1831: *Polyána Praed.* (Schem. 52), 1865: *Husztecz Polyána* (Kat.), 1868: *Polyana Praed.* (Schem. 69), 1872-84: *Husztecz Polyána* (HKFT), 1892: *Polyána* (Hnt), 1898: *Polyána* (Hnt), 1900: *Polyána* (Hnt), 1902: *Polyána* (Hnt), 1904: *Gernyésmező* (BK. 528), 1907: *Gernyésmező* (Hnt), 1910: *Gernyésmező* (KSH), *Поляна* (ЕКУР), 1913: *Gernyésmező* (Hnt), 1918: *Gernyésmező* (Hnt), 1925: *Hustecka Poljana* (PR), 1929: *Polana* (ChM. 1005), 1931: *Poljana Hustská* (MPR), 1940: *Gernyésmező, Хустецполяна* (BK. 1921, KK. 50: 4), 1941: *Poljana (Gernyésmező)* (MKF), 1943/44: *Polyána* (Tóth Á. 162), 1944: *Gernyésmező, Хустецполяна* (Hnt), 1968: *Поляна* (30), 1969: *Поляна* (ІМСУ), 1978: *Поляна* (TK), 1983: *Поляна* (30), 2017: *Поляна* (ВРУ).

■ Polyána a 19. század első felében települt a Máramaros megyében, Gernyés határában, a *Husztecz* folyó mellett. Az elsődleges *Polyána* helységnév ruszin dúlőnévi eredetű, vö. 1704: *Polyanka neuo kaszálon vagyon Széna két kazalba...* (UC. 64: 17). A dúlőnévhez l. ukr. *поляна* 'erdei tisztás' fn. (Hrincsenko 3: 292, CYM. 7: 107-8, Rudnicki 28), vö. szl. **poljana* 'mező, tisztás' fn. (Šmilauer 145, Moór 1930: 35) (FNESz., *Polena*). A későbbi *Husztecz*-előtag a *Husztecz* (*Huszt*) folyóra utal, amely mellett a helység létrejött. A folyónévhez l. *Huszt, Husztceptak* szócikkét. A település neve a 19. század végétől egyrészes, *Polyána* alakban fordul elő a forrásokban. 1904-ben, az országos helységnévrendezés során a tanya nevét *Gernyésmező*-re változtatták a ruszin név lefordításával, illetve a szomszédos Gernyés faluhoz való tartozásra utaló előtag hozzákapcsolásával (BK. 528). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Поляна* a történelmi névből származik. Gernyés külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Polyánka, Лоза
'település Ilosvától D-re'

1463: *Polonya* (Mihályi 455, Teleki 11: 53), 1530: *Poljanka* (Dica), 1548: *Polyanka*, 1549: *Polynka*, 1550: *Poljanka* (uo.), 1551: *Polyana* (KirK. 2554), 1552: *Polyanka* (Dica), 1564: *Polyanka*, 1566: *Polyanka*, 1568: *Polyanka*, 1570: *Poljanka*, *Polianka*, 1572: *Polianka*, *Polyanka*, 1576: *Polyanka*, 1582: *Polianka*, *Polyanka*, 1588: *Polyanka*, 1599: *Polianka*, *Pollianka*, 1600: *Polyankah*, *Poliankah*, 1602: *Polianka*, 1603: *Polianka*, 1609: *Polianka*, 1610: *Polianka*, 1619: *Polianka*, 1620: *Polianka* (uo.), 1673: *Polyanka Falva* (UC. 156: 6), 1714: *Loza* (UC. 161: 26), 1720: *Loza* (MNL), 1730-40: *Loza* (UC. 156: 26), 1731: *Loza* (UC. 3: 52), 1747: *Lóza* (GK. 495), 1750: *Loza* (MCB), 1760: *Loza* (BT), 1768: *Loza* (UC. 161: 26d), 1773: *Loza* (LexLoc. 49), 1782-4: *Polanka* (EKFT), 1788: *Polyánka* (HT. Div. X. 8: 1), 1789: *Polyanka alias Loza* (UC. 162: 53), 1790: *Polyana* (UC. 157: 61), 1798: *Locza seu Hreblye*, *Locza alias Hreblye* (UC. 199: 43), 1799: *Polánka* (Vályi 3: 108), *Loza* (uo. 2: 539), 1800: *Polyanka* (TBer), 1808: *Loza*, *Polyánka*, *Polánka* (Lipszky: Rep. 388, 522), 1814: *Polyanka* (UC. 179: 5a, 5b), 1824-62: *Loza h. Polyanka* (MKFT), 1828: *Polyánka* (VB), 1837: *Polyánka*, *Loza* (F. 3: 80), 1838: *Loza* (Schem. 41), 1851: *Polyánka*, *Lóza* (F. 3: 250), 1856: *Polyánka* (*Loza*) (MOK), 1857-9: *Polyánka* (CU), 1863: *Polyánka*, *Loza* (Hnt), 1870-1: *Polyánka* (MAT), 1872-84: *Loza*, *Polyánka* (HKFT), 1873: *Polyánka*, *Loza-* (Hnt), 1877: *Polyánka*, *Loza-* (Hnt), 1882: *Polyánka*, *Loza-* (Hnt), 1888: *Polyánka*, *Lóza-Polyánka* (Hnt), 1892: *Polyánka*, *Lóza* (Hnt), 1895: *Polyánka* (Hnt), 1898: *Polyánka* (Hnt), 1900: *Polyánka* (Hnt), 1902: *Polyánka* (Hnt), 1904: *Füzesmező* (Mező 1999: 306), 1907: *Füzesmező* (Hnt), 1910:

Полянка, Ло́за (EKYP), 1913: Füzesmező (Hnt), 1923: Loza, Füzesmező, Ло́за (PR), 1925: Loza (PR), 1927: Loza (Hnt), 1929: Loza (ChM. 666), 1931: Loza (MPR), 1939: Loza, Ло́за (BK. 785), 1941: Loza (Hnt), 1944: Loza, Ло́за (Hnt), 1946: Ло́за (УРСР), 1968: Ло́за (3O), 1969: Ло́за (IMCY), 1983: Ло́за (3O), 1991: Ло́за (TK), 2017: Ло́за (БРУ).

■ Polyánka a 16. század első felében települt a történelmi Bereg megye délkeleti részén, az Ilosva és a Borzsova folyó közötti területen. Lehoczky szerint a 14. században már létezett, s azonos az okmányokban *Négy forrás* néven emlegetett, eltűnt helységgel (Lehoczky 3: 658), vö. 1417: *Negforras* (Mihályi 209), 1418: *Negforras* (uo. 223), 1421: *Neegyforras, Neegforras* (uo. 256-7), 1454: *Neghforras* (DL. 105781). Máshol azonban ugyanő *Négyforrás-t Kövesd*-del azonosítja (Lehoczky 3: 833). A *Polyánka* helységnév ruszin eredetű, a név az ukr. *поляна* 'erdei tisztás' fn. (Hrincsenko 3: 292, CYM. 7: 107-8, Rudnicki 28), vö. szl. **poljana* 'mező, tisztás' fn. (Šmilauer 145, Moór 1930: 35) m. -ka vagy ukr. -ka kics. képzős származéka, de l. még ukr. *полянка* 'magaslati, hegyi rét' (Maruszenko 244), vö. m. *polyánka* 'erdei tisztás, hegyi rét' fn. (FKnT. 269). Erdei tisztáson alapított falura utal. Az 1567-es urbárium szerint *Simon* a kenéz a testvérével, *Fetykóval*, rajtuk kívül *Kopczó Wých Doros, Mýhavic Ivan, Prynvicze Vachik, Boris Pohata* adózik a faluban (UC. 11: 10). A 18. századtól párhuzamosan használt ruszin *Loza* név alapja az ukr. *лоза* 'fűz' fn. (Hrincsenko 2: 375, CYM. 4: 541). Az újabb név létrejött a falu helyének megváltozásával magyarázható. Erről Lehoczky a következőket írja: „Hajdan a falu, mint a nép hagyomány útján állítja, nem a mostani helyen, a délnék fekvő hegy tövében, hanem a Borzsova jobb partján elterülő sík mezőn feküdt, ott, hol a régi fatemplom helyét most egy kereszt jelöli s a dülő Ofalunak (Sztaroje szelő) mondatik; azonban a 17. században, részint a folyó áradásai, részint a harcziás időkben erre átvonult csapatok zaklatásai miatt a község onnan elköltözött. Orosz neve Loza, ami fűzest jelent, vonatkozással (a falu) egykori helyére, a Borzsova fűzes partjaira” (Lehoczky 3: 658). A magyar névhasználatban a korábbi név maradt fenn. A *Füzesmező* névalak 1904-ben, az országos helységnévrendezés során keletkezett a két ruszin név összevonásával és tükörfordításával (Mező 1999: 306). 1939-ben a magyar hatóságok a *Loza* nevet tették hivatalossá. A mai hivatalos ukrán *Ло́за* ennek az átvétele.

Poroskó, Порошково 'település Perecsenyől K-re'

1381: *Porosto* (!) (DL. 52355), 1398: *Porozkou* (Engel 1985: 999), 1550: *Porosko, Porosko* (Dica), 1552: *Poroskow*, 1574: *Porosko* (uo.), 16. sz.: *Porosko* (UC. 115: 79), 1602: *Porosko* (UC. 104: 8), 1603: *Porosko* (UC. 104: 9), 1619: *Porosko* (UC. 116: 5a), 1623: *Porosko* (UC. 116: 5b), 1625: *Poroczko* (Dica), 1631: *Poroszkó* (UC. 105: 1), 1671: *Porosko* (UC. 63: 16), 1684: *Poroszkó* (UC. 31: 12), 1691: *Porosko* (UC. 31: 13), 1696: *Poroskó* (Dica), 1700k.: *Porosko* (UC. 3: 59), 1711: *Porosko* (UC. 63: 28), 1715: *Porosko* (MNL), 1718-9: *Poroskó* (UC. 105: 3), 1720: *Porosko* (MNL), 18. sz. első fele: *Poroszkó* (BélU), 1731: *Porosko* (UC. 63: 37), 1740: *Poroskó* (MCU), 1741: *Poroszkó* (GK. 80), 1747: *Poroskov* (GK. 85), 1764: *Porosko* (UC. 147: 218), 1765: *Porosko* (UC. 157: 62), 1773: *Porosko* (LexLoc. 286), 1777: *Porosko* (UC. 3: 34), 1780: *Porosko* (MCU), 1782-4: *Porosko* (EKFT), 1788: *Porosko* (HT. 0021:1), 1789: *Porosko* (HT. Div. X. 21: 2), 1791: *Poroszkó* (UC. 182: 14), 1799: *Poroszkó* (Vályi 3: 118), 1800: *Porosko* (TUng), 1806: *Poroskó* (UV), 1808: *Poroskő, Poroszkow* (Lipszky: Rep. 524), 1824-62: *Porosko* (MKFT), 1828: *Poroskó* (VUng), 1837: *Poroszkó* (F. 3: 378), 1838: *Porosko* (Schem. 73), 1851: *Poroszkó* (F. 3: 252), 1856: *Poroskó* (MOK), 1857-9: *Poroskó* (CU), 1863: *Poroskó, Poroskova* (Hnt), 1865: *Poroskó* (PestyU), 1870: *Porosko* (UT), 1872-84: *Poroskó* (HKFT), 1873: *Poroszkó, Poroskovo* (Hnt), 1877: *Poroszkó, Poroskovo* (Hnt), 1882: *Poroszkó, Poroskovo* (Hnt), 1888: *Poroskó, Poroskő, Poroskovo* (Hnt), 1892: *Poroskó, Poroskő, Poroskovo* (Hnt), 1895: *Poroskó* (Hnt), 1898: *Poroskó* (Hnt), 1900: *Poroskó* (Hnt), 1902: *Poroskó* (Hnt), 1904: *Poroskó* (Mező 1999: 307), 1907: *Poroskő* (Hnt), 1910: *Пороуково* (EKYP), 1913: *Poroskő* (Hnt), 1915: *Poroskő* (UT), 1918: *Poroskő* (UT), 1923: *Poroškovo, Poroskő, Пороуково* (PR), 1925: *Poroškovo* (PR), 1927: *Poroskő* (Hnt), 1929: *Poroškov* (ChM. 1013), 1931: *Poroškov* (MPR), 1939: *Poroskó, Пороуково* (BK. 783), 1941: *Poroskó* (Hnt), 1944: *Poroskó, Пороуково* (Hnt), 1946:

Порошкове (УРCP), 1968: *Порошкове* (ЗО), 1969: *Порошкове* (ИМСУ), 1983: *Порошкове, Порошково* (ЗО), 1991: *Порошково* (ТК), 1995: *Порошково* (ВРУ), 2017: *Порошково* (uo.).

■ Poroskó a 14. század második felében települt a történelmi Ung megyében, a *Turja* folyó völgyében. A *Poroskó* helységnév ruszin eredetű, a név a *Porosko* szn. birtoklást kifejező, semlegesnemű ukr. -ов(о) képzős származéka (vö. Kupcsinszka 810). A szn.-hez l. ukr. *Порошко* csn. (Csucska 2005: 464), ukr. *Порошко* szn. (Csucska 2011: 286), m. *Poroska* csn. (UMCsT. 1013). Alapítójáról, a telepítő soldátszról nevezhették el (Fedaka 175). Csucska Lehoczkyra hivatkozva a szomszédos, beregi *Puznyákfalva* helységben 1597-ből tévesen adatol egy *Poroskó* nevű kenézt (Csucska 2005: 464), Lehoczky idézett adata (l. Lehoczky 3: 665) ugyanis *Poroskó* helységre vonatkozik. 1631-ben *Poroskó* soldésza *Berilo Maxin, Hanis Fedor* és *Szova Alexa*. Battykója *Pup Kaszula Petro*. Egyész és féltelkes lakosai, zsellérei *Oreszko~Oresko, Pusznak, Kormecs~Kormesz~Kormes, Huczko, Zuliman, Postika, Birics, Kocsiba, Ztakcsinicski, Biszaha, Ztruna, Monits, Sidor~Sidur, Gherhak, Kukutti, Nemes, Bachur, Csetni, Kloster, Somoda, Luszcसाने, Tresko, Dules, Vilicska, Popov, Popovics, Markovics, Ruszcsin, Berilo, Kopina, Kuzmov, Vajko, Madarko, Hliszta, Szova~Zova, Hucsenik, Katrenics, Ztrona, Hukati, Klofet, Holosna, Juskovics, Zabolcsy, Mollyovics, Haszko, Bili, Petranecs, Zanyo* nevűek (UC. 105: 1). A magyar névhasználatban szabályos hangváltozással *Poroskovo>Poroskó* fejlődés történt. A Pesty adatközlői által említett magyarázat népetimológián alapszik: „Poroskó név, többek állításakint, poroch szótól, mely port, vagy porhanyósságot jelent, eredhetett, valamint azt a helységhez közel eső 's Poroch név alatt lévő, a leg nagyobb határ dülői egyikének nevezetből következtethetni” (PestyU). 1904-ben, az országos helységnévrendezés során a település nevét *Poroskő*-re változtatták a szláv név értelmesítésével (Mező 1999: 307). 1939-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Порошково* a történelmi név átvétele.

Pósaháza, Павшино 'település Munkácstól DNy-ra'

1365: *Pousahaza* (ZO. 3: 281), 1393: *Posahaza* (DocVal. 444), 1408: *Posahaza alio nomine Horoztho* (ZsO. 2: 160), 1415: *Posahaza* (uo. 5: 354), 1418: *Posahaza* (uo. 6: 567), 1422: *Possahaza* (uo. 9: 71), 1438: *Posahaza* (DL. 13285), 1493: *Posahaza* (Neumann 103), 1530: *Possahaza* (Dica), 1541: *Pofahaza*, 1542: *Posahaza*, 1543: *Posahaza*, 1544: *Posahaza*, 1546: *Posahaza*, 1548: *Posahaza*, 1549: *Posahaza*, 1550: *Possahaza*, 1552: *Posahaza*, 1554: *Posahaza*, 1564: *Posa Haza*, 1566: *Posahaza*, 1568: *Posahaza*, 1570: *Pofahaza*, 1572: *Posahaza*, 1576: *Posahaza*, 1582: *Posa Haza*, *Posahaza*, 1588: *Posahaza*, 1596: *Posahaza*, 1599: *Posahaza*, 1600: *Posahaza*, 1602: *Posahaza*, 1603: *Posahaza*, 1609: *Posahaza*, 1610: *Possahaza* (uo.), 1613: *Posahaza* (UC. 18: 25), 1620: *Posahaza* (Dica), 1625: *Pósaháza* (UC. 18: 28), 1627: *Posahaza* (UC. 18: 30), 1634: *Posaháza* (UC. 101: 73), 1635: *Posahaza* (KirK. 8.99), 1688: *Possa Haza* (UC. 19: 6), 1690: *Posahaza* (UC. 19: 7), 1705: *praedium Posahaza* (UC. 20: 1), 1773: *Montforczorg, Pósaháza, Pausin* (LexLoc. 51), 1782-4: *Possaháza, Pausing* (EKFT), 1788: *Pósaháza* (HT. Div. X. 8: 1), 1790: *Montfortszorg, Pósaháza, seu Pausching* (UC. 166: 32), 1799: *Pósaháza, Pausin* (Vályi 3: 121), 1800: *Possaház, Paussing* (TBer), 1808: *Pósaháza, Pausching, Paussina* (Lipszky: Rep. 525), 1824-62: *Posoháza d. Pausching* (MKFT), 1837: *Pósaháza, Montforczorg, Pausin* (F. 3: 72), 1851: *Pósaháza, Montforczorg, Pausin* (F. 3: 254), 1856: *Pósaháza (Pauschiny)* (MOK), 1857-9: *Pósaháza (Pausin)* (CU), 1863: *Pósaháza, Pausina* (Hnt), 1870-1: *Pósaháza* (MÁT), 1872-84: *Pausching, Pósaháza* (HKFT), 1873: *Pósaháza, Pansini* (!) (Hnt), 1877: *Pósaháza, Pausini* (Hnt), 1882: *Pósaháza, Pansini* (!) (Hnt), 1888: *Pósaháza, Pansini* (!) (Hnt), 1892: *Pósaháza, Pausing* (Hnt), 1895: *Pósaháza* (Hnt), 1898: *Pósaháza* (Hnt), 1900: *Pósaháza* (Hnt), 1902: *Pósaháza* (Hnt), 1907: *Pósaháza* (Hnt), 1910: *Павшин, Павшино* (EKUP), 1913: *Pósaháza* (Hnt), 1923: *Paušin, Pósaháza, Павшин, Павшино* (PR), 1925: *Paušin* (PR), 1927: *Paušin* (Hnt), 1929: *Paušin* (ChM. 944), 1931: *Paušin* (MPR), 1941: *Pósaháza* (Hnt), 1944: *Pósaháza* (Hnt), 1946: *Павшин* (УРCP), 1968: *Павшин* (ЗО), 1969: *Павшин* (ИМСУ), 1983: *Павшин* (ЗО), 1991: *Павшин* (ТК), 1995: *Павшино* (ВРУ), 2017: *Павшино* (uo.).

■ Póсахáza a 14. század közepén települt Beregben, Munkács szomszédságában. A *Póсахáza* helységnév magyar eredetű, a m. *Pósa* (Sztj. 1: 63, ÁSzt. 645) szn.-nek és a birtokos személyjellel ellátott m. *ház* 'lakóhely, otthon' (TESz. 2: 76) főnévnek az összetétele. A *Pósa* szn. Kniezsa István szerint a *Pál* kn. származéka (Kniezsa 2003: 283). Az 1613-as összeírás nem említi személyneveket a faluból, viszont megjegyzi, hogy a póсахáziak fő feladata a munkácsi vár tűzifával való ellátása, valamint ágyúkerek, szekerek, szánok és madárkasok gyártása (UC. 18: 23). Az 1625-ös urbárium szerint a településen *Barta Istvan, Posahazi Janos, Dienez Mihali, Kosa György, Biro Pal, Barek Gyorgine, Mikaczi Thamas, Siket Thamas, Kota Mihai, Czjaki Istvan* és *Posahazi Janos* adózik (UC. 18: 28). A falu a 17. században a Munkács környéki harcokban elpusztult, az 1690-es (UC. 19: 7) és az 1705-ös urbárium is praediumként, azaz pusztaként említi (UC. 20: 1). Lehoczky ugyanakkor a település elnéptelenedését kitelepítéssel magyarázza: „1649-ben Munkács úrnője látván, miszerint e helység birtokosai a várra nézve igen szoros helyen és a munkácsi határnak nem csekély ártalmára vannak, azért azt az akkori birtokosoktól pénzen megvevén, a rajta levő lakosokat más uradalmi helységekre szállították úgy, hogy e határ pusztán maradván, majorságnak alakították át” (Lehoczky 3: 663). A 18. században a Schönborn család telepítette újra, akik svábokat hoztak a faluba: „...midőn 1726-ban a munkácsi uradalom a gróf Schönborn családnak adományoztatott, Póсахáza pusztán állott s így első gondja volt a helységet, minthogy a munkácsi várat a király a maga részére fenntartotta, helyreállítani s megnépesíteni. Így 1748-ban gróf Schönborn Jenő Ervin anyja Montfort Mária Terézia grófnő felkarolván ez ügyet, 1750-ben Kieszmán Péter felső-schönborni bíró vezetése alatt 55 főből álló nyolcz frank család telepedett itt le s akkor elhatározott, hogy az újonnan szervezett falu alapítója nevére „Monfortsorge” nevet nyerjen, mi megveszte közhírré is tétetett, azonban a nehéz kiejtésű elnevezés néhány évi fennállása után kiment a használatból s ismét Póсахáza lett, mit a németek Pausing-nak kereszteltek” (Lehoczky 3: 661-4). A 18. századtól adatolható, párhuzamosan használt német *Pausching* tkp. 'Pósa emberei' a magyar név alapján keletkezett, míg a korábbi ruszin népi, ma hivatalos *Павишино* a magyarral párhuzamos szláv névadás eredménye (FNESz., *Póсахáza*), a *Pósa* személynév birtoklást kifejező ukr. *-ин(о)* képzős alakja (vö. Kupcsinszka 1105). Az 1910-es népszámlálás adatai szerint 618 lakosából 29 magyar, 525 német, 63 ruszin volt. A zárt közösséget alkotó póсахázi svábok száma a II. világháborút követően jelentősen lecsökkent, aminek a kárpátaljai németeket is érintő retorziók, a kivándorlás és az asszimiláció az oka. A faluban ma élő németek azonban még őrzik nyelvüket és hagyományaikat.

Poszics, Посич

'település Husztól ÉK-re'

1829: *Poszits Praed.* (Schem. 53), 1831: *Pozsits* (Schem. 53), 1856: *Paszicsa Puszt* (MOK), 1868: *Poszics* (Schem. 70), 1876: *Poszics* (Szilágyi 326), 1898: *Poszics* (Hnt), 1900: *Poszics* (Hnt), 1902: *Poszics* (Hnt), 1910: *Poszics* (KSH), *Посич* (EKYP), 1929: *Poseč* (ChM. 1015), 1940: *Posics*, *Посичь* (BK. 1921), 1941: *Poszics* (HK. 252), *Posič* (MKF), 1943/44: *Poszics* (Tóth Á. 162), 1944: *Posics*, *Посичь* (Hnt), 1968: *Посич* (3O), 1969: *Посич* (IMCY), 1983: *Посич*, *Посич* (3O), 1991: *Посич* (TK), 2017: *Посич* (БРУ).

■ Poszics a 19. század második felében települt tanya a máramarosi Herincse határában. A *Poszics* helységnév ruszin eredetű, dülönévből keletkezett névátvitellel, vö. 1865: *Poszics* (S. 197). A dülönév az ukr. N. *nocij* 'tisztás, erdei irtás, vágás' fn. (Zselehovszkij 2: 714, Sztripszky 1924/2007: 120, Haborak 2005: 242) származéka. A falu Herincse külterületi lakóhelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Potocsok, Поточок

'település Husztól É–ÉK-re'

1898: *Patacsak* (Hnt), 1900: *Patacsak* (Hnt), 1902: *Patacsak* (Hnt), 1910: *Potocsok* (KSH), 1913: *Patacsak* (Hnt), 1940: *Kispatak*, *Поточокъ* (BK. 1921, KK. 50: 4), 1943/44: *Monostor-Potocsok* (Tóth Á. 162), 1944: *Kispatak*, *Поточокъ* (Hnt), 1968: *Поточок* (3O), 1983: *Поточок*, *Поточек* (3O), 1991: *Поточек* (TK), 2017: *Поточок* (БРУ).

■ Potocsok tanya a 19. század végén települt a máramarosi Herincse határában, a *Csehovec* patak völgyében. A *Potocsok* helységnév ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Potocsok* 'a Fraszin b. á. Herincse (Горінчово) h.' 1824-62: *Potoczok B.* (MKFT), 1865: *Kis patak* (Kat.), *Potocsok* (S. 197), 1912: *Kis patak (Potocsok)* (uo. 198), 1929: *Поточок* (Petrov 9), 1979: *Поточок* (СГУ 445). A víznév az ukr. *nomičok~поточок* 'kis patak, ér' fn. (Csöpej 295, CYM 7: 411, Pipas–Halasz 152) származéka. 1940-ben a tanya nevét a ruszin név tükörfordításával *Kispatak*-ra változtatták (BK. 1921). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Поточок* a történelmi név átvétele. A helység Herincse külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Prihud, Пригидь

'település Técsőtől É–ÉK-re'

1940: *Prihud, Пригудь* (BK. 1925, KK. 50: 4), 1943/44: *Prihod* (Tóth Á. 169), 1944: *Prihud, Пригудь* (Hnt), 1968: *Пригидь* (30), 1969: *Пригидь* (IMCU), 1978: *Пригуд* (TK), 1983: *Пригидь, Пригудь* (30), 2017: *Пригидь* (BPU).

■ Prihud a 20. század első felében települt a máramarosi Széleslonka határában, a *Luzsanka* patak felső szakaszán. A *Prihud* helységnév ruszin eredetű, hegynévből keletkezett névátvitellel, vö. 1824-62: *Prehodiscie B.* (MKFT), 1872-84: *Prihod* hegy (748 m) (HKFT), 1941: *Prihod* (MKF), 1978: *г. Пригудуице* (TK). A hegynév az ukr. *nepexid* 'hegyi átjáró, ösvény, hágó' fn. (Rudnicki 27, Hrincsenko 3: 142) származéka. Haborak a bukovinai *Пригудуици* hegynévet eseménynévből származtatja, a jelentése szerint 'olyan hely, ahol valamilyen esemény, baj történt' (Haborak 2005: 244), vö. ukr. *npuzoda* 'esemény, eset, baj' fn. (CYM. 7: 594). A hivatalos ukrán *Пригидь* a történelmi név ukránosított változata. Széleslonka külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Priszlop, Присліп

'település Ökörmezőtől É-ra'

1646: *Priszlop* (ComMarmUg. 106), 1651: *Priszlop* (Bélay 181), 18. sz.: *Priszlop* (Kam. 296), 1715: *Priszlop* (MNL), 1720: *Priszlop* (MNL), 1725: *Priszlop* (Revizki), 1735: *Priszlop* (MCM), 1747: *Priszlopp* (GK. 299), 1756: *Priszlop* (Kam. 0303: 2), 1768: *Priszlop* (UC. 161: 26d), 1770: *Priszlop* (UC. 103: 38), 1773: *Priszlop* (LexLoc. 135), 1775: *Priszlop* (UC. 161: 26c), 1782-4: *Priszlop* (EKFT), 1789: *Lopusnya alias Priszlop* (UC. 162: 53), 1798: *Priszlop* (CsT. 11), 1799: *Priszlop* (Vályi 3: 149), *Priszlop* (HT. 0012: 2), 1800: *Priszlop* (TM), 1804: *Priszlop* (UC. 239: 12), 1808: *Priszlop, Pjšlop* (Lipszky: Rep. 531), 1809: *Priszlop* (Kam. 661), 1816: *Priszlop* (Hübner 4: 224), 1824-62: *Prjšlop* (MKFT), 1828: *Priszlop* (Nagy 198), 1839: *Priszlop* (F. 4: 191), 1851: *Priszlop* (F. 3: 264), 1856: *Priszlop* (MOK), 1857-9: *Prjšlop* (CU), 1863: *Priszlop* (Hnt), 1864: *Priszlop* (PestyM), 1868: *Priszlop* (Schem. 94), 1870-1: *Prizlop* (MÁT), 1872-84: *Priszlop* (HKFT), 1873: *Priszlop* (Hnt), 1876: *Priszlop* (Szilágyi 329), 1877: *Priszlop* (Hnt), 1882: *Priszlop* (Hnt), 1888: *Priszlop* (Hnt), 1892: *Priszlop* (Hnt), 1895: *Priszlop* (Hnt), 1898: *Priszlop* (Hnt), 1900: *Priszlop* (Hnt), *Pereszlő* (Mező 1999: 312), 1902: *Pereszlő* (Hnt), 1907: *Pereszlő* (Hnt), 1910: *Прислон* (EKYP), 1913: *Pereszlő* (Hnt), 1923: *Priszlop, Pereszlő, Присліп* (PR), 1925: *Prislop* (PR), 1927: *Prislop* (Hnt), 1929: *Prislop* (ChM. 1040), 1931: *Prislop* (MPR), 1939: *Nagypriszlop, Прислонь* (BK. 787), 1941: *Nagypriszlop* (Hnt), 1944: *Nagypriszlop, Прислонь* (Hnt), 1946: *Присліп* (УРСР), 1968: *Присліп* (30), 1969: *Присліп* (IMCU), 1983: *Присліп, Прислон* (30), 1991: *Прислон* (TK), 2017: *Присліп* (BPU).

■ Priszlop a 17. század első felében települt Máramarosban, a *Nagy-ág* bal oldali forrása, a *Bisztra* eredeténél. A *Priszlop* helységnév ruszin eredetű, az ukr. N. *npucłin* 'hágó, hegyi átjáró' fn. (Haborak 312, Pipas–Halasz 156, Oniskevics 2: 144) származéka (FNESz., *Priszlop*), l. még rom. *prislop* 'völgykatlan, hegyi tisztás, hegyszoros' fn. (DRM. 2: 318, DEX). A *prislop* Kárpátalja hegyvidéki falvaiban elterjedt földrajzi köznév, hasadással számos hegy neveként is él (vö. PestyM, PestyB, Sebestyén 2008). A település határából azonban nem tudunk ilyen nevű hegyet adatolni, ezért a névadásban a szó köznévi jelentése játszhatott

szerepet. Víznévi származtatása valószínűleg kizárható, vö. *Priszlop* 'a Nagy-ág j. á. Priszlop (Прислип) h.' 1770: *fluvio Priszlop* (UC. 103: 38), 1824-62: *Prjslop p.* (MKFT), 1863-4: *Прислонъ потокъ* (S. 217), 1872-84: *Priszlop p. (Czorna)* (HKFT), 1904: *Pereszlő patak* (S. 217), *Pereszlő patak* (Kat.), 1910: *Priszlop* (HBÁT), 1925: *Prislop* (PR), 1939: *Priszlop* (SzSzBML. 468), 1957: *Пришлон* (KPY. 19), 1979: *Прислип* (СГУ 447). A pataknév a helységnévhez képest minden bizonnyal másodlagos. Pesty adatközlői a névnek népetimológias magyarázatát adják: „Elnevezését nyerte a pri – mellette, és Szlup – vagy Szlopecz Tör csal jeltül – melyet a nép még mais használ lö fegyver hiányában Medvék farkasok rókák meg öletésére. Ily csal jeleket a hegy gerinczeken szoktak állítani, kinyomozván előbb a vadaknak szokott útját” (PestyM). 1901-ben, az országos helységnévrendezés során a *Priszlop* nevet *Pereszlő*-re magyarosították (Mező 1999: 312). 1939-ben a régi nevet újították fel, ami a *Nagy* - jelzővel egészült ki (BK. 787). A hivatalos ukrán *Прислип* a történelmi név ukránosított változata.

Protiveny, Противень 'település Husztól ÉK-re'

1898: *Prativeny* (Hnt), 1900: *Prativeny* (Hnt), 1902: *Protivej* (Hnt), 1904: *Felszeg* (Lelkes 66, BK. 528), 1907: *Felszeg* (Hnt), 1910: *Противень* (ЕКУР), 1913: *Felszeg* (Hnt), 1918: *Félszeg* (Hnt), 1929: *Protiveň* (ChM. 1031), 1940: *Protiveny, Противень* (BK. 1920, KK. 50: 3), 1941: *Protiveny (Felszeg)* (MKF), 1943/44: *Protiveny* (Tóth Á. 159), 1944: *Protiveny, Противень* (Hnt), 1968: *Противень* (3O), 1969: *Противень* (ІМСУ), 1977: *Противень* (TK), 1983: *Противень* (3O), 2017: *Противень* (ВРУ).

■ Protiveny a 19. század második felében települt tanya a Nagy-ág jobb partján, a máramarosi Alsóbisztra határában. A 3. katonai felmérés térképszelvényén név nélkül, de már feltüntetik, a helységnévtárak azonban csak a század végén említik. A *Protiveny* helységnév ruszin eredetű, víznéből keletkezett névátvitellel, vö. *Protiveny* 'a Nagy-ág j. á. Alsóbisztra (Нижній Бистрий) h.' 18. sz. vége: *Protivni* (VIT. 0012), 1864: *Protiveny, Mali Protiveny patak* (S. 178), 1864-5: *Protiveny patak, Protiveny mali patak* (Kat.), 1913: *Protiveny patak, Protiveny* (S. 179), 1929: *Противинь* (Petrov 6), 1935: *Protiveň, Противень* (W. 50, 63), 1977: *Противень* (TK), 1979: *Противень* (СГУ 450). A falu ott települt, ahol a *Protiveny* patak jobb felől a Nagy-ágba ömlik. A pataknév az ukr. N. *проти́вень* 'átellenes, szemben álló, ellentétes, ellenkező' fn. (Csopaj 323) származéka, vö. *проти́вний* 'szemben álló' mn. (СУМ. 8: 316). A magyar *Félszeg* névalak másodlagos, 1904-ben jött létre hivatalos névadással (Lelkes 66). 1940-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Противень* a történelmi név átvétele. A 350 fős falu Alsóbisztra külterületi lakóhelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Pudplesa, Підпlesa 'település Técsőtől ÉK-re'

1816: *Pudplesa* (Schem. 67), 1821: *Pudplessa* (Schem. 69), 1824-62: *Put Plesa* (MKFT), 1828: *Pudplessa* (Nagy 198), 1838: *Pudplesa* (Schem. 60), 1839: *Pudplesa* (F. 4: 202), 1851: *Pudplesa* (F. 3: 267), 1856: *Pudplesa* (MOK), 1857-9: *Pudplesa* (CU), 1863: *Pudplesa* (Hnt), 1864: *Pudplesa* (PestyM), *Подпlesa* (Kat.), 1870-1: *Pudplesa* (MÁT), 1872-84: *Pudplesza* (HKFT), 1873: *Pudplesa* (Hnt), 1877: *Pudplesa* (Hnt), 1882: *Pudplesa* (Hnt), 1888: *Pudplesa* (Hnt), 1892: *Pudplesa* (Hnt), 1895: *Pudplesa* (Hnt), 1898: *Pudplesa* (Hnt), 1900: *Pudplesa* (Hnt), 1901: *Pelesalja* (BK. 157), 1902: *Pelesalja* (Hnt), 1907: *Pelesalja* (Hnt), 1910: *Підпlesa, Пудпlesa* (ЕКУР), 1913: *Pelesalja* (Hnt), 1923: *Podplešy, Pelesalja, Подпlesa* (PR), 1925: *Podplešy* (PR), 1927: *Podpleša* (Hnt), 1929: *Podpleša* (ChM. 996), 1931: *Podpleši* (MPR), 1939: *Pudplesa, Пудпlesa* (BK. 787), 1941: *Pudplesa* (Hnt), 1944: *Pudplesa, Пудпlesa* (Hnt), 1946: *Підпlesa* (УРСР), 1968: *Підпlesa* (3O), 1969: *Підпlesa* (ІМСУ), 1978: *Подпlesa* (TK), 1983: *Підпlesa, Подпlesa* (3O), 2017: *Підпlesa* (ВРУ).

■ Pudplesa a 19. század elején települt a máramarosi Gánya határában, a *Tarac* folyó

jobb partján. „1864: Gánya község átellenében fekszik Pudplesa a Taraczfolyó jobb partján e község alig 30. ház számot számlál, miért is Gánya községnek csak kiegészítő része, ez utóbival egy adóközséget képezvén 's minthogy határa közti helynevei nem említettnek külön” (PestyM). A *Pudplesa* helységnév ruszin eredetű, a név alapja a *Plesa* hegynév, vö. 1824-62: *Plesa B. hegy* (MKFT), 1864: *Плеша, Гушна плеша* (Kat.), 1872-84: *Plesa* (743 m) (HKFT), amihez a fekvésre utaló ukr. *nyð~nið* 'alj, fenék' (Hrincsenko 3: 158) prefixum kapcsolódik, jelentése tkp. 'Plesa alatt, Plesa alja'. A falu ugyanis a *Plesa* hegy lábánál jött létre: „Nevét a hegytől melynek tövében fekszik vette – Plesa (:ruthenül lejtős hegy:)” (PestyM). A hegynév az ukr. *nliua* 'puszta, kopasz hely' fn. (Haborak 231), rom. *pleş* 'kopasz hegytető, kopár hely' fn. (DRM. 2: 257, Mizser 2007: 102), szl. **plěšь* 'kopaszság, tar fejtető' fn. (Moór 1930: 35) származéka. 1900-ban, az országos helységnévrendezés során a település nevét *Pelesalja*-ra magyarosították a ruszin név tükörfordításával (Mező 1999: 313). 1939-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Підплеша* a történelmi név ukránosított alakja.

Pudpolóc, Підполоззя 'település Volóctól Ny-ra'

1430: *Palazalya* (Perényi 203, DL. 70858), 1431: *Palazalya* (DL. 70870), 1444: *Palazalya* (DL. 13803), 1506: *Polozallya* (Perényi 348), 1541: *Polozallya* (Dica), 1543: *Polofallya*, 1544: *Polyosalya*, 1546: *Polofallya*, 1548: *Polozallya*, 1554: *Polofzalia*, 1564: *Polosallya*, 1566: *Palofallya* als. *Putpolos*, *Pwtpolos* (uo.), 1567: *Puthpoloz* (UC. 11: 10a), 1568: *Polosallya* alias *Putpolos* (Dica), 1569: *Pwtpolocz* (UC. 53: 13), 1570: *Putpolos*, *Pwtpolos* (Dica), 1572: *Puttpolos*, *Pwttpolos* (uo.), 1574: *Pudpoloz* (UC. 53: 16), 1576: *Pwdpolocz*, *Pwdpoloz* (Dica), 1582: *Podpoloz*, 1588: *Podpoloz*, 1599: *Pudpoloz* (uo.), 17. sz. körül: *Podpoloz* (UC. 2: 14), 1600: *Puppoloz*, *Putpoloz* (Dica), 1602: *Putpoloz*, *Puttpoloz*, 1603: *Pudpoloz* (uo.), 1604: *Podpoluss* (UC. 48: 58), 1609: *Potpoluz* (Dica), 1619: *Putpoluz*, 1620: *Puttpolacz* (uo.), 1634: *Potpoloz* (UC. 101: 73), 1635: *Potpolosz* (KirK. 8.99), 1640: *Putpoloz* (UC. 53: 17), 1645: *Potpoloz* (Makkai 373), 1648: *Putpolocz* (UC. 53: 18), 1649: *Pudpoploz* (UC. 53: 29), 1673: *Putpolocz* (UC. 53: 19), 1691: *Potpolos* (UC. 53: 22), 1693: *Podpolos* (UC. 53: 23), 1699: *Pudpolocz* (UC. 53: 24), 1700: *Podpolócz* (UC. 53: 25), 1702: *Pudpoloz* (UC. 19: 12), 1704: *Podpolecz* (UC. 19: 15), 1715: *Podpolocz* (MNL), 1718: *Pudpoloz* (UC. 151: 21), 1720: *Potpoluz* (MNL), 1722: *Putpoploz* (UC. 53: 29), 1725: *Podpolucz* (UC. 124: 3), 1729: *Pudpolocz* (UC. 53: 30), 1747: *Pódpolocz* (GK. 466), 1750: *Podpolótz* (MCB), 1760: *Pudpolótz* (BT), 1770-2: *Pudpolotz* (Motzel), 1773: *Pudpolocz* (LexLoc. 55), 1782-4: *Podpolócz* (EKFT), 1788: *Pudpolotz* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Rudpolócz* (!) (Vályi 3: 215), 1800: *Pudpolotz* (Tber), 1808: *Pudpolócz*, *Pudpolowec* (Lipszky: Rep. 540), 1824-62: *Pudpolodye h. Pudpolocz* (MKFT), 1828: *Pudholoc* (!) (VB), 1837: *Pudpolócz* (F. 3: 64), 1838: *Pudpolocz* (Schem. 49), 1851: *Pudpulócz* (F. 3: 267), 1856: *Pudpolócz* (MOK), 1857-9: *Pudpolócz* (CU), 1863: *Pudpolócz* (Hnt), 1864: *Пудполозь* (Kat.), 1870-1: *Pudpolócz* (MÁT), 1873: *Pudpolóc*, *Pudpolozja* (Hnt), 1877: *Pudpolóc*, *Pudpolozja* (Hnt), 1882: *Pudpolóc*, *Pudpolozja* (Hnt), 1888: *Pudpolóc*, *Pudpolozja* (Hnt), 1889: *Pudpolóc* + *Romanóc* = *Vezérszállás* (Mező 1999: 414), 1892: *Vezérszállás* (Hnt), 1895: *Vezérszállás* (Hnt), 1898: *Vezérszállás* (Hnt), 1900: *Vezérszállás* (Hnt), 1902: *Vezérszállás* (Hnt), 1907: *Vezérszállás* (Hnt), 1910: *Підполоззя* (EKYP), 1913: *Vezérszállás* (Hnt), 1923: *Podpolozje*, *Vezérszállás*, *Підполозе* (PR), 1925: *Podpolozje* (PR), 1927: *Podpolovec* (Hnt), 1929: *Podplazi* (ChM. 996), 1931: *Pudpolec* (MPR), 1939: *Pudpolóc*, *Пудполозя* (BK. 785), 1941: *Pudpolóc* (Hnt), 1944: *Pudpolóc*, *Пудполозя* (Hnt), 1946: *Підполоззя* (YPCP), 1968: *Підполоззя* (3O), 1969: *Підполоззя* (IMCY), 1983: *Підполоззя*, *Подполозье* (3O), 1992: *Подполозье* (TK), 2017: *Підполоззя* (BPU).

■ Pudpolóc a 15. század elején települt a történelmi Bereg megye északi részén, a *Latorca* és a *Zsdenyovka* patak egyesülésénél. Az elsődleges magyar *Palazalya* helységnév egy m. **Palaz* < ukr. *Полоз* ('szántalp') hegynévnek és a birtokos személyjellel ellátott *al* 'alsó rész', *alja* 'hegy v. hegyoldal alsó része, völgy feneke, nyílása' (Hefty 159) főnévnek az összetétele (FNESz., *Pudpolóc*). A hegynév a szl. **polzь* 'lavina, ekerész, szántalp' fn. (Šmilauer 145), ukr. *полоз* 'ua.' fn. (CYM. 7: 92), ukr. N. *полози* 'ua.' fn. (Pipás-Halasz 148) származéka. A

hegy formájára utal, ami egy a falu fölött hosszan elnyúló, egyenes hegynyereg. A magyar névadással párhuzamosan a ruszinban *Pudpolovec* keletkezett, vö. ukr. *nyd~nið* 'alj, fenék' (Hrincsenko 3: 158) prefixum, amiből a magyarban szabályos hangváltozással *Pudpolóc* jött létre. Ez a 16. században a magyar névhasználatból is kiszorította a magyar nevet. Az 1567-es urbárium szerint akkori kenézei *Ivan kenéz* és *Simoni kenéz*, lakosai *Myhovicz Rhicz*, *Lykovi Sztanko* (UC. 11: 10). 1570-ben *Joannes Mattheowyth* a kenéz, rajta kívül *Simon et Joannes Thuarh*, *Fran Wekej*, *Mattheus Iwaskowych*, *Gregorius Mikowych*, *Stanislaus Ljkowych*, *Mattheus Ljkowych*, *Stephanus Ljkowych*, *Nicolaus Ihnatowich* és *Gregor Ihnatowich* szerepel az összeírásban (UC. 53: 14). A 17. század végén elpusztult, 1688-ban pusztaként említi az urbárium (UC. 112: 10). 1889-ben a Pudpolóc és Romanóc egyesítésével létrejött települést hivatalosan *Vezérszállás* névre keresztelték, annak emlékére, hogy „II. Rákóczy Ferenc 1703. június 27-én itt tölté Duzsár István jalovai kenéz házában az éjt, midőn a munkácsi csatavesztés után Lengyel földre menvén, másnap Zavadváról, (most Rákóczy-szállás) ott az elébe jött gróf Bercesényi Miklós segédesapataival visszafordult...” (Lehoczky 1904: 162, Mező 1999: 414). 1939-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Підполоззя* a történelmi név ukránosított alakja.

Puskino, Пушкіно 'település Nagyszőlőstől Ny-ra'

1939: *Újverbőc* (BK. 242), *Ujverbőcz* (VFA), 1941: *Újverbőc (Orosztelep)* (MKF), 1943/44: *Újverbőc* (Tóth Á. 148), 1946: *Пушкіне* (УРСР), 1962: *Пушкіно* (30), 1968: *Пушкіне* (uo.), 1969: *Пушкіне* (ІМСУ), 1981: *Пушкіно* (TK), 1983: *Пушкіне, Пушкіно* (30), 2017: *Пушкіно* (ВРУ).

■ Puskino 1923-ban létesült az ugocsai Verbőc határában (VFA). A csehszlovák hatóságok betelepítési programja nyomán egyes falvakban magánkezdemenyezésből is történt földosztás és kolonizálás a kárpátaljai magyar falvak között, ennek nyomán jött létre *Újverbőc* tanya (Szakál 98). Első lakói a máramarosi Verhovina falvaiból érkeztek (Fedaka 177). Az elsődleges *Újverbőc* név a szomszédos anyaközségnek, *Verbőc*-nek a nevéből származik. Az *Új*- előtag a település korára utal. 1939-ben közigazgatásilag már Salánkhoz tartozott. 1946-ban a szovjet hatóságok a falu nevét a nagy orosz költő, A. Sz. Puskin (1799–1837) neve alapján *Puskino*-ra változtatták.

Pusnyákfalva, Пузняківці 'település Munkáctól É-ra'

1599: *Puszniak*, *Puzniak* (Dica), 17. sz. eleje: *Puznyak Falva* (UC. 88: 9), 1600: *Puzniak Fala*, *Puzniak Falva* (Dica), 1602: *Puzniak*, *Puzniak Falua*, 1609: *Puzniak* (uo.), 1613: *Puznyákffalwa*, *Puznyákfalua* (UC. 18: 25), 1622: *Puzniakfalva* (UC. 18: 26), 1625: *Puznyak* (UC. 18: 28), 1627: *Pusniakffalua* (UC. 18: 30), 1630: *Pusniak* (Dica), 1634: *Puszniakffalua* (UC. 101: 73), 1635: *Puszniakfalua* (KirK. 8.99), 1645: *Pusznyak Falva* (Makkai 367, UC. 19: 1), 1688: *Pusniákfalva* (UC. 19: 6), 1690: *Puznyák falva* (UC. 19: 7), 17. sz. vége: *Busnyakfalva* (UC. 6: 32), 1701: *Pusnyakfalva* (UC. 2: 15), 1702: *Pusnyakflva* (UC. 19: 12), 1705: *Pvsznak Falva* (UC. 20: 1), 1715: *Pusnyák Falva* (MNL), 1718: *Pusznyak falva* (UC. 151: 21), 1725: *Puznak Falva* (UC. 124: 6), 1747: *Puznyák-falva* (GK. 450), 1760: *Puznakfalva* (BT), 1773: *Pusznyakfalva*, *Puznyakocz* (LexLoc. 51), 1782-4: *Buszniakowce* (EKFT), 1788: *Puznakfalva* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Pusznyákfalva*, *Pusznyakócz* (Vályi 3: 158), 1808: *Pusznyákfalva*, *Pusnákowce*, *Pusnyaküezi* (Lipszky: Rep. 541), 1824-62: *Pusnyaküezi h. Pusnyakfalva* (MKFT), 1828: *Puznyákfalva* (VB), 1837: *Pusnyákfalva*, *Puznyakuvci* (F. 3: 72), 1838: *Pusnyikfalva* (Schem. 49), 1851: *Pusnyákfalva*, *Pusnyakuvici* (F. 3: 267-8), 1856: *Pusnyákfalva* (*Pusnyakovce*) (MOK), 1857-9: *Pusnyákfalva* (CU), 1863: *Pusnyákfalva*, *Pusnakuvici* (Hnt), 1870-1: *Pusnyákfalva* (MÁT), 1872-84: *Puznyakuvci*, *Puznyákfalva* (HKFT), 1873: *Puznyákfalva*, *Püznjaküvce* (Hnt), 1877: *Puznyákfalva*, *Püznjaküvce* (Hnt), 1882: *Puznyákfalva*, *Püznjaküvce* (Hnt), 1888: *Puznyákfalva*, *Püznjaküvce* (Hnt), 1892: *Puznyákfalva*, *Püznjakovce* (Hnt), 1895: *Puznyákfalva* (Hnt), 1898: *Puznyákfalva* (Hnt),

1900: *Puznyákfalva* (Hnt), 1902: *Puznyákfalva* (Hnt), 1904: *Szarvasrét* (Mező 1999: 314-5), 1907: *Szarvasrét* (Hnt), 1910: *Пузняківці, Пізняківці* (ЕКУР), 1913: *Szarvasrét* (Hnt), 1923: *Puzňakovce, Szarvasrét, Позняковці* (PR), 1925: *Puzňakovce* (PR), 1927: *Puzňakovce* (Hnt), 1929: *Puzňakovce* (ChM. 1047), 1931: *Pozňakovce* (MPR), 1939: *Puznyákfalva, Пузняковцы* (BK. 784), 1941: *Puznyákfalva* (Hnt), 1944: *Puznyákfalva, Пузняковцы* (Hnt), 1946: *Пузняківці* (УРСР), 1968: *Пузняківці* (ЗО), 1983: *Пузняківці, Пузняковцы* (ЗО), 1991: *Пузняковцы* (TK), 2017: *Пузняківці* (ВРУ).

■ *Puznyákfalva* a 16. század végén települt a történelmi Bereg megyében, a *Viznice* folyó völgyében. A *Puznyákfalva* helységnév magyar eredetű, az ukr. *Пузняк* csn.-nek (Csucska 2005: 471) és a birtokos személyjellel ellátott *falu* főnévnek az összetételével keletkezett, vö. le. *Póznia* csn. (Rymut 2: 289), m. *Puzják* csn. (ÚMCsT. 1042). A személynév egy R. *Позднякъ* 'késői, későn született' név származéka (Demcsuk 115). A falu a nevét az itt kenézséget kapó *Puznyák* családról kapta. „Mágócsi Ferenc 1597. május 7-én Gorovics Ivaskónak adott kenézi kiváltságot avégből, hogy a Berezna hegy tövében egy részt Porosko Homonnai Drugeth, és másrészt Felsőviznice és Ilkofalva helységek közti területen „Gorovics-Visniczki” nevű új falut alapítson Rudolf király részére. Ezen a helyen jött létre később *Puznyákfalva*” (Lehoczky 3: 665-6). A kenézslevelet 1613-ban Eszterházi Miklós is megerősítette. 1613-ban *Puznyák Iván* a kenéz, lakosai *Puzniak Gergeli, Peter Kozma, Zokan Peter, Rwszin Peter, Koszan Illies, Kaniok Mihály, Koszasko Sándor, Zelezin Sándor, Kotsiorha Demeter, Kotsiorha Sándor, Kotsiorha Dámján, Kotsiorha Simon, Ruszin Janos, Puzniak Janos, Orosz Gergely* (UC. 18: 25). 1625-ben *Puzniak Jakab* a kenéz, rajta kívül *Puzniak Lazar, Puzniak Jaczko, Puzniak Lazlo, Puzniak Vasko, Kűchera Demeter, Kűchera Simko, Kűchera Illyes, Feczko Ruzin, Koczán Iuan, Koczán Ignat, Koczán Janos, Podruhák Janos, Lebiny Sándor, Borzik Sándor, Borzik Lazlo, Lukacz Ztanko, Kaniuk Pawel, Czolan Peter, Kuczara Sándor, Andrjas Iuan, Zidor Lukacz, Puzniak Kozma, Puznyak Janos* szerepel az összeírásban (UC. 18: 28). 1649-ben *Puznyák László*, 1672-ben *Puznyák István*, 1699-ben pedig *Puznyák János* volt a kenéz (Lehoczky 3: 665-6). 1688-ban pusztaként említi az urbárium (UC. 19: 5). 1904-ben, az országos helységnévrendezés során a település nevét *Szarvasrét*-re változtatták (Mező 1999: 314-5). 1939-ben visszakapta a történelmi nevét. A korábbi ruszin népi, ma hivatalos *Пузняківці* párhuzamos névadással jött létre, a *Пузняк* csn. ukr. *-ivci* helynévképzős származéka, jelentése tkp. 'Puznyák emberei, házanépe'.

Rafajnaújfalu, Рафайново 'település Beregszásztól ÉNy-ra'

1270: *Rophoyn* (Gy. 1: 547), 1389: *Rophayn* (ZsO. 2/1: 862), 1402: *Wyfalu* (Perényi 134), 1460: *Wyfalw* (Perényi 239), 1461: *Wyfalu* (DL. 72044), 1462: *Wyfalw* (DL. 15739), 1473: *Vyfalu* (DL. 72044), 1477: *Vyfalu* (DL. 72044), 1484: *Vyfalu* (DL. 72044), 1492: *Wyfalw* (DL. 88771), 1507: *Wyfalw* (DL. 105921), 1508: *Wyfalw* (DL. 105922), 1519: *Wyfalw* (DL. 105539), 1521: *Vyfalu* (DL. 105928), 1530: *Wyfalw* (Dica), 1541: *Wyfalw*, 1542: *Wyfalw*, 1543: *Wyfalw*, 1544: *Wyfalw*, 1546: *Wyffalw*, 1548: *Wyfalw*, 1549: *Wyfalw*, 1550: *Zernye-Wyffalw*, 1552: *Wyffalw*, 1554: *Uyfalu, Wyfalu*, 1564: *Rafayna Wyfalw, Rafayna*, 1568: *Rafayna Wyfalw*, 1570: *Rafaina Vifalu, Rafayna Wyfalw*, 1572: *Rafayna Wyfalu, Rafayna Wyffalw*, 1576: *Rafayna Wyfalu, Rafayna Wyfalw*, 1582: *Rafaina Wyfalu, Raffana Wyfalw, Raffanawyfalu*, 1588: *Rafainawyfalu*, 1596: *Rafaina Vyfalu*, 1599: *Rafainawyfalu, Rafajna Uyfalu*, 1600: *Raffayna Vyfalu, Raphayna Vyfalu*, 1602: *Rafaina Vyfalu, Rafajna Vyfalu*, 1603: *Rafaina Vyfalu*, 1609: *Rafajna Vifalu*, 1610: *Raffaina Uyfalu, Raffaina Wyffalw*, 1619: *Raifaniauyfalu*, 1620: *Rafainauyfalu* (uo.), 1639: *Ujfalw* (UC. 147: 112), 1660: *Rafajna Ujfalw* (UC. 110: 3), 1670: *Vyfalu* (UC. 9: 40a), 1672: *Ujfalw* (UC. 9: 9), 1674: *Vyfalu* (UC. 9: 40a), 1678: *Vyfalu* (UC. 42: 11), 1679: *Uyfalu* (UC. 15: 26), 1680-as évek: *Uyffalu* (UC. 65: 2), 1682-4: *Uyfalu* (UC. 15: 19), 1690: *Rafayna Uyfalu* (UC. 2: 13), 1693: *Rafaina Uyfalu* (UC. 44: 26), 1715: *Rafajna Uyfalu* (MNL), 1720: *Rafaina Ujfalw* (MNL), 1750: *RaphanUjfalw* (MCB), 1752: *Rafaina Uifalu* (UC. 82: 13a), 1755: *Rafajna uj Falu* (UC. 15: 34), 1760: *Raphan Ujfalw* (BT), 1773: *R. Uj-Falu, R. Ujfalw* (LexLoc. 48), 1782-4: *Uifalu Rafaina* (EKFT), 1788: *Rafajna Ujfalw* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Rafajna Ujfalw* (Vályi 3: 550), 1800:

Rafajna-Ujfalú (TBer), 1808: *Újfalú (Rafajna-)* (Lipszky: Rep. 703), 1824-62: *Rafajna Újfalú* (MKFT), 1837: *Rafajna Ujfalú* (F. 3: 73), 1851: *Ujfalú (Rafajna)* (F. 4: 233), 1856: *Rafajna-Ujfalú* (MOK), 1857-9: *Rafajna Újfalú* (CU), 1863: *Rafajna-Ujfalú* (Hnt), 1864-5: *R. Újfalú* (PestyB), 1870-1: *Rafajna újfalú* (MÁT), 1872-84: *Rafajna Ujfalú* (HKFT), 1873: *Ujfalú (Rafajna-), Ráfajnov* (Hnt), 1877: *Ujfalú (Rafajna-), Ráfajnov* (Hnt), 1882: *Ujfalú (Rafajna-), Rafajnov* (Hnt), 1888: *Rafajna-Ujfalú, Rafajnov* (Hnt), 1892: *Rafajna-Ujfalú* (Hnt), 1895: *Rafajna-Ujfalú* (Hnt), 1898: *Rafajna-Ujfalú* (Hnt), 1900: *Rafajna-Ujfalú* (Hnt), 1902: *Rafajnaújfalú* (Hnt), 1907: *Rafajnaújfalú* (Hnt), 1913: *Rafajnaújfalú* (Hnt), 1923: *Rafajna Novoje Selo, Rafajnaújfalú, Рафайно Новое Село* (PR), 1925: *Rafajna* (PR), 1927: *Rafajna Nové Selo* (Hnt), 1929: *Rafajnovo (Rafajna-Ujfalú)* (ChM. 1057), 1931: *Rafajna Nové Selo* (MPR), 1941: *Rafajnaújfalú* (Hnt), 1944: *Rafajnaújfalú* (Hnt), 1946: *Рафайлове* (YPCP), 1968: *Рафайлове* (3O), 1969: *Рафайлове* (IMCY), 1983: *Рафайлове, Рафайлово* (3O), 1984: *Рафайлово* (TK), 1992: *Рафайново* (BPY), 2017: *Рафайново* (uo.).

■ Rafajna Árpád-kori település a történelmi Bereg megye alföldi részén, az egykori *Szerenye-mocsártól* délnyugatra. Az elsődleges *Rafajna* helységnév magyar eredetű, pusztaszelemlényéből keletkezett magyar névadással, mégpedig annak a *Rophoyn*-nak a nevéből, akinek itt földbirtoka volt (Gy. 1: 547, Kristó 25). „A helység alapítója valószínűen a Roffoin család, mely a 13. században hazánkban virágzott; így 1285 Roffoin bán Gábor, kinek Szentjánosi Páznán maradékai a nyir kerületben (in provincia nyir) fekvő birtokukat eladták s ki akkor Debreczen városát is birta, e családbeliek Beregmegyében is laktak, így a XIV. század elején 1308-ban Tamás Bereg megye főispánja és négy szolgabírája előtt János (Lőrincz fia) Aladár fiával Lászlóval egyezsége léptek az iránt, hogy László esküvel igazolja, miszerint János és tisztei; Benedek és Roffoyn László mester lovasa megsebesítésében ártatlanok, különben négy márkát fizetni tartozzanak. Egy 1303-iki okmányban pedig Dersffi Roffoyn említetik” (Lehoczky 3: 670). A *Rafain* szn.-hez l. *Raphain, Raphaim, Rofaiun, Roffoin, Rofoin* stb. szn. (ÁSznt. 668), 1348: *Rophoyn*, 1354: *Rophayun* szn. Sárosrosziban (Slíz 2017: 246). A név talán a *Rafael* szn. származéka, vö. még m. *Rafain, Raffain* csn. (ÚMCsT. 1050). A település neve a 15. században *Újfalú* alakban szerepel az összeírásokban, ami arra utal, hogy a falu időközben elpusztult, majd újrateremtették. A 17. század közepétől a neve a kétrészes *Rafajnaújfalú* alakban használatos (FNESz., *Rafajnaújfalú*). A falu nevét 1946-ban *Рафайлове*-ra változtatták az ukr. *Рафайло, Рафаїл* csn. (Haborak 253), or. *Рафайл* kn. (Petrovskij 187) alapján, amihez birtoklást kifejező, semlegesnemű ukr. *-ov(o)* képző kapcsolódik (vö. Kupcsinszka 810). Az 1992-től hivatalos ukrán *Рафайново* a magyar névből ered tudatos ukránosítással.

Rahó, Paxiv

’város, járási központ’

1373: *Rahow* (Bélay 181), 1477: *Raho Mezeu* (uo.), 1530: *Raho* (Dica), 1542: *Raho*, 1543: *Raho*, 1548: *Raho*, *Rahoo*, 1550: *Raho*, 1552: *Raho*, 1553: *Raho*, 1554: *Raho*, 1555: *Raho* (uo.), 1566: *Rahov* (UC. 101: 45), 1575: *Raho* (UC. 107: 1), 1583: *Raho* (UC. 113: 4), 16. sz. vége: *Raho* (UC. 108: 71), 1600: *Raho* (UC. 174: 25), 1601: *Raho* (UC. 35: 5), 1614: *Raho* (UC. 152: 7), 1618?: *Bocsko Raho, Akna Raho* (UC. 110: 60), 1647: *Racho* (UC. 142: 42), 1672: *Akna Raho* (Bélay 182), 1673: *Akna Raho, Botsko-Raho* (UC. 5: 9), 1678: *Bocsko Rahó* (UC. 148: 31), 1684: *Bocsko Raho* (UC. 148: 37), 1689: *Akna Rhaho, Bocsko Raho* (UC. 5: 11), 1695: *Акна Раховъ* (Panykevics 142), 1702: *Akna Raho, Bocsko Raho* (UC. 8: 2), 1711: *Bocsko Rahó* (UC. 7: 18), 1715: *Akna Raho, Bocsko Raho* (MNL), 1720: *Akna Raho, Bocsko Raho* (MNL), 1725: *Bocsko Rahó, Akna Rahó* (Revizki), 1726: *Bocsko Raho, Akna Raho* (UC. 72: 43), 1747: *Akna-Raho, Bocsko-Raho* (GK. 405-6), 1754: *Bocskoraho, Aknaraho* (UC. 80: 11), 1756: *Akna Rahó, Bocsko Rahó* (Kam. 0303: 2), 1773: *Bocsko Rhaho, Rahin, Akna Rhaho, Kostilszky Rachin* (LexLoc. 136), 1782-4: *Akna Raho, Bocsko-Raho* (EKFT), 1789: *Akna Raho, Rachova Kostyelszke* (MTH. 102), 1792: *Бочко Раховъ* (Panykevics 143), 1796: *Akna Raho* (Vályi 1: 23), 1798: *Bocskorahó, Aknarahó* (CsT. 11), 1799: *Akna Raho, Bocsko Raho, Rakhova* (Vályi 3: 169-70), *Bocsko Raho, Akna Raho* (HT. 0012: 2), 1804: *Rahó* (UC. 239: 19b), 1808: *Rahó (Bocsko-), Rachowá-Bočkuwská, Rahó*

(Akna-), *Rachowá-Kosulská* (Lipszky: Rep. 547), 1809: *Botsko Raho, Akna Raho* (Kam. 661), 1824-62: *Akna Rahó, Bocskó Rahó* (MKFT), 1828: *Rahó (Akna), Rachowo, Rahó (Bocskó), Rachowo* (Nagy 198), 1839: *Akna-Rahó, Bocskó-Rahó* (F. 4: 202), 1851: *Rahó (Akna), Rahó (Bocskó)* (F. 3: 275-6), 1856: *Akna-Rahó (Ráchovo)* (MOK), 1863: *Rahó-Akna, Rachovó, Rahó-Bocskó* (Hnt), *Akna Rachowo, Акна Рахово* (Kat.), 1864: *Akna és Bocskó Rahó, Rachovo* (PestyM), 1872-84: *Akna Rahó, Rachowo, Bocskó Rahó, Rachowo* (HKFT), 1873: *Rahó (Akna-), Rachovo* (Hnt), 1877: *Rahó (Bocskó-) (Hnt)*, 1882: *Rahó (Akna-), Rachovo, Rahó (Bocskó-) (Hnt)*, 1888: *Rahó, Rachova* (Hnt), 1892: *Rahó, Rachova* (Hnt), 1895: *Rahó* (Hnt), 1898: *Rahó* (Hnt), 1900: *Rahó* (Hnt), 1902: *Rahó* (Hnt), 1907: *Rahó* (Hnt), 1910: *Рагів, Рагово, Рахово* (EKP), 1913: *Rahó* (Hnt), 1923: *Rachovo, Rahó, Paxiv, Рахово* (PR), 1925: *Rachovo* (PR), 1927: *Rachovo* (Hnt), 1929: *Rachov* (ChM. 1058), 1931: *Rachovo* (MPR), 1939: *Rahó, Раховъ* (BK. 797), 1941: *Rahó* (Hnt), 1944: *Rahó, Раховъ* (Hnt), 1946: *Paxiv* (YPCP), 1968: *Paxiv* (30), 1983: *Paxiv, Рахов* (30), 2017: *Paxiv* (BPY).

■ Rahó a 14. század közepén települt a máramarosi Tisza-völgyben, a *Fekete- és Fehér-Tisza* egyesülésénél. A *Rahó* helységnév bizonytalan etimológiájú. Egyes vélekedések szerint román eredetű, víznévből jött létre névátvitellel: a helység a jobb felől a Tiszába ömlő *Rahó* patak völgyében települt, s a patakról kapta a nevét (Bélay 181), vö. *Rahó* 'a Tisza j. á. Rahó (Paxiv) h.' 1373: *Rahow* (Bélay 130), 2007: *Rahó-patak* (Kovács 82). A pataknév feltehető nyelvi forrása egy rom. **Rahov* < szláv **Orěchovъ* (*potokъ*) 'Mogyorós-, Diós-patak', ami a szl. **orěchъ* 'dió, mogyoró' fn. (Šmilauer 133) birtoklást kifejező, nőnemű *-*ov* (a) képzős származéka (vö. Kupcsinszka 771). A patak mai neve *Сільський номік*, tkr. 'Falusi-patak', de *Moszkva-patak* néven is említik, vö. 1787: *Thall Silszky* (Kam. 0463: 3), 18. sz. vége: *Szilszkei* (VIT. 0012), 1824-62: *Szilsky Bach* (MKFT), 1863: *Selskej malej pot.* (Kat.), *Szilski, Silski potok, Silski mali potok* (S. 218), 1872-84: *Silski p.* (HKFT), 1876: *Szilszki* (Szilágyi 91), 1929: *Сільський* (Petrov 22), 1935: *Selský, Сельський* (W. 38, 63), 1978: *Москва* (TK), 1979: *Сільський* (СГУ 504), 2007: *Szilyszki-patak, Moszkva-patak* (Kovács 82). Más vélemény szerint a *Rahó* helységnév szláv, birtoklást kifejező *-*ov*(ъ) képzővel keletkezett egy *Rach* személynévből, vö. or. *Рахъ* szn. (Tupikov 335), ukr. *Рахъ* szn. (Csucska 2011: 303) (FNESz., *Rahó*), de l. még *Раховець* patak Ivano-Frankivszk megyében (Haborak 2003: 206). Ez az eredetmagyarázat széleskörűen elterjedt az ukrán szakirodalomban is (vö. Janko 296, Lucsik 399). Pesty adatközlői népetimológiai magyarázatot adnak, miszerint „Rahó, ruthenül „Rachovo” annyit tesz, mint számlálni, számolni, állittatik mint ha onnan az elnevezése származott volna, miszerint ős időkben az itteni nép, és lakosság rengeteg és át járhatatlan erdőségekben tartozkodván, uton állás, és fosztogatásból elősködött, és a' Gáts honi Kereskedőket magyar országi útjokban pénzeztől, és vagyonoktól megfosztván, életüket sem kímélték meg, hogy ne talán tán személyök kitudasson, a' minek némű nyomai jelenleg is fent vagynak, a Rahói Kaszópolyánai határok közt látható: és összeve halmozott eltemetett holtak hantyai. a' czimboras fosztogatók tehát Rahoí csekély térségen bizonyos időben összeve jönni, és az erő szakoság által megszerzett préda: pénz és egyéb vagyon felett számlát tartani, és osztozni; Ruthenül ráchovati szoktak volt; és innen a' magyar kiejtésű Rahó helység megnevezésének eredete” (PestyM). A magyar névhasználatban szabályos *Rahov*>*Rahó* változás történt. A település a 17. századtól két részből állt. „Miután sőt találtak határában, a Tisza túlsó partján Akna Rahó új település keletkezett a 17. sz. derekán, míg a régi falu Bocskórahó néven élt tovább” (Bélay 181). A *Bocskó-* előtag a bocskói uradalomhoz való tartozásra, míg az *Akna-* előtag a bányára és a sóbányászatra utalt (Vincze 201). A két településrész a 19. század végén egybeépült. A hivatalos ukrán *Paxiv* a történelmi név ukránosított változata.

Rahonca, Оріховиця 'település Ungvártól ÉK-re'

1398: *Rohoncha* (Engel 1985: 999), 1426: *Rahoncza* (DL. 54501), 1451: *Rahoncha* (Cs. 1: 397), 1543: *Rochoncza* (Dica), 1550: *Rahontza, Rahoncha*, 1574: *Rahoncza* (uo.), 16. sz.: *Rahonczia* (UC. 115: 79), 1602: *Rahonczia* (UC. 104: 8), 1603: *Rahoncza* (UC. 104: 9), 1625: *Rahoncza* (Dica), 1631: *Rohoncha* (UC. 105: 1), 1671: *Rohoncha* (UC. 63: 16), 1684: *Rohonc-*

za (UC. 31: 12), 1685: *Rahoncza* (UC. 88: 66), 1690: *Rohoncza* (UC. 63: 22), 1691: *Rahoncza* (UC. 63: 24), 1700k.: *Rohoncza* (UC. 3: 59), 1701: *Rohoncza* (UC. 115: 27), 1711: *Rahoncza* (UC. 63: 28), 1715: *Rakoncza* (MNL), 1718: *Rahoncza* (UC. 10: 21), 1718-9: *Rahoncza* (UC. 105: 3), 1720: *Rahoncza* (MNL), 18. sz. első fele: *Rakoncza* (BélU), 1727-8: *Rahoncza* (UC. 105: 4), 1731: *Rahoncza* (UC. 63: 38), 1735: *Rahoncza* (UC. 63: 39), 1741: *Rakoncz* (GK. 85), 1747: *Orichócz* (GK. 119), 1752: *Rahoncza* (UC. 72: 41), 1765: *Rahoncza* (Kam. 0192a), 1773: *Rohoncza*, *Orichovecz* (LexLoc. 287), 1777: *Rahoncza* (UC. 3: 34), 1780: *Rahoncza* (MCU), 1782-4: *Rohancza* vel. *Orichowcze* (EKFT), 1788: *Orechova* (HT. 0021:1), 1789: *Orechova* (HT. Div. X. 21: 2), 1791: *Rahoncza* (UC. 182: 14), 1792: *Rahoncza* (*Orehocz*) (MCU), 1799: *Rahoncza*, *Orichovecz*, *Rohoncza* (Vályi 3: 170), 1806: *Rahontza* (UV), 1808: *Rahoncza*, *Rohoncza*, *Orechowec* (Lipszky: Rep. 547), 1824-62: *Orechowica* h. *Rahoncza* (MKFT), 1828: *Rahoncza* (VUng), 1837: *Rahoncza* (F. 3: 373), 1838: *Rahoncza* (Schem. 71), 1851: *Rahoncza* (F. 3: 276), 1856: *Rahoncza* (*Orehovicza*) (MOK), 1857-9: *Rahoncza* (*Orehovica*) (CU), 1863: *Rahoncza*, *Orichovicza* (Hnt), 1870: *Rahoncza* (UT), 1872-84: *Rahonca*, *Orichovica* (HKFT), 1873: *Rahonca*, *Orichováca*, *Orechovo* (Hnt), 1877: *Rahonca*, *Orichováca*, *Orechovo* (Hnt), 1882: *Rahonca*, *Orichováca*, *Orechovo* (Hnt), 1888: *Rahoncza*, *Orechovo* (Hnt), 1892: *Rohoncza*, *Orichoviczá* (Hnt), 1895: *Rahoncza* (Hnt), 1898: *Rahoncza* (Hnt), 1900: *Rahoncza* (Hnt), 1902: *Rahoncza* (Hnt), 1907: *Rahoncza* (Hnt), 1910: *Ореховиця*, *Орехово* (EKUP), 1913: *Rahoncza* (Hnt), 1915: *Rahoncza* (UT), 1918: *Rahoncza* (UT), 1923: *Orechovica*, *Rahoncza*, *Оріховиця* (PR), 1925: *Orechovica* (PR), 1927: *Orichovica* (Hnt), 1929: *Ořehovice* (ChM. 914), 1931: *Orichovice* (MPR), 1939: *Rahonca*, *Орѣхово* (BK. 782), 1941: *Rahonca* (Hnt), 1944: *Rahonca*, *Орехово* (Hnt), 1946: *Оріховиця* (UPCP), 1968: *Оріховиця* (ZO), 1983: *Оріховиця*, *Ореховиця* (ZO), 2017: *Оріховиця* (BPU).

■ *Rahonca* a 14. század második felében települt a történelmi Ung megyében, Ungvár közelében. A *Rahonca* helységnév ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Orehovica* 'az Ung b. á. *Rahonca* (Оріховиця) h.' 1824-62: *Orechowa Bach* (MKFT), 1863: *Orechovka* (S. 152), *Ореховка потокъ* (Kat.), 1872-84: *Orichovica p.* (HKFT), 1935: *Ořehovice*, *Ореховиця* (W. 44, 62), 1979: *Оріхівський* (CГУ 400). A víznév a szl. **orěchъ* 'dió' fn. (Moór 1930: 33), ukr. N. *орехъ* 'diófa' fn., *ореховий* 'diófából való' mn. (Csopoj 236-7, СУМ. 5: 746), ukr. *горіх* 'ua.' fn., *горіховий* 'ua.' mn. (СУМ. 2: 131) szl. *-*ic(a)* v. ukr. -*иця* képzős származéka. Személynévi származtatása teljesen kizárható (Lucsik 365), vö. ukr. *Оріх* csn. (Csucska 2005: 419). A magyar névhasználatban a szókezdő *o-* hang lekopásával és hangrendi kiegyenlítődéssel *Orehovica* > *Rahonca* fejlődés történt (Kiss 1992a: 41, FNESz., *Orahovica*, *Rohonc*). A névben a helységnevekben viszonylag ritkán, a -*c*~-*cs* hangok előtti pozícióban megjelenő inetimologikus *n* hang fordul elő (Tóth V. 2004: 462). A hivatalos ukrán *Оріховиця* a történelmi név átvétele. Az 1631-es urbáriumban *Rahonca* soltész *Soltész György*. Lakosai *Mérghes*, *Polak*, *Barankuv*, *Búza*, *Slokker*, *Jorel*, *Horvath*, *Gaydos*, *Ohurik*, *Szabó*, *Rusnak*, *Lubisz*, *Csurgan*, *Orosz*, *Maghda*, *Zénegethé*, *Loyk*, *Horvatov*, *Csortoka*, *Lutay* nevet viselnek (UC. 105: 1). A családnevek alapján vegyes lakosságúnak tűnik ekkor.

Rakas, Рокосово

'település Husztól Ny-ra'

1300: *Rokoz* (Sztp. KritJ. 2/4: 248), *Rakas* (Cs. 1: 434), 1322: *Rakaz* (DL. 50719), 1351: *Rakaz* (DL. 70629), 1358: *Rakaz* (DL. 24804), 1359: *Rakaz* (Perényi 71), 1368: *Rakaz* (AO. 7: 535), 1389: *Rakaz* (DocVal. 350), 1390: *Rakaz* (ZsO. 1: 170), 1393: *Rakas*, *Rakaz* (DocVal. 459, 464), 1397: *Rakaz* (DocVal. 496), 1399: *Rakaz* (uo. 514), *Rachaz* (Perényi 119), 1415: *Rakaz* (ZsO. 5: 334), 1417: *Rakaz* (uo. 6: 179), 1420: *Rakaz* (Fejér 10/6: 349), 1439: *Rakaz* (DL. 38276), 1440: *Rakaz* (C. Tóth 2006b: 38), 1444: *Rakaz* (DL. 38282), 1446: *Rakaz* (DL. 38284), 1448: *Rakaz* (C. Tóth 2006b: 38), 1450: *Rakaz* (DL. 38300), 1451: *Rakatz* (DL. 38130), 1454: *Rakaz* (DL. 38612), 1458: *Rakaz* (DL. 38321), 1466: *Rakacz* (Perényi 252), 1469: *Rakach* (C. Tóth 2006b: 54), 1549: *Rakaz* (Maksay 1990/2: 831), 1564: *Rakaz* (Szabó K. 348), 1671: *Rakasz* (UC. 60: 17), 1677: *Rakas* (UC. 60: 18), 1678: *Rakasz* (UC. 42: 11), 1684: *Rakasz* (UC. 51: 47), 1690: *Rakasz* (UC. 65: 55), 1715: *Rakaz* (MNL), 1720: *Rakasz* (MNL), 18. sz. első fele: *Rakasz* (BélUg), 1740: *Rakasz* (UgT.), 1741: *Rokoszov* (GK. 490),

1747: *Rákasz* (GK. 192), 1756: *Rakasz* (Kam. 0303: 2), 1767: *Rakasz* (UC. 160: 24), 1773: *Rakasz*, *Rakuszve* (LexLoc. 284), 1782-4: *Rokoszov* (EKFT), 1786: *Rakasz* (HT. Div. XVIII: 10), 1788: *Rakasz* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Rakasz*, *Rakuszve* (Vályi 3: 172), 1800: *Rakasz*, *Rakuszve* (TUG), 1808: *Rakász*, *Rakúsy*, *Rokuswá* (Lipszky: Rep. 548), 1824-62: *Rakasz r. Rakaswá* (MKFT), 1828: *Rakasz* (VU), 1838: *Rakasz* (Schem. 66), 1839: *Rakasz* (F. 4: 416), 1851: *Rakasz* (F. 3: 277), 1856: *Rakasz*, *Nagy- és Kis-Rakasz* (MOK), 1857-9: *Rakasz* (CU), 1863: *Rakasz* (Hnt), 1865: *Nagy Rakasz*, *Kis Rakasz* (PestyU), 1870-1: *Rakasz* (MÁT), 1872-84: *N. Rakasz*, *Rakoszov* (HKFT), 1873: *Rakasz* (*Nagy-*), *Rakoszov* (Hnt), 1877: *Rakasz* (*Nagy-*), *Rakoszov* (Hnt), 1882: *Rakasz* (*Nagy-*), *Rakoszov* (Hnt), 1888: *Rakasz* (Hnt), 1892: *Rakasz* (Hnt), 1895: *Rakasz* (Hnt), 1898: *Rakasz* (Hnt), 1900: *Rakasz* (Hnt), 1902: *Rakasz* (Hnt), 1907: *Rakasz* (Hnt), 1910: *Pokociw* (EKYP), 1913: *Rakasz* (Hnt), 1918: *Rakasz* (UGT.), 1923: *Rokosov*, *Rakasz*, *Pokocow* (PR), 1925: *Rokosov* (PR), 1927: *Rokosov* (Hnt), 1929: *Rokosov* (ChM. 1075), 1931: *Rakasov* (MPR), 1939: *Rakasz*, *Рокосва* (BK. 797), 1941: *Rakasz* (Hnt), 1944: *Rakasz* (Hnt), 1946: *Pokociw* (YPCP), 1968: *Pokociw* (3O), 1969: *Pokociw* (IMCY), 1983: *Pokociw*, *Pokocow* (3O), 1991: *Pokocow* (TK), 1995: *Pokocowo* (BPY), 2017: *Pokocowo* (uo.).

■ Rakasz Árpád-kori település a történelmi Ugocsa megyében, a máramarosi határon, a Tisza jobb partján. Szabó István a *Rakasz* helységnevet ismeretlen eredetűnek tartja (Szabó 452), Kiss Lajos szerint azonban magyar, pusztá személynévből keletkezett magyar névadással (FNESz., *Rakasz*). Ezt a magyarázatot Kocán Béla is elfogadja (Kocán 2017a: 55). Az alapjául szolgáló személynév szláv, vö. cs. *Rokos* szn. (Svoboda: SOJ. 197). Csucska a személynévet családnévként adatozza, vö. ukr. *Pokoc* csn. (Csucska 2005: 488), történelmi adatával a máramarosi Taracközön találkozunk, vö. 1715: *Alex. Rokosz* (Bélay 204). A település magyar alapítású és lakosságú, de a 16-17. században a ruszinság fokozatos beköltözése nyomán elszlávósodott (Szabó 72-4). Az 1715-ös országos összeírásban *Petrus Malina*, *Demetrius Lukách*, *Simon Bródy*, *Franciscus Bródy*, *Andreas Gsuga*, *Lucas Pap*, *Michael Farkas*, *Franciscus Kovács*, *Andreas Mólnár*, *Ladislaus Mólnár*, *Petrus Zadnyay*, *Franciscus Marina*, *Joannes Mátus*, *Joannes Komjáthy*, *Lucas Kaloczay*, *Ladislaus Maszty* nevű lakosokat említettek (MNL). A korábbi párhuzamos népi *Rakaszov*, mai hivatalos *Pokocowo* a magyarból származik birtoklást kifejező, semlegesnemű ukr. *-ow(o)* képzővel (FNESz., *Rakasz*, Kocán 2017a: 48, Kupcsinszka 806).

Rákó, Раково

'település Perecsenyől DK-re'

1550: *Rakoo* (Maksay 1990/2: 848), *Rako* (Dica), 1552: *Rako*, 1555: *Rako*, 1574: *Rako* (uo.), 16. sz.: *Rako* (UC. 115: 79), 1602: *Rako* (UC. 104: 8), 1603: *Rako* (UC. 104: 9), 1625: *Rako* (Dica), 1631: *Rákó*, *Rako* (UC. 105: 1), 1671: *Rako* (UC. 63: 16), 1691: *Rako* (UC. 157: 66), 1696: *Rákó* (Dica), 1700k.: *Rako* (UC. 3: 59), 1701: *Rákó* (UC. 115: 27), 1715: *Rákó* (MNL), 1718-9: *Rákó* (UC. 105: 3), 1720: *Rako* (MNL), 18. sz. első fele: *Rákó* (BélU), 1740: *Rákó* (MCU), 1747: *Ракова* (Panykevics 172), 1757: *Ракова* (uo.), 1765: *Rákó* (UC. 157: 62), 1773: *Rákó*, *Rakowa* (LexLoc. 286), 1777: *Rákó* (UC. 3: 34), 1780: *Rasko* (!) (MCU), 1782-4: *Rako* (EKFT), 1788: *Rako* (HT. 0021:1), 1789: *Rákó* (HT. Div. X. 21: 2), 1791: *Rako* (UC. 182: 14), 1792: *Rako* (MCU), 1799: *Rako*, *Rakova* (Vályi 3: 173), 1800: *Rako* (TUNG), 1806: *Rákó* (UV), 1808: *Rákó*, *Rakow* (Lipszky: Rep. 549), 1824-62: *Rakow h. Rákó* (MKFT), 1828: *Rákó* (VUNG), 1837: *Rákó* (F. 3: 378), 1838: *Rákó* (Schem. 73), 1851: *Rákó* (F. 3: 277), 1856: *Rákó* (MOK), 1857-9: *Rákó* (CU), 1863: *Rákó* (Hnt), 1870: *Rákó* (UT), 1872-84: *Rákó*, *Rakov* (HKFT), 1873: *Rákó*, *Rákovo* (Hnt), 1877: *Rákó*, *Rákovo* (Hnt), 1882: *Rákó*, *Rákovo* (Hnt), 1888: *Rákó* (Hnt), 1892: *Rákó* (Hnt), 1895: *Rákó* (Hnt), 1898: *Rákó* (Hnt), 1900: *Rákó* (Hnt), 1902: *Rákó* (Hnt), 1907: *Rákó* (Hnt), 1910: *Раково* (EKYP), 1913: *Rákó* (Hnt), 1915: *Rákó* (UT), 1918: *Rákó* (UT), 1923: *Rakovo*, *Rákó*, *Раково* (PR), 1925: *Rakovo* (PR), 1927: *Rakovo* (Hnt), 1929: *Rakov* (ChM. 1059), 1931: *Turja Rakov* (MPR), 1939: *Rákó*, *Раковъ* (BK. 783), 1941: *Rákó* (Hnt), 1944: *Rákó*, *Раковъ* (Hnt), 1946: *Ракове* (YPCP), 1968: *Ракове* (3O), 1969: *Ракове* (IMCY), 1983: *Ракове* (3O), 1991: *Раково* (TK), 1995: *Раково* (BPY), 2017: *Раково* (uo.).

■ Rákó a 16. században települt, soltsézi alapítású falu a történelmi Ung megyében, a *Turja* folyó völgyében. A *Rákó* helységnév ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Rakovec* 'patak Rákó (Раково) h.' 1795: *Rakovecz* (Kam. 0197), 1865: *Rákói víz* (Hunfalvy 3: 340), 1929: *Раковець* (Petrov 63), 1979: *Раковець* (СГУ 457). A pataknév az ukr. *ракъ-рак* 'rák, folyami rák' fn. (Csopoj 339, СУМ. 8: 443), ill. ukr. *раковиū* 'rákos, rákban gazdag' mn. (СУМ 8: 445) ukr. *-ець* kics. képzős származéka, jelentése tkp. 'Rákos (patak)' (Janko 295-6). A településnév valószínűleg a pataknév elsődleges, kicsinyítő képző nélküli alakjából ered. A helységnév közvetlen állatnévi eredeztetése kevésbé valószínű (vö. Virágh 292). Ruszin alapítású helység. Az 1631-es urbárium szerint *Rákó* soltséza *Tebenka Mikula* és *Ardei Simko*, batykója *Popov Ivan*. Lakosai *Petro*, *Srinko*, *Vakleska*, *Gebra*, *Okado*, *Parascscics*, *Lazarov*, *Tebenka*, *Jaczko*, *Osinka*, *Holosov*, *Ihnatov*, *Sandrei*, *Ardoj*, *Donjavecs*, *Hricsov*, *Gebia* neveket viselnek (UC. 105: 1). A magyar névhasználatban a településnévben szabályos hangfejlődéssel *Rakovo* > *Rákó* változás ment végbe. A hivatalos ukrán *Раково* a történelmi név átvétele (vö. Kupcsinszka 810).

Rákos¹, Ракош 'település Husztól DK-re'

1929: *Rákoš* (ChM. 1059), 1943/44: *Rákos* (Tóth Á. 147), 1968: *Ракош* (30), 1969: *Ракош* (IMCY), 1983: *Ракош* (30), 1991: *Ракош* (TK), 2017: *Ракош* (BPY).

■ Rákos tanya a 20. század elején települt a máramarosi Visk határában. A *Rákos* helységnév magyar eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Nagy-Rákos-patak* 'a Kis-Tisza b. á. Visk (Вишково) h.' 1782-6: *Rakos Pat.* (EKFT), 1824-62: *Rakos Patak* (MKFT), 1863: *Nagy rákos páták* (S. 229), 1863-4: *Nagy Rákos patak*, *Nagy Rákos völgy patak* (Kat.), 1864: *Nagy Rákos völgyi patak* (PestyM), 1872-84: *N. Rákos p.* (HKFT), 1907-8: *Nagy Rákos patak*, *Rákos patak* (uo. 230), *Nagy Rákos völgyi patak* (uo. 231), 1910: *N. Rákos* (HBÁT), 1929: *Ракош* (Petrov 28), 1935: *Veliký Rakoš*, *Ракош Великий* (W. 40, 63), 1939: *N. Rákos* (SzSzBML. 468), 1979: *Великий Ракош* (СГУ 94). A víznévhez l. m. *nagy* mn. (ÉrtSz. 5: 98-101), illetve m. *rákos* 'rákban gazdag víz és környéke' fn. (FKnT. 273), m. *rák* 'páncélos testű, ollós állat' fn. (TESz. 3: 339-40) -s mn. képzős származéka. A hivatalos ukrán *Ракош* a magyar név átvétele. Visk külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Rákos², Ракошино 'település Munkácsról Ny-ra'

1332-5: *Rakus* (Gy. 1: 547), 1391: *Rakus* (DL. 209514), 1445/1506: *Rakos* (DL. 37602), 1476: *Rakos* (DL. 17759), 1484: *Rakos* (DL. 37661), 1514: *Rakos* (DL. 82424), 1530: *Rakos* (Dica), 1533: *Rakos*, *Rakws*, 1541: *Rakos*, 1542: *Rakos*, 1543: *Rakos*, 1544: *Rakos*, 1546: *Rakos*, 1548: *Rakos*, 1549: *Rakos*, 1550: *Rakos*, 1552: *Rakos*, 1554: *Rakos*, 1564: *Rakos*, 1568: *Rakos*, 1570: *Rakos*, 1572: *Raakos*, *Rakos*, 1576: *Rakos*, 1582: *Rakos*, 1588: *Rakos*, 1596: *Rakos*, 1599: *Rakos* (uo.), 17. sz. eleje: *Rakos* (UC. 88: 9), 1600: *Rakos* (Dica), 1602: *Rakos*, 1603: *Rakos*, 1609: *Rakos*, 1610: *Rakos* (uo.), 1613: *Rakos* (UC. 18: 25), 1619: *Rakos* (Dica), 1622: *Rakos* (UC. 18: 26), 1625: *Rakos* (UC. 18: 28), 1627: *Rakos* (UC. 158: 33), 1634: *Rakos* (UC. 101: 73), 1645: *Rakos* (UC. 19: 1), 1688: *Rakos* (UC. 19: 6), 1690: *Rakos* (UC. 19: 7), 1701: *Rakos* (UC. 2: 15), 1702: *Rakos* (UC. 19: 12), 1705: *Rakos* (UC. 20: 1), 1715: *Rákos* (MNL), 1718: *Rakos* (UC. 151: 21), 1720: *Rákos* (MNL), 1725: *Rakos* (UC. 124: 6), 1741: *Rákosino* (GK. 539), 1747: *Rákoss* (GK. 419), 1750: *Rakos* (MCB), 1760: *Rakos* (BT), 1773: *Rákos* (LexLoc. 51), 1782-4: *Rákos* (EKFT), 1788: *Rákos* (HT. Div. X. 8: 1), 1790: *Rákos* (UC. 166: 32), 1799: *Rákos* (Vályi 3: 174), 1800: *Rákos* (Tber), 1808: *Rákos*, *Rákossin*, *Rákossina* (Lipszky: Rep. 549), 1824-62: *Rakossjn h. Rákos* (MKFT), 1828: *Rákos* (VB), 1837: *Rákos* (F. 3: 72), 1838: *Rákos* (Schem. 49), 1851: *Rákos* (F. 3: 278), 1856: *Rákos* (MOK), 1857-9: *Rákos* (CU), 1863: *Rákos* (Hnt), 1864-5: *Rákos* (PestyB), 1870-1: *Rákos* (MÁT), 1872-84: *Rákos* (HKFT), 1873: *Rákos*, *Rákosin* (Hnt), 1877: *Rákos*, *Rákosin* (Hnt), 1882: *Rákos*, *Bereg-Rákos*, *Rakosin* (Hnt), 1888: *Rákos*, *Rakosin* (Hnt), 1892: *Rákos*, *Rakosin* (Hnt), 1895: *Rákos* (Hnt), 1898: *Rákos* (Hnt), 1900: *Rákos* (Hnt), 1902: *Rákos* (Hnt), 1904: *Beregrá-*

kos (Mező 1999: 318), 1907: *Beregrákos* (Hnt), 1910: *Ракошин* (ЕКУР), 1913: *Beregrákos* (Hnt), 1923: *Rakošin, Rákos, Ракошин* (PR), 1925: *Rakošin* (PR), 1927: *Rakošin* (Hnt), 1929: *Rakošin* (ChM. 1059), 1931: *Rakošin* (MPR), 1939: *Beregrákos, Беґеґ Ракошъ* (BK. 784), 1941: *Beregrákos* (Hnt), 1944: *Beregrákos, Беґеґ Ракошъ* (Hnt), 1946: *Ракошин* (YPCP), 1968: *Ракошин* (3O), 1983: *Ракошино* (3O), 1991: *Ракошин* (TK), 2017: *Ракошино* (BPU).

■ Rákos a 14. század elején települt a történelmi Bereg megyében, a *Latorca* jobb partján, Munkács közelében. A *Rákos* helységnév magyar eredetű, a m. *rákos* 'rákban gazdag víz és környéke' fn. (FKnT. 273) származéka. Talán víznévből, a *Latorca* egyik mellékágának a nevéből jött létre névátvitellel. Azonos nevű patakot azonban nem említene a források. Valószínűbb ezért, hogy a névadás motivációja a *Latorca* vizében tenyésző rákok nagy száma volt (FNESz., *Beregrákos*). Lehoczky szerint „hajdan a *Latorca* e falu keleti szélén folyván, mint a szőlőgyománny tartja, az abban lévő sok ráktól nyeri nevét” (Lehoczky 3: 673), azaz maga a *Latorca* lehetett a névadó. Ezt Pesty adatközlői is megerősítik: „Rákos nevének eredetéről az mondatik, hogy mivel a' Község a' régi *Latorcza* két partján oly kedvező helyen kezdődött építtetni, hol a' *Latorcza* folyóban rend kívül, és sok kitűnő Rákok tanyáztak, az alapítók e' Kedvezmény méltánylataul helységeket – mint a' sok rákot magában rejtet *latorcza* folyam partján telepítvénye Rákosnak nevezésével, 's ez elnevezés megörökítettett a' megnépesült helységnél és az uto kor által; és mai napig is a község petséten egy nagy rákot láthatni; a' régi *latorcza* medre pedig jelenleg is a Község közepén száraz évben egészen víztelenül nedvesebb években pedig lucskos vízzel telt, melyből építkezésre a' legjobb homokot moshatni” (PestyB). A folyami rák (*Astacus astacus*) elterjedt volt a kárpátaljai vizekben, mára azonban a vízszennyezés miatt szinte mindenhol eltűnt. 1904-ben, az országos helységnévrendezés során a településnév a megyei hovatartozásra utaló *Bereg-* előtaggal egészült ki (Mező 1999: 318), hogy megkülönböztessék a számos *Rákos* nevű helységtől. A hivatalos ukrán *Ракошино* a korábbi ruszin *Ракошин* átvétele, ami a magyar név szlávósított, birtoklást, valamivel való ellátottságot kifejező *-ин* képzős formája. A helység a középkortól vegyes, lakosságú. 1570-ben *Augustinus Oroz, Andreas Agoston, Symon Peter, Recta Stihni Borlobas, Lukas Gal, Andreas Palychko, Emericus Palychko, Michl Beny, Michl. Borlobas, Franciscus Thompa, Rcta Joannis Thar, Blasius Agoston, Nicolaus Borza, Michael Rakossy, Michael Doctor* (UC. 18: 23), 1613-ban *Der Thamas, Sandor Istwan, Doctor Mathe, Agoston Janos, Kowach Gherghely, Peczke Jacob, Erdeli Andras, Peczke Sandor, Thott Jacob, Paszikai Lazar, Iwani Istwan, Sesztak Pal, Monar Marton, Borlobas Istwan, Kelemen Janos, Palichka Gherghely, Sagi Miklos, Mihaly Kowach, Chiorba Istwan, Konrad Mathe, Syttnik Janos, Thott Ferencz, Barla Georgi, Antholoczi Janos es Giörgi, Der Janos, Baso Janos, Alföldi Mihaly, Paliczka Janos es Miklos, Paliczka Pal, Monar Mattjas, Massika Andras, Ago Janos, Chiomoni Mathe* nevű személyeket említ a helységben az urbárium (UC. 18: 25).

Rákospatak, Горьки 'település Nagyszőlőstől K-re'

1754: *Possionem Rákos?* (UC. 81: 1), 1814: *Rákos-Patak* (Cat. 217), 1816: *Rákos-Patak* (Horbki) (Schem. 150), 1824-62: *Rákospatak r. Horka, w. Horbki* (MKFT), 1825: *Rákospatak* (HT. Div. XII. 22), 1828: *Rákos-Patak* (VU), 1838: *Rákospatak* (Schem. 67), 1856: *Rákospatak* (MOK), 1857-9: *Rákospatak* (Horbki) (CU), 1863: *Rákospatak* (Hnt), 1864: *Rákospatak* (Kat. Ugocsa 001-035), 1870-1: *Rákospatak* (MÁT), 1872-84: *Rákospatak, Horbki* (HKFT), 1873: *Rákospatak, Horbki* (Hnt), 1877: *Rákospatak, Horbki* (Hnt), 1882: *Rákospatak, Horbki* (Hnt), 1888: *Rákospatak* (Hnt), 1892: *Rákospatak* (Hnt), 1895: *Rákospatak* (Hnt), 1898: *Rákospatak* (Hnt), 1900: *Rákospatak* (Hnt), 1902: *Rákospatak* (Hnt), 1907: *Rákospatak* (Hnt), 1910: *Горьки* (ЕКУР), 1913: *Rákospatak* (Hnt), 1918: *Rákospatak* (UgT.), 1923: *Horbky, Rákospatak, Горьки* (PR), 1925: *Horbky* (PR), 1927: *Horbka* (Hnt), 1929: *Hrbky* (ChM. 400), 1931: *Horbka* (MPR), 1939: *Rákospatak, Горьки* (BK. 787), 1941: *Rákospatak* (Hnt), 1944: *Rákospatak* (Hnt), 1946: *Горьки* (YPCP), 1968: *Горьки* (3O), 1969: *Горьки* (IMCY), 1983: *Горьки* (3O), 1991: *Горьки* (TK), 2017: *Горьки* (BPU).

■ Rákospatak a 18. században települt a történelmi Ugocsa megye keleti részén, az *Avas* hegység északi peremén. Huszt város határleírásában 1754-ben *Rákos* néven szerepel egy

helység *Kirva* szomszédságában, talán ezt a helységet jelöli. A *Rákospatak* helységnév magyar eredetű, víznévből jött létre névátvitellel. A név a m. *rákos* 'rákban gazdag víz és környéke' fn. (FKnT. 273) és a m. *patak* (uo. 266) fn. összetételével keletkezett. Ilyen nevű patakot azonban nem tudunk adatolni a helységből, ezért valószínűleg valamely itt folyó patak rákban gazdag vize szolgálhatott a névadás alapjául. A korábbi párhuzamos népi, ma hivatalos ukrán *Горбки* az ukr. *горбок* 'kis domb, dombocska, halom' fn. (Hrincsenko 1: 310, CYM. 2: 126) többes számú alakjából jött létre, s a szomszédos dombok motiválták, amiknek a lábánál települt.

Rakovo, Ракове

'település Técsőtől ÉK-re'

1929: *Rakovo* (ChM. 1060), 1968: *Ракове* (3O), 1969: *Ракове* (IMCY), 1978: *Раково* (TK), 1983: *Ракове, Раково* (3O), 2017: *Ракове* (BPU).

■ *Rakovo* tanya a 20. század elején települt a máramarosi Irholc határában. A *Rakovo* helységnév ruszin eredetű, víznévből jött létre névátvitellel. A névadó patak a 18. század végén szerepel egy Técső határát ábrázoló térképen magyar *Rák-patak* néven, vö. 1795: *Rák Patak* (Kam. 1664). A mai helységnév a víz ukrán nevéből ered, ami az ukr. *раковиї* 'rákos, rákban gazdag' mn. (CYM 8: 445) származéka (Janko 295-6). A hivatalos ukrán *Ракове* a történelmi név semlegesnemű alakja. Irholc külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Rápígy, Ряпідь

'település Husztól ÉK-re'

1898: *Rjapedin* (Hnt), 1900: *Rjapedin* (Hnt), 1902: *Rjapedin* (Hnt), 1929: *Repede zvor* (ChM. 1069), 1940: *Rápígy, Ряпідь* (BK. 1921), 1943/44: *Rjapígy* (Tóth Á. 160), 1944: *Rápígy, Ряпідь* (Hnt), 1968: *Ряпідь* (3O), 1969: *Ряпідь* (IMCY), 1983: *Ряпідь, Ряпідь* (3O), 1991: *Ряпідь* (TK), 2017: *Ряпідь* (BPU).

■ *Rápígy* a 19. század végén települt a történelmi Máramaros megyében, Berezna határában. Az elsődleges *Rjapedin* helységnév ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Rjapedin* 'a Nagy-ág j. á. Berezna (Березово) h.' 1824-62: *Riapeden B.* (MKFT), 1864: *Reapedina dolina* (S. 184), 1864-5: *Reápedin patak, Reapedin patak* (Kat.), *Reapedin patak, Reápetin zvor* (uo. 185), 1913: *Reapedin patak* (uo.), 1935: *Rjapednik, Ряпедник* (W. 50, 63), 1979: *Ряпедник* (CGY 481). A pataknev a rom. *repede* 'gyors, fürgé, sebes, rohanó' mn. (DRM. 2: 407-8, DEX) származéka. A ruszin névhasználatban *Rjapedin* > *Rjapígy* változás történt. A név a magyarba *Rápígy* formában a ruszinból került át. A hivatalos ukrán *Ряпідь* a másodlagos név átvétele. A falu Berezna külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Rát, Ратівці

'település Ungvártól D-re'

1263: *Rat* (ÁÚO. 8: 67), 1284: *Rath* (RegArp. 2/2-3: 343), 1318: *Rat* (AOkl. 5: 95), 1332-7: *Vrat, Roc* (Vat. 1/1: 350, 366, Cs. 1: 397), 1355: *Rath* (DL. 57341), 1356: *Rath* (DL. 57342), 1360: *Rath* (DL. 57351), 1366: *Rat* (DL. 71876), 1381: *Raty* (Kállay 2: 200), 1398: *Rath* (Engel 1985: 998), 1424: *Rat* (DL. 71940), 1427: *Raath* (Engel 1989: 156), *Kyzrath, Kysrath* (Cs. 1: 397), 1429: *Raath* (DL. 68639), 1475: *Rath* (DL. 72027), 1476: *Rath* (DL. 17783), 1497: *Nagh Raath* (DL. 57817), 1505: *Rath* (DL. 57848), 1520: *Raath* (DL. 72191), 1543: *Naagh Raath, Kÿsraath* (Dica), 1550: *Nagh: Rath, Nagy Raath, Kiis: Rath, Kÿs Raath*, 1574: *Nağ Raath, Kÿs Raath* (uo.), 1600k.: *Rath maior, Rath minor* (UC. 5: 19), 1603: *Kÿs Raat* (UC. 54: 47), 1619: *Ráth* (UC. 111: 27), 1625: *Nagy Rat, Kis Raat* (Dica), 1670: *Nagy-Ráth* (UC. 44: 63b, 118: 9), 1671: *Nagy Ráth* (UC. 37: 43), 1673: *Ráth* (UC. 6: 89), 1684: *Kis Ráth* (UC. 42: 65), 1689: *Ráth* (UC. 6: 74b), 1696: *Kis Ráth* (Dica), 1715: *Kiss Ratt* (MNL), 1718: *Kis Ráth, Nagy Ráth* (UC. 105: 3), 1720: *Kis Rátt* (MNL), 18. sz. első fele: *Kiss Ráth*,

Nagy Ráth (BélU), 1738: *Nagy Ráth* (UC. 57: 93), 1765: *Kis Ráth, Nagy Ráth* (Kam. 0192a), 1773: *Kis Rath, Nagy Rath, Ratowecz* (LexLoc. 286), 1780: *N. Rath, Kis Rath* (MCU), 1782-4: *Nagy et kis Ráth* (EKFT), 1788: *Kis Rath, Nagy Rath* (HT. 0021:1), 1789: *Kis Rath, Nagy Rath* (HT. Div. X. 21: 2), 1799: *Nagy Rát, Kis Rát* (Vályi 3: 180), 1800: *Kis Ráth, Nagy Ráth* (TUng), 1806: *K. Rát, N. Rát* (UV), 1808: *Ráth (Kis-, Nagy-)* (Lipszky: Rep. 551), 1824-62: *K., N. Rát* (MKFT), 1828: *Nagy-Ráth, Kis-Rát* (VUng), 1837: *Ráth (Kis- és Nagy-)* (F. 3: 373), 1838: *Nagy-Rát, Kis-Ráth* (Schem. 82, 84), 1851: *Ráth (Kis- és Nagy-)* (F. 3: 281), 1856: *Gross-Ráth, Nagy-Ráth, Klein-Ráth, Kis-Ráth* (MOK), 1857-9: *Nagy-Rath, Kis-Rath (Rátovce)* (CU), 1863: *Nagy-Ráth, Veliki-Ratovezi, Kis-Ráth, Mali-Ratovezi* (Hnt), 1870: *Kis Rát, Nagy Rát* (UT), 1872-84: *Kis-Rát, Nagy-Rát* (HKFT), 1873: *Rát (Nagy-), Veliki-Ratovci, Rát (Kis-), Mali-Ratovci* (Hnt), 1877: *Rát (Nagy-), Veliki-Ratovci, Rát (Kis-), Mali-Ratovci* (Hnt), 1882: *Rát (Nagy-), Veliki-Ratovci, Rát (Kis-), Mali-Ratovci* (Hnt), 1888: *Nagy-Rát, Veliki-Ratovci, Kis-Rát, Mali-Ratovci* (Hnt), 1892: *Nagy-Rát, Kis-Rát* (Hnt), 1895: *Nagy-Rát, Kis-Rát* (Hnt), 1898: *Nagy-Rát, Kis-Rát* (Hnt), 1900: *Nagy-Rát, Kis-Rát* (Hnt), 1902: *Nagyrát, Kistrát* (Hnt), 1907: *Nagyrát, Kistrát* (Hnt), 1910: *Kiupam* (EKYP), 1913: *Nagyrát, Kistrát* (Hnt), 1915: *N. Rát, K. Rát* (UT), 1918: *N.-rát, Kis-rát* (UT), 1925: *V. Rát, M. Rát* (PR), 1927: *Mali Ratovce, Velké Ratovce* (Hnt), 1929: *Ratovce Velké (Nagy-Rát), Ratovce Malé (Kis-Rát)* (ChM. 1064), 1931: *V. Rat* (MPR), 1941: *Nagyrát, Kistrát* (Hnt), 1944: *Nagyrát, Kistrát* (Hnt), 1946: *Белуки Памісуй, Мали Ратовуй* (YPCP), 1966: *Мали Ратовуй* (3O), 1968: *Памісуй* (uo.), 1969: *Памісуй* (IMCY), 1983: *Памісуй, Ратовуй* (3O), 1985: *Ратовуй* (TK), 2017: *Памісуй* (BPY).

■ Rát Árpád-kori település a történelmi Ung megye déli, alföldi részén. A Rát helység-név magyar eredetű, puszta személynévből keletkezett magyar névadással. Az alapjául szolgáló személynévhez l. 1263/1366: *Rat* szn. (ÁSzt. 669). Kiss Lajos szerint ez a *Rátöny, Rátót*-féle személynévek rövidült változata lehet, de l. még ném. *Rat(h)* szn. (Brechenmacher 2: 374), le. *Rat* szn. (SISNO. 4: 448) (Kiss 1992a: 40). Csucska a nevet a szlávból, egy **rat-* 'harcol' tőből származtatja, vö. *Ratoszlav, Ratmir, Ratibor* szn.-ek. (Csucska 2011: 302), de elképzelhetőnek tartja, hogy a szintén szláv *Rad* személynév fonetikai variánsa (vö. még Lucsik 398, Janko 296). Demcsuk elvonásnak tekinti az óor. *Ратиславъ* névből (Tupikov 390, Demcsuk 62). A középkortól két különálló helység viselte a Rát nevet, amelyeket Kis- és Nagy- jelzőkkel különböztettek meg egymástól. A korábbi ruszin *Mali-Ratovci (Kistrát)*, illetve *Veliki-Ratovci (Nagyrát)* névformák a magyar nevek ukránosításával jöttek létre, a történelmi név ukr. *-iui* helynévképzős származékai. A két település 1966-ban egyesült (3O). A hivatalos ukrán *Памісуй* a jelző nélküli ruszin népi név átvétele.

Rekita, Рєкити

'település Ökörmezőtől É-ÉNy-ra'

1609: *Rekytha* (Bélay 183), 1623: *Rekita* (uo.), 1712: *Rekita* (UC. 5: 45), 1713: *Rokito* (UC. 65: 58), 1741: *Rokita* (UC. 145: 111), 1747: *Rekita* (GK. 303), 1773: *Rekita* (LexLoc. 135), 1782-4: *Rikity* (EKFT), 1798: *Rikiti* (CsT. 11), 1799: *Rekita v. Rigitta, Rikita* (Vályi 3: 187, 198), *Rikita* (HT. 0012: 2), 1808: *Rekita, Rikyta, Rykyca* (Lipszky: Rep. 556), 1809: *Rikiti* (Kam. 661), 1824-62: *Rikyta h. Rékita* (MKFT), 1828: *Rekita* (Nagy 198), 1839: *Rekita* (F. 4: 191), 1851: *Rekita* (F. 3: 285), 1856: *Rekita* (MOK), 1857-9: *Rekita* (CU), 1863: *Rekita* (Hnt), 1864: *Rekita* (PestyM), 1870-1: *Rekita* (MÁT), 1872-84: *Rekita* (HKFT), 1873: *Rekita* (Hnt), 1876: *Rekita* (Szilágyi 330), 1877: *Rekita* (Hnt), 1882: *Rekita* (Hnt), 1888: *Rekita* (Hnt), 1892: *Rekita* (Hnt), 1895: *Rekita* (Hnt), 1898: *Rekita* (Hnt), 1900: *Rekita* (Hnt), *Reketytye* (Mező 1999: 320), 1902: *Reketytye* (Hnt), 1907: *Reketytye* (Hnt), 1910: *Pekuma* (EKYP), 1913: *Reketytye* (Hnt), 1923: *Rekyta, Reketytye, Pekuma* (PR), 1925: *Rekita* (PR), 1927: *Rekyta* (Hnt), 1929: *Rekyta* (ChM. 1068), 1931: *Rekyty* (MPR), 1939: *Reketytye, Pekuma* (BK. 787), 1941: *Reketytye* (Hnt), 1944: *Reketytye, Pekuma* (Hnt), 1946: *Рєкити* (YPCP), 1968: *Рєкити* (3O), 1969: *Рєкити* (IMCY), 1983: *Рєкити, Рєкити* (3O), 2017: *Рєкити* (BPY).

■ Rekita a 17. század elején települt a történelmi Máramaros megye északnyugati részén, a *Holyatin* patak völgyében. A *Rekita* helységnév román eredetű, a rom. *răchită* 'csergefűz, törékeny fűz, kosárkötő fűz, reketyefűz' fn. (DRM. 2: 366) származéka, de l. még

ukr. *покита* 'ua.' fn. (СУМ. 8: 874, Haborak 259). A falu a nevét a környező növényzetről kapta. „A Lipcseiek telepítették a XVI. sz. végén. Első említése: 1609., ekkor veszi meg Barcz Ferenc több más verhovinai faluval. A XVIII. sz. elején hihetőleg néptelen” (Bélay 183). 1900-ban, az országos helységnévrendezés során a település nevét *Rekettyé*-re magyarosították a román név tükörfordításával (Mező 1999: 320). A hivatalos, többes számú ukrán *Pekimu* a történelmi név átvétele. A helység közigazgatásilag Lyahovechez tartozik.

Репеде, Бистриця 'település Munkácstól K-re'

1387: *Repede* (ZsO. 1: 8), 1430: *Repede* (Perényi 203), 1431: *Repede* (DL. 70870), 1444: *Repede* (DL. 13803), 1481: *Repede* (DL. 16236), 1506: *Repede* (Perényi 348), 1541: *Repede* (Dica), 1543: *Repede*, 1544: *Repede*, 1546: *Reped*, 1548: *Repede*, 1554: *Repede*, 1564: *Repede*, 1566: *Repede*, 1568: *Repede*, 1570: *Repede*, 1572: *Repede* (uo.), 1574: *Repedeh* (UC. 53: 16), 1576: *Repede* (Dica), 1582: *Repede*, 1588: *Repede*, 1596: *Repede*, 1599: *Repede* (uo.), 17. sz. körül: *Repede* (UC. 2: 14), 1600: *Repede* (Dica), 1602: *Repede*, 1603: *Repede* (uo.), 1604: *Repede* (UC. 48: 58), 1610: *Repede* (Dica), 1619: *Repede*, 1620: *Repede* (uo.), 1622: *Repede* (UC. 18: 26), 1630: *Repede* (Dica), 1640: *Repede* (UC. 53: 17), 1648: *Repede* (UC. 53: 18), 1649: *Repede* (UC. 53: 29), 1673: *Repede* (UC. 53: 19), 1688: *Repede* (UC. 19: 6), 1691: *Repede* (UC. 53: 22), 1693: *Repede* (UC. 53: 23), 1699: *Repede* (UC. 53: 24), 1700: *Repede* (UC. 53: 25), 1702: *Repede* (UC. 19: 12), 1704: *Repede* (UC. 19: 15), 1715: *Repede* (MNL), 1718: *Repede* (UC. 151: 21), 1720: *Repede* (MNL), 1722: *Repede* (UC. 53: 29), 1729: *Repede* (UC. 53: 30), 1747: *Repede* (GK. 451), 1750: *Repede* (MCB), 1760: *Repede* (BT), 1773: *Repede*, *Rapid* (LexLoc. 53), 1782-4: *Repede* (EKFT), 1788: *Repede* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Repede*, *Rapid* (Vályi 3: 191), 1808: *Repede*, *Rapid*, *Rapity* (Lipszky: Rep. 557), 1824-62: *Rapid h. Repede* (MKFT), 1828: *Repede* (VB), 1837: *Repede* (F. 3: 80), 1838: *Repede* (Schem. 44), 1851: *Repede* (F. 3: 288), 1856: *Repede* (*Rjaped*) (MOK), 1857-9: *Repede* (CU), 1863: *Repede*, *Raped* (Hnt), 1870-1: *Repede* (MÁT), 1872-84: *Repede*, *Oljaped* (HKFT), 1873: *Repede*, *Rjaped*, *Rjapigy* (Hnt), 1877: *Repede*, *Rjaped*, *Rjapigy* (Hnt), 1882: *Repede*, *Rjaped*, *Rjapigy* (Hnt), 1888: *Repede*, *Rjaped*, *Rjapigy* (Hnt), 1892: *Repede*, *Rjaped*, *Rjapigy* (Hnt), 1895: *Repede* (Hnt), 1898: *Repede* (Hnt), 1900: *Repede* (Hnt), 1902: *Repede* (Hnt), 1907: *Repede* (Hnt), 1910: *Ряпидь* (ЕКУР), 1913: *Repede* (Hnt), 1923: *Rjaped'*, *Repede*, *Ряпедь* (PR), 1925: *Rjaped'* (PR), 1927: *Rjapidj* (Hnt), 1929: *Rjapid'* (ChM. 1072), 1931: *Rjapity* (MPR), 1939: *Repede*, *Ряпидь* (BK. 784), 1941: *Repede* (Hnt), 1944: *Repede*, *Ряпидь* (Hnt), 1946: *Бистриця* (УРСР), 1968: *Бистриця* (ЗО), 1969: *Бистриця* (IMCU), 1983: *Бистриця*, *Бистриця* (ЗО), 1991: *Бистриця* (ТК), 2017: *Бистриця* (БРУ).

■ Repede a 14. század második felében települt a történelmi Bereg megyében, a *Latorca* folyó bal partján, Szentmiklós szomszédságában. A *Repede* helységnév román eredetű (Drăganu 380, Dezső 40), minden bizonnyal víznévből keletkezett névátvitellel. A név a rom. *repede* 'gyors, sebes, fürgé mozgású' mn. (DRM. 2: 407-8) származéka. A 19. századtól adathozható *Rjapicsek* pataknev talán a helységnévhez képest másodlagos, de az is lehet, hogy az eredeti víznév ukr. -чек kics. képzős alakja, vö. *Rjapicsek-potok** 'a Bisztrik j. á. Lécfalva (Лецовиця) h.' 1865: *Ряпичекъ пот.* (Kat.), *Ряпичекъ потокъ*, *Ряпичекъ*, *Rjapicsek* (S. 75), 1876: *Ряпичекъ* (uo.), 1908: *Rapicsek* (uo. 76). A patak mai neve *Бистриця* *potik*, vö. 1864: *Bisztri patak* (S. 75), 1865: *Быстрый потукъ*, *Bisztrik patak* (Kat.), 1872-84: *Bistri p.* (HKFT), 1935: *Bystryj*, *Быстрый* (W. 42, 59), 1979: *Бистриця* (СГУ 48-9), ami párhuzamos ruszin névadás eredménye, l. ukr. *бистриця* 'sebes, gyors' mn. (Hrincsenko 1: 57, СУМ 1: 167, Csopaj 22). A korábbi, párhuzamos ruszin *Rjapigy* a helyi szláv névhasználatban jött létre a román névből *Repede* > *Rjapigy* változással. 1946-ban a helység nevét *Бистриця*-ra változtatták, vö. ukr. *бистриця* 'gyors patak' fn. (Haborak 2003: 26), or. *быстриця* 'nagy esésű, gyors folyású hegyi patak' fn. (Murzajev 107), szl. **bystrica* 'ua.' (ЭССЯ. 3: 151). 1567-ben *Thoryj Zava* a kenéz, lakosai *Iwan Fejër*, *Lazarus Kopcza*, *Gregorius Okos kenezisus*, *Mattheus Dehman*, *Joannes Hwsycza*, *Haurillo Czigan*, *Ladislaus Kelemen*, *Joannes Kwrnik*, *Alexius Pop*, *Demetrius Klemontis*, *Bwza Halko*, *Paulus Deke* (UC. 53: 12). 1570-ben már *Joannes Halkowycz* a kenéz, rajta kívül másik *Joes Halkowch*, *Gregorius Okos*, *Joannes*

Zubak, Jacobus Zubak, Gregorius Cosma, Alexius Praesbyter rutenus, Gregorius Chyerno, Lauren Czygan, Lucas Czygan, Petrus Czygan, Nicolaus Czygan, Mattheus Mendegh, Daniel Jeremj, Stanislaus Lykowich, Relicta Joannis Lyko, Joannes Chernowych, Paulus Dyke, Vitalius Zawa, Auguston Dionyz, Martinus Cost, Mattheus Dilman, Simon Korecz, Gregorius Korech, Demetrius Dihman, Joannes Repedj, Fran Repedj, Stanislaus Kenéz, Cosmanus Stankowych, Jacobus Stankowych, Simon Mihalkowych, Sandor Michalkowych, Joannes Naghzakalos, Sthns Naghzakalos, Paulus Troyan, Jacobus Lazorowych, Simon Lazorowych, Alexius Lazorowych, Gregorius Jurko, Ladislaus Klemouich, Lazarus Petrowych, Demetrius Petrowych, Joannes Kornik, Simon Kornik adózik a faluban (UC. 43: 14).

Ricska, Річка 'település Ökörmezőtől ÉNy-ra'

1600: *Rychke* (Bélay 183), 1646: *Riczka* (ComMarmUg. 108), 1707: *Ricska* (UC. 8: 55), 1712: *Ricska* (UC. 44: 23), 1714: *Rizka* (UC. 156: 22), 1715: *Ricska* (MNL), 1717: *Riszka* (!) (UC. 84: 42), 1720: *Ricska* (MNL), 1721: *Ricska* (UC. 46: 59), 1725: *Ricska* (Revizki), 1730-40: *Ricska* (UC. 156: 26), 1735: *Ricska* (MCM), 1747: *Rizska* (GK. 307), 1756: *Ricska* (Kam. 0303: 2), 1757: *Ricska* (UC. 156: 25), 1773: *Ricska* (LexLoc. 135), 1782-4: *Ricska* (EKFT), 1789: *Ricska* (UC. 162: 53), 1798: *Ricska* (CsT. 11), 1799: *Ricska* (Vályi 3: 197), *Ricska* (HT. 0012: 2), 1800: *Ricska* (TM), 1804: *Ritska* (UC. 239: 19b), 1808: *Ricska*, *Rička*, *Ryčka* (Lipszky: Rep. 560), 1809: *Ritska* (Kam. 661), 1816: *Ricska* (Schem. 71), 1824-62: *Rička h. Ricska* (MKFT), 1828: *Ricska* (Nagy 198), 1839: *Ricska* (F. 4: 191), 1851: *Ricska* (F. 3: 292), 1856: *Ricska* (MOK), 1857-9: *Rička* (CU), 1863: *Ricska* (Hnt), 1864: *Ricska* (PestyM), 1870-1: *Ricska* (MÁT), 1872-84: *Ricska* (HKFT), 1873: *Ricska* (Hnt), 1877: *Ricska* (Hnt), 1882: *Ricska* (Hnt), 1888: *Ricska* (Hnt), 1892: *Ricska* (Hnt), 1895: *Ricska* (Hnt), 1898: *Ricska* (Hnt), 1900: *Ricska* (Hnt), *Kispatak* (Mező 1999: 323), 1902: *Kispatak* (Hnt), 1907: *Kispatak* (Hnt), 1910: *Річка* (EKYP), 1913: *Kispatak* (Hnt), 1923: *Rička*, *Kispatak*, *Річка* (PR), 1925: *Rička* (PR), 1927: *Rička* (Hnt), 1931: *Rička* (MPR), 1939: *Ricska*, *Річка* (BK. 787), 1941: *Ricska* (Hnt), 1944: *Ricska*, *Річка* (Hnt), 1946: *Річка* (YPCP), 1968: *Річка* (3O), 1969: *Річка* (IMCY), 1983: *Річка*, *Речка* (3O), 1991: *Речка* (TK), 2017: *Річка* (BPY).

■ Ricska a 16. század végén települt a történelmi Máramaros megyében, a Nagy-ág felső szakaszán. „Az említett négy, még középkorban alakult verhovinai Bilkei-Lipcei falut követte az 1530 körül telepített Vucskómező s a Ripinye közelében a Ricska patak mellé szállított Ricske, amelyet 1600-ban „noviter condescensa possessio”-nak mondanak” (Bélay 92, 183). A *Ricska* helységnév ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Ricska* ’a Repinka j. á. Ricska (Річка) h.’ 1463: *Ryczka* (Bélay 136), *Ritska* (Teleki 11: 55), 1863: *Річка потокъ*, *Ricska potok* (S. 206), *Ricska Bach* (uo. 204), *Річка потокъ*, *Ricska potok* (Kat.), 1864: *Ricsánka magyarul Ricskai folyó* (PestyM), 1872-84: *Ricska p.* (HKFT), 1876: *Ricska* (Szilágyi 99), 1910: *Ricska* (HBÁT), 1929: *Ričanka* (Petrov 22), 1935: *Rička*, *Речка* (W. 50, 63), 1939: *Ricska* (SzSzBML. 468), 1979: *Річка* (СГУ 465), 2017: *струмок Річка* (GT). A víznév az ukr. *річка* ’folyó, folyócska’ fn. (CYM. 8: 579, Hrincsenko 4: 25), ukr. N. *ррчка* ’ua.’ fn. (Sztipszky 1924/2007: 119) származéka (Janko 299). „Ricska község keletkezését maga a ricskai nép így adja elő: Régen, ezelőtt vagy háromszáz évvel Ricska nagy vadon volt, ezt a helyet még az emberek sem ismerték jól. Ide letelepedett volt három rabló: u. m. Szrajla, kitől a ricskaiak származnak, Khena ki Tyuskának vetette meg az alapját; a harmadik pedig a kinek a nevét a nép nem tudja, Szrajlának segédje volt és a mostani Ricska község északi oldalán egy savanyúvíz forrás mellett ütötte föl sátorát. Mind a háromról azt állítják, hogy igen markos legények voltak és hogy egy délután egy óriási fenyőfából, melynek törzse asztal gyanánt szerepelt, fölépítették a Szrajla házát. A fenyőt, a melyből a házat építették oly magasságban vágta le, mint amily magas egy asztal. Házát e fenyőtörzs fölé építették, úgy hogy e törzs éppen a szobája közepén állott. E ház még ma is megvan, és az az asztal is, csak hogy korhadtt állapotban már senki sem lakja. E három rablóról azt beszélik a ricskaiak, hogy főfoglalkozásuk a medvevadászat volt, és hogy rablásaikat csakis a gazdagokkal szemben követték el...” (Zsurek 439-40). 1900-ban, az országos helységnévrendezés során a település nevét *Kispatak*-ra magyarosították a ruszin név tükörfordításával (Mező 1999: 323). 1939-ben vissza-

kapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Річка* a történelmi név átvétele. Lakossága ruszin. Az 1715-ös országos összeírás *Andreas Bela, Roman Hatvan, Trnko Usuk, Andreas Kovalis, Ricz Pap, Joannes Paidalk, Lukas Szolanik, Alexander Pajdak, Jaczko Pajdak, Joannes Pupil, Jaczko Prodanus, Panjka Sajaka, Kleminus Timko, Andreas Krassko, Stephanus Pajdak, Kozmucz Babecz, Franciscus Czonda* nevű lakosokat sorol fel (MNL).

Ripinye, Репинне 'település Ökörmezőtől É-ra'

1457: *Rypina* (Mihályi 401), 1460: *Ripina* (Cs. 1: 451), 1469: *Rypyna* (DL. 67034), 1471: *Rypyna* (Bélay 184), 1496: *Rypinia* (Mihályi 613), 1517: *Rypynna* (DL. 86751), *Ripina* (Iványi 210), 1530: *Repyna* (Dica), 1542: *Rypynye*, 1543: *Rypyna*, 1548: *Ripinye*, *Rypinye*, *Rypynie* (uo.), *Rypina* (KirK. 2309), 1550: *Rypinye*, *Rypynnya* (Dica), 1552: *Rypynnya*, 1553: *Rypinie*, 1554: *Rypynye*, 1555: *Rypynye* (uo.), 1646: *Ripinye* (ComMarmUg. 109), 1712: *Ripinye* (UC. 44: 23), 1714: *Rupnyei*, *Ripnyō* (UC. 156: 22, 46: 57), 1715: *Hripinye* (MNL), 1717: *Ripnye* (UC. 84: 42), 1720: *Ripinye* (MNL), 1721: *Ripnyei* (UC. 46: 59), 1725: *Ripinye* (Revizki), 1730-40: *Ripinnye* (UC. 156: 26), 1735: *Ripinye* (MCM), 1739: *Ripinye* (UC. 15: 59a), 1747: *Ripinye* (GK. 296), 1756: *Ripinnye* (UC. 159: 11), 1757: *Ripinye* (UC. 156: 25), 1768: *Ripinye* (UC. 161: 26d), 1773: *Rippinye*, *Rippine* (LexLoc. 135), 1782-4: *Ribinje* (EKFT), 1789: *Ripinye* (UC. 162: 53), 1798: *Ripinye* (CsT. 11), 1799: *Rippinye* (Vályi 3: 200), *Ripinie* (HT. 0012: 2), 1800: *Ripinye*, *Rippinye*, *Ribinye* (TM), 1804: *Ripinye* (UC. 239: 19b), 1808: *Repinye*, *Řepině*, *Rypině* (Lipszky: Rep. 557), 1809: *Ripinye* (Kam. 661), 1824-62: *Repině h. Repinye* (MKFT), 1828: *Ripinye* (Nagy 198), 1838: *Ripinye* (Schem. 61), 1839: *Ripinye* (F. 4: 192), 1851: *Ripinye* (F. 3: 294), 1856: *Ripinye* (MOK), 1857-9: *Ripinje* (CU), 1863: *Ripinye* (Hnt), 1864: *Ripinye*, *Ripinnoje* (PestyM), 1870-1: *Ripinye* (MÁT), 1872-84: *Ripinye*, *Repinoje* (HKFT), 1873: *Ripinye*, *Ripinnoje* (Hnt), 1877: *Ripinye*, *Ripinnoje* (Hnt), 1882: *Ripinye*, *Ripinnoje* (Hnt), 1888: *Ripinye*, *Ripinnoje* (Hnt), 1892: *Ripinye*, *Ripinnoje* (Hnt), 1895: *Ripinye* (Hnt), 1898: *Ripinye* (Hnt), 1900: *Ripinye* (Hnt), 1901: *Repenye* (Mező 1999: 323), 1902: *Repenye* (Hnt), 1907: *Repenye* (Hnt), 1910: *Ріпинне*, *Ріпинное* (ЕКУР), 1913: *Repenye* (Hnt), 1923: *Repenoje*, *Repenye*, *Репиноє* (PR), 1925: *Ripine* (PR), 1927: *Repenoje* (Hnt), 1929: *Repinné* (ChM. 1069), 1931: *Repenoje* (MPR), 1939: *Ripinye*, *Репинное* (BK. 787), 1941: *Ripinye* (Hnt), 1944: *Ripinye*, *Репинное* (Hnt), 1946: *Репине* (УРСР), 1968: *Репинне* (ЗО), 1969: *Репинне* (ИМСУ), 1983: *Репинне*, *Репинное* (ЗО), 1991: *Репинное* (TK), 2017: *Репинне* (ВРУ).

■ Ripinye a 15. század első felében települt a történelmi Máramaros megye északnyugati részén, a Nagy-ág jobb oldali forrása mellett. Az elsődleges *Ripina* helységnév ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Repinka* 'a Nagy-ág j. á. Pilipec (Пилипец) h.' 1789: *fluvium Ripinye* (UC. 162: 53), 18. sz. vége: *Repinszki* (VIT. 0012), 1804: *Fluvium Ripinye* (UC. 239: 12), 1824-62: *Repinska Fluss* (MKFT), 1830: *Repinszka vize* (CsT. 0009), 1864: *Ріпинка рѣка* (S. 212), *Ріпинка рѣка*, *Ripinka p.* (Kat.), 1865: *Repinyei víz* (*Repinszka*) (Hunfalvy 3: 331), 1872-84: *Repinka r.* (HKFT), 1876: *Kelecsinszki, Ripinszka* (Szilágyi 99), 1929: *Ripinka* (Petrov 22), 1935: *Repinka, Репинка* (W. 51, 63), 1939: *Repinka* (SzSzBML. 468), 1940: *Ripinka* (FKözl.), 1979: *Рипинка* (СГУ 461-2), 1991: *Репинка* (TK), 2017: *річка Репінка* (GT). A pataknév az ukr. *ripa* 'meredek part' fn. (Hrincsenko 4: 17, ЕСУМ. 5: 79) vagy a rom. *ripă* 'szakadék, vízmosás, meredely, vízmosásos oldal' fn. (DRM. 2: 249), 'lejtő' fn. (Drăganu 394) származéka, vagyis jelentése 'meredek partú, szakadékos (vízfolyás)' (Mizser 2007: 102, Lucsik 401, Haborak 2003: 208-9), vö. még m. *ripa* 'könnyen leomló, meredek vízpart, árokpart' fn. (FKnT. 278). A folyó mai *Repinka* neve ukr. *-ka* kics. képzős alak. Pesty adatközlője a víznévvel kapcsolatban népetimológiás magyarázatot adnak: „Elnevezés nép monda szerint Riplyág Badács, mert igen sok badács terem, mások szerint Répáktól az az hely omladványok köszikláktól, melyek a keresztül folyó víz mentében vannak neveztetik,- 's hihetőleg ez utobbi álván menyiben a keresztül folyó vizet is az alsobeli községek Répénkának nevezik. Ezen folyó felső hideg pataknál eredvén Szolyma községe alatt egy örvénye formálva egyesül a nagy ág vízzel” (PestyM). A magyar névhasználatban hangrendi kiegyenlítődéssel *Ripina*>*Ripinye* változás történt. 1901-ben, az országos helység-

névrendezés során a település nevét *Repenyé*-re változtatták (Mező 1999: 323). 1939-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Репинне* a történelmi név átvétele. Az 1715-ös országos összeírás Ripinyén *Demetrius Popol, Joannes Fodra, Franciscus Tzarai, Michael Szarai, Zaba Hricz, Stephan Rosko, Joannes Miketinics, Lucas Czoj, Franciscus Mosinec, Franciscus Sur, Fegjaka, Czipkalka, Borkanka, Gregorius Lelesz, Gregorius Rosko, Nicolaus Burdun, Joannes Burdun, Ladislaus Kobaszin, Franciscus Pup, Ladislaus Pop, Lucas Makar, Daniel Varga, Ladislaus Nevicz, Stephanus Tokar, Joannes Popadecs, Alexius Romanyun, Mathias Zendicska, Andreas Zendicska, Joannes Talapko, Stephanus Bogaras, Ladislaus Vancsa, Joannes Michalku, Procopus Timko, Georgius Suhajda, Stephanus Suhajda, Stephanus Gelevan, Franciscus Bleczku, Mathias Czapovics, Petrus Moninecz, Joannes Duren, Gregorius Jerenko, Alexius Jurko, Demetrius Hadsaba, Andreas Szemjak, Petrus Ledni, Michael Olanics, Georgius Havran, Petrus Harsinecz, Stephanus Harsinecz, Tomas Püip, Paulus Gyakon, Georgius Gyurko, Andreas Maczak, Joannes Csuchrali, Stephanus Csekolics, Hrinio Kozik, Tomas Ranat, Klevecs Panko, Thomas Timko, Files Hrinio, Kancsi Ilko, Kancs Hrib, Petro Kencs, Pup Kencs, Vaszilko Fecske, Vaszilko Prokip, Michunics Ivancso, Vaszil Fedur, Holdus Flko, Hriur Jacsu, Prokup Csiocsinyicz, Ken Gyurko, Demeter Jano, Perdunka, Filesska, Topanka, Jecske Murancsik, Chalusz Stephan, Matyi Stepan, Bocsics Ritt, Timko Havran, Lotka Simeon, Segula Joan, Stephan Tarachonik, Timko Lopuch, Vaszil Putaki, Nani-necz Fedur* nevű adózókat említ (MNL).

Rivne, Рівне

‘település Técsőtől É-ra’

1968: *Рівне* (30), 1969: *Рівне* (IMCU), 1978: *Ровное* (TK), 1983: *Рівне, Ровное* (30), 2017: *Рівне* (BPY).

■ Rivne a 20. század második felében települt tanya a máramarosi Csománfalva határában. A *Rivne* helységnév ruszin eredetű, dülönévből keletkezett névátvitellel, vö. 1864: *Руня* (Kat.). A dülönévhez l. ukr. N. *руня-рунина* ‘sík, róna, rónaság’ fn. (Csopaj 353), N. *рунина* ‘ua.’ fn. (Szabados 324), *руний* ‘sík’ mn. (uo.). A tanya a Csománfálvától délre található sík területen jött létre a Talabor kiszélesedő völgyében. A hivatalos ukrán *Рівне* az ukr. *рівний* ‘sík, lapos’ mn. semlegesnemű származéka (CYM. 8: 548), a dülönévnek az irodalmi ukránhoz való igazításával jött létre. A mai Ukrajna területén 25 ilyen nevű helység található (Lucsik 401-2). Csománfalva külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Rókamező, Лисичово

‘település Ilosvától ÉK-re’

1465: *Lisicza* (Mihályi 470), *Liszicza* (Bélay 182), 1468: *Lyssicza* (Iványi 146), 1517: *Rawasmezew* (DL. 86751), 1530: *Rawasmezew* (Dica), 1542: *Rawasmezew*, 1543: *Rawasmezew*, 1548: *Rawasmezeo* (uo.), *Rowasmezzew* (Iványi 226), 1550: *Rawasmezeo*, *Rawasmezeo* (Dica), 1552: *Rawasmezeo*, 1553: *Rawasmezeo*, 1554: *Rawasmezew*, 1555: *Rawasmezew* (uo.), 1662: *Ravasmező* (Bélay 182), 1707: *Rokamezeő* (UC. 8: 55), *Rokamező* (UC. 46: 61), 1710: *Ravasz, aliter Róka Mező* (UC. 28: 22), 1712: *Rókamező* (UC. 151: 20), 1715: *Roka Mező* (MNL), 1720: *Rokamező* (MNL), 1721: *Rokamező* (UC. 155: 16), 1725: *Rokamező* (Revizki), 1735: *Rokamező* (MCM), 1747: *Rokamező* (GK. 291), 1757: *Rókamezeő* (UC. 156: 25), 1773: *Ravasmező, Lisicza* (LexLoc. 135), 1782-4: *Ravaszmező, Ljziszce* (EKFT), 1798: *Ravasmező* (CsT. 11), 1799: *Ravasmező, Rókamező* (Vályi 3: 183, 203), *Ravasmező* (HT. 0012: 2), 1800: *Ravasmezző, Lisicza* (TM), 1808: *Rókamező, Ravasmező, Lysyca, Lisycowa* (Lipszky: Rep. 562), 1809: *Ravasmező* (Kam. 661), 1824-62: *Lysyca* (MKFT), 1828: *Ravasmező, Lisiče* (Nagy 198), 1838: *Rókamező* (Schem. 61), 1839: *Ravasmező* (F. 4: 197), 1851: *Ravasmező* (F. 3: 283), 1856: *Rókamező (Liszicse)* (MOK), 1863: *Rókamező, Lisicza* (Hnt), 1864: *Rókamező, Liszitze* (PestyM), 1870-1: *Rókamező* (MÁT), 1872-84: *Rókamező, Liszicsoje* (HKFT), 1873: *Rókamező, Liszicsoje* (Hnt), 1877: *Rókamező, Liszicsoje* (Hnt), 1882: *Rókamező, Liszicsoje* (Hnt), 1888: *Rókamező, Liszicsovo* (Hnt), 1892: *Rókamező,*

Liszicsoje (Hnt), 1895: *Rókamező* (Hnt), 1898: *Rókamező* (Hnt), 1900: *Rókamező* (Hnt), *Ravaszmező* (Mező 1999: 323-4), 1901: *Rókamező* (uo.), 1902: *Rókamező* (Hnt), 1907: *Rókamező* (Hnt), 1910: *Лисичово* (EKYP), 1913: *Rókamező* (Hnt), 1923: *Lisičevo*, *Rókamező*, *Лисичово* (PR), 1925: *Lisičevo* (PR), 1927: *Lisičevo* (Hnt), 1929: *Lisičovo* (ChM. 652), 1931: *Lisičevo* (MPR), 1939: *Ravaszmező*, *Лисичево* (BK. 785), 1941: *Ravaszmező* (Hnt), 1944: *Ravaszmező*, *Лисичево* (Hnt), 1946: *Лисичове* (УРСР), 1968: *Лисичеве* (30), 1969: *Лисичеве* (IMCU), 1983: *Лисичеве*, *Лисичево* (30), 1991: *Лисичево* (TK), 1995: *Лисичово* (ВРУ), 2017: *Лисичово* (uo.).

■ Rókamező a 15. század első felében települt a történelmi Bereg megyében, a *Borzsova* folyó forrásvidékén. Később Máramaroshoz csatolták (vö. *Bronyka*, *Kusnica*, *Diolha*, *Zádnya* stb.). Az elsődleges *Liszica* helységnév ruszin eredetű, az ukr. *лиса* 'róka' fn. (CYM. 4: 489, Csopej 170) -иця képzős származéka, l. még ukr. N. *лисича* 'ua.' (Dzendzelivszkij 1958b: 9. térkép), ill. szl. **lisъ*, *lisa*, *lisica* 'ua.' fn. (Šmilauer 113). Dzendzelivszkij adatai szerint a 'róka' kárpátaljai ruszin elnevezésében Máramaros és Bereg határán, tulajdonképpen a Borzsa völgyén húzódik törésvonal, ettől nyugatabbra ugyanis az állatnak *лишка* neve használatos (uo.). „E' helység Ravaszmezőnek is nevezetik, és minthogy erdős, alkalmasint a sok rókák-tól nyerhette elnevezését” (PestyM). A korai magyar *Ravaszmező* név a szláv név mintájára keletkezett a m. *ravasz* 'róka' fn. (ÉrtSz. 5: 939) és m. *mező* '(hegyi) rét, legelő, kaszáló, szántó, tisztás' (FKnT. 245) főnévnek az összetételével (FNESz., *Ravaszmező*). A *ravasz-róka* lexémák helynévadásban játszott szerepét vizsgálva Horvát Andrea megállapítja, hogy a *ravasz* jelentésének elhomályosulása nyomán a főnév használata a 13. századtól kezdve fokozatosan visszaszorul, s a 16-17. századra váltja fel a *róka*. Ez a változás Rókamező névadataiban is megfigyelhető, a 18. század elején a korábbi *Ravaszmező* formát felváltja a *Rókamező* (Horvát 66). Víznevi származtatása kizárható, a falun keresztülfolyó *Liszickij* patak neve a helységnévhez képest másodlagos, hímnemű ukr. -ськ(ий) mn. képzős alak, jelentése tkp. 'Liszicai-, Rókamezei-(patak)', vö. *Liszickij* 'a Kusnica b. á. Rókamező (Лисичово) h.' 1864: *Liszitzki patak* (PestyM), *Liszitzei patak* (uo., *Kusnica*), *Лысыцки номокъ*, *Liziczka patak*, *Lyszyczkyj patak* (Kat.), *Lisziczky potok* (S. 220), 1872-84: *Liszicski p.* (HKFT), 1906: *Liziczki patak* (S. 220), 1912: *Liziczka p.* (K. 1058). Személynévi eredete szintén valószínűtlen, vö. 1305: *Nic. dicto Rouoz* szn. (Slíz 2017: 316), de l. *Vucskómező*. Az országos helységnévrendezés során a település nevét többször módosították. 1900-ban előbb *Ravaszmező*, majd a következő évben megint *Rókamező* lett (Mező 1999: 323-4, Tóth 2008: 134). 1939-ben újra a *Ravaszmező* vált hivatalossá, bár a község kérelmezte a *Rókamező* visszaállítását (uo.). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Лисичево* a történelmi név birtoklást kifejező, semlegesnemű ukr. -ов(о) képzős alakja (vö. Kupcsinszka 810).

Romocsaháza, Ромочевця

'település Munkácsról DK-re'

1599: *Ramocha*, *Ramochafalua*, *Ramocza Falua* (Dica), 17. sz. eleje: *Romocsa* (UC. 88: 9), 1600: *Ramocza Falva*, *Ramoczia Fala* (Dica), 1602: *Ramochia Falua*, *Ramochiafalua*, *Ramocza Falua* (uo.), 1613: *Ramochiaffalwa* (UC. 18: 25), 1620: *Ramocziafalua* (Dica), 1622: *Ramocha* (UC. 18: 27), 1625: *Ramochyafalva* (UC. 18: 28), 1630: *Ramoczafalva* (Dica), 1635: *Ramocsafalua* (KirK. 8.99), 1645: *Ramotsafalva* (Makkai 359, UC. 19: 1), 1688: *Ramocsafalva* (UC. 19: 6), 1690: *Ramocsa falva* (UC. 19: 7), 1699: *Ramocsa Falva* (UC. 19: 8), 17. sz. vége: *RamoczaFalva* (UC. 42: 26), 1701: *Ramocsafalva* (UC. 2: 15), 1705: *Ramocza Falva* (UC. 20: 1), 1715: *Ramocsa* (MNL), 1718: *Ramocza* (UC. 151: 21), 1720: *Ramocsa* (MNL), 1725: *Ramocsa* (UC. 124: 4), 1729: *Ramocsa* (UC. 20: 21), 1731: *Ramocsa* (KirK. 36.282), 1750: *Ramotso* (MCB), 1760: *Ramotsa* (BT), 1773: *Ramocsaháza*, *Rumocsovecs* (LexLoc. 56), 1782-4: *Romocsa* (EKFT), 1788: *Ramocsaháza* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Romotsaháza* (Vályi 3: 205), 1800: *Rumocsaháza*, *Rumocsovecz* (TBer), 1808: *Ramocsaháza*, *Romocsaháza*, *Romočowica*, *Ramočowica* (Lipszky: Rep. 550), 1824-62: *Ramocsaháza r. Romocsevicza* (MKFT), 1828: *Ramocsaháza* (VB), 1837: *Romocsaháza* (F. 3: 80), 1838: *Romocsaháza* (Schem. 41), 1851: *Romocsaháza* (F. 3: 297), 1856: *Romocsaháza* (*Romocsevicza*) (MOK), 1857-9: *Ramócsaháza* (CU), 1863: *Romocsoháza*, *Romocsovicza*

(Hnt), 1870-1: *Romoczaháza* (MÁT), 1872-84: *Romocsaháza*, *Romocsevicza* (HKFT), 1873: *Romocsaháza*, *Romocsevicza* (Hnt), 1877: *Romocsaháza*, *Romocsevicza* (Hnt), 1882: *Romocsaháza*, *Romocsevicza* (Hnt), 1888: *Ramocsaháza*, *Romocsaháza*, *Romocsevicza* (Hnt), 1892: *Romocsaháza*, *Romocsevicza* (Hnt), 1895: *Romocsaháza* (Hnt), 1898: *Romocsaháza* (Hnt), 1900: *Romocsaháza* (Hnt), 1902: *Romocsaháza* (Hnt), 1904: *Romocsafalva* (Mező 1999: 326), 1907: *Romocsafalva* (Hnt), 1910: *Ромочевиця* (EKYP), 1913: *Romocsafalva* (Hnt), 1923: *Romočevica*, *Romocsaháza*, *Ромочевиця* (PR), 1925: *Romočevica* (PR), 1927: *Romočevice* (Hnt), 1929: *Romočevice* (ChM. 1077), 1931: *Romočevica* (MPR), 1939: *Romocsafalva*, *Ромочевиця* (BK. 784), 1941: *Romocsafalva* (Hnt), 1944: *Romocsafalva*, *Ромочевиця* (Hnt), 1946: *Ромочевиця* (YPCP), 1960: *Ромочевиця* (3O), 2017: *Ромочевиця* (BPU).

■ Romocsaháza a 16. század végén települt a történelmi Bereg megyében, a *Hát* hegység nyugati oldalán. Az elsődleges *Ramocsafalva* helységnév magyar eredetű, a *Ramocsa* szn.-nek és a birtokos személyjellel ellátott *falv* főnévnek az összetételével keletkezett. A falu alapító kenézéről kapta a nevét. Lehoczky azt írja, hogy „Balling János munkácsi főkapitány Rákóczy György fejedelem nevében 1642. április 18-án megerősíté Gajdan Mihályt és Hátmegesi Pált e helység kenézségében, minthogy hiteles tanukkal beigazolták, hogy néhai Magócsi Ferencz őket ily levéllel ellátta, mely azonban megégett, midőn közös házukba a villám beütött. 1649-ben volt a Romocsa-falvának nevezett helység kenéze Gajdan Pál s kivüle még 13 jobbágy lakott itt, kik közül Ramocsa nevű volt hetes, Vereczkei pedig székely-drabant” (Lehoczky 3: 679). Ugyancsak ő tesz említést arról, hogy a Beregben fellelhető Ramocsa, Ramocsai család a megyében hajdan nagy birtokokkal rendelkező Gutkeled nemzetség leszármazottjának tekintti magát (uo. 276, 678). Kiss Lajos szerint a kenéz nevét aligha azonosíthatjuk az ómagyar *Ramocsa* személynévvel vagy családnévvel (CsnSz. 885, ÚMCsT. 1055), a *Hát* környéki román kenézek telepítő tevékenysége alapján nagyobb valószínűséggel gondolhatunk a rom. *Romacea* (Iordan 1983: 397) családnévre (Kiss 1992b: 284), l. még ukr. *Ромоча* csn. (Csucska 2005: 489). A 16-17. sz. fordulóján keletkezett urbáriumban nem szerepel *Ramocsa* nevű, a kenéz *Holcso Demeter*, s *Hathmegesy Ferencz*, *Stubrik Geczy*, *Johasz Ferencz*, *Holcsa András* és *Holcsa Mathi* a lakosok (UC. 88: 9). A 18. században a helységnévben utótagcsere történt, a *-falva* utótagot a *-háza* váltotta fel. Az országos helységnévrendezés során, 1904-ben ezt újra *Romocsafalvá*-ra változtatták, hogy megkülönböztessék a szabolcsi Ramocsaházától (Mező 1999: 326). A korábbi népi, ma hivatalos ukrán *Ромочевиця* párhuzamos névadás eredménye, a személynév ukr. *-(o)виця* helynévképzős származéka.

Roszos¹, Росош

‘település Szolyvától DK-re’

1588: *Rosos* (Dica), 1599: *Rozos*, *Roszos* (uo.), 17. sz. eleje: *Roszos* (UC. 88: 9), 1600: *Rozos* (Dica), 1602: *Rozzas*, *Rozzos*, 1603: *Roszos*, 1609: *Rozos*, 1610: *Roszaz*, *Rozacz* (uo.), 1613: *Roszos* (UC. 18: 25), 1619: *Rozzas* (Dica), 1622: *Rozos* (UC. 18: 26), 1625: *Rosszos* (UC. 18: 28), 1634: *Roszzos* (UC. 101: 73), 1635: *Roszos* (KirK. 8.99), 1645: *Roszos* (Makkai 347, UC. 19: 1), 1688: *Roszos* (UC. 19: 6), 1690: *Roszos* (UC. 19: 7), 1699: *Roszos* (UC. 19: 8), 17. sz. vége: *Roszos* (UC. 6: 32), 1700k.: *Roszosz* (UC. 53: 44), 1702: *Roszos* (UC. 19: 12), 1704: *Roszos* (UC. 19: 15), 1705: *Roszzos* (UC. 20: 1), 1715: *Roszosz* (MNL), 1718: *Roszos* (UC. 151: 21), 1720: *Roszós* (MNL), 1750: *Roszos* (MCB), 1773: *Roszos*, *Rosossy* (LexLoc. 53), 1782-4: *Roszos* (EKFT), 1788: *Roszos* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Roszos*, *Roszosi* (Vályi 3: 209), 1808: *Roszos*, *Rosossi* (Lipszky: Rep. 564), 1824-62: *Rososs* (MKFT), 1837: *Roszos* (F. 3: 65), 1838: *Roszos* (Schem. 49), 1851: *Roszos* (F. 3: 299), 1856: *Roszos* (MOK), 1857-9: *Roszos* (CU), 1863: *Roszos* (Hnt), 1870-1: *Roszos* (MÁT), 1872-84: *Roszos* (HKFT), 1873: *Roszos* (Hnt), 1882: *Roszos* (Hnt), 1888: *Roszos* (Hnt), 1892: *Roszos* (Hnt), 1895: *Roszos* (Hnt), 1898: *Roszos* (Hnt), 1900: *Roszos* (Hnt), 1902: *Roszos* (Hnt), 1904: *Kopár* (Mező 1999: 326), 1907: *Kopár* (Hnt), 1910: *Pociu* (EKYP), 1913: *Kopár* (Hnt), 1923: *Rosoš*, *Kopár*, *Pocoui* (PR), 1925: *Rosoš* (PR), 1927: *Rosoš* (Hnt), 1929: *Rozoše* (ChM. 1085), 1931: *Rosoš* (MPR), 1939: *Roszos*, *Росошъ* (BK. 785), 1941: *Roszos* (Hnt), 1944: *Roszos*, *Росошъ* (Hnt), 1946: *Росош* (YPCP), 1968: *Росош* (3O), 1969: *Росош* (IMCY), 1983: *Росош*, *Росошъ* (3O), 1991: *Росошъ* (TK), 2017: *Росош* (BPU).

■ Roszos a 16. század második felében települt a *Duszina* patak völgyében, a történelmi Bereg megye keleti részén. A *Roszos* helységnév ruszin eredetű, az ukr. N. *pozciuu~pociuu* 'patak elágazása, két patak összefolyása' fn. (Pipas–Halasz 167, Szavcsuk 80), ukr. *pozcoxa* 'mellékvíz, forráság, elágazás' fn. (CYM. 8: 813, Hrincsenko 4: 58), ukr. N. *pocouu* 'ua.' fn. (Sztripszky 1924/2007: 119), l. még. or. *pozcouiv* 'ua.' fn. (FNESz., *Rosszos*) származéka. A névadást az motiválta, hogy a falu a *Duszina* két forráságának az egyesülésénél jött létre. Fedaka helyi néphagyományon alapuló magyarázata szerint a falu egy betyárról, *Rosziská*-ról kapta a nevét (Fedaka 187). Alapítói és későbbi lakossága is ruszin. A 17. század elejére datált urbáriumban kenéze *Mihuuics (!) Antal*, lakosai *Mikulics Ferencz*, *Popovics Gyorgi*, *Mikovics Janos*, *Mikovics Janos másik*, *Ruszin Pal*, *Petrovics Ferencz*, *Petrovics Janos*, *Petrovics Sándor*, *Mihovics Peter*, *Mihovics Gyorg*, *Mihovics Simon* (UC. 88: 9). A kenézség később is a *Mihovics* családnál van, 1613-ban és 1625-ben *Mihowicz Michalko* (UC. 18: 25, 18: 28), 1699-ben *Mihovics Olexa* a kenéz (UC. 19: 8). A település nevét 1904-ben, az országos helységnévrendezés során *Kopár*-ra magyarosították (Mező 1999: 326). 1939-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Pocou* a történelmi név átvétele.

Roszos², Pocou
'település Técsőtől É-ra'

1929: *Rozsoše* (ChM. 1085), 1968: *Pocou* (3O), 1969: *Pocou* (IMCY), 1978: *Pocou* (TK), 1983: *Pocou*, *Pocouiv* (3O), 2017: *Pocou* (BPY).

■ Roszos tanya a 20. század elején települt a máramarosi Kricsfalu határában, az *Adaró* patak völgyében. A *Roszos* helységnév ruszin eredetű, hegynévből keletkezett névátvitellel, vö. 1824-62: *Roszosi B. hegy* (MKFT), 1865: *Roszossi* (Kat.), 1872-84: *Rososi* (HKFT). A hegynév az ukr. N. *pozciuu~pociuu* 'patak elágazása, két patak összefolyása' fn. (Pipas–Halasz 167, Szavcsuk 80) származéka. Motivációja azzal kapcsolatos, hogy az *Adaró* patak két forrása a hegy déli oldalán egyesül. Kricsfalu külterületi lakothelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Rosztoka¹, Велика Розтока
'település Ilosvától DK-re'

16. sz.: *Rosztoka* (Lehoczky 3: 680), 1631: *Rosztoka* (uo. 159), 1730-40: *Rosztoka* (UC. 156: 26), 1782-4: *Uj-Rosztoka* (EKFT), 1788: *Rosztoka* (HT. Div. X. 8: 1), 1800: *Rosztoka* (Tber), 1824-62: *Rosztoka h. Rokaszo* (MKFT), 1856: *Rosztoka* (MOK), 1857-9: *Rosztoka* (CU), 1863: *Rosztoka* (Hnt), 1871: *Bereg-Rosztoka* (MRT. 154), 1873: *Rosztoka (Bereg-)* (Hnt), 1877: *Rosztoka (Bereg-)* (Hnt), 1881: *Rosztoka, Bereg Rosztoka* (Lehoczky 3: 679), 1882: *Rosztoka (Bereg-)* (Hnt), 1888: *Bereg-Rosztoka* (Hnt), 1892: *Gázló* (Hnt), 1895: *Gázló* (Hnt), 1898: *Gázló* (Hnt), 1900: *Gázló* (Hnt), 1902: *Gázló* (Hnt), 1904: *Gázló* (Mező 1999: 122), 1907: *Gázló* (Hnt), 1910: *Ростокa* (EKYP), 1913: *Gázló* (Hnt), 1923: *Rosztoka, Gázló, Ростокa* (PR), 1925: *Rosztoka* (PR), 1927: *Rosztoka* (Hnt), 1929: *Rosztoka* (ChM. 1085), 1931: *Rosztoka* (MPR), 1939: *Beregrosztoka, Ростокa* (BK. 785), 1941: *Beregrosztoka* (Hnt), 1944: *Beregrosztoka, Ростокa* (Hnt), 1946: *Велика Розтока* (YPCP), *Велика Розтока* (3O), 1968: *Велика Розтока* (uo.), 1969: *Велика Розтока* (IMCY), 1983: *Велика Розтока, Великая Ростокa* (3O), 1991: *Вел. Ростокa* (TK), 2017: *Велика Розтока* (BPY).

■ Rosztoka a 16. században települt a történelmi Bereg megyében, a *Borzsova* folyó völgyében. „Ily nevű helység kettő van a Borsova partján s itt épen az, mely a Borsovántul fekszik, tartozik Beregmegyéhez, míg az innenső fele Ugocsa hatósága alatt áll. A XVI. században egészen Bereghez s úrbéri birtokul a bilkei uradalomhoz tartozott; 1586. körül, midőn okmányilag először említetik, Dobróka helység határán keletkezett. Majd nagy és kis névvel különböztetett meg, melyek közül a nagy nevű Ugocsához csatoltatott, míg a másik, mely egy 1709-ki okmányban Kis-Dobrókának is neveztetik, továbbra is Beregnél maradt” (Lehoczky 3: 679-80). A *Kisdubróka* névhez l. *Dubróka* szócikkét. A *Rosztoka* helységnév ruszin eredetű, a név az ukr. *постокa~позтокa* 'két ágra oszló vagy két ág egyesüléséből keletkező vízfolyás, elágazás, útelágazás' fn. (CYM. 8: 827, Hrincsenko 4: 79), or. *пасток, постокu* 'ua.'

fn. (Murzajev 478) származéka. A falu közelében a *Borzsova* medre több ágra oszlik, ez szolgált a névadás alapjául, vö. 1782-5: „A közönségesen Borsának nevezett folyó itt két ágra szakad. Hosszú esőzésekor erősen árad, olyannyira, hogy a helység fele víz alá kerül” (Pók 1998: 25). A település az I. katonai felmérés térképszelvényén *Újrosztoka* néven szerepel. A 19. század második felétől használt *Bereg-* előtag a szomszédos *Ugocsarosztoka* (*Мала Розтока*) nevének előtagjával állt korrelációban.. A falu nevét 1904-ben, az országos helységnévrendezés során *Gázló*-ra változtatták, mert a *Borzsova* folyó mellett egy gázlónál fekszik (Mező 1999: 122). 1939-ben a *Beregrosztoka* nevet állították vissza. A helység hivatalos nevét 1946-ban *Велика Розтока*-ra tkp. 'Nagyrosztoka' változtatták, vö. ukr. *велика* 'nagy' mn. (CYM 1: 318-9, Csöpej 27).

Rosztoka², Розтока 'település Ökörmezőtől ÉNy-ra'

1651: *Rosztoka* (Bélay 187), 1702: *Rosztoka* (UC. 19: 12), 1710: *Rosztoka-Pataka* (UC. 28: 22), 1713: *Rosztoka* (UC. 12: 7), 1782-4: *Rosztoka* (EKFT), 1789: *Rosztoka* (HT. 0012: 1), 1798: *Rosztoka* (CsT. 11), 1799: *Rosztoka* (HT. 0012: 2), 1800: *Rosztoka* (TM), 1808: *Rosztoka*, *Rostoka* (Lipszky: Rep. 564), 1809: *Rostoka* (Kam. 661), 1824-62: *Rostoka h. Rosztoka* (MKFT), 1828: *Rosztoka* (Nagy 198), 1838: *Rosztoka* (Schem. 61), 1839: *Rosztóka* (F. 4: 192), 1851: *Rosztóka* (F. 3: 299-300), 1863: *Rosztoka* (Hnt), 1864: *Rosztoka* (PestyM), 1870-1: *Rosztoka* (MÁT), 1872-84: *Rosztoka* (HKFT), 1873: *Rosztoka* (Hnt), 1877: *Rosztoka* (Hnt), 1882: *Rosztoka* (Hnt), 1888: *Rosztoka* (Hnt), 1895: *Rosztoka* (Hnt), 1898: *Rosztoka* (Hnt), 1900: *Rosztoka* (Hnt), 1902: *Rosztoka* (Hnt), 1907: *Rosztoka* (Hnt), 1910: *Pocmoka* (EKYP), 1913: *Rosztoka* (Hnt), 1923: *Rosztoka*, *Pocmoka* (PR), 1925: *Rosztoka* (PR), 1927: *Rosztoka* (Hnt), 1929: *Rosztoka* (ChM. 1085), 1931: *Rosztoka* (MPR), 1939: *Rosztoka*, *Pocmoka* (BK. 787), 1941: *Rosztoka* (Hnt), 1944: *Rosztoka*, *Pocmoka* (Hnt), 1968: *Pozmoka* (3O), 1969: *Pozmoka* (IMCY), 1983: *Pozmoka*, *Pocmoka* (3O), 2017: *Pozmoka* (BPY).

■ *Rosztoka* a 17. század első felében települt a máramarosi Verhovinán, a történelmi Bereg és Máramaros megyék határán. A *Rosztoka* helységnév ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel (Mizser 2007: 102), vö. *Rosztoka* 'a Pilipec b. á. Rosztoka (Розтока) h.' 1651: *Rosztoka* (patak) (Bélay 187), 1863: *Pocmoka потокъ* (S. 201), 1864: *Pocmoka потокъ* (Kat.), 1872-84: *Gylmicza Jarkaczi (Rosztoka p.) p.* (HKFT), 1876: *Rosztoka patak* (Szilágyi 98), 1903: *Rosztoka patak* (S. 194), 1935: *Rosztoka*, *Pozmoka* (W. 49), 1979: *Pozmoka* (CŢY 471). A pataknév az ukr. *pocmoka~pozтока* 'két ágra oszló vagy két ág egyesüléséből keletkező vízfolyás, elágazás, ütelágazás' fn. (CYM. 8: 827, Hrincsenko 4: 79, Oniskevics 2: 193) származéka. „*Rosztoka* fekszik Máramaros megyének leg északibb oldalán beszögellik Bereg és Galíciai dombok között, a falun végik egy kisebb szerű patak folyik melynek mind két oldalán házak vannak építve, e patak neve *rosztoka*, magyarul víz ágazást jelent és a község is innen vette nevét” (PestyM). A magyar névhasználatban valószínűleg *Rosztoka* > *Rosztoka z* > *sz* változás történt, de a főnév *sz*-es alakjai az ukrán névhasználatban is gyakoriak, Bányai az Ung völgyéből csak ilyen alakokat közöl (vö. Bányai 347). Alapítói és első lakói ruszinok, egy 1702-es urbárium szerint adózó lakosai: *Michaël Paraszcsinecz*, *Michaël Teszkajlo*, *Demetrius Popovics*, *Joannes Vaszilicsin*, *Vrbanus Leskovics*, *Joannes Cserlenák*, *Ladislaus Gyak*, *Lucas Topuhan*, *Ladislaus Tupuhan*, *Joannes Topuhan*, *Andreas Semkács*, *Joannes Bezega* (UC. 19: 12). A hivatalos ukrán *Pozmoka* a történelmi név átvétele. A település közigazgatásilag Pilipechez tartozik.

Rosztokapásztély, Розтоцька Пастіль 'település Nagybereznától K-re'

1566: *Rosztoka Pazthyl* (Dica), 1567: *Rosztoka Pasztyl*, 1574: *Rozthoka kyspaztyl*, *Rostoka nag Paztil* (uo.), 1588: *Rosztoka Pasztély* (Dezső 265), 16. sz.: *Toste Pastily* (UC. 115: 79), 1602: *Toste Pastil* (UC. 104: 8), 1603: *Toste Paztil* (UC. 104: 9), 1625: *Rostoka Paztil* (Dica), 1631: *Rosztokapaztiel* (UC. 105: 1), 1685: *Rosztoka Pasztély* (UC. 88: 66), 1691: *Rosztoka Pasztély* (UC. 157: 66), 1692: *Rosztoka Pasztély* (UC. 157: 67), 1701: *Rosztocha Pasztély*

(UC. 115: 27), 1715: *Rosztoka Pasztély* (MNL), 1718-9: *Rosztoka Pásztély* (UC. 105: 3), 1720: *Rosztoka Pasztély* (MNL), 18. sz. első fele: *Rosztoka Pasztély* (Bélu), 1741: *Rosztoka Pasztily* (GK. 66), 1747: *Rosztoka Pasztily* (GK. 82), 1764: *Rosztoka Pasztély* (UC. 147: 218), 1765: *Rosztoka Pasztély* (UC. 157: 62), 1770-2: *Rosztoka Pasztelly* (Motzel), 1773: *Rosztoka Passztely*, *Rosztokj* (LexLoc. 286), 1777: *Rosztoka Pásztély* (UC. 3: 34), 1780: *Rostoko Kasztely* (!) (MCU), 1782-4: *Rosztoka Paszthely* (EKFT), 1788: *Rosztoka Pasztély* (HT. 0021:1), 1789: *Rosztoka Pasztély* (HT. Div. X. 21: 2), 1799: *Rosztoka Pasztely* (Vályi 3: 25), 1800: *Rosztoka Pasztély* (TÜng), 1806: *Rosztoka-Pásztély* (UV), 1808: *Pásztély* (*Rosztoka-*), *Pastil* (Lipszky: Rep. 497), 1824-62: *Rosztoka Pastély* (MKFT), 1828: *Rosztoka-Pásztély* (VÜng), 1837: *Rosztoka Pasztély* (F. 3: 378), 1838: *Rosztoka-Pasztely* (Schem. 73), 1851: *Pasztély* (*Rosztoka-*) (F. 3: 200-1), 1857-9: *Rosztoka-Pásztély* (CU), 1863: *Rosztoka-Pásztély* (Hnt), 1870: *Rosztoka Pásztély* (UT), 1872-84: *Rosztoka Pasztély* (HKFT), 1873: *Pásztély* (*Rosztoka-*) (Hnt), 1877: *Pásztély* (*Rosztoka-*) (Hnt), 1882: *Pásztély* (*Rosztoka-*) (Hnt), 1888: *Rosztoka-Pásztély* (Hnt), 1892: *Rosztoka-Pásztély* (Hnt), 1895: *Rosztoka-Pásztély* (Hnt), 1898: *Rosztoka-Pásztély* (Hnt), 1900: *Rosztoka-Pásztély* (Hnt), 1902: *Rosztokapásztély* (Hnt), 1903: *Felsőpásztély* (Mező 1999: 326), 1907: *Felsőpásztély* (Hnt), 1910: *Росток-Пастиль* (EKYP), 1913: *Felsőpásztély* (Hnt), 1915: *Felsőpásztély* (UT), 1918: *Felsőpásztély* (UT), 1923: *Pastil Rostoka*, *Rosztokapásztély*, *Росток Пастиль* (PR), 1925: *Pastel Rostoka* (PR), 1929: *Pastil Roztocká* (ChM. 942), 1939: *Rosztokapásztély*, *Росток Пастель* (BK. 783), 1941: *Rosztokapásztély* (Hnt), 1944: *Rosztokapásztély*, *Росток Пастель* (Hnt), 1946: *Розтоцька Пастиль* (УРСР), 1968: *Розтоцька Пастиль* (3O), 1983: *Розтоцька Пастиль*, *Ростоцкая Пастиль* (3O), 2017: *Розтоцька Пастиль* (ВРУ).

■ Rosztokapásztély a 16. század közepén települt a történelmi Ung megye északi részén, a *Velikij* patak völgyében. A *Pásztély* helységnév ruszin eredetű, magyarázatához l. *Begenyátpásztély* szócikkét. A *Rosztoka-* előtag az ukr. *посток-розтока* 'két ágra oszló vagy két ág egyesüléséből keletkező vízfolyás, elágazás, útelágazás' fn. (CYM. 8: 827, Hrincsenko 4: 79) származéka: a falu két patak összefolyásánál jött létre. A település nevét 1903-ban, az országos helységnévrendezés során *Felsőpásztély*-ra változtatták. Ennek jelzői tagja a szomszédos *Alsópásztély* (*Begenyátpásztély*) nevének előtagjával állt korrelációban, s arra utalt, hogy ez a falu ugyanannak a pataknek a mentén, északabbra fekszik (Mező 1999: 326). 1939-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Розтоцька Пастиль* a történelmi név ukránosított változata. A 16. század végén *Toszté Pásztély* néven is említik, miután egyik lakosa *Toste Hricz* soltész (UC. 115: 79), aki még 1602-ben is soltészként szerepel az urbáriumban (UC. 104: 8). Ekkor rajta kívül *Pap Simon* batyók, valamint *Plisanecz Wasily*, *Madachin Lazar* és *Brigani Hricz* szerepel az összeírásban (uo.). 1631-ben Rosztokapásztély soltésza *Tlusti Maxim* és *Kriwni Simko*, a batyók *Pap Hricz*. A falu lakosai *Plisavecz-Plicsamecz*, *Hasics-Hascsics*, *Serbak*, *Boghoj*, *Trizub*, *Jus*, *Brasniani*, *Romancsin-Romancsik*, *Ihnacsat*, *Kivin*, *Csurecz*, *Ulicsni*, *Ztrepak*, *Hrebnyovszki* családneveket viselnek (UC. 105: 1).

Rosztoki, Розтоки

'település Rahótól K-re'

1863: *Rostok*, *Ростокъ* (Kat.), 1870-1: *Rostok* (MÁT), 1872-84: *Rostok* (HKFT), 1892: *Rosztok* (Hnt), 1898: *Rosztik* (Hnt), 1900: *Rosztik* (Hnt), 1902: *Rosztik* (Hnt), 1904: *Nyilas* (Lelkes 69, BK. 532), 1907: *Nyilas* (Hnt), 1910: *Ростик* (EKYP), *Nyilas* (KSH), 1913: *Nyilas* (Hnt), 1918: *Nyilas* (Hnt), 1925: *Rosztoki* (PR), 1929: *Rosztoky* (ChM. 1086), 1940: *Nyilas*, *Ростокъ* (BK. 1923), 1943/44: *Rosztok* (Tóth Á. 168), 1944: *Nyilas*, *Ростокъ* (Hnt), 1946: *Розтоки* (УРСР), 1968: *Розтоки* (3O), 1969: *Розтоки* (IMCY), 1978: *Росток* (TK), 1983: *Розтоки*, *Росток* (3O), 2017: *Розтоки* (ВРУ).

■ Rosztoki az 19. század első felében települt a történelmi Máramaros megyében, a *Fehér-Tisza* völgyében. A *Rosztoki* helységnév ruszin eredetű, a név az ukr. *посток-розтока* 'két ágra oszló vagy két ág egyesüléséből keletkező vízfolyás, elágazás, útelágazás' fn. (CYM. 8: 827, Hrincsenko 4: 79) többes számú származéka. A falu a Fehér- és Fekete-Tisza egyesülésének közelében jött létre, ez motiválta a névadást. A magyar *Nyilas* név a helységnévrendezés során, 1904-ben keletkezett hivatalos úton (Lelkes 69), a történelmi névvel nincs

kapcsolatban, vö. m. *nyilas* 'a közös szántóföldekből nyíl szerinti osztással (nyílhúzással, nyílvetéssel) egy-egy gazdára jutó földdarab, osztályrész' fn. (TESz. 2: 1045, Fknt. 252-3). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Розтоку* a történelmi név többes számú alakja. A helység Rahó külterületi lakóhelye volt, ma önálló önkormányzattal rendelkezik.

Rosztovatica, Ростов'ятиця
'település Munkáctól É-ÉNy-ra'

1782-4: *Rostovacze* (EKFT), 1782-5: *Rosztovatica /Rosztowace/* (Pók 1994: 29), 1824-62: *Rosztovaczzi* (MKFT), 1855: *Rosztovaticza* (S. 101), 1857-9: *Rostovatici* (CU), 1865: *Ростоватуця, Rosztovaticze* (Kat., S. 76), 1872-84: *Rosztavatia* (HKFT), 1910: *Rosztovaticze* (Kat., *Kismogyorós*), 1925: *Rosztavtja* (PR), 1929: *Rosztovatin* (ChM. 1086), 1941: *Rosztovática* (HK. 252), 1943/44: *Rosztovátova* (Tóth Á. 154), 1944: *Rosztovátovci, Ростоватовцы* (Hnt), 1968: *Ростов'ятиця* (ЗО), 1969: *Ростов'ятиця* (IMCU), 1983: *Ростов'ятиця, Ростоватиця* (ЗО), 1991: *Ростов'ятиця* (TK), 2017: *Ростов'ятиця* (ВРУ).

■ Rosztovatica a 18. században települt a történelmi Bereg megyében, Kismogyorós határában. Bereg megye katonai leírásában a következőket írják róla: „A házak Kismogyorós /Mikolowce/ faluhoz tartoznak” (Pók 1994: 29). A *Rosztovatica* helységnevén ruszin eredetű, a *Rosztovat* szn. ukr. *-иця* képzős formája, vö. 1700: *Rosztovati Gergely* Nagyványiban (UC. 19: 9). A személynév talán az ukr. *Н. ростовчу* 'széttör, szétfűz' igéből (Csopaj 352) vagy az ukr. *ростовитий* 'gyorsan növekedő' mn.-ből (CUM. 8: 885) ered. Demcsuk szerint az ukr. *Рост, Ростиславъ* szn. (Demcsuk 80) származéka. Lehoczky az elpusztult falvak között sorolja fel: „Kismogyoróson túl északra mintegy negyedórányi távolságra egy szűk völgyben fekszik ez, egykor különálló helység, mely most 8 házból áll s Kismogyoróssal összeolvadván, annak a hatósága alá tartozik. Itt lakik a gróf Schönborn család uradalmi erdsze is” (Lehoczky 3: 835). „A falunak azon elkülönített, egy sor házból álló része, mely Rosztovica néven ismert, a 18. századig külön községet képezett” (uo. 428). A 16-18. századi urbáriumok azonban nem tesznek említést ilyen nevű helységről, így valószínűleg újabb alapítású tanyáról van szó. Az 1938-44 között használt *Rosztovátovci* névalak a *Rosztovat* szn. ukr. *-овці* hn. képzős alakja, jelentése tkp. 'Rosztovát emberei, házanépe'. A hivatalos ukrán *Ростов'ятиця* a történelmi név átvétele.

Roszucska, Рочишка
'település Rahótól DNy-ra'

1618?: *Rusucska* (UC. 110: 60), 1672: *Ruszucska* (UC. 149: 19), 1673: *Ruszucska* (UC. 5: 9), 1678: *Ruszucska* (UC. 148: 31), 1684: *Ruszucska* (UC. 148: 37), 1687: *Ruszuczka* (Bélay 187), 1689: *Ruszucska* (UC. 5: 11), 1696: *Roszucska* (UC. 148: 12), 1702: *Roszucska* (UC. 8: 2), 1704: *Ruszucska* (UC. 64: 17), 1707: *Roszuska* (UC. 8: 55), 1711: *Ruszucska* (UC. 7: 18), 1715: *Rossucska* (MNL), 1720: *Roszucska* (MNL), 1725: *Ruszucska* (Revizki), 1726: *Roszuczka* (UC. 72: 43), 1735: *Roszucska* (MCM), 1747: *Roszucska* (GK. 410), 1754: *Rozucska* (UC. 80: 11), 1756: *Ruszucska* (Kam. 0303: 2), 1768: *Roszucska* (UC. 245: 4), 1773: *Roszucska* (LexLoc. 136), 1782-4: *Roszucska* (EKFT), 1789: *Roszucska, Roszutska, Roszucska* (MTH. 124), 1798: *Roszucska* (CsT. 11), 1799: *Roszucska* (Vályi 3: 210), *Roszucska* (HT. 0012: 2), 1800: *Roszucska* (TM), 1808: *Roszucska, Rosučka* (Lipszky: Rep. 564), 1809: *Roszucska* (Kam. 661), 1824-62: *Roszucska* (MKFT), 1828: *Roszuska* (Nagy 198), 1838: *Roszuska* (Schem. 56), 1839: *Roszuska* (F. 4: 203), 1851: *Roszuska* (F. 3: 300), 1856: *Roszucska* (MOK), 1857-9: *Roszucska* (CU), 1860: *Roszuska* (Kat.), 1863: *Roszuska* (Hnt), 1864: *Roszucska* (PestyM), 1870-1: *Roszucska* (MÁT), 1872-84: *Ruszucska* (HKFT), 1873: *Ruszucska* (Hnt), 1877: *Roszucska* (Hnt), 1882: *Roszucska* (Hnt), 1888: *Roszucska, Rosziská* (Hnt), 1892: *Roszucska, Rosziská* (Hnt), 1895: *Roszucska* (Hnt), 1898: *Roszucska* (Hnt), 1900: *Roszucska* (Hnt), *Rászócska* (Mező 1999: 326), 1902: *Rászócska* (Hnt), 1907: *Rászócska* (Hnt), 1910: *Pociuuku, Pocyuka* (EKYP), 1913: *Rászócska* (Hnt), 1923: *Rozsuška, Rászócska, Pociuuka* (PR), 1925: *Rosuška* (PR), 1927: *Rosuška* (Hnt), 1929: *Rozsoška* (ChM. 1085), 1931: *Rozsučka* (MPR), 1939: *Roszucska, Pocyuka* (BK. 797), 1941: *Roszucska* (Hnt), 1944: *Ro-*

szucska, *Россушка* (Hnt), 1946: *Росішка* (УРCP), 1968: *Росішка* (3O), 1969: *Росішка* (IMCY), 1978: *Росошка* (TK), 1983: *Росішка*, *Росошка* (3O), 2017: *Росішка* (БРУ).

■ Roszucska a 17. században települt a történelmi Máramaros megyében, a Tisza jobb oldali ágának, a Kaszó folyónak a völgyében. A falu a bocskói uradalom telepítvénye (Bélay 187). Az 1672-es urbáriumban a következőket írják a helységről: „Ez Falucska az Lunkai hártárban lévő az néhai Possessorok Privilegialis lewelek szerint adva annuatim adóztak. Ezen kívül semmi contributiora és Szolgálatra nem erőltettek”. Lakosai ekkor *Kupics András*, *másik Kupics András*, *Kupics Nikita*, *Kupics Petras* és *Rusz Szimion* (UC. 149: 19). A Roszucska helységnév ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Roszoska* 'a Kaszó j. á. Roszucska (Росішка) h.' 1782-6: *Rosusny bach* (EKFT), 1860: *Roszisnei patak*, *Roszusznej Bach* (S. 219), *Roszisnei Bach* (Kat.), 1864: *Roszusnya* (PestyM), 1872-84: *Rozsuctny p.* (HKFT), 1929: *Rosušňa* (Petrov 23), 1935: *Rozsoška*, *Розсошка* (W. 38, 63), 1978: *Росошка* (TK), 1979: *Розсіщанський Потік* (СГУ 470). *Розсішний* (uo. 469), 2017: *струмок Росошка* (GT). Az elsődleges *Roszusnij* pataknev az ukr. N. *розсіиу-рочиу* 'patak elágazása, két patak összefolyása' fn. (Pipas–Halasz 167, Савчук 80) ukr. -н(иї) mn. képzős származéka. Az újabb *Roszoska* névhez l. ukr. N. *рочишка* 'elágazás' fn. (Pipas–Halasz 167), *розсоха*, *розсішка* 'ua.' (СУМ 8: 808, 813). Személynévi eredete valószínűleg kizárható, vö. ukr. *Росушка* csn. (Csucska 2005: 490). Az országos helységnévrendezés során, 1900-ban a település nevét *Rászócská*-ra magyarosították (Mező 1999: 326). 1939-ben visszakapta a régi nevét. A mai hivatalos ukrán *Росішка* a történelmi név ukránosított változata.

Runófalva, Жборівці

'település Munkáctól É-ra'

1570/1602/1603: *Runa falwa* (UC. 18: 24), *Rūnafalwa*, *Runa falwa* (UC. 97: 29), 1599: *Rhuna Falua*, *Runa Falua*, *Runafalua* (Dica), 17. sz. eleje: *Runa Falva* (UC. 88: 9), 1600: *Runa Falva*, *Runha Fala* (Dica), 1603: *Runafalua*, 1609: *Runafalua* (uo.), 1613: *Runaffalua* (UC. 18: 25), 1619: *Runafalua* (Dica), 1620: *Runo* (uo.), 1622: *Runafalva* (UC. 18: 26), 1625: *Runa Falva* (UC. 18: 28), 1627: *Runaffalua* (UC. 18: 30), 1634: *Runaffalua* (UC. 101: 73), 1635: *Runafalua* (KirK. 8.99), 1645: *Runa Falva* (Makkai 370), 1688: *Runafalva* (UC. 19: 6), 1690: *Runa falva* (UC. 19: 7), 17. sz. vége: *Runafalva* (UC. 6: 32), 1701: *Runo Falva* (UC. 111: 28), 1702: *Runafalva* (UC. 19: 12), 1705: *Runa Falva* (UC. 20: 1), 1715: *Runa Falva* (MNL), 1718: *Runa falva* (UC. 151: 21), 1720: *Runa Falva* (MNL), 1725: *Runa Falva* (UC. 124: 5), 1760: *Runya falva* (BT), 1773: *Runofalva*, *Sbiwoczy* (LexLoc. 53), 1782-4: *Rimo Falva* (EKFT), 1788: *Runofalva* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Runofalva*, *Obiroczy*, *Petrika* (Vályi 3: 216), 1808: *Runofalva*, *Zborowce*, *Zborüci*, *Petricza* (Lipszky: Rep. 567), 1824-62: *Zborowce h. Runofalva* (MKFT), 1837: *Runofalva*, *Zsbiruwcz* (F. 3: 65), 1851: *Runofalva*, *Zsbiruwcz* (F. 3: 304), 1856: *Runófalva* (MOK), 1857-9: *Runófalva* (CU), 1863: *Runófalva*, *Zborovecz* (Hnt), 1872-84: *Zburuvci* (*Runófalva*) (HKFT), 1873: *Runófalva*, *Zsburuvci* (Hnt), 1877: *Runófalva*, *Zsburuvci* (Hnt), 1882: *Runófalva*, *Zsburuvci* (Hnt), 1888: *Runófalva*, *Zsburuvci* (Hnt), 1888: *Runófalva* + *Gévéfalva* = *Rónafalu* (Mező 1999: 326), 1892: *Rónafalu*, *Runófalva*, *Zborovecz* (Hnt), 1895: *Rónafalu* (Hnt), 1898: *Rónafalu* (Hnt), 1900: *Rónafalu* (Hnt), 1902: *Rónafalu* (Hnt), 1907: *Rónafalu* (Hnt), 1910: *Жборівці* (EKYP), 1913: *Rónafalu* (Hnt), 1923: *Zborowce*, *Rónafalu*, *Зборовиць* (PR), 1925: *Zborowce* (PR), 1927: *Zborowce* (Hnt), 1929: *Žborowce* (ChM. 1472), 1939: *Runófalva*, *Зборовиць* (BK. 784), 1941: *Runófalva* (Hnt), 1944: *Runófalva*, *Зборовиць* (Hnt), 1946: *Жборівці* (УРCP), 1968: *Жборівці* (3O), 1983: *Жборівці*, *Жборовиць* (3O), 2017: *Жборівці* (БРУ).

■ Runófalva a 16. század második felében települt a történelmi Bereg megyében, a Viznice folyó völgyében. A *Runófalva* helységnév magyar eredetű, a *Runó*~*Runa* csn.-nek és a birtokos személyjellel ellátott *falv* főnévnek az összetételével keletkezett. Az ukr. *Руна* csn. Csucska szerint bizonytalan etimológiájú (Csucska 2005: 493), l. még m. *Runa* csn. (ÚMCsT. 1103). A települést alapító kenézéről nevezték el. Eszterházi Miklós, Munkács ura 1613-ban adott kenézséget Runa Jánosnak, idevaló jobbágnak, hogy a falut megnépesítse (Lehoczky 3: 682). Az ez évből származó urbárium szerint a falu kenéze *Runa Janos* és *Ferenc*, rajtuk kívül *Lengiel Szawa* és *Demeter Ferencz* szerepel még az összeírásban (UC. 18: 25). Ugyanakkor a

helység neve már a 16. század végén előfordul az összeírásokban. 1625-ben már *Panyko Gergely* a kenéz (UC. 18: 28), s a 17-18. században a kenézség már végig a *Punykó* családnál van. 1888-ban, Runófalva és Gévéfalva egyesülésekor az új települést *Rónafalu* néven törzskönyvezték hasonló hangzás alapján (Mező 1999: 326). 1939-ben visszakapta a régi nevét. A korábban párhuzamosan használt ruszin *Zbirovci* a *Zber~Zbir* csn. ukr. *-ieŭi* helynévképzős származéka, jelentése tkp. 'Zberék, Zbirék emberei'. A 17. század elejére datált urbárium szerint a falu kenéze *Zber András*, de *Zber Ferenc* és *Hric* nevűek is élnek itt (UC. 88: 9), talán róluk vagy a családjukról kapta a falu a ruszin nevét. 1625-től azonban már a *Panyko* családnál van a kenézség: kenéze ekkor *Panyko Gergely*, lakosai *Panyko Janos*, *Lengiell Ferencz*, *Lengiell Ihnat*, *Remetej Laslo* (UC. 18: 28). 1700-ban *Panyko Tamás* (UC. 19: 9), 1729-ben pedig *Paulus Panyko* irányítja a falut (UC. 20: 21). Az 1946-tól hivatalos *Жборівці* a ruszin név elhomályosulásával jött létre, vö. ukr. *Жбóра* csn. (Csucska 2005: 223), ill. ukr. N. *жбыр* 'kiszáradó patakok között fekvő domb' fn. (Oniskevics 1: 249, Hrincsenko 1: 476), or. *жбур* 'szikla, hegy, domb' (Murzajev 207), ukr. N. *жбур* 'bozótos, cserjés erdő, sovány legelő, sziget a folyóban' fn. (Zselehovszkij 1: 218). Személynévi előfordulására már a 17. századtól vannak adataink, vö. 17. sz. vége: *Szboroczj Janos* és *István* Makarján (UC. 42: 26), 1699: *Szboroczi Sandor* Pisztraházán (UC. 19: 8).

Runya, Руня 'település Técsőtől ÉK-re'

1929: *Ruňa* (ChM. 1091), 1940: *Runya, Руня* (BK. 1924), 1943/44: *Runya* (Tóth Á. 164), 1944: *Runya, Руня* (Hnt), 1968: *Руня* (ЗО), 1969: *Руня* (ИМСУ), 1978: *Руня* (ТК), 1983: *Руня* (ЗО), 2017: *Руня* (ВРУ).

■ Runya a 20. század elején települt tanya a máramarosi Bedőháza határában. A *Runya* helységnév ruszin eredetű, dülönévből keletkezett névátvitellel, vö. 1824-62: *Ruinyi Vrch* hegy (MKFT), 1863: *Рунья дүлө* (Kat.), 1865: *Runya* (S. 205), 1872-84: *Runya* (HKFT). A dülönév az ukr. N. *руня-рунина* 'sík, róna, rónaság' fn. (Csopaj 353), N. *рунина* 'ua.' fn. (Сабадош 324), *рувний* 'sík' mn. (uo.) származéka. Bedőháza külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Ruszkadolina, Руська Долина 'település Nagyszőlőstől Ny-ra'

1929: *Dolina Ruská* (ChM. 185), 1939: *Ruszkadolina* (VFA), 1941: *Ruszkadolina* (SzSzBML. 598), *Ruszkadolina* (MKF), 1944: *Ruszkadolinatelep* (Hnt), 1968: *Руська Долина* (ЗО), 1969: *Руська Долина* (ИМСУ), 1981: *Русская Долина* (ТК), 1983: *Руська Долина*, *Русская Долина* (ЗО), 2017: *Руська Долина* (ВРУ).

■ Ruszkadolina tanya az 1920-as években települt az ugocsai Fancsika határában. Azon helységek sorába tartozik, amelyek a csehszlovák kolonizálási hullám során jöttek létre Kárpátalja déli, magyarok lakta régiójában. „1927-ben került sor Weisz Jenő Fancsika község kataszteréhez tartozó birtokán 48 család telekszerzésére, egyes források szerint 215, más források szerint 608 kat. holdon. A telep neve Ruszka Dolina, magyarul Oroszvölgy lett. A 48 család mind a 270 tagja ruszin nemzetiségű volt, Alsó- és Felsőszinevér, Ökörmező és Alsókalocsa településekről származtak” (Szakál 96). A *Ruszkadolina* helységnév ruszin eredetű, az ukr. *руська* 'orosz' mn. (Hrincsenko 4: 86) és a *долина* 'völgy, vizenyős lapály, széles lapály' fn. (Maruszenko 226) összetétele. Az 1944-es helységnévtár a m. *telep* 'kisebb település' (FKnT. 310) főnévvel kiegészülve, *Ruszkadolinatelep* alakban említi. A magyar népi *Oroszvölgy* a ruszin név tükörfordítása. Közigazgatásilag ma Mátyalfvához tartozik.

Ruszkóc, Руське 'település Munkácstól ÉNy-ra'

1391: *Orozfalua* (DL. 209514), 1445/1506: *Rwzkoch* (DL. 37602), 1476: *Rwzkolcz* (DL. 17759), 1484: *Rwzkoch* (DL. 37661), 1488: *Oroszfalu, Ruszkolcz* (Cs. 1: 418), 1514: *Rwz-*

kolch (DL. 82424), 1530: *Ruzkotz* (Dica), 1533: *Ruskolcz*, 1541: *Rwzkoch*, 1542: *Rwzkolcz*, 1543: *Rwzkoch*, 1544: *Rwskocz*, 1546: *Rwzkotz*, *Rwzkocz*, 1548: *Rwzkoch*, 1549: *Rwskoch*, 1550: *Rwfkocz*, *Ruzkocz*, 1552: *Ruzkocz*, 1554: *Ruczkoc*, *Ruszkoc*, 1564: *Rwzkolcz*, 1568: *Ruzkocz*, 1570: *Ruzkocz*, *Rwszkoch*, 1572: *Ruzkocz*, 1576: *Rewskocz*, *Rwskocz*, 1582: *Ruzkolch*, *Ruzkolcz*, 1588: *Rwzkocz*, 1596: *Ruszkoch*, 1599: *Ruzkoch*, *Ruczkoch* (uo.), 17. sz. eleje: *Ruszkocz* (UC. 88: 9), 1600: *Ruzkocz* (Dica), 1602: *Ruzkocz*, *Ruzkoz*, *Ruzkoch*, 1603: *Ruszkoch*, 1609: *Ruzkoch*, 1610: *Ruzkocz*, *Rwzkocz* (uo.), 1613: *Ruszkocz* (UC. 18: 25), 1619: *Ruskocz* (Dica), 1620: *Ruskocz* (uo.), 1622: *Ruzkolcz* (UC. 18: 26), 1625: *Ruszkócz* (UC. 18: 28), 1627: *Roskocz* (UC. 18: 30), 1634: *Ruszkotz* (UC. 101: 73), 1645: *Ruszkocz* (UC. 19: 1), 1663: *Ruszkocz* (UC. 31: 2), 1688: *Ruszkócz* (UC. 19: 6), 1690: *Ruszkocz* (UC. 19: 7), 1701: *Ruszkocs* (UC. 2: 15), 1702: *Ruszkocz* (UC. 19: 12), 1705: *Ruszkocz* (UC. 20: 1), 1715: *Ruszkocz* (MNL), 1718: *Ruszkovcz* (UC. 151: 21), 1720: *Ruszkocz* (MNL), 1725: *Ruskocz* (UC. 124: 6), 1741: *Ruszkovo* (GK. 535), 1747: *Ruszkocz* (GK. 422), 1750: *Ruszkócz* (MCB), 1760: *Ruszkocz* (BT), 1773: *Ruszkócz*, *Russkova* (LexLoc. 52), 1782-4: *Rusko* (EKFT), 1788: *Ruszkotz* (HT. Div. X. 8: 1), 1790: *Ruskótz*, *Ruszkocz* (UC. 166: 32), 1799: *Ruszkócz*, *Ruszkova* (Vályi 3: 217), 1808: *Ruszkócz*, *Ruskowá* (Lipszky: Rep. 568), 1824-62: *Ruszkocz* (MKFT), 1828: *Ruszkócz* (VB), 1837: *Ruszkócz*, *Ruszkoge* (F. 3: 72), 1838: *Ruszkócz* (Schem. 49), 1851: *Ruszkócz*, *Ruszkoge* (F. 3: 305), 1856: *Ruszkócz* (MOK), 1857-9: *Ruszkócz* (CU), 1863: *Ruszkócz* (Hnt), 1864-5: *Ruszkócz*, *Ruszkoe* (PestyB), 1870-1: *Nagy Ruszkócz*, *Kis Ruszkócz* (MÁT), 1872-84: *N. ruszkóc*, *Kis Ruszkóc* (HKFT), 1873: *Ruszkóc*, *Ruszkóje* (Hnt), 1877: *Ruszkóc*, *Ruszkuvci* (Hnt), 1882: *Ruszkóc*, *Ruszkóje* (Hnt), 1888: *Ruszkócz*, *Nagy-Ruszkócz*, *Ruszkóje* (Hnt), 1892: *Ruszkócz*, *Nagy-Ruszkócz*, *Ruszkóje* (Hnt), 1895: *Ruszkócz* (Hnt), 1898: *Ruszkócz* (Hnt), 1900: *Ruszkócz* (Hnt), 1902: *Ruszkócz* (Hnt), 1904: *Orosztelek* (Mező 1999: 329), 1907: *Orosztelek* (Hnt), 1910: *Руське, Руськое* (EKYP), 1913: *Orosztelek* (Hnt), 1923: *Ruskoje*, *Orosztelek*, *Руское* (PR), 1925: *Ruske* (PR), 1927: *Ruskoje* (Hnt), 1929: *Ruské* (ChM. 1091), 1931: *Ruskoje* (MPR), 1939: *Ruszkóc*, *Русское* (BK. 784), 1941: *Ruszkóc* (Hnt), 1944: *Ruszkóc*, *Русское* (Hnt), 1946: *Руське* (YPCP), 1968: *Руське* (3O), 1983: *Руське, Русское* (3O), 1991: *Русское* (TK), 2017: *Руське* (BPV).

■ Ruszkóc a 14. század második felében települt a történelmi Bereg megyében, a Munkácsról Ungvárra vezető országút északi oldalán. A *Ruszkóc* helységnév ruszin eredetű, az ukr. *Руско* szn. ukr. -овий helynévképzős származéka, jelentése tkp. 'Ruszko, Ruszka emberei, házanépe'. A személynévhez l. ukr. *Руско* szn. (Csucska 2011: 312), ukr. *Руско* csn. (Csucska 2005: 495), m. *Ruszka*, *Ruszkó* csn. (CsnSz. 902, ÚMCsT. 1105), bolg. *Руско* csn. (Ilceev 432-3), le. *Rusko*, *Rusek*, *Rusak* csn. (SISNO. 4/3: 518-9). A magyar névhasználatban *Ruszkovci*>*Ruszkóc* változás történt. A település neve első említésekor *Oroszfalu* alakban fordul elő, de a 15. század végén is említik *Oroszfalu* név alatt (Cs. 1: 418). Ez párhuzamos névadással vagy fordítással keletkezhetett, s az orosz népnévnek és a *falu* főnévnek az összetételével jött létre. Ez alapján felvethetjük a név köznévi eredetét a személynévvel szemben. Mizser Lajos párhuzamos névadást feltételez, s úgy véli, az *Orosz-* tag nem feltétlenül etnikumra utal, hanem inkább személynév lehetett (Mizser 2007b: 108-9). Középkori lakossága a családnév alapján főként magyar. 1570-ben *Stephanus Juhaz*, *Stephanus Fekete*, *Simon Nistka*, *Jacoby Szerencze*, *Kozma Szolatwin*, *Recta Kopczane*, *Joan Piztrahazi*, *Gregorius Kajdani*, *Stephus Gergely*, *Francus Luczkaj*, *Jacobus Kerepeczi*, *Andr. Sipos*, *Martinus Fekete*, *Gregorius Luzkaj*, *Joannes Szerencze*, *Simon Juhaz*, *Stephanus Peterkj*, *Paulus Máz*, *Franc. Farkas*, *Ladislaus Molnar*, *Joannes et Jacobus Kizt*, *Paulus Czapoczkaj*, *Franc. Czechny* adózik a faluban (UC. 18: 24). 1613-ban lakosai: *Juhasz Janos*, *Ladani Janos*, *Monar Janos*, *Miklos Janos*, *Sypos Janos*, *Janos Papp*, *Papp Janos*, *Zabo Janos es Laszlo*, *Halasz Ferencz*, *Chiapoczi Leórincz*, *Repedi Istwan*, *Monnich Laszlone*, *Miklos Janos*, *Kopchia Istwan*, *Pribek Laszlo*, *Fekete Laszlo*, *Fekete Marton*, *Bobolistiai Peter*, *Farkas Andras*, *Abram Miklos*, *Kosztza Sandorne*, *Paniko Pal*, *Bobbolistiai Agoston*, *Chiapoczi Janos*, *Kozma Lazar*, *Orliowai Jacobne*, *Kosztza Thamas*, *Patkanioczi Ghergheli*, *Agoston Andrasne*, *Pisztranhazi Jacob*, *Balasoczi Janos*, *Zerenchi Agoston es Procopp*, *Kozma Mihaly*, *Lengiel Ferencz*, *Kopchia Ambrus es Mihaly*, *Ballos Ferencz*, *Orlyoway Kozma*, *Orlioway Janos*, *Panio Pal*, *Orliowai Demeter*, *Orlioway Jacob*, *Kerepeczi Laszlone*, *Chiapocz Istwan*, *Chiapicha Mihaly* (UC. 18: 25). A település nevét 1904-ben, az országos helységnévrendezés során *Orosztelek*-re ma-

gyarósították (Mező 1999: 329). 1939-ben visszakapta a történelmi nevét. Az 1946-tól hivatalos ukrán *Руське* a csehszlovák időszakban használt *Ruské* átvétele, jelentése tkp. 'Orosz (falu)', vö. ukr. *руське* 'orosz, rutén' népnév (СУМ. 8: 913, Csöpej 353).

Saján, Шаян 'település Husztól DK-re'

1929: *Šajan* (ChM. 1213), 1968: *Шаян* (ЗО), 1969: *Шаян* (ИМСУ), 1983: *Шаян* (ЗО), 1991: *Шаян* (ТК), 2017: *Шаян* (ВРУ).

■ Saján a 20. század elején települt a máramarosi Visk határában. A *Saján* helységnév hegy- vagy víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Saján-patak* 'a Nagy-Rákos-patak b. á. Visk (Вишково) h.' 1782-6: *Csojana Pat.* (EKFT), 1863: *Saján páták* (S. 229), 1863-4: *Szajan pat.*, *Saján pat.*, *Saján patak* (Kat.), 1864: *Saján patak* (PestyM), 1865: *Soján patak* (S. 229), 1872-84: *Saján p.* (HKFT), 1907-8: *Saján patak* (uo. 230), 1929: *Шаян* (Petrov 28), 1935: *Sajan, Шаян* (W. 40, 64), 1940: *Saján patak* (FKözl.), 1979: *Шаян* (СГУ 619), illetve *Saján-hegy*, vö. 1777: *Mons Salyán* (Kam. 1105: 1), 1824-62: *Saján, Saján Hegy* (MKFT), 1864: *Saján* (PestyM), 1982: *Saján-vőgy* (Íjgyártó 30). Az 500 lelkes település a 450 m magas *Saján* hegy lábánál, az azonos nevű patak völgyében fekszik. A hegy- és pataknév etimológiája nem tisztázott. A helytörténész Czébely Lajos által felvetett török vagy perzsa származtatása nem valószínű. A Visk környéki hegyek nagy része román nevet visel, a település dülönévanyaga azonban magyar (vö. PestyM, Sebestyén 2008). A hivatalos ukrán *Шаян* a történelmi név átvétele. Visk külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Salamon, Соломоново 'település Ungvártól D–DNy-ra'

1312: *Salamon* (Dezső 268), 1332-7: *Solomon* (Vat. 1/1: 331), 1349: *Salamon* (AO. 5: 294), 1354: *Salamon* (ZO. 2: 581), 1373: *Salamon* (DL. 57365), 1398: *Salamon* (Engel 1985: 1001), 1427: *Salamon* (Engel 1989: 156), 1543: *Salamon* (Dica), 1550: *Salamon, Ssalomon* (uo.), 1602: *Salamon* (UC. 104: 8), 1625: *Salamon* (Dica), 1631: *Salamon* (UC. 105: 1), 1671: *Salamon* (UC. 63: 16), 1682: *Salamon* (UC. 10: 67), 1684: *Salamon* (UC. 31: 12), 1690: *Salamon* (UC. 63: 22), 1691: *Salamon* (UC. 115: 22), 1700k.: *Salomon* (UC. 3: 59), 1701: *Salamon* (UC. 115: 27), 1711: *Salamon* (UC. 63: 28), 1715: *Salamon* (MNL), 1718: *Salamon* (UC. 10: 21), 1718-9: *Salamon* (UC. 105: 3), 1720: *Salamon* (MNL), 18. sz. első fele: *Salamon* (BélU), 1735: *Salamon* (UC. 63: 39), 1752: *Salamon* (UC. 72: 41a), 1766: *Salamon* (UC. 115: 64), 1773: *Salamon* (LexLoc. 287), 1780: *Salamon* (MCU), 1788: *Salamon* (HT. 0021:1), 1789: *Salamon* (HT. Div. X. 21: 2), 1791: *Salamon* (UC. 182: 14), 1799: *Salamon* (Vályi 3: 223), 1808: *Salamon* (Lipszky: Rep. 572), 1818: *Salamon* (UC. 181: 5a), 1824-62: *Salamon* (MKFT), 1837: *Salamon* (F. 3: 373), 1838: *Salamon* (Schem. 82), 1851: *Salamon* (F. 4: 5), 1856: *Salamon* (MOK), 1863: *Salamon* (Hnt), 1870: *Salamon* (UT), 1872-84: *Salamon* (HKFT), 1873: *Salamon* (Hnt), 1877: *Salamon* (Hnt), 1882: *Salamon* (Hnt), 1888: *Salamon* (Hnt), 1892: *Salamon* (Hnt), 1895: *Salamon* (Hnt), 1898: *Salamon* (Hnt), 1900: *Salamon* (Hnt), 1902: *Salamon* (Hnt), 1903: *Tizsasalamon* (Mező 1999: 330), 1907: *Tizsasalamon* (Hnt), 1913: *Tizsasalamon* (Hnt), 1915: *Tizsasalamon* (UT), 1918: *Salamon* (UT), 1927: *Šalamunova* (Hnt), 1929: *Šalamúnová* (*Salamon*) (ChM. 1214), 1941: *Tizsasalamon* (Hnt), 1944: *Tizsasalamon* (Hnt), 1946: *Соломонове* (УРСР), 1968: *Соломонове* (ЗО), 1983: *Соломонове, Соломоново* (ЗО), 1995: *Соломоново* (ВРУ), 2017: *Соломоново* (uo.).

■ Salamon Árpád-kori alapítású helység a történelmi Ung megye déli részén, a *Tisza* és a *Latorca* közén. A *Salamon* helységnév magyar eredetű, puszta személynévből keletkezett magyar névadással (Kiss 1992a: 41). A szn.-hez l. m. *Salamon* szn. (ÁSznt. 687), *Salomon* szn. (uo. 196), 1345: *Salamone* szn. (Slíz 2017: 248). A település névadójáról nem tesznek említést a források. 1903-ban, az országos helységnévrendezés során a nevet *Tizsasalamon*-ra változtatták, az előtag a *Tisza* folyó közelségére utal (Mező 1999: 330). A megkülönböztető szerepű jelzői tag névbe emelését az indokolta, hogy *Salamon* nevű települések a történelmi Magyarország területén többek között Vas, Szolnok-Doboka, Bodrog és Veszprém megyék-

ben is található. A bibliai eredetű *Salamon* szn. ómagyar kori hely- és személynévadásbeli népszerűsége a zsidó vagy a magyar *Salamon* királynak (1053–1087) köszönhető (vö. Tóth V. 2017: 119-20, OklSz., *Salamon*). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Соломоново* a magyar név ukránosított alakja, az or. *Соломон* kn. (Petrovskij 202), ukr. *Соломія, Соломонія* kn. (Hrincsenko 4: 560) birtoklást kifejező, semlegesnemű ukr. -*ов(о)* képzős származéka (vö. Kupcsinszka 810). A helység – a 20. században betelepített ruszin lakosság ellenállása miatt – a mai napig nem kapta vissza történelmi magyar nevét.

Salánk, Шаланки

‘település Nagyszőlőstől ÉNy-ra’

1332-7: *Kalank, Salant, Salanch* (Vat. 1/1: 327, 330, 355), 1365: *Salank* (DL. 70647), 1411: *Salank* (ZsO. 3: 375), 1414: *Salank* (KárOkl. 2: 13), 1422: *Salank* (ZsO. 9: 57), 1470: *Salaank* (DL. 65100), 1475: *Salank* (DL. 38381), 1490: *Salank* (Perényi 300), 1498: *Salank* (DL. 73534), 1509: *Salank* (Perényi 358), 1528: *Salak* (Lazarus), 1549: *Salank* (Maksay 1990/2: 832), 1564: *Salánk* (Szabó K. 348), 1649: *Salank* (Kirk. 10.148), 1670: *Salank* (UC. 9: 40a), 1671: *Salánk* (UC. 54: 53), 1672: *Salank* (UC. 9: 40a), 1674: *Salank* (uo.), 1674-5: *Salánk* (UC. 31: 1), 1678: *Salánk* (UC. 42: 11), 1679: *Salánk* (UC. 15: 26), 1680-as évek: *Salank* (UC. 65: 2), 1682-4: *Salánk* (UC. 15: 19), 1687: *Salánk* (UC. 104: 12), 1689: *Salank* (UC. 17: 5), 1701: *Salánk* (UC. 11: 26), 1713: *Salánk* (UC. 12: 7), 1715: *Salánk* (MNL), 1720: *Salánk* (MNL), 18. sz. első fele: *Salánk* (BélUg), 1740: *Szalank* (UgT.), 1756: *Salank* (Kam. 0303: 2), 1773: *Salank* (LexLoc. 284), 1782-4: *Salank* (EKFT), 1786: *Salánk* (HT. Div. XVIII: 10), 1788: *Salánk* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Salánk* (Vályi 3: 223), 1800: *Salánk* (TUG), 1808: *Salánk* (Lipszky: Rep. 572), 1824-62: *Salank* (MKFT), 1825: *Salánk* (HT. Div. XII. 22), 1828: *Salánk* (VU), 1839: *Salánk* (F. 4: 417), 1851: *Salánk* (F. 4: 5), 1856: *Salánk* (MOK), 1857-9: *Salánk* (CU), 1863: *Salánk* (Hnt), 1864: *Salánk* (PestyU), 1870-1: *Salánk* (MÁT), 1872-84: *Salánk* (HKFT), 1873: *Salánk* (Hnt), 1877: *Salánk* (Hnt), 1882: *Salánk* (Hnt), 1888: *Salánk* (Hnt), 1892: *Salánk* (Hnt), 1895: *Salánk* (Hnt), 1898: *Salánk* (Hnt), 1900: *Salánk* (Hnt), 1902: *Salánk* (Hnt), 1907: *Salánk* (Hnt), 1910: *Шаланки* (EKYP), 1913: *Salánk* (Hnt), 1918: *Salánk* (UgT.), 1923: *Šalanky, Salánk, Шаланки* (PR), 1925: *Šalanky* (PR), 1927: *Šalanky* (Hnt), 1929: *Šalanky (Salánk)* (ChM. 1214), 1931: *Šalanky* (MPR), 1941: *Salánk* (Hnt), 1944: *Salánk* (Hnt), 1946: *Шаланки* (УРСР), 1968: *Шаланки* (3O), 1969: *Шаланки* (IMCY), 1981: *Шаланки* (TK), 1983: *Шаланки* (3O), 2017: *Шаланки* (ВРУ).

■ Salánk a 14. század első felében települt a történelmi Ugocsa megye északnyugati részén, a *Borzsova* folyó bal partján. „Az Ugocsa megye határáig terjedő feketepataki földön írott emlékeinkben hamarosan feltűnik egy újabb település: Salánk, mely a Borsova lapályán a megye legnagyobb községi határát szerezte meg s hamar felvirágzott, Nagyszőlős és Túrterebes mellett a megye egyik legnépesebb, mezővárosi kereteket, kitöltő helységévé emelkedvén” (Szabó 63). A *Salánk* helységnév magyar eredetű, pusztá személynévből keletkezett magyar névadással, vö. 1326: *Salank* szn. (FNESz., *Salánk*, Kocán 2017a: 88). A személynév etimológiája nem tisztázott. Pesty adatközlői a helységnévnek romantikus magyarázatát adják: „Hrabár János komjáti g. kat. parochus szerint a falu Zalán–Szalán fejedelemtől kapta nevét (PestyU, *Nagykomját*), ami minden alapot nélkülöz. Szabó István úgy véli, hogy a név a *Salamon* származéka valóban éppúgy lehet, mint a „*Salán*”-é. Az utóbbiban nem szükséges a bolgárszláv fejedelmet gondolni, mert lehet valami török személynév is, amely a magyar *csalán* szóval azonos. A *Zalán* ugyanis valóban *s*-sel olvasandó. Anonymus is mindig *Salánt* ír.” (Szabó 462, FNESz., *Salánk*). A középkorban teljesen magyar lakosságú, magyar többségét és jellegzetes nyelvjárást napjainkban is őrzi. Az 1946-tól hivatalos, többes számú ukrán *Шаланки* átvétel a magyarból.

Sándorfalva, Олександрівка

‘település Huszttól K-re’

1454: *Sandorfalwa* (DL. 44728), 1465: *Sandorfalva* (Cs. 1: 452), 1530: *Sandorffalwa* (Dica), 1542: *Sandorfalwa*, 1543: *Sandorfalwa*, 1548: *Sandorfalwa*, 1550: *Sandorfalwa*, *San-*

dorffalwa, 1552: Sandorffalwa, 1553: Sandorffalwa, 1554: Sandorfalwa, 1555: Sandorfalwa (uo.), 1704: Sandorfalva (UC. 64: 17), 1707: Sándorfalva (UC. 8: 55), 1715: Sándorfalua (MNL), 1720: Sandorfalva (MNL), 1725: Sándorfalva (Revizki), 1735: Sandor Fal. (MCM), 1744: Sandorfalva (UC. 72: 39), 1747: Sándorfalva (GK. 328), 1754: Sandorfalva (UC. 81: 1), 1756: Sandorfalva (Kam. 0303: 2), 1761: Sándorfalva (UC. 81: 2), 1768: Sándorfalva (UC. 160: 41), 1773: Sándorfalva, Sandresty, Sandrova (LexLoc. 135), 1798: Sándorfalva (CsT. 11), 1799: Sándorfalva, Szandresti (Vályi 3: 229), Sandorfalva (HT. 0012: 2), 1800: Sándorfalva, Sandresty (TM), 1808: Sándorfalva, Sandresty, Ssandrova (Lipszky: Rep. 578), 1809: Sandorfalva (Kam. 661), 1824-62: Szandrova h. Sándorfalva (MKFT), 1828: Sándorfalva, Sandrowo (Nagy 199), 1838: Sándorfalva (Schem. 62), 1839: Sándorfalva (F. 4: 197), 1851: Sándorfalva (F. 4: 8), 1856: Sándorfalva (Sandrovo) (MOK), 1857-9: Sándorfalva (Sándrovo) (CU), 1863: Sándorfalva, Sandrovo (Hnt), 1864: Sándorfalva, Sándrovo (PestyM), 1870-1: Sándorfalva (MÁT), 1872-84: Sándorfalva, Sandorova (HKFT), 1873: Sándorfalva, Sandorovo (Hnt), 1877: Sándorfalva, Sándorovo (Hnt), 1882: Sándorfalva, Sandorovo (Hnt), 1888: Sándorfalva, Sándrova (Hnt), 1892: Sándorfalva, Sándrova (Hnt), 1895: Sándorfalva (Hnt), 1898: Sándorfalva (Hnt), 1900: Sándorfalva (Hnt), Ósándorfalva (Mező 1999: 331), 1902: Ósándorfalva (Hnt), 1907: Ósándorfalva (Hnt), 1910: Шандрово (EKYP), 1913: Ósándorfalva (Hnt), 1923: Šandrovo, Ósándorfalva, Шандрово (PR), 1925: Šandrovo (PR), 1927: Šandrovo (Hnt), 1929: Šandrovo (ChM. 1215), 1931: Šandorovo (MPR), 1939: Ósándorfalva, Шандрово (BK. 786), 1941: Ósándorfalva (Hnt), 1944: Ósándorfalva, Шандрово (Hnt), 1946: Олександрівка (YPCP), 1968: Олександрівка (3O), 1969: Олександрівка (IMCY), 1978: Александровка (TK), 1983: Олександрівка, Александровка (3O), 2017: Олександрівка (BPY).

■ Sándorfalva a 15. század első felében települt Máramarosban, a Talabor folyó és a Bajlova patak közén. A Sándorfalva helységnév magyar eredetű, a Sándor szn.-nek (CsnSz. 910-1, ÚMCsT. 1115) és a birtokos személyjellel ellátott *falu* főnévnek az összetétele. A magyartól a személynév az ukránba és a románba is átkerült, vö. ukr. Шандор, Шандра, Шандро csn. (Csucska 2005: 617), rom. Șandor, Șandru, Șandrea csn. (Iordan 1983: 432), ezért a névadó nemzetisége bizonytalan. Elképzelhető, hogy román személyről kaphatta a nevét. „Ugyancsak a Rozsályi Kunok telepítették a Bajlova patak felsőfolyása mellé „igen termékeny és mocsaras helyen” Ötvösfalvát és a Szeklence patak mellé Sándorfalvát még 1400 körül. Nem lehetetlen, hogy ide is sodródtak magyar jobbágyok, de a XVI. században már rutén volt valamennyi máramarosi Kun jószág” (Bélay 38). Az 1715-ös országos összeírás még többségében magyar családnevű személyeket sorol fel: Joannes Pap Laszlo, Georgius Kasan, Lucas Kassin, Joannes Kassin, Michael Leörincz, Michael Laszlo, Joannes Suteo, Joannes Simon, Joannes Thomas, Franciscus Daniss, Simon Leörincz, Ladislaus Leörincz, Petrus Kovács, Simon Gabor, Jacobus Györgi, Daniel Velicsko, Nicolaus Leorincz, Joannes Berecz, Ladislaus Tot, Joannes Demeter, Thomas Michal, Franciscus Licz, Laurentius Arva, Joannes Todavec, Casimirus Lengyel, Ladislaus Lengyel és Joannes Orbán (MNL). Pesty adatközlői a névről a következő információkat adják: „Sándorfalva község név eredetéről a hagyomány azt beszéli hogy nevezett községben hajdani időkben egy Sándor nevű egyén só aknát kezdet mivelní, mi azonban el enyészett, innen eredt Sándorfalva (:ruthenül Sandrovo:) helyiségének nevezete” (PestyM). A megkülönböztető szerepű Ó- előtag 1900-ban, az országos helységnévrendezés során került a névbe (Mező 1999: 331). A korábbi ruszin Шандрово a magyarral párhuzamos névadás eredménye, a Sándor személynév birtoklást kifejező, semlegesnemű ukr. -ов(o) képzős származéka, jelentése tkp. 'Sándoré'. Az 1946-tól hivatalos ukrán Олександрівка hatósági úton keletkezett magyar mintára (Kiss 1991c: 358), az ukr. Олександр kn. (Hrincsenko 4: 557), or. Александр kn. (Petrovskij 44) -івка helynévképzős alakja.

Sárdik, Заболотне 'település Ilosvától DK-re'

1864: Sárdik (Kat. Ugocsa 001-035), 1865: Sárdik (S. 169), 1870-1: Sardik (MÁT), 1872-84: Sárdik (HKFT), 1898: Sárdik (Hnt), 1900: Sárdik (Hnt), 1908: Sárdik (BK. 102),

1910: *Шардик* (EKYP), *Sárdik* (KSH), 1918: *Sárdik* (UgT.), 1925: *Šardik* (PR), 1929: *Šardik* (ChM. 1215), 1940: *Sárdiktelep, Осада Шардикъ* (BK. 1919, KK. 50: 2), 1943/44: *Sárdik telep* (Tóth Á. 155), 1944: *Sárdiktelep, Осада Шардикъ* (Hnt), 1946: *Заболотне* (YPCP), 1968: *Заболотне* (3O), 1969: *Заболотне* (IMCY), 1983: *Заболотне, Заболотное* (3O), 1991: *Заболотное* (TK), 2017: *Заболотне* (BPU).

■ *Sárdik* a 19. század első felében települt tanya az ugocsai Nagyrákóc határában. A *Sárdik* helységnév ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel. A patak elsődleges *Sárd* nevéhez l. *Alsósárad* szócikkét. Az újabb *Sárdik* név a *Sárd* víznév ukr. -uk kics. képzős származéka. 1939-ben a település neve a m. *telep* 'kisebb település' főnévvel (FKnT. 310) egészült ki. Az 1946-tól hivatalos ukrán *Заболотне* az ukr. *заболоття* 'mocsáron túli terület' fn. (Lucsik 213) semlegesnemű ukr. -н(е) mn. képzős alakja, l. még or. *заболотье* 'ua.' (Murzajev 210).

Sarkad, Горбок 'település Ilosvától Ny-ra'

1398: *Sarkad* (Mihályi 119, DocVal. 502), 1401: *Sarkad, Orozfalva* (Mihályi 122), 1402: *Sarkad al. nom. Fedeles* (ZsO. 2/1: 197), 1410: *Sarkad* (Iványi 96), 1411: *Sarkad* (uo. 97), 1413: *Sarkad* (ZsO. 4: 223), 1417: *Sarkad* (Iványi 108), 1419: *Sarkad* (uo. 110), 1423: *Sarkad al. nom. Fedeles* (DL. 62809), 1425: *Sarkad* másnéven *Fedeles* (Iványi 118), 1430: *Sarkad al. Fedeles* (DL. 62809), 1434: *Sarkad* (Iványi 122), 1451: *Sarkad* (DL. 16756), 1466: *Sarkad* (DL. 16756), 1476: *Sarkad* (DL. 17758), 1484: *Sarkad* (DL. 37661), 1496: *Sarkad* (Iványi 183), 1530: *Sarkad* (Dica), 1533: *Sargkath*, 1541: *Sarkad*, 1542: *Sarkad*, 1543: *Sarkad*, 1544: *Sarkad*, 1546: *Sarkad*, 1548: *Sarkad*, 1549: *Zarkad*, 1550: *Sarkad*, 1552: *Sarkad*, 1554: *Sarkad*, 1564: *Sarkad*, 1566: *Sarkad*, 1568: *Sarkad*, 1570: *Sarkad*, 1572: *Sarkad*, 1576: *Sarkad*, 1582: *Sarkad*, 1588: *Sarkad*, 1596: *Sarkad*, 1599: *Kis Sarkad, Sarkad* (Dica), 17. sz. eleje: *Sarkad* (UC. 88: 9), 1600: *Kis Sarkad, Kys Sarkadd, Sarkad, Sarkadd* (Dica), 1602: *Sarkad*, 1603: *Sarkad*, 1609: *Sarkad*, 1610: *Sarkad* (uo.), 1613: *Sarkad* (UC. 18: 25), 1619: *Sarkad* (Dica), 1620: *Sarkad* (uo.), 1622: *Sarkad* (UC. 18: 26), 1625: *Sarkad* (UC. 18: 28), 1627: *Sárkod* (UC. 18: 30), 1630: *Sarkad* (Dica), 1634: *Sarkad* (UC. 101: 73), 1635: *Sarkad* (KirK. 8.99), 1645: *Sarkad* (UC. 19: 1), 1688: *Sarkad* (UC. 19: 6), 1690: *Sarkad* (UC. 19: 7), 1699: *Sarkad* (UC. 19: 8), 17. sz. vége: *Sarkad* (UC. 6: 32), 1701: *Sarkad* (UC. 2: 15), 1705: *Sarkad* (UC. 20: 1), 1715: *Sarkád* (MNL), 1718: *Sarkad* (UC. 151: 21), 1720: *Sarkad* (MNL), 1725: *Sarkad* (UC. 124: 4), 1773: *Sarkad* (LexLoc. 56), 1782-4: *Sarkad* (EKFT), 1788: *Sarkad* (HT. Div. X. 8: 1), 1790: *Sarkad* (UC. 166: 32), 1799: *Sarkad* (Vályi 3: 234), 1800: *Sarkad* (TBer), 1808: *Sarkad, Sarkady* (Lipszky: Rep. 579), 1824-62: *Sarkad* (MKFT), 1828: *Sarkad* (VB), 1837: *Sarkad* (F. 3: 80), 1838: *Sarkad* (Schem. 41), 1851: *Sarkad* (F. 4: 12), 1856: *Sarkad* (MOK), 1857-9: *Sarkad* (CU), 1863: *Sarkad* (Hnt), 1870-1: *Sarkad* (MÁT), 1872-84: *Sárkágy, Sarkad* (HKFT), 1873: *Sarkad, Sárkágy* (Hnt), 1877: *Sarkad, Sárkágy* (Hnt), 1882: *Sarkad, Sárkágy* (Hnt), 1888: *Sarkad, Sarkagy* (Hnt), 1892: *Sarkad, Sarkagy* (Hnt), 1895: *Sarkad* (Hnt), 1898: *Sarkad* (Hnt), 1900: *Sarkad* (Hnt), 1902: *Sarkad* (Hnt), 1903: *Kissarkad* (Mező 1999: 332), 1907: *Kissarkad* (Hnt), 1910: *Шаркадь* (EKYP), 1913: *Kissarkad* (Hnt), 1923: *Sarkad', Sarkad, Шаркадь* (PR), 1925: *Šarkadj* (PR), 1927: *Šarkad* (Hnt), 1929: *Šarkad'* (ChM. 1215), 1931: *Šarkad* (MPR), 1939: *Kissarkad, Шаркадь* (BK. 785), 1941: *Kissarkad* (Hnt), 1944: *Kissarkad, Шаркадь* (Hnt), 1946: *Горбок* (YPCP), 1968: *Горбок* (3O), 1969: *Горбок* (IMCY), 1981: *Горбок* (TK), 1983: *Горбок* (3O), 2017: *Горбок* (BPU).

■ *Sarkad* a 14. század végén települt a történelmi Bereg megyében, a *Román-patak* mellett. A *Sarkad* helységnév magyar eredetű, a m. sarok 'kiszögellés, határvonalak, földrajzi objektumok által körülzárt, határolt terület' fn. (ÉrtSz. 5: 1136-7) -d helynévképzős származéka, s valamely vízfolyásnak, mocsárnak a kiszögellésével kapcsolatos (FNESz., *Sarkad*, Béneyi 65). A névadást a földrajzi környezet motiválta, a falu a *Román-patak* és a környező dombok által határolt területen jött létre. A 15. század első felében párhuzamos néven *Fedeles*-nek is nevezték, ami talán egykori kenézének a nevéből származik, vö. *Fedelesfalva*. Lehoczky szerint a településnek a 14. században rutén temploma volt (Lehoczky 1904: 142), s

bár a névadók magyarok, minden bizonnyal már ekkor vegyes lakosságú lehetett. 1401-ben Korjatovics herceg tulajdona, az oklevélben *Oroszfalva* néven is említik (Mihályi 122), ami korai ruszin lakosságra utal. Az 1570-es urbárium szerint lakosai *Georgius Kopaz, Joannes Serepko, Thomas Isthwan, Matheus Pap, Alexius Thamasffy, Alexius Kozma, Andreas Kozma, Rcta Simonis Kozma, Rcta Simonis Darussy, Hilius Isthwan, Ladaus Thamas* (UC. 18: 23). De még az 1790-es összeírásban is lakosainak nagy része magyar családnévű, de ruszin anyanyelvű: *Krighorih, Fogorossy, Bedurka, Szabo, Pappfalusy, Turjanitza, Kampü, Molnár, Olha, Sebele, Bányasz, Leptyuk, Hogya, Sottan* stb. (UC. 166: 32). 1903-ban, az országos helységnevérendezés során a település neve a megkülönböztető szerepű *Kis-* előtaggal bővült, ami a helység méretére utal (Mező 1999: 332). A jelző a Békés megyei *Sarkad* várostól, valamint az időközben Alsókall egyesült somogyi *Sarkad* falutól különböztette meg a helységet. A korábbi ruszin *Illapkadŭ* a magyar név átvétele, ami egyértelműen arra utal, hogy a falu alapítói és elnevezői magyarok voltak. Az 1946-tól hivatalos ukrán *Горбок* névhez l. ukr. *горбок* 'kis domb, dombocská, halom' fn. (Hrincsenko 1: 310, CYM. 2: 126, Danyiljuk 37). Azzal lehet kapcsolatos, hogy a falu egy kisebb domság tetején települt a *Hát* hegytől nyugatra. A 2. katonai felmérés térképszelvényén Sarkadtól keletre található *Horbok* nevű hegy, vö. 1824-62: *Horbok B.* (MKFT).

Sárosoroszi, Опочіве 'település Beregszásztól K–DK-re'

1260: *Vruzy* (ÁÚO. 7: 538, Gy. 1: 546), 1319: *Orvzy* (uo.), 1354: *Vruzy* (Perényi 65), 1424: *Orozy* (ZsO. 11: 131), 1430: *Orozy* (DL. 54693), 1458: *Orozy* (DL. 55621), 1461: *Orozi* (DL. 72044), 1461/85: *Orozi* (DL. 72044), 1462: *Orozŷ* (DL. 15739), 1473: *Orozi* (DL. 72044), 1477: *Orozi* (DL. 72044), 1484: *Orozi* (DL. 72044), 1492: *Orozŷ* (DL. 88771), 1507: *Orozŷ* (DL. 105921), 1508: *Orozŷ* (DL. 105922), 1519: *Orozŷ* (DL. 105539), 1522: *Orozy* (DL. 68530), 1530: *Orozŷ* (Dica), 1533: *Orossych*, 1541: *Orozy*, 1542: *Orozzy*, 1543: *Orozŷ*, 1544: *Orozy*, 1546: *Orozy*, 1548: *Orozy*, 1549: *Orozy*, 1550: *Orozŷ*, 1552: *Orozy*, 1554: *Oroszci*, *Oroszcy*, 1564: *Orozy*, 1568: *Orozy*, 1570: *Oroszi*, *Oroszy*, 1572: *Orozy*, 1576: *Oroszy*, *Oroszy*, 1582: *Orozi*, *Orozy*, 1588: *Orozy*, 1596: *Oroszi*, 1599: *Orozi*, *Oroszi*, 1600: *Orozi*, *Orozy*, 1602: *Orozi*, *Orozy*, 1603: *Oroszi*, 1609: *Orozi*, 1610: *Oroszy*, *Orozy*, 1620: *Orossy* (uo.), 1660: *Oroszi* (UC. 110: 3), 1670: *Saáros Oroszi* (UC. 9: 40a), 1672: *Oroszi* (UC. 8: 3), 1684: *Oroszi* (UC. 51: 47), 1715: *Oroszi* (MNL), 1716: *Oroszy* (UC. 23: 30), 1720: *Oroszi* (MNL), 1750: *Oroszi* (MCB), 1760: *Orosz* (!) (BT), 1773: *Oroszi*, *Orosin* (LexLoc. 49), 1782-4: *Oroszi* (EKFT), 1788: *Oroszi* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Oroszi* (Vályi 2: 717), 1800: *Oroszi* (Tber), 1808: *Oroszi*, *Orosow*, *Orosyowo* (Lipszky: Rep. 482), 1824-62: *Oroszi* (MKFT), 1828: *Oroszi* (VB), 1837: *Sáros-Oroszi* (F. 3: 79), 1838: *Sáros-Oroszi* (Schem.), 1851: *Oroszi* (Sáros) (F. 3: 168), 1856: *Sáros-Oroszi*, *Oroszi* (MOK), 1857-9: *Oroszi Sáros* (CU), 1863: *Sáros-Oroszi* (Hnt), 1870-1: *Sáros Oroszi* (MÁT), 1872-84: *Sáros-Oroszi* (HKFT), 1873: *Oroszi* (Sáros-), *Oroszijevo* (Hnt), 1877: *Oroszi* (Sáros-), *Oroszijevo* (Hnt), 1882: *Oroszi* (Sáros-), *Oroszijevo* (Hnt), 1888: *Sáros-Oroszi*, *Oroszijevo* (Hnt), 1892: *Sáros-Oroszi* (Hnt), 1895: *Sáros-Oroszi* (Hnt), 1898: *Sáros-Oroszi* (Hnt), 1900: *Sáros-Oroszi* (Hnt), 1902: *Sárosoroszi* (Hnt), 1907: *Sárosoroszi* (Hnt), 1910: *Opocіве* (EKYP), 1913: *Sárosoroszi* (Hnt), 1923: *Ruskovo*, *Sárosoroszi*, *Русково* (PR), 1925: *Šarošoroši*, *Ruskovo* (PR), 1927: *Šarošorosi* (Hnt), 1929: *Oroszijevo* (*Oroszi*) (ChM. 913), 1931: *Šarošorosi* (MPR), 1941: *Sárosoroszi* (Hnt), 1944: *Sárosoroszi* (Hnt), 1946: *Opocіве* (YPCP), 1968: *Opocіве* (3O), 1969: *Opocіве* (IMCY), 1981: *Opocіве* (TK), 1983: *Opocіве*, *Opocіве* (3O), 1992: *Opocіве* (BPY), 2017: *Opocіве* (uo.).

■ Sárosoroszi Árpád-kori település a történelmi Bereg megyében az ugocsai határon, a *Borzsova* folyó bal partján. Az *Oroszi* helységnevet magyar eredetű, az *orosz* népnév birtoklást kifejező *-i* képzős származéka (FNESz., *Sárosoroszi*, Kristó 1980). A településnév a borsovai vár közelébe telepített, katonáskodó orosz jobbággyokkal hozható kapcsolatba. Rácز Anita vizsgálatai szerint ez a népnév mintegy 50 ómagyar kori település nevében fordul elő (Rácз 2016: 76). Ebben a korszakban még nem a mai „nagyorosz” jelentésben használatos, hanem a Magyarország területén 1320 körül megjelenő ukrán nyelvjárású későbbi ruszinok vagy ruté-

nek elnevezése (uo.). A településnévben való korábbi megjelenése miatt azonban arra kell következtetnünk, hogy ezek az „oroszkok” a ruszinokat megelőző szláv lakossághoz tartozhatnak. Az *Orosz-* jelző ’ruszin’ jelentésben több kárpátaljai helység nevében használatos (*Oroszgejőc, Oroszkomoróc, Oroszkucsova*, a Munkácsal egyesült *Oroszvég* stb.). A 19. századtól használatos *Sáros-* előtag a lapályos, vizes tájra utal, ami a Borzsova áradásai miatt a környéket jellemezte (vö. Bölcseki 114-5): „Fekszik a Borsova folyó balpartján, nem messze a Tiszától. A XV. századig Ugocsához tartozott. Kétségtelenül a kis folyó kiöntése miatt nyerte Oroszi a mellék nevét” (Lehoczky 3: 683-4). A korábbi, párhuzamos ruszin *Оросуіово* a magyar név szlávósításával keletkezett (vö. Kupcsinszka 810). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Оросіево* ennek az ukránosított változata.

Sásvár, Тросник ‘település Nagyszőlőstől DNy-ra’

1220: *Sasuar* (VárReg. 244), 1283: *Sasuar* (RegArp. 2/2-3: 322), 1358: *Sasuar* (DocVal. 140), 1366: *Sasuar* (Fejér 9/5: 649), 1399: *Sasvar* (C. Tóth 2006b: 32), 1413: *Alsó- és Felső-Sásvár* (Cs. 1: 435, Szirmay 117), 1423: *Sasvar* (uo. 34), 1435: *Saaswar* (Perényi 218), 1436: *Saswar* (DL. 70878), 1450: *Saswar* (DL. 38608), 1451: *Saswar* (C. Tóth 2006b: 40), 1454: *Saswar* (DL. 38612), 1457: *Saswar* (DL. 38320), 1458: *Saswar* (DL. 38615), 1460: *Saswar* (DL. 38616), 1461: *Saswar* (C. Tóth 2006b: 47), 1464: *Saaswar* (DL. 70920), 1465: *Saswar* (DL. 38348), 1468: *Saswar* (C. Tóth 2006b: 51), 1473: *Saswar* (DL. 38372), 1476: *Saswar* (DL. 38626), 1483: *Sasvar* (Mihályi 560), 1491: *Saswar* (Perényi 305), 1497: *Saswar* (DL. 71064), 1500: *Saswar* (Perényi 337), 1504: *Saswar* (uo. 343), 1506: *Saswar* (DL. 71094), 1509: *Saswar* (Perényi 358), 1513: *Saswar* (DL. 86743), 1514: *Saswar* (DL. 38637), 1515: *Saswar* (C. Tóth 2006b: 75), 1521: *Saswar* (uo. 78), 1549: *Saswaar* (Maksay 1990/2: 832), 16. sz. közepe: *Saswar* (UC. 100: 20), 1564: *Saaswar* (Szabó K. 348), 1570: *Saswar* (UC. 76: 18a), 1671: *Sásvár* (UC. 25: 27), 1680: *Sásvár* (UC. 11: 49d), 1691: *Sásvár* (UC. 11: 49f), 1715: *Sásvár* (MNL), 1720: *Sásvár* (MNL), 18. sz. első fele: *Sásvár* (BélUG), 1740: *Sásvár* (UGT.), 1741: *Sásvár* (GK. 479), 1747: *Sásvár* (GK. 180), 1773: *Sásvár* (LexLoc. 284), 1782-4: *Sas Vár* (EKFT), 1786: *Sásvár* (HT. Div. XVIII: 10), 1788: *Sásvár* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Sássvár* (Vályi 3: 245), 1800: *Sárvár* (!) (TUg), 1808: *Sasvár* (Lipszky: Rep. 582), 1824-62: *Sásvár* (MKFT), 1825: *Sásvár* (HT. Div. XII. 22), 1828: *Sasvár* (VU), 1838: *Sásvár* (Schem. 66), 1839: *Sásvár* (F. 4: 417), 1851: *Sásvár* (F. 4: 17), 1856: *Sasvár* (MOK), 1857-9: *SasVár* (CU), 1863: *Sasvár* (Hnt), 1865: *Sás Vár* (PestyU), 1870-1: *Sasvár* (MÁT), 1872-84: *Sasvár* (HKFT), 1873: *Sásvár* (Hnt), 1877: *Sásvár* (Hnt), 1882: *Sasvár* (Hnt), 1888: *Sásvár* (Hnt), 1892: *Sásvár* (Hnt), 1895: *Sásvár* (Hnt), 1898: *Sásvár* (Hnt), 1900: *Sásvár* (Hnt), 1902: *Sásvár* (Hnt), 1907: *Sásvár* (Hnt), *Tizsasásvár* (Mező 1999: 333), 1910: *Шаувар* (EKYP), 1913: *Tizsasásvár* (Hnt), 1918: *Tizsasásvár* (UGT.), 1923: *Šasvar, Sasvár, Шаувар* (PR), 1925: *Šasvar* (PR), 1927: *Šasvar* (Hnt), 1929: *Trstník* (ChM. 1266), 1931: *Šasvar* (MPR), 1941: *Tizsasásvár* (Hnt), 1944: *Tizsasásvár* (Hnt), 1946: *Тросник* (УРСР), 1968: *Тросник* (30), 1981: *Тростник* (TK), 1983: *Тросник, Тростник* (30), 2017: *Тросник* (BPY).

■ Sásvár Árpád-kori település a történelmi Ugocsa megye déli részén, a *Tisza* jobb partján. „Az ugocsai kismemesi vidék egyik legrégibb települése és a kismenesség egyik, talán legősibb gócpontja Sásvár volt” (Szabó 468). A *Sásvár* helységnév magyar eredetű, építménynévből keletkezett névátvitellel. A várnév a m. *sás* (TESz. 3: 489) növénynévnek és a m. *vár* ’erősség, erődítmény’ (TESz. 3: 1090) főnévnek az összetételével jött létre (FNESz., *Tizsasásvár*, Kocán 2017a: 88). Elsődlegesen olyan védelmi pontot, gyepűőrséget jelölhetett, amelyet a *Tisza* zombékos, mocsaras, sással benőtt mellékága vett körül. Településtörténeti adatok arra utalnak, hogy a faluban eredetileg gyepűőrség állt, ahol talán székely határőrök élhettek (Szabó 468). Havasiné Kovács Helga úgy véli, ispánsági vár központja volt a település közelében, kőből épült várnak a település határában azonban nincs nyoma (Havasiné 81). Bár a növényzet a várnevek névadásában gyakran megjelenik a névadás motivációjaként, a növény-név + *vár* szerkezetű nevek rendkívül ritkák a történelmi Magyarországon (uo.). A 17. századig lakosság magyar, a későbbi ruszin betelepülés nyomán azonban mára fokozatosan elvesztette magyar jellegét. 1907-ben, az országos helységnévrendezés során a település nevét a

folyó mellékére utaló *Tisza*- előtaggal egészítették ki (Mező 1999: 333). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Трошник* jelentése tkp. 'nádas' (FNESz., *Tiszasásvár*), vö. ukr. *тростина* 'nád' fn. (CYM. 10: 284), s a csehszlovák időszakban használt *Trstník* átvétele.

Serbóc, Щербовець 'település Volóctól ÉNy-ra'

1612: *Serbovicz* (Lehoczky 3: 695), 1634: *Serbouecz* (UC. 101: 73), *Serbowecz wyřalu* (UC. 95: 27), *Serbovecz Uyřalu* (UC. 88: 20), 1635: *Serbouecz Uy řalu* (KirK. 8.99), 1640: *Serbocz* (UC. 53: 17), 1645: *Serbocz* (Makkai 373, UC. 19: 1), 1648: *Serbovecz* (UC. 53: 18), 1649: *Szerbocz* (UC. 53: 29), *Serbocz* (KirK. 10.163), 1673: *Serbóc* (UC. 53: 19), 1688: *Serbocz* (UC. 112: 10), 1691: *Serbocs* (UC. 53: 22), 1693: *Serbocz* (UC. 53: 23), 1699: *Szerbocz* (UC. 53: 24), 17. sz. vége: *Serbocz* (UC. 20: 25), 1700: *Serbocz* (UC. 53: 43), *Szerbocz* (UC. 53: 25), 1702: *Serbocz* (UC. 19: 12), 1704: *Serbocz* (UC. 19: 15, 20: 4), *Szerbocz* (UC. 113: 52), 1715: *Szerbócz* (MNL), 1718: *Serbocz* (UC. 151: 21), 1720: *Serbocz* (MNL), 1722: *Serbocz* (UC. 53: 29), 1725: *Serbocz* (UC. 124: 3), 1729: *Serbocz* (UC. 53: 30), 1747: *Serbócz* (GK. 459), 1770-2: *Scherbowitz* (Motzel), 1773: *Serbocz* (LexLoc. 55), 1782-4: *Scherbowicz* (EKFT), 1788: *Serbotz* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Serbocz* (Vályi 3: 254), 1800: *Serbócz* (Tber), 1808: *Serbócz*, *Serbocz*, *Sserbowec*, *Serbücz* (Lipszky: Rep. 591), 1824-62: *Serbotz h. Serbócz* (MKFT), 1828: *Serbóc* (VB), 1837: *Serbócz* (F. 3: 65), 1838: *Serbócz* (Schem. 49), 1851: *Serbócz* (F. 4: 25), 1856: *Serbócz* (MOK), 1857-9: *Serbócz* (CU), 1863: *Serbócz* (Hnt), 1870-1: *Serbócz* (MÁT), 1872-84: *Serbovec* (HKFT), 1873: *Serbóc*, *Serbuvc* (Hnt), 1877: *Serbóc*, *Serbuvc* (Hnt), 1882: *Serbóc*, *Serbuvc* (Hnt), 1888: *Serbócz*, *Serbuvc* (Hnt), 1892: *Serbócz* (Hnt), 1895: *Serbócz* (Hnt), 1898: *Serbócz* (Hnt), 1900: *Serbócz* (Hnt), 1902: *Serbócz* (Hnt), 1904: *Beregsziclás* (BK. 614), 1907: *Beregsziclás* (Hnt), 1910: *Щербівці, Щербівці* (EKYP), 1913: *Beregsziclás* (Hnt), 1923: *Šerbovce*, *Beregsziclás*, *Щербівиці, Щербо́вець* (PR), 1925: *Šerbovce* (PR), 1927: *Šerbovec* (Hnt), 1929: *Šerbovec* (ChM. 1218), 1931: *Serbovce* (MPR), 1939: *Serbóc*, *Щербовець* (BK. 785), 1941: *Serbóc* (Hnt), 1944: *Serbóc*, *Щербовець* (Hnt), 1946: *Щербовець* (УРСР), 1968: *Щербовець* (30), 1969: *Щербовець* (ІМСУ), 1983: *Щербовець, Щербо́вець* (30), 1991: *Щербо́вець* (TK), 2017: *Щербо́вець* (ВРУ).

■ *Serbóc* a 17. század elején települt a történelmi Bereg megye északi részén, a *Zsdenyovka* patak völgyében. „1612-ben Nyári István Kelemanovics nevű hat tagból álló jobbagycsaládnak adott kenézséget, hogy az erdőségekben fekvő *Serbovicz* helységet megnépesítse” (Lehoczky 3: 695). Ebből arra következtethetünk, hogy a település korábban keletkezett, de a 17. század elejére elpusztult. Erre utalnak a korai *Serbovecúřalu* névadatok is. Az 1634-es urbárium még mindig új faluként említi (UC. 101: 73). Az elsődleges *Serbovec* helységnév ruszin eredetű, talán az ukr. *Щерба* szn. (CCYM. 2: 556), *Щерба* csn. (Csucska 2005: 639, Dujcsak 2003: 261), m. *Scserba* csn. (ÚMCsT. 1151), *Serba* csn. (uo. 1160) ukr. *-(ов)ець* képzős származéka, jelentése tkp. 'Scserbák, Scserba faluja, emberei'. A családnév ma is gyakori Kárpátalján. Ugyanakkor talán valószínűbb a helységnév köznévi etimológiája, l. ukr. *Н. щерба, щербуна* 'hasadék, szakadék, mély árok' fn. (Murzajev 634), 'csorba, kicsorbult rész' fn., *щербатий* 'csorba fogú, foghíjas' mn. (Csopaj 434-5, CYM. 11: 584, Hrincsenko 4: 524), a falu ugyanis egy szabálytalan formájú hegy tetején települt. *Drăganu* a helységnevet egy rom. *șerb* 'szolga, alkalmazott' fn.-ből eredezteti (Drăganu 381). A 17. század végén és a 18. század elején a kenézség az *Artim* családnál volt. 1688-ban *Artén Iván* és *Simko* (UC. 112: 10), az 1691-es urbárium szerint *Artim Ivan* a kenéz, a falu lakosai pedig *Kanyuk Mihály, Artim Simko, Artim Timko, Artim Gyurko, Tidor Ivan, Ruszin Nencinics, Hészur Fetyko, Teslovics Ivan, Tricsko Mihály, Riszuka Ivan, Kanás Olexa, Csihir Matyi, Horbevics Ivan, Bimbuska Ilko, Ruszin Ivan, Haraszin Ivan, Haraszin Mihály, Haraszin Prokup* (UC. 53: 22). A magyar névhasználatban szabályos változással *Scserbovec* > *Serbóc* fejlődés történt. 1904-ben, az országos helységnévrendezés során a település nevét *Beregsziclás*-ra magyarosították (Névvált. 55, BK. 614), ami a történelmi névvel nincs kapcsolatban. Keletkezésében a helység földrajzi környezete játszott szerepet. 1939-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Щербовець* a történelmi ruszin név átvétele.

Siroka, Широке
'település Huszttól ÉK-re'

1872-84: *Siroka* (HKFT), 1898: *Siroka* (Hnt), 1900: *Siroka* (Hnt), 1902: *Siroka* (Hnt), 1904: *Siróka* (BK. 528), 1907: *Siroka* (Hnt), 1910: *Широка* (EKYP), 1913: *Siróka* (Hnt), 1918: *Siróka* (Hnt), 1925: *Široka* (PR), 1929: *Široká* (ChM. 1221), 1931: *Široká* (MPR), 1940: *Siróka, Широка* (BK. 1921, KK. 50: 4), 1941: *Siroka* (HK. 252), 1943/44: *Siróka* (Tóth Á. 159), 1944: *Siróka, Широка* (Hnt), 1968: *Широке* (3O), 1969: *Широке* (IMCY), 1983: *Широке, Широке* (3O), 1991: *Широке* (TK), 2017: *Широке* (БРУ).

■ Siroka a 19. század közepén települt tanya a máramarosi Alsóbisztra határában. A *Siroka* helységnév ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Sirokij* 'a Nagy-ág j. á. Alsóbisztra (Нижній Бистрий) h.' 1991: *Широкий* (TK). A pataknev az ukr. *широкий* 'széles' mn. (СУМ. 11: 456, Csopaj 432) származéka, jelentése tkp. 'Széles (víz, folyó)'. A településnév egy korábbi, nőnemű alakból jött létre. A patak közismertebb *Bisztra* nevéhez l. *Alsóbisztra* szócikkét. 1904-ben, az országos helységnévrendezés során a tanya nevét *Siróká*-ra változtatták (BK. 528). A hivatalos ukrán *Широке* a történelmi névvel ellentétben semlegesnemű alak. Alsóbisztra külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Sislóc, Шииловиці
'település Ungvártól DNy-ra'

1323: *Sisloch* (AOkl. 7: 127, Cs. 1: 398), 1330: *de Syslouch* (uo. 14: 358, DL. 73389), 1333: *Sysloch* (uo. 17: 192), 1335: *Sislouch* (uo. 19: 52), 1342: *Sysloch* (uo. 26: 203), 1343: *Sysloch* (uo. 27: 204), 1348: *Sysloch* (uo. 32: 72), 1356: *Sysloch* (uo. 40: 385), 1357: *Sisloch* (AO. 6: 528), 1398: *Syslouch* (Engel 1985: 998), 1406: *Sisloch* (Csicsery 2: 60), 1409: *Zyslach* (uo. 61), 1410: *Sysloch* (ZsO. 2/2: 379), 1413: *Sysloch* (uo. 4: 268), 1414: *Sysloch* (uo. 4: 472), 1425: *Sizloch* (uo. 12: 311), 1427: *Sysloch* (Engel 1989: 158), 1434: *Sysloch* (DL. 66890), 1435: *Sysloch* (Csicsery 2: 233), 1543: *Syslocz* (Dica), 1550: *Syslocz, Siisloch*, 1574: *Sislocz* (uo.), 1600k.: *Szizlocz* (UC. 5: 19), 1619: *Sislocz* (UC. 18: 18), 1625: *Sislocz* (Dica), 1682: *Sislocz* (UC. 18: 19), 1684: *Szizslocz* (UC. 42: 65), 1715: *Sizslocz* (MNL), 1718: *Sislócz* (UC. 105: 3), 1718-9: *Sislócz* (UC. 105: 3), 1720: *Sislocz* (MNL), 1756: *Sislócz* (UC. 126: 43), 1765: *Sizslocz* (Kam. 0192a), 1773: *Sislocz, Sislowecz* (LexLoc. 291), 1780: *Sislotz* (MCU), 1782-4: *Sislocz* (EKFT), 1788: *Sislocz* (HT. 0021:1), 1789: *Sislocz* (HT. Div. X. 21: 2), 1799: *Sislócz, Sislovecz* (Vályi 3: 263), 1800: *Sislócz* (TUng), 1806: *Sislótz* (UV), 1808: *Sislócz, Siisslowec* (Lipszky: Rep. 595), 1824-62: *Sislótz* (MKFT), 1828: *Sislócz* (VUng), 1837: *Sislócz* (F. 3: 367), 1838: *Sislócz* (Schem. 81), 1851: *Sislócz* (F. 4: 31), 1856: *Sislócz* (MOK), 1857-9: *Sislócz* (CU), 1863: *Sislócz* (Hnt), 1870: *Sislócz* (UT), 1872-84: *Sislóc* (HKFT), 1873: *Sislóc* (Hnt), 1877: *Sislóc* (Hnt), 1882: *Sislóc* (Hnt), 1888: *Sislócz* (Hnt), 1892: *Sislócz* (Hnt), 1895: *Sislócz* (Hnt), 1898: *Sislócz* (Hnt), 1900: *Sislócz* (Hnt), 1902: *Sislócz* (Hnt), 1907: *Sislócz* (Hnt), 1913: *Sislócz* (Hnt), 1915: *Sislócz* (UT), 1918: *Sislócz* (UT), 1923: *Šišlovce, Sislócz, Шыиловць* (PR), 1925: *Šišlovce* (PR), 1927: *Šišlovce* (Hnt), 1929: *Šišlovce* (*Sislóc*) (ChM. 1221), 1931: *Šišlovce* (MPR), 1941: *Sislóc* (Hnt), 1944: *Sislóc* (Hnt), 1946: *Шииловиці* (YPCP), 1968: *Шииловиці* (3O), 1969: *Шииловиці* (IMCY), 1983: *Шииловиці, Шииловицы* (3O), 1985: *Шииловицы* (TK), 2017: *Шииловиці* (БРУ).

■ Sislóc a 14. század elején települt a történelmi Ung megye déli, alföldi részén. A *Sislóc* helységnév szláv eredetű, a név az ukr. *Шиило* szn. (Csucska 2011: 365) birtoklást kifejező szl. *-овъ képzős származéka, jelentése tkp. 'Sislo emberei, házanépe' (Kiss 1992a: 41). A szn.-hez l. még or. *Шиило* szn. (Tupikov 843-4), le. *Szyslow* szn. (SISNO. 5: 359, Rymut 2: 572). Alapítójáról vagy első lakosáról nevezhették el. A személynevet Csucska a keleti szláv *шиилати* 'lassan, kényelmesen dolgozik' igéből eredezteti (Csucska 2011: 365). A magyar névhasználatban szabályos hangváltozással *Sislovci*>*Sislóc* fejlődés történt. A falu egyike az ungi síkon, Ungvár és Nagykapos (Velké Kapusany) között sorakozó, a 14. század elejétől adatolható szláv nevű településeknek (*Tarnóc, Mátyóc, Vajkóc, Veskóc*), ami tudatos szláv betelepítésre utalhat. Lakossága a középkorban és napjainkban is magyar többségű. Az 1566-os urbárium pl. *Paka, Danch, Markos, Geömbeocz, Balo, Both, Bado, Wydo*

családnevű személyeket említ (UC. 18: 15). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Шквратівці* névváltoztat tudatos ukránosítás eredménye.

Skuratóc, Шкурятівці
'település Munkácstól ÉNy-ra'

1600: *Skurathoczfa*, *Skuratocz Falva* (Dica), 1602: *Skuratoz*, 1609: *Skuratocz*, 1610: *Skuratocz*, *Skwratocz*, 1619: *Skuratocz*, 1620: *Skuratocz*, 1630: *Skuratocz* (uo.), 1782-4: *Skuratocz* (EKFT), 1788: *Skuratóc* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Skuratóc* (Vályi 3: 264), 1800: *Skuratóc* (Tber), 1808: *Skuratóc*, *Skuratowce*, *Skuratücz* (Lipszky: Rep. 597), 1824-62: *Skuratocz* s. *Skuratowce* (MKFT), 1828: *Skuratéc* (VB), 1837: *Skuratóc* (F. 3: 72), 1838: *Szkuratóc* (Schem. 50), 1851: *Szkuratóc* (F. 4: 142), 1856: *Skuratóc* (MOK), 1857-9: *Skuratóc* (CU), 1863: *Szkuratótz* (Hnt), 1864-5: *Skúratóc* (PestyB), 1870-1: *Szkuratóc* (MÁT), 1872-84: *Skuratóc* (HKFT), 1873: *Skuratóc* (Hnt), 1877: *Skuratóc* (Hnt), 1882: *Skuratóc* (Hnt), 1888: *Skuratóc* (Hnt), 1892: *Skuratóc* (Hnt), 1894: *Bereghalmos* (Mező 1999: 49), 1895: *Bereg-Halmos* (Hnt), 1898: *Bereg-Halmos* (Hnt), 1900: *Bereg-Halmos* (Hnt), 1902: *Bereghalmos* (Hnt), 1907: *Bereghalmos* (Hnt), 1910: *Шкуратівці*, *Шкуратувці* (ЕКУР), 1913: *Bereghalmos* (Hnt), 1923: *Škuratovce*, *Bereghalmos*, *Шкуратовці* (PR), 1925: *Skuratovce* (PR), 1927: *Skuratovče* (Hnt), 1929: *Škuratovce* (ChM. 1223), 1931: *Škutarovce* (MPR), 1939: *Skuratóc*, *Шкуратовці* (BK. 784), 1941: *Skuratóc* (Hnt), 1944: *Skuratóc*, *Шкуратовці* (Hnt), 1946: *Шкурятівці* (УРСР), 1968: *Шкурятівці* (ЗО), 1969: *Шкурятівці* (ІМСУ), 1983: *Шкурятівці*, *Шкурятівці* (ЗО), 1991: *Шкуратовці* (ТК), 2017: *Шкурятівці* (БРУ).

■ Skuratóc a 16. század végén települt a történelmi Bereg megye nyugati részén, az ungi határon. A *Skuratóc* helységnév ruszin eredetű, a név az ukr. *шкура* 'bőr, irha', *шкурата* 'bördarab' fn. (Csopej 433, Hrincsenko 4: 503) ukr. -*овці* képzős származéka, jelentése tkp. 'bőrösök, bőrkészítők faluja'. A magyar névhasználatban szabályos hangváltozással *Skuratovci* > *Skuratóc* fejlődés történt. A korai kétrészes, *Skuratócfa* névalak valószínűleg alkalmi kiegészülés eredménye, s az összeíró alkotása lehet. Mizser Lajos szerint a név motivációját alátámasztja a határában található *Vargucsina* dülő neve, vö. 1865: *Vargucsina* (S. 32, Kat.), ami arra utal, hogy a településen korábban vargák, börmunkások lakhattak (Mizser 2007b: 109). Nem zárható ki személynévi eredete sem, l. ukr. *Шкура* csn. (Csucska 2005: 629). Az összeírások a 17. sz. közepétől a 18. század második feléig nem említik, az első népszámlálás idején (1784-7) 6 házban 35 lakosa élt (EMN. 20). A magyar *Bereghalmos* név 1894-ben jött létre hivatalos úton (Mező 1999: 49), a történelmi névvel nincs kapcsolatban. 1939-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Шкурятівці* a történelmi név ukránosított változata.

Sófalva, Данилово
'település Huszttól K-re'

1390: *Huzthokna* (DocVal. 387), 1391: *Danalafalua* (uo. 423), 1392: *Danalafalua* (uo. 424), 1462: *Sofalwa* (Bélay 189), 1542: *Sofalwa*, *Soffalwa* (Dica), 1543: *Sofalwa*, 1548: *Sofalwa*, 1550: *Soffalwa*, 1552: *Soffalwa*, 1553: *Soffalwa*, 1554: *Sofalwa*, *Soofalwa*, 1555: *Soffalwa* (uo.), 1600: *Sofalva* (UC. 174: 25a), 1610: *Soffalua* (Bélay 189), 1673: *Sófalva* (UC. 123: 1b), 1707: *Soófalva* (UC. 8: 55), 1712: *Sófalva* (UC. 156: 18), 1715: *Sófalva* (MNL), 1720: *Soofalva* (MNL), 1725: *Soófalva* (Revizki), 1735: *Soo Fal.* (MCM), 1744: *Sófalva* (UC. 220: 22a), 1747: *Soofalva* (GK. 327), 1754: *Soófalva* (UC. 81: 1), 1756: *Soofalva* (Kam. 0303: 2), 1761: *Soófalv* (UC. 81: 2), 1773: *Soófalva*, *Danyilesty*, *Danilova* (LexLoc. 135), 1782-4: *Sófalva R: Danilova* (EKFT), 1798: *Soofalva* (CsT. 11), 1799: *Sófalva*, *Danilova*, *Danilosty* (Vályi 3: 265), *Sofalva* (HT. 0012: 2), 1800: *Sófalva*, *Danilova*, *Danilesti* (TM), 1808: *Sófalva*, *Danilová*, *Danilest(y)i* (Lipszky: Rep. 599), 1809: *Sóófalva* (Kam. 661), 1824-62: *Sofalva (r: Danilovo)* (MKFT), 1828: *Soófalva*, *Danilowo* (Nagy 199), 1838: *Sófalva* (Schem. 62), 1839: *Sófalva* (F. 4: 197), 1851: *Sófalva*, *Danilova* (F. 4: 32-3), 1856: *Sófalv* (*Danilvo*) (MOK), 1857-9: *Sófalv* (*Danilova*) (CU), 1863: *Soófalva*, *Danilvó* (Hnt), 1864: *Soófalva*, *Dánelovo* (PestyM), 1870-1: *Sófalva* (MÁT), 1872-84: *Sófalva* (*Danilovo*) (HKFT),

1873: *Sófalva, Danilo* (Hnt), 1877: *Sófalva, Danilo* (Hnt), 1882: *Sófalva, Danilo* (Hnt), 1888: *Sófalva, Danilo* (Hnt), 1892: *Sófalva, Soófalva, Danilo* (Hnt), 1895: *Sófalva* (Hnt), 1898: *Sófalva* (Hnt), 1900: *Sófalva* (Hnt), 1901: *Husztófalva* (Mező 1999: 338), 1902: *Husztófalva* (Hnt), 1907: *Husztófalva* (Hnt), 1910: *Данилово* (EKUP), 1913: *Husztófalva* (Hnt), 1923: *Danilovo, Husztófalva, Данилово* (PR), 1925: *Danilova* (PR), 1927: *Danilovo* (Hnt), 1929: *Danilovo* (ChM. 164), 1931: *Danilovo* (MPR), 1939: *Husztófalva, Данилово* (BK. 786), 1941: *Husztófalva* (Hnt), 1944: *Husztófalva, Данилово* (Hnt), 1946: *Данилове* (УРСР), 1968: *Данилове* (ЗО), 1969: *Данилове* (ИМСУ), 1983: *Данилове, Данилово* (ЗО), 1991: *Данилово* (ТК), 1995: *Данилово* (ВРУ), 2017: *Данилово* (uo.).

■ Sófalva a 14. század második felében települt a történelmi Máramaros megyében, a *Szeklence* patak mellett, a Máramarosi-medence nyugati részén. A *Sófalva* helységnév magyar eredetű, a m. *só* 'konyhasó' fn. (TESz. 3: 564) és a birtokos személyjellel ellátott *falv* főnévnek az összetételével keletkezett, a település határában található sólelőhelyek motiválták. A falu nevének változatai közül a legrégebbi a *Husztakna*, ez *Huszt* közelében lévő sóbányára utal, l. m. *akna* 'sóbánya' fn. (TESz. 1: 117). A sóbányák nevében gyakran megjelenik az *akna* elem, vö. *Aknaszlatina, Aknarahó* stb. (Vincze 201). Idővel a *Husztakna* nevet a szinonim *Sófalva* váltotta fel. A párhuzamosan használt ruszin *Danilova* Kiss Lajos szerint talán egy időközben *Sófalva* közelében települt, majd a helységgel egyesült, s a telepítő kenézéről a magyarban **Danilofalva > Danalafalva*, a ruszinban pedig *Danilova–Danilovo*-nak nevezett helységtől ered. Ez az ukr. *Данило* kn. (Hrincsenko 4: 551), ukr. *Данило* csn. (Dujcsak 2003: 105, Kraszovszkij 62), or. *Данило* kn. (Petrovskij 92) birtoklást kifejező, semlegesnemű ukr. *-ov(o)* képzős származéka (vö. Kupcsinszka 810). A két település összeolvadásakor a magyarban a sóbányászatra utaló, a ruszinban pedig a *Danilo* kenéz nevét őrző név maradt fenn (Kiss 1991c: 355). „Danalafalva nevét utoljára 1392-ben említik, a Sófalva név 1462-ben tűnik fel. A mai Sófalva rutén neve (Danilovo) bizonyítja, hogy a két név azonos településre vonatkozik” (Bélay 37-8). A helységnévről Pesty adatközlői részben népetimológias magyarázatot adnak: „Soófalva község név eredetéről a nép hagyomány szerint annyi puhatolható ki, hogy régi ős időkben benne sót vágtak, innen eredhetett magyar elnevezése Soófalva hogy pedig azt ruthen nyelven Danelovának hívják, azt álitják mert a só aknát azon korban egy Danelo nevű lakos földjén kezdték mivelní, mi régen elenyészet ugyan, de volt helyein jelenleg a nép használatára két sós kut fenmaradt” (PestyM). 1901-ben, az országos helységnévrendezés során a falu nevét a másfelé található *Sófalvák*-tól való megkülönböztetés végett a *Huszt*-előtaggal egészítették ki (Mező 1999: 338), valószínűleg a legkorábbi név alapján. A hivatalos ukrán *Данилово* a történelmi ruszin név átvétele.

Som, Шом

'település Beregszásztól ÉNy-ra'

1270: *Sumy* (Gy. 1: 547), 1318: *Som* (AOkl. 5: 70), 1376: *Som* (Neumann 53), 1392: *Sum* (Sztáray 1: 516), 1414: *Som* (ZsO. 4: 406), 1416: *Sum* (uo. 5: 629), 1417: *Som* (uo. 6: 77), 1426: *Som* (Neumann 72), 1477: *Som* (DL. 45689), 1479: *Som* (DL. 45800), 1499: *Som* (DL. 36566), 1505: *Som* (DL. 57848), 1509: *Som* (DL. 57889), 1516: *Som* (DL. 57914), 1530: *Swm* (Dica), 1533: *Som*, 1541: *Som*, 1542: *Som*, 1543: *Som*, 1544: *Som*, 1546: *Som*, 1548: *Sum*, 1549: *Som*, 1550: *Som*, 1552: *Som*, 1554: *Som*, 1564: *Som*, 1568: *Som*, 1570: *Som*, 1572: *Som*, 1576: *Soom*, 1582: *Som*, 1588: *Som*, 1596: *Som*, 1599: *Som*, *Soom*, 1600: *Som*, 1602: *Som*, 1603: *Som*, 1609: *Som*, 1610: *Som*, 1619: *Som*, 1620: *Som* (uo.), 1650: *Som* (UC. 54: 50), 1670: *Som* (UC. 9: 40a), 1672: *Som* (UC. 9: 9), 1674: *Som* (UC. 9: 40a), 1678: *Som* (UC. 42: 11), 1679: *Som* (UC. 15: 26), 1680-as évek: *Som* (UC. 65: 2), 1682-4: *Som* (UC. 15: 19), 1687: *Som* (UC. 149: 20), 1691: *Som* (UC. 54: 68), 1692: *Som* (UC. 54: 71), 1693: *Som* (UC. 1: 36), 1694: *Som* (UC. 15: 30), 1715: *Som* (MNL), 1720: *Som* (MNL), 1750: *Soom* (MCB), 1752: *Som* (UC. 82: 13a), 1755: *Soom* (UC. 15: 34), 1760: *Soom* (BT), 1773: *Soom* (LexLoc. 48), 1782-4: *Somm* (EKFT), 1788: *Som* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Som* (Vályi 3: 268), 1800: *Som* (Tber), 1808: *Som* (Lipszky: Rep. 600), 1824-62: *Som* (MKFT), 1828: *Som* (VB), 1837: *Som* (F. 3: 86), 1838: *Som* (Schem. 46), 1851: *Som* (F. 4: 35), 1856: *Som* (MOK), 1857-9: *Som* (CU), 1863: *Som* (Hnt), 1864-5: *Som* (PestyB), 1870-1: *Som* (MÁT), 1872-84: *Som*

(HKFT), 1873: *Som* (Hnt), 1877: *Som* (Hnt), 1882: *Som (Bereg-Som)* (Hnt), 1888: *Som* (Hnt), 1892: *Som* (Hnt), 1895: *Som* (Hnt), 1898: *Som* (Hnt), 1900: *Som* (Hnt), 1902: *Som* (Hnt), 1904: *Beregsom* (Mező 1999: 338), 1907: *Beregsom* (Hnt), 1910: *Шом* (EKYP), 1913: *Beregsom* (Hnt), 1923: *Šom, Beregsom, Шом* (PR), 1925: *Šom* (PR), 1927: *Beregsom* (Hnt), 1929: *Šom (Som)* (ChM. 1225), 1931: *Beregsom* (MPR), 1941: *Beregsom* (Hnt), 1944: *Beregsom* (Hnt), 1946: *Деренковець* (УРСР), 1968: *Деренковець* (ЗО), 1969: *Деренковець* (ІМСУ), 1983: *Деренковець, Деренковец* (ЗО), 1984: *Деренковец* (ТК), 1995: *Шом* (ВРУ), 2017: *Шом* (uo.).

■ Som Árpád-kori település a történelmi Bereg megye alföldi részén. A *Som* helységnév magyar eredetű, Kiss Lajos szerint a személynévként is alkalmazott m. *som* növénynévből keletkezett (FNESz., *Beregsom*, TESz. 3: 571). I. Gallasy Magdolna felmérései szerint az ómagyar kori helységnevekben a *som* a 6. leggyakrabban előforduló növénynév (I. Gallasy 86-7). Pusztá formában azonban az ómagyar kori helynevekben nem találkozunk ezzel a növénynévvel, ezért elképzelhető, hogy nem a növénynév, hanem a belőle származó személynév szolgált a névadás alapjául. Ennek bizonyítéka lehet a legkorábbi *Sumy* alak, amiben az -i eredetileg talán birtoklásra utalt. A növénynév személynévi alakjához l. +1171/1334: sz.: *Som* szn. (PRT. 8: 275, ÁSzt. 724). Amennyiben nem elírás, akkor a képző lekopása már a 13. században megtörtént. A 20. században használt *Bereg-* előtag az országos helységnévrendezés során, 1904-ben került a névbe, s a megyei hovatartozást jelöli (Mező 1999: 338). A jelzői tag a Sáros megyei *Som* helységtől különböztette meg. A falu hivatalos nevét 1946-ban a szovjetek *Деренковець*-re változtatták a magyar név tükörfordításával, vö. ukr. *депен* 'som' fn., *дереновий* 'somos' mn. (CYM. 1: 247). 1995-ben visszakapta a történelmi magyar nevét (ВРУ).

Sósújfalu, Новоселиця 'település Nagyszőlőstől K-re'

1622: *Csarnatu Wyfalu* (Szabó 475), 1628: *Oláh Ujfalu* (uo.), 1670-89: *Ujfalu* (UC. 159: 41), 1673: *Vjfalu* (UC. 27: 6), *Uyfalu* (UC. 57: 75), 1674: *Uyfalu* (UC. 81: 3), 17. sz. vége: *Uyfalu* (UC. 32: 26), 1715: *Oláh Úyfalu* (MNL), 1720: *Oláh Ujfalu* (MNL), 18. sz. első fele: *Csarna=Ujfalu* (BéUg), 1740: *Ujfalu* (UgT.), 1747: *Soós Ujfalu* (GK. 175), 1748: *Sós Ujfalu* (Szabó 475), 1756: *Ujfalu* (Kam. 0303: 2), 1773: *Sós-Uj falu, Nova Selicza* (LexLoc. 284), 1782-4: *Novoszelicze* (EKFT), 1782-5: *Novoszelica* (Pók 1998: 50), 1786: *Sósújfalu* (HT. Div. XVIII: 10), 1788: *Sóós Ujfalu* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Sós Ujfalu, Novoszelicza* (Vályi 3: 555), 1800: *Sós-Ujfalu, Nova-Szelicza* (TUG), 1808: *Ujfalu (Sós-), Nowosellica, Dumbrava* (Lipszky: Rep. 703), 1814: *Sós Uj falu* (UC. 201: 37), 1824-62: *Sósújfalu r. Novoselice, w. Dumbrava* (MKFT), 1825: *Sósújfalu* (HT. Div. XII. 22), 1828: *Sós-Ujfalu* (VU), 1838: *Sós-Ujfalu* (Schem. 67), 1839: *Sós-Ujfalu* (F. 4: 423), 1851: *Ujfalu (Sós)* (F. 4: 233), 1856: *Sósújfalu* (MOK), 1857-9: *Sósújfalu (Novoselica)* (CU), 1863: *Soósújfalu* (Hnt), 1865: *Sós Ujfalu* (PestyU), 1870-1: *Sóosújfalu* (MÁT), 1872-84: *Sós-Ujfalu, Novoselica* (HKFT), 1873: *Sósújfalu, Novoszelica* (Hnt), 1877: *Sósújfalu, Novoszelica* (Hnt), 1882: *Ujfalu (Sós-), Novoszelica* (Hnt), 1888: *Sós-Ujfalu, Novoszelicza* (Hnt), 1892: *Sós-Ujfalu, Novoszelicza* (Hnt), 1895: *Sós-Ujfalu* (Hnt), 1898: *Sós-Ujfalu* (Hnt), 1900: *Sós-Ujfalu* (Hnt), 1902: *Sósújfalu* (Hnt), 1907: *Sósújfalu* (Hnt), *Sós-falu* (Mező 1999: 340), 1910: *Новоселиця* (EKYP), 1913: *Sós-falu* (Hnt), 1918: *Sós-falu* (UgT.), 1923: *Novoselica, Sósújfalva, Новоселиця* (PR), 1925: *Novoselica* (PR), 1927: *Novoselice* (Hnt), 1929: *Novoselice* (ChM. 889), 1931: *Novoselice* (MPR), 1939: *Sós-falu, Новоселиця* (BK. 787), 1941: *Sós-falu* (Hnt), 1944: *Sós-falu* (Hnt), 1946: *Новоселиця* (УРСР), 1968: *Новоселиця* (ЗО), 1969: *Новоселиця* (ІМСУ), 1983: *Новоселиця, Новоселиця* (ЗО), 1991: *Новоселиця* (ТК), 2017: *Новоселиця* (ВРУ).

■ Sósújfalu a 17. század elején települt a történelmi Ugocsa megye keleti részén. Az elsődleges *Csarnatőújfalu* helységnév azzal kapcsolatos, hogy a település a szomszédos Csarnatő helység határából kiszakított területen jött létre, l. *Csarnatő*. Az *Ujfalu* újonnan telepített, fiatal községet jelöl. A 17–18. században a helységnév előtagjaként megjelenik az *Oláh-* jelző, ami román nemzetiségű lakosságára utalt: „Az Ávas hegység északi nyúlványában, határával teljesen a hegyre szorulva csak a XVII. sz. második évtizedében települt e kis falu... Az

„Oláh” nevet pedig kétségtelenül a vidék „Oláhság” nevétől kapta, megkülönböztetésül is a Tisza fölött szemben levő „Oroszság” nevű vidék Újfalujától” (Szabó 475). A román etnikum legelső településnévi nyomai Ugocsában a 15. század közepén mutathatók ki egy közelebről nem azonosítható *Oláhfalva* nevében (vö. 1450: *Olahfalw*, DL. 70896), ezt követi a 17. század első felében az *Oláhújfalu* név (Kocán 2017a: 97). Az *oláh* népnév a románság jelölésére egészen a 20. századig használatos mind a köznyelvben, mind a helynévadásban (Rácz 2016: 73). A 18. sz.-ban újabb névrészcsere történt, az *Oláh*- jelzőt a település határában időközben meginduló sóbányászatra utaló *Sós*- jelző váltotta fel (vö. Bölskei 114-5, 132-7, Kocán 2017a: 88, Szabó 475). 1907-ben, az országos helységnévrendezés során a helység nevét *Sósfalu*-ra változtatták (Mező 1999: 340) az utótaghoz tartozó *új* melléknév elhagyásával. Ezt a módosulást Tóth Valéria tévesen egy természetesebb, ősbibb magyar névtípushoz való igazodásnak tartja, ezzel szemben a hivatalos névadó tevékenység eredménye (vö. Tóth 2008: 99). A korábbi ruszin népi, ma hivatalos *Новоселиця* a magyarral párhuzamos névadással keletkezett, vö. ukr. *новоселиця* ’újfalva’ fn. (Rudnicki 108, Sztipszky 1924/2007: 119).

Szajkófalva, Ociü ’település Ilosvától ÉK-re’

16. sz. első fele: *Szajko*, *Szaiko* (UC. 7: 157), 1587: *Szajkó* (Lehoczky 3: 707), 1596: *Szaikofalua* (Dica), 1599: *Szaiko Falua*, *Zaiko Falua*, 1600: *Szaiko Falva*, 1602: *Zaikofalua*, *Zajko Falua*, *Zayko Falua*, 1603: *Szajkofalua*, 1619: *Saikoffalua*, 1620: *Saikofalua* (uo.), 17. sz. közepe: *Zajkofalva*, *Szajko-falva* (UC. 142: 40), 1670: *Szaykofalua* (UC. 9: 40a), 1673: *Szaiko falva*, *Szaiko* (UC. 7: 158), 1674: *Szayko falua* (UC. 9: 40a), 1677: *Sajko* (UC. 88: 42), 1678: *Szaikofalva* (UC. 42: 11), 1679: *Szaikofalva* (UC. 15: 26), 1680-as évek: *Szaikofalva* (UC. 65: 2), 1681: *Szaykofalva* (UC. 31: 104), 1684: *SzaykoFalva* (UC. 54: 56), 1685: *Szajko Falva* (UC. 104: 26), 1688: *Szajkófalva* (UC. 142: 29), 1689: *Szaikofalva* (UC. 30: 4), 1690: *Szajkófalva* (UC. 2: 13), 1691: *Szajko=Falva*, *Szayko Falva*, *Szajkó falva* (UC. 142: 32), 1693: *Osoi* (Hodinka 374), 1707: *Szajkofalva* (UC. 46: 61), 1712: *Szaiko Falva* (UC. 156: 19), 1714: *Szaiko Falva* (UC. 156: 22), 1715: *Szajkafalva* (MNL), 1717: *Szaikófalva* (UC. 84: 42), 1720: *Szajkófalva* (MNL), 1721: *Sajkofalva* (UC. 46: 59), 1728: *Szajkofalva* (UC. 57: 48), 1741: *Oszuj* (GK. 495), 1747: *Szajko-falva* (GK. 492), 1750: *Szakofalva* (MCB), 1760: *Szakofalva* (BT), 1773: *Szajkófalva*, *Ohsüj* (LexLoc. 49), 1782-4: *Ossi* Rosn: *Csekofalva* (EKFT), 1783: *Szajkó Falva* (UC. 161: 26a), 1788: *Szajkofalva* (HT. Div. X. 8: 1), 1790: *Szajkofalva* (UC. 157: 61), 1798: *Szaikofalva* (UC. 222: 5), 1799: *Szajkófalva*, *Oksics* (Vályi 3: 299), 1800: *Szajkófalva*, *Ohssi* (TBer), 1808: *Szajkófalva*, *Osoj*, *Oszüj* (Lipszky: Rep.), 1824-62: *Szajkofalva h. Oszuj* (!) (MKFT), 1828: *Szajkófalva* (VB), 1837: *Szajkófalva*, *Oszuj* (F. 3: 80), 1838: *Szajkófalva* (Schem. 41), 1851: *Szajkófalva*, *Oszuj* (F. 4: 52), 1856: *Szajkófalva* (*Oszüj*) (MOK), 1857-9: *Osoj* (*Szajkófalva*) (CU), 1863: *Szajkófalva*, *Oszüv* (Hnt), 1870-1: *Szajkófalva* (MAT), 1872-84: *Oszüj*, *Szajkófalva* (HKFT), 1873: *Szajkófalva*, *Oszüj* (Hnt), 1877: *Szajkófalva*, *Oszuj* (Hnt), 1882: *Szajkófalva*, *Oszuj* (Hnt), 1888: *Szajkófalva*, *Oszuj* (Hnt), 1892: *Szajkófalva*, *Oszüj* (Hnt), 1895: *Szajkófalva* (Hnt), 1898: *Szajkófalva* (Hnt), 1900: *Szajkófalva* (Hnt), 1902: *Szajkófalva* (Hnt), 1907: *Szajkófalva* (Hnt), 1910: *Ociü*, *Ocyü* (EKYP), 1913: *Szajkófalva* (Hnt), 1923: *Osoj*, *Szajkófalva*, *Ociü*, *Ocyü* (PR), 1925: *Osoj* (PR), 1927: *Osoj* (Hnt), 1929: *Osoj* (ChM. 917), 1931: *Osoj* (MPR), 1939: *Szajkófalva*, *Ocyü* (BK. 785), 1941: *Szajkófalva* (Hnt), 1944: *Szajkófalva*, *Ocyü* (Hnt), 1946: *Ociü* (YPCP), 1968: *Ociü* (30), 1969: *Ociü* (IMCY), 1983: *Ociü*, *Ocoü* (30), 1991: *Ocoü* (TK), 2017: *Ociü* (BPY).

■ Szajkófalva a 16. század második felében települt a történelmi Bereg megye délkeleti részén, a *Buzsora* hegy déli lábánál. A *Szajkófalva* helységnév magyar eredetű, népetimológia útján keletkezett egy ruszin *Osoj*~*Osojka* név alapján. A falu elsődleges neve ugyanis a ruszin *Osoj*, ami talán hegynévből jött létre névátvitellel, vö. 1870-1: *Osoi* (144.8 m) (MÁT). Azonos nevű hegyet csak egy térképen tudunk adatolni a település közeléből, de Kárpátalján számos földrajzi névben – köztük hegynévből – szerepel az alapjául szolgáló köznév, vö. bolg. N. *осоу* ’árnyékos hely, kevés napot kapó hely’ fn. (Kiss 1992b: 288-9), ukr. N. *осовнь*, *осоння* ’napsütötte, verőfényes hely’ fn. (Hrincsenko 3: 70), *осоня*, *осовня* ’ua.’ fn. (Sztipszky 1924/2007: 44), l. még szl. **osojъnъ* ’ua.’ fn. (Šmilauer 135). Ezt a Kárpátokban a

románok terjesztették el, vö. rom. *osoi(ul)* 'hegy déli oldala' fn. (Iordan 1963: 524). A magyarban részleges összezsugorodás folytán népetimológiával *Osoj* > *Osojka* > *Szajkó* > *Szajkófalva* névalak fejlődött, mert a személynévként is alkalmazott m. *szajkó* 'a varjak családjába tartozó, tarka tollazatú, élénk hangú madár; csóka' (TESz. 3: 647) madárnevet értették bele. Ugyanakkor a *Szajkó* csn. előfordul a történelmi Bereg megyében, vö. 1674-5: *Franciscus Szoika* a szomszédos Iloncán (UC. 31: 1), 1700: *Szajko Procup* Holubinán (UC. 53: 43), l. m. *Szajkó* csn. (CsnSz. 958), ukr. *Cojka* csn. (Csucska 2005: 526-7), le. *Sojka* csn. (Rymut 2: 459), ukr. *cojka* 'szajkó' fn. (Csöpej 370, CYM. 9: 437). Az írásos forrásokban a ruszin név a magyarnál csak jóval később jelenik meg. A 16. század első felére datált összeírásban a falut *Szajko* néven említik, kenéze *Petrus Malinik* (UC. 7: 157). Sztripszky az *Oszvaj* < *Osoj* helynév eredetéről szólva megállapítja, hogy ez a földrajzi név a Kárpátokon túl ismeretlen, Kárpátalján viszont mintegy 30 falu határában is megtalálható, mindig egy-egy jókora hegyet jelölve (Sztripszky 1943a: 386-9). Az 1814-es latin urbárium is utal erre: „Hegyek lábánál, magasabb helyen fekszik, Bereg vármegyéhez tartozik. Dombokon és völgyeken terül el, házai szétszórtan épültek” (UC. 179: 2). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Ociü* a történelmi név ukránosított változata. Ukrán személynévi használatára l. 1789: *Joannes Oszivszky* Dubrókán (UC. 162: 53).

Száldobos, Стеблівка 'település Husztól DK-re'

1389: *Zaldobos* (Cs. 1: 452, DocVal. 342), 1530: *Zaldobos* (Dica), 1543: *Zaldobos*, 1548: *Zaldobos* (uo.), 1600: *Zaldobos* (UC. 174: 25a), 1614: *Szaldobos* (UC. 174: 26), 1618?: *Száldobos* (UC. 110: 60), 1625: *Szaldobos* (UC. 148: 9), 1638: *Szaldobos* (Bélay 191), 1671: *Szaldobos* (UC. 155: 2), 1673: *Szaldobos* (UC. 123: 1a), 1684: *Száldobos* (UC. 123: 2b), 1700: *Száldobos* (UC. 155: 8), 1704: *Szál Dobos* (UC. 64: 17), 1707: *Száldobos* (UC. 8: 55), 1715: *Száldobos* (MNL), 1720: *Szaldobos* (MNL), 1725: *Szaldobos* (Revizki), 1735: *Szaldobos* (MCM), 1744: *Száldobos* (UC. 72: 39), 1747: *Szaldobos* (GK. 397), 1754: *Száldobos* (UC. 81: 1), 1756: *Saldobos* (Kam. 0303: 2), 1768: *Száldobos* (UC. 157: 55), 1773: *Szaldobas*, *Szaldobos* (LexLoc. 136), 1782-4: *Szaldobos* (EKFT), 1798: *Szaldobos* (CsT. 11), 1799: *Száldobos* (Vályi 3: 307), *Szaldobos* (HT. 0012: 2), 1800: *Száldobos* (TM), 1808: *Szaldobos*, *Saldobossa* (Lipszky: Rep. 621), 1809: *Szaldobos* (Kam. 661), 1824-62: *Száldobos* (MKFT), 1828: *Szaldobos* (Nagy 199), 1838: *Száldobos* (Schem. 64), 1839: *Száldobos* (F. 4: 197), 1851: *Száldobos* (F. 4: 59), 1856: *Száldobos* (MOK), 1857-9: *Száldobos* (CU), 1863: *Száldobos* (Hnt), 1864: *Száldobos* (PestyM), 1870-1: *Száldobos* (MÁT), 1872-84: *Száldobos* (HKFT), 1873: *Száldobos* (Hnt), 1877: *Száldobos* (Hnt), 1882: *Száldobos* (Hnt), 1888: *Száldobos* (Hnt), 1892: *Száldobos* (Hnt), 1895: *Száldobos* (Hnt), 1898: *Száldobos* (Hnt), 1900: *Száldobos* (Hnt), 1902: *Száldobos* (Hnt), 1907: *Száldobos* (Hnt), 1910: *Салдобош* (EKYP), 1913: *Száldobos* (Hnt), 1923: *Saldoboš*, *Száldobos*, *Салдобош*, *Солнице* (PR), 1925: *Saldoboš* (PR), 1927: *Saldoboš* (Hnt), 1929: *Saldoboš* (ChM. 1107), 1931: *Saldoboš* (MPR), 1939: *Száldobos*, *Салдобошъ* (BK. 786), 1941: *Száldobos* (Hnt), 1944: *Száldobos*, *Салдобошъ* (Hnt), 1946: *Стеблівка* (YPCP), 1968: *Стеблівка* (3O), 1969: *Стеблівка* (IMCY), 1983: *Стеблівка*, *Стеблевка* (3O), 1991: *Стеблевка* (TK), 2017: *Стеблівка* (BPY).

■ Száldobos a 14. század második felében települt a történelmi Máramaros megye síkvidéki részén, a Tisza jobb partján. „A tiszaparti Száldobos magyar neve és földrajzi helyzete alapján ítélve kétségtelen magyar alapítás. Magyar volt a középkori lakossága is, az újkorra azonban elruténosodott” (Bélay 191). 1614-ben a faluban csak magyar családnevű személyeket sorolnak fel, l. *Csománfalusi*, *Puskás*, *Daniel*, *Görbe*, *László*, *Lengiel*, *Nagy*, *Kozma*, *Virrazto*, *Halász*, *Kys*, *Elekfi*, *Sikett*, *Orosz* stb. (UC. 174: 26), de 1704-ben is zömmel magyar családnevek fordulnak elő a településen: *Sándorfalusi*, *Szabó*, *Bubrik*, *Vereta*, *Orosz*, *Földi*, *Berez*, *Szabados*, *Csomany falusi*, *Panyko*, *Kis*, *Virasztó*, *Hajdú*, *Genyesti*, *Jakab*, *Kozma*, *László*, *Dobos*, *György*, *Antal*, *Halasz*, *Teliha*, *Kukla*, *Veléti*, *Kádár*, *Révész*, *Szteczkó*, *Rákóczi*, *Sánta*, *Sipos* stb. (UC. 64: 17). A Száldobos helységnév magyar eredetű, a m. N. *száldob* 'hársfa' főnév -s melléknévképzős származékából keletkezett (TESz. 3: 569, Munkácsi 141-2, EWUng., *száldob*). I. Gallasy Magdolna szerint a hársfa neveként a *száldob* elsősorban

Erdélyben, míg a *hárs* az északi és a dunántúli területeken elterjedt (I. Gallasy 89). A fanév a kárpátaljai magyar nyelvjárásokban ma *szádog*, *szádok* alakban fordul elő (S. 113, ÚMTSz. 3: 10). Pesty adatközlői a névről nem tudtak egyértelmű információval szolgálni: „Száldobos név eredetéről értelméről sem köz tudomásból, sem hagyományból semmi ki nem puhatolható, annyi igaz, hogy neve eredeti magyar elnevezés „Szál” és „dobos” szóból tétetett össze” (PestyM). A *száldob* CzF.-ben említett, Munkácsi által elutasított ’egymás mellé vert két karóról lógó deszka, melyen a helységekben elszállásolt lovas katonáknak abrakolásra doboltak’ (CzF. 5: 1011, Munkácsi 141-2) jelentése a helységnévvel kapcsolatban nem vehető figyelembe. A helyi lakosság a magyar etimológia elhomályosulásával is megtartotta a történelmi nevet, ugyanis a régi ruszin *Салдобошъ* a magyar név átvétele. Az újabb, 1946-tól hivatalos ukrán *Стеблівка* tudálékos etimologizáláson alapuló tükörfordítással jött létre. A magyar *Száldobos* vélt előtagját önkényesen az ukr. *стебло* ’szál’ (Csopéj 379, CYM. 9: 678) főnévvel azonosították, és ukr. *-івка* helynévképzővel látták el (Kiss 1991c: 358-9).

Szalóka, Соловка ’település Ungvártól D-re’

1270: *Zolouka* (ÁÜO. 8: 260), 1285: *Zaloka* (RegArp. 2/2-3: 365), 1302: *Zaloka* (AOkl. 1: 184), 1327: *Zoloka* (*Zalanka*) (AOkl. 11: 108), 1328: *Zaloka* (uo. 12: 140), 1337: *Zoloka* (Németh 1997: 171), 1342: *Zolowcha* (Neumann 31), 1344: *Zalouka, Zaloka* (AOkl. 28: 184, 228), 1345: *Zalouka, Zaloka* (Neumann 36), 1347: *Zalouka* (Németh 1997: 171), 1447: *Zalok* (Neumann 81), *Zaloka* (DL. 234282), 1619: *Zaloka, Szalóka* (UC. 111: 27), 1684: *Szaloka* (UC. 18: 20), 1715: *Szaloka* (MNL), 1780: *Szaloka* (MCU), 1782-4: *Zalok* (EKFT), 1788: *Szalóka* (UC. 3: 4), 1799: *Szalóka* (Vályi 3: 310), 1800: *Szalaka* (TUng), 1824-62: *Szalóka* (MKFT), 1829: *Tisza-Szalóka* (Schem. 33), 1856: *Szalóka* (MOK), 1863: *Szalóka* (Hnt), 1872-84: *Szalóka* (HKFT), 1873: *Szalóka* (Hnt), 1877: *Szalóka* (Hnt), 1882: *Szalóka* (Hnt), 1888: *Szalóka* (Hnt), 1895: *Szalóka* (Hnt), 1898: *Szalóka* (Hnt), 1900: *Szalóka* (Hnt), 1902: *Szalóka* (Hnt), 1907: *Szalóka* (Hnt), 1913: *Szalóka* (Hnt), 1918: *Szalóka* (UT), 1923: *Salovka, Szalóka, Саловка* (PR), 1925: *Saloka* (PR), 1927: *Saloka* (Hnt), 1929: *Saloka (Szalóka)* (ChM. 1107), 1931: *Saloka* (MPR), 1941: *Szalóka* (Hnt), 1944: *Szalóka* (Hnt), 1946: *Соловка* (YPCP), 1968: *Соловка* (3O), 1969: *Соловка* (IMCY), 1983: *Соловка* (3O), 1985: *Соловка* (TK), 2017: *Соловка* (BPY).

■ Szalóka Árpád-kori település a történelmi Szabolcs megyében, a Tisza jobb partján. A *Szalóka* helységnév magyar eredetű, pusztá személynévből jött létre magyar névadással, vö. 1302: *Zolouka* szn. (RDES. 1: 77), 1332: *Zoloka* (HO. 3: 114), *Zalok, Zoloc, Zaloca* stb. szn. (ÁSzt. 838-9). Kiss Lajos szerint a személynév az ómagyar *Szalók* (FNESz., *Abádszalók*) vagy *Szalka* személynévvvel (uo., *Mátészalka*) kapcsolható össze. Nem meggyőző az a feltevés, hogy a helységnév személynévi előzménye szláv személynév lenne (vö. Stanislav 2: 462, Kiss 1991b: 133-4). Csucska a kárp. ukr. *Саловка* családnevet az ukr. *Сало* szn. vagy *сало* ’szalonna’ fn. *-овка* képzős származékának tartja (Csucska 2005: 501). A magyar névtani szakirodalomban Kázmér Miklós a *Szalóka* családnévnek török eredetet tulajdonít (CsnSz. 966). A település lakossága a középkorban és napjainkban is magyar. Az 1684-es urbáriumban *Antal, Szabo, Orosz, Acs, Soós, Kozma, Varga, Huszar, Dank, Kovacs, Szenes, Ballog, Munkacs, Fazekas, Barkaszi, Kelemen, Szombaty, Banko* családnévi személyek szerepelnek (UC. 18: 20). Az 1715-ös országos összeírás *Petrus Sóós, Joannes Varga, Joannes Szabó, Petrus Szigethy, Michael Pap, Nicolaus Varga, Petrus Balog, Joannes Kozma, Andreas Sóós, Petrus Huszár, Franciscus Mezö, Martinus Barkász, Gregorius Szombathy, Andreas Kovács, Stephanus Huszár* nevű személyeket sorol fel (MNL). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Соловка* a magyar név szlávositásával keletkezett.

Szászfalu, Сасово ’település Nagyszőlőstől DK-re’

1262: *Nogzaz* (Fejér 7/3: b47), 1271: *Felzaz* (Perényi 17), 1319: *Nogzaz* (AOkl. 5: 181), 1351: *Nogzaz* (DL. 70629), 1355: *Nogzaz* (AO. 6: 407), 1357: *Nogzaaz* (Perényi 70), 1364:

Ugachazaaz (Cs. 1: 435), 1378: *Zazfalw* (DL. 26566), 1405: *Zazfalw* (ZsO. 2/1: 443), 1409: *Zazfalu* (uo. 2/2: 286), 1423: *Zaaz* (Szabó 46), 1430: *Zazfalw*, *alio nomine Wgocza* (Fejér 10/7: 31), *Szaszfalu*, *alio nomine Vgocha* (Perényi 203), 1431: *Zazfalw* (DL. 70870), 1441: *Zazfalw* (DL. 70896), 1450: *Zazfalw* (DL. 70896), 1468: *Zazfalw*, *Sasfalu* (Perényi 257), 1471: *Zazfalw* (DL. 70952), 1478: *Zazfalw* (Perényi 277), 1492: *Zaszfalw* (DL. 71039), 1498: *Zazfalw*, *Zazfalw* (Perényi 329, 332), 1513: *Zazfalw* (DL. 86743), 1549: *Zazfalw* (Maksay 1990/2: 832), 1564: *Zaazfalua* (Szabó K. 349), 1670-89: *Szászfalu* (UC. 159: 41), 1673: *Szaszfalu* (UC. 27: 6), *Szászfalu* (UC. 57: 75), 1674: *Szaszfalu*, *Szászfalu* (UC. 81: 3), 1689: *Szászfalu* (UC. 34: 39), 17. sz. vége: *Szászfalu* (UC. 32: 26), 1713: *Szasz Falu* (UC. 34: 45), 1715: *Szászfalu* (MNL), 1720: *Szász falu* (MNL), 18. sz. első fele: *Szászfalu* (BélÜg), 1740: *Szaszfalu* (UgT.), 1747: *Szászfalu* (GK. 168), 1756: *Szászfalu* (Kam. 0303: 2), 1773: *Szászfalu* (LexLoc. 283), 1782-4: *Szászfalu* (EKFT), 1786: *Szászfalu* (HT. Div. XVIII: 10), 1788: *Szászfalu* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Szászfalu* (Vályi 3: 319), 1800: *Szászfalu* (TUg), 1808: *Szászfalu*, *Sásfala* (Lipszky: Rep. 624), 1817: *Szász falú* (Hübner 5: 96), 1824-62: *Szászfalu* (MKFT), 1825: *Szászfalu* (HT. Div. XII. 22), 1828: *Szászfalu* (VU), 1838: *Szászfalu* (Schem. 67), 1839: *Szászfalu* (F. 4: 422), 1851: *Szászfalu* (F. 4: 69), 1856: *Szászfalu* (MOK), 1857-9: *Szászfalu* (CU), 1863: *Szászfalu* (Hnt), 1865: *Szász falu* (PestyU), 1870-1: *Szászfalu* (MÁT), 1872-84: *Szászfalu* (HKFT), 1873: *Szászfalu* (Hnt), 1877: *Szászfalu* (Hnt), 1882: *Szászfalu* (Hnt), 1888: *Szászfalu* (Hnt), 1892: *Szászfalu* (Hnt), 1895: *Szászfalu* (Hnt), 1898: *Szászfalu* (Hnt), 1900: *Szászfalu* (Hnt), 1902: *Szászfalu* (Hnt), 1907: *Szászfalu* (Hnt), *Tiszaszászfalu* (Mező 1999: 348), 1910: *Cacphany* (EKYP), 1913: *Tiszaszászfalu* (Hnt), 1918: *Tiszaszászfalu* (UgT.), 1923: *Sasfalva*, *Szászfalu*, *Cacphalovo* (PR), 1925: *Sasfalovo* (PR), 1927: *Sásfalu* (Hnt), 1929: *Sasovo* (ChM. 1112), 1931: *Sasfalu* (MPR), 1939: *Tiszaszászfalu*, *Cacovo* (BK. 787), 1941: *Tiszaszászfalu* (Hnt), 1944: *Tiszaszászfalu* (Hnt), 1946: *Cacove* (YPCP), 1968: *Cacove* (3O), 1969: *Cacove* (IMCY), 1983: *Cacove*, *Cacovo* (3O), 1991: *Cacovo* (TK), 1995: *Cacovo* (BPV), 2017: *Cacovo* (uo.).

■ Szászfalu Árpád-kori település a történelmi Ugocsa megye délkeleti részén, a *Tisza* bal partján. Az elsődleges *Nagyyszász* helységnév a magyar *nagy* melléknévnek és a m. *szász* 'német' népnévnek (TESz. 3: 685-6) az összetételével keletkezett. Korai forrásokban *Felszász* néven is emlegetik. A település neve a 14. század második felétől a *-falu* utótaggal kiegészülve *Szászfalu*-ra változott. „A helység neve a korai ugocsamegyei szász hospes-telepítés emlékéét őrzi... A XV–XVI. században – miként a jobbágyok alábbi névsorai alapján következtetni lehet – a szászság a túlnyomóvá lett magyar elem mellett már csupán töredék volt. A további századok során ez is teljesen eltűnt s a falu a XVI–XVII. századok fordulója körül magyar falunak tekinthető, melynek lakosai református papi dézsmát fizettek. A XVII. sz. második felében „az pogányok pusztítása és az pestisnek grasszállása miatt elfogyott” magyarság helyére rutén betelepülés indult meg” (Szabó 479). Az 1715-ös országos összeírás *Joannes Sindel*, *Franciscus Terebesy*, *Martinus Gáál*, *Joannes Csató*, *Georgius Csuka*, *Joannes Kovács*, *Michael Páál*, *Stephanus Gönczöl*, *Paulus Dienes*, *Joannes Lénárrth*, *Stephanus Hópa*, *Stephanus Biró*, *Joannes Bába*, *Joannes Nagj*, *Joannes Sendel*, *Demetrius Macska*, *Stephanus Papy*, *Franciscus Bereczk*, *Nicolaus Sipos* nevű személyeket említ (MNL). A település neve ritkán jelölt birtokos jelzős *Szászfalu* alakban is szerepel az oklevelekben és összeírásokban (Tóth V. 2008: 127). 1907-ben, az országos helységnévrendezés során a helységnév a megkülönböztető szerepű *Tisza*- előtaggal egészült ki, ami a folyó közelségére utal (FNESz., *Tiszaszászfalu*, Mező 1999: 348). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Cacovo* a magyar név alapján jött létre birtoklást kifejező, semlegesnemű ukr. *-ov(o)* képzővel. A helység másodlagos neveként 1430-ban az *Ugocsa* is használatos, de Kocán Béla szerint ez csak arra utal, hogy annak közelében feküdt (Kocán 2017a: 88).

Szászóka, Cacibka 'település Szolyvától K-re'

17. sz. eleje: *Szaszovka* (UC. 88: 9), 1611: *Szaszuka* (Dezső 269), 1613: *Saszoka* (UC. 18: 25), 1625: *Zazuka* (UC. 18: 28), 1634: *Szaszuka* (UC. 101: 73), 1635: *Szaszuka* (KirK. 8.99), 1645: *Zsaszuka* (Makkai 347, UC. 19: 1), 1688: *Szaszuka* (UC. 19: 6), 1690: *Szaszuka*

(UC. 19: 7), 1699: *Szaszuka* (UC. 19: 8), 1700k.: *Szaszuka* (UC. 53: 44), 1700: *Szaszuka* (UC. 19: 9), 1702: *Szaszuka* (UC. 19: 12), 1704: *Szaszvka* (UC. 19: 15), 1705: *Szaszvka* (UC. 20: 1), 1714: *Szászoka* (UC. 20: 2), 1715: *Szaszuka* (MNL), 1718: *Szaszuka* (UC. 151: 21), 1720: *Szászoka* (MNL), 1725: *Szaszoka* (UC. 124: 7), 1729: *Szaszuka* (UC. 20: 21), 1747: *Szászuvka* (GK. 481), 1770-2: *Sassuvka* (Motzel), 1773: *Szaszoka*, *Sasnoka* (LexLoc. 53), 1782-4: *Sas-suwka* (EKFT), 1788: *Szasuka* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Szaszoka* (Vályi 3: 320), 1800: *Szaszoka* (TBer), 1808: *Szászoka*, *Sásowka*, *Szaszüka* (Lipszky: Rep. 324), 1824-62: *Sásowka h. Szászoka* (MKFT), 1828: *Szászuka* (VB), 1837: *Szászoka* (F. 3: 65), 1838: *Szászoka* (Schem. 49), 1851: *Szászoka* (F. 4: 69), 1856: *Szászoka* (MOK), 1857-9: *Szaszoka* (CU), 1863: *Szászoka* (Hnt), 1870-1: *Szászoka* (MÁT), 1872-84: *Szászoka*, *Sasovka* (HKFT), 1873: *Szászoka* (Hnt), 1882: *Szászoka* (Hnt), 1888: *Szászoka* (Hnt), 1892: *Szászoka* (Hnt), 1895: *Szászoka* (Hnt), 1898: *Szászoka* (Hnt), 1900: *Szászoka* (Hnt), 1902: *Szászoka* (Hnt), 1907: *Szászoka* (Hnt), 1910: *Caciwka* (EKYP), 1913: *Szászoka* (Hnt), 1923: *Sasovka*, *Szászoka*, *Caciwka* (PR), 1925: *Sasovka* (PR), 1927: *Sasovka* (Hnt), 1929: *Sasovka* (ChM. 1112), 1931: *Sasovka* (MPR), 1939: *Szászoka*, *Cacowka* (BK. 786), 1941: *Szászoka* (Hnt), 1944: *Szászoka*, *Cacowka* (Hnt), 1946: *Caciwka* (YPCP), 1968: *Caciwka* (3O), 1969: *Caciwka* (IMCY), 1983: *Caciwka*, *Cacowka* (3O), 1991: *Cacowka* (TK), 2017: *Caciwka* (BPY).

■ Szászoka a 17. század elején települt a történelmi Bereg megyében, a Vicsa patak bal partján, Szolyva közelében. A *Szászoka* helységnév ruszin eredetű, víznévből jött létre névátvitellel, vö. *Szászoka-potok** 'a Vicsa b. á. Szászoka (Caciwka) h.' 1613: *Zazoka* (UC. 18: 25, *Buchnizna*), 1625: *Vagion keet Pisztrangos Pataka is, Zazoka es Kalina neuű* (UC. 18: 28), 1645: *Zaszuka Pataka* (UC. 19: 1), 1649: *Szaszuka patak* (Lehoczky 3: 708), 1700: *Tilalmas Pisztrangos kövő halas Vize Szaszuka, Vicze Vizek* (UC. 19: 9), 1864: *Cacowckia nomokъ, Cacowckiu nomokъ* (Kat.), 1904: *Cacoka nomokъ* (S. 116). „Nevét vette a Szaszuka nevű víztől, melynél keletkezett s mely a XVII. században pisztrángjai és kövihalai miatt tilalmasban tartatott. Határa Kalina és a Zsdimir patak volt” (Lehoczky 3: 708, l. még UC. 19: 1). 1782-5: „A Szászoka /Sassmoka/ a falu alatt torkollik a Vecsába /Wetscha/” (Pók 1994: 115). A pataknev az ukr. *Cac* csn. (Csucska 2005: 503, 2011: 313, Dujcsak 2003: 214) vagy az ukr. *cac* 'szász' (Hrincsenko 4: 103) népnév -*oka* helynévképzős származéka. A magyar névhasználatban szabályosan *Szaszovka* > *Szászoka* változás történt. Mágócsi Ferenc 1611. július 8-án Suponyai Péternek adott kenézséget, hogy a *Kalina* nevű víz közt *Száz* nevű falut építsen” (Lehoczky 3: 708). 1613-ban még új faluként említik: „Ez is Uy falu Anno 1612 szál-lot” (UC. 18: 25). Lakosai ekkor: *Holowich Peter* főkenéz, *Leskowich Mathe*, *Holowich Thimko*, *ifjabb Holowich Thimko*, *Koczán Janos*, *Ruszin Illyko*, *Rwszin Iwasko*, *Rwszin Janos*, *Peter Gergely* stb. (uo.). A hivatalos ukrán *Caciwka* a történelmi név ukránosított változata.

Szászova, Cacobo

'település Técsőtől ÉK-re'

1898: *Szászova* (Hnt), 1900: *Szászova* (Hnt), 1902: *Szászova* (Hnt), 1904: *Szálláspatak* (BK. 531), 1907: *Szálláspatak* (Hnt), 1910: *Cacova* (EKYP), 1913: *Szálláspatak* (Hnt), 1918: *Szálláspatak* (Hnt), 1929: *Sasov* (ChM. 1112), 1940: *Szászó*, *Cacowъ* (BK. 1925), 1944: *Szászó*, *Cacowъ* (Hnt), 1968: *Cacowe* (3O), 1969: *Cacowe* (IMCY), 1978: *Cacowo* (TK), 1983: *Cacowe*, *Cacowo* (3O), 1995: *Cacowo* (BPY), 2017: *Cacowo* (uo.).

■ Szászova a 19. század végén települt tanya a máramarosi Irholc határában. A *Szászova* helységnév ruszin eredetű, dülő- vagy víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Szaszov* 'a Tarac j. á. Nyágova (Добрянське) h.' 1411: *Zazpathaka* (Bélay 166), 1548: *Zazpathakmezeye* (uo. 154), 1604: *Zazpathaka* (uo. 208), 18. sz. vége: *P. Sasu* (VIT. 0012), 1863: *Cacy nom.* (Kat.), 1864: *Szászova* (PestyM), 1865: *Cacywъ nomokъ* (S. 201), 1872-84: *Sasuv p.* (HKFT), 1929: *Sasova* (Petrov 18), 1935: *Sasov*, *Cacow* (W. 47, 63), 1979: *Cacie* (CFY 488), ill. 1864: *Szászova* dülő (PestyM). A pataknev a m. *Szász* csn. (CsnSz. 974), ukr. *Cac* csn. (Csucska 2005: 503, Kraszovszkij 135), esetleg a mindkettő alapjául szolgáló m. *szász*, ukr. *cac* 'szász' (Hrincsenko 4: 103) népnév birtoklást kifejező, semlegesnemű ukr. -*ow(o)* képzős származéka. A korai, birtokos jelzős *Zazpathaka* személynévi eredetre utal. Pesty adatközlői a névre más, népetimológiás magyarázatot adnak: „Nyugot délnek Tecső határ, kerekhegy erdei

a nyágovai határhoz kanyarodik, a terület dombos irtások között, melyek közül csak a *szászova* ered orosz névtől Zaszuv = Szakadék” (PestyM), vö. ukr. *засув* ’szakadék’ fn. (Maruszenko 229), *засув* ’meredek hegyoldal, szakadék’ fn. (uo.). 1904-ben, az országos helységnévrendezés során a település nevét *Szálláspatak*-ra magyarosították a falunak nevet adó vízre való utalással (BK. 531). 1940-ben a helység nevét *Szászó*-ra változtatták, ami a ruszin név rövidült formája. A hivatalos ukrán *Сасово* a történelmi név átvétele. Irhóc külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Szeklence, Сокирниця ’település Husztól DK-re’

1373: *Zeglenk* (DocVal. 248), 1389: *Zeklenche* (uo. 343), 1391: *Zeklenche* (uo. 423), 1392: *Zeokolenche*, *Zenkelenche* (uo. 424-5), 1421: *Zeklenche* (ZsO. 8: 75), 1530: *Zeklencze* (Dica), 1542: *Zeklencze*, 1543: *Zeklencze*, 1548: *Zeklenche*, 1550: *Zeklenche*, 1552: *Zeklenche*, 1554: *Szeklencze*, *Zeklencheh*, 1555: *Zeklenczee* (uo.), 1600: *Zeklencze* (UC. 174: 25a), 1704: *Szeklencze* (UC. 64: 17), 1707: *Szeklencze* (UC. 8: 55), 1715: *Szeklencze* (MNL), 1720: *Szeklencze* (MNL), 1725: *Szeklőncze* (Revizki), 1735: *Szeklencze* (MCM), 1739: *Szeklencze* (UC. 17: 1), 1747: *Szeklencze* (GK. 325), 1754: *Szeklencze* (UC. 81: 1), 1756: *Szeklőncze* (Kam. 0303: 2), 1761: *Szeklencze* (UC. 81: 2), 1768: *Szeklencze* (UC. 157: 57), 1773: *Szeklencze*, *Szeklincza*, *Szokernicza* (LexLoc. 135), 1782-4: *Seglencze R*: *Sekerniza* (EKFT), 1798: *Szeklencze* (CsT. 11), 1799: *Szeklencze*, *Szokerincza* (Vályi 3: 344), *Szeklencze* (HT. 0012: 2), 1800: *Szeklencze*, *Szokerincza* (TM), 1809: *Szeklencze* (Kam. 661), 1824-62: *Szeklencze r*: *Szokirnitza* (MKFT), 1828: *Szeklentze* (Nagy 199), 1838: *Szeklencze* (Schem. 61), 1839: *Szeklencze* (F. 4: 197), 1851: *Szeklencze* (F. 4: 81), 1856: *Szeklencze* (*Szokirnicza*) (MOK), 1857-9: *Szeklencze* (*Sekernica*) (CU), 1863: *Szeklencze*, *Szokirnicza* (Hnt), 1864: *Szeklencze*, *Szokernicza* (PestyM), 1870-1: *Szeklencze* (MÁT), 1872-84: *Szeklence*, *Sokiernica* (HKFT), 1873: *Szeklence*, *Szokirnicza* (Hnt), 1877: *Szeklence*, *Szokirnicza* (Hnt), 1882: *Szeklence*, *Szokirnicza* (Hnt), 1888: *Szeklencze*, *Szokirnicza*, *Szukirnicza* (Hnt), 1892: *Szeklencze*, *Szokirnicza*, *Szukirnicza* (Hnt), 1895: *Szeklencze* (Hnt), 1898: *Szeklencze* (Hnt), 1900: *Szeklencze* (Hnt), 1902: *Szeklencze* (Hnt), 1907: *Szeklencze* (Hnt), 1910: *Сокирниця*, *Сукирниця* (EKYP), 1913: *Szeklencze* (Hnt), 1923: *Sokyrnica*, *Szeklencze*, *Сокирниця* (PR), 1925: *Sokyrnica* (PR), 1927: *Sokernice* (Hnt), 1929: *Sekernice* (ChM. 1119), 1931: *Sokernice* (MPR), 1939: *Szeklence*, *Сокирниця* (BK. 786), 1941: *Szeklence* (Hnt), 1944: *Szeklence*, *Сокирниця* (Hnt), 1946: *Сокирниця* (YPCP), 1968: *Сокирниця* (3O), 1969: *Сокирниця* (IMCY), 1983: *Сокирниця*, *Сокирниця* (3O), 1991: *Сокирниця* (TK), 2017: *Сокирниця* (BPU).

■ Szeklence a 14. század második felében települt a történelmi Máramaros megye alföldi részén, a Tisza jobb partján. A *Szeklence* helységnév ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Szokirnicza* ’a Tisza j. á. Szeklence (Сокирниця) h.’ 1373: *Zeglenk* (Mihályi 69), 1389: *Zeklenchepataka* (DocVal. 343), 1485: *Zeklenche* (Mihályi 547), 1604: *Zeklencze-pathaka* (Bélay 192), 1725: *Szeklencze fl.* (Revizki), 1739: *Szeklencze* (UC. 17: 1), 1756: *Szeklencze fl.* (Kam. 0303:2), 1777: *Rivus Szeklencze* (Kam. 1105: 1), 1782-6: *Szekernicza Patak*, *Szekernicza bach* (EKFT), 1824-62: *Szokiernitza Patak* (MKFT), 1858: *Seclencze B.* (AT. 0327/05), 1864: *Paméjnitza* (PestyM, Újbárd), 1865: *Botojnicza*, *Szeklencze p.*, *Szokernicza patak*, *Сокерниця потокъ* (Kat.), 1872-84: *Sokiernica p.* (HKFT), 1910: *Sokiernica* (HBÁT), 1929: *Poméjneca* (Petrov 27), 1935: *Sekernice*, *Сокирниця* (W. 49, 62), 1939: *Szeklence* (SzSzBML. 468), 1940: *Szeklence patak* (FKözl.), 1944: *Szeklence* (Kiss 1991: 359), 1957: *Сокирниця*, *Сокирниця* (KPY. 19), 1979: *Помийниця* (СГУ 437). A *Szeklence* víznév az ukr. *сокир* ’fehér vagy ezüst nyár’ < *осокир* ’fehér nyár, fekete nyár’ (CYM. 9: 439, ECYM. 4: 224-5) fanév ukr. -*ниця* helynévképzős származéka, jelentése tkp. ’Nyárad’ (Kiss 1991c: 359). A magyar névhasználatban *Szokirnicza*>*Szokilnicza*>*Szeklence r* : *l* elhasonulás, valamint hangrendi kiegyenlítődés ment végbe. „Lakói a középkorban magyarok, de az újkorra, mint Sófálva, vagy Sándorfalva is, egyre jobban oroszosodott” (Bélay 194). 1704-ben még főként magyar családnevűek éltek a faluban: *Berecz*, *Peteh*, *György*, *Kádár*, *Sándor*, *Illyes*, *Romaj*, *Szekeres*, *Orbán*, *Fanza*, *Miklos*, *János*, *Thamas*, *Ferencz*, *Demeter*, *Lászlo*, *Márton*, *Rák*, *Gyorgya*, *Szabados* (UC. 64: 17). A hivatalos *Сокирниця* a történelmi név átvétele.

Széleslonka, Широкий Луг
'település Técsőtől ÉK-re'

1638: *Szeles Lonka* (Bélay 195), 1704: *Széles Lonka* (UC. 64: 17), 1705: *Széleslonka* (Hodinka 439), 1715: *Széles Lónka* (MNL), 1720: *Szeles Lonka* (MNL), 1725: *Széleslonka* (Revizki), 1735: *Széles Longa* (MCM), 1747: *Széles-Lonka* (GK. 337), 1756: *Széleslonka* (Kam. 0303: 2), 1773: *Szeles Lonka, Luha* (LexLoc. 134), 1782-4: *Szeles Lonka* (EKFT), 1798: *Széles-lonka* (CsT. 11), 1799: *Széles Lonka* (Vályi 2: 535), *Szeles-Lonka* (HT. 0012: 2), 1800: *Széles Lonka, Luha* (TM), 1808: *Lonka (Széles-), Luh* (Lipszky: Rep. 386), 1809: *Széles Lonka* (Kam. 661), 1824-62: *Luh h. Széles Lonka* (MKFT), 1828: *Lonka (Széles)* (Nagy 197), 1838: *Széles-Lonka* (Schem. 62), 1839: *Széles-Lonka* (F. 4: 201), 1851: *Széles-Lonka* (F. 3: 37), 1856: *Széles-Lonka (Luh)* (MOK), 1857-9: *Széles Lonka (Luhy)* (CU), 1863: *Széles-Lonka, Luhi* (Hnt), 1864: *Széles Lonka, Luh sirokij* (PestyM), 1870-1: *Széles Lonka* (MÁT), 1872-84: *Széles Lonka (Siroka Luga, Luh)* (HKFT), 1873: *Széles-Lonka, Luh* (Hnt), 1877: *Széles-Lonka, Luh* (Hnt), 1882: *Széles-Lonka, Luh* (Hnt), 1888: *Széles-Lonka, Luh* (Hnt), 1892: *Széles-Lonka, Luh* (Hnt), 1895: *Széles-Lonka* (Hnt), 1898: *Széles-Lonka* (Hnt), 1900: *Széles-Lonka* (Hnt), 1902: *Széleslonka* (Hnt), 1907: *Széleslonka* (Hnt), 1910: *Луг* (EKYP), 1913: *Széleslonka* (Hnt), 1923: *Luh Širokij, Széleslonka, Луг широкій* (PR), 1925: *Široký Luh* (PR), 1927: *Široký Luh* (Hnt), 1929: *Luh Široký* (ChM. 671), 1931: *Široký Luh* (MPR), 1939: *Széleslonka, Лугъ* (BK. 787), 1941: *Széleslonka* (Hnt), 1944: *Széleslonka, Лугъ* (Hnt), 1946: *Широкий Луг* (УРCP), 1968: *Широкий Луг* (ЗО), 1969: *Широкий Луг* (IMCY), 1978: *Широкий Луг* (TK), 1983: *Широкий Луг* (ЗО), 2017: *Широкий Луг* (ВРУ).

■ Széleslonka a 17. század első felében települt a történelmi Máramaros megyében, a Tarac jobb oldali mellékágának, a *Luzsanka* pataknak a kiszélesedő völgyében. A *Széleslonka* helységnév magyar eredetű, a név alapja a m. *lonka-lanka* 'víz melletti rét, szántó, lapály, folyóvíznek lassú folyású helye' fn. (TESz. 2: 718), l. még szl. **lōka* 'ua.' fn. (Šmilauer 115), ill. *Lonka* szócikkét. A *Széles-* előtag annak a rétnek a nagy kiterjedésére utal, ahol a falu létrejött. Pesty adatközlői a név köré regét szönek: „Eredetét honnan vette bizony nem tudatik, de nép hagyomány szerint ezelőtt mintegy 350 évvel Lengyelből valami rabló banda üzetett ki, kik Grindzela nevű vezér alatt a havasokra barangolván a helyen leg nagyobb tért találtak és telepedtek le itten mire a helység neve is utasít Sirokij Luh vagy is magyarul Széles Lonka; helyesebben Széles Liget” (PestyM). A falun átfolyó patak neve a településnévhez képest másodlagos, vö. *Luzsanka* 'a Tarac j. á. Alsóneresznice (Нересниця) h.' 1824-62: *Lužanska B.* (MKFT), 1864: *Luzanka Bach* (S. 223), *Lonka vize* (PestyM), *Széles Lonka patak* (PestyM, *Széleslonka*), *Luh – magyarul Liget nevű patak* (PestyM, *Irholc*), *Лужанка рѣка* (Kat.), 1865: *Лугъ потокъ* (S. 201), 1872-84: *Lužanski p.* (HKFT), 1876: *Lužainszka-Voda* (!) vagy *Lonka-patak* (Szilágyi 97), 1910: *Lužanska* (HBAT), 1929: *Luh* (Petrov 16), 1935: *Lužanka, Лужанка* (W. 46, 62), 1939: *Luzsanka* (SzSzBML. 468), 1957 *Лужанка* (КРУ. 18), 1978: *Лужанка* (TK), 1979: *Лужанка* (СГУ 329), 2007: *Lonka-patak* (Kovács 164), 2017: *річка Лужанка* (GT). A korábbi, párhuzamos ruszin *Лугъ* az ukr. *луг* 'füvel és bokrokkal benőtt rét, kaszáló, erdős lapály' fn. (CYM 4: 552, Csopaj 172, Rudnicki 25) származéka. Az 1946-tól hivatalos ukrán *Широкий Луг* a magyar név értelmi megfelelője, l. ukr. *широкий* 'széles' mn. (CYM. 11: 456-9). Lakossága a kezdetektől ruszin. Az 1704-es ubrárium *Virila Geczi* és *Virila Ivan* (UC. 64: 17), az 1715-ös országos összeírás *Gregorius Vuiló, Andreas Vuiló, Stephanus Korotka, Alexius Hovancsics, Thomas Vuiló, Michael Tancsuk, Ignatius Vuilo id., Ignatius Vuilo ifj., Michael Spulko, Jacobus Vuilo* nevű személyeket említ (MNL).

Szentmiklós, Чинадійово
'városi típusú település Munkáctól ÉK-re'

1263: *Sancti Nicolai* (Gy. 1: 548, ÁÚO. 8: 68), 1264: villa *Sancti Nicolai* (ÁÚO. 8: 97), 1270: *Zenthmyklos* (ÁÚO. 8: 259), 1309: *Scentmiclos* (AO. 1: 189), 1332-7: *Sancto Nicolao* (Vat. 1/1: 349), 1387: *Zouolya Zenthmyklous, Zyluazenthmiklos* (ZsO. 1: 7), 1403: *Saluasenthmiklos* (uo. 2/1: 31), 1430: *Zolwazenthmyclos* (DL. 70862), *Zolwazenthmyclos, Zoluazenthmiclos* (Perényi 203, 204), 1444: *Zenthmyklos* (DL. 13803), 1464: *Zenthmyklos*

(Neumann 92), 1541: *Zenth myklos* (Dica), 1543: *Zenthmiklos*, 1544: *Szentmyklos*, *Senthmyklos*, 1546: *Zenthmyklos*, 1548: *Zenth Myklos*, 1549: *Zenthmyklos*, 1550: *Zenthmyklos*, 1552: *Zenthmiklos*, 1554: *Szent Miklos*, 1564: *Zentmiklos*, *Zentmyklos*, 1566: *Zentmiklos*, *Zentmyklos*, 1568: *Zent Myklos* (uo.), 1570: *Zentmiklos*, *Zent Myklos* (uo.), *S. Nicolai Aliter czonadzeyowa* (UC. 53: 14), 1572: *S. Nicolai Aliter Czonadziyowa* (UC. 53: 15), *Zenthmiklos*, *Zent Myklos* (Dica), 1576: *Zent Miklos*, *Zentmiklos*, 1582: *Szent Miklos*, *Zent Miklos*, *Zentmiklos*, 1588: *Zent Myklos*, 1596: *Szent Miklos*, 1599: *Szent Miklos*, *Zent Miklos*, 1600: *Szent Miklos*, *Zent Miklos*, 1602: *Zent Miklos*, 1603: *Szentmiklos* (uo.), 1604: *Zent Miklos* (UC. 48: 58), 1609: *Sent Miklos* (Dica), 1610: *Zenttmiklos*, 1620: *Szentmiklos* (uo.), 1622: *Zent Miklos* (UC. 18: 26), 1630: *Szt. Miklos* (Dica), 1640: *Szent Miklos* (UC. 53: 17), 1648: *Szent Miklós* (UC. 53: 18), 1649: *Szent-Miklos* (KirK. 10.163), 1673: *Szent Miklos* (UC. 53: 19), 1686: *S. Nicolaj, Szent Miklós* (UC. 19: 3), 1688: *Szent Miklos* (UC. 112: 10), 1691: *Szent Miklós*, *S. Nicolai* (UC. 53: 22), 1693: *Szent Miklos* (UC. 53: 23), 1699: *Szent Miklos* (UC. 53: 24), 17. sz. körül: *S. Nicolaj aliter Csonadzeyowa* (UC. 2: 14), 1702: *Szent Miklos* (UC. 19: 12), 1704: *Szent Miklos* (UC. 19: 15), 1715: *Szent Miklos* (MNL), 1718: *Sz. Miklos* (UC. 151: 21), 1720: *Szent Miklos* (MNL), 1722: *Szent Miklos* (UC. 53: 29), 1729: *Szent-Miklos* (UC. 53: 30), 1747: *Szent-Miklos* (GK. 453), 1750: *Sz. Miklos* (MCB), 1760: *Sz. Miklos* (BT), 1773: *Sz. Miklós*, *Csinadüs* (LexLoc. 53), 1782-4: *Sz. Miklos vel Csinadno* (EKFT), 1788: *Sz. Miklos* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Szent Miklós* (Vályi 3: 387), 1800: *Sz. Miklós*, *Csinadno* (Tber), 1808: *Szent-Miklós*, *Czinadno*, *Csinadjovo* (Lipszky: Rep. 640), 1824-62: *Czinadino h. Szent Miklós* (MKFT), 1828: *Szent-Miklós* (VB), 1837: *Miklós (Szent)*, *Csinagyijovo* (F. 3: 63), 1838: *Szentmiklós* (Schem. 49), 1856: *Szent-Miklós (Csinagyiovo)* (MOK), 1857-9: *Sz. Miklós* (CU), 1863: *Szentmiklós*, *Csinadovo* (Hnt), 1870-1: *Szt. Miklós* (MÁT), 1872-84: *Szt. Miklós*, *Csinadjo* (HKFT), 1873: *Szent-Miklós*, *Csinagyijóc*, *Csinagyievo* (Hnt), 1877: *Szent-Miklós*, *Csinagyijóc*, *Csinagyievo* (Hnt), 1882: *Szent-Miklós*, *Csinagyijóc*, *Csinagyievo* (Hnt), 1888: *Szent-Miklós*, *Csinagyievo*, *Csinagyijócz* (Hnt), 1892: *Szent-Miklós*, *Csinagyievo* (Hnt), 1895: *Bereg-Szent-Miklós* (Hnt), 1898: *Bereg-Szent-Miklós* (Hnt), 1900: *Bereg-Szent-Miklós* (Hnt), 1902: *Beregszentmiklós* (Hnt), 1907: *Szentmiklós* (Hnt), 1910: *Чинадієво*, *Чинадіовець* (EKUP), 1913: *Szentmiklós* (Hnt), 1923: *Činadievo*, *Beregszentmiklós*, *Чинадѣво* (PR), 1925: *Činaděvo* (PR), 1927: *Činadievo* (Hnt), 1929: *Činadovo* (ChM. 159), 1931: *Činadievo* (MPR), 1939: *Szentmiklós*, *Чинадѣво* (BK. 786), 1941: *Szentmiklós* (Hnt), 1944: *Szentmiklós*, *Чинадѣво* (Hnt), 1946: *Чинадієве* (YPCP), 1968: *Чинадієве* (3O), 1969: *Чинадієве* (IMCU), 1983: *Чинадієве*, *Чинадієво* (3O), 1991: *Чинадієво* (TK), 1992: *Чинадійово* (BPU), 2017: *Чинадійово* (uo.).

■ Szentmiklós Árpád-kori település a történelmi Bereg megyében, Munkács szomszédságában. Az egykori szentmiklósi uradalom központja. A *Szentmiklós* helységnév magyar eredetű, a települést temploma védőszentjéről, Szent Miklósról nevezték el, aki a történelmi Magyarország területén az egyik legnépszerűbb szent volt. A pusztai védőszentnévből szerte az országban 49 helységnév keletkezett (Mező 1996: 175). „A XIV. században római katolikus templom és parochia lévén itt, úgy látszik, hogy a lakosság többségét akkor ezek képezték, később azonban a ruthének megszorodván, ezek a római kath. kötemplomot is vették használatba s azt maiglan bírják” (Lehoczky 1904: 85-6). A párhuzamosan használt ruszin *Csinagyova* név birtoklást kifejező, nőnemű szl. *-ov(a) képzővel alakult valószínűleg a m. *Csanád* szn. vegyes hangrendű változatából, vö. 1213/1550: *Chenad* (VárReg. 158) (FNESz., *Szentmiklós*, Sztripszky 1942a, Kupcsinszka 810). Sztripszky szerint „Csinagyüv csakis a falu magjának neve, ott ahol az ősrégi kastély van, ez pedig kiegészítő főnévvel Csinagyüv dom-ot jelent azaz Csinad úrnak a házat. Erről a magról ezután az egész falut is elnevezték, de már Csinagyovo selo értelemben, ezért hangzik a falu neve a valóságban Csinagyovo és nem Csinagyijevo” (vö. Udvari 1999b: 505). Lehoczky és Dezső László szerint eredetileg olyan, a 16. században létrejött településnek a neve volt, amely egyesült Szentmiklóssal (Lehoczky 3: 815, Dezső 70). *Csinagyova* településnek a korai történelmi forrásokban nem leljük nyomát, párhuzamos névként csak a 16. század közepéről adathozható (vö. UC. 11: 10, 53: 15). A helységnév ukrán népetimológiás magyarázatát, mely szerint a *чинити дії* ’törvényt ülni, ítéletet hozni’ szókapcsolatból jött létre, az ukrán névtani szakirodalom is átveszi (Kruhljak 139, Janko 385), vö. ukr. *чинодіяння* ’egyházi tevékenység, szolgálat, liturgia’ (Horbacs 128). Janko azonban

meggyőzőbbnek tartja személynévi eredetét (Janko uo.). Lucsik újabban a kárp. ukr. *Чунадиї* csn. (Csucska 2005: 605) semlegesnemű ukr. *-ce(e)* képzős származékának tartja (Lucsik 509). Mindkét szerző a település nevének első előfordulását 1214-re teszi *Szolyva-Szentmiklós* alakban, ez azonban csak a 14. század végéről adatolható. Közös forrásuk Lehoczky monográfiája, aki a forrás közlése nélkül a következőket írja: „A XII-dik században mint pusztát Beth birta, majd a XIII-dik században Bór Benedek Bankbán veje Simon, a Gertrud királynén elkövetett merénylet folytán 1214. azonban elvesztvén azt, a királynéra szállt. Majd Mikov fia Mihály birta, ki azonban magtalanul elhunyván, a koronára visszaszállt birtokot 1263. évben V. István Szolyva és Vereczkével együtt Várdai Aladár mester, a királyné tárnokmesterének azon joggal adományozta, hogy magtalan elhunya esetén arról szabadon rendelkezhesék” (Lehoczky 3: 713). Az ukr. *Чунадиї* csn. (Csucska 2005: 605) a helységnévhez képest egyértelműen másodlagos, a m. *Csinádi* csn. ukránosított alakja, vő. 1693: *Csinadi Mihály* (Bélay 207). A 19. század végén került a névbe a megyére utaló *Bereg-* jelző. Az országos helységnévrendezés során, 1902-ben a pusztá szentnévi alakot törzskönyvezték (Mező 1999: 49), mert a Rákóczi család szentmiklósi uradalmának a központjaként országosan ismert hely volt. Az 1946-tól hivatalos ukrán *Чунадиїво* a párhuzamosan használt ruszin név átvétele. 1567-ben *Demetrius Gýthko*, *Augustinus Ondock*, *Prýslak Halýko*, *Petrus Pahwtha*, *Jacobus Fabýan*, *Michael Sido*, *Simon Hwzak*, *Jwkwa Waszel*, *Iwan Pahwtha*, *Francus Ornýk*, *Alexius Pahwtha*, *Valen Monar*, *Pahwta Miko*, *Prislak Iwan*, *Futelal Hajýrilo*, *Pahwta Panýko*, *Simon Halacz* (UC. 53: 12). 1570-ben *Alexius Kouach*, *Demetrius Hratýan*, *Relicta Simonis Huz-zachký*, *Marcus Koldos*, *Georgius Gýaligan*, *Mattheus Koczán*, *Nicolaus Pahuda*, *Simon Blas-ko*, *Lucas Kýs*, *Augustinus Byro*, *Ambrosius Sydo*, *Andreas Sydo*, *Joannis Sydo*, *Laurentius Przyszlak*, *Demetrius Dytko*, *Simon Byztrahazay*, *Joannes Nalyznik*, *Gregorius Nalyznik*, *Joannes Wayda*, *Fran Wayda*, *Joannes Kohela*, *Joannes Przyszlak*, *Franciscus Kornik*, *Petrus Kornik*, *Thomas Kornik*, *Laurentius Futula*, *Petrus Handaro*, *Fran. Poltha*, *Jacobus Fabyan*, *Valentinus Molnar*, *Ambrosius Pyros*, *Sandrinus Koltha*, *Thomas Koltha*, *Joannes Thurý*, *Paulus Thurý*, *Petrus Pahuta*, *Gregorius Pahuta*, *Jacobus Fýas*, *Ladislaus Juhna*, *Augustinus Poger*, *Fran. Nagh*, *Petrus Nagh*, *Stanislaus Lengiel*, *Elias Presbíter rutenus*, *Fran. Zahajko*, *Relicta Nicolai Wayda*, *Vrbanus Nagh*, *Simon Poha*, *Mattheus Keppýro* nevű lakosokat említ az urbárium (UC. 53: 14).

Szerednye, Середне

‘városi típusú település Ungvártól DK-re’

1384: *Syrednye* (Engel 1985: 979), 1407: *Zerethnye* (ZsO. 2/2: 81), 1414: *Zerethine* (uo. 4: 622), 1417: *Zerednye* (uo. 6: 224), 1419: *Zerennye* (uo. 7: 262), 1421: *Scerednie* (uo. 8: 146), 1450: *Zerednye* (Thallóczy–Áldásy 156), 1454: *Zerednye* (uo. 182), 1524: *Zerenye* (Neumann 113), 1543: *Seregnýe* (Dica), 1550: *Zerednyee* (Maksay 1990/2: 849), *Zerednyé*, *Zerednije* (Dica), 1574: *Zerednyé* (uo.), 1600k.: *Zerednie* (UC. 5: 19), 1603: *Zerednye* (UC. 54: 47), 1625: *Szerednie* (Dica), 1650: *Szeregnýe* (UC. 54: 50), 1670: *Szerednie* (UC. 9: 40a), 1674: *Szerednye* (UC. 7: 31), 1678: *Szerednye* (UC. 42: 11), 1680-as évek: *Szeregnye* (UC. 65: 2), 1682: *Szerednye* (UC. 11: 48m), 1682-4: *Seredina* (UC. 15: 19), 1684: *Szeregnye* (UC. 42: 65), 1690: *Szerednye* (UC. 2: 13), 1691: *Szereghnye*, *Szeregnýe* (UC. 54: 67), 1693: *Szeregnye* (UC. 44: 26), 1696: *Szerennye* (Dica), 18. sz. eleje: *Szereghnje* (UC. 110: 73), 1701: *Szeregnye* (UC. 54: 80), 1705: *Szerennye* (UC. 20: 1), 1713: *Szerednye* (UC. 12: 7), 1715: *Szerednye* (MNL), 1720: *Szeredne* (MNL), 1724: *Szerednye* (UC. 30: 5), 18. sz. első fele: *Szeregnye* (BélU), 1747: *Szerengye* (GK. 113), 1765: *Szerednye* (Kam. 0192a), 1773: *Szerednye* (LexLoc. 286), 1780: *Szeregnye* (MCU), 1782-4: *Szerennye* (EKFT), 1788: *Szerednye* (HT. 0021:1), 1789: *Szeregnye* (UC. 162: 53), 1799: *Szerednye* (Vályi 3: 402), 1800: *Szerednye* (TUng), 1806: *Szerednye* (UV), 1808: *Szerednye*, *Seredné* (Lipszky: Rep. 644), 1817: *Szerednye* (Hübner 5: 113), 1819: *Szerednye* (UC. 179: 16a), 1824-62: *Szerednye* s. *Seredné* (MKFT), 1828: *Szerednye* (VUng), 1837: *Szerednye* (F. 3: 369), 1838: *Szerednye* (Schem. 74), 1851: *Szerednye* (F. 4: 127), 1856: *Szerednye* (MOK), 1857-9: *Szerednye* (CU), 1863: *Szerednye* (Hnt), 1870: *Szerednye* (UT), 1872-84: *Szerednye* (HKFT), 1873: *Szerednye*, *Szerednyoje* (Hnt), 1877: *Szerednye*, *Szerednyoje* (Hnt), 1882: *Szerednye*, *Szerednyoje* (Hnt),

1888: *Szerednye, Szerednyoje* (Hnt), 1892: *Szerednye, Szerednyovo* (Hnt), 1895: *Szerednye* (Hnt), 1898: *Szerednye* (Hnt), 1900: *Szerednye* (Hnt), 1902: *Szerednye* (Hnt), 1907: *Szerednye* (Hnt), 1910: *Середне, Середное* (EKYP), 1913: *Szerednye* (Hnt), 1915: *Szerednye* (UT), 1918: *Szerednye* (UT), 1923: *Serednoje, Szerednye, Середное* (PR), 1925: *Seredne* (PR), 1927: *Serednoje* (Hnt), 1929: *Seredné* (ChM. 1123), 1931: *Seredné* (MPR), 1939: *Szerednye, Середное* (BK. 782), 1941: *Szerednye* (Hnt), 1944: *Szerednye, Середное* (Hnt), 1946: *Середне* (YPCP), 1968: *Середне* (3O), 1969: *Середне* (IMCY), 1983: *Середне, Среднее* (3O), 1991: *Среднее* (TK), 2017: *Середне* (BPU).

■ Szerednye a 14. század második felében települt a történelmi Ung megyében, a Munkácsról Ungvárra vezető évszázados országút mentén. A *Szerednye* helységnév ruszin eredetű, a név az ukr. *середньий-середній* 'középső, középén lévő, középszerű' mn. (Csopoj 361, Hrincsenko 4: 115) semlegesnemű származéka (Kiss 2001: 301, Virágh 300). Valószínűleg egy **Середне место* 'Középső, valami között fekvő település' jelentésű szerkezetből önálló-sodhatott, ugyanis a helység két domb között fekszik. Janko és Lucsik szerint a név azzal van kapcsolatban, hogy a település két másik, fontosabb helység (pl. *Ungvár, Munkács*) között félúton található (Janko 316, Lucsik 423). A Sztripszky által felvetett személynévi eredeztetése kevésbé valószínű: „Szerednye község nevét mindenki Szerednyojenak írja és mondja, mintha bizony volna mellette Krajňoje selo is, csak e napokban fejtettem meg a Literaturna Ned'íl'a hasábjain, hogy igazi alakja Seredňovo, vagyis ahhoz a típushoz tartozik, amely — ovo végzetével személyre mutató, akár a Davidkovo, Ardanovo, Janošiovo, de az emberek még sem akarnak nekem hinni és továbbra is csak Középsőfalunak mondják (Seredňoje) Seredňij úr falva helyett” (l. Udvari 1999b: 503-4). A hivatalos ukrán *Середне* a történelmi név átvétele. Középkori lakossága döntően magyar. Az 1603-as urbárium szinte kivétel nélkül magyar családnévű lakosokat sorol fel: *Pohorel, Synka, Zabo, Kaydany, Horwáth, Lengiel, Zakách, Heghedws, Zythar, Varga, Ráthy, Chiepel, Kowách, Ighneczy, Thooth, Kaziba, Klycz, Georgideak, Jurda, Niereggiarto, Vaszyl, Kassy, Dienes, Thotgáál, Mezaros, Chizaar, Jakcho, Fazekas, Krechiel, Laczó, Nagi, Borbola, Zyus, Kantor, Gombos, Voronka, Chichieri, Kathona, Dely, Litheratus, Thobias, Módwa, Sypos* (UC. 54: 47). Az 1910-es népszámlálás idején 1867 lakosából még 881, ma 4200 lakosának kb. egyharmada vallja magát magyarnak.

Szerencsfalva, Щасливе 'település Munkáctól É–ÉNy-ra'

1542: *Szerencze falwa* (Dica), 1543: *Serenchefalwa*, 1544: *Serentfe falwa*, 1564: *Zerrenchfalwa, Zerenczfalwa*, 1568: *Zerenchyefalwa*, 1570: *Zerencziefalua, Zerench Falwa* (uo.), *Szerencze falva* (UC. 18: 24), *Zerenche falua* (UC. 18: 22), 1570/1602/1603: *Szerencze falva* (UC. 18: 24), *Szerencze falwa* (UC. 97: 29), 1572: *Zerenchfalua, Zerencz Ffalwa* (Dica), 1576: *Zerenchefalwa, Zerenczfalua*, 1599: *Szerencze Falua, Zerenche Falua* (uo.), 17. sz. eleje: *Szerencse Falva* (UC. 88: 9), 1600: *Szerencze Falva, Szerenczefala* (Dica), 1602: *Zerrenchie Falua, Zerencze Falua*, 1610: *Zerenchefalwa, Szerenchieffalwa* (uo.), 1613: *Nagj Zerenchieffalwa, Kys Zerencheffalwa* (UC. 18: 25), 1620: *Zerenczefalua* (Dica), 1622: *N. Zerenczefalva, Kis Zerenczefalva* (UC. 18: 26), 1625: *Zerenchefalva* (UC. 18: 28), 1627: *Zerenceffalua* (UC. 18: 30), 1634: *Szerenczeffalau* (UC. 101: 73), 1645: *Szerencze Falva* (Makkai 366, UC. 19: 1), 1688: *Szerenczefalva* (UC. 19: 6), 1690: *Szerencse Falva* (UC. 19: 7), 1699: *Szerenchefalva* (UC. 19: 8), 17. sz. vége: *Szeremsefalva* (UC. 6: 32), 1701: *Szerencsefalva* (UC. 2: 15), 1702: *Szerencseflva* (UC. 19: 12), 1705: *Szerencse Falva* (UC. 20: 1), 1714: *Szerencsefalva* (UC. 20: 2), 1715: *Szerencse Falva* (MNL), 1718: *Szerencsefalva* (UC. 151: 21), 1720: *Szerencse Falva* (MNL), 1725: *Szerencz Falva* (UC. 124: 6), 1773: *Szerencsfalva, Szerenczőczy* (LexLoc. 52), 1782-4: *Szerencz* (EKFT), 1788: *Szerencsfalva* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Szerencsfalva* (Vályi 3: 403), 1800: *Szerentsfalva, Szerentsovci* (TBER), 1808: *Szerencsfalva, Serenčowce, Szerencsüci* (Lipszky: Rep. 645), 1824-62: *Serenowce h. Szerencsfalva* (MKFT), 1828: *Szerencsfalva* (VB), 1837: *Szerencsfalva* (F. 3: 73), 1838: *Szerencsfalva* (Schem. 49), 1851: *Szerencsfalva* (F. 4: 128), 1856: *Szerencsfalva* (MOK), 1857-9: *Szerencsfalva* (CU), 1863: *Szerencsfalva* (Hnt), 1864-5: *Szerencs falva, Szerencsuvci* (PestyB), 1870-1: *Szerencsfalva* (MÁT), 1873: *Szerencsfalva, Szerencsuvci* (Hnt), 1877: *Sze-*

rencsfalva, Szerencsvici (Hnt), 1882: Szerencsfalva, Szerencsvici (Hnt), 1888: Szerencsfalva, Szerencsvici (Hnt), 1892: Szerencsfalva, Szerencsvici (Hnt), 1895: Szerencsfalva (Hnt), 1898: Szerencsfalva (Hnt), 1900: Szerencsfalva (Hnt), 1902: Szerencsfalva (Hnt), 1907: Szerencsfalva (Hnt), 1910: *Серенчівці, Серенчівці* (EKYP), 1913: Szerencsfalva (Hnt), 1923: *Serenčovce, Szerencsfalva, Серенчовці* (PR), 1925: *Serenčovce* (PR), 1927: *Serenčovo* (Hnt), 1929: *Serenčovce* (ChM. 1123), 1931: *Serenčovce* (MPR), 1939: Szerencsfalva, *Серенчовці* (BK. 784), 1941: Szerencsfalva (Hnt), 1944: Szerencsfalva, *Серенчовці* (Hnt), 1946: *Щасливе* (YPCP), 1968: *Щасливе* (ZO), 1969: *Щасливе* (IMCY), 1983: *Щасливе, Щастливое* (ZO), 1991: *Щастливое* (TK), 2017: *Щасливе* (BPU).

■ Szerencsfalva a 16. század első felében települt Beregben, a Munkácsról északra fekvő hegyvidéken. A Szerencsfalva helységnév magyar eredetű, a *Szerencse* csn.-nek (OkISz. 919, CsnSz. 1005, ÚMCsT. 1268) és a birtokos személyjellel ellátott *falu* főnévnek az összetételével keletkezett (Lehoczky 1873: 67). A családnévhez l. még ukr. *Серенча* csn. (Dujcsak 2003: 217), ami átvétel a magyarból. A falu kenézlevélét a szomszédos Bubuliska faluból származó Szerencsi János 1526-ban kapta Mária királynőtől (Lehoczky 3: 732), a falut tehát alapító kenézéről nevezték el. A Lehoczky által teljes egészében közölt oklevélben a kenézt *Joannis Szerenchy Rutheni*-nek jelölik, azaz a neve ellenére ruszin nemzetiségű személy volt (Lehoczky 1890: 484). 1570-ben azonban már nem találjuk nyomát az alapító kenéz családjának a helységen, lakosai ekkor *Andreas Phylep, Philippus Kozma, Michael Phylep, Joannes Nowak, Dionisius Zowa, Andrias Herczeg* (UC. 18: 24). A személynév csak a kenézi oklevélben szerepel Szerencsi alakban, a helységnévben kizárólag Szerencse formában adatolható. Vagy a származás helyére utal, vagy a m. *szerencse* főnév származéka (vö. RMCsSz. 1005-6). Az 1613-as urbárium Kis- és Nagyszerencsefalvát említ (UC. 18: 25), előbbiben *Mathe Janos, Andras Sandor, Kozma Georgi, Istuan Illies, Polianai Gergely, Polianai Lucats, Zowa Mihály, Prokopp Ferencz, Zowa Giorgi, Bagoly Agoston*, Kisszerencsefalván pedig *Andras Lazar, Andras Miklos, Verak Mihály* adózik, 1625-ben és más összeírásokban azonban csak egy helységről esik szó. A 18. században a magyar névhasználatban Szerencsefalva > Szerencsfalva változás történt. A korábbi ruszin *Серенчовці* a magyarral párhuzamos névadás eredménye, a Szerencse csn. ukr. *-овці* helynévképzős származéka, a név jelentése tkp. 'Szerencséék, Szerencse emberei'. Az 1946-tól hivatalos ukrán *Щасливе* népetimológia alapján, tükröfordítással alakult a magyarból (FNESz., Szerencsfalva), vö. ukr. *щастливий* 'szerencsés, boldog' mn. (Csopaj 434).

Szernye, Серне

'település Munkácsról DNy-ra'

1270: *Zyrnuu* (Gy. 1: 549), 1321: *Zyrnoua* (uo. 539), 1332-7: *Zerne* (Vat. 1/1: 334), 1387: *Zernye* (ZsO. 1: 32), 1402: *Zernye* (Perényi 134), 1417: *Zernie* (ZsO. 313), 1460: *Zernye* (Perényi 239), 1461: *Szernye* (DL. 72044), 1461/85: *Szernye* (DL. 72044), 1462: *Zernye* (DL. 15739), 1473: *Szernye* (DL. 72044), 1477: *Szernye* (DL. 72044), 1484: *Szernye* (DL. 72044), 1492: *Zernye* (DL. 88771), 1507: *Sernye* (DL. 105921), 1508: *Zernye* (DL. 105922), 1519: *Zernye* (DL. 105539), 1521: *Zernie* (DL. 105928), 1530: *Zernye* (Dica), 1533: *Czernnye, Zernye*, 1541: *Zernye*, 1542: *Szernye, Zernye*, 1543: *Serenye*, 1544: *Serenye*, 1546: *Zernye*, 1548: *Zernye*, 1549: *Zernye*, 1550: *Zernye*, 1552: *Zernye*, 1554: *Szernie*, 1564: *Zernye*, 1568: *Zernye*, 1570: *Szernie, Zernye*, 1572: *Zernye*, 1576: *Zernye*, 1582: *Szernie, Zernie*, 1588: *Zernye*, 1596: *Szernie*, 1599: *Szernie, Zernie*, 1600: *Szernye, Zernye*, 1602: *Zernie* (uo.), 1603: *Zernye* (UC. 54: 47), *Szernie* (Dica), 1609: *Zernie*, 1610: *Szernie, Zernie*, 1619: *Szernie*, 1620: *Sernie* (uo.), 1670: *Szernye* (UC. 9: 40a), 1672: *Szernye* (UC. 9: 9), 1674: *Szernye* (UC. 9: 40a), 1678: *Szernye* (UC. 42: 11), 1679: *Szernye* (UC. 15: 26), 1680-as évek: *Szernye* (UC. 65: 2), 1682-4: *Szernye* (UC. 15: 19), 1690: *Szernye* (UC. 2: 13), 1693: *Szernye* (UC. 1: 36), 1715: *Szörnye* (MNL), 1720: *Szörnye* (MNL), 1750: *Szernye* (MCB), 1752: *Szernye* (UC. 82: 13a), 1755: *Szernye* (UC. 15: 34), 1760: *Szernye* (BT), 1773: *Szernye* (LexLoc. 48), 1782-4: *Zernye* (EKFT), 1788: *Szernye* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Szernye* (Vályi 3: 404), 1800: *Szernye* (TBer), 1808: *Szernye* (Lipszky: Rep. 645), 1824-62: *Szernye* (MKFT), 1828: *Szernye* (VB), 1837: *Szernye* (F. 3: 73), 1838: *Szernye* (Schem. 46), 1851: *Szernye* (F. 4: 129),

1856: *Szernye* (MOK), 1857-9: *Szernye* (CU), 1863: *Szernye* (Hnt), 1864-5: *Szernye* (PestyM), 1870-1: *Szernye* (MÁT), 1872-84: *Szernye* (HKFT), 1873: *Szernye* (Hnt), 1877: *Szernye* (Hnt), 1882: *Szernye* (Hnt), 1888: *Szernye* (Hnt), 1892: *Szernye* (Hnt), 1895: *Szernye* (Hnt), 1898: *Szernye* (Hnt), 1900: *Szernye* (Hnt), 1902: *Szernye* (Hnt), 1907: *Szernye* (Hnt), 1910: *Серне* (EKYP), 1913: *Szernye* (Hnt), 1923: *Serně, Szernye, Серне* (PR), 1925: *Serně* (PR), 1927: *Serne* (Hnt), 1929: *Serně (Szernye)* (ChM. 1123), 1931: *Serně* (MPR), 1941: *Szernye* (Hnt), 1944: *Szernye* (Hnt), 1946: *Рівне* (УРCP), 1968: *Рівне* (3O), 1969: *Рівне* (IMCY), 1983: *Рівне, Ровное* (3O), 1985: *Ровное* (TK), 1995: *Серне* (БРУ), 2017: *Серне* (uo.).

■ Szernye Árpád-kori település a történelmi Bereg megye alföldi részén. A *Szernye* helységnév szláv eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Szernye* 'a Csaroda j. á. Szernye (Серне) h.' 1248: fl-m *Scerneue* (Gy. 1: 537), 1282/379: *Scerneue* (uo.), 1321: *Zyrnowa, Zyrnowa* (uo. 539), 1399: *Zernye* (ZsO. 1: 622), 1401: *Zernye* (Neumann 61), 1460: *Zernye* (Perényi 239), 1684: *Szernye vizén* (UC. 88: 62), 17. sz. vége: *Szerne Vize* (UC. 20: 23), 1701: *Fluvium Szerne* (UC. 2: 15), 1782-6: *Czernye Fluss, Zernye Fluss* (EKFT), 1824-62: *Szernye-víz, Nagy Víz Fl.* (MKFT), 1864: *Szernye vize, Szernye folyó* (PestyB), 1865: *Szernye csatorna* (Kat.), *Szernye* (Hunfalvy 3: 333), 1872-84: *Szernye p., Fekete-víz* (HKFT), 1910: *Szernye* (HBÁT), 1939: *Szernye* (SzSzBML. 468), 1957: *Серне* (КРУ. 20), 1979: *Серня* (СГУ 499), 1985: *Серне* (TK). A *Szernye* víznév a szl. **sr̥na* 'őz' fn. (Šmilauer 176) birtoklást kifejező szl. *-j(b) képzős származéka (FNESz., *Szernye*, Moór 1930: 107-8), Kniezsa szerint nem víznévi, hanem egy szl. **Śr̥nja-Śr̥nje* helynév átvétele (Kniezsa 1942: 205-6, Németh 2008: 293). Mizser Lajos úgy véli, hogy a víznév csak a déli szlávból magyarázható, mert az ukránban és a nyugati szláv nyelvekben *Srna* alakú lenne (Mizser 1996: 321). Lucsik a víznevet egy ukr. *серня* 'kosz, mocsok' főnévből eredezteti, szerinte ugyanis a Fekete- vagy más néven Szernye-mocsárból eredő folyó vize sötét, koszos színű volt (Lucsik 424-5). Kupcsinszka egy közelebről nem vizsgált tő szl. *-bn mn. képzős alakjának tartja (Kupcsinszka 452). Személynévi származtatása teljes mértékben kizárható (vö. Reuter 1972: 218-9). A település lakossága a középkorban és napjainkban is szinte teljesen magyar. A helység hivatalos nevét 1946-ban *Рівне*-re változtatták, ehhez l. ukr. *рівне* 'sík, sima' mn. (Hrincsenko 4: 19). 1995-ben visszakapta a történelmi magyar nevét.

Szernyehát, Петрівка 'település Ungvártól D-re'

1870: *Szernyehát tanya* (Kat.), 1898: *Szernyehát* (Hnt), 1900: *Szernyehát* (Hnt), 1902: *Szernyehát tanya* (Hnt), 1903: *Szernyehát tanya* (S. 233), 1929: *Hať Serňanská (Szernyehát)* (ChM. 345), 1939: *Szernyehát* (VFA), 1943/44: *Szernyehát* (Tóth Á. 145), 1946: *Петрівка* (УРCP), 1968: *Петрівка* (3O), 1969: *Петрівка* (IMCY), 1983: *Петрівка, Петровка* (3O), 1985: *Петровка* (TK), 2017: *Петрівка* (БРУ). ■ Szernyehát a 19. század végén települt tanya a szabolesi Eszeny határában, a Tisza jobb partján. A tanyanév magyar eredetű, a *Szernye* víznévnél és a m. *hát* 'szélesebb tetejű magaslat, földhát, hosszan elnyúló földkiemelkedés' (ÉrtSz. 3: 144) főnévnél az összetételével keletkezett. A víznév magyarázatához l. *Szernye* szócikkét. A tanyára az 1930-as években hegyvidéki ruszinokat telepítettek, lakossága ma is ukrán (Botlik-Dupka 192, Fedaka 169). Egyes térképeken és forrásokban a helység *Kiseszeny* néven is szerepel, *Kiseszeny* azonban egy másik, a szomszédos Ásvány közelében létrejött és vele egybeépült tanya volt korábban, vö. 1872-84: *Kis Eszeny* (HKFT), 1910: *Kiseszeny* (KSH). 1946-ban a település hivatalos nevét *Петрівка*-ra változtatták, ez az ukr. *Пемпо* kn. v. csn. (Csucska 2005: 443) -*івка* helynévképzős származéka.

Szidorfalva, Грабово 'település Munkáctól É-ra'

1570/1602/1603: *Rhaboa* (UC. 18: 24), *Rhabowa, Rhaboa* (UC. 97: 29), 1599: *Szidor Falua, Zidor Falua* (Dica), 1600: *Szidor Falva, Zidor Fala* (uo.), 17. sz. eleje: *Szydor Falva* (UC. 88: 9), 1602: *Rhabowa* (UC. 97: 29), 1603: *Rhaboa* (Dica), 1613: *Hradowecz alias Żydorffalwa* (UC. 18: 25), 1619: *Zidorff* (Dica), 1620: *Zidorff* (uo.), 1622: *Zidorfalva* (UC. 18:

26), 1625: *Szedorfalva* (UC. 18: 28), 1630: *Szidor* (Dica), 1634: *Szidorffalua* (UC. 101: 73), 1635: *Zidorfalua* (KirK. 8.99), 1645: *Zidor Falva* (Makkai 368, UC. 19: 1), 1688: *Sidurfalva* (UC. 19: 6), 1690: *Szidur falva* (UC. 19: 7), 17. sz. vége: *Szidorfalva* (UC. 6: 32), 1700k.: *Szidorfalva* (UC. 53: 44), 1701: *Szidorfalva* (UC. 19: 10), 1702: *Szidorfalva* (UC. 19: 12), 1705: *Sidor Falva* (UC. 20: 1), 1715: *Szidor Falva* (MNL), 1718: *Szidorfalva* (UC. 151: 21), 1720: *Szidor Falva* (MNL), 1725: *Szidor Falva* (UC. 124: 5), 1747: *Szidor-falva* (GK. 450), 1750: *Szedorfalva* (MCB), 1760: *Szedorfalva* (BT), 1773: *Szidorfalva*, *Hrabowo* (LexLoc. 53), 1782-4: *Grabova* (EKFT), 1788: *Szidorfalva* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Szidorfalva*, *Hrabovo* (Vályi 3: 405), 1808: *Szidorfalva*, *Hrabowo* (Lipszky: Rep. 646), 1824-62: *Hrabovo h. Szidorfalva* (MKFT), 1828: *Szidorfalva* (VB), 1837: *Szidorfalva*, *Hrabowo* (F. 3: 65), 1838: *Szidorfalva* (Schem. 49), 1851: *Szidorfalva*, *Arabowo* (!) (F. 4: 129), 1856: *Szidorfalva* (*Hrabowa*) (MOK), 1857-9: *Szidorfalva* (*Hrabovo*) (CU), 1863: *Szidorfalva*, *Hrabovo* (Hnt), 1870-1: *Szidorfalva* (MÁT), 1872-84: *Hrabova*, *Szidorfalva* (HKFT), 1873: *Szidorfalva*, *Hrabova* (Hnt), 1877: *Szidorfalva*, *Hrabovo* (Hnt), 1882: *Szidorfalva*, *Hrabovo* (Hnt), 1888: *Szidorfalva*, *Hrabovo* (Hnt), 1892: *Szidorfalva*, *Hrabovo* (Hnt), 1895: *Szidorfalva* (Hnt), 1898: *Szidorfalva* (Hnt), 1900: *Szidorfalva* (Hnt), 1902: *Szidorfalva* (Hnt), 1907: *Szidorfalva* (Hnt), 1910: *Грабово* (EKYP), 1913: *Szidorfalva* (Hnt), 1923: *Hrabovo*, *Szidorfalva*, *Грабово* (PR), 1925: *Hrabovo* (PR), 1927: *Hrabovo* (Hnt), 1929: *Hrabovo* (ChM. 392), 1931: *Hrabovo* (MPR), 1939: *Szidorfalva*, *Грабово* (BK. 784), 1941: *Szidorfalva* (Hnt), 1944: *Szidorfalva*, *Грабово* (Hnt), 1946: *Грабове* (YPCP), 1968: *Грабове* (3O), 1983: *Грабове*, *Грабово* (3O), 1991: *Грабово* (TK), 1995: *Грабово* (BPY), 2017: *Грабово* (uo.).

■ Szidorfalva a 16. század végén települt a történelmi Bereg megyében, a *Viznice* folyó völgyében. A *Szidorfalva* helységnév magyar eredetű, a *Szidor* csn.-nek és a birtokos személyjellel ellátott *falu* főnévnek az összetétele, vö. ukr. *Судоп* csn. (Csucska 2005: 512, Dujcsak 2003: 218, Kraszovszkij 138), rom. *Sidor* csn. (Drăganu 381), m. *Szidor* csn. (ÚMCsT. 1271). Mágócsi Ferenc 1604-ben adott kenézséget Szidor Istvánnak, Lászlónak és Jánosnak, hogy falut alakítsanak a Hrabovec folyó közelében (Lehoczky 3: 733-4), de a falu ezen a néven már korábban megjelenik az összeírásokban. 1613-ban *Szidor Lukács* a főkenéz, lakosai *Szidor Lucacz*, *Szidor Janos*, *Pistiak Marton*, *Podrusak Janos*, *Podrusak Agoston*, *Maszicz Andras*, *Thomczik Janos*, *Hani Ferencz*, *Lengiel Sandor*, *Monucz Laszlo*, *Kloncz Gherghely*, *Mihály Papp*, *Pwkalo Janos*, *Manysinka? Illies*, *Thokar Kozma*, *Chwpina Jakab*, *Monits Miklos*, *Kimás Laszlo*, *Maszicz Simon*, *Ferencz Deak* (UC. 18: 25). A kenézség még a 18. század első felében is a családnál van (vö. UC. 124: 5), de pl. 1690-ben 8 *Szidur* nevű családfőt említenek a faluban (UC. 19: 7). A családnév a *Szidor* keresztnév származéka, vö. ukr. *Судіп* kn. (Hrincsenko 4: 560), or. *Судоп* kn. (Petrovskij 199), l. pl. 1613: *Lengiel Szjodor* Hukliván (UC. 18: 25). Az alapító kenézs család talán magyar nemzetiségű volt, amit bizonyít, hogy a párhuzamosan használt ruszin *Hrabova* név más motiváció alapján, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Hrabovcsik* 'a Viznice b. á. Szidorfalva (Грабово) h.' 1604: *Hrabovecz folyó* (Lehoczky 3: 733), 1625: *Ennek az falunak hataraban wagion egi folio patak Rabo neve, Rakot foghatni benne* (UC. 18: 28), 1645: *Vagyon ez falu határan Egy Rabo neveő Rakos patak* (UC. 19: 1), 1824-62: *Hrabuvsky P.* (MKFT), 1906: *Hrabuczik patak* (S. 117), 1935: *Hrabučik*, *Грабучик* (W. 56, 60), 1979: *Грабівчик* (СГУ 152). A pataknév az ukr. *грабовий* 'gyertyános' mn. (Csorpej 59-60, СУМ 2: 150-1) -*ець* képzős származéka. A víz mai *Hrabovcsik* neve ukr. -*чик* kics. képzős alak. A hivatalos ukrán *Грабово* a történelmi ruszin népi név átvétele.

Szinevér, Синевір 'település Ökörmeztől K-re'

1604: *Zynever* (Bélay 200), 1605: *Szinever* (uo.), 1614: *Szinyevér* (Iványi 245), 1618?: *Szinaver* (UC. 110: 60), 1707: *Szinnyevér* (UC. 8: 55), 1715: *Szinavir* (MNL), 1720: *Szinaver* (MNL), 1725: *Szinever* (Revizki), 1735: *Szinevir* (MCM), 1747: *Szinevér* (GK. 294), 1756: *Szinever* (Kam. 0303: 2), 1768: *Szinevér* (UC. 160: 41), 1773: *Szinevér* (LexLoc. 135), 1782-4: *Szinéver* (EKFT), 1798: *Szinevir* (CsT. 11), 1799: *Szinevér* (Vályi 3: 413), *Szinnever* (HT. 0012: 2), 1800: *Szinevér* (TM), 1804: *Szinevér* (UC. 239: 19b), 1808: *Synewir*, *Szinevér*

(Lipszky: Rep. 648), 1809: *Szinevér* (Kam. 661), 1824-62: *Szinewir* (MKFT), 1828: *Szinevér* (Nagy 199), 1838: *Szinevér* (Schem. 63), 1839: *Szinevér* (F. 4: 192), 1851: *Szinevér* (F. 4: 136-7), 1856: *Szinevér* (MOK), 1857-9: *Szinevér* (*Synevir*) (CU), 1863: *Szinevér* (Hnt), 1864: *Szinevér* (PestyM), *Синѣвиръ* (Kat.), 1870-1: *Szinevér* (MÁT), 1872-84: *Szinevér* (HKFT), 1873: *Szinevér*, *Szinyijvir* (Hnt), 1877: *Szinevér*, *Tócska-Szinevér*, *Szinyijvir* (Hnt), 1882: *Szinevér*, *Tócska-Szinevér*, *Szinyijvir* (Hnt), 1888: *Szinevér*, *Tócska-Szinevér*, *Szinyijvir* (Hnt), 1892: *Szinevér*, *Szinyijvir* (Hnt), 1895: *Szinevér* (Hnt), 1898: *Szinevér* (Hnt), 1900: *Szinevér* (Hnt), *Alsószinevér* (Mező 1999: 368), 1902: *Alsószinevér* (Hnt), 1907: *Alsószinevér* (Hnt), 1910: *Синіувір* (EKYP), 1913: *Alsószinevér* (Hnt), 1923: *Sinivir*, *Alsószinevér*, *Синевир* (PR), 1925: *Siněvir* (PR), 1927: *Sinevir Nižni* (Hnt), 1929: *Sinovir* (ChM. 1127), 1931: *Siněvir Niž.* (MPR), 1939: *Alsószinevér*, *Синевиръ* (BK. 787), 1941: *Alsószinevér* (Hnt), 1944: *Alsószinevér*, *Синевиръ* (Hnt), 1946: *Синевир* (УРСР), 1969: *Синевир* (ИМСУ), 1977: *Синевир* (TK), 1983: *Синевир*, *Синевир* (30), 2017: *Синевир* (БРУ).

■ Szinevér a 17. század elején települt a máramarosi Verhovinán, a *Talabor* folyó felső szakaszán. „Kalocsa felett a XVI. század második felében keletkezett Szinevér. Alighanem Kornis Gáspár alapította” (Bélay 81). A *Szinevér* helységnév ruszin eredetű, az összetett név előtagja az ukr. *синіи* 'kék' mn. (CYM. 9: 182-3, Csöpej 362), utótagja az ukr. *вир* 'örvény, forgó' fn. (CYM. 1: 466, Sztripszky 1924/2007: 119, Danyiljuk 25), 'vízzel telt mély gödör' fn. (Janko 319), or. *вир* 'örvény, tó, mocsár' fn. (Murzajev 122). „Nevezetere nézve csupán az orosz szótól származtatik, - ugyanis a község alsó része alatt a Talabor folyóban mintegy 6 öl hosszúságban egy szikla alatt iszonyu nagy mélység lévén, mely felette nagy mélysége, s örvénye miatt Szinyivir-nek nevezett (!); mert Szinyi magyarul annyi: mint kék és vir magyarul: örvény – egybe kimondva Szinyi vir – kék örvény – innét maradt fent maig is Szinevér nevezete” (PestyM). Kiss Lajos szerint a név a *Talabor* folyó kéken örvénylő vizével, és nem a Szinevérpolyánától északra fekvő tengerszemmel kapcsolatos (FNESz., *Alsószinevér*). Az ukrán névtani szakirodalomban azonban a településnevet ez utóbbiból származtatják (Janko 319, Lucsik 426-7). Az országos helységnévrendezés során, 1900-ban a település nevét *Alsószinevér*-re változtatták, az *Alsó*- előtag a szomszédos *Felsőszinevér* (*Szinevérpolyána*) névnek előtagjával állt korrelációban (Mező 1999: 368). A hivatalos ukrán *Синеуір* a történelmi név átvétele. Az 1715-ös országos összeírás *Simeon Marcsiszin*, *Georgius Marcsiszin*, *Georgius Fojszla*, *Paulus Popovics*, *Joannes Korpanecz*, *Petrus Fojszla*, *Joannes Fedininicz*, *Joannes Chaura*, *Joannes Fededinicz* ifj., *Franciscus Kűd*, *Lucas Szkera*, *Joannes Szkera*, *Ladislaus Bobak*, *Joannes Szunyuk*, *Ladislaus Klepacs*, *Demed Andri*, *Demed Vaszil*, *Gregorius Chirjanka*, *Ladislaus Szauka*, *Joannes Furinecz*, *Stephanus Mondo*, *Joannes Paulo Dimjan*, *Franciscus Paulu*, *Marcus Frosska*, *Michael Macsuga*, *Paulus Doross*, *Daniel Moffre*, *Balega Fecz*, *Simeon Popovecz*, *Simeon Vala Gyürgi*, *Georgius Perdyak*, *Mathias Joan*, *Joannes Toti*, *Ladislaud Tomin*, *Stephanus Chripta*, *Paulus Rusz*, *Franciscus Mattyin*, *Andreas Szmerek*, *Franciscus Ezanik*, *Joannes Halai*, *Flko Halai*, *Ladislaus Kozta*, *Ladislaus Szidei*, *Koszt Szidei*, *Ladislaus Su chopara*, *Franciscus Spilka*, *Demetrius Dobil*, *Petrus Fűszla*, *Joannes Klembak*, *Joannes Hrischür*, *Kűss Hrecz* nevű személyeket említ a településen(MNL).

Szinevérpolyána, Синевирська Поляна 'település Ökörmezőtől ÉK-re'

1715: *Szinaver Pojana* (MNL), 1720: *Szinaver Pojana* (MNL), 1725: *Szinevér polyana* (Revizki), 1735: *Szinevir Polyana* (MCM), 1747: *Szinever Polyána* (GK. 294), 1754: *Szinavér Pojána*, *Szénevér Pojana* (UC. 81: 1), 1756: *Szinever Polyana* (Kam. 0303: 2), 1768: *Szinevér=Pojána* (UC. 160: 41), 1773: *Szinever Polyánka*, *Szin. Polyán* (LexLoc. 135), 1782-4: *Szinewer Poliana* (EKFT), 1798: *Szinevir polyana* (CsT. 11), 1799: *Szinnever pollyana* (HT. 0012: 2), 1800: *Szinevér Polyana* (TM), 1804: *Szinevér Polyánka*, *Polyánka vel Szinevér Polyánka dicto* (UC. 239: 19b), 1808: *Polyána (Szinevér-)* (Lipszky: Rep. 522), 1809: *Szinevér pojana* (Kam. 661), 1824-62: *Szinever Poljana* (MKFT), 1828: *Polyana (Szinevér)*, *Polyán* (Nagy 198), 1838: *Szinevér-Pojána* (Schem. 63), 1839: *Szinevér-Polyána* (F. 4: 191), 1851: *Polyána (Szinevér)* (F. 3: 250), 1856: *Szinevér-Polyána* (MOK), 1857-9: *Szinevér Polyána* (CU), 1863: *Szinevér-Polyána* (Hnt), 1864: *Szinevér Polyána* (PestyM), *Синѣвиръ*

Поляна (Kat.), 1870-1: *Szinevér Polyána* (MÁT), 1872-84: *Szinevér Polyana* (HKFT), 1873: *Szinevér-Polyana* (Hnt), 1876: *Szinevérpolyána* (Szilágyi 329), 1877: *Szinevér (Polyána-)* (Hnt), 1882: *Szinevér (Polyána-)* (Hnt), 1888: *Szinevér-Polyána* (Hnt), 1892: *Szinevér-Polyána* (Hnt), 1895: *Szinevér-Polyána* (Hnt), 1898: *Szinevér-Polyána* (Hnt), 1900: *Szinevér-Polyána* (Hnt), *Felsőszinevér* (Mező 1999: 368), 1902: *Felsőszinevér* (Hnt), 1907: *Felsőszinevér* (Hnt), 1910: *Синіувир Поляна* (ЕКУР), 1913: *Felsőszinevér* (Hnt), 1923: *Poljana Sini-virska, Felsőszinevér, Поляна Синивирска* (PR), 1925: *Sinév. Poljana* (PR), 1927: *Sinevir Nižni (!)* (Hnt), 1929: *Polana Sinovirská* (ChM. 1005), 1931: *Sinevir Vyž.* (MPR), 1939: *Felsőszinevér, Синевири Поляна* (BK. 787), 1941: *Felsőszinevér* (Hnt), 1944: *Felsőszinevér, Синевири Поляна* (Hnt), 1946: *Синевирицька Поляна* (УРСР), 1968: *Синевирицька Поляна* (ЗО), 1969: *Синевирицька Поляна* (ІМСУ), 1977: *Синевирицька Поляна* (TK), 1983: *Синевирицька Поляна, Синевирицька Поляна* (ЗО), 2017: *Синевирицька Поляна* (ВРУ).

■ *Szinevérpolyána* a 17. század végén települt Máramarosban, a *Talabor* folyó felső szakaszán. A *Polyána* helységnév ruszin eredetű, a név az ukr. *поляна* 'erdei tisztás' fn. (Hrincsenko 3: 292, СУМ. 7: 107-8, Rudnicki 28) származéka, vö. szl. **poljana* 'mező, tisztás' fn. (Šmilauer 145, Moór 1930: 35). A *Szinevér-* előtag a szomszédos *Szinevér* falura utal, alapítói valószínűleg szinevéri lakosok voltak (vö. Bölskei 150-2). Etimológiájához l. *Szinevér* szócikkét. „Nevezetere nézve is csak egyedül orosz szótól származtatik; - mert mellék nevét – *Szinevér*, - nyerte *Szinevértől*, mint hogy határaik egybe vágók és a *Szinevéri* lelki pásztorság alá tartozik, - *Polyána* pedig orosz szó léven magyarul annyit tesz mint *mező, tér*; mert a völgy melyben fekszik igen szép természetű, - telepített pedig legtöbbször Lengyel menekültekből, mint hogy Lengyel ország szomszédságában van” (PestyM). 1900-ban, az országos helységnévrendezés során a település nevét *Felsőszinevér*-re változtatták, a *Felső-* előtag a szomszédos *Alsószinevér* (*Szinevér*) nevének előtagjával állt korrelációban (Mező 1999: 368). A hivatalos ukrán *Синевирицька Поляна* előtagja a *Szinevér* helységnév ukr. -ськ(a) mn. képzős alakja (vö. Kupcsinszka 191), jelentése tkp. 'Szinevéri Polyána'.

Szinyák, Синяк

'település Munkácsról ÉK-re'

1645: *Szynyak* (Makkai 373), 1838: *Szinyák* (Schem. 49), 1841: *Szinyák, Balneum* (Schem. 49), 1843: *Szinyák, Balneum* (Schem. 41), 1847: *Szinyák, Balneum* (Schem. 43), 1856: *Szinyák* (MOK), 1857-9: *Szinyák* (CU), *Szinyák, nova Colonia Germanica* (Schem. 45), 1859: *Szinyák* (Schem. 45), 1861: *Szinyák* (Schem. 45), 1863: *Szinyák* (Hnt), 1865: *Szinyák* (S. 70), 1868: *Szinyák* (Schem. 48), 1870-1: *Szinyák* (MÁT), 1872-84: *Szinyák* (HKFT), 1873: *Szinyák* (Hnt), 1877: *Szinyák* (Hnt), 1882: *Szinyák* (Hnt), 1888: *Szinyák* (Hnt), 1892: *Szinyák* (Hnt), 1895: *Szinyák* (Hnt), 1898: *Szinyák* (Hnt), 1900: *Szinyák* (Hnt), 1902: *Szinyák* (Hnt), 1904: *Kékesfüred* (Mező 1999: 368), 1907: *Kékesfüred* (Hnt), 1910: *Синяк* (ЕКУР), 1913: *Kékesfüred* (Hnt), 1923: *Siňak, Kékesfüred, Синяк* (PR), 1925: *Siňak* (PR), 1927: *Sinjak* (Hnt), 1929: *Siňak* (ChM. 1127), 1931: *Siňak* (MPR), 1939: *Kékesfüred, Синякъ* (BK. 785), 1941: *Kékesfüred* (Hnt), 1944: *Kékesfüred, Синякъ* (Hnt), 1946: *Синяк* (УРСР), 1968: *Синяк* (ЗО), 1969: *Синяк* (ІМСУ), 1983: *Синяк* (ЗО), 2017: *Синяк* (ВРУ).

■ *Szinyák* a 19. század első felében települt a beregi Szentmiklóstól északra. Lehoczky szerint 1837-ben keletkezett, „jóllehet e vidék már azelőtt volt ismeretes ásványviz forrásairól, melyekben kén és iblany nagy mértékben található, s melyekben e század elején még csak rühös kecskéket jó sikerrel fürösztöttek a vadonban legeltető pásztorok, ekkép a figyelem a forrásokra irányulván, előbb egyes családok kezdék használni, majd 1834. évben a tulajdonos munkácsi uradalom birtokosa fürdőházat építtetvén, annak hire mindinkább emelkedett...” (Lehoczky 3: 734-5). Az 1840-es években még fürdőként említik, az 50-es években a sematizmusokban már *nova Colonia Germanica*-ként szerepel, „a tulajdonos gróf Schönborn család felhívására akkor Alsó- és Felső-Zassauból 26 német telepedvén le” (Lehoczky 3: 735). A *Szinyák* helységnév ruszin eredetű, hegynévből jött létre névátvitellel, vö. 1770-2: *Siniak b.* (Motzel), 1782-4: *Siniak b.* (EKFT), 1824-62: *Sziniaker gebirge* (MKFT), 1865: *Szinyák* (Kat.), 1872-84: *Szinyák Geb.* (HKFT), 1991: *хребет Синяк* (TK). A hegynév az ukr. *синякъ* 'kék folt' fn. (Csöpej 362) származéka. A 16-17. században a hegy neve a magyarban *Kék-*

bérc, vö. 1570: *Kék Bircz* (UC. 18: 24), 1583: *kék bércz* (*Szinyák*) (Lehoczky 1894: 52), 1603: *Kék bercz* (UC. 97: 29), 1613: *kék bercz*, *Kék Bércz* (UC. 18: 25, *Jobbovica*, *Szolocsina*), 1690: *Kék bírcz nevű hegy* (UC. 19: 7), 1700: *Kék Bercz* (UC. 19: 9), 1701: *Kik Bircz* (UC. 2: 15), ez a ruszin név tükröfordításával jött létre, „magyar elnevezése azonban háromszáz éven át nem tudott népszerűsége vergődni” (Lehoczky 3: 734). Ugyanakkor a magyar hegynévadásban is előfordul, hogy a hegyet kékes színéről nevezik el (Posgay 458). Lucsik szerint a hegynév az ukr. N. *синяк* ’egyfajta kék színű kő’ (Oniskevics 2: 214) főnévből keletkezett (Lucsik 428). Janko közvetlenül az ukr. *синій* ’kék’ melléknévből eredezteti, úgy véli, hogy az itt folyó patak kék színű vize motiválta a névadást (Janko 319), vö. *Szinyák-patak** ’patak Szinyák (Синяк) h.’ 1865: *Szinyák patak* (Kat.), *Szinák patak* (S. 70), 1905: *Szinyák patak* (uo.). A víznév a hegy- és helységnévhez képest másodlagos. A falu nevét 1904-ben, az országos helységnévrendezés során – a közeli gyógyfürdő alapján – *Kékesfüred*-re magyarosították (FNESz., *Szinyák*, Mező 1999: 368). A hivatalos ukrán *Синяк* a történelmi név átvétele.

Szirma, Дротинці ’település Nagyszőlőstől DNY-ra’

1251: *Zirma* (Cs. 1: 435), 1281: *Zyrma* (Szabó 484), 1352: *Zyrma* (Szirmay 11), 1407: *Zirma* (uo. 107), 1427: *Zyrma* (DL. 38124), 1433: *Zyrma* (uo.), 1457: *Zirma* (C. Tóth 2006b: 45), 1464: *Zyrma* (DL. 70920), 1470: *Zyrma* (Teleki 11: 420), 1479: *Zyrma* (DL. 62338), 1482: *Zyrma* (C. Tóth 2006b: 65), 1492: *Zyrma* (DL. 38427), 1549: *Zyrmaa* (Maksay 1990/2: 832), 16. sz. közepe: *Syrmar* (UC. 100: 20), 1564: *Szürma* (Szabó K. 348), 1680: *Szirma* (UC. 11: 49d), 1691: *Szirma* (UC. 11: 49f), 1692: *Szirma* (UC. 11: 49h), 1715: *Szirma* (MNL), 1716: *Zirma* (Szirmay 24), 18. sz. első fele: *Szirma* (BélUg), 1740: *Szirma* (UgT.), 1756: *Szirma* (Kam. 0303: 2), 1773: *Szirma* (LexLoc. 284), 1782-4: *Szürma* (EKFT), 1786: *Szirma* (HT. Div. XVIII: 10), 1788: *Szirma* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Szirma* (Vályi 3: 414), 1800: *Szirma* (TUg), 1808: *Szirma*, *Syrma* (Lipszky: Rep. 649), 1824-62: *Szirma* (MKFT), 1825: *Szirma* (HT. Div. XII. 22), 1828: *Szirma* (VU), 1838: *Szirma* (Schem. 66), 1839: *Szirma* (F. 4: 417), 1851: *Szirma* (F. 4: 139), 1856: *Szirma* (MOK), 1857-9: *Szirma* (CU), 1863: *Szirma* (Hnt), 1864: *Szirma* (PestyU), 1870-1: *Szirma* (MÁT), 1872-84: *Szirma* (HKFT), 1873: *Szirma* (Hnt), 1877: *Szirma* (Hnt), 1882: *Szirma* (Hnt), 1888: *Szirma* (Hnt), 1892: *Szirma* (Hnt), 1895: *Szirma* (Hnt), 1898: *Szirma* (Hnt), 1900: *Szirma* (Hnt), 1902: *Szirma* (Hnt), 1907: *Szirma* (Hnt), 1908: *Tiszaszirma* (BK. 102), 1910: *Сирма* (ЕКУР), 1913: *Tiszaszirma* (Hnt), 1918: *Tiszaszirma* (UgT.), 1923: *Sirma*, *Сирма* (PR), 1925: *Sirma* (PR), 1927: *Sirma* (Hnt), 1929: *Sirma* (ChM. 1127), 1931: *Sirma* (MPR), 1939: *Tiszaszirma*, *Сирма* (BK. 787), 1941: *Tiszaszirma* (Hnt), 1944: *Tiszaszirma* (Hnt), 1946: *Дротинці* (УРСР), 1968: *Дротинці* (ЗО), 1969: *Дротинці* (ИМСУ), 1981: *Дротинцы* (ТК), 1983: *Дротинці*, *Дротинцы* (ЗО), 2017: *Дротинці* (ВРУ).

■ Szirma Árpád-kori település a történelmi Ugocsa megye közepén, a Tisza jobb partján. A település nevét Szabó István ismeretlen eredetűnek tartja: „A falu nevének, a *Szirma* szónak az eredete ismeretlen. Az oszmán török *syrma* (oláh *sârma*, szerb *srma*, bolgár *сърма*, albán *serme*, újjörög σύρμα) ’arany v. ezüsfonál’ (a régi magyarban ebből *szirom*) szóra kronológiai és jelentéstani okokból nem lehet gondolni” (Szabó 485). Kiss Lajos szintén tisztázatlan etimológiájúnak tartja, de felveti esetleges török személynévi származtatását, vö. ótör. **sirima* ’kutyaszar’ fn. (ДТС. 505) (FNESz., *Tiszaszirma*, *Szirmabesenyő*). A borsodi *Szirma* neve kapcsán Marjalaky Kiss Lajos is a személynévi eredetet támogatja (Marjalaky Kiss 227). *Szirma* „az ugocsai kismanesi tömb egyik legrégebbi centruma... A nemesség, mint általában az egész ugocsai kismanesség, színmagyar összetételű volt, hasonlóképpen a XVII. sz. második feléig a jobbágyság, illetve a zsellérek is. Ekkor indult meg a rutén beszivárgás, mely a XVIII. sz.-ban, főleg az 1717. évi tatárdúlás után, mikor 13 parasztember veszett oda, tovább fokozódott. A korábbi református jobbágyság nyomtalanul elenyészett s a század második felében már egy református sem volt a jobbágyság között, a református papot ekkor már kizárólag a nemesek tartották fenn. A rutén parasztság és a magyar kismanesség együttélésében egyelőre az ősi gyökerekkel rendelkező nemesség bizonyult erősebbnek, mert a XIX. sz. derekán a magyar nyelv volt az uralkodó a faluban. A legújabb évtizedekben azonban hirtelen fordulat-

tal a ruténség kerekedett felül s a falu rutén jelleget vett fel, amit bizonyára a magyar nemesi családok elköltözésének, városba tömörülésének lehet betudni” (Szabó 484-5). A település neve az országos helységnévrendezés során, 1908-ban a *Tisza*-előtaggal bővült, ami a folyó mellékére utal (BK. 102). Az 1946-ban hatósági úton megállapított hivatalos ukrán *Дромишні* az ukr. *дрім* 'drót' fn. (CYM. 2: 419), ukr. N. *дримъ* 'ua.' (Csopoj 81) *-ишні* képzős származéka, a történelmi névvel nincs kapcsolatban. A névadásnak az a háttere, hogy a *Szirma* helységnevet tévesen a m. R. *szirma* 'aranyfonál' főnévvel vélték összekapcsolhatónak, s elfogadták a Szabó által elvetett etimológiát (FNESz., *Tiszaszirma*). Drăganu részletesebb magyarázat nélkül román eredetűnek tartja (Drăganu 388).

Szitnij, Сітний 'település Rahótól ÉK-re'

1870-1: *Sytny* (MÁT), 1872-84: *Sitnei* (HKFT), 1940: *Szitni*, *Ситний* (BK. 1923), 1941: *Szitni* (HK. 253, MKF), 1943/44: *Szitni* (Tóth Á. 170), 1944: *Szitni*, *Ситний* (Hnt), 1968: *Сітний* (3O), 1969: *Сітний* (IMCY), 1978: *Ситний* (TK), 1983: *Сітний*, *Ситний* (3O), 2017: *Сітний* (БРУ).

■ Szitnij a 19. század közepén települt tanya a máramarosi Borkút határában. A *Szitnij* helységnév ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Szitnij* 'a Fekete-Tisza b. á. Borkút (Кваси) h.' 1782-6: *Szitnej* (EKFT), 18. sz. vége: *Szitne* (VIT. 0012), 1801: *Thal Zittnyi* (Kam. 0463:2), 1863: *Sytini* (S. 226), *Ситни потокъ* (Kat.), 1865: *Szisni patak* (Hunfalvy 3: 299), 1872-84: *P. Swityn* (HKFT), 1876: *Szitny* (Szilágyi 91), 1929: *Сѣтний*, *Сітний* (Petrov 15, 22), 1935: *Sitny*, *Ситний* (W. 37, 63), 1978: *Ситны* (TK), 1979: *Сітний* (СГУ 505), 2017: *річка Сітні* (GT). A pataknev az ukr. N. *суть*, *сит*, *симо* 'nád, sás' fn. (ECYM 5: 247) hímnemű ukr. *-и(уї)* mn. képzős származéka (Lucsik 428-9, Verbics 2017: 220-1), jelentése tkp. 'Nádas, sásas (patak)'. Haborak a Dnyeszter vízgyűjtőjén található *Сітний* víznevet az ukr. N. *сѣтниківъ* 'káka' fn.-ből (Csopoj 289) magyarázza (Haborak 2003: 423-4). A magyar névhasználatban *Szitnij* > *Szitni* változás történt. A hivatalos ukrán *Сітний* a történelmi név átvétele. Borkút külterületi lakothelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Szjurjuk, Сюрюк 'település Husztól ÉK-re'

1902: *Szuruk* (Hnt), 1940: *Szurjuk*, *Сюрюкъ* (BK. 1921), 1941: *Szurjuk* (HK. 252), 1943/44: *Szurjuk* (Tóth Á. 162), 1944: *Szurjuk*, *Сюрюкъ* (Hnt), 1968: *Сюрюк* (3O), 1969: *Сюрюк* (IMCY), 1983: *Сюрюк* (3O), 1991: *Сюрюк* (TK), 2017: *Сюрюк* (БРУ).

■ Szjurjuk a 19. század végén települt tanya a máramarosi Herincse határában. A *Szjurjuk* helységnév víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Szjurjuk* 'a Nagy-ág b. á. Herincse (Горінчово) h.' 18. sz. vége: *Schurok patak* (VIT. 0012), 1824-62: *Sziuru B.* (MKFT), 1864: *Szűrűk Herincsei határból eredt és a' Nagy ágba ömlik* (PestyM, Iza), *Sziruk* (uo., *Lipcse*), 1865: *Ширукъ потокъ*, *Szirok patak* (Kat.), *Сырукъ ручей*, *Sziruk Bach* (S. 202), *Siruk*, *Szuryak patak* (uo. 197), 1872-84: *Szuruk p.* (HKFT), 1910: *Szirok patak* (S. 202), *Sziuruk* (HBÁT), 1911: *Sirok patak* (S. 210), 1929: *Sűrűk* (Petrov 10), 1935: *Surjuk*, *Сюрюк* (W. 51, 64), 1939: *Szjurjuk* (SzSzBML. 468), 1957: *Сур'юк*, *Сюрюк* (КРУ. 19), 1979: *Сюрюк* (СГУ 551), 1991: *Сюрюк* (TK). A pataknev etimológiája nem tisztázott. A 370 fős tanya Herincse külterületi lakothelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Szkotárszka, Скотарське 'település Volóctól ÉK-re'

17. sz. eleje: *Szkotarszko* (UC. 88: 9), 17. sz.: *Szkotárszka* (UC. 112: 54), 1607: *Szkotárszka* (Dezső 270), 1613: *Zkotarczkj* (UC. 18: 25), 1622: *Zkotarczkj* (UC. 18: 26), 1625: *Zkotarzky* (UC. 18: 28), 1630: *Skatarfky* (Dica), 1634: *Zkotarszki* (UC. 101: 73), 1635: *Zkotarsky* (KirK. 8.99), 1638: *Szkotarczka* (UC. 152: 9), 1645: *Skotarszki* (Makkai 345, UC. 19: 1), 1688: *Szkotarszka* (UC. 19: 6), 1690: *Szkotarczka* (UC. 19: 7), *Skotarczka* (UC. 5: 15),

1699: *Szkotarszka* (UC. 19: 8), 17. sz. vége: *Szkotarszka* (UC. 20: 25), 1700k.: *Szkotarszka* (UC. 53: 44), 1701: *Szkotarszka* (UC. 19: 10), 1702: *Szkotarszka* (UC. 19: 12), 1704: *Szkotarszka* (UC. 19: 15), 1705: *Szkotarszka* (UC. 20: 1), 1715: *Szkatárszka* (MNL), 1718: *Szkotarszka* (UC. 151: 21), 1720: *Szkotarszka* (MNL), 1725: *Szkotarszka* (UC. 124: 3), 1747: *Szkotarzka* (GK. 472), 1750: *Szkotarska* (MCB), 1760: *Szkotacska* (BT), 1773: *Szkotarszka*, *Skotarska* (LexLoc. 55), 1782-4: *Szkatárska* (EKFT), 1788: *Szkatárszka* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Szkatárszka* (Vályi 3: 417), 1800: *Szkotarszka* (Tber), 1808: *Szkatárszka*, *Skotárska* (Lipszky: Rep. 650), 1824-62: *Skotárska h. Szkatárszka* (MKFT), 1828: *Szkatárszka* (VB), 1837: *Szkatárszka* (F. 3: 65), 1838: *Szkatárszka* (Schem. 49), 1851: *Szkatárszka* (F. 4: 141-2), 1856: *Szkotarszka* (MOK), 1857-9: *Skotarszka* (CU), 1863: *Szkatárszka* (Hnt), 1870-1: *Szkatárszko* (MÁT), 1872-84: *Szkatárszka* (HKFT), 1873: *Szkotarszka* (Hnt), 1877: *Szkotarszka* (Hnt), 1882: *Szkotarszka* (Hnt), 1888: *Szkatárszka* (Hnt), 1889: *Szkatárszka* + *Szvalyavka* = *Kisszolyva* (Mező 1999: 190), 1892: *Kis-Szolyva* (Hnt), 1895: *Kis-Szolyva* (Hnt), 1898: *Kis-Szolyva* (Hnt), 1900: *Kis-Szolyva* (Hnt), 1902: *Kisszolyva* (Hnt), 1907: *Kisszolyva* (Hnt), 1910: *Скотарсько* (EKYP), 1913: *Kisszolyva* (Hnt), 1923: *Skotarsko*, *Kisszolyva*, *Скотарський* (PR), 1925: *Skotarsko* (PR), 1927: *Skotarsko* (Hnt), 1929: *Skotarský* (ChM. 1134), 1931: *Skotarsko* (MPR), 1939: *Szkatárszka*, *Скотарское* (BK. 786), 1941: *Szkatárszka* (Hnt), 1944: *Szkatárszka*, *Скотарское* (Hnt), 1946: *Скотарське* (УРСР), 1968: *Скотарське* (ЗО), 1969: *Скотарське* (ІМСУ), 1983: *Скотарське*, *Скотарское* (ЗО), 1992: *Скотарское* (TK), 2017: *Скотарське* (БРУ).

■ Szkatárszka a 17. század elején települt a történelmi Bereg megye északkeleti sarkában, a galíciai határon. A *Szkatárszka* helységnév ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Szkotarszkij* 'patak Szkatárszka (Скотарське) h.' 1645: *Szkotarczkj Patak* (UC. 19: 1), 1881: *Szkatárszka patak* (Lehoczky 3: 735-6), 1929: *Скотарський* (Petrov 53), 1979: *Скотарський* (СГУ 508). A víznév az ukr. *скотар* 'állattenyésztő, tehenész, marhagondozó, jószággondozó, pásztor' fn. (Hrincsenko 4: 141, СУМ 9: 307) ukr. -ськ(ий) mn. képzős származéka (vö. Kupcsinszka 191). A nomád pásztorok állataikat valószínűleg ehhez a patakhoz vezették itatni, s a róluk elnevezett víz nevéből jött létre a helységnév. Drăganu egy moldáv *scotariu* 'lelkipásztor' fn.-ből vezeti le a falu nevét (Drăganu 381). Személynévi származtatása a melléknévi forma miatt minden bizonnyal kizárható, l. ukr. *Скотар* csn. (Csucska 2005: 520). A falu alapítói, első lakosai és névadói ruszinok. 1613-ban *Panýkowich Laszlo* a kenéz, a falu adózó lakosai *Panikowich Andras*, *Miklasowicz Peter*, *Labicz Iwan*, *Miklos*, *Labicz Zasz*, *Labicz Gherghely*, *Varakoba Ferencz*, *Danyla Kop*, *Dubowicz Koszt*, *Dubowicz Haurilo*, *Dubowicz Miklos*, *Ztaszewich Paal*, *Manewich Demeter*, *Oszdak Janos*, *Labasin Demko*, *Labasin Gherghely*, *Drýllý Laszlo*, *Zakericz Marko*, *Zakericz Demeter*, *Rwszin Marko*, *Zwszkanich Andras*, *Luszpak Matte*, *Zwbowich Laszlo*, *Kolopelesich Rýcz*, *Zozanin janos*, *Riczicz Orban*, *Lýschich Janos*, *Hwznaý Zenko* (UC. 18: 25). Szkatárszka 1889-ben egyesült a szomszédos Szvalyavka településsel, az új falut *Kisszolyva* néven törzskönyvezték (Mező 1999: 190), amit *Szvalyavka* nevéből magyarosították. 1939-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Скотарське* a történelmi név átvétele, semlegesnemű alak.

Szloboda, Свобода 'település Ökörmeztől ÉK-re'

1824-62: *Szloboda Sz.* (MKFT), 1864: *Szloboda* (PestyM), *Szloboda*, *Слoбoдa* (Kat.), 1872-84: *Szloboda Klause* (HKFT), 1898: *Sloboda* (Hnt), 1900: *Sloboda* (Hnt), 1902: *Szloboda* (Hnt), 1929: *Sloboda* (ChM. 1143), 1940: *Szvoboda*, *Свoбoдa* (BK. 1922, KK. 50: 5), 1941: *Szloboda* (HK. 252), *Szvoboda* (MKF), 1943/44: *Szvoboda* (Tóth Á. 162), 1944: *Szvoboda*, *Свoбoдa* (Hnt), 1968: *Свoбoдa* (ЗО), 1969: *Свoбoдa* (ІМСУ), 1977: *Свoбoдa* (TK), 1983: *Свoбoдa* (ЗО), 2017: *Свoбoдa* (БРУ).

■ Szloboda a 19. század elején települt tanya a máramarosi Szinevérpolyána közelében, a galíciai határon. A *Szloboda* helységnév ruszin eredetű, talán víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Szloboda* 'a Talabor j. á. Szinevérpolyána (Синевирська Поляна) h.' 1782-6: *Rachina Potok* (EKFT), 1824-62: *Sloboda Bach* (MKFT), 1864: *Szloboda* (PestyM), *Слoбoдa* *потокъ*, *Rosztoka patak* (Kat.), *Слoбoдa* *потокъ* (S. 192), 1876: *Szloboda-patak* (Szilágyi

97), 1905: *Szloboda patak*~Слобода потокъ (S. 193), 1910: *Sloboda* (HBÁT), 1925: *Sloboda* (PR), 1935: *Sloboda* (W. 8), 1939: *Szloboda* (SzSzBML. 468), 1957: Слобода (КРУ. 18), 1977: Слобода (ТК), 1979: Слободянська Ріка (СГУ 510), 2017: річка Слобода (GT). A víznév az ukr. *слобода* 'gyarmat, telep; nagy falu' fn. (Csöpej 365, CYM 9: 365) származéka. Nem zárható ki az sem, hogy a pataknev a településnévhez képest másodlagos. Ukrajna legmagasabban fekvő települése (912 m) (Kovács 259). A hivatalos ukrán *Свобода* a csehszlovák korszakban használt *Svoboda* átvétele, vö. ukr. *свобода* 'szabadság' fn. (CYM. 9: 98-9). Színevérpolyána külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Szlopovij, Слоповий 'település Huszttól É-ra'

1929: *Slopové* (ChM. 1143), 1940: *Szlopovny, Слпонь* (BK. 1922, KK. 50: 4), 1941: *Oszloros (Szlopovi)* (MKF), 1944: *Szlopovny, Слпонь* (Hnt), 1968: *Слоповий* (30), 1969: *Слоповий* (IMCU), 1983: *Слоповий, Слповый* (30), 1991: *Слоповый* (ТК), 2017: *Слоповий* (БРУ).

■ Szlopovij a 20. század elején települt tanya a máramarosi Lipcsepolyána határában. A *Szlopovij* helységnév ruszin eredetű, hegynévből keletkezett névátvitellel, vö. 1824-62: *Szlopovo B. hegy* (MKFT), 1864: *Szlopovi (Csapóhegy)* (Kat.), *Szlopocs domb* (PestyM), 1872-84: *Slopove* (HKFT), 1910: *Slopove* (HBÁT), 1940: *Szlopovij* (ТК), 1990: *г. Слповая* (ТК). A 630 m magas hegy neve az ukr. N. *слоповий* 'hegyi hágó' fn. származéka (Obrucsar 2008: 160, Haborak 2005: 246). A hegynév keletkezésének pontos motivációja nem ismert, ugyanis ezen a heggyen keresztül nem vezet hegyi út, hágó másik lakott völgybe. A helység a *Lipcsepatak* völgyében fekszik, a hegyek lábánál. Víznévi eredete minden bizonnyal kizárható, vö. *Szlopivszkij* 'a Lipcse j. á. Lipcsepolyána (Липецька Поляна) h.' 1971: *Слпівський* (СГУ 510), 1979: *Слпівський* (uo.), 2015: *Слпівський струмок, Slopiv'skyi Stream* (GT, Sebestyén 2017a: 311), l. még *Szlopivszka-potok* (uo.). A pataknev a helységnévhez képest másodlagos, a tanya nevéből jött létre az ukr. *-ськ(ий)* mn. képzővel, jelentése tkr. 'Szlopoviji-patak'. A helységnévnek az ukr. N. *слон* 'medvecsapda' (Oniskevics 2: 230) főnévvel való kapcsolata nem valószínű, l. még szl. **slopъ* 'csapda' fn. (Moór 1930: 36). A magyar névhasználatban *Szlopovij*>*Szlopovny* változás történt. A 105 fős tanya Lipcsepolyána külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Szmerekova, Смереково 'település Nagybereznától DK-re'

1582: *Szmerekova* (Dezső 270), 16. sz.: *Semerekoua* (UC. 115: 79), 17. sz.: *Szmerekova* (UC. 115: 84), 1602: *Semerokowa* (UC. 104: 8), 1603: *Szmerekowa* (UC. 104: 9), 1619: *Szmerkova* (UC. 116: 5a), 1631: *Zmerkova* (UC. 105: 1), 1671: *Szmerokowa* (UC. 63: 16), 1680: *Szmrkova* (UC. 6: 31), 1682: *Smerekova* (UC. 88: 59), 1684: *Smerekova* (UC. 31: 12), 1690: *Smerekova* (UC. 63: 22), 1691: *Szmerekova* (UC. 157: 66), 1696: *Szmerekova* (Dica), 1701: *Smerekova* (UC. 115: 27), 1715: *Szmerekó* (MNL), 1718-9: *Szmerekova* (UC. 105: 3), 1720: *Szmerekova* (MNL), 18. sz. első fele: *Szmerekowa* (BélU), 1741: *Szmerekova* (GK. 69), 1747: *Szmerekova* (GK. 91), 1752: *Szmerekova* (UC. 105: 7), 1765: *Szmerekova* (UC. 157: 62), 1773: *Szmerekova, Smerkó* (LexLoc. 286), 1777: *Szmerekova* (UC. 3: 34), 1780: *Szmerekova* (MCU), 1782-4: *Smerekowa* (EKFT), 1788: *Szmerkova* (HT. 0021:1), 1789: *Szmerkova* (HT. Div. X. 21: 2), 1799: *Szmerkova* (Vályi 3: 422), 1800: *Szmerekova* (TÜng), 1806: *Szmerekova* (UV), 1808: *Szmerkova, Smrková* (Lipszky: Rep. 652), 1824-62: *Smrkowa h. Szmerekova* (MKFT), 1828: *Szmerekova* (VÜng), 1837: *Szmerekova* (F. 3: 379), 1838: *Szmerekova* (Schem. 73), 1851: *Szmerekova* (F. 4: 144), 1856: *Szmerekova* (MOK), 1857-9: *Szmerekova* (CU), 1863: *Szmerekova* (Hnt), 1870: *Szmerekova* (UT), 1872-84: *Szmerekova* (HKFT), 1873: *Szmerekova* (Hnt), 1877: *Szmerekova* (Hnt), 1882: *Szmerekova* (Hnt), 1888: *Szmerekova* (Hnt), 1892: *Szmerekova* (Hnt), 1895: *Szmerekova* (Hnt), 1898: *Szmerekova* (Hnt), 1900: *Szmerekova* (Hnt), 1902: *Szmerekova* (Hnt), 1903: *Vörösfenyő* (Mező 1999: 370), 1904: *Szemerekő* (uo.), 1907: *Szemerekő* (Hnt), 1910: *Смереково* (ЕКУР), 1913: *Szemerekő* (Hnt),

1915: *Szemerekő* (UT), 1918: *Szemerekő* (UT), 1923: *Smerekovo*, *Szemerekő*, *Смереково* (PR), 1925: *Smerekovo* (PR), 1927: *Smereková* (Hnt), 1929: *Smrková* (ChM. 1147), 1931: *Smerekova* (MPR), 1939: *Szmerekova*, *Смереково* (BK. 798), 1941: *Szmerekova* (Hnt), 1944: *Szmerekova*, *Смереково* (Hnt), 1946: *Смерекова* (УРСР), 1968: *Смерекове* (3O), 1969: *Смерекове* (IMCY), 1983: *Смерекове*, *Смерекова* (3O), 1991: *Смерекова* (TK), 1995: *Смереково* (ВРУ), 2017: *Смереково* (uo.).

■ *Szmerekova* a 16. században települt, soltési alapítású falu a történelmi Ung megyében, a *Bacsava* patak völgyében. A *Szmerekova* helységnév ruszin eredetű, az ukr. *Н. смерка* 'fenyőfa' fn. (Csopj 367), ukr. *смерека* 'lucfenyő' fn. (Pipas–Halasz 178, CYM. 9: 397), *смерековиї* 'lucfenyves' mn. (CYM. 9: 397) származéka (vö. Kupcsinszka 775). A fanév a szlovákban is megtalálható, vö. szlk. *smrek* 'lucfenyő', *smrekový* 'lucfenyővel benőtt hely, fenyves' (SLEX), de a Dezső által említett első *Szmerekova* alak minden bizonnyal, elírás lehet, s nem szlovák alapítókra utaló névalak. A 16. századra datált urbárium szerint *Lar Andri*, *Śwczj Iuan* és *Kozma Metthe* (!) voltak a lakosai a malommal, vámmal és szántófölddel sem rendelkező falunak (UC. 115: 79). Az 1631-es összeírásban *Szmerekova* soltészja *Fedorik Andre*. Lakosai *Lavron–Lavrov*, *Sicz*, *Asrik*, *Ruszin*, *Petrancsics*, *Kamnik*, *Gaydos*, *Csrnak–Csernik*, *Galbena*, *Tokanits*, *Juricskovecs*, *Babe*, *Batyko*, *Nesbalik*, *Koszticsin*, *Fedorik* nevet viselnek (UC. 105: 1). Víznévi eredeztetése kevésbé valószínű, vö. *Szmerekovszkij* 'patak *Szmerekova* (Смереково) h.' 1865: *Szmerekovai viz* (Hunfalvy 3: 340), 1929: *Смерековський* (Petrov 63), 1979: *Смереківський* (СГУ 511). A pataknév szerkezeti felépítése alapján a helységnévhez képest ugyanis másodlagos, a *Szmerekova* helységnév ukr. *-ськ (уї)* mn. képzős alakja, jelentése tkp. 'Szmerekovai-(patak)'. A fanév ugyanakkor számos kárpátaljai víznévben megtalálható, vö. *Szmerecsok*, *Szmerekovec*, *Szmerekovij*, *Szmerekuvatcsik* (Sebestyén 2017a: 311-2), de a Kárpátok keleti oldalán, a Dnyeszter vízgyűjtő területén is előfordul, vö. *Смерека*, *Смерекуватий*, *Смеречанка* (СГУ 511). A *Szmerekova* nevet 1903-ban, az országos helységnévrendezés során *Vörösfenyő*-re fordították, majd 1904-ben *Szemerekő*-re változtatták (Mező 1999: 370) hasonló hangzás alapján. 1939-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Смереково* a történelmi név átvétele.

Szobatin, Собатин 'település Ilosvától Ny-ra'

1829: *Szobatin* (Lehoczky 3: 736), 1843: *Szobathin* (Tognio 26), 1856: *Szobatin* (MOK), 1857-9: *Szobatin* (CU), 1859: *Szobatin* (Schem. 34), 1861: *Szobatin* (Schem. 34), 1863: *Szobatin* (Hnt), 1865: *Szobatin* (Kat.), 1868: *Szobatin* (Schem. 37), 1870-1: *Szobatin* (MÁT), 1872-84: *Szobátin* (HKFT), 1873: *Szobatin* (Hnt), 1877: *Szobatin* (Hnt), 1882: *Szobatin* (Hnt), 1888: *Szobatin* (Hnt), 1892: *Szobatin* (Hnt), 1895: *Szobatin* (Hnt), 1898: *Szobatin* (Hnt), 1900: *Szobatin* (Hnt), 1902: *Szobatin* (Hnt), 1903: *Szombati* (Mező 1999: 371), 1907: *Szombati* (Hnt), 1910: *Собатин* (ЕКУР), 1913: *Szombati* (Hnt), 1923: *Sobatin*, *Szobatin*, *Собатын*, *Собатин* (PR), 1925: *Sobatin* (PR), 1927: *Sobatin* (Hnt), 1929: *Sobatin* (ChM. 1148), 1931: *Sobatin* (MPR), 1939: *Szobatin*, *Собатинъ* (BK. 785), 1941: *Szobatin* (Hnt), 1944: *Szobatin*, *Собатинъ* (Hnt), 1946: *Собатин* (УРСР), 1968: *Собатин* (3O), 1969: *Собатин* (IMCY), 1983: *Собатин* (3O), 1991: *Собатин* (TK), 2017: *Собатин* (ВРУ).

■ *Szobatin* a 19. század első felében települt a történelmi Bereg megyében, a *Hát* hegy délkeleti végében. „1829. évben alakított gróf Schönborn Fülöp a Hát hegy déli végén bent az erdőben a Szobatin nevű viznél egy új telepet, a végből, hogy a megszállók az erdő őrzete mellett favágással s egyéb munkával foglalkozzanak; e végből házhelyeket s némi földbirtokot kaptak haszonélvezetre” (Lehoczky 3: 736). Az 1859-es sematizmus az alapítását 1830-ra datálja (Schem. 34). A *Szobatin* helységnév ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Szobatin* 'az Ilosva j. á. Szobatin (Собатин) h.' 1341/342/508/621/18. sz.: *fluv. Zabatpat-haka* (Gy. 1: 541), 1690: *Szobatina* nevű *Patakon* (UC. 19: 7), 1808: *Szabatin Patak* (CsIT. 0006), 1824-62: *Velky Sobatin B.*, *Mali Sobatin B.* (MKFT), 1829: *Szobatin* nevű *víz* (Lehoczky 3: 736), 1865: *Szobatin* (S. 66), *Szobatin patak* (Kat.), 1872-84: *Szabatin p.* (HKFT), 1909: *Szombatipatak* (S. 66), 1910: *Szobatin p.* (HBÁT), 1925: *Sobatin* (PR), 1929: *Собатин* (Petrov 43), 1935: *Sobatin*, *Собатин* (W. 54, 63), 1939: *Szombati p.* (SzSzBML.

468), 1979: *Собатин* (СГУ 514), 1991: *Собатин* (ТК). A pataknev személynévből származik, az elsődleges *Szabat pataka* magyar névadásra utal, vö. ukr. *Сабат* csn. (Dujcsak 2003: 212, Kraszovszkij 133), *Собам(a)* szn. (Kupcsinszka 158), m. *Szabat* csn. (ÚMCsT. 1240). A másodlagos ruszin *Szobatin* a személynév birtoklást kifejező ukr. *-ин* képzős formája (vö. Kupcsinszka 1105), de l. még m. *Szabatin* csn. (ÚMCsT. 1240), bolg. *Сѣботин* szn. (Csucska 2005: 529). 1903-ban, az országos helységnévrendezés során a település nevét *Szombati*-ra magyarosították hasonló hangzás alapján (Mező 1999: 371). 1939-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Собатин* a történelmi név átvétele.

Szokirnica, Забереж 'település Huszttól ÉK-re'

1865: *Szokernicza* (Kat.), 1910: *Szokernicza dűlő* (KSH), 1929: *Sekernice* (ChM. 1119), 1940: *Szokernica, Сокирница* (BK. 1922, KK. 50: 4), 1941: *Szakirnica* (HK. 252), 1943/44: *Szekernica* (Tóth Á. 161), 1944: *Szokernica, Сокирница* (Hnt), 1967: *Сокирниця, Жовтневе* (30), 1969: *Жовтневе* (IMCU), 1978: *Жовтневе* (ТК), 1983: *Жовтневе, Жовтневе* (30), 2016: *Забереж* (ВРУ).

■ Szokirnica a 19. században települt tanya a máramarosi Kövesliget határában. A *Szokirnica* helységnév ruszin eredetű, dűlő- vagy víznévből keletkezett névátvitellel. A falu a *Szeklence-patak* (*Szokirnica*) felső szakaszán jött létre, s a patakról vagy a patakról elnevezett dűlőről kapta a nevét, vö. „*Szakérnitza*: ezen dűlő *Szakérnitza patak* folyásától kapta a’ nevét...” (PestyM, *Kövesliget*). A víznév magyarázatához l. *Szeklence* szócikkét. A tanya hivatalos nevét 1946-ban *Zsovtnevé*-re változtatták az 1917-es októberi orosz forradalom emlékére, vö. ukr. *жовтень* 'október' fn. (СУМ. 2: 540), *жовтневий* 'októberi' mn. (uo. 540-1). 2016-ban az Ukrajnában zajló dekommunizáció (Belej–Sojka–Masztalész 270) nyomán a település hivatalos nevét *Забереж*-re változtatták, vö. ukr. *забережень, забережжа* 'partmenté' fn. (Hrincsenko 2: 4, Zselehovszkij 1: 64). Kövesliget külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Szolocsina, Солочин 'település Szolyvától É-ra'

1599: *Szolochin* (Dica), 1600: *Szolochin, Zoloczin* (uo.), 17. sz. eleje: *Szolocsna* (UC. 88: 9), 1602: *Zolochin, Zoloczyn* (Dica), 1609: *Zolochin*, 1610: *Zolochin* (uo.), 1613: *Zolocsin, Zolochyn* (UC. 18: 25), *Szolocsina* (Lehoczky 1894: 64), 1619: *Zaloczin* (Dica), 1620: *Szoloczin* (Dica), 1622: *Zoloczin* (UC. 18: 26), 1625: *Zoloczyzna* (UC. 18: 28), 1627: *Szolochina* (UC. 18: 30), 1630: *Saloczina* (Dica), 1634: *Zoloczyzna* (UC. 101: 73), 1635: *Zolocsina* (KirK. 8.99), 1645: *Zsoloczina* (Makkai 341), 1688: *Szolocsina* (UC. 19: 6), 1690: *Szolocsinya* (UC. 19: 7), *Szolocsina* (UC. 5: 15), 1699: *Szolocsina* (UC. 19: 8), 1700k.: *Szolocsina* (UC. 53: 44), 1701: *Szolocsina* (UC. 19: 10), 1702: *Szoloczina* (UC. 19: 12), 1704: *Szolocsina* (UC. 19: 15), 1705: *Szolocsina* (UC. 20: 1), 1715: *Szolocsina* (MNL), 1718: *Szolocsina* (UC. 151: 21), 1720: *Szolocsina* (MNL), 1723: *Szolocsina* (UC. 20: 15), 1729: *Szolocsina* (UC. 20: 21), 1747: *Szolocsina* (GK. 483), 1750: *Szolocsina* (MCB), 1760: *Szolocsina* (BT), 1770-2: *Solocsin* (Motzel), 1773: *Szolocsina, Soloczino* (LexLoc. 53), 1782-4: *Szolocsina* (EKFT), 1788: *Szolotsina* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Szolocsina* (Vályi 3: 433), 1800: *Szolocsina* (TBer), 1808: *Szolocsina, Soločin, Soločina* (Lipszky: Rep. 654), 1824-62: *Soločin h. Szolocsina* (MKFT), 1828: *Szolacsina* (VB), 1837: *Szolocsina* (F. 3: 65), 1838: *Szolocsina* (Schem. 50), 1851: *Szolocsina* (F. 4: 148), 1856: *Szollocsina* (MOK), 1857-9: *Szolocsina* (CU), 1863: *Szolocsina* (Hnt), 1870-1: *Szolocsina* (MÁT), 1872-84: *Szolocsina* (HKFT), 1873: *Szolocsina, Szolocsin* (Hnt), 1877: *Szolocsina, Szolocsin* (Hnt), 1882: *Szolocsina, Szolocsin* (Hnt), 1888: *Szolocsina, Szolocsin* (Hnt), 1892: *Szolocsina, Szolocsin* (Hnt), 1895: *Szolocsina* (Hnt), 1898: *Szolocsina* (Hnt), 1900: *Szolocsina* (Hnt), 1902: *Szolocsina* (Hnt), 1904: *Királyfiszállás* (Mező 1999: 373), 1907: *Királyfiszállás* (Hnt), 1910: *Солочин* (ЕКУР), 1913: *Királyfiszállás* (Hnt), 1923: *Soločina, Királyfiszállás, Солочин* (PR), 1925: *Soločin* (PR), 1927: *Soločina* (Hnt), 1929: *Soločin* (ChM. 1152), 1931: *Soločina* (MPR), 1939: *Szolocsina*,

Солочинъ (BK. 786), 1941: *Szolocsina* (Hnt), 1944: *Szolocsina*, Солочинъ (Hnt), 1946: Солочин (УРСР), 1968: Солочин (ЗО), 1969: Солочин (ИМСУ), 1983: Солочин (ЗО), 1991: Солочин (ТК), 2017: Солочин (ВРУ).

■ Szolocsina a 16. század végén települt a történelmi Bereg megyében, a *Pinye* patak völgyében. A *Szolocsina* helységnév ruszin eredetű, víznévből jött létre névátvitellel, vö. 1625: „Vagion az falunak Hataraban egy Zoloczin nevű Piztrangos patak kin az kenezeknek malma wagion...” (UC. 18: 28), 1645: „Ez Szoloczina falubelj kenezeknek vagyon az Szolonzina neveó patakan (Mely pizstrangos kop es keövj halas patak), kett Malmok...” (UC. 19: 1), 1792: *Fl. Szolocsinszki* (HT. Div. XIII. No. 225: 1-5). A víznév alapjául szolgáló *солоч* szó talán az ukr. *сіль-соль* 'só' főnév *-оч* képzős származéka (vö. Kniezsa 2001: 83), amihez birtoklást, valamivel való ellátottságot kifejező *-ин(a)* képző kapcsolódik (vö. Kupcsinszka 1105). A falu közelében több sós vízü forrás található, de a helység talaja is sós, s ez motiválhatta a név létrejöttét. Személynévi eredeztetése valószínűleg kizárható, vö. *Szolocs* szn. (CDES. 1: 72, ÁSzt. 838), ukr. *Солич* csn. (Csucska 2005: 527). A kenézség a 17. században a Kalabiska családnál van, 1613-ban Eszterházi Miklóstól *Kalabiska László, András, Sándor, Pál* és *Péter* kap kenézséget *Szolocsina* faluban, akik között a kenézség sorba járt (Lehoczky 1894: 64). Az ebből az évből származó urbárium *Kalabiska Péter, András, Sándor* és *László* nevű kenézeket említi, rajtuk kívül a falu lakosai: *Kerwleő Philipp, Joda Ferencz, Szlipecz Geörgi, Mosznak Janos, Noszak Philipp, Smogh Miklos, Smogh Miklos, Kerwleő Gherghely, Holowach Iwan, Holowach Ignatt, Serban Janosne, Smogh Jeczko, Smoga Janos, Mester Ferencz, Orosz Peter, Ryszak Lengiel, Monar Ferencz, Zwszko Janos* (UC. 18: 25). A kenézség a 17. sz. végén már az *Ulihanics* családnál van (vö. UC. 19: 9). 1904-ben, az országos helységnévrendezés során a falu nevét *Királyfiszállás*-ra változtatták annak emlékére, hogy Rudolf trónörökös vadászatai alkalmával többször megfordult itt (Mező 1999: 373). 1939-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Солочин* a történelmi név átvétele.

Szolya, Сіль

'település Nagybereznádtól É-ra'

1553: *Sovlyjo* (Dica), 1555: *Somezew*, 1574: *Szomezew* (uo.), 16. sz.: *Sóómező* (UC. 115: 79), 17. sz.: *Szolya* aliás *Sómező* (UC. 115: 84), 1602: *So Omező* (UC. 104: 8), 1603: *Soom-ezeő* (UC. 104: 9), 1619: *Soo meze* (UC. 116: 5a), 1623: *Soomező* (Dica), 1631: *Somezeo* (UC. 105: 1), 1671: *Szolya* (UC. 63: 16), 1680: *Szolya* (UC. 6: 31), 1684: *Szolya* (UC. 31: 12), 1690: *Solya* (UC. 63: 22), 1691: *Szollya* aliás *Sómező* (UC. 115: 22), *Szollya* (UC. 157: 66), 1696: *Szollya* (Dica), 1715: *Szolya* (MNL), 1718-9: *Szolya* (UC. 105: 3), 1720: *Szolya* (MNL), 1726: *Szolya* (UC. 8: 33), 1727-8: *Szolya* siue *Soos Mező* (UC. 105: 4), 18. sz. első fele: *Szollya, Soos-Mező* (BéIU), 1731: *Szolya* Sine *Soos Mező* (UC. 63: 36), 1735: *Szolya* (UC. 75: 20), 1740: *Szollya* (MCU), 1741: *Szolya* (GK. 56), 1747: *Szolya* (GK. 64), 1752: *Szollya* (UC. 72: 41a), 1765: *Szolya* (Kam. 0192a), 1770-2: *Szollio* (Motzel), 1773: *Szolya, Saly* (LexLoc. 287), 1777: *Szolya* (UC. 3: 34), 1780: *Szollya* (MCU), 1782-4: *Szolya* (EKFT), 1788: *Szolya* (HT. 0021:1), 1789: *Szólyá* (HT. Div. X. 21: 2), 1800: *Szolya* (TÜng), 1806: *Szolya* (UV), 1808: *Szolya, Sola* (Lipszky: Rep. 654), 1824-62: *Sola h. Szolya* (MKFT), 1828: *Szolyva* (VÜng), 1837: *Szolya* (F. 3: 379), 1838: *Szolya* (Schem. 73), 1851: *Szolya* (F. 4: 148), 1856: *Szolya* (MOK), 1857-9: *Solja* (CU), 1863: *Szolya* (Hnt), 1870: *Szolya* (UT), 1872-84: *Szolya* (HKFT), 1873: *Szolya, Sólyá* (Hnt), 1877: *Szolya, Sólyá* (Hnt), 1882: *Szolya, Sólyá* (Hnt), 1888: *Szólyá, Sólyá* (Hnt), 1892: *Szolya* (Hnt), 1895: *Szolya* (Hnt), 1898: *Szolya* (Hnt), 1900: *Szolya* (Hnt), 1902: *Szolya* (Hnt), 1904: *Sóslak* (Mező 1999: 373), 1907: *Sóslak* (Hnt), 1910: *Соля* (EKYP), 1913: *Sóslak* (Hnt), 1915: *Sóslak* (UT), 1918: *Sóslak* (UT), 1923: *Sol', Szolya, Суль, Сіль* (PR), 1925: *Sol'a* (PR), 1927: *Sol'a* (Hnt), 1929: *Sol'* (ChM. 1151), 1931: *Sola* (MPR), 1939: *Sóslak, Соля* (BK. 783), 1941: *Sóslak* (Hnt), 1944: *Sóslak, Соля* (Hnt), 1946: *Сіль* (УРСР), 1968: *Сіль* (ЗО), 1969: *Сіль* (ИМСУ), 1983: *Сіль, Соль* (ЗО), 2016: *Сул'* (Bányai 379), 2017: *Сіль* (ВРУ).

■ Szolya a 16. században települt, soltészai alapítású falu a történelmi Ung megye északi részén, az *Ung* folyó völgyében. A *Szolya* helységnév ruszin eredetű, az ukr. *соль-сіль* 'só' fn. (Csopce 371, Hrincsenko 4: 126) származéka, vö. szl. **solb* 'ua.' fn. (Šmilauer 167). A 16.

század elején alapított falu határában korábban sóbányászattal foglalkoztak, erre utal a 16-17. században használt magyar *Sómező* névalak is, ami talán magyar–ruszin vegyes lakosságot jelez. Ez a m. *só* 'konyhasó' (TESz. 3: 564) és a m. *mező* '(hegyi) rét, legelő, kaszáló, szántó, tisztás' (FKnT. 245) főnévnek az összetételével keletkezett párhuzamos névadással vagy a szláv név lefordításával. Az 1631-es urbárium szerint azonban nincs magyar nevű lakosa: *Sómezőn* (*Somezeo*) a soltésztság *Varchalo Ivan*-nál volt, a másik, egész helyes soltésztság pusztán állt. A faluban *Sovarnik*, *Mathus*, *Vaszilcsat*, *Dancsoviat*, *Sencsoviacs*, *Ihnacsov*, *Madei*, *Fedor*, *Kapik*, *Malotics*, *Lazarov*, *Popodi*, *Popadin*, *Andrejo*, *Mikulov*, *Pacsulka*, *Dancso*, *Pitika*, *Leskavics*, *Huta*, *Lilega*, *Ruszin* nevűek éltek (UC. 105: 1). A ruszin névalak a 18. századra teljesen kiszorította a magyar változatot. 1904-ben, az országos helységnévrendezés során a település nevét *Sóslak*-ra változtatták a ruszin név tudatos magyarosításával (Mező 1999: 373). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Сіль* a történelmi névnek az irodalmi ukránhoz igazított alakja.

Szolyma, Соїмн 'település Ökörmezőtől É-ra'

1457: *Wyzkez* (Cs. 1: 453, Mihályi 401), 1462: *Wyzkez* (Mihályi 440), 1467: *Vyzkez* (uo. 479), 1469: *Wyzkewz* (DL. 67034), 1471: *Wyzkez* (Bélay 220), 1490: *Vizkez* (uo.), 1517: *Vizköz* (Iványi 210), 1525: *Vizköz* (uo.), 1530: *Wyzkewz* (Dica), 1542: *Wyzkewz*, 1543: *Szoyna*, 1548: *Wyzkeoz*, *Wyzkeöz*, 1550: *Wyzkeoz*, *Wyzkewz*, 1552: *Wyzkewz*, 1553: *Wyzkeoz*, 1554: *Wyzkewz*, 1555: *Wyzkeoz* (uo.), 1646: *Vizköz* (ComMarmUg. 125), 1712: *Szolyma* (UC. 5: 45), 1715: *Szoima* (MNL), 1717: *Szolya* (!) (UC. 84: 42), 1720: *Solyimo* (UC. 3: 57), *Sollyma* (MNL), 1725: *Szolyma* (Revizki), 1730-40: *Szolyma* (UC. 156: 26), 1735: *Szolyma* (MCM), 1747: *Szolyma* (GK. 295), 1756: *Szolyma* (Kam. 0303: 2), 1757: *Szolyma* (UC. 156: 25), 1770: *Szolyma* (UC. 103: 38), 1773: *Szolyma* (LexLoc. 135), 1782-4: *Szojma* (EKFT), 1789: *Solyma* (UC. 162: 53), 1798: *Szolyma* (CsT. 11), 1799: *Szolyma* (Vályi 3: 433), *Szolyma* (HT. 0012: 2), 1804: *Szolyma* (UC. 239: 19b), 1808: *Szolyma*, *Solma*, *Sojma* (Lipszky: Rep. 654), 1809: *Solyma* (Kam. 661), 1816: *Szolyma* (Schem. 70), 1824-62: *Solma h. Szolyma* (MKFT), 1828: *Szolyma* (Nagy 199), 1838: *Szolyma* (Schem. 61), 1839: *Szolyma* (F. 4: 192), 1851: *Szolyma* (F. 4: 148), 1856: *Szolyma* (MOK), 1857-9: *Szolma* (*Szolyma*) (CU), 1863: *Szolyma* (Hnt), 1864: *Szolyma* (PestyM), 1870-1: *Szolyma* (MÁT), 1872-84: *Szolyma* (HKFT), 1873: *Szolyma* (Hnt), 1876: *Szolyma* (Szilágyi 329), 1877: *Szolyma* (Hnt), 1882: *Szolyma* (Hnt), 1888: *Szolyma* (Hnt), 1892: *Szolyma* (Hnt), 1895: *Szolyma* (Hnt), 1898: *Szolyma* (Hnt), 1900: *Szolyma* (Hnt), *Vizköz* (Mező 1999: 373), 1902: *Vizköz* (Hnt), 1907: *Vizköz* (Hnt), 1910: *Сольма* (EKUP), 1913: *Vizköz* (Hnt), 1923: *Sojmy*, *Vizköz*, *Соїмы* (PR), 1925: *Sojma* (PR), 1927: *Sojmy* (Hnt), 1929: *Sojmy* (ChM. 1150), 1931: *Sojmy* (MPR), 1939: *Vizköz*, *Соїмы* (BK. 787), 1941: *Vizköz* (Hnt), 1944: *Vizköz*, *Соїмы* (Hnt), 1946: *Соїму* (YPCP), 1968: *Соїму* (3O), 1983: *Соїму*, *Соїмы* (3O), 1991: *Соїмы* (TK), 2017: *Соїму* (BPY).

■ Szolyma a 15. század első felében települt a történelmi Máramaros megyében, a *Nagy-ág* völgyében. Az elsődleges *Vizköz* helységnév magyar eredetű, a m. *vizköz* 'vízfolyások között levő terület' fn. (FKnT. 331) származéka (vö. Pais 1972a, 1972b), l. még *Taracköz*. A névadás motivációja azzal kapcsolatos, hogy a falu a *Nagy-ág* és a *Repinka* patak által közbezárt területen jött létre (Bélay 220). „Az Urmezeiek ellen a főispán védelmét kérte a Bilkeicsalád 1457-ben: ebből arra lehetne következtetni, hogy telepítésében ezeknek is részük lehetett. Rutén jobbágyság laktak” (uo.). A ruszin *Szolyma* párhuzamos névadással keletkezett, vö. ukr. *соїма-соїми*, N. *сольма* 'vizek, folyók összefolyásának helye' fn. (Sztripszky 1924/2007: 119, Zselehovszkij 2: 893; FNESz., *Vizköz*), a 18. században már csak a ruszin név szerepel az összeírásokban, ami a magyar hivatalos névhasználatból is kiszorította a magyar nevet. Lakossága ruszin. Az 1715-ös országos összeírás *Ulenecz Ivan*, *Sekete Luca*, *Sekete Stefan*, *Sekete Ivan*, *Sekete Ivan*, *Hubul Mikula*, *Kalemech Fedur*, *Vajdecz Hircz*, *Halai Vaszil*, *Olexa Vorona*, *Hleba Hrihur*, *Kusbej Hricz*, *Medves Hanrilo*, *Medved Vaszil*, *Jacsko Manyo*, *Szochan Ivan*, *Onyoffri Vaszil*, *Paracsinecz Michalo*, *Bires Ivan*, *Bires Stefan* nevű adózókat említ (MNL). Pesty adatközlője a helységnevet személynévből származtatja, ennek azonban nincs alapja: „A' nép monda szerint egy Sojma nevű Embertől ki mint egy leg el-

sőbben, Máramaros Megye Mokra vidékéről származván itt telepedett le nevezetét nyere” (PestyM). 1900-ban, az országos helységnévrendezés során a történelmi magyar *Vízköz* nevet elevenítették fel (Mező 1999: 373). Az 1946-tól újra hivatalos ukrán *Соїму* többes számú alak, a másodlagos ruszin név átvétele.

Szolyva, Свалява 'város, járási központ'

1263: *Zoloa* (Gy. 1: 549), *Zolua vel Zoloma* (Fejér 4/3: 152), 1270: *Zolua* (ÁÚO. 8: 260), 1309: *Zolua* (AO. 1: 189), 1430: *Zolwa, Zolua* (DL. 70862, Perényi 203, 204), 1444: *Zolywa* (DL. 13803), 1463: *Zolywa* (DL. 86693), 1506: *Zolywa* (Perényi 348), 1530: *Zolyow* (Dica), 1541: *Zolwa*, 1543: *Zolwa*, 1544: *Zolwa*, 1546: *Zolywa*, 1548: *Solywa*, 1550: *Zulywa*, 1554: *Szolyua*, *Szoliua*, 1564: *Zolywa*, 1566: *Zolywa*, 1568: *Zolywa*, 1570: *Zolyua*, *Szolwa*, 1572: *Zolyua*, *Zolywa* (uo.), 1574: *Zolwa* (UC. 53: 16), 1576: *Zolyua*, *Zolywa* (Dica), 1582: *Zsolua*, *Zolua*, 1588: *Zolywa*, 1596: *Szoliua*, 1599: *Szoliua* (uo.), 17. sz. körül: *Zolywa* (UC. 2: 14), 1600: *Zolyva*, *Zyoluah* (Dica), 1602: *Zoliua*, *Zoljua*, *Zolyua*, 1603: *Szoliua* (uo.), 1604: *Zoljwa* (UC. 48: 58), 1619: *Zoliua* (Dica), 1620: *Soliua* (uo.), 1622: *Zolyva* (UC. 18: 26), 1640: *Szolyua* (UC. 53: 17), 1648: *Szoliua* (UC. 53: 18), 1649: *Zoliwa* (UC. 53: 29), *Szoliua* (KirK. 10.163), 1673: *Szolyva*, *Szolyova* (UC. 53: 19), 1686: *Szolyva* (UC. 19: 3), 1688: *Szolyva* (UC. 112: 10), 1691: *Szolyva* (UC. 53: 22), 1693: *Szolyva* (UC. 53: 23), 1699: *Szolyva* (UC. 53: 24), 1702: *Szolyva* (UC. 19: 12), 1704: *Szolyva* (UC. 19: 15), 1715: *Szolyva* (MNL), 1718: *Szolyva* (UC. 151: 21), 1720: *Szolyva* (MNL), 1722: *Szolyva* (UC. 53: 29), 1729: *Szolyva* (UC. 53: 30), 1747: *Szolyva* (GK. 451), 1750: *Szolva* (MCB), 1760: *Szolva* (BT), 1770-2: *Szolywa Teutsch Schwalbach* (Motzel), 1773: *Szolyva*, *Swałyawa* (LexLoc. 54), 1782-4: *Szoliua*, *Swalawa vel Schwalbach* (EKFT), 1788: *Szolva* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Szolyva*, *Szolya* (Vályi 3: 433), 1808: *Szolyva*, *Swalowa*, *Szvalová* (Lipszky: Rep. 654), 1824-62: *Szwalová h. Szolyva* (MKFT), 1828: *Szolya* (VB), 1838: *Szolyva* (Schem. 50), 1851: *Szolyva*, *Szalyava* (F. 4: 148), 1856: *Szolyva* (MOK), 1857-9: *Szolyva* (*Svalova*) (CU), 1863: *Szolyva*, *Szvalyovo* (Hnt), 1872-84: *Szolyva*, *Svalová* (HKFT), 1873: *Szolyva*, *Szvalyává* (Hnt), 1877: *Szolyva*, *Szvaljává* (Hnt), 1882: *Szolyva*, *Szvaljava* (Hnt), 1888: *Szolyva*, *Szvaljava* (Hnt), 1892: *Szolyva-Nagy-Bisztra* (Hnt), 1895: *Szolyva* (Hnt), 1898: *Szolyva* (Hnt), 1900: *Szolyva* (Hnt), 1902: *Szolyva* (Hnt), 1907: *Szolyva* (Hnt), 1910: *Свалява* (EKYP), 1913: *Szolyva* (Hnt), 1923: *Szvaljava*, *Szolyva*, *Свалява* (PR), 1925: *Szvaljava* (PR), 1927: *Szvaljava* (Hnt), 1929: *Szvalava* (ChM. 1191), 1931: *Szvaljava* (MPR), 1939: *Szolyva*, *Свалява* (BK. 786), 1941: *Szolyva* (Hnt), 1944: *Szolyva*, *Свалява* (Hnt), 1946: *Свалява* (YPCP), 1968: *Свалява* (3O), 1983: *Свалява* (3O), 1991: *Свалява* (TK), 2017: *Свалява* (BPU).

■ Szolyva Árpád-kori település a történelmi Bereg megyében, a *Latorca* völgyében. A *Szolyva* helységnév szláv eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Szvalyavka* 'a Latorca b. á. Szolyva (Свалява) h.' 1270: *Zolwa* (Gy. 1: 549), 1613: *Szolvai víz* (UC. 18: 25), 1649: *Szvalyavka patak* (Lehoczky 3: 762), 1864: *Szolyva patak*, *Свалявка потокъ* (Kat.), *Свалявка потокъ*, *Свалявка* (S. 77), 1865: *Свалявка потокъ*, *Szvalyavka potok* (uo. 63), *Свалянка ручей* (uo. 86), *Szvalavka Bach* (uo. 118), *Szolvai víz* (Hunfalvy 3: 332), 1872-84: *Szvaliavka p.* (HKFT), 1876: *Szvaljavka* (S. 86), 1881: *Szvalyavka* (Lehoczky 3: 738), 1904: *Свалявка потокъ* (S. 64), 1910: *Szvaliavka* (HBÁT), 1929: *Свалявка* (Petrov 53), 1935: *Szvalavka*, *Свалявка* (W. 56, 64), 1939: *Szolvai p.* (SzSzBML. 468), 1957: *Свалявка* (KPY. 21), 1979: *Свалявка* (СГУ 488), 1991: *Свалявка* (TK), 2017: *річка Свалявка* (GT). A pataknev a szl. **soľь* 'só' fn. (Šmilauer 167, Moór 1930: 107) birtoklást kifejező, nőnemű szl. *-*ov(a)* képzős származékának látszik. A víz mai *Szvalyavka* alakja a történelmi név ukr. -*ka* kies. képzős változata. „Hajdan Zolyvának nevezték, mi oroszul sóst jelent, s így nevét a határában bőven található savanyúvízforrásoktól vagy a helységen átfolyó Szvalyavka pataktól kölcsönzé” (Lehoczky 3: 738). A magyar névhasználatban *Szolyova* > *Szolyva* változás történt. Az ukrán névtani szakirodalomban több nézet él a víz- és helységnév eredetével kapcsolatban. Zseleznyak, tagadva a sóval való kapcsolatot, egy indoeurópai *(*S*)*val*-<*(*S*)*uōl*- (>ukr. *вал*-) töből eredezteteti, vö. oukr. **вал*, *валк*, *валка* ~ ukr. N. *свал* 'feltöltött halom' fn. (Zseleznyak 1991). A *свалява* szerinte a *валявя* 'dímbe-dímbe hely' változata (uo., Janko 313). Lucsik

egy R. **śvala* 'halom, nagy csomó' fn., ukr. N. *валява* 'sokaság, halom, rom', N. *звала* 'sokaság' fn. (ECYM. 1: 325) nőnemű ukr. -*ae(a)* képzős alakjának tartja, a név motivációjának pedig a Latorca és a Szvalyavka által összehordott törmeléket tekintti. Úgy véli, hogy a víznév a településnévből jött létre (Lucsik 416-7). A hivatalos ukrán *Свалява* a *Szolyvá*-hoz képest másodlagos alak (FNESz., *Szolyva*). Középkori lakossága főként ruszin, az 1567-es urbárium *Jacobus Plethýak, Wethlyk Stodor, Ztankowicz Jeremý, Marcus Myhalkowicz, Iwan Pop, Elusa Denko, Paulus Jaramis, Mattheus Diennes, Elias Mikolkowicz, Thorkos Havryla, Czýtko Wicz, Joanis Rejcz, Alexa Kowacz, Manawis Denko, Chýttko Ztec, Chornohwcz Ztec, Demetrius Denkowicz, Hawrillo Weklycz, Lazarus Kozell, Paulus Dýttko, Szýnko Kochian, Hankowicz Andre, Wazel Popowicz, Melesko Iwan, Miho Meles, Lazarus Siem, Bwczowan, Lazar Krýwohuz, Popowicz Stanko, Maskola Zen, Keblek Felwr, Stanozewicz Art-hýený, Lwczowan, Martinus Melesko, Haratonowicz Stýnko, Franczý Jaz, Jakobus Melles, Fedwr Hoztelýk, Kondrath Rabaczin, Georgius filius Joannis Mellýes, Jaranowicz Denko, Heztelik Denko, Keorozteos Demko, Andrewicz Jaaz* nevű adózókat sorol fel (UC. 53: 12). Később azonban jelentős magyar kisebbség is élt a településen, Az 1910-es népszámlálás szerint 3802 lakosából 1698 ruszin, 1115 német, 735 magyar és 195 szlovák volt. Ma 14800 lakosából kb. 800 vallja magát magyarnak.

Szopkó, Сопки 'település Ökörmezőtől ÉNy-ra'

1821: *Szopkó* (Schem. 71), 1822: *Szopkó* (Schem. 71), 1824-62: *Szopkó* (MKFT), 1828: *Szopkó* (Nagy 200), 1839: *Szopkó* (F. 4: 189), 1851: *Szopkó* (F. 4: 152), 1857-9: *Szopkó* (CU), 1864: *Conku* (Kat.), 1868: *Zzopko* (Schem. 91), 1870-1: *Szopki* (MÁT), 1872-84: *Szopki* (HKFT), 1876: *Szopkó* (Szilágyi 329), 1888: *Szopkó* (Hnt), 1892: *Szopkó* (Hnt), 1898: *Szopkó* (Hnt), 1900: *Szopkó* (Hnt), 1902: *Szopkó* (Hnt), 1904: *Szopkó* (BK. 529), 1907: *Szopkó* (Hnt), 1910: *Conkis* (EKYP), *Szopkó* (KSH), 1913: *Szopkó* (Hnt), 1918: *Szopkó* (Hnt), 1925: *Sopki* (PR), 1929: *Sobky* (ChM. 1149), 1940: *Szopkótelep, Conku* (BK. 1922, KK. 50: 5), 1941: *Szopkó-tp.* (MKF), 1943/44: *Szopkótelep* (Tóth Á. 166), 1944: *Szopkótelep, Conku* (Hnt), 1968: *Conku* (30), 1983: *Conku* (30), 1991: *Conku* (TK), 2017: *Conku* (BPY).

■ Szopkó a 19. század elején települt tanya a máramarosi Ökörmező szomszédságában, a Lozánszka patak völgyében. A *Szopkó* helységnév ruszin eredetű, dülönévből keletkezett névátvitellel, vö. 1864: *Szopki* dülő (S. 187), *Conku* (Kat.). A dülönév személynévből jött létre, a dülő a 19. század közepén a kataszteri térképek szerint a *Szopkó* család tagjainak (*Szopko Jurko, Hrihir, Olexa* stb.) a birtokában volt (Kat.), vö. ukr. *Conko* csn. (Csucska 2005: 529, Dujcsak 2003: 224), m. *Szopkó* csn. (ÚMCsT. 1289). Az 1712-es összeírás Ökörmezőn említ *Szopka Lukács* és *Tamás* nevű lakosokat (UC. 66: 59), 1768-ban pedig a szomszédos Lozánszkan lakik *Szopko Iván* (UC. 161: 26). A település nevét 1939-ben a *-telep* utótaggal kiegészítve *Szopkótelep*-re módosították (BK. 1922). A hivatalos ukrán *Conku* a történelmi név többes számú alakja, jelentése tkp. 'Szopkóék'. Lozánszka külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Szölősvéárdó, Підвиноградів 'település Nagyszőlőstől Ny-ra'

1295: *Ordou* (ÁÚO. 5: 136), 1351: *Ordo* (DL. 38160), 1358: *Ardou* (C. Tóth 2006b: 30), 1417: *Ardo* (ZsO. 6: 179), 1423: *Zelewardo* (Z. 8: 94), 1440: *Ardo* (DL. 38278), 1446: *Ardo* (DL. 38284), 1450: *Ardo* (DL. 70896), 1464: *Ardo* (DL. 70920), 1471: *Zewlewsvegardo* (DL. 38622), 1489: *Ardo* (C. Tóth 2006b: 66), 1549: *Zewles Jardo* (Maksay 1990/2: 832), 1551: *Zewlewsvegardo* (Szirmay 80), 1553: *Zewlews-Ardó* (N. Kiss 143), 1564: *Zeoleos Ardo* (Szabó K. 347), 1672: *Szölős-Végh-Ardo* (UC. 8: 3), 1673: *Szölős Végh* (UC. 27: 6), *Ardo* (UC. 57: 75), 1677: *Szeolős végh Ardo* (UC. 60: 18), 1678: *Szölő Végh Ardó* (UC. 42: 11), 1679: *Szölős Vég Ardó* (UC. 15: 26), 1680-as évek: *Szölős végh ardo* (UC. 65: 2), 1683: *Szölős Ardo* (UC. 30: 34), 1715: *Szölős Vigardó* (MNL), 18. sz. első fele: *Szölősvég Ardó* (Bélüg), 1735: *Sölősvigý Ardo* (UC. 56: 30), 1740: *N=Szelesvég* (UgT.), 1741: *Szöllős Végár-*

dó (GK. 483), 1747: *SV. Ardó* (GK. 182), 1756: *Vig: Ardo* (Kam. 0303: 2), 1773: *Szőllős Vég Ardó* (LexLoc. 284), 1782-4: *Szőllős Vég Ardó* (EKFT), 1786: *Sz. Végh Ardó* (HT. Div. XVIII: 10), 1788: *Sz. Veghardó* (HT. Div. X. 8: 1), 1796: *Szőlős Vég Ardó* (Vályi 1: 59), 1800: *Szőllős-Végardó* (TUG), 1808: *Ardó (Szőllősvég-), Ardow* (Lipszky: Rep. 21), 1824-62: *Szőllős-Vegardó* (MKFT), 1825: *Szőllős vég Ardó* (HT. Div. XII. 22), 1828: *Szőlős-Végh-Ardó* (VU), 1838: *Szőlős-Végardó* (Schem. 66), 1839: *Szőlős-Vég-Ardó* (F. 4: 417), 1851: *Vég-Ardó (Szőlős)* (F. 4: 286), 1856: *Szőllős-Végardó* (MOK), 1857-9: *Ardón (Szőllős Végardó)* (CU), 1863: *Szőlős-Végardó* (Hnt), 1865: *Ardó Szőlősvég* (PestyU), 1870-1: *Szőlősvég Ardó* (MÁT), 1872-84: *Szőlős-Vég-Ardó, Ardovec* (HKFT), 1873: *Szőllős (Vég-Ardó-), Ardovec* (Hnt), 1877: *Szőlős-Vég-Ardó, Ardovec* (Hnt), 1882: *Szőlős-Vég-Ardó, Ardovec* (Hnt), 1888: *Szőlős-Vég-Ardó, Ardovecz* (Hnt), 1892: *Szőllős-Végardó, Szöllős-Vég-Ardó, Ardovecz* (Hnt), 1895: *Szőllős-Végardó* (Hnt), 1898: *Szőllős-Végardó* (Hnt), 1900: *Szőllős-Végardó* (Hnt), 1902: *Szőllősvégardó* (Hnt), 1907: *Szőllősvégardó* (Hnt), 1910: *Ардовецъ* (EKYP), 1913: *Szőllős-végardó* (Hnt), 1918: *Szőllősvégardó* (UgT.), 1923: *Ardovec, Szöllősvégardó, Ардовецъ* (PR), 1925: *Ardovec* (PR), 1927: *Ardovec* (Hnt), 1929: *Ardovec* (ChM. 12), 1931: *Ardovec* (MPR), 1939: *Szőllősvégardó, Ардовецъ* (BK. 787), 1941: *Szőllősvégardó* (Hnt), 1944: *Szőllősvégardó* (Hnt), 1946: *Підвиноградів* (УРСР), 1968: *Підвиноградів* (ЗО), 1983: *Підвиноградів, Подвиноградов* (ЗО), 2017: *Підвиноградів* (БРУ).

■ Szőlősvégardó Árpád-kori település a történelmi Ugocsa megyében, Nagyszőlős szomszédságában. Az elsődleges *Ardó* helységnév királyi erdőővök faluját jelöli, magyarázatahoz l. *Feketeardó* szócikkét. „Neve arra enged következtetni, hogy első lakosai az ugocsei királyi uradalom erdőőrei voltak, akiket a XIII. sz. végén még szerepelni látunk ezen a vidéken” (Szabó 489). „Szőlős Ardó egykori lakosait „custodes silve domini regis”-nek nevezték” (Karácsony 349-50). A 16. századtól használatos *Szőlősvég-* előtag azzal kapcsolatos, hogy a falu Nagyszőlős szélén, a település közvetlen közelében települt (vö. Bölskei 160). A korábbi ruszin *Ardovec* névalak átvétel a magyarból, az *Ardó* helységnév ukr. -ецъ kics. képzős származéka. Középkori lakossága magyar, de az 1715-ös és 1720-as összeírás, valamint az úrbérrendezés dokumentumai szerint a helyi jobbágyság már ruszin, a település pedig vegyes lakosságú. Az 1715-ben említett adózók: *Alexander Kis, Stephanus Pusztay, Martinus Erdély, Demetrius Kovács, Michael Bogáty, Stephanus Bóldogh, Gabriel Pogány, Nicolaus Tar, Joannes Pap, Franciscus Dobnya, Thomas Karinda, extraneusok, Paulus Eöveges* (MNL). Ma zömmel ruszinok lakják, de jelentős a roma lakosság aránya. Az 1946-tól hivatalos ukrán *Підвиноградів* tkp. értelme 'Nagyszőlősalja' (FNESz., *Szőllősvégardó*), Nagyszőlős újabb, *Виноградів* nevének ukr. *нід* 'alatt' (CYM. 6: 391) prefixumos alakja.

Sztánfalva, Станово

'település Munkácstól K–DK-re'

1378: *Sztanfalva* (DocVal. 276), 1445/1506: *Sthanfalwa* (DL. 37602), 1466: *Zthanfalwa* (Teleki 11: 181), 1484: *Stanfalwa* (DL. 37661), 1485: *Stanfalwa* (uo.), 1530: *Szthanfalwa* (Dica), 1533: *Sttan falwa*, 1541: *Zthanfalwa*, 1542: *Sthanfalwa*, 1543: *Stanfalwa*, 1544: *Stanfalwa*, 1546: *Eztanfalua*, 1548: *Stanfalwa*, 1549: *Sthanfalwa*, 1550: *Ztanffalwa, Stanfalwa*, 1552: *Ztanfalua, Ztanfalwa*, 1554: *Sztanfalua*, 1564: *Stanfalwa*, 1566: *Stanffalwa*, 1568: *Sztanfalwa*, 1570: *Sztanfalua, Stanfalwa* (uo.), *Stam falua* (UC. 18: 22), *Ztanffalwa* (UC. 18: 23), 1570/1602/1603: *Ztanfalva* (UC. 18: 24), *Ztanfalwa* (UC. 97: 29), 1572: *Ztan Falua, Ztanffalwa* (Dica), 1576: *Ztanfalua, Ztanfalwa*, 1596: *Sztanfalua*, 1599: *Sztan Falua, Sztanfalua* (uo.), 17. sz. eleje: *Stan Falva* (UC. 88: 9), 1600: *Sztan Falva, Ztanfala* (Dica), 1602: *Stanfalua, Sztanfalua*, 1603: *Sztanfalua*, 1609: *Sztan Falua*, 1610: *Ztanfalwa, Ztanffalwa* (uo.), 1613: *Zthanffalwa* (UC. 18: 25), 1619: *Ztanfalua* (Dica), 1620: *Sztanfalua* (uo.), 1622: *Ztanfalva* (UC. 18: 26), 1634: *Ztanffalua* (UC. 101: 73), 1635: *Sztanfalua* (KirK. 8.99), 1645: *Sztan Falva* (UC. 19: 1), 1688: *Sztan Falva* (UC. 19: 6), 1690: *Sztan falva* (UC. 19: 7), *Stanfalva* (UC. 5: 15), 1699: *Sztanfalva* (UC. 19: 8), 17. sz. vége: *Sztanfalva* (UC. 42: 26), 1700k.: *Sztan falva* (UC. 53: 44), 1701: *Sztanfalva* (UC. 2: 15), 1702: *Sztanfalva* (UC. 19: 12), 1705: *Sztanfalva* (UC. 20: 1), 1715: *Sztánfalva* (MNL), 1718: *Sztanfalva* (UC. 151: 21), 1720: *Sztán Falva* (MNL), 1725: *Sztanfalva* (UC. 124: 6), 1741: *Sztanovo* (GK. 523), 1747: *Sztán-falva*

(GK. 431), 1750: *Szanfalva* (!) (MCB), 1760: *Szanfalva* (BT), 1773: *Sztanfalva*, *Stanowa* (LexLoc. 52), 1782-4: *Sztanfalva* (EKFT), 1788: *Sztanfalva* (HT. Div. X. 8: 1), 1790: *Sztanfalva*, *seu Sztanova* (UC. 166: 32), 1799: *Sztanfalva*, *Sztanova* (Vályi 3: 440), 1800: *Sztanfalva*, *Sztanova* (TBer), 1808: *Sztánfalva*, *Stánová* (Lipszky: Rep. 658), 1824-62: *Stánowa h. Sztánfalva* (MKFT), 1828: *Sztánfalva* (VB), 1837: *Sztánfalva*, *Sztanovo* (F. 3: 80), 1838: *Sztánfalva* (Schem. 44), 1851: *Sztánfalva*, *Sztanovo* (F. 4: 159), 1856: *Sztánfalva* (*Sztanovo*) (MOK), 1857-9: *Sztanfalva* (CU), 1863: *Sztánfalva*, *Sztanovo* (Hnt), 1870-1: *Sztánfalva* (MÁT), 1872-84: *Sztánovo*, *Sztánfalva* (HKFT), 1873: *Sztánfalva*, *Szanovo* (Hnt), 1877: *Sztánfalva*, *Szanovo* (Hnt), 1882: *Sztánfalva*, *Szanovo* (Hnt), 1888: *Sztánfalva*, *Szanovo* (Hnt), 1892: *Sztánfalva*, *Sztanovo* (Hnt), 1895: *Sztánfalva* (Hnt), 1898: *Sztánfalva* (Hnt), 1900: *Sztánfalva* (Hnt), 1902: *Sztánfalva* (Hnt), 1904: *Szánfalva* (Mező 1999: 374), 1907: *Szánfalva* (Hnt), 1910: *Станово* (EKYP), 1913: *Szánfalva* (Hnt), 1923: *Stanovo*, *Sztánfalva*, *Станово* (PR), 1925: *Stanovo* (PR), 1927: *Stanovo* (Hnt), 1929: *Stanovo* (ChM. 1161), 1931: *Stanovo* (MPR), 1939: *Sztánfalva*, *Станово* (BK. 784), 1941: *Sztánfalva* (Hnt), 1944: *Sztánfalva*, *Станово* (Hnt), 1946: *Станове* (YPCP), 1968: *Станове* (3O), 1969: *Станове* (IMCY), 1983: *Станове*, *Становое* (3O), 1991: *Станово* (TK), 1995: *Станово* (BPY), 2017: *Станово* (uo.).

■ Sztánfalva a 14. század második felében települt a történelmi Bereg megyében, a *Hát* hegy északi végén. „Sztánfalva volt székhelye a körötte fekvő Leányfalva, Felső-Schönborn (Oláh-Kerepecz), Tökés, Hátrneg, Drágabártfalva, Medencze, Ardánháza és Závidfalva nevű kilencz helységből állott külön határörvidéknek, miért e táj maiglan Krajnának nevezetik. Ennek lakói a várhoz fegyverrel és mint küldönczök lovon tartoztak szolgálni; azután is, a mint századok múlva az országos nagy határörvidék (Krajnaság) jelentőségét elveszté s uradalmak szerint felosztatott; akkor öt század előtt, ez egy összefüggő testet, vajdaságot képezett, mely idő folytán sajátlagos kiváltságokkal ruháztatott fel” (Lehoczky 3: 740). A *Sztánfalva* helységnév magyar eredetű, a *Sztán* (DocVal. 107), szl. *Стан* (Csucska 2011: 327) szn.-nek és a birtokos személyjellel ellátott *falv* főnévnek az összetételével keletkezett. A személynévhez l. még ukr. *Стан* szn. (CCYM. 2: 380), ukr. *Стан* csn. (Csucska 2005: 531), rom. *Stan* csn. (DOR. 375), m. *Sztán* csn. (ÚMCsT. 1295). A *Sztán* keresztnév a *Stanislav* rövidült, becézett alakja, a szláv nyelvek mellett a románban is előfordul (Demcsuk 63, SLSNO. 5/1: 171). A névadó kenéz minden bizonnyal román volt: „A hagyomány szerint az itteni egykori oláhok egyrészt a XIII. században telepedtek le, nevezetesen 1284-ben, midőn a Hodostónál elfogott oláhokat arra kényszeríté a király, hogy Bereg, Ugocsa és Máramaros területén telepedjenek le, kik azután megyénk dél-keleti részén sokáig tartózkodtak” (Lehoczky 3: 740-1). A *Hát* hegységi falvak román lakossága a 16. századra nyelvileg teljesen beolvadt a letelepülő ruszinságba. 1570-ben *Nicolaus* és *Fran Thymko* a kenéze, lakosai pedig *Joannes Molnar*, *Gregor Pap*, *Petrus Chykolaŷ*, *Gregor keneszius*, *Sthnus Holcha*, *Dionisius Agoston*, *Demetrius Holcha*, *Andreas Holcha*, *Alexius Holcha*, *Matheus Holcha*, *Jacobus Holcha*, *Demetrius Molnar*, *Philippus Fodor*, *Fedor Borryzza*, *Paulus Koztha* (UC. 18: 23). 1613-ban főként magyar családnévű személyeket sorolnak fel a helységben, de a lakók nyelve ekkor már minden bizonnyal ruszin. Az urbárium szerint *Mathe* és *Kopchia* nevű kenéze van, rajtuk kívül *Bisza-ha*, *Thimko*, *Pappfalusi*, *Thokar*, *Monar*, *Battiko*, *Nagi*, *Kampo*, *Orda*, *Holchia*, *Lucach*, *Kŷs*, *Therkach*, *Saak*, *Delegan*, *Zilwas*, *Kosza*, *Thodor*, *Lengiel*, *Martincziay*, *Komiathi*, *Kowach*, *Bardhazi*, *Vereczkei*, *Szeóch*, *Kriwkai* családnévű lakosokat sorolnak fel (UC. 18: 25). A település nevét a hivatalos helységnévrendezés során, 1904-ben *Szánfalva*-ra változtatták (Mező 1999: 374). 1939-ben visszakapta a régi nevét. A korábbi ruszin népi, 1946-tól hivatalos *Станово* a magyarral párhuzamos névadás eredménye (FNESz., *Sztánfalva*, Kiss 1992b: 286, Kupcsinszka 142), a *Sztán* szn. birtoklást kifejező, semlegesnemű ukr. -*ov(o)* képzős származéka (vö. Kupcsinszka 771), jelentése tkp. 'Sztáné'.

Sztanovec, Становець

'település Husztól ÉK-re'

1865: *Sztanovecz* (Kat.), 1910: *Sztanovecz dűlő* (KSH), 1929: *Stanovec* (ChM. 1161), 1940: *Sztanovec*, *Становець* (BK. 1922, KK. 50: 4), 1941: *Sztanovec* (MKF), 1968:

Становець (30), 1969: Становець (IMCY), 1978: Становец (TK), 1983: Становець, Становец (30), 2017: Становець (БРУ).

■ Sztanovec tanya a 19. században települt a máramarosi Kövesliget határában. A *Sztanovec* helységnév ruszin eredetű, dülő- vagy víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Sztanovec* 'a Talabor j. á. Kövesliget (Драгово) h.' 1782-6: *Sztanowitz Bach* (EKFT), 18. sz. vége: *Sztanovecz* (VIT. 0012), 1824-62: *Sztanovetz Patak* (MKFT), 1864: *Sztánovetz patak* (PestyM), 1865: *Sztanovecz patak* (S. 209), *Sztanovecz patak* (Kat.), 1872-84: *Stanovec p.* (HKFT), 1929: *Stanovec*, *Становець* (Petrov 7), 1940: *Sztanovec patak* (FKözl.), 1978: *Становец* (TK), 1979: *Становець* (CFY 526), 2017: *струмок Становець* (GT). „Sztánovetz szinte Sztánovetz patak folyásától veszi a ’nevét” (PestyM). A pataknév az ukr. *стан* ’szállás, tábor, tanya’ fn. (CYM 9: 642-3, Obrucsar 2008: 161), or. *стан* ’ua.’ (Murzajev 519) vagy az ukr. *Стан* csn. (Csucska 2005: 531, Demcsuk 82-3) *-(ov)ець* képzős származéka. A hivatalos ukrán *Становець* a történelmi név átvétele. Kövesliget külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Sztavna, Ставне 'település Nagybereznától ÉK-re'

1551: *Zthawna* (ComUng. 104), 1555: *Zthawna* (Dica), 1574: *Ztawna* (uo.), 16. sz.: *Stauna* (UC. 115: 79), 1602: *Stavna* (UC. 104: 8), 1603: *Sztawna* (UC. 104: 9), 1619: *Sztauna* (UC. 116: 5a), 1625: *Ztauna* (Dica), 1631: *Ztavna* (UC. 105: 1), 1671: *Stauna* (UC. 63: 16), 1680: *Sztavna* (UC. 6: 31), 1682: *Sztavna* (UC. 88: 59), 1684: *Stavna* (UC. 31: 12), 1691: *Sztavna* (UC. 157: 66), 1696: *Sztavna* (Dica), 1711: *Sztavna* (UC. 63: 28), 1715: *Sztavna* (MNL), 1718-9: *Sztavna* (UC. 105: 3), 1720: *Sztavna* (MNL), 18. sz. első fele: *Sztavna* (BélU), 1727-8: *Sztavna* (UC. 105: 4), 1731: *Sztavna* (UC. 63: 38), 1735: *Sztavna* (UC. 105: 6), 1741: *Sztavno* (GK. 58), 1747: *Sztavna* (GK. 74), 1752: *Sztavna* (UC. 105: 7), 1765: *Sztavna* (Kam. 0192a), 1773: *Sztavna* (LexLoc. 287), 1777: *Sztavna* (UC. 3: 34), 1780: *Stavna* (MCU), 1782-4: *Sztavna* (EKFT), 1788: *Sztavna* (HT. 0021:1), 1799: *Sztavna* (Vályi 3: 442), 1808: *Sztavna*, *Stavná* (Lipszky: Rep. 660), 1824-62: *Stavna* (MKFT), 1828: *Sztavna* (VUng), 1837: *Sztavna* (F. 3: 379), 1838: *Sztavna* (Schem. 73), 1851: *Sztavna* (F. 4: 161), 1856: *Sztauna*, *Stavna* (MOK), 1857-9: *Sztavna* (CU), 1863: *Sztavna* (Hnt), 1870: *Sztavna* (UT), 1872-84: *Sztauna*, *Stavna* (HKFT), 1873: *Sztauna*, *Sztávna* (Hnt), 1877: *Sztauna*, *Sztávna* (Hnt), 1882: *Sztavna*, *Sztanna*, *Sztáuna* (Hnt), 1888: *Sztanna*, *Sztauna*, *Sztavna* (Hnt), 1892: *Sztavna*, *Sztauna* (Hnt), 1895: *Sztavna* (Hnt), 1898: *Sztavna* (Hnt), 1900: *Sztavna* (Hnt), 1902: *Sztavna* (Hnt), *Allás* (Mező 1999: 375), 1904: *Fenyvesvölgy* (uo.), 1907: *Fenyvesvölgy* (Hnt), 1910: *Ставна* (EKYP), 1913: *Fenyvesvölgy* (Hnt), 1915: *Fenyvesvölgy* (UT), 1918: *Fenyvesvölgy* (UT), 1923: *Stavnoje*, *Fenyvesvölgy*, *Ставний*, *Ставное* (PR), 1925: *Stavná* (PR), 1927: *Stavna* (Hnt), 1929: *Stavné* (ChM. 1163), 1931: *Stavna* (MPR), 1939: *Fenyvesvölgy*, *Ставна* (BK. 783), 1941: *Fenyvesvölgy* (Hnt), 1944: *Fenyvesvölgy*, *Ставна* (Hnt), 1968: *Ставне* (30), 1983: *Ставне*, *Ставное* (30), 2017: *Ставне* (БРУ).

■ Sztavna a 16. század első felében települt, soltszói alapítású falu a történelmi Ung megye északi részén, az *Ung* folyó bal partján. A *Sztavna* helységnév ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Sztavnij* 'az Ung j. á. Sztavna (Ставне) h.' 1860: *Sztavenski Bach*, *Stavenszki Potok* (S. 138), 1872-84: *Stavenski p.* (HKFT), 1935: *Stavný*, *Ставний* (W. 43, 63), 1979: *Ставний* (CFY 525). A pataknév az ukr. *став* 'tó, ártér' fn. (Csopoj 378, CYM 9: 624, Maruszenko 250, Sztipszky 1924/2007: 119) hímnemű ukr. *-u(uj)* melléknév-képzős származéka (Kupcsinszka 45), vö. még szl. **stavъ* 'ua.' fn. (Šmilauer 169), össz. N. **stavъ* 'hely, ahol a megáll a víz folyása' fn. (Lucsik 445, Haborak 2003: 232-3). Bányai a falu nevét nem víznévből, hanem a melléknév alapján a földrajzi környezetből magyarázza, szerinte olyan helyen jött létre, ahol tavak találhatók (Bányai 373-4). A településnév alapja a víznév nőnemű *Stavna* változata. Sztipszky a névnek más magyarázatát adja: szerinte azzal kapcsolatos, hogy „Az Ung völgyében közel a lengyel határhoz volt hajdanában egy harmincados vámszedő hely. A belőle kialakult falu ezért rutén ajkon Stavnyj urjad alakot kapott, illetőleg lerövidült az első tagra, a nép tehát Stavnyj-nak mondja” (I. Udvari 1999b: 503). Az 1602-es urbárium a településen *Kardos Andras*, *Kiczurkanich Jechko*, *Trekanu Senko* és

Kichurkanik Jurko nevű lakosokat sorol fel (UC. 104: 8). Az 1631-es összeírás szerint *Sztavna* soltészja *Hordi Ivan* és *Suharov Demko*, a batykó *Daniel Pap*. A lakosok *Fedanics~Fedenics*, *Salik*, *Hatalics*, *Kubnovics*, *Bramcs*, *Markosovics*, *Gavra*, *Danics*, *Csinko*, *Rabak*, *Bodnar*, *Mankovics*, *Hricsak*, *Jakincsat*, *Tercsan*, *Kohut*, *Szekerka*, *Bratej*, *Dsimbula*, *Ivasescsko*, *Simko*, *Sidovics*, *Koval*, *Pohlod*, *Babicsni*, *Rodko*, *Lukacsin*, *Polazni*, *Ruzin*, *Hricsavics*, *Bilizni*, *Kaskovics*, *Magur*, *Demko*, *Domits*, *Kosa*, *Tokar*, *Juracsko*, *Kocsman*, *Monics*, *Strelec*, *Barabel*, *Kocsko*, *Kardos*, *Terchancsat*, *Sepeikanits*, *Tokarcsek*, *Oluncsak* családnevet viselnek (UC. 105: 1). A *Sztavna* helységnevet az országos helységnévrendezés során előbb 1902-ben *Állás*-ra, majd 1904-ben *Fenyvesvölgy*-re magyarosították (Mező 1999: 375), ami a régi névvel nincs kapcsolatban, a földrajzi környezet motiválta. Az 1946-tól hivatalos ukrán *Ставне* a történelmi névtől eltérően semlegesnemű változat.

Sztebna, Стебний *település Rahótól É-ra*

1814: *Sztebni* (Cat. 79), 1816: *Sztebin* (Schem. 50), 1821: *Sztebny* (Schem. 44), 1822: *Sztebnyi* (Schem. 44), 1824-62: *Stebna* (MKFT), 1828: *Sztebnyi* (Nagy 200), 1838: *Sztebni* (Schem. 57), 1839: *Sztebnyi* (F. 4: 203), 1851: *Sztebnyi* (F. 4: 161), 1856: *Sztabna Puszta* (MOK), 1857-9: *Stebna P.* (CU), 1863: *Sztabna* (Hnt), *Стебне* (Kat.), 1864: *Sztebna* (PestyM), 1870-1: *Stebne* (MÁT), 1872-84: *Stebna* (HKFT), 1876: *Sztebni* (Szilágyi 327), 1888: *Sztebna* (Hnt), 1892: *Sztebna* (Hnt), 1898: *Sztebnya* (Hnt), 1900: *Sztebnya* (Hnt), 1902: *Sztebna* (Hnt), 1904: *Dombhát* (Lelkes 68, BK. 532), 1907: *Dombhát* (Hnt), 1910: *Стебна* (EKYP), *Dombhát* (KSH), 1918: *Dombhát* (Hnt), 1925: *Stebna* (PR), 1929: *Stebny* (ChM. 1164), 1931: *Stebna* (MPR), 1940: *Dombhát*, *Стебна* (BK. 1923), 1944: *Dombhát*, *Стебна* (Hnt), 1968: *Стебний* (30), 1983: *Стебний*, *Стебный* (30), 2017: *Стебний* (ВРУ).

■ *Sztebna* a 19. század elején települt a történelmi Máramaros megyében, a *Fekete-Tisza* mellett, Körösmező határában. Az elsődleges *Sztebnij* helységnév ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Sztebnij* 'a Lazescsina j. á. *Sztebna* (Dombhát) h.' 1725: *Sztebnik* (Revizki), 1756: *Stebnik* (Kam. 0303:2), 1780: *Stebnei* (Kam. 1121), 1781b: *Thal Stebni* (Kam. 0028), 1809: *R: Stebni* (Kam. 0661), 1824-62: *Stebna B.* (MKFT), 1830: *Sztebna* (CslT. 0009), 1863: *Стебна* (Kat.), *Stebna*, *Stepna Bach*, *Stepni* (S. 208), 1864: *Sztebnai völgy* (PestyM, *Körösmező*), 1872-84: *P. Stebna* (HKFT), 1876: *Sztebna* (Szilágyi 91), 1929: *Стебна* (Petrov 11), 1935: *Stebny*, *Стебный* (W. 37, 63), 1939: *Sztebna* (SzSzBML. 468), 1978: *Стебна* (TK), 1979: *Стебний* (СГУ 529), 2007: *Dombhát* (*Sztebnij*)-*patak* (Kovács 49). A pataknev az ukr. *Н. степна, степень, стебень* 'szikla, hegy' fn. (Haborak 2008: 51) hímnemű ukr. *-u(uj)* melléknévképzős származéka (Haborak 2003: 235). A helységnév alapja a pataknev nőnemű, *Sztebna* formája. A Dnyeszter vízgyűjtőjén található *Стебний* patak nevét Rudnickij az ukr. *стебен* 'varrás' szóból magyarázza (Rudnicki 55), ami a *смібату* 'keresztülvarr' igéből alakult, jelentése pedig 'kiegyenesített, keskeny medrű patak' (Verbics 2017: 230). Verbics szerint az ukr. *стебник* 'kamra, éléskamra' szóból ered, jelentése pedig 'ház, gazdaság' (uo. 230-1). 1904-ben, az országos helységnévrendezés során a település nevét *Dombhát*-ra magyarosították, ami a település fekvésére utal (Lelkes 68). A hivatalos ukrán *Стебний* a történelmi névből ered, annak hímnemű alakja. Körösmező külterületi lakotthelye volt, ma közigazgatásilag Feketetiszához tartozik.

Sztrabicsó, Страбичово *település Munkáctól DNy-ra*

1466: *Sztrabicsó* (Cs. 1: 419), 1484: *Strabiche* (DL. 37661), 1485: *Strabiche* (uo.), 1523: *Sztrabicsó* (TT. 1890: 474), 1530: *Sztrabýtso* (Dica), 1533: *Strabýtzo*, 1541: *Strabycho*, 1542: *Strabicho*, 1543: *Strabicho*, 1544: *Strabicho*, 1546: *Strabycho*, 1548: *Sztrabychyo*, 1549: *Strabycheo*, 1550: *Ztrabýcho*, *Skrabycho*, 1552: *Strabycho*, 1554: *Strabiczio*, *Strabiczio*, 1564: *Ztrabicho*, *Ztrabiczio*, 1568: *Ztrabichyo* (uo.), 1570: *Sztrabicza* (UC. 18: 22), *Strabicyo*, *Ztrabiczio* (Dica), *Ztrabýcho* (UC. 18: 23), 1570/1602/1603: *Strabitso* (UC. 18: 24, 97: 29), 1572: *Ztrabichio*, *Ztrabycyo* (Dica), 1576: *Ztrabiczio*, *Ztrabycho*, 1582: *Sztrabiczio*, *Ztrabicho*, 1588:

Strabicho, *Strabycho*, 1596: *Sztrabichio*, 1599: *Strabicho*, *Sztrabicho*, 1600: *Strabiczah*, *Sztrabyczio*, *Sztrabyczio*, 1602: *Strabichio*, *Strabiczio*, 1603: *Sztrabiczio* (uo.), 1603: *Ztrabithyo*, *Ztrabichyo* (UC. 97: 30), 1609: *Sztrabichio* (Dica), 1610: *Strabichio* (uo.), 1613: *Ztrabichio* (UC. 18: 25), 1619: *Ztrabiczio* (Dica), 1620: *Strabiczio* (uo.), 1622: *Ztrabicho* (UC. 18: 26), 1625: *Strabiczio* (UC. 18: 28), 1627: *Ztrabicza* (UC. 18: 30), 1634: *Ztrabiczio* (UC. 101: 73), 1638: *Sztrabiczó* (UC. 152: 9), 1645: *Sztrabiczio* (UC. 19: 1), 1688: *Strabiczio* (UC. 19: 6), *N. Strabicsio* (UC. 19: 5), 1690: *Strabicsio* (UC. 19: 7), 1700: *Sztrabicsio* (UC. 19: 9), 1701: *Strabiczio* (UC. 2: 15), 1702: *Sztrabicsio* (UC. 19: 12), 1705: *Sztrabicsio* (UC. 20: 1), 1713: *Strabicsio* (UC. 30: 36), 1715: *Sztrabicsio* (MNL), 1718: *Sztrabicsio* (UC. 151: 21), 1720: *Sztrabicsio* (MNL), 1725: *Sztrabicsio* (UC. 124: 4), 1741: *Sztrebicsó* (GK. 531), 1747: *Sztrabicsó* (GK. 500), 1750: *Sztrabitso* (MCB), 1760: *Sztrabitso* (BT), 1773: *Sztrabicsio*, *Strabicsó* (LexLoc. 56), 1782-4: *Strabitso* (EKFT), 1788: *Sztrabitso* (HT. Div. X. 8: 1), 1790: *Sztrabicsio* (UC. 166: 32), 1799: *Strabicsó*, *Sztrabicsio* (Vályi 3: 284, 442), 1800: *Strabitsó* (TBer), 1808: *Sztrabicsó*, *Sztrabicsova*, *Strabičová* (Lipszky: Rep. 661), 1824-62: *Strabičová h. Sztrabicsó* (MKFT), 1828: *Sztrabicsó* (VB), 1837: *Sztrabicsó* (F. 3: 73), 1838: *Sztrabicsó* (Schem. 50), 1851: *Sztrabicsó* (F. 4: 161), 1856: *Sztrabicsó* (MOK), 1857-9: *Sztrabicsó* (CU), 1863: *Sztrabicsó* (Hnt), 1870-1: *Sztrabicsó* (MÁT), 1872-84: *Sztrabicsó* (HKFT), 1873: *Sztrabicsó*, *Sztrabicsovo* (Hnt), 1877: *Sztrabicsó*, *Sztrabicsovo* (Hnt), 1882: *Sztrabicsó*, *Sztrabicsovo* (Hnt), 1888: *Sztrabicsó*, *Sztrabicsovo* (Hnt), 1892: *Sztrabicsó*, *Sztrabicsovo* (Hnt), 1895: *Sztrabicsó* (Hnt), 1898: *Sztrabicsó* (Hnt), 1900: *Sztrabicsó* (Hnt), 1902: *Sztrabicsó* (Hnt), 1904: *Mezőterebes* (Mező 1999: 61), 1907: *Mezőterebes* (Hnt), 1910: *Страбичово* (EKYP), 1913: *Mezőterebes* (Hnt), 1923: *Strabičovo*, *Mezőterebes*, *Страбичово* (PR), 1925: *Strabičovo* (PR), 1927: *Strabičovo* (Hnt), 1929: *Strabičovo* (ChM. 1168), 1931: *Strabičovo* (MPR), 1939: *Sztrabicsó*, *Страбичово* (BK. 784), 1941: *Sztrabicsó* (Hnt), 1944: *Sztrabicsó*, *Страбичово* (Hnt), 1946: *Страбичове* (YPCP), 1968: *Страбичове* (3O), 1969: *Страбичове* (IMCY), 1983: *Страбичове*, *Страбичово* (3O), 1991: *Страбичово* (TK), 1995: *Страбичово* (BPY), 2017: *Страбичово* (uo.).

■ Sztrabicsó a 15. század első felében települt a történelmi Bereg megyében, a *Szernye-mocsár* nyugati peremén. „Beregmegyében a legrégibb kenézségek közé tartozott a Sztrabicsio helységbeli is, mely a XV. század elején a faluval együtt már pusztulásnak indult; miért is 1466-ban Szilágyi Erzsébet feljogosítá Orosz (Ruthenn) Dániel lucskai jobbágyának fiát Sándort, kinek a sztrabicsói kerületbeli *soltézságot* adományozta, hogy a nagylucskói erdőség közepette lakatlanul, benőtten s elpusztultan álló Sztrabicsó nevű helyet új lakókkal népesítse meg (Lehoczky 1890: 158, 474-7). A soltézsoknak a szokott kiváltságokat, az új megszállóknak pedig kedvezményeket ígért (Lehoczky 3: 744). A falu lakossága a 16-17. századi urbáriumok szerint jórészt magyar családnevű, de valószínűleg ruszin nemzetiségű, mert csak ruszin papot említenek az összeírások. 1570-ben *Andreas Szotiz*, *Ladisl. Kovacz*, *Simon*, *Michl Kovacz*, *Joannes Luczkaj*, *Simon et Joan. Keczes*, *Fransi Lazlo*, *Fran. Baba*, *Simon Baba*, *Hili-as*, *Stanislo*, *Michl. Baricz*, *Gregor et Nester Barýcz*, *Thomas et Demetr. Bereczkj*, *Geörg. Morda*, *Simon Magiar*, *Ladus. Many*, *Jacobus Lazlo*, *Ladisl. et Francus. Kigios*, *Francus Magiar*, *Michl. Magiar*, *Andreas Sipos*, *Matthaus Visniczej*, *Jacobus Lemko*, *Stanisl. Bardhazi*, *Joannes Gallis*, *Jacobus Keolczenj*, *Andreas Psbiter Ruthenüs*, *Relta Joannis Kis*, *Kozmanis Kis*, *Martinus Ferdeó*, *Lazarus Magiar*, *Simon et Petrus Morda*, *Nicolaus Magiar*, *Paulus Magiar* (UC. 18: 24), 1613-ban *Zabados*, *Ramochi*, *Monar*, *Magiar*, *Bagoli*, *Litwa*, *Zaniszló*, *Cherneleosi*, *Fuknjara*, *Kowach*, *Papp*, *Lengiel*, *Kýs*, *Deli*, *Duszinai*, *Gargian*, *Keöbleös*, *Medwe*, *Fogarasi*, *Luchkay*, *Ruszkoczi*, *Visniczei*, *Farkas*, *Ztanfalusi*, *Vereczkeý*, *Baba*, *Racz*, *Isnethi*, *Horwat*, *Polýankay*, *Výfalusi*, *Dwbroki*, *Kechkes*, *Agoston*, *Fwkniara*, *Borisz*, *Maný*, *Kigiosi*, *Zabo*, *Sonkolios*, *Chierlenko*, *Lenýko*, *Szokan*, *Keölchieni* családnevű lakosokat említ az urbárium (UC. 18: 25). A *Sztrabicsó* helységnév ruszin eredetű, valószínűleg az ukr. *Страбо* csn. (Csuscka 2005: 536) -*уч* patronimikon képzős (uő. 2008: 294-8) alakjának birtoklást kifejező, semlegesnemű ukr. -*оє(o)* képzős származéka (vö. Kupcsinszka 771), jelentése tkp. 'Sztrabicsé, Sztrabics faluja'. A magyar névhasználatban szabályos hangváltozással *Sztrabicsovo* > *Sztrabicsó* fejlődés történt. Az Alsóviznicén 1570-ben adatolt *Sztrabicsó* családnév minden bizonnyal a helységnévből származik, vö. 1570: *Jacobus Strabyczio* (UC. 18: 23). A falu nevét 1904-ben, az országos helységnévrendezés során *Mezőterebes*-re magyarosí-

tották (Mező 1999: 375), ami a korábbi névvel nincs kapcsolatban. 1939-ben visszakarta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Страбичово* a történelmi név átvétele.

Sztricsava, Стричава 'település Nagybereznától É-ra'

16. sz.: *Striczioŭa* (UC. 115: 79), 1602: *Stricziova* (UC. 104: 8), 1603: *Sztriczowa* (UC. 104: 9), 1631: *Ztricsawa* (UC. 105: 1), 1671: *Sztricsawa* (UC. 63: 16), 1680: *Sztricsava* (UC. 6: 31), 1682: *Sztricsava* (UC. 88: 59), 1684: *Striczava* (UC. 31: 12), 1691: *Sztricsava* (UC. 63: 24), 1696: *Sztricsava* (Dica), 1711: *Sztricsava* (UC. 63: 28), 1715: *Sztriczava* (MNL), 1718-9: *Sztricsava* (UC. 105: 3), 1720: *Sztricsava* (MNL), *Sztricsáua* (UC. 167: 27), 18. sz. első fele: *Sztricsava* (BélU), 1727-8: *Sztricsava* (UC. 105: 4), 1732-4: *Sztricsava* (UC. 105: 5), 1735: *Sztricsava* (UC. 105: 6), 1741: *Sztricsava* (GK. 54), 1747: *Sztricsava* (GK. 64), 1752: *Sztricsava* (UC. 72: 41a), 1765: *Sztricsava* (Kam. 0192a), 1770-2: *Sztrischowa* (Motzel), 1773: *Sztricsava* (LexLoc. 287), 1777: *Sztricsava* (UC. 3: 34), 1780: *Sztricsava* (MCU), 1782-4: *Sztricsava* (EKFT), 1788: *Sztricsava* (HT. 0021:1), 1789: *Sztricsava* (HT. Div. X. 21: 2), 1799: *Stricsava* (Vályi 3: 286), 1800: *Sztricsova* (TÜng), 1806: *Sztricsava* (UV), 1808: *Sztricsava*, *Stryčava* (Lipszky: Rep. 662), 1824-62: *Stritsawa* (MKFT), 1828: *Sztricsava* (VÜng), 1837: *Sztricsava* (F. 3: 379), 1838: *Sztricsava* (Schem. 73), 1851: *Sztricsava* (F. 4: 163), 1856: *Sztricsava* (MOK), 1857-9: *Stricsava* (CU), 1863: *Sztricsava* (Hnt), 1870: *Sztricsava* (UT), 1872-84: *Sztricsava* (HKFT), 1873: *Sztricsava* (Hnt), 1877: *Sztricsava* (Hnt), 1882: *Sztricsava* (Hnt), 1888: *Sztricsava* (Hnt), 1892: *Sztricsava* (Hnt), 1895: *Sztricsava* (Hnt), 1898: *Sztricsava* (Hnt), 1900: *Sztricsava* (Hnt), 1902: *Sztricsava* (Hnt), 1903: *Eszterág* (Mező 1999: 377), 1907: *Eszterág* (Hnt), 1910: *Спручава* (EKYP), 1913: *Eszterág* (Hnt), 1915: *Eszterág* (UT), 1918: *Eszterág* (UT), 1923: *Stričava*, *Eszterág*, *Спручава* (PR), 1925: *Stričova* (PR), 1929: *Stričava* (ChM. 1175), 1931: *Stričava* (MPR), 1939: *Sztricsava*, *Спручава* (BK. 783), 1941: *Sztricsava* (Hnt), 1944: *Sztricsava*, *Спручава* (Hnt), 1946: *Спручава* (YPCP), 1968: *Спручава* (30), 1976: *Спручава* (TK), 1983: *Спручава* (30), 2017: *Спручава* (BPY).

■ Sztricsava a 16. században települt, soltsézi alapítású falu a történelmi Ung megye északi részén, az Ung folyó felső szakaszán. A *Sztricsava* helységnév ruszin eredetű, etimológiája azonban nem tisztázott egyértelműen. Talán személynévből keletkezett birtoklást kifejező, nőnemű ukr. *-oa(a)* képzővel, vö. ukr. *Сприс* csn. (Dujcsak 2003: 226), jelentése tkp. 'Sztricsé'. Első említése során, a 16. sz. végén *Holova Stanko*, *Ganczir Waszko* egésztelkes, *Moskalj Stanko* és *Malinicz Stecz* féltelkes lakos, valamint *Kovaczka Vaszily* jobbágy szerepel az urbáriumban (UC. 115: 79). Az 1631-es összeírás szerint *Sztricsava* soltséza *Maskul Vasko* és *Csuhran Alexa*. A falu lakosai *Korosztel*, *Malevics*, *Petko*, *Lisics*, *Znyacs*, *Maskovcsat*, *Maskol*, *Gansics*, *Kanas*, *List* neveket viselnek (UC. 105: 1). Valószínűbb, hogy a név az ukr. *спручати-спручати* 'kinyúlik, kiemelkedik, kiszögellik, kiáll, mered' ige (CYM. 9: 702) nőnemű ukr. *-oa(a)* melléknévképzős származéka, a falut ugyanis egy különálló, elnyúló hegynyereg választja el az Ung folyó völgyétől. Ung vármegye katonai leírásában azt írják róla, hogy „Ez a szétszórt falu részben annak a magas hegygerincnek a lejtőin, amelyen a megyehatár is fut, részben egy sziklás patak két partján fekszik... A Sztinka hegy uralja az itteni vidéket” (Pók 2002: 74). Víznevi eredete kizárható, vö. *Sztricsavka* 'az Ung j. á. Sztricsava (Стричава) h.' 1791: *Rivul: Sztricsanszky* (HT. 13: 0224:1), 1824-62: *Stricsavszy Bach* (MKFT), 1852: *Sztricsavai patak* (S. 152), 1863: *Sztricsava* (uo. 136), 1865: *Sztricsai víz* (Hunfalvy 3: 339), 1976: *Спручавка* (TK), 1979: *Спручавка* (СГУ 534), 2017: *спрумок Спручавка* (GT). A pataknév és a településnév közül a helységnév az elsődleges, a víznev a településnév *-ka* kicsinyítő képzős származéka (Bányai 376). Fedaka szerint a név az ukr. *спрузь* 'nyírás' fn. (Csopaj 382) igei formája, s a juhok nyírásával kapcsolatos (Fedaka 208). A falu nevét 1903-ban, az országos helységnévrendezés során *Eszterág-ra* magyarosították (Mező 1999: 377), ami a történelmi névvel nincs kapcsolatban. J. Papp Szuzsanna tévesen összekapcsolta ezt a nevet a Csánki által említett zempléni, bodrogi *Eztrag* (Csánki 1: 347) falu nevével. Úgy gondolta, hogy a két település azonos, a név alapja pedig a m. *eszterág* 'cakó, gagó, fehér golya' madárnév (J. Papp 58). 1939-ben visszakarta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Спручава* a történelmi ruszin név átvétele.

Sztrihálnya, Стригальня 'település Ökörmezőtől ÉK-re'

1712: *Strihalya* (UC. 44: 23), 1756: *Sztrihálnya* (UC. 159: 11), 1770: *Sztrihanya* (UC. 103: 38), 1780-1: *Sztruhálnya* (MTH. 52), 1789: *Sztrihalna* (UC. 162: 53), 1798: *Sztrihalnei* (CsT. 11), 1799: *Sztrihalnye* (HT. 0012: 2), 1800: *Sztrihálnya* (TM), 1804: *Sztrihalya* (UC. 239: 11), 1808: *Sztrihalya, Strihálna* (Lipszky: Rep. 662), 1809: *Strihalni* (Kam. 661), 1816: *Sztrihálnya* (Schem. 68), 1821: *Sztrihálnya* (Schem. 70), 1822: *Sztrihálnya* (Schem. 70), 1824-62: *Sztrichalna h. Sztrihálnya* (MKFT), 1828: *Sztrihálnya* (Nagy 200), 1838: *Sztrihálnya* (Schem. 61), 1839: *Sztrihálnya* (F. 4: 189), 1851: *Sztrihajna* (F. 4: 163), 1856: *Sztrihálnya* (MOK), 1857-9: *Strihalnja* (CU), 1863: *Sztribálnya* (!) (Hnt), 1864: *Sztrihájna* (PestyM), 1868: *Sztrihálnya* (Schem. 91), 1870-1: *Sztrihálnya* (MÁT), 1872-84: *Strihalnja* (HKFT), 1873: *Sztrihánya* (Hnt), 1876: *Sztriholnya* (Szilágyi 329), 1877: *Sztrihánya* (Hnt), 1882: *Sztrihánya* (Hnt), 1888: *Sztrihánya* (Hnt), 1892: *Sztrihánya* (Hnt), 1898: *Sztrihálnya* (Hnt), 1900: *Sztrihálnya* (Hnt), 1902: *Sztrihálnya* (Hnt), 1904: *Fenyves* (Lelkes 67, BK. 530), 1907: *Fenyves* (Hnt), 1910: *Стригальня* (EKYP), *Fenyves* (KSH), 1913: *Fenyves* (Hnt), 1918: *Fenyves* (Hnt), 1925: *Feñves* (PR), 1929: *Strihalně* (ChM. 1180), 1931: *Strihálna* (MPR), 1940: *Fenyvestelep, Стрихальня* (BK. 1922), 1944: *Fenyvestelep, Стрихальня* (Hnt), 1968: *Стригальня* (ЗО), 1977: *Стригальня* (TK), 1983: *Стригальня* (ЗО), 2017: *Стригальня* (ВРУ).

■ Sztrihálnya a 18. század első felében települt a máramarosi Verhovinán, Ökörmező határában. A *Sztrihálnya* helységnév ruszin eredetű, a név az ukr. *стригальний* 'nyírt, vágott' mn. (СУМ. 9: 767, Csopoj 382) származéka, vö. ukr. *стригъ* 'nyírás' fn. (Csopoj u.o.). Pesty adatközlői szerint „Sztrihájnya Telepítvény régib időkben tisztán Juh tanyák voltak itt, 's tavasszal itt nyiradván a Juhok, onnan (:Sztrézse:) nyirni Sztrihájnyának elneveztetett” (PestyM). A település nevét 1904-ben, az országos helységnévrendezés során *Fenyves*-re magyarosították, ami a ruszin névvel nincs kapcsolatban (Lelkes 67). Ezt 1940-ben – a m. telep 'kisebb település' főnévvel (Fknt. 310) kiegészülve – *Fenyvestelep*-re módosították (BK. 1922). A hivatalos ukrán *Стригальня* a történelmi név átvétele.

Sztrimbapatak, Стримба 'település Rahótól Ny-ra'

1864: *Sztrimba* (PestyM), 1904: *Almáspatak, Sztrimbapatak* (BK. 531), 1907: *Almás-patak* (Hnt), 1910: *Almáspatak* (KSH), 1913: *Almáspatak* (Hnt), 1918: *Almáspatak* (Hnt), 1929: *Strimba* (ChM. 1175), 1940: *Sztrimbapatak, Стримба* (BK. 1923), 1941: *Almás* (MKF), 1943/44: *Alsósztrimba, Felsősztrimba* (Tóth Á. 161), 1944: *Sztrimbapatak, Стримба* (Hnt), 1968: *Стримба* (ЗО), 1978: *Стрымба* (TK), 1983: *Стримба* (ЗО), 2017: *Стримба* (ВРУ).

■ Sztrimbapatak a 19. század első felében települt a máramarosi Felsőapsa határában. A *Sztrimbapatak* helységnév román eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Sztrimba* 'az Apsica j. á. Felsőapsa (Верхне Водяне) h.' 1390: *Stromba* (Bélay 120, DocVal. 385), 1782-6: *Strimba* (EKFT), 1824-62: *Valea Strimba* (MKFT), 1860: *Strimba Fluss, Stremba Bach* (Kat.), 1864: *Sztrimba* (PestyM), 1872-84: *P. Strimba* (HKFT), 1929: *Стрѣмба* (Petrov 1), 1935: *Strimba, Стримба* (W. 39, 63), 1941: *Almás (Sztrámба)* (MKF), 1978: *Стрымба* (TK), 1979: *Стримба* (СГУ 533), 2017: *річка Стримба* (GT). Pesty adatközlői 1864-ben településről és nevééről a következőket mondják: „Sztrimba ezelőtt mintegy 30. évvel ezelőtt az Apsa vizébe foly” (PestyM). A pataknev a rom. *strîmb* 'görbe, kanyargós' mn. vagy a *strîmba* 'görbít, meggörbít' (DRM. 2: 562-3) ige származéka (Lucsik 453), de l. még ukr. N. *стримба* 'meredek hegy' fn. (Pipás-Halasz 184). A tanya nevét 1904-ben, az országos helységnévrendezés során *Almáspatak*-ra magyarosították, ami a történelmi névvel nincs kapcsolatban (BK. 531). 1939-ben visszakapta a kétrészes, régi *Sztrimbapatak* nevét. A korábbi népi, ma hivatalos ukrán *Стримба* a történelmi név átvétele a földrajzi köznévi tag elhagyásával. Az 1300 fős település Felsőapsa külterületi lakóhelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik. Lakossága román többségű.

Sztrippa, Стрипа 'település Ungvártól K-re'

1451: *Stripo* (Cs. 1: 399), 1543: *Ztryppo* (Dica), 1550: *Ztrypoo* (Maksay 1990/2: 849), *Ztrypo*, *Sstriipo* (Dica), 1574: *Ztripo* (uo.), 16. sz.: *Stripo* (UC. 115: 79), 1602: *Stripo* (UC. 104: 8), 1603: *Sztripo* (UC. 104: 9), 1631: *Ztrippo* (UC. 105: 1), 1684: *Stripo* (UC. 31: 12), 1691: *Sztrippo Praedium* (UC. 157: 66), 1700k.: *Ztrippo* (UC. 3: 59), 1701: *Sztripo antehac Praedium* (UC. 115: 27), 1715: *Sztripo* (MNL), 1718: *Sztripo* (UC. 10: 21), 1718-9: *Sztripó* (UC. 105: 3), 1720: *Sztripo* (MNL), 18. sz. első fele: *Sztrippo* (BélU), 1727-8: *Sztripó* (UC. 105: 4), 1735: *Sztripo* (UC. 63: 39), 1752: *Sztripo* (UC. 72: 41a), 1765: *Sztripo* (Kam. 0192a), 1773: *Sztrippó*, *Strysy* (LexLoc. 286), 1777: *Sztripo* (UC. 3: 34), 1780: *Strippo* (MCU), 1782-4: *Stripa* (EKFT), 1788: *Sztripa* (HT. 0021:1), 1789: *Sztripa* (HT. Div. X. 21: 2), 1799: *Strippo* (Vályi 3: 286), 1800: *Stripo* (TUng), 1806: *Sztrippa* (UV), 1808: *Sztrippo*, *Strypo* (Lipszky: Rep. 662), 1824-62: *Sztrippo s. Strypo* (MKFT), 1828: *Sztrippa* (VUng), 1837: *Sztrippa* (F. 3: 373), 1838: *Sztrippa* (Schem. 77), 1851: *Sztrippa* (F. 4: 163), 1856: *Sztrippa* (MOK), 1857-9: *Sztrippa* (CU), 1863: *Sztrippa* (Hnt), 1870: *Sztrippa* (UT), 1872-84: *Sztrippa* (HKFT), 1873: *Sztrippa* (Hnt), 1877: *Sztrippa* (Hnt), 1882: *Sztrippa* (Hnt), 1888: *Sztrippa* (Hnt), 1892: *Sztrippa* (Hnt), 1895: *Sztrippa* (Hnt), 1898: *Sztrippa* (Hnt), 1900: *Sztrippa* (Hnt), 1902: *Sztrippa* (Hnt), 1907: *Sztrippa* (Hnt), 1910: *Cmpuna* (EKYP), 1913: *Sztrippa* (Hnt), 1915: *Sztrippa* (UT), 1918: *Sztrippa* (UT), 1923: *Stripa*, *Sztrippa*, *Cmpuna* (PR), 1925: *Strypa* (PR), 1927: *Strypa* (Hnt), 1929: *Strypa* (ChM. 1178), 1931: *Strypa* (MPR), 1939: *Sztrippa*, *Cmpuna* (BK. 782), 1941: *Sztrippa* (Hnt), 1944: *Sztrippa*, *Cmpuna* (Hnt), 1946: *Cmpuna* (YPCP), 1968: *Cmpuna* (ZO), 1969: *Cmpuna* (IMCY), 1983: *Cmpuna* (ZO), 1985: *Стрыпа* (TK), 2017: *Cmpuna* (BPY).

■ Sztrippa a 15. század első felében települt a történelmi Ung megyében, Ungvár közelében. A *Sztrippa* helységnév ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Sztripó** 'a Latorca j. á. Sztrippa (Стрипа) h.' 1277/1302: *fl. Stripou* (Engel 1985: 955), 1342: *Strupo* (AOkl. 26: 319), 1364: *Stripou* (DL. 52045), 1413: *Stripo* (ZsO. 4: 281), 1416: *Stripo* (uo. 5: 505), *Strippo* (uo. 506), 1824-62: *Sztripsky Jarok* (MKFT). A víznév az ukr. N. *cmpin* 'patakok közötti hegyorr, hegynyúlvány' fn. (Rudnicki 31, Maruszenko 250) birtoklást kifejező, ukr. -оє képzős alakjából ered. A magyar névhasználatban szabályos változással *Sztripov* > *Sztripó* > *Sztrippó* > *Sztrippa* fejlődés ment végbe (Kiss 1992a: 41). Lucsik a kárpátaljai helységnevet együtt tárgyalja a Nyugat-Ukrajnában több helyen előforduló *Cmpuna* víznévvel, ami szerinte egy ie. *(s)reip > preszláv *stripa 'kóborol, bolyong, elterel' ige származéka (Lucsik 453, Sulyhacs 1993: 79-81), de l. még *strypa 'folyó, ér' fn. (Verbics 2009: 152, 2017: 95-6). Janko illír eredetűnek tartja, vö. *stri(a)pa, struapa 'folyó' fn. (Janko 339). A 17. század végén elpusztult, mert *praedium*-ként említik az összeírások. Ung vármegye katonai leírásában azt írják róla, hogy „Egy mély völgyben fekszik, erdős magaslatok veszik körül” (Pók 2002: 67). Az 1631-es urbárium szerint soltésza *Maxin Soltész*, batykója *Pop Kost*. Rajtuk kívül mást nem sorol fel az összeírás (UC. 105: 1). A *Sztrippa* helységnevet az országos helységnévrendezés során, 1903-ban *Födeles*-re változtatták téves etimológia alapján, vö. ukr. *cmpin* 'tető, földél, takaró' fn. (Hrincsenko 4: 217, CYM. 9: 779). 1904-ben azonban a *Sztrippa* nevet állították vissza (Mező 1999: 377). A hivatalos ukrán *Cmpuna* a történelmi név átvétele. Délibábos elképzelés szerint a településnév népnévi (?) eredetű, s egy régi szláv istenség, s a szelek istenének, *Sztribog*-nak a nevét őrzi (vö. Fedaka 208).

Sztrojna, Стройне 'település Szolyvától DK-re'

1430: *Ztrojfalwa* (DL. 70862), *Stroyafalwa*, *Stroyafalua* (Perényi 203, 204), 1444: *Stroyanfalwa* (uo.), 1506: *Sthroyna* (uo. 348), 1542: *Ztroyna* (Dica), 1543: *Ztrojna*, 1544: *Estroy-na*, *Zroyna*, 1546: *Stronnya*, 1548: *Stroyna*, 1549: *Stroyna*, 1550: *Ztrojna*, *Stroyna*, 1552: *Ztroyna*, 1554: *Sztroina*, 1564: *Ztroyna*, 1566: *Ztroyna* (uo.), 1567: *Ztroyna* (UC. 40: 35), 1568: *Ztroyna* (Dica), 1570: *Ztrojna*, *Stroyna*, 1572: *Ztronya*, *Ztroyna* (uo.), 1574: *Ztrojna* (UC. 53: 16), 1576: *Ztroyna* (Dica), 1582: *Sztroyna*, *Ztronya*, *Ztroyna*, 1588: *Ztroyna*, 1599:

Strojna, *Sztronia* (uo.), 17. sz. eleje: *Sztrojna* (UC. 88: 9), *Ztrojna* (UC. 2: 14), 1600: *Ztrojna*, *Ztronya* (Dica), 1602: *Strojna*, *Ztrojna* (uo.), 1604: *Ztroina* (UC. 48: 58), 1610: *Ztronia* (Dica), 1620: *Sztroina* (uo.), 1649: *Sztrojna* (UC. 53: 29), 17. sz. vége: *Sztrojna vel Koziva* (UC. 6: 32), 1702: *Sztrojna* (UC. 19: 12), 1715: *Sztrojna* (MNL), 1718: *Sztroina* (UC. 151: 21), 1720: *Sztrójna* (MNL), 1722: *Sztrojna* (UC. 53: 29), 1729: *Sztrojna* (UC. 20: 21), 1747: *Sztroina* (GK. 485), 1750: *Sztrojnya* (MCB), 1760: *Sztrojnya* (BT), 1773: *Sztrojna*, *Strojna* (LexLoc. 54), 1782-4: *Strojna*, *Strojna* (EKFT), 1788: *Sztrojna* (HT. Div. X. 8: 1), 1800: *Sztrojna* (Tber), 1808: *Sztrojna*, *Strojna* (Lipszky: Rep. 662), 1824-62: *Strona* (MKFT), 1828: *Sztrojna* (VB), 1837: *Sztrojna* (F. 3: 65), 1838: *Sztrojna* (Schem. 50), 1851: *Sztrojna* (F. 4: 163), 1856: *Sztroina* (MOK), 1857-9: *Sztrojna* (CU), 1863: *Sztrojna* (Hnt), 1870-1: *Sztrojna* (MÁT), 1872-84: *Sztrojna* (HKFT), 1873: *Sztrojna* (Hnt), 1882: *Sztrojna* (Hnt), 1888: *Sztrojna* (Hnt), 1889: *Sztrojna*+*Csernik*=*Malmos* (Mező 1999: 236), 1892: *Malmos* (Hnt), 1895: *Malmos* (Hnt), 1898: *Malmos* (Hnt), 1900: *Malmos* (Hnt), 1902: *Malmos* (Hnt), 1907: *Malmos* (Hnt), 1910: *Стройна* (EKYP), 1913: *Malmos* (Hnt), 1923: *Strojno*, *Malmos*, *Стройно*, *Стройна* (PR), 1925: *Strojna* (PR), 1927: *Strojna* (Hnt), 1929: *Strojno* (ChM. 1176), 1931: *Strojna* (MPR), 1939: *Sztrojna*, *Стройна* (BK. 786), 1941: *Sztrojna* (Hnt), 1944: *Sztrojna*, *Стройна* (Hnt), 1946: *Стройне* (YPCP), 1968: *Стройне* (3O), 1969: *Стройне* (IMCY), 1983: *Стройне*, *Стройное* (3O), 1991: *Стройное* (TK), 2017: *Стройне* (BPY).

■ *Sztrojna* a 15. század elején települt a történelmi Bereg megyében, a *Latorca* bal oldali ágának, a *Szolyva* pataknak a völgyében. A település elsődleges *Sztrojfalva*–*Sztrojánfalva* neve magyar eredetű, az ukr. *Строян* (Csucska 2011: 335) szn.-nek és a birtokos személyjellel ellátott *falu* főnévnek az összetétele. A *Sztroj*–*Sztroján* szn. családnévként is előfordul Kárpátalján, vö. ukr. *Строян* csn. (Csucska 2005: 537-8), m. *Sztroján*, *Sztrojiny* csn. (ÚMCsT. 1300), rom. *Stroia*, *Stroe* csn. (DOR. 378). A másodlagos *Sztrojna* név párhuzamos ruszin névadás eredménye, a személynév nőnemű ukr. *-n(a)* melléknévképzős származéka, ami a kétrészes magyar nevet a 16. század elejére a magyar névhasználatból is kiszorította. Lehoczky a helység nevét víznévből eredezteteti (vö. Lehoczky 1: 312), a pataknev azonban a településnévhez képest másodlagos. Lakossága a kezdetektől ruszin. 1567-ben a kenézség *Füzer Luka*-nál van (UC. 11: 10). 1570-ben a kenéze *Paulus Hriczikowych*, adózó lakosai *Andreas Hriczikowych*, *Simon Hriczikowych*, *Demianus Hriczikowych*, *Thomas Hodewa*, *Lucas Hodewa*, *Stanislaus Hodewa*, *Cosma Hodewa*, *Petrus Fjzjyr*, *Lucas Fjzjyr*, *Jacobus Fjzjyr*, *Petrus Fjzjyr*, *Joannes Fjzjyr*, *Gregor Fjzjyr*, *Nicolaus Kowach*, *Thomas Zennewych*, *Philippus Zennewych*, *Joannes Zennewych*, *Fran Zennewych*, *Gregorius Przislak*, *Elias Dochjyneh*, *Jacobus Fotul* (UC. 53: 14). A 18. század elején újra a *Füzer* családnál vannak a kenézi jogok (vö. UC. 20: 21). 1889-ben, *Sztrojna* és *Csernik* egyesülésekor az új falut *Malmos* néven törzskönyvezték (Mező 1999: 236). A név létrehozásában szerepet játszhatott a 19. század során *Sztrojnával* egyesült *Nagymelnicsna* (tkp. 'Malmos') falu neve, vö. ukr. *Мельниця* 'malom' fn. (Csopaj 182) nőnemű ukr. *-n(a)* mn. képzős alakja, ill. 1645: *Melniczna neveő Patak* (UC. 19: 1). 1939-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Стройне* a történelmi név átvétele, annak semlegesnemű formája. Mizser Lajos szerint egy *Стройне жерело* tkp. 'Sztroj forrása' névből keletkezett ellipszissel (Mizser 2007d: 80). Víznévi származtatása kevésbé valószínű, vö. 1770-2: *Strojna*=*bach* (Motzel).

Szuha¹, Цуха 'település Ilosvától ÉK-re'

1680: *Szukna* (Bélay 202), 18. sz. eleje: *Szuha Pataka* (UC. 6: 19a), 1710: *Szuka-Pataka* (UC. 28: 22), 1712: *Szuka-Patak* (UC. 151: 20), *Szukupatak* (UC. 5: 45), 1720: *Szukupataka* (MNL), *Szuchapatak* (UC. 156: 27), 1745: *Szuha patak* (Mikovinyi), 1780-1: *Szucha* (MTH. 48), 1782-4: *Szucha* (EKFT), 1798: *Szucha* (CsT. 11), 1799: *Szuha* (HT. 0012: 2), 1800: *Szucha* (TM), 1808: *Szucha*, *Suchá* (Lipszky: Rep. 663), 1824-62: *Szucha Bronka* (MKFT), 1828: *Szucha* (Nagy 199), 1839: *Szucha* (F. 4: 197), 1851: *Szucha* (F. 4: 164), 1856: *Szuha* (MOK), 1864: *Szuha*, *Szuha Bronyka* (PestyM), 1872-84: *Szucha* (HKFT), 1925: *Sucha* (PR), 1929: *Suchy* (ChM. 1188), 1944: *Szuha*, *Cyxa* (Hnt), 1946: *Cyxa* (YPCP), 1968: *Cyxa* (3O), 1969:

Cyxa (IMCY), 1983: Cyxa (3O), 1991: Cyxa (TK), 2017: Cyxa (BPY).

■ Szuha a 17. század első felében települt Máramarosban, a *Borzsova* folyó völgyében. Bélay szerint Bronyka szomszédságában, a kusnicai határból kiszakított területen jött létre (Bélay 202). „A Dolhaiak újkori telepítő munkájának eredménye ... Bronykától északra egy kis patak völgyben Szuchapatak. Bizonyára ezt emlegeti Szukna patak mellett telepített faluként Dolhai Pál 1649-ben: „szabadságot adván nyavalyás embereknek bizonyos ideig, hogy az meg nevezett Szukna nevű pataknak földjét meg is szállhassák és házakat s azokhoz való épületeket meg építhessék” (uo. 91). A *Szuha* helységnév ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Szuha* 'a Borzsova b. á. Bronyka (Бронька) h.' 1649: *Szukna* (Bélay 91), 1782-6: *Szucha Bach* (EKFT), 1791k.: *Szucha* (Novissima), 1809: Riv: *Szuhapatak* (Kam. 0661), 1864: *Szuchij* (PestyM), 1865: *Szuchai patak* (Hunfalvy 3: 334), 1872-84: *Kruszno p.* (HKFT), 1876: *Szuha-i-patak* (Szilágyi 100), 1910: *Kruszno* (HBÁT), 1929: *Suchij* (Petrov 26), 1935: *Krasný, Красный* (W. 52, 61), 1979: *Сушанська Ріка* (СГУ 551). A pataknév az ukr. *cyxuï* 'száraz, kiszáradó (folyó, víz)' mn. (Hrincsenko 4: 232, CYM. 9: 864-7, Csopej 386) nőnemű származéka, nyaranta kiszáradó folyót, patakot jelent (Lucsik 458). A patak mai, párhuzamos neve *Krasznij*, ehhez l. ukr. *красний* 'szép, csinos, tetszetős' mn. (CYM 4: 327, Csopej 159). A 18. század elején a településnév kétrészes, *Szuhapatak*, *Szuha pataka* névalakokban is előfordult. A helység a 19. században egyesült a szomszédos Bronykával *Szuhaba-ranka* néven, később azonban újra különváltak. Közigazgatásilag ma is Bronykához tartozik. A hivatalos ukrán *Cyxa* a történelmi név átvétele.

Szuha², Cухий

'település Ökörmezőtől ÉNy-ra'

1747: *Szucha-Ripinye* (GK. 296), 1800: *Szuha* (TM), 1816: *Szucha* (Schem. 70), 1824-62: *Sucha h. Szuhá* (MKFT), 1839: *Szucha* (F. 4: 193), 1857-9: *Sucha* (CU), 1864: *Szuchaj* (PestyM), 1872-84: *Szuha* (HKFT), 1876: *Szuha* (Szilágyi 329), 1892: *Szucha* (Hnt), 1898: *Szucha* (Hnt), 1900: *Szucha* (Hnt), 1902: *Szucha* (Hnt), 1904: *Szárazpatak* (Lelkes 67, BK. 530), 1907: *Szárazpatak* (Hnt), 1910: *Cyxa* (EKYP), 1913: *Szárazpatak* (Hnt), 1918: *Szárazpatak* (Hnt), 1925: *Sucha* (PR), 1929: *Suchý* (ChM. 1188), 1940: *Szuhi, Cyxiü* (BK. 1923), 1941: *Szárazpatak* (HK. 253), 1944: *Szuhi, Cyxiü* (Hnt), 1968: *Cyxuï* (3O), 1969: *Cyxuï* (IMCY), 1983: *Cyxuï, Cyxoï* (3O), 1991: *Cyxouï* (TK), 2017: *Cyxuï* (BPY).

■ Szuha a 18. század elején települt a történelmi Máramaros megye északnyugati részén, a *Nagy-ág* folyó felső szakaszán. A *Szuha* helységnév ruszin eredetű, víznévből jött létre névátvitellel, vö. *Szuha* 'a Repinka j. á. Ripinye (Репинне) h.' 1864: *Szuchaj* (PestyM), *Cyxu потіокъ, Szucha patak* (Kat.), 1872-84: *Sucha p.* (HKFT), 1904: *Szucha patak, Szucha* (S. 219), 1929: *Suchij* (Petrov 22), 1935: *Suchý, Cyxiü* (W. 50, 64), 1979: *Сушанський Потік* (СГУ 551). A pataknév az ukr. *cyxuï* 'száraz, nyaranta kiszáradó (folyó, víz)' mn. (Hrincsenko 4: 232, CYM. 9: 864-7, Csopej 386) nőnemű származéka (Lucsik 458). „*Szuchaj* Telepítvény a keresztül folyó pataktól, mely száraz években kiszáradni szokott” (PestyM). A település nevét 1904-ben, az országos helységnévrendezés során *Szárazpatak*-ra magyarosították, ami a ruszin név fordításával keletkezett (Lelkes 67). 1940-ben *Szuhi* alakban visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Cyxuï* a történelmi névtől eltérően hímnemű forma. Ripinye külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Szuha³, Cухий

'település Nagybereznátlól K-ÉK-re'

16. sz.: *Succha* (UC. 115: 79), 17. sz.: *Szucha* (UC. 115: 84), 1602: *Sveccha* (UC. 104: 8), 1603: *Szvcha* (UC. 104: 9), 1625: *Szuha* (Dica), 1631: *Szucha* (UC. 105: 1), 1671: *Sucha* (UC. 63: 16), 1680: *Szucha* (UC. 6: 31), 1684: *Szucha* (UC. 31: 12), 1690: *Szucha* (UC. 63: 22), 1691: *Szucha* (UC. 157: 66), 1696: *Szucha* (Dica), 1715: *Szucha* (MNL), 1718-9: *Szucha* (UC. 105: 3), 1720: *Szucha* (MNL), 1726: *Szuha* (UC. 8: 33), 1727-8: *Szucha* (UC. 105: 4), 18. sz. első fele: *Szucha* (BélU), 1735: *Szucha* (UC. 105: 7), 1741: *Szucha* (GK. 61), 1747: *Szucha* (GK. 70), 1752: *Szucha* (UC. 105: 7), 1765: *Szucha* (Kam. 0192a), 1773: *Szucha* (LexLoc).

288), 1780: *Szucha* (MCU), 1782-4: *Szuha* (EKFT), 1777: *Szucha* (UC. 3: 34), 1788: *Szucha* (HT. 0021:1), 1789: *Szucha* (HT. Div. X. 21: 2), 1799: *Szucha* (Vályi 3: 444), 1800: *Szucha* (TUng), 1806: *Szuka* (UV), 1808: *Szucha*, *Sucha* (Lipszky: Rep. 663), 1824-62: *Sucha* (MKFT), 1828: *Szuha* (VUng), 1837: *Szucha* (F. 3: 379), 1838: *Szuha* (Schem. 73), 1851: *Szucha* (F. 4: 164), 1856: *Szuha* (MOK), 1857-9: *Szuha* (CU), 1863: *Szucha* (Hnt), 1870: *Szucha* (UT), 1872-84: *Szuha* (HKFT), 1873: *Szuha* (Hnt), 1877: *Szuha* (Hnt), 1882: *Szuha* (Hnt), 1888: *Szuha*, *Szucha* (Hnt), 1892: *Szuha*, *Szucha* (Hnt), 1895: *Szucha* (Hnt), 1898: *Szuha* (Hnt), 1900: *Szuha* (Hnt), 1902: *Szuha* (Hnt), 1903: *Szuhapatak* (Mező 1999: 378), 1907: *Szuhapatak* (Hnt), 1910: *Cyxa* (EKYP), 1913: *Szuhapatak* (Hnt), 1915: *Szuhapatak* (UT), 1918: *Szuhapatak* (UT), 1923: *Suchyj*, *Szuhapatak*, *Cyxui*, *Cyxa* (PR), 1925: *Sucha* (PR), 1927: *Sucha* (Hnt), 1929: *Suchy* (ChM. 1188), 1931: *Suchá* (MPR), 1939: *Ungszuha*, *Cyxa* (BK. 783), 1941: *Ungszuha* (Hnt), 1944: *Ungszuha*, *Cyxa* (Hnt), 1946: *Cyxui* (YPCP), 1968: *Cyxui* (3O), 1969: *Cyxui* (IMCY), 1983: *Cyxui* (3O), 1991: *Cyxui* (TK), 2017: *Cyxui* (BPY).

■ *Szuha* a 16. század végén települt, saltészi alapítású falu a történelmi Ung megye északi részén. A *Szuha* helységnév ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Szuha* 'az Ung b. á. *Szuha* (Cyxui) h.' 1791k.: *Szucha* (Novissima), 1860: *Szucha Bach* (S. 139), 1929: *Cyxa* (Petrov 66), 1979: *Cyxui* (CGY 546). A pataknev az ukr. *cyxui* 'száraz, nyaranta kiszáradó (folyó, víz)' mn. (Hrincsenko 4: 232, CYM. 9: 864-7, Csopaj 386) nőnemű származéka (Lucsik 458), olyan patakot jelenthet, aminek gyenge a vízhozama, szárazabb időkben pedig kiszárad a medre. Mai hímnemű formája másodlagos alak. Bányai a településnevet közvetlenül a melléknévből eredezteti (Bányai 380), ami száraz, kiszáradt helyet jelent, s a természeti környezettel lehet kapcsolatban. Népetimológiás, minden alapot nélkülöző magyarázat szerint a falu első lakójáról, *Szuhan*-ról kapta a nevét (Fedaka 210). Első említésekor, egy 16. századra datált urbáriumban *Belouicz Laszar*, *Palczik Demko*, *Nestürczin Gjurko*, *Prüczjyn Vasilj* és *Zuminecz Iuan* nevű lakosokat említenek (UC. 115: 79). Az 1631-es urbárium szerint *Szuha* saltésza *Priscin Grics*, lakosai *Lukacsat*, *Hrecsko~Krecsko*, *Sestak*, *Paskoviat*, *Palcsik*, *Pruitsni*, *Petrik*, *Rosko*, *Denkovits*, *Slivkovics*, *Pasko*, *Ruszin*, *Mankulics*, *Kebles*, *Bika* nevűek (UC. 105: 1). 1903-ban, az országos helységnévrendezés során a település nevét *Szuhapatak*-ra magyarosították (Mező 1999: 378). 1939-ben – a megyére utaló *Ung*- előtaggal kiegészülve – *Ungszuha* alakban visszakapta a régi nevét (BK. 783). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Cyxui* hímnemű alak, a csehszlovák időkben használatos *Suchy* átvétele.

Szuszkó, Цусково 'település Szolyvától Ny-ra'

1430: *Stuzkow* (DL. 70862), *Swzko*, *Susko* (Perényi 203, 204), 1444: *Zwzko* (DL. 13803), 1465: *Suzko* (Cs. 1: 419), 1506: *Zwzko* (Perényi 348), 1543: *Zwsko* (Dica), 1544: *Zwzko*, 1546: *Swzko*, 1548: *Zwzko*, 1554: *Zuzko*, 1564: *Zwzko*, 1566: *Zwzko*, 1568: *Zvzko*, 1570: *Szuzko*, *Szwsko*, 1572: *Zuzko*, *Zwzko* (uo.), 1574: *Zwzko* (UC. 53: 16), 1576: *Zuzkoua*, *Zwskowa* (Dica), 1582: *Szwzko*, *Zuzko*, 1588: *Zwsko*, 1599: *Szuszkó*, *Zwzko* (uo.), 17. sz. körül: *Zuzkowa* (UC. 2: 14), 1600: *Zuzko* (Dica), 1602: *Zuzko*, 1603: *Szuszkó*, 1610: *Zwzwzko*, *Szwszwzko*, 1619: *Susko*, 1620: *Susko*, 1630: *Suska* (uo.), 1640: *Szuszkó* (UC. 53: 17), 1645: *Szuszkó Pataka*, *Zuszkó* (Makkai 349, UC. 19: 1), 1648: *Szuszkó* (UC. 53: 18), 1649: *Szuszkó* (UC. 53: 29), 1673: *Szuszkó* (UC. 53: 19), 1688: *Szuszkó Pataka* (UC. 19: 6), 1690: *Szuszkó Pataka* (UC. 19: 7), 1691: *Szuszkó* (UC. 53: 22), 1693: *Szuszkó* (UC. 53: 23), 1699: *Szuszkó* (UC. 53: 24), 1700: *Szvszko* (UC. 53: 25), 1701: *Szuszkó* (UC. 66: 40), 1702: *Szuszkó* (UC. 19: 12), 1704: *Szvszko* (UC. 19: 15), *Szuszkó* (UC. 113: 52, 20: 4), 1715: *Szuszkó* (MNL), 1718: *Szuszkó* (UC. 151: 21), 1720: *Szuszkó* (MNL), 1722: *Szuszkó* (UC. 53: 29), 1729: *Szuszkó* (UC. 53: 30), 1747: *Szuszkó* (GK. 488), 1750: *Szuszkó* (MCB), 1760: *Szuszkó* (BT), 1773: *Szuszkó*, *Suszkó* (LexLoc. 54), 1782-4: *Szuzkova* (EKFT), 1788: *Szuszkó* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Szuszkó* (Vályi 3: 450), 1800: *Szuszkó* (Tber), 1808: *Szuszkó*, *Szuszkove*, *Suskowé* (Lipszky: Rep. 666), 1824-62: *Suskowé h. Szuszkó* (MKFT), 1828: *Szuszkó* (VB), 1837: *Szuszkó* (F. 3: 65), 1838: *Szuszkó* (Schem. 50), 1851: *Szuszkó* (F. 4: 167), 1856: *Szuszkó* (MOK), 1857-9: *Szuszkó* (CU), 1863: *Szuszkó* (Hnt), 1870-1: *Szuszkó* (MÁT), 1872-84: *Szuszkó* (HKFT), 1873:

Szuskó, Szuszkovo- (Hnt), 1877: Szuskó, Szuszkovo (Hnt), 1882: Szuskó, Szuszkovo (Hnt), 1888: Szuskó, Szuszkovo (Hnt), 1892: Szuskó, Szuszkovo (Hnt), 1895: Szuskó (Hnt), 1898: Szuskó (Hnt), Szuskó+Jobbovica=Bányafulu (Mező 1999: 40), 1900: Bányafulva (Hnt), 1902: Bányafulva (Hnt), 1903: Bányafulu (Mező 1999: 40), 1907: Bányafulu (Hnt), 1910: Цусково (EKYP), 1913: Bányafulu (Hnt), 1923: Suskovo, Bányafulva, Цусково (PR), 1925: Suskovo (PR), 1927: Susko Nové Selo (Hnt), 1929: Suskovo (ChM. 1189), 1931: Suskova (MPR), 1939: Szuskó, Цусково (BK. 786), 1941: Szuskó (Hnt), 1944: Szuskó, Цусково (Hnt), 1946: Цускове (YPCP), 1968: Цускове (3O), 1969: Цускове (IMCY), 1983: Цускове, Цусковое (3O), 1991: Цусково (TK), 1995: Цусково (BPY), 2017: Цусково (uo.).

■ Szuskó a 15. század elején alapított település a történelmi Bereg megyében, a Latorca völgyében. Azonos nevű helyet azonban már az Árpád-korban említenek Szentmiklós határában, vö. 1270: locum *Suskow* (Gy. 1: 549, ÁÜO. 8: 262). A *Szuskó* helységnév szláv eredetű, talán az ukr. *Сюсько, Цуско* szn.-ből keletkezett birtoklást kifejező szl. *-ov(ь) képző segítségével (vö. Kupcsinszka 810), vö. 1453: *Suska* szn. (Bélay 191, Csucska 2005: 541), m. *Szuskó* csn. (ÚMCsT. 1305). A magyar névhasználatban szabályos hangváltozással *Szuskovo* > *Szuskó* fejlődés történt. Mizser Lajos a *Цуско* nevet a *Цусанна* 'Zsuzsanna' kn. (Szkripnik–Dzjatkivszka 182) származékának tartja, s a birtoklást kifejező *Szuskovo* alak létrejöttében szerepet játszott, hogy a falu az 1640-es években Lorántffy Zsuzsanna birtoka volt (Mizser 2007d: 80). A képzett helységnév ellenben jóval korábbi adatolható. Csucska ezzel szemben úgy véli, hogy a *Szuskó* szn. az ukr. *Исць* 'Jézus' név (Csopaj 140) -ko kics. képzős alakja lehet, de az is elképzelhető, hogy a le. *Susko* szn. (Rymut 2: 509) átvétele (Csucska 2005: 541). Lehoczky a *Szuskó* helységnevet víznévből eredezteti: „nevét vette a Szuszkó pataktól, mely a falun át foly” (Lehoczky 3: 747), vö. 1613: *Szuszkoj Patak* (UC. 18: 25), 1645: *Szuszko Pataka* (Makkai 349), 1792: *Riv. Szüszkovszki* (HT. Div. XIII. No. 225: 1-5), 1872-84: *Szuskó p.* (HKFT), 1881: *Szuszko patak* (Lehoczky 3: 747). A település neve a 17. századi urbáriumokban valóban kétrészes, *Szuskó Pataka* alakban is előfordul, ami alátámaszthatná a víznévi eredetet, de a birtokos jelzős szerkezet a víznév másodlagosságát igazolja. 1567-ben *Vazely Kenez* a kenéze, lakosai *Kasa Danilo, Lazarus Bosaroviczh, Pazkoviczh Kozt, Polczich Zymko, Lukas Joba, Pazkoviczh Maxin* (UC. 11: 10). 1570-ben kenézét már *Ladislau Panazzowjth* néven említik, a faluban *Panazzowjch, Vyfalusyj, Babel, Dionisowych, Zolwayj, Polchych, Paskowjth, Joba, Zennewych, Czyornolyabyth, Zedur, Almassyj* és *Possyrich* családnévű személyek adóznak (UC. 53: 14). 1677-ben, miután utolsó lakosai is elköltöztek, elnéptelenedett. Tíz év múlva azonban újra éledezni kezdett (Lehoczky 1904: 80). Szuskó 1898-ban *Bányafulva* néven egyesült a szomszédos Jobbovicaival. A közös falut 1903-ban *Bányafulu*-ként törzskönyvezték (Mező 1999: 40). 1939-ben visszakapta a régi nevét. A mai hivatalos ukrán *Цусково* a történelmi név átvétele.

Szürte, Цюпре 'település Ungvártól D-re'

1287k.: *Struta* (ZO. 1: 64), 1288k.: *Strite* (uo. 65), 1329: *Struthe* (AO. 13: 405), 1332-7: *Scrute, Strute* (Vat. 1/1: 350, 366, Cs. 1: 399), 1355: *Strute* (DL. 57341), 1357: *Ztrite* (AO. 6: 596), 1360: *Struthe* (DL. 57351), 1363: *Strithe* (Sztáray 1: 331), 1398: *Strythe* (Engel 1985: 998), 1413: *Strithe* (ZsO. 4: 168), 1417: *Strythe* (ZsO. 6: 313), 1420: *Strythe* (uo. 7: 365), 1426: *Strithe* (DL. 54522), 1427: *Sthryche* (Engel 1989: 157), 1429: *Strithe* (Sztáray 2: 278), *Strythe* (uo. 279), 1446: *Strjthe* (DL. 55334), 1450: *Strithee* (ZO. 9: 273), 1455: *Ztrjthe* (DL. 55581), 1462: *Strithe* (C. Tóth 2003: 158), 1464: *Ztrythe* (DL. 70918), 1479: *Zrithe* (Neumann 99), 1505: *Zthrythe* (DL. 57848), 1520: *Zthrythe* (DL. 72191), 1543: *Ztrjthe* (Dica), 1550: *Ztritthe, Ztriiithe, 1574: Zritte* (uo.), 1600k.: *Szwrthe* (UC. 5: 19), 1625: *Szürte* (Dica), 1631: *Szüzte* (!) (UC. 105: 1), 1670: *Szürte* (UC. 44: 63b), *Szürte, Szürthe* (UC. 118: 9), 1673: *Szürthe* (UC. 6: 89), 1673u: *Szürthe* (UC. 44: 24), 1686: *Szürte* (UC. 56: 11), 1689: *Szürte* (UC. 17: 5), 1691: *Szürte* (UC. 157: 66), 1696: *Szürte* (Dica), 1715: *Szürthe* (MNL), 1718-9: *Szürte* (UC. 105: 3), 1720: *Szürte* (MNL), 1727: *Szürte* (UC. 27: 35), 18. sz. első fele: *Szürte* (BélU), 1739: *Szürte* (UC. 56: 17), 1752: *Szörte* (UC. 105: 7), 1765: *Szürthe* (Kam. 0192a), 1773: *Szürte, Surty* (LexLoc. 286), 1777: *Szürte* (UC. 3: 34), 1780: *Szürte* (MCU),

1782-4: *Szürte* (EKFT), 1788: *Szurta* (HT. 0021:1), 1789: *Szürte* (HT. Div. X. 21: 2), 1799: *Szürte, Szürti* (Vályi 3: 447), 1806: *Szürte* (UV), 1808: *Szürte, Surty* (Lipszky: Rep. 666), 1824-62: *Szürthe* (MKFT), 1828: *Szürthe* (VUng), 1837: *Szürthe* (F. 3: 373), 1838: *Szürte* (Schem. 82), 1851: *Szürthe* (F. 4: 168-9), 1856: *Szürthe* (MOK), 1857-9: *Szürte (Surte)* (CU), 1863: *Szürthe* (Hnt), 1870: *Szürthe* (UT), 1872-84: *Szürte* (HKFT), 1873: *Szürte* (Hnt), 1877: *Szürte* (Hnt), 1882: *Szürte* (Hnt), 1888: *Szürte* (Hnt), 1892: *Szürte* (Hnt), 1895: *Szürte* (Hnt), 1898: *Szürte* (Hnt), 1900: *Szürte* (Hnt), 1902: *Szürte* (Hnt), 1907: *Szürte* (Hnt), 1910: *Cipme* (EKYP), 1913: *Szürte* (Hnt), 1915: *Szürte* (UT), 1918: *Szürte* (UT), 1925: *Syrte* (PR), 1927: *Sirte* (Hnt), 1929: *Surty (Szürte)* (ChM. 1189), 1931: *Sirte* (MPR), 1941: *Szürte* (Hnt), 1944: *Szürte* (Hnt), 1946: *Струмківка* (YPCP), 1968: *Струмківка* (3O), 1969: *Струмківка* (IMCY), 1983: *Струмківка, Струмковка* (3O), 1985: *Струмковка* (TK), 1995: *Сюрте* (BPU), 2017: *Сюрте* (uo.).

■ Szürte Árpád-kori település a történelmi Ung megye déli, síkvidéki részén. Az elsődleges *Sztrute*~*Sztruta* helységnév Kiss Lajos szerint szláv eredetű, de a részletek nem tisztázottak (FNESz., *Szürte*). Stanislav úgy véli, hogy kapcsolatba hozható a *Szeretva* névvel (Stanislav 2: 495). Talán magyar eredetű, s pusztá személynévből keletkezett magyar névadással, vö. ukr. *Сиреть* szn. (CCYM. 2: 392, Csucska 2011: 334), or. *Сирем*~*Сиретович* szn. (Tupikov 763). A magyar névhasználatban a 16-17. század fordulóján hangrendi átcsapás és *sztr:t<sz:rt* hangátvetés nyomán *Sztruta*>*Szürte* változás történt. 1946-ban a település hivatalos nevét *Струмківка*-ra változtatták, ami az ukr. *струмок* 'kis patak' fn. (CYM. 9: 792, Danyiljuk 131) ukr. *-ivka* helynévképzős származéka. 1995-ben visszakapta a történelmi magyar nevét. Szürte egybeépült a szomszédos Téglással, közigazgatásilag azonban mindkét helység megőrizte önállóságát. Lakossága a 20. századig színmagyar. Az 1715-ös országos összeírás *Joannes Kecskés, Stephanus Szakács, Georgius Jó, Ladislaus Soltisz, Franciscus Nagy, Michael Hegedős, Joannes Kovacs, Joannes Szakacs* nevű adózókat említ (MNL). A közel 2 ezer fős lakosságának háromnegyede ma is magyar nemzetiségű.

Szvalyavka, Свалявка 'település Perecsenytől K-re'

1567: *Zvalyoka* (UC. 11: 10), 1631: *Szvalaka, Zvalyoka patak* (UC. 105: 1), 1777: *predio Szvolavszkij* (UC. 149: 8), 1782-4: *Szvalawka Bistra* (EKFT), 1789: *Szvalavszka* (HT. Div. X. 21: 2), 1791: *Szvalavka* (Kam. 1433: 5), 1792: *Szvalauka* (Kam. 1437: 1), 1800: *Szvalavszka* (UVM), *Svalavka* (TUng), 1802-11: *Szvalavka* (Görög-Márton 64), 1806: *Szvalavka* (UV), 1808: *Szvalavka, Szvalawka* (Lipszky: Rep. 666), 1824-62: *Szvalawka* (MKFT), 1857-9: *P. Svalavka* (CU), 1863: *Szvalyavka* (Hnt), 1870: *Svaloka* (UT), 1872-84: *Svalavka, Szvalyoka* (HKFT), 1877: *Szvalyóka* (Hnt), 1882: *Szvalyóka* (Hnt), 1888: *Szvalyavka* (Hnt), 1892: *Szvalavszka* (Hnt), 1898: *Szvalavka* (Hnt), 1900: *Szvalavka* (Hnt), 1902: *Szvalyavka* (Hnt), 1907: *Szvalyavka* (Hnt), 1910: *Свалявка* (EKYP), *Szvalyavka* (KSH), 1913: *Szvalyavka* (Hnt), 1918: *Szvalyavka* (UT), 1925: *Svaljavka* (PR), 1929: *Svalavka* (ChM. 1191), 1940: *Szvalyavka, Свалявки* (BK. 1926), 1941: *Szvalyavka* (HK. 254), 1944: *Szvalyavka, Свалявки* (Hnt), 1968: *Свалявка* (3O), 1969: *Свалявка* (IMCY), 1983: *Свалявка* (3O), 1991: *Свалявка* (TK), 2017: *Свалявка* (BPU).

■ Szvalyavka a 16. században települt a történelmi Ung megyében, a *Turja* folyó felső szakaszán. Alapítói valószínűleg bisztraiak voltak, mert a falu ekkor Bisztra tartozéka. 1631-ben a Bisztraiak és Szvalakiak „serfőzésért alkutanak” az urbárium szerint (UC. 105: 1). A *Szvalyavka* helységnév ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Szvalyavka* 'a Szvalavszkij b. á. Turjabisztra (Тур'я Бистра) h.' 1631: *Zvalyoka patak* (UC. 105: 1), 1766: *Szvalavszky Potok* (UC. 106: 57a), 1794: *Riv. Szvalauka* (Kam. 0188), 1824-62: *Zvalawka Bach* (MKFT), 2016: *Свал'аўскі П'отук, Свал'аўкі* (Bányai 354). A pataknév az ukr. *сольовий* 'sós' mn. (CYM. 9: 453) ukr. *-ka* kics. képzős származéka. A névhez l. még esetleg ukr. *свалява* 'fa, kő, hordalék felhalmozódása' fn. (Lucsik 416-7). Azonos nevű településsel Beregben is találkozhatunk, vö. a Szkotárszkával egyesült *Szvalyavka* falut, de l. még ugyan-csak Beregben a *Szolyva* (*Свалява*) víz- és településnevet. A falut a 17-18. századi források nem említik. 1777-ben *praedium*, ami arra utal, hogy talán a Munkács környéki harcokban a

18. sz. fordulóján elnéptelenedett (vö. Fedaka 194). Napjainkban kb. 240 lakosa van, javarészt roma származásúak, akik önmagukat oláhoknak (*волоху*) nevezik. A hivatalos ukrán *Свалюка* a történelmi név átvétele. Fedaka szerint nevét a közeli *Szvalyavkai-hágó*-ról kapta, a hágó neve azonban a településnévhez képet egyértelműen másodlagos (Fedaka 194).

Talaborfalva, Теребля ‘település Técsőtől É-ra’

1389: *Talabor* (DocVal. 342), *Thalabur* (Mihályi 89), 1485: *Talabor* (Perényi 291), 1530: *Thalabor* (Dica), 1543: *Thalaborfalwa*, 1548: *Talaborfalwa*, *Thalaborfalwa* (uo.), 1600: *Talabor falua*, *Talaborfalva* (UC. 174: 25a), 1614: *Talabor* (UC. 174: 26), 1618?: *Talaborfalva* (UC. 110: 60), 1625: *Talaborfalva* (UC. 148: 9), 1671: *Talaborfalva* (UC. 148: 5), 1673: *Talabor*, *Talaborfalva* (UC. 123: 1b), 1684: *Talaborfalva* (UC. 123: 3b), 1698: *Talaborfalva* (UC. 148: 11b), 1700: *Talaborfalva* (UC. 155: 8), 1704: *Talaborfalva* (UC. 64: 17), 1707: *Talaborfalva* (UC. 8: 55), 1712: *Talabor* (UC. 156: 18), 1714: *Talabor* (UC. 174: 26), 1715: *Talaborfalva* (MNL), 1720: *Talabor-Falva* (MNL), 1735: *Talaborfalva* (MCM), 1744: *Talabor Falva* (UC. 72: 39), 1747: *Taborfalva* (GK. 399), 1754: *Talaborfalva* (UC. 81: 1), 1756: *Talaborfalva* (Kam. 0303: 2), 1768: *Tallaborfalva* (UC. 157: 52), 1773: *Talaborfalva*, *Tereblo*, *Tereblya* (LexLoc. 136), 1782-4: *Tarablo*, *Novoszelicze* (EKFT), 1795: *Talabor* (Kam. 1664), 1798: *Talaborfalva* (CsT. 11), 1799: *Talaborfalva*, *Tereblova* (Vályi 3: 452), *Talaborfalva* (HT. 0012: 2), 1800: *Talaborfalva*, *Tarablo* (TM), 1808: *Talaborfalva*, *Terebla* (Lipszky: Rep. 669), 1809: *Talaborfalva* (Kam. 661), 1824-62: *Tereble h. Talaborfalva* (MKFT), 1828: *Talaborfalva*, *Telebre* (Nagy 199), 1838: *Talaborfalva* (Schem. 64), 1839: *Talaborfalva* (F. 4: 197), 1851: *Talaborfalva* (F. 4: 171), 1856: *Talaborfalu* (*Tereblya*), *Talaborfalva* (MOK), 1857-9: *Talaborfalu* (*Tereblya*) (CU), 1863: *Talaborfalva*, *Tereblya* (Hnt), 1864: *Talaborfalva* (PestyM), 1865: *Теребля* (Kat.), 1870-1: *Talaborfalva* (MÁT), 1872-84: *Talaborfalva*, *Trebla* (HKFT), 1873: *Talaborfalva*, *Tereblya* (Hnt), 1877: *Talaborfalva*, *Tereblya* (Hnt), 1882: *Talaborfalva*, *Tereblya* (Hnt), 1888: *Talaborfalva*, *Terebla* (Hnt), 1892: *Talaborfalva*, *Terebla* (Hnt), 1895: *Talaborfalva* (Hnt), 1898: *Talaborfalva* (Hnt), 1900: *Talaborfalva* (Hnt), *Talaborfalu* (Mező 1999: 380), 1902: *Talaborfalu* (Hnt), 1907: *Talaborfalu* (Hnt), 1910: *Теребля* (EKUP), 1913: *Talaborfalu* (Hnt), 1923: *Tereblja*, *Talaborfalu*, *Теребля* (PR), 1925: *Tereblja* (PR), 1927: *Terebla* (Hnt), 1929: *Terebla* (ChM. 1247), 1931: *Tereblja* (MPR), 1939: *Talaborfalu*, *Теребля* (BK. 787), 1941: *Talaborfalu* (Hnt), 1944: *Talaborfalu*, *Теребля* (Hnt), 1946: *Теребля* (УРСР), 1968: *Теребля* (ЗО), 1969: *Теребля* (ІМСУ), 1978: *Теребля* (TK), 1983: *Теребля* (ЗО), 2017: *Теребля* (ВРУ).

■ Talaborfalva a 14. század második felében települt a történelmi Máramaros megyében, a *Talabor* folyó völgyében. Az elsődleges *Talabor* helységnév víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Talabor* ‘a Tisza j. á. Bustyaháza (Буштино) h.’ 1389: *Talabor* (DocVal. 343), 1485: *Thalabor* (Bélay 203), 1600: *Talabor wize* (UC. 174: 25a), 1702: *Talabor* (Szabó T. 432), 1714: *Talabor* (uo.), 1725: *Talabor fl.* (Revizki), 1754: *Fluvium Talabor* (UC. 81: 1), 1777: *Fluv. Talábor* (Kam. 1105: 1), 1782-6: *Talabor Fl.* (EKFT), 1824-62: *Talabor Fl.* (MKFT), 1830: *Talabor Vize* (CsIT. 0009), 1839: *Talabor* (F. 4: 177), 1864: *Рѣка Талаборъ*, *Talabor folyo* (Kat.), 1865: *Talabor* (Hunfalvy 3: 331), 1872-84: *Talabor rika* (HKFT), 1876: *Talabor* (Szilágyi 92), 1910: *Talabor* (HBÁT), 1939: *Talabor* (SzSzBML. 468), 1957: *Теребля* (КРУ. 18), 1977: *Теребля* (TK), 1979: *Теребля* (СГУ 558). A *Talabor* víznév eredete nincs tisztázva (FNESz, *Talabor*, Knieszsa 1938: 451). A Fenyvessy által felvetett ősi személynévi származtatása kizárható (Fenyvessy 171). Pesty adatközlői szintén személynévi, népetimológias magyarázatot adnak: „A nép monda szerint a folyam mely *Verchovináról* ered és Talaborfalva községe alatt foly, onnét vette volna eredetét, hogy több századokkal ezelőtt, ezen folyamban egy híres Talábér nevű vitéz bele fult, ’s innét vette a folyam eredeti nevét Talabor vize, ugy szinte a falu minthogy a’ folyam partján fekszik Talaborfalva nevet kapott” (PestyM). A 16. században a pusztai víznévi településnév a birtokos személyjellel ellátott *falu* főnévvel egészült ki. A *Talabor*>*Talaborfalva* változással a névközösség Tóth Valéria szerint a víznév és településnév azonosnevűségét igyekezett megszüntetni (Tóth V. 2008: 13). A *Talaborfalva* nevet 1900-ban, az országos helységnévrendezés során *Talaborfalu*-ra változ-

tatták (Mező 1999: 380). A korábbi párhuzamos népi, 1946-tól hivatalos *Теребля* a magyar névváltozathoz képest másodlagos (FNESz., *Talaborfalva*). A név alapja a szl. **terbiti* 'irt' ige (Šmilauer 180), ukr. *теребля* 'irtás, irtványföld; legelő, rét' fn. (Lucsik 468), jelentése tkp. 'folyó, amely olyan helyen folyik, ahol kiirtották az erdőt' (Janko 349). Kupcsinszka szerint a névben egy birtoklást kifejező szl. *-j(b) képző található (Kupcsinszka 721). Tóth Valéria az abaúji *Tereblye* víznév kapcsán megjegyzi, hogy az elsődlegesen nem az ott lévő folyót magát jelölhette, hanem a folyó mentén egy irtványföldet, s másodlagosan, metonimikusan vonódott át a folyó megjelölésére (Tóth V. 2001: 148). Középkori lakossága zömmel magyar, később azonban elukránosodott (Bélay 203). 1614-ben szinte csak magyar családnevű lakosokat sorolnak fel a településen, pl. *Kaloczaý, Fekete, Fodor, Giulfalui, Vybardý, Sipos, Gergely, Cziomalifalui, Kýs, Farkas, Hegedüs* stb. (UC. 174: 26), de 1704-ben is zömmel magyar családneveket említenek: *Grulyus, Csopok, Spraka, Daruda, Lengyel, Spratha, Hajdu, Olá, Szliuka, Erdődi, Buháló, Kövesligethi, Orban, Fodor, Kopics, Nereszniczter, Neszuha, Antal, Major, Csepek, Bilics, Molnár, Hegedős, Konrád, Biki, Kökényesi, Olenics, Kanyuka, Uglyaj, Farkas, Szeklenczej* stb. (UC. 64: 17).

Tarackköz, Теґеґа

'városi típusú település Técsőtől K-re'

1373: *Tharaz, Tarazo* (Mihályi 65, 68), 1378: *Taraczkeuz* (Cs. 1: 453), 1389: *Taraz* (DocVal. 342), 1419: *Tharaz* (Perényi 184), 1438: *Taraczkoz* (Mihályi 306), 1480: *Tharaz* (Perényi 286), 1489/96: *Tharazkez, Tharazkewz* (DL. 62959), 1492: *Tharazkez* (DL. 36398), 1495: *Tharaczkewz* (Bélay 204), 1502: *Tarackköz* (Iványi 190), 1503: *Tharazkewz* (DL. 62969), 1530: *Tharazkewz* (Dica), 1542: *Tharazkewz*, 1548: *Tarazkeoz, Tarazkeöz*, 1550: *Tarazkeos, Tharazkeoz*, 1552: *Tharazkewz*, 1553: *Tarazkeoz*, 1554: *Tharazkewz*, 1555: *Tharazkeoz* (uo.), 1610: *Tarackköz* (Bélay 204), 1614: *Tarackköz* (Iványi 245), 1618?: *Tarackköz* (UC. 110: 60), 1704: *Tarackköz* (UC. 64: 17), 1705: *Tarackköz* (Hodinka 442), 1707: *Tharackköz* (UC. 8: 55), 1713: *Tarackköz* (UC. 12: 7), 1715: *Tarackköz* (MNL), 1720: *Tarackköz* (MNL), 1725: *Tarackköz* (Revizki), 1735: *Tarackköz* (MCM), 1747: *Tarackköz* (GK. 332), 1752: *Tarackköz* (UC. 32: 19), 1756: *Tarackköz* (Kam. 0303: 2), 1773: *Tarackköz, Taraszul, Tereszve* (LexLoc. 124), 1782-4: *Taraszköz* (EKFT), 1798: *Tarackköz* (CsT. 11), 1799: *Tarackköz* (Vályi 3: 459), *Tarackkez* (HT. 0012: 2), 1800: *Taraszköz, Taraszül* (TM), 1808: *Tarackköz, Tereswa, Taraszul* (Lipszky: Rep. 671), 1809: *Tarackköz* (Kam. 661), 1824-62: *Tarackköz* (MKFT), 1828: *Tarackköz, Tereswa* (Nagy 199), 1838: *Tarackköz* (Schem. 62), 1839: *Tarackköz* (F. 4: 203), 1851: *Tarackköz* (F. 4: 176), 1856: *Tarackköz* (*Tereszva*) (MOK), 1857-9: *Tarackköz* (*Teresva*) (CU), 1863: *Tarackköz, Tereszvo* (Hnt), *Tarackköz, Теґеґа* (Kat.), 1864: *Tarackköz, Tereszvo* (PestyM), 1870-1: *Tarackköz* (MÁT), 1872-84: *Tarackköz, Tereszva* (HKFT), 1873: *Tarackköz, Tereszva* (Hnt), 1877: *Tarackköz, Tereszva* (Hnt), 1882: *Tarackköz, Tereszva* (Hnt), 1888: *Tarackköz, Tereszva* (Hnt), 1892: *Tarackköz, Tereszva* (Hnt), 1895: *Tarackköz* (Hnt), 1898: *Tarackköz* (Hnt), 1900: *Tarackköz* (Hnt), 1902: *Tarackköz* (Hnt), 1907: *Tarackköz* (Hnt), 1910: *Teґeґа* (EKYP), 1913: *Tarackköz* (Hnt), 1923: *Teresva, Tarackköz, Teґeґа* (PR), 1925: *Terešva* (PR), 1927: *Terešva* (Hnt), 1929: *Teresva* (ChM. 1247), 1931: *Teresva* (MPR), 1939: *Tarackköz, Teґeґа* (BK. 787), 1941: *Tarackköz* (Hnt), 1944: *Tarackköz, Teґeґа* (Hnt), 1946: *Teґeґа* (YPCP), 1968: *Teґeґа* (3O), 1969: *Teґeґа* (IMCY), 1978: *Teґeґа* (TK), 1983: *Teґeґа* (3O), 2017: *Teґeґа* (BPY).

■ Tarackköz a 14. század második felében települt Máramarosban, a *Tarac* és a *Tisza* folyók által közbezárt területen. A neve alapján magyar alapítású, a Tisza-menti máramarosi magyar községek egyike. A *Tarackköz* helységnév előtagja a *Tarac* folyónév, utótagja a m. *köz* 'folyóköz, vízköz, az a vidék, terület, melyet két folyó v. egy folyamnak az ágai határolnak' fn. (ÉrtSz. 4: 438). A folyónévhez l. *Tarac* 'a Tisza j. á. Tarackköz (Теґеґа) h.' 1336: *Tharazwyze* (DocVal. 78), 1373: *Tharaz* (uo. 249), 1419: *Tharaz* (Perényi 184), 1420: *Taraz* (DL. 86673), 1704: *Tarack Wizén* (UC. 64: 17), 1710: *Tarack vizén* (Szabó T. 437), 1725: *Tarasz fl.* (Revizki), 1782-6: *Taracz Fluss* (EKFT), 1791k.: *Tarasz* (Novissima), 1809: *Fluvius Taracz* (Kam. 0661), 1824-62: *Taracz Fluss* (MKFT), 1830: *Tarack Vize* (CsIT. 0009), 1863: *ръка Терезовка* (S. 184), 1864: *Taraczfolyó* (PestyM, *Dombó*), *Taracs Fluss* (S. 179), *Tarau*

рѣка (Kat.), 1872-84: *R. Tarac* (HKFT), 1910: *Tarac* (HBÁT), 1935: *Teresova, Tepecova* (W. 46, 64), 1939: *Tarac* (SzSzBML. 468), 1940: *Tarac* (FKözl.), 1957 *Терешва* (КРУ. 17), 1979: *Теpecва* (CFY 559). „Taraczköz nevét a Taracz folyótól, - mely által egykor körül folyatott, - vette, ezen folyó Taraczköz határának nyugati oldalán ömlik a *Tiszába*” (PestyM). A *Tarac* víznév bizonytalan etimológiájú. Kiss Lajos úgy véli, hogy ősi indoeurópai folyónév, s a gör. *τοπος* 'hangos, gyors, fürge', óiráni *tārāh* 'átható, hangos' mn. (FNESz, *Tarac*) származéka. Mihályi János szerint dák, vö. thrák **ar* 'folyás' fn. (Mihályi 16). Az ukrán névtani szakirodalomban Janko bizonytalan etimológiájúnak tartja (Janko 349). Karpenko szerint a név illír eredetű, de a feltételezett **Ters-*, *Tersva* alakok szláv közvetítőkre utalnak. A folyónév végső forrása a germ. **ahwa* 'víz' lehet (Karpenko 1999: 42). Lucsik a mai ukrán névből kiindulva az ukr. N. *mepec* 'varjútövis, ebtövis' fn. birtoklást kifejező, nőnemű ukr. *-e(a)* mn. képzős származékának tekinti, minden alap nélkül (Lucsik 468). A korábbi népi, 1946-tól hivatalos ukrán *Теpecва* a magyar névhez képest másodlagos (FNESz, *Tarac*), a folyónév újabb ukrán névalakjából ered.

Tarnóc, Тарнівці 'település Ungvártól DNy-ra'

1314: *Tornohc* (Sztáray 1: 42), 1330: *Tarouch, Kystarnouch* (AOkl. 14: 358, DL. 73389), 1332-7: *Tornoncha* (Vat. 1/1: 350), 1344: *Tornolic, Kistornolcha* (AOkl. 28: 324, 392), 1347: *Tornolch* (AO. 5: 105), 1348: *Tarnoch* (C. Tóth 2005: 240), 1372: *Kystarnoch* (Csicsery 2: 51), 1378: *Kystarmoch* (uo.), 1393: *Tarnocz* (ZsO. 1: 360, Fejér 10/8: 365), 1398: *Tarnolch, Kystarnolch* (Engel 1985: 1001), 1399: *Tarnocz* (ZsO. 1: 648, Fejér 10/2: 699), 1414: *Tharnouch* (ZsO. 4: 550), 1416: *Tharnoch* (uo. 5: 632), 1417: *Tharnoch* (uo. 6: 101), 1422: *Tharnoch* (DL. 25184), 1424: *Tharnoch* (ZsO. 11: 100), 1427: *Tharnoch* (Engel 1989: 159), 1437: *Tarnoch* (DL. 73403), 1480: *Tarnocz* (DL. 63599), 1550: *Tarnocz, Tharnoch* (Dica), 1574: *Tharnoch* (uo.), 1600k.: *Tarnocz* (UC. 5: 19), 1672: *Tarnócz* (UC. 6: 73), 1674-5: *Tarnocz* (UC. 31: 1), 1678: *Tarnocz* (UC. 42: 11), 1680-as évek: *Tarnocz* (UC. 65: 2), 1682: *Tarnocz* (UC. 11: 48m), 1689: *Tarnócz* (UC. 6: 74a), 1690: *Tarnocz* (UC. 88: 80), 1715: *Tarnocz* (MNL), 1718-9: *Tarnócz* (UC. 105: 3), 1720: *Tarnocz* (MNL), 1732: *Tarnócz* (UC. 6: 74c), 1747: *Tarnócz* (GK. 93), 1754: *Tarnócz* (UC. 147: 198), 1765: *Tarnócz* (Kam. 0192a), 1766: *Tarnocz* (UC. 147: 196), 1773: *Tarnocz, Tarnowecz* (LexLoc. 291), 1780: *Tarnotz* (MCU), 1782-4: *Tarnócz vel. Tarnovecz* (EKFT), 1788: *Tarnócz* (HT. 0021:1), 1789: *Tarnocz* (HT. Div. X. 21: 2), 1799: *Tarnócz, Tarnova* (Vályi 3: 465), 1800: *Tarnócz* (TUng), 1806: *Tarnócz* (UV), 1808: *Tarnócz, Tarnowce* (Lipszky: Rep. 672), 1824-62: *Tarnocz* (MKFT), 1828: *Tarnócz* (VUng), 1837: *Tarnócz* (F. 3: 367), 1838: *Tarnócz* (Schem. 81), 1851: *Tarnócz* (F. 4: 182), 1856: *Tarnócz* (MOK), 1857-9: *Tarnócz* (CU), 1863: *Tarnócz* (Hnt), 1870: *Tarnócz* (UT), 1872-84: *Tarnóc* (HKFT), 1873: *Tarnóc* (Hnt), 1877: *Tarnóc* (Hnt), 1882: *Tarnóc* (Hnt), 1888: *Tarnócz* (Hnt), 1892: *Tarnócz* (Hnt), 1895: *Tarnócz* (Hnt), 1898: *Tarnócz* (Hnt), 1900: *Tarnócz* (Hnt), 1902: *Tarnócz* (Hnt), 1903: *Kistarnóc* (Mező 1999: 382), 1904: *Ungtarnóc* (uo.), 1907: *Ungtarnócz* (Hnt), 1910: *Тарновці* (ЕКР), 1913: *Ungtarnócz* (Hnt), 1915: *Ungtarnócz* (UT), 1918: *Ungtarnócz* (UT), 1923: *Tarnovce, Tarnócz, Тернівці* (PR), 1925: *Tarnovce* (PR), 1927: *Tarnovce* (Hnt), 1929: *Tarnovce* (*Tarnóc*) (ChM. 1240), 1931: *Tarnovo* (MPR), 1941: *Ungtarnóc* (Hnt), 1944: *Ungtarnóc* (Hnt), 1946: *Тарнівці* (УРCP), 1968: *Тарнівці* (3O), 1969: *Тарнівці* (IMCY), 1983: *Тарнівці, Тарновці* (3O), 1985: *Тарновці* (TK), 2017: *Тарнівці* (БРУ).

■ Tarnóc a 14. század elején települt a történelmi Ung megye alföldi részének északi peremén, Ungvár közelében. A *Tarnóc* helységnév szláv eredetű, a szl. **tьrнь* 'tüske, tövis, kökény' fn. (Smilauer 186), le. *tarn* 'ua.' vagy személynévi változatának szl. **-ovьць* képzős származéka, vö. le. *Tarn* szn. (SISNO. 5: 425) (Kiss 1992a: 42). Személynévi eredet esetében a helységnév jelentése tkp. 'Tarn emberei, házanépe'. A magyar névhasználatban szabályos hangváltozással *Tarnovecz* > *Tarnóc* fejlődés történt. A *Tarnóc* helységnevet 1903-ban, az országos helységnévrendezés során *Kistarnóc*-ra, majd 1904-ben *Ungtarnóc*-ra változtatták (Mező 1999: 382). A *Kis*- jelző a település méretére, míg az *Ung*- előtag az egykori megyei hovatartozásra utalt. A jelzői tagok a Liptó megyei *Tarnóc* (ma Liptovský Trnovec) mezővá-

rostól különböztették meg a községet. Az 1946-tól hivatalos *Тарнівці* a történelmi név ukránosított formája. A falu egyike az ungi alföldön, az Ungvár és Nagykapos (Velké Kapusany) közötti országút mellett sorakozó, a 14. század elejétől adatolható szláv nevű településeknek (*Tarnóc, Mátyóc, Sislóc, Vajkóc, Veskóc*). Fedaka a falu nevének első említését — a forrás megadása nélkül — 1271-re teszi, de a név alapján úgy véli, hogy a helység már a 10-11. században lakott szláv település volt (Fedaka 211). Ennek alátámasztására azonban semmilyen bizonyíték nem áll rendelkezésre.

Tasnádtanya, Затишье 'település Beregszásztól É-ra'

1898: *Tasnád* (Hnt), 1900: *Tasnád* (Hnt), 1902: *Tasnád* (Hnt), 1904: *Tasnádtanya* (HK. 614), 1907: *Tasnádtanya* (Hnt), 1913: *Tasnádtanya* (Hnt), 1929: *Dvůr Tašnad (Tasnádtanya)* (ChM. 258), 1939: *Tasnádtanya* (VFA), 1941: *Tasnád-tanya* (BK. 248), 1943: *Tasnád-tny.* (SzSzBML. 566), 1943/44: *Tasnádtanya* (Tóth Á. 144), 1946: *Затишье* (УРСР), 1968: *Затишье* (ЗО), 1981: *Затишное* (ТК), 1983: *Затишье, Затишное* (ЗО), 2017: *Затишье* (ВРУ).

■ Tasnádtanya 19. századi alapítású tanya Beregszász szomszédságában. A Beregszász-szal egybeépült Beregardó külterületi lakotthelyéből vált önálló településsé a 20. század első felében, miután a csehszlovák telepítési mozzgalom nyomán hegyvidéki ruszinokat költöztettek oda. „Forrásaink szerint Beregvégardóban Botlik István birtokán is zajlott magántelepítés. 1933. június 7-től kezdődően 25 telek kiosztására került sor 220 kat. Holdon. A telepítés színhelye pedig a település kataszterébe tartozó Tasnádtanya volt. A betelepülők több mint kilencvenen voltak, valamennyien ruszin nemzetiségűek, az Ilosvai, Ökörmezői és Szolyvai járásokból” (Szakál 97). A *Tasnádtanya* helységnév magyar eredetű, a *Tasnád(i)* csn.-nek (CsnSz. 1052, ÚMCsT. 1320) és a *tanya* főnévnek az összetételével keletkezett, vö. 1570: *Jacobi Thasnady* (UC. 18: 24), de a helységnévtárakban pusztá családneves, *Tasnád* formában is előfordul. A hivatalos ukrán *Затишье* tudatos ukránosítás eredménye, vö. ukr. *затишний* 'szélvédett, szélcsendes' mn. (СУМ. 3: 350), ami a település hegy aljában, szélcsendes helyen való fekvésére utal.

Técső, Тячів 'város, járási központ'

1308-14: *Thecu, Techu* (Gy. 4: 128), 1326: *Thecev* (AOkl. 10: 140), 1329: *Técső* (Gy. 4: 128), *Teceu* (DocVal. 67), *Thechew* (uo. 78), 1332-5: *Tentev, Tenkev* (Gy. 4: 128), 1336: *Thechew* (uo.), 1352: *Tecső* (DL. 2539), 1365/435: *Técső* (DL. 2539), 1389: *Nog-Techeu* (Mihályi 91), 1398: *Thechew* (uo. 117), 1435: *Tecső* (DL. 2539), *Thechew* (Mihályi 301), 1435/1697: *Técső* (DL. 2539), 1453: *Teczyő* (Mihályi 367), 1456: *Theczw* (DL. 247901), 1472: *Tecző* (DL. 24898), 1472/1696: *Thecsű, Tecsű, Tecző* (DL. 24898), 1498: *Theczo* (DL. 26071), *Thechew* (Perényi 332), 1513: *Thechew* (DL. 71133), 1514: *Thechew* (DL. 62999), 1518: *Thechew* (DL. 86752), 1526: *Thechew* (Iványi 222), 1530: *Theczew* (Dica), 1542: *Thechew*, 1543: *Thechew*, 1548: *Techyeo, Thechyewo*, 1550: *Techyew, Thechew*, 1552: *Thechyew*, 1553: *Thechew*, 1554: *Techyew, Thechyew*, 1555: *Theeczyw* (uo.), 1564: *Thecheo* (Szabó K. 354), 1600: *Teczeo, Teczeő* (UC. 174: 25a), 1614: *Techieő* (UC. 152: 7), *Teczieő* (UC. 174: 26), 1625: *Técső* (UC. 148: 9), 1666: *Técső* (UC. 220: 22a), 1671: *Tecseő* (UC. 155: 2), 1673: *Tecseő* (UC. 123: 1b), 1684: *Técső* (UC. 123: 2b), 1689: *Técső* (UC. 5: 11), 1692: *Técső* (UC. 5: 10), 1704: *Técső* (UC. 64: 17), 1707: *Técseő* (UC. 8: 55), 1715: *Técső* (MNL), 1720: *Thetső* (MNL), 1725: *Técső* (Revizki), 1735: *Tetső* (MCM), 1744: *Tecső* (UC. 72: 39), 1747: *Técső* (GK. 319), 1754: *Tétseő* (UC. 81: 1), 1756: *Técső* (Kam. 0303: 2), 1768: *Técső* (UC. 160: 41), 1773: *Tecső, Tyacsova, Tyatsova* (LexLoc. 136), 1782-4: *Dóts* (EKFT), 1795: *Nagy=Tétső* (Kam. 1664), 1798: *Tetső* (CsT. 11), 1799: *Tecső, Tyakova* (Vályi 3: 469), *Tócs* (HT. 0012: 2), 1800: *Técső, Dócs, Tyakova* (TM), 1808: *Técső, Tačowá, Tecseu* (Lipszky: Rep. 673), 1809: *Tetső* (Kam. 661), 1817: *Tecső* (Hübner 5: 143), 1824-62: *Técső, Técső* (MKFT), 1828: *Tétső, Tyatsovo* (Nagy 195), 1838: *Técső* (Schem. 61), 1839: *Tétső* (F.

4: 194), 1851: *Tétső* (F. 4: 191), 1856: *Técső* (*Tyácsovó*) (MOK), 1857-9: *Técső* (*Tyácsovó*) (CU), 1863: *Técső*, *Tyacsovo* (Hnt), 1864: *Técső*, *Tyacsovecz* (PestyM), 1872-84: *Técső* (HKFT), 1873: *Técső*, *Tyácsovo* (Hnt), 1877: *Técső*, *Tyacsovo* (Hnt), 1882: *Técső*, *Tyacsovo* (Hnt), 1888: *Técső*, *Tyácsova* (Hnt), 1892: *Técső*, *Tyácsova* (Hnt), 1895: *Técső* (Hnt), 1898: *Técső* (Hnt), 1900: *Técső* (Hnt), 1902: *Técső* (Hnt), 1907: *Técső* (Hnt), 1910: *Тячово*, *Течово* (EKYP), 1913: *Técső* (Hnt), 1923: *Tiačevo*, *Técső*, *Тячево* (PR), 1925: *Tiačevo* (PR), 1927: *Tiačevo* (Hnt), 1929: *Ťáčovo* (*Técső*) (ChM. 1278), 1931: *Tiačevo* (MPR), 1939: *Técső*, *Тичевъ* (BK. 787), 1941: *Técső* (Hnt), 1946: *Тячів* (УРСР), 1968: *Тячів* (ЗО), 1969: *Тячів* (ІМСУ), 1978: *Тячев* (ТК), 1983: *Тячів*, *Тячев* (ЗО), 2017: *Тячів* (ВРУ).

■ Técső a 14. század elején települt a máramarosi Tisza-völgyben, az öt egykori koronaváros egyike. A *Técső* helységnevén magyar eredetű, pusztá személynévből jött létre magyar névadással, vö. 1211: *Tecu* (PRT. 10: 507). Az alapjául szolgáló név a m. *Técs* szn. kicsinyítő képzős származéka, vö. 1219/1320: *Thecz* (F. 3/1: 271). Mihályi János a német nyelvből eredezteti, miszerint „Técső=Deutsch-Au mint ilyen egyedüli elnevezés az országban és felette emlékeztet a Deutsch-Ritter elnevezésre, miként a rend vitézeit közönségesen nevezték. Ő német hangzású helyneveink még Huszt, Irholcz = Erle = Égerfa, melynek Técsővel szomszédos határán sóakna és márványtörés létezik” (Mihályi 5). Tóth Péter ezt a felvetést meggyőzően cáfolta (Tóth P. 2008). Víznévi származtatása kizárható, vö. *Técső-patak* 'a Tisza j. á. Técsőláz (Лазн) h.' 1336: *Techeowye* (Bélay 126), *Thechew*, *Thechewyze* (DocVal. 78), 1389: *Felsethecheu* (DocVal. 343), 1406: *Thechew* (Bélay 154), 1604: *Thecheopathaka* (uo. 208), ugyanis a víznév a településnévhez képest másodlagos. Népetimológias magyarázat szerint: „Ezen nevezetnek megfejtéseül semmi okmány nincs, némelyek állítják, de nem elég alaposan, - hogy hajdan e' Városnak telepítői meglepetve e' Megye bércei között terjedő azon rónaság szépségétől, hol a' Város a' tiszta jobb partjára telepítették mondták volna azt, hogy ez tetsző vidék, és a' megtelepített Város innen nyerte volna „Técső” nevet” (PestyM). A korábbi népi *Tyacsovo*, illetve az 1946-tól hivatalos ukrán *Тячів* a magyar név szlávosításával keletkezett (FNESz., *Técső*, Kupcsinszka 769). Lucsik a történelmi névalakokat, illetve a település történetét figyelmen kívül hagyva a település mai hivatalos nevét magyarázza, ami szerinte egy szláv **Тяч* szn. birtoklást kifejező, hímnemű ukr. *-iv* képzős alakja (Lucsik 482). A 18. század eleji összeírások még szinte kizárólag magyar nevű adózókat említ a városban (vö. 1715, 1720 MNL). A 19-20. században azonban megerősödik a ruszin betelepülés. Az 1910-es népszámlálás szerint 5910 lakosából 4482 volt magyar, 855 ruszin és 434 német. Napjainkban a magyarság elvándorlása miatt a 13 ezres lakosságából már csak kb. 4 ezer vallja magát magyar nemzetiségűnek.

Téglás, Тийглаш 'település Ungvártól D-re'

1824-62: *Téglás* (MKFT), 1855: *Téglás* (AT. 631), 1857-9: *P. Téglás* (CU), 1870: *Téglás* (UT), 1871: *Téglás pusztá* (MRT. 151), 1872-84: *Téglás* (HKFT), 1877: *Téglás* (Hnt), 1882: *Téglás* (Hnt), 1892: *Téglás* (Hnt), 1888: *Téglás* (Hnt), 1895: *Téglás* (Hnt), 1898: *Téglás* (Hnt), 1900: *Téglás* (Hnt), 1902: *Téglás* (Hnt), 1903: *Kistéglás* (Mező 1999: 383), 1907: *Kistéglás* (Hnt), 1913: *Kistéglás* (Hnt), 1918: *Téglás* (UT), 1927: *Malý Téglás* (Hnt), 1929: *Téglás* (ChM. 1242), 1939: *Kistéglás* (VFA), 1941: *Kistéglás* (Hnt), 1944: *Kistéglás* (Hnt), 1946: *Цеглівка* (УРСР), 1968: *Цеглівка* (ЗО), 1969: *Цеглівка* (ІМСУ), 1983: *Цеглівка*, *Цегловка* (ЗО), 1985: *Цегловка* (ТК), 1995: *Тийглаш* (ВРУ), 2017: *Тийглаш* (uo.).

■ Téglás a 19. század elején települt a történelmi Ung megye déli, alföldi részén. A *Téglás* helységnevén magyar eredetű, a m. *tégla* fn. (TESz. 3: 873-4) -s melléknévképzős származéka. A település valamelyik jelentős épülete minden bizonnyal téglából készülhetett, s ez motíválhatta a névadást (FNESz., *Téglás*, Mező-Németh 99), de l. még m. *téglás* 'vályogvető terület' fn. (FKnT. 307). 1903-ban, az országos helységnevrendezés során a falu neve a *Kis-* előtaggal bővült, hogy megkülönböztessék a hajdúsági *Téglás*-tól (Mező 1999: 383). A település hivatalos nevét 1946-ban *Цеглівка*-ra változtatták, ami az ukr. *цегла* 'tégla' fn. (СУМ. 11: 192) ukr. *-івка* helynévképzős alakja. 1995-ben visszakapta a történelmi magyar nevét. A falu alapításától magyar lakosságú.

Tekeháza, Теково
 'település Nagyszőlőstől K-re'

1324: *Thekee* (Szirmay 141), 1405: *Tekehaza* (Perényi 141), 1430: *Tekehaza* (DL. 70858), 1431: *Thekehaza* (Fejér 10/7: 321), 1441: *Thekehaza* (DL. 70896), 1450: *Thekehaza* (DL. 70896), 1471: *Thekehaza* (DL. 70952), 1491: *Thekaza* (C. Tóth 2006b: 67), 1492: *Tekehaza* (DL. 71039), 1498: *Thekehaza al. nom. Bekehaza* (DL. 71072), *Tekehaza* (DL. 26071), 1513: *Thekehaza* (DL. 86743), 1528: *Tekehatza* (Lazarus), 1549: *Tekehazaa* (Maksay 1990/2: 832), 1564: *Thekehaza* (Szabó K. 349), 1673: *Tekehaza* (UC. 57: 75), *Tekőhaza* (UC. 27: 6), 1674: *Tekőhaza* (UC. 81: 3), 1689: *Tekehaza* (UC. 34: 39), 17. sz. vége: *Tekehaza* (UC. 32: 26), 1713: *Tekeháza* (UC. 34: 45), 1715: *Tőkeháza* (MNL), 1720: *Teke Haza* (MNL), 18. sz. első fele: *Tekeháza* (BélUg), 1740: *Tekeháza* (UgT.), 1747: *Tekeháza* (GK. 170), 1756: *Tekeháza* (Kam. 0303: 2), 1773: *Tekeháza* (LexLoc. 283), 1782-4: *Tőkehaza* (EKFT), 1786: *Tekeháza* (HT. Div. XVIII: 10), 1788: *Tekehaza* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Tekeháza* (Vályi 3: 471), 1808: *Tekeháza* (Lipszky: Rep. 674), 1817: *Tekeháza* (Hübner 5: 144), 1824-62: *Tekehaza* (MKFT), 1825: *Tekeháza* (HT. Div. XII. 22), 1828: *Tekeháza* (VU), 1838: *Tekeháza* (Schem. 67), 1839: *Tekeháza* (F. 4: 422), 1851: *Tekeháza* (F. 4: 192), 1856: *Tekeháza* (MOK), 1857-9: *Tekeháza* (CU), 1863: *Tekeháza* (Hnt), 1865: *Teke háza* (PestyU), 1870-1: *Tekeháza* (MÁT), 1872-84: *Tekeháza* (HKFT), 1873: *Tekeháza* (Hnt), 1877: *Tekeháza* (Hnt), 1882: *Tekeháza* (Hnt), 1888: *Tekeháza* (Hnt), 1892: *Tekeháza* (Hnt), 1895: *Tekeháza* (Hnt), 1898: *Tekeháza* (Hnt), 1900: *Tekeháza* (Hnt), 1902: *Tekeháza* (Hnt), 1907: *Tekeháza* (Hnt), 1910: *Текегаза* (EKYP), 1913: *Tekeháza* (Hnt), 1918: *Tekeháza* (UgT.), 1923: *Tekehaza, Tekeháza, Текегаза* (PR), 1925: *Tekehaza* (PR), 1927: *Tekeháza* (Hnt), 1929: *Teково (Tekeháza)* (ChM. 1244), 1931: *Tekehaza* (MPR), 1939: *Tekeháza, Текегаза* (BK. 787), 1941: *Tekeháza* (Hnt), 1944: *Tekeháza* (Hnt), 1946: *Текове* (YPCP), 1968: *Текове* (3O), 1969: *Текове* (IMCY), 1983: *Текове, Теково* (3O), 1991: *Теково* (TK), 1995: *Теково* (BPY), 2017: *Теково* (uo.).

■ Tekeháza a 14. század elején települt a történelmi Ugocsa megyében, Nagyszőlős szomszédságában, a Tisza bal partján. A *Tekeháza* helységnév magyar eredetű, a m. R. *Teke* személynévnek és a birtokos személynévvel ellátott ház főnévnek az összetételével keletkezett, vö. m. *Teke, Theke, Tehke* szn. (ÁSznt. 742), m. *Tege~Teke* csn. (CsnSz. 1054, ÚMCsT. 1324). Nem zárhatjuk ki annak a lehetőségét sem, hogy a Szirmay által említett puszta személynéves adat egy korai, elsődleges névformát tükröz. Ebben az esetben a név később egészült ki a *-háza* taggal. A személynév a település alapítójára vagy birtokosára vonatkozik (Kocán 2017a: 89). A *Teke* személynév forrásaként a személynévként is alkalmazott tör. R. *teke* 'kecskebak' fn. (ДТС. 550) jöhet számításba. A magyar *teke* 'golyó' főnévvel vagy a *tök* növénynévvel való összekapcsolása ugyancsak felvetődhet (FNESz., *Tekeháza*). A 15. századi jobbágynevek „tükrében mindkét falu lakossága (Veréce és Tekeháza), magyarnak látszik s a magyar eredet Tekeházánál minden kétségen felül is áll, minthogy a falu eredetileg a hetényi nemeseké volt s csak a XIV. század vége felé szerezték meg a nyalábi uradalom birtokosai” (Szabó 54). A helység a középkorban még teljesen magyar, a 17-18. századtól azonban fokozatosan elveszítette magyar jellegét (Szabó 496-7). A korábbi ruszin *Текегаза* a magyar név átvétele. Az 1946-tól hivatalos ukrán *Теково* átvétel a magyarból tudatos szlávósítással, a *Teke* személynév birtoklást kifejező, semlegesnemű ukr. *-ов(о)* képzős származéka (vö. Kupcsinszka 810).

Tereselpatak, Тарасівка
 'település Técsőtől ÉK-re'

1638: *Tarass* (Bélay 208), 1649: *Tarasoly* (uo.), 1735: *Tarezal* (MCM), 1782-4: *Teresul* (EKFT), 1798: *Teresul* (CsT. 11), 1799: *Terezul* (HT. 0012: 2), 1800: *Teresul* (TM), 1808: *Tereselpatak, Teressowá, Teresul* (Lipszky: Rep. 678), 1809: *Teresul* (Kam. 661), 1824-62: *Teressowa, Tereselpatak* (MKFT), 1828: *Patak (Teresely)* (Nagy 198), 1838: *Tereselpatak* (Schem. 60), 1839: *Teresely-Pataka* (F. 4: 201), 1851: *Pataka (Teresely)* (F. 3: 204), 1856: *Tereselpatak* (MOK), 1857-9: *Tereselpatak (Teresova)* (CU), 1863: *Tereselpatak* (Hnt), 1864: *Teresely patak, Teresuly* (PestyM), *Teresel Patak, Терешуль* (Kat.), 1870-1: *Tereselpatak*

(MÁT), 1872-84: *Tereselpatak*, *Teresova* (HKFT), 1873: *Tereselpatak*, *Teresul* (Hnt), 1877: *Tereselpatak*, *Teresul* (Hnt), 1882: *Tereselpatak*, *Teresul* (Hnt), 1888: *Tereselpatak*, *Teresuly* (Hnt), 1892: *Tereselpatak*, *Teresuly* (Hnt), 1895: *Tereselpatak* (Hnt), 1898: *Tereselpatak* (Hnt), 1900: *Tereselpatak* (Hnt), 1902: *Tereselpatak* (Hnt), 1907: *Tereselpatak* (Hnt), 1910: *Терешуль* (EKYP), 1913: *Tereselpatak* (Hnt), 1923: *Terešul*, *Tereselpatak*, *Терешуль* (PR), 1925: *Terešul* (PR), 1927: *Terešul* (Hnt), 1929: *Teresová* (ChM. 1247), 1931: *Terešul* (MPR), 1939: *Tereselpatak*, *Терешуль* (BK. 787), 1941: *Tereselpatak* (Hnt), 1944: *Tereselpatak*, *Терешуль* (Hnt), 1946: *Тарасівка* (УРСР), 1968: *Тарасівка* (3O), 1969: *Тарасівка* (IMCY), 1978: *Тарасовка* (TK), 1983: *Тарасівка*, *Тарасовка* (3O), 2017: *Тарасівка* (BPY).

■ Tereselpatak a 17. század elején települt a történelmi Máramaros megyében, a *Tarac* mellékágának, a *Teresel-patak*-nak a völgyében. „A Tarac felsőfolyása menti Brusztura és a jobbparti Teresei patak menti Tarass vagy Tereselpatak falucska Széleslonkával egy évben és egy oklevélben tűnik fel 1638-ban. Mivel a legkésőbbi dicában nem szerepel, nyilván. 1605 és 1638 közt telepítették” (Bélay 77). A *Tereselpatak* helységnév víznévből jött létre névátvitellel, vö. *Teresulka* 'a Tarac j. á. Tereselpatak (Тарасівка) h.' 1649: *Tarasoly* (Bélay 208), 1782-6: *Teresul F.*, *Teresul Bach* (EKFT), 1791k.: *Tereszul* (Novissima), 1798: *Tereszuka F.* (MT), 18. sz. vége: *Tereczul P.* (VIT. 0012), 1809: *F. Tereszuka* (Kam. 0661), 1824-62: *Tereselpatak*, *Teresul B.* (MKFT), 1853: *Terezul B.* (AT. 0225/3), 1864: *Teresely patak* (PestyM, Dombó), *Терешуль потіокъ*, *Терешуль ручей* (Kat.), 1865: *Терешуль* (S. 225), *Terezelpatak* (Hunfalvy 3: 330), 1872-84: *Teresul p.*, *P. Tereszowa* (HKFT), 1910: *Teresulka*, *Teresel p.* (HBÁT), 1929: *Терешулка* (Petrov 18), 1935: *Teresova*, *Tepecova* (W. 46, 64), 1939: *Teresova*, *Teresel* (SzSzBML. 468), 1940: *Teresel* (FKözl.), 1957 *Терешова* (КРУ. 18), 1978: *Терешул* (TK), 1979: *Терешілка* (СГУ 559), 2007: *Teresel (Teresul, Teresilka)-patak* (Kovács 166). „Névét a Teresuly forrástul nyerhette, mely forrás a havas (:Moncselina): tövőből fakadván az egész völgyet keresztül metszi míg nem a Taracz vizébe szakad” (PestyM). A víznév kapcsán Mizser Lajos úgy véli, hogy a *Teresel-Tarasuly* forma román eredetre vall (Mizser 2007b: 103), a folyónév a *Tarac* víznév román kicsinyítő képzős vagy -el végartikulusos formája. A *Tarac* név magyarázatához l. *Taracköz* szócikkét. A pataknev mai *Teresulka* formája ukr. -ka kics. képzővel keletkezett a román *Teresul* névből (Lucsik 468-9). A magyar névhasználatban a kétrészes, *Teresel-patak* víznév szolgált a helységnév alapjául, a korábbi párhuzamos ruszin *Терешуль* pedig a román név átvétele. Az 1946-tól hivatalos *Тарасівка* a történelmi név ukránosított alakja, a *Tarac* víznév ukr. -ivka helynévképzős származéka, de l. még ukr. *Тарач* kn. (Szkripanik-Dzjatkivszka 240), or. *Тарач* kn. (Petrovskij 206), ill. *Тарасівка* víznév Ivano-Frankivszk megyében (Haborak 2003: 243).

Tiha, Тихий

'település Nagybereznától K-re'

16. sz.: *Ticha* (UC. 115: 79), 1599: *Tiha* (Dezső 271), 17. sz.: *Ticha* (UC. 115: 84), 1602: *Ticha* (UC. 104: 8), 1603: *Ticha* (UC. 104: 9), 1625: *Tiha* (Dica), 1631: *Ticha* (UC. 105: 1), 1671: *Tyka* (UC. 63: 16), 1684: *Ticha* (UC. 31: 12), 1690: *Tycha* (UC. 63: 22), 1691: *Ticha* (UC. 157: 66), 1696: *Thiha* (Dica), 1701: *Tycha* (UC. 115: 27), 1715: *Ticha* (MNL), 1718-9: *Ticha* (UC. 105: 3), 1720: *Ticha* (MNL), 1726: *Tiha* (UC. 8: 33), 1727-8: *Ticha* (UC. 105: 4), 18. sz. első fele: *Ticha* (BélU), 1735: *Ticha* (UC. 63: 39), 1741: *Ticha* (GK. 62), 1747: *Tycha* (GK. 69), 1752: *Ticha* (UC. 72: 41a), 1765: *Ticha* (UC. 157: 62), 1770-2: *Tiecha* (Motzel), 1773: *Ticha* (LexLoc. 288), 1777: *Ticha* (UC. 3: 34), 1780: *Tikhna* (MCU), 1782-4: *Ticha* (EKFT), 1788: *Ticha* (HT. 0021:1), 1789: *Tycha* (HT. Div. X. 21: 2), 1799: *Ticha* (Vályi 3: 499), 1800: *Ticha* (TUng), 1806: *Tikha* (UV), 1808: *Ticha* (Lipszky: Rep. 682), 1824-62: *Tichá* (MKFT), 1828: *Ticha* (VUng), 1837: *Ticha* (F. 3: 380), 1838: *Tiba* (!) (Schem.), 1851: *Tichy* (F. 4: 203), 1856: *Ticha* (MOK), 1857-9: *Ticha* (CU), 1860: *Ticha* (Kat.), 1863: *Ticha* (Hnt), 1870: *Ticha* (UT), 1872-84: *Ticha* (HKFT), 1873: *Ticha* (Hnt), 1877: *Tiha* (Hnt), 1882: *Tiha* (Hnt), 1888: *Tiha*, *Ticha* (Hnt), 1892: *Tiha*, *Ticha* (Hnt), 1895: *Ticha* (Hnt), 1898: *Tiha* (Hnt), 1900: *Tiha* (Hnt), 1902: *Tiha* (Hnt), 1907: *Tiha* (Hnt), 1910: *Tuxa* (EKYP), 1913: *Tiha* (Hnt), 1915: *Tiha* (UT), 1918: *Tiha* (UT), 1923: *Tychyje*, *Tiha*, *Tuxiü* (PR), 1925: *Ticha* (PR), 1927: *Tichá* (Hnt), 1929: *Tichý* (ChM. 1252), 1931: *Tichá*

(MPR), 1939: *Tiha*, *Tuxa* (BK. 783), 1941: *Tiha* (Hnt), 1944: *Tiha* (Hnt), 1946: *Tuxuï* (YPCP), 1968: *Tuxuï* (3O), 1969: *Tuxuï* (IMCY), 1983: *Tuxuï* (3O), 1991: *Tuxuï* (TK), 2017: *Tuxuï* (BPY).

■ *Tiha* a 16. század második felében települt, soltészai alapítású falu a történelmi Ung megyében, az *Ung* folyó felső szakaszán. A *Tiha* helységnév ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Tiha* 'az Ung b. á. *Tiha* (Тихий) h.' 1789: *Flus Tycha* (HT. 0021:2), 1791k.: *Ticha* (Novissima), 1824-62: *Tissansky Potok* (MKFT), 1860: *Ticha Bach* (S. 139, Kat.), 1872-84: *Ticha p.* (HKFT), 1929: *Tuxa* (Petrov 66), 1935: *Tichý*, *Tuxuï* (W. 43, 64), 1979: *Tuxuï* (CГУ 565). A víznév az ukr. *muxuï* 'csendes, halk, lassú' mn. (CYM. 10: 130-1, Csopoj 393) nőnemű származéka, a patak lassú folyásával van kapcsolatban (Janko 352). Bányaai a település mai nevét közvetlenül a melléknévből származtatja (Bányai 385-6), a falu ugyanis egy csendes, szűk völgyben, hegyek által határolt területen fekszik. Első említések, egy 16. századra datált urbáriumban adózó lakosaként egyedül *Ruszin Hricz*-et említik (UC. 115: 79), akárcsak 1602-ben (UC. 104: 8), talán ő lehet a helység alapítója. 1631-ben soltészai *Homa Kossik* és *Korolocsatni Ivan*, batykója *Popovics Simko*. Egész és fél telkes lakosai, valamint zsellérei *Levicsics*, *Monics*, *Voloska-Volocska*, *Hacsko*, *Ivasko*, *Ivan*, *Rossak*, *Csoval*, *Demeter*, *Turcsak*, *Miltnik*, *Ilko*, *Csur*, *Kossik-Kossak*, *Kapitan*, *Viracs*, *Korolcsat*, *Babics*, *Bilcsat*, *Burda*, *Borzak*, *Ruszin*, *Balics*, *Baghan*, *Didik*, *Biro*, *Greb* családnevűek (UC. 105: 1). Lakossága a közép- és újkorban is ruszin. Az 1946-tól hivatalos *Tuxuï* a történelmi névhez képest másodlagos, himnemű alak, a patak mai nevéből ered.

Timsor, Лазн 'település Volóctól É-ra'

1599: *Kimsor* (Dica), 1600: *Kimsorr*, *Kymsor* (uo.), 17. sz. eleje: *Tymsor* (UC. 88: 9), 17. sz.: *Timsur* (UC. 112: 54), 1602: *Kimsor*, *Kymsor* (Dica), 1603: *Kimsor*, 1609: *Kimsor*, 1610: *Tynszor*, *Tynzor* (uo.), 1613: *Kymsor* (UC. 18: 25), 1619: *Kimsor* (Dica), 1622: *Kymsor* (UC. 18: 26), 1625: *Kimsor* (UC. 18: 28), 1630: *Tymfor* (Dica), 1634: *Kymsor* (UC. 101: 73), 1645: *Tymfor* (Makkai 373, UC. 19: 1), 1688: *Kimsor* (UC. 19: 6), *Timsor* (uo. 19: 5), 1690: *Kimsor v. Timsor* (UC. 19: 7), *Kym sor* (UC. 5: 15), 1699: *Kimsor v. Timsor* (UC. 19: 8), 17. sz. vége: *Timsor* (UC. 20: 25), 1700k.: *Timsor* (UC. 53: 44), 1701: *Timsor* (UC. 19: 10), 1702: *Timsor* (UC. 19: 12), 1704: *Timsor* (UC. 19: 15), 1705: *Timsor* (UC. 20: 1), 1715: *Timsor* (MNL), 1718: *Timsor* (UC. 151: 21), 1720: *Timsor* (MNL), 1725: *Timsor* (UC. 124: 3), 1729: *Timsor* (UC. 20: 21), 1731: *Timsor alias Kimsor* (Kirk. 36.282), 1747: *Timsór* (GK. 476), 1760: *Timsoron* (BT), 1770-2: *Timsor* (Motzel), 1773: *Timsor, Lazy* (LexLoc. 55), 1782-4: *Timsor* (EKFT), 1788: *Timsor* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Timsor* vagy *Timsot* (Vályi 3: 501), 1800: *Timsor*, *Lázi* (Tber), 1808: *Timsor*, *Lazy* (Lipszky: Rep. 682), 1824-62: *Timsor* (MKFT), 1828: *Timsór* (VB), 1837: *Timsór* (*Lazi*) (F. 3: 66), 1838: *Timsór* (Schem. 50), 1851: *Timsor* (*Lazi*) (F. 4: 204), 1856: *Timsor* (MOK), 1857-9: *Timsor* (*Lazy*) (CU), 1863: *Timsor* (Hnt), 1870-1: *Timsor* (MÁT), 1872-84: *Timsor*, *Lazi* (HKFT), 1873: *Timsór* (*Lázi*-) (Hnt), 1877: *Timsór*, *Lázi*- (Hnt), 1882: *Timsor*, *Lazy*- (Hnt), 1888: *Timsor* (Hnt), 1892: *Timsor* (Hnt), 1895: *Timsor* (Hnt), 1898: *Timsor* (Hnt), 1900: *Timsor* (Hnt), 1902: *Timsor* (Hnt), 1907: *Timsor* (Hnt), 1910: *Тимуор* (EKYP), 1913: *Timsor* (Hnt), 1923: *Lazy*, *Timsor*, *Лазы* (PR), 1925: *Lazy* (PR), 1927: *Lazy* (Hnt), 1929: *Lazy* (ChM. 614), 1931: *Lazy* (MPR), 1939: *Timsor*, *Лазы* (BK. 786), 1941: *Timsor* (Hnt), 1944: *Timsor*, *Лазы* (Hnt), 1946: *Лазу* (YPCP), 1968: *Лазу* (3O), 1983: *Лазу*, *Лазы* (3O), 1992: *Лазы* (TK), 2017: *Лазу* (BPY).

■ *Timsor* a 16. század végén települt a történelmi Bereg megye északi részén, a *Latorca* bal oldali forrásága, a *Szlavka* mellett. A település 16-17. századi forrásokban elsődlegesen használt *Kimsor* neve minden bizonnyal a rom. *cîmpșor* 'mezőcske, kis mező, rét' fn. származéka, ami a rom. *câmp* 'síkság, mező' fn. (DEX) rom. -șor kics. képzős alakja. A falut valószínűleg román kenézcsalád alapíthatta. Az 1610-20-as években a kenézség a neve alapján feltehetően román *Volosin* családnál volt, 1613-ban pl. *Voloszin András* a kenéz, lakosai pedig *Voloszin Koszt*, *Szimkowich Janos*, *Berjak Lucach*, *Marinecz Iwan*, *Beriak Janos*, *Volosin Geörgi*, *Mikolich Iwan*, *Mikolich Lazar*, *Orosz Simon*, *Rwszin Fegiko*, *Jwga Thimko*, *Volosin Janos*, *Procopp Kozawa*, *Juga Gherghely*, *Miklos Simon*, *Keöbles Gherghely*, *Juga Simko*,

Voloszin Makszin, Juga Jacob, Juga Fegiko, Ragiko Papp, Ragiko Lucach, Ragiko Rjecz, Rwszin Mellen?, Zanka Jeczko, Zanka Vaszko, Malinicz Rjecz, Mihowich Janos, Mihowich Ferencz, Ferencz Papp, Chiawa Koszt, Zawka Ruszin, Damko Ruszin, Zenko Jwga, Sakma Peter, Jeczko Lewania, Ruszin Marko, Krupich Ricz, Demko Ruszin, Stanich Iwan, Szobota Ilyko, Galacz Janos (UC. 18: 25). A 17. században megjelenő *Timsor* helységnév a román név elhomályosulásával keletkezhetett, létrejöttében szerepet játszhatott a rom. *Timotei* vagy ukr. *Тимофeй* kn. kicsinyítő képzős *Timșor* (DOR. 161) változatával való összezsengése, vö. 1491: *Тимофeу* szn. (CCYM. 2: 431) ~ *Тимофeй*, *Тумиу* (Hrincsenko 4: 561), 1702: *Nikita Timsa* a máramarosi Fejérpatakon (UC. 8: 2). Drăganu a nevet egy rom. **Timșor* névből származtatja, ennek alapja szerinte a rom. *timp* 'idő' fn. (Drăganu 381). A település határában 1625-ben említett *Kimsor Pataka* víznév (UC. 18: 28) a helységnévhez képest másodlagosnak tűnik. A korábbi ruszin népi, 1946-tól hivatalos *Лазу* párhuzamos névadással vagy azonos motiváció alapján keletkezett, az ukr. *лаз* 'tisztás, szénatermő hely, rét, irtvány', 'erdei kaszáló' fn. (Hrincsenko 2: 341, CYM. 4: 436, Csopej 167) többes számú alakjából jött létre.

Tisova, Тишів 'település Volóctól ÉNy-ra'

1630: *Tiszoua* (Dica), 1640: *Tissoua* (UC. 53: 17), 1648: *Tissóv* (UC. 53: 18), 1649: *Tisso* (UC. 53: 29), 1673: *Tisso* (UC. 53: 19), 1688: *Tisova* (UC. 53: 21), 1691: *Tissova* (UC. 53: 22), 1693: *Tisova* (UC. 53: 23), 1699: *Tisova* (UC. 53: 24), 1700: *Tissova* (UC. 53: 25), 1702: *Tissova* (UC. 19: 12), 1704: *Tisova* (UC. 88: 117), 1715: *Tissova* (MNL), 1718: *Tiszova* (UC. 151: 21), 1720: *Tiszova* (MNL), 1722: *Tissova* (UC. 53: 27), 1725: *Tissova* (UC. 124: 3), 1729: *Tissova* (UC. 53: 30), 1747: *Tissóva* (GK. 464), 1750: *Tisova* (MCB), 1760: *Tisova* (BT), 1770-2: *Tischowa* (Motzel), 1773: *Tisova, Tisowa* (LexLoc. 55), 1782-4: *Tissova* (EKFT), 1788: *Tissova* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Tiszova* (Vályi 3: 502), 1800: *Tissova* (TBer), 1808: *Tissova* (Lipszky: Rep. 683), 1824-62: *Tissova* (MKFT), 1828: *Tissova* (VB), 1837: *Tissova* (F. 3: 66), 1838: *Tiszova* (Schem. 50), 1851: *Tissova* (F. 4: 204), 1856: *Ober-Tisova, Felső-Tisova* (MOK), 1857-9: *Tiszova* (CU), 1863: *Tissova* (Hnt), 1870-1: *Tissova* (MÁT), 1872-84: *F. Tisova* (HKFT), 1873: *Tisova (Felső-)* (Hnt), 1877: *Timsova (Felső-)* (Hnt), 1882: *Tissova* (Hnt), 1888: *Tisova* (Hnt), 1892: *Tisova* (Hnt), 1895: *Tisova* (Hnt), 1898: *Tisova* (Hnt), 1900: *Tisova* (Hnt), 1902: *Tisova* (Hnt), 1903: *Csendes* (Mező 1999: 387), 1907: *Csendes* (Hnt), 1910: *Тушова* (EKYP), 1913: *Csendes* (Hnt), 1923: *Tišova, Csendes, Тушова, Тушів* (PR), 1925: *Tišova* (PR), 1927: *Tyšova* (Hnt), 1929: *Tišov* (ChM. 1254), 1931: *Tyšova* (MPR), 1939: *Tiszova, Tucoba* (BK. 786), 1941: *Tiszova* (Hnt), 1944: *Tiszova, Tucoba* (Hnt), 1946: *Тушів* (YPCP), 1968: *Тушів* (30), 1969: *Тушів* (IMCY), 1983: *Тушів, Тушев* (30), 1992: *Тушев* (TK), 2017: *Тушів* (BPY).

■ Tisova a 17. század első felében települt a történelmi Bereg megye északi részén, a *Latorca* felső szakaszán. A *Tisova* helységnév ruszin eredetű, a névadás motivációja azonban bizonytalan. Talán ukrán személynévből keletkezett, s az ukr. *Тушо* személynév, illetve családnév (CCYM. 2: 432, Csucska 2005: 552) birtoklást kifejező, nőnemű ukr. *-ov(a)* mn. képzős származéka (Kupcsinszka 144), jelentése tkp. 'Tisóé'. Nem zárható ki a személynév alapjául szolgáló ukr. *мушів* 'csendes' (CYM. 10: 132, Hrincsenko 4: 264) melléknévből való eredeztetése sem. Ugyancsak számba vehető víznévi etimológiája is, vö. *Tisova* 'a Latorca j. á. Tisova (Тишів) h.' 1864: *Тушова ручей* (S. 47), *Тушова потіокъ* (Kat.), 1979: *Тушанський* (СГУ 566), bár elképzelhető, hogy a víz- és településnév közül a helységnév az elsődleges. 1648-ban *Ruszin Fedor*-nál van a fél kenézség, s a faluban zömmel *Koltun* családnévűek élnek (UC. 53: 18). A század második felében már ők a kenézek: 1691-ben pl. *Kotum Ivan*, lakosai pedig *Kotum Pál, Kotum Vaszilj, Kotum Jacsko, Szminczák Vaszély, Ruszin Szálka, Ruszin Gyurka, Ruszin Szivák, Kotum Andri, Kotum Lazár, Pap Gergely* (UC. 53: 22), 1693-ban *Paulus Kotun* (UC. 53: 23), 1699-ben újra *Kutun Stephan* (UC. 53: 24). A település nevét 1903-ban, az országos helységnévrendezés során *Csendes*-re magyarosították a név köznévi jelentése alapján (Mező 1999: 387). 1939-ben *Tiszova* alakban visszakapta a régi nevét. Az 1946-tól hivatalos ukrán *Тушів* a történelmi név *-iv* képzős hímnemű változata (vö. Kupcsinszka 806).

Tiszakeresztúr, Перехрестя
'település Nagyszőlőstől Ny-ra'

1260: *Kerezstur* (ÁÚO. 7: 538), 1296: *Kerezthwr, Kerezthwur* (HO. 8: 448), 1332-7: *Krestor* (Vat. 1/1: 330), 1333: *Kerezthwr* (Perényi 39), 1347: *Kerezthur* (Fejér 9: 603), 1348: *Kerezthur* (DL. 3981), 1459: *Kerezthwr* (DL. 38328), 1462: *Kerezthwr* (DL. 38339), 1471: *Kerezthur* (ZO. 11: 84), 1483: *Kerezthwr* (DL. 13959), 1549: *Kerezthur* (Maksay 1990/2: 831), 1553: *Kereszthwr* (N. Kiss 141), 1564: *Kerezthwr* (Szabó K. 346), 1577: *Keoreozthur* (N. Kiss 371), 1671: *Keresztur* (UC. 60: 17), 1672: *Keresztur* (UC. 8: 3), 1673: *Keresztur* (UC. 27: 6), 1677: *Keresztur* (UC. 60: 18), 1679: *Keresztur* (UC. 15: 26), 1682: *Keresztur* (UC. 39: 46), 1684: *Keresztur* (UC. 51: 47), 1715: *Keresztúr* (MNL), 1716: *Keresztur* (UC. 23: 30), 1720: *Kőrősz Ur* (MNL), 18. sz. első fele: *Keresztúr* (BélUg), 1740: *Keresztur* (UgT.), 1773: *Tisza-Keresztúr* (LexLoc. 284), 1782-4: *Keresztur* (EKFT), 1786: *Keresztúr* (HT. Div. XVIII: 10), 1788: *Keresztur* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Tisza Keresztur* (Vályi 2: 349), 1800: *Tisza-Keresztúr* (TUg), 1808: *Keresztúr (Tisza-)* (Lipszky: Rep. 302), 1824-62: *Tisza Keresztúr* (MKFT), 1825: *Tisza Keresztur* (HT. Div. XII. 22), 1828: *Tisza-Keresztur* (VU), 1838: *Tisza-Keresztur* (Schem. 69), 1839: *Tisza-Keresztúr* (F. 4: 416), 1851: *Tisza-Keresztúr* (F. 2: 210), 1856: *Tisza-Keresztúr* (MOK), 1857-9: *Tisza Keresztúr* (CU), 1863: *Tisza-Keresztur* (Hnt), 1865: *Keresztur* (PestyU), 1870-1: *Tisza Keresztur* (MÁT), 1872-84: *Tisza-Keresztúr* (HKFT), 1873: *Keresztur (Tisza-)* (Hnt), 1877: *Keresztur (Tisza-)* (Hnt), 1882: *Keresztur (Tisza-)* (Hnt), 1888: *Tisza-Keresztúr* (Hnt), 1892: *Tisza-Keresztúr* (Hnt), 1895: *Tisza-Keresztúr* (Hnt), 1898: *Tisza-Keresztur* (Hnt), 1900: *Tisza-Keresztur* (Hnt), 1902: *Tiszakeresztúr* (Hnt), 1907: *Tiszakeresztúr* (Hnt), 1910: *Керестур* (EKYP), 1913: *Tiszakeresztúr* (Hnt), 1918: *Tiszakeresztúr* (UgT.), 1923: *Kerestur, Tiszakeresztúr, Керестур* (PR), 1925: *Tisakerestur* (PR), 1927: *Tisakeresztur* (Hnt), 1929: *Keresztúr (Keresztur)* (ChM. 507), 1931: *Tisakerestur* (MPR), 1941: *Tiszakeresztúr* (Hnt), 1944: *Tiszakeresztúr* (Hnt), 1946: *Перехрестя* (УРСР), 1968: *Перехрестя* (ЗО), 1969: *Перехрестя* (ИМЦУ), 1981: *Перекрыстье* (ТК), 1983: *Перехрестя, Перекрыстье* (ЗО), 2017: *Перехрестя* (БРУ).

■ Tiszakeresztúr Árpád-kori település a történelmi Ugocsa megye nyugati részén, a beregi határon. A *Keresztúr* helységnév magyar eredetű, Kiss Lajos a m. *kereszt* 'feszület' (TESz. 2: 457-8) és az *úr* 'földesúr, birtokos' (TESz. 3: 1035) főnév összetételeként magyarázza, s azzal kapcsolatos, hogy a falu templomát a Szent Kereszt tiszteletére szentelték (FNESz., *Tiszakeresztúr*). Mező András szerint azonban a templomok névadója Krisztus, a Fiúisten. Jézus Krisztusnak számos ünnepe van, keresztjének pedig két nevezetes napját tartják számon a középkor óta (május 3, szeptember 14) (Mező 1996: 118-9). Mező a történelmi Magyarország területén rendkívül elterjedt, több mint száz helység nevéként előforduló *Keresztúr* helynévről szóló széles szakirodalmat áttekintve azt írja, hogy ezeket – éppen gyakoriságuk miatt – tévesen sokáig szerzetesrendhez tartozónak vélték, sőt, a szónak 'nagybirtok' jelentést tulajdonítottak. Ezzel szemben ő úgy véli, hogy a *Keresztúr* névben személynevet kell keresnünk, ami a magyar névadásban tabunévnek számító *Jézus* sajátos magyar megfelelője: „a kereszténységgel való kezdeti ismerkedésünk idejében átvettük vagy a szláv szónak mind a két, a köznévi és a tulajdonnévi jelentését, vagy pedig a 'Krisztus' jelentésű német *Krist* tulajdonnevet, s ez található a *Keresztúr* helységneveink előtagjában. *Keresztúr*=Krisztus úr...” (uo. 122). A 18. század óta használatos, megkülönböztető szerepű *Tisza-* előtag a folyó mellékére utal (vö. Bölcskei 145-50). A hatósági úton 1946-ban megállapított ukrán *Перехрестя* téves értelmezésen alapuló tudatos ukránosítás eredménye, vö. ukr. *перехрестя* 'keresztveződés, keresztút, kereszt alakú' fn. (CYM. 6: 315-6). A magyar többségű település azon ritka kárpátaljai falvak közé tartozik, amelyek nem kapták vissza a történelmi nevüket.

Tiszakirva, Крива
'település Husztól Ny-ra'

1378: *Kyrwa* (DL. 26566), 1405: *Kyrwa* (Perényi 141), 1430: *Kyrwa* (Fejér 10/7: 73), 1431: *Kyrwa* (DL. 70870), 1450: *Krywa* (DL. 70896), 1471: *Kyrwa* (DL. 70952), 1478: *Krywa* (Perényi 277), 1492: *Kyrwa* (DL. 71039), 1498: *Kyrwa* (DL. 71072), 1499: *Kyrwa* (DL.

71074), 1513: *Kyrwa* (DL. 86743), 1549: *Kyrwaa* (Maksay 1990/2: 831), 1564: *Kÿrwa* (Szabó K. 349), 1715: *Kirva* (MNL), 1720: *Kirva* (MNL), 18. sz. első fele: *Kirva* (BélUg), 1740: *Kirva* (UgT.), 1747: *Kirva* (GK. 173), 1756: *Kirva* (Kam. 0303: 2), 1773: *Kirva*, *Kriva* (LexLoc. 283), 1782-4: *Kirva* (EKFT), 1786: *Kirwa* (HT. Div. XVIII: 10), 1788: *Kirva* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Kirva*, *Kreva* (Vályi 2: 368), 1800: *Kirva* (TUg), 1808: *Kirva*, *Křivá*, *Krywá* (Lipszky: Rep. 308), 1824-62: *Kriva* (MKFT), 1828: *Kirva* (VU), 1838: *Kirva* (Schem. 67), 1839: *Kirva* (F. 4: 421), 1851: *Kirva* (F. 2: 222), 1856: *Kirva* (MOK), 1857-9: *Kirva* (CU), 1863: *Kirva* (Hnt), 1865: *Kirva* (PestyU), 1870-1: *Kirva* (MÁT), 1872-84: *Tisza-Kirva*, *Kriva* (HKFT), 1873: *Kirva* (*Tisza*-), *Kriva* (Hnt), 1877: *Kirva* (*Tisza*-), *Kriva* (Hnt), 1882: *Kirva* (*Tisza*-), *Kriva* (Hnt), 1888: *Tisza-Kirva*, *Kriva* (Hnt), 1892: *Tisza-Kirva*, *Kriva* (Hnt), 1895: *Tisza-Kirva* (Hnt), 1898: *Tisza-Kirva* (Hnt), 1900: *Tisza-Kirva* (Hnt), 1902: *Tiszakirva* (Hnt), 1907: *Tiszakirva* (Hnt), 1910: *Kpuwa* (EKYP), 1913: *Tiszakirva* (Hnt), 1918: *Tiszakirva* (UgT.), 1923: *Kriva*, *Tiszakirva*, *Kpuwa* (PR), 1925: *Kriva* (PR), 1927: *Křivá* (Hnt), 1929: *Křivá* (ChM. 584), 1931: *Kriva* (MPR), 1939: *Tiszakirva*, *Kpuwa* (BK. 786), 1941: *Tiszakirva* (Hnt), 1944: *Tiszakirva* (Hnt), 1946: *Kpuwa* (YPCP), 1968: *Kpuwa* (3O), 1969: *Kpuwa* (IMCY), 1983: *Kpuwa* (3O), 1991: *Kpuwa* (TK), 2017: *Kpuwa* (BPY).

■ Tiszakirva a 14. század közepén települt a történelmi Ugocsa megyében, a Tisza bal partján. A falu a folyó és az Avas hegység által körbezárt területen fekszik az egykori Ugocsa és Máramaros megyék határán. Az elsődleges *Kriva* helységnév szláv eredetű, a szl. **krivъ* 'görbe' mn. (Šmilauer 101) nőnemű származéka. A Tisza folyásával vagy a terület szabálytalan alakjával lehet kapcsolatban. A magyar névhasználatban hangátvetéssel *Kriva*>*Kirva* változás történt. „Bár a falu szláv neve arra mutat, hogy e ponton a ruténség vetette meg lábát, mely észak felől e ponton érte először a Tisza balpartján fekvő Avasvidéket, az 1450. évi nevek tükrében akár magyarnak is mondhatnánk a falu lakosságát. A XVI. sz. második felében már észrevehető a további szláv betelepülés, mely a tatárpusztítás után újra települő faluban a XVIII. sz.-ban kizárólagos volt” (Szabó 386). A ruszin névhasználatban a 19. sz. második felén túl elmozdulás tapasztalható az adatolásban, a korai magyar hangtani adaptációt jelző *Kirva* névformát teljesen felváltja a *Kriva* alak (Kocán 2017a: 54). Az ugyancsak ekkortól használatos *Tisza*- előtag a folyó közelségére utal (FNESz., *Tiszakirva*), s többek között a máramarosi Kis- és Nagykirvától különbözteti meg a helységet. Az 1946-tól hivatalos ukrán *Kpuwa* a történelmi ruszin név átvétele.

Tiszaló, Тисалово 'település Técsőtől ÉK-re'

1902: *Tiszulu tanya* (Hnt), 1929: *Tiselov* (ChM. 1252), 1941: *Tiszaló* (HK. 253), 1944: *Tiszaló*, *Tисало* (Hnt), 1968: *Тисолове* (3O), 1969: *Тисолове* (IMCY), 1978: *Тисоловое* (TK), 1983: *Тисолове*, *Тисолово* (3O), 2017: *Тисалово* (BPY).

■ Tiszaló tanya a 19. század végén települt a máramarosi Felsőneresznice határában. A *Tiszaló* helységnév ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Tiszoluv* 'a Luzsan-ka j. á. Felsőneresznice (Новоселиця) h.' 1864: *Тисулувъ*, *Tesuluv*~*Tesulувъ* (S. 223), 1929: *Тисолувъ* (Petrov 19), 1979: *Тисолів* (СГУ 565). A pataknev talán az ukr. *тис*, *тисина* 'tisza' fn. (СУМ 10: 122, Pipas-Halasz 191) v. ukr. *Тесла*, *Тесля* csn. (Csucska 2005: 550) birtoklást, valamivel való ellátottságot kifejező, hímnemű ukr. -*ув* képzős származéka. A magyar névhasználatban szabályosan *Tiszoluv*>*Tiszaló* változás történt. A hivatalos ukrán *Тисалово* a történelmi név köznyelvi formához igazított alakja (vö. Kupcsinszka 810). Felsőneresznice külterületi lakothelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Tiszaújfalu, Тисауїфалу 'település Ungvártól D-re'

1943/44: *Reismanntanya* (Tóth Á. 145), 1990: *Тисауїфалу* (BPY), 1993: *Tiszaújfalu* (Botlik-Dupka 226), 2017: *Тисауїфалу* (BPY).

■ Tiszaújfalu 1991-ben vált önálló településsé az Ungvári járás déli részén. 1991-ben a Kárpátaljai Területi Tanács elnöksége határozatot hozott, melynek az értelmében Cservone

(Csarondahát) község Oncsa utcáját *Tiszaújfalunak* néven községgé kell nyilvánítani a tiszaaásványi községi tanács fennhatósága alá helyezve azt (Botlik–Dupka 226). A település neve magyar eredetű, a *Tisza* folyónév és a m. *újfalunak* 'később épült település(rész)' fn. (FKnT. 319) összetételével keletkezett. A helység az 1920-as évek végén települt, miután az „Eszeny település kataszteréhez tartozó Reismann Mór és Eszenyi Jenő tulajdonában lévő birtokokon folytattak telepítéseket 1929 és 1932 között” (Szakál 94). A település helyén a 20. század elején *Reismann-tanya* nevű uradalmi tanya állt. A hivatalos ukrán *Тисауїфель* a magyar név átvétele. A közel 300 fős, 90 %-ban magyarok lakta tanya ma közigazgatásilag Ásványhoz tartozik.

Tiszaújhely, Нове Село 'település Nagyszőlőstől DNy-ra'

1310: *Vyuhel* (AOkl. 2: 426), 1332-7: *Nova Plantatione* (Vat. 1/1: 327), *Huihel* (uo. 356), 1334: *Uyhel* (Fejér 8/3: 750), 1341: *Wywhel* (AOkl. 25: 205), 1351: *Wyhel* (DocVal. 120), 1380: *Vyhel* (uo. 355), 1419: *Vyhel* (ZsO. 7: 112), 1420: *Vyhel* (uo. 371), 1446: *Wyhel* (DL. 38285), 1453: *Wyhel* (DL. 38311), 1456: *Wyjhel* (DL. 38319), 1461: *Uyhel* (DL. 38336), 1478: *Uyhel* (C. Tóth 2006b: 60), 1549: *Wyhel* (Maksay 1990/2: 832), 1553: *Wyhel* (N. Kiss 142), 1577: *Uyhely* (uo. 371), 1564: *Wyhel* (Szabó K. 346), 1671: *Tisza Ujhely* (UC. 60: 17), 1677: *Tisza Uyhely, Tisza Uyhelly* (UC. 60: 18), 1679: *Tisza Ujhely* (UC. 15: 26), 1715: *Uyhely* (MNL), 18. sz. első fele: *Ujhely* (BélUg), 1740: *Ujhely* (UgT.), 1747: *Ujhely* (GK. 181), 1756: *Ujhely* (Kam. 0303: 2), 1768: *Tisza Uihely, Tisza Ujhely* (Kam. 648: 1), 1773: *Tisza-Ujhely* (LexLoc. 284), 1782-4: *Ujhelly* (EKFT), 1786: *T. Ujhely* (HT. Div. XVIII: 10), 1788: *T. Ujhely* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Tisza Ujhely* (Vályi 3: 558), 1800: *Tisza Ujhely* (TUG), 1808: *Ujhely (Tisza-), Vjhel, Wujhel* (Lipszky: Rep. 704), 1824-62: *Tisza-Ujhely* (MKFT), 1825: *T. Ujhely* (HT. Div. XII. 22), 1828: *Tisza-Ujhely* (VU), 1838: *Tisza-Ujhely* (Schem. 69), 1839: *Tisza-Ujhely* (F. 4: 417), 1851: *Ujhely (Tisza-)* (F. 4: 237), 1856: *Tisza-Ujhely* (MOK), 1857-9: *Tisza Ujhely* (CU), 1863: *Tisza-Ujhely* (Hnt), 1865: *Tisza Uj hely* (PestyU), 1870-1: *Tisza Ujhely* (MÁT), 1872-84: *Tisza-Ujhely, Vuhely* (HKFT), 1873: *Ujhely (Tisza-), Vuhely* (Hnt), 1877: *Ujhely (Tisza-), Vuhely* (Hnt), 1882: *Ujhely (Tisza-), Vuhely* (Hnt), 1888: *Tisza-Ujhely, Vuhely* (Hnt), 1892: *Tisza-Ujhely, Vuhely* (Hnt), 1895: *Tisza-Ujhely* (Hnt), 1898: *Tisza-Ujhely* (Hnt), 1900: *Tisza-Ujhely* (Hnt), 1902: *Tiszaújhely* (Hnt), 1907: *Tiszaújhely* (Hnt), 1910: *Угелъ, Вугелъ* (EKYP), 1913: *Tiszaújhely* (Hnt), 1918: *Tisza-ujhely* (UgT.), 1923: *Ujhely, Tiszaújhely, Угелъ* (PR), 1925: *Vujhel* (PR), 1927: *Tiszaújhel* (Hnt), 1929: *Selo Nové (Ujhely)* (ChM. 1120), 1931: *Tiszaújhel* (MPR), 1941: *Tiszaújhely* (Hnt), 1944: *Tiszaújhely* (Hnt), 1968: *Нове Село* (3O), 1969: *Нове Село* (IMCY), 1981: *Новое Село* (TK), 1983: *Нове Село, Новое Село* (3O), 2017: *Нове Село* (BPY).

■ Tiszaújhely a 14. század első felében települt a történelmi Ugocsa megye délnyugati részén, a *Tisza* jobb partján. Az elsődleges *Ujhely* helységnév magyar eredetű, a m. *új* melléknévnek (TESz. 3: 1028) és a *hely* 'helység, birtok, házhely, vidék' főnévnek (FKnT. 179) az összetételével keletkezett. Arra utal, hogy a falu újabb, mint szomszédai. „A Hontpázmány nemzetség ugocsai ágának telepítése a nemzetség által 1300-ban III. Endre királytól Viskért cserébe kapott puszta Nyírteleken. Először 1360-ban tűnik fel családi osztozkodásban s nevadója lett az ugocsai Hontpázmányok egyetlen fiágban is fennmaradó ágának, az Ujhelyieknek, kiknek mindvégig törzsbirtokuk maradt. A falu neve és az alábbi adatok alapján biztosan következtethetünk arra, hogy a falu eredetileg magyar település volt s számottevő idegen, főleg rutén népelemet csak a XVII. sz. vége felé és a XVIII. sz.-ban fogadott magába” (Szabó 505). Az 1715-ös országos összeírás *Joannes Boghnár, Thomas Kacsur, Michael Lőrincz, Ladislaus Kis, Andreas Sztanyiszló, Ladislaus Orosz, Franciscus Kis, Mathias Rákóczy, Stephanus Rákóczy, Nicolaus Jonás, Nicolaus Lőrincz, extraneusok, Joannes Frigilics, Alexander Orosz* nevű adózókat említ (MNL). Lakossága ma is magyar többségű. A 17. századtól használt, megkülönböztető szerepű *Tisza-* előtag a folyó mellékével kapcsolatos (vö. Bölcskei 145-50). A korábbi ruszin *Vuhely* a magyar név átvétele. Az 1946-ban a szovjet hatóságok által megállapított ukrán *Нове Село* tkp. 'Újfalunak' tükörfordítás a magyarból (FNESz., *Tiszaújhely*). Előzménye valószínűleg a csehszlovák korszakban használt *Selo Nové* 'ua.'.

Tiszaújlak, Вилок

'városi típusú település Nagyszőlőstől DNy-ra'

1304: *Wylak* (Cs. 1: 436), 1341: *Wywlak* (AOkl. 25: 206), 1417: *Wylak* (ZsO. 6: 335), 1445: *Wylak* (Csicsery 2: 561), 1446: *Wylak* (DL. 38284), 1459: *Wylak* (C. Tóth 2006b: 45), 1461: *Wylak, Uylak* (C. Tóth 2006b: 47), 1524: *Wylak* (DL. 38466), 1549: *Wylak* (Maksay 1990/2: 833), 1553: *Wylak* (N. Kiss 141), 1564: *Wylak* (Szabó K. 347), 1671: *Ujlak* (UC. 60: 17), 1677: *Tisza Ujlak* (UC. 60: 18), 1679: *Ujlak* (UC. 15: 26), 1683: *Tisza Ujlak* (UC. 14: 8), 1690: *Tisza Ujlak* (UC. 98: 39), 1693: *Tisza Ujlak* (UC. 88: 89), 1701: *Tisza Uilak* (UC. 2: 15), 1705: *Tisza Ujlak* (UC. 20: 1), 1715: *Úylak* (MNL), 1720: *Tiszaújlak* (MNL), 18. sz. első fele: *Ujlak* (BéluG), 1740: *Vjlak* (UgT.), 1756: *Ujlak* (Kam. 0303: 2), 1767: *Tisza Ujlak* (UC. 122: 39), 1773: *Tisza Ujlak* (LexLoc. 284), 1782-4: *Ujlak* (EKFT), 1786: *T. Ujlak* (HT. Div. XVIII: 10), 1788: *T. Ujlak* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Tisza Újlak* (Vályi 3: 559), 1800: *Tisza Újlak* (TUg), 1801: *Tisza Ujlak* (UC. 199: 5), 1808: *Újlak (Tisza-), Vjlak, Wujlak* (Lipszky: Rep. 705), 1817: *Ujlak (Tisza)* (Hübner 5: 267-8), 1824-62: *Tisza Ujlak (s. Vjlak)* (MKFT), 1825: *Tisza Ujlak* (HT. Div. XII. 22), 1838: *Tisza-Ujlak* (Schem. 68), 1839: *Tisza-Ujlak* (F. 4: 415), 1851: *Ujlak (Tisza-)* (F. 4: 238), 1856: *Tisza-Ujlak* (MOK), 1857-9: *Tisza Ujlak* (CU), 1863: *Tisza-Ujlak* (Hnt), 1865: *Tisza Ujlak* (PestyU), 1870-1: *Tisza Ujlak* (MÁT), 1872-84: *Tisza-Ujlak, Vülök* (HKFT), 1873: *Ujlak (Tisza-), Vülök* (Hnt), 1877: *Ujlak (Tisza-), Vülök* (Hnt), 1882: *Ujlak (Tisza-), Vülök* (Hnt), 1888: *Tisza-Ujlak, Vülök* (Hnt), 1892: *Tisza-Ujlak, Vülök* (Hnt), 1895: *Tisza-Ujlak* (Hnt), 1898: *Tisza-Ujlak* (Hnt), 1900: *Tisza-Ujlak* (Hnt), 1902: *Tiszaújlak* (Hnt), 1907: *Tiszaújlak* (Hnt), 1910: *Вилок, Уйлак* (EKYP), 1913: *Tiszaújlak* (Hnt), 1918: *Tiszaújlak (Vülök)* (UgT.), 1923: *Vilok, Tiszaújlak, Вилок, Уйлак* (PR), 1925: *Výlok* (PR), 1927: *Výlok* (Hnt), 1929: *Výlok (Ujlak)* (ChM. 1414), 1931: *Výlok* (MPR), 1941: *Tiszaújlak* (Hnt), 1944: *Tiszaújlak* (Hnt), 1946: *Вилок* (YPCP), 1968: *Вилок* (3O), 1969: *Вилок* (IMCY), 1981: *Вилок* (TK), 1983: *Вилок* (3O), 2017: *Вилок* (BPU).

■ Tiszaújlak Árpád-kori település a történelmi Ugocsa megye déli részén, a Tisza jobb partján. Az *Ujlak* helységnév magyar eredetű, a magyar *új* melléknévnek és a m. *lak* 'szálláshely, udvarhely, udvarház, lakóhely, település' (TESz. 2: 708-9, Kniezsa 1943b: 194, 195) főnévnek az összetételével keletkezett. Németh Péter szerint az *Ujlak* helységnévnek jelentése 'új falu' (Németh 2008: 322). „Tiszai révjáról és sókikötőjáról, mely a Mármarosból fuvarozott só továbbító állomásául szolgált, már a középkorban nevezetes volt. A XIV. sz. első éveiben telepítették a Hontpázmány-nemzetség Biharmegyéből keletre szakadt tagjai, akik 1300-ban a mármarosmegyei Viskért III. Endre királytól Ugocsában Árdót, Rakaszt és a pusztá Nyírteleket kapták cserébe. Néhány év múlva, 1304-ben a család ugocsa birtokai között már Újlak is szerepel, birtokosai tehát a közbeeső idő alatt telepítették, kétszertelenül a néptelen Nyírteleken, ennek nyugati sarkában” (Szabó 511-2). A 17. század óta használatos, megkülönböztető szerepű *Tisza-* előtag a folyó mellékére utal (vö. Bölcskei 145-50). A korábbi ruszin népi *Vülök*, mai hivatalos *Вилок* a magyarból származik (FNESz., *Tiszaújlak*, Lucsik 119, Janko 79). Az 1715-ös országos összeírás *Nicolaus Ács, Joannes Szabó, Ladislaus Porhán, Michael Molnár, Andreas Balogh, Joannes Kovács, Michael Turda, Nicolaus Szép, Andreas Adorján, Joannes Katy, Joannes Szoboszlai, Stephanus Vörös, Andreas Kis, Andreas Zöld, Stephanus Varga, Joannes Vincze, Stephanus Zöld, Paulus Csengery, Alexander Munkácsy, Andreas Csengery, Nicolaus Gáál, extraneusok, Michael Kozma, Ambrosius Varga, Franciscus Balogh, Georgius Tövis, Joannes Miskocz* nevű adózókat sorol fel (MNL).

Titkovec, Тітківці

'település Ökörmezőtől É-ÉK-re'

1782-4: *Titkowetz?* (EKFT), 1800: *Ditkovicz* (TM), 1824-62: *Titkowec* (MKFT), 1828: *Titkovecz* (Nagy 200), 1839: *Titkovecz* (F. 4: 193), 1851: *Titkovecz* (F. 4: 205), 1857-9: *Ditkovecz* (CU), 1868: *Titkovecz* (Schem. 94), 1872-84: *Titkovec* (HKFT), 1876: *Titkovéc* (Szilágyi 329), 1888: *Titkovecz* (Hnt), 1892: *Titkovecz* (Hnt), 1898: *Titkovecz* (Hnt), 1900: *Titkovecz* (Hnt), 1902: *Titkorecz* (!) (Hnt), 1904: *Titokvölgy* (Lelkes 67, BK. 530), 1907: *Titokvölgy* (Hnt), 1910: *Тітковець* (EKYP), *Titokvölgy* (KSH), 1913: *Titokvölgy* (Hnt), 1918:

Titokvölgy (Hnt), 1925: *Titkovec* (PR), 1929: *Titkovce* (ChM. 1254), 1940: *Titkovec*, *Титковец* (BK. 1922), 1944: *Titkovec*, *Титковец* (Hnt), 1968: *Тітківці* (3O), 1969: *Тітківці* (IMCU), 1983: *Тітківці*, *Титковцы* (3O), 1991: *Титковцы* (TK), 2017: *Тітківці* (ВРУ).

■ *Titkovec* a 18. század végén települt a Nagy-ág bal oldali forráságának, a *Bisztrá*-nak a völgyében, a máramarosi Verhovinán. A *Titkovec* helységnév ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Titkovec* 'a Priszlop b. á. *Titkovec* (Тітківці) h.' 1824-62: *Titkowetz Potok* (MKFT), 1863: *Титковецъ потокъ*, *Titkovecz p.* (Kat.), *Титковецъ ручей* (S. 226), 1863-4: *Дитковецъ потокъ* (uo. 217), 1864: *Titkovecz* (PestyM), 1872-84: *Titkovec p.* (HKFT), 1904: *Titkovecz patak* (S. 227), 1935: *Titkovec*, *Титковецъ* (W. 49, 64), 1979: *Титковецъ* (СГУ 566), 2014: *Тітківчанка* (Fedaka 214). A pataknév bizonytalan etimológiájú, az ukr. *мітка* 'nagy-néni, fiatal nő' (СУМ. 10: 150) főnévvel való kapcsolata kevésbé elfogadható. Fedaka arról ír, hogy a falu a 16-17. században települt, a helyi néphagyomány szerint a települést a falu első lakosáról nevezték el, aki a szomszédos Zavojka vezetőjének nagy-nénje volt, s egyedül kezdett gazdálkodni a Kicsera hegy alatt (Fedaka 214). Valószínűbb azonban személynévi származtatása, ebben az esetben az ukr. *Титко* csn. (Csucska 2005: 552), or. *Титковъ* szn. (Тупиков 782), m. *Titko*, *Titkó*, *Titkovicz*, *Titkovics* csn. (ÚMCsT. 1342) ukr. *-(ов)ецъ* helynévképzős származéka. 1904-ben, az országos helységnévrendezés során a település nevét *Titokvölgy*-re változtatták tudatos magyarosítással, ami a ruszin névből jött létre hasonló hangzás alapján (Lelkes 67, BK. 530). 1940-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Тітківці* a történelmi név átvétele. Priszlop külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Торcsино, Топчино 'település Técsőtől ÉK-re'

1892: *Opcsina* (Hnt), 1898: *Opcsina* (Hnt), 1900: *Opcsina* (Hnt), 1902: *Kékesopcsina* (Hnt), 1910: *Kékesopcsina* (KSH), 1913: *Kékes* (Hnt), 1929: *Občina* (ChM. 892), 1940: *Obcsina*, *Обчина* (BK. 1925), 1968: *Топчине* (3O), 1969: *Топчине* (IMCU), 1978: *Топчино* (TK), 1983: *Топчине*, *Топчино* (3O), 2017: *Топчино* (ВРУ).

■ *Торcsино* a 19. század végén települt tanya a máramarosi Alsóapsa határában. A település elsődleges *Opcsina* neve ruszin eredetű, hegynévből jött létre névátvitellel, vö. 1824-62: *Obczina B.* (MKFT), 1864: *Obtsina* (PestyM), 1872-84: *Občina* (HKFT), 1925: *Občyna* (PR), 1941: *Kékes* (*Obcsina*) (MKF). A hegynévhez l. „*Obtsina* – határ hegy – hol öt határ jön össze – Taraczköz, Nagy Kirva – Kőkenyes, Körtvélyes és Alsó Apsa” (PestyM, *Körtvélyes*), ukr. *Н. вібчина, вінчина* 'két hegy közötti kis hágó' fn. (HucHov. 39, Haborak 60), de l. még ukr. *община* 'község, faluközösség', szl. **občina* 'ua.' fn. (ECYM. 4: 147). Az 1900-as évek elején használt *Kékes-* előtag a *Kékes-patak* nevéből származik, amely mellett a falu települt, vö. *Kékes-patak** 'az Apsica j. á. Alsóapsa (Нижня Апша) h.' 1555: *Kyskekes*, *Naghkekes* (Bélay 120-1), 1782-6: *Kekis Bach* (EKFT), 1824-62: *Kekys Bach* (MKFT), 1860: *Kekes patak*, *Kekesek* (S. 178), 1864: *Kékes patak* (PestyM). A pataknévhez l. m. *kékes* 'kék színű' mn. (Kniezsa 1943c: 200), de l. még ukr. *N. kekiš* 'alacsony fákkal, bokrokkal benőtt hely' fn. (Rudnicki 23). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Топчино* a történelmi névvel nincs kapcsolatban, hasonló hangzás alapján keletkezett népetimológiával. Kupcsinszka szerint birtoklást kifejező ukr. *-ин(о)* képzővel alakult egy közelebből nem említett személynévből (vö. Kupcsinszka 1090). Alsóapsa külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Тополін, Тополин 'település Husztól É-ÉK-re'

1898: *Tapalin* (Hnt), 1900: *Tapalin* (Hnt), 1902: *Tapalin* (Hnt), 1941: *Topolin* (HK. 252), 1943/44: *Моностор-Тополін* (Tóth Á. 163), 1968: *Тополін* (3O), 1969: *Тополін* (IMCU), 1983: *Тополін* (3O), 1991: *Тополін* (TK), 2017: *Тополін* (ВРУ).

■ *Тополін* tanya a 19. század végén települt a máramarosi Herincse határában, Herincse-monostortól északra, a *Csehovec* patak völgyében. A *Topolin* helységnév ruszin eredetű, valószínűleg hegynévből keletkezett névátvitellel, vö. 1824-62: *Topolena B.* hegy (MKFT), 1865:

Topolen, Gyertyános (Kat., S. 195), 1912: *Gyertyános (Topolin)* (S. 196). Az 514 m magas *Topolin* hegy neve az ukr. *тополина, тополя* 'nyárfa, jegenyefa, topolyafa' fn. (СУМ 10: 197, Csopaj 395) származéka, a hegy növényzetével kapcsolatos, vö. még m. *topolya* 'nyárfa, fehér nyárfa' (KMNySz. 2: 346). A fanév számos ukrán helységnévben előfordul, vö. *Тополине, Тополи, Тополівка, Тополя* stb. (ВРУ). A hivatalos ukrán *Тополин* a történelmi név átvétele. A 300 lakosú helység Herincse külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma Monostorhoz tartozik.

Toronya, Торунь 'település Ökörmezőtől É–ÉK-re'

1646: *Turun-Patak*, *Turum-Patak* (ComMarmUg. 140), 1653: *Turon-potaka* (Bélay 208), 1712: *Toronya* (UC. 44: 23), 1725: *Toronya* (Revizki), 1735: *Toronya* (MCM), 1747: *Torun* (GK. 299), 1756: *Toronya* (Kam. 0303: 2), 1782-4: *Torun* (EKFT), 1798: *Torin* (CsT. 11), 1799: *Toronya* (Vályi 3: 518), 1808: *Toronya*, *Toroňany* (Lipszky: Rep. 689), 1809: *Toronya* (Kam. 661), 1816: *Toronya* (Schem. 71), 1824-62: *Toronjani* (MKFT), 1828: *Toronya* (Nagy 199), 1839: *Toronya* (F. 4: 192), 1851: *Toronya* (F. 4: 212), 1856: *Toronya* (MOK), 1857-9: *Toronya* (CU), 1863: *Toronya* (Hnt), 1864: *Toronya*, *Torun* (PestyM), 1870-1: *Toronya* (MÁT), 1872-84: *Toronya* (HKFT), 1873: *Toronya* (Hnt), 1877: *Toronya* (Hnt), 1882: *Toronya* (Hnt), 1888: *Toronya* (Hnt), 1892: *Toronya* (Hnt), 1895: *Toronya* (Hnt), 1898: *Toronya* (Hnt), 1900: *Toronya* (Hnt), 1902: *Toronya* (Hnt), 1907: *Toronya* (Hnt), 1910: *Тороня* (ЕКУР), 1913: *Toronya* (Hnt), 1923: *Toruň*, *Toronya*, *Торонь*, *Торунь* (PR), 1925: *Torun* (PR), 1929: *Torun* (ChM. 1257), 1931: *Toruň* (MPR), 1939: *Toronya*, *Торунь* (BK. 787), 1941: *Toronya* (Hnt), 1944: *Toronya*, *Торунь* (Hnt), 1946: *Торунь* (УРСР), 1968: *Торунь* (30), 1969: *Торунь* (ИМСУ), 1977: *Торунь* (ТК), 1983: *Торунь* (30), 2017: *Торунь* (ВРУ).

■ Toronya a 17. század első felében települt a Nagy-ág folyó völgyének felső szakaszán, a máramarosi Verhovinán. A település neve ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel. A falu a Nagy-ág forráscsmerelyéről kapta a nevét, vö. *Toruncsak* 'a Nagy-ág b. á. Toronya (Торунь) h.' 1653: *Turunpataka* (Bélay 208), 1809: *Riv: Torun* (Kam. 0661), 1863: *Торончакъ потокъ*, *Nagyág* (Kat.), *Torončak* (S. 227), 1864: *Toruncsák nevű patak* (PestyM), 1872-84: *Toruncsák p.* (HKFT), 1910: *Toruncsák* (HBÁT), 1935: *Torunčak*, *Торунчак* (W. 49, 64), 1939: *Toruncsák* (SzSzBML. 468), 1979: *Торунка* (СГУ 570). Az víznév elsődleges *Turon-patak*, *Torun pataka* nevének előtagja a szl. **turь* 'vadtulok' fn. (Šmilauer 185, Moór 1930: 112), ukr. *тур* 'ua.' fn. (СУМ. 10: 323) származéka. A pataknév mai *Toruncsak* formája ukr. *-чак* kics. képzős alak. Az újabb *Toronya* helységnév létrejötté Kiss Lajos szerint talán a magyar *torony* főnév alaki hatásával magyarázható (FNESz., *Toronya*), míg Pais Dezső úgy véli, hogy a *Toronya* „bátran levezethető a szl. **tur* 'bölény' szónak *-iňa* képzős *Turiňa* származékából" (Pais 1949: 43). Kupcsinszka a településnévben egy birtoklást kifejező szl. **-j(b)* képzőt feltételez (Kupcsinszka 718). Janko Rudnickira hivatkozva a helységnevet a szl. **tor* 'út' fn.-ből eredezteti (Janko 355), mivel a település határában található a Galíciába vezető *Toronyai-hágó*, ennek azonban nincs alapja. Pesty adatközlői a név kapcsán víz-, személynévi és helynévi eredetet is említene: „Ezen község neve eredetét némelyek állítása szerint *Toruncsák* nevű pataktól vette – mások szerint valami Lengyel honi menekültől ki e községnek alapját vetette meg kinek neve Torun lehetett.- de a legvalószínűbb hogy a Torny magosságu hegyektől mellyek körül egy keskenyke folyamkába fekszik nevezetett így – más neve e helységnek nem ismertetik" (PestyM). A hivatalos ukrán *Торунь* a történelmi név átvétele. A zempléni, Töketerestől délre fekvő *Nagytoronya (Trňa)* nevének etimológiája nem hozható kapcsolatba a máramarosi helységgel (vö. FNESz.).

Tövisfalva, Драчино 'település Szolyvától Ny-ra'

1824-62: *Dratsina h. Tövisfalva* (MKFT), 1825: *Dratsina* (HT. Div. XII: 21), 1838: *Dracsina* (Schem. 47), 1856: *Tövisfalva (Dracsina)* (MOK), 1857-9: *Dratsina (Tövisfalva)* (CU), 1863: *Tövisfalva* (Hnt), 1865: *Tövisfalva* (S. 120), 1868: *Dracsina* (Schem. 58), 1870-1:

Tövisfalva (MÁT), 1872-84: *Tövisfalva* (HKFT), 1873: *Tövisfalva, Dracsina* (Hnt), 1877: *Tövisfalva, Dracsina* (Hnt), 1882: *Tövisfalva, Dracsina* (Hnt), 1888: *Tövisfalva, Dracsina* (Hnt), 1892: *Tövisfalva, Dracsina* (Hnt), 1895: *Tövisfalva* (Hnt), 1898: *Tövisfalva* (Hnt), 1900: *Tövisfalva* (Hnt), 1902: *Tövisfalva* (Hnt), 1903: *Újtövisfalva* (Mező 1999: 394), 1907: *Újtövisfalva* (Hnt), 1910: *Драчина* (EKUP), 1913: *Újtövisfalva* (Hnt), 1923: *Dračina, Újtövisfalva, Драчини* (PR), 1925: *Dračina* (PR), 1927: *Dračin* (Hnt), 1929: *Dračina* (ChM. 200), 1931: *Dračin* (MPR), 1939: *Újtövisfalva, Драчини* (BK. 786), 1941: *Újtövisfalva* (Hnt), 1944: *Újtövisfalva, Драчини* (Hnt), 1946: *Драчини* (URCP), 1968: *Драчини* (3O), 1983: *Драчини, Драчини* (3O), 1991: *Драчини* (TK), 1995: *Драчино* (BPY), 2017: *Драчино* (uo.).

■ *Tövisfalva* a 19. század első felében települt a történelmi Bereg megyében, a *Latorca* és a *Szolyva* patak egyesülésénél. A falut 1827–37 között hozták létre csehországi német munkások számára a Schönborn-uradalomban (Lehoczky 3: 770-1). A *Tövisfalva* helységnév magyar eredetű, a m. *tövis* 'tüske, tüskés, tövises kóró, növényeken lévő kemény, hegyes, szúrós képződmény' (ÉKsz. 2: 1403, TESz. 3: 977-8, KMNySz. 2: 355) és a birtokos személyjellel ellátott *falu* főnévnek az összetételével keletkezett. Valószínűleg a hely növényzete, tüskés, bokros jellege lehetett a névadás motivációja. Ilyen nevű dűlő a település határában nem adatható, ezért a dűlőnévi eredete minden bizonnyal kizárható. 1903-ban, az országos helységnévrendezés során a név az *Új*-előtaggal egészült ki, ami a település korára utal, s a Nyitra megyei *Tövisfalva*-tól különböztette meg, ami már az Anjou-korban létezett (Mező 1999: 394). A párhuzamosan használt ruszin népi, 1946-tól hivatalos *Драчино* az ukr. *драча-драчка* 'tüske, tövisbokor, bozót' fn. (Csopaj 80, Hrincsenko 1: 441) birtoklást, valamint való ellátottságot kifejező ukr. -ин(о) képzős származéka (vö. Kupcsinszka 1105), s párhuzamos névadással jött létre, vö. még ukr. *Н. драчина* 'tövisbokrokkal benőtt mező, galagonyabokor' fn. (Oniskevics 1: 233, Bányai 104). Az Ukrajna más vidékein előforduló *Драчинци* és *Драчи* helységnevek személynévekre vezethetők vissza, a kárpátaljai helységnév személynévi eredete azonban minden bizonnyal kizárható, vö. kárp. ukr. *Драч* csn. (Csucska 2005: 209), m. *Drác* csn. (ÚMCsT. 255). Bár a helységet német munkásokkal népesítették be, a mikrotoponimákban ennek nincs nyoma (vö. S. 119-20), s a településnek sem jött létre német névváltozata.

Trebusafejérpatak, Ділове 'település Rahótól D-re'

1600: *Tribusa* (Bélay 208), *Tribusannak* hynak (UC. 174: 25a), 1608: *Trebusa* (Bélay uo.), 1614: *Feier Patak* (UC. 152: 7), 1618?: *Tribusa, Feier Patak* (UC. 110: 60), 1630: *Tribusa* (UC. 47: 5), 1648: *Tribussa* (ComMarmUg. 39), 1673: *Tribusa* (UC. 5: 9), 1680: *Tribusa* (UC. 148: 35a), 1684: *Feier Patach* (Bélay 140), *Tribusa* (UC. 148: 36), 1689: *Feier Patak, Tribusa* (UC. 5: 11), 1692: *Fejérpatak, Tribusa* (UC. 5: 10), 1696: *Fejér Patak, Tribusa* (UC. 148: 12), 1702: *Fejér Patak* (UC. 8: 2), *Tribusa* (UC. 149: 24), 1707: *Tribusán, Fejér-Patak* (UC. 8: 55), 1715: *Fejér Patak, Trebusa* (MNL), 1720: *Fejérpatak, Tribusa* (MNL), 1725: *Tribusa, Feier patak, r. Pili potok, r. Albul vale* (Revizki), 1735: *Tribusa, Fejér Patak* (MCM), 1747: *Tribuscha* (GK. 404), *Fejérpatak* (uo. 403), 1754: *Fejérpatak, Tribusan, Trebusa* (UC. 80: 11), 1756: *Tribusa, Fejér patak* (Kam. 0303: 2), 1768: *Tribusa, Fejérpatak* (UC. 245: 4), 1773: *Tribussa, Tribusany, Fejér Patak, Albe, Bile* (LexLoc. 136), 1782-4: *Tribussa, Fejérpatak, Bilén* (EKFT), 1796: *Fejér Paták, Bieli Potok, Albul vale* (Vályi 1: 642), 1798: *Tribusa, Fejérpatak* (CsT. 11), 1799: *Trebusa* (Vályi 3: 527), *Tribussa, Fejérpatak* (HT. 0012: 2), 1800: *Tribuso, Trebusa, Trebusani, Fejérpatak, Bilén, Albe* (TM), 1808: *Tribussa, Tribussany, Trybussany* (Lipszky: Rep. 694), *Fejérpatak, Bilé vel. Bielýpotok, Bilýpotok Albá* (uo. 173), 1809: *Trebusan, Fejérpatak* (Kam. 661), 1824-62: *Trebusa, Fejérpatak* (MKFT), 1828: *Trebusa, Trebussoun* (Nagy 199), *Patak (Fejér)* (uo. 198), 1838: *Trebusany, Fejérpatak* (Schem. 54), 1839: *Trebusa, Fehérpatak* (F. 4: 200, 203), 1851: *Trebusa* (F. 4: 219), *Fehérpatak* (uo. 2: 8), 1856: *Fejérpatak, Trebusa* (MOK), 1857-9: *Trebusa, Fejérpatak (Bilýpotok)* (CU), 1863: *Trebusa* (Hnt), *Fejérpatak* (Kat.), 1864: *Trebusa és Fejérpatak* (PestyM), 1870-1: *Trebusa, Fejérpatak* (MÁT), 1872-84: *Trebusa, Fejérpatak, Bielipotok* (HKFT), 1873: *Trebusa, Trebusáni, Trebusány, Fejérpatak* (Hnt), 1877: *Trebusa, Trebusáni,*

Trebusány, Fejérpatak (Hnt), 1882: *Trebusa-Fejérpatak* (Hnt), 1888: *Trebusa-Fejérpatak, Trebusán* (Hnt), 1892: *Trebusa-Fejérpatak, Trebusán* (Hnt), 1895: *Trebusa-Fejérpatak* (Hnt), 1898: *Trebusa-Fejérpatak* (Hnt), 1900: *Trebusa-Fejérpatak* (Hnt), *Terebesfejérpatak* (Mező 1999: 395), 1902: *Terebesfejérpatak* (Hnt), 1907: *Terebesfejérpatak* (Hnt), 1910: *Трибушани, Білий Потік* (EKUP), 1913: *Terebesfejérpatak* (Hnt), 1923: *Trebuša (Potok Bilyj), Terebesfejérpatak, Требушани (Білий Потік)* (PR), 1925: *Trebuša, Fejérpatak, Bily p.* (PR), 1927: *Trebuša (Bély Potok)* (Hnt), 1929: *Trebusány* (ChM. 1261), 1931: *Trebuša, Fejérpatak* (MPR), 1939: *Trebusafejérpatak, Требушань* (BK. 799), 1941: *Trebusafejérpatak* (Hnt), 1944: *Trebusafejérpatak, Требушань* (Hnt), 1946: *Ділове* (УРСР), 1968: *Ділове* (ЗО), 1969: *Ділове* (ІМСУ), 1978: *Деловое* (ТК), 1983: *Ділове, Деловое* (ЗО), 2017: *Ділове* (ВРУ).

■ Trebusafejérpatak két helység, *Trebusa* és *Fejérpatak* egyesülésével jött létre a 19. század végén a történelmi Máramaros megyében. A két falu közül *Trebusa* a 16. század végén települt a Tisza jobb, míg *Fejérpatak* a 17. század második felében a folyó bal partján. A *Trebusa* helységnév ruszin eredetű, a név az ukr. *требути-мепебути* 'irt, tisztít' ige származéka (СУМ. 10: 84, Csopj 396), vö. szl. **terbiti, trēbiti* 'ua.' ige (Šmilauer 180, Moór 1930: 111), vö. ukr. *Теребіж* pataknev a Dnyeszter vízgyűjtőjén (Verbics 2017: 301). A korábbi ruszin *Trebusany* név az ige ukr. -*ани* képzős alakja, jelentése tkp. 'Irtáson lakók'. Kiss Lajos felveti szláv személynévi eredetét, miszerint egy szl. **Trebuchъ* szn. birtoklást kifejező -*ja* képzős alakja lenne (Kiss 2001: 301). A település első említésekor, az 1600-as urbárium szerint azonban van egy „Vý hellien czenalt falu kit Tribusannak hýnak. Egi ember lakik rajta fiastul, kinek Nichifor neve. Ennek az kamara Ispan 12 Esztendeigh valo Zabadsagot adoth. Immar het eztendeie el teolt az olta mind Zabadsagba volt. Ha tizen ket eztendeo kitelik Zolgallion az teobj keozeben” (UC. 174: 25a). Így első lakójáról vagy alapítójáról nem kaphatta a nevét. A *Fejérpatak* helységnév magyar eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel. A falu a *Fejér* – ukránul *Bilij* – patak mellett települt, vö. *Bilij* 'a Tisza b. á. Trebusafejérpatak (Ділове) h.' 1782-6: *Bilen bach* (EKFT), 1787: *Thall Fejerpatak* (Kam. 0463: 3), 1798: *Bili F.* (MT), 18. sz. vége: *Bilin* (VIT. 0012), 1809: *Bilipatak* (Kam. 0661), 1824-62: *Fejér-Patak* (MKFT), 1863: *Fejérpatak* (Kat.), 1872-84: *Bieli p.* (HKFT), 1876: *Fehér-patak* (Szilágyi 92), 1910: *Bieli p.* (HBÁT), 1925: *Bieli* (PR), 1929: *Білий* (Petrov 27), 1935: *Bily, Білий* (W. 38, 59), 1939: *Fejér p. (Bilij p.)* (SzSzBML. 468), 1940: *Fehér patak* (FKözl.), 1957: *Білий, Бельй* (КРУ. 17), 1978: *Бельй* (ТК), 1979: *Білий* (СГУ 54), 2007: *Fejér-patak* (Kovács 93), 2017: *Білий струмок* (GT). „Trebusa Községnek testvére Fejérpatak helység, e két Község csak a szőke Tisza könnyen lejtő hajjai által vagyon egy mástól elválasztva. Fejérpataka nevezete a helység keleti részéről lombos patak zúgásától eredt, mert roppant magasságról rohanva alá vize hó fejrőségű, innen vette nevezetett Fejérpatak” (PestyM). Az ukr. *Bilijpatak*, illetve a rom. *Albul vale* párhuzamos névadás eredménye, vö. ukr. *білий* 'fehér' mn. (Csopj 23, СУМ 1: 181-2), ill. ukr. N. *номокъ* 'patak' fn. (Csopj 295), valamint rom. *alba, albul* 'fehér' mn. (Jordan 1963: 107, DRM 1: 30), ill. rom. *valea* 'patak' fn. (DEX). Az egyesülés után a közös település a *Trebusafejérpatak* nevet viselte, amit 1900-ban, az országos helységnévrendezés során *Terebesfejérpatak*-ra változtattak (Mező 1999: 395). 1939-ben visszakapta a régi nevét. Az 1946-tól hivatalos ukrán *Ділове* az ukr. N. *діл* 'hegy, hegyhát, választóhegy' fn. (Oniskevics 1: 220, Rudnicki 20, Haborak 2008: 47) semlegesnemű ukr. -*ов* (e) melléknévképzős formája. A nevet az a falutól nyugatra fekvő hegy motiválta, ami a helységet elválasztja a Tisza-völgy lejjebb fekvő helységeitől, s amit a Tisza 180 fokban körül-folyva–megkerülve halad tovább az alföld felé.

Тросзтыанец, Тростянець 'település Rahótól É–ÉК-re'

1968: *Тростянець* (ЗО), 1969: *Тростянець* (ІМСУ), 1978: *Тростянець* (ТК), 1983: *Тростянець, Тростянец* (ЗО), 2017: *Тростянець* (ВРУ).

■ Trosztyanec a 20. században települt tanya a máramarosi Borkút határában, a *Fekete-Tisza* jobb partján. A *Trosztyanec* helységnév ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Velikij-Trosztyanec* 'a Fekete-Tisza j. á. Borkút (Кваси) h.' 1782-6: *Welky Droginiac* (EKFT), 18. sz. vége: *Trosztenecz vel.* (VIT. 0012), 1809: *Prosztinyecz* (!) (Kam. 0661), 1824

-62: *Trosztinetz* (MKFT), 1863: *Trostynec p.*, *Тростинець потіокъ* (Kat.), *Trostinec Bach* (S. 226), 1864: *Trosztyinecz* (PestyM), 1872-84: *Trostienec wk.* (HKFT), 1876: *Trosztyinecz* (Szilágyi 90), 1929: *В. Тростянець* (Petrov 15), 1935: *Veliký Trost'aneč*, *Тростянець Великий* (W. 37, 64), 1978: *Тростенец* (TK), 1979: *Великий Тростянець* (СГУ 94), 2007: *Trosztyanec-patak* (Kovács 78), 2017: *річка Тростенець* (GT). A pataknev az ukr. *тростяний* 'nádas' mn. (Csoréj 398, Hrincsenko 4: 287, СУМ 10: 284) ukr. *-ець* képzős származéka, de l. még *тростянець* 'náddal benőtt hely, nádas' fn. (Haborak 2003: 250). Bor-kút külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Trosztyanica, Тростяниця 'település Munkáctól É-ra'

1599: *Torosztian Falua*, *Torosztiani Falua* (Dica), 17. sz. eleje: *Trosztonicza* (UC. 88: 9), 1600: *Stroztian Fala*, *Troztyan Falva* (Dica), 1602: *Throztian Falua*, *Stroztian Falua*, *Storoztian Falua* (uo.), 1613: *Trozttianicza*, *Troztyanicza* (UC. 18: 25), 1622: *Trosztanicza* (UC. 18: 26), 1625: *Trostianicza* (UC. 18: 28), 1627: *Trostanicza* (UC. 18: 30), 1634: *Trostyanicza* (UC. 101: 73), 1635: *Trostianicza* (KirK. 8.99), 1645: *Trostsanicza* (Makkai 367, UC. 19: 1), 1668: *Тростьяниц* (Panykevic 164), 1688: *Trosztyanicza* (UC. 19: 6), 1690: *Trosztyanicza* (UC. 19: 7), *Trostanicza* (UC. 5: 15), 1699: *Trosztyanicza* (UC. 19: 8), 17. sz. vége: *praedium Trossanicza* (UC. 20: 23), *Praedium Troszczanicza* (UC. 6: 32), 1702: *Trosztyanicza* (UC. 19: 12), 1705: *Trosztienicza* (UC. 20: 1), 1715: *Praedium Trostczenicza* (UC. 20: 5), 1725: *Trosztyanicza* (UC. 124: 6), 1731: *Praedia Troszecsanicza* (KirK. 36.282), 1773: *Trosztanicza*, *Trostanicza* (LexLoc. 52), 1782-4: *Troszaniecz* (EKFT), 1788: *Trosztyanicza* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Trosztyanicza* (Vályi 3: 534), 1800: *Trosztyanicza* (TBer), 1808: *Trosztanicza*, *Trostanica* (Lipszky: Rep. 695), 1824-62: *Trosstanic*, *Trosztyanitza* (MKFT), 1828: *Trosztyanicza* (VB), 1837: *Trosztyanicza* (F. 3: 73), 1838: *Trostyanicza* (Schem. 50), 1851: *Trosztyanicza* (F. 4: 221), 1856: *Trostyanicza* (MOK), 1857-9: *Trosztyanicza* (CU), 1863: *Trosztyanicza* (Hnt), 1870-1: *Trosztyanicza* (MÁT), 1872-84: *Trosztyanica* (HKFT), 1873: *Trostyanicza* (Hnt), 1877: *Trostyanicza* (Hnt), 1882: *Trostyanicza* (Hnt), 1888: *Trosztanicza* (Hnt), 1892: *Trosztyanicza*, *Trosztanicza* (Hnt), 1895: *Trosztyanicza* (Hnt), 1898: *Trosztyanicza* (Hnt), 1900: *Trosztyanicza* (Hnt), 1902: *Trosztyanicza* (Hnt), 1904: *Nádaspatak* (Mező 1999: 396), 1907: *Nádaspatak* (Hnt), 1910: *Тростяниця* (ЕКУР), 1913: *Nádaspatak* (Hnt), 1923: *Trost'ánica*, *Nádaspatak*, *Тростяниця* (PR), 1925: *Trostanica* (PR), 1927: *Trostianica* (Hnt), 1929: *Tršténice* (ChM. 1266), 1931: *Trostanice* (MPR), 1939: *Trosztyánica*, *Тростяниця* (BK. 784), 1941: *Trosztyánica* (Hnt), 1944: *Trosztyánica*, *Тростяниця* (Hnt), 1946: *Тростяниця* (УРСР), 1968: *Тростяниця* (ЗО), 1969: *Тростяниця* (ІМСУ), 1983: *Тростяниця*, *Тростяниця* (ЗО), 1991: *Тростяниця* (TK), 2017: *Тростяниця* (ВРУ).

■ Trosztyanica a 16. század végén települt a történelmi Bereg megye északnyugati részén, az ungi határon. A *Trosztyanica* helységnév ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel. „Nevét vette a Trosztanicza nevű pataktól, mely határán át foly s rajta 1649. malom is állott” (Lehoczky 3: 771-2), vö. *Trosztyanica-potok** 'a Tihij b. á. Puznyákfalva (Пузняківці) h.' 1645: *Ezen falu határán vagyon egy Trostsanicza neveó Patak, Melyben pisztrangot es keővj halat fognak, Volt az kenezeknek ezen egy Malmok, mellyet ell hattak pusztulnj, es most csak pusztán áll* (UC. 19: 1), 1690: *Trostyanicza* nevű *Patak* (UC. 19: 7), 1824-62: *Trosztyanitza P.* (MKFT), 1865: *Тростьянка пот.* (Kat.), *Тростьянки потіокъ* (S. 115), 1881: *Trosztanicza patak* (Lehoczky 3: 771). A pataknev az ukr. *тростяний* 'nádas' mn. (Csoréj 398, Hrincsenko 4: 287, СУМ 10: 284) ukr. *-ниця* képzős származéka, l. még ukr. *тростникъ*, *тростина* 'nád' főnév (Csoréj 398, Hrincsenko 4: 287, СУМ. 10: 284). A patak nevének jelentése tkp. 'Nádas-patak'. A legkorábbi *Trosztjánfalva* névalak valószínűleg magyarosítás eredménye. Személynévi származtatása kevésbé valószínű, 1613-ban a főkenéz *Volosz Ferenc*, rajta kívül *Geörgi kenez*, *Ferencz kenezne*, *Zinits Jakab*, *Zizar Istvan*, *Takacz Agoston*, *Takacz Zidor*, *Kuszturits Kozma*, *Laurits Gergeli*, *Ruszin Ignat*, *Mohuts Lukats*, *Smogoszki Janos*, *Priszlopi Geörgi*, *Remethe Mihaly*, *Ulizki Laszlo*, *Redej Peter*, *Thega Mihaly*, *Thega Istwan*, *Uliszki Laszlo*, *Remete Mihaly*, *Maricz Peter*, *Kys Istwan*, *Lapatur Lucats*, *Kajtaz Ferencz*, *Boczko Peter*, *Magiar Janos*, *Zinowits Jaczko*, *Ruszin Janos*, *Krainai Ger-*

gely, Melnik Thamas, Fekete Lazar, Kirallj Konrad, Beniko Janos lakik (UC. 18: 25). 1625-ben Maricz János a kenéz (UC. 18: 28), 1705-ben pedig egyetlen lakóját és kenézt *Trostanics Havrillo* néven említik, aki a faluról kapta a nevét. A helységről azt írják, hogy „Ezen Falu circa Anno 1683. el pusztult volt hanem in 1702 Unghvari Krajnarul ezen kenézt ide hoztak. Semmi könyebségére nem levén hazat sem épített maganak” (UC. 20: 1). 1904-ben, az országos helységnévrendezés során a település nevét *Nádaspatak*-ra magyarosították, ami tükörfordítás eredménye (Mező 1999: 396). 1939-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Тростяниця* a történelmi név átvétele.

Turjabisztra, Тур'я Бистра

‘település Perecsenyől DK-re’

1550: *Biistra* (Dica), 1552: *Biztra*, 1553: *Bjztra*, 1555: *Bjzthra*, 1574: *Bjzthra* (uo.), 16. sz.: *Bistra* (UC. 115: 79), 1602: *Bistra* (UC. 104: 8), 1603: *Bisztra* (UC. 104: 9), 1631: *Bisztra* (UC. 105: 1), 1671: *Bisztra* (UC. 63: 16), 1691: *Turai* (!) *Bisztra* (UC. 157: 66), 1692u.: *Bisztra Turaj* (UC. 157: 67), 1696: *Bisztra* (Dica), 1700k.: *Bisztratura* (UC. 3: 59), 1715: *Bisztra* (MNL), 1718-9: *Bisztra* (UC. 105: 3), 1720: *Bisztra* (MNL), 18. sz. első fele: *Bisztra* (BélU), 1740: *Bisztra* (MCU), 1741: *Bisztri* (GK. 73), 1747: *Bisztra* (GK. 84), 1764: *Bisztra* (UC. 106: 56), 1765: *Turaj* (!) *Bisztra* (UC. 157: 62), 1766: *Turja Bisztra* (UC. 147: 138), 1773: *Turia-Bisztra* (LexLoc. 285), 1777: *Orosz Bisztra* (UC. 3: 34), 1780: *Bisztra* (MCU), 1782-4: *Bisztra* (EKFT), 1788: *Turia Bisztra* (HT. 0021:1), 1789: *Turia: Bisztra* (HT. Div. X. 21: 2), 1792: *Turia Bisztra* (MCU), 1796: *Bisztra, Turia Bisztra* (Vályi 1: 218), 1800: *Turia Bisztra* (TUng), 1806: *Turja Bisztra* (UV), 1808: *Bisztra* (*Túrja*-), *Turjá-Bystrá* (Lipszky: Rep. 61), 1824-62: *Turja Bistra* (MKFT), 1828: *Turja-Bisztra* (VUng), 1837: *Bisztra Turja* (F. 3: 376), 1838: *Bisztra-Turja* (Schem. 72), 1851: *Bisztra-Turja* (F. 1: 136), 1856: *Bisztra* (*Turia*-) (MOK), 1857-9: *Turja-Bisztra* (CU), 1863: *Turia-Bisztra* (Hnt), 1870: *Turja Bisztra* (UT), 1872-84: *Turja Bisztra* (HKFT), 1873: *Bisztra* (*Turia*-), *Bisztrójé* (Hnt), 1877: *Bisztra* (*Turia*-), *Bisztrójé* (Hnt), 1882: *Bisztra* (*Turia*-), *Bisztrójé* (Hnt), 1888: *Turia-Bisztra, Bisztróje* (Hnt), 1892: *Turia-Bisztra, Bisztróje* (Hnt), 1895: *Turia-Bisztra* (Hnt), 1898: *Turia-Bisztra* (Hnt), 1900: *Turia-Bisztra* (Hnt), 1902: *Turjabisztra* (Hnt), 1904: *Turjasebes* (Mező 1999: 397), 1907: *Turjasebes* (Hnt), 1910: *Бучпе* (ЕКУР), 1913: *Turjasebes* (Hnt), 1915: *Turjasebes* (UT), 1918: *Turjasebes* (UT), 1923: *Bystra Turjańska, Turjasebes, Быстра Туряньська* (PR), 1925: *Bystra Turj.* (PR), 1927: *Turja Bystra* (Hnt), 1929: *Bystrý Tuři* (ChM. 114), 1931: *Turja Bystra* (MPR), 1939: *Turjabisztra, Туря Быстра* (BK. 783), 1941: *Turjabisztra* (Hnt), 1944: *Turjabisztra, Туря Быстра* (Hnt), 1946: *Тур'я Бистра* (УРСР), 1968: *Тур'я Бистра* (ЗО), 1969: *Тур'я Бистра* (ИМСУ), 1983: *Тур'я Бистра, Турья Быстрая* (ЗО), 1991: *Турья Быстрая* (ТК), 2017: *Тур'я Бистра* (ВРУ).

■ Turjabisztra a 16. század első felében települt a történelmi Ung megyében, a *Turja* folyó bal oldali forrása mellett. Az elsődleges *Bisztra* helységnév ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Bisztrik* 'a Turja b. á. Turjabisztra (Тур'я Бистра) h.' 1788: *Bisztrik* (Kam. 0190), 1824-62: *Velika Bistrika Bach* (MKFT), 1863: *Bisztrik* (S. 157), 1872-84: *Vk. Bistrik p.* (HKFT), 1935: *Bistrý, Быстрый* (W. 58, 59), 1979: *Бистрик* (СГУ 49), 1991: *Быстра* (ТК), 2017: *Бистрий струмок* (GT). A pataknev az ukr. *бистра* 'gyors, sebes' mn. (Hrincsenko 1: 57, Csöpej 22), ill. szl. **bystra* (*rěka*) 'gyors folyású, átlátszó vízű (folyó)' mn. (Šmilauer 45, Moór 1930: 16-7) származéka (Janko 44), s a patak folyásának sebességével van kapcsolatban. A víznév a 19-20. századi forrásokban kicsinyítő képzős *Bisztrik* és hímnemű *Bisztrij* alakokban is előfordul. A 18. század közepétől használt *Turja*-előtag a folyó közelségére utal, s a történelmi Magyarország területén előforduló számos *Bisztrá*-tól való megkülönböztetést szolgálja (vö. Bölcseki 145-50). 1631-ben (*Turja*)*Bisztrán* a soltész *Knyas Kocsz*. A lakosok *Kocsan, Klacsko, Manovics, Jakab, Harhari, Peretics, Secsko, Goran, Gregor, Keresztes, Zolovnia, Csernokoza, Skobelka, Bonga, Vopatko, Otemni, Zkubrinka Volk* családnevűek (UC. 105: 1). Egy 1777-es urbáriumban *Oroszbisztra* néven is szerepel (UC. 3: 34), ami a falu lakosságának nemzetiségét jelöli. A település nevét 1904-ben, az országos helységnévrendezés során *Turjasebes*-re magyarosították (Mező 1999: 397). A hivatalos ukrán *Тур'я Бистра* a történelmi, kétrészes név átvétele.

Turjapaszika, Тур'я Пасіка 'település Perecsenytól DK-re'

1398: *Dyapu* (Engel 1985: 999), 1550: *Pazzeke, Passeka* (Dica), 1552: *Pazyka*, 1553: *Pazeke*, 1574: *Pazika* (uo.), 16. sz.: *Pasecha* (UC. 115: 79), 1602: *Pasecha* (UC. 104: 8), 1603: *Pazeka* (UC. 104: 9), 1619: *Paszika* (UC. 116: 5a), 1625: *Paczika* (Dica), 1631: *Paszika* (UC. 105: 1), 1671: *Paszika* (UC. 63: 16), 1691: *Paszika* (UC. 157: 66), 1696: *Paszika* (Dica), 1700: в *Пасъць Туръж* (Panykevics 172), 1711: *Paszika* (UC. 63: 28), 1715: *Paszika* (MNL), 1718-9: *Paszika* (UC. 105: 3), 1720: *Paszika* (MNL), 18. sz. első fele: *Paszika* (BélU), 1731: *Paszika* (UC. 63: 37), 1740: *Paszika* (MCU), 1747: *Paszika* (GK. 86), 1764: *Paszika* (UC. 147: 218), 1765: *Paszika* (UC. 157: 62), 1773: *Paszika* (LexLoc. 285), 1777: *Paszika* (UC. 3: 34), 1780: *Paszika* (MCU), 1782-4: *Paszika* (EKFT), 1788: *Paszika* (HT. 0021:1), 1789: *Paszika* (HT. Div. X. 21: 2), 1792: *Paszika* (MCU), 1799: *Paszika* (Vályi 3: 24), 1808: *Paszika, Paseka, Pasyka* (Lipszky: Rep. 497), 1824-62: *Pasika h. Paszika* (MKFT), 1828: *Paszika* (VUng), 1837: *Paszika* (F. 3: 378), 1838: *Paszika* (Schem. 73), 1851: *Paszika* (F. 3: 200), 1856: *Paszika* (MOK), 1857-9: *Pasika* (CU), 1863: *Pazeka* (Hnt), 1870: *Paszika* (UT), 1872-84: *Paszika* (HKFT), 1873: *Pászika (Turja)* (Hnt), 1877: *Pászika (Turja-)* (Hnt), 1882: *Pászika (Turja-)* (Hnt), 1888: *Turia-Paszika* (Hnt), 1892: *Turia-Paszika* (Hnt), 1895: *Turia-Paszika* (Hnt), 1898: *Turia-Paszika* (Hnt), 1900: *Turia-Paszika* (Hnt), 1902: *Turjapaszika* (Hnt), 1903: *Turjavágás* (Mező 1999: 397), 1907: *Turjavágás* (Hnt), 1910: *Пасіка* (EKYP), 1913: *Turjavágás* (Hnt), 1915: *Turjavágás* (UT), 1918: *Turjavágás* (UT), 1923: *Pasika Turjańska, Turjavágás, Пасъка Турянська* (PR), 1925: *Turj. Pasika* (PR), 1927: *Turja Pasika* (Hnt), 1929: *Paseka Tuři* (ChM. 938), 1931: *Turja Pasika* (MPR), 1939: *Turjapaszika, Туря Пасъка* (BK. 783), 1941: *Turjapaszika* (Hnt), 1944: *Turjapaszika, Туря Пасека* (Hnt), 1946: *Тур'я Пасіка* (УРCP), 1968: *Тур'я Пасіка* (ЗО), 1969: *Тур'я Пасіка* (IMCY), 1983: *Тур'я Пасіка, Турья Пасека* (ЗО), 1991: *Турья Пасека* (ТК), 2017: *Тур'я Пасіка* (ВРУ).

■ Turjapaszika a 16. században települt, soltészai alapítású falu a történelmi Ung megyében, a *Turja* bal oldali ága, a *Bisztrik* mellett. Az elsődleges *Paszika* helységnév ruszin eredetű, a név az ukr. *nacika~naceka* 'vágáspuszta, irtás' fn. (CYM. 6: 86, Rudnicki 27) származéka, vö. szl. **pasēka* 'irtás' fn. (Šmilauer 160), irtásföldön létrejött települést jelöl. Engel Pál szerint a falu talán azonos a 14. század végén említett *Gyapu* helységgel (Engel 1985: 983), aminek a szláv neve a m. *gyepŭ* 'járhatatlan erdősáv, ami megnehezíti az ellenség betörését, mesterséges akadály, sövény' fn. (TESz. 1: 1127) átvételéből ered. A 19. század végétől használatos *Turja-* előtag a folyó közelségére utal, s a történelmi Magyarország területén előforduló számos *Pasziká*-tól (pl. a beregi *Paszika*) való megkülönböztetést szolgálta (vö. Bölcskei 145-50). Lakossága ruszin, az 1631-es összeírás szerint *Kolinka Ivan* és *Korol Alexa* a soltész, a batykó *Pop Mikula*. A faluban *Lancsuha, Pavlov, Kosztiov, Dsiula, Penjakov, Csemka, Hancsa, Homasov, Hlamnik, Domavics, Gonda, Maskula, Fedak, Kolinka, Ztanics, Nahay, Karoly, Pap, Fedorov, Zakmancsin, Fetov, Omiskom Bugar, Bugaracs, Uhni, Lukacsov, Liszcsik, Hajko, Drahos, Lapsin, Laszcsin, Bricskov, Pocsko, Baran, Bunda, Csopak, Hadak, Sepov, Bubna, Satnik, Csap, Kobza, Nitko, Majeresni, Kobzo, Pupics, Tatarni, Havrilcsni, Koffiar, Demetrin, Verenka, Dzenka, Kachlen, Petraso, Hlinnik, Nitko* nevek élnek (UC. 105: 1). Az újabb keletű, a helységnévrendezés során, 1903-ban alkotott magyar *Turjavágás* név részfordítás a ruszinból (Mező 1999: 397). 1939-ben visszakapta a másodlagos, kétrészes nevét. A hivatalos ukrán *Тур'я Пасіка* ennek az átvétele.

Turjarolena, Тур'я Поляна 'település Perecsenytól K-re'

1553: *Polena* (Dica), 1555: *Poljēna*, 1574: *Poliena* (uo.), 16. sz.: *Polena* (UC. 115: 79), 1602: *Polena* (UC. 104: 8), 1603: *Poliena* (UC. 104: 9), 1625: *Poliona* (Dica), 1631: *Polyena* (UC. 105: 1), 1691: *Polena* (UC. 157: 66), 1696: *Polena* (Dica), 1700k.: *Polena* (UC. 3: 59), 18. sz. eleje: *Poliana* (UC. 110: 73), 1701: *Polena* (UC. 54: 80), 1715: *Polyana* (MNL), 1720: *Polyana* (MNL), 18. sz. első fele: *Polena* (BélU), 1740: *Polena* (MCU), 1741: *Poleno* (GK. 76), 1747: *Polyana* (GK. 85), 1765: *Polena* (UC. 157: 62), 1766: *Polena* (UC. 106: 57a),

1773: *Polena*, *Polan* (LexLoc. 286), 1777: *Polena* (UC. 3: 34), 1782-4: *Polena* (EKFT), 1788: *Polena* (HT. 0021:1), 1791: *Polena* (UC. 182: 14), 1792: *Polena* (MCU), 1799: *Polena* (Vályi 3: 109), 1808: *Polena* (Lipszky: Rep. 520), 1814: *Tóth-Polyána* (Cat. 238), 1816: *Tót-Polyána* (Schem. 163), 1824-62: *Polena* (MKFT), 1837: *Tóth Polena* (F. 3: 378), 1838: *Tot-Polena* (Schem. 73), 1851: *Polena (Turja)* (F. 3: 286), 1856: *Polena* (MOK), 1863: *Polena* (Hnt), 1870: *Turja Polena* (UT), 1872-84: *Turja Polena* (HKFT), 1873: *Polena (Turja-)* (Hnt), 1877: *Polena (Turja-)* (Hnt), 1882: *Polena (Turja-)* (Hnt), 1888: *Turia-Polena* (Hnt), 1892: *Turia-Polena* (Hnt), 1895: *Turia-Polena* (Hnt), 1898: *Turia-Polena* (Hnt), 1900: *Turia-Polena* (Hnt), 1902: *Turjapolena* (Hnt), 1904: *Turjamező* (Mező 1999: 397), 1907: *Turjamező* (Hnt), 1910: *Поляна* (EKYP), 1913: *Turjamező* (Hnt), 1915: *Turjamező* (UT), 1918: *Turjamező* (UT), 1923: *Poljana Turjańska*, *Turjamező*, *Поляна Турянська* (PR), 1925: *Turj. Poljana* (PR), 1927: *Turja Poljana* (Hnt), 1929: *Polana Tuři* (ChM. 1005), 1931: *Turja Poljana* (MPR), 1939: *Turjapolena*, *Туря Поляна* (BK. 783), 1941: *Turjapolena* (Hnt), 1944: *Turjapolena*, *Туря Поляна* (Hnt), 1946: *Тур'я Поляна* (УРСР), 1968: *Тур'я Поляна* (ЗО), 1983: *Тур'я Поляна*, *Турья Поляна* (ЗО), 2017: *Тур'я Поляна* (ВРУ).

■ *Turjapolena* a 16. században települt a történelmi Ung megyében, a *Turja* folyó jobb oldali forráságának, a *Sipotnak* a völgyében. Az elsődleges *Polena* helységnév ruszin eredetű, a név az ukr. *поляна* 'erdei tisztás' fn. (Hrincsenko 3: 292, СУМ. 7: 107-8) származéka, vö. szl. **polāna* 'mező, tisztás' fn. (Šmilauer 145). A magyar névhasználatban *Polyana*>*Polena* változás történt elhasonulással és a *ly* hang depalatalizációjával, vö. *Polena*. Az 1631-es összeírás szerint *Polena* soltésza *Paskovits Vasil* és *Szocsa Jurko*, batykója *Czikula Marko*. Lakosai és zsellerei *Pulej*, *Kanuk*, *Saffar*, *Biszaha*, *Zavics*, *Lois*, *Dsungar*, *Vovunics*, *Geczi*, *Lőrincz*, *Pasko*, *Diakov*, *Kostni*, *Korenka*~*Korianka*, *Socsa*, *Csikula*, *Zorilka*, *Zoralka*, *Zorilko*, *Zhorilka*, *Vandras*~*Vandrus*, *Kunik*, *Libra*, *Kohut*, *Jurda*, *Alexicsov*, *Butlics*, *Pontos* családneveket viselnek (UC. 105: 1). A települést az 1830-as években *Tótpolena* néven is említik, a *Tót*-előtag a falu szlovák lakosságára utal. Ezt a 40-es években a *Turja*-előtag váltja, ami a folyó közelségét jelöli (vö. Bölcskei 145-50). Az 1881-es népszámlálás adatai szerint a lakosság közel 30 %-a vallotta magát tótnak (KSH). A település nevét 1903-ban, az országos helységnévrendezés során előbb *Turjapolány*-ra változtatták, majd 1904-ben *Turjamező*-re magyarosították az utótag lefordításával (Mező 1999: 397). 1939-ben visszakapta a kétrészes régi nevét. A hivatalos ukrán *Тур'я Поляна* a történelmi név átvétele.

Turjaremete, Тур'ї Ремети

'település Perecsenytől K-re'

1411: *Remethe* (ZsO. 3: 268), 1451: *Remete* (Cs. 1: 397), 1550: *Remethe* (Dica), 1553: *Remethe*, 1574: *Remethe* (uo.), 16. sz.: *Remete* (UC. 115: 79), 1602: *Remete* (UC. 104: 8), 1603: *Remete* (UC. 104: 9), 1619: *Remete* (UC. 116: 5a), 1625: *Remete* (Dica), 1631: *Remethe* (UC. 105: 1), 1671: *Remethe* (UC. 63: 16), 1691: *Remete* (UC. 157: 66), 1696: *Remete* (Dica), 1700k.: *Remethe* (UC. 3: 59), 1715: *Orosz Remete* (MNL), 1718: *Remete* (UC. 105: 3), 1718-9: *Remete* (UC. 105: 3), 1720: *Remette* (MNL), 18. sz. első fele: *Orosz Remete* (BéIU), 1740: *Remete* (MCU), 1741: *Remetefalu* (GK. 70), 1747: *Remete* (GK. 87), 1765: *Remethe* (UC. 157: 62), 1773: *Remete*, *Remet* (LexLoc. 286), 1777: *Remethe* (UC. 3: 34), 1780: *Remete* (MCU), 1782-4: *Remete* (EKFT), 1788: *Remete* (HT. 0021:1), 1789: *Remete* (HT. Div. X. 21: 2), 1792: *Turia Remethe* (MCU), 1808: *Remete (Alsó vel. Turia-)*, *Nižni-Remjaty* (Lipszky: Rep. 557), 1824-62: *Turia Remete h. Turja Remete* (MKFT), 1837: *Remete* (F. 3: 379), 1838: *Remete-Turja* (Schem. 73), 1851: *Remete (Turja)* (F. 3: 286), 1856: *Remete (Turia-)* (MOK), 1857-9: *Turia-Remete* (CU), 1863: *Turia-Remete* (Hnt), 1870: *Turja Remete* (UT), 1872-84: *Turja Remete* (HKFT), 1873: *Turja (Remete-)*, *Remeta* (Hnt), 1877: *Turia (Remete-)*, *Remeta* (Hnt), 1882: *Turia (Remete-)*, *Remeta* (Hnt), 1888: *Turia-Remete*, *Remeta* (Hnt), 1892: *Turia-Remete*, *Remeta* (Hnt), 1895: *Turia-Remete* (Hnt), 1898: *Turia-Remete* (Hnt), 1900: *Turia-Remete* (Hnt), 1902: *Turjaremete* (Hnt), 1907: *Turjaremete* (Hnt), 1910: *Pemema* (EKYP), 1913: *Turjaremete* (Hnt), 1915: *Turjaremete* (UT), 1918: *Turjaremete* (UT), 1923: *Remety Turjański*, *Turjaremete*, *Турянські Ремети* (PR), 1925: *Remety Turj.* (PR), 1927: *Turja Remeta* (Hnt), 1929: *Remety Tuři* (ChM. 1068), 1931: *Turja Remete* (MPR), 1939: *Turjaremete*,

Туря Ремета (BK. 783), 1941: *Turjaremete* (Hnt), 1944: *Turjaremete*, *Туря Ремета* (Hnt), 1946: *Тур'ї Ремети* (УРСР), 1968: *Тур'ї Ремети* (ЗО), 1969: *Тур'ї Ремети* (ИМСУ), 1983: *Тур'ї Ремети*, *Турьы Реметы* (ЗО), 1991: *Турьы Реметы* (ТК), 2017: *Тур'ї Ремети* (БРУ).

■ Turjaremete a 15. század elején települt a történelmi Ung megyében, a Turja folyó alsó szakaszán. Az elsődleges *Remete* helységnév magyar eredetű, a m. *remete* 'a világtól elvonulva, régente rendszerint erdő mélyén, pusztában, hegyi barlangban magányosan élő, szemlélődésbe merült személy, szerzetes' fn. (ÉrtSz. 5: 974) származéka. Dezső László szerint „a falu a nevét egy magyar monostortól kaphatta” (Dezső 50). A *Remete* helynevek Kárpátalja kivételével a mai Ukrajna területén sehol nem fordulnak elő, míg a történelmi Magyarország számos részén találkozunk az egykori remetelakokra vagy a remete életet folytató pálosok kolostorára utaló településnevekkel (vö. FNESz., *Remete*, l. még Dánilá 2002-3). Az egykori Ung megyében három (*Felső-, Sáros- és Turjaremete*), a szomszédos Beregben két (*Alsó- és Felsőremete*), Máramarosban egy (*Pálosremete*) település viseli ezt a nevet. Maga a *remete* kifejezés is hiányzik az ukrán nyelvből, sem a CYM, sem a nyelvjárási szótárak nem említik, még Csopej szótára sem tud róla. Az 1631-es urbárium szerint Remetén *Gomboda Hricz*, *Ublyan Danko* és *Petricsin Lukács* a soltész, a batykó *Pop Fedor*. A falu lakosai *Hodoban*, *Lazur*, *Kulmis*, *Holubics*, *Volodar*, *Kvocska*, *Kosstyovat*, *Hlebik*, *Mikovics*, *Urban*, *Frama*, *Durmak*, *Fedar*, *Hranik*, *Pap*, *Semacs*, *Soltés*, *Voskula*, *Gomboda*, *Hreholics*, *Prizay*, *Ublian*, *Tuskovik*, *Holosma*, *Petricsin*, *Ilko*, *Szemeny*, *Alexan*, *Szerovicska*, *Szlovancsin*, *Csagho*, *Ruszin*, *Honcsur*, *Prizocsin*, *Csabalum*, *Mikulov*, *Irona*, *Juskovics* családneveket viselnek (UC. 105: 1). A 18. század elején a települést *Oroszremete* néven is említik, az *Orosz-* jelző a falu ruszin lakosságára utal. A megkülönböztető szerepű, 19. századtól használatos *Turja*-előtag azzal kapcsolatos, hogy a falu az Ung folyó bal oldali mellékvízének, a Turjának a völgyében fekszik (FNESz., *Turjaremete*, Bölszei 132-7, 150-2). Lucsik a településnevet személynévi eredetűnek tartja, vö. ukr. *Ремета* csn. (Csucska 2005: 481), ennek azonban valószínűleg nincs alapja (Lucsik 480). A hivatalos ukrán *Тур'ї Ремети* többes számú alak.

Tyacsivka, Тячівка

'település Técsőtől É-ra'

1929: *Ťačovec* (*Kis-Técső*) (ChM. 1278), 1968: *Тячівка* (ЗО), 1978: *Тячевка* (ТК), 1983: *Тячівка*, *Тячевка* (ЗО), 2017: *Тячівка* (БРУ).

■ Tyacsivka a 20. század elején települt tanya a máramarosi Técső határában. Az elsődleges *Tyacsovec* helységnév ruszin eredetű, víznéből keletkezett névátvitellel, vö. *Tyacsovec* 'a Tisza j. á. Técsőláz (Лазі) h.' 1336: *Techeowye* (Bélay 126), *Thechew*, *Thechewvye* (DocVal. 78), 1389: *Felsethecheu* (DocVal. 343), 1406: *Thechew* (Bélay 154), 1604: *Thecheopathaka* (uo. 208), 1782-6: *Csacsowec Bach* (EKFT), 1789: *L. Tetső* (HT. 0012: 1), 1824-62: *Nagy-Técső patak*, *Técsői Bach* (MKFT), 1863: *Técső patak* (S. 225), 1864: *Tyacsovecz pataka* (PestyM, *Irholc*), *Técső folyó* (PestyM, *Técső*), 1872-84: *Técső p.* (HKFT), 1876: *Técső-patak* (Szilágyi 92), 1910: *Técső* (HBÁT), 1929: *Ťačovec* (Petrov 28), 1935: *Ťačovka*, *Тячовка* (W. 39, 64), 1939: *Técső* (SzSzBML. 468), 1940: *Técső patak* (FKözl.), 1957: *Тячівський, Тячевський* (КРУ. 18), 1978: *Тячевець* (ТК), 1979: *Тячевець* (СГУ 577). A patak elsődleges *Técső-patak* neve a közeli Técső város nevéből ered, vö. „Vulyhócsikból e düllők felett kiválik és folyik nyugotnak Técső határ felé az úgy nevezett *Tyacsovecz* pataka azért e néven mert a határos Técső – Tyácsova város felett a Tiszába ömlik” (PestyM, *Irholc*). Az újabb *Tyacsvece* ukr. *-ець* kics. képzős alak. Az is elképzelhető, hogy a víznév talán nem közvetlenül, hanem düllőnéven keresztül vált helységnévvé, vö. 1795: *Grund Kis Tetső* düllő (Kam. 1664). 1946-ban a falu hivatalos nevét *Tyacsivká*-ra változtatták, ez Técső ukrán *Тячі* nevének *-ка* kics. képzős származéka.

Tyuska, Тюшка

'település Ökörmeztől Ny-ra'

1614: *Thywyska* (Bélay 209), 1651: *Nagythiuska* (uo.), 1655: *Also Tyuska* (Bélay 209), 1703: *Tyuszka* (UC. 28: 23), 1707: *Tyuska* (UC. 8: 55), 1710: *Tyuszka* (UC. 28: 22), 1712:

Tyuska (UC. 151: 20), 1715: *Tyuska* (MNL), 1720: *Tyuska* (MNL), 1721: *Tyucska* (UC. 46: 59), 1735: *Tiуска* (MCM), 1739: *Tyuska* (UC. 17: 1), 1747: *Tyuska* (GK. 309), 1773: *Tyuska* (LexLoc. 135), 1782-4: *Tyuska* (EKFT), 1798: *Tyuska* (CsT. 11), 1799: *Tyuska* (Vályi 3: 543), *Tyuska* (HT. 0012: 2), 1800: *Tyuska* (TM), 1804: *Tyuska* (UC. 239: 12), 1808: *Tyuska*, *Tusska*, *Tjusska* (Lipszky: Rep. 700), 1809: *Tyuska* (Kam. 661), 1824-62: *Tjusska h. Tyuska* (MKFT), 1828: *Tyuska* (Nagy 199), 1838: *Tyuska* (Schem. 61), 1839: *Tyuska* (F. 4: 192), 1851: *Tyuska* (F. 4: 227), 1856: *Tyuska* (MOK), 1857-9: *Tyuska* (CU), 1863: *Tyuska* (Hnt), 1864: *Tyuska* (PestyM), 1870-1: *Tyuska* (MÁT), 1872-84: *Tyuska* (HKFT), 1873: *Tyuska* (Hnt), 1877: *Tyuska* (Hnt), 1882: *Tyuska* (Hnt), 1888: *Tyuska* (Hnt), 1892: *Tyuska* (Hnt), 1895: *Tyuska* (Hnt), 1898: *Tyuska* (Hnt), 1900: *Csuszka* (Mező 1999: 399), 1902: *Csuszka* (Hnt), 1907: *Csuszka* (Hnt), 1910: *Тюшка* (EKYP), 1913: *Csuszka* (Hnt), 1923: *Tjuška*, *Csuszka*, *Тюшка* (PR), 1925: *Tjuška* (PR), 1927: *Tjuška* (Hnt), 1929: *Tuška* (ChM. 1278), 1931: *Tjuška* (MPR), 1939: *Tyuska*, *Тюшка* (BK. 787), 1941: *Tyuska* (Hnt), 1944: *Tyuska*, *Тюшка* (Hnt), 1946: *Тюшка* (YPCP), 1968: *Тюшка* (3O), 1969: *Тюшка* (IMCY), 1983: *Тюшка* (3O), 1991: *Тюшка* (TK), 2017: *Тюшка* (BPU).

■ *Tyuska* a 16-17. század fordulóján települt a történelmi Máramaros megye északnyugati részén, a beregi határon. „A Borsa havas keleti lejtőjére, Ravaszmező átnyúló határára telepítette a Dolhaiakkal közösen Bilkei Máté Tyuskát 1600 körül. Egy Pap nevű rutén jobbágyát „libertálta”, vagyis felmentette bizonyos jobbágyi szolgáltatások alól s letelepítette oda családostul. A falut az ott futó víztől nevezte Tyuskának” (Bélay 94). A *Tyuska* helységnév ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel (Mizser 2007: 103, Kiss 2009: 110), vö. *Tyuska* 'a Ricska j. á. Tyuska (Тюшка) h.' 1463: *Thwska* (Bélay 136), *fluvium Thuska* (Teleki 11: 55), 1739: *Tyuska Patak* (UC. 17: 1), 1863: *Тюшка номокъ* (S. 206), 1864: *Tyuska víz*, *Tyuscsánka* (PestyM), *Tyuscsánszka patak* (uo., *Ricska*), *Тюшка номокъ*, *Csuszka patak* (Kat.), *Тюшка ручей*, *Tyuska Bach* (S. 188), 1903: *Csuszka patak* (uo. 206), 1929: *Ťuščanka* (Petrov 22), 1979: *Тющанка* (CFY 576). „Három főbb patak van – melyek a midőn össze folynak létezik a *Tyuska* víz, melly *Tyuscsánka* nevezett alatt *Zsihán*on Ripinye helység részén keresztül éjszak keletnek folyva, a *Ricskai vízbe* esik” (PestyM). A víznév etimológiája nem tisztázott. Személynévi származtatása nem meggyőző, vö. 1720: *Simeon Tyuska* Szajkófálván (UC. 3: 57), 1725: *Petrus Tyuska* Felsőverecskén (UC. 124: 3), 1744: *Tyuska Iván* Bilkén (UC. 156: 24), ukr. *Тюшка* csn. (Csucska 2005: 563), m. *Tyuska* csn. (ÚMCsT. 1380), de talán kapcsolatba hozható az or. *тюшка* 'lyuk, nyílás, rés' köznévvvel vagy a *тюшитъся* 'forgolódik' igével (Daly 4: 463). A családnév kapcsán Csucska felveti az ukr. N. *тюшка* 'fából készült kaszkótartó' fn.-et is lehetséges forrásként (Csucska 2005: 563, HucHov. 190, 108). A 17. sz. közepén *Alsó- és Felsőtyuskáról* hallunk, a két település valószínűleg egyesült (Bélay 95, 209). Az 1715-ös országos összeírás Tyuskán *Lazarus Kovai*, *Szimko Bilavicz*, *Franciscus Bilecz*, *Mathaeus Bukjasicz*, *Ladislaus Szinjak*, *Timko Kuzanjuk*, *Michael Bomboskar*, *Prodanus Piskovicz* és *Rihor Pap* nevű lakosokat említ (MNL). 1900-ban, az országos helységnévrendezés során a település nevét hasonló hangzás alapján *Csuszka*-ra változtatták, ami a történelmi névvel nincs kapcsolatban (Mező 1999: 399), vö. m. *csúszka* 'fa csúsztatására használt lejtő' fn. (FKnT. 117). 1939-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Тюшка* a történelmi név átvétele.

Uglya, Углыя

'település Técsőtől É-ra'

1389: *Ugla* (DocVal. 344), 1402: *Wglya* (Bélay 209), 1410: *Wglya* (Iványi 95), 1411: *Wglya* (Mihályi 170), 1419: *Uglya* (uo. 237), 1420: *Uglya* (ZsO. 7: 310), 1429: *Wglew* (Bélay 209), 1439: *Uglya* (Mihályi 310), 1444: *Vgle* (DL. 62826), 1453: *Wglia* (Bélay 209), 1456: *Wglya* (DL. 44800), 1458: *Uglya* (Mihályi 419), 1485: *Wghlya* (uo. 566), 1492: *Wglya* (DL. 62370), 1505: *Ugla* (DL. 86727), 1530: *Wglya* (Dica), 1542: *Wglya*, 1543: *Wglya*, 1548: *Wglya*, 1550: *Wglya*, 1552: *Wglya*, 1553: *Wglya*, 1554: *Wglya*, 1555: *Wglya* (uo.), 1696: *Uglya* (UC. 149: 23), 1705: *Uglya* (Hodinka 429), 1707: *Uglya* (UC. 8: 55), 1715: *Uglya* (MNL), 1725: *Uglya* (Revizki), 1735: *Ugla* (MCM), 1747: *Uglya* (GK. 313), 1756: *Uglya* (Kam. 0303: 2), 1773: *Uglya*, *Uglye* (LexLoc. 135), 1782-4: *Uglia* (EKFT), 1795: *Uglya* (Kam.

1664), 1798: *Uglya* (CsT. 11), 1799: *Uglya* (Vályi 3: 546), *Uglia* (HT. 0012: 2), 1800: *Uglia* (TM), 1808: *Uglya*, *Uhla* (Lipszky: Rep. 701), 1809: *Uglya* (Kam. 661), 1824-62: *Ughla h. Uglya* (MKFT), 1828: *Uglya*, *Uglye* (Nagy 199), 1838: *Uglya* (Schem. 64), 1839: *Uglya* (F. 4: 197), 1851: *Uglya* (F. 4: 229), 1856: *Uglya* (MOK), 1857-9: *Uglya* (CU), 1863: *Uglya* (Hnt), 1864: *Uglya* (PestyM), *Uglya* (Kat.), 1870-1: *Uglya* (MÁT), 1872-84: *Uglya* (HKFT), 1873: *Uglya* (Hnt), 1877: *Uglya* (Hnt), 1882: *Uglya* (Hnt), 1888: *Ugla*, *Uglya* (Hnt), 1892: *Uglya*, *Ugla* (Hnt), 1895: *Uglya* (Hnt), 1898: *Uglya* (Hnt), 1900: *Uglya* (Hnt), 1902: *Uglya* (Hnt), 1907: *Uglya* (Hnt), 1910: *Углы* (EKYP), 1913: *Uglya* (Hnt), 1923: *Uglja*, *Uglya*, *Углы* (PR), 1925: *Uglja* (PR), 1927: *Uglja* (Hnt), 1929: *Uhla* (ChM. 1320), 1931: *Uglja* (MPR), 1939: *Uglya*, *Углы* (BK. 787), 1941: *Uglya* (Hnt), 1944: *Uglya*, *Углы* (Hnt), 1946: *Углы* (YPCP), 1968: *Углы* (3O), 1969: *Углы* (IMCY), 1978: *Углы* (TK), 1983: *Углы* (3O), 2017: *Углы* (BPU).

■ *Uglya* a 14. század második felében települt a történelmi Máramaros megyében, a *Talabor* bal oldali mellékága, az *Uglya* völgyében. A középkorban román nemesi falu, később elruszinósodott (Bélay 209). Az *Uglya* helységnév szláv eredetű, a név egy gyűjtőnévképzős szl. **ugla* 'szén, parázs, zsaratnok' fn. származéka, vö. szl. **oglb* 'ua.', óor. **oγ(ъ)ль* 'ua.' fn. (ECYM. 1: 436, Vasmer 4: 146), ukr. *вугіль, вугілля* 'szén' fn. (uo., CYM. 1: 779), ukr. *Н. угля* 'ua.' fn. (Csopaj 413), or. *уголь, угль, угля* 'ua.' (CCJPЯ. 16: 202, 243-4). Jelentése tkp. 'olyan hely, amelynek parázsló szén a jellegzetessége', s leégett településre, égés helyére, erdőégetéssel nyert szántóföldre, szénégető helyre egyaránt utalhat (Kiss 1991c: 359-60). A névadók semmiképpen nem ukránok, valószínűleg fehér horvátok voltak, ezt tanúsítja a magyarban és az ukránban is megőrzött *g* hang. A településnév esetében felvetődhet a víznévi eredet is, vö. *Ugolyka* 'a Talabor b. á. Uglya (Углы) h.' 1389: *Uglapataka* (Bélay 213), *Vglapataka* (DocVal. 343), 1725: *Uglyka fl.* (Revizki), 1782-6: *Ugolyka Fl.* (EKFT), 1789: *Lach Ugolka* (HT. 0012: 1), 1791k.: *Uglyka* (Novissima), 18. sz. vége: *Uholka* (VIT. 0012), 1824-62: *Ugolka B.* (MKFT), 1864: *Уголка потокъ* (Kat.), 1864-5: *Ugielka* (S. 227), 1978: *Уголька* (TK), 1979: *Уголька* (СГУ 577), 2017: *річка Уголька* (GT). A víznév korai adatai megegyeznek a helységnévvel, s a név motivációja sem ad egyértelmű segítséget a víznév vagy településnév elsődlegességének a kérdésében. A pataknev újabb, mai *Ugolyka* alakja a településnévből keletkezett ukr. *-ka* kics. képzővel. Az ukrán szakirodalomban Csucska a korai, birtokos jelzős *Uglyapataka* névváltozat alapján felveti a helységnév személynévi eredetét, vö. szl. *Углы* szn. (Csucska 2011: 346), rom. *Uglea* csn. (Iordan 1983: 474), a névadat előtagja azonban valószínűleg a településnév. Parászka Gábor a helységnévet tévesen az *uglya* 'szeglet, sarok' (MTSz. 2: 847) tájszóból származtatja (Parászka 448). A hivatalos ukrán *Углы* a történelmi név ukránosított változata a korábbi *Углы* helyett. Lakossága a közép- és újkorban is ruszin. Az 1715-ös országos összeírás *Nicolaus Tura*, *Georgius Tura*, *Simon Szvinka*, *Michael Tucsicshanicz*, *Niclaus Bodnar*, *Joannes Tamasko*, *Joannes Magyar* nevű adózókat említ Uglyán (MNL).

Ugocsarosztoka, Мала Розтока 'település Ilosvától DK-re'

1631: *Rosztoka* (Dezső 267), 1730-40: *Rosztoka* (UC. 156: 26), 1731: *Rosztoka* (UC. 3: 52), 1741: *Rosztoka* (GK. 497), 1782-4: *Uj-Rosztoka* (EKFT), 1800: *Rosztoka* (TUg), 1808: *Rosztoka*, *Rostoka* (Lipszky: Rep. 564), 1824-62: *Rosztoka* (MKFT), 1825: *Rosztoka* (HT. Div. XII. 22), 1828: *Rosztoka* (VU), 1838: *Rosztoka* (Schem. 69), 1839: *Rosztoka* (F. 4: 416), 1851: *Rosztoka* (Nagy és Kis) (F. 3: 300), 1856: *Rosztoka* (MOK), 1857-9: *Rosztoka* (CU), 1863: *Rosztoka* (Hnt), 1865: *Rosztoka* (PestyU), 1870-1: *Ugocsa Rosztoka* (MÁT), 1871: *Rosztoka* (MRT. 157), 1872-84: *Ugocsa Rosztoka* (HKFT), 1873: *Rosztoka* (Hnt), 1877: *Rosztoka* (Hnt), 1882: *Rosztoka* (Hnt), 1888: *Ugocsa-Rosztoka* (Hnt), 1892: *Ugocsa-Rosztoka* (Hnt), 1895: *Ugocsa-Rosztoka* (Hnt), 1898: *Ugocsa-Rosztoka* (Hnt), 1900: *Ugocsa-Rosztoka* (Hnt), 1902: *Ugocsarosztoka* (Hnt), 1907: *Ugocsarosztoka* (Hnt), *Szőllősrosztoka* (Mező 1999: 400), 1910: *Ростокa* (EKYP), 1913: *Szőllősrosztoka* (Hnt), 1918: *Szőllősrosztoka* (UgT.), 1923: *Rosztoka* *Ugočska*, *Szőllősrosztoka*, *Ростокa* *Угочска* (PR), 1927: *Rosztoka* (Hnt), 1929: *Rosztoka* (ChM. 1085), 1939: *Szőllősrosztoka*, *Ростокa* (BK. 787), 1941: *Szőllősrosztoka* (Hnt), 1944: *Szőllősrosztoka* (Hnt), 1946: *Мала Розтока* (YPCP), *Мала*

Розтока (30), 1968: *Мала Розтока* (uo.), 1969: *Мала Розтока* (IMCU), 1983: *Мала Розтока*, *Малая Росток* (30), 1991: *Мал. Росток* (ТК), 2017: *Мала Розтока* (БРУ).

■ Ugocsarosztoka a 17. században települt a történelmi Ugocsa megyében, a *Borzsova* folyó bal partján. A folyó jobb oldalán fekvő beregi *Nagyrosztoka* helység terjeszkedésével keletkezett, később önálló helységgé fejlődött (Szabó 17), miután annak lakosai átköltöztek a *Borzsova* ugocsai oldalára. A település neve a szomszédos *Nagyrosztoka* nevéből származik, magyarázatához l. *Rosztoka*¹ szócikkét. Az I. katonai felmérés térképszelvényén *Újrosztoka* néven szerepel, ami a település korára utal. A megyei hovatartozást jelölő *Ugocsa*-jelző a 19. század második felétől használatos, s az egykori, Bereg megyéhez tartozó anyaközségtől (*Beregrosztoka*) különböztette meg a falut. Ezt 1907-ben, az országos helységnévrendezés során a *Szöllős*-előtag váltotta (Mező 399-400), ami a megyei központra, Nagyszőlőstre utal. A 19. század közepén Fényes Elek *Kisrosztoka* néven említi (F. 3: 300), a *Kis*-előtag a szomszédos *Nagyrosztoka* nevének előtagjával állt korrelációban. A település hivatalos nevét ez alapján 1946-ban *Мала Розтока*-ra változtatták.

Újakli, Нове Клинове 'település Nagyszőlőstől D-re'

1898: *Akli* láz (Hnt), 1910: *Aklitanya* (KSH), 1929: *Dvůr Aklínský (Aklitanya)* (ChM. 242), 1939: *Ruszintelep* (VFA), 1941: *Ruszin-tp.* (MKF), 1943/44: *Aklitelep* (Tóth Á. 147), 1968: *Нове Клинове* (30), 1969: *Нове Клинове* (IMCU), 1983: *Нове Клинове*, *Новое Клиновое* (30), 1991: *Новое Клиновое* (ТК), 2017: *Нове Клинове* (БРУ).

■ Újakli az 1920-as években a csehszlovák hatóságok által létrehozott ruszin település az ugocsai *Akli* határában. Első lakosai Rahó környékéről települtek (Fedaka 154). A tanyának a magyar névhasználatban több névváltozata élt: *Újakli*, *Ruszintelep*, *Aklitanya*. A mai *Újakli* név a szomszédos anyaközség, *Akli* nevéből származik, az *Új*-jelző a település korával kapcsolatos (vö. Bölcskei 111-2). Az 1941-es katonai térképszelvényen *Ruszintelep* néven szerepel, ami a lakosság nemzetiségére utalt (MKF). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Нове Клинове* a magyar név részfordításával és ukránosításával keletkezett, vö. *Akli*.

Újbárd, Новобарово 'település Técsőtől ENy-ra'

1389: *Vybarfalua*, *Uybarfalva* (Mihályi 91, Cs. 1: 453), 1430: *Wybard* (Bélay 210), 1462: *Wybarthfalwa* (Mihályi 443), 1530: *Wybard* (Dica), 1542: *Wybard*, 1543: *Wybard*, 1548: *Wy Bard*, *Wyhbard*, 1550: *Wybard*, 1552: *Wybard*, 1553: *Wybard*, 1554: *Wybard*, 1555: *Wybrad* (uo.), 1707: *Uybárd* (UC. 8: 55), 1713: *Ujbarecz* (UC. 12: 7), 1715: *Ujbárt* (MNL), 1720: *Ujbard* (MNL), 1725: *Ujbárd* (Revizki), 1735: *Uibárd* (MCM), 1747: *Ujbárd* (GK. 320), 1756: *Ujbard* (Kam. 0303: 2), 1761: *Ujbard* (UC. 81: 2), 1773: *Ujbard*, *Ujbarova* (LexLoc. 135), 1796: *Uj Bard*, *Barova* (Vályi 1: 125), 1798: *Ujbárd* (CsT. 11), 1799: *Ujbard* (Vályi 3: 550), *Ujbard* (HT. 0012: 2), 1800: *Ujvár*, *Ujbart* (TM), 1809: *Ujbart* (Kam. 661), 1824-62: *Barova h. Uj Bárd* (MKFT), 1828: *Ujbárd*, *Ujbarijewo* (Nagy 199), 1838: *Uj-Bárd* (Schem. 64), 1839: *Ujbárd* (F. 4: 197), 1851: *Ujbárd* (F. 4: 231), 1856: *Ujbárd (Ujbazijvó)* (!) (MOK), 1857-9: *Ujbárd (Ujbarijovo)* (CU), 1863: *Ujbárd*, *Ujbazijvó* (Hnt), 1864: *Ujbárd*, *Ujbárjovo* (PestyM), 1865: *Ujbárd* (Kat.), 1870-1: *Ujbárd* (MÁT), 1872-84: *Uj Bárd* (HKFT), 1873: *Uj-Bárd*, *Ujbajirovo* (Hnt), 1877: *Bárd (Uj-)*, *Ujbarijovo* (Hnt), 1882: *Bárd (Uj-)* (Hnt), 1888: *Uj-Bárd*, *Uj-Bárjova* (Hnt), 1892: *Ujbárd*, *Uj-Bárd*, *Uj-Bárjova* (Hnt), 1895: *Ujbárd* (Hnt), 1898: *Ujbárd* (Hnt), 1900: *Ujbárd* (Hnt), 1902: *Ujbárd* (Hnt), 1907: *Ujbárd* (Hnt), 1910: *Уїбаріово* (ЕКУР), 1913: *Ujbárd* (Hnt), 1923: *Ujbarjovo*, *Ujbárd*, *Уїбаріово* (PR), 1925: *Ujbarjovo* (PR), 1927: *Ujbarjevo* (Hnt), 1929: *Barovo Nové* (ChM. 195), 1931: *Ujbarjevo* (MPR), 1939: *Ujbárd*, *Новое Баріово* (BK. 787), 1941: *Ujbárd* (Hnt), 1944: *Ujbárd*, *Новое Баріово* (Hnt), 1946: *Новобарове* (УРСР), 1968: *Новобарове* (30), 1969: *Новобарове* (IMCU), 1983: *Новобарове*, *Новобарово* (30), 1991: *Новобарово* (ТК), 1995: *Новобарово* (БРУ), 2017: *Новобарово* (uo.).

■ Újbárd a 14. század második felében települt a történelmi Máramaros megyében, a

Tisza kiszélesedő völgyében. „A Talabor alsófolyásánál Vajnág és a Szeklence patak menti, Sándorfalva szomszédságában lévő Ujbárd még jóval a Kun-jószág falui előtt vált ki a huszti uradalomból. Csak következtetni lehet, hogy mindkettejüket egy Dormán nevű román kapta kenézségbe a XIV. század elején. Lakóhelye valahol Vajnág körül feküdt s róla magyarosan Dormánházának nevezték. Ez a falu a XV. század folyamán eltűnt. Vajnág és Ujbárd 1373-ban Dormán két fiáé, Fichor-Miklósé, akit másképp Botosnak (vagy Bohusnak) is neveznek és Gyuláé” (Bélay 38). Az elsődleges, kétrészes *Ujbárfalva* helységnév magyar eredetű, a rom. *Uibar* csn.-nek (DOR. 465) és a birtokos személyjellel ellátott *falu* főnévnek az összetételével keletkezett, vö. még m. *Ujbár* csn. (UMCsT. 1383). Névadója feltételezhetően román személy volt. A *-falva* utótag idővel lekopott, az önállósult előtag pedig a *-d* helynévképzővel (Bényei 53) egészült ki a személynév értelmesítésével, vö. *Ujbár>Ujbárd*. „Ujbárd község név eredetéről a nép hagyomány azt tartja, hogy a legelőbb oda telepedett ősök bárdokkal készítették, így mint bárdosoktól ragadt rá az Ujbárd elnevezés” (PestyM). A korábbi ruszin *Ujbarijovo* a magyarral párhuzamos névadás eredménye, az *Ujbar* személynév birtoklást kifejező, semlegesnemű ukr. *-o(o)* képzős származéka, jelentése tkp. ’Ujbaré’. Középkori lakossága részben magyar, később elruszinosodott. Az 1715-ös országos összeírás *Szlauka Lázár, Setri Györgj, Fetyács Mikitya, Oláh Mihály, Orosz Geczy, Rusznák Alexa, Komincsu Stephan, Vörös Mihály, Bucz Stephan, Biszaha Ferencz, Páss Mikita, Páss Mihály, Páss Lukács, Geleban László, Fetyász János, Fetyász Ferencz, Oláh Jakab, Oláh János, Oláh András, Oláh Simon, Szligan Mikita, Kelemen János, Oláh János, Szligan Andreas, Szalha Tamás, Orosz Fedur, Ivan Andriu, Orosz Illyas, Dulfalussi Mofre, Kovácsy Györgj, Ivan Paramiczu, Jaszmućky, Alexa Maxilo, Ihnát Havrilko, Komin Mihály, Biszavu Mikulin, Páss Lazur, Kovács Ihnát, Gabajuszky Iwán, Hegedus János, Diakon Iwán és Ihnuti Ihnát* nevű lakosokat említ a faluban (MNL). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Нове Давидково* névalakot (vö. Kupcsinszka 770) az a téves felfogás szülte, hogy az *Ujbárd* helységnév előtagjában a magyar *új* melléknév rejlik (Kiss 1991c: 360), vö. ukr. *новий* ’új’ mn. (CYM 5: 433).

Újdávidháza, Нове Давидково ’település Munkácsról Ny-ra’

1746: *Uj Davidháza* (ComBer. 118), 1747: *Uj-Davidháza* (GK. 421), 1773: *Uj-Davidháza, Dawidkowa* (LexLoc. 50), 1782-4: *Uj Davidháza* (EKFT), 1782-5: *Uj Davidháza, Nove Davidowcze* (Pók 1994: 38), 1788: *Uj Dávidháza* (HT. Div. X. 8: 1), 1790: *Uj Davidháza* (UC. 166: 32), 1796: *Új Dávidháza, Dávidkova* (Vályi 1: 463), 1800: *Uj-Dávidháza* (TBER), 1808: *Dávidháza (Új-), Dawidkovo (Nowé-, Nowojé-)* (Lipszky: Rep. 128), 1824-62: *Nowé Dawidkowa h. Uj Davidháza* (MKFT), 1828: *Uj-Dávidháza* (VB), 1837: *Uj Dávidháza, Davidkovo* (F. 3: 69), 1838: *Uj-Dávidháza* (Schem. 50), 1851: *Dávidháza (Új), Davidkovo* (F. 1: 244), 1856: *Uj-Dávidháza (Davidkovo)* (MOK), 1857-9: *Novo Davidkovo (Uj Dávidháza)* (CU), 1863: *Uj-Dávidháza* (Hnt), 1870-1: *Uj Dávidháza* (MÁT), 1872-84: *Uj Dávidháza* (HKFT), 1873: *Dávidháza (Új-), Dávidkova* (Hnt), 1877: *Dávidháza (Új-), Dávidkova* (Hnt), 1882: *Dávidháza (Új-), Dávidkova* (Hnt), 1888: *Uj-Dávidháza, Davidkova* (Hnt), 1892: *Uj-Dávidháza, Davidkova* (Hnt), 1895: *Uj-Dávidháza* (Hnt), 1898: *Uj-Dávidháza* (Hnt), 1900: *Uj-Dávidháza* (Hnt), 1902: *Újdávidháza* (Hnt), 1907: *Újdávidháza* (Hnt), 1910: *Давидково нове* (EKYP), 1913: *Újdávidháza* (Hnt), 1923: *Davidkovo Nove, Újdávidháza, Давидково Нове* (PR), 1925: *N. Davidkovo* (PR), 1927: *Davidkovo Nové* (Hnt), 1929: *Davidkovo Nové* (ChM. 166), 1931: *N. Davidkovo* (MPR), 1939: *Újdávidháza, Новое Давидково* (BK. 784), 1941: *Újdávidháza* (Hnt), 1944: *Újdávidháza, Новое Давидково* (Hnt), 1946: *Нове Давидкове* (УРСР), 1968: *Нове Давидкове* (30), 1983: *Нове Давидкове, Новое Давидково* (30), 1991: *Нов. Давидково* (TK), 1995: *Нове Давидково* (БРУ), 2017: *Нове Давидково* (uo.).

■ Újdávidháza a 18. század elején települt a történelmi Bereg megyében, a *Latorca* bal partján. A *Dávidháza* helységnév magyar eredetű, névosztódással jött létre a szomszédos *Ódavidháza* nevéből. Magyarázatához l. *Ódavidháza* szócikkét. Az *Új-* előtag a szomszédos *Ódavidháza* (*Смапе Давидково*) nevének előtagjával van korrelációban, s a település újabb keletkezésére utal (vö. Bölcseki 111-2). „A Latorcza bal partján álló Uj Dávidháza a 18. század elején alakult és pedig miként egy 1807. évben a megye által tétetett perbeli tanúvallo-

másból kitűnik, oly módon, hogy az ó dávidházi lakosok a kuruczok és más portyázó hadaktól sokat szenvedvén, innen a Latorczától eső tölgy erdő sűrűségébe menekültek s ott előbb gunyhókban tartózkodtak, míg idővel megszorodván, rendes falut építettek” (Lehoczky 3: 217). A korábbi népi, ma hivatalos ukrán *Нове Давидково* a magyarral párhuzamos névadás eredménye, a *Dávid* szn. birtoklást kifejező, semlegesnemű ukr. -ов(о) képzős származéka (vö. Kupcsinszka 770). A jelzői taghoz l. ukr. *новий* ’új’ mn. (СУМ 5: 433).

Újholyatin, Новоселиця ,település Ökörmezőtől É-ra’

1599: *Felseo Holyatin* (Bélay 147), 1707: *Uj Holyátin* (UC. 46: 61), 1710: *Ujholyatin* (UC. 28: 22), 1712: *Novaszelicza* (UC. 44: 23), 1714: *Novo szedlicza* (UC. 46: 57), 1715: *Uj Holyatin* (MNL), 1717: *Novoszedlicza* (UC. 84: 42), 1720: *Ujholyatin* (MNL), *Novoszelicza* (UC. 156: 23), 1721: *Novaszedlicza* (UC. 46: 59), 1725: *Új Holyatin, r. Novoszelicza* (Revizki), 1730-40: *Novas Szelicza* (UC. 156: 26), 1735: *Ui Holatin r. Nova Szelicza* (MCM), 1739: *Ujhollyatin, Nausz Holyatin* (UC. 17: 1), 1747: *Novaszelicza* (GK. 300), 1756: *Uj Holyatin* (Kam. 0303: 2), 1768: *Novo Szedlicze, Ujj Hollyatin* (UC. 161: 26d), 1770: *Uj Holyatin* (UC. 112: 40), 1773: *Uj-Holyatin, Novo Szelicz* (LexLoc. 135), 1782-4: *Nagy Holyatin* (EKFT), 1789: *Novo Szedlicza alias Uj holyatin* (UC. 162: 53), 1798: *Uj Holyatin* (CsT. 11), 1799: *Új Halatin* (Vályi 2: 137), *Ujholliatin* (HT. 0012: 2), 1804: *Novo Szelitza Seu Uj holyátin* (UC. 239: 11), *Ujholyatin alias Novaszelitza* (UC. 239: 15), 1808: *Holyatin (Új-), Nowoselice, Nowosellica* (Lipszky: Rep. 245), 1809: *Novoszelicza* (Kam. 661), 1824-62: *Holyatin, Nowoselice* (MKFT), 1828: *Holyatin (Új), Nowoselica* (Nagy 196), 1838: *Uj-Holatin* (Schem. 61), 1839: *Uj-Holyatin* (F. 4: 189), 1851: *Uj-Holyatin* (F. 2: 115), 1856: *Neu-Holyatin* (Novoszelicza), *Uj-Holyatin* (MOK), 1857-9: *Nowoselica (Uj Holyátin)* (CU), 1863: *Uj-Holyatin, Novoszelicza* (Hnt), 1864: *Ujholyátin, Novo szelicza* (PestyM), 1870-1: *Uj Holyatin* (MÁT), 1872-84: *Uj Holyátin, Novoselice* (HKFT), 1873: *Holyatin (Új-), Novoszelica* (Hnt), 1877: *Holyatin (Új-), Novoszelica* (Hnt), 1882: *Holyatin (Új-), Novoszelica* (Hnt), 1888: *Uj-Holátin, Uj-Holyátin, Novoszelicza* (Hnt), 1892: *Uj-Holyátin, Novoszelicza* (Hnt), 1895: *Uj-Holyátin* (Hnt), 1898: *Uj-Holyátin* (Hnt), 1900: *Uj-Holyátin* (Hnt), 1901: *Tarújfalu* (Mező 1999: 400-1), 1902: *Tarújfalu* (Hnt), 1907: *Tarújfalu* (Hnt), 1910: *Новоселиця* (ЕКУР), 1913: *Tarújfalu* (Hnt), 1923: *Holjatyn Novyj, Novoje Selo, Taruffalu, Голятин Новий* (PR), 1925: *Novoselica* (PR), 1927: *Novoselica* (Hnt), 1929: *Novoselica* (ChM. 889), 1931: *Novoselice* (MPR), 1939: *Tarújfalu, Новоселиця* (BK. 787), 1941: *Tarújfalu* (Hnt), 1944: *Tarújfalu, Новоселиця* (Hnt), 1946: *Новоселиця* (УРСР), 1968: *Новоселиця* (ЗО), 1983: *Новоселиця, Новоселиця* (ЗО), 1991: *Новоселиця* (ТК), 2017: *Новоселиця* (ВРУ).

■ Újholyatin a 16. század végén települt a történelmi Máramaros megyében, a *Nagy-ág* felső szakaszán, a galíciai határon. A *Holyatin* helységnév ruszin eredetű, magyarázatához l. *Óholyatin* szócikkét. „Uj Holyátin Község Köz neven (:Novo szelicza:) ország szerte mind két elnevezését onnan nyerte, mert a nép monda szerint keletkezésekor az o Holyátini határ részből szakítá földjeit, orosz nyelven elnevezését az ujjabbi keletkezésétől nyeré (:novo szelo:) másként Uj falu” (PestyM). A település nevének legkorábbi, *Felsőholyatin* alakja azzal kapcsolatos, hogy a helység a *Holyatin* patak felső szakaszán települt. A később használt *Új-* előtag újabb telepítésű helységre utal (vö. Bölcskei 111-2). 1901-ben, az országos helységnévrendezés során a falu nevét *Tarújfalu*-ra változtatták (Mező 1999: 400-1), míg a szomszédos Óholyatin a *Tarfallu* nevet kapta. A helység korábban párhuzamosan használt ruszin népi, 1946-tól hivatalos *Новоселиця* névéhez l. ukr. *новоселиця* ’új falu’ fn. (Rudnicki 108, Sztripszky 1924/2007: 119).

Újkemence, Новоселиця ,település Perecsenytől ÉNy-ra’

1631: *Uj Kemencze* (UC. 105: 1), 1671: *Uy Kemencze* (UC. 63: 16), 1691: *Uj Kemencze* (UC. 157: 66), 1696: *Uj Kemencze* (Dica), 1715: *Uj Kemencze* (MNL), 1718-9: *Vj Kemencze* (UC. 105: 3), 1720: *Uj Kemencze* (MNL), 18. sz. első fele: *Uj-Kemencze* (BélU), 1740: *Uj*

Kemencz (MCU), 1741: *Novoszelicza* (GK. 68), 1752: *Uj-Kemencze* (UC. 105: 7), 1764: *Uj Kemencze* (UC. 147: 218), 1765: *Uj Kemencze* (UC. 157: 62), 1773: *Uj-Kemencze, Novoszelicza* (LexLoc. 285), 1777: *Uj Kemencze* (UC. 3: 34), 1780: *Uj Kementz* (MCU), 1782-4: *Nova Sielicz vel. Nova Szedlicza* (EKFT), 1788: *Nova Szelicza* (HT. 0021:1), 1789: *Nova Szelicza* (HT. Div. X. 21: 2), 1792: *Uj Kementze* (Kam. 1437: 1), 1799: *Uj Kemencze* (Vályi 2: 334), 1800: *Nova Szelicz* (TUng), 1806: *Uj Kemencze* (UV), 1808: *Kemencze (Uj-), Nowoselica* (Lipszky: Rep. 298), 1824-62: *Novosedlicza h. Uj Kemencze* (MKFT), 1828: *Uj-Kemencze* (VUng), 1837: *Uj Kemencze* (F. 3: 377), 1838: *Uj-Kemencze* (Schem. 73), 1851: *Kemencze (Uj)* (F. 2: 197), 1856: *Neu-Kemencze, Uj-Kemencze* (MOK), 1857-9: *Neu-Kemenče* (CU), 1863: *Uj-Kemencze, Novoszelicza* (Hnt), 1870: *Uj Kemencze* (UT), 1872-84: *Novoselica, Uj Kemence* (HKFT), 1873: *Kemence (Uj-), Novoszelica* (Hnt), 1877: *Kemence (Uj-), Novoszelica* (Hnt), 1882: *Kemence (Uj-), Novoszelica* (Hnt), 1892: *Uj-Kemencze, Novoszelicza* (Hnt), 1898: *Uj-Kemencze* (Hnt), 1900: *Uj-Kemencze* (Hnt), 1902: *UjKemencze* (Hnt), 1907: *UjKemencze* (Hnt), 1910: *Новоселиця* (EKYP), 1913: *UjKemencze* (Hnt), 1915: *UjKemencze* (UT), 1918: *UjKemencze* (UT), 1923: *Novoselica, UjKemencze, Новоселиця* (PR), 1925: *Novoselica* (PR), 1927: *Novoselice* (Hnt), 1929: *Novoselica* (ChM. 889), 1931: *Novoselice* (MPR), 1939: *UjKemence, Новоселиця* (BK. 783), 1941: *UjKemence* (Hnt), 1944: *UjKemence, Новоселиця* (Hnt), 1946: *Новоселиця* (URCP), 1968: *Новоселиця* (ZO), 1969: *Новоселиця* (IMCU), 1976: *Новоселиця* (TK), 1983: *Новоселиця, Новоселиця* (ZO), 2017: *Новоселиця* (BPU).

■ Újkemence a 17. század elején települt, soltsézi alapítású falu az egykori Ung megyében, az Ung folyó völgyében. A *Kemence* helységnév ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Kamjanyickij* 'az Ung j. á. Újkemence (Новоселиця) h.' 1782-84: *Kaminiec Bach* (EKFT), 1796: *Kamenica* (Kam. 0200), *Kamjanecz* (Kam. 0209), 1824-62: *Kameniczky Potok, Kameniczky Thal* (MKFT), 1852: *Kameniczi patak* (S. 132), 1863: *Kamenik Potak* (uo.), *Kamenica Potok, Kamenitzki Potok* (Kat., Dubrinics), 1864: *Каменица потокъ, Каменица* (S. 145), 1865: *Uj-Kemenczei viz* (Hunfalvy 3: 339), 1872-84: *Kamenicki p.* (HKFT), 1910: *Kamenicki p.* (HBÁT), 1925: *Kamenický* (PR), 1929: *Каменица* (Petrov 61), 1939: *Kemencei p.* (SzSzBML. 468), 1957: *Кам'яничка, Каменичка* (KPY. 22), 1976: *Каменичка* (TK), 1979: *Кам'яницький* (СГУ 235). A pataknev az ukr. *кам'яний* 'köves, kőből való' mn. (СУМ 4: 85, Csopoj 142) ukr. -иця képzős származéka. A mai *Kamjanickij* alak a helységnévhez képest másodlagos, annak hímnemű ukr. -ськ(ий) mn. képzős formája, jelentése tkp. 'Újkemencei-patak' (Kiss 1992a: 40). A megkülönböztető szerepű *Uj-* jelző a Perecsenytől délnyugatra fekvő *Ókemence* (Кам'яниця) nevének előtagjával van korrelációban, s újabb keletkezésű falura utal (vö. Bölcskei 111-2). A párhuzamos ruszin népi, 1946-tól hivatalos *Новоселиця* névhez l. ukr. *новоселиця* 'új falu' fn. (Rudnicki 108, Sztripszky 1924/2007: 119, Bányai 283), újabb telepítésű helységre utal. Az 1631-es urbárium szerint *UjKemence* soltséza *Palita Mikula* és *Zelen Michalo*. Lakosai *Fedorcsen, Hriczo, Homy, Daros, Turicski, Sandrovszki, Romancsov* nevűek (UC. 105: 1).

Újszemere, Сімерки 'település Perecsenytől K-ÉK-re'

1550: *Wyzemeree* (Maksay 1990/2: 850), *Wyzemere, Wii Semere* (Dica), 1552: *Vjzemerere*, 1553: *Wyzemere*, 1574: *Wy zemere* (uo.), 16. sz.: *Wysemere* (UC. 115: 79), 17. sz.: *Uy Szemere* (UC. 115: 84), 1602: *Wy Semere* (UC. 104: 8), 1603: *Wr (!) Szemere* (UC. 104: 9), 1619: *Szömörke* (UC. 116: 5a), 1623: *Szömörke* (UC. 116: 5b), 1625: *Uy Szemere* (Dica), 1671: *Uy Szemere* (UC. 63: 16), 1680: *Uy Szemerke* (UC. 6: 31), 1682: *Uj Szemere* (UC. 10: 67), 1684: *Uy Szemere* (UC. 31: 12), 1690: *Uj Szemere* (UC. 63: 22), 1691: *Uj Szemere* (UC. 157: 66), 1696: *Uj Szemere* (Dica), 1701: *Uj Szemere* (UC. 115: 27), 1711: *Uj Szemere* (UC. 32: 99), 1715: *Uj Szemere* (MNL), 1718-9: *Vj Szemere* (UC. 105: 3), 1720: *Uj Szemere* (MNL), 18. sz. első fele: *Uj=Szemere* (BélU), 1740: *Uj Szemere* (MCU), 1747: *Uj Szemere* (GK. 90), 1764: *Uj Szemere* (UC. 147: 218), 1765: *Uj Szemere* (UC. 157: 62), 1773: *Uj Szemere, Simirky* (LexLoc. 286), 1780: *Uj Szemere* (MCU), 1782-4: *Uj Szemere* (EKFT), 1788: *Uj Szemere* (HT. 0021:1), 1789: *Uj Szemere* (HT. Div. X. 21: 2), 1791: *Uj Szemere*

(UC. 182: 14), 1799: *Új Szemere* (Vályi 3: 350), 1800: *Uj Szemere* (TUng), 1806: *Új-Szemere* (UV), 1808: *Szemere (Új-)*, *Nowé-Symirky* (Lipszky: Rep. 631), 1824-62: *Simirka h. Uj Szemere* (MKFT), 1828: *Uj-Szemere* (VUng), 1837: *Uj Szemere* (F. 3: 379), 1838: *Uj-Szemere* (Schem. 73), 1851: *Uj-Szemere* (F. 4: 86), 1856: *Neu-Szemere, Uj-Szemere* (MOK), 1857-9: *Szemere-Uj* (CU), 1863: *Uj-Szemere, Szimirki* (Hnt), 1870: *Uj Szemere* (UT), 1872-84: *Uj Szemere, Simirki* (HKFT), 1873: *Szemere (Uj-), Szimirki* (Hnt), 1877: *Szemere (Uj-), Szimirki* (Hnt), 1882: *Szemere (Uj-), Szimirki* (Hnt), 1892: *Uj-Szemere* (Hnt), 1898: *Uj-Szemere* (Hnt), 1900: *Uj-Szemere* (Hnt), 1902: *Újszemere* (Hnt), 1907: *Újszemere* (Hnt), 1910: *Симурка* (EKYP), 1913: *Újszemere* (Hnt), 1915: *Újszemere* (UT), 1918: *Újszemere* (UT), 1923: *Simirky, Újszemere, Симурку* (PR), 1925: *Simirky* (PR), 1927: *Simerky* (Hnt), 1929: *Simirky* (ChM. 1126), 1931: *Simera N.* (MPR), 1939: *Újszemere, Симурку* (BK. 783), 1941: *Újszemere* (Hnt), 1944: *Újszemere, Симурку* (Hnt), 1946: *Симерку* (YPCP), 1968: *Симерку* (3O), 1969: *Симерку* (IMCU), 1983: *Симерку, Симерку* (3O), 1991: *Симерку* (TK), 2017: *Симерку* (BPY).

■ Újszemere a 16. század első felében települt, soltész alapítású falu a történelmi Ung megyében, a *Turja* jobb oldali mellékágának, a *Szimerkának* a völgyében. A helységnév osztódással keletkezett a szomszédos *Ószemere* nevéből. Magyarázatához l. *Ószemere* szócikkét. Az *Új-* jelző *Ószemere* (*Симер*) nevének előtagjával van korrelációban, a település későbbi keletkezésére utal (vö. Bölcskei 111-2). A 16. század végére datált összeírás *Oros Mattias* egészsztelkes és *Cernik Olexa* féltelkes lakost említ a faluban (UC. 115: 79), lakossága minden bizonnyal alapítása óta ruszin. A párhuzamosan használt, ma hivatalos ukrán *Симерку* többes számú alak, a *Szemere* helységnév ukr. -ка kics. képzős formájából származik.

Uklina, Уклин 'település Szolyvától É-ra'

1574: *Wklyna noua possessio* (UC. 53: 16), 1576: *Wklin, Wklyn* (Dica), 1599: *Huklina, Uklin, Vklin* (uo.), 17. sz. eleje: *Uklyna* (UC. 88: 9), 1600: *Vklin* (Dica), 1602: *Wklin* (uo.), 1604: *Vklin* (UC. 48: 58), 1619: *Vklino* (Dica), 1620: *Vklino* (uo.), 1645: *Uklin* (Makkai 373), 1649: *Uklina* (Dezső 272), *Uklin* (UC. 53: 29), *Vklin* (KirK. 10.163), 1688: *Uklina, Viklina* (UC. 19: 5-6), 1690: *Uklina* (UC. 19: 7), 1699: *Uklina* (UC. 19: 8), 1701: *Uklina* (UC. 2: 15), 1702: *Uklina* (UC. 19: 12), 1704: *Uklina* (UC. 19: 15), 1705: *Uklina* (UC. 20: 1), 1715: *Uklina* (MNL), 1718: *Uklina* (UC. 151: 21), 1720: *Uklina* (MNL), 1722: *Huklina* (UC. 53: 29), 1770-2: *Uklina* (Motzel), 1773: *Uklina* (LexLoc. 54), 1782-4: *Uklina* (EKFT), 1788: *Uklina* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Uklina* (Vályi 3: 562), 1800: *Uklina* (TBer), 1808: *Uklina, Uklin* (Lipszky: Rep. 706), 1824-62: *Uklina* (MKFT), 1828: *Uklina* (VB), 1837: *Uklina* (F. 3: 66), 1838: *Uklina* (Schem. 50), 1851: *Uklina* (F. 4: 242), 1856: *Uklina* (MOK), 1857-9: *Uklina* (CU), 1863: *Uklina* (Hnt), 1870-1: *Uklina* (MÁT), 1872-84: *Uklina* (HKFT), 1873: *Uklina* (Hnt), 1877: *Uklina* (Hnt), 1882: *Uklina* (Hnt), 1888: *Uklina* (Hnt), 1892: *Uklina* (Hnt), 1895: *Uklina* (Hnt), 1898: *Uklina* (Hnt), 1900: *Uklina* (Hnt), 1902: *Uklina* (Hnt), 1903: *Aklos* (Mező 1999: 402), 1907: *Aklos* (Hnt), 1910: *Уклина* (EKYP), 1913: *Aklos* (Hnt), 1923: *Uklin, Aklos, Уклин* (PR), 1925: *Uklina* (PR), 1927: *Uklina* (Hnt), 1929: *Uklín* (ChM. 1325), 1931: *Uklina* (MPR), 1939: *Uklina, Уклинъ* (BK. 786), 1941: *Uklina* (Hnt), 1944: *Uklina, Уклинъ* (Hnt), 1946: *Уклин* (YPCP), 1968: *Уклин* (3O), 1969: *Уклин* (IMCU), 1983: *Уклин* (3O), 1991: *Уклин* (TK), 2017: *Уклин* (BPY).

■ Uklina az 1570-es évek elején települt a történelmi Bereg megyében, a *Kis-Pinye* partak völgyében. Az *Uklina* helységnév ruszin eredetű, a név etimológiája azonban bizonytalan. Talán az ukr. *уклін* 'mély meghajlás, tiszteletadás, köszöntés', *уклон* 'hajlat, lejtő' fn. (Hrincsenko 4: 328, СУМ. 10: 417-8) származéka. A falu a *Rozgyila* hegy lejtőjén jött létre a 17. század elején (Lehoczy 3: 775), s fekvéséről kaphatta a nevét. Lehoczky a Bereg megyei helyneveket magyarázva *Uklina* nevét az ukr. N. *клинъ* 'ék, faék' szóból eredezteti (uo. 1: 312, Csopaj 149). Víznevi származtatása kevésbé valószínű, de nem zárható ki egyértelműen, vö. *Velikij-Uklin* 'a Kis-Pinye j. á. Uklina (Уклин) h.' 1792: *Fl. Uklinszki* (HT. Div. XIII. No. 225: 1-5), 1824-62: *Uklinski Potok* (MKFT), 1864: *Уклинъ* (Kat.), *Уклинъ потокъ* (S. 109), 1872-84: *Uklina p.* (HKFT), 1935: *Uklín, Уклин* (W. 57, 64), 1979: *Великий Уклин* (СГУ

95). A patak- és helységnév közül minden bizonnyal a településnév az elsődleges. Kupcsinszka a névben birtoklást kifejező ukr. *-ин* képzőt vél felfedezni (vö. Kupcsinszka 1106), ami személynévi eredetre utalhat. A szomszédos Paulován 1567-ben *Ukal Foedor* (UC. 11: 10), Izvor lakosai között pedig 1613-ban *Ukal István*, *Márton* és *Lukács* (UC. 18: 25), 1625-ben *Ukalj Mihály*, *Marko*, *Lukács* nevű személyeket sorolnak fel (UC. 18: 28), de Uklínán nem találjuk nyomukat. Első említésekor, 1574-ben a kenéze *Joannes Mjchowjch* (UC. 53: 16). Az 1645-ös urbárium szerint: „Uklin neveő faluis az Varhoz valo feölden vagyon, Mely Polyanka neveő falubul szállott ki az Pinnye Pataka mellé” (UC. 19: 1), vagyis polenai lakosok alapították. 1903-ban, az országos helységnévrendezés során a település nevét – hasonló hangzás alapján – *Aklos*-ra magyarosították, ami a történelmi névvel nincs kapcsolatban (Mező 1999: 402). 1939-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Уклин* a történelmi név átvétele.

Ungvár, Ужгород 'megyei jogú város, megyeközpont'

1150k./13-14. sz.: *Hunguar* (An. 2), 1154: *H.n.k.b.r* (Al-Idrisi), 1250: *castrum de Vnguy* (Sztáray 1: 8), 1284: *Wngwar* (HO. 6: 312), 1292: *Wngwar* (uo. 6: 385), 1310: *Wngwar* (AOkl. 2: 392), 1314: *Wngwar* (Sztáray 1: 42), 1331: *Unghwar* (AO. 2: 551), 1332-7: *Hunguar* (Vat. 1/1: 350), 1347: *Wngwar* (AOkl. 31: 472), 1361: *Vnguar* (Sztáray 1: 321), 1375: *Unghvar* (uo. 423), 1378: *Vnguar* (uo. 441), 1380: *Vnguar* (DL. 52333), 1387: *Wngwar* (DL. 234043), 1396: *Wngwar* (Sztáray 1: 538), 1398: *Vngwar* (Engel 1985: 1000), 1400: *Wngwar* (ZsO. 2/1: 84), 1402: *Vnguar* (Sztáray 2: 28), 1405: *Vnguar* (uo. 47), 1411: *Wngwar* (uo. 99), 1415: *Wngwar* (uo. 163), 1416: *Wngwar* (ZsO. 5: 506), 1421: *Wngwar* (DL. 67225), 1422: *Unghuar* (DL. 25184), 1427: *Wngwar* (DL. 71942), 1438: *Wngwar* (DL. 70855), 1439: *Wngwar* (DL. 70885), 1440: *Wngwar* (DL. 55200), 1456: *Vngwar* (DL. 107325), 1473: *Ungvár* [átírva] (DL. 17521), 1477: *Wngwar* (DL. 72030), 1482: *Ungvar* (DL. 17521), 1486: *Wngwar* (HOKl. 439), 1493: *Wngwar* (DL. 85140), *Vngwar* (DL. 73419), 1501: *Vnguar* (DL. 21039), 1505: *Vnguar* (DL. 21039), 1506: *Vnguar* (DL. 21039), 1509: *Wngwar* (DL. 73436), 1511/1639: *Vngwar* (DL. 22062), 1512/50: *Vngwar* (DL. 71886), 1520: *Wngwar* (DL. 107348), 1521: *Wngwar* (DL. 47405), 1522: *Wngwar* (DL. 67208), 1524: *Wngwar* (DL. 57956), 1528: *Vnguar* (Lazarus), 1550: *Wngwar* (Dica), 1574: *Wngwar* (uo.), 1600k.: *Vngwar* (UC. 5: 19), 1602: *Ungvár* (UC. 104: 8), 1619: *Ungvár* (UC. 116: 5a), 1622: *Vngvar* (UC. 18: 26), 1625: *Vngwar* (Dica), 1631: *Ungvár* (UC. 105: 1), 1671: *Ungvar* (UC. 44: 78), 1675: *Ungvár* (UC. 44: 81b), 1682: *Unghvár* (UC. 10: 67), 1685-7: *Unghvar* (UC. 8: 13), 1691: *Unghvar* (UC. 31: 13), 1696: *Ungvár* (Dica), 1703: *Ungvár* (UC. 6: 17), 1715: *Unghvár* (MNL), 1718-9: *Ungvár* (UC. 105: 3), 1720: *Unghvar* (MNL), 18. sz. első fele: *Unghvár* (BélU), 1735: *Unghvar* (UC. 75: 20), 1738: *Ungvár* (UC. 32: 82), 1741: *Unghvar* (GK. 37), 1747: *Unghvar* (GK. 57), 1752: *Unghvár* (UC. 105: 7), 1765: *Unghvár* (UC. 157: 62), 1766: *Unghvar* (UC. 151: 53), 1773: *Unghvár* (LexLoc. 288), 1777: *Unghvar* (UC. 3: 34), 1782-4: *Unghvár* (EKFT), 1788: *Unghvár* (HT. 0021:1), 1791: *Unghvar* (UC. 182: 14), 1799: *Ungvár* (Vályi 3: 564), 1808: *Unghvár* (Lipszky: Rep. 707), 1824-62: *Unghvár* (MKFT), 1828: *Ungvár* (VUng), 1837: *Unghvár* (F. 3: 374), 1838: *Ungvár* (Schem. 77), 1851: *Ungvár* (F. 4: 242-3), 1856: *Unghvár* (MOK), 1857-9: *Unghvár* (CU), 1863: *Ungvár* (Hnt), 1870: *Ungvár* (UT), 1872-84: *Ungvár* (HKFT), 1873: *Ungvár* (Hnt), 1877: *Ungvár* (Hnt), 1882: *Ungvár* (Hnt), 1892: *Ungvár* (Hnt), 1898: *Ungvár* (Hnt), 1900: *Ungvár* (Hnt), 1902: *Ungvár* (Hnt), 1907: *Ungvár* (Hnt), 1910: *Ужгород, Унгар* (EKYP), 1913: *Ungvár* (Hnt), 1915: *Ungvár* (UT), 1925: *Užhorod* (PR), 1927: *Užhorod* (Hnt), 1929: *Užhorod* (ChM. 1332), 1931: *Užhorod* (MPR), 1939: *Ungvár* (BK. 782), 1941: *Ungvár* (Hnt), 1944: *Ungvár* (Hnt), 1968: *Ужгород* (3O), 1983: *Ужгород* (3O), 1985: *Ужгород* (TK), 2017: *Ужгород* (BPY).

■ Ungvár Árpád-kori település a történelmi Ung megyében, az Ung folyó mellett. A megye egykori, Kárpátalja mai központja. A város, illetve a folyó nevének etimológiája régóta foglalkoztatja a kutatókat. Mészáros Károly *Ungvár* történetét feldolgozó művének első fejezetében összefoglalja a 19. század közepéig felvetett elméleteket. Idézi Jászai Pált, aki az *Ung* nevet egy *Oneges* nevű görög követtől származtatja (Mészáros 1861: 5, Jászay 87). Ezt azon-

ban elveti, mert az *Ung* szerinte szláv eredetű víznév, miként a Liutprandnál szereplő (?) *Ungo-gradus* egy szláv *Ungograd* azaz *Ungvár* jelentésű (Mészáros uo. 6). Eszerint a magyar *Ungvár* szláv mintára keletkezett. Mind a várnév, mind pedig a megye nevének az alapja a folyónév, s téved Nagy Lajos, aki a vármegye nevét az ungi várra vezeti vissza (uo., vö. Nagy 421). Kiss Lajos úgy véli, hogy minden bizonnyal az *Ungvár* helységnév az elsődleges, ami az *Ung* folyónévnek és a m. vár 'erősség, erődítmény' főnévnek az összetételével keletkezett, az *Ung* mellett épült várra utal (FNESz., *Ungvár*, Hoffmann-Rác-Tóth 308-12, 433). A történészek véleménye szerint ez nem azonos a mai ungvári várral, fekvése bizonytalan, talán a gerényi, de még valószínűbb, hogy a nevicsei vár volt *Ung vára* (Németh 2007). A folyónévhez l. *Ung* 'a Laborc b. á. Ungvár (Ужгород) h.' 1214: *fluuius Ungh* (Fejér 7/5: 205), 1330: *Vng* (AOkl. 14: 357), 1333: *Vngh* (AOkl. 17: 225), 1335: *Vngh*, *Vng* (AOkl. 19: 52), 1339: *Vngh*, *Vnghuize* (Balassa 40), 1343: *Vngh* (AOkl. 27: 273), 1355: *Vngh* (AO. 6: 287), 1357: *Wngh*, *Vngh* (AO. 6: 525, 526), 1358: *Wngh*, *Vngh* (AO. 7: 472), 1400: *Wnghfolyas*, *Vng* (ZsO. 2/1: 85), 1414: *Vngh*, *alio nomine Zwethyche* (ZsO. 4: 621), 1415: *Vngh* (ZsO. 5: 199), 1416: *Wngh* (ZsO. 5: 506), 1479: *Wng* (Neumann 99), 1585: *Vng flu.* (Mercator), 1603: *fluuius Vngh* (UC. 54: 48), 1631: *Ungh* (UC. 105: 1), 1750: *Fluuius Ung* (Festetics lt. 0063), 1765: *Ungh fl.* (Kam. 0192a), 1773: *fl. Ungus* (HT. 14: 0031), 1775: *Ungh Fluuius* (HT. 0004), 1782-6: *Ungh Fluss* (EKFT), 1788: *Ungh* (Kam. 0195), 1789: *Flus Ungh* (HT. 0021:2), 1791: *Fluv. Ungh* (HT. 13: 0223:1-3), 1795: *Ungus Fl.* (Kam. 0211), 1797: *Rivus Unghus* (Kam. 0205), 1806: *Ung F.* (MOL, S. 40: 0019), 1824-62: *Ungh Fluss* (MKFT), 1839: *Ungh fluss* (Kam. 1603:1), 1865: *Ung* (Hunfalvy 3: 338), 1872-84: *Ung Fl.* (HKFT), 1939: *Ung* (SzSzBML. 468), 1957: *Уж* (KPY. 22), 1976: *Уж* (TK), 1979: *Уж* (CFY 278-9), *Uh* (Ondruš 276, 282), 2017: *річка Уж* (GT). Az *Ung* folyónévnek nagy szakirodalma van, teljesen megbízható eredetmagyarázata azonban mindmáig nem született. A magyar krónikairódlom a magyarok külső, „hungarus” elnevezését a folyó nevéből származtatja. Anonymus szerint a magyarok Munkács elfoglalása után Ung várához lovagoltak, bevonultak a várba, s erről a helyről nevezték el őket (vö. Benkő 1998b: 11-12). A 13. század végén írt gestájában Kézai az ungi várat már a magyarok által építettnek tartja: „Átkeltek a bessenyők, fehérkunok földjén, Kíev városán és végre az Ung nevű folyónál telepedtek meg, a hol egy várat építettek. Erről a folyóról nevezik őket a nyugati népek hungarusok-nak” (Kézai 34). Melich János megfelelő szláv etimon hiányában nem tartja valószínűnek a folyónév szláv eredetét, s azt a magyarból próbálja levezetni (Melich HonfMg. 125-7). Hasonló nevek az ország más területein is előfordulnak, ebből pedig arra következtet, hogy az *Ung* név személynévi, mégpedig török eredetű (uo. 126). Melich magyarázatát Kiss Lajos is elfogadja (FNESz., *Ungvár*). Az elképzelést azonban gyengíti, hogy a név személynévi változatát nem tudjuk adatolni a törökből. Ugyanakkor a *személynév>víznév* változás, bár nem gyakori, de előfordul a magyar névadásban (Györffy 59-62). Nagyobb folyók esetében azonban ez a motiváció nem vehető figyelembe. Benkő Loránd ezért elutasítja a személynévi származtatást, s a folyónevet egy szláv **Ogъ*~**Ugъ* alakra vezeti vissza. A megőrzött nazális pedig szerinte arra utal, hogy az *Ung* igen korai, 10-11. századi átvétel lehet (Benkő 1998b: 104). Kiss Lajossal együtt úgy véli, hogy a szlk. *Uh*, akárcsak az ukr. *Уж* folyónév a magyar *Ung*-hoz képest másodlagos alak. Előbbiben szláv denazalizálódás és *g>h* változás ment végbe, míg az *Уж* létrejöttéhez l. *logъ>Luzsány*, *ugъ>Uzsok* hangváltozást (Benkő uo., Kiss 1994: 14-5). Az ukrán nyelvészek körében a folyónév eredetével kapcsolatban számos elmélet született. Egyesek az óukr. **ужина* 'keskeny hely' főnévből származtatják, végső forrása pedig az ie. **anġh* 'keskeny' mn. (Karpenko 1999: 43). Más vélemény szerint az ukr. *уж* 'kígyó, sikló' fn. származéka, így a folyó neve 'keskeny, kígyóként tekergő vízfolyás'-t jelent, vö. szl. **ǫzъ* 'ua.' fn. (Šmilauer 138). Janko az ukrainai *Pripjaty* folyó egyik mellékágával (*Ува* ~ *Ужа*) kapcsolatba hozva nevét a balti *uosis* 'körös' fanévből eredezteti (Janko 362). Sulyhacs szintén a szl. **ǫzъ* fn.-ből származtatja, párhuzamos példaként az or. *уж* 'zsineg, madzag' főnevet hozza, s a név motivációját a folyó kanyargóságával magyarázza (Sulyhacs 1998: 204). Ezek az elképzelések a népetimológia körébe tartoznak. A hivatalos ukrán *Ужгород* névről írva Lucsik elsődlegesnek tartja a szláv nevet, s a magyar *Ungvár*-t fordítás eredményének tekinti (Lucsik 484). A csak a 19. század közepe (1851) óta adatolható *Ужгород* ellenben egyértelműen a magyar név tükörfordítása (FNESz., *Ungvár*). Keletkezéséről, illetve a névnek a szláv névadá-

si szokásokkal szemembenő szabálytalanságával önálló írásban foglalkozott Sztripszky Hia-dor (Sztripszky 1942b). A szerző kiemeli, hogy a szláv nyelvekre egyrészt nem jellemző a folyó+várnév szerkezetű helynevek alkotása, másrészt a helyi lakosság a folyót soha nem nevezte *Uzs*-nak (hanem *Uzsanszka Reká*-nak). Cáfolja azt is, hogy a folyó neve kapcsolatba hozható lenne a 'vízisíkló' jelenésű *уж-вуж* főnévvel, mert az állat nem annyira gyakori a folyóban, hogy az befolyásolhatta volna a névadást. A város neve a 20. század elejéig a helyi ruszin névhasználatban is *Ungvár*. Az *Uzshorod* egyértelműen tudálékos, egyéni névalkotás eredménye, ami az ukrán nyelvű galíciai sajtóban jelent meg, majd a csehszlovákok tették hivatalossá, s ezáltal terjedt el (Sztripszky uo.). A magyar név szlávósításának további próbálkozásairól Jozsip Kobaly ír rövid összefoglalást. Pavel Šafarik szlovák nyelvész a 19. század elején az *Ungvár* névből *Ugvár*, majd később *Ouggorod* nevet kreál; míg Andrij Balugyánsz-kij szeminárium tanár a nevet félig lefordítva *Ouggrad* formát alkot (Kobaly 9). A köznyelvben egyik alak sem terjedt el, ahogy az *Uzsgorod* név sem volt használatban a városban a 20. század elejéig.

Úrmező, Руське Поле 'település Técsőtől ÉNy-ra'

1389: *Vrmezew* (DocVal. 343), *Wrmezew* (Bélay 211), 1398: *Urmezew* (Mihályi 118), *Vrmezew* (DocVal. 502), 1405: *Urmezew* (Mihályi 131), 1408: *Wrmezew* (ZsO. 2/2: 105), 1409: *Urmezeu*, *Urmező* (Mihályi 157-8), 1415: *Vrmezew*, *Wrmezew* (ZsO. 5: 304), 1418: *Wrmezew* (Iványi 109), 1419: *Úrmező* (Mihályi 235), 1444: *Vrmezeye* (DL. 62826), 1479: *Wrmezey* (Bélay 211), 1492: *WrMezew* (DL. 36398), 1495: *Wrmezew* (Mihályi 612), 1496: *Urmező* (uo. 613), 1498: *Urmezew* (uo. 622), 1500: *Urmezew* (uo. 632), 1521: *Úrmező* (Iványi 216), 1530: *Wrmezew* (Dica), 1542: *Wrmezew*, 1543: *Wrmezew*, 1548: *Wrmezeo*, *Wrmező*, 1550: *Wrmezeo*, 1552: *Wrmezew*, 1553: *Wrmezeo*, 1554: *Wrmezew*, 1555: *Wrmezew* (uo.), 1707: *Urmező* (UC. 8: 55), 1715: *Úr-Mező* (MNL), 1718: *Urmező* (UC. 12: 30a), 1720: *Urmező* (MNL), 1725: *Urmező* (Revizki), 1735: *Urmező* (MCM), 1747: *Urmező* (GK. 319), 1756: *Urmező* (Kam. 0303: 2), 1770: *Urmező* (UC. 160: 30), 1773: *Urmező*, *Urmezeo*, *Urmezévlya* (LexLoc. 135), 1782-4: *Urmező* (EKFT), 1798: *Urmező* (CsT. 11), 1799: *Úrmező* (Vályi 3: 566), *Urmező* (HT. 0012: 2), 1800: *Úrmezző*, *Urmezevlya* (TM), 1808: *Urmező*, *Urmezová* (Lipszky: Rep. 709), 1814: *Urmező* (UC. 174: 28), 1824-62: *Vrmezová h. Urmező* (MKFT), 1828: *Urmező*, *Úr Mezewlya* (Nagy 199), 1838: *Úrmező* (Schem. 64), 1839: *Urmező* (F. 4: 197), 1851: *Urmező* (F. 4: 244), 1856: *Úrmező* (*Urmezjovó*) (MOK), 1857-9: *N. Urmező*, *K. Urmező* (CU), 1863: *Urmező*, *Urmezjovo* (Hnt), *Урмеziово* (Kat.), 1864: *Urmező* (PestyM), 1870-1: *Urmező* (MÁT), 1872-84: *N. Urmező*, *Kis Urmező* (HKFT), 1873: *Urmező* (*Kis- és Nagy-*), *Urmezijovo* (Hnt), 1877: *Urmező* (*Kis- és Nagy-*), *Urmezijovo* (Hnt), 1882: *Urmező* (*Kis- és Nagy-*), *Urmezijovo* (Hnt), 1888: *Urmező*, *Urmezijovo* (Hnt), 1892: *Úrmező*, *Urmeziovo* (Hnt), 1895: *Úrmező* (Hnt), 1898: *Úrmező* (Hnt), 1900: *Úrmező* (Hnt), 1902: *Úrmező* (Hnt), 1907: *Úrmező* (Hnt), 1910: *Урмеziово* (EKYP), 1913: *Úrmező* (Hnt), 1923: *Urmezovo*, *Urmező*, *Урмезово* (PR), 1925: *Urmezijovo* (PR), 1927: *Urmezijovo* (Hnt), 1929: *Pole Ruské* (ChM. 115-6), 1931: *Urmezijovo* (MPR), 1939: *Úrmező*, *Урмеziово* (BK. 787), 1941: *Úrmező* (Hnt), 1944: *Úrmező*, *Урмеziово* (Hnt), 1946: *Руське Поле* (YPCP), 1968: *Руське Поле* (30), 1969: *Руське Поле* (IMCU), 1978: *Русское Поле* (TK), 1983: *Руське Поле*, *Русское Поле* (30), 2017: *Руське Поле* (BPY).

■ *Úrmező* a 14. században települt a történelmi Máramaros megyében, a *Talabor* és a *Tisza* egyesülésénél. „Vajnággal szemben a széles Tiszavölgyben a 14. sz. derekán keletkezett. Lakói közt sok a magyar, a középkorban valószínűleg többségük magyar” (Bélay 211). „A Talabor mocsaras torkolata mellé épült *Urmező* XIV. századeleji magyar település. Igazolja ezt nevén kívül Técső és Visk közelsége is. Minthogy újkori családnévanyagából — a nagyon kevés ismert középkori jobbágynévből — eredetileg magyar lakosságra lehet következtetni, valószínűnek látszik, hogy birtokosai, a román *Urmezei*ek nem kenézségre kapták benépesítés céljából, hanem nemesi jogon a már magyaroktól lakott falut” (uo. 39). Az *Úrmező* helységnév magyar eredetű, a személynévként is alkalmazott m. *úr* 'földesúr, birtokos' (TESz. 3: 1035) és a m. *mező* 'szántóföld, rét' (FKnT. 245) főnévnek az összetétele (FNESz., *Úrme-*

ző). Az előtagot Szily Kálmán is köznévből eredezteti, szerinte minden bizonnyal birtokosáról nevezték el (Szily 279), de l. még m. *Ur* szn. (ÁSznt. 778), m. *Úr* csn. (ÚMCsT. 1387). „A nép monda szerint, mint hogy ezen helyet legelőször is Nagy Urak lakták, innét vette volna eredeti nevét, hogy Urmező” (PestyM). A 19. században a település két részből állt: „Végül megemlítettik, hogy Urmező név alatt ismeretes helység két részre van oszolva, Nagy és Kis Urmező név alatt az ősi falu fordul elő, kis Urmező név alatt pedig azon hely, hol jelenleg az urbéresek laknak, és később telepített le” (uo.). A korábbi ruszin *Урмезіово* a magyar név szlávósításával jött létre. A település hivatalos nevét 1946-ban *Руське Поле*-ra változtatták, ami a cseh időkben alkotott *Polé Ruské* tkp. ’Ruszin (Orosz) mező’ átvétele (FNESz., *Urmező*), vö. ukr. *пучький* ’orosz, ruszin, ukrán’ mn. (CYM 8: 913), ill. ukr. *поле* ’mező, szántó-föld’ fn. (CYM. 7: 61-2).

Uzsok, Ужок

’település Nagybereznától ÉK-re’

1582: *Uzsok* (Dezső 283), 16. sz.: *Wsok* (UC. 115: 79), 1602: *Vsok* (UC. 104: 8), 1603: *Wsvk* (UC. 104: 9), 1619: *Uzsok* (UC. 116: 5a), 1631: *Usok* (UC. 105: 1), 1671: *Uzok* (UC. 63: 16), 1684: *Usogh* (UC. 31: 12), 1691: *Ussok* (UC. 157: 66), 1696: *Usok* (Dica), 1701: *Usok* (UC. 115: 27), 1715: *Uzok* (MNL), 1718-9: *Vzok* (UC. 105: 3), 1720: *Usok* (MNL), 1727-8: *Uzsok* (UC. 105: 4), 18. sz. első fele: *Usok* (BélU), 1735: *Uzsok* (UC. 63: 39), 1747: *Vsok* (GK. 72), 1765: *Ussok* (Kam. 0192a), 1770-2: *Usok* (Motzel), 1773: *Uszak, Uzsok* (LexLoc. 288), 1777: *Uzsok* (UC. 3: 34), 1780: *Usok* (MCU), 1782-4: *Uzsok* (EKFT), 1788: *Uzsok* (HT. 0021:1), 1789: *Uzsok* (HT. Div. X. 21: 2), 1800: *Uzsok* (TÜng), 1806: *Uzsok* (UV), 1808: *Uzsok, Vžok* (Lipszky: Rep. 710), 1824-62: *Uzsok h. Uzsok* (MKFT), 1828: *Uzsok* (VÜng), 1837: *Uzsok* (F. 3: 380), 1838: *Uzok* (Schem. 73), 1851: *Uzsok* (F. 4: 246), 1856: *Uzsok* (MOK), 1857-9: *Uzsok* (CU), 1863: *Uzsok* (Hnt), 1870: *Uzsok* (UT), 1872-84: *Uzsok* (HKFT), 1873: *Uzsok* (Hnt), 1877: *Uzsok* (Hnt), 1882: *Uzsok* (Hnt), 1892: *Uzsok* (Hnt), 1898: *Uzsok* (Hnt), 1900: *Uzsok* (Hnt), 1902: *Uzsok* (Hnt), 1907: *Uzsok* (Hnt), 1910: *Ужок* (EKYP), 1913: *Uzsok* (Hnt), 1915: *Uzsok* (UT), 1918: *Uzsok* (UT), 1923: *Užok, Uzsok, Ужок* (PR), 1925: *Užok* (PR), 1927: *Užok* (Hnt), 1929: *Užok* (ChM. 1333), 1931: *Užok* (MPR), 1939: *Uzsok, Ужок* (BK. 783), 1941: *Uzsok* (Hnt), 1944: *Uzsok, Ужок* (Hnt), 1946: *Ужок* (YPCP), 1968: *Ужок* (3O), 1983: *Ужок* (3O), 1991: *Ужок* (TK), 2017: *Ужок* (BPY).

■ Uzsok a 16. században települt, soltészai alapítású falu a történelmi Ung megye északi részén, az Ung folyó forrásvidékén, a galíciai határon. Az *Uzsok* helységnév ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Uzsok* ’patak Uzsok (Ужок) h.’ 1824-62: *Uzsanska B.* (MKFT), 1929: *Ужок* (Petrov 65), 1979: *Ужок* (CGY 579). A helységre az Ung eredőágának a ruszin *Ужок* neve vonódott át. „Az Ungh ebben a határban veszi kezdetét” (F. 2: 246). A víznév az *Уж* ’Ung’ folyónév ukr. -ок kics. képzős származéka (FNESz., *Uzsoki-hágó*, Lucsik 484, Janko 362). A folyó nevének magyarázatához l. *Ungvár* szócikkét. A település nevét Sztripszky nem a víznévből, hanem a földrajzi környezetből származtatja. Véleménye szerint a név alapja az ukr. *уз(о)ль* ’szöglet, szög’ fn. (Csopaj 403) kicsinyítő képzős formája, ugyanis a falu az Ung völgyének egy keskeny, ék alakú szegletében fekszik (Sztripszky 1924/2007: 112-3). Alapítói és névadói minden bizonnyal ruszinok. Az 1602-es urbárium a településen *Kosup Iuan, Ruszin Vaszil, Clonuich Lukach* és *Lesko Ruszin* nevű lakosokat említ (UC. 104: 8). Az 1631-es összeírás szerint *Uzsok* soltészai *Kozopasz Pavel* és *Csudovits Petro*. A faluban rajtuk kívül *Marko, Miketa, Rosko, Liszt, Kudla-Kudlov, Pristalnik-Pisztalnik, Mikitovics, Beli, Krainanszki, Molcsan, Ivantsov, Kovalovics, Nepranecs, Csikov, Ruszin, Koval, Ivanosko, Ivanovszki, Sebelova* családnevűek adóztak (UC. 105: 1). A hivatalos ukrán *Ужок* a történelmi név átvétele.

Vajnág, Вонігове

’település Técsőtől ÉNy-ra’

1389: *Vaynokhaza, Vajnokhaza* (Mihályi 89, 91, DocVal. 342), 1410: *Vajnagh* (uo. 163), 1424: *Waynakhaza* (Bélay 212), 1438: *Waynakfalua* (uo.), 1480: *Waynahaza* (Perényi 286),

1485: *Vaynagh* (Mihályi 574), 1530: *Waynak* (Dica), 1542: *Waynak*, 1543: *Waynag*, 1548: *Waynak*, 1550: *Waynagh*, 1552: *Waynagh*, 1553: *Waynagh*, 1554: *Waynagh*, 1555: *Waynagh* (uo.), 1588: *Vaynagj* (Mihályi 634), 1696: *Vaynay* (UC. 149: 23), 1705: *Vajna* (Hodinka 421), 1707: *Voynaagh* (UC. 8: 55), 1713: *Vajnág* (UC. 12: 7), 1715: *Vajnak* (MNL), 1720: *Vajnagh* (MNL), 1725: *Vajna* (Revizki), 1735: *Vajnág* (MCM), 1747: *Vajnágh* (GK. 318), 1756: *Vajnak* (Kam. 0303: 2), 1772: *Vajnág* (UC. 102: 27), 1773: *Vajnagh*, *Vunyihova* (LexLoc. 135), 1782-4: *Weinak* (EKFT), 1798: *Vajnágh* (CsT. 11), 1799: *Vajnagh* (Vályi 3: 578), *Vainak* (HT. 0012: 2), 1800: *Vajnágh*, *Vunyikova* (TM), 1808: *Vajnágh*, *Woňohowá* (Lipszky: Rep. 712), 1809: *Vajnak* (Kam. 661), 1824-62: *Vanohová h. Vajnagh* (MKFT), 1828: *Vajnágh*, *Wunyijowo* (Nagy 199), 1838: *Vajnág* (Schem. 64), 1839: *Vajnágh* (F. 4: 198), 1851: *Vajnágh* (F. 4: 255), 1856: *Vajnágh* (*Vunyihovó*) (MOK), 1857-9: *Vajnágh* (*Vunyikovo*) (CU), 1863: *Vajnágh*, *Vunyihovo* (Hnt), 1864: *Vajnágh* (PestyM), 1865: *Vajnágh* (Kat.), 1870-1: *Vajnág* (MÁT), 1872-84: *Vajnág*, *Vunyijovo* (HKFT), 1873: *Vajnág*, *Vunyijovo* (Hnt), 1877: *Vajnág*, *Vunyijovo* (Hnt), 1882: *Vajnág*, *Vunyijovo* (Hnt), 1888: *Vajnág*, *Unyichova*, *Vunyijovo* (Hnt), 1892: *Vajnág*, *Unyichova*, *Vunyijovo* (Hnt), 1895: *Vajnág* (Hnt), 1898: *Vajnág* (Hnt), 1900: *Vajnág* (Hnt), 1902: *Vajnág* (Hnt), 1907: *Vajnág* (Hnt), 1910: *Воніово*, *Вуніово*, *Уніово* (EKYP), 1913: *Vajnág* (Hnt), 1923: *Vonijovo*, *Vajnág*, *Воніово*, *Вонійово*, *Уніово* (PR), 1925: *Vonijovo* (PR), 1927: *Vonihova* (Hnt), 1929: *Vonihovo* (ChM. 1398), 1931: *Vinihova* (MPR), 1939: *Vajnág*, *Вонигово* (BK. 787), 1941: *Vajnág* (Hnt), 1944: *Vajnág*, *Вонигово* (Hnt), 1946: *Вонігове* (YPCP), 1968: *Вонігове* (3O), 1969: *Вонігове* (IMCY), 1978: *Вонигово* (TK), 1983: *Вонігове*, *Вонигово* (3O), 2017: *Вонігове* (BPU).

■ Vajnág a 14. században települt a történelmi Máramaros megyében, a *Talabor* alsó folyásánál. „A 14. sz. közepén települt, a századforduló körül Szász fiaié, 1410 óta a román eredetű Vajnági családé. A jobbágynévsorok számot-tevő magyar elem eloroszosodását árulják el” (Bélay 212). Az elsődleges *Vajnokháza* helységnév magyar eredetű, a szl. **Vajnok~Vojnik* szn.-nek és a birtokos személyjellel ellátott m. ház ’lakóhely, otthon’ (TESz. 2: 76) főnévnek az összetétele. A személynévhez l. bolg. *Войник* (Zaimov 55), or. *Войникъ* szn. (Tupikov 89), ukr. *Войник* szn. (Csucska 2005: 121, 2011: 109-10), m. *Vojnik* csn. (ÚMCsT. 1443), ezt Csucska az ukr. *войник* ’harcos, katona’ fn. (Csucska 2011: 109) származékának tartja. Csucska ugyanakkor a település nevét nem ebből a személynévből, hanem egy ukr. *Войніг* (Csucska 2011: 110) névből eredezteti, l. még ukr. *Войнѣзь* csn. (Demcsuk 86). A helység neve a 15. század első felében *Vajnokfalva* alakban is előfordul, a névrészcserére azonban valószínűleg csak elírás lehet. A század végére a magyar névhasználatban az utótag lekopásával jön létre a *Vajnág* név. A korábbi, párhuzamos ruszin *Vunyihovo* töve a magyarból való átvételről tanúskodik, végződése a birtoklást kifejező, semlegesnemű ukr. -*ov(o)* képző (vö. Kupcsinszka 770, Kiss 1991c: 360-1). Az 1946-tól hivatalos *Вонігове* ennek az ukránosított alakja.

Valkaja, Вовкове 'település Ungvártól DK-re'

1314: *Wolkoya* (Perényi 25, AOkl. 3: 365), 1363: *Valchoya* (Kállay 2: 106), 1380: *Wolkoya* (Engel 1985: 978), 1381: *Valkaya* (DL. 52355), *Wlkoya* (Perényi 94), 1386: *Walkaya*, *Valkaya* (DL. 52527), 1387: *Kyswalkya* (C. Tóth 2005: 245), 1394: *Walkoya* (uo. 289), 1397: *Valkoya* (ZsO. 1: 553), *Walkaya* (Perényi 114), 1411: *Walkaya* (ZsO. 3: 268), *Kyswalkoya* (uo. 6: 472), 1414: *Valkaya* (Perényi 173), 1421: *Walkaya* (DL. 71934), 1427: *Valkonya* (Engel 1989: 156), 1444: *Walkaya* (DL. 55278), 1445: *Walkaya* (DL. 13847), 1453: *Walkaia* (DL. 55538), 1456: *Walkaia* (DL. 55728), 1464: *Valkaya*, *Walkaya* (Perényi 246), 1493: *Walkaya* (Neumann 103), 1543: *Walkaia* (Dica), 1550: *Walkaia*, *Valkola*, 1553: *Walkowa*, 1555: *Valkaia*, 1574: *Walikaia* (uo.), 1603: *Walkaya* (UC. 54: 47), 1649: *Valkaia* (UC. 32: 54), 1681: *Valkaia* (UC. 54: 59), 1687: *Valkaia* (UC. 54: 58), 1690: *Valkaja*, *Valykaja* (UC. 2: 13), 1691: *Valkaia* (UC. 54: 67), 1692: *Valkaja* (UC. 50: 60), 1696: *Valkaja* (Dica), 1697: *Valkaia* (UC. 54: 78), 18. sz. eleje: *Valkaja* (UC. 110: 73), 1701: *Valkaia* (UC. 54: 79), 1705: *Valkaia* (UC. 54: 81), 1715: *Valkaja* (MNL), 1718-9: *Valkaja* (UC. 105: 3), 1720: *Valkaja*

(MNL), 18. sz. első fele: *Valkaja* (BélU), 1773: *Valkaja* (LexLoc. 286), 1780: *Valkaja* (MCU), 1782-4: *Veka* (EKFT), 1788: *Valkaja* (HT. 0021:1), 1789: *Valkaja* (HT. Div. X. 21: 2), 1799: *Volka* (Vályi 3: 646), 1800: *Véka* (TUng), 1806: *Valkaja* (UV), 1808: *Valkaja*, *Véka*, *Wolkowá* (Lipszky: Rep. 714), 1824-62: *Wolkowá h. Valkaja* (MKFT), 1828: *Valkaja* (VUng), 1837: *Valkaja* (F. 3: 374), 1838: *Valkája* (Schem. 75), 1851: *Valkaja* (F. 4: 258), 1856: *Valkaja* (MOK), 1857-9: *Valkaja* (CU), 1863: *Valkaja*, *Vovkovicza* (Hnt), 1870: *Valkaja* (UT), 1872-84: *Valkaja* (HKFT), 1873: *Valkaja*, *Vojkövöj*, *Vovkovici* (Hnt), 1877: *Valkaja*, *Vójkövöj*, *Vovkoviji* (Hnt), 1882: *Valkaja*, *Vójkövöj*, *Vovkoviji* (Hnt), 1892: *Valkaja*, *Vóvkvóvi* (Hnt), 1898: *Valkaja* (Hnt), 1900: *Valkaja* (Hnt), 1902: *Valkaja* (Hnt), 1904: *Ungordas* (Mező 1999: 406), 1907: *Ungordas* (Hnt), 1910: *Волкова*, *Волкої* (EKYP), 1913: *Ungordas* (Hnt), 1915: *Ungordas* (UT), 1918: *Ungordas* (UT), 1923: *Volkovoje*, *Ungordas*, *Волкової*, *Волковоє* (PR), 1925: *Volkovoje* (PR), 1927: *Volkovoje* (Hnt), 1929: *Vlkovyje* (ChM. 1389), 1931: *Volkovoje* (MPR), 1939: *Valkaja*, *Волковоє* (BK. 782), 1941: *Valkaja* (Hnt), 1944: *Valkaja*, *Волковоє* (Hnt), 1946: *Вовкове* (УРСР), 1968: *Вовкове* (3O), 1969: *Вовкове* (IMCY), 1983: *Вовкове*, *Волково* (3O), 1985: *Волково* (TK), 2017: *Вовкове* (BPU).

■ *Valkaja* a 14. század elején települt a történelmi Ung megyében, Szerednye szomszédságában. A *Valkaja* helységnév szláv eredetű, a név alapja a szl. **ѿлкъ* 'farkas' fn. (Šmilauer 195, Moór 1930: 113-4, 120), ukr. N. *волкъ* 'ua.' fn. (Csopej 36) vagy annak személynévi változata, vö. szl. **ѿлкъ* szn. (Csucska 2011: 105), 1214/1550: *Volcu* szn. (VárReg. 321), or. *Волкъ* szn. (Tupikov 90), m. *Volk* csn. (ÚMCsT. 1445). A köz- vagy személynévhez talán birtoklást kifejező szl. *-j(ь) képző kapcsolódik. A 14–15. század fordulóján *Kisvalkaja* néven is emlegetik, az előtag a helység méretére, egyúttal talán faluosztódásra utalt. Az 1603-as urbárium szerint soltész *Stfanus Soltez*, lakosai *Racz*, *Pasko*, *Jwhasz*, *Orban*, *Belicz*, *Holicz*, *Mikola*, *Demeter*, *Orosz* családnevűek (UC. 54: 47). 1904-ben, az országos helységnévrendezés során a település nevét *Ungordas*-ra magyarosították a szláv név fordításával, s a megyére utaló előtaggal (Mező 1999: 406). Az 1946-tól hivatalos *Вовкове* a történelmi név ukránosított változata, az ukr. *вовк* 'farkas' fn. (CYM. 1: 711, Hrincsenko 1: 244-5) birtoklást, valammivel való ellátottságot kifejező, semlegesnemű ukr. -*ов(е)* képzős származéka (vö. Kupcsinszka 810). Fedaka szerint a *Valkaja* névforma az ukrán név magyarosított alakja (Fedaka 59). Dzendzelivszkij adatai szerint a farkas nevének *вовк* változata Kárpátalja minden ruszin nyelvjárásában egyformán elterjedt a 20. században (Dzendzelivszkij 1958b: 10. térkép), Csopej beregi nyelvjárásokon alapuló szótára azonban ennek ellentmond (vö. Csopej 36). Az állatnév, illetve személynévi származékával a történelmi Magyarország területén több helységnévben találkozunk (vö. FNEsz., *Valkó*, *Valkóc*, *Alsóvalkó*, *Magyarvalkó*, *Vukovár* stb.), de számos ukrániai településnévben is előfordul, vö. *Вовки*, *Вовків*, *Вовківка*, *Вовківчику* stb.

Vályeszkrágyi, Глибокий Потік 'település Técsőtől K-re'

1898: *Vályeszkrágyi* (Hnt), 1900: *Vályeszkrágyi* (Hnt), 1902: *Vályiszkrágyi* (Hnt), 1904: *Vályászkrágyi*, *Szorospatak* (Lelkes 67, BK. 531), 1907: *Szorospatak* (Hnt), 1910: *Szorospatak* (KSH), 1913: *Szorospatak* (Hnt), 1944: *Szorospatak* (Hnt), 1946: *Глибокий Потік* (УРСР), 1968: *Глибокий Потік* (3O), 1969: *Глибокий Потік* (IMCY), 1978: *Глубокий Поток* (TK), 1983: *Глибокий Потік*, *Глубокий Поток* (3O). 2017: *Глибокий Потік* (BPU).

■ *Vályeszkrágyi* a 19. század végén települt tanya a máramarosi Alsóapsa határában. A *Vályeszkrágyi* helységnév román eredetű, víznévből jött létre névátvitellel, vö. *Szkrágyipatak** 'patak Alsóapsa (Нижня Апша) h.' 1864: *Válye Szkrágyi* (PestyM). „*Válye Szkrágyi* Kaszállók és kapa által művelhető föld – *Szkrágyi* nevű *patak*tól vette nevét mely patak a Botzkóba ömlik – azonban a 'patakok honnan vette elnevezésüket nem tudatik" (PestyM). A víznév a rom. *vale* 'völgy, folyóvíz, patak, meder' fn (DRM. 2: 729) és a *scradă* 'szőrös sás' fn. (DRM. 2: 475), esetleg a *scrădiș* 'kavicsos vízmeder' fn. (uo.) összetételével keletkezett. 1904-ben, az országos helységnévrendezés során a tanya nevét *Szorospatak*-ra magyarosították (Lelkes 67). A falu hivatalos nevét 1946-ban *Глибокий Потік*-ra változtatták a patak mai ukrán neve alapján, vö. 1859-60: *Hliboke* (S. 178), 1983: *Глибокий Потік*, *Глубокий Поток*

(ZO), 2017: *річка Глибокий Потік* (GT). Ehhez l. ukr. *глибокий, глубокий* 'mély' mn. (Csopej 53, СУМ 2: 85), ill. ukr. *потік* 'patak' fn. (СУМ. 7: 409-10), ukr. N. *потокъ* 'ua.' fn. (Csopej 295). Alsóapsa külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Vári, Вapи

'település Beregszásztól D–DK-re'

1320: *Vary* (Gy. 1: 550), 1321-33: *Wary* (Neumann 31), 1332-7: *Wari* (Vat. 1/1: 349), 1353: *Wary* (Neumann 39), 1355: *Vary* (AO. 6: 259), 1358: *Wary* (Neumann 46), 1401: *Vary* (Csáky 1: 209), 1406: *Vary* (ZsO. 2/1: 581), 1445/1506: *Vary* (DL. 37602), 1463: *Waary* (Neumann 91), 1477: *Wary* (uo. 95), 1479: *Vary* (DL. 18276), 1484: *Wary* (DL. 37661), 1494: *Wary* (Neumann 104), 1507: *Warj* (DL. 274906), 1514: *Warj* (DL. 82424), 1517: *Wari*, *Vari* (DL. 73621), 1525: *Warj* (DL. 73622), 1530: *Warj* (Dica), 1533: *Warych*, 1541: *Warj*, 1542: *Vary*, 1543: *Wary*, 1544: *Wary*, 1546: *Wary*, 1548: *Vary*, 1549: *Wary*, *Wari*, 1550: *Warj*, 1552: *Wary*, 1554: *Wari*, *Wary*, 1564: *Wary*, 1568: *Wary*, 1570: *Warj*, *Vary* (uo.), *Vari*, *Varj* (UC. 18: 22), 1572: *Vaary*, *Waary* (Dica), 1576: *Waary*, *Wary*, 1582: *Vary*, *Waary*, *Wari*, 1588: *Wary*, 1596: *Vari*, 1599: *Uari*, *Vari*, *Vary* (uo.), 17. sz. eleje: *Vari* (UC. 88: 9), 1600: *Vari*, *Vary* (Dica), 1602: *Vary*, 1603: *Vari*, 1609: *Vari*, 1610: *Wary* (uo.), 1613: *Vary* (UC. 18: 25), 1619: *Wary* (Dica), 1620: *Wary* (uo.), 1622: *Vari* (UC. 18: 26), 1625: *Vari* (UC. 18: 28), 1627: *Waari* (UC. 18: 30), 1634: *Vari* (UC. 101: 73), 1688: *Vary* (UC. 19: 6), 1690: *Vari* (UC. 19: 7), 1702: *Vari* (UC. 19: 12), 1705: *Vari* (UC. 20: 1), 1715: *Vary* (MNL), 1718: *Vari* (UC. 151: 21), 1720: *Vary* (MNL), 1750: *Vari* (MCB), 1760: *Vari* (BT), 1773: *Vaari*, *Vaary* (LexLoc. 56), 1782-4: *Varj* (EKFT), 1788: *Vari* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Vari* (Vályi 3: 597), 1800: *Vari* (TBER), 1808: *Vari*, *Wariowá* (Lipszky: Rep. 716), 1817: *Vari*, *Varjova* (Hübner 5: 299), 1824-62: *Vari s. Wariowá* (MKFT), 1828: *Vari* (VB), 1837: *Vari* (F. 3: 82), 1851: *Vari* (F. 4: 271), 1856: *Vari* (MOK), 1857-9: *Vari* (CU), 1863: *Vari* (Hnt), 1864-5: *Vari* (PestyB), 1870-1: *Vari* (MÁT), 1872-84: *Mező-Vari*, *Vaári* (HKFT), 1873: *Vari* (*Mező-*) (Hnt), 1877: *Vari* (*Mező-*) (Hnt), 1881: *Vari*, *Mező Vari*, *Tisza Vari* (Lehoczky 3: 778), 1882: *Vari* (*Mező-*), *Vaári* (Hnt), 1888: *Vari*, *Vaári* (Hnt), 1892: *Mező-Vari*, *Vari* (Hnt), 1895: *Mező-Vari* (Hnt), 1898: *Mező-Vari* (Hnt), 1900: *Mező-Vari* (Hnt), 1902: *Mezővári* (Hnt), 1903: *Vari* (*Mező* 1999: 246), 1907: *Vari* (Hnt), 1913: *Vari* (Hnt), 1923: *Vary*, *Mezővári*, *Вapи* (PR), 1925: *Vari* (PR), 1927: *Vari* (Hnt), 1929: *Vary* (*Vari*) (ChM. 1352), 1931: *Vari* (MPR), 1941: *Vari* (Hnt), 1944: *Vari* (Hnt), 1946: *Bapu* (YPCP), 1968: *Bapu* (3O), 1969: *Bapu* (IMCY), 1981: *Вapи* (TK), 1983: *Bapu*, *Вapи* (3O), 2017: *Bapu* (BPY).

■ Vári a 14. század elején települt a történelmi Bereg megye déli, alföldi részén, a *Bor-sova* folyó tiszai torkolatánál. A *Vari* helységnév magyar eredetű, a m. *vár* 'erősség, erődítmény' fn. (TESz. 3: 1090) -i helynévképzős származéka. Bényei Ágnes szerint az -i képző elsődleges birtokjel funkciója az építménynévből létrejött (l. még *Akli*) helységnevekben már nem játszik szerepet, ezekben már egyértelműen helynévképzőként fordul elő (Bényei 82-3). A falu a maradványaiban ma is felismerhető egykori borsovai földvár fölött épült, s róla kapta a nevét. „A borsovai vár hajdan nagy kiterjedésű erősség lehetett; feküdt ez a róla elnevezett Vári város déli szélén az azt keletről környező Borsova és dél-nyugoti oldalát érintő Tisza közötti félszigeten, melyet most északról a város felől hatalmas földtöltés keríti be” (Lehoczky 3: 778). Anonymus is említést tesz a várról: „Az Úr megtestesülésének kilencszázharminc esztendejében Árpád vezér elküldvén seregeit, az egész földet, amely a Tisza és a Bodrog közé esik Ugocsaig, minden lakójával együtt elfoglalta. Borsova várát ostrom alá fogta, harmadnapra harccal bevette, falait lerombolta, és Salán vezér katonáit, akiket ott talált, bilincsbe verve Hung várába vezettette” (An. XIV). Borsova várát azonban valószínűleg az államalapítás korában emelték mint az ugyanezen néven a 11. sz. elején megalakított vármegye katonai és igazgatási központját. Borsova eredetileg nagy kiterjedésű határvármegye volt, egészen a Kárpátokig terjedt. Később a területén megalakult beregi erdőispánságból a 13. században létrejött Bereg vármegyébe olvadt bele, a központ szerepét pedig fokozatosan a közeli Lampertszásza vette át (Gy. 1: 521-2). A 19. században használt *Mező-* előtag a helység mezővárosi jellegére utalt, de az országos helységnévrendezés során, 1903-ban az előtag elhagyásáról döntöttek, mivel a *Vari* nevet csak ez az egy település viselte az országban (*Mező*

1999: 246). Lehoczky szerint a helyi népi névhasználatban *Tiszavári*-nak is nevezték (Lehoczky 3: 778), az előtag a Tisza folyó közelségére utalt. A hivatalos ukrán *Bapu* a magyar név átvétele (FNESz., *Vári*). Az 1570-es urbárium a faluban *Thomas Bakos*, *Ghregor Zabo*, *Andreas Kowach*, *Lukas Kornas*, *Thomas Jwhaz*, *Jacobus Fodor*, *Paulus Panž*, *Sthnus. Janos*, *Andreas Wurga*, *Thomas Kowach*, *Clemens Jwhaz*, *Fran Mandj*, *Demetrius Balassj*, *Gheorgius Fábian*, *Matheus Kondor*, *Sthnus Kowach*, *Michael Oroz*, *Andreas Gherhart*, *Nicolaus Nagh*, *Barrabas Dossa*, *Blasius Bachko*, *Petrus Mester*, *Michael Kowach*, *Petrus Lewrjynch*, *Martinus Demeter*, *Gheorgius Lewrjynch*, *Sthnus Bwchjw*, *Valentinus Oroz*, *Gheorgius Peterffy*, *Gheorgius Kossj*, *Petrus Syle*, *Joannes Thorsa*, *Martinus Ghal*, *Sthni Nagh*, *Clemens Wjyskj*, *Emericus Thompa*, *Joannes Pogachka*, *Matheus Deak*, *Andreas Kowach*, *Andreas Bene*, *Ghregor Dossa*, *Ladislaus Checzi*, *Ghaspar Wjle*, *Anthonius Fabian*, *Michael Kossa*, *Ambrosius Fel egyhazj*, *Gheorgius Lewrjynch*, *Mathias Lewrjynch*, *Blasius Checzi*, *Gheorgius Zabo*, *Augustinus Demien*, *Paulus Lwdas*, *Ghregorius Nagh*, *Emericus Farkas*, *Anthonius Mandj*, *Michael Thompa*, *Emericus Farkas*, *Joannes Lratus*, *Matheus Fabian*, *Michael Pocha*, *Petrus Zekeres*, *Joannes Nagh*, *Jacobus Iklo*, *Sthnus Kowach*, *Georgius Pazleh*, *Franciscus Thwrsas*, *Joannes Pal*, *Ambrosius Kozma*, *Sthnus Thwrsos*, *Franciscus Zabo*, *Ghregori Pal*, *Bartholomeus Zekeres*, *Franciscus Pocha*, *Valentinus Nagh*, *Ladislaus Pedj*, *Martinus Mandj*, *Stephanus Zabo*, *Joannes Kanthor*, *Benedictus Pjpo*, *Gheorgus Fejer*, *Ghregori Lazar*, *Valentinus Zalaž*, *Franciscus Checzi*, *Thomas Kowach*, *Blasius Andoch*, *Matheus Ghowar*, *Briccius Bjro*, *Laurentius Syle*, *Ghergius Molnar*, *Matheus Weres*, *Ghergius Molnar*, *Nicolaus Weres*, *Lauren Wurga*, *Paulus Lochyk*, *Thomas Fazokas*, *Gheorgius Wurga*, *Sthnus Chonj*, *Andreas Domonkos*, *Symon Ghal*, *Michael Fodor*, *Paulus Wurga*, *Franciscus Nagh*, *Thomas Kjsgal*, *Lauren Wurga*, *Sthnus Dossa*, *Lukas Lwccha*, *Nicolaus Mandj*, *Emericus Zaba*, *Francus Kozma*, *Franciscus Gal*, *Blasius Sarj*, *Benedictus Zabo*, *Thomas Phjlip*, *Lauren Mester*, *Joannes Was*, *Andreas Barbel*, *Joannes Bede*, *Vrbanus Sjro* nevű lakosokat említ (UC. 18: 24).

Veléte, Велятин

‘település Huszttól D-re’

1280: *Veléthe* (Fejér 5/3: 72), 1290: *Veléthe* (RegArp. 2/2-3: 433), 1324: *Welethe* (AOkl. 8: 192), 1345: *Velete* (DL. 75361), 1454: *Velethe* (C. Tóth 2006b: 44), 1459: *Welethe* (DL. 88616), 1471: *Welethe* (C. Tóth 2006b: 55), 1481: *Welita* (uo. 64), 1549: *Welethee* (Maksay 1990/2: 833), 1564: *Welethe* (Szabó K. 350), 1600: *Velete* (UC. 174: 25a), 1671: *Veléthe* (UC. 15: 27), 1672: *Veléte* (UC. 3: 8a), 1673: *Veléte* (UC. 27: 6), 1715: *Veléte* (MNL), 1720: *Veléte* (MNL), 18. sz. első fele: *Veléte* (BélUg), 1735: *Velete* (MCM), 1740: *Velete* (UgT.), 1744: *Veléte* (UC. 165: 13), 1747: *Veléte* (UC. 15: 58), 1756: *Velete* (Kam. 0303: 2), 1773: *Veléthe*, *Welatin* (LexLoc. 284), 1777: *Velejte* (Kam. 1105: 1), 1782-4: *Veléte* (EKFT), 1786: *Veléte* (HT. Div. XVIII: 10), 1788: *Veléte* (HT. Div. X. 8: 1), 1790: *Veléte* (UC. 201: 36), 1799: *Velete* (Vályi 3: 616), 1800: *Velejte*, *Velatin* (TUg), 1804: *Veléte* (UC. 201: 37), 1808: *Velejte*, *Veléthe*, *Velatin* (Lipszky: Rep. 723), 1814: *Veléthe* (UC. 201: 37), 1824-62: *Veléte* (MKFT), 1828: *Veléthe* (VU), 1838: *Veléte* (Schem. 67), 1839: *Veléthe* (F. 4: 423), 1851: *Veléthe* (F. 4: 288), 1856: *Veléte* (MOK), 1857-9: *Veléte* (CU), 1863: *Veléthe* vagy *Velejte* (Hnt), 1865: *Veléte* (PestyU), 1870-1: *Veléte* (MÁT), 1872-84: *Veléte* (HKFT), 1873: *Veléte*, *Velyátina* (Hnt), 1877: *Velejte*, *Velyátina* (Hnt), 1882: *Velejte*, *Velyátina* (Hnt), 1888: *Veléte* (Hnt), 1892: *Veléte* (Hnt), 1895: *Veléte* (Hnt), 1898: *Veléte* (Hnt), 1900: *Veléte* (Hnt), 1902: *Veléte* (Hnt), 1907: *Veléte* (Hnt), 1910: *Велятин* (EKYP), 1913: *Veléte* (Hnt), 1918: *Veléte* (UgT.), 1923: *Veljatyn*, *Veléte*, *Велятин* (PR), 1925: *Veljatyn* (PR), 1927: *Veljatin* (Hnt), 1929: *Velatin* (ChM. 1356), 1931: *Velatyn* (MPR), 1939: *Veléte*, *Велятинъ* (BK. 786), 1941: *Veléte* (Hnt), 1944: *Veléte* (Hnt), 1946: *Велятин* (YPCP), 1968: *Велятин* (ZO), 1969: *Велятин* (IMCU), 1983: *Велятин* (ZO), 1991: *Велятин* (TK), 2017: *Велятин* (BPY).

■ Veléte Árpád-kori település a történelmi Ugocsa megye keleti részén, a Tisza bal partján. Szabó István a *Veléte* helységnevet víznévi eredetűnek tartja: „A falu neve, melyet a hasonló nevű folyócskától kapott, már eredetileg is szláv településre mutat, a korai, 1324. évi határjárásban megnevezett földrajzi pontok magyar nevei s az első jobbágynévsorok azonban

nem hagynak fenn kétséget afelől, hogy a falu első települő rétege, legalább is részben, a megyét birtokába vevő királyi uradalom magyar zöméből szakadt ide, ezt azonban a Máramarosból rövidesen tömegesen leszálló ruténség hamar elsodorta” (Szabó 536). Ezt az álláspontot támogatja újabb Kocán Béla is (Kocán 2017a: 73). A víznévhez l. 1324: *Velethe, fluvius* (Szabó 538). Kiss Lajos szerint azonban a településnév pusztá személynévből keletkezett magyar névadással (FNESz., *Veléte*), vö. cs. *Veleta* szn., le. R. *Wieleta* szn., szl. *Велята* szn. (Csucska 2011: 95, Kupcsinszka 153). A víznév esetében szintén a személynévi eredetet valószínűsíthetjük. A *személynév > víznév* változás nem gyakori, de előfordul a magyar névadásban (Györffy 59-62, Kocán 2017a: 78). Ugyanakkor a helység- és víznév közül talán mégis a településnév lehet az elsődleges. A korábbi ruszin népi *Велятина*, 1946-tól hivatalos *Велятин* a magyarral párhuzamos névadás eredménye (FNESz., *Veléte*), a *Велята* szn. birtoklást kifejező ukr. -ин képzős származéka. Bár a személynévet Csucska is adatolja, a helységnevet mégis egy másik, *Вельчик* személynévből eredezteti (Csucska 2011: 95).

Verbiás, Верб'яж 'település Volóctól É-ra'

1569: *Verbias* (UC. 53: 13), 1570: *noua pagus Verbias* (Dica), *Werbjës Nouity* (UC. 53: 14), 1574: *Werbjās noua possessio* (UC. 53: 16), 1576: *Werbes* (Dica), 1578: *Verbjas* (UC. 7: 177), 1582: *Werbes* (Dica), 1588: *Verbes*, 1599: *Uerbias, Verbias* (uo.), 17. sz. körül: *Werbjës* (UC. 2: 14), 1600: *Verbyas, Verbias* (Dica), 1602: *Verbias*, 1603: *Verbias* (uo.), 1604: *Verbias* (UC. 48: 58), 1609: *Verbias* (Dica), 1610: *Werbias*, 1620: *Verbias*, 1630: *Verbias* (uo.), 1645: *Verbias* (UC. 19: 1), 1649: *Verbias* (UC. 53: 29), 1688: *Verbiás* (UC. 19: 6), 1690: *Verbias* (UC. 19: 7), 1699: *Verbias* (UC. 19: 8), 17. sz. vége: *Verbias* (UC. 20: 25), 1700k.: *Verbias* (UC. 53: 44), 1701: *Verbias* (UC. 2: 15), 1702: *Verbias* (UC. 19: 12), 1704: *Verbias* (UC. 19: 15), 1705: *Verbias* (UC. 20: 1), 1715: *Verbias* (MNL), 1718: *Verbias* (UC. 151: 21), 1720: *Verbias* (MNL), 1722: *Verbias* (UC. 53: 29), 1725: *Verbias Cum Petrusovicza* (UC. 124: 3), 1747: *Verbiás* (GK. 455), 1770-2: *Verbias* (Motzel), 1773: *Verbias* (LexLoc. 55), 1782-4: *Verbiás* (EKFT), 1788: *Verbias* (HT. Div. X. 8: 1), 1800: *Verbias* (TBer), 1808: *Verbias* (Lipszky: Rep. 730), 1824-62: *Verbias* (MKFT), 1828: *Verbiás-Petruzovicza* (VB), 1838: *Verbias* (Schem. 50), 1856: *Verbiás* (MOK), 1857-9: *Verbias* (CU), 1863: *Verbiás* (Hnt), 1870-1: *Verbiás* (MAT), 1872-84: *Verbiás* (HKFT), 1873: *Verbiás* (Hnt), 1877: *Verbiás* (Hnt), 1882: *Verbiás* (Hnt), 1888: *Verbiás* (Hnt), 1889: *Verbiás + Hlubokapatak + Petrusovica = Verebes* (Mező 1999: 412), 1892: *Verebes* (Hnt), 1895: *Verebes* (Hnt), 1898: *Verebes* (Hnt), 1900: *Verebes* (Hnt), 1902: *Verebes* (Hnt), 1907: *Verebes* (Hnt), 1910: *Верб'яж* (EKUP), 1913: *Verebes* (Hnt), 1923: *Petrušovica (Verbjaš), Verebes, Петрушовиця (Верб'яш)* (PR), 1925: *Verbiás* (PR), 1927: *Verbiás* (Hnt), 1929: *Verbjaž* (ChM. 1359), 1931: *Verbiás* (MPR), 1939: *Verbiás, Верб'яжъ* (BK. 786), 1941: *Verbiás* (Hnt), 1944: *Verbiás, Верб'яжъ* (Hnt), 1946: *Верб'яж* (УРСР), 1968: *Верб'яж* (ЗО), 1969: *Верб'яж* (ИМСУ), 1983: *Верб'яж, Верб'яж* (ЗО), 1992: *Верб'яж* (ТК), 2017: *Верб'яж* (ВРУ).

■ Verbiás a 16. század második felében települt a történelmi Bereg megye északi részén, a galíciai határon. 1569-ben új helységgként említik (UC. 53: 13), ami 1568-ban jött létre, s az 1570-es conscriptio is „noua pagus”-ként szól róla (Dica). A *Verbiás* helységnév ruszin eredetű, az ukr. *верба* ’fűzfa’ (Csopaj 27, СУМ. 1: 325, Hrincsenko 1: 133) fanévből keletkezett -*яж* helynévképzővel, jelentése tkp. ’Fűzes (hely)’. „Verbjas annyit jelent mint fűzes” (Lehoczky 3: 789). Mivel a *fűz* jellegzetes vízparti növény, ezért nem zárhatjuk ki azt sem, hogy a településnév víznévből jött létre névátvitellel (uo. 312, Mizser 2010: 343), vö. *Verbiás** ’a Latorca b. á. Alsóverecke (Нижні Ворота) h.’ 1700: *Verbias Víz* (UC. 53: 43, *Zavadka*), 1782-6: *Verbias Fl.* (EKFT), 1792: *Riv. Verbias* (HT. Div. XIII. No. 225: 1-5). Az 1570-es urbárium szerint kenéze *Stephanus Kryssak*, lakosai *Simon Kryzsak, Petrus Mynewych, Ladislaus Mynewych, Demetrius Mynewych, Andrea Soklyosy, Jacobus Chiup, Gregor Chiup, Alexius Indinka, Joannes Indinka, Fran Indinka, Briccius Indinka, Ladislaus Indinka, Gregorius Indinka, Michaël Futa, Mattheus Mustien, Andreas Plesh, Nicolaus Jurkowych, Ladislaus Jurkowych, Ladislaus Jurkowych másik, Jacobus Mykowych* (UC. 53: 14). 1889-ben, a Verbiás, Hlubokapatak és Petrusovica települések egyesülése után létrejött új

helységet *Verebes* néven törzskönyvezték hasonló hangzás alapján (Mező 1999: 412). 1939-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Верб'яж* a történelmi név átvétele.

Verbőc, Вербовець
'település Nagyszőlőstől Ny-ra'

1251: *Vrbeuch* (Fejér 4/2: 95), 1260: *Erbeuch* (ÁÚO. 7: 538), 1295: *Werbeuch* (uo. 5: 136), 1332-7: *Werbuchz* (Vat. 1/1: 330), 1334: *Verbeuch* (Fejér 8/3: 750), 1341: *Werbevch* (AOkl. 25: 205), 1377: *Verbőcz* (Fejér 9/5: 174), 1414: *Werbewch* (KárOkl. 2: 14), 1417: *Werbewch* (C. Tóth 2006b: 86), 1419: *Verbeuch* (ZsO. 7: 112), 1437: *Verbewch* (Iványi 126), 1440: *Verbewch* (DL. 38278), 1446: *Verbewcz* (DL. 38285), *Werbevlcz* (DL. 38284), *Verbewcz* (DL. 38285), 1450: *Verbecz*, *Verbech* (Neumann 82), 1460: *Werbeucz* (C. Tóth 2006b: 46), 1469: *Verbecz* (DL. 38360), 1524: *Werbewch* (DL. 38466), 1549: *Verbecz* (Maksay 1990/2: 833), 1564: *Werbeocz* (Szabó K. 348), 1672: *Verbőcz* (UC. 8: 3), 1673: *Verbocz* (UC. 27: 6), 1693: *Verbőcz* (UC. 15: 48), 1696: *Verbőcz* (UC. 47: 19), 1715: *Verbőcz* (MNL), 18. sz. első fele: *Verbőcz* (BélUg), 1739: *Verbőcz* (UC. 15: 59a), 1740: *Verbőcz* (UgT.), 1747: *Verbőcz* (UC. 15: 58), 1756: *Verbőcz* (Kam. 0303: 2), 1773: *Verbőcz* (LexLoc. 284), 1782-4: *Verbocz* (EKFT), 1786: *Verbőcz* (HT. Div. XVIII: 10), 1788: *Verbőtz* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Verbőcz* (Vályi 3: 619), 1800: *Verbőcz* (TUg), 1808: *Verbőcz*, *Wrbowcy* (Lipszky: Rep. 730), 1824-62: *Verbőtz* (MKFT), 1825: *Verbőcz* (HT. Div. XII. 22), 1828: *Verbőcz* (*Verbölcz*) (VU), 1839: *Verbőcz* (F. 4: 418), 1851: *Verbőcz* (F. 4: 292), 1856: *Verbőcz* (MOK), 1857-9: *Verbőcz* (CU), 1863: *Verbőcz* (Hnt), 1865: *Verbőcz* (PestyU), 1870-1: *Verbőcz* (MAT), 1872-84: *Verbőc* (HKFT), 1873: *Verbőc* (Hnt), 1877: *Verbőc* (Hnt), 1882: *Verbőc* (Hnt), 1888: *Verbőcz* (Hnt), 1892: *Verbőcz* (Hnt), 1895: *Verbőcz* (Hnt), 1898: *Verbőcz* (Hnt), 1900: *Verbőcz* (Hnt), 1902: *Verbőcz* (Hnt), 1907: *Verbőcz* (Hnt), 1910: *Вербувиц*, *Вербувиці* (EKYP), 1913: *Verbőcz* (Hnt), 1918: *Verbőcz* (UgT.), 1923: *Verbovce*, *Verbőcz*, *Верв* (!) (PR), 1925: *Verbovce* (PR), 1927: *Verbovce* (Hnt), 1929: *Vrbovec* (*Verbőcz*) (ChM. 1405), 1931: *Verbovec* (MPR), 1941: *Verbőc* (Hnt), 1944: *Verbőc* (Hnt), 1946: *Вербоовець* (УРСР), 1968: *Вербоовець* (ЗО), 1969: *Вербоовець* (ІМСУ), 1981: *Вербоовець* (ТК), 1983: *Вербоовець*, *Вербоовець* (ЗО), 2017: *Вербоовець* (ВРУ).

■ Verbőc Árpád-kori település a történelmi Ugocsa megye nyugati részén. A *Verbőc* helységnév szláv eredetű, víznévből jött létre névátvitellel. „Szláv eredetű nevét a mellette elfolyó hasonló nevű pataktól nyerte...” (Szabó 538), vö. *Verbőc-patak** 'patak Salánk (Шаланки) h.' 1295: *Werbeuch* (Szabó 345), 1336: *Werbeuchpataka* (uo. 426, Perényi 44), 1351: *Werbeuchpataka* (Perényi 61), 1356: *Verbeuch pataka* (Szabó 326), 1357: *Werbeuchpataka* (Perényi 69), 1359: *Werbuechpatak* (uo. 71), 1389: *Werbewchpataka* (DocVal. 352), 1391: *Verbeuch pataka* (Szabó 326), 1410-20k.: *Verbeuch* (uo. 541), 1424: *Werbewchpathaka* (uo. 377), 1551: *Werbetz-*, *Werbeotzpathaka* (uo. 345), 1706: *Verbőcz pataka* (uo. 541), 1730: *Verbözl pataka* (uo.), 1824-62: *Verbőcz P.* (MKFT), 1864: *Verbőcz Patak* (Kat. Ugocsa 001-035), 1872-84: *Verbőci p.* (HKFT), 1887: *Verbőci p.* (Szabó 345), 1913: *Verbőcz patak* (S. 113). A pataknev a szl. **vrba* 'fűz' fn. (Šmilauer 195) szl. *-*овъсь* képzős származéka (FNESz., *Verbőc*, Kocán 2017a: 47). A magyar névhasználatban szabályos változással már korán *Verbovec* > *Verbőc* fejlődés ment végbe. Az 1946-tól hivatalos ukrán *Вербоовець* a magyar név visszaszlávosításával keletkezett.

Verece, Верця
'település Nagyszőlőstől K-re'

1355: *Vereche* (AO. 6: 407), 1357: *Vereche* (uo. 635), 1378: *Werewcze* (DL. 26566, DocVal. 282), 1405: *Vereche* (Perényi 141), 1430: *Vereche* (DL. 70858), *Werecze* (Perényi 208), 1431: *Werecze* (DL. 70870), 1441: *Werecze* (DL. 70896), 1450: *Werecze* (Perényi 230), 1466: *Werecze* (uo. 252), 1471: *Werecze* (DL. 70952), 1478: *Werecze* (Perényi 277), 1492: *Werecze* (DL. 71039), 1498: *Vereche* (DL. 71072), *Werewcze* (Perényi 332), 1513: *Werecze* (DL. 86743), 1549: *Werechee* (Maksay 1990/2: 833), 1564: *Wereczke* (Szabó K. 349), 1670-89: *Verecze* (UC. 159: 41), 1673: *Verecze* (UC. 27: 6), 1674: *Verőcze* (UC. 81: 3), 1689: *Ve-*

recze (UC. 34: 39), 17. sz. vége: *Verecze* (UC. 32: 26), 1713: *Verécze* (UC. 34: 45), 1715: *Verécze* (MNL), 1720: *Verécze* (MNL), 18. sz. első fele: *Verécze* (BélUg), 1740: *Veretze* (UgT.), 1747: *Verécze* (GK. 172), 1756: *Verécze* (Kam. 0303: 2), 1773: *Verécze*, *Weraczin* (LexLoc. 284), 1782-4: *Verécze* (EKFT), 1786: *Verécze* (HT. Div. XVIII: 10), 1788: *Verétze* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Verécze*, *Veraczin* (Vályi 3: 620), 1800: *Verécze* (TUg), 1808: *Verécze*, *Weracyn*, *Verjacza* (Lipszky: Rep. 731), 1824-62: *Verécze r. Weruci* (MKFT), 1825: *Verécze* (HT. Div. XII. 22), 1828: *Verécze* (VU), 1838: *Verécze* (Schem. 67), 1839: *Verécze* (F. 4: 423), 1851: *Verécze* (F. 4: 292), 1856: *Verécze* (MOK), 1857-9: *Verécze* (CU), 1863: *Verécze* (Hnt), 1865: *Verécze* (PestyU), 1870-1: *Verécze* (MÁT), 1872-84: *Veréce*, *Verjaci* (HKFT), 1873: *Veréce*, *Verjaci* (Hnt), 1877: *Veréce*, *Verjáci* (Hnt), 1882: *Veréce*, *Verjáci* (Hnt), 1888: *Verécze* (Hnt), 1892: *Verécze* (Hnt), 1895: *Verécze* (Hnt), 1898: *Verécze* (Hnt), 1900: *Verécze* (Hnt), 1902: *Verécze* (Hnt), 1907: *Verécze* (Hnt), 1910: *Веряця*, *Веряці* (EKYP), 1913: *Verécze* (Hnt), 1918: *Verécze* (UgT.), 1923: *Verjacja*, *Verécze*, *Веряця* (PR), 1925: *Verjaca* (PR), 1927: *Verjaca* (Hnt), 1929: *Verjacja* (ChM. 1359), 1931: *Veriača* (MPR), 1939: *Veréce*, *Веряця* (BK. 787), 1941: *Veréce* (Hnt), 1944: *Veréce* (Hnt), 1946: *Веряця* (УРСР), 1968: *Веряця* (ЗО), 1969: *Веряця* (ІМСУ), 1983: *Веряця*, *Веряца* (ЗО), 1991: *Веряця* (TK), 2017: *Веряця* (ВРУ).

■ Veréce a 14. században települt a történelmi Ugocsa megye keleti részén, a Tisza bal partján. Szabó István úgy véli, hogy „Minden valószínűség szerint csak a XIV. sz. első felében keletkezett s a szinte fölötté emelkedő nyalábi királyi vár magyar szolgánépéből kerültek ki azok, akik a település alapjait lerakták. Lakossága a XV–XVI. században csaknem teljesen magyarnak látszik, a közvetlen rutén-oláh szomszédság hatása ekkor még alig vehető észre. Ez a helyzet a XVII., főleg pedig a XVIII. sz.-ban változik meg, mikor a falura jelentékeny rutén réteg telepedett rá” (Szabó 542-3). A *Veréce* helységnév magyar eredetű, a m. N. *veréce~verőce* 'kis kapu' főnévből jött létre metaforikus névadással (TESz. 3: 1121, MTSz. 2: 955, OklSz.), l. még 'konyhát, kertet elzáró rácsajtó' (KMNySz. 2: 407), vö. óegyh. szl. **dvьръса* 'ajtócska, ablak' fn. (TESz. uo.). A névadás indítéka a földrajzi környezet volt: a falu ott fekszik, ahol a Tisza a hegyek közül egy kapuszerű helyen belép az Alföldre (FNESz., *Veréce*, Kocán 2017a: 91, Szabó 542). A névadás motivációjához l. még *Alsóverেকে* szócikét. A hivatalos ukrán *Веряця* a magyar név átvétele.

Veresmart, Велика Копаня 'település Nagyszőlőstől ÉK-re'

1396: *Weresmarth* (DocVal. 487), 1430: *Weresmarth* (Fejér 10/7: 73), 1433: *Weresmarth* (DL. 70999), 1439: *Weresmarth* (DL. 70887), 1450: *Weresmarth* (DL. 70896), 1471: *Weresmarth* (DL. 70952), 1478: *Weresmarth* (Perényi 277), 1492: *Weresmarth* (DL. 71039), 1498: *Weresmarth* (uo. 71072), 1513: *Magyarweresmarth* (DL. 86743), 1549: *Weresmarth* (Maksay 1990/2: 833), 1558: *Weresmarth* (KirK. 3647), 1564: *Veresmart* (Szabó K. 349), 1670-89: *Veresmarth* (UC. 159: 41), 1673: *Veresmart* (UC. 57: 75), *Vörös Martony* (UC. 27: 6), 1674: *Veresmartony* (UC. 81: 3), 1689: *Veres Marth* (UC. 34: 39), 1690: *Veres Marth*, *Vörös Mart* (UC. 65: 55, 56), 17. sz. vége: *Veres Marth* (UC. 32: 26), 1713: *Veresmart* (UC. 34: 45), 1715: *Vörösmarth* (MNL), 1720: *Vörös Marth* (MNL), 18. sz. első fele: *Veres=Marth* (BélUg), 1735: *Veres Mart* (MCM), 1740: *Vörösmárt* (UgT.), 1741: *Nagy Kopan* (GK. 491), *Veresmarth* (UC. 145: 111), 1747: *Veres-Mart* (GK. 193), 1756: *Vörösmart* (Kam. 0303: 2), 1773: *Veresmart*, *Welika Koponya* (LexLoc. 284), 1782-4: *Veresmart* (EKFT), 1786: *Veresmarth* (HT. Div. XVIII: 10), 1788: *Veresmarth* (HT. Div. X. 8: 1), 1790: *Vörös Markt* (UC. 157: 61), 1799: *Veresmart*, *Velika Kopányó* (Vályi 3: 621), 1800: *Veresmart* (TUg), 1808: *Veresmarth*, *Welika Kopaňa* (Lipszky: Rep. 732), 1824-62: *Veresmarth s. Welika Kopaňa* (MKFT), 1825: *Veresmart* (HT. Div. XII. 22), 1839: *Veresmarth* (F. 4: 418), 1851: *Veresmart* (F. 4: 293), 1856: *Veresmarth* (*Velika Kupány*) (MOK), 1857-9: *Velika Kopána* (*Veresmarth*) (CU), 1863: *Vörösmarth*, *Velika-Kupány* (Hnt), 1865: *Veresmart* (PestyU), 1870-1: *Veresmart* (MÁT), 1872-84: *Veresmart*, *Velika Kupánj* (HKFT), 1877: *Veresmart*, *Velika-Kupány* (Hnt), 1882: *Kupány* (Kis- és Nagy-) (Hnt), 1888: *Veresmart* (Hnt), 1892: *Veresmart* (Hnt), 1895: *Veresmart* (Hnt), 1898: *Veresmart* (Hnt), 1900: *Veresmart* (Hnt), 1902: *Szőllősveresmart*

(Mező 1999: 413), 1907: *Veresmart* (Hnt), *Felsőveresmart* (Mező 1999: 413), 1910: *Копаня велика* (ЕКУР), 1913: *Felsőveresmart* (Hnt), 1918: *Felsőveresmart* (UgT.), 1923: *Кораня, Felsőveresmart, Копаня* (PR), 1925: *V. Kopaňa* (PR), 1927: *Velika Kopaňa* (Hnt), 1929: *Kopaňa Veliká* (ChM. 544), 1931: *V. Kopaňa* (MPR), 1939: *Felsőveresmart, Велика Копаня* (BK. 787), 1941: *Felsőveresmart* (Hnt), 1944: *Felsőveresmart* (Hnt), 1946: *Велика Копаня* (УРСР), 1968: *Велика Копаня* (ЗО), 1969: *Велика Копаня* (ІМСУ), 1983: *Велика Копаня, Великая Копаня* (ЗО), 1991: *Великая Копаня* (ТК), 2017: *Велика Копаня* (ВРУ).

■ Veresmart a 14. század második felében települt a történelmi Ugocsa megye keleti részén, a Tisza jobb partján. A *Veresmart* helységnév magyar eredetű, a *veres* 'piros' (TESz. 3: 1178) melléknévnek és a m. *mart* 'meredek hegy- vagy domboldal, vízpart, meredek vízpart, árok meredek oldala' (FKnT. 239, Hefty 300), 'meredek, alámosott part' (Kiss 1991d: 462) főnévnek az összetételével keletkezett. Valószínűleg a part fővenyének színeről nevezték *veres*-nek (vö. Mező–Németh 112). „Neve és az alább közölt személy- és földrajzi nevek bizonyossága szerint eredetileg magyar település volt; 1471-ben és 1498-ban valóban az uradalom kifejezetten „magyar” (szemben a „valachalis”-sal: hungaricallis) falui között találjuk, 1512-ben azonban már Veresmartot is „valachalisnak”-nak írják a nagyszőlősi hegyvidék hasonló falui sorában. A XVI. sz. folyamán következetesen az „Oroszság”-nak nevezett hegyvidék falui sorában szerepel. Veresmartot tehát korán elérték a hegyvidéket elfoglaló s onnan tovább terjeszkedő rutén hullámok s a falu korai elruténosodásának jeleit figyelhetjük meg abban is, hogy már a XVI. sz.-ban külön Magyar- és külön Orosz-Veresmartot emlitenek” (Szabó 547). A *Magyar*- és *Orosz*- jelzők az egyes településrészek lakosságának nemzetiségére utaltak. A helység nevét 1902-ben, az országos helységnévrendezés során *Szőllősveresmart*-ra változtatták (Mező 1999: 413), majd 1907-ben a *Szőllős*- jelzőt a *Felső*- váltotta fel (uo.). A *Felső*-előtag a szomszédos, délebbre fekvő *Alsóveresmart* (ma *Kiskupány, Мала Копаня*) nevének előtagjával van korrelációban (FNESz., *Felsőveresmart*). A korábbi párhuzamos népi, ma hivatalos ukrán *Велика Копаня* 'Nagykopány' *Alsóveresmart* korábbi *Kiskupány* neve alapján jött létre (*Felsőveresmart* a nagyobb település) valószínűleg a 18. században, amikor *Kiskupány* neve a *Kis*- jelzővel egészült ki.. Ennek magyarázatához l. *Kiskupány* szócikkét. A történelmi Magyarország északkeleti vidékén több *Veresmart* helységnév fordul elő (Máramaros, Szabolcs, Szatmár, Ugocsa megyékben), minden esetben folyó (Tisza, ill. Szamos) mellett.

Verhovinabisztra, Верховина-Бистра

'település Nagybereznától ÉK-re'

1582: *Verhovinabisztra* (Dezső 247), 16. sz.: *Bistra* (UC. 115: 79), 17. sz.: *Bisztra* (UC. 115: 84), 1602: *Bistra* (UC. 104: 8), 1603: *Biztra* (UC. 104: 9), 1631: *Biztra* (UC. 105: 1), 1671: *Bisztra* (UC. 63: 16), 1684: *Bisztra* (UC. 31: 12), 1690: *Bisztra* (UC. 63: 22), 1691: *Bisztra* (UC. 63: 24), 1715: *Bisztra* (MNL), 1718-9: *Bisztra* (UC. 105: 3), 1720: *Bisztra* (MNL), 1727-8: *Bisztra* (UC. 105: 4), 18. sz. első fele: *Bisztra* (BélU), 1732-4: *Bisztra* (UC. 105: 5), 1735: *Bisztra* (UC. 75: 20), 1741: *Bisztra* (GK. 59), 1747: *Bisztra* (GK. 76), 1752: *Bisztra* (UC. 72: 41a), 1765: *Bisztra* (Kam. 0192a), 1770-2: *Bisztra* (Motzel), 1773: *Bisztra, Bisztry* (LexLoc. 287), 1780: *Bistra* (MCU), 1782-4: *Bisztra* (EKFT), 1788: *Verhovina Bisztra* (HT. 0021:1), 1789: *Verchovina Bisztra* (HT. Div. X. 21: 2), 1791: *Verhovina Biztra* (UC. 182: 14), 1800: *Bisztra* (TUng), 1806: *Verkhovina Bisztra* (UV), 1808: *Bisztra* (*Orosz- vel. Verhovina*), *Werhowiná-Bystra* (Lipszky: Rep. 61), 1824-62: *Bistra h. Bisztra* (MKFT), 1828: *Verchovina-Bisztra* (VUng), 1837: *Bisztra Verchovina* (F. 3: 376), 1838: *Vrhovina-Bisztra* (Schem. 73), 1851: *Bisztra (Verchovina)* (F. 1: 136), 1856: *Bisztra (Verchovina-)* (MOK), 1857-9: *Bisztra-Verétz* (CU), 1863: *Verchovina-Bisztra* (Hnt), 1870: *Biszta* (!) *Verchovina* (UT), 1872-84: *Bistra Verchovina* (HKFT), 1873: *Bisztra (Verchovina)* (Hnt), 1877: *Bisztra (Verchovina-)* (Hnt), 1882: *Bisztra (Verchovina-)* (Hnt), 1892: *Verhovina-Bisztra (Verchovina-Bisztra)* (Hnt), 1898: *Verhovina-Bisztra* (Hnt), 1900: *Verhovina-Bisztra* (Hnt), 1902: *Verhovinabisztra* (Hnt), 1903: *Határbisztra* (Mező 1999: 413), 1904: *Határszög* (uo.), 1907: *Határszög* (Hnt), 1910: *Верховина Бистра* (ЕКУР), 1913: *Határszög* (Hnt), 1915: *Határszög* (UT), 1918: *Határszög* (UT), 1923: *Bystra (Verchovina Bystra, Verhovinabisztra, Быстрое* (PR), 1925: *Bystrá Verchovina* (PR), 1927: *Bystrá Verchovina* (Hnt), 1929: *Bystrý* (ChM.

114), 1931: *Bystrá Verhovina* (MPR), 1939: *Verhovinabisztra*, *Верховина Быстра* (BK. 783), 1941: *Verhovinabisztra* (Hnt), 1944: *Verhovinabisztra*, *Верховина Быстра* (Hnt), 1946: *Верховина-Бистра* (УРСР), 1968: *Верховина Бистра* (ЗО), 1969: *Верховина Бистра* (ІМСУ), 1983: *Верховина-Бистра*, *Верховина-Быстрая* (ЗО), 1985: *Верховина Быстрая* (ТК), 2017: *Верховина-Бистра* (ВРУ).

■ Verhovinabisztra a 16. század második felében települt, soltészai alapítású falu a történelmi Ung megye északi részén, a lengyel határ mellett. Az elsődleges *Bisztra* helységnév ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Bisztra* 'az Ung j. á. Verhovinabisztra (Верховина-Бистра) h.' 1791k.: *Bisztra* (Novissima), 1859: *Bistra Bach* (S. 138), 1860: *Bisztra Bach* (uo. 137), 1872-84: *Bistri p.* (HKFT), 1929: *Быстра* (Petrov 66), 1935: *Bystrý, Быстрый* (W. 53, 59), 1979: *Бистра* (СГУ 48). A víznév az ukr. *бистра* 'sebes, gyors' mn. (Hrincsenko 1: 57, СУМ 1: 167, Csopej 22, Bánya 45) származéka. A 18. századtól használatos *Verhovina-* előtag a falu hegyvidéki fekvésére utal (vö. Bölcskei 152-4), vö. ukr. *верховина* 'felvidék, hegyvidék' fn. (Csopej 28, Maruszenko 220, ЕСУМ. 1: 360). A *Verhovina* név tájnévként Ung, Bereg és Máramaros megyék hegyvidéki részét külön-külön is jelölte, de a Kárpátok keleti oldalán is használatos (Lucsik 116, Verbics 2017: 163-4). A jelzői tag a gyakori *Bisztra* helységnevektől való megkülönböztetést szolgálta, a szintén ungi, Turjavölgyi *Bisztra* nevében ugyanekkor jelenik meg a *Turja-* jelző, de a szomszédos Beregben is számos ilyen nevű helység létezett. Az 1602-es urbárium szerint soltésza *Mohus Lina* (?), rajta kívül *Senka Valeczka* nevű személyt említenek (UC. 104: 8). Az 1631-es urbárium Bisztrán *Molnal Lazur* nevű soltészt említ, az egész és fél telkes lakosok, valamint a zsellérek *Volocska*, *Zenak*, *Sdekhovits*, *Csornakoza*, *Lipov*, *Kepuk*, *Mucsna*, *Butkany*, *Koritko*, *Horizdra*, *Ruszin*, *Okacs*, *Panikuv*, *Brihan*, *Pavuk* családnevűek (UC. 105: 1). A település nevét 1903-ban, az országos helységnévrendezés során *Határbisztrá*-ra, majd 1904-ben *Határszög*-re változtatták (Mező 1999: 413), mert a falu a történelmi országhatár közelében feküdt. 1939-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Верховина-Бистра* a másodlagos, kétrészes név átvétele.

Vertepa, Вепрен

'település Husztól ÉNy-ra'

1865: *Vertepa* (S. 170), *Bepmena* (Kat.), 1870-1: *Vertepa* (MÁT), 1898: *Vertepa* (Hnt), 1900: *Vertepa* (Hnt), 1910: *Bepmenu* (ЕКУР), *Vertepa* (KSH), 1913: *Vertepa* (Hnt), 1918: *Vertepa* (Hnt), 1940: *Vertepa*, *Bepmena* (BK. 1922, KK. 50: 4), 1944: *Vertepa*, *Bepmena* (Hnt), 1968: *Bepmen* (ЗО), 1969: *Bepmen* (ІМСУ), 1983: *Bepmen* (ЗО), 1991: *Bepmen* (ТК), 2017: *Bepmen* (ВРУ).

■ Vertepa tanya a 19. században települt a Nagyszőlősi-hegység délkeleti részén, az ugoicsai Rakasz határában. A *Vertepa* helységnév ruszin eredetű, dűlőnévből keletkezett névátvitellel, vö. 1865: *Bepmena* dűlő (Kat.). A dűlőnév az ukr. *вепмена* 'mély szakadék' fn. (Maruszenko 219), *вепмен* 'üreg, barlang, szurdék, hegynyílás' fn. (uo., Csopej 28) származéka. A kárpátaljai ukrán nyelvjárásokban a főnévnek 27 jelentése van (vö. Klepikova 1972: 52-4, ЕСУМ. 1: 538), ezek közül azonban csak a Csopej által említettek jöhetnek szóba a helységnév kapcsán, ugyanis a falu egy szabálytalan alakú hegyoldalon, illetve egy szurdokban jött létre. Fedaka megemlíti, hogy a település nevét 1946-ban *Романівка*-ra változtatták, majd 1961-ben visszakapta a régi nevét (Fedaka 46), de az ukrán helységnévtárak közül sem az 1947-es, sem az 1978-as nem tartalmaz információt erről a változtatásról. A hivatalos ukrán *Bepmen* a történelmi név átvétele. A kb. 460 fős tanya Rakasz külterületi lakóhelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Vidricska, Видричка

'település Rahótól K-re'

1824-62: *Widricska* (MKFT), 1863: *Widricska*, *Відричка* (Kat.), 1864: *Vidricska* (PestyM), 1872-84: *Wydryczka* (HKFT), 1898: *Vidricska* (Hnt), 1900: *Vidricska* (Hnt), 1902: *Vidricska* (Hnt), 1904: *Vidrásptak* (Lelkes 69, BK. 533), 1907: *Vidrásptak* (Hnt), 1910:

Видричка (EKYP), *Vidráspatak* (KSH), 1913: *Vidráspatak* (Hnt), 1918: *Vidráspatak* (Hnt), 1925: *Vydryčka* (PR), 1929: *Vydryčka* (ChM. 1413), 1940: *Vidráspatak*, *Видричка* (BK. 1923), 1944: *Vidráspatak*, *Видричка* (Hnt), 1968: *Видричка* (ЗО), 1969: *Видричка* (IMCY), 1978: *Видричка* (TK), 1983: *Видричка*, *Видричка* (ЗО), 2017: *Видричка* (BPU).

■ Vidricska a 19. század elején települt a történelmi Máramaros megyében, a *Fehér-Tisza* völgyében. Alapítói minden bizonnyal a szomszédos Bogdány lakosai (vö. Fedaka 48-9). A *Vidricska* helységnév ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Vidricska* 'a Fehér-Tisza b. á. Vidricska (Видричка) h.' 1782-6: *Widrecka* (EKFT), 1787: *Thall Vidritska* (Kam. 0463: 3), 1824-62: *Widricska Bach* (MKFT), 1830: *Vidricska Viz* (CsIT. 0009), 1863: *Widriczka* (S. 226), *Widrycza P.*, *Widricska Welika potik* (Kat.), 1864: *Vidricska folyó* (PestyM), 1872-84: *Wydrycki p.* (HKFT), 1929: *Видричка* (Petrov 17), 1935: *Vydryčka*, *Видричка* (W. 45, 65), 1978: *Видричка* (TK), 1979: *Видричка* (СГУ 101), 2007: *Vidrás (Vidricska)-patak* (Kovács 33), 2017: *річка Видричка* (GT). A pataknev az ukr. *видра* 'vidra' fn. (Hrincsenko 1: 158, Csopoj 43, СУМ 1: 392) ukr. -чка kics. képzős származéka (Janko 77-8, Sulyhacs 1998: 318), vö. m. *vidra* 'hódhhoz hasonló, úszóhártyás, halevő ragadozó állat' fn. (TESz. 3: 1140). A *vidra* a történelmi Magyarország minden régiójában elterjedt víziállat volt. A név etimológiájáról hasonlóan nyilatkoznak Pesty adatközlői is: „Vidricska számos vidráitól veszi eredetét, mely a hason nevű völgyben és folyó mellett tartozkodik a pisztrangok miatt; vidra oroszul vidra” (PestyM). Lucsik a folyónevet egy szl. **der*~**dr* stb. 'tép, szakít, üt, részekre bont' ige kicsinyítő képzős alakjából vezeti le, az állatnévi eredetet pedig népetimológiának tartja (Lucsik 118). 1904-ben, az országos helységnévrendezés során a település nevét *Vidráspatak*-ra magyarosították (Lelkes 69). A hivatalos ukrán *Видричка* a történelmi név átvétele. Bogdány külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Vilhováti, Вільховатий 'település Rahótól D-re'

1782-4: *Vrchovatj* (EKFT), 1789: *Wilchovati* (HT. 0012: 1), 1798: *Vilchovati* (CsT. 11), 1799: *Vullykhovati* (Vályi 3: 169-70), *Vilchovati* (HT. 0012: 2), 1800: *Verchovati* (TM), 1805: *Vilchovati* (ComMarmUg. 98), 1814: *Vulchovati* (Cat. 77), 1816: *Vilychovati* (Schem. 51), 1824-62: *Vilchovati* (MKFT), 1828: *Vilchovati* (Nagy 200), 1838: *Vilchovati* (Schem. 55), 1839: *Vilychováti* (F. 4: 203), 1851: *Vilychováti* (F. 4: 303), 1856: *Vilchovati* (MOK), 1857-9: *Vilchovati* (CU), 1863: *Fejérpatak*, *Vilhováti* (Hnt), *Wilchowati*, *Вільховатый* (Kat.), 1870-1: *Vilchovati* (MAT), 1872-84: *Wilchowaty* (HKFT), 1876: *Vilychováti* (Szilágyi 326), 1877: *Viluvaté* (Hnt), 1882: *Viluvaté* (Hnt), 1888: *Vilhováti*, *Vilchováti* (Hnt), 1892: *Vilhováti*, *Vilchováti* (Hnt), 1898: *Vilhováti* (Hnt), 1900: *Vilhováti* (Hnt), 1902: *Vilhováti* (Hnt), 1904: *Kiscserjés* (Lelkes 69, BK. 532), 1907: *Kiscserjés* (Hnt), 1910: *Вільховачи* (EKYP), *Vilhováti* (KSH), 1913: *Kiscserjés* (Hnt), 1925: *Vilchovati* (PR), 1929: *Vilchovatj* (ChM. 1377), 1931: *Vilchovati* (MPR), 1940: *Kiscserjés*, *Вульховатый* (BK. 1923), 1941: *Vilyehovatj* (HK. 253), 1944: *Kiscserjés*, *Вульховатый* (Hnt), 1943/44: *Vilhovátij* (Tóth Á. 168), 1968: *Вільховатий* (ЗО), 1969: *Вільховатий* (IMCY), 1978: *Ольховатый* (TK), 1983: *Вільховатий*, *Ольховатый* (ЗО), 2017: *Вільховатий* (BPU).

■ Vilhováti a 18. század második felében települt a történelmi Máramaros megyében, a *Tisza* mellett, Rahó határában. A *Vilhováti* helységnév ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Vilsvatij* 'a Tisza b. á. Vilhováti (Вільховатий) h.' 1787: *Thall Vissovati* (Kam. 0463: 3), 18. sz. vége: *Visovati* (VIT. 0012), 1863: *Wilsowati p.* (Kat.), 1876: *Vilchovati* (Szilágyi 92), 1929: *Вільшоватський* (Petrov 22), 1935: *Vulchovatj*, *Вульховатый* (W. 38, 65), 1979: *Вільшуватий* (СГУ 112). A víznév az ukr. *вільха* 'éger' fn. (СУМ 1: 675, Csopoj 233), *вільшина* 'ua.' (uo. 676) hímnemű ukr. -уват(ий) mn. képzős származéka (Lucsik 127-8), jelentése tkp. 'Egres-patak'. A magyar névhasználatban *Vilyhovatij*>*Vilhováti* változás történt. 1904-ben, az országos helységnévrendezés során a település nevét *Kiscserjés*-re magyarosították (Lelkes 69), ami a ruszin névvel nincs kapcsolatban. Az 1946-tól hivatalos ukrán *Вільховатий* a történelmi név átvétele. A falu Rahó külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma Berlebáshoz tartozik.

Vinkó, Вiнкове
'település Munkácsról Ny-ra'

1929: *Vinkovo* (ChM. 1380), 1940: *Vinkó, Вiнко* (BK. 1920), 1941: *Vinkó* (HK. 252), 1943/44: *Vinkó* (Tóth Á. 152), 1944: *Vinkó, Вiнко* (Hnt), 1968: *Вiнкове* (3O), 1969: *Вiнкове* (IMCY), 1983: *Вiнкове, Вiнково* (3O), 1985: *Вiнково* (TK), 2017: *Вiнкове* (BPU).

■ Vinkó a 20. század elején települt tanya a történelmi Bereg megyében, Ignéc határában, a *Latorca* jobb partján (vö. Fedaka 58). A *Vinkó* helységnév dülönévből keletkezett névátvitellel, vö. 1865: *Vinkó* erdő (Kat.), 1872-84: *Vinko* (HKFT). Az erdőt már egy 1603-as urbárium is említi az ekkor még szinte teljesen magyar lakosságú Ignéc határában: „Habet etiam Syluas ... vna Latorcza Keozÿ, Altera *Winko dicta*” (UC. 54: 48). Az erdőnév etimológiája bizonytalan, talán magyar eredetű, s személynévből származik, l. m. *Vinkó* csn. (ÚMCsT. 1433). A m. *vinkó* 'bor; rossz, savanyú bor' (TESz. 3: 1150) főnévvel valószínűleg nem hozható kapcsolatba. Az 1946-tól hivatalos ukrán *Вiнкове* a történelmi név ukránosított, birtoklást kifejező, semlegesnemű ukr. -*oe(e)* képzős változata (vö. Kupcsinszka 810). A mintegy 80 lakosú település Ignéc külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Visk, Вишково
'városi típusú település Husztól DK-re'

1281: *Visk* (Gy. 4: 128), 1291: *Visch* (Sztp. KritJ. 2/4: 63), 1295: *Wysk* (uo. 142), 1296: *Wysk* (uo. 159), 1299: *Wysk* (uo. 227), 1300: *Wysk* (uo. 248), *Wisk* (Szirmay 69, 71), 1319: *Vysk* (Perényi 28), 1329: *Visk* (Mihályi 9), 1332-7: *Visk* (Vat. 1/1: 327), 1351: *Wysk* (Perényi 62), 1352: *Visk* (DL. 2539), 1362/5: *Visk* (DL. 2539), 1365/435: *Visk* (DL. 2539), 1389: *Vysk* (DocVal. 343), 1390: *Wysk* (DocVal. 380), 1406: *Wischk* (Mihályi 144), 1435: *Visk* (DL. 2539), 1472/1696: *Visk* (DL. 24898), 1481: *Uisk* (DL. 24849), 1498: *Wysk* (Perényi 332), *Visk* (DL. 26071), 1518: *Wysk* (DL. 86752), *Visk* (Iványi 212), 1526: *Wysk* (uo. 222), 1530: *Wysk* (Dica), 1542: *Wysk*, 1543: *Wysk*, 1548: *Wysk*, 1550: *Wysk*, 1552: *Wysk*, 1553: *Wysk*, 1554: *Wysk*, 1555: *Wysk* (uo.), 1564: *Wyssk* (Szabó K. 354), 1600: *Visk* (UC. 174: 25a), 1614: *Visk*, *Wisk* (UC. 174: 26), 1625: *Visch* (UC. 148: 9), 1673: *Visch* (UC. 123: 1b), 1684: *Visk* (UC. 123: 2b), 1685: *Visk* (UC. 123: 3b), 1689: *Visk* (UC. 5: 11), 1704: *Visk* (UC. 64: 17), 1707: *Visk* (UC. 8: 55), 1715: *Vissk* (MNL), 1720: *Visk* (MNL), 1725: *Visk* (Revizki), 61735: *Visk* (MCM), 1744: *Visk* (UC. 72: 39), 1747: *Visk* (GK. 397), 1754: *Visk* (UC. 81: 1), 1756: *Visk* (Kam. 0303: 2), 1768: *Visk* (UC. 160: 41), 1773: *Visk, Isk* (LexLoc. 136), 1782-4: *Wysk* (EKFT), 1798: *Visk* (CsT. 11), 1799: *Visk* (Vályi 3: 638), *Visk* (HT. 0012: 2), 1800: *Visk* (TM), 1808: *Visk, Wysska, Wysskowá* (Lipszky: Rep. 738), 1817: *Visk, Miskowecz* (Hübner 5: 342), 1824-62: *Visk* (MKFT), 1828: *Visk, Viskovo* (Nagy 195), 1838: *Visk* (Schem. 63), 1839: *Visk* (F. 4: 194), 1851: *Visk* (F. 4: 306), 1856: *Visk* (MOK), 1857-9: *Visk* (CU), 1863: *Visk* (Hnt), 1864: *Visk* (PestyM), 1870-1: *Visk* (MÁT), 1872-84: *Visk* (HKFT), 1873: *Visk, Viskovo* (Hnt), 1877: *Visk, Viskovo* (Hnt), 1882: *Visk, Viskovo* (Hnt), 1888: *Visk, Viskovo* (Hnt), 1892: *Visk, Viskovo* (Hnt), 1895: *Visk* (Hnt), 1898: *Visk* (Hnt), 1900: *Visk* (Hnt), 1902: *Visk* (Hnt), 1907: *Visk* (Hnt), 1910: *Вишково* (EKYP), 1913: *Visk* (Hnt), 1923: *Vyskovo, Visk, Вишково* (PR), 1925: *Vyskovo* (PR), 1927: *Vyskovo* (Hnt), 1929: *Vyskovo nad Tisou* (ChM. 1418), 1931: *Vyskovo* (MPR), 1939: *Visk, Вишкъ* (BK. 786), 1941: *Visk* (Hnt), 1944: *Visk* (Hnt), 1946: *Вишкове* (YPCP), 1968: *Вишкове* (3O), 1969: *Вишкове* (IMCY), 1983: *Вишкове, Вишково* (3O), 1991: *Вишково* (TK), 1995: *Вишково* (BPU), 2017: *Вишково* (uo.).

■ Visk Árpád-kori település a történelmi Máramaros megyében, a *Tisza* bal partán. A hajdani máramarosi koronavárosok egyike. A *Visk* helységnév magyar eredetű, pusztaszemélynévből keletkezett magyar névadással (FNESz., *Visk*, Bélay 12), vö. 1358: *Wysk* szn. (Slíz 2017: 283). Az alapjául szolgáló személynév szláv, előzményéhez l. szb.-hv. *Viš* < *Visoslav, Višeslav* szn., ukr. *Вишко* szn. (Csucska 2011: 101-2). Az ukrán névtani szakirodalomban a szláv *Viskovo* névváltozatot tartják elsődlegesnek a magyarral szemben, holott a település a máramarosi magyarok és szászok egyik legkorábbi központja, s a szláv alak csak nagyon későn adatolható. Bélay szerint az egykori máramarosi koronavárosokat a 18. század-

ban lepték el a rutének (Bélay 23, 111). Lucsik etimológiai szótárában az 1946-1995 között használt, ukránosított *Бушкова* nevet magyarázza, ami szerinte a *Бушко* vagy *Бушек* név birtoklást kifejező, semlegesnemű ukr. *-ов(е)* képzős származéka (Lucsik 123). Obrucsar a *Бушко* személynévet a *Бушецлаб* vagy *Бушебор* név becézett alakjának tartja (Obrucsar 2016: 228). A történelmi, pusztá személynéves magyar névre nem tér ki sem ő, sem Csucska (Csucska 2011: 102). A 19. századtól adatolható ruszin népi, 1995-től hivatalos *Бушково* a magyar név szlávósított alakja (FNESz., *Viska*). Az 1614-es urbárium szerint a helységben *Far- kas, Bene, Igiarto, Adam, Bolgár, Goiós, Bacz, Paloczý, Zeórcz, Marcus, Krusel, Hanka, Bú- da, Mocz, Che, Orban, Thot, Rab, Zabo, Révész, Keleö, Köstén, Berecz, Halasu, Czeber, De- mecz, Birtok, Lukacz, Bartha, Kýs, Antal, Kanczar, Katha, Kovacz, Lator, Barbeli, Fejer, Hi- degh, Gábor, Warali, Munkos, Botos, Köfer, Ziwas, Fala, Zócz, Warga, Mezaros, Czebel, Ku- de, Nemethi, Pap, Cziakoli, Duczmen, Manna, Miklos, Andok, Török, Ambrúss, Tojos, Kele- men, Todnik, Gófer, Fenics, Czettfali, Magýar, Méhes, Acz, Deak, Angial, Zaz, Kontt, Mold- vay, Agoston, Lazlo, Teóreö, Rosj, Kozma, Bodo, Tomj, Batharj, Ilosvay, Zivos, Jakab, Pet- tecz, Munkaczý, Pagior, Ferencz, Kegies, Tuvarar, Giúla, Fazekas, Tompa, Sovago, Kato, Fodor, Dobracz, Geöddö, Morocz, Barrabas, Katrin, Sigmond, Péter, Bodisar, Zekeres, Czontt, Oroz, Zaj, Wajda, Benczik, Viský, Vereös, Illies, Janko, Kadar, Bartok, Jankj, Baloss, Cziúrka, Mani, Nagý, Karoli, Komlosi, Vagi, Josipházi, Simon, Domokos, Neste, Imreö, Fi- lepp, Pal Deak, Dohi, Kosa, Poncz, Zigethi, Halmi, Afal, Eottueös, Bartos, Kohinay, Giörgiffi, Kupay, Nanasy, Aztalos, Rapóthy, Hattwanj, Zappanos családnevűek éltek (UC. 174: 26).*

Viska, Вишка 'település Nagybereznától ÉK-re'

16. sz.: *Viska* (UC. 115: 79), 1602: *Veska* (UC. 104: 8), 1619: *Viska* (UC. 116: 5a), 1623: *Viska* (UC. 116: 5b), 1631: *Viska* (UC. 105: 1), 1671: *Wisska* (UC. 63: 16), 1684: *Viska* (UC. 31: 12), 1691: *Viska* (UC. 63: 24), 1715: *Viska* (MNL), 1720: *Viska* (MNL), 1727-8: *Viska* (UC. 105: 4), 1728: *Viska* (UC. 157: 16), 18. sz. első fele: *Visska* (BélU), 1735: *Viska* (UC. 72: 40), 1741: *Vissna* (GK. 64), 1747: *Viska* (GK. 74), 1752: *Viska* (UC. 72: 41a), 1765: *Viska* (Kam. 0192a), 1770-2: *Viska* (Motzel), 1773: *Viska*, *Wisky* (LexLoc. 288), 1777: *Viska* (UC. 3: 34), 1780: *Viska* (MCU), 1782-4: *Viska* (EKFT), 1788: *Viska* (HT. 0021:1), 1789: *Viska* (HT. Div. X. 21: 2), 1799: *Viska* (Vályi 3: 638), 1800: *Viszka* (TUng), 1806: *Viska* (UV), 1808: *Viska*, *Wysska* (Lipszky: Rep. 738), 1824-62: *Viska* (MKFT), 1828: *Viska* (VUng), 1837: *Viska* (F. 3: 380), 1838: *Viska* (Schem. 73), 1851: *Viska* (F. 4: 306), 1856: *Viska* (MOK), 1857-9: *Viska* (CU), 1863: *Viska* (Hnt), 1870: *Viska* (UT), 1872-84: *Viska* (HKFT), 1873: *Viska* (Hnt), 1877: *Viska* (Hnt), 1882: *Viska* (Hnt), 1892: *Viska* (Hnt), 1898: *Viska* (Hnt), 1900: *Viska* (Hnt), 1902: *Viska* (Hnt), 1903: *Viharos* (Mező 1999: 416), 1907: *Viharos* (Hnt), 1910: *Вишка* (EKYP), 1913: *Viharos* (Hnt), 1915: *Viharos* (UT), 1918: *Viharos* (UT), 1923: *Viška*, *Viharos*, *Вишка*, *Bicka* (PR), 1925: *Viška* (PR), 1927: *Viška* (Hnt), 1929: *Výška* (ChM. 1418), 1931: *Viška* (MPR), 1939: *Viska*, *Вишка* (BK. 783), 1941: *Viska* (Hnt), 1944: *Viska*, *Вишка* (Hnt), 1946: *Вишка* (YPCP), 1968: *Вишка* (3O), 1969: *Вишка* (IMCY), 1983: *Вишка*, *Вишка* (3O), 1991: *Вишка* (TK), 2017: *Вишка* (BPY).

■ *Viska* a 16. században települt, soltészai alapítású falu a történelmi Ung megyében, az Ung folyó felső szakaszán egy szűk folyóvölgyben. A *Viska* helységnév ruszin eredetű, de bizonyítan etimológiájú. Talán hegy- vagy víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Viska* 'az Ung b. á. *Viska* (Вишка) h.' 1861: *Viska patak* (S. 163), 1865: *Viskai viz* (Hunfalvy 3: 340), 1872-84: *Viska p.* (HKFT), 1929: *Вѣщанскій* (Petrov 60), 1935: *Výška*, *Вишка* (W. 43, 65), 1979: *Вішка* (CIGY 107), 2017: *річка Вишка* (GT). A víznév köznévi előzményéhez l. ukr. *вишка* 'torony, őrtorony' fn. (СУМ 1: 541, Zselehovszkij 1: 93), or. *вышка* 'magas, kiemelkedő hely, halom a síkon' fn. (Murzajev 135, Obrucsar 2008: 160). Bár azonos nevű hegyet nem tudunk adatolni a település határából, de a név motivációja alapján elképzelhető a hegynévi származtatása is, vö. *Viska* hegy a közeli *Szuha* határában, l. *Вишка* (Bányai 59); *Viska* (601 m) hegy a máramarosi Berezna határában, 1824-62: *Socialy (Viszko)* (MKFT), 1872-84: *Viska (Szacsaly)* (HKFT), 1925: *Viška* (PR). Bányai szerint a helységnév alapja a ukr. *в'їшка* 'határjel, határföld' fn. (Bányai 51). A Csucska által felvetett személynévi eredetet minden

bizonynal kizárhatjuk, vö. szb.-hv. *Viš* szn., cseh *Vyš* szn., le. *Wysz* szn. stb. (FNESz., *Visk*, *Viss*), le. *Wyszko* csn. (SfSNO. 662: 233-241), ukr. *Вишко* szn. (Csucska 2011: 101-2), ukr. *Вишко*, *Вишко* szn. (Demcsuk 68). Első említésekor, egy 16. századra datált urbáriumban soltészaként *Holouacz Mikolá*-t említik, másik lakosa *Bendas Ivan* (UC. 115: 79). Talán ők a falu alapítói. Az 1631-es urbárium szerint *Viska* soltésza *Pap Ivan* és *Svendel Jacsko*. A lakosok *Bindas*, *Husei*, *Tlip*, *Sloczics*, *Danko*, *Mlak*, *Babecs*, *Ublicski*, *Svendel*, *Krocsei*, *Uzej*, *Kalumiát-Kalmiat*, *Flipov*, *Ihnacsat*, *Kopcsov-Kopcsó*, *Csulat*, *Ulicski*, *Korcsmit*, *Kosuszko?*, *Csukalovszki*, *Csihanits*, *Gavrei*, *Zichnitisni* családneveket viselnek (UC. 105: 1). A falu nevét 1903-ban, az országos helységnévrendezés során *Viharos*-ra magyarosították (Mező 1999: 416). 1939-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Вишка* a történelmi név átvétele.

Vocsi, Вовчий 'település Szolyvától ÉK-re'

1851: *Vocsi* (F. 4: 312), 1864: *Вовчу* (Kat.), 1870-1: *Vocsin* (MÁT), 1872-84: *Vocsi* (HKFT), 1882: *Vocsi* (Hnt), 1892: *Vocsi* (Hnt), 1898: *Vocsi* (Hnt), 1900: *Vocsi* (Hnt), 1902: *Vocsi* (Hnt), 1904: *Vocsitelep* (HK. 614), 1907: *Vocsitelep* (Hnt), 1910: *Вовчай* (ЕКР), 1913: *Vocsitelep* (Hnt), 1920: *Vocsi tp.* (Kogutowicz), 1925: *Voči* (PR), 1929: *Vóči* (ChM. 1389), 1931: *Voči* (MPR), 1940: *Vocsitelep*, *Вовчий* (BK. 1920), 1944: *Vocsitelep*, *Вовчий* (Hnt), 1968: *Вовчий* (3O), 1969: *Вовчий* (IMCY), 1983: *Вовчий*, *Волчий* (3O), 1991: *Волчий* (TK), 2017: *Вовчий* (БРУ).

■ Vocsi tanya a 19. század első felében települt a történelmi Bereg megyében, a *Vicsa* és a *Zsdimir* patakok egyesülésénél. A település létrejöttében szerepet játszott a Vicsa völgyében futó vasútvonal, illetve az itt létrehozott vasútállomás, ahol a kitermelt fa berakodása folyt. A *Vocsi* helységnév ruszin eredetű, dülönévből keletkezett névátvitellel, vö. 1864: *Voczi* (S. 72), *Вовчу* (Kat.), 1907: *Vócsi* (Kat., *Kisanna*). A dülönév az ukr. *вовк* 'farkas' fn. (Hrincsenko 1: 244-5) melléknévi származéka (Janko 85-6, Lucsik 131), vö. *вовчий* 'farkasos' mn. (Csopoj 32, СУМ. 1: 711-2, Hrincsenko 1: 245-6), s az itteni erdőkben élő farkasok motiválhatták. Lehoczky megjegyzi, hogy a Hankovicát környező erdők, ahol Vocsi is települt, vadban igen bővelkedő helyek volta, ahová gyakran jártak az ország főurai vadászni (Lehoczky 3: 284). Hasonló településnevek Ukrajna más területein is előfordulnak, l. *Вовче*, *Вовчий Яр* stb., de Máramarosban is találkozunk vele, l. *Vocsi* tanya Ruszkova és Bogdány határában (Hnt. 1892). A Lucsik által felvetett személynévi származtatása teljesen kizárható (Lucsik 131). Ugyanakkor víznévi magyarázata is elképzelhető, vö. *Vocsi** 'a Latorca b. á. Hankovica (Ганьковиця) h.' 1864: *Вовчй*, *Voczta Fluss*, *Voczi* (S. 72). A 20. század elején, a helységnévrendezés során a település magyar neve a m. *telep* 'kisebb település' főnévvel (FKnT. 310) egészült ki. A hivatalos ukrán *Вовчий* a történelmi név átvétele. A mindössze 58 lakosú tanya (Fedaka 60) Hankovica határában jött létre, ma közigazgatásilag a szomszédos Nelipinához tartozik.

Volóc, Воловець 'városi típusú település, járási központ'

1430: *Ewkermezew* (Cs. 1: 418), 1435: *Ekermezew* (DL. 48256), 1444: *Ewkermezew* (DL. 13803), 1465: *Wkermeszew* (Cs. 1: 418), 1506: *Ewkermezew* (Perényi 348), 1541: *Ewkermezew* (Dica), 1543: *Ewkvz mezeo* (Dica), 1544: *Ewkor Mezeo*, 1546: *Ekermezew*, 1548: *Ewkevr Mezeow*, 1554: *Eokeor Mezo*, *Eokeor Mezeo*, 1564: *Ewkevr mewzew*, 1566: *Ewkewrmezew*, 1568: *Eokeormezeo* (uo.), 1569: *Wkwrmzew* (UC. 53: 13), 1570: *Ökör mező*, *Eokor Mezeo* (Dica), *Eokeormezeo alias Wolowa* (UC. 53: 14), 1572: *Ökör Mezeő*, *Ewkermezew* (Dica), 1574: *Eokörmezeo* (UC. 53: 16), 1576: *Eokeor Mezeo*, *Eokeormezeo* (Dica), 1582: *Eokormezo*, *Eökeör Mezeő*, *Eökörmező*, 1588: *Eokörmezeo*, 1596: *Ökörmező*, 1599: *Eökeör Mezeő*, *Ökör Mesző* (uo.), 17. sz. eleje: *Volócz* (UC. 88: 9), *Eokeormezeo Alias Wolowa* (UC. 2: 14), 1600: *Eokeor Mezeo*, *Eokormezo* (Dica), 1602: *Ökeör Mezeő*, *Ökör Mezeo*, *Eökeör Mezeő*, 1603: *Wkörmező* (uo.), 1604: *Eökörmeszeő* (UC. 48: 58), 1609: *Ökörmező* (Dica), 1610: *Eökeör Mezeő*, *Eökeörmezeő*, 1619: *Eökörmezeő*, 1620: *Eökörmezeő*, 1630: *Eökör me-*

zeő (uo.), 1634: *Volouecz* (UC. 101: 73), 1635: *Volowecz* (KirK. 8.99), 1645: *Wolowecz* (Makkai 347, UC. 19: 1), *Wolovecz*, *Volovecz* (Lehoczy 1894: 66-7), 1649: *Eker mező* (UC. 53: 29), *Eőkör mező* (KirK. 10.163), 1673: *Volova vel Ökör mező* (UC. 53: 19), 1688: *Volovecz* (UC. 19: 6), 1690: *Volowecz* (UC. 19: 7), *Volovecz* (UC. 5: 15), 1699: *Volowecz* (UC. 19: 8), 1700: *Eőkör mező* (UC. 53: 43), 1700k.: *Volovecz* (UC. 53: 44), 1701: *Volocz* (UC. 19: 10), 1702: *Volocz* (UC. 19: 12), 1704: *Volovecz* (UC. 19: 15), 1705: *Volowecz* (UC. 20: 1), 1715: *Volócz* (MNL), 1718: *Volocz* (UC. 151: 21), 1720: *Volocz* (MNL), 1722: *Ökör mező* (UC. 53: 29), 1725: *Volocz, Praedium Ökörmező* (UC. 124: 3), 1729: *praedium Eőkörmező, Volocz* (UC. 53: 30), 1731: *Volocz, Praedia Eőkörmező* (KirK. 36.282), 1747: *Volócz* (GK. 474), 1750: *Volots* (MCB), 1760: *Volots* (BT), 1770-2: *Wollotz* (Motzel), 1773: *Volocz* (LexLoc. 55), 1782-4: *Wollotz, Volocz* (EKFT), 1788: *Volotz* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Volócz* (Vályi 3: 646), 1800: *Volócz* (TBER), 1808: *Volócz, Wolowec, Volücz* (Lipszky: Rep. 743), 1824-62: *Wolowec h. Volócz* (MKFT), 1828: *Volócz* (VB), 1837: *Volócz* (F. 3: 66), 1838: *Volócz* (Schem. 50), 1851: *Volócz* (F. 4: 312), 1856: *Volócz* (MOK), 1863: *Volócz* (Hnt), 1872-84: *Volovec, Volóc* (HKFT), 1873: *Volóc, Volovec* (Hnt), 1877: *Volóc, Volovec* (Hnt), 1882: *Volóc, Volovec* (Hnt), 1888: *Volócz, Volovec* (Hnt), 1892: *Volócz, Volovec* (Hnt), 1895: *Volócz* (Hnt), 1898: *Volócz* (Hnt), 1900: *Volócz* (Hnt), 1902: *Volócz* (Hnt), 1907: *Volócz* (Hnt), 1910: *Воловець* (EKYP), 1913: *Volócz* (Hnt), 1923: *Volovec, Volócz, Воловець* (PR), 1925: *Volovec* (PR), 1927: *Volovec* (Hnt), 1929: *Volovec* (ChM. 1397), 1931: *Volovec* (MPR), 1939: *Volóc, Воловець* (BK. 786), 1941: *Volóc* (Hnt), 1944: *Volóc, Воловець* (Hnt), 1946: *Воловець* (YPCP), 1968: *Воловець* (3O), 1969: *Воловець* (IMCY), 1983: *Воловець, Воловец* (3O), 1992: *Воловец* (TK), 2017: *Воловець* (BPY).

■ Volóc a 15. század első felében települt a történelmi Bereg megyében, a *Latorca* bal oldali mellékágának, a *Vicsának* a völgyében. A helység elsődleges *Ökörmező* neve magyar eredetű, a m. *ökör* 'kifejlett, herélt, igavonásra használt szarvasmarha' (ÉrtSz. 5: 458) és a m. *mező* '(hegyi) rét, legelő, kaszáló, szántó, tisztás' (FKnT. 245) főnévnek az összetételével keletkezett, l. még *Ökörmező*. A település a *Volóci-hágó* közelében jött létre, ami kapuként szolgált a történelmi Magyarország és Lengyelország között. Itt hajtották keresztül régen a vágómarhákat, s a Volócnak helyet adó völgyben pihentették az állatokat, ez szolgált a névadás alapjául. A lakosság elszlávosodását jelzi, hogy a 17. századtól már inkább a ruszin *Volovec* névalak használatos, ami a magyar név értelmi megfelelője, az ukr. *воловий* 'ökrös' mn. (CYM 1: 727, Csopaj 36) < *воль* 'ökr' fn. (Csopaj 36) ukr. *-ець* képzős származéka. A magyar névhasználatban szabályos hangváltozással *Volovec* > *Volóc* fejlődés történt (FNESz., *Volóc*, Lucsik 135). A szláv névalak első előfordulása az 1570-es urbáriumban adatolható. A településen ekkor csak ruszin családnevű lakosokat említ az összeírás: *Augustinus Jelzkwych, Gregorius Juzkowsch, Stanislaus Juzkowsch, Martinus Babka, Ladislaus Babka, Sandrinus Babka, Fran. Moroz, Simon Moroz, Joannes Moroz, Ladislaus Lukachowsch, Nicolaus Lukachowsch, Joannes Petrewych, Fran. Petrewych, Ladislaus Hryczowycz, Simon Hryczowycz, Joannes Zanuczky, Joannes Ztechewych, Stanislaus Ztechewych, Franciscus Kopchowsch, Nicolaus Petrewych, Stephanus Petrewych, Paulus Petrewych, Dominicus Dwbowych, Joannes Ztechewych, Joannes Dubowych, Stephanus Russyn, Marcus Praesbiter* (UC. 53: 14). Ez alapján feltételezhetjük, hogy a ruszin név már korábban is használatos volt. A 17. sz. végi – 18. század eleji összeírások Volóc területén még *Ökörmező* birtokot (*praedium*) említenek, de a település párhuzamos neveként nem hivatkoznak rá (UC. 53: 27, 53: 30), vö. 1691: *Eőkör Mező*. Ez ighen régbi *Praedium* hasznos *Commoditási* ighen jo hasznos kaszállok vadnak ezen határban mellyet usuálnak a Valovicsiak es Kanoriak minden *Contributio* nélkül (UC. 53: 22). A név változásában szerepet játszhatott az is, hogy a szomszédos Máramaros megyében, Volóctól mintegy 30 kilométerre egy másik *Ökörmező* nevű település található, ami a 20. századig megőrizte magyar nevét. A Janko által felvetett víznévi származtatása kevésbé valószínű (Janko 88), vö. *Volivcsik* 'a Vicsa b. á. Volóc (Воловець) h.' 1625: *Vagion mas Piztrangos patakis Wolowecz neuű, ez is az Borswa Hawasabol jeő* (UC. 18: 28), 1645: *Volovecz neveo Viz* (UC. 19: 1), 1824-62: *Wolucsik Potok* (MKFT), 1929: *Волівчик* (Petrov 53), 1979: *Волівчик* (СГУ 119), a patak- és a helységnév közül minden bizonnyal a településnév az elsődleges. A víznév mai *Volivcsik* formája a helységnév ukr. *-чик* kics. képzős alakja. A hivatalos ukrán *Воловець* a történelmi ruszin név átvétele.

Voloszfanka, Волосянка
 'település Nagybereznától ÉK-re'

1550: *Wolazanka* (Maksay 1990/2: 850), *Wolozanka*, *Wolazanka* (Dica), 1552: *Wolazanka*, 1553: *Wolezanka*, 1574: *Wolazanka* (uo.), 16. sz.: *Wolesenka* (UC. 115: 79), 17. sz.: *Voleszanka* (UC. 115: 84), 1602: *Voleszanka* (UC. 104: 8), 1603: *Wolieszanka* (UC. 104: 9), 1619: *Volyeszanka* (UC. 116: 5a), 1625: *Valizanka* (Dica), 1631: *Volozanka* (UC. 105: 1), 1671: *Wolozanka* (UC. 63: 16), 1684: *Volozánka* (UC. 31: 12), 1690: *Voloszfanka* (UC. 63: 22), 1691: *Voloszfanka* (UC. 157: 66), 1696: *Voloszfánka* (Dica), 1701: *Voloszfanka* (UC. 115: 27), 1715: *Volcsanka* (!) (MNL), 1718-9: *Voloszfanka* (UC. 105: 3), 1720: *Voloszfanka* (MNL), 1726: *Voloszfanka* (UC. 8: 33), 1727-8: *Voloszfanka* (UC. 105: 4), 18. sz. első fele: *Voloszfánka* (BéIU), 1731: *Volosanka* (UC. 63: 37), 1735: *Voloszfanka* (UC. 63: 39), 1741: *Voloszfanyaska* (GK. 60), 1747: *Voloszfanka* (GK. 76), 1752: *Voloszfanka* (UC. 105: 7), 1765: *Voloszfanka* (Kam. 0192a), 1770-2: *Voloszfanka Ober, Mittle, Unter* (Motzel), 1773: *Voloszfanka* (LexLoc. 288), 1777: *Voloszfanka* (UC. 3: 34), 1780: *Voloszfanka* (MCU), 1782-4: *Unter, Mitter, Ober Woloszfanka* (EKFT), 1788: *Voloszfanka* (HT. 0021:1), 1789: *Voloszfanka* (HT. Div. X. 21: 2), 1799: *Voloszfanka* (Vályi 3: 646), 1800: *Felső-, Közép- és Alsó Voloszfanka* (TUng), 1806: *Voloszfanka* (UV), 1808: *Voloszfánka, Wolosánka* (Lipszky: Rep. 743), 1824-62: *Volosanka* (MKFT), 1828: *Voloszfanka* (VUng), 1837: *Voloszfánka* (F. 3: 380), 1838: *Volosanka* (Schem. 73), 1851: *Volosánka* (F. 4: 312), 1856: *Voloszfanka* (MOK), 1857-9: *Voloszfánka* (CU), 1863: *Voloszfánka* (Hnt), 1870: *Voloszfanka* (UT), 1872-84: *Voloszfanka* (HKFT), 1873: *Voloszfánka* (Hnt), 1877: *Voloszfánka* (Hnt), 1882: *Voloszfánka* (Hnt), 1892: *Voloszfánka* (Hnt), 1898: *Voloszfánka* (Hnt), 1900: *Voloszfánka* (Hnt), 1902: *Voloszfánka* (Hnt), 1904: *Hajasd* (Mező 1999: 418), 1907: *Hajasd* (Hnt), 1910: *Волосянка* (EKYP), 1913: *Hajasd* (Hnt), 1915: *Hajasd* (UT), 1918: *Hajasd* (UT), 1923: *Voloszfanka, Hajasd, Волосянка* (PR), 1925: *Volosánka* (PR), 1927: *Voloszfanka* (Hnt), 1929: *Volosianka* (ChM. 1397), 1931: *Volosánka* (MPR), 1939: *Hajasd, Волосянка* (BK. 783), 1941: *Hajasd* (Hnt), 1944: *Hajasd, Волосянка* (Hnt), 1946: *Волосянка* (YPCP), 1968: *Волосянка* (ZO), 1969: *Волосянка* (IMCY), 1983: *Волосянка* (ZO), 1991: *Волосянка* (TK), 2017: *Волосянка* (BPY).

■ Voloszfanka a 16. század első felében települt, soltsézi alapítású falu a történelmi Ung megyében, az Ung folyó felső szakaszán, Uzsok szomszédságában. A *Voloszfanka* helység-név ruszin eredetű, a név az ukr. *волоський* 'vlah, román, oláh' mn. (CYM 1: 732-3, Csöpej 36) ukr. *-ka* kicsinyítő- vagy helynévképzős származéka (vö. Drăganu 366). Román pástorok alapították vagy látták, de a névadók szlávok voltak. Szintén szórványos román lakosságra utal a falutól néhány kilométerre, a Kárpátok keleti, lengyel oldalán fekvő *Wolosate* falu neve is, ill. l. még *Волосянка* helységnév Lemberg megyében (BPY). A történelmi Ung megye keleti-északkeleti részének betelepítésében román etnikum is részt vett, amire a hegyneveken kívül településnevek is utalnak (l. még *Mircse, Lumsor, Kadlec* 1916). Lucsik a Déli-Bug és a Dnyeszter vízgyűjtőjében található *Voloszfanka* patakneveket tárgyalva többféle, de egymással kapcsolatban lévő etimológiákat vet fel. Úgy véli, hogy a név az ukr. N. *волосянка* 'szőr, szőröcsuha' fn., 'mezei poszáta, ami a fészket állatok szőréből készíti' fn. (ECYM. 1: 421), or. N. *волосянка* '(szőr)fű' fn. stb. (Lucsik 137) kicsinyítő képzős alakja, s a környező növényzet motíválhatta a névadást (l. még Dujcsak 1994: 358, Halasz 1969: 220). Bányai szerint a név alapja az ukr. *волос'анка* 'szőröcsuha' fn. (Bányai 53), bár a névadás motivációját nem fejti ki részletesen. Az I. katonai felmérés térképszelvényén *Alsó-* és *Felső-*, majd egy 1800 körül készült térképen *Felső-, Közép- és Alsó Voloszfanka* nevű helységek szerepelnek, amik talán különálló településrészeket jelölhettek. A megkülönböztető szerepű jelzők a fekvésre utaltak. Az 1602-es urbárium *Simko Jechko, Orrw Petro, Olexa Rusin, Hrinko Stech, Minyste Iuan, Jusko Ruski, Mirko Kusma* nevű lakosokat említ, soltséza *Michael Kosik* (UC. 104: 8). 1631-ben a falu soltséza *Kosik Mihalo és Miskovics Demeter*. Lakosai *Simkovics, Macsulik, Vaskovics, Vazilik-Vaszilik, Hafits, Vorlo, Kundrovics, Déak, Ztecsin, Bucsnicsni, Juskovics, Kosik, Ivancso, Hrenkovics, Hlodniak, Nohmorcsnik, Bucsancsik, Csilecs, Ztecsat-Ztecsak, Cserno Koza, Baznik, Zabrocski, Ruszin, Klimov, Fedits, Sipov, Hinik, Csovoroszl, Klad, Levoscsak, Kobulitz, Kalyjan, Zubani, Voroska, Bresnik, Vurlovits, Ivancsov* családnevűek (UC. 105: 1). A település nevét – téves etimológia alapján – 1904-ben, az országos helység-

névrendezés során *Hajasd*-ra magyarosították (Mező 1999: 418), vö. ukr. *волос* 'haj', *волосся* 'ua.' fn. (СУМ. 1: 730, 732). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Волосянка* a történelmi név átvétele.

Vorocsó, Ворочово 'település Perecsenytől D-re'

1398: *Varachow* (Engel 1985: 999), 1411: *Waratkow* (ZsO. 3: 269), 1543: *Vorocho* (Dica), 1550: *Waratzo*, *Waracho*, 1552: *Waratso*, 1555: *Waraczo*, 1574: *Warachjo* (uo.), 16. sz.: *Woriczio* (UC. 115: 79), 1602: *Voroczio* (UC. 104: 8), 1603: *Worocho* (UC. 104: 9), 1625: *Voroczio* (Dica), 1631: *Vorocso* (UC. 105: 1), 1671: *Voroczio* (UC. 44: 78), 1678: *Vroczo* (UC. 42: 11), 1680-as évek: *Uoroczio* (UC. 65: 2), 1686: *Vorocso* (UC. 117: 2), 1691: *Vorocsó* (UC. 157: 66), 1695: *Vorocso* (UC. 39: 69), 1715: *Vorocsó* (MNL), 1718-9: *Vorocsó* (UC. 105: 3), 1720: *Vorocso* (MNL), 18. sz. első fele: *Vorotso* (BélU), 1741: *Vrocsova* (GK. 72), 1747: *Vorocsó* (GK. 89), 1765: *Voroczio* (UC. 157: 62), 1773: *Vorocso*, *Woroczowa* (LexLoc. 286), 1777: *Vorocso* (UC. 3: 34), 1780: *Vorotso* (MCU), 1782-4: *Vorocso* (EKFT), 1788: *Vorocso* (HT. 0021:1), 1789: *Vorocso* (HT. Div. X. 21: 2), 1791: *Voroczio* (UC. 182: 14), 1799: *Vorocsó* (Vályi 3: 647), 1800: *Vorocso* (TUng), 1806: *Vorotsó* (UV), 1808: *Vorocsó*, *Voročow* (Lipszky: Rep. 743), 1824-62: *Voročo h. Vorotsó* (MKFT), 1828: *Vorocsó* (VUng), 1837: *Vorocsó* (F. 3: 380), 1838: *Vorocsó* (Schem. 71), 1851: *Vorocsó* (F. 4: 313), 1856: *Varocsó* (MOK), 1857-9: *Voročo* (CU), 1863: *Vorocsó* (Hnt), 1870: *Vorocsó* (UT), 1872-84: *Vorocsó* (HKFT), 1873: *Vorocsó*, *Vorocsovo* (Hnt), 1877: *Vorocsó* (Hnt), 1882: *Vorocsó* (Hnt), 1892: *Vorocsó* (Hnt), 1898: *Vorocsó* (Hnt), 1900: *Vorocsó* (Hnt), 1902: *Vorocsó* (Hnt), 1904: *Kapuszög* (Mező 1999: 418), 1907: *Kapuszög* (Hnt), 1910: *Ворочіє* (EKYP), 1913: *Kapuszög* (Hnt), 1915: *Kapuszög* (UT), 1918: *Kapuszög* (UT), 1923: *Voročovo*, *Vorocsó*, *Ворочово* (PR), 1925: *Voročovo* (PR), 1927: *Voročov* (Hnt), 1929: *Voročov* (ChM. 1398), 1931: *Voročovo* (MPR), 1939: *Vorocsó*, *Ворочово* (BK. 783), 1941: *Vorocsó* (Hnt), 1944: *Vorocsó*, *Ворочово* (Hnt), 1946: *Ворочеве* (УРСР), 1968: *Ворочеве* (3O), 1969: *Ворочеве* (IMCY), 1983: *Ворочеве*, *Ворочеве* (3O), 1995: *Ворочово* (ВРУ), 2017: *Ворочово* (uo.).

■ Vorocsó a 14. század második felében települt a történelmi Ung megyében, az Ung folyó völgyében, Perecseny szomszédságában. A *Vorocsó* helységnév ruszin eredetű, a név valószínűleg a szl. **Vorocsa* szn. birtoklást kifejező, semlegesnemű ukr. -*ov(o)* képzős származéka (vö. Kupcsinszka 810), jelentése tkp. 'Vorocsáé, Vorocsa faluja', vö. ukr. *Вороча* szn. (Csucska 2011: 118), or. *Вороча* szn. (Тупиков 96). A személynevet Csucska az ukr. *Н. вopомуту* 'megfordít, fordít, csavar' igéből eredezteti (Csucska 2011: 118). A magyar névhasználatban szabályos hangváltozással *Vorocsovo* > *Vorocsó* fejlődés történt. A falu nevét 1904-ben, az országos helységnévrendezés során *Kapuszög*-re magyarosították, bár ezt az Országos Levéltár első körben elutasította: „A megye törv. hat. bizottságának határozata határozottan mellőzendő, mert igaz ugyan, hogy az orosz vagy kisorosz dialektusban *vorota* = kapu, ajtó; de hogy *vorocsó* minő képzés útján jelentsen kapuszöget? ez a kérdés megfejtve nincsen, s így a szó magyarázata el sem fogadható” (Mező 1999: 418), vö. ukr. *ворота* 'kapu' fn. (Csopej 37). Ugyanakkor a helység az Ung völgyében egy kapuszerű völgy bejáratánál települt, így nem zárható ki teljes mértékben a földrajzi környezet névadást befolyásoló hatása sem. 1939-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Ворочово* a történelmi név átvétele. 1631-ben *Vorocsó* soltsza *Brenia Mihály*. Lakosai *Holy*, *Kosztik*, *Havrilecz*, *Mihovics*, *Vasicsko*, *Macsejka*, *Domian*, *Hrehas*, *Kolovecs*, *Handera*, *Fedor*–*Fedur* nevűek (UC. 105: 1).

Vosováti, Вишоватий 'település Técsőtől ÉK-re'

1910: *Vosováti*völgy (KSH), 1929: *Vošovaty* (ChM. 1399), 1940: *Vosováti*, *Вошоватый* (BK. 1925), 1944: *Vosováti*, *Вошоватый* (Hnt), 1968: *Вишоватий* (3O), 1978: *Вишоватый* (TK), 1983: *Вишоватий*, *Вишоватый* (3O), 2017: *Вишоватий* (ВРУ).

■ Vosováti a 19. század végén települt tanya a máramarosi Kőkönyes határában, a *Tarac*

völgyében. A *Vosováti* helységnév ruszin eredetű, hegy- vagy víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Vosovatij* 'a Tarac b. á. Kökényes (Терново) h.' 1718: *Visovata pataknál* (Szabó T. 437), 1753: *Vas-sovátón* (uo. 434), 1824-62: *Voszowati p.* (MKFT), 1863-4: *Visovaty* (S. 207), *Вышоватый потокъ* (Kat.), 1864: *Vosovati* (PestyM), 1872-84: *Voszovati p.* (HKFT), 1929: *Vošovati* (Petrov 27), 1935: *Vošovati, Вошоватый* (W. 47, 64), 1940: *Voszováti patak* (FKözl.), 1979: *Вовуватый* (СГУ 123). Pesty adatközlői „Vosovati hasonnevű hegyről jövő patakcsá”-t említenek (PestyM), l. 1864: *Visovati, Вышоватый* hegy (Kat.). A hegy- és víznév etimológiája nem tisztázott. A hivatalos *Вовуватый* a történelmi név átvétele. Kökényes külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Vucskómező, Вучкове 'település Ökörmezőtől D–DK-re'

1548: *Wochkow, Wochkowo* (Bélay 220), 1600: *Vuchkomezoe* (uo.), 1715: *Vucsko Mező* (MNL), 1720: *Vucskomező* (MNL), 1725: *Vuskomezoe* (Revizki), 1747: *Vucskomemező* (!) (GK. 310), 1756: *Vuskomező* (Kam. 0303: 2), 1773: *Vucskomező, Vuczкова, Vucskova* (LexLoc. 135), 1782-4: *Wiskomező Rus: Wilschow* (EKFT), 1789: *Vulcskova* (UC. 162: 53), 1798: *Vucskomező* (CsT. 11), 1799: *Vucsko Mező, Vucskómező, Vukova* (Vályi 2: 603, 3: 651), *Vucskomező* (HT. 0012: 2), 1800: *Vucskomező, Vukova, Vucskova* (TM), 1804: *Vutskomező Ruthenice Vutskova* (UC. 239: 13), 1808: *Vucskomező, Wučková* (Lipszky: Rep. 476), 1809: *Vuskomező* (Kam. 661), 1824-62: *Vučkovo h. Vučkomező* (MKFT), 1828: *Vucskomező, Wučkovo* (Nagy 200), 1838: *Vucskómező* (Schem. 61), 1839: *Vucskómező* (F. 4: 193), 1851: *Vucskómező* (F. 4: 316), 1856: *Vucskómező* (MOK), 1857-9: *Vucskomező (Vučkova)* (CU), 1863: *Vucskómező* (Hnt), 1864: *Vucskómező, Vucskovoje* (PestyM), *Vucskómező, Вучковое* (Kat.), 1872-84: *Vučková, Vucskómező* (HKFT), 1873: *Vucskómező, Vucskóvoje* (Hnt), 1877: *Vucskómező, Vucskóvoje* (Hnt), 1882: *Vucskómező, Vucskóvoje* (Hnt), 1888: *Vucskómező, Vucskavaje, Vucskovoje* (Hnt), 1892: *Vucskómező, Vucskavaje* (Hnt), 1895: *Vucskómező* (Hnt), 1898: *Vucskómező* (Hnt), 1900: *Vucskómező* (Hnt), 1902: *Vucskómező* (Hnt), 1907: *Vucskómező* (Hnt), 1910: *Вучково, Вучковое* (EKYP), 1913: *Vucskómező* (Hnt), 1923: *Vučkovoje, Vucskómező, Вучково, Вучковое* (PR), 1925: *Vučkove* (PR), 1927: *Vučkovoje* (Hnt), 1929: *Vučkovo* (ChM. 1412), 1931: *Vučkovoje* (MPR), 1939: *Vucskómező, Вучковое* (BK. 787), 1941: *Vucskómező* (Hnt), 1944: *Vucskómező, Вучковое* (Hnt), 1946: *Вучкове* (YPCP), 1968: *Вучкове* (3O), 1983: *Вучкове, Вучково* (3O), 2017: *Вучкове* (BPY).

■ Vucskómező a 16. század első felében települt a történelmi Máramaros megyében, a Nagy-ág folyó völgyében, Ökörmező szomszédságában. Az elsődleges *Vucskov–Vucskovo* helységnév ruszin eredetű, a név a *Vucsko* szn. birtoklást kifejező, semlegesnemű ukr. *-ov(o)* képzős származéka (vö. Kupcsinszka 810), vö. ukr. *Вучко* szn. (Csucska 2011: 120), *Вучко* csn. (Csucska 2005: 128), *Вучко, Вовчко* csn. (Dujcsak 2003: 78, 79), de l. még m. *Vucsko* csn. (ÚMCsT. 1452), jelentése tkp. 'Vucskóé'. Népetimológias magyarázata szerint „Elnevezését a nép monda szerint Vucskó (:Szemecske:) vehette – miután egy igen kis szerű térségen kis számú lakossággal birt – mert község vénei elő adása folytán ez előtt század dal csupán 17 házból állott” (PestyM). Mizser Lajos szerint a *Vucsko* szn. alapja az ukr. *Н. вóчка–вóчко* 'szem, szemecske' fn. (Csopaj 39, Mizser 2010: 343-4). Csucska a személynevet a szerbből eredezteti, s a névnek 'kis farkas, farkaskölyök' jelentést tulajdonít (Csucska 2005: 128, 2011: 120). A másodlagos magyar *Vucskómező* névalak egy ruszin *Vucskovo pole* tkp. 'Vucskó mezeje' névalak köznévi tagjának a fordításával jött létre (Mizser 2010: 343-4), de nem zárható ki, hogy a *mező* főnév a közeli Ökörmező névének hatására, analógias úton került a névbe. Víznévi eredetét valószínűleg kizárhatjuk, a falu határában folyó *Vucskovcsik* patak neve a helységnévből keletkezett ukr. *-чук* kics. képzővel, vö. *Vucskovcsik* 'a Nagy-ág b. á. Vucskómező (Вучково) h.' 1824-62: *Vicskovczik B.* (MKFT), 1864: *Vücskücsik patak, Вучкивичък потокъ* (Kat.), 1865: *Вукивицикъ потокъ* (S. 232), 1904: *Vücskücsik patak* (uo.), 1979: *Вічкивчик* (СГУ 112). A hivatalos *Вучкове* a történelmi név ukránosított alakja. 1715-ben *Ladislaus Kohen, Joanes Jaszik, Ladislaus Jaszik*, 1720-ban *Lucacs Havrillo, Ladislaus Jezik, Franciscus Pervuznik, Johannes Jurik, Ladislaus Stephil* nevű adózókat említ az összeírás (MNL).

Vulsána, Вільшани
'település Huszttól ÉK-re'

1824-62: *Vulcsana* (MKFT), 1843: *Vulsana* (Schem. 97), 1845: *Vulsána* (Schem. 97), 1856: *Vulcsana-Zabrad* (MOK), 1857-9: *Vulsánya* (CU), 1863: *Vulcsáná és Botzára* (Hnt), 1865: *Vulsáni* (Kat.), 1868: *Vulsána* (Schem. 93), 1870-1: *Vulsáni* (MÁT), 1872-84: *Vulčana* (HKFT), 1876: *Vulsána* (Szilágyi 329), 1882: *Vulsana* (Hnt), 1888: *Vulsánya* (Hnt), 1892: *Vulsánya* (Hnt), 1898: *Vulsána* (Hnt), 1900: *Vulsána* (Hnt), 1902: *Vulsána* (Hnt), 1904: *Égermező* (BK. 528), 1907: *Égermező* (Hnt), 1910: *Вульшана* (EKUP), *Égermező* (KSH), 1913: *Égermező* (Hnt), 1918: *Égermező* (Hnt), 1925: *Vulčana* (PR), 1929: *Olšany* (ChM. 907), 1931: *Vulčana* (MPR), 1940: *Égermező* (TK), *Vulsana*, *Вулишана* (BK. 1922), 1941: *Vulsana* (*Égermező*) (MKF), 1943/44: *Égermező* (Tóth Á. 165), 1944: *Vulsana*, *Вулишана* (Hnt), 1946: *Вільшани* (URCP), 1968: *Вільшани* (3O), 1969: *Вільшани* (IMCU), 1977: *Ольшаны* (TK), 1983: *Вільшани*, *Ольшаны* (3O), 2017: *Вільшани* (BPU).

■ Vulsána a 19. század elején települt a történelmi Máramaros megyében, a *Talabor* völgyében, Kövesliget határában. A *Vulsána* helységnév ruszin dűlő- vagy víznévi eredetű, vö. 1864: *Vulsana*, *Vulsánka* dűlő (PestyM), 1865: *Vulsani* (S. 209), ill. *Vulsanka* 'a Talabor b. á. Vulsána (Вільшани) h.' 1824-62: *Vulcsánka B.* (MKFT), 1864: *Vulsána* (PestyM), 1865: *Vulsánka patok* (S. 209), *Vulsánka patak* (Kat.), 1872-84: *Vulsánka p.* (HKFT), 1910: *Vilčanka* (HBAT), 1939: *Vulsanka* (SzSzBML. 468), 1977: *Ольшанка* (TK), 1979: *Вільшанка* (CGU 111), 2017: *річка Ольшанка* (GT). Mindkét név az ukr. *вільшина* ~ ukr. N. *вільшина* 'égerfa' fn. (CUM 1: 676, Danyiljuk 28), ukr. N. *вільшник* 'égererdő' fn. (Szabados 42), *вільшаний* 'égeres' mn. származéka (Lucsik 128, Janko 84). Kupcsinszka a helységnévben egy ukr. -*ani* képzőt sejt, s szerint a név jelentése 'emberek, akik olyan helyen laknak, ahol az éger a jellemző növény' (Kupcsinszka 77). Pesty adatközlői a név motívációját a közeli erdőkből eredeztetik: „*Vulsána*, ezen telepítvény égerfától mivel ezen lapály csak éger fa erdővel be volt növe oroszul vulyhának hívják, és így a Telepítvény Vulsának el nevezték” (PestyM). A fanév azonban az ukránban is gyakran szerepel víznevekben. A település nevét 1904-ben, az országos helységnévrendezés során *Égermező*-re magyarosították, ami tükörfordítás eredménye a ruszin névből. 1940-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos, többes számú *Вільшани* a történelmi névnek az irodalmi ukránhoz igazított változata. Kövesliget külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Vulsinka, Вільшинки
'település Perecsenytől K-re'

16. sz.: *Wlsenki* (UC. 115: 79), 1602: *Vlsenki* (UC. 104: 8), 1603: *Vlsenki*, *Vulsinka* (UC. 104: 9), 1631: *Ulsinka* (UC. 105: 1), 1671: *Wulsinka* (UC. 63: 16), 1680: *Vulsinka* (UC. 6: 31), 1682: *Vulsinka* (UC. 63: 19), 1683: *Vulsinka* (UC. 88: 60b), 1691: *Vulsinka* (UC. 157: 66), 1692u.: *Ulsinka* (UC. 157: 67), 1696: *Vulsinka* (Dica), 1700k.: *Uisinka* (UC. 3: 59), 1715: *Vulsinka* (MNL), 1718: *Vulsinka* (UC. 105: 3), 1718-9: *Vulsinka* (UC. 105: 3), 1720: *Vulsinka* (MNL), 18. sz. első fele: *Wulsinka* (BéU), 1741: *Ursinkay* (GK. 75), 1747: *Vulsinka* (GK. 91), 1765: *Vulsinka* (UC. 157: 62), 1773: *Vulsinka*, *Wulsinok* (LexLoc. 286), 1777: *Vulsinka* (UC. 3: 34), 1780: *Vulsinka* (MCU), 1782-4: *Vulsinka* (EKFT), 1788: *Vulsinka* (HT. 0021:1), 1789: *Vulsinka* (HT. Div. X. 21: 2), 1799: *Vulsinka*, *Vulsinek* (Vályi 3: 652), 1800: *Vulsinka* (TUng), 1806: *Vulszinka* (UV), 1808: *Vulsinka*, *Wulssinka* (Lipszky: Rep. 747), 1824-62: *Wulssinka h. Vulsinka* (MKFT), 1828: *Vulsinka* (VUng), 1837: *Vulsinka* (F. 3: 380), 1838: *Vulsinka* (Schem. 73), 1851: *Vulsinka* (F. 4: 317), 1856: *Vulsinka* (MOK), 1857-9: *Vulsinka* (CU), 1863: *Vulsinki* (Hnt), *Vulšinok* (Kat.), 1870: *Vulsinka* (UT), 1872-84: *Vulsinki*, *Volosanka* (HKFT), 1873: *Vulsinki*, *Vulsinka*, *Volosanka* (Hnt), 1877: *Vulsinka*, *Volosanka* (Hnt), 1882: *Vulsinka*, *Volosanka* (Hnt), 1892: *Vulsinka* (Hnt), 1898: *Vulsinka* (Hnt), 1900: *Vulsinka* (Hnt), 1902: *Vulsinka* (Hnt), 1903: *Egreshát* (Mező 1999: 420), 1907: *Egreshát* (Hnt), 1910: *Вульшинки*, *Вільшинки* (EKUP), 1913: *Egreshát* (Hnt), 1915: *Egreshát* (UT), 1918: *Egreshát* (UT), 1923: *Volšinky*, *Egreshát*, *Вольшиньки* (PR), 1925: *Volšinky* (PR), 1927: *Vulšinky* (Hnt), 1929: *Olšinky* (ChM. 908), 1931: *Vulšinky* (MPR), 1939: *Vulsinka*,

Вульшинки (BK. 783), 1941: *Vulsinka* (Hnt), 1944: *Vulsinka*, *Вульшинки* (Hnt), 1946: *Вільшинки* (УРСР), 1968: *Вільшинки* (ЗО), 1969: *Вільшинки* (ІМСУ), 1983: *Вільшинки*, *Ольшинки* (ЗО), 1991: *Ольшинки* (ТК), 2017: *Вільшинки* (БРУ).

■ *Vulsinka* a 16. század végén települt, soltészai alapítású falu a történelmi Ung megyében, a *Turica* folyó völgyében. A *Vulsinka* helységnév ruszin eredetű, a név az ukr. *вільшина* 'égerfa' fn. (СУМ 1: 676, Oniskevics 1: 126), ukr. N. *вульшина* 'égererdő' (Bányai 49), ukr. N. *вульшник* 'ua.' fn. (Szabados 42), *вільшаний* 'égeres' mn. ukr. -ка kics. képzős származéka (Lucsik 128). Nem zárható ki víznévi eredete sem, mivel az *éger* jellegzetes vízközei növény, ami gyakran szolgált víznevek alapjául (vö. Sebestyén 2017a: 425). Ugyanakkor azonos nevű patakot nem tudunk adatolni a falu határából. Legkorábbi említésekor, egy 16. századra datált urbáriumban egyetlen birtokosként *Crucz Ignat*-ot említik (UC. 115: 79). Az 1631-es összeírás szerint *Vulsinka* soltész *Kasbecs Jacsko* és *Hleba Ivan*. Lakosai *Petelkanics*, *Kacsbar*, *Romancsat*, *Mosula*, *Csornak*, *Dsula*, *Hlebov*, *Sztodas* és *Kunderat* családnévűek (UC. 105: 1). 1903-ban, az országos helységnévrendezés során a település nevét *Egreshát*-ra magyarosították (Mező 1999: 420) a ruszin név részfordításával. 1939-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Вільшинки* a történelmi név többes számú, az irodalmi ukránhoz igazított változata.

Vulyhovcsik, Вільхівчик 'település Técsőtől ÉK-re'

1876: *Vilhovcsik* (Szilágyi 328), 1888: *Vulhácsek* (Hnt), 1898: *Vulychucsek* (Hnt), 1900: *Vulychucsek* (Hnt), 1902: *Vulychucsek* (Hnt), 1904: *Egrespatak* (BK. 531), 1907: *Egrespatak* (Hnt), 1910: *Вульховчик, Вільхівчик* (ЕКУР), 1913: *Egrespatak* (Hnt), 1929: *Vulchovčik* (ChM. 1412), 1940: *Vulhovcsik, Вульховчикъ* (BK. 1925), 1941: *Vulhovcsik* (HK. 253), 1943/44: *Vulchovcsik* (Tóth Á. 163), 1968: *Вільхівчик, Ольховчик* (ЗО), 1968: *Вільхівчик* (uo.), 1969: *Вільхівчик* (ІМСУ), 1978: *Ольховчик* (ТК), 1983: *Вільхівчик, Ольховчик* (ЗО), 2017: *Вільхівчик* (БРУ).

■ *Vulyhovcsik* a 19. század második felében települt tanya a máramarosi Irholc határában. A *Vulyhovcsik* helységnév ruszin eredetű, víznéből keletkezett névátvitellel, vö. „A név eredetét illetőleg se hagyomány se történelmi csak hozzá vetőleg lehet szólni annyit, hogy a határ északi részén kezdődő *Vulchuvcsik* magyarul égerfás nevétől *Irholcz* pataktul neveztetik” (PestyM), 1. *Vulhovcsik* 'a Tarac j. á. Irholc (Вільхівці) h.' 1406: *Ilhowcz* (Bélay 154), 1604: *Irhoczpathaka* (uo. 208), 1753: *Ulkucsik v. Ulkocsik* (Szabó T. 434), 18. sz. vége: *Vulguczek* (VIT. 0012), 1824-62: *Vlchowec p.* (MKFT), 1864: *Vulchuvcsik magyarul égerfás, Irholcz patak* (PestyM), *Вульхувчикъ потокъ* (Kat.), 1864-5: *Vulyhovcsik potok* (S. 200), 1865: *Вульхувчикъ потокъ* (uo. 201), 1872-84: *Vulchovčik p.* (HKFT), 1910: *Vulchovčik* (HВАТ), 1925: *Vulchovčik* (PR), 1929: *Вульховчик* (Petrov 29), 1935: *Vulchovčik, Вульховчик* (W. 47, 65), 1939: *Vulchovcsik* (SzSzBML. 468), 1940: *Vulhovcsik patak* (FKözl.), 1978: *Вульховчик* (ТК), 1979: *Вільхівчик* (СГУ 108), 2007: *Vulhovcsik (Vilyhivcsik)-patak* (Kovács 164). A pataknév az ukr. *о́льха-вільха* 'éger' fn. (СУМ. 1: 675, Csopoj 233), ukr. *вільховий* 'égerfás' mn. (СУМ 1: 675) ukr. -чик kics. képzős származéka (Lucsik 128). Ugyanarról a patakról kapta a nevét, mint a szomszédos *Irholc*. A tanya nevét 1904-ben, az országos helységnévrendezés során *Egrespatak*-ra magyarosították (BK. 531) a ruszin név fordításával. 1940-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Вільхівчик* a történelmi névnek az irodalmi ukránhoz igazított változata. Irholc külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Zabrogy¹, Забрідь 'település Nagybereznától É-ra'

1715: *Zabrogya ad Nagy Brezna* (MNL), 1765: *Zábrodya* (Kam. 0192a), *Zabrugy* (UC. 85: 60), 1770-2: *Szabrochia* (Motzel), 1782-4: *Szabrochia* (EKFT), 1788: *Zabrodj* (HT. 0021:1), 1789: *Zabrodj* (HT. Div. X. 21: 2), 1791: *Zabrogy* (UC. 182: 14), 1799: *Zabrugy* (Vályi 3: 653), 1800: *Zabrochia* (TUng), 1806: *Zábroggy* (UV), 1808: *Zabrugy, Zabrod*

(Lipszky: Rep. 750), 1824-62: *Zabrogy* (MKFT), 1828: *Zábrugy* (VUng), 1837: *Zabrogy* (F. 3: 380), 1851: *Zabrogy* (F. 4: 317), 1856: *Zábrugy* (MOK), 1857-9: *Zábrugy* (CU), 1863: *Zabrugy* (Hnt), 1870: *Zábrugy* (UT), 1872-84: *Zabragy* (HKFT), 1873: *Zábragy* (Hnt), 1877: *Zábragy* (Hnt), 1882: *Zábragy* (Hnt), 1892: *Zábrugy* (Hnt), 1898: *Zábrugy* (Hnt), 1900: *Zábrugy* (Hnt), 1902: *Zábrugy* (Hnt), 1903: *Révhely* (Mező 1999: 420), 1907: *Révhely* (Hnt), 1910: *За́бридь* (EKYP), 1913: *Révhely* (Hnt), 1915: *Révhely* (UT), 1918: *Révhely* (UT), 1923: *Zabrod'*, *Révhely*, *За́бродь* (PR), 1925: *Zabrod'* (PR), 1927: *Zábrodi* (Hnt), 1929: *Zábrod'* (ChM. 1436), 1931: *Zabrod'* (MPR), 1939: *Zabrogy*, *За́бродь* (BK. 783), 1941: *Zabrogy* (Hnt), 1944: *Zabrogy*, *За́бродь* (Hnt), 1946: *За́бродь* (YPCP), 1968: *За́бридь* (3O), 1969: *За́бридь* (IMCY), 1976: *За́бродь* (TK), 1983: *За́бридь*, *За́бродь* (3O), 2017: *За́бридь* (BPY).

■ Zabrogy a 18. század elején települt a történelmi Ung megyében, az Ung völgyében, Nagyberezna szomszédságában. A *Zabrogy* helységnév ruszin eredetű, az ukr. N. *ôpodь* 'gázló, átgázolható hely' fn. (Csopoj 19), ukr. *ôpidь* 'ua.' fn. (CYM. 1: 237, Hrincsenko 1: 100), szl. **brodъ* 'gázló, part, rév' fn. (Šmilauer 43, ЭССЯ. 3: 36-7) *за-* 'valami mögött, valamin túl lévő' (Csopoj 94, CYM. 3: 10) prefixumos származéka, jelentése tkp. 'Gázlón túl, Réven túl'. A falu az Ung bal partján fekszik, míg a feltehető anyaközség, Nagyberezna, a folyó jobb oldalán. Ezért a Bereznához való viszonyítás lehetett a névadás motivációja. A prefixumos, előjárószavas névadás a ruszin helynévadás egyik jellegzetessége, l. *за-*, *на-*, *над-*, *нид-~нды-* prefixumos neveket (vö. pl. Bányai 303-5, 329-35). A *за-* prefixum számos kárpatjai (l. *Zahorb*, *Zaperegyla*, *Zaricsó* stb.) és ukrainai helységnévben fordul elő (vö. BPY), azonos motivációjú nevekhez l. még *За́брид*, *За́бриддя*, *За́бридку*, *За́броду* (uo.). Az 1715-ös országos összeírás két lakosát említi, *Jacobus Bludá*-t és *Joannes Gusán*-t (MNL). Az 1720-as összeírásban nem szerepel. A helység nevét 1903-ban, az országos helységnévrendezés során *Révhely*-re magyarosították a név részfordításával (Mező 1999: 420). 1939-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos *За́бридь* a történelmi névnek az ukrán köznyelvi formához igazított alakja.

Zabrogy², За́бридь 'település Husztól ÉK-re'

1826-62: *Wulczana-Zabrud* (*Bruduszke*) (MKFT), 1841: *Zabrod* (Schem. 102), 1843: *Zabrod* (Schem. 85), 1845: *Zabrod* (Schem. 87), 1847: *Zabrod* (Schem. 93), 1856: *Vulcsana-Zabrad Puszta* (MOK), 1857-9: *Vulcsana-Zabrad P.* (CU), 1863: *Zabrad* (Hnt), 1865: *Zábrodi* (Kat.), 1868: *Zábrod* (Schem. 85), 1870-1: *Zábrodi* (MÁT), 1872-84: *Zábrodi* (HKFT), 1876: *Zábrogy* (Szilágyi 328), 1888: *Zábrod* (Hnt), 1892: *Zábrod* (Hnt), 1898: *Zábrod* (Hnt), 1900: *Zábrod* (Hnt), 1902: *Zábrod* (Hnt), 1904: *Gázló* (BK. 529), 1907: *Gázló* (Hnt), 1910: *За́брод* (EKYP), *Gázló* (KSH), 1913: *Gázló* (Hnt), 1918: *Gázló* (Hnt), 1925: *Vulčana Zabrod* (PR), 1931: *Vulčana Zabrod* (MPR), 1940: *Zábrod*, *За́бродь* (BK. 1922), 1941: *Zabrod* (*Gázló*) (MKF), 1943/44: *Zabrod* (Tóth Á. 165), 1944: *Zábrod*, *За́бродь* (Hnt), 1968: *За́бридь* (3O), 1969: *За́бридь* (IMCY), 1978: *За́бродь* (TK), 1983: *За́бридь*, *За́бродь* (3O), 2017: *За́бридь* (BPY).

■ Zabrogy a 19. század elején települt Máramarosban, a *Talabor* folyó völgyében, Kövesliget határában. A *Zabrogy* helységnév ruszin dülönévi eredetű, vö. 1864: *Zábrud* (PestyM), 1865: *Zábrodi* (S. 209, Kat.). A név magyarázatához l. *Zabrogy*¹ szócikkét. „Ezen Község határában négy Telepítvény van mint nemesek ősi birtoka,- *Zábrud*, azért kapta azt a' nevet, mert *Talabor* folyo vizen tul van, a vizet gázolni kel,- a' gázlot oroszul Brud-nak hívják, és így Zábrudnak nevezték” (PestyM). Azzal kapcsolatos, hogy az egykori dülő és a falu a *Talabor* bal oldalán, míg az anyaközség, Kövesliget a jobb partján található. A helység nevét 1904-ben, az országos helységnévrendezés során *Gázló*-ra magyarosították (BK. 529), ami a ruszin név részfordításával jött létre. A hivatalos *За́бридь* a történelmi névnek az ukrán köznyelvi formához igazított alakja. Kövesliget külterületi lakotthelye volt. A helyi néphagyomány szerint a helység már a tatárjárás idején is létezett, mivel a határában tatárookra utaló elnevezések vannak. Ennek azonban nincs alapja, a Kárpátokban előforduló *Tatár*- nevek egy része személynévre vezethető vissza, más része a 18. századig többször megismétlődő tatár betörésekre emlékeztet.

Zádnya, Приборжавське
'település Ilosvától K-re'

1408: *Zadnya* (Mihályi 159), 1410: *Zadnya* (uo. 161), 1416: *Zadnya* (uo. 203), 1417: *Zadnya* (uo. 212), 1418: *Zadna* (uo. 223), 1421: *Zadna* (uo. 256), 1427: *Zadnya* (uo. 272), 1454: *Zadnija* (uo. 373), *Zarnya* (Bélay 220), 1463: *Zarnya* (DL. 86693), *Zadnia*, *Zadnya* (Teleki 11: 53), 1465: *Zadnya* (Mihályi 470), 1473: *Zadnya* (uo. 520), 1483: *Zanya* (DL. 38423), 1513: *Zadnya* (DL. 86743), 1517: *Zadhnja* (DL. 86751), 1530: *Zaghnya* (Dica), 1542: *Zadnya*, 1543: *Zadnya*, 1548: *Zadnya*, 1550: *Zadnya*, 1552: *Zadnya*, 1553: *Zadnya*, 1554: *Zadnya*, *Zannya*, 1555: *Zadnya* (uo.), 1707: *Zagyna* (UC. 8: 55), 1715: *Zadnya* (MNL), 1720: *Zadnya* (MNL), 1725: *Zádnya* (Revizki), 1735: *Zádnya* (MCM), 1747: *Zadnya* (GK. 286), 1773: *Zadnya* (LexLoc. 135), 1782-4: *Zadny* (EKFT), 1798: *Zadnya* (CsT. 11), 1799: *Zádnya* (Vályi 3: 653), *Zadnya* (HT. 0012: 2), 1808: *Zádnya*, *Zadña* (Lipszky: Rep. 751), 1809: *Zadnya* (Kam. 661), 1824-62: *Zadnya* (MKFT), 1828: *Zadnya* (Nagy 200), 1838: *Zádnya* (Schem. 61), 1839: *Zadnya* (F. 4: 198), 1851: *Zadnya* (F. 4: 317-8), 1856: *Zadnya* (MOK), 1857-9: *Zádnya* (CU), 1863: *Zádnya* (Hnt), 1864: *Zádnya* (PestyM), 1872-84: *Zadnya* (HKFT), 1873: *Zádnya*, *Zádnyoje* (Hnt), 1877: *Zádnya*, *Zádnyoje* (Hnt), 1882: *Zádnya*, *Zádnyoje* (Hnt), 1888: *Zádnya*, *Zádnyoje* (Hnt), 1892: *Zádnya*, *Zádnyoje* (Hnt), 1895: *Zádnya* (Hnt), 1898: *Zádnya* (Hnt), 1900: *Zádnya* (Hnt), 1901: *Zárnya* (Mező 1999: 420), 1902: *Zárnya* (Hnt), 1907: *Zárnya* (Hnt), 1910: *Задньое*, *Задне* (EKYP), 1913: *Zárnya* (Hnt), 1923: *Zadne*, *Zárnya*, *Задньое*, *Задне* (PR), 1925: *Zadnoje* (PR), 1927: *Zadnoje* (Hnt), 1929: *Zadne* (ChM. 1436), 1931: *Zadnoje* (MPR), 1939: *Zádnya*, *Задное* (BK. 785), 1941: *Zádnya* (Hnt), 1944: *Zádnya*, *Задное* (Hnt), 1946: *Задне*, *Приборжавське* (УРСР), 1968: *Приборжавське* (ЗО), 1983: *Приборжавське*, *Приборжавское* (ЗО), 2017: *Приборжавське* (БРУ).

■ *Zádnya* a 15. század elején települt a történelmi Máramaros megyében, a *Borzsova* folyó völgyében. A 15. században Bereg megyéhez, később azonban már Máramaroshoz tartozott (Lehoczky 3: 850-1), s a két megye határán feküdt. A *Zádnya* helységnév ruszin eredetű, alapja az ukr. *задний* 'hátsó, hátul, valami mögött lévő' mn. (Hrincsenko 2: 35, Csopej 100) nőnemű formája (Mizser 2007: 103). A névadás motivációját talán a település fekvésében, földrajzi helyzetében kell keresnünk (l. még *Szerednye*). Pesty adatközlői népetimológiás magyarázatát adják: „*Zádnya* Máramoros Megye dolhai szolgabírói járás értelmé szerint utolsót jelent mivel ez Ugoicsa és Beregh megyék felé eső községek között szinte utolsó. Némelyek állítása szerint régebben *Zárnyának* nevezték, mivel a megyét bezárta” (PestyM). Azonos vagy hasonló motiváció alapján keletkezett helységnévet nem találunk az ukrán névadásban, hegy- és víznévi példákkal azonban Máramaros más vidékein találkozunk, vö. *Zadnya* patak, a Mokryanka mellékága Németmokra határában (Sebestyén 2017a: 426), illetve *Zádnya* nevű havas (PestyM). Lakossága a kezdetektől ruszin, az 1715-ös országos összeírásban pl. *Michael Pap*, *Georgius Orban*, *Thomas Molnár*, *Joannes Pap*, *Joannes Malanka*, *Simon Pistyilik*, *Alexander Sponter*, *Simon Harboczi*, *Alexander Kopa*, *Andreas Mlanka*, *Gregorius Iszák*, *Joannes Curilla*, *Gregorius Pap*, *Joannes Malanka*, *Sporten Stanko*, *Elias Lozanszki*, *Simon Orosz*, *Franciscus Hraboczi* nevű személyek szerepelnek (MNL). A falu történelmi nevét 1901-ben *Zárnya*-ra változtatták az említett népetimológia alapján (Mező 1999: 420), de 1939-ben visszakapta a régi nevét. Az 1960-tól hivatalos ukrán *Приборжавське* jelentése tkp. 'Borzsova menti (falu)', a *Borzsova* folyónév semlegesnemű ukr. *-ськ(е)* mn. képzős származéka, amihez az ukr. *пу-* 'nál-, nél-, valami mellett' prefixum (CYM. 7: 549) kapcsolódik.

Zagyilszka, Задільське
'település Volóctól ÉNy-ra'

1614: *Zagyilszka* (Lehoczky 3: 800, Dezső 274), 1634: *Zadilske* (UC. 101: 73), *Zadilska* wýfalu (UC. 95: 27), 1635: *Zadilske Uyfalu* (KirK. 8.99), 1640: *Zagilezki* (UC. 53: 17), 1645: *Zadilszki* (Makkai 373), *Zagyilszkj* (UC. 19: 1), 1648: *Zadilchký* (UC. 53: 18), 1649: *Zadileczky*, *Zadilczky* (KirK. 10.163), 1673: *Zadliszka* (UC. 53: 19), 1688: *Zagilka*, *Zagyilka* (UC. 53: 21, 112: 10), 1691: *Zadilszka* (UC. 53: 22), 1693: *Zagyilszka* (UC. 53: 23), 1699: *Zadilszka* (UC. 53: 24), 1700: *Zadilszka* (UC. 53: 25), 1702: *Zagyilszka* (UC. 19: 12), 1704:

Zadilszka (UC. 19: 15), 1715: *Zagyilszka* (MNL), 1718: *Zagyilszka* (UC. 151: 21), 1720: *Zagilszka* (MNL), 1722: *Zagyilszka* (UC. 53: 29), 1725: *Zagilszka* (UC. 124: 3), 1729: *Zadilszko* (UC. 53: 30), 1747: *Zagyilszka* (GK. 461), 1750: *Zagyilszka* (MCB), 1760: *Zagyilszka* (BT), 1773: *Zagyilszka*, *Zagyilszka* (LexLoc. 55), 1782-4: *Zadilszka* (EKFT), 1788: *Zadilszka* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Zagyilszka* (Vályi 3: 654), 1808: *Zagyilszka*, *Zadilská* (Lipszky: Rep. 751), 1824-62: *Zadilská h. Zagyilszka* (MKFT), 1828: *Zagyilszka* (VB), 1837: *Zagyilszka* (F. 3: 66), 1838: *Zagyilszka* (Schem. 50), 1851: *Zagyilszka* (F. 4: 318), 1856: *Zagyilszka* (MOK), 1863: *Zagyilszka* (Hnt), 1872-84: *Zagyilská* (HKFT), 1873: *Zagyilszka* (Hnt), 1882: *Zagyilská* (Hnt), 1888: *Zagyilszka* (Hnt), 1892: *Zagyilszka* (Hnt), 1895: *Zagyilszka* (Hnt), 1898: *Zagyilszka* (Hnt), 1900: *Zagyilská* (Hnt), 1902: *Zagyilská* (Hnt), 1904: *Rekesz* (Mező 1999: 421), 1907: *Rekesz* (Hnt), 1910: *Задільсько* (EKYP), 1913: *Rekesz* (Hnt), 1923: *Zadilská*, *Rekesz*, *Задільську* (PR), 1925: *Zadilská* (PR), 1927: *Zadilská* (Hnt), 1929: *Zadilský* (ChM. 1436), 1931: *Zadilská* (MPR), 1939: *Zagyilská*, *Задільська* (BK. 786), 1941: *Zagyilská* (Hnt), 1944: *Zagyilská*, *Задільська* (Hnt), 1946: *Задільське* (YPCP), 1968: *Задільське* (3O), 1983: *Задільське*, *Задельськое* (3O), 2017: *Задільське* (BPY).

■ *Zagyilská* a 17. század elején települt a történelmi Bereg megye északi részén, a *Latorca* jobb partján. Lehoczky szerint 1614-ben Várdai Katalin kenézlevelet adott Kosom Hajko fiának, Simonnak, hogy a *Zagyilská* nevű pataknál falut alakítson (Lehoczky 3: 800). Az 1634-es urbárium azonban új faluként említi (UC. 101: 73). 1691-ben még mindig a *Koszon* családnál van a kenézség, két Iván nevű kenéz osztozik rajta. Mellettük *Rosezka*, *Sepinda*, *Nilatovics*, *Deszveszcsevics*, *Reblis*, *Lengjel*, *Borcsevics*, *Bilega*, *Takarocski*, *Levicz* és *Csakerá* nevű jobbágyokat említ az összeírás, közülük azonban többen *deficiáltak*, illetve Lengyelországba bujdosnak (UC. 53: 22). A *Zagyilská* helységnév ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. 1792: *R. Zadilski* (HT. Div. XIII. No. 225: 1-5). A pataknévre ugyan a későbbi időszakból nincsenek adataink, de a nőnemű alak szintén a víznévi eredetet támogatja. A név etimológiája nem zárja ki azt sem, hogy a víz- és helységnév közül a településnév az elsődleges. A falu Alsóverecke határában jött létre, s a községet a 668 méter magas *Gyilok* hegy választja el Vereckétől, vö. 1824-62: *Gyilok B.* (MKFT) 1864: *Ділоць* (Kat), 1872-84: *Djilok* (HKFT). A *Zagyilská* név az ukr. N. *ди* 'völgy, választóhegy, hegy, hegyhát' fn. (Hrincsenko 1: 391, CYM. 2: 303, Maruszenko 226) *за-* 'valami mögött, valamin túl lévő' (Csopaj 94, CYM. 3: 10) prefixumos és nőnemű *-ськ(а)* melléknévképzős származéka (vö. Kupcsinszka 190), jelentése tkp. 'hegyen túli, a Gyilen, Gyilokon túli (patak, falu)'. A *Zagyilská* nevet 1904-ben, az országos helységnévrendezés során *Rekesz*-re magyarosították (Mező 1999: 421). 1939-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Задільське* a történelmi név semlegesnemű alakja.

Zahorb¹, Заорб

'település Nagybereznától ÉK-re'

1582: *Zahorb* (Dezső 274), 16. sz.: *Zahorp* (UC. 115: 79), 17. sz.: *Zahorb* (UC. 115: 84), 1602: *Zahorb* (UC. 104: 8), 1603: *Zahorp* (UC. 104: 9), 1631: *Zahorb* (UC. 105: 1), 1671: *Zahorb* (UC. 63: 16), 1680: *Zahorb* (UC. 6: 31), 1683: *Zahorb* (UC. 88: 60b), 1684: *Zahorb* (UC. 31: 12), 1690: *Zahorp* (UC. 63: 22), 1691: *Zahorb* (UC. 157: 66), 1696: *Zahorb* (Dica), 1701: *Zahorb* (UC. 115: 27), 1715: *Zahorb* (MNL), 1718-9: *Záhorb* (UC. 105: 3), 1720: *Zahorb* (MNL), 1727-8: *Zahorb* (UC. 105: 4), 18. sz. első fele: *Záhorb* (Bélú), 1735: *Zahorb* (UC. 63: 39), 1741: *Zahorb* (GK. 69), 1747: *Zahorb* (GK. 73), 1752: *Zahorb* (UC. 72: 41a), 1765: *Zahorb* (Kam. 0192a), 1770-2: *Zahorb* (Motzel), 1773: *Zahorb* (LexLoc. 288), 1777: *Zahuorb* (UC. 3: 34), 1780: *Záhorb* (MCU), 1782-4: *Zahorb* (EKFT), 1788: *Zahorb* (HT. 0021:1), 1799: *Zahorb* (Vályi 3: 655), 1808: *Zahorb* (Lipszky: Rep. 752), 1824-62: *Zahorb* (MKFT), 1837: *Zahorb* (F. 3: 380), 1838: *Zahorb* (Schem. 73), 1851: *Zahorb* (F. 4: 318), 1856: *Záhorb* (MOK), 1863: *Zahorb* (Hnt), 1870: *Zahorb* (UT), 1872-84: *Záhorb* (HKFT), 1873: *Zahorb* (Hnt), 1877: *Zahorb* (Hnt), 1882: *Zahorb* (Hnt), 1892: *Záhorb* (Hnt), 1898: *Záhorb* (Hnt), 1900: *Záhorb* (Hnt), 1902: *Záhorb* (Hnt), 1903: *Határhegy* (Mező 1999: 421), 1907: *Határhegy* (Hnt), 1910: *Заорб* (EKYP), 1913: *Határhegy* (Hnt), 1915: *Határhegy* (UT), 1918: *Határhegy* (UT), 1923: *Zahorb*, *Határhegy*, *Заорб* (PR), 1925: *Záhorb* (PR),

1927: *Záhorb* (Hnt), 1929: *Záhorb* (ChM. 1438), 1931: *Zahorb* (MPR), 1939: *Határhegy*, *Загорбъ* (BK. 791), 1941: *Határhegy* (Hnt), 1944: *Határhegy* (Hnt), 1946: *Загорб* (YPCP), 1968: *Загорб* (3O), 1983: *Загорб* (3O), 2017: *Загорб* (BPY).

■ *Zahorb* a 16. században települt, soltészai alapítású falu a történelmi Ung megye északi részén, az egykori magyar–lengyel határ közelében. A *Zahorb* helységnév ruszin eredetű, az ukr. *горб~горбъ* 'domb, halom, púp, alacsony hegy' fn. (CYM 2: 125, Csöpej 57, Maruszenko 223) *za-* 'valami mögött, valamin túl lévő' (Csöpej 94, CYM. 3: 10) prefixumos származéka, jelentése tkp. 'Dombon túl (fekvő falu)'. L. még ukr. *загора* 'hegy mögött fekvő helység' fn. (Maruszenko 227). Azzal kapcsolatos, hogy a falu a *Hrebeny* hegytől északra települt, s az Ung völgyétől ez a hegy választja el, vö. 1824-62: *Hrebeny B.* (MKFT), 1860: *Pod Hrebenom* dülő (Kat.). A település alapítói sztavnai lakosok lehettek, s a helységnév motivációját a *Sztavna* községhez való földrajzi viszonyítás adja. Az 1602-es urbárium a helységből *Semerske Sinko* és *Zaho Marko* nevű személyeket említ (UC. 104: 8). Az 1631-es összeírás szerint *Zahorb* soltészai *Bilecs Varfola* és *Pleskacs Simko*. Lakosai *Szemecsko~Senecsko*, *Demeterkov*, *Skoran~Skuran*, *Lepes*, *Szinkuv*, *Bilecs*, *Hacsín*, *Simkov*, *Rosin*, *Sutko*, *Csapovics*, *Csoma*, *Kusimkov*, *Barbél*, *Lezak*, *Fetrin*, *Csimics*, *Filep* családneveket viselnek (UC. 105: 1). 1903-ban, az országos helységnévrendezés során a település nevét *Határhegy*-re magyarosították, ami a ruszin névvel nincs kapcsolatban (Mező 1999: 421). A hivatalos ukrán *Загорб* a történelmi név átvétele.

Zahorb², Загорб

'település Ökörmezőtől ÉK-re'

1968: *Загорб* (3O), 1969: *Загорб* (IMCY), 1983: *Загорб* (3O), 2017: *Загорб* (BPY).

■ *Zahorb* a 20. században települt tanya a máramarosi Szinevérpolyána határában. A *Zahorb* helységnév ruszin eredetű, a név a *Horb* hegynévnek a *za-* 'valami mögött, valamin túl lévő' (Csöpej 94, CYM. 3: 10) prefixumos származéka, jelentése tkp. 'a Horb hegynél (fekvő falu)'. A helység a Szinevérpolyánától délre fekvő *Horb* hegy déli oldalán, a *Mencsilovszkij* patak völgyében jött létre, vö. 1864: *Horb*, *Горбъ* hegy (Kat.). A helységnévben az anyaközséghez való földrajzi viszonyítás fejeződik ki. A mindössze 75 fős kis település (Fedaka 86) Szinevérpolyána külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Zalom, Залом

'település Husztól É-ra'

1898: *Zálum* (Hnt), 1900: *Zálum* (Hnt), 1902: *Zálum* (Hnt), 1904: *Zalum*, *Szakadék* (Lelkes 66, BK. 528), 1907: *Szakadék* (Hnt), 1910: *Döntés (Zalum)* (S. 205), *Залум* (EKYP), 1913: *Szakadék* (Hnt), 1918: *Szakadék* (Hnt), 1929: *Zálom* (ChM. 1445), 1940: *Zálom*, *Заломъ* (BK. 1921), 1943/44: *Zálom* (Tóth Á. 164), 1944: *Zálom*, *Заломъ* (Hnt), 1968: *Залом* (3O), 1969: *Залом* (IMCY), 1983: *Залом* (3O), 1991: *Залом* (TK), 2017: *Залом* (BPY).

■ *Zalom* a 19. század végén települt tanya a történelmi Máramaros megyében, Keselymező határában. A *Zalom* helységnév ruszin eredetű, dülönévből keletkezett névátvitellel, vö. 1865: *Zalum* (S. 205). A dülönév az ukr. *залом* 'meredek, éles kanyar; szakadék; erdő mélye, ahol a vihar letarolta a fákat' fn. (CYM. 3: 193, Csöpej 103, Maruszenko 228) származéka. 1904-ben, az országos helységnévrendezés során a település nevét tükörfordítással *Szakadék*-ra magyarosították (Lelkes 66). 1940-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Залом* a történelmi név átvétele. Keselymező külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Zaobucs, Забуч

'település Perecsenyőtől DK-re'

1824-62: *Obuc* (MKFT), 1857-9: *P. Obuč* (CU), 1863: *Zaobucs*, *Заобуч* (Kat.), 1870: *Zaubacs* (UT), 1872-84: *Obuc*, *Paszika* (HKFT), 1888: *Obucs telep* (Hnt), 1892: *Zobucs*

(Hnt), 1898: *Za Obucs* (Hnt), 1900: *Za Obucs* (Hnt), 1902: *Zaobucs* (Hnt), 1905: *Kistar* (*Za Obucs*) (Lelkes 132, BK. 498), 1907: *Kistar* (Hnt), 1910: *Обуч* (EKYP), *Kistar* (KSH), 1913: *Kistar* (Hnt), 1915: *Kistar* (UT), 1918: *Kistar* (UT), 1925: *Kistar* (PR), 1929: *Zaobuč* (ChM. 1449), 1941: *Zaobucs* (Hnt), 1940: *Zaobucs*, *Заобучъ* (BK. 1926), 1941: *Zaubocs* (HK. 254), 1944: *Zaobucs*, *Заобучъ* (Hnt), 1968: *Завбуч* (3O), 1969: *Завбуч* (IMCY), 1983: *Завбуч* (3O), 1991: *Завбуч* (TK), 2017: *Завбуч* (BPU).

■ *Zaobucs* a 19. század elején települt a történelmi Ung megyében, a *Turja* völgyében. Az elsődleges *Obucs* helységnév ruszin eredetű, hegynévből jött létre névátvitellel, vö. 1863: *Obucs* (S. 156), *Obucs*, *Обуч* hegy (Kat.). A tanya *Turjapaszika* határában települt, s az *Obucs* nevű, 313 m magas hegy választja el az anyaközségtől. A hegynév alapja az ukr. *обіч-обоу* 'meredek hegyoldal, lejtő, hegyomlás' fn. (Rudnyickij 1962: 26, Maruszenko 227), ami gyakori földrajzi köznév a kárpátaljai toponimákban, hasadással számos hegynév keletkezett belőle (vö. Sebestyén 2008). A másodlagos, a 19. század végétől használatos *Zaobucs* név a hegynév ukr. *за-* 'valami mögött, valamin túl lévő' (Csopoj 94, CYM. 3: 10) prefixumos származéka, a tanyanév jelentése tkp. 'az Obucson túl, mögött'. 1905-ben, az országos helységnévrendezés során a település nevét *Kistar*-ra magyarosították (Lelkes 132), ami az eredeti névvel nincs kapcsolatban. 1940-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos *Завбуч* a történelmi név átvétele.

Zaperegyila, Запереділля 'település Ökörmezőtől D-re'

1824-62: *Za Pre Djlok* (MKFT), 1851: *Peregyila* (F. 3: 219), 1856: *Záper és Gyilok Puszta* (MOK), 1857-9: *Za Pre Djlem* (CU), 1859: *Zapregyilya* (Schem. 88), 1861: *Zapregyilya* (Schem. 88), 1863: *Záper* (!) (Hnt), 1864: *Záperegyila* (PestyM), *Zapregyilya* (Schem. 89), 1868: *Zapregyilya* (Schem. 91), 1870-1: *Zaperedjil* (MÁT), 1872-84: *Za peredil* (HKFT), 1873: *Zaperegyila*, *Potocsina* (Hnt), 1876: *Záperegyila* (Szilágyi 329), 1877: *Zaperegyila*, *Potocsina* (Hnt), 1882: *Zaperegyila*, *Potocsina* (Hnt), 1888: *Záperegyil* (Hnt), 1892: *Záperegyil* (Hnt), 1898: *Záperegyil* (Hnt), 1900: *Záperegyil* (Hnt), 1902: *Zaperegyil* (Hnt), 1904: *Gombástelep* (Lelkes 67, BK. 530), 1907: *Gombástelep* (Hnt), 1910: *Запереділ* (EKYP), *Gombástelep* (KSH), 1913: *Gombástelep* (Hnt), 1925: *Zapredjil* (PR), 1929: *Zapredil* (ChM. 1449), 1931: *Zapredjil* (MPR), 1940: *Gombástelep*, *Запереділь* (BK. 1922), 1944: *Gombástelep*, *Запереділь* (Hnt), 1968: *Запереділля* (3O), 1977: *Запеределье* (TK), 1983: *Запереділля*, *Запеределье* (3O), 2017: *Запереділля* (BPU).

■ *Zaperegyila* a 19. század elején települt Ökörmező határában, a máramarosi Verhovinán. A *Zaperegyila* helységnév ruszin eredetű, a név a *Peregyil* hegynév, vö. 1864: *Peregyil* (S. 215), *Peredjil*, *Передиль* hegy (Kat.), ukr. *за-* 'valami mögött, valamin túl lévő' (Csopoj 94, CYM. 3: 10) prefixumos származéka, a név jelentése tkp. 'a Peregyilen túl lévő falu, terület' (IMCY. 339). „Telepítvény miután azon Telepítvény melly egy Szük Völgybe a Nagy ág mentében egy hegy választja el a Községtől innen (:Peregyilét:) neveztetik így” (PestyM). A falutól északra található hegy választja el a helységet Ökörmezőtől, s a *Nagy-ág* folyónak is akadályt képez, ami így kénytelen a hegyet megkerülni. A hegynévhez l. ukr. *nepedil* 'két völgyet egymástól elválasztó hegy' fn. (CYM. 6: 169, Zselehovszkij 2: 615), or. *nepedel* 'határ' fn. (Murzajev 433). A település nevét 1904-ben, az országos helységnévrendezés során *Gombástelep*-re magyarosították (Lelkes 67), ez a ruszin névvel nincs kapcsolatban. 1940-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Запереділля* a történelmi név átvétele. A falu Ökörmező külterületi lakotthelye volt, közigazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Zápszony, Запсень 'település Beregszásztól ÉNy-ra'

1318: *Sabzel* (AOkl. 5: 70), 1358: *Zapchul* (AO. 7: 23), 1388: *Sabsol* (ZsO. 1: 38), 1472: *Sapsol* (Cs. 1: 420), 1477: *Sabozol* (uo.), 1487: *Saphzol* (DL. 36397), 1494: *Sabsol* (DL. 82073), 1499: *Sabsol*, *Sapsol* (DL. 36566), 1512: *Zápszoly* (BánffyOkl. 2: 441), 1530: *Sapzol* (Dica), 1533: *Zabzol*, *Sabczol*, 1541: *Zapson*, 1542: *Zapsol*, 1543: *Zabzol*, 1544: *Zabzol*,

1546: *Sapsol*, 1548: *Sabson*, 1549: *Sapsom*, *Zapsom*, 1550: *Sabzol*, *Zabzol*, 1552: *Sabzol*, 1554: *Sabszol*, 1564: *Zaabzon*, 1568: *Sapzon*, 1570: *Zapszol*, *Zapzol*, 1572: *Zabsol*, 1576: *Zapsol*, *Zapzol*, 1582: *Zapszoly*, *Zapzoly*, 1588: *Zapsol*, 1596: *Sabszon*, 1599: *Szabzon*, *Szabszon*, 1600: *Sapzoll*, *Zabziol*, 1602: *Szabsol*, *Zabsolj*, *Zabsoly*, 1603: *Sabszon*, 1609: *Zapzon*, 1610: *Zapsolj*, *Zapsoly*, 1620: *Zapsolj*, *Zapsoly* (uo.), 1625: *Zápszol* (KirK. 7.282), 1672: *Zápszony* (UC. 9: 9), 1674: *Zápszoly* (UC. 9: 40a), 1678: *Zápszon* (UC. 42: 11), 1679: *Zápszon* (UC. 15: 26), 1680-as évek: *Zápszom* (UC. 65: 2), 1682-4: *Zápszony* (UC. 15: 19), 1691: *Zábszon* (UC. 54: 68), 1692: *Zápszony* (UC. 39: 13), *Zábszony* (UC. 54: 71), 1693: *Zábszonj* (UC. 1: 36), 1694: *Zábszonj* (UC. 15: 30), 1715: *Zápszony* (MNL), 1720: *Zápszony* (MNL), 1750: *Zápszony* (MCB), 1752: *Zápszony* (UC. 82: 13a), 1755: *Zápszon* (UC. 15: 34), 1760: *Zápszony* (BT), 1773: *Zápszón* (LexLoc. 48), 1782-4: *Szábszon* (EKFT), 1788: *Zábszony* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Zápszon* (Vályi 3: 658), 1800: *Zápszony* (TBER), 1808: *Zápszony*, *Zápsyna* (Lipszky: Rep. 754), 1824-62: *Zápszony* (MKFT), 1828: *Zápszony* (VB), 1837: *Zápszony* (F. 3: 73), 1838: *Zápszony* (Schem. 46), 1851: *Zápszon* (F. 4: 321), 1856: *Zápszony* (MOK), 1857-9: *Zápszony* (*Zápsyna*) (CU), 1863: *Zápszony* (Hnt), 1864-5: *Zápszony* (PestyB), 1870-1: *Zápszony* (MÁT), 1872-84: *Zápszony* (HKFT), 1873: *Zápszony* (Hnt), 1877: *Zápszony* (Hnt), 1882: *Zápszony* (Hnt), 1888: *Zápszony* (Hnt), 1892: *Zápszony* (Hnt), 1895: *Zápszony* (Hnt), 1898: *Zápszony* (Hnt), 1900: *Zápszony* (Hnt), 1902: *Zápszony* (Hnt), 1907: *Zápszony* (Hnt), 1910: *Запсoнь* (EKYP), 1913: *Zápszony* (Hnt), 1923: *Zapsoň*, *Zápszony*, *Запсoнь* (PR), 1925: *Zapsoň* (PR), 1927: *Zapsoň* (Hnt), 1929: *Zapsoň* (*Zápszony*) (ChM. 1449), 1931: *Zapsoň* (MPR), 1941: *Zápszony* (Hnt), 1944: *Zápszony* (Hnt), 1946: *Заставне* (YPCP), 1968: *Заставне* (3O), 1969: *Заставне* (IMCY), 1983: *Заставне*, *Заставное* (3O), 1984: *Заставное* (TK), 1995: *Запсoнь* (BPU), 2017: *Запсoнь* (uo.).

■ Zápszony a 13-14. század fordulóján települt a történelmi Bereg megyében, a Zápszo-nyi-hegy északi lábánál. A Zápszony helységnév minden bizonnyal víznévből keletkezett név-átvitellel, vö. 1270/72: *aqua Zabezwl* (ÁÜO. 8: 261), 1625: *fluuium Zapszol* (KirK. 7.282). A falu a *Szernye* egykori bal oldali mellékveze mellett jött létre, s róla kapta a nevét. A víznév forrása Moór Elemér szerint egy szláv **Zasъlpъ* helynév lehetett, ehhez vö. szl. **zasъpъ* 'töltés' fn. (Moór 1930: 114), l. még or. N. *засынь* 'töltés, zátony' fn. Ezt a magyarázatot Kiss Lajos is elfogadja (vö. FNEsz., *Zápszony*). A víznév első adata az István király által kiál-lított 1270-es okelvélből származik, ami több környékbeli víznevet is említ, ezek szinte kivé-tel nélkül szláv eredetűek (*Hilinnua*, *Boltrag*, *Kouachna*, *Jaznow*, *Zyrnua*), ami egykori szláv névadókra utal (vö. Mizser 1996a). Az elsődleges *Zápszoly* név valószínűleg a szomszédos falvak (*Kaszony*, *Kis- és Nagybégány*) nevének analógiájára a 17. század végén változott vég-legesen *Zápszony*-ra, de az *ly~n* (*ny*) végű alakok már a 16. századi összeírásokban váltakozva fordulnak elő. Az 1946-tól hivatalos ukrán *Заставне* az ukr. *застава* 'őrs, őrség' fn. (CYM. 3: 326) semlegesnemű ukr. -н(е) melléknévképzős származéka volt. A falu 1995-ben vissza-kapta a történelmi magyar nevét.

Zaricsó, Зарічово 'település Perecsenytől É-ra'

1398: *Zerichow* (Engel 1985: 1001), 1543: *Zarjczó* (Dica), 1550: *Zarjŕtzo*, *Zariicho*, 1552: *Zaricho*, 1555: *Zarjŕcho*, 1574: *Zarichjŕo* (uo.), 16. sz.: *Zariczio* (UC. 115: 79), 1602: *Zariczio* (UC. 104: 8), 1603: *Zaricho* (UC. 104: 9), 1619: *Szariczio* (UC. 116: 5a), 1625: *Zar-riczo* (Dica), 1671: *Zaricso* (UC. 63: 16), 1680: *Zaricso* (UC. 6: 31), 1682: *Zaricso* (UC. 10: 67), 1690: *Zaricso* (UC. 63: 22), 1691: *Kis és Nagy-Zaricsó* (UC. 157: 66), 1715: *Zarycso* (MNL), 1718-9: *Zaricsió* (UC. 105: 3), 1720: *Zaricso* (MNL), 18. sz. első fele: *Nagy et Kis Zaricso* (BélU), 1741: *Zaracsa* (GK. 67), 1747: *Zaricsó* (GK. 62), 1765: *Nagy Zariczó* (UC. 157: 62), 1767: *Zaricso* (UC. 103: 20), 1773: *Zaricso* (LexLoc. 286), 1777: *Zaricso* (UC. 3: 34), 1780: *Zaritso* (MCU), 1782-4: *Zaricso* (EKFT), 1788: *Zaricso* (HT. 0021:1), 1789: *Zari-csó* (HT. Div. X. 21: 2), 1799: *Zaricsó* (Vályi 3: 659), 1800: *Zaricso* (TUng), 1806: *Zaritso* (UV), 1808: *Zaricsó*, *Záryčje*, *Zaičné* (Lipszky: Rep. 754), 1824-62: *Zariczowa h. Zaricsó* (MKFT), 1828: *Zaricsó* (VUng), 1837: *Zaricsó* (F. 3: 380), 1838: *Zaricsó* (Schem. 74), 1851: *Zaricsó* (F. 4: 321), 1856: *Zaricsó* (MOK), 1857-9: *Zaricsó* (CU), 1863: *Zaricsó* (Hnt), 1870:

Zaricsó (UT), 1872-84: *Zaricsó* (HKFT), 1873: *Zaricsó* (Hnt), 1877: *Zaricsó* (Hnt), 1882: *Zaricsó* (Hnt), 1892: *Zaricsó* (Hnt), 1898: *Zaricsó* (Hnt), 1900: *Zaricsó* (Hnt), 1902: *Zaricsó* (Hnt), 1904: *Drugetháza* (Mező 1999: 422), 1907: *Drugetháza* (Hnt), 1910: *Зарічово* (EKYP), 1913: *Drugetháza* (Hnt), 1915: *Drugetháza* (UT), 1918: *Drugetháza* (UT), 1923: *Zaričovo*, *Drugetháza*, *Зарічово* (PR), 1925: *Zaričov* (PR), 1927: *Zaričovo* (Hnt), 1929: *Zářiči* (ChM. 1450), 1931: *Zaričov* (MPR), 1939: *Drugetháza*, *Зарічово* (BK. 782), 1941: *Drugetháza* (Hnt), 1944: *Drugetháza*, *Заречово* (Hnt), 1946: *Зарічеве* (YPCP), 1968: *Зарічеве* (3O), 1969: *Зарічеве* (IMCU), 1976: *Зарічово* (TK), 1983: *Зарічеве*, *Зарічово* (3O), 1995: *Зарічове* (BPY), 2017: *Зарічове* (uo.).

■ *Zaricsó* a 14. század második felében települt a történelmi Ung megyében, az *Ung* folyó völgyében. Engel Pál a század végéről adatolja, a 16. századig azonban nem találkozunk újra a falu nevével a forrásokban. A *Zaricsó* helységnév ruszin eredetű, az ukr. *заріччя* 'folyón túli falu, terület' fn. (CYM. 3: 293) semlegesnemű ukr. -ов(о) képzős származéka (Kupcsinszka 810, Lucsik 218), vö. ukr. N. *заріка* 'ua.' fn. (Pipas-Halasz 64), N. *зарічье* 'ua.' fn. (Sztipszky 1924/2007: 119). A magyarban szabályos hangváltozással *Zaričovo* > *Zaricsó* fejlődés ment végbe. A névadást a helység földrajzi helyzete motiválta. A falu az Ung Dubrinicsnál hirtelen kiszélesedő völgyében települt, a folyó és a környező hegyek által körbezárt területen. Ez a völgy *Zaricsótól* délre újra összeszűkül, a folyó egy szűk szoroson halad át. *Zaricsót* és *Dubrinicset* maga az Ung választja el. *Zaricsó* a 'folyó túlsó oldalán' fekvő település mind *Dubrinics*hez, mind a délebbre fekvő *Perecseny*hez képest. A folyón, vízen túli fekvésre utaló névadási motiváció az ukrán helynévadásban igen elterjedt, az ország területén 22 *Зарічне* és 33 *Заріччя* településnév létezik. A falu lakossága alapításától ruszin. Az 1690-es urbárium szerint a helységben *Rohu*, *Zderko*, *Havrliko*, *Pekaru*, *Labov*, *Pap*, *Krasznik*, *Stepacsu*, *Rozvalkuti*, *Jakicsu*, *Ruszesak*, *Szakallu*, *Ivancsovath*, *Varga*, *Holovath*, *Kiszelics*, *Hovics*, *Lukacsko* stb. családnévűek éltek (UC. 63: 22). A település nevét 1904-ben, az országos helységnévrendezés során *Drugetháza*-ra változtatták (Mező 1999: 422), emléket állítva az itt egykor birtokos, Ung megye hegyvidéki részét betelepítő *Drugeth* családnak. Az 1946-tól hivatalos *Зарічове* a történelmi név ukránosított átvétele.

Zauszina, Завосина 'település Nagybereznától DNy-ra'

1555: *Zawzyna* (Dica), 1574: *Zawizina* (uo.), 1599: *Zavoszina* (Dezső 274), 16. sz.: *Zauisina* (UC. 115: 79), 17. sz.: *Zauszina* (UC. 115: 84), 1602: *Zavizina* (UC. 104: 8), 1603: *Zavisna* (UC. 104: 9), 1619: *Szauszina* (UC. 116: 5), 1625: *Zauczina* (Dica), 1631: *Zavisina* (UC. 105: 1), 17. sz. 2. fele: *Zausina* (UC. 88: 5), 1691: *Zausina* (UC. 157: 66), 1692: *Zausina* (UC. 98: 57), 1696: *Zauszina* (Dica), 1701: *Zausina* (UC. 115: 27), 1715: *Zauszina* (MNL), 1718-9: *Zavuszina* (UC. 105: 3), 1720: *Zauszina* (MNL), 18. sz. első fele: *Zauszina* (BélU), 1741: *Zaviszina* (GK. 49), 1747: *Zaviszina* (GK. 79), 1764: *Zauszina* (UC. 147: 218), 1765: *Zauszina* (UC. 157: 62), 1773: *Zauszina* (LexLoc. 286), 1777: *Zauszina* (UC. 3: 34), 1780: *Zanszina* (!) (MCU), 1782-4: *Zaussina* (EKFT), 1788: *Zauszina* (HT. 0021:1), 1789: *Zauszina* (HT. Div. X. 21: 2), 1792: *Zauszina* (MCU), 1799: *Zauszina* (Vályi 3: 660), 1800: *Zauszina* (TUng), 1806: *Zauszina* (UV), 1808: *Zausina*, *Zaussina* (Lipszky: Rep. 755), 1824-62: *Zauszina* (MKFT), 1828: *Zauszina* (VUng), 1837: *Zauszina* (F. 3: 381), 1838: *Zavucsina* (Schem. 74), 1851: *Zauszina* (F. 4: 322), 1856: *Zauszina* (MOK), 1857-9: *Zausina* (CU), 1863: *Zavoszina* (Hnt), 1870: *Zauszina* (UT), 1872-84: *Zavoszina* (HKFT), 1873: *Zavoszina*, *Zauszina* (Hnt), 1877: *Zavoszina*, *Zauszina* (Hnt), 1882: *Zavoszina*, *Zauszina* (Hnt), 1892: *Zauszina*, *Zavoszina* (Hnt), 1898: *Zauszina* (Hnt), 1900: *Zauszina* (Hnt), 1902: *Zauszina* (Hnt), 1904: *Szénástelek* (Mező 1999: 423), 1907: *Szénástelek* (Hnt), 1910: *Завісуна*, *Зайсуна* (EKYP), 1913: *Szénástelek* (Hnt), 1915: *Szénástelek* (UT), 1918: *Szénástelek* (UT), 1923: *Zausina*, *Szénástelek*, *Зайсуна* (PR), 1925: *Zausina* (PR), 1927: *Zausina* (Hnt), 1929: *Zavosina* (ChM. 1451), 1931: *Zausina* (MPR), 1939: *Zauszina*, *Зайсуна* (BK. 783), 1941: *Zauszina* (Hnt), 1944: *Zauszina*, *Зайсуна* (Hnt), 1946: *Завосина* (YPCP), 1968: *Завосина* (3O), 1969: *Завосина* (IMCU), 1976: *Завосина* (TK), 1983: *Завосина* (3O), 2017: *Завосина* (BPY).

■ *Zavoszina* a 16. században települt a történelmi Ung megyében, az Ung jobb oldali

ágának, a *Petricsele* pataknak a völgyében. A *Zauszina*–*Zavoszina* helységnév ruszin eredetű, egy *Za Voszina* (*3a Вочинôÿ*) helynév származéka (vö. Bányai 119), ami a *Voszina* hegynév ukr. *za-* 'valami mögött, valamin túl lévő' (Csopoj 94, CYM. 3: 10) prefixumos alakja. A név jelentése tkp. 'Voszínán túl, Voszina mögött (fekvő falu)'. A hegynévhez l. 1795: *Viszina* hegy (Kam. 211), 1824-62: *Vussina B.* hegy (MKFT), 1855: *Pud vuszinov* dűlő (S. 154). A falu földrajzi helyzetéről kapta a nevét, ugyanis a szomszédos Kisbereznához képest a hegy túlsó oldalán található, vö. 1782-4: „Egy mély völgyben fekszik, a környező magaslatok uralják” (Pók 2002: 51). A hegynévhez l. ukr. *осина* ~ *N. восоина* 'rezgő nyárfa, nyárfaerdő' fn. (Csopoj 237, Bányai 55). A 16. századból származó urbáriumban *Vereczko Iuan*, *Baranj Olexa*, *Sarako Illies*, *Sottis Mattj*, *Orosz Vasko*, *Kundratt Kozma* nevű lakosokat említenek (UC. 115: 79). Az 1631-es összeírás szerint Zauszina soltész *Jecsko Soltész* és *Ivan Soltész*, baty-kója *Battyko Mihaly*. A lakosok *Brecsko*, *Bigha*, *Kliminov*, *Soroka*, *Csinics*, *Humarcsin*, *Illiasov*, *Macseiko*, *Molmal*, *Ulicskov*, *Klimuv*, *Filipov*, *Kudracsin*, *Zurko*, *Papov*, *Romanov*, *Popecsni*, *Timkov* nevűek (UC. 105: 1). A helység nevét 1903-ban, az országos helységnév-rendezés során előbb a földrajzi környezet és a történelmi név alapján *Szorosút*-ra magyarosították, majd 1904-ben *Szénástelek*-re változtatták. Ehhez népmonda fűződik, a helyi lakosok szerint ugyanis egy *Zavusz* nevű ember vette meg a falut egy szekér szénáért (Mező 1999: 423). 1939-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Завосина* a történelmi név átvétele.

Zavadka, Завадка 'település Volóctól ÉNy-ra'

1549: *Zawjthka* (Dica), 1550: *Zawytka*, 1630: *Zauodka* (uo.), 1640: *Zauotka* (UC. 53: 17), 1641: *Zavatka* (Hodinka 82), 1645: *Zavatka* (UC. 19: 1), 1648: *Zauatka* (UC. 53: 18), 1649: *Zauatka* (KirK. 10.163), 1673: *Zavatka* (UC. 53: 19), 1688: *Zavatka* (UC. 112: 10), 1691: *Zavadka* (UC. 53: 22), 1693: *Zavadka* (UC. 53: 23), 1699: *Zavatka* (UC. 53: 24), 1700: *Zavadka* (UC. 53: 25), 1702: *Zavadka* (UC. 19: 12), 1704: *Zavatka* (UC. 19: 15), 1715: *Zavadka* (MNL), 1718: *Zavadka* (UC. 151: 21), 1720: *Zavadka* (MNL), 1722: *Zavadka* (UC. 53: 29), 1729: *Zavadka* (UC. 53: 30), 1747: *Zavadka* (GK. 457), 1750: *Zavatka* (MCB), 1760: *Zavotka* (BT), 1770-2: *Zawatka* (Motzel), 1773: *Zavatka*, *Zawotka* (LexLoc. 55), 1782-4: *Zawadka* (EKFT), 1788: *Zavatka* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Zavatka* (Vályi 3: 661), 1800: *Zavadka* (TBer), 1808: *Zavádka* (Lipszky: Rep. 755), 1824-62: *Zavatka* (MKFT), 1828: *Zavatka* (VB), 1837: *Zavadka* (F. 3: 66), 1838: *Zavadka* (Schem. 50), 1851: *Zavadka* (F. 4: 322), 1856: *Zavádka* (MOK), 1857-9: *Zavadka* (CU), 1863: *Zavádka* (Hnt), 1870-1: *Zavadka* (MÁT), 1872-84: *Zavadka* (HKFT), 1873: *Zavadka* (Hnt), 1882: *Zavadka* (Hnt), 1888: *Zavadka* (Hnt), 1889: *Zavadka* + *Pereszirova* = *Rákócziszállás* (Mező 1999: 317), 1892: *Rákóczi-Szállás* (Hnt), 1895: *Rákócziszállás* (Hnt), 1898: *Rákócziszállás* (Hnt), 1900: *Rákócziszállás* (Hnt), 1902: *Rákócziszállás* (Hnt), 1907: *Rákócziszállás* (Hnt), 1910: *Zavadka* (EKYP), 1913: *Rákócziszállás* (Hnt), 1923: *Zavadka*, *Rákócziszállás*, *Завадка* (PR), 1925: *Zavadka* (PR), 1927: *Zavadka* (Hnt), 1929: *Zavadka* (ChM. 1452), 1931: *Zavadka* (MPR), 1939: *Rákóczi-Szállás*, *Завадка* (BK. 786), 1941: *Rákócziszállás* (Hnt), 1944: *Rákócziszállás*, *Завадка* (Hnt), 1946: *Завадка* (YPCP), 1968: *Завадка* (3O), 1969: *Завадка* (IMCY), 1983: *Завадка* (3O), 1992: *Завадка* (TK), 2017: *Завадка* (BPU).

■ Zavadka a 16. század első felében települt a történelmi Bereg megye északi részén, a *Vereckei-hágó* közelében. A *Zavadka* helységnév ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Zavadka* 'a Latorca b. á. Alsóverecke (Нижні Ворота) h.' 1864: *Заватка рѣка* (Kat.), *Заватка ручей*, *Zavadcka Ricka* (S. 23), *Zavadka Bach*, *Завадка рѣка* (uo. 111), *Zavatka patak* (uo. 23), 1929: *Завадска Рѣка* (Petrov 56), 1979: *Завадська Ріка* (CFY 201). A víznév az ukr. *завада* 'gát, akadály' fn. (CCYM. 1: 371, CYM 3: 34, Hrinchenko 2: 11) ukr. *-ka* kics. képzős származéka, s a patakon létrejött természetes gát, a feltorlódott uszádek miatti kanyargós folyás szolgálhatott a névadás alapjául (Lucsik 213). Az urbáriumok szerint a kenészség a 17-18. században a *Tatács*~*Tetács* nevű családnál volt. 1691-ben pl. a falu kenéze *Tatacs Ricz*, rajta kívül *Tatacs Havrilu*, *Tatacs Levko*, *Tatacs Vaszily*, *Tatacs Ivan*, *Tatacs Ivan*, *Tatacs Péter*, *Tatács Mihály*, *Tatács Fudur*, *Tatács Vaszily*, *Tatács Maxim*, *Tatács*

Stephan, Tatács Simon, Krecsol Mihály, Pap János, Sutlak Gyurko, Harkabusz Fudur, Pacsa Stephan, Puskarovicz Palko és Puskarovicz Marko szerepel az urbáriumban (UC. 53: 22). A *Zavadka* helységnevet 1889-ben *Rákóczi*-ra változtatták, miután Zavadka egyesült a szomszédos Pereszirova helységgel. Az új név azzal kapcsolatos, hogy Rákóczi Ferenc 1703-ban Zavadkáról bocsátotta ki híres felhívását a nemzethez (Mező 1999: 317). „Nevezetes történelmünkben e hely arról, hogy kebelében II. Rákóczy Ferenc többször megfordult; így 1703. június 29-én, midőn Munkácsról visszavonult, itt találkozott Bercsényi Miklóssal s annak kíséretében volt lengyel és svéd hadakkal, kikkel a Tisza felé indult. 1709. május 2-án Rákóczy F. könnyű szerrel, okt. 12-én pedig fényes kísérettel, Bercsényivel, De Saleurs marquis francia tábornokkal s kirendelt udvara népével megjelent itt Sziniavszkiné úrhölgy előtt, honnan 18-án Husztra tért. 1711. pedig, midőn véglegesen elhagyta hazáját, március 3-án itt tölté az éjt” (Lehoczky 3: 804). A történelmi Magyarországon az egykori Sáros, Ung, Szepes, Zemplén és Gömör megyékben, hegyvidéki területen találhatók még *Zavadka* nevű helységek, a mai Ukrajna területén pedig a Kárpátaljával szomszédos Lemberg és Ivano-Frankivszk megyékben (BPY). Az 1946-tól hivatalos ukrán *Завадка* a történelmi név átvétele.

Zaverhnya Kicsera, Заверхня Кичера ’település Ökörmezőtől DK-re’

1968: *Заверхня Кичера* (30), 1969: *Заверхня Кичера* (ИМСУ), 1977: *Заверхня Кичера* (ТК), 1983: *Заверхня Кичера, Заверхня Кичера* (30), 2017: *Заверхня Кичера* (БРУ).

■ Zaverhnya Kicsera a 20. században települt tanya a máramarosi Szinevér határában. A kis, mindössze 160 fős telep neve ruszin eredetű, hegynévre vezethető vissza. A kétrészes név második tagja arra a hegyre utal, amelynek az oldalában települt, vö. 1864: *Kicsera, Кичера* (Kat.), 1905: *Kicsera, Кичера* (S. 181). A hegynévhez l. ukr. *кичера* ’tar csúcsú erdős hegy’ fn. (СУМ 4: 156, Pipas–Halasz 78). Ez a földrajzi köznév rendkívül elterjedt a kárpátaljai hegyvidéki településeken, hasadással számos hegynév keletkezett belőle (vö. Haborak 2005). A név előtagja az ukr. *верх* ’hegy, csúcs, hegytető’ fn. (Csopej 29, Maruszenko 219) ukr. *за-* ’valami mögött, valamin túl lévő’ (Csopej 94, СУМ. 3: 10) prefixumos származéka, amihez nőnemű ukr. *-н(я)* mn. képző kapcsolódik. A kétrészes név jelentése tkp. ’Hegyen túli Kicsera’. A névadás motivációja az anyaközséghez viszonyított földrajzi helyzet volt. Szinevér külterületi lakotthelye volt, közizgazgatásilag ma is hozzá tartozik.

Závidfalva, Завидово ’település Munkáctól DK-re’

1445/1506: *Zenthfalwa?* (DL. 37602), 1466: *Zayndfalwa* (Teleki 11: 181), 1530: *Zawydfalwa* (Dica), 1533: *Sawýtt falwach*, 1541: *Zawýdfalwa*, 1542: *Zauidfalwa*, 1543: *Zaythfalwa*, 1544: *Zaythfalwa*, 1546: *Zauidfalwa*, 1548: *Zauithfalwa*, 1550: *Zavýthfalwa*, 1552: *Zauidfalwa*, *Zauitfalwa*, 1554: *Zauittfalua*, 1564: *Zawitfalwa*, 1566: *Zawittfalwa*, 1568: *Zauitfalwa*, 1570: *Zauidfalua*, *Zauyt Falwa* (uo.), *Dauid falua* (UC. 18: 22), *Zawýdffalwa* (UC. 18: 23), 1570/1602/1603: *Szauid falva* (UC. 18: 24), *Szauidfalwa* (UC. 97: 29), 1572: *Zauytt Falua*, *Zawýdffalwa* (Dica), 1576: *Zauidfalua*, *Zawidfalwa*, 1582: *Zauidfalua*, *Zauidfalwa*, 1588: *Zauidfalwa*, 1596: *Zauidfalua*, 1599: *Zauidfalua* (uo.), 17. sz. eleje: *Zavid Falva* (UC. 88: 9), 1600: *Zaydfala*, *Zavid Falva* (Dica), 1602: *Zauid Falua*, *Szauidfalua*, 1603: *Zauidfalua*, 1609: *Zauit Falua*, 1610: *Zawithfalwa*, *Zawittfalwa* (uo.), 1613: *Zawiddfalwa* (UC. 18: 25), 1619: *Zauidfalua* (Dica), 1620: *Zauidfalua* (uo.), 1622: *Zavidfalva* (UC. 18: 26), 1625: *Zavidfalva* (UC. 18: 28), 1634: *Zauiddfalua* (UC. 101: 73), 1635: *Zauidfalua* (KirK. 8.99), 1645: *Zavid Falva* (UC. 19: 1), 1688: *Zavid Falva* (UC. 19: 6), 1690: *Zavidfalva* (UC. 19: 7), 1699: *Zavid Falva* (UC. 19: 8), 17. sz. vége: *Zavidfalva* (UC. 42: 26), 1700k.: *Zavidfalva* (UC. 53: 44), 1701: *Zavidfalva* (UC. 2: 15), 1702: *Závidfalva* (UC. 19: 12), 1705: *Zawidfalva* (UC. 20: 1), 1715: *Závidfalva* (MNL), 1718: *Zavidfalva* (UC. 151: 21), 1720: *Závid Falva* (MNL), 1725: *Zavidfalva* (UC. 124: 6), 1741: *Zavidovo* (GK. 518), 1747: *Zavid-falva* (GK. 433), 1773: *Zavidfalva*, *Zawidowa* (LexLoc. 52), 1782-4: *Zavidova* (EKFT),

1788: *Zavidfalva* (HT. Div. X. 8: 1), 1790: *Zavidfalva, seu Zavidova* (UC. 166: 32), 1799: *Závidfalva, Zavidova* (Vályi 3: 662), 1800: *Zavidfalva, Zavidova* (Tber), 1808: *Zavidfalva, Zawidowó* (Lipszky: Rep. 755), 1824-62: *Zavidovo h. Závidfalva* (MKFT), 1828: *Zavidfalva* (VB), 1837: *Závidfalva, Zavidovo* (F. 3: 81), 1838: *Závidfalva* (Schem. 42), 1851: *Závidfalva, Zavidowo* (F. 4: 323), 1856: *Závidfalva (Zavidovo)* (MOK), 1857-9: *Závidfalva* (CU), 1863: *Závidfalva, Zavidovo* (Hnt), 1870-1: *Závidfalva* (MÁT), 1872-84: *Zavidovo (Závidfalva)* (HKFT), 1873: *Zavidfalva, Zavidovo* (Hnt), 1877: *Závidfalva, Zavidovo* (Hnt), 1882: *Závidfalva, Zavidovo* (Hnt), 1888: *Závidfalva, Zavidovo* (Hnt), 1890: *Závidfalva + Klastromfalva = Dávidfalva* (Mező 1999: 87), 1892: *Dávidfalva* (Hnt), 1895: *Dávidfalva* (Hnt), 1898: *Dávidfalva* (Hnt), 1900: *Dávidfalva* (Hnt), 1902: *Dávidfalva* (Hnt), 1910: *Завидово* (EKYP), 1913: *Dávidfalva* (Hnt), 1923: *Zavidovo, Dávidfalva, Завидово* (PR), 1925: *Zavidovo* (PR), 1927: *Závidovo* (Hnt), 1929: *Zavidovo* (ChM. 1453), 1931: *Zavidovo* (MPR), 1939: *Závidfalva, Завидово* (BK. 784), 1941: *Závidfalva* (Hnt), 1944: *Závidfalva, Завидово* (Hnt), 1946: *Завидове* (YPCP), 1968: *Завидове* (3O), 1969: *Завидове* (IMCY), 1983: *Завидове, Завидово* (3O), 1991: *Завидово* (TK), 1995: *Завидово* (BPY), 2017: *Завидово* (uo.).

■ *Závidfalva* a 15. század első felében települt a történelmi Bereg megyében, a *Hát* hegy nyugati oldalán. Első említésekor a beregi oláh falvak között sorolják fel, a kiváltságolt Krajna 9 községéhez tartozott (Lehoczy 3: 805), ami román kenézi alapítást feltételez. A *Závidfalva* helységnév magyar eredetű, a *Závid* szn.-nek és a birtokos személyjellel ellátott *falv* főnévnek az összetétele (FNESz., *Závidfalva*). A személynév több nyelvben él, az ukránban, a magyarban és a románban is megtalálható, vö. óor. *Завидъ* szn. (Tupikov 210), ukr. *Завидъ* szn. (CCYM. 1: 372, Csucska 2011: 191, Kupcsinszka 112-3), ukr. *Завидъ* csn. (Demcsuk 95), m. *Zavid* szn. (ÁSznt. 840), rom. *Zavid* csn. (DOR. 414), ezért a névadó nemzetisége bizonytalan. Kenézi alapítású falu lévén román és ruszin egyaránt lehetett (Kiss 1992b: 287). A személynév Csucska szerint szláv eredetű, a szl. *завидѣти* 'irigyel, irigykedik' ige származéka, s úgy véli, eredetileg óvónévként szolgált (Csucska 2011: 191). A személynévvel Galíciában és az ukrán nyelvterület más részein is keletkezett településszónév, vö. *Завидовичі, Завидче, Завидієка* (BPY). 1570-ben a település kenéze *Stephanüs Bratko*, rajta kívül szinte csak ruszin családneveket sorol fel az összeírás: *Andreas Kopaz, Joannes Thahy, Georgiūs Schyban, Thomas Tizko, Dionisius Todo, Theodorus Kopcza, Jacobus Thodor, Georgius Thodor, Gregorius Bratko, Demetrius Kopaz, Lukas Krajnyk, Ladus Illjés, Petri Puska, Mich. Simko, Franc. Topan, Ladus. Tarkas, Recta Demetrii Jwska, Joannes Topan, Gregorius Kenez, Joannes Kovacz, Recta Petri Kozta, Franc. Kenez, Vrbanus Psbiter, Jacobus Jüska, Nicolaus Kis, Jacobus Braczko, Thomas Kocjan, Joannis Orizko, Lukas Hangya, Georgius Kenez, Simon Jusko* (UC. 18: 24). 1890-ben a *Závidfalva* és *Klastromfalva* egyesítésével létrejött új települést a magyarosított *Dávidfalva* néven törzskönyvezték (Mező 1999: 87). 1939-ben újra a történelmi név vált hivatalossá. A korábbi népi, ma hivatalos ukrán *Завидово* a magyarral párhuzamos névadás eredménye, a *Завид* szn. birtoklást kifejező, semlegesnemű ukr. *-ов(о)* képzős származéka (vö. Kupcsinszka 810).

Zavojka, Завийка 'település Ökörmezőtől É-ra'

1600: *Zavelyka* (Bélay 221), 1646: *Zavicska* (ComMarmUg. 157-8), 1653: *Zarodka* (Bélay 221), 1780-1: *Zavojka, Závajka* (MTH. 46), 1782-4: *Zavika* (EKFT), 1798: *Zavika* (CsT. 11), 1799: *Zavika* (HT. 0012: 2), 1800: *Zavika* (TM), 1808: *Zavojka* (Lipszky: Rep. 756), 1809: *Zayecz* (!) (Kam. 661), 1816: *Zavyka* (Schem. 71), 1828: *Zavijka, Zavojka* (Nagy 200), 1839: *Zavijka* (F. 4: 193), 1851: *Zavijka* (F. 4: 323), 1868: *Zavijka* (Schem. 94), 1870-1: *Zabich* (!) (MÁT), 1872-84: *Zadjech* (!) (HKFT), 1876: *Zavijka* (Szilágyi 329), 1888: *Zavejka* (Hnt), 1892: *Zavejka* (Hnt), 1898: *Zavelyka* (Hnt), 1900: *Zavelyka* (Hnt), 1902: *Zavijka* (Hnt), 1904: *Határvölgy* (Lelkes 67, BK. 530), 1907: *Határvölgy* (Hnt), 1910: *Zaviüka* (EKYP), *Határvölgy* (KSH), 1913: *Határvölgy* (Hnt), 1918: *Határvölgy* (Hnt), 1925: *Zavijka* (PR), 1929: *Závika* (ChM. 1453), 1940: *Zavika, Завика* (KK. 50: 5), 1941: *Határvölgy* (HK. 253), 1944: *Závika, Завика* (Hnt), 1968: *Завийка* (3O), 1969: *Завийка* (IMCY), 1983: *Завийка* (3O), 1991: *Завойка* (TK), 2017: *Завийка* (BPY).

■ Zavojka a 16. század végén települt a történelmi Máramaros megye északi részén, a galíciai határon. A *Zavojka* helységnév ruszin eredetű, talán víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Zavojka* 'a Priszlop b. á. Zavojka (Завийка) h.' 1863-4: *Завѣхъ потокъ* (S. 217), 1864: *Závějka* (PestyM), 1904: *Zavika patak* (S. 217), *Zavika patak* (Kat.), 1935: *Zavojka, Zavoïka* (W. 49, 65), 1979: *Zasiïka* (СГУ 202), 2017: *річка Завика* (GT). A víznév a rom. *zăvoi* 'berek, füves lapály' fn. (DRM. 2: 782, DEX) vagy az ukr. *завіи* 'szél által hóból vagy homokból létrehozott domb' fn. (СУМ. 3: 51), *завої* 'meredek partú mezők, tisztások folyó közelében' fn. (Maruszenko 227) ukr. *-ka* kicsinyítő- vagy helynévképzős származéka. Azt sem zárhatjuk ki, hogy a víz- és településnév közül a helységnév az elsődleges. A falu ugyanis egy ellipszis alakú völgyben települt, s a földrajzi környezet motiválhatta a névadást. Pesty adatközlői a névnek népetimológiás magyarázatát adják: „Van a községnek két telepítvénye, egyike Závějka név alatt elnevezését nyerte egy Lengyel Országban Závějk nevű községből származott egyéntől ki először oda letelepedett de mikor azt homály fedi.- nép monda szerint ezen helyen Orosz szerzet volt, kik Lengyel honból Závějki nevű községből származtak ide de a klastrom helye elenyészett” (PestyM, *Priszlop*). 1904-ben, az országos helységnévrendezés során a település nevét *Határvölgy*-re magyarosították (Lelkes 67), mert az államhatár közelében feküdt. 1940-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Завийка* a történelmi név átvétele. A település közigazgatásilag Priszlophoz tartozik.

Zbuna, Збини 'település Volóctól Ny-ra'

1640: *Zbuna* (UC. 53: 17), 1645: *Zbuna* (UC. 19: 1), 1648: *Zbuna* (UC. 53: 18), 1649: *Sbuna* (KirK. 10.163), 1673: *Szbunya* (UC. 53: 19), 1688: *Zbuna* (UC. 53: 21), 1691: *Szbvna, Zbuna* (UC. 53: 22), 1693: *Zbuna* (UC. 53: 23), 1699: *Szbuna* (UC. 53: 24), 17. sz. vége: *Zbuna* (UC. 20: 25), 1700: *Zbvnya* (UC. 53: 25), 1702: *Zbina, Zbunya* (UC. 19: 12), 1704: *Zbunya* (UC. 19: 15, 113: 52, 20: 4), 1715: *Zbunya* (MNL), 1718: *Zbuna* (UC. 151: 21), 1720: *Zbuna* (MNL), 1722: *Zbuna* (UC. 53: 29), 1725: *Zbuna* (UC. 124: 3), 1729: *Zbuna* (UC. 53: 30), 1750: *Zbona* (MCB), 1760: *Zbona* (BT), 1773: *Zbuna* (LexLoc. 55), 1782-4: *Sbena* (EKFT), 1788: *Zbuna* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Zbuna* (Vályi 3: 663), 1800: *Zbuna* (TBer), 1808: *Zbuna, Zbin* (Lipszky: Rep. 750), 1824-62: *Zbuna* (MKFT), 1828: *Zbuna* (VB), 1837: *Zbunya* (F. 3: 67), 1838: *Zbunya* (Schem. 50), 1851: *Zbunya* (F. 4: 324), 1856: *Zbún* (MOK), 1857-9: *Zbuna* (*Zbin*) (CU), 1863: *Zbun* (Hnt), 1870-1: *Zbun* (MÁT), 1872-84: *Zbun* (HKFT), 1873: *Zbun, Zbuna* (Hnt), 1877: *Zbun, Zbuna* (Hnt), 1882: *Zbun, Zbuna* (Hnt), 1888: *Zbun, Zbuna* (Hnt), 1892: *Zbún, Zbuna* (Hnt), 1895: *Zbún* (Hnt), 1898: *Zbún* (Hnt), 1900: *Zbún* (Hnt), 1902: *Zbún* (Hnt), 1904: *Izbonya* (Mező 1999: 424), 1907: *Izbonya* (Hnt), 1910: *Збун, Збуна* (EKUP), 1913: *Izbonya* (Hnt), 1923: *Zbun, Izbonya, Збун, Збуна, Збин* (PR), 1925: *Zbun* (PR), 1927: *Zbuñ* (Hnt), 1929: *Zbuny* (ChM. 1457), 1931: *Zbun* (MPR), 1939: *Zbún, Збуна* (BK. 786), 1941: *Zbún* (Hnt), 1944: *Zbún, Збуна* (Hnt), 1946: *Збини* (УРСР), 1968: *Збини* (ЗО), 1969: *Збини* (ІМСУ), 1983: *Збини, Збыны* (ЗО), 1991: *Збыны* (ТК), 2017: *Збини* (ВРУ).

■ Zbuna a 17. század első felében települt a történelmi Bereg megye északi részén, a *Zsdenyovka* és a *Parazsina* patakok egyesülésénél. A *Zbun~Zbuna* helységnév ruszin eredetű, talán víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Zbuna* 'a Zsdenyovka j. á. Zbuna (Збини) h.' 1824-62: *Welki Zbun Potok* (MKFT), 1864: *Збуна* (Kat.), *ручей Збуна* (S. 114), 1902: *Zbun patak* (S. 67). A víznév etimológiája bizonytalan, valószínűleg személynévből származik, vö. ukr. *Збона, Збон'ак* csn. (Csucska 2005: 231, Dujcsak 2003: 121), ukr. *Збун* szn. (Csucska 2011: 194), rom. *Zbînă* csn. (Iordan 1983: 497). Nem zárható ki az a lehetőség sem, hogy a víz- és a település neve közül a helységnév az elsődleges. Az 1691-es urbárium szerint a kenézség *Panaszovics Ivannál* és *Popanics Ilkonál* volt, rajtuk kívül csak egy *Krivcsanicz Petro* nevű jobbágy lakott a faluban, míg *Urinóvics Lukacs* és *Liviász Danko* jobbágyok „deficiáltak” (UC. 53: 22). A helység később sem indult gyors növekedésnek, Lehoczky azt írja róla, hogy „igénytelen falu a Verchovinán a zsdenovai völgyben... A XVII. században a szentmiklósi kastélyhoz tartozott” (Lehoczky 3: 806). Ma kb. 200 lakosa van. A falu nevét 1904-ben, az országos helységnévrendezés során *Izbonyá*-ra változtatták a név elején található

mássalhangzó-torlódás kiküszöbölésével (Mező 1999: 424). 1939-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Збину* többes számú alak, a történelmi név átvétele.

Zsdenyova, Жденієво

‘városi típusú település Volóctól Ny-ra’

1506: *Hesdynaho* (Perényi 348), 1541: *Syndho* (Dica), 1543: *Zdiniho*, 1544: *Izdiniho*, 1546: *Sdenyho*, 1548: *Sdiniho*, 1566: *Ifdinaho* (uo.), 1567: *Sdenyha* (UC. 11: 10), 1568: *Isdinaho* (Dica), 1569: *Sdeniho* (UC. 53: 13), 1570: *Sdiniho*, *Ifdinaho* (Dica), 1572: *Isdynaho*, *Isdyniaho* (uo.), 1574: *Sdeniho* (UC. 53: 16), 1576: *Sdeniho* (Dica), 1582: *Sdeniho*, *Szdeniho*, 1588: *Zdeniho*, 1599: *Izdaniho*, *Zdinaho* (uo.), 17. sz. körül: *Sdonyha* (UC. 2: 14), 1600: *Sdaniho* (Dica), 1602: *Sdaniho*, *Sdinaho*, *Zdaniho*, 1603: *Zdinaho* (uo.), 1604: *Sdeniho* (UC. 48: 58), 1609: *Zdeniho* (Dica), 1610: *Izdaniho*, 1619: *Zdaniho* (uo.), 1640: *Sdinyho* (UC. 53: 17), 1645: *Sdinihova* (UC. 19: 1), 1648: *Sdeniho* (UC. 53: 18), 1649: *Sdeniho* (KirK. 10.163), 1673: *Sdenyeho* (UC. 53: 19), 1688: *Szdenyő* (UC. 53: 21), 1691: *Szdenyő* (UC. 53: 22), 1693: *Zdenyo* (UC. 53: 23), 1699: *Zdenyova* (UC. 53: 24), 1700: *Szdenyő* (UC. 53: 25), 1702: *Sdenyova* (UC. 19: 12), 1704: *Sdenyova*, *Sdenyo* (UC. 19: 15), 1715: *Zdenyova* (MNL), 1718: *Sdenyova* (UC. 151: 21), 1720: *Zdenova* (MNL), 1722: *Isdenyova* (UC. 53: 29), 1725: *Zdenyova* (UC. 124: 3), 1729: *Sdenyova* (UC. 53: 30), 1747: *Zdenyova* (GK. 458), 1750: *Zhenova* (MCB), 1760: *Zhenova* (BT), 1770-2: *Ober Zdienjow*, *Nieder Zdienjow* (Motzel), 1773: *Zsdenova*, *Zsdenyowa* (LexLoc. 55), 1782-4: *Ober Zdienjow*, *Nieder Zdienjow* (EKFT), 1788: *Zsdenyova* (HT. Div. X. 8: 1), 1799: *Zdenyova* (Vályi 3: 663), 1800: *Zsdenyova* (TBer), 1808: *Zsdenyova*, *Ždeňová* (Lipszky: Rep. 763), 1824-62: *Zsdenyowa h.* *Zsdenovo* (MKFT), 1828: *Zdenyova* (VB), 1837: *Zsdenyova* (F. 3: 67), 1838: *Zdenyova* (Schem. 50), 1856: *Zsdenyova* (MOK), 1857-9: *Zdenyova* (CU), 1863: *Zsdenyova* (Hnt), 1870-1: *Zsdenyova* (MÁT), 1872-84: *Zsdenyova* (HKFT), 1873: *Zsdenyova* (Hnt), 1877: *Zsdenyova* (Hnt), 1882: *Zsdenyova* (Hnt), 1888: *Zsdenyova* (Hnt), 1892: *Zsdenyova* (Hnt), 1895: *Zsdenyova* (Hnt), 1898: *Zsdenyova* (Hnt), 1900: *Zsdenyova* (Hnt), 1902: *Zsdenyova* (Hnt), 1904: *Szarvasháza* (Mező 1999: 427), 1907: *Szarvasháza* (Hnt), 1910: *Жденьово* (EKYP), 1913: *Szarvasháza* (Hnt), 1923: *Ždeňovo*, *Szarvasháza*, *Жденьова*, *Жденьово* (PR), 1925: *Ždeňova* (PR), 1927: *Ždeňova* (Hnt), 1929: *Ždeňovo* (ChM. 1472), 1931: *Zděnova* (MPR), 1939: *Zsdenyova*, *Жденьово* (BK. 786), 1941: *Zsdenyova* (Hnt), 1944: *Zsdenyova*, *Жденьово* (Hnt), 1946: *Жденеве* (УРСР), 1968: *Жденеве* (ЗО), 1969: *Жденеве* (ІМСУ), 1983: *Жденеве*, *Жденево* (ЗО), 1991: *Жденево* (TK), 1992: *Жденієво* (БРУ), 2017: *Жденієво* (uo.).

■ Zsdenyova a 16. század elején települt a történelmi Bereg megye északi részén, a *Latorca* jobb oldali mellékágának, a *Zsdenyovka* pataknak a völgyében. A *Zsdenyova* helységnév ruszin eredetű, víznévből keletkezett névátvitellel, vö. *Zsdenyovka* ‘a Latorca j. á. Zsdenyova (Жденієво) h.’ 1788: *Sdenyuka* (HT. 0008:2), 1824-62: *Zsdenyova Bach* (MKFT), 1865: *Zsdenyova víz* (Hunfalvy 3: 332), 1872-84: *Zdenjauka p.* (HKFT), 1910: *Zdenyauka* (HBÁT), 1925: *Ždeňanka* (PR), 1935: *Ždeňanka*, *Жденянка* (W. 55, 65), 1939: *Zsdenyovka* (SzSzBML. 468), 1957: *Зденяцька*, *Зденяцка* (КРУ. 21), 1979: *Жденівка* (СГУ 194), 1991: *Жденевка* (TK), 2017: *річка Жденівка* (GT). A víznév az ukr. *Ждинь* szn. (Csucska 2011: 184-5), ukr. *Ждин’ак* csn. (Dujcsak 2003: 118), or. *Ждан* kn. (Petrovskij 114) birtoklást kifejező, semlegesnemű ukr. -ов(o) képzős származéka (vö. Kupcsinszka 810). Az újabb *Zsdenyovka* névalak a *Zsdenyova* ukr. -ka kics. képzős formája. Bereg megye hegyvidéki részén több pataknév is személynévi eredetű, ami a nomád legeltetéssel, egy-egy pásztor szálláshelyével magyarázható. Nem zárható ki ugyanakkor, hogy a víz- és településnév közül a településnév az elsődleges. Az 1570-es urbárium szerint a kenéze *Stephanus Lyko*, adózó lakosai pedig *Simon Lyko*, *Gregorius Lyko*, *Michaël Markowyth*, *Augustinus Tykowych*, *Demetrius Pechelpowyth*, *Jacobus Panaz*, *Joannes Panaz*, *Petrus Chyhany*, *Michael Beregeo*, *Joannes Likowicz*, *Gregor Saba*, *Jacobus Maus*, *Joannes Melchych*, *Jacobus Borzuk* (UC. 53: 14). A középkori magyar *Izsdinyaho*–*Izsdanyiho* forma a mássalhangzó-torlódás feloldásával jött létre. Az első katonai felmérés térképszelvényén két települést említenek ezen a néven (*Ober-* és *Nieder Zdienjow*), azonban ezek valószínűleg csak különálló falurészek voltak, a település ugyanis több kilométer hosszan nyúlik el a szűk patak völgyben. 1904-ben, az orszá-

gos helységnévrendezés során a falu nevét *Szarvasházá*-ra magyarosították (Mező 1999: 427). 1939-ben visszakapta a régi nevét. A hivatalos ukrán *Жденієво* a történelmi név ukránosított alakja.

Zsófiafalva, Софія 'település Munkácsról DK-re'

1824-62: *Sophiendorf*, h. *Sófiafalva*, r. *Sófia* (MKFT), 1828: *Sofiendorf* (VB), 1835: *Sophiendorf* (Schem. 27), 1837: *Sophiendorf* (F. 3: 80), 1838: *Sophiendorf* (Schem. 44), 1856: *Sofiendorf*, *Zsófiafalva* (MOK), 1857-9: *Zsófiafalva* (CU), 1863: *Sófiafalva* (Hnt), 1865: *Zsófiafalva* (S. 127), 1868: *Sofiendorf* (*Sofia*) (Schem. 22), 1870-1: *Sofiafalva* (MÁT), 1872-84: *Sofiendorf*, *Sófiafalva* (HKFT), 1882: *Zsófiafalva*, *Sofiendorf* (Hnt), 1888: *Zsófiafalva* (Hnt), 1892: *Zsófiafalva* (Hnt), 1895: *Zsófiafalva* (Hnt), 1898: *Zsófiafalva* (Hnt), 1900: *Zsófiafalva* (Hnt), 1902: *Zsófiafalva* (Hnt), 1907: *Zsófiafalva* (Hnt), 1910: *Софієндопф* (ЕКУР), 1923: *Žofia*, *Zsófiafalva*, *Жофія* (PR), 1925: *Žofia* (PR), 1927: *Žofia* (Hnt), 1929: *Žofie* (ChM. 1486), 1931: *Žofia* (MPR), 1939: *Zsófiafalva*, *Жофія* (BK. 784), 1941: *Zsófiafalva* (Hnt), 1944: *Zsófiafalva*, *Жофія* (Hnt), 1946: *Софія* (УРСР), 1968: *Софія* (ЗО), 1969: *Софія* (ІМСУ), 1983: *Софія*, *София* (ЗО), 1991: *София* (ТК), 2017: *Софія* (ВРУ).

■ Zsófiafalva a 19. század első felében jött létre a történelmi Bereg megye középső részén, a *Hát* hegytől nyugatra. Lehoczky szerint *Zsófiafalva*-t Schönborn Ferenc Fülöp gróf telepítette, s 1834-ben elhunyt feleségének, gróf Legen és Hohengeroldsegg *Zsófiának* az emlékére nevezte el (Lehoczky 3: 808-9). A település neve azonban már korábban feltűnik az összeírásokban. Ilnicki Beáta a telepesek Schönbornok általi behívását 1804-re teszi, de a falu alapításának dátuma 1807. A helység lakosságát Csehországból toborzott németek alkották, az 1828-as összeírás *Kozauer*, *Bekker*, *Sinn*, *Pfeiffer* és *Seiler* családnévűeket említ a faluban (Ilnicki 73-80). A település elsődleges német *Sophiendorf* neve a ném. *Sophie* kn. és a ném. *dorf* 'falú' fn. (NMSz. 1: 491) összetételével keletkezett. A párhuzamos *Zsófiafalva* helységnévhez l. m. *Zsófia* kn. (Ladó-Bíró 257-8), illetve a birtokos személyjellel ellátott *falú* fn. Ilnicki a magyar névalak létrejöttét a kiegyezés utáni magyarosító politika eredményének tartja (uo.), a történelmi adatok azonban azt mutatják, hogy már korábban is használatban volt. A hivatalos ukrán *Софія* a korábbi, magyarból átvett ruszin *Жофія*-t váltotta fel 1946-ban, s a női keresztnév ukrán változatából származik, vö. ukr. *Софія* kn. (Szkripnik–Dzjatkivszka 181, CCУМ. 2: 370, Hrincsenko 4: 560), or. *София*, *Софья* kn. (Petrovskij 203). A település egykori német lakossága helyére a II. világháború után ukránokat telepítettek. Az utolsó német család 1989-ben költözött el Németországba.

Zsornava, Жорнава 'település Nagybereznától ÉK-re'

1910: *Malomrét* (HBÁT), 1912: *Malomrét vasúti állomás* (EL), 1914-5: *Malomrét* (VT), 1915: *Zsarnova* (UT), 1918: *E. St. Malomrét* (UT), 1925: *Žornava* (PR), 1929: *Žornavý* (ChM. 1489, 1119), 1939: *Malomrét* (BK. 902), 1940: *Malomrét*, *Жорнава* (BK. 1926), 1941: *Zsornava* (HK. 254), 1944: *Malomrét*, *Жорнава* (Hnt), 1946: *Жорнава* (УРСР), 1968: *Жорнава* (ЗО), 1969: *Жорнава* (ІМСУ), 1983: *Жорнава* (ЗО), 1991: *Жорнава* (ТК), 2017: *Жорнава* (ВРУ).

■ Zsornava a 19. század végén települt tanya a történelmi Ung megye északi részén, az Ung völgyében. A település az Ung és jobb oldali ágának, a *Sztuzsica* pataknak az egyesülése közelében jött létre egy gazdasági szempontból nagyon fontos vasútállomás mellett. Az Ung folyó völgyében a Lemberg (Lviv) felé Uzsonkon át vezető vasútvonal 1905-ben készült el. A Zsornava helységnév valószínűleg ruszin víz- vagy dűlnévi eredetű, vö. *Zsornavij* 'az Ung j. á. Zsornava (Жорнава) h.' 1824-62: *Zornava Bach* (MKFT), 1935: *Žornavý*, *Жорнавий* (W. 43, 65), 1979: *Жорнавий* (СГУ 199). A víznévhez l. ukr. *жорновий* 'malomköves, őrlőköves' mn. (СУМ 2: 544), ukr. N. *жорна* 'kézi malom' fn. (Pipas–Halasz 56, HucHov. 71), *жорнувати* 'örlőkővel őröl' ige (HucHov. 71). Talán egykor az Ungon vagy ezen a patakon működő vízimalom szolgált a névadás motivációjául. De a név jelölhet olyan helyet is,

ahol malomkövet bányásztak, vö. 1860: *Zsornova* dülő (S. 138, Kat., *Sztavna*), bár a dülő- és víznév közül talán a pataknév az elsődleges. Az országos helységnévrendezés során a tanya nevét *Malomréti*-re magyarosították a ruszin név részfordításával. A hivatalos ukrán *Жорнава* a történelmi név átvétele. Közigazgatásilag Zahorbhoz tartozik.

Zsukó, Жуково

’település Munkácsról ÉNy-ra’

1417: *Sukow* (ZsO. 6: 194), *Zukow* (Cs. 1: 420), 1447: *Zsukó* (Lehoczky 3: 73), 1533: *Swko* (Dica), 1541: *Swko*, 1542: *Swko*, 1543: *Zwko*, 1544: *Zwko*, 1546: *Suko*, *Swko*, 1548: *Sukko*, 1549: *Zwko*, 1550: *Swko*, 1552: *Suko*, 1564: *Swko*, 1568: *Suko*, 1570: *Suko*, *Szwko*, 1572: *Swko*, *Suko*, 1576: *Suko*, *Swko*, 1596: *Suko*, 1599: *Suko*, 1600: *Suko*, *Sukoh*, 1602: *Suko*, 1609: *Suko*, 1610: *Zwko*, *Swko*, 1619: *Suko*, 1620: *Suko* (uo.), 1670: *Suko*, *Zsuko* (UC. 118: 9), 1674: *Suko* (UC. 7: 31), 1675: *Suko* (UC. 44: 74), 1676: *Suko* (UC. 56: 6), 1678: *Suko* (UC. 156: 90), 1679: *Suko* (UC. 15: 26), 1679: *Suko vel Zuko* (UC. 9: 69), 17. sz. vége: *Suko* (UC. 156: 56), *Sukko* (UC. 15: 22), 1713: *Zsuko* (UC. 156: 21), 1715: *Sukova* (MNL), 1720: *Sukó* (MNL), 1750: *Zsukó* (MCB), 1760: *Zsuko* (BT), 1768: *Zsuko* (UC. 114: 26a), 1773: *Zsukó*, *Žukó* (LexLoc. 50), 1777: *Zsuko* (UC. 192: 38), 1782-4: *Szuszkó* (!) (EKFT), 1788: *Zsuko* (HT. Div. X. 8: 1), 1790: *Zsuko* (UC. 166: 32), 1799: *Zsuko* (Vályi 3: 685), 1800: *Zsukó* (TBer), 1808: *Zsukó*, *Žukowá* (Lipszky: Rep. 765), 1824-62: *Zukowa h. Zsukó* (MKFT), 1828: *Zsukó* (VB), 1837: *Zsukó* (F. 3: 73), 1838: *Zsukó* (Schem. 50), 1851: *Zsukó* (F. 4: 341), 1856: *Zsukó* (MOK), 1857-9: *Žuková* (*Zsukó*) (CU), 1863: *Zsúkó* (Hnt), 1864-5: *Zsukó*, *Zsókova* (PestyB), 1870-1: *Zsukó* (MÁT), 1872-84: *Zsukó*, *Zsukovo* (HKFT), 1873: *Zsukó*, *Zsukovo* (Hnt), 1877: *Zsukó*, *Zsukovo* (Hnt), 1882: *Zsukó*, *Zsukovo* (Hnt), 1888: *Zsukó*, *Zsukovo* (Hnt), 1892: *Zsukó*, *Zsukova* (Hnt), 1895: *Zsukó* (Hnt), 1898: *Zsukó* (Hnt), 1900: *Zsukó* (Hnt), 1902: *Zsukó* (Hnt), 1907: *Zsukó* (Hnt), 1910: *Жуково* (EKYP), 1913: *Zsukó* (Hnt), 1923: *Žukovo*, *Zsukó*, *Жуково* (PR), 1925: *Žukovo* (PR), 1927: *Žukovo* (Hnt), 1929: *Žukovo* (ChM. 1493), 1931: *Žukovo* (MPR), 1939: *Zsukó*, *Жуково* (BK. 784), 1941: *Zsukó* (Hnt), 1944: *Zsukó*, *Жуково* (Hnt), 1946: *Жукове* (YPCP), 1968: *Жукове* (3O), 1969: *Жукове* (IMCY), 1983: *Жукове*, *Жуково* (3O), 1991: *Жуково* (TK), 1995: *Жуково* (BPY), 2017: *Жуково* (uo.).

■ *Zsukó* a 15. század elején települt a történelmi Bereg megye hegy- és síkvidéki részének határán, Munkácsról északnyugatra. Lehoczky a helység létrejöttét a 14. századra teszi, első említése azonban csak 1417-ből való: „A XIV. és XV. században a nemes Agárdi család bírta” (Lehoczky 3: 809). A *Zsukó* helységnév ruszin eredetű, a név az ukr. *Жук* szn. vagy csn. (Csucska 2005: 226, CCYM. 1: 364, Dujcsak 2003: 119, Demcsuk 126) birtoklást kifejező, semlegesnemű *-ov(o)* képzős származéka (vö. Kupcsinszka 806), jelentése tkp. ’Zsuké, Zsuk faluja’ (vö. Lucsik 212). 1613-ban az egykor a közelben fekvő beregi Kőrösfalván említenek *Swk Illyes* főkenézt és *Swk Lukach* székelyt (UC. 18: 25). A személynév az oroszban is előfordul, de jövevénynévként a magyarban is megtalálható, vö. or. *Жук* csn. (Tupikov 152), m. *Zsuk* csn. (ÚMCsT. 1524). Köznévi alapja az ukr. *жук* ’bogár’ fn. (CYM. 2: 546-7, Hrincsenko 1: 492), or. *жук* ’ua.’ fn. (Mizser 2007b: 110). Csucska a családnév motivációja kapcsán megjegyzi, hogy a köznév az állatnévadásban ’fekete, sötét színű’ jelentésben is él, így tulajdonnévi változata is elsősorban külső tulajdonságra, bőr-, szem- vagy hajszínre utalhat (Csucska 2005: 226). A személynév számos ukrán helységnévben szerepel, vö. *Жукив*, *Жукивка*, *Жукивець*, *Жукове*, *Жуковець* stb. (BPY, Lucsik 212). A magyarban szabályos hangváltozással *Zsukovo* > *Zsukó* fejlődés ment végbe. A mai hivatalos ukrán *Жуково* a történelmi név átvétele.

FORRÁS- ÉS IRODALOMJEGYZÉK

- Adatok = KRISTÓ GYULA–MAKK FERENC–SZEGFÜ LÁSZLÓ (1973), Adatok „korai” helyneveink ismeretéhez I. *Acta Historica Szegediensis*. Tomus 48. Szeged.
- AGB = RIEGER, JANUSZ (1980-6), *Atlas gwar bojkowskich*. 1-6. Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk-Łódź.
- Al-Idrisi = ELTER ISTVÁN (1985), Magyarország Idrīsī földrajzi művében. *Acta Universitatis Szegediensis: acta historica* 82: 53-62.
- An. = P. Magistri, qui Anonymus dicitur, *Gesta Hungarorum. Praefatus est textumque recensuit Aemilius Jakobovich. Annotationes exegeticas adiecit D. Pais*. 1937. Bp.
- DR. ÁNYOS LAJOS (1928), Szilágyi Erzsébet oklevelei. *Levéltári Közlemények* 5: 59-82.
- AO. = *Anjoukori okmánytár*. Szerk.: NAGY IMRE (I-VI) (1878–1891), TASNÁDI GYULA (VII) (1920). Monumenta Historica, Bp.
- AOKl. = *Anjou-kori oklevéltár*. I-XXXI. Szerk. KRISTÓ GYULA, BLAZOVICH LÁSZLÓ, GÉCZI LAJOS, ALMÁSI TIBOR, TÓTH ILDIKÓ, KÖFALVI TAMÁS, MAKK FERENC, PITI FERENC, SEBŐK FERENC. Budapest–Szeged, 1990–2007.
- ARKUSIN = АРКУШИН, Г. Л. (2000), *Словник західнополіських говірок*. I-II. Луцьк.
- ÁRON PÉTER (1982), Erdély történelmi tájneveinek adattára és népeinek tájszemlélete. *MNyj.* 24: 101-32.
- ÁSzt. = FEHÉRTÓI KATALIN (2004), *Árpád-kori személynévtár (1000–1301)*. Akadémiai Kiadó, Bp.
- AT. = *Abszolutizmuskori térképek*. MNL. Térképtár, S 101. <https://maps.hungaricana.hu/en/>
- ÁÜO = WENZEL GUSZTÁV (1860–1874), *Árpádkori új okmánytár. Codex diplomaticus Arpadianus continuatus*. Bp.
- BAÁN ISTVÁN (1988), A körtvélyesi monostor. *Vigilia* 53: 749-54.
- BÁBA BARBARA (2016), *Földrajzi köznevek térben és időben*. Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen.
- BAHLOW, HANS (1967), *Deutsches Namenlexikon. Familien- und Vornamen nach Ursprung und Sinn erklärt*. Keyser, München.
- BánffyOkl. = VARJÚ ELEMÉR–IVÁNYI BÉLA (1908–1928), *Oklevéltár a Tomaj nemzetségbeli lossonczy Bánffy család történetéhez*. I-II. Bp.
- BÁNYAI = БАНЬОІ, ВЕРОНІКА (2016), *Мікромітопонімія басейну р. Уж. Додаток I: Словник мікромітопонімів басейну річки Уж (на матеріалі українських говірок Закарпаття)*. Ужгород. Кézirat.
- BÁRCZI GÉZA (1958), *Magyar hangtörténet*. 2. kiadás. Tankönyvkiadó, Bp.
- Barkóczy It. = *A Barkóczy család levéltára*. MNL. Térképtár. S 26. <https://maps.hungaricana.hu/en/>
- BARTA VIKTÓRIA (2009), A kárpátaljai Gyula helynevei. *MNyj.* 47: 213-24.
- BASILOVITS, JOANNICIO (1799), *Brevis Notitia foundationis Theodori Koriathovits olim Ducis de Munkacs...* Pars Prima, Cassoviae.
- BÁTORI ISTVÁN (2015), A telek mint helynévformáns. *MNyj.* 53: 95-106.
- BÁTORI ISTVÁN (2017), Településnév-formánsok a régiségben. *Helynévtörténeti Tanulmányok* 13: 61-90.
- BÉLAY VILMOS (1943), *Máramaros megye társadalma és nemzetiségei. A megye betelepülésétől a XVIII. század elejéig*. Bp.
- BélB = BÉL MÁTYÁS–LAURENTSIK KERESZTÉLY (1985), Bereg megye leírása. Fordította és jegyz. ellátta: Balogh István. In: DR. GYARMATHY ZSIGMOND szerk. Szabolcs–Szatmár–Bereg megyei helytörténetírás. *Szabolcs–Szatmár Megyei Levéltár Kiadványai. I. Évkönyvek*. Nyíregyháza. 9-70. A kézirat keletkezésének dátuma 1846-48 körül.
- BELEJ, OLEG–SOJKA-MASZTALESZ, HELENA (2018), Ojkonimia ukrainska w kontekście procesów dekomunizacyjnych Europy środkowo-wschodniej końca XX – początku XXI wieku. *Onomastica* LXII. 259-72.
- BélUg. = BELIUS MATTHIAS: *Descriptio comitatum. Comitatus Ugochiensis*. MNL, Mikrofilm-tár. E 135. Kézirat.
- BélUng. = BELIUS MATTHIAS: *Descriptio comitatum. Comitatus Unghvariensis*. MNL, Mikrofilm-tár. E 135. Kézirat.
- BENDÁSZ ISTVÁN–KOI ISTVÁN (1994), *A Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye lelkészségeinek 1792. évi katalógusa*. Nyíregyháza.

- BENEDEK ANDRÁS (1936), Szemere. *MNy.* 32: 120-1.
- BENKŐ LORÁND (1948a), Enlaka. *MNy.* 44: 54.
- BENKŐ LORÁND (1948b), Szó- és szólásmagyarazatok. *Lok. MNy.* 44: 51-3.
- BENKŐ LORÁND (1950), -ka, -ke képzős helyneveink kérdéséhez. *MNy.* 46: 143-5.
- BENKŐ LORÁND (1953), A magyar *ly* hang története. *NyudÉrt.* 1. Akadémiai Kiadó, Bp.
- BENKŐ LORÁND (1996), Ómagyar kori helyneveink vizsgálatának néhány szempontjáról, különös tekintettel a település- és népességtörténeti kutatásokra. *Névtani Értesítő* 18: 5-14.
- BENKŐ LORÁND (1998a), Bors vezértől Borzsováig. In: ZOLTÁN ANDRÁS szerk. *Nyelv, stílus, irodalom: köszöntő könyv Péter Mihály 70. születésnapjára.* Bp. 62-7.
- BENKŐ LORÁND (1998b), Anonymus képe a Felső-Tisza vidékéről. In: *Név és történelem. Tanulmányok az Árpád-korról.* Akadémiai Kiadó, Bp. 102-8.
- BENKŐ LORÁND (1998c), A korai gyeptüvédelem terminológiájához. (Anonymus *boroná-i*). In: *Név és történelem. Tanulmányok az Árpád-korról.* Akadémiai Kiadó, Bp. 76-83.
- BENKŐ LORÁND (2004), Az ómagyar -j, -aj/-ej helynévképző. *MNy.* 100: 406-18.
- BÉNYEI ÁGNES (2012), *Helynévképzés a magyarban.* Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen.
- BEREGSZÁSZI ANIKÓ (1997), Magyar helységnevek Kárpátalján a nyelvi tervezés tükrében. In: B. GERGELY PIROSKA–HAJDÚ MIHÁLY szerk.: *Az V. magyar névtudományi konferencia előadásai.* *MNyTK.* 209. Budapest–Miskolc. 2: 356-61.
- BILECKIJ–NOSZENKO = БІЛЕЦЬКИЙ–НОСЕНКО, ПАВЛО (1966), *Словник української мови.* Наукова думка, Київ.
- BILOUSZENKO = БІЛОУСЕНКО, ПЕТРО (2011), Збірні назви з суфіксом -чина (-щина) в історії української мови. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія. Соціальні комунікації.* 2011/1: 56-61.
- BÍRÓ FERENC (2005), Víznevekből metonimikusan keletkezett magyar településnevek. *Névtani Értesítő* 27: 170-8.
- BK – *Belügyi Közlöny*, 1896–1953.
- BOGDAN, FORWIN (1974), *Dictionary of Ukrainian surnames in Canada.* Onomastic Commission of UVAN: Canadian Institute of Onomastic Sciences. Winnipeg.
- BOGOJEDOVA = БОГОЕДОВА Т. Н. (2013), Славянские гидронимические континуанты праславянского *Tur. *Одеський лінгвістичний вісник.* Вип. 1. 17-30.
- БОЙКО = БОЙКО, НАТАЛІЯ (2008), Діалектна лексика з семантикою 'розгалуження річки на рукави' у східнослов'янських дегідронімічних ойконімах. *Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства.* Вип. 12: 78-80. Ужгород.
- BONKÁLO SÁNDOR (1996), *A rutének (ruszinok).* 2. bővített kiadás. Sajtó alá rendezte SALGA ATTILA. EMPSz Könyvbarátai Köre, Basel–Budapest.
- BOTLIK JÓZSEF (2001), *Gát.* Száz Magyar Falu Könyvesháza Kht. Bp.
- BOTLIK JÓZSEF (2005), *Közigazgatás és nemzetiségi politika Kárpátalján. I. Magyarok, ruszinok, csehek és ukránok.* Nyiregyháza.
- BOTLIK JÓZSEF–DUPKA GYÖRGY (1993), *Magyarlakta települések ezredéve Kárpátalján.* Intermix Kiadó, Ungvár–Budapest.
- BÖLCSKEI ANDREA (2010), *A magyar településnevek korrelációs rendszerének alakulása a természetes névadás korszakában.* A Károli Gáspár Református Egyetem Magyar Nyelvtudományi Tanszékének Kiadványai 2. Bp.
- BRECHENMACHER, KARLMANN (1957–1963), *Etymologisches Wörterbuch der deutschen Familiennamen.* I-II., Limburg a. d. Lahn.
- BT. 1760 = *Mappa comitatus Bereghiensis methodo astronomico-geometrica concinnata.* 1: 309 000. MNL. TK. 320. 1760.
- BT. 1918 = *Bereg vármegye közúti és kőbánya térképe.* MNL. B IX. a. 1493. 1918.
- BUCSKO (1970) = Бучко, Д. Г. (1970), Українські топоніми на -инці, -ивці. In: *Питання історії української мови.* Наукова думка, Київ. 88-96.
- BUCSKO (1979) = Бучко, Д. Г. (1979), Топоніми на -ивці, -инці и история заселения Украины. In: *Топонимика на службе географии.* Мысль, Москва. 103-112.
- BUCSKO (1980) = Бучко, Д. Г. (1980), Ареалы украинских топонимов на -івці, -инці в XIV–XX. вв. In: *Перспективы развития славянской ономастики.* Наука, Москва. 90-100.
- BUCSKO (1993) = Бучко, Г. Е.–Бучко, Д. Г. (1993), Прикарпатсько–закарпатська спільність в галузі ономастики. In: *Українські Карпати. Матеріали міжнародної наукової конференції. Українські Карпати: етнос, історія, культура.* Карпати, Ужгород, 98-105.
- BUCSKO (2008) = Бучко, Д. Г. (2008), До питання про виникнення розвиток и поширення

- українських ойконімів на -иця. In: *Дослідження з ономастики. Збірник наукових праць*. Пульсари, Київ. 17-35.
- BUDAPESTI HÍRLAP, 1883-1939
- BULLA BÉLA (1939), A Ruténföld. *Magyar Szemle* 35. kötet, 4 (140): 297-303.
- BUNYITAY VINCE (1883-4), *A váradi püspökség története alapításától a jelenkorig*. 1-3. Nagyvárad.
- BURGANIČ, PETER (1985), *Slovensko-ukrajinský slovník*. Slovenské Pedagogické Nakladatel'stvo, Bratislava.
- CANTELLI DA VIGNOLA, GIACOMO (1686), *L'Ungeria nuovamente descritta...* 1: 825 000. Roma. MNL. S 68, X. 108.
- CARALUNGA = ЦАРАЛУНГА, ІННА (2009), Географічна термінологія у складі українських ойконімів на -ани (-яни). *Visnyk Lviv Univ. Ser. Philol.* 46: 155-61.
- Cat. 1814 = *Catalogus venerabilis cleri almae dioecesis Munkatsiensis sede episcopali vacante pro anno MDCCXIV*. H. n.
- CDES = *Codex diplomaticus et epistolaris Slovaciae*. I. Ad edendum praeparavit RICHARD MARSINA. Bratislavae, MCMLXXI.
- ChM. = CHYTIL, ALOIS (1929), *Chytilův Mistopis Československé Republiky*. V Praze.
- ComBer. = HELLER, GEORG (1983), *Comitatus Bereghiensis*. (Die historischen Ortsnamen von Ungarn 15.). München.
- ComMarmUg. = HELLER, GEORG (1985), *Comitatus Marmarosiensis. Comitatus Ugocsiensis*. (Die historischen Ortsnamen von Ungarn 18.). München.
- ComSzathm. = HELLER, GEORG (1981), *Comitatus Szathmariensis*. (Die historischen Ortsnamen von Ungarn 14.). München.
- ComUng. = HELLER, GEORG (1985), *Comitatus Unghensis*. (Die historischen Ortsnamen von Ungarn 17.). München.
- CP = *Conscriptiones portarum 1538-1696. Ung vm. és Szabolcs vm.* Mikrofilm, jelzet: E 158, Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltár.
- CU. = *Comitatskarten von Ungarn*. 1: 288 000. Wien. MNL. B IX a 520. 1857-1859.
- CZÉBELY LAJOS (2002), *Visk története*. Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség, Ungvár.
- CzF. = CZUCZOR GERGELY-FOGARASI JÁNOS (1862-1874), *A magyar nyelv szótára*. I-VI. Pest.
- Cs. = CSÁNKI DEZSŐ (1890), *Magyarország történeti földrajza a Hunyadiak korában*. I. kötet. Akadémiai Kiadó, Bp.
- Csáky = *Oklevéltár a gróf Csáky család történetéhez*. I. (1229-1499), II. (1500-1818). Bp., 1919.
- CSÁNKY DEZSŐ (1889), *Máramarosmegye és az oláhság a XV. században*. A Magyar Történelmi Társulat 1889. aug. 25-31-iki vidéki kirándulása Máramaros vármegyébe és Nagy-Bánya városába. A M. Történelmi Társulat kiadása. Bp.
- Csicsery = DR. KÁRFFY ÖDÖN (1901-2), A Csicsery család levéltára. *Magyar Történelmi Tár* 4. sorozat 2. kötet: 41-70, 223-238, 554-564, 4. sorozat 3. kötet: 57-80.
- CSIFFÁRY GERGELY (2006), Magyarország üvegipara 1920-ig. *Studia Agriensia* 25., Eger.
- CsIT. = *Családi levéltárak térképei*. MNL. Térképtár. S 48. <https://maps.hungaricana.hu/en/>
- CsnSz. = KÁZMÉR MIKLÓS (1993), *Régi magyar családnevek szótára (XIV-XVII. század)*. Akadémiai Kiadó, Bp.
- CSOPEJ = ЧОПЕЙ, ЛАСЛОВЬ (1883), *Русько мадярський словарь*. Будапешт.
- CSUSCSKA (2005) = ЧУЧКА, ПАВЛО (2005), *Прізвища закарпатських українців. Історико-етимологічний словник*. Видавництво „Світ”, Львів.
- CSUSCSKA (2008) = ЧУЧКА, ПАВЛО (2008), *Антропонімія Закарпаття*. Ужгород.
- CSUSCSKA (2011) = ЧУЧКА, ПАВЛО (2011), *Слов'янські особові імена українців. Історико-етимологічний словник*. Видавництво „Ліра”, Ужгород.
- D. MÁTAI MÁRIA (1989), Igeköntörrendszerünk történetéből. *MNy.* 85: 9-28.
- DAI = *A birodalom kormányzásáról*. Ford. MORAVCSIK GYULA. Lictum Kiadó, Szeged, 2003.
- DALY = ДАЛЬ, В. И. (1880-2), *Толковый словарь живого великорусского языка*. I-IV. С. Петербург-Москва.
- DĂNILĂ, SIMION (2002-3), Oiconimul Remetea și variantele sale. O controversă. *Dacoromania. Serie nouă* VII-VIII, 2002-2003, 177-82.
- DANYILJUK = ДАНИЛЮК О. К. (2013), *Словник народних географічних термінів Волині*. Вежа-Друк, Луцьк.
- DEME LÁSZLÓ (1943), Hangátvetés a magyarban. *MNyTK.* 69. Bp.
- DEMCSUK = ДЕМЧУК, М. О. (1988), *Слов'янські автохтонні особові власні імена в побуті*

- українців XIV–XVII. ст. Наукова думка, Київ.
- DEZSŐ = ДЭЖЕ, ЛАСЛО (1967), *Очерки по истории закарпатских говоров*. Akadémiai Kiadó, Бр.
- DEX = *Dictionarul explicativ al limbii române*. web: dex.ro
- Dica = *Dikális összeírások. Bereg, Máramaros, Ung, Ugocsa megye*. <http://adatbazisokonline.hu/adatbazis/dikalis-osszeirasok>
- DIMAP = *Kárpátalja térképe. Закарпатська область. Autótérkép*, 1: 250000. DIMAP Bt., Бр., 2000.
- DL = *Diplomatikai Levéltár*. MNL. <http://www.arcanum.hu/mol/>
- DocVal. = *Documenta historiam Valachorum in Hungaria illustrantia ad annum 1400 p. Christum*. Curante Emerico Lukinich et adiuvante LADISLAO GALDI. Ex. ANTONIUS FEKETE NAGY et LADISLAUS MAKKAJ. Бр., 1941.
- DOR. = CONSTANTINESCU N. A. (1963), *Dicționar onomastic romînesc*. Editura Academiei Republicii Populare Romîne, București.
- DRĂGANU, NICOLAE (1933), *Romanii în Veacurile IX–XIV. Pe baza toponimiei și a onomasticeii*. București.
- DRAM = ȘTEF, DORIN (2011), *Dicționar de regionalisme și arhaisme din Maramureș*. Editura Ethnologica, Baia Mare.
- DRM = KELEMEN BÉLA szerk. (1964), *Dicționar romîn–maghiar*. I–II. Kolozsvár.
- ДТС. = НАДЕЛЯЕВ, В. М. и др. szerk. (1969), *Древнетюркский словарь*. Наука, Ленинград.
- DUICSAK (1994) = ДУЙЧАК, МИКОЛА (1994), *Мікротопонімія українських сіл східної Словаччини. (Лексико-семантичні групи та структура)*. Науковий збірник Державного музею українсько–руської культури у Свиднику. 19: 260–372, Пряшів.
- DUJCSAK (2003) = ДУЙЧАК, МИКОЛА (2003), *Антропонімія Пряшівщини*. Пряшів.
- DUPKA GYÖRGY–ZUBÁNIC LÁSZLÓ (2014), *Szépasszony dombja. Kárpátaljai történeti és helyi mondák*. Intermix Kiadó, Ungvár–Budapest.
- DZENDZELIVSZKIJ (1958a) = ДЗЕНДЗЕЛІВСЬКИЙ, Й. О. (1958a), *Практичний словник семантичних діалектизмів Закарпаття*. Ужгород.
- DZENDZELIVSZKIJ (1958b) = ДЗЕНДЗЕЛІВСЬКИЙ, Й. О. (1958b), *Лінгвістичний атлас українських народних говорів Закарпатської області УРСР (Лексика)*. Частина I. *Наукові Записки*, Том XXXIV. Ужгородський Державний Університет, Ужгород. Ужгород.
- DZENDZELIVSZKIJ (1969) = ДЗЕНДЗЕЛІВСЬКИЙ, Й. О. (1969), *Українсько–західнослов'янські лексичні паралелі*. Наукова Думка, Київ.
- DZENDZELIVSZKIJ (1975) = ДЗЕНДЗЕЛІВСЬКИЙ, Й. О. (1975), *Українські назви для джерела*. *Acta Linguistica* 25: 149–201.
- EKFT = Az első katonai felmérés térképei. 1782–6. Web: <http://mapire.eu/hu/>
- ÉKsz. = JUHÁSZ JÓZSEF, SZŐKE ISTVÁN, O. NAGY GÁBOR, KOVALOVSKY MIKLÓS szerk. (1972), *Magyar értelmező kéziszótár*. Akadémiai Kiadó, Бр.
- ЕКУР = ТОМАШІВСЬКИЙ, С. Т. (1910), *Етнографічна карта Угорської Руси*. In: *Статті по славяноведенію*. Вып. III. 178–269. С. Петербург
- EL = *Erdészeti Lapok*
- EMN. = *Az első magyarországi népszámlálás (1784–1787)*. KSH. Бр., 1960.
- ENGEL PÁL (1985), *Ung megye településviszonyai és népessége a Zsigmond-korban*. In: *Századok* 119: 941–1005.
- ENGEL PÁL (1989), *Kamarahaszna-összeírások 1427*. Új Történelmi Tár 2. Бр.
- EREN, HASAN (1943), *Kaydan*. MNy. 39: 332–4.
- ÉrtSz. = BÁRCZI GÉZA–ORSZÁGH LÁSZLÓ főszerk. (1959–1962), *A magyar nyelv értelmező szótára*. I–VII. Akadémiai Kiadó, Бр.
- ЭССЯ = *Этимологический словарь славянских языков. Пра斯拉вянский лексический фонд*. 1–37. Ред. О. Н. ТРУБАЧЕВ (1–30), О. Н. ТРУБАЧЕВ–А. Ф. ЖУРАВЛЕВА (31–2), А. Ф. ЖУРАВЛЕВА (33–7). Наука, Москва. 1974–2011.
- ЕСУМ = *Етимологічний словник української мови*. I–V. 1982–2006. Наукова думка, Київ.
- EtSz. = GOMBOCZ ZOLTÁN–MELICH JÁNOS (1914–1944), *Magyar Etymologiai Szótár*. I–XXX. Бр.
- EWUng. = BENKŐ LORÁND főszerk. (1993–1997), *Etymologisches Wörterbuch des Ungarischen*. 1–3. kötet, Akadémiai Kiadó, Бр.
- F. 1836–40 = FÉNYES ELEK (1836–1840), *Magyar országnak 's a' hozzá kapcsolt tartományoknak mostani állapotja statistikai és geographiai tekintetben*. I–IV. Pest.
- F. 1851 = FÉNYES ELEK (1851), *Magyarország geographiai szótára, melyben minden város, falu*

- és puszta, betűrendben körülményesen leíratik. I-IV. Pest.
- FEDAКА = ФЕДАКА, СЕРГІЙ (2014), *Населені пункти і райони Закарпаття. Історично-географічний довідник*. Поліграфцентр „Ліра”, Ужгород.
- FEDINEC CSILLA (2008), Ruszinok és magyarok a Kárpátalján. *História*, 22-5.
- FEDINEC CSILLA–VEHES MIKOLA szerk. (2010), *Kárpátalja 1919–2009. Történelem, politika, kultúra*. Argumentum–MTA Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézete, Bp.
- FEDINEC CSILLA (2015), *A Magyar Szent Koronához visszatért Kárpátalja*. Jaffa Kiadó, Bp.
- FEHÉRTÓI KATALIN (1987), A középkori Cigány helynevek és személynevek. *Névtani Értesítő* 12: 5-18.
- FEHÉRTÓI KATALIN (1992), A „névtani romantika” névfejtései: *Dob, Dobos. MNy.* 88: 42-56.
- FEJÉR, GEORGIUS (1829–1844), *Codex diplomaticus Hungariae ecclesiasticus ac civilis. I-XI*. Budapest.
- FELECAN, OLIVIU–FELECAN, NICOLAE (2015), Straturi etimologice reflectute în hidronimia românească. *Quaderns de Filologia: Estudis Lingüístics XX.* 251-69.
- FENYVESSY LÁSZLÓ (1930), Adalékok az Ugocsa név származtatásához. *Nyr.* 59: 171.
- FERKÓ OKSZÁNA (2017), *Nagygejőc. Egy ungvideki község története a kezdetektől a szovjet megszállásig*. Timpani, Ungvár.
- Festetics It. = *Festetics család levéltára*. MNL. Térképtár. S 68. <https://maps.hungaricana.hu/en/FK>
- FK = ZIZSE, MORITZ (1855), *Flusskarte von Marmaros*. MNL. Térképtár. S 101. No. 0633.
- FKnT. = BÁBA BARBARA–NEMES MAGDOLNA (2014), *Magyar földrajzi köznevek tára*. Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen.
- FKözl. = *Földrajzi Közlemények*. A Magyar Földrajzi Társaság tudományos folyóirata. 1873–
- FNESZ = KISS LAJOS (1997), *Földrajzi nevek etimológiai szótára*. I-II. 4. kiadás. Akadémiai Kiadó, Bp.
- N. FODOR JÁNOS (2009), Északkelet-magyarországi személynevek a kései ómagyar korból. *MNy.* 105: 379-82.
- FÖLDI ERVIN (1993), Kárpátalja 1939. évi hivatalos helységnevei. *Névtani Értesítő* 15: 106-8.
- FTSZ. = MAÁ CZ ENDRE (1955), *Földrajzi tájszótár*. Honvéd Térképészeti Intézet, Bp.
- FÜGEDI ERIK (1977), *Vár és társadalom a 13-14. századi Magyarországon*. Értekezések a történeti tudományok köréből. 82. Akadémiai Kiadó, Bp.
- I. GALLASY MAGDOLNA (1989), Növénynévi alapú régi településnevek. In: BALOGH LAJOS–ÖRDÖG FERENC szerk. *Névtudomány és művelődéstörténet. A IV. magyar névtudományi konferencia előadásai Pais Dezső születésének 100. évfordulóján*. Zalaegerszeg, 83-93.
- GAZDASÁGI LAPOK, 1850-1899
- GE = Google Earth 3D térképek. <https://earth.google.com>
- GEU = ГЕУ = МАРИНИЧ, О. М. ред. (1989–1993), *Географічна енциклопедія України*. 1-3. „Українська Радянська Енциклопедія” ім. М. П. Бажана, Київ.
- GK. 1741 = *Források a magyarországi görögkatolikus parókiák történetéhez. Az egri egyházmegye területén szolgáló görögkatolikus papok 1741. évi javadalom-összeírása*. Közreadják: VÉGHSEŐ TAMÁS–TERDIK SZILVESZTER–SIMON KATALIN. Nyíregyháza, 2014.
- GK. 1747 = *Források a magyarországi görögkatolikus parókiák történetéhez. Az 1747. évi javadalom-összeírás*. Közreadják: VÉGHSEŐ TAMÁS–TERDIK SZILVESZTER. Nyíregyháza, 2015.
- GOMBOCZ ZOLTÁN (1917), A magyar őshaza és a nemzeti hagyomány. *Nyelvtudományi Közlemények* 45: 129-94.
- GOTTSCHALD, MAX (1971), *Deutsche Namenkunde*. Walter de Gruyter & Co., Berlin.
- GÖNCZY PÁL (1888), *Ung vármegye térképe*. 1: 225 000, Posner K. L. és Fia, Bp.
- GÖRÖG DEMETER–MÁRTON JÓZSEF (1802–1811), *Magyar átlás az az Magyar, Horvát és Tót országok Vármegyéi és Szabad Kerületei és a ' határ őrző Katonaság Vidékinek közönséges és különös tábláji*. Viennae.
- GRIGORIAN = ГРИГОРЯН, Э. А. (1975), *Словарь местных географических терминов болгарского и македонского языков*. Айастан, Ереван.
- GT = Google-térkép. <https://maps.google.com>
- Gy. = GYÖRFFY GYÖRGY (1963–98), *Az Árpád-kori Magyarország történeti földrajza*. I-IV. Akadémiai Kiadó, Bp.
- GYÖRFFY ERZSÉBET (2011), *Korai ómagyar kori folyóvíznevek*. Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen.
- GYÖRFFY GYÖRGY (1939), Besenyők és magyarok. In: *Kőrösi Csoma-Archivum*, I. kieg. kötet, Leiden. 398-500.

- GYÖRFFY GYÖRGY (1959), *Tanulmányok a magyar állam eredetéről: a nemzetségtől a vármegyéig, a törzstől az orszáig*. Akadémiai Kiadó, Bp.
- GYÖRFFY GYÖRGY (1972), Az Árpád-kori szolgálonépek kérdéséhez. *Történelmi Szemle* 15: 261-320.
- GYÖRFFY GYÖRGY (1976), Zur Frage der Herkunft der ungarländischen Dieustleute. *Studia Slavica* 22: 311-37.
- GYÖRFFY GYÖRGY (1977), *István király és műve*. Gondolat Kiadó, Bp.
- HA. = *Helynévtörténeti adatok a korai ómagyar korból. 1. Abaúj–Csongrád vármegye*. Közzéteszi: HOFFMANN ISTVÁN–RÁCZ ANITA–TÓTH VALÉRIA. Debrecen. 1997.
- НАВОРАК (2003) = ГАБОРАК, МИРОСЛАВ (2003), *Гідронімія Івано-Франківщини*. Прут Принт, Снятин.
- НАВОРАК (2005) = ГАБОРАК, МИРОСЛАВ (2005), *Назви гір Івано-Франківщини*. Місто НВ, Івано-Франківськ.
- HALASZ (1957) = ГАЛАС, К. Й. (1957), Про деякі назви пунктів Закарпаття. In: *Наукові Записки*. Том XXVI. Діалектологічний Збірник. Випуск 2. УжДУ. Ужгород. 203-6.
- HALASZ (1961) = ГАЛАС, К. Й. (1961), *Топоніміка Закарпатської області (назви населених пунктів)*. Ужгород. Kézirat.
- HALASZ (1969) = ГАЛАС, КИРИЛО (1969), Іван Панькевич як ономаст. *Науковий збірник музею української культури у Свиднику*. 4: 211-21, Пряшів.
- HALASZ (1971) = ГАЛАС, К. Й. (1971), До питання про назву закарпатської річки Уж. In: *Питання гідроніміки: Матер. III респ. ономаст. (гідронім.) наради*. Київ.
- HASZ. = *Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika. Na svijet izdaje Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti*. I-XXIII. Zagreb, 1880-1976.
- HÁTSEK IGNÁC (1880), *Ung megye közigazgatási térképe. Hivatalos adatok alapján rajzolta Hátsek Ignác m. k. térképész*. 1:500 000.
- HAVASINÉ KOVÁCS HELGA (2017), *Várnevek a középkori Magyarországon*. Doktori (PhD) értekezés, Debreceni Egyetem, BTK.
- HBÁT = *A Habsburg Birodalom áttekintő térképe a III. katonai felmérés alapján*. 1910. <http://lazarus.elte.hu/hun/digkonyv/topo/3felmeres.htm>
- HECKENAST GUSZTÁV (1970), *Fejedelmi (királyi) szolgálonépek az Árpád-korban*. Akadémiai Kiadó, Bp.
- HEFTY GYULA ANDOR (1911), A térszíni formák nevei a magyar népnyelvben. *Nyr.* 40: 155-169, 206-216, 259-265, 300-308, 364-370, 458-462.
- HEGEDŰS ATTILA (2010), A jo/ju ~ i váltakozás régi helyneveink tükrében. *Helynévtörténeti Tanulmányok* 5: 7-15.
- HEVENESI GABRIELE (1689), *Parvus Atlas Hungariae Sive Geographica Hungariae in 40 tabellas divisae descriptio, quam Sub Auspiciis Serenissimi Josephi Primi...* Viennae.
- HIM = *Hadtörténeti Intézet és Múzeum*. Térképek.
- HK. = *Hivatalos Közlöny*, 1893–1944.
- HKFT = A harmadik katonai felmérés térképei. 1872-84. Web: <http://mapire.eu/hu/>
- Hnt. 1863 – *Magyarország helynévtára. A különféle kormányzati ágak szerinti beosztás kimutatásával mint az 1863. év elején fennállott*. Legújabb hivatalos adatok nyomán összeállították és kiadták: B. R., A. P. Orts-Lexicon des Königreichs Ungarn. Mit Bedachtnahme auf die verschiedenen Zweige der Verwaltung wie solche am Anfang d. Jahres 1863 bestand. Auf Grundlage d. neuesten amtl. Daten zugest. u. hrsg. v. B. R. [u.] A. P.
- Hnt. 1873 – *A magyar korona országainak helységnévtára*. Szerkesztését vezette és kiadja az Országos Magyar Királyi Statistikai Hivatal. Bp., 1873.
- Hnt. 1877 – *A magyar korona országainak helységnévtára*. Szerk. KOLLERFFY MIHÁLY. Bp., 1877.
- Hnt. 1882 – *A magyar korona országainak helységnévtára*. Szerk. KOLLERFFY MIHÁLY és DR. JEKELFALUSSY JÓZSEF. Bp., 1882.
- Hnt. 1888 – *A magyar korona országainak helységnévtára*. Szerk. DR. JEKELFALUSSY JÓZSEF. Bp., 1888.
- Hnt. 1892 – *A magyar korona országainak helységnévtára*. Szerk. DR. JEKELFALUSSY JÓZSEF. Bp., 1892.
- Hnt. 1895 – *Magyarország helységnévtára*. Szerk. DR. JEKELFALUSSY JÓZSEF. Bp., 1895.
- Hnt. 1898 – *A magyar korona országainak helységnévtára*. Szerk. DR. JEKELFALUSSY JÓZSEF. Bp., 1898.
- Hnt. 1900 – *A magyar korona országainak helységnévtára*. Az Orsz. M. Kir. Statisztikai Hivatal

- támogatása és ellenőrzése mellett. Bp., 1900.
- Hnt. 1902 – *A Magyar Korona Országainak Helységnévtára*. Szerkeszti a Magyar Kir. Központi Statisztikai Hivatal. Bp., 1902.
- Hnt. 1907 – *A Magyar Szent Korona Országainak Helységnévtára 1907*. Szerkeszti és kiadja a Magyar Kir. Központi Statisztikai Hivatal. Bp., 1907.
- Hnt. 1913 – *A Magyar Szent Korona Országainak Helységnévtára 1913*. Szerkeszti és kiadja a Magyar Kir. Központi Statisztikai Hivatal. Bp., 1913.
- Hnt. 1927 – *A Magyar Szent Korona Országainak Helységnévtára*. II. rész: Elszakított Magyarországról. 1927. évi kiadás. Szerkeszti: DR. HALÁSZ LAJOS és VÁRADY KÁROLY. Bp., 1927.
- Hnt. 1941 – *Magyarország Helységnévtára 1941*. Szerkeszti és kiadja a Magyar Kir. Központi Statisztikai Hivatal. Bp., 1941.
- Hnt. 1944 – *Magyarország Helységnévtára 1944*. Szerkeszti és kiadja a Magyar Kir. Központi Statisztikai Hivatal. Bp., 1944.
- HO. = *Hazai okmánytár. Codex diplomaticus patrius Hungaricus*. 8 Bde. Kiadják: NAGY IMRE–PAUR IVÁN–RÁTH KÁROLY–VÉGHÉLY DEZSŐ (I–V) (1865–1873), Győr; IPOLYI ARNOLD–NAGY IMRE–VÉGHÉLY DEZSŐ (VI–VIII) (1876–1891). Bp.
- HODINKA ANTAL (1911), *A munkácsi görög szertartású püspökség okmánytára*. Ungvár.
- HOFFMANN ISTVÁN (1993), *Helynevek nyelvi elemzése*. Debrecen.
- HOFFMANN ISTVÁN (2010), *A Tihanyi alapítólevél mint helynévtörténeti forrás*. Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen.
- HOFFMANN ISTVÁN–RÁCZ ANITA–Tóth Valéria (2018), *Régi magyar helynévadás. A korai ómagyar kor helynevei mint a magyar nyelvtörténet forrásai*. Gondolat Kiadó, Bp.
- HOKI. = *Hazai oklevéltár, 1234–1536*. Szerk. NAGY IMRE – DEÁK FARKAS – NAGY GYULA. Magyar Történelmi Társulat, Bp. 1879.
- Horbacs = ГОРБАЧ, ОЛЕКСА (1988), Українська народна релігійно-християнська термінологія й лексика. *Наукові Записки Українського Вільного Університету* 2/13: 99-146, Мюнхен.
- HORGER ANTAL (1939), Bitó. Bibó. *MNy.* 35: 182-3.
- HORVÁT ANDREA (1987), *A ravasz és róka szavak szófeldrajzi, szófajttörténeti tanulságai a helynevek alapján*. *Névtani Értesítő* 12: 65-85.
- HORVÁTH KATALIN (1991), Csap helynevei. *MND.* 97. Bp.
- HORVÁTH KATALIN–LIZANEC PÉTER–SZABÓ ERZSÉBET (1992), Az Ungvári járás 14 településének helynevei. *MND.* 108. Bp.
- HOSÁK, LADISLAV–ŠRÁMEK, RUDOLF (1970-1980), *Místní jména na Moravě a ve Slezsku*. I-II. Praha.
- HRABEC, STEFAN (1950), *Nazwy geograficzne Huculszczyzny*. Kraków.
- HRINCSENKO = ГРИНЧЕНКО, БОРИС (1907–1909), *Словарь української мови*. Зібрала редакція журналу «Киевская старина». Упорядкував з додатком власного матеріалу БОРИС ГРИНЧЕНКО. У 4 томах. I-IV. Київ.
- HRINCISISIN = ГРИНЧИШИН, Д. та інші (1994–2005), *Словник української мови*. XVI – першої половини XVII. ст. 1–13. Львів.
- HT. = *Helytartótanácsi térképek*. MNL. Térképtár. S 12. <https://maps.hungaricana.hu/en/>
- HucNov. = ЗАКРЕВСЬКА, Я. főszerk. (1997), *Гуцульські говірки. Короткий словник*. Львів.
- HUDAS = ХУДАШ, М. Л. (1977), *З історії української антропонімії*. Наукова думка, Київ.
- HUNFALVY JÁNOS (1863-1865), *A magyar birodalom természeti viszonyainak leírása*. I-III. Pest.
- HÜBNER JÁNOS (1816-1817), *Mostani és régi nemzeteket, országokat, tartományokat, városokat, emlékezetre méltó mezővárosokat, helységeket, folyókat, tengereket, öblöket, fokokat, szigeteket, hegyeket, erdőket, barlangokat, pénzeket, mértékeket, s t. e. f. esmértető Lexikon*. I-V. Pest.
- ÍGYÁRTÓ JUDIT (1982), Visk helynevei. *Névtani Értesítő* 7: 27–35.
- ILCSEV = ИЛЧЕВ, СТЕФАН (1969), *Речник наличните и фамилни имена у българите*. София.
- ILIADI (2003) = ІЛІАДІ, О. І. (2003), Из слов'янської гідронімії: Боржава. *Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету*. Серія: Мовознавство. IX/1: 94-6.
- ILIADI (2004) = ІЛІАДІ, О. І. (2004), Праслов'янська гідронімія Карпат II. *Студії з ономастики та етимології / Відп. ред. О. П. Карпенко*. Київ, 83–9.
- ILIADI (2006) = ІЛІАДІ, О. І. (2006), Праслов'янська гідронімія Карпат III. *Актуальные вопросы славянской ономастики: Материалы III Междунар. науч. конф. (6-7 октября 2006 г.)*. Гомель, 73–8.
- ILNICKI BEÁTA (2007), Német telepese falvak Kárpátalján. *Napút* 2007/4: 73-80.

- IMCY = *Історія міст і сіл УРСР. Закарпатська область*. Київ. 1969.
- INCZEFI GÉZA (1972), Az elliptikus földrajzi nevekről. *MNy.* 68: 310-5.
- IORDAN, IORGU (1963), *Toponimia românească*. București.
- IORDAN, IORGU (1983), *Dicționar numelor de familie românești*. Editura Stiintifică si Enciclopedică. București
- IVÁNYI = IVÁNYI BÉLA (1931), *A római szent birodalmi széki Teleki család gyömrői levéltára*. Archivum Gyömröense gentis comitum Teleki de Szék. Szeged.
- JAKAB LÁSZLÓ (1957), *Telek. MNy.* 4: 81-6.
- JAKÓ ZSIGMOND (1940), *Bihar megye a török pusztítás előtt*. (Település- és népiségtörténeti értekezések 5.) Bp.
- JANITSEK JENŐ–ROMÁN JÁNOS (1994), A máramarosi Hosszúmező hely- és személynevei. *MND.* 124, Bp.
- JANKO = ЯНКО, М. П. (1998), *Топонімічний словник України. Словник–довідник*. Знання, Київ.
- JÁSZAY PÁL (1855), *A magyar nemzet napjai*. Pest.
- JEFIMENKO = ЕФИМЕНКО, І. В. (2003), *Українські прізвищеві назви XVI. ст.* Київ.
- JUHÁSZ DEZSŐ (1980), A *harang* helyneveinkben. *Névtani Értesítő* 3: 3-11.
- KADLEC, KAREL (1916), *Valaši a valašské právo v zemích slovanských a uherských*. České Akademie Císaře Josefa, V Praze.
- Kállay = *A Nagykállói Kállay-család levéltára (Az oklevelek és egyéb iratok kivonatai)*. I. (1224–1350), II. (1351–1386). Bp., 1943.
- KÁLNÁSI ÁRPÁD (1996), *Szatzmári helynévtípusok és történeti rétegeződésük*. Debrecen.
- KALMÁR ELEK (1936), Kerek erdő. *Nyr.* 65: 85-8.
- Kam. = *Kamarai térképek*. MNL. Térképtár. S 11. <https://maps.hungaricana.hu/en/>
- KARÁCSONYI JÁNOS (1902), Mit jelent a helynév „Ardó?”. *Etnographia* 13: 347-50.
- KARÁCSONYI JÁNOS (1924), Forgolány. *MNy.* 20: 1-2.
- KARÁCSONYI JÁNOS (1926), Ürmény és Ürminc. *MNy.* 22: 208-10.
- KARŁOWICZ, JAN (1900–1911), *Słownik gwar polskich*. 1-6. Nakładem Akademii Umiejętności, Krakow.
- KárOkl. = *A nagy-károlyi gróf Károlyi család oklevéltára. Codex diplomaticus comitum Károlyi de Nagy-Károly*. Sajtó alá rendezi GÉRESI KÁLMÁN. I-V. Bp., 1882–1897.
- Kárpátalja településneveiről (állásfoglalás). *Névtani Értesítő* 14: 139-40.
- KARPENKO (1971-9) = КАРПЕНКО, Р. О. та інші (1971–9), *Матеріали до словника буковинських говірок*. Чернівці.
- KARPENKO (1973) = КАРПЕНКО, Ю. О. (1973), *Топонімія Буковини*. Київ.
- KARPENKO (1999) = КАРПЕНКО, Ю. О. (1999), Проблема іллірійської гідронімії в Українських Карпатах: іллірійське чи словянське. *Записки з ономастики. Opera in onomastica*. 3: 38-45.
- KARPENKO (2001) = КАРПЕНКО, Ю. О. (2001), Проблема давньоєвропейської гідронімії в Українських Карпатах (2). *Записки з загальної лінгвістики* 3: 40-45. Одеса.
- Kat. = *Kataszteri oleáták*. MNL. Térképtár. S 76. <https://maps.hungaricana.hu/en/>
- KATONA CSILLA (2016), A hangátvetés a magyarban. *MNy.* 54: 51-81.
- KÁVÁSSY SÁNDOR (1995), Adalékok szatzmári víznevekhez. *MNy.* 91: 204.
- KÁZMÉR MIKLÓS (1970), *A „falu” a magyar helységnevekben (XIII–XIX. század)*. Akadémiai Kiadó, Bp.
- КДА. = БЕРНШТЕЙН, С. В. и др. (1967), *Карпатський диалектологічний атлас*. Академия Наук СССР. Институт Славяноведения, Москва.
- KENYHERCZ RÓBERT (2013a), *A szókezdő mássalhangzó-torlódások az ómagyar korban. A helynevek hangtörténeti forrásértéke*. Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen.
- KENYHERCZ RÓBERT (2013b), A középkori oklevelek hangtörténeti forrásértékének kérdéséhez. *MNy.* 51: 59-72.
- KERESZTYÉN BALÁZS (1992), *Rákóczi virágai. Kárpátaljai történeti és helyi mondák*. Intermix Kiadó, Ungvár.
- KERSZTA = КЕРСТА Р. Й. (1984), *Українська антропонімія XVI. ст. чоловічі іменування*. Наукова думка, Київ.
- KERTÉSZ MANÓ (1938), Árokszállás. *Nyr.* 67: 41-4.
- Kézai = *Kézai Simon magyar krónikája*. Fordította, bevezetéssel és jegyzetekkel ellátta CSÁSZÁR MIHÁLY (1901). Bp.
- KHSz. = HOFFMANN ISTVÁN szerk. (2005), *Korai magyar helynévszótár 1000-1350. I. Abaúj-*

- Csongrád vármegye. Debrecen.
- KI. = *Képviselőházi Irományok*. 1887.
- KirK. = MNL OL. Királyi Könyvek. <https://archives.hungaricana.hu/hu/libriregii/>
- N. KISS ISTVÁN (1960), *16. századi dézsmajegyzékek*. Akadémiai Kiadó, Bp.
- KISS LAJOS (1968), Krajnik. *MNy.* 64: 74-5.
- KISS LAJOS (1987), Földrajzinév- és szövegtörzsi vizsgálatok. *MNy.* 83: 331-45.
- KISS LAJOS (1988), Kárpátalja az utóbbi száznyolcvan év térképein. In: *Térképvilág*. A Magyar Tájékoztató Futó Szövetség „Széllőzsa 1989” évkönyv melléklete. Budapest, 19-28.
- KISS LAJOS (1991a), Négy helységnév-magyarázat. *Nyr.* 115: 124-134.
- KISS LAJOS (1991b), Szalóka. *Nyr.* 115: 133-4.
- KISS LAJOS (1991c), Huszt környéki helységnevek. In: HAJDÚ MIHÁLY–KISS JENŐ szerk. *Emlékkönyv Benkő Loránd hetvenedik születésnapjára*. Bp. 352-361.
- KISS LAJOS (1991d), Mart. *MNy.* 87: 462-3.
- KISS LAJOS (1992a), Kárpátaljai helységnevek Ungvár környékéről. *MNy.* 88: 35-42.
- KISS LAJOS (1992b), A telepítő kenézűkről nevet kapott falvak a beregi Hát vidékén. In: PÁL DE-RÉKY–SZ. BAKRÓ-NAGY MARIANNE–TIMOTHY RIESE–HAJDÚ PÉTER szerk. *Emlékkönyv Rédei Károly 60. születésnapjára*. Wien–Budapest, 269-89.
- KISS LAJOS (1994), A Felvidék víznevei. *MNy.* 90: 1-19.
- KISS LAJOS (1999a), Az Árpád-kori Magyarország Liptó megyétől Pilis megyéig. *MNy.* 95: 9-25.
- KISS LAJOS (1999b), *Történeti vizsgálatok a földrajzi nevek körében*. Szerk. HEGEDŰS ATTILA. A Pázmány Péter Katolikus Egyetem Magyar Nyelvészeti Tanszékének Kiadványai. 1. Piliscsa-ba.
- KISS LAJOS (1999c), Vizsgálatok a növénynevekből alakult helynevek körében. *Névtani Értesítő* 21: 49-54.
- KISS LAJOS (2001), Helynévfajták és etimológiai felülvizsgálatok. *MNy.* 97: 294-303.
- KISS LAJOS (2006), Helynévmagyarázatok. *MNy.* 102: 270-8.
- KISS LAJOS (2009), Helynévmagyarázatok. *MNy.* 105: 107-13.
- KK = *Kárpátaljai Közöny* — *Подкарпатский Вѣстникъ*, 1939-1944.
- KLERIKOVA = КЛЕПИКОВА, Г. П. (1974), *Славянская пастушеская терминология*. Наука, Москва.
- KLIMA LÁSZLÓ (1993), Fehérvár, Fehéregyház, Fehértemplom. *Névtani Értesítő* 15: 185-91.
- KMNySz = LIZANEC PÉTER–HORVÁTH KATALIN szerk. (2012-3), *A kárpátaljai magyar nyelvjárás-sok szótára*. I-II. Kárpáti Kiadó, Ungvár.
- KNIEZSA ISTVÁN (1929), A magyar helyesírás a tatárjárásig. *MNy.* 25: 27-34
- KNIEZSA ISTVÁN (1935a), Szomoga. *MNy.* 31: 231-7.
- KNIEZSA ISTVÁN (1935b), Mesztegnye. *MNy.* 31: 89-93.
- KNIEZSA ISTVÁN (1938), Magyarország népei a XI. században. In: SERÉDI JUSZTINIÁN szerk. *Emlékkönyv Szent István király hátlalanak kilencszázadik évfordulóján*. 1-3. A Magyar Tudományos Akadémia Kiadása, Bp.
- KNIEZSA ISTVÁN (1940), A szláv szókezdő lju- magyar megfelelői. *MNy.* 36: 19-22.
- KNIEZSA ISTVÁN (1942), Az Ecsedi-láp környékének szláv eredetű helynevei. *MNy.* 4: 196-232.
- KNIEZSA ISTVÁN (1943a), *Erdély víznevei*. Az Erdélyi Tudományos Intézet évkönyve 1942. Miner-va Irodalmi és Nyomdai Műintézet R.T., Kolozsvár. 27-73.
- KNIEZSA ISTVÁN (1943b), Keletmagyarország helynevei. In: *Magyarok és románok*. I-II. Szerk. DEÉR JÓZSEF & GÁLDI LÁSZLÓ. Athenaeum, Bp. 111-313.
- KNIEZSA ISTVÁN (1943c), Die Gewässernamen des östlichen Karpatenbeckens. *Ungarische Jahrbücker* 23: 187-238.
- KNIEZSA ISTVÁN (1944), *A párhuzamos helynévadás: Egy fejezet a településtörténet módszertanából*. Magyar Történettudományi Intézet, Bp.
- KNIEZSA ISTVÁN (1948), Szláv eredetű víznevek a Székelyföldön. *MNy.* 44: 1-11.
- KNIEZSA ISTVÁN (1949), Az -i helynévképző a magyarban. *MNy.* 45: 100-7.
- KNIEZSA ISTVÁN (1952), *Helyesírásunk története a könyvnyomtatás koráig*. Akadémiai Kiadó, Bp.
- KNIEZSA ISTVÁN (1955), *A magyar nyelv szláv jövevényszavai*. I/1-2. Akadémiai Kiadó, Bp.
- KNIEZSA ISTVÁN (1963), Charakteristik der slawischen Ortsnamen in Ungarn. *Studia Slavica* 9: 27-44.
- KNIEZSA ISTVÁN (2003), *Helynév- és családnévvizsgálatok*. Lucidus Kiadó, Bp.
- KOBALY = КОБАЛЬ, ЙОСИП (2003), *Ужгород відомий і невідомий*. Світ, Львів.
- KOCÁN BÉLA (2004a), Aklishegy helynevei. *Névtani Értesítő* 26: 101-5.

- KOCÁN BÉLA (2004b), Nevetlenfalu földrajzi nevei. *Acta Hungarica* 12 (2001): 32-6.
- KOCÁN BÉLA (2005), Akli helynevei. *Névtani Értesítő* 27: 188-90.
- KOCÁN BÉLA (2006), Ugocsa megye korai ómagyar kori szláv eredetű helynevei. *Helynévtörténeti Tanulmányok* 2: 107-28.
- KOCÁN BÉLA (2009), A folyóvíznevek típusai és változásai Ugocsa vármegye ó- és középmagyar kori névanyagában. *Helynévtörténeti Tanulmányok* 4: 115-31.
- KOCÁN BÉLA (2017a), *Helynévtörténeti vizsgálatok a régi Ugocsa megyében*. Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen.
- KOCÁN BÉLA (2017b), A helynévrendszer változásai az ugocsai Hontpázmány-birtoktesten. *Névtani Értesítő* 39: 87-98.
- KOGUTOWICZ MANÓ (1920), *Megyei térképek. Bereg és Ugocsa vármegyék térképe*, B IXa 1496. 1: 300 000.
- KOMÁROMY ANDRÁS (1894), Nyalábvár és uradalma. *Századok* 28: 492-519.
- KONDOR = КОНДОР, МИХАЙЛО (2013), Деякі особливості говірки с. Холмовець Закарпатської області. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. 2013/2: 36-44.
- KORABINSZKY, JOH. MATTH. (1804), *Atlas regni Hungariae portatilis. Neue und vollständige Darstellung des Königreichs Ungarn auf LX Tafeln*. Wien.
- KORSZUN, O. M. szerk. (2012), *A kárpátaljai magyarok és németek internálása és deportálása 1944 és 1955 között. Levéltári iratok és anyagok*. Ukrán Országos Állami Kárpáti Kiadó, Ungvár.
- M. KOSSA GYULA (1925), Csoma. *MNy.* 21: 272-3.
- KOVÁCS ÉVA (2017), A természeti környezetre utaló településnevek. *MNyj.* 55: 121-35.
- KOVÁCS HELGA (2017), Az ispáni várak neveinek névtani vizsgálata. *Helynévtörténeti Tanulmányok* 13: 7-60.
- KOVÁCS ISTVÁN (1960), Az I kiesésének történetéhez. *MNyj.* 6: 32-43.
- KOVÁCS SÁNDOR (2007), *Máramarosi bércek között*. Romanika Bt., Bp.
- KRASZOVSKIJ = КРАСОВСЬКИЙ, ІВАН (1993), *Прізвища галицьких лемків у XVIII. ст.* Край, Львів.
- KRISTÓ GYULA (1976), Szempontok korai helyneveink történeti tipológiájához. *Acta Historica Szegediensis*. Tomus 55. Szeged.
- KRISTÓ GYULA (1980), Oroszok az Árpád-kori Magyarországon. *Acta Universitatis Szegediensis: acta historica* 67: 57-66.
- KRISTÓ GYULA (2003), *Nem magyar népek a középkori Magyarországon*. Lucidus Kiadó, Bp.
- KritJz. = *Az Árpád-házi királyok okleveleinek kritikai jegyzéke. Regesta regum stirpis Arpadianae critico diplomatica. I, II/1*. Kiadja: SZENTPÉTERY IMRE, Bp., 1923–1943, II/1-4. Kiadja: SZENTPÉTERY IMRE–BORSA IVÁN, Bp., 1961-1987.
- KPY. = *Каталог річок України*. Ред. В. І. Мокляк. Академії Наук Української РСР, Київ. 1957.
- KRUHLJAK = КРУТЛЯК, Ю. М. (1978), *Ім'я вашого міста*. Наукова думка, Київ.
- KSH = A Magyar Szent Korona Országainak 1910. évi népszámlálása. Első rész. A népesség főbb adatai községek és népesebb puszták, telepek szerint. Magyar Statisztikai Közlemények. 42. 1912, Bp.
- KT. = *Kárpátalja. Подкарпатія. Karpatenland, Subcarpathie, Subcarpazia*. 1: 200 000. M. Kir. Honvéd térképészeti Intézet, Bp. 1940.
- KTNA = DR. KEPECS JÓZSEF SZERK. (1996), *Kárpátalja településeinek nemzetiségi (anyanyelvi) adatai (1880-1941)*. Központi Statisztikai Hivatal, Bp.
- KUPCSINSZKA = КУПЧИНСЬКА, ЗОРЯНА (2016), *Стратиграфія архайчної ойконії України*. НТШ., Львів
- KUPCSINSZKIJ = КУПЧИНСКИЙ, О. А. (1979), Статистика и стратиграфия восточнославянских топонимов на -ичи и некоторые вопросы исторической географии заселения (на материале УССР). In: *Топонимика на службе географии*. Мысль, Москва, 103-12.
- LADÓ JÁNOS–BÍRÓ ÁGNES (1999), *Magyar utónévkönyv*. Vince Kiadó, Bp.
- LAZARUS (1528), *Tabula Hungarie ad quatour latera per Lazarum...* 1528. MNL. B IXa 482/6.
- LEHOCZKY TIVADAR (1867), Történeti kalászatok. *Századok* 1: 279-90.
- LEHOCZKY TIVADAR (1873), Bereg vármegyei helynevek származtatása. *Századok* 7: 65-70.
- LEHOCZKY TIVADAR (1881–1882), *Beregvármegye monographiája*. I-III. Ungvár.
- LEHOCZKY TIVADAR (1890), Adalékok az oláh vajdák, oláh és orosz kenézek vagy soltészok és

- szabadosok intézményéhez hazánkban. *TT.* I. közl. 155-73, II. közl. 474-92.
- LEHOCZKY TIVADAR (1894), Adalékok az oláh vajdák, oláh és orosz kenézek vagy soltészok és szabadosok intézményéhez hazánkban. *TT.* III. közl. 51-80.
- LEHOCZKY TIVADAR (1899), Beregmegyei helynevek. *Etnographia* 10: 99-106.
- LEHOCZKY TIVADAR (1904), *A beregmegyei görögszertartású katolikus lelkészségek története a XIX. század végéig*. Munkács.
- LELKES GYÖRGY szerk. (2001), *Magyarország 1903–1912 között törzskönyvezett lakotthelyei a XX. század végén*. Magyar Országos Levéltár, Bp.
- LexLoc. = *Lexikon universorum Regni Hungariae locorum populosorum*. (Magyarország helységeinek 1773-ban készült hivatalos összeírása). Budapestini 1920.
- LIGETI LAJOS (1979), Régi török eredetű neveink. *MNy.* 75: 259-273.
- LIPSZKY: Rep. = LIPSZKY JOANNES (1808), *Repertorium locorum objectorumque in XII. tabulis mappae regnorum Hungariae, Slavoniae, Croatiae, et confinium militarium magni item principatus Transylvaniae occurrentium*. Budae.
- LISZENKO = ЛИСЕНКО, П. С. (1974), *Словник польських говорів*. Наукова думка, Київ.
- LIZANEC PÉTER (1991), Kárpátalja helységnevei. In: HAJDÚ MIHÁLY–KISS JENŐ szerk., *Emlékkönyv Benkő Loránd hetvenedik születésnapjára*. Bp. 409-14.
- LIZANEC PÉTER (1997), A Tisza víz- és helyneveinek kutatása a Kárpátalján. In: HAJDÚ MIHÁLY–B. GERGELY PIROSKA szerk.: *Az V. Magyar Névtudományi Konferencia előadásai. I-II.* Magyar Nyelvtudományi Társaság–Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Intézet, Budapest–Miskolc. 392-6.
- LIZANEC PÉTER (1999), Még egyszer a kárpátaljai magyarlakta települések történelmi nevének visszaállításáról. *Névtani Értesítő* 21: 163-7.
- LIZANEC PÉTER–HORVÁTH KATALIN (1993), A Tisza kárpátaljai szakaszának vízneveiről. *Névtani Értesítő* 15: 221-4.
- LIZANEC = ЛИЗАНЕЦЬ, П. М. (2008), *Українські південнокарпатські говірки Затисся Виноградівського району Закарпатської області*. Ужгород.
- LUCSIK = ЛУЧИК, ВАСИЛЬ (2014), *Етимологічний словник топонімів України*. Академія, Київ.
- LUTSKAY MIHÁLY (1843), *Historia Carpato-Ruthenorum in Hungaria Sacra, et Civilis*. I-V. Cassovie. Ukrán fordítása és újraközlése in: *Науковий збірник Музею української культури у Свиднику*, 11-21, 1983-98. Пряшев.
- MÁDY ZOLTÁN (1961), Három európai folyónévről. *Antik Tanulmányok* 9: 76-8.
- MAJTÁN, MILAN (1972), *Názvy obcí na Slovensku za ostatných dvesto rokov*. Bratislava.
- MAKKAI LÁSZLÓ (1954), *I. Rákóczi György birtokainak gazdasági iratai (1631–1648)*. Akadémiai Kiadó, Bp.
- MAKSAY FERENC szerk. (1959), *Urbáriumok. XVI–XVII. század*. A Magyar Országos Levéltár kiadványai II. Forráskiadványok. 7. Akadémiai Kiadó, Bp.
- MAKSAY FERENC (1990), *Magyarország birtokviszonyai a 16. század közepén*. I-II. kötet. A Magyar Országos Levéltár kiadványai II. Forráskiadványok. 16. Akadémiai Kiadó, Bp.
- MÁLYUSZ ELEMÉR (1971), *Egyházi társadalom a középkori Magyarországon*. Akadémiai Kiadó, Bp.
- MARJALAKI KISS LAJOS (1955), Béla. *MNy.* 51: 227.
- MÁRTON IMRE (1873), Helynevek. *Nyr.* 2: 187.
- MARUSZENKO = МАРУСЕНКО, Т. А. (1968), Матеріали к словарю українських географічних апелятивів. In: *Полесьє. (Лінгвістика, археологія, топоніміка)*. Наука, Москва, 206-255.
- MASZENKO = МАСЕНКО, А.Т. (1990), *Українські імена і прізвища*. Знання, Київ.
- MÁT = *Magyarország megyéinek átnézeti térképe*. 1: 144 000. Buda, 1870-1. MNL. B IX a 532.
- MCB = *Mappa Comitatus Bereghiensis methodo astronomica concinnata*. 1: 300 000. 1750. MNL. S 68. No. 63.
- MCM = *Mappa Comitatum Maramarusiensem*. 1735. MNL. B IXa 2600.
- MCU. 1740 = *Mappa comitatus Ungvar*. 1740. MNL. TK 1087. Posonii. 1: 225 000.
- MCU. 1780 = *Mappa comitatus Unghváriensis*. 1780. MNL. TMOL. XV. 3 T. 174.
- MCU. 1792 = *Mappa inc: comitatus Unghvariensis fact: per me Franciscu. Plánszker*. 1792. MNL. TK 3013. 1: 170 000.
- MELICH JÁNOS (1907), Az Árpád-kori becéző keresztnévek egy csoportjáról. *MNy.* 3: 165-76.

- MELICH JÁNOS (1912a), Borkut. *MNy.* 8: 336.
- MELICH JÁNOS (1912b), A tövégek palatalisatiójáról. *MNy.* 8: 145-156.
- MELICH JÁNOS (1913), A magyar tárgyas igeragozás. *MNy.* 9: 392-9.
- MELICH JÁNOS (1918), Csinál~csinyál. *MNy.* 14: 148-9.
- MELICH JÁNOS (1923), Tisza. *MNy.* 19: 37-8.
- MELICH JÁNOS (1924), Ilonca. *MNy.* 20: 172-3.
- MELICH JÁNOS (1925–1929), *A honfoglaláskori Magyarország*. A Magyar Nyelvtudomány Kézikönyve I/6. Magyar Tudományos Akadémia, Bp.
- MELICH JÁNOS (1926), Orsova. *MNy.* 22: 1-6.
- MERCATOR, GERARDUS (1585), *Hvngaria*. Siena. 1: 1 360 000. MNL. S 114. No. 7.
- MÉSZÁROS KÁROLY (1861), *Ungvár története a legrégebb időktől maig*. Pest.
- MÉSZÁROS KÁROLY (1886), *Ungmegye történelme a jegyzőkönyvek szerint 1500-tól mai napig*. Kézirat. KTÁL., F. 4/0.2/9.1.
- MEZŐ ANDRÁS (1972), Községneveink rendezése a századfordulón. *MNy.* 68: 54-66.
- MEZŐ ANDRÁS (1982), *A magyar hivatalos helységnevéadás*. Akadémiai Kiadó, Bp.
- MEZŐ ANDRÁS (1996), *A templomcím a magyar helységnevekben. (11–15. század)*. Bp.
- MEZŐ ANDRÁS (1999), *Adatok a magyar hivatalos helységnevéadáshoz*. Nyíregyháza.
- MEZŐ ANDRÁS (2003), *Patrocíniumok a középkori Magyarországon*. METEM, Bp.
- MEZŐ ANDRÁS–NÉMETH PÉTER (1972), *Szabolcs–Szatmár megye történeti-etimológiai helységnevé-tára*. Szabolcs–Szatmár Megyei Tanács V. B. Művelődési Osztálya, Nyíregyháza.
- MGE = BENDÁSZ ISTVÁN–KOI ISTVÁN (1994), *A Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye lelkészsegeinek 1792. évi katalógusa*. Szent Atanáz Görögkatolikus Főiskola, Nyíregyháza.
- MIHÁLYI JÁNOS (1900), *Máramarosi diplomák a XIV. és XV. századból*. Máramaros-Sziget.
- MIKESY SÁNDOR (1947), Borzsova. *MNy.* 43: 55-6.
- MIKESY SÁNDOR (1949), Kebele. *MNy.* 45: 64-8.
- MIKESY SÁNDOR (1963), A Birizdó vezetéknevről. *Nyr.* 87: 127-9.
- MIKLOSICH, FRANZ (1886), *Etymologisches wörterbuch der slawischen sprachen*. Wien.
- MIKOVINYI SÁMUEL (1750), *Mappa Comitatus Maramarus*. Masstab ca. 1: 19440. In: Bibliothek der Ungarischen Akademie der Wissenschaften. Sign. Mo. 9. Ausgeführt vor 1750.
- MIZSER LAJOS (1996a), A Latorca-vidék ösvízrajza és artéri gazdálkodása. In: FRISNYÁK SÁNDOR szerk. *A Kárpát-medence történeti földrajza*. Nyíregyháza.
- MIZSER LAJOS (1996b), Adalékok a magyar tájnevekhez. *MNy.* 92: 468-71.
- MIZSER LAJOS (1999), Szatmári és ugocsa helységnevmagyarázatok. *MNyj.* 36: 67-75.
- MIZSER LAJOS (2004), Északkelet-magyarországi helységnevmagyarázatok. *A Nyíregyházi Jós András Múzeum évkönyve* 46: 231-46. Nyíregyháza.
- MIZSER LAJOS (2007a), Asztély. *MNy.* 103: 78.
- MIZSER LAJOS (2007b), Máramarosi és Munkács környéki helységnevmagyarázatok. *MNyj.* 45: 97-110.
- MIZSER LAJOS (2007c), Mogyorós. *MNy.* 103: 454.
- MIZSER LAJOS (2007d), Ruszinokra utaló tulajdonnevek a 16. századi Bereg megyéből. *Névtani Értesítő* 29: 79-89.
- MIZSER LAJOS (2010), Verbiás. Vucskómező. *MNy.* 106: 343-4.
- MIZSER LAJOS–RÉVAY VALÉRIA (2004), *Tanulmányok Bereg, Máramaros, Szatmár és Ugocsa XVII - XIX. századi nyelvvállapotáról*. Örökségünk Kiadó Bt., Nyíregyháza.
- MKF = *Magyarország katonai felmérése*. 1941. web: <http://mapire.eu/hu/map/hungary1941/>
- MKFT = A második katonai felmérés térképei. 1824-62. Web: <http://mapire.eu/hu/>
- MNL – 1715. *Az 1715-ös országos összeírás*. Magyar Nemzeti Levéltár. Bereg megye (2. téka), Máramaros megye (30. téka), Szabolcs megye (8. téka), Szatmár megye (29. téka), Ugocsa megye (11. téka), Ung megye (10. téka). Web: http://adatbazisokonline.hu/adatbazis/az-1715_evi-orszagos-osszeiras
- MNL – 1720. *Az 1720-as országos összeírás*. Magyar Nemzeti Levéltár. Bereg megye (2. téka), Máramaros megye (31. téka), Szabolcs megye (8. téka), Szatmár megye (29. téka), Ugocsa megye (11. téka), Ung megye (10. téka). Web: http://adatbazisokonline.hu/adatbazis/az-1720_evi-orszagos-osszeiras
- MNy. = *Magyar Nyelv*, a Magyar Nyelvtudományi Társaság folyóirata. 1905–
- MOK = *Magyarországot illető Országos Kormánylap*. 1856. 7. évf. 2. kötet, 2. rész, 19. darab. 460-85.

- MOÓR ELEMÉR (1930), Die slavischen Ortsnamen der Theissebene. *ZONF.* 6: 3-37, 105-40.
- MOÓR ELEMÉR (1934), Megjegyzések a Magyar Etymologiai Szótár XI. (erdő-faristár) füzetéhez. *Acta litterarum ac scientiarum Regiae Universitas Francisco-Josephinae: sectio philologico-historica.* 6: 250-8.
- Motzel = Motzel ezredes térképe, 1:28 800, 1770-1772.
- MPR = *Podkarpatská Rus*. Sestavil a vydal Referát min. veř. prací v Užhorodě, 1931. 1: 300 000. web: <http://cuni.georeferencer.com/map/MuKuIvAwYAtSwPFmAj5n3n/-201610070209-t0KsBs/>
- MRT = *Magyarországi rendeletek tára*. Ötödik folyam. 1871, Kiadja Ráth Mór, Pest.
- MT = BILLEK, SAMUEL–VOTÉSKY, M. (1798), *Comitatus Máramarosiensis*. Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára. Térképtár. S 46, No. 0011. Méretarány: 1: 530 000. Wien.
- MTF = BILLEK, SAMUEL–KUBICKA, F. J. (18. sz. vége), *Preliminaire Fluss Karte Marmaroscher Comitatus betrefent*. Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára. Térképtár. S 80: Tisza No: 0012/1-7.
- MTH. = *Magyarország történeti helységnévtára. Máramaros megye (1773–1808)*. KSH. Bp., 1996.
- MTSz. = SZINNYEI JÓZSEF (1893–1901), *Magyar tájszótár*. I-II. Bp.
- MUNKÁCSI BERNÁT (1901), Száldob. *Etnographia* 12: 141-2.
- MURZAJEV = МУРЗАЕВ, Э. М. (1984), *Словарь народных географических терминов*. Мысль, Москва.
- NAGY = *Notitiae politico-geographico-statisticae inclyti Regni Hungariae, partitumque eidem adnexarum*. Auctore LUDOVICO NAGY. Tomus Primus. Budaë, 1828.
- NAGY MÁTÉ (2015), A *gorond* lexéma etimológiai és szóföldrajzi vizsgálata. *MNyj.* 53: 77-94.
- NÉMETH PÉTER (1997), *A középkori Szabolcs megye települései*. Ethnica Kiadó, Nyíregyháza.
- NÉMETH PÉTER (1999), Ismeretlen Szatmár megyei falvak a középkorból I. *Névtani Értesítő* 30: 63-5.
- NÉMETH PÉTER (2007), Álom és valóság. *Castrum* 6: 5-10.
- NÉMETH PÉTER (2008), *A középkori Szatmár megye települései a 15. század elejéig*. Jóna András Múzeum Kiadványai 60., Nyíregyháza.
- NEUMANN TIBOR (2006), *Bereg megye hatóságainak oklevelei (1299-1526)*. Nyíregyháza.
- Névvált. = A történeti Magyarország városainak és községeinek névváltozatai az Országos Községi Társaság bizottság iratanyaga alapján (1898–1913). Szerk. DR. JENEY ANDRÁS-NÉ-TÓTH ÁRPÁD. KSH. 1998. Bp.
- NMSz. = HALÁSZ ELŐD (1974), *Német-magyar szótár*. I-II. 4. változatlan kiadás. Akadémiai Kiadó, Bp.
- Novissima Regni Hungariae Potamographica et Telluris Prodoctorum Tabula*. B IX c 130/2. 2: 1 100 000. KORABINSZKY, JOH. MATTH. Wien, 1791 körül.
- НУКОНОВ = НИКОНОВ, ВЛАДИМИР (1966), *Краткий топонимический словарь*. Мысль, Москва.
- НУМЧУК = НІМЧУК В. В. (1967), Ясіння (сер. р.) чи Ясиня (ж. р.)? In: *Повідомлення Української ономастичної комісії*. Вип. 3: 50–57. Наукова думка, Київ.
- Нуг. = *Magyar Nyelvőr*, a Magyar Tudományos Akadémia Magyar Nyelvi Osztályközi Állandó Bizottságának folyóirata
- NyV = *Nyírvidek* - Szabolcsvármegye hivatalos lapja
- OBRUCSAR (2008) = ОБРУЧАР, АНЖЕЛИКА (2008), Назви гори в оронімії українського Потисся. *Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства*. Ужгород. Вип. 12: 159-161.
- OBRUCSAR (2016) = ОБРУЧАР, АНЖЕЛИКА (2016), Українсько-угорські контакти та їх наслідки в мікротопонімії Надтисся. In: *Інновації в сучасному світі*. *Internauka* No. 16 (59). Москва. 216-233.
- OkISz. = SZAMOTA ISTVÁN–ZOLNAI GYULA (1902–1906), *Magyar oklevél-szótár. Pótlékok a Magyar nyelvtörténeti szótárhoz*. Bp.
- OMSz. = HADROVICS LÁSZLÓ–GÁLDI LÁSZLÓ (1968), *Orosz-magyar szótár*. I-II. 3. javított kiadás. Akadémiai Kiadó, Bp.
- ONDRUŠ, ŠIMON (1979), Slovenske rieky – pôvod mien. *Studia Akademii Slovaca* 8: 266-87.
- ONISKEVICS = ОНИШКЕВИЧ, М. Й. (1984), *Словник бойківських говірок. I-II*. Наукова думка, Київ.
- ORTVAY TIVADAR (1882), *Magyarország régi vízrajza a XIII. szd. végéig*. I-II. Bp.
- PAIS DEZSŐ (1912a), Az aszó elhomályosult összetételei. *MNyj.* 8: 391-401.

- PAIS DEZSŐ (1912b), Színt jelentő melléknevek lappangó kicsinyítői. *MNy.* 8: 300-8.
- PAIS DEZSŐ (1922), Régi személyneveink jelentéstana. *MNy.* 18: 26-34, 93-100.
- PAIS DEZSŐ (1926), *Magyar Anonymus. Béla király jegyzőjének könyve a magyarok cselekedeteiről.* Bp.
- PAIS DEZSŐ (1931), Bába. *MNy.* 27: 214-6.
- PAIS DEZSŐ (1949), Turul. Az Árpád-nemzetség totem-madara. *MNy.* 45: 37-43.
- PAIS DEZSŐ (1955), Bulcsú. *MNy.* 51: 433-46.
- PAIS DEZSŐ (1956), Bulcsú. *MNy.* 52: 139-44.
- PAIS DEZSŐ (1964), Gajdol. *MNy.* 60: 31-47.
- PAIS DEZSŐ (1972a), Árpád-kori *Vízköz* helynév Szlavóniában. *MNy.* 68: 255-6.
- PAIS DEZSŐ (1972b), A *Vízköz* mint tájnév. *MNy.* 68: 450-2.
- PAIS DEZSŐ–R. NAGY LÁSZLÓ (1929), Kál és társai. *MNy.* 25: 121-8.
- PANYKEVICS = ПАНЬКЕВИЧ, ІВАН (1929), *Покрайні записи на підкарпатських церковних книгах, ч. 1.* Науковий збірник товариства «Просвіта». Ужгород, 6: 129-196.
- J. PAPP ZSUZSANNA (1980), Madárnevek középkori helyneveinkben. *Névtani Értesítő* 5: 55-70.
- PARÁSZKA GÁBOR (1915), Helynevekről. *Nyr.* 44: 448-9.
- PAVLENKO = ПАВЛЕНКО, Г. főszerk. (1998), *Історія Мукачева (з найдавніших часів до 1918 року).* Том I. Патент, Ужгород.
- PELIKÁN, JAROSLAV (1925), *Miestopis Podkarpatskej Rusi.* Bratislava.
- Perényi = TRINGLI ISTVÁN (2008), *A Perényi család levéltára 1222-1526.* Magyar Országos Levéltár, Bp.
- PESTI HÍRLAP, 1841-1944
- PESTY FRIGYES (1870), Lumpertthaza és a munkácsi uradalom. *Századok* 4: 256-7.
- PestyB = MIZSER LAJOS (1999), Bereg megye Pesty Frigyes helységnévtárában 1864-5. *Levéltári Évkönyv* 11: 395-489.
- PestyM = MIZSER LAJOS (é. n.), *Máramaros megye Pesty Frigyes 1864-66. évi kéziratos helynévgyűjtésében.* Kézirat.
- PestySzab = MIZSER LAJOS (2000), Szabolcs megye Pesty Frigyes 1864. évi helynévtárában. *A Nyíregyházi Jósza András Múzeum Évkönyve* 42: 227-372.
- PestySzatm = MIZSER LAJOS (2001), Szatmár vármegye Pesty Frigyes 1864–1866. évi helynévtárában. *A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat Levéltárának Kiadványai.* Nyíregyháza.
- PestyU = MIZSER LAJOS (1999), *Ugocsa és Ung megye Pesty Frigyes 1864-66. évi helynévtárában.* Nyíregyháza.
- PETROV, ALEKSEJ (1929), *Karpatoruské pomístní nazvy: z. pol. XIX. a z poč. XX. st. Karpatourusskija mezevaja nazvanija izъ pol. XIX u izъ nač. XX v.* Nákl. České Akad. v Praze.
- PETROVSZKIJ = ПЕТРОВСКИЙ, Н. А. (1966), *Словарь русских личных имен.* Советская Энциклопедия, Москва.
- PIPAS–HALASZ = ПІПАШ, ЮРІЙ–ГАЛАС, БОРИС (2005), *Матеріали до словника гуцульських говірок.* Ужгород.
- PLINIUS, SECUNDUS (1973), *A természet története.* Kriterion Kiadó, Bukarest.
- PMH = *Prágai Magyar Hírlap.* 1922–1938.
- PÓCZOS RITA (2001), *Az Árpád-kori Borsod és Bodrog vármegye településneveinek nyelvészeti elemzése.* Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen.
- PÓK JUDIT (1994), *Bereg vármegye leírása (1782–1785).* A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltár Kiadványai. II. Közlemények 8. Nyíregyháza.
- PÓK JUDIT (1998), *Ugocsa vármegye leírása (1782–1785).* A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltár Kiadványai. II. Közlemények 16. Nyíregyháza.
- PÓK JUDIT (2002), *Ung vármegye leírása (1782–1784).* A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltár Kiadványai. II. Közlemények 27. Nyíregyháza.
- POSZGAY ILDIKÓ (1972), Szó- és szóhasználatok. Kékes. *MNy.* 68: 457-8.
- POSZPELOV = ПОСПЕЛОВ, Е. М. (2000), *Историко-топонимический словарь России. Досоветский период.* Профиздат, Москва.
- PR – 1923 = JOS. CHMELAR–STAN. KLÍMA–JAR. KEČAS 1923. *Podkarpatská Rus. Obraz poměrů přírodních hospodářských, politických, církevních, jazykových a osvětových.* Praha.
- PR – 1925 = GREGOR, FR. *Podkarpatská Russ.* 1: 225 000, Mukačevo, 1925.
- PRAY GYÖRGY (1763), *Annales regum Hungariae: ab anno Christi CMXCVII ad annum MDLXIV.* I-III. Vindobonae.

- PROFOUS, ANTONÍN (1947–1960), *Místní jména v Čechách. Jejich vznik původní význam a změny*. I–V. Praha. (a IV. kötet társszerzője JAN SVOBODA, az V. kötet szerzői: JAN SVOBODA, VLADIMÍR ŠMILAUER).
- PRT. = *A pannonthalmi Szent-Benedek-rend története*. Szerk. ERDÉLYI LÁSZLÓ, SÖRÖS PONGRÁC. I–V., VII–XII. (1902–1912), VI/1–2. (1916), Bp.
- RÁCZ ANITA (2000), *A középkori Bihar vármegye településneveinek névrendszertani vizsgálata*. Doktori értekezés, Debrecen.
- RÁCZ ANITA (2007), *A régi Bihar vármegye településneveinek történeti-etimológiai szótára*. Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen.
- RÁCZ ANITA (2008), Helynévképzők az ómagyar kori népnévi eredetű helynevekben. *MNyj.* 46: 103–24.
- RÁCZ ANITA (2011), *Adatok a népnévvel alakult régi településnevek történetéhez*. Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen.
- RÁCZ ANITA (2016), *Etonimák a régi magyar településnevekben*. Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen.
- RegArp. = *Az Árpád-házi királyok okleveleinek kritikai jegyzéke. Regesta regum stirpis Arpadianae critico diplomatica*. I, II/1. (SZENTPÉTERY IMRE), 1923–1943, II/1–4. (SZENTPÉTERY IMRE–BORSA IVÁN) 1961–1987. Bp.
- REGYKO = РЕДЬКО, Ю. К. (1968), *Довідник українських прізвищ*. Радянська Школа, Київ.
- RÉSŐ ENSEL SÁNDOR (szerk.) (1861–93), *A helynevek magyarázója*. 1–4. Pest-Budapest.
- REUTER CAMILLO (1965), Dombócsér. *Nyr.* 89: 479–83.
- REUTER CAMILLO (1972), Helynévmagyarázatok. *MNy.* 68: 217–22.
- REUTER CAMILLO (1978), A Tarlós és Szőlős helynevekről. *MNy.* 74: 56–66.
- REUTER CAMILLO (1985), Kégyeri és Kudzsir. *MNy.* 81: 469–75.
- REUTER CAMILLO (1995), Nagyborzsova község monográfiájában tárgyalt helynevek. *Nyr.* 119: 62–7.
- REVIZKI, JOANNES (1725), *Hungariae Regni pars Transylvaniae Russiae et Moldaviae contermina integrum Comitatum Maramarusiensem repraesentans*. Wien. MNL. Festetics cs. lt., S. 68, X. No. 0096. Méretarány: 1: 310 000.
- RUDNICKI, JAROSŁAW (1939), *Nazwy geograficzne Bojkowszczyzny*. Lwów.
- RUDNYICKIJ = РУДНИЦЬКИЙ, ЯРОСЛАВ (1962–1982), *Етимологічний словник української мови*. I–II. (Jaroslav B. Rudnyckij: *An etymological dictionary of the ukrainian language*. I. A–Г, II. Д–Ь). Українська Вільна Академія Наук, Вінніпег.
- RYMUT, KAZIMIERZ (1999–2001), *Nazwyska polaków: Słownik historyczno-etymologiczny*. I–II. Kraków.
- S. = SEBESTYÉN ZSOLT (2008), *Kárpátalja településeinek történeti helynevei. A kataszteri térképek és a birtokrészleti jegyzőkönyvek alapján*. Bessenyei Kiadó, Nyíregyháza.
- SÁRKÖZY IMRE (1905), Hetény. *Turul* 23: 85.
- Schem. 1816 = *Schematismus venerabilis cleri graeci ritus catholicorum dioecesis Munkacsiensis ad annum M.D.CCC.XVI. Cassoviae*.
- Schem. 1821 = *Schematismus venerabilis cleri graeci ritus catholicorum dioecesis Munkacsiensis ad annum M.D.CCC.XXI. Ab effectuata disembratione anno primo*. Budae.
- Schem. 1822 = *Schematismus venerabilis cleri graeci ritus catholicorum dioecesis Munkacsiensis ad annum M.D.CCC.XXII. Ab effectuata disembratione anno secundo*. Budae.
- Schem. 1825 = *Schematismus venerabilis cleri graeci ritus catholicorum dioecesis Munkacsiensis ad Anno Domini M.D.CCC.XXV. Budae*.
- Schem. 1829 = *Schematismus venerabilis cleri graeci ritus catholicorum dioecesis Munkacsiensis pro Anno Domini M.DCCC.XXIX. Cassoviae*.
- Schem. 1831 = *Schematismus venerabilis cleri graeci ritus catholicorum dioecesis Munkacsiensis pro Anno Domini M.DCCC.XXXI. Cassoviae*.
- Schem. 1833 = *Schematismus venerabilis cleri graeci ritus catholicorum dioecesis Munkacsiensis pro Anno Domini M.DCCC.XXXIII. Cassoviae*.
- Schem. 1835 = *Schematismus venerabilis cleri graeci ritus catholicorum dioecesis Munkacsiensis pro Anno Domini M.DCCC.XXXV. Cassoviae*.
- Schem. 1838 = *Schematismus venerabilis cleri almae dioecesis Szathmariensis ad annum Jesu Christi 1838. Agriae*.
- Schem. 1841 = *Schematismus venerabilis cleri graeci ritus catholicorum dioecesis Munkacsiensis pro Anno Domini MDCCCXLI. Cassoviae*.

- Schem. 1843 = *Schematismus venerabilis cleri graeci ritus catholicorum dioecesis Munkacsiensis pro Anno Domini MDCCCXLIII*. Cassovia.
- Schem. 1845 = *Schematismus venerabilis cleri graeci ritus catholicorum dioecesis Munkacsiensis pro Anno Domini MDCCCXLV*. Ungvarini.
- Schem. 1847 = *Schematismus venerabilis cleri graeci ritus catholicorum dioecesis Munkacsiensis pro Anno Domini MDCCCXLVII*. Ungvarini.
- Schem. 1856 = *Schematismus venerabilis cleri graeci ritus catholicorum dioecesis Munkacsiensis pro Anno Domini MDCCCCLVI*. Kassovia.
- Schem. 1859 = *Schematismus venerabilis cleri graeci ritus catholicorum dioecesis Munkacsiensis pro Anno Domini 1859*. Pestini.
- Schem. 1861 = *Schematismus venerabilis cleri graeci ritus catholicorum dioecesis Munkacsiensis pro Anno Domini 1861*. Pestini.
- Schem. 1868 = *Schematismus venerabilis cleri graeci ritus catholicorum dioecesis Munkacsiensis pro Anno Domini 1868*. Ungvárini.
- SCHRAM FERENC (1973), XVI–XVIII. századi földrajzi nevek az Országos Levéltár „Urbaria et Conscriptiones” gyűjteményében. *MNyTK*. 132. Bp.
- SEBESTYÉN GYULA (1898), Avarok-e a mai székelők? *Etnographia* 9: 405-25.
- SEBESTYÉN ZSOLT (2003), Tíz település helynevei a kárpátaljai Beregvidékről. *MND*. 183. Bp.
- SEBESTYÉN ZSOLT (2010a), *Bereg megye helységneveinek etimológiai szótára*. Bessenyei Kiadó, Nyíregyháza.
- SEBESTYÉN ZSOLT (2010b), Perecsény. *MNy*. 106: 344-6.
- SEBESTYÉN ZSOLT (2010c), Adalékok a *Hetény* helységnév eredetéhez. In: HORVÁTH KATALIN–FÁBIÁN MIROSLÁVA (szerk.): *Jubileumi kötet Lizanec Péter professzor 80. születésnapjára*. Ungvári Állami Egyetem Magyar Filológiai Tanszék Hungarológiai Központ, Ungvár. 618-28.
- SEBESTYÉN ZSOLT (2012), *Máramaros megye helységneveinek etimológiai szótára*. Bessenyei Kiadó, Nyíregyháza.
- SEBESTYÉN ZSOLT–ÚR LAJOS (2014), *Ung megye helységneveinek etimológiai szótára*. Ungvár.
- SEBESTYÉN ZSOLT (2017a), *A Felső-Tisza-vidék folyóvíznevei*. Nyíregyházi Egyetem, Nyíregyháza.
- SEBESTYÉN ZSOLT (2017b), Kárpátalja hágónevei. *Acta Hungarica* XXII: 146-59.
- SIMONYI ZSIGMOND (1915), Ilosva és társai. *MNy*. 11: 241-2.
- SJP = *Słownik języka polskiego*. 1-8. Red. JANA KARŁOWICZA, ADAMA KRYŃSKIEGO, WŁADYSŁAWA NIEDŹWIEDZKIEGO. Warszawa, 1900–1927.
- SLEX = *Elektronický lexikón slovenského jazyka*. <http://www.slex.sk/index.asp>
- SLÍZ MARIANN (2011a), *Anjou-kori személynévtár 1301–1342*. Históriaantik Könyvesház, Bp.
- SLÍZ MARIANN (2011b), *Személynévadás az Anjou-korban*. Históriaantik Könyvesház, Bp.
- SLÍZ MARIANN (2017), *Anjou-kori személynévtár 1343–1359*. Magyar Nyelvtudományi Társaság, Bp.
- SŁSNO. = *Słownik staropolskich nazw osobowych*. Pod redakcją i ze wstępem WITOLDA TASZYCKIEGO. I-VII., Wrocław–Warsawa–Kraków–Gdańsk–Łódź. 1965–1987.
- ŠMILAUER, VLADIMÍR (1970), *Příručka slovenské toponomastiky*. Handbuch der Slawischen toponomastik. Praha, Akademie.
- ŠMILAUER: *Vodopis* = ŠMILAUER, VLADIMÍR (1932), *Vodopis starého Slovenska*. Práce Učené společnosti Šafaříkovy v Bratislavě, Praha.
- SSJ. = *Slovník slovenského jazyka. I-VI*. 1959-68. Slovenská Akadémia Vied., Bratislava.
- STANISLAV, JÁN (1948), *Slovenský juh v stredoveku. I-II*. Matica slovenská, Turčiansky Sv. Martin.
- ȘTEF, DORIN (2016), *Dicționar etimologic al localităților din județul Maramureș*. Editura Ethnologia, Baia Mare.
- SULYHACS (1993) = ШУЛЬГАЧ, В. П. (1993), *Гідронімія басейну Стиру*. Наукова думка, Київ.
- SULYHACS (1998) = ШУЛЬГАЧ, В. П. (1998), *Праслов'янський гідронімний фонд (Фрагмент реконструкції)*. Київ.
- SULYHACS (2008-2016) = ШУЛЬГАЧ, В. П. (2008-2016), *Нариси праслов'янської антропонімії*. 1. (2008), 2. (2015), 3. (2016). Інститут української мови, Київ.
- SVOBODA, JAN (1964), *Staročeská osobní jména a naše příjmení*. Praha.
- SZABADOS = САБАДОШ, ІВАН (2008), *Словник закарпатської говірки села Сокириця Хустського району*. Ліра, Ужгород.
- SZABÓ DÉNES (1944), Koppány. (Személy- és vízneveink viszonya). *MNy*. 40: 186-193.
- SZABÓ G. FERENC (1999), Idegen nyelvi hatások a vízi átkelőhelyek motiválta helységnevekben. *Névtani Értesítő* 21: 42-48.

- SZABÓ ISTVÁN (1937), Ugocsa megye. In: *Magyarság és nemzetiség. Tanulmányok a magyar népi-ségtörténet köréből*. Bp.
- SZABÓ KÁROLY (1868), Igaz-e hogy a kárpátaljai felföldet nem Árpád hanem Szent István foglalta el? *Századok* 2: 281-295, 475-486.
- SZABÓ KÁROLY (1878), Ugocsa, Szatmár és Máramaros vármegye adórajstroma 1564-ből. *Magyar Történelmi Tár* 3. sorozat 1. kötet: 345-54.
- SZABÓ T. ATTILA (1942), Máramarosi helynevek. *MNy.* 4: 432-40.
- SZAKÁL IMRE (2017), *Telepesek és telepes falvak a csehszlovák Kárpátalján*. MTA Kisebbségkutató Intézet–Kalligramm, Bp.
- SZAVCSUK = САВЧУК, ДМИТРО (2012), *Словник українських говірок карпатського регіону*. Писаний Камінь, Київ–Косів.
- SZÉKELY GUSZTÁV (2013), Baranka vára a történelemben. *Acta Academiae Beregsasiensis* 2013/2: 36-41.
- СГУ = *Словник гідронімів України*. Ред. А. П. НЕПОКУПНИЙ, О. С. СТРИЖАК, К. К. ЦЛУЙКО. Київ, 1978.
- SZILÁGYI ISTVÁN (1876), *Máramaros vármegye egyetemes leírása. A magyar orvosok és természetvizsgálók 1876-ban Szigeten tartott XIX-dik nagygyűlésének alkalmából*. Szerkeszté SZILÁGYI ISTVÁN. Bp.
- SZILY KÁLMÁN (1909), Úrgomba és társai. *MNy.* 5: 278-9.
- SZIRMAY ANTONIUS (1805), *Notitia politica, historica, topographica incliti comitatus Ugochiensis*. Pestini.
- SZKRIPNIK–DZJATKIVSZKA = СКРИПНИК, Л. Г.–ДЗЯТКІВСЬКА, І. П. (2005), *Власні імена людей*. Наукова думка, Київ.
- СМСС = ДУЙЧАК, МИКОЛА (1995). *Словник мікротопонімів українських сіл східної Словаччини. Г–К. Науковий збірник Державного музею українсько-руської культури у Свиднику*. 20: 321-447, Пряшів.
- SZŐKE MELINDA (2012), *Talmach birtok leírása a garamszentbenedeki oklevélben. Helynévtörténeti Tanulmányok* 8: 49-60.
- SzSzBML. = Szabolcs–Szatmár–Bereg Megyei Levéltár, kéziratok térképek. <http://www.szabarchiv.hu/drupal/keziratos>
- ССРЛЯ = *Словарь современного русского литературного языка*. 1-17. Академия Наук СССР, Москва–Ленинград. 1950–1965.
- ССУМ = *Словник староукраїнської мови XIV–XV. см. I–II.*, 1977–1978, Наукова думка, Київ.
- Sztáray = NAGY GYULA szerk. (1887–1890), *A nagymihályi és sztárai gróf Sztáray család oklevéltára*. I–II. Bp.
- Sztp. KritJ. = SZENTPÉTERY IMRE (1923-1987), *Az Árpádházi királyok okleveleinek kritikai jegyzéke*. I. 1923, II/1. 1943, II/2-3. (szerk. Borsa Iván) 1943, II/4. (szerk. Borsa Iván) 1987. Bp.
- SZTRIPSZKY (1924/2007) = СТРИПСЬКИЙ, ГІАДОР (2007), *Где документы старшей истории Подкарпатской Руси*. In: ІШТВАН УДВАРІ. Гіадор Стрипський народописник, бібліограф, лінгвіст, тоvmач. *Studia Ukrainica et Rusinica Nyíregyháziensia* 21. Nyíregyháza. (eredeti kiadása 1924)
- SZTRIPSZKY HIADOR (1942a), Magyar eredetű ruszin helységnév (Csinagyijevo–Beregszentmiklós). *Kárpáti Híradó*, Ungvár, 1942. április.
- SZTRIPSZKY HIADOR (1942b), Hogyan lett Ungvárból Užhorod. *Kárpáti Híradó*, Ungvár, 1942. május 30-1. (I. még *Kárpátaljai Szemle* V: 1997/2: 20-2).
- SZTRIPSZKY HIADOR (1943a), Osztaj. *MNy.* 39: 386-9.
- SZTRIPSZKY HIADOR (1943b), Egyházi schematizmusaink és helyneveink. *Zorja–Hajnal*. Ungvár. 206-28.
- SZTRIPSZKY HIADOR (1944), Borzsova. *MNy.* 40: 348-53.
- СУМ. = *Словник української мови*. I–XI, 1970–1980. Наукова думка, Київ.
- TAGÁNYI KÁROLY (1913), Gyepű és gyepűelve. *MNy.* 9: 98-104, 145-152, 201-6, 254-66.
- DR. TAKÁCS JÓZSEF (1942), Kárpátalja helységnevei. *Földrajzi Közlemények* 70: 199-205.
- TAKÁCS LAJOS (1970), Az irtásgazdálkodás régi módjainak emlékei a földrajzi nevekből. *Ny-tudÉrt.* 70: 219-224.
- TAKÁCS PÉTER–UDVARI ISTVÁN (1996), Adalékok Bereg, Ugocsa és Ung vármegyék lakóinak 18. század végi erdőéléséhez. *A Hermann Ottó Múzeum Évkönyve*, 33-34: 211-44.
- TBer. 1800 = Bereg vármegye térképe 1800 körül. Web: <http://hungary-maps.myhonet.com/hu/Terkep-Nezet/C-Bereghiensis-1800/arh39/>

- TELEKI JÓZSEF (1852-63), *Hunyadiak kora Magyarországon*. I-VI., XI-XII., Pest.
- TelekiOkl. = BARABÁS SAMU szerk. (1895), *A római szent birodalmi gróf széki Teleki család oklevéltára*. I. (1206-1437), II. (1438-1526). Bp.
- TERESTYÉNI SZABÓ FERENC (1941), Magyar közszoí eredetü személynevek az 1211-i tihanyi összeírásban. *MNyTK*. 59. sz. Bp.
- TESz. = *A magyar nyelv történeti-etimológiai szótára*. Főszerk. BENKŐ LORÁND. I-III. (1967-1976), IV. Mutató (1984), Akadémiai Kiadó, Bp.
- THALLÓCZY LAJOS-ÁLDÁSY ANTAL (1907), *Magyarország és Szerbia közti összeköttetések oklevéltára 1198-1526. Magyarország melléktartományainak oklevéltára. Codex diplomaticus partium regno Hungariae adnexarum* 2. Bp.
- TIMCSENKO = ТИМЧЕНКО, Е. (1930-2), *Історичний словник українського языка*. I/1 (А-Ж), I/2 (Г-Ж). Державне Видавництво України, Харків-Київ.
- TK = Топографические карты Украины 1: 100000. Web: <http://maps.vlasenko.net/map-1k.html>
- TM. 1800 = Máramaros vármegye térképe 1800 körül. Web: <http://hungary-maps.myhunet.com/hu/Terkep-Nezet/C-Marmarus-1800/arh57/>
- TOGNIO LAJOS (1843), *Néhány szó Magyarhon ásványvizeiről*. Pest.
- TOLSZTOJ = ТОЛСТОЙ, Н. И. (1969), *Славянская географическая терминология*. Наука, Москва.
- TÓTH ÁGNES (1998), *Nemzetiségi népiskolák Magyarországon az 1943/44-es tanévben*. Forrásközlemények 3. Kiadja a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Levéltára, Kecskemét.
- TÓTH JÁNOS (1988), Beregrákos (Rakosino) helynevei. *MND*. 75. Bp.
- C. TÓTH NORBERT (2003), *Szabolcs megye hatóságának oklevelei II. (1387-1526)*. Budapest-Nyíregyháza.
- C. TÓTH NORBERT (2005), *A leleszi konvent országos levéltárában lévő Acta anni sorozatának oklevelei. I. közlemény 1387-1399. Pótlás a Zsigmondkori oklevéltár I. kötetéhez*. A Nyíregyházi Jós András Múzeum évkönyve 47. Nyíregyháza. 235-343.
- C. TÓTH NORBERT (2006a), *A leleszi konvent statutoriae sorozatának 1387-1410 közötti oklevelei. Pótlás a Zsigmondkori oklevéltár I-II. kötetéhez*. A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltár kiadványai. Nyíregyháza.
- C. TÓTH NORBERT (2006b), *A leleszi konvent országos levéltárában lévő Acta anni sorozatának oklevelei. II. közlemény 1400-1410. Pótlás a Zsigmondkori oklevéltár II. kötetéhez*. A Nyíregyházi Jós András Múzeum évkönyve 48. Nyíregyháza. 323-441.
- C. TÓTH NORBERT (2006c), *Ugocsa megye hatóságának oklevelei (1290-1526)*. Bp.
- TÓTH TEODÓRA (2012), Barkaszó helynevei. *MNyj*. 50: 149-171.
- TÓTH VALÉRIA (1997), Vizsgálódások a korai ómagyar kor képzett helyneveinek körében. *MNyj*. 34: 125-46.
- TÓTH VALÉRIA (2001), *Az Árpád-kori Abaúj és Bars vármegye helyneveinek történeti-etimológiai szótára*. Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen.
- TÓTH VALÉRIA (2004), Az inetimológikus mássalhangzók a régi magyar nyelvben. *MNyj*. 100: 454-70.
- TÓTH VALÉRIA (2008), *Településnevek változástipológiája*. Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen.
- TÓTH VALÉRIA (2010), Egy sajátos morfológiai jelenség a régi magyar helynévadásban. Az -é birtokjel helynévalkotó szerepéről. *Helynévtörténeti Tanulmányok* 5: 17-32.
- TÓTH VALÉRIA (2017), *Személynévi helynévadás az ómagyar korban*. Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen.
- TÖRÖK SÁNDOR (1982), Mi volt a neve a három kabar törzsnek? *Századok* 116: 986-1059.
- TPL = CHRISTIAN CRUSIUS (1804-1809), *Topographisches Post-Lexikon aller Ortschaften der k. k. Erbländer. Vierter Teil (Ungarn, samt den einverleibten Provinzen und Siebenbürgen) in 5 Bänden*. Wien.
- TT = *Történelmi Tár*. 1878-1911.
- TUg. 1800 = *Ugocsa vármegye térképe 1800 körül*. Web: <http://hungary-maps.myhunet.com/hu/Terkep-Nezet/C-Ugocsiensis-1800/arh56/>
- TUng. 1800 = *Ung vármegye térképe 1800 körül*. Web: <http://hungary-maps.myhunet.com/hu/Terkep-Nezet/C-Ungvar-1800/arh38/>
- ТУРИКОВ = ТУПИКОВ, Н. М. (1903), *Словарь древнерусских личных собственных имен*. Санктпетербургъ.
- UC. = *Urbaria et Conscriptiones. A Magyar Nemzeti Levéltár adatbázisai*. Web: <http://archives.hungaricana.hu/hu/urbarium>

- UDVARI ISTVÁN szerk. (1990), *A munkácsi görögkatolikus püspökség lelkészségeinek 1806. évi összeírása*. Vasvári Pál Társaság Füzetek 3. Nyíregyháza.
- UDVARI ISTVÁN (1999a), Mikor keletkezett a Hársfalva név? Sztripszky Hiador levele Hodinka Antalhoz. *Névtani Értesítő* 21: 99-102.
- UDVARI ISTVÁN (1999b), Sztripszky Hiador két levele Melich Jánoshoz. *MNy.* 95: 502-6.
- UDVARI ISTVÁN szerk. (2000–2003), *Ukrán–magyar szótári adatbázis. I–VI*. Nyíregyházi Főiskola, Ukrán és Ruszin Filológiai Tanszék, Nyíregyháza.
- UgT. 1740 = *Mappa comitatus Ugotsiensis methodo astronomico geometrica*. MNL. TK. 1084. 1740.
- UgT. 1918 = *Ugocsa vármegye közúti és kőbánya térképe*. MNL. B IX. a. 2268. 1918.
- ÚMCsT. = HAJDÚ MIHÁLY (2012), *Újmagyarkori családneveink tára. XVIII–XXI. század. I. Adatok*. Szerzői kiadás, Bp.
- ÚMTSz. = B. LŐRINCZY ÉVA főszerk. (1979–2010), *Új magyar tájszótár*. I–V. Akadémiai Kiadó, Bp.
- ÚrbTab. = Mária Terézia úrbéri tabellái. 1767–. MNL. <https://archives.hungaricana.hu/hu/urberi/>
- ÚRHEGYI EMÍLIA (1939), Turóc megye helynevei. *MNy.* 35: 220-8.
- Úriszék = VARGA ENDRE szerk. (1958), *Úriszék. XVI–XVII. századi perszövegek*. A Magyar Országos Levéltár Kiadványai 2/5. Bp.
- UrkBurg. = *Urkunden des Burgenlandes und der angrenzenden Gebiete der Komitate Wieselburg, Ödenburg und Eisenburg*. I–IV. 1955–1985.
- УРСР = *Український РСР. Адміністративно-територіальний поділ на 1 вересня 1946 року*. Українське Видавництво Політичної Літератури. Київ, 1947.
- UT. 1870 = *Ung megye átnézeti térképe*. MNL. B IX. a. 2271. 1870.
- UT. 1915 = *Ung vármegye térképe*. 1: 310 000. Kiadott a vallás- és közoktatásügyi m. kir. Miniszter úr megbízásából. Bp. 1915.
- UT. 1918 = *Ung vármegye közúti és kőbánya térképe*. MNL. B IX. a. 2280. 1918.
- UV. = *Ungvár vármegye. Comitatus Ungvariensis*. MNL. S. 40. No. 19. Veste: H. Benedicti, 1806, Wien.
- UVM. = *Ungvár vármegye mappája, melyet a' vármegye ingeneurje, Planszker Ferenc 1792 szerint rajzolt Liebenberg János*. MNL. TK 1120, 1800. 1: 172 000.
- VÁLYI ANDRÁS (1796-99), *Magyar országnak leírása. Mellyben minden hazánkbeli Vármegyék, Városok, Faluk, Puszták; uradalmak, fábrikák, huták, hámorok, savanyú, és orvosló vizek, tavak, szigetek, erdők, azoknak hollételek, Földes Urok, fekvések, történettyek, külömbféle természetbeli tulajdonságaik, a' betűknek renygek szerint feltaláltatnak*. I–III. Buda.
- VárReg. = *Az időrendbe szedett váradai tüzespróbajstrom az 1550-iki kiadás hű hasonmásával együtt. Regestrum Varadiense examinum ferri cadentia ordine chronologico digestum descripta effigie editionis a. 1550 illustratum sumptibusque capituli Varadiensis lat. rit. Curis et laboribus IOANNIS KARÁCSONYI et SAMUELIS BAROVSKY editum*. Bp., 1903.
- VASÁRNAPI ÚJSÁG, 1854-1921
- VASCSENKO = ВАЩЕНКО, В. С. (1968), *Лінгвістична географія Наддніпрянщини. Лексичні матеріали*. Дніпропетровськ.
- VASMER = ФАСМЕР, МАКС (1964-73), *Этимологический словарь русского языка*. I–III. Москва, Прогресс.
- Vat. = *Monumenta Vaticana historiam regni Hungariae illustrantia. Vatikáni magyar okirattár. Series I. Tom. 1–6. Budapestini, 1887–1891*.
- VB = 1828. évi vagyonösszeírás. *Bereg vármegye*. Magyar Országos Levéltár – Arcanum. Web: mikrofilm.uw.hu/projects/census_1828.html
- VERBICS (2009) = ВЕРБИЧ, С. О. (2009), *Гідронімія басейну Середнього Дністра: етимологічний словник*. Терен, Луцьк.
- VERBICS (2017) = ВЕРБИЧ, С. О. (2017), *Гідронімія Наддніпрянщини: склад, будова, особливості становлення*. Дисертація. Київ.
- VERHRATSKIJ = ВЕРХРАТСЬКИЙ, ІВАН (1902), *Про говор галицьких лемків*. Львов.
- VFA = CSATÁR ISTVÁN-ÖLVEDI JÁNOS (1939), *A visszatért Felvidék adattára*. Rákóczi Könyvkiadó, Bp.
- VIDA ISTVÁN-ZSELICZKY BÉLA (2004), Az 1945. június 29-ei szovjet–csehszlovák szerződés Kárpátaljáról. *Külgügyi Szemle* 3/2: 232-8.
- VINCZE LÁSZLÓ (1989), A sóbányászat és sóállítás emlékei földrajzi neveinkben. In: BALOGH LÁJOS-ÖRDÖG FERENC szerk. *Névtudomány és művelődéstörténet. A IV. magyar névtudományi*

- konferencia előadásai Pais Dezső születésének 100. évfordulóján. Zalaegerszeg, 200-4.
- VIRÁGH RÓZSA (1930), Magyar helységnevek eredete. (A magyar helynév-kutatás eredményei). *Föld és ember* 10/1: 55-70, 10/3: 173-192, 10/4-6: 258-317.
- VISKI KÁROLY (1944), Román vagy román? (A szóvégi n:ny [ny:n] váltakozás). *MNy.* 40: 168-179.
- VIȘOVAN, ȘTEFAN (2005), *Monografia toponimică a Văii Izei*. Cluj-Napoca, Editura Mega.
- VIT = *Vízrajzi intézeti térképek*. MNL. Térképtár. S 80. https://maps.hungaricana.hu/en/mikrofilm.uw.hu/projects/census_1828.html
- VKözl. = *Vízügyi Közlemények*. 1879–2005.
- VKT = *Vegyes kéziratok térképek*. MNL. Térképtár. S 70. https://maps.hungaricana.hu/en/mikrofilm.uw.hu/projects/census_1828.html
- ВРУ = Верховна Рада України. Web: <http://static.rada.gov.ua/zakon/new/NEWSAIT/ADM/zmist.html>
- VT – A magyar királyi államvasutak és a kezelésükben levő helyi érdekű vasutak térképe. <http://www.vasutallomasok.hu/terk/MAVterkep.jpg>
- VU = 1828. évi vagyonszezlés. *Ugocsa vármegye*. Magyar Országos Levéltár – Arcanum. Web: mikrofilm.uw.hu/projects/census_1828.html
- VUng = 1828. évi vagyonszezlés. *Ung vármegye*. Magyar Országos Levéltár – Arcanum. Web: mikrofilm.uw.hu/projects/census_1828.html
- W. = WIESNER, FRANTIŠEK (1935), *Vodstvo v mineralni prameny země Podkarpatoruské (s 1 mapou)*. Uzhorod.
- WERTNER MÓR (1905), Név-magyarázatok. *MNy.* 1: 232-5.
- Zaimov = ЗАИМОВ, ЙОРДАН (1988), *Български именник*. Издателство на Българската Академия на Науките. София.
- ZJC = LUTTERER, IVAN–MAJTÁN, MILAN–ŠRÁMEK, RUDOLF (1982), *Zeměpisná jména Československa*. Mlada Fronta, Praha.
- ZO. = *A zichi és vásonkeői gróf Zichy-család idősb ágának okmánytára. Codex diplomaticus domus senioris comitum Zichy de Zich et Vásonkeő*. I-XII. Szerk. NAGY IMRE–NAGY IVÁN–VÉGHÉLY DEZSŐ (I-IV), NAGY IMRE (V-VI), BARABÁS SAMU (VII/1), KAMMERER ERNŐ (VII/2, VIII-X), KAMMERER ERNŐ–DÓRY FERENC (XI), LUKCSICS PÁL (XII). Bp., 1871–1931.
- ЗО (1968) = *Закарпатська область. Довідник адміністративно-територіального поділу на 1 квітня 1968 року*. Карпати, Ужгород.
- ЗО (1983) = ГРИГА, В. В.–БУРКАЛО, В. Й. (1983), *Закарпатська область. Адміністративно-територіальний поділ*. Радянське Закарпаття, Ужгород.
- ZOLTÁN = ЗОЛТАН А. (1977), О старорусском «мѣстичѣ». *Studia Slavica* 23: 161-3.
- ZÜNDT, MATTHIAS (1567), *Nova totius Vngariae descriptio accurata et diligens desumpta ex pluribus aliorum editis Comographicis et typis aereis in cisa a Mathio Cynthio norim Bergensi anno a Christo nato M. D. LXVII*.
- ZSÁTKOVICS KÁLMÁN (1888), Sz. Mihály főangyalról nevezett körtvélyesi apátság. *Magyar Sion*, új sorozat 2: 336-53.
- ZSELENOVSZKIJ = ЖЕЛЕХОВСКИЙ, ЕВГЕНИЙ (1886), *Малоруско-німецький словар*. I-II. Львів–Lemberg.
- ZSELEZNYAK (1985) = ЖЕЛЕЗНЯК, І. М. та інші (1985), *Етимологічний словник літописних географічних назв Південної Русі*. Наукова думка, Київ.
- ZSELEZNYAK (1991) = ЖЕЛЕЗНЯК, І. М. (1991), Група континентів I–С, *(S)uöl- у топонімах України. *Мовознавство* 6. 1991.
- ZSIGMOND GYÖZŐ (1998), A gomba helyneveinkben. *Névtani Értesítő* 20: 100-3.
- ZsO. = *Zsigmondkori Oklevéltár*. Szerk. MÁLYUSZ ELEMÉR (I-II) (1951–1958), MÁLYUSZ ELEMÉR–BORSA IVÁN (III-VII) (1993–2001), BORSA IVÁN–C. TÓTH NORBERT (VIII-IX) (2003–2004), C. TÓTH NORBERT (X) (2007). Akadémiai Kiadó, Bp.
- ZSURAVLEV = ЖУРАВЛЕВ, А. Ф. főszerk. (2001), *Словарь карпатоукраинского торуньского говора*. Москва.
- ZSUREK ANTAL (1895), A máramarosmegyei „Nagy-Ág” völgy ruthén népének hiedelmeiből. *Etnographia* 6: 436-40.

NÉVMUTATÓ

Ábránka, 11
 Ágtelek, 12
 Akli, 13
 Aklihegy, 14
 Aklitanya l. Újakli
 Aklos l. Uklina
 Aknarahó l. Rahó
 Aknaszlatina, 14
 Akosfalva l. Csepe
 Albul vale l. Trebusafejérpatak
 Almáspatak l. Sztrimbapatak
 Alsóapsa, 16
 Alsóbaranya l. Baranya¹
 Alsóbisztra, 17
 Alsóbukóc l. Bukóc¹
 Alsócsongova l. Nagycsongova
 Alsó-Dombó l. Alsódubovec
 Alsódubovec, 18
 Alsóhatárszeg l. Nagyrosztoka
 Alsóhidegpatak, 18
 Alsóholyatin l. Óholyatin
 Alsókálfalva, 19
 Alsókalocsa l. Kalocsa
 Alsókaraszló, 20
 Alsókerepec, 21
 Alsóláz l. Nagyláz
 Alsóneresznice, 22
 Alsópásztély l. Begenyátpásztély
 Alsópásztély l. Kispásztély
 Alsópatakvölgy l. Alsódubovec
 Alsóremete, 23
 Alsórosztoka l. Kosztrinarosztoka
 Alsósárad, 24
 Alsóschönborn, 25
 Alsószelistye, 26
 Alsószinevér l. Szinevér
 Alsószlatina l. Nagyszlatina
 Alsótyuska l. Tyuska
 Alsóverecke, 27
 Alsóveresmart l. Kiskupány
 Andrásáza l. Andrasóc
 Andrasóc, 29
 Andrásvágása l. Andrasóc
 Andrijivka l. Andrasóc
 Antalóc, 30
 Antalovci l. Antalóc
 Apsa de dzosz l. Alsóapsa
 Apsa de Szusz l. Felsőapsa
 Apse dgye Mislok l. Középpapsa
 Apsica, 31
 Aramnica l. Felsőremete
 Árdánfalva l. Árdánháza
 Árdánháza, 31
 Árdanovo l. Árdánháza
 Árdiv l. Feketeardó
 Árdó l. Feketeardó
 Árdó l. Szőlősvégárdó
 Árdovec l. Szőlősvégárdó
 Árok, 33
 Ásvány, 34
 Ászté l. Ásztély
 Ásztély, 34
 Bábfalva l. Bábakút
 Bábakút, 35
 Babicsi l. Bábakút
 Bacsava, 36

Bacsó l. Bacsava
 Badaló, 37
 Badalovo l. Badaló
 Badiv l. Badó
 Badó, 38
 Badótanya l. Badó
 Bagolyháza l. Bilaszovica
 Bakta l. Nagybakta
 Balázsér, 39
 Bányafalu l. Szuszkó
 Bányafalva l. Szuszkó
 Baranka l. Bronyka
 Baranya^{1,2}, 40
 Baranyinci l. Baranya¹
 Barbovo l. Bárdháza
 Bárdháza, 41
 Barkaszó, 43
 Barkaszovo l. Barkaszó
 Barlabás l. Berlebás
 Barnabás l. Berlebás
 Barthaza l. Bárdháza
 Barvinkos l. Börvinges
 Barvinok l. Börvinges
 Batár, 44
 Bátfa, 45
 Batragy l. Bótrágy
 Batva l. Bátfa
 Batyovo l. Bányu
 Bányu, 45
 Bedevlya l. Bedőháza
 Bedő l. Bedőháza
 Bedőháza, 46
 Bégány l. Kisbégány
 Begendjacka Pasztily l. Begenyát-
 pásztély
 Begenyátpásztély, 47
 Bélavár l. Kiskirva
 Belezna l. Berezna
 Beleznamező l. Berezna
 Bélvára l. Kiskirva
 Bene, 48
 Benedeki l. Benedike
 Benedike, 49
 Benedikivci l. Benedike
 Benedikóc l. Benedike
 Benya l. Bene
 Bercsényifalva l. Dubrinics
 Bereg l. Nagybereg
 Beregbárdos l. Bukóc²
 Beregbükkös l. Bukovinka
 Beregdéda l. Déda
 Beregdubróka l. Dubróka²
 Beregfogaras l. Fogaras
 Beregförrás l. Izvor
 Bereghalmos l. Skuratóc
 Beregisalmás l. Kisalmás
 Beregisfalud l. Kisfalud
 Beregkövesd l. Kövesd
 Beregleányfalva l. Leányfalva
 Beregnagyalmás l. Nagyalmás
 Beregpálfalva l. Pálfalva
 Beregpappfalva l. Pappfalva
 Beregrákos l. Rákos¹
 Beregroosztoka l. Rosztoka¹
 Beregsárrét l. Kálnik
 Beregsom l. Som

Beregsom-telep l. Kastanovo
 Beregszász, 50
 Beregszentmiklós l. Szentmiklós
 Beregszikkás l. Serbóc
 Beregszilvás l. Kuzmina
 Beregszöllős l. Lohó
 Beregyűfalva, 52
 Beregvár, 53
 Berehi, 53
 Berehove l. Beregszász
 Berezinka, 54
 Berezna, 55
 Bereznazető l. Berezna
 Bereznapásztély l. Begenyátpásztély
 Bereznek l. Bereznik
 Bereznik, 55
 Berezniki l. Bereznik
 Berezovo l. Berezna
 Berlebás, 56
 Bértelek l. Breboja
 Beszerika Alba l. Fejéregyháza
 Bila Cerkva l. Fejéregyháza
 Bilaszovica, 57
 Bila-Tisza l. Bogdány
 Bili Potok l. Trebusafejérpatak
 Bilin, 58
 Bilke, 58
 Bilki l. Bilke
 Bilok l. Bilke
 Bilovarci l. Kiskirva
 Bisztra l. Turjabisztra
 Bisztra l. Verhovinabisztra
 Bisztrica l. Repede
 Blazsijeve l. Balazsér
 Blazsijovo l. Balazsér
 Blizsnyigilok l. Gylilok
 Bobove l. Bökény
 Bobove, 59
 Bobovicsce l. Bubuliska
 Bocskó l. Nagybockó
 Bocskórahó l. Rahó
 Bodfalva l. Botfalva
 Bodoliv l. Badaló
 Bogarevica l. Falucska
 Bogarovica l. Falucska
 Bogdan l. Bogdány
 Bogdány, 60
 Borhalom l. Bubuliska
 Boricpolyána l. Majdánka
 Borkút, 61
 Boród l. Brod
 Boronyava l. Baranya²
 Borzsava l. Borzsóva
 Borzsavszke l. Nagycsongova
 Borzsóva, 62
 Botar l. Batár
 Botfalva, 63
 Bótrágy, 64
 Bökény, 65
 Börvinges, 66
 Bratove l. Batár
 Breboja, 66
 Bresztiv l. Nagybresztó
 Bresztó l. Nagybresztó
 Brid l. Brod
 Brod, 67

Bronyka, 67
 Brusztópatak, 68
 Brusztura, 69
 Bubuliska, 70
 Budaverecke l. Alsóverecke
 Bukivcovo l. Bukóc¹
 Bukóc^{1, 2, 3} 71, 72, 73
 Bukova l. Bukóc¹
 Bukove l. Fakóbükk
 Bukovec l. Bukóc^{2, 3}
 Bukovinka, 74
 Busnica l. Nagytibava
 Bustafalva l. Bustyaháza
 Bustino l. Bustyaháza
 Bustyaháza, 75
 Buznica l. Nagytibava
 Bükköskő l. Kírvavec
 Bükkőspatak l. Bukóc³
 Ciganyivci l. Cigányóc
 Cigányóc, 76
 Cigányos l. Cigányóc
 Csabanyivka l. Bacsava
 Csabina, 77
 Csabinafalva l. Csabina
 Csamalfalva l. Csománfalva
 Csap, 77
 Csapócka, 78
 Csapolc l. Csapócka
 Csarnató, 79
 Csarnatóújfalú l. Sósújfalú
 Csarondahát 80
 Csaszlivci l. Császlóc
 Császlóc, 80
 Csebinyefalva l. Csabina
 Csendes l. Tisova
 Csepa l. Csepe
 Csepánföldre l. Kisdobrony
 Csepe, 81
 Cserejivci l. Cserejóc
 Cserejóc, 82
 Cserhalom l. Dubróka²
 Cserház l. Cserejóc
 Cserjés l. Lozánzska
 Cserlenő, 83
 Cserlenő l. Cserlenő
 Cserna l. Csarnató
 Csernaholova l. Csornoholova
 Csernek l. Csernik
 Csernektelep l. Csernik
 Csernelő l. Cserlenő
 Csernik pataka l. Csernik
 Csernik, 84
 Csertes l. Csertyizs
 Csértész l. Oláhcsértész
 Csértész, 85
 Csértészfalva l. Oláhcsértész
 Csértész l. Csértész
 Csértész l. Csértész
 Csertyizs, 86
 Cservenyovo l. Cserlenő
 Cservone l. Csarondahát
 Cset l. Csetfalva
 Csetfalva, 86
 Csetovo l. Csetfalva
 Csikos Goronda l. Csikósgorond
 Csikósgorond, 87
 Csillagfalva l. Knyahinya
 Csinagyijovo l. Szentmiklós
 Csingava l. Nagycsongova
 Csoma l. Csomafalva
 Csoma, 87
 Csomafalva, 88
 Csománfalva, 89
 Csomonya, 90
 Csomonyin l. Csomonya
 Csongor l. Csomonya
 Csongova l. Nagycsongova
 Csonkapapi, 91
 Csonkás^{1, 2}, 92
 Csontos l. Kosztrina
 Csop l. Csap
 Csopivci l. Csapócka
 Csorna Tisza l. Feketetisza
 Csornij potyik l. Feketepatak^{1, 2}
 Csornoholova, 92
 Csornotisziv l. Feketeardó
 Csumalesty l. Csománfalva
 Csumalyovo l. Csománfalva
 Csuska l. Tyuska
 Csürefalva l. Cserejóc
 Danalafalva l. Sófálva
 Danilivka, 93
 Danilo l. Sófálva
 Darászsvölgy l. Oszavka
 Darma l. Ordarma
 Darva, 94
 Dávidfalva l. Závidfalva
 Déda, 95
 Degenfeldtanya l. Kispapi
 Demecsi l. Dimicső
 Dengláz l. Nagyláz
 Dercen, 95
 Derenkovec l. Som
 Désandrásfalva l. Deskfálva
 Deskfálva, 96
 Deskovica l. Deskfálva
 Deutsch Mokra l. Németmokra
 Dijda l. Déda
 Dimicső, 97
 Dobókenézfalva l. Dubina
 Dobrik, 98
 Dobrjanszke l. Nyágova
 Dobroszillja l. Bene
 Dolha, 98
 Domafalva l. Domasina
 Domasa l. Domasina
 Domasin l. Domasina
 Domasina, 99
 Dombhát l. Sztebna
 Dombó, 100
 Dombok major l. Dombok
 Dombok, 101
 Domboki l. Dombok
 Dombokpuszta l. Dombok
 Dombómező l. Dombó
 Dombostelek l. Ploszkó
 Dombostelep l. Horb
 Domus Regalis l. Királyháza
 Dorobratovo l. Dragabártfalva
 Dovhe l. Dolha
 Dovhe pole l. Hosszúmező
 Dracsina l. Tővisfalva
 Dracsino l. Tővisfalva
 Dragabártfalva, 101
 Dragulesti l. Kövesliget
 Dragulyese l. Kövesliget
 Drahinya, 102
 Drahovo l. Kövesliget
 Driszina l. Dercen
 Drotinci l. Szirma
 Drugetháza l. Zaricsó
 Dubi, 103
 Dubina, 103
 Dubinafalva l. Dubina
 Dubino l. Dubina
 Dubove l. Dombó
 Dubrinics, 104
 Dubrivka l. Dubróka^{1, 2}
 Dubróka^{1, 2}, 105, 106
 Dubrovka, 106
 Dulfalva, 107
 Dulovo l. Dulfalva
 Dunkófálva l. Nyíresfalva
 Dunkófálva, 107
 Dunkovica l. Nyíresfalva
 Duszina, 109
 Dvür Kašiv l. Kastanovo
 Dzvinkove l. Harangláb
 Égermező l. Vulsána
 Egres, 110
 Egreshát l. Vulsinka
 Egreske, 110
 Egrespatak l. Vulyhovcsik
 Erdőhudas l. Huszna
 Erdőpatak l. Liszárnya
 Eszeny, 111
 Esztrág l. Sztricsava
 Fagyalos l. Medvegyóc
 Fakóbükk, 112
 Falu-Bustyaháza l. Bustyaháza
 Falucska, 113
 Fancsika, 113
 Fancsikovo l. Fancsika
 Fedelesfalva, 114
 Fedelesvuci l. Fedelesfalva
 Fejéregyház l. Fejéregyháza
 Fejéregyháza, 115
 Fejérpatak l. Trebusafejérpatak
 Fejér-Tisza l. Bogdány
 Feketeardó, 116
 Feketefő l. Csornoholova
 Feketepatak^{1, 2} 117, 118
 Feketetisza, 119
 Felsőapsa, 120
 Felsőbaranya l. Baranya¹
 Felsőbisztra, 121
 Felsőbukóc l. Bukóc¹
 Felsődomonya, 122
 Felsődubovec, 122
 Felsőgereben l. Felsőhrabonica
 Felsőhidegpatak, 123
 Felsőholyatin l. Újholyatin
 Felsőhrabonica, 123
 Felsőkalocsa l. Negrovec
 Felsőkaraszlóc, 125
 Felsőkerepec, 126
 Felsőneresznice, 127
 Felsőpáztély l. Rosztokapáztély
 Felsőpatak völgy l. Felsődubovec
 Felsőremete, 128
 Felsőrosztoka l. Kosztrinarosztoka
 Felsősárad, 128
 Felsőschönborn l. Felsőkerepec
 Felsősebes l. Felsőbisztra
 Felsőszínevér l. Színevérpolyána
 Felsőszlatina l. Kisszlatina
 Felsőtyuska l. Tyuska

Felsőverceke, 129
Felsőveresmart l. Veresmart
Felsőveresmarti Fakóbükk l. Fakóbükk
Felsőviznice, 130
Felszász l. Királyháza
Felszász l. Szászfalu
Félszeg l. Protiveny
Fenes, 131
Fenestelep l. Fenes
Fenyves l. Sztrihálnya
Fenyvestelep l. Sztrihálnya
Fenyvesvölgy l. Sztavna
Fertőszalmás, 132
Fogaras, 133
Fontenyásza, 133
Fontinyászi l. Fontenyásza
Forduló l. Obláz
Forgolánfalva l. Forgolány
Forgolány, 134
Fornos, 135
Forráshuta l. Izvorhuta
Fődeles l. Sztrippa
Fraszin l. Körösmező
Friedrichsdorf l. Frigyesfalva
Frigyesfalva, 135
Fülöpfalva l. Pilipec
Fűzesmező l. Polyánka
Gajdos, 136
Galambos l. Holubina
Gálfalva, 137
Gálocs, 138
Gancos l. Goncos
Gánicsi l. Gánya
Gánya, 138
Gányafalva l. Gánya
Ganyicsi l. Gánya
Gát, 139
Gázló l. Rosztoka¹
Gázló l. Zabrog²
Gecse, 140
Gernyész, 141
Gernyészfalva l. Gernyész
Gernyészmező l. Polyána
Gombás l. Hribóc
Gombástelep l. Zaperegivla
Goncos, 142
Gorond, 142
Gödényháza, 143
Grunyiki, 144
Gugya l. Gödényháza
Gút, 144
Gyakfalva l. Nevetlenfalu
Gyakháza l. Nevetlenfalu
Gyakovo l. Nevetlenfalu
Gyapu l. Turjapaszika
Gyerevci l. Bátfa
Gyertyánliget l. Kabolapolyána
Gyibrivka l. Dubrovka
Gyibrova l. Alsóapsa
Gyidove l. Déda
Gyil, 145
Gyilok l. Papfalva
Gyilok, 146
Gyilove l. Trebusaféjérpatak
Gyivicsne l. Forgolány
Gyula, 146
Hajasd l. Voloszjanka
Halábor, 147
Handal-Bustyaháza l. Bustyaháza
Handerovica l. Klastromfalva
Hankovica, 147
Hanykovica l. Hankovica
Harabur l. Halábor
Harangláb, 148
Harazdivka l. Gút
Hárs l. Lipóc
Hárs l. Lipovec
Hársfalva l. Nelipina
Hárspatak l. Lipovec
Határbisztra l. Verhovinabisztra
Határhegy l. Zahorb¹
Határszög l. Verhovinabisztra
Határvölgy l. Zavojka
Hátmeg, 149
Haty l. Gát
Havasajla l. Nagytibava
Havasköz l. Lyuta
Havasrét l. Plajuc
Hegyfark, 150
Hegyfok l. Gyl
Hegyrét l. Hercfalva
Helmeç l. Korláthelmeç
Hercfalva, 151
Hercivci l. Hercfalva
Herincse, 151
Herincsemonostor, 152
Hetény, 153
Hetényi l. Hetény
Hetinya l. Hetény
Hetyen, 154
Hidegrét l. Páskóc
Hizsa l. Kistarna
Hliboke l. Hluboka
Hlibokij Potyik l. Vályeszkrágyi
Hlinyáni, 155
Hlinyánij l. Hlinyáni
Hluboka, 155
Hmeli, 156
Hmeliv l. Hmeli
Hmilnyik l. Komlós
Holmeç l. Korláthelmeç
Holmok l. Homok
Holmovec l. Hömlöc
Holubina, 156
Holubine l. Holubina
Holyatin l. Öholyatin
Homok, 157
Horb, 158
Horbki l. Rákospatak
Horbok l. Sarkad
Horincsovo l. Herincse
Horlyó, 158
Horthyfalva l. Nagybakos
Hosszúmező l. Dolha
Hosszúmező, 159
Hoverla, 160
Hömlöc, 161
Hrabariv l. Halábor
Hrabonica l. Felsőhrabonica
Hrabovo l. Szidorfalva
Hrehlya l. Felsőkaraszló
Hribivci l. Hribóc
Hribóc, 161
Hrusovo l. Körtvélyes
Hudlyovo l. Horlyó
Hukliva, 163
Huklivij l. Hukliva
Hunyadi l. Hunyadytanya
Hunyaditelep l. Hunyadytanya
Hunyadytanya, 164
Huszna, 164
Husznij l. Huszna
Huszt, 165
Husztakna l. Sófalu
Husztbaranya l. Baranya²
Husztéc l. Husztécpatak
Husztécpatak, 166
Husztécpolyána l. Polyána
Husztköz, 167
Husztnagyág, 168
Husztósfalva l. Sófalu
Huta, 168
Iglinc, 169
Ignéc, 170
Ilkó l. Ilkóc
Ilkóc, 171
Ilkofalva l. Ilkóc
Ilonca l. Ilonca
Ilonca, 172
Ilonokújfalu, 172
Ilosva, 173
Ilyapataka l. Iglinc
Ilykivci l. Ilkóc
Imszticsovo l. Misztice
Irhóc l. Irholc
Irholc, 174
Irlyava l. Orlyova
Irsava l. Ilosva
Iszka, 175
Ivanivka l. Makkosjánosi
Iványi, 176
Ivanyivci l. Iványi
Ivaskófalva, 177
Ivaskópapfalva l. Ivaskófalva
Ivaskovica l. Ivaskófalva
Iza, 178
Izbonya l. Zbuna
Izki l. Iszka
Izvor, 179
Izvorhuta, 180
Izsnyatova l. Izsnyéte
Izsnyéte, 181
Jablunviv l. Nagymás
Jablunvivka l. Fenes
Jakivszke l. Jakuszki
Jakuszki, 182
Jakuszki l. Jakuszki
Jalova, 182
Jalove l. Jalova
Jánosi l. Makkosjánosi
Járok l. Arok
Jaszinya l. Körösmező
Jávor l. Jalova
Javorove l. Eszeny
Jovra l. Órdarma
Julivci l. Gyula
Kaastanya l. Kastanovo
Kabolapolyána, 183
Kajdanó, 184
Kajdanovo l. Kajdanó
Kalinestyi l. Alsókálfalva
Kalini l. Alsókálfalva
Kalliv l. Kálovi
Kálló, 185
Kállóvó l. Kálló
Kálnik, 185

Kalocsa, 186
 Kalocsahorb l. Horb
 Kalocsamező l. Kalocsa
 Kalocsa-Ófalu l. Kalocsa
 Kálovi, 187
 Kamjanica l. Ókemence
 Kamjanszke l. Kövesd
 Kanora, 187
 Kapuszög l. Vorocsó
 Karácsfalva, 188
 Karacsin l. Karácsfalva
 Karácsonfalva l. Karácsfalva
 Karajnokfalva l. Mihálka
 Karámos l. Lubnya
 Karasztómező l. Alsókaraszló
 Karpati l. Beregvár
 Kárpótlás, 189
 Karpovilas l. Kárpótlás
 Kastanovo, 189
 Kaszómező l. Kaszópolyána
 Kaszony, 189
 Kaszópolyána, 190
 Katlanfalu l. Kotilnica
 Kecsefelde l. Koncháza
 Kékesfüred l. Szinyák
 Kékesopcsina l. Topcsino
 Kelecsény, 192
 Kelecsin l. Kelecsény
 Kelemenfalva, 192
 Kemence l. Ókemence
 Kenderes l. Kendereske
 Kenderesfalva l. Kendereske
 Kendereske, 193
 Kenderesóc l. Kendereske
 Kenézpatak l. Feketepatak²
 Kerecke, 194
 Kerecki l. Kerecke
 Kerekhegy, 195
 Kereknye, 196
 Kerepec l. Alsókerepec
 Kerepec l. Felsőkerepec
 Kerepecke l. Felsőkerepec
 Keresztúr l. Tiszakeresztúr
 Keselymező, 197
 Keselyova l. Keselymező
 Keselyűmező l. Keselymező
 Ketergény, 198
 Kétgút l. Gút
 Kibljari l. Köblér
 Kicserela, 198
 Kicsereli l. Kicserela
 Kicsernij l. Kicsorna
 Kicsorna, 199
 Kiesvölgy l. Lubnya
 Kígyós, 199
 Kimsor l. Timsor
 Kincses, 200
 Kincsehomok l. Homok
 Kincsestantanya l. Kincses
 Kinlódj, 201
 Királyfiszállás l. Szolocsina
 Királyháza, 201
 Királymező, 202
 Királypapja l. Csonkapapi
 Kiresi l. Körösös
 Kirva l. Tiszakirva
 Kirvavec, 203
 Kirvavecpatak l. Kirvavec
 Kisábránka l. Ábránka

Kisábránka, 203
 Kismás, 204
 Kisanna l. Hankovica
 Kisapsa l. Apsica
 Kisbakos, 205
 Kisbégány, 206
 Kiszereza, 206
 Kiscserjés l. Vilhováti
 Kisdobróka l. Rosztoka¹
 Kisdobrony, 207
 Kisdubrovica l. Lécfalva
 Kiseszeny l. Szernyehát
 Kisfalu l. Alsóschönborn
 Kisfalu l. Kisfalud
 Kisfalud, 208
 Kis-Gálocs l. Gálocs
 Kisgejőc, 209
 Kiszgút l. Gút
 Kisharangláb l. Harangláb
 Kishelmec l. Korláthelmec
 Kishidvég l. Paszika
 Kisiványi l. Iványi
 Kiskaraszló l. Felsőkaraszló
 Kiskerepec l. Felsőkerepec
 Kiskirva, 210
 Kiskupány, 211
 Kisleányfalva l. Berezinka
 Kislécfalva l. Lécfalva
 Kislipóc l. Lipóc
 Kislohó l. Lohó
 Kislonka l. Lonka
 Kisluboka l. Hluboka
 Kislucska, 212
 Kislunka, 213
 Kismartinka, 213
 Kismogyorós, 214
 Kispálos l. Paulova
 Kispapi, 215
 Kispásztély, 215
 Kispatak l. Potocsok
 Kispatak l. Ricska
 Kiszárkóc, 216
 Kiszrát l. Rát
 Kiszrétfalu l. Kislucska
 Kisrosztoka l. Ugocsarosztoka
 Kissarkad l. Sarkad
 Kisszelmenc, 217
 Kisszlatina, 217
 Kisszolyva l. Szkotárszka
 Kistar l. Zaobucs
 Kistarna, 218
 Kistarnóc l. Tarnóc
 Kistéglás l. Téglás
 Kisturica, 219
 Kisturjaszög l. Kisturica
 Kisugolyka, 220
 Kisugolykavölgy l. Kisugolyka
 Kisújfalu l. Alsóschönborn
 Kivajszd l. Kövesd
 Klacsanó, 220
 Klastromfalva, 221
 Klenovec l. Frigyesfalva
 Klimovica l. Kelemenfalva
 Klinove l. Akli
 Klinovecka Hora l. Aklihegy
 Kljacsanovo l. Klacsanó
 Kljucsarki l. Klucsárka
 Klocski l. Klocskófalva
 Klocskófalva, 222

Klocskuvci l. Klocskófalva
 Klucsárka, 223
 Knyahinya, 224
 Kobalevica l. Gálfalva
 Kobilecka Polyana l. Kabolapolyána
 Kockaszállás, 225
 Kockaszállása l. Kockaszállás
 Kolcsino l. Kölcsény
 Kolocsava l. Kalocsa
 Kolodne l. Darva
 Komarivci l. Palágykomoróc
 Komaruvci l. Oroszkomoróc
 Komlós l. Hmeli
 Komlós, 226
 Komlus l. Komlós
 Komszomolszk l. Németmokra
 Koncháza, 227
 Koncovo l. Koncháza
 Konoplivci l. Sandereske
 Kopár l. Roszos¹
 Kopasneve l. Gernyész
 Kopásno l. Gernyész
 Kopasnovó l. Gernyész
 Kopinivci l. Nagymogyorós
 Korcsova l. Németkucsova
 Koritnyani l. Kereknye
 Korláthelmec, 227
 Kornapataka l. Ploszkópatak
 Korolevo l. Királyháza
 Koselyovo l. Keselymező
 Koszini l. Kaszony
 Koszino l. Kockaszállás
 Koszív Verh l. Koszovverh
 Koszivsza Polyana l. Kaszópolyána
 Koszony l. Kaszony
 Koszovverh, 228
 Kosztivilka l. Berlebás
 Kosztrina, 229
 Kosztrinárosztoka, 230
 Kosztrinszka Roztoka l. Kosztrinárosztoka
 Kosztyeva Pasztily l. Kosztyovapásztély
 Kosztyovapásztély, 231
 Kotelnica l. Kotilnica
 Kotilnica, 231
 Kovácspásztély l. Kispásztély
 Kovácsrét l. Kusnica
 Kovászó, 232
 Köblér, 233
 Kökényes, 234
 Kölcsény, 235
 Kölcsin l. Kölcsény
 Königsfeld l. Királymező
 Körösmező, 236
 Körösös, 237
 Körösöstanya l. Körösös
 Körtelep l. Kruhli
 Körtvélyes, 237
 Kövesd, 238
 Kövesliget, 239
 Középpapsa, 240
 Középpapsa l. Középpapsa
 Krajna-Kerepecke l. Felsőkerepec
 Krajnamartinka, 241
 Krajnamedence l. Medence
 Krajne l. Kálló
 Krajnikovo l. Mihálka
 Kraszna l. Krasznisora

Krasznisora, 242
 Kricsfalva, 243
 Kricsovo l. Kricsfalva
 Krite l. Fedelefalva
 Kriva l. Nagykirva
 Kriva l. Tiszakirva
 Krivaháza l. Nagykirva
 Krivi l. Krivoj
 Krivoj, 244
 Kruhli, 244
 Kruhli l. Kruhli
 Kucsava l. Németskucsava
 Kurucvár l. Likicári
 Kusnica l. Abránka
 Kusnica, 244
 Kustánfalva, 245
 Kustanovica l. Kustánfalva
 Kutkafalva l. Bábakiút
 Kutlás, 246
 Kuzmina, 246
 Kvaszi l. Borkút
 Kvaszovo l. Kovászó
 Lakatosfalva l. Klocskófalva
 Lálfulu l. Leányfalva
 Lalo l. Leányfalva
 Lampertszásza l. Beregszász
 Lányfalva l. Leányfalva
 Lápomesző l. Luhi
 Latirka l. Laturka
 Latorcafő l. Laturka
 Latorcamező l. Hosszúmező
 Laturka, 247
 Lauka, 248
 Lavki l. Lauka
 Láz l. Kistrákóc
 Láz l. Nagyláz
 Lazescsina, 249
 Lazi l. Timsor
 Lázi^{1, 2} 250
 Leányfalva, 251
 Lécfalva, 252
 Lecovica l. Lécfalva
 Lehóc, 253
 Lemkivci l. Lehóc
 Lengyelfalva l. Lehóc
 Lengyelzállás l. Lyahovec
 Leveles l. Lopusnya
 Ligetes l. Luh
 Likicári, 254
 Linci l. Iglinc
 Lipcsa l. Lipcse
 Lipcse, 254
 Lipcsehárs l. Lipovec
 Lipcsemező l. Lipcsepolyána
 Lipcsepolyána, 255
 Lipceka Polyána l. Lipcsepolyána
 Lipóc, 256
 Lipove l. Hetyen
 Lipovec l. Lipóc
 Lipovec, 257
 Liszárnya, 257
 Liszica l. Rókamező
 Liszicsovo l. Rókamező
 Liszkove l. Fornos
 Liszkovec l. Lyahovec
 Ljahirvi l. Lehóc
 Lohó, 258
 Lohovo l. Lohó
 Lóka l. Lauka

Lokity l. Nagybábránka
 Lombos l. Brusztópatak
 Lonka, 259
 Lopuhiv l. Brusztura
 Lopusanka l. Brusztópatak
 Lopusne l. Lopusnya
 Lopusnya, 260
 Loza l. Polyánka
 Lozánzska, 261
 Lozjanszkij l. Lozánzska
 Lubnya, 261
 Lucska l. Nagylucska
 Luh l. Lonka
 Luh l. Széleslonka
 Luh, 262
 Luhi, 263
 Lukova, 263
 Lukovo l. Lukova
 Lumsor, 264
 Lumsori l. Lumsor
 Lunka l. Kislunka
 Lupretszásza l. Beregszász
 Luzsanka l. Asztély
 Lyahovec, 264
 Lyuta, 265
 Macskarév l. Dimicső
 Macsola, 266
 Magastető l. Ozsoverh
 Magyarkomját l. Nagykomját
 Magyfalva l. Mátyfalva
 Majdan l. Majdánka
 Majdánka, 267
 Majorka, 268
 Majurki l. Majorka
 Makaria l. Makarja
 Makarja, 268
 Makarjovo l. Makarja
 Makkosjánosi, 269
 Makszemfalva l. Ilosva
 Makszemháza l. Ilosva
 Mala Berezna l. Kisberezna
 Mala Bijhany l. Kisbégány
 Mala Dobrony l. Kisdobrony
 Mala Kopanya l. Kiskupány
 Mala Lunka l. Kislunka
 Mala Martinka l. Kismartinka
 Mala Pasztelka l. Kispásztély
 Mala Rostoka l. Ugocsarosztoka
 Mala Szolotvina l. Kisszlátina
 Mala Turica l. Kisturica
 Mala Ugolyka l. Kisugolyka
 Male Popovo l. Kispapi
 Mali Hejivci l. Kisgejőc
 Mali Ratovci l. Rát
 Mali Szelmenti l. Kisszelmenti
 Malij Bereznyj l. Kisberezna
 Malij Rakovec l. Kistrákóc
 Malmos l. Sztrojna
 Malomrét l. Zsornava
 Manilopásztély l. Begenyátpásztély
 Martinca l. Kismartinka
 Martincfalva l. Krajnamartinka
 Martinka l. Kismartinka
 Mártonka l. Kismartinka
 Maszárfalva, 270
 Mátyfalva, 271
 Matyijovo l. Mátyfalva
 Medence, 272
 Medvefalva l. Medvegyóc

Medvegyóc, 273
 Medvés l. Medvezsij
 Medvezsa l. Medvezsij
 Medvezsij, 274
 Medvezsoj l. Medvezsij
 Mélyút l. Hluboka
 Mércse l. Mircse
 Meresor, 274
 Mezőgecse l. Gecse
 Mezőhát l. Lazescsina
 Mezőhuta l. Polenahuta
 Mezőkaszony l. Kaszony
 Mezőterebes l. Sztrabicsó
 Mezővári l. Vári
 Migyanica l. Medence
 Mihálka, 275
 Mihálykafalva l. Mihálka
 Mikulivci l. Kismogyorós
 Minaj, 276
 Minyerahyne l. Ásvány
 Mircsa l. Mircse
 Mircse, 276
 Misztice, 277
 Miszticső l. Misztice
 Mizshirja l. Ökörmező
 Mocsár l. Oroszmocsár
 Mocsola l. Macsola
 Mogyorós l. Nagymogyorós
 Mogyorós, 278
 Mokra l. Oroszmokra
 Mokra, 278
 Monasztirec l. Herincsemonostor
 Monostor l. Herincsemonostor
 Montforczorg l. Pósháza
 Monyorófalva l. Nagymogyorós
 Monyorós l. Nagymogyorós
 Mukacsevo l. Munkács
 Munkács, 279
 Munkacsovo l. Munkács
 Munkácsújfalu l. Alsóschönborn
 Muzsaly l. Nagymuzsaly
 Muzsijevo l. Nagymuzsaly
 Nádaspatak l. Trösztjanica
 Nagybábránka l. Abránka
 Nagybábránka, 281
 Nagyalmás, 282
 Nagybakos, 283
 Nagybakta, 283
 Nagybéány, 284
 Nagybereg, 285
 Nagyberezna, 286
 Nagybocksó, 287
 Nagyborzsova l. Borzsova
 Nagybresztó, 288
 Nagycsérjés l. Kicsorna
 Nagycsongova, 289
 Nagydobrony, 290
 Nagygaidos l. Gajdos
 Nagy-Gállocs l. Gállocs
 Nagyánka l. Gánya
 Nagygejőc, 292
 Nagygejőc l. Nagygejőc
 Nagyút l. Gút
 Nagyhelme l. Korláthelme
 Nagyholytin l. Majdánka
 Nagyiványi l. Iványi
 Nagyjuta l. Lyuta
 Nagykaraszló l. Alsókaraszló
 Nagykirva, 293

Nagykompját, 294
 Nagykupány l. Veresmart
 Nagyláz, 295
 Nagyleányfalva l. Leányfalva
 Nagylohó l. Lohó
 Nagylucska, 296
 Nagymogyorós, 297
 Nagymuzsaly, 298
 Nagypalád, 299
 Nagypásztély l. Kosztovopásztély
 Nagypriszló l. Priszló
 Nagyrákóc, 300
 Nagyrát l. Rát
 Nagyrosztoka, 301
 Nagyszász l. Szászfalu
 Nagyszlatina, 302
 Nagyszőlős, 303
 Nagyszuzsica l. Ószuzsica
 Nagytibava, 304
 Nagyturica, 305
 Nagyturjaszög l. Nagyturica
 Nagyugolyka, 306
 Nagyugolykavölgy l. Nagyugolyka
 Nagyverecke l. Alsóverecke
 Nankovo l. Husztköz
 Negrovec, 306
 Negrovo l. Maszárfalva
 Nelipina, 307
 Németkucsova, 308
 Németleányfalva l. Leányfalva
 Németmokra, 309
 Neresznica l. Alsóneresznice
 Nevetlenfalva, 310
 Nevetlenfalva l. Nevetlenfalva
 Nevicke, 311
 Nevickoje l. Nevicke
 Ninaj l. Minaj
 Novaszohyatin l. Majdánka
 Nove Davidkovo l. Újdávidháza
 Nove Klinove l. Újklí
 Nove Szelo l. Beregújfalu
 Nove Szelo l. Tiszaujhely
 Novobaro l. Újbárd
 Novoje Szelo l. Alsóschönborn
 Novoszelica l. Felsőneresznic
 Novoszelica l. Kislucska
 Novoszelica l. Sósújfalu
 Novoszelica l. Újholyatin
 Novoszelica l. Újkemence
 Nyágova, 312
 Nyéresháza l. Alsóneresznice
 Nyilas l. Rosztoki
 Nyimecka Mokra l. Németmokra
 Nyiresfalva, 313
 Nyiresújfalu l. Nyiresfalva
 Nyírhalom l. Berezinka
 Nyizsnya Apsa l. Alsóapsa
 Nyizsnye Bolotne l. Alsósárad
 Nyizsnye Szeliscse l. Alsószelistye
 Nyizsnye Szolotvino l. Nagyszlatina
 Nyizsnyi Remeti l. Alsóremete
 Nyizsnyi Verecki l. Alsóverecke
 Nyizsnyi Vorota l. Alsóverecke
 Nyizsnyij Bisztrij l. Alsóbisztra
 Nyizsnyij Koropec l. Alsókerepec
 Nyizsnyij Sard l. Alsósárad
 Nyizsnyij-Dubovec l. Alsó-Dubovec
 Nyizsnyij-Sztudenij l. Alsóhidegpatak
 Obava l. Dunkófalva
 Obcsina l. Topcsino
 Óbégány l. Kisbégány
 Ober-Schönborn l. Felsőkerepec
 Obláz, 314
 Ódávidháza, 314
 Óholyatin, 315
 Óhuta l. Huta
 Ókemence, 316
 Ókli l. Akli
 Okruhla l. Kerekhegy
 Oláhcsertész, 317
 Oláh-Kerepec l. Felsőkerepec
 Oláhújfalu l. Sósújfalu
 Oleksandrivka l. Sándorfalva
 Olenyova, 318
 Olenyovo l. Olenyova
 Olesnik l. Egres
 Onok l. Ilonokújfalu
 Onokivci l. Felsődomonya
 Onokóc l. Felsődomonya
 Opcina l. Topcsino
 Orihovica l. Rahonca
 Orlyova, 319
 Órmód l. Nagybrezstó
 Oroszbukóc l. Bukóc²
 Oroszfalu l. Ruszkóc
 Oroszgejóc, 320
 Oroszjovo l. Sárosoroszi
 Oroszkomját l. Nagykomját
 Oroszkomoró l. Oroszkomoróc
 Oroszkomoróc, 320
 Oroszkucsova, 321
 Oroszleányfalva l. Leányfalva
 Oroszmocsár, 322
 Oroszmokra, 323
 Oroszremete l. Turjaremete
 Orosztelek l. Ruszkóc
 Oroszvölgy l. Ruszkadolina
 Ósándorfalva l. Sándorfalva
 Oszava l. Oszavka
 Oszavka, 324
 Ószemere, 324
 Oszij l. Szajkófalva
 Oszoverh l. Oszoverh
 Ószuzsica, 325
 Ozvora l. Izvor
 Oszoverh, 326
 Ökörmező l. Pálfalva
 Ökörmező l. Volóc
 Ökörmező, 326
 Ölyvös, 327
 Őr l. Órdarma
 Órdarma, 328
 Öreghuta l. Huta
 Ötvösfalva, 329
 Packanóc l. Patkanyóc
 Packanyovo l. Patkanyóc
 Padóc l. Podobóc
 Palád l. Nagypalád
 Palágy l. Palágykomoróc
 Palágy-Komarivci l. Palágykomoróc
 Palágykomoróc, 330
 Palazalja l. Pudpolóc
 Pálfalva, 331
 Palló, 332
 Pálos l. Paulova
 Papfalva, 332
 Papi l. Csonkapapi
 Papifalu l. Csonkapapi
 Paskivci l. Páskóc
 Páskóc, 333
 Paszika l. Turjapaszika
 Paszika, 334
 Pásztély l. Begengyátpásztély
 Pasztilyki l. Kispásztély
 Patak l. Ploszkópatak
 Patakófalva l. Ószuzsica
 Patakos l. Patkanyóc
 Pataktanya l. Ploszkópatak
 Patkanyóc, 335
 Paulova, 336
 Pausching l. Pósháza
 Pavlove l. Palló
 Pavlovo l. Paulova
 Pavino l. Pósháza
 Pelesalja l. Pudplesa
 Perece l. Perecseny
 Perecseny, 337
 Perecsin l. Perecseny
 Perecske l. Perecseny
 Perekháza l. Perekreszna
 Perekresznij l. Perekreszna
 Perekresztja l. Tiszakeresztúr
 Perekreszna, 338
 Pereszlő l. Priszló
 Péri l. Körtvéhes
 Péterfalva l. Csepe
 Péterfalva, 339
 Petrivka l. Szernyehát
 Petrovo l. Péterfalva
 Petrusiv l. Petrusó
 Petrusó, 340
 Petrusov l. Petrusó
 Pidcsumaly l. Podcsumály
 Pidhirne l. Oláhcsertész
 Pidhorb l. Hegyfark
 Pidplesa l. Pudplesa
 Pidpolozzja l. Pudpolóc
 Pidvinohradiv l. Szőlősvégárdó
 Pilipec, 340
 Pisztraháza, 341
 Pisztrjalovo l. Pisztraháza
 Plajuc, 342
 Plávja, 342
 Ploszkánfalva, 343
 Ploszkanovica l. Ploszkánfalva
 Ploszke l. Ploszkó
 Ploszkij Potyik l. Ploszkópatak
 Ploszkina l. Ploszkánfalva
 Ploszkó, 344
 Ploszkópatak, 345
 Podcsumály, 346
 Podisor, 346
 Podobóc, 346
 Podobovec l. Podobóc
 Pogysior l. Podisor
 Polena l. Turjapolena
 Polena, 347
 Polenahuta, 348
 Polyána l. Lipcsepolyána
 Polyana l. Polena
 Polyána, 349
 Polyánka, 349
 Polyanszka Huta l. Polenahuta
 Popovo l. Csonkapapi
 Poroskó, 350
 Poroskovo l. Poroskó
 Poroskó l. Poroskó

Póсахáza, 351
 Poszics, 352
 Potocsok, 352
 Potok l. Ploszkópatak
 Potyik l. Kirvavec
 Priborzsavsze l. Zádnya
 Prihigy l. Prihud
 Prihud, 353
 Priordonne l. Botfalva
 Priszlip l. Priszlop
 Priszlop, 353
 Pritiszjanszke l. Csonkás²
 Protiveny, 354
 Pudples, 354
 Pudpolóc, 355
 Pukahelmec l. Korláthelmec
 Puskino, 356
 Pusztabene l. Bene
 Pusztacsoma l. Csoma
 Pusztá-Kerepec l. Alsókerepec
 Putkahelmec l. Korláthelmec
 Puznyákfalva, 356
 Puznyakivci l. Puznyákfalva
 Rabonica l. Felsőhrabonica
 Rafajlove l. Rafajnaújfalu
 Rafajna l. Rafajnaújfalu
 Rafajnaújfalu, 357
 Rafajnovo l. Rafajnaújfalu
 Rahiv l. Rahó
 Rahó, 358
 Rahonca, 359
 Rahovo l. Rahó
 Rakasz, 360
 Rakaszov l. Rakasz
 Rákó, 361
 Rákóc l. Nagyrákóc
 Rákócziállás l. Zavadka
 Rákos^{1, 2}, 362
 Rakosino l. Rákos²
 Rákospatak, 363
 Rakove l. Rákó
 Rakove l. Rakovo
 Rakovo l. Rákó
 Rakovo, 364
 Ramocsa l. Romcsaháza
 Ramocsafalva l. Romcsaháza
 Ramocsagejőc l. Kisgejőc
 Ramocsaháza l. Romcsaháza
 Rápigy, 364
 Rászócscsa l. Roszucska
 Rát, 364
 Rativci l. Rát
 Ravaszmező l. Rókamező
 Rekesz l. Zagylszka
 Rekettye l. Rekita
 Rekar l. Likicári
 Rekita, 365
 Rekiti l. Rekita
 Remete l. Alsóremete
 Remete l. Turjaremete
 Repede, 366
 Repenye l. Ripinye
 Repinne l. Ripinye
 Rév l. Brod
 Révhely l. Zabrogyl¹
 Ricska, 367
 Ripinye, 368
 Rivne l. Szernye
 Rivne, 369
 Rjapedin l. Rjapigy
 Rjapigy l. Rápigy
 Rjapigy l. Repede
 Rodnikivka l. Izvor
 Rodnikova Huta l. Izvorhuta
 Rókamező, 369
 Rókarét l. Meresor
 Rokoszo l. Rakasz
 Romocsafalva, l. Romcsaháza
 Romcsaháza, 370
 Romocsevice l. Romcsaháza
 Rónafalu l. Runófalva
 Rónafüred l. Lumsor
 Rosziska l. Roszucska
 Roszos^{1, 2}, 371, 372
 Rosztik l. Rosztoki
 Rosztoka l. Kosztrinarosztoka
 Rosztoka l. Nagyrosztoka
 Rosztoka^{1, 2}, 372, 373
 Rosztokapásztély, 373
 Rosztoki, 374
 Rosztovatica, 375
 Rosztovatovci l. Rosztovatica
 Roszucska, 375
 Rozivka l. Katergény
 Roztocka Pasztily l. Rosztokapásztély
 Roztocka l. Nagyrosztoka
 Roztocka l. Rosztoka²
 Roztoki l. Rosztok
 Runófalva, 376
 Runya, 377
 Ruszka Kucsava l. Oroszkucsova
 Ruszka Mokra l. Oroszmokra
 Ruszkadolina, 377
 Ruszkadolinatelep l. Ruszkadolina
 Ruszke l. Ruszkóc
 Ruszke Pole l. Urmező
 Ruszki Hejivci l. Oroszgejőc
 Ruszki Komarivci l. Oroszkomoróc
 Ruszkij Mocsar l. Oroszmocsár
 Ruszkóc, 377
 Ruszkova l. Ruszkóc
 Saján, 379
 Salamon, 379
 Salánk, 380
 Salanki l. Salánk
 Sándorfalva, 380
 Sandrovo l. Sándorfalva
 Sárád l. Felsősárád
 Sárd l. Alsósárád
 Sárdik, 381
 Sárdiktelep l. Sárdik
 Sarkad, 382
 Sárosoroszi, 383
 Sásvár, 384
 Scsaszlive l. Szerencsfalva
 Scserbovec l. Serbóc
 Sebespatak l. Felsőbisztra
 Senborn l. Alsóschönborn
 Serbóc, 385
 Siroka l. Siroka
 Siroka, 386
 Siroke l. Felsősárád
 Siroke l. Siroka
 Sirokij Luh l. Széleslonka
 Sislivci l. Sislóc
 Sislóc, 386
 Skuratóc, 387
 Skuratócfalva l. Skuratóc
 Skurjativci l. Skuratóc
 Sőfalva, 387
 Sőhát l. Csornoholova
 Som, 388
 Sőmező l. Szolya
 Sophiendorf l. Zsófiafalva
 Sősfalu l. Sősiújfalu
 Sőslak l. Szolya
 Sősiújfalu, 389
 Szajkó l. Szajkófalva
 Szajkófalva, 390
 Szakadék l. Zalom
 Száldobos, 391
 Szálláspatak l. Szászova
 Szalóka, 392
 Szánfalva l. Sztánfalva
 Szárazpatak l. Szuha²
 Szarvasháza l. Zsdenyova
 Szarvaskút l. Olenyova
 Szarvasrét l. Puznyákfalva
 Szász l. Beregszász
 Szászfalu, 392
 Szaszivka l. Szászóka
 Szászó l. Szászova
 Szászóka, 393
 Szászova, 394
 Szaszovo l. Szászfalu
 Szaszovo l. Szászova
 Szeklence, 395
 Széleslonka, 396
 Szelistye l. Alsószelistye
 Szemere l. Öszemere
 Szemerekő l. Szemerekova
 Szénástelek l. Zauszina
 Szentmihálykörtvélyes l. Körtvélyes
 Szentmiklós, 396
 Szerednye Vogyane l. Középpasa
 Szerednye, 398
 Szerednyedubroka l. Dubroka¹
 Szerednyoe l. Szerednye
 Szerencsfalva, 399
 Szerencsiivci l. Szerencsfalva
 Szernye, 400
 Szernyehát, 401
 Szevlyus l. Nagyszőlős
 Szidorfalva, 401
 Szily l. Szolya
 Szilyce l. Kisfalud
 Szimer l. Öszemere
 Szimerki l. Újszemere
 Szimírka l. Újszemere
 Szinevér, 402
 Szinevérpolyána, 403
 Szinevirszka Polyana l. Szinevérpolyána
 Szinyák, 404
 Szirma, 405
 Szitni, 406
 Szitnij l. Szitni
 Szjurjuk, 406
 Szkotárszka, 406
 Szkotárszke l. Szkotárszka
 Szlatina l. Aknaszlatina
 Szlatina l. Nagyszlatina
 Szlatinka l. Kisszlatina
 Szloboda, 407
 Szlopony l. Szloponovij
 Szloponovij, 408
 Szemerekova, 408

Szmerekovo l. Szmerekova
 Szologovica l. Kisábránka
 Szobatin, 409
 Szófia l. Zsófiafalva
 Szokirnica l. Szeklenye
 Szolocsin l. Szolocsina
 Szolocsina, 410
 Szolomonovo l. Salamon
 Szolenci l. Kisszelmenc
 Szolotvina l. Nagyszlatina
 Szolotvinka l. Kisszlatina
 Szolotvino l. Aknaszlatina
 Szolovka l. Szalóka
 Szolya, 411
 Szolya, 412
 Szolyi l. Szolya
 Szolyva, 413
 Szolyvaszentmiklós l. Szentmiklós
 Szombati l. Szobatin
 Szopki l. Szopkó
 Szopkó, 414
 Szopkótelep l. Szopkó
 Szorospatak l. Vályeszkrágyi
 Szőlősegres l. Egres
 Szőlősgyula l. Gyula
 Szőlősróztoka l. Ugocsaróztoka
 Szőlőmező l. Herincse
 Szőlős l. Nagyszőlős
 Szőlősvégárdó, 414
 Sztánfalva, 415
 Sztanovec, 416
 Sztanovo l. Sztánfalva
 Sztare Davidkovo l. Ódavidháza
 Sztaroje Szelo l. Óholyatin
 Sztaroszelo l. Kalocsa
 Sztavna, 417
 Sztavne l. Sztavna
 Szteblivka l. Száldobos
 Sztebna, 418
 Sztebnij l. Sztebna
 Sztoroznica l. Órdarma
 Sztarabicsó, 418
 Sztarabicsovo l. Sztarabicsó
 Sztaricsava, 420
 Sztirihálya, 421
 Sztirimba l. Sztirimbapatak
 Sztirimbapatak, 421
 Sztiripa l. Sztirippa
 Sztirippa, 422
 Sztrojánfalva l. Sztrojna
 Sztrojna, 422
 Sztrojne l. Sztrojna
 Szturmkivka l. Sztürte
 Sztürte l. Sztürte
 Sztudena l. Alsóhidegpatak
 Sztuzsica l. Ósztuzsica
 Szuha pataka l. Szuha¹
 Szuha^{1,2,3} 423, 424
 Szuhabaranka l. Bronyka
 Szuhabronyka l. Bronyka
 Szuhapatak l. Szuha¹
 Szuhapatak l. Szuha³
 Szuhi l. Szuha²
 Szuhi l. Szuha³
 Szuurjuk l. Szuurjuk
 Szuszkó, 425
 Szuszkovo l. Szuszkó
 Sztürte, 426
 Szvaljava l. Szolyva
 Szvalyavka, 427
 Szvoboda l. Nagybakos
 Szvoboda l. Szloboda
 Talabor l. Talaborfalva
 Talaborfalva l. Talaborfalva
 Talaborfalva, 428
 Taracköz, 429
 Tarackraszna l. Krasznisora
 Taraciújfalu l. Felsőneresznye
 Taraszivka l. Tereselpatak
 Tarfalu l. Óholyatin
 Tarníci l. Tarnóc
 Tarnóc, 430
 Tarújfalu l. Újholyatin
 Tasnád l. Tasnádtanya
 Tasnádtanya, 431
 Técső, 431
 Téglás, 432
 Tekeháza, 433
 Tekovo l. Tekeháza
 Telek l. Ágtelek
 Teleki l. Csepe
 Terebesfejpatak l. Trebusafejpatak
 Tereblya l. Talaborfalva
 Tereselpatak, 433
 Teresuly l. Tereselpatak
 Teresza l. Taracköz
 Ternovo l. Kökényes
 Tibava l. Nagytibava
 Tiha, 434
 Tihij l. Tiha
 Timsor, 435
 Tisiv l. Tisova
 Tisova, 436
 Tiszaágtelek l. Ágtelek
 Tiszaásvány l. Ásvány
 Tiszabogdány l. Bogdány
 Tiszaborkút l. Borkút
 Tiszabökény l. Bökény
 Tiszacsoma l. Csoma
 Tiszafejeregyszőlő l. Fejeregyszőlő
 Tiszahetény l. Hetény
 Tiszakeresztúr, 437
 Tiszakirva, 437
 Tiszaló, 438
 Tiszalonka l. Lonka
 Tiszalovo l. Tiszaló
 Tiszapéterfalva l. Péterfalva
 Tiszasalamon l. Salamon
 Tiszasásvár l. Sásvár
 Tiszaszászfalva l. Szászfalva
 Tiszaszirma l. Szirma
 Tiszatanya l. Kispapi
 Tiszaújfalu, 438
 Tiszaújhegy, 439
 Tiszaújhegy, 440
 Tiszavári l. Vári
 Tiszjanka l. Ágtelek
 Titkivci l. Titkovec
 Titkovec, 440
 Titokvölgy l. Titkovec
 Topcsino, 441
 Topolin, 441
 Toronya, 442
 Torony l. Toronya
 Tótpolena l. Turjapolena
 Tőkésdeszkfalva, l. Deszkfalva
 Tövisfalva, 442
 Trebusa l. Trebusafejpatak
 Trebusafejpatak, 443
 Trebusany l. Trebusafejpatak
 Trosznik l. Sásvár
 Trosztyanec, 444
 Trosztyánfalva l. Trosztyanica
 Trosztyanica, 445
 Tulanagyágtelep l. Husztnagyág
 Turica l. Nagyturica
 Turicski l. Kisturica
 Turja Poljana l. Turjapolena
 Turjabisztra, 446
 Turjamező l. Turjapolena
 Turjapaszika, 447
 Turjapolena, 447
 Turjaremete, 448
 Turjasebes l. Turjabisztra
 Turjavágás l. Turjapaszika
 Turji Remeti l. Turjaremete
 Turunpatak l. Toronya
 Tyacsiv l. Técső
 Tyacsivka, 449
 Tyacsovec l. Tyacsivka
 Tyuska, 449
 Uglya, 450
 Ugocsaróztoka, 451
 Újakli, 452
 Újapsa l. Apsica
 Újbárd, 452
 Újbarfalva l. Újbárd
 Újbariovo l. Újbárd
 Újdávidháza, 453
 Újfalu l. Beregtűfalva
 Újfalu l. Rafajnaújfalu
 Újfalu l. Sósújfalu
 Újhely l. Tiszaújhegy
 Újholyatin, 454
 Újhuta l. Huta
 Újkemence, 454
 Újklenóc l. Frigyesfalva
 Újlak l. Tiszaújlak
 Újrosztoka l. Rosztoka¹
 Újrosztoka l. Ugocsaróztoka
 Újszemere, 455
 Újtövisfalva l. Tövisfalva
 Újverbóc l. Puskinó
 Uklina l. Uklina
 Uklina, 456
 Ungbükkös l. Bukóc¹
 Ungcsertész l. Csertész
 Unggesztenyés l. Iglic
 Unghosszúmező l. Hosszúmező
 Unghuta l. Huta
 Ungordas l. Valkaja
 Ungsasfalva l. Orlyova
 Ungszuha l. Szuha³
 Ungtarnóc l. Tarnóc
 Ungtölgyes l. Dubróka¹
 Ungvár, 457
 Unter Schönborn l. Alsóschönborn
 Urmezijovo l. Urmező
 Urmező, 459
 Uszty-Csorna l. Királymező
 Uzshorod l. Ungvár
 Uzso, 460
 Vajnág, 460
 Vajnokfalva l. Vajnág
 Vajnokháza l. Vajnág

Valkaja, 461
 Vallis Regia l. Királymező
 Vályeszkrágyi, 462
 Vámosgejőc l. Nagygejőc
 Vanykófalva l. Krajnamartinka
 Vári, 463
 Várkulcsa l. Klucsárka
 Vaskovica l. Ivaskófalva
 Végmártonka l. Krajnamartinka
 Veléte, 464
 Velika Bakta l. Nagybakta
 Velika Bihany l. Nagybéány
 Velika Dobrony l. Nagydobrony
 Velika Kopanya l. Veresmart
 Velika Palagy l. Nagypalád
 Velika Rosztoka l. Nagyrosztoka
 Velika Roztoka l. Rosztoka¹
 Velika Tibava l. Nagytibava
 Velika Turica l. Nagyturica
 Velika-Csingava l. Nagycsongova
 Velika-Ugolyka l. Nagyugolyka
 Veliki Berehi l. Nagyberég
 Veliki Hejivci l. Nagygejőc
 Veliki Komjati l. Nagykomját
 Veliki Lazi l. Nagyláz
 Veliki Lucski l. Nagylucska
 Veliki Ratovci l. Rát
 Velikij Berezniy l. Nagyberezna
 Velikij Bicskiv l. Nagybocksó
 Velikij Rakovec l. Nagyrákóc
 Veljatin l. Veléte
 Verbiás, 465
 Verbove l. Csonkás¹
 Verbovec l. Verbóc
 Verbóc, 466
 Verebes l. Verbiás
 Veréce, 466
 Verecke l. Alsóverecke
 Veresmart, 467
 Verhnya Apsa l. Felsőapsa
 Verhnya Hrabivnica l. Felsőhrabov-
 nica
 Verhnya Szolotvina l. Kisszlatina
 Verhnya Viznica l. Felsőviznice
 Verhnye Vogyane l. Felsőapsa
 Verhnyi Remeta l. Felsőremete
 Verhnyi Vorota l. Felsőverecke
 Verhnyij Bisztrij l. Felsőbiszttra
 Verhnyij Koropec l. Felsőkerepec
 Verhnyij Sztudenij l. Felsőhidegpatak
 Verhovinabiszttra, 468
 Verjaca l. Veréce
 Vertep l. Vertepa
 Vertepa, 469
 Vezérszállás l. Pudpolóc
 Vidráspatak l. Vidricska
 Vidricska, 469
 Viharos l. Viska
 Vilhováti, 470
 Vilok l. Tiszaújlak
 Vilyhivci l. Irholc
 Vilyhivci-Lazi l. Lazi¹
 Vilyhivcsik l. Vulyhovcsik
 Vilyhivka l. Ölyvös
 Vilyhovatij l. Vilhováti
 Vilyhovica l. Egreske
 Vilyisani l. Vulsána
 Vilyisinki l. Vulsinka
 Vinkó, 471

Vinkove l. Vinkó
 Vinohradiv l. Nagyszőlős
 Visk, 471
 Viska, 472
 Viskovo l. Visk
 Visnya Viznica l. Felsőviznice
 Visnyi Remeta l. Felsőremete
 Visnyi Verecki l. Felsőverecke
 Visnyij Dubovec l. Felsődubovec
 Visnyij Sard l. Felsősárad
 Visnyij Sztudenij l. Felsőhidegpatak
 Visnyij-Koropec l. Felsőkerepec
 Visovatij l. Vosováti
 Vízköz l. Szolyma
 Vlahovo l. Ölyvös
 Vocsi, 473
 Vocsitelep l. Vocsi
 Vogyica l. Apsica
 Volóc, 473
 Voloszcjanka, 475
 Voloszczoje l. Oláhcsertész
 Volovec l. Volóc
 Volovica l. Pálfalva
 Volovoje l. Ökörmező
 Vonyigovo l. Vajnág
 Vorocsó, 476
 Vorocsovo l. Vorocsó
 Vosováti, 476
 Vosovátiölgy l. Vosováti
 Vovcsij l. Vocsi
 Vovkove l. Valkaja
 Vovkovej l. Valkaja
 Vucskómező, 477
 Vucskove l. Vucskómező
 Vucskovoje l. Vucskómező
 Vulsána, 478
 Vulsinka l. Egreske
 Vulsinka, 478
 Vulyhovcsik, 479
 Vulyhovc l. Irholc
 Vusnik l. Egreske
 Vuzlove l. Bányu
 Zaberezs l. Szokirnica
 Zabolotne l. Sárdik
 Zabolotya l. Fertősálmás
 Zabrigy l. Zabrogy¹
 Zabrigy l. Zabrogy²
 Zabrogy^{1, 2} 479, 480
 Zádnya, 481
 Zagvilszka, 481
 Zahattya l. Hátmeg
 Zahorb^{1, 2} 482, 483
 Zajgó l. Duszina
 Zalom, 483
 Zaluzsja l. Kisálmás
 Zaobucs, 483
 Zaperegyila, 484
 Zaperegyilla l. Zaperegyila
 Zapszoly l. Zápszony
 Zápszony, 484
 Zaricsa l. Alsókaraszló
 Zaricsne l. Husztnagyág
 Zaricsó, 485
 Zarikó l. Husztnagyág
 Zárnya l. Zádnya
 Zasztavne l. Zápszony
 Zatisne l. Tasnádtanya
 Zatiszivka l. Csomafalva
 Zauszina, 486

Zavadka, 487
 Zavbucs l. Zaobucs
 Zaverhnya Kicsera, 488
 Závidfalva, 488
 Zavidove l. Závidfalva
 Zavidofo l. Závidfalva
 Zavijka l. Zavojka
 Zavojka, 489
 Zavoszina l. Zauszina
 Zbini l. Zbuna
 Zbuna, 490
 Zmijivka l. Kígyós
 Znyacovo l. Ignéc
 Znyatino l. Izsnyéte
 Zolotarjovo l. Ötvösfalva
 Zubivka l. Fogaras
 Zúgó l. Hukliva
 Zsborivci l. Runófalva
 Zsdenyijevo l. Zsdenyova
 Zsdenyova, 491
 Zsilip l. Plávja
 Zsofia l. Zsófiafalva
 Zsófiafalva, 492
 Zsornava, 492
 Zsovineve l. Szokirnica
 Zsukó, 493
 Zsukovo l. Zsukó
 Абранка, 11
 Андріївка, 29
 Анталовці, 30
 Арданово, 31
 Астей, 34
 Бабичі, 35
 Бадалово, 37
 Бадів, 38
 Бакош, 205
 Балажер, 39
 Баранинці, 40
 Барбово, 41
 Барвінок, 66
 Баркасово, 43
 Батрадъ, 64
 Батфа, 45
 Батово, 45
 Бегендяцкая Пастиль, 47
 Бедевя, 46
 Бене, 48
 Бенедиківці, 49
 Береги, 53
 Берегово, 50
 Берегуйфалу, 52
 Березинка, 54
 Березники, 55
 Березово, 55
 Бистриця, 366
 Біла Церква, 115
 Біласовиця, 57
 Білин, 58
 Білки, 58
 Біловарці, 210
 Бобове, 59
 Бобовище, 70
 Бозаревиця, 113
 Боздан, 60
 Боржава, 62
 Боржавське, 289
 Боронява, 40
 Ботар, 44

Ботфалва, 63
Бребоя, 66
Брестів, 288
Брід, 67
Бронька, 67
Буківцьово, 71
Букове, 112
Буковець, 72, 73
Буковинка, 74
Буштино, 75
Вари, 463
Велика Бакта, 283
Велика Бийгань, 284
Велика Добронь, 290
Велика Копаня, 467
Велика Паладь, 299
Велика Розтока, 372
Велика Уголька, 306
Великий Березний, 286
Великий Бичків, 287
Великий Раковець, 300
Великі Береги, 285
Великі Геївці, 292
Великі Ком'яти, 294
Великі Лазы, 295
Великі Лучки, 296
Велятин, 464
Вербове, 92
Вербовець, 466
Верб'язь, 465
Вертеп, 469
Верхнє Водяне, 120
Верхні Ворота, 129
Верхні Ремети, 128
Верхній Бистрий, 121
Верхній Коронець, 126
Верхній Студений, 123
Верхня Визниця, 130
Верхня Грабівниця, 123
Верхня Солотвина, 217
Верховина-Бистра, 468
Веряця, 466
Видричка, 469
Вилок, 440
Виноградів, 303
Вишка, 472
Вишково, 471
Вишиний Дубовець, 122
Вишоватий, 476
Вільхівка, 327
Вільхівці, 174
Вільхівці-Лазы, 250
Вільхівчик, 479
Вільховатий, 470
Вільховиця, 110
Вільшани, 478
Вільшинки, 478
Вінкове, 471
Вовкове, 461
Вовчий, 473
Водиця, 31
Воловець, 473
Воловиця, 331
Волосянка, 475
Вонігове, 460
Ворочово, 476
Вучкове, 477
Гайдош, 136
Галабор, 147

Галоч, 138
Гандеровиця, 221
Ганичі, 138
Ганьковиця, 147
Гать, 139
Герцівці, 151
Гетен, 154
Гетиня, 153
Геча, 140
Глибоке, 155
Глибокий Потік, 462
Глиняний, 155
Говерла, 160
Голубине, 156
Голятин, 315
Гонцош, 142
Горінчово, 151
Горб, 158
Горбки, 363
Горбок, 382
Горонглаб, 148
Горонда, 142
Грабово, 401
Гребля, 125
Грибівці, 161
Груники, 144
Грушово, 237
Гудя, 143
Гукливий, 163
Гуняді, 164
Гусний, 164
Гут, 144
Гута, 168
Данилівка, 93
Данилово, 387
Демечі, 97
Дерцен, 95
Дешиковиця, 96
Дийда, 95
Дібрівка, 106
Діл, 145
Ділове, 443
Ділок, 146, 332
Добрік, 98
Добрянське, 312
Довге, 98
Довге Поле, 159
Домашин, 99
Домбоки, 101
Доробратово, 101
Драгиня, 102
Драгово, 239
Драчино, 442
Дротинці, 405
Дуби, 103
Дубино, 103
Дубове, 100
Дубриничі, 104
Дубрівка, 105, 106
Дулово, 107
Дунковиця, 313
Дусино, 109
Дюла, 146
Есень, 111
Жборівці, 376
Жденієво, 491
Жнятино, 181
Жорнава, 492
Жуково, 493

Забережжє, 410
Заболотне, 381
Забрідь, 479, 480
Завадка, 487
Завбуч, 483
Заверхня Кичера, 488
Завидово, 488
Завийка, 489
Завосина, 486
Загаття, 149
Загорб, 482, 483
Задільське, 481
Залом, 483
Залужжє, 204
Запереділля, 484
Запсонь, 484
Зарічне, 168
Зарічово, 485
Заріччя, 20
Затисівка, 88
Затишине, 431
Збини, 490
Зняцьово, 170
Золотарьово, 329
Зубівка, 133
Іванівці, 176
Івашиковиця, 177
Іза, 178
Ізки, 175
Ільківці, 171
Ільниця, 172
Імстичово, 277
Ірлява, 319
Іршава, 173
Кайданово, 184
Калини, 19
Калів, 187
Кальник, 185
Кам'янське, 238
Кам'яниця, 316
Канора, 187
Карачин, 188
Карпати, 53
Карповтлаш, 189
Каштаново, 189
Кваси, 61
Квасово, 232
Келечин, 192
Керецьки, 194
Кибляри, 233
Кідьош, 199
Кінлодь, 201
Кінчеш, 200
Кіреші, 237
Кічерели, 198
Кічерний, 199
Кленовець, 135
Климовиця, 192
Ключки, 222
Ключарки, 223
Клячаново, 220
Княгиня, 224
Кобалевиця, 137
Кобилецька Поляна, 183
Колодне, 94
Колочава, 186
Кольчино, 235
Коноплівці, 193
Концово, 227

Копашново, 141
Копинівці, 297
Коритняни, 196
Королево, 201
Косино, 225
Косів Верх, 228
Косівська Поляна, 190
Косонь, 189
Костева Пастіль, 231
Костилівка, 56
Кострина, 229
Костринська Розтока, 230
Котельниця, 231
Кошельово, 197
Країне, 185
Крайниково, 275
Крайня Мартинка, 241
Красна, 242
Крива, 293, 437
Кривий, 244
Крите, 114
Кричово, 243
Круглий, 244
Кузьмино, 246
Кутлаш, 246
Кучава, 308
Кушниця, 244
Куштановиця, 245
Лавки, 248
Лазецина, 249
Лазь, 250, 435
Лалово, 251
Латірка, 247
Лецовиця, 252
Липецька Поляна, 255
Липовець, 256, 257
Липча, 254
Лисичово, 369
Лікіцари, 254
Лінці, 169
Лісарня, 257
Лісковець, 264
Лоза, 349
Лозянський, 261
Локіть, 281
Лопухів, 69
Лопушанка, 68
Лопушине, 260
Лохово, 258
Лубня, 261
Луг, 259, 262
Луки, 263
Луково, 263
Лумшори, 264
Лунка, 213
Люта, 265
Ляхівці, 253
Майдан, 267
Макар'єво, 268
Мала Бийгань, 206
Мала Добронь, 207
Мала Копаня, 211
Мала Мартинка, 213
Мала Розтока, 451
Мала Уголька, 220
Мале Попово, 215
Малий Березний, 206
Малий Раковець, 216
Малі Гейвці, 209

Малі Селменці, 217
Матійово, 271
Маюрки, 268
Медведівці, 273
Медвежий, 274
Мерешор, 274
Микулівці, 214
Минай, 276
Мирча, 276
Мідяниця, 272
Міжгір'я, 326
Модьорош, 278
Мокра, 278
Монастирець, 152
Мочола, 266
Мужієво, 298
Мукачево, 279
Нанково, 167
Неветленфолу, 310
Невицьке, 311
Негрово, 270
Негровець, 306
Неліпино, 307
Нересниця, 22
Нижнє Болотне, 24
Нижнє Селище, 26
Нижнє Солотвино, 302
Нижні Ворота, 27
Нижні Ремети, 23
Нижній Бистрий, 17
Нижній Дубовець, 18
Нижній Коропець, 21
Нижній Студений, 18
Нижня Апиша, 16
Німецька Мокра, 309
Нове Давидково, 453
Нове Клинове, 452
Нове Село, 439
Новобарово, 452
Новоселиця, 127, 212, 389, 454, 455
Обава, 107
Облаз, 314
Ожовех, 326
Оклі, 13
Оклі Гедь, 14
Округла, 195
Олександрівка, 380
Оленьово, 318
Олешник, 110
Онок, 172
Оноківці, 122
Оріховиця, 359
Оросієво, 383
Осава, 324
Осій, 390
Павлово, 336
Павино, 351
Паладь-Комарівці, 330
Палло, 332
Пасіка, 334
Пастілки, 215
Пацканьово, 335
Пашківці, 333
Перехресний, 338
Перехрестя, 437
Перечин, 337
Петрівка, 401
Петрушів, 340
Пийтерфолво, 339

Пилипець, 340
Підвиноградів, 414
Підгірне, 317
Підгорб, 150
Підпеша, 354
Підполоззя, 355
Підчумаль, 346
Пістрялово, 341
Плав'я, 342
Плаюць, 342
Плоскановиця, 343
Плоске, 344
Плоский Потік, 345
Подішор, 346
Подобовець, 346
Поляна, 347, 349
Полянська Гута, 348
Попово, 91
Порошково, 350
Посіч, 352
Потік, 203
Поточок, 352
Приборжавське, 481
Пригідь, 353
Присліп, 353
Притисянське, 92
Противень, 354
Пузняківці, 356
Пушкіно, 356
Раково, 361
Ракове, 364
Ракош, 362
Ракошино, 362
Ратівці, 364
Рафайново, 357
Рахів, 358
Рекіти, 365
Репинне, 368
Рівне, 369
Річка, 367
Родниківка, 179
Родникова Гута, 180
Розівка, 198
Розтока, 301, 372
Розтоки, 374
Розтоцька Пастіль, 373
Рокосово, 360
Ромочевиця, 370
Росішка, 375
Росош, 371, 372
Ростов'ятиця, 375
Руна, 377
Руська Долина, 377
Руська Кучава, 321
Руська Мокра, 323
Руське, 377
Руське Поле, 459
Руський Мочар, 322
Руські Гейвці, 320
Руські Комарівці, 320
Ряпідь, 364
Сасівка, 393
Сасово, 392, 394
Сваліява, 413
Сваліявка, 427
Свобода, 283, 407
Середнє, 398
Середнє Водяне, 240
Серне, 400

Синевир, 402
Синевирська Поляна, 403
Синяк, 404
Сіль, 411
Сільце, 208
Сімер, 324
Сімерки, 455
Сітний, 406
Скотарське, 406
Слоповий, 408
Смереково, 408
Смологовиця, 203
Собатин, 409
Сойми, 412
Сокирниця, 395
Соловка, 392
Соломоново, 379
Солотвино, 14
Солочин, 410
Сопки, 414
Софія, 492
Ставне, 417
Станово, 415
Становець, 416
Старе Давидково, 314
Стеблівка, 391
Стебний, 418
Сторожниця, 328
Страбичово, 418
Стригальня, 421
Стримба, 421
Стрипа, 422
Стричава, 420
Стройне, 422
Стужиця, 325
Сусково, 425
Суха, 423
Сухий, 424
Сюрте, 426
Сюрюк, 406
Тарасівка, 433
Тарнівці, 430
Теково, 433
Теребля, 428

Тересва, 429
Терново, 234
Тибава, 304
Тийглаш, 432
Тисаагтелек, 12
Тисааишвань, 34
Тисалово, 438
Тисауїфалу, 438
Тисобикень, 65
Тихий, 434
Тишів, 436
Тітківці, 440
Тополін, 441
Топчино, 441
Торунь, 442
Тросник, 384
Тростянець, 444
Тростяниця, 445
Тур'я Поляна, 447
Туриця, 305
Турички, 219
Тур'ї Ремети, 448
Тур'я Бистра, 446
Тур'я Пасіка, 447
Тюшка, 449
Тячів, 431
Тячівка, 449
Угля, 450
Ужгород, 457
Ужок, 460
Уклин, 456
Усть-Чорна, 202
Фанчиново, 113
Фертешолмаши, 132
Фонтиняси, 133
Форголань, 134
Форнош, 135
Хижа, 218
Хмелів, 156
Хмільник, 226
Холмець, 227
Холмовець, 161
Холмок, 157
Худльово, 158

Хуст, 165
Хустець, 166
Циганівці, 76
Чабанівка, 36
Чабин, 77
Часлівці, 80
Чепи, 81
Червеньово, 83
Червоне, 80
Черевці, 82
Черна, 79
Черник, 84
Чертеж, 85, 86
Четфалва, 86
Чикош Горонда, 87
Чинадійово, 396
Чома, 87
Чомонин, 90
Чоп, 77
Чопівці, 78
Чорна Тиса, 119
Чорний Потік, 117, 118
Чорноголова, 92
Чорнотисів, 116
Чумальово, 89
Шаланки, 380
Шаян, 379
Шенборн, 25
Широке, 128, 386
Широкий Луг, 396
Шилилівці, 386
Шкураїтівці, 387
Шом, 388
Щасливе, 399
Щербовець, 385
Яблунів, 282
Яблунівка, 131
Яківське, 182
Ялове, 182
Яноші, 269
Ярок, 33
Ясіня, 236

Distichus Parachara Nideke

Parachara
Makana
Parachara

Parachara
Parachara

Parachara
Parachara

Page No. 7

Distichus Luchka Nideke

Luchka
Gae

Luchka
Luchka

Luchka
Luchka

Page No. 6

Distichus Kaydara Nideke

Kaydara
Kaydara
Kaydara
Kaydara

Kaydara
Kaydara
Kaydara
Kaydara

Kaydara
Kaydara
Kaydara
Kaydara

Page No. 11

Distichus Bobolista Nideke

Bobolista
Bobolista
Bobolista
Bobolista
Bobolista
Bobolista

Bobolista
Bobolista
Bobolista
Bobolista
Bobolista
Bobolista

Bobolista
Bobolista
Bobolista
Bobolista
Bobolista
Bobolista

Page No. 18